Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Prima [-quarta] pars totius su[m]e maioris beati Antonini

https://hdl.handle.net/1874/461295

¶Quarta pars totius ſum/me maiorꝭ beati Antonini

Incipit Probemiũ ĩ quartam partem Summe Domini Antonini Archiepiſcopi Florentini ordinis predicatorum.

BEnedictionē dabit legiſlator. ibũt de virtute ĩ ỽtutem. videbit deus deoꝝ in ſyō. pſ. lxxxiij. Tota vita homis ſup terrã. eſt quoddam iter. Unde dicit Michee. ij. Surgite ⁊ ite. qꝛ nõ habetis hic requiem. Et qꝛ omis motus eſt propter quietē. qui vult ſaluus eſſe oportet vt in mente ſibi preſtituat terminum ad quem peruenire intēdat. ad quem perueniens requieſcat. ⁊ medium vie per quam incedatur lumine illuſtratus. quia qui ambulat in tenebris neſcit quo vadit. Johannis. xij. ait chriſtus qui eſt via veritas ⁊ vita. Lumen eſt gratia diuina. Via ē virtus. Arta eſt via que ducit ad vitam. Mat. vij. inquit dominꝰ noſter. qꝛ virtus conſiſtit circa difficilia. Terminus eſt vita eterna. ſupna hieruſalem dicta pacis viſio. vbi ſedebit populus in pulcritudie pacis. ĩ requie opulenta. vt teſtatur Eſa. xxxij. Econtra via lata que videtur homini recta. luce gratie carēti ⁊ nouiſſima eius ducũt ad mortē ſempiternã. infernalis babilonis eſt peccatoꝝ via. quo peruenientes ſeruiunt dijs alienis. i. demonijs qui non dant eis vllã requiem. vt dicitur in Eſa. Auerſamini igitur vitia. colite virtutes. ⁊ optatam naturaliter requiem conſequimini. Et hoc eſt quod pſ. ait Benedictionem ⁊c. Ubi tria nota.

Diuiſio thematis

Principium vnde moueamur. ibi. bñdcõnem dabit.
Mediũ ꝑ qd̄ ꝓficiſcamur. ibi. ibũt de virtute.
Terminum ad quem perducamur. ibi. videtur deus.

Qd̄ gratia dei vocatur bñdictio.

Principiũ vnde oportet nos moueri in bene operando eſt lucis gratia. Sine miſericordia eni dei ſeu gratia preueniente. vt velimus ⁊ ſubſequente vt volitum bonum operemur. nulla bona opera facere valemꝰ (ait Augꝰ) ſcꝫ meritoria. Et hic gratiam propheta vocat benedictionem. Nil ita benedicitur. i. efficitur creature ratõnali a deo in vita preſenti. ſicut cum gratia ei infunditur. Dicere enĩ dei eſt facere. Unde Prouerb. x. Benedictio domini ſuper caput. id eſt mentē iuſti. Pro hac enĩ datur benedictio glorie. cũ dicitur Uenite benedicti pr̄is mei. percipite regnũ ⁊c. Math. xxv. Hanc aũt benedictõeꝫ dabit. nõ retribuet ſeu reddet. qꝛ non ex operibus nr̄is: ſed gratis ſua liberalitate largitur. alioqn ãi nõ eſt grã. Dabit aũt legiſlator qui eſt chriſtus. Unus enĩ legiſlator ⁊ iudex. Jaco. iiij. qui legem moyſaicaꝫ dedit. in qua ſunt precepta omniũ virtutũ. ⁊ euangelicã in qua ſunt ⁊ conſilia ad perfectõem ducētia ipas virtutes. De qua gratia habes diffuſe infra in iſta quarta parte tituli octaui.

De grã habet infra. ti. viij.

Mediũ per quod proficiſcamur eſt virtus. ibunt de virtute in virtutē. Unde Prouerb. iiij. Juſtoꝝ ſemita quaſi lux ſplendens proficit ⁊ creſcit vſqꝫ ad ꝑfectum diem. ſemita que eſt via arta eſt virtus per quam incedunt iuſti. Jſta aſſimilatur luci. que paulatim ĩ die creſcit vſqꝫ in meridiem ſic ait Criſoſt. Et nemo repente fit ſummus ſed a minimis quiſqꝫ inchoat vt ad maiora ꝑueniat. Et hoc eſt quod dicitur Jbunt de virtute in virtutem imitãtes aplm dicētē. Phil. iij. Que retro ſunt oblitus in anteriora me extendens ad brauium ſequor ſuperne vocatõnis. Jn cuius figura quã vidit Ezech. in ſpiritusancto. animalia vt exponit Gregoriꝰ. cũ ambularent nõ reuertebãtur ſcꝫ ad defectus dimiſſos. nec firma manebant. ſ. ocioſa. ſed vnũquodqꝫ ante faciē ſuam gradiebatur. Ezech. j. ca.

Duplex ē virtus ſcꝫ acq̄ſita et infuſa.

Et notandũ qꝫ duplex ē virtus. ſ. acquiſita ⁊ infuſa. Uirtꝰ acquiſita eſt que ſcḋm philoſophũ. ij. ethi. bonũ facit habentē. ⁊ opus ei bonũ reddit. Et hec cauſatur ex actibus humanis frequētantis. qꝛ ex frequenti actu temperantie fit homo temperatus ⁊ ſic de alijs. Sed huiuſmodi nõ ſufficiunt ad ſaluteꝫ. Unde non vere bonũ conſtituũt nec opus bonũ ſcꝫ meritoriũ. ⁊ ſi in genere bonũ.

Uirtutis infuſe diffinitio.

Uirtus infuſa diffinitur a magiſtro ſentētiaꝝ in ſecũdo poſt Auguſtinũ. Qd̄ ē bona qualitas mentis. i. quidã habitus bonus in mente qua recte viuitur quam deus in nobis ſine nobis operatur ſine nobis intelligitur nõ principaliter operantibꝫ. ſed ĩ nobis ꝯſentientibus ⁊ cooperantibus. Et iſta econtra non cauſatur ab effectu humano ſed ex infuſione diuia Et ex ea cauſatur actus meritorius ⁊ multiplicatur freq̄nter. actus aũt auget habitũ. Ex virtutibꝫ igitur acquiſitis ibũt electi dei in virtutem infuſam. qꝛ ille diſponunt ad illã.

Qd̄ in q̄libet ỽtute ꝯſideratur habitus ⁊ actꝰ ⁊ qꝫ realr diſtiguitur.

Secũdo ſciendũ qꝫ in virtute qualibet conſideratur ⁊ habitus ⁊ actus eiꝰ que ſũt diſtincta realiter. Nam habitus ſemꝑ manet niſi virtus ꝑ mortale excludatur. Actus autē eius tranſit ⁊ meritũ in anima remanet. Nõ autē habitibꝫ ſed actibꝫ meremur ſi boni ſunt: ⁊ demeremur ſi mali. Frequenter ipa virtus que proṗe importat habitũ denominat actũ ſuũ vt actus eius dicatur virtus. vt verbi gratia. Jn ſimbolo athanaſij dicitur. Eſt ergo fides recta vt credamus ⁊ confiteamur. qꝛ dominus noſter ieſus chriſtus dei filius deus ⁊ homo eſt. Credere proprie non eſt fides ſed actus eius interior ⁊ confiteri actus exterior. vnde ſumitur fides ꝓ actu ſuo Et ſic ſumitur ibi. Jbunt de virtute in virtutem. id ē exercebũt in actibus virtuoſis tranſeũdo de actu vnius virtutis ad actũ alterius. Non enĩ decet ſemꝑ ſe exercerij in actu vnius virtutis. ſed modo in actu fidei aſſentiendo his que eccleſia predicat. quãdo talia mēti occurrunt. iuxta illud. Credite illi ⁊ non euacuabitur merces veſtra. Accedentē enĩ ad deũ oportet credere ait apoſtolus ad Heb. xj. Jſte eſt primus paſſus in proceſſu ỽtutũ aliquando in actu ſpei. pſ. xxxvj. Spera in deo ⁊ fac bonitatē. expectãdo beatitudinē a deo ⁊ auxiliuꝫ gratie. ſi tamē ex ꝑte tua facias bonitatē alias p̄ſumeres. non ſperares. De ſpe aliquãdo et ſepe ꝓcedendum ē ad actũ caritatis. iuxta illud Lu. x. Diliges dominũ deũ tuum ex toto corde tuo. ⁊ ex tota anima tua. ⁊ ex omni mente tua. ⁊ proximũ tuũ ſicut teipm̄. De virtutibus theologicis ibũt exercendo ſe electi ad opera bonoꝝ. que etiã ſũt virtutes licet dona dicãtur nõ virtutes. aliquãdo ĩ actu diuini timoris. Eccli. vlti. Time deũ ⁊ mãdata eiꝰ ſerua. Et de timore ad actũ pietatis eoꝝ ſcꝫ que ꝑtinēt ad cultum diuinũ. vicꝫ ad orõem votũ iuramētũ ⁊ huiuſmõi Uel etiã miſeratõnem ad proximũ. j. ad Thimo. iiij. Exerce teipm̄ ad pietatem. de pietate ibũt ad actũ ſcientie. Hiere. ij. Scito ⁊ vide qꝛ malũ ⁊ amarũ eſt te dereliquiſſe deum tuũ. pertinet enĩ ad hoc donũ noſſe defectus ſuos ⁊ bene ꝯuerſari inter homĩes vt nõ decipiatur. De ſciētia ibunt ad actũ fortitudinis vt non ſolũ equanimiter aduerſa ſuſtineat. ſed ardēter aggrediãtur anxia pro deo Thobie. v. forti aĩo eſto. De fortitudine ibũt ad actũ cõſilij. ⁊ circa aduerſa que occurrunt agendo meliora aſſumendo. vñ Eccliaſ. xxxij. Sine conſilio ſcꝫ mentis nihil facias. ⁊ poſt factũ nõ penitebis. De conſilio ad actum intellectus intus legendo ſcripturas non ſolũ que in cortice. qꝛ lr̄a occidit ſpiritus aũt viuificat ⁊ penetrãdo et deguſtando. pſ. ij. Et nũc reges intelligite. erudimini q̄ iudicatis terram. i. corpus ei dominãdo. ideo reges. De intellectu ad ſapiētiã diuina deguſtando. ad Coloſ. iij. Que ſurſũ ſũt ſapite non que ſuꝑ terram. De donis trãſeũt ad virtutes cardinales vt inferiores eis opatões earũ agendo. Aliqñ in virtute tempantie quo ad abſtinētiam ⁊ caſtitatē ⁊ alias eius partes. j. Pe. j. Sobrij eſto

te ⁊ vigilate quia aduerſarius veſter diabolus ⁊c̃. De v̄
tute tempãtie itū̃r ad actū fortitudinis. patienter ferē/
do queeuꝙ aduerſa ꝓ virtute. iuxta illud Eccĩ. ij. c. Om/
ne quod tibi applicitu fuerit accipe. ⁊ in dolore ſuſtine. et
in humilitate tua patientiã habe. Et de fortitudine ad
actum iuſticie ſm̄ illud. Juſte iudica ꝓximo tuo. Leuit.
xix. Et de iuſticia ad prudentiã ſm̄ illud Math. x. Eſto
te prudentes ſicut ſerpentes. De his omnib⁊ ⁊ partibuſ
⁊ actib⁊ earum. ꝑ totū librū iſtum diſtinctū in. xvj. titu/
los. ita vt ꝙ ꝗlibet virtus et donū habet vnum titulum
Quintuſdecimus aūt eſt de gratia in medio poſit⁹. no
tamen ſm̄ iſtū ordinē poſiti ſunt ſed ꝑ aliuꝫ vt patebit
certa ex cauſa. Sextuſdecimus titul⁹ de virtute i gene/
rali. qui eſt in ṗncipio ſeu primus titulus. Tertio ſciē
dum ꝙ queliƀet virtus habet gradus ꝑfectionis maio
Q, ꝗl hꝫ ris ⁊ minoris. iuxta illud Job. xxxj. ꝑ ſingulos grad⁹ ꝓ/
v̄t⁹ hꝫ ḡ/ nunciabo illū. ſ. deum q꞉ ꝗnto magis quis aſcendit ad
dus per/ maiorē gradū ꝑfectionis virtutū. tāto magis debet deū
fectiōis laudare. ⁊ ab eo recognoſcere totum. ⁊ tāto magis glori/
ficatur deus vt oſtendit᷑ magnitudo eius apud homīeſ
qui talia donauit hominib⁊. De his gradib⁊ diffuſe tra
ctat Gregorius de pnĩs di. ij. Cum ſanctã eccleſiam.

Terminus ad quē ꝑducamur eſt ire de virtute in v̄/
tutem. inde videbitur deus deoꝝ in ſyon dicit᷑ deorū ſcꝫ
Q, t̄mi⁹ dominus. id eſt. angeloꝝ ⁊ ſanctorum ⁊ omniū digni/ta
ſeu finis tum actor qui ⁊ ipi dij aliquando dicunt᷑. Syon interp̄
v̄tutū eſt tatur ſpeculatio. quia ſancti ſpeculanter. id eſt. clare vi/
clara dei dent deū facie ad faciem. Et viſio eſt tota merces. ait au
viſio guſtinus. Qḋ ⁊ ſaluator ipe oſtendit cum ait Job. xvij.
Hec eſt vita eterna vt cognoſcant. ſ. clare ⁊ ꝑfecte. te ſolū
veꝝ deum ⁊ quē miſiſti Jeſum xp̄m. Ubi notat᷑ myſteri
um trinitatis ꝑſonarū ⁊ vnitatis eſſentie ⁊ humanita/
tis xp̄i aſſumpte vt alias dictum eſt. qḋ totū ibi videbi
tur. Uiſio aūt illa tante pulcritudinis eſt. tantoꝙ amo/
re digniſſima. vt quibuſſibet ⁊ quãtiſlibet bonis predi/
ctis ſine ea. animã exiſtimet infeliciſſimã plotinus ph̄s.
vt refert Aug. x. de ciui dĩ. c. xxiij. Implebimur inq̄t ps̄.
liiij. In bonis domus tue ſanctum eſt templū tuuꝫ mi/
rabile in equitate. vel in iuſticia ſm̄ aliam lrãm. Dom⁹
dei in qua manſiones multe ſunt varietate premiorum
eſt ſtatus glorie vbi videtur deus. ⁊ ibi replebimur bo/
nis. Hic nulla boni plenitudo. ſ. talis que mentem quie
tet. Nam nec auarus implet᷑ pecunia vt dicitur Eccĩ. v.
nec ſaturatur oculus viſu. nec auris auditu. Eccleſiaſt. j.
Quorumcūꝙ pulcroꝝ ⁊ ſonoꝝ vel ſapientum verboꝝ.
Sed vt ait Auguſtinus in lib. ꝯfeſſi. feciſti nos domi/
ne ad te. ⁊ inquietum eſt cor noſtrū donec quieſcat in te.
ſcꝫ in patria. ⁊ ibi implebimur bonis. Nam intellect⁹ i/
plebitur cognitione ſūme veritatis. Eccleſia canit. Que
nunc in ſpem gerimus plena veritate capiamus. volun

tas ſeu affectus implebitur dilectione īmmenſe bonita/
tis. Unde in Cañ. Uidiſtis eam. ſ. animam ad patriam
aſcendentē plenam charitate. Iraſcibilis implebit᷑ tenti
one ꝑpetue ſecuritatis. Eccli. xxiiij. In plenitudine ſan/
ctorum detentio mea. Detinet diuina ſapientia q̄ ibi lo/
quitur. quia detinentes facit ſanctos plenitudine bono
rum illoꝝ. Concupiſcibilis implebit᷑ fruitione perpetue
iocunditatis. Ps̄. Adimplebis me leticia vel iocundita
te cum vultu tuo. Erit em̄ tunc deus omnia in omnib⁊
ſcꝫ beatis. vnde impleti omnino. Sanctū eſt templum
ſubdit ps̄. i dicta auctoritate. Templū dei eſtis vos. ait
apoſtol⁹. j. ad Co. iij. ⁊ ipi ſancti domus dei. ſanctum eſt
id eſt. mundū ab omni peccato. ſine macula em̄ ſunt an
thronū dei. Apoc. xiiij. Sanctū eſt deo dedicatū. ibi em̄
vacabitur laudib⁊ dei. nec aliud erit exercitiū. dicit Au/
guſtinus. Sanctū. i. firmū vt nunꝙ auerti poſſit a deo
nec aliqua infirmitas vel moleſtia corꝑis. Mirabile in
equitate vel iuſticia Juſticia vt dicit philoſophus ē om
nis virtus ſm̄ hanc acceptōem dicit᷑ Math. xxv. Ju/
ſti aūt ibunt in vitam eternam. non em̄ ad illam alit᷑ ꝑ/
uenirēt ſine iuſticia. id eſt. omnis virtus inueniretur in
eis. ita ꝙ nulla deficiat. Ipſeꝙ virtutes ibi in eis ꝑma/
nent. ſed ad aliū vſum ꝙ hic. Augn. ſuper ps̄. tractans
illud mirabile in iuſticia ſic ait. iſta ſunt bona illius do/
mus ⁊ templi. nō dixit templū mirabile in colūnis mi/
rabile in marmoribus. mirabile in tectis auratis. ſꝫ mi/
rabile in iuſticia. Habes foris oculos vnde videas mar
mora ⁊ auꝝ. Intus eſt oculus vnde videatur pulcritu/
do iuſticie. ſi nulla eſt pulcritudo iuſticie. cur amatur iu
ſtus ſenex. Quid affert in corꝑe qḋ oculos delectet. Cur
ua membra. rugatam frontem. caput canis albatū im/
becillitatē vndiꝙ querulis plenam. Sed forte oculos
tuos nō delectat ſenectuſ decrepita. aures tuas delectat
quibus vocibus. quo cantu. An forte ſonus verboruꝫ
eius delectat aures tuas. que verba vix plena enunciat
lapſis dentib⁊. tamen ſi iuſtus eſt. ſi alienum non cōcu/
piſcit. ſi quod ſuū eſt erogat pauperib⁊. ſi bene monet et
rectum ſapit integrū credit. ſi paratus eſt ꝓ fide veritatꝭ
ipa confracta membra impendere. Quid in hmōi ama
mus quid oculis carnis in eo videmus bonum. nihil.
Quedam eſt ergo pulcritudo iuſticie. quaꝫ videm⁹ ocu
lis cordis. quam amamus. quam exardeſcamus. quid ī
martyrib⁊ erat quod amaretur niſi quia erat in illa fedi/
tate laniatoꝝ membroꝝ integra pulcritudo iuſticie Iſta
ſunt bona domus dei. His te para ſatiari. Hec ille. Si
ergo virtus hic amatur ſapientia appetitur. gaudiū ſeu
delectatio queritur. ⁊ ibi videtur deus deorum oĩa iſta
pleniſſime. ergo illa domus illud templū querendum.
illud ſuꝑ omnia amandū. ad illud totis viribus inſudã
dum ꝑ virtutum viam cōſequendum. Ad quod nos ꝑ/
ducat qui in celis ſine fine viuit ⁊ regnat.

INcipit tabula generalis

quarte ptis Anthonini que habet titulos ſedecim. quorum quilibet habet capitula multa. que capitula habēt plures. §.

Titulus primus

huius quarte partis de virtutibꝫ ĩ generali.

Capitulū primū de diffinitiōe ṽtutum atq; earundē diuiſione
Capitulū. ij. de acquiſitiōe ṽtutum ꝛ quō ſumaẜ mediū in eis.
Capitulū. iij. Que bona operentur in nobis virtutes.
Capitulū. iiij. de inequalitate receptionis virtutū. ꝛ quō ſunt gradus in eis.
Cap̄. v. de conexione virtutū cōcathenate adinuicem. et quēadmodū vna ſine altera haberi nō poteſt.
Cap̄. vj. de duratione virtutum.

Titulꝰ ſecūdus de prudētia

Capitulū. j. quō dicaẜ prudētia que mediū pfi‑git in omni virtute.
Cap̄. ij. de ptibꝫ integralibꝫ prudētie. ſ. memoria. intelligentia. ꝛ puidentia.
Cap̄. iij. ð ptibꝫ ſubiectiuis prudētie ꝛ de cognitōne ſui ipſius
Cap̄. iiij. de prudētia monaſtica aut pticulari ꝛ nouē regulis directiuis humanā vita.
Cap̄. v. de prudentia yconomica.
Cap̄. vj. de prudentia regnatiua.
Cap̄. vij. de ptibꝫ potēcialibꝫ prudētie ꝛ eī annexis. videlicet eubulia. ſineſi. ꝛ gnomin.

Titulus tertius de fortitudine.

Cap̄. j. fortitudo triplr aīam firmat quo ad ſe ꝯtra mūdi vanitates. q̄ ad bonū cōe ꝯtra patrie hoſtilitates. q̄ ad deū ꝯtra erroris prauitates
Cap̄. ij. circa que ꝯſiſtit ṽtus fortitudinis.
Cap̄. iij. de triplici martyrio
Cap̄. iiij. de ptibꝫ fortitudīs ītegralibꝫ ꝛ ſubiectiuis
Cap̄. v. de ptibꝫ fortitudinis que eis annectunẜ. ꝛ pmo de magnanimitate.
Cap̄. vj. de magnificētia q̄d ſit ꝛ q̄bꝫ ꝯueniat.
Cap̄. vij. de virtute patiētie.
Cap̄. viij. de pſeuerātia. q̄d ſit. circa q̄ ꝯſiſtat. ꝛ de effectibus eius.

Titulus. IIII. de tēperātia.

Cap̄. j. q̄d ſit tpantia. ꝛ circa quā materiā verſaẜ
Cap̄. ij. de ptibꝫ potētialibꝫ tpantie ꝛ primo de ꝯtinētia que tripliciter ſumitur.
Cap̄. iij. de māſuetudine q̄d ſit ꝛ in q̄ differt a clemētia
Cap̄. iiij. de ptibꝫ ſubiectiuis tpantie que ſunt abſtinentia. ſobrietas. ꝛ caſtitas.
Cap̄. v. de ſobrietate.
Cap̄. vj. de caſtitatis materia. cā ꝛ gradibꝫ
Cap̄. vij. ṽginitas q̄d ſit. ꝛ p que amittaẜ.
Ca. viij. ð ṽginitatꝭ coronatōe. poſſeſſiōe ꝛ dignificatōe.
Cap̄. ix. clemētia q̄d ſit ꝛ in q̄ ꝯſiſtat.
Cap̄. x. modeſtia q̄d ſit ꝛ q̄bꝫ cōmendaẜ
Cap̄. xj. de ſtudioſitate.
Cap̄. xij. de humilitatis quidditate.

Titulꝰ quītus de iuſticia

Cap̄. j. de iuſticia ī generali q̄ eſt triplex iuſticia
Cap̄. ij. de duabꝫ ſpēbꝫ iuſticie. ꝛ pmo de ꝯmutatiua
Cap̄. iij. de iuſticia diſtributiua
Cap̄. iiij. de principijs iuſticie.
Cap̄. v. de partibus potentialibꝫ iuſticie ꝛ de virtutibꝫ ei connexis.
Cap̄. vj. de innocentia
Cap̄. vij. de religione.
Cap̄. viij. de oratione.
Cap̄. ix. de pietatis virtute.
Cap̄. x. de virtute obſeruantie.
Cap̄. xj. ð obediētia quō aliq̄ñ eſt generaẜ. aliq̄ñ ſpālis.
Cap̄. xij. de gratia ſiue gratiaꝝ actione
Cap̄. xiij. de vindicatione.
Cap̄. xiiij. de penitentia prout eſt virtus differens ab ea prout eſt ſacramentum.
Cap̄. xv. de veritate put eſt virtus.
Cap̄. xvj. de virtute fidelitatis.
Cap̄. xvij. de liberalitate inq̄tū differt a miſericordia
Cap̄. xviij. de miſericordia multiplici ꝛ eius vtilitate
Cap̄. xix. de epicheya virtute.
Cap̄. xx. de amicicia ſiue affabilitate quō ſit virtus
Cap̄. xxj. de duodecim fructibus ſpiritus.

Titulus. VI. de charitate.

Cap̄. j. de charitate theologica
Cap̄. ij. de charitate quantum ad eius ſubiectum.
Cap̄. iij. quid ſit diligendū ꝛ quo ordine.
Cap̄. iiij. de dilectiōe pximi ꝛ q̄s noīe pximi diligatur
Cap̄. v. de charitate quo ad p̄ceptum decalogi
Cap̄. vj. de principali actu charitatis qui eſt dilectio
Cap̄. vij. de gaudio inquantū eſt actus interior caritatꝭ.
Cap̄. viij. de pace inquantum eſt actus interior charitatis ꝛ quō differūt a concordia.

Titulus ſeptimus de ſpe.

Cap̄. j. de triplici ſpe. ꝛ eius q̄dditate atq; fructibus.
Cap̄. ij. de ſubiecto ſpei. i. in quibꝫ ſperandū ſit.
Cap̄. iij. de obiecto ſpei. ſ. beatitudine. hūane vite finis
Cap̄. iiij. de beatitudinis quidditate ꝛ multiplicitate
Cap̄. v. de diſpoſitiuis ad beatitudinem.
Cap̄. vj. de ſingulis beatitudinibus in particulari. Et pmo de pauptate ſpūs
Cap̄. vij. de vltimo fine hoīs q̄ eſt beatitudo pfecta

Titulus octauus de fide.

Cap̄. j. fides ſumitur octo modis
Cap̄. ij. de habitu fidei ꝛ quidditate eius.
Cap̄. iij. de actu fidei ꝛ q̄ actus fidei eſt triplex.
Cap̄. iiij. de obiecto fidei que eſt veritas prima

Titulus. IX. de diuīa grā.

Cap̄. j. de duodecim proprietatibus diuine gratie ad ſimilitudinem luminis materialis
Cap̄. ij. de eſſentia gratie.
Cap̄. iij. de diuiſione gratie quadruplici.
Cap̄. iiij. de cauſis gratie
Cap̄. v. de neceſſitate gratie.
Cap̄. vj. de effectu gratie operantis
Cap̄. vij. de merito qui eſt effectus gratie cooperantis.

Titulꝰ. X. de donis. ſpūſ ſancti.

Cap̄. j. de ſeptem donis ſpūſſancti in cōmuni.
Cap̄. ij. de diſtinctionibꝫ donoꝝ ſpūſſancti a ṽtutibus infuſis ꝛ de coꝝ neceſſitate ꝛ connexione
Cap̄. iij. de dono ſapientie ꝛ de triplici ſapientia.
Cap̄. iiij. de vita contemplatiua ꝛ eius excellentia
Cap̄. v. de his que ptinent ad vitā ꝯtemplatiuā.
Cap̄. vj. de raptu ſiue exceſſu mentis

Tabula generalis

Ca.vij.de cognitõne que ptinet ad ſapiam.

Titu.XI.de dono itellect⁹

Ca.primũ.donũ intellectus vltra lumẽ nature neceſſa-rio a deo petitur.
Ca.ij.de ſcripture ſacre nobilitate.qualitate z vtilitate.
Ca.iij.de multiplici vtilitate ſacre doctrine.
Ca.iiij doctrine gentilium poetarũ z phoꝝ.nõ pſũt ad ſalutem.
Ca.v.de erroribꝫ ↄtra fidem phoꝝ gentilium.
Ca.vj.de erroribus iudeoꝝ z ſaracenoꝝ.
Ca.vij.de erroribꝫ hereticoꝝ.
Ca.viij.de articulis.xiij.in quibꝫ cõmuniter magiſter ſententiarũ z Gratianus in decreto non tenetur.

Titu.XII.de dono cõſilij.

Ca.j.de ↄditõibꝫ requiſitis ad bonũ conſilium.
Ca.ij.de conſilijs euangelicis.
Caplm tertium de conſilio paupertatis.
Cap.iiij.de errore fraticelloꝝ circa paupertatem chriſti z paoſtolorum.

Ti.XIII.ꝺ dono fortitudiſ

Ca.j.quid ſit fortitudo.z de effectibꝫ eius.
Ca.ij.de triplici fortitudine.
Ca.iij.tentatões inſurgunt hominibus a diuerſis.
Ca.iiij.de tribulatõne maxima q̃ erit tpe antichriſti;

Ti.XIIII ꝺ dono timoris.

Ca.j.timorem multa inducunt.
Cap.ij.de timore mundano.
Cap.iij.de timore carnali.
Ca.iiij.de timore naturali.
Cap.v.de timore ſeruili.
Cap.vj.de timore initiali;
Cap.vij.timendũ eſt in preſenti vita ꝑter ſeptẽ picula
Ca.viij.mors ẽ timẽda ꝑter ſeptẽ ↄſolatões.
Ca.ix.aſſignatio rationũ in morte de ſeptem generibus rerum timenda eſt.
Cap.x.purgatorium ſeptuplex eſt timendum
Ca.xj.finale iudicium ꝙ timendum ſit.z de certitudine eius z cauſa.
Ca.xij.ꝙ timenda eſt profunditas iudicioꝝ dei i pñti circa ſeptem.
Ca.xiij.de timore filiali in quo conſiſtat z in quo diffe-rat ab initiali.
Ca.xiiij.de timore reuerentiali.

Ti.XV De dono pietatis

Ca.j.de pietatis eminentia z dignitate.
Ca.ij.ꝙ virgo Maria fons pietatis eſt mater noſtra q̃-tuor modis.
Ca.iij.de ↄceptõne beate Marie virginis.
Ca.iiij.ſermo de ſanctificatõne beate Marie virginis.
Ca.v.alius ſermo de natiuitate beate Marie virginis. ad genealogiam euangelicam.
Ca.vj.alius ſermo de natiuitate beate Marie virgis.
Ca.vij.ſermo de deſponſatõne Marie Joſeph.
Ca.viij.de annũciatõne dominica Miſſus ẽ angelus gabriel.
Ca.ix.ſermo alius de eodem.
Ca.x.de remiſſione ſpũſſancti ad mariam virginem.
Ca.xj.de pulcritudine beate marie virginis.
Ca.xij.de remiſſione filij dei ad mariam virginem.
Ca.xiij.de ſalutatõne angelica Aue maria.zc.
Ca.xiiij.de hoc nomine maria.
Ca.xv.de plenitudine gratie in maria virgine
Ca.xvj.de duplici genere gratiarum gratis date gratũ faciente z priuilegiate.
Ca.xvij.de gratia virtuali beate marie virginis.
Cap.xviij.de gratia ſeptem donoꝝ que fuit in btã ꝟgie
Ca.xix.ꝙ btã maria habuit oẽs grãs gratis datas.
Ca.xx.de grã ꝑuilegioꝝ ſingularium beate ꝟgis marie
Ca.xxj.dñs deus fuit cum maria quinqꝫ modis.
Ca.xxij.dñs deus fuit cũ maria ad corp⁹ chriſti formã-dũ ad plem exaltandũ z ad ipam magnificandam.
Ca.xxiij.de quadruplici benedictõne beate virginis.
Ca.xxiiij.de bñdictõe beate virgis apd oẽm generatõz.
Ca.xxv.de triplici fructu bñdicto btẽ marie virginis.
Ca.xxvj.de.xij.fructibꝫ ſpũs q̃ fuerũt in maria virgine.
Ca.xxvij.de viſitatõe beate marie virgis facta elizabeth
Ca.xxviij.de cãtico btẽ marie virginis.z ꝙ aliqua dicũ-tur magna tripliciter.
Cap.xxix.de ſecũdo verſu Magnificat.z de multiplici gaudio z varia acceptõne ſpiritus.
Ca.xxx.de concordantia cantici magnificat cum orõne dominica.
Ca.xxxj.de partu beatiſſime virginis .i.natiuitate xpi.
Cap.xxxij.de epiphania domini Sermo.
Ca.xxxiij.de purificatõe beate marie virginis.z multi-plici lumine.
Ca.xxxiiij.alius ſermo de purificatõne marie virginis.
Ca.xxxv.tertius ſermo de purificatõe btẽ marie ꝟginis
Ca.xxxvj.quomodo gladius doloris pertranſiuit aĩam beate marie virginis iuxta verbum ſymeonis.
Cap.xxxvij.quomodo maria inuenit ieſum duodẽnem in templo.z de triplici interrogatõne beate virginis.
Ca.xxxviij.de beata virgine cũ fuit in nuptijs. q̃ ſignifi-ficant nuptias ſpirituales inter deum z eccleſiam.
Ca.xxxix.de nuptijs penitentium.
Ca.xl.de nuptijs mundum deſerentium z ſe deo dedi-cantium quomodo beata maria preſens eſt.
Ca.xlj.de dolore maximo virginis ma.i filij ſui paſſiõe
Ca.xlij.de aduentu ſpũſſancti in maria cum apoſtolis
Ca.xliij.de aſſumptõne beate marie virginis Sermo.
Ca.xliiij.alius ſermo de aſſumptõe btẽ marie virginis.

Ti.XVI.de dono ſcientie

Cap.vnicũ.Donũ ſcientie quid ẽ.z ad q̃d ſe extendat.

His quidem titulus hic ſuccinctus.in partibꝫ cronice diffuſus.narrat de geſtis illuſtriũ ex ſanctitate.vł ſcien-tia.vel martirio.vel dignitatibus eccleſiaſticis z ſecula-ribꝫ z pontificibꝫ z regibꝫ.vel in arte militie z bellorum in tribꝫ voluminibꝫ diſtinctis. quoꝝ ꝑmũ ↄtinet geſta ad vtrũqꝫ ſtatum ab ipſius mũdi exordio vſqꝫ ad tem-pora ſiluestri pape z Conſtantini magni imperatoris. Secundum volumen ↄtinet geſta vtriuſqꝫ ſtat⁹ a Sil-ueſtro papa vſqꝫ ad Clementem tertium.z a Conſtanti-no vſqꝫ ad imperatorem Henricum ſextum.Tertiũ vo-lumen continet magis modernorum geſta a tempe He-rici ſexti vſqꝫ ad tempora Frederici imperatoris moder-ni.vſqꝫ annum domini milleſimum quadringẽteſimũ quinquageſimumoctauum.que oĩa aliquo mõ perti-nent ad ſcientiam.Hec ibidem intuere z hic mecum do-laudes pro fine huius ſumme depromere ex ↄdigno.ſit itaqꝫ laus z gloria deo benedicto. Amen.

Explicit tabula generalis.

Incipit quarta ps ſūme

maioris Antonini archipreſulis florentini. In qua
agit de virtutibus ⁊ gratia ac donis ſpiritusſancti.

Titulus primus de vir-
tutibus in generali.

Capitulum primū de diffinitione virtutum atq̄ʒ
earundem diuiſione.

Circa virtutem
in generali cō-
ſideranda ſunt ſex. ſcʒ diffinitio
diuiſio caꝝ ⁊ numerus cōnexio.
duratio. acquiſitio. ⁊ operatio.
Quantū aūt ad primum ſic
diffinit ab Auguſtino in ſecū-
do libro de libero arbitrio. Virtus ē bona qualitas
mentis qua recte viuit. qua nemo male vtit quā de-
us in nobis ſine nobis opat. In qua diffinitione tā
gunt quatuor bona q̄ ex virtute cauſant. Primū
eſt hoīs pfectio in eo ꝙ dicit virtus eſt bona quali-
tas mentis. pficit em̄ hoīem q̄ʒtū ad ptem intellecti
uā p prudentiā ⁊ alias. appetitiuā rationalē p iuſti-
ciam ⁊ alias. appetitiuā ſenſualē p fortitudinē q̄ ad
iraſcibilem. p tēperantiā quo ad cōcupiſcibilem. Fa
ciunt em̄ potentias expeditas ad bene operandum.
Secundū eſt opis directio. Unde ſubdit. qua re-
cte viuit. Recte em̄ viuere in bene opari cōſiſtit. Et p
hanc clauſulā diſtinguit virtus ꝓprie ⁊ ſtricte dicta.
a ſciētia ⁊ intellectu ⁊ ſapiā. Licet em̄ ſint bone qua
litates mentis. Non tñ ſunt bone qualitates volūta
tis regulantes ipſam voluntaē ⁊ dirigentes. ſed pfi-
cientes tm̄ intellectū. Unde poteſt bene ⁊ male viue
re. habens eas. Tertiū eſt criminis excluſio. Unde
ſubdit qua nemo male vtit. Nullus em̄ poteſt ma-
le vti actu virtutis. eo ꝙ actus virtutis vel a virtute
pcedens nūq̄ʒ poteſt eſſe malus. ſed ſemp eſt bonus
Poteſt tñ aliquis male vti virtute tāq̄ʒ obiecto. pu
ta cū mala ſentit de virtute. cū ſcʒ odit eam. vel ſup-
bit de ea. Quod Iſidorus in li. de ſūmo bono ꝓhi-
bet dicens. Cū quis ex deteriori iā melior eſſe ceperit
caueat de exceptis extolli virtutib9. ne grauius p vir
tutes corruat. qui prius ex lapſu vitiorum iacebat.
Quartū quod cauſat a virtute eſt infuſio diuini
numinis cū cōſenſu voluntatis. Unde dicit. Quam
deus in nobis ſine nobis opat quod intelligit quo
ad virtutes infuſas ſine nobis opantib9 principalr
ſed nō ſine nobis cōſentientib9 ſeu coopantib9. Rai
nerius. Et in puulis quidē cū infundant virtutes in
baptiſmo q̄ʒtū ad habitū. vt dr extra de bap. Ma-
iores. ſine ipſis cōſentientib9 expſſe. q2 conſentire nō
pñt. nō hñtes vſum rōnis. pñt dici cōſentire inq̄ʒtū
nō diſſentiūt. Sed in hñtib9 vſum rōnis. nūq̄ʒ ſine
ipſis coopantib9 ſeu aſſentientib9. Uñ Hiero. Libe
ri arbitrij nos condidit deus. nec ad virtutes nec ad
vitia neceſſitate trahimur. Alioquin vbi neceſſitas
ibi nec corona. de pe. di. ij. Si em̄. Sunt ṽtutes oēs
de quib9 loquimur. quidā habitus. Habitus autē
eſt qualitas de difficili mobilis a ſubiecto. ⁊ fac ho-
minē ꝓmpte ⁊ delectabiliter opari. Unde ſm phm.
Signū habitus generati eſt delectabiliter operari.
vnde diffinit habitus ꝙ ſcʒ eſt quo agimus cū volu
mus. Sicut aūt habitus vitioꝝ faciūt hoīem ꝓm-
pte operari malum. ita habitus virtutum bonum.

De virtutibus dan .§.I.

tur diuerſe diuiſiones. ſm diuerſos reſpect9. Et vno
mō pñt ſic diuidi vicʒ ꝙ virtutes. Alie ſunt natura-
les. Alie acquiſite. Alie infuſe. Que diuiſio virtutū
attendit penes cauſam eaꝝ. Alie em̄ inſunt ex diſpo
ſitione naturali. Alie ſcʒ acquiſite ex frequentatione
actuali ſeu opeꝝ aſſuetudīe. Alie infuſe ex mūere di-
uinali ſeu grā. Et prime quidē nō ſunt pfecte virtu-
tes. ſed potius q̄dam ſemina ⁊ inchoatiōes virtutū
Et ſic intelligende ſunt auctes. q̄ tales inclinationes
naturales ⁊ aptitudines ad ṽtutes: appellant virtu-
tes. vt illud Job. xxxj. Ab infantia mecū creuit miſe
ratio. ⁊ de vtero mřis mee egreſſa eſt mecū. Miſera
tio ṽtutis eſt. Et glo. ſup illud Matth. iiij. Circūi-
bat ieſus totā galileā. dicit. Docens naturales iuſti-
cias. i. ṽtutes ſcʒ caſtitatē. hūilitatē. iuſticiā. quas na
turaliter hō habet. Et illud Dama. in. iij. li. natura-
les ſunt nobis virtutes. Pro cui9 maiori declara
tione notandū ſm btm̄ Tho. j. ij. q. lxiij. arti. j. ꝙ cir-
ca ſcientias ⁊ virtutes aliqui poſuerūt eas eſſe ab in
trinſeco. ita. ſ. ꝙ oēs virtutes ⁊ ſcīe naturalr p̄exiſtūt
in aīa. ſed p diſciplinā ⁊ exercitiū impedimēta ſcīe ⁊
virtutis tollunt. q̄ adueniūt aīe ex corpis grauitate.
ſicut ferrū clarificat p limationē. Et hec fuit opinio
platonicoꝝ. Alij dixerūt ꝙ ſunt totaliter ab extrin
ſeco. i. ex influentia intelligētie agentis vt ponit Aui
cenna. Alij dixerūt ꝙ ſm aptitudinē: ſcīe ⁊ virtu-
tes inſunt nob a natura nō aūt ſm pfectionē. vt di-
cit phs. ij. Eth. ⁊ hoc verius eſt. Ad cuius manifeſta
tionē optet cōſiderare ꝙ aliq̄d dr alicui naturale du-
pliciter. Uno mō ex natura ſpeciei. Alio mō ex natu
ra indiuidui. Ex natura q̄dē ſpēi dr hoī naturale id
qđ cōuenit ei ſm aīam rōnalē. Ex natura ṽo indiui-
dui dr naturale qđ cōuenit ei ſm corpis determina-
tā complexionē. Utroq̄ʒ aūt mō virtus eſt hoī natu
ralis ſm q̄ndā inchoationē. Scđm q̄dē naturā ſpēi
i. inq̄ʒtū in rōne hoīs naturaliter inſunt quedā pnci
pia naturalr cognita: tā ſcibiliū q̄ʒ agendoꝝ q̄ ſunt
quedā ſeminalia ṽtutū intellectualiū ⁊ moraliū in-
q̄ʒtū in voluntate hoīs eſt q̄dā appetitus naturalis
boī qđ eſt ſm rōnē. ſm ṽo naturā indiuidui inq̄ʒtū
ex corpis diſpoſitione. q̄dā ſunt diſpoſiti. aliqui me-
lius. aliqui peius ad aliquas ṽtutes. Unus enī ha-
bet aptitudinē ad ſciam. alius ad fortitudinē. alius
ad tpantiā. Sic g̃ ptʒ ꝙ virtutes inſunt nobis a na-
tura ſm aptitudinē ⁊ inchoationē pter theologicas
que ſūt totaliter ab extrinſeco. ſm ṽo pfectionē. nul-
le ṽtutes inſunt nobis a natura. Quod etiaʒ poteſt
pbari ex hoc. q2 qđ ineſt nobis a natura eſt cōe oī-
bus hoīb9 nec per peccatū auferi. ſed virtus non eſt
in omnibus hominib9 quia abijcitur p pctm̄. g̃ ⁊c.

Uirtutes acquiſite .§.II.

ſunt q̄ ex actib9 bonis frequētatis cauſant. Ex h em̄
ꝙ q̄s frequēter vtit cibo moderate acq̄rit abſtinētiā
Ex h ꝙ ſtimulat a cōcupiſcētia frequenter ⁊ reſiſtit
abſtinēs ab illicitis voluptatib9 acq̄rit caſtitatē. et
ſic de alijs. vt oñdit phs i. ij. eth. Nec tñ p vnū actū
bonū cauſat virtus. ſic nec vna hyrūdo facit ver. nec
vna dies facit beatū vl felicem aut puū tps. vt dicit
phs. j. eth. Nec ignis pōt ſtatim vincere ſuū cōbuſti
bile. ita ꝙ ſubito totū lignū cōuertat in ignē. ſʒ pau
latim remouēdo diſpoſitiōes 2rias. Sic nō ex vno
actu habet hītus acq̄ſitus ṽtutis. ſʒ ex multis. Luʒ
em̄ ſm Diony. iiij. c. de diui. no. bonū ſit ṽtuoſius q̄ʒ

malū ⁊ ex actib⁹ vitioſis acquirit habitus vitij. ḡ et
magis v̄tus acquirit ex actib⁹ v̄tuoſis. Pro huius
declaratiõe dicit be. Tho. i. ij. q. lxiij. ar. ij. ꝙ v̄tus ho
minis ꝑficit ipm ad bonū. Dicit eñ phs. ꝙ v̄tus ē
ꝗ bonū facit hñtē ⁊ opus eius bonū reddit. Ratio
aūt boni ꝯſiſtit in nūero. pondere. ⁊ mēſura. vt dicit
Sap. xj. Oportet ḡ ꝙ bonum hoīs ꝯſideret ſm ali
quā regulā. q eſt mēſura rei. Regl'a aūt hec pōt eſſe
duplex. ſ. rō hūana ⁊ lex diuina. Et q2 lex diuina eſt
ſuꝑior regula. ⁊ iō ad plura ſe extendit q̄ȝ rō hūana.
ita ꝙ quicq̄d regulat regula ſeu rōne hūana. regl'at
⁊ diuina. ſȝ nō ecōtra. Virtus ḡ hoīs ordinata ad bo
nū ſm ꝙ modificat ſm regulā rōnis hūane poteſt ex
actib⁹ hūanis cauſari. inq̄ȝtū hmōi actus ꝓcedūt a
rōne. ſub cui⁹ ꝑtāte ⁊ regula tale bonū ꝯſiſtit. Sed
v̄tus ordinās hoīem ad bonū ſm ꝙ modificat ꝑ le/
gē diuinā: ⁊ nō ꝑ rōnē hūanā. nō pōt cauſari ꝑ act⁹
hūanos q̄ꝝ ꝑncipiū eſt rō. ſed cauſat ſolū ꝑ oꝑatio/
nē diuinā. ſ. infuſionē grē. Hmōi aūt v̄tutes acq̄ſite
ex aſſuetudine opeꝝ ſine grā: nō ſufficiūt ad ſalutē.
Vñ b. Aug. Vbi deeſt agnitio v̄itatis incōmutabi/
lis. i. dei ꝑ fidē: falſa eſt v̄tus etiā in optimus morib⁹
xxviij. q. j. §. penl. Ex his. Vñ nō ſunt ꝑfecte ſimpl'r
ita. ſ. ꝙ ꝑficiūt hoīez ī ordīe ad vltimū finē: ſȝ ſm q̄d.
inq̄ȝtū ꝑficiūt ꝗ ad felicitatē hūanā ſeu ciuilē ꝯūſa/
tionē. Et de hmōi v̄tutib⁹ loq̄t phs in eth. ⁊ alij gē/
tiles. Et de his intelligit illud Hiero. Virtutib⁹ Ro
mani ꝓmeruerīt iꝑiū. xxviij. q. j. §. Ex his. in fine. §.

Virtutes infuſe ſūt §. III.

ille que cauſant ex grā dei. Et de hmōi dicit b. Aug.
diffiniens v̄tutem. ꝙ virt⁹ ē bona q̄litas mētis q re
cte viuit. q̄ nēo male vtit. q̄ȝ de⁹ ī nob ſine nob oꝑat
Sūt aūt iſte virtutes nō ſolū. fides. ſpes. charitas. ſȝ
etiā oēs alie. vt prudētia. iuſticia. ⁊ hmōi. Pro cui⁹
declaratiõe dic̄ be. Tho. vbi. ſ. ꝙ oportet effect⁹ ſuis
cauſis ⁊ ꝑncipijs eſſe ꝓporcionatos. Oēs aūt v̄tutes
tā intellectuales q̄ȝ morales q ex nr̄is actib⁹ acq̄rūt
ꝓcedūt ex q̄buſdā ꝑncipijs naturalib⁹ in nobis ꝑexi
ſtentib⁹. loco q̄ꝝ naturaliū ꝑncipioꝝ ꝯferunt nobis
a deo v̄tutes theologice q̄b⁹ ordinamur ad finē ſuꝑ/
naturalē. Unde opꝫt ꝙ his etiam v̄tutib⁹ theologi
cis ꝓporcionabil'r alij habitus corrn̄deant diuinituſ
infuſi ſeu cauſati in nobis q̄ ſic ſe hñt ad v̄tutes the
ologicas. ſicut ſe hñt v̄tutes morales ⁊ itellectuales
ad ꝑncipia naturalia v̄tutū. Et ꝑ v̄tutes q̄dē theo/
logicas ꝑficit aīa inq̄ȝtū ſufficiēter ꝑ eas ordinat in
deū īmediate. Per alias v̄tutes infuſas. ſ. morales ⁊
intellectuales: vt prudētiā ⁊ iuſticiā. fortitudinē ⁊ tē
ꝑātiā cū ꝑtib⁹ ſuis. ꝑficit aīa circa alias res: ī ordi
ne tñ ad deū. Et ſic nō ſunt ſuꝑflue. ⁊ hmōi ſunt ꝑfe/
cte v̄tutes ſimpl'r. ⁊ neceſſarie ad ſalutē. ⁊ de his itel/
ligit illud Amb. in exameron. Jlla aīa a deo pingit
q̄ hȝ in ſe v̄tutū grām remittentē ſplendorē q̄ȝ picta/
tis. Jlla aīa bñ picta eſt in q̄ relucet diuine oꝑatōis
effigies. Jlla aīa bñ picta eſt in q̄ eſt ſplendor gl'ie. ⁊
ꝑr̄ne imago ſubſtātie. i. xp̄i ꝑ grām v̄tutū. de pe. diſ.
ij. Jlla. Jtē Grē. ſuꝑ Ezech. ait. Jn ſctōꝝ q̄ppe cordi/
bus ſpūſſanctus iuxta q̄ſdā v̄tutes. ſ. dū ꝑſeuerant
in grā ſꝑ manet. Juxta q̄ſdā receſſurus venit ⁊ vētu
rus recedit. Jn fide eñ ſpe. atq̄ȝ charitate. ⁊ in bonis
alijs ſine q̄b⁹ nō pōt ad celeſtē patriā ꝑueniri. Sic
eñ hūilitas. caſtitas. iuſticia. atȝ mīa. ꝑfectoꝝ corda
nō deſerit. Jn ꝓphia vō v̄tute. doctrine. facūdia. mi/
raculoꝝ exhibitiõe electꝭ aliq̄n adeſt. aliq̄n ſe ſubtra
hit. de pe. di. ij. Poteſt. Quo ad ꝑmas v̄tutes dicit

ſpūs ſtabilis. Quo ad ſcd̄as d̄r mobilis in li. Sap̄
Et dicunt grē ḡtis date hmōi v̄tutes largo mō.
Qui diu moral'r vixit. ⁊ eſt in grā dei. hȝ vtraſq̄ȝ in/
fuſas ⁊ acq̄ſitas. Et nota ꝙ q̄dā dixerūt idē eſſe reali
ter ſm eſſentiā. grām ⁊ v̄tutē infuſam. ſȝ differre rō/
ne. q2 grā d̄r inq̄ȝtū ḡtis dat a deo. ⁊ facit hoīem deo
gratū ⁊ oꝑa ei⁹. Sed v̄tus d̄r inq̄ȝtū inducit hoīem
ad bene oꝑandū. Et hᷓ videt ſenſiſſe mgr̄ Sen̄. in. ij.
di. xvj. Sȝ be. Tho. i. ij. q. cx. arti. iij. in corꝑe. q. Et ꝑ/
bat ꝙ differūt realiter ⁊ ſm eſſentiā. Et gratia q̄dē
eſt accidēs: exñs in eſſentia aīe ſicut in ſubiecto. Vir
tutes vō in potētijs aīe ſicut in ſubiecto. Et ſic radij
ꝓcedūt a ſole. ita v̄tutes a grā. Et de gratia quidē ali
bi tractabit. hic de v̄tutib⁹. Et nota ſm be. Tho. vbi
ſ. q. lxiij. ar. iiij. ꝙ v̄tutes infuſe: differūt eſſentialiter
ſeu ſpecie a v̄tutib⁹ acquiſitis moralib⁹ ⁊ intellectua
lib⁹. Nam alterius rōnis formal' eſt modus impoſi/
tus in actu ipaꝝ virtutū circa materias ſuas. ꝑ regu
lā rōnis hūane. ⁊ alterius modus īpoſitus ſm legē
diuinā. puta in ſumptione ciboꝝ: modus ſtatuit rō
ne hūana. ne noceat valitudini corꝑis. nec īpediat rō
nis actū. Scd̄m aūt regulā legis diuine requirit ꝙ
hō caſtiget corpus ſuū ⁊ in ſuitutem redigat ꝑ abſti
nētiā cibi. Jtem ꝑ v̄tutes morales infuſas regulant
hoīes vt bñ ſe habeant in ordine ad hᷓ ꝙ ſint ciues
ſanctoꝝ ⁊ domeſtici dei. Per v̄tutes aūt acq̄ſitas. vt
bñ ſe habeant in ordine ad res hūanas. ⁊ ſic ad aliū
finē ſunt ordiate q̄ȝ ille. Pōt aūt aſſigīri triplex diffe/
rentia in vtriſq̄ȝ. ſeu ꝙ differūt in trib⁹. ꝑmo in cauſa
litate. incorruptibilitate. ⁊ in vtilitate. Jn cauſalita/
te quidem: q2 infuſe cauſant a deo nō ex actu huma
no. acq̄ſite aūt ex actibus hūanis. Et q2 de⁹ oꝑat in
inſtanti. hō aūt paulatim. Jō v̄tutes acq̄ſite tꝑus. ⁊
nō ꝑuū requirūt. in infuſe inſtanti ꝑ grām iuſtificati
obtinent. Vñ Amb. Cū renūciat iꝓbitati. ſtatim
aſſiſtit v̄tus. Egreſſus eñ malicie virtutis oꝑat in/
greſſum eodēq̄ȝ aditu ꝗ vitiū excludit innocētia co/
pulat in decretꝭ. xxij. q. j. Secūdo v̄tutes differūt in
corruptibilitate. Nam v̄tus acquiſita nō corrūpit q̄
ad habitū ꝑ vnū actum ꝯtrariū: puta caſtitas acq̄ſi
ta ꝑ vnicū actū fornicariū. Non eñ directe actus cō/
trariat habitui: ſed habitus actui. Sicut aūt hītus
v̄tutis: vt dictū eſt ex ꝑl'ibus actibus bonis. nō vno
acquirit: ita ⁊ habitus vitij. Sed hītus v̄tutis infu
ſe corrūpit ꝑ vnicū actū peccati mortalis. imo oēs
v̄tutes infuſe ſimul deficiūt ꝑ mortale. hec iō ē. Q2
quodlibet mortale directe ꝯtrariat grē ⁊ tollit grām
q̄ cā eſt hmōi virtutū. Remota aūt cā: remouet effe/
ctus. Vñ Aug⁹. Omnis v̄tus patit detrimentū ab
vno vitio. Et ſic exponit illud Jaco. ij. Offendens in
vno. factus eſt oīm reus ſcȝ v̄tutū. de pe. di. v. c. Con
ſideret. Tertio differūt in vtilitate. q2 actus virtutis
infuſe eſt meritorius vite eterne. Non aūt actus vir/
tutis acquiſite ſine gratia comite. Unde Grā. dicit.
xxviij. q. j. §. penul. ꝙ tales virtutes ſcȝ acquiſite non
ſunt vere. quia carent fructu ſalutis eterne.

Diuiſio virtutū §. IIII.

alia dat de v̄tutib⁹ ſm ꝙ hñt hoīem ꝑficere. vīcȝ ꝙ
v̄tutū. Alie ſūt intellectuales. Alie morales. Alie the
ologice. De ꝑmo ⁊ ſcd̄o genere v̄tutū tractant ꝑhi gē
tiles. Vñ ⁊ phs in. ij. eth. dicit duplicē eſſe v̄tutem.
Hāc q̄dē intellectualē. illā vō moralē vocat. Theolo
gicas aūt nō poſuerūt nec de eis cognitionē habue/
rūt. Sed ſolū fideles ꝑ infuſionē hñt: illi q habent.
Et ſimil'r de donis ſpūſſancti nō habuerūt noticias

gentiles. Intellectuales ꝟtutes ſūt qnqȝ ſm pħm in lib.eth.ſcȝ ſapia.intellectus.ſcia. ars ⁊ prudentia. Et dicuntur intellectuales.quia ſunt in intellectu vt in ſubiecto ⁊ perficiunt ipſuȝ. Et prime tres ſunt in intellectu ſpeculatiuo. alie due in intellectu practico Prudentia tamē:⁊ ſi ſit intellectualis ꝗntū ad eſſentiam.Et inter eas cōnumeret̄.Tamen ꝗntū ad materiā eſt etiā moralis. Et ſciendū ꝙ ꝗtuor ex his.ſapiētia.ſcīa.itellectus.⁊ ars.nō ꝓprie ⁊ ſtricte ſunt ꝟtutes nec ꝯſueuerūt noīari ꝟtutes.Sed aliqñ diſtinguūt̄ ex oppoſito.vt in.iiij. thop.put ſcȝ ꝟtus ꝑfecta ſumit̄ Pro cuius declaratione dicit beatus Tho.i.ij.q.lvij arti.j. Q aliquis habit⁹ dicit̄ virtus dupl'r. Uno modo:quia facit facultatē bene opandi.i.faciendi id qđ in ſe bonū eſt. Alio modo:q̄ꝛ cū facultate facit et vſum bonū.i.ꝯgrue ordinare ipm opus ad debituȝ finem:Primo igit̄ mō: hītus intellectuales: dicunt̄ virtutes:q̄ꝛ faciūt facultatem bone oꝑationis. q̄ eſt ꝯſideratio veri. Hoc em̄ eſt bonū opus intellect⁹. ſȝ nō dicunt̄ hītus intellectuales virtutes. Scđo mō quaſi faciētes bene vti hītu vel potentia.Ex h̄ em̄ ꝙ aliqs hȝ habitū ſcīe ſpeculatiue nō inclinat̄ ad bene vtendū:ſȝ ſit potēs ſpeculari veꝝ de his q̄ꝝ hȝ ſciaȝ. Sȝ qđ vtat̄ ſcīa hīta.h̄ eſt volūtatē mouētē.⁊ iō virtus que ꝑficit volūtatē:vt charitas vel iuſticia:facit bene vti ſpeculatiuis hītibꝫ.⁊ ſm h̄ in actibꝫ coꝝ pt eſſe meritū.ſolū ergo morales cū prudētia dicūt̄ virtutes ꝑfecte.Un̄ de h̄ pħus.ij.eth.dicit.ꝙ virtus eſt hītus electiuus.i.electionē faciēs īmediate ꝯſiſtens ſm determinationē rationis.

Differūt aūt ſapi .§.V.

entia.ſciētia.⁊ intellectus.inq̄ꝫtū ſunt ꝟtutes hītus. ⁊ inq̄ꝫtū dona ſpūſſancti. q̄ꝛ inq̄ꝫtū ꝟtutes acq̄runt̄ ꝑ exercitiū.⁊ ꝑficiūt hoīem in ordine ad felicitatē humanā.Sed inq̄ꝫtū dona:infundunt̄ a deo ⁊ ꝑficiūt hoīem in ordine ad felicitatē ſuꝑnā:ad ꝓmpte ſequēdū motus ſpūſſancti q̄s facit in anīa. He qnqȝ ꝟtutes intellectuales pn̄t figurari ꝑ qnqȝ ꝟgines ſapiētes.⁊ qnqȝ fatuas. De quibꝫ habet̄ ꝑabola Math. xxv.Uirgines oēs ſunt.q̄ꝛ in ſe hn̄t integritatē veritatis. Sed qnqȝ ſapiētes accipētes oleū cū lampadibꝫ ſunt ipſe.put debite habent̄ ⁊ exercent̄ cū oleo. i.charitat̄ſ in vaſe cordis ⁊ lāpade clare fame. Quīqȝ fatue ſūt cū hn̄t ſine oleo charitat̄ſ ⁊ boni exēpli.⁊ hiſ claudit̄ ianua ꝑadiſi.aliȷs apit̄. Et ſapia q̄deȝ eſt de diuinis. non quidē inq̄ꝫtū hn̄t diuina reuelatione. h̄ em̄ ꝑtinet ad fidem. Sed inq̄ꝫtū hn̄t rōne hūana Cōſiderat aūt ſapia altiſſimas cauſas. vt dicit̄ in.j. metha. Un̄ ꝯuenienter iudicat ⁊ ordinat de om̄ibꝫ. Quia em̄ iudiciū ꝑfectū ⁊ vniūſale hr̄i nō pōt:niſi ꝑ reſolutionē ad ꝓmas cauſas. Et ideo nō ſolū de ꝯcluſionibꝫ iudicat de quibꝫ eſt ſciētia.ſed ⁊ de ꝓncipȷs quoꝝ eſt intellectus. Un̄ quia conſiderat ſapientia altiſſimā cauſam: que eſt deus. ⁊ ꝑ cauſam iudicat̄ de effectu.⁊ ꝑ cauſam ſuꝑiorem de cauſis ſuꝑioribꝫ. Ideo ſapientia habet iudiciū de om̄ibus aliȷs virtutibꝫ intellectualibꝫ:⁊ preeminet de ipſis. Et q̄ꝫuis de deo in p̄ſenti nō poſſit haberi certa cognitio quo ad multa. Sicut habet̄ de aliȷs rebus. Tamen t'lis cognitio imꝑfecta ſui nobilitate:p̄eminet cognitioni etiam perfecte aliarū rerum. Unde pħus dicit in ſecūdo de celo ⁊ mūdo. ꝙ magnum eſt de rebus celeſtibus poſſe aliquid cognoſcere:vel de rebus nobilioribus debili rōne. Et in libro de aīalibus dicit.ꝙ amabile eſt magis ꝑuū aliquid cognoſcere de rebus nobilioribꝫ:q̄ꝫ multa coḡſcere de rebꝫ ignobilioribꝫ.

Scientia eſt habitus ꝯcluſionū ꝑ demonſtrationē acquiſitus.⁊ eſt circa creaturas. Et hȝ multas ſpecies; q̄ꝛ diuerſe ſunt ſcientie: ſm diuerſas materias. Et ex his alique dicunt̄ artes liberales. ſcȝ triuiū.vt gramatica.logica.rethorica. Et q̄driuiū.vt arithmetrica.que eſt de numeris.muſica:que eſt de ſonis.geometria:que ē de mēſuris.aſtronomia:q̄ eſt de aſtris ſeu motibꝫ ⁊ influentȷs corpoꝝ celeſtiū. Et artes q̄dem dicunt̄ ſm be.Tho.vbi.ſ̄.q̄ꝛ hn̄t quandā ſi'itudinē cū arte. Ad artē em̄ ꝑtinet opus;q̄ꝛ ad illud ordinat̄. Et q̄ꝛ in ſpeculabilibꝫ eſt aliquid ꝑ modū cuiuſdam oꝑis.puta ꝯſtructio.ſillogiſmi.aut oratiōis ꝯgrue. Aut op⁹ nūerādi vl' mēſurādi.iō dicūt̄ artes nō tn̄ ꝓprie ⁊ ſtricte. Artes aūt dicūt̄ nō ſimpl'r:ſȝ liberales: ad differentiā illaꝝ artiū que ordinant ad oꝑa ꝑ corpus exercitata que ſunt quodāmodo ſeruilia.inq̄ꝫtū corpus ſuiliter ſubdūt aīe.⁊ hō ſm aīaȝ ē liber. Alie artes dicunt̄ mechanice. quia intellectus quodāmodo mechat̄ in eis: ⁊ adulterat̄ recedens a ꝯſideratione veritatis:que eſt ſponſa eius. Alie vero ſciētie que ad nullū hmōi opus determinant̄.ſimpliciter ſciētie dicunt̄.vt ꝓ [illegible] naturalis. Et q̄ꝫuis ſciētia ſit ꝟtus.dicit tn̄ Aug.ꝙ ſunt q̄dam q̄ melius eſt neſcire q̄ꝫ ſcire.di.xxxvij.Quis. Et h̄ ꝓpt̄ abuſū Et Amb.dic.ꝙ aſtronomia ⁊ aſtrologia ⁊ alia hmōi deſpecta ſunt.⁊ q̄ his ſtudent:curam aīe nō hn̄t.di. xxxvij.Legimus. Et Hiero.ait.Geometria ⁊ Arithmetrica ⁊ muſica hn̄t in ſua ſcia veritatē. Sed nō eſt ſciētia illa ſciētia pietatis.di.xxxvij.Si q̄s artem nouerit. Intellectus eſt hītus ꝓncipioꝝ que per ſe nota habent̄:⁊ ſtatim ab intellectu ꝑcipiunt̄.vt ꝙ om̄e totū eſt maius ſua ꝑte ⁊ hmōi. Et nō ſoluȝ ꝑ intellectū cognoſcunt̄ ꝓncipia naturaliter nota in ſpeculatiuis.ſȝ etiam in oꝑatiuis:vt ꝙ malū eſt fugiendum ꝙ nemini eſt fienda iniuria:⁊ hmōi. Et ſine intellectu hmōi ꝓncipioꝝ.q̄ ꝑtinent ad vitā moralem. nō poſſent haberi alie virtutes. Opinio aūt ⁊ ſuſpicio nō ponunt̄ virtutes.q̄ꝫuis ſint intellectuales habitus.ex eo ſm be.Tho.vbi.ſ̄. q̄ꝛ habitus virtutis determinate ſe hn̄t ad bonū:⁊ nullo mō ad malum. Bonū aūt intellectus eſt veꝝ.malū eius eſt falſum Un̄ illi ſoli hītus intellectuales dicunt̄ ꝟtutes.q̄bꝫ ſemꝑ veꝝ ⁊ nūq̄ꝫ falſum ineſt. Opinio autē pōt eſſe veri ⁊ falſi. Eſt em̄ opinio vehemens inheſio intellectus alicui ꝯcluſioni. cum formidine tn̄ de oppoſito Suſpicio aūt eſt leuis inheſio cū fomidine de oppoſito. Ars etiā ſm pħm in.vj.eth.ponit̄ ꝟtus:non tn̄ ꝓprie ⁊ ꝑfecte. Quia ſm be.Tho.q.lvij.arti.iij.cū ars nihil aliud ſit q̄ꝫ recta ratio aliquoꝝ oꝑeꝝ faciēdoꝝ quoꝝ tn̄ bonū nō ꝯſiſtit in h̄: ꝙ appetitus hūanus aliquo mō ſe habeat ad ea s. ſed in eo ꝙ ipm opus qđ facit in ſe bonū eſt. Non em̄ ꝑtinet ad laudē artificis:inq̄ꝫtū artifex.q̄ volūtate opus faciat. ſed q̄le eſt opus qđ facit. Et in hoc ꝯuenit cū habitibꝫ ſpeculatiuis p̄dictis aliqualiter.quia.ſ.ꝑtinet ad ipos qualiter ſe res habeant q̄s ꝯſiderant vel q̄s faciūt q̄ ad artem.nō aūt q̄liter ſe habeat hūanus appetitus ad illas. Sunt aūt artes multiplices. Prudētia ſm bea.Tho.vbi.ſ̄.conuenit in hoc cū arte:q̄ꝛ eſt in intellectu practico ⁊ circa cōtingentia que pn̄t aliter ſe habere. Sed differt in hoc: quia ars imꝑfecte habet rōnem virtutis.q̄ꝛ facit ſolū facultatē boni operis:nō autē vſum. Unde ꝑ eam nō fit appetitus rectus. Bonū em̄ rerū artificialiū nō eſt bonum appetitus hūani.ſȝ bonū ipoꝝ.operum artificialiū. Sed

prudētia habet ꝑfecte rōnē ꝟtutis.qꝛ facit cū facul/
tate boni oꝑis eſſe bonū vſum.⁊ reſpicit appetitū p̄/
ſuppones rectitudinē eiꝰ. Diffinit̄ aūt prudētia ſm
pħm ſic. Prudētia ē recta rō agibiliū. Ars ꝟo eſt rō
factibiliū. Differūt autē agere ⁊ facere in h̄ ſm pħm.
ix.meth.qꝛ factio eſt actio tranſiens in materiā exte
riorē.ſicut ſecare ⁊ hmōi. Agere aūt ē actus ꝑmanēs
in ipſo agente.ſicut videre.velle ⁊ hmōi. Eſt aūt pru
dentia neceſſaria ad bn̄ viuendū. Nā bn̄ viuere cōſi
ſtit in bn̄ oꝑari. Ad bene aūt oꝑandū reqrit̄ electio
recta. Cū aūt electō ſit eoꝝ q̄ ſūt ad finē ad rectitudi
nē ipſius duo reqrunt̄.ſ.debitus finis ⁊ id qđ cōue/
nienter ordinat̄ in debitū finē. Ad debitū finē eligē
dū diſponit̄ cōuenienter q̄s ꝑ virtutes morales.q̄ ꝑ
ficiūt appetitiuā potentiā.cuius obiectū eſt bonū et
finis. Inclinant em̄ morales appetitiuā in bonū con
ueniēs rōni q̄ eſt debitus finis. Ad id aūt qđ cōue/
nienter ordinat̄ in debitū finē diſponit̄ hō ꝑ habitū
rōnis.qꝛ conſiliari.iudicare.ꝑcipere. que ſunt eoꝝ q̄
ſunt ad finē:ſunt actus rōnis. Et habitus etiā hoꝝ
actuū eſt prudentia qua perficit̄ ratio ad hoc qꝫ con
uenienter ſe habet ad ea que ſunt ad finē. Vn̄ maxīe
neceſſaria virtutum ſm btm̄ tho.vbi.ſ̄.q.lviij. ar.v.

Secundum genus §.VI

virtutū dicit̄ morale.vt prudētia.iuſticia.fortitudo
tꝑantia. Dicunt̄ aūt he ꝟtutes.⁊ morales ⁊ ꝑncipa/
les ⁊ cardinales. Et morales dicūt̄ ſeu de moribꝫ ſm
pħm.j.eth.ſm qꝫ mos importat q̄ndam inclinatio/
nē naturalē.vel quaſi naturalē ad aliq̄d agendum.
Pro cuiꝰ declaratiōe ſciendū ſm be.Tho.i.ij.q.lviij
ar.j.qꝫ mos duo ſignificat. Qn̄qꝫ ſignificat ꝯſuetudi
nē.ſicut đr Actuū.xv. Niſi circūcidamī ſm morem
Moyſi:nō poteritis ſalui fieri. Ad qđ etiā facit qđ
dicit Augꝰ.xj.di. In his. Mos ꝑl'i dei.⁊ inſtituta
maioꝝ ꝑ lege tenenda ſunt. Quādoqꝫ mos ſignifi/
cat inclinationē naturalē vel quaſi naturalē ad ali/
q̄d agendū. Vn̄ ⁊ brutoꝝ aīalium dicūt̄ aliq̄ morea
Vn̄ dicit̄ in.ij.Mach.xj. Leonū more irruentes in
hoſtes ꝓſtrauerūt eoſ. Et ſic accipit̄ in pſ̄.lxviij. Qui
habitare facit vnius moris in domo. Et huic ſigni/
ficationi morali ꝓpinqua eſt alia ſignificatio q̄ mos
ſignificat cōſuetudinē. Nam cōſuetudo cōuertit̄ in
naturā.⁊ facit inclinationē ſimilem naturali. Sicut
aūt ꝯſuetudo.ita ⁊ mos ꝓprie eſt de his q̄ ſunt bona
nō mala ad qđ facit.qđ đr diſtinctione.viij. Que cō
tra mores. Ab hac aūt ſecūda ſignificatiōe moris đr
virtus moralis.quia inclinatio ad actū ꝓprie cōpe/
tit appetitiui virtuti. Cui eſt mouere om̄s potentias
ad agendū. Virtus aūt moralis eſt in appetitiua ꝑ/
te ⁊ ꝑficit eam. Dicunt̄ ſecūdo p̄dicte virtutes ꝑn/
cipales.reſpectu minus ꝑncipaliū. Et h̄ ſm beatum
Tho.q.lxj.ar.j.vbi.ſ̄. Vel reſpectu ꝟtutū intellectua
liū.que ſolū faciūt boni oꝑis facultatē: ſed nō vſum
vt morales. Et ideo dicunt̄ imꝑfecte virtutes. Perfe
ctū autē eſt ꝑncipalius imꝑfecto.ſicut morales ꝑnci
paliores. Et ſi non quātum ad ſubiectum in intelle/
ctualibꝫ. Tamē q̄tum ad rōnem virtutis que reſpi
cit bonū.qđ eſt obiectum appetitus. Dicunt̄ etiā ꝑn
cipales p̄dicte virtutes reſpectu virtutū eius anne/
xaꝝ q̄ ſunt minus ꝑncipales. Om̄s em̄ virtutes re/
ducunt̄ ad p̄dictas quatuor. vt oſtendit Tullius in
rethorica ſua. Nam prudentie annectunt̄ tres virtu/
tes ſm pħm in.vj.eth. Prima ſcꝫ eubulia que eſt be
ne conſiliatiua.inq̄rendo de varijs modis ⁊ vijs q̄bꝫ
pt ꝑueniri ad debitū finē. Secūda ſineſis q̄ eſt iudi
catiua.ſ.determinando ex diuerſis vijs ⁊ modis que
menti occurrūt illud qđ ſit ꝯuenientius ad ꝑueniē/
dū ad finē debitū ſm cōes reglas ⁊ leges. Tertia
gnomin.que ſumit iudiciū de agendis ſm rōnē na/
turale in his in q̄bꝫ deficit lex. Propriꝰ aūt actus
⁊ ꝑncipalis prudentie.eſt imꝑare vt executioni man
det̄ qđ ꝯſultū ⁊ iudicatū eſt. Dicit̄ aūt prudentia cō
ſultiua ⁊ iudicatiua.ſed hos duos actus nō facit imme/
diate.ſed mediantibꝫ p̄dictis.ſ. eubulia ſineſi ⁊ gno
min. Iuſticie aūt annectunt̄.religio.pietas.obſeruā
tia.obedientia.liberalitas.grā ſeu gratitudo. Vin/
dicatio ſub q̄ cōprehendit̄ penitētia inq̄tū virtus.
veritas.affabilitas ſeu amicicia.⁊ epicheya ſeu equi
tas. Fortitudini annectunt̄ magnanimitas.magni
ficentia.patiētia.⁊ ꝑſeuerantia. Tꝑantie annectunt̄
ꝯtinētia.māſuetudo.clemētia.modeſtia.ſtudioſitas
eutropelia ſeu vrbanitas.⁊ humilitas.⁊ de his pate
bit infra. Dicunt̄ tertio virtutes cardinales. Vn̄
Amb.ſuꝑ lucā. Scimus virtutes eſſe q̄tuor cardi/
nales.tꝑantiā.iuſticiam.prudentiā.⁊ fortitudinem.
Propterea aūt dicunt̄ cardinales. vt dicit̄ in ca/
cholicon.ad ſimilitudinem cardinis in quo motus
hoſtij firmat̄. Cardo aūt ſm eundē eſt vna ꝑs hoſtij
ſ.cuneꝰ q̄ in foramīe vertit̄.vn̄ ⁊ cardo đr aliqn̄ ipm
foramē. Et đr cardo a cardian. qđ eſt cor.qꝛ ſicut cor
hoīem regit ⁊ mouet.ita ille cuneus ianuam regit ⁊
mouet. Hinc ⁊ aſſiſtentes pape p̄cipue dicunt̄ car/
dinales.qꝛ ꝑ eos mūdus debꝫ regi.gubernari ⁊ mo
ueri.ſicut hoſtiū ꝑ cardinem.hec ibi. Vn̄ Prou.xvj.
Sicut hoſtiū vertit̄ in cardine.ita piger ī lecto ſuo.
Dicunt̄ ergo cardinales he ꝟtutes.qꝛ ꝑ eas vertitur
cor humanū ſm rōnem.vt claudat̄ vitijs.⁊ aperiat̄
bonis operibꝫ. De his đr Sap.viij. Sobrietatem.i.
tꝑantiā ⁊ prudentiā docet ⁊ iuſticiā ⁊ virtutē.i.forti
tudinē.q̄bꝫ nil in vita vtilius eſt hoībꝫ. Et figurant̄
ꝑ velū ex quatuor coloribꝫ intextum.qđ erat ante ta
bernaculū vt ponit magiſter in.iij.ſenten. Figurant̄
etiā ꝑ q̄tuor angulos domus. Job.j.que eſt ꝯſciētia
ſm Greg.in moralibꝫ. Significant̄ etiā ꝑ quatuor
aīalia q̄ vidit Ezech.j.c. Aquila em̄ ſignificat prudē
tiam. Homo iuſticiā. Leo fortitudinē. Vitulus tē/
perantiam ſm Grego.ſuꝑ Ezech. ⁊ prudentia qui/
dem dicitur cum alijs tribus cardinalis ⁊ principa
lis eas excellens non tamen conſueuit dici moralis.

De dictis virtutibꝰ §.VII

cardinalibꝫ ſm Tho.i.ij.q.lxj.ar.iiij.eſt duplex opi
nio. Quidā em̄ dicunt eſſe q̄ſdam ꝯditiones gene/
rales hūani animi.q̄ inueniunt̄ in om̄ibꝫ virtutibꝫ.
ita ſcꝫ qꝫ prudentia nil aliud ſit q̄ q̄dam rectidudo
diſcretionis in q̄buſcūqꝫ actibꝫ vel materijs. Iuſti/
cia ſit q̄dā diſpoſitio animi ꝑ quā hō operat̄ qđ de
bet in quacūqꝫ materia. Tꝑantia ꝟo ſit q̄dam diſpo
ſitio animi.q̄ modū quibuſcūqꝫ paſſionibꝫ vel opa/
tionibꝫ imponit. Fortitudo aūt ſit diſpoſitio animi
ꝑ quā firmat̄ in eo qꝫ eſt ſm rōnē ꝯtra quoſcūqꝫ im
petus paſſionū vl' laboꝝ. Hec quatuor ſic diſtincta
nō important diuerſitatē habituū virtuoſoꝝ. q̄tū
ad iuſticiā fortitudinē ⁊ tꝑantiam. Cuilibet em̄ vir
tuti morali.ex hoc qꝫ eſt habitus cōuenit ei firmitas
q̄dam ne a cōtrario remoueat̄ qđ ſm p̄dicta ꝑtinet
ad fortitudinē. Et ex hoc qꝫ eſt ꝟtus.habet qꝫ ordine
tur ad bonū.in quo importat̄ rō recti vel debiti qđ
ꝑtinet ad iuſticiā. Et ex hoc qꝫ moralis eſt.habet qđ
modū rōnis obſeruet in om̄ibꝫ.⁊ vltra nō ſe extēdat
qđ ꝑtinet ad tꝑantiā. Solū autē hoc qđ eſt habere

diſcretionē.qđ dicebať ꝑtinere ad prudētiā.videť diſti-
gui ab alijs tribꝫ.inq̄ꝫtū h̄ eſt ipi⁹ rōis ꝑ eſſentiam alia
tria īpoꝛtāt quandā ꝑticipatiōꝫ rōnis. Alij ꝟo ⁊ meli⁹.
accipiūt has q̄ttuoꝛ ꝟtutes ſm ꝙ determināť ad mate-
rias ſpeciales. Unaq̄ꝫ q̄dē illaꝝ ad vnā materiā ī qua
ꝑncipalit̃ laudať illa general' ꝯditio.a q̄ nomē virtutis
accipiť.Et ſm h̄ manifeſtū eſt ꝙ ꝑdicte ꝟtutes ſunt di-
uerſi habit⁹.ſm diuerſitatē obiectoꝝ diſtincti.Qđ ḡ di
cit Gre.in.xxij.moral'.ꝙ prudētia ꝟa nō eſt.q̄ iuſta.foꝛtis
⁊ tēperās nō eſt.ꝑt intelligi ſm ꝑmā opiōnē dictam.Ul'
ꝙ iſte ꝟtutes denoīanť adinuicē ꝑ redundātiā q̄ndam.
q̄ a prudētia alie dirigūť.Et q̄ eſt foꝛtis in ꝑicul' moꝛ-
tis eſt habilioꝛ ad frenadū delectabiliū ꝯcupiſcētiam. ⁊
ſic de alijs. De dictis aūt ꝟtutibꝫ moralibꝫ ſciēduꝫ ꝙ
nō ſūt paſſiōes.qđ pꝫ ex eo. q̄ paſſiōes ſm ſe ꝯſiderate
ſe hn̄t ad bonū ⁊ ad malū.ſm ꝙ pn̄t ꝯuenire rōni vl' nō
ꝯuenire.Nihil aūt tale ꝑt ꝯuenire ꝟtuti cū ſp ſe habeat
ad bonū.Diciť aūt ꝟ.⁹ moralis mediū inter paſſiones
nō ſm eſſentiā.q̄ tūc eſſet eiuſdē gener' cū extremis.ſed
dr mediū q̄ꝫtū ad effectū.q̄ ſcꝫ int̃ paſſiōes ꝯſtituit me
diū.Sꝫ ad actū ꝟtutū ꝑt ꝯcurrere paſſio.ſic ꝯtrario ad
actū vicioꝝ. Paſſio eī triſticie repiť in actu iuidic.ſm ꝙ
ꝯtrať talis paſſio rōi.⁊ ī miſcdia.ſm ꝙ ꝯuenit rōi. Sūt
aūt ꝟtutes morales vl' circa act⁹ interioꝛes rōis dirigē-
dos.vt prudētia. Ul' circa act⁹ exterioꝛes ad alteꝝ.vt iu-
ſticia. Ul' circa paſſiōes iraſcibiles . q̄ ſunt ſpes ⁊ deſpe-
ra.io.audacia ⁊ timoꝛ.ira ⁊ foꝛtitudo. Aut ꝯcupiſcibil'
q̄ ſunt amoꝛ ⁊ odiū.deſideriū ⁊ abominatio. gaudium ⁊
triſticia.Et de iſtis paſſiōibꝫ ſupra ī ꝑma pte.d̄ tꝑantia
Sꝫ notādū ꝙ paſſiōes animi dicanť inoꝛdinate affe-
ctiōes.ita ꝙ ꝑ deliberatiōꝫ rōis eis aſſentiať.ſic non pn̄t
eſſe in aīo ſapiētis.i.ꝟtuoſi.vt dicebāt ſtoici.Sꝫ ſi paſſi
ones dicanť q̄cūq̄ꝫ mot⁹ appetit⁹ ſenſitiui.q̄ ꝯueniūt iudi-
ciū rōis.ſꝫ oꝛdinanť ab ea.ita ꝙ nō ſeis aſſentiūt.ſic pn̄t eē
in aīo ſapiētis ⁊ q̄ꝫtūcūq̄ꝫ ꝟtuoſi. vt dicebāt peripateti-
ci q̄ꝝ ſectā inſtituit Ariſt.Et vt Aug.ī.ix.d̄ ciui. dī.ca.
iiij.dic.iſta diſcoꝛdia int̃ ſtoicos ⁊ peripateticos magis
erat ſm ꝟba q̄ ſm reꝝ ſniās.Ꝓp̄ oꝛ tn̄ erat locutō pe-
ripateticoꝝ.ſ.ꝙ paſſiōes caderēt in aīo ſapiētis.ſꝫ regl'a
te erāt a rōe. Et ꝟtutes q̄dē morales q̄ ſūt circa paſſi-
ones.vt foꝛtitudo ⁊ tꝑantia.ī vſu ſuo ſeu actu.nō pn̄t eē
abſq̄ꝫ paſſiōe h⁹ rō eſt.q̄ ſm h̄ ſeq̄reť ꝙ ꝟt⁹ moralis fa
ceret appetitū ſenſitiuū oīno ocioſum.Sꝫ nō ꝑtinet ad ꝟ
tutē.ꝙ ea q̄ ſunt ſubdita rōi a ꝓꝑꝛijs actibꝫ vacēt. ſed ꝙ
exequanť imꝑiū rōis ꝓꝑꝛios act⁹ agēdo . Un̄ ſic virtus
mēbꝛa coꝛꝑis oꝛdinat ad act⁹ exterioꝛes debitos.ita ap-
petitū ſenſitiuū ad mot⁹ ꝓꝑꝛios oꝛdinatos.Mot⁹ appe-
tit⁹ ſenſitiui ſūt paſſiōes.q̄ ſunt materia dictaꝝ ꝟtutuꝫ.
ſꝫ ꝟtutes q̄ nō ſunt circa paſſiones.ſꝫ circa operationes
pn̄t eē ſine paſſiōe.vt iuſticia . q̄ ꝑ eas applicať volūtas
ad ꝓꝑꝛiū actū q̄ nō eſt paſſio.ſeq̄ť tn̄ ad actū iuſticie gau
diū.nō ſm ꝙ paſſio ē.ſꝫ affect⁹ in volūtate. Et ſi h̄ gau-
diū multiplicet ꝑ iuſticie ꝑfectiōꝫ.fiet redūdātia vſq̄ꝫ ad
appetitū ſenſitiuū. Triſticia aūt cū ſit paſſio. ex dictis
pꝫ ꝙ ꝑt eē cū ꝟtute ⁊ ī virtuoſo.Et qđ dr de ſapīa q̄ do-
cet iſtas ꝟtutes. vt h̄ť Sap.viij. ꝙ n̄ hꝫ amaritudinē
ꝯuerſatio illi⁹ neq̄ꝫ tediū ꝯuict⁹ illi⁹ ſꝫ gaudiū. Intelligi
tur ſm b. Tho.vbi s.ꝙ nō triſtať d̄ ſapīa ⁊ de his q̄ cō-
gruūt ei.ſ.actibꝫ bonis. ſꝫ triſtať vtiq̄ꝫ d̄ his q̄ ſunt ipe-
dimēta ſapīe.⁊ hec ē bona triſticia. Triſtari eīm pōt ſa
piēs de nocumētis coꝛꝑis.ſꝫ moderate. ⁊ de pctīs q̄ qui
bꝫ.q̄ ī multis offendim⁹ oēs.Jac.iij.Et de pctīs pteri-
tis.⁊ de pctīs ꝓximoꝝ.⁊ h̄ laudabilit̃.Int̃ has aūt ꝟtu-
tes morales excellit iuſticia.Un̄ Gre.xij.q.ij.c.Cū duo-
tiſſimā.dic ſummū bonū eſt in rebꝫ humanis iuſticiaꝫ
colere.⁊ ſua vnicuiq̄ꝫ iura ſuare.

ꝙ ꝟtutes moraleſ n̄ ſunt paſſiones

An paſſiones poſſint eſſe ī aīo ſapiētis.

ꝙ ꝟtutes moraleſ q̄ ſunt circa paſſiōes . nō pn̄t eē abſq̄ꝫ paſſione ratō ponit.

Diuidūtur aūt ſu . §. VIII.

Alia diuiſio ꝟtutū cardialiū ſm diuerſos effect⁹ . ſm macrobium.

pradicte virtutes cardinales in q̄ttuoꝛ differētias.ſ.exē
plares.purgati aī.purgatoꝛias ⁊ politicas. ſm plotinū
phm.vt recitat Macrobi⁹ de ſomnio Scipionis. Que
diuiſio diuerſos effect⁹ notat eaꝝ ⁊ diuerſos ſtat⁹ habē-
tium eas. Pro cui⁹ declaratōe dic b. Tho.j.ij.q.lx.ar. v.
ꝙ ſicut Aug.dic in lib.de moribꝫ eccl'ie. Opoꝛtet ꝙ aīa
aliq̄d ſequať ad h̄ ꝙ ei virt⁹ poſſit innaſci. ⁊ h̄ eſt deus.
quē ſi ſeq̄mur bn̄ viuim⁹. Opoꝛtet igiť ꝙ exēplar hu-
mane virtutis ī deo ꝑexiſtat.ſic etiā in eo ꝑexiſtūt omni-
um reꝝ rōnes. Si igiť virt⁹ ꝑt ꝯſiderari ꝓut eſt exem-
plariter in dō.⁊ ſic dicunť virtutes exēplares. ita ſcilicet
ꝙ ipa diuīa mens ī deo dicať prudētia. Tempantia ve
ro ꝯuerſio intēciōis diuīe ad ſeipm.ſic in nob̄ tēperātia
diciť.ꝑ hoc ꝙ ꝯcupiſcabilis ꝯfoꝛmať rōni.Foꝛtitudo au
tem dei eſt ei⁹ immutabilitas.Juſticia vero dei eſt obſer
uatio legis eterne in ſuis opibꝫ ſicut Plotinus dixit.Et
q̄ homo ſm ſuā naturā eſt aīmal politicū.Uirtutes hu
iuſmodi cardinales ꝓut in hoīe exiſtūt ſm ꝯditionem
ſue nature politice vocanť. ꝓut ſcꝫ hō ſm has virtutes
recte ſe hꝫ in rebꝫ humanis gerēdis.Et ſm magiſtꝝ ſen
tentiaꝝ in.iij.ex verbis Augu. Prudentia eſt in ꝑcauē-
dis inſidijs.Juſticia ī ſubleuandis miſerijs . Foꝛtitu-
do in ꝑferendis moleſtijs. Tēperantia in coercēdis de-
lectationibꝫ prauis.Hec ibi. Sūt tn̄ ⁊ alij act⁹ dicta-
rum virtutū vltra ꝑdictos . Qui eīm hn̄t hic politicas
virtutes hn̄t quidē tēptatiōes magnas de vicijs ꝯtra-
rijs.ſꝫ ratione ſuperāt eas.⁊ hic eſt ſtatus imꝑfectoꝛuꝫ.
Et quia ad hoīem ꝑtinet vt etiā diuina ſe trahat q̄ꝫtum
pōt.vt dicit phs in.x.ethi. ⁊ hoc nobis in ſacra ſcptura
multipliciter cōmendať.vt eſt illud.Eſtote ꝑfecti ſic pa
ter veſter celeſtis ꝑfectus eſt.Math.v.Neceſſe eſt pone
re quaſdā virtutes medias inter politicas que ſunt hu-
mane.⁊ exemplares que ſunt diuine. que q̄dē virtutes
diſtinguunť ſm diuerſitatē motus ⁊ termini.ita ſcꝫ ꝙ q̄
quedā ſunt virtutes trāſcedentiū ⁊ in diuinā ſilitudinē
tendētiū.⁊ he vocanť purgatoꝛie.ita ſcꝫ ꝙ prudētia om-
nia mundana diuinoꝝ ꝯtemplatiōe deſpiciat. omnēq̄ꝫ
animi cognitionē in ſola diuina dirigat. Temperan-
tia vero relinquat inq̄ꝫtū natura patiť.que coꝛꝑis vſus
requirit.Foꝛtitudo eſt vt aīa nō terreať ꝓpter receſſum a
coꝛꝑe ⁊ aſcēſum ad ſupna. Juſticia vero vt tota aīa cō
ſentiat ad hmōi ꝓpoſiti viā.⁊ hn̄tes hmōi paucas tem-
ptatiōes ſuſtinēt ⁊ leuiter ſupant.⁊ ſenſualitas parū.et
⁊ q̄ſi nihil ꝯdicit rōni.idcirco ſunt in magna animi q̄e-
te.Et h̄ eſt ſtat⁹ valde ꝑfectoꝝ in via.Quedā vero ſunt
virtutes iā aſſequentiū diuinā ſilitudinē.q̄ vocāť pur-
gati animi.ita ſcꝫ ꝙ prudētia ſola diuina intueať.Tem-
perantia terrenas cupiditates neſciat.Foꝛtitudo paſſi-
ones ignoꝛet.Juſticia cū diuina mēte ꝑpetuo federe ſo-
cietur eā.ſcꝫ imitādo. has virtutes dicim⁹ eſſe beatoꝛuꝫ
vl' aliq̄ꝝ in hac vita ꝑfectiſſimoꝝ vt xpi ⁊ mr̄is ei⁹ Et
nota ꝙ cū dr ad purgatoꝛias virtutes ꝑtinere. deſpice-
re.⁊ fugere mūdana ⁊ ſol' diuinis inherere.hec ſcꝫ deſere
res humanas ⁊ hoīm negocia. vt fit ꝑ rectoꝛes.vbi neceſ
ſitas imponiť.vt q̄ impať tale exercitiū ꝑ ſuperioꝛeꝫ.et
hmōi vicioſum eſſet.alias aūt virtuoſum.Et ſic intelli-
gēdū eſt illud qđ dr exercitiū virtutis purgatoꝛie.Un̄
Aug⁹.dic.Ociū ſanctū q̄rit charitas.veritatis negociū
iuſtū ſuſcipit neceſſitas charitatis quā ſarcinā ſi nullus
īponit.ꝑcipiēde atq̄ꝫ intuēde vacandū eſt veritati. Si
aūt imponiť ſuſcipiēda eſt.ꝓpter charitatis neceſſitateꝫ
Et habeť.viij.q.j.q̄ epiſcopatum.

No.

Ꝟtutes purgatorie

De virtutib⁹ theolo §. IX.

De neceſſitate virtutū theologicaꝝ

gicis ꝙ neceſſariū ſit ponere virtutes theologicas.ſ.fidē

ſpē.ꝛ charitatē.ꝛ eas hr̄e.q̄s nec habuerūt nec cogueꝛūt gentiles phi.q̄ volūt ſaluari.ptʒ ex hoc.qꝛ ꝓcepta legis ſūt de actibꝫ ꝟtutū q̄bꝫ hō tēdit ad btitudinē ꝑfectam. Et ꝓcepta dātur ī diuīa lege de actibꝫ fidei. ſpei.ꝛ cari-tatis.vt ptʒ ī diuīſis locꝭ.ꝛ ea ꝓcepta oportet ſeruare.iuxta illō Math.xix. Si vis ad vitā ingredi ſerua mandata.ꝛc. Pro cuiꝰ declaratōe dicit btūs Tho.j.ij.q.lxij.ar.j. ꝙ hō ꝑficit̄ ꝑ ꝟtutē ad actus q̄bꝫ ordīatur ī btitudinē Eſt aūt duplex hoīs btitudo ſeu felicitas vna.ſ.ꝓportio nata humane nature.ad quā ſcʒ hō pt ꝑuenire per ꝓnci pia ſue nature.ꝛ ſi nō ordinaret̄ ad aliā felicitatē hō niſi ad iſtā.tūc ſufficerēt eiꝰ ꝟtutes ītellectuales ꝛ morales Nā cū ꝟtus ſit q̄dā habitꝰ ꝑficiēs hoīem ad bn̄ opan-dū.vt dt idē b.tho.vbi ſ.q.lvj.ꝛ ꝓncipiū humanorum actuū ſit duplex.ſ.intellectꝰ ꝛ appetitꝰ. Uirtꝰ aūt intelle ctual' ꝑficit intellcm̄ ſiue rōem ꝛ ꝟtus moral' appetitum Juſticia q̄dē appetitū rōnalē ſeu volūtatē ꝛ fortitudo ꝛ tēperātia appetitū ſenſitiuū ſeu ſēſualē. Sʒ qꝛ ē alia be-atitudo ſeu felicitas naturā hoīs excedēs ad quā hō ſo la diuīa ꝟtute ꝑuenire pt.ſm q̄ndā diuinitatis ꝑticipa tionē.ſm q̄d dr.ij. Pe.ij. Per chriſtū facti ſumꝰ diuīe na ture ꝯſortes.ꝛ hmōi btitudo ꝓportōem humane natur̄ excedit cū naturalia ꝓncipia hoīs ex q̄bꝫ ꝓcedit ad bene agēdū nō ſufficiāt ad ordinādū hoīem ī ꝓdictā btitudi nē ꝑfecte.ſicut ſūt ꝟtutes intellectuales ꝛ morales. Jdō oportet ꝙ ſuꝑaddātur homī diuinitꝰ aliq̄ principia ꝑ q̄ ita ordinet̄ ad btitudinē ſuꝑnaturalē ſicut ꝑ ꝓncipia naturalia ordīatur ad finē cōnaturalē ꝛ felicitatē. nō tn̄ abſqʒ diuino adiutorio. Et hec ꝓncipia dicūtur virtutes theologice tū qꝛ hn̄t deū ꝓ obiecto inq̄ʒtū ꝑ eas recte or dinamur ī deū.tū qꝛ a ſolo dō nob̄ infūdūtur.tū etiā qꝛ ſola diuīa reuelatōe nobis ī ſacͣ ſcͥptura he ꝟtutes tradū tur.ꝛ q̄ʒuis ad deū natural'r rō ꝛ volūtas ordinent̄.put ſūt nature ꝓncipiū ꝛ finis ſm eiꝰ ꝓportōem nature. ſʒ ad ipm ſm ꝙ ē obiectū beatitudinis ſuꝑnatural'.rō ꝛ volū tas nō ordinātur ſufficiēter ſm ſuā naturā. Quāuis āt ꝑ naturalē inclinatōem ordinet̄ hō in finē ꝯnaturalem ſeu beatitudinē quo ad intellectū ꝑ lumē naturale ipiꝰ. q̄ ad volūtatē ꝑ rectitudinē eiꝰ tēdētis in bonū rōis. ta-mē hec deficiūt ab ordine beatitudīs ſuꝑnatural' ꝛ ꝑfcē iuxta illō.j.Corin.ij. Oculꝰ nō vidit nec auris audiuit ꝛc. Un̄ oportuit ꝙ aliq̄d hoī ſuꝑadderet̄ q̄ʒtū ad vtrūqʒ ad ordinādū ipm ī finē ſuꝑnaturalē.ꝛ intellectus q̄dem ordinat̄ ī ipm finē ſuꝑnaturalē.ꝑ hoc ꝙ addūtur homī q̄dā ꝓncipia ſuꝑnaturalia q̄ diuino lumine capiunt̄.et hec ſūt credibilia de quibꝫ eſt fides. Secūdo ordinatur volūtas q̄ʒtū ad illū finē ꝛ q̄ʒtū ad motū intentōis ī ip ſā tēdētē ſicͥ id q̄d ē poſſibile ꝯſeq̄ qd̄ ꝑtinʒ ad ſpē.ꝛ q̄ʒ tū ad vnionē q̄ʒdā ſpūalē ꝑ quā q̄damō trāſformamur in illū finē q̄d fit ꝑ caritatē. Appetitꝰ em̄ cuiuſcunqʒ rei natural'r mouet̄ ꝛ tēdit in finē ſibi ꝯnaturalē.ꝛ iſte mo tus ꝓuenit ex q̄dā ꝯformitate rei ad ſuū finē. Motꝰ in finē vltimū ē ꝑ ſpē.ꝯformatō ad finē ꝑ caritatē. Eſt āt ordo h̄ iter ipas q̄ʒtū ad actꝰ.nā q̄ʒtū ad habitū ſil' in fūdūt̄. Ordīe gn̄atōis.ꝓcedit fides ſpē ꝛ caritatē ꝛ ſpes caritatē. Nō em̄ pt motꝰ appetitꝰ ī aliq̄d tēdere amādo l' ſperādo.niſi illō ſit apphēſū ſenſu vl' intellectu. Per fidē aūt apphēdit intellectꝰ q̄ ſꝑat ꝛ amat. Et ex hoc ꝙ aliq̄s ſperat de aliq̄ ꝓcedit ad amādū. Ordīe aūt ꝑfectōis ca-ritas ꝓcedit fidē ꝛ ſpē.qꝛ vtraqʒ ꝑ charitatē formant̄ ꝛ hn̄t ꝑfectōem ꝟtutis. Hec figurātur ꝑ tres ciuitates re-fugij vltra iordanē.ꝛ tres circa iordanē. ad q̄s fugiens q̄ homicidiū fecerat a caſu ſaluus erat a morte corporali Sic pꝰ baptiſmū inchoatū in iordane tꝑe gratie ꝛ añ.ſ. in veteri teſtamēto q̄ occidit aīam ſuā ꝑ pctm̄ vl' etiam q̄ hʒ originale ꝯtractū ex ꝓmis ꝑentibꝫ q̄ occiderūt hūa nū genꝰ nō h̄ intēdētes ſaluari nō pt de morte eterna ni

De ordīe ꝟtutū theologicarū q̄ʒtum ad actus.

ſi reperiēs ſe in iſtis ꝟtutibꝫ ꝛ ꝑſeuerās. Qui em̄ habet vnā ꝑfecte habet ꝛ alias.ſignāt̄ ꝛ ꝑ tres filios Job ſm Gregoriū in ꝓmo ꝛ vltimo moraliū.

De acq̄ſitōe ꝟtutū.ꝛ quō ſumat̄ mediū ī eis. Ca.ij

DE acquiſitione virtutū ſciēdū ꝙ modus acquirēdi virtutes ē tri-plex.ſeu tria debēt ſeruari. Pͥmū ē appetitū dirigere. Scdm infectiuū excludere. Tertiū ē mediū at-tendere. Et q̄ʒtū ad ꝓmū dʒ appetitū dirigere. vt ſcʒ ꝯtrariū eius faciat.ad q̄d magis inclinat̄ ꝛ delectat̄ ex natura ſua vl' ꝯſuetudine ſua infecta.vt ſi inclinat̄ ex natura ſua vl' ꝯſuetudi ne ad vnū vitiū ad eiꝰ ꝯtrariū ad q̄d inclinat̄ nitat̄.exē plū illoꝝ q̄ dirigūt ligna diſtorta q̄ ī aliā ꝑtē torquēt ꝯtrariā vt dirigant. Et ſic intelligit̄ ꝙ regnū celoꝝ vim pati tur.ꝛ violēti rapiūt illud. Mat.xj. Jſta em̄ violētia in-fertur ſibijpſi q̄ad appetitū ſenſualē. vn̄ ꝛ de pe.diſt.ij. Si q̄s ſemel. Dicit̄ em̄ ſic. Si q̄s ſemel notatus fuerit inuidie vel ꝯtentōnis vitio.ꝛ rurſus in hoc ipm incide rit ſciat ſe ꝓmā cām ex q̄ inuidia vl' ꝯtentō naſcit̄ ī inte rioribꝫ medull' hr̄e recōditā. Oportet ergo eū ꝑ ꝯtraria at qʒ aduerſa curari.i.ꝑ humilitatis exercitiū. Exercitia ꝟo humilitatꝭ ſunt ſi ſe vilioribꝫ officijs ſubdat.ꝛ myſterijs indignioribꝫ tradat. Jta nanqʒ arrogātie ꝛ humane glo rie vitiū euitari vl' curare poterit.vt ī ꝯſuetudīe humi-litatis affectus vltra iā nō incidat in arrogātie ꝛ vane glie vitiū. Et in ſingul' vitijs ſimil' cura adhibeat̄. Hec ibi. Quātū ad ſecūdū qui vult fieri ꝟtuoſus debet in-fectiuū abijcere. Nō em̄ poſſumus in delectatōibus diu morari q̄n gratulemur in eis.ꝛ ideo eas in ꝓncipio vita re debemꝰ exēplo ꝓboꝝ ſeu ꝓboꝝ viroꝝ vrbis Troiane q̄ iudicabant Helenā mlierē pulcerrimā quā ſcʒ rapuit Paris vt peſtem fugiendam. Sic ꝛ nos om̄es corꝑales delectatōnes abijciamus.qꝛ tunc vel nihil vel paꝝ pec-cabimus. Nā ꝯcupiſcētia delectatōnū in plura peccata inducit. Tertio debʒ mediū attendere.hoc aūt faciē q̄n ab extremis que ſūt vitioſa recedit. ꝛ ꝑcipue q̄n recedit ab extremo qd̄ magis medio opponitur.ſicut ſi q̄s vult ad fortitudinē ꝑuenire oportet ꝙ magis recedat a timi-ditate.que magis opponitur fortitudini q̄ʒ ab audacia Hec beatus Thomas in ſcripto ſuꝑ librū ethicoꝝ.

De modo ſeruādi in acquiſitiōe ꝟtutum.

¶ I.

Et nota ꝙ omnis virtus aliquo mō ꝯſiſtit in medio ſed non vno ꝛ eodē mō. Nā ꝟtus moral' ꝯſiſtit ī medio rōis ſm ꝙ medium rationis dicitur id qd̄ ratō ꝯſtituit in aliqua materia. ſiue circa actōnes. vt in iuſticia .ſquod etiā dicatur mediū rei ſiue circa paſſiones. vt in temperantia ꝛ fortitudine. quod dicitur ſolū medium rōnis ꝛ nō rei. Ex pro huiuſ declaratōe dicit beatus Thomas.j.ij.q.lxiiij.ar.j. Moral' aūt virtus de ſui rōne ordinat hoīem ad bonū. Moral' aūt virtus ꝓprie eſt ꝑfectiua appetitiue ꝑtis aīe ſm aliquā determiātā naturam. Menſura aūt ꝛ regula appetitiui motus circa appetibilia eſt ipa rō. Bonū aūt cuiuſlibet regulati ꝛ mēſurati in hoc ꝯſiſtit ꝙ ꝯformet̄ ſue regule ꝛ mēſure.ſicut bonū ī artificiatis eſt ꝙ ꝯſequat̄ regulā artis. Malū aūt ꝑ ꝯn̄s ī h̄ ē ꝙ diſcordat a regula ꝛ mē ſura ſua.qd̄ q̄dē ꝯtingit dupl'r.vl' ꝑ h̄ ꝙ ſuꝑexcedit mē ſuram. Uel per hoc ꝙ deficit ab ea.ſicut manifeſtū ī om nibus regulatis ꝛ menſuratis. Et ideo patet ꝙ bonum virtutis moralis conſiſtit in adequatione ad menſu-ram rationis. Manifeſtum eſt autem ꝙ inter ex-ceſſum ꝛ defectū.mediū eſt equalitas.ſiue conformitas prudētia autē q̄ʒuis ſit intellectualis virtus habet idē mediū quod ꝛ moralis ſcʒ rectitudo rōis. ſed in h̄ differūt.qꝛ prudentie eſt iſtud mediū vt regulātis ꝛ mēſurātis virtutis aūt moralis vt regulate ꝛ menſurate.ꝛ ſimi

liter exceſſus ꝛ defectus. Aliarũ aũt virtutũ intellectua⸗
liũ vt ſciẽtia. ſapiẽtia. ꝛ intellectus. bonũ ꝯſiſtit in quo⸗
dam medio ꝑ cõformitatẽ ad ipam rem ſm ꝙ dicit eſſe
ꝗd eſt. ꝛ non eſſe quod nõ eſt. in quo. rõ veri conſiſtit. Ex
ceſſus aũt eius ſm affirmatõem falſam ꝑ quã dicit̃ eſſe
quod nõ eſt. Defectus ſm negociatõem falſam ꝑ quam
dicitur nõ eſſe quod eſt. Res enĩ eſt menſura intellectus
noſtri. vt dicitur. ix. meta. Ex eo em̃ ꝙ res eſt vel nõ ẽ di⸗
citur eſſe veritas in opinione ꝛ oratõe noſtra. Uirtutes
etiã theologice poſſunt dici conſiſtere in medio. ſed non
ita ꝓprie ꝛ per ſe ſed per accidens. nã menſura ꝓpria eaꝝ
ꝛ regula eſt deus. fides em̃ noſtra menſurat̃ ſm veritatẽ
diuinã. Spes ſm magnitudinẽ potẽtie eius. Charitas
ſm bonitatẽ eius. Et iſta ẽ mẽſura ſupexcellens oẽm fa⸗
cultatẽ creatã. vnde nunꝙ̃ pt homo tm̃ diligere vel ſpe
rare vel credere in eum ꝗ̃tũ debet. Et ſic nõ põt ibi eẽ ex
ceſſus. ſed ꝗ̃to plus tanto melius. Sed ꝯſiderãdo mẽ
ſurã haꝝ ex parte noſtra vicȝ ſm ꝙ congruit ꝯditõi no
ſtre poſſunt conſiderari mediũ ꝛ extrema ex ꝑte noſtra.
Nam in dilectõne exceſſus ſi quis diligeret plus proxi⸗
mũ ꝗ̃ȝ debet. puta. cõmittẽdo peccatũ ꝓ ſalute ipius. De
fectus cũ odit vel inuidet ꝛ hmõi. In ſpe defectus ẽ per
deſperatõnem. exceſſus ꝑ pſumptõem. In fide vt inter
ꝯtrarias hereſes ꝛ arrianoꝝ ꝛ ſabellianoꝝ vel nimis le
uiter credere ꝛ difficiliter rõnabilia credere ꝛ dubitare.
In prudentia exceſſus nimia ſollicitudo vel nimis inni
ti ſenſui ſuo. defectus. negligẽtia. ꝛ inconſtãtia. In iuſti⸗
cia. in diſtribuẽdo nimis dare vel nimis paꝝ. In libera
litate que eſt pars iuſticie exceſſus eſt. ꝓdigalitas. defe⸗
ctus. auaricia. in fortitudine nimia. audacia. vl' intimi⸗
ditas. defectus. puſillanimitas. In temperãtia. gula. lu
xuria. ꝛ huiuſmõi. defectus inſenſibilitas. puta non ſu⸗
mendo neceſſarias delectatõnes. Et ſic poſſent aſſigni ĩ
alijs. Multa autẽ ſolent occurrere homi impedimenta
in volendo tenere medium. Sed dicit Gregori. vij. q. j.
Aduerſitas que bonis votis id ẽ ꝓpoſitis obijcit̃ ꝓbatõ
ṽtutis eſt nõ iudiciũ reprobatõis. vnde nõ dimittendũ
Figura habetur cuȝ populus dei in deſerto vellet ire re
cto itinere. nõ declinãdo ad dexteram vel ſiniſtrã ad ter
ram ꝓmiſſionis. obſtiterũt reges Seon ꝛ Baſan. Sed
pugnãtes ꝯtra eos ꝛ vincentes proſecuti ſunt iter rectũ
Ad tenendũ viam medij. i. virtutũ inducũt mlte au
toritates. vt illud pſ. lxxiij. Deus aũt rex noſter a ſeculo
operatus eſt ſalutẽ in medio terre. i. creature rationalis.
per virtutẽ que cõſiſtit in medio. vnde dicit dñs ſcietis
ꝗꝛ in medio iſrael ego ſum. Joel. ij. ꝛ Aggei. ij. Spirit⁹
meus in medio veſtri. dicit domin⁹. Hec eſt em̃ via per
quam ibãt vacce que trahẽtes archã dñi gradiebãtur
vno itinere nõ declinãtes. neqȝ ad dexterã neqȝ ad ſini⸗
ſtram. vt habetur. j. Regũ vj. c. Unde ſapiẽs. medium
tenuere beati. Et in ſignũ huius legitur Jo. xx. ꝙ reſuſci
tatus chriſtus ſtetit in medio diſcipuloꝝ ſuoꝝ. Et Luc.
ij. Inuenerũt eũ in tẽplo ĩ medio doctoꝝ. ꝛ in cruce ĩ me
dio latronũ.

Que bona opent̃ ĩ nob ṽtutes. Ca. iij.

De effectibus virtutũ ſignali

De operatõne virtutũ

Operant̃ em̃ in nobis. A malo excluſionem.
In ꝓlio triumphatõem. Et in celo ꝓmiatõeȝ
Uñ apl's ad has inuitãs dicit ad Rom. xiij. induamur
arma lucis. reſpectu ꝓmi dicũtur indumenta reſpectu ſe
cũdi arma. reſpectu tertij lucis. Primo ergo virtutes ex⸗
cludũtur a mal'. Unde dicũtur indumenta. Et habitus
dicũtur indumẽta quib' tecti excludũtur a ꝯfuſiõe nu⸗
ditatis ꝛ turpitudinis. Apoc. iij. Ueſtimentis alb indu
aris. i. veris virtutib' ne appareat cõfuſio nuditat' tue.
Hinc ꝛ Amb. de pe. diſt. ij. Sapiens nũꝙ̃ eſt inanis. id
eſt nudus. ſed ſemꝑ habet in ſe amictum prudentie qui

Virtutes operant in nob tria.

poteſt dicere iuſticia veſciebar. He namqȝ ſũt eterne mẽ
tis velamina. que nullus ꝑdit niſi volens. his expoliat'
Adam cognouit ſe nudũ. hec ibi. Excludit namqȝ ṽtus
non ſolũ culpã ſed ꝛ penã ꝛ triſticiã. Et culpã quidẽ ex⸗
cludit virtus. vt ſuũ ꝯtrariũ. Cõtraria em̃ ſimul ineſſe
nõ poſſũt. Quelibet em̃ virtus habet vitiũ aliquod ſi⸗
bi directe cõtrariũ. vt luxuria caſtitatẽ. auaricia liberali⸗
tatẽ ꝛ hmõi. Uirt⁹ aũt infuſa excludit oẽm actũ peccati
mortalis. ꝗꝛ quodlibȝ ſibi ꝯtrariat̃. vl' directe ꝑ ꝗndã cõ
ſequẽtiã. ſ. rõne cõnexionis eaꝝ. Pctã aũt venialia non
excludit virt⁹. Excludit ſecũdo penam. Nã ꝗ̃uis ꝗs ha
beat ṽtutẽ oportet ꝙ faciat ſibi violentiã in operando.
Patitur em̃ quãdã penã ꝛ difficultatẽ in actu bono. ſȝ
habita virtute operatio ſm vſũ ẽ delectabilis. Uñ Sa
piens dicit ꝙ ſignũ generati hui⁹ ẽ delectabiliter opera
ri. ꝛ ſic excludit penã difficultatis. Penã etiã de cõmiſ⸗
ſis peccatis diminuit virtus ꝑ actũ ſuũ qui nõ ſolũ eſt
meritorius. ſed etiã ſatiſfactorius. Excludit etiã triſticiã
virtus. virtuoſus em̃ nõ ꝯtriſtatur d̃ opꝑe ṽtuoſo ſȝ gau
det. vñ dicit Aug⁹. de pe. diſt. iij. Si apl's. Hinc ſemper
doleat ꝛ de dolore gaudeat. ꝗꝛ ſcȝ dolor de peccat' ẽ act⁹
virtuoſus. Triſtatur aũt de his ꝗ̃ virtuti repugnãt ali⸗
quo mõ ſcȝ de peccatis ſuis vl' alioꝝ. vt Ezechias cum
fleuit fletu magno. Eſa. xxxviij. Et ſamuel peccata ſau⸗
lis. j. Regũ. xv. vel alijs miſerijs. Moderare tamẽ ſem⸗
per ne incidat in deſꝑatõem vt iudas qui pre triſticia la
queo ſe ſuſpẽdit. Mat. xxvij. Nõ ſic petrus negãs. non
ſic Dauid de morte paruuli primi. ij. Regũ. xij.

Secũdo operantur .§. I.

ĩ bello victoriã ꝛ defẽſionẽ. vñ dicũt̃ arma. vñ apl's. Ar
ma vr̃a ñ ſũt carnalia ſȝ ſpũalia. ad deſtructõȝ inimico⸗
rũ. ad eph. vj. declarat ipa arma dicẽs Induite loricã iu
ſticie. ĩ oib' ſumẽ. ſcu. fi. ꝛc. Et galeã ſalut' aſſumite. ꝛ de
alijs alibi ſcribit̃. Ad h̃ fac ꝗd hr̃. xxiij. q. j. niſi. Quatu
or ãt ſũt iter alia vitia ꝛ iacl'a ꝗb' ĩ pñti vita ab hoſte in
uadimur ꝛ ꝑcutimur. ſ. ſtulticia. ĩiuſticia. ĩcõſtãtia. ꝛ cõ
cupiſcẽtia. Per oppoſitũ ꝗ̃tuor ſũt arma ꝗb' ꝓtegimur
ꝛ pugm⁹. ſ. prudẽtia ꝯ̃ ſtulticiã. iuſticia ꝯ̃ iniuſticiaȝ. for
titudie ꝯ̃ ĩcõſtãtiã. tꝑantia ꝯ̃ ꝯcupiĩaȝ. hec ẽ ſñia Hiero.
Sȝ adhuc potiora ſũt arma. Scutũ fidi ẽ galea ſpei ſa
lut' ꝛ gladiũ caritat' ꝗ gladi⁹ ĩ viſiõe figurata fuit oſtẽ
ſus Judõ machab. aure⁹ tñ vt dcm̃ ẽ ei ĩ h̃ ſig̃ vinces. i.
machab. Et apl's. ij. ad Cori. vj. Per arma iuſticie a dex
tris ꝛ a ſiniſtr'. iuſticia ẽ oĩs ṽt⁹. veꝝ hñdo oẽs ṽtutes
has adhuc ĩdigem⁹ adiutorio xp̃i. ꝛ h̃ oȝ nos cog̃ſcere ex
hũilitate. vt viril'r reſiſtere. Et ĩ h̃ hẽm⁹ figurã ĩ dd. ꝗ bel
lãs ꝯ̃ gigãtẽ goliat cũ bacl'o ꝛ fũda ꝛ lapid eũ occidit. j.
Reg. xvij. Goliat ſignificat diaboluȝ ꝗ terribil' ꝛ fortiſſi
mus ẽ bellãdo. ꝗ̃ ꝯ̃ eũ ſcȝ tẽtat dcm⁹ vti bacl'o crucis ad
crucifixũ recurrẽdo. Fũda ꝗ̃ ẽ vil'ẽ hũilitas ꝗ̃ dȝ adeſſe.
ꝯg̃ſcẽdo nos miſos. i. ĩfirmos. Lapis ẽ viril' reſiſtẽtia. ex
empluȝ ĩ machario cui dixit diabolus ꝙ ſolũ humili⸗
tas ſua eum vincebat.

Tertio operatur in ce. §. II

lo ꝓmiatõȝ. vñ dicũt̃ luc' arma nõ ſolũ ꝙ faciãt hoĩeȝ lu
mioſũ interi⁹ ĩ aĩa ꝛ exteri⁹ ĩ ꝯuerſatiõe. iuxta illd Luce
at lux vr̃a corã hoib' Mat. v. c. ꝛ pulcrũ diuſis colorib'
ṽtutũ. Hũilitas enĩ ponit nigredinẽ. charitas rubedinẽ
ſapiẽtia aureũ colorẽ. fortitudo viredinẽ. tꝑantia albedi
nẽ. prudẽtia iacictinũ. Sȝ etiã dicũtur arma luc'. arma
ꝗꝛ ꝑducũt ad lucẽ ſuꝑne gr̃e. vñ greg. ſuꝑ ezech omel'. v.
Juſti. ꝗꝛ vſqȝ ad finẽ vite ꝓficiũt ĩ ṽtute. ad ꝑfcm̃ diem
tũc veniũt ꝗñ ad regna celeſtia ꝑducti. ĩ ea luce quã de
ſiderãt iã min⁹ aliꝗd nõ habebũt. de peni. diſtin. ij. Nõ
reuertebãtur. ꝛ hoc dicit exponens illud Prouerbi. iiij.

Quare ṽtutes dicuntur arma lucis.

Juſtoꝝ ſemita q̄ſi lux ſplendēs pficit ⁊ creſcit vſqꝫ in perfectū diē. Et quāto q̄s fuerit virtuoſior. tāto in pria ſplēdidior. Stella em̄ differt a ſtella in claritate. j. ad Co. xv hoc aūt faciūt vere v̄tutes. nō ficte p hypocriſim. q̄ non vere lucent. Vñ Gre. de peni. di. ij. Multi vel ſm aliaꝫ litterā citiꝰ incipit capitulū illud. Sepe hō mītis occulte peccatis inuoluit. ⁊ in vna aliq̄ virtute magnꝰ videt q̄ ipa q̄ȝ virtꝰ inuaneſcēs deficit. q2 dū innoteſcit hoībꝫ pculdubio laudat. eiuſqꝫ fauor inhiāter appetit. Vñ fit vt ⁊ ipa virtꝰ añ oculos dei virtus nō ſit. dū abſcondit qđ diſplicet ⁊ pdit qđ placet. qđ intelligendū videt qñ hoc fit p hypocriſim. de qua ibi loquit Grego. ⁊ ſubdit exēpla. Latet plerūqꝫ ſupbia ⁊ caſtitas innoteſcit. Atqꝫ iō oñſa diu caſtitas circa finē vite pdit. q2 cōpata ſuperbia vſqꝫ in finē vite incorrecta retinet ⁊c. Ponit exēpluꝫ etiā de miſericordia ⁊ patiētia. ⁊ in fine ca. dicit. Jdcirco aūt virtutis iter nō puenturi inchoāt. vt eis q̄ puenturi ſunt. viam quā gradiant oñdant. quoꝝ caſus vtilitate nō modica electoꝝ pfectibꝫ ſeruit. q2 illoꝝ lapſum dum conſpiciunt de ſuo ſtatu cōtremiſcunt. ⁊ ruina que illos dānat. iſtos humiliat. Hec ibi.

De inequalitate receptiōis v̄tutū. ⁊ quō ſunt gradꝰ i ipſis. Capitulū quartū.

De inequalitate receptionis virtutū. Sciendū ꝙ vnus hꝫ virtutes magis intēſe q̄ȝ alter ⁊ nō equalit. Et vnꝰ ⁊ idē poteſt hr̄e virtutes magis intēſas ⁊ pfectas vno tempe q̄ȝ alio. Et idē etiā vno ⁊ eodē tpe poteſt hr̄e virtutē aliquam pfectiꝰ ⁊ pleniꝰ q̄ȝ alias. nō ſm habitū ſꝫ ſm īclinatiōem nature ⁊ apparentiā exteriorē, p maius exercitium. Quantū ad pmū ꝙ in vnū ſit maior virtꝰ q̄ȝ in alio. patet ꝓpter q̄tuor rōnes. Primo ꝓpter meliorem diſpoſitiōem. inq̄ȝtū vnus eſt meliꝰ diſpoſitꝰ ex naturali cōplexione ad vnā virtutē q̄ȝ aliꝰ ſicut flegmaticꝰ eſt magis diſpoſitꝰ ex cōplexione ad māſuetudinē q̄ȝ colericus. Et ſic poteſt intelligi illud Sap. viij. Sortitꝰ ſum animā bonā q̄ȝtū ſcꝫ ad inclinatiōꝫ ad virtutes ex bona corpis cōplexione. Secūdo ꝓpter maiorē aſſuefactōeꝫ inq̄ȝtū vnꝰ magis aſſueſcit ad virtutes ſeu magis exercitat in bonis opibꝫ q̄ȝ aliꝰ. Cōſuetudo em̄ dr̄ quaſi altera natura. Et ſic ex frequētia bonoꝝ opeꝝ magis firmat ⁊ intēdit habitꝰ virtutū. Vñ Cyprianꝰ. Gr̄a ſpiritualiſ que eſt in baptiſmo equaliter a credentibꝫ ſumit in conuerſatiōe atqꝫ actu noſtro poſtmodū vel minuit vl' augetur. vt in euāgelio dñicū ſemen equalit ſeminat. ſed p varietate terre aſſumit aliud in multiformē copiam vl' trigeſimi vel ſexageſimi vl' centeſimi numeri fructū exuberāter cumulat. de cōſe. di. iiij. Nec quēq̄ȝ a gr̄a autem pcedūt virtutes infuſe. Tertio poteſt eſſe magis pfecte virtꝰ in vno q̄ȝ in alio, ꝓpter maiorē diſcretiōem. inq̄ȝtum vnꝰ habet pſpicaciꝰ iudiciū rōnis q̄ȝ alius. Ad qđ poteſt induci illud de talētis Matth. xxv. Unicuiqꝫ dedit ſm ꝓpriam virtutē. ſcꝫ capacitatis. ceteris paribus. Quarto ꝓpter maiorē infuſionē. ſ. diuīe gratie. Et iſta eſt pncipalior ratio. Magis em̄ infundit vni de virtute q̄ȝ alteri. ſm maiorē intēſionē ſeu pfectiōem. Et h̄ pncipaliter ex beneplacito dei. ſm illud Eph. iiij. Unicuiqꝫ data eſt gratia ſm menſurā donationis xp̄i. ⁊ ſecundario ſm conatū hominis ad pparandū ſe ad ipam. q̄ etiam conatꝰ ex dei dono pcedet. Quantū ad ſecunduꝫ. Jn vno ⁊ eodem diuerſis tpibꝫ poteſt eſſe virtꝰ maior ⁊ minor. Nā gradꝰ multiplices ſunt in virtutibꝫ. ad quoſ poteſt quis de die in diē pficiēdo aſcēdere. Quod diffuſe declarās Gregoriꝰ ſup Ezechielē (Et habet de penitē. diſt. ij. cum ſanctā eccl'iam) ſic ait. Unaqueqꝫ virtus q̄ſi quibuſdam gradibꝫ auget. Et ſic p incremēta meritoꝝ ad ſumma perducitur. Alia nāqꝫ ſunt virtutis exordia aliud virtutis pfectus. aliquid pfectio. Et hoc pbat idē Gregorius in dicto capitulo per auctoritates Pſal. vbi ait. Deus in gradibus eius cognoſcetur. ſm aliam litteram. nā noſtra tranſlatio habet. deus in domibꝫ eiꝰ cognoſcetur. Et Job. xxxj. Per ſingulos gradus meos pnunciabo illū. id eſt. p ſingula incrementa virtutum q̄ a deo accipio laudē deo tribuā. Inducit etiam parabolaꝫ que habetur Marc. iiij. de ſemine iactato in terram. qđ cum ortum fuerit primo facit herbam. deinde ſpicā. deinde plenū frumentum in ſpica. Semen iactat in terram. cum propoſitū concipitur in corde boni operis. p ſemen infuſe virtutis. Quod ortum eſt herba. per principium boni operis executi. Spica per profectum ple⸗num frumentum per perfectiōem. tandem per falcē mortis collectum in horreum ſuperne patrie reponitur. iux illud. Triticum autē congregate in horreum meū. Mathei. xiij. Ponit etiam Gregoriꝰ exemplū de beato Petro qui fuit mala quaſi herba ante paſſionem ꝯculcatꝰ pede timoris quaſi ſpica tempore reſurrectionis. plenuꝫ frumentū poſt penthecoſten. Dicit etiam Gracianus de penitē. diſt. ij. Charitas eſt aqua. in fi. illius ca. ꝙ nemo repente fit ſummꝰ. ſed a minimis quiſqꝫ inchoat vt ad maiora perueniat. Jtem nota ꝙ nunq̄ȝ poteſt aliq̄s ita perfici. ex⸗cepto chriſto qui ſummā plenitudinem accipit quantū creatura eſt capax. Unde de eo intelligitur illud Johā. iij. Non ad menſuram dat deus ſpiritum. id eſt, eodē modo tantam menſuram ſicut omnibus aliis ⁊ ſanctis ⁊ angelis. ſed quaſi infinitam. Et quanto quis magis p⸗ficit. minus videtur ſibi habere. quia magis cognoſcit quod ſibi deeſt ad quod poteſt pertingere. Et ſic intelligitur illud Eccl'iaſti. xviij. Cum conſummauerit homo tunc incipiet. ſcilicet ſm eſtimationē ſuam. Quantuꝫ ad tertium nota ꝙ omnes virtutes in vno homine pro eodem tempore ſunt equaliter intenſe ſm beatum Thomam prima ſecunda. q. lxvj. arti. ij. ⁊ iij. Quāuis enim vna ſit excellentior alia inter ſe eas comparando. ſic charitas eſt maior fide, ⁊ ſpe ⁊ aliis ⁊ prudentia excellentior aliis cardinalibus. tamen ſm participatiōem ſubiecti. prout ſcꝫ intenduntur vel remittuntur in ſubiecto. omnes virtutes huius hominis ſunt equales equalitate proportionis inquantū equaliter creſcunt proportionabiliter in homine. Sicut digiti manus ſunt inequaleſ ſm quantitatē. ſed ſunt equales ſm proportionem. cum proportionabiliter augeant. Unde ⁊ Auguſtinus in libro de trinitate dicit. ꝙ quicunqꝫ ſunt equales in fortitudine. ſunt equales in fortitudine ⁊ temperātia. ⁊ ſic de aliis. Qđ autē vnus ſanctus laudat magis de vna virtute q̄ȝ de aliis. vt Abraā de fide. Moyſes de manſuetudine. Job de patientia. ⁊ ſic de aliis ⁊ de quolibet cōfeſſore cātatur in eccleſia. Non eſt inuentus ſimilis illi ⁊c. eo ꝙ habuit ꝓrogatiuā alicuiꝰ virtutis. h̄ eſt ꝓpter excellētiorem ꝓmptitudinē ad actū talis virtutis qđ poteſt procedere vel ex natura. vl' ex ꝯſuetudine. vel ex gr̄a. Ex quolibꝫ aūt actu virtutis nō auget. Sꝫ vel auget vl' ſaltē diſponitur ad augmentū. ſicut gutta cauat lapideꝫ. non vno ictu ſꝫ ſepe cadēdo. Sil'r p actū malū corrūpit virtꝰ. vl' diſponit ad corruptionē. vt p ceſſatiōem a bono ope. vl' negligēter faciēdo. ⁊ tūc dr̄ diminui. Et de his habes in tractatu de charitate. c. j.

De cōnexione virtutū vtꝝ ſic ſunt cathenate adinuicem. vt vna ſine altera hr̄i nō pt. Cap. v.

De cōnexione virtutū vtrū ſcꝫ om̄es ſint ꝯcathenate adinuicem. vt vna non poſſit hr̄i ſine altera. Ad quod dicit

Quare in vno ſit virtꝰ maior q̄ȝ in alio. ſūt q̄tuor rōnes.

ꝙ hō pōt pficere in virtutibꝫ

nota hō paſſum

beat9 Tho. j. ij. q. lxv. ar. j. ꝙ quātū ad ꝟtutes ītellectua-
les claꝝ eſt ꝙ nō ſunt ɔnexe adinuicē. nec etiā cū alijs ꝟ
tutib9. Et rō eſt. Quia ſunt circa diuerſas materias ad
inuicē nō ordinatas. ⁊ iō nō inuenit̄ in eis ɔnexio. Qđ
pȝ ex h̄. q: h̄ns ſciam nō hȝ ſapiam. ⁊ h̄ns vnā ſciaȝ nō
hȝ aliā. ⁊ h̄ns artē nō hȝ ſciam. ⁊ h̄ns artē vel ſciam. nō
hȝ ꝟtutes morales nec theologicas. Quātū autē ad
cardinales ꝟtutes ɔcathenate ꝗdē ſunt. ꝺm ſuū eſſe ꝑfe
ctum. Nā vt dic̄ idē vbi ſupra. ꝟtus moralis p̄t accipi
dupl'r. Uno mō imꝑfecta. alio mō ꝑfecta. Et iꝑfecta ꝗdē
nihil aliud eſt ꝗ̄ inclinatio ꝗdā ad faciēdū aliqđ op9 de
genere bonoꝝ. ſiue tal' inclinatio inſit nob a natura. ſiue
ex aſſuetudine opeꝝ. Et h̄ mō ꝟtutes morales non ſunt
ɔnexe. Uidem9 eīm aliquē ꝓmptū ex cōplexione corꝑis
vel aſſuetudine ad oꝑa liberalitatis q̄ tn̄ nō eſt ꝓmptuſ
ad oꝑa caſtitatis. Perfecta aūt ꝟtus moral' eſt habit9 in
clināś ad op9 bn̄ agendū. Et ꝺm hāc acceptiōem ſunt ꝟ-
tutes cardinales oēs annexe. Et h̄ eſt qđ dicit Gregori9
xxij. moralis. ꝙ vna virtus ſine alijs. aut oīno nulla eſt
aut imꝑfecta ē. hmōi ɔnexionis rō eſt ꝺm ph̄m. q: nulla
ꝟtus moralis p̄t ſine prudētia haberi. eo ꝙ ꝓpriū ꝟtutis
moralis ſit facere electiōem rectā. cū ſit habit9 electiuus.
Ad rectā aūt electiōem nō ſufficit inclinatio in debitū fi
nem. qđ eſt directe ꝑ habitū ꝟtutis moral'. ſȝ etiā ꝙ ali-
ꝗs directe eligat ea que ſunt ad finē. qđ fit ꝑ prudētiaȝ.
q eſt ɔſiliatiua. iudicatiua ⁊ p̄ceptiua. de his q̄ ſunt ad
finē. Sil'r prudētia haberi nō p̄t niſi habeāt̄ cetere ꝟtu-
tes morales. cū prudentia ſit recta rō agibiliū. q̄ ſicut ex
ꝑncipijs ꝓcedit ex finib9 agibiliū ad q̄s aliq̄s recte ſe hȝ
ꝑ ꝟtutes morales. Et ſic pȝ eas eſſe ɔnexas. Uirtutes
tn̄ ille q̄ nō ꝑficiūt hoīem ꝺm cōem ſtatū. i. q̄ȝtū ad ea q̄
cōiter in oī vita hoīm occurrūt agēda. ſȝ ꝑficiūt ꝺm emi
nentē ſtatū. vt magnificētia. magnanimitas. ꝟginitas.
īꝗrtū acq̄ſite nō ſunt ɔnexe cū moralib9 ꝺm habituȝ ſȝ
ꝺm ꝓpinquā potētiam. q: ſcȝ de facili ab habētib9 ipas
morales ꝑ exercitiū acq̄ri p̄nt. Nō ſolū aūt ſūt ɔnexe ad
inuicē cardinales ſȝ etiā ſi ſint infuſe ſunt ɔnexe cū the-
ologicis ⁊ cū donis. Neq̄ȝ enī ꝑfecte ſunt ipē cardinales
ꝑfectiōe ſcȝ ducēte in vltimū finē. niſi fuerint cū fide ſpe
⁊ charitate. Et cū dic̄ Proſper ꝙ oīs ꝟt9 ꝓpter charitatē
pōt eſſe cōis bonis ⁊ mal'. loq̄t̄ de ꝟtute imꝑfecta. vt ſūt
acq̄ſite ſiue infuſe. Acq̄ſite enī nō ſunt ɔnexe. cū theologi
cis. Quātū aūt ad ꝟtutes theologicas ſciēdū ꝙ ſunt
ɔnexe adinuicē ꝺm ſuū eē ꝑfectū. Nā ꝺm imꝑfectū eſſe ⁊
informe. p̄nt eē fides ⁊ ſpes ⁊ ſine charitate. ſȝ act9 carūt
nō ſūt ꝑfecti nec meritorij. Caritas āt ſine fide ⁊ ſpe eē n̄
p̄t. Sȝ cū fides ⁊ ſpes ſūt formate ꝑ grām ſūt ɔnexe ad
inuicē. ſūt ɔnexe theologice cardinalib9 infuſis. Cū eīm
in lege diuīa dent̄ p̄cepta de actib9 cardinaliū. ⁊ xp̄s di-
cat Jo. xiiij. Si diligitis me mādata mea ſuate. q̄ habet
charitatē iplet illa mādata q̄ dant̄ de actib9 illaꝝ ꝟtu-
tū. Sūt etiā ɔnexe cū donis ſpūſſctī. q̄ eīm hȝ carita-
tē. hȝ ſpm̄ſcm̄. Un̄ dr̄ ad Ro. v. Caritas dei diffuſa eſt ī
cordib9 vr̄is ꝑ ſpm̄ſcm̄ q̄ dat9 eſt nob. Qui hȝ ſpm̄ſctm̄
hȝ ⁊ dona ei9. Quātū ꝟo ad dona ſciēdū ꝺm be. Tho.
p̄ma. ij. q. lxviij. ꝙ ſunt ɔnexa adinuicē. ita ꝙ vnuȝ ſine
alio h̄ri nō p̄t. Un̄ Gre. in. ij. moral' dic̄ ſignari ipa ꝑ ſe-
ptē filios Job q̄ꝝ q̄libet faciebat ɔuiuiū alijs ī die ſuo.
q: dona ipa reficiūt ſe inuicē. i. hoīem ī q̄ ſunt delectant
nō vnū ſine altero. Sūt etiā ɔnexa cū ꝟtutib9. q: cōne-
ctūt̄ in caritate. ita ꝙ q̄ hȝ caritatē hȝ dona. ⁊ ecōuerſo ꝟ-
tutes cardinales. q̄ ꝑfecte ſine caritate h̄ri nō p̄nt.

De duratōe ꝟtutū Caplm̄. vj.

De duratione virtutū.

Utrū ꝟtutes durāt p9 hāc vitā. Ad qđ dic̄ b. tho. j. ij. q.
lxvij. ar. ij. ꝙ ꝟtutes ītellectuales durāt q̄ȝtū ad id qđ eſt
formale in eis nō q̄ȝtū ad id qđ eſt materiale. Eſt āt for-
male ī eis ſp̄es ītelligibilis cognitoꝝ. q̄ remanet ī intelle
ctu poſſibili p9 actū intelligēdi. q̄b9 mediātib9 hō intel-
ligit. Materiale ꝟo ī eis ſūt fantaſmata. ad q̄ fantaſma
ta aſpiciēdo hō intelligit ī hac vita. applicādo ea ad ſpe-
cies ītelligibiles q̄ corrūpunt̄ corrupto corꝑe. q: potētie
ſenſitiue. ſ. fantaſia ⁊ memoria ſunt aff. xe organis corꝑiſ
⁊ ſic intelligit̄ illđ ap'li. Scīa deſtruet̄. ſ. q̄ȝtū ad id qđ ē
materiale. q: nec fantaſmata remanebūt. corrupto corꝑe
nec erit vſus ſcīe ꝑ ɔuerſionē ad fantaſmata. Uirtutes
aūt morales ſil'r remanebūt. q̄ȝtū ad id qđ eſt formale ī
eis. Et h̄ eſt ordo rōnis. ſȝ nō q̄ȝtū ad id qđ ē materiale.
⁊ h̄ eſt moderare paſſiōes appetit9 inclinātis ad illicita.
vl' exercere cōmutatōes ⁊ diſtributōes. q̄ ad iuſticiā. q̄ ī
alia vita nō ſunt. Un̄ Aug. dic̄ in. xiiij. de tri. ꝙ pruden-
tia ibi erit ſine vllo ꝑiculo erroꝝ. fortitudo ſine moleſtia
maloꝝ ⁊c̄. Sȝ prudētie erit nullū bonū deo p̄ponere vel
eq̄re. Fortitudis firmiſſime coherere. tꝑantie. nullo no-
xio delectari. iuſticie ſubditū eē deo. Quātū ad virtu
tes theologicas. caritas ſola remanet. q: nō importat in
ſui rōe imꝑfectiōȝ. ſȝ fides ⁊ ſpes īportāt ī ſui rōne imꝑ-
fectionē. q: fides ē credere qđ nō videt̄. ſpes ſꝑare qđ nō
habet̄. Ibi āt tollit̄ oīs imꝑfectio. ⁊ clare videt̄ ⁊ ꝑfecte
poſſidet̄. Quātū ad dona remanēt ꝗdē q̄ȝtū ad eētiaȝ.
vt dic̄ Amb. ⁊ mgr̄ in. iij. ſen. nō aūt q̄ȝtū ad materiam
circa quā oꝑant̄ etiā ſi h̄nt nūc oꝑationē circa aliquam
materiā quā nō habebūt ī patria bea. Tho.

les durare quō intelligit

Titulus ſecundus de prudentia.

Quō dr̄ prudētia q̄ mediū p̄figit ī oī ꝟtute.

Capitulū primum

Poſt tractatū de virtutib9 in cōi. vidēdū eſt de ſingul' eaꝝ ī ꝑ-
ticulari. Et primo de q̄ttuor cardinalib9.
Deinde đ alijs. Et tractat9 iſte đ cardina
lib9 fere tot9 extract9 eſt de li. quē fec̄ Hen-
ric9 de Arimino ordis p̄dicatoꝝ đ ꝟtutib9 cardinalib9.
Sūt tn̄ mlt'a addita. vt materia tota exigit đ ꝟtutibus
annexis iſtis q̄ttuor. Et q̄dā etiā de ipis q̄ttuor de lib.
ipo excerpta aliq̄n abbreuiata Sciēdū eſt ꝙ ꝟt9 hūana
q̄ ad ꝑfectōȝ vite ciuilis req̄rit̄ ad duo p̄cipue ordinat̄. ſ.
ad moderatiōȝ paſſionū īterioꝝ. ⁊ ad debitā oꝑatōȝ reꝝ
exterioꝝ. circa q̄ regulāda. neceſſe ē adeſſe q̄ttuor virtu-
tes. Nā circa paſſiōes refrenādas req̄rūt̄ tꝑantia ⁊ for-
titudo. Si eī ſint paſſiōes circa delectabilia. tact9 et gu-
ſtus. vt ɔtingit ī cibis ⁊ venereis ad eas reꝑmēdas tem
perātia ordinat̄. Si ꝟo ſūt paſſiōes a terribilib9 cōſur-
gētes cuiuſmodi ſūt tiores ⁊ audacie. ⁊ ad eas moderā-
das ordiat̄ fortitudo q̄ in aīo firmitatē ɔſtituit Q̄ȝtū
āt ad res extiores ad alteꝝ rite cōicādas ordiat̄ iuſticia.
q̄ rectitudinē īportat. Q: ꝟo paſſiōes viriū inferioꝝ mo
dificari n̄ p̄nt. nec res extiores rite diſtribui niſi iudiciū
rōis adſit. req̄rit̄ q̄rta ꝟt9 ī rōe ɔſiſtēs. ⁊ h̄ ē prudētia.
q̄ cū ſit recta rō agibiliū. vt dt̄ ph̄s. vj. ethi. mediū ī omi
morali ꝟtute p̄figit. dirigēdo. vicȝ q̄lit̄ ⁊ ꝑ q̄ media hō ī
oꝑādo attigat regulā rōis Has q̄ttuor ꝟtutes cardi-
nales dicim9 ſeu p̄ncipales. eo ꝙ alie ꝟtutes morales ad
has reducūt̄. vt docȝ tulli9 ī ſua retho. Un̄ ī li. đ offi. di-
ctas tm̄ ꝟtutes poīt ꝑtes hōeſti. q: vicȝ ī vita ciuili hūa
nā hōeſtatē ītegrāt ⁊ ꝑficiūt. Alteri9 q: hō ordinat̄ ad fi
nem ſuꝑnaturalem qui eſt viſio diuine eſſentie in q̄ ho-
minis beatitudo ɔſiſtit. Null9 aūt pōt in finē incogni-
tum ſuos act9 ordinare. niſi de eo cognitiōȝ habeat. ideo
neceſſe eſt homī adeſſe aliquam ꝟtutē ꝑ quam dictū fi-
nem cognoſcat. Hec aūt eſt fides que de deo qui ē finis
noſtrarū oꝑatōnum verā facit cognitionē habere. habi

Ad q̄d ꝟtus hūana ordiat̄

Ad quid ordinatur virt9 theologica.

ta aūt cognitōne de fine noſtro per fidem.nullus in ip-
ſum ſuos actus dirigeret niſi ſperaret ſe dictum finem
conſequi poſſe. Unde ſecundo neceſſe eſt ponere ꝟtutē
ſpei per quam tendatur in finem cognitum tanq̄ȝ in bo
num poſſibile haberi. Iterū nullus tenderet in aliquod
bonuȝ cōſequendum niſi ꝑ amorem ad ip̄m afficeretur.
Neceſſe eſt ergo tertio ponere virtutem charitatis . que
nos deū ꝓpter ſe diligere facit. ꝛ ꝓximum ꝓpter deū. Pa
tet ergo ꝙ ad homis perfectōem ſeptē virtutes in vniu̅
ſo requirunt̄. q̄tuor reſpectu vite ciuilis. ꝛ tres reſpectu
vite beate. Ut aūt huius diſcipline auditor ad eam ca-
peſcendam poſſit aptius manuduci. exempla reruȝ ge-
ſtarū ſeu ſimilitudinū iuxta doctrinam adiunget̄. Ad
ſignificandum igitur p̄dicti ſeptenarij ꝑfectiōem ſacra
ſcriptura ait Prouerb. ix. Sapientia edificauit ſibi do-
mum ꝛ excidit columnas ſeptem. ſicut dicit Gregorius
Domus iſta eſt mens humana quam dei ſapientia. ver
bum ſcȝ incarnatum ſibi habitacl'm conſtruit quādo cā
in ſui amorem adducit. ꝛ tunc columnas ſeptem excidit
cū ei virtutes ſeptem quib⁹ ip̄a mens ſuſtentatur infū-
dit. Excidit namq̄ȝ in domo mentis columnam vnam:
cū per prudentiam intellectum illuminat circa agenda.
Secundam ꝑ iuſticiam voluntatē rectificat circa diſtri
buenda. Tertiam cum per fortitudinem iraſcibilem or-
dinat circa ſuſtinenda. Quartam vero columnam exci-
dit cum ꝑ temperantiam concupiſcibilem modificat cir
ca carnalia temperanda. Hec ſunt quattuor columne an
gulares que predictas quatuor vires anime perficiunt
ſolum in vita ciuili. Unde ad conſtructōem vite ſp̄ūa-
lis non ſufficiunt. q2 ſicut dicit beatus Gregori⁹ ſuꝑ illo
verbo. Job. j. Repente ventus vehemens irruit a regio
ne deſerti. ꝛ concuſſit quattuor angulos domus. Tenta
tionis impulſus virtutes quatit. et quaſi quaſſatis an-
gulis domus ruit. q2 pulſatis virtutib⁹ conſcientia tur
batur. Ad ſtabiliendum igitur domum mentis in pre-
dictis virtutū columnis diuina ſapientia ꝑ ſeipſā tres
alias his fortiores excidit. ſ. fidem qua id quod nō vide
tur creditur. ſpem qua id quod non capitur ſperatūr. ꝛ
charitatem qua id quod ſumme diligendum eſt. ex toto
corde diligatur. Septem ergo columne quib⁹ ſuſtenta
tur domus conſciētie. Prouerb. ix. Et ſic ſeptem ſūt co-
lūne quib⁹ aſcendimus ad patriā diuine manſionis. vn̄
Ezechieli in viſione oſtenſum eſt ſeptem eſſe gradus. q̄-
bus aſcenſus fiebat ad ciuitatē poſitā in mōte Ezech. xl

Columnas septē excidit sapientia qd signat p cas- [handwritten marginal note]

Ad oſtendendū diffe .§. I.

rētiā prudētie ad virtutes intellectuales. Primo ſciēdū
eſt ꝙ intellectus in ſua apphenſione ad duo poteſt refer
ri. vel ad ſolam veritatis conſideratōem vel alterius ad
rei conſiderare operatōnem. Siquidem feratur ad ꝟtu
tis conſideratōnem tantum dicitur ſpeculatiu⁹. Si ve
ro in re apprehenſa ꝛ conſiderata non ſiſtit ſed eam ad
opus ordinat dicitur practicus. Ex quo apparet ꝙ in-
tellectus ſpeculatiuus pro fine habȝ ip̄m ſcire. quod eſt
ip̄am veritatē ſimplicē conſiderare. ꝛ hec eſt ꝓpria ꝛ ab-
ſoluta operatio intellectus. non em̄ exit terminos app-
henſionis. Intellectus vero practicus pro fine habet ip
ſum oꝑari q̄ nō eſt ſibi ꝓprium inq̄ȝtū eſt abſolute intel
lectus. Accidit em̄ intellectui vel rei apprehenſe ꝑ intel-
lectum ꝙ ordinetur ad opus. Sic ergo patet ꝙ intelle-
ctus ſpeculatiuus a practico differt fine. vt dicit phus.
iij. de an̄ia. Ueritas autē que eſt finis ꝛ perfectō intelle-
ctus ſpeculatiui tripliciter conſideratur. Uno modo ſicͣ
ꝯcluſio ex notorib⁹ deducta. ꝛ hec ſpectat ad ſcientiaȝ q̄
eſt habitus adgeneratus ex principijs ꝑficiens intelle-
ctū in cōcluſionib⁹. Alio mō ſicut p̄ncipium ex quo con
cluſio deducitur. ꝛ hoc ſpectat ad intellectum qui voca

De diffe-
rētia intel
lect⁹ pra-
ctici ꝛ ſpe
culatiui i
generali.

tur habitus principioꝝ. Tertio mō vt cauſa per quam
de om̄ib⁹ iudicamus. non ſolum de concluſionib⁹ ſȝ eti-
am de principijs. ꝛ hoc ſpectat ad habitum qui dicitur
ſapiētia que cōſiderat cauſas altiſſimas. ꝛ iudicat de ve
ritate omniū ſcientiarū tam q̄ȝtū ad p̄ncipia: tam etiā
q̄ȝtū ad ꝯcluſiones. vt habet̄ ex prima metha. Patet er
go tria eſſe genera cognitionū intellectus ſpeculatiui. ſi-
cut ponit phus. vj. ethi. ſcȝ ſcientiam. intellectū. ꝛ ſapiē
tiam. Ulterius ſciendū eſt ꝙ intellectus practicus cir
ca conſideratōnem veritatis quaȝ ad opus ordinat du
pliciter ſe habet. Uno modo vt ip̄m opus in ſe tantum
ſit perfectū ex recta rōne. ꝛ circa huiuſmodi eſt ars. que
nihil aliud eſt q̄ȝ recta ratio rerum factibilium. vt dicit
phus vj. ethi. Bonum em̄ opus artificiati nō requirit
in artifice rectitudinem appetitus ſed ſolū ꝙ i ſe ſit oꝑa
tum. Alio modo intellect⁹ ꝟitatē ad op⁹ ordinat. vt ip̄
ſe oꝑans ꝑficiat̄. ꝛ in ſuis actib⁹ ordinet̄. ꝛ circa hm̄oi ē
prudentia que ſm̄ phm̄ in. vj. ethi. eſt recta rō agibiliū.
Differūt em̄ agere et facer̄. q2 vt dicit̄ ix. meta. Facere eſt
actus trāſiēs in exteriorē materiā. ſicut edificare. ſecare.
ꝛ huiuſmodi Agere aūt eſt actus ꝑmanens in ip̄o agē-
te. vt intelligere ꝛ velle. Sicut ergo ars eſt recta rō dire
ctiua factōnum in rebus exteriorib⁹. ita prudentia ē di-
rectiua actionum i ip̄is oꝑantib⁹. Ex quo patet ꝙ pru-
dentia licet ad intellectū ꝑtineat. tn̄ rectitudinē volūta
tis requirit .. Uolūtas autē ſeu quicūq̄ȝ appetitus hu-
man⁹ tūc rectus exiſtit qn̄ eſt bn̄ diſpoſitus ꝑ virtutem
moralē. Ad hoc ergo ꝙ prudētia ſit recta rō i directōne
humanoꝝ actuū requirit̄ virtus ꝑfectiua appetitus. vn̄
dicit phs. vj. ethi. impoſſibile eſt prudentē eſſe. non exi-
ſtentē bonum. Ex his que dicta ſunt apparet ꝙ prudē-
tia cū ſit quedā cognitio ad intellectū ꝑtinebit. ꝛ tamen
ad directōem humanoꝝ actuū ordinet̄. patet ꝙ intelle-
ctus qui hac ꝟtute ꝑficitur erit practic⁹ ꝛ nō ſpeculati
uus. Et ꝓpter hoc differt a trib⁹ virtutib⁹ ſupradictis:
ſcȝ ſcientia intellectu ꝛ ſapientia. que intellectū ſpecula
tiuuȝ ꝑficiūt. Ulteri⁹ q2 eſt directiua ꝛ ordinatiua actu
um ꝟtutū moraliū in ip̄is oꝑantib⁹ perficientium eos.
q̄ȝtū ad vim appetitiuā patet ꝙ differt ab arte. que eſt
rō tm̄ directiua operis in oꝑato. Et ſic patet ꝙ diffinitō
prudētie poſita a pho in. vj. ethi. eſt completiſſima que
dicit ꝙ eſt recta rō agibiliū id eſt cognitio directiua agē
doꝝ ꝑ hominē ꝛ in homīe. ſiue q̄ȝtum ad paſſiones inte
rius refrenandas. ſiue quantū ad operatōes exterius
ordinandas. Ex his autem accipe poſſumus. ꝙ pruden
tia eſt quedam cognitio practica qua homo ſuos mot⁹
ꝛ actus ordinat ſub regula rōnis. Ualerius imperator
cū octogenarius ꝛ adhuc virgo audiſſet quadā die pre
mia ſuoꝝ triumphoꝝ recoli. id eſt quib⁹ fuerat feliciſſi
mus. ait ſe tm̄ vna victoria gloriari. Et requiſitus q. re
ſpondit q2 inimicoꝝ nequiſſimā domui carnē meam.

Nota de partib⁹ pru .§. II.

dētie b. tho. ij. ij. q. xlviij ſic loq̄t̄. Triplex ē ꝑs. ſ. integral
vt paries tectū. ꝛ fūdamētū ſūt ꝑtes dom⁹. Subiectiua
ſic bos ꝛ leo ſūt ꝑtes aial'. Potētial' ſic nutritiuū ꝛ ſenſi
tiuū ꝛ ītellectiuū ſūt ꝑtes aīe. Trib⁹ igit̄ mōis poſſunt
ꝑtes aſſignari alicui ꝟtuti. Uno mō ad ſilitudinē ꝑtiuȝ
integraliū vt ſcȝ ille dicātur eē ꝑtes alicui⁹ virtutis. q̄ ne
ceſſe ē ꝯcurrere ad ꝑfectū actū illi⁹ ꝟtutis. et ſic p̄nt dici
eē octo ꝑtes prudētie. ſ. ſex q̄s enumerat Macrobi⁹ vicȝ
rōeȝ. intellectū. circūſpectōem. ꝓuidētiā. docilitatē ꝛ cau
tionē. Septima quā ponit Tulli⁹ ē memoria. Octaua
quā pōit ariſ. ē ſolertia Nā ſenſ⁹ prudētie etiā īellcūs d̄
Hoꝝ octo q̄nq̄ȝ ꝑtinēt ad prudētiā ſm̄ ꝙ eſt cog̃ſcitiua
ſcȝ memoria. ratō. intellectus. docilitas. ꝛ ſolertia. Tria
alia pertinent ad eam ſm̄ ꝙ eſt preceptiua applicando

cognitionē ad opus. ſ. puidentia. circūſpectio. ⁊ cautō
Quaꝝ diuerſitatis rō ptȝ ex h. ꝙ circa cognitionem
tria ſunt conſideranda. Primo q̇dem ipa cognitio — *Tria ſunt ꝯſiderãda circa ꝯgnitiõez*
q ſi ſit p̄teritoꝝ eſt memoria. Si aūt pñtium contin-
gentiū vel neceſſarioꝝ vocat̃ intellectus ſeu intelligē-
tia. Scḋo ipa cognitionis acquiſitio que fit vel ꝑ
diſciplinā. ⁊ ad hoc ptinet docilitas. Uel per inuen-
tionem. ⁊ ad hoc ptinet euſtochia que eſt bona conie-
cturatio. Huiꝰ ps eſt ſolertia. q̄ eſt vera ꝯiecturatio me
dij. vt dr̃. j. poſterioꝝ. Tertio ꝯſiderandus eſt vſus
cognitionis ſm ꝙ ex cognitis hō ꝓcedit ad alia ꝯgno
ſcenda. Uel iudicanda. ⁊ hoc ptinet ad rōem. Rō aūt
ad hoc vt recte ꝓcipiat. tria debet hr̃e. Prīo vt ordi
net aliquid ad accōmodū ad finē. ⁊ hoc ptinet ad pui
dentiā. Scḋo attēdat ad circūſtantias negocij. qḋ
pertinet ad circūſpectionem. Tertio vt vitet impedi-
menta. qḋ fit per cautionē. Partes ſubiectiue virtu-
tis dicunt̃ diuerſe ſpecies eius. Et hoc modo pres pru
dentie ſm quod ꝓprie ſumit̃. eſt prudētia. ꝑ quā aliq̇s
regit ſeipm. Et prudētia ꝑ quā aliq̇s regit multitudi
nem. que differunt ſpecie. Et iteꝝ prudentia que eſt
multitudinis regitiua. diuidit̃ in diuerſas ſpēs ſȝ di
uerſas ſpecies multitudinis. Eſt autē multitudo ad-
unata ad aliqḋ ſpeciale negocium. Sicut exercitꝰ con
gregatus ad pugnandū. cuius regitiua eſt prudentia
militaris. Quedam multitudo eſt adunata ad totaȝ
vitam. ſicut multitudo vnius domus vel familie. cu-
ius regitiua eſt prudentia economica. ⁊ multitudo
vnius ciuitatis vel regni. cuius directiua eſt in pnci-
pe regnatiua. in ſubditis aūt politica. Si ỽo pruden-
tia ſumat̃ large. ſm ꝙ includit ſciam ſpeculatiuam.
tunc ptes eius ponunt̃ etiā dialectica. rhetorica. ⁊ phi
loſophica. ſm tres modos ꝓcedendi in ſcietijs. quoꝝ
vnꝰ eſt ꝑ demonſtratōes ad ſciam cauſandā. qḋ perti-
net ad phicā. vt ſub phica intelligātur oēs ſciētie de-
monſtratiue. Alius modꝰ eſt ex ꝓbabilibus ad cau-
ſandam opinionē. qḋ ptinet ad dialecticam. Tertius
modus eſt ex q̇buſdam ꝯiecturis ad ſuſpitōes indu-
cendā vel aliqualiter ꝑſuadendū. qḋ ptinet ad retho-
ricā. Pōt tñ dici ꝙ hec tria ptinent ad prudentiā pro
prie dictā q rōcinat̃ interdū q̇dem ex neceſſarijs iter-
dum ex ꝓbabilibus interdū ex q̇buſdam coniecturis
Et ſic ptes ſubiectiue ſeu ſpecies prudētie ſunt. pru-
dentia regnatiua. militaris politica. economica. diale-
ctica. rethorica. ⁊ phica. q̄s ponit quidā phs grecus.
Partes potētiales alicuꝰ ỽtutis. dicunt̃ ỽtutes adiū
cte. q̄ ordinant̃ ad aliq̇s ſecundarios actus vel mate
rias q̄ſi nō habentes totā potentiā pncipalis ỽtutis
Et ſm hoc ponunt̃ tres ptes prudentie a pho. vj. eth
eubilia. q̄ eſt circa ꝯſiliū. ⁊ ſyneſis q̄ eſt ſm cōes regu-
las. ⁊ gnomin. que eſt circa iudiciū coꝝ. quibꝫ oportet
aliqñ a cōi lege diſcedere. Prudentia ỽo ē circa pnci-
palē actū. q̄ eſt p̄cipere.

Queritur vtrū pru- §. III

dentia poſſit eſſe in petōribꝫ. Rñdet. b. tho. ſecunda — *Prudentia tripl'r dr̃*
ſcḋe. q. xlvij. arti xiij. ꝙ prudentia tripl'r dr̃. Eſt enim
q̇dam prudentia falſa vel ꝑ ſilitudinē dicta. Cū eñ pru
dens ſit q̄ bene diſponit ea que ſunt agenda ꝓpter ali-
quē bonū finē. Ille q̄ ꝓpter aliquē malū finē aliq̄ di-
ſponit ꝯgruentia illi malo fini. habet falſam pruden-
tiā. inq̄ꝫtū illud qḋ accipit̃ ꝑ fine. non eſt veꝝ bonum
ſȝ ſm ſilitudinē ſicut dr̃ aliq̇s bonus latro. Hoc eñ
mō poteſt ſm ſimilitudinem dici prudens latro q̄ cō
uenientes vias inuenit ad latrocinandū. Et de hmōi
prudentia dicit apl's ad Roma. viij. Prudentia car-
nis morꝰ eſt. que. ſ. finem vltimū ꝯſtituit in delectati
one carnis. Secunda aūt prudentia eſt quidem ỽa.
q꞉ adinuenit vias accōmodatas ad finē vere bonuȝ
ſȝ eſt iꝑfecta duplici rōe. Uno mō. q꞉ illḋ bonum qḋ
accipit ꝑ fine. non eſt cōis finis totius hūane vite. ſed
alicuꝰ ſpēal' negocij. puta cū aliq̇s adinuenit vias ac-
cōmodatas ad negociandū vel nauigādū. dr̃ prudēs
negociatio vel nauta. Alio mō. q꞉ deficit in principa
li actu prudētie. puta cū aliq̇s bñ ꝯſiliat̃. ⁊ recte iudi-
cat. etiā de his q̄ ptinent ad totā vitā. ſȝ nō efficaciter
p̄cipit. Tertia prudentia vera ⁊ ꝑfecta eſt que recte
ꝯſiliat̃ ⁊ iudicat ad bonū finē totius vite. ac etiā p̄ci
pit. Et hec ſola dicit̃ prudentia ſimpl'r que in peccato
ribꝫ eſſe nō p̄t. Uñ phs. vj. eth. dicit. Impoſſibile eſt
prudentē eſſe non entem bonū. Prima ỽo prudentia
eſt in ſolis petōribus. Secunda imꝑfecta eſt cōis bo-
nis ⁊ malis. maxime illa q̄ eſt imꝑfecta ꝓpter finē pti
cularem. Nam que eſt imꝑfecta ꝓpter defectum prin
cipal' actꝰ etiam non eſt niſi in malis b. tho. Pru-
dentiā eſſe in omnibꝫ hñtibus grām ꝓbat̃ ſic. Nul-
lus habet grām niſi ſit virtuoſus. q꞉ poſita cā ponit̃
effectus. Grā eſt cā virtutum. ſȝ nullus poteſt eē vir-
tuoſus niſi habeat prudentiam. Dicit eñ Gregori. ij.
Mora. Q, cetere ỽtutes niſi ea que appetunt prudē-
ter agant. ỽtutes eſſe non pñt. ergo ⁊c̃. Item cū virtu
tes ſint connexe. qui habet vnā. habet omnes. Sed q̄
hȝ grām habet charitatē ergo ⁊ alias. Sciendum — *Duplex ē induſtria prudētie*
eſt tñ ꝙ duplex eſt induſtria prudentie. Una que eſt
ſufficiens ad ea que ſunt de neceſſitate ſalutis. ⁊ talis
induſtria dat̃ omnibꝫ hñtibus grām. q̄s nctio docet
de omnibꝫ. vt dr̃. j. Joh. ij. Qui eñ boni ſunt. ⁊ ſi ꝑ ſe
neſciunt ſibi ꝯſulere. ſed indigent conſilio alieno ſaltē
in hoc ſciunt ſibiipis ꝯſulere. ſi grām hñt. vt aliorum
req̇rant conſilia. ⁊ diſcernant bona a malis. Alia indu
ſtria eſt plenior. ꝑ quā ſibi ⁊ alijs p̄t ꝓuidere nō ſoluȝ
de his que ſunt neceſſaria ad ſalutē. ſed etiā de q̇buſ-
cunqꝫ ptinentibꝫ ad hūanam vitam. Et talis indu-
ſtria non eſt in omnibꝰ hñtibus grām. Item ſciēdū
ꝙ duplex eſt prudentia. acquiſita. ⁊ infuſa. Et infuſa
q̇dem dr̃. q꞉ cauſat̃ ex infuſione. vt eſt in baptiſatis.
etiam anteq̄ꝫ habeant vſum rōnis. ſm habitum non
ſm actum. In bonis habentibus vſum rōnis eſt ſm
actum in bonis opibus. ⁊ ꝑ exercitiū meret̃ augeri.
Prudentia acq̇ſita cauſatur ex exercitio actuū. Unḋ
indiget ad ſui generationē expimento ⁊ tpe. vt dr̃. ij.
eth. Et iō nō p̄t eſſe in iuuenibus nec ſm habitū nec
ſm actū. Tho. q. vbi ſ. Nota ſm btm̄ tho. ſcḋa ſe- — *imprudētia eſt generale pctm̄ dupliciter*
cunde. q. liij. ar. ij. ꝙ imprudentia eſt generale peccatū
dupl'r. Uno mō per pticipationē. Et hoc mō impru-
dentia pticipiatur ab omnibus vitijs. Sic prudētia
ab omnibus virtutibus. Nullū eñ pctm̄ accidere p̄t
niſi ſit defectus in aliquo actu rationis dirigētis. qḋ
pertinet ad imprudentiam. Alio mō dicit̃ generale ꝑ
eſſentiam. reſpectu. ſ. illaꝝ ſpecieꝝ de quibus p̄dica
tur. Et ſic continet ſub ſe diuerſa pctā. Et illa q̄ oppo-
nunt̃ ptibus ſubiectiuis. vt monaſtice. pollitice. ⁊ hu
iuſmodi. q̄ vitia ſunt innoīate in vſu. Et illa q̄ oppo-
nunt̃ ptibus potentialibus. ⁊ ſic ſunt tres. ſ. p̄cipita-
tio ꝯ eubiliā. inconſideratio contra ſyneſim ⁊ gnomin
Quantū aūt ad p̄ceptū. qḋ eſt actꝰ ꝓprius prudentie
opponit̃ inconſtantia ⁊ negligentia. Que auteȝ oppo
nunt̃ ptibus integralibus reducunt̃ ad p̄dicta oīa.
Et de his oībꝰ hȝ ſupra in. ij. pte. Item vitia oppoſita
prudentie q̄ hñt ſimilitudinē cuȝ ea. ſunt iſta. ſcilicet
prudentia carnis. aſtutia. dolus. ⁊ fraus. nimia ſolici
tudo in tpalibus. de quibus ſupra in. ij. parte huius

Conſequēter vidē. §. IIII

Prudentia reſpectu ỽtutū moraliuꝫ tripl'r ſe habet

duꝫ eſt quō prudentia ad ỽtutes morales ſe habeat.
Circa qđ eſt ſciendū ꝙ prudentia reſpectu virtutum
moraliū tripl'r ſe habet. Eſt em̄ earum directiua me-
dij inuentiua ⁊ boni politici ꝯtēplatiua. Eſt ergo pri-
mo eaꝝ directiua. Ad cuꝰ euidentia eſt intelligendū
ꝙ ad bn̄ opandū ſm̄ ỽtutē duo reqͥruntur. ſ. ꝙ quis
opeꝛ opus virtuoſum. ⁊ ꝙ illud faciat recta electōne.
non ex impetu aut paſſione. aut ex aliq̄ huiuſmodi.
Ad opus aūt virtuoſum homo cōmuniter diſponiꝛ
ꝑ virtutē moralē. que perficit appetitum. cuius obie-
ctum eſt bonum ⁊ finis. Uirtus em̄ moralis de ſe hꝫ
inclinare in finē ſibi ꝯuenientem. vt tpantia in ſobri
etatem. iuſticia in redditionem debiti. Talis aūt īclina
tio in finē debitum. ſiue ſit ex more. ſiue ex natura nō
ſufficeret. niſi ratio dirigeret. ⁊ modum ꝯgruū ad fi-
nem adinueniret. imo hmōi inclinatio in finem ſine
recta rōe. tanto eſſet piculoſior. q̄̄to fortior. Sicͭ equꝰ
ſi eſſet cecus. q̄̄to curreret fortius. tanto cum maiori
leſione impingeret. Oportet igitur. ꝙ tali inclinatōni
quā facit virtus. adiungaꝛ recta ratio q̄ꝫ facit prudē-
tia. ꝑ quam debita media ⁊ fini ꝯgruentia inueniantꝛ
Ut ſi qs velit ad ſobrietatē ꝑuenire ꝑ virtutem tpan-
tie. debet modū q̄rere ꝯgruū iſti fini. puta ꝙ abſtineat
tantū ⁊ a talibus. ⁊ ſicut opꝫet. ⁊ quando opꝫet. Sil'r
ſi velit fortis fieri. debet aliquando pugnare. ſagittas
iacere. congreſſus ordinare. ⁊ alia huiuſmodi exercitia
querere. ſm̄ ꝙ congruit etati. ꝓue ꝑſone. ⁊ alijs circū-
ſtantijs obſeruatis. qđ totum fit ꝑ prudentiam. q̄ eſt
recta ratio agibiliū. Un̄ prudentia dr̄ auriga ỽtutū
⁊. j. q. v. Pn̄tiū. Dr̄ ꝙ diſcretio eſt mater ỽtutum. Ap-
pellaꝛ aūt diſcretio prudentia. quā ſuꝑ oēs eximiam
⁊ ſecuriorē viam eſſe ad celum. ꝓbauit be. Anthoniꝰ
vt hr̄ in collatōne. ij. Moyſi. Exēplū de Joab. ij. reg.
x. Scđo prudentia ē medij inuentiua. Ubi ſciendūꝫ
eſt. ꝙ ad hoc ꝙ aliquis ꝑ prudentiā recte diſponatur
tria q̄̄tū ſpectat ad pn̄s. reqͥrunꝛ. Primo ꝙ multe et
diuerſe vie inueniantꝛ. Scđo ꝙ de inuentis recte iu-
diceꝛ. Tertio ꝙ inuenta ⁊ iudicata ad finē recte appli
centꝛ. Quantū ad ꝓmū reqͥriꝛ ꝯſiliū qđ inter ceteros
actꝰ hoīs eſt ſibi ꝓpͥū. cū importat rōnis inq̄ſitionem
In reb; em̄ hūanis ⁊ ꝯtingentib; circa que dirigenda
ỽſaꝛ prudentia. eſt incertitudo ⁊ varietas mlta. In re
bꝰ aūt dubijs ⁊ incertis rō nō dꝫ ꝓferre iudiciū abſq̄ꝫ
inquiſitio rationis procedendo. Neceſſarium eſt igiꝛ
ꝯſilium an̄ iudicium de eligendis haberi. Un̄ phs
iij. ethi. diffinit electionē dicens. Q, eſt appetitus p̄-
conciliati. Un̄ q̄̄tū ad hoc poſuit phs. vi. eth. q̄ndaꝫ
virtutem deſeruientē prudentie. quā vocat eubiliam.
ꝑ quā aliq̄ dicunꝛ bene ꝯſiliatiui. Dicitur em̄ eubilia.
ab eu qđ eſt bonū. ⁊ bili qđ eſt ꝯſiliū. quaſi bn̄ conſili
atiua. Contingit aūt q̄nq̄ꝫ aliquos eſſe boni conſilij. ī
ueniendo multas vias ad aliquem finem. qui tn̄ nō
ſunt boni iudicij in p̄eligendo. quod melius eſt. ſicut
etiā ꝯtingit in ſpeculatiuis. Aliqui em̄ ſunt boni inq̄
rentes. ꝓpter hoc ꝙ rō eoꝝ ꝓmpta eſt ad diſcurrenduꝫ
ꝑ diuerſa. qđ videꝛ ꝓuenire ex diſpoſitōe imaginatiue
ỽtutis. q̄ de facili p̄t formare multa fantaſmata. Et
tn̄ tales non ſunt ꝓmpti ad bn̄ iudicandum. qđ vide
tur ꝯtingere ex mala diſpoſitōe ſenſus cōis male iudi
dicantis. Ex quo etiam poſtea defectus accidit in iu-
dicio intellectus. Similiter circa hūana agibilia aliq̄
ſunt bene inuentiui. qđ ſpectat ad inquiſitionem con
ſilij. ⁊ tn̄ ſunt male iudicatiui in non acceptando vias
aptiores. vel non repudiando minus aptas. Et ideo
ad bonū iudicium de eligendis hn̄dum reqͥriꝛ alia vir-
tus. quā phs vocat ſyneſim. Dr̄ aūt ſyneſis q̄ſi ſenſa-
tio. Un̄ in greco dicunꝛ aliq̄ ſyneti quaſi ſenſati. i. ho-
mines boni ſenſus. Sicͭ eꝯtrario q̄ carent bono iu-
dicio. dicunꝛ aſyneti. i. inſenſati. Contingit vlteriꝰ aliq̄
q̄s bn̄ ꝯſiliari. ⁊ etiā bn̄ iudicare. nō tn̄ recte ad opus
applicare. aut rōe dilatōis vel negligentie. q2 inuēta
⁊ iudicata inordinate ad finē applicāt. Et iđ pꝰ ỽtutē
ꝯſiliatiuā ⁊ iudicatiuā requiriꝛ prudentia q̄ eſt ꝓnci-
palis reſpectu eaꝝ cuius ꝓpͥus actus eſt p̄cipe q̄ ꝯ-
ſiſtit in debita applicatōe conſiliatoꝝ ⁊ iudicatorum
ad finem intentum. Per hec itaq̄ꝫ tria ꝯſulte inq̄rere
recte iudicare. ⁊ debite applicare. mediū ỽtuti inueni
re. Tunc em̄ ỽtꝰ ſiſtit in medio. qn̄ refrenatis paſſioni-
bus. vel repudiatis extremis malicijs. a recto ratōnis
iudicio nō diuertiꝛ. Pꝫ igr̄ ꝙ ad prudentiā ꝑtiet me-
diū alijs ỽtutib; inuenire. Un̄ phs in. ij. ethi. in diffi-
nitione ỽtutis ponit mediū ſm̄ determinationē rōnis
dicens. Q, eſt hitꝰ intellectiuꝰ immediate conſiſtens
determinata ratione ꝓut ſapiens. i. prudens determiaꝛ
bit. Dicit ambro. Q, ſapiēs nunq̄ꝫ eſt inanis ſꝫ ſemꝑ
in ſe habet amictū prudentie qui p̄t dicere. Juſticiam
induebar. ⁊ iudicio veſciebar. Hec ſunt interne ment-
tis velamina. cui nemo poteſt auferre. niſi quem ꝓpͥa
culpa deſpoliat. de pe. di. ij. Sapiens. Sumit āt me-
diū prudētia nō ſm̄ quantitatē. ſꝫ ſm̄ rationem. Unđ
phs. j. ethi. vtiꝛ tali exēplo. Fuit q̄dam noīe milo cro-
tonienſis. q̄ in vno die vnū bouē comedebat. nō q̄uat
tꝰ ex eo. hic fortitudine ſua oīm belloꝝ victor extitit.
Aliꝰ fuit q̄ tm̄ modicū pāis fruſtū cōcedebat ī die. Di
cit ergo phs. ꝙ prudētia nō ſic accipit medium inter
iſtos duos. vt. ſ. ſuꝑaddaꝛ illi. cui ſufficiebat fruſtum
panis. ⁊ demaꝛ a milone. vt tantū vnꝰ q̄̄tū alter co-
medebat. ſꝫ accipiꝛ mediū. ſm̄ ꝙ dictat rō. videlicet
ꝙ vnuſq̄ſq̄ꝫ cōcedebat ſm̄ ꝙ reqͥrit ꝯditio ꝯplexionis.
et diſpoſitōis corꝑalis. Tertio prudētia ē hūani boī
ꝯplētiua. Ad cuꝰ euidentiā eſt ſciendū. ꝙ phs ponit
duplicē felicitatem. Unā q̄̄tū ad intellectū practicuꝫ
quā vocat politicā ſiue ciuilem. Et de hac determiaꝛ
ſ. ethi. Aliam q̄̄tum ad intellectū ſpeculatiuū. q̄ p̄ōt
dici diuina. de q̄ determinaꝛ in. x. ethi. Sub hac aūt
duplici diſtinctōe intellectꝰ aſſumūt theologi duas vi-
tas. actiuā. ſ. ⁊ ꝯtēplatiuā. Per actiuā q̄dē q̄ ad intel-
lectū ꝑtinet practicū. cuncta vitia. vt dicit Iſidor'. Ex-
haurienda ſunt ꝑ exercitiū boni opis. Per ꝯtēplati-
uā vō q̄ ad intellectū ſpeculatiuū ꝑtinet. mente deus
inſpiciꝛ. Et ſic dicͭ Grego. Charitas dei ⁊ ꝓximi tota
mente retineꝛ. ⁊ ſoli ꝯditoris deſiderio inheret. Poſ-
ſumꝰ aūt dicere. Q, p̄dicta duplex felicitas cōſiſtit in
hac vita. Nam felicitas politica. videꝛ ꝯſiſtere ī actōe
actiue vite. q̄ ſm̄ Ariſto. poteſt dici opatio aīe ſm̄ vir-
tutem prudentie. q̄ eſt ỽtus ꝑfecta in agibilib;. Felici-
tas aūt ꝯtemplatiua ꝯſiſtit in ꝯtemplatōe intellectꝰ
q̄ ſm̄ Ariſto. eſt ſm̄ ỽtutem ſapīe. que eſt ỽtꝰ ꝑfecta ī
ſpeculabilibus. Et prima eſt q̄dam diſpoſitō ad eter-
nam felicitatē que in viſione diuine eſſentie īmediate
ꝯſiſtit. licet contemplatiua ſit ſibi ſilior q̄ꝫ actiua ſiue
hec intelligantꝛ ſm̄ ſnīam Ariſto. ſiue theologoꝝ. Eſt
ergo ſciendum. ꝙ ſicͭ ſapīa conſiderat cauſam altiſſi-
mam in quolibet genere. Et ideo felicitas que in eiꝰ
actu ꝯſiſtit. eſt quoddā bonū vniuerſale ⁊ diuinum.
Ita prudentia ꝯſiderat cām altiſſimā in genere actu-
um hūanoꝝ. Cā aūt altiſſima in humanis actib; eſt
finis quē intendit prudentia. ſ. recte viuere. in omī ge-
nere moralis virtutis. Ad finem autem cuiuſlibet vir-
tutis prudentia diſponit. vt dictum eſt ſupra. Igitur

Q, aliq̄s ꝑ prudentiaꝫ recte diſpōaꝛ tria requiruntur

Duplex felicitas ſꝫ phm

prudentia ꝯplectit̃ totũ hũanũ ⁊ politicũ bonũ. ⁊ h̃ dicim⁹ hũanã felicitatẽ. Un̄ dic̄ phs. vi. ethicoꝝ. Q, ſicut ille q̃ rõcinat̃ ad aliquẽ finẽ pticularẽ. puta ad victoriã dr̃ pendẽs. nõ ſimplr̃. ſed in genere actuũ belli coꝝ. Ita ille q̃ bñ rõcinat̃ ad totũ bñ viuere dicit̃ prudens ſimplr̃. Un̄ prudens ſapiã pt̃ dici in reb⁊ hũanis. ſed illud Prouerb. x. Sapiã eſt viro prudẽtia qd̃ prudentia complectat̃ hũanũ bonũ. oñdi pt̃ exemplo phoꝝ querẽtiũ in lib. de pomo. que eſſet recta via ad bñ viuendum. nec eſt curandum cuius fuerit ille lib vtrum Ariſto. vel alicuius peripatetici ſectatoris ei⁹ quod magis eſt ꝓbabile. Conuenerunt ergo ſapiẽtes vt ibi ſcribitur. ⁊ ꝯcordes extimauerunt inuenire viã rectitudinis qua virtuoſe viuere poſſent. Inuenerũt aũt q̃tuoꝛ ſpectantia ad felicitatem. vite actiue. Primũ eſt. q̃ qlibet optet ꝓximo ſuo ſicut ⁊ ſibi quod ſpectat ad iuſticiã. Secundũ eſt. q̃ ſubtrahat ſe a re turpi. qd̃ ſpectat ad tẽpantiã. Tertiũ eſt q̃ ꝯfitcat̃ veritatem nullo timore perterritus. qd̃ ſpectat ad fortitudinem. Quartũ eſt. q̃ iudiciũ ſumat de ſeipo quod ſpectat ad prudentiã. q̃ dirigit ⁊ ꝑficit p̃dictas virtutes in ſuis actibus. Ex q̃ pꝫ. q̃ ab ip̃a eſt totũ noſtrũ viuere virtuoſe ꝯſiſtens in vita politica. Sꝫ q̃ iſtđ non ſufficit ad ꝑticipationẽ celeſtis patrie. Jõ q̃ntũ addiderũt qd̃ requirit̃ ad felicitatẽ vite ꝯtemplatiue. ⁊ h̃ eſt timere creatorẽ ſuũ ⁊ philoſophari de eo. Has duas vitas vt docet Greg. vi. Moral. Sacra ſcriptura deſignat ꝑ duas ſorores. q̃ dñm hoſpitem receperũt. Martha eñ q̃ circa freq̃ns miniſteriũ ſolicita erat. actiuã ſignificat. Maria vo q̃ ſedens ad pedes dñi deuote v̄bis eius intendebat ꝯtemplatiuã. Luce. x. Plato vo vtriuſq; vite ſtudiũ eſt amplexus. Sicut oñdit aug. viij. li. de ciui. dei c iiij. Cum omne inquit ſtudiũ ſapientie in actione ⁊ ꝯtemplatione v̄ſet̃. Un̄ vna ps eius. ſ. actiua ad mores inſtruendos pertinet altera. ſ. ꝯtemplatiua ad conſpiciendas nature cauſas. Socrates in actiua exercuiſſe memorat̃. Pitagoras vo in ꝯtẽplatiua. Plato vtrãq; phiaꝫ ꝑfeciſſe laudat̃. quã in tres ptes diſtribuit. i. moralẽ q̃ in actione v̄ſat̃. In naturalẽ q̃ ꝯtẽplatõi deſeruit. Et rõnalem q̃ verũ diſcernit̃ a falſo. Hec tñ ꝑ ſe nõ ẽ ps phie. niſi inq̃ntum deſeruit p̃dictis duab⁊ ad diſcernendũ verum a falſo. Un̄ logica q̃ eſt p̃ncipalr̃ rõnalis non dr̃ ẽe ſcientia. ſed modus ſciaꝝ. Non eſt ergo. vt dic̄ Auguſt. ꝯtrario hec tripertitio platonis. et qd̃ dictum eſt eſſe ſtudiũ ſapiẽtie in actõne ⁊ ꝯtemplatõe verſari. hoc autẽ triplex genus phie aſſequit̃ hõ qñ ſtudioſus ẽ ad verum intelligendũ. q̃ eſt finis oĩm actionũ q̃s phia moralis ordinat. cauſa oĩm naturaꝝ q̃s naturalis inueſtigat. ⁊ lumen oĩm rõnũ q̃s rõnalis illuminat.

quatuoꝛ ſpectant ad felicitatem vite actiue

De ꝑtib⁊ integralib⁊ prudentie Cap. ij.

Tres req̃runt ad prudentiã.

POſt p̃dicta videdũ eſt q̃ ⁊ q̃t req̃runt̃ ad prudentiã. Un̄ ſciendum q̃ omiſſis multis aliis diſtinctõnib⁊ q̃s phi fecerunt de ꝑtib⁊ ꝑtinentib⁊ ad ip̃am. tres ſolũ ponemus q̃s ꝑponit Tulli⁹ in. ij. retho. ſ. memoriam intelligentiã. ⁊ ꝓuidentiã. Nam vt docet Sene. in lib. de q̃tuoꝛ v̄tutib⁊. Si prudens fuerit animus tuus trib⁊ tꝑib⁊ diſpenſet̃. Preterita cogita. Pñtia ordina Futura ꝓuide. Poterimus nihilominus ad hec tria reducere quedam alia que dicit Macrob. ad prudentiam ꝑtinere ſm ſniam Platonis.

Primo ergo ad pru §. I

dentiã requirit̃ memoria p̃teritoꝝ. Dictũ eſt eñ ſupra q̃ prudentia eſt circa ꝯtingentia opabilia. in q̃b⁊ hõ pt̃ dirigi in his q̃ in plurib⁊ acciderũt. Sic eñ talia talib⁊ ꝯcurrentib⁊ hacten⁹ acciderunt. ſic poſſibile eſt ſilib⁊ ꝯcurrentib⁊ in poſteꝝ poſſe accidere. Nam ĩ contingentib⁊ agibilib⁊ vt plurimũ futura ſunt ſilia p̃teritis. vt dicit phs. ij. retho. Quia ergo optet p̃ncipia ꝯcluſionib⁊ eſſe ꝓportionata. ⁊ ex talib⁊ talia ꝯcludere vt dr̃. vi. ethico. Neceſſe eſt plurimũ p̃teritoꝝ hr̃e memoriã. ⁊ videre q̃d in eis acciderit. vt in plib⁊ ⁊ ex his ꝯuinci poterit a prudente qd̃ accidere poterit in futuro. Judas machabeus videns valida caſtra inimicorum ꝯtra quos pugnare debebat. p̃teritas patrũ victorias ad memoriã reduxit dicens. Memẽtote quõ ſalui facti ſunt patres nr̃i. Et ſic ꝯfortauit. i. aniauit eos. j. Mach. iiij. Ariſt. etiã dicit ad alexan. vias naturales patrum diſcute. ⁊ inde poteris bona exempla extrahere. Quia facta p̃terita dant certũ documentũ in futuꝝ. Et nota ſm tho. ſcđa ſcđe. q̃ xlvij. arti xvi. Ideo q̃ cum obliuio reſpiciat cognitionẽ tm̃ ꝑ obliuionẽ pt̃ q̃s totaliter artẽ ꝑdere. ⁊ ſilr̃ ſciam que in rõne ꝯſiſtit. Sed prudentia non in ſola cognitõe conſiſtit. ſed etiã in appetitu. Quia vt dictũ eſt p̃ncipalis eius actus eſt ꝑcipe qd̃ eſt applicare cognitione habituũ ad opandum. Et ideo prudentia non directe tollitur ꝑ obliuionẽ. ſed magis corrũpit̃ ꝑ paſſiones. Dic̄ eñ phs. vi. ethi. Q, delectabile ⁊ triſte ꝑuertit extimationem prudentie. vñđ Dañ. xiij. dr̃. Species decepit te. ⁊ ꝯcupiſcentia ſubuertit coꝛ tuũ. Obliuio tamẽ pt̃ impedire prudentiã inq̃ñtũ p̃cedit ad p̃cipiendum ex aliq̃ cognitõe q̃ tolli pt̃ ꝑ obliuionẽ. bea. tho. Sciendũ eſt. q̃ q̃tuoꝛ ſunt q̃ valent ad bñ memorandum. Primũ eſt vt coꝝ q̃ q̃s vult memorari. aſſumat q̃ſdã ſilitudines corꝑales ꝯuenientes rei mẽorãde. Nã hũana cogitatio potentioꝛ eſt circa ſenſibilia q̃ꝫ circa intelligibilia. Un̄ memoratiua ponit̃ inter ſenſitiuas vires. Et ideo intentiones ſimplices ⁊ intellectuales faciliter ex animo elabunt̃. niſi q̃buſdã ſilitudinib⁊ corꝑalib⁹ q̃ſi alligentur. Dñt tñ tales ſimilitudĩes aſſumi. q̃ maxĩe ſint incõſuete. q̃ tales magis miramur. ⁊ ſic in eis vehementi⁹ animus detinet̃. Ex q̃ fit q̃ eorum q̃ in pueritia videmus magis mẽoramur. Secundũ eſt vt ea q̃ hõ mẽoriter vult tenere in ſua conſideratõe. oꝛdinate diſponat. Sic eñ ex vno mẽorato facilius ad aliud ꝓcedit̃. Un̄ phs in li. de memo. ⁊ remi. dicit. A locis videnť reminiſci aliqñ. Cã aũt eſt quia velociter ab vno in aliud veniunt. Tertium eſt vt homo ſolicitudinem apponat ⁊ affectum adhibeat ad ea q̃ vult mẽorari. q̃ q̃ aliquid fuerit magis imp̃ſſum animo. eo min⁹ elabit̃. Un̄ Tullius dic̄ ĩ ſua rethorica. Q, ſolicitudo ꝯſeruat integras ſimulacroꝝ figuras. Quartum eſt. q̃ ea quoꝝ q̃s vult memorari freq̃nter meditet̃. Unde in p̃dicto li. dicit phs. q̃ meditatões mẽoriã ſaluãt. Eſt eñ ꝯſuetudo. vt ibidem dicit. quaſi natura. Un̄ q̃ multotiens intelligim⁹ cito reminiſcimur. quaſi naturali q̃dam ordine ab vno in aliud ꝓcedendo. In lege moſayca. Leui. xi. Mandat̃ iudeis. q̃ aĩalia non ruminantia tanq̃ꝫ imũda nõ comedant. Que vo cibum in ſtomachũ traijciũt ⁊ inde illũ iteꝝ ad os reuocant. vt ruminent. Tanq̃ꝫ munda aĩalia comedere pñt. Quod vtiq; dictũ ſub figura intelligimus. vt vicꝫ verba prudentie nõ ſemel tm̃. ſꝫ ſepe in corde reuoluam⁹. ⁊ ſic ex freq̃nti meditatõe ea q̃ſi trita ac limata in theſauꝝ mẽorie recondamus.

q̃tuoꝛ ſũt q valent ad bñ memorãduꝫ

Nota

Secũdo ad pruden. §. II.

tiã requirit̃ intelligẽtia ⁊ h̃ reſpectu pñtiũ vel coꝝ q̃

inſtant. Ubi ſciendũ eſt ꝙ ſicut intellectus ſpeculatiuus ſilogizat ⁊ ſilogiſmũ terminat ad ꝯcluſionẽ intelligibilẽ. ſic intellectus practicus ſilogizat ⁊ ſilogiſmũ terminat ad h̄ ꝑticulare oꝑabile. Cõcluſio aũt ſingularis ⁊ oꝑabilis ſilogizatꝛ ex vniuerſali ⁊ ſingulari ꝓpoſitõe. Uñ opꝫ ꝙ rõ prudentie ꝓcedat ex duplici itellectu quoꝝ vnꝰ eſt ꝯgnoſcitiuus ꝑncipioꝝ vniuerſaliũ practicoꝝ vel naturaliter notoꝝ. Sic eñ vniuerſalr ſunt ꝯgnita ꝑncipalia vniuerſalia in ſpeculabilibus vt om̄e totũ eſt maiꝰ ſua ꝑte. Sic ⁊ in agibilibus. vt nulli eẽ nocendũ. ꝑentibꝫ obediendũ. ⁊ hmõi. Aliꝰ aũt intellectꝰ eſt idẽ ꝙ ſenſus interior. q̄ recte de aliq̄ ꝑticulari fine iudicamꝰ. Dicitꝛ tñ intellectꝰ ĩq̄ʒtũ eſt alicuiꝰ finis cognoſcitiuꝰ. q̄ accipitꝛ vt ꝑncipiũ in oꝑabilibꝫ. Uñ dicit ph̄s. Q, eſt ꝯgnoſcitiuꝰ extremi. i. alicuius ꝑmi ſingularꝫ ⁊ ꝯtingentis oꝑabilis ꝓpõnis. ſ. minoris quã oportet eſſe ſingularem in ſilogiſmo. Prudentia dr̄ etiã ſenſus inq̄ʒtũ eſt ſingularis finis. Et hoc ẽ qd̄ dic ph̄s. vi. ethi. Oportet horum. ſ. ſingulariũ hr̄e ſenſuʒ hic aũt eſt intellectus. Patet ergo ꝙ intellectꝰ ſiue intelligentia q̄ ponitꝛ ꝑs prudentie. nõ eſt aliud q̄ʒ recta extimatio de aliq̄ ꝑticulari fine. Et ad hanc ꝟtutem pñt reduci tria. q̄ addit Macro. ſ. rõ ſolertia ⁊ docilitas. Ad prudentẽ eñ ꝑtinet poſt rectam extimationẽ de fine. qd̄ ſit bñ rõcinatiuꝰ. vt debito mõ poſſit applicare regulas vniuerſales ad ꝑticularia. q̄ ſũt varia ⁊ incerta. Et talis vſus applicãdi dr̄ ratio a Macro. Ut aũt q̄s hẽat extimationẽ de fine. ⁊ de aliis q̄ ſunt ad finẽ. neceſſe eſt vt ſit bñ inuentiuus. videndo per ſe ipm̄ repente qd̄ expedit fini ⁊ eligibilibꝫ ad finem. Et hoc ſpectat ad ſolertiã q̄ ſm̄ ꝙ hic ſumitꝛ eſt facilis et ꝓmpta ꝯiecturatio de q̄buſcunq̄. In lib. aũt poſteriorum ꝑmo dicit ph̄s. ꝙ ẽ ſubita ꝯiecturatio circa inuẽtionẽ medij. Q, aũt nõ pñt ſufficienter oĩa ꝯſiderari q̄ ad prudentiã requiruntꝛ. cũ ſit circa oꝑabilia. i q̄bꝫ q̄ſi infinita pñt accidere. Inde ẽ ꝙ hõ indiget ab alio erudiri. ⁊ ꝑcipue a ſenibꝫ ⁊ exꝑtis. q̄ ſanũ intellectum adepti ſunt. exꝑientia longi tp̄is circa agibilia. Nam ſm̄ ph̄m. ij. ethi. Uirtus plurimũ ex doctrĩa hꝫ ⁊ generationẽ ⁊ augmentationẽ. Jõ exꝑimento indiget et tp̄e. q̄ꝛ vt dr̄. vi. ethi. Oportet attendere exꝑtoꝝ ⁊ ſenioꝝ ⁊ prudentũ opinionibus. ꝓpter exꝑientiam eñ vidẽt futura ⁊ pñtia. Hoc q̄dẽ ꝯſiliũ nobis datꝛ. Eccli. vi. In multitudine ꝑſbyteroꝝ. i. ſenioꝝ prudentum ſta. ⁊ prudentie illoꝝ ex corde coniungere. Hoc autẽ ſpectat ad docilitatẽ ꝑ quã q̄s bñ regitꝛ ſuſceptiuꝰ diſcipline. Gedeon vadens ad pugnam contra madiã. recte extimauit ex his q̄ pñtialiter inſtabãt. quõ ad finẽ debitũ ꝑuenirent. Primo eñ inimicoꝝ caſtra ſagaciter explorauit. ⁊ docilis factꝰ ex ſomno cuiuſdam ⁊ eius interꝑtationẽ ſolerter intelligens. quõ eſſet pugnandũ ⁊ acies ordinandũ. cũ tubis ⁊ lagenis ac lampadibꝫ mirabili prudentia ad victoriã ꝑuenit. Judi. vij. Quantũ ad iſtã ſc̄dam ꝑtẽ prudẽtie. q̄ eſt ordinare pñtia. dicit dñs iohes dñici ſuꝑ eccleſiaſticum. Q,

Q,' prudentia cõſiſtit in octo.

ordinatio ſui ꝑ prudentiã ꝯſiſtit in his octo. Primo ꝙ anteq̄ʒ aliq̄d faciat cogitet illud. ne poſt factũ penitere ꝯtingat. Iuxta illud Prouer. in multis locis oĩa fac cũ ꝯſilio ⁊ pꝰ factuʒ non penitebis. Sc̄do quicq̄d hꝫ facere etiã ſi cogitꝛ ad faciendũ. nõ faciat vt inuitꝰ ſed faciat de neceſſitate ꝟtutẽ. Augꝰ. Nemo inuitꝰ bñ facit. Tertio qd̄ facit q̄s. faciat cũ alacritate. ij. Coꝛ. ix. Hilarẽ datorẽ diligit deus. Quarto omne qd̄ agit. cũ ꝯſtantia opꝫ vt ꝑſeueret. ⁊ ꝓpter obſtacula nõ dimittat. de pe. di. ij. Inanis. Eſto in bono ꝓpoſito iugiter confirmatus. Quinto in oꝑe ſuo oſtendat grauitatẽ moderatã. Nõ ſit leuis vt puer. nec faſtidioſus in nimio pondere graui. Sexto oĩa q̄ facit. faciat cuʒ honeſtate. ita ꝙ ſit actus eiꝰ exemplũ alioꝝ in nobis. Septimo apl̄s. Omnia honeſte ⁊ ſm̄ ordinẽ fiant in vob. Septimo oẽm fortunã letã vel aduerſam ante oculos mẽtis ſibi ꝓponat. ita ꝙ cũ venerit nec triſtetꝛ. nec de nouo letetꝛ. Sene. Sapiens nõ ꝯtriſtabitꝛ q̄cq̄d acciderit ei. Octauo vt tantũ ſciat. ꝙ ſuis poſſit ſtare iudiciis ⁊ nõ egeat alienis. Debet tñ audire ⁊ alios. ⁊ aliquando etiã magis credere q̄ʒ ſibi ꝑcipue ſapientibꝫ. Has octo ꝯditiones tangit Tulliꝰ in lib. queſtionum tuſculanaꝝ. dicẽs. Sapiẽtis. i. prudentis ꝓprium eſt nihil qd̄ penitere poſſit facere nihil inuitũ. ſed ſplendide ꝯſtanter grauiter honeſte. Nihil expectat. ita ꝙ q̄ſi certũ ſit ſibi futuꝝ. nihil eñ eũ decet admirare ſuis ſtare iudiciis. Sciendũ eſt. ꝙ duo ſũt ꝑncipaliter q̄ male extiare faciũt de his q̄ oꝑãda ſũt a prudente. ſ. ſeq̄la paſſionũ circa actꝰ venereos. ⁊ appetitꝰ inordinatꝰ circa acq̄ſitionẽ pecuniaꝝ. Uñ ſm̄ Gre. xxx. mora. Ex luxuria tria ꝑcipue vitia oriuntꝛ corrũpentia tres actꝰ rõis recte extiatõi neceſſarios. ſ. ꝑcipitatio q̄ corrũpit actũ ꝯſiliãdi. Incõſideratio q̄ corrũpit actũ iudicandi. Et inconſtantia q̄ corrũpit actũ ꝑcipiẽdi vel debite applicãdi. Ex auaritia ꝟo ſm̄ eundẽ Gregoꝛ. in eodẽ lib. inter alia vitia duo naſcuntꝛ. que tollunt verã extimationẽ de fine. ſ. prudentia carnis ⁊ aſtutia De his ſupra habetur in ſecunda parte.

Tertia pars princi. §. III.

Officiũ prudẽtie

palis prudẽtie ponitꝛ q̄ ẽ reſpectu futuroꝝ. Ubi ſciendũ. ꝙ officiũ prudentis eſt ꝙ ea q̄ ſunt ad finẽ. ad ipſũ debite ordinentꝛ. Preterita aũt in neceſſitatẽ quandã tranſierũt. q̄ꝛ ĩpoſſibile ẽ. nõ eſſe qd̄ factum eſt. Et ideo nõ ſubſunt hũane prudentie. vt ꝓpter aliquem finem fiant vel ordinentꝛ. Silr̄ ⁊ pñtia inq̄ʒtũ huiꝰ. neceſſitatẽ q̄ndã habent. Neceſſe eſt eñ ſortẽ ſedere dum ſedet. Unde necẽtiã talia ordinabilia ſunt ad finem ꝑ aliquã coꝝ ĩmutationẽ. Relinquitꝛ ergo ꝙ ꝯtingentia futura ſm̄ ꝙ ſunt ꝑ hoĩs voluntatẽ in finẽ aliquẽ ordinabilia ad prudentiã ꝑtineant. Et h̄ ꝑcipue ĩportatur in nomine ꝓuidentie. Importãt eñ reſpectũ alicuiꝰ diſtantis ad ea q̄ in pñti occurrũt ordinãda. Potiſſima igitꝛ ꝑs prudẽtie eſt ꝓuidentia. ad quã ſpectat a fine diſtantia ad ipm̄ ordinare. Pñt aũt ad ipſum reduci duo que addit Macrob. ſ. circũſpectio et cautio. Ad prudentẽ eñ ſiue ꝓuidentẽ ꝑtinet. nõ ſolum q̄ ad finẽ ſunt debite ordinare. ſed etiã ꝯſiderare ea q̄ circũſtant. ⁊ ſm̄ eoꝝ exigentiã ꝓportionari fini. ea que ſunt ordinãda ad ipm̄. Et h̄ dicimꝰ circũſpectionẽ. Sꝫ q̄ꝛ id qd̄ ordinatꝛ in finẽ ꝯparatꝛ his q̄ circũſtant. Sꝫ ea ſit quã fre. q̄ꝛ freq̄nter ꝯtingit mala ſimplr̄ videri bona. ⁊ ea ſit neceſſaria eſt virtus alia q̄ cautio dr̄. ꝑ quã a prudente accipienda ſunt bona q̄ ſunt ꝟe bona ⁊ vitentur mala vitanda. q̄ videntꝛ hr̄e ſpẽm boni. Sciendum eſt ꝙ ꝓuidere bona contingit duplr̄. Uno mõ vt ꝯgnoſcãtꝛ in ſeipis. Alio mõ in ſuis cauſis. Precognoſcere autẽ quãs futura ſiue ꝓuidere vel ꝑuidere quod idem eſt quantum ſpectat ad pñs eſt ꝓpriuʒ intellectus diuini. cuiꝰ eternitati oĩa ſunt ꝑſentia. Cõicatur aũt huiꝰ ꝯgnitio humano intellectui ꝑ donũ ꝓphetie ex diuina reuelatione. Precognoſcere autem futura in ſuis cauſis ꝑ hõ ordinẽ earum ad effectus conſiderando. Sic medicus talia ſigna videndo in infirmo precognoſcit ſanitatem futuram ſiue mortem. Sed ꝙ ex talibꝰ talia nata ſunt contingentia. ſm̄ hoc ꝑ coniecturas ⁊ exꝑi

Bona ꝓuidere contingit dupliciter

entiā longi tpis poteſt acquiri aliqua precognitio de
futuris hūanis ꝯtingētibꝰ:ad qꝺ multū valet ſi re-
troacta tpa cogitenť. antiquorū facta vel ꝯſuetudīes
ad mēoriā reuocenť. Deinde qui euentus ex hmōi ſūt
ſecuti, ꝯſiderenť. Et ꝑ hunc modū ꝓuidus videre po
terit, tū ex memoratis, tū ex his q̄ in pn̄ti cōparanda cō
currūt, qd in futurū poſſit accidere. Joſeph clipeo ſe
ꝓuidentie muniuit. dū ꝯtra futurā famē egypti con-
ſeruari fecit frumentū diu ante. ⁊ in multa copia ne
regio ⁊ ꝓuincie circūſtantes fame ꝑirent. Gen̄. xlj. Ex
his oībus cōcludēdo dicamus ꝙ ille ꝑfecte erit pru-
dens q̄ memor erit p̄teritoꝝ factoꝝ. vt ex his ꝑ ſiḿe
videre poſſit qd' eueniet in futurū: fuerit inteligens
in recte extimando de fine nūc opabili q̄ bene erit rō
cinatiuus in debite applicando vniuerſalia ad ꝑticu
laria. q̄ bene erit ſubito ꝓſpectiuus in ꝯſiderādo qꝺ
expedit. q̄ bn̄ erit docibilis in ſuſcipiēdo ab alijs qꝺ
ꝑ ſe nō videt. Qui erit ꝓuidus in ordinādo ea que in
pn̄ti occurrūt ad debitū finē. q̄ bene circūſpectus in
ꝯſiderando circūſtātias facti. qui bene erit cautus in
vitando q̄ finē debitū pn̄t impedire. Sed qꝛ pauci
aut nulli ꝑfecte ſufficiūt ad p̄dicta q̄tumcūqꝫ his ex
ercitiū impendant. qꝛ hūana rō nō pōt cōprehende-
re ſingularia ꝯtingentia. que pn̄t occurrere. ſm illud
Sap. ix. Cogitationes mortaliū timide ⁊ incerte ꝓui
dentie nr̄e. Ideo indiget hō nō ſolū in his que ad ſa
lutem ꝑtinēt. ſed etiā in rebus hūanis dirigi a ſuꝑio
ri ꝓncipio: q̄ ſit ratio hūana. Requirit ergo ad dire-
ctionem ꝑfectā actuū hūanoꝝ: inſtinctus ſpūſancti.
ꝑ modū ſalubrioris ⁊ certioris ꝯſilij. Et ideo inter do
na ſpūſancti ponit donū ꝯſilij. qꝺ rn̄det ꝓudentie.
dirigens hoīem in his maxie. vbi nō ſufficit ꝓuiden
tia ꝓprie rōnis. Sūmꝰ ſacerdos iudeoꝝ cū audiſſꝫ
alexandrū omnia regna debellaſſe. ac gentes ſibi ſub
iugaſſe. mirabili ꝓuidentia eſt vſus in futurū ſibi p̄
cauenda. j. Mach. x. Abigail prudentiſſima mulier
ſua ꝓuidentia obuiauit ꝑiculo qꝺ iminebat nabal vi
ro ſuo. ex ſua p̄cipiti rn̄ſione. j. Regū. xxv. Nota etiā
ſm Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. xlvij. ar. ix. in corpe. q. Q, ſolici *Vñ dicit ſollicitus*
tudo que eſt idē cū vigilantia: ꝑtinet ad prudentiā.
Nā ſm Iſid. Solicitus dicit quaſi ſolers ſcitus. In
q̄tū. ſ. aliquis ex ſolertia animi velox eſt ad ꝓſequen
dū ea q̄ agenda ſunt. Hoc aūt ꝑtinet ad prudentiā.
cuius precipuꝰ actus eſt: circa agenda p̄cipe de p̄con
ſiliatis ⁊ iudicatis. Vñ phs. vj. ethi. dicit. Q, opor-
tet tarde ꝯſiliari. opari aūt velociter ꝯſiliata. Itē ſm
phm in. j. ethi. Certitudo nō eſt ſimpl'r q̄renda in oīe
bus. ſed in vnaqueqꝫ materia ſm propriū modū. Qꝛ
ho materia prudentie eſt circa ſingularia ꝯtingentia
circa q̄ ſunt opationes hūane. nō pōt certitudo pru-
dentie tanta eſſe. ꝙ ſolicitudo tollaꝛ idem Tho. vbi
ſupra in reſolutione ſecundi argumenti.

Ad primā partē. §. IIII

prudentie ꝑtinet memoria p̄teritoꝝ. Eccl'iaſt. j. Me.
mēto q̄ ante te fuerūt. Seneca. Qui de p̄terito nihil
cogitat. vitā ꝑdidit. Ipſa eſt q̄ſi cōſeruatoriū. in quo
quicq̄d rō inueſtigande veritatis capit. fideliter reſer
uat. Octo aūt ſunt quoꝝ debemus inter cetera remi *Octo ſūt quoꝝ debemus inter ceter reminiſci*
niſci ſm Guil. in ſum. virtu. Primū eſt laudabil' me
moria bn̄ficioꝝ. ⁊ maxie mēoria creationis. redēptio-
nis ⁊ iuſtificationis. Eccl'. vlti. Memento creatoris
tui ⁊c. Eccli. xxix. Gratiam fideiuſſoris tui ne obliui
ſcaris. Secundū eſt memoria mandatoꝝ dei. ps. cij.
Memores ſunt mādatoꝝ ipſius ad faciendū ea. di-
cens filijs iſrael vt faciāt ſibi fimbrias ⁊c. Tertiū eſt
memoria ſeueritatis iuſticie. quā exercuit in peccato
res. ps. lxx. Memorabor iuſticie tue ſolius. Ecclēſia.
xxxviij. Memor eſto iudicij mei. ſic erit ⁊ tuū. Quar
tū eſt memoria belli ſpūalis. in quo tot ⁊ tanti cecide
runt. Job. xl. Memēto belli ⁊ nō addas vltra loqui
Quantū eſt mēoria cōſolationis dei in afflictiōibꝰ
ne hō deſperet. j. Mach. iiij. Mementote quō ſalui
facti ſunt pr̄es noſtri in mari rubro. Sextū eſt mēo-
ria vite ſanctoꝝ ad imitandū. Job. xv. Mementote
ſmonis quē ego dixi vobis. Nō eſt ſuus maior dn̄o
ſuo. Septimū eſt mēoria. ſtatus honorabilis. a q̄ q̄s
degenerauit a ꝑentibꝰ carnalibꝰ vel ſpūalibꝰ. Eſa. lj.
Attendite ad abraā patrē noſtrū. Apoc. ij. Memor
eſto vn̄ excideris. Octauū eſt mēoria pcc̄oꝝ ad dolen-
dum. Eſa. xxxviij. Recogitabo tibi oēs annos meos
in amaritudine anime mee. Unde Criſ. Nullū pec
catorū tale remediū. ſicut eorū continuata memoria.

Ad tertiā partē pru. §. V.

dentie q̄ eſt ꝓuidentia. ꝑtinet p̄cauere ꝑicula ⁊ obuia
re eis. Vñ apl's ad Eph. v. Videte quō caute ambu
letis. nō q̄ſi inſipientes. i. imprudentes. ſed vt ſapiē-
tes. i. prudentes. ne. ſ. incidatis in periculū. Et ponit
apl'us ipſe octo genera ꝑiculorū corpaliū. ij. Coꝛ. xi.
q̄ paſſus eſt. ſignificantia ꝑicula ſpūalia. quibꝰ ſubij
cimur. q̄ grauiora ſunt. qꝛ ſunt inductiua in mortem
gehēne. nō nature. ꝓpter qꝺ ait Pſal. Pericula infer-
ni inuenerūt me. Patimur eñ in vita pn̄ti pericula
iſta in q̄druplici pugna ſpūali. ſ. p̄mo a carne inficiē *Octo ſūt genera periculoꝝ*
te. Ab hoſte decipiente. A mundo retinente. Ab hoīe
ſeuiente. Et in q̄libet hoꝝ certaminū percutimur du
plici telo multū periculoſo. ⁊ ſic ſubijcimur octo ꝑicu
lis. ſ. ꝑiculis fluminū. periculis ex genere. periculis la
tronū. periculis in ſolitudine. ꝑiculis in ciuitate. ꝑicu
lis in mari. periculis ex gētibꝰ. periculis in falſis fra-
tribꝰ. In p̄mo igiť certamie qꝺ eſt nobis a carne infi
ciēte percutimur duplici telo. ſ. naturali corruptione *Duplex ē telum. duplex ē periculum*
⁊ parētali affectione. Ex quibꝰ ſubijcimur duplici pe
riculo. ſ. periculis fluminū. ⁊ ꝑiculis ex genere. ex na-
turali eñ infectione quā hēmus in ſtatu nr̄e ꝓſtitu-
te nature. iminēt nobis pericula fluminū. i. ꝑicula la
pſus in peccatoꝝ gule ⁊ luxurie ꝓfundū. queādmo-
dū flumina incautos hoīes ſubmergūt. Et hec ſunt
figurata ꝑ flumina egypti putrida ⁊ fetida q̄ moyſe
percutiēte ꝟga cōuertunť in ſāguinē. Exodi. vij. i. deo
ꝑmittēte ex ſua iuſticia. in ſanguinē peccatoꝝ cōuer
tunť. ⁊ piſces omēs moriunť. i. guloſi ⁊ luxurioſi mor
te aīe ex ipa infectione. Ex calore ſanguinis iſta vitia
ortū hn̄t. Sed ſuꝑ hec flumina q̄ vtiqꝫ ⁊ babylonis
ſunt. i. confuſionis. ps. cxxxvij. Suꝑ flumina babi. illic
ſe. ⁊. fle. dū. re. tui ſyon. Stant ſedentes iſraelite. i. vi-
ri fideles flentes recordantes ſyon. i. ſuperne patrie.
Sedent vtiqꝫ ⁊ calcant virtute cōtinētie. flent timen
tes pericula ſubuerſionis. Vñ occaſiones vitāt. ⁊ hꝰ
qꝛ recordanť ⁊ afficiunť ad patriā ſuperne hierl'm.
Secūdū periculū eſt nobis ex ꝑentali affectione. Et
hoc dr̄ periculū ex genere. i. ꝑentū generatione. Et nō
ſolū laicis. ſed etiā clericis imminent pericula pctōꝝ
ꝑiculū. ſ. inordinate dilectionis. dū diligit filios pa-
ter pluſqꝫ debeat. ⁊ a vunculus clericū nepotē ſuum
Periculū illicite acq̄ſitionis. dū parētes illicita lucra
dimittant filijs. Periculū iniuſte diſtributionis. dū
p̄lati cōferūt oīa ſuis amicis ⁊ cōſanguineis poſtpo
nentes digniores ⁊ cōmittentes talibus curā aīarū
q̄ vt dicit Hoſti. Non cōmitterent pomorū cuſtodiā
Et hoc genus figuraꝛ ꝑ genꝰ muſcaꝝ quibꝰ egyptꝰ

Natura3 muſce

percuſſa eſt. Exo. viij. Muſca eſt aĩal ĩportuniſſimũ. volitat frequẽter ante faciẽ ꝓſtrepit ad aures. non recedit. ſed comedit ꝛ bibit cũ hoĩe. Sic conſanguinei clericoꝝ ſunt importuni ad petendũ ab eis. frequentãt domos eoꝝ. murmurãt ↄtra eos ſi eis ad placitũ nõ ꝓuidẽt. Et ꝓbaꝝ. vt dicit Amb. diſ. lxxxvj. Comedũt ꝛ bibũt cũ eis precipue tpe eſtiuo cũ fructus colligũt. Sed vt dr̃ Miche. vij. Inimici hoĩs domeſtici ei⁹. ſ. hoĩs ꝛc̃. Qui amat patrẽ aut matrẽ aut ſorores aut frẽs aut filios pluſq̃ me. non eſt me dignus. ait xp̃s. Sed ſi mei nõ fuerint dñati. ſ. ↄſanguinei. tunc ĩmaculatus ero ꝛc̃. ait ps̃. In ſcḋo certamine qḋ nobis eſt ab hoſte decipiẽte. ꝑcutimur duplici telo ſi ſumus incauti. Et h̃ ſũt ꝑicula latronũ. ꝛ pericula in ſolitudine. ſ. ſuggeſtio occaſionis ad mali cõmiſſionem. Et ſuggeſtio occaſiõis ad bonũ omiſſionẽ. Ex ſuggeſtione diaboli in itinere bonoꝝ opeꝝ. ĩcidit in pericula vitioꝝ ſuperbie bonũ faciẽdo. inuidie bonũ alteri⁹ videndũ. iracũdie dũ op⁹ ſuũ. ꝛ ſi bonũ nõ appꝛeciaꝝ Et hec vitia ſunt latrones q̃ ſpoliãt aĩam gr̃a. ſ. hũilitate. charitate. manſuetudine. Uñ figuratur h̃ in illo q̃ deſcẽdens a hierl̃m incidit in latrones q̃ ſpoliauerunt eũ. Luc. x. Et etiã figuraꝝ ꝑ latrũculos egreſſos de ſyria. q̃ captiuã duxerũt puellã paruulã. q̃ erat in obſequio naamã. vt habeꝝ. iiij. Re. v. Syria interpꝛetaꝝ ſublimitas. ꝛ ſignificat diabolũ. que dixit aſcẽdã in celũ ꝛc̃. De hac ſuggeſtione diaboli egrediũꝝ. ſ. per imitationẽ latrunculi. i. ſuperbi. inuidia. ꝛ iracundia. Et puellã paruulã de iſrl̃. i. aĩam puellã ꝑ mentis integritatẽ. paruulã per hũilitatẽ. de iſrl̃ per cognitõis claritatẽ. capiũt incautã. Et poniꝝ in obſequium vxoris naamã leproſi. i. in ſeruitutẽ ↄcupiſcẽtie carnalis q̃ dr̃ vxor naaman. i. diaboli. Caute ḡ ambulandum. i. operandũ. ne latrũculi nos ſpoliẽt. ps̃. cxlj. In via hac q̃ ãbulabã abſcõderũt ſuperbi. i. demões laqueũ mihi. Et iõ obuiandũ. vt cũ hũilitate. patiẽtia. ꝛ charitate cũcta fiãt. Scḋo in illo certamine ꝑcutimur telo accidie. Et h̃ eſt periculũ in ſolitudine. Solitarios ĩueſtat accidia. Solitudo eſt ſterilis ꝛ infructuoſa ꝛ ſic cũ aĩa eſt ſterilis. non ꝓducẽs fructũ bonoꝝ operũ: ſed ocioſa manẽs. periculum ei ĩminet accidie. q̃ faſtidiunꝝ bona ſpũalia ꝛ omittunꝝ opa virtuoſa debita. vt ↄfiteri. dicere officiũ. ire ad eccl̃iam ꝛ hmõi. Jõ ex ꝓcedũt multa vitia. Uñ Eſa. lx. dr̃. Gens eñi ꝛ regnũ qḋ tibi. ſ. deo non ſeruierit. ſolitudine vaſtabunꝝ. i. ſterilitate ꝛ penuria vaſtabunꝝ virtutũ. Obuiandũ ḡ huic periculo ꝑ occupationẽ bonã. Hiero. Semꝑ aliq̃d boni facito. vt diabolus ĩueniat te occupatum de ↄſe. di. v. Nũq̃. In tertio certamine qḋ nobis eſt a mũdo retinẽte. ꝑcutimur duplici telo. ſ. ꝓſperitatis ꝛ aduerſitatis. Ex h̃ nobis ĩminet duplex ꝑiculũ. ſ. in ciuitate ꝛ in mari. Nã ex ꝓſperitate habenꝝ bona diuitiaꝝ. delitiaꝝ ꝛ honoꝝ. q̃ cõiter reperiunꝝ ĩ ciuitate

Duplex ẽ periculu3

Ex quib⁹ ĩmnẽt pericula maria. ſ. ↄtẽnẽdi. ꝛ blaſphemandi deum. polluẽdi ꝛ maculãdi coꝛpus. diſtrahẽdi animũ. ꝛ opprimendi ꝓximũ. q̃ ꝑicula notat ps̃. dicẽs. Uidi iniquitatẽ ꝛ ↄtradictionẽ in ciuitate ꝛc̃. Ecce ↄtẽptus ꝛ blaſphemia ↄtra deũ qua ſibi ↄtradiciꝝ Sequiꝝ ſuꝑabũdauit muros ei⁹ iniquitas. ſ. adulterioꝝ ꝛ foꝛnicationũ. que maculãt coꝛpus. Et laboꝛ in medio eius. ſ. noxie ſolitudinis ꝛ iniuſticia q̃ ad damnificationẽ ꝓximi. Uñ dñs ad vitandũ iſta pericula hoꝛtabaꝝ dicens. Exite de medio babilonis ꝑl̃e me⁹ ꝛc̃. In ipſo certamine a mũdo aliud telũ eſt aduerſitas. que deſignaꝝ ꝑ mare. Quia ſicut mare amaꝝ dr̃ ꝛ fluctuat ſic aduerſitas amaritudinẽ habet. ꝛ mẽtẽ fluctuare facit. ꝛ hinc ꝑicula inſurgũt diũſoꝝ vitioꝝ impatiẽtie. murmurationes diffidẽtie. ꝛ hmõi. Eccl. xliij. Qui nauigant mare. enarrãt ꝑicula eius. adeo q̃ etiã nauicula pe. in medio mari hmõi iactatur fluctib⁹. Et h̃ figuratũ eſt per mare q̃ vidit daniel in viſione. in quo pugnabãt q̃tuoꝛ venti q̃druplicis afflictionis. i. ablationis rerũ. ꝛ pauꝑtatis infamationis infirmitatis coꝛporee. ꝛ tribulationis familie. Et inde ꝓcedũt q̃tuoꝛ beſtie vitioꝝ. ſ. murmurationis. ꝛ impatientie. diffidentie. ꝛ turbationis. In q̃rto certamĩe qḋ eſt ab hoĩe ſeuiente. duplici telo percutimur. ſ. aperte ꝑſecutionis. ꝛ occulte circũuentionis. Ex q̃b⁹ ĩminẽt nobis pericula ex gentib⁹. ꝛ pericula ex falſis fratrib⁹ Per gentes intelligunꝝ infideles ꝛ alij male manifeſte ꝑſequentes bonos. ſicut greci. ſ. antiochus cũ ſuis machabeos. ꝛ romani apl̃os ꝛ martyres. De q̃b⁹ pt̃ intelligi illud Joel. j. Gens aſcendit ſuꝑ terrã foꝛtis ꝛ innũerabilis. dentes ei⁹ vt leonis. Sed diſſipa gẽtes. i. gentiliter viuẽtes. q̃ bella volũt ꝑſequendo. ſ. fideles. ait ps̃. Aliud certamẽ ab hoĩe malo eſt circumuentionis. ex q̃ ĩminet ꝑiculũ deceptiõis. diſcoꝛdie et diſſenſionis. Eccleſia iam paſſa eſt perſecutiones a iudeis. paganis. ꝛ heretícis. Nũc aũt patiꝝ ꝑſecutionẽ ab hypocritis. i. ſimulatis hoĩb⁹. ꝛ falſis fratribus. i. xp̃ianis. Uñ Job. xxx. In ꝑſona ipſius eccl̃ie ait. Frater fui. ꝛ ſocius draconũ. q̃ ad ꝑmũ genus periculi. ſ. manifeſte ꝑſecutionis. Socius ſtrutionis. i. hypocritaꝝ q̃ ad pñs tps. De vtraq̃ dicit Augu. Uox ↄmũ. Aduerſitas huic. §. Jdem bulatoꝝ cũ xp̃o ꝛc̃. vij. q. i. Attẽdite a falſ ꝓphis Sꝫ xp̃s nos cautos reddit di. ꝛc̃. Mat. vij. i. xp̃ianis vel religioſ. q̃. ve. ad v. in ve. o. ꝛc̃.

De quatuor beſtiis vitioꝝ

De partibus ſubiectiuis prudentie ꝛ de cognitione ſuiipſius. Caplm̃. iij.

DE partibus ſubiecti uis prudentie nunc agẽdũ. q̃ ſũt particularis ſeu monaſtica. economica. politica regnatiua. ꝛ militaris. Et vt ꝑfecta ſit ↄſideratio prudẽtie oñdendum eſt quõ cuilibꝫ ciui expeniat eã hr̃e Ubi diligẽter notãdũ eſt. q̃ quilibet ciuis põt tripli ↄſiderari. ſ. q̃tũ ad ſingularẽ ſui ꝑfectionẽ. q̃tum ad familie gubernationẽ. q̃tũ ad ſui cõciuis cõicationẽ Et ſm̃ h̃ pl̃es ponunꝝ ſpecies prudentie. Si eñi ↄſidereꝝ ciuis in ſe neceſſaria eſt prudentia particularis Si ↄſidereꝝ vt familie gubernatoꝛ. neceſſaria eſt prudentia economica. Si ṽo vt ciuis tunc iteꝝ põt tripliciter ↄſiderari. Quia aut vt eſt principanti ſubiectus. ꝛ tũc neceſſaria eſt prudẽtia. q̃ cõi noĩe politica dr̃. Aut eſt vt aliq̃s ꝓncipans. ꝛ tũc req̃riꝝ prudẽtia regnatiua. Aut eſt boni cõis ꝓpugnatoꝛ. ꝛ tunc opus eſt prudẽtia militaris. Et ſic in vniũſo habem⁹ q̃nq̃ ſpẽs prudentie. ſ. ꝑticularẽ. economicã. politicam. regnatiuã. ꝛ militarẽ. Prudentia igiꝝ ꝑticularis neceſſaria eſt ciui. q̃tũ ad eius ſingularẽ ꝑfectionẽ. q̃ vis ſeipm̃ regere ſciat. ſe caute a peccatis ꝓuãdo. ꝛ diuinis ꝑceptis obediẽdo. Hoc aũt fieri nõ põt ſine prudentia. q̃ eſt hũanoꝝ actuũ directiua. ſicut ſuꝑ dictũ eſt. Uñ dicit Gre. in paſtoꝛal. Hoſtis collidus tanto liberius pectus percutit. q̃to mundũ a prudentie loꝛica dephẽdit. Ad hãc ꝟtutẽ inducit apl̃s ad Eph. v. dicens. Uidete frẽs quõ caute ambuletis nõ q̃ſi inſipientes. ſꝫ q̃ſi vt ſapiẽtes. redimẽtes tps q̃m̃ dies mali ſunt. ꝓpterea nolite fieri ĩprudentes. ſed intelligentes q̃ ſit volũtas dei. Si q̃s aũt bonitate ſingulari careret hãc prudẽtiã nõ hñdo. ꝓculdubio nec familiã ſufficienter regere poſſet. nec verus ciuis exiſteret. Qui ſibi

Ciuis triplici conſideratione

nō ſufficit prudēter viuēdo. nec aliȷ̄ ſufficiet ꝯuenien
do. q2 q̇ ſibi neq̄ȝ ē. cui bonus erit. Et q̇ cū deo rectus
nō eſt. nec cū aliquib9 rectus erit. Oculus quidē q̇ in ſe
corruptus eſt. alia mēbra regere neſciet. ⁊ cū eis incō
petens erit. Patet ḡ quō prudentia ꝑticularis ad ſin
gularē cuius ꝑfectiōē requirat. Exēplū ponit de abraā
Conſiſtit hec ꝑfectio ſingularis prudētie in ꝯſiderati
one ſui. Vn̄ Helinandus dicit. ꝙ in tēplo appollinis
tale oraculū fuiſſe legit datū. Gnotiſapthon. i. noſce
teipm. q̄ ſententia Job. v. ſcribit his verbis. Viſitans
ſpēm tuā nō peccabis. Idē aūt eſt ſeipm cognoſcere
ꝙ ſpēm ſuam viſitare. Spēs quippe hoīs eſt aīa ad
imaginē dei facta. que tūc viſitat qn̄ q̄lis ſit in vita
indagat. Et ad h̄ optime facit qḋ dicit Bern̄. in lib.
de ꝯſideratione. A te ꝑmū inchoat ꝯſideratio tua. et
in te finiat. ⁊ infra. Cōſidera. q̇d q̇s ⁊ q̄lis ſis. Quid
in natura. q2 aīal rōnale mortale. Rōnalitas ſuble
uat monaſticā miſeriā mortalitatis. ⁊ mortalitas hūi
liat altitudinē rōnis. Quis in ꝑſona. cuius conditio
nis vel dignitatis. ⁊ quō vteris officio tuo. q̄lis in vi
ta: vtꝝ bonus vel malus: proficiens vel deficiens. ⁊c̄.

Cognitio prudentie inducit tria bona

Ibi vide. Et nota ꝙ iſta cognitio ſui quā facit prudē
tia inducit tria magna bona. vicȝ iudiciū cognitiōis
diuine. ꝑncipiū ſaluationis hūane. faſtigiū ꝑfectiōis
eterne. De ꝑmo dicit ſalomō Prou. xxx. Dixit vir cū
q̄ eſt deus. deo ſecū manēte ꝯfortatus ait. Stultiſſi
mus ſum viroꝝ. qḋ pertinet ad verā ſui cognitionem
Bern̄. Ab exterioribus redibit animus ad īteriora.
ab inferiorib9 ad ſuperiora. vt poſſim cognoſcere vnḋ
venio. aut q̇ vado. quid ſū. ⁊ vnde ſum. Et ita per co
gnitionē mei valeā peruenire ad cognitiōeȝ dei. Quā
toq̄ȝ in cognitione mei. ꝑfectior tanto ad cognitionē
dei accedo. Et M. acro. Alia perfectā h3 ſapiam. cū ſa
vn̄ orta ſit. ⁊ de q̇ fonte venerit recognoſcit. De ſcḋo
dicit pš. A peccō meo mūda me. qm̄ iniquitatē meā
ego cognoſco. Mundatio a pcō eſt ꝑncipiū ſalutis
Ad h̄ Seneca. Initium ſalutis noticia peccati. Nam
q̇ peccare ſe neſcit. corrigi nō vult. Bern̄. de cognitiōe
ſui. Principiū ſalutis hūilitas generat. De tertio dr̄
Math. xxiij. Qui ſe hūiliat. qḋ includit cognitiōem
ſui. exaltabit. Boe. de phica ꝯſo. o mortales extra vos
petitis. qḋ intra vos eſt poſitū felicitatē. q2. ſ. per verā
cognitionē ſui q̇s peruenit ad eā. In huius figurā hēs
Luc. xiv. Q9 ceci ſunt vocati ad cenā. q̄ ſignificat bea
titudinē Et loquit de cecis. q̇. ſ. cognoſcūt ſe cecos. nō
cognoſcētes qḋ ꝑtinet ad cognitionē ſui. Bern̄. ſuper

Tria mala ſequūt hoīes ex ignorātia ſuiipſius

Can̄. Nemo ſine ſui cognitiōe ſaluat. Salus aūt per
fecta in btitudine. Ecōtrario ex ignorātia ſuiipſi9 cō
ſequunt hoīes tria mala. ſeu detrimenta. Eſt eīm fun
damentū infirmitatis. nutrimētū iniquitatis. cōple
mentū fatuitatis. Quo ad ꝑmū ignorātia ſui eſt fun
damētū infirmitatis hūane ſpūalis. ſ. peccati. Can̄. j.
Si te ignoras o pulcerrima mulieꝝ egredere. Si pro
q2. pulcerrima mulieꝝ. i. creaturaꝝ eſt aīa q̄ q2 igno
rat ſe. egredit aīſe deſperādo. ⁊ vagādo per diuerſa vi
tia. Bern̄. ſup Can̄. De ignorātie ſui venit ſuperbia iſi
te. q̄ eſt ꝑncipiū peccatoꝝ. Itē lactantius de falſa reli
gione. Nullus aīe ſuauior cib9 veritate. Ignorantia
aūt ſui cā prauitatis. Sene. in eplis. Iō ad ſanitatē dif
ficilr peruenim9. q2 nos egrotare neſcimus. Quātū
ad ſecūdū pš. Neſcierūt ſcȝ neceſſaria ad ſalutē. neq̄ȝ
intellexerūt. i. intus legerūt cognoſcēdo ſeipſos. in te
nebris ambulāt pctōꝝ. Terenti9. Ita fere corrupta eſt
oīm hoīm natura. vt aliena meli9 iudicet q̄ȝ ſua. ⁊ h̄
in malū. Vn̄ Tullius in li. de officiȷ̄s Neſcio q̇ fit. vt
magis ī aliū cernam9 ſibi q̇d deliquit. Et tn̄ xp̄s dic̄

Lu. vi. Eȷ̄ce ꝑmū trabē de oculo tuo. vt eȷ̄cias feſtu
ca de oculo fris tui. Quo ad tertiū pš. Hō cū in ho
nore eſſet nō intellexit ſeipm vl' ſuā cognitionē. Cōpa
tus eſt iumētis inſipiētib9. Bern̄. in li. de ꝯſideratiōe
ad eugeniū. Licet oīa myſteria noueris. lata terre. alta
celi ꝑfunda maris. ſi te neſcieris. oīno eris ſilis hoī in
ſipiēti edificāti domū ſuā ſuper arenā ſine fundamē
to. i. ruinā nō ſtructurā faciēs. Prbolo. Inſipiēs ē q̇
ſuiipi9 ignorat q̄ntitatē. Tulli9 de tuſcu. q̄ōib9. Stul
ticie ꝓpriū eſt. alioꝝ vitia cernere. ſuorumq̄ȝ obliuiſci.

De prudentia monaſtica aut particulari. et no
uē regulis directiuis humanā vitam. Caplm. iiij.

Qualiter prudentia ꝑticularis q̄ h3 hoīem gubernare in ſeipo dirigat opera ei9 ſatis pulcre. pōt trahi ex
his v̄bis q̄ hn̄t Can̄. v. vicȝ. Dilectus me9 cādidus ⁊
rubicūdus: elect9 ex milib9. Caput ei9 auꝝ optimū.
Come eius ſicut elate palmaruȝ. nigre quaſi coruus.
Ocl'i ei9 ſicut colūbe ſup riuos aq̄ꝝ q̄ lacte ſūt lote ⁊
reſidēt iuxta fluēta pleniſſima. Gene ei9 ſicut arole ꝯfi
te ⁊ pigmētariȷ̄s. Labiali9 diſtillātia mirrhā ꝑmā.
Man9 ei9 tornatiles auree. plene iacinctis. Venter
eius eburne9 diſtinct9 ſaphiris. crura ei9 colūne mar
moree. fundate ſup baſes aureas. Gutt eius ſuaui ſſi
mū. ⁊ totus deſiderabilis hec ibi. Que ītelligi pn̄t de
xp̄o v̄o. i. ꝑſona ei9 de q̇ dr̄. Job. Prudētia ei9 pcuſſit
ſupbū. ſ. diabolū. Ac etiā de xp̄o myſtico. i. eccl'ia eius
ſeu de ei9 fidelib9 q̇b9 dr̄ Math. x. Eſtote prudentes
Ex q̇b9 v̄bis trahūt noue regule directiue toti9 vite
hūane. Et ſm h̄ ꝙ ipſa v̄ba exponit egregius vir. ꝑ
cuncta laudabilis dn̄s Joh. dn̄ici cardinalis raguſi
nus in lib. ſacrificio. ⁊ ſit vulgari intitulato amor cha
ritati. Et ꝑmo q̇dē oñdit excellētia xp̄i in gn̄ali. cū. ſ.
dr̄ cādid9. ſ. per puritatē. Rubicūd9 ꝑ charitatē. Ele
ctus ex milib9 ꝑ grē ⁊ ſapīe ſublimitatē. Exinde po
nunt decē regule. Pria dirigit intētōes. ibi. caput ei9
Scḋa cogitatōes. ibi. come ei9 ⁊c̄. Tertia cognitiones
ibi. ocl'i ⁊c̄. Quarta exēplatōes. ibi. gene ei9 ⁊c̄. Quīta
locutiones. ibi. labia ei9 ⁊c̄. Sexta actiones. ibi man9
ei9 ⁊c̄. Septīa fructificationes. ibi. vēter ei9 ⁊c̄. Octa
ua gubernationes vl' affectiones. ibi. crura ei9. Nona
diſciplinationes. ibi. gutt ei9 ⁊c̄. Pria ḡ dirigit intēti

Noue regule vite humane trahūtur ex verbis ſup̄ dictis

ones q̄ ſignāt ꝑ caput. Caput aūt deſignat intētionē
q2 ſic caput eſt principiū corpis. ita intentio ꝑncipiū
opis. Nā ſm ſapiētē. finis ad quē reſpicit intētio mo
uet agentē. Et in his quidē q̄ de ſe ſunt mala. vt blaſ
phemia. homicidiū. vſura. ⁊ hm̄oī. q̄ȝtūcunq̄ȝ videret
haberi pia intētio. nō pt̄ eſſe veraciter bona. nec op9
bonū. Sȝ in aliȷ̄s v̄s eſt autoritas cōis. ſ. q̇cquid agāt
hoīes. intētio iudicat oēs. Et aliqui quidē hn̄t caput
terrenū. qui. ſ. nō intēdūt. niſi ꝯgregationē ſubſtantie
in ſuis operib9. etiā de genere bonoꝝ. ꝓpter h̄ ieiunāt
orāt. ⁊ hmōi. vt ꝓſperent. Aliȷ̄ caput carneū. qui intē
dūt tm̄ ſatiſfacere nature. vt ea q̄ fiūt ꝓpter penitēlas
vl' ſenſualitati vt multi ſub ſpē ſpūs. qui mlta faciūt
ꝓpter ꝑn̄tiā corpalē ꝑſonaꝝ. Aliȷ̄ hn̄t caput aureū. et
iſti ſt ſcti. q2 oīa q̄ faciūt. faciūt ꝓpt honorē dī ⁊ amorē
eius. Charitas enī auꝝ ſignificat. Apoc. iij. Suadeo
tibi emere aurū. i. charitatē. q2 ſicut auꝝ excellit oīa
alia metalla. ita charitas oēs v̄tutes. Et q̄to quis ex
maiori ītētione charitatis aliquid facit. tātomagis eſt
deo gratus. ⁊ meret. xp̄s aūt oīa facit ex maxima cha
ritate. Et iō merito dicit de eo eccl'ia. Caput ei9. i. in
tentio ei9 auꝝ optimū. ꝑfectiſſima intētione. Vn̄ ipe
dicebat Job. iiij. Me9 cib9 eſt. vt faciā volūtatē ei9 q̇

miſit me. ecce intētio ⁊ multa ſilūa inuenies. Et ſic in
iſto ſplēdore illūinat oēm hoīem venientē i hūc mun
dū. diſce ergo dirigere intentionē tuā. Scd̄a dirigit
cogitōes. q̄ diſignant̄ p̄ comas. i. capillos. q2 ſicͭ capil
li exeūt de capite ſeu p̄cedūt. ita cogitationes a mente
Quale caput. tales capilli. Nr̄m caput vanū ē. ⁊ ideo
vanos capillos p̄ducit ⁊ materialiter ⁊ ſpūal'r. Tria
dicit de his cogitatōib9. q̄les dn̄t eſſe ⁊ nr̄e. Primo q̄
ſunt vnite in vno fine. ⁊ ſi ſint diuiſe in materia. Et
ideo dicit elate. i. coteſſi aut rami palmaꝝ. qui quidē
videnť eſſe diuiſi abinuicem. ⁊ ſunt in ſūmitate. ſed in
fine in vnum conueniunt. Ita xp̄s diuerſa agebat et
loquebať. ⁊ de diuerſis materijs. tn̄ ſp̄ ad honorē dei
⁊ ſalutem p̄ximi. ſic ⁊ tu. Et ſi de diuerſis materijs co
gitas. mō de gubernanda familia. modo de artificijs
mō de alijs fac omnia ad laudē ⁊ gloriam dei. Secū
do cogitationes dn̄t eſſe firme ⁊ ſtabiles. iō dicit pal
maꝝ. Palma eīn viriditatē ſp̄ ꝯſeruat in hyeme vt in
eſtate. ſp̄ ſtat vno mō. Et q̄to magis antiq̄ť tāto ma
gis dulceſcunt fructus eius. Et eſt multi tp̄is. inferi9
ſubtilis. ſup̄ius lata. contrario modo aliarum arboꝝ.
Sic cogitationes bone. debent eſſe firme. Aug. de pe.
di. iij. Bonum p̄poſitum conſerua iugiter. neq̄ p̄ſpe
ritate. nec aduerſitate mutari. ſp̄ deuotius ſe habere.
hr̄e latas meditatōes de diuinis. ⁊ modicas de terrēis
Tertio dn̄t eſſe hūiles. iō dicit nigre ⁊c̄. Nota q̄ cor
uus libenter q̄eſcit ſup̄ cadauera. ſic verus humil' cō
ſiderat mortē ex q̄ ſumit occaſionē humilitatis. Hūil'
ſum corde. ait xp̄s. Math. xi. Tertia dirigit illuſtrati
ones q̄ deſignanť per oculos. Ideo dicit oculi ei9 ſicͭ
colūbaꝝ. Sicut eīn oculo corp̄ali q̄s videt corp̄aliter
ita oculo intellectus ſpūal'r. Et ſicut duplex eſt ocul9
ita duplex eſt intellectus. ſ. practicus circa op̄abilia. ⁊
ſpeculatiuus circa ꝯgnoſcibilia. ibi. q̄eſcēs. i. vna po
tentia intellectiua cum duplici dicto officio. Prīo igiť
intellectus dꝫ eē diſcretiu9. diſcernēdo falſa a verꝫ bo
na a mal'. vt v̄a ⁊ bona eligat. ⁊ falſa ⁊ mala rep̄robet
Iō dicͭ ſicͭ colūbaꝝ. Un̄ colūba diſcernit g̃na q̄ ſūt bo
na ⁊ ſana comedit. corrupta dimittit. ſic egit dn̄s ihs.
Iuxta illud Eſa. vij. Sciat rep̄robare malum. et eli
gere bonum. Et vt hoc poſſit homo melius facere dꝫ
ſecūndo oculos intellectus tenere ſup̄ riuos aquaruꝫ
i. ſup̄ doctrinis lectis vel p̄auditꝫ eas rumināndo. Un̄
dicit b. Antho. cuidā interroganti de via ſalutis. In
oīm re quā facis adhibe tecū teſtimonia ſcp̄turarum
Et nota q̄ nō q̄ſlibet libros vel doctrinas debemus
ruminare. ſꝫ illas ſolū. q̄ ſunt lote lacte. i. ſcp̄turas ſa
cras q̄ ad modū lactis ſunt purificatiue mentis illu
minatiue ⁊ ꝯfortatiue. Alie q̄ aūt doctrine vt p̄hie po
eſis ⁊ de palatinis ⁊ hmōi. nō purificant. ſꝫ inquināt
mentē ſup̄bia vel imūdicia. Colūba ſtans ſup̄ riuos a
quaꝝ inde p̄ vmbrā ꝯtēplať accipitrē p̄ſequentē. vt
vitet eū. Sic aīa p̄ ſcp̄turas p̄t ꝯgnoſcere inſidias di
aboli. quō diuerſ modis q̄rit cap̄e. ⁊ ibi ī oīb9 videt
remedia. Ip̄as xp̄s allegabat p̄dicādo p̄pterea iudei
mirabanť dicentes. quō h lr̄as ſcit cum non didicerit
Ioh. vij. Tertio dꝫ etiā ꝯſiderare diligēter inſtinctos
diuinos. ſeu inſpiratōes ſpūſſcti. vt exeq̄ť que adhuc
melius ⁊ purificant ⁊ illuminant. p̄pterea ſubdit. Re
ſident. iuxta fluēta pleniſſima. q̄ ſunt dōa ſpūſſancti
Un̄ xp̄s dixit clamando. Ioh. vij. Qui credit in me
ſicut dicit ſcp̄tura. flumina de ventre ei9 fluent aque
viue. loquens de ſpūſctō. Quarta dirigit exempla q̄
notāter p̄ genas. ibi gene eius. ſicut gene ſunt ſub ocu
lis ⁊ nunq̄ coop̄iunť. ſicut alia pene omnia membra
ita exempla. i. op̄a manifeſta ſub oculis. in conſidera

Tria dicit de cogitationibus quales debent eſſe

Duplex ē oculus et ſic duplex eſt intellectus

tione ſunt hoīm. ⁊ occultari nō p̄nt. Teneť āt quilibꝫ
nō ſolū ꝯſcie ſue p̄uidere. ſed etiā p̄ximu bonis exem
plis edificare. Et p̄pterea nō ſolū a malis. ſed etiaꝫ ab
his q̄ hn̄t ſp̄ēm mali. cauere debet iuxta ſn̄iam ap̄l'. j.
⁊. ij. ad Coꝝ. viij. Debent aūt exēpla eē p̄rimo hūilis
patientie. p̄pterea dicit areole. In area fit p̄cuſſio gra
ni. ⁊ calcatio ſuſtinet plures ictus. ⁊ tn̄ nō frangitur
terra. ſꝫ integra ⁊ ſolida p̄ſeuerat. Nullū maius exem
plum dat de ſe ſuus dei. q̄ꝫ de v̄tute patie. vt iniurijſ
tribulatōib9 nō frangať. non turbeť. nō q̄ruleť. ſꝫ fir
mus ⁊ integer in virtute p̄maneat. hoc xp̄us edocuit
Un̄ aug j. q. j. Chriſtus q̄d fecit nobis. i. q̄le exēpluꝫ
dedit. qui tanta patiā p̄ditorem ſuum ſuſtinuit vſq̄
in finem. vt ei p̄mā eucariſtiā confectam manibus ⁊
ore ſuo ꝯmendatā. ſicut ceteris ap̄lis p̄p̄ijs manibus
daret ⁊c̄. Areole dicͭ in pluri. q2 patie exemplū debet
oſtendi in tribulatōnib9 corp̄alib9 ⁊ ſpūalib9. q̄ durio
res ſunt q2 tangunt animā. Areole nomē diminutiuū
eſt. Ex q̄dam humili ꝯgnitōe p̄prioꝝ defectuum. ⁊ p̄
ꝯn̄s recognoſcere ſubditū oīm penaꝝ dꝫ p̄cedere iſta
patia. nō mō p̄hico. Dn̄t ſcd̄o ⁊ alijs virtutum p̄bē
re exempla. ideo ſubdit aromatū. Aromata odorifera
⁊ ſuauia ſunt v̄tutes. zuccaꝝ eſt charitas. Cinamomū
puritas. Carophilus humilitas. Balſam9 obediētia
Mirra penitentia ⁊c̄. Horum exempla debes dare
modo de vna modo de alia q̄ oēs. quia eis occurrunt
tentationes ⁊ tribulatōes. Ideo dn̄t eſſe fundare i hu
mili patia. vt ſint areole aromatum. Debēt tertio oīa
exempla etiā op̄m v̄tuoſoꝝ eſſe cum magna diſcretio
ne. Un̄ ſubdit. Conſite a pigmentarijs. Pigmentarij
ſunt qui ſciunt componere medicinas ⁊ confectōnes.
Non oīm eſt h̄ q̄ hn̄t aromata. ſꝫ paucoꝝ ex magna
practica. Non oīs q̄ hn̄t v̄tutes ſciunt ſemp̄ vti diſcre
tione. Paucoꝝ eſt hoc ⁊ exercitatoruꝫ in via ſpūs. Niſi ci
tn̄ ſi deſit diſcretio. non erit virtuoſum opus. ſꝫ ſcā
omnia fiant cū modis ⁊ tp̄ibus. nō edificabunt. ſꝫ ſcā
dalizabūt q̄ xp̄s ſūme ſuauit. Quandoq̄ rep̄hēdēs
q̄nq̄ tacens. q̄nq̄ loquēs. q̄nq̄ miracula faciēs. quā
doq̄ nō faciēs. q̄nq̄ ieiunans. quādoq̄ comedēs ⁊c̄.
Oīa ad edificationē. Quinta regula dirigit locutōes
q̄ deſignanť p̄ labia. Un̄ labia eius ⁊c̄. Poſuit de9 et
labiaꝫ dentes an̄ linguā. vt non ſubito loquamur q̄c
quid menti occurrit. ſed tardi ſumus ad loquendum
vt admonet iacobus in canonica ſua. c. j. Debet ergo
locutio primo eſſe ex dilectōne ⁊ tp̄ata. Unde dicit di
ſtillantia. Ad diſtillationem plura ꝯcurrūt. ſ. fornell9
cū igne. campana ⁊ materia q̄ dꝫ diſtillari. ⁊ alembi9
vnde egrediť guttatim. Sic ad hoc vt aliq̄s bn̄ loq̄ť
debet eum mouere charitas. que eſt ignis in corde et
fornax. Cāpana eſt rō. Illud q̄ diſtillať eſt materia
q̄ dꝫ dici alembitus eſt os. Vas vbi recipiť. eſt audi
tor. Qn̄ ergo charitas inducit aliquem ad loquēduꝫ
ip̄a virtus charitatis tanq̄ calor quidam intenſus
debet materiā locutionis quaſi euaporando per di
ſcuſſionem tranſmittere ad altitudinem rōnis. et di
miſſa omni ſup̄fluitate illud ſubſtantiale q̄ aſcēdit
in rōnem. i. q̄ dictat rō paulatim p̄ os p̄ferre vbi eſt
audit9. Nō eīn ad modū maris redundantis dꝫ ſe ia
ctare. vel q̄cq̄d eſt in corde dicere. nec ad modū torren
tis oēs imūdicias viaꝝ colligere. narrando. ſ. defect9
alioꝝ. ſed paulatim ⁊ rōnabl'r. Sic fecit dn̄s iheſus.
Unde ip̄e dicebat Iohan. v. Hec dico vt ſalui ſitis.
Ecce charitas que mouebat ad loq̄ndum. Et de co
dr̄. j. Petri. ij. Nec dolus eſt inuentus in ore eius. nec
etiā aliq̄ malū. Unde ip̄a dicebat Iohan. xviij. Si
male locutus ſum. teſtimonium p̄hibe de malo. Ecce

Qui ſunt pigmentarij

materia rōnabilis ⁊ toto ꝯparata . parū lotus eſt.
Vñ Eſa.liij.Sicut agnus corā tondente ſe obmute
ſcet.Secūdo materia locutionis dꝫ eſſe vtilis ꝓpterea
dicit mirrbā.Mirbra eſt amara purgatiua ⁊ preſer
uatiua a corruptiōe. Sic locutio amara dꝫ eſſe ad re
ꝓhendēdū vitia alioꝝ.non ad adulandū.ad purgan
dū ſua peccata ꝑ ꝯfeſſionē.ad monēdū.⁊ ſic preſeruā
do alios a vitijs.Tertio debꝫ eſſe ꝺ melioribꝫ.ꝓpterea
dicit ꝑmā.Prima enī diſtillatria eſt melior alia.Sic
pōt hō loq̄ de diuerſis bonis ⁊ bñ. ſed dꝫ hō eligere
etiā melius.ita ꝙ ſit totaliter ſmo ſm deū. ſicut fecit
xp̄s qui ait Joh.viij.Sicut audiui a pr̄e . ſic loq̄r in
mūdo.Sexta dirigit opatiōes q̄ deſignāt ꝑ manus
Vñ dicit manus eiꝰ ⁊c.Opera q̄ facimus artificialia
⁊ multa alia manibꝫ facimꝰ. Et ꝓpter manus in ſcri
ptura deſignāt opus nr̄m . Hec aūt opa debent eſſe
bona.ſ.Et ꝓpterea dicit tornatiles . Torno eſt inſtru-
mētū qꝺ valde cito opat̃.remouet a lignis ſupflui-
tates ⁊ polit. ⁊ tm̄ reuertit̃ retro q̄tū ꝓcedit ī an.Hoc
ſpūaliter debet eſſe in opibus nr̄is.ſ. vt prompte ope
mur.nō tarde vel lēte in ſurgēdo a dormitatiōe.in eū
do ad eccl'aꝫ.in accedēdo ad ꝯfeſſionē.⁊ hmōi.Neſcit
enim tarda molimina ſpūſſancti gr̄a. Dicit Ambro.
In ome.ſup Lucā. Debemꝰ etiā tollere ſupfluitates
ab opibꝫ nr̄is.vt in veſtimentis. cibis.in edificijs.et
hmōi. Cañ.iij. Tēps putationis aduenit. Debemus
facere opa munda ⁊ nitita in ꝯſpectu dei. Debemus
in opibus nr̄is nō ſolū reſpicere in antea ad alia q̄ re
ſtant fiēda.ſed etiā aliqñ reſidere ꝑterita ad dolendū
de defectibꝫ. Sicut faciebat paulus dicēs.i. Cor.xv
Nō ſum dignus vocare apl's. q2 pſecutus ſū eccleſiā
dei.Et Augu.in lib.Confeſſionum accuſans peccata
ꝑterita. Fuit dñs ieſus ſollicitꝰ ⁊ ꝓmptus in opibus
ſuis. Joh.viij. Diluculo venit in templū. nil ſupfluum
erat in eo. Colligite ait.q̄ ſupauerāt fragmēta ne pere
ant. Joh.vi. Eis opa ſua deo accepta. Joh.viij.Ego
q̄ placita ſūt ei.ſ.patri facio ſemp. Scꝺo opa iſta
debent eſſe multiplicia. Jō ſubdit. Auree. Aurū enim
valde extendit̃ ſup oīa alia metalla . Nā de vno du
cato fiūt circa.c.petie ad deaurādū picturas. ſic opa
noſtra debēt ſe extēdere ad multa. Aliqñ ad paupes
paſcendos . Aliqñ eundum ad eccl'iam.ad officium
ad predicationē.Aliqñ ad opera riligioſa ⁊c. Multa
bona opa oſtendi vobis ait xp̄us. Joh.x.Debet tertio
in ipſis opibꝰ eſſe ꝯſideratio ꝑmioꝝ. ꝓpterea ſubdit
plene iacinctis.i.lapidibꝫ p̄cioſis.vel floribus alliſis
q̄ habēt colorē celeſtē. Labor te terret ait aug Cogita
de ꝑmio. Sic dñs ieſus ſemp in opibus ſuis ꝯtēpla
bat̃ deū ⁊ ſupnā gl'iam. Diſce ḡ ip̄m ſeq̄ qui illūīnat
oēm hoīem venientē in hūc mūdū.Septima dirigit
fructificationes que deſignant̃ per ventrē. Vñ dicit
Venter eiꝰ ⁊c. Jn ventre ſtat fructꝰ humanꝰ.i.puer
Magna cura ⁊ ſtudio querebant hoīes in veteri te-
ſtamēto facere fructꝰ humanꝰ.i.filios. Vñ ⁊ in lege
ſterilis.dicebatur maledicta.Sed iam in noua teſta-
mento non curat deus tantum de iſta fructificatione
Jmo.dicit Lu.xxiij.Beate ſteriles que nō genuerūt
⁊ vbera q̄ nō lactauerūt.ſed vult fructꝰ ſpūales ꝑma
nētes.nō deficiētes vt filij. Vñ di. Joh.xv. Poſui vos
vt eatis ⁊ fructū afferatis.⁊ fructꝰ veſter maneat. Et
qualis eſſe debeat oñdit̃.cū ſubdit̃. Eburneus Ebur
eſt os elephātis:animalis caſtiſſimi.⁊ ſignificat caſti-
tatē. Vñ in añ. Ebur caſtitatis. hos igit̃ filios debe
mus generare.⁊ tales qui ſint caſti.i.caſtitatem debe-
mus in nobis amare . ⁊ in alijs ſuadere Dicunt̃ etiā
fructus noſtri opa ꝑmanētia.vt libri.edificia. hoſpi-
talia q̄ q̄dem faciūt ad gl'iam hūanā.vt pingēdo ar-
ma ⁊ hmōi.ſed eburnea nō ſunt.⁊ iō fienda ad gl'iaꝫ
dei.Ebur eſt duꝝ.⁊ ſignificat ꝯſtātiā ⁊ pſeuerantiaꝫ
quā dꝫ q̄s ſuadere his q̄s trahit ad deū nō ſolū acti-
ua ⁊ mundana.ſed ſpūalia ⁊ celeſtia . Sic dñs ieſus
egit.Nullū docuit aliquā artē vel ſciam cum oēs ſci-
ret.ſꝫ bñ diuina ⁊ ſpūalia.Eſt aūt diſtinctus iſte ven
ter ſaphiris.q2 facit docere filios ſuos ſpūales q̄s ver
bis ⁊ exēplis trahit ad xp̄m.Octaua dirigit gubna-
tiones deſignatas ꝑ crura. Vñ crura eiꝰ ⁊c.Sic enim
ſup crura ⁊ tibias ſuſtentat̃ totū corpꝰ.ſic totum cor
pus eccl'ie ſuſtentat̃ ⁊ regitur duplici regimine.eccleſi
aſtico ⁊ tpali.diſt.xcvi. Duo ſunt.Sꝫ ad h̄ vt nō ru-
at ip̄m corpus eccleſie.Optet vt iſta regimina ſint iu
ſta.Et ꝓpterea ſubdit.Colūne marmoree. Aliq̄ faci-
unt rempublicā.i.regimē colūnas luteas.ſ.nō queren
do niſi colligere pecunias ⁊ depdationes extorſiones
⁊ hmōi.Alij faciūt colūnas ferreas. vtentes vi tyran-
nica.gladio ⁊ ſpata.nutrientes ſectas .expellētes bo-
nos ⁊c.Alij de nihilo faciūt.ſꝫ deſtruūt factas facien
do ꝯ deū ⁊ eccl'am. vt poſſint bñ pſpare in ſtatu ſuo.
Regimē tale durare nō p̄t.ſꝫ iam ruit. Faciēdo iſtas
colūnas ſolū de argento.Nō ſufficit.i.ſi ſolum vacaret
ꝯtēplationi ⁊ lectioni.vel doctrine.aut p̄latis. Req̄ri
tur adhuc aliud. vicꝫ colūne marmoree.Nullus lapis
durior marmoreo.nullus candidior.nullus vtilior ad
ſuanda vnguēta.Et cū ſit ita duꝝ.miꝝ eſt ꝙ melius
domat̃ plūbo dulci q̄ꝫ ferro . Et iō ꝯueniēter ſignifi
cat iuſticiā. Nulla em̄ virtꝰ req̄rit tantā fortitudinem
ſicē iuſticia iudicatiua.Jmpugnat̃ em̄ a ſanguie.a mi
nis.a muneribꝫ.a p̄cibus.Nulla vꝛtꝰ pulcriorē fac̄ rē-
publicā ⁊ puriorē.Eſt em̄ reddens vnicuiqꝫ qꝺ ſuū
ē.Sicē aūt corpis pulcritudo reſultat ex mēbroꝝ debi-
ta ꝓportione.ita ip̄a iuſticia q̄ habet ꝓportionare cun-
cta.Facit corpꝰ eccleſie pulcrū ſolū a plūbo humili.i.a
penitentibus ⁊ hūilitatis aliquantulū flectit̃. Juxta
illud virgilij.Parcere ſubiectis ⁊ debellare ſuperbos
Colūne in pl'ali dicit.q2 duplex eſt iuſticia.ſ.diſtribu
tiua.⁊ cōmutatiua.vt p̄miare bonos ⁊ pūire malos
Sup baſes aureas.i.ſup fidē ⁊ caritatē.al's nihil va-
let.Sꝫ q2 qꝺ expoſitū eſt ꝺ duplici regimine. ſpectat
ad prudentiā politicā nō excūdo termines prudētie
ꝑticularis.qua quis regulat ſeip̄ꝫ.Poteſt dici ꝙ cru-
ra ſignificant appetitꝰ ſiue affectus.q2 ſicē cruribꝫ itur.
ita affectibꝫ aīa pgit v̄ſus celū vel infernuꝫ. ſm quali
tates affectionū.Duo aūt crura ſunt duo appetitꝰ.ſ.
ſenſualis ⁊ rōnalis.q̄ crura dicunt̃ nō eē carnea, neqꝫ
ferrea.ſꝫ marmorea.hñt ſpūal'r crura carnea q̄ in his
q̄ expediūt carni.nō q̄rūt neceſſitatē.ſed voluptatem
vt ſufficiāt cm̄ mō ipi ſenſualitati.Cuꝫ tamen dicat
apl's ad Ro.Debitores ſumus carni.nō vt ſm carnē
viuamus.Si eī ſm carnē vixeritis.moriemini. Appe
titum aūt rōnalem hūt carneū.q̄ in opibꝫ ſpūalibus
q̄ faciūt.carnalia querūt bonores. diuitias. ⁊ hmōi.
Vel etiā q2 pr̄es ſpūales aut fr̄es aut filios ſpūales
carnaliter.i.ſenſualiter diligunt. Semꝑ querentes co
rum p̄ntiā corpalem.Contra quos dicit Augu.in re
gula.Jnter nos nō carnalis.ſed ſpūal' dꝫ eſſe dilectio.
Crura etiā ferrea hñt q̄ nec ſibi nec alijs per affectuꝫ
compaſſionis mouent̃ ad ea que neceſſaria ſunt.ſꝫ du
ri ⁊ rigidi nimis ſunt.ꝯ q̄s dicit Hiero . O, dignita
tem creature rōnalis amittit qui ieiunium charitati.
aut vigilias p̄fert ſenſuū integritati.de ꝯſe. diſtin.v.
Nō mediocriter. Prudens igr̄ hꝫ crura affectuū. non
carnea neqꝫ ferrea.ſed marmorea.i.pura ⁊ fixa ſeu fir
ma.q̄ crura affectuū fundant̃ ſup baſes aureas.i.ſup

duo ꝑcepta charitatis dei ꝛ ꝓximi dilectiõis. Nona dirigit diſciplinatiões .i. modũ docendi ſeu inſtruẽdi alios. Doctrina enĩ voce porrigit̃. q̃ a gutture ꝓcedit ꝛ iõ ipſa diſciplinatio notat̃ cũ dr̃. guttur eius ſuauiſſimũ. Debet enĩ q̃ docet ſiue ꝑuate ſiue publice loqui nõ ſolũ apte vt intelligat̃. ſ; etiã ſuauit̃. vt audientis animus delectet̃. ꝓpterea dr̃ gut̃ ſuauiſſimũ. non tñ d; adulatiue loq̃. Nã ꝯ huius adulatores dicit dñs Malach. ij. Maledicã bñdictiõib; vr̃is .i. ſmonib; adulatorijs. j. q. j. Maledicã. ꝛ in eadẽ. q. c Multi. Sed d; loq̄ vtiliter ꝛ benigne. Iuxta illud. ij. Cor. vj In ſuauitate in ſpũſctõ. ꝛ cũ loqui h; materias de ſe turpes. vti d; vocabulis q̃tũ põt honeſtis. nõ apte ſicut ribaldi. nõ tales locutiões nõ ſũt ſuaues. ſ; odioſe ſapiẽtibus. Vñ Hiero. De nephãdis criminib; q̃ in occulto fiũt q̃ noĩare etiã turpiſſimũ eſt. ne ꝛ dicẽtis os aures audiẽtiũ polluerent̃. generaliter ſcriptura cõpreſſa eſt. dicens. Verecũdos facite filios iſrael ab omni immunditia. xxij. q. iiij. In eo.

Quia ſupra introdu .§. I.

cta eſt auctoritas illa. Eſtote prudẽtes ſicut ſerpẽtes Poteſt hic notare q̃druplicẽ prudẽtiã ſpẽtis naturalẽ quã ſpũaliter imiteris. Pria eſt. q; ſpens qñ videt ſe ꝑcutiẽdũ. de toto corpe fac̃ ſcutũ. vt ꝯſeruet caput illeſũ. Nã ꝛ ſi vulneret̃ in corpe capite integro. nõ ex h̃ mortẽ incurrit. Sic debes tu omĩa exponere. ſ. ſubſtantiã. famã etiã vitam leſioni vel amiſſioni. vt caput vic; rõis. ſeu xp̃s q̃ eſt caput nr̃m illeſus euadat Cedit̃ enĩ rõ vel ipſe xp̃s in nobis extĩs ſolũ ꝑ culpã q̃ ſemꝑ d; vitari. Vñ Aug. Potius d; q̃s oĩa mala pati q̃ꝫ pctõ ꝯſentire. xxxij. q. v. Ita ne. Scða prudentia ſerpẽtis eſt. q; vetuſtus effectus vel infirmus vt iuueneſcat. artũ foramẽ ĩgrit lapidis firmi. ꝑ q̃d cũ difficultate tranſiẽs. vetuſtã pellẽ deponit. exinde inducens nouã. Sic ꝛ tu factus debilis ꝛ antiquus per pctm̃. Si vis vt iuuentus tua renouet̃ ꝑ grãm. oportet te ire ꝑ foramẽ artũ penitentie. q̃tũcũq; tibi difficile videat̃. Et h̃ foramẽ debet eſſe infixa petra ꝛ firma .i. firmo ꝓpoſito nõ recidiuãdi. q; vt ait Augu. Nihil ꝓ ſunt lamenta ſi iterent̃ pctã. ſ. quo ad ꝓpoſitũ iterandi vulnus iteratum tardius ſanat. de pe. di. iij. Inanis.

Tertia prudẽtia ſerpẽtis. ſ. aſpidis eſt. q; cũ incantat̃. ne audiat vocẽ incantantiũ obturat aures ſuas. vt ait pš. lvij. Vnã figendo in terrã. in aliã caudam ĩmittẽdo. ſic ꝛ tu fac. Cũ incantator diabulus vult te capere ĩcãtationib; ſuaꝝ ſuggeſtionũ. claudas aures. cogitationes. ꝛ affectus. ne ipſis aſſentias. ꝛ h̃ ex ꝯſideratiõe finis peccati. q̃d ſignificat̃ ꝑ caudã. q; vt dicit apl's ad Ro. Finis illoꝝ mors eſt. Et ex ꝯſideratione mortis corꝑalis ad terrã ꝓſternẽtis hũiliat̃ hõ ꝛ cauet a peccatis. Iuxta illd̃. Terrã geris. terrã teris ꝛ in terrã reuerteris. qui de terra ſument̃. xiij. q. ij. In eccleſiaſtico. Quarta prudẽtia ſerpẽtis eſt. q̃ inſidiat̃ calcaneo mulieris. vt dr̃ Geñ. iij. vt. ſ. occidit eã. Mulier aũt voluptatẽ ſeu mũdanã ꝓſperitatẽ deſignat. Calcaneus eius eſt finis eiꝰ. Sic aũt occidit̃ ſeu cõtẽnit̃ hũana ꝓſperitas ſeu voluptas. dum attendit̃ finis eius .i. vanitas ꝛ nocibilitas. Gre. in omel. Momentaneũ eſt quod delectat. ſed eternũ quod cruciat.

Item ad prudentiã .§. II.

ꝑticularẽ ſiue mõaſticã ꝑtinet illa autoritas. Prouer. ij. Quatuor ſunt minima terre. ꝛ ipſa ſunt ſapientiora ſapientib; .i. prudentiora Formice ꝓpl's infirmus q̃ ꝑparãt in meſſe cibũ ſibi. Lepuſculꝰ plebs inualida q̃ collocat in petra cubile ſuũ. Regẽ locuſta nõ h; et egredit̃ vniuerſa ꝑ turmas ſuas. Stellio manib; nititur. ꝛ morat̃ in edib; regũ. Expone moraliter. In formica cõmẽdat̃ nobis ꝓuidẽtia q̃ eſt pars prudẽtie. per quã reſpicit̃ ad futura ſibi ꝓuidens. Vñ Prouer. vj dr̃. Vade ad formicã piger. In locuſta que ſaltat. et poſt ſaltũ retro decidit. Deſignat̃ in prudẽte ardens deſideriũ eternoꝝ q̃ ſunt vltimus finis. q̃ maxime attendit̃ a prudẽte. Iuxta illud prudẽter agas ꝛ reſpice finem. Sed caſus locuſte in retro. ſignificat recordationẽ ꝑteritoꝝ defectuũ. ꝛ hmõi. Memoria autẽ ꝑteritoꝝ ad prudẽtiã ꝑtinet tãq; pars eiꝰ. In ſtellione qui eſt lacertulus. q̃ſi depictus ꝛ ſtellatꝰ. qui alas nõ h; Sed manib; nitit̃ incedere. ſignificat diligentiam in opatiõe. q̃ ſupplet defectũ nature. Diligẽtia aũt opationis ꝑtinere videt̃ ad rectã ordinationẽ ꝑntiũ que eſt ſcða pars prudẽtie. vbi opere fiendo ꝯſiderandũ eſt an tale opus liceat. expediat ꝛ deceat. vt licitum reſpiciat neceſſitatẽ. ſed ad ſalutẽ expediens vtilitatem decẽs honeſtatẽ ſm̃ bern̄. Et habet̃ extra. de voto magne. In lepuſculo q̃d eſt aĩal timidũ velociter fugiẽs ſed in petra collocãs cubile ſuũ. ſignificat diffidẽtiã de ꝓprijs virib; ſuis. ꝛ ſenſu ſuo. ꝛ ꝯfidẽtia in deo ſeu xp̃o q̃ eſt petra. Petra aũt erat xp̃s. Vñ Prouer. iij dr̃. Ne innitaris prudẽtie tue. vbi Hiero. Prudentie ſue innit̃. qui ea q̃ ſibi agenda vel dicenda videnť paſtrum decre. preponit extra de conſti. Ne innitaris.

Caplm̃. v.

De prudentia economica.

Secunda prudentia

eſt economica. q̃ eſt neceſſaria ciui. inq̃tum eſt familie gubernator. vbi ſciẽdũ eſt. q̃ ſm vt vult ph̃s .i. pol. In perfecta familia ſeu domo tres cõitates reqrunt̃. ſ. viri ꝛ vxoris. dñi ꝛ ſui. pr̃is ꝛ filij Et pma quidẽ reqrit̃ ꝓpter opus gñationis quã natura ꝑncipaliter in ea intẽdit. Scða requirit̃ ꝓpter ſubſiſte opus admiſtrationis. Nõ enĩ res generata ſubſiſtere poſſet niſi adminiculũ ſerui adeſſet. vbi ſm ph̃um pauꝑibus loco ſerui non tm̃ accipit̃ miſter rõnal'. quẽ pñtes hr̃e. ſ; etiã mancipiũ aliq̃d irrõnale q̃d loco ſerui pauꝑib; deſeruit. vt bos. aſinus. vel etiã inſtrumẽtũ aliq̃d lucratiuũ. vt nauis. ligo. vl' aliud hmõi. Tertio requirit̃ ꝓpter ꝑpetuã ſpeciei ꝯſeruationẽ. ꝛ iõ hũana vita in vno ꝑpetuari nõ põt ſed requirit̃ ſucceſſio filioꝝ ĩ q̃b; nõ ſolũ humana ſpẽs. ſ; etiã vna familia ꝑpetuari põt. Scðm has tres cõitates nccaria ſũt tria regimĩa prudẽtie. Nã alia prudẽtia reqrit̃ ĩ regimie vxoris. alia. in regimine ſuoꝝ. ꝛ alia in regĩe filioꝝ.

Primo ergo ciuis qui .§. I

eſt gubernator familie. d; pollere q̃dã prudentia ad regimẽ vxoris. Vbi ſcire oportet q̃ vir circa vxorẽ tripliciter d; ſe hr̃e. ſ. q̃ ei affabilr̃ ꝯuiuat. decẽter ipſam tractet ſiue ꝓcuret. ꝛ ſine zelotipia diligat ꝛ viuat. In ca ãt d; tria velle ſibi. Q; ſit caſta cu; pudicitia. Verecũda cũ ſilentio. ꝛ pia cũ diſcretione. Hec oĩa mẽſurãda ſũt ꝑ prudẽtiã viri. Prio vir cũ vxore d; affabiliter viuere. Eſt enĩ maritus ſolatiũ vxoris. non ſolũ in copula carnali. ſ; etiã in ꝯuictu ſociali. maxime q̃ vxorẽ nõ deceat ſe multũ exhibere extraneis ſocijs et ſolatijs. poſſ; enĩ cito infamiã apud alios incurrere ꝛ malã de ſe ĩ corde viri gñare opinionẽ. Ad hec ergo vitãda d; vir vxori eſſe affabil' ꝛ beniuolus. alias vita vxoris eſſet cũ triſtitia. Signa aũt amicitie que debent vxorib; exhiberi. nõ ſunt vniformiter ad oĩes hũda. Si enĩ vxor eſt humilis ꝛ honeſta. ſũt quidẽ

Prudentia ſerpentis naturalis eſt q̃druplex

Quatuor ſunt minima terre

Tres cõitates ... rũt in ꝑfecta familia

Vir ... vxore tripliciter debet

Duo ... ſerua... cõiu...

ſigna hmõi oñdẽda. ⁊ ſi aliqñ erret. debet ꝟbis blan
dis ⁊ dulcib⁹ ãmoneri. Si ꝟo ſit ſuperba ⁊ ꝯtumax.
debet aſperioꝛ increpatio adhiberi. Rex aſſuerus do
meſtice ſe habuit ad reginã heſter. qñ ab ea inuitat⁹
ad conuiuiũ benigne ⁊ dulciter inuitationẽ ſuſcepit
⁊ cũ ea familiariter comedit. Heſter. v. Ad reginã ve
ro ꝟaſte durius ſe habuit. q2 eius imperio parere con
tẽpſit. Heſter. j. Scdo vir debet vxoꝛẽ decenter tra
ctare. ſtã in oꝛnamentis ꝙ̃ in alijs ad eius ꝑſonã per
tinẽtibus. Eſt enĩ mulier facta in adiutoꝛiũ viri ad
opus generationis. Vñ nõ ſicut ancilla vel ſerua tra
ctanda eſt. ſed ſicut ſocia gubernãda. ꝓpter qd̕ de me
dia ſubſtantia viri vt de coſta formata eſt. ſicut ſacra
ſcriptura teſtaᵵ. Debet aũt vir vxoꝛẽ tractare in veſti
mentis ⁊ alijs oꝛnamentis ſm ꝙ decet ⁊ ſuo ſtatui ex
pedit. Decet enĩ vxoꝛẽ militis magis honoꝛificas ve
ſtes hr̃e ꝙ̃ vxoꝛẽ ſimplicꝫ ciuis. ⁊ vxoꝛẽ regis ꝙ̃ vxoꝛẽ
militis. Et ſic de alijs diligenᵵ inſpectis ꝯditionib⁹ ꝑ
ſonaꝝ ſtatuũ. locoꝝ ⁊ tẽpoꝝ. Alioqn ſi ſecus fiat da
tur ciuitatibus magna occaſio ruine ⁊ deſtructionis.
Vñ phs in. j. rethõ. Loquẽs de macedonib⁹. ait eos
eſſe infelices. eo ꝙ ſuis vxorib⁹ illicita permittebant.
Valerius maxi. ciues ro. cõmendat eo ꝙ vxorib⁹ de
indumentis ⁊ alijs neceſſarijs ꝓuidebant oꝛnamen
tis dicens. Conſuetudo diu approbata apud roma
nos. inde ad alios deriuata. ꝙ viri vxores ſuas oꝛna
mentis decentib⁹ induebant. ſed parco victu nutrie
bant. Tertio vir debet vxoꝛẽ ſic diligere vt zelotipiã
viter. alioqn ſibi magnũ nocumentũ nõ ſeruandi fi
dẽ pꝛebet. Inferᵵ quidem nocumentũ magnũ viro. ſi
nimis circa vxoꝛẽ eſt zelotipus. q2 ſemꝑ eſt in ſuſpi
tione. ⁊ ꝑ ꝯſequens in coꝛdis anxietate. vñ fit cũ vna
cura aliã impediat ꝙ retrahaᵵ a debitis opibus ciui
libus. ꝓpter qd̕ ad ꝯuinendũ cũ alijs ciuib⁹ grauis
reddiᵵ ⁊ ineptus. Itẽ vxori ex h̕ nõ ꝟuandi fidẽ incita
mentũ pꝛeſtat. Idẽ enĩ qd̕ ꝓhibeᵵ ex ipſa ꝓhibitione
magis ꝯcupiſciᵵ. Nam ſm phm. ij. retho. Concupi
ſcentia eſt eius qd̕ abeſt nõ aũt eius qd̕ adeſt. Et cũ
ex ipſa ꝓhibitione res ꝓhibita videaᵵ abeſſe. eo ipſo
magis deſideraᵵ. Ex q̃ ſequiᵵ vxores zelotipoꝝ magis
incitari ad malũ. q2 in his magis augeᵵ ꝯcupiſcẽtia
eoꝝ que ꝓhibenᵵ. vl̕a quib⁹ ſe ꝟuari ꝑ viros ſuſpicãᵵ
Mandauit deus in veteri lege. vt vir ꝓpter amoꝛis
zelotipiã falſum crimen vxori nõ imponeret. aut per
odiũ nõ affligeret. ſed potius ſcripto libello repudij
eã dimitteret. Deut. xxiiij. Q̃ pmiſſiue fuit factum
vt dixit xp̃s Math. xix. Ad vitãdũ vxoꝛcidiũ. Vñ
nõ ſine peccato h̕ faciebãt. Nũc nullo modo illud tol
leraᵵ ꝑ leges canonicas. Et valerius narrat ꝙ q̃dã ex
nimio amoꝛe ad vxoꝛem ipſa moꝛtua ſe interfecit.

Ab vxoꝛe aũt vir .§. II.

Due ſunt ſeruãde in cõiuge

q̃rere debet q̃ muliebri ſexui videnᵵ cõpetere. inter q̃
pmũ eſt ꝙ ſit caſta ⁊ pudica. Decꝫ enĩ vtrũqꝫ ꝯiugẽ
ſibi inuicẽ fidẽ ꝟuare. Ad h̕ enĩ aſtringũᵵ: nõ ſolũ diui
no pcepto q̃ oĩs foꝛnicatio ꝓhibeᵵ. ſed etiã iure natu
rali. qd̕ dictat ꝯiunctionẽ maris ⁊ femine eſſe indiui
ſibilẽ ꝓpter bonũ ꝓlis ꝓcreande. ⁊ ad perfectũ ꝓducen
de. Ad qd̕ requiriᵵ permanẽtia maris cũ femĩa vſqꝫ
in finẽ. ex q̃ apparet eſſe mr̃imoniũ de iure naturali.
Maxime aũt decet ⁊ expedit bonis matrimonij ꝙ
vxoꝛ polleat caſtitate. quia eius violatio eſt periculo
ſioꝛ ꝙ̃ violatio viri. pꝛopter incertitudinem filioꝛũ
adulteroꝝ qui in hereditate paterna ſimul cũ legiti
timis poſſent ſuccedere. Itẽ ex hoc conditioni mulie
ris magis repugnat ꝙ̃ ꝯditioni viri. Ad caſtitatem

aũt vxoꝛis multũ facit ſobꝛietas. ⁊ cibi parcitas q̃b⁹
maxime mulieres debent pollere. Debent enĩ eſſe tẽ
perate circa cibũ ⁊ potũ. ꝓpter qd̕ natura facit eas eſſe
ꝑue ⁊ rare digeſtionis. ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑue ſũptiõis. Recitat
vale. maxi. Q̃ romanis mulierib⁹ nephas erat vinũ
bibere. Vñ ait ꝙ vini vſus olim romanis feminis
ignotũ erat. ne in aliqd̕ dedecus ꝓlaberenᵵ. q2 vſus
vini ꝯſueuit eſſe ꝓxim⁹ ad venereã incõtinẽtiã. Non
ſolũ aũt vxoꝛẽ decet eſſe caſtã in veritate. ſed etiã pu
dicã ꝙ̃tũ ad exterioꝛes coꝛpoꝛis geſtus. Debet enĩ ab
omĩ ſpecie mala abſtinere. puta a petulantia oculoꝝ
diſcurſib⁹ ſuperfluis. iordinatis coꝛꝑis motib⁹. viroꝝ
colloquijs. ludis virilib⁹. ⁊ ab oĩb⁹ hmõi. q̃ earũ ho
neſtatẽ in oculis hoĩum poſſent aliqualr̕ denigrare.
Vñ Criſ. in q̃dã ome. ſuꝑ Joh. dicit. Q̃ mulieris eſt
domi philoſophari. i. in domo operoſam continue ſe
reddere. ⁊ a diſcurſib⁹ ſe cohibere. Eſt enĩ vt dr̃ in tra
ctatu de abuſi. Vnũ abuſionis genus mulier ſine pu
dicitia. Gr̃a aũt ſuꝑ grãm mulier ſancta ⁊ pudoꝛata
Eccl. xxvj. Scdo dꝫ vir in vxoꝛe q̃rere. ꝙ ſit verecun
da ⁊ taciturna. Verecũda enĩ ſm phm. vij. ethi. eſt q̃
dã paſſio q̃ ꝯuenit etati iuuenili. Et h̕ maxie cõpetit
mulieri. Cũ enĩ ſm eũdẽ phm. Verecũdia ſit timoꝛ in
gloꝛificationis. Jd̕ ſi maxie eſt verecũdus. q̃ maxime
timet ꝯfundi vel erubeſcere coꝛã alijs. Talis aũt eſt
q̃ eſt laudis appetitiu⁹. ⁊ iteꝝ q̃ eſt ꝑui coꝛdis. Mu
lieres aũt ſunt laudis appetitiue ꝓpter carentiã virtu
tis ⁊ opeꝝ virtuoſoꝝ. ⁊ ex h̕ ſunt erubeſcitiue timen
tes ꝯfundi in ꝯſpectu alioꝝ. Itẽ ſunt timide ex ꝑui
tate coꝛdis. q̃ſi oĩa expaueſcentes. Cũ autẽ hec paſſio
ſit laudabilis. ⁊ quedã cathena retrahens a multis
turpib⁹ q̃rẽda eſt in vxoꝛe verecũdia. Alioqn ſi mu
lier verecundiã perdit. effiaᵵ audaciſſima ſine freno.
ſm illud Hiere. iij. Frons mulieris meretricis facta
eſt tibi noluiſti erubeſcere. Et intantũ excedit ꝙ vix
inueniᵵ aliqs vir q̃ ꝑpetraret illa. q̃ mulier in verecũ
da attentaret. ſiue in turpibus ſiue in q̃cunqꝫ genere
peccatoꝝ. Mulier enĩ in eo qd̕ cõcipit cõiter excedit
ſiue in bono ſiue in malo. ⁊ h̕ cõtingit ꝓpter paucita
tẽ rõnis ⁊ abũdantiã paſſionis. Signũ autẽ huius
laudabilis paſſionis videᵵ eſſe ſilentium ſiue tacitur
nitas. vt ideo nõ decet mulierẽ eſſe garrulã vel litigi
oſam. q2 h̕ maxime indicat audaciã virilẽ. quã mul
tũ vitare debent mulieres. eſt enĩ ſm phm ſilentium
oꝛnamentũ mulieris. Vñ in hmõi oꝛnamenti laudẽ
dr̃ Eccl. xxvi. Mulier ſenſata ⁊ tacita non eſt imuta
tio aĩe erudite. Exemplũ de ſara que viris. i. angelis
comedẽtib⁹ ſub arboꝛe nõ exiuit ad eos: ſed tanꝙ̃ ve
recũda ⁊ taciturna in tabernaculo manſit. Tertio de
bet vir in vxoꝛe q̃rere ꝙ ſit pia ⁊ miſericoꝛs. ſed cum
diſcretione. Mulieres enĩ cõiter ⁊ pueri ſunt miſera
tiui. ſed pueri ꝓpter innocentiã credẽtes alios eſſe in
nocentes. Et ideo oĩs indigne putant aliquid pati
Mulieres ꝟo ꝓpter mollicẽ cõplexionis quã aĩa na
turaliter imitaᵵ. ⁊ ideo nihil duꝝ alijs ſuſtinere pñt
Ad h̕ aũt maxie inducenda eſt vxoꝛ ꝓpter duo. Pri
mo ꝓpter familiã quã debet ꝯſolari. eo ꝙ cõiter in do
mo debet reſidere. Debet enĩ eſſe ſolicita ⁊ operoſa ad
ea q̃ ſunt in familia. ⁊ ꝑ familiã agenda. Scdo ꝓpter
elemoſynas paupib⁹ erogãdas. Viri enĩ ſunt intenti
ad mercatiões. ⁊ ad alia opa magnaꝝ. ad h̕ ꝙ familia
nõ deficiat in neceſſarijs. ⁊ idõ frequẽter negligũt pau
pes ⁊ ſeipos i his q̃ ſpectãt ad deũ. q̃ ꝓpᵵ vxores i hac
pte defectũ viroꝝ ſupplentes debẽt eſſe elemoſynarie
⁊ pie. tam ꝓ ſe ꝙ̃ ꝓ viris. Exemplũ de maria magda
lena cum alijs mulieribus que chꝛiſto miniſtrabant

Vxoꝛ ſit in ducenda ꝓpter duo

ꝺe facultatibꝫ ſuis. Marc. xv. ⁊ Luc. viij. Et recipie
bant hoſpicio. Luc. x. ⁊ de ſepultura eiꝰ. Mar. xvj.

Licet quantũ ad cõ. §. III.

ſtitutionẽ domus imperfecte poſt cõitatẽ viri ⁊ vxo
ris prius fit tpe cõmunitatis. dñi ⁊ ſerui ꝙ patris ⁊
filij. Natura tñ in parentibus magis eſt ſolicita circa
filios ꝙ circa ſeruos. Et ideo prius eſt agendum de
regimine filiorum. Ultimo de regimine ſeruorum.

Sollicitu do patrũ erga filioſ

Sciendũ eſt igitur ꝙ patres debent eſſe ſollicitici cir
ca filios. ad quoꝝ curã obligãt tã in iure naturali ꝙ
diuino. Jure quidẽ naturali. qꝛ filius eſt aliqͥd pr̃is
Eſt enĩ generatus de ſubſtantia patris. ſiue ꝑ modũ
pncipij tm̃ actiui. vt dicũt naturales ſiue per modũ
pncipij actiui ⁊ materialis. vt dicunt medici. vt vicꝫ
pars deciſa a patre in ſimul cũ materia a matre mi
niſtrata. fit de ſubſtãtia corpis filij materialiter. Eſt
aũt naturale ꝙ qͥlibet diligat opa ſua. vt vult pħs. iiij
ethi. Vñ patres diligũt filios. ⁊ poete poemata ſua
Hoc etiã apparet ex natura totius qḋ ad ſe naturalr̃
prẽ ſepatã trahit. pater aũt ad filiũ ſe hꝫ. vt totũ ad
partẽ. Ex q̃ ptꝫ ꝙ vehemẽs eſt amor pr̃is ad filiũ q̃ſi
ſui ad ſe. Ex amore aũt ſollicitudo cauſatur circa dile
ctũ. Sicut ergo pr̃es eſſe ſubſtantie filijs cõtulerunt
ſic cõferre tenent nutrimentũ ꝙtũ ad gubernationẽ
corporis. ⁊ diſciplinã ꝙtũ ad regimẽ moꝝ. Jure qͥdẽ
diuino ad h̔ idẽ obligant. ſicut dicit ſcriptura ex ore
ſapiẽtꝫ. Si filij tibi ſint. erudi eos. alioqͥn pr̃es q̃ ſũt
negligẽtes circa correctionẽ filiorũ. participes exiſtent
peccatoꝝ eoꝝ. ⁊ frequẽter iuſte dei iudicio in hac vita
puniuntur. Heli ſummus ſacerdos iudeoꝝ. qꝛ negli
gens ⁊ remiſſus fuit in correctione prauoꝝ filioꝝ: du
re a domino increpat. qui tandem iuſto dei iudicio
morte ſubita ac miſerabili. ꝙtũ ad oculos hoĩum. ru
ptis ceruicibꝫ a tergo cadendo extinguit. j. Reg. iiij.
Et dicendũ etiã ꝙ negligẽs fuit in correctione filiorũ
punitus fuit ex multis malis: q̃ fecerũt. vt dicĩ Grati
anus diſti. xlvij. Sicut hi qui per ĩſaniã. §. Neceſſe.
Quia aũt ſermones vniuerſales in moralibꝫ ſunt mi
nus vtiles. ꝯſiderari oportet in ſpeciali ea a qͥbꝫ filij
per patres ſunt retrahẽdi. Et ea ad q̃ ſunt inducendi

Tria ſunt ad que iu uenes na turaliter ĩ dinantur

Sunt aũt tria ꝑcipue ad q̃ iuuenes naturalr̃ inclinã
tur. a quibꝫ retrahi debẽt per patres. Sunt enĩ paſ
ſionũ ſectatores in verbis ꝓcaces ſeu lapſu lingue ꝑ
cipites. ⁊ in ſenſu ꝓprio ꝑtinaces. Sunt aũt tria ad q̃
ſunt inducendi. ſcꝫ ꝙ ſint diuinoꝝ cultores. ꝙ ſint ho
noratiui maioꝝ. ⁊ ꝙ ſint ſectatores bonoꝝ moꝝ. Pri
mo ḡ iuuenes naturaliter inſequũtur paſſiones qḋ
eis ꝯtingit ex abundãtia caloris ⁊ feruore ſanguinis
ex q̃ fit incitatio ad ꝯcupĩas venereoꝝ. Cũ ergo oĩs
hõ agat vel ex rõne: vel paſſione. Juuenes aũt vſu rõ
nis careant. ꝯſequẽs eſt eos ex paſſionibꝫ agere ⁊ ea
rũ eſſe inſecutores. ab his aũt retrahi poterũt per lr̃a
rũ ſtudiũ. ⁊ artiũ mechanicaꝝ exercitiũ. Unde ab in
fantia ſunt deputãdi ad huiꝰ opera. ⁊ maxĩe ad ſciẽ
tias liberales. vt eſt grãmatica q̃ directiua ſermonis
eſt in loquẽdo ꝯgruum. Ad dialecticã q̃ eſt directiua
rõnis in ꝯcludendo veꝝ. Ad rethoricã. q̃ eſt ſuaſiua
in ꝓponẽdo ornatuꝫ. Ad muſicã. q̃ eſt delectabilis in
vitando ociũ. Ad ariſmetricã. que eſt ĩſtructiua ꝓpor
tionuꝫ in ſciẽdo numerare. Ad geometriã: q̃ eſt men
ſuratiua ꝙtitatũ in videndo ſpacia terraꝝ. Ad aſtro
logiã. que eſt perſpectiua aſtroꝝ cognoſcẽdo natura
les effectus corpoꝝ celeſtiũ. Exẽplũ in philippo pr̃e
alexã. magni. qui pħos plures deputauit ad eruditio
nẽ alexandri. Similiter octauianus filios ſuos facie
bat exercere in exercitijs corpalibꝫ. vt in iacendo lapi
dem. funda ſaltando. ſagittando ⁊ hmõi. Filias aũt
ſuas lanificijs fecit inſtrui: vt artẽ hñent ⁊ vſum viuẽ
di. Et valent hec ad ociuꝫ iuuenuꝫ vitãdũ. Sunt in
ſup iuuenes in verbis laſciuis ꝓcaces. ⁊ lapſu lingue
ꝑcipites. alijs ꝯuiciando ⁊ facilr̃ deridendo. Mouẽ
tur autẽ ad verba laſciuie per h̔ ꝙ effrenatis affectio
nibꝫ ad venerea incitant. Unuſquiſqꝫ autẽ ſm pħm
delectabiliter cogitat. loquit ⁊ operat ea ad q̃ afficit
Erumpũt aũt faciliter ad iniurias inferẽdas. ſiue ex
eo ꝙ alijs ſe maiores reputant. feruore ſanguinis ⁊ ca
lore in eis vigente. Siue etiã qꝛ paucoꝝ experti nõ
repulſam ſunt paſſi. Vñ ſm pħm. ij. retho. Animoſi
ſunt cõiter ⁊ boni ſpei. Frequẽter autẽ deierãt. vel ad
deierãdum ſunt faciles. qꝛ nõdum aliqua ꝯſciẽtia re
morſu ꝯſcientie tacti faciliter enunciãt qḋ eis in mentem
venerit. Non etiã decentiã ꝯueniendi in alijs reſpi
ciũt. cũ multũ mentiendi ꝯſuetudo ⁊ deierandi repu
gnet. Ab his aũt vitijs lingue iuuenes retrabunt ꝑ
monita paterna ⁊ materna. Debent enĩ parẽtes cõti
nue correctioni filioꝝ inſiſtere. mõ admonẽdo. mõ in
crepãdo. modo verberãdo. ⁊ filij debẽt ſpr̃nis motio
nibꝫ obtpare ſm documẽtũ ſalomonis lib. Prouer.
Alioquin fiũt iniurioſi. ꝯtumelioſi. blaſphemi. ⁊ ver
ba ſcurilia loquẽtes. Quapropter pħs. vij. pol. do
cet iuuenes circa locutiones eſſe coercendos. Debent
aũt inſtrui ſtatim ab ipſa infantia ꝓpter temeritatem
etatis. Ex qua dociles exiſtentes. cito recipiũt formã
bonã. Si autẽ per negligentiã parentũ aut ꝓpter ali
quã innatã in natura malã diſpoſitionẽ ad hmõi vi
tia vel alia aſſueuerũt: difficile erit eos abducere: qñ
ad etatẽ ꝑfectiorẽ ꝑuenerũt. Refert Gre. in lib. dialo.
puerũ quinqꝫ annoꝝ ignibꝫ gehẽne deputatũ. ꝑcipuã
te patre in pena eius. qꝛ nõ correxerat. ex eo ꝙ ex ma
la cõſuetudine frequẽter linguã in dei blaſphemiaꝫ
relaxabat. Jtẽ ſũt in ſenſu ꝓprio pertinaces. Faciliter
enĩ annũciãt qḋ ignorãt. Et ideo vt plurimũ fatua ⁊
falſa loquunt. Et qꝛ glorioſi volũt apparere. h̔ pertina
citer defẽdere ſatagũt. Jnſuper grãdia ꝑſumũt pau
coꝝ ex periti. ad q̃ peragẽda nõ ſufficiũt. ⁊ tñ ꝙ male
fecerint ex pertinacia ꝯfiteri erubeſcũt. Ab his aũt re
trahi poterũt. Si negocia ardua ⁊ alicuiꝰ ponderis
puta regimĩa vel magna ꝯſilia. aut aliqua hmõi eis
nõ tribuant. Nã ſm pħm nõ ſunt iuuenes eligendi
duces. eo ꝙ ꝯſtat eos nõ eſſe prudẽtes. Roboam. fi
lius ſalomonis pertinax fuit. ⁊ prudentia caruit. qñ
ꝯſilio antiquoꝝ nõ acquieſcens. cõſiliũ iuuenũ ſecu
tus eſt. dure ⁊ ſuperbe ꝓplo rñdẽdo. ꝓpter qḋ magnã
partem regni meruit amittere. iij. Regum. xij.

Interea videdũ .§. IIII

eſt ad que etas iuuenilis eſt inducenda. Et dicendũ
ꝙ in fide ⁊ diuino cultu prius eſt inſtruẽda. Cũ enĩ
ea que ſũt fidei ſupra rõnẽ exiſtant: tanto citius ꝓpo
ni debẽt. ꝙto eis facilius acquieſcit. Pueri autẽ qui
rõnẽ dictoꝝ nõ querunt: cito ſunt creduli. vt pħs di
cit. ij. retho. Et maxime his q̃ dicunt a parẽtibꝫ qͥbꝫ
nõ credũt ſe falli. Vñ dr̃. ij. ethi. ꝙ iuuenes ſolũ erudi
unt a lege. Appellat autẽ ibi pħs eruditiones a lege
documenta parẽtũ. maxime ꝙtum ad finem quã te
nent. Eſt autẽ valde vtile ꝙ iuuenes in his que dei
ſunt erudiantur ab infantia. quia ſic aſſueti firmius
adherẽt. nec pñt auerti poſtmodũ ꝓpter cõſuetudinẽ
iã in naturã cõuerſã. Eſt eñi cõſuetudo altera natura
vt dr̃ in lib. de mẽo. ⁊ remi. Cuius cã aſſignat a pħo

ij.rethо. vbi dr̄ ꝙ natura ē ſp. ꝯſuetudo aūt ſepe. Se
pe aūt ꝓpinquū eſt ei qḋ ſp eſt. ⁊ ſic ꝯſuetudo ē ꝓpinq
nature. Ut aūt ea q̄ dicta ſunt iuuenes capiāt allicien
di ſunt. vt eccleſias frequentent. vbi diuina myſteria
celebrantur. ⁊ ꝙ geſta ſanctorum miracula. ⁊ hmōi fre
quenter audiant. Jdeo apl's ad Eph. vi. admonet pa
tres dicens. Educare filios in diſciplina ⁊ correctōne
dn̄i. Unde lex vet⁹ inſtituit. ꝙ pr̄es circa filios eſſent
ſoliciti de inſtructione diuini cultus. Jō dr̄ Exod. xij.
Cum dixerint vobis filij vr̄i q̄ eſt iſta religio. Dicetis
eis. victima trāſitus dn̄i eſt. Exemplū Thobie. q̊ do
cuit filiū ſuū ab infantia timere deū. ⁊ abſtinere ab oī
pctō. vtꝫ in lib. eius. c. j. Deinde ſunt inducendi vt re
uerentiā maiorib⁊ impendant. ⁊ maxime parentibus
Decet em̄ iuuenes maiores ⁊ antiq̄ores venerari. Un̄
Leui. xix. mandat̄. Corā cano capite conſurge ⁊ hono
ra perſonam ſenis. Et ideo inter p̄cepta q̄ dant̄ reſpe
ctu primi. Primū dat̄ de honoratione parentuꝫ. vn̄
in cōmendationē huius p̄cepti. pena aſpera ⁊ dura
olim infligebat̄ tranſgreſſoribuſ. Precepit eī moyſes
Deut. xxj. O, filius ꝯtumax ⁊ ꝓteruus. ⁊ parentum
imperio obedire ꝯtēnens. deberet a ꝓplo lapidari. Uide
mus etiā in hac vita freq̄nter multa aduerſa filijs e
uenire diuinitus. q̄n parentib⁊ ſunt infeſti. Exemplum
de decē frib⁊ de quib⁊ narrat Aug. xxij. de ciui. di. ca.
viij. circa finē. q̄ duri ⁊ infeſti matri ſue. cum propter
hoc malediceret eis. effecti ſunt mēbris tremebundi.

Ulterius inducendi. §. V

Sex ſunt mores laudabiles Sex ſunt vitupabiles.

ſunt iuuenes ad bonos mores inter q̊s p̄cipue expe
diunt ad ꝑfectionē iuuenculis etatis. Mores em̄ poſiti
a pho. ij. retho. q̄ꝝ ſex ſunt laudabiles. ⁊ ſex vitupabi
les ſunt quodāmodo naturales. Et ideo de his tacea
mus. ſed eos p maiori pte incluſerimus in antedictis.
Loquamur aūt ad pn̄s de morib⁊ neceſſario acq̄ren
dis. ſine quib⁊ iuuenes fiunt vitioſi. maxīe cū ad ꝑfe
ctā ꝑuenerint etatē. ⁊ iō de pueritia conandum eſt ad
eos habendos. Primo em̄ dn̄t eſſe morigerati circa ci
bum ⁊ potū. ne fiant guloſi ⁊ leccatores. Scd̄o circa
ludos decentes ⁊ ꝯgruos. ne fiant blaſphemi. ⁊ taxil
lorꝝ luſores. Tertio circa honeſtas ſocietates. ne fiant
malorꝝ hoīm ſectatores. Primo ergo adhibēda ē cau
tela circa filios. ne ſint intꝑati circa comeſtibilia. Nā
ex cibo inordinato mō ſumpto efficiunt̄ guloſi. et ad
ꝯuerſandū inepti. Ex vino etiam intꝑate ſūpto fiunt
multipl'r vitioſi. Facilter em̄ fiunt ebrioſi. laſciui. ⁊ ri
xoſi. Ebrioſi q̄dem. q̄ aſcendentib⁊ fumoſitatib⁊ que
hn̄t ex vino generari. turbat̄ cerebꝝ. quo turbato rō
deꝑmit̄. ⁊ ſic eius vſus impedit̄. vnde ebrietas cauſa
tur. Fiunt etiam laſciui ꝑ h̄ ꝙ corpus calefit. quo cale
facto. fit incitatio ⁊ ꝓuocatio ad luxuriā. Uenter em̄
⁊ genitalia ſm̄ Hiero. ſunt vicina mēbra. vt ex vici
nitate mēbrorꝝ intelligat̄ ꝯfederatio vitiorꝝ. q̄ vt dicit
idē. Uenter mero eſtuans facile ſpumat in libidineꝫ
di. xxxv. Uenter. Fiunt etiā rixoſi. qḋ ex ꝑma cā ꝯtin
git. Nā cerebro turbato. ⁊ vſu rōis amiſſo. faciliter ꝓ
rumpunt in verba inordinata. Ex h̄ cauſant̄ lites et
diſſenſiones. Habet em̄ vinū in nimia q̄ꝫtitate ſum
ptum ſanguinē inflāmare. ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns hoīem aīoſuꝫ
reddere. ⁊ iraſcibilē. Propter hoc aſſuefaciendi ſūt iu
uenes ad ꝑcitatē cibi ⁊ potus. Tullius li. ij. de tuſcu.
q̄ōnib⁊ narrat. O, licurgi laborib⁊ ⁊ abſtinētijs eru
diunt iuentutē. venando. currendo. eſuriendo. ſitien
do. algendo. eſtuando. Et Sene. li. ij. de ira dicit. O,
educatio filiorum maximam diligentiam plurimum
profuturam deſiderat. Facile eſt em̄ animos teneros
ꝯponere. ſed difficile ſcindunt̄ vitia. q̄ nobiſcū creuē
rūt. Un̄ ꝓuē. xxij. Adoleſcēs iuxta viā ſuā gradit̄. cū
ſenuerit nō recedit ab ea. Scd̄o inducendi ſunt ad lu
dos decentes ⁊ honeſta ſolatia. ſm̄ em̄ phm̄. viij. pol'.
Lud⁹ eſt neceſſarius in vita hūana. Eſt em̄ vt dicit
q̄dā deductio ꝑ quā vitant̄ tedia vite. inertia corꝑis.
⁊ ꝓnitas ad laſciuiā. Pueri em̄ neſciūt eē ocioſi. quia
humana mens naturalr̄ ociū refugit. Et iō ꝑmitti de
bent circa ludos occupari. dumō nō ſint inhōeſti. alr̄
oq̄n vagari incipiūt de illicitis cogitationibus. Ui
tat̄ etiā ab eis inertia corꝑalis. dū ꝑ conuenientes lu
dos corꝝ mēbra abiliora reddunt̄ ad q̄uiora exercitia
ſuſtinēda. eis ꝑuenientib⁊ ad etatē ꝑfectā. hui⁹ aūt lu
di nō ſunt ſolū intelligendi q̊ ꝑ corp⁹ exercent̄. vt tro
ci lud⁹. ſicut dicit Catho. ſed etiā q̊ auditu ⁊ viſu ꝑcipiū
tur. vn̄ eis interdū ſunt recitāde honeſte fabule ⁊ pa
bolice. ſm̄ fictionē eſopi. ⁊ aliq̄ pulcre hiſtorie. q̊b⁊ li
bēter incēdant. Coercēdi etiā ſūt ab īpudicis ⁊ īhone
ſtis viſibilib⁊. nō ſolū in veritate. verꝝ etiā in imagib⁊
⁊ picturis. vt vult phs. vij. eth. Cū iſmael fili⁹ abrae
ex ancilla natus iſaac frēm ſuū natū ex libera matre. ſ.
ſara. vellet inducere ad turpem ludum idolatrie vl' la
ſciuie egreferens ſara dixit ad abraā virum ſuū. Eijce
ancillā ⁊ filiū eius. Gen̄. xxi. Tertio inducendi ſūt ad
ſocietates honeſtas. ⁊ retrahēdi a prauis. Jnter cete
ra em̄ q̄ maxīe nocent eis eſt inordinata ſocietas. Fiūt
em̄ ex h̄ varij fures. ⁊ vniuerſaliter ad oīa vitia. queꝫ
ſocios videt̄ irretitos. facillime ꝯuertunt̄ qḋ eis ꝯtin
gere videt̄ ꝓpter tres ꝓprietates q̄ in eis reꝑiunt̄. Sūt
em̄ molles ⁊ faciliter ductiles. Cōplexionē em̄ corꝑis
tenerā ꝯſequit̄ ꝯditio aīe maxīe q̄ꝫtū ad ptē ſenſitiuā.
cui⁹ opatōnes pueri maxīe inſequunt̄. Mollia autē
⁊ dulcia facillime impꝛſſionē recipiunt ad modū cere.
Juuenes ergo ad mores ſociorꝝ cito inclinant̄. Sunt
etiā nimis amatores amicitiarꝝ. vt dr̄. ij. retho. Et ſo
dales diligūt. q̄ gaudent ꝯuiuere ſilib⁊. Ubi eſt autē
multa iuuenū ꝯgregatio. ibi multū ē de ſenſualitate
⁊ parꝝ de rōne. ⁊ ſic neceſſe eſt fieri vana ⁊ diſſoluta ac
multū inordinata. Jtē iuuenes ſunt multū creduli. vt
dictū ē ſ. Cū em̄ parꝝ vigeāt rōne. faciliter credūt ⁊ iō
cito pn̄t ſeduci. Jgit̄ ꝓpter p̄dicta debent pr̄es ſiue ꝑ
ſe. ſiue ꝑ pedagogos filios admonere. vt diligenter cō
ſiderent ſocios magis maturos ⁊ cōpoſitos cum q̊b⁊
ꝯuerſent̄. alioſq̄ꝫ deuitēt ⁊ fugiāt. Narrat Boeti⁹ ī li.
de diſci. ſcho. de filio lucretij. ꝙ fuit abſq̄ꝫ diſciplina
nutritus ꝯſumens bona paterna cum aleatoribus et
leccatorib⁊. hic cū a patre de patibulo freq̄nter eēt re
demptus demū iterꝝ captus patris penuria redimi
nō potuit. q̊ cū lachrymis voce q̄rula oſculū a pr̄e pe
tijt. ⁊ cū pr̄ acceſſiſſet ad eū. naſum pr̄is filius morſu
acutiſſimo ſecuit dicens. Quare bonos ſocios ꝯtem
pſi. quare mgr̄i documētis nō obediui. q̄re meis pra
uis morib⁊ nō obſtitiſti. Nunc de te capio vindictaꝫ.

Expedit aūt et cō §. VI.

Aliq̄s eē ſuos trib⁹ ō cauſ

ueniens eſt aliq̄s eē ſeruos. ⁊ h̄ trib⁊ de cauſis. ſ. ꝓpter
appetit⁹ corruptōꝫ. ꝓpter intellectus deꝑſſionē. ⁊ ꝓpter
rerꝝ tꝑaliū admīſtratōꝫ. q̄ em̄ aliq̊ ſūt in appetitu de
prauati ⁊ ad mala ꝓni. dignū ē eos ſuos aliorꝝ exiſte
re ⁊ pena ſuitut̄ p̄uiri. ⁊ iſta fuit pria cā inducēs ſui
tutē. vtꝫ de filio Noe noīe cham. verēda pr̄is deridē
ti ꝓpter c⁹ irreuerētiā tota ei⁹ poſteritas ſeruituti eſt de
dita. Jtē dignū eſt aliq̄s eſſe ſeruos aliorꝝ ꝓpter itel
lect⁹ deꝑſſionē. Et iſta eſt cā quodammodo ex natu
ra inducta. vt tangit phs. j. pol'. Qui enim ſunt cor
pore fortes ⁊ robuſti ad onera ſuſtinenda intellect⁹

deficiunt vt plurimū. ⁊ hi apti ſunt ad ſeruiendū vt
a ſapientib⁹ regant. Qui vero ſunt carne molles. ⁊ vi
rib⁹ corporis deſtituti intellectu ſunt vigentes. vt pluri
mū. Et hi apti ſunt ad dn̄andū ⁊ alios regendū. Itē
expedit aliq̄s eſſe ſeruos ꝓpter penuriā rerū tpalium
ex q̄ maiorib⁹ ſeruire tanq̄ eorū miſtri cogunt. qui vt
corpal'r ſuſtenteni aliorū regimini ſe ſubdunt. His vi
ſis videnda ſunt. q̄ ⁊ q̄r obſeruāda ſunt ad h̄ ꝙ couē
nienter habeant ſe ſerui ad dominos ⁊ econuerſo. Eſt
aūt ſciendū ꝙ ſerui ad dn̄os ſe dn̄t hr̄e tripl'r. ad h̄
ꝙ digne exerceant officium debitum. ſ. Q, ſūt fideles
in cōmiſſis a dn̄is ſuis. Intelligentes in p̄ceptiſ. ⁊ de
centes ī obſequijs. Debent ergo primo eſſe fideles in
his que eis a dominis cōmittunt. Nomen em̄ ſerui a
ſeruiendo dictū eſt. vel a ſeruando. Ille igit' vere ſeru⁹
eſt qui in ſeruiendo eſt conſeruatiuus bonorū dn̄i ſui.
Vn̄ in cōmendationē fidelitatis ſeruorū ꝓmittit eos
dn̄s. ſupra multa conſtituere. qui etiam in pauco fue
rūt fideles. Math. xxv Narrat valerius li. iij. de q̄
dam milite ceſari fideliſſimo. qui cū eſſet captus. ⁊ ad
Anthoniū adductus. inuitat⁹ ab eo ꝙ ceſaris miles
nō eſſet ampli⁹. ſed ſuus rn̄dit. Iugulari me poti⁹ iu
be. q2 nec ſalutis bn̄ficio. nec mortis ſupplicio abduci
poſſum. vt ceſaris miles eſſe deſinā ⁊ tuus eſſe incipi
am. Anthonius aūt ſue felicitatis merito vitā cōceſ
ſit. Nō ſolū aūt dn̄t eſſe fideles. ne dn̄os ſuos defrau
dent. ſed etiā ꝓuidi ⁊ intelligētes. ne ab alijs circa do
minorū bona defraudent. ⁊ vt etiā ea q̄ his mandant
recte apprehendant ⁊ debite exeq̄nt. vt dn̄s in euāge
lio cōmendat ſeruū q̄ cū fidelitate habet prudentiam
Fidelis inquit ſeruus ⁊ prudens quē ꝯſtituit dn̄s ſu
per familiā ſuā. Math. xxiiij. Vera aūt prudētia ſer
uorū eſt qn̄ cū intelligentia ſtatim ſequit' ꝓmpta obe
dientia. Vn̄ Hiero. ſup hierem̄. ait. Serui eſt demiſ
ſo capite aure patula. prompta voluntate ad obediē
dum audire vocem dn̄i. Iuxta illud Samuelis. j. Re
gum. iij. Loquere dn̄e. quia audit ſeruus tuus. D3 er
go ſeruus mandatum dn̄i attente audire. recte appre
hendere. ⁊ ip̄m ſine dilatione executioni mandare. q̄
dem monachus dum ſcriberet in cella ⁊ p̄mā ptē l'r̄e o
incboaſſet. a ſuo patre abbate vocat'. q̄ mox litterā3 in
cōpletā dimittens de cella egredit'. vt abbatis imꝑio
pareat. Rediens ꝟo ad l'rām illam merito obediētie
ex auro completā inuenit diuinitus. Decet tertio ſer
uos eſſe decentos ⁊ puros non ſolum mundicia cor
pali quam decet hr̄e miniſtros. ſed multomagis mū
dicia mentali. ne ſint morū corruptores in familia. Ex
hoc em̄ poſſet p̄ſtari maguū nocumentū tam filijs q̄
etiā filiab⁹. ⁊ alijs quibuſcunq̄ in domo ꝑmanētib⁹.
Vn̄ ps̄. c. Ambulans in via īmaculata. hic mihi mi
niſtrabat. Exemplū in Ioſeph. qui de adulterio inui
tatus ab vxore dn̄i ſui operi nephario nullaten⁹ acq̄e
uit ſed dixit. Ecce dn̄s me⁹ omnib⁹ mihi tradit'. igno
rat q̄d habeat in domo ſua. nec quicq̄ eſt quod non
in mea ptāte ſit p̄ter te q̄ vxor eius es. Quō poſſum
hoc facere. Gen̄. xxxix.

Q, ſerui dn̄t ſe habere ad dn̄os tripliciter

Exemplū de q̄dam mōacho.

Dn̄i aūt ad ſeruos. §. VII

ſil'r tripl'r ſe hr̄e dn̄t. vic3 vt ſint in loq̄ndo placidi. ne
verbis durior ib⁹ exaſpent'. in remunerando bn̄fici ne
compulſi neceſſitatibus furentur. Et in mandando
diſcreti. ne nimis ḡuaminibus onerent'. Primo ergo
decet dn̄os ad ſuos eſſe verbis placidos. Aſperitas
em̄ ꝟborū reddit dn̄os ſeruis oneroſos. vt non eis a
ſeruis ꝓmpto aīo ſeruiat'. Aduertendū tn̄ ē. ꝙ nō de
cet dn̄os ſe nimis familiares exhibere ſuis. ſic em̄ ve
nirent in ꝯtemptū. Eſt ergo mediū tenendū q̄tū poſ
ſibile ē. vt vic3 nō nimis inhūanos ſe reddāt. nec ſe ni
mis ꝯtēptibiles exhibeant. Nam em̄ vt ait Ariſtote.
v. poli. Princeps d3 eſſe ſeuerus. ſ. reuerendus. quod
p̄t intelligi in q̄cuuq̄ regimine. ſiue reſpectu vxorꝫ vl'
filiorū ſeu etiā ſeruorū. vel economico ſeu etiā in politi
co ⁊ regali. Scd̄o decet eſſe dn̄os bn̄ficos in remune
rando. Dn̄t em̄ ꝓuidere neceſſitatib⁹ ſeruorū ſm̄ decē
tiā ⁊ exigentiā ſeruorū ⁊ ꝯuentōes pactorū. alioq̄n effi
ciunt' fures ⁊ diſſipatores bonorū dn̄orū ſuorū. Tertio
decet dn̄os eē diſcretos circa ſeruicia diſtinguenda. ⁊
ꝯditiones ⁊ imponēda ſeruis. Dūt em̄ dn̄i exꝑiri ꝑus
q̄litates ſeruientiū. ⁊ q̄ſdā ad q̄dam deputare. ⁊ q̄ſdā
ad alia ſm̄ eorū idoneitatē diuerſam. Nec etiam dn̄t
eos grauare q̄titatē ſeruitiorū. vel etiā diuturnitate
laboris. ſed menſurare eorū ⁊ ꝓportionare laboribus.
Sic em̄ oīa ordinate fiant. ⁊ tota res domeſtica ī pa
ce q̄eſcet. Mandauit ds̄ in lege veteri ꝙ ſerui mode
ſte a dn̄is tractent'. ne vic3 īmoderatis labori⁹ affli
gerent'. Vn̄ voluit in Deutero. xv. ꝙ in die ſabbati re
q̄eſceret ſeruus ⁊ ancilla. Et iterū. ꝙ in ſeptimo anno a
ſeruitio lib eſſet. vt habet' Deute. v. Ad p̄dicta menſu
rando expedit dn̄i p̄mo. puta ꝙ ſint ꝯſideratiui ſue
ꝯditōnis ad hoc ꝙ dep̄mat' in eis tumor elatōis. De
bent em̄ ꝯſiderare ſeruos ex eiſdem ſeminibus eſſe or
tos. ſicut dicit Seneca. Eodem frui celo. eque ſpirari
eque mori. Preterea cogitare debent hec eſſe bona for
tune. que in ſibi ſubiectis freq̄nter placidos. et iſteſq̄
cōmutat vultus. Neſcis inquit Seneca q̄ etate ecu
ba ſeruire repit. q̄ creſus. q̄ darij mater. q̄ diogenes
Sic ergo cū iferiore viuas. quēadmodū ſupiorē tecū
viuere vel'. Inſuper ꝯſiderare dn̄t dn̄i ſe ab vno deo
eſſe ꝓductos ad ſuā imaginē eſſe factos. ⁊ eiuſdē glīe
eſſe capaces. Quapropter deus hoīes q̄s ſic equalis
ꝯditionis ꝯdidit. non hominibus p̄tulit. ſ3 pecorib⁹
Dn̄amini inquit piſcibus maris ⁊ volatilibus celi ⁊c̄
Gen̄. j. Vn̄ dicit Aug⁹ ꝙ p̄mi iuſti paſtores pecorum
magis q̄ reges hoīm ꝯſtituti ſunt. Exemplū de ſer
uo neq̄. q̄ noluit ꝯpati ſocio de ꝑuo deb ito. miſſus
fuit in carcerē Mat. xviij. Exemplū de btō martino.
q̄ in militia ſuiebat ſeruo ſuo cū debuiſſet ſuire ab eo

Caplm̄. vj.

De prudentia regnatiua.

P

Oſt prudentiā dire
ctiuā familie. q̄ dr̄ economica. vt recto ordi
ne ꝓcedamus agendū eſt de prudētia q̄ dr̄
regnatiua. ſiue legis poſitiua. Hec em̄ eſt hmōi neceſ
ſaria inq̄3tū eſt rector cōītatiſ perfecte. vt ē ciuitas vel
regnū. Et q2 regnū eſt regere ciuitates ⁊ regna inſup
⁊ leges ꝯdere. Iō tal' prudentia dr̄ regnatiua. ſiue le
gis poſitiua ſub q̄ hn̄t ꝯphēdi q̄cunq̄ alia recta regi
mina p̄ncipū. vtputa ducū. comitū. ⁊ pratū. ⁊ hmōi.
Hec aūt ꝟt⁹ tātomagis ē p̄ncipib⁹ ⁊ rectoribus nccīa
q̄nto pl'es hn̄t ſue gubernatōi ſubiectos. Vn̄ eis ſub
ſpēali rōne ꝯuenit tanq̄ ꝓpria. Regere em̄ alios ⁊ di
rigere in finē debitū fit ꝑ prudentiam. Vn̄ dicit ph̄s
vij. eth. Illos eſtimam⁹ prudentes. q̄ ſibi ⁊ alijs pn̄t
bona ſpeculari ⁊ ꝓuidere. Prouidentia ergo in p̄nci
pe d3 eē q̄dā cognitio vniuerſal' excedēs ꝯgnitōes ſin
gulorū ⁊ ſe extēdens ad bonū cōe oīm. dn̄t em̄ ꝑ eius
prudētiā opatōes ſubditorū dirigi in finē debitū. Cū
ergo tātū bonū ſit ē directio oīm. ⁊ gubnatio bōi cō
munis ꝓueniat ex prudētia p̄ſidētis. diligēter aduer
tendū ē. ne in regimie p̄ficiat' q̄ hac ꝟtute careat. Nā
talis feliciter in tyrannidē degenerat. cū em̄ per pru
dentiam vere bona. q̄ ſunt opa virtutum cognoſcat'.

Q, dn̄i dn̄t ſe habere triplic' ad ſeruos

et ad ipſa facienda hoīes dirigant̄ ſequit̄ q̄ p̄ impru-
dentiā ⁊ fatuitatē bona ſenſibilia q̄ nō ſunt vere bōa
vt ſunt diuitie ⁊ delitie corꝑales tāq̄ʒ bona ſimplicit̄
acceptent̄. Circa talia nāq̄ʒ ponet rector imprudēs ſtu-
diū ſuū. vt omiſſis oꝑib⁊ virtutum affluat diuitijs ⁊
ſenſibilib⁊ bonis. ꝓpter qđ efficiet̄ expoliator bōi cō-
munis. depđator ppl'i. extorſor pecuniarum vndecū-
q̄ʒ. ⁊ oīm ſubditoꝝ oppſſor. Hec aūt ſunt tyrannoruʒ
Ex hoc vlterius ſeq̄tur ruina ciuitatis. q2 ppl's nō va-
lens ſuſtinere tanta ḡuamīa ciuitatē deſeret propter
qđ deſerent̄ artes. agricultura tollet̄. ⁊ finaliter poli-
cia pibit. ſi longo tp̄e hmōi tyrannidē exercere ſtudeāt
p̄ſidentis. Patet ergo q̄nta mala ꝑuenire poſſunt ex inſipiētiā
denciā ſumme neceſſariam eſſe preſidentibus. deo ſi-
bi ꝑmittente q̄ daret omne quod peteret. ip̄am ſolaʒ
poſtulauit dicens. Da ſeruo tuo cor docile. vt iudicare
poſſit ppl'm tuū. ⁊ diſcernere inter malum ⁊ bonum.
iij. reg. ij. Tullius in li. de offi. loquens de bello Athe-
nienſiū p̄fert prudentiā fortitudini.

Et virtu-
te pruden-
tie p̄nceps
dz tria
ſtudere

Princeps aūt ex §. I.

virtute prudentie p̄cipue dz circa q̄tuor ſtudere. vicʒ
vt deo placeat. pplo ꝑ poſſe ſatiſfaciat. reipublice p̄-
uideat. ⁊ leges iuſtas ⁊ poſſibiles ꝯdat. Ad hec omīa
ꝑagēda dz cura ꝑuigili intendere. Et p̄mo q̄ đo pla-
ceat. Qui em̄ alios regit ⁊ ordinare ſtudet in finē de-
bitū p̄us conari dz. vt ſeip̄m ordinet in deū. q̄' eſt fi-
nis oīm regenti. Ex h̄ aūt duo bona ꝯſequitur. Prīo
q2 p̄nceps a pplo magis diligit̄. ſi viderit eū eē cultō-
rem diuinoꝝ ⁊ oꝑantem virtuoſa. Vn̄ phs dicit. O;
p̄ncipem decet eſſe deiculam. Debet em̄ p̄nceps eccle-
ſias fabricare ⁊ eas frequentare. hoſpitalia erigere. et
paupes enutrire. Scđo q2 facilius ppl'm gubnabit ⁊
ad bona traheт. Videns em̄ ppl's dn̄m ſuū de diuis
curantē admirabit̄ eum. putans ip̄m deo eſſe cōiun-
ctum. ⁊ ſibi familiarem. eumq̄ʒ imitari ſtudebit. Rex
ſalomon edificato templo. ſtetit an̄ altare dn̄i in con-
ſpectu eccleſie iſrael. ⁊ expanſis manibus in celum. et
genibus in terrā fixis. longā orationem an̄ deū fudit
ꝑ ſalute ppl'i. ꝓpter qđ ppl's bn̄dicens regi. gaudens
reuerſus eſt in tabernacula ſua. iij. Reg. viij. ⁊ ix. Ex
hiſtoria tripartita. hētur de conſtantino q̄ fuit đi cul-
tor viſo in ſomnis ſigno crucis ⁊ ei dicto. q̄ in h̄ vin-
ceret. Fec̄ vexillū crucis an̄ exercitū ꝯferri. Et de pala-
cio oratoriū fecit. ⁊ tabernaculū inſtar eccl'e fieri man-
dauit qđ ſecū deferebat qn̄ in bellum procedebat. vt
tam ip̄e q̄ʒ milites diuina audirent. ⁊ multa pulcra
ordinauit ad exaltatōʒ fidei ⁊ eccleſie. Sil'r ioſias rex
factus ſup iudā multū fuit ſolicitus ⁊ zelans ad redu-
cendū ppl'm ad veꝝ cultū dei. iiij. Reg. xxij. ⁊ xxiij. et
ij. Paral. Scđo dz ſtudere vt pplo ſatiſfaciat. qđ fit
dum ſe non ſeueꝝ. ſʒ reuerendum exhibet. ſi familiam
honeſtam ⁊ curialem habeat. ſi ſapientes conſiliarios
cōſulat. ſi iudices iuſtos teneat. ſi bn̄factores digne p̄-
miat. ⁊ delinq̄ntibus penas debitas iſligat. Per hec
ppl's conſolabitur diſſenſiones. emulationes. ⁊ mur-
murationes vitabit. Sicq̄ʒ in pace quieſcens in dile-
ctionem p̄ncipis aſſurget. Rex dauid multū ſe gra-
tum ⁊ dilectum pplo exhibuit. Unde voleti exire ad
bellum ꝯtra abſolon. dixit ppl's. nō exibis. q2 tu vn⁹
ꝓ decem milib⁊ ꝯputaris. ij. Reg. xviij. Sic clemens
papa ab omnib⁊ multū amabat̄. Nicolaus etiā omi-
bus ſe amabilē exhibebat. Debet tertio ſtudere vt p̄-
uideat reipub. qđ q̄dē fit ſi in illa ea habent̄ que pn̄t
eſſe ad directōʒ ⁊ ꝯſolationē ⁊ corꝑalem ſuſtentatōem

Ad directionē aūt reipub. valent ſapientes. ad quod
maxime dz p̄nceps intendere. Debet em̄ ꝓcurare q̄ in
ciuitate ſit ſtudiū l'rarum ꝓ pueris erudiēdis. q̄ ſint
iuriſperiti ꝓ directione cauſarum ⁊ ꝯſilijs dandis et
alij ſapientes ſcḋm q̄ viderit ciuitati expedire. Vn̄ po-
nit phs. O; ad veꝝ regē ꝑtinet ſapiētes etiā extrane-
os ſi ꝓprios non hʒ honorare ⁊ ꝓmouere. Ad ꝯſolatio-
nem aūt reipu. valent v̄tuoſi. Non em̄ ſolū in ciuita-
te dz eſſe directio q̄ eſt ꝑ ſapientes. ſʒ etiam recta oꝑa-
tio q̄ eſt ꝑ amicos dei. Et ad h̄ maxime dz p̄nceps in-
tendere vicʒ vt habeat in ciuitate religioſos. verbum
dei p̄dicantes. clericos honeſtos diuina celebrantes. ⁊
alios timentes deum q̄ ꝓ pplo orent. cum frequenter
inueniamus ciuitates ſaluatas ꝓpter merita aliquoꝝ
amicoꝝ dei. Ad corꝑalem vero ſuſtentationem valent
bona fortune. Vn̄ p̄nceps diligenter debet attēdere
ne in ciuitate accidat cariſtia. ſed abūdantia victuali-
um ſit in ea. ⁊ ad hoc ꝯſeq̄ndum debet p̄uenire ⁊ fru-
ctus reſeruare tp̄e optuno. non obſtante q̄ ꝑditio fi-
at in fructib⁊ reſeruatis. Debet aūt p̄cipue conatum
adhibere circa maxime neceſſaria. vt eſt frumentum
ſal ⁊ hmōi. Pharao rex egypti videns ioſeph ſapien-
tem eū multo honore p̄uenit. ⁊ toti regione p̄fecit. vt
copia frum̄ti ſuati future fami puideret. Gen̄. xli. In
ep'la quā dr̄ ariſto. Alexādro ſcp̄ſiſſe. tale ſibi dat do-
cumentū. Decet regē legiferos honorare. religioſos ve-
nerari. ſapiētes ſublimare. ⁊ cū eis ꝯferre. q̄ʒtū ꝓ ad
ꝓuiſionē coꝝ q̄ pn̄t accidere ſubdit idē Ariſt. Optet
regē futura cogitare. ⁊ futuris caſib⁹ prudēt̄ occurrere.

Cum aūt ſecundū §. II.

p̄hm. vi. ethi. due ſunt prudētie politice. Una que eſt
q̄ſi architectonica in p̄ncipe exiſtens q̄ nunc dicta eſt
regnatiua vel legis poſitiua. ⁊ alia q̄ſi manu operans
in ſubditis exiſtens. que cōi noīe retento dr̄ politica. Due ſūt prudētie politice
Reſtat p⁹ p̄dicta vt de hac aliq̄d dicamus. vbi p̄us
oſtendendum eſt omnem hoīem natura eſſe politicuʒ
⁊ ciuilem. ⁊ ꝑ ꝯſequens idoneum ad obſeruantiā ciui-
lium p̄ceptoꝝ. Nec obſtat q̄ aliq̄ eligant vitam ſolita-
riam ⁊ campeſtrē. Hoc em̄ p̄t eſſe tribus de cauſis. vt
ponit phs. j. politi. Quia aut tales ſunt vt dij aut ſi-
cut beſtie. aut bonis fortune p̄uati. Aliqui enim tacti
amore dei. vitā ſocialē deſerūt. ⁊ ſolitariā eligūt vt ex-
peditius diuine ꝯtēplatōi vacare poſſint. ſic fuerunt
multi ſcti patres. vt Anthonius. Benedictus. mul-
tiq̄ʒ alij in deſerto degentes. Hi tales pn̄t dici dij ꝑ-
ticipatiue. q2 deo aſſimilari ſtudent in ꝯtemplatione
ſumme veritatis. Alij vero habent naturam ſilueſtrē
⁊ ferocem. ⁊ ad conuiuendū cum alijs importabilem
Et tales ſub iugo legis ſit cum alijs ſtare non valen-
tes. beſtie dicunt̄. non hoīes. q2 hoīm eſt inſimul ſoci-
aliter ꝯuiuere. De hoc duplici genere hoīm dic̄ phs
p̄dicto lib. O; nō potēs cū alijs cōicare. ei nl'la eſt ps
ciuitatis. ſed eſt vel beſtia vel deus. Sunt inſup alij
q̄ ciues eſſe non pn̄t. ſunt em̄ bonis fortune priuati.
puta diuitijs ⁊ potentia. Hi paupertati preſſi ciuita-
tes deſerere cogunt̄. ⁊ loca campeſtria ⁊ ſolitaria ad
agros excolendos habitare. His cauſis remotis que
communiter ſunt ab humana natura extranee. Om-
nis homo naturaliter eſt ciuilis ⁊ politicus. qđ dupli-
citer oñdi poteſt. Primo ex eo q̄ habet cōc̄s ꝯceptus
quos per vocem vult alteri cōmunicare. Delectat̄ em̄
homo alteri indicare quod concipit. ⁊ ſimul cum eo
conferre quod non ſolum eſt ad delectationem. ſed et
ad neceſſitatem. Nam quod vnus nō videt ꝑ intelle-
ctū alteri⁹ intellect⁹ ſupplet. ⁊ ſic colloquiū rōcinantis

boīs cū hoīe facit ad bonū ꝯſiliū.ꝛ ꝑ ꝯſequēs ad bonum iudiciū. Cōuenienter ergo diffinit hō aīal eē rōnale. Ratio eñi diſcurſum inq̄ſitionis importat q̄ tādem ad rōnem veri terminatur. Cayn poſtq̄ȝ genuit enoch. dr̄ pm⁹ edificaſſe ciuitatē. quā vocauit Enoch ex noīe filij. Geñ.iiij. Ubi dat intelligi q̄ iam multiplicatus erat in filijs ꝛ nepotibus ad quoꝝ cuſtodiā ꝛ humanaꝝ neceſſitatū ſubuentionē ſub certꝭ officijs ꝛ modis viuendi pmus ordinauit. vt dr̄ in ſcolaſtica hyſtoria. Ex quo etiā patȝ q̄ neceſſaria eſt omī hoī ciuitatis habitatori p̄dicta prudentia politi a q̄ fit idoneus obſeruator legis. q̄ etiā alijs ſciat ꝯuiuere ꝛ pncipib⁹ obedire. Ubi eſt aduertenduȝ. q̄ aliter mouetur ſubdit⁹ a pncipante. ꝛ aliter irrōnabilia ꝛ inanimata. mouent a ſuis motoribus. Nam ſic mouent q̄ non mouent. ꝛ ſic agunt q̄ nō agunt. Nō eñi hñt dnium ſui actus. cū libero arbitrio carent. ꝛ ideo rectitudo regiminis tm̄ eſt in ſuis motorib⁹. Sed homo ſubdit⁹ pncipi ſic mouet. ꝛ agit ab eo ꝑ p̄ceptū q̄ tamen mouet ſeip̄m ꝑ liberꝝ arbitriū. Et iō req̄rit in eo quedam rectitudo regiminis ꝑ quā ſeip̄m dirigat in obediendo maiorib⁹. ꝛ ꝯuiuendo alijs ciuib⁹. Uñ tullius lib.j de offi. dicit q̄ in republi. ſunt magratus. pſone puate ꝛ etiam pegrini. ad quos omnes ſpectat hr̄e ꝓpriam prudentiā ſm coꝝ officiū. ſicut ad magiſtratus pertinet curā hr̄e ciuitatis. ſeruare leges. iura deſcribere. et ſue fidei cōmiſſa meminiſſe. Ad priuatum vo ciuem pertinet recto iure alijs ꝯuiuere. nec ſubmiſſum. nec abiectum. nec ſe efferentem nimis eſſe. Talem eñi dicere ſolemus bonū ciuem. Peregrini vo eſt p̄ter ſuum negociū nil agere. de alio nō inq̄rere. q̄ꝛ vitioſum ē in aliena patria curioſum eſſe. Ex talib⁹ igit officijs per prudentiā ordinatis ꝯſurgit armonia pacis in republi. Nam ſm aug. in li. de ciui. dei. Quilibet in ciuitate eſt. ſicͣ vna lr̄a in ſermone. Et ſicut vna corda in cythara. q̄ cū bñ fuerint cū alijs ordinata. ꝯſurgit ꝯcentus armoniacus ſm ꝓportionem diſtinctus. Sic etiam in multis pſonis in ciuitate ſummis medijs ꝛ infimis. interiectiſq̄ȝ alijs ordinibus ſm ꝓportionē officioꝝ ordinatis ꝯſurgit optima policia. Hanc prudētiā ordinauit deus in pplo iudeoꝝ. Primo reſpectu p̄ſidentiū in loco iudicij. Unde ſtatuit in eis copiam iudicū dicens. Deutero.xvi. Judices ꝛ mgr̄os conſtitues in omnib⁹ portis tuis. De ambiguis vero ꝛ arduis voluit eſſe recurſum ad locū vnū a deo electum in q̄ eēt ꝛ ſūm⁹ ſacerdos q̄ determinaret dubia emergentia circa diuinū cultū. ꝛ ſūmus iudex q̄ determinaret dubia pertinentia ad iudicia hoīm. Sicut patet Deutero.xvij. Deinde q̄ꝛtum ad cōem ciuiū ꝯuerſationem ſtatuit fieri cōicatōȝ de rebus ꝓuis. abſq̄ȝ p̄cio dicens. Deutero.xxiij. Ingreſſus vineam ꝓximi tui. comedes vuas q̄ꝛtum tibi placuerit. foras aūt ne efferas tecum. Ne vicȝ ex h̄ daret occaſio grauis damni. ex quo pax turbari poſſet. que inter diſciplinatos non turbat ex ꝓuoꝝ acceptione. ſȝ magis amicicia ꝯfirmatur. ꝛ hoīes aſſueſiunt ad faciliter cōicandū. Quātuȝ ad mutuoꝝ ſubuentionem. que eſt frequens ꝛ neceſſaria inter hoīes. voluit curiales eſſe eos ꝛ faciles. Et h̄ tripliciter. Primo ne cū mutuū ꝯcederent vſuras exigerent. vel pignora vite neceſſaria acciperent. Et ſi acciperent ante ſolis occaſum reſtituerent. Uñ Deute. xxiiij. mandauit q̄ nō acciperent ꝓ pignore molaȝ. q̄ꝛ eius vſus neceſſarius eſt hñtibus molēdi exercitium. Si vo veſtimentū acciperent loco pignoris q̄ ante ſolē occaſum redderent. Sicͣ dr̄ ibidē. ꝛ Exo.xxij. Si pecuniam tuam dederis populo meo pauperi q̄ tecum habitat. nō vrgebis cū q̄ſi exactor. nec vſuris opprimes. Secundo q̄ nō importune exigerent. Uñ dicͣ Exod. xxij. ꝛ Deutero xxiiij. O, in repetendo non deberēt domum ingredi. Eſt eñi domus tutiſſimum homis receptaculū. Et ideo moleſtū eſt nō ſolū hoī. ſed etiaȝ cuiq̄ȝ aīali quod in ꝓprio habitaculo inuadat. Tertio a 1 mai⁹ fomentū caritatis inſtituit q̄ in ſeptimo anno debita remitterent. Probabile eñi erat vt ſi cōmode reddere poſſet ante ſeptimū annum redderent. Diſciplinati eñi hoīs non eſt mutuantem gratis velle defraudare. Si aūt omnino impotentes eſſent. eadem rōne erat eis debitū remittendum ex dilectione q̄ eis erat de nouo ꝯcedendū ꝓpter indigentiā. Quātum ad extraneos diuina ſapiā prudētiſſime illū populū ordinauit. Primo eñi voluit iudeos eis eē pios ꝛ miſericordes dicēs. Exo.xxij. Aduenā nō ꝯtriſtabis neq̄ȝ affliges eū. Aduene eñi ꝛ ipi fuiſtis in terra egypti. Et Deute.xxvi. Mandauit diuitib⁹ decē annis fieri decimā ꝓ peregrinis. pupillis ꝛ viduis. Quia vo extranei nō hñt illū amorē ad bonū re pub. quem habent ciues. Jdeo ſecundo ſtatuit. q̄ non ſtatim ad ꝯſortiū ppli admitterentur. niſi in tertia generatione. Sicut etiam phs dicit in.iij politi. q̄ apud quoſdaȝ gentiles non recipiebant aliq̄ ciues. niſi qui ex auo vel attauo habitatore nati exiſterent.

§.III.

Poſt predicta de militari aliq̄ pauca dicam⁹ q̄ntū ad ſpeciē prudētie q̄ dr̄ militaris. Circa qd̄ eſt ſciēdū. q̄ militia pncipaliter eſt inſtituta ad defenſionē boni cōmunis qd̄ impediri pt̄ per impugnationem hoſtiū ꝛ ſeditionē ciuiū. Sic eñi dȝ eē in ciuib⁹. ſicut in naturalibus cum ars ſit nature imitatrix. Uidem⁹ aūt q̄ natura tribuit rei naturali duplicē virtutem. Unam ꝑ quam ſequit conuenientia. et aliā ꝑ quā repellit nociua vt igni dat leuitatem per quam aſcēdat ſurſum ad locum. ſ. ſibi decētis ꝛ ſalutis. et calorem ꝑ quē reſiſtat ꝛ obuiet corrūpentib⁹. Animalibus etiam dat vim ꝯcupiſcibilē ꝑ quā aſſequūtur ea q̄ ſunt coꝝ ſaluti accōmoda. Et iraſcibilē ꝑ quam reſiſtant corrūpentibus ꝛ leſiuis. Similiter in moralibus ꝛ ciuilib⁹ ꝯueniens eſt duplicē eſſe prudentiam reſpectu boni cōis. vnam. ſ. ad regendum ꝛ leges condendū. ꝛ hec eſt regnatiua. ſiue legis poſitiua. Et aliā ad reſiſtendū ꝛ reprimendū inſultus hoſtiū ꝛ hec dr̄ militaris. Ex hoc apparet q̄ militia nihil aliud eſt q̄ꝫ q̄dam prudentia operis bellici ordinata ad defenſionem boni cōis. Ex hiſtoria ſcolaſtica hieruſalem que olim triplici erat ciuitas pncipalis in regno iudeoꝝ. muro fuit circūdata. Per hoc diſtinguens tria genera habitantiū ſm tria muroꝝ interſtitias. In interiori nāq̄ȝ pte pmi interſticij habitabat rex cum pncipib⁹ ꝛ conſiliarijs. ꝛ ſacerdotes cum prophetis ꝛ leuitis bi pollebant prudentia regnatiua in gubernando pplȝ tam in p̄ceptis iudicialibus q̄ꝫ in ceremonijs diuini cultus. In parte vero media ſecundi interſticij habitabant milites pollentes prudentia militari. Ui deputati erant ad defenſionē ꝛ cuſtodiā reipub. In pte vo extrema tertij interſticij hitabant iſte manu operantes. q̄ ciuitati deſeruiebant ꝓ neceſſitatibus hūane vite. Hoc quippe ordine hierlm̄ policia fuit diſpoſita. q̄ꝫ diu ſub p̄ceptis dei ꝛ ꝓphetaꝝ monitis vixit.

De ptib⁹ potētialib⁹ prudentie. Caplm̄.vij.

De partib⁹ potētialibus prudentie ſeu de virtutibus adiūctis ei.

Nota q̄ ſunt tres ſm phm in lib. eth. ſcȝ

Subuentō mutuo rūtripliciter fit.

eubilia. ſyneſis. ⁊ gnomyn. Pͥa q̃ dꝛ eubilia. q̃ ſ; pħm arti. i. ſic. De rōne ꝟtutis ē ꝙ faciat actū hoīs bonū. Jn ter ceteros act⁹ hoīs ꝓpꝛiū ē ei ꝯſiliari. q꞉ h̄ īportat hoīſ qndā rōnis inq̄ſitionē circa agēda in q̄bꝫ ꝯſiſtit vita hu mana. Eubilia āt importat bonitatē ꝯſilij. Dr̄ ei ab eu qḋ ē bonū ⁊ beli qḋ ē ꝯſiliū. q̄ſi bona ꝯſiliatio. vł poti⁹ bene ꝯſiliatiua. Et ſic p; ꝙ ſit ꝟt⁹ hūana. Sciēdū etiā ꝙ nō eſt bonū ꝯſiliū. ſiue aliq̄s malū finē in ꝯſiliādo ꝓ ſtituat. ſiue etiā ad finē bonū malas vias adinueniat. vñ vtrūq; ē ꝯ rōem eubilie. vt dꝛ. vi. ethic. Hec aūt ꝟt⁹ ſicut nec alie in nullo pctōꝛe inuenit̄. Oē ei pctm̄ eſt cō tra bonā ꝯſiliatōem. Req̄rit̄ ei ad bn̄ ꝯſiliādū nō ſolū adinuētio vel excogitatio coꝝ q̄ ſūt oportuna ad finem ſ; etiā alie circūſtātie ſc; tps ꝯgruū vt nō ſit nimis tar dus nec nimis velox in ꝯſilijs. Et mod⁹ cōſiliandi ſc; ꝙ ſit firm⁹ ī ꝯſilio ſuo ⁊ alie circūſtātie debite q̄ pctōꝛ pec cādo nō ſeruat. S; bn̄ ꝟtuoſus in his q̄ ordinant̄ ad fi nē ꝟtutis. lʒ in alijs negocijs aliq̄n nō ſit bn̄ ꝯſiliatiuus. Et lʒ ꝯſiliū importet dubitationē. vñ et impfectionē eſt tn̄ ꝟtus q̄. vij. ethic. dꝛ eſſe pfectio. S; pfectio ē ſm mo dū hoīs. q̄ nō pōt ꝑ certitudinē ꝯpꝛehēdere ꝟitatē rerū ꝑ ſimplicē intuitū. ſ; ꝑ inueſtigatōnem. Eſt aūt eubilia ꝟtus diſtincta a prudētia. ſm he. tho. vbi. ſ. ar. ij. Et rō eſt. q꞉ ꝟtus ꝓpꝛie ordinat̄ ad actū quē reddit bonū. ⁊ iō oportet ſm differētiā actuū eſſe diuerſas ꝟtutes. ⁊ maxi me qn̄ nō ē eadē rō bonitatis in actibꝫ. Si ei eſſet eadē rō bonitatis in eis tūc ad eādē ꝟtutem ꝑtinerēt diuerſi act⁹. ſicut ex eodē depēdet bonitas amoris deſiderij ⁊ gau dij. ⁊ iō oīa iſta ꝑtinēt ad eandē ꝟtutē caritatis. Act⁹ eni rōnis ordinati ad op⁹ ſūt diuerſi nec habēt eandē rōem bonitatis. Ex alia eni rōne efficit̄ hō bn̄ ꝯſiliatiuus. et ex alia bene iudicatiu⁹. ⁊ alia bene p̄ceptiu⁹. qḋ p; ex h̄ ꝙ iſte aliq̄n adinuicē ſepant̄. ⁊ iō oportet aliā eē ꝟtutē ꝑ quā hō eſt ꝯſiliatiu⁹ bene. ⁊ aliā prudētiā per quā hō ē bn̄ p̄ceptiu⁹. ⁊ ſic ꝯſiliari ordinat̄ ad p̄cipere tanq̄ ad ꝓncipali⁹. ita etiā eubilia ordinat̄ ad prudētiā tanq̄ ad ꝓncipaliorē ꝟtutē. ſine q̄ nec ꝟtus eſſet. ſic̄ nec morales ꝟtutes ſine prudētia. nec cetere ꝟtutes ſine cha ritate. Et cū dꝛ. vi. ethi. ꝙ prudētie eſt bn̄ ꝯſiliari. intelli gendū ē ꝙ ad prudentiā ꝑtinet bene ꝯſiliari imꝑatiue. Ad eubiliam autem elicitiue.

Secūda virtus ānexa. §. I.

prudētie dꝛ ſyneſis. hec ſm he. tho. vbi. ſ. arti. iij. impoꝛ tat iudiciū rectū. nō q̄dē circa ſpeculabilia ſ; circa parti cularia oꝑabilia. circa q̄ etiā ē prudētia. vñ ſm ſyneſim dicunt̄ in greco aliq̄ ſyneti. i. ſenſati. vel euſineti. i. bōi ſē ſus. ſicut econtrario. q̄ caret hac ꝟtute dicunt̄ aſyneti. i. inſenſati. Oportet aūt ꝙ ſm differētiā actuū q̄ non re ducunt̄ in eandē cām ſit etiā diuerſitas ꝟtutū. Mani feſtū eſt aūt ꝙ bonitas ꝯſilij ⁊ bonitas iudicij nō redu cunt̄ in eādē cām. Multi eni ſūt bn̄ ꝯſiliatiui q̄ tn̄ nō ſūt bene ſenſati q̄ſi recte iudicātes. et iō ꝓpter eubiliam oportet eſſe aliā ꝟtutē q̄ eſt bene iudicatiua. Et hec dici tur ſyneſis. Et nota ꝙ rectū iudiciū ī hoc ꝯſiſtit. ꝙ vis cognoſcitiua apph̄ēdat rē aliquā ſm ꝙ in ſe ē. qḋ qui dē ꝓuenit ex recta diſpoſitōne ꝟtutis apph̄ēſiue. ſicut ī ſpeculo ſi fuerit bene diſpoſitū imꝓmunt̄ forme coꝛpo rū ſm ꝙ ſunt. ſi ꝟo fuerit ſpeculū male diſpoſitū. appa rent ibi imagines diſtoꝛte ⁊ praue ſe hn̄tes. Qḋ aūt vir tus apph̄ēſiua ſit bene diſpoſitiua ad recipiēdū res. ſm ꝙ ſūt ꝯtingit q̄dē radicaliter ex natura. Conſummatio aūt ex exercitio vel ex munere gr̄e. Et hoc dupl'r. Uno mō directe ex ꝑte ip̄i⁹ cognoſcitiue ꝟtutis. puta q꞉ nō eſt imbuta prauis ꝯceptōībꝫ ſ; veris ⁊ rectis. ⁊ hoc ꝑtinet ad ſyneſim ſm ꝙ eſt ſp̄alis ꝟtus. Alio mō indirecte ex

De bōita bene ꝯſilij.

De ſcda virtute pru dē. ānexe ſ. Syneſi.

bona diſpoſitōe appetitiue ꝟtutis. ex q̄ ſequit̄ ꝙ hō bn̄ iudicet de appetibilibꝫ. ⁊ ſic bonū ꝟtus iudiciū ſequitur habit⁹ virtutū moraliū. ſ; circa fines. Syneſis autē eſt magis circa ea q̄ ſūt ad finē. Et nota ꝙ in malis pōt eē iudiciū rectū ī vniuerſali. S; ī ꝑticulari agibili ſp̄ eoꝝ iudiciū coꝛrūpit̄. Et nota ꝙ finis ꝓxim⁹ ꝯſilij qḋ ꝑtinet ad eubiliā eſt inuētio coꝝ q̄ ſūt agēda. Finis aūt iudi cij eſt rectitudo. Finis aūt p̄cepti qḋ ꝑtinet ad prudētiā eſt vltim⁹ finis. Et q꞉ ꝯtingit ꝙ id qḋ bene iudicatū eſt differri vel negligēter agi ⁊ inordinate. iō poſt ꝟtutē ſy neſis q̄ eſt bn̄ iudicatiua neceſſaria eſt finalis ꝟt⁹ ꝓnci palis. q̄ ſit bn̄ p̄ceptiua ſc; prudētia. Tertia ꝟtus an nexa prudētie ſm Tho. vbi. ſ. ar. iiij. dꝛ gnomyn. quam ph̄s. vi. ethi. ponit ſp̄alē eſſe ꝟtutē. Pro cui⁹ declaratione ſciēdū ſm Tho. ꝙ hītus cognoſcitiui diſtinguunt̄ ſm altioꝛa vel īferioꝛa ꝓncipia. ſicut ſapiētia in ſpeculatiuis altioꝛa ꝯſiderat q̄; ſcia. ⁊ iō ab ea diſtīguit̄. ⁊ ita ēt opoꝛ tet eſſe ī actiuis. Manifeſtū eſt aūt ꝙ illa q̄ ſūt ꝓpter oꝛ dinē inferioꝛis ꝓncipij ſiue cauſe reducunt̄ q̄nq; ī oꝛdi nem altioꝛis ꝓncipij. ſic̄ mōſtruoſi partus aīaliū ſūt p̄ ter oꝛdinē ꝟtutis actiue. in ſemīe tn̄ cadūt ſub oꝛdīe alti oꝛis ꝓncipij ſc; celeſtis coꝛꝑis vel vlteri⁹ diuīe ꝓuiden tie. Uñ ille q̄ cōſideraret ꝟtutē actiuā ī ſemīe. nō poſſet rectū iudiciū ferre de hmōi mōſtris de q̄bꝫ nō pōt iu dicari ſm ꝯſideratōem diuine ꝓuidētie. Cōtingit autē q̄nq; aliq̄d eſſe faciēdū p̄ter cōmunes regulas agēdoꝝ. puta ꝙ impugnatoꝛi patrie nō eſt depoſitū reddendū. vel aliq̄d hmōi. Et iō cū de hui⁹ oporteat iudicare. ſm aliq̄ altioꝛa ꝓncipia exigit̄ altioꝛ ꝟtus iudicatiua q̄; ſint regule cōmunes ſm q̄s iudicat ſyneſis. ⁊ hec talis voca tur gnomyn. q̄ importat quandā ꝑſpicacitatē iudicij. Et q̄uis oīa q̄ p̄ter cōmunē curſum ꝯtigere pn̄t conſi derare ꝑtinet ſolū ad ꝓuidētiā diuinā. tn̄ inter hoīes il le q̄ eſt magis ꝑſpicax pōt p̄la hoꝝ ſua rōne diiudicare.

De tertia virtu. an nexa pru. ſ. gnomi.

Titulus tertius de forti-

tudine. Foꝛtitudo aīam tripl'r firmat q̄ ad ſe. ꝯtra mun di aduerſitates. q̄ ad bonū cōmune ꝯtra patrie hoſtili tates. quo ad deū ꝯtra coꝝ prauitates. Caplm. I.

Circa virtutē forti

tudinis quatuoꝛ ſūt vidēda. Pͥo de p̄conijs ad ei⁹ laudē ꝑtinentibꝫ. Secū do de materia circa quā verſat̄. Tertō de actibꝫ ei⁹ ⁊ aſſumēdis bellis. Quar to de partibus eius.

Preconia fortitudis. §. I.

pn̄t aſſignari tria ex eo videl; ꝙ aīm tripl'r firmat ſc; q̄ ad ſe ꝯtra mūdi aduerſitates q̄ ad bonū cōe contra pa trie hoſtilitates. quo ad deū ꝯtra erroꝝ prauitates. Eſt ergo ꝓmū p̄conū fortitudis. q꞉ aīm firmat qḋ ad ſe cō tra mūdi aduerſitates. Ubi ſciendū ē ꝙ ſtat⁹ pn̄tꝫ vite eſt ſtat⁹ cuiuſdā pugne. Uñ Job ipām aſſimilat militie vij. c. Militia eſt inq̄t vita hoīs ſup terrā. ꝓpter qḋ con gregatio fideliū vocat̄ eccl'ia militās. Militat eni pn̄s vita nr̄a m'l'tiplici pug. nunc ꝯ carnis ſpurcitias. nūc ꝯ mūdi neq̄tias. nūc ꝟo ꝯ diaboli inſidias. Neceſſaria eſt ergo ꝟtus fortitudis. q̄ aīm h; firmare ad tot tolerāda ⁊ repꝛmēda. vñ Eſa. c. lij. ſub figura ſyon humanā mētē admonet vt hac ꝟtute ſe armet. Induere inq̄t fortitudi ne tua ſyon. ꝑ ſyon arcē intelligim⁹ q̄ ciuitati hieruſalē dominabat̄ ⁊ cā protegebat. ⁊ ꝯuenient̄ mens humana intelligit̄ que ad modū arcis ceteris viribꝫ ꝓncipatur. has ſiquidē regit ⁊ defendit quādo ꝟtute fortitudinis induta decoꝛat̄. Uñ ſalomō ꝓuer. vi. Foꝛtitudo ⁊ decoꝛ

De preconijs fortitudinis.

ſindumētū eiꝰ. In tantū tam hec ꝟtus hoīem firmat et
ſtabilit. ꝙ nulli aduerſa. nulla blādimēta. nulla qꝫ viti/
orū temtamēta pñt eū a bono rōnis abducere. vñ Amb.
li. i. de offi. dicit. Nō mediocris animi ꝟtus ē fortitudo q̄
ſola defendit ornamēta ꝟtutū oīm. que in expiabili pre/
lio aduerſus oīa vitia decertat. Inuitat ad labores. for/
tis ad ꝑicula. rigidior aduerſus voluptates. auariciā fu/
gat tanqꝫ labem quādā q̄ ꝟtutē effeminat. Nulla enim
fortitudo corꝑalis huic pōt comꝑari. Sicut dicit ſeneca
Faciliꝰ eſt inq̄t gentē vnā qꝫ viꝝ vnū vincere. Et loqui/
tur de viro ſm ꝙ a ꝟtute animi vel a fortitudine dr̄. An
tiq̄tus eni nomē ꝟtus fuit ſolius fortitudis. vt dic Tul
lius. Et q̄ꝫtū ad hoc loq̄tur ſalomō Prouer. xvi. Meli/
or eſt patiēs viro forti. ꝛ q̄ dominatꝰ animo ſuo expugnato
re vrbiū. hoc fortitudis ꝑconio. Job induiꝰ fuit contra
oīa aduerſa tolerāda. Nā ꝑmo ſathan ꝓcurāte mō i ad/
uerſa ſuſtinuit. dū oīa bona ſua ꝑdidit vna cū liberis.
Deinde in carne dū a plāta pedis vſqꝫ ad ꝟticem nō re/
māſit in eo ſanitas. Ultio ipē diabolꝰ auctor maloꝝ vxo
rem ɔtra ipm̄ ꝓuocauit. ꝛ tres eiꝰ amicos ſibi oneroſ s
fecit. imponētes ei ꝙ licite oīa deus intulerat aut inferri
ꝑmiſerat ꝓpter eiꝰ pctā. ꝛ tñ in oīb bis nō peccauit Job
labijs ſuis. nec ſtultū q̄d ɔtra deū locutꝰ eſt. Job. i. ꝛ. ij.

De ſcdo preconio fortitudiſ

Scōm ꝑconiū huiꝰ ꝟtutis ē. q: aīam firmat quoad
bonū cōmune ɔtra patrie hoſtilitates. ſm eniꝫ ph̄m. i.
ethi. bonū q̄ꝫto eſt cōmuniꝰ tāto eſt diuiniꝰ. Bonū aūt
patrie eſt qōdā bonū cōmune ciuiū nulli ꝑticulari per/
ſone appropriādū. ſꝫ ab oīb cōmuniter appetendū. Ea
aūt q̄ ſunt cōmunia minꝰ diligunꝰ ꝛ de eis minor cura
habeꝰ. ac ꝑ hoc neglecta deſtruunꝰ ꝛ ꝑdunꝰ. Ad conſer
uationē igiꝰ patrie ꝛ bonoꝝ cōmuniū neceſſe eſt ꝙ ſint
in ciuitate hoīes ꝟtuoſi viriles ꝛ animo ſtabiles. bonuꝫ
cōmune diligētes q̄ neglectis ꝓprijs bonis etiā corꝑib
morti ſe exponāt ꝓ ɔſeruatione ꝛ defenſiōe ciuitatis. H
aūt facit ꝟtus fortitudinis q̄ ad bonū cōmune defendē
dū hoīem impellit. Et q̄ꝫtū ad hoc eſt ceteris ꝟtutib ex
cellētior q: diuinior eſt ei pugnās ꝓ bono cōmuni. Uñ
dicit Amb. ꝑmo de offi. Eſt fortitudo velut ceteris excel
ſior. q̄ vtilior eſt in reb bellicis in ciuilib ſeu domeſticꝭ
Ad hoc aūt naturalis rō inclinat. Sicut eni in hūano
corꝑe mlta ſunt mēbra. q̄ ꝑ multa officia ſibiīnuicē deſer
uiūt. ꝛ ſic vitā totiꝰ corꝑis ſaluāt. Sic in vna ciuitate q̄
vnū corpꝰ cōſtituit. multi ſūt hoīes q̄ diuerſis officijs i
tendētes ad mutua obſeq̄a ſibiīnuicē cōicāda. bonū cō
mune ciuitatis vniformiter intendere debēt. nec ab hoc
retrahi debēt timore aliq̄. vel diſpēdio cōmodi proprij.
Hoc aūt bonū cōe fortis ɔſiderat q̄ bona ꝓpria ad tuiti
onē ꝛ ɔſeruatōem patrie ordinat. Uñ dic ph̄s. vij. ethi.
Nō ſolū nobis nati ſumꝰ ſꝫ ortus nr̄i partē patria ven
dicat ptē amici. atqꝫ vt placet ſtoicis. Sicut q̄ in terris
gignūtur ad vſum hoīm oīa creari. ſic ut hoīes hoīm cā
eſſe generatos vt ipi inter ſe alij alijs ꝓdeſſe poſſent. Ex
emplū apud antiq̄s ſicut narrat Sen. erat tanta cura
reꝝ cōmuniū ꝙ ipi paupes erāt in domib ſuis quoꝝ
tñ diuitijs erariū plenū erat. vñ malebāt ſibi eē paupes
vt rempub. opulētiſſimā haberēt. ſicut narrat Tullius
de quodā q̄ omi gaza macedonū potitꝰ q̄ maxima erat
tm̄ in erariū inuexit pecunie vt vniꝰ imꝑatoris p̄da finē
attulerit tributoꝝ. nec aliud in domū ſuā intulit. preter
memoriā noīs ſempiternā.

De tertio preconio fortitudiſ

Tertiū ꝑconiū fortitudis
eſt. q: aīm firmat quo ad deū ɔtra erroꝝ prauitates ſi/
ue infideliū tyrānides. Sicut ei amor terrene ciuitatis
aliq̄s facit pugiles ꝓ ipa vſqꝫ ad mortē decertantes. ita
immo mlto fortiꝰ amor celeſtis patrie conſtituit ꝓ xp̄i fi
de pugnatores. q̄ pro eiꝰ defenſiōe mortē corꝑis non me
tuūt. Ad hoc aūt rō inclinat. ſicut eni multi hoīes faci/
unt vnū corpꝰ. qō eſt ppl's vel ciuitas ꝓ cuiꝰ defenſiō
ſinguli ciues morti ſe debent exponere. q: bonū cōmune
debēt ꝑponi ſingulari bono. ita ſm apl'm ad Rom. xij.
Multi vnū corpꝰ ſumꝰ in xp̄o. ſinguli aūt alter alterius
mēbra. xp̄s aūt cū deꝰ ſit eſt bonū vniuerſale. ꝛ cōmune
oīm. multomagis qꝫ reſpublica reſpectu ſingulariū ciui
um. Et iō ſi licet ꝓ defenſiōe reipub. tꝑalē mortē ſubire.
ꝛ vitā corꝑis cōtēnere. multomagis oportet ꝓ republica
celeſti que deꝰ eſt. vel q̄ tota in ipo eſt. mortē corꝑis non
metuere. Uñ aug. v. de ciui. dei ca. xviij. Si eni antiqui
patres ꝓ republica ꝛ terrena oīa ɔtempſerūt ꝛ tot peri
cula ſunt aggreſſi horribilia mortis genera ꝑpeſſi quid
magnū ꝓ ipa eterna celeſti patria huiꝰ cūcta blādimēta
contēnere. Uel quō audebit q̄s de volūtaria paupertate
ſe extollere. vel ꝓ xp̄o mortē timere. eo dicente. Nolite ti
mere eos q̄ occidūt corpꝰ. Et ſubdit arguēdo. Si ipi an
tiqui hoc fecerūt amore patrie. laudis qꝫ immēſa cupi/
dine. ꝓut dicit poeta. Quid magnū ſi ꝓ vera libertate.
qua vere liberanꝰ filij dei. talia ꝛ maiora tormēta ſūt ſu
ſtinēda q̄ꝫto retributio maior a ſuſtinētib expectaꝰ. Ta
les quidē q̄ mortē ſuſtinēt ꝓ celeſti patria. nō tm̄ fortes
ſꝫ martyres. i. teſtes dicunꝰ. Sūt eni pugiles fidei chri/
ſti. et iō quadā ſpāli ꝑrogatiua q̄ dr̄ aureola in celeſti pa
tria accipiūt inſignia. Eſt aūt vlteriꝰ ſciendū. ꝙ aliter eſt
in ciuili certamine qñ pro patria pugnaꝰ ꝛ aliter in cer
tamine martyrij quādo ꝓ chriſto mors ſuſcipiꝰ. Nam
ſicut dicit maximꝰ in ſermōe. Qui occidiꝰ ꝓ mūdo vin
citur cū occidiꝰ. q: niſi vincereꝰ nō occidereꝰ. q̄ autē occi
ditur ꝓ chriſto victꝰ nō dr̄. q: cū occidiꝰ victor efficitur.
Hoc ꝑconio fortitudis excellētiſſime btūs paulus fuit
decoratꝰ. nō eni vnā mortem ſubijt pro fide chriſti ſed
plures. Fuit eni vita ſua plena mortib. ſicut patet cōſi
derāti ab. xi. ca. actuū aploꝝ vſqꝫ in finem. Ipe etiā enu
merat. ij. ad Coꝝ. xi. ꝙ fuit in laborib plurimis in mor
tibus frequēter. Unde de aſia. valedicens frīb dicet
bat ꝑ omēs ciuitates ſpūſſctūs proteſtaꝰ mihi. q: vin/
cula ꝛ tribulatōes me manēt in hierl'm. ſed nihil horuꝫ
vereor. nec facio aīam meā ꝑcioſiorē qꝫ me. Animā aūt
appellat vitā exterioris homīs. qua corpꝰ extenꝰ anima
tur. Cū aūt dicit me. loquiꝰ de interiori homīe. quo ſpiri
tualiter viuit. ꝛ ꝑ quē vere ipe eſt. q: per rōnem homo
eſt homo.

De dupli ci certami ne

Circa que ɔſiſtit virtus fortitudinis.
Capitulum ſecūdum.

Fortitudo eſt virtus
ponēs in animo firmitatē ad ſuſtinenduꝫ
vel repellendū difficile quoddā ſm ꝙ ratō
dictat. Dictat aūt ratio ne volūtas retrahaꝰ ab eius ſe
quela ꝓpter aliqō malū corꝑale. q: nullū bonū corporale
equalet bono ratōnis. Maximū malū ꝛ terribile inter
oīa mala corꝑalia eſt mors. vt dicit ph̄s. i. ethic. q̄ tol
lit oīa bona corꝑalia. quapꝓpter neceſſe ē ꝙ fortitudo ani
mum firmet ɔtra hoc maximū malū ꝓpter bonū rōnis
ſequēdū. Et ſic ꝟtus fortitudis ꝓprie erit circa timores
ꝑiculoꝝ mortis. Qō aūt fortitudo maxime circa mortꝭ
pericula conſiſtat. hinc apparere pōt. Eſt eni fortitudo
virtus ponēs mediū inter duas paſſiōes ſcꝫ timorem ꝛ
audaciā. Cohibet eni timorē ne timēdo retrahaꝰ ab eo
qō ratio dictat. ꝛ moderaꝰ audaciā ne quis audēdo ag
grediaꝰ qō ratio vetat. Timor aūt ꝛ audacia ꝓprie reſpi
ciunt ꝑicula. Timet eni aliquis. q: imaginaꝰ ſibi aliqō
periculū imminere. Et aliq̄s per audaciā aggrediꝰ ali/
quod difficile ꝑiculoſum. Eſt aūt ꝓprium ꝟtutis circa ꝓ
prium obiectū reſpicere id qō eſt vltimū ꝛ magis diffi/
cile ꝛ circa id ſe ordinare. ſicut tēperātia maxime reſpicit
delectabilia tactus ad que reprimēda ordinaꝰ. Inter om/
nia aūt pericula difficilima eſt morteꝫ ſuſtinere. que eſt

De fortitudine ſit ꝛ q̄ ſe ha vt ſicut

vltimū terribiliū.ſicut dicit pħoſoph⁹.iij.ethi.Et ſic pꝫ
ꝙ fortitudo eſt ꝑncipaliter circa ꝑicula mortis.ſicut cir
ca ꝓpriā materiā.vn̄ dicit Andronic⁹ philoſo.ꝙ fortitu
do eſt ꝟtus iraſcibilis.nō facile obſtupeſcibilis a timori
bus q̄ ſūt circa mortē.Cū aūt ꝟtuoſus in actu virtutis
intēdat qđ bonū ē.ꝯn̄s ē ꝙ fortis ꝑicula mortis ſubeat
ꝓpter aliquē bonū finē ꝯſeq̄ndū.Pericula aūt mortiſ ex
egritudine vel tēpeſtate maris.aut ex inſidijs latronū.
vel ſi q̄ alia ſūt hmōi.nō videnť directe alicui imminere
ex intētiōe ꝯſeq̄ndi aliqđ bonū.ꝑicula aūt mortis q̄ ſūt
in bellicis directe imminēt hoi ꝓpter aliqđ bonū inq̄n
tū ſꝫ defendit bonū cōe ꝑ iuſtū bellū. Sꝫ ē ſciendum.
ꝙ iuſtū bellū pōt eſſe duobꝫ modis. Uno mō qn̄ fit ge
nerale.ſicut cū aliqui decertāt in acie.Alio mō qn̄ fit ꝑti
culare.puta cū aliq̄s iudex vel aliq̄ ꝑuata ꝑſona non re
cedit a recto iudicio tꝑe gladij imminētis.vel cuiuſcūqꝫ
ꝑiculi mortē inferentis quocūqꝫ ꝑdictoꝝ modoꝝ quis
mortē incurrat fortis eſt cēſend⁹.⁊ ſic ad fortitudinē ꝑti
nent firmitatē animi hr̄e.nō ſolū ꝑicula mortis q̄ immi
nent in bello cōi ſꝫ etiā q̄ imminēt in ꝑticulari pugna
tore vbi mors incurriť ꝓpter bonū ꝟtutis.Pōt etiā fortiſ
ſubire ꝑicula cuiuſcūqꝫ alteri⁹ mortis.⁊ fortis cēſeri dū
mō opus ꝟtutis intēdat.puta cū aliq̄s nō refugit ami
co infirmāti obſequi ꝓpter timorē mortifere infectionis.
vel cū nō refugit iter magnū facere ad aliqđ piū negoci
um ꝑſequēdū ꝓpter timorē naufragij vel latronum. Ex
his q̄ dicta ſunt pꝫ q̄d ſit fortitudo.⁊ circa q̄d verſeť.
Eſt ēi cohibitiua timoꝝ ⁊ moderatiua audaciaꝝ circa ꝑi
cula mortis q̄ ſūt in bellicis.⁊ hꝫ ꝓpť bonū cōe defēdēdū
vel op⁹ ꝟtutis nō deſerēdum.Tāt⁹ fuit apud antiquos
romanos amor de repu.ꝙ ſicut dicit Ualeri⁹ ſtatim ho
noris apicē aſſumētes.abiecta ꝑuata caritete publicam
induebāt.ꝙ nec etiā filios plorabāt qn̄ in bellis mortez
pro republica ſuſtinebant.

Q̄ bellū iuſtum cē duobus modis.

Deinde occurrit con §.I.

ſideratio de actibꝫ fortitudinis ⁊ iuſticia belli.Sciēduz
vt dicit phs in.iij.ethi.ꝙ act⁹ fortitudinis nihil delecta
bile videť habere.Pro cui⁹ declaratiōe dicit be.Tho.ſe.
ſe.q.cxxiij.ꝙ cū duplex ſit delectatio ſcꝫ corꝑalis q̄ ſequi
tur tactū corꝑaliū ⁊ ſpūalis q̄ ſequiť apꝑheſionē aīe.
Iſta ſcđa ꝓprie ſequiť opa ꝟtutū.qꝛ in eis ꝯſiderať bo
nū rōnis.Principalis aūt act⁹ fortitudinis eſt ſuſtinere
aliquā triſticiā ſm apꝑhēſionē aīe.puta qꝛ amittit hō
corꝑalē vitā.quā ꝟtuoſus amat.nō ſolū inq̄ntū ē qđdā
bonū naturale.ſꝫ etiā inq̄ꝫtū eſt neceſſaria ad opa ꝟtu
tū.⁊ q̄ ad eā ꝑtinet.Et etiā ſuſtinet aliq̄ doloroſa ſm ta
ctū corꝑis.puta vulnera vł flagella.⁊ iō fortis hꝫ vnde
delecteť ex vna ꝑte ſcꝫ ſm delectationē animalez ſcꝫ de
ipſo actu ꝟtutis ⁊ de fine eius.⁊ ex alia ꝑte hꝫ vnde tri
ſtari debeat ⁊ animaliter.dū ꝯſiderat amiſſionē ꝓprie vi
te ⁊ corꝑaliter ſuſtinēdo tormēta. Un̄ vt legiť.ij.Ma
chab.vi.dicit eleazar⁹.Diros corꝑis ſuſtineo dolores.ſꝫ
aīam ꝟo dixit ꝓpter timorē tuū libēter hec patior.Sen
ſibilis aūt dolor corꝑis facit nō ſentire animalē delecta
tionē ꝟtutis.niſi forte ꝑ ſuꝑabundātez dei grām aīa
fortius eleueť ita ad diuia.ꝙ magis delectať in eis q̄ꝫ a
corꝑalibꝫ penis afficiať.ſicut legiť de be.tyburtio marty
re incedente ſuꝑ carbones viuos.q̄ dixit.Videť mihi i
cedere ſuꝑ flores ⁊c̄.Facit tn̄ ꝟtus fortitudīs vt rō non
abſorbeať a corꝑalibꝫ doloribꝫ.Triſticiā aūt animalem
ſuꝑat delectatio ꝟtutis inq̄ꝫtū hō ꝑfert bonuz virtutis
corꝑali vite ⁊ q̄buſcūqꝫ ad eā ꝑtinentibꝫ.Et iō diciť in
iij.ethi.ꝙ a forti nō requiriť vt delecteť.q̄ſi delectat ōez
ſentiēs.ſed ſufficit ꝙ nō triſteť.Deinde occurrit deſide
ratio de actibꝫ ⁊ iuſticia belli. Itē oportet ſcire ꝙ act⁹
fortitudinis ſunt duo ſcꝫ aggredi ⁊ ſuſtinere.Eſt autem

De actibꝫ fortitudiſ

ꝑncipalior actus ſuſtinere.i.immobiliter ſiſtere q̄ꝫ ag
gredi.Dictū ē enī.ſ.ꝙ fortitudo eſt circa timores reꝑri
mēdos ⁊ audacias moderādas. Difficili⁹ eſt aūt timo
rem reꝑmere q̄ꝫ audaciā moderari.eo ꝙ ipm ꝑiculū.qđ
eſt obiectū audacie ⁊ timoris.de ſe cōfert ad reꝑſſionem
audacie.ſed opať ad augmētū timoris.Aggredi aūt ꝑti
net ad fortitudinē ex ea ꝑte qua hꝫ audaciaꝫ moderari.
Sꝫ ſuſtinere ſm ꝙ habet timorē reꝑmere.vn̄ patet ꝙ
ſuſtinere eſt ꝑncipalior actus q̄ꝫ aggredi.Apparet etiam
hoc rōne ſumpta ex ꝑte difficultatis.q̄ maior eſt in actu
ſuſtinēdi q̄ꝫ aggrediēdi.Et hoc tripl'r.Prio qꝛ ſuſtine
re videť aliquis ab aliq̄ fortiore inuadēre.qui enī aggre
ditur inuadit ꝑ modū fortioris.Difficili⁹ eſt aūt pugre
cū fortiori q̄ꝫ cū debiliori. Secūdo.q̄a ille q̄ ſuſtinet
iam ſentit ꝑicula imminentia.Ille aūt qui aggrediť ha
bet ea vt futura.Difficili⁹ eſt aūt nō moueri a ꝑntibus
q̄ꝫ futuris. Tertio qꝛ ſuſtinere importat diuturnitatē
tꝑis.ſed aggredi poteſt aliquis ex ſubito motu.difficile
eſt aūt diu manere immobilem q̄ꝫ ſubito motu moueri
ad aliqđ arduū.Un̄ philoſoph⁹ dicit in.iij.ethic.Qui
dam ſunt ꝑuolētes ante ꝑicola.in ipis aūt diſcedūt.For
tes aūt ecōtrario ſe habēt.Nā vt ibidē dr̄ in ſuſtinēdo
triſt[illegible] maxime aliqui fortes dicunť.Exemplū de Alexā
dro narrat.T.Pompeius.ꝙ cū ad ꝑiculoſum bellū ex
ercitū eligeret.nō iuuenes robuſtos.nec ꝑmū florez eta
tis.ſed veteranos pleros q̄ꝫ etiā emeritos militie.q̄ cuz
patre auo qꝫ paterno militauerāt elegit.vt nō tā milites
q̄ꝫ magiſtros militie putares.ordines qꝫ nemo niſi ſexa
genarius duxit.vt ſi ꝑncipia caſtroꝝ cerneres.ſenatuz
te potius reipublice videre diceres.Itaqꝫ in ꝑlio nemo
fugam.ſed victoriam cogitauit.

titudinis ⁊ quis ſit ꝑncipalior.

Dictum eſt autē ſu §.II.

pra ꝙ fortis opať ꝓpter bonū cōe tuēdū ꝑ iuſtū belluz.
Et ideo de bello aliq̄d videndū eſt.ꝑſertim cū ibi actus
fortitudinis ſcꝫ aggredi ⁊ ſuſtinere manifeſtenť.non ſo
lum q̄ꝫtum ad firmitatē animi ſed etiā q̄ꝫtū ad corporiſ
fortitudinē que eſt frequēter iudiciū ⁊ diſpoſitio fortitu
dinis interioris.Nō enī eſt ꝯtra rationē ꝟtutis ꝙ ex na
turali cōplexiōne habeat quis naturalē inclinationem
ad virtutē.Unde ex magnitudine extremitatū latitudi
ne pectoris.erectione ceruicis.viuacitate oculoꝝ.⁊ alijs
hmōi ꝯiecturare poſſum⁹ magnitudinē cordis tanq̄ꝫ
ex quibuſdā ſignis ⁊ diſpoſitiōibꝫ ad virtutē.licet fina
le cōplementū ſit ex more ⁊ ꝯſuetudine.Ex actibꝫ enim
frequētatis generať habit⁹ vt freq̄nter iuſta oꝑari ⁊ tē
perate viuere ſum⁹ iuſti vt tēperati.vt docet Ariſtoť.ij.
ethi.De bello ergo ꝯſiderātibꝫ tria videre ſufficiat.Pri
mo que ad iuſtū bellū req̄runť.Scđo đ natura aſſum
ptionis belli.Tertio de his quibꝫ licitum eſt ad bella ꝓ
cedere.

De req̄ſitꝫ ad iuſte bellandū ſeu ad iuſtū bellū.

Quātum ad primū §.III.

ſciendū ꝙ chriſtiana religio bella nō recuſat.nec dānat
pro loco ⁊ tꝑe oportuno.vn̄ ſcriptura euāgelica teſtimo
nio Johan.baptiſt.cōcedit ꝙ licitū eſt ſtipendijs vti et
pro republica militare.Dicit enī Aug.in ſermo.de pue
ro cēturionis.Si chriſtiana diſciplina omino bello cul
paret.hoc poti⁹ cōſiliū ſalutis vtentibꝫ in euāgelio di
cereť vt abijcerēt arma.ſe qꝫ militie oīno ſubtraherent.
Dictū eſt aūt eis.Neminē cōcutiatis.Eſtote ꝯtenti ſti
pendijs veſtris.quibꝫ ꝓpriū ſtipendiū ſufficere ꝑcepit.
militare nō ꝓhibuit.⁊ habeť.xxiij.q.i.paratus.in fine.
Sed ad hoc ꝙ bellū ſit iuſtū tria requiruntť ſm Tho.
ſe.ſe.q.xl.arti.i. Primū eſt auctoritas ꝑncipis.cuius
mandato bellū eſt gerendū.Nō enī ꝑtinet ad ꝑſonam
ꝑuatā bellū mouere.qꝛ pōt ius ſuū in iudicio ſuꝑioris

De ꝑmo requiſito ad iuſte bellādu.

proſequi. Et qꝛ ꝯuocare multitudinẽ.qð in bellis opor/
tet fieri.nõ ptinet ad priuatã pſonam. Cũ aũt cura rei/
publice cõmiſſa ſit ṗncipibꝫ ad eos ptinet rẽpubli.ciui/
tatis vel regni vel ꝓ uincie ſibi ſubdite tueri. Et ſicut lici
te eã defendũt materiale gladio ꝯ interiores pturbato/
res.dũ puniũt malefactores.ſm illud apl'i ad Ro.xiij.
Nõ ſine cauſa gladiũ portat.miniſter enĩ dei eſt vindex
in irã ei q̃ male agit.ita ⁊ gladio bellico ad eos ptinet rẽ
publi.tueri ab exterioribꝫ hoſtibꝫ. Vñ augꝰ.ꝯ maniche
os.xxiij.q.i.quid culpať dicit. Ordo naturalis mortali/
um paci accõmodaꝰ hoc poſcit.vt ſuſcipiẽdi belli auto
ritas atq ꝯſiliũ penes ṗncipẽ ſit. Exẽplũ in filijs iſrl' q̃
noluerũt ad bella ꝓcedere.niſi ṗus ſup eos ṗncipe cõſti
tuto.a quo eſſet autoritas belli aſſumẽdi. Vñ pꝰ mortẽ
Joſue ꝯſuluerũt dñm dicẽtes. Quis aſcendet ante nos
contra chananeũ.⁊ erit dux belli. Dixit q dñs. Judas
aſcẽdet. Judic.i. Scðo requiriť cauſa iuſta. vt ſcꝫ illi
qui impugnanť.ꝓpter aliquã culpã impugnari merean
tur.vñ dic̃ Aug.in li.queſtionum vete.⁊ no.teſti. Juſta
bella ſolent diffiniri q̃ vlciſcenť iniurias.ſi gens vel ciui
tas plectenda eſt.que vel vindicare neglexerit qð a ſuis
improbe factũ eſt vl' reddere qð ꝑ iniuriã ablatũ ẽ.xxiij.
q.ij.c.dñs .qð intelligẽdũ ẽ q̃ñ ciuitas ꝯtra quã bellũ
aſſumiť frequẽter ⁊ in multo dãnificauit ciuitatẽ q̃ bel/
lũ aſſumit. Et iterũ ſi req̃ſita de recõpẽſatiõe dãni redde
re neglexerit.al's nõ videť ꝯtrũ ad forũ conſcie cauſa ſuf
ficiẽs.ꝙ bellũ in quo infinita rerũ ac corporũ diſpẽdia et
animorũ flagitia vitari nõ pñt.debeat aſſumi. Abraam
aſſumpta cã iuſta.audito ei ꝙ loth nepos ſuꝰ iniuſte e/
rat captꝰ.cũ trecẽtis decẽ ⁊ octo vernaculis q̃tuor reges
in pugna eſt aggreſſus ⁊c. Gen.xiiij. Tertio ad iuſtũ
bellũ req̃riť intẽtio bellãdi recta ꝙ videlꝫ intẽdať.vl' vt
bonũ ꝓmoueať vel vt malũ viteť.vt Aug.in li. de vbis
dñi. Apud veros dei cultores illa bella pacata ſũt. q̃ nõ
cupiditate vel crudelitate ſꝫ pacis ſtudio querãť vt ma
li coerceanť. Debet ḡ geri bellũ vt pax acq̃rať.non queri
pax vt bellũ exerceať ſm be. Aug.xxiij.q.i. Noli. Exem
plũ. Saul reprobatꝰ fuit a deo.qꝛ in victoria quã habu
it ꝯtra amalech nõ ſeruauit purã intẽtionẽ ad diuinuꝫ
mãdatũ.ſꝫ pepcit gregibꝫ ex cupiditate.i. Regũ.xv.

Secundo princeps .§.IIII

De ſcõo requiſito.

caueat ne ſit facilis ad bella aſſumẽda. Nõ enĩ dꝫ aſſu/
mere bellũ etiã ṗdictis ſuppoſitis.niſi vrgẽte neceſſitate
ꝓcepta videlꝫ manifeſta ⁊ notabili leſionẽ. Et iterũ hoſti
bus nõ paratis ad ſatiſfactionẽ.ſicut dcm̃ eſt.s̄. Sꝫ tũc
cũ matura deliberatõe ⁊ humili ac deuota diuini adiu/
torij inuocatiõe debet ꝯtra hoſtẽ reipublice bella moue
re. Cauſa aũt q̃re nõ debet eſſe facilis ad bella mouẽda.

Cã q̃re ñ eſt facile bellãduꝫ.

eſt varius euẽtus belli.qꝛ nũc hũc.nũc illũ ꝯſumit gla/
dius.ſicut rñdit dauid ad ioab.ij. Reg.xi. Jmpoſſibile
eſt etiã ꝙ in bellis nõ multa mala ꝯtingãt. Frequenter
enĩ accidũt ſtrages hoĩm.effuſiones ſanguinũ.depopu
latões terrarũ.expoliatões rerũ.captiuitates etiã ⁊ pau/
ꝑtates multas ſuꝑ innocẽtes neceſſe eſt euenire. Multe
etiã corruptões in moribꝫ ſuccreſcũt. Nã libidine vincẽ
di ⁊ ꝯſuetudine bellãdi.hoĩes reddunť fortiores.animo
ſiores ⁊ proniores ad vlciſcẽdũ ⁊ opp̃mendũ plus q̃ or/
do diuini iuris req̃rat. Propter hec ⁊ ſilia que in bellis
cõiter eueniũt debet ṗnceps aſſumere bellũ cũ multo ti
more ⁊ dei reuerẽtia.p̃miſſis ad deũ ſctõrũ virorũ pijs
ſupplicationibꝫ. Vñ moyſes cũ mitteret Joſue ad pu/
gnã ꝯtra amalech. Exo.xvij. Pͥo ad deũ refugiũ hũit.
vñ ſtans in vertice collis ⁊ habẽs virgã dei ĩ manu ſua
manꝰ ſuas ad celũ extẽdit ꝓ victoria habẽda ꝯtra ama/
lech.ꝓpter qð dr̃ ibi Cũ leuaret moyſes manꝰ ſuas vince
bat iſrl'. Ad h̄ etiã ꝙ iudei ꝯſulte ⁊ deliberate ad bella ꝓ

De ordĩe

cederẽt.eis multa obſeruãda deꝰ mãdauit. Primo ꝙ ad ⁊ mõ i bel
pugnã ꝓcedẽtes anteq bellũ inirent.pacẽ hoſtibꝫ offe/ lãdo ãiã
rent. Scðo ꝙ appropinq̄nte iã ꝑlio ſacerdos ante aciẽ eꝰ ſuam
exercitꝰ ſtaret.q̃ pugnaturos ꝯfortaret.ꝓmittẽdo auxili
um dei. Tertio ꝙ remouerenť impedimenta victorie re/
miſſis domũ q̃tuor generibꝫ hoĩm.vt q̃ edificauit do/
mũ nouã.⁊ nõ dedicauit eã.q̃ plãtauit vineã.q̃ deſpõſa
uit vxorẽ ⁊ formiduloſos. Deuter.xx. Per maxime autẽ
ad victoriã valẽt orõnis ſuffragia. Exẽplũ legiť ĩ hyſto
ria romanorũ.ꝙ cũ fulgẽtiꝰ ⁊ alborgaſtes ꝯtra Theodo
ſium chriſtianiſſimũ impatorẽ venirẽt in ꝑliũ. Theodo
ſius cũ ſciret ſe ſuis deſtitutũ.fiducialiter ſigno crucis fa
cto.ſe in bellũ dedit.⁊ victoriã a dño expectãs.qð ⁊ ple/ Cã quare
niſſime obtinuit. Frequẽter aũt occulto dei iudicio.ſꝫ nõ nũq iuſti
iniuſto.iuſtiores aũt minꝰ mali in bello ſuccumbunt. a ĩ bel
ꝑioribꝫ ſuꝑari. Qð ex duplici cã ꝯtingere põt. aut q̃a oẽs lo ſuccũ
tales a ṗceptis diuinis aliq̃ñ receſſerũt.⁊ iõ dignuꝫ eſt. bunt.
⁊ eorũ emẽdatiõi expediens.vt a nequitioribꝫ ſe tanq̃ a
dñi miniſtris attriti puniant. Sicut voluit deꝰ populũ
iudeorũ flagellari ꝑ aſſyrios ⁊ babylonios q̃ erant ydola
tre.⁊ diuini cultus impugnatores. Et ſic qui erant ma/
gni peccãtores facti ſunt in filijs errantibꝫ diuĩe legis exe/
cutores. Aut hmõi ꝯtingere põt.qꝛ tales qui ſuccũbũt
interdũ de ſuis viribꝫ nimis p̃ſumũt a deo victoriã nõ
querentes.⁊ iõ aliorũ qui digne puniri merebanť. digni
punitores fieri nõ merenť. Exẽplũ in vndeci tribubus
iſrael collectis ad pugnã ꝯtra tribũ beniamin ob puni
endũ ſcelus eorũ.que bis fuerunt debellate ab ipa tribu
beniamin.qꝛ de ſuis viribꝫ confidebant. Judic.xx.

Quantũ ad tertium .§.V

De tertio q̃ſito ad iuſtũ bellũ.ſ.q̃bꝰ liceat ⁊ q̃ñ.

Sciendũ.ꝙ p̃latis eccl'ie ⁊ clericis nõ lꝫ pugnare ĩ bello
Et hoc duplici rõne ſm be. Tho.ſe.ſe.q.xl.ar.ij. Pñã
eſt generalis. videlꝫ qꝛ bellicũ exercitiũ hꝫ multas inq̃e/
tudines.q̃ multũ impediũt animũ a ꝯtẽplatione dei.et
orõne.q̃bꝫ oportet eos vacare. Scðã ẽ ſpãlis. Nam
oẽs ordines clericorũ ordinanť ad altaris miniſteriũ. in
quo repſentať paſſio chriſti ſub ſacramẽto.⁊ iõ nõ com
petit eis occidere vel ſanguinẽ fundere.ſꝫ magis eẽ pa/
ratos ad effundẽdũ ſuũ ſanguinẽ ꝑ xp̃o vt ipm̃ imitenť
Vñ effundẽtes ſanguinẽ.etiã ſine pctõ ſcꝫ ꝑ mortẽ vel
mutilationẽ ſũt irregulares.ei aũt qui ẽ deputatꝰ ad ali
quod officiũ.nullo mõ licet exercere id ꝑ qð ſuo officio
incõgruus reddiť. Põt addi tertia ratio. ſcꝫ prohibitio
eccleſie.vt.xxiij.q.viij.ꝑ totum. Et in capit. Conuenior.
vbi dicit Amb. aduerſus milites ⁊ gothos arma mea
lachryme mee ſunt. Talia enĩ ſunt munimẽta ſacerdotis
aliter nec debeo.nec poſſum reſiſtere. Nec obſtat qð dr̃
xxiij.q.viij.ꝙ hortatu Adriani pape. Carolus ſuſcepit
bellum contra longobardos. Et Leo papa deſcen/
dit ad littus maris cum exercitu romanorũ contra ſara
cenos.queſti.ea. Sepe. Nã prelati eccleſie ⁊ clerici poſſũt
vtiq intereſſe bellis de licẽtia ſuꝑiorũ vt iuſte pugnanti
bus ſubueniant hortationibꝫ.abſolutionibus.⁊ huiuſ/
modi opibus ſpiritualibus. vt ṗdicti fecerũt.de quibus
dictum eſt. Sed nõ vt pugnent ipi ꝓpria manu ſm bea
tum Tho. vbi ſupra.in reſolutõne ſecundi argumenti.
Et quia de bello diffuſe habes.s̄.in.iij.parte.titulo.iiij.
Jdeo non plus hic.ſed ibi.

De triplici martyrio: Capitulum tertium.

D E martyrio qð per
tinet ad bellũ ꝑticulare imminens a pſe/
cutoribus fidei.in quo ꝑmaxime exerceť
actus fortitudinis. Cũ enim ꝑtineat ad
rationẽ martyrij.vt aliq̃s firmiter ſtet in veritate et iu/
ſticia ꝯtra pſequẽtiũ impetũ. Et ad fortitudinẽ ꝑtineat

De bello particulari. martyrio

ↄfirmare hoīem in bono ↄtut; ↄtra p̄icula p̄cipue mor/
tis, patet martyriū eſſe actū fortitudis. dū fidē ⁊ iuſtici
am nō deſerit martyr ꝓpter imminētia p̄icula mortis in
quodā certamine p̄ticulari a pſecutorib᷒ imminēti. Vn̄
Cypan᷒ in ſmone ait. Vidit admirās pn̄tiū multitudo
celeſte certamē in p̄lio ſtetiſſe ſeruos xp̄i voce libera. men
te incorrupta. virtute diuīa. Et de martyrib᷒ canit eccl̄a
Fortes facti ſūt in bello. Eſt aūt triplex martyriū ſm
Bern̄. in ſermone ſctōꝝ martyꝝ ſcʒ martyriū volūtatis
tm̄. martyriū opis tm̄. martyriū opis ⁊ volūtatis ſimul.
Pꝛimū ſuſtinuit iohānes euāgel. cui dictū eſt ⁊ germa/
no ei᷒. Calicē meū bibetis Math. xx. vn̄ Cypꝛian᷒. In
ſeruis dei apud q̄s cogitat᷑ martyriū ⁊ mēte ↄcipit᷑ ani
mus ad bonū dedit᷒ iudice deo coronat᷑. Aliud ē eni
martyrib᷒ animū deeſſe. aliud animo fuiſſe martyꝝ. de
pe. di. i. Nunq̄d. qd̄ tn̄ intelligēdū ē de corona aurea nō
aureola. Scd̄m martyriū fuit in innocētib᷒. q̄uis eī
quidā dixerūt ꝙ in eis miraculoſe accelerat᷒ fuit vſus
liberi arbitrij. ita ꝙ etiā volūtarie martyriū paſſi ſūt. tn̄
ſm b. Tho. q꞉ p̄ autoritatē ſcripture hoc nō ꝓbat᷑. nihil᷒
dr̄ ꝙ martyrij gloꝛiā quā in alijs ꝓpꝛia voluntas meret᷑
illi p̄uuli occiſi p̄ dei gratiam ſunt aſſecuti. Vn̄ aug. in ſer/
mone ait. Ille de nr̄a corona dubitauit in paſſione pro
chꝛiſto q̄ etiā p̄uulis baptiſmū ꝓdeſſe nō extimat chꝛiſti
Nō habebatis etatē q̄ paſſuꝝ xp̄m crederetis: ſʒ habe/
batis carnē. in qua ꝓ xp̄o paſſuro paſſionē ſuſtineretis.
Martyriū volūtatis ⁊ opis ſuſtinuit Stephanus
cū alijs adultis martyrib᷒. qd̄ martyriū om̄e pene debi/
tum ſoluit. ⁊ ſubito aduolare facit ad celū. Vn̄ dr̄ extra
de celeb. miſ. c. Cum marthe. ꝙ iīuriā facit martyri qui
oꝛat ꝓ martyre. Et ꝙ ſit maxim᷒ act᷒ fortitudis oſtēdit
cypꝛianus dicēs ī ep̄la quadā. O beati martyres quib᷒
vos laudib᷒ p̄dicem. O milites fortitudinis robur coꝛ/
poꝛis veſtri quo p̄conio vos explicem.

Triplex ē martyriū

Ad rationē autē mar .§.I

tyrij ſtricte ſumpti tria requirunt᷑. videlʒ gr̄a ſeu chari/
tas beniuolētia. moꝛtis pena. ⁊ fidei cā. Pꝛimū req̄rit᷑.
tur. q꞉ ſine ea nō eſſet fructuoſuʒ. vn̄ ap̄ls. i. ad Coꝛ. xiij
Si tradidero coꝛp᷒ meū ita vt ardeā ſcʒ p̄ martyriū. ca/
ritatē aūt nō habeā nihil mihi ꝓdeſt ſcʒ ad regnū celoꝝ
obtinēdū. Et ſm Aug. qui ſic ait. Si q̄s nō habēs cha/
ritatē in aliq̄ ſciſmate cōſtitut᷒. nec xp̄m neget patitur
turbatōes. anguſtias. famē. nuditatē. pſecutiōes. p̄icula
carceres. vincula. toꝛmēta. gladiū. flāmas vl̄ beſtias. vl̄
ipam crucē timoꝛe gehēne. nullo mō ſūt iſta culpanda.
ſed laudāda patiētia. Et qd̄ ait ap̄ls. Nihil ꝓdeſt. intel/
ligat᷑ ad regnū celoꝝ obtinēdum. nō ad extremi iudicij
ſupplicīū tolerabili᷒ ſubeundū. de pe. di. iij. Si q̄s. Ipſa
aūt ſufferētia martyrij demōſtrat maxime p̄fectionē ca/
ritatis. q꞉ p̄ ipam ↄtēnit᷑ qd̄ maxime amat᷑ ſcʒ vita tpa/
lis. Vn̄ xp̄s Johā. xiij. Maioꝛē caritatē nemo hʒ ⁊c. i.
maius ſignū caritatis Scd̄m qd̄ eſt de rōne marty/
rij eſt pena. nō quecūqꝫ ſʒ moꝛtis. Vn̄ Maxim᷒ dicit ī
ſmone de martyre. ꝙ vincit ꝓ fide moꝛiēdo q̄cq̄d vince
ret ſine fide viuēdo. Pꝛo cui᷒ declaratōe dicit be. Tho.
ſe. ſe. q. cxxiiij. ꝙ martyr dr̄ q̄ſi teſtis fidei xp̄iane. p̄ quaꝫ
nobis viſibilia p̄ inuiſibilib᷒ ↄtēnēda ꝓponunt᷑. vt dici
tur ad Heb. xi. Unde ad martyriū p̄tinet vt hō teſtifice/
tur fidē oſtēdēs op̄e ſe cūcta pn̄tia ↄtēnere vt ad futura
⁊ inuiſibilia bona p̄ueniat. Quādiu aūt homi remanet
vita coꝛp̄alis nōdū op̄e oſtēdit ſe cūcta tp̄alia deſpicere
Nam ↄſueuerūt hoīes ⁊ ↄſanguineos ⁊ oīa bona poſ/
ſeſſa ↄtēnere ⁊ etiā doloꝛes coꝛp̄is pati vt etiā cōſeruēt.
Unde ⁊ ſathan ↄtra iob. i. dixit. Pellem ꝓ pelle. ⁊ cūcta
que hō dabit ꝓ aīa ſua. i. vita. Et iō ad p̄fectionē marty
rij req̄rit᷑ moꝛtē ſuſtinere ꝓpter xp̄m. Vn̄ nec martyriuʒ
ꝓpꝛie dicit᷑ ꝓ ſola toler̄ātia carceris. vel exilij. vel rapīe di
uitiaꝝ vel alicui᷒ cruciatus. ſicut ſuſtinuit Johā. euāge.
flagella. oleū feruēs. ⁊ exiliū. niſi foꝛte ſm quid: q꞉ ex hiſ
quādoqꝫ ſequit᷑ moꝛs. ⁊ ſi nō ſubito. Vn̄ eccl̄ia celebꝛat
martyriū marcelli pape in ſtabulo quieſcētis. q꞉ illā moꝛ
tem incurrit ex flagellis ⁊ alijs afflictōib᷒ p̄us ſibi illatꝭ.
Tertiū qd̄ requirit᷑ eſt cauſa. vn̄ Aug. Martyrē non
pena ſcʒ tm̄ ſed cauſa. Cauſa aūt iſta ē. v̄itas fidei. Sʒ
ſciendū ſm Tho. vbi. ſ. ꝙ ad fidei v̄itatē p̄tinet nō ſolū
credulitas ip̄a coꝛdis. ſʒ etiā exterioꝛ ꝓteſtatio. que fit n̄
ſolū p̄ verba q̄b᷒ cōfitet᷑ quis fidē. ſed etiā p̄ facta q̄b᷒
aliq̄s fidē ſe habere oſtēdit. ſm illud Jaco. ij. Ego oſten
dam tibi ex op̄ibus fidē meā. Et iō oīm v̄tutū op̄a ſm
ꝙ referunt᷑ in deū ſunt quedā ꝓteſtatōnes fidei p̄ quaꝫ
innoteſcit ꝙ de᷒ hm̄ōi op̄a a nobis requirit ⁊ nos ꝓ eis
remunerat. Et ſm hoc pn̄t eſſe cauſa martyrij op̄a etiaꝫ
aliaꝝ virtutū. Et ſic quicūqꝫ patit᷑ moꝛtē violentā ꝓ q̄/
cunqꝫ bono op̄e faciēdo. vel ꝓ quocūqꝫ peccato vitando
ꝓpter xp̄m. q꞉ totū hoc p̄tinet ad fidei pꝛoteſtatōnē mar
tyr exiſtit. Unde ⁊ btī iohā. bap. martyriū celebꝛat᷑ q̄ ſu/
ſtinuit moꝛtē. n̄ ꝓ negāda fide ſʒ ꝓ rep̄hēſiōe adulterij.

Martiriū ſumendo .§.II.

large ꝓ moꝛte violēta pōt dici ꝙ eſt quadruplex marty
riū. ſm quadruplicē ei᷒ cām ⁊ fundamentū. Pꝛimū ē
eā cōmiſſa iniq̄tate videlʒ in his q̄ occidunt᷑ ꝓ ſcelerib᷒
cōmiſſis. Vn̄ petri p̄ma. ca. iiij. dicit᷑. Nemo veſtrū pa/
tiat᷑ quaſi homicida. Tales ſi patiēter ferūt moꝛtē cōtri
ti de cōmiſſis. nō rōne pene tm̄ vel verecūdie ſed reſpe/
ctu dei offenſi. ⁊ ſi nō p̄cipiāt coronā martyrij. tn̄ ſaluāt᷑
Si aūt tm̄ dolent ꝓpter ſuppliciū impatiētes vel incon
triti ad inferna deſcendūt. Unde ex latronib᷒ crucifixis
cū chꝛiſto. qui a dextris erat. q꞉ cōtritus valde. intrauit
paradiſum. Qui a ſiniſtris ꝓpter impatiētiam ⁊ incōtritio
nem infernū. Et ad tale martyriū p̄tinet moꝛs. que ſuſti
netur ꝓ p̄tialitatib᷒ guelfa ⁊ guelbina. ⁊ hm̄ōi. de q̄bus
Cypꝛianus. Inexpiabilis eſt culpa diſcoꝛdie. nec paſſiōe
purgat᷑. diſtinc. xc. Necꝫ. Scd̄m eſt ex incēſa cupidi/
tate ſcʒ in illis qui occidunt᷑ in bellis iniuſtis que ex aua/
ricia fiūt. vt Oreb. zeb. zebee ⁊ ſalmana cū centū. xx. mi/
lib᷒. Qui dixerūt. Hereditate poſſideam᷒ ſanctuarium
dei. in pſ̄. lxxxij. ⁊ in li. iudicū. ⁊ qui hodie in bellis. niſi
obſeruatis debitis circūſtantijs iuſte bellaret. vt Judaſ
machabe᷒ cū fr̄ibus. i. Mach. v. ⁊ ſe. Vel ꝓ recuperāda
terra ſancta. xxiij. q. viij. Scire. Et ad hoc etiā pertinet
moꝛs quā incurrūt mūdani violētia a latronib᷒ vl̄ alijs
ꝓpter tp̄alia iniuſte acquirēda. Et etiā auſteritas quam
ſuſtinēt hypocrite vt boni reputent᷑. ⁊ mulieres ꝓpt᷑ ap/
parere. i. q. i. vide q̄ntū. Tertiū ex immēſa cecitate ſcʒ
in infidelib᷒. de hoꝝ numero erāt ꝓphete baal. qui coꝛaꝫ
helya incidebāt carnes ſuas lanceolis in honoꝛeʒ baal.
vt. iij. Reg. xviij. Sic ⁊ auſteritates iudeoꝝ ⁊ paganoꝝ
rū ⁊ monachoꝝ grecoꝝ incredibiles p̄tinēt ad hoc mar
tyriū ducens ad infernū. ⁊ moꝛs quā ſuſtinent heretici
pꝛo ſuis erroꝛib᷒. Ad hoc etiā p̄tinet triſticia inoꝛdinata
quā aliqui ſibi aſſumūt de tribulatōibus. vel moꝛte ſu
oꝛum. vel de defectib᷒ ſuis. conſcientiā ſcrupuloſam no
lentes deponere ad ↄſiliū alioꝝ. Vel etiā ex deſperatiōe
ſibi moꝛtē inferentes. Quartū eſt ex infuſa charitate.
ad Heb. xi. In occiſione gladij moꝛtui ſunt. vt Iſaias.
Hieremias. ⁊ alij etiā inuumeri in nouo teſtō hoc ducit
ad celū Auguſti. de cypꝛiano martyre. Ab inferioꝛi acci/
pit ſentētiā. a ſup̄ioꝛi coronā. xi. q. iij. ⁊ ſi ad tēpus. Fra/
mea eſt anima martyris ſplēdida charitate. acutā veri/
tate. vibꝛata dei v̄tute. Per maxime martyria ſanctoꝛuꝫ
eccl̄iam edificant. ⁊ ad om̄e bonū inducūt. vn̄ Auguſt.
vt mūdus hic vincat᷑ cū amatoꝛib᷒. erroꝛib᷒. ⁊ terroꝛib᷒

Tres con currūt ad martyriū

Interpꝛeta tio noīs martyr.

De q̄dru plici mar tyrio.

ſuis. ſanctoꝝ martyria docuerũt. Sumẽdo martyriũ ꝓ magno labore ſine morte. vt dic̃ Bernõ. triplex eſſe ſine ſanguine. Paritas in vbertate q̃ fuit in dauid. Libera litas in paupertate. vt in thobia. Caſtitas in iuuẽtute. vt in ioſeph in egypto. Itẽ Greg. Martyres ſine ferro eſſe poſſum⁹. ſi patientiam in animo ſeruemus.

Eſt iterũ martyriũ triplex ſꝫ bernã.

De ptibꝫ fortitudis integlibꝫ ꝛ ſbiectiuis.

Capitulum quartum

De partib⁹ fortitudis

nota ſm tho. ſe. ſe. q. cxxviij. ar. i. ꝙ cũ aliter ỽtutis poſſint eſſe triplices ptes ſcꝫ ſubiectiue. integrales. ꝛ potentiales. Fortitudini aũt ſm ꝙ eſt ſpãlis ỽt⁹ non pñt aſſignari ptes ſubiectiue. eo ꝙ nõ diuidit̃ in mltas ỽtutes ſpecie differẽtes. qꝛ eſt circa materiã valde ſpecialẽ. Aſſignãt̃ aũt ei ptes q̃ſi integrales ꝛ potẽtiales. Integrales quidẽ ſm ea q̃ oportet ↄcurrere ad actũ fortitudis. Potẽtiales aũt ſm ea q̃ fortitudo obſeruat circa difficilima ſcꝫ circa picula mortis. Aliq̃ alie ỽtutes obſeruãt circa q̃ſdã alias materias min⁹ difficiles. q̃ ꝓuidẽ ỽtutes adiũgunt̃ fortitudini. ſic ſecũdarie ꝓncipali. Eſt aũt ſicut ſupra dctm̃ ẽ duplex act⁹ fortitudis ſcꝫ aggredi ꝛ ſuſtinere. Ad actũ autẽ aggrediẽdi duo req̃runt̃. Primũ ptinet ad animi ꝓparatõeꝫ vt ſcꝫ aliq̃s ꝓmptũ animũ habeat ad aggrediendũ. Et q̃tũ ad hoc ponit Tull. in li. rheto. fiduciã. Vñ dicit ꝙ fiducia eſt ꝑ quã magnis ꝛ honeſtis rebꝫ mltũ ipſe animus in ſe fiducie cũ ſpe collocauit. Scdm aũt pertinet ad opis executionẽ ne ſcꝫ aliq̃s deficiat ab executiõe illoꝝ q̃ fiducialiter inchoauit. Et q̃tũ ad hoc ponit Tull⁹ magnificẽtiã. vñ dicit. Magnificẽtia eſt reꝝ magnarũ ꝛ excelſaꝝ cũ animi ampla quadã ꝛ ſplẽdida ꝓpoſitione cognitio atqꝫ adminiſtratio. i. executio vt ſcꝫ amplo propoſito adminiſtratio nõ deſit. Hec enĩ duo ſi coercerent̃ ad ꝓpriã materiã fortitudis ſcꝫ ad picula mortis erũt q̃ſi ptes integrales ipſius. ſine q̃bꝫ fortitudo eſſe non põt. Si aũt referant̃ ad aliq̃s alias materias in q̃bꝫ eſt minus difficultatis. erũt ỽtutes diſtincte a fortitudine ſm ſpẽm tñ adiũgent̃ ei. ſicut ſecũdarie ꝓncipali. ſicut magnificẽtia a pho in. iiij. ethi. ponit̃ circa magnos ſũptuſ Magnanimitas animi videt̃ eſſe fiducie circa magnos honores. Ad aliũ aũt actũ fortitudis q̃ eſt ſuſtiñere. duo req̃runt̃. quoꝝ primũ eſt ne difficultate imminentium maloꝝ anim⁹ frangat̃ ꝑ triſticiã ꝛ decidat a ſua magnitudine. Et q̃tũ ad hoc ponit patiam. vñ dicit Tulli⁹ ꝙ patiã eſt honeſtatis animi vel vtilitatis cauſa rerũ arduaꝝ aut difficiliũ volũtaria ac diuturna ꝑpeſſio. Aliud aũt eſt vt ex diuturna difficiliũ paſſiõe hõ nõ frangatur vſqꝫ ad hoc ꝙ deſiſtat. ſm illud ad Heb. xij. Nõ fatigemini animis veſtris deficiẽtes. Et q̃tũ ad hoc ponit pſeuerãtiã. Vñ dicit ꝙ pſeuerãtia eſt in rõne bene conſiderata. ſtabilis ꝛ ꝑpetua ꝑmanſio. Hec etiã duo ſi coercerent̃ ad ꝓpriã materiã fortitudis. erũt ptes q̃ſi integrales ipſi⁹. Si aũt ad qualſcũqꝫ materias difficiles referãtur. erũt ỽtutes a fortitudine diſtincte. ꝛ tñ ei adiũgent̃ ſicut ſecũdarie ꝓncipali. Qd̃ aũt macrobi⁹ ponit ſepteꝫ partes fortitudinis ſcꝫ magnanimitatẽ. fiduciã. ſecuritatẽ. magnificẽtiã. ↄſtantiã. tolerãtiã. ꝛ firmitatẽ. reducitur ad id qd̃ ponit Tul. Nam fiduciã ꝛ magnificentiã ponit vtereqꝫ. Tolerãtia vero quã ponit macro. loco ei⁹ patiam ponit tulli⁹. Et firmitatẽ a macro. dictã tullius appellat pſeuerãtiã. Tria ỽo que ſupaddit macrobius. duo videlꝫ magnanimitas ꝛ ſecuritas ↄprehẽdunt̃ ſub fiducia a tullio. Sꝫ macro. magis ꝑ ſpãlia diſtiguit. Fiducia enĩ ptinet ad fidei certitudinẽ. magnanimitas autẽ ad magnitudinẽ vt rei ſperate. Spes aũt firma non põt eſſe niſi ammoueat̃ ↄriũ. Timoꝛ enĩ q̃dammõ ↄriatur ſpei. ꝛ iõ macro. addit ſecuritatẽ q̃ excludit timoreꝫ. Tertiũ aũt qd̃ addit ſcꝫ ↄſtantiã cõprehẽdi põt ſub magnificẽtia. Oportet enĩ in his q̃ q̃s magnifice facit conſtantẽ animũ hr̃e. Põt etiã ↄſtãtia ad pſeuerãtiã ptinere. vt pſeuerãs dicat̃ aliq̃s ex eo ꝙ nõ deſiſtit ꝓpter diuturnitatẽ. Conſtãs aũt ex eo. ꝙ nõ deſiſtit ꝓpter q̃cunqꝫ alia repugnãtia. Sciẽdũ etiã ꝙ phus. iij. ethi. ponit q̃nqꝫ modos fortitudis. Prĩa fortitudo eſt politica q̃ fortiter opat̃ ꝓpter timorẽ exoneratiõis vel pene. Scda militaris q̃ fortiter operat̃ ꝓpter artem ꝛ experientiam rei militaris precipue publice. Tertia eſt que fortiter opat̃ ex paſſiõe precipue ire. Quarta eſt q̃ fortiter opat̃ per ↄſuetudinẽ victorie. Quĩta que fortiter opat̃ ꝑ ignorãtiã piculoꝝ. Quia vero iſta q̃nqꝫ deficiũt a vera rõne ỽtutis. qꝛ ꝛ ſi ↄueniant in actu fortitudis. differũt tñ in motiuo. iõ nõ ponũtur ptes fortitudinis ſed dicunt̃ modi ei⁹ ſm tho. Differt aũt ſpes a fiducia. qꝛ ſpes eſt ỽtus theologica qua q̃s cõfidit de deo. ꝑ fiduciã aũt que eſt ỽtus moralis ꝛ pars fortitudis. habet homo fiduciã in ſeipſo tñ ſub deo.

Quinqꝫ ſſ mõi fortitudis ſm phm.

Differentia ſpes ꝛ fiducia.

De magnanimitate. Caplm. v.

Deinde cõſiderandũ

reſtat de ptibꝫ fortitudini annexis quas pro tãto annexas dicim⁹. qꝛ ei adiũgunt̃ ſicut ſecũdarie ꝓncipali. Et hoc iõ eſt. qꝛ fortitudo obſeruat circa maxima difficilia ſcꝫ circa picula mortis. Aliquẽ alie ỽtutes obſeruãt circa quaſdã alias materias min⁹ difficiles. in quibꝫ oportet ꝑ eas aggredi ardua. Ponit autẽ tulli⁹ in ſua rhetorica has ỽtutes ꝓncipali annexas eſſe quatuor. videlꝫ fiduciã. loco cui⁹ ponim⁹ magnanimitatẽ. Sic ei ẽã vocat ariſto. magnificẽtiã. patiam. ꝛ pſeuerãtiã. De vnaquaqꝫ iſtaꝝ aliquid dicẽdũ vt cõpleri oꝛ ſit ↄſideratõ fortitudis. Prĩo ergo ꝺ magnanimitate tractem⁹. de qua tria cõſiderãda occurrũt. Primo circa quid exiſtit. Scdo ſi eſt dicẽda ỽtus. Tertio de ſignis ꝛ ꝓprietatibꝫ ei⁹.

Quantum ad primũ ¶ I.

eſt ſciendũ ꝙ magnanimitas ex ſuo noĩe importat quãdam extenſionẽ animi ad aliqđ magnũ. Vñ ſm phm iiij. ethi. Magnanim⁹ eſt magnitudic̃ extrem⁹. nõ quidem ꝑ receſſum a medio rõnis ſꝫ qꝛ ad magna tendit. Inter res aũt humanas ꝓcipue exteriores q̃ in vſuꝫ hominis veniũt. vel ſibi aliquo mõ impẽdunt̃. maximus eſt honoꝛ. tum qꝛ ꝓpinq̃ſſimus eſt ỽtuti. vtpote teſtificatio ei⁹ exiſtẽs. tum qꝛ deo ꝛ optimis exhibet̃. tũ etiã qꝛ homĩes ꝓpter honorẽ ↄſequendũ ꝛ vituperiũ vitandũ oĩa alia poſtponũt. Cũ ergo oĩs ỽtus ſit ꝑfectio potẽtie reſpectu vltimi ſimplr̃ ꝛ difficilis. Sicut aliq̃s abſolute dicit̃ fortis ex his q̃ ſũt ſimplr̃ difficilia. aliq̃s dicet̃ magnanim⁹ ex his q̃ ſũt ſimplr̃ magna cuiuſmõi ſũt honores vt dcm̃ eſt. Vñ ↄñs eſt magnanimitatem circa honores cõſiſtere tãqꝫ circa ꝓpriã materiã. Quod autẽ magnanimitas ſit ỽtus hinc patere põt. Vbi enĩ contingit circa ordinẽ rõnis abũdãtiã ꝛ defectũ. neceſſe eſt ibi ponere remediũ ỽtutis q̃ mediũ ↄſtituat inter extrema. Eſt enĩ ỽtus hĩtus electiu⁹ immediate exiſtẽs. Circa honores autem ꝓut ratio determĩabit. vt ptꝫ. ij. ethi. Circa honores aũt magnos q̃ ſunt materia magnanimitatis. vt dctm̃ eſt. ↄtingit errare ꝑ exceſſum ꝓſumptiõis ꝛ defectũ puſillanimitatis q̃ ſũt vitia extrema. Preſumptuoſus enĩ peccat ꝑ ſupabundãtiã inq̃tũ mediũ rõnis excedit ſm proportionẽ ad maiora tendẽs q̃ꝫ ſibi ↄueniat. Eſt enĩ vitioſum quãdo aliq̃ actio nõ cõmenſurat̃ ỽtuti agentis qđ ↄtingit qñ aliq̃s aſſumit ad agendũ vel appetendũ q̃ preferunt̃ ſue ỽtuti. qđ facit preſumptuoſus. qꝛ tentat magnificare ſeipm̃ honoribꝫ maioribꝫ q̃ꝫ ↄueniat ſue ỽtuti

De magnanimitate.

Quomodo magnanimitas ſit virtus.

De pſumptione ꝛ puſillanimitate.

ti que eſt imꝑfecta. Uel q̄rit honorari ex his que nō ſūt
digna magno honore. vt ſūt bona fortune ſicut diuitie.
nobilitates. ⁊ alia hm̄oi. Sicut aūt ꝑ pſumptionē ali-
quis excedit ꝓportionē ſue potētie dum nitit̄ ad maiora
q̄̄ poſſit. ita etiā ꝑ puſillanimitatē. deficit a ꝓportōe ſue
potētie dū recuſat in idē tendere. qđ eſt ei cōmenſuratū.
⁊ ideo ſicut pſumptio eſt vitiū ꝑ exceſſum. ita puſillani-
mitas per defectū. Unde ſeruus qui acceptā pecuniā
dn̄i ſui fodit in terrā. ⁊ nihil eſt ex ea operatus ꝓpter timo
rem puſillanimitatis digne punit̄ a domīo. vt habetur
Matth. xxv. Exemplū. Mardocheꝰ inter preſumptio
nem ⁊ puſillanimitatē tenēs mediū. videt̄ magnanimꝰ
fuiſſe. Non enī extra ſuā virtutē pſumptuoſe efferebat̄
intrudendo ſe ad interiora facta regis. ſed extra demorā
do ad ianuā. ⁊ deambulādo quotidie ante veſtibulum
domus. curā habēs ſalutis regine Heſter que ſua neptꝭ
erat. Non fuit etiā puſillanimitate deiectus qui nec mi-
nis nec terroribꝰ. nec ſpe cōmodi tēporalis voluit ſuper
bum amon adorare. vt patet Heſter. ij. iij. ⁊ iiij. Qui ta
men ab eo honorē ⁊ reuerentiā mirabilē ſibi impendi ſu
ſtinuit. arbitrans ſe dignū talibꝰ ꝓpter virtutē ſibi datā
diuinitus. Sed poſſet videri alicui ꝙ magnanimitas
nō ſit virtus. Nam humilitati magnanimitas videtur
cōtraria. Nulla aūt ꝟtus virtuti eſt ꝯtraria. Nō ergo ma-
gnanimitas eſt ꝟtus. vt videt̄. Qui ſe dignificat et ali-
os ꝯtēnit. cuiꝰ cōtrariū facit humilitas. Sed ad h̄ itel-
Magnāni- ligendū ſcire oportet ꝙ in homīe inuenit̄ aliquod ma-
mitas qđ gnū qđ ex dono dei poſſidet. ⁊ aliq̄s defectꝰ q̄ competit
efficiat. ei ex infirmitate nature. Magnanimitas igit̄ facit ꝙ
hō ſe magis dignificet ſm ꝯſideratōem donoꝝ q̄ poſſi
det. Sic ſi habet magnā ꝟtutē animi. facit qđ ad perfe
cta opa ꝟtutis tendat. Et ſilr̄ eſt dicendū de vſu cuiuſli
bet alteriꝰ boni puta ſciē vel exterioris fortune. Humili
tas aūt facit ꝙ hō ſeipm̄ ꝑuipēdat ſm ꝯſiderationem
ꝓprij defectꝰ. Silr̄ etiā magnanimitas ꝯtēnit alios ſm
ꝙ deficiūt a donis dei. Nō enī alios tm̄ appciat̄ ꝙ pro
eis aliqđ indecēs faciat. Sȝ humilitas alios honorat. ⁊
ſuperiores extimat. inq̄ꝫtū in eis aliq̄d inſpicit de dōis dī
Un̄ in pſ. xiiij. dr̄ de viro iuſto. Ad nihilū deiectꝰ eſt ī cō
ſpectu eiꝰ malignꝰ. qđ ꝑtinet ad ꝯtemptū magnanimi-
tatis. timētes aūt dn̄m glificat. qđ ꝑtinet ad honoratōē
nem hūilis. Et ſic patet ꝙ magnanimitas ⁊ hūilitas n̄
ſunt ꝯtria. q̄uis in ꝯtria tēdere videant̄. qꝫ pcedunt ſm
diuerſas rōnes ſeu ꝯſideratōes. Exēplū. Dauid hūilis
fuit ⁊ magnanimꝰ. hūilis fuit qn̄ corā deo ꝯſiderās ſu-
am ꝑuitatē ante arcā ſaltabat. regno iā adepto. magna
nimus ꝟo qn̄ ꝯſiderās ex dono dei vnctꝰ in regē ad re-
gnū aſpirabat vt debebat. deuitādo aſtutias ſaulis. et
ipm̄ ⁊ domū eius a regno repellendo. vt ꝑꝫ ex pluribꝰ
capitulis. i. ⁊ ij. Regum.

De proprietatibus . ꝯ. II

Magnāni- ⁊ ſignis magnanimitatis multa ſcribit phs in. iiij. ethi
mitatis ſig co. inter q̄ poſſumꝰ accipe ꝑ que q̄s poterit ꝯuincere de
ipa ꝟtute acq̄ſita. vel de naturali inclinatione ad ipam.
Dicit enī ꝙ magnanimꝰ habet motū lentū ⁊ vocē grauē
⁊ locutionē ſtabilē. Cuius rō pōt eſſe. qꝫ corpales motus di
uerſificant̄ ſm diuerſas animi apphēſiōes ⁊ affectōes
vn̄ ꝯſequunt̄ determinata accidentia circa p̄dictos mo-
dos. Primo enī velocitas motꝰ ꝓuenit ex eo ꝙ homo ad
multa attēdit q̄ explere feſtinat. magnimꝰ aūt tendit ſo-
lū ad magna q̄ pauca ſunt q̄ etiā indigēt magna atten
tione. ⁊ ideo habet motū tardū. Deinde acuitas vocis
⁊ velocitas lingue competit his p̄cipue qui de pluribꝰ
cōtendere volūt. qđ nō ꝑtinet ad magnanimos qui nō
debent ſe intromittere niſi de magnis. Tales aūt diſpo
ſitiones corpales ꝯueniūt magnanimis ſm exigentiam
ꝟtutis. Hos etiā qui naturaliter ſunt diſpoſiti ad ma-
gnanimitatē. tales conditōes naturaliter aſſequuntur.
Predicatores debēt habere has ꝓprietates magnanimi.
qꝫ debēt eſſe in ſuis actibꝰ maturi. ⁊ in p̄dicatiōe tuba-
les. Exemplū. Unde ezechiel in viſione q̄tuor animaliū
deſignantiū q̄tuor euāgeliſtas vidit plantā pedis eoꝝ
quaſi plantā pedis vituli. Uitulꝰ enī mature incedit et
fortiter. Uidit ⁊ ſcintillas q̄ſi eris candētis. Es enī metal-
lum ſonoꝝ eſt. Et in oēm terrā exiuit ⁊c. Ponit vlteri
Quinq̄ ꝓ us phs quinq̄ laudabiles ꝓprietates magnanimi. Pri
prietates mo ꝙ eſt immemor bn̄ficioꝝ. qđ nō eſt intelligendū ꝙ
magnanimi nō habeat in memoria beneficia que recepit. ⁊ ꝙ etiam
bn̄facientibꝰ nō retribuat. ſꝫ eſt intelligēdū ꝙ nō eſt ſibi
delectabile ꝙ ab aliquibꝰ bn̄ficia recipiat q̄n eis maio-
ra recōpenſet. Et hoc ꝑtinet ad pfectionē gratitudinis.
in cuiꝰ actu vult ſemꝑ excedere ſicut in actibꝰ aliaꝝ vir-
tutū. Un̄ magnanimitas eſt ornatꝰ oīm aliaꝝ ꝟtutum
inq̄ꝫtū intēdit in actu oīm ad grāde. Uult ergo dicere.
ꝙ eſt ꝓmptior ⁊ ſibi ē delectabiliꝰ ad bn̄faciendū q̄ꝫ ad
accipiendū qđ videt̄ eſſe actꝰ liberalitatis ⁊ charitatis.
Hāc magnanimi ꝯditōem habuit abraā qn̄ filijs ethei
gratis offerētibꝰ ſepulturā ꝓ defūcta ſara vxore ſua nō
acquieuit. ſꝫ ſtatim q̄dringētos ſiclos argēti ⁊ probate
monete publice ꝓ iure ſepulture habēde tradidit. Gen̄.
xxiij. Erat enī abraā liberi ac nobilis animi. vn̄ ꝓ bn̄fi-
cio gratis accepto nolebat ſe alicui ſubdere. Et q̄ꝫtū ad
hoc rēnuit eē bn̄ficij mēor. Scđo ponit̄ ꝙ eſt ocioſus
⁊ tardus. qđ nō ē intelligēdū q̄ſi deficiēs ab opando ea
q̄ ſibi ꝯueniūt. ſꝫ qꝫ nō ingerit ſe q̄buſcūq̄ opibꝰ ſibi nō
cōuenientibꝰ ſꝫ ſolū his q̄ magna ſunt. q̄lia decēt eū. Hāc
ꝯditionē habuit ſaul quādo de nouo factꝰ rex ⁊ a pluri
bus cōtēnerent̄ diſſimulauit. i. Reg. x. Sꝫ venientibꝰ nū-
cijs Jabes. galaad ꝓ adiutorio ad eū oſn̄dit auctoritatē
⁊ magnitudinē animi ī fruſtra diſcerpēs boues. q̄s ſeq̄
batur. ⁊ p̄cipiēs ꝙ ſic fieret ſic bobus eiꝰ q̄ non veniret
ad preliū om̄is iſraelis. i. Reg. xi. Tertio ponit̄ ꝙ ma-
gnanimꝰ vtit̄ ironia ad multos. qđ nō eſt intelligendū
de ironia ſm ꝙ ꝟitati opponit̄. dicēdo de ſe aliq̄ vilia
que nō ſunt. vel negando aliqua q̄ ſunt. Sꝫ qꝫ nō totā
ſuā magnitudinē oſn̄dit. maxime q̄ꝫtū ad inferiorē mul
titudinē. Nam ſic dic̄ phs loquēs de hac ꝓprietate. Ad
magnanimitatē ꝑtinet magnū eſſe ad eos qui in digni
tate ⁊ in bonis fortune ſunt. ad mediocres aūt moderā-
te. Hāc ꝯditionē habuit Dauid q̄ licꝫ eſſet in regē ꝑ ſa-
muelē ꝓphetā vnctꝰ. de mādato tn̄ pr̄is victualia ſuis
fratribꝰ quibꝰ diuinitꝰ erat p̄latus māſuetꝰ deferebat. j.
Reg. xvij. Alexāder etiā qui tāta cordis altitudine fue-
rat vſus in debellatiōe darij eū mortuū in vlnis ꝓprijs
deferebat. q̄ pietatis officio in corpis funeratiōe functꝰ
eſt. Quarto ponit ꝙ nō pōt ꝯuiuere alijs. qđ nō eſt
intelligēdū ꝙ nō ſit familiaris ad amicos. ſꝫ qꝫ oīno de
uitat adulationē ⁊ ſimulationē quā querit cōiter homi
num multitudo. hoc enī ſpectat ad animi paruitatem.
Cōuiuit tn̄ om̄ibꝰ magnis ⁊ ꝑuis. ſicut oportet. ⁊ quan
do oportet. ſicut. ſ. dcm̄ eſt in tertia ꝓprietate. Admonet
Ariſt. Alexādrū q̄ꝫtū ad iſtā ꝓprietatē dicēs ſic. Honori
ficū eſt inq̄t regē abſtinere a multiloquio. ⁊ nō frequēta
re ꝯſortia viliū pſonaꝝ. qꝫ nimia familiaritas parit con
temptū. Et ſubdit. Indi ſtatuerūt ꝙ rex tm̄ ſemel in an-
no appareret cū regali apparatu ⁊ nobiles circa eū ſta
rent ⁊ vulgꝰ a remotis. In illo die ꝯſueuerūt dona clar
giri. reos de carceribꝰ emācipare ⁊ alia pia opera exerce-
re. Quīto ⁊ vltimo ponit phs ꝙ magis poſſidet īfru
ctuoſa. vbi vult dicere ꝙ ꝓponit honeſta q̄ vocat infru-
ctuoſa. vtpote ad alia nō ordinata vtilibus que vocat
fructuoſa. qꝫ videlꝫ ꝓpter aliud q̄runt̄. vt ꝑ ea ſubueniat
alicui defectui q̄ magnanimitati repugnat. Temiſtides q̄

ſua ꝓbitate ꝓſas fugauerat. magiſ dilexit honeſta q̃ꝫ vtilia. vñ interrogat⁹ de filia ſua. vtrũ eã paupi ſ3 ornato. aut locupleti paꝝ ꝓbato maritãdaꝫ collocaret. Rñdit. Malo viꝝ pecunia indigentẽ q̃ꝫ pecuniaꝫ viro.

De ꝟtute magnificẽtie qd ſit. ꝛ qbꝫ ꝯueniat.

Caplm. vi.

De magnificentiã circa qd existat.

De virtute magnificentie. de qua ꝯñter eſt agendũ duo breuiter videre ſufficiat ſc3 circa q̃d exiſtat. ꝛ q̃bꝫ ꝓprie ꝯueniat. Dictũ eſt ãt ſupra duas eſſe ꝟtutes circa pecuniã vel vſum ei⁹ ſc3 liberalitatem ꝛ magnificẽtiã. Q3 enĩ circa gen⁹ pecunie ſit ꝟtus ponẽda. patere põt ex bis q̃ dicit Aug. in li. de lib. arbi. vbi ait. ꝙ bñ vti bis q̃bꝫ male vti poſſumus ꝑtinet ad ꝟtutẽ. Poſſum⁹ enĩ bñ ꝛ male vti pecunia. ꝛ bis que extra nos ſũt in vſum nr̃m veniẽtibꝫ. Igit̃ vt bñ vti poſſimus pecunia. ꝛ bis q̃ ꝑ eã mẽſurant̃ eſt ꝟtus neceſſaria. S3 eſt ſciendũ ꝙ ꝟtutes ille q̃ ſunt circa res exteriores. babẽt aliã difficultatẽ ex ip̃o genere rei. q2 res exteri⁹ exiſtẽtes etiã ꝓpt̃ ſũt multũ appetibiles. vtpote neceſſarie ad humanã vitã ꝛ aliã difficultatẽ ex magnitudine ipius rei. Et iõ oportet circa pecuniã ꝛ vſum ei⁹ duas eſſe ꝟtutes ſc3 liberalitatẽ q̃ reſpicit cõiter vſum pecunie et magnificẽtiã q̃ reſpicit magnũ ei⁹ ſumptũ. Et ſic patet circa q̃d babet magnificẽtia ꝯſiſtere. q2 videl3 circa magnos ſumpt⁹. Ulteri⁹ eſt ſciẽdũ. ꝙ l3 reſpiciat extremuꝫ ꝯſiderata q̃ꝫtitate ei⁹ qd̃ facit. ꝯſiſtit tñ in medio ꝯſiderata regula rõnis. a q̃ nõ deficit neq3 eã excedit. Unde ponit mediũ inter duas extremas malicias. q̃ꝝ vna d̃r ꝑuificẽtia q̃ ꝯſiſtit in defectu. Magnific⁹ eĩ intẽdit ad magnitudinẽ op̃is. puta tẽpla ꝯſtruere ad honorẽ dei. hoſpitalia ꝓ paupibꝫ ꝛ hmõi ꝑegrinãtibꝫ facere. Et ex h̃ intẽdit magnitudinẽ ſumptus. quã nõ vitat vt faciat magnũ op⁹. Exẽplũ. Paruific⁹ fuit rex Antigon⁹. de q̃ dicit Sen̄ ꝙ cũ q̃dã noĩe Cynic⁹ talentũ ab eo peteret. rñdit plus eſſe q̃ꝫ cynicũ diceret. tũc ille repulſus petijt denariũ. cui ille rñdit min⁹ eſſe q̃ꝫ regẽ dare deceat. Turpiſſima hec cauillatio inq̃t Sen̄. quã inuenit vt neutꝝ daret. cũ dare potuiſſet denariũ tanq̃ꝫ cynico. ꝛ talentuꝫ tanq̃ꝫ rex. Idẽ ponit de Alexãdro q̃ cuidã militi aliq̃d petẽti dedit vrbẽ quãdã. ꝛ dicẽte illo. h̃ nõ ꝯuenire ſue fortitudini. Nõ q̃ro inq̃t qd̃ te accipe liceat. ſ3 qd̃ me dare animoſa vox ꝛ regia. Cõtra magnificẽtiã etiã eſt expẽdere multa inutiliter. vt Balthaſar q̃ fecit ꝯuiuiuꝫ magnũ optĩatibꝫ ꝛ ꝯcubĩs ſuis vñ pũit⁹ fuit. vt h̃r Dañ. v

Deinde vidẽdum eſt. §. I.

De mag/ficẽtia q̃/b⁹ ꝯuẽiat

quibꝫ hec ꝟtus habeat ꝯuenire. Circa qd̃ ẽ ſciendũ ꝙ ſicut dicit ph̃s. iiij ethi. Magnific⁹ nõ eſt ſumptuoſus i ſeip̃m. Nã vt dictũ ẽ ad magnificẽtiã ꝑtinet aliq̃d facere magnũ. qd̃ aũt ꝑtinet ad ꝑſonam ſingularis hoĩs nõ eſt q̃d magnũ habito reſpectu ad res diuinas vel cões. quibꝫ d3 magnific⁹ ĩtẽdere. q2 talia ſũt ꝓportionata magnitudini ſumptuũ q̃ cadũt in vſu ꝟtutis. ꝛ iõ magnificus nõ intẽdit ꝑncipaliter facere ſumpt⁹ in his q̃ ꝑtinent ad ei⁹ ꝑſonã. niſi talia eſſent q̃ de ſe habẽt aliquaꝫ magnitudinẽ. ꝛ req̃runt̃ ſolẽniter agi. ſicut ſunt ea q̃ ſẽl vel raro fiũt. vt nuptie. militie. ꝛ hmõi. vel etiã q̃ ſt̃ diu ꝑmanẽtia. vt ꝯueniẽs habitatio dom⁹. talia eĩ magnifice ꝓſequit̃ magnific⁹. ſimpliciter tñ ad magnificũ ꝑtinet ſumpt⁹ facere reſpectu reꝝ cõium ꝛ diuinaꝝ vbi cadit magnitudo expẽſaꝝ. talis aũt magnitudo nõ adeſt niſi diuitibꝫ ꝛ potẽtibꝫ. q̃bus vt dicit Amb. Supabundantia dat̃ a deo vt meritũ bone diſpẽſatõis acquirãt. Ad hoc enĩ ꝑfecit de⁹ diuites ꝛ potẽtes paupibꝫ. vt eis ꝓuideãt nõ ſolũ q̃ꝫtũ ad vſus ꝓprios ſed etiã cões. puta in faciẽdo hoſpitalia. tẽpla ꝛ eccl̃ias cões. qd̃ maxĩe ꝑtinet ad ꝑncipes ꝛ ꝑlatos. q̃ p̃cipue debẽt intendere magnũ in ordine ad honorẽ dei ꝛ vtilitatẽ coꝝ q̃ ei⁹ cultui deputant̃. vñ dicit ph̃s. ꝙ honorabiles ſumpt⁹ ſũt maxime q̃ ꝑtinẽt ad diuina ſacrificia. Et iõ magnificẽtia ſcĩtati cõiungit̃. vñ Exo. xiij. de deo ſcriptũ eſt. Magnific⁹ in ſcĩtate. Et in ps. magnificẽtia in ſcĩficatõne ei⁹. q2 videl3 p̃cipu⁹ hui⁹ ꝟtutis effect⁹ ad ſcĩtatẽ ꝛ virtute ordinat̃. Et q2 bonũ cõe reipublice eſt qd̃dam diuinũ. iõ ꝯueniẽter ad magnificũ ꝑtinet vt ſtudeat ad honores cões ciuitatis. vñ tota reſpub. poſſit ſublimari et laudẽ habere ſuppoſito ſemꝑ honore dei. et ſic p3 ꝙ eſſe magnificũ ꝓprie ꝑtinet ad diuites ꝛ potẽtes. Quia tamẽ ꝑncipalior act⁹ ꝟtutis eſt interior electio. q̃ põt eſſe abſq3 exteriori fortuna. vñ eſt ꝙ pauꝑ põt eſſe magnificus q̃ꝫtũ ad habitũ. ꝛ ſi nõ q̃ꝫtũ ad actũ deficiẽtibꝫ ſibi bonis fortune. q̃ organice deſeruiũt huic ꝟtuti in qua req̃ritur exterior executio. Sicut p3 de muliere paupcula q̃ i gazophilatio miſit duo era minuta plus offerẽs q̃ꝫ diuites. ſm ſuã ꝯditõnem. vt dñs oñdit Lu. xix. Sed ſalomon q2 actu habuit magnas opes. decuit eũ facere magnificũ opus. qd̃ ꝛ fecit. Nã ad honorẽ dei mirabile tẽplũ tã ſumptuoſitate q̃ꝫ pulchritudine extruxit. in quo grãde ſacrificiũ deo obtulit boum vigĩtiduo milia. vt patet. iij. Reg. vij.

De virtute patientie.

Caplm. vij.

De patiã quid ſit.

Sequitur de patientia. ĩter alias aũt paſſiões triſticia eſt efficax ad impediẽdũ bonũ rõnis. ſm illud Sap. Ecci. xxx. multos occidit triſticia. ꝛ ij. ad Coꝝ. vij. Seculi triſticia mortẽ opat̃. Triſticia aũt hui⁹ ex aduerſis malis illatis naſcit̃ q̃ niſi refrenet̃ animus ſibi ſuccũbit. ꝛ ad vindictã appetẽdã ꝛ indignatõnem inducit. Necẽria ẽ g̃ ꝟt⁹ ꝯ hmõi vt hõ nõ abducat a bono rõnis ꝓpter triſticiã aduerſoꝝ. Hec aũt ꝟtus eſt patiã q̃ ab Aug. ſic diffinit̃ in li. de patiã. Patiã ẽ qua mala eq̃ aĩo toleram⁹. i. ſine ꝑturbatiõe triſticie. Joſeph q̃ ei equanimiter aduerſa portauit. Un nec aĩo ꝯtriſtat⁹ ẽ ex iniuria vẽditõis q̃ a ſuis frib⁹ neq̃ter ẽ vẽdit⁹. S3 facta depcatiõe ad eos ꝛ nõ obtẽta euaſiõe patiẽter ſuſtinuit illata mala Gen̄. xxxiij. Et poſtmodũ clemẽter indulſit Gen̄. xlvij. ꝛ l. Et nota ꝙ patiã d3 hr̃e q̃ttuor ꝯditiões q̃ notari pñt ibi. ij. Coꝝ. vi. In oĩb⁹ exhibeã⁹ noſmet ip̃os ſicͭ dĩ miſtros ĩ mlt̃a patiã. Et ꝑmo d3 eſſe gñalis ſeu vlis ñ ꝑtialis. vñ dic. In oĩb⁹ ſc3 adũſis circa ſbam. circa famã. circa ꝑſonã. ꝯtriſtet̃ ꝑ pauꝑtatẽ. ꝛ cum ſua ei auferũt̃. nec ꝑ leſio nẽ ꝑſone ſueꝟl̃ ꝯtũeliãs. deriſiões ꝛ detractões. nec ꝑ ꝯtũelias. deriſiões ꝛ detractões ſicͭ ꝯdictoꝝ Ja. v. Sufferẽtiã. i. patiãꝫ Job audiſt̃. ſ. quẽ debet̃ imitari q̃ amittẽdo oẽs diuitias et familiã ꝛ ſanitatẽ. ꝛ illat̃ ſibi ꝯtũelijs ꝟboꝝ ab vxore ꝛ amic̃ ĩ oĩb⁹ his ñ peccauit Job. i. Scd̃o d3 eẽ realis ñ ꝟbalis. vñ dic. exhibeam⁹ nos. ñ ſolũ alios ꝟbis admonẽdo ad patiam. Lu. xxi. In patiã vr̃a poſſi. ani. vr̃as. nõ ĩ patiã alteri⁹. Exẽplũ ĩ xp̃o q̃ d̃r. Tacui. ſꝑ ſilui. patiẽs fui. Eſa. xlij. Sicͭ ꝑturiẽs loq̃bar Tertio d3 eẽ ſpũalis. vñ d̃r. ſicͭ dei miſtros. Aliq̃ hñt magnã patiam in laborib⁹ mũdi. ſicͭ ſtipẽdiarij. naute. agricole ꝛ hmõi. ſed nõ ẽ ſpũalis talis patiã. Alij ẽt ĩ h̃ ꝙ nõ triſtant̃. ſed tñ nõ reuertunt̃ ad deũ inter flagella. Alij attedians̃. nec gr̃as agũt. Nõ ſic apl̃s ſed gl̃iat̃ dĩ. Libẽter gl̃iabor ꝛc. ij. ad Coꝝ. xij. Quarto d3 eſſe finalis. ibi. In multa patiã. Qui enĩ h3 patiam ꝑ vnã vicẽ vel annũ ñ ſuffic. ſ3 oportet ꝙ ſit ꝑ totã vitã. vñ. qui ſuſtinuerit vſq3 in finem ſc3 patiẽter ferẽdo aduerſa. hic ſalu⁹ erit. Math. x.

Quattuor ꝯditiões patientie

Sed queritur vtrum. §. I

De iniuri is .v. ſint ſe. toleräde. iniurie ſp̄ ſint patiēter ſuſtinēde. Ad qḋ rn̄det be. Tho: ſe.ſe.q.cviij.ar.i. Mali tolerādi ſunt a bonis.in hoc ꝙ ab eis ꝓprias iniurias patiēter ſuſtinent.ſm̄ ꝙ oportet. Vbi ſup illo v̄bo Can̄.ij. Sicut liliū inter ſpinas ꝛc̄. dicit glo. Nō fuit bon⁹ ꝗ malos tolerare non potuit. Non aūt tolerāt eos vt ſuſtineāt ĩiurias dei ꝛ ꝓximoꝝ. vn̄ Cryſoſt. ſup Mat. In iniurijs ꝓprijs eſſe patiētē laudabile eſt. Iniurias aūt dei diſſimlare nimis impiū ē. Sꝫ illud qḋ dc̄m̄ ē de iniuria ꝓpria intelligēdū ē. qn̄ ĩiuria illata ꝑſone ad ſolā ꝑſonā ꝑtinet.tūc ei patiēter ſuſtinendū eſt. Qn̄ aūt iniuria redūdat in ĩiuriā dei ꝛ eccl'ie.tūc dꝫ aliquis ꝓpriā ĩiuriā vlciſci.qḋ tn̄ intelligēdū ē zelo iuſticie. nō liuore vindicte. Exēplū in Helya.iiij. Reg.i. Qui fecit deſcēdere ignē ſup eos q̄ venerāt ad capiēdū ip̄m. qḋ fecit ad oſ̄ndendū veꝝ deū eſſe quē colebat.ꝛ ob zelū iuſticie.vt dr̄.xxiij.q.iiij. Ut illic.§.ſꝫ obiicit. Silueri⁹ etiā papa excōicauit eos q̄ ip̄m in exiliū miſerūt. vt.xxiij.q.iij. Builiſari⁹. Qḋ aūt dic dn̄s Math.v. Si q̄s te ꝑcuſſerit ĩ vnā maxillā p̄be ei alterā ꝛc̄. Dicit aug⁹.xxiij.q.i. Parat⁹ dꝫ eē hō iuſt⁹ ꝛ pi⁹ patiēter coꝝ malicias ſuſtinere.i.iniurias q̄s fieri bones q̄rit. Iſta aūt p̄cepta ſcꝫ patiētie magis ſūt ad p̄parationē cordis q̄ꝫ ad op⁹ qḋ in apꝫo fit.vt teneat in ſecreto animi patīa cū beniuolētia In manifeſto aūt id fiat qḋ eis ꝓdeſſe videt. q̄bꝫ bene velle debem⁹. Et inducit exēplū xp̄i q̄ ꝑcutiēti maxillā nō p̄buit alterā.ſꝫ rn̄dit reſ̄ hēdēdo ꝑcutientē. Job.xiij. Et paul⁹ ꝑcuſſus in faciē.dixit. Percutiat te deus paries dealbate. Actuum.xiij.

De patiētia cōſide §.II.

De laudi- randū ē p̄mo de laudibꝫ.ſcḋo de remedijs q̄ inducunt buſ. patie ad patiam.tertio de fructibꝫ ſeu vtilitatibꝫ ſuis. Nunc de laudibꝫ ei⁹ vidēdū eſt. Et poſſum⁹ de ip̄a q̄tuor laudes magnificas p̄dicare. P̄ꝛio qꝛ pugnātē inexpug̃biliter armat. Scḋo qꝛ hoſtē fortiter expug̃t. Tertio. qꝛ de De cā q̄re ip̄o notabiliter triūphat. Quarto qꝛ vincētē feliciter copatīa eſt ronat. P̄ꝛio ḡ patīa pugnantē inexpug̃biliter armat neceria. Circa qḋ ē ſciendū.ꝙ hō in mūdo iſto ponit ſicut ĩ loco laboris ꝛ certamīs.in q̄ neccē eſt multipliciter exercitari. Un̄ dic ſalon. Hō naſcit ad laborē ꝛ auis ad volādum. Et Job vitā hūanā militie aſſimlat. Cui⁹ cām aſſignare P̄ma laus videt.cū alibi dic. Hō nunq̄ꝫ in eodē ſtatu ꝑmanet Job patientie xiij. Et ſi aliq̄s mōi ĝl'ia fulget.diuitijs abūdet.delitijs gaudet.ꝛ fere q̄dā mōi oblectamēta ſibi ad votū ſuccedētia hꝫ.talis tn̄ nō diu in eodē ſtatu ꝑmanet.qꝛ ſi videris impiū ſuꝑexaltatū ꝛ eleuatū ſicut cedros libani trāſies.ꝛ ecce nō erit.q̄res ꝛ nō inuenietur loc⁹ ei⁹. Nā poſt ꝓſpera ſuccedūt aduerſa. gl'ioſa iuuēt⁹ ſenectute frangit. egritudīe robuſtū corp⁹ conterit. Diuitias paupꝫtas ſurgat poſt gl'iam ꝛ magnificētiā aduerſantiū reꝝ impet⁹ ſurgūt.delicias flagella repellūt ſingula gaudia triſticiis ꝑmixta ſiūt.ꝛ q̄d plura tot in mūdo ſibiinuicē ſūt repugnātia.ꝙ vix ē aliq̄s mōo vtēs q̄ momēto hoꝛe vitā ducat in q̄ete. Et ꝓ tāto dicit Job.ꝙ hō nat⁹ de muliere breui viuēs tp̄e repleť m̄ltis miſerijs.q̄ q̄ſi flos eg. ꝛ cō.ꝛc̄. Quia ḡ vita p̄ſ̄s ē tāte mutatōis ꝛ laboris ad bene certādū neccē ē armatos forti armatura fore. Nulla aūt armatura fortioꝛ q̄ꝫ illa ꝑ quā coꝛ māſueſcit ſub deo. et hec ē patīa q̄ hoīem regit.ſcuto bone volūtatis ip̄m cohibēdo ab illicito appetitu vindicte. Ip̄am ei linguam retrahit a ꝯtumelia ꝛ murmuratiōe.man⁹ a violētia et ꝑcuſſione.oculos a toꝛuis aſpectibꝫ.pedes a greſſibꝫ iniquis. Et ſic totū hoīem infra ſe claudēs ſub ꝓtectione dei.cui⁹ refrigeriū q̄rit ꝯſtituit. Et q̄ꝫtū ad hoc dr̄ patiens aīam ſuā poſſidere. Lu.xxi. In patīa vr̄a poſſidebitis aīas vr̄as. Et apl's ad Col.iij. Induite vos ſicut electi dei viſcera miſcḋie benignitatē.hūilitatē.modeſtiā.

patiam. Patiam iō ponit vltīo.qꝛ ē cuſtos ꝛ radix oīꝫ virtutū.vt dic glo.ſup illo v̄bo. In patīa ve.po.a.ve. Sene.in li.de ira dic ꝙ ceſar auguſt⁹ fuit mirabilis patie q̄ nec ꝯuitijs ꝯ ſe dictis mouebat. ſꝫ ꝯuitiantibꝫ ꝑſuadebat ꝙ linguis moderāti⁹ vterent. Inimicis ꝑcebat.leuiter hoſtibꝫ inuadētibꝫ ꝛ inſultātibꝫ ꝯ ei⁹ dn̄m aīo nō irritabat.ad ſe reuertētes ſuſcipe gaudebat. Ex hac Auguſti patīa arguit Sen̄.ꝯ ſe di. Nūquid in domo mea poſſum qḋ Auguſt⁹ toto oꝛbe terraꝝ. Ille patiēs fuit ꝛ hoſtibꝫ ignoſcebat.ꝛ ego nō ignoſcā pigris neglıgētibꝫ ꝛ garrulis famulis meis. Et ſubiūgit ea q̄ debēt moue- De motiuis ad ignoſcendum.
re hoīem ad ignoſcendū. Pueꝝ inq̄t etas excuſat. Feminam ſexus.extraneū libras.domeſticū familiaritas.ꝛ ſb dit. Amic⁹ eſt qui offendit fecit qḋ voluit. Inimic⁹ fecit qḋ debuit. Prudētioꝛi cedamus. ſtultioꝛi remittamus.

Scḋa laus patīe eſt.qꝛ fortiter hoſtē īpugnat. Ubi Secūda laus pat.
ſciēdū ē ꝙ ad bene pugnādū duo requirunt p̄cipue q̄ꝫtū ſpectat ad p̄ſ̄s ſcꝫ magnitudo viriū.ꝛ ꝑitia pugnādi vn̄ dic Ualeri⁹ maxi.de bellis romanoꝝ ꝙ ad ictus inferēdos ac vitādos iuſſit ſenat⁹ virtutē arti.rurſus artē virtuti pariter imiſceri vt illa impetu hui⁹ fortioꝛ.hec illius ſcia cautioꝛ fieret.magnitudinē aūt viriū ſp̄ūaliū facit patīa.qꝛ hoīem reddit ſecuꝝ. Ille eni vere ē ſecur⁹ qui ſeip̄m poſſidet.ꝛ ab exterioꝛibꝫ nō mouet. Patiens aūt ſeip̄m poſſidet.qꝛ īnū oīm ſibi ſubijcit. nec ab illatis exterioꝛibꝫ ꝯcutit.qꝛ mala pene tranſitoꝛie nō metuit.q̄ aūt talis ē potēs ē ad aggrediēdū oīa difficilima. Unḋ ſup illo v̄bo Job. Ubi eſt fortitudo tua.dic glo. Qui ſe vincit ꝯ oīa fortis eſt. Qui eni vincit qḋ mai⁹ eſt.ꝯ̄ſ ē ꝙ vincat qḋ min⁹ ē. Maximū aūt ē vincere mot⁹ impet⁹ ꝛ paſſiōes cordis ſui.q̄ ītra ſe latēt ꝛ ꝯ ſp̄m ſꝑrebelles exiſtūt. Nulla āt peſtiſ ē efficacioꝛ ad nocēdū q̄ꝫ familiaris ĩimic⁹.vt dic Sen̄.. Un̄ ſup illo v̄bo ꝓū.xvi. Melioꝛ ē patiēs viro forti.dic glo. Maioꝛ ē victoꝛia vrbes expug̃re.qꝛ extra ſe ſūt q̄ vicūt q̄ꝫ ſeip̄m vīcere q̄ ītra ſe eſt. Et ſen̄.ĩ li.ḋ natura.q̄ōibꝫ dr̄. Innūerabiles ſūt q̄ vrbes q̄ ꝑplos hūerīt ĩ ꝑtāte.pauciſſimi āt q̄ ſe ſm̄ ꝙ req̄ritur ad pug̃ndū ē armoꝝ ꝑitia. Int alia āt q̄ faciūt milites in bellis ꝑiti ē qꝛ ſp̄ q̄ꝫtū p̄nt ſequūt vexillū regis ꝛ ſuo p̄ncipi ſp̄ adherēt.maxīe qn̄ ſciūt ip̄m n̄ facilit expug̃ri poſſe. Ille āt q̄ v̄e patiēs ē ſuſtiet mala illata ꝉ ſuſtiet dꝫ p̄cipue exēplo xp̄i patiētiſ tātā ig̃miniā ĩ lig̃ cruciſ.q̄ fuit p̄nceps ꝛ vexillifer ꝑpl'i xp̄iani ĩ ſuſtinēdis obꝓbrijs. vn̄ dicebat ille patiēs apl's ad Gal. Nēo mihi moleſt⁹ ſit.ego ei ſtigmata dn̄i ieſu xp̄i in corꝑe meo porto. Ubi dr̄ aug.ꝙ ſtigmata appellauit q̄ſi notas de ꝑſecutoꝛibꝫ penaꝝ q̄s patiebat. Exēplū ĩ iob de q̄ Jac. dr̄.v.c. Patientiā iob audiſtiſ. Hic ei vt gre.ait ĩ moral. tot iacula ꝯ hoſtē ātiquū itoꝛſit.q̄t v̄ba patīe ꝓtulit.de q̄bꝫ pꝫ iob.i.

Tertia laus patīe eſt.qꝛ de hoſte notabilit triūphat. Nobile gen⁹ victoꝛie ē hoſtē debellare iacēdo ꝛ q̄ſcēdo Tertia
ſine ictu ꝛ repꝑcuſſiōe qḋ fac patiēs. Uidem⁹ ei ꝙ ipi q̄ ĩ laus patientie.
iuriā ĩferūt miro mō affligūt qn̄ eis n̄ rn̄det putātes ſe deſpici. Et de talibꝫ dici pt ꝙ coꝝ tela ad eos ꝯūtūt q̄a dū tacet patiēs ĩiuriātes de ĩiurijs a ꝓxīo deſpectis iteri⁹ lacerāt. ꝛ tūc v̄e gladi⁹ coꝝ ĩtrat ĩ corda ip̄oꝝ. ſic dic p̄s. Sꝫ adhuc nobili⁹ gen⁹ victoꝛie ē. qn̄ n̄ ſolū patiens triūphat ſine ictu ꝓꝛio ſꝫ etiā qn̄ vicit ictibꝫ ĩiuriātiū ſe offerēdo.ꝛ h̄ fac v̄e patiēs ſm̄ documētū xp̄i dicentiſ. q̄ te ꝑcuſſerit ĩ vna maxilla p̄. ei ꝛ al.qḋ ĩtelligēdū ē ſꝫ p̄parat iōꝫ aī.ꝛ ĩtdū ſꝫ actualē exhibitōꝫ qn̄ ē op⁹. Legit ḋ q̄dā hēmita ꝙ cū q̄dā ſp̄ū dmōiaco arreptus eū fortit ĩ maxillā ꝑcuſſiſſꝫ ꝛ ſenex alterā p̄buiſſꝫ.diabol⁹ ſtatī receſſit clamās.hūilitas ꝛ patīa xp̄ianoꝝ vicit me. Legit ēt ĩ policrato ꝙ dū q̄dā adūſ⁹ q̄ndā ꝯuit excādeſcēt.ille dixiſſe fert. Loq̄re iq̄t qḋ plꝫ.qꝛ diligētiā auribꝫ ligue taciturnitatē aīo q̄etē īdixi. Quarto patīa vīcētē felicit co Quarta

laus pati entie.

ronat. Corona n̄ dat̄ victoribꝫ niſi bello ꝑfecto ⁊ ꝯſūma
to. De pat̄ia aūt naſcit̄ ꝑfectio. vt dic̄ glo. ſup̄ Job. Nā
in aduerſis toleradis aīa ꝑficit̄ ꝑ patiam. inq̄ʒtū remo-
uet triſticiā q̄ cāt̄ ī aīo ex adūſis illatis. Ex triſticia eniʒ
naſcit̄ ira q̄ īpugnat māſuetudinē. Ex ira odiū qḋ tol-
lit caritatē. Ex odio naſcit̄ īiuſtū nocumētū. qḋ ē ꝯ iu-
ſticiā ⁊ eq̄tatē. Fūdamētū ḡ q̄ hec oīa vitia remouet. ⁊
p̄dictas v̄tutes ꝯſuat ē pa. ia. Et q̄ʒtū ad h̄ dic̄ b. Jac.
p̄mo. c. q̄ pat̄ia op⁹ ꝑfctm̄ hꝫ. vn̄ pꝫ. q̄ pat̄ia q̄ ſic ē ꝯſu
matiua oīs boni meret̄ coronā regni. vn̄ apl̄s ad Heb.
iiij. Pat̄ia vobis necīa ē vt volūtatē dei faciētes repor-
tetis ꝑmiſſionē. Hec āt ꝑmiſſio declarat̄ ex v̄bis Jac. i.
dicētis. Btūs vir q̄ ſuffert tētationē. q̄m cū ꝓbat⁹ fuerit
accipiet coronā vite ⁊c. Et iō dic̄ Hiero. Nō niſi ꝑ patiē
tiā iplet̄ qḋ d̄r. Regnū celoꝝ vim patit̄. ⁊ violēti rapiūt
illḋ. ḡ teſte v̄itate Btī q̄ ꝑſecutōꝫ patiūt̄ ꝓpt̄ iuſtiaꝫ q̄m
ip̄. ē reg. ce. Mach. v. Exēplū. Eleazar⁹ de p̄oꝛibꝫ ſcriba-
rū. vir etate ꝓuect⁹. vultu decor⁹. gl̄ioſā mortē mag̃ q̄ʒ
odibilē vitā amplectēs. intm̄ dilexit bonū diuīe leg̃ q̄
volūtarie ibat ad ſuppliciū. ⁊ patiēter ſuſtinēs deſtina-
uit nō admittere illicita ꝓpter vite amorē. vn̄ dixit. For-
titer vitā excedēdo ſenectute dign⁹ apparebo. Adoleſcētī
bus āt exēplū forte reliquā ſi ꝓmpto aīo fortiter ꝑ gtiſ-
ſimis ac ſctiſſimis legibꝫ honeſta morte ꝑfūgar. q̄bꝫ di
ctis occiſus eſt. ij. Macha. vi.

De ꝑfecti one q̄ ex patientia naſcitur.

Poſt laudes patiē .§. III

tie ꝯn̄ter accedam⁹ ad ea q̄ pñt eē remedia patientis.
Pn̄t āt. xv. adduci īter q̄ p̄cipuū ⁊ potiſſimū ē exēpluʒ
xp̄i. q̄ vt doceret bōa pn̄tis vite eē ꝯtēnēda. adūſa ſuſti-
nuit ⁊ bona mōi ꝯtēpſit. Si ei bona mōi ſeq̄ voluiſſet
hō nimis ardēter talia appeteret. q̄ſi ex h̄ ſe putās felicē
q̄ deū ſuū talia peterē ſeq̄ret̄. Itē ſi mala pn̄tis vite ex
toto vitaſſet. nimis abhorreret hō paupertates. infirmita
tes ⁊ alias adūſitates. ⁊ diceret q̄ ille eēt īfelix q̄ talia ap
peteret vel hr̄et xp̄m n̄ ſeq̄ndo. Sꝫ ꝯriū fec̄ xp̄s vt has
f̄lſas opiniōes ab hoībꝫ remoueret. vn̄ dic̄ Aug. Oīa bo
na terrena ꝯtēpſit hō xp̄s. vt ꝯtēnēda mōſtraret. ⁊ oīa
terrena mala ſuſtinuit. q̄ ſuſtinēda ꝑſuaſit. vt nec in illiſ
q̄reret̄ felicitas. nec ī iſtis timeret̄ īfelicitas. Chriſt⁹ ſub-
dit⁹ paſſiōi. cū alapā accepiſſet ⁊ ei diceret̄. ſic rn̄des pō
tifici Joh. xviij. Nihil ille ꝯtūelioſe locut⁹ ē ſꝫ mag̃ in-
nocētiā ſuā tutat⁹ rn̄dit dicēs. Si male locut⁹ ſum ⁊c.
q̄ oīa ab eo iō facta ſūt hūiliter ⁊ patiēter vt nos hūili-
tatis atqꝫ patiē hr̄em⁹ exēplū Cipan⁹ di. xciij. dn̄s nr̄.

De reme-dijs ipa-tiētie. et p̄mū reme-diū ꝯ im-patientiā

Ad hoc aūt q̄ chri- .§. IIII

ſtū dulci⁹ ſeq̄mur. ⁊ aduerſa patiēter ſupportem⁹. Sciē-
dū ē q̄ ei⁹ paſſio ad memoriam reuocata facit triplicem
effectū ī aīa. Pmō ei cā ſanat a lāguore triſticie. Secūdo
eleuat a lōganimitate patiē. Tertio dulcorat amorē īte-
rioris leticie. Pmō ei paſſio xp̄i aīam ſanat a lāguore
triſticie. Mens ei hūana adūſitatibꝫ ſepe ꝯcuſſa terret̄
ac territa q̄ſi a ſue v̄tutis vigore deiecta ꝑ triſticias lan-
gueſcit. ſic qꝫ lāguēti mēti diuīa nō ſapiūt hūana. ⁊ ſi ſi
bi noxia eē ꝯſpiciat. nō ex toto refugit. ſꝫ ſctūs vir q̄ ſic
ītra ſemetip̄ꝫ fluctuat adūſitate p̄ſſus vt ad meliora cō
ſurgat. ⁊ boni op̄is greſſū ī v̄itate figat. xp̄m paſſū an-
te mētis oculos ponat. q̄ꝛ ſic dic̄ Grē. Si xp̄i paſſio ad
memoriā reuocet̄. nihil adeo durꝫ ē qḋ n̄ eq̄ aīo tolleret̄
Ad heb. xij. Recogitate eū q̄ talē ſuſtinuit adūſus ſemet
ip̄m ꝯdictionē ſcꝫ xp̄m vt nō fatigemīnī animis vr̄is defi
ciētes. In hui⁹ figurā erecto ſerpēte eneo ī ligno aſpiciē-
tes ī eū vulnerati a ſerpētibꝫ liberabāt̄. Nūe. xxi. Se
cūdo extēdit ad lōganimitatē patīe. depulſo enī lāguo-
re accidie ꝑ memoriā paſſiōis. mēs ī deū erecta lōganis
efficit̄ ad tolerādū diuti⁹ adūſa. vn̄. i. Pe. iiij. xp̄o paſſo

De mēo-ria paſſio nis xp̄i q̄ bōa ī aīa faciat.

in carne. ⁊ vos eadē cogitatiōe armamini. In hui⁹ figu
ram mādauit anthioch⁹ rex. vt elephātibꝫ q̄ erāt ī bello
oſtēderet̄ ſanguis vue ⁊ mori vt acrius accēderent̄ ad
pliū. i. Macha. vi. Silr̄ ad aſpectū ꝑ ꝯſiderationē ſan
guinis xp̄i q̄ ad modū vue dr̄ calcat⁹ ī torculari crucis
bellātes ꝯ aduerſitates mūdi. tētatōes carnis ⁊ diabo-
li accēdunt̄ ad reſiſtendū ⁊ bellādū. Tertio dulcorat
amorem leticie. qn̄ ei mens diu adūſa ſuſtinet. ⁊ ſepe ad
memoriā paſſionē xp̄i reuocet vt ad patiam animetur.
nō ampli⁹ amara ſentit ſꝫ dulcedinē mentis. q̄ aliqn̄ re-
dūdat etiā ad ſenſitiuā vt deſideret ampli⁹ pati. i. Coꝛ.
x. Fidelis de⁹ q̄ nō patiet̄ vos tentari ſupra id qḋ pote
ſtis. ſꝫ faciet cū tētatione ēt ꝓuētū. In hmōi figura legit̄
Exo. xv. q̄ filij iſrl̄ in deſerto inuenientibꝫ aq̄s amaras
vt nō poſſent bibere. miſſo ligno de mādato dei ī aq̄s
dulcorate ſūt vt biberēt delectabilr̄. Aque ſunt tribula-
tiones q̄ frequēter occurr̄t in deſerto hui⁹ mundi. ⁊ ī ſe
amare ſunt. ſꝫ ligno crucis miſſo in eis. i. meditatiōe hi-
ta de paſſiōe efficiunt̄ dulces. vt q̄s patiēter ⁊ delecta-
biliter ſuſticat. Facit ad p̄dicta qḋ dr̄. vij. q. i. ſuggeſtū.
vbi dr̄. Nō vos cariſſimi a pio mētis ꝓpoſito afflictōis
amaritudo coartat recedere. ꝯſiderātes q̄ʒta de⁹ ⁊ dn̄s
nr̄ Jeſus chriſtus ꝑ nobis ꝑtulerit. q̄bus ve ꝯtumelijs
afficiēdū tradiderit. vt nos a iugo diabolice ſuitutiſ eri-
peret. hec ibi. fidel' miles libēt patit̄ cū rge ſuo ⁊ fili⁹ cū pre

Scd̄m remediū eſt .§. V

ſacra ſcriptura recitās magnifica facta ſctōꝝ patrū coꝛ
maxīe q̄ aduerſa paſſi ſūt. Ad h̄ ei ſpūſſctūs p̄ncipalit̄
voluit antiq̄ꝝ facta ſub ſcp̄tura redigi vt poſteri illa cō
ſiderātes aīarent̄ ad ſilīa ſuſtinēda ⁊ op̄anda. vnḋ dicit
apl̄s ad Ro. xv. Quecūqꝫ ſcripta ſūt ad nr̄am doctrinā
ſcripta ſūt vt ꝑ patiam ⁊ ꝯſo. ⁊c. Et h̄ ē qḋ dr̄ Thob. ij.
Hāc tētationē ſcꝫ cecitatis ꝑmiſit ꝑuenire illi vt poſteri
daret̄ exēplū patiē ei⁹. Sic̄ ⁊ ſcti Job. Eſt āt ſciēduꝫ q̄
maloꝝ ſocietas ſctis viris valet ad duo. ꝓpter qḋ adūſa
leui⁹ ferre pn̄t. Pmō ad augmētū meriti. dū enī iuſti ꝑ
malos affligunt̄. in v̄tutibꝫ creſcūt. ⁊ ī patiēdi arte cru-
diciores fiūt. Vn̄ dic̄ greg. in regiſtro. Ubi erit patia ſi
deeſt qḋ toleret. ego illū abel eē n̄ puto q̄ cayn n̄ habue-
rit. Boni enī ſi ſine malis fuerit. ꝑfecti boni eē non pn̄t.
Miſericorditer ḡ de⁹ ſuis electis ꝓuidet. dū in h̄ mōo
ad coꝝ exercitiū malos eē ꝑmittit. Scd̄o ad purgati-
onē pctī. Aliqn̄ ei ſctōs viros ꝯtigit ī dei obſeq̄o ꝑ ince
tiā corꝑis alioꝝ laudibꝫ inaniter extolli amplius q̄ʒ de-
bēt de ſua ſctītate p̄ſumere ad q̄ oīa rep̄mēda vtiles ſē
adūſantiū calūnie. vt ſi q̄d ī vita iuſtoꝝ purgāduꝫ exti
terit prauoꝝ ſocietate tollat̄. Jonathas ſumm⁹ ſacerdos
⁊ ſeniores iudeoꝝ cū eēnt vexati vndiqꝫ bellis. nihilomi
nus ſolaciū ſacraꝝ ſcp̄turaꝝ hr̄e volebāt. Vn̄ ſcribētes
ſpartiatꝫ dicūt. Nos hn̄tes ſolatio ſacros libros q̄ ſūt in
māibꝫ nr̄is. i. Mach. xij. Exēplu ē eciā qḋ pōit grē. i. iiij. dia
alo. de ſuulo q̄ fuit paup̄ ⁊ diu īfirm⁹ q̄ emebat ſacros
libros ⁊ legē ſibi faciebat ab his q̄s recipiebat in ſui co
mo ꝑegrinis q̄ mirabilr̄ vitā finiuit in bonum.

De ſu... cate m... nī viri... ī mali... uerſan...

Tertiū remediū eſt .§. VI

ꝯſideratio maloꝝ īpunitoꝝ q̄ al's cōmiſiſti. Null⁹ eniꝫ
adeo iuſt⁹ ē q̄ n̄ mlta cōmiſerit ꝯ deū. ḋ q̄bꝫ ipo deo mi
ſerāte l' diſſimlante. aut ēt differēte nōdū ē punit⁹. ⁊ da-
to q̄ aliquā penā hūerit n̄ tn̄ illā quā meruit. Vita ē q̄
ī pn̄ti ducit̄ q̄ʒtūcūqꝫ ſctā videat̄ plena ē pctīs ſi apud
diſtrictū iudicē plen⁹ indaget̄. vn̄ dic̄ Aug. Ve etiā vi-
te laudabili iuſtoꝝ ſi ipam deus ſine miſcd̄ia diſcutiat
Nulla ḡ pena eſt iniuſta q̄ etiā iuſtis infert̄. Et iō in pſ.
dr̄. Si iniq̄tates obſeruaueris dn̄e. dn̄e quis ſuſtinebit.
Criſoſt. Bon⁹ nō pōt eē in ꝓībꝫ bon⁹. ſed hꝫ aliq̄ mala.

de pe. di. iiij. §. q̇d ğ. Exēplū de frīb⁊ ioſeph. q̄ deſcendē-tes in egyptū. tū ē nil mali fecerūt. tñ paſſi ſūt magnam anguſtia ex facto ioſeph. ⁊ hoc ꝓpter pctm̄ ꝑus mlto an te cōmiſſum in vēditōe ioſeph. Uñ dicebant. Merito hec patimur ⁊c̄.

Quartū remedium. §. VII

Abuſus felicitatis hūane.

eſt cōſideratio abutentiū hūane felicitate. Cōiter enī ho-mines ī ꝓſperitatib⁊ ꝯſtituti in ſupbiā ⁊ cordis vanita-tē eleuanť ad ſequēdas etiā carnis delicias indebite effe-runť. Natura enī hūana ꝓpter corruptionē pcti origina-lis infirma eſt. vñ ad bonū eſt difficilis ⁊ ad mala ꝓna. Et hoc eſt qḋ dicit apl's ad Ro. vij. Nō eī qḋ volo bo-nū hoc facio. ſed qḋ nolo malum hoc ago. Cuꝰ cām ibi ſubdit. Uideo inq̇t aliā legē in mēbris meis repugnātē legi mētis mee. Lex q̇dē mēbroꝝ ē lex fomitis pcti ori-ginalis. qḋ naturā corrūpit. Per hāc q̇dē legē hō incli-nať ad malū ꝯ rōem q̄ eſt lex mētis. Qñ ğ cū hoc interi-ori motiuo inclināte ad pctm̄. hȝ etiā extra motiuū hu-mane ꝓſꝑitatis. q̄ etiā de ſe diſponit ad hoc. ex duplici ꝑte ad ruinā inclinať pcti. ⁊ ꝓpter h̄ vix aliq̇s inuenitur in ꝓſꝑitate cōſtitutꝰ q̄ bñ ea vtať. Nā ſic̄ dicit ph̄s. Nō eſt niſi ꝟtuoſi viri bñ ferre bonas fortunas. Maxime aūt qui aliȷ̄s ꝑferūt. bonas fortunas bene ferre neſciūt. qz ꝓter ea q̄ dicta ſūt inclinātia ad pctm̄ habēt tertium. qḋ etiā ad hoc impellit ſcȝ eminētiā ſuꝑ ceteros. q̄ ſe nō hoies. ſȝ ſuꝑ hoies putāt. ꝓpter qḋ ad multa ſcelera ⁊ ty-rānides erūpūt. Exēpla in ſalomōe. Dauid ezechia qui in ꝓſꝑitate ğuiter dereliquerūt. in aduerſitate ꝟo reuerſi ſūt ad deū. vñ ⁊ ſalon poſtea fecit librū eccliaſtes. quē hebrei intitulant de penitētia ſalomonis. Et hoc etiam dicit Amb. ⁊ Hieronimus.

De cā ꝓni tatis ad malum.

Quintū remediū. §. VIII

Miſerabilis ſtatꝰ vite pñtis.

eſt ꝯſideratio mutabilis ⁊ miſerabilis ſtatꝰ vite pñtis. Factꝰ eſt eī mōs iſte ad modū cuiuſdā circuli. ſic̄ dic̄ qui-dā ph̄s. Et hoc quidē ꝟm eſt nō q̄ztū ad motuȝ celi ad quē ſeq̄tur ſucceſſio tpis ſcȝ q̄ztū ad ꝯtinuos motꝰ ⁊ di-uerſos euentꝰ q̄ eueniūt circa hoiem. vt ꝟm ſit ſm ph̄m ꝙ ꝯtinuū motū ſuꝑioꝝ ſequiť ꝯtinua trāſmutatio īfe-rioꝝ. ꝓpter qḋ hūana vita ꝯtinue labiť. ⁊ in q̄dā agita-tione ꝯſiſtit. vñ dixerūt ꝙ ex motu celi ⁊ tpis adiacētia relinquebať in re tꝑali q̄dā tabefactio ⁊ diſpoſitō ad cor-ruptionē quā appellauerūt. qñ. Eſt aūt mōs iſte ſub h̄ ordine taliter ꝯſtitutꝰ. vt nō huiꝰ mentis affectū fingamus credētes hāc vitā hoī eē ꝯceſſam ꝓ reqe ⁊ habita-tione prie. ſȝ potiꝰ ex his aduertamꝰ eā eē datā ꝓ q̄dam nauigio trāſeuntiū. ⁊ ad tps ꝑegrinātiū. ⁊ ſic cōpellam̄ aliā meliorē vitā credere ⁊ illā deſiderare. ⁊ in h̄ mōs eſt optime ꝯſtitutꝰ. Nā ſi ſtabilior foret ⁊ ꝓſꝑa ſꝑ daret bo-minē nimis traheret ad ſui dilectionē ſeu ad ſe diligen-dū. ⁊ tūc nihil aliud q̄reret q̄z qḋ oculis cerneret ac ꝑ h̄ celū ꝑderet. ad qḋ hitādū factꝰ eſt. Sȝ dū vita pñs nō in eodē ſtatu ꝑmanet ⁊ freq̄nter aduerſa ꝓpinat. hoiem quē ſic freq̄nter aduerſa ꝓpinat. hoiem quē ſic frequēter ꝯterēdo agitat. ad aliū diligēdū cōpellit. vñ dic̄ Greg. Ipe mōs dū tot amaritudinib⁊ cruciat. dū tot calami-tatib⁊ ingeminat q̇d aliud niſi vt nō ameť clamat.

Sextum remedium. §. IX.

Diuie miſeratōnis

eſt ꝯſideratio diuie miſeratōis. qz vt dr̄ Greg. q̇ſdā hic de9 ꝑcēdo ferit. ⁊ q̇buſdā ꝑat vt in ꝑpetuū feriat. ſic̄ enī ꝑ iobē dr̄ Apoc. iij. Ego q̇s amo corrigo ⁊ caſtigo. Et apl's ad Heb. ij. dic̄. Flagellat oēȝ filiū quē recipit. Qua re aūt neceſſe ſit dei filios in hac vita flagellari. cā eſt. qz nemo eſt in hac vita tā iuſtꝰ q̄ nō cōmittat aliq̄ pctā le-uia q̄ ⁊ ſi nō mereanť penā eternā. nccē ē tñ ea aliq̄ pena puniri. qz nullū pctm̄ trāſit impunitū. Miſericordiť ğ agiť cū hoīe qñ pctā ſine q̇b⁊ in hac vita nō viuit ꝑ ali-qua aduerſa purganť vt in alia vita a penis libere exi-ſtat. vñ dic̄ Greg. ꝙ ſignū miſerēdi dei ē qñ q̇s culpa ꝑ-petrata mox diuia vltōe puniť. Eſt eī magnū argumē-tū ꝙ ad maiora bona illos ꝯſeruat q̇s pñtib⁊ bonis ꝑi-uat. qz niſi correptis deꝰ hereditatē dare diſponeret. eru-dire eos ꝑ moleſtias nō curaret. vñ dic̄ Sen. in li. de ꝓ-uidētia. ꝙ deꝰ ad bonos viros nō hȝ aīm maternū ſȝ pr̄-nū. Matres eī in ſinu filios fouent. ⁊ eos demulcendo ꝑ inertiā lāgueſcere faciūt. Pr̄es ꝟo filios laborib⁊ ⁊ ex-ercitiȷ̄s agitātes ꝓbāt. vt eruditores fiāt. ꝟc ğ deꝰ pr̄ eſt his q̇s ꝑ flagella emēdādo caſtigat. vñ dr̄ Prouer. xiij. Qui ꝑcit virge odit filiū ſuū. q̄ aūt diligit inſtāter eru-dit. vt ğ deꝰ hos q̇s in filios recipiat erudiat. virga fla-gellatōis vtiť. ꝑ quā ſtultitiā colligatā in corde pueri. i. hoīs pueriliter viuētis fugat. ſic̄ dr̄ in co. li. puerb. Facit ad h̄ qḋ habeť de pe. di. i. ſi pctm̄. vbi dr̄. Ab electorum ſuoꝝ ſordib⁊ deꝰ curat pctōꝝ ſuoꝝ maculas tꝑali afflic-tione abſtergere q̄s in eis in eternū nō vult videre. i. pu-nire. Exemplū in maria vxore aaron ꝑcuſſa lepra ꝓpter murmurationē. Ad h̄ figurandū legiť Exod. xij. ꝙ egy-ptȷ̄ laborib⁊ ⁊ moleſtiȷ̄s tādiu iudeos afflixerūt ꝙ eos cōpulerūt egyptū relinq̄re. ⁊ ad ſacrificādū deo deſertū intrare. dicēte ſcptura Exo. xij. Urgebāt egyptȷ̄ pplm̄ iſraeliticū de terra ſua exire. Per egyptū q̄ interꝑtať te-nebra ſignificať mōs tenebroſus q̄ ꝑ mlta aduerſa que aduerſū hoiem mittit. eū a ſe exire facit. ⁊ ꝙ ad deū fu-giat q̄ſi inuitū cogit. ſm illud Grego. Mala q̄ nos hic ꝑmūt ad deū ire nos cōpellūt. Ad h̄ etiā facit illḋ Oſee ij. c. Ecce ſepiā vias tuas ſpinis ⁊c̄. ibi vide ⁊ illud Lu. xiij. Exi in vias ⁊ ſepes ⁊ cōpelle intrare.

De cā quare boni hic flagellantur.

Septimum remediū. §. X

Cōſideratō diuine ꝓbatōis.

qḋ eſt ꝯiūctū ꝑcedēti ē ꝯſideratio diuie ꝓbatōis. qz de-us in hac vita aliq̇s felices facit q̄ eos nulla aduerſitate ꝑmit vt eos miſeros in illa vita ꝯſtituat. Nullꝰ ē eī tā a deo auerſus q̄ nō aliq̄ ꝺ genere bonoꝝ faciat. ⁊ cū nul-lū bonū ſit qḋ ſua retributiōe careat rñdet deꝰ ꝓ ꝑmio nō magna bona alterius vite. quia ꝑmium nimis exce-deret meritū. ſȝ ꝯcedit aliq̄ ꝓſꝑa vite pñtis. q̄ ſūt parua bona. Et h̄ eſt ſignū eterne dānatiōis. ſic̄ dic̄ Gre. Cōti-nuus inq̇t ſucceſſus tꝑaliū ē certū future calamitatꝭ in-diciū. De h̄ dei iudicio occulto ⁊ tñ iuſto. Hieremias cū deo diſputās q̄rit. Quare inq̇t via ipioꝝ ꝓſꝑať. bñ ē oī-bus q̄ ꝑuaricāť ⁊ male agūt. plātaſti eos ⁊ radicē miſe-rūt. ꝓducūt ⁊ faciūt fructū. ꝓpe es tu ori eoꝝ ⁊ lōge a cor-de eoꝝ. q. d. Impȷ̄ ꝓſꝑari videť. qz tu deꝰ firmas eos in tꝑalib⁊ bonis. ⁊ ī eis ꝓficiūt. ſi te īuocāt ꝓ hmōi acq̇ren-dis ꝓpe es eoꝝ exauditōi ⁊ a ꝟberatiōe renū eoꝝ longe. vñ hic rñdet ⁊ ꝑcať. Cōgrega eos q̄ſi gregē ad victimā. q. d. Ad victimā īfernal' pene. velut grex porcoꝝ ſūt cō-gregādi. ⁊ tūc ſctificab eos. i. te ī eis vt ſcūs ⁊ iuſtꝰ appa-reas. vlciſcēdo te de eis ī die occiſiōis eoꝝ. vñ Gre. In-iuſtꝰ ad debitā mortē currēs. effrenatꝭ voluptatib⁊ vtiť. qz ⁊ vituli q̄ mactādi ſť ī liberꝭ paſcuis relinquūť. bñ ğ dr̄ Sen. ī li. de ꝓuidē. Nihil inq̇t īfelicꝰ eo cui nūq̄z ac-cidit aliq̇d aduſi. male eī iudicauerī dȷ̄ de eo. Fac ad h̄ qḋ hr̄ de pe. di. iij. Quid ğ turbamur. Nemo videns ma-los ꝓſꝑitatē hr̄e. turbeť. Nō pt malꝰ ī oīb⁊ eē malꝰ. ſȝ hȝ aliq̄ bona ꝓ q̄b⁊ remūerať tꝑali ꝓſꝑitate. vt ī alio mōo plene puniať. Exēplū de diuite epulone ſeplto ī īferno. cui dcm̄ fuit. Recepiſti bona ī vita tua. Lu. xvi. Exēplū etiā ꝺ illo vbi hoſpitatꝰ ē be. amb. vadēs romā q̄ ſꝑ ha-buerat magnā ꝓſꝑitatē. ⁊ pꝰ receſſū amb. ⁊ ſocōꝝ admo-nitōȝ eꝰ. abſorptꝰ eſt a terra cū oīb⁊ ad ſe ꝑtinētib⁊. ⁊ re-manſit ſignū ꝓfundiſſima fouea.

Hier. xij.

Octauū remediū ē .§.XI.

De malis effectibus pſperitatis

cōſideratio ignorātie ⁊ cecitatis quā inducit ſtat⁹ pſpe⸗
ritatis. Demētiā mirabilē incurrit hō p pſperitate arri⸗
dēte ſibi. qꝺ foris ⁊ in pn̄ti tm̄ eſt. Nō eni ſenſualis qui
nimis in delectationibꝫ ſenſuū delectat̄ ſoluȝ ad hoc. et
nūc mouet̄. nō extēdēs ſe ad futuꝝ tps. aut nō putans
ꝙ futuꝝ tps aliud ſecū ferat ꝙ̄ pn̄s nūc habeat. Et iꝺo
more bruti hoc ſolū appꝛhēdit qꝺ ſentit. ⁊ ſic aliud n̄ no
uit ꝙ̄ ꝙ ſuis ſenſibꝫ pn̄tialiter offert̄. ꝓpter qꝺ his qbus
delectādo inheret vehemēter affect⁹. ea ſola cogitat ſine
ſucceſſione ꝯrij. Sed in hoc eſt magna hoīs ſtoliditas
qui tāto falſitatis errore decipit̄ nō ꝯſiderās ꝙ ea q̄ in
tpe agant̄ ꝯtrarijs ſucceſſibꝫ immutant̄. Carnalis vo⸗
luptas iuuētutē delectat. ȝ ſi infirmitas aut ſenect⁹ ad⸗
uenerit quoꝝ alteꝝ vel vtrūq̄ȝ vitari nō pōt corp⁹ con⸗
terit cui moꝝ carnalia aut deſipiūt aut deficiunt. Ecce
oſtēſa carnis oblectamēta. ꝙ̄ cito hoīem fallēdo derelin
quūt. Diuitie hōi ſufficiētiā ꝓmittūt. ȝ hec ꝓmiſſio fal⸗
ſa eſt ⁊ incerta. Latronū eni inſidijs ac fortuitis cuētibꝫ
⁊ piculis ſubſunt. vn̄ ſuos poſſeſſores deſerēdo fallunt.
Frequēter eni ſicut ſacra ſcriptura teſtat̄ diuitie congre
gant̄ in malū dn̄i ſui. tum q2 p laborē ⁊ ſollicitudinem
acqrunt̄. ⁊ cum timore poſſident̄. tū etiā q2 eaꝝ abuſus
vtētes ad pniitioſos termīos deducūt. ſicut ſepe docuit
expientia. Honores hoīem in ſublime ponūt. ȝ diu ī al
to eū ſtare nō ſinūt. Mōtibꝫ ei valles ſp adiūgūt̄. nec
mons ſine valle fuit. ſicut nec elati diu ſine depſſiōe ma
nent. Oīs eni q ſe exaltat hūiliabit̄. ait ꝟitas ī euāgel.
Generoſa ples claritatē genitori tribuere videt̄. ſed fre⸗
quēter meſticiā adducit ⁊ dolorē. ⁊ vn̄ pr̄ gl̄iam ſe habe
re credit. inde frequēter patit̄ ignominiā. Jn cūctis ergo
hūana pſperitas hoīem decipit. ⁊ ſe fl̄am oſtēdit. q2 que
exteri⁹ ſe hr̄e ptēdit. ꝟaciter ſuis amatoribꝫ non tribuit.
Exēplū de diuite cui⁹ ager vberes fruct⁹ attulit. cui di⸗
ctū fuit. Stulte aīam tuā hac nocte repetēt a te ⁊c. Lu.
xij. Jbi vide. Et ꝙ facit pſpitas hoīem qſi fatuū oñdit
Amb. ſup lucā in dicta pabola dicēs. Sicut q p inſani
em mēte trāſlata ſūt. nō iā res ipas put ſūt. ȝ paſſionis
ſue fantaſias vidēt. Jta etiā mēs auari vinculis cupidi
tatis aſtricta ſp auꝝ videt. ſp reddit⁹ cōputat. grati⁹ au
rum ꝙ̄ ſolē intuet̄ ⁊c. Et hr̄ diſt. xlvij. ſicut hi.

Nonū remediū eſt .§.XII

Breuitatis vite

cōſideratio breuitatis tpis qꝺ in aduerſitate cōſpicit̄.
Tps eni vite pn̄tis breue eſt ⁊ qſi momētū cōpatiōe vi
te eterne. Vn̄ dic̄ Jaco. in cano. ſua. c. iiij. Quid eni ē vi⸗
ta nr̄a niſi vapor admodicū parēs. Et in Eſa. dicente
dn̄o ꝓphe ꝙ clamaret. qd clamabo inqt. Clama. Oīs ca
ro fenū. Fenū qdē cito decidit. ⁊ caro breui tpe marceſcit
Jn breui ḡ tpe diu ptēdi aduerſa nō pn̄t Ex breui ḡ tē⸗
poris breuis erit patiētis adūſitas. vn̄ dicit apl̄s. ij. ad
Coꝝ. iiij. Jd qꝺ in pn̄ti eſt momētaneū ⁊ leue tribulatō
nis nr̄e ſupra modū in ſublimitate opat̄ in nobis eter⸗
ne gl̄ie pondus. qꝺ eni dicit eterne gl̄ie pōdus. rn̄dit ei
ꝙ dixerat momētaneū ⁊ leue tribulatōis nr̄e. Nā id qꝺ
in pn̄ti ē momētaneū ⁊ breue. ꝟtute patiē cōmutat̄ ī e⸗
num. Q₂ ꝟo dicit leue ſcȝ ad portādū cōmutat̄ in pon⸗
dus glorie q tāto erit ſuauior. ꝙ̄to pōderoſior. i. intēſior
Felix cōmutatio ⁊ perit⁹ hec mutatio dextre excelſi de
breui ⁊ trāſitorio ad eternū. de leui pena ad īmēſitatem
gl̄ie puenire. Signāter aūt ſubiūgit apl̄s leue ⁊ momē
taneū. q2 ꝙ̄tūcunq̄ȝ tribulatio ſit breuis in tpe ſp tn̄ tri⸗
bulato de⁹ aſſiſtit vt leui⁹ tribulatōem ferat. Pn̄tia er⸗
go diuie ꝯſolatōis etiā ipm momētū tribulatōis alleui
at ꝓpter hoc dic̄ apl̄s. ꝙ de⁹ facit cū tētatiōe ꝓuentū. vn̄
Eſa. xliij. Cū trāſieris p aquas tecū ero ⁊ flumīa nō ope
riēt te. ⁊ cū ambulaueris in igne nō cōbureris. Tres pu
eri ſocij danielis ſcȝ ananias. azarias. ⁊ miſahel. q2 nolu
erūt adorare ſtatuā. miſſi ſūt in fornacē ardētiſſimā. ſed
valde modicū ſteterūt. Et etiā p illo modico nō cōtriſta
tus eſt eos ignis ȝ pfuſi ſūt rore celeſti. Dan. iij. Sic bo
ni ⁊ ſi ponunt̄ in magnis tribulatōibꝫ. q2 nolūt ſe mun
do ꝯformare ⁊ iniuſtis pceptis obedire. Modicuȝ du
rat tribulatio. ⁊ tūc etiā mētaliter a deo ꝯſolant̄. ſic xp̄o
agonizāti ī horto in orōne apparuit angel⁹ ꝯfortās eū.

Decimū remediū .§.XIII

Nobilitas ppie nature

eſt cōſideratio nobilitatis ꝓprie nature. ad quā exterio⸗
ra aduerſa nō ptingūt. Aduerſa eni q diuitias tollūt n̄
animi ȝ fortune bona diripiūt. Nō ḡ hō torqueri habȝ
in aduerſis ȝ poti⁹ debet de aptis inſidijs ſecur⁹ exiſte⸗
re. q2 ſicut dicit Sen̄. Munera fortune ſūt inſidie ⁊ qſi
viſcata bn̄ficia. qꝺ eni ſub fluctuātibꝫ bonis fallacis for⸗
tune latebat. ſuccedēs mutatio detexit. Narrat Valeri⁹
maxim⁹ de craſſo q ꝓpter magnitudinē diuitiaꝝ locu⸗
pletis nomē accepit. inopia ſubſeqnte appellationē dede
coris ſortit⁹ eſt. Nā cū egen⁹ ambularet amara ſuggilla
tione nō carebat. Ab occurrētibꝫ ei deriſorie diues ſalu
tabat̄. Jtē aduerſa q ab honoribꝫ depmūt. nihil ab ho⸗
norato demūt. nō eni honor eſt in honorato ȝ in hono⸗
rātis opatione. Nihil ḡ pdit anim⁹ verus q vanitati n̄
cupit inflari. nō eni honor hoī tribuit ꝟitatē ȝ opiniōeȝ
q tāto eſt fragilior ꝙ̄to mltitudo q de hoīe opinat̄ ē mu
tabilior. Jnfinitis eni modis aut pſuaſionibꝫ. aut circa
rē nō mutatā accidētibꝫ mutatis. vulgi opīo mutatur.
Exēplū de xp̄o q dn̄ica in ramiſpalmaꝝ fuit ita hono⸗
rificat⁹ ⁊ magnificat⁹ in ꝓplo iudeoꝝ. ⁊ ſequēti feria ſex
xta ita abhoīatus ⁊ deſpectus. ⁊ mortu⁹ ē. Narrat etiā
valeri⁹ de qdā alio noīe Craſſo. q tāta in cōſolatu clari⸗
tate refulſit vt ſenat⁹ patron⁹ diceret. Deinde popli opi
nione mutata ante tori⁹ romani vulgi aſpectū manibꝫ
carnificū fuit lacerat⁹. Jtē accidētia egritudinū ⁊ incō⸗
moda ſenectutis tm̄ corp⁹ frāgūt ad aīm aūt nō attin⸗
gūt. Corp⁹ eni inſtrm̄ eſt aīe. maxie in acquirēdo ꝟtutē.
Nō refert aūt qle ſit inſtrm̄ vel cuiuſmodi materie. dū⸗
mō deſeruiat agēti ad effectū ſui opis. Anim⁹ aūt ordi⸗
nat⁹ eq corpe ꝯfracto. ſicut ſano vtit̄ ad ꝟtutē. imo cor⸗
pus validū freqnter infirmis animis occaſio ruine eſt.
vn̄ Ambro. Qꝺ nocet corpi iuuat ſpm̄. egritudo carnis
pctm̄ adoiet. i. nutrit.
pctm̄ repellit. Luxuria ⁊ pſpitas pctm̄ adoiet. i. nutrit.
de pe. di. iij. Nō ḡ aduerſa qcūq̄ȝ pn̄t aīm tāger. niſi qn̄
qs in eis imergit̄. vn̄ Sen̄. in li. de ira dic̄. Vt ſuperior
ps mōi ⁊ inordinatior ⁊ ꝓpinqor ſideribꝫ nō ipellit̄ tem
peſtate. ⁊ caret tumultu oī. inferiora ꝟo fulminant. Sic
ſublimis anim⁹ ſcȝ p ꝟtutē ſp eſt qetus ⁊ trāqlla ſtatio
ne locat⁹. Et iō pbat idē. s. in codē li. ꝙ ſapiēs nihil pt
pdere. q2 oīa in ſe repoſuit. qꝺ ꝓbat exēplo cuiuſdaȝ phī
q capta ciuitate ſua cū oīa pdidiſſet etiā filios. veniens
ad aliā patriā. interrogat⁹ an aliqd pdidiſſet. Rn̄dit. ni
hil. oīa ei mea mecū ſūt. Et loqbat̄ de ꝟtutibꝫ ⁊ ſciā. Jn
hui⁹ figurā legit̄ Matth. xiiij. Dn̄m xp̄m ſiccis pedibꝫ
ſup vndas ambulaſſe. ad innuēdū ꝙ diuin⁹ hō ſup hu
iuſmōi mōi varios euētus tāq̄ȝ ſup fluctuātes vndas
pedes ſuoꝝ affectuū dȝ hr̄e eleuatos. Hoc aūt hō aſſeq
tur qn̄ p ꝯtēplationē ad diuia cōſurgit. Tūc ei aduerſa
nō timet. vn̄ Job dicebat. Pone me iuxta te ⁊ cui⁹ vis
manus pugnet contra me.

Undecimū reme .§.XIIII

Cōſideratōis p…

diū ē ꝯſideratio penaꝝ qs mūdani hoīes ſuſtinēt ī pec
catis adiplēdis vl̄ tpalibꝫ acqrēdis. Videm⁹ ei ꝙ hoīes
lucra dāⁱ
mōi vt adiplere poſſint ſua deſideria. aut aliq lucra dā
noſa facere. īfinita picula ſubeūt qtidianis cruciatibus

affligunt. mortibꝫ. itineribꝫ. ⁊ periculis maris. ⁊ latro‑
nū ſe exponūt. ⁊ frequēter ꝯcupita nō aſſequunt. ſ ꝑ⁹
multos labores quos in hmōi conatibꝫ habent. crucia
tum gehennalē ꝓ fructu recipiūt. Vn̄ dr̄ Ecci. xxi. Via
peccantiū ꝯplantata lapidibꝫ. ⁊ in fine illius inferi ⁊ te
nebre ⁊ pene. Ad lr̄am. Via peccātiū eſt lapidoſa ⁊ dif
ficilis ad tranſcundū. Et termin⁹ ad quē deducē eſt do
loribꝫ plenus. Et h̄ eſt quod dicūt dānati Sap. v. Laſſ
ſatiſſumus in via iniq̄tatis ⁊ ꝑditōnis. ambulauim⁹ vi
as difficiles. viam aūt dn̄i ignorauimus. Si ḡ tot ad‑
uerſa ſuſtinēt ꝓ bis noxijs acq̄rendis. ad q̄ frequēter ſe
quit pena eterne damnatōis. magnū remediū dat iu‑
ſtis ad ſuſtinendū patiēter aduerſa ꝓ vita bona ⁊ btā.

Duodecimū remedium.

Duodecimū reme‑ §. XV.

dium. eſt ꝯſideratio irritatōis ⁊ triſticie quam incurrit
hō per impatientiā. Vbi ſciēdū ꝙ hō habet duplex ge
nerale remediū ad qḋ debet recurrē qn̄ aduerſa patit.

Duplex remedius generale ꝯ impatiaz

Unū q̄dem eſt regula ꝓprie rōnis ꝑ quā pt̄ ſuos mot⁹
ꝯpeſcere. ⁊ infra ꝓprios limites ſe tenere. Debet em̄ ho‑
mo bonū rōnis ꝑponderare oībus bonis extrinſecis ⁊
vindictis q̄rumcunq̄ iniuriaꝝ. q̄s tanq̄ magnanim⁹
debet ꝑuipendere ⁊ a memoria repellere. tunc em̄ in mē
te ſua q̄etus erit nulla moleſtia agitat⁹. vn̄ dr̄ de Octa
uiano. ꝙ omniū recordabat ꝑterq̄ iniuriaꝝ. Aliud re‑
mediū efficacius ⁊ ꝑncipalius eſt regl'a eterna q̄ eſt ipſe
deus. Qn̄ em̄ homo ꝑ ꝟtutē rōnis ſibi nō ſufficit. hūa‑
nis ſiq̄dem ſubſidijs vndiq̄ deficientibꝫ. animū debet
ad deū leuare. ⁊ ab ipo q̄ ſolus eſt adiutor in tribulati‑
onibꝫ ſubſidiū petere. Unde malignis mouētibꝫ ſmo
nes aduerſus iuſtos. ⁊ iacula penetrantia corda. Pſ. h̄
remediū ꝑſuadet di. Jacta cogitatū tuū in dn̄o. ⁊ ipſe
te enutriet. Qḋ benefecit feciſſe Joſaphat rex iuda. q̄
audito ꝙ multitudo maxima ꝯtra eū veniebat. a qua
nullo hūano ſubſidio poterat ſe defendere. totū ſe ꝯtu‑
lit ad rogandū dn̄m dicēs. Cū ignorem⁹ q̄d agere d̄be
amus. h̄ ſolum reſidui habem⁹ vt oclos nr̄os ad te eri‑
gamus. ij. Paralip. xx. Hoc duplici refugio ꝑuat ſe ho‑
mo per impatiam. ſ. rōnis ⁊ dei. Nihil aūt hoī ꝑiculo‑
ſius ⁊ damnoſi⁹ q̄ꝫ irruentibꝫ adūſitatibꝫ dare ſe im‑
patientie ⁊ deſꝑationi. Exemplū in Achitofel. q̄ꝛ ex cog‑
non fuit factū ſm̄ ꝯſilium ſuum tanto dolore ꝯſternat‑
tus eſt ꝙ ſeipm ſuſpendit. ij. Regum. xvij.

Tredecimū reme ꝯ impatiam.

Tredecimū reme‑ §. XVI.

diū eſt ꝯſideratio neceſſitatiſ patiendi. q̄ꝛ al'r ad regnū
dei nō ꝑuenit. Vn̄ dr̄ in actibꝫ aploꝝ. xiiij. c. Per mul
tas tribulatōes oportet nos intrare in regnū celorum.
Magna em̄ bona nō acq̄runt niſi magno labore. aut
magno ꝑcio ſeu valore. Ecce vt lucreris rē eternā. ma‑
ria tranſis. ſpacia terraꝝ peragis infinitis ꝑiculis labo
ribꝫ. ſudoribꝫ te exponis. q̄ꝫto magis ſi deū ⁊ celum ac
q̄rere velis. Merito ḡ aliq̄ aduerſitate exercitandi ſu‑
mus q̄ tot bona reꝗuamus. vt dicit Greg. Si illic dul‑
cia petimus neceſſe eſt vt h̄ ꝑus amara toleremus. Et
Aug. dic. Quid mirꝝ ſi flagellat cuſtodiēs ꝑuulos dn̄s
q̄s gratia deus q̄ris heredes. Bene ḡ dictū eſt in Eccle
ſiaſtico. Uſq̄ in tꝑs ſuſtinebit patiens. ⁊ poſtea redit ō
iocunditatiſ. qḋ de eterna iocūditate intelligendū eſt. et
ꝙ indubitāter credas de hac vita al'r nō poſſe tranſire.
Attende ꝙ ille qui erat dn̄s. ⁊ cui nulla pena debebat.
q̄ꝛ pctm̄ nō fecit nec inuent⁹ eſt dolus in ore ei⁹. vt dic
Eſayas. nō al'r de h̄ mūdo trāſiuit. Vn̄ diſcipul' euntiꝫ
bus in emaus arguēdo dixit. Nōne oportuit xp̄m ſic
pati. ⁊ ita intrare in gl'iam ſuā. Ad h̄ ſunt q̄ꝫ plime au
ctoritates. vt dr̄ Mat. v. Beati q̄ ꝑſecutōem patiūtur
ꝓpter iuſticiā. ⁊ Job. v. Btūs qui corripit a dn̄o. ⁊ Jac.
j. Btūs vir q̄ ſuffert temptatōem ⁊c. ⁊ j. Petri. iij. Si
q̄d patimī ꝓpter iuſticiā beati. Apl's hanc ꝯn̄am neceſ
ſariā oſtendit. ij. ad Tytū. iij. di. Om̄es q̄ pie volunt vi
uere in xp̄o ieſu. neceſſe eſt vt ꝑſecutōem patiāt. Et Li
berius papa Mat. x. Qui ꝑſeuerauerit in finē hic ſal‑
uus erit. Unde nāq̄ beata ꝑſeuerantia eſt niſi a ꝟtute
patientie. q̄m ſm̄ aplm̄. Om̄es q̄ pie volūt ⁊c. vij. q. j.
Suggeſtū. Et Aug. q. e. §. eſt ⁊ aliud gen⁹. Eſt ꝑſecutō
iuſti vel a leone impetu vel a dracone inſidijs. i. vel ma
nifeſta vt ꝑ tyrannos. vel occulta vt ꝑ mala exēpla ho‑
minū. Vn̄ omnes clamēt. Deus in adiutoriū meū in‑
tende. Exemplum in Lazaro vlceroſo. In Gregorio pa
pa tam infirmo. et in alijs multis.

Quartumdecimū. §. XVII.

remediū eſt ꝯſideratio diūe ꝓuidentie. ſe extendens ad
omnia que circa homines diſponunt. Vbi ſciendū ꝙ
diuina ꝓuidentia includit duo. ſ. ꝯgnitōem de rebꝫ. ⁊ eo
rum directionē in finē. Cognitio q̄dem eſt vniūſalis et
ꝑfecta pertingēs vſq̄ ad minima rei. ſm̄ illud qḋ dixit
dn̄s Luce. xij. Capilli capitis vr̄i om̄es numerati ſūt. cū
em̄ deus agat ꝑ intellectū ad tantū ſe extēdit ei⁹ ꝯgni‑
tio ad quantū ſe extendit eius cauſalitas. Cū aūt deus
ſit ꝑmū ⁊ vniuerſale agens. ei⁹ cauſalitas ad oīa entia
ſe extendit. nō ſolū q̄ꝫtum ad ſpecies reꝝ. ſed etiā q̄ꝫtuꝫ
ad indiuidua. ⁊ q̄cunq̄ indiuiduis accidūt vel accidere
poſſūt. Neciſſe eſt ḡ omnia hec ei⁹ ꝯgnitōni ſubiacere.
Vn̄ de diuina ſapīa dictū eſt. Sap. viij. Attingit a fi‑
ne vſq̄ ad finē fortiter. ⁊ diſponit omnia ſuauiter. quic
q̄d ḡ agit circa creaturas q̄ꝫtūcunq̄ minimas a deo eſt
ꝓuiſum. cū nihil ſapīe ſue occultum effugiat. Nā ſic dr̄
ad Heb. iiij. Omnia nuda ⁊ apta ſunt ocul' eius. Ulte‑
rius directio reꝝ in finē q̄ in noīe ꝓuidentie importat.
eſt q̄dam ordinatio in deū. cū deus ſit finis omniū crea
turaꝝ. ⁊ maxime rōnabilis q̄ vſq̄ ad ꝑticipationē ſue be
atitudinis nata eſt ꝑtingere. Q, aūt de⁹ ꝓordinet hoīem
in ſeipm̄ ſe ei ꝓ fine exhibendo eſt ſignū ineffabil' dilecti
onis. Nā cū deus ſit ſumme bon⁹ ſummū bonū hoīs
eſt ad ipm̄ ꝑuenire poſſe. Deus ḡ qui eſt rex oīm cogni
tor ⁊ eaꝝ in ſeipo ordinator cognoſcit menſurā ꝟtutiſ hu
mane. vn̄ interdū ei ſubtrahit exteriora bona. ⁊ aduerſa
immittit eo ꝙ ꝯſiderat hec expedire ad ꝯſecutionē eter
ne felicitatis. Predictis igit diligēter inſpectis. hō i ad
uerſitate ꝯſtitutus debet cogitare adūſa q̄ ſibi eueniūt
eſſe cognita a deo. nec ea cauſalit euenitſe. Inſuꝑ ꝯſide‑
ret deū eſſe pr̄em ſuū. ⁊ ex h̄ pium ꝓuiſorē q̄ nihil ſue
creature inferret. vel euenire ꝑmitteret. niſi qḋ ſibi ad ſa
lutem expedire ꝯgnoſceret. Pater em̄ filiū diligit. ⁊ vi
flagelli q̄ filiū verberat nouit. Ex ꝑdicta ꝯſideratōe ho
mo inter filios dei ſe ꝯſtituit aduerſa ſuſtinēs. Et tūc ꝓ
certo teneat ea ad ſalutē aīe deo diſponēte ordinari. ſm̄
illud apl'i ad Roma. viij. Diligentibꝫ deū omnia coope
rant in bonū. Exemplū. Moyſes ꝑcuſſo egiptio ⁊ re‑
benſo hebreo diu exulauit in terra madian. paſcēs oues
Jethro ſoceri ſui tandē ꝑ diuinā ꝓuidentiā deus pha‑
raonis ꝯſtituit ꝑnceps iudeoꝝ efficit. ⁊ diuinis allocu‑
tionibꝫ vltra oēs amicos dei ꝑfruit. Dauid infantulus
ab hoibus deſpectus. ſed ante oculos diuine ꝓuidentie
magnus in regē aſſumit. i. Regū. xvi. Et poſt multas
perſecutiones a Saule perpeſſas regnū temporale con
ſequitur. ⁊ poſtea eternum.

Quartū decimū remediū ꝯ impatiaz

Quintūdecimuꝫ. §. XVIII.

⁊ vltimū remediū eſt ꝯſideratio fructuū q̄ ex aduerſita
te ꝯſequunt. Fructus aūt poſſunt numerari ſex. q̄rum
tres ꝑtinent ad peccōres q̄ ex aduerſitate corrigunt. Pri
mus eſt intellect⁹ excecati illūinatio. Scdo voluntatis ō

Quindecimū remediū ꝯ impatiam.

pꝛauate ꝯmutatio. Tertius ꝯcupiſcētie refrenatio. Pri
mo ğ ex aduerſitate intellect⁹ illuminaƚ. Circa qꝺ ſciē
dū ꝙ oculus anime ad videndū ea q̄ ſunt agenda ē in
tellectus. Eſt enī ſicut lucerna in domo ꝑ quā cernunƚ
omnia q̄ in eo ſunt. q ſi extinguiƚ. iā oīa in tenebris ſiūt
ꝛ nihil videri pōt. ſic ꝛ ſi lumine ītellectus obtenebꝛeſcat
quicq̄d in te erit tenebꝛoſum erit. Juxta illud qꝺ diciƚ ī
euangelio. Si oculus tuus fuerit neq̄. ſcȝ ꝑ luminis ꝓ
uationē. totū coꝛpus tuū tenebꝛoſum erit. Diabol⁹ aūt
volēs hoīem totaliter ꝑdere in tenebris pctōꝝ īcipit ab
intellectu. q̄ eſt lucerna vt ipſum obſcuret ne videat qꝺ
agendū ſit. h̄ enī habito facile ē ei hoīem ducere q̄ vult
ſic q̄ duxerit cecū q̄cunq̄ ſe vertat cecū faciliter trahit.
Exemplū in nabuchodonoſoꝛ q̄ in ꝓſperitate ꝯſtitut⁹
in tantā mentis cecitatē deuenit vt ſuꝑbe diceret. Non
ne hec eſt babylon magna quam ego edificaui in roboꝛe
foꝛtitudinis mee ꝛc̄. Sȝ h̄ dicto fuit ira a deo punitus
vt amiſſo vſu rōnis verteretƚ in beſtiā q̄tuȝ ad eſtima
tionē alioꝝ aſpicientiū eū. vñ cū beſtijs in deſerto ha
bitauit per. vij. tꝑa. id eſt annos. vel ſm alios. i. ſeptem
menſes. Dan. iiij. de pe. di. i. §. ex his itaq̄. Sc̄do ex
adūſitate volūtas depꝛauata in melius ꝯmutaƚ. Ali
qñ enī ꝯtingit ꝙ homo rebꝫ tꝑalibus deditus tm̄ imer
giƚ in eaꝝ amoꝛē ꝙ nullis ꝑſuaſionibꝫ monitis ſeu pre
dicatōibus euelli pōt. ſed inſeꝑabiliter cū mūdo videƚ
ligatus. ſm illud pſ. Conglutinatus eſt in terra venter
meus. Aliq̄ vero ad modū terreſtriū aīalium repentiū.
que a terra eleuari nō pñt. terrenis ꝛ caducis inhiant
ꝛ adherent. Tūc aūt iraſcentis dei ſignū eſt ſicͭ dictū eſt
ſupꝛa. ſi ſic laſſatis habenis libere agāt. q̄cquid eoꝝ vo
luntati placitū fuerit nulla aduerſitate concuſſi. His ei
tāq̄ dſperatiſ diuīa ſeueritas acrius ſuppliciū reſeruat.
Vñ pulcre dicit Valerius maxim⁹. Lēto gradu ad ſui
vindictā diuina ꝓcedit ira. Tarditatēq̄ cū ſupplicij ğ
uitate ꝯpenſat. Et in Eſa. xxvi. c. dꝛ. Miſereamur im
pio ei. ſ. in hac vita nō aduerſando. Et poſtea ſubdiƚ. et
nō diſcat facere iuſticiā. Et. ij. Macha. vi. Nō ſinere
pctōꝛibus ex ſnīa. i. ad ſui placitū agere. ſed ꝯſtati vltio
nē adhibere magni bñficij indiciū eſt. Nō enī ꝛc̄. Et au
gu. Nihil infelicius felicitate peccantiū. q penalis nutri
tur impietas. ꝛ mala volūtas velut hoſtis interioꝛ ro
boꝛaƚ. Manaſſes rex iuda peſſimus fuit ſuꝑ omnes re
ges iuda. ꝛ diutius regnauit multa mala faciēdo. ꝓ
pter q̄ tandē captus a rege aſſyrioꝝ ꝛ ductus in baby
loniā in carcerē. ꝯuerſus ad verā pñiam oꝛās exaudit⁹
fuit ꝛ reductus in hierl'm in regnū ſuū. ij. Paralip. xxiij.

De fructibus ſuꝑ vtilitatibus aduerſitatum.

Prima vtilitas.

Secūda vtilitas.

Tertio ex aduerſitate ꝛ ꝯcupiſcentia refrenaƚ. Cū enī
coꝛpus ꝑ flagella atteriƚ coꝛ circa libidinis delectatōnes
nō vagaƚ. Nō enī vacat de carnalibꝫ cogitare. Et h̄ ad
bonū interioꝛē hoīs ꝓcedit. Vñ dicit Gre. Quis neſciat
ꝙ multo melius eſt ardere flāmis febꝛiū q̄ igne vicio
rū. ꝛ tñ cum febꝛe coꝛripimur. medelā q̄rimus ac vicio
rum eſtū q̄ occupare nos poterat ꝯſiderare negligim⁹.
Videmus īmaniſſimas beſtias a maximis voluptati
bus coerceri doloꝛis metu. Filius ꝓdigus accepta poꝛti
one ſubſtantie. dū oīa conſumpſiſſet in regione longin
qua viuendo luxurioſe. neceſſitate famis vigente ad pa
trē redijt relictis voluptatibꝫ ſuis. Luce. xv. In vitaſ
patrū legiƚ ꝙ cū q̄dam de foꝛnicatōe foꝛtiter tēptaretur
nec ieiunijs ꝛ vigilijs ꝛ oꝛōnibꝫ ceſſaret tēptatio. tandē
abbas ſuus precepit alijs monachis ꝙ multas ei mo
leſtias facerēt. ꝛ cum h̄ eū accuſarent tanq̄ ipſe alijs fe
ciſſet iniurias. Qui poſt aliqꝺ tempus īterrogatus ab
abbate ſi ampli⁹ temptareƚ. Rñdit. mihi viuere nō licȝ
ꝛ foꝛnicari libet. Alij vero tres fructus videnƚ perti
nere ad iuſtos quibꝫ etiā expedit ſufferentiā habere cir
ca penaꝝ exercitia. Et eſt ꝓmus fructus argumentum

Tertia vtilitas

Exēplū.

De tribꝫ fructibꝫ q̄ ad iuſtos

experientie. ſc̄ds ſcutū cuſtodie. tertius ꝓmium glorie.
Primus ğ fructus eſt argumentū experiētie. q̄ quis
experiƚ ꝓꝓꝛias vires. Nemo enī dicit Grego. q̄tum pro
ficit inter ꝓſpera cognoſcat. ꝓpter qꝺ decipiunƚ aliq̄ qui
gloꝛianƚ ſe multas ꝟtutes habere. vicijs ſe nō ſubiace
re. nulla aduerſitate freti. Sed tales interdū ſi ex aliqui
bus iniurijs illatis ſe tangi cōſpexerint. ꝓtinus in ver
ba ꝯtūelie vel ſigna īpoꝛtatie ꝓꝛumpūt. Et iō dꝛ Eccl.
xxvij. Vaſa figuli ꝓbat foꝛnax. ꝛ hoīes iuſtos temptati
tio tribulatōis. Nō enī artē gubernandi mare tranq̄l
lum aut ventus obſequēs oſtendit. ſȝ cum fluctus īun
dans gubernacula eruperit. vel vent⁹ validus nauem
cōcuſſerit. Sathan a deo petiuit ꝑtātem ꝙ in Job ma
nū mittere poſſet ad h̄ ꝙ de ipſo exꝑimentum ſumeret.
Job. i. Sc̄ds fructus ex aduerſis ſeq̄ns iuſtis eſt. ꝙ ad ſui
ſcutum cuſtodie. Aplus. ij. ad Coꝛin. xij. teſtaƚ. ꝙ ad ſui
cuſtodiā datus eſt ei ſtimulus carnis. Cui⁹ rōnem ibi
aſſignat dicēs. Ne magnitudo reuelationū extollat me.
Vñ cum dñm ter rogaret vt ſtimulū a ſe auferret. ꝛ di
xit ſibi. Sufficit tibi gr̄a mea. q̄ſi di. Eſto ꝯtentus ſi te
ꝑ aduerſa flagellatū mihi ğtum ꝯſeruo. Hoc procul du
bio ꝑ experientiam videmus ꝙ freq̄nter ſanct⁹ hō. niſi ſb
diſciplina aliquis arceatur. faciliter ad vana ꝓlabiƚ. Na
tura enī humana ꝓpter ſui coꝛruptō em ꝓcliuioꝛ eſt ad
vicia q̄ ad ꝟtutes. ꝛ ideo ſtati ipa ſua libertate abutiƚ.
niſi aliq̄ aduerſitate terreaƚ. Vñ dicit Gre. de Salomo
ne. ꝙ idcirco coꝛ ſalomonis funditus ſapiam deſuit. q̄
niam eū nulla exterius diſciplina cuſtodiuit. Legiƚ de
q̄dam q̄ oꝛās ꝛ recōmendans ſe btō Thome martyri ꝺ
cāthuria ꝑ ſanitate obtinēda. cū recuperaſſet. dubitās
vtrū vtile eſſet anime ſue. oꝛauit vt reuerteretƚ infirmi
tas ſi vtile anime ſue foꝛet. ꝛ reuerſa eſt. Tertius fru
ctus eſt ꝓmiū glorie. Vbi ſciendū eſt. ꝙ iſte eſt q̄dē ge
neralis fructus q̄ ꝯſequiƚ ad oīa ꝑdicta. Vnꝺ ſola hec
conſideratio ſufficiens eſt ad mitigandū aduerſitates.
Conſideratio enī ꝓmij minuit vim flagelli. vt dicͭ Gre.
Et tñ ſciendū ꝙ mūdana adūſitas directe oꝛdinaƚ ad
ꝓmium glie. ſicͭ ad ꝓꝓꝛiū effectū. Vñ Eſa. v. dꝛ. Ecce a
gricola expectat ꝑcioſuȝ fructū terre. patiēter ferēs do
nec accipiat tēpaneū ꝛ ſerotinū. Ezechiel ꝑegrinus ꝛ exi
ul in caldea ſtans in medio captiuoꝝ vidit celos aper
tos. ꝛ habuit multas viſiones ad innuendū ꝙ q̄ ꝯuer
ſanƚ in mūdo vt peregrini mundo deſpecti ꝛ oppſſi. di
uinis ꝯſolationibꝫ replenƚ. Ezech. j. Et Stephan⁹ iter
ꝑſecutiones ꝛ ictus lapidū vidit celos aptos. Ad h̄ pōt
induci illud Luce. viij. Hi afferūt fructum in patiētia.
Vbi notanƚ tria. ꝓparatio fructificabilis. ibi. ſcȝ ſigna
ti per bonam terrā. In q̄ ꝯcurrunt quatuoꝛ. ſcȝ ꝙ ter
ra coꝛdis nō ſit per curioſitatē q̄ſi a viatoꝛibꝫ ꝯculcata
Scōm ꝙ ſit ſpinis cupiditatis purgata. Tertiuȝ ꝙ ſit
a lapidibꝫ ſuꝑbie liberata. ꝛ in hūoꝛe humilitatis fun
data. Iſta tria cōmuniter inducunt triſticiā ꝛ impatiē
tiam. Quarto ꝙ ſit veritate ſcripture ſeminata. Scdꝺ
do notaƚ lucratio delectabilis. ibi. fructū afferūt. Et ꝺ
fructibꝫ qui delectant habes hic ſupꝛa. Tertio notaƚ ex
ercitatio cōmendabilis. ibi. in patientia. Quid ſit patiē
ꝛ de laudibꝫ ei⁹ ꝛ inductiuis. hēs. ſ. in. c. iſto ꝑ totum.

Primus fructus.

Secūdus fructus.

Tertius fructus.

Adq̄d ordinaƚ huīana aduerſitas.

De trib⁹ ꝯditōibꝫ terre boī coꝛdis.

De perſeuerantie quid ſit. ꝛ circa que conſiſtat ꝛ ꝺ
eius effectibus. Capitulum octauum.

Vltimo reſtat videre
de ꝟtute ꝑſeuerantie. Circa quā tria tm̄ conſi
deremus. Pꝛio q̄d ſit ꝛ circa q̄d exiſtat. Scdꝺ de ꝑſeue
rantia ꝛ eius extremis malitijs. ſ. mollicie ꝛ ꝑtinacia.
Tertio de eius effectibus. Ad videndū aūt q̄d ſit per
ſeuerantia ꝛ circa q̄d conſiſtat. videndū eſt quō ad ꝟtu
tem foꝛtitudinis pertineat. Ex h̄ enī apparebit nō ſolū
ca quid ſe habeat

eius materia. ſed etiã aliarũ ỽtutum q̃ fortitudini anne ctunt᷑. Eſt ğ ſciendũ ꝙ fortitudo eſt ỽtus pncipal' reſpectu oĩm ỽtutum reſpicientiũ aliq̃ ardua. ⁊ in q̃bus eſt difficile firmiter ꝑſiſtere. Dmõi q̃dem ratio eſt. qꝛ ad virtutẽ pncipalẽ pertinet generalẽ modũ ꝯſtituere circa aliqm materiã. ⁊ in illa attẽdere. qḋ eſt difficilimũ ⁊ maxime arduũ. Hoc em̃ ad pncipalitatẽ ỽtutis ꝑtinet. Modus aũt general' quẽ ꝯſtituit fortitudo eſt firmiť ꝑſiſtere in his q̃ difficultatẽ hñt. Quanto ğ difficilius eſt in aliq̃ arduo ſe hr̃e. tãto pncipalioꝛ eſt ỽtus q̃ circa illḋ firmitatẽ p̃bet animo. Difficili⁹ eſt aũt firmiť ſe habere in ꝑiculis mortꝫ in quibꝫ ꝯfirmat aĩm fortitudo. q̃ȝ in maxĩs bonis ſuꝑandis vel adipiſcẽdis. in quibꝫ firmat animũ magnanimitas. vel in maxĩs ſumptibꝫ expendẽdis. in q̃bus firmat animũ magnificẽtia. vel ĩ ſufferẽdo eq̃nimiter aliena mala ꝯtriſtãtia mentẽ in q̃bus firmat aĩm patiẽtia. vel in ꝯſtanti ꝑmanẽtia actuũ virtuoſoꝝ vbi ꝯfirmat aĩm ꝑſeuerãtia. Nã firmare animũ circa ꝑicula mortꝫ eſt diſpendiũ ꝑſone. In aliȷs aũt p̃tcẽ diſpendiũ bonoꝝ tꝑalium aut delectatõis animi vel q̃cũ. Et apparet ꝙ fortitudo eſt pncipal' in materia arduoꝝ ⁊ difficillimoꝝ. cui ille q̃ttuoꝛ annectunt᷑ ſicῡ ſcḋe pncipali. Couueniunt em̃ cũ ea in materia. qꝛ oẽs tẽdunt in aliqḋ arduũ. Sȝ excedunt᷑ ab ea in h̃ ꝙ illḋ ardũ q̃ tendit fortitudo. eſt oĩm arduoꝝ difficillimũ. Et hec duo req̃rũt᷑ ad h̃ ꝙ aliq̃ virtus iungat᷑ alicui pricipali. ſ. ꝯuenientia in materia. ⁊ exceſſus ſuꝑ cũ q̃ȝtũ ad eius maximũ. Ex p̄dictis ğ apparet ꝙ ỽtus ꝑſeuerãtie de q̃ ad pñs eſt ſermo fortitudini adiungit᷑ tãq̃ȝ ſecundaria pricipali. vtpote aĩm firmãs ne timore fatigationis latet᷑ ex diuturnitate boni oꝑis. Et hec eſt q̃dã difficultas in ſuſtinẽdo. minoꝛ tñ ea q̃ ſunt ꝯtra mortis pericula.

De pſeuerãtia q̃d ſit.

Vñ q̃dam diffinitio mgralis dat᷑ de ꝑſeuerantia tal': Perſeuerãtia eſt ꝑmanentia in bono diuturnali ⁊ finali. Tullius vero in rheto. ſic eã deſcribit: Perſeuerãtia eſt circa bene ꝯſiderata ſtabilis ⁊ ꝑpetua mãſio. Ad inſinuandũ ỽtutẽ ꝑſeuerãtie. angel⁹ p̄cepit Loth egredienti de terra ſodomoꝝ. ꝙ nõ reſpiceret poſt tergum. cui⁹ ꝯ̃rium fecit vxoꝛ eius. q̃ idcirco verſa eſt in ſtatuã ſalis. Gen̄. xix. In h̃ inſinuat dñs. ꝙ incipiẽti bonum opus nõ eſt deſiſtendũ ab eo ꝑ ꝯ̃rium actũ. qꝛ ſic̃ ipſe dicit in euangelio: Nemo mittens manum ad aratrum ⁊ reſpiciens retro. aptus eſt regno dei. Luce. ix.

Extrema perſeuerãtie. §. I.

De duobus viȷs ꝯ̃riȷs pſeuerantie.

ſunt duo. vnũ ſm defectum. et dꝛ mollicies. aliud ſȝ exceſſum. ⁊ dꝛ ꝑtinacia. Mollis dꝛ a muliebritate. ⁊ ſic ꝑſeuerantia in h̃ ꝯſiſtit. ꝙ nõ recedit a bono ꝓpter diutinã ꝑfectionẽ difficiliũ ⁊ arduorum. ita mollis dꝛ q̃ de facili recedit a bono ꝓpter aliq̃ difficilia q̃ ſuſtinere nõ p̃t. Nã dꝛ molle qḋ facile cedit tangenti. nõ aũt iudicatur molle qḋ cedit fortiter impellenti. Nã valde ſtabilia cedunt a maxĩs impellentibꝫ. vt turres a machinis. nec tñ dicũt᷑ molles. Sil'r ſi q̃s deficiat a multũ impellentibꝫ. vt ſunt ꝑicula mortis. nõ dꝛ mollis. ſȝ timidus. ſed mollis dꝛ qñ circa q̃dam alia nõ tñ difficilia cauſantia animi fatigatõem. vel triſticiã ꝓpter diuturnitatẽ tꝑis receditꝛ a bono oꝑe. Mollis fuit ppl's iſrael qñ in deſerto fatigat⁹ ex itinere cepit murmurare. Sil'r qñ reũſis exploratoribꝫ terre ꝓmiſſionis volebãt reũti in egiptum audita relatõe coꝝ. Sed nõ fuit mollis ioſue ⁊ caleph firmi ꝑmanẽtes. Pertinax autẽ dꝛ. q̃ in ꝓpria ſniã ꝑmanet pluſq̃ȝ opoꝛtet. Vñ ꝑtinax valde tenax dꝛ q̃ vult ſe tenere firmiter in oĩbus q̃ concipit. Et naſcit᷑ ſȝ Gre. in moral'. h̃ vicium ex inani gl'ia. Hec eſt autẽ drñtia inter angelũ ⁊ hoĩem. qꝛ angel⁹ cum app̄hendit intellectu aliquã rem ſubito intelligit eã ſine diſcurſu rõnis cum omnibus eius ꝓprietatibꝫ. ⁊ ſic etiã voluntatẽ ĩmobil'r adheret. cui per amoꝛẽ adheret. Homo em̃ cũ ſit rõnalis nõ intelligit niſi per diſcurſum rõnis. de noto ad ignotum ꝓcedendo. ⁊ qḋ ei aliqñ videt᷑ demõſtratio. apparꝫ ei al's dyalectica ꝓbatio vel ſophiſtica. Et qꝛ app̄hẽſiue rñdet appetitiua. ideo etiã volũtas nõ adheret app̄henſis ĩmobiliter. ſed variabil'r. Pertinet ğ ad hoĩem nõ ſemꝑ in eodẽ ꝓpoſito ꝑmanere. qꝛ h̃ eſſet ſeq̃ naturã angeli nõ hominis. qḋ eſſet p̄ſumptuoſum. Vñ Greg. xxȷ. q. iiȷ. Diffinitio ĩcauta laudabil'r ſoluẽda ẽ. nec eſt p̄uaricatio. ſȝ temeritatis emẽdatio. Exm̃. Aſabel frater ioab curſoꝛ velociſſim⁹. qꝛ ꝑtinaciter voluit ꝑſeq̃ abner nec ſuaſiõibꝫ ei⁹ voluit deſiſtere. occiſ⁹ ẽ ab eo. ȷȷ. Re. ȷȷ.

Tertio loco agendũ §. II.

De effectibus perſeuerantie.

eſt de effectibꝫ ꝑſeuerantie. q̃ ſunt q̃ttuoꝛ. Habet em̃ ſola optata ĩpetrare. Inſueta in naturã mutare. Acq̃ſita confirmare. ⁊ virtutes oẽs in bono confirmare. Prĩo em̃ optata impetrat. Perſeuerãtia enĩ facit rõem cõtinuam ⁊ diuturnã. Hec aũt ꝯtinuitas ſiue diuturnitas intelligẽda eſt ꝙ ſtatutis tꝑibus ⁊ horis ſemꝑ oret᷑. vel aliȷs bonis oꝑibus inſiſtat᷑. vel ſaltẽ deſideriũ bñ oꝑandi ꝯtinuet᷑.

Primus effectus.

Continua aũt oratio excluſa q̃cunq̃ tꝑis interuallo nõ eſt poſſibilis. tum qꝛ oꝑtet aliȷs m'tis intẽdere. tum etiã qꝛ hõ ꝓpter coꝛpis fragilitatẽ ⁊ nature coꝛruptõem nõ p̃ot tantã mentis intentõem hr̃e. Item nõ eſt vtilis tãta orõnis aſſiduitas. Nã quãtitas vniuſcuiuſq̃ rei debet eſſe ꝓpoꝛcionata fini ad quẽ eſt. ſic̃ tanta debet eſſe quãtitas medicine quãtã req̃rit ſanitas inducenda. Finis aũt orõnis eſt excitatio humani deſideriȷ ĩ deũ. debet ğ eſſe tanta orõis ꝓlixitas. q̃ȝtum eſt vtile ad excitandũ feruoꝛẽ deſideriȷ. Cũ vero hanc menſurã excedit. ita ꝙ ſine tedio durare nõ poſſit. nõ vltra oĩno protendenda eſt. Vñ Aug. ad ꝓbam. Dicunt᷑ fratres ĩ egypto crebras q̃dam orõnes hr̃e. ſed eas breuiſſimas ⁊ raptim q̃dammõ iaculatas. ne illa vigilãter erecta q̃ orãti pl'imũ eſt neceſſaria. per ꝓductioꝛes moras euaneſcat atq̃ hebetet᷑ intentio. Ac ꝑ h̃ etiã ipi ſatis oſtendũt hãc intentionẽ. ſic̃ nõ eſſe obſeruandã ſi ꝑdurare nõ p̃ot. ſic ſi ꝑdurauerit nõ cito eſſe rumpendã. Hiero. de inſtãtia orõnis ſic ait. Importuna in euãgelio mulier tandem meruit audiri. ſ. chãanea. clauſo oſtio cũ ſeris licꝫ media nocte ab amico amic⁹ panes accepit ⁊c̃. de pe. di. i. Exẽplum etiã de apl'is q̃ vt dꝛ Actu. i. erant ꝑſeuerãtes in orõne. ⁊ ſic acceperũt ſpm̃ ſanctũ copioſe.

Secũd⁹ effectus.

Scḋo perſeuerantia inſueta in naturã. ⁊ ꝑ ꝯñs in delectatõem cõmutat. Freq̃ntia em̃ oꝑandi habitũ virtutis inducit. ſȝ phm in. ȷȷ. eth. dicentẽ. ꝙ ex freq̃nter iuſta oꝑari ſeu agere ſumus iuſti. ac ex freq̃nter tꝑata facere tꝑati. Et ſic de aliȷs. Habitus aũt eſt qualitas difficile mobilis. ſic̃ dic̃ phs. Et ideo ſm Tullium ad modũ nature eſt rõe conſentaneus. ꝓpter qḋ homo ad bona aſſuetus ⁊ delectabiliter et abſq̃ difficultate oꝑat᷑. Vñ dicit Gre. in epiſtol': Subito ꝓcedenti de vmbra ad ſolem. de ocio ad laborẽ graue cernit᷑ eſſe qḋ incipit᷑. ſed poſtq̃ȝ ſueſcere cepit vſ⁹ tollit difficultatem. inuẽit facile eſſe qḋ impoſſibile ante putauit. Si q̃s ergo vult eſſe ỽtuoſus. neceſſe habet virtutes frequentare. Nã videm⁹ naturã continue oꝑando ex modica nuce additõe imperceptibili magnã arborem facere paruam materiã ꝯtinuate nature oꝑantꝫ in maximũ coꝛpus excreſcere. ⁊ aquã mollem ꝑſeuerãti ꝑcuſſione ſuꝑ durum lapidẽ cadendo cauare. Hoc totum bonũ efficit ꝑſeuerantia in actibꝫ moralibus. multo efficacius q̃ȝ natura in naturalibꝫ rebus. Cecus a natiuitate a xp̃o illuminatus cum eum pꝰs ignoraret. contra phariſeos ꝯminantes ⁊ blaſphemãtes ꝯſtanter in confeſſione veritatis ꝑſeuerauit. Job. ix. Exẽplũ de Nicolao

ſene incōtinentiſſimo.ꝑ q̊ andreas perſeuerans in orōe
optinuit vt ꝯtineret. Tertio pſeuerātia acq̄ſita cōſer
Tertius effectus.
uat. Freq̄nter enī homo q̄ virtutes multas acq̄ſiuit ex
torpore et negligētia eas perdit. Nā licet. per virtutē ha
beat ꝙ ſit bonꝰ. nō ſ̄t̄n̄ habet ꝙ ſemꝑ in bono perſiſtat
Ad h̄ eīm req̄rit̄ gratuitū dei donū ꝯſeruantis hoīeȝ in
bonū vſq̄ȝ in finē vite. Cū eīm liberū arbitriū de ſe ſem
per ſit ꝯuertibile. q̄ȝdiu viuimꝰ in hac vita. vt dictū ē
ſupra. nō dat̄ ei ꝑ habitus virtutū etiā infuſaꝝ. ꝙ ſe im
mobil'r in bono ſtatuat. Vn̄ dicit Augu. in li. de corre
ptōe ꝛ grā. ꝙ primo homini datū eſt. nō vt pſeueraret.
ſed vt pſeuerare poſſet. Et h̄ m'l'tomagis verificat̄ in ſta
tu nature corrupte. Et ſic p̄ȝ ꝙ ad ꝯſeruatōem virtu
tū req̄rit̄ pſeuerātia virtutū q̄ negligentiā ꝛ torporē tol
lit ꝛ virtutes in opatōe ſemꝑ vireſcere facit. Vn̄ dic̄ au
gu. ꝙ pſeuerātia magnū donū dei eſt q̄ cetera dona di
conſeruant̄. Daniel ꝓpter crudele regis Darij edictū. tri
nā oratōem quā an̄ deū faciebat. i. ter in die nō dimiſit
ſed ꝯſtanter in his bonis q̄ agere ꝯſueuerat pſeuerauit
Dan̄. vt h̄r Thob. viij. c. Exemplū etiā de Sara vxore
thobie. Quarto perſeuerantia virtutes in bono ꝯſu
Quartus effectus
mat. Scd̄m eīm aplm̄. j. ad Corin. ix. Multi q̄dē in ſta
dio currūt. ſed vnꝰ accipit brauiū. qd̄ de pſeuerāte ē in
telligendū. ſ̄m glo. Vn̄ dic̄ Gre. in moral. Incaſſum bo
nū agit̄ ſi an̄ vite terminū deſerat̄. qꝛ ꝛ fruſtra velocit̄
currit. q̄ priuſq̄ȝ ad metā venerit deficit. ꝛ de pe. diſt. ij.
Multi bn̄ incipiūt. ꝛ. c. ſeq̄nti. ꝛ Criſ. dicit. Tolle perſe
uerantiā. nec obſequiū mercedē h̄ȝ. nec beneficiū grati
as. nec laudē fortitudo. Deniq̄ȝ nō q̄ incepit. ſed q̄ perſe
uerauerit vſq̄ȝ in finē hic ſaluus erit. Eſt igitur vt dic̄
Ber. Singularis filia ſummi regis virtutū finis ꝛ cō
ſumatio. Et qꝛ tm̄ bonū ꝑ iſtā acq̄rit̄. iō diabolꝰ multū
ei inſidiat̄. Vn̄ dicit Bern̄. in epl'is. Scias diabolum
Cā q̄ dyabolꝰ virtuti pſeuerantie inſidiat̄.
ſoli ſemꝑ pſeuerantie inſidiari. quā ſolā v̄tutē nouit co
ronari. Ergo ſtude perſeuerātie q̄ ſola coronat̄. Et hoc ſi
gnauit deus Gen̄. iij. loq̄ns ad ſerpentē. Et tu q̄dem in
ſidiaberis calcaneo eius. Per calcaneū nāq̄ȝ ītelligitur
extrema pars vite. cui diabolꝰ multū inſidiat̄. ſed ꝯ in
ſidias eius pſeuerātia eiꝰ caput conterit. Complemētū
ḡ ꝛ cōſeruatio opeꝝ noſtroꝝ eſt pſeuerantia. In lege iu
bet̄ in omni ſacrificio caudā offerri. Leuiti. xiij. Et Ja
cob filio ſuo ioſeph tunicā fecit vſq̄ȝ ad talos. totū cor
pus tegentē. Gen̄. xxxvij. Et nota ꝙ pſeuerātia eſt vir
tus ſpecialis ꝓut importat ꝓpoſitū perſiſtendi in bono
nec deficiendi ꝓpter aduerſa vlla tpe. Sed ꝓut impor
tat ipſam actualē ꝯtinuatōem in bonis operibꝫ vſq̄ȝ in
finē vite. nō ꝑtinet h̄ ad virtutē ſpālem. Et de hac dicit
Augꝰ. de pe. di. iiij. Si ex bono. Cur h̄ vt homo finiat
hanc vitā anteq̄ȝ ex bono mutet̄ in malū. cur aūt illud
alijs donet̄ alijs nō donet̄. ignorat̄. Id tn̄ donū dei eſſe
in bono perſeuerantiā ſ̄m ſcripturas fateant̄ nobiſcū.
Et cur alijs detur. alijs non detur. ſine murmure aduer
ſus deum dignent̄ ignorare nobiſcum.

Titulus quartus de temperantia.

Quid ſit temperantia. ꝛ circa quam materiam verſatur. Capl'm primum.

Poſt hoc agenduȝ

eſt de tꝑantia. De qua q̄ttuor vidēda ſūt
Et primo quid ſit. ꝛ circa quā materiam
verſat̄. Scd̄o de ꝑtibus eius integralibꝫ. ſ. verecūdia et
honeſtate. Tertio de ꝑtibus ſubiectiuis. ſ. abſtinētia ꝛ
ſobrietate. ꝛ caſtitate. Quarto de partibꝫ potentialibus
ſcȝ ꝯtinentia ꝛ māſuetudine. clementia. modeſtia. eutro
pelia. ſtudioſitate. ꝛ humilitate. Ad primi euidentiam
duo breuiter ſunt videnda. ſ. de rōne appropꝛiatōis huiꝰ
noīs tꝑantia ad ſpecialem virtutē. ꝛ de ipa materia ſcꝫ
obiectione virtutis Sciendū eſt igit̄ ꝙ ſ̄m ꝯſuetudinē
humane locutōis aliqua noīa cōia reſtringūt̄ ad ſignā
dum ea ſolū q̄ ſunt p̄cipua inter illa q̄ ſub tali cōmuni
ſignatione ꝯtinent̄. ſicut nomē vrbis qd̄ cōmuniter ꝛ in
differenter ſignificat quālibet ciuitatē. Anthonomatice
accipit̄ ꝑ ciuitate Rome. ſ̄m h̄ ergo nomē tꝑantia du
pliciter p̄t accipi. Vno mō ſ̄m cōitatem ſue ſignificatio
nis. ꝛ ſic temperātia nō eſt virtus ſpālis. ſed potꝰ gene
ralis. Vel p̄t dicī conditio ſeq̄ns oēm virtutē ſ̄m ꝙ q̄
dam moderatio req̄rit̄ in qualibet virtute morali. Hoc
eīm importat nomē tēperantia. Significat eīm quādā
temperiē. quā ratio pōt in humanis opatōibꝫ ꝛ paſſio
nibꝫ. Alio modo ꝯſiderat̄ quaſi anthonomatice. ſ̄m ꝙ
ſignificat moderatōem in his q̄ h̄nt maxime hoīem al
licere. ꝛ a bono rōnis abducere. cuiuſmodi ſūt delectati
ones ciboꝝ ꝛ venereoꝝ. Et h̄ modo tꝑātia eſt v̄tus ſpe
De tꝑantia circa q̄d conſiſtat
cialis. Ex h̄ aūt faciliter apparet circa quā materiā ꝯſi
ſtat. Dictū eſt eīm. ſ. ꝙ ad virtutē moralē pertinet ꝯſer
uare bonū rōnis ꝯtra paſſiōes eius ordini repugnātes
Concupiſcētie aūt delectationū tactꝰ circa q̄s tēperātia
conſiſtit maxie ſunt rōni repugnātes. Nā delectatio eſt
vehemētior. q̄ȝto conſequit̄ opationē magis cōnaturalē
Maxie aūt aīalibꝫ naturales ſunt opationes q̄bus cō
ſeruat̄ humana natura. hec aūt ꝯſeruatio ꝯſiderat̄ vel
in indiuiduo. ꝛ h̄ fit per cibum ꝛ potū. Vel in ſpecie. ꝛ
h̄ fit per ꝯiunctōem maris ꝛ fēie. Et iō circa delectatio
nes ꝛ concupias reprimēdas. ciboꝝ ꝛ potuū ac etiā ve
Diffinitio tꝑantie.
nereoꝝ ꝓprie habet ꝯſiſtere tēperantia. Vn̄ dicit Aug.
in li. de libe. arbi. Temperātia eſt effectus coercēs ꝛ cohi
bens appetitū ab his rebꝫ q̄ turpiter appetunt̄. ꝛ Tul
lius in. j. rheto. dicit. Temperātia eſt rōnis in libidineȝ
atq̄ȝ alios nō rectos animi impetꝰ firma ꝛ modera do
minatio. Scā Judith tꝑatiſſima fuit in oīm genere tē
perantie. Nam ſic dicit Hiero. Jeiunijs erat ꝯfecta. lu
gubri habitu ſordidabat. ciliciū h̄ns ſuꝑ lumbos ſuos
ſecretū cubiculū in ſuꝑioribꝫ domus fecerat. vbi clauſa
manebat cū puellis ſuis. Sicq̄ȝ ſuā viduitatē in ſcā pu
ritate ducebat. Judith. viij. ꝛ. ix. Et Aug. Princeps oīȝ
vicioꝝ dum videret adam ex limo terre ad imaginē dei
factum pudicitia ornatū. tꝑantia ꝯpoſitū. caritate ſplē
didum. primos parentes illis donis ac tantis bōis ſpo
liauit pariter ac peremit. de pe. di. ij.

De partibus tempe- §. I. rantie integralibꝫ.

De ꝑtibꝫ integralibus tꝑantie.
Nota ſ̄m. b. Tho. ſe. ſe. q. cxliij. ar. i.
in cor. q. ꝙ alicuiꝰ virtutis cardinalis triplices ꝑtes eſſe
p̄nt. ſ. integrales. ſubiectiue. ꝛ potētiales. Partes integra
les alicuiꝰ virtutis dicunt̄ ꝯditiones. q̄s neceſſariuȝ eſt
concurrere ad v̄tutem. ꝛ ſ̄m h̄ due ſunt ꝑtes integrales
tēperantie. ſ. verecundia. per quā aliq̄s refugit turpitu
dinē tꝑantie ꝯriā. ꝛ honeſtas per quā aliq̄s amat pul
critudinē tꝑantie. Nam īter virtutes p̄cipue temperā
tia vendicat ſibi q̄ndam decorē. ꝛ vicia intꝑantie maxi
me turpitudinē h̄nt. Partes aūt ſubiectiue huiꝰ virtu
Circa q̄d ſit temperantia
tis ſunt ſpecies eiꝰ. Oportet aūt diuerſificare ſpēs vir
tutū ſ̄m diūſitatē materie vl' obiecti. Eſt āt temperātia
circa delectatōes tactꝰ. q̄ diuidunt̄ in duo genera. Naȝ
q̄dam ordinant̄ ad nutrimentū. ꝛ in his q̄ȝtū ad cibuȝ
eſt abſtinētia. q̄ȝtū ad potū eſt ſobrietas. Quedā ordi
nant̄ ad vim generatiuā. ꝛ in his q̄ȝtum ad delectatōes
p̄ncipalē ipſius cōiter eſt caſtitas. q̄ȝtū ad delectatiōes
q̄ ſunt ī tactu ꝛ oſcul' ꝛ amplexibꝫ ꝛ hmōi eſt pudicicia
Partes potentiales v̄tutiſ dicunt̄ v̄tutes ſcd̄arie. q̄ mo
dū quē p̄ncipal' virtus obſuat circa aliquaȝ materiam
ille idē obſuant in q̄buſdā alijs materijs in q̄bꝫ nō eſt
ita difficile. Pertinet aūt ad tꝑantiantiā moderari de

lectationes tact⁹ q̄s difficilius eſt moderari. Un̄ q̄cun/
q̄ꝫ virtus moderatōem aliquā opat̄ in aliq̄ materia. et
refrenationē appetit⁹ in aliq̄d tendētis ponat̄ ps potē
tialis tpantie. ſic virtus ei adiuncta. Qd ꝯtigit tripl'r
Uno mō in interioꝛib⁹ motib⁹ animi. Alio mō in exte
rioꝛib⁹ motib⁹ ꝛ actib⁹ coꝛpis. Tertio mō ex interioꝛib⁹
rebus. Preter motū aūt ꝯcupiſcētie quē moderat̄ ꝛ re/
frenat tpantia tres motus inueniunt̄ in aīa tendentes
in aliq̄d. Prim⁹ q̄dem eſt mot⁹ volūtatis cōmote ex i/
petu paſſionis. ꝛ hūc motū refrenat ꝯtinētia. ex q̄ fit vt
licet homo imoderat⁹ ꝯcupiſcētias patiat̄. nō tn̄ volū
tas vincat̄ ſed reſiſtit. Ali⁹ motus interioꝛ in aliq̄d ten
dēs eſt mot⁹ ſpei ꝛ audacie q̄ ipaꝫ cōſequit̄. Et hūc mo
tum moderat̄ ſeu refrenat hūilitas. Terti⁹ mot⁹ eſt ire
tendent̄ in vindictā. quā refrenat māſuetudo ſiue clem̄
tia. Circa aūt motus coꝛpales moderatōem ꝛ refrenatō
nem fac̄ modeſtia. quā andronic⁹ in tria diuidit. Ad q̄
rum p̄mū ptinet diſcernere q̄d ſit faciendū ꝛ q̄d dimit
tendū. ꝛ q̄d quo oꝛdine agendū. ꝛ in h̄ firmiter perſiſte
re. Et q̄ꝫtum ad h̄ ponit bonā oꝛdinationē. Aliud eſt q̄
homo in eo q̄d agit decentiā obſuet. ꝛ q̄ꝫtum ad h̄ pōit
oꝛnatū. Tertiū eſt ī colloquijs amicoꝝ. ꝛ q̄buſcūq̄ꝫ alijs
ꝛ quātū ad h̄ ponit̄ auſteritas. Circa exterioꝛa v̄o duplex
moderatio eſt adhibēda. Pꝛio q̄dem vt ſupflua nō re/
q̄rat̄. ꝛ q̄ꝫtum ad hoc ponit̄ a Macro. parcitas. ꝛ ab An
dronico p ſe ſufficiētia. Scd̄o vt nō nimis exq̄ſita requi
rat. ꝛ quātū ad h̄ ponit macrobi⁹ moderatōem. Andro
nic⁹ ſufficiētiā. Et ſic cū Tulli⁹ nō ponat in rhe. ſua p/
tes tpantie niſi ꝯtinētiā. clemētiā. ꝛ modeſtiā. ꝯpꝛehēdit
ip̄e ſb̄ modeſtia oīa illa q̄ ptinēt ad moderatōeꝫ coꝛpa/
liū motuū ꝛ reꝝ exterioꝝ. ꝛ ēt modratōeꝫ ſpei. i. hūilitatē.

De verecundia que .§. II.

De v̄ecūdia q̄d ſit v̄tꝫ ſit virtus.

eſt pars integral' tpātie. q̄d ſit. ꝛ de q̄. ꝛ vtꝝ ſit v̄tus. Eſt
aūt verecūdia fm̄ ph̄m in. iiij. ethi. timoꝛ ingl'iationis.
fm̄ Dama. aut eſt timoꝛ in turpi actu. vl' de turpi per/
petrato. Pro cui⁹ declaratōe ſciendū fm̄ b. Tho. ſc.
ſe. q. cxliiij. ar. ij. q̄ timoꝛ ꝓpꝛie ē de malo arduo. q̄d dif
ficile vitat̄. Eſt āt duplex turpitudo. vna vicioſa. ſ. q̄ cō
ſiſtit in deformitate act⁹ voluntarij. Et hec ꝓpꝛie loquē
do nō h̄ꝫ rōem mali ardui. Qd̄ em̄ in ſola hoīs volun
tate ꝯſiſtit nō videt̄ eſſe arduū. ꝛ ſupꝛa hoīs ptātem ele
uatū. Et ꝓpter h̄ nō apph̄endit̄ ſub rōe terribil'. Un̄ di
cit ph̄s in. ij. rhe. q̄ hoꝝ maloꝝ nō eſt timoꝛ. Alia ē tur/
pitudo q̄ſi penal̄. q̄ conſiſtit in vitupatione alic⁹. ſic q̄/
dam claritas gloꝛie conſiſtit ī honoꝛatōe alicui⁹. ꝛ q̄ꝛ hu
iuſmodi vituperiū h̄ꝫ rōem mali ardui. ſic̄ honoꝛ h̄ꝫ ra
tionē ardui boni. Uerecūdia q̄ eſt timoꝛ turpitudīs. pri
mo ꝛ p̄ncipal'r reſpicit vituperiū ſeu abpꝛobꝛiū. Et q̄ꝛ
vituperiū debet̄ vicio ſic̄ honoꝛ v̄tuti. iō ex ꝯn̄ti verecū
dia reſpiat turpitudinē defectuoſam. Dupl'r aūt reſpic̄
verecūdia culpā. Uno mō q̄ꝛ ex verecundia hō deſinit
agere turpia. i. vicioſa ꝓpter timoꝛē impꝛoperij. alio mo
do vt homo in turpib⁹ q̄ agit vitet publicos ꝯſpectus
ꝓpter timoꝛē vituperij. Hoꝝ primū fm̄ Gre. nazan. p/
tinet ad erubeſcentiā. ſcd̄m ad verecundiā. Q̄ꝫ igit̄ ve/
recūdia ꝓpꝛie reſpicit ingloꝛiatōem fm̄ q̄d debet̄ culpe
q̄ eſt defectus volūtarius. Jd̄o de obpꝛobꝛijs ꝛ ꝯtume
lijs q̄ inferunt̄ alicui ꝓpter virtutē. v̄tuoſus nō curat ſꝫ
contēnit. q̄ꝛ indigne ſibi irrogant̄. ſic̄ legit̄ de aplis Act.
v. q̄ ibant gaudētes a conſpectu conſilij ꝛc. Ex impfe/
ctione aūt virtutis ꝓuenit q̄ alīq̄s verecundet̄ de ob/
pꝛobꝛijs q̄ ſibi inferunt̄ ꝓpter v̄tutē. Q̄ꝫ verecundāt̄ ho
mines de pauptate. ignobilitate. ſeruitute. ꝛ hm̄ōi ꝓue
nit ex h̄. q̄ꝛ ſicut honoꝛ q̄ debet̄ v̄tuti h̄ꝫ q̄ndā excellen/
tiā. ita vituperiū q̄d ꝓpꝛie debet̄ culpe reſpic̄ aliquē de/
fectū ad min⁹ fm̄ opinionē hoīm. De operib⁹ v̄tuo/
ſis in ſe ꝯſideratis. nō eſt verecūdia. ſꝫ per accidēs con/
tingit q̄ aliq̄ de hm̄ōi verecundet̄. vel q̄ꝫtū habent̄ vt
vicioſa fm̄ opionē alioꝝ. vel inq̄ꝫtū hō refugit in opib⁹
v̄tuoſis notā deꝑſumptōe vel ſil'atōe. Q̄ꝫ de maioꝛib⁹
malis hoīes nimis verecundet̄. aliq̄n ꝓcedit vel q̄a illa
maioꝛa hn̄t min⁹ de rōne turpitudinis. ſic̄ vicia carna
lia magis ſpālia. vl' q̄ꝛ in q̄dā exceſſu tpalis boni ſe ha
bent. ſicut verecundātur hoīes magis de timoꝛe q̄ꝫ au
dacia ꝛ furto magis q̄ꝫ de rapina. ꝛ hm̄ōi.

De remedio ī hoīſ operibus vn̄ cauſatur.

Eſt aūt verecundia .§. III.

Q̄ꝫ v̄ecūdia ē v̄t⁹ large ſumendo.

virtus. ſumēdo large nomē v̄tutis. ꝓut. i. virt⁹ d̄r omē
q̄d eſt bonū laudabile in hūanis actib⁹ vel paſſionib⁹.
Et ſic v̄ecūdia ē virt⁹. q̄ꝛ q̄dā laudabil' paſſio. di. lxxxvi.
nō ſat̄. dic̄ Amb. q̄ v̄ecūdia īgenuos ꝓdit natales. Su
mēdo aūt v̄tutē ꝓpꝛie. ſic nō eſt virt⁹. Nā virtus eſt q̄dā
pfectio. vt d̄r. ij. phiſicoꝝ. Et iō oē illud q̄d repugnat p/
fectioni. ēt ſi ſit bonū. defic̄ a rōe v̄tut̄. verecūdia āt de/
ficit a pfectōe. q̄ꝛ ē timoꝛ alic⁹ turpis. q̄d. ſ. ē expꝛobꝛabi
le. Sic aūt ſpes ē de bono poſſibili ꝛ arduo. ita ꝛ timoꝛ d̄
malo poſſibili ꝛ arduo. Jlle aūt q̄ ē pfect⁹ fm̄ habituꝫ
v̄tutis nō apph̄ēdit aliq̄d expꝛobꝛabile ꝛ turpe ad faci
endū vt poſſibile ꝛ arduo. i. difficile ad vitādū. neq̄ꝫ a/
ctu fac̄ aliq̄d turpe vn̄ obpꝛobꝛiū timeat. ꝛ ſic ꝓpē n̄ ē vir
tus. q̄d ēt dic̄ ph̄s in. iiij. ethi. Quāuis aūt ꝯſiſtat ī me
dio fm̄ rōem v̄ecūdia. n̄ tn̄ eſt habit⁹ electiu⁹ q̄d req̄ri
tur ad rōem v̄tut̄. ſꝫ ē paſſio vt dictū ē. ꝛ q̄ꝛ vicia q̄ ptī/
nēt ad tpantiā. maxīe hn̄t turpitudinē vl' ēt expꝛobꝛa/
tionē cū p ea magis aſſimilemur brutis aīalib⁹. Jō vere
cūdia q̄ ē timoꝛ de turpi. magis reſpic̄ tpantiā q̄ꝫ alias
v̄tutes. ſ. rōe motiui. Pōt tn̄ ptinē ad alias v̄tutes ī q̄ꝫ/
tū vicia ei⁹ oppoſita ſūt turpia. Fouet aūt verecundia
honeſtatē. remouēdo q̄ ſūt honeſtati ꝯ̄ria. nō ita q̄ ptī/
gat ad pfectā rōem honeſtat̄. Sic aūt eā deſcribit Am
bꝛo. in li. de offi. Uerecūdia ſocia ꝛ familiar̄ ē mē. ꝫ pla
ciditati. ꝓteruiā fugitās ab oī luxu aliena. ſobꝛietatē dili
git. honeſtatē fouet. ꝛ decoꝛē req̄rit. Publican⁹ d̄ pctīs
ita verecūdabat̄. q̄ n̄ audebat oc'los ad celū leuare. ꝛ tē
plo appꝛopinq̄re. Luce. xviij. Dn̄a q̄ iniecit oc'los in io
ſeph īuerecūda valde fuit īuitās cū de adulterio. Ecō/
tra ioſeph iuuenis ꝛ elegāt̄ forme. facie v̄ecūda potius
pmiſit ſe ī carcerari q̄ꝫ aſſentire mala. Signa virtuoſe
verecūdie oñderūt magna filij Noe duo. ſ. ſem ꝛ iaphet
q̄n̄ adūſis facieb⁹ poſuerūt palliū ſup noe nudatū ī ta/
bernac'lo timoꝛe p̄ne verecūdie. Dic̄ Amb. q̄ verecun/
dia īgenuos ꝓdit natales. di. lxxxvi. Non ſat̄. vn̄ dicit
idē de virgine maria q̄ erat v̄ecūda fm̄ oē. Et d̄. b. ber.
legit̄ q̄ erat v̄ecund⁹ ſupꝛa modū. Jta āt ē vtil' q̄ dicat
Aug. ī li. d̄ pe. Fit dign⁹ venia q̄ erubeſcit p xp̄o. ſ. cōfi/
tēdo v̄ecūde pctm̄ ſuum. vt de pe. di. v. Conſideret.

Uerecundantur au. §. IIII.

De v̄ecundia. ſ. corā q̄b⁹ q̄s verecundat̄

tē hoīes maxīe fm̄ ph̄m in. ij. rhe. corā v̄tuoſis ſapienti
bus. ꝯiūctis familiarib⁹ ꝛ ꝓpalātib⁹ vicia de d̄fectib⁹
magis q̄ꝫ corā alijs. Ratio h⁹ eſt fm̄. b. Tho. vbi. ſ̄ q̄a
cū vituperiū opponat̄ honoꝛi. ſic̄ honoꝛ īpoꝛtat teſtio/
niū q̄d dā de excellētia alic⁹. ꝛ p̄apue q̄ ē fm̄ v̄tuteꝫ ita
opbꝛobꝛiū cui⁹ timoꝛ ē v̄ecūdia. īpoꝛtat teſtioniū q̄d daꝫ
ex defectu alic⁹. p̄apue q̄ ē fm̄ culpā. Et iō q̄nto teſtio/
niū alic⁹ reputat̄ maioꝛ̄ pōder̄. tāto magis ab eo vere
cūdamur. Pōt aūt teſtimoniū alic⁹ pōder̄ maioꝛ̄ re/
putari tripl'r. Uno mō ꝓpter certitudinem v̄itatis ꝓce/
dentē ex certitudine iudicij. Sic̄ p̄ꝫ de ſapiētib⁹ ꝛ vir/
tuoſis a q̄b⁹ hō magis deſiderat honoꝛari. ꝛ magis ab
eis verecūdat̄. Un̄ a pueri ꝛ beſtijs null⁹ verecūdat̄ ꝓ
pter defectū iudicij recti q̄ ē in eis. Scd̄o mō ꝓpter cer
titudinē ꝓueniētē ex ꝯgnitiōe q̄ſi pticulari eoꝝ de q̄b⁹

eſt teſtimoniũ. q2 vnuſqſq3 bene iudicat q̃ cognoſcit. Et
ſic magis verecũdamur a pſonis ꝯiunctis q̃ magis fcã
nra cõſiderãt. A pegrinis aũt ⁊ oĩno ignotis ad q̃s facta
noſtra nõ pueniũt. nullo mõ verecũdamur. Tertio mo-
do eſt teſtimoniũ alicuius magni põderis ex effectu. ſ. p-
pter iuramentũ vel nocumentũ ab eo pueniẽs. ⁊ iõ de-
ſiderãt hoĩes magis honorari ab his q̃ pñt iuuare. ⁊ ma
gis verecundant᷑ ab his q̃ pñt nocere. Et inde eſt q̃tuz
ad aliqͩd magis verecundamur a pſonis magis ꝯiũctis
cũ quibꝫ ſumus ſp ꝯuerſari. q̃ſi ex h̃ nob pueniat ꝑpetu
um detrimentũ obpꝛobꝛij. Qͦd aũt puenit a pegrinis
et trãſeũtibꝫ cito trãſit. Sic etiã magis verecũdamur a
ꝓpalatoribꝫ vicioꝝ ⁊ irriſoribꝫ ⁊ fabulaꝝ fictoribꝫ ꝓpter
nocumentũ inde pueniẽs. qͦd eſt diffamatio apͦd m̃ltos
Apud illos ẽt inter q̃s nihil mali fecimus verecundãur
ꝓpter nocumentũ ſeq̃ns. q2 p hoc amittimus bonã opi-
nionẽ quã de nob hẽbant. Ab illis a q̃bus aliqͩd de no
uo poſtulamus vel quoꝝ volumus ꝑmo eſſe amici magis
verecũdamur ꝓpter nocumentũ inde pueniẽs. ſ. impedi
mentũ implende petitõis ⁊ amicitie aſſumẽde. A ſilibꝫ
nobis in malis nõ verecũdamur eos ꝯgnoſcendo. q2 nõ
extimamus ꝙ defectũ nr̃m appꝛhendãt vt turpe.

Erubeſcentia nõ in §. V.

De verecũ-
dia in q̃-
bus inue-
nit᷑ ⁊ in q̃-
bus non.

uenit᷑ in pfecte virtuoſis. vt3 in. iiij. ethi. Nec in obſtina-
tis pfunditatis in peccõ. ſm illͦd Hiere. iij. Frons meretri
cis facta eſt tibi erubeſcere neſciſti. Huius ratio eſt ſm. b.
Tho. vbi ſupꝛa. q2 cũ verecudia vt dictũ eſt. ſit timoꝛ tur
pitudis. ꝙ aliqͦd malũ nõ timeat᷑ põt ptingere. Uel q2 a
illud nõ extimat᷑ vt malũ. aut q2 nõ extimat᷑ vt poſſibi
le vel difficile euitari. Et ſm h̃ verecũdia deficit in aliq̃
dupl'r. Uno mõ q2 ea q̃ ſunt erubeſcibilia nõ apphen-
dunt᷑ vt turpia. Et h̃ modo rõne caret ⁊ verecũdia in
pctis pfunditati. q̃bus ſua pctã nõ diſplicẽt. ſed magis
de eis gliant᷑. Alio mõ q2 nõ cõphendunt turpitudinẽ
vt poſſibilẽ ſibi vel quaſi nõ facile euitabilẽ. Et h̃ mõ
ſenes ⁊ ſtudioſi verecũdia carẽt. Sũt tñ ſic diſpoſiti. vt
ſi in eis eſſet aliqͩd turpe de h̃ verecundarent᷑. ⁊ ſic defe
ctus verecũdia repit᷑ in peſſimis ⁊ optimis. ſed ex cauſis
diuerſis. Inuenit᷑ etiã in his q̃ mediocriter ſe hñt ſ3 ꝙ
eſt in eis aliqͩd de amoꝛe boni. ⁊ tñ nõ ſunt totaliter im
munes a malo. Et q2 vt dr̃ iiij. ethi. vitãda ſunt a vir-
tuoſo nõ ſolũ q̃ ſunt mala ſm veritatẽ. ſed etiã ſm opi
nionẽ. ſm illud apl̃i. j. ad Theſſal. v. Ab omi ſpẽ mala
abſtinete vos. Jõ em̃ caueãt ab his q̃ ſunt ſigna vicioꝝ
rũ de q̃bus etiã hoĩes erubeſcũt. ⁊ nõ ſolũ de ipis vicijs
nõ eſt in eis verecundia in hmõi. Eſt tñ in pfectis aliq̃s
motus verecũdie pueniẽs rõem. ſic et ceteraꝝ paſſionũ
Nec dr̃ ps tpantie. q̃ſi intrãs eſſentiã eius. ſed q̃ſi diſpo
ſitiue ſe hñs ad eã. Uñ Amb. dicit ꝙ verecundia facit
pꝛia fũdamẽta tpãtie. i. q̃tũ. ſ. icurrit horroꝛẽ turpitudis.

Nota ꝙ verecũdia §. VI.

De verecũ-
dia i q̃bus
ẽ vitãda
⁊ in q̃bus
moderan
da ⁊c̃.

de q̃buſdã eſt vitãda. de q̃buſdã eſt poſttergẽda. de qui
buſdã eſt moderãda. ⁊ de q̃buſdã eſt pcurãda. Et ꝑmo
q̃tum ad bona facieda. Nã dimittere facere bonũ pro-
pter verecũdiã ne irrideant᷑ ab hoĩbꝫ pctm̃ eſt. vñ xp̃s
Luci. ix. Si q̃s me erubuerit ⁊ meos ſermões. ſ. ſuare.
vel annũciare vel diſcere hũc filius hoĩs erubeſcet cũ3
venerit in maieſtate ſua. ⁊ ſil'r erubeſcere rephendere cri
mina hñ rephendi dñt. Uñ Nathan nõ erubuit repre
hendere regẽ dauid de adulterio. Nec Johes bapti. he-
rodem de inceſtu. vñ ⁊ Eſa. nõ dimiſit ꝓpter verecũdiã
ad ſeruandũ mandatũ ſibi a deo factũ. q̃n iret nudus p
triennũ p ciuitatẽ. cũ tñ eſſet de ſemine regio. Hic tamẽ
latet anguis in herba vñ caute ambulãdũ. Nã q̃dã ſb
ſpecie moꝛtificatõis vocãtes ſe ſpũales. nudos ſe offert

aſpectui alioꝝ ſine cauſa vrgẽte. addẽtes ⁊ alia turpia.
⁊ ſi nõ ꝯmixtionẽ vt ſic moꝛtificent ſe. ſ3 vtiq3 aĩas moꝛ
tificãt. q2 hmõi moꝛtale eſt. niſi eſſent certi de reuelatõe
dei eis ſup hec facta. qͦd nõ legit᷑ in nouo teſtamẽto. Et
pꝛimi pñtes poſt pctm̃ fecerũt erubeſcẽtes pizomata. et
deus addidit tunicas pelliceas ad honeſtatẽ. Scda
verecũdia eſt poſttergẽda. i. nõ curãda. cũ. ſ. eſt de his q̃
nõ ſunt pctã. vt de paupꝛtate. de illegitimatõe. de ſterili-
tate ⁊ hmõi. Uñ Criſ. Nunq̃3 de vicijs parentũ erube-
ſcamus. ſ3 illud vnũ q̃ramus. ſemp amplectamur vtutẽ
diſ. lvi. Nunq̃3. ⁊ Amb. Pudoꝛ eſt feĩs nuptiaꝝ ꝑmia
nõ hr̃e. i. filios. q̃bus hec eſt ſola cã nubẽdi. xxxij. q. ij. vbi
g'o. ſola. i. pͥcipua cauſa. Si tñ p eas nõ ſtat q̃n habeãt
nõ eſt cur debeãt erubeſcere. Sic nec zacharias ⁊ Eliza
beth. Tertia eſt moderãda. vi3 de pctis ꝯmiſſis. Nã
debet q̃s erubeſcere. ⁊ ꝑncipal'r reſpectu dei. S3 nõ tm̃
vt p hoc omittat ꝯfeſſionẽ. vel incidat deſpatiõnẽ. vñ Au
gu. Caueat pctõꝛ ne verecũdia ductus diuidat ꝯfeſſionẽ
ſc3 dicẽdo diuiſa diuiſis. h̃ em̃ eſt ad hypocriſim tendere
⁊ ſemp venia carere. de pe. di. v. Conſideret. Deb3 g̃ eã
tẽptare. q2 in ſe bona ẽ ꝯfeſſio ⁊ vtil'. Amb. Non h3 qͦd
erubeſcat cui pctm̃ dimiſſum ẽ. i. p pniam. de pe. diſt. j.
Quarta eſt pcurãda. ſc3 cũ hõ temptat᷑ de pctõ de-
bet ꝯſiderare obpꝛobꝛiũ qͦd ei inde ſequit᷑ coram deo et
mũdo. ⁊ h̃ multũ retrahit hoĩes ꝑcipue iuuenes. nõ mi-
nus q̃3 dei timoꝛ. Pſ. Tota die verecũdia mea ꝯ me eſt
⁊c̃. vt fecit Suſanna. Sil'r de ꝯmiſſis debet erubeſcere
vt ſic magis incitet᷑ ad bonũ. vñ Amb. Sancti q̃ ꝯſue-
mare piũ certamẽ geſtiũt ⁊ currere curſũ ſalutis. ſi foꝛ-
taſſe vt hoĩes currũt nature magis fragilitate q̃3 pec-
cãdi libidine. ad currendũ foꝛtius ⁊ acrioꝛes reſurgũt pu-
doꝛis ſtimulo maioꝛa repantes certamĩa. de pe. di. ij. Il
le rex. Uel etiã ꝯſiderans virtutibꝫ alioꝝ. vñ Eſa. Eru-
beſce ſyon ait mare. i. ſm Gre. vita ſclariũ aliq̃n iducẽs eru-
beſcentiã ſpũalibꝫ ⁊ religioſ ꝯſidrata negligẽtia coꝝ.

De quibus debet §. VII.

De q̃bus
hõ d3 eru
beſcere.

hõ erubeſcere ſm ꝟtutẽ. ponit ea ſapiẽs Eccl. xli. dicẽs.
Erubeſce a pr̃e ⁊ mr̃e de foꝛnicatõe. a preſide. i. ptãte. d
mẽdacio. a ꝑncipe de delicto. a ſynagoga ⁊ plebe de ini-
q̃tate. a ſocio ⁊ amico de iuſticia. de furto. de ꝟitate dei
⁊ teſtimonio. de diſcubitu in panibꝫ. ab obfuſcatõe da
ti ⁊ accepti. a ſaltantibꝫ de ſilẽtio. ab aſpectu mulieris foꝛ
nicarie. ab aũſione vultus cognati. ab auferẽdo ptem ⁊ nõ
reſtituẽdo. a reſpectu mulieris alieni viri. ab amicis d ſer
monibꝫ impꝛoperij. ab ipꝛoperatõe dati. Erubeſcãt ⁊ re
uereant᷑ oẽs inimici mei. ꝯfundant᷑ ⁊ erubeſcant valde
velociter. ait pſ. Inimici nr̃i ſunt ſenſus exterioꝛes ⁊ in-
terioꝛes q̃ aduſant᷑ ſpũi i ſuis iclinatõibꝫ. vt ꝯcupiſci-
bil' ⁊ iraſcibil' i q̃bꝫ motus ſũt omnium paſſionũ. S3 in
pñſa erubeſcũt ⁊ ꝯfundunt᷑ de mal' ꝯmiſſis. Pꝛio g̃

De foꝛni
catõe ſpe
ciali ꝯ
parẽ.

d3 q̃s erubeſcẽ d foꝛnicatõe q̃ ꝯphẽdit oẽs luxuriã. p3 p
ſe ꝙ nullũ pctm̃ iducĩ hoĩ tm̃ ruboꝛẽ ſic luxuria. rõ pt
eſſe. q2 ẽ viliſſimoꝝ mẽbꝛoꝝ q̃ magis erubeſcit oñdere
q̃3 oĩa alia. ⁊ q2 p eã nõ ſolũ aĩa3 ſ3 ẽt coꝛpus maculat᷑. et
q2 m̃lier turpit᷑ vẽdit᷑. dat ei aĩa3 ſuã diabolo ⁊ coꝛpus
hoĩ p tribꝫ nũmis qͦd ñ faceret de ſuis ſotularibꝫ. ⁊ mil-
to magis d vicioꝝ naturã h3 erubeſcere. cũ agat qͦd be-
ſtie cauẽt. ⁊ alt᷑ faciat ſcalterius fetiam. A pr̃e ⁊ matre d'
ſtic caueẽt. ⁊ alt᷑ faciat ſcalterius fetiam. A pr̃e ⁊ matre ecctĩa. Si
cit vl' pñtibꝫ carnalibꝫ. vel a deo pr̃e. ⁊ matre eccĩa. Si
ti filia alicuius ciuitis erubeſcẽ d3 repta i foꝛnicatõe. cogͥ pr̃
poterat honoꝛabil'r eã maritare. q̃to magis aĩa filia dei
d3 erubeſcẽ de tãto pr̃e. q̃ pt eã honoꝛatiſſime maritare
ſiue xp̃o p abſtinẽtiã. ſiue viro p honoꝛabile ꝯiugiũ ab
eo iſtitutũ. A matre ⁊ eccĩa d3 erubeſcere in ꝯfeſſiõe. nõ
tñ tm̃ ꝙ nõ ꝯfiteat᷑ pctm̃ ſuũ. q2 mala ⁊ peſſia eẽt illa
verecũdia. Scdo d3 erubeſcẽ de mẽdacio. q2 potioꝛ eſt

De mēda cio i ſpāli ſupra. 2a. parte.

fur q̄ʒ aſſiduitas viri mēdacis. vt ꝺ: Ecci. xx. Et q: mē tiēs ñ ſuat fidē quā vult tñ ſibi ſeruari. ⁊ fallit eū q̄ cō fidit in eo. Et cū dic̄ ꝟitatē ēt iurādo nō credit̃ ei. Et licꝫ coꝛā oībꝫ de mēdacio cū repit̃ in eo debebat erubeſcē p̄ maxīe tñ coꝛā p̄ſidēte ⁊ p̄lāte. q: p̄t cū punire ⁊ nūq̄ꝫ ꝺ eo ꝯfidere vt iūgat aliq̄d timēs ne decipiat. A deo āt p̄ſidēte ſr oēs dꝫ erubeſcē de mēdacio ñ ſeruare p̄miſſi onis i baptiſmo. Premiſit ei abꝛenūciare diabolo ⁊ pō pis eiꝰ ⁊ eas ibi ſeq̄t̃.

ſupra ſecūda pte

Tertio dꝫ erubeſcē ꝺ ꝺlicto. i. pi gritia. negligētia. Sen̄. Turpiſſīa iactura ē q̄ p̄ negligē tiā fit. A p̄ncipe āt ꝺ:. q: p̄ncipi ſiue ꝺo ſiue hoī m̄ltuꝫ diſplicꝫ pigritia ſerui. ſic velocitas i opibꝫ m̄ltū ei placꝫ Prou̇. xxij. Uidiſti hoīeꝫ velocē i ope ſuo. coꝛā regibꝫ ſta bit ⁊ erit añ ignobiles. i. negligētes. A deo p̄ncipe vtiq̄ꝫ erubeſcēdū ē q̄ cūcta adducet i iudiciū. ⁊ momētū a tp̄e pus ꝺi fac̄ negligēt̃ expēſū iulcrū ñ rmanebit. Maledictꝰ oīs q̄ oꝑ dū ē ꝺ iniq̄tate a ſynagoga ⁊ plebe. Et ꝺ eo q̄ꝺ iniq̄ ſi bi appꝛopīat q̄ꝺ cōe ē oībꝫ. vt faciūt vſurarij q̄ t̄ps eq̄ lit̃ oībꝫ cōe volūt eē ꝓꝓꝛiū ſuū. Antiq̄tꝰ oēs vſurarij vita rā aliis ꝯparē. Sꝫ ⁊ nē maīfeſti vſurarij ſatꝭ ēt ſūt in abomīatōe vt vitēt tale erubeſcētiā. ñ maīfeſte. ſꝫ occl'te ⁊ p̄ fraudes ꝯciꝰ mercatoꝝ ⁊ alioꝝ ſūt pleī vſurꝭ. ⁊ deo ꝑit abūdātiā tp̄aliū ad diſtribuēdū paupibꝫ ñ ad ſi bi retinēdū deberēt erubeſcē. q: ꝺtinēt res paupeꝝ. Uñ xp̄s Lu. xvi. Facite vob amicos. ſ. paupes ꝺ māmona iniq̄tatꝭ. i. diuitijs ieq̄l'r diſtributis. ſꝫ iuſto dei iudicio

Quītoꝫ erubeſcēdū ē ꝺ iuſticia a ſocio ⁊ amico q̄ cō mittit̃ ivēdēdo ⁊ emēdo. ⁊ alijs ꝯctibꝫ. ꝺcipiēdo tñ i p̄ cio l' q̄litate praua reꝝ. Ul' i mēſurꝭ ⁊ pōderibꝫ l' ſuba i mixte ⁊ hmōi. Et certe q̄ꝛ amicꝰ ⁊ ſocꝰ i hmōi ꝯfidat i amico ⁊ ſocio ne ꝺcipiat. m̄ltū hꝫ erubeſcē ꝺ fraudꝫ cō miſſa ⁊ iiuſticia. vñ i Prou̇. Ne moliarꝭ amico tuo malū. cū ille hēat fiduciā i te. ſꝫ hodie ñ ſolū ſociū ꝺcipe q̄rit ſi p̄t. ſꝫ p̄reꝫ ⁊ freꝫ. ⁊ iō bñ ꝺ: Hie. Unuſq̄ſq̄ꝫ ab amico ſuo caueat. ⁊ i oī f̄re ñ hēat fiduciā. q: oīs frater ſupplātās

Sexto erubeſcēdū ē ꝺ furto. Thob. ij. Nō lꝫ nob co medē ꝺ furto aut ꝯtigē. Nō p̄t alicui dici maioꝛ iiuria q̄ꝫ dicē ei q̄ ſit fur ⁊ latro. nec aliq̄s patit̃ ſibi dici iiuriā talē. q: rputat ſibi ad nimiā verecūdiā. q̄ tal' extiect a q̄q̄ꝫ q: tale viciū ñ ſolꝫ eē niſi pſōaꝝ viliſſiaꝝ. Sꝫ miꝝ ē ⁊ abu ſio magꝝ q̄ p̄ puis rebꝫ furatꝭ ſuſp̄dia ... pſōis pplaribꝫ mag̃ p̄ꝺāt maxīaꝫ ſubaꝫ ſibi ſbiectꝭ p̄ diūſas vias fit honor ⁊ laus. ⁊ iñ mag̃ erubeſcētia. ⁊ dn̄is ⁊ mag̃tibꝫ q̄ p̄dāt maxīaꝫ ſubaꝫ ſibi ſbiectꝭ p̄ diūſas vias fit honor ⁊ laus.

Septio erubeſcēdū ē ꝺ ꝟitate ꝺi ⁊ teſtīo. i. ꝺ ꝟi tate quā ꝺs docuit coꝝ q̄ ſt̃ fidei ⁊ bonoꝝ moꝝ quā ꝟi tatē tot teſtionijs doctoꝝ ⁊ miracl'oꝝ ꝯfirmauit. ⁊ tñ m̄l̃ti videt̃ dubitar' l' ñ credē q̄rētes vidre noua miracl'a. q̄i narrata i ſcp̄turꝭ ñ ſit ꝟa. ꝺi. cū iudeis. Mg̃r volūꝰ a te ſignū vidē. q̄ ēt ſi ꝯtigerēt male īterp̄tarēt̃. Credūt ho mies ꝺ facile fabul' poetaꝝ hyſtoꝛijs gētiliū auctoꝝ. in cātatōibꝫ demonū q̄ ſūt plēa fallacijs. ⁊ ñ credūt ꝟitati a deo reuelate i ſcp̄turꝭ. Ul' ēt erubeſcēdū ē q̄ doctoꝛes ⁊ p̄dicatoꝛes erubeſcūt ſcp̄turas ſacras docē ⁊ p̄dicare. ⁊ potꝰ doctrīas gētiliū docēt. Sꝫ dic̄ xp̄s. q̄ me erubu erit ⁊ meos ſermōes. ſ. p̄dicar̃ filiꝰ hoīs. i. xp̄s hūc eru beſcet coꝛā p̄re meo. Lu. ix. Octauo erubeſcēdū ē de diſcubitu i p̄aibꝫ. i. ad l'ram. Si q̄s ihoneſte ⁊ idecēter ſe hꝫ i comedēdo p̄cipue iuitatꝰ ab alijs. Uel ſi ad mē ſam alicuiꝰ comedit ꝯ cū tractatū ⁊ deceptōeꝫ pat. Si cut iudas q̄ dn̄m p̄didit. Uñ dixit xp̄s. Qui itingit me cū manū in catinū h̄ me tradet. Spūal'r aūt ad mēſaꝫ dn̄i diſcūbunt q̄ ſumūt ſacr̄m eucariſtie panē celeſteꝫ ⁊ poſtea ei ꝯtumelias inferūt. vl' viuētes de patrimōio crucifixi non recognoſcūt beneficia a deo. ſed incraſſa

tus (ait moyſes de his) eſt dilectus ⁊ recalcitrauit. dere liquit deum factoꝛē ſuū. Deute. xxxij. Nono erubeſcē dum eſt de obfuſcatione dati ⁊ accepti. Datuꝫ obfuſcat q̄ cum triſticia dat. Ecci. xxxv. In omni dato hilarē fac vultum tuum. Datum obfuſcat qui cum dilatione dat Prouer. iij. Ne dicas amico tuo vade ⁊ reuertere cras eñ dabo tibi. cum ſtatim poſſis dare. Datuꝫ obfuſcat qui illud extollit. Potius enīꝫ q̄s debet diminuere do num. i. dicere eſſe paruū ille q̄ dat q̄ꝫ illud extollere. vñ dicit Jacob Eſau. Si inueni gratiā in ꝯſpectu tuo. acci pe munuſculū de manu mea. Geneſ. xxxiij. Acceptum autē obfuſcat qui de beneficio eſt ingratus ipum atte nuando vel obliuioni tradendo. Catho. Exiguū munꝰ cum dat tibi pauper amicus. Accipito placide. ⁊ illud laudare memēto.

Quid ſit datuꝫ obfuſcare.

Quid ſit acceptuꝫ obfuſcare.

Decimo erubeſcendū eſt de ſilentio a ſalutantibus. q̄ꝺ habet locum in duobꝰ caſibus. quā do ſcꝫ aliq̄s ſalutatur ⁊ nō vult reddere ſalutes illi cau ſa ſupbie vel odij. Ecci. xxij. Amicū ſalutare nō ꝯfunda ris. ⁊ a facie eius nō te abſcondas. Catho. Saluta libē ter. Uel qñ h̄ agit ex quadā ruſticitate. Nec eſt ꝯtra q̄ꝺ dn̄s ait Lu. x. Neminē p̄ viam ſalutaueritis. p̄ h̄ eñ p̄ hibet̃ prolixitas vel curioſitas ſalutatōis. vl' potius l' a dulatio in p̄dicatoꝛibꝰ ſignatis in ap̄l'is quibus tunc loquebat̃. Q, eñ ſalutare de ſe ſit bonum p̄ꝫ. quia ipe dn̄s dixit Mat. x. Intrantes domū ſalutate eā. di. pax huic domui. Undecimo erubeſcendū eſt ab aſpectu mulieris foꝛnicarie. q: ſm̄ Augu. Impudicus oculꝰ im pudici coꝛdis eſt nuncius. Quīmo nō ſolum ab aſpe ctu mulieris luxurioſe cauēdum eſt et erubeſcendū ꝓp̄t actus et geſtus eius incitantes ad laſciuiā ſine ruboꝛe ſm̄ illud Hiere. iij. Frons meretricis facta eſt tibi erube ſcere neſciſti. Sed et propter malum exemplū inſup ab aſpectu mulieris q̄ꝫtumcunq̄ꝫ honeſte. Nam vt ait gre go. in. xxi. li. moral'. Quantūlibet virtute mens polleat quantalibet grauitate vigeat. carnales tamē ſenſus pu erile quoddam exterius perſtrepunt. ⁊ niſi interioꝛꝭ gra uitatis pudoꝛem et quaſi iuuenili quodam refrenētur ad fluxa queq̄ꝫ ⁊ leuia mentem eneruē trahunt. Unde Job. xxxi. ait de ſe. Pepigi fedus cum oculis meis. vt ñ cogitarem quidem de virgine. ꝓpter aſpectū eñ incau tum intrat cogitatio turpis in mentē. Duodecimo erubeſcendum eſt ab auerſione vultus cognati. ſcꝫ non ſubueniendo cognatis. i. conſanguineiſ in neceſſitate. i. ad Thꝰmo. iiij. Si quis ſuoꝝ et maxime domeſticoꝝ curam nō habet. fidem negauit. i. fidelitatem naturalē que hoc dictat. Amb. in li. de offi. Proximos ſemīs tui non deſpicias ſi illos egere cognoſcas. melius eſt enī vt ipe ſubuenias tuis quibus pudoꝛ eſt ab alijs ſumptuꝫ depoſcere. aut alicui poſtulare ſubſidium neceſſitatꝭ. nō tamen vt illos diuites facias. diſtin. lxxxvi. Non ſatis. De Gregoꝛio legitur q̄ nō nobilibꝫ ſed pauperibꝫ mit tebat cibos de menſa ſua. vt minus erubeſcerēt Ter tiodecimo erubeſcendum eſt ab auferendo partem et non reſtituendo. Sicut honoꝛabile eſt dare. ſic erubeſci bile eſt auferre. et non minus periculoſum non redde re. Cōmuniter detinentes aliena. potius volunt ſuſpē di. vt latrones in patibulo inferni. q̄ꝫ reſtituere ⁊ libera ri. vt verificet̃ in eis illud Hiere. Cōfuſione nō ſunt ꝯfu ſi ⁊ erubeſcere neſcierūt. Quartodecimo erubeſcen dū eſt ab aſpectu mulieris alicuius viri. Iſte aſpectꝰ fuit dauid occiſio adulterij. vnde Gre. in. xxi. moralium Ualde nāq̄ꝫ eſt q̄ caro deoꝛſum trahit. ⁊ ſel' ſpecies foꝛ me coꝛdi per oculos alligata. vix magni luctaminis ma nu ſoluitur. Ne ḡ q̄dam lubrica in cogitatōe verſemur prouidendū eſt nobis. q: intueri nō debet. q̄ꝺ nō licꝫ cō cupiſci. Neq̄ꝫ eñ eua lignum vetitū ꝯtigiſſet. niſi p̄us aſpexiſſet. Quintodecimo erubeſcendū eſt ab ami

cis de ſermonibus impropetiȷ̃. Et ſic amic⁹ debꝫ arguē amicū nō tñ cū iproperio. vñ tulli⁹ de amicitia. Mo/nere ꝛ moneri eſt officiū vere amicitie. ita tñ ꝙ adulatio ne careat admonitio. ꝛ ꝯtumelia careat obiurgatio. Se ꝓtodecio erubeſcendū eſt ab iprogatiōe dati. Imitari ei dꝫ q̄ dat aliq̄d deū q̄ dat oībus affluēter ꝛ nō iprogat. Sꝫ de fatuo dr̄ Eccl. xx. Exigua dabit ꝛ multa iproꝑabit. Qui aūt nō erubeſcat mala facere. eſt ſicut equ⁹ ſine freno. Multos retrahit a malo pudor mōi q̄s nō retra/heret timor vl̓ amor dei. ꝛ quōcunq̄ꝫ q̄s recedat vel retra/hat a malo. bonū ē. Sꝫ dicit Anſ. in li. de ſilitudinib⁹ ꝙ diabol⁹ cū tēptat de malo. oēm erubeſcentiā tollit de mēte. ſꝫ ipo ꝑpetrato tantā erubeſcētiā añponit. ne pec/catū ꝯfiteat. ꝙ apparet ꝙ nō poſſit tolerare illā verecū/diā. ꝛ iō taceat. vñ Bern. O nimia iſania hoīm. pudet ſordes pctōꝝ abſtergere ꝛ nō pudet ꝯtrahere.

De honeſtate que . §. VIII.

De honeſtate.

eſt ꝑs tꝑantie. Prīo ſciendū eſt. ꝙ honeſtas ē idē cū vir/tute. vñ tulli⁹ in. j. de offi. diuidit honeſtatē in q̄tuor virtutes principales. ſicut ipa virt⁹ diuidit. Pro cui⁹ declaratione nota ſm. b. Tho. ij. ij. q. cxlv. arti. i. ꝙ hone/ſtas dr̄ q̄ſi honoris ſtat⁹. vt dicit Iſid. in. li. ethimo. Vñ ex h̄ videt aliq̄d dici honeſtū. qd̄ eſt honore dignū. ho/nor aūt dēt excellētie. Eſt eīm q̄dā ꝯteſtatio ſeu teſtimo/niū de excellētia alicui⁹. Excellētia aūt hoīs maxīe con/ſideratur ſm virtutē. q̄ꝛ eſt diſpoſitio ꝑfecti ad optimū. ꝛ ideo honeſtas in idē refert cū v̄tute. Sic aūt ꝓncipalis virtus ꝯſiſtit in interiori electōe. vt dr̄. viij. ethi. ita ho/neſtas radicaliter ꝯſiſtit in iteriori electōe. ſꝫ ſignificati/ue in exteriori ꝯuerſatōe. Interior eīm electio nō innote/ſcit hoī niſi ꝑ exteriores act⁹. ꝛ iō exterior ꝯuerſatio ha/bet rōem honeſti. ſm ꝙ eſt demōſtratiua iterioris certi/tudis. Et ſic dicit apl̓s. j. ad Coꝝ. xiiij. Oīa honeſte ſꝫ ordinē fiāt in vob. Et adamanti⁹. Lenta q̄dē virtus ꝛ ꝑcunctatrix añ iudicat q̄ꝫ incipit. q̄d decoꝝ. q̄d honeſtū ſit iniq̄tas oīa ꝑcipitat. de pe. di. iij. Inter hec. Itē q̄ꝫ/uis honor debeat nō ſolū virtuti. ſꝫ etiā deo ꝛ ſctīs pro/pter beatitudinē. ꝛ nobilitas. diuitie. potētia ꝛ hmōi. tñ q̄ꝛ deus ꝛ btītudo nō ſunt nob ita nota ꝑ experientiā ſic virtutes. ſm q̄s q̄tidie oꝑamur. iō virt⁹ magis ſibi ven/dicat nomē honeſti. Alia vero q̄ ſunt infra v̄tutē. vt po/tētia. diuitie. ꝛ hmōi honorant. inq̄ꝫtū coadiuuāt ad o/peratōem v̄tutis. Sꝫ ſm veritatē ſol⁹ bon⁹ eſt honorā/dus. Bon⁹ aūt eſt q̄s ſm virtutē. Itē ſciendū ꝙ cū dic Tullius in rheto. Honeſtū eſſe qd̄ ꝓpter ſe appetit. intel/ligendū eſt ſane. Pro cui⁹ declaratōe dic phs in. j. ethi. ꝙ eoꝝ q̄ ꝓpter ſe appetunt. aliq̄ appetūt ſolū ꝓpter ſe. ꝛ nunq̄ꝫ ꝓpter aliud. ſic felicitas q̄ eſt vltim⁹ finis. aliq̄ ap/petunt ꝛ ꝓpter ſe ꝛ ꝓpter aliq̄d aliud. ꝓpter ſe q̄dē inq̄ꝫ/tū habēt in ſe aliquā rōem bonitatis. ꝛ ſi nihil aliud boni ꝑ ea nobis accideret. propter aliud āt ſūt appetibilia. ī q̄ātū ꝓducunt nos in aliqd̄ bonū ꝑfectū. et hoc modo virtutes propter ſe ſunt apppetitiue. ꝛ ꝑ ꝯñs hōeſtas.

De decore ſeu pul- . §. IX.

De pulcritudine ſpūali.

critudine ſpūali q̄ eſt eadē cū honeſtate. Vñ cū apl̓us dicit. i. ad Coꝝ. xij. Honeſta nr̄a nulli⁹ egent. appellat honeſta mēbra pulcra. ſic īhoneſta turpia. Pro cuius declaratōe nota ſm Tho. vbi. ſ. ꝙ ad rōem pulcri ſeu decori ꝯcurrūt ꝛ claritas ꝛ debita ꝓportio. Dic eīm Dyo. ꝙ deus dr̄ pulcer. ſic vniūſoꝝ ꝯſonantie ꝛ claritatis cau/ſa. Vñ pulcritudo corꝑis in h̄ ꝯſiſtit. ꝙ habeat mēbra bñ ꝓportionata cū quadā debiti coloris claritate. Et ſili/ter hoīs pulcritudo ſpūalis in hoc conſiſtit. ꝙ conuer/ſatio hominis ſeu actio ei⁹ ſit bene ꝓportionata ſcđm ſpūalem rōnis claritatē hoc aūt pertinet ad rōem hōe/ſti qd̄ dicimus idē eſſe virtuti q̄ ſm rōem moderat om/nes res humanas. Et ideo honeſtum eſt idem ſpiritua/li decori. Vñ Aug. dicit. Honeſtatē voco intelligibilem pulcritudinē. id eſt ſpūalem. Sicut aūt idem eſt hono/rificū ꝛ glorioſum. quia gloria eſt effectus honoris. Et hoc eīm ꝙ aliq̄s laudat vel honorat. clarus redditur in oculis alioꝝ. ita idem eſt honeſtū ꝛ decorū. Et q̄ꝛ quod i ipa apprehēſione apparet decorū accipit vt ꝯueniens ꝛ bonū. cū bonū apphēnſum moueat appetitū. Iō hone/ſtū ipm qd̄ habet ſpūalem pulcritudinē amabile reddi/tur. vñ dicit Dyoni. Q, omnib⁹ eſt pulcrū ꝛ bonū ama/bile. Ponit aūt honeſtas ꝑs temperātie. ſm Macro. Ambro. etiā attribuit eā tꝑantie. Rō hui⁹ eſt ſm beatū Tho. vbi. ſ. q̄ꝛ honeſtas eſt q̄dam ſpiritualis pulcritu/do. Pulcro aūt opponit turpe. Oppoſita aūt maxīe ſe inuicē manifeſtāt. Et ideo ad temperantiā ſpēaliter ho/neſtas ꝑtinere videt. que. id qd̄ eſt homini turpiſſimū ꝛ indecentiſſimū repellit. ſcꝫ brutales voluptates. Vnd̄ ꝛ in ipo noīe tꝑantie maxime intelligit bonū rōnis cui/ius eſt moderari ꝛ temperare concupiſcentias prauas. Sic igit honeſtas quadā ſpeciali rōne attribuit tem/perantie. vt pars ei⁹ integralis. ſicut quedā conditio ei⁹ Et q̄ꝫuis fortitudi ꝛ iuſticie maior honor debeat q̄ꝫ tem/perātie. ꝓpter maioris boni excellentiā. tñ tꝑātie debet maior honor ꝓpter cohibitōeꝫ vicioꝝ magis exprobra/biliū. Et ſic honeſtas magis attribuit temperantie.

De honeſto quomo . §. X.

do ꝯcurrat cū vtili et delectabili. ꝛ quō differat. De eīm bonū diuidit ſm Ambro. ꝛ Tul. in delectabile vtile et honeſtū. Sciendū igit ſm. b. Tho. vbi. ſ. ꝙ honeſtum cōcurrit in idē ſubiectū cū vtili ꝛ delectabili a q̄bus tñ differunt rōne. Dicit aliqd̄ honeſtū inquātū habet de/corem ex ordinatōe rōnis. Hoc aūt qd̄ eſt ſm rōem or/dinatū eſt naturaliter ꝯueniēs hoī. Vnūqdq̄ꝫ autē de/lectat in ſuo ꝯuenienti. ꝛ ideo eſt homini naturaliter de/lectabile. ſicut de operatione virtutis phs ꝓbat ī. i. ethi. Non tñ omne delectabile eſt honeſtū. q̄ꝛ poteſt etiā ali/quid eſſe conueniēs ſm ſenſum nō ſm rōem. ſed hmōi delectabile eſt ꝑter hoīs rōem que ꝑficit naturā ipſius Ipa etiā virtus que ſm ſe honeſta eſt. refert ad aliud. ſ. ad finem. quia ad felicitatem. Et ſm h̄ idem eſt ſub/iecto honeſtum delectabile ꝛ vtile. ſed ratione differunt. Nam honeſtū dicit aliq̄d ſm ꝙ hꝫ quandā excellenti/am dignā honore propter ſpūalem pulcritudinē. Dele/ctabile aūt inq̄ꝫtū quietat appetitū. vtile quidē inq̄ꝫtū refert ad aliud. In ꝑlibus tamē eſt delectabile q̄ꝫ vtile vel honeſtū. q̄ꝛ oē vtile ꝛ honeſtū eſt aliqual̓r delectabi/le. ſed nō ꝯuertitur. vt dr̄ in. ij. ethicoꝝ.

vñ dic... hone...

Caplm. ij.

De partib⁹ potentialib⁹ tꝑantie.

De partibus potentia-

libus temperantie. Et primo de continentia quam ſic diffinit Andronicus. Qd̄ continen/tia eſt animus inuictus a delectatione. Pro cuius de/claratione ſciendum eſt ſcđm beatum Thomam ſcđa ſcđe. q. clv. ꝙ nomen continentie refrenationem quan/dam importat. inquantum tenet ſe aliquis ne paſſio/nem ſequatur. Accipitur tamen tripliciter. Uno modo large ſeu communiter. et ſic importat quandam refre/nationem ab illicitis concupiſcentijs. non ſolum circa materiam tactus. ſed etiam in quacunq̄ꝫ materia. Et ſic ſumit Ambroſius in ꝓmo libro d̓ officijs. et dicitur continentia ſcđm quid. Secundo modo dicitur conti/nentia proprie ab aliquibus pro abſtinentia ab omni delectatione venerea etiam coniugali. Et ſic diuiditur continentia contra caſtitatē. vt dicat caſtitas abſtine...

De conti... tia qd...

De tri...

tiā a delectatōe illicita extra ꝯiugiū. ꝛ ꝯtinētia abſtinē tia etiā a ꝯiugali delectatōe. ꝛ hec repit̄ p̄io in v̄ginitate. Scđo in viduitate. Uñ apl's ad Gal.v. adiūgit conti nentiā caſtitati ponēs eas in fructibꝫ ſpūs. Tertio mō accipit̄ ꝯtinētia a q̄buſdā alijs ꝑ quā q̄s reſiſtit prauis ꝯcupiſcētijs q̄ in eo vehemētes exiſtūt. Et ſic accipit cō tinētiā ph̄s in.vij.ethi. ꝛ ēt ī collatōibꝫ patrū. Hoc mō ꝯtinentia hꝫ aliq̄d virtutis. inq̄ʒtū. ſ. rō firmata eſt ꝯ̄ paſ ſiōes ne ab eis deducāt̄. nō tñ attigit ad ꝑfectā rōem v̄/ tutis moral' ſm̄ quā etiā appetit⁹ ſenſitiu⁹ ſubdit̄ rōni ſic vt in eo non inſurgant vehemētes paſſiones rōi ꝯ̄/ rie. Et iō ph̄s dicit in.iiij.ethi. ꝙ ꝯtinētia nō eſt virt⁹. ſʒ q̄dā mixta inq̄ʒtū. ſ. hꝫ aliq̄d de v̄tute. ꝛ in aliq̄ deficit a virtute. Largi⁹ tñ accipiēdo virtutē ꝓ q̄libꝫ p̄ncipio laudabili opatōe. ſicq̄ poſſum⁹ dicē ꝯtinentiā v̄tutē. Et ſm̄ h̄ differūt ꝯtinēs a tꝑato. ſic īꝑfectū a ꝑfecto. qꝛ tꝑa/ tus cū hēat ꝑfectā virtutē. ſ. tꝑantiā nō patit̄ vehemē/ tes paſſiōes ꝯcupiſcētie. Cōtinēs aūt patit̄ vehemētes ſʒ nō deducit̄ reſiſtēs rōe. ſʒ ſumēdo ꝯtinentiā ſecundo mō. ſ. ꝓ abſtinētia ab oīmi delectatōe venerea. ſic ē poti or tꝑantia. ſic v̄ginitas caſtitate ꝯiugali. Nec ex h̄ ſeq̄t̄ ꝯtinēs ſit maioꝝ meriti in reſiſtēdo q̄ʒ tꝑatus. cū magꝭ laboret īpugnādo. qꝛ ſm̄.b.Tho. Magnitudo cōcupi/ ſcētie vl' debilitas eius p̄t ꝯtingere ex duplici cā. Qn̄/ q̄ʒ vicʒ ex cā corꝑali. Quidā eīm ex naturali ꝯplexione ſūt magis proni ad ꝯcupiſcēdū q̄ʒ alij. Et iteꝝ q̄dā ha/ bēt occaſiōes ſeu oportunitates delectationū ꝯcupiſcē tiā inflāmātes. paratas magiſq̄ʒ alij. Et debilitas ꝯcupi ſcentie ꝓcedens ex iſta cā diminuit meritū ꝛ magnitu/ do auget. Qn̄q̄ʒ v̄o debilitas ꝯcupiſcētie vl' magnitu/ do ꝓuenit ex cā ſpūali laudabili. puta ex vehemētia ca/ ritatis vl' fortitudīs rōis ſic accidit in hoīe tꝑato. Et hu iuſmodi debilitas ꝯcupiſcētie auget meritum. rōne ſue cauſe. ꝛ magnitudo ꝯcupiſcentie. ſic in ꝯtinente minu/ it meritū. Itē qꝛ delectatōes venereoꝝ ſunt vehemētio/ res q̄ʒ delectationes ciboꝝ. ꝛ iō magis ꝯſucuim⁹ dicere ꝯtinentiā ꝛ incōtinentiā circa venerea q̄ʒ circa cibos. lʒ ſm̄ ph̄ʒ ſʒ vtrūq̄ʒ dici poſſit. Itē qꝛ ꝯtinētia ē circa bo nū rōis hūanū. iō attendit̄ circa paſſiones q̄ p̄nt hoī cē cōnaturales. Uñ ph̄s dicit in.vij.ethi. ꝙ ſi q̄s tenēs pi rū ꝯcupiſcat eū comedere vel ad delectatōem venereo/ rū. ſiue ſeq̄t̄ ꝯcupiſcentiā ſiue nō. nō đr ſimpl'r cōtinēs. ſed ſm̄ q̄d. Eſt eīm inclinatio beſtialis nō natural'.

Cōtinentia et eius cō. §. I.

trariū incōtinentia pertinet ad aīam magiſq̄ʒ ad corp⁹ q̄ʒuis ſint circa ꝯcupiſcētias ꝛ caro ꝯcupiſcere dicat̄ ad uerſus ſpm̄. ſm̄ aplm̄ ad Gal.v. Rō eſt ſm̄ Tho.ſe.ſe. q.clvi. qꝛ vnū q̄đq̄ʒ magis attribuit̄ ei qđ eſt cā per ſe. q̄ʒ ei ꝙ ſolū occaſionē p̄ſtat. Iō āt qđ eſt ex p̄te corpoꝝ ſolū occaſionē ī cōtinentie p̄ſtat. Ex diſpoſitōe eīm cor poris ꝓcedere p̄t ꝙ inſurgāt paſſiōes vehemētes in ap petitu ſenſitiuo q̄ eſt v̄tus organi corporei. Sed huiuſ modi paſſiōes quātūcunq̄ʒ vehemētes ñ ſūt ſufficiētes cauſa incōtinentie ſʒ occaſio ſolo eo ꝙ durante vſu rōis ſꝑ hō p̄t reſiſtere ꝯcupiſcētijs ꝛ paſſioībꝫ. Si v̄o paſſio nes adeo īcreſcāt ꝙ auferāt vſū rōis total'r. ſic accidit ī his q̄ ꝓpt̄ vehemētiā paſſionū īcurrūt amētiā. ñ ꝑmāebit rō cōtinētie ꝛ īcōtinētie. qꝛ ñ ſaluat̄ ī eis iudiciū rōis qđ ꝯtinēs ſuat īcōtinēſ ñ ſuat ꝛ ſic ſeq̄t̄ ꝙ cā īcōtinētie ē ex p̄te aīe. q̄ rōe paſſionibꝫ nō reſiſtit. qđ fit duobꝫ modis ſm̄ ph̄m.vij.ethi. Uno mō qñ aīa paſſioībꝫ cedit ante q̄ʒ rō ꝯſiliet̄. q̄ vocat̄ irrefrenata īcontinētia. Alio mō qñ nō ꝑmanet hō in his q̄ ꝯſiliata ſūt. eo ꝙ debil'r ē fir matus in eo qđ rō iudicauit. ꝛ hmōi vocat̄ debilitas. Itē nota ꝙ ex īpetu paſſiōis ꝓuenit ꝙ aliq̄s ſtatī ſeq̄t̄ paſſionē anq̄ʒ ꝯſiliū rōis. Impet⁹ aūt paſſiōis p̄t ꝓue

nire vel ex velocitate. ſic in colericis vel ex vehemētia. ſi/ cut in melācolicis q̄ ꝓpter terreſtrē ꝯplexionē vehemen/ tiſſime inflāmant̄. Sic ꝛ ecōtrario ꝯtingit ꝙ aliq̄s nō ꝑſiſtit in eo qđ ꝯſiliatū eſt ex eo ꝙ debilit̄ īheret propt̄ mollicīē ꝯplexiōis. vt in mulieribꝫ q̄ ꝓpter debilē ꝯplexi onē debiliter inherēt q̄buſcunq̄ʒ īherēt. de facili ſeq̄ntes paſſiōes. q̄ʒuis raro in aliq̄bꝫ al'r accidit. ſm̄ illđ Pro/ uer.vlt. Mulierē fortē q̄s inueniet. Hoc idē vr̄ ꝯtinge re in flegmaticis ꝓpter eandē cauſam ſic in mulieribus h̄ totū accidit. inquantū ex ꝯplexiōe corꝑis dat̄ aliq oc caſio incontinentie. non aūt eſt cauſa ſufficiens.

Sicut temperatus .§. II.

perfectior eſt ꝯtinente. ita ecōtra. ſ. intꝑatus ḡuius pec/ cat incōtinente. Et incōtinēs ꝯcupiſcētie ē peior in cōti/ nenti ire. Ratio. i. ſcʒ ꝙ intꝑatus eſt peior incōtinēte. ſʒ btm̄ tho. vbi ſupra. qꝛ pctm̄ p̄cipue in volūtate conſiſtit ſm̄ Aug. ꝛ iō vbi eſt maior īclinatio volūtatꝭ ad peccā dū. ibi eſt ḡuius pctm̄. In eo aūt q̄ eſt intꝑatus volun tas ꝓcedit ad peccandū ex electōe ꝓp̄a. qꝛ ꝓcedit ex habi tu ꝑ ꝯſuetudinē acq̄ſito. In eo aūt q̄ eſt ꝯtinēs. volun tas īclinat̄ ad peccādū ex aliq̄ paſſiōe. Et qꝛ paſſio cito trāſit. habit⁹ aūt ē q̄litas de difficili mobil'. īñ ē ꝙ īcō/ tinēs ſtatī penitet trāſeūte paſſiōe. Intꝑat⁹ aūt nō ſic. ſʒ gaudet ſe peccaſſe. ſm̄ illđ Prou.ij. Letāt̄ cū maleſe cerit ꝛ exultāt ꝛc̄. Et rō ē. qꝛ opatio ē ſibi facta cōnatura lis ſm̄ habitū. Uñ ſeq̄t̄ ꝙ ḡuius peccat intꝑatus q̄ʒ in cōtinēs. Et q̄ʒuis videat̄ eſſe maior ignorātia in intꝑa to q̄ʒ in incōtinēte. nō tñ ex h̄ diminuit̄ pctm̄ itꝑati. Rō eſt ſm̄.b.Tho. qꝛ illa ignorātia q̄ ꝓcedit inclinatōeʒ ap petitus ꝛ cauſat eā. illa diminuit pctm̄ inq̄ʒtum cauſat voluntariū. Sʒ illa q̄ ſeq̄t̄ inclinatōem appetit⁹ quāto maior eſt tāto magis aggrauat pctm̄. Intꝑato aūt ꝛ in cōtinente ignorātia ſequit̄ inclinatōem appetit⁹ propt̄ habitū vicij vel paſſiōis. ꝛ nō ꝓcedit. Eſt aūt maior in intꝑato dupl'r. Uno mō quantū ad duratōeʒ. Nā igrā tia durat in incōtinēte ſolū durāte paſſiōe. ſic acceſſio febris tertiane durante humoris cōmotione Sʒ ignorā tia intemperati eſt aſſidua propter ꝑmanentiā habit⁹ vñ aſſimilat̄ tiſice. ſm̄ ph̄m ī.vij.ethi. Alio modo ē ma ior ignorantia in intemperato quantum ad id qđ igno ratur. Nā ignorantia incontinentis intendit̄ quantus ad aliqđ ꝑticulare eligibile. prout ſcʒ extimat h̄ nūc eſſe eligendū. ſed intꝑatus hꝫ ignorantiā circa ip̄m finē in/ q̄ʒtum iudicat eſſe bonū. vt irrefrenate ſeq̄t̄ ꝯcupias.

Quantū ad ſecundū. §. III.

ſcʒ ꝙ incontinentia concupiſcentie ſit peior ꝛ turpior q̄ʒ incontinentia ira. Uerū eſt ex parte paſſionis ex qua ra tio ſuperatur. Cuius ratio eſt. quia motus concupiſcen tie habet maiorē inordinationem q̄ʒ motus ire. Et hoc propter quattuor que tangit ph̄s in.vij.ethi. Primo q̄ dem. quia motus ire participat aliqualiter rōne. inq̄ʒ/ tum ſcʒ iratus tendit ad vindicandū iniuriā ſibi factā. quod aliqualiter ratio dictat. ſed tamē non perfecte. q̄a non intendit debitū modum vindicte. Sʒ motus con cupiſcentie totaliter eſt ſcđm ſenſum. ꝛ nullo modo ſm̄ rationē. Secundo q̄a motus ire magis ſequit̄ corpoꝝ complexionē propter velocitatē motus colere. que tēdit ad iram. Unde magis eſt in promptu q̄ʒ ille qui eſt di ſpoſitus ſm̄ corporis complexionē ad iraſcendū iraſca tur. q̄ʒ ꝙ ille q̄ ē diſpoſitus ad cōcupiſcendū. cōcupiſcat. Quod autē prouenit ex naturali corporis diſpoſitione eſt magis venia dignum. Tertio quia ira querit mani/ feſte operari. ſed concupiſcentia latebras. et doloſe ſub/ intrat. Quarto quia concupiſcens delectabiliter ope ratur. ſed iratus quaſi q̄dam p̄cedenti triſticia coact⁹.

Left margin: ďſit tpa / tus ꝛ ꝯti/ nens — An ſint / equales me/ riti. — Circa qđ / p̄ncipal'r / ſe habeat / ꝯtinētia. — Uñ cau/ ſat p̄ncī / pal'r incō / tinentia.

Right margin: De ꝯpati one ḡuita tatꝭ pcti ī tꝑati ꝛ in cōtinētꝭ. — De dupli ci īcōtinē tia. ſ. ꝯcu piſcentie ꝛ ire ꝛ q̄ illaꝝ ſit peioꝝ.

Sed ɔſiderãdo pctm̃ incõtinentie q̃ʒtũ ad malũ quod
q̃s incidit a rõe diſcedẽs. ſic incõtinentia ire vt plimuʒ
eſt grauioꝛ. q2 ducit in ea q̃ ſunt ad ꝓximu nocumentũ. vt
homicidiũ ꝛ hm̃oi. Et nota ꝙ difficilius eſt aſſiduc
pugñe ɔ̃ delectatõem q̃ʒ ɔtra irã. q2 ɔcupiſcẽtia magis
eſt continua. ſed ad horam difficilius eſt pugnare ſeu
reſiſtere ire ꝓpter eius impetum.

Ad continentiam :§. IIII.

De. xij. in ducẽti b9 ad ɔtinẽtiam.

ſumẽdo ꝑ refrenatõe ani a voluptatib9 inducũt. xij. et
diſſuadẽt inoꝛdinatũ affectũ voluptatũ ſm̃ Guil. i ſũ-
ma ꝟtutũ. Primũ ẽ loc9 in q̃ ſumus. q2 ſcʒ in valle
lacrimaꝝ. ſm̃ pſ. Aug. Neſcim9 in q̃ fine claudamur i
h̃ exilio. Nõ eieat ds hoiem de ꝑadiſo vt h̃ faciat aliũ
ꝑadiſum. Scd̃m eſt tps in q̃ ſum9. Apl̃s. Redimen-
tes tps q̃m dies mali ſunt. Bern̄. Uniũſuʒ tps pñſ vi-
gilia q̃dã eſt ſolẽnitatꝭ magne ꝛ eterni ſabbati q̃d poſtu-
lamur. Uigilia ãt nõ eſt tps deliciaꝝ. ſed feſtũ. Ter-
tiũ eſt exm̃ xpi ꝛ ſcõꝝ. Exo. xxv. Dia facito ſm̃ exẽplar
q̃d tibi in mõte mõſtratũ eſt. i. in xp̃o. Bern̄. Criſtus q̃
nõ fallit elegit q̃d carni moleſti9 eſt. Id ḡ vtilius id ma-
gis eligẽdũ. Quartũ coꝝ q̃bus amoꝛ voluptatũ no-
cuit. exm̃ Eue Geñ. iij. Uidit mulier lignũ ꝙ eẽt bonũ
ad veſcendũ ꝛc̃. Quintũ ẽ ꝑiclm̃ in voluptatib9 ɔſe-
q̃ndis multociẽs acq̃runt vl' ꝑ moꝛtẽ ꝓpriũ vl' ꝑ moꝛteʒ
alteri9. Noluit dd̃ aq̃m bibere quã attulerãt d̃ ciſterna
bethlẽẽtres viri cũ ꝑiclo vite coꝝ. ſʒ libauit dño. ij. Re-
gũ. xxiij. c. Exẽplũ ſalomonis q̃ infamat9 eſt amoꝛe mu-
lieꝝ. iij. Regũ. xi. Sextũ eſt laboꝛ in ꝑparãdo. Epicu-
rus voluptatũ aſſertoꝛ oẽs libꝛos ſuos ĩpleuit olerib9
ꝛ pomis. ꝛ cibis vilib9. dicẽs eſſe vtendũ. q2 carnes ꝛ ex-
q̃ſite epule ingenti cura ꝛ miſeria ꝑparãt. maioꝛẽq; penã
hñt inq̃rẽdo. q̃ʒ voluptatẽ in vtẽdo. Septimũ ẽ vo-
luptatũ breuitas. Sen̄. Uoluptas ẽ breuis faſtidio obie-
cta q̃ auidi9 hauſta ẽ citi9 in ɔ̃riũ recidẽs. Octauũ
eſt coꝝ ĩdignitas. Sen̄. In voluptate nihil ẽ magnifi-
cũ. q̃d naturã ꝓximã deo faciat. nõ eſt ani viril'. ſʒ pueri-
lis. Ad Ro. vi. Quẽ eni fructũ habuiſtis in ill'in q̃b9
nũc erubeſcitꝭ. Nonũ ẽ penuria fratrũ nr̃oꝝ ꝛ filioꝝ
dei. Nõ eni decet xpianũ delicias q̃rere. cũ ſciat xp̃m in
tot mẽbꝛis ſuis neceſſitatẽ hr̃e. Ad Heb. xi. Fide moyſeſ
grandis fact9 negauit ſe eſſe filiũ filie pharaonis. ma-
gis eligẽs cũ pplo dei q̃ʒ cũ tpal' pcti hr̃e iocũditatem.
Bern̄. Inueniunt curioſi q̃ delectent. nõ inueniũt mi-
ſeri q̃ ſuſtentent. Decimũ ẽ voluptatũ ĩpuritas. hñt
eni m̃ltã amaritudinẽ ãnexã. Un̄ in figura recte domi-
nus ɔgregatões aq̃ꝝ appellauit maria. Gen̄. j. M̃lti-
tudini eni delectationũ ãnexa ẽ m̃lta amaritudo. Ecc̃i.
vij. Inueni m̃lierẽ amarioꝛẽ moꝛte. i. voluptatẽ. Un-
decimũ eſt voluptatũ vanitas. Ecci. vlt. Adoleſcẽtia et
voluptas vana ſũt. Hiero. Uoluptas habita famẽ nõ
ſatietatẽ ꝑit. Joh. iiij. Qui biberit ex hac aq. ſ. volupta-
tis ſitiet iteꝝ. Ecc̃i. ij. Dixi vadam ꝛ affluam delitijs ꝛc̃.
Duodecimũ eſt eaꝝ noxietas. Nocẽt eni m̃ltipl'r. Pri-
mo q2 ſũt m̃ltociẽs hoi occaſio ĩfirmitatꝭ vel ẽt moꝛtis.
Un̄ Ecc̃i. xxxvij. Propter crapulã m̃lti ꝑierũt. Sen̄. vo-
luptatib9 maioꝛ ꝑs coꝛpoꝝ perijt. Scd̃o in ſeruitutẽ r̃di-
git. Luce. xiiij. Juga boũ emi q̃nq; ꝛc̃. Uoluptas amã-
tib9 ſe q̃nq; iuga ſuppõit. i. ɔſuetudĩes delectationum
ſm̃ q̃nq; ſenſus. Tertio q2 reddit coꝛp9 ɔtumax ſpi-
ritui. Prou̇. xxix. Qui delicate pauerit ſeruũ in fine ſen-
tiet cũ ɔtumacẽ. Quarto obliuionẽ ĩducit. Ecc̃i. v. c.
Nõ eni ſatꝭ recoꝛdabit' dieꝝ vite ſue. eo ꝙ dñs delitijs
occupet coꝛ ei9. Quĩto a ſapiã ĩpedit. Job. xxviij. c.
Nõ inuenit' in terra ſuauiter viuẽtiũ. ſ. ſapiã. Sexto
diſſolutõem ꝛ ſterilitatẽ bonoꝝ opeꝝ ĩducit. Hiere. xxxi.
Uſq; q̃ diſſolueris delicijs filia vaga. Septio facit

De multiplici nocumento voluptatis.

hoiem loq̃cem. vñ figurat' ꝑ fluuiũ egipti ranas ebul-
lientẽ. Exo. viij. Octauo reddit hoiem incõpatienteʒ.
Amos. v. Bibẽtes vinũ cuʒ phial' ꝛ op. io vnguẽto de-
libuti. ꝛ nihil ɔpatiebant' ſuꝑ ɔtritõe Joſeph. Exm̃ de
diuite epulone. Nono melioꝛib9 delitijs ꝑuat. Ber.
Delicata ẽ diuĩa ɔſolatio ꝛ ñ dat' admittẽtib9 alienã. in
h9 figurã colũba aq̃m deluuij refugit Gen̄. viij. ſ. car-
nal' voluptatꝭ. Decio in penã eternã ɔmutat'. Apoc.
xviij. Quantũ ſe glificauit ꝛ in delitijs fuit tm̃ date ei
tormentũ ꝛ luctũ. Gre. Momẽtaneũ ẽ q̃d delectat eter-
nũ q̃d cruciat. Figura Joſue. iij. Aq̃ moꝛtue ĩ mare moꝛ-
tuũ deſcẽdũt. i. voluptates.

De mãſuetudĩe q̃d ſit. ꝛ ĩ q̃ differt a clemẽtia. Ca. iij.

Secũda virtus ãnexa

De mansuetudine.

tꝑãtie ẽ mãſuetudo. Mãſuetudo ãt ſʒ phm̃
in. iiij. ethi. ẽ moderatiã iraꝝ. Cõcurrit aũt i
eundẽ effectũ cũ clemẽtia quã diffinit Sen̄. ꝙ ẽ lenitas
ſupioꝝ adũſus ĩferioꝛẽ. Differt ãt ab ea nec ẽ eadẽ ꝟtuſ
Pro c9 d̃claratõe dic̃. b. Tho. ſe. ſe. q. clvij. ꝙ ꝟt9 moꝛal'
ſm̃ phm̃ ĩ. ij. ethi. ɔſiſtit circa actões ꝛ paſſiões. Paſſi-
ones ãt ĩteriores ſũt factionũ exterioꝝ ꝑncipia aut etiã i-
pedimẽta. Et iõ ꝟtutes q̃ moderãt' paſſiões. ɔcurrũt q̃-
ĩ eũdẽ effectũ cũ ꝟtutib9. q̃ moderãt' actões lʒ ſpẽ diffe-
rãt. ſic̃ ad iuſticiã ꝓꝑie ꝑtiet cohibẽ hoiẽ a furto. ad q̃d
q̃s ĩclinat' ꝑ ĩoꝛdinatũ amoꝛẽ vl' ɔcupiſcẽtiã pecũie q̃ĩ
moderat' ꝑ liberalitatẽ. iõ liberalitas ɔcurrit cũ iuſticia ĩ h̃
effectu q̃ ẽ abſtinere a furto. Et h̃ ẽt ɔſiderãdũ ẽ ĩ ꝓpo-
ſito. Nã ex paſſiõie ire ꝓuocat' aliq̃s ꝙ grauioꝛẽ ĩferat pe-
nã. Ad clemẽtiã aũt ꝑtiet directe ꝙ ſit diminutia pena-
rũ ꝙ q̃dẽ ĩpediri poſſʒ ꝑ exceſſũ ire. Et iõ mãſuetudo in-
q̃ʒtũ refrenat ĩpetũ ire ɔcurrit ĩ eũdẽ effectũ cũ clemẽtia.
Drñt ãt ab ĩuicẽ ĩq̃ʒtũ clemẽtia ẽ moderatia exterioꝝ pu-
nitõis. Mãſuetudo aũt ꝓꝑe dimĩuit paſſiõeʒ ire. vnde
ĩpa ꝓꝑe reſpic̃ appetitũ vĩdicte. Clemẽtia ꝟo ipas pẽas
q̃ exti9 exhibẽt' ad vĩdictã. Eſt ãt mãſuetudo virt9 q̃
alio noĩe d̃r mititas. q2 bonũ fac̃ hñtẽ ꝙ ꝑtinet ad diffi-
nitõeʒ ꝟtutꝭ. vt d̃r ĩ. ij. ethi. Sʒ mãſuetudĩe inq̃t Sen̄.
oẽs boĩ viri ꝑſtabũt. Oppõit' ãt ire ꝑut ira ĩpoꝛtat vici-
um. Nã ira in ſe ẽ paſſio. ꝛ exceſſ9 ei9 d̃r ira ꝛ defect9 ei9
cũ. ſ. q̃s deat ea vti ꝛ ñ vtit' d̃r ĩmiſſio. hui9 ꝟo q̃ tenet
mediũ ĩ ira ẽ ĩnoĩat9. ſignat' tñ noĩe mãſuetudis. q̃ ꝟt9
cũ ſit d̃noĩata dimĩutõe ire. ꝓpĩq̃oꝛ ẽ dimĩutõni q̃ʒ ſupa-
bũdãtie. ꝛ ꝓpter h̃ naturali9 ẽ hoĩ appetẽ vĩdictã iniu-
riaꝝ illataꝝ. q̃ʒ ad hm̃oi deficẽ. q2 vix alicui min9 ꝑuevi-
dẽt' ĩiurie ſibi illate. vt dic̃ Saluſti9. Eſt tñ mãſuetu-
do moderatiã ire ſm̃ rectã rõeʒ. ita ꝙ ĩpa ira ẽt vtit' cuʒ
opꝫ. Itẽ mã ſuetudo ſiue mititas q̃d idẽ ẽ. d̃r ꝛ ꝟt9 ſm̃
phm̃. ꝛ btĩtudo. vtʒ Mat. v. Ibi btĩ mites ꝛc̃. et fruct9
ſpũs. vtʒ ad Gal'. v. Sʒ ĩq̃ʒtũ ꝟt9 ꝛ ĩc̃ hitũ. actus ei9 d̃r
btĩtudo. Sũt eĩ btĩtudĩes q̃dã act9 ꝟtutũ. ĩq̃ʒtũ d̃lecta-
tõeʒ ſpũalẽ ĩducẽ tal' act9. d̃r fruct9 ſpũs. Põit' ãt ꝓpterea
mãſuetudo ꝑs tꝑãtie potẽtial' ſeu ꝟt9 ei ãnexa. ꝛ ẽt cle-
mẽtia. q2 vtraq; ɔſiſtit ĩ q̃dã refrenatõe. Sʒ q2 tꝑantia
refrenat vehemẽtiſſimas ɔcupiſcẽtias. ſ. d̃lectatões ta-
ct9. Mãſuetudo ꝟo ĩfrẽat iras. clemẽtia pẽas. iõ tꝑãtia
ꝑncipal' ẽ ꝟt9. mãſuetudo ꝟo ꝛ clemẽtia mi9 ꝑncipales et ſecundarie.

Fructus ſeu vtilita. §. I.

ſecun-
tes mãſuetudĩes ſʒ guil. ĩ ſũ. virtu. ſũt. xij. Priõ q2 in-
ducẽ ad ɔgnitõʒ d̃i. ꝛ fac̃ hoieʒ dignũ allocutõe d̃i. Pſ.
xxiiij. Diriget mãſuetos ĩ iudicio. do. mi. vi. ſuas. Ecc̃i. v.
Eſto mãſuet9 ad audiẽdũ ꝟbũ d̃i. Jac. j. In mãſuetu-
dĩe ſuſcipite ĩſitũ ꝟbũ. ꝛ Dyoni. dic̃ ꝙ moyſes ꝓpt' m̃ltã
mãſuetudinẽ d̃i appitõe fuit dign9 hit9. ꝛ d̃ eo d̃r Nu.
xij. ꝙ fuit Moyſes mitiſſim9 hoim. Et ſm̃ Tho. ſe. ſe.
vbi. s. Mãſuetudo inducit ad cognitõem dei remouẽ-

dō impedimentū. Et h̄ duplr̄. Primo faciēdo hoīez cō-
potem ſui per diminutōem ire. Scḋo mō. q2 ad man-
ſuetudinē ꝑtinet ꝙ hō nō ꝯdicat ꝟbis veritatis. qḋ ple-
rūqꝫ fit ex ꝯmotōe ire. Uñ Aug. dicit. ꝙ miteſcere non
eſt ꝯdicere diuine ſcripture ſiue intellecte. dū vicia nr̄a
ꝑcutit. ſiue nō intellecte. qſi nos meli⁹ ꝛ verius ſape poſ-
ſemus. Scḋo q2 placentē deo facit. Eccle. i. Bñplacitū
eſt ei fides ꝛ māſuetudo. ꝛ h̄ eſt ſcḋm qḋ ꝯcurrit in eun-
dem effectū cū caritate maxīa ꝟtuū. ſ. in ſubtrahendo
mala ꝓximoꝝ. Tertio q2 ſm Grego. in moral. induc̄ di-
uinā ſilitudinē. de deo nāqꝫ dr̄ Sap. xij. Tu dñator do-
mine oīa cū trāqllitate iudicas. Dan. ix. Fac nobiſcū ſm
magnā manſuetudinē tuā. Quarto facit nos xp̄i diſci-
pulos. Ipe magiſteriū h⁹ virtutꝫ ſpālr̄ ſibi aſcribit di-
cēs. Math. xi. Diſcite a me q2 mitis ſum. Ex q̄ oñdit
hec eē via ꝑfectiōis. Quinto ē ornamētū dicens ſeruis
dei. i. ad thimo. vi. Tu hō dei ſectare pacificā māſuetu-
dinē ad Epheſe. iiij. Obſecro vos vt digne ambuletis
deo ꝛc. in oī māſuetudīe. Sexto aīaz ꝯſeruat. Eccle. ix.
Fili mi in māſuetudīe ſerua aīaz tuā. ſic̄ vaſa vitrea in
feno vl̄ alia re molli ĩuoluūt. ꝛ ſic ſeruant a fractura. ſic
aīaz i māſuetudīe a fractura ire Septio dlectatōz mlt̄ā
idūc ps. xxxvi. Māſueti āt hereditabūt ťrā ꝛ dlectabūt
Et ꝓptea poīt fruct⁹ ſpūs ad Gal. v. Eſt ei vt culcitra
dlicatiſſima. Octauo correct ōez fructuoſam facit. ps.
lxxxix. Superueīt māſuetudo ꝛ corripiemur. Leo leuiter
caſtigat⁹ reuerentiā exhibet caſtigāti. Aſpitatis aūt ni-
mie icrepatio nec correctiōez recipit nec ſalutē. di. xlv. li-
cet. Nono gratioſum ꝛ amabilē oibus facit. Eccl. iij. Fi-
li in māſuetudīe ꝑfice opa tua et ſup gl̄iaz hoīs diligeris
Decimo orōez facit deo acceptā. Judith. ix. Humiliū et
māſuetorū ſp tibi placuit dep̄catio. Undecimo ī iudicio
ſaluat. ps. lxxv. Cū exurgeret ī iudicio de⁹ vt ſaluos fa-
ceret māſuetos. Duodecīo dñim magnū ꝛ mlťiplex ac-
quirit. Math. v. Bti mites qm̄ ipi poſſidebūt terram
qḋ intellgi p̄t de terra vite p̄ñtis ꝛ de terra viuētiū ꝛ de
terra corꝑis ſm. Bern. quia facit ei dñari.

De ꝑtibus ſubiectiuis tꝑantie. Cap. iiij

De partibus ſubiecti-
uis tꝑantie que ſunt abſtinētia ſobrietas
et caſtitas. Et inde de ꝓprietatibus abſti-
nētie videam⁹. Et q2 ꝯtraria iuxta ſe poſi-
ta magꝭ maīfeſta fiūt idō cū ꝓprietatib⁹ abſtinētie oppo-
ſitas ad has ꝓprietates. vl̄ ad viciū gule ꝑtinētes ſil̄ iter-
ſerem⁹. Sciendū ē prīo ꝙ pria ꝛ original̄ ꝯdicio abſti-
nētie. ex q̄ fere oēs alie cāntur eſt. q2 carnē ꝛ ſpm̄ i ſua natu-
ra cuſtodit. Natura eī carnis ſm ordīez rōis ē ꝙ ſpiritui
ſit ſbiecta. ꝛ natura ſpūs ē ꝙ ſibi dñetur. eā dirigendo ꝛ
vertēdo a dꝓtutꝫ exercitiū. Et hoc expſſit de⁹ q̄ eſt nature
auctor loqns ad chayn. Geñ. iiij. Subter te inquit erit
appetit⁹ tuus vt tu dñaberꝫ illi⁹. qḋ ītellgēdū ē d dñio
rōn's ꝛ ſubiectiōe appetitus ſenſitiui. Nā ſm ꝙ dicit
Tul. ī li. de offi. Duplex eſt vis aīe vna eſt ratio. altera
appetit⁹. Rōnis ē dñari ꝛ dirigere. appetit⁹ āt obtēꝑare
et dirigi. Ad ꝯmendatiōez abſtinētie facit qḋ ait. Am-
broſius Abſtinētia lex a dño deo. ꝑuaricatio legis a di-
abolo. Culpa ꝑ cibū. latebra p⁹ cibū. ꝯgnitio īfirmita-
tis in cibo. firmitatꝫ ꝟtus ī ieiunio. Serpēs ſuadet gu-
le. dñs ieiunare decernit. Itaqꝫ gula a ꝑadiſo expulit re-
gnātē abſtinētia ad ꝑadiſū reuocauit errantē. In decre.
di. xxxv. ſexto diē. Ibi mlťa pulcra d abſtinētia ꝛ ſobri-
tate. ex m̄ ad ꝯmēdatiōez abſtinētie. de honorato puero
poſt modū abbate. q̄ a pueritia cepit abſtinere ab eſu
carniū ꝛ ī ꝯuiuio alioꝝ alijs comedētib⁹ carnes. piſceſ q̄
in ill̄ ꝑtibus nō inueīebat diuit⁹ ꝓcurat⁹ ē intrāsīſitulā
āū hauriret aq̄ d q̄ comedit ſufficient. vt hēt i li. dyalo.

De laude et effectu abſtinētie

Ex dicta autem pro- .§. I.
ꝓrietate multe alie ſequūtur. quedā videlicꝫ ꝑtinētes ad
mentē ꝛ quedā ad corp⁹. Proprietates ad mētē ꝑtinētes
videt eē tres Nā prīo aīm ſincerū reddit vt ad orandū
ſit feruētior. Scḋo memoriā nutrit. vt ad remiſcendūꝫ
ſit promptior. Tertio intellectum acuit et ad ſpeculan-
dū ſit ſubtilior. Quantū ad ꝑmū ſciendū ꝙ nimie-
tas cibi calorem naturalem ſuffocat. propter quod cibū
decoquere nō poteſt ex quo ꝯtigit ꝙ natura corpis ab i-
pōdere ꝑgrauata. ꝛ qſi ſuis virib⁹ ſepulta mentē ipaꝫ
ſecū ſubmergit ꝛ eā ꝓpria opatiōe deſtituit. Uñ ſcriptū
ē Oſee. ix. Mēphis ſepeliet eos. Mēphis īterp̄tat ex
ore. vbi dat ītelligere. ꝙ ſupfluitas cibi. q̄ ex vitio oris
occaſionē hꝫ. hoīez gule deditū ſepultū tenet. Nā ſic̄ dr̄
Gre. Quāto corp⁹ implet. tanto anima minorat. ſup-
ple in actib⁹ viriū ſuaꝝ. Et h̄ eſt qḋ dicit dñs Lu. xxi.
Attendite ne grauent corda vr̄a in crapula ꝛ ebrietate.
Daniel vir deſiderioꝝ vt aptior eſſꝫ ad diuina ſuſcipiē-
dū ꝛ orandū triū hebdomadaꝝ diebus panē deſidera-
bilē nō comedit. vt caro ꝛ vinū nō introierūt in os ſuū.
Dañ. x. Poſtea habuit maximas viſiones ꝛ reuelatōes
Scḋo virtus abſtinētie memoriā nutrit. cū em̄ ſto-
machus nimio cibo replet mlťi fumi ab ipo aſcendunt
ad cerebrū ipmqꝫ obnubilāt ꝛ deordināt. ꝛ ex h̄ habent
ꝟtutem memoratiuā q̄ eſt in ꝑte poſteriori cerebri obfu-
ſcare. ꝛ intentōes acceptaꝝ ſpecieꝝ deſtruere. Uñ dicit
Oſee. xiij. Saturati ſunt ꝛ leuauerūt cor ſuum. ꝛ obliti
ſūt mei. Parcitas āt cibi modicas ꝑmittit fieri exalatio-
nes. ꝛ idcirco vis memoratiua in ſuo vigore ꝯſiſtēs for-
tis eſt ad mēorandū. Cui⁹ ſignū apparet in euigilantib-
bus p⁹ ſomnū. q̄ digeſto cibo ꝓmptiores inueniunt ad
remiſcendū ea. quoꝝ repleto ſtomacho mēoriā ꝑus non
hēbant. Et idō ꝯgrue hora matutinal̄ īuēta eſt ad tradi-
tionē doctrine. tūc em̄ hō ē potētior ad retinēdū ꝛ rmēo-
randū q̄ auditoribꝫ ſūt tradēda. Uñ vn⁹ de trib⁹ cu-
bicularijs regis Darij q̄ fecerāt qſtionē īter ſe. Quid in-
ter oīa eſſet forti⁹. dixit vinū q2 ſeduc̄ mētē ꝛ regis ꝛ ſer-
ui fac̄ mentē vnā ꝛ nō meminit oēm triſticiā ꝛ debituꝫ
Qḋ ītelligit cū vinū ꝛ alia cibaria īordinate ſumūt. ij.
Eſdre. iij. Tertio abſtinētia ītellectū acuit ad ſubtilr̄
ſpeculādū. cū em̄ opatio ītellect⁹ ortū hēat a ſenſu ꝛ fan-
taſia ſm doctrinā phi. neceſſe ē ꝙ ex mala diſpoſitōe ꝑ-
tis ſenſitiue ꝛ ꝟtutꝫ imaginatiue. ꝟt⁹ ītelligētie īabil̄ redda-
tur ad ſpeculatōez ꝟitatꝫ. Nihil āt eſt qḋ ſic ſenſū ob-
ſtruat ꝛ fātaſiā deordiat. ſic̄ cibi ſupfluitas ex q̄ vlteri⁹
īpedimētū ꝯtigit in recta opatōe ītellect⁹. ſm qḋ dicit
Tulli⁹. Mente inqt recta vti nō p̄ñt mlťo cibo ꝛ potu
repleti. vñ dic̄ Hiero. venter piguis pinguē ſenſū gignit
ꝛ Sen. dic̄. Copia ciboꝝ ſubtilitas īpedit. Dañ. i. hr̄. ꝙ
ananias azarias miſahel abſtinētes repti ſūt ſapiētiores
ꝛ acutiores oib⁹. Criſ. Nihil ſenſuū acumē opat ſic̄ mo-
derata refectio. de ꝯſe. di. v. Nihil em̄ ſic iocundum.

De triplici effectu abſtinē: ſc ꝙ ad mētē

Primus

Scḋs

Tertius

Sūt vlterius alie tres .§. II
ꝓꝑetates abſtinētie ad corp⁹ ꝑtinētes. Et pria ē q2 cor-
p⁹ ꝑ abſtinētiā nutritū tēplū dī efficit. Scḋa qꝛ cibo
ſūpto hō dlectabilr̄ vtitur. Tertia quia per eam ciuili-
ter viuitur. Eſt ergo prima proprietas abſtinentie cir-
ca corpus ꝯſiderāda. qdā dedicatio tēpli. ſꝫ illd̄ apli. i.
Cor. vi. Tēplū dī ſcm̄ ē qḋ eſtis vos. Cū eī corp⁹ ſit qḋ-
dā īſtrm aīe. facilr̄ ab ipa ducit ad opa ꝟtutis qñ ē ꝑce
nutritū. Et cū ī ipa rōe ſūt ſemiaria ꝟtutū plātata. qꝛ
ꝯplemtū eē ñ p̄t. niſi obſequꝫ p̄ſtet a corpe. qḋ ē aīe aſ-
ſociatū ꝛ ꝑ mācipio datū. ꝯñs ē ꝙ ipm corp⁹ ꝑ abſtine-
tiā gubnatū. erit eī qdā porta ꝟtutū ꝛ clauſura vicioꝝ ꝛ
ex h̄ reddet hitaclm . ſ. ſ. nā ex h̄ cauſat qdā ꝑgatio oīm

De trib⁹ effectibus abſtinētie q̄ ad corpus

virtutū.ꝑ quas ſpūſſanctus mentē inhabitat. Jn hu/
ius figura habet̄ in li. Judicū ꝙ Sampſon tenēs mā/
dibulā aſini in manu. irruente ſpū in eum occidit mille
philiſteos. Aſinus eſt corpus nr̄m. mādibula ſignificat
os. qḋ cū q̄s refrenat vincit temptatōes diaboli. Scd̄a
ꝓprietas abſtinentie ad corp⁹ ꝑtinens eſt. q2 facit corpo
ralem vitā delectabilē ꝛ ſanam. Cib9 em̄ cū moderamie
ſumptus p̄mo in guſtu delectatōem facit. Cauſat̄ em̄
delectatio ex ↄiunctione ꝓporcionata ↄuenientis cū cō/
uenienti. Vn̄ ǵ cib9 tꝑate ſumit̄ tam in quātitate q̄z in
qualitate. tūc ↄueniens cū ↄuenienti coniūgit̄. q2 geſt⁹
cui cibus ↄiungit̄ ↄuenientiā habet ad ipm̄ in modo ꝛ
menſura. ꝛ tunc ſequit̄ delectatio. Vn̄ maiorē delectati
onē ſentit tꝑatus in cibo q̄z guloſus. Quāto eni guſt⁹
eſt ordinatior ꝛ natura purior. tanto delectatio que in/
de ꝑcipit̄ erit maior. Vn̄ dr̄ Ecc̄i. xxxi. Somn⁹ ſanitatꝫ
in homine parco. dormit vſq3 mane. ꝛ aīa ipſius cū ipſo
delectabit̄. Criſ. Nihil ſic iocundū eſt ſicut cib9 bene di/
geſtus aut decoct⁹. Nihil ſic ſalutē ↄſeruat. nihil ſic e/
gritudinē fugat ſic moderata refectio. Sufficiētia ḋpi/
pe cū nutrimēto ꝛ ſoſpitatē ſimul procreat ꝛ volupta/
tem. Abundātia vero morbū facit ꝛ moleſtias ingerit.
de ↄſe. di. v. Nihil. Ad idē facit qḋ dicit Hiero. in duo
bus. c. ſeqn̄. ibidē. Saluator mittēs ad p̄dicandū diſci/
pulos dixit. Jn quācunq3 domū intraueritꝫ. ꝛ ſuſcepe/
rint vos. mādūcate q̄ apponunt̄ vob. Luce. x. Jn q̄bus
verbis nō amplā licentiā ↄmedendi p̄ła vel meliora cō
ceſſit. ſed voluptatē ꝛ curioſitatē q̄rendi cibos delicacio
res reſtrixit. Nā xp̄s abſtinēs fuit. nec legit̄ carnes co/
mediſſe niſi agnū paſcalē. vt dic̄ mgr̄ in hyſto. ſcola. Et
ↄuiuiū ſuū fecit ex panib9 ꝛ piſcib9 eos mlťiplicando.
vt ptꝫ Joh. vi. Ceſar etiā auguſtus vt narrat Policra/
tus minio cibo erat ↄtentus atq3 vulgari. Nā panē ſe/
cundariū. piſciculos minutos. ꝛ caſeum bubalū come/
dere ſollicitus erat. Seq̄tur etiā comeſſatiōes inordina/
tas ꝛ lautas paupꝑtas. ſm̄ illud Prou̇. xxi. Qui diligit
epulas in egeſtate erit. Jnfirmitates etiā Eccle. xxxvij.
Jn multis eſcis erit infirmitas. Nauſea. Prouer. xxvij.
Anima ſaturata calcabit fauū. Vn̄ ſm̄ Rabi moyſen.
Precepit deus in lege iudeoꝝ ꝙ nō comederēt carnes
porcinas. q2 ex eis generant̄ infirmitates ꝛ mlťe guloſi
tates ↄmittunt̄ circa illas. Hinc ꝛ Hiero. ait. Legimus
quoſdā morbo articulari ꝛ podagre humorib9 laboran
tes. ꝓſcriptōe bonoꝝ ad ſimplicē menſam ꝛ paupꝑes ci/
bos redactos ↄualuiſſe. de ↄſe. di. v. Legimus. Tertia
ꝓprietas abſtinētie ad corpus ꝑtinēs ↄſiſtit in curiali a
politico conuictu cū aliꝫs. Cib9 em̄ moderate ꝛ ordinate
ſumptus mūdiciā corꝑis cauſat ꝑ h̄. ꝙ omnes ſenſus
exteriores puros ꝛ imaculatos tenet. Et h̄ maxime req̄
rit̄ in humana ↄuerſatōe. q̄ maxime in ↄuiuendo aliꝫs
cū q̄bus expedit habere mundiciā corꝑalem ↄſiſtit. Vn̄
Bern̄. ſcribit ad fratres de mōte dei. Si māducas men
ſam tuā ſobrietas perornet. Viciū aūt guloſitatꝭs hor/
ridas imundicias ꝛ incurialitates multas facit. Naꝫ ꝛ
ipm̄ os q̄dem eſt nobiliſſimū membrū. vtpote depu/
tatū officio loq̄ndi. ꝛ maxie neceſſariū ↄuerſatōi. hoīem
inficit ꝛ eius anhelitū fetidū reddit. vt ď guloſis poſſit
verificari illud pš. v. Sepulcrū patens eſt guttur eoꝝ
Propter nimiā em̄ inordinatā cibi ſumptōem guſt⁹ cor
rūpit̄. ꝓpter qḋ inde fetide exalatiōes erūpunt. Contin
ꝑunt etiā in ſinglis alioꝝ ſenſuū meatib9 ſuꝑfluitates
inhoneſte. q̄ vitā ſocialē maculāt ꝛ ↄturbant. Vnď in
ep̄la Jude dr̄ de guloſis. Hi ſunt in epul̄ ſuis maculoſe
ↄuiuātes. Hinc Hiero. Multi in patiētia gule vomitū
remediant̄ ꝛ qḋ turpiter ingeſſerūt turpiter egerūt. Jpo
cras docet in amforiſmis. Craſſa ꝛ obeſa q̄ creſcēdi men
ſurā impleuerūt. niſi cito ablatōe ſanguinis minuant̄

ǵ. de gula ſcd̄a. ꝑte titu. vi.

in paraliſim ꝛ peſſima morboꝝ genera erūpere. de coſe.
di. v. Nec tales. Predictū etiā viciū ceteros hoīs actus i
honeſtos facit q̄ꝫtum ad corꝑis mēbra. puta tremorem
manuū. effuſionē vultus. oculoꝝ toruitatē. trāglutien
di feſtinantiā ꝛ feſtinatā auiditatē. ꝛ mlťa alia ex qui
bus ſequit̄ inhoneſtas in ↄuerſatōe ciuili. Hec autꝫ re
mouet abſtinētia q̄ hoīem ordinatū reddit q̄ꝫtū ad p̄re
dicta oīa. Narrat Petrus damian⁹. ꝙ vxor q̄dam ve
netis ↄſtantinopoli adeo dilicate viuebat vt etiā com/
munib9 aq̄s dedignaret̄ ablui. vn̄ ſerui eius rorem ſat/
agebāt colligere. ex q̄ laborioſum ſibi balneū p̄pararēt.
Cibus manib9 non tangebat. ſꝫ fruſtatim ſciſſos q̄bus/
dam fuſtinulis aureis ori ſuo adhibebat. Eius cubicu
lū tot aromatū generib9 redolebat vt narrare tm̄ dede
cus feteat. Sed q̄ꝫtum omipotēti deo exoſa fuerit. patꝫ
q2 corpus eius totū ↄputruit. ita vt mēbra corꝑis mar
ceſcerēt. vndiq3 totū cubiculū incredibili fetore repleue
rit. Nec q̄ſq3 de ſeruientib9 tantā ꝑferre nariū putredi/
nē poterat vix vna ancilla n̄ ſine olētis ſpeciei auxilio i
eius obſequio ꝑdurante. Eadeꝫ tamē raptim accedebat
ꝛ ptin⁹ fugiēs diſcedebat diutius hec lāguore decocta
ꝛ miſabilr̄ cruciata amicꝫ letātib9 diē clauſit extremū.

Exempla

Poſt predicta vidē. §. III.

dum eſt de cauſis factis ꝛ ↄſeruatiuis abſtinētie quas
q̄ttuor poſſumus aſſignare. Prima eſt aſſuefactio a iu
uentute ad aliqḋ licitū ꝛ honeſtū exercitiū. Mēs eī hu
mana ſm̄ qḋ dicit Grego. neſcit eſſe ocioſa. ſꝫ ſemꝑ oc
cupari deſiderat. Et qn̄ eſt occupata circa vnū cum di
uerſis nō poſſit intendere a q̄cunq3 alio remittitur. Ex
intentōe autē mētis ſequit̄ affectio circa illud cui inten
dit. Nā ad illud mens eſt affecta cui maxime eſt intēta.
ita tn̄ ꝙ ꝑſeuerantia abſit. nā ↄtinuatio oꝑis triſticiā g
mente elōgat ꝛ delectatōem cauſat. Maxime autꝫ h̄
ↄtingit qn̄ q̄s circa ſtudiū lr̄aꝝ ſe occupat ꝓpter natura
lem inclinatōem intellect⁹ ad ꝟitatē. Oēs em̄ homies
natura ſcire deſiderāt. vt dicit ph̄s in. i. metha. qn̄ ergo
huic nature deſiderio q̄s ſatiſfaciat ꝑ exercitiū ſtudiꝫ q̄e
tatur mens ab oī alia occupatōe ꝓpter ↄformitatꝫ quā
habet mēs ad hmōi laborē. Vn̄ ꝟo homo a iuuentute
incipit ociari omnes aīe vires in q̄dam fame nutriunt̄
cupiētes in aliq̄ ſenſibili ſatiari. Nā ꝛ aures eſuriūt ru
mores. oculi vanitates gula cibos. ꝛ lingua loq̄citates
que tn̄ oīa ſi habeant̄ mentē nō ſedant. q2 talib9 non
paſcit̄. Querit eni cibū nobiliorē que eſt ſcīa vel ꝟtus.
Unde ſcriptū eſt Prouer. xxi. Deſideria occidunt pigꝝ.
Noluerūt em̄ quicq3 manus ei⁹ oꝑari. tota die ↄcupi
ſcit ꝛ deſiderat. Patet ǵ ꝙ ſalubris occupatio eſt mag
cauſa nō vacādi cibis ꝛ potib9. nec multū curāduꝫ eſt
de eis. Dn̄s noſter vt daret nob exemplū vacādi ſtudio
ſcripture. cum tēptat⁹ fuit de gula dixit. Nō in ſolo pa
ne viuit hō. quaſi remediū ↄtra gulā. Mat. iiij. Secū
da cauſa eſt debita ordinatio q̄ſi in cibo eſt obſeruāda
ſm̄ q̄nq3 ↄditiones q̄ trahunt̄ de quadaꝫ glo. ſuꝑ illo
verbo qḋ dixit eſau ad iacob. Da mihi de coctōe hac ru
fa Gen̄. xxv. Prima ↄditio eſt ꝙ q̄s horā comedēdi vł q̄nq3
indigentie nō p̄ueniat. Et iſte eſt p̄mus modus q̄ gule
vicium nos tēptat. qḋ maxime eſt deteſtabile in q̄cūq3
diue. ꝛ maxime rectoꝝ alioꝝ. Vn̄ maledictio indicit̄ ra
libus. vt habet̄ Ecc̄le. x. Ve inquit tibi terra cui⁹ rex ē
puer. ꝛ cuius p̄ncipes mane comedūt. Poſtea ſubditur
Beata terra cui⁹ rex nobilis eſt. ꝛ cuius p̄ncipes come
dunt tꝑe ſuo. Jonathas mortis ſn̄iam meruit. q2 in gu
ſtum mellis conſtitutū tp̄s comedendi anteceſſit. i. Re
gum. xiiij. Scd̄a ↄditio eſt ꝙ cibos nō querat ſeu acci
piat nimis delicatos. ſicut diues epulo q̄ epulabat̄ quo
tidie ſplendide ob hoc ſepultus eſt in inferno. Lu. xvi.

De q̄ntuor ↄſuatiuis abſtinētie

Ad [illegible] nature [illegible]

Tertia ꝯditō ꝙ nō comedat nimis ſm ſuā cōplexionē qꝛ qđ vni multū aliquādo ē alteri paucū. in hmōi offēderūt. de quibꝫ đꝛ in pš. Mandu cauerūt ⁊ ſaturati ſūt ni. ⁊c. hiſtoriā habes Nume. xj. Quarta ꝯditio ē ꝙ nō comedatur cū nimio ardore ⁊ rapacitate: ſicut eſau lenticule coctōem. dauid aūt aquā ꝯcupitā de ciſterna bethleē effudit. ij. Reg. xiij ar. di. xlj. quiſquis. Quinta ꝯditio eſt ꝙ non nimis accurate ⁊ ſtudioſe preparat ſicut faciebant filij Heli de his que offerebantur. j. Re. ij. hinc ⁊ Aug. Fieri nō pōt vt ſine aliquo vitio cupiditatis vel voracitatis p̄cioſiſſimo cibo ſapiens notaꝛ. Inſipiens aūt fediſſima gule flamma ī viliſſimū olus inardeſcat. ⁊c. di. xlj. Quiſquis. Tertia cauſa abſtinētie eſt elōgatō vel ſubtractio ab his q̄ pn̄t deſideria carnis accēdere. Inter alia eīm q̄ fugāt oīa vitia carnis tā circa cibos q̄ȝ circa actus venereos ē ſubtrahere occaſiōes peccatoꝝ. Nā q̄ ſe tl̄ibꝫ offerūt puta colloquijs mlīeꝝ. aſpectibꝫ caꝝ. ⁊ mēſis p̄guibꝫ. vbi varia ⁊ delicata fercl'a apponūtur. cām p̄bēt vt tentētur. q̄d ē valde ꝑiculoſū ī talibꝫ vbi tentat ſuauitas ⁊ voluptas. Tutius eīm in hac materia fugiꝛ bellū q̄ȝ expecteꝛ. Vn̄ ſcp̄tū ē de p̄ma muliere ꝙ vidit lignū pulcrū ⁊ delectabile q̄d maxime ꝯcupiuit. Ubi dicit glo. ꝙ nō licet intueri qđ nō licet ꝯcupiſci. Angeli qui ſodomā ſuberterūt educētes loth de ciuitate dixerūt ei. Noli reſpicere poſt tergū. nec ſtes ī omni circa regione. Gen̄. xix. Ad ſignificādū ꝙ nō ſolū recedendū eſt a peccato ſed etiā ab oīmi eo qđ hꝫ p̄ſtare occaſionē ⁊ inducere ad peccatū. De ieiunio habes multū ⁊ plene in ſecūda ꝑte. Quarta cauſa abſtinētie ē ꝯſideratio coꝝ que ad ip̄am habēdā inducūt. Et hec ſūt p̄cipue q̄ttuor. ſ. natura. ſcp̄tura. fortuna. ⁊ mors futura. Natura quidē abſtinētia p̄dicat. q̄d patꝫ ex oris paruitate. Nā ſicut dicit p̄hus in li. de natura aīaliū. hō com paratōne ſui corꝑis inter cetera anīalia eſt parui oris. ꝑ quod daꝛ intelligi ꝙ debet eſſe ꝑui cibi. Ad hoc etiā idē natura fecit breuē trāſitū in trāſglutiēdo cibū. Vn̄ breue guttur dedit ſibi vt citi⁹ ſe de cibo expediret. vtpote ad maiora factus. Vn̄ dicit Bern̄. Voluptas gutturis q̄ tanti hodie extimaꝛ vix duoꝝ habet latitudinem digitoꝝ. Modica ergo debet delectatio vbi breuis ē tranſitus. ſm illud Johel. j. Ululate qui bibitis vinū ī dulcedine. perijt eīm ab ore veſtro. Vn̄ dicit Sen̄. Voluptas eſt breuitas faſtidio obiecta quo auid ius hauſta eſt citius in neceſſariū recidens. Rep̄hēdiꝛ a p̄ho in li. eth. ille epicurus q̄ orabat deū vētris. vt haberet guttur lōgum vt grus. vt diuti⁹ delectatō guſtui inſideret. Itē ſecūdo ſcp̄tura ad ꝑcitatē cibi inducit. Dicit enī ꝙ initium vite homīs ē panis ⁊ aqua. Eccl'. xxix. ⁊ Gen̄. j. De⁹ aſſignauit eādē eſcā hoī ⁊ beſtijs. Ecce inquit dedi vob oēm herbā afferētē ſemē ſuꝑ terrā. ⁊ vniuerſa ligna q̄ habent in ſeip̄is ſemētē generis ſui. vt ſint vobis in eſcam ⁊ cūctis animātibꝫ. ad q̄d etiā facit q̄d dicit Hieronim̄. di. xxxv. Ab exordio creature rōnal' nec carnibꝫ veſcebātur. ⁊c. Similiter nec vino. vt đꝛ in eadem diſ. ſexto die. Daniel cuꝫ ſocijs petierunt ſibi dari legumīa cū aqua. ſm ꝙ ſcriptura cōceſſerat Tertio ad parcitatē victus fortuna inducit. Conſiderare eīm debet quilibet cū alio habere nature ꝑcitatē ⁊ eundē ꝓductorē deū. Unde q̄ đꝫ vnus delitijs abūdare. alius miſeria ꝯſumi. Vn̄ ambroſius. Quis eīm tam iniuſtus tā auarus. q̄ȝ q̄ multorum alimēta ſuū nō vſum. ſed abūdantiā ⁊ delitias pa rat. di. xlvij. ſicut hi. Zacheus p̄nceps publicāoꝝ ⁊ diues bona ſua cū paupibꝫ nō habētibꝫ diuidenda ꝓmittebat. Luce. xix. ⁊ Job dicit. ſi comedi buccellā meā ſol⁹ ⁊ nō comedit pupillus ex ea. Job. xxj. Quarto valet ad parcitatem conſideratio mortis future. Si quis enī ſinē carnis conſideret. ⁊ quō vermibus in eſcā paraꝛ. faciliter a gule vitio refrenaꝛ. Unde Grego. Nihil ſic valet ad carnis deſideria edomāda. ſicut cogitare qual' ſit futura mortua. Exemplū in Vitaſſrm cū q̄dā ſcolaris Bononie voluptatibꝫ corꝑis deditus viſitaretur a quodā nr̄o fratre ſuo cōpatriota. timēs ſcolaris ſui conuerſionē ex v̄bis fratris. fecit pactū ꝙ nil diceret de deo. qđ ille ꝓmiſit niſi tm̄ duo v̄ba in fine ſermonis ſui. Et poſt locutōes plurimas recedens dixit ei illud Eſa. Subter te ſternetur tinea. ⁊ operimētū tuū erūt vermes. que verba nō potuerūt a corde eius recederē quouſq̄ȝ effect⁹ eſt frater noſter. qui ⁊ ſancte vixit.

Margin (left): De q̄tuor q̄ ad abſtinētiaȝ inducunt

Margin (right): Exēplū.

In quibus tempo §. IIII.

ribus ſeu diebus ſint inſtituta ieiunia ab eccl'ia: habeꝛ s. in. ij. ꝑte. ti. vj. de gula. Quare aūt illis diebꝫ magiſ q̄ȝ alijs ſint inſtituta. hec oīa plenius declarātur. Notādum igiꝛ ſm btm̄ Tho. ij. ij. q. xlvij. ar. v. Cū ieiunium ad duo ordinetur. ſ. ad delectatōem culpe ⁊ eleuatōnem mētis ī ſuꝑna. ideo ſpēal'r ill' tempibꝫ fuerūt ieiunia indicenda quibꝫ oportebat homīes a peccato purgari. et mētes fideliū in ſuꝑna eleuari ꝑ deuotōem. hoc aūt p̄cipue imminet ante paſcalē ſolēnitatē. in qua ⁊ culpe per baptiſmū relaxanꝛ. q̄ ſolēniter in vigilia paſce celebraꝛ: dum ſcꝫ benedicūtur fontes baptiſmales. ⁊ chriſti fideles adulti tūc baptiſabanꝛ cōiter. Recoliꝛ enī tūc dn̄ica ſepultura. ⁊ ꝑ baptiſmū ꝯſepelimur xp̄o in mortem. vt diciꝛ ad Rom. vj. In feſto etiam paſce maxime oportet mētē hoīs eleuari ꝑ deuotōem ad eternitatꝭ gl'iam quā chriſtus reſurgendo inchoauit. ac etiā fideles dn̄i in huiuſmōi ſolēnitate cōicari. ⁊ ad cōiōnem accedere. oportet mente eleuata ad deū. ⁊ iō īmediate an̄ ſolēnitatē paſcalē eccleſia ſtatuit eſſe ieiunādū. Et eadē rōe in vigilijs p̄cipuaꝝ ſolēnitatū in q̄bꝫ nos p̄pari oportet ad feſta futura deuote celebranda. Similiter in ſingulis quartis anni ꝯſuetudo eccl'ie hꝫ vt ſacri ordines ꝯferanꝛ. ad q̄ rū ſuſceptōem oportet ꝑ ieiuniū p̄pari. ⁊ eos q̄ ordināt. ⁊ eos q̄ ordinandi ſunt ⁊ totū popl'm ꝓ cuius vtilitate ordinanꝛ. Vn̄ ⁊ legiꝛ Luce vj. ꝙ dn̄s an̄ diſcipl'oꝝ electōem exiuit in montē orare. q̄d expōnēs Ambroſi⁹ ait. Quid te facere ꝯuenit cū vis aliq̄d officiū pietatis adoriri qn̄ chriſtus miſſurus ap'los prius orauit. Pōt etiā rō aſſignari ieiunij quatuor tpm. ſ. vt dem⁹ p̄mitias tpis deo. Sūt eīm duodecim dies in toto anno quaſi ꝓ p̄mis diebꝫ duodecim menſiū anni. Et ſicut ꝑ ieiuniū q̄dragēſimale deo dam⁹ decimas tpis. ita ꝑ ieiunium q̄tuor tpm dam⁹ p̄mitias. vtrūq̄ȝ enī in lege mādatur offerri. ſ. decimas ⁊ p̄mitias. Rō aūt ſpēal'. qre q̄dragīnta dies ieiunanꝛ ī q̄dragēſima ē triplex ſm Grego. in omel'. Prima ē qꝛ virt⁹ decalogi ꝑ libros q̄ttuor ſācti euāgelij impleꝛ. denari⁹ aūt q̄ter ductus ī q̄dragenarium ſurgit. Secunda rō eſt qꝛ in hoc mortali corꝑe ex q̄tuor elemētis ſubſiſtim⁹ ꝑ cui⁹ voluptatē p̄ceptis dn̄icis ꝯdicim⁹. q̄ ꝑ decalogū ſūt accepta. vn̄ dignū ē vt eā dē carnē q̄terdecies affligam⁹. ſ. ꝑ ieiuniū. xl. Tertia rō ē vt đo offeram⁹ decīas tpis ſeu dieꝝ āni. ſic aliaꝝ rerū. Cū eīm ānus ꝑ. ccclxv. dies duciꝛ. nos āt ꝑ. xxxvj. dies affligimur q̄ ſūt ieiunabiles ī ſex ſeptimāis. xl. q̄ ā āni noſtri decimas đo dam⁹. Hec tertia rō poniꝛ de ꝯſe. diſ. v. Quadrageſima. Ubi ſciēdū ꝙ an̄ tp̄s Grego. q̄drageſima inchoabaꝛ ī. ij. fe. p⁹ dn̄icā ī. xl. ⁊ ſm iſtā cōputatōeꝫ loq̄ꝛ. Sꝫ ip̄e Greg. addidit q̄tuor dies ieiunij q̄ ſūt ante dn̄icā ī. xl. et ſic efficiūt. xl. dies ieiunij. vt ꝯformaremur xp̄o ī ieiunio. q̄ ieiunauit. xl. diebꝫ. vt đꝛ Mat. iiij. Non aūt ꝯformamur ei q̄ ad tp̄s h⁹ ieiunij. Nā ip̄e ieiunauit īmediate poſtq̄ȝ baptiſatus fuit. q̄d fuit de mēſe Januarij. qꝛ īmediate p⁹ ep̄hiam. nr̄m aūt ieiuniū. xl. īchoaꝛ in mēſe februarij vl' marcij. an̄. ſ. tp̄s q̄ celebraꝛ ſolēnitaſ

Margin (right): De cā̄ inſtitutiōis ieiunij ⁊ q̄bus tpibꝫ

Margin (right): De cauſa ieiunij q̄tuor tpm

Margin (right): Ratō triplex q̄re ieiunium q̄drageſimale ē inſtitutum.

E

baptiſmi nr̄i.ſ.vigila paſce. Rō diuerſitatis h⁹ eſt. q̄r ī
nob̄ p̄mittit̄ baptiſm⁹ vt p̄parōiū in adultis ad ꝯſecu-
tionē effect⁹ baptiſmi.q̄ eſt remiſſio pctōꝝ.Sed baptiſ-
mus xp̄i nō fuit ad remiſſionē alic⁹ ſui pcti.cū nullū ha
beret.⁊ iō nō eguit p̄paratorio.voluit tñ ieiunare poſt ba-
ptiſmū ad dandū exēplū baptiſatis exercicij ieiunij.q̄d
iuuat ad vincēdū tēptatiōes. Addit̄ ⁊ q̄rta rō Augu.
Creator eſt trinitas.pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ ſpūſſctūs.Creature ꝟo in-
uiſibili debet̄ ternari⁹ numer⁹.dū deū diligere iubemur
ex toto corde ex tota aīa ⁊ ex tota mēte.Creature ꝟo viſi
bili debet̄ numer⁹ quaternari⁹.ꝓpt̄ humidū ſiccū calidū
⁊ frigidū.Sic g̊ p̄ denariū ſignificant̄ oīs res.q̄ ſi du-
cant̄ p̄ quaternariū q̄d cōpetit corpi p̄ q̄d adminiſtratō
gerit̄ q̄drageſimū numeꝝ ꝯficit.Et notandū q̄ quāuis
iudei habeāt ieiuniū q̄ttuor tp̄ib⁹ anni ꝓpter q̄d dicitur
Zach.viij.Jeiuniū quarti.ieiuniū q̄nti.ieiuniū ſeptimi
ieiuniū decimi.ſ.mēſis erit domui iude in gaudium et ī
ſolēnitates.nō tñ ꝓpter h̄ eccl'ia d̄r iudaizare in ieiunio q̄
tuor tp̄m.Nō eīm eiſdē tp̄ib⁹ nec eiſdē de cauſis ieiunat
eccl'ia. Q̄d patet ex dictis Hiero.ſup̄ inducta auctorita
te zacharie.Dīc eīm ⁊ habet̄ di.lxxvj.Jeiuniū. q̄ ieiuniū
quarti mēſis apud iudeos ē de mēſe iulij.Nā p̄m⁹ men
ſis apud hebreos eſt ap̄lis.Jeiuniū aūt illud q̄rti men-
ſis.ſ.in iulio obſeruabāt.q̄r tūc moyſes deſcēdēs de mō-
te ſynai tabulas legis diuīe ꝯfregit ꝓpter idolatriā com
miſſam ab illo ꝓp̄lo.⁊ iuxta Hiere.muri p̄mo rupti ſunt
ciuitatis p̄ nabuchodonoſor in q̄nto mēſe q̄ apud nos
d̄r auguſt⁹ ieiunabāt iudei cū ꝓpter exploratores terreꝑ
miſſionis orta eſt ſeditio ī ꝓp̄lo.⁊ iuſſi ſunt in montē nō
aſcēdere.⁊ ī hoc mēſe a nabuchodonoſor.⁊ poſtea a tito
⁊ veſpaſiano templū hieroſolimis incēſum ē.in ſeptīo
menſe.ſ.q̄ eſt october godolias occiſus ē.⁊ reliq̄e populi
diſſipate.Jn decimo q̄ d̄r ianuari⁹ apud nos ꝓp̄lus cū
ezechiele q̄ in captiuitate babilonica poſit⁹ erat.audiuit
templū dei eſſe ſubuerſum.Notū eſt aūt q̄ ieiuniū eccle
ſie in q̄ttuor temporib⁹ nō ſeruat̄ in illis menſibus. nec
iſtis de cauſis.

Cauſa ſeu ratio Qua- §.V.

De cā phibitōis es⁹ carniū ⁊ lacticiniorum

re ꝓhibet̄ es⁹ carniū ⁊ lacticinioꝝ ī ieiunijs eccl'ie.aſſigna
uit he.Tho.ij.ij.q.cxlvij.ar.viij.Sic ieiuniū eſt ab eccle
ſia inſtitutū ad reꝓmandas ꝯcupiſcētias carnis. q̄ q̄dē
ſunt delectabiliū ſc̄m tactū q̄ ꝯſiſtūt in cibis ⁊ venereis.
⁊ ideo illos cibos eccl'ie ieiunātib⁹ interdicit.q̄ ⁊ in come
dendo maxīe hñt delectatiōz.⁊ iteꝝ hoīem maxīe ad ve
nerea ꝓuocāt.hmōi aūt eſt eſus aīaliū in terra q̄ſcētiuz
⁊ reſpirantiū.⁊ q̄ ex eis ꝓcedunt ſicē lacticinia ex greſſibi
lib⁹ ⁊ oua ex auib⁹.Quia eīm hmōi magis ꝯformāt̄ hu
mano corpi pl⁹ delectāt ⁊ magis ꝯferūt ad humani cor-
poris nutrimentū.⁊ ſic ex coꝝ comeſtione plus ſuꝑfluit.
vt vertat̄ in materiā ſemīs cui⁹ multiplicatio eſt maxim
incitamentū luxurie.⁊ iō ab his cibis p̄cipue ieiunanti
bus eccl'ia ſtatuit abſtinere.d.iiij.Deniq̄ ⁊ de eſu carni-
um ſp̄ obſeruat̄ in oī ieiunio vt ſcʒ abſtineat̄. Quo autē
ad oua ⁊ lacticinia ſeruat̄ in.xl.in alijs ieiunijs ſtat̄ con-
ſuetudini locoꝝ.Nec obſtat q̄ vinū eſt etiā ꝓuocatiuuz
ad luxuriā multū ꝓpter q̄d d̄r Prouer.xx. Luxurioſa res
eſt vinū.⁊ ad Ephe.v.Nolite inebriari vino in q̄ eſt lu-
xuria.⁊ tñ in ieiunio nō ꝓhibet̄ pot⁹ ei⁹. Dicit eīm Tho.
vbi ſ.q̄ ad actū generatiōis tria ꝯcurrūt.ſ.calor.ſpūs.
⁊ humor.Ad calorē quidē maxīe op̄at̄ vinū ⁊ alia cale-
facientia corpus.Ad ſpūs aūt cauſandos vel multipli-
candos vident̄ op̄ari inflatiua.Sʒ ad humorē maxime
coop̄at̄ eſus carniū ex q̄b⁹ multū ex alimēto generatur.
Alteratio aūt caloris ⁊ multiplicatio ſpirituū cito tran
ſit.ſʒ ſub̄a humoris diu manet. ⁊ ideo magis interdicit̄
ieiunātib⁹ eſus carniū q̄ʒ vſus vini vel eſus leguminū.

Cā q̄r vs⁹ vini ad-mittit̄

que ſunt inflatiua. Itē nota q̄ cū d̄r horā comeſtiōis
ꝯgruā in ieiunijs eſſe horā nonā vel circa.nō videt̄ no-
na ſumi ſc̄m q̄d loquit̄ ſcriptura ſacra de nona. Ul' etiaʒ
doctores loquētes de ieiunijs.cū eni dies artificialis di
uidat̄ ſc̄m ſcripturā in.xij.horas q̄ in eq̄noctio vernali
vel autūnali eſſent tāti ſpacij vt hore nr̄e. vñ ⁊ in parabo-
la de ꝯductis ad vineā hora.xj.dictū fuit ab alijs Ma
thei.xx.ꝑorꝫ tp̄e ꝯductis.hi nouiſſimi vna hora fecerūt
que ſcʒ ſuꝑfluebāt de illa die. ſic g̊ hora nona eſſet hora
xxj.vt tm̄ tres hore reſtant de die.beat⁹ Tho.etiā vbi ſ.
dicit q̄ hora ſexta vel circa ꝯſueuerūt hoīes cōmuniter
prandere in dieb⁹ in q̄b⁹ nō ieiunāt ſole tūc perueniēte
ad ſummū ei⁹ aſcēſum q̄d videt̄ eſſe in meridie in ſexta
hora diei artificialis.⁊ p̄ ꝯſequēs in.xviij. hora diei na-
turalis.inde ad nonā remanēt tres hore.videt̄ g̊ dicēdū
tunc hora nona q̄ʒtū ad ieiuniū eccl'ie.que d̄r ꝓpꝛie hora
ſexta.i.in meridie.q̄r ſic ſuat ꝯſuetudo general' eccl'ie. ex
de ꝯſue.c.cū dilect⁹.q̄ eſt optima legū interp̄s q̄ etiaʒ le-
gem tulit.⁊ tūc etiā pulſat̄ ad nonā.

De hora comeſtionis tp̄e in ieiunij

De fructibus ſeu vti-§.VI

litate ieiunij p̄mo in genere poſtea in ſpecie.De ieiunio
quadrageſimali.Jn oib⁹ exhibeam⁹ noſmetipos ſic̄ dei
miniſtros.Et inter cetera ſubdit ī ieiunijs.ij.ad Cor.vj.
Jeiuniū vt d̄r Hiero.eſt fundamētū ꝟtutū.⁊ Ambroſ.
vides q̄ʒta ſit ꝟtus ieiunij.vt ſpuiū ieiuni hoīs ſerpen-
tem occidat.Ualet vtiq̄ ad multa. Primo euadere fac
diuinā ſententiā.vñ niniuite q̄ꝝ ciuitas debebat ſubū-
ti.veſtiti ſaccis.⁊ ieiunātes euaſerūt diuinū illud iudici
um dn̄o miſerāte.vt pʒ Jone.iij.Secūdo ieiuniū diſpo
nit ad gr̄am.q̄d patet in cornelio cēturione.cui ꝓpter ie-
iunia ⁊ elemoſynas quas faciebat apparuit orāti ipi an-
gelus ⁊ dixit q̄ mitteret ꝓ petro.q̄ doceret eū viā ſalutis
q̄d ⁊ factū eſt.⁊ recepit viſibiliter ſpm̄.ſ.Actuū.x. Et ꝓ
pter h̄ etiā eccl'ia ordinauit oēs fideles debere ieiunare ī
q̄ttuor tp̄ib⁹ ad impetrādū ordinādis gr̄am ſpūſſancti
cū ꝓ vtilitate ꝓp̄li ordinent̄. Tertio ieiuniū ad ſapiētiaʒ
⁊ noticiā diuinoꝝ diſponit.Jn cui⁹ exemplū eſt q̄ Da-
niel poſt ieiuniū factū habuit magnas reuelatiōes d̄ di
uinis.Dan.x.Et āna ꝓphetiſſa q̄ vacabat ieiunijs ⁊ ora
tionib⁹ in tēplo meruit dei filiū incarnatū videre ⁊ reco
gnoſcere.Lu.ij.Quarto ieiuniū ꝯſolatōꝫ angelicā ꝓme-
retur.Uñ poſt ieiuniū patū a xp̄o.acceſſerūt angeli ⁊ mi-
niſtrabāt ei.Math.iiij.Quinto ieiuniū diabolū expel-
lit corp̄aliter ⁊ ſpūalit̄.Math.xvij.Hoc gen⁹ demonio-
rum nō eijcit̄ niſi in orōe ⁊ ieiunio.Sexto ieiunium car
nis ꝯcupiſcētias domat.Prouer.xxvj.Dū defecerit lin-
gua.ſ.ciboꝝ.extinguit̄ ignis luxurie.Et ap̄ls poſtq̄ʒ di-
xit in ieiunijs ſubdit ī caſtitate.ſ.exhibeam⁹ noſmetipos
Ex hoc inſinuās ieiuniū maxime valere ⁊ cām eſſe caſti-
tatis.vñ ⁊ p̄mi parētes dū ſeruauerūt ieiuniū ī paradi-
ſo nō ſenſerūt ſtimulos carnis.ſʒ immediate fracto ieiu
nio.Gen̄.iij.Septimo ieiuniū fortitudinē aīe adducit.
Jn cui⁹ figurā Judith q̄ ieiunijs multū inſiſtebat.habu
it tantā fortitudinē ⁊ ꝯſtantiā mētis vt holofernē occi-
deret.Judith.xiij. Octauo victoriam in bellis obtinet.
Uñ filij iſrael ꝯgregati ad delendā tribū bēiamin. ꝓpt̄
ſcel⁹ cōmiſſum.p̄mo ⁊ ſecūdo fuerūt debellati.tertia vi-
ce facto ieiunio habuerūt victoriā.Judicū.ij. Nono pro
ſperitatē itineris ꝓcurat. vñ eſdras cū multis d̄ captiui
tate babilonica redeuntes hieroſolimā facto ieiunio ha-
buerūt ꝓſpeꝝ iter.vt habet̄.j.Eſdre.viij.Decimo ꝯdu-
cit ad ſup̄nā patriā.Uñ helias facto ieiunio.xl.dieꝝ ꝑ-
uenit ad montē dei oreb.Jn ſpeciali de ieiunio q̄drageſi
mali. Nota q̄ d̄r dn̄s Jo.dn̄ici ſup̄ Math.dicit eīm
q̄ numer⁹ ipe quadragenari⁹ oñdit finalē effectum ieiu
nij multipl'r.Et p̄mo ex cōpoſitōe ipi⁹ numeri.cōponit̄

Utilitates ieiunij ſunt dece in genere

enī ex ptib9 aliquotis q̄ ↄſtituūt ſimꝉ ad iūcte q̄nquage
nariū numerū. ptes aliquote ſūt. vnū ꝛ duo. q̄tuoꝛ ꝛ q̄n
q3. octo ꝛ decē. ꝛ. xx. cōponit̄ enī ex vno. q2 vnari9 multi
plicatus p q̄dragita ↄſtituit q̄dragenariū ꝛ duobus. q2
binari9 mꝉtiplicat9 p xx. ↄſtituit. xl. Jtē ex q̄tuoꝛ. q2 q̄ter
nari9 multiplicatus p decē ↄſtituit. xl. Jtē ex q̄nq3. q2
quinarius multiplicatus per octonarium ↄſtituit. xl.
Jtē ex octo. q2 octies quinq3 ↄſtituūt q̄dragenariū. Jtē
ex. x. q2. x. mꝉtiplicata p q̄tuoꝛ ↄſtituūt. xl. Jtē ex. xx. q2 vi
genarius multiplicatus p binariu3 ↄſtituit quadrage-
nariū. Jſta recollecta ſimul vnū. duo. q̄tuoꝛ. q̄nq3. octo.
decē. ꝛ viginti ↄſtituūt xl. Jtē ex. xx. q2 vigenari9 mꝉtipli
catus p binariū ↄſtituit q̄dragenariū. q̄ ē numer9 iubi-
leus ad innuēdū q̄ p ieiuniū. xl. puenit̄ ad iubileum coꝛ
dis ꝛ futura quiete p̄rie. Scd̄o q̄draginta dieb9 dn̄s
pluit ſup terra tpe Noe ad iudicādū vitiū carnis. Jn fi
gurā q̄ vitiū carnis cōprimit̄ p hmōi ieiuniū. xl. Tertio
q̄ p. xl. māſiōes puenit ppꝉs iſrꝉ ad terrā pmiſſiōis. Et
p ieiuniū q̄dragesimale debite ſeruatū. ſ. cū māna grē p-
uenit̄ ad pmiſſionē eterne hereditatis. Quarto quadra
ginta ānis popꝉs ille fuit illuſtratus colūna ignis d̄ no
cte. ꝛ de die ptectus nube ↄ eſtū ad figurādū q̄ ieiuniu3
xl. illuſtrat mētē ꝛ pcipue audiēdo p̄dicatōes. vt fieri d3
ꝛ ptegit ab inſidijs diaboli. Quinto moyſes ieiunat3. xl
dieb9 recepit bis legē dn̄i q2 ieiuniū ad obſuātiā leg3 ve
teris ꝛ noui teſtamēti adiuuat. Sexto helias ieiunio. xl
dieꝝ puenit ad mōtē oreb. vbi oñſus ē d̄s. ꝛ p ieiuniu3
xl. ꝛ alia bona puenit̄ ad mōtē ↄtemplatōis ꝛ ſecuritat3.
Septīo. xl. ebdomadis xp̄s ſtetit in vtero mr̄is v̄ginis
marie. ꝛ poſtea natus ē. q2 ſi ieiuniū ꝛ ſi habeat xp̄3 latē
te ī via eo ſeruato h3 p dulcedinē mētis patētē. Octauo
xp̄s. xl. dieb9 cōpleuit curſum ſue p̄dicatōis ī mūdo. ꝛ po
ſtea p crucē padiſum apuit. ꝛ ieiuniū apit celum. Nono
xp̄s. xl. horis ſtetit mortu9. ꝛ poſtea ſurrexit. ꝛ ieiunium
mortificat3 ſenſib9 ad v̄tutū lucē reſurgere fac̄. Decimo
chriſt9 p9 reſurrectōem. xl. dieb9 cū diſcipulꝉ interpolatiʒ
fuit. ꝛ ieiuniū letificauit mētē p̄ntia chriſti.

De ſobrietate. Capꝉm. v.

Poſtquā dictū ē de ab
ſtinentia que eſt moderatiua ciboꝝ ꝛ potuū:
ↄſiderādū ē ↄn̄ter de ſobrietate q̄ ē ſpēaꝉr mo
deratiua potuū. Ubi tria videre ſufficit. Primo quō ſit
v̄tus. Scd̄o de ei9 effectib9. Tertiō q̄b9 maxime compe-
tit. Eſt ergo ſciēdū q̄ ſobrietas ē virt9 ſpēaꝉ cū ſit vna
de ptib9 tp̄antie. vt ponit Macro. Ad v̄tutē enī moza-
lē vt dictū ē ſ ptinet ↄſeruare bonū rōis ↄ ea q̄b9 p̄t im
pediri. Ubi g̃ inuenit̄ ſpēale impedimētū rōis. ibi ncc̄e
eſt ponere ſpēalē v̄tutē ad illꝺ remouēdū. Potus autē
inebriās h3 ſpēalē rō3 īpediēdi vſū rōis inq̄3tū ſc3 ptur-
bat cerebꝝ ſua fumoſitate. ꝛ iō ad remouēdū hoc impe
dimētū rōis req̄rit̄ ſpēaꝉ v̄tus. ꝛ hāc dicim9 ſobrietate3
q̄ ſpēaꝉr ē circa potū ſicut circa propām materiā. Lic3 ei
ſobrietas ſumat̄ a mēſura q̄ p̄t inueniri ī q̄lib3 materia
Dr̄ enī aliq̄s ſobri9 q̄ſi briā. i. mēſurā ſeruās. Spēaliter
tn̄ nomē iſtꝺ ſumit̄ ī illa materia ī q̄ maxime laudabile
eſt mēſurā ſeruare. hmōi aūt eſt poti9 inebriare valens.
Nā ei9 vſus mēſurat9 multū ↄfert ꝛ modic9 exceſſus mꝉ
tū ledit. q2 faciꝉr p̄t impedire vſum rōis magiſq3 exceſ-
ſus cibi. ꝛ iō ſpēaꝉr ſobrietas attendit̄ circa potū mode-
rādū. vn̄ pt3 q̄ ſobrietas ē alia v̄tus ab abſtinētia q̄ eſt
coīter circa cibū ꝛ potū. delectatōis vtriuſq3 moderatiua
in ↄmēdatōem ſobrietatis. helie cui grādis reſtabat via
angelus dn̄i ad caput ſuū oñt ſubcinericiū panē ꝛ vas
aque. iij. Re. xix. Apꝺ antiq̄s tm̄ fuit ſtudiū de ↄſeruā-
da ſobrietate. ꝛ maxime ī mꝉieribꝫ. q̄ ſi q̄ vinū bibiſſe cō
p̄hēſa fuiſſet. ipa3 pene obnoxiā hēbāt. ac ſi viri thoꝝ vio
laſſet. Un̄ narrat Ualeri9 q̄ metelli9 vxorē eo q̄ vinu3
bibiſſet fuſte pcuſſam interemit. q̄d fcm̄ nō tm̄ accuſa-
tore ſ3 ꝛ rep̄hēſore caruit. ꝛ ſubdit Ualeri9. Queciiq3 fe-
mina vini vſū īmoderate appetit ianuā vitijs apit. ꝛ vir
tutib9 viā claudit. Q3 quidē abſurdum eſt.

De ſobrie tate vtrū ſit virtus

Un̄ dica-tur ſobri9

Nunc de effectibus .§. I.

ſobrietatis pſequamur qui pn̄t q̄tuoꝛ aſſignari. Eſt enī
intellectualis lumīs ↄſeruatiua carnaꝉ cōcupiſcētie rep̄ſ
ſiua. Senilis etatis decoratiua. Et humane pac3 nutri-
tiua. Eſt g̃ p̄mo ītellectualꝉ lumīs ↄſeruatiua. Nā vinū
ſi tp̄ate ſumit̄ coꝛ a q̄ pcedūt cūcte opatōes tā naturales
q̄3 aīales ↄfoꝛtat. ſpūs ſtabiles ꝛ ſubtiles generat. ip̄m
cerebꝝ in q̄ opatōes ſenſitiue pficiūtur in puritate cō-
ſuat ꝛ oēs anie vires in pprijs opatiōib9 pficit ꝛ vigoꝛat.
Un̄ d2 Eccꝉ xxxj. Sanitas ē aīe ꝛ coꝛpis ſobri9 pot9. Ex
his v̄o ſequit̄ opatō intellectus puriſſima ꝛ clariſſima:
ad queq3 ſubtilia intelligenda. Hic aūt intellectus ſub-
tilitas p ebrietatē tollit̄. ſicut ſcp̄tū ē ī Ozee. iiij. c. Uinū
ꝛ ebrietas auferūt coꝛ. i. mētē. q̄ nihil ē ī hoīe p̄ſtāti9. vn̄
ꝛ btūs Dn̄icus inſtitutoꝛ oꝛdīs p̄dicatoꝝ vt meli9 ani-
mā trāſferret ad ſapīa3. vinū p decēniū nō bibit. Se-
cūdo ſobrietas ē carnaꝉ ↄcupiſcētie rep̄ſſiua. qn̄ enī ven
ter mero eſtuat. facile ſpumat in luxuriā. vt dic̄ Hieroñ.
di. xxxv. venter. Jn hui9 figurā Noe ebri9 nudauit femo
ra. Propter q̄d āmonet apꝉs ad ephe. v. dicēs. Nolite
inebriari vino in q̄ ē luxuria. ſ. vt in cauſa effectiua. ꝛ ſb
h̄ ſenſu intelligēdū ē qꝺ ſcribit̄ pūerb. xx. Luxurioſa res
eſt vinū inq̄3tū vic3 puocat ad luxuriā. Studēdū eſt g̃
ſobrietati ꝛ cauēdū a ſupfluitate vini. maxime iuuenib9
ſicut dicit Sen̄. in li. de ira. allegās platonē. Ex h̄ faciꝉr
pſeruat̄ caſtitas. vn̄ ſcribit Hiero. ad fabiolā v̄gine3. O
filia ſi apꝉs caſtigauit coꝛp9 ſuū ꝛ ī ſeruitute3 redegit ne
cū alijs p̄dicaſſet rep̄rob9 efficeret̄ quō iuuēcꝉa adhuc ī
feruoꝛe iuuētutis poſita dapib9 ꝛ vino plena. de caſtita
te erit ſecura. Jn lege de ↄſecratis nazareoꝝ p̄cepit dn̄s
q̄ a vino ꝛ ab oīni qꝺ inebriari p̄t ſe debeāt abſtīere. ad
hoc vt purius corā d̄o ſtare poſſent. q̄d ꝛ Jo. bap. ſerua
uit. Luc. j. Tertio ſobrietas ē ſenilis etat3 decoꝛatiua
Un̄ ſciēdū q̄ inter oīa ad q̄ iuuenes ſtudere dn̄t eſt q̄ a
p̄ncipio v̄tuoſas ↄſuetudīes acq̄rāt. q2 ſic̄ d2 Salomō
pūer. xxij. Adoleſcēs iuxta viā ſuā gradit̄ cū ſenuerit nō
recedet ab ea. Jnter aūt alias vtiles ꝛ v̄tuoſas ↄſuetu-
dines quib9 etas iuuenilis debet aſſueſcere optima ē p
citate pot9 vti. Nā inter alia bona que ſequūtur h̄ potiſ
ſimū ē q̄ aduenīēte ſenectute ſenſus tā interioꝛes q̄3 ex-
terioꝛes diuti9 vigēt potētes ad pp̄ꝛios actus. ꝛ ip̄m coꝛ
pus in q̄dā puritate ↄſeruat̄. īmoderatus aūt potus ꝛ
maxime a pueritia aſſuetus nō ſolū vitiū culpe inducit
ſed etiā bona nature vſq3 ad inſenſibilitatē exterminat.
Hinc et Aug. de ebrietatis nocumētis ait. Ebrietas au-
fert memoꝛiā. diſſipat ſenſum. ↄfūdit intellectū. concitat
libidinē. inuoluit linguā. coꝛrūpit ſāguinē. oīa membꝛa
debilitat. vitā diminuit. ꝛ oēm ſalutem extermīat. Hela
rex iſrꝉ cū eēt bibēs ꝛ tremulēt9 fact9 zābri ſuus ei9 qui
ↄ cū rebellarat irruēs pcuſſit ꝛ occidit eū. iij. Regū. xvj.
Alexandro cum mꝉta regna mundi viciſſet. ꝛ circa vi-
nū intempatus eſſet dcm̄ ē O Alexander cū oīa vice
ris a ſolo vino vinceris. Un̄ ꝛ bn̄ d2 de ebꝛioſo. pūerb.
xxiij. Eris ſicut doꝛmiēs ī medio mari ꝛ quaſi ſopit9 gu
bernatoꝛ amiſſo clauo ꝛ dicēs. Uerberauerūt me ꝛ n̄ do
lui. traxerūt me ꝛ nō ſenſi. qn̄ euigilabo ꝛ rurſū vina re-
periā. Quarto ſobrietas eſt humane pacis nutritiua.
homīes enī adinuicē ſociales ꝛ beniuoli reddūtur. qn̄ eo
rū coꝛda nō ebuliūt. inoꝛdinatis gaudijs nō exuberant
ꝛ ſup alios nō extollūtur. Hec quidē bona p ſobrietatē
cauſantur. p quā rō recta viget ꝛ homo in ſuis actibus

De effecti bus ſobri etatiſ que ſūt q̄tuoꝛ ſiue vtili-tatib9.

Qꝺ iuue nes debēt acq̄rere p̄ mo ꝛ p̄n-cipaꝉr bo nas ↄſue tudines.

infra ꝓprios limites manet. Ebrietas aũt his oppoſitum h꞉ inducere. Nã hoiem a rectitudine rõis abducit. ⁊ ipꝫ ex ſe exulare facit. Multa etiã alia mala ex ebrietate ſequunt̃. q̃ vitã ſocialẽ pturbãt. puta hoĩs loq̃citas. ṽbo rum ſcurrilitas. ludi leuitas. ⁊ ṽba tumoris ⁊ ꝯtumelie. Ex quib꞉ oĩb꞉ ſurgũt ꝯtẽtiones ⁊ rixe ⁊ frequẽter bella ⁊ hoĩm mortes. Vñ Eccĩ. xxxi. Vinũ multũ potatuꝫ irritationẽ ⁊ irã ⁊ ruinas multas facit. Amaritudo eñ aĩe vinũ multũ potatũ. Per pmã clauſulã intelligit ſapiens dãna corꝑis. q̃ ex nimio potu ſequunt̃. que ſũt irritatio. i. cerebri vl' ſenſus vacuitas. Irã. i. appetit⁹ vindicte ⁊ ruinas multas facit. i. mortes corꝑales. Per ſcdam clauſulã intelligit dãna ꝯſcie. vñ dic̃ ꝙ vinũ multũ potatũ eſt amaritudo aĩe. q꞉ amaritudinẽ leſe ꝯſcie ducit. Subdit vlteri⁹ mala q̃ ad ꝓximos ꝓpter ebrietatẽ diffũdũtur dicẽs. ebrietatis aĩoſitas. i. audacia ⁊ temeritas inſurgẽdi in alios. iprudẽtis offenſio actiue ⁊ paſſiue. q̃. ſ. imprudẽs ebri⁹ offendit̃ minorãs ṽtutẽ tã aĩe q̃ꝫ corporis. ⁊ faciẽs vulnera ſibi ⁊ alijs. hec ſcꝫ oĩa mala fac̃ ebrietas.

De malis que ebrietatem ſequuntur.

Adhuc ꝓter ꝓdicta mala ponũt̃ Eſa. v. q̃daꝫ alia mala q̃ ex ebrietate ꝓueniũt. Et pmo eſt q̃dã miſerabilis ſolicitudo ſpũs ad q̃rendũ vinũ. Deinde eſtuatio corporis vino potato. Et q̃ꝫtũ ad h̃ dicit. Ve q̃ ꝯſurgitis mane ad ebrietatẽ ſectãdã ⁊ potandã vſq꞉ ad veſperam vt vino eſtuetis. Aliud malũ eſt diſſolutio ⁊ mẽtis euagatio vſq꞉ ad incõſideratõꝫ ⁊ i ꝯtemptũ dei. Et q̃ꝫtũ ad h̃ dicit. Cythara ⁊ lira ⁊ tympanũ ⁊ tibia ⁊ vinũ i ꝯuiuijs vr̃is. ⁊ op⁹ dñi nõ reſpicitis. nec opa manuũ ei⁹ ꝯſideratis. Ex his aũt ꝯcludit ꝓpha q̃dã mala penalia. q̃ ꝓplus ebrioſus incurrit. ſ. captiuitatẽ. ſtoliditatẽ. ⁊ egeſtatẽ. vñ ſubdit. Propterea deiect⁹ eſt captiu⁹ popul⁹ me⁹. q꞉ nõ habuit ſciam. ⁊ nobiles ei⁹ interierũt fame. ⁊ multitudo ei⁹ ſiti eruit. ecõtra ſobrietas ĩter oẽs ṽtutes fed⁹ hũane ſocietatis nutrit ⁊ fouet. Naſcituro ſamſone q̃ teſte ãgło ꝓplum dñi debebat de manu philiſtinoꝝ liberare et ab hoſtib꞉ cũ paci reddere. Ipẽ angel⁹ m̃ri ei⁹ in h⁹ figurã ſobrietatẽ indixit dicẽs. caue ne vinũ bibat nec ſicerã ⁊c̃. Iudic̃. xiij.

Adhuc alia multa ex ebrietate ſequunt̃.

De multis alijs mal' q̃ ſecuta ſunt ex ebrietate ponit b. Amb. in ſer. ⁊ habet̃ in decre. diſtinc̃. xxxv. Sexto dic. vbi ſic ait. in pncipio generiꝫ humani ignorabat̃ vinũ. Prim⁹ noe vineã plãtauit. dedit naturã. ignorauit potentiã. itaq꞉ vinũ nec ſuo pepcit auctori. ſed ebrietas illi⁹ nobis ſuadet ſobrietatẽ. Semel iebriat⁹ ẽ noe. At vbi malũ ebrietatis agnouit iumentũ ſuũ. i. corpus ad remediũ ꝑauit nõ effudit ad vitiũ. anteq̃ꝫ vinũ inueniret̃ manebat oĩb꞉ incuſſa libertas. Neſciebat hõ a conſorte nature ſue obſeq̃a ſeruitutis exigere. Nõ eẽt hodie ſeruitus ſi ebrietas nõ fuiſſet. manebat oĩbus incõcuſſa libertas obrepſerat q̃dẽ fraterne ꝑlatiõis inuidia. manebat tñ adhuc paterna reuerẽtia. Leſa eſt pietas. cũ irrideret̃ ebrietas. ſ. in noe. fuit ebrietas origo inceſtus peſſime regeneratricis ꝑtus deterioꝝ. ⁊ loquit̃ de loth inebriato a filiab꞉ ſuis in mõte. Abraã in ꝯuiuio angelis nõ vinũ ſed lac miniſtrauit. Recte ibi deerat materia peccati. vbi erat remiſſio pctõꝝ. ſcꝫ figuratiue. deniq꞉ venit Iohannes nõ mãducans panẽ nec bibens vinũ q꞉ q̃ xp̃m annũciat. ab oĩ ĩcẽtiuo vitioꝝ ſe dꝫ ꝓſtare alienũ. hec oĩa ibi

Sunt et alia mala ex ebrietate ſecuta.

Quantum ad tertium. §. II

Quib꞉ ꝑſonis competat ſobrietas.

ſcꝫ q̃bus cõpetit maxime ſobrietas. Sciendũ ꝙ maxie ꝯuenit rectorib꞉ ꝑſonis ſcolaſticis ⁊ iuuenib꞉. Rectoribus q̃dẽ ⁊ ꝑlatis. q꞉ cũ habeãt iudicare oportet eos eſſe ſobrios nec crapula ⁊ ebrietate repleti. ⁊ ob h̃ obtenebrati. nõ pñt rectũ dare iudiciũ in iudicãdo. Vñ Eccĩ. x. dr̃. Ve terre cui⁹ rex eſt puer. ⁊ cui⁹ pncipes mane veſcunt̃. Herodes rex in ꝯuiuio crapulat⁹ ĩpleuit q̃ puella ſaltans poſtulauerat. ſ. decapitatiõꝫ Ioh. bap. Scdo cõpetit clericiꝫ ⁊ religioſis. Vñ apłs. j. ad Thi. iij. dans regulã de ordinãdis. inter cetera dr̃ ꝙ debet eſſe ſobri⁹. Ad q̃ optime facit q̃ ait Hiero. di. xxxv. Eccłie pncipes in fi. ⁊ ex de vi. ⁊ ho. cle. a crapula. Hinc apłs de ſe. Caſtigo corpus meũ ⁊c̃. Aug⁹. in regula. Carnẽ veſtrã domate ieiunijs. abſtinẽtia eſce ⁊ pot⁹ q̃ꝫtũ valitudo ꝑmittit. Tertio ꝯuenit iuuenib꞉. Nã cũ in eis vigeat calor naturalis ꝓpter feruorẽ ſanguĩs vñ incitant̃ ad libidinẽ. vehementer addẽdo aliũ ignẽ. ſ. ciboꝝ ⁊ potuũ. nõ poterũt reſiſtere tẽptatiõib꞉ luxurie. In delitijs eñ ait Bern. ꝑiclitat̃ caſtitas. ⁊ econtra ſcḋm Hiero. Sine cerere ⁊ bacho friget venus. Tres adoleſcẽtuli ananias azarias ⁊ miſabel vacãtes abſtinẽtie. vitãdo cibos regios. ⁊ leguminib꞉ vtẽtes ⁊ aq̃ euaſerũt ignẽ fornacis babilonice deſignãtis luxuriã mũdi. ⁊ meruerũt hr̃e viſiões dei.

De caſtitatis materia cauſa ⁊ gradibus.

Caplm. vj.

Circa caſtitatẽ de qua ꝯſequẽter eſt agẽdũ ꝯſiderãda ſunt quatuor. Pmo quõ eſt ṽtus. ⁊ circa q̃ verſat̃. Scḋo ꝙ laudib꞉ caſtitatiꝫ. Tertio q̃ ſunt cauſe diſtributiue ſiue cõſeruatiue. Quarto ſi q̃libet de neceſſitate ꝓcepti ad eam ſeruandã teneat̃. Ad vidẽdũ quõ caſtitas ſit ṽtus ⁊ q̃ ſit ei⁹ materia. Sciendũ eſt ꝙ ſic dictũ eſt ꝑpantia eſt ṽtus generalis q̃ cõiter ordinat̃ ad repmẽdas ꝯcupiſcentias delectationũ. q̃ ſunt circa tactũ. Delectatões aũt ꝑ ſe ꝯſequunt̃ opatiões cũ ſint ꝑfectiões eaꝝ. vt dr̃. iiij. ethicoꝝ. Manifeſtũ eſt aũt ꝙ alteri⁹ generis ſunt opatiões ꝑtinẽtes ad vſum ciboꝝ q̃b꞉ natura indiuidui ꝯſeruatur ab opatiõib꞉ q̃ ꝑtinent ad vſum venereoꝝ q̃b꞉ ꝯſeruat̃ natura ſpeciei. ſic̃ g̃ circa delectatiões ciboꝝ repmẽdas ponit̃ ṽtus abſtinẽtia. ſic etiã circa delectatões venereorũ repmendas eſt ponẽda ṽtus q̃dã diſtincta ab abſtinentia. Et q꞉ hmõi delectatões veneree ſunt vehemẽtiores ⁊ magis opprimẽtes rõꝫ q̃ꝫ delectatiões ciboꝝ. ideo maiori indigẽt refrenatiõe. vñ ꝓdicte ṽtuti ĩponit̃ nomẽ caſtitatis q̃ ſumit̃ a caſtigatiõe. ex eo videlicꝫ ꝙ ꝑ rõcꝫ ꝯcupiſcẽtia refrenat̃. Ipa eñ ad modũ pueri ẽ refrenãda. ſic̃ ptꝫ ꝑ phm. iij. ethi. q̃ aſſimilat ꝯcupiſcẽtiã puero. eo ꝙ ſicut puer q̃ in volũtate ſua relinquit̃ prau⁹ efficit̃. ⁊ in malicia excreſcit. ſic ꝯcupiſcẽtia ſi ei ꝯſentiat̃. ⁊ ꝑ rationẽ nõ arceat̃ ſꝑ auget̃ in deſiderijs ⁊ paſſionib꞉. ⁊ nihil eſt ꝙ ſic ṽtute mẽtis deijciat. Vñ dicit Aug⁹. in li. ſoliloquioꝝ. Nihil eſſe ſentio q̃ magiꝫ ex arce deijciat animũ virilẽ q̃ꝫ blandimẽta femie corꝑiſq꞉ illi⁹ ꝯtact⁹. ſine quo vxor hr̃i nõ poteſt. Vir venerabilis bñdict⁹. vt narrat Grego. in. iij. dial. Ab ipo pueritie tpe corgerẽs ſeniłe. nulli animũ voluptati dedit. Cũ aũt die q̃dã ſol⁹ eſſꝫ tẽptator affuit. nã nigra paruaq꞉ auis q̃ vulgo merula vocat̃. circa ei⁹ faciẽ volitare cepit. eiuſq꞉ vultui ĩportune inſiſtere. ita vt eã ꝑ manũ potuiſſet ſi hãc vir dei tenere voluiſſꝫ. ſꝫ ſigno crucis facto receſſit auis. Tãtã aũt carnis tẽptatio eadẽ recedẽte ſecuta ẽ. q̃ntã vir ſanctus nunq̃ꝫ fuerat expt⁹. Quandã nãq꞉ alias feminã viderat. quã malign⁹ ſpũs añ ei⁹ oculos reduxit ad memoriam. tãtoq꞉ igne ſui dei aĩm in ſpẽ ei⁹ accẽdit. vt ſe in ei⁹ pectore amoris flãma vix caꝑet. ita vt etiã pene deſerere heremũ deliberaret ex tẽptatione. ſed protin⁹ ex dei gratia in ſe reuerſus in ſpinis ⁊ vrticis nudum ſe proiecit. ⁊ ſic tẽptationẽ vicit.

De cã caſtitatis q̃ …

Poſt hec de laudibus. §. I.

De laudibus caſtitatis …

caſtitatis in cõi vidẽdũ. q̃s ad q̃nq꞉ reducere poſſum⁹ ſcḋm q̃nq꞉ ꝓprietates. Pria q̃dẽ h⁹ ṽtutis laus ẽ ꝙ int̃ ceteras ṽtutes hec pmo diabolo obſtaculũ ponit. ⁊ ceteriꝫ ṽtutib꞉ aditũ pãdit. Circa quod ẽ ſciẽdum ꝙ diabolus

conſiderãs diuiſas hoĩm ↄditões. etates ꝛ habit⁹ oportunitates diuiſimode de diuiſis eos tẽtare ſtudet. Uidẽs ẽ hĩoi naturã ad hoc viciũ ꝓnioꝛeȝ talia ſuggerit tentamẽta. qua ad tẽtãti ruinã nouerit expedire. Uñ ſenem cui vires deficiũt naturales. ꝛ neceſſaria ſunt admicula temꝑalia. tẽtat de auaricia. vtpote que in ꝓprijs deficit per extrinſeca iuuare ſe poſſit. Mercatoꝛem aſſuetũ in lucris ꝛ in comutatõibꝫ tẽtat de fraudibꝫ ꝛ ſic de alijs. Int oẽs ãt aĩe vires vis ↄcupiſcibilis in etate iuuenili ẽ debilis ꝛ infirma ad ſui refrenatõeȝ. ꝛ foꝛtis ad rebellionẽ. tũ ꝓpter nature coꝛruptõeȝ q maxĩe ꝑcipitᷣ circa ꝑtes genitaliũ. Uñ p̃im⁹ hõ peccãdo. ibi pri⁹ inoꝛdinatiõeȝ ſentijt. tũ etiã qꝛ a ꝑncipio vite voluptatibꝫ ꝛ delectatõibꝫ aſſueſcim⁹ qñ eis ↄnutriti. ſic pȝ ꝑ phm in ij. ethi. Diabolus ẽ cũ circo hoĩeȝ pubeſcere videt. ↄſiderãs ↄcupiſcibilem ꝑtẽ ead ↄcupiſcẽdã ꝓnã. ibi tẽtatõnũ iſult⁹ facer nitit: vt moꝝ iuuenẽ iã nouũ hoĩeȝ iã carnali voluptate allectũ ad ruinã trahat vicioꝝ. Pꝛio ẽ iacula qbꝫ diabolus hoĩeȝ ipugnat. vt grãȝ baptiſmale ꝑdat. ſũt carnaliũ delectatõnũ ſuggeſtiões. hõ ãt boni ꝑugil caſtrũ aliqð cuſtodiẽs dȝ loco viliori vires maioꝛes apponere; ſic ꝛ vitijs obſtaculũ obijcere. ꝛ ꝟtutibꝫ adit⁹ ꝑcludere. Et ideo ſancti viri volẽtes ꝑuenire ad ꝑfectõeȝ ꝟtutũ pꝛio conati ſũt reꝑmere carnales ↄcupias. deinde exercitijs ꝟtutum opam dare. Pꝛio ẽ ianua tot⁹ bonitatis in hoĩe eſt cuſtodia caſtitatis. Monachi q p̃mi ſub doctrina beati Marci apð egiptũ degebãt pꝛimo oĩm ↄtinẽtiã ꝑ fundamẽto hebãt. dein ſuꝑ eã ceteras ꝟtutes edificarᷣ ſatagebãt. Narrat hiero. in vitaſpᷣm q deci⁹ iꝑatoꝛ qndaȝ iuuenẽ xp̃ianũ caſtiſſimũ ↄphẽſus. iuſſit nudũ poni in loco ameniſſimo. vbi erãt floꝛes olfact⁹ inſtrõꝝ ſonit⁹. ꝛ cãt⁹ auiũ. ꝛ maĩbꝫ ꝛ pedibꝫ ligatũ. qndã puellã pulcrã ipudicã ad eũ fecit adducere. q cũ allicerer ꝛ maĩbꝫ palparet. At ille nõ valẽs ſe alr̃ iuuare liguã dẽtibꝫ ſciſſam in faciẽ illius expuẽs ↄfuſam abſcedere fecit. Sicq ille tẽtatõis victoꝛia habuit. Secũda laus caſtitatis conſiſtit in hoc q homĩ libertatẽ tribuit. ꝛ cũctas a ſe virtutes rõi ſubijcit. ad cuius euidẽtiã ꝑus ↄſiderecᷣ ↄtrã deꝑſſionẽ rõis facit viciũ luxurie. Sciẽdũ ẽ ergo q inter cetera vitia luxuria mẽtẽ magis deꝑmit. ꝛ ꝟba ſalutis faſtidire facit. Uoluptas eñi carnal ꝓpter vehemẽtiam delectatõis intãtũ hoĩem obſoꝛbet. ꝛ eũ ſenſibꝫ ſubijcit. q qcqd aliud audit vel cogitat ſibi deſipiat nimiũ affectus delectatõe carnali. Un dr̃ Eccli. xxj. Uerbũ ſapiẽs qdcũq audierit ſcius laudabit ꝛ adijciet. audiet luxurioſus ꝛ diſplicebit ſibi. ꝛ ꝓijciet poſt tergũ ſuũ. Et Oſee v. c. dr̃ de homĩbꝫ deditis carnalibꝫ. Nõ dabũt cogitationes ſuas vt reũtãtur ad dñm. qꝛ ſpũs foꝛnicatõis in medio eoꝝ ẽ. ꝛ dñm nõ cognouerũt. Magna ẽ ẽ ſeruit⁹ in qua voluptas carnal hoĩem ↄſtituit. ꝛ quaſi irremediabilis. Un dr̃ aug⁹. Qð efficaciſſimũ glutẽ ad capiẽdas aĩas ẽ mlĩer. voluptas eñi carnal cũ nimis appetitᷣ appetẽtẽ ſic glutinãdo ligat q raro aut nunq ab ea diſſoluitᷣ niſi diuina grã maxime ꝑ flagella carnalr̃ affectõ ſuccurrat. Cũ ſũma ergo diligẽtia cauendũ ẽ ne mulieris amoꝛ rõem ſuꝑet. que hoĩem tã miſerabili ſeruitute conſtringit. ꝓpter qð pulcre dicit Tulli⁹. Jllũ ego nõ liberuȝ iudicaui cui mlĩer impat. leges impõit. vocat. veniendũ eſt. eijcit. abeũdũ ẽ. poſcit. dãdũ ẽ. minatur. extimeſcẽduȝ eſt. hũc ẽ nõ tm̃ ſeruũ ſed neqſſimũ ſeruũ ego iudico. vñ in parabola de cena magna cũ tres fuerĩt inuitati. pꝛim⁹ deſignãs ſuꝑbos ſe excuſauit. Silr̃ ꝛ ſecũdus deſignãs auaros. Sed tertius ſignãs luxurioſos. nec iuit nec ſe excuſauit. ad ſigndũ q carnal voluptas ita hoĩem implicat ꝛ ſubmergit q cũ ad cogitãdũ aliqd impotentẽ reddit. Luc. xiiij. Cũ alex. mag. audit a fama diogenis ꝛ eũ viſitaſſet phs ei ñ aſſurrexerit. Cui alex. Jmꝑatoꝛ ſũ oꝛbis ꝛ tu mihi nõ aſſurgis. Cui phs. Nequaq verũ eſſe aſſerẽs. Carnalis ↄcupia. gula. ꝛ ſuꝑbia dñe tue ſũt ꝛ ancille mee qꝛ tibi dñantur. ꝛ ego virtutibꝫ eas vici. ergo ſeruus es ſeruoꝝ meoꝝ. qð ↄfeſſus ẽ alexander veruȝ eſſe.

Tertia laus huius ꝟtutis ↄſiſtit in decoꝛe ſingularis pulcritudĩs q in aĩa cauſat. Ubi ſciendũ ẽ q ſicut docet Dyoni. iiij. c. de diui. no. ad rõem pulcritudinis duo requirũtur. ſ. claritas ꝛ ↄſonãtia. i. debita ꝓpoꝛtõ. Dicimus eñi coꝛp⁹ humanũ pulcꝝ cũ mẽbꝛa habȝ bene ꝓpoꝛtionata cum quadã debite coloꝛis claritate vel qualitate. Pulcritudo aũt ſpũalis ſilĩ mõ in hoc ↄſiſtit q oĩs anĩe vires ſunt ſibijnuicẽ ↄſonãtes in actibꝫ diuſaruȝ virtutũ ſcꝫm refulgentiã rõis. Jpã eñi ſuo lumĩe cunctas anie virtutes illuſtrat ꝛ ꝑficit. eaſq in vltimũ finem oꝛdinãdo dirigit. Ultimus aũt virtutũ finis ẽ ðs q ẽ ſumme pulcer. vniuerſoꝝ ↄſonantie ꝛ claritatis cauſa exñs. ſicut dic̃ Dioni. Licet aũt pulcritudo quedã in oĩ virtute inueniatur. vt patet ꝑ Aug⁹. in li. lxxxiij qſtionum: ſpẽalr̃ tñ caſtitati hec ſpũal pulcritudo attribuitᷣ. Jpa eñi ꝑcipue quãdã ↄſonãtiã i hoĩe ↄſtituit. ꝑ h̃ q carnẽ ſpiritui ſubijcit. Et ſp̃s a carnalibꝫ liber exiſtẽs ceteras anime vires ſub qdã moderamĩe regit. Jdẽ hoĩem clarum reddit ꝑ hoc q id qð eſt ĩ eo turpiſſimũ ꝛ indecẽtiſſimũ repellit cohibendo brutales voluptates que claritatem rõis extinguũt. ꝛ ideo pctã intẽperãtie ſcꝫm phm ſũt maxime exꝓbꝛabilia: q etiã ſcꝫm Grego. ſũt maioꝛis infamie q peccata ſpũalia. licet poſſint eſſe maioꝛis culpe. Pꝫ ẽ q caſtitas facit hominẽ decoꝝ ꝛ honoꝛe dignũ. Intẽꝑãtia ꝟo exꝓbꝛoſũ ꝛ vtilẽ. Uñ ipa ẽ veſtis de biſſo ſcꝫm illð ꝓuerb. vl. Biſſus ꝛ purpura indumẽtũ ei⁹. Biſſus eñi genus lini cãdidiſſimi. Uñ ꝛ btã Cecilia ne pulcritudinẽ ſue virginitatis amitteret cãtãtibꝫ oꝛganis ꝛ veſtibus deſuꝑ auro textis ſubtus aũt cilicio induta dñȝ exoꝛabat. Fiat dicens coꝛ meũ ꝛ coꝛp⁹ meũ immaclatũ. ꝛc̃. Silr̃ Agnes deſpiciebat filiũ ꝑfecti. q eã volebat ĩ vxoꝛẽ vt pulcritudinẽ ꝟginitatis ↄſeruaret: martiriũ ſuſtinuit. Quarta laus caſtitatis eſt q ipa inter ceteras ꝟtutes magis ad ſciam diſponit. Ubi ſciẽdũ ẽ q qdiu paſſiões nõ ſedatᷣ vires ſenſitiue que opatiõi intellect⁹ deſeruiũt impure ſunt. ꝛ ad opatões ꝓpꝛias inhabiles: Sedatis aũt paſſionibꝫ ĩ motiõibꝫ ſpirituũ ꝛ ſanguis bullitiõibꝫ ceſſantibꝫ ꝑdictis ꝑdicte ꝟtutes in ſuis actibus figurãtur. ꝛ tũc intellectus q ab eis recipit ad ſciaȝ hndã ꝑfecti⁹ illuiatᷣ. vñ dr̃ phs. vij. phiſ. Aĩa fit ſapiẽs ſedẽdo ꝛ quieſcẽdo. vl ſedẽdo tm̃ ſcꝫm aliã lr̃am. Qñ eñi hõ tumultus paſſionũ nõ ſentit aĩa in ſeipã quieſcit. ꝛ tũc qſi ſedẽs facilr̃ ſciam inuenit. Cũ ẽ caſtitas ſit paſſionũ ſedatiua ꝛ refrenatiua. pꝫ qꝛ multũ hȝ ad ſciam diſponere. Jn cui⁹ figurã legitᷣ q Salomõ fec̃ ſibi thronũ eburneũ in q ſedebat ad iudicandũ. Thron⁹ ẽ ſedes iudicãtis. ꝛ ſignt ſapiam. ebur ꝓpter ſui cãdoꝛẽ ꝛ incoꝛruptionẽ ſignificat caſtitatẽ. qꝛ ſcȝ ſapiẽ amica eſt caſtitas. Grego. naſo. de ſeipõ ait. Cũ ſignaclm caſtitatis integre cuſtodiẽs phie ſtudijs adhuc iunioꝛ apð athenas floꝛerẽ vidi ꝑ ſopoꝛẽ ſedẽti mihi ꝛ legenti. duas decoꝛas dextra leuaq ↄſediſſe ſcias. qs ego caſtitatis inſtinctu toꝛuioꝛi oclo ↄſpiciẽs q nã eẽnt ꝛ qd ſibi vellẽt inqſiui. At ille me familiari⁹ cõplectẽtes aiũt. Ne moleſte accipias iuuenis noꝛe tibi ꝛ familiares ſum⁹. Altera ex nob ſapiẽtia. Altera dicitur caſtitas. ꝛ miſſe ſum⁹ tecũ habitare qꝛ nobis in coꝛde tuo iocũdũ habitaclm ꝑpaſti. De Johãne etiã euãgeliſta dr̃ q ꝓpter ꝟginitatẽ datũ ẽ ei alti⁹ de diuĩs miſterijs ꝛ cognoſcere ꝛ ſcribere. ꝛ btũs Thom de aqno etiã ſapiã mirabili claruit ꝟgĩtate vult⁹. Quĩta laus h⁹ ꝟtutis ẽ q ꝑ ceteris ꝟtutibꝫ ipa ſinglariter hominẽ dei familiarẽ ꝛ amicũ ↄſtituit. vñ ſciẽdũ q natura diuina ẽ puriſſima ꝛ mũdiſſima ꝓpter ſui excellẽtias

ꝛ nobilitatē. Delectaṫ aūt vnūquodq; i ſuo ſiſi. Puritas
ḡ in creatura rōnali eſt deo gratiſſima. in q̄ tāq; i ſuo cō/
ſimili ꝯgaudet ꝛ q̇eſcit. Un̄ de celeſti ſpōſo dr̄. Cant. iij.
q̄ paſciṫ inter lilia. i. puritate delectaṫ. Et hinc eſt q̄ illi
q̇ ꝟtute ꝟginitatis p̄diti ſunt. mag̃ fuerūt cū deo ꝯiun/
cti. ſic̄ pꝫ de Joh. euā. quē xp̄s ꝟginē de nuptijs vocans
ſupra pect⁹ ei⁹ recūbere voluit. vbi icarnati ꝟbi ſecreta i
tellectu acutiſſimo penetrauit. Hūc dn̄s i cruce pēdens
virgis mr̄is cuſtodē ꝛ tāq; filiū loco ſuo dereliq̄t. q̄ totū
merito puritatis ei⁹ aſcribēdū eſt. Un̄ de ip̄o ſingul'r dr̄.
Hic eſt diſcipul⁹ ille quē diligebat ih̄s. Soli ḡ virgines
familiares ꝛ xp̄i ſodales dicūṫ. Et iō ſignanter de eis dr̄
Apoc. xiiij. Sequūṫ agnū quocūq; ierit. Precipue aūt
ſequiṫ mr̄ ei⁹ ꝟgo maria. In h⁹ figurā dicūt ſ̄m dauid
Queram⁹ dn̄o nr̄o regi adoleſcētulā ꝟginē. ꝛ ſtet corā re
gi ꝛ foueat eū ꝛc̄. iij. Re. j. Qđ de ip̄a matre xp̄i intelligi
poteſt.

Cōſequēter reſtat vi/ .§. II.

De cauſis deſtructi/ uis caſti/ tatis

dere de cauſis ꝯferētib; ad caſtitatē. Ut aūt manifeſti/
or fiat nr̄a doctrina. p̄mittem⁹ deſtructiuas cās q̇b; ſin
gulis ꝯ oppoſitas ꝯſtructiuas adiūgem⁹. Pn̄t aūt h⁹ cāe
in ſūma. iiij. aſſignari. Pria q̇dē cā deſtructiua caſtitatꝫ
eſt ociū. Ubi ſciēdū eſt q̄ anim⁹ hoīs ſp̄i aliq̇ delectari
appetit. Cū aūt ad opa ꝟtutis nō aſſueſcit. i eis minime
delectari p̄t. q2 vbi nō eſt opatio. nō p̄t eſſe delectatio. cū
delectatio opatōꝫ ꝯſequaṫ. ſic̄ pꝫ p̄ ph̄m. iiij. ethi. Qua/
ꝓpter neceſſe ē vt dr̄ Gre. q̄ ad terrena flectaṫ. ꝛ i eis de/
lecteṫ. Sēſibilia ei cū ſenſibilib; offerūṫ. ſenſuales hoīes
facil'r ad ſui appetitū alliciūt. maxie qn̄ opib; ꝟtutū n̄ va
cāt. Inṫ oīa āt ſenſibilia bona ad q̄ cito anim⁹ iclinaṫ ſūt
oblectamēta carnalia. q̄ vehemēter appetitū inclināt ad
ea cōcupiſcēda. Cauſa vero oppoſita caſtitatꝫ cōſtructiua
eſt occupatō circa aliq̇đ op⁹ virtutꝫ. Inter alias aūt occu
patiōes efficaciſſima eſt q̄ circa ſtudiū ſacre ſcripture ver
ſaṫ. Ipa em̄ mentē cōtra errores illūinat. Un̄ dn̄s cōtra
errātes iudeos dicit. Scrutamini ſcp̄turas. ip̄e ei teſtīo/
niū p̄hibēt de me. Itē cōtra tētatōnes diaboli hoīem ar
mat. Un̄ ſaluator nr̄ ab eo tētat⁹ tripliciṫ ſacre ſcp̄ture te
ſtīo ſe defendit. vtꝫ Mat. iiij. Itē accidioſā mētē refouet.
ꝛ in q̇dā ſp̄uāli ſolatō eā enutrit. Un̄ ſeniores iudeoruꝫ
ſpartiatꝫ ſcribētes dixerūt. Nos habem⁹ ſolatō libros ſan
ctos q̇ ſūt in manib; nr̄is. Sacra igiṫ ſcp̄tura mentē ſtu
dētꝫ caſtā reddit ꝛ pudicā. vn̄ dr̄ Jac. iij. Sapia q̄ deſur
ſū eſt p̄mū q̇dē pudica eſt. nā ei⁹ exerciciū carnis cōcupi
ſcēciā rep̄mit. ꝛ p̄ tāto ꝯgrue ſpōſa vocaṫ ſ̄m illđ Ecc. v.
q̄ſiui mihi ſpōſaꝫ aſſumere. ſ. diuiaꝫ ſapiaꝫ. Scđa cauſa
deſtructiā caſtitatꝫ eſt maloꝝ ſocietaſ. Ad ſingl'a q̇ppe vi
cia hoīes incliāṫ exēplo maloꝝ ſocioꝝ. ꝓpter qđ admo
net ſapiēs Prouer. xxij. Noli eſſe amic⁹ hoī iracūdo. neq;
ambules cū hoīe furioſo. nec diſcas ſemitas ei⁹. p̄cipue
cū carnales hoīes eos q̇s ſocios h̄nt exēplo ſuo ad car/
nis illicita faciliṫ trahāt. Qđ quidē ex duplici cā ꝯtin/
gere pōt. Primo q2 ſocietas hoīm maxie iuuenū vt plu

q̄ ſtudiū ſacre ſcri/ pture ad caſtitatē ꝯfert

Rō quare ſocietaſ maloꝝ deſtruit caſtitatē. eſt duplex

rimū motiuū h̄nt ip̄m delectabile. qđ maxie eos moue
re habet ad ſil' ꝯuiuendū. Delectabile aūt qđ eſt in acti
bus venereis multū mouet iuuenilē etatē. ꝛ iō coꝝ ꝟba
ꝛ facta frequēter circa carnis delectabilia ꝟſanṫ. ꝓpter qđ
q̄ talib; ſe adiungūt ad carnalia opa faciliter ruūt. Un̄
ſcriptū eſt Ecci. xix. q̄ ſe adiūgit fornicarijs erit neq;. Et
apl'us. j. ad Co. v. loquēs de fornicario dr̄. Neſcitis qm̄
modicū fermentū totā maſſam corrūpit. Cā ꝟo huic op
poſita caſtitatis ꝯſtructiua eſt elōgatio ab hmōi ſocieta
tib; ꝛ ꝯuerſari cū honeſtis ꝛ morigeratis. Ubi ſciēdum
eſt q̄ bonoꝝ ſocietas ad tria valet. q̄ tāto caſtitatē ſecuri
orē reddūt q̄ntū hoīem circa vtilia occupatū ab illicitis
fortꝰ retrahūt. Primo ḡ valet ad ſolatiū ꝯ tediū natu/

De vtilitate bone ſocietatis

re. Hō naturaliter eſt aīal ſociale ꝓpter qđ neceſſario ad
amiciciā inclinaṫ. Un̄ oñdit ph̄s. viij. ethi. q̄ om̄es ho/
mines amiciciā querunt. ſenes q̇dē ꝓpter vtile. Juuenes
aūt ꝓpter delectabile. Uirtuoſi ꝟo ꝓpter illud q̄ iſti ꝓpṫ hone/
ſtum. Quelibet tn̄ hmōi amicicia delectatōem includit
Nā ſenes delectāṫ de ꝯferēti vtile. ꝛ ꝟtuoſi de honeſtate
ꝟtutis. Ois ḡ amicicia delectatōꝫ includit. ꝛ eſt ad ſola/
tium nature. Un̄ Amb. dr̄ in. ij. de offi. Pulcra eſt ſocie
tas ſenioꝝ ꝛ adoleſcētiū. Alij teſtimonio alij ſolatio ſunt
alij magiſterio. alij delectatiōe. vt de Moyſe ꝛ ioſue. de
abraā ꝛ loth. de helya ꝛ heliſeo pꝫ. Hi ſiquidē ſcī patres
ꝯtuberniū ꝛ ſolatiū amicabilis ſocietatis nō recuſarūt.
Mag̃ fuit amicicia inter dauid ꝛ ionathā. Un̄ eo i p̄lio
occiſo dauid amare flens dicebat. doleo ſup̄ te frater mi
ionatha decore nimis amabilis ſup̄ amorē mulieꝝ. ſic̄
mater vnicū amat filiū ita ego te diligebā. ij. Regum. j.
Tertia cauſa deſtructiua caſtitatis eſt turpiloquiū. car/
nalia em̄ colloq̇a ꝛ viliū hiſtoriaꝝ narrationes animos
tā audientiū q̄ narrantiū reducūt ad ꝯſiderandū ea de
quib; eſt ſermo. ꝯſideratio aūt reꝝ viliū ac eaꝝ intellectu
alis inſpectio. faciliter affectū inclinat mētis. ꝛ vires frā/
gendo corrūpit. Un̄ apl's. j. ad Co. xv. Corrūpunt bo/
nos mores colloq̇a mala. ꝓpter qđ ammonet ad Ephe.
v. dicēs. Fornicatio ꝛ oīs immūdicia aut auaricia. nec
noīeṫ in vobis ſicut decet ſanctos ꝛc̄. aut turpitudo aut
ſtultiloquiū aut ſcurrilitas. q̄ ad rē nō p̄tinēt. ſed magis
gratiaꝝ actio. Quarta cā deſtructiua caſtitatis eſt viſus
et amorē mulierū. Et
coꝝ. quib; anim⁹ hoīs emolleſcit ad amorē mulierū. Et
p̄cipue hec ſunt tria. ſ. eaꝝ aſpect⁹. frequēs cū eis colloq̄
um ſeu ꝯtuberniū. ꝛ muneruꝫ hincinde ſuſceptio. Circa

De curioſitate ſine euagatiōe oculoꝝ

aſpectū mulieꝝ eſt ſciendū q̄ ſenſus viſus p̄ ceteris ſen/
ſib; habet tria. p̄mo plurimas reꝝ differētias nobis de/
monſtrat. ſicut dicit ph̄s. j. metha. in p̄ncipio. Ex viſiōe
aūt reꝝ multaꝝ viciū curioſitatis oriṫ. q̄ eſt quedā deor
dinatio intellect⁹. ꝓueniēs ex inordinato appetitu cogno
ſcendi ꝛ vidēdi multa. ſiue ſint vtilia ſiue iutilia ſiue cō/
ferentia ſiue ad rē nō p̄tinentia. cū aūt aliq̄s multa iтue
tur ꝛ oculos vndiq; porrigit. neceſſe eſt vt aliqualiṫ ad
hmōi anim⁹ inclineṫ. ꝛ tūc intellect⁹ importune ſe offert
ad illa ſcienda. hec aūt eſt magna cordis vanitas. et vi/
ſus eſt porta p̄ quā tot noxia p̄ſentanṫ. q̄ mentē illaque
ant diligēti clauſura eſt cohibēdus. ne p̄ inſpecta queq;
vana euageṫ. Un̄ Ecci. ix. Ne reſpicias mulierē mltiuo
lam ne incidas in laqueos ei⁹. Legiṫ dinā violatam fu
iſſe. q2 curioſa fuit videre mulieres regiōis. ad quam p̄r
eius Jacob nup̄ aduenerat. Gen̄. xxxiiij. Scđo frequēs
ꝛ familiare colloquiū cū muliere hꝫ caſtitatē corrump̄e.
Ubi ſciendū eſt q̄ verbū mulieris in ſacra ſcriptura cō/
paraṫ rheti igni ꝛ gladio acuto. Et hoc ꝓpter tria mala
q̄ ex familiari colloq̇o mulieꝝ cauſanṫ. Primo em̄ blan/
diroie ſunt mulieres. ꝛ verba mēdacij paruipēdūt ꝓpṫ
qđ hoīem cū quo frequēter colloquiū habēt. fallaci adu
latione p̄uertūt. ꝛ cū a vero rōnis iudicio faciliter deuia
re faciūt. Et qm̄ ad hec mulier dr̄ hoīem irretire. Prou.

q̄ verbū mulieris ꝯgaṫ h...

vij. Irretiuit inde eū multis ſermonib;. De ſalomone dr̄
q̄ mulieres auerterūt cor eius. ꝛ intm̄ oculos mētis ei⁹
excecauerūt. q̄ eū vſq; ad inſaniā idolatrie deduxerunt.
iij. Re. xj. Tertio muneꝝ interuētio habet caſtitatē corrū
pere. maxime quando ex parte viri mulieri offeruntur.
que ad munera citius alliciaṫ. Habet em̄ mulier conſiliuꝫ ſcul' qu
debilius ꝛ affectū promtiorē q̄ vir. Studet etiā ad habē
dum p̄cioſas veſtes ꝛ alia ad ornatū p̄tinentia. ꝛ cum a
ſe frequenter non habeat vt ꝯcupita aſſequaṫ ad mune
ra faciliter inclinaṫ. Hec aūt ſumope cauere debet caſt⁹
amor. Unde Hiero. Crebra munuſcula ꝛ veſtes ori ap/
plicatas. ac deguſtatos cibos blandaſq; ac dulces l'ras
ſanctus amor non habet.

De mu... corrūp... caſtitate

Quãtũ aũt ad quar⸗.§.III.
tũ cũ q̃rit̃ vtrũ caſtitas ſit in p̃cepto. R̃ndet̃ q̃ ſic. Vñ
apl's.ij.ad Cori.iiij.exhibeam⁹ noſmetipos ſic dei mini
ſtros in caſtitate.⁊ ad Hebre. Fornicatores ⁊ adulatores
iudicabit ds.i.ↄdemnabit. Et hoc qꝛ agũt ↄ̃ caſtitatẽ.
nõ aũt tenet̃ quilibet ad quẽlibet gradũ caſtitatis ſ₃ ad
aliquẽ. Vñ ſciẽdũ ẽ q̃ triplex eſt gradus caſtitatis. ſc₃
cõiugalis. vidualis. ⁊ virginalis. Unde ⁊ Beda ĩ omel'a
Bona ẽ caſtitas cõiugalis: melior ↄtinẽtia viduali: opti
ma p̃fectõ ṽginalis. Et de illis etiã ſcribit̃ in decre. diſ.
xxx. Si q̃s viroꝝ.§. Hec ſcripſimus. ⁊ infra. Nos virgi⸗
nitatẽ cũ humilitate admiramur. ⁊ ↄtinẽtiã cũ caſtitate
⁊ religionẽ acceptiſſimã deo dicimus. ⁊ renũciatõem ſe⸗
cularũ negotioꝝ atq₃ actuu₃ cũ humilitate ap̃bando
laudamus. Et nuptiarũ vincl'm q̃d ſ̃m caſtitatẽ p̃du⸗
rat cõp̃robamus. Huic aũt triplici gradui caſtitatis cor
reſpõdet triplex fructus. vt oñdit̃ Mat. xiij. p̃ parabo⸗
lã xp̃i dicẽtis. Semẽ q̃d cecidit ĩ terrã attulit fructũ. ali
ud triceſimũ. aliud ſexageſimũ. aliõ cẽteſimũ. Ubi nota
q̃ terra bona ẽ creatura ratõnal' ſeruãs caſtitatẽ q̃ ad h̃
vt fructificet oportet vt ſit cultiuata vomere ſeu ligõe pe
nitẽtie ⁊ ↄfeſſiõis. irrigata aq̃s lacrimoſe orõis. irradia⸗
ta ſole debite cognitõis. Semẽ aũt ẽ verbũ dei. q̃d q̃dẽ
iacit̃ a p̃dicatore p̃ deuotõnẽ ⁊ p̃poſiti in bono firmatõe₃
naſcit̃ p̃ op̃is executõnẽ. Fructus aũt q̃ ſequit̃ ex hac ter
ra ſata ſ̃m b. Tho. in. iiij. diſ. xlix. ſignificat p̃miũ q̃d de⸗
bet̃ homĩ ex hoc q̃ a carnali vita ĩ ſp̃ũalẽ trãſit. ſic fruct⁹
dr̃ materialr̃ id q̃d expectat̃ p̃ ſeminatõem vl' alios mo
dos v̄ſus celũ tẽdẽs ⁊ terrã deſerẽs. Propterea aũt v̄tu
ti caſtitatis dr̃ r̃ndere fructus magiſq₃ alij virtuti. qꝛ ip
ſa caſtitas hoĩem liberat p̃cipue a ſubiectõne carnis. nã
p̃ delectatões venereas aĩa p̃cipue carni ſubdit̃ quaſi
terre infixa. adeo vt ĩ actu carnali impoſſibile ſit aliq̃d
intelligere ſ̃m p̃hm. viij. ethi. Quãuis aũt vis ſementi⸗
na ſit efficax ad ↄuertẽdũ humores terre in ſuã naturã.
tñ q̃tõ hec virtus ſemĩs ẽ efficacior. ⁊ terra ad hoc para
tior. tãto fructus ſequit̃ vberior. cũ vt dcm̃ ẽ ſemẽ ſp̃ũa⸗
le ſit v̄bũ dei q̃tomagis aliq̃s ex hoc ↄuertit̃ ĩ ſp̃ũalem
vitã a carnali actõe recedẽs. tãto in eo maior ſequit̃ fru⸗
ctus verbi. Et qꝛ magis recedit q̃s in viduitate a corpo
ris op̃e q̃ a cõiugio. qꝛ vbi ↄiunx abſtinet a ſua. ↄtinens
ſe abſtrahit a nõ ſua ⁊ ſua. quã. ſ. poſſet habere ĩ ↄiugio
vnde fructus in duplo reddet̃ viduis. Et qꝛ virgo abſti
net ſe in futurũ ⁊ p̃teritũ ab omĩ voluptate ⁊ corruptõe
ideo ei redditur fructus cẽteſim⁹. q̃ numer⁹ addit. xl. ſup̃
lx. Quadragenarius aũt ↄſurgit ex denario quater mĺ
tiplicato. Quaternarius aũt q̃ ẽ numerus q̃dratus de
ſignat ſoliditatẽ incorruptõis quã habet v̄go p̃ ceteris.
Itẽ iſti numeri fructuũ cõueniẽter adaptant̃ p̃dictꝫ gra
dib₉ caſtitatis. Nã poſiti ad man⁹ ſ̃m algoriſtas figu⸗
rãt ip̃os ſtatus ſ̃m Bedã. Nã trigenarius ſic formatur
vicꝫ p̃ cõiũctõnem ſũmitatũ pollicꝫ cũ indice q̃d figurat
ipam ↄiũctõem ⁊ quaſi deoſculatõem ↄiugatoꝝ. Sex⸗
agenarius v̄o format̃ p̃ hoc q̃ index ſupponit̃ ⁊ iacet ĩ
medio pollicis q̃ oppĩmẽs eũ. Et ſignificãt ipa₃ oppſſio
nẽ vidualẽ quã patiũtur in m̃do. Cẽteſimus v̄o nume
rus nõ in ſiniſtra manu vt ceteri ponũtur. ſed in dextera
que ſignificat vitã btãm. vbi neq₃ nubẽt neq₃ nubẽtur:
ſed ſũt ſicut angeli dei ab omĩ corruptõe liberi. q̃d cõpe⸗
tit virginib₉. In iſto triplici ſtatu ſe rep̃it v̄go btã. vt ſit
cũctis exẽplar. Nã in ↄiugio cũ fuit ioſeph deſpõſata p̃
verba de p̃ñti vbi cõſiſtit eſſentia matrimonij ſ̃m btm̃
Tho. q̃uis nõ fuerit ſecuta copula carnis. vbi ẽ cõpleta
p̃fectio ſignificatõnis. In viduitate ſe rep̃it tempe paſſi
onis filij. Credit̃ enĩ tũc iã mortuũ fuiſſe Joſeph. Pro⸗
pterea forte chriſtus eã cõmẽdauerat Johãni ex q̃ ſpõ⸗
ſo carebat. in virginitate aũt ſp̃ p̃mãſit. nã vt dr̃ Aug⁹.
xxvij. q. ij. Btã maria p̃poſuit ſe cõſeruaturã votũ virgi
nitatis in corde. ſed ip̃m virginitatis votũ nõ expreſſit
ore. Subiecit ſe diuine diſpõi. dũ p̃poſuit ſe p̃ſeueraturã
rã v̄ginẽ niſi ei ds al'r reuelaret. Poſtq̃ v̄o filiũ genuit
ſc₃ ex ſp̃ũſãcto p̃manẽs virgo. q̃d corde ↄcepat votum:
ore exp̃ſſit. Et vterq₃ ſc₃ ipa cũ Joſeph in virginitate p̃⸗
mãſit. Ad p̃batõem caſtitatis ↄiugal' fac̃ q̃d dr̃ ad He⸗
bre. vl. Honorabile cõnubiũ ⁊ thorus ĩmacl'atus. Et pã
nucius ĩ Niceno ↄcilio dixit caſtitatẽ eſſe cũ p̃pria ↄiuge
ↄcubitũ. xxxj. di. Nicena. ⁊ Innocẽti⁹ terti⁹ inq̃t. Nõ ſo⸗
lũ v̄gies ⁊ ↄtinẽtes. verũetiã ↄiugati p̃ fidẽ rectã ⁊ ope
ratõem bonã placẽtes deo ad eternã merẽtur beatitudi
nem p̃uenire. ex̃ de ſũ. tri. ⁊ fi. catho. c. j. Ubi tria notant̃
p̃ q̃ p̃ueniũt ad btitudinẽ. ſ. ſinceritas in credendis. ibi p̃
fidẽ rectã. Integritas ĩ agẽdis. ſ. ſeruãdo p̃cepta. ibi ope
ratõe₃ bonã. Unde ⁊ ip̃e numerus trigenarius deſignãs
ſtatũ ↄiugalẽ reſultat ex ternario ſignificãte fidẽ trinita
tis. ⁊ denario ſignificãte obſeruatõem decalogi. Tertiũ
eſt ſimplicitas in diligendis. vt ſc₃ totũ referat̃ in deu₃.
ibi placẽtes deo. q̃ ſignat̃ in ↄiunctõne digitoꝝ adinui⸗
cem. cũ ſc₃ numerus trigenarius ponit̃ ad manus.

Tria aũt faciunt ad .§.IIII
cõmendatõem ſtatus ſeu caſtitatis ↄiugalis. Et primo
quidẽ qꝛ a d̃o h₃ inſtitutõem ⁊ ap̃batõem. Nã in ſtatu
innocẽtie ↄiugiũ inſtituit ⁊ in paradiſo terreſtri. Poſt⸗
modũ incarnatus vocatus ad nuptias cũ diſcipul' pre
ſente matre. p̃mo ipas miracl'o ↄſecrauit. Caſtitas autẽ
inſinuat̃ ex eo q̃ adã in ſp̃ũ dei loquẽs ait. Erũt duo in
carne vna. nõ dixit tres vl' quatuor. q̃d referẽs chriſtus
Math. xix. ſubdit. q̃s g̃ ds ↄiunxit hõ nõ ſep̃et. ſ. alteri
adherẽdo. Secũdũ ẽ qꝛ habet ſublimẽ ſignificatõem.
Unde apl's loquẽs de matrimõio ait Hoc aũt dico ma
gnũ ſacramẽtũ in xp̃o ⁊ eccl'ia. vñ ⁊ rõe huius ſignifica
tionis dr̃ m̃rimoniũ maximũ ſacramẽtũ in chriſto ⁊ ec⸗
cleſia. qꝛ ſignificat ſacratiſſimas res. ſ. vnionẽ chriſti cũ
eccl'ia ⁊ aĩe cũ deo. ↄtra q̃d facit violãs talẽ caſtitate₃.
Tertiũ ẽ qꝛ p̃bet m̃ltiplicẽ fructificationẽ. Et p̃m⁹ fru
ctus eſt ↄſecutõ prol' p̃ quã ↄſeruat̃ genus humanum.
Unde ⁊ p̃ Noe cũ filijs vxoratis rep̃atus ẽ mũdus qui
diluuio perierat reſtaurant̃ ⁊ ruine ⁊ numeri angeloꝝ
ſaltẽ ex multiplicatõne pueroꝝ in illa etate decedẽtium
⁊ naſcũtur virgines q̃ tenẽt vitã regni celoꝝ. Vñ Hier.
Laudo ↄiugiũ. ſ₃ qꝛ niſi virgines generãt. lego d̃ ſpinis
roſam. de ↄcha margaritã. Secũdus fructus ẽ vita⸗
tio fornicatõis. Vñ apl's. j. ad Corin. vij. Propter forni
catõem ſc₃ vitãdã vnuſquiſq₃ ſuã accipiat. ſ. vxorẽ. cum
enĩ nõ quilibet ſit aptus ↄtinere ſe ab omĩ voluptate ve
nerea: p̃uidit ds humane infirmitati p̃ viã ↄiugij. Vñ
apl's ad Corin. vij. Melius ẽ nubere q̃ vri. Tertius
eſt dilatatõ charitatis ⁊ multiplicatõ pacis. nã p̃ ↄiugi
um vnũ multi efficiũtur amici ⁊ affines. ⁊ tollũtur m̃l⸗
ta ſcãdala. ⁊ vitant̃ p̃icula. vt p₃ in Heſter aſſuero ↄiu
gata p̃ quã p̃ſeruatũ ẽ genus iudeoꝝ ab exterminio ſuo
Quartus ẽ decoratio ciuilitatis. multa enĩ ſũt p̃tinẽ
tia ad pulcritudinẽ ciuilitatis que viri ex ſe facere neſci⸗
rẽt aut non poſſent. vt gubernare domũ. ⁊ m̃lieres abſ⸗
q₃ viris male ſe regere poſſent. ⁊ plura alia. Tria aũt ſũ⸗
op̃e dñt caueri in hui⁹ ſtatu q̃ ſunt ↄtra caſtitatẽ. Pri
mũ eſt amor inordinatus alterius ad alterũ. Vñ Hiero
nim⁹. xxxij. q. iiij. Origo quidem honeſta erat amoris:
ſed magnitudo deformis. Unde et Sixtus Pitagori⸗
cus in ſententijs. Adulter ẽ inq̃t in vxorẽ ſuam amator
ardentior. in aliena quippe vxore omnis amor turpis ẽ
in ſua nimius. Secũdũ q̃d debet caueri eſt inordina
tio actuũ vſus ipius matrimonij. circa boc ponit̃ q̃da₃

De tripli⸗ci g̃du caſ⸗titatis.

De tripli⸗ci fructu gradui caſtitatũ cor⸗reſpõdẽti

De btã v̄⸗gine q̃ fu⸗it in iſto triplici ſta⸗tu.

De tribus ſtatũ con⸗iugalẽ cõ⸗mẽdãtib₉

De q̃dru⸗plici fru⸗ctu ſtatus ↄiugalis.

De trib⁹ q̃ cauẽda ſũt in ſta⸗tu ↄiuga⸗li.

vitrus que dr̄ pudicicia.que hoīem refrenat circa huiuſ
inordinatōes. Vñ Hiero. Jpa opa nuptiaꝝ ſi nō ſecun
de ꝛ cū honeſtate quaſi ſub oculis dei fiāt. ꝛ vt tm̄ libe-
ris ſeruiaꝛ immūdiciā ꝛ luxuriā noīauit apl's cum dicit
Omis imūdicia aut luxuria nec noīeꝛ ꝛc.xxxij.q.iiij. Jn
eo. Tertiū qđ debet caueri eſt fractio fidei alteri⁹ ad alteꝝ
vt nulla occaſiōe alteri adhereat. Nec cauſa plis ſuſcipi-
ende ſi ſit ſterilis.ſic nec Jſaac ad aliā acceſſit. Rebecca
vxore diu ſterili pmanente.nā ꝙ abraā ad ancillā acceſ-
ſerit agar. ꝛ Jacob plures habuerit vxores. fuit illud ex
ſpeciali diſpenſatōe ꝛ reuelatōe ſpūſſcti ꝓpter diuerſas
cauſas.vt habeꝛ.xxxij.q.iiij. Recurrat.ꝛ.§.ſequēti.neqꝫ
cauſa timiditatis vl' de morte vel de fama pmittere de-
bet ſe ab altero cognoſci.ſic fecit Lucretia nobil' romana
a tarqni filio. Vñ nec excuſaꝛ ab adulterio ſm Aug'.in
pmo de ciui.dei.vñ ꝛ laudabiliter ſuſanna poti⁹ ſe volu
it exponere piculo mortis ꝛ fame. q̄ȝ ſenib⁹ aſſentire. vt
habeꝛ Dañ.xiij. Nec cā infirmitatis.ſ.corpalis.ſcȝ cū al-
ter coꝝ eſt infirm⁹.nec infirmitatis ſpūalis. videlicet ſi
ꝯſci⁹ ſibi fidē fregerit adulterādo.nō ei hȝ hic locū regl'a
Frāgēti fidē.fides frāgaꝛ eidē.

Quantum ad caſtita-.§.V.

tem viduale dicit apl's.j.ad Thi.v. Uiduas honora. q̄
vere vidue ſunt. Notandū pmo ꝙ ſm Albertū in ſūma
de quattuor coequeuis. Nomē vidue multipl'r dr̄. Eſt
De tripli-ci viduitate
eñ vidua Primo q̄ vidua eſt corpe.ſȝ mēte nupta.id eſt
hñs ꝓpoſitū ꝯiugij.ꝛ cōputaꝛ inter viduas i matrimo-
nio.qꝛ caſtitas magis ꝯſiſtit in mente q̄ȝ in corpore. nec
huic debeꝛ fruct⁹.lx.id eſt.illud ſpeciale gaudiū i regno
dei.qđ vere viduis reſeruaꝛ. Scđo mō diciꝛ vidua. q̄ ē
vidua corpe ꝛ mēte.ꝛ hec vocaꝛ vere vidua ab apoſtolo
vbi dicit. Uiduas honora q̄ vere vidue ſunt. Et talem
viduā cui debeꝛ fruct⁹.lx.ponit in ſtatu viduitatis vo-
tum ꝛ ꝓpoſitū ſic pmanēdi ꝓpter deū.ꝛ nō ꝓpter onera ma
trimonij deuitāda. Tertia dr̄ vidua corpe ꝛ mēte aut au
xilio terreno.ſicut bone paupes vidue. Et de hac dicit
apoſtol⁹.j.ad Thi.v. Si q̄s fidelis habet viduas mini
ſtret illis.ꝛ nō grauet eccl'ia.vt his q̄ vere vidue ſunt ſuf
ficiat. Jlle aūt tales alebanꝛ in ꝯgregationib⁹ ab eccia.
ꝛ erāt in locis religioſis ꝯgregationib⁹ ſanctoꝝ.ꝛ ſerui-
ebant eccl'ie. Et his multo magis debeꝛ fructus.lx. Ad
ſtatū aūt viduale tria ſunt inducēda. Primū eſt exēplū
De trib⁹ inducētibus ad ſtatuȝ viduale
creature irrōnalis.vt ei legiꝛ i li.de natura animaliū.tur
tur vni mari aſſociaꝛ in tota vita ſua. verecūdia aūt eſt
hoīem nō facere qđ facit brutū. Secundū eſt expimētū
affectiōis ſtatus ꝯiugalis.j.ad Corinth.vij. Tribulatio
nes carnis habebūt.ait apoſtol⁹ loquēs de coniugatis.
ſcȝ p rebus neceſſarijs ſibi puidendis.ꝛ filijs ꝛ ſeruitu
te coniugij ꝛ alijs plurib⁹ que cū experta ſit.hoc ſatꝭ hȝ
inducere ad viduitatē ſeruandā.ꝛ pcipue cum frequen-
ter deterioreꝛ cōditio ſua in ſecūdo. Tertiū eſt pconiuȝ
ſcripture diuinalis.que laudat multū talē ſtatuȝ. vt pa
tet p exempla Judith vidue.quā Joachim ſumm⁹ pō-
tifex cum vniuerſis pſbyteris benedixerunt.occiſo ab ea
holoferne dicētes. Tu gloria hieruſalē.tu leticia iſrael tu
honorificentia populi noſtri.qꝛ feciſti viriliter ꝛ ꝯforta-
tum eſt cor tuū.eo ꝙ caſtitatē amaueris.ꝛ poſt viꝝ tuū
alteꝝ neſcieris.ideo manus dñi confortauit te ꝛ eris bñ-
dicta in eternū. Judith.xv. Et de Anna ꝓphetiſſa legiꝛ
Luce.ij.ꝙ vixerat annis ſeptē cū viro a virginitate ſua
ꝛ hec vidua vſqꝫ ad annos.lxxxiiij. Cui ob ſingl'are me-
ritum caſtitatis ꝛ deuotiōis manifeſtat⁹ fuit ſibi ſalua-
tor oblat⁹ in templo. Tria aūt vidua debet obſuare ad
Tria dȝ vidua obſeruare
ꝯſeruandū ſtatū ſuum. Primū eſt vitatio euagatōis
ſeu diſcurſionis. Unde apoſtol⁹.j.ad Thimotheum.v.
reprehendit viduas dicens ꝙ ocioſe diſcunt circūmire

domos.non ſolum aūt ocioſe.ſed ꝛ verboſe ꝛ curioſe.lo-
quentes que non oportet vnde ꝛ anna vidua vt legitur
non diſcedebat a templo.ꝛ Judith de domo. Secūduȝ
eſt aſperitas vigiliaꝝ ꝛ cibationis.j.ad Thimot.v. Ui-
dua que in delitijs eſt.mortua eſt. Unde ꝛ de vtraqꝫ vi
dua ſcȝ Anna ꝛ Judith.diciꝛ ꝙ ſeruiebant deo in ieiu-
nijs ꝛ vigilijs.ꝛ Judith ciliciū deferebat. Tertiuȝ eſt
veſtium humilitas. Unde Gen.xxxviij.legitur de tha-
mar.ꝙ depoſita veſte viduitatis.aſſumpſit alium habi
tum quando voluit carnali opere intendere. Nota tam̄
ꝙ licet debeat quis exhortari homines ad caſtitatem vir
ginalem vel viduale.non tamen ad hmōi cogendi ſunt
vel importune vexandi. Unde dr̄.xxvij.q.j. De viduis.
Nos aūt nullū talibus laqueū debemus inijcere.ſed ſo
lum adhortatōnes premij ſempiterni penaſqꝫ preponē
re diuini iudicij.vt ꝛ noſtra abſoluta ſit conſciētia.ne ſe-
xus inſtabilis tam deterreri q̄ȝ ammoneri videaꝛ. Pec
ibi. Nam vtiqꝫ poteſt quis cōtrahere licite.quotiēs ſibi
placuerit priori mortuo. Unde Hieronym⁹ non damno
bigamos imo nec trigamos.ꝛ ſi dici poteſt octagamos
Jdem ego nūc voce libera pclamo nō dānari huiuſmo-
di in eccl'ia.xxxj.q.j.aperiant. Unde ꝛ abraā ſenex valde
mortua ſara aliā duxit vxorem.ad oſtendendū ꝙ licitū
eſt ſm Auguſtinū.xxxij.q.iiij.iſta abrae. Nec obſtat qđ
dicit Chryſoſtom⁹.xxxj.q.j.hac ratione.vbi dr̄. Secun-
dam vxorē accipe.ſm veritatis rōnem vere fornicatio ē.
Nam intelligiꝛ iſtud ſm Gracianū.§.ſequenti. dictum
quaſi p exaggerationē ad exhortatiōem vidualis conti
nentie.non in condemnatōnē viduaꝝ ꝛ deinceps nupti
arum.vel dic ſm glo.ibi ꝛ melius.qđ intelligiꝛ cū ſecun
dam ducit prima viuente.ipa repudiata vt pmittebaꝛ i
lege moyſi.

Quantū ad caſtitatē.§.VI.

virginale dicit apoſtolus.j.ad Corint.vij. De virginib⁹
pceptum non habeo.conſiliū autē do. Et Apocal'.xiiij.
De his qui ſequūtur agnū quocūqꝫ ierit dicitur ꝙ vir-
gines pmanſerunt. Figuraꝛ aūt p lilium ſm doctores.
de quo diciꝛ Cañ.ij.de ſponſa ꝙ paſcitur inter lilia.ꝛ ſi-
cut lilium inter ſpinas ſic amica mea.id eſt.creatura ha
bens virginitatē inter filias.id eſt.inter creaturas alias
Ubi nota tria in lilio. Primo in ſtipite viridinem. Se-
cundo in flore albedinem. Tertio in ſemine fulucdinem.
Et in primo notatur ex duratione vel incorruptione ei⁹
precioſitas. Secundo deſignatur ex colore ꝛ folioꝝ con-
iunctione eius puritas. Tertio inſinuatur ex figurata di
lectione eius ſanctitas. Conſiderate ergo lilia agri. Quā-
tum ad primū claꝝ eſt ꝙ ſtipes ſiue truncus lilij eſt vi-
ridis Diciꝛ aūt aliqđ viride naturaliter qđ non patitur
aduſtionē caloris.vt patet in arborib⁹.ſic ſpecialiter di-
citur viride quod non eſt aduſtū p calorē voluptatꝭ car
nalis ſeu corruptionis. Unde virginitas diciꝛ a virore
propter incorruptionē quam habet. Jncorruptio auteȝ
vt diciꝛ in libro ſapientie.facit proximū deo.ꝛ hinc eſtē
ditur magna pcioſitas eius.quia ponit hominē in ſta-
tu quaſi celeſti. ꝛ ideo magnus theſaurus. De quo apo
ſtolus.ij.ad Corinth.iiij. Habemus theſaurū iſtum i va
ſis fictilibus.id eſt.corporibus. Jſtum theſaurum cum
quedam mala mulier queſiſſet auferre Bernardo. cla-
mauit.latrones.latrones. Declarans poſtea ſocijs quia
vere ei latro fuerat inſidiatus.vt auferret ab eo theſau-
rum irrecuperabilē virginitatis. Hic eſt theſaurus ab-
ſconditus in agro.vt dicitur parabolice Matthei.xiij.
Cui aſſimilaꝛ regnum celoꝝ.quē qui inuenit homo ab-
ſcondit.ꝛ pre gaudio illius vadit ꝛ vendit vniuerſa que
habet.ꝛ emit agrum illū. Abſconditus eſt eñ theſaur⁹
iſte in agro creature terreſtris. Jnuenit autem ipſum

De virginitate q̄ reparatur [illegible]

De virginitate que reparatur theſauro abſcōdito

qui cognoſcit p̄cioſitatē eius. Unde ⁊ inuentū abſcōdit ne ſcʒ ipm̄ amittat ſeculo renūciās in aliqua religione ſe ab alijs abſcondit. vel q̄r ꝑ humilitatē illū ⁊ alia bōa oc cultās ſe deſpicit. vl' q̄r ipe mūdus ipm̄ ex hoc infructu oſum ⁊ inutilē credit. Uendit aūt oīa bona ad ipſuʒ emēduʒ. ⁊ gaudioſe. q̄r ad ipm̄ habendū ſeu retinēdum ⁊ ſubſtātiā tempalē ⁊ cuiuſlibet amicitiā ⁊ etiā ipam vi tā poſtponit ꝓpter ipm̄. vt patet exemplū in virginibuſ Agatha. Lucia. Agnete. ⁊ huiuſmodi. Huic dicitur ſi mile regnū celoꝝ. q̄r talis ē vita celeſtis. Un̄ ad cōmen dōem eius aſſimulat̄ ei dn̄s vniuerſoꝝ ſcʒ chriſt⁹ ma giſq̄ alij in ipa carnis integritate. imo ſponſe dicūtur ipſius modo ſpeciali Juxta illud Agathe. Ipi ſum de ſponſata. ⁊c. Cognati dicūtur angeloꝝ. Unde Dieron̄. in ſermone. Angelis ſemper cognata eſt virginitas. Et idem. In carne eſſe ⁊ ꝓter carnē viuere: angelicū ē nō hu manū. Sed ⁊ a mūdi ſapiētibus ponitur virgo inter duodecim ſigna celorum. Quādo enī ſol egredit̄ ſignū leonis de menſe Auguſti ingreditur ſignuʒ virginis. et tūc miteſcit ab eſtu ſui caloris ⁊ fructus matureſcere fa cit. Ipa quoq̄ animalia ferociſſima videtur deſerre vir ginitati. Nā vt refert beatus Gregori⁹ in moral'. Cum vnicornis ſit aīal ferociſſimū. ⁊ a nullo doman poſſit: ad aſpectū virginis manſueſcit. ita vt in gremio eius ſe ponat ad quieſcēdū. ⁊ ſic capitur. Ipis quoq̄ ſibillis li cet gentilibus merito virginitatis creditur a deo ſibi col latū ſpūm ꝓphetie ad vaticinandū multa de miſte rijs chriſti que refert Lactātius in .iiij. li. inſtitutōnum. In tabernaculo quoq̄ iudeoꝝ facto ꝑ Moyſen pelles iacintine ſup alia coopertimēta pōebātur. Exodi. xxvj. et q̄r iacinctus eſt celeſtis coloris ſcd̄m Bedam deſignat virgines que ſupremū locū tenēt in tabernaculo eccl'ie. q̄tū ſcʒ ad pulcritudinē ſpūalem. Quātū ad ſecūdū patet q̄r flos lilij eſt coloris albi. Color aūt albus deſiḡt puritatem. vt dicit̄. xxx. q. v. Femine. que debet eſſe ī vir gine. vt ſcʒ omnē cogitatum eius ⁊ affectum ad celeſtia erigat. Unde. j. ad Corinth. vij. Que innupta ⁊ virgo ē que dei ſunt cogitat. quomodo placeat deo vt ſit ſancta mente ⁊ corpore. Cum enī ſit libera a ſeruitute cōiugis ⁊ familie multā cōmoditatem habet ⁊ aptitudinem ad vacandum deo. Habet autē lilium ſex folia deſignātia ſex cōditōnes que conferūt ad conſeruatōem puritatis. Spine autē lacerātes huiuſmōi folia ſunt coꝝ cōtraria Unde Sicut lilium inter ſpinas ſic. ⁊c. Canti. ij. Pri mū ergo foliū deſignat ſobrietatem in cibo ⁊ potu. Si ne cerere enī et bacho friget venus. ait Dieronim⁹. Ideo fugiat virgo vinū vt venenū. Spina autē lacerans eſt crapula. Secundū folium ſignificat laborioſitatem. ī vigilijs ⁊ exercitijs. ꝓcipue lectōnum. ⁊ huiuſmōi. Unde dicitur in prouerb. Uigilia honeſtatꝫ tabefaciet carnes. Dieronimus ad Ruſticū monachū. Ama ſtudia ſcri pturarū. ⁊ carnis vitia non amabis. Spina autē lace rans eſt ocioſitas. Ezech. xvj. Hec fuit iniquitas Sodo me. ⁊c. ⁊ ociū. Tertiū foliū ſignificat ſenſuū cuſtodiaʒ precipue viſus ⁊ auditus. Unde propheta. Mors in greſſa eſt per feneſtras noſtras. Dina filia Jacob egreſſa ad videndū mulieres regionis amiſit virginitatem cor rupta a ſichem. Gen̄. xxxiiij. Et ſic ſpina lacerans eſt cu rioſitas. Quartū folium deſignat ſermonis modeſti am. Ambroſi⁹ ſup Lucā. Diſcite o virgīes exemplo vir ginis Marie. non curſitare per alienas edes. nō aliq̄s in publico miſcere ſermones. Dieronim⁹. Sit ſermo vir ginis prudens modeſtus ⁊ rarus. Spina lacerans eſt loquacitas vel turpitudo ſermonis. j. ad Corinth. xv. Corrumpūt bonos mores colloquia mala. Quintū folium ſignificat humilitatem. Decet ait b. Ambroſius vt virgo q̄to purior tanto humilior. Oportet eniʒ iſtā humilitatem in habitu oſtendere. vt ſcʒ nō portet habi tum mollem precioſum vel aliquē ornatum. Nā iſta ꝓ uocant ad laſciuiam. Prouerb. vij. Ecce mulier occurrit ornatu meretricco. ꝓparata ad capiēdas aīas. Unde et filij iſrael fornicati ſunt cum mulieribus moabitarū. que ſe ornauerūt. Spina lacerans eſt ſuperbia. Job diſ ſoluit baltheum regū. Quod exponit Gregorius in mo ralibus. Dum videlicet balthēū caſtitatis permittit de⁹ diſſolui id eſt frangi. aliquādo in virtuoſis propter pre cedentem elatōnem. Exemplum habes in Uitaſpatrū. Sextum folium ſignificat vitationem familiaritatis. Uirgo enī debet eſſe ſilueſtris. Silueſtria enī animalia ſolent habere pulcriorem pellem q̄ domeſtica. Bernar. Solent virgines que vere virgines ſunt ſemper paui de ⁊ nunq̄ eſſe ſecure. Unde ⁊ virgo Maria turbata ē in ſermone angeli. ⁊c. Thamar virgo corrupta ē ab amō fratre ſuo cum ſolam ſe reperit cum eo. ij. Regū. xiij. Eſt ergo ſpina lacerans nimia domeſticitas. Quantum ad tertiū habet lilium tria grana quaſi aurea deſignan tia dilectōnem que ſanctam ⁊ ꝑfectam facit virginitateʒ Nam virginitas ſine dilectōne non ſaluat. Iſta aūt tria grana ſignificant triplicem modū deum diligendi. vn de Bernardus. Diſce amare dulciter. amare prudenter. amare fortiter. Uel tria que debet diligere quilibet. ſcʒ. deum. proximum. ⁊ ſeipſum.

Uirginitas quid ſit. et per que amittatur.
Capitulum Septimum.

Virginitas ſic diffini tur ab Auguſtino in libro de nuptijs ⁊ cōcu piſcentia. Uirginitas eſt in carne corruptibi li perpetue incorruptōnis meditatio. Pro cuius decla ratōne dicit beatus Thomas ſecūda ſecūde. q. clij. arti. j. q̄ nomē virginitatis a virore ſumptū dicitur. Et ideo ſicut ibi dicitur virens ⁊ in ſuo virore perſiſtere qd̄ non eſt ex abundantia caloris aduſtionē expertum. ita ⁊ vir ginitas importat hoc q̄ perſona cui ineſt immunis ſit ad concupiſcētie aduſtionem que eſſe videtur in cōſum matōne maxime delectatōnis corporalis. qualis eſt de lectatio venereorum. In delectatōe autē venereorū tria eſt conſiderare. Unum ſcʒ quod eſt ex parte corporis ſcʒ violatio ſignaculi virginalis. Aliud in quo cōiungitur id quod eſt anime cum eo quod eſt corporis. ſcʒ reſolu tio ſeminis delectatōnem ſenſibilem cauſans. Tertiū quod eſt tantū anime ſcʒ propoſitum ꝑueniēdi ad taleʒ delectatōnem. In his tribus ꝓmum ꝑaccidens ſe habʒ ad moralē actum qui non conſideratur per ſe. niſi ſcd̄m ea que ſunt anime. Sed per hoc q̄ aliquis ex ꝓpoſito ſe abſtinet a delectatōne venerea. remanet integritas ī mē bro corporeo. Et ſic eſt per accidens. vnde ſi cōtingat q̄ per alium modum integritas membri corrumpat̄. vt ꝑ violentiā vel medicinam non magis ꝑiudicat virgini tati. q̄ ſi corrumpatur manus vel pes. Secundū vero id eſt reſolutio ſeminis naturaliter ſe habet ad actū mo ralem. Nam ſenſibiles paſſiones ſunt materia moraliū actuum. Et ſi delectatio proueniens ex ſeminis reſoluti one procedat ex propoſito ratōnis. ſic tollit virginitatē. ſiue fiat per concubitum ſiue per alium modū. Si au tem preter mentis propoſitum. vt in dormiendo vl' per violentiam illatam cui mens non conſentit q̄uis caro delectatōnem experiatur. vel ex infirmitate nature. vt ī patientibus fluxum ſeminis ſic non perditur virgini tas. Tertium vero ſe habet formaliter ⁊ cōpletiue. q̄r ratio moraliū in eo q̄d eſt ratōnis completur. Sic ergo propoſitum abſtinendi ab omī delectatōne venerea eſt formale in virginitate ⁊ immunitas a delectatōne que

De virgi nitate vn̄ nomē ſū pſit.

Quid ſit formale ī ꝟtute vir ginitatis.

prouenit ex reſolutione ſeminis.eſt materiale. ⁊ vtrum-
ꝙ notat in dicta diffinitione ꝓpoſita.in eo quod dicitur
meditatio.Et dicit perpetua.non quia opoꝛtet ſemper
virginē actu talem meditatiōem habere. ſed hoc debet ī
propoſito gerere vt ꝑpetuo in hoc perſeueret. Immuni
tas a coꝛruptione ponit in eo quod dicitur incoꝛruptō
nis.Et oſtendit difficultas cum dicit. in carne coꝛrupti
bili.Hec beat⁹ Thomas.Et nota ꝙ ſm beatū Thomā
Uirginitas put eſt virtus nō eſt in adultis habentibꝫ
integritatē carnis.ſed propoſitū nubendi.nec in paruu-
lis.quia nō habent ꝓpoſitum ſeruādi. cum nō habeant
vſum rationis.nec p̄dictis debet aureola.⁊ quia virtus
non amittit niſi ꝑ peccatū.non ſufficit propoſitū ſolum
abſtinendi a delectatione venerea.etiā coniugali.niſi ad
datur ⁊ votū ad ipſam virginitatē. Nam dimittere ſo-
lum propoſitū ſeruādi virginitatē.non peccat moꝛtali-
ter ſicut nec ieiunandi.Sed frangere votū virginitatis
etiam ſola mente.eſt moꝛtale.ſicut fractio alioꝝ votoꝛū.
Unde Hiero.diſt.xxvij.vouentibꝫ virginitatē.nō ſolū
nubere.ſed etiā velle damnabile eſt.Et ꝓpterea Augusti
nus alibi ſic diffinit.Uirginitas eſt continentia qua in
tegritas carnis ipi creatoꝛi anime ⁊ carnis vouet. cōſe-
cratur ſeruat.In quarto tamē diſt.xlix.ar.iiij.dicit idem
beat⁹ Thomas.ꝙ nō eſt neceſſariū votū ad virtutē ꝟgi-
nitatis.ſed eſt ad bene eſſe. Itē nota ꝙ virginitas q̄
amittit mente tm̄.ſcilicet ꝑ propoſitū actus venerei recu
peratur ꝑ penitentiā quo ad aureolam.Sed que amit-
titur mente ⁊ coꝛpe.ſcꝫ per reſolutiōem ſeminis volūtari
am.nō poteſt etiā per penitentiā recuperari quo ad au-
reolam.poteſt tamen recuperari quantū ad id qd̄ foꝛ-
male eſt in ea.Omēs em̄ virtutes ſunt cōnexe.ſm ma-
giſtꝝ in.iij.ſententiaꝝ.vt qui vnā habet omnes habet
Quod eſt veꝝ ſm Tho.quantū ad id quod eſt foꝛmale
in eis.id eſt.ſm charitatē vel prudentiā.Non aūt q̄tū
ad id quod eſt materiale.Non enim ſi quis magnificus
male cōſumpſit diuitias.ꝑ penitentiā ei reſtituent diui
tie.que ſunt materia magnificentie. Similiter qui pec-
cando perdidit virginitatē per actū venereū.per penitē
tiam non ei reſtituit integritas carnis.que eſt materiale
in virginitate.Sed foꝛmaliter reſtituitur vtraꝙ.id eſt.
quo ad propoſitū.quia penitēs talis firmiter proponit
vti diuitijs magnifice ſi haberet.⁊ ſeruare virginitatem
ſi haberet ⁊ non amiſiſſet.Et hoc propoſitū habere fir-
miter ꝓpter deum.vel ſm regulā rationis dicit foꝛmale
virtute.Sed materiale non reſtituitur.ſcꝫ immunitas a
delectatione venerea.Nec etiā ꝑ dei potentiā.qꝛ qd̄ fcm̄
eſt.nō poteſt non eſſe factū.Et ſic intelligit dictū Hiero.
xxxij.q.v. Si Paulus.De⁹ virginē ſuſcitare nō poteſt
poſt ruinam.

In qbꝫ ꝓ-
prie ſit ꝟ-
ginitas

De ꝟgini
tate q̄ ad
recuꝑatōꝫ

Eſt aūt virginitas ſpe. §.I.

cialis virtus.Ratio eſt ſm beatū Thomā.ij.ij.q.clij.ar.
iij.quia foꝛmale ⁊ completiuū in virginitate.eſt propo-
ſitum perpetuo abſtinendi a delectatione venerea . qd̄
propoſitū redditur laudabile ex fine.inquantum ſcꝫ fit
ad vacandū rebus diuinis.materiale eſt integritas car-
nis.Sed manifeſtū eſt.vbi eſt ſpecialis materia habēs
ſpecialem rōnem virtutis.ibi ſit ſpecialis virtus ſicut ma
gnificentia que eſt circa magnos ſumptus.ex hoc habꝫ
ꝙ ſit ſpecialis virtus diſtincta a liberalitate .que eſt cir-
ca cōmunem vſum pecunie.Sic hoc quod eſt cōſerua-
re ſe immunē ab omni delectatione venerea. habꝫ quan
dam excellentiā laudis ſupra hoc quod eſt ſeruare ſe im
munē a delectatōne venerea illicita.ſcꝫ que eſt extra ma
trimoniū.⁊ ideo eſt ſpecialis virtus ſe habens ad caſti-
tatem ſicut magnificentia ad liberalitatē.Non eſt autē
in precepto ſed in conſilio. Unde apoſtolus.j.ad Coꝛin.

De ꝟgini
tate.ꝙ.ſ.ē
ſpeal' ꝟt⁹.

xij.De virginibꝫ aūt p̄ceptum dn̄i non habeo . conſiliū
autē do.Et Amb.xxxij.q.j.Integritas virginitatis eſt
voti nō precepti.ſuaderi poteſt precipi non poteſt.Con-
ſilia autē dant de actibus bonis.imo melioꝛibꝫ.Eſt au-
tem triplex bonū hominis.vt dicit.j.ethi. Unū qd̄ con
ſiſtit in exterioꝛibꝫ rebus.vt diuitijs.Secundū qd̄ con
ſiſtit in bonis coꝛpoꝛeis.Tertiū in bonis anime.Et inter
bona anime potioꝛa ſunt ꝑtinentia ad vitam contēpla-
tiuam bonis pertinētibus ad actiuā.vt oſtendit domi-
nus Luc.x.Maria optimā partē elegit que non au.⁊c̄
Et philoſophus in.iiij.ethi.In humanis autē actibus
illud eſt vicioſum quod non eſt ſm rectam rationem.et
econuerſo illud virtuoſum quod eſt ſm rectā rationem
Hec autē eſt recta ratio. vt his que ſunt ad finem vtat
quis ſm menſurā que congruit fini.ſicut medicina ho-
mo vtitur ſm qd̄ congruit ſanitati. Bona igitur predi
cta ſic ſe habent ꝙ bona exterioꝛa oꝛdinātur ſicut ad fi-
nem ad bona coꝛpoꝛis.⁊ bona coꝛpoꝛis ad bona anime.
⁊ opera vite actiue ad opera vite contemplatiue. Unde
ſi quis abſtineat a poſſidendis aliquibus bonis tēpo-
ralibus que alias poſſet licite poſſidere.vt conſulat ſalu
ti coꝛpoꝛali ſue vel proximoꝝ.erogando pauperibꝫ. vel
vt vacet contemplationi veritatis.hoc non eſſet vicioſū
ſed laudabile ⁊ virtuoſum . Sic ſimiliter ſi quis abſti-
neat a delectatione omni venerea. vt liberius vacꝫ deo
⁊ diuinis pertinet hoc ad rectitudinē rationis. quod fit
per virginitatē. Unde apoſtolus p̄ma ad Coꝛint. vij.
Mulier innupta ⁊ virgo cogitat que dei ſunt.quomo-
do placeat deo vt ſit ſancta coꝛpoꝛe ⁊ ſpiritu. que autē
nupta eſt.cogitat que ſunt mundi ⁊c̄.Et ſi dicatur ꝙ q̄
libet tenetur ad precepta legis nature.Sed ſicut eſt da
tum p̄ceptum naturale ad conſeruationē indiuidui de
comeſtione.Geneſ.ij.De omni ligno paradiſi comede-
tis.ita datū eſt preceptum ad cōſeruationē ſpeciei de cō
mixtione coniugali.Geneſ.ij. Creſcite ⁊ multiplicami-
ni.Sicut ergo certū eſt ⁊ clarum ꝙ quilibet tenetur ad
p̄mū.ſcꝫ ad comedendū pro ſui conſeruatione.ita vide
tur teneri ad ſecundū.ſcilicet ad actum ſaltē cuniugalē
ad conſeruatiōem ſpeciei. Reſpondit beatus Thomas.
ꝙ preceptū habet rationē debiti. Sed dupliciter eſt ali
quid debitum. Uno modo vt impleatur ab vnoquoꝙ
Et hoc debitū ſine peccato preteriri non poteſt.Aliud ē
debitum implēdum a multitudine.⁊ ad tale debitū im
plēdum non tenetur quilibet de multitudine. Multa
enim ſunt multitudini neceſſaria.ad que cōplenda vn⁹
non ſufficit.ſed implētur a multitudine. dum vn⁹ hoc.
alius illud facit. Preceptū igitur legis nature homini
datū de comeſtione.neceſſe eſt vt ab vnoquoꝙ implea-
tur.Aliter em̄ indiuiduū conſeruari non poſſet.Sed p̄-
ceptum datū homini de generatione reſpicit totā mul-
titudinē.cui neceſſariū eſt vt non ſolū multiplicetur coꝛ
poꝛaliter.ſed etiā ſpiritualiter proficiat.Et ideo ſufficiē-
ter prouidetur multitudini.ſi quidam carnali generatō
ni operam dant.alij ab hac abſtinentes contemplatiō-
ni diuine vacant ad totius humani generis pulcritudinē
⁊ ſalutē.Sicut in exercitu quidam caſtra cuſtodiunt q̄
dam gladijs decertant.que tamen om̄ia debita ſūt mul
titudini.ſed per vnū impleri non poſſunt. Nec virgo re
cedit a mundo quia non abſtinet ab omni delectatione
quod ꝑtinet ad inſenſibilitatē.ſꝫ a delectatiōe omni ve-
nerea.⁊ hꝰ ſm rationē rectā.

ꝙ hō ha-
bꝫ tria bo
na. ⁊ qd̄
boꝝ po-

Q, virginitas ſit ex- §.II.

cellentioꝛ caſtitate coniugali probatur tripliciter ſm be-
atum Thomā vbi ſupra.arti.iiij.Primo exemplo chri-
ſti qui elegit matrem virginē ⁊ ipſe virginitatē ſeruauit
non coniugium contraxit. Omnia autem ꝑfectioꝛa ip-

De excel
tia ꝟgini
tatis

ſe implevit. Scd̄o doctrina apl'i. p̄ma ad Cor. vij. Qui virginitatē ꝯſulit tanq̄ maiꝰ donū. Conſiliū eīm dat̄ de melioribꝰ bonis. xiiij. q. j. Quiſquis. Tertiō ꝓbat̄ rōne multiplici. Tū q2 bonū diuinū eſt potiꝰ bono humano. Virginitas ordinat̄ ad bonū diuinū ſcꝫ ad vacādū deo. Mrimoniū ad bonū humanū ſcꝫ ad mltiplicatōēꝫ hominum. Tum quia bonum anime quale eſt virginitas p̄fert̄ bono corꝑis q̄le ē mrimoniū. Tum q2 bonū vite ꝯtēplatiue p̄fert̄ bono vite actiue. Virginitas ordinat̄ ad bonū aīe ſm vitā ꝯtēplatiuā. q̄d ē cogitare q̄ dei ſūt. Coniugiū ad bonū corꝑis ordinat̄ q̄d ē plus mltiplicatōdi. ꝛ ꝑtinet ad vitā actiuā. q2 ꝯiuges cogitare hn̄t q̄ ſūt mūdi. vt p3 ꝑ apl'm. j ad Corin. vij. Vn̄ Hiero. ī li. ꝯ iouinianū reꝓbat ꝑ mltas rōes errorē ipiꝰ Jouiniani q̄ aſſerebat ꝟginitatē nō eē p̄ferēdā mrimōio. nec ē ꝯ p̄dicta q̄d ait Augꝰ. in li. de bono ꝯiugali. Nō impar meritū ē cōtinētie ī iohāne q̄ nullas exꝑtus ē nuptias ꝛ in abraā q̄ filios generauit. Et Hiero xxxij. q. iiij. Quis ignoret ſb alia di diſpōe oēs retro ſctōs fuiſſe eiuſdē meriti cuius nūc ſūt xp̄iani. Quō antea abraā placuit deo in ꝯiugio ſic nūc ꝟgīes placēt ī caſtitate. Ƒuiuit ille legi ꝛ tpi ſuo. ſeruiamus ꝛ nos legi ꝛ tpi nr̄o. in q̄s fines ſcloꝝ deuenerūt.

De merito ꝟginitatis q̄ ſit maioris meriti. ꝛc.

Vn̄ ſm b. Tho. meritū nō ſolū p̄ēſat̄ ex genere actꝰ: ſed magis ex aīo opantis. Habuit abraā aīm ſic diſpoſitū vt paratꝰ eēt virgīitatē ſuare ſi opꝰ eēt. Et ex h̄ meritum ꝯiugale ī ipo eq̄tur merito ꝯtinētie ꝟgīal' ī Jobe reſpectu q̄dē p̄mij eēntial'. nō aūt reſpectu p̄mij accn̄tal'. Licꝫ ꝟginitas ſit melior ꝯtinētia ꝯiugali. p̄t tn̄ ꝯiugatus nō ſolū eē equal' ſꝫ etiā melior ꝟgīe duplici rōe. Prīo videlicet cū ꝯiugatꝰ hꝫ aīm magis paratū ad ꝟgitatē ſuandā ſi opteret q̄ ille q̄ actu ē ꝟgo. Scd̄o q2 forte ille qui nō ē ꝟgo hꝫ aliquā excellētiorē ꝟtutē aut maiorē charitatē. Et iō nō dn̄t ſe p̄ferre ꝟgīes alijs ī bonitate.

Sed queritur vtrum .§. III

De ꝟginitate ꝙ ſit ꝟtꝰ excellentiſſima

ſit excellētiſſima virtutū. Rn̄det b. Tho. vbi s̄. Excellentiſſimū p̄t dici aliq̄d dupl'r. Uno mō ſm q̄d. i. in aliquo genere. Et ſic ꝟgītas dr̄ excellētiſſima ꝟtꝰ ī genere caſtitatis. q2 trāſcēdit caſtitatē vidualē ꝛ ꝯiugalē. Et q2 caſtitati attribuit̄ decor ideo virgītati attribuit̄ ꝑ ꝯſeq̄ns maxia pulcritudo. vn̄ btūs Amb. pulcritudinē q̄s pōt maiorē eſtimare decore virgīs q̄ amat̄ a rege. ꝓbat̄ a iudice. dedicat̄ dn̄o. ꝯſecrat̄ do. Alio mō dr̄ excellētiſſimū aliq̄d ſimpl'r. ꝛ ſic virginitas nō ē excellētiſſima. q2 finis ſꝑ excellit id q̄d ē ad finē. ꝛ q̄to aliq̄d efficaciꝰ ordinat̄ ad finē tāto meliꝰ ē. Finis aūt ex q̄ reddit̄ laudabil' ꝟginitas ē vacare rebꝰ diuinis. Et ideo ꝟtutes theologice ꝛ virtus religiōis q̄ꝝ actꝰ ē occupatō circa res diuinas ſūt excellētiores ꝟginitate. Sil'r etiā vehemētiꝰ opant̄. vt inhereāt deo martires q̄ ad hoc poſtponūt ꝓpriā vitā. ꝛ viuētes in monaſterijs q̄ ad hoc poſtponūt ꝓpriaꝫ volūtatē. ꝛ oīa que habēt. ꝟgines aūt poſtponunt ad hoc tm̄ venereas voluptates. Et ideo ꝛ martiriū ꝛ religiōis ingreſſus cū ꝑſeuerātia p̄ferūtur virginitati. Qd̄ aūt dr̄ de virginibus Apoc. xiiij. q̄ ſequūtur agnū q̄cūq̄ ierit: nō ex hoc ſequit̄ vt ſint alijs ſāctis perfectiores. vel xp̄o magꝭ cōformes. ſed q2 ſequūtur agnū chriſtū pl'ibus mōis q̄ alij. q2 nō ſolū in integritate mentis vt alij ſed etiā in integritate carnis q̄d nō alij faciūt. Sed non oportet ex hoc q̄ magis de ꝓpinquo chriſtum ſequātur q̄ alij ſancti. q2 alie ꝟtutes in quibꝰ alique nō virgines excedunt virgines. aliquos faciūt ꝓpinquius deo inherere. Canticū nouū q̄d cantāt ſole virgines. vt dicit̄ ibi eſt gaudiū ſpeciale quod habēt de integritate carnis ſeruata.

Virginitas quomō coronatur. poſſideat̄ ꝛ dignificatur. Caplm. viij.

Adducentur regi virgines poſt eam, proxime eius offerentur tibi. loquitur p̄s de eccl'ia. que vtiq̄ eſt mr̄ ꝛ virgo. Mater quidē omniū fideliū quos genuit in baptiſmo ꝑ fidē. Virgo per integritatē mētis libera a corruptōne peccati mortalis. Unde apl's. ij. ad Corinth. xj. inquit de fidelibꝰ. Deſpōdi vos vni viro virginē caſtā exhibere chriſto. Hec igit̄ eſt regina aſtās a dexteris dei. q2 in ſtatu electoꝝ ꝛ ī potioribꝰ bonis. ſ. virtutū. Jn veſtitu deaurato ſapiētie vel charitatis. Circūdata varietate ſtatuū religionū rituuꝫ ꝛ priuilegioꝝ. Poſtea vt filie adducerētur virgines regi dn̄o ieſu xp̄o vt ſponſo eaꝝ. Vn̄ ꝛ de ſanctis virginibꝰ canit eccl'ia Agnū ſponſū virginū adoremus dn̄m ihm chriſtū. Poteſt ꝛ illud poſt eā etiā referri ad virginē mariā que ſola ē mater ꝛ virgo ꝛ p̄miceria. ꝛ ſpecl'm virginū. que vtiq̄ poſſidet aureolā virginitatis. q2 ꝛ ſi nō habuit a carne pugnā ꝓpter religatōnem vel extinctōnē fomitis ꝓpter cuius victoriā ſcꝫ pugne dat̄ aureola. Habuit tamē ab hoſte cuius caput ſcꝫ p̄ncipij ſuggeſtiōis ꝯtriuit ſola. Poſt eā igitur ꝛ p̄ncipaliorem ſequūtur ꝟgīes alie ꝛ chriſto adducūtur regi. ꝛ ad quamlibet ſāctā virginē eccleſia iſtud adaptat. vbi tria videnda ſunt de virginitate. ſcꝫ.

Primo quomodo virginitas coronatur.
Secūdo quomō poſſideatur.
Tertio quō ipa dignificatur.

Quantū ad primum .§. I.

dicit apl'us. ij. ad Thimo. ij. Nō coronabitur niſi q̄ legitime certauerit. id ē. ita certet q̄ vincat. vt aūt canit eccleſia Mūdus caro demonia diuerſa mouēt prelia cōtra nos. Et q̄tū ad p̄liū carnis ſicut nō corōat̄ aurea que ē premiū eſſentiale aīe. niſi q̄s habuerit victoriā de omni vitio carnali abſtinēdo ab eo. vel a perpetrato penitēdo. ita nō coronabitur aureola virginitatis q̄ eſt p̄miuꝫ accidētale q̄d dat̄ in gl'ia ꝓpter excellētē victoriā pugne ex carne. niſi quis liber fuerit a volūtaria corruptōe carnis tentatōnes vincēdo. Quāuis enī virginitas q̄tum ad eiꝰ initiū ꝛ ſeminariū. id ē inclinatōnem naturalē inſit a natura. ſicut ꝛ omnis virtus ꝛ q̄tū ad materiā remotā que ē integritas carnis. ꝛ materiā ꝓpinquā que eſt inexperientia veneree voluptatis ineſt a natura ꝛ natiuitate. quia oēs naſcūtur virgines carne ꝛ inexpertes voluptate ſcd̄m Pe. de pal. in. iiij. diſtin. xxxiij. Sꝫ q̄tū ad cōplemētū actuale vel habituale. ſic virginitas non eſt a natiuitate vel a natura pluſq̄ alie. Nam puer natus nō habet actū vel habitū virginitatis pluſq̄ liberalitatis. ſed habet ſicut alias morales ꝑ acquiſitōem et infuſionē. Nō enī quicūq̄ habet integritatē carnis cuꝫ venerit ad ānos pubertatis ſi eligat in carne incorruptibiliter viuere ſtatim ꝑ hoc habet habitū ꝟginitatis. Sꝫ qn̄ cū hoc habituali ꝓpoſito frequēter domauerit motꝰ carnis cū aggrauatur ī eo. ſicut nec vidua ſtatiꝫ mortuo marito hꝫ habitū ꝯtinētie vidual' licet eligat ſic viuere. Sed ꝑ frequētē domatōem paſſionū cū ꝓpoſito habitū acquirit differētē ab habitu caſtitatis cōiugal'. nō tamē meret̄ nomē virtutis ſpēalis. q2 nō ꝑuenit ad ꝑfectum. Q, actuſ ꝟginitatiſ debet̄ corona ꝓpt̄ victoria ꝛ non habitui.
Eſt igit̄ cōtinētia vidualis habitus differēs a ꝯtinētia ꝯiugali habēs ſpēalē ratōem boni ꝛ difficultatis. q2 q̄buſdā ē facile ꝛ placitū ī ꝯiugio viuere caſte. quibꝰ non eſt facile nec placitū viuere vel ꝯiugio abſtinere. Sed tamē nō eſt virtus ſpecial'. imo caſtitas eſt vna virtus q̄ minorē gradū habꝫ in matrimonio. ꝛ ꝑfectius ſaluatur in viduitate. Similiter caſtitas cōiugalis non ſtatim innaſcitur cū quis eligit ab aliena abſtinere. ſed cum frequenter de aliena tentatus eligit non acquieſcere. Et ſic

De pugꝰ ꝗ ſit maꝫ ior. an ī ꝟgine. an ī vidua.

de alijs. Et vt dīc Tho. in. iiij. diſ. xlix. Jn ꝯtinendo ſm
aliqd maiorē pugnā ſuſtinēt ꝟgines. ſm aliqd viduē. ce
teris paribꝰ. Uirginibꝰ enī ꝯcupiſcentiā inflāmat ꝛ ex
perientie deſideriū. qđ ex quadā curioſitate ꝓcedit. ꝗ etiā
fit vt homo libētiꝰ videat ꝗ nūꝗ̄ vidit. ꝛ etiā in eis cō
cupiſcētiā auget extimatō maioris delectatōis ꝗ̄ ſit ſm
ꝟitatē. ꝛ incōſideratio coꝝ incōmodoꝝ ꝗ delectatiōi huꝫ
iuſmodi adiūgūť. Et ꝗ̄tū ad h̄ viduē minorē ſuſtinent
pugnā. maiorē aūt ꝓpter delectatiōis memoriā. Et in di
uerſis vnū alteri ꝑiudicat ſm hoīm diuerſas diſpoſitio
nes qꝛ quidā magiꝫ mouenť h̄. quidā illo. Quicqd autē
ſit de quātitate pugne. tñ h̄ certū ꝙ ꝑfectior eſt victoria

ꝙ ꝑfectiꝫ or ē victo ria ꝟginū ꝗ̄ viduaꝫ rum

virginū ꝗ̄ viduaꝝ. Perfectiſſimū enī genꝰ victorie eſt ꝛ
pulcerrimū hoſti nūꝗ̄ ceſſiſſe. Corona aūt nō debeť pu
gne. ſꝫ victorie de pugna. Nō ꝗ coronabiť niſi ꝛc̄. Quō
in diuerſis tꝑibꝰ hoīes diuerſimode ſe habuerint ad ꝟ
ginitatē ſuandā. Pe. de paľ. in. iiij. di. xxxiij. dīc. ꝙ in ſta

De ꝟginiꝫ tate ꝗ ad ſtatū inoꝫ cētie. vtꝝ licuiſſꝫ cō tinere.

tu innocētie nō licuiſſet ꝯtinere vſꝗ̄ ad ſufficiētē multi
plicationē hūani generis. qꝛ tunc erat ꝑceptū. Creſcite ꝛ
multiplicamī. nec tñ peccauit adā in ꝯtinēdo in ꝑadiſo
qꝛ modico tꝑe ibi fuit. Sꝫ Tho. dīc ꝙ poſt multiplicaꝫ
tionē ſine petō potuiſſet qs eſſe ꝟgo. qꝛ tūc ꝑferebať cōꝫ
iugiū ꝟginitati. ꝗ habebat puritatē cū fecūditate. Fuiſſꝫ
aūt ꝯtra rōem eligere minꝰ bonū ꝛ ipi nō erant facturi ꝯ
ronem. Ergo ſi ꝯtinuiſſet ꝯtra finē matrimonij ꝛ pacis
peccaſſet. Semꝑ cū fuiſſet multiplicatio neceſſaria. qꝛ ñ
videbať ꝓbabile ꝙ parētes ꝑmi retardarenť a gl'a vſꝗ̄
ad finē mūdi cū ſolū peccatū ſit cauſa retardationis. vt
originale vel actuale. Cū ꝑmis parentibꝰ tranſlatis in
gl'iam. oportebat ſucceſſores vacare generatiōi. ſicut ꝑꝫ

Uirgitas tēꝑe legis nature nō fuiſſet liciꝫ ta.

mi vacauerūt. Temꝑe ꝟo nature lapſe. ſ. tꝑe legis natuꝫ
re fuit ꝟginitas licita multiplicato genere humano. Sꝫ
ſemꝑ ante euangeliū melius erat ꝯiugiū. niſi vbi ſpecia
liter aliud reuelabať. Jn paruulis aūt erat ꝟginitas car
nis nō mentis. Temꝑe aūt nature lapſe ante multipliꝫ
catiōem fuit in ꝑcepto ꝓhibitio. Nec tamē Abel peccaꝫ
uit virgo moriēs. qꝛ adhuc iuuenis erat. nec aptus con
iugio quādo mortuꝰ fuit. Nā nec cayn libidinoſus adꝫ
huc generauerat. Fuit tñ abel mortuus virgo carne. ſed
non mēte. qꝛ tūc nō erat tꝑs virginitatis. niſi quis diꝫ
cat ꝙ deus ꝑſcius mortis eiꝰ ſibi inſpirauit ꝟginitatē
vt caput ecclīe primū haberet virginitatē. ꝛ ſic haberet
aureolā virginitatis. Sed poſt multiplicatiōem licuit.
nō tamē habemꝰ exemplū nec in enoch qui ꝑ coitum geꝫ
nerans. ꝛ ꝑ coitū generatꝰ eſt. nec in alio forte de melchiꝫ
ſedech. Sed ſi fuit ſem filiꝰ noe. vt dicūt hebrei nō fuit

ꝙ tꝑe legiꝫ ſcꝑte liciꝫ ta fuiſſet ꝟginitas

virgo. Tꝑe vero legis ſcripte ſciendū. ꝙ licuit ſeruare ꝟꝫ
ginitatē. qꝛ iā filij iſrael multiplicati creuerant nimis. vt
arena maris. nō tamē laudabať. imo filia iepte fleuit ꝟꝫ
ginitatē. Et maledictꝰ erat non relinquēs ſemen. malediꝫ
ctione opprobrij tꝑalis. niſi ꝯſilio ſpiritusſancti vt Heli
as nō ꝑ coitū generans. Et Hieremias ꝟginitate ſua vi
rum euangelicū xp̄i ecclīe dedicās ſm Hiero. Sꝫ apud
gentiles error increbuerat. qꝛ dederat eos deus in repro
bum ſenſum vt licita reputarēt illicita ꝛ ecōtra. vt forni
catiōem eſſe licitā. Plato vero ſanctificauit ſe. nō ꝗa reꝫ
putaret virginitatē illicitā vnde nec deſeruit eā ſꝫ vt ſaꝫ
tiſfaceret plebi. Nā opinio fuit apud ꝑhos ꝓpter ſcādaꝫ
lum vitandū facere multa que ſciebant nō eſſe facienda
ſicut adorabāt idolā ꝗ̄uis ſcirēt nihil eſſe ne lapidarenť
ſicut pictagoras apud athenas reus habitꝰ eſt. qꝛ voca
uit lapidē ignē ardentē. Jpi enī neſciebāt aliā vitam. et

ꝙ tꝑe euāꝫ gelij h. virꝫ go fuit ꝑꝫ miceria ꝟꝫ ginitatꝫ

ꝓpter hoc nimis timebāt ꝑdere iſtā. Tꝑe ꝟo euāgelij ſem
per licuit ꝛ licebit tenere virginitatē. Cuiꝰ primiceria ꝟꝫ
ginitatis virgo maria fuit. Unde in pſ. Adducenť reꝫ
gi virgines poſt eam. Tꝑe etiā glorie erūt omnes virgiꝫ
nes. quia ſcꝫ nec nubent nec nubenť. imo temꝑe gratie

vt res melior cadit ſub conſilio. ſm illud. j. ad Chori. vij
ſm Pe. de paľ. vbi ſupra. De virginibꝰ ꝑceptum domiꝫ
ni non habeo. conſiliū autē do. Quod conſiliū Johanꝫ
nes euangeliſta ſeruauit. cum vxorē pro qua iam in doꝫ
mum traducta nuptias fecerat. vt habet Joha. ij. intraꝫ
ctam dimiſit ꝛ virgo ꝑmāſit. priuilegio amoris a chriſto
dilectus. Hanc Joſeph ſponſus marie ſeruauit. vt dicit
Auguſtinꝰ. ꝛ vouit cū maria ſponſa ſua. xxvij. q. j. ꝑ. he
ata. Et vas electionis virgo fuit. vnde dicebat. j. ad Co.
vij. volo omnes eſſe ſicut me. ſcꝫ virgines. Sed vnuſqſꝫ
ꝗ̄ habet ꝓprium donū ex deo. xp̄s etiam habuit. Unde
Canti. Ego flos campi ꝛ lilium conuallium. Notandum
etiā ꝙ virginitas eſt ꝑ infuſionē ſicut ꝛ alie ꝟtutes moꝫ
rales. Et ſatis videtur ꝙ ex ſpeciali gratia Johānes baꝫ
ptiſta ꝛ beata virgo. ꝛ Hieremias in vtero ꝑ ſanctificati
onem receperint virtutē virginitatis quā erant ſuaturi
Sed de baptiſmo flaminis ꝛ ſanguinis in quibꝰ nō ſo
lum infundūtur neceſſaria ad ſalutem. ſed ꝛ omnia per
fectiua. in quibꝰ non eſt obex in recipiēte. vt remiſſio cul
pe venialis ꝛ pene. Uidetur ꝙ in paruulis in quibꝰ nul
lus eſt obex infunditur virginitas ꝛ in innocentibꝰ. non
tamen ꝙ debeatur eis aureola. quia illa reſpicit actum
ꝛ non habitū. De adultis aūt videtur ꝙ deus ſua libeꝫ
ralitate infundat omni homini id ad quod ſe diſponit
vnde qui cū propoſito virginitatis venit ad baptiſmū
vel aliud ſacramentū. recipit habitū virginitatis. ſicut
ꝛ ceteras virtutes. Quia enī in omni ſacramento noue
legis infundiť non ſolum id quod eſt neceſſariū ad ſaꝫ
lutem. ſed etiā quod eſt vtile ſm capacitatem ꝛ diſpoſiꝫ
tionem digne recipiētis. Jnde eſt ꝙ recipiens ſacramen
tum noue legis. non contrariať virginitati. quod dico ꝑ
pter matrimoniū recipit omnē virtutē ad quā eſt diſpo
ſitus ꝛ cuius eſt capax. Si autē eſt corruptus mente ꝛ
corpore ꝗ̄uis peniteat non eſt capax virginitatis quere
parari non poteſt. Sed ſi non eſt corruptus niſi mente
ꝛ penitens ꝓponens perpetuo continere tunc recipit. hec
Pe. Notandū aūt eſt vt dicit idem petrus. ꝙ Thomas

De ꝟginiꝫ tate vtrū votū ſit de eſſentia ꝟꝫ ginitatis

in ſcripto tenet votū de eſſentia virginitatis nō eſſe. Jn
ſumma vero ſecūda ſecūde videť dicere oppoſitū. Sicut
enim ſeruare caſtitatē. paupertatē. ſine voto vt nouitiuſ
non faceret religioſum. ſicut virginitas ſine voto nō da
ret aureolam. Sed contra quia licet propoſitū nubendi
impediret. ꝗ̄uis proponeret non illicite corrumpi. tamē
firmū propoſitū perpetuo continendi etiaꝫ ſine voto fa
cit virtutē virginitatis. nec votū trahit ad aliā virtuteꝫ
ꝗ̄ ad ſuā. ſ. latriam. alias ageret vltra ſpeciē. Unde heꝫ
ne concedo ꝙ votū non facit de actu non virtuoſo virꝫ
tuoſum. ꝛ ꝙ actū trahit ad altiorē virtutē nō in eodem
genere ſed alio. ſicut votū trahit ieiuniū ad altiorē virtu
tem ꝗ̄ ſit abſtinentia vel ſobrietas. ſed hoc non eſt i geꝫ
nere temperātie. ſed iuſtitie. Unde votum non facit ieꝫ
iunium eſſe ſpecialē virtutē dum trahit ad latriam. ſic
ꝛ in propoſito. Et ſi virginitas haberet ex voto rationē
virtutis. non eſſet ſpecies temperātie ſe habens ad caꝫ
ſtitatem ſicut magnificentia ad liberalitatē. Sed ſoluꝫ
eſſet actus caſtitatis elicitiue ꝛ non imperatiue. quare ſic
ſe habet virginitas ad caſtitatē ſicut magnificentia ad
liberalitatē. Sed illa eſt ſpecialis virtus non ex hoc ꝙ
vota. ſed ſolū quia habet ſpecialē difficultatē ꝛ bonitaꝫ
tem. ergo ꝛc̄. Ad argumentū dicendūꝫ ꝙ non eſt ſimile.
quia ad religionē non ſufficit firmitas propoſiti. ſed reꝫ
quiritur firmitas facti. ꝛ religio nominat ſtatū ad queꝫ
requiritur immobilitas facti ꝛ per ꝯſequens voti. Sꝫ
ad rationem virtutis non requiritur immobilitas facti.
cum quis poſſit a vera virtute decidere. ꝛ mutari de ve
re virtuoſo in vere vicioſum. Et ideo ſi virginitas diceꝫ
ret ſtatum non habitū. poſſet videri ꝙ reqriť votū. ſꝫ ſi

dicat habitū ꝟtutis ſpēalis nō reqrit votū qdcūqꝫ. Al
firmitatē etiā i religione reqrit votū ſolēne i ꝟgitate ſuf
ficit ſaltim ſimplex. Uñ qd Aug⁹. dī i diffinitōe. ſ. ꝺ vo
to ponit hoc ñ ꝙ ſit de neceſſitate virginitatis ſed ē ꝺ ꝑ
fectōe. qꝛ deſpōſata chꝛiſto ꝑ votū eſt ꝑfectioꝛ.

De virginitate q̊ mō ꝛ qbꝫ mōis ad eā ꝑuenitur.

Quantū ad ſecundū .§. II.

ſcꝫ quō poſſideatur virginitatis virtus Sciēdū ꝙ mlꝉ
tis mōis. vñ dī pſ. Adducent. ꝛc. Et ṗmo pꝫ ꝙ addu
cat ad h̊ a deo inſpirāte ꝛ ṗncipali agēte. Sap. viij. Nō
poſſū eē ꝯtinēs niſi tu dederꝭ tu. ſ. deus. Secūdo opoꝛ
tet ꝙ adducat ad hoc a rōne iſtud ꝓpoſitū firmiter eligē
te ꝛ ꝑpetuo. Qḋ pꝫ ex diffinitōe dū dꝛ ꝙ ꝟginitas eſt
in carne coꝛruptibili ꝑpetue incoꝛruptōis meditatō. id ē

Quibus ꝓpoſitū ꝟginibus debet aureola, ꝛ qꝫ non.

ꝓpoſitū ꝑpetuo abſtinēdi a delectatōe venerea. nec exꝑ
ta. Uñ ꝟgīes coꝛꝑe q̄ intēdūt tꝑe ſuo nubere nō habēt
habitū virginitatis. nec aureolā nec ꝑuuli. que licet nō
cogitēt de nubēdo. nō tñ pñt hr̄e ꝓpoſitū ꝯtinēdi. Eunu
chi etiā vel frigidi ſi intenderēt experiri delectatōem ve
nereā ꝑ mr̄imoniū vꝉ aliū modū ſi poſſent. nō hñt habi
tū hmōi ꝟtutis. nec aureolā. Sꝫ ſi intēdūt ab hmōi ab
ſtinere. ſi etiā poſſent vtiqꝫ habēt. ſicut credi pt̄ de eunu
chis qs fecit Nabuchodonoſoꝛ. ſ. Daniele ꝛ ſocijs eius.
Dañ. j. Et de Nerone ꝛ Achileo eunuchis. q̄ ꝑſuaſerūt
Domicille virginitatē. Tertio opoꝛtet vt adducantur
ad h̊ a recta rōe. ſ. ꝓpter deū. nō ꝓpter mōi laudē. aut ꝓpt
honoꝛē idoloꝝ. ſicut virgines dee veſte. Uñ ꝟgines qn̄
qꝫ q nō ſumpſerūt oleū in lampadibꝫ deſignās charita
tē dei in coꝛdibꝫ excluſe ſūt a ſpōſo. ꝛ clauſa ē eis ianua.
Mat. xxv. Quarto opoꝛtet ꝙ adducat ꝑ vias aliq̄
rū ꝟtutū. vt humilitatis. Amb. Decet vt virgo q̄to ca
ſtioꝛ tāto ſit humilioꝛ. Uñ de quodā ſcō viro legit ꝙ vſ
qꝫ ad ſexageſimū ſue etatis annū ſeruās virginitatē ela
tus in ſuꝑbiā eā ꝑdidit. Quinto opꝫ vt adducant
ꝑ viā ſobꝛietatis. qꝛ ſm Bern̄. In delitijs periclitat ca
ſtitas. ꝓpter qd aplꝯ vt virgo ꝑſeueraret. Caſtigo ait coꝛ
pus meū ꝛ in ſeruitutē redigo. j. Coꝛi. ix. Per viā mode
ſtie. ſ. cauēdo ſe a viſu ꝛ auditu ꝛ diſcurſu vanis. nō curi
ſitare per alienas domos nō aliquos in publico miſcere
ſermōes. Quō aūt ꝑdatur virginitas dicet in vltio. §.

De laudibus ꝟginitatis.

Quantū ad tertium .§. III.

ſcꝫ quō virgitas cōmēdat. ꝛ q̄tū oñdit dū dꝛ regi. Ad
ducētur vere ꝛ veri virgines regi. ſ. dño ihū xp̄o q̄ ē rex
regū vt ſint ſpōſe eius. Magna dignitas iſta. Uñ bea
ta agnes dicebat. Ipi ſum deſponſata. ſ. chꝛiſto. Et no
bilitatē ſpōſi huius oñdit di. vt refert amb. in li. de vir
ginitate. Cui angeli ſuiūt. Cuius pulcritudinē ſol ꝛ lūa
mirātur. i. mirabilē oſtēdūt. Cui⁹ mater virgo eſt. Cuius
pr̄ feminam neſcit. Cui⁹ ꝑtās celſioꝛ. aſpectus pulcrioꝛ.
amoꝛ ſuauioꝛ. ꝛ om̄i gratia elegātioꝛ. Cuius opes nun
qꝫ marceſcūt. nunq̄ꝫ decreſcūt. Et de oꝛnamentis ab eo
collatis ſubdit. Induit me dñs ciclade ꝛ clamide auro
texta. ſ. ſapīe vꝉ dilectōis. Et imēſis monilibꝫ decoꝛauit
me. ſ. ꝟtutū. Anulo ſuo ſcꝫ fidei ſubarrauit me ꝛ coꝛona
uit me ſcꝫ coꝛona ſpei eternoꝝ. Tradidit auribꝫ meis in
eſtimabiles margaritas. ſ. verboꝝ ſacre doctrine. Mel
ꝛ lac ab oꝛe eius ſuſcepi. ſ. dulcedinis ſpūalis ꝛ puritat
ꝑ inſpiratōem. Sāguis eiꝰ oꝛnauit genas meas. i. paſ
ſio eius induxit ad oꝑa patiētie. q̄ maxime oñdūt rubo
rē ſanctitatis. Poſuit ſignū in faciē meā nullū ꝑter eum
amatoꝛē admittā. i. q̄tū ſcꝫ dedit faciē erectā ad celū. vt
ipm ꝯtempler. ꝛ affectū ad eū dirigā ꝛ nō ad terrena re
ſpiciā. ꝟba ſunt Amb. Speciem dedit vniuerſitatē crea
turaꝝ quo pt̄ intueri pulcritudinē. nō ſolū ſponſi ſed ꝛ
ſuā. cū om̄ia ꝓpter ipām fecerit. ꝛ oīa i ipo reꝑiant. Cin
gulū ꝑgantie amictū ſeu veſtitū prudentie. Huic ergo re
gi tā nobili adducent vere virgines vt ſponſe eius. Et
licet virgitas non ſit ſimpliciter excellētioꝛ om̄ibꝫ alijs
ꝟtutibꝫ. qꝛ nō maioꝛ theologicꝭ nec prudētia. iuſticia vꝉ
foꝛtitudine vel humilitate. Et tamē ṗcipua in genere tē
perātie. ꝛ multū cōmēdabilis in ṗeminētia ꝛ ſex que po
nit pe. de palꝰ. in. iiij. diſt. xxxiij. Et ṗmo quo ad ṗmum
accidentale quod dicit aureola. qꝛ nulli parti temperan
tie debet fructus. nec aureola niſi caſtitati. nec aureola ꝛ
fructus cēteſimus niſi caſtitati. nec aureola ꝛ fructus cē
teſimus niſi virginitati ſoli. Uñ dꝛ Apo. xiiij. Quod ne
mo poterat cantare canticū illud nouū niſi illa cētū qua
draginta quatuoꝛ milia qui virgīes ꝑmāſerūt. Cāticuꝫ
illud aureola. i. qddā cāticum ſpūale qḋ habent virgi
nes qd nō pñt habere alij ſcti nō ꝟgines. ꝛ ſi maiꝰ ṗmiū
eſſentiale habeant. Secūdo quo ad ſcientiā qꝛ maxi
me diſponit ad acquiſitionē ſcientie ꝛ ſapiētie. Uñ ꝛ Jo
hānes euā. virgo magnā in diuinis p̄ ceteris habuit co
gnitionē vt de verbo dei. Tertio q̄ ad pulcritudinem
ſpecialē. Nō ex eo tm̄ ꝙ paſſiones concupiſcibiles ſūt
cōmunes nobis ꝛ brutis qꝛ ſimiliter ꝛ paſſiones iraſci
bilis ſūt cōmunes nobis ꝛ brutis. ſicut eſſe furibūdū in
cane ꝛ vindicatiuū in leone. ſꝫ qꝛ magis abſoꝛbēt iudici
um rōnis que eſt pulcritudo hoīs in qua ē imago dei.

De virginitatis cōmēdatiōe ꝛ ſūt ſex ṗeminētie.

Quarto quo ad ſimilitudinē in pluribꝫ. qꝛ ſcꝫ hi ſe
quūtur agnū ſcꝫ chꝛiſtū quocūqꝫ ierit. integri ſcꝫ coꝛpo
re ꝛ mēte ſicut chꝛiſtus. Et incoꝛruptio facit ꝓximū deo.
vt dicit in li. ſapiētie. ſ. mēte ꝛ coꝛꝑe. ꝛ ds incoꝛruptibiꝉ
eſt. Quinto quo ad ſimultatē. qꝛ iſta virtus nō ē ſine
alijs. ſed bene ecōuerſo. Poteſt em̄ quis habere virtutes
alias ſine iſta. ſicut habuit Petrus aplꝯ cōiugatus. Et
cū dꝛ virtutes om̄es eſſe connexas ſm mgr̄m in iij. ſen
intelligit de ꝟtutibꝫ neceſſarijs ad ſalutē qualꝰ iſta non
eſt. ſicut nec magnificētia. Uel ꝙ ſūt cōnexe in radice ca
ritatis cū iſto ꝓpoſito. vt ſi eſſet a deo p̄ceptū ſuare virgi
nitatē ꝛ nōdū fregiſſet obediret eā ſeruando. Sexto
q̄ ad raritatē. Apoc. xiiij. Uidi turbā magnā quā nemo
dinumerare poterat. ſ. ſcōꝝ. Ponit aūt ibi numerꝰ deter
minatꝰ ꝟginū qꝛ cētū q̄draginta q̄tuoꝛ milia. q̄ ꝟgīes
ꝑmāſerūt. p indetermīato tñ ponit. qꝛ plꝛes ſūt. Et rō hu
ius ē. qꝛ ꝟtus iſta nō pt̄ recuꝑari amiſſa materialr. Et
ſi amiſſa q̄ ad mētē ſolū reꝑet ꝑ pniām. alie aūt reꝑant
ꝑ pniām. Cū etiā qꝛ difficilioꝛ ad ſuādū. ibi enī frequēs
pugna ꝛ rara victoꝛia. Om̄e rarū carū. Quāuis em̄ ali
q̄ ꝑ accñs magis tenētur de gula. alij de alijs vitijs q̄ꝫ
de luxuria ſm q̄litatē cōplexiōis. vꝉ dei diſpēſatōe. tñ ꝑ
ſe loquēdo maioꝛ cōiter ē temptatio luxurie. Rō pōt eē.
qꝛ natura magis intendit ad ꝯſeruatōem ſpēi q̄ꝫ indi
uidui. cui indiuiduo ꝓuidetur ſatiſfaciēdo gule vꝉ alijs
vitijs. Nec obſtat ꝙ natura priꝰ retinet neccīa ad nutri
tiuā ꝛ augmētatiuā q̄ꝫ tranſmittat ad generatiuā. qꝛ h̊
nō eſt quaſi magis ſit ſollicita de indiuiduo q̄ꝫ de ſpe
cie. imo ecōuerſo. Sed qꝛ alr̄ nō agerꝫ indiuiduū ad ſer
uandū ſpēm. niſi ipm indiuiduū ꝯſiſteret. Uñ qd eſt h̊
ṗus in intentōe ē poſteriꝰ i generatōe. Sꝫ h̊ ē qꝛ ꝟtuoſi
minus ſtudent ſobꝛietati q̄ꝫ caſtitati. ꝛ ꝓpter exercitiū fit
facile qd in experto eſt difficile. Ratio autē quare magꝭ
virtuoſi ſtudent caſtitati q̄ꝫ ſobꝛietati eſt. qꝛ caſtitas nō
amittitur ſine moꝛali. Poſſunt autē deficere a ſobꝛieta
te per venialia. qꝛ iſta conſiſtit in medio quod eſt latum
iſta ſcꝫ caſtitas in extremo quod eſt indiuiſibile.

De volūtaria et ir .§. IIII.

recuꝑabili amiſſione ꝟgītatis. Pe. ꝺ pal. i. iiij. di. xxxiij.
ſic ait. Mlier ꝑdit ꝟgītatē ꝑ h̊ ꝙ coꝛrūpit mēte ꝛ coꝛꝑe.
altero ꝺ tribꝫ mōis. puta ꝑ h̊ ꝙ ſolū clauſtra frāgūt ſibi
volūtarie etiā ſi ñ ſemīarꝫ nec ſemē reciper. Nā ꝯcupīa
ſpadonis deflorauit ꝟginē. vt ſcribit. q̄ lꝫ ñ poſſꝫ ſemīar

De ꝟginitate. ſ. ad ea ꝑ que amittitur tribꝫ modis ꝑdit.

poterat tñ clauſtra infringere. Scḋo modo ꝑ ſemis vi/
rilis voluntariã ſuſceptionẽ. q2 ſi ita reciperet ſaluo clau
ſtro ſic menſtꝝ emittit nec ſeminare. nihilomin⁹ ꝟgo nõ
eſſet. quia ſicut poſſet ꝯcipe. puta ſi q̇s cognoſceret ꝟgi/
nem volũtariã in h̄ circa clauſtra pudoris ⁊ ſemẽ ad ma
triũ attraheret. Pregnantẽ eñ ꝑ naturã null⁹ diceret ꝟ
ginẽ. ⁊ tñ mulieres alique ꝯcipiũt q̄ nõ ſeminãt. Tertio
ſi ex vehemẽtia ardoris ſine fractiõe clauſtri ipã ſeminat
puta volũtarie cogitãs de cõmixtiõe turpi. ⁊ h̄ abſq꜠ cõ
mixtione cũ alio. Et talis q̄ corrũpit ſeipiam vel ab alia
muliere volũtarie corrupta nõ debet inter ꝟgines cõſe/
crari. etiã ad tollendũ ſcandalũ. q2 nõ eſt virgo Et ḋ hoc
in ſcḋa pte de ſcandalo. ti. vij. c. iiij. Non tñ faceret biga/
mum virꝫ cũ quo ꝯtraheret poſt matrimoniũ. De corru
ptione aũt inuolũtaria ſciendũ. ꝙ nõ perdit virginitas.
ꝑ quãcũq꜠ corruptionẽ inuoluntariã corꝑis. etiã tripli/
cem in muliere. Vñ qñ opprimit ⁊ frangũt clauſtra pu/
doris ⁊ ſemẽ viri recipitur etiã ſi inde cõcipiat ⁊ pariat.
Itẽ nec ꝑ ꝓpriã ſeminationẽ qñ nõ ꝓcedit ex ꝯſenſu. nec
acceptat a ꝯſenſu. quando habet iudiciũ rõnis. Videt
etiã aliquib9 ꝙ cũ ꝟginitas mẽtis reſpiciat futurꝫ. ſi q̇s
cõplaceat ſibi in p̄terita pollutiõe. q̄ nõ ex electiõe ꝓceſſit.
ꝟginitas nõ ꝑdit corꝑe ſ3 mẽte tñ. Protũc eñ nõ ꝑdit
corꝑe. q2 illa corruptio traſijt. ꝓus aũt nõ fuit ꝑdita. q̇a
ꝯſenſus defuit. Requirit ḡ ꝙ ꝯſenſus p̄cedat. vt ſi ſenti
ens ſe calefactũ obdormiret vt pollueret ⁊ mulier vt op
primeret. Vel requirit ꝙ ꝯcurrat ꝯſenſus. ſ. ꝓ tꝑe q̄ pot
ꝯtradicere. Nã durãte ſeminatiõe nõ h3 iudiciũ ratiõis
Et mulier q̄ opprimit ſi ſuſcipiẽdo ſemen vel alias qñ/
cunq꜠ ꝯſentiat. niſi eo ſolo tꝑe quo inuite excitata ſemi/
nat. qñ ſine culpa ſua careat iudicio rõnis. ꝑdit ꝟginita
tem ⁊ nõ alias. Vñ dixit Lucia. nõ corrũpit corp⁹ niſi ḋ
ꝯſenſu mẽtis. ſ. q̄ ad pctm̄ vel amiſſionẽ ꝟginitatis Nã
ſi me inuitã feceris violare. caſtitas mihi duplicabitur
ad coronã. xxxv. q. v. §. j. Talis tñ nõ ꝯſecraret inter vir
gines. ⁊ h̄ ꝓpter dubiũ retinẽtie ꝯſenſus. vt. xxxij. q. v. Il
le aũt etiã. q2 nõ põt ſignificare integritatẽ ſpoſi xp̄i. ſ. ec/
cleſie. cũ corrupta corꝑaliter ſit ⁊ nõ integra ⁊ ſi ꝟgo. Et
cuicũq꜠ nuberet faceret ip̄m bigamũ q2 diuiſit carnẽ in
plures. Itẽ nota ꝙ integritas carnis. in experiẽtia volu
ptatis ⁊ electio actualis. ꝑ violentiã demonis vel homi/
nis infirmitatẽ vel ſomniũ ⁊ hmõi. ꝑdi põt. S3 ꝑ h̄ nõ
ꝑdit virtus virginitatis. Vñ bene põt eſſe pater virgo
ꝑ ſemen emiſſum a dormiẽte. demone ſuccubo recipiẽte.
⁊ poſtea ꝑ eundẽ demonẽ incubũ factũ tranſfuſum ĩ fe/
minã. cũ etiã ſuſcipiendo ſemẽ virile ſaluo clauſtro mu
lier poſſit ꝯcipere. Sed in partu ꝑdet integritatẽ. ſ3 vir
ginitatis virtutẽ retinebit pater p̄dictus. ⁊ vt etiam op/
preſſa pariẽs. ⁊ aureolã etiã vterq꜠ habebit. Unde ĩ cro/
nica martiniana legit de merlino ꝙ fuit fili⁹ diaboli. q2
ſc3 ꝯceptus ꝑ monialẽ ex demone ſuccubo ⁊ incubo ipi/
us. Et de antixp̄o aliqui dicũt ꝙ ſimili modo ꝯcipiet.
Unde dicit apoſtol⁹ cũ filiũ ꝑditionis. Quis aũt qui
dam dicũt virginitatẽ ſtatũ dicere oportere. non ꝟtutẽ
ſpecialẽ. tamẽ cõmunior opinio eſt ꝙ ſit ꝟtus ſpecialis.
q̄ amiſſa ſemel nõ recuꝑat. Unde Hiero. cũ poſſit oĩa
deus. virginẽ non poſſit ſuſcitari poſt ruinã. valet q̇dẽ
liberare de pena. ſed non valet coronare corruptã. xxxij.
q. v. Si paulus.

De ꝟginitate q̄ ad eas q̇b9 nõ ꝑdit

Clementia quid ſit ⁊ in quo conſiſtat.
Capitulũ. ix.

De clemẽtia q̇d ſit.

DE clemẽtia cõſequenter videndũ eſt. hãc diffinit Tulli⁹ in. ij. rhero.
Clemẽtia eſt ꝑ quã anim⁹ ꝯcitat⁹ in odiũ ali/
cui⁹ benignitate retinet. Pro cui⁹ declaratiõe dicit beat⁹
Tho. ij. ij. q. clvij. ꝙ affect⁹ hoĩs inclinat ad minoratiõẽ
eorꝫ que ꝑ ſe hoĩ nõ placẽt. Ex hoc aũt ꝙ aliq̇s amat ali
quẽ. ꝯuenit ꝙ nõ placet ei ꝑ ſe pena ei⁹. ſ3 ſolũ in ordine
ad aliud. puta in ordine ad iuſticiã vel ad correctiõẽ ei⁹
qui punit. Et ideo ex amore ꝓuenit ꝙ aliq̇s ſit ꝓmptus
ad diminuẽdũ penas. qḋ ꝑtinet ad clemẽtiã. ⁊ ex odio
impedit talis diminutio. Et ꝓpter h̄ Tulli⁹ dicit ꝙ ani
mus ꝯcitat⁹ in odiũ. ſ. ad grauius puniendũ. ꝑ clemẽti
am retinet. ne ſc3 acriorẽ inferat penã. Non ꝙ clemẽtia
ſit odij moderatiua. ſ3 pene. Manſuetudo aũt modera
tur irã. vnde odiũ naſcit. Crudelitas aũt opponitur et ꝑ
exceſſum. Unde dicit Sene. in li. de clementia. ꝙ crude/
les vocant qui cauſam puniẽdi habẽt. modũ nõ habẽt
Qui aũt in penis hominũ delectant ꝓpter ſe. etiam ſine
cauſa. ſeui vł veri dicunt. Q aũt ſit ꝟtus ꝓbat ſic. Vir-
tus moralis ꝯſiſtit in hoc ꝙ appetit⁹ rationi ſubdat. vt
ḋr in p̄mo ethi. hoc aũt ſeruat in clementia. Nã in dimi
nuendo penas clemẽs aſpicit ad rõnem. vt dic̄ Sene.
quãdo debet ⁊ in q̇b9 oportet diminuit penas. ⁊ non in
ferunt ſine cauſa. Unde Seneca. Clemẽtia hoc p̄mitt p̄
ſtat. vt quon dimittit nihil aliud eos pati debuiſſe pro/
nunciat. Seueritas aũt eſt inflictiua penaꝝ ſm legem.
Clementia aũt diminuit de pena que eſſet debita ſm le/
gem cõmunẽ. ⁊ hoc ꝓpter aliqua ꝑticularia ꝯſiderata. in
ſte tamẽ quaſi decernẽs nõ eſſe magis puniendũ ſm in
tentionẽ legiſlatoris. licet non ſm verba ipã. Itẽ diminu
tio penaꝝ legis magis ſpectat ad equitatẽ que iudicat
ſm intentionẽ legiſlatoris. nõ ſm legis ꝟba. S3 clemẽ/
tia moderat affectũ animi vt nõ vtatur ſua poteſtate in
inflictione penaꝝ. Habet aũt clementia quandã excellẽ
tiam inter virtutẽ ſicut ⁊ mãſuetudo ſm quid. Nã in/
quantũ diminuit penas. maxime videt accedere ad ca/
ritatẽ. que eſt maxima virtutũ. ꝑ quã bona ꝓximo opa/
mur ⁊ mala impedim⁹. Hiero. Qui clementiã nõ habet
nec indutus eſt viſcera miſericordie ⁊ lachrymaꝝ. Quis
ſpũal ſit nõ adimplet legẽ. di. lxxxvj. Qui clemẽtiã.

Clemẽtia licet omnib⁹. §. I

vtilis ſit. neceſſaria tñ p̄cipue eſt principib9. Et ad hanc
multa inducũt exẽpla ſm Guil. in ſum. virtu. Primum
eſt exemplũ ſummi p̄ncipis dei. Sap. xj. Parcis omib9
qm̄ tua ſunt. Heſter. xiij. Scripſit in lr̄is ſuis miſſis ꝑ
orbẽ aſſuerus. Nolui poteſtates abuti magnitudine. ſ3
clementia ⁊ bonitate gubernare ſubiectus. Aſſuerus in
terpretat beatitudo. ⁊ ſignificat deũ. Virga etiã ei⁹ extẽ
ta erat ſignũ clementie. Heſter. iiij. Hiero. cui diuinitati
natura clemẽs eſt ⁊ pia magiſq꜠ ad miſericordiã q̄ꝫ ad
vindictã prona. ſi quis ꝯuerſus fuerit ad penitentiam.
cito a miſericorde iudice veniã impetrabit. de pe. diſt. j.
Secundũ eſt exemplũ creaturaꝝ inferioꝝ vt apũ. Se/
neca. Iracũdiſſime ac ꝓ captu corꝑis pugnatiſſime ſũt
apes. ⁊ aculeũ in vulnere relinquũt. rex ipe ſine aculeo ẽ
Voluit ip̄m natura. nec ſeuũ eſſe. nec vltorẽ. exemplũ h̄
regib9 omnib9 ingens pudeat ab exiguis animalibus
non trahere mores. Tertiũ eſt naturalis nobilitas ani/
morum qui regendi ſunt. Seneca. Remiſſius imperã/
ti melius paret. iij. Regũ. xx. Reges domus iſrael clemẽ
tes ſunt. Quartũ eſt q2 clemẽtia congruit nature huma
ne. eius aũt contrariũ ſc3 crudelitas eſt ꝓprium feratum
Seneca. Quid iſtud delectari ſono cathenarum miſtuꝫ
ſanguinem fundere. terrere aſpectu ſuo que alia vita eẽt
q̄ꝫ ſi leones vrſiq꜠ regnarent. In arca domini que ſigni/
cat mentẽ rectoris. erat nõ ſolum virga ſeueritatis. ſ3 eti
am manna dulcedinis ⁊ clementie ſignatiua. Quintum
eſt precioſitas ſanguinis humani. Seneca. Clementia
ſanguini alieno ſicut ſuo parcit. Gregori⁹ nazan. ad im/
peratorẽ. Gladius tibi datus eſt a deo. nõ tã vt operis
q̄ꝫ vt cõmineris. Principi eccleſie dictum eſt. conuerte

Vir ꝙ clem[...] tia ſit v[...] tus

Quib[...] clemen[...] neceſſar[...]

Decet [...] q̄ iduc[...] ad clem[...] tiam

De [...] deſt[...] ſit v[...]

gladiū tuū in vaginā. Mathi.xxvj. Sextū eſt finis ꝓpter quē ſūt ꝯſtituti ꝑncipes. vt ſcȝ medeanť generi humano. Sene. nō min⁹ ꝑncipi ſūt turpia mĺta ſupplicia. q̄ȝ medico mĺta funera. ij. ad Coꝝ. x. Ꝓtātem nob dedit ďs in edificatōem nō ī deſtructōnem. Septimū ē q2 crudelitas ꝯria ei hoſtes mĺtiplicat. Sene. Voluntas ſūt ſeuiēdi oportet anteq̄ȝ cā deficiat. alioq̄n queādmodū p̄ciſe arbores plurimis ramuĺ pullulāt. ita regia crudelitas auget numerū inimicoꝝ. Octauū ē q2 p̄ſtat ſecuritatē ꝑncipi. Prou. xj. Clemētia ꝑꝑabit vitā. Sen̄. Nō eſt opus latera mōtiū abſcindere mĺtiplicib⁊ muriſ turribuſq̄ȝ ſepire. ſaluum regē in apto clementia p̄ſtabit. Nonū ē q2 regnū roborat. Prou. xx. Miſcďia ⁊ veritas cuſtodiūt regem. ⁊ clemētia roborať thronus eius. ⁊ ſm b. tho. Miſcďia ⁊ pietas ꝯueniūt cū clemētia ⁊ māſuetudine inq̄ȝtū ꝯcurrūt ad eūdē effectū. q̄ ē ꝓhibere mala ꝓximoꝝ. Differūt tn̄ q̄ȝtū ad motiuū. Naȝ pietas remouet mala ꝓximoꝝ ⁊ reuerētia quā hȝ ad aliquē ſuꝑiorē deū vĺ parētē. Miſericordia remouet mala alioꝝ. ex hoc q̄ ī eis ꝯtriſtatur quaſi eſtimās ad ſe ꝑtinere. qď ꝓuenit ex amicitia. Māſuetudo inq̄ȝtū remouet irācitatē ad malū alioꝝ. Clemētia hoc facit ex animi lenitate inq̄ȝtū iudicat equū talem nō amplius puniendū. Decimo bonitatē ꝑncipis ⁊ ꝑplī ꝯſumat. Prou. xvj. Clemētia regiſ quaſi imber ſerotinus. Et Criſ. dic̄ q̄ꝫ melius ē dn̄o reddere rōem de nimia miſcďia q̄ȝ de nimia ſeueritate. xxvj. q. vij. Alligant.

Modeſtia quid ſit ⁊ quib⁊ cōmendatur.

Capitulum .x.

POſt continentiam et

clemētiā ponit Tullius modeſtiā ꝑtē tēperantie. ſicut aūt temperātia ē moderatiua eoꝝ que difficillimū ē refrenare. ſ. delectatōnes ciboꝝ ⁊ venereoꝝ. ita modeſtia ē moderatiua eoꝝ que ī hmōi mediocriter ſe habent. i. nō hn̄t tātā difficultatē. Unde p⁹ temꝑantiam ⁊ moderatōem penaꝝ quā fac̄ clemētia. q̄tuoꝛ relinquūtur modeſtie moderāda. Primū ē motus animi ad aliquā excellētiā. ⁊ hāc moderať humilitas. Secūdū eſt deſiderū eoꝝ q̄ ꝑtinēt ad cognitōem. ⁊ hoc moderat ſtudioſitas. Tertiū ē q̄d ꝑtinet ad corꝑales motus ⁊ actiones vt decēter fiāt ⁊ modeſte tam in his que ludo agūtur. Et q̄ȝtū ad ea q̄ ꝑtinēt ad ludū. i. ſolatiū pōit ph̄s eutropeliā. Quartū ē q̄d ꝑtinet ad exteriorē apparatū vt in veſtib⁊ ⁊ hmōi. ad Phil. iiij. dicit apl's Modeſtia vr̄a nota ſit oīb⁊ hoib⁊. hec b. tho. Qď circa cōpoſitionē exterioꝝ motuū ſit virt⁹ ꝫ b. tho. ſic ꝓbat. ij. ij. q. clxviij. ar. j. Virt⁹ moraĺ ꝯſiſtit in hoc q̄ ea que ſūt hoīs ꝑ rōem ordināntur. Manifeſtū ē aūt q̄ motus exterioreſ hoīs ſūt ꝑ rōem ordinabiles. q2 ad imperiū rōis exteriora mēbra mouenť. vn̄ patet q̄ circa hoꝝ motuū ordinatōnē ꝯſiſtit v̄tus moraĺ. Ordinatō aūt hoꝝ motuū ſattendiť q̄ȝtū ad duo. Uno mō ſm ꝯuenientiā ad exteriores ꝑſonas negocia ſeu loca. Vn̄ btūs amb. dic̄. j. ď offi. Hoc ē pulcritudinē viuēdi tenere. ꝯueniētia cuiq̄ȝ ſexui ⁊ ꝑſone reddere. ⁊ h̄ ordo geſtoꝝ optimus hic ornatus ad oēm actōem cōmodius. Itē q2 exteriores motuſ ſunt ſigna interioris diſpōis que attēditur circa animi paſſiōes. ideo ꝑ motus exteriores alij homīes de nobis iudiciū capiūt ſm illď Eccli. xix. Ex viſu cognoſcitur vir ⁊ ab occurſu faciei ſenſatus. Et ideo modeſtia exterioꝝ motuū q̄dāmō ad illď ordinať ſm illď Aug. ī regĺa. In oīb⁊ motib⁊ vr̄is nihil fiat qď cuiuſq̄ȝ offendat aſpectū. ſed q̄ vr̄am deceat ſanctitatē. Et ideo moderatō hoꝝ motuū p̄t reduci ad duas virtutes. quas ph̄s tāgit in iiij. ethi. Inq̄ȝtū enī ꝑ exteriores motus ordinamur ad alios ꝑtinet huius motuū exterioꝝ ordinatō ad virtutē amicitie ſeu ad affabilitatē que attēditur circa delectationes ⁊ triſticias que ſūt in v̄bis ⁊ in factis ī ordine ad alios cū quib⁊ viuit. Inq̄ȝtū v̄o exteriores motus ſunt ſigna interioris diſpōis ꝑtinet taĺ compoſitō motuū exterioꝝ ad v̄tutē v̄itatis ꝑ quā quis talē ſe exhibȝ exterius qualis ē interius. Et q̄ȝuis ex naturali diſpōe quis habeat inclinatōem ad hanc vĺ illā cōpōnem motuū exterioꝝ. tn̄ q̄d deeſt nature p̄t ſuppleri ꝑ induſtriaȝ rōis. Btūs Amb. in li. de offi. Motū natura informat. Si quid ſane ī natura vitij ē. induſtria emendeť. Modeſtiā ſic diffinit Tulĺ. in. j. rheto. Modeſtia ē ꝑ quam pudoꝛ honeſtatis purā ⁊ ſtabilē compat autoritatē. pudoꝛ ē timoꝛ turpitudīs vĺ fuga rei indecētis. declinādo indecentiā ī exteriorib⁊. Autoritas ďr hic grauitas. Purā dicit̄. i. nō hn̄s admixtionē ſui ꝯtrarij. ſ. vilitatiſ. Stabilis q2 nō eſt momentanea taĺ grauitas ſȝ ꝑmanens.

Modeſtia q̄d ſit

De modeſtia igitur .§.I.

q̄ȝtū ad tertiū modū ex quatuoꝛ ſupradictis. ſ. circa motus ⁊ actus corꝑales notandū q̄ ordinatō interioꝛ (que eſt cū rō p̄eeſt ⁊ appetitū temꝑat) ē cauſa exterioris ordinatōis. ⁊ exterioꝛ geſtus ē ſignū interioris diſpōnis. Eccle. xix. Amictus corꝑis ⁊ riſus dentiū ⁊ greſſus hoīs enūciat de eo. Et aug⁹. dicit q̄ incompoſitio corꝑis qualitatē indicat mētis. diſt. xlj. §. vl. clericus. Sciendum q̄ motus, vnde modeſtia ďr eſt tenere decorē in exteriorib⁊ actib⁊. ⁊ decoꝛ iſte attenditur reſpectu aſpectus hominū. Decorū in homīe dicitur quod ē cōſentaneū nature. i. rōni naturali. Primo igitur attendenda eſt qualitas ꝑſone que aliquid agit ⁊ cum qua agit. ⁊ tp̄s ⁊ loc⁹. Aliquid enī congruit vni ꝑſone qď non cōgruit alteri. Job ꝑmittebat filijs ꝯuiuia facere ad fouendū inuiceȝ beniuolentiā. ⁊ ipe tamē nō intererat. Aliquid licȝ extra eccĺiam q̄d nō licet intra eccĺiam. vt iudicia facere ⁊ negociatōes. ⁊ hmōi. Aliq̄d licet vno tp̄e vt venari ⁊ hmōi qď n̄ lȝ alio. vt ī q̄dragesima. Aliq̄d lȝ dicere ī vna materia qď nō ē decēs ī alia. Tullius. Vitioſuȝ ē in re ſeua delicatū inferre ſermonē. Itē modeſtia indecētiaȝ cauet in verbo. in riſu. in motu corꝑis. in membroꝝ ſitu. in occupatōne vel actu. in habitu. Et q̄ȝtum ad verba ⁊ riſus ſic dicit Sene. de quattuoꝛ v̄tuti. A verb turpib⁊ abſtineto. Sermōes vtiles magiſq̄ȝ facetos ⁊ affabiles amatores potiuſq̄ȝ obſecūdantes. Miſcebis interdū ſerijs iocos ſed temꝑatos. Sed nō modicus reprehenſibilis ē riſus ſi pueriĺr effuſus. ſi muliebriter factus odibilē fac̄. Itē riſus ſine cachino. Vox ſine clamore. īceſſus ſine tumultu. quies tibi nō deſidia erit. Itē nō ſis alioꝝ curioſus ſcrutatoꝛ nec acerbus rep̄henſoꝛ. ſine exꝓbratōne correptoꝛ. ita vt ammonitōem hilaritate p̄uenias. ⁊ errori facile veniā dato. Nec extollas quemq̄ȝ nec deijcias. Requirenti facile reſponde. Cōtēdēti facile cede. Nec iniurgia execrationeſq̄ȝ deſcēdas. Rari ſermonis ſis ſȝ loquētiū patiēs. Circa motū corꝑis cauenda eſt ⁊ nimia tarditas ⁊ nimia velocitas. Sene. Si ꝯtinens es ⁊ anī tui ⁊ corꝑis motus obſerua ne indecori ſint. De huius indecētia ďr Eſa. iij. Pro eo q̄ eleuate ſunt filie ſyon extento collo. ⁊c̄. In occupatōe attendēdū ē ad naturā. ad q̄d ſcȝ aliq̄s a natura ſit diſpoſitus. Qui enī debilis ē corpe ⁊ ingenioſus ⁊ viuacis memorie. nō militiam ſed lr̄aruȝ ſtudiū ſectari debet. Attendendū eſt ad etatē. Etas enī adoleſcentie labore animi vel corꝑis exercenda eſt. ⁊ autoritati ſenū ſubijciēda. Dn̄t eī adoleſcētes ſenes vereri. ꝯſilio eoꝝ regi. ⁊ exēplo īformari. Senib⁊ v̄o ſūt labores corꝑis minuēdi. Cōſilio dn̄t alios iuuare ⁊ exēplo inſtructiōe dig̃ miſtrare. plati v̄o eſtiare ſe gerere ꝑſonā ciuitatiſ.

De Modeſtia qď ſit virtus

vn̄ dicať modeſtia

Que ſint cauenda circa motū corꝑis

De modeſtia ſenſuū .§.II.

De modeſtia ſenſuum. p̄cipue oculoꝝ. Licet oīes ſenſus debeam⁹ retinere fre/
no modeſtie. q: vt dr̄ Biere. ix. Mors aſcēdit ꝑ feneſtras
noſtras. ſ. ſenſuū. ingreſſa eſt domos noſtras. Propt̄ qḋ
ait apl'us. Mortificate mēbra veſtra q̄ ſunt ſuꝑ terram
id eſt. organa ſenſuū. In cui⁹ figurā Joſue q̄nq3 reges af
fixit cruci. q: ſenſus q̄nq3 cruci mortificatiōis ſunt ſub/
mittēdi. Precipue tñ h̄ fieri oportet circa oculos. nā q̄to
nobili⁹ eſt membꝝ ⁊ viuacioꝛ ſenſus. q: plures reꝝ dif/
ferētias apphēdit. tāto mag̃ nociuū ſi nō regulet̄ rōne
ꝓpha. Ocul⁹ me⁹ dep̄dat⁹ eſt aīam meā. Ocul⁹ eīm irritat
gulā. Geñ. iij. Uidit mulier lignū qḋ eſſet bonū ad ve/
ſcendū. pulcrū viſu ⁊c̄. Incitat cupiditatē. Uñ diabol⁹
Modeſtia viſus eſt neceſſarius. oſtēdit xp̄o oīa regna mūdi vt tēptando induceꝛ3 ad
auariciā. Math. iiij. inflāmat luxuriā. Ecci. ix. Ne aſpi/
cias in vultū mulieris. ex hoc ↄcupiſcētia eīm exardeſcet
quaſi ignis. Quāto plura ligna ponunt̄ in igne. pl⁹ ar
det. Alij ſenſus de muliere aliquid apphēdunt. vt au/
ditus vocē ⁊ hmōi. S3 viſus multa ſimul. quia ⁊ faciē
⁊ coloꝛē ⁊ oꝛnatū ⁊ geſtu3. ⁊ ideo plus inflāmat. Excitat
ſuꝑbiam. Dicit eīm Bern. ꝙ lucifer vidēs dei filiū equa
lem patri. voluit ei aſſimilari. ⁊ ſuperbia ductus dixit.
Similis ero altiſſimo. ſic de bufone fabuloſe dr̄ ꝙ vi/
dens bouē in prato ita pinguē ⁊ groſſum volēs ei aſſi/
milari intumuit intm̄ ꝙ crepuit. Ad irā inducit Math
xviij. vidētes ↄſerui que fiebāt ↄtriſtati ſunt valde. ſc3 ꝑ
ira. Ad inuidiā ꝓuocat. j. Regū. ij. Uidebis emulū tuū
in templo in oībꝫ ꝓſperis. ⁊ poſtea ſubdit̄. vt deficiāt
oculi tui. ſ. inuidia. ⁊ tabeſcet aīa tua. Accidiā immittit
videns eīm piger intemperiē aeris nō vult exire ad agꝝ
Ecci. xj. Qui obſeruat ventū nunq̄3 ſeminat. Uñ dixit
xp̄s. Luce. xj. Si oculus tu⁹ nequā fuerit. totū coꝛp⁹ tu
um tenebroſum erit. q: oēs tenebꝛe peccatoꝝ ex immo
deſtia oculoꝝ. Citi⁹ etiā peccat̄ per oculū. q: in momēto
in ictu oculi. Uñ de holoferne dr̄ Judith. xiij. q: ſtatim
capt⁹ eſt in aſpectu ei⁹. Facili⁹ eīm peccat̄ ꝑ oculū. q: fa/
cili⁹ pat3 obiectū oculoꝝ q̄3 alioꝝ ſenſuū. Hec habent̄ i
expoſitiōe regule be. Augu. ab hūberto.

De modeſtia circa .§. III.

De modeſtia circa ludos. ludos ⁊ circa dicta vel facta ioco ſa circa q̄ philoſophus
ponit quādā ꝟtutē eſſe. quā noīat eutropeliā. nr̄a autē3
lingua dicere poſſum⁹ iocūditatē vel vrbanitatē. Pro
cui⁹ declaratiōe ſciendū ſm b. Tho. ij. ij. q. clxviij. ꝙ ſicut
coꝛpus indiget coꝛꝑali q̄ete ad refocillationē ſui. q: non
p̄t ↄtinue coꝛꝑalit̄ laboꝛare. ꝓpter h̄ ꝙ habet finitā ꝟtutē
que determinatis laboꝛibꝫ ꝓpoꝛtionat̄. Ita etiā ex parte
aīe. cui⁹ eſt ꝟtus finita. ad determiātas opatiōes ꝓpoꝛti/
onat̄. Et ideo qñ vltra modū ſuū in aliquas opationes
ſe extēdit laboꝛat ⁊ ex h̄ fatigat̄ p̄ſertim q: in opatiōibꝫ
aīe ſimul etiā laboꝛat coꝛpus inq̄3tū ſc3 aīa intellectiua
vtit̄ viribꝫ ꝑ oꝛgana coꝛꝑea opantibꝫ. ſunt aūt bona ſen
ſibilia ↄnaturalia hoī. Et iō qñ aīa vltra ſenſibilia ele/
uatur opibꝫ rōis intēta. naſcit̄ exinde queda3 fatigatio
animal'. ſiue hō intēdat opatiōi rōis practice ſiue ſpecu/
latiue. Magis tñ ſi opibꝫ ↄtēplatiōis intēdit. q: ꝑ hoc
magis a ſenſibꝫ eleuat̄. q̄uis in aliq̄bꝫ opibꝫ rōnis pra/
ctice. exterioꝛibꝫ foꝛte coꝛꝑis mag̃ fatiget̄. In vtriſq3 tñ
tāto magis q̄s aīaliter fatigat̄. q̄to mag̃ opibꝫ rōnis i/
tēdit. ſicut aūt fatigatio coꝛꝑalis ſoluit̄ ꝑ coꝛꝑis q̄etem.
ita etiā oportet ꝙ fatigatio aīalis ſoluat̄ ꝑ quietem aī.
De cā q̄re ludus neceſſari⁹ eſt aliqñ. Quies aūt aī eſt delectatio. Et iō oportet remediū ↄ fa/
tigationē aīalē adhibere ꝑ aliquā delectatiō3. intermiſſa
intētione ad inſiſtendū ſtudio rōis. ſicut legim⁹ i collati
onibꝫ patꝝ de Johā. euā. ꝙ cū ſcādalizaret̄ q̄dā videns
cū ludentē cū diſcipulis. fecit cū trahere arcū plurics ⁊c̄
Idē legit̄ de ſancto Antho. Et dixerūt ꝙ ita anim⁹ frā/
geretur ſi nunq̄3 a ſua intētione relaxaret̄. hmōi autē di/
cta vel facta in q̄bꝫ nō querit̄ niſi delectatio aīalis. dicū
tur ludicra ⁊ iocoſa. ⁊ ideo neceſſe eſt interdū talibꝫ vti.
quaſi ad quandā animi quietē. ⁊ hoc eſt qḋ phs dicit i
iiij. ethi. ꝙ in hui⁹ vite ↄuerſatiōe quies quedā habetur
cum ludo. Circa que tamen tria vident̄ precipue atten/
denda. Primū ⁊ principale ꝙ p̄dicta delectatio nō que/
ratur in aliq̄bꝫ verbis vel factis turpibꝫ vel alias noci/
uis. Secundū ne totaliter grauitas animi reſoluatur
Uñ Tulli⁹ in li. de offi. Sicut pueris non oēm ludendi
licentiā damus. ſed etiā que ab honeſtis actibꝫ nō ſunt
aliena. Sic in ip̄o ioco aliquid probi ingenij lumen elu
ceſcit. Tertiū quod eſt attendendū ſicut in omnibꝫ alijs
actionibꝫ humanis vt congruāt perſonis. tempoꝛibus.
⁊ locis ⁊ ſm alias debitas circumſtātias oꝛdinētur. ⁊ ſic
circa huiuſmodi eſt virtus. Et nota ꝙ licet Tullius di/
cat. j. rheto. ꝙ quando auditoꝛes ſunt defatigati. nō eſt
inutile ab aliqua re noua aut ridicula incipe orationem
Si tamē dignitas rei non adimat facultatē. ſed addit.
Et ideo quia ſcriptura ſacra maximis rebꝫ intēdit. ſm
illud Prouerb. viij. Audite quia de rebus magnis locu
tura ſum. Ideo beat⁹ Amb. ſuꝑ Lucā tractans illḋ Ue
vobis qui ridetis. Excludit iocum. non quidē a conuer
ſatione humana. ſ3 a doctrina ſacra. Unde dicit. Licet i
terdū honeſta ioca ſint ac ſuauia. tñ ab eccleſiaſtica ab/
hoꝛrent regula. qm̄ q̄ in ſcripturis nō reperim⁹ ea quem
admodū vſurpare poſſum⁹

De tribus q̄ in ludis ſunt attendenda.

De modeſtia circa .§. IIII.

De modeſtia circa habitum vl' cultum veſtium. habitū vel cultū veſtiū dicit Hiero. ꝙ nec affectare ſoꝛ/
des nec exquiſite delitie laudē pariunt. diſt. xlj. §. j. Sci/
endū igit̄ ſm beatū Thomā. ij. ij. q. clxix. ꝙ in his rebus
exterioꝛibꝫ quibꝫ homo vtitur non eſt viciū in ſe aliqḋ.
ſed ex ꝑte hominis ꝙ immoderate vtit̄ eis. Que quidē
immoderātia poteſt eſſe dupliciter. Uno modo ꝑ com/
paratione ad homīes cū quibꝫ viuit. Uñ Augu. di. viij
Que ↄtra moꝛes ⁊c̄. Turpis eſt oīs ꝑs que vniuerſo
ſuo non congruit. Alio modo poteſt eſſe immoderātia
in vſu taliū reꝝ ex inoꝛdinato affectu vtentis ex q̄ conti
git. quādoq3 ꝙ homo nimis libidinoſe vtatur talibus.
ſiue ſit ſm conſuetudinē. ſiue p̄ter conſuetudinē eoꝝ in/
ter quos viuit. Contingit aūt iſta inoꝛdinatio affect⁹ tri
pliciter. Uno modo inquantū ex ſuperfluo cultu veſtiū
quis querit gloꝛiā. prout veſtes ⁊ huiuſmodi pertinent
ad oꝛnatū quendā. Alio modo ſm qḋ per ſuperfluum
cultu3 querit delitias ſm qḋ veſtis oꝛdinatur ad coꝛpo/
ris fomentū. Tertio modo ſm qḋ nimiā ſolicitudinē ap
ponit homo ad exterioꝛē cultū veſtium. Etiam ſi nō ſit
aliqua inoꝛdinatio ex parte finis. Et ſm hoc Androni/
cus ponit tres virtutes circa exterioꝛē cultū. ſ. humilita/
tem. que excludit intētionē gloꝛie. Unde dicit ꝙ humili/
tas eſt habitus non ſuperabundans in ſumptibus ⁊ p̄
parationibus. Et per ſe ſufficientiam. que excludit intē/
tionē deliciarū. Unde dicit ꝙ per ſe eſt ſufficiens habi/
tus contentus eoꝝ quibus opoꝛtet. ⁊ determinatiua co
rū que ad viuere conuenit. Et ſimplicitatē. que excludit
ſuperfluā ſolicitudinē. Unde dicit ꝙ ſimplicitas eſt ha
bitus contentus his que contingunt. Ex parte defect⁹
poteſt eſſe duplex inoꝛdinatio. Uno modo ex negligen/
tia hominis. qui non adhibet ſtudium ⁊ laboꝛe3. vt vta
tur exterioꝛi cultu vt decet. Unde philoſophus dicit ꝙ
ad molliciem pertinet ꝙ aliquis trahat veſtimentū ſuū
per terram. ⁊ non laboꝛet in eleuando. Alio modo inq̄n
tum ip̄m defectū exterioꝛis cultus oꝛdinat ad gloꝛiam.
Unde phs dicit in. iiij. ethi. ꝙ ſuperabundantia ⁊ inoꝛ
dinatus defectus ad iactantiā pertinet. Ad hoc facit ꝙ
Auguſt. di. xli. quiſq̄s. Et ↄtra modeſtiā eſt etiā fucus.
Caplm. xi.
De ſtudioſitate.

POnitur etiam pars modeſtie. ⁊ ꝑ ꝯſequēs tēperātie ſm̄ beatū Tho. ij. ij. q. clxvj. ſtudioſitas que virtus eſt ꝯtraria curioſitati refrenās animū ab inordinato affectu cognoſcēdi. Vñ aug⁹. dicit ꝙ curioſi eſſe ꝓhibemur. magne tempantie munus eſt. Dicit aūt ſtudioſitas a ſtudio. Studiū aūt dr̄ vehemēs aīi applicatio circa aliq̄d ꝑagendū. Mens aūt nō applicat ad aliquid niſi cognoſcat illud. Unde ꝑ prius mens applicatur ad cognitōem. ſecūdario aūt applicat ad ea in q̄b⁹ homo ꝑ cognitōem dirigitur. Et ideo ſtudiū ꝑ prius reſpicit cognitōem. ⁊ ſecūdario quecunq̄ alia ad q̄ opandū directōe cognitōis indigemus. Uirtutes aūt ꝓprie ſibi attribuūt illā materiā circa quā pmo ⁊ principaliter ſunt. vt fortitudo. pericula mortis. tempantia. delectationes. tactus. ⁊ ideo ſtudioſitas dicit ꝓprie circa cognitionem. vnde ꝓuerb. xxvij. Stude ſapientie fili mi. letifica cor meū vt poſſis rn̄dere ſermonē.

De ſtudioſitate q̄d ſit ⁊ vnde dicatur.

Qd̄ aūt ſit ps tempe rantie declarat btūs Tho. vbi ſ. Ad tpantiā ptinet moderari motū appetitus ne ſupflue tendat in id q̄d naturaliter ꝯcupiſcit. ſicut aūt homo naturalr̄ ꝯcupiſcit delectatōes ciboꝝ ⁊ venereoꝝ ſm̄ naturā corpalē. ita ſm̄ aīam naturalr̄ deſiderat cognoſcere. vñ ⁊ pħus dic̄ ꝙ omēs homīes natura ſcire deſiderāt. Moderatio autē huius appetitus ptinet ad ꝩtutē ſtudioſitatꝭ. Et ſic patet ꝙ ꝯtinet ſub modeſtia ⁊ eſt pars tempantie. Et Nota ſm̄ beatū Tho. vbi ſ. ꝙ actus cognoſcitiue ꝩtutꝭ imperat a vi appetitiua que eſt motiua oīm aliarū viriū. Et ideo circa cognitōem duplex bonū pt̄ attendi. Unū quidē q̄tū ad ipm̄ actū cognitōis. ⁊ tale bonū pertinet ad ꝩtutes intellectuales. vt ſcʒ circa ſingula homo extimet verū. Aliud eſt bonū qd̄ pertinet ad actū appetitiue virtutis. vt ſcʒ homo habeat appetitū rectū applicādi vim cognoſcitiuā ſic vl̄ alr̄ ad hoc vel ad aliud. Et hͦ ptinet ad ꝩtutē ſtudioſitatis. ⁊ ſm̄ hoc ponit ꝩtus moralis. Item cū ſm̄ pħm in. ij. ethi. ad hoc ꝙ homo ſit virtuoſus opꝫ ꝙ ſeruet ſe maxime ab his ad que nata inclinat. Inde ē ꝙ ſicut natura inclinat ad timendū picl'a mortis in quib; ſe ſeruat ꝯtra ea ꝑ fortitudinē ⁊ ſectandū delectabilia actus a quo retrahitur ꝑ tempantiā. ſic etiā natura inclinat ad appetendū ſcire. Sed q̄tū ad cognitionē ē in homīe ꝯtraria inclinatio. q2 ex pte anie inclinatur homo ad hoc ꝙ cognitōem reꝝ deſideret. Et ſic oportet vt homo laudabilr̄ huiuſmōi appetitū refrenet. ne inmoderate cognitōni rerū intendat. qd̄ eſſet vitium curioſitatis. Ex pte ꝩo nature corpal' inclinatur hō ad hoc vt laborē vitet inquirendi ſciam. Quātū ad pmū ſtudioſitas in refrenatōne conſiſtit. appetitus inordinati. Sed q̄tū ad ſecūdū Laus huius virtutis cōſiſtit in quadā vehemētia intentōis ad ſciam rerū ꝑcipiēdam. pmū tamē eſt eſſentialius huic virtuti q̄ ſecūdū.

Quid ſit virtus.

Circa q̄d ſe habeat ſtudioſitas.

Nota ꝙ ſex ſunt que .§. I.

multū valēt ad diſcendū precipue ſacrā ſcripturā. ⁊ ꝑ ꝯſequēs ꝯgruūt ſtudioſitati que figurant ꝑ ſex gradus quib; aſcēdebat ad thronū ſalomonis qui ſignificat ſapientiā. Primū eſt mētis depuratio ſeu puritas. q2 vt dicit Sap. j. In aīam maliuolā nō intrabit ſapientia. ⁊c. ad quā puritatē multū opatur timor domini. q2 vt dr̄ Prouerb. xiiij. ſapiēs timet ⁊ declinat a malo. ps. cx. Initiū ſapie timor dn̄i. In iohāne euāgeliſta ꝓpter eminentiā puritatꝭ tcollata fuit magna ſapiētia. Secūdū eſt frequēs orō. Jaco. j. Si quis indiget ſapia poſtulet a deo. Sap. vij. Jnuocaui ⁊ venit in me ſpūs ſapientie. Sic ſalomōi orāti poſt orōnem fuit collata ſapiētia. Et beatus Thomas de aquino dicit ꝙ magis ꝑ orōnē q̄ per lectōnem hauſerat ſapiaʒ. ⁊ ſic beat⁹ Bern̄. Tertiū ꝩo humiliatio. vbi humilitas ibi ⁊ ſapiētia. Ptholome. Inter ſapiētes ille ſapientior q̄ ⁊ humilior. Et debet eſſe humilis quo ad quatuor. Primo vt nullā doctrinā contemnat. Sen̄. Primū documētū. vt nullā ſapiētiā contemnas. Secūdo vt a nullo addiſcere quis erubeſcat Sene. Que nō noſti. ſine occultatōne ignorātie tibi poſtula impartiri. Aug. Senex a puero exiſtens tot annorū a collega nondū anniculo paratus ſuʒ edoceri. xxiij. q. iij. ſi habes. ⁊ diſt. xxxviij. ſi nullus. Et etiā a mal' debet hō addiſcere. In cuius figura ē ꝙ vaſa aurea ⁊ argētea egiptioꝝ domin⁹ iuſſit iſraelitꝭ mutuo accipe ⁊ aſportare ad ꝯſtructōem tabernaculi. q2 viʒ ſapiam ⁊ eloquētiā ethnicoꝝ poſſum⁹ ⁊ debemus vti ad eccl'ie edificationem. vt dr̄ Grān⁹. di. ij. Qui em̄ ſolū a bonis volūt diſcere ſunt ſimiles illis qui ſemꝑ in ſciphis argenteis vel aureis volūt bibere. quoꝝ ſitis miſeranda nō eſt. Terciō vt quis non erubeſcat ꝯfiteri ſe neſcire quod neſcit. Auguſtin⁹. Nō eſt homī erubeſcendū ſe ꝯfiteri neſcire qd̄ nondū ſe neſcire mentitur. nunq̄ ſcire mereatur. Quarto vt humilē modū loquendi quem habet ſcriptura nō ꝯtemnat. Quartū ē vt libroꝝ emendatōni intendat. Unde Aug⁹. de doctrina xp̄iana ait. Codicib; emēdandis pmus debet inuigilare ſolertia eoꝝ qui ſcp̄turas ſanctas intelligere deſiderāt. Quintū ē vt ſit diligens ſcp̄turas ſacras indagando. ad q̄d ē neceſſariū pmo manſuetudo vt homo cedat autoritati diuine ſcp̄ture. Aug. de doctrina chriſtiana. In omib; canonicis ſcp̄turis timentes deū ⁊ pietatem manſueti querūt volūtatem dī. Hoc aūt ordine ꝓcedendū eſt in indagando ſcp̄turas ſacras ſm̄ Aug. in dicto li. Erit diuinaꝝ ſcp̄turaꝝ ſolertiſſimus indagator qui pmo totas legerit. notaſq̄ habuerit. ⁊ nōdū intellectu iam tamē lectōne dūtaxat eas que canonice vocant. Nā ceteras ſecurius leget fide veritatꝭ inſtructus. Inquiſitio aūt duplr̄ fit. Quādoq̄ ab alio querendo ad q̄d ptinet q̄d ait idem. Multa res magꝭ memorie mandanda eſt. q̄ illa ꝩboꝝ locutōnūq̄ genera q̄ ignoramus. vt cū peritior occurrerit. queri poſſit. Quādoq̄ inquirit quis ꝑ ſe in ſcriptura. ⁊ tūc cauēda ē ei temeritas. ne ſcʒ nota ꝓ ignotis habeat. hiſq̄ temere aſſentiat. hec em̄ pſumptio eſt.

Studioſus debet eſſe humilis ad q̄tuor.

Item ī inquirendo cauenda ſunt tria que impediūt ꝓfectū ſtudij. Primū ē curioſitas vt ſcʒ non impendātur magna opera his que non ſunt magne vtilitatis. Sene. Quid te torques in illa q̄ſtione quam ſubtilius eſt contempſiſſe q̄ ſoluere. Cauēda eſt etiam inſtabilitas. Seneca. Ne lectio multorū autorū ⁊ omīs generis voluminum habeat aliquid vagū ⁊ inſtabile. Cauenda eſt etiā rixandi libido que peritos in arte logica multū ſolet vexare. ij. ad Thimo. ij. Noli ꝯtendere verbis. Cauenda eſt etiā nimia velocitas ī trāſcurrendo. Non enī videt animus latentes ſententias in tranſcurrendo. Sapiēs. Nil magnū reꝝ ipa natura cito effici voluit. Sextū vt ſit aſſiduus in ſtudendo. Hieronim⁹. Diuine ſcp̄ture ſemꝑ in manib; ⁊ iugiter ī mente voluētur. Nec ſufficere putes mādata memorie tenere ⁊ operibus obliuiſci. Item diuinas ſcripturas ſepius lege. immo nunq̄ ſacra lectio de manu tua deponatur. In decre. di. xxxviij Omēs pſallentes quotidie deo repmittimus. In iuſtificatōnib; tuis meditabor. nō obliuiſcar ſarmones tuos. Qd̄ et ſi omib; fidelib; obſeruare ſaluberrimum eſt ꝑcipue his qui eccleſiaſticam ꝯſecuti ſunt dignitatem. Debet aūt quis laborare vt ſcripturas ipas poſſit intelligere ⁊ memoriter retinere. Qd̄ ſi vtrū q̄ non poteſt preeligendum eſt intelligere magiſq̄ memorie habere. De ſapientia aūt accepta non ſit ingratus deo ⁊ doctorib; ne eā mereatur amittere. Ad quod optime facit. c. reuertimini. xvj. q. j.

Studioſo tria ſūt cauēda ī inq̄rendo

De ſex ḡdib; q̄b; puenitur ad ſapiā

De humilitatis quidditate Cap̄.xij.

De hūili/tate quid ſit

D E humilitate deniq̄

videndū eſt quā ſic diffinit beat⁹ Bern. Q̄ humilitas eſt qua q̄s veriſſima ſuipſi⁹ cognitione ſibi vileſcit. Nota ſm beatū Thom̄.ij.ij.q.clxj. Q̄ humilitas nō ꝯſiſtit eſſentialiť in ip̄a ſui cognitiōe. ſ3 in moderatione mot⁹ appetitus. vt.ſ.aliquis repmat ſe ne ferať in ea que ſunt ſupra ſe. Ad hoc aūt eſt neceſſariu3 vt homo cognoſcat id in quo deficit a ꝓportione ei⁹. q̄ ſuā virtutē excedit. Et ideo cognitio ꝓprij defectus pertinet ad humilitatē. ſicut regula quedā directiua appetit⁹. Eſt aūt ꝟtus ſpecialis. Unde dic̄ Origines ſuper illud Quia reſpexit humilitatē ancille ſue. Luc.j. In ſcripturis vna de ꝟtutib⁊ humilitas dicať. Pro cui⁹ declaratione dicit beat⁹ Tho. vbi ſupra. q̄ bonū arduu3 habet aliq̄d vnde attrahit appetitū.ſ. ip̄am rōem boni. ⁊ habet aliq̄d retrahēs.ſ. ip̄am difficultatē adipiſcēdi. ſm quoꝝ p̄mu3 inſurgit mot⁹ ſpei. ⁊ ſm aliud mot⁹ deſperatōnis. Circa motus aūt appetitiuos q̄ ſe hn̄t p modum impulſionis oportet eſſe virtutē moralē moderantē ⁊ refrenātem. Circa illos aūt qui ſe hn̄t p modū retractionis. oportet eſſe virtutē moralē impellentē ⁊ firmantē. Et ideo circa appetitū boni ardui neceſſaria eſt duplex ꝟtus. Una q̄ temperat ⁊ refrenat animū ne immoderate tendat in excelſa ⁊ hoc ptinet ad humilitatē. Alia que firmet animū contra deſperationē ⁊ impellat ip̄m ad pſecutōem boni ſm rōem rectā. ⁊ hoc facit magnanimitas. Et ſic patet q̄ humilitas eſt ꝟtus. Nec eſt ꝯtraria magnanimitati. q̄uis repmat animū ne tēdat in magna. quia h̄ non facit ſimpliciter. ſ3 in illa magna que ſunt ſupra ſe. ⁊ p ꝯſequens preter rōem rectā. Magnanimitas aūt impellit ad magno quecūq3 ſ3 ꝓportionata. ⁊ p ꝯſequēs ſm rectā rōnem Un̄ vtraq3 ꝯueniūt in eo q̄ eſt ſm rectā rōem. Q̄ aūt humilitas nō cōnumerať a ph̄o inter virtutes moraleſ ratio poteſt eſſe. q2 ip̄e intēdebat agere de ꝟtutib⁊ ſm q̄ ordinātur ad vitā ciuilē. in qua ſubiectio vni⁹ hominiſ ad alteꝝ ſm legis ordinē deriuať. ⁊ ideo ꝯtineť ſub iuſticia legali. Humilitas aūt ſm q̄ eſt ſpecialis virtus. reſpicit ſubiectōem hoīs ad deū. ꝓpter quē etiā alijs hūiliando ſe ſubijcit. Uel etiā poteſt dici q̄ ph̄s in.iiij. ethic. eū q̄ tendit in parua ſm modū ſuū nō vocat magnanimum. Un̄ Origenes dic̄. Si vis hui⁹ nomen audire ꝟtutis quō a ph̄is appelleť. auſculta eandē eſſe humilitatem quā reſpicit de⁹. q̄ ab illis d2 menſuratio ſiūe moderatio. q̄ manifeſte ptinet ad modeſtiā ⁊ tpantiā. Humilitas aūt eſt q̄dā moderatio ſpūs vt dictū eſt.

Un̄ diciť humilis.

Dicitur autem humi .§.I.

lis ſm Iſid. quaſi humi acliuis.i. inherēs. q̄ cū contingit a p̄ncipio extrinſeco.ſ. cū quis ab alio deijciť. ſic hūilitas eſt a pena. ſm illud. humiliauerūt in cōpedib⁊ pedes eius. Cū aūt fit a p̄ncipio intrinſeco debito modo. ſc3 cū q̄s ꝯſiderans defectū ſuū tenet ſe infimū ſm ſuu3 modū vt Abraā cū dixit. Loquar ad dn̄m meū cu3 ſim puluis ⁊ cinis. Gen̄.xviij. eſt ꝟtus. S3 cum quis deſijt ſm ſigna exteriora tm̄ ficte.ſ. ad gloriā querendā. eſt falſa humilitas. Quō p humilitatē debet ſe homo om̄ib⁊ ſubijcere. ſm illud ad Phil̄.ij. In humilitate ſupiores ſibijnuicē arbitrātes. Sic declarat beat⁹ Tho. vbi ſupra. In hoīe duo poſſunt ꝯſiderari.ſ. id q̄ eſt dei. ⁊ id q̄ ē hoīs. Hominis eſt q̄cq̄d ptinet ad defectū. Dei autē eſt quicq̄d ptinet ad ſalutis pfectōem. ſm illud Oſee.xiij. Perditio tua iſrael ex te tm̄. ex me auxiliū tuū. Humilitas aūt vt dictū eſt ꝓprie importat reuerētiā qua hō deo ſubijciť ⁊ proximo ꝓpter deu3. Et ideo q̄libet homo ſm id q̄ ſuū eſt debet ſe cuilibet proximo ſubijcere quantu3 ad illud q̄ dei eſt in illo. Nō aūt hoc req̄rit hūilitas. vt id q̄ eſt dei in ſeip̄o. ſubijciat ei q̄ apparet eſſe dei in altero. nā illi q̄ dona dei pticipāt. cognoſcunt ſe ea hr̄e ſm illud. vt ſciam⁹ que a deo donata ſunt nobis.j. ad Co.ij. Et ideo abſq3 humilitatis p̄iudicio poſſunt dona dei q̄ ip̄i acceperūt p̄ferre donis dei que apparēt eſſe alijs collata. Sicut ap̄l'us ad Ephe.iij. dic̄. Alijs generatiōib⁊ nō eſt agnitū filijs hoīm ſicut nunc reuelatū eſt ſanctis apoſtolis ei⁹. Siľr etiā nec hoc requirit humilitas. vt id q̄ eſt ſui in ſeipſo ſubijciat ei q̄ eſt hominis in proximo. Alioq̄n oporteret vt quilibet reputaret ſe maiorē peccatorē quolibet alio. cū tamē apoſtol⁹ abſq3 p̄iudicio humilitatis dicat. Nos ex natura iudei. ⁊ nō ex gentib⁊ peccatores. ad Gal̄.ij. Poteſt tn̄ aliquis reputare aliquid boni eſſe in proximo q̄ ip̄e nō habet. Uel aliq̄d mali eſſe in ip̄o q̄ in alio nō eſt ex quo poteſt ſe ei ſubijcere p hūilitatem. Un̄ dicit glo. ſup illud. ſupiores inuicē arbitrantes. Nō hoc ita debem⁹ extimare vt nos eſtimare fingamus. S3 vere eſtimem⁹ poſſe aliquid occultū eſſe ī alio quo nobis ſupior ſit. Etiā ſi bonū noſtru3 quo illo videmur ſupiores eſſe nō ſit occultū. Nō em̄ ſolū debemus deū reuereri ī ſeip̄o. S3 etiā id q̄ eſt ei⁹ debem⁹ reuereri in q̄libet. ⁊ ſi nō eodē mō. q2 nō veneratiōe latrie.

De gradib⁹ humilitatis q̄ ſunt duodecim ſm Bern.

Humilitatis beatus §.II.

benedict⁹ in regula aſſignat duodecim gradus q̄s dicit. Poſſūt figuratos in ſcala quā vidit Jacob. Gen̄.xxviij. Poſſūt etiā figurari p.xij. ſtellas corone mulieris quā vidit Johannes amictā ſole. Apoc̄.xij. Prim⁹ grad⁹ eſt corde ⁊ corpe ſemp humilitatē oñdere. defixis in terrā aſpectibus. Secūdus vt pauca verba ⁊ rōnabilia loquať aliquis nō clamoroſa voce. Terti⁹ vt nō ſit facilis aut promptus in riſu. Quart⁹ taciturnitas vſq3 ad interrogatōꝝ. Quintus tenere q̄ habet cōmunis regula monaſterij. Sextus credere ⁊ pnunciare ſe omnib⁊ viliorē. Septimus ad om̄ia ſe īdignū ⁊ inutilē ꝯfiteri ⁊ credere. Octauus confeſſio peccatoꝝ. Non⁹ p obedientia in duris ⁊ aſperis patientiā amplecti. Decimus vt cū obedientia ſe ſubdat ſupiori. Undecim⁹ vt voluntatē ꝓpriā non delectetť adimplere. Duodecimus vt deū timeat. ⁊ memor ſit omniū que p̄cipit. hāc aſſignatōem ſic declarat beat⁹ Thomas vbi ſupra. Humilitas vt dictū eſt eſſentialiť in appetitu conſiſtit ſm q̄ aliq̄s refrenat appetitū. ⁊ impetū animi ſui ne inordinate tendat in magna. ſ3 regulam habet in cognitiōe. vt ſc3 aliquis nō eſtimet ſe eē ſupra id q̄ eſt. ⁊ vtriuſq3 p̄ncipiū ⁊ radix ī reuerētia quā quis habet ad deū. Ex interiori aūt diſpoſitiōe humilitatis pcedunt quedā ſigna exteriora in verbis et factis et geſtib⁊. quib⁊ id q̄ interi⁹ latet. manifeſtať ſicut ⁊ in ceteris ꝟtutibus accidit. Et ideo in p̄dictis gradibus humilitatis ponitť aliq̄d q̄ ptinet ad radicē humilitatis. ſc3 duodecim⁹ gradus q̄ eſt vt homo deū timeat ⁊ memor ſit omniū que p̄cipit. Ponitť etiā aliquid ptinēs ad appetitū. ne ſc3 in ꝓpriā excellentiā inordinate cadat. Q̄ quidē fit tripľr. Uno modo vt homo nō ſequať ꝓpriam voluntatē. q̄ ptinet ad vndecimū gradū. Alio modo vt regulet eā ſm ſuperioris arbitriū. q̄ ptenet ad decimū gradū. Tertio modo vt ab huiuſmodi non deſiſtat ꝓpter dura ⁊ aſpera q̄ occurrūt. ⁊ h̄ ptinet ad nonū gradum. Ponunť etiā quedā ptinentia ad eſtimatiōe3 hominis recognoſcētis ſuū defectū. ⁊ hoc tripľr. Uno modo p hoc q̄ ꝓprios defectos recognoſcat et confiteatur. quod ptinet ad octauū gradū. Secundo vt ex conſideratiōe ſui defectus aliquis ſe inſufficientē eſtimet. q̄ ptinet ad ſeptimū gradū. Tertio vt quantū ad hm̄oi ſibi alios p̄ferat. q̄ ptinet ad ſextum. Ponunť etiā q̄da3 q̄ ptinent ad ſigna exteriora. quorū vnus eſt in factis. vt.ſ.

Ad q̄d circa q̄d ſe hēat humilitas

homo non recedat a via cõmuni in operib⁹. quod perti
net ad quintũ. Alia duo ſunt in verbis. vt ſcʒ homo nõ
p̃ripiat tempus loquẽdi. q̃d pertinet ad quartũ. Nõ ex
cedat modũ in loquendo. q̃d ꝑtinet ad ſecũdũ. Alia ṽo
ↄſiſtunt in exteriorib⁹ geſtibus. ſ. in repmẽdo eccl'iam
oculoꝝ q̃d ꝑtinet ad primũ. Et in cohibendo exterius ri
ſum ⁊ alia ſigna inepte leticie. q̃d ꝑtinet ad tertiũ. Et
nota ꝙ ad humilitatẽ homo ꝑuenit per duo. Primo
quidẽ ⁊ principaliter ꝑ donũ gratie. Et q̃ʒtũ ad huiuſ/
modi interiora p̃cedũt exteriora. Aliud ẽ humanũ ſtu/
diũ. ꝑ q̃d homo p̃us exteriora cohibet. ⁊ poſtea ꝑtingit
ad extirpandũ radicẽ interiorẽ. Et ſm hunc ordinẽ aſſi
gnãtur hic gradus humilitatis. Sciẽdũ etiã ꝙ abſ/
q̃ falſitate poteſt aliquis ſe credere ⁊ ꝓnunciare omib⁹
viliorẽ ſm defectus occultos q̃s ĩ ſe recognoſcit ⁊ dona
dei que in aliis latent. Similiter abſq̃ falſitate poteſt
aliq̃s ſe reputari ⁊ fateri ad omia indignũ ⁊ inutilẽ ſm
ꝓprias vires ⁊ ſufficientiã ſuã totã in deũ referat. Nõ eſt
etiã incõueniẽs ꝙ ea que ꝑtinent ad alias virtutes hu/
militati aſcribãtur. q: ſicut vnũ vitiũ oritur ex alio: ita
naturali ordine actus vnius virtutis procedit ab actu
alterius. Anſhelm⁹ in li. de ſimilitudinib⁹ ponit ſep/
tem gradus humilitatis q̃ oẽs ꝑtinẽt ad opinionẽ ſeu
cognitõem manifeſtatõnem ⁊ volũtatẽ proprie abiecti/
onis. Eſt ḡ p̃mus qui ꝑtinet ad cognitõem ꝓprii defe
ctus ↄtemptibilẽ ſe eſſe cognoſcere. Secũd⁹ eſt de hoc
dolere. Nã vitupabile eſſet ſi quis ꝓpriũ defectũ amaret
ideo hoc excluditur ꝑ iſtũ ſecũdũ gradũ. Tertius eſt
hoc ↄfiteri ſcʒ ſuũ defectũ. Quartus hoc ꝑſuadere. vt
ſcʒ hoc velit credi. Qui duo gradus ꝑtinent ad manife/
ſtatõnem. Quintus: vt patienter ſuſtineat hoc dici.
Sext⁹ vt patiatur ſe ↄtẽptibiliter tractari. Se/
ptim⁹ vt hoc amet. Hi tres ꝑtinent ad appetitũ. Nam
qui excellentiam exteriorẽ nõ querit exteriorẽ abiectõem
equanimiter patitur. ſiue in verbis ſiue in factis. Vl' eti
am deſideranter exteriorẽ abiectõem amplectit. q̃d per/
tinet ad ſeptimũ. Item quedã gloſa ſup Matheũ po
nit tres gradus perfecte humilitatis. Primus eſt ſub
dere ſe maiori ⁊ nõ p̃ferre ſe equali. Secũd⁹ ẽ ſubdere
ſe equali. nec p̃ferre ſe minori. ⁊ hic dr̃ abũdans ⁊ prim⁹
ſufficiẽs. Tertius ẽ ſubdere ſe minori in q̃ eſt omis iu
ſticia. Iſti tamẽ gradus nõ accipiũtur ex ꝑte ipi⁹ rei ſm
naturã humilitatis ſed ꝑ compatõem ad grad⁹ hoim.

Ad hũili tatẽ venit ꝑ duo.

De vii. gra dib⁹ hũi/ litatis ſm Anſhelmũ

De excellẽtia humi. §. III.

litatis ſciendũ ſm beatũ Thomã ſecũda ſecũde. q. clxi.
Qð humilitas nõ ẽ excellẽtiſſima virt⁹ ſimpliciter. Sʒ
poſt virtutes theologicas ⁊ intellectuales. vt prudenti
am. ⁊ iuſticiã legalẽ. Cuius rõ eſt. q: bonũ virtutis hu/
mane ↄſiſtit in ordine ratõnis qui p̃ncipal'r attenditur
reſpectu finis. Et ideo ṽtutes theologice que habẽt de/
um pro obiecto ſunt potiſſime. Secũdario attẽditur
put ſm rõnem finis ordinat ad ea que ſũt ad finem. Et
hec ordinatio eſſentialiter ↄſiſtit in ratõne ordinãte. ꝑti
cipatiue aũt in vniuerſali q̃ʒtũ ad omia. Quelibet autẽ
alia virtus q̃ʒtũ ad aliquã in ipo appetitu ꝑ rõnem or/
dinato. quã ordinatõnem facit naturaliter iuſticia. p̃ſerti
legalis. exinde humilitas q̃ʒtũ facit hoiem bñ ſubditũ
deo in vniuerſali q̃ʒtũ ad omia. quelibet aũt alia virtus
q̃ʒtũ ad aliquã materiã ſpecialeʒ. Et ideo humilitas p⁹
theologicas ⁊ intellectuales que reſpiciũt ipam rõnem
humilitas eſt potiſſima. Dicit aũt humilitas prima. ſ.
fundamẽtũ ṽtutũ. ſm Hieronẽ. indirecte. Nã directe di
citur ⁊ ꝑfecti⁹. ſ. primũ ⁊ fundamẽtũ ſpũalis edificii in
ṽtutib⁹. ꝑ quod acceditur ad deũ. Primus aũt acceſſ⁹
ad deũ ꝑ fidẽ. ſm illud Heb. xi. Accẽdentẽ ad deũ opor
tet credere. Et ideo fides nobiliori mõ eſt fundamẽtum

De humi litatis ex/ cellentia. Utrũ ſcʒ ſit excellẽ/ tiſſima ṽ/ tutum.

q̃ʒ humilitas. Indirecte aũt eſt ꝑ modũ remouẽtis ꝓhi/
bens eſt humilitas inq̃ʒtũ ſcʒ expellit ſupbiã cui ds re/
ſiſtit. ⁊ prebet hominẽ ſubditũ ⁊ paratũ ad recipienduʒ
influxum diuine gratie. Ideo aũt chriſtus p̃cipue nob
humilitatẽ cõmẽdauit dicẽs Math. xi. Diſcite q: mitiſ
ſum ⁊ humilis cordꝫ. ſm beatũ Thomã. q: per hoc remo
uetur impedimentũ humane ſalutis. que ↄſiſtit in hoc
ꝙ homo ad celeſtia ⁊ ſpũalia tendat. a quib⁹ homo im
peditur dum in terrenis magnificari ſtudet. Et iõ dñs
vt impedimẽtum ſalutis auferret exteriorẽ celſitudineʒ
contemnendã monſtrauit ꝑ humilitatis exempla. ⁊ ſic
humilitas eſt ſicut diſpoſitio quedã ad liberũ acceſſum
in bona diuina ⁊ ſpũalia. Charitas aũt ẽ ſicut perfectio
quedã aliarũ virtutũ. Et ideo ſicut perfectio eſt potior
diſpoſitione. ita charitas potior humilitate. Pertinet
aũt ad cõmendationẽ eius. Primo quidẽ neceſſitas ei⁹.
Nam dicitur Math. xviii. Niſi ↄuerſi fueritis ⁊ effici
amini ſicut paruuli. i. humiles. nõ intrabitis in regnuʒ
celorũ. Gratian⁹ de pe. diſt. i. §. Taciturnitas. dicit ꝙ ſi
ne humilitate nemini poteſt eſſe ſalus. Secundo exem
pla chriſti plurima. imo omia geſta eius. Vñ Auguſt.
in. xiiii. de ciui. di. ſicut. Nũc in ciuitate dei in hoc ſecl'o
peregrinãti maxime cõmendatur humilitas. ⁊ in ei⁹ re/
ge qui eſt chriſtus maxime p̃dicatur ↄtrariũ huic virtu
ti quod eſt elatõnis vitium. in eius aduerſario qui ẽ di
abolus ⁊c̃. In conſpectu eius fuit minimus oim ſcðm
magiſtrũ in. iii. ſentẽtiaꝝ. diſt. iii. Paruulus datus eſt
nobis. Eſa. ix. de humili virgine naſci voluit. humilem
domũ habuit. q: diuerſoriũ. humilẽ lectũ. q: p̃ſepiuʒ hu
milẽ veſtẽ. q: pannis inuolutus ẽ. humilib⁹ ꝑ angelum
ſuã natiuitatẽ nunciauit paſtorib⁹. Sacramenta hu
miliatõnis ſuſcepit vt circumciſionis ⁊ baptiſmi. Pa/
rentib⁹ humiliter ſubdit⁹. Paruulũ amplexatur. Mar
ci. ix. Et puulos non vult ꝓhiberi a diſcipulis ad ſe ve/
nire. In p̃dicãdo ⁊ docẽdo dixit. Ego gloriã meã non q̃
ro Jo. viii. Item mea doctrina nõ eſt mea. In miracul'
faciendis humilitatẽ oſtendit dicens leproſo Mathei
viii. Vide nemini dixeritis. Et Marci. vii. Precepit eiſ
ne cuiq̃ʒ dicerent ſcʒ de ſanatõne ſurdi ⁊ muti. In cenſuſ
ſolutõne. Math. xvii. Et in pedũ ablutõne. Jo. xiii. In
itinerãdo ſup aſellũ Math. xxi. In paſſione humilia/
uit ſeipm. Ad Phil'. ii. Humiles piſcatores elegit. Tertõ
cõmendatur humilitas ex vtilitate eius.

Quare chriſt⁹ hu militateʒ tm̃ cõmẽ/ dauit ra/ tio ponit

Qð tria dñt nos inducere ad humi litatem. Nõ.

De fructibus humi. §. IIII

litatis. Primo quidẽ deo ⁊ homib⁹ placet ⁊ redolet. Cã
ti. i. Cũ eſſet rex in accubitu ſuo nardus mea dedit odo
rẽ ſuum. Nardus ꝓpter ſui paruitatẽ ſignificat humili
tatem herba ipa eſt. Secundo orõnes facit deo acce/
ptas pſ. Reſpexit in orationẽ humiliũ. ⁊c̃. Judith. ix.
Humiliũ ⁊ manſuetoꝝ ſemper tibi placuit deprecatio.
Tertõ facit hominẽ liberari a malo culpe ⁊ a malo pe
ne pſ. Humiliatus ſum ⁊ libe. me. iii. Regũ. xxi. None
vidiſti achab humiliatũ coram me. ⁊c̃. Antiqui cõmu/
niter in ſignũ humiliatõnis ad placandũ dño impone/
bant cinerẽ ſup capita ſua. ⁊ induebantur aliquãdo cili
cio. Sicut legitur de Judith. de Joſue. de Niniuitis. ⁊c̃
Quarto humilitas hominẽ tempaliter exaltat. i. Re
gũ xv. Nonne cũ eſſes puulus in oculis tuis caput tri/
bubus iſrael conſtitui te. dictum fuit Sauli qui abſcõ/
derat ſe electus in regẽ. Moyſes humilis. vt patet ĩ ex/
cuſando ſe ad eundũ ad pharaonẽ. factus eſt dux popl'i
Humil' hieremias qui dicebat a a a dñe ds. ⁊c̃. ↄſtitut⁹
eſt ſuper gentes ⁊ regna. Dauid minimus inter fratres
vngitur in regem. i. Regũ. xvi. Quinto inducit ad
gloriã. Job. xxii. Qui humiliatus fuerit in gloria. Luc.
xiiii. dicitur ĩ parabola. Recumbe in nouiſſimo loco. ⁊c̃.

De fructi bus hũili tatis.

tūc erit tibi glīa. Sexto dei apparitiōe ſeu angeloꝝ fac dignū. Gen. xviij. Abrae in ꝯualle morāti apparuerunt tres viri. id ē. angeli. Septimo ad ſapiam introducit Prouerb. xj. Ubi humilitas ibi eſt ſapia. Math. xj. Reuelaſti ea puulis. Grego. in paſtor. Pupilla oculi nigra videt. Albuginē patiēs nihil videt. qꝛ humane cogitationis ſenſus dū ſe ſtultū peccatorēq; intelligit cognitiōꝫ intime claritatis apphendit. Si aūt candorēꝫ ſapientie aut iuſticie ſibi attribuit a luce ſe ſupne claritatis excludit diſt. xlviij. hinc etem. §. albuginē. Exemplū in vitaſpatrū de illo q̄ p ieiuniū ſeptē hebdomadaꝝ nō potuit habere declarationē de quodā dubio ſcripture ſacre ſed cū cepit ire ad alios interrogandū apparuit ei angel⁹ declarans. Octauo a laqueis tentationū liberat. Un̄ Anthonio exclamāti. O quis iſtos euadet laqueos q̄b⁹ mūdū viderat plenū ſe ꝯnectentibꝫ. dictū fuit ſola hūilitas. Nono hūmilitas nutrix eſt dilectiōis. vt dicit Criſ. ſicut cinis ꝯſeruat ignēꝫ. ita hūilitas dilectionē ꝛ alias virtutes. Grego. Perijt oīe q̄d agit̄. ſi non caute in hūilitate cuſtodit̄. Jn huiuſmōi figurā oīa vaſa que oſtendit ꝛ thezauros ezechias oratoribꝫ regis babylonis aſportabat poſtea ꝛ pdidit. Decimo de hoſte inferni mirabiliter triūphat. Figurat̄ em̄ p fundā p quā lapidibꝫ dauid occidit goliā. Jn vitaſpatrū dixit diabolus machario. q̄ ſola eius hūilitas vincebat eū. Undecimo pacē fac. Gre. Pacē illā fac hūilitas q̄ ſibi q̄ſq; ſupiorē aliū arbitrat̄.

Titulus quint⁹ de iuſticia

De iuſticia generali. Capitulū. j.

Oſtquā de prudētia intellectū practicū dirigere ꝛ fortitudine ꝛ tpantia q̄ regulant appetitū ſenſitiuū dictū eſt. Conſeq̄nter dicendū reſtat de iuſticia q̄ voluntatē rectificat. Sciendū primo q̄ iuſticia ſm beatū tho. in. iiij. diſt. xxxiij. q. j. tripliciter d̄r prout notat ph̄s in. v. ethi.

De tripli ci accepti one iuſti cie

Uno mō put importat quendā ſtatū rectitudinis in hoīe quantū ad ptes ipſius put ſcꝫ aliqua ps anie ſuo ſupiori ſubdit̄. ſiue ipſi deo ſiue alij pti hoīs. Et hāc iuſticiā noīat ph̄s metaphoricā. eo q̄ diuerſe ptes hoīs computant̄ q̄ſi diuerſe pſone. Hec autē rectitudo p quodlibet pctm̄ tollit̄. ꝛ per gratiā repatur. Un̄ hec iuſticia etiā virtus generalis d̄r inquantū includit oēs virtutes. nō quidē p modū toti⁹ vniuerſalis. ſicut iuſticia legalis. ſed generalis d̄r p̄mo modū toti⁹ integralis. Et ad hanc iuſticiā motus d̄r iuſtificatio qua ſcꝫ impius de peccatore p gratiā fit iuſtus. vn̄ diffinit̄ iuſtificatio q̄ eſt remiſſio peccatoꝝ ꝛ conſūmatō bonoꝝ operū. i. infuſio habituū virtutū. Scd̄o mō dicitur iuſticia put eſt nomē generale ad oēs virtutes ſm q̄ actus eaꝝ ordinat ad bonū cōe ſm directionē legis. Et de hac dicit ph̄s q̄ iuſticia eſt oīs virtus. Jdeo em̄ d̄r generalis. quaſi p quandā cauſalitatē ſm q̄ p legis ipēriū ordinat ad bonū cōe. nō ſolū actū iuſticie pticularis. ſed etiā actus aliarū virtutū. Nā p̄cipit actū tēpantie et ordinat ad bonū cōe. puta cū lex mādat vt nullus adulteriū cōmittat. ſimilit̄ actū fortitudinis in bonū cōe reducit ꝛ p̄cipit. q̄ milites nō deſerant aciē nec arma proijciant ꝛ hmōi. Qd̄ declarās beatus tho. ij. ij. q. lviij. ſic dicit. Juſticia ordinat hoīem in compatōe ad aliū. Et hoc pōt eſſe dupl'r. Uno mō ad aliū ſingulariter ꝯſiderādū Alio mō in cōi ſm q̄d ille q̄ ſeruit cōitati. ſeruit oīb⁹ hominibꝫ q̄ ſub illa cōitate ꝯtinent̄. Ad vtrūq; ſe pōt hr̄e iuſticia ſm ppriā rōnē. Nā oēs qui ſub aliq̄ cōitate continent̄ compant̄ ad cōitatē ſicut ptes ad totū. Pars aūt id q̄d totius eſt. Un̄ ꝛ quodlibet bonū ptis eſt ordinabile ad bonū totius. Scd̄m igit̄ hoc bonū cuiuſlibet virtutis ſiue ordinātis hoīem ad ſeipm̄. ſiue ordinātis ad aliquas alias pſonas ſingulares eſt referibile ad bonū cōe. Et quantū ad hoc d̄r eſſe virtus generalis. ad q̄d ordinatur iuſticia. Et ſm hoc actus oīm virtutū ad iuſticiam pn̄t ptinere ſm q̄ ordināt hoīem ad bonū cōe. Jdeo iuſticia p̄dicto mō generalis d̄r iuſticia legalis. qꝛ p eā hō ꝯcordat legi ordināti actus oīm virtutū in bonū cōmune. Tertio mō d̄r iuſticia put eſt virtus ſpēalis. eq̄litatē cōſtituens in cōmutatiōibꝫ ꝛ diſtributiōibꝫ cōicabiliuꝫ bonoꝝ. q̄ ſūt neceſſaria ī vita. hec btūs tho. ꝛ de iſta nūc agit̄. q̄ eſt vna de cardinalibꝫ. ꝛ p̄cellit oīes morales duplici rōne ſm beatū Tho. ij. ij. Primo ex pte ſubiecti. q̄a iuſticia eſt in nobiliori pte anie. id eſt appetitu rōnali. ſcꝫ voluntate. Alie vero. id eſt fortitudo ꝛ tpantia ſūt in appetitu ſenſitiuo. ad quē ptinēt paſſiones q̄ ſunt materia dictaꝝ virtutū. Scd̄a rō eſt ex pte obiecti. Nā alie virtutes laudant̄ ſm bonū ipſius virtuoſi. Juſticia aūt ſm q̄ quis bene ſe habet ad aliud. Et nota q̄ in ſcriptura ſacra iuſticia cōiter accipitur primo modo dicta.

De p̄cellē tia virtu tis iuſticie

Nota q̄ iuſticia prout. §. I

eſt virtus ſpēalis diſtincta a ceteris. ſe habet vt totuꝫ integrale. Et ſic ptes ei⁹ ſūt declinare a malo ꝛ facere bonū. Eſt etiā totū vniuerſale. ꝛ ptes ei⁹ ſubiectiue. q̄ ſunt ſpecies eius. ſūt iuſticia cōmutatiua. ꝛ iuſticia diſtributiua. Eſt ꝛ totū principale. Et ſic ptes eius ſunt que dicūtur v̓tutes annexe. Religio. pietas. obſuātia. q̄ includit obedientiā. Ueritas. grā. ſeu gratitudo. vindicatio. liberalitas. affabilitas. ſeu amicicia. de q̄bꝫ oībꝫ aliq̄d breuit̄ eſt dicendū. Sciendū de ptibꝫ iuſticie integralibꝫ q̄ cuꝫ ſit iuſticia generalis ꝛ iuſticia ſpālis vt dictū eſt. Ad iuſticiā generalē ptinet facere bonū debitū in ordie ad cōmunitatē vel ad deū. Et vitare malū oppoſitū ſcꝫ cōitati vel deo. Sꝫ iuſticia put eſt v̓tus ſpēalis reſpicit bonum ſub rōne debiti in cōpatione ad pximū. ꝛ ſm h̓ ad iuſticiam v̓tutē ſpālem ptinet facere bonū ſub rōne debiti in cōparatiōe ad pximū. ꝛ vitare malū oppoſitū q̄d eſt nociuū primo. Et ſm h̓ declinare a malo ꝛ facere bonum. ſunt ptes iuſticie ſpecialis. Ad iuſticiā em̄ ptinet eq̄litatem ꝯſtituere in his q̄ ſunt ad alteꝝ. Eiuſdē aūt eſt ꝯſtituere aliq̄d. ꝛ illud ꝯſtitutū ſeruare. Cōſtituit aūt equalitatē iuſticie ī faciēdo bonū. i. reddēdo alteri q̄d ſibi debetur. Cōſeruare aūt equalitatē iuſticie iā ꝯſtitute declinando a malo. i. nullū nocumentū pximo inferendo. Et nota q̄ hic declinare a malo ſm q̄ ponit̄ ps iuſticie. nō dicit purā negationē que eſt nō facere malū. Hoc enī nō meret̄ palmā ſꝫ tm̄ vitat penā. Sꝫ importat motū voluntatis repudiātis malū. vt ipm̄ nomē declinatōis importat. Et hoc eſt meritoriū. p̄cipue qn̄ aliquis īpugnat vt malū faciat ꝛ reſiſtit. Jtē facere bonū eſt actus cōpletiuus iuſticie. ꝛ quaſi ps p̄ncipalis ei⁹. Declinare autē a malo eſt actus impfectior ꝛ ps ſecūdaria. Jtē nota q̄ omne peccatū aut eſt trāſgreſſio. aut omiſſio. ꝛ tranſgreſſio opponit̄ illi parti iuſticie que eſt declinare a malo. Omiſſio aūt alteri pti. ſ. facere bonū. Aliquādo tn̄ tranſgreſſio large ſumit̄ p omni peccato includēdo etiā omiſſionem Et ſic ſumit beat⁹ Amb. cum diffiniēdo peccatū dicit q̄ tranſgreſſio legis diuine ꝛc̄. Pro cui⁹ declaratōe dic̄ beatus Tho. ij. ij. q. lxxix. q̄ nomen tranſgreſſionis a corporalibꝫ motibꝫ ad morales actus deriuatū eſt. D̄r aūt aliquis ſm corpalem motū tranſgredi. ex eo q̄ tranſgreditur terminū ſibi p̄fixū. Terminus aūt p̄figit̄ homi. vt vltra nō tranſeat in moralibꝫ p p̄ceptū negatiuū. ꝛ ideo tranſgreſſio pprie dicit̄ ex eo q̄ q̄s tranſgredit̄ p̄ceptū diuinū q̄d quidē materialiter poteſt eſſe cōmune omnibꝫ ſpeciebꝫ peccatoꝝ. quia p quālibet ſpēm peccati mortal' homo tranſgreditur aliquod p̄ceptum diuinū. Sed ſi

De dupli ci pte iuſti cie. ſ. facere bonū ꝛ declinare a malo

Quid ſit declinare a malo ꝛ facere bonum q̄d intelligit̄

De tranſ greſſione q̄d ſit ꝛ quō oppo nitur iu ſticie

accipiatur formal'r ſm hanc ſpecialē rationē qđ eſt face
re ꝯtra ꝑceptū negatiuū. ſic eſt ſpeciale peccatū duplici
ter. Uno mō ſm qđ opponit̄ ad genera peccatoꝝ oppo
ſita alijs ꝟtutibꝫ. Sicut em̄ ad ꝓpriā rōem iuſticie legal'
ꝑtinet attēdere ad debitū ꝑcepti. ita ad ꝓpriā rōem trāſ
greſſionis ꝑtinet attendere ꝯtemptum ꝑcepti. Alio mō
ſm ꝙ diſtinguit̄ ab omiſſione q̄ ꝯtrariatur ꝑcepto affir
matiuo. De omiſſione nota ſm btm̄ Tho. vbi ſ. ꝙ im
portat omiſſio ꝑtermiſſionē boni debiti. Bonū aūt ſub
ratione debiti ꝓprie ꝑtinet ad iuſticiā legalē quidē ſi de
bitū accipiat̄ in ordine ad legē diuinā vel humanā. Ad
ſpecialē aūt iuſticiā ſm ꝙ debitū conſiderat̄ in ordīe ad
ꝓximum. vñ eodem mō qua iuſticia eſt ſpecialis virtus
ꝛ omiſſio eſt ſpeciale peccatū diſtinctū a peccatis. q̄ op
ponūtur alijs virtutibꝫ. Eo ꝟo mō quo facere bonū cui
opponit̄ omiſſio ē quedā ꝑs iuſticie diſtincta a declina
tione mali cui opponit̄ tranſgreſſio. Etiā omiſſio a trāſ
greſſione diſtinguit̄. Et nota ꝙ omiſſio nō ē origina
le ſed actuale peccatū. nō q̄ꝙ habeat aliquē actū ſibi eſſen
tialē. ſed ſm ꝙ negatio actus reducitur ad genus actus
ꝛ ſic nō agere accipitur vt q̄ddā agere hōi debiti ad q̄d
quis tenet̄. Et q2 nullus tenet̄ ad impoſſibile iō nullus
peccat peccato omiſſionis ſi nō facit qđ non poteſt. Itē
nota ꝙ ſicut peccatū trāſgreſſionis opponit̄ ꝑceptis ne
gatiuis ita peccatū omiſſionis affirmatiuis que ꝑtinēt
ad faciēdū bonū. Affirmatiua aūt ꝑcepta nō obligant
ad ſemꝑ ſed ad tempus determinatū. ꝛ pro illo tp̄e quo
quis debet aliquid facere ꝛ nō facit. peccatū omiſſionis
incipit eſſe ꝛ nō a cauſa ſua. Item ſciēdū ꝙ cū peccatū
tāto ſit grauius q̄ꝫto magis diſtat a ꝟtute. Omiſſio au
tē opponit̄ ꝟtuti iuſticie negatiue. Tranſgreſſio ꝯtrarie
que eſt maxime diſtantie. ideo grauius ē peccatū tranſ
greſſio q̄ꝫ omiſſio ceteris paribꝫ ſicut inferre ꝯtumeliā
parētibꝫ. q̄d ē tranſgreſſio. eſt grauiꝰ q̄ꝫ nō honorare q̄d
eſt omiſſio. Et ſumēdo ꝓprie trāſgreſſionē ꝛ omiſſionem
ſcꝫ put ſūt ꝯtra ꝑcepta. ſic ſunt mortalia. ſed large ꝓ hiſ
que ſūt ꝑter ꝑcepta. nō ꝯtra. ſic ſunt venialia. Et nota ꝙ
om̄ia ꝑcepta decalogi ſunt de actibꝫ iuſticie.

De omiſſione in. q̄ ꝑti.

De omiſſione ꝙ ē peccatum actuale. ꝛ quō intelligit.

Deinde videndū eſt. §. II

de diffinitōe iuſticie. ꝛ quō ſit neceſſaria ciuitati ꝛ ciui
bus de ꝑncipijs eius. ꝛ de multiplici mō ꝑncipandi.

De iuſticie nomine quid importet.

Ad habēdū aūt diffinitionē iuſticie videndū ē quid im
portet nomē eius. Nā frequēter ex ſignificatōibꝫ noīm
a q̄bꝫ imponūtur deuenimus in cognitōez rerū. Videt̄
aūt iuſticia ſm nomē quandā importare equalitatē. vñ
vulgariter ea que adequātur dicūtur iuſtificari. Equa
litas ſemꝑ ē ad alterꝫ. q2 nihil ſibimet eſt equale. Opor
tet ergo ꝙ inter alterū ꝛ alterū equalitas verſetur. Erit
ḡ iuſticia virtus adequans vnum cū altero. hoc aūt fit
dum operatōnes ꝛ res exteriores que poſſunt in vſum
hominis venire. ꝛ in q̄bꝫ homīes ſibījnuicē comunicant
debite ordinātur. Ex quo patet materia circa quā iuſti
cia verſat̄ ſcꝫ oꝑatōnes ꝛ res inter homīes cōmunicabi
les q̄ꝝ ipa ē rectificatiua ꝛ ordinatiua. ex hoc patet eius
eminētia ad alias virtutes morales que hominē tm̄ ꝑfi
ciūt in eis que ꝯueniūt ei ſm ſeipm̄. Fortitudo em̄ ho
minē ꝑficit in ſeipō dū timores ꝛ audacias rectificat. tē
perātia ꝯcupiſcētias. ꝛ ſic de alijs ꝟtutibꝫ que habent
interiores paſſiones modificare. Iuſticia vero hominē
ꝑficit in ordine ad aliū. dū ab vno qui plus iuſto habet
accipit. ꝛ alteri qui minus iuſto habet. vel quādo diuer
ſa diuerſis ꝓportionabiliter ſm merita diſtribuit. ꝛ ſic ſē
per inter diuerſos equalitatē ꝯſtituit. Patet ergo ꝙ iu
ſticia ē diffiniēda ex actu reddendi ius debitū vnicuiqꝫ
Sed ad hoc ꝙ actus iſte ſit virtuoſus neceſſe ē ꝙ pro
cedat ex habitu ꝛ bona diſpōe mentis. Erit ḡ iuſticia
habitus volūtatis ſiue bona qualitas mētis ius ſuum
vnicuiqꝫ tribuēs. Et ad hoc ꝯcurrit fere intentio om̄iū
diffiniētiū iuſticiā. Dicit em̄ iuriſperitus ꝙ iuſticia ē cō
ſtās ꝛ ꝑpetua volūtas ius ſuū vnicuiqꝫ tribuēs. vbi po
tentia ꝓ habitu ponitur. vñ iuſticia dr̄ dei volūtas id ē
volūtātis habitus. Et ad hoc ꝙ iſte habitus ſit virtuꝫ
nō debet quis habere ꝓpoſitū ad horā ſcꝫ ad tempꝰ ope
randi iuſticiā ſed perpetuo. alioquin nō eſſet iuſtus. vñ
ſm phm̄. ij. ethi. inter alia que reqrūtur ad actū virtutis
ponit̄ ꝙ opetur immobiliter. vbi deſignat actus firmi
tatē q̄ꝫtū ad ꝓpoſitū qđ debet habere oꝑans ꝑ virtutem.
Poteſt ergo ꝑdicta diffinitio iuris ad formā ſic reduci.
Iuſticia ē habitus volūtatis ſm quē aliq̄s firmo ꝛ cō
ſtanti ꝓpoſito ius ſuū vnicuiqꝫ tribuit. Ad hanc etiā re
ducitur diffinitio quā ponit Macrobius dicēs ꝙ iu
ſticia eſt vnicuiqꝫ ſeruare q̄d ſuū eſt. Iſid aūt eam ſic de
ſcribit. iuſticia eſt ordo ꝛ equalitas qua homo cum vna
quaqꝫ re bene ordinat̄. Tullius aūt in. j. rhero. ſic eā de
ſcribit Iuſticia ē habitus animi cōmuni vtilitate ſerua
ta ſuā vnicuiqꝫ tribuens dignitatē. Completiue aūt eā
diffinit beatus Amb. in li. de offi. di. Iuſticia eſt q̄ vni
cuiqꝫ qđ ſuū eſt tribuit. alienū nō vēdicat. vtilitatē ꝓpri
am negligit. vt cōmunē equalitatem cuſtodiat.

De iuſticia q̄d ſit

De duabus ſpeciebus iuſticie videlicet cōmutatiua
ꝛ diſtributiua. Capitulum ſecūdum.

Poſt aſſignationē par
tiū integraliū iuſticie ꝛ diffinitionem eius Nūc
vidēdū ē de partibꝫ ſubiectiuis ſcꝫ cōmutatiua ꝛ diſtri
butiua. Cū ḡ iuſticia particularꝫ de qua nūc loquimur
reſpiciat aliquā ꝑuatā ꝑſonā que compatur ad cōmu
nitatē ſicut pars ad totū. pōt duplex ordo attēdi ad ali
quā ꝑtē. Unus quidē partꝫ ad partē cui ſimilis ē ordo
vnius ꝑuate ad aliā. Et hūc ordinē habet dirigere que
dam iuſticia que a phō dicit̄ cōmutatiua. Cōſiſtit eni ī
his que per quandā cōmutatōnem habēt fieri inter du
as ſingulares ꝑſonas adinuicem. vt patet in emptōibꝫ
venditionibꝫ. locatōibꝫ ꝛ quibuſcūqꝫ alijs pactōnibus
interuēnientibꝫ inter vnū hominē ꝛ aliū. Et hec quidē
iuſticia cōſtituit eq̄le ariſmetricū in q̄ꝫtū adequare opor
tet rem rei. vt q̄ꝫto plus iſte habet q̄ꝫ ſuū ſit. tātūdē reſti
tuat ei cuius ē minus habenti. Alius aūt ordo attendi
tur totius ad ꝑtes cui ſimil' ē ordo cōmunis laical' vel
alicuius ꝑncipis vicem cōmunis gerētis ad ſingulareſ
ꝑſonas. Et hunc ordinē habet dirigere quedā alia iuſti
cia que dicitur diſtributiua ꝑ quā bona cōmunia diſtri
buunt̄ vt honores ꝛ alia hm̄oi. vt expedit vnicuiqꝫ ſm
ꝓpriam dignitatem. Et hec quidē iuſticia ꝯſtituit equa
le geometricū. q̄d nō eſt accipiēdū ſm eandē q̄ꝫtitatem:
ſed ſm ꝓportōez. Cū em̄ bona cōmunia equalia nō ſint
nec ciues equales eſſe om̄es poſſint. ſi principes vel hi q̄
rempublicā regūt de rebꝫ coībꝫ om̄ibꝫ equal'r ꝓuiderēt.
ꝯfuſio maxima accideret ꝛ totius politie ordo periret. ta
lis eni equalitas ſumma eſſet inequalitas. ſi merita di
uerſoꝝ ſm ordinē ꝓportōis nō attēderent̄. Debet ergo q̄
preeſt cōmunitati diligēter attēdere ꝯditōes ꝑſonarum
ꝛ bonoꝝ cōmuniū qualitates. quibꝫ inſpectis ꝛ adinui
cem compēſatis debet ea ꝓportionabiliter diſtribuere. vt
ſicut vna ꝑſona aliam excedit. ita etiā illud q̄d vni tribu
itur debet excedere id q̄d alteri exhibet̄. Nō eni equali
bus honoribꝫ honorandi ſunt plebei ꝛ optimates. cum
iſti maiorē principatū teneāt in republica. maxime ī hiſ
que ad defenſionē ꝛ gubernatōem eius ꝑtinent. Et ſic
patet duas eſſe iuſticias. Cōmutatiuā ꝑ quā ſubditi di
rigūtur in his que fiūt ꝑ ꝯmutuas mutatōes reꝝ vena
lium. Et diſtributiuā ꝑ quā qui preeſt dirigitur in rite
diſtribuendo bona cōmunia ſubditoꝝ qualitate ꝑuata.

De duabus iuſticijs. ſ. cōmutatiua ꝛ diſtributiua.

De iuſti/cie ꝑticla/ris ſpēbꝫ/iteꝝ ꝙ ad/vſum.

Pro cuiꝰ maiori declaratiōe circa iuſticiā ipſam ꝑticu
larē ſeu ꝟtutē cardinalē ſciendū ſm be. Tho.ij.ij.q.lxj.ꝙ
iuſticia ꝯſiſtit circa quaſdā oꝑationes exteriores.ſ. diſtri
butioȝ ⁊ cōmutationē.q quidē ſunt vſus quorundā exte-
rioꝝ vel reꝝ vel ꝑſonaꝝ vel opeꝝ. Reꝝ quidē ſicut cū ali-
quis aufert alicui rē ſuā vel reſtituit. Perſonaꝝ.ſicut cum
aliquis in ꝓpria ꝑſona alteri iniuriā facit. ꝑcutiendo eum.
aut ꝟbis ꝯtumeliādo. Uel etiā cū irreuerētiam exhibet.
Opeꝝ ſicut cū aliquis iniuſte exigit vel alteri reddit ali
quod opus. Si ergo accipiant vt materia vtriuſqꝫ ꝟtutis
ea quoꝝ oꝑationes ſunt vſus eadē eſt materia diſtribu
tiue ⁊ cōmutatiue iuſticie. Nam ⁊ res diſtribui poſſunt
⁊ cōmunicari ab vno in alios. Eſt etiā vt quedaȝ diſtri-
butio laborioſo opeꝝ ⁊ recōpenſatio. Si aūt accipiātur
vt materia vtriuſqꝫ ꝟtutis actiones ipſe principales qui-
bus vtimur ꝑſonis rebꝫ ⁊ opibꝫ.ſic inuenitur vtrobiqꝫ
alia materia. Nam diſtributiua iuſticia eſt diſtributio-
nis directiua. Et cōmutatiua eſt directiua cōmutatio-
num.que attēdi poſſunt inter duas ꝑſonas. Cōmutati-
onum aūt quedā ſunt inuolūtarie ⁊ quedam volūtarie.
Et inuolūtarie quidē qn̄ quis vtitur re alteriꝰ ꝑſona vl'

ſ.ij.pte.

opeꝫ eo inuito. Qꝺ quidē ꝯtingit quādoqꝫ occulte ꝑ frau
dem.quādoqꝫ manifeſte ꝑ violentiā. vtrūqꝫ aūt ꝯtingit
aut in rē aut in ꝑſonā. Et ſi in ꝑſonā.aut ꝓpriam aut cō-
iunctā. Et in rem quidē ſi quis accipit reȝ alteriꝰ occulte.vo-
catur furtū.ſi manifeſte.vocat̄ rapina. In ꝑſonā autem
ꝓpriā vel quantū ad ipſam ꝯſiſtentiā ꝑſone.vel quantuȝ
ad dignitatē eius. Si quantū ad ꝯſiſtentiā ꝑſone. ſic le

ſ.ꝺ homi/cidio.ꝑ.ij.

ditur aliquis occulte ꝑ doloſam occiſionē vel ꝑcuſſionem
vel veneni exhibitionē. Manifeſte vt ꝑ manifeſtā occiſi
onem vel ꝑcuſſionē vel incarceratōem vel mutilatiōem
Quantū aūt ad dignitatē ꝑſone ledit̄ quis occulte per
falſa teſtimonia ⁊ detractiōes.quibꝫ alicui aufertur fa-
ma ſua. Manifeſte aūt ꝑ accuſatiōem in iudicio vl' con
uiciationē. Quantū aūt ad ꝑſonā ꝯiunctā ledit̄ quis in

ſ.ij.pte.

vxore vt in pluribꝫ occulte ꝑ adulteriū. In ſeruo cū ali-
quis ſeruū ſeducit vt a dn̄o diſcedat.⁊ hoc etiā manife-
ſte fieri poteſt. Et eadē rō eſt de alijs ꝑſonis ꝯiunctis. in
quas poſſunt omībꝫ modis iniurie circa has perſonas
exerceri. Tn̄ quia ſeruꝰ eſt poſſeſſio quedā dn̄i.refert̄ ad
hoc furtū. Voluntarie aūt cōmutatiōes dicunt̄. quādo
aliquis voluntarie transfert rem ſuā in alterū. Et ſi quidē
rem ſuā ſimpliciter transfert in alteꝝ abſqꝫ debito. ſicut
in donatione nō eſt actus iuſticie ſꝫ liberalitatis. Intm̄
aūt ad cōmutationē ſeu cōmutatiuā iuſticiā volūtaria
tranſlatio ꝑtinet.inquantū ibi aliquid eſt de rōe debiti.
Qꝺ quidē ꝯtingit multipliciter. Uno modo qn̄ quis ſim
pliciter transfert rem ſuā in alteꝝ ꝓ recōpenſatiōe alteri
us.⁊ ſic eſt cōmutatio ⁊ venditio. Alio modo cum quis
tradit rē ſuā alteri cōcedens ei vſum rei cū debito recu-
perandi rem. Et ſi quidē gratis concedit vſum rei vocat̄
vſufructus in rebꝫ que aliquid fructificāt.vel ſimplex mu-
tuum.vel accōmodatū in his que non fructificāt. ſicut
denarij vaſa ⁊ hmōi. Si vero nec ipſe vſus gratis cōce-
ditur.vocatur locatio ⁊ conductio. Tertio modo tradit
aliquis rem ſuā vt recuperandā non ratione vſus. ſed
ratione cōſeruationis.ſicut in depoſito. Vel ratione ob-
ligationis ſicut cū quis rem ſuā pignori obligat. ſeu cū
quis ꝓ alio fideiubet. In omnibꝫ aūt his actionibꝫ vo-
luntarijs vl' inuoluntarijs eſt eadem ratio accipiēdi me
dium ſm equalitatē recompenſationis. Et ideo omnes
iſte actiones pertinent ad vnā ſpeciem iuſticie. ſcꝫ com-
mutationis. Hec omnia beatus Thomas. Et nota ꝙ

De diuer/ſis ſpēbꝫ/pctōꝝ ad/iniuſticiā/ꝑtinētibꝫ.

in cōmutationibꝫ inuoluntarijs reperiūtur diuerſe ſpe
cies peccatorum.que habent propria nomina.⁊ ꝑtinent
omnia ad iniuſticiam. videlicet furtum.rapina. homici
dium.veneficium.incarceratio.mutilatio.verberatio.fal
ſa accuſatio.detractio.deriſio.cōtumelia.ſuſurratio.ma-
ledictio.adulteriū.⁊ hmōi.de quibꝫ omnibꝫ habes ſup.
in ſecūda pte. Et hec omnia reducunt̄ ad iuſticiā comu-
tatiuā.ꝑ recompenſationē iniurie ⁊ damni ab eo qui fe-
cit ei cui fecit ⁊ bono cōmuni qꝺ leſit. que recompēſatio
dicit̄ reſtitutio ſeu recompēſatio. Et dicitur in.v.ethic.
Juſtū contra paſſum.qꝺ etiā in cōmutationibꝫ volun
tarijs dicit̄ eſſe iuſtū contra paſſum. Et dr̄ contra paſ-
ſum ſm beatū Tho.ex eo ꝙ recōpenſatio ſit ſm equali-
tatem.vt ſcꝫ recōpenſatio ſit equalis actioni. Non autē
ſemꝑ eſſet equalis.ſi idē ſpecie aliquis pateret̄ qꝺ fecit.
Nam ſi quis ꝑcuteret ꝓncipem.ſi tamē ipſe repercuteretur
tunc maior eſſet actio ꝙ̄ paſſio ⁊ non equalis. Et iō nō
ſolū percutit̄ ſed multo grauius punit̄. Similiter ſi quis
aliū inuoluntariū in re ſua damnificat. ſi ſoluȝ puniret̄
etiā iudicio ꝙ reſtitueret rem ablatā.maior eſſet actio ꝙ̄
paſſio.quia ipſe non ſuſtinet damnum ſicut ipſe intulit.
Unde punit̄ vt rem multiplicius reſtituat.quia damni
ficauit etiā non ſolū rem priuatā.ſed etiā rem publicaȝ.
tutele ſecuritatē infringendo. Similiter in cōmutatōibꝫ
voluntarijs ſi ſimpliciter daret̄ vna res pro altera indif
ferenter eſſet alij inequalitas magna.quia vna eſt mul-
to maioris valoris. Et ideo oportet ſm quandā ꝓporti
onatā menſurationē adequare paſſionē actioni in com
mutationibꝫ. Iniuſticia aūt diſtributiua non habet lo
cum iuſtū contra paſſum.ex eo qꝛ in iuſticia diſtributi
ua non attendit̄ equalitas ſm proportionē rei ad rē vel
paſſionis ad actionē. Unde dicit̄ contra paſſum ſꝫ ſm
proportionabilitatē reꝝ ad perſonas. De cōmutatiōibꝫ
voluntarijs.ſcꝫ emptione.venditione.permutatiōe.mu
tuo accōmodato.depoſito.pignoratione.locatione.⁊ cō
ductione.fideiuſſione. Et quō ſit iuſta vel iniuſta. Et de
vſura que in his cōmittit̄ habes ſupra in ſecunda pte ti
tulo.j.per totum.

Quid ſit / vl' vñ Ju/ſtuȝ ꝯm / paſſum

De iuſticia diſtributiua.
Capitulū.iij.

Quis ſ / actꝰ iuſ/ticie diſtri/butiue

De iuſticia diſtributi-
ua. Nota ꝙ actus eiꝰ eſt in debita collatōe of
ficioꝝ ⁊ beneficioꝝ tempalium ⁊ eccleſiaſticoꝝ
⁊ in adminiſtratione ſeu diſpenſatione ſacroꝝ ⁊ bonoꝝ
terrenoꝝ eccl'ie vel cōmunitatis. Secūdo in exhibitiōe
cōgrua reuerētie bonoꝝ. Tertio in recta executione iu-
dicioꝝ. Et in quolibet hoꝝ ſi iniuſte fiat poteſt interue-
nire viciū qꝺ dicit̄ acceptio ꝑſonaꝝ. de qua ſupra in.ij.
parte. Et de iniuſticia que fit ex parte iudicis vel aduo-
cati vel teſtis vel rei vel accuſatoris. habes ſupra in.ij.
pte ti.vj.⁊.ix ꝑ totū.

Quātū ad collationē. §.I.

De colla/tiōe bn̄fi/cioꝝ ⁊ bo/noꝝ.

beneficioꝝ ⁊ bonoꝝ. Et ſciendū ſm beatū Thomā.ij.ij.
q.lxiij.ꝙ duplex eſt datio. Una pertinēs ad liberalitatē
qua ſcꝫ gratis datur alicui.quod ei non debetur.ſicut cuȝ
aliquid alteri donatur. Et ibi non habet locum acceptō
perſonaꝝ.quia abſqꝫ iniuſticia poteſt quis dare de ſuo
quantum vult ⁊ cui vult. Et talis eſt collatio muneruȝ
gratie per que aſſumūtur peccatores a deo. Alia datio
eſt pertinens ad iuſticiam. qua ſcilicet alicui datur qꝺ
ei debetur. Debentur autē officia ⁊ beneficia his qui ſunt
meliores ad aliqua pro bono cōmunitatis. Ad quod
debet attendere qui habet iſta conferre. Et quāuis ſm iu
ra ſufficiat eligere bonum nec requiratur ꝙ eligat̄ me-
lior. Hoc ſm beatum Thomam eſt verum in foro iudi
ciali ꝙ ſcilicet talis electio non poteſt impugnari ſi eſt fa
cta de bono et non de meliori. Et hoc quia ſi non fieret
ſic omnis electio haberet calumniam. Sed quantum
ad conſcientiam eligentis. neceſſe eſt eligere meliorem.

Quibꝫ / bn̄ficia ⁊ / honores / debent̄

vel ſimpliciter vel in comparatōne ad bonum cōmune. Alias ſi ꝑponatur minus bonꝰ meliori.i.aptiori ad beneficiū vel officiū ratōe cōſanguinitatis vel amicitie. huiuſmōi ptinet ad acceptōem pſonarū. q̄d ī collatōne ſpiritualiū eſt magis rephenſibile. Si aūt ꝯſanguineum ſuū platus in cōferēdo beneficiū pferret equo bono. non videtur vitioſum niſi rōne ſcandali vel exempli q̄d inde ſepe trahitur. Simlr ſi quis habet diſtribuere bona cōmunitatis vel alicuius ſocietatis indigētibꝫ ſi pfert minꝰ minus indigentes. magis indigentibꝫ rōne amicitie vel parentele hmōi. videtur ptinere ad acceptōem perſonaꝝ. Secus de ſua ſubſtantia vult dare vni ⁊ nō alteri q̄ ad illud nō tenet̄. Similiter de officijs cōmunitatis q̄ magis aptis debēt diſtribui. niſi forte, magꝫ aptꝰ haberetur ſuſpectus de aliqua nouitate. ⁊ hmōi. ſed certe nō eſt magis aptus ſi ē pturbatiuus boni cōmunis. Simlr ⁊ onera vel oparū ⁊ laboꝝ vel collectaꝝ ſm debitā ꝓportionē imponenda ſunt. Als minus imponentes maioribꝫ rōne ſtatus. q̄ magis deberēt grauari. ptineret ad acceptōem pſonarū. ⁊ quō teneant̄ ad ſatiſfactōem. habes ī in ſecunda parte.

Quantū ad ſecūdū .§. II.

De exhibiōe honoꝝ q̄bꝰ quo dñr.

de exhibitōe honoꝝ. Nota ſm tho. vbi ſ. q̄ cū honor ſit q̄ddā teſtimōiū de ꝟtute eius qui honorat̄. iō ſola ꝟtus eſt debita cā honoris. Sꝫ ſciēdū q̄ aliq̄s pt honorari nō ſolū p ꝟtutē ſuā ꝓpriā ſꝫ etiā p ꝟtutē alterius. ſicut principes ⁊ plati honorant̄. etiā ſi ſint mali. inq̄ʒtū gerūt perſonā dei ⁊ cōmunitatis cui pficiūtur. Juxta illud Prouerb. xxvj. Sicut q̄ mittit lapidē ī aceruū mercurij. Si qui tribuit honorē inſipienti. Et eadē rōe parentes ⁊ domini ſūt honorandi ꝓpter pticipatōem conditōis dei. q̄ eſt oīm pater ⁊ dñs. Senes etiā ſūt honorandi ꝓpter ſignum ꝟtutis quod ē ſenectus. Licet hoc ſignū quandoq̄ꝫ deficiat. Sap. iiij. Senectus ē honoranda. ⁊c. Diuites aūt ſunt honorādi. q̄ maiorē locū in cōmunitatibꝫ obtinent. Et iſto mō ⁊ hac cauſa tales honorant̄ magis q̄ꝫ alij. q̄ꝫuis ſint mali non ē vitioſum. Si aūt ſolū intuitu diuitiaꝝ honorent̄ eſſet acceptio pſonarū. Similr ſi quis citius vel potius audiret ꝯfeſſionē vel daret alia ſacramēta diuiti q̄ꝫ pauperi rōne ꝯditōnis diuitiaruꝫ. ptineret ad acceptōem pſonarū. Secus ſi faceret. q̄ credit magis indigere. vel etiam q̄ non poteſt ea expectare ⁊ huiuſmodi.

Quantum ad tertiū .§. III.

De execu tiōe iudi cioꝝ.

de executōne iudicioꝝ nota ſm btm̄ Tho. q̄ h etiaꝫ habet locū iuſticia diſtributiua nō ſolū q̄ʒtū ad rem iudicatā. q̄ in iudicio pt diffiniri nō ſolū qualiter vnꝰ reſtituat alteri q̄d ab eo accepit. qđ ptinet ad cōmutatiuaꝫ. ſed etiā qualiter aliquid cōmune ſit diſtribuendū ī multos. ſed etiā q̄ʒtū ad formā iudicij. put ſcꝫ ipe iudex ī ipa iuſticia ab vno accipit ⁊ alteri dat qn̄ ſcꝫ rōe amicitie vel potentie alicuꝰ dat iniuſtā ſententiā p eo vel rōne paupertatis ex paſſione q̄d ptinet ad acceptōem perſonarum. Unde dr̄ Prouerbio. xviij. Accipe pſonā in iudicio nō eſt bonū. Et regula iuris in. vj. Jn iudicijs pſonarū acceptio nō eſt habenda. Ubi glo. Jo. an. Signātur ꝯtra diſt. xl. c. j. Jtem. xl. cū beatus. ⁊. xxiij. q. j. Qui contra pacem. Sol. Jn penis defertur dignitati ⁊ pſone vt ibi. Jdem in ſedendo ⁊ aſſurgendo. vt diſtinctōne. xciij. Nō oportet. Et notat̄. iij. q. ix. c. fi. Jn iudicijs aūt vel ſententia nō eſt habenda acceptio pſonaꝝ. vt h. Jn eis eniꝫ eſt equalitas ſeruanda. Et nota q̄ iudiciū interdū ponitur p eo q̄d pcedit ſententiā. vt hic. i. p examinatōne cauſe. ij. q. j. Sicut ſine iudicio. Jnterdum p condemnatōe vt de conſecra. diſtin. ij. timorem. Jnterdū p diſcretione iij. q. vij. in. §. tria. Jnterdū p vltima volūtate. de ſepul. c. pe. hec ibi in gloſa. Quatuor aūt pſonarū genera requirūtur in ordinario iudicio. ſcꝫ. Judex. Actor. Reus. ⁊ Teſtis. Unde dicitur extra de verboꝝ ſignificatōe forus. Judex dicitur quaſi ius dictans. Jus autē eo q̄ iuſtum. Actor ſiue accuſator quaſi ad cauſas vocans. Reus a re de qua impetitur. Etiā ſi innocens ſit reus dicit̄ qui accuſatur. Teſtis quaſi ſuperſtes. Cauſa dicitur q̄ſi a caſu propter materiam de qua agitur. Que ante examinationem dicitur cauſa. Jn examinatōne iudicium Jn terminatōne ſententia. Forus autem dicitur locus exercendarum litium. Eſt autem duplex forus. ſcꝫ. conſcientie ⁊ curie ſeu contentioſus. Et iſte duplex. q̄ eccleſiaſticus ⁊ ſecularis. Fori autem ſm Pe. de palude nō ſunt miſcendi. quia alr procedendum in vno: aliter in alio.

De q̄tuor in iudicio requiſitis

Quatuor aūt mo- .§. IIII.

dis puertitur humanū iudiciū ſm Gregoriū. xvj. q. iij. ſcꝫ timore. amore. cupiditate. ⁊ odio. Sꝫ q̄ de iudicibꝫ in pceſſu iudiciario ⁊ accuſatore reo ⁊ teſtibꝫ agit̄ diffuſe in. iij. pte. ideo hic nil vltra d̄iſta materia. Sed ibi vide de hmōi. ⁊ de peccatis que in iudicio cōmittuntur a predictis perſonis.

Poſt hoc oſtēdendū .§. V.

Qđ iuſticia nec̄cria eſt ī qualiber mul titudine.

eſt iuſticiā neceſſariā eſſe cuilibet multitudini. Qđ primo manifeſtari poteſt ex parte finis. Et hoc pcipue q̄ʒtum ad iuſticiā legalē. Finis aūt q̄ intendit̄ in regimine ciuitatū eſt pax. Talis aūt finis corrūpit̄ dū iuſticia legꝫ nō ſeruat̄. Nā cū oēs vel multi legem que ē iuſticie legal' pceptiua frangāt. ⁊ ad ſtatuta cōmunia nō attendunt ſed vnuſquiſq̄ꝫ qđ ſibi placet. ⁊ bono puato vtile credit hoc facere ſtudet. ordo politie puertitur. ⁊ ſic pax q̄ ſcđꝫ Auguſtinū eſt trāquillitas ordinis perit. Eſt ḡ iuſticia neceſſaria ad pacē ciuitatis ꝯſeruandā. Unde Eſa. xxxij dicit̄. Erit opus iuſticie pax. Et in pš dr̄. Juſticia ⁊ pax oſculate ſunt. Hoc pulcre oſtendit Auguſtinꝰ in li. d̄ ci. dei introducens exemplū de alexandro ⁊ pirata vbi dicit q̄ remota iuſticia quid aliud ſunt regna niſi magna latrocinia. Quod tamē exemplū plenius ponit̄ in li. de nugis phoꝝ. Ubi dicitur q̄ cū pirata eſſet comprehenſus. ⁊ alexāder cum interrogaret quare haberet mare infeſtum. Reſpondit libera ꝯtumacia. ꝓpter quod ⁊ tu orbem terraꝝ. Sed q̄ id facio vno nauigio latro vocor. ⁊ q̄ tu facis magna claſſe diceris imꝑator. Secūdo oſtēdi pōt iuſticiā eſſe multitudini neceſſariam ex parte gubernātis a q̄ dirigit̄. ⁊ hoc q̄ʒtū ad diſtributiōem. Uidemus enī q̄ qn̄ aliqua diuerſa ſub vna virtute ꝯtinētur. nec ordiuant̄ ſm diuerſas ꝓportōnes. totus ordo eoruꝫ que regunt̄ corrumpitur ⁊ diſſipatur. vt patet in armonia muſicali. vbi corde niſi a virtute manus ſm eaꝝ diuerſas diſpōnes ꝓportionabiliter tangatur ſonituꝫ inordinatū ⁊ ꝯfuſum reddūt. ⁊ ſic caſonātia armoniaca corrumpit̄. Sic etiā in multitudine vbi ſunt diuerſarū cōditionū ⁊ meritoꝝ. niſi ꝓportionabiliter honores dignitates ⁊ officia. Jnſuper labores ⁊ expenſe eis a preſide diſtribuantur. mirabilis diſſonantia inter ſimul habitantes oritur. ⁊ per conſequens totus ordo policie paulatim ad corruptōnem diſponitur. Unde dicit Tulliꝰ q̄ tanta eſt vis iuſticie q̄ etiam illi qui maleficio ⁊ ſcelere paſcūtur non poſſunt ſine vlla iuſticie particula viuere. et ponit exemplū de latronibus. Archipirata inquit quidam latronuꝫ princeps niſi predam equaliter ⁊ ſm aſtutiam ⁊ labores furantium proportionabiliter partiretur interficiendus erat a ſocijs. aut ſaltē a principatu latronū deponēdus. Tertio neceſſaria eſt iuſticia ex

parte ipi⁹ multitudis q̄ ex multis pſonis colligit̄. Et h̄ ꝑ reſpectū ad iuſticiā cōmutatiuā Uidem⁹ eñi ꝙ quādo multa adinuicē adunant̄. ⁊ vnū alteri non coaptat̄. illa multa diſſoluunt̄. imo ex eis nihil vnū ꝯſtitui pōt. niſi ineptitudo tollat̄. Uñ qñ aliq̄ ligna ꝯpaginanda ſūt ad ꝯſtructōz dom⁹. aptāda ſunt ꝑ dolatorē ⁊ cōplanatorē. ſi ſūt tortuoſa vł nodoſa. alioqn nihil vnū ꝯſtrui poterit. ⁊ ſi ꝯſtrueret̄ nō diu maneret. Sic etiā ſi aliq̄ multitudo q̄ dꝫ eſſe ordinata i vnū. ſi aliq̄ ſunt inſolētes. iniurioſi. rixoſi. ſeditioſi. vł quocūq̧ alio mō vitā bonoꝝ inquietātes ⁊ pacē cōem turbātes ꝑ rigorē iuſticie corripiendi ſunt penis debitis. aut etiā exterminādi a ꝯgregatione cōi ⁊ penit⁹ vita ꝓuandi. alioqn tota multitudo ruit ⁊ diſſoluit̄.

De pncipijs iuſticie   Capłm. iiij.

Poſt hoc reſtat videre de pncipijs iuſticie. Ubi ſciendū eſt ꝙ iuſticia triplex poteſt dici hr̄e pncipiū. ſ. Emanatiuum. ex q̄ eius origo pmitus deriuat̄. Impatiuū ex q̄ eius autoritas in ſubditos ꝓmulgat̄. Suſceptiuū ex q̄ ei⁹ vtilitas multiplex declaratur.

Emanatiuū et origi· ·§. I.

De tripli/ci pncipio iuſticie — nale pncipiū eſt de⁹. a q̄ oīs lex ꝯtētiua iuſticie initium habet. Ubi ſciendū eſt ꝙ ſic dicit Aug⁹. j. li. de libe. arb. Summa rō in deo exiſtens eſt lex eius. q̄ eterna dr̄. Cui ſemꝑ obtēperandū eſt. qꝛ iuſtū eſt q̄cq̄d ab eo ordinatur Habet aūt dicta lex quandā iuſticiā diſtributiuam. ꝑ quā vnāquāq̧ rē i quodā digniori gradu ꝯſtituit. Un dicit Dioniſi⁹ in lib. de diuinis nominibȝ. Oportet videre in h̄ eſſe verā dei iuſticiā. ꝙ omībȝ tribuit ꝓpria ſm vniuſcuiuſq̧ exiſtentiū dignitatē. Uniuſcuiuſq̧ naturam in ꝓprio ſaluat ordine ⁊ ꝟtute. Ab hac autē lege dei eterna deriuat̄ lex naturalis. q̄ nihil aliud eſt q̄ȝ quedā eius impſſio in re creata. ꝑ quā ad finē debitū inclinat̄. Ex quo manifeſtū eſt ꝙ oīa aliqualiter legē eternam participāt. inq̄ȝtū ex ei⁹ directiōe vel impſſione in fines ꝓprios act⁹ ſuos ordine debito dirigūt̄. Inter ceteras autem creaturas hō excellētiori modo hāc legē participat cū ipſe ſit ꝓuidētie ꝑticepſ. vtpote ſibi ⁊ alijs ꝓuidere valens. Et ideo in hoīe hec ꝑticipatio ſiue impſſio ꝓprie dr̄ lex naturalis. In alijs ꝟo rebȝ magis ꝓprie dr̄ inſtinct⁹ nature ſiue vis inſita rebȝ. q̄ȝ lex que ꝓprie in rōne conſiſtit. Eſt eñi lex quoddā dictamē rōnis practice. Hec quidem lex naturalis in hoīe nunq̄ȝ extinguit̄ qn ſemper i malo remurmuret ⁊ ad bonū impellat. Uñ etiā generale p̄ceptū eſt ꝙ omne bonū faciendū eſt. ⁊ oē malū vitandū ex quo alia p̄cepta nature deriuant̄. Puta ꝙ parentes ſint honorādi. ꝙ nō eſt ꝓximo iniuriandū. nec qntum ad ꝑſonā. vñ dic. Nō occides. Nec tñ quōcūq̧ ad ꝑſonā. vñ dic. Nō furtū facies. ⁊ ſic de alijs. A lege aūt naturali lex humana deriuat̄ ſic dicit Tulli⁹ in ſua rhetorica. Regula eñi humanoꝝ actuū eſt rō naturał. Nā intantū in eis iuſtū ſeu regulatū inuenit̄ inq̄ȝtū de rōne participāt. Ex ea ei hūane opatiōes ordināt̄ ⁊ dirigūt̄. Lex ḡ humana ſiue ciuił humanoruꝫ actuū directiua a lege naturalis rōis ortū hꝫ. hāꝝ legū p̄cepta de⁹ populo iudeoꝝ ſeruāda mādauit. Sꝫ differēter ſm ꝙ vtriq̧ legi ꝯgruebat. Nā p̄cepta moralia voluit ab oībȝ ⁊ omi tpe obſuari. Uñ non ſolū iudei ſꝫ etiā cetere natiōes ad eoꝝ obſeruātiā obligabāt̄. Sūt nāq̧ naturalit̄ impſſa hūane mēti. ⁊ iō p̄cepta legꝭ nature vocant̄. ſic ꝙ parentes ſunt honorādi. ꝙ nō eſt occidendū. ⁊ nō furandum. et ſic de alijs. Hec q̄dē p̄cepta eadē ſunt apud oēs ⁊ immutari nō poſſunt. In cui⁹ rei ſignū mādauit deus moyſi. ꝙ dolaret duas tabulas lapideas in quibȝ ſcripſit ꝟba

ſ.j.p.ti,ő legibȝ.

Uñ deri/uatur lex humana.

id eſt. p̄cepta decem digito ſuo tanq̄ȝ ꝑpetuo duratura. Et quantū ad hoc dicit̄ Baruch. v. Hic eſt liber mādatorum dei ⁊ lex que eſt in eternum. Precepta vero iuris poſitiui ab illo ſolo populo ꝓ tempe obſeruanda diſtinxit deus dupliciter. Nam quedā dedit ꝑtinentia ad cultum diuinū que dicunt̄ cerimonialia. Et iſta licuit ſuaſe vſq̧ ad xp̄m ſeu xp̄i paſſionē. non aūt poſt. Conſummata eñi veritate de xp̄o iam incarnato ⁊ paſſo. debuit ceſſare figura ſacrificioꝝ que myſteria incarnationis xp̄i futura ſignificabant. Alia vero precepta dedit deus ꝑtinentia ad iuſticiam ciuilē. que dicunt̄ iudicialia. Et non iſta etiam ſunt euacuata per chriſti aduentū. vnde non habent vim obligandi. Quia tamen iſta precepta non erant principaliter inſtituta ad figurandū chriſti myſteria. ſed ſolū ad diſponendū ciuiliter ſtatum illius populi. Ideo abſq̧ peccato poſſit aliquis princeps in ſuo regno ea tanq̄ȝ pro ſeruandis legibus ſtatuere. ſm quod h̄ fieri iudicaret populo expedire. De cerimonialibȝ vero h̄ fieri non poſſet abſq̧ peccati ⁊ fidei preiudicio. cum hec ſolum ad ſignificandū chriſti myſteria futura fuerint inſtituta. Obſeruator enim hoꝝ preceptorum ipſo facto diceret chriſtū in carne nondum veniſſe. ſed venturū eſſe Et ſic patet differentia inter legē naturalem que ſemper eſt immobilis. ⁊ legē humanam que ex diuerſis cauſis mutari poteſt. A lege ergo naturali vna immobili ꝑmanente. deriuatur lex humana que multipliciter apud diuerſos variari poteſt. ſm ꝙ intellectus hominis alia et alia regendis populis iudicat expedire. Sciendū eſt autem ꝙ a lege naturali aliquod dupliciter poteſt deriuari. Uno modo ꝑ viam illatōnis. ſicut ex principijs deriuātur concluſiones. vt patet ex hoc prouerbio. Si ab equalibus equalia demas. que remanent ſunt equalia. Elicit geometria concluſionē ſic inferendo. Ergo ſi ab equalibus lineis equales partes auferas. que remanent ſunt equales. Per quē modū ab eo ꝙ dicit̄. Nulli malum eſt inferendū. quod eſt primū principiū legis naturalis. deriuatur concluſio talis. ergo non eſt furanduꝫ vel nō eſt occidendū. Alio modo a lege naturali aliquid deriuat̄ ꝑ viam determinatōis. ſicut a forma cōi dom⁹ quā artifex in mēte gerit fit quedā determinatio illi⁹ forme ad talē figurā puta triangularē vel quadrangularē. ⁊ h̄ fit ꝑ voluntariā applicatōem artificis ad debitā materiam ꝑ quē modū ab eo q̄d lex nature abſolute dicit. ſ. ꝙ ille q̄ peccat puniat̄. deriuat̄ quaſi quedā ꝯtractio ſeu determinatio iuris quā habet facere pnceps legem ſtatuens ſcꝫ ꝙ tali pena vel modo puniat̄. Hi aūt duplex modus differēter in lege humana ꝯtinet̄. Nam ea que ſunt primi modi. videlicet q̄ a lege naturali deriuant̄ vt concluſiones. ita in lege humana ꝯtinent̄ ꝙ vigorē habent ex lege naturali. Uñ eius p̄cepta eadē manēt apud oēs vt parētes eſſe honorādos. pacta eſſe ſeruāda. furta nō cōmittenda. ⁊ ſic de alijs que ad ius gentiū ꝑtinere noſcuntur. Eſt eñi ius gentiū ius naturale ſolum i humana natura repertū. Unde non differt a iure nature communiter dicto niſi ſicut ſpecies a genere. Ius enim naturale generaliter ſumptū eſt q̄d natura aīalia oīa docuit. Ea ꝟo que ſunt ſcđi modi. videlicet q̄ a lege naturali deriuant̄ vt determinationes. ita in lege humana ꝯtinent̄ ꝙ ſolū ex ea vigorem hn̄t ſic ꝙ taliter peccās tali pena puniat̄. vel tali morte moriat̄. Eſt vlteri⁹ ſciendum ꝙ licet hūane leges intēdant hoīes iducere ad virtutē iuſticie ſm ꝙ ē bona qualitas mentis ſub earū tñ p̄cepto cadit ſolū exterior iuſticie obſeruātia. qua exterior ſeca hoīs actio ad alteꝝ ordinetur. Nō eñi pcipit ꝙ ille qui iuſta agit ex habitu interioris iuſticie opetur. licet hoc intendat. Precipit aūt ꝙ iuſticie opera faciat ſcꝫ ꝙ nō ledat. noxia opa fortia exerceat. patriā defendat. ꝓximū nō ledat. no

De iu[...] entia in[...] gentiū lege na/rali

Ad q̄d [...] tendāt [...] ges hū[...]

cumēta extrinſeca nō inferēdo qđ quiſ facere poteſt ca/
rens habitu virtutis. Et tal' dicet ſeruare iuſticiā legalē
Patet ergo ꝙ lex humana ſolū ſe extendat ad exteriora
hominis opa puniēda vl' pmiāda. nō aūt ad interiora cor
dis occulta regulāda. Ut aūt homo nō ſolū i actibuſ
exterioribꝫ ſed etiā i motibꝫ interioribus rectus exiſteret
neceſſariū fuit ad hoīs pfectōnem legē diuinaz habere.
que nō ſolū manifeſta vitia ſꝫ etiā occulta ſoli dō cogni
ta phiberet. vt ſic homīes nō ſolū adinuicē p legē huma
nā ſed etiā ad deū ordinarētur p legē diuinā in qua di/
citur eſt: Nō ɔcupiſces. Et ſic patet ꝙ lex diuina queuſqꝫ
ad ɔſcientie puritatem ſe extēdit. motus vitioſos repel
lendo. iuſticiā que eſt bona qualitas mentis in homine
cauſat. Nec fiat vis quomō ſumatur iuſticia ſiue ptícu/
laris ɔdiuiſa alijs tribꝫ virtutibꝫ cardinalibꝫ que tan/
tū hoīem in ordine ad aliō pficit. ſiue largius dicatur p
ipa hoīs iuſtificatōne que hoīem pficit tā in ſe ꝙꝫ in or/
dine ad deū. Ad vtrūqꝫ eīm iuſticia legalis diſponit.

De lege diuina q exterioribꝫ re hoī da ta eſt.

Principiū imperati/ .§. II

De ſcđo principio iuſticie.

uum iuſticie qđ ſcđo loco reſtat declarare ē ipaꝝ legum
poſitiuus. vtputa impator vel pnceps ex cuius autori/
tate ſubditi ad iuſticiā leg͡l obſeruādā inducūtur. Ubi
Sciendū ē ꝙ pnceps ſm qđ dr pħs eſt quedā lex ania/
ta ad quā ſubditi reſpiciūt ſicut ad quoddā exemplar.
Unde ɔueniens eſt ꝙ ipe oīmi ꝟtute legal' iuſticie polle/
at. maxime cū alijs habeat eaz impare. Precipit eīm ope
ra fortitudinis. puta ꝙ nullus de acie fugiat. Similiter
opa tempantie. ſ. ꝙ nullus adulteriū cōmittat. Opa mā
ſuetudinis. ſ. ꝙ rixe nō fiāt in ciuitate. ⁊ ſic de alijs ꝟtu/
tum actibꝫ. Incōueniēs ergo eſt ꝙ hisꝟtutibꝫ careat q̄ſ
ab alijs ſeruari iubet. Multū eīm ꝓuocāt ſubditos fcā
preſidentis. Uñ Claudianus adtheodoſiū dixit. Facta
valent pluſqꝫ iura regentis. Mobile mutat ſemp cū pn
cipe vulgus. Debet ergo pnceps non tam imperādo ꝙꝫ
operādo ad bona ſubditos ꝓuocare. Nobilis princeps
gedeon hoc legitur obſuaſſe. Qđ me inquit facere vide/
ritꝭ hoc facite. Judicū. vij. Licet aūt princeps in oīmi vir
tute legalis iuſticie exemplarē ſe debeāt exhibere. Pre
cipue tamē ad tria debet ſtudere. ſcꝫ.

De tribꝫ ad q̄ princeps ſtu/dere debꝫ ſiue preſi/dens

Ad ſapientiam acquirendam.
Ad auariciam deteſtandam
Ad luxuriā fugiendam.

Nā ſi ſapientie vacuerit eius intellectus illuminabiť vt
cognoſcat quō vel qđ ſubditis pcipiat. Si auariciā de
teſtabitur eius volūtas rectificabitur vt a ꝟo nō diuer/
tat. ſi luxuriā fugiat. eius' ratio ɔcupiſcibilis edomabiť.
vt iudiciū paſſio nō corrumpat. Primo ergo dꝫ prin
ceps circa ſapīam verſari ad intellectus illuminatōem.
Ubi Sciendū ꝙ inter alias ſapiētes ꝓprietates que po
nūtur a pħo ī pn. meta. vna ē ordinare. Et hec maxime
neceſſaria ē pncipi. q ſubditos habet in finē aliquē ordi
nare ad quē pducere nō pt niſi p ɔuenientia media fini
accōmodata. Finis aūt reipublice in quē populus ē or/
dinandus eſt pax tempis. Media aūt huic fini ɔueni/
entia ſunt legū ⁊ ſtatutoꝝ moderata diſciplina. officioꝝ
cōmunia. ꝓportionata diſtributō. bonoꝝ pmiatio. tranſ
greſſoꝝ punitio. ⁊ alia hmōi. Hec aūt magnā ſapiētiam
in pſidente requirūt. alioquin ſi princeps ſapiētia care/
at erit ſicut furioſus gladiū portans in manu qui ex im
petu furie multa mala operatur. Sic ⁊ princeps auto/
ritatē habens ⁊ ratōne carens iudiciū puertet ⁊ tyranni
dem exercebit vt verificari poſſit ꝙ ſapiēs deplorat Ec
cleſiaſt. iij. Uidi inquit in loco iudicij impietatē. ⁊ in loco
iuſticie iniquitatē. Qꝛ aūt pnceps nō pt p ſuā ſapiētiaz
oīa cognoſcere q̄ pñt expedire regimini. iō neceſſe ē vt
habeat prudentes ɔſiliarios qꝛ ɔſilio dirigať. Plꝰ eīm
rempublicā iuuāt prudētiā ɔſilia ꝙꝫ bellātiū arma. Jux
ta illud Eccle. ix. Melior eſt ſapīa ꝙꝫ arma bellica. Dic
tull' in li. de ſenectute ꝙ dātes ɔſiliū in republica plus
agūt ꝙꝫ alij. Sūt eīm ſicut gubernātes in naui in q alij
ſentina exhauriūt. alij curſant p eā. alij malos expādūt
Gubernator ꝟo tenēs clauū ⁊ qetus ſedēs in puppi mľ
ta maiora ⁊ meliora facit. Secūdo debet pnceps aua
riciā deteſtari ad rectitudinē volūtatis hndā. qꝛ eīm i di
uitijs bonū vtile ɔſiderať. iō ad eas deſiderandas faci/
liter appetitus inclinatur. Appetitus aūt inclinatꝰ ad
aliud iudiciū rōis puertit a rectitudine equitatis. Pro/
pter qđ cauendū eſt principi ne ad munera incline. vñ
exo. xxiij dr. Nō accipias munera que exceāt etiam pru
dentes ⁊ puertūt ꝟba iuſtoꝝ. Prudēter cōſuluit iethro
moyſi cognatus vel ſocer eius. Prouide inquit de omni
plebe viros potentes ⁊ timētes deū in quibꝫ ſit veritas
⁊ q oderint auariciā ⁊ ɔſtitue tribunos ⁊ centuriones.
Exo. xviij. Sequuntur etiā infinita mala ex cupiditate
pncipis. Fit eīm pecuniaꝝ impbus actor. popli expolia
tor ⁊ reipublice dilapidator. ex quibꝫ oībꝫ facil'r in ty
rannidē degenerat. Facit etiā hoc vitiū pncipē odioſuꝫ
ſicut ⁊ largitas claꝝ. vt dicit Boetius in de philoſophi
ca ɔſolatōne. Tertio pnceps debet ſtudere ne carnis
ɔcupiſcētiā ɔſequatur. hoc eīm vitiū intellectū obſcurat
qꝛ dū paſſionibꝫ deſeruiť rō vehemētia paſſionū abſor/
ta a ſuo lumine excecať. Itē mētē eneruat ⁊ aīam a ꝟtu/
te elongat. qꝛ dū libido in carne dñať cetere vires emol/
leſcūt vt ad ꝟtutē ſurgere nequeant. Itē hꝫ vitiū in pnci
pe totā policiā ſubmittit ruine. qꝛ dū rector voluptati/
bus intendit. a cura reipublice excors remittitur ⁊ exem
plo eius ſubditi licentius ad vitia inclinanť. In policra
thon dicitur ꝙ Romanū imperiū exhauſtū ⁊ diuiſum
eſt Nerone impante. cuius gula oīa deuorauit macla
uit libido ⁊ ſupbia exinaniuit.

ſ. ij. p. ti. d nocumēt̄ luxurie.

Principiū iuſticie .§. III.

ſuſceptiuū qđ tertio loco declarandū reſtat eſt hominū
congregatio que ſit apta pcepta iuſticie ſuſcipe. Circa
qđ duo ſunt videnda. Primo que ſit talis cōmunitaſ
ad quā poſſint vel debent fieri pcepta iuſticie. Secū
do vidēdū eſt de multiplici principādi dominio. Quā/
tū ad pmū ſciēdū ē ꝙ ſic ptꝫ ex. j. li. pol. ē tripl'x coītas.
ſcꝫ domꝰ. vici. ⁊ ciuitatis. Prima quidē cōmunitas eſt
coīcatio domeſticaꝝ pſonaꝝ ſm quotidianos actꝰ ne/
ceſſarios humane vite. Humana aūt vita dupl'r ɔſerua
tur. Uno mō ꝙꝫtū ad indiuiduū pur ſcꝫ homo ad con
ſeruatōem vite indiget exterioribꝫ bonis. Et ꝙꝫtum ad
iſta adminiſtrāda ⁊ ɔſeruanda indiget hō ſeruis. Alio
mō ɔſeruať humana vita ꝙꝫtū ad ſpēm qđ fit p genera
tionē ad quā indiget hō vxore ad filioꝝ ꝓcreatōem. ſic
eīm ɔſeruať humana ſpēs. Et ſm hoc ī pfecta domo ne
ceſſe ſūt tres cōbinatōes ſcꝫ dñi ad ſeruū. viri ad vxorē
⁊ pr̄is ad filiū. In hac aūt domeſtica multitudīe nō eſt
ꝓprie iuſticia cū vnū cōbinatoꝝ ſit aliqđ alterꝰ. Eſt enī
filꝰ aliqđ pr̄is ⁊ ſuꝰ dñi ⁊ vxor viri. Juſticia aūt cū ſit
ad alteꝝ ꝓprie dꝫ attēdi inter pſonas diſpttas. Poniť
aūt ī hac mľtitudīe ſm Iſiđ. qddā genꝰ iuris. Nā inter
dñm ⁊ ſeruū poniť ius dñatiuū inqꝫtuꝫ ſuus pceptis
dñi parere dꝫ. Eſt enī gr̄a dñi ⁊ nō ſui. Inter viꝝ ⁊ vxo
rē poniť ius qđ vxoriū dr ſm ꝙ a viro nō ſuil'r ſꝫ ſocia/
liter tractari dꝫ. ⁊ ipa curā rei familiaris intrinſecā teneť
gerere. Inter pr̄em ⁊ filiū poniť ius pr̄nū ſm ꝙ filꝰ pr̄i
obedire dꝫ ⁊ pr̄ filio hereditatē ſuare. ⁊ eū ī diſciplia te/
nere. Secūda coītas ē vicꝰ q ex paucis domibꝫ conſtat
habuit aūt hec coītas neceſſitatē ſue origis hoc modo
Nā domeſtice multitudīs multiplicatis per generatio/
nem alijs nepotibus ⁊ filioꝝ filijs. ſicqꝫ pre multitudine

De pnci/pio iuſti/cie ſuſce/ptiuo.

De tripli/ci coītate. ⁊ q̄ ſit ſu/ſceptiua legis.

⁊ abſqȝ ꝯfuſione in vna domo habitare non valentib⁹. facta eſt aliqua multitudo domoꝝ q̄ ſm phūm vici nomen accepit. Uic⁹ aūt cū ꝯſtat ex collateralib⁹ ꝓpinq̄s. filijs. nepotib⁹. ⁊ alijs huiuſmodi. nō ꝓprie eſt apta legalia p̄cepta ſuſcipe. ſȝ iuri ciuitatis ſubeſſe debet. Ad ciuilem tñ multitudinē ꝓpinquius accedit q̄ȝ domus. maxime ſi in domoꝝ quantitate creuit. vñ poſſit aliqua iura inſtituere. Sufficit aūt ad directiōem haꝝ duaꝝ cōmunitatū. paterna admonitio ſuoꝝ ꝓgenitoꝝ. Tertia cōmunitas eſt ciuitas. ⁊ hec eſt ꝑfecta q̄ nō ſolū ꝯſiſtit ex multis domib⁹ ſed etiā ex multis vicis. vt tradit phūs in eodē lib. pol. Eadē autē neceſſitate cōpulſi ſunt homines edificare ciuitatē qua ⁊ vicū. Nam ſicut creſcentibus collateraneis filijs ⁊ nepotib⁹ factus eſt vicus. ſic multiplicatis eiſdē in parētib⁹ ⁊ cognationib⁹ facta eſt ciuitas que ſm phm̄ eſt ꝑfecta cōitas. Et hec ſi ſm aliquod ius viuit ⁊ ad cōmunē vtilitatē ordinat̄ dicet̄ populus. Nam ſm dictū tullij qđ augu. introducit. ij. de ciui. dei.

Quid ſit populus

Populus eſt cet⁹ iuris cōſenſu ⁊ vtilitatis cōmunione ſociatus. ex quo patet q̄ ad rōnem ꝓpli ſiue ciuitatis ꝑtinet qđ ſub aliqua lege viuat ⁊ cōmune bonū intēdat. Sola ḡ cōitas boni populi eſt legalis iuſticie ſuſceptiua. ⁊ ad ipam ꝓprie p̄cepta ſunt ferēda. Solū vnus de p̄mis legiſlatorib⁹ non niſi fundata athenienſiū ciuitate leges ꝯdidit. Quādiu etiā patres veteris teſtamenti abraā iſaac ⁊ iacob in vna familia vel vico habitauerūt legalē ꝯſeruantiā a deo non ſuſceperunt. quia coꝝ monita ad inſtructionē familie ſufficiebāt. Congregato autem ꝓplo qui iā legalis iuſticie poterat eſſe capax. deus legē ꝑ moyſen dedit. Ad hoc aūt q̄ populus ſit in iuris ꝯſenſu ⁊ cōi vtilitate ſociat⁹. requirit̄ p̄mo q̄ ꝑ amorem adinuicē ſit collectus vt ſint membra vni⁹ corporis.

Duo ſunt neceſſaria cōitati.

Si eñ inter ſe ſic vinculo amoris fuerit cōiunctus tollētur rixe. homicidia. ⁊ alia q̄ poſſunt ſtatū pacificū ꝑturbare. vñ q̄dā cōia caritatis p̄cepta in lege ſunt ferenda. ad hoc q̄ ciues aſſueſcāt ſibijnuicē mutua obſequia impēdere. ſic eñ mādat de⁹ Deut. xxij. ſi inq̄t videbis bouem vl' ouē fr̄is tui errantē nō p̄teribis. ſȝ reduces fratri ſuo. ſi trāſieris ꝑ viā ⁊ ſitieris. ingredi poteris vineā ⁊ comedere q̄ȝtū placȝ. ⁊ ſic đ alijs. Quātū ad paupes cōcedebat̄ vt ꝓ eis eſſent manipuli omiſſi ⁊ racemi ī vineis remanētes. Itē q̄ anno decio ad decimā venirēt leuites ⁊ ꝑegrin⁹ ⁊ pupill⁹ ⁊ vidua ⁊ comederēt ⁊ ſaturarēt. Et multa talia ſtatuit lex moſayca ad ꝯſuationem mutui amoris. vñ dic̄ Tulli⁹. Nō ſolū nobis diuites eē volū⁹. ſȝ etiā liberis ꝓpinq̄s amicis. ⁊ maxie reipublice. ſinglorū eñ facultates ⁊ copie diuitie ſūt ciuitatis. Joſeph⁹ ſic ait egiſipp⁹ vila deſtructōe ciuitatis hierl'mitane fiere cepit eo q̄ mori ei defuiſſet añ p̄rie ruinā. Ecce q̄ȝt⁹ amor adherat hoī infideli q̄ mori optabat. cernēs ſuos ꝯciues vita ꝑuatos. Et alijs quidē amor erat in antiq̄s. qui ſicut narrat Seneca. nō extimabāt aliquē bñ viuere niſi viueret ad alioꝝ vtilitatē. Uñ dicit in quadā ep̄la. Non ſibi viuit q̄ nemini viuit. Scđo q̄ȝtū ad ꝯuerſatiōeȝ populi neceſſe eſt q̄ ciues ſint fideles p̄ncipi. Habet eñ ſe princeps in republica ad modū capitis ſm illđ dictū ſauli. j. Regū. xv. Cū eſſes ꝑuulus in oculis tuis. caput factus es in tribub⁹ iſrael. Uidem⁹ eñ in corꝑe naturali q̄ mēbra exhibēt capiti ⁊ defenſionē ⁊ honorificētiam. Defenſionem quidē quia naturali motu ad tuitionē capitis ſe exponunt ſicut manus ⁊ brachiū in magnis et ſubitis periculis. nulla eñ deliberatione rōnis p̄habita ad defendendū caput ſe erigūt. quod etiā apparet ī animalibus irrationabilib⁹. Unde ſerpens naturali aſtuꝯa cum ꝑcutit̄ ſtatim abſconſo capite corpus ꝑcuſſioni exponit. Hoc quidē debet apparere in corꝑe ciuitatis ex hominib⁹ collecto.

Quantū ad ſecundū. §. IIII

ſcȝ de multiplici p̄ncipādi dn̄io. Sciendū eſt q̄ ſic patȝ De mul[…] ex his q̄ đr phs in. j. pol. Tres ſunt p̄cipue ſpēs p̄ncipā plici prin[…]di. Prim⁹ q̄dē ⁊ p̄ncipal' p̄ncipat⁹ eſt regni in q̄ vn⁹ pādi do[…] p̄ncipat̄ ſm v̄tutē. ⁊ iſte eſt optim⁹ inter oēs p̄ncipandi minio. […] modos. Rep̄ntat ei diuinū regimē. q̄r tot⁹ mūd⁹ ab vno ue de[…] creatore gubernat̄. Rep̄ntat etiā ordinatiōeȝ nature per plici p[…] quā oīs multitudo ⁊ diſſormitas ad aliqđ vnū guber[…]cipatu nās reducit̄. ſic oīa mobilia ad vnū p̄mū mobile celum. Ex hº eñ regimine facili⁹ iuſticie legis iplēda mandatur. Cū eñ plures p̄ncipāt̄. frequēter inter eos diſſenſio oritur. ac ꝑ hº pacis vnitas ꝑ ipos diuiſos ipedit̄. Uerūtñ ꝓpter magnā poteſtatē q̄ vni ꝯcedit̄ de facili regimē degenerat in tyrannidē. niſi ſit ꝑfecta v̄tus ei⁹ cui talis poteſtas ꝯcedit̄. q̄r ſicut dic̄ phus. iiij. ethi. Non eſt niſi virtuoſi bñ ferre bonas fortunas. ꝑfecta aūt v̄tus in paucis inuenit̄. Sicut eñ tale regimē eſt optimus p̄ncipatus. niſi degeneret. ſic tyrannidis q̄ eſt hui⁹ regiminis corruptio eſt peſſimus p̄ncipatus. Illud eñ eſt peſſimuȝ qđ optimū tollit. Secūdus p̄ncipatus eſt regimē optimatū p̄ncipantiū ſm v̄tutē. ⁊ vocat̄ ariſtrogocia. i. poteſtas optimoꝝ in q̄ aliq̄ p̄ncipant̄. Deficit aūt iſte principatus a p̄mo in q̄ vn⁹ p̄ficit̄. ſȝ ſupat p̄ncipatū populi. de quo infra dicet̄. Cū eñ optimates bonuȝ reipublice attendāt. faciliter in vnū ꝯueniūt. ac ꝑ hoc vnitatē pacis in politia ſeruāt. ⁊ q̄ȝdiu in bono cōi ꝯueniunt. tādiu legalis obſeruantia ſub eius p̄ncipatib⁹ viget. Iſiđ. in. v. lib. ethimo. de primis ꝯditorib⁹ legū ſic ait. Moyſes gētis hebree p̄mus omniū diuinas leges ſacras lr̄is explicauit. Tertius p̄ncipatus eſt regimē populi. q̄ licet ad tēps poſſit eſſe ſm virtutē. deficit tñ multū a perfectōne regiminis. eo q̄ popul⁹ cōiter paꝝ prudētie participat. q̄ maxime ad regimē req̄rit̄. Aliq̄ñ tñ ꝯtingit ꝓplum meli⁹ regere q̄ȝ vnū vel paucos. qđ tūc maxime ꝯtingere pōt qñ popul⁹ q̄ eſt pacis auid⁹. diu ſuſtinuit regimē tyrannicū ꝑ qđ grauat⁹ ⁊ ſpoliat⁹ mortuo vel eiecto tyranno dū dominiū ſibi politie vſurpat. Et q̄ȝdiu facta tyrannica in memoria populi habent̄. tādiu poteſt eſſe talis p̄ncipatus ſm v̄tutem. maxime ſi alioꝝ prudētuȝ ꝯſilijs innitat̄. Non tñ putandū eſt tale regimen diu poſſe in rectitudine ſubſiſtere. Populus eñ rudis. ē paſſionum impetum ſequēs q̄ȝ rōne vtens. Et ideo neceſſe eſt tandē ipm ꝑuerti in pernicioſa ſcandala ⁊ ad multas inſanias ꝑuenire. Quia vero pax multitudinis maxime conſeruat̄ quādo om̄es in principatu aliquā partem habēt. Ideo optima politia eſſet que ex p̄dictis tribus mixta conſtaret. Sic eñ vnuſquiſqȝ auidius rempublicā amaret ⁊ ardentius ſtatuta ſeruaret. Si ḡ aliq̄ in populo ſapientiores ab ipo in principes vel p̄fectos eligūtur. ⁊ hi vlterius vnum in regē p̄ficiunt. q̄ tam eis q̄ȝ populo p̄ſit erit iſte p̄ncipatus optimus. quia ſb ipo principe ſunt aliqui principantes ſm virtutem. Unde in eo omnia regimina conueniūt. Cōſtat enim ex democratia. i. poteſtate populi inquantū ad ipm pertinet electio principum. Item ex ariſtrogocia in qua aliqui optimates principant̄ qui p̄dicto modo habent vim eligendi. Item ex regno inquantū vnus ex predictis optimatibus electus. tam eis q̄ȝ populo p̄ficitur. Hec vtiqȝ politia in lege diuina fuit inſtituta. Naȝ ex populo aliqui ſapientiores in principes eligebant̄. Unde Deut. j. dixit Moyſes ad populū. Date ex vobis viros ſapientes ⁊ gnaros. ⁊ quoꝝ cōuerſatio ſit probata in tribub⁹ veſtris. vt ponam eos vobis principes. Et hec erat quedā ſpecies politie popularis. inquantum hi maiores a populo eligebantur. Inquantū v̄o hi p̄ncipes ꝓplm gubernabāt. interiores cās iudicātes. erat q̄ſi q̄dam ſpecies po[…]

tie popularis inq̄ʒtū optimatū. Inq̄ʒtū ꝟo vnus p̄ficie
bat oīb ꝗſi ſingulariter p̄ſidēdo erat q̄dā ſpecies regni
Et tamē ſciendū ꝙ electio ſūmi p̄ncipis a p̄ncipib non
fiebāt que ſpectat ad regimē ſummi p̄ncipatus. q̄d idō
erat. q populus iudeoꝝ ſub ſpeciali cura dei guberna⸗
batur. ⁊ ideo electō ſūmi p̄ncipis ſibi cōſeruabaꝝ. Unde
moyſes ioſue ⁊ alij iudices p̄ncipes popl'i diuinitꝰ ſunt
electi. Et ideo de ſingulis iudicib qui poſt ioſue fuerūt
legitur ꝙ dn̄s ſuſcitauit populo ſaluatorem. ⁊ ꝙ ſpiritꝰ
dei erat in eis. vt patet Judi. ij.

De virtutibus annexis iuſticie. Caplm. v.

De partibus potentia

libus iuſticie. i. de ꝟtutib ei annexis. Nota ꝙ a
diuerſis diuerſimode aſſignanꝝ. Nā Tullius
enumerat ſex ſcʒ religionem. pietatē. grām. vindicatōem
obſeruantiā. ꝟitatē. Macrobius vero ſupra ſomniū ci⸗
pionis ponit ſeptem. ſ. innocētiā. amiciciā. ꝯcordiam. pi
etatē. religionē affectū. benignitatē. Andronicus aūt pe
ripateticus ponit nouē. ſ. liberalitatē. benignitatē. vindi
catiuā. eugnomoſiam. euſebiā. eucharistiā. ſanctitatē. bo
nā ꝯmutatōnem. legiſpoſitiuā. Quidā alij ponūt qui⸗
ꝗʒ ptes iuſticie. ſ. obedientiam reſpectu ſupioris. diſcipli
nā reſpectu inferioris. equitatē reſpectu equaliū. fidē et
veritatem reſpectu oīm. Phs etiā in. v. ethi. ponit eupu
lexx. Pro hoꝝ declaratiōe ſciendū ſm btm̄ Tho. ij. ij. q.
ꝙ in ꝟtutib q̄ adiūgūtur alicui principali virtuti:
duo ſūt ꝯſideranda. Primū eſt ꝙ virtutes ille in aliquo
cū p̄ncipali virtute ꝯueniant. Secundū eſt ꝙ in aliquo
deficiant a pfecta rōne eius. Quia ꝟo iuſticia eſt ad alte
rū. vt patet ex ſupradictis omēs ꝟtutes que ad alterum
ſunt p̄nt rōe ꝯuenientie iuſticie annecti. Ratō ꝟo iuſti⸗
cie in hoc conſiſtit ꝙ alteri reddatur q̄d ei debetur. ſcōʒ
equalitatē vt patet ex ſupradictꝭ. Dupliciter aliq̄ virtuſ
ad alteꝝ exn̄s a rōne iuſticie deficit. Uno mō inq̄ʒtū de⸗
ficit a rōne equalis. Alio mō inq̄ʒtum deficit a rōne de⸗
biti. Sūt eī quedā virtutes que debitū quidē alteri red
dunt. ſʒ nō p̄nt reddere equale. Et primo quidē quicq̄d
ab homie deo redditur debitū eſt. nō tamē p̄t eſſe equa⸗
le. vt ſcʒ tm̄ reddat deo quātū ei debet. ſm illud ps̄. cxv.
Quid retri. do. ⁊c̄. Et ſm hoc adiūgitur iuſticie religio.
ꝑ quā quis reddit debitū cultū interiorē ⁊ exteriorē deo.
Secūdo parētib non p̄t ſm equalitatē recompenſari:
q̄d eis debetur. q̄d patet ꝑ phm. viij. ethi. Et ſic adiūgi
tur iuſticie pietas ꝑ quā quis exhibet parentib ⁊ ꝯſan
guineis debitū honorē ⁊ curā. Tertio nō p̄t equale p̄mi
um recompenſari ab homie ꝟtuti. vt patet ꝑ phum. iiij
ethi. ⁊ ſic adiungitur iuſticie obſeruantia ſm Tullium.
ꝑ quā q̄s bene ſe habet ad ſupiores. Et ſub hac comp̄⸗
henditur obedientia. A rōne ꝟo debiti iuſticie defectus
p̄ōt attendi ſm ꝙ ⁊ duplex eſt debitū. ſ. morale ⁊ legale. ⁊
debitū quidē legale ē ad q̄d reddendū aliquis lege aſtri
gitur. ⁊ tale debitū ꝓprie attendit iuſticia que ē p̄ncipal'
virtus. Debitū aūt morale eſt q̄d aliquis debet ex hone
ſtate virtutis. Et q debitū neceſſitatem importat. ideo
tale debitū duplicē gradū habet q̄ddā em̄ eſt ſic neceſ⸗
ſariū vt ſine eo honeſtas moꝝ obſeruari nō poteſt. ⁊ hoc
habet plus de rōne debiti. Et p̄ōt hoc debitū attendi vl'
ex parte ipſius debiti. ⁊ ſic ad hoc debitū ꝑtinet ꝙ hō ta
lem ſe exhibeat alteri in dictis ⁊ factis qualis ē. ⁊ ita ad
iungitur iuſticie veritas ſm Tulliū. P̄ōt etiā attēdi de⸗
bitū ex ꝑte eius cui debetur ꝓut ſcʒ aliquis recompēſat
alicui ſm ea que fecit. q̄d ſi fiat in bonis. ⁊ ſic adiungiꝝ
iuſticie gratia ſm Tulliū. i. gratitudo qua quis recogno
ſcit vel recompēſat beneficia. Si ꝟo in malis ſic adiun
gitur ſm Tulliū iuſticie vindicatio. i. punitio. Nota ta
men ꝙ vindicta que fit autoritate publice poteſtatꝭ ſm
ſententiā iudicis ꝑtinet ad iuſticiā cōmutatiuā. Sʒ vin
dicta quā quis a iudice requirit vel ꝓprio motu facit nō
tamen ꝯtra legem pertinet ad ꝟtutē adiūctam iuſticie.
Secūdus gradus debiti ē ꝙ nō eſt ita neceſſariū quin
ſine eo poſſit conſeruari moꝝ honeſtas. ſed dr̄ neceſſari
um ſicut ꝯferēs ad maiorē honeſtatē. q̄d q̄dē debitū at
tendit liberalitas. amicitia. affabilitas. ⁊ alia hmōi. q̄ tul
lius p̄termittit in p̄dicta enumeratōne. q parū habēt d̄
rōe debiti. Et ſic enumeratio ſeu aſſignatio facta a Tul
lio videtur alijs melior ⁊ alie virtutes quas ponūt alij
poſſunt reduci ad ipās quas ponit Tullius Macrobi
us aūt ſua in aſſignatōne videꝝ attēdiſſe ad duas par⸗
tes integrales iuſticie. Unā ſcʒ que eſt declinare a malo
⁊ ꝓ hac poſuit innocētiā. Alia que ē facere bonū. ad q̄d
ꝑtinent alie ſex. duo videꝝ ꝑtinere ad equales. ſ. amicitia
in exteriori ꝯuictu. ⁊ ꝯcordia interius. Duo alia videnꝝ
ꝑtinere ad ſupiores. ſ. pietas ad parentes ⁊ religio ad de
um. Duo vltima ad inferiores. ſ. affectus inq̄ʒtū placent
bona coꝝ ⁊ humanitas ꝑ quā ſubueniꝝ coꝝ defectibꝰ.
Jn alia aſſignatōne in qua quedā alie ponūtur reducū
tur ad p̄dictas. Nā obedientia includiꝝ in obſeruātia.
fides aūt ꝑ quā ſeruātur ꝓmiſſa includitur in veritate.
Diſciplina p̄ōt ꝯtineri ſub humanitate ſiue amicitia q̄
tamē p̄termittitur a Tullio. q nimis hʒ de rōne debiti.
Jn aſſignatōe ꝟo andronici nō ſolū ponuntur virtutes
annexe iuſticie ſed etiā ipā ꝟtus p̄ncipalis iuſticia. ⁊ ꝓut
eſt virtus ꝑticularis ⁊ ꝓut eſt vniuerſal'. ſ. legalis iuſti⸗
cia que q̄ʒtū ad ea que coīter ſunt obſeruanda dr̄ ab eo
legiſpoſitiua. q̄ʒtū ꝟo ad ea que q̄n̄ꝗʒ particulariter agē
da occurrūt p̄ter cōmunes leges poniꝝ eugnomoſia q̄ſi
bona ꝯiecturatio. Euſebia dr̄ quaſi bonus cultus q̄d ꝑ
tinet ad religionē. Et ad idē reducitur ſanctitas. Eucha
riſtia idē eſt ꝙ bona gratia. ⁊ ſic reducitur ad grām. Et
ad ipām etiā reduciꝝ benignitas vel liberalitas. bona ve
ro cōmutatio ꝑtinet ad iuſticiā ꝓut eſt virtus ꝑticularꝭ
Nunc de ſingulis videndū eſt breuiter.

De Innocentia virtute. Caplm ſextum.

Quia ex dictis in pre⸗

cedenti ca. Macrobius ponit innocentiā vir
tutē ⁊ ꝑtē iuſticie quam beatus Tho. dr̄ eſſe
partē integralē illā ſcʒ quo ē declinare a malo. de ea bre⸗
uiter aliquid dicetur. Nā ⁊ de ipa ſcptura pluries men⸗
tionē facit in ps̄. xxiiij. Innocētes ⁊ recti adheſerūt mi⸗
hi. Et iteꝝ. innocēs manib ⁊ mūdo corde ⁊c̄. Quatuor
aūt ꝑtinent ad ipām. Primū ē deteſtari crimina. vn̄
di. lxxxvj. culpā. dr̄. Primus inocētie gradꝰ ē odiſſe ne⸗
phāda. Un̄ ps̄. vij. q̄ dixerat Judica me ſm innocētiaʒ
meā. ⁊c̄. Jpe dixit. iniq̄tatē odio habui ⁊ abominatꝰ ſuʒ.
Scōm ē neminē ledere. Btūs augꝰ. Uera inocētia eſt
que nec ſibi nec alteri nocet. ⁊ ſic abel iuſtus dr̄ a dn̄o et
de inocētia ꝑmaxime cōmēdaꝝ. Tertiū ē punire maloſ
ſi habet ptātē. Un̄ btūs augꝰ. de ci. di. Nō ē innocētie
ꝑcendo ſi nō eſt vt ī malū grauius incidaꝝ. Pertinet er⸗
go ad innocentis officium non ſolum nemini malū in⸗
ferre ſed etiaʒ cohibere a peccato vl' punire peccatū. xxiij
q. v. Non eſt. Non fuit ergo pilatus innocens q̄ʒuis di
xerit. Jnnocens ego ſum a ſanguine iuſti huius. Mat.
xxvij. q potuit iudeos cohibere a malicia coꝝ ⁊ nō fecit
Quartuʒ eſt nō iudicare de homib in dubijs in ma⸗
lā partē ſed bonā. Un̄ btūs Ambro. Innocens credit
omni verbo. Nō vituꝑanda facilitas ſed cōmēdāda bo
nitas. hoc eſt eſſe innocentē ignorare. ſ. ꝑ experientiā ad
quid noceat. Et ſi circūſcribitur ab aliquo de omnibus
tamē iudicat qui fidē de omnib eſſe arbitraꝝ. xij. q. iiij.
Innocēs. glo. iudicat. i. bn̄ p̄ſumit de quolibet de his q̄
in ſe mala non ſunt. Fidē id eſt verboꝝ veritatē. Habet

De inocē⸗
tia.

quattuor
ꝑtinēt ad
inocentiā

tamen iſtud locū circa facta hoīm. Nā quantū ad ea q̄
ſunt fidei ⁊ bonoꝝ moꝝ que ſunt neceſſaria ad ſalutem
nō ſic. Nā ſm Diero. Non multū diſtat in vicio decipere
vel decipi poſſe xpianum. xvj. q. j. ſi cupis. Ul' iſtud cre
dere omni vbo. intelligit̄ quo ad amicos. Exemplū hu-
ius innocētie ponit ibidē Amb. de ioſue q̄ ſimpl'r credi-
dit gabaonitis. Judith. ix. ꝙ innocēs p̄ſumēdus ē quē
paucitas accuſat. vl' multitudo excuſat. extra de p̄ſum.
cum in iuuētute. ⁊ vt dicit adamā. vbi irrationabil' im-
petus ꝑuenit ⁊ flāma celerrimi mot⁹ animā depaſcit ex
urit innocentiā. ꝓponderat em̄ futuris p̄ſentia. de pe. di
ſtin. iij. inter hec. A ſecūda ⁊ quarta ꝯditione dicuntur
martyriſati ab herode pueri innocētes. Unde Apoc. xiiij
Uidi ſuꝑ montē ſyon agnū ſtantē. i. xpm qui innocētiſ-
ſimus fuit. ⁊ cū eo. cxliiij. milia ⁊c̄. Ponit numeꝝ deter-
minatū p indetermiato. i. illos innocētes. Ps. qs aſcen-
det in montē dn̄i. innocēs manib' ⁊c̄.

De religione Capitulū. vij.

Religio prout eſt vir-
tus ſic diffinit̄ a tullio. Eſt virt⁹ ꝑ quā ſuꝑiori
cuidā nature quā diuinā vocāt curā cerimoni
amq̄ vel cultū affert. Ubi nota. j. ꝙ hoc nomen religio
De tripli ſm be. Tho. ij. ij. q. lxxxj. habet triplicē deriuationē. Di-
ci deriua- citur em̄ vel a relegēdo. ſcȝ ea que ſunt diuini cult⁹. quia
tiõe hu⁹ hmōi ſunt frequēter in corde reuoluēda. Alio mō dicit̄
nomis re a reeligēdo. quia deū reeligere debem⁹ quē amiſeramus
ligio negligētes ſm beatū Augu. x. de ciui. dei. Tertio modo
d' a religādo ſm b. Augu. q' nos religat vni omnipotē
ti deo. quōcūq̄ aūt dicat̄. ſiue ex frequēti relectione. ſiue
ex iterata electione. ſiue ex religatione. religio ꝓprie īpor-
tat ordinē ad deū. Jp̄e eſt eni cui p̄ncipaliter religari de
bemus tāq̄ indeficienti p̄ncipio. ⁊ ad quē noſtra electio
aſſidue dirigi debet ſicut in vltimū finē. ⁊ quē etiam ne
gligēter peccādo amittim⁹. ⁊ credēdo ⁊ fidē proteſtā do
recuꝑare debem⁹. Dec beat⁹ Tho. Notat̄ aūt ī dicta dif
De dupli finitione duplex actus ip̄i⁹ virtutis religionis ab ipſa
ci actu vir- elicitis. ſcȝ actus interior mētis q̄ eſt deuotio ⁊ oratio. qd
tutis reli- ⁊ intelligit̄ noīe cure. ⁊ actus exterior vt adoratio que fit
gionis corꝑaliter vt ꝑ genuflexionē. ꝓſtrationē. inclinationē. ſa-
crificia reꝝ exterioꝝ oblatio ad dei honorē ⁊ hmōi. Dic
actus exterior intelligit̄ noīe cerimonie. actus aūt imꝑa
tus ab iſta virtute p̄t eſſe actus cuiuſlibet v̄tutis. quia
actū cuiuſlibet v̄tutis poſſum⁹ ordinare ad dei honorē
ſpeciali modo. Nā ⁊ ieiuniū qd eſt actus abſtinētie. Et
abſtinere a venereis qd eſt act⁹ caſtitatis. ⁊ dare elemo-
ſynam q̄ eſt act⁹ miſericordie vel liberalitatis poſſunt fi
eri ad dei honorē ⁊ reuerētiam ſanctoꝝ. Et ſic ſunt act⁹
imꝑati ad religionē. Et ſic intelligit̄ illud Jac. ꝙ religio
mūda ⁊ immaculata hec eſt. viſitare pupillos ⁊ viduaſ
⁊c̄. Uiſitare em̄ pupillos ⁊ viduas eſt actus elicitus mi
ſericordie. Et ſic d' eſſe religio. i. actus religionis imꝑare.
Et q̄uis oēs q̄ colūt deū pn̄t dici religioſi. ſp̄ealit̄ tn̄ di-
cunt̄ religioſi q̄ totā vitā ſuā deo dedicāt.

De cultu dei qui eſt §. I.

actus ip̄i⁹ religionis quō exhibeat̄. Nota ꝙ colere dici-
mur hoīes quos honorificatione. recordatiõe. p̄ñtia fre-
quentam⁹. Et quia ſpecialis honor debet̄ deo tanq̄ pri
mo omniū p̄ncipio. ideo etiā ſpecialis ratio cult⁹ debet̄
ei qui greco noīe vocat̄ euſebia vel theuſebia. vt patet ꝑ
Augu. x. de ciui. dei. Et notandū ſm Guil. in ſūma.
ꝙ triplex ꝙ triplex eſt cultus. ſcȝ cultus corꝑis cordis oris ⁊ oꝑis.
eſt cultus De cultu interiori dicit Jſid. v iij. ethimo. Tria ſunt que
in religionis cultu ad colendū deum ab hominib' req̄-
ruut̄. fides ſpes ⁊ charitas. ⁊ beat⁹ Aug. fide ſpe ⁊ chari
tate colimus deū. Et ibidē Aug⁹. loquens de theuſebia

ſeu pietate que eſt cultus dei. dicit ꝙ ꝯſiſtit in cognitiõe
dei ⁊ dilectione ⁊ debita ſubiectione. Cognitio vero ad
cultū dei ꝑtinens eſt credulitas qua creditur deo ſic cre-
dendū eſt. ſcȝ ꝓpter ſe ⁊ ſuꝑ omnia ſicut etiā p̄me v̄itati
credendū eſt. Jtē credulitas qua credim⁹ de deo digna
deo. vt ſummā potentiā. ſummā ſapiam. ſummā boni-
tatē. ⁊ ꝯſequētia ad hu⁹. vt ꝙ ip̄e eſt omniū bonoꝝ cre-
ator ⁊ ꝯſeruator. mūdi gubernator. hoīs recreator. ſuieſ
tib' ſibi liberaliſſimus retributor. coꝝ vero que ꝑtina-
citer eis rebelles ſunt. ꝫclatiſſimus vltor. Secūda ſpēs ē
non qualiſcūq̄. ſȝ talis qualis ponēda eſt in eo cui⁹ po
tentie eſt facillimū liberari ab omni miſeria. Cui⁹ ſapien
tie notiſſima eſt ip̄a noſtra miſeria. Cui⁹ bonitati ꝓpriū
eſt miſereri ſempꝑ et ꝑcere q̄ etiā ꝓpter liberalitatē ſuā fec
quecunq̄ fecit. Jn ip̄o ergo ſuꝑ oīa eſt ſperandū. Tertia
eſt amor. nō qualiſcūq̄ amor ſed talis qualis amandus
eſt. q̄ optimus eſt in ſe. et iō amore digniſſimus q̄ etiam
eſt fons oīm bonoꝝ a quo ſuſcepimus oīa bona que ha
bemus vel habuim⁹. vel a quo ſuſcepturos nos ſꝑam⁹
quicq̄d boni ſuſcepturi ſumus. Et iſta ꝑtinēt ad deuoti-
onē. Deuotio igit̄ ⁊ oratio eſt actus interior religionis.
Cultus oris eſt vocalis ꝓfeſſio maieſtatis diuine quaꝫ
fideles faciūt frequēter orādo nō ſolū corde ſed ore vt in
ps. ⁊ huius deū laudādo. benedicēdo. gratias agēdo. iu
rando. adiurādo. debito mō ore vouendo. Hinc lactāti⁹
lib. v. inſtitutionū. Uerbo ſacrificari oportet. ſiquidē de-
us verbū eſt vt ip̄e cōfeſſus eſt. Summus igit̄ colendi
ritus eſt ex ore iuſti hominis ad deū directa laudatio. q̄
tamē vt ip̄a ſit deo accepta ⁊ humilitate ⁊ timore ⁊ duo
tione maxime op⁹ eſt. Ne quis forte integritatis ⁊ inno-
centie fiduciā gerens. tumoris ⁊ arrogātie crimen incur
rat eo ꝙ facto gratiā virtutis amittat. Sȝ vt ſit deo cha
rus omniq̄ macula careat. miſericordiā dei ſempꝑ implo
ret. nihilq̄ aliud p̄cetur q̄ȝ peccatis ſuis veniā. Si q̄d
boni ei venerit gratias agat. ſi quid mali. ſatiſfaciat. ⁊ id
ſibi ob peccata ſua eueniſſe fateatur Et nihilominus in
malis gratias agat. in bonis ſatiſfaciat. Nec tm̄ hoc in
templo putet eſſe faciendū. ſȝ ⁊ domi. ⁊ in ip̄o cubili ſecū
habeat deū in corde ſuo. qm̄ ip̄e eſt templū dei. Cult⁹
oꝑis eſt vt cū aliquis recognoſcit ſingulare dominiū ſiu
um. qd etiā eccleſia ore recognoſcit xpo dicēs. tu ſol⁹ do
min⁹. Dominiū iſtud q̄ȝtū ad ꝑſonas noſtras recogno-
ſcimus. deo faciēdo genuflexiones. ꝓſtratōes. Et iſta di
cunt̄ adoratio exterior. Nā interior eſt reuerentia mētis
que ei fit vt p̄mo p̄ncipio. Quantū v̄o ad noſtrā ſubam
oblationē alicui⁹ ꝑtis bonoꝝ illoꝝ que ab illo accepim⁹
vt ꝑ decimas p̄mitias ⁊ oblatiões. Ad cultū etiā oꝑeꝫ
pertinēt ſacrificia veteris legis ⁊ ſacramēta noui teſta-
menti ⁊ ſacratas res reuerēter tractādo. De vicijs cō-
trarijs religioni ⁊ actib' eius ſcȝ idolatria ſuꝑſtitione ꝑ-
iurio voto. ⁊ tranſgreſſione voti habes ſupra in ſecūda
ꝑte in diuerſis ti. ⁊ ca. de decimis habes in ſecūda parte
De deuotione ſacrificio ⁊ oblationib' de laude dei ſeu
horis canonicis in. iij. parte in diuerſis titu. Jtem de ſy
monia que eſt coutra ſacra. ⁊ de ſacrilego habes in ſcd̄a
ꝑte titulo p̄mo.

De religione quomo- §. II

do ſit v̄tus ⁊ ſpecialis ⁊ vna ⁊ maxima moraliū. ſic de-
claratur ſm b. Tho. ij. ij. q. lxxxj. Primū probat̄ ſic. Uir
tus ſm pħm eſt que bonū facit habentē ⁊ opus ei⁹ bo-
num reddit. vbi eſt ergo act⁹ bonus. ibi neceſſe ē pone-
re virtutē vnde ꝓcedit. Sed reddere debitū alicui qd fa
cit religio ꝑ actū eius. quia reddit deo debitū honorem.
habet rōem boni. quia ꝑ hoc ꝙ reddit̄ alteri debitū ab
aliquo. ꝯſtituit̄ ordo in ꝓportione ꝯuenienti reſpectu ip̄i
us. quaſi cōuenienter ordinat⁹ ad ip̄m. Ordo autē habet

rōeꝫ bōi ſic̄ mod⁹ ⁊ ſpes ſm aug. ğ religio ē ꝟt⁹. Quā tū ad ſcōm ſcꝫ ꝙ ſit ſpālis ꝟtus oñdit ſic. Cū ꝟtus ordi‑ netur ad bonū. vbi eſt ſpālis ratio boni. ibi oportet eſſe ſpecialē ꝟtutē. bonū aūt ad qḋ ordinat̄ religio. eſt exhi‑ bere deo debitū cultū ⁊ honorē. Honor aūt debet̄ alicui rōne excellētie. Et qꝛ deo cōpetit ſingularis excellentia ī ꝗtū oīa in infinitū trāſcēdit. ſm oīmodū excelſum iō ei debet̄ ſpālis honor ſicut ⁊ in rebꝫ hūanis. Uidemus enī ꝙ diuerſis excellētijs ꝑſonaꝝ diuerſus honor debet̄ qꝛ alius patri ali⁹ regi. Eſt ğ religio ꝟtus ſpālis. Qḋ

Qꝫ reli‑ gio ſit v‑ na ꝟtus ⁊ maxima.

ꝓbat̄ ſic. Habit⁹ diſtinguunt̄ ſm diūſam rōnē obiecti. Pertinet aūt ad religionē exhibere reuerētiam vni deo ſm vnā rōnem inꝗtū ſcꝫ eſt ꝑmū ꝓncipiū creatōnis et gubernatōis reꝝ. Perſone enī diuine ꝗuis ſint tres. ſꝫ tñ vnū ꝓncipiū creatōis ⁊ gubernatōis reꝝ. ⁊ ideo eis vna religione ſeruit̄. Nō eſt aūt virt⁹ theologica. ſicut fi des ſpes ⁊ caritas. qꝛ iſta habēt deū ⁊ ꝓ fine ⁊ ꝓ obiecto ſeu materia credim⁹ eī deū. ſꝫ religio nō hꝫ deū ꝓ mate ria. materia enī ei⁹ eſt act⁹ q̇ fiūt in diuino cultu q̇ non attingunt ex ſe. ſꝫ eſt virt⁹ moralis cui⁹ eſſe eſt circa ea q̄ ſunt ad finē. Et qꝛ hꝫ deū ꝓ fine ꝓximo. eſt maxima mo raliū. Itē nota ꝙ latria idē eſt ꝙ religio. Eſt aūt voca‑ bulū grecū. ⁊ interꝓtat̄ latine ſeruit⁹. ſignificās nō oēm ſeruitutē. ſꝫ illā q̄ exhibet̄ alicui vt ꝑmo ꝓncipio oīm et vltīo fini. ⁊ iō ſoli deo exhibēda. Et ꝑmo q̇dē interi⁹ mē‑ te nos ei ſubijciēdo vt noſtro creatori. Scḋo exteri⁹ ali‑ qua oꝑa faciēdo exteri⁹ in ei⁹ honorē q̄ſi ꝑ illa ꝓteſtādo nos ſeruos ei⁹. Exhibem⁹ aūt deo reuerētiā ⁊ honorem. nō ꝓpter ipm q̇ eſt glīa plen⁹ in ſeipō cui a creatura nil adijci pōt. ſꝫ ꝓpter nos q̇ ex hoc ꝙ de⁹ reueremur ⁊ hono ram⁹ mens nr̄a ei ſubijcit̄. ⁊ in hoc eius ꝑfectio conſiſtit. Quelibet enī res ꝑficitur ꝑ hoc ꝙ ſuo ſuꝑiori ſubditur ſicut corpus ꝑ hoc ꝙ viuificat̄ ab anima.

De ſanctitate nota .§. I.

ſm be. Tho. ſe. ſe. q. lxxxi. ꝙ eſt eadē virt⁹ cū religiōe ſm eſſentiā. ſꝫ differūt ſm rōem. Pro cui⁹ declaratiōe ſciē‑

De tripli ci acceptiō ne ſctitatꝭ

dū ꝙ ſanctitas tripl'r ſumit̄ ſcꝫ ꝓut importat firmitatē puritatē. ⁊ ad dei cultū applicationē. Quātū ad pri‑ mū ſciendū ꝙ apud antiquos ſancta dicebant̄ q̄ legibꝫ erāt miūcta vt violari nō deberēt. Uñ dꝛ aliqḋ ſanctū. qꝛ eſt legibꝫ firmatū. Quātū ad ſcōm ſcꝫ ꝓut īportat mūdiciā. huic ſignificatōi cōpetit nomē grecū videlicet agios. qḋ latine dꝛ ſine terra. Pōt aūt ſm latinos h̄ no men ſctūs ad mūdiciā ꝑtinere. vt dicat̄ ſctūs q̄ſi ſangui ne tinct⁹. eo ꝙ antiq̇⁹ illi qui purificari volebāt. ſāgui‑ ne hoſtie intingebant̄. vt dꝛ yſid. in li. ethim. Quātū ad tertiū vtraqꝫ ſignificatio ſcꝫ firmitatis ⁊ mūdicie cō petit. vt ſctītas attribuat̄ his q̄ diuīo cultui applicant̄ ita vt nō ſolū hoīes ad tēpla vt vaſa ⁊ alia hmōi. Etiā ſctificari dicunt̄ ex h̄ ꝙ cultui diuīo applicant̄. Mūdi‑ cia eī neceſſaria eſt ex h̄ ꝙ mēs deo applicet̄. qꝛ mens hu mana inq̇natur ex h̄ ꝙ inferioribꝫ rebꝫ iungit̄. ſicut ⁊ q̄li bet res ex cōmixtiōe peioris ſordeſcit. vt argētū ex cōmi‑ xtione ꝑlūbi. Oportet aūt ꝙ mēs ab inferioribꝫ reb⁹ ab ſtrahat̄. ad h̄ ꝙ ſuꝑme rei poſſit ꝯiungi. ⁊ iō mens ſine mūdicia deo applicari nō pōt. Uñ ad Heb. vlt. Pacē ſeq̇mini cū oībꝫ ⁊ ſanctimoniā. ſine q̄ nemo videbit deū. Firmitas etiā exigit̄ ad hoc ꝙ mēs deo applicet̄. Appli catur enī ſicut vltīo fini ⁊ ꝑmo ꝓncipio. hmōi āt oportet eſſe maxīe imobilia. Uñ apl's ad Ro. viij. Cert⁹ ſum enī ꝙ neqꝫ mors neqꝫ vita ſeꝑabit me a caritate. Sic ğ ſan ctitas dꝛ ꝑ quā mens ſeipam ⁊ act⁹ ſuos applicat deo. Uñ nō differt a religiōe ſm eſſentiā ſꝫ ſolū rōne. Me‑ ra enī religio dꝛ ſm ꝙ exhibet deo debitū famulatū in his q̄ ſpāliter ꝑtinēt ad cultū diuinū vt in ſacrificijs. ob latiōibꝫ. ⁊ alijs hmōi. Sctītas aūt dꝛ ſm ꝙ hō nō ſolū hoc ſꝫ alia ꝟtutū oꝑa refert in deū. vel ſm ꝙ homo ſe diſ ſponit per bona opera ad cultum diuinum.

De oratione. Capitulum. viij.

De orōne que eſt actus

religionis. Nota ſm be. Tho. ſe. ſe. q. lxxxiij. ꝙ triplex fuit error antiquoꝝ circa orōnē. Quidā enī po ſuerūt ꝙ res hūane nō regunt̄ diuīa ꝓuidētia. ex q̇ ſeq̇t̄ ꝙ vanū ſit orare oīmino ⁊ deū colere. Et de his dꝛ Ma lach. iij. Dixiſtis. van⁹ eſt oīs q̇ ſeruit deo. Scḋa opīo fuit ponētiū oīa in ſe ⁊ rebꝫ hūanis ex neceſſitate ꝯtige‑ re ſiue ex immutabilitate diuīe ꝓuidētie. ſiue ex neceſſita te ſtellaꝝ. ſeu ex cōmixtiōe cauſaꝝ. ⁊ ſm h̄ excludit̄ etiā orōnis vtilitas. Tertia opinio fuit ponētiū res q̇dem hūanas diuina ꝓuidētia regi. ⁊ ꝙ res nō ꝓueniūt ex ne ceſſitate. ſꝫ dicebāt diſpoſitōem diuīe ꝓuidētie variabi‑ lem eſſe. ⁊ ꝙ orōnibꝫ ⁊ alijs q̄ ꝑtinēt ad cultū dei diſpo‑ ſitio diuīe ꝓuidētie īmutat̄. hec aūt oīa improbant̄ ī ꝑ ma ꝑte. Et iō oportet ſic inducere orōnis vtilitatē vt ne qꝫ rebꝫ hūanis diuīe ꝓuidētie ſubiectis neceſſitatē īpo‑ nam⁹. neqꝫ diuinā diſpoſitiōem mutabilē exiſtimemus.

De tripli ci errore circa orō‑ nem.

Ad hmōi ğ euidētiā ē ꝯſiderādū ꝙ ex diuīa ꝓuiden‑ tia nō ſolū diſponit̄ q̇ effect⁹ fiāt ſꝫ etiā ex quibꝫ cauſis ⁊ quo ordine ꝓueniāt. Inter ceteras aūt cauſas ſūt etiā quorūdā effectuū cauſe act⁹ hūani. Uñ oportet hoīes agere aliq̄. nō vt ꝑ actus ſuos diuinā diſpoſitōem īmu tent. ſꝫ vt ꝑ act⁹ ſuos impleāt q̇ſdā effect⁹ ſm ordinē a deo diſpoſitū. ⁊ idē eſt etiā in naturalibꝫ cauſis. Exem‑ pli grā. Diſpoſuit de⁹ dare hoī fructū agri ſui. ⁊ ꝑ hunc ordinē ſcꝫ ſi cultiuet̄ ⁊ ſerat̄ ⁊ hmōi. Oportet ğ hoīem colere agrū ⁊ ſerere vt impleat effectū illū ſm ordinem datū a deo. Et ſil'r eſt de orōne. Nō eī oram⁹ vt diuinā diſpoſitōem īmutem⁹. ſꝫ vt impetrem⁹ qḋ de⁹ diſpoſu it ꝑ orōnes ſctōꝝ eſſe implēdū. Et h̄ eſt qḋ dicit Greg. in li. dyal. ⁊ hr̄. xiij. q. iiij. Obtinere ea q̄ ſctī viri orando efficiūt. ita ꝓdeſtinata ſūt vt eoꝝ ꝓcibꝫ obtineant̄. Nā ⁊ ipa eterni regni ꝓdeſtinatio ita eſt ab oīpotēti deo diſ ſpoſita. q̄ten⁹ ad hoc electi ex labore ꝑueniāt vt ipi oran‑ do mereant̄ accipe qḋ eis oīpotēs de⁹ ante ſecula diſpo ſuit dare. Uult de⁹ nos orare ꝓpter qḋ frequēter ad h̄ ī uitat ꝓpter nr̄am vtilitatē. Prīo videlꝫ vt accipiam⁹ quādā cū eo fiducialitatē recurrēdi ad eū. Cryſoſt. Cōſi‑ dera q̄nta tibi eſt ꝯceſſa felicitas. q̄nta collata glīa orō‑ nibꝫ fabulari cū deo cū xp̄o miſcere colloq̇a optare qḋ velis qḋ deſideras poſtulare. Scḋo vt exerceam⁹ in nobis vtilitatē vt recognoſcam⁹ eū eſſe actorē bonoꝝ nr̄oꝝ ī oībꝫ ei⁹ auxilio indigere. Ps. Ad te leuaui ⁊c̄. Ec‑ ce ſicut oculi ſeruoꝝ ⁊c̄. Tertio vt augeam⁹ in nobis feruorē ⁊ charitatē. Nā deuote orādo cū cogitat̄ de deo magis ac magis guſtatur bonitas eius ⁊ per conſeq̄ns magis diligitur.

Quare o portꝫ orā‑ re. ⁊ ꝙ orā ñ eſt fruſ ſtra.

Inuitat nos ad orādū ꝓpt tria.

Quid ſit oratio .§. I.

Oratio ſumit̄ dupliciter. Uno mō large ꝓ q̄libet bona oꝑatiōe. Uñ ſuꝑ illud. i. ad Teſſa. vlti. Sine intermiſſi one orate. Gloſa dic̄. Semꝑ orat q̇ ſꝑ bona facit. Se‑ cūdo dꝛ oratio applicatio mētis ad deū. ⁊ ſic dic̄ Iohā. Damaſ. ꝙ orō eſt aſcēſus intellect⁹ in deū. ⁊ intellectus hic cōprehēdit vim apphēſiuā q̄ dꝛ intellectu⁹ ſpecu‑ latiu⁹. ⁊ vim motiuā q̄ dꝛ intellect⁹ practic⁹. Intellect⁹ ſpeculatiu⁹ ad deū aſcēdit cū ꝯſideratōe mali ⁊ ſuoꝝ defectuū ad ꝯſideratōem boni ſufficiētiſſimi ⁊ cōpletiſſi mi ſupplere illos defect⁹ trāſijt. Et innuit̄ hic mod⁹ q̄ debet ꝓcedere q̇ vult orare. Prīo eī dꝫ defect⁹ ſuos cō ſiderare. deinde aſcēdere ad ei⁹ liberalitatē q̄ pōt h̄ ſup‑ plere. vñ. iij. Reg. viij. dꝛ. ſi q̇s cognouerit plagā cordis ⁊c̄.

De dupli ci accepti one orōis

Orās dꝫ duo facē.

Intellect⁹ practic⁹ ad deū aſcēdit deſiderio ꝛ ſpe ad libe rationē ei⁹. ſperādo impleri deſideriū ſuū. Tertio mō ſumit̄ oṙo ꝓ poſtulatōe deo facta. ꝛ ſic diffinit Johan. damaſ. ꝙ oṙo eſt petitio decētiū deo. Et ſic dicit xp̄s diſcipulis Math. vi. Cū oratis dicite. Pr̄ nr̄ q̄ es ī ce ꝛc. vbi docet petere ea oīa que iuſte pn̄t peti ꝛ ordinez q̄ peti debent. ꝛ continet ſeptem petitiones.

Ad quem dirigenda .§. II

ſeu porrigēda ſit oṙo. Nota ſ̄m tho. vbi. ſ̄. ꝓprie ē ad deum dirigēda. vt p3 ex diffinitōe ei⁹ ſupra poſita. Ratio eſt ſ̄m be. tho. q2 id qd̄ ꝑncipaliter dēm⁹ petere ē vita eterna ꝛ nō aliud niſi ī ordīe ad ip̄m inq̄ʒtū pt̄ nos ad ipaʒ iuuare. ſ3 null⁹ pt̄ dare vitā eternā niſi de⁹. Si āt fit oṙo ad ſctōs. ita ad eos d3 fieri ſeu dirigi. ꝙ id qd̄ petit̄ expectet̄ a deo n̄ a ſancto illo niſi ꝑ modū īterceſſiōis ſperādo ſc3 meritis ꝛ p̄cib3 illi⁹ ſcti a deo obtīere. Pōt ergo dici ꝙ oṙo ꝓprie fit ad deū. dep̄catio ad ſanctos ſ̄m Caſſiod. Petitio aūt ꝛ ſupplicatio pt̄ fieri etiā ad hoīes. q̄3uis vnū freq̄nter ſumat̄ ꝓ alio. Nā ꝛ locutōes rhetorice dicūt̄ oṙones. ꝛ eas faciētes vt ambaſſiatores oratores dicunt̄. et q̄ fit ad deū q̄ñcūq3 d2 dep̄catio. iuxta illd̄. Exaudi de⁹ oṙonē quā dep̄cor. Fit oṙo ad deū rōne ſue bonitatis quā cōicare pt̄. Oratur enī inq̄ʒtū ē btūs. ꝛ alijs btītudinē largiēs. ꝑcipue ꝯuenit deo rōe ſue eſſentie q̄ ē cōis trib3 ꝑſonis q2 ꝛ opa ſic̄ volūtas ſūt inſeꝑabilia. vt qd̄ vna vult ꝛ dat alia. ꝛ ad ip̄m deū trinitatē pt̄ orare. ꝛ ad quālibet ꝑſonā intēdēdo qd̄ ab vna petit̄ ab oībus recipe. Ad xp̄m etiā dirigit̄ oṙo. q2 vna ꝑſona eſt deus ꝛ homo. ꝛ inq̄ʒtū de⁹ ē ſpari pt̄ ab eo oē bonū cū p̄re ꝛ ſpūſancto. Fit oṙo vel dep̄catio ad ſanctos ꝛ ad angelos bonos ſic̄ ad mediatores ꝛ ꝓcurātes nobis bona a deo. Et eodē mō ad glīoſam ꝟginē. q̄ q̄nto magis pia ꝛ maioris p̄mij tāto magis ꝓ nobis orat. Cū eī ſcti cog̃ſcāt ī viſione ꝟbi oīa q̄ ꝑtinēt ad coꝝ glīam ꝛ ad magnā coꝝ glīam eſt ꝙ alios iuuare poſſint. q̄ ſi deo cooꝑatores exn̄tes. ideo ſtatī ī ꝟbo vidēt coꝝ vota q̄ eos īpellant. Uidēdo aūt n̄ ſꝑ orāt ꝓ illis q̄ ſe eis cōmēdāt ad ꝓcurādū eis qd̄ petūt. ſ3 q̄ñ in ipſo ꝟbo vidēt h̄ eſſe deo placitū poſtulare. ꝛ tūc poſtulātes ſꝑ exaudiunt̄. Et cū in patria nūc ſint cōiter tm̄ aīe ſanctoꝝ. noīant̄ tn̄ ſub noīb3 q̄ hēbāt in corꝑe ꝯſtituti. Dr̄ eī ſctē petre vl̄ paule non aīa petri ora ꝓ nobiſ. ex eo videl3 ꝙ ex bonis opib3 hic factis meruerūt vt poſſent orare ꝓ nobis. ꝛ etiā ī teſtimoniū future reſurrectionis ſ̄m be. tho. vnde Job. v. Ad aliquē ſanctoꝝ ꝯuertere. Ad eos q̄ ſūt ī mdō. nō d2 ꝓprie fieri oṙo. q2 cū vita eterna q̄ principaliter petit̄ ad ſanctos q̄ eā hn̄t. ꝛ n̄ ad eos q̄ non hn̄t vt ꝯuerſantes ī mdō dirigēda ē oṙo vel dep̄catio. Et eadē rōne ad eos q̄ ſūt in purgatorio n̄ ē dirigēda oṙo cū ſint in afflictōe. S3 nec ſupplicatio ſic̄ ad bonos q̄ ſūt in mdō. q2 n̄ ſūt ī ſtatu merēdi ſic̄ illi. Q3 aūt oṙo facta paſcaſio exiſtēti in purgatorio vt liberaret demoniacū vel infirmū ſ̄m grego. in dyal. h̄ n̄ fuit q2 paſcaſi⁹ h̄ ꝓcurauit. ſ3 ex fide ꝛ deuotione orantis.

Quō oṙo fiat ad ſāctos ꝛ āgelos

Quid ſit in oratiōe .§. III

petēdū. Sciēdū ꝙ peti pn̄t ꝛ bona ſpūalia ꝛ tēꝑalia et mala penalia. ſ3 diuſimode. Nā bona ſpūalia vt d̄t be. tho. ſe. ſe. q. lxxxiij. ar. v. ꝛ. vi. ſi ſūt neceſſaria ad ſalutē vt gr̄a ꝛ ꝟtutes ſimplr̄ ꝛ abſolute peti pn̄t ꝛ debēt abſq3 cōditione ſc3 ſi placet deo. vl̄ ſi eſt ꝓ ſalute nr̄a ꝛ hmōi. Et mlto magis ipam ſalutē ꝛ regnū. ꝛ ſilr̄ remiſſionē pctōꝝ. Deo eī h̄ placet q̄ vult oēs hoīes ſaluos fieri. ꝛ ipſe nos ad h̄ iuitat dicēs. Primū q̄rite regnū dī ꝛ iuſtiā ei⁹. i. ꝟtutes q̄b3 acq̄rit̄. Un̄ ꝛ fidē ſpē ꝛ charitatē docuit poſtulare ſub figura pāis piſcis ꝛ oui. Bona ꝟo tꝑalia. vt ſanitatē. filios. honores. diuitias. ꝛ hmōi. Aut ſpūalia nō neceſſaria vt ſciam. eloq̄ntiā. ꝛ huiuſmodi peti poſſunt non tn̄ abſolute ſ3 ſub ꝯditōe. ſi fiat ꝓ ſalute nr̄a. nā mlr̄ (multis) pn̄t malū euētū hr̄e pt̄ ſpūalia et talia ſūt ad ꝑniciē. De his ḡ q̄ pn̄t malū euētū hr̄e pt̄ tꝑalia. eſſe aliq̄liter vera ſn̄ia ſocratī. q̄ vt refert valeri⁹ maxi⁹. arbitrabat̄ q̄ vt nihil vltra a dijs īmortalib3 petendū arbitrabat̄ q3 vt bona tribuerēt. q2 hi demū ſcirēt q̄d vnicuiq3 vtile foret. S3 necc̄ria ad ſalutē d̄terminate peti pn̄t ſ̄m b. tho. vbi. ſ̄. Et ꝙ peti poſſint ex h̄ ꝓbat̄. q2 ſ̄m aug. ad ꝓbā. hoc lic3 orare qd̄ l3 deſiderare. Sic ḡ l3 nob̄ deſiderare iſta tꝑalia. non vt ieis finē ꝯſtituam⁹ ſ3 ſic̄ q̄dā admīcula q̄b3 iuuamur ad tēdēdū ī btītudinē. inq̄ʒtū ꝑ ea vita corꝑal ſuſtētat̄. Et ſic nob̄ organice deſeruiūt ad act⁹ ꝟtutū. vt d2. i. ethi. ſic l3 ꝓ ipſis tꝑalib3 orare vt cū hn̄tur teneant̄. cū nō habent̄ habeant̄ ad ſufficiētiā vite decētis. cū ꝯditione tn̄ vt dcm̄ ē. Mala penalia n̄ l3 petere ī oṙone niſi ī ordīe ad bonū. vt ſc3 ꝑ flagella q̄s ꝯuertat̄ ad deum. Et ſic intelligēde ſūt impcationes mlte q̄ ponūt̄ ī ſcptu ſc̄ ꝯtra ꝯ īimicos. vt illd̄ pſal. Erubeſcāt ꝛ ꝯturbē. ꝛc. ꝛ alia vl̄ impcātur p̄ alijs hmōi. Petit eī ꝯturbatōeʒ īimicoꝝ ꝑ tribulatōes vt ꝑ illas corrigāt̄ ꝛ ꝯūtant̄ ad deū. Poſſūt vltra dictā expoſitionē et triplr̄ ītelligi. Uno mō vt ītelligāt̄ ſcti ī hmōi petere n̄ ꝯ ipſos hoīes ſ3 ꝯ regnū pcti. vt ſc3 deſtruant̄ pctā ī eis. ꝛ erubeſcāt ꝑ penitentiā ꝛ hmōi. Scdō mō vt ſint dicta ꝑ modū ꝓphetie ꝓnūciātis q̄d eis eueniet. et ſic ponit̄ pn̄s optatiui vl̄ iꝑatiui ꝓ futuro īdicatiui mōdi. vt illd̄ duplici ꝯtritione ꝯtere eos dn̄e. i. ꝯteres. Tertio mō ꝯformādo volūtatē ſuā cū volūtate diuīa circa dānationē ꝑſeuerātiū ī pctō. Mala ꝟo tꝑalia orare ꝛ petere alijs ex odio ē mortale. Et ſimiliter petere poſſe facere mala criminalia. vt furtum ꝛ huiuſmodi.

Quid ſit petenduʒ in oṙone.

Quō mala penalia ſīt petēda

Cui cōueniat orare .§. IIII

Dicēdū ꝙ creature rōnali ꝯp̄hēdēdo angelū ſub rōnali. Et h̄ p3 ex noīe ꝛ diffinitone. Dr̄ oṙo ſ̄m Caſſi. q̄ſi oris ratio. Un̄ ſignificat aliquē actū rōnis expſſuʒ ꝑ effectū oris. Diffinit̄ etiā ꝙ ē petitio vt dcm̄ ē. ſ̄. Petitio aūt ē act⁹ rōis ſic̄ ꝛ iꝑiū. S3 petitio applicat deſideriū voluntatis ad deū q̄ n̄ ē ſb ptāte nr̄a ſ3 ſupra ſc3 deū. Impiuʒ aūt applicat ip̄m deſideriū ad ſubiectos ꝑ p̄ceptū. Repitur āt creatura rōnalis ſub triplici dr̄ia. Pria vt vnita creatori. ſcda in actu ꝯp̄hēſori. tertia in ſtatu viatori. Scdm̄ p̄mū modū ſic ꝯpetit xp̄o orare inq̄ʒtū humanitas creata ē vnita deitati. Ipſi ḡ cōpetit orare ī celo īq̄ʒtū ſc3 hō. Ro. viij. Qui etiā īterpellat ꝓ nob̄. ꝛ alibi. Aduocatū hēm⁹ ꝛc. Johā. xvi. Ego rogabo ꝓ vobis ait ipe. In mdō aūt freq̄nter orauit. Lu. ix. Erat ꝑnoctās ī oṙone. Nō ꝓ ſe indigēs. ſ3 ī h̄ nob̄ exēplū p̄bens. Orabat vt hō exaudiebat̄ vt de⁹. Spūs aūt d2 poſtulare. Ro. viij. Angel gemitib3 inenarrabilib3. q2 nos poſtulātes facit. bonis ꝛ ſctis ī patria ꝯuenit orare orant vtiq3 ꝓ nob̄. qd̄ ꝓbat̄ triplr̄. Prīo auctē. ij. Malach. vl. d2 de hiere. defūcto. Hic ē q̄ mltū orat ꝓ ꝓplo. Scdō rōne. Nā oṙo ꝓ alijs facta cū ꝓueniat ex caritate q̄ʒto ſc3 q̄ ſūt ī patria ſūt ꝑfectioris caritatis tāto magis orāt ꝓ viatorib3 qui tāto coꝝ oṙonib3 pn̄t iuuari. q̄ʒto āt deo ꝯiūctiores ſūt. H3 enī hic ordo diuin⁹ vt ſupioꝝ excellētia ī iferiora refundāt̄. ſic ex claritate ſolis in aere p3. Un̄ ſ3m hiero. Si apli ꝛ martyres adhuc ī corꝑe ꝯſtituti. q̄ñ ꝓ ſe debēt eſſe ſoliciti ꝓ alijs orāt. q̄ʒto magis poſt coronas. victorias ꝛ triūphos. Tertio ex officio ꝛ ꝯſuetudīe eccl̄ie q̄ dirigit oṙones ad ſctōs. vt3 ī letanijs. Fruſtra aūt h̄ fieret ſi nō orarēt. Qd̄ aūt aīalia bruta dicūt̄ deū inuocare ī pſal. ī ꝓprie ē. inq̄ʒtū ſc3 naturali deſiderio aliq̄d a deo deſiderāt qd̄ a deo obtinēt. ſic ꝛ dicunt̄ obedire. nō q̄ſi ꝑcipiētes ꝛ ītelligētes mādatū. Que faciūt ſ3 inq̄ʒtū natali inſtictu mouet̄ ab ipo .ꝓs.

Utrū xp̄o ꝯpetat orare.

verbũ eiꝰ. Tertio ꝯuenit orare viatoribꝫ oĩbꝫ nõ ſoluꝫ
iuſtis ſʒ etiã pctõribꝫ. licet ei dicaꝝ Jaco. v. Multũ enĩ
valet depcatio iuſti aſſidua. Ualet tñ ⁊ exaudiꝝ oratio
pctõris. vtꝫ de orõne publicani. Luc. xviij. Et h̃ non ex
merito ſui ſic iuſti audiũꝝ. ſʒ ex pura miſcdia. ſi tñ debi/
te orat. Nec ẽ ꝯ̃ illð ioħ. ix. Pctõres deꝰ nõ exaudit. q̃a
intelligiꝝ ꝑm be. tho. cũ petit inq̃ztũ pctõr ꝑm deſideriũ
pcti. i. cõmittẽdo aliqð iniquũ. ⁊ qꝫ nõ audiaꝝ ꝓcedit ex
mĩa dei. Uel p̃t dici ꝑm be. Aug. qꝫ illud dixit Celidoni
us nondũ ꝑfecte illuĩatꝰ. Sic eĩ putabat ſʒ ſic nõ erat.
Sic pctõr etiã inimicicias ſeruãs dicẽdo Pr nr̃ ⁊c. vel
aliud ꝑpter ſui ſalutẽ nõ peccat. nec mẽtiꝝ dicẽs. Dimit
te nobis ⁊c. Loquiꝝ enĩ in ꝑſona ecclie que ſemꝑ dic̃ ve/
rum. Et ſic de alijs huiuſmodi orationibus.

Q̃ nõ ſolũ iuſtĩ ſʒ ⁊ pctõri/ bꝰ ꝯperit orare.

Pro quibus ꝑſonis. §. V

debemꝰ orare. Dicẽdũ qꝫ hoĩes debẽt orare ꝑmo ꝓ ſeipis
ſcðo ꝓ defũctis. tertio ꝓ viuis alijs. De ordĩe tñ nõ ẽ mľ
tũ curãdũ vtꝝ ꝑus ꝓ vno q̃ʒ ꝓ altero dũmõ oret ꝓ ſe et
ꝓ alijs. Sic aũt q̃libet teneꝝ magis diligere ſalutẽ ſuaꝫ
q̃ʒ cuiuſcũqꝫ alteriꝰ. ita ⁊ magis ꝓ ſe orare teneꝝ. Et q̃a
ex p̃cepto teneꝝ q̃libet ad faciẽdũ ea q̃bꝫ ꝯſeq̃ꝝ ſalutem.
Salutẽ aũt ꝯſeq̃ nõ poſſet niſi ꝑ grãm ⁊ ꝟtutes q̃ daꝝ
a deo freq̃nter mediãte orõne. iõ ex p̃cepto teneꝝ hõ ali/
q̃n orare. ſʒ q̃n vel quõ nõ ẽ determiãtũ. ⁊ difficilime de
terminareꝝ. pe. de pa. niſi forte ĩ articlo neceſſitatꝫ vel in
ꝑiculis. Q̃n q̃s fac̃ orõnẽ ꝓ ſe ſꝑ exaudiꝝ. Si tñ con
currãt alie tres ꝯditões ſcʒ petẽdo neceſſaria ad ſaluteꝫ
ꝑſeuerãter ⁊ pie. ꝑm be. tho. in. iiij. Q̃uãuis aũt pctõr ñ
poſſit orare pie. ita ſcʒ qꝫ eiꝰ orõ ex hĩtu pietatis ĩformeꝝ
põt tñ eiꝰ orõ eẽ pia q̃ztũ ad h̃ qꝫ petit aliq̃d ꝑtinens ad
pietatẽ. ſicille q̃ nõ hʒ hĩtũ iuſticie p̃t aliq̃d iuſtũ velle.
Et q̃zuis eiꝰ orõ nõ ſit meritoria ex q̃ ẽ ĩ mortali pctõ. p̃t
tñ eẽ ĩpetratoria. q̃r meritũ innitiꝝ iuſticie ĩpetratio grẽ
be. tho. ſe. ſe. Si aũt deficiat aliq̃ iſtaꝝ conditionũ ali/
q̃n exaudiꝝ aliq̃n nõ. Pro defũctis p̃t ⁊ dʒ orare. nõ
tñ ꝓ oĩbꝫ. nã ꝓ his q̃s ꝯſtat eẽ in glĩa vel credit ecclĩa vt
ꝓ canonizatis. orare nõ dʒ. q̃r nõ indiget. Aug. Jniuriã
facit martyri q̃ orat ꝓ martyre. extra de cele. miſ. Cũ mar
the. Pro his q̃ ſũt ĩ inferno dãnatoꝝ ſeu ĩ limbo nõ
dʒ orari. q̃r nõ pñt iuuari nec ĩ aliq̃ ſubleuari. Sʒ tñ ꝓ
exiſtẽtibꝫ ĩ purgatorio. vt. xiij. q. ij. Aie. ⁊. c. Tẽpꝰ. Sʒ q̃r
nõ poſſumꝰ ſcire q̃s vadit ad purgatoriũ vel infernũ vľ
ꝑadiſuꝫ q̃ad adultos. iõ ꝓ oĩbꝫ defũctis p̃t orari. q̃r vt
ait Aug. Meliꝰ ſuperũt iſta ſcʒ ſuffragia q̃bꝫ nõ obſũt
nec ꝓſũt q̃ʒ deerũt q̃bꝫ ꝓſunt. xiij. q. ij. non eſtimemus.
Pro morẽtibꝫ in excõicatiõe vel ĩ aliq̃ mortali noto/
rio. ſine ſignis ꝯtritõis orari nõ p̃t orõne ſolẽni. vt dicẽ
do miſſam defũctoꝝ ꝓ eis. ſʒ bene orõne ꝑuata ꝑm pe.
de pa. Et hec rõ ẽ. q̃r ĩ extremo vite potuit corde pẽitere
⁊ ſic ſaluari ⁊c. Cũ iſta p̃ſumptiõe p̃t orari ſcʒ ſi nõ ẽ ĩ in
ferno. ⁊ q̃r defũcti ſũt in maiori afflictõe q̃ʒ viui. ⁊ ñ pñt
ſe in aliq̃ adiuuare ſic viuẽtes. iõ videꝝ magis ꝓ eis orã
dũ. Pro viatoribꝫ oĩbꝫ orari p̃t ꝓ bonis ⁊ malis ⁊ ẽt
p̃ciſis. Et ꝓ p̃ciſis q̃dẽ vt excõicatis ⁊ hereticis orõne ꝑ
uata vt deꝰ ꝯuertat eos ad vnitatẽ. Nõ aũt inter orões
q̃ ſiũt ꝓ mẽbris ecclĩe q̃rum ſuffragio ecclĩa eos priuat.
Pro bonis aũt orãdũ ẽ vt ꝓficiãt ⁊ ꝑſeuerẽt. ⁊ h̃ ſcʒ
orãdo ꝓ iuſtis fit triplici rõne. Prĩo q̃r mľtoꝝ p̃ces citi
us exaudiunꝝ. q̃ rõ tãgiꝝ in glo. ſup illud ad Ro. xv. Ju
uetis me in orõibꝫ vr̃is. Scðo q̃r ex iuſtis g̃rie agũꝝ
deo de beneficijs collatis iuſtis. Tertio vt nõ ſupbiãt
dũ videnꝝ minoribꝫ ſuffragijs indigere. bea. Tho. ſe. ſe.
Pro malis nõ p̃ciſis vt ꝯuertanꝝ ad pñiam. Fiunt
aũt orões ꝓ malis ſʒ nõ exaudiunꝝ niſi p̃deſtinatis. ſed
q̃r hoc diſcernere nõ poſſũt. iõ ꝓ oĩbꝫ orãdũ. dũ neſcien
tes q̃s ꝑtineat ad [illegible] q̃s nõ ꝑtineat.

De vtili/ tate orõis ⁊ pctõris

De his ꝓ q̃bꝫ non ẽ orandum the.

Q̃uõ pro excõicatis ⁊ hereticis ſit orãdũ.

ſic ad oẽs affici debemꝰ vt velĩmꝰ oẽs hoĩes ſaluos fieri
xxiij. q. iij. Corripianꝝ. Etiã ꝓ inimicis orãdũ ẽ ſic xp̃s
docuit dicẽs Math. v. Orate ꝓ ꝑſequẽtibꝫ vos. Et eti/
am in cruce dixit. Pater ignoſce illis. Lu. xxiij. ⁊ ꝓ ĩimi
cis orare eis mala in vindictã mortale ẽ. Orare ꝓ eis in
generali vt ſcʒ ab orõne quã fac̃ in generali ꝓ oĩbꝫ fideli
bus nõ intẽdat excludere inimicũ teneꝝ ex p̃cepto. alio/
quin ꝯtrũ faciẽdo ꝑtineret ad liuorẽ vindicte. Jn ſpãli
orare ꝓ eo nõ teneꝝ q̃s niſi ſcðm p̃paratõem animi in ali/
quo caſu neceſſitatis q̃n hoc indigeret ad ſalutẽ ꝯſeq̃n/
dã cũ videret alios ꝓ eo orare ꝑfectõis ẽ cũ magꝫ merea
tur. vñð Aug. dic̃ in ſermo. Niſi ſtephanꝰ pro ſaulo o/
raſſet eccleſia dei paulum non habuiſſet.

Q̃uõ ſit orãdũ pro inimicis.

De tẽporibus oran. §. VI.

di. Ubi ſciẽdũ qꝫ cũ xp̃s dixerit Lu. xviij. Oportet ſẽꝑ
orare ⁊ nunq̃ʒ deficere. Et apľs. i. ad Theſſa. v. Sine in
termiſſiõe orate. Nõ ſũt hec intelligẽda ſupficialiter q̃n
tũ ad ipm actũ orõnis ꝓ ꝯtinuo tpe. q̃r illud eẽt ĩpoſſi/
bile cũ oporteat dormire comedere ⁊ in alijs occupari. ſʒ
ꝑm qꝫ exponit be. tho. ſe. ſe. tripľr. Prĩo q̃ztũ ad deſide
riũ charitatis qð ẽ cã ⁊ motiuũ ad orõem. Hoc dʒ eſſe ĩ
nobis ꝯtinue in actu vel ꝟtute. virtꝰ aũt hmõi deſide/
rij manet in nobis in his q̃ facimꝰ ex charitate ⁊ in glori
am dei. Oĩa eĩ debemꝰ facere in glĩam dei. ⁊ ſic ſꝑ orãꝰ.
Scðo q̃ztũ ad effectũ vel in ipo orãte. Nã ex ipa orõ
ne facta ſepe. ⁊ ſi nõ ꝯtinue remanet magis deuotꝰ. ⁊ ꝓ
tũc etiã dr̃ orare reſpectu illiꝰ orõis affectꝰ vel ĩ alijs pu
ta cũ ſuis beneficijs ꝓuocat aliquẽ ad orãdũ ꝓ ſe etiam
cũ ab orõne quieſcit. Tertio dicitꝝ q̃s ſemꝑ orare q̃r nõ
omittit q̃n tꝑibꝫ debitis oret. ⁊ tũc ẽ ibi diſtributio accõ
modata. ⁊ q̃zuis nec ex p̃cepto naturali nec diuĩo ſit nob̃
determinatũ tꝑs orandi ſʒ ex impoſitõne ecclĩe q̃ztũ ad
oẽs diebꝫ dñicis ⁊ feſtis ſcʒ audire miſſam. de ꝯſe. di. i.
Miſſas. ⁊ extra de parroch. vt diebꝫ. q̃ztũ ad beneficiã
tos ⁊ ordinatos in ſacris omĩ die ſcʒ dicere horas canõi
cas. extra de cele. miſſ. dolẽtes. tamẽ ſacra ſcriptura ad/
monẽdo deſignat aliq̃ tꝑa orõis. Dicit eĩ pſ. Ueſꝑe ma
ne ⁊ meridie narra ⁊c. Et alibi. Media nocte ſurgebaꝫ
ad ꝯfitendũ tibi. Et de daniele diciꝝ. vi. ca. qꝫ tribꝫ tꝑibꝫ
in die flectebat genua ſua adorãdo ꝑpter tres rõnes ꝑm
Guilhelmũ. Primo ob exercitationẽ ⁊ reminiſcẽtiaꝫ
ex determinatõne. vt ſi aliq̃ tꝑe detenti fuerimꝰ ipm tẽ/
pus determinatũ in ſcriptura. ⁊ ſi nõ p̃ceptorie tamen
admonitorie ad orandũ inuitet. determinata enĩ magis
ducũt ad memoriã ⁊ excitãt q̃ʒ generalia. ꝑticularia enĩ
magis mouẽt. Scðo ob ꝯgruentiã ex hoĩs diſpoſitõe
in illis tꝑibꝫ dictis. Jpa enĩ tꝑa magis ꝯgruũt ad orõꝫ
media q̃dẽ nocte vt ꝑm Hilariũ cũ maxĩe corꝑis vicijs
oportunitas daꝝ tũc p̃cepit vt eadẽ vitia legis medita/
tione franganꝝ. Jtẽ ꝑm btm̃ Amb. q̃r media nocte ſolet
ſpõſus venire ſcʒ ad viſitãdũ aĩam ꝯſolatõibꝫ. ex eo qꝫ
tũc ex ſolitudine ⁊ tenebris noctis ſenſibꝫ clauſis mens
minꝰ diſtrahiꝝ. Ueſꝑe autẽ id eſt ſero ꝑm Amb. q̃r pctã
⁊ negligẽtias totiꝰ diei abſtergere debemꝰ lachrymis cõ
pũctiõis ⁊ deuotõis. Mane ꝟo ſcðm eũdẽ ꝑ plenã di/
geſtionẽ ſolutis ſenſibꝰ a ligamĩe ſoporis q̃ vigor tẽꝑis
laxaꝝ ⁊ reſoluiꝝ ſpũ mẽtis nr̃e reuocari debemꝰ ⁊ ĩplere
illud pſ. Dixi nũc cepi. Meridie ꝟo ne actibꝰ ſecľi q̃bꝰ
nos accõmodamꝰ ꝑpter neceſſitatẽ vite nimis immerga
mur. Et ꝑpter affectũ in deũ attẽdere ꝯgruit in orõne ⁊
dicere cũ pſ. Eripe me de luto ne infingar. Tertio ob
inſinuãdũ indigẽtiã ex morali ſignificatõe. Jllis eĩ q̃ttuor
tꝑibꝰ ſignificaꝝ initiũ ꝑfectõis finis ⁊ ꝯſũmatio bõi
opis ⁊ tolerãtia aduerſoꝝ. Mane etiã qð ẽ ꝑncipiũ di/
ei artificialis ſignificat initiũ boni opis. Meridies ꝓ/
greſſum. Ueſꝑe qð eſt finis diei finẽ. Nox ſignificat ad

Quo tꝑe ẽ orandũ.

Quibus tꝑibꝰ meli us ⁊ vtiliꝰ ſit orõni vacandũ ⁊ q̃re ꝓpẽ tres cãs.

neceſſitatē. Nec enī oīa nobis ſūt ex grā dei quā ꝓcibꝰ ob
tinemꝰ. qꝛ ea indigemꝰ. De bonis canonicis quō q̄s; te⸗
neaẗ ad eas. hēs i. ij. pte. ti. ix. c. xij. Et pte. iij. t. xiij. ca. iiij

De conditionibus .§. VII

ↄcurrētibꝰ ad orōnem q̄ꝝ aliq̄ ſūt de neceſſitate aliq̄ de
ↄgruitate. aliq̄ de maiori vtilitate. Nota ḡ ſm Ray⸗
mūdū ꝛ hoſti. q̄ orō dꝫ fieri cū fiducia ꝛ ſecuritate. ſ. ob
tinēdi qđ petiẗ. Jaco. i. Poſtulat in fide nihil heſitans
ꝛc. Et Marci. xi. Oīa q̄cūq; orātes petitꝭ. credite qđ ac
cipietis ꝛ fiet vobis. Cū hūilitate. Eccli. xxxv. Oratio
hūiliantis ſe penetrat nubes. Ḡeñ. xviij. Loq̄r ad dñm
meū cū ſim puluis ꝛ cinis. Cū diſtinctōe petēs. Jac.
iiij. Petitis ꝛ nō accipitis eo q̄ male petatis. iij. Regū
viij. Exēplū in ſalomone q̄ petēs nō diuitias nec potē
tias ꝛ hmōi. ſꝫ rōnabilia fuit exauditꝰ. Cū deuotōne
ſeu attētōe ſaltē ꝟtuali vel in ꝑncipio .i. ad Coꝝ. xiiij.
Orabo ſpū. i. voce orabo ꝛ mēte. i. attētiōe. Cypa. de ↄſe
cra. di. i. Qñ ſtatis frēs ad orōem vigilare ꝛ incumbere
ad p̄ces toto corde debetis. Cogitatio tūc carnalis ꝛ ſe⸗
cularis hoīs abſcedat. Eccl̄. x. Muſce moriētes ꝑdūt ſu
auitatē vnguēti. i. orōnis. Exēplū anne. i. Reg. Cū pi
etate qđ tm̄ eſt ad bñ eſſe ꝛ meritū ſcꝫ ſine mortali. Pſ.
Si iniq̄tatē aſpexi in corde meo nō exaudiet dñs ſcꝫ ex
iuſticia. Eſa. Cū mľtiplicaueritis orōnes vr̄as nō exau
diā vos. manꝰ enī vr̄e plene ſūt ſanguīe. i. opa vr̄a plēa
pctīs. Opꝰ dei dr̄ orō cū affectu ꝛ feruore. Hiere. xlviij.
Maledictꝰ oīs q̄ facit opꝰ dei negligēter. Pſ. Clamabit
ad me ꝛ ego exaudiā eū. Greg. Multū clamat q̄ mľtū
amat. Exēplū ī moyſe dicēte dño. Aut dimitte eis hāc
noxā. aut dele me de libro vite. Exo. xxxij. Cū lachry⸗
moſitate ſeu cōpunctiōe. Eſa. xxxviij. Audiui orōem tu
am ꝛ vidi lachrymas tuas. Exemplum in Sara vxore
thobie. q̄ orās cū lachrymis fuit exaudita. ꝛ in xp̄o ī cru
ce q̄ ſm apl̄m Heb. v. orās cū lachrymis ꝛ clamore vali⸗
do exauditꝰ eſt. Glo. Orō deū linit. lachryma cogit. hec
vngit illa pungit. Cū verecūdia ꝛ honeſtate. Lu. xviij.
Publicanꝰ nec oculos ad celū leuabat ꝛc. Figura in He
ſter q̄ cū mľto ornatu ꝛ apparētia iuit ad loquēdū aſſue
ro. vidit eī eū turbatū ꝛ corā eo cecidit. Cū aſſiduitate
ꝛ pſeuerātia. Act. i. Hi oēs erāt pſeuerātes in orōne ſcilꝫ
apl̄i cū receperūt ſpm̄ſcm̄. Hiero. de pe. di. i. Importu
na in euangelio mulier meruit audiri ſcꝫ chananea. Et
ꝑabola lu. xi. de amico poſtulāte tres panes ꝛc. Cum
operoſitate. i. cū ieiunio ꝛ elemoſina. Matth. xvij. Hoc
genꝰ demonioꝝ nō eijciẗ niſi ieiunio ꝛ orōne. Thob. xij.
Bona ē orō cū ieiunio ꝛ elemoſina. Jeiuniū enī fac men
tē ſobriā vnđ magis aptā orōni. Faciebāt etenī ſcti ſolē
nes orōnes cū ieiunijs. Exēplū dañ. Cū cōitate. Citi⸗
us exaudiẗ oratio cōis q̄ꝫ ꝑticularis. Math. xviij. vbi
fuerīt duo ł tres ↄgregati in noīe meo ſcꝫ ad petēdū. ego
ſum in medio eoꝝ ad exaudiēdū ſine tedio ꝛ anxietate.
Pſ. Voluntarie ſacrificabo tibi ꝛc. Orō ē qđ dā ſacrifici
um laudis. Hiero. de ↄſe. di. v. Nō mediocriter. dr̄. Me
lior ē ſeptē pſalmoꝝ decātatio cū cordis puritate ac ſere
nitate ꝛ ſpūali hilaritate q̄ꝫ totiꝰ pſalterij modulatio cū
anxietate atq; triſticia. Cū ꝑpatiōe. Eccl̄. Ante oratio
onem prepara mentem tuam.

Deconditiōi
bꝰ orōnis
vt exaudi
atur

De multiplici effe .§. VIII

ctu ſeu vtilitate orōis, ꝓpter qđ merito dr̄ Jaco. v. Mul
tū valet dep̄catio iuſti. ꝛ iō xp̄s nos inuitat ad orādū di
cens. Petite ꝛ accipietis. Joh. xvi. Valet enī ad q̄ttuor.
Primo ad meriti acq̄ſitōem. Scđo ad pctī ſatiſfactōꝫ.
Tertio ad animi ↄſolatōꝫ ꝛ refectionē. Quarto ad peti⸗
ti impetratōem. Tria ex his ponit b. Tho. ij. ij. q. lxxxiij
Qđ eſt ſatiſfactoria ponit in. iiij. ſen. Quātū ad ꝑmū

De vtili⸗
tate ſiue
effectū mľ
tiplici o⸗
rationis.

ſciendū eſt q̄ poſiti ſumꝰ in hoc mūdo ad acq̄rēdū me⸗
rita q̄bꝰ ſequamur gl̄iam. Vñ xp̄s Joh. xv. Poſui vos
vt eatis ſcꝫ ꝑ bona opa ꝛ fructū afferatis meritorium. et
fructꝰ veſter maneat in vitā eternā. Radix aūt merendi
eſt charitas. ſm be. tho. in. iiij. Qñ ḡ q̄s facit bonū opꝰ
ex charitate tūc mereẗ. ꝛ qñ facit cū maiori charitate tā
to plꝰ mereẗ. Cū ḡ orō de ſe ſit bonū opus. q̄ facit eaꝫ in
charitate. ex charitate vtiq; mereẗ regnū dei. Exēplum
de latrone in cruce. ꝛ ꝓpterea xp̄s mľtū orabat. Dr̄ enim
Lu. vi. Erat ꝑnoctās in orōne vt ſcꝫ exēplo ſuo doceꝛꝫ
nos freq̄nter orare vt merita acq̄ramꝰ. Jſte fructꝰ tolli n̄
pōt. Nā ꝛ ſi q̄s orat ꝓ alio viuo vel defuncto. meritū q̄
dem orōis eſt ſuū nō alteriꝰ ꝓ q̄ facit orōnem. Pſ. Orō
mea in ſinu ꝛc. Qui aūt non eſt in charitate nō dꝫ ꝓpte⸗
rea dimittere orōem qꝛ nō acq̄rit ſibi meritū vite eterne
Nā valet ſibi ad multa alia. ꝑcipue ad mollificādū cor
ꝛ ad inducēdū ad grām ꝑ quā q̄s mereẗ. de pe. di. v. fra
tres. Quantū ad ſcđm valet orō ad ſatiſfaciēdū. Si
quidē in multis offendimꝰ oēs. vt dr̄ Jaco. iij. Et ſi eti
am poſt ↄtritōem nō ſatiſfacimꝰ in vita pñti. poſtea o⸗
portebit ſatiſfacere ꝑ penā intēſiſſimā purgatorij. Sa⸗
tiſfactio fit ꝑ opa bona facta in charitate inq̄ꝝtū ſūt pe⸗
nalia ſeu laborioſa. orō ē opus bonū ſeu laborioſum ſi
deuote fiat. Nā mens laborat meditādo ſpūalia vt dic
ſalomō. Frequēs meditatio carnis ē afflictio. Laborat
etiā corpꝰ loquēdo ſi vocalis fit oratio vt cōiter fit ore
vel genuflectiōe ꝓſtratione inclinatōne ꝛ hmōi. imo in
vitaſpatꝝ dixit quidā q̄ oratio ē opꝰ laborioſum ſuper
oīa alia. Et h̄ qꝛ oportet eſſe vigilantē ad repmēdū cor
a diſtractiōibꝰ ad q̄s eſt multū inclinādū. Eſt ḡ orō ſa
tiſfactoria ꝛ nō ſolū ꝓ pctīs ſuis ſed alijs viuoꝝ ꝛ defū⸗
ctoꝝ ſi fiat ꝓ eis ab his q̄ ſunt in charitate. Unde dr̄ ij
mach. xij. Sctā ergo ꝛ ſalubris eſt cogitatio orare ꝓ mor
tuis vt ſoluanẗ. q̄ ſcꝫ ad penā ꝑ viā ſatiſfactōis. ꝛ iō cōi
ter penitētibꝰ iniūgunẗ orōes in ſatiſfactōem. ꝛ ſicut ſu
perbia deū offendit q̄ repiẗ aliq̄ mō in oī pctō. ita hūili⸗
tas placat vt ſatiſfaciat deo. ꝑ orōem aūt hūiliat ſe crea
tura cognoſcens ſe dei auxilio indigere ꝛ ei ſe ſubijci.

Quantū ad tertiū valet orō ad ↄſolatōem mentalem.
Querit q̄libet ↄſolari. ſed nulla maior ↄſolatio q̄ꝫ ī orō
ne deuota repiẗ. Pſ. Memor fui dei ꝛ ↄſolatꝰ ſuꝫ ſcilꝫ in
orōne. ꝛ tāto abūdat ſcꝫ ↄſolatio mētis q̄ aliqñ redun
dat ad corpꝰ. Tantā ↄſolatōem ſentiebat moyſes loq̄ns
cū dño in mōte ſynai q̄ nō comedit neq; bibiẗ aliq̄d. xl.
diebꝰ ꝛ. xl noctibꝰ. Nō eſt aliud orare q̄ꝫ loqui cum deo
Brūs thomas de aq̄no orās ante crucifixū. fuit viſum
eleuatū corpꝰ a terra multū ex magna dulcedīe orōnis.
Et cōiter oīs guſtꝰ diuinoꝝ hauriẗ in orōne. ſed iſtum
fructū nō ↄſequiẗ q̄ nō adhibet intētōem vitando eua
gatōem. ꝛ hoc eſt qđ dr̄ Eccl̄. x. Muſce moriētes ꝑdide
rūt ſuauitatē vnguēti. Unguētū eſt orō q̄ ſanāẗ peſtes
ꝛ vlcera aīe q̄ in ſe ſuauis eſt. muſce ſūt importune cogi
tatōes volatiles q̄ mēti occurrūt q̄ tūc moriunẗ cū per⸗
manēt ꝛ odorē ꝑdūt. i. deſtruūt ſuauitatē ꝛ ↄſolatiōem
orōnis. Quātū ad q̄rtū dicit Lu. xi. Oīs q̄ petit acci
pit. Et valet q̄dē orō multū. eſt eī fortis ꝛ efficax vt oīa
vincat ꝛ oībꝰ dñeẗ etiā deo. ꝛ q̄ꝫtū ad elemēta daꝝ. eſt.
q̄a ad orōem moyſi vt diciẗ in pſal. Apta ē terra ꝛ ↄglu
tiuit dathan ꝛ opuit ꝛc. Aqua q̄ ſꝑ fluit ad mare orāte
moyſe firma ſtetit vt murꝰ in mari rubro donec trāſiret
ꝓpl̄s iſrł. Exođ. xiiij. Aer vbi generaẗ pluuia ꝛ hmōi ad
orōem helie retinuit pluuiā vt voluit helias. Ja. v. ꝛ. iij.
Reg. xvij. Jgnis q̄ oīa ↄſumit ananie cū ſocijs in forna
ce orātibꝰ nihil nocuit. Dañ. iij. Etiā valet ↄ oēs infir⸗
mitates corpis. Nā leprā incurabilē tollit. patet ī lepro⸗
ſis orātibꝰ vt mūdarenẗ. Lu. xvij. ꝛ math. viij. Jtē viſum
reſtituit. exēplū de ceco clamāte illuminato. Luce. xviij.

Febres expellit vt in ſocero petri. Lu. iiij Paraliſim cu⸗
rat. vtȝ in ſeruo cēturiōis math. viij. Et alia innūerabi⸗
lia vtȝ in legēdis ſctōꝝ. Ipi morti q̄ ē terribiliſſimū om
niū terribiliū dominat. ⁊ vt veniēs nō interimat. vt eze⸗
chie cui dcm̄ fuit. Morieris tu ⁊ nō viues. eſaie. xxxviij
Et in mortuis iā reſuſcitatis p orōes. Exēplū in btō do
minico de trib⁹ reſuſcitatis p eū rome ⁊ alibi. Hec ſcilȝ
orō valet ⁊ impat celo. terre. mari. ⁊ inferno. ⁊ obediunt
ei. Nā orāte ioſue ſol firmauit ſe q̄ erat in occaſu p pl'es
horas obediēti voci hoīs. vt ḋr ioſue. x. Terra bellis ⁊ pe
ſtib⁹ deſtruit ⁊ mōs. ⁊ hec tolluntꝛ p orōeȝ vt ī iuda ma
chabeo cū frib⁹ machabee. ij. Reg. Tēpeſtas maris orā
tib⁹ aplis xp̄m ſedata eſt. math. viij. Infern⁹ q̄ȝ ad orō
nē gregorij traianū reddidit. Infirmitates mētis p eam
Ualet ſtē tū orō ad ma. remouentꝛ. i. pctā. vt in publicano. ⁊ tētatōes vincuntur
Figura in moyſe tenēte brachia eleuata ⁊ vincebat po⸗
pulus iſrl' amalechitas. al's vincebatꝛ. Exod. ⁊ ſignificat
bellū tētatōis. Oratio valet ad rep̄medū demones. vn̄
math. xvij. Hoc gen⁹ demonioꝝ ⁊c. ⁊ clamabat diabol⁹
p obſeſſum. bartholomee incēdūt me orōnes tue. Ualet
ad vocādū angelos bonos. exēplū in heliſeo qn̄ orōe fe⸗
cit videre diſcipulū ſuū mōtē plenū hoib⁹ cū eq̄s igne
is q̄ erāt angeli. iiij. Reg. Ualet ad pficiēdū hoīes ī grā
Act. viij. Orauerūt p ipis vt acciperent ſpm̄ ſctm̄ et ſic
accepert. ⁊ aplis orātib⁹ aſcēdit ſup eos ſpūſſctūs. Act.
p̄mo. Demū valet vt ita dicā ꝯ deū. Hiero. Ipe de⁹ q̄
nullis virib⁹ ſupari pōt publicani p̄cib⁹ ſupatꝛ. de pen.
di. i. importuna. Bern̄. O hūilis lachryma. i. orō lachry
moſa. tua ē potētia tuū regnū. tu ſola tribunal iudicis
aſcēdere nō vereris vincis inuincibilē ⁊ ligas oīpotētē.
Exēplū in moyſe cui orāti p pplo dixit de⁹. Dimitte me
vt iraſcar. q̄ſi teneret ip̄m ligatū oratio. Exod.

De vocali oratione. §. XI.

Vocal'r orādū ē p pter tres cauſas
Queritꝛ ſi fieri ꝯgruit cū voce. ⁊ rn̄detꝛ ꝙ ſic. Primo ob
hoīs humiliorē exercitationē. ob deuotōis interioris rē
dūdationē. ob pleniorē dei oblationē ſcȝ cū mente ex at
tētione. ⁊ corpe ex voce. De triplici attētiōe q̄ ibi p̄t hri
ſcȝ ad verba. ad ſenſum ṽboꝝ. ⁊ ad finē orōis. hēs in. iij.
pte ti. xiij. c. iij. §. viij. De loco orōis q̄ritꝛ. ⁊ ſi vbiq̄ȝ. ꝯgru
enti⁹ tn̄ in eccl'ia. ⁊ de orōne dn̄icali ⁊ ſeptē petōnib⁹ e⁹
habes in. iij. pte ti. xiij. c. v. §. iiij. Et nota ꝙ ſicut orō
q̄ eſt act⁹ religiōis p̄mordialiter ē in mēte ſcḋario verbis
exp̄mitꝛ. ⁊ adoratio q̄ ē act⁹ q̄ fit alijs reuerētia. p̄mo et
p̄ncipaliter ꝯſiſtit in interiori reuerētia dei. ſcḋario in q̄⸗
buſdā corpalib⁹ ſignis hūilitatis ſic genuflectiōib⁹. pro
ſtrationib⁹. inclinatōib⁹ ⁊ hmōi. Et q̄uis iſta fiāt non
ſolū deo ſȝ etiā ſctis ⁊ angelis ⁊ viatorib⁹. tn̄ alia ⁊ alia
rōne. Nā deo fiūt recognoſcēdo in h' eſſe nr̄m p̄ncipiū
⁊ oīm gubnatorē ⁊ ſimilia. ⁊ ſic adoratio ē act⁹ religiōis
ſeu latrie. Creaturis aūt fit adoratio ꝓpter q̄ndā pticipati
onē diuine excellētie alicui⁹ in ei⁹ ſctis. q̄ꝛ pticipāt gl'iam ⁊
angelis ⁊ p̄latis. q̄ꝛ pticipāt ptātē ⁊ gubnatōnē ⁊ hmōi
⁊ ſic legitꝛ angelos ⁊ hoīes aliq̄s adoratos. ſȝ tūc ē actus
alteri⁹ ṽtutis q̄ dicitꝛ dulia vel obſuantia. Et nota ꝙ
tria p̄ma p̄cepta decalogi ptinēt ad ṽtutem religiōis ⁊
ſūt de actib⁹ ei⁹. Huic aūt ṽtuti religiōis opponūtꝛ ſm̄
tho. ſe. ſe. iſta vicia ydolatria. diuinatio q̄ habet multas
ſpēs ſcȝ p ap̄tā inuocationē demonū p aſtra. p ſomnia.
p auguria. p ſortes. p obſeruātiā in arte notoria. vel in⸗
cātationib⁹. vel in breuib⁹ tētatio dei. piuriū. ſacrilegiū
ſimōia. de q̄b⁹ oīb⁹ hēs ī ſcḋa pte diuiſis titul' ⁊ capitl'is

De ṽtute pietatis. Caplm̄. ix.

Pietas qd ſit
Sequitur de virtute

pietatis quā ſic diffinit tulli⁹ in ſua rethori
ca. ꝙ pietas ē p quā ſanguine iūctis patrie
q̄ȝ beniuol'. officiū ⁊ diligēs tribuitꝛ cult⁹. Sciendum ꝙ
pietas ſumitꝛ tripliciter. Uno mō ꝓprie p cultu ⁊ hono⸗
re q̄ exhibetꝛ deo. ex eo ſcȝ q̄ꝛ eſt p̄ncipalis parens oīm et
p̄ncipiū eſſendi. ⁊ ſic pietas ḋr dei cultus ab auguſtino
in. x. de ciui. dei. ⁊ ſumitꝛ ab apl'o ſic ad thimo. Sobrie ⁊
pie ⁊ iuſte viuam⁹ in hoc ſeculo. Scḋo mō ḋr pietas ī⸗
proprie ipa miſc̄dia. Un̄ aug. in. x. de ciui. dei dic̄. Mo
re vulgi nomē pietatis in op̄ib⁹ mīe frequentatꝛ. qḋ iō
arbitror euenisse. q̄ꝛ hoc p̄cipue mādauit fieri de⁹ ca q̄ ſi
bi p ſacrificijs placere teſtatꝛ. ex q̄ ꝯſuetudine factū ē vt
de⁹ ip̄e pius dicatꝛ. et Greg. dicit in. i. moral'. ꝙ pietas ī
die ſuo ꝯuiuiū exhibet q̄ꝛ cordis viſcera mīe op̄ibus re⸗
plet. Tertio mō pietas ſumitꝛ ꝓprie p cultu ⁊ honore q̄
exhibetꝛ p̄entib⁹ ⁊ patrie ⁊ ſic hic diffinitꝛ a tullio ꝓut ē
ṽtus ſp̄alis. Pro cui⁹ declaratiōe ſm̄ btm̄ tho. ij. ij. q.
ci. Notādū ꝙ hō efficitꝛ debitor alijs diuerſimode ſcḋm Hō ē ḋbitor trib⁹.
diuiſam excellētiā eoꝝ ⁊ diuerſa bn̄ficia ab eis ſuſcepta
a q̄b⁹ p̄cipue bn̄ficia ſunt vt ip̄m eſſe ⁊ gubernatio In
vtroq̄ȝ aūt de⁹ ſummū obtinet locū q̄ excellentiſſim⁹ eſt
vt cauſa nobis eſſendi ⁊ gubernatōis p̄mū p̄ncipiū. ſe⸗
cūdario noſtri eſſe ⁊ gubernatōis p̄ncipiū ſūt parentes
⁊ patria a quib⁹ ⁊ in qua nati ⁊ nutriti ſum⁹. ⁊ iō de p̄
mo maxime eſt hō debitor. ſcḋo p̄entibus ⁊ patrie. ter
tio eſt eā gubernatōis ⁊ diſcipline noſtre pſone in digni
tate ꝯſtitute q̄ ſcȝ habet regere nos. Unde ⁊ eis rectori⸗
bus ⁊ magiſtris debitores ſum⁹. Unde ſicut p̄mo gra⸗
du ad religionē ptinet deo cultū exhibere ita ſcḋo perti
net ad pietatē exhibere cultū p̄entibus ⁊ patrie. ⁊ in ter
tio gradu ptinet ad ṽtuteȝ obſeruātie exhibere cultū et
honorē in dignitate ⁊ regimīe ꝯſtitutis. In cultu auteȝ
p̄entū qḋ ptinet ad pietatem includitꝛ cult⁹ oīm conſan
guineoꝝ q̄ꝛ cōſanguinei ex hoc dicūtꝛ ꝙ ex eiſdē p̄entib⁹
pceſſerūt ſm̄ ph'm. viij. ethi. In cultu aūt patrie intelli⸗
gitꝛ etiā cultus cōciuiū ⁊ oīm patrie amicoꝝ ⁊ ideo ad h'
ꝓprie ⁊ p̄ncipaliter pietas ſe extendit ⁊ cultus q̄deȝ qui
ponitꝛ in dicta diffinitione ptinet ad reuerentiā ⁊ hono⸗
rem. obſequiū aūt ad curam ⁊ ſubuentiōem cū īdigent.

De honoratione parentum. §. I.

rentum qḋ ptinet ad pietatem ⁊ p̄ncipaliter in quarto Parētes tripl'r ſūt honorādi
p̄cepto. Exo. xx. Honora patrem tuū ⁊ mr̄em tuā. Nota
ꝙ iſte honor intelligitꝛ tripl'r ſcȝ p̄mo eis reuerentiā ex⸗
hibendo. ſcḋo obedientiā faciendo. tertio in neceſſitati⸗
bus ſubueniendo. Primo ḡ debem⁹ p̄entes reuereri
Eccl'i. vij. Honora patrē tuū ⁊ gemitū matris tue ne ob
liuiſcaris. Memento ⁊c. ⁊ hoc aſſurgendo humiliter lo
quendo. defectus ſenectutis ſupportādo. vitia nō dete⸗
gendo. aut deridendo ⁊ hmōi. Eccl'i. iij. Fili ſuſcipe ſene
ctam patris tui ⁊ nō ꝯtriſteris eum in omī ſua vita. et
ſi defecerit veniā da ⁊ nō ſpernas eū. Cham enī ſp̄euit
patrē denudatū. inde maledictus fuit in filijs. Gen̄. ix.
honorādi ſunt eis obediendo. Coloſ. iij. Filij obedite pa
rentib⁹ veſtris. Et in lege mādatꝛ ꝙ qui ꝯtumaciter nō
obediat parentib⁹ in bonis monitis. accuſat⁹ ab eis. la
pidaretꝛ a populo. Scḋm tn̄ ꝙ obedire nō debēt ī his
que ſunt ꝯtra deū nec etiā ad cōmittenḋū veniale pecca
tum. Hiero. Hoc de ſeruis apud dn̄os. de filijs apḋ pa
rentes. de vxorib⁹ apud viros ꝙ in illis tm̄ obediant q̄
ꝯtra dei mādata n̄ ſunt. xi. q. iij. Si dn̄s. Nec etiā ī his
que impediūt pfectum ſalutis. vt ingrediēdo religionē.
in ſeruādo caſtitatē ⁊ hmōi. ⁊ nō ꝯtrahēdo mr̄imoniū.
⁊ hinc Hiero. ad heliodoꝝ. Summū gen⁹ pietatis ē in
hac re eſſe crudelē ſcȝ p̄entib⁹ nō acq̄eſcēdo eis in rema⸗
nendo in ſeculo. Tertio honoradi ſūt in neceſſitate ſb⸗
ueniēdo. Paul⁹ ad heb. Filij reddite vicem p̄ntib⁹. hoc
enī acceptū eſt corā deo. Uicē reddim⁹ cū nutrim⁹ eos.
ſicut ipi paruulos nos nutrierunt. Un̄ xp̄s rep̄hendit

phariſeos q̄ inducebāt filios ad vouēdū oblatōes in tē
plo.nō ſubueniētes ex his in neciſſitatib; pntū.Matt.
xv.dicēs.Irritū feciſtis mādatū dei ꝓpter traditiōes ve
ſtras ſm illud.Honora patrē tuum ꝛ matem tuam.

Ad hoc aūt inducūt §.II

Inducentes ad honorandū parentes.

primo nature incitamētū.Nā ꝛ bruta aīalia curā gerūt
de pntib; ſenib;.Sic dr̄ de gruib;.q2 cū patres ꝛ mr̄es
fiūt depilati.filij curā gerūt eoꝝ ꝛ necc̄ria ꝓuidēt donec
recuperēt pēnas vel moriāt̃. Scd̄o xp̄i documentuȝ
nō ſolū v̄bo ſȝ exēplo.Nā tpe paſſiōis inter tot dolores
nō ē oblit⁹ matris.cōmēdās eā iohāni.Prius enī mor-
tuo ioſeph ſponſo.ip̄e curā hēbat.Ipſe etiā cū curia ſua
celeſti de celo venit ad matrē honorādā in morte ꝛ col-
locandū honorifice in throno.Et ipſam voluit ab oīb;

Emolimētū ē t'plex

honorari.ſic ꝛ nos debem⁹ de facto. Tertio m̄tiplex
inde emolimētū. Et p̄mum eſt ꝓlōgitas vite.Eccl̃.iij.
Qui honorat patrē ſuū vita viuet lōgiori.Honora pa-
trē tuū ꝛ matrē tuā vt ſis lōgeu⁹ ſup terrā.Exo.xx.Iu-
ſtū eſt ei vt q̄ eſt ḡtus bñficio ſibi illato m̄tiplicet̃.ꝛ in-
grato auferat̃.Cū aūt vitā ꝛ eſſe poſt deū habuerim⁹ a
pntib; q̄ eſt ḡtus eos honorādo meret̃ ꝓlōgari in vita.
ꝛ inhonorās eos abbreuiari.hoc tñ euenit in ordine ad
ſalutē aīe.be.tho. Scd̄m emolimētū ē exauditio orō
nis ꝛ ꝯſolatio in filijs.Eccl̃.iij.Qui honorat patrem io
cundabit̃ in filijs ꝛ in die orōnis exaudiet̃.Ecōtra.qui
male tractabit parētes.poſtea ex dei iudicio ꝛ ipſe male
tractabit̃ a ſuis.ſic ꝑȝ ꝑ m̄lta exēpla. Tertiū ē multi
plicatio bonitatis.i.tpaliū ꝛ ſpūaliū reꝝ.Eccl̃.iij.Hono
ra patrē tuū ꝛ matrē tuā ꝛ ſupueniet tibi bñdictō.Utrū
aūt fili⁹ poſſit deſerere pntes indigētes vt ingrediat̃ reli
gionē.Et an ingreſſus teneat̃ exire ad ſubueniēdū neceſ
ſitatib; pntū habes diffuſe in.iij.pte ti.xvi.de religioſis
ibi vide.Et nota ſm be.tho.ij.ij.ꝙ ſub iſto p̄cepto com-
p̄hēdit̃ oē ſubſidiū qd̄ tenemur ꝑxio exhibere occaſio
ne pietatis ſm oportunitatem.

De v̄tute obſeruantie. Caplm̄.x.

DEinde de obſeruātia

Obſeruātia q̄d ſit.

videndū.ſic aūt diffinit̃ a tullio.Obſeruātia ē
ꝑ quā hoīes aliq̄ dignitate p̄cellētes.cultu ꝛ honore de-
ſignant̃.Pro cui⁹ declaratōe dic̄ be.tho.ij.ij.q.ciij.Neceſ
ſe eſt ꝙ eo mō ꝑ quēdā ordinatū deſcēſum diſtinguant̃
v̄tutes.ſicut ꝛ excellētia ꝑſonaꝝ q̄b; ē aliqd̄ reddendum
Sic aūt pr̄ carnalis pticipat rōne p̄ncipij qd̄ vl'r inue-
nit̃ in deo.Ita etiā ꝑſona q̄ aliquā ꝓuidentiā circa nos
gerit.pticipat ꝓprietatē patris.q2 pater ē p̄ncipiū ꝛ gub
natōis ꝛ educatōis ꝛ diſcipline oīm q̄ ptinēt ad ꝑfectio
nē hūane vite.Perſona aūt in dignitate ꝯſtituta eſt ſic
p̄ncipiū gubnatōis aliqꝝ reꝝ.Sic p̄ncipes.dignitates
in reb; ciuilib;.dux exercit⁹ in reb⁹ bellicis.mgr̄ in diſci-
plinis.ſil'r ꝛ in alijs Et inde ē ꝙ tales oēs patres appel-
lant̃ ꝓpter ſilitudinē cure.vñ .4.iiij.Reg.v.dixerunt ſui
ad naaman.Pr̄ ꝛ ſi rē grādē dixiſſet tibi ꝓpha ꝛc̄.Iō ſic
ſub religiōe ꝑ quā cult⁹ tribuit̃ deo q̄dā ordīe inuenitur
pietas ꝑ quā colūt̃ parentes.ita ſub pietate inuenit̃ obſer
uātia ꝑ quā cult⁹ ꝛ honor exhibet̃ ꝑſonis ī dignitate cō-
ſtitutis.Et nota ꝙ q̄uis ex h̄ ꝙ aliq̄s hȝ ꝑfectionē v̄tu
tis.vel ſcīe hēat excellētiā ī ſeipſo.nō tñ hȝ rōem p̄ncipij
ſic ille q̄ in dignitate ꝯſtituit̃.q2 ex h̄ ꝙ hȝ ptātē guber
nandi ſubditos hȝ rōem p̄ncipij ꝓut ē alioꝝ.Et iō ſpā
liter q̄dā v̄tus determinat̃ ad exhibēdū cultū ꝛ honoreȝ
in dignitate ꝯſtitutis.Ueꝝ q2 ꝑ ſciāȝ ꝛ v̄tutē ꝛ oīa alia
hmōi q̄b⁹ ydone⁹ reddit̃ ad dignitatis ſtatū.iō reueren
tia q̄ exhibet̃ aliq̄b⁹ ꝓpter quācūq; excellētiā ptinet ad
eandē v̄tutē ſcȝ obſuantie ſm tho.Itē nota ꝙ cū ſit du
plex debitū ſcȝ legale ꝛ morale. Ex debito legali ad qd̄
reddendū a lege cōpellimur dȝ hō cultū ꝛ honorē in di
gnitate ꝯſtitutis q̄ habēt p̄lationē ſup eū.Ex debito ve
ro morali qd̄ ex q̄dā honeſtate debere dr̄ hō cultū ꝛ ho
norē alijs etiā p̄latis q̄ nō habēt ptātē ſup eū.be.Tho.
Itē nota ꝙ in cultu q̄ ponit̃ in diffinitōe intelligit̃ obſe
quium dū ſcȝ q̄s obedit eoꝝ impio q̄ ſūt p̄lati ꝛ vicē re-
pendit ſuo mō eoꝝ bñficijs. Tria ḡ debent̃ p̄latis in
dignitate ꝯſtitutis. Prīo honor ꝑ rōne ſublimioris ḡ
dus.oē ei mouēs hȝ q̄ndā excellentiā ſup illud qd̄ mo
uetur.Prelat⁹ aūt cū habeat gubnare ſubditos ſcȝ ꝑ cō
ſequēs hȝ eos mouere in debitū finē.q2 hoc ē gubnare ſi
cut gubnat nauim nauta. Dulia dupl'r ſumit̃ ſm btm̄
tho.Uno mō ſtricte ꝛ ſic importat honorē ſolū a ſeruis
debitū dñis.Et tūc eſt ſpēs obſeruātie.Alio mō large
ꝓut importat honorē ꝛ reuerētiā q̄ exhibet̃ alicui rōne
cuiuſcūq; excellētie.ꝛ ſic ꝯtinet ſub ſe pietatē ꝛ obſuan-
tiā.Itē nota ſm b.tho.q2 obſeruātia exhibet honorē do
minis a ſuis ducēdo ad portū.ꝛ ſic ei exhibetur honor.
Scd̄o rōne potētie quam hȝ ad coercendū.debet̃ ei ti-
mor.Tertio rōne gubnatōis eoꝝ debet̃ obedientia per
quā mouent̃ ad impiū p̄ſidētiū.ꝛ tributa q̄ ſunt ſtipen
dia laboꝝ eorum.Unde ap̄ls ad Heb.xiij.Obedite pre
poſitis veſtris ꝛc̄.

Prelatis tria debet

De honore qui exhibe §.I

tur p̄latis ꝑ obſeruantiā.Nota ꝙ obſeruantia hȝ ſub ſe
duas v̄tutes vt ptes ſuas.Una q̄ dr̄ dulia.Dulia enī
grece latine dr̄ ſuitus ꝑ quā exhibet̃ honor ꝛ reuerētia
ſupiorib⁹ p̄cipue a ſeruis erga dños.Alia q̄ dr̄ obedien
tia ꝑ quā obedit̃ eoꝝ impio de q̄ poſtea dicet̃.Ad decla
randū ḡ q̄d ſit honor ſm be.tho.ij.ij.q.ciij.Sciendū ꝙ
honor teſtificationē quandā importat de excellētia alic⁹
Uñ hoīes q̄ volūt honorari teſtimoniū ſue excellentie q̄
runt.Teſtimoniū aūt reddit̃ corā deo vel corā hoībus.
Corā deo q̄dem q̄ eſt inſpector cordis teſtioniū ꝯſciētie
ſufficit.Et iō honor q̄ ad deū pōt ꝯſiſtere in ſolo interio
ri motu cordis dū ſcȝ aliq̄s recogitat vel dei excellētiaȝ
vel alicui⁹ hoīs corā deo.Sȝ q̄ ad hoīes aliq̄s nō pt̃ fer
re teſtimoniū.niſi ꝑ aliq̄ ſigna exteriora vel v̄boꝝ.puta
cū aliq̄s ꝓnūciat ore excellentiā alicui⁹ vel factoꝝ.ſic in-
clinatōib⁹.obuiatōnib⁹.ꝛ alijs hmōi.Uel etiā reꝝ exte
rioꝝ.puta in exhibitōne xenioꝝ.nūeꝝ oblatōe.aut ima
ginū inſtitutiōe.Et ſm hoc honor in ſignis exteriorib⁹
ꝯſiſtit. Et nota ꝙ reuerētia nō ē idē ꝙ honor.ſed ex
vna pte ē p̄cipuū motiuū ad honorādū.inq̄ꝫtū.ſ.aliq̄s
ex reuerētia quā hȝ ad aliquē cū honorat.Ex alia ꝑo ꝑ
te eſt finis honoris inq̄ntū ſcȝ q̄s ad h̄ honorat̃ vt in re
uerētia ab alijs habeat̃.Honor ḡ ē exhibitio reuerentie
in teſtimoniū v̄tutis ſm phm̄ in.ij.ethico.Revereri eſt
actus timoris.Itē no.ꝙ laus diſtinguit̃ ab honore du-
pliciter.Prīo q2 laus ꝯſiſtit ī ſolis ſignis v̄boꝝ.honor
aūt in q̄buſcūq; ſignis.Et ſm h̄ laus includit̃ ī honore.
Scd̄o mō q2 ꝑ exhibitōem honoris reddim⁹ teſtioniuȝ
bonitatis de excellētia alicui⁹ abſolute.ſȝ ꝑ laudē teſtifi-
camur de bonitate alicui⁹ in ordīe ad finē.ſic laudam⁹
bene opantē ꝓpter finē.Honor aūt eſt etiā optimoꝝ que
nō ordinant̃ ad finē.ſȝ iā ſūt in fine.b.tho.Glīa aūt eſt
effect⁹ honoris ꝛ laudis.q2 ex h̄ ꝙ teſtificamur de boni
tate alicui⁹ clareſcit bonitas ei⁹ in noticia plimoꝝ.ꝛ h̄
importat nomē glorie.Dicit̃ enī gloria quaſi clara.Unde
b.Amb.Gloria eſt clara cum laude noticia.b.tho.

Obſuantia hȝ ſub ſe duas v̄tutes.

Honoris diffinitio

Reuerentia ꝛ honor

Laus in q̄bus ſtat.

Gloria.

Cui exhibēdus ſit ho.§.II.

nor.Nota ſm be.tho.vbi.s.ꝙ cū honor nō ſit aliquid
aliud niſi q̄dā preſtatio de excellētia alicui⁹.Pōt excel-
lētia alicui⁹ ꝯſiderari nō ſolū ꝑ ꝯꝑationē ad honorātē
vt ſcȝ ſit excelſior eo q̄ honorat̃.ſȝ etiā ſm ſe vel ꝑ cōpa-

Rõ q̄re alicui debetur honor.

tiõnē ad aliq̄s alios. Et ſcḋm h̄ honoꝛ debeꝛ alicui ꝓpter
aliquā excellētiā vel ſupioꝛitatē. non tñ opoꝛtet ꝙ ille q̄
honoꝛaꝛ ſit excelſioꝛ honorāte. Sꝫ fere q̄buſdā alijs vel
ab ipſo honorāte q̄ꝫtū ad aliq̄d ⁊ nõ ſimpl'r. Pꝛelati ma
liꝰ iuſte honorant nõ ꝓpter excellētiā ꝟtutis ſꝫ ꝓpter excel
lentiā dignitatis. ſcḋm ꝙ ſūt miniſtri dei. Nota ſcḋm ma-

Quibꝫ ꝑſõis ē honor exhibendus.

giſtrū vmbertū in expoſi. regl'e Aug. ca. li. ꝙ diuerſa ge
nera ꝑſonaꝝ in ſcꝑtura ſacra mādant honoꝛari. Et
ꝑmo rectoꝛes. Eccl'. x. In medio fratrū rectoꝛ coꝝ ī hono
re. Et multo magis p̄lati eccl'ie q̄ꝫ ſeculares ꝑſone. i. ad
Thi. v. Qui bene p̄ſunt p̄ſbiteri dupl'i honoꝛe ſt̄ digni
Ar. ad h̄. di. xevi. Duo ſūt. Scḋo ſūt honorādi deuo
te viri ſcti. h̄ fit ꝓpter inhabitātē ſp̄m ſctm̄. ſic capſella ꝑ
pter reliq̄as. Et ꝓpter h̄ Thobias fuit honoꝛatꝰ a rege
Salmanaſſar. Tertio honorādi ſūt ſacerdotes. Eccl'.
vi. Honorifica ſac̄dotes. vi. q. i. Sacerdotes. Exēplo be
ati martini p̄ferētis ſacerdotē impatori in poꝛrigendo.
Reliq̄ etiā miniſtri ſcḋm gradū oꝛdis ſūt honorādi. vt hr̄
di. xciij. Quarto honorādi ſūt ꝯfeſſoꝛes. Eccl'. xxxviij
Honoꝛa medicū ⁊c̄. Et ſi coꝛpoꝝ multo magis aīarum
Cõfeſſoꝛes dicunt medici aīaꝝ. ex̄ de pe. ⁊ re. Cuꝫ infir-
mitas. Quīto honorādi ſt̄ dono ſapie p̄dicti. ſap̄. viij
Propter hāc ſcꝫ ſapīam habeo honoꝛē apud ſenioꝛes.
ꝓpter h̄ ioſeph a pharaone. ⁊ daniel a nabuchodonoſoꝛ.
honoꝛati ſūt. Sexto miſſi a ſupioꝛibꝫ ad aliq̄ officia
exercēda. vt viſitatoꝛes. oꝛatoꝛes. ⁊ hm̄oī. Ad phil'. ij. Cū
oī honoꝛe habetote. ⁊ loq̄t de epafrodito miſſo ab eo
ad eos. Vñ q2 miſſi a nabuchodonoſoꝛ reuerſi ſūt ſine
honoꝛe. turbatꝰ eſt ꝯ illos. Septīo honorādi ſūt reli-
gioſi. Aug. in regl'a. Honoꝛate deū in vobis inuicē cuiꝰ
tēpla facti eſtis. Tēplū materiale honoꝛat q̄ſi deo dedi
catū. q̄ꝫnto magis rõnale dicatum deo ꝑ votū religiõis.
Octauo ſenioꝛes honorādi ſūt. Eccl'. xiiij. Honoꝛa ꝑſo
nā ſenis. Sil'r ⁊ p̄oꝛes in oꝛdīe ſicꝫ antiq̄tꝰ p̄mogeniti. ſi
cut Jacob a pharaone. Nono vniuerſaliter oēs inui-
cē. Ro. xij. Honoꝛe inuicē p̄uenītes. Credēdū ē ei ꝙ q̄li-

Quibus mõis q̄s honorandus ſit.

bet habeat aliq̄d qḋ lateat q̄ nos p̄cellit ſꝫ p̄cipit ꝓpter
imaginē dei qḋ ē in q̄cūqꝫ. Nota de diuerſis modis
honorādi ſcḋm vmbertū in expoſitõe regl'e. Primꝰ ē di
ligēter p̄ſtare auditū loq̄ntibꝫ. vñ Sap̄. viij. dr̄. Loquē
tē me reſpiciēt. Scḋs ē alloq̄ reuerenter. Eccl'. v. Ho-
noꝛ in ſmone ſenſati. Tertiꝰ ē aſſurgere veniēti. Leui.
xix. Coꝛā cano capite ſurge. Quartꝰ ē decēter aſſurge
re ſedēti moꝛe angelico. Eſa. vi. Vidi dñꝫ ſedētē. ⁊ poſt-
ea. ſeraphin ſtabāt ⁊c̄. Quītꝰ comitari incedētē. ij. Re
gū. xv. Vniuerſi ſerui eiꝰ ambulabāt iuxta eū ſcꝫ dauid
imitātes cū cū fugeret de hieruſalem a facie abſalonis.
Sextꝰ in ſignis hūiliatõis. vt inclinatõibꝫ. ⁊ hm̄oī. Ec
cle. iij. Ab hūilibꝫ honoꝛaꝛ ſcꝫ deꝰ. Septimꝰ ē in exhi-
bitõne ſeruitioꝝ vt lotio pedū ⁊ manuū ⁊ hm̄oī. Eccl'.
iij. Qui timet deū honoꝛat p̄ntes. Octauꝰ in reꝝ ho-
noꝛabilioꝝ collatiõe. vt honoꝛabiliꝰ ferculū ⁊ hm̄oī. vñ
Nume. xxij. dixit balach balaam. decreuerā te honoꝛare
ſcꝫ muneribꝫ. Sꝫ deꝰ ꝓuauit in honoꝛe. Nonꝰ ī ꝓꝑie
magnificentie depoſitõne. vt depoſitio caputij ⁊ hm̄oī.
Apoc̄. Cū darēt illa q̄tuoꝛ aīalia honoꝛē ſenioꝛes depo-
nebāt coꝛonas ſuas ⁊c̄. Decimꝰ ē in alteriꝰ ꝓpoſitiõe. in
via. in deſcēdēdo. in ſedēdo. in loq̄ndo ⁊ hm̄oī. Eccl'. iij.
Loq̄re maioꝛ natu ⁊c̄. ſt̄ ⁊ alij q̄s vnctio docꝫ cū expedit

De obedientia. Caplm. xi.

Obedientia eſt virtus

et gn̄alis ⁊ ſpālis ſcḋm be. tho. ſe. ſe. q. ciiij. Si
enī ſumaꝛ large ꝑ executiõe cuiuſcūqꝫ qḋ p̄t cadere ſub

Obediē-tia eſt duplex.

p̄cepto ⁊ inobediētia ꝑ omiſſiõe eiꝰ ex q̄licūqꝫ intētione
ſit. Sic obediētia ē generalis ꝟtus. ⁊ inobediētia ē gn̄a
le pctm̄. Et ſic ſumit b. Amb. qñ dicit ꝙ pctm̄ ē inobedi
entia mādatoꝝ dei. Si aūt accipiaꝛ obediētia ꝓꝑie ſcḋm
ꝙ reſpicit ꝑ intētionē foꝛmalē rõem p̄cepti ſic erit ꝟtus
ſpālis. ⁊ ſcḋm h̄ ad obedīam req̄riꝛ ꝙ impleat q̄s actū iu
ſticie vel alteriꝰ ꝟtutis intēdēs implere p̄ceptū ⁊ ad ino
bediētiā ſpāle pctm̄ ei ꝯtrariū req̄rereꝛ ꝙ actualiter con
temnat p̄ceptū. Nihil enī ꝓhibet duas ſpāles rõnes ad
quas duē ſpāles ꝟtutes reſpiciūt in vno ⁊ eodē materi
ali obiectiõi. actu ꝯcurrere. Sicꝫ miles defendēs caſtruꝫ
regis implet opꝰ foꝛtitudīs. nõ refugiēs moꝛtis ꝑicula
ꝓpter bonū ⁊ opꝰ iuſticie debitū ſuitiū dñõ ſuo reddēs.
Sic ⁊ rõ p̄cepti quā attēdit obediētia ꝯcurrit cū actibꝫ
duaꝝ ꝟtutū. Nõ eſt tñ de oībꝫ ꝟtutū actibꝫ. q2 nõ oēs
actus ꝟtutū ſūt in p̄cepto. ⁊ q̄dā alia cadūt ſub p̄cepto
q̄ ad nullā aliā ꝟtutē ꝑtinēt vtꝫ in his q̄ nõ ſūt mala ni

Obedīa ē ꝟtꝰ ſpāl'

ſi q2 ꝓhibita. Q2 aūt ſit ꝟtus ſpālis ꝓbaꝛ ſic ſcḋm b. tho
mā vbi. ſ. Oīa op̄a bona q̄ habēt ſpālē rõnem laudis
habēt ſpāleꝫ rõem ꝟtutis. Hoc eī cõpetit ꝟtuti vt opus
eiꝰ reddat bonū vtꝫ ꝑ diffinitionē eꝰ. Obedire aūt ſupi
oꝛibꝫ debitū ē ſcḋm oꝛdinē datū diuinitꝰ q̄ ſtatuit inferi-
oꝛa ſubijci. ⁊ regi ꝑ ſupioꝛa. vñ ⁊ ꝑꝯñs ē bonū. cū bonū
ꝯſiſtit in ſp̄ē mõ ⁊ oꝛdīe. ſcḋm Aug. in li. de natu. bonita.
Cū aūt inferioꝛes ſupioꝛibꝫ m'lta debeāt exhibere inter
cetera h̄ eſt vnū ſpāle qḋ tenent eiꝰ p̄ceptis obedire. ⁊ ſic
ptꝫ ꝙ obediētia eſt ſpālis ꝟtus hꝫ ſpāle obiectū. ⁊ eſt p̄
ceptū tacitū vel exp̄ſſum. Voluntas eī ſupioꝛis q̄cunqꝫ
mõ innoteſcat. eſt qḋdā p̄ceptū tacitū. ⁊ tāto videꝛ obe
dientia ꝓmptioꝛ. q̄ꝫto p̄ceptū exp̄ſſum obediēdo p̄uenit
volūtate ſupioꝛis intellecta. Eſt aūt mediū inter ſupflu
um ⁊ diminutū. ita vt accipiaꝛ diminutū cū nõ obedi-
at. ſupfluū cū obediat cui nõ debet vel in q̄bꝫ nõ debet.
vñ Greg. xi. q. iij. q̄d ḡ miꝝ. dicit ꝙ ꝑ obedīam nūq̄ꝫ dꝫ
malū fieri ⁊ vere bonū qḋ agit ꝑ obedīam q̄ñqꝫ intmit
ti ſcḋm be. tho. de bono ad qḋ q̄s nõ teneꝛ ex neceſſitate
facere. Nā illud bonū ad qḋ teneꝛ facere ex neceſſitate.
nullo mõ debet ꝑ obedientiam omitti. vt diligere deuꝫ.
ſeruare mandata eius. ⁊ huiuſmodi.

De excellētia obediē- §. I.

tie ⁊ diffinitõe eiꝰ. Sic aūt diffiniꝛ ſcḋm Guil. Obedīa

Obediē diffinitio

eſt obtꝑantia ſcḋm regl'am ſacre ſcripture. maioꝛibꝫ q̄buſ-
cūqꝫ debita. vel ſic. Obedīa ē ſpontanea ⁊ rõnalis ꝓꝑie
volūtatis abnegatio. De excellentia dicit Greg. viij. q. i.
Sciendū ꝙ obedientia ſola fidei meritū poſſidet. ſine
q̄ q̄ſqꝫ infidelis eſſe ꝯuīcaꝛ. etiā ſi fidē videꝛ tenere. Et ī
vltio moꝛal'. ꝙ cūctas ꝟtutes mēti inſerit. inſertas qꝫ cu
ſtodit. qḋ intelligiꝛ inq̄ꝫtū actꝰ ꝟtutū opaꝛ obedīa cau-
ſaliter vt diſpoſitiue ad ip̄aꝝ gn̄atõeꝫ ⁊ ꝯſeruatõem. q2
ad obedīam ꝑtinent oēs actus ꝟtutū ꝓut ſūt in p̄cepto.
Notandū tñ ſcḋm be tho. vbi. ſ. ꝙ obedientia eſt excellen
tiſſima ꝟtutū moꝛaliū. ſed theologice ea excellentioꝛes
ſunt. Et rõ eſt. q2 ſicut pctm̄ conſiſtit in h̄ ꝙ homo con
tempto deo bonis mutabilibꝫ inheret. ita meritū ꝟtuo-
ſi actus ꝯſiſtit in ꝯtriū in h̄ ꝙ ꝯtemptis bonis creaturis
deo inheret. Finis aūt potioꝛ eſt his q̄ ad finem ſunt. ſi
cut ſanitas potioꝛ eſt medicina. Si ḡ bona creata ꝯten
nam ꝓpter h̄ vt deo inhereaꝛ maioꝛ eſt ꝟtutis laus ex h̄
ꝙ deo inheret q̄ꝫ ex hoc ꝙ bona terrena ꝯtēnit. Et iõ ille
ꝟtutes q̄bꝫ deo ſcḋm ſe inhereꝛ ſcꝫ theologice. ſūt potioꝛes
virtutibꝫ moꝛalibꝫ quibꝫ aliq̄d terrenū ꝯtēniꝛ vt inhe-
reaꝛ virtute moꝛali. Aut tāto aliqua excellentioꝛ. q̄nto
magis ꝑ illā ꝯtēniꝛ vt deo inhereat. Quia ḡ inter bõa
tp̄alia ⁊ bona aīe p̄cipuū eſt volūtas. inq̄ꝫtū volūtarius
homo alijs bonis vtiꝛ. iõ obedīa q̄ ꝓpter deū ꝯtemnitur
ꝓꝑia volūtas ē excellētioꝛ moꝛalibꝰ alijs q̄bꝰ cõtēnunt
alia bõa creata vt tp̄alia. voluptates. ⁊ hm̄oī. Et q̄ꝫuis
dicit greg. viij. q. i. Sciēdū ꝙ obedientia aliq̄ñ ſi de ſuo
aliq̄d hꝫ nulla eſt. aliq̄ñ ſi de ſuo aliq̄d nõ habeat mini-

ma eſt. Et exēplificat in ꝑmo de pſperis q̄ appetunt. In ſcdo de aduerſis q̄ horrent. ꝯm ē ꝯm be. tho. qntum ad id qđ apparcat exteri⁹. q2 ſi in pſperis cū ꝑ ſe appetātur videt in hmōi qs agere nō ꝓpter pceptū ſ3 ſolū ꝓpt ad implēdū velle ſuū. ⁊ ſi ſic eſſet nō eſſet vera obedientia. ſ3 ſcđm iudiciū dei q̄ corda rimat. non ſp̄ ē ſic apparet. Nā ꝓpt ꝯtingere ꝙ illđ qđ erat deſideratū fiat cū bona diſpoſitōe rōe pcepti. Et ecōtra. ꝙ l3 erat ꝯm ſe moleſtū aſſūat rōe obediētie volūtarie ⁊ ſic n̄ minuit meritū ei⁹.

De conditionib⁹ ſeu .§. II.

Cōditōes obediētie

gradib⁹ obediētie ꝯm Guil. in ſumma ꝟtu. Bern. tāgit ſeptē grad⁹ obediētie. Prim⁹ ē libēter obedire ſine ꝯdictiōe. Joh. iiij. ait xp̄s. Me⁹ eſt cib⁹ vt faciā volūtatē e⁹ q̄ miſit me. Et ait ſaul⁹ Actu. ix. Dn̄e q̄d me vis facere. Bern. Qui occulte ſatagit vt qđ vult ip̄e. h̄ plat⁹ velit. ip̄e ſe ſeducit. ſi forte ſibi quaſi de obediētia blandiatur.

Scđs ē ſine diſcuſſione obedire. Ps. In auditu auris obediuit mihi. Deuter. xij. Quod p̄cipio tibi h̄ tm̄ facito nec addas q̄cq̄3 nec minuas. Bern. Poſt p̄cipientis impiū videm⁹ facere mltas qōnes q̄s ſepi⁹ ingemināt. vn̄ hoc venit q̄s hoc inuenit ꝯſiliū. murmuratio. excuſatio. ſimulatio. impoſſibilitas. aduocatio amicoꝝ. Idē. Perfecta obediētia maxīe in incipiēte eſt indiſcreta. i. nō diſcernit q̄d vel q̄re p̄cipiat. Sctī p̄res mltū exaltabāt diſcipulos in hac ſimplicitate. vt3 in vitaſpa.

Terti⁹ grad⁹ obedire hylariter ſine ꝯtriſtatōe. Eccli. xxxv. In om̄i dato hilarē fac vultū tuū. Bern. Serenitas in vultu. dulcedo in ſermonib⁹ mltū colorāt obediētiā obſeq̄ntis. Obediētes cū triſticia ſiles ſūt ſymoni cyreneo portāti crucē inuite. Eccl. xxxiij. Precordia fatui q̄ſi rota curr⁹. Talis rota nō ſolū murmurat ꝑ defectu3 vnctōis ſ3 etiā vna ante aliā nō vult moueri. Sic tales nolūt obedire niſi ⁊ alij faciāt. Quart⁹ ē velociter ſine tardatōe. Can. v. dr. Man⁹ tornatiles q̄ velocit mouent. Exēplo iacobi ⁊ iohānis q̄ vocati a xp̄o ſtatī relictis rhetib⁹ ⁊ p̄re ſecuti ſūt eū. math. iiij. Et zache⁹ feſtinās deſcēdit. Lu. xix. Exm̄ de eo q̄ miſit lrā3 imꝑfectā vt iret vocat⁹ ab abbate. puer. xxij. Vidiſti hoīem velocem in ope ſuo corā regib⁹ ſtabit. Quint⁹ ē viriliter ſine defectiōe. Exēplo xp̄i q̄ fact⁹ ē obediēs vſq3 ad mortē crucis. Et bern̄. Miſiſti manū tuā ad fortia agēdū ē inſtāter ⁊ ꝯſtāter obediēdū ē integraliter ſine diminutione. Thob. iiij. Oīa q̄ p̄cepiſti mihi p̄r faciā. Jaco. ij. Qui offendit in vno fact⁹ eſt oīm re⁹. Sext⁹ eſt humiliter ſine elatiōe. Lu. xvij. Cū feceritis oīa q̄ p̄cepta ſūt vobis dicite ſerui inutiles ſum⁹. Vel ſext⁹ eſt rōnabilr obedire ſine offenſiōe. Act. v. Obedire oportet deo magis q̄3 hoib⁹. Aug. Sic in ptātib⁹ hūane ſocietatis maior ptās minori ad obediēdū ꝑponit. ita de⁹ oīb⁹. diſti. viij. q̄ ꝯ moreſ. Et. xi. q. iij. ſi dn̄s. ⁊ ca. iulian⁹. Septim⁹ ē obedire ꝑſeuerāter ſine ceſſatiōe. i. Cor. ix. Sic currite vt ꝯp̄hēdatis. Gre. Incaſſum bonū agit ſi ante vite terminū deſerat. de pe. di. iij. Hi ſeptē grad⁹ ſūt illi⁹ ſcale quā vidit iacob Gen̄. xxviij. Scala obediētia ē cui⁹ latera abrenūciatio ꝓprij ſenſus ⁊ ꝓprie volūtatis. Tria de eo dicuntur. Primū ē ꝙ erat erecta a t̄ra vſq3 ad celū. Et ſcđm ſignificat rectitudo interiōis ꝙ angeli aſcēdeb̄at ⁊ deſcēdebāt ꝑ eā. angelic⁹ ſtat⁹ eſt ꝯuerſationis. Tertiū ꝙ dn̄s erat innixus ſcale. ⁊ ſignant ꝙ ꝑ eam tanq̄3 viā ꝑfectam ſubito aſcēdit ad gl'iam viſionis ſuperne.

De incitamētis ſeu .§. III

Inductōnes ad ꝓmpte obediēdū.

Inducit ad obediām q̄ ſūt rō natural. creatura vlis. ſcriptura dīnalis. ⁊ vtilitas plimalis. Quātū ad ꝑmū nota. ꝙ ſic actōes naturales reꝝ natāliū ꝓcedūt ex potētijſ natalib⁹. ita ēt opatōes hūane ꝓcedūt ex volūtate hūana. Oportuit āt ī reb⁹ natalib⁹ vt ſupiora mouerēt inferiora ad ſuas actōes ꝑ excellētiā ꝟtutis natal' collate diuinit⁹. ſic ēt o3 ī reb⁹ hūanis ꝙ ſupiores moueāt īferiores ꝑ ſuā volūtatē ex mādatis dinit⁹ ordiatis. mouere āt ꝑ imperiū ⁊ volūtatē ē p̄cipe. Et iđ ſic ex ipo ordīe natali diuinit⁹ inſtituto īferiora neceſſe habēt ī reb⁹ natalib⁹ ſbijci motōni ſupioꝝ. Ita ēt ī reb⁹ hūanis ex p̄cepto natali ⁊ diuino tenēt īferiores ſuis ſupiorib⁹ ſbijci ꝯm tho. Quātū ad ſcđ3 oīs creata obedit legi ſibi ſc3 date a deo. iuxt illđ ps. Preceptū poſuit ⁊ n̄ p̄teribit. Precepit eni ſoli vt ꝑagat curſū ſuū dieti de oriēte ī occidēte ⁊ nūq̄3 h̄ omiſit niſi qn̄ tp̄e ioſue ſtetit firm⁹ ī celo. ⁊ h̄ ſibi p̄cipiēte deo. Precepit mari vt n̄ egrediat termīos ſuos. Terre. vt ꝓducat fruct⁹ ⁊ faciat. math. viij. Vēti ⁊ mare obediunt ei. Dixerūt q̄dā đ xp̄o qn̄ ipans fec trāq̄llitatē. amb. Nō mediocris pudor ē ipio dei iſēſibilia elemēta parere ⁊ hoīes n̄ obedire. Quātū ad tertiū Heb. vl. Obedite ꝑpoſitis vr̄is ⁊ ſbijcite eis. ipi eī ꝑuigilēt q̄ſi rōe3 ꝓ aīabus vr̄is reddituri ⁊c. Eccl. 4. Melior ē obedia q̄3 victime. Ad Ro. j3. Oīs aīa potētatib⁹ ſblimiorib⁹ ſbdita ſit ⁊c. Exēplo abrae q̄ obediuit exeūdo đ terra ſua ⁊ circūcidēdo ſeip̄3 ⁊ īmolādo filiū. ⁊ ex h̄ ſūme laudat. Exēplo xp̄i de q̄ luc. ij. Erat ſbdit⁹ ill'. Gre. Quid ḡ mirꝝ ſi pctōr hō obediētie ſeī h⁹ breuitate vite ſbijciat. qn̄ hāc q̄ obediētes remūerat n̄ reliq̄t. xi. q. iij. q̄d ḡ. Exēpla mlta hēs in vitaſpa. Quātū ad q̄rtū mltiplex ē fruct⁹ ei⁹. mlti ſt fruct⁹ obedīe ꝯm Guil. ī ſū. ꝟtu. Prim⁹. q2 fac hoīem dei amicū. Job. v. Vos amici mei eſtis ſi feceritis q̄ p̄cipio vob. Scđs q2 fac xp̄i amicū ⁊ ꝯſāguineū. Matt. xij. Qui fecerit volūtatē pa. mei q̄ ī celis ē ip̄e me⁹ fr̄ ſo. ⁊ m. ē. Terti⁹ q2 fac mētē deo hoſpitiū. Maria eī obediente voci angeli dei fili⁹ vteꝝ ei⁹ intrauit. Aug. O hūil' obediētia q̄ dū fidē dedit celi opificē ī corpauit; Vn̄ ⁊ xp̄s hoſpitabat ſepe ī bethania. q̄ interp̄tat dom⁹ obedie. et in domo ſymōis q̄ īterp̄tat obediēs. Quart⁹ q2 hoīem exaltat ad excellētiſſimū ſtatū in p̄n̄ti ⁊ ī futuro. Deute. xviij. Si audieris vocē dn̄i dei tui faciet te excelſiorē cunctis gētib⁹. In p̄n̄ti famā ⁊ miracula. Symō q̄ interp̄tatur obediēs xp̄o iubēti obediens ābulabat ſup aquas. math. xiiij. Et maur⁹ ad capiēdū placitū. vt narrat gregor. ⁊ ꝯp̄hēdit ſymō obediēdo xp̄o piſciū mltitudīe3 copioſa3. Lu. v. In futuro exaltat. ad Philip. ij. de xp̄o dr. Fact⁹ obediēs ⁊c. ꝓpter qđ ⁊ de⁹ exaltauit illū ⁊c. Et in vitaſpa. Vidit q̄dā q̄tuor ordīes ī celo ſc3 īfirmoꝝ ī paciētia. fuiētiū ī charitate. ſolitarioꝝ ī deuotōe. ⁊ obediētiū p̄ri ſpūali. ⁊ iſtū vltimū ſupiorē vidit. Quīt⁹ fac oratōes exaudiri. Gre. Si obedierim⁹ ꝑpoſitis nr̄is obediet de⁹ orōib⁹ nr̄is. Sext⁹ fac a picul' libari. Sap. xiiij. Exigui ligno ſc3 naui obedīe credūt hoīes aīas ſuas et trāſeūtes mare ꝑ ratē ſūt liberati. Septi⁹ fac de hoſtib⁹ triūphare. puer. xxi. Vir obediēs loq̄t victorias. Poſtq̄3 adā dimiſit obediam ſuā īferi⁹. i. ſbdita rebellio. Octau⁹ fac hoīe3 ornare. In h⁹ figurā legit ꝙ amici iob obtulerūt ei inaurē vnā ex mādato dei. Job. vl. ⁊ ſignificat obediā3 ꝯm greg. q̄ ornat aīa3 ſic iauris corp⁹. Non⁹ pōit ſe aliis cū q̄b⁹ viuit in pace. Eſa. xlviij. Vtinā attēdiſſes ad mādata mea. fuiſſet vtiq3 q̄ſi flumē pax tua. In h⁹ figurā legit. ij. macha. xiiij. ꝙ ſiluerit terra oīb⁹ dieb⁹ ſymonis q̄ īterp̄tat obediēs. Deci⁹ dat dn̄iū oīm. Nā3 obediēti obediūt creature. De creatura legit ioſue. x. Nō fuit p⁹ea tā lōga dies obedīe đ voti hoīſ. i. ioſue q̄ h̄ poſtulauerat. De creatur' ī vitaſpatꝝ ⁊ ſctōꝝ hēs mlta exēpla. Vndeci⁹ bn̄dictōe3 dī īducit. Deut. ij. Propono tibi bn̄dictiōes ſi obedieris mādatis dei. ⁊ ita bn̄dictus eris in agro ⁊c. Duodeci⁹ fac hoīem dignū platōe. vn̄ ⁊ dn̄s Symonē ceteris ꝑfecit. i. Macha. ij. Symō ſcio

De multiplici fructu obedientie

ꝙ vir ↄſilij eſt. ipm audite ſp. ⁊ ipſe erit vobis pater. q̄ſ
ꝗ p̄eſſe nō audeat q̄ ſubeſſe nō didicit. Decimuſterti
us ad glām ꝑducit. Math. xix. Si vis ad vitā īgredi.
ſerua mādata dei. vn̄ ⁊ p̄mis ꝑntibꝫ datū ē p̄ceptū vt ꝑ
exercitiū obediētie magis ꝙ̄ alteri⁹ ꝟtutis acq̄rerent re
gnū. Gē. ij. Nec ei mala arbor in ꝑadiſo extitit ⁊c. xi. q. iij.
q̄d ḡ. In q̄bꝫ ḡ debeat q̄s obedire ſuis ſuꝑioribꝫ. ⁊ in
q̄bꝫ nō teneaꝶ. ⁊ de vitio inobediētie ſibi ↄ̄rio. hēs in. ij.
parte ti. iij. cap. ij. ⁊ in. iij. parte ti. xvi. cap. i. §. ix. Et no
ta ꝙ in oībꝫ ſimplr̄ ſp̄ obediēdū ē deo ⁊ in his q̄ ſūt ↄ̄ p̄
cepta. q̄r in ipſis p̄t diſpēſare ip̄e ſol⁹ ſꝫ nō hō. Exo. xxiij.
Oīa q̄ locut⁹ ē dn̄s faciem⁹ erim⁹ ꝙ̄ obediētes deo reḡ
tori vniuerſe terre ſue. Ad oīa q̄ iuſſerit ſine dubio ob
tēperādū ē. di. viij. q̄ ↄ̄ mores. Nec tūc. i. ↄ̄ ꝟtutē. q̄r ſm̄
be. tho. ſe. ſe. vbi. s. Sic de⁹ nihil oꝑaꝶ ↄ̄tra naturā ſcđꝫ
hoc ē natura vniuſcuiuſqꝫ rei ꝙ in ea dn̄s oꝑaꝶ. Tamē
aliq̄n ↄ̄ ſolitū curſum nature vt in oꝑibꝫ miraculoſis.
ita de⁹ nihil p̄ōt p̄cipe ↄ̄tra ꝟtutē. q̄r i h̄ p̄ncipalr̄ ↄſiſtit
ꝟtus ⁊ rectitudo volūtatis hūane ꝙ dei volūtati cōfor
maꝶ ⁊ ei⁹ ſeq̄ꝶ īꝑiū. Quis ſit ↄ̄ ↄſuetū ꝟtutis modū. Et
ſic nō fuit ↄ̄ iuſticiā p̄ceptū abrae factū ꝙ filiū innocen
tē occideret. q̄r de⁹ ē actor vite ⁊ mortis. Nec ↄ̄tra caſtita
tē p̄ceptū factū oſee. vt adulterā accipet. q̄r de⁹ ē ordina
tor gubnatōis hūane. ⁊ ille ē debit⁹ mod⁹ vtēdi mlīeribꝫ
quē de⁹ inſtituit. Et in hmōi obediēdo nō peccauerūt. ſꝫ
hō homi ↄ̄ mādata dei obedire n̄ dꝫ. xi. q. iij. ſi dn̄s. Hu
ic ꝟtuti opponiꝶ inobediētia. de q̄ ſupra in ſcđa parte.

Deo ī oībꝫ ē obediendum

ti. iij. c. ij.

De gratia. ꝑut ē iuſticie pars. Caplm̄. xij.

Gratia multipliciter accipiꝶ vt notat archidi. i. q. i. gr̄a. Nūc ḡ ac
cipiꝶ ꝑut ē ꝟt⁹ ſpālis ꝑs iuſticie ſcꝫ potētia
lis quā tulli⁹ ſic diffinit. Grā ē in q̄ amicici
arū ⁊ officioꝝ alteri⁹ mēoria ⁊ remūerādi volūtas ↄti
neꝶ. Ad hāc inuitat apl̄s dicēs. grati eſtote. Q, aūt ſit
ꝟtus ſpālis diſticta a ceteris ſic declarat be. tho. ſe. ſe. q.
cvi. ar. i. ſm̄ diuerſas cās ex q̄bꝫ aliq̄d debeꝶ. neceſſe eſt
diuiſificari rōem debiti reddēdi ita tn̄ ꝙ ſp̄ in maiori id
qđ ē min⁹ ↄtineaꝶ. In deo aūt p̄mo ⁊ p̄ncipalr̄ inueniꝶ
cā debiti eo ꝙ ip̄e p̄mū p̄ncipiū ē oīm bonoꝝ noſtroꝝ.
Scđario aūt in p̄re vt ē ꝓximū nr̄e gn̄atōis ⁊ diſci
pline p̄ncipiū. Tertio aūt in ꝑſona q̄ dignitatē p̄cel
lit ex q̄ cōia bn̄ficia ꝓcedūt. Quarto aūt in aliq̄ bn̄fa
ctore a q̄ aliq̄ ꝑticlaria ⁊ ꝑuata bn̄ficia ꝑcepim⁹ ꝓ q̄bꝫ
ꝑticularꝶ ei obligamur. q̄r ḡ nō q̄cq̄d debem⁹ deo l' p̄ri
vel ꝑſone ī dignitate p̄cellēti. debem⁹ bn̄factori a q̄ aliq̄đ
ꝑticlare bn̄facim⁹. Inde ē ꝙ poſt religionē q̄ debitū cul
tū deo īpēdim⁹ ⁊ pietatē q̄ colim⁹ parētes. ⁊ obſuantiā
q̄ colim⁹ ꝑſonas in dignitate excellētes q̄ includit obedi
entiā. eſt alia ꝟtus ſpālis q̄ đr grā ſeu gratitudo q̄ bn̄fa
ctoribꝫ grām recōpēſat. ⁊ ꝑ h̄ diſtinguiꝶ a p̄miſſis ꝟtu
tibꝫ ſic q̄libet poſterioꝝ diſtinguiꝶ a p̄ori q̄ſi ab eo defi
ciēs. Quāuis aūt retributio ꝑtineat ad iuſticiā cōmuta
tiuā. hoc tn̄ ē q̄n̄ attēdiꝶ retributio ꝓportionalis ſm̄ de
bitū legale. puta ſi pacto firmeꝶ vt tm̄ ꝓ tāto retribuaꝶ
vt in mutuo ⁊ in alijs ↄtractibꝫ. Sꝫ ad ꝟtutē grē ſeu ḡ
titudis ꝑtinet retributio q̄ fit nō ex debito legali ſꝫ ex ſo
lo debito honeſtatis quā ſcꝫ aliq̄s ſp̄ōte faĉ. vnđ ḡtitu
do ē min⁹ grata ſi ſit coacta vt đr Sen̄. in li. de benefic.
Et Aug. dic̄ ꝙ ea ſūt in nr̄is officijs ḡtiora. q̄ cū nō de
beanꝶ. hūanitatis tn̄ gr̄a īpēdim⁹. Et q̄r ꝟa aīcicia ſuꝑ
ꝟtutē fūdaꝶ. Hic ē ꝙ q̄cq̄d ē ꝟtuti ↄ̄riū ī amico. ē aīcicie
īpeditiuū. ⁊ q̄cq̄d ē ꝟtuoſū ē aīcicie ꝓuocatiuū. iō ſm̄ h̄
ꝑ recōpēſatōꝫ bn̄ficioꝝ aīcicia ↄſeruaꝶ. ⁊ tn̄ ex h̄ nō tol
liꝶ q̄n recōpēſatio bn̄ficioꝝ ſpāliter ad ꝟtutē ḡtitudinis
ꝑtineat. Quia ꝟo de⁹ ē ſūm⁹ bn̄factor nr̄. imo oīa bo
na q̄ hēm⁹ ſiue naturalia ſiue ḡtuita ſiue fortune ſūt e⁹

Quid ſit grā ſeu ḡtitudo.

De ḡtitudine q̄ ad ⁊me.

beneficia. vnđ apl̄s. i. Cor. iiij. Quid hēs qđ nō accepi
ſti ſcꝫ a deo. q. d. nihil. Iō ꝑmaxīe debem⁹ eē grati deo ⁊ ḡ
tias agere de bn̄ficijs ſuis nobis collatis. Si aūt q̄raꝶ.
Quis magis teneaꝶ ad grās reddēdas deo. innocēs an
penitēs. Rn̄det be tho. ij. ij. q. cvi. ar. ij. ꝙ aliq̄ mō teneꝶ
magis innocēs ⁊ aliq̄ mō magis penitēs. Pro c⁹ decla
ratiōe đr idē. ꝙ actio grāꝝ in accipiēte reſpicit grām dā
tis. vnđ vbi ē maior ex ꝑte grā dātis ibi req̄riꝶ maior ḡ
tiarū actio ex ꝑte recipiētis. Grā aūt ē id qđ ḡtis datur.
Unđ dupl'r p̄t eſſe ex ꝑte dātis maior grā. Uno mō ex
q̄ntitate dati. ⁊ hoc mō innocēs teneꝶ ad maiores grāꝝ
actōes. q̄r mai⁹ donū ei daꝶ a deo. i. magis ↄtinuatū ce
teris paribꝫ. abſolute loq̄ndo. Et ſm̄ hoc dic̄ Aug. in li.
de ↄfeſ. Quis hoīm ſuā cogitās infirmitatē. audet viri
bus ſuis tribuere caſtitatē aut innocētiā ſuā vt minus
amet te q̄ſi min⁹ fuerit ei neceſſaria miſcđia tua donās
pctā ↄuerſis ad te. Et ſbđit poſtea. ⁊ iō tātūdē imo am
pli⁹ te diligat. q̄r ꝑ quē me videt tātis meoꝝ languoribꝫ
exui ꝑ eū ſe videt tanq̄ pctōꝝ lāguoribꝫ nō īplicari. Itē
q̄r q̄zto ḡtuitū bn̄ficiū ē magis ↄtinuatū tāto maior ꝓ
eo debeꝶ grāꝝ actio. ſꝫ in innocēte magis ↄtinuaꝶ bn̄fici
um diue grē ꝙ̄ in penitēte. vnđ Aug. in eodē. Grē tue
deputo ⁊ mīe tue ꝙ pctā mea tanq̄ glaciē ſoluiſti. grie
tue deputo ⁊ q̄cūqꝫ nō feci mala. q̄đ ei ē qđ facere nō po
tui. Et oīa mihi dimiſſa eſſe fateor ⁊ q̄ mea ſponte feci
mala. ⁊ q̄ te duce nō feci. Alio mō p̄t dici maior grā q̄r
magis daꝶ gratis. ⁊ ſm̄ hoc magis teneꝶ ad grāꝝ acti
ones penitētes ꝙ̄ innocētes. q̄r eis magis daꝶ gratis il
lud qđ ſibi daꝶ a deo. Cū ei eſſet dign⁹ pena daꝶ grā. et
ſic lꝫ illud donū qđ daꝶ innocēti abſolute ↄſideratū ſit
mai⁹ ꝙ̄ donū qđ daꝶ penitēti. Eſt tn̄ mai⁹ datū penitē
ti in cōꝑatiōe ad ip̄m. Sic etiā ꝑuū donū datū pauꝑi ē
mai⁹ ꝙ̄ diuiti magnū. Et q̄r act⁹ circa ſingularia ſūt. ⁊
in his q̄ agēda ſūt magis ↄſideraꝶ qđ ē hic. vel nūc tl'e
ꝙ̄ qđ ē ſimplr̄ tale. ḡ ⁊c. vt đr ph̄s. iij. ethi. de volūtario
⁊ inuolūtario. Un̄ ⁊ xp̄s lu. vij. đr. Cui pl⁹ dimittiꝶ pl⁹
diligit et eadē rōe pl⁹ teneꝶ ad grāꝝ actiōem. Et nota ꝙ
ait amb. Facili⁹ īueniūꝶ q̄ ↄſeruauerūt īnocētiā ꝙ̄ q̄ di
gne egerint pn̄iam. de pe. diſt. i. Sunt qui arbitrantur.

Ad ḡtitudinē q̄s magis teneaꝶ an īnocēs an pēitēs

Inuitāt aūt nos ad §. I.

grāꝝ actiōes erga deū (ſm̄ illud qđ đr phariſe⁹ orāns in
tēplo lꝫ nō rctō aīo. De⁹ grās ago tibi. lu. ſ4) tria. Pri
mo multitudo ſacraꝝ ſcripturaꝝ. ſcđo plenitudo cūctaꝝ
creaturaꝝ. tertio tp̄is aptitudo pleni grāꝝ. Quātū ad
p̄mū freq̄nter in ſcpturꝫ admonemur ad agēdū grās vt
illud. i. Theſſa. v. In oībꝫ grās agite. ⁊ ad Col. iij. Omē
qđcūqꝫ facitis aut in ꝟbo aut in oꝑe oīa in noīe dn̄i ieſu
xp̄i facite grās agētes deo ⁊ p̄ri. Et thob. iiij. Oī oꝑe be
nedic deū. Ad ephe. v. Grās agētes ſp̄ ꝓ oīb⁹. Et pſal.
Benedicā dn̄m in oī tp̄e ſp̄ laus ei⁹ in ore meo. In dn̄o
laudabiꝶ aīa mea. Debem⁹ ei deo regratiari. oꝑe. ore. ⁊ corde.
Et q̄ztū ad p̄mū đr Benedicā do. ī oī tē. Sic ei de⁹ ma
lediciꝶ malis factꝫ hoīm ⁊ negaꝶ. ſic ⁊ bonis factꝫ bn̄dici
tur ⁊ ↄfiteꝶ. vnđ Hiero. đr. Quotiēs vicimur vitijs atqꝫ
pctis totiēs deū negam⁹. Et q̄tiēs aliq̄d boni agimus
totiēs deū ↄfitemur. xi. q. iij. nolite. Oī igiꝶ tp̄e dn̄m be
nedicim⁹ ⁊ ḡtitudīe ad eū vtimur. cū oī tp̄e bn̄ oꝑam̄.
In oī ſcꝫ tp̄e puericie. adoleſcētie. iuuētutꝫ. ſenectutꝫ. In
oī tp̄e ſcꝫ die ac nocte. In oī tp̄e ſcꝫ aduſitatꝫ ⁊ ꝓſpitatis.
ne ſit de numero illoꝝ qui ſolū laudant tempe proſperi
tatis. de quibus diciꝶ in pſal. Cōfitebiꝶ tibi cū benefece
ris ei. Secūdo ore debem⁹ deo regratiari benedicere
⁊ laudare. ſm̄ illud pſal. Sempꝫ laus eius in ore meo.
Propterea enim dedit de⁹ homini inter cetera anima
lia loquelam vt non ſolū corde ſed ore ipſum laudant.
ſm̄ illud Eccleſi. Dominus dedit mihi linguā eruditā

Tria nos īuitāt ad ḡtitudīez

ꝛ in ip̄a laudabo deū. Hinc ꝛ Aug⁹. ad Aureliū. Quid
meli⁹ aīo geram⁹ ꝛ ore ꝓmam⁹ ꝛ calamo exp̄mamus q̄ȝ
deo gr̄as. Hoc nec dici breui⁹. nec audiri leui⁹. nec ītelli
gi grādi⁹. nec agi fructuoſi⁹ p̄t. Sȝ ꝛ de ỽgine gl'ioſa le
git ꝙ vocata a q̄cq̄ȝ deo gr̄as rn̄debat ne vel illa ꝑuula
hora rn̄dēdi a laude dei ceſſaret. Corde ꝑmaxie laudan
dus ꝛ bn̄dicēd⁹ ē de⁹. Et h̄ ē q̄ꝺ dīc ps̄. In dn̄o lauda-
biť aīa mea. Laudabiť. i. laudibꝫ occupaiť. q̄ꝺ nō ē aliꝺ
q̄ȝ ip̄a dei bn̄ficia cogitare ꝛ recognoſcēdo ip̄m bn̄facto-
rē amare. quō ꝛ ſcti corꝑe eruti deū laudāt. ſm̄ illꝺ ꝑ ſal.
Laudē dicite deo nr̄o oēs ſcti ei⁹ q̄ timetis deū puſilli
ꝛ magni. Scđm q̄ꝺ inuitat ad regratiādū deo ē vni
uerſitas creaturaꝝ. ꝛ hoc tripl'r. Pr̄io q̄dē. q꞉ cū oīa
fecerit de⁹ ꝓpter hoīem. vt dīc Aug. q̄libet creatura ē q̄ꝺ
dā bn̄ficiū hoī collatū vt inuitet eū ad regratiādū ip̄i ꝺ
tali bn̄ficio. Scđo pulcritudo ꝛ ỽtus ip̄aꝝ creaturaꝝ
ordo eis dat⁹ a deo in oꝑibꝫ ſuis quē ſeruāt ſine defectu
q̄ſi ꝑ hoc cognoſcētes bn̄ficiū ꝛ deū ſuo mō laudantes.
ſm̄ illud Bn̄dicite oīa oꝑa dn̄i dn̄o laudate ꝛ ſuꝑ. e. ī ſ.
Dan. iij. Et Laudate dn̄m de celis ꝛc̄. ps̄. cxlix. Laudāt
aūt ꝛ bn̄dicūt irrōnabilia deū eodē mō q̄ ꝺꝛ in ꝓu. vul-
gari. lopa loda el maiſtro. q꞉ pulcritudo alicui⁹ picture.
ſcripture vel ſculpture. manifeſtat ſapiam artificis vn̄
laudaꝛ. Tertio inuitāt creature ad regratiādū deo q꞉
oēs exceptis angelis ſūt inferiores nobis. Et cū de⁹ po-
tuerit nos facere viliſſimas creaturas nobiliſſimas fec̄
Et ad hoc fac̄ q̄ꝺ legiť in vitaſpatꝝ. q꞉ ꝯgregatis q̄daȝ
vice m'tis patribꝫ ad colloq̄ndū de deo. dixit vn⁹ ma-
gne vite. Bn̄dict⁹ de⁹ q̄ fecit tot innumeras ꝛ mirabiles
creaturas e q̄bꝫ nulla ē q̄ me nō doceat deū laudare ꝛ re
gratiari. Quo dicto ſurrexit q̄dā mīn⁹ expertus interro
gās eū ꝛ dicens. Quō te docet laudare deū bufo. Et rn̄-
dit ille. Multū q̄dē ꝛ m'tipl'r. Nā cū intueor illud aīal
ita horribile in aſpectu. veneno plenū corꝑe turgidū. ſu-
per pect⁹ gradiēs ſuꝑ terrā. oculis trāſuerſis ꝛc̄. ꝯſidero
deū me potuiſſe talē cū eo facere. fecit aūt rōnabilē crea-
turā me ꝛ ſui capacē. p̄ſtat mihi occaſionē m'tā deo reg
tiādi. Tertiū q̄ꝺ inuitat ad gr̄arūactionē ē q̄litas tē-
poris. ꝺꝛ ei tp̄s noui teſti tp̄s gr̄e. q꞉ ſuꝑabūdauit m'ti-
plex gratia humano generi collata poſt xp̄i aduētū. Et
iō m'tiplicatis bn̄ficijs m'tiplicāde ſūt ꝛ gr̄arūactōes.
vn̄ apl's. ij. ad Coꝝ. vi. Hortamur vos ne inuacuū grati
am dei recipiatis. Inuacuū recipit ꝛ fruſtra gr̄am. i. ſua
bn̄ficia q̄ ea nō recognoſcit. nō laudat. nō ea exercet ī m'
tiplicādo. Et ſic nō ſolū demereť alia ſibi dari. ſȝ ꝛ colla
ta ſibi auferri. ſm̄ illꝺ Gre. Priuilegiū mereť amittere.
q̄ ꝯceſſa abutiť p̄tāte. xi. q. iij. ecōtra ꝺꝛ. Eccl'i. Ad locuȝ
vn̄ exeūt flu̅ia reuertunť vt iterꝝ fluāt. Flu̅ia ſcȝ gratiaꝝ
de mari oīa exeūt ſcȝ diuine largitatꝭ. ꝛ ſi nō reuertanť ad
ip̄m mare vn̄ exeūt ſcȝ ꝑ recognitōeȝ bn̄ficioꝝ ꝛ gr̄aruȝ
actionē. exiccanť ꝛ aq̄ gr̄e ꝓuanť. ſȝ ſi redeunt ad mare. i.
ad deū regratiādo vel recognoſcēdo ab ip̄o ab eo recipi
unt influxū aliaꝝ gr̄aꝝ ſeu bn̄ficioꝝ. Et cū op⁹ iſtud ſcȝ
ad gr̄aꝝactōes ſit exercitiū ſuꝑne patrie. ſm̄ illꝺ Eſa. li.
Gaudiū ꝛ letitia inueniet in ea ḡtiaꝝactio ꝛ vox laudiſ
q̄nto q̄s copioſi⁹ ꝛ ꝑfecti⁹ ſe exercet in ḡtiaꝝactiōe tāto
magis appropinq̄t ſtatu btōꝝ. ps̄. xlix. Sacrificiū lau
dis honorificauit me. Vn̄ ꝛ de ſuꝑna hierl'm ꝺꝛ Thob.
xiij. ꝙ ꝑ vicos ei⁹ cātabiť alleluya. q̄ꝺ interp̄tať laudare
dn̄m. Oēs hoīes in tribulatōibꝫ vel tētatōibꝫ poſiti e-
uadūt illeſi aīa ꝛ corꝑe laudādo deū. ſic in figura hēťr
de anania. azaria. ꝛ miſabele miſſis in fornacē ignis ar-
dētis laudātibꝫ deū ꝛ bn̄dicētibꝫ. illos om̄ino non teti
git ignis. nec ꝯtriſtat⁹ eſt. nec q̄cq̄ȝ moleſtie intulit. Sȝ
angelus dn̄i deſcēdēs in fornacē ꝯfortauit eos. Dan. iij.

De quib⁹ beneficijs. §. II.

ſit deo reḡtiādū. ꝺ deo re. Cū creatura nō habeat q̄d ꝑ
meritis rn̄deat creatori celebrationē miſſaꝝ ꝯtinuet aut
ꝓcuret. iō inq̄t ps̄. cxv. Quid retribuā dn̄o ꝓ oī q̄ re. m.
q. d. Tot ꝛ tāta ſūt q̄ recepi ꝙ retribuere vel recōpenſa
re nō valeo. ſȝ nec ip̄e exigit equalēs. ſȝ q̄ꝺ ē nobis poſſi-
bile. Signāter aūt ꝺꝛ ꝓpha. Retribuit. nō ꝯceſſit. q̄ſi p̄-
ſupponēdo nos aliq̄d ꝓus feciſſe dn̄o vel dediſſe vn̄ re
tribuit. Sȝ q̄d dn̄o deo nos tribuim⁹ vl' fecim⁹ vn̄ ſua
bn̄ficia largireť. Certe nihil niſi mala ꝛ pctā. cū q̄bꝫ etiā
naſcimur. In h̄ apparet magna dei bonitas ꝛ benignī-
tas erga nos. q꞉ cū ei tribuerim⁹ ꝛ fecerim⁹ mala ip̄e ꝓ
malis retribuit bona ſcȝ bn̄ficia ſua. Et vt notat Huil.
in ſum. ỽtutū. Tria genera bn̄ficioꝝ retribuit nob̄ dn̄s.
Pr̄io gn̄alia. ſcđo ſp̄ālia. tertio ſinglaria. De p̄mis ſcȝ
gn̄alibꝫ dīc Bern̄. Agam⁹ frēs ḡtias factori nr̄o redem
ptori nr̄o ꝛ remūeratori nr̄o. Primū q̄ꝺ nobis p̄ſtitit.
q̄ꝺ noſ ip̄i ſum⁹. Adiecit etiā vn̄ ſubſiſterem⁹ q̄ iā erā⁹.
Faciam⁹ inq̄t hoīem ad imaginē ꝛc̄. Et paulo poſt. Vt
p̄ſit piſcibꝫ maris ꝛ volatilibꝫ celi ꝛ beſtijs terre Gen. i.
Iā tertiū op⁹ tue redēptōis attēde. idē fec̄ te de⁹ tu⁹. fec̄
tā multa ꝓpter te. fact⁹ eſt ip̄e tecū caro vna. te q̄ȝ faciet
tecū ſp̄m vnū. Bn̄ficia ỽo ſp̄ālia ſūt tria ſcȝ expectati
onis. iuſtificatōis ꝛ ꝯſeruatōis. Primū ē bn̄ficiū expe
ctatōis q̄ de⁹ patiēter pctōres expectat ad p̄niam. Vn̄
Eſa. xxx. c. Expectat vos dn̄s vt miſereať veſtri. ꝛ iō ex
altabiť pcēs vobis. et Hiero. Moderatio dei ac pietas
ſolū noſtrū reditū q̄rit ac nos cupit ſua lōga bōitate ſal
uari. di. xcij. Dyaconi. Et notādū ꝙ circa vnūq̄mq̄ȝ ho
rū bn̄ficioꝝ aliq̄ ſūt attēdēda vt coḡſcať magnitudo ꝺi

Circa p̄mū ꝺȝ hō cogitare q̄tiēs meruerit vt tp̄s p̄nie
ſibi auferaꝛ. q̄tiēs mortal'r peccauit h̄ meruit. q꞉ pctōr i-
dign⁹ ē vita cū ingrat⁹ ſit auctori vite Job. xxx. Qui vi
ta ip̄a putabanť īdigni. Scđo ꝺȝ cogitare q̄ȝ ꝓxim⁹
fuerit q̄nq̄ȝ amiſſiōi vite ſeu dānatōi. Tāto ei miſcđia
eſt ḡtior q̄to pena ꝓximior ē ad quā ꝑaꝛ. Si ei ſuſpen
dēd⁹ iā laqueū hēret ī collo mai⁹ bn̄ficiū reputaret ſi tē
liberareť. vn̄ ꝺȝ cogitare ſi q̄n fuit in ꝑiculo mortis dū ī
ſtatu erat dānatōis. Et q̄ iuiſſet ſi ī illo ſtatu deceſſiſſet
ꝛ q̄d ꝓmeruit apud deū vt de⁹ ei ꝑpcerit. puerb. v. Fu
nibꝫ pctōꝝ ſuoꝝ ꝯſtringiť impi⁹. q̄bꝫ ſcȝ ſuſpēdaꝛ ī in-
ferno. vn̄ Ezechias. Tu aūt eruiſti aīam meā vt nō ꝑi-
ret. Eſa. xxxviij. Tertio ꝺȝ cogitare q̄ȝ ꝑcioſam rē de⁹ ei
cōmiſit q̄n tp̄s p̄nie ei dedit. Precioſitas tp̄is ex hoc ꝑ-
pēdiť. q꞉ in momēto tp̄is p̄t hō lucrari regnū eternum.
Et illis q̄ ſūt ī inferno pl⁹ valeret momētū tp̄is ī q̄ age-
rēt p̄niam q̄ȝ tota maſſa auri q̄ ē in mūdo. vn̄ Seneca.
Nulla maior iactura q̄ȝ tp̄is. Pctōr āt re tā ꝑcioſa abu
ſus ē. vn̄ Job. xxiiij. Dedit ei de⁹ locū p̄nie ꝛ ille abuſus
eſt eo ī ſuꝑbiā. Quarto ꝺȝ cogitare q̄ȝ male meruiſſet
vt res tā ꝑcioſa ei ꝯfereť. q̄ magnū tp̄s ſibi ꝓus datū in
ꝯtūeliā ip̄i⁹ dei ꝯcedētꝭ expēderet. Aug. Nō ē dign⁹ dā
dis q̄ nō ē grat⁹ datꝭ. Quīto ꝺȝ cogitare q̄liter ſciebat
cū de⁹ eē viuꝝ tāto bn̄ficio. In h̄ tn̄ ē cumul⁹ diuine mie
ꝙ lȝ de⁹ ſciuerit eū vſuꝝ tāto bn̄ficio ꝓ magna pte ī ꝯtu
meliā dei nō dimiſit ꝓpter h̄ dare illi. ad Ro. ij. An igno
ras q꞉ benignitas dei ad p̄niam te adducit. Circa ſcđȝ
bn̄ficiū ſcȝ iuſtificatōis ꝺȝ hō cogitare. Pr̄io a q̄b⁹ vi
culis de⁹ libauit eū. Tot ei viculis ē pctōr ligat⁹ q̄t pec-
catꝭ ē irretit⁹. ꝛ ſūt adeo fortia iſta vincula ꝙ nec etiā per
mortē q̄nq̄ȝ ſoluūť. ꝛ ſol⁹ de⁹ p̄t ea dirūꝑe ſeu ſoluere nō
aliq̄ creatura. Vn̄ nō paꝝ ꝺȝ eē grat⁹ deo his quē dn̄s
ab hmōi viculis q̄bꝫ captiu⁹ ducebaꛇ ad īfernū libera-
uit. q̄ꝺ in ſe recognoſcēs ps̄. cxv. ait ad dn̄m. Dirupiſti
vincula mea ꝛc̄. Scđo ꝺȝ cogitare q̄t ꝛ q̄ta ei de⁹ di-
miſit. Pro q̄libet ei mortali re⁹ erat mortꝭ eterne. Si q̄s
ei eſſet re⁹ tp̄alis mortꝭ q̄ momētanea ē. nōne ꝓ dimiſſio-
ne illi⁹ parat⁹ eſſet illi ſeruire toto temꝑe vite ſue. Quid

De tribus bn̄ficioꝝ gn̄ib⁹ ꝓ q̄bus gr̄as ſe debe⁹.

De gr̄itu-die circa bn̄ficiuȝ expectati onis.

De gr̄itu dine circa bn̄ficium iuſtificati onis.

ergo benefaciēdū ē erga deū ꝓ dimiſſiōe mortꝭ eterne q̄
etiā vni mortali debeť. Aug. cui dctm̄ eſt. nauigia ne ſb
mergāris ꝛ diſtulit. Cui dcm̄ ē. Labora ne moriaris. et
piger fuit. Lcuia iubet deꝰ vt in eternū viuamꝰ: et vt
obediamꝰ negligimꝰ. Tertio debemꝰ cogitare ad q̄n
tā dignitatē teꝰ cū elegit q̄n cū iuſtificauit. Elegit eniꝫ
cū deꝰ ad regnū eternū. vn̄ apl̄s ad Ro. iij. Ut iuſtifica
ti gratis ipiꝰ heredes ſimꝰ in ſpē vite eterne. Quarto
dꝫ cogitare in q̄li ſtatu deꝰ cū elegit. Poſtꝫ ei tūc erat di
ꝛ indignꝰ etiā pane exercēs inimicicias pcc̄is ſuis. vnde
Deuť. xxxij. inq̄t moyſes. Inuenit cū ī terra deſerta. i. in
ſtatu a gr̄a derelicto. In loco horroris ſcꝫ meriti eterne
dānatōis. ꝛ vaſte ſolitudīs. i. magne obſcuritatis mētꝭ
in q̄ bitabāt varie fere pcc̄oꝝ. Quinto dꝫ cogitare q̄t
dn̄s reliq̄t. q̄bꝫ tale bn̄ficiū iuſtificatōis nō p̄ſtitit. imo
in pcc̄is ſuis pire ꝑmiſit. ps̄. cxlvij. Nō fec̄ tl̄r oī natiōi
ꝛ iudicia ſua nō manifeſtauit eis. Judicia ſcꝫ ad iudicā
dū ſe ꝛ diſcernēdū pcc̄ā ſua. ꝛ puniēdū q̄bꝫ iudicijs hō
iuſtificať. Circa bn̄ficiū ṽo tertiū ꝯſeruatōis etiā at
tēdēda ſūt q̄nqꝫ. Et p̄mo ꝯſiderādū difficultas ſtandi.
q̄ apparet ſpāliter in tribꝫ. ī lucifero ꝑnte p̄īo ꝛ iuda xp̄i
diſcipulo. Lucifer ei cū eēt maxīa arbor ī ꝑadiſo dei ad
modicū vētū ſupꝑbie in terrā corruit. Adā cū eſſet abſqꝫ
corruptiōe naturaliū ꝓpter cohītationē vniꝰ mlierꝭ ꝑadi
ſum amiſit. Hiero. Si potuit mlier eijcere eū q̄ iā erat ī
ꝑadiſo. nō ē mirꝝ ſi eos ipediat q̄ nōdū in ꝑadiſū ꝑuene
rūt. Judas ſcarioth cū eſſet ſub tāto paſtore ꝛ mgr̄o ꝛ ī
ter tales frēs. occaſiōe tn̄ modice admīſtratōis cecidit ꝛ
nō adiecit vt reſurgeret. Scd̄o ē intuēda pugne cōti
nuitas in q̄ ſumꝰ. Job. vij. Militia ē vita hoīs ſuꝑ ter
rā. vbi alia trāſlatio dic̄. Tentatio ē vita hoīs. Grego.
Diabolꝰ aſſiduc tentat vt ſaltē tedio vincat. Mirari ſo
lent hoīes cū audiūt aliquē bonū cadere in pcc̄ō cū tn̄
ꝯtinue ſit in pugna. Sꝫ potiꝰ mirādū ē ſi aliq̄n non ca
dat. Legiť in vitaſpatꝝ. q̄ q̄dā veniēs ad abbatē theo
doꝝ. dixit ei. Ecce talis frater reūſus ē ad ſeculū. q̄ſi de h̄
admirās. Cui ille rn̄dit. Ne mireris. Sꝫ ſi audierꝭ q̄ p̄
ualuit q̄s effugere de ore īimici. h̄ admirare. Tertio ē
aduertēda ꝓpria infirmitas. Tāta ē eī hūana fragilitas
vt ad ſibilū vniꝰ verbi deijciať. ad aſpectū ſeu erectiōeꝫ
oculi pſternať. vtꝫ ī Dauid erga berſabee. ij. Reg. xi. vn̄
pſal. xxxiiij. Uie illoꝝ tenebre ꝛ lubricū. nō dic̄ vias. per
q̄s imꝰ eē lubricas ſꝫ ip̄m lubricū. Quarto ē aſpiciē
da ipugnātis aſtutia ꝛ ptās. Job. xli. Nō ē ptās ſuꝑ ter
rā q̄ ei cōpeť. Habet ei ptātē diabolꝰ ordine nature ſuꝑ
oēm materiā elemētalē imutādi ꝛ ſuꝑ corpꝰ hūanum ꝛ
potētias ſenſitiuas. Sꝫ dei ṽtute coerceť ne noceat q̄n
tū cuꝑet. De aſtutia eiꝰ dr̄ Geñ. iij. Serpēs erat callidi
or cūctis aīantibꝫ terre. Et leo papa in ſermone. Peruī
gil ille hoſtis acrioribꝫ pulſat inſidijs q̄s maxime nouit
abſtinere a pcc̄is. Quīto ē ꝯſiderāda ꝑiculoꝝ varie
tas. Tot ei ſūt ꝑicula q̄ cū q̄s vult vnū effugere in aliō
incidit. Sic aliq̄n volēs vitare accidiā incidit ī leuitatē
ꝛ vanā leticiā. Et ecōtra. Cupiēs vitare vanā letitiā in
cidit in accidiā. Et q̄rēs q̄s vitare gulā ꝛ voluptatē. in
cidit in indiſcretiōꝫ ꝛ inſenſibilitatē. Et ſub ſpē diſcretō
nis labiť in vitiū gule ꝛ diſſolutōis. vn̄ Eſa. xxiiij. dr̄. Et
erit q̄ fugiet a facie formidīs cadet in foueā. Et q̄ ſe ex
plicauerit de fouea tenebiť laq̄o. fugit q̄s a facie formi
dinis. cū deſiderās diuinū iudiciū attēnat ꝯſciam ꝛ ni
mis aggrauās pcc̄ā ſua ex formidīe futuri iudicij inci
dit in foueā deſpatōis. Aliq̄n aūt egrediēs de fouea de
ſperatōis capiť laq̄o p̄ſūptōis. Bene ḡ dicere hꝫ q̄ ſe vi
det a deo ꝯſeruari. Quid retribuā dn̄o ꝛc̄. Debꝫ tertio
q̄libet ꝯſiderare beneficia ſibi collata ſingularia ꝛ de ſin
gulis gr̄as agere. Bern. Diſce ad ſingula dona gratias
agere. Diligēter ꝯſidera q̄ tibi oppōnūť. vt nulla di do

Gratitu
do circa
bn̄ficium
ꝯſuatōis

Exēpluꝫ.

Debꝫ de
ſingl̄ bn̄
ficijs gra
ti eſſe.

na debita gr̄aꝝ actiōe fruſtreneť. Et p̄mo cōſidera q̄ tot
ſunt dei bn̄ficia erga te. q̄t vite momēta. Per ꝯtinuū ei
defluxū hō ꝯſiſtit ꝛ viuit. Unō ꝛ pauiꝰ allegās dictuꝫ
cuiuſdā ph̄i in actibꝫ aploꝝ. c. xvij. inq̄t. Henꝰ enī cū ſu
mus dei in ip̄o viuimꝰ. mouemur ꝛ ſumꝰ. Scd̄o eſt
attēdendū ad oꝑa ſingula naturalia interiora vel exteri
ora. vt intelligē. velle. memorare. videre. ābulare. ꝛ hmōi.
que oīa a deo hēmꝰ vnō Plato. Deū dico auctorē oīm
naturaꝝ. lumē oīm rōnū. finē oīm actionū. ſine q̄ nulla
natura ſubſiſtit. nulla rō diſcernit. nulla actio expedit.
De ſingulis igiť hoꝝ. vt magnis beneficijs debemꝰ gr̄i
as agere. Tertio ē inſpiciēdū ad oꝑa bona ſeu merito
ria. q̄ꝝ oīm p̄ncipalis ē ip̄e auctor. vnō Eſa. ca. xxvi. ad
eū ait Oīa oꝑa nr̄a oꝑatꝰ es in nobis. et Aug. Cū coro
nat merita nr̄a remunerat oꝑa ſua. q̄ ſcꝫ ip̄e dedit ṽtu
tē bene oꝑandi. Quarto etiā de bonis tꝑalibꝫ ſiue ſb
ſtātie. ſiue fame. ſiue potētie. ſiue dignitatis. gr̄as agere
oportet. cū dei beneficia ſint. ꝛ vt ait ſaluator. Cui mltū
collatū ē. plꝰ exigeť ab eo. Multo magis agēde ſūt gr̄e
deo de ſacramētis. ō doctrinaꝝ documentis. ꝛ ſcōꝝ exē
plis ꝛ miraculis q̄ ſūt magna occaſio nobis ꝓficiendi.

Quīto etiā in flagellis deo ē regratiādū. qō Job fec̄
dicēs. Sic dn̄o placuit ita factū ē. ſit nomē dn̄i be
nedictū. Job. i. Sūt ei ꝛ ip̄a dei beneficia in ſalutē ordi
nata. vnō dr̄. ij. Macha. vi. Etenī mlt̄o tꝑe nō ſine pec
catoribꝫ ex ſnīa agere. ſꝫ ſtatī vltionē adhibere. magni be
neficij indiciū ē. Quilibet igiť cū pſal. dicere p̄t. Quid
retribuā dn̄o pro oībꝫ que retribuit mihi.

Tria dꝫ
hō ꝯſide
rare circa
bn̄ficia ſi
gularia

Exigitur virtus gra ¶. III.

titudīs. vt n̄ ſolū deo ſimꝰ gr̄i. ꝛ gr̄as referamꝰ de ſuis
beneficijs corde. ore. ꝛ oꝑe. ſcꝫ recognoſcēdo. laudādo. et
obſeq̄ndo. ſed etiā creaturis rōnabilibꝫ. a q̄bꝫ recipimꝰ
varia beneficia. Et p̄mo ſctīs ꝛ angelis bonis. a q̄bꝫ re
cipimꝰ ꝯtinue mlt̄a obſeq̄a. ſm̄ illud ps̄. xc. Angelis ſu
is mādauit de te vt cuſt. te ꝛc̄. Et eccl̄ia canit. Hic eſt mi
chael archangelꝰ q̄ p̄ſtat beneficia pp̄lo. Grati autē ad
eos ſumꝰ ſi afficiamur ad eos ꝛ aſſentiamꝰ bonis ītita
mētis eoꝝ. laudādo ꝛ honorādo eos. ꝛ aliq̄d boni. vt ie
iunia ꝛ hmōi. faciēdo in honorē eoꝝ. Scd̄o grati eē de
bemꝰ parētibꝫ a q̄bꝫ poſt deū p̄cipua beneficia accepi
mꝰ ſcꝫ eſſendi nutrimēti ꝛ documēti. Un̄ ph̄s ait. Dijs
mgr̄is ꝛ parētibꝫ nō p̄t reddi eq̄ualēs. Recōpenſandū
tn̄ eſt eis affectu ꝛ effectu in eo qō fieri p̄t. ſalua tn̄ pro
pria ſalute. hoc tn̄ magis ſpectat ad ṽtutē pietatis. de
q̄ dctm̄ ē ſupra. Demū vtēdū ē gr̄itudīe erga q̄ſcūqꝫ no
bis aliq̄ bn̄ficia ꝯferētes. Et hoc ſiue ſint ī felicitate cō
ſtituti ꝛ nō indigētes. ſiue ſuā vtilitatē in bn̄ficijs intē
dētes. ſiue etiā male eis vtētes. mō tn̄ q̄ declarabiť. vn̄
apl̄s. i. ad Coꝝ. vl. In oībꝫ gr̄as agētes ſcꝫ de benefici
is benefactoribꝫ. Huiꝰ rō eſt ſm̄ Tho. ſe. ſe. q. cvi. ar. iij.
q̄ effectꝰ naturaliter ad ſuā cām ꝯuertiť. vn̄ Dioni. dic̄
p̄mo. c. de diuī. no. q̄ deꝰ ꝯuertit oīa ad ſeip̄m tanq̄ꝫ cā
oīm. Semꝑ ei oportet q̄ effectꝰ ordineť ad finē agētis.
Manifeſtū ē aūt q̄ benefactor inq̄ꝫtū hmōi ē cā benefi
ciati. ꝛ iō naťal ordo req̄rit vt ille q̄ ſuſcipit bn̄ficiū ꝑ gr̄a
rū recōpēſatōeꝫ ꝯuertať ad benefactorē ſm̄ modū vtri
uſqꝫ. Et ſic dcm̄ ē de p̄re benefactore cui inq̄ꝫtū hmōi de
beť honor ꝛ reuerētia a filio eo q̄ hꝫ rōem p̄ncipij. ſed ꝑ
accidēs debeť ei ſubuētio vel ſuſtētatio ſcꝫ ſi indigeat.
Sic beneficiatꝰ dꝫ benefactori honorē ꝛ reuerētiā. ꝛ cū
indigeret ſm̄ q̄ pōt dꝫ ei ſubuenire. vnō Paup ingra
tus nō ē ſi faciat qō p̄t. Sic ei beneficiū ꝯſiſtit magꝭ ī
affectu q̄ꝫ in effectu. ita recōpenſatio etiā beneficij magꝭ
in affectu ꝯſiſtit. vnde Paup ſi oꝑe recōpenſare nō pōt
benefactori p̄t tamē recōpēſare ꝑ gr̄arū actionē. ꝛ laudē
ꝛ venerationē benefactori. hinc Sen. in. ij. de benefi. ait

Creaturꝭ
rōabilibꝫ
dēmꝰ eſſe
gr̄i. ꝛ q̄bꝫ

Tria tene
tur bn̄fi
atꝰ bn̄f
ctori ꝛ q̄

Qui grate bñficiū accipit pmā ei⁹ penſionē ſoluit. q̄ʒ ḡ-
te aūt ad nos bñficia puenerūt iudicem⁹ affectib⁹. ꝙ nō
ipo tñ audiēte. ſ. benefactore. ſʒ vbiq̄ʒ teſtemur. Et ſm h̄
in felicitate qntūcūq̄ʒ ꝯſtitutis pōt recōpēſari bñficiū
ſaltē eos honorādo ⁊ laudādo. ſm phm. viij. ethi. ⁊ etiā
alijs modis. vñ Señ. in. v. de bñfi. Multa ſūt p q̄ q̄c-
q̄d debem⁹ reddere ⁊ felicib⁹ poſſim⁹ fidele ꝯſilium aſſi
dua ꝯuerſatiōe. ſermo cōis ⁊ ſine adulatiōe iocūd⁹. In
digentib⁹ aūt recōpēſandū eſt bñficijs collatis ab eis p
ſubuētionē ſi fieri pōt. q2 etiā a ſeruo pōt dñs bñficium
ſuſcipe d3 tūc ei ḡtus eſſe. Nā vt ait Señ. in. iij. de bñf.
Quādiu ſeru⁹ pſtat qd̄ a ſeruo exigi ſolet. miſteriuʒ eſt.
vbi aūt pl⁹ q̄ʒ a ſeruo neceſſe. bñficiū eſt. vbi eū ī affectu
amici traſit. incipit vocari bñficiū. Vñ ⁊ de q̄buſdā ſer
uis legit̄ ſuis dñis ꝯtuliſſe magna bñficia exponēdo ſe
piculis mortis. Et ſm h̄ ſeruis vltra debitū faciētib⁹ ḡ-
tie ſūt agēde. Ad eū etiā q̄ bñficiū ꝯtulit extra ſuā vtili
tatē. intendēs gratū ſeruo diuerſimode tñ. q2 vt dt Se
ne. in. vi. de bñfi. multū intereſt. vtrū aliq̄s bñficiū nob
det ſua cauſa an ſua ⁊ nr̄a. Ille q̄ tot⁹ ad ſe expectat ex
nobis pdeſt. q2 aliter ſibi pdeſſe nō pōt. Et inde loco ab
undans videt̄ q̄ qui pecori ſuo pabulū ſpargit. Si me
in ꝯſortium admiſit. ſi duos cogitauit. ingrat⁹ ſū etiā
⁊ iniuſt⁹. vbi nō gaudeo h̄ illi pfuiſſe qd̄ pderat mihi.
Sūme malignitates ē nō vocare bñficiū niſi qd̄ dantē
aliq̄ incōmodo afficit. Ad dātes inſup bñficia nō eodē
mō quo debēt. ſʒ cū ꝯtūelia vel triſticia d3 haberi grati
tudo. ⁊ ſim⁹ q̄ʒ ſi debito mō pſtitiſſent. Nā boni ani eſt.
vt magis attēdat q̄s ad bonū qd̄ ꝯſiderat̄ cū collatiōe
bñficij. q̄ʒ ad malū qd̄ repit̄ in mō dādi. Si ꝟo ille qui
bñficiū dedit mal⁹ eſt effect⁹. d3 tñ ſibi fieri recōpenſatō
vt dic̄ Señ. ſm ſtatū ei⁹. vt ſcʒ ad ꝟtutē reducat̄ ſi poſ-
ſibile eſt. Si aūt ſit inſanabilis ꝓpter maliciā. tūc alter
eſt effect⁹ q̄ʒ pus erat. ⁊ iō nō d3 fieri recōpenſatio bñfi-
cij ſicut pus. Et tñ q̄ʒtū fieri pōt ſalua boneſtate. memo
ria d3 haberi pſtiti bñficij. ſm phm. ix. ethi. Cū aūt recō
penſatio bñficij pcipue pendet ex affectu. eo mō d3 fieri
recōpēſatio q̄ magis ſit vtilis. Si tñ p ei⁹ incuriā poſt-
ea in dānū ipi⁹ vertat̄. nō imputat̄ recōpenſanti. D3 āt
bñficij recōpenſatio attēdi. ſeu fieri magis ſm affectum
bñficiātis q̄ʒ ſm affectū. vñ Señ. in li. de bñfi. dic̄. Nō
nunq̄ʒ magis nos obligat q̄ dedit pua magnifice q̄ʒ q̄
exiguū tribuit. ſʒ nō libēter. Pro cui⁹ declaratiōe dic̄
be. tho. ſe. ſe. q. cvi. ar. v. ꝙ recōpenſatio bñficij poteſt ad
tres ꝟtutes ptinere ſcʒ ad iuſticiā. grām. ⁊ amiciciā. Ad
iuſticiā q̄dē ptinet qñ recōpēſatio h3 rōem debiti lega-
lis ſicut in mutuo ⁊ alijs hmōi. Et in tali recōpēſatōne
d3 attēdi recōpenſatio ſm q̄ʒtitatē dati. Ad amiciciam
aūt ptinet recōpēſatio bñficij. ⁊ ſilr̄ ad ꝟtutē grē. ſm ꝙ
habet rōem debiti moralis aliter tñ ⁊ aliter. Nā in recō-
penſatōe amicicie oportet habere reſpectū ad amicicie
cām. vñ in amicicia vtili debet fieri recōpēſatio ſm vti
litatē. quā q̄s eſt ꝯſecut⁹ ex bñficio. In amicicia aūt ho
neſti debet in recōpēſatiōe haberi reſpect⁹ ad dilectiōeʒ
ſeu effectū dātis. q2 hoc pcipue req̄rit̄ ad ꝟtutē. vt dr in
viij. ethi. Et ſimilr̄ q2 grā reſpicit beneficiū ſm ꝙ ē gra-
tis impēſum. qd̄ quidē ptinet ad effectū. Iō gratie recō
penſatio magis reſpicit affectū dātis q̄ʒ effectū. Bñfici
um ḡ ſm ꝙ laudabile eſt. ⁊ ei debet̄ grē recōpenſatio.
materialiter q̄dē ꝯſiſtit in effectu. ſed formaliter ⁊ pnci-
paliter in volūtate. q̄ ⁊ ſi videri p ſe ab homīe nō poſſūt.
tñ p ſigna aliq̄ manifeſtat̄ affect⁹ bñficiātis. ⁊ cognoſci
pōt. puta. q2 gaudēter ⁊ pmpte aliq̄s bñficiū impetrat
vñ Señ. Bñficium non in eo qd̄ fit aut dat̄ ꝯſiſtit. ſʒ
in ipo dātis aut facietis aio. Itē ſm be. tho. ſe. ſe. q. cvi.
arti. vi. In recōpēſatiōe bñficij oportet aliqd̄ plus exhi
bere q̄ʒ q̄s accepit ſi pōt. Ratio hui⁹ eſt ſm be. Tho. q2
recōpenſatio gratie reſpicit bñficiū ſm volūtatē benefi-
ciantis. In quo q̄dē h̄ cōmēdabile videt̄ ꝙ gratis bene
ficiū ꝯtulit benefactor ad qd̄ nō tenebat̄. Et iō q̄ benefi
ciū accepit ad hoc obligat̄ ex debito honeſtatis. vt ſimi
liter aliq̄d gratis impēdat. Non aūt videt̄ aliq̄d gratis
impēdere niſi excedat q̄ʒtitatē accepti beneficij. q2 q̄ʒdiu
recōpēſat min⁹ vel equale nō videt̄ facere gratis ſʒ red-
dere qd̄ accepit. Et iō gratie recōpēſatio ſp tendit ad h̄
vt p ſuo poſſe reddat aliq̄d mai⁹. Fili⁹ aūt ⁊ ſi nō poſſit
parētib⁹ recōpēſare in beneficio eq̄le vel mai⁹ ad id qd̄
accepit ab eis ſcʒ eſſe ⁊ viuere q̄ʒtū ad q̄ʒtitatē dati. pōt
tñ reddere parētib⁹ aliq̄d mai⁹ q̄ʒtū ad affectum. Et q2
debitū ḡtitudinis ex charitate deriuat̄. q̄ q̄ʒto plus ſol-
uitur. tāto magis debet̄. ſm illud ad Rom. xiij. Nemini
q̄cq̄ʒ debeatis niſi vt inuicē diligatis. Ideo nō eſt incon
ueniens ſi obligatio ḡtitudinis ſit interminabilis.

Sciendū ꝙ ſeptem. §. IIII

ſunt cauenda in bñficiorum collatiōe vel recōpenſatione.
Primū eſt obliuio. vñ Señ. in. iij. de bñfi. Ingrat⁹ eſt q̄ diſ
beneficiū ſe accepiſſe negat qd̄ accepit. Ingrat⁹ eſt q̄ diſ
ſimulat. Ingrat⁹ eſt qui nō reddit. Ingratiſſim⁹ oīm q̄
eſt oblit⁹. Illi enī qui nō ſoluerūt. tñ dicūt. ⁊ eſt apud il
los veſtigiū meritorum intra ꝯſciam excluſorum. ⁊ aliquādo
ꝯuerti ad referendū grām aliq̄ cauſa pñt. ſi illos pudor
ammouerit. ſi facilis occaſio mutauerit. Hoc fieri nunq̄ʒ
pōt cui bñficiū totū elapſum eſt. apparet illū nō ſepe de
reddēdo cogitaſſe. cui obrepſit obliuio. Scōm cauen
dū eſt iniurie illatio vel affectio erga eū cui q̄s vult bñ
facere vel recōpēſare p acceptis bñficijs. vñ Señ. in. v.
de benefi. Minus grati ſūt q̄ aliq̄d incōmodi impcari
ſolēt his q̄b⁹ obligati ſūt. vt pbent affectū beneficiorum
memorē. quorum anim⁹ ſimilim⁹ eſt puro amore frangan-
tib⁹. q̄ amice ſue optāt exiliū vt deſertā fugiētē q̄ʒ comi-
tent̄. Optāt inopiā. vt magis deſiderāti donēt. Optāt
morbū vt aſſideāt ⁊ q̄cq̄d inimicis optarēt amātes vel
lent fieri. fere idē exit⁹ eſt odij ⁊ amoris inſani. Idē Se-
neca. Neq̄tia eſt vt extra has mergere. euertere. vt ſuſci-
tes. vt dimittas includere. Nō eſt beneficiū īiurie finis
⁊ vulneris malo ſanes. Tertio cauendū eſt nimis fe-
ſtinatio in recōpēſando beneficiū. Sene. in li. de bñfic.
Ante oīa diſcam⁹ beneficia debere. Nemo libenter red-
dit qd̄ inuit⁹ debet ⁊ qd̄ apud ſe eſſe nō vult onus iudi-
cat eſſe nō mun⁹. Idē retinēdi ſignū eſt ptin⁹ aliud mu
nus remittere ⁊ mūere expugnare. Qui nimis cito cu-
pit ſoluere inuit⁹ debet. ⁊ q̄ inuit⁹ d3 ingrat⁹ eſt. Et vt
dic̄ be. Tho. ſe. ſe. q. cvi. ar. iiij. Quantū ad affectū ſtatiʒ
fieri debet recōpēſatio beneficij accepti vt ſcʒ benigne ſu
ſcipiat. ⁊ beniuolētiā ad dantē oſtēdat. Vñ idē Señ.
Vis reddere bñficiū benigne accipe. Sed q̄ʒtū ad effe-
ctum debet expectari tp̄s oportunū ad recompēſandū.
⁊ non ſtatī fieri vt dictū eſt. Nec eſt ſilē de eo qd̄ debet̄
alicui ſine certo termino. vt in ꝯtractib⁹ ⁊ ex maleficijs.
q2 debitū legale. q̄le eſt illud. cū ſit ex obligatione neceſſa
rie eq̄tatis. eſt ſtatī ſoluēdū. alioq̄n ñ eſſet ꝯſeruata iuſti
cie eq̄litas. ſi vn⁹ retinet rē alteri⁹ abſq̄ʒ ei⁹ volūtate. Sʒ
debitū morale q̄le eſt in recompēſatione bñficiorum depē
det ex honeſtate dātis. Et iō d3 reddi debito tēpe ſm ꝙ
exigit rectitudo ꝟtutis. Quarto cauēda eſt nimia di-
latio. Vñ ſalōn in Prouer. Ne dicas amico tuo. reuer-
tere cras. cū ſtatim poſſis dare. Senc. ij. de bñfi. Errat
ſi q̄s ſperat rñſurum ſibi. quē dilatione laſſauit expectati
one torſit. Eodē animo bñficiū debet̄. quo dat̄. Idē in
eodē li. Cū hoī pbo ad rogandū os ſuffundat̄ rubore. q̄
hoc tormentū remittit. mun⁹ ſuū multiplicat grauiſſi-
mis viris. Nulla res cari⁹ conſtat q̄ʒ q̄ pcib⁹ empta eſt.
Moleſtū ꝟbū ⁊ onerosum demiſſo vultu dicēdū rogo.

Recōpē-ſatio bñfi-cij pt ad tres ꝟtu-tes ptiere

Septem cauēda in bñficiorum collocatōe l' recō-

Nihil eque amarū ꝙ̄ diu petere. eqīori aīo q̄dā ferunt p̄ſ
ſcindi ſpē ſuā ꝙ̄ trahi. Idē verū ē te tm̄ grā demere. qn̄
tū more adijcis. Quīto cauendū ē malicioſa excuſa
tio. cū ſcʒ q̄s ſe excuſat nō poſſe ſeruitiū vel bn̄ficiū qd̄
ei petit̄ dare ꝛ recōpēſare. Dixit antigon⁹ cinico petenti
talentū pl⁹ eſſe ꝙ̄ cinicū deceat petere. Petēti ṽo nūmū
rn̄dit min⁹ eſſe ꝙ̄ regē oporteat dare. ꝛ ſic malicioſe ne
gabat qd̄ poſſet dare nummū. q꞉ rex erat vel talētū. q̄a
ille cinic⁹ ſcʒ paup̱ erat. Ecōtrario. Alexāder magn⁹ a
nimo nihil niſi grāde ꝯcipiēs cuidā q̄dē petēti aliq̄d vr
bem donabat. ꝛ cū ipē refugiſſet nimis eſſe dicēs. nec cō
deceat. ſʒ q̄d me dare. Sexto cauēda ē exprobratio. ꝛ
de ingratitudine q̄rulatio. vn̄ Jaco. i. d꞉ de deo. Dat oī
bus affluēter ꝛ nō īpropat. Et Sen̄. Hec bn̄ficij int̄ du
os lex ē alter ſtatim obliuiſci dʒ dati alter memor eē ac
cepti. Silr̄ nō dʒ facere q̄relā de ingrato. vn̄ ſen̄. Meli
ōrē facies ingratū ferēdo. peiorē ꝯq̄rēdo. Nemo id eē qd̄
iā videt̄ timet. Idē ingrat⁹ eſt adūſus vnū bn̄ficiū. adū
us alterū nō erit. Duorū obli⁹ eſt. Tertiū in eorū q̄ ex
ciderāt ad memoriā reducere. Que rō eſt acerbare eum
in quē magna ꝯtuleris. vt ex amico fiat inimic⁹. Idem
Si deū imitaris bn̄ficia da etiā ingratis. Nā ꝛ ſcelera
tis ſol orit̄. ꝛ piratis patēt maria. D꞉ ei Matt. v. de dō
ꝙ pluit ſup̱ iuſtos ꝛ iniuſtos. ꝛ ſolē ſuū oriri fac̄ ſup
bonos ꝛ malos. Septīo cauēdū ē ne bn̄ficiū qd̄ dat̄
ei cui dat̄. vel alteri nō noceat. Sen̄. in li. de bn̄fi. Quē
admodū pulcherrimū ē op⁹ inuitos nolētes ꝙ̄ ſeruare.
ita rogātib꞉ peſtifera largiri. blandū ꝛ affabile odiū eſt.
Pecuniā nō dabo quā numeraturā adultere ſciā. ne in
ſocietate turpis facti aut ꝯſilij inueniar. Idē ſen̄. Quid
turpi⁹ ꝙ̄ qd̄ euenit freq̄ntiſſime. vt nihil īterſit īter odi
um ꝛ bn̄ficiū. Hinc ꝛ Aug. Utili⁹ eſurienti panis ſubtra
hit̄ ꝙ̄ dat̄. ſi de cibo ſecur⁹ iniuſticie acq̄eſcat. v. q. v. nō
ōis. Et ſic intelligit̄ illud Eccl'i. Bn̄fac iuſto ꝛ nō dede
ris pctōri. Amb. etiā d꞉. Si nō p̄t alteri ſubuenire. niſi
alter ledat̄. meli⁹ eſt neutrū iuuare. xiij. q. v. Deniꝗ.

De vindicatione. Caplm̄. xiij.

Quid ſit vīdicatio

Sequitur de vindica

tione put̄ ē ṽtus quā ponit tulli⁹ inter p̱tes iu
ſticie. Et ſic eā deſcribit. Uindicatio ē p̱ quā vis ſeu iīu
ria ꝛ oē qd̄ obſcurū ē. i. iniurioſū defendēdo ꝛ vlciſcendo
ꝓpulſat̄. Hec ṽtus maxie neceſſaria ē hn̄ti p̄tātē ſeu p̄la
tionē vt ſcʒ puniat crimīa. vn̄ ad Ro. xiij. Miniſter dī
eſt ſcʒ iudex q̄cūꝗ vindex in irā ei q̄ malū fac̄. Et. i. Pe
tri. ij. Subiecti eſtote oī hūane creature ꝓpter deū. Si
ue regi q̄ſi excellēti. Siue ducib꞉ tanꝗ̄ a deo miſſis ad
vindictā malefactorū. i. punitōem laudē ṽo bonorū. Et
p̄ declaratōe hui⁹ materie nota ſm̄ be. tho. ij. ij. q. cviij.
ar. i. ꝙ vindicatio fit p̱ aliqd̄ penale malū inflictū peccā
ti. Eſt ḡ in vīdicatōe ꝯſiderād⁹ vīdicātis anim⁹. Si eī
intētio ei⁹ ferat̄ p̄ncipalr̄ in malū ei⁹ de q̄ vindictam ſu
mit. ꝛ ibi q̄eſcat. nō eſt licitū. q꞉ delectari in malo alteri⁹
p̱tinet ad odiū. qd̄ charitati repugnat q̄ oēs hoīes dili
gere debem⁹. Nec aliq̄s excuſat̄ in vīdicatōe. ex h̄ ꝙ vī
dicans intēdit malū illi⁹ q̄ iniuſte ſibi intulit malū. Sic̄
nec excuſat̄ aliq̄s a pctō p̱ h̄ ꝙ odit odientē ſe. Nō eī dʒ
hō in aliū peccare ſeu offendere ꝓpter h̄ ꝙ ille p̄us pecca
uit in ipm̄ ſeu offēdit cū hoc eī eſt vici a malo. qd̄ ap'ls
ꝓhibet ad Ro. xij. Noli vici a malo ſʒ vice in bono ma
lū. Si ṽo intētio vindicātis ferat̄ p̄ncipalr̄ ad aliquod
bonū ad qd̄ p̱uenit̄ p̱ penā peccātis. puta ad emēdatōʒ
peccātis. Uel ſaltē ad cohibitōeʒ ei⁹ ꝛ q̄etem aliorū. ꝛ ad
iuſticie ꝯſeruatōem ꝛ dei honorē. pōt eſſe vindicatio lici
ta alijs debitis circūſtātijs ſeruatis. Nec eſt ꝯ̄ qd̄ dicit̄
Deute. xxxij. Mea eſt vltio ait dn̄s ꝛ ego retribuā eis in
tp̱e. loco cui⁹ ſm̄ aliā trāſlatōem d꞉. Mihi vindictā et
ego retribuā dicit dn̄s. Nā ille q̄ ſm̄ gradū ſui ordinis
exn̄s rector. vindictā exercet in malos. non vſurpat ſibi
qd̄ dei eſt. ſʒ vtit̄ p̄tāte diuinit⁹ ꝯceſſa. D꞉ eī ad Ro. xiij
de p̄ncipe terreno ꝙ dei miniſter eſt vindex in irā. i. ī pe
nam ei q̄ male agit. Sʒ ſi p̄ter ordinē diuine inſtitutio
nis vindictā exerceat in alios. etiā malos ꝓpria aucte pu
niens. tūc vſurpat ſibi qd̄ dei eſt. ideo peccaret.

Qd̄ autem vindicatio. §. I

ſit ṽtus ſpālis ꝓprie trāſſumēdo. ꝛ nō ſm̄ locutiōʒ vul
gariū. q̄ appellant vīdictā. cū alter alteri reddit malū p̱
malo. Declarat be. tho. ij. ij. q. cviij. ar. ij. ſic inq̄ens. Sic̄
ph's dic̄ in. ij. ethi. Aptitudo ad ṽtutē ineſt nob a natu
ra. ſʒ cōplementū ṽtutis ſit in nob p̱ aſſuetudinē. vl' per
aliquā aliā cām vel p̱ grām. Un̄ patet ꝙ ṽtutes p̱ficiūt
nos ad ꝯſeq̄ndū debito mō inclinatōes naturales q̄ p̱
tinent ad ius naturale. Et iō ad quālibet inclinatiōem
naturalē determinatā ordinat̄ aliq̄ ſpālis ṽtus. Eſt au
tem q̄dā ſpālis inclinatio nature ad remouendū nocu
menta. Un̄ ꝛ aīalib꞉ dat̄ vis iraſcibilis ſep̱ata a vi con
cupiſcibili. Repellit aūt nocumēta p̱ hoc ꝙ ſe defendit
ꝯ̄ iniurias ne ei inferant̄. vel iā illatas iniurias vlciſcit̄.
nō intentōe nocēdi ſʒ intentōe remouēdi nocumenta. pu
ta ſi q̄s punit iniurias illatas alijs ſocijs. cū. ſ. aliq̄ eos
aggrediunt̄ ad offendendū ille defendit. Uel cū ī actu
aggreſſure q̄s ſe defendit ab iniuriāte. intendēs ſui p̄ſer
uatōem nō aggredientis leſiōem. vel cū iudex punit reos
ꝛ hoc p̱tinet ad vindicationē put̄ eſt ṽtus. Et ſic intelli
genda eſt diſtinctio tullij ſupra poſita. Et p̱ hoc patʒ ꝙ
eſt ſpālis ṽt⁹ ꝛ p̱s iuſticie. Sciendū ſm̄ be. tho. vbi
ſ. ꝙ ſic recōpenſatio debiti legalis vt ī redditiōe mutui
depoſiti. ꝛ hmōi. p̱tinet ad iuſticiā cōmutatiuā. Recom
penſatio aūt debiti moralis. qd̄ naſcit̄ ex p̱ticulari bn̄fi
cio exhibito p̱tinet ad ṽtutem grē nō ad iuſticiā cōmu
tatiuaʒ. Ita etiaʒ punitio pctōrū ſm̄ ꝙ p̱tinet ad publi
cam iuſticiaʒ q̄ ſcʒ fit p̱ rectores. eſt act⁹ cōmutatiu⁹ iuſti
cie. Sʒ ſm̄ ꝙ p̱tinet ad īmunitatē ſeu defenſiōem alic⁹ p̱
ſone ſingularis a q̄ iniuria ꝓpulſat̄. p̱tinet ſpāliter ad vir
tutē vindicatōis q̄ eſt p̱s iuſticie potētialis. vn̄ ꝛ b. Am
bro. d꞉. Fortitudo q̄ bello a barbaris tuet̄ patriā. vel do
mui defendit infirmos. ꝛ a latronib꞉ ſocios plena eſt iu
ſticia. xxiij. q. iij Fortitudo. Et ꝙ̄uis hoc b. ambro. attri
buat fortitudini. nō tn̄ p̱ hoc tollit̄ q̄n ibi etiā ſit actus
vindicatōis ꝛ aliq̄n etiaʒ zel⁹ caritatꝫ. Sʒ fortitudo ibi
eſt inq̄ꝫtū diſponit ad vīdictā remouēdo ꝓhibens ſcʒ ti
morē p̱iculi īminētꝫ. zel⁹ aūt q̄ īportat feruorē amorꝫ cō
currit. put aliq̄s vīdicat īiurias dei vel ꝓximorū. eas ex ca
ritate reputās vt ſuas. Dic̄ ꝛ amb. in li. de offi. Nō infe
rēda ſʒ depellēda īiuria lex ṽtutis eſt. Qui eī n̄ repellit a
ſocio īiuriā ſi p̄t taʒ eſt ī vitio ꝙ̄ ille q̄ fac̄. Un̄ ſ. ūs moy
ſes hic exorſus eſt tentamēta ībellis fortitudīs. Nā cū
vidiſſet hebreū ab egyptio īiuriā accipiētē defendit. ita
vt egyptiū p̄ſterneret ꝛ ī arena abſcōderet. Salomō q̄ꝫ
ait. Eripe eū q̄ ducit̄ ad mortē. xxiij. q. iij. nō īferēda. Et
dic̄ ibi glo. ſup̱ ṽ. pōt. i. ſi ē in p̄tāte ꝯſtitut⁹ vt rector. tūc
eī tenet̄ al's nō. Cuilibet tn̄ licitū ē defēdere aliū ſi vult.
ff. ꝙ me. cau. l. ſʒ ꝛ p̱l⁹. ſup̱ ṽ. ꝓſtrauerūt. Pōt ḡ q̄s exce
dere modū ī defendēdo. ꝛ tūc peccaret. Eripe glo. ſi īiu
ſte ducat̄ p̱ vim. qd̄ intelligēdū ē q̄n fieri p̄t ſine ſcādalo
vel p̱ ſupplicationē ſi iuſte ducat̄. nō tn̄ īportunā. Et ali
q̄n nec et ſimplicē ne īpediat̄ iuſticia. aliq̄n tn̄ dicūt ꝙ
etiā q̄ nō ē in p̄tāte ꝯſtitut⁹ tenet̄ defendere ſociū ab in
iuria. hoc elicientes ex ṽbis aug. dicētis. xxiij. q. i. ca. Jude
os populares nō fuiſſe īmunes a culpa q̄ p̱miſerūt p̄n
cipib꞉ xp̄m interficere. cū poſſent eū defendere ꝛ liberare
Qd̄ videt̄ ṽm. q̄n poſſet quis ſine ſuo p̱iculo vl' maiori

Quō vīdicatio ē ṽt⁹ ſpāl.

Drn̄a ē īt zelū charitatis. fortitudinē et vīdicacōʒ

malo inde ſequēti ſocios iuuare ab īiuſticia vel iiuria
cum infert. Opponit aūt huic ꝟtuti ꝑ exceſſum vitiū
ſeuitie ſeu crudelitatis. ⁊ ꝑ defectū vitiū remiſſiōis ſeu
negligētie. Et de hui⁹ negligētia ſcꝫ correctōnis ſcꝫ q̄ ad
platos. habes plura. ſ. in. ij. ti. de accidia. c. de negligen
tia. Hic tn̄ large ſumēdo vindicatōem aliq̄ decēter perti
nentia ad punitionē quā faciūt vel dedēt facē rectores.

De punitione que de. §. II

De punitiōe malorum.

bet fieri ꝑ rectores ꝯ vitia pt̄ inducere illud ps̄. Accinge
re gladio tuo ſuꝑ femur tuū ꝓotētiſſime. Que ꝟba ꝗ̄
uis intelligant̄ ꝑncipaliter de xp̄o. q̄ gladiū punitionis
petōꝝ poſuit ſuꝑ femur ſuū. i. carnē puniēs peccata hu
mani generis ꝑ penas ⁊ dolores ei⁹ vt ſic potētiſſimus
ꝯtra diabolū nos eriperet de manib⁹ ei⁹. Tn̄ ad quēlibet
prelatū ſeu rectorē pōt illud extēdi. Et cū ꝑmo accinxe
rint ſe gladio ſuꝑ femur ſuū. i. ad corrigenduꝫ ſe ⁊ puni
endū vitia ſua. exinde factus potētiſſim⁹. extēdat gladi
um ad puniendū malos. Eſt aūt fiēda punitio malorū
ꝑ diuerſas penas ſm̄ ꝙ hoīes merent̄. ⁊ ſm̄ ꝙ ipe pene
magis timent̄. Pene eī ſm̄ phm̄ ſunt medicine. Uarie
aūt medicine adhibent̄ ſm̄ varietatē morboꝝ. Pro cui⁹
declaratiōe dic hc. tho. ij. ij. q. cviij. ar. iij. Q, vindicatio
inquantū ē licita ⁊ ꝟtuoſa inq̄ꝫtū intēdit ad cohibitōnem
maloꝝ. Cohibent̄ aūt aliq̄ a petō q̄ affectū ꝟtutis non
habēt. ꝑ hoc ꝙ timēt amittere aliq̄ q̄ plus amāt. q̄ꝫ illa
que peccādo adipiſcunt̄. al's timor nō cōpeſceret petm̄.
Et iō ꝑ ſubiectiōem oīm q̄ hō maxime diligit eſt vindi
cta de petis ſumenda. Hec aūt ſūt q̄ hō maxīe diligit vi

In q̄bus homo pt̄ puniri.

ta. incolumitas corporis libertas ſui. bona exteriora. vt
diuitie. patria. gloria. Et iō vt aug. refert. xxi. de ciui. dei
Octo genera penaꝝ in legib⁹ eſſe ſcribit tulli⁹. Mortē
ꝑ quā tollit̄ vita ꝟbera ⁊ taliōnē. vt oculū ꝓ oculo ⁊ hu
iuſmodi. ꝑ q̄ amittit q̄s corpis incolumitatē. ſeruitutē.
⁊ vincula ꝑ que q̄s ꝑdit libertatē. Exiliuꝫ. ꝑ qd̄ q̄s ꝑdit
patriā. Damnū ꝑ qd̄ ꝑdit q̄s diuitias. Ignominiā. per
quā ꝑdit q̄s gl'iam. Nec eſt ꝯ qd̄ dn̄s ꝓhibuit ꝑ ꝑabolā
matth. xiij. Eradicari ziꝫaniā ſignificantē petōres. Non
enī hoc ꝓhibuit dn̄s ſimplr̄. ſꝫ qn̄ timet̄. ne ſil' cum eis
eradicet̄ ⁊ triticū. Sꝫ qn̄ pn̄t eradicari mali ꝑ mortem
nō ſolū ſine ꝑiculo ſꝫ cū magna vtilitate bonoꝝ poſſūt
⁊ debēt eradicari etiā ꝑ mortē. qn̄ ſcꝫ meruerūt. vt ī his
que cederēt in magnā ꝑniciē alioꝝ. Circa hāc materi
am pulchre loquit̄ Aug. in li. de ſermōe dn̄i in monte
ſic dicē. ⁊ habet̄. xxiij. q. iiij. Ea vindicta nō ꝓhibet̄ q̄ va
let ad correctionē. q̄ etiā ad miām ꝑtinet. Nec impedit
illud ꝓpoſitū q̄ quiſq̄ꝫ paratus eſt ab eo quē correctuꝫ eſſe
vult plura ꝑferre. Sꝫ huic vindicte inferēde nō ē idone
us. niſi q̄ odiū q̄ fragrare hoīes ſolēt q̄ ſe vindicare deſi
derāt. dilectōnis māſuetudine ſuꝑauerit. Nō eī metuen
dū eſt ne odiſſe ꝑuulū filiū ꝑntes videant̄ cū ab eis va
pulet peccās. nec peccet vlteri⁹. Et certe ꝑfectio dilectio
nis ipius dei pr̄is imitāda nobis ꝓponit̄. cū dr̄. Diligi
te inimicos vr̄os. bn̄facite his q̄ oderūt vos. Et tamen
de ip̄o dn̄o dr̄ ꝑ ꝓpham. Quē diligit dn̄s arguit ⁊ caſti
gat. Flagellat aūt oēm filiū quē recipit. Ergo nō vindi
cet. niſi ipſe cui reꝝ ordine ptās ē data. ⁊ ea volūtate vī
dicet. q̄ pater filiū ꝑuulum flagellat ex q̄ apparet poſſe
petm̄ amore potius vindicare q̄ꝫ impunitum relinq̄. vt
illū quē vindicat. i. punit. nō pena miſeꝝ. ſꝫ correctione

De vindicatiōe bonoꝝ ī malos hoīes

beatū eſſe velit. Et infra. Inde eſt ꝙ helyas multos mor
te affecit ꝓpria manu. ⁊ igne diuinit⁹ impetrato. ꝑ quod
⁊ alij multi magni ⁊ diuini viri ſpū eodē ꝯſulendo reb⁹
hūanis nō temere fecerūt. De q̄ helya cū exemplū dediſ
ſent diſcipuli. cōmemorātes q̄d ab eo factū ſit. vt eis etiā
ptātē daret petēdi de celo ignē ad cōburēdū eos q̄ ſibi
hoſpitiū nō ꝓbuerāt. repheñdit dn̄s in eis nō in exēplū
ꝓphe ſancti. ſꝫ ignorātiā vindicādi q̄ adhuc erat in rudi
bus. aīaduertēs eos nō amare correctionē. ſꝫ odio deſi
derare vindictā. Itaq̄ꝫ poſtea q̄ꝫ eos docuit q̄d eſſet di
ligere ꝓxim tanq̄ꝫ ſeipm̄. infuſo etiā ſpūſancto eis ꝓmiſ
ſo. nō defuerūt tales vindicte. q̄ꝫuis multo rari⁹ q̄ꝫ ī ve
teri teſtamēto. Nā ⁊ ꝟbis apl'i petri ananias ⁊ vxor ei⁹
ſicut in actib⁹ aploꝝ legim⁹. Exanimes ceciderūt. Hec
oīa aug. xxiij. q. iiij. Ad idē facit qd̄ ait Hiero. ſuꝑ Ezech.
ie. Qui malos ꝑcutit in eo q̄ mali ſunt. ⁊ hꝫ cām interfe
ctionis. i. ꝑtātem vt occidat peſſimos. miniſter eſt dei.
Itē ſuꝑ Iohel. Nō ſolū hoīes miniſtri ſunt ⁊ vltores ire
dei in his q̄ malū oꝑant̄. vn̄ nō ſine cā gladiū portant.
Sꝫ etiam ꝯtrie fortitudines q̄ appellant̄ furor ⁊ ira dei.
Itē haymo ſuꝑ ep'lam ad Ro. Sūt quedā enormia fla
gitia q̄ poti⁹ ꝑ mūdi iudices q̄ꝫ ꝑ antiſtites ⁊ rectores ec
cleſiaꝝ vindicant̄. Sicut cū q̄s interficit ep̄m vel pſby
terū vel diaconū. Hui⁹ reos ⁊ ꝑncipes mūdi dānat. Itē
in cypar⁹. Rex debet furta cohibere. adulteria punire. im
pios de terra ꝑdere. paricidas ⁊ ꝑiuros nō ſinere viue
re. ⁊ filios ſuus n̄ ſinere ipie agē. Hec oīa hn̄t̄. xxiij. q. v.

Hanc vero queſtio §. III

nem ſcꝫ vtꝝ vindicta ſit ferēda in malos mouet Grati
anus. xxiij. q. iiij. ꝑ totū. Et ꝑmo ꝑ multa capl'a ſuꝑficia
liter ꝓbat malos nō eſſe puniēdos. ſꝫ tolerādos. vt illō
Aug. Tu bon⁹ tolera malos. Nā ⁊ xp̄s iudā cū ſciret fu
rem eſſe tolerauit. ⁊ ad p̄dicandū miſit. ei q̄ꝫ cū alijs eu
chariſtiā dedit. Sꝫ poſtmodū in. c. cū in lege. §. his ita
rn̄det determinās qōem. Dicēnī ꝙ ſūt quedā q̄ ſalubri
ter admonitōe ſūt corripiēda. nō corꝑalib⁹ flagellis ani
maduertēda. ſꝫ eoꝝ vindicta diuino examini tm̄ eſt reſer
uāda. qn̄ in delinquētes videcꝫ diſciplinā exercere non
poſſim⁹. vel q̄ nō ſūt nr̄i iuris. vt ſūt infideles. aut qui
al's nō ſūt nobis ſubditi. vel q̄ illoꝝ crimīa ſi nobis no
ta ſint. tn̄ manifeſtis iudicijs ꝓbari non pn̄t. Et de his
pōt intelligi. c. inductū. Tu bon⁹ ⁊c. ⁊ pl'a alia ca. Item
qn̄ crīa. ⁊ ſi ſint manifeſta. tn̄ puniri nō pn̄t ſalua pace
eccl'ie ſꝫ timet̄ ꝑiculū ſciſmatis. vel graue ſcādalū tolerā
da vel diſſimulāda ſūt. vt in. c. q̄dā. ⁊. c. nō pōt. e. q. Ali
as cū puniri pn̄t crimīa manifeſta ſine graui ſcandalo
multitudinis. puniēda ſūt nō tolerāda. Et p̄cipue cum
nō multitudo. ſꝫ paucitas eſt in ſcelere. vt di. l. vt cōſti
tueret̄. Sꝫ cū multitudo eſt in ſcelere. vel ꝑnceps q̄ pōt
multū alijs nocere. aliqn̄ ꝑ patiam eſt ad pn̄iam expe
ctandū. Aliqn̄ ꝟo in paucis eoꝝ ē puniēda. vt eoꝝ exē
plo ceteri terreant̄ ⁊ ad pn̄iam ꝓuocent̄. De h̄ tn̄ ſcꝫ qn̄
multitudo ē in crimīe. q̄d agendū ſit rectorib⁹ circa pu
nitionē hēs in. ij. ꝑte ti. de accidia. c. de negligētia corre
ctiōis. Sꝫ cū vindicta. i. punitio inferēda eſt malis. h̄ fi
eri dꝫ a iudice vel ei⁹ auctē. ⁊ nō ex odio vel delectatiōe
vindicte. vt dr̄ di. lxxxvi. odio. Si q̄s aūt obijciat ſeu ar
guat ꝯ p̄dicta ex eo ꝙ correctio ꝟboꝝ vel ꝟbeꝝ videt̄ eē
ſe inutilis vel ſuꝑflua. Nā deſtinati ad vitā ſine correcti
one mutant̄. ſic petr⁹ quē dn̄s reſpiciēs nemine corripi
ente cōmouit ad lachrymas. Preſciti ad mortē inter fla
gella deteriores fiūt. ſic pharao. Bonis ḡ videt̄ ſuꝑflua.
dānandis inutilis. Rn̄dit grān⁹. q̄ ipe obiectionē facie
q. i. ſcꝫ. xxiij. q. iiij. ꝑ ꝟba aug. dicit. Sic nō ē ceſſandum
ab orone ꝓ eis q̄s corrigi volum⁹. etiā ſi nullo hoīꝫ orā
te ꝓ petro dn̄s reſpexit eū. ⁊ fecit eū flere ſuū petm̄. Ita
nō eſt omittēda correctio q̄ꝫuis de⁹ q̄s voluerit faciat
eſſe correptos. Tūc aūt ex correptiōe ꝓficit hō. cū miſere
tur atq̄ꝫ adiuuat ſcꝫ dn̄s q̄ facit q̄s voluerit etiam ſine
correctiōe ꝓficere. eadē. q. iiij. ſic nō ē. Inducit ēt grānus
in. §. ante capl'm. Ipa pietas. exēplū de infirmitate cor
poris hūani di. Sic q̄ꝫuis certiſſime ſciam⁹ neminē vl
tra terminū ſibi a dō ꝑfixū eē victuꝝ. oīb⁹ tn̄ lāguētib⁹

In q̄s qn̄ excquēda ⁊ diſſimulāda ſit vindicatio.

nō ī ꝯgrue medemur. Sic ꝙuis nemo ſaluek niſi ꝓdeſtinatus ad vitā. om̄i tñ delinq̄nti adhibēda eſt correctio. nec maloꝝ ē deferēda diſciplina. Uñ damaſus papa. Juſtū eſt vt q̄ dīna ꝯtēnunt mādata ⁊ inobediētes paternis exiſtūt iuſſionib⁹ ſeniorib⁹ corrigank vindictis. q̄ten⁹ ceteri talia cōmittere timeāt. ⁊ oēs gaudeāt fraterna ꝯcordia. ⁊ cūcti ſumāt ſeueritatis ac bonitatis exēplum xxiij. q. iij. iuſtū. Nabuchodonoſor ſcel⁹ in ſctm̄ danielē cōmiſſum vindicauit iuſtiſſime. inq̄t Aug⁹. xxiij. q. v. ſi ꝑterea. Et hoc aliq̄ inuidia moti ꝑtrauerūt danielez mitti in lacū leonū vt deuorarek. Hiſtoriā hēs dañ. vlt. Hely lz bon⁹ in ſe. qꝛ ſeuere nō correxit ſcel⁹ filioꝝ ⁊ vitia cadens fractis ceruicibus expirauit. vt dictum eſt. i. Reg. iiij. Utrū aūt p̄lat⁹ poſſit īiuriā ſibi factā vīdicare. Dic̄ be. Tho. ꝙ qñ hmōi īiuria redūdat in deū vl' eccl'iā debet p̄latus ꝓ̄priā iniuriā vlciſci. ſicut patet de helya q̄ fecit ignē deſcēdere ſup duos q̄nq̄genarios. iiij. Reg. i. Et ſilueſter pa. excōicauit eos q̄ miſerūt eū in exiliuz. vt habes. xxiij. q. iiij. guiliſari⁹. de q̄ dic̄ Gran⁹. §. ſe. ꝙ ſilueſter nō ſuā ſed eccl'ie iniuriā vlt⁹ eſt. Si ṽo īiuria ſolū fit in ꝑſonā ſuā nō redūdās in alios. decēs ē vt patiēter ferat ⁊ nō ſe vindicet ī exēplū alioꝝ. Uñ ⁊ Greg. reprehēdit q̄ndā ep̄m eo ꝙ excōicauerat q̄ndā clericū ſuū ꝓ eo ꝙ ei iniuriat⁹ fuerat. xxiij. q. iiij. Inter q̄relas. Iniurias ṽo ī alios factas. ⁊ ꝓ̄cipue in deū. ſine vltione trāſire nō debet. Uñ greg. ī omel. Si is q̄ p̄lat⁹ eſt dñico debitori culpas īpune dimittit. nō mediocriter offendit ꝓfecto q̄ debita celeſtis regis ⁊ dñi ſua ꝓ̄ſumptione reſoluit. Ea nanq̄ q̄ ī nos cōmittunk facile poſſum⁹ dimittere. Ea ṽo que ſunt ī deū cōmiſſa. cū magna diſcretione. nec tñ ſine pnīa poſſim⁹ relaxare. xxiij. q. iiij. ſi is q̄ ꝓ̄latus. Semel ṽo culpa remiſſa recidiuo dolore iterū ad animū reuocari nō debet. Uñ gelaſi⁹ inq̄t. Semel ī abolitione remiſſa punitio recidiuo dolore nō dꝫ iterari ſm̄ dīne imitatōem demētie. q̄ dimiſſa pctā in vltionez redire nō patik. xxiij. q. iiij. ſi illic. Ad qđ fac̄ dcm̄ ꝓ̄phete Naum. i. Nō iudicabit de⁹ bis in idipm̄ in tribulatōe. Qđ vtiq̄ ṽm eſt. qñ delictū eſt punitū ꝑ ſnīam diffinitiuā. ita ꝙ trāſiuit in rē iudicatā. Nā al's ſi q̄s fuiſſꝫ punitus de aliq̄ pctō extra iudiciū īſufficiēter. nō tollik q̄n adhuc poſſit puniri cōpleti⁹. ſic̄ ⁊ de⁹ aliq̄ꝝ punitionē. hic īcipit. ⁊ in alia vita ꝑficit. vt ī antiocho. Deute. xxxij dic̄ dñs ī cātico. Ignis ſuccēſus ē in furore meo. ⁊ ardebit vſq̄ ad inferni nouiſſima. i. vīdicta hic īcipiet ſcꝫ punitōis reproboꝝ ⁊ ī inferno ꝑficiek. vt exponit Aug. de pe. di. iij §. ignis. Quō aūt puniak vn⁹ ꝓ delicto tꝑalik. ⁊ qñ. hēs in. iij. ꝑte ti. xxix. c. j.

Penitentia qꝛ nō ſolū ſacr̄m ſꝫ etiā ṽtus eſt. Inq̄ꝫtū ṽtus hic breuiter aliq̄ de ea dicenk. Nā inq̄ꝫtū ſacr̄m. de ea ī tertia ꝑte tractak in ti. xiiij. c. vi. Quid aūt ſit. mgr̄ in. iiij ſen. di. xiiij. ſic diffinit. Penitētia eſt ṽtus q̄ pctā cōmiſſa plangim⁹. ⁊ odim⁹. ⁊ ea vlteri⁹ cōmittere nolumus. Per hoc igik qđ dꝛ in diffinitōe ṽtus. oñdik ꝙ ſit virt⁹. Qꝫ aūt ſit ṽtus moralis ⁊ ſpālis diſtincta ab alijs ꝑtinens ad iuſticiā vindicatiuā. ſic declarat Pe. de pal. in iiij. diſt. xiiij. Uirt⁹ ſm̄ phm̄. ij. ethi. Eſt habit⁹ electiu⁹ immediate ꝯſiſtēs ꝓut recta rō determinabit. Talis autē eſt pnīa. Nā penitere de pctō cōmiſſo eſt act⁹ ex electione ꝓcedēs. ꝓut ſcꝫ eſt diſplicētia volūtatis de ipō pctō. Et cadit ſup debitā materiā. qꝛ ſic̄ bonuz debite placet. ita ⁊ malū debite diſplicet. Pōt etiā informari debitis circūſtātijs. qꝛ ſcꝫ deteſtak pctm̄ vt cōmiſſum ē in irreuerētiā dei cū ꝓpoſito emēdādi ⁊ ꝯfitēdi. ⁊ īmediate ꝯſiſtit qꝛ de oīb⁹ dolet pctīs penitēs. nec tñ ita ꝙ deſperet. ſꝫ

Utrū p̄latus ſi ſit ſcipm̄ vindicarē poſſit.

Pnīa ꝑ ut ē ṽt⁹ ē diſtincta ab alijs.

eſt ṽtus. Qꝫ ꝑtinet ad iuſticiā q̄ ordinat hoīez ad alterū ⁊ debitū reddit. ptꝫ. qꝛ ꝑ pniam hō ordinak in deū. Et iō reddit ſubtractū obſequiū ſatiſfaciēdo. Sic eniꝫ hō efficik alteri debitor dupl'r. Uno mō ꝑ h̄ ꝙ aliq̄d volūtarie recipit. vt ī cōmutatōib⁹ volūtarijs. puta emptionib⁹. vēditōib⁹. mutui. ⁊ hmōi. Alio mō ꝑ h̄ ꝙ ei iniuſte ſubtrahit. vt ī violētijs ſcꝫ furto. rapia. ꝑcuſſiōe ⁊ hmōi. Silr̄ hō efficik deo debitor dupl'r. Uno mō ꝑ h̄ ꝙ aliq̄d ab eo recipit. Et redditio hui⁹ debiti ꝑtinet ad ṽtutē latrie ſeu religiōis ꝑ quā exhibem⁹ deo debitū honorem vt ī oblatōib⁹. ſacrificijs. orōnib⁹ ⁊ hmōi. Alio mō ꝑ h̄ ꝙ hō ꝯ deū peccauit. ⁊ ſic ei ſubtraxit debitā reuerētiā ſeu obedientiā. Et h̄ debitū ſoluit hō deo ꝑ pniaz. Ubi ad iuſticiā ꝑtinet ṽtus pnie vt ꝑs potētialis. Qꝫ aūt ſit ṽtus ſpālis ptꝫ ex h̄. qꝛ reſpiciat rōem legalē. Nā lꝫ gnālīter ꝯſideret pctm̄ tanq̄ꝫ obiectū. tñ ꝯſiderat ī eo ſpālē rōem vt ſcꝫ cōmiſſum ꝯ obediam deo debitā ⁊ ē expiabile ꝑ ſatiſfactionē qđ nō fac̄ alia ṽtus. Si eñi act⁹ penitētie eſſet ſolū dolor de pctō cōmiſſo. q̄tin⁹ eſt ꝯ rōem rectā penitere nō ꝑtineret ad aliquā ſpālē ṽtutē. qꝛ ꝑ eūdem actū placet vnicuiq̄ qđ eſt ꝯueniēs. ⁊ diſplicꝫ qđ eſt incōueniēs. Et cū oīs habitus ṽtuoſus ſit ꝯcors ratiōi recte. ꝑ eū diſplicet q̄cq̄d diſcordat a recta rōne. De hac aūt ṽtute pnie nō faciūt mētionē morales phi. qꝛ nō intellexerūt pctm̄ vt expiabile ꝑ pniam. Pertinet aūt ṽt⁹ pnie ad iuſticiā vīdicatiuā inq̄ꝫtū ſcꝫ punit pctm̄ cōmiſſum. Sꝫ ī h̄ drn̄t. qꝛ vīdicatio punit pctm̄ ī aliuz ꝑ eū cōmiſſum. ſꝫ pnīa punit pctm̄ ꝑ ſe cōmiſſum. vnde aug. dt. ꝙ pnīa ē q̄dā iraſcētꝫ vīdicta puniēs ī ſe qđ dolet cōmiſiſſe. de pe. di. iij. §. pnīa. Cōcipik aūt ſeu cauſak ṽtus pnie ꝓ̄mo ⁊ ꝓ̄ncipal'r ex īfuſiōe grē. ſcđario aūt q̄ꝫtū eſt ex ꝑte hoīs ex timore. vñ dꝛ Eſa. xxvi. A facie tua ⁊ tīore tuo dñe ꝯcepim⁹ ⁊ ꝑperim⁹ ſpm̄ ſalutis. i. pniam. vñ ſpūs fit ſan⁹. Et iſte tīor vñ pnīa generak. vt ī plib⁹ eſt tīor ſeruil'. Ex ꝯſideratōne ei ⁊ tīore penaꝝ ꝓ̄ntiū vl' futuraꝝ hoīes ꝯuertunk ad pniam. vñ ⁊ freq̄nter ſacra ſcr̄ptura pctōrib⁹ penas cōmīak. Ad h̄ fac qđ ait pſ. vij. Niſi ꝯuerſi fueritis gladiū ſuū vibrauit. arcū ſuū tetendit ⁊ parauit illū. Et in eo parauit vaſa mortis ſagittas ſuas ardētib⁹ effecit. In q̄b⁹ verbis tria pñt de pnīa ꝯſiderari. Pr̄io pnie ītegratio. ibi. Niſi ꝯuerſi fue. Scđo penę cōmutatio. ibi. gladiū ſuū vibrauit. Tertio beniuolētie inflammatio. ibi. ſagittas ſuas.

Quis ſit act⁹ pnie ꝓut ē ṽt⁹

De ṽtute pnie nota

Vindicatio penitencia

Quantū ad primum. §. I.

pnie ītegritas notak in ṽbo ꝯuerſiōis cū dꝛ. niſi ꝯuerſi fue. Dr̄ eñi ꝯuerſio a con qđ ē ſil'. ⁊ verſio q̄ſi cordis vndiq̄ ⁊ tota ṽſio ſcꝫ ad deū. Per pctm̄ eī hō auertik a deo faciē mētis vertēdo ad terrena. ⁊ remouēdo a deo. vnđ ⁊ de pctōrib⁹ dt dñs Hiere. ij. Uerterūt ad me tergū ⁊ ñ faciē. Et de chaim poſt pctm̄ ſcribik Gen. iiij. ꝙ egreſſus eſt a facie dñi. Sic̄ g̃ ꝑ pctm̄ mortale hō auertik ab īcōmutabili bono ſcꝫ a deo. ⁊ ꝯuertik ad cōmutabile bonū ſcꝫ ad creaturā. ſm̄ Aug. ſcꝫ ꝯſtituēdo finē vltimū in ea amādo eā magis q̄ꝫ deū. Ita ſi q̄s ꝯuertik ad dñm per verā pniam. oportet ꝙ auertak a creatura. quā inordīate dilexit ꝑ diſplicentiā volūtatis de pctō ſuo. ⁊ ṽtat faciem mētis ad deū ſup oīa diligendū. Nō pt' aūt h̄ fieri in ꝑte vt ſcꝫ de aliq̄b⁹ pctīs doleat ⁊ ī alijs ꝑmaneat. q̄a hec nō eſſet ꝯuerſio. i. tota ⁊ ſil' verſio. Nec aīa que ſimplex eſt ⁊ ꝑtes nō habet. pōt ꝓ ꝑte ꝯuerti ⁊ ꝓ ꝑte auerti. Uñ dñs ꝑ zachariā ꝓ̄pham ait ca. i. Cōuertimini ad me ſcꝫ deteſtando om̄e pctm̄. ⁊ ego ꝯuertar ad vos ſcꝫ dādo veniam ipoꝝ. Et in ſignū hui⁹ oēm infirmū quē xp̄us ſanauit. total'r ⁊ mēte ⁊ corꝑe ſaluū fec̄. vt dic̄ Aug.

Pnīa dꝫ eē integra.

Quantū ad ſecundū. §. II.

ſcꝫ cōminationē pene dicꝭ pſ̄. Gladiū ſuū vi. gladiū ſcꝫ ſue ſnīe. ꝛ diuerſoꝝ flagelloꝝ vite pn̄tis. q̄ immittit cominādo. ꝑ hec ip̄is peccātoribꝫ penas futuras. vn̄ ſaluator ait. Niſi pn̄iam egeritis. oēs ſil' ꝑibitis. Luce. xiij. Nunc gladiū vibrauit. qn̄ gen⁹ humanū pctīs inuolutuꝫ nec penitere volēs. diluuio interemit. Gen̄. vij. Nūc gladiuꝫ vibrauit qn̄ ſodomitas vicio peſſimo merſos. igne ꝛ ſulphure celit⁹ miſſis cōbuſſit. Gen̄. xviij. Nūc gladiuꝫ vibrauit qn̄ pharaonē cū exercitu ſuo obſtinatū. ꝛ populū iſrl' pſeq̄ntē in mari demerſit. Exo. xiiij. Nūc gladiuꝫ quotidie vibrat. qn̄ peſtilētijs. guerris. terremotibꝫ. tempeſtatibꝫ. penurijs. ꝛ nūc ꝛ diuſis miſerijs oēs affligit. vt hoīes pn̄iam agāt. ſm̄ illud pſ̄. lix. Oſtēdiſti poplo tuo dura. potaſti nos vino cōpunctionis ſcꝫ ꝑ illa flagella. Et ſubdit pſ̄. Arcū ſuū tetēdit ꝛ parauit illū. Arc⁹ vt dicit greg. viij. moral'. ſignificat diuīnū iudiciū. In arcu eñ q̄nto longe trahit corda. tāto de eo diſtrictior exit ſagitta. Sic extremi iudicij dies. q̄nto longe differt vt veniat tāto cū venerit diſtrictior ſn̄ia de illo ꝓcedet. Nūc enī ſic mollis corda trahit ad ſe ꝛ flectit durū lignū. nūc diuina mīa q̄dammō flectit ſeueritatē ſue diue iuſticie vt expectet diu pctōres. ꝛ nō punit vt merent. ſꝫ relaxata corda lignū reuertit ad ſuū rigorē. Et quāto magis corda flexit lignū tāto magis inflixit i eū ꝯ quē mittit. Sic peccator q̄to maiori mīa expectat. ſi non ꝯuertat. ſed vltia ſn̄ia ꝑcutiat. tāto grauius in inferno cruciet. vn̄ ad Ro. ij. Tu aūt ſm̄ duriciā tuā ꝛ impenitēs cor tuum theſaurizas tibi irā in die ire. ꝛ adauges tibi penā dānationis i futuro iudicio. Et valeri⁹ maxi. Lento q̄dē gradu diuina ꝓcedit ira. tardationē ſupplicij grauitate cōpenſat. Pōt etiā ꝑ arcū ſm̄ greg. ibidē ſacra ſcp̄tura intelligi. in qua dulcedo noui teſti tanq̄ȝ corda mollis trahit ad ſe vet⁹ teſtm̄ ꝛ duriciā ei⁹ tanq̄ȝ lignū. q2 in lr̄a noui teſti nō fiunt ille cōminatōes penaꝝ in pctōres q̄ in veteri teſtō ſed dulcedine ꝓmiſſionū dinaꝝ vocant hoīes. Parauit aūt iſtū arcū ponēs vaſa mortis. i. iacula eterne dānationis. tāto grauiora fidelibꝫ q̄to maiora cōmiſerūt. Cōtempſerūt bn̄ficia dei ſcꝫ paſſionis xp̄i ſanctoꝝ ꝛ hmōi. Nō enī ꝑ aliū modū p̄t ſaluari. ꝛ iaculū eterne dānatōnis euadere. q̄ amiſit innocētiā baptiſmalē. niſi ꝑ pn̄iaꝫ.

Pnīa eſt ſcda tabula p⁹ naufragium.

Et h̄ eſt qd ait Hiero. Scda tabula poſt naufragiuꝫ ē pnīa. vt h̄r in decre. de pe. di. iij. culpam ſimpl'r ꝯfiteri. Et loquit Hiero. ꝑ ſilitudinē. Qui ꝓſpero itinere mare nauigāt. p̄ma tabula ſuſtentant tabule nauis fracte auxilio ad portū ſalutis ducunt. Et hec ſcda tabula dicit q̄ eſt ꝓpter naufragiū nō q2 ſit ſcda poſt naufragiū. Eſt ergo p̄ma tabula tāq̄ȝ nauis integra. ꝑ quā nauigam⁹ ad portū regni innocētie baptiſmalis. Sed hac fracta qd fit ꝑ q̄dlibet mortale poſt baptiſmū. nō reſtat via ſalutis niſi pnīa que d̄r ſcda tabula. vt p̄ma que tn̄ eſt ante naufragiū dicat innocētia baptiſmalis tanq̄ȝ nauis. ꝛ pnīa ſcda tabula. ſed poſt naufragium.

Quantum ad tertiū .§. III

ſcꝫ inflāmationē beniuolētie d̄r. Sagittas ſuas ardentibus effecit. hoc eſt ꝑ illas cōminatōes ſcp̄ture ꝛ flagellationis tanq̄ȝ ſagittas trāſfigit timore pctōres penitētes ꝛ demū facit eas ardētes beniuolētia charitatis. q2 ille timor a q̄ inchoata eſt pnīa. cū fuerit ſeruilis. tandē conuertit in amorē filialē. vn̄ Aug. de pe. di. ij. Sic ſeta linum vel filū. ita timor introducit charitatē. Et aliquādo tales ꝯuerſi q̄to fuerūt maiores pctōres. tāto fiūt in dei amore ardētiores. Et ſm̄ illud d̄t ſaluator Lu. xv. q2 gaudiū eſt in celis ſuꝑ vno pctōre pn̄iam agēte. q̄ȝ ſuꝑ xcix. iuſtis. q̄ nō īdigēt pnīa. q2 ſcꝫ talis ꝛ ſi ꝑus magn⁹ pctōr. ꝯuerſus ardētior efficit in dei amore q̄ȝ multi innocentes. Exēpla patēt in Paulo. Maria mag. Maria egyptiaca. Pelagia. Cypriano. Auguſtino. ꝛ mult' alijs. Et ſic ſagittas ſuas ardētius effecit. ꝛ ardentiores facit ex multis fructibus eius qui ſubduntur.

Utiqꝫ magni ſunt .§. IIII

fructus penitentie

fructus ꝛ vtilitates v̄tutis pnīe. Et lꝫ ſine ſacris eccl'ie actualiter ſuſceptis poſſit homo ſaluari. qn̄ ſcꝫ ipſa exi ꝯtemptū religionis. Et cludit articulos neceſſitatis. nō dudit articulos neceſſitatis. nō ꝯtemptū religionis. Et in veteri teſtō non ꝯfeſſio vocalis nec alia ſacra noue legis tūc eſſent necc̄ia. tn̄ ſine v̄tute pnīe nunq̄ȝ aliq̄s potest vel potuit ſalu⁹ exiſtere. Et a q̄buſdaꝫ ſic diffinit. q2 pnīa eſt res optīa q̄ defect⁹ oēs reuocat ad ꝑfectū. Et optima q̄dē res intelligit non ſimpl'r ſꝫ in genere reuocationis a malo ꝯmiſſo. D̄r aūt oēs defectus reuocare ad ꝑfectū. q2 ſcꝫ v̄tutes amiſſas ꝑ pctm̄ reſtituere facit. Appellat enī hic ꝑfect⁹ ſtat⁹ v̄tutis ꝛ grē in genere. Egreſſus enī malicie v̄tutis opat ingreſſum ait amb. xxvij. q. ij. cū initiat. Egreſſus aūt malicie ab aīa fit per pn̄iam. Scd̄s fruct⁹ Eſt ḡ p̄m⁹ fruct⁹ pnīe v̄tutū reſtitutio. Scd̄s fruct⁹ eſt meritoꝝ reſtauratio. Merita eī acq̄ſita ꝑ opa bona facta in ſtatu grē ꝛ ꝑdita ꝑ ſeq̄ntē culpā mortalē. ꝑ penitentiā reuiuiſcūt. vn̄ Aug. de pe. di. iij. §. piū ē credere. ꝛ fides nr̄a hoc expoſtulat. vt cū grā xp̄i deſtruxerit. vel pctā. vel mala pora in hoīe ꝑ pn̄iam etiā remuneret bona ſcꝫ q̄ q̄s fecit in ſtatu grē. De h̄ tn̄ diffuſi⁹ in. iij. ꝑ. tit. xiij. ca. vi. de ſacro pnīe. Terti⁹ fruct⁹ pnīe. q̄ tn̄ debꝫ poni. ꝑ p̄mo eſt pctōꝝ emēdatio. vn̄ xp̄s Lu. vlt. Oportuit xp̄m pati ꝛ reſurgere a mortuis tertia die. ꝛ p̄dicari in noīe ei⁹ pn̄iam ꝛ remiſſionē pctōꝝ in oēs gentes. Priꝰ dic pn̄iam. ꝛ poſtea addidit remiſſionē pctōꝝ. Propterea petrus apl's iudeis q̄bꝫ p̄dicabat. q̄rentibꝫ de ſalute ſua r̄ndit. Penitemini ꝛ ꝯuertimini vt deleāt pecc̄ata vr̄a. Act. iij. In cui⁹ etiā figurā h̄r. iiij. Regū. v. q2 Naaman lot⁹ in aq̄ iordanis deſignāte pn̄iam. mūdat eſt a lepra. q̄ pctm̄ deſignat. Quart⁹ fruct⁹ eſt interior aīe renouatio. ſic antiq̄tas inducit in corpe debilitatē. et inutilitatē. ꝛ deformitatē. Nō enī ſenes ſūt pulchri. nec fortes ad opandū. Ita pctm̄ qd fac aīam inueterare ſpūaliter. ꝓpter qd dic pſ̄. Inueteraui inter oēs iīmicos meos. Pctā ſcꝫ vel demones reddūt aīam debilē ad bene opandū. vn̄ dic Gre. in. xix. moral'. q2 ſeculi dilectiores ſic in celeſtibꝫ debiles. in terrenis fortes. ꝛ in orōe corā dn̄o vel vni⁹ hore momēto laxant. di. xlvij. oēs hui⁹ ſecli. Fac etiā pctm̄ aīam deformē. maculoſam ꝛ inutilē in bonis. Un̄ d̄r de pctōribꝫ in pſ̄. xiij. Inutiles facti ſūt. ꝛ Tren. iiij. c. Denigrata ē ſuꝑ carbones facies coꝝ. Sꝫ penitētia renouat aīam ꝛ iuueneſcere fac. vt ſit fortꝫ ad oīa bona opa. ꝛ pulchra in ſpe. vtilis in bono ope. Aug. Nemo p̄t nouā inchoare vitā niſi peniteat eū veteris. i. vite pctōꝝ cōmiſſoꝝ. de pe. di. i. tres ſūt. pſ̄. ciij. Renouabitur vt aq̄le iuuēt⁹ tua. Dicūt naturales. q2 cū aq̄la eſt antiquata. ex hoc fac vt iuueneſcat. Ponit ſe directe ad ſolis radiū. ꝛ exuſta pēnis ex calore. demergit ſe in fontem viuum. Et ſic depoſitis pēnis vetibꝫ iuueneſcat. Sic ꝛ pctōr antiq̄t⁹ in malis ponēs ſe ꝑ ꝯſideratōem ad calorem ſolis diue iuſticie cōburētis i inferno pctōres. Et exinde deijciens ſe in aq̄s pnīe ꝛ lachrymaꝝ. iuueneſcat ꝛ pulcher efficiat. Quīt⁹ fruct⁹ ē tribulatōnū euitatio. vn̄ Hiero. in amos. Promittit ꝓſpera de⁹ ſi pn̄iam egeri⁹. Q, ſi negligētia diſſoluamur ꝛ illū penitebit ſpōſionis ꝓmiſſa q̄ȝ mutabit. Cui⁹ rei exēplū ſamariā ꝛ hierl'm habere poſſum⁹. q̄ꝝ alij de īmunētibꝫ ſupplicijs liberati ſūt. alij q̄ p̄ribꝫ ꝓmiſſa fuerāt ꝑdiderūt. de pe. di. i. ſi agam⁹. Dn̄s etiā ꝑ hiere. xviij. ca. ait. Repēte loq̄r aduſus gētē aduſus regnū vt eradicē ꝛ deſtruā ꝛ diſꝑdā illud. ſi penitētiā egerit gēs illa a malo ſuo. qd locut⁹ ſū aduſ' eā agā ꝛ ego pn̄iam ſuꝑ malo ꝛc̄. Exēpla innumera ſūt in

ſcripturis. vt de ezechia q̄ ꝓpter pctā infirmat⁹ ad mortē ꝯuerſus ad parietē fleuit fletu magno in ſignū pnīe. et inde veniā ꝯſecut⁹ eſt ⁊ ſanitatē ſpaciū .xv. annoꝝ vite ei⁹ additū eſt. Eſa. xxxviij. Niniue q̄ pctīs ſubuertenda erat. fletibꝫ pnīe ſnīam euaſit. Jone. iij. Nabuchodonoſor ꝑ aliquā pnīam dilata eſt ſnīa. ſꝫ poſtea recidiuās ꝑ ſupbiā penā incurrit. Dañ. iiij. c. ⁊ ſic de alijs. vt ptꝫ ꝑ ꝑcipatio. Judicū ꝑ totū. Sext⁹ fruct⁹ eſt bonoꝝ eccl'ie ꝑticipatio. Per pnīam ei verā cū pctōr incorpeꝛ eccleſie. ſic ex q̄libet cibo aſſumpto ab hoīe oē mēbrū corpis illi⁹ ꝑticipat nutrimētū de illo cibo. Sic de q̄libet bono opē facto in corpe eccl'ie. penitēs ꝑticipat ⁊ ꝑcipit ſuffragiū. ſm illud pſ. Participē me fac de⁹ oīm timētiū te. vñ Hiero. ī malach. ait. Ne forſitā pctī īmemores tardi⁹ reuertamur ſcꝫ ad pnīam. adhuc inq̄t. Sedere vos faciam in tabernaculis ſicͭ in die feſtiuitatis. vt qđ fac baptiſma faciat ⁊ pnīa. ⁊ hītet in tabernaculis ſaluatoris hoc ē in eccl'ia. de pe. di. i. Et hinc ꝑticipāt de orōnibꝫ. indulgētijs. ⁊ alijs hmōi. Septī⁹ ē p̄mioꝝ ꝑpatio. p̄mū ꝓbū qđ xp̄s p̄dicauit ꝓplis fuit hͦ. Pnīam agite appropinq̄bit enī regnū celoꝝ. Matt. iij. Hoc idē p̄dicauerat ꝓus glioſus Johā. bap. Nō ait intrabit penitens in regnū celoꝝ. ſꝫ appropinq̄bit. Nā ⁊ ſi pctōr vere peniteat. nō tñ tūc moriēs intrat niſi tā feruētē pnīaꝫ ageret ⁊ cōtritionē haberet. qđ deleret oēm culpā ⁊ penā. ſicut accidit in latrone cū xp̄o crucifixo. ſꝫ cōiter alias appropinquat. Intrās enī purgatoriū appropinq̄t regnū celorꝫ. vel ēt q: ⁊ ſi ꝑ pnīam recuperet grām q̄ diſponit ad glīaꝫ. ſꝫ tñ nondū ꝑcipit ſꝫ appropinquat. pōt enī recidiuare ⁊ ſic nō intrare. ex ſuo tñ defectu. Non enī vera pnīa facit hoīem impeccabilē. nec aufert facultatē peccādi. Nec ē ꝯ qđ ait Gre. de pe. di. iij. Pnīa ē p̄terita mala plāgere. ⁊ plāgēda iteꝝ nō cōmittere. Intelligiꝛ enī q̄ ad ꝓpoſitū. i. ꝙ hēat ꝓpoſitū nō cōmittēdi. Q, ptꝫ manifeſte ꝑ exēplū. Nā dauid q̄ vere penituit de adulterio ꝑpetrato. poſtea iteꝝ peccauit in nūeratiōe ꝓpli. ij. Reg. vlt. Et ꝙ vere penituerit ptꝫ ex his q̄ dr̄ Amb. ī apologia dauid. Ait enī ille rex potēs ac tātus. nec exiguo q̄dē momento manere penes ſe delicti paſſus ē ꝯſciam. ſꝫ ꝑ matura cōfeſſiōe atqꝫ immenſo dolore reddidit pctm̄ ſuū. Deniqꝫ dñm. dolor interni affect⁹ mouit. vt nathan diceret Qm̄ penituit te. dñs trāſtulit pctm̄ tuū. Maturitas itaqꝫ venie ꝓfundā declarauit fuiſſe regis pnīam. de pe. di. iij. ille. Q̄uā grauiter aūt peccauerit ⁊ mortalr̄ in nūeratione ꝓpli oñdit ex flagello peſtꝫ illi⁹. qđ etiā ſentit pe. de pal.

Excellentia virtutis .§. V.

Excellentia virtutis pnīe patꝫ ex mibus Pnīe ptꝫ nō ſolū ex multiplici fructu ei⁹ vt dctm̄ ē ſꝫ etiam ex alijs fructibꝫ. Pmō q: ē in p̄ncipali potētia. ſcđo q: ē in nobis vliter. tertio q: ē oīm ꝟtutū p̄ma. Quātū ad p̄mū. cū pnīa ſit vna ꝟtus ſpālis oportet ꝙ ſit in vna potētia aīe nō in eſſentia aīe. Eſt aūt in volūtate. q̄ eſt p̄ncipalior inter potētias aīe. Hui⁹ rō ē ſm pe. đ pal. in. iiij. di. xiiij. q: pnīa eſt ps iuſticie. vt dctm̄ eſt. iuſticia aūt ē in volūtate. Itē q: eligere ē act⁹ voluntatis. ⁊ pari rōne fugere. reſpuere. ⁊ deteſtari. qđ ē pnīe ꝓpri⁹ act⁹. ꝑtinet ad volūtatē. Et ad hoc facit qđ ait aug. Arbitrij de⁹ in hoīe. vt doleat cōmiſſa. de pe. di. vij. nemo. vt ſcilꝫ velit deteſtari pctā ⁊ vitare. Quātū ad ſcđm. ſm pe. de pa. vbi. ſ. Pnīa ē ꝟtus in oībꝫ bonis hoībꝫ. Et p̄mo in innocētibꝫ. ⁊ in btā ꝟgine. q: ⁊ ſi nūqꝫ peccauit. tamē ante ꝯceptionē filij peccare potuit. Et q̄ paruuli mortui ſūt in grā. ex natura peccare potuerūt ſi viuere vſqꝫ ad tps peccādi ꝯtigiſſet. Habuerūt g̃ pnīam nō in actu ſꝫ in hītu ⁊ ſm aptitudinē. Scđo pnīa ꝟtus ē in beatis hoībꝫ puris. nō q̄dē q̄ad actū dolēdi de pctō. ſꝫ q̄ad actū gaudēdi. de dolore p̄terito nō pnīti. Sic q̄s gaudet. non dolet recolēs euaſiſſe ꝑiculū. vñ ⁊ ꝯſecut⁹ eſt lucrū. Sicut etiā aliū actū hꝫ graue. cū ē ſurſū tēdere ſcꝫ deorſum. ⁊ aliū cū eſt deorſū ſꝫ q̄ſcere. Sic ꝟtutes morales habent actū tendentē in via. ⁊ quietē in fine in patria. Tertiō in oībꝫ pctōribꝫ ꝯuerſis ad deū. In nō ꝯuerſis aūt hoībus eſt pnīa nō ꝟtus ſꝫ pena ſcꝫ remorſus ꝯſcie. Unde phs ait in li. ethi. ꝙ oīs mal⁹ impleꝛ penitudie. Quarto in dānatis ē pnīa nō ꝟtus. ſꝫ vitioſum penitere. quia dolēt de pctō. nō inq̄tū eſt ꝯ deū. ſꝫ inq̄tū eſt ꝯ ſeipos ⁊ ſuā volūtatē reſpectu ſcꝫ pene quā ſentiūt. vñ dr̄ ſap. v. Intra ſe gemētes ⁊ pnīam agētes ⁊c. In angelis bonis nō ē pnīa. ⁊ hͦ q: nō potuerūt peccare expiabilr̄. Sic āt ⁊ nō aliter pctm̄ ē obiectū pnīe. put eſt ꝟtus. Et multo min⁹ in xp̄o. q: nunqꝫ peccare potuit. cū ſēꝑ hūanitas fuerit vnita deitati. q̄ peccare nō p̄t. Quantū ad tertium. pnīa ē p̄or cōiter charitate ⁊ alijs. ſꝫ tñ poſterior fide. Pro cui⁹ declaratiōe dic idē pe. vbi. ſ. ꝙ lꝫ oēs virtutes infundanꝛ ſil' q̄tū ad hītum. vna tñ p̄or eſt alia q̄tum ad ordinē ſm actū. ⁊ iō in actibꝫ eaꝝ ē attēbenda ipa p̄oritas. Sciēduꝫ igiꝛ ꝙ motū voluntatis cuiuſmodi ē mot⁹ ꝟtutū moraliuꝫ. p̄cedit mot⁹ cognitiōis. q̄a appetibile imaginatū vel itellectuꝫ mouet appetituꝫ vt dr̄ in. iij. de aīa. Et iteꝝ extimatio poſſibilitatis motum volūtatis. q: electio q̄ ē p̄ncipalis mot⁹ ꝟtutis. nō p̄t eē de īpoſſibili extimato. Mot⁹ aūt appetit⁹ in duobꝫ cōſiſtit ſcꝫ in fuga mali. ⁊ in ꝓſecutiōe boni. Et hec duo diuerſimode ordinanꝛ. Q̄nqꝫ enī q̄s fugit malū ꝓpter deſiderīū boni. ⁊ q̄nqꝫ ecōuerſo. Et hic mot⁹ ſcꝫ ꝓſeq̄ bonuꝫ ꝟtutis vt fugiat malū pene ē vt freq̄nti⁹ in reuerſione pctōris ad deū ꝑ pnīam. ⁊ iō motū pnīe p̄cedit motus fidei. q: accedētē ad deum oportet credere. ad Heb. xi. Et iteꝝ mot⁹ ſpei ꝯiūct⁹ motui timoris ꝓpter quē fit extimatio de poſſibilitate venie ꝯſequēde. Et iō dic Gre. ꝙ penitēs moueꝛ inter ſpem ⁊ tīorē. Deinde vt in plibꝫ ſeq̄ꝛ motus pnīe. deinde mot⁹ charitatis. ⁊ aliaꝝ ꝟtutum ꝑ ordinem. Q̄nqꝫ etiā mot⁹ amoris p̄cedit motū pnīe. ſꝫ ille amor nō eſt amor charitatis. q: charitas amiſſa non recupaꝛ. niſi ꝑ ꝯtritiōem de pctīs p̄cedentibꝫ. que eſt motus pnīe virtutis. hec ille.

Quō autem penitēs. §. VI

Penitens quō hre ſe debet. ⁊ q̄libet electus habeat moueri inter timorē ⁊ ſpem. vt nec p̄ſumet nec deſperet ex dictis ſcpture ſacre oñdit gregō. in moral. xix. tractās illud Job. Cunqꝫ ſederē q̄ſi rex circūſtāte exercitu. erā tñ merētiū ꝯſolator. Dic ēi ſacra eccl'ia fidelibꝫ ſuis de pietate ⁊ iuſticia redēptoris. in p̄dicatōibꝫ ſeris ſpem miſcet ⁊ metū. q̄ten⁹ nec incaute de miſeria ꝯfidāt. nec deſperate iuſticiā timeāt. Nā verbo ſui capitis formidātes refouet. dicēs Lu. xij. Nolite timere puſill⁹ grex. q: cōplacuit patri vr̄o dare vobis regnum. Atqꝫ iteꝝ p̄ſumētes terret. dū dic Math. xxvi. Uigilate ⁊ orate ne intretis in tentatōem. Rurſus formidātes refouet. dicēs. Math. v. Gaudete q: merces vr̄a copioſa eſt in celis. Sꝫ de ſeipis p̄ſumētes terret. cū ait Lu. x. Uidebā ſathanā ſicͭ fulgur de celo cadentē. Formidātes refouet cū ait. Oues mee vocē meā audiūt ⁊ ego vitaꝫ eternā do eis. ⁊ nō rapiet eas quiſqꝫ de manu mea. Sꝫ in ſeipis p̄ſumēdo deterret dicēs. Dabūt ſigna magna ⁊ ꝓdigia ita vt in errorē inducanꝛ. ſi fieri pōt etiā electi. Formidātes refouet cū dic. Qui ꝑſeuerauerit vſqꝫ in finem hic ſaluus erit. Preſumētes deterret dicēs. Cum venerit fili⁹ homīs. putas inueniet fidē in terra. Metuentes refouet. cū latroni diciꝛ. Hodie mecū eris in paradiſo. Sed terrenꝛ p̄ſumētes. dū iudas ex apoſtolat⁹ gloria ī tartaꝝ labiꝛ. de q̄ ꝑ ſnīe diffinitiōnem diciꝛ. Duodecim vos elegi. ⁊ vnus ex vobis diabol⁹ eſt. Formidātes refouet cū dic. Si dimiſerit vir vxorē ſuā, ⁊ recedēs ab ea

duxerit vir alter̄ nunꝗd reuertet̄ ad eā vltra. nunꝗd nō cōtaminata ⁊ polluta erit mulier illa. tu aūt fornicata es cū amatoribꝫ multis. Tn̄ reuertere ad me dicit dn̄s. ⁊ ego ſuſcipiā te. Sꝫ p̄ſumētes deterret cū dicit Quid clamas ad me ſup̱ ↄtritōne tua. inſanabilis eſt dolor tuus. Formidātes refouet dicēs. Ergo ſaltē amodo voca me pr̄ meus, dux v̱ginitatis mee es tu. Sꝫ p̄ſumentes deterret dicēs. Pater tu⁹ amorreus ⁊ mater tua cethea. Formidantē refouet cum ait Reuertere aduerſatrix iſrael. ⁊ nō auertā faciē meā a vobis. q꞉ ſanctus ego ſum. ⁊ non iraſcar in p̱petuū. Sed p̄ſumentē deterret. cū ꝓphetam ab interceſſione ꝓhibet dicēs. Nō aſſumas ꝓ eis laudes ⁊ orōem. q꞉ nō exaudiā in t̄pe clamoris eor̄ ad me. quoniam ſi ſteterint corā me moyſes ⁊ ſamuel. nō eſt anima mea ad populū iſtū. In eo ergo qđ dicit. Cum ſederem quaſi rex circūdante me exercitu. incutit timorē ex p̄ſēte cum ſubdit. Erā tn̄ merentiū ↄſolator. ſubleuat ſpē ex ↄſolatione Quaſi eni rex dn̄s ſedet in corde nr̄o. q꞉ circūſtrepentes regit animor̄ motus, in nr̄a cogitatōe. In mēte q̄ppe quā inhabitat. dū torpētia excitat. inquieta frenat. frigida accēdit. accēſa moderat̄. emollit rigida. reſtringit fluxa. Ex ipā diuerſitate cogitationū q̄ſi q̄dā exercitus illū circūſtat. Siue q̄ſi rex ſedet circūſtāte exercitu. q꞉ p̄ſidentē illū circūſtat turba virtutū. Qui etiā merentium. i. penitētiū ↄſolator eſt ex ꝓmiſſiōe qua dic̄. Beati qui lugēt, qm̄ ipi ↄſolabunt̄. Inhabitare aūt in mente incipit de⁹ p̱ pn̄iam. ⁊ ibi q̄ſcere. De pn̄ia vt ē ſacr̄m. ⁊ de p̱tibꝫ eius. ↄtritiōe. ↄfeſſione. ⁊ ſatiſfactione. habes ī iiij. p̱te ti. de ſacramentis ⁊ de penitentia.

De veritate put eſt virtus. Capl'm. xv.

Veritatem aūt connumerat ph's in. ij. ⁊ iiij. ethi. inter ceteras v̄tutes Et tulli⁹ in rheto. ponit eam inter p̱tes iuſticie ⁊ ſic diffinit eā. Veritas eſt p̱ quā immutata q̄ ſūt. aut añ fuerūt. aut futura ſunt dicunt̄. Sꝫ ꝓ maiori declaratione hor̄ dicēdū ſm̄ be. tho. ij. ij. q. cix. ar. i. ꝙ v̄itas dupliciter accipi pōt. Uno mō ſm̄ ꝙ veritatē aliq̄d dr̄ verū. Et ſic v̄itas nō eſt v̄tus ſꝫ obiectū vel finis virtutis. Sic eni accepta veritas nō eſt hītus qđ ē gen⁹ virtutꝫ. ſꝫ eq̄litas quedā intellect⁹ vl' ſigni ad rē intellectā ſignificatā. vel rei ad ſuā ꝓmā cām. Et ſic diffinit̄ v̄itas. ꝙ eſt adequatio rei intellecte ad intellectū. Scđo mō pōt dici veritas. q̄ aliq̄s ver̄ dic̄ ſm̄ ꝙ p̱ eā aliq̄s dr̄ verax. Et hec ē virt⁹. q꞉ hoc ip̄m qđ ē dicere ver̄ ē bon⁹ actus. Uirtus aūt eſt q̄ bonū facit habētē ⁊ op⁹ ei⁹ reddit bonum ſm̄ phm̄. Et de hac loquit̄ tulli⁹ in diffinitōne ſupra poſita. Pōt addi ꝙ veritas tertio mo dr̄ ip̄e de⁹. et p̱ appropriationem fili⁹. Uñ ⁊ verbū dr̄ q̄ſi ver̄ boans. i. manifeſtās. Ip̄e eī incurnat⁹ ait. Ego ſum via veritas ⁊ vita. Joh. xiiij. Et aug. in li. de ciui. dei ait. Ut hō ↄfidentius ābularet ad v̄itatē. ip̄a veritas dei fili⁹. hoīe aſſūpto nō deo ↄſūpto. veniēs fūdauit ⁊ ſtabiliuit fidē. Et hoc ē qđ ip̄e ait pylato. Ego in h̄ nat⁹ ſum ⁊ ad h̄ veni ī mōm vt teſtioniū p̱hibeā veritati. Joh. xix. Qꝫ aūt v̄itas ſcđo mō dicta ſit ſpālis virt⁹ Sic declarat b. Tho. vbi. ſ. ar. ij. Ad rōem virtutis p̱tinet ꝙ op⁹ hoīs bonū reddat. vñ in actu hoīs cū inuenit̄ ſpālis rō bonitatis. neceſſe ē ꝙ ad hoc diſponat̄ hō p̱ ſpālē virtutē. Cū aūt bonū ſm̄ b. aug. in li. de natura boni. ↄſiſtat in ordīe. neceſſe ē ſpālē rōem boni ↄſiderari ex determinato ordine. Eſt aūt ſpālis q̄dā ordo. ſm̄ ꝙ exteriora nr̄a. vel verba. vel facta debite ordinant̄ ad aliqđ ſignādū. qđ factū ē. Et ad h̄ p̱ficit̄ hō p̱ virtutē veritatis Uñ manifeſtū eſt ꝙ veritas ē ſpālis virt⁹. Cōſiſtit aūt in medio inter ſup̱fluū ⁊ diminutū ſicut alie virtutes morales. ex h̄ ꝙ de ſe nec maiora dicit nec minora q̄ in ſe ſint vel recognoſcant. Aut etiā ex h̄ nec falſum dicit qđ eſt ſup̱fluū. nec ver̄ tacet cū expedit ꝙ eſſet diminutiuū veritatꝫ. Sciendū etiā ꝙ ſimplicitas p̱tinet ad veritatē inq̄ꝫtū ē virtus. Nā ſimplicitas dr̄ p̱ oppoſitū duplicati. q ſcꝫ aliq̄s habet aliq̄d in corde. ⁊ aliud ab illo qđ hꝫ in corde oſtēdit exteri⁹. ⁊ ſic ſimplicitas ad hāc virtutē p̱tinet. Facit aūt ſimplicitas intentionē rectā. nō q̄dē directe. q꞉ h̄ p̱tinet ad oēm virtutē. Sꝫ excludēdo duplicitatē q̄ homo vnū intēdit ⁊ aliud p̄tēdit. Et dr̄ ſimplex. q̄ſi ſine plica ſcꝫ duplicitatis. Et de hac ſimplicitate dr̄ ꝓuerb. i. Cum ſimplicibꝫ ſermocionatio ei⁹. Et Mat. x. ait xp̄s. Eſtote ſimplices ſicut colūbe. i. vt nemī machinemini dolos. Dr̄ eī colūba nō hr̄e fel. qđ deſignat maliciā. Et de Job dr̄ ca. i. ꝙ erat ſimplex ⁊ rect⁹. Qꝫ v̄itas ſit p̱s iuſticie. ſ. potētialis vt virt⁹ ſcđaria annexa p̄ncipali. ſic declarat Tho. vbi. ſ. ar. iij. Et h̄ aliqua v̄tus iuſticie annectit̄ ſicꝫ ſcđaria p̄ncipali. ꝙ ↄnectit̄ q̄dē cū iuſticia p̱tim ⁊ p̱tim deficit ab ei⁹ p̱fecta rōne. Veritas aūt ↄnectit̄ cū iuſticia in duobꝫ. Pͥ̄mo q̄dē in hoc ꝙ eſt ad alter̄. Manifeſtatio quā dicim⁹ eſſe actū v̄itatis. ē ad alter̄. inq̄ꝫtū ſcꝫ ea q̄ circa ſe ſūt. vn⁹ alteri manifeſtat. Scđo inq̄ꝫtū iuſticia eq̄litatē q̄ndā in rebꝫ ↄſtituit. Et hoc etiā facit v̄tus veritatis. Adequat eni ſigna rebꝫ exñtibꝫ circa ipāꝫ. Deficit aūt a ꝓpria rōne iuſticie. q̄ꝫtū ad rōem debiti. Non eni hec v̄tus attēdit debitū legale qđ attēdit iuſticia. ſꝫ poti⁹ debitū legale. inq̄ꝫtuꝫ vnus hō alteri ex honeſtate debet veritatis manifeſtatōem. Et ſic pꝫ ꝙ veritas eſt virt⁹ annexa iuſticie ſic ſcđaria p̄ncipali. Nec ob. ꝙ iuſticia ē in volūtate. Veritas aūt in intellectu. q꞉ veritas p̱tinet ad intellectū inq̄ꝫtū cognita ſꝫ p̱ volūtatē ꝓpriam. p̱ quā hō vtit̄ hītibꝫ ⁊ membris p̱fert exteriora ſigna ad manifeſtandū veritatē. Et ſic veritatꝫ v̄tus etiā ſpectat ad volūtatē. Cōtra hāc veritatē opponit̄ vitiū mendacij ſimulationis. ⁊ hypocriſis. ⁊ ironie. de q̄bꝫ plura hēs in ij. p̱te ti. x. ca. i. ⁊ ti. iiij. ca. vij.

| Veritatem large ſumē. § I

De tripli ci veritate

do ponit hiero. ſup̱ Math. eſſe triplicē. qđ allegat hea. Tho. ⁊ alij in. iiij. ſen. Pͥ̄ma ē veritas vite. ſcđa ē veritas doctrine. tertia ē veritas iuſticie. Differt aūt q̄libet harū a veritate ſtricte ſumpta put ē virtus ſpālis. de q̄ dcm̄ eſt. Hāc triplicē v̄itatē vident̄ notaſſe iudei in xp̄o fuiſſe cū dixerunt ei. Scim⁹ q꞉ verax es. q̄ ad p̄mā. Et viā dei in veritate doces. q̄ ad ſcđam. Et nō eſt tibi cura de aliquo Nō eni reſpicis oēm p̱ſonā. q̄ ad tertiū. Math. xxij. vbi notat nico. de ly. ibi. q̄ꝫuis hec dixerūt ad temptādū ⁊ decipiendū eū. Et ꝙ ſit vtilis ⁊ nobilis iſta veritas, oſtēdit ps̄. di. Veritas mea ⁊ mīa mea cum ip̄o eſt. ⁊ in nomine meo exaltabit̄ cornu ei⁹. Caſſiodor⁹ h̄ exponit de xp̄o in quo fuerūt. ⁊ veritas doctrine iuſticie ac vite. ⁊ mīa īmmenſe clemētie q̄ mōm redemit ſua paſſiōe. ex q̄bꝫ ī nomine ⁊ virtute dei pr̄is cornu ei⁹. i. dignitas ⁊ potentia eſt exaltata. vt in noīe ei⁹ oē genu flectat̄ celeſtium. terreſtriū. ⁊ infernor̄. ad Philip. ij. Pōt ⁊ hoc exponi de quolibet ſancto viro. vt introducit eccl'ia in officio miſſe alicꝫ ꝓcedēdo. vt dicat̄. Veritas mea ⁊ mīa mea cum ipſo ſcꝫ electo meo. ⁊ in noīe meo exaltabit̄ cornu ei⁹. vbi tria notā de veritate. Pͥ̄mo ei⁹ mira dignitas. ibi veritas mea. Scđo ei⁹ magna vtilitas. ibi mīa mea. Tertio eius exīmia remuneralitas. ibi. ⁊ in nomie meo ⁊c̄.

Quantū ad primum. § II

dignitas veritatis oſtendit̄ in eo ꝙ dicit dn̄s. veritas mea. i. que eſt a me ⁊ quā poſſideo. Veritas a quocūꝗ dicat̄ a ſpū ſancto eſt. ait be. Amb. Mire aūt dignāt̄ eſt qđ ē a deo q̄ vocabulo vocat̄ deus. Et cū ſit triplex veritas. vt dcm̄ ē. q̄libet eſt a ſpūſancto. vñ dixit xp̄us

Quid ſit veritas

Int̄ duo extrema ↄſiſtit veritas

apl̄s de ſpū ſācto. Docebit vos oēm veritatē ſcʒ vite do ctrine ⁊ iuſticie. Et veritas q̄dē vite dr̄ ſiue vera ſm bea. Tho. ſicͭ ⁊ q̄libet alia res dr̄ vera ex h̄ ꝙ attingit ſuā re gulā ⁊ menſurā. Regula aūt ⁊ mēſura vite hoīs .i. con uerſatiōis ſue eſt lex diuina. ꝑ cuiꝰ ꝯformitatē rectitudi nē hʒ. Et talis veritas ſiue rectitudo nō eſt veritas ſpāl lis ſʒ cōis eſt ad oēm virtutē. hāc deꝰ exigit a q̄libet di. Pacē ⁊ veritatē diligite ait dn̄s omipotēs. Zach. viij.

De tripli ci veritate, quā a no bis requi ritur.

Hec aūt ꝯſiſtit p̄mo in vera mētis extimatiōe. ſcd̄o ī ve ra oris locutiōe. tertio in vera opis execuτōne. Primo ad veritatē vite exigiť vera reꝝ extimatio. Falſum cito querer in mēte ſua. q̄ eſtimaret panē eſſe luteū. ⁊ auꝝ eſſe auricalcū. licet habeat aliquā ſilitudinē in colore. ita qui reputat tp̄alia eſſe magna bona. vt diuitias. volupta tes. honores. ⁊ hmōi. Et v̄tutes ⁊ ſapiam nō extimat a liciꝰ valoris q̄ſi ea ꝯtēnens. hic loquiť falſum in corde ſuo. Sʒ dic pſ. Qui loquiť veritatē in corde ſuo iſte re quieſcit in mōte ſctō dei. Veritatem loquiť in corde qui reputat mūdana eſſe trāſitoria ⁊ vana ac vilia. vt apl̄s q̄ dicebat. Oīa arbitrarꝰ ſum vt ſtercora. Et vera ⁊ ma gna dona intelligit eſſe grām ⁊ gl̄iam. Et ex tali verita te cognita amat v̄tutes ⁊ laborat ꝓ eis. ꝯtēnit terrena ⁊ vitia abhorret. Scd̄o ad v̄itatem vite req̄riť veritas in locutiōe. vn̄ apl̄s. Loq̄mini vnuſq̄ſqʒ veritatē cū ꝓxi mo ſuo. q̄m ſumꝰ inuicē mēbra. Membra aūt nō deci piūt alterꝛ aliud. Debet aūt p̄poni veritas locutiōis oī amicicie. vn̄ ph̄s. Duobꝰ exn̄tibꝰ amicis platone ⁊ veri tate ſctm̄ eſt p̄honorare veritatē. Idē. Amicꝰ quidē pla to. amicꝰ ſortis. ſʒ magis amica veritas. Sʒ q̄ꝛ vt ait q̄ dā ſapiēs. veritas odiū parit. obſequiū amicos. iō dimi nute ſūt veritates a filijs hoīm. ait pſ. Et vt placeāt ho minibꝰ mēdacia ⁊ adulatōes multipliplicāt. Sen̄. Nō ſtrabo tibi q̄d oīa poſſidētibꝰ deſit q̄ dicat veꝝ. Ter tio exigiť ad vite veritatē recta oꝑatio. Eſa. xxxviij. Me mento dn̄e inq̄t ezechias quō ambulauerim corā te ī ve ritate. in corde ꝑfecto. ⁊ q̄ſi declarās. ſubdit. Et q̄d rectū eſt in ꝯſpectu tuo fecerim. Ad hoc ꝙ opꝰ nr̄m ſit veruʒ oportet ꝙ remoueať ab ea oīs ſiniſtra intētio ⁊ ſil'atio ⁊ indebita circūſtantia. Et oīe opꝰ q̄ʒtūcunqʒ ꝯſuetū ab alijs dʒ cedere veritati. vn̄ Aug. Manifeſtata v̄itate ce dat ꝯſuetudo veritati. di. viij.

De verita te doctrine

Quātū ad veritatem doctrine dic b̄e. tho. ij. ij. q. cix. ar. iij. ꝙ hec ꝯſiſtit in q̄dā manifeſtatiōe verboꝝ coꝝ de q̄bꝰ eſt ſciā. vn̄ directa nō ꝑtinet ad virtutē veritatis put ē virtus ſpālis. verū q̄ꝛ vera ſcibilia inq̄ʒtū ſunt a nobis cognita. circa nos ſūt ⁊ ad nos ꝑtinēt. ſm hoc veritas doctrine pōt ad hāc v̄tu tem ſpālem ꝑtinere. ⁊ q̄cūqʒ alia v̄itas q̄ q̄s manifeſtat verbo vel facto q̄d cognoſcat. Pertinet aūt ad veritatē doctrine. vt docēdo. in q̄cunqʒ facultate ꝯſulēdo. predi cando. exhortādo. vera dicat. Et q̄ꝛ ſacra ſcriptura ſola doctrina ē. q̄ nullā hʒ facultatē admixtā. ⁊ hoc q̄ꝛ ſermo dei eſt q̄ mentiri nō pōt. vn̄ dr̄ Iohā. xvij. Sermo tuus veritas eſt. Ideo ꝑmaxime p̄dicādo dʒ induci auctētas ſcripture ſacre. nec q̄s ex timore dʒ dimittere. vt v̄itates neceſſarias ad ſalutē nō dicat. vn̄ Criſoſt. tractās illud q̄d ait xp̄s apl̄is cū miſit eos ad p̄dicādū. Nolite time re eos q̄ occidūt corpꝰ ait. Nō ſolū ē ꝓditor v̄itatis qui trāſgrediēs veritatē ꝓ veritate mendaciū palā loquitur ſʒ ⁊ ille q̄ nō ꝓnūciat veritatē quā libere nunciare opor tet. Aut nō libere veritatē defendit. quā libere defender̄ dʒ. ꝓditor ē veritatꝭ. Nā ſic ſacerdos debitor ē vt verita tē quā audiuit a deo libe p̄dicet. Sic laicꝰ debitor ē vt veritatē quā audiuit ī ſcp̄turꝭ ꝓbatā. fiducial'r defendat hec ille. xi. q. iij. nolite. Nō tn̄ p̄dicator dʒ dicere oēm ve ritatē. ſʒ q̄ ꝯueniat auditoribꝰ. cuiuſmodi ſcʒ ſint capa ces. ⁊ q̄ vtiľ ſit eis. Sʒ dolēdū. q̄ꝛ iā venit tp̄s q̄d p̄dixit apl̄s. ij. ad thi. iiij. Erit eī tp̄s cū ſanā doctrinā nō ſuſti nebūt. Et a veritate q̄dē auditū auertēt. ad fabulas aūt ꝯuertenť. Si q̄ aūt dicta gētiliū. poetaꝝ. vel ph̄oꝝ. non ad oſtētatiōʒ. ſʒ ad maiorē ꝯfirmatōʒ v̄itatꝭ aliq̄n indu canť. vt ancille deſeruiētes dn̄e theologie. nō erit īcōue niēs. vn̄ Clemēs pa. Cū eī ex diuīs ſcp̄turꝭ q̄s firmā re gulā v̄itatꝭ ſuſcepit. abſurdū n̄ erit ſi aliq̄d ex eruditōne cōi ac liberalibꝰ ſtudijs. q̄ forte ī puericia attigerit. ad aſ ſertionē veri dogmatꝭ ꝯferat. ita tn̄ vt vera didicerit fl'a ⁊ ſil'aca declinet. di. xxxvij. relatū. Si āt q̄s aliq̄ docerʒ fl'a vl' icauta. vl' q̄ p̄nt eſſe cā mali. n̄ erubeſcat cū expedit re tractare vel declarare. quia nec beatus. Augu. erubuit face libꝝ retractationū cū eſſet doctiſſimꝰ oīm. Ecci. iiij. Nō ꝯdicas v̄bo veritatis vllo mō. cū ſcʒ rep̄hēderꝭ d̄ er rore. ij. Coꝝ. xiij. Nō poſſūꝰ aliq̄d ꝯ veritatē ſʒ ꝓ veritatē. hec. aug. Magne ſapie ē hoīem reuocare. ꝙ male locutꝰ eſt. xxij. q. iiij. magne.

De verita te iuſticie

Quātū ad veritatē iuſticie dic Tho. vbi. s̄ ꝙ veritas iuſticie ē ſm ꝙ aliq̄s rectitudinē legꝭ ī iudicijs q̄ ſūt ad alteꝝ ſuat. Alī ſm ꝙ aliq̄s verita tē manifeſtat ex iuſticia. puta cū ī iudicio teſtificať veꝝ. vel ꝯfiteť. ⁊ ſic ē q̄dā actꝰ iuſticie. vn̄ non ꝓp̄ie ꝑtinet ad veritatē put ē ſpūal' virtꝰ. Ad veritatē iuſticie ꝑtinet n̄ reſpicere ad ꝑſonas q̄ꝛ paup. ⁊ iō cō patiēdū. vl' q̄ꝛ ꝯſan guineꝰ ⁊ iō n̄ puniēdꝰ. ⁊ hmōi. puer. xxviij. Qui coḡſcit in iudicio faciē n̄ bn̄ fac. ⁊ ꝓ buccella panis deſerit veri tatē. Et dn̄s ī lege. Nō miſereberꝭ ī iudicio paupis. vt a vero deuies. Hinc ⁊ h. aug. Queriť p̄r de malo filio. q̄ri tur. i. ꝯq̄riť filiꝰ de duro p̄re. Seruamꝰ honorificētiam p̄ri. q̄ debeť ei a filio nō eq̄mꝰ filiū p̄ri in honore. ſʒ p̄po nimꝰ filiū p̄ri ī veritate. ij. q. vij. q̄riť. Nec etiā dʒ attēde re iudex ad munera ſʒ reſpuere. Deute. xvi. Munera ꝑ uertūt verba iuſtoꝝ vt ſcʒ fl'am ſnīam ꝓferāt. vn̄ Gre. Bonis male vtunť q̄ ꝓ tp̄ali lucro iuſte iudicāt. Tales q̄dē a veritate nō iuſticie defenſio ſʒ amor p̄mij ꝓuocat. q̄bꝰ ſi ſpes nūmi ſubtrahiť ꝯfeſtim a iuſticie executōne recedūt. Acceptio muneꝝ p̄uaricatio ē v̄itatis. xi. q. iij. q̄ recte. Pertinet ad veritatē iuſticie reſiſtere malis ⁊ de fendere inocētes ꝯ opp̄ſſores. vn̄ dr̄ di. lxxxiij. Error cui nō reſiſtiť approbať. Veritas cū minime defenſať oppri miť. Negligere q̄ppe cū poſſis ꝑturbare ꝑuerſos nihil eſt aliud q̄ʒ fouere. Pertinet ad veritatē iuſticie iudicař ſm allegata ⁊ ꝓbata. ſʒ ꝓus bn̄ examiata. vn̄ Amb. Bo nus iudex nihil ex arbitrio ſuo facit. ⁊ domeſtice ꝓpoſito volūtatis. ſʒ iux̄ leges ⁊ iura ꝓnūciat. examinat. cauſarū merita nō mutat. iij. q. vij. iudicet. Sed pōt hodie dici illud. Corruit veritas in plateis. Eſa. lix.

Ad veri tatē iuſti cie duo ꝑ tinent.

Utilitas huius vir §. III

tutis oñdiť cū ſubdiť. Et mīa mea cū ipo. q. d. Quia fu it in eo veritas. erit in illo mia. i. faciā ei miam. Miſeri cordia aūt dr̄ q̄ſi miſeriā adimēs. vn̄ ⁊ xp̄s Iob. iij ait. Veritas libabit nos. Adimit āt ⁊ libabit a mltiplici mi ſeria. P̄mo a miſia obſcuratōis. ſcd̄o a miſia igl'iatōis. tertio a miſia deprauatōnis. q̄rto a miſia damnatiōis.

Quātū ad p̄mū dr̄ Iob. Tenebris īuolutū ⁊c. Aīa eī nr̄a vt ait ph̄s naſciť ſicͭ tabula raſa in q̄ nihil ē pictū. Nullā veritatē ꝯḡſcit. vn̄ magꝭ ī obſcuritate ē. Et hec ē magna miſia. Sʒ libať ab hac miſia paulatī ꝑ verita tē ſibi manifeſtatā ab alijs ⁊ a ſe cognitā. Veꝝ eī eſt bo nū intellecꝰ q̄d ꝑficit ipm ⁊ illuſtrat obſcuritatē eius. Et ſic nullꝰ mēti ſuauior cibꝰ q̄ʒ veritas vt ait Lactāꝰ in li. inſtitu. Ita nullꝰ amarior ſeu magis nociꝰ cibꝰ aīe q̄ʒ falſitas. Scd̄o veritas locutōis libat ab igl'iatiōe id eſt īfamia. ſicut eni fallacia hoīs facē eū infameʒ ita vt quilibet deteſtenť hoīes mēdaces. nec credať eis cū etiaʒ dicāt ⁊ iurāt veritatē. Ita q̄ verax ē in verbo locutōnis inde ſibi bonā acq̄rit famā. Cū eni hō ſit aīal ſociale na turaliter vnuſq̄ſqʒ dʒ alteri id ſine q̄ ſocietas humana

ꝯſeruari nõ pt.Nõ poſſent aũt hoĩes ꝯuiuere. niſi ſibi
inuicē crederēt tanq̃ ỽitatē manifeſtantibꝫ. Et ꝓpter h̄
fallax exoſus ⁊ infamis hr̄ q̄ſi deſtructiu⁹ hũane ſocieta
tis. Et verax diligit̃ vt ꝯſeruatiu⁹ eiuſdē ſocietatis. Et
dic̄ tho.ij.ij.q.cix.ar.iiij.q̄ ỽtus ỽitatis poti⁹ declinat ī
min⁹ q̃ in maius.hoc tn̄ pt intelligi dupl'r cũ dr̄ declia
re in min⁹. Uno mõ affirmãdo.puta. q2 nõ manifeſtat
totũ bonũ qd̄ in ſe eſt.ſciam.vel ſctītatē.vel hmõi. Et h̄
fit ſine p̄iudicio ỽitatis.q2 in maiori includit̃ minus.et
ſic ỽtus ỽitatis declinat in min⁹.Hoc eni vt phs dic̄.ī
li.ethi.videt̃ eſſe prudētius ꝓpter oneraſas abũdantias
Hoĩes eni q̄ maiora de ſe dicũt q̃ ſint.ſũt alijs oneroſi
q̄ſi alios excellere volētes.Qui aũt minora de ſe dicunt
q̃ in eis ſit ſũt alijs gr̄oſi.q̄ſi alijs ꝯdeſcēdētes ꝑ q̄ndā
moderatiõem.vn̄ apl's.ij.ad Cor.xij. Si voluero gl'ia
ri nõ ero inſipiēs.ỽitatē eni dicā.Parco aũt ne q̄s exiſti
mat ſuꝑ id qd̄ videt in me.aut audit aliq̄d ex me. Alio
mõ negãdo declinat in min⁹.cũ ſcȝ negat qd̄ in eo eſt.⁊
hec nõ ꝑtinet ad ỽitatē.q2 falſum incurrit.ſed ꝑtinet ad
ironie vitiũ.tn̄ minus peccat ꝯ ỽitatem q̃ ꝑ iactantiā.
ex q̄ plus dic̄ de ſe q̃ ſit. Tertio liberat ỽitas a miſe
ria prauitatis vbi ē ỽitas vite.cũ excludat om̄e vitium
ibi prauitas locũ non hȝ.hic verax eſt ex iuſticia.in illo
nõ eſt.dr̄ Johā.vij. Sȝ ⁊ oĩs prauitas cõmiſſa pctī tol
lit̃ ꝑ ỽitatem ꝯfeſſiõis ⁊ pnīe.vn̄ ps̄. Ueritas de terra
orta eſt.i.vera ꝯfeſſio de ꝑtõre.⁊ iuſticia de celo ꝓſpexit
.i.iuſtificatio a deo.Ita exponit Aug.de pe.di.i. Et idē
Aug.dic̄. Uera pnīa ad baptiſmi puritatē conat̃ addu
cere penitentē. Quarto liberat a miſeria dãnationis
ſi mãſeritis in ſermone meo.ſ.ꝑſeuerãdo in obſeruatiõe
ei⁹. Uere diſcipuli mei eritis ⁊ cognoſcetis ỽitatē ⁊ veri
tas liberabit vos. Joh.viij. Liberabit ſcȝ a dãnatione
ꝓſeruãdo ne incurratis.Si q̄s ait ip̄e in eodē ca.ſermo
nem meũ ſeruabit.mortē nõ videbit in eternũ. Si ergo
ỽitatē dico vobis.q̄re nõ creditis mihi. cũ ꝑ hoc euada
tis miſeriam oēm.q2 veritas mea in qua eſt ibi ⁊ miſeri
cordia mea ad tollendas miſerias.

Quantum ad tertiũ.§.IIII

ꝓncipale qd̄ eſt remuneratio ỽitatis.h̄ oñdit̃ dũ dr̄ Ex
altabit̃ cornu ei⁹.Dic̄ Aug.ſuꝑ ps̄. Cornua iuſti.ſũt mu
nera xp̄i.q2 eminēt. Precipuũ mun⁹ xp̄i eſt gr̄a ſua. vn̄ ⁊
ỽtutes ꝓcedũt ⁊ merita. Exaltatur aũt iſtud cornu gr̄e.
cũ ꝑ eũ ꝑuenit̃ ad gl'iam. Johā.iij. Qui fac̄ ỽitatē.i.ope
rando ſm̄ eā.hic venit ad lucē.ſ.gl'ie. Un̄ facientibꝫ tribꝫ
cubicularijs regis darij q̄oēm inter ſe.⁊ corā eo ⁊ ſapien
tibꝫ ſuis diſceptãtib⁹ q̄d eſt forti⁹ oĩbꝫ.vn⁹ dixit vinuȝ.
ali⁹ regē.terti⁹.ſ.zorobabel mulierē.⁊ magis ỽitatē con
cludēdo.q̄ ỽitas vincit.⁊ viuit.⁊ obtinet in ſecl'a ſcl'oꝝ.
Uide hiſtoriā q̄ pulchra eſt.⁊ multa ꝑtinet ad cõmēda
tionē ỽitatꝭ. Uinũ ſignificat ſapiam hũanā q̄ inebriat.
Rex potētiā ⁊ reꝝ abũdnatiā. Mulier voluptatē. Hec
oĩa potētia ſũt. Sȝ ỽitas oĩbꝫ p̄ualet q̄ ꝯducit ad regna
celoꝝ vbi ſꝑ viuit̃. Vr̄ hec hiſtoria.ij. Eſdre.iij.ca.

De virtute fidelitatis. Capl'm.xvj.

Fidelitas q̄ ꝑtinere vid̾ ad ỽi tatem.

Fidelitas in promiſſis vel cõmiſſis videt̃ ꝑtinere ad ỽtutē ỽitatis
Et iõ aliq̄d hic de ea breuiter dicēdũ. Dic̄ yſid̄.in li.ethi.
q̄ fidelis q̄s dr̄.p eo qd̄ fit ab eo qd̄ dr̄ vel ꝓmittit bo
nũ. Signãter aũt bonũ.q2 ſi malũ ꝓmitteret.ſeruare nõ
dȝ. Iux̄ illd̄ yſid̄. In malis ꝓmiſſis reſcinde fidē.i.fideli
tatē.nõ ſeruãdo illd̄. Et ſm̄ hoc dic̄ ps̄. de dño. Fidelis
de⁹ in oĩbꝫ verbis ſuis.q2 verax eſt.⁊ obſeruat q̄ ꝓmittit
nobis q̄ nõ ſũt niſi bona. Et hec fidelitas ī ſcriptura mł
tũ cõmēdat̃.puerb.xviij.ca. Uir fidel' mł'tũ cõmendat̃.
Nũi.xij. Moyſes in oĩ domo mea fideliſſim⁹ ē. Et ꝓmi
ij.Reg.xxij. Quis in oĩbꝫ ſeruis tuis fidel' ſic̄ dauid. dixit
abimelech ad ſaul. Fidelitas aut iſta maxie ē ꝯmēdabi
lis in tribꝫ gn̄ibꝫ hoĩm. Pmo in amico ſuo.ſcd̄o in nun
cio vel legato.tertio in ſeruo vel diſpenſatore inſtituto.

Fidelitas ī tribꝫ gene ribꝫ ho minũ cõ mendat̃.

Quãtũ ad ꝓmũ dr̄ Ecci.vi. Amico fideli nulla ē cõ
paratio. Idē. Amic⁹ fidelis medicamentũ vite. Sic per
medicamētũ hõ recupat vitā.ita ꝑ auxiliũ ⁊ ꝯſiliũ amici
fidelis q̄s aliq̄n recupat vitā aīe ⁊ corpis. Iſta aũt fide
litas in amico oñdit̃. Pmo in ꝯſilijs.vt det amico bonũ
ꝯſiliũ ⁊ ſanũ. Nõ ſic ille q̄ dedit ꝯſiliũ Amon vt finge
ret ſe infirmũ ad h̄.vt Thamar ſoror eius ex cui⁹ ꝯcupi
ſcētia erat inflāmat⁹ veniret ad viſitãdũ eũ ⁊ ſic conſtu
praret eā.ij.Reg.xiij. Aut ꝯſiliũ qd̄ dedit balaã balach
regi moabitaꝝ.vt induceret iſraelitas ad fornicandum
Sȝ ſic̄ daniel q̄ nabuchodonoſor vt euaderet ſniaȝ ſibi
cõminatā dixit. Placet tibi rex ꝯſiliũ meũ.pctā tua ele
moſinis redime. Dañ.iiij. Scd̄o oñdit̃ fidelitas in ami
co in ſecretis.vt ſcȝ nõ denudet.puerb.xi. Qui ambulat
fraudulēter reuelat archana.q̄ aũt fidel' celat amici vel
amici ꝯmiſſũ.⁊ Ecci.c.xxvij. Qui denudat archana pdȝ
fidē amici. Et h̄ ē veꝝ q̄n ex celatõe ſecreti nõ ſeq̄t̃ malũ
Tertio oñdit̃ fidelitas ī amico ſuo ī adūſis cũ nõ dſerit
Ecci.xxij. Fide poſſide cũ amico ī paupꝑtate illi⁹. vt ī bo
nis illi⁹ leteris. In tpe tribulatõis illi⁹ ꝑmane illi fidel.
Exēplũ de illis duobꝫ phis amicꝭ.q̄ꝝ alteꝝ cũ captum
dyoniſi⁹ tyrān⁹ ſicilie vellet ꝯdēnare ad mortē. petijt di
lationē a tyrãno vt vadēs ad ciuitatē ſuā diſponere poſ
ſet de factis ſuis. Et cũ tyrān⁹ peteret fideiuſſorē pro eo
de reuerſiõe.ille req̄ſitũ amicũ ſuũ illũ pbm̄ dedit decla
rato ſibi a tyrãno q̄ ſi tpe ⁊ hora determinata ille nõ re
diret.ip̄e occideret̃ ꝑ eo. Qui ꝑ eo ſe obligauit. Et ille ex
peditis negocijs ſuis hora ſtatuta reuſus ē.q2 fidelita
te ꝯſiderata ꝑmaxia tyrān⁹ illi pepcit ⁊ ſe fieri tertiũ ami
cũ eoꝝ poſtulauit. Narrat Ualeri⁹ h̄.

Fidel' ami cus ī ſtb oñdit̃.

Quãtũ ad ſcd̄ȝ dr̄ puerb.xiij. Legat⁹ fidelis ſanitas. Et iteꝝ. Sic frig⁹
niuis in die meſſis.ita legat⁹ fidelis ei q̄ miſit illũ. Frig⁹
niuis cũ accidit in meſſe refrigerat metētē a calore.ita le
gat⁹ refrigerat mittētē ab eſtu ſolitudinũ. vel medi⁹. Si
cut frig⁹ niuis ī hyeme pinguefacit terrā.⁊ ſic ī meſſe h̄t
copioſi⁹ fruct⁹.ita fidel' legat⁹ fructuoſe opat̃ ⁊ vtilit̃ ip̄ȝ
ꝓmittētē. Ecõtra de infideli legato ſeu nuncio dr̄. Dens
putrid⁹ ⁊ pes lapſ⁹ q̄ ſpat ſuꝑ īfideli ī die ãguſtie. Dēs
putrid⁹ magnũ dolorē ingerit. Un̄ vulgariter dr̄ q̄ nõ
eſt dolor ſic̄ dolor dētis. Sic infidelis nũci⁹ vel legatus
ei q̄ ſperat in eo.vt dens putrid⁹ ingerit afflictionē. Eſt
⁊ pes lapſus.ſic̄ ei ille.q̄ deſiderat ad aliq̄ locũ ꝑueni
re ⁊ p̄ laſſitudīe nõ p̄t.multũ affligit̃.ſic q̄ expectat nun
ciũ infidelē. Legatos aũt male tractare ē magna īiuſti
cia.⁊ ꝯ iuſgētiũ frãgere ſecuritatē coꝝ.di.i. Iuſgētium.
Et ḡuiter punit̃ tal' iniuria q̄ ē ꝯ cõem felicitatē. Naȝ vt
dic̄ Aug. Fides.i.fidelitas etiā hoſti cũ ꝓmittit̃ ſeruãda
eſt.xxiij.q.i.noli. Un̄ dauid.q2 rex amonitaꝝ ad quē mi
ſerat ſuos legatos ad ꝯdolēdũ ⁊ ad ꝯſolãdum de morte
pr̄is dehoneſtauit eos ſuggerētibꝫ ſibi ꝯſiliarijs ſuis q̄
ꝓditioſe h̄ egerat dauid.nõ ad ꝯſolãdũ ſȝ ad explorãdũ
Un̄ raſis eis barbis ꝑ medietate.⁊ veſtibꝫ coꝝ abſciſſis
vſq̄ ad nates.remiſit ad dauid. Sȝ ob talē iiuriā factaȝ
miſit ioab cũ exercitu ſuo ꝯ rabath ciuitatē ꝓncipalem
ãmonitaꝝ.⁊ ea capta fec̄ magnā ſtragē.vt hr̄.ij. Reg.x.
Et de iudeis dic̄ egeſipp⁹. Preuaricati ſũt leges oĩm ho
minũ.ip̄oꝝ etiā barbaroꝝ.q̄m apud ip̄os q̄ȝ q̄ neſciũt
hũanitatē inuiolabiles legati hn̄t. dũ vindicta celeſtis
formidatur ⁊ tãti ſceleris vltor deus timet̃.hoc ergo ad
miſerũt aduerſarij nr̄i ſcȝ iudei q̄ nec hũane nec diuie le
ges inultũ relinquunt.hec ille. Et forte loquit̃ de apoſto
lis quos iudei.ꝑſecuti ſunt multipl'r.q̄ erant legati dei.
Unde apl's paulus. Legatiõe fungimur deo exhortãte

Nũci⁹ īfi delis cui compat̃.

per nos. Quantū autē ad tertiū dr̄ Eccī.xxxiij. Si
Fidelitas ſerui ī tri bꝫ oñdit. eſt tibi ſeru⁹ fidelis ſit tibi qſi aīa tua. ⁊ qſi fratrē ſic tra
cta illū. Fidelitas aūt ſerui ſeu diſpēſatoris oñdit circa
bona ſibi cōmiſſa in tribꝫ. vt ſcꝫ nō diſſipet. non defrau
det. ⁊ vt multiplicet. Pr̄io cauere dꝫ cui cōmiſſa ē ali
qua diſpēſatio. vt nō diſſipet bona dn̄i ſui. vn̄ ī euāg.
Villic⁹ q̄ diffamat⁹ fuit ꝙ diſſipaſſet bōa dn̄i ſui. amo
tus fuit a diſpēſatōne. Lu.xvi. Et apl's.i.Cor.iiij. Hic
iā querit inter diſpēſatores vt fidelis q̄s inueniat. q.d.
Rari ſūt q̄ nō diſſipēt. Vn̄ in tpalibꝫ diſpēſator nō ex
pēdit vtiliter bona dn̄i ſui. diſſipator eſt. Et ſilr̄ q̄libet
platus q̄ dat bn̄ficia. officia. diſpēſatōes ꝯ iura cōia et
ſacra indebite. nō eſt diſpēſator. ſꝫ vt dic̄ Bern̄. diſſipa
tor. Et ſilr̄ in bonis tpalibꝫ vel naturalibꝫ vel ſpūalibꝫ.
que dn̄s ꝯceſſit fecit nos ſuos diſpēſatores. Sꝫ cū ma
lecis vtimur. diſſipam⁹ bona dn̄i noſtri. ſicut fili⁹ ꝓdi
g⁹ q̄ diſſipauit ſubam ſuā. Lu.xv. Sc̄do ſeru⁹ diſpē
ſator dꝫ cauere ne defraudet ſibi accipiēdo bona domi
ni ſui. ſicut fecit iudas q̄ portabat loculos. i. burſaꝫ ſeu
ſcarſellaꝫ pecunie q̄ elemoſinaliter dn̄o ⁊ diſcipulis tra
debant. de q̄ dicit euāgeliſta. ꝙ fur erat. ⁊ ea q̄ mittebāt
in loculis portabat. Iohā.xv. Id eſt aſportabat domū
ꝓ ſe ⁊ familia ſua. Sic etiā q̄libet d̄ bonis opibus ſuis
totū dꝫ deo tribuere ab eo recognoſcēdo. nō ꝑfurādo
videlꝫ attribuere ꝟtuti. vel inq̄rendo gl'iam hūanā. vn̄
Bern̄. Fidelis reuera famul⁹ es ſi de multa glīa dn̄i tui
⁊ ſi nō exeūte a te tn̄ trāſeūte ꝑ te. nihil manibꝫ tuis ad
herere ꝯtingat. Tertio bon⁹ ⁊ fidelis diſpēſator. non
ſolū dꝫ ꝯſeruare bona dn̄i ſui. ſꝫ etiā augmētare. inq̄ꝫtū
pōt licite. ſicut fecit iacob erga laban ſocerū ſuū. ⁊ ioſeph
erga phutiphar dn̄m ſuū. q̄ diſpēſationē toti⁹ dom⁹ ſi
bi cōmiſerat. ⁊ oīa multiplicabant in manibꝫ ſuis. nec
cognouerat ioſeph niſi panē q̄ veſcebat. Gen̄.xli. Sic
⁊ q̄libet grās ſibi a deo collatas varias ſiue multas. ſi
ue paucas. dꝫ ſollicite ꝓcurare. vt eas multiplicet in gr̄
tia creſcēdo. vt talenta ſibi cōmiſſa. Nā vt habet in pa
bola euāgelica Mat.xxv. Qui q̄nq̄ talēta accepat. q̄a
lucrat⁹ eſt cū eis alia q̄nq̄ grōſe in redditōne rōnis ſibi
dictū fuit. Euge ſerue bone ⁊ fidelis q2 in pauca fuiſti
fidelis ſupra multa te ꝯſtituā. intra in gaudiū dn̄i tui.
Et ſilr̄ dictū fuit ſeruo q̄ cū duobꝫ ſibi commodatis fue
rat duo alia lucrat⁹. Qui ꝟo vnū ſolū receptū nō multi
plicauit cū illo negociādo. ſꝫ illud abſcōdit inuectiue ſi
bi dictū fuit. Serue neq̄ ⁊ piger q̄re nō dediſti pecuni
am meā ⁊c. Et ablato ſibi talēto fuit miſſus ī tenebras.
Vn̄ ⁊ Pe. in canoni. ſua. Si q̄s accepit grām in alteru
trū illā adminiſtrātes vt boni diſpenſatores multifor
mes grē dei. ⁊ Apo.ij. dr̄. Eſto fidelis vſq̄ ad mortē. et
dabo tibi coronā vite. Fidelis ſcꝫ bene diſpenſando tibi
ꝯceſſa. De libalitate inq̄ꝫtū differt a mīa. Ca.xvij.

Liberalitas cōnume
rat inter ꝟtutes annexas iuſticie. ab androni
co ꝑipathetico. vt refert be.tho.ij.ij.q.lxxx. Et
Amb. dic̄ in li. de offi. ꝙ in euangel. multas diſciplīas
accipim⁹ iuſte liberalitatis. Circa qd̄ ſciendū. vt clare
ſcat de materia ei⁹ ⁊ de ſ noīe q̄re ſic nūcupet ſm̄ be.tho
mā.ij.ij.q.cvij.ar.ij. Duplex eſt obiectū ſiue materia li
beralitatis. Pr̄īa ⁊ īmediata materia eſt interior paſſio
ſcꝫ affectus ad pecuniā. ſc̄da ⁊ exterior materia ē pecūia.
Ratio ē. q2 liberalitas nō attēdit in q̄ntitate dati. ſed in
affectu dantis. Affect⁹ aūt dantis diſponit ſm̄ diſpoſi
tionē amoris ⁊ ꝯcupiſcētie ꝑ modū delectatiōis ⁊ triſti
cie ad ea que dant. Et iō īmediata materia liberalitatis
Libalitas vn̄ dicat. eſt paſſio interior. Pecunia aūt exterior ē obiectū predi
ctaꝝ paſſionū. Et ſm̄ h̄ dic̄ phs in.iiij.ethi. ꝙ liberali
tas videt eſſe quedā medietas circa pecuniā. Dicit aūt

liberalitas ex eo ꝙ ad liberalē ꝑtineat emiſſiuū eſſe. ſm̄
phm̄ in.iiij.ethi. Vn̄ ⁊ alio noīe liberalitas. largitas no
minat. qd̄ q2 largū eſt nō eſt retētiuū ſꝫ emiſſiuū. h̄ idē
ꝑtinere videt ad nomē liberalitatis. Cum eni aliq̄d a ſe
emittit. qd̄ammō illud a ſua cuſtodia ⁊ dn̄io liberat. et
animū ſuū ab vno hoīe in aliū. ⁊ ſunt bona poſſeſſa, q̄
noīe pecunie ſignant. Nam vt dicit Aug⁹. ⁊ habet. i. q.
iij. totū. Quicq̄d hoīes in terra habēt. quoꝝ ſūt dn̄i pe
cunia vocat. q2 ⁊ antiq̄ q̄cq̄d habebāt in pecunia habe
bant. Vn̄ pecunia a pecu. Et ſic pecūia dr̄ eſſe materia
liberalitatis. Q, aūt liberalitas ſit ꝟtus declarat be. Libalitas eſt virtus
tho.ij.ij.q.cvij.ar.i. ſicut dic̄ Aug. in li. de libero arbitrio
Vti bn̄ rebꝫ q̄bꝫ male vti poſſumus ꝑtinet ad ꝟtutem.
Poſſum⁹ aūt vti bn̄ ⁊ male. nō ſolū potētijs ⁊ paſſioni
bus. ſꝫ etiā his q̄ ex nos ſūt ſcꝫ rebꝫ tpalibꝫ ꝯceſſis nob
ad vſum ⁊ ſuſtētationē. Et iō bn̄ vti his rebꝫ cū ꝑtineat
ad liberalitatē. patꝫ ꝙ ſit ꝟtus. Q, aūt dr̄ phs in.iiij.eth.
Libalis nō eſt reſpicere ad ſeipm̄ ita ꝙ ſibi minora de Quis dē ſit libalis
relinq̄t. Nō ſic ē intelligēdū. ꝙ ſic alijs intēdat ꝙ oīno
ſe ⁊ ſuos deſpiciat. q2 h̄ eſſet ꝯ inclinatōem naturalē. et
ꝑ ꝯn̄s nō ꝟtuoſum op⁹. Sꝫ cū pauca vni ſufficiāt. iō o
plura ſūt q̄ liberalis in alios expēdit q̄ꝫ ſibi. cū abūdat
rebꝫ. Debet aūt hō ſꝑ magis ſibi ꝓuidere ī ſpūalibꝫ bo
nis in q̄bꝫ vn⁹ q̄ſq̄ ſibi ꝓuidere pt̄. nō aūt vnuſq̄ſq̄ pt̄
ita ſibi vl' alijs de tpalibꝫ ꝓuidere. vn̄ h. Amb. in li. d̄ of.
Probāda ē illa libalitas vt prios ſemis tui nō deſpici
as. ſi illos egere cognoſcas. Meli⁹ eſt ei vt ipē ſubuenī
as tuis. q̄bꝫ pudor ē ab alijs ſumptū poſcere ncētatis.
Non tn̄ vt illos diuites facias. vt hr̄ in decre. di.lxxxvi
nō ſatis. Et q2 ſm̄ phm̄ in.iiij.ethi. non ſc̄dm ſubam. i.
facultatē diuiciaꝝ dr̄ libalitas. ſꝫ magis ſm̄ dantis ha
bitū. Iō etiā pauꝑ q̄ nō hꝫ ad dandū alijs. pt̄ hr̄e libali
tatē q̄ꝫtū ad hitū. q2 pt̄ hr̄e talē diſpoſitōem mētis. ꝙ ſi
haberet facultates largiter ⁊ rōnabilr̄ diſpēſaret. Qd̄ et
dic̄ philoſo. in.iiij.ethi. Liberalis nō eſt acceptiu⁹ vl' cō
ſeruatiu⁹ pecunie ſꝫ emiſſiu⁹. nō ſic eſt intelligēdū ꝙ libe
ralis emittat facultates a ſe. q̄n retineat vn̄ ſuſtentet. et
vn̄ ꝟtutis opera exequat. quibꝫ ad felicitatē ꝑuenit. vn̄
Amb. Dn̄s nō vult ſil' effundi opes ſꝫ diſpēſari. niſi for
te ſic helyze⁹ q̄ occidit boues. ⁊ paupes ex eo recreauit.
qd̄ habuit vt nulla cura domeſtica teneret. di.lxxxvi. nō
ſatis. Qui etiā multa ꝯſumūt in intpantia. ſunt ꝓdigi.
nō liberales. Et ſilr̄ q̄ expēdūt ꝓpter quecūq̄ pctā. Qui
etiā cā iactātie in aliq̄ pia opa expēdūt nō ſūt ꝟe libales
vn̄ Amb. i. li. de of. Pulcra ē etiā liberalitas. nō ꝯſiliādi
fauoris grā vltra modū effluere. Quicq̄d eni ex affectu
ſincero ⁊ puro ꝓmittit. h̄ decoꝝ ē. di.lxxxvi. non ſatis.

De actu liberalitatis. §.I.

Libalitas q̄ ad actū hoc aūt ē bn̄ vti pecunia. Pro cui⁹ declaratōe dr̄ b.tho.
ſe.ſe.q.cxvij.ar.iij. ꝙ ſpēs actus ſumit ex obiecto. Obie
ctum autē ſeu materia liberalitatis eſt duplex. Interior
ſcꝫ vt ꝓpria materia ⁊ magis ꝓpinqua. Et hec ſūt paſſio
nes quibꝫ homo afficit ad pecuniā. Et exterior materia
eſt pecunia. Et q̄cq̄d pecunia mēſurari pt̄. Ad liberali
tatem aūt p̄cipue ꝑtinet vt homo ꝓpter inordinatā affe
ctionē ad pecuniā non ꝓhibeat a q̄cūq̄ debito vſu ei⁹.
Eſt aūt duplex vſus pecunie. Vn⁹ ad ſeipm̄ qui videt
ꝑtinere ad ſumpt⁹ ⁊ expenſas q̄s ſcꝫ facit ꝓ ſe ⁊ familia
Ali⁹ quo q̄s vtit ad alios. qd̄ ꝑtinet ad dationes. Per
tinet ergo ad liberalē vt neq̄ ꝓpter inordinatū amorem
pecunie aliq̄s impediat a ꝯuenientibꝫ expenſis. neq̄ a
ꝯuenientibꝫ dationibꝫ. Quia vero obiectū ſeu materia
exterior liberalitatis eſt pecunia vt dictum eſt. ⁊ queli
bet ꝟtus ꝯuenienter ſe habet ad obiectū ſuum. ꝯſeq̄ns
eſt vt cū liberalitas ſit ꝟtus. act⁹ eius ſit ꝓportionat⁹ pe
cunie. Pecunia aūt cadit ſub ratōne bonoꝝ vtiliū. quia

oīa exteriora bona ad vſum ſūt ordinata hoīs. Et iō ꝓ̄mus actus liberalitatis eſt bene vti pecunia ſeu diuitijs. Qḋ aūt Señ. dẋ. ꝙ nō eſt aliq̄s liberalis ex hoc ꝙ aliq̄d ſibi donat. intelligendū eſt liberalitate ꝓut reſpicit donatōes q̄ ſcʒ fiūt alijs. Et ſciendū ſm̄ be. tho. vbi ſupra. ꝙ vti bn̄ pecunia ſeu diuitijs ꝑtinet ad diuerſas ꝟtutes. ſʒ diuerſis reſpectibꝫ ſeu rōnibꝫ. Nam ꝑtinet ad iuſticiā cōmutatiuā vel diſtributiuā. ſm̄ rōnem debiti legalis. ꝓut ſcʒ res exterior debet alteri ex aliqua obligatione. vt ꝓpter aliquē ꝯtractū vēditōis vel mutui. ⁊ huiuſmodi. Uel qꝛ hʒ diſtribui indigētibꝫ ex diſpoſitōne cōitatis vel alicuiꝰ. Pertinet aūt ad liberalitatē ſm̄ rōeʒ nō debiti legalis ſʒ debiti moralis. qḋ attendit ex q̄daʒ decētia nō ꝙ ſit alteri obligatꝰ. ⁊ qꝛ hʒ minimū de rōne debiti. Jō tulliꝰ ⁊ macrob. ⁊ plēs alij nō poſuerūt liberalitatē inter ꝑtes iuſticie q̄ attēdat debitū. Pertinet etiam bene vti ſuba tꝑali ad ꝟtutē magnificētie. ſm̄ q̄ndā ſpālem rōem ꝓut ſcʒ aſſumit ad alicuiꝰ magni oꝑis expletionē. vt facere magnā eccliam. hoſpitale. vel ornamēta eccl'ie. vel alia vtilia reipublice. Un̄ magnificentia ſe hʒ ex additōe ad liberalitatē. q̄ſi excellens liberalitatē q̄ eſt circa mediocres expēſas vel datōes. Pertinet etiam ad mīam ſm̄ rōem indigētie paupeꝝ. Un̄ ex cōpaſſiōe mouet ad ſubueniendū. Pertinet ⁊ ad amiciciā ſeu charitatē ſm̄ rōem affectōis ſpālis ad amicū. Sʒ liberalitas etiā ignotis cū expedit elargit. nec impedit inordiāto amore pecūie. Q, aūt liberalitas nō ſit ſpēs iuſticie. ſed ꝑs potētial'. i. annexa iuſticie vt ſcḋaria ṗncipali. Sicut declarat be. tho. vbi. ſ. Juſticia ꝓꝑie dicta exhibʒ alteri qḋ eſt eiꝰ. vt in reſtitutiōibꝫ. ſatiſfactōibꝫ. ⁊ hmōi. Sʒ liberalitas exhibet alteri qḋ eſt ſuū ⁊ de q̄ nō eſt alteri obligatꝰ. Cōuenit tn̄ cū iuſticia in duobꝫ. Pꝛio qꝛ ē ad alteꝝ vt iuſticia. Scḋo qꝛ eſt circa res exteriores vt iuſticia. ſʒ ſm̄ aliā rōem. Et iō ponit a q̄buſdā inter ꝑtes iuſticie vt annexa ei. Notādū etiā ꝙ ad ꝟtuoſū ꝑtinet nō ſolū ꝯueniēter ſua materia vti ⁊ miniſtrare. ſed etiā ṗꝑare oportunitates ad bene vtēdū. ſicut ad fortitudinē militis ꝑtinet nō ſolū extrahere gladiū in hoſtem. ſed etiā exacuere gladiū. ⁊ tenere mōm in fagina. Sic ad liberalitatē ꝑtinet nō ſolū bn̄ vti pecunia. ſʒ eam etiā ṗꝑare ⁊ ꝯſeruare ad debitū vſum. Jn ipa aūt liberalitate dic̄ Grānꝰ in decre. di. lxxxvi. Frem nr̄m. modꝰ adhibendꝰ eſt reꝝ ⁊ ꝑſonaꝝ. Reꝝ. vt nō oīa vni ſʒ ſingulis q̄dam ꝑ̄ſtent. vt plꝰibꝫ ꝓdeſſe poſſumꝰ. iux illud ꝓphe. Diſperſit dedit paupibꝫ iuſticia eiꝰ manet in ſecl'm ſeculi. cornu eiꝰ exaltabit in glia. Ubi notandū ꝙ ad liberalitatē magis ꝑtinet dare alijs q̄ʒ petere ab alijs. vel acq̄rere ꝯſeruare. aut ꝓ ſe expēdere. Un̄ phs dicit i. iiij. ethico. ꝙ liberalis ē ſupabundare in datōne. Huiꝰ aūt rō eſt ſm̄ tho. ij. ij. q. cxvij. ar. iiij. qꝛ ꝓpꝛiū eſt liberalis vti pecunia. vſus aūt pecunie eſt in emiſſiōe ipius. Nā acq̄ſitio pecunie magis aſſilat generatōi q̄ʒ vſui. Cuſtodia autē pecunie inq̄ʒtū ordinat ad facultatē vtendi aſſimilatur habitui. Emiſſio aūt alicuiꝰ rei. q̄nto fit ad aliq̄d diſtātius. tāto a maiore ꝟtute ꝓcedit. ſic patet ex his q̄ ꝓijciūtur. Et iō ex maiori ꝟtute ꝓcedit ꝙ aliq̄s emittat pecuniam dādo eā alijs. q̄ʒ expendēdo eā circa ſeipm. Pꝛoprium aūt eſt ꝟtutis. vt ṗcipue tēdat in id qḋ ꝑfectius eſt. Nā ꝟtus eſt ꝑfectio q̄dā. ⁊ iō liberales maxime laudant de datiōe. vn̄ dꝛ. Diſpſit dedit paupibꝫ ⁊c. Ubi tria de liberalitate nota. Pꝛio ꝙ ſit rōnabil'r. Scḋo ꝙ ſit durabiliter. Tertio ꝙ ſit laudabil'r. Quātū ad ṗmū dic̄. Diſpſit dedit paupibꝫ. q̄ʒtū ad ſcḋm. Juſticia eiꝰ manet in ſecu. ſecl'i. q̄ʒtū ad tertiū. Cornu eiꝰ exaltabitur in gloria.

Uti bene pecunia ꝑtinet ad diuerſas ꝟtutes.

Libalitas cū iuſticia ꝯuenit i duobus.

Quantū ad pꝛimum. §. II

Ad libalē

ſicut ꝑ prudenciā dirigit oīs actus ꝟtutis moralis ad hoc qḋ ſit vere ꝟtuoſus. Sic ⁊ actꝰ liberalitatis q̄ eſt in dādo. oportet ꝙ ꝑ prudētiā dirigat. qꝛ ⁊ ipa liberalitas eſt ꝟtus moralis. Prudētia aūt eſt recta ratio agibiliū. Quāuis aūt ſm̄ be. tho. ꝑtineat ad prudētiā cuſtodire pecuniā. vt nō ſubripiat. vl' inutiliter expendat. tn̄ adhuc maioris prudētie eſt vtiliter eā expēdere q̄ʒ vtiliter eā ſeruare. qꝛ plura ſunt attēdenda circa vſum rei q̄ aſſimilat motui. q̄ʒ circa ꝯſeruatōeʒ q̄ aſſimilat quieti. Pecunia aūt viriliter dat cū paupibꝫ erogat. Rōnabil'r. cū nō oīa vni ſed plura diuerſis ꝯcedunt. Et hoc ē qḋ dicitur Diſpſit. i. in diuerſas ꝑtes diuiſit. ⁊ dedit paupibus. nō ꝑſonis nō indigētibꝫ. vn̄ ⁊ aplš. i. ad Coꝝ. xiij. Si diſtribuero facultates meas in cibos paupm ⁊c. Que aūt rōnabil'r ſint ꝯſiderāda in actu liberalitatis. pulcre notat be. Amb. in li. de offi. Et hr̄ di. lxxxvi. Non ſatis. vbi ait. Perfecta liberalitas fide. cā. loco. tꝑe. ꝯmendat. vt ṗmū cepis circa domeſticos fidei. Grādis enī culpa tibi eſt. ſi fidelis egeat. ſi ſcias eū ſine ſumptu eſſe. fames tolerare. erumnā ꝑpeti. q̄ ꝑ̄ſertim egere erubeſcit. Si in cām ceciderit captiuitatis filioꝝ ſuoꝝ aut calūnie. ⁊ non adiuues. Si ſit in carcere aut in ſupplicijs ꝓpter debitū. ſi tꝑe afflictionis nihil a te reportet. ⁊ infra. Eſt ⁊ alia ꝓbanda liberalitas. vt ꝓximos ſeminis tui nō deſpicias. ſi illos egere cognoſcas. Et infra. Conſiderāda ē etiā in largiēdo. etas atq̄ʒ debilitas. Nonnūq̄ʒ etiā ꝟecūdia q̄ ingenuos ꝓdit natales. vt ſenibꝫ plꝰ largiaris q̄ ſibi iā victū nequeūt q̄rere. Simil'r ⁊ debilitas corꝑis ꝓmptiꝰ ē adiuuāda. Precipue tn̄ ſi q̄s ex diuitijs ceciderit in egeſtatē. ⁊ maxime ſine ſuo vitio. Sʒ aut latrocinijs. aut ꝓſcriptione. aut calūnia. q̄ hēbat amiſit. Pulcra etiam liberalitas in ipo paupis dato tenere menſurā. vt abundes plibꝫ q̄ʒtū oporteat impꝛiri ꝑegrinis nō ſuꝑfluas inpenſas ſed competētes. Hec oīa be. Amb. ibi. Et q̄ʒuis petēdo pecuniā ab alijs ex hoc aliq̄s plꝰ poſſet dare aliis. Tn̄ dic̄ phs ꝙ liberalis nō eſt ꝑtitiuꝰ. Ratio huius ſm̄ be. tho. vbi. ſ. eſt. qꝛ dare ⁊ accipe ſe habēt ſic agere ⁊ pati. Nō eſt aūt idē ṗncipiū agēdi ⁊ patiēdi. Un̄ cū liberalitas ſit ṗncipiū datōis nō ꝑtinet ad liberalē vt ſit ꝓmptus ad recipiendū. ⁊ multo minꝰ ad petendū. vnḋ ꝟ. Si q̄s in hoc mūdo vult ꝑtus haberi. Det. capiat. q̄rat plurima pauca. nihil. Redde ſingula ſingulis. Et apoſtolꝰ inducit auctē dn̄i dicētis. Beatiꝰ eſt dare q̄ʒ accipe. Q, aūt q̄s petat elemoſinas ab alijs. nil ꝓpter hoc diminuit ſibi de liberalitate. Et ſil'r. ſi q̄s effectꝰ pauper ꝓpter xp̄m. vt religioſi petāt ꝓ ſe elemoſinas. nihil ſibi diminuūt de liberalitatis ꝑfectiōe ⁊ aliaꝝ ꝟtutū. ſed potius adaugent q̄ʒtū ad habitū. Quāuis igit liberalis multis modis poſſit bene vti pecunia. iſte tn̄ rōnabilius q̄ diſperſit dedit pauperibus.

ꝑtinet et ꝓcede pru dentes.

Quod actus libera §. II

litatis duret. oſtendit dū ſubdit. Juſticia eiꝰ manet in ſeculū ſeculi. Juſticia. i. opꝰ iuſti qḋ fecit in dando pauperibꝫ. Manet in ſeculū ſeculi. i. in alio ſecl'o quod ſuccedit huic ꝑ̄ſenti ſeculo. Manet aūt. i. durat. non inq̄ʒtuʒ ad actū. ſed inq̄ʒtum ad meritum ⁊ fructum mercedis. Uirtutes enī morales vt iuſticia ⁊ alie. ⁊ ſi remanēt ſanctis in patria ſm̄ be. tho. ⁊ alios q̄ʒtū ad habitum. non tamē habēt eundē actū quē hic habuerūt. Jbi enī nulla eſt indigētia. Et iō nō oportet vt vnꝰ alteri aliq̄d det. ſʒ meritū illiꝰ dationis iuſte manet vſq̄ʒ ad aliud ſeculum vbi de eo recipit premiū. Matth. x. Qui dederit potū aque frigide nō ꝑdet mercedē ſuam. Dicet eī chriſtus in finali iudicio his q̄ dederūt paupibus. Uenite benedicti patris mei ꝑcipite regnū. Et aſſignās cām tante retributionis. Subdit. Eſuriui enī ⁊ dediſtis mihi manducare. ſitiui ⁊ dediſtis mihi potum ⁊c. Matth. xxv.

De durabilitate actus liberalitatis

Et apl's.i.ad thi.iiij. Pietas ſcʒ q̄ dat͛ paupib; ad om/
nia valet ꝓmiſſionē q̄ nūc ē habēs.ꝛ future.i.bonoꝝ p̄/
ſentiū ꝛ futuroꝝ. Nā vltra p̄miū ſupnū qđ manet eū q̄
debite dat.al's nō eſſet liberalis act⁹. multa etiā bona
hic recipit. Cornel⁹ cēturio ethnic⁹. q̄ꝛ dabat elemoſinas
meruit illūinationē fidei.apparēte ſibi angelo ꝛ admo/
nēte,vt mitteret p petro aplo.q̄ cū doceret viā ſalutis.
Act.x. Vidua q̄ dedit helye buccellā panis ꝛ puſillū
aque.meruit ſibi multiplicatōem farine ꝛ olei.vt nō de
ficeret ſibi tp̄e famis. Exinde etiā reſuſcitationem filij
mortui.iij.Reg.xvij. Thobias dabat indigētib; de
bonis ſuis.meruit illūinationē ſue cecitatis.ꝛ abūdan/
tiā tp̄alem. Nabuchodonoſoꝛ dādo elemoſinas dila
tata fuit ſnīa data ꝯ eū ſue punitōnis. Dan.iiij. Re
becca vt liberalis.q̄ꝛ potū aque dedit.nō ſolū Eliezer p
curatori abrae.ſʒ etiā camelis ſuis.meruit deſpōſari pa/
triarche magno yſaac.Gen.xxiiij. Gre.magn⁹ quia
fuit liberalis ad pauꝑes.ꝛ ſpāliter ad eū q̄ apparuit ſi/
bi in forma naufragi.fuit ſibi enūciatum de papatu Jo
hānes elemoſinari⁹.q̄ꝛ dabat abūdāter paupib;. ſemꝑ
plus abūdabat.Et cū ſel' in domo non haberet niſi.xx.
groſſos aduenienti paupi p elemoſina iuſſit ꝓcuratori il/
los dare.ſʒ cū ille ex.xx.retinuiſſet.v.inde admodicū ſibi
miſſa fuerūt.xv.milia floren oꝝ diſpēſāda paupib;. Vo
cauit aūt ꝓcuratorē ſuū ꝛ dixit ei. Quare nō dediſti vt
tibi mandauerā illos.xx.groſſos paupi. Ecce miſit nob
dñs.xv.milia florenoꝝ.q̄ꝛ tu dediſti tm̄.xv.groſſoſ. Si
dediſſes.xx.ꝛ dñs miſiſſet nobis.xx.milia.ꝛ ſic paupib;
nocuiſti.ꝛ nō nobis ꝓuidiſti. Et notādū q̄ dicit iuſti
cia ei⁹ manet in ſeculū ſeculi. Nō eſt act⁹ liberalitatꝭ. nec
opus iuſticie ſi q̄s det malis hoīb; vñ foueant͛ in pctō.
Vñ dr̄ Eccl. Bñfac iuſto ꝛ nō dederis pctōri. Dicit etiā
be.Aug.q̄ dare hiſtrionib; immane pctm̄ ē.di.xlvi. Ta
lib; ſcʒ q̄ inhoneſte exercēt illā. Silr̄ ꝓdige expēdēdo.in
puiuijs.veſtib;.ꝛ pōpis.nō eſt iuſticia nec liberalitas.ſʒ
nec dare aliena. Meli⁹ eſſet nō auferre q̄ꝫ reſtituere ab/
lata.q̄ tñ ſi fiat debito mō ſcʒ reſtitutio nō erit act⁹ liba
litatis ſʒ iuſticie cōmutatiue etiā paupib; dando.cū ſūt
incerta.Et illa etiā manebit ei in ſeculū ſeculi q̄ ad p̄mū.
Duo vitia ſunt ꝯ̄ria libalitati ſcʒ auaricia ſm defectuʒ
ꝛ prodigalitas ſm exceſſum.ſ.in.ij.pte ti.i.capit.i.ꝛ tit.
quinto.capitulo octauo.

Quibus et quibus nō dē/ mus eſſe liberales.

Quantū ad tertiū .§.IIII

Cōmēda no libali/ tatis.

actus libalitatis multū laudabilis.ꝛ laudat͛ ab oībus.
vñ dicit Ps. Cornu ei⁹ exaltabit͛ in glia. Cornu.i.digni
tas ſeu ỽtus libalitatis exaltabit͛ in glia hoīm.q̄ꝛ tales
ſūt glificati.amati.laudati.apud hoīes.vñ Boeti⁹ ī li.
de philoſo.ꝯſo.dicit. Largitas q̄ idē ē qđ liberalitas. fa
cit hoīes claros.i.gratioſos ꝛ famoſos.auaricia odioſos
Ratio hui⁹ pt̄ adduci.qm̄ rō bonitatis maxīe videt͛ ꝑti
nere ad liberalitatē.q̄ꝛ bonū ſm Dyoniſiū ē ſuiipi⁹ diffu
ſiuū.vñ be.Amb.dr̄ in li.de offi.q̄ iuſticia cēſuram te
net.liberalitas bonitatē. Liberalis enī bona ſua diffun
dit dādo alijs.Et ſic aſſilat͛ deo q̄ eſt maxīe liberal'. Ja
co.i.Dat oīb; affluenter ꝛ nō improꝑat.vñ ꝛ Tyt⁹ īpa/
toꝛ.fili⁹ veſpaſiani.dicebat͛ delicie generis hūani.q̄ꝛ fu/
it valde libalis ꝛ human⁹. Et vna die cū nil dediſſet ali
cui.dixit baronib; ſuis. Cariſſimi hūc diē ꝑdidimus.q̄a
nil boni alicui dedim⁹. Sciendū tñ ſm be.tho.ij.ij.
q.cxvij.ar.vi.q̄ liberalitas ꝛ ſi multū ſit laudabilis. non
tñ eſt maxīa virtutū. Pro cui⁹ declaratiōe dicit idem.
q̄ cū ỽtus tēdat in aliqđ bonū.tāto ỽtus eſt melioꝛ ſeu
maioꝛ q̄ꝫto meli⁹ eſt bonū in qđ tēdit. Liberalitas autē
tēdit in aliqđ bonū duplr̄. Uno mō p ſe. Alio mō ex cō
ſequēti. Et p̄mo ꝛ p ſe attendit ad ordinandū ꝓpriā affe
ctionē circa pecuniā poſſeſſam ꝛ vſum ei⁹. Et ſic ſm hoc

Q, libali/ tas nō ē/ maxima/ virtutuz.

p̄fert͛ libalitati tꝑantia.q̄ moderat͛ ꝯcupiſcentias ꝛ dele/
ctatiōes ꝑtinētes ad ꝓpriū corp⁹. Et fortitudo ꝛ iuſticia
que ordinant͛ qđ ammō in bonū cōmune. vna ꝑte pacꝫ.
alia pte belli. Et oñib; p̄ferunt͛ ỽtutes. q̄ ordinant nos
in bonū diuinū. Nā bonum dei p̄eminet cuilibet bono
hūano. Et in bonis humanis. bonū publicuʒ p̄eminet
bono priuato.in q̄bus bonū corpis p̄eminet bono exte
rioꝝ rerū. Alio mō ordinat͛ liberalitas ad aliqđ bonuʒ
ex cōſequēti. Et ſm hoc liberalitas ordinat͛ in oīa bona
p̄dicta. Ex hoc enī q̄ homo nō eſt amatiu⁹ pecunie ſeq̄/
tur q̄ de facili vtat͛ ea.ꝛ ad vtilitatē ipius.ꝛ ad vtilitatē
alioꝝ.ꝛ ad honorē dei. Et ſm hoc habet quandā excellē
tiā.ex hoc q̄ eſt vtilis ad multa. Quia tñ vnūqđqꝫ ma
gis iudicat͛ ſm id qđ cōpetit ei pmo ꝛ per ſe q̄ꝫ ſm id
qđ competit ei ex ꝯſequēti. Jō liberalitas nō eſt maxīa
virtutū. vñ ꝛ be.Amb.in li.de offi. dicit.q̄ iuſticia excel
ſioꝛ videt͛ liberalitate.ſʒ liberalitas gratioꝛ. Et phs ī li.
rheto.ait.q̄ fortes ꝛ iuſti maxime honorātur.ꝛ poſt eos
liberales. Amant͛ aūt liberales multū cōmuniter.nō a/
micicia honeſti quaſi ſint meliores.ſʒ amicicia vtilis.q̄ꝛ
ſunt vtiliores in exteriorib; bonis q̄ cupiūt hoīes maxi
me. Et ꝓpter eandē cām clari reddunt͛. Q, etiā de⁹ det
bona ſua abundāter.magis ꝓcedit ex charitate. q̄ ē vti/
q̄ꝫ maxima ỽtutū. q̄ꝫ pertineat ad liberalitatē. Quelibʒ
etiā virt⁹ ꝑticipat rōne boni q̄ꝫtū ad emiſſionē act⁹ pro/
prij. Actus aūt quarūdā alioꝝ virtutū ſunt meliores
pecunia.quam emittit liberalis.

De miſcđia mltiplici ꝛ ei⁹ vtilitate. Caplm̄.xviij

De miſericordia h' agi
tur.q̄ꝛ q̄ꝫuis nō ſit ps iuſticie nec ei annexa. ſʒ
effectus charitatis interioꝛ.ſm be.tho. tamen
in actu ei⁹ exterioꝛ habet ſilitudinē cū liberalitate. ꝛ cō/
uenit cū ipa. Sciendū igit͛ q̄ motiuū ad mīam eſt ma
lum.vnđ Johā.damaſ.ij.li.dicit. q̄ miſcđia eſt ſpecies
triſticie. Motiuū aūt ad triſticiā eſt malū. Quid autē
ſit miſcđia Aug.in li.de ciui.dei.ſic cā diffinit. Miſeri/
cordia ē aliene miſerie nr̄o in corde cōpaſſio.qua vtiqꝫ ſi
poſſum⁹ ſubuenire cōpellimur. Circa quā diffinitiōem
tria ſunt vidēda. Pmo obiectū reſpicit. ꝛ hoc eſt ꝓxi/
mi defectio.dū dr̄ aliene miſerie. Scđo actū quē in no
bis facit. Et hoc ē nr̄i ꝯtriſtatio.dū ſubdit͛ in corde nr̄o
cōpaſſio. Tertio effectū queʒ ad extra ꝓducit. ꝛ hoc eſt
mali iuxta poſſe ablatio.dū dr̄. Qua vtiqꝫ ſi poſſū⁹ ſub
uenire cōpellimur. Qantū ad p̄mū mīa dr̄ miſeriā cor/
de aſpiciēs. Per ſcđm dr̄. mīa miſeꝝ habēs cor.i.triſte.
Scđm tertiū punctū diffinitiōis dr̄ mīa.miſeriam adi/
mens.i.tollens p dationē elemoſine. Et q̄ꝫtū ad fructuʒ
qui ſequit͛ ex miſcđia eſt alia interp̄tatio.i. mira ſuaui/
tas rigans corda ſcʒ facientiū miſcđiam.q̄ꝛ vt dr̄ math.
v. Btīmiſericordes qm̄ ipſi mīam ꝯſequent͛ ſcʒ in pa/
tria ſupna. Ps. Dñe in celo mīa tua.nō ſcʒ alia q̄ꝫ mira
ſuauitas,rigans corda beatorum.

De moti/ uo mie.

Pro declaratione pri .§.I

mi ſcʒ qđ obiectū.ad qđ reſpicit mīa. ꝛ qđ mouet hoīes
ad miſerēdū eſt defect⁹ ſeu miſeria alicui⁹. Dic̄ be.tho.
ſe.ſe.q.xxx.ar.i.q̄ miſeria opponit͛ felicitati. Eſt aūt de
rōne btitudinis ſeu felicitatis.q̄ aliq̄s patiat͛ eo quod
vult. Nā ſic b.Aug.dr̄ in li.de trini. Btūs ē q̄ hʒ quod
vult.ꝛ nihil mali vult.ꝛ iō ecōtrario ad miſeriā ꝑtinʒ q̄
hō patiat͛ qđ nō vult. Triplr̄ aūt vult hō aliq̄d. Uno
mō appetitu naturali.ſic oēs hoīes volūt eſſe ꝛ viuere.
Scđo mō vult aliq̄d ꝑ electionē ex aliq̄ p̄meditatione.
Tertio mō vult aliq̄d nō ſm ſe ſʒ in cā ſua. puta q̄ vult
comedere nociua.dicim⁹ eum velle infirmari. Sicut igi
tur motiuū ad miſericordiā tanq̄ꝫ ad miſeriam ꝑtinēs.

Obiectū/ miſcđie.

Primo q̄dē eſt id qȯ ꝯriaꝶ appetitui naturali volētꝫ ſcꝫ
mala corruptiua ⁊ ꝯtriſtātia. q̄ꝝ ꝯria naturaliter homi
nes appetūt. vt infirmitates. ⁊ hmōi. Uñ ⁊ ph̄s ȯr i. ij.
rheto. ꝙ mīa eſt triſticia q̄dam ſup apparēti malo corru
ptiuo vel ꝯtriſtatiuo. Scōo adhuc magis efficiūꝶ ad
mīam ꝓuocātia. vtpote magis ꝯtriſtatiua ſi ſint ꝯ vo⸗
lūtatē electōis. Uñ ph̄s dic ibidē ſcꝫ. ij. rheto. ꝙ illa ma
gis miſerabilia ſunt q̄ꝝ fortuna eſt cā. puta cū aliquod
malū euenit. vñ q̄s ſperabat bonū. Tertio adhuc ſunt
magis miſerabilia. ſi ſunt ꝯ totā volūtatē. puta ſi aliq̄s
ſemꝑ ſectat⁹ eſt bona ⁊ ei euenerūt mala. Uñ ph̄s dicit
ibidē. ꝙ maxīa mīa ē ſup malis ei⁹ q̄ indigne patiꝶ. Ul
pōt dici ꝙ triplex ē miſeria ad quā reſpiciat miſcðia. ſeu
q̄ mouet ad mīam. Pria ē miſeria culpe. ſcða miſeria
nature. tertia miſeria fortune. Pctm̄ ſeu culpa vtrīqꝫ in⸗
ducit magnā aīe miſeriaꝫ. adeo ꝙ ſi ipāꝫ nō purgat hō
ꝑ pn̄iam. incurrit ſummaꝫ miſeriaꝫ gehēne. Uñ ⁊ ſapi⸗
ens dic. Miſeros facit pp̄los pctm̄. Et Ps. Miſer fa
ctus ſuꝫ ⁊ curuat⁹ ſum vſqꝫ in finē. Et lꝫ ꝓprie ſm̄ diffi⸗
nitōem mīa ſit ⁊ moueatꝶ ſup aliena miſeria. tñ large ēt
erga ꝓpriā miſeriaꝫ culpe ȯr moueri. dū ad remouēdum
ipam culpā pn̄iam agit. vñ bt. Aug. Qui vult ordiate
dare elemoſinaꝫ. ꝑus dꝫ a ſeipō incipe. ⁊ eaꝫ ſibi p̄mitus
dare. Eſt eī elemoſina op⁹ mīe ꝟiſiꝉe de q̄ dcm̄ ē. Fili mi
ſerere aīe tue placēs deo. de pe. di. iij. Ad alios aūt ꝓprie
eſt mīa q̄ ad culpas coꝝ. vel reſpectu cecitatis coꝝ. vl' re
ſpectu pene ad quā diſponunꝶ. vñ ⁊ de xp̄o ȯr Marc.
vi. ꝙ vidēs ieſus turbas miſert⁹ eſt eis. q̄ erant vexati. ⁊
iacētes ſic oues nō hn̄tes paſtorē. Et greg. in omel'. dicit
ꝙ vera iuſticia hꝫ cōpaſſiōem ad pctōres nō dedignati
onē. Sꝫ falſa iuſticia ecōtra nō hꝫ cōpaſſionē ſꝫ dedigna
tionem. di. xlv. vera. Miſeria nature q̄ ſcꝫ q̄s infirmatur
vel moriꝶ. etiaꝫ mouet ⁊ mouere dꝫ ad cōpaſſionē. vñ et
xp̄s vidēs mulierē viduā ſeq̄ntē ad ſepulturā vnicū fili
um delatū mortuū mīa mot⁹ eſt ſup eam. ⁊ reſuſcitauit
illū. Lu. vij. Sic multis diūſis languoribꝫ p̄ſſis peten
tibꝫ ei⁹ mīam. miſert⁹ ē eis. ⁊ a miſerijs aīe ⁊ corpis liba⸗
uit. Miſeriaꝫ fortune. i. in defectū bonoꝝ fortune etiā
reſpicit miſcðia vt cōpatiaꝶ paupibꝫ. ⁊ ſubueniat ſi pt.
Thob. iiij. ȯr. Quō potueris ita eſto miſericors. nec auer
tas faciē tuā ab vllo paupe. ſcꝫ ſubleuando miſeriaꝫ in⸗
opie. Et p̄cipue his q̄ fuerūt felices. Quia vt ait boeti⁹
Maximū infortunij gen⁹ meminiſſe fuiſſe felicem. Et
hac mīa ſingulariter vſus ē bt. Nicola⁹ q̄ audiens vici⸗
nū ei⁹ nobilē. ſꝫ paupem effectū tres filias ꝟgines p̄ pau
ꝑtate velle exponere turpitudini vt de eaꝝ lucro ſuſtē⸗
tarenꝶ. tribꝫ vicibꝫ occulte miſit ꝑ feneſtrā. ⁊ ꝓiecit ī do⸗
mū tantū auri. vt traderet eas nuptui. ⁊ ipē ſuſtentari
poſſet. Hac mīa vſus ē bt. pater Dñic⁹ qui voluit ſe bis
venūdare vt de p̄cio ſuo ſel' fili⁹ vidue redimereꝶ a ſara⸗
cenis a q̄bꝫ captiu⁹ tenebaꝶ. Altera vice p ſubleuanda
inopia q̄rūdā nobiliū q̄ ꝓpter pauptatē filias ſuas ȯde
rant h̄ēticꝫ nutriēdas ⁊ erudiēdas. ſꝫ dñs aliter ꝓuidit.

Miſeria ē triplex.

Miſeria ꝓpa miſereri dēn⁹

Miſeria nature.

Miſeria fortune.

Quantū ad ſecundū. §. II.

id qȯ fac in nobis mīa eſt. ꝙ generat triſticiā ſeu dolo⸗
rē ꝯpaſſiōis in nobis vtꝫ ex diffinitōe ſupra poſita. Cō
pati eī eſt ſil' pati. ſcꝫ cū afflicto. Ubi ſciēdū ſm̄ tho. ij.
ij. q. xxx. ar. iij. ꝙ dolor de aliena miſeria quem hꝫ miſeri
cors pt ſumi dupl'r. Uno mō ꝓut noīat motū appetit⁹
ſenſitiui. Et ſic mīa nō eſt ꝟt⁹ ſꝫ paſſio q̄dam. Alio mō
ꝓut noīat motū appetit⁹ intellectiui ſcꝫ ſcðm ꝙ alicui
diſplicet malū alteri⁹. Hic aūt mot⁹ pt eſſe ſm̄ rōnem re
gulat⁹. Et pt q̄s ſm̄ hūc motū rōne regulatū regulare
motū īferioris appetit⁹. vñ b. Aug. dic in. ix. de ciui. di
ꝙ iſte mot⁹ aī ſcꝫ act⁹ mīe tūc ē ſm̄ rōem. qñ ita p̄betur
mīa ꝙ iuſticia ꝯſeruetꝶ. ſic cū indigēti tribuiꝶ. ſiue cum
ignoſcitꝶ penitēti. Et q̄ rō ꝟtutis hūane in hoc cōſiſtit.
ꝙ mot⁹ aī rōe reguletꝶ. Jō ex hoc oſtēditꝶ ꝙ mīa ſit ꝟtus.
vñ Aug. ix. de ci. dei ait. Loge meli⁹ ⁊ hūani⁹ ⁊ pioꝝ ſen
ſibꝫ accōmodati⁹. in ceſaris laudē locut⁹ eſt ſcꝫ cicero vbi
ait. Nulla de ꝟtutibꝫ tuis nec admirabilior nec gratior
mīa eſt. Nec obſtat huic ſnīe. ſ. mīaꝫ eſſe ꝟtutē. id quod
ait ſaluſti⁹ videlꝫ. Oēs hoīes q̄ de rebꝫ dubijs ꝯſultāt
ab ira ⁊ mīa vacuos eſſe decet. Nō eī ai⁹ facile ꝟm ꝓui⸗
det. niſi iſta deficiant. Hoc eñ dcm̄ ſaluſtij intelligit ſm̄
tho. qñ mīa ē paſſio nō reg'ata rōne. ſic eñ ipedit ꝯſili⸗
um rōnis dū a iuſticia recedit. vñ Aug. Duo iſta noīa
nō fruſtra dicunꝶ. hō. pctōr. Nā q̄ pctōr eſt corrige. q̄a
hō eſt miſerere. nec poteris iuſte miſereri hoī. ſi nō corre
xeris pctōrē. xxiij. q. iiij. Duo. Eſt aūt mīa ꝟtus ſpāl.
nec q̄dē intellectualis. nec theologica. ſꝫ moral' ꝯſiſtēs cir⸗
ca paſſiōes. ⁊ reducitꝶ ad illā medietatē que ȯr nemeſis.
Quāuis ei h̄eant mīam ⁊ nemeſis ꝯrietatē ex pte extri⸗
matōis quā hn̄t de malis alienis. de q̄bꝫ miſericors do⸗
let. inq̄ꝫtū extimat aliquē indigna pati. Nemeſetic⁹ autē
gaudet de malis alteri⁹. inq̄ꝫtū extimat illū digne pati.
⁊ triſtatꝶ ſi indignis bn̄ accidit. Utrūqꝫ tñ eſt laudabile
⁊ ab eodē amore ꝓcedēs. vt dic ph̄s in. ij. rheto. Et has
⁊ q̄dam q̄dem medietates in q̄bꝫ ꝯſiſtit mīa ⁊ nemeſis. ⁊ q̄dam
alie. ph̄s in. ij. rheto. nō noīat ꝟtutes ſꝫ paſſiōes. q̄ etiaꝫ
ꝙ ſunt paſſiōes ſūt laudabiles. Tñ nihil ꝓhibet ꝙ t'les
ab aliq̄ actiuo habitu ꝓueniūt. Et ſic aſſumūt rōem vir
tutis. Et act⁹ q̄dem ꝓpri⁹ mīe īmediat⁹ ſcꝫ cōpati miſe⸗
rie alteri⁹ opponiꝶ inuidie. de q̄ h̄ēs in. ij. p. ti. iiij. Act⁹
aūt exterior q̄ eſt elemoſina. opponiꝶ vitio qȯ ȯr obdu⸗
ratio ꝯ mīam. de q̄ in. ij. pte ti. i. ca penul. Procedit aūt
mīa a charitate ſicut effect⁹ a ſua cauſa. Et lꝫ pax ⁊ gau
diū ſint act⁹ interiores a charitate ꝓcedētes. vt mīa. Tñ
q̄ nihil adijciūt ſup rōem boni qȯ eſt obiectū charitatꝫ
iō nō reqrūt alias ꝟtutes q̄ꝫ charitatē. Sꝫ mīa reſpicit
q̄ndam ſpālem rōem ſcꝫ miſeriā ei⁹ cui miſeretꝶ q̄s. ⁊ iō
ponitꝶ ſpālis ꝟtus. Nec obſtat ꝙ aliq̄s ſit extra charita
tem. ⁊ tñ hꝫ cōpaſſionē ad paupes vt elemoſinas largia
tur. q̄ ſꝫm b. tho Aliq̄d ȯr act⁹ ꝟtutis dupl'r. Uno mō
materialiter vt facere act⁹ de genere bonoꝝ elemoſinas
ieiunia. ⁊ hmōi. Et hoc pōt fieri ſine caritate. Alio mō
formaliter. i. eo mō opari q̄ ꝟtuoſus facit. vt ꝓmpte de⸗
lectabiliter ⁊ oī eo mō q̄ fieri debet. ⁊ ſic elemoſina fieri
nō pōt ſine charitate. Inducūt aūt naturaliter ad mīaꝫ
amicicia ad aliū. ſilis ꝯditio. ſapiā. ſenect⁹. debilitas. ti⸗
miditas. Ratio hui⁹ eſt ſcðm Tho. vbi ſupra. arti. ij. q̄ de
ex hoc ꝯtingit ꝙ aliquis miſereatꝶ. ex quo ꝯtingit ꝙ de
miſeria aliena doleat. Sꝫ cū dolor ſeu triſticia de ꝓpria
malo ſit. intantū aliq̄s de aliena miſeria triſtatꝶ aut do⸗
let. inq̄ꝫtū app̄hendit alienaꝫ miſeriā vt ſuā. Hoc aūt cō
tingit dupl'r. Uno mō ꝑ vnionē affectus qȯ fit ꝑ amorē
q̄ cū amans reputat amicū tanq̄ꝫ ſeipm̄. malū amici re
putat vt ſuū. ⁊ iō dolet de malo amici vt de ſuo. vnde et
philoſoph⁹ in. ix. ethi. ponit inter amicabilia hoc ꝙ eſt
ꝯdolere amico. Et ap̄ls ad Ro. xij. Gaudere cū gaudē⸗
tibꝫ flere cū flentibꝫ. Alio mō app̄hendit q̄s miſeriā al⸗
terius vt ſuam ſcðm vnionē realē. vtpote cū malū alio⸗
rum ꝓpinquū eſt. vt ad nos tranſeat ab eis. vñ philoſo⸗
phus in. ij. rheto ꝙ homīes miſerenꝶ ſup alios qui eis
ꝯiūcti ſūt. ⁊ ſiles. q̄ ꝑ hoc fit in eis extimatio ꝙ ipi pn̄t
etiā ſilia pati. Et inde ē ꝙ ſenes ⁊ ſapiētes q̄ ꝯſiderāt ſe
etiā in mala poſſe incidere ⁊ debiles ⁊ formidoloſi magꝭ
ſūt miſericordes. Ecōtrario aūt qui reputant ſe eſſe feli
ces. ⁊ intantū potētes ꝙ nīl mali putāt ſe poſſe pati. nō
ita miſerenꝶ. Sil'r ſupbi nō miſerenꝶ. q̄ ꝯtēnūt alios et
reputāt malos. Sil'r alij q̄ ſūt ī ꝯtūeliatiua diſpoſitōe.
ſiue q̄ ſciūt ꝯtūeliā pati. ſiue q̄ velint ꝯtūeliā alijs in⸗
ferre. ꝓuocātꝶ ad irā ⁊ audaciā. vñ dū ſt ī hac diſpoſitōe

Duplex ē op⁹ mīe.

Mīa eſt ꝟtus ſpālis

Act⁹ mīe ē duplex

Inducentia ad mīam

Qui ſunt magꝭ ad mīam ꝓni

non miſerentur.puer.xxvij.Ira nõ hꝫ miſcdiam neqꝫ
erũpẽs clamor Dicit et phs.ꝙ duꝝ ẽ expulſiuũ miſa
tionis.Illi enĩ qui ſunt in magnis malis.qui nõ timẽt
ſe vlterius pati aliqͩd.ꝛ quia tantũ intendunt ꝓprie paſ
ſioni.ꝙ nõ aliene.ideo nõ miſerenꝭ.Ita etiam ſi ſunt a/
lique ꝑſone nobis coniuncte.vt ſ.lij ꝛ parentes.qꝛ repu
tantur quaſi aliqͩd noſtri.non ꝓprie miſeremur.ſed dole
mus ſicut in vulneribus noſtris.

Quantũ ad tertium .§.III.

De effectu exteriori miſericordie

id eſt effectũ exteriorẽ miſericordie.Sciendũ ꝙ hͦ eſt fa
cere elemoſynas qͣbus miſerijs alioꝝ ſubuenimus ꝛ a/
lios ſubleuamus.Hoc aũt ſic declarat btũs Tho.ſe.ſe.
q.xxxij.ar.j.Exteriores actus ad illã virtutem referun
tur ad quã ꝑtinet id qͦd eſt motiuũ ad agẽdũ huiuſmo
di actus.Motiuũ aũt ad danduꝫ elemoſynas eſt.vt ſb
ueniatꝭ neceſſitatẽ patienti.vñ quidã diffiniens elemo
ſynã dicit.ꝙ elemoſyna eſt opꝰ quo datꝭ aliquid indigẽ/
ti ex cõpaſſione ꝓpter deum.Qͦd quidẽ motiuũ ꝑtinet ad
miſericordiã.Unde manifeſtũ eſt ꝙ dare elemoſynam
eſt ꝓprie actus miſericordie.Et hoc apparet ex ipo no/
mine.Nam in greco a miſericordia elemoſyna deriuatꝭ.
ſicut in latino miſeratio a miſericordia.Et qꝛ miſericor
dia eſt effectus charitatis.ex ꝯſequenti dare elemoſynã
eſt actus charitatis.miſcdia mediante.Et ſm hoc dr.j.
Joh.iij.Si qͥs habuerit ſubam huius mũdi.ꝛ viderit
fratrẽ ſuũ neceſſitatẽ habere ꝛ clauſerit viſcera ſua ab eo
ꝛ nõ dederit ei.quõ charitas dei manet in illo.Põt eti/
am elemoſyna eſſe actus iuſticie.inqͣtuꝫ.ſ.datꝭ ad ſatiſ
faciendũ peccatis.ſm illud Dañ.iiij.Pctã tua elemoſy
nis redime.Nihil enĩ ꝓhibet ſm Tho.vbi ſupra.actũ
qui eſt ꝓpe vnius virtutis electiue attribui alteri vir
tuti ſicut imperãti ꝛ ordinanti ad ſuum finẽ.Et hͦ mo/
do dare elemoſynã ponitꝭ inter opera ſatiſfactionis.in/
qͣtum miſeratio in defectu patientis ordinatꝭ ad placã
dum deum.ꝛ ſic imperatꝭ a latria hñs rõem ſacrificij.

Sunt autem genera.§.IIII.

De septẽ generib[us] ele moſyne corpalis

elemoſyne corꝑalis ſeptem.Et ſimilr̃ elemoſyne ſpũalis
Et corꝑales ſunt he.Paſcere eſurientẽ.potare ſitienteꝫ.
veſtire nudũ.recolligere hoſpitẽ.viſitare infirmũ.redi/
mere captiuũ.ſepelire mortuũ.De his habetꝭ Mat.xxv
Eſuriui enĩ ꝛ dediſtis mihi mãducare ꝛc̃.Et continenꝭ
in hoc verſu.Viſito poto cibo redimo tego colligo cõdo
Per has ſubueniꝭ neceſſitati corpis.Sufficientiã autẽ
harꝫ ſic aſſignat btũs Tho.vbi ſupra.ar.ij.Defectꝰ cor
ꝑalis aut eſt in vita.aut poſt mortẽ.Si eſt in vita.aut
eſt cõmunis reſpectu eoꝝ quoꝝ omnes indigent.aut ẽ
ſpecialis ꝓpter aliqͦd accidẽs ſuꝑueniens.Si ꝑmo mo/
do aut eſt defectus interior.aut exterior.Interior defe/
ctus eſt duplex.vnꝰ cui ſubueniꝭ per alimentũ ſiccũ.ſcꝫ
fames.Et ſm hͦ ponitꝭ paſcere eſurientẽ.Eſa.lviij.Frã/
ge eſurienti panẽ tuum.Alius defectus eſt cui ſubueniꝭ
per alimentũ humidũ.ſ.ſitis.Et ſm hͦ ponitꝭ potare ſi/
tientẽ.Prouer.xxv.Si ſitit inimicus tuus potũ da il/
li.Defectus cõis reſpectu exterioris auxilij eſt duplex.
Unus eſt reſpectu tegumenti.ꝛ qͣtum ad hͦ ponitꝭ ve/
ſtire nudum.Lu.iij.ait Johes bapti.Qui habet duas
tunicas.i.ad ſuꝑfluitatẽ.det vnã nõ habenti.Alius de
fectus eſt reſpectu habitaculi.ꝛ qͣtum ad hͦ ponitꝭ reci/
pere hoſpitem.Apl's.Hoſpitalitatẽ ſectantes.Si vero
defectus aliqͥs eſt ſpãlis ꝓpter aliqͦd accidens ſuꝑueniẽs
Aut hoc eſt ex cauſa extrinſeca.Et qͣtum ad hͦ põitur
redemptio captiuoꝝ.Btũs Amb.Ornatus ſacroꝝ eſt
redemptio captiuoꝝ.xij.q.ij.Auꝝ.Aut defectus talis
eſt ex cauſa intrinſeca.ſ.vt infirmitas.ꝛ ſic ponitꝭ viſita
re infirmũ.Job.Viſitas ſpẽm tuã.i.hoĩem in infirmi/
tate nõ peccabis.Poſt vitã aũt exhibetꝭ elemoſyna mor
tuo ſepultura eccleſiaſtica.Actuũ dr de Stephano la/
pidato.ꝙ ſepelierũt eũ viri timorati.Et qͣuis ſepultu/
ra mortui nõ ꝯferat ei qͣtuꝫ ad ſenſum quẽ corpꝰ poſt
vitã nõ habet.ꝛ ideo dñs Mat.xxv.nõ ponit hͦ inter
alia opa miſericordie corꝑal.qꝛ ſolũ ea ibi ponit que ſũt
euidentis neceſſitatis corꝑi.Pertinet tñ ad defunctũ
quid de eius corꝑe agatꝭ.inqͣtum viuit in mẽorijs ho/
minũ.cuius honor deteſtatꝭ ſi careat ſepultura.Pertĩet
etiã ad affectum quẽ adhuc viuẽs habebat de corpore
ſuo.cui debet ꝯformari affectus pioꝝ poſt mortẽ eius.
Vñ ꝛ aliqui ꝯmendanꝭ de ſepultura exhibita alijs.Et
de dño ieſu xp̃o legitꝭ.ꝙ mãdauit Frontoni epõ.ꝙ iret
ad faciendũ exeqͥas funeris ſue hoſpite marthe.Cui et
ipe dñs affuit.Et Anthoniꝰ ſepeliuit Paulũ ꝑmuꝫ
heremitã leonibꝫ facientibꝫ foueã.Et ſilr̃ Pafuntiꝰ ho/
nofriũ.Si qui aũt alij defectus ſunt corꝑales.quibus
ſubueniendũ eſt ad ꝑdictos reducũtꝭ.Cecitas aũt ꝛ clau
dicatio ſunt quedã infirmitates.ꝛ ideo dirigere cecũ et
ſuſtentare claudũ.ad viſitationẽ infirmoꝝ reducuntur
Subuenire homini ꝯtra quãcũqꝫ paſſionẽ ei extrinſecꝰ
illatã.ꝑtinet ad redemptionẽ captiuoꝝ.Et ſilr̃ dimitte
re debitores liberos.ꝛ ſeruos adijcere libertati.Tradere
nuptui puellas pauperes elemoſynaliter prouidere ani
me ſimul et corpori.

Elemoſyne ſimiliter .§.V.

De ſeptẽ elemoſynis ſpũalibus.

ſpũales ſunt ſepte.ſcꝫ Docere ignorantẽ.ꝯſulere dubitã
ti.ꝯſolari triſtẽ.corrigere peccantẽ.remittere offendenti
portare onerosos ꝛ graues.ꝛ ꝓ omĩbꝫ exorare.Et ꝯtinẽ
tur in hoc verſu.Conſule.caſtiga.remitte.fer ſolare.Et
ſub ꝯſilio ꝯprehendunꝭ duo.ſ.ꝯſilium ꝛ doctrina.Cu
ius ſufficiẽtiã ſic aſſignat.b.Tho.vbi ſupra.Per iſtas
elemoſynas ſubueniꝭ defectibꝫ ſpiritualibus aĩe.Hoc
aũt fit duplr̃.Uno modo poſcendo auxiliũ a deo.ꝛ hoc
fit ꝑ orõem.Jaco.v.Orate ꝓ inuicem vt ſaluemĩ.Alio
modo ſubueniꝭ defectibꝫ anime impendẽdo ei auxiliũ
humanũ.ꝛ hoc tripliciter.Uno mõ impendẽdo auxili
um ꝯtra defectũ intellectus.ꝛ ſi ſit ſpeculatiuũ.hͦ fit ꝑ
doctrinã ad Ro.xij.Qui docet in doctrina.ſ.ſubueniat

De ſufficiẽtia operũ miẽ ſpũaliuꝫ.

ꝓximo.Qui exhortatꝭ in exhortando.Si aũt ſit intelle
ctus practici.ſic adhibetꝭ remediũ per ꝯſilium.Tho.iiij
Conſiliũ ſemꝑ a ſapienti iquire.Et.xij.q.ij.bone rei da
re ꝯſilium ꝛ pñtis vite habet meritũ.ꝛ future remune/
ratõis cernit habere ſubſidiũ.Alio mõ eſt defectus ex
paſſione appetitiue ꝟtutis.inter quos maxie eſt triſti/
cia.cui ſubueniꝭ ꝑ ꝯſolationẽ.Itaqꝫ ꝯſolamĩ inuicem
ĩ ꝟbis iſtis.ꝛ nõ ꝯtriſtamĩ ꝺ dormiẽtibꝫ ſic gẽtes q̃ ſpẽ
nõ habent.ait apl's.Tertio modo ex ꝑte ĩordinati actꝰ.
qui triplr̃ põt ꝯſiderari.Uno modo ex parte ipiꝰ pec/
cantis.inqͣtum ꝓcedit ex eius inordinata voluntate.
ꝛ ſic adhibetꝭ remediũ per correctõem.ſm illud Matthi
xviij.Si peccauerit in te frater tuus.vade ꝛ corripe eũ
inter te ꝛ ipm ſolũ.Et apl's ad Thy.Peccantẽ corã omĩ
bus argue.Alio mõ ex ꝑte eius in quẽ peccatꝭ.Et ſiqui
deſit pctm̃ in nos ꝯmiſſum.remediũ adhibemus ꝛmit
tendo offenſam.ſm illud Lu.vi.Dimittite ꝛ dimittetꝭ
ſeu dimittemĩ.ꝛ Mat.xviij.Serue nequã omne debi
tũ dimiſi tibi qm̃ rogaſti me.Nõne oportuit ꝛ te miſe/
reri conſerui tui.Si aũt offenſa ſit in deũ vel in ꝓximũ
nõ eſt remittere in noſtro arbitrio.ſm Hiero.Tertio mõ
ex parte ſeqͣle ipſius actꝰ inordinati.ex qua grauanꝭ ei
ꝯuiuẽtes.etiã preter peccãtis intentionẽ.Et ſic remedi/
um adhibetꝭ ſupportãdo.maxie in his q̃ ex infirmitatẽ
deficiũt ſeu peccãt.ſm illud ad Ro.xv.Debemus nos
firmiores ĩfirmitates alioꝝ portare.Et nõ ſolũ ſm ꝙ
infirmi ſunt graues ex inordinatis actibus.ſed etiã viꝰ

cuiuſq̄ ſunt onera ſupportāda.ſm illud ad gal.vi.Al/
ter alteriꝰ onera portate.⁊ ſic adīplebitis legē xp̄i

Faciendo aūt com. §. VI.

De ꝯparatione elemoſinaꝝ corꝑaliū ad ſpūales q̄ ſīt potiores

paratione elemoſinaꝝ corꝑaliū ad ſpūales ſimplr̄ loq̄n
do.elemoſine ſpūales ſunt corꝑalibꝫ potiores triplici ra/
tiōe ſm .b.Tho.ſe.ſe.q.xxxij.ar.iij.Prīa ē.q2 id qd̄ exhi
betur ī elemoſina ſpūali.ē nobiliꝰ.ſ.donū ſpūale q̄ꝫ pre/
miū corꝑale.ſm illud ꝓu.iiij.Donū bonū tribuā vobis.
legē meā nō derelinq̄tis.Scdo ratiōe eiꝰ cui ſubueni/
tur.q2 ſpūs nobilior eſt corpe.Uñ ſicut hō magꝫ ſibi dꝫ
ꝓuidere q̄ꝫtū ad ſpm̄ q̄ꝫ q̄ꝫtū ad corpꝰ.ita etiā ꝓximo ma/
gis dꝫ ꝓuidere de elemoſina ſpūali q̄ꝫ corꝑali.quē ex ca/
ritate debet diligere.Tertio q̄ꝫtū ad ipos actus q̄bꝫ ſub
uenitur.Nā actus ſpūales q̄les ſunt elemoſine ſpūales
ſūt ꝑfectiores actibꝫ corꝑalibus.q̄bus exercētur i elemo
ſinis corꝑalibꝫ.Scdm tñ aliquē ꝑticularē caſum.aliq̄ñ
aliq elemoſina corꝑalis poſſet ꝑferri alicui elemoſie ſpi/
rituali.Sic magꝫ eēt paſcēdū fame morientē q̄ꝫ docēdū
Sic dr̄ phs.ꝙ indigēti meliꝰ eſt ditari q̄ꝫ philoſophari
q̄ꝫuis hoc ſit meliꝰ ſimplr̄.Nec obſtat ſi dicatur recom
penſatio bñficij minuit laudē ⁊ meritū elemoſine.Uñ
dñs dixit.Lu.xiiij.Cū facis prādiū aut cenā.noli voca/
re vicinos diuites.ne forte reinuitēt te ⁊ fiat tibi retribu
tio.Sed in elemoſinis ſpūalibus ſemꝑ ē ibi recōpēſa/
tio.q2 qui orat ꝓ alio ꝓficit ſibi.ſm illud pſ.Orō mea ī
ſinu meo ꝯuertetur.i.q aliū docet.in ſciā ꝓficit qd̄ non
ꝯtingit in elemoſinis corꝑalibus.q2 dando pecuniā mi
nuitur in ea.Nā vt dicit.b.tho.recōpenſatio nō minu/
it meritū nec laudē elimoſine.ſi nō ſit intēta.Sic ⁊ hūa
na glīa.ſi nō ſit ītēta.nō minuit rōnē virtutiſ.Sic de ca
thōe ſaluſtiꝰ dr̄.ꝙ q magꝫ glīaꝫ fugiebat eo magꝫ glīa eū
ſeq̄batur.Et ita ꝯtingit in eleōſinis ſpūalibus.⁊ tñ in
tentio bonoꝝ ſpūalium nō minuit meritū.ſic intentio
bonoꝝ corꝑaliū.Si eñ quis docet ex charitate.intendēs
ex hoc ſibi augeri ſciam nō ꝓpterea ꝑdit meritū.ſicut q̄s
daret elemoſinā corꝑalem vt augeret ei ſcīa.Et de eleō/
ſinis corꝑalibus multi pñt ſe excuſare.ꝙ dari non pñt.
Sed q̄s eſt q non poſſet dare ſpūales.certe nulluſ.Si eñ
q̄s docere nō valet vel ꝯſulere.q2 ignorās eſt pōt vtiq̄ꝫ
orare pro alijs.Pōt dimittere iniurias ſupportare de/
fectus alioꝝ ⁊ hmōi.Date eleōſinā ⁊ oīa mūda ſūt vo/
bis ait xp̄s.Lu.xi.i.nullā imūndiciā ex rebus vob ꝯceſ
ſis ꝯhētis ſpūalibus vel tꝑalibus.Et petrus ī canōica
ſua.Unuſq̄ſq̄ꝫ ꝑut accepit grām.i.bñficiū tꝑale vl ſpi
rituale ī alterutꝝ illā admīſtrātes vt boni diſpēſatores
mltiformis grē dei.Uñ ⁊ gre.in omel.Hñs intellectū.
curet oīno ne taceat.Habēs rerū affluentiā.vigilet ne a
miſcōie largitate torpeſcat.Hñs artē q regit magꝫ oꝑe
ſtudeat vt vſū atq̄ꝫ vtilitatēꝫ illiꝰ cauſā ꝓximo ꝑcuret.
hñs loquendi locū pro retēto talento timeat ſi tñ valet
et opus ē pro pauꝑibus intercedat.hec ille.Quilibꝫ ḡ de
bono qd̄ hꝫ debꝫ ꝓximo ſbuenire loco ⁊ tēpore ſuo.

Miſericordia ſecun. §. VII

De miſericordia an ſit maxīa ꝟtutū.

dū ſe eſt maxīa virtutū.licet ꝑ ꝯꝑatōeꝫ ad hñteꝫ maior
ea ſit caritas.Hʒ autē ſic declarat.b.tho.ſe.ſe.q.xxx.ar.iiij
Aliq̄ ꝟtus pt̄ ē maxīa dupl̄r.Uno mō ſm ſe.Alio mō
per ꝯꝑationē ad hñtē.Prio mō miſcōia ē maxīa virtu
tum.Pertinet eñ ad miſcōiam ꝙ alij effundat.Et qd̄
plus eſt.ꝙ miſerias alioꝝ ſubleuet.⁊ hoc ē maxīe ſuꝑio/
ris.vñ et miſereri ponitur ꝓpriū deo.Et ī hoc maxīe dr̄
eius oīpotētia māifeſtari.Uñ gre.ī collecta.Deus q oīꝫ
potētiā tuā ꝑcēdo maxīe ⁊ miſerādo māifeſtas ⁊c.Sed
ſcdo mō.ſ.quo ad hñtem.miſcōia nō eſt maxīa niſi ille
qui hēt ſit maximꝰ.q non hēbat ſuꝑiorem.⁊ hic ē ſolus
deus.q2 neminē hꝫ ſupra ſe ſꝫ oēs ſub ſe.Ei aūt q habꝫ
aliquē ſupra ſe.vt ē oīs creatura maiꝰ eſt ⁊ melius ſibi
cōiungi ſuo ſuꝑiori.q̄ꝫ ſupplere defectū ſui inferioris.Et
iō q̄ꝫtū ad hoīem q hꝫ deū ſuꝑiorē.charitas ꝑ quā vniť
deo.ē potior virtꝰ q̄ꝫ miſcōia ꝑ quā ꝓximoꝝ ſubleuat
defectꝰ.Uñ ⁊ apl̄s ad Col.iij.Cū dixiſſet.induite vos
ſicut electi dei ſcti ⁊ dilecti viſcera miſcōie ⁊c.Poſtea
ſubdit.Suꝑ oīa aūt caritatē hēte q eſt vinculū ꝑfectoꝫ
Et hinc ē ꝙ vita ꝯtemplatiā cuiꝰ officiū ⁊ actus ē deo
per dilectionē inherē.⁊ deſiderijs viſiōis eiꝰ inardeſcere
ꝑfectior pōitur ⁊ ſuauior q̄ꝫ vita actiua ꝑ quā hō ſe exer
cet in elimoſinis corꝑalibꝰ.ſ.paſcēdo famelicos ⁊ hmōi
Uel etiā ī elemoſinis ſpūalibꝫ.docēdo ignorāteꝫ.ꝑdicā/
do.curā alioꝝ gerēdo.Sed inter oēs ꝟtutes q nos ordi
nāt ad ꝓxim miſcōia eſt potior q ad nos ſicut ⁊ potioris
virtutiſ.ſ.charitatis effectꝰ.Ab ea eñ vt dictū eſt ꝓcedit.
Nā ſupplere defectū alteriꝰ inq̄ꝫtū hmōi ē ſuꝑioris et
melioris.Et iō oſee vi.dr̄ a dño.Miſcōiaꝫ volo ⁊ nō ſa
crificiū.quā auctoritatē xp̄s allegauit.qñ iudei murmu
rabāt ꝯ eū.ꝙ in domo mathei publicanis.cum pctōribꝫ
māducaret ⁊ biberet.Euntes aūt diſcite q̄d eſt.Miam
volo ⁊ nō ſacrificiū.Huiꝰ aūt rō eſt.ꝙ mīa magis ſit ꝗ
ta deo q̄ꝫ ſacrificiū ei offerre.qd̄ ꝑtinet ad cultū diuinū et
ꝟtutē religionis ſm btm̄ tho.vbi.ſ.Quia deū nō coli/
mus ꝑ exteriora ſacrificia vl munera ꝓpť xp̄m.ſꝫ ꝓpť nos
et ꝓpť ꝓximos nr̄os.Nō eñ deꝰ indiget ſacrificijs nr̄is.ſꝫ
vult ea ſibi offerri ꝓpter nr̄aꝫ deuotionē excitādā.⁊ ꝓxio
ruꝫ vtilitatē.Et iō mīa q ſubuenimꝰ defectibꝫ ꝓxioꝝ.ē
ſacrificiū magis deo aceptū vtpote ꝓpinquius vtilitati
ꝓxioꝝ deſuiēs.ſm illō ad Heb.vi.Bñficiētie et cōiōis
nolite obliuiſci.talibꝫ eñ hoſtijs ꝓmeretur ds.Sic etiaꝫ
intelligēdū eſt qd̄ ait amb.in glo.ſuꝑ illud.i.ad Thi.iiij
Pietas ad oīa vtilis eſt.Oīs ſumma xp̄iane diſcipline
in mīa ⁊ pietate ꝯſiſtit.q̄ꝫtū.ſ.ad ſūmū oꝑm exteriorum.
xp̄iane diſcipline.Nā q̄ꝫtum ad effectū iteriorē.affectō
charitatis q ꝯiūgimur deo.ꝑponderat dilectiōi ⁊ mīe
ad ꝓximos.Qd̄ aūt ſubdit.b.amb.in dicta auctoritate.
Quā q habuerit.ſ.miam ⁊ ſi lubricū patiatur vapula/
bit q̄dē.ſed nō ꝑibit.qd̄ nō eſt ſic ītelligēdū.ꝙ ꝓpť oꝑa
mīe luxurie deſuiens.in ea moriens euadat ꝑditiōeꝫ et
naꝫ.vt q̄dā opinātur ⁊ peſſime.Sed q2 ex eleōſinis q̄s
facit miſicors orōnibꝫ alioꝝ aliq̄ñ reuſus ad pniam.re
cedit a lubrico luxurie.⁊ ſi puniat pena tꝑali hʒ vl ī pur
gatorio.tñ per pniam euadit gehennā.Sic legimꝰ ī vi
taſprm̄ de q̄dam magne ꝑfectiōis viro ſolitario.q ſuꝑ/
bia elatus ſuaꝝ ꝟtutū i lubricū luxurie mentalis lapſꝰ
cellam dimiſit vt ad ſclm̄ vadens.oꝑe turpitudīs exeq̄
retur.ſed nocte ſuꝑueniente dū iter ageret.ꝯclinauit ad
cellā duoꝝ iuuenū q deo ſuire cepant ī ſolitudie.Qui
reuerēter receptus ab eis.⁊ inuitatꝰ ad inſtruēdū eos ī
via dei.Dū miſericordia vſus ē.⁊ elemoſinā ſpūali do/
cendi ⁊ ꝯſulēdi illos.ad ſe reuſus recognouit defectū ſuū.⁊
ad cellā rediens dānationē ꝑ pniam euaſit.

De miāꝗ deo plus placet q̄ꝫ ſacrificiū.

Ad commendatio. §. VIII.

nem miſcōie ⁊ actuū eiꝰ.ſ.elemoſinaꝝ.fac qd̄ ait amb.di/
lxxxvi.nō ſatis.in fine.Miſcōie cōis eſt vſus iōq̄ꝫ cōe
ꝑceptū eſt oībꝰ etatibꝰ.⁊ oībus officijs neccāria ab oībꝰ
deferēda.nō miles nō publicanꝰ excipiatur nō agricola
non vrbanus oēs in cōi mouentur vt ꝯferāt nō hñti.
Miſcōia eñ plenitudo virtutū eſt.⁊ iō oībus ꝑſcripta
eſt.ꝑfecta forma virtutis dum.ſ.dictū eſt.Lu.vi.Eſto/
te miſicordes ſicut et pater vr̄ celeſtis miſicors ē.Et pſ
etiā oñdit q̄ꝫ laudabil ſit mīa in vſu eius dū dicit ī pſ.
Jocundus homo q miſeretur.⁊ comodat diſponit ſmo
nes ſuos in iudicio.q2 ineternū nō comouebit.vbi tria
Primo motus interior innuitur ibi.qui miſereť.Se/
cundo actus exterior ſubditur.ibi et commodat.Tertio

fructus vberior additur. ibi. iocundus homo.

Quantum ad primū. §. IX

De ꝯmēda cōe elemoſine.

maxima bonitas ⁊ laus eſt hoīs in c̄endo ſilicꝫ deo ſcu imitādo deū circa miſcōiā. ūt iubemur dō aſſilari. dū dr. Eſtote miſericordes ſicut ⁊ pr̄ vr̄ miſericors eſt. De ipſo aūt deo miſcōie dr̄ in li. ſapie. Miſereriſ oīm dn̄e ⁊ nihil odiſti eoꝝ q̄ ꝑfeciſti. diſſilans pctā hoīm ꝓpter pniā ⁊ ps̄. Miſeratiões eiꝰ ſuꝑ oīa opa eiꝰ. Qḋ tripl'r pt intelligi. Prīo quidē q: ex miſcōia maxīe nob reddiť ꝯmēdabil' ⁊ amabil'. ⁊ magiſ q̄ꝫ ꝑ alia opa ſua lꝫ oīa ꝑfeciſſime faciat. vñ bern̄. Miſeris miſcōia dulciꝰ ſapit. Et eccleſia canit in ꝑſona pctōꝝ. Tribulanter ſi neſcirē miſericordias dn̄i. Tu dixiſti. ſ. ꝑ ezechielē ꝓpham. xviij. c. Nolo mortē pctōris ſꝫ vt ꝯuertať ⁊ viuat. q̄ publicanū et chananeā vocaſti ad pniam. ⁊ petrū lacrimantē ſuſcepiſti miſericors deꝰ. Scḋo exponiť ſic. Suꝑ oīa opa. i. in oībꝫ creaturiſ q̄ ſūt opa eiꝰ. repiť miſcōia eiꝰ in celo. in inferno ⁊ in mūdo. In quo q̄dē celo dū remunerat ſanctos vltra meritū. q: nō ſūt ꝯdigne paſſiōes huiꝰ tpis ad futurā gl'iam. ait ap'ls ad Ro. viij. Vñ ps̄. Dn̄e ī celo miſericōia tua. ſ. eſt in ſcīs tuis. In īferno q̄ꝫ de q̄ minꝰ videť eſt miſcōia dei in dānatis. nō ꝙ liberet eos a penis vel mitiget vt origenes ⁊ q̄dā heretici dixerūt. ſꝫ vt puniat citra ꝯdignū. q: adhuc pciꝰ mererenť vt ad inhilatiōnē. ſic expōit aug. in li. de ciui. dei illḋ Abacuc. iij. dū iratꝰ fueris. ſ. tu ds̄ flagellādo dānatos. miſcōie meōr eris. nō tantū q̄ntū meruerūt affligēdo. In mūdo q̄ꝫ. i. in terra habitabili ds̄ oībꝫ miſereť. ſm illḋ. Miſcōia dn̄i plena eſt terra. Quia eñi in terra hō repleť multis miſerijs ī aīa ⁊ corpe. ideo ⁊ terra eſt plena miſcōia eiꝰ. ⁊ erga bonos ⁊ erga reprobos. Tren. iij. Miſcōie eiꝰ ꝙ nō ſumus ꝯſūpti ſibi attribuendū eſt. Tertio exponiť ſic. miſeratiōes eiꝰ ſunt ſuꝑ oīa opa eiꝰ. Opa dei ſūt opa ꝯtrīta q̄ fecimꝰ. ⁊ totū qḋ agimꝰ boni penitēdo ⁊ bonū inchoādo ex miſcōia dei ꝓcedit. Vñ ps̄. Et miſcōia eiꝰ ꝑueniet me. ſ. īducēdo ad bonū. ⁊ diſponēdo ad ꝑpandū ⁊ bene volendū. Et ꝙ in bono ꝑmaneamꝰ ⁊ cōtinuemꝰ ex miſcōia eiꝰ eſt ſm illud ps̄. Et miſcōia eiꝰ ſubſequetur me. oībꝫ diebꝫ vite mee. Iocundꝰ hō q̄ miſereť imitādo in hͦ deū. ⁊ hͦ vel corrigēdo ⁊ puniēdo q̄ hꝫ prātē. vt tollať miſeria malefaciēdi. Vñ aug. in enchiridion. Et q̄ emēdat v̄bere in quē ptās dať ⁊ coercet aliq̄ diſciplina. miſcōiam ꝓſtat di. xlv. Et q̄ vel remittēdo iniurias ⁊ ꝑcendo penitētibꝫ ſaltē ꝑ ꝑte diminuēdo. Vñ ⁊ caliſtꝰ papa. Sn̄ia q̄ miſcōiam vetat. frēs cariſſimi nō ſolū tenere ſꝫ audire fugite. q: miſcōia potior eſt oībꝫ holocauſtis. di. l. ponderet. Vel cōpatiēdo miſerijs alioꝝ. ⁊ ſubleuādo ſi pōt ſicut xp̄s q̄ vidēs turbā magnā fameſcentem ait. miſereor ſuꝑ turbā q: ecce iam triduo ſuſtinēt me ⁊ nō hn̄t ꝙ mādu cēt. Mar. viij. Criſtꝰ inq̄ntū hō cōpaſſus eſt triſticia īteriori. ſicut etiā hēbat alias paſſiōes naturales vt nos (ꝓpter qḋ ait ap'lus ad Heb) Decuit ꝑ oīa frībꝫ aſſilari vt miſericors fieret. ſ. experiendo triſticiā ⁊ alias paſſiōes. Inq̄ntū āt ds̄ miſertꝰ ē ſine aliq̄ paſſione. ſubleuādo miſeriā illoꝝ in multiplicādo panes ⁊ etiā ī de paſcendo famelicos. ſic ⁊. b. Iob ait de ſeipo. c. xxxi. Ab infantia mecū creuit miſeratio. ⁊ de vtero mr̄is mee egreſſa eſt mecū. Ubi oñdit ꝙ tenella etate ſe in hac exercuit. Vñ ⁊ añ dixit. Si comedi buccellā meā pāis ſolus ⁊ nō comedit pupillꝰ ex ea. ⁊ dt creuit. Nōnulli quo ad etatē creſcūt ⁊ ab īnocētia decreſcūt. ait Greg. in. xxi. moral. Sed electis cū foris etas corpis. intus ſi dici licet creſcat etas v̄tutis. Vñ ⁊ iob ſubdit. Si deſpexi p̄tereuntē. eo ꝙ nō habuerit īdumētū ⁊ abſq̄ opimēto pauperē. plꝰ eñi ē dare veſtimentū q̄ꝫ buccellā panis. ⁊ ſic creſcebat in elemoſinis ⁊ in huiꝰ. nihil v̄tuti ſue tribuit q: teſtať ꝙ hͦ ex mūere ꝯditoriſ accepit. Miſeratio eī ⁊ ſi eius fuit arbitrij vt cum ipſo proficeret non tamen fuit eius arbitrij ꝙ ſecū ex vtero exiret.

Quō itelligiť ꝙ miſeratiões dei ſūt ſuꝑ omia opa eius.

Quantū ad ſecundū. §. X.

actꝰ exterior miſcōie īnuiť dū dr̄ Cōmodat. ſ. ſubueniēdo miſerijs. Signāter autē dr̄ cōmodat. nō dat. Naꝫ q̄ danť ſm mundū nō accōmodanť. q: amittunť illa non redduntť. ſed cōmodatū reddit. ſic q̄ ex miſcōia ⁊ caritate ſubuenit īdigētibꝫ. reddiť vtiq̄ꝫ illud multiplicatū ſpiritual'r ſꝑ. ⁊ aliq̄ñ etiā tpal'r. vñ dr̄ iob. xix. Fenerať dn̄o q̄ miſereť ꝓximo ſuo. Ad miſcōiam ⁊ elemoſinā actum eius īuitat ſancta ſcriptura. īcitat natura. aīat irrōnabil' creatura. dt ei dn̄s zach. vij. Miſcōias ⁊ miſatiōes faciate. vnuſq̄ſq̄ꝫ cū ꝓximo ſuo. Miſeratio eſt actꝰ exterior miſericordie. vt elemoſina ⁊c. i. pe. iij. Eſtote cōpatiētes fraternitatis amatores miſericordes. Cū facta ſūt duo hoſtiola da lignis oliuaꝝ in tēplo ſalomonis. hͦ figurauit ꝙ in tēplo eccl'ie militātis vel triūphātis nō ītrať niſi ꝑ duo miſcōie genera. ſ. corꝑalis ⁊ ſpūalis. Et v̄gines q̄ ī q̄ꝫ fatue ille. q: ñ habuerē oleū miſcōie ī vaſis ſuis. clauſa ē eis ianua. Math. xxv. Oleū in vaſe eſt miſcōia ī corde. quā q̄ nō hꝫ. ⁊ ſi caſtꝰ ⁊ v̄go ſit ad regnū nō admittiť

De īducētibus nos ad miām

Creatura q̄ꝫ irrōnal' ad ſubueniendū īdigētie alioꝝ īnduc. Nā arbores ⁊ herbe ſuis fructibꝫ ⁊ floribꝫ ſe priuāt vt nr̄is īdigētijs ſubueniāt. Mortua eq̄ pullū eiꝰ alia ſuſcipit ad nutriendū. Cerui cū īcedunt ſil' in magna multitudīe. grauati onerere cornuū. alter alteriꝰ ſupportāt capita. Elephas cū cadit q: ꝑ ſe nō pt ſurgere. ad mugitū eius alij ꝯcurrētes ſubleuāt eū. Leo terribil' aīaliū ꝑuulis miſeratus pcit. niſi fames cogat. ⁊ aliq̄ñ iter deuijs. Et leo zozime ad faciendū foueā marie egipciace. adiutoriū ꝓbuit. lupa derelictos ꝑuulos recēter natos aliq̄ñ aluit ⁊ ab alijs feris defendit. Sicut dr̄ ḋ romulo ⁊ remulo. Piſcis delphinus quēdā hiſtrionē optīe cythara ſonantē ꝓijcientē ſe in mare ſuſcepit. Et ad litꝰ īcolumē ꝑduxit coruus deferebat cibū helye īdigēti tēpe famis in torrēte carith. iij. Reg. xvij. Natural' etiā inſtinctus hͦ dictat vt ſcꝫ ſicut in miſerijs q̄s freq̄nter patiť q̄libet vult ſubleuari. ita ſubleuat aliū. Cū eñi omēs ſumus frēs. ex vno pr̄e celeſti deo. ⁊ mr̄e eccl'ia. ⁊ pr̄e terreno. Adā ⁊ eua matre ꝓgeniti. tenēmꝰ alter alteri ſubuenire. Sicut etiā videmus in corpe hūano. ſi vnū mēbꝝ patiť cōpatiunť oīa mēbra ⁊ adiuuāt. ꝓpterea ⁊ mr̄ eccl'ia īungit oleo cathecuminoꝝ baptiſandū in pectore ⁊ ſcapulis ad īnuendū ꝙ miſcōiam dꝫ hr̄e in corde ꝑ cōpaſſionē. ⁊ in hūeris ꝑ opatiōnē elemoſinaꝝ. Cōmodat āt q̄ miſereť debito mōdo dando al'r nō miſereť. Et hͦ tripliciter. Prīo aīo recto. Scḋo de licite acq̄ſito. Tertio īdigētie ſubiecto. Quantū ad pmū ait ap'ls ad Ro. xij. Qui miſereť in hylaritate. q̄ tribuit in ſimplicitate. Et ipſe ap'ls. ij. ad Coꝝ. ix. Nō ex triſticia aut ex neccitate. hylarē eñi datorē diligit deus. In ſimplicitate q̄ꝫ dꝫ dari elemoſina. vt ſcꝫ nō īcentiōe laudis hūane. ſed īntuitu dī detur. Vñ ⁊ xp̄s math. vi. Te āt faciēte elemoſinā. neſciat ſiniſtra tua q̄d faciat dextera tua. i. ſiniſtra intētio. ſ. fauoris ppl'aris nō ſe īmiſceat cū ope bono elemoſine tue. In ſimplicitate etiā cōmodāda eſt elemoſina. vt ſcꝫ ſine rācore ꝯtra aliquē deť elemoſina. Vñ greg. in. xxij. mo. tractās illud Lu. vi. Dimittite ⁊ dimittemī. date ⁊ dabitur vob ait. Qui dimittit. ſ. iniurias. ⁊ nō dat elemoſinā ſcꝫ corꝑalē. ⁊ ſi nō plene opatꝰ eſt meliorē tn̄ ꝑtē miſcōie tenuit. Qui āt dat ⁊ nō dimittit oīno nullā miſcōiam facit. q: a deo oīpotēte munus ex manu nō accipiť qḋ corde obligato in malicia ꝓferť. Mundari eñi pus animus debet q̄ elemoſinā ꝓbet. q: oē qḋ dať deo ex dātis mēte pēſať. Et alibi greg. plꝰ reſpicit deus affectū q̄ꝫ cē

Quō dīfferť mīa ſiue elemoſina.

ſum. Vñ ⁊ vidua q̄ miſit in gazophilatiũ duo era minu
ta cõmendãs multũ dixit illã plus miſiſſe q̄ȝ q̄ multa
dederat. Lu. xxi. Quantũ ad ſcdm dȝ elemoſina d̄ li
cite acq̄ſito dari. ſm illud ꝓuerb. iij. Honora deũ de tua
ſubſtãtia. ⁊ Eccl. xxxiiij. Immolatio ex iniq̄ oblatio ma⸗
culata. ⁊ ꝓuer. Qui offert ſacrificiũ de ſubſtãtia paupe
ris. q̄ſi q̄ victimat filiũ añ p̄rem. Vñ ⁊ gre. Non eſt pu⸗
tanda elemoſina ſi paupib⁊ diſpẽſet qḋ ex illicitis reb⁹
acq̄rit. Nã q̄ male accipit vt bñ diſpẽſet grauat poti⁹ q̄ȝ i
de ſubleuet. i. q. i. nõ eſt putãda. Sed notãdũ ſm btm
tho. ſc. ſe. q. xxxiij. Q, illicite acq̄ſitũ p̄t dici tripl'r. Vno
de illicito acq̄ſito p̄t dici tripl'r — mõ ita q̄ de illo cõpetit repetitio ſiue trãſferat dñiũ vt
in vſura. ſiue non trãſferat dñium vt in furto rapina et
hmõi. Et de hmõi nõ p̄t fieri elemoſina. q̄ȝ nõ eſt res a⸗
liena. ſed dȝ reſtitui ei a q̄ recepta eſt. ⁊ idẽ de reb⁊ inuẽ⸗
tis. Et h̄ niſi nõ inueniret ille cui⁹ res eſt illa. nec eius he
res. Nã tunc dȝ paupib⁊ erogari. vñ dic̃ aug. Nolite fa
cere elemoſinas de vſuris. xiiij. q. v. Et ſil'r q̄ nõ p̄t alie⸗na
re nõ p̄t elemoſinas dare. vt filiusfamilias pupillus vt
or religioſus nõ hñs adminiſtrationẽ ſuus. ⁊ h̄ ſine licen
tia ſui ſuperiorũ. niſi aliqḋ par ex ſpe ratihabitionis vel i
extrema nec̃itate ↄſtituto. De vxore tñ ⁊ filiofa. fit diſti
ctio de q̄ vide. s. in. ij. pte ti. i. c. pe. de obduratiõe ↄ miſe⸗
ricordiã. Scḋo mõ d̄r illicite acq̄ſitũ ex eo q̄ turpitudo
eſt in datione ⁊ receptiõe. q̄ ille turpiter accipit. ⁊ ſic reti
De q̄b⁊ rebus dȝ fieri eleẽoſina — nere ſibi nõ p̄t ⁊ alius turpiter dedit. Vñ ⁊ ſibi reſtitui
non dȝ vt in ſimonia vbi accipiens ↄ iuſticiã legẽ diuiẽ
agit ⁊ iõ ſibi reſtitui nõ dȝ. ſed dȝ in elemoſinis erogari
Et eadẽ rõ eſt in ſilib⁊ in q̄b⁊ acceptio eſt ↄ legẽ vt darẽ
pecuniã ad corrũpendũ iudicẽ. nec etiã talis pecunia de⸗
bet reſtitui ei q̄ dedit. cũ turpiter dederit nec ſibi retinere
p̄t. Secus ſi dediſſet q̄s ad obtinendũ iuſticiã in cã. q̄a
nõ videt aliter obtinere poſſe. tũc em̃ ei reddi dȝ. q̄ȝ rede⸗
mit vexationẽ ſuã. Põt ḡ de hmõi. Et tenet de nec̃itate
hmõi pecuniã elemoſinal'r dare. Itẽ videt de ludo alea
rũ dicendũ. ſ. q̄ dȝ paupib⁊ erogari. qḋ ꝑ illũ modũ acq̄
rit q̄ñ nõ in fraude acq̄rit ⁊ ab eo q̄ p̄t alienare. Et h̄ eſt
debitũ de nec̃itate ſalutis. ſ. talia paupib⁊ erogare. licet
alij dicãt h̄ nõ eẽ de nec̃itate ſalutis. ſed de honeſtate cõ⸗
ſilij q̄ ad ludũ ſed tutior opĩo eſt p̄ma. Tertio mõ d̄r illi
cite acq̄ſitũ. nõ q̄ acq̄ſitio ipa ſit illicita. ſed illud ex q̄ ac
q̄rit. Sic̃ pȝ de eo q̄ acq̄rit ꝑ meretriciũ. ⁊ h̄ ꝓprie vocat
turpe lucrũ. Q̄ȝ em̃ m'r turpiter meretriciũ exerceat. tur
piter ait ⁊ ↄ legẽ dei. Sed in eo q̄ accipit nõ iniuſte agit
Quib⁊ debeat dari elemoſina — nec ↄtra legẽ. Vñ ſic illicitũ acq̄ſitũ retinere p̄t. ⁊ etiã de
eo p̄t fieri elemoſina indigenti. Quantũ ad tertiũ dȝ
dari elemoſina indigenti. nã ſi dat nõ indigẽti ex libera
litate donãdo. nõ d̄r illa elemoſina. ad Eph. iiij. Labo⸗
ret manib⁊ ſuis vt hẽat vñ tribuat nec̃itatẽ patienti. nõ
dic̃ diuiti. Qḋ ãt legat vel donat monaſterijs. etiã opu
lentis ad elemoſinã ꝑtinet. q̄ȝ vt miniſtris xpi dat. Et ipſi
ſuꝑflua dñt paupib⁊ erogare. b. Amb. Aur. hȝ eccl'ia nõ
vt ſeruet. ſed vt eroget paupib⁊. xij. q. ij. Debet ãt potius
dare indigẽtib⁊ q̄ȝ pctõribus ceteris parib⁊. b. amb. Et ſi
oib⁊ debet miſc̃dia iuſto ãplius di. lxxxvi. nõ ſatis. Sa
cerdotib⁊ ⁊ ꝓphis etiã dat de publico. q̄ȝ multitudo ſapi
entiũ ſanitas orbis. Propter. x. iuſtos ſi inuẽti fuiſſent
in ſodomis dñs pepciſſet. pẽtapoleos Geñ. xviij. Ipſi
ſũt vigiles q̄ cuſtodiũt ciuitatẽ ⁊ leuite nutriebãt de bo
nis cõib⁊. Predicatorib⁊ p̄cipue dñt dari elẽoſine ſibi ad
nec̃itatẽ nõ ad theſaurizãdũ vel põpizãdũ. i. ad cor. ix.
Nõ alligab os bouis triturãtis. Idẽ cõicet ãt his q̄ cathe
zizat ei q̄ ſe cathezizat oib⁊ bõis. Et non ſolũ auditores
ꝟbi. ſȝ plati dñt p̄dicatores alere cui⁹ filij lacte ꝟbi paſcũt
Et etiã nõ audiẽtes ꝟbũ p̄dicationis dñt ſuſtentare p̄⸗
dicatores. vñ ⁊ illi de ſochoth ⁊ phanuel ↄtriti ſũt q̄ȝ ne
gauerũt victũ militib⁊ dñi. q̄ eius hoſtes fugauerũt cũ

tuba gedeonis ⁊ pplm dñi ꝓtexerũt. Debet etiã elemo⸗ — s. ⁊ de vij
ſina dari ꝓpinq̄s idigentib⁊ ⁊ mag̃ q̄ȝ alijs ceteris parib⁊. — tio oppo⸗

Quantũ ad tertium. §. XI

— ſito miſeri
— cordie ſcȝ
ſcȝ de fructu miſc̃die ſeu elemoſine d̄t p̄s. Iocũd⁹ hõ — obdurati
ſcȝ erit miſerãdo ⁊ cõmodãdo. Iocundus iocũditate tp̄a — one. ij. pte
li ſpũali ⁊ ſupnali. Nã vt ait apl's. i. ad thi. iiij. Pietas — titu. i. cap
ad oĩa valet. ꝓmiſſionẽ vite q̄ nunc eſt habens ⁊ future — xxxiij.
math. xix. Centũ ꝑ vno accipietis. Quantũ q̄dẽ ad tp̄a⸗ — De fructu
lia recipit hõ multa cõmoda. lȝ non dẽat h̄ intẽdere p̄ci⸗ — elemoſine
pal'r dãdo elemoſinã. p̄s. Non vidi iuſtũ derelictũ. nec — ſeu vtilita
ſemen eius. i. ꝓgeniẽ querens panẽ. i. indigentẽ. Tota die — te. ⁊ ibidẽ
miſeret ⁊ commodat dando ſcȝ elemoſinas. ⁊ ſemen illi⁹ — ij. pte. tit
ideſt ꝓpa elemoſina in bñdictione erit. i. in multiplicati — vbi. s.
one. Semen d̄r elemoſina. q̄ȝ ſicut ſemen iactatũ in ter⸗
ra videt ꝑdi. ſed tñ multiplicat ita ⁊ elemoſine m'tiplex
eſt fruct⁹. Ir bñdictione eſt. q̄ȝ a deo ⁊ hoĩbus bñdicet.
vñ apl's. ij. ad Cor. ix. Qui ſeminat in bñdictionib⁹ de
benedictionibus ⁊ metet. Per elemoſinã petr⁹ apl's rece⸗
piẽdo xp̄m cũ diſcipulis i domo ſua ad comedendũ me⸗
ruit ſanationẽ ſocr⁹ ſue febricitãtis. Lu. iiij. M'r ſuna⸗
mitis recipiendo ad hoſpitiũ ⁊ ꝓuidendo heliſeo ꝓphe⸗
te meruit fecunditatẽ ſcȝ filiũ hre maſculũ quẽ etiã mor
tuũ poſtea reſuſcitauit. iiij. Reg. iiij. Loth recipiẽdo i do
mũ angelos q̄s hoĩes ꝑegrinos putabat obtinuit euaſi
onẽ cũ familia ſua de ſubuerſiõe ſodome. Geñ. xx. Iob
quoq̄ȝ de ſe ait. pater erã pauꝑm. ocul⁹ fui ceco. pes clau
do. hoſtiã meũ patuit viatori ⁊c̃. Poſt ꝓbationẽ eius ꝑ
magnas tribulationes. demũ oẽm tp̄alẽ ſubſtãtiã rece⸗
pit duplicatã. ⁊ familiã ⁊ ſanitatẽ recuꝑauit Iob vl. Ex
emplũ in legẽda. b. germani legit. q̄ cũ iuiſſet in britani
am ad p̄dicandũ ↄ hereticos ibi pullulantes ⁊ rex brita
nie noluiſſet eũ nec ſocios recipe in hoſpitiũ. ⁊ q̄dam ru
ſticus cũ magna hylaritate ⁊ deuotione eos inuitaſſet i
hoſpitiũ ſuũ pauꝑculũ fecit eis magnã hũanitatẽ occi⸗
ditq̄ȝ eis vitulũ. Poſt comeſtionẽ aũt ſanctus german⁹
fecit oſſa vituli comeſti colligi inſimul ⁊ facto ſigno cru
cis vitulũ reſuſcitauit. Mane ãt facto duxit ſecũ ruſti⸗
cũ ad palaciũ regis. ⁊ aucte dei expellens illũ regẽ de pa⸗
latio. illud ↄtulit illi ruſtico ꝓpter illã exhibitã miſc̃dia⸗. — de vtilita
Iocũdus ḡ hõ q̄ miſeret ⁊ cõmodat in tp̄alibus. ſed io⸗ — te ſeu fru
cundior adhuc ex bonis ſpũalibus q̄ ſequũt ex elẽoſina — ctu elemo
Beneſacit aĩe ſue vir miſericors. Et h̄ q̄ȝ vt d̄r Thobie — ſine.
xij. Elemoſina a morte liberat ⁊ non patiet aĩam ire i te⸗
nebras. A morte pctĩ liberat. Vel diſponẽdo ad pñiã
ꝑ quã a morte pctĩ liberat. Vel p̄ſeruãdo a pctõ ne icur
rat. Illuſtrationẽ ꝓcurat mẽtis in agendis. ⁊ ſic nõ pati
tur ire in tenebras. Itẽ ſatiſfacit penis debitis ꝑ pctis.
vt euadat penas purgatorij. Vñ d̄r eccl. Sicut aq̄ exti
guit ignẽ. ita elemoſina extinguit peccatũ. ſ. q̄ ad penã
tp̄alẽ. Et nõ ſolũ ꝑ ſuis ſed etiã ꝑ alienis et ꝑ alijs q̄ ſũt
in purgatorio. vñ dicũt affectu illud Iob. xix. Miſere⸗
mini mei miſeremĩ mei. vos ſaltẽ amici mei. q̄ȝ manus
dñi tetigit me. Itẽ elemoſina ꝓcurat orõnẽ ab illa. Vñ
eccl'ia canit. Abſcondite elemoſinã in ſinu pauꝑis ⁊ ipa
orabit ꝑ vob. Demũ iocũdus hõ ex elemoſina q̄ miſeret
in gl'ia. vñ ſubdit. Diſponit ſmones ſuos in iudicio. cũ
ſcilicet xp̄s in iudicio examĩabit ⁊ interrogabit de ope⸗
ribus miſericordie. diſponit. i. ordinabit rñſiones operũ.
ita q̄ non cõmouebit in eternũ. ſ. ꝑcipiendo regnũ eter⸗
nũ. Et ſi hoc obtinet ꝑ elemoſinas corꝑales multomagis
ꝑ elemoſinas ſpirituales. ꝓuerb. xiiij. Honorat deũ q̄ mi
ſeret paupi. ⁊ deus in fine honorabit eũ. q̄ȝ vt d̄r Mat.
Beati miſericordes qm̃ ipi miſericordiã ↄſequẽt. Chri⸗
ſtus aſcendit in celũ de monte oliueti ad figurandũ q̄
de altitudine miſc̃die aſcendit in celũ. Quõ ⁊ q̄ñ elemo
ſina ſit in p̄cepto vel in ↄſil'o ⁊ quõ dẽat dari de ſuper

ſtuo vel neceſſario.⁊ q̃ ordine ſit dãda habes diffuſe ĩ ij pte.ti.i.c.penul.de obduratione ꝯtra miſcdiam.⁊ de fraterna correctione que eſt elemoſina ſpũalis.Et de peccato omiſſionis eius habes in ti.de accidia.c.ij.

De epicheia virtute.i.equitate. Capl'm.xix.

Eſt et alia virtus que grece dicit̃ epicheia.eq̃tas vero latine hãc ponit phs in.v.eth.ꝟtutẽ. Hec aũt ꝯſiſtit in pretermittendo cũ expedit ꝟba leg̃.qñ ſcꝫ ex obſuantia ꝟborꝫ ſeq̄ret̃ aliqđ incõueniens.⁊ ſic ad ĩtentionẽ legiſlatoꝝ attendit̃ et vtilitatẽ rõnabilẽ inde ſequentẽ. Pro huius declaratione dic̃ btũs tho.ſc.ſe.q.cxx.ar.i. Huani actus de qb3 dant̃ leges in ſingularib3 ꝯtingẽtib3 ꝯſiſtũt q̃ q2 infinitis mõis variari ꝯtingit ⁊ pñt.nõ fuit poſſibile aliquã inſtitui regulã leg̃.q̃ in nullo caſu deficeret. Sed legiſlatores attẽdunt ad id qđ in plurib3 accidit. ſm h̃ legẽ ferẽtes quã tñ in aliq̃b3 caſib3 ſeruare eẽt contra eq̃litatẽ iuſticie.⁊ ꝯ bonũ cõe qđ lex intẽdit. Sic verbi gr̃a. Lex inſtituit ꝙ depoſita reddant̃.q2 h̃ vt in pluribus iuſtũ eſt. Contingit autẽ h̃ eſſe aliqñ nociuũ. puta ſi furioſus depoſuit gladiũ penes aliquẽ ⁊ ĩ furia cõſtitutꝰ repetit cũ. vel cũ qs repoſcit depoſitũ ad ĩpugnationẽ prie. In his ḡ ⁊ ſilib3 malũ eẽt.ſi qs vellet legẽ oppoſitã ſeruare q̃ ad ꝟba. bonũ ãt eſt ꝓtermiſſis ꝟbis legis ſeq̃ id qđ poſcit rõ iuſticie ⁊ cõis vtilitas. Et ad hoc ordinat̃ iſta ꝟtus epicheie q̃ alio mõ đr eq̃tas. Et q̄uis iſta equitas deſerat iuſtũ.qđ ẽ lege determinatũ ſm verba.nõ tñ deſerit iuſtũ ſimpl'r.nec etiã opponit̃ ꝟtuti ſeueritatis q̃ ꝟtus ſequit̃ ꝟitatẽ leg̃. Nã ꝟtus hec ſeueritatis ſequit̃ veritatẽ legis ſcripture in q̃bus oportet.ſeq̃ autẽ ꝟba legis in q̃bus nõ oportet.nõ ptinet ad ꝟtutem. ſed eſt vicioſũ. vñ đr in codice ⁊ habet̃ in reg.iur̃ lib.vi. Certũ eſt ꝙ is cõmittit in legẽ q̃ verba legis ãplectens ꝯtra legis nitit̃ voluntatẽ. Et lex etiã đt ꝙ ꝟba in reſcriptis poſita dñt ꝯformari eq̃tati.ẽt ſi ipa verba nõ paterent. Nec etiã talis ſic ĩterp̄tãs agit ꝯtra id qđ ait.b.auguſt.ſcꝫ ꝙ poſtq̃ leges fuerint inſtitute nõ licet iudicare de ipis ſcꝫ vtꝝ ſint rõnabiles.ſed ſm ipas di.iiij.ĩ iſtis. Qui eñi đt legẽ nõ eẽ iuſtã vel nõ bñ poſitã ille iudicat de lege. Sed q̃ iudicat ſm eq̃tatẽ.nõ đt legẽ nõ eẽ iuſte poſita.ſed nõ eẽ ſeruandã in tali caſu ꝓpter ꝑticulare factũ qđ occurrit qđ nõ intellexit legiſlator.et q̃ de nouo emergunt indigent auxilio dicit lex. Nõ obſtat etiã ſi dicat̃ ꝙ interp̄tatio intentionis legiſlatoꝝ ſolũ ſpectat ad ꝓncipẽ ſeu ꝯditorẽ legis. Sed vti virtute equitatis ptinet ad oẽs. Nã interp̄tatio locũ h3 in dubijs in q̃bus nõ licet abſq3 determiatiõe ꝓncipis a verbis legis recedere. Sed vtens eq̃tate nõ interp̄tat̃ legẽ in dubio.ſ3 in manifeſto facto exequit̃ qđ veriſil'r intẽdit legiſlator in tali caſu.al's ſeq̄ret̃ nocumentũ aliqđ ex lege ſuata.qđ certũ eſt nõ intendiſſe legiſlatorẽ.ſic ꝟbi gr̃a Lex eccl'ie ſtatuit vt ieiunet̃ tota q̄dragesima ſi eſt ſanus. Eſt aliq̃s q̃ſanus eſt.ſed ſi vult ieiunare q̄tidie nõ poterit ꝑdicare vel ſuire infirmis vel aliud opꝰ piũ ⁊ valde vtile aut neceſſariũ facere. Q3 talis frangit ieiuniũ vt poſſit illa vtilia opa exercere.exiſtimãs ab illa legis obſeruãtia excuſari.ꝙ h̃ nõ intẽderit lator illiꝰ legis ſcꝫ ĩpedire opa multũ vtilia ⁊ nec̃aria ꝓpter ieiuniũ.ꝟtuoſe ⁊ virtute eq̃tatꝭ vtit̃. Ubi ſi attẽderet ſolũ ad verba legis ĩdiſcrete ⁊ male faceret ieiunare ⁊ alia opa omittere tã vtilia.cũ illa ieiunãdo facere nõ poſſit.et multomagis ꝑlatus debet in hmõi vti tali eq̃tate erga ſubditos ſuos. Dicit̃ ãt epycheia ab epi qđ eſt ſupra.⁊ dichaion qđ eſt iuſticia quaſi ſupra iuſticiã. Ubi ſciendũ eſt ꝙ epicheia corrñdet ꝓprie iuſticie legali.⁊ quodãmõ ꝯtinet̃ ſub ea.⁊ q̄dãmodo excedit eã. Si eñi iuſticia legal' dicat̃ illa q̃ obtpet legi.ſiue q̄tũ ad intentionẽ legiſlatoꝝ q̃ eſt potior.ſic epycheia eſt ꝑs potior legalis iuſticie. Si vero iuſticia legal' dicat̃ ſolũ q̃ obtpat legi ſm verba legis.ſic epicheia non eſt ꝑs iuſticie legalis.ſed eſt ꝑs iuſticie cõiter dicta ꝯtra iuſticiã legalem diuiſa ſicut excedens ipam.

Circa qd ſe hẽat ꝟtus eq̃tatis ſiue epicheie.

Uñ dicat̃ epicheia.

De equitate loquens .§.i.

Ps.ait. De vultu tuo iudiciũ meũ ꝓdeat.oculi tui videant equitatẽ. Uultus dei eſt certa cognitio dei vel volũtas dei. Judiciũ nr̃m eſt eſtimatio nr̃a de reb3.q̃ vtiq3 recta ẽ cũ ꝓcedit de volũtate dei ⁊ cognitiõe. videt̃ eñi oculi dei qđ approbãt.tunc eñi eq̃tatẽ ſuamꝰ quã deus ꝓbat.qñ iudiciũ mẽtis nr̃e eſt ſm voluntatẽ dei. Large autẽ ſumẽdo eq̃tatẽ pt dici ꝙ triplex ẽ eq̃tas. In legũ ꝯgrua applicatione. In reꝝ debita cõmutatione. In bonoꝝ ꝓportionata ꝑticipatione. Ad eq̃tatẽ q̃ eſt ſpc'alis ꝟtus vt dictũ eſt ꝑtinet in caſu q̃ obſuãtia legis vel ꝓcepti eſſet ꝑiculoſa ⁊ irrõnabil' nõ ſeruare eã q̄tũ ad ꝟba. Dicit diuĩa ſapĩa ꝓuerb.iiij. Ducã te ꝑ ſemitas eq̃tatis. A deo eñi inſpirat̃ ⁊ dat̃ talis ꝟtus ſic ⁊ alie. Uñ ipa ſapientia dic̃ ꝓuerb.viij. Meum eſt ꝯſiliũ mea eſt eq̃tas. Per ſemitas dicit q̃ ſunt vie ſtricte.q2 nõ ad beneplacitũ ſed ex nec̃citate vel manifeſta rõne debet recedi a verbis legis.⁊ h̃ eſt arctũ ⁊ nõ latũ. Dicit autẽ Greg.ꝙ verba debet deſeruire intentioni.nõ intẽtio verbis.xxij.q.v.humane. verbi gr̃a. Qñ machabeos cõmorãtes in deſertis.gẽtes anthiochi regis aggreſſi ſunt in bello iniuſto in die ſabbati.illi ne violarent ꝓceptũ legis de obſuãtia ſabbati.noluerũt ſe defendere.ſed potiꝰ ꝑmiſerunt ſe occidi ex ſimplicitate ſua. Quod ꝯſiderãs matathias cũ alijs prudẽtiorib3 vſi ſunt ꝯſilio ⁊ eq̃tate.reſiſtẽtes ⁊ bellãtes ꝯtra aduſarios illos etiã in die ſabbati.nec reputãtes ſe in h̃ violare dei ꝓceptũ.ſic̃ rei veritas erat.i.machab.ij. Multa poſſent induci exẽpla eoꝝ q̃ q̄tidie occurrunt. Uñ ꝑlatus ꝓcepit ſubdito vt q̄citiꝰ veniat ad eũ.occurrit caſus ꝙ ex receſſu illiꝰ ſequit̃ magnũ ſcandalũ quod ꝑlatũ latet. vl' ſuꝑuenit inundatio aq̄ꝝ ꝓpter quã pt imminere ꝑiculũ mortis.vel alia magna ĩpedimẽta. vtiq3 eq̃tate debet vti ⁊ extimare ꝑlatũ nõ intẽdere illũ expõere ꝑiculis ⁊ hmõi. Caueat tñ q̃libet a fraude ⁊ ſimulatione. Ad h̃ facit regula iur̃ q̃ dicit. In obſcuris aſpiciamꝰ qđ veriſimiliꝰ videt̃.vel qđ ꝯſueuit in hmõi ſeruari. de reg.iur̃ li.vi. Pertinet etiã ad eq̃tatẽ iudicis tꝑare in penis rigorem iur̃ miſcdia. Uñ cyꝑanus.ꝙ eq̃tas eſt ſeueritas iuſticie miſcdie dulcore tꝑata. Et ad hãc ſꝑ đ3 inſpicere iudex.vñ greg.đt.ꝙ oĩs q̃ iuſte iudicat ſtaterã in mãu geſtat.⁊ in vtroq3 pẽſo miſcdiam ⁊ iuſticiã portat vt imitet̃ deũ de q̃ ait ps. Judicabit orbẽ terre ĩ eq̃tate. In ſuis eñi iudicijs q̃buſcunq3 ſꝑ he due res iuncte ſunt. vt dicit Caſſiodorꝰ miſcdia ⁊ veritas. Licet aliqñ alteꝝ nos lateat ad h̃ etiã facit regula iur̃ in vj.q̃ đr. In penis benignior interp̄tatio eſt adhibẽda. Et alia regula. In obſcuris minimũ eſt ſequendũ cũ ſuis ꝯcordãtijs. Ad magnã equitatẽ ꝑtinuit iudiciũ ſalomõis.qñ ſcꝫ illis duabus meretricib3 corã eo de filio alteriꝰ ipaꝝ mortuo decedit iniam.ꝙ diuideret̃ infans viuus in duas ꝑtes.⁊c. Et hoc vt videret̃ qđ ſeq̄ret̃ in illis mulieribꝰ. Sed petente vera matre ne occideret̃.ſed potiꝰ integer daret̃ alteri.que tñ nõ erat mater.ex illo deꝓhendit ꝓmã eſſe verã matrẽ.nõ aliã que petebat diuidi.q2 natura nõ poterat pati mortẽ filij. Scđa equitas ꝑtinet ad iuſticiã cõmutatiuã.vt ſcꝫ in cõmutationib3 ⁊ cõtractibus ſeruet̃ equalitas. Uñ Leuit̃.xix. Statera iuſta ⁊ equa ſint põdera. Prouerb.xi. Statera doloſa abominatio eſt apud deũ.⁊ pondus equũ voluntas eius. Qñ igit̃ in huiuſmõi hõ ſeruat eq̃tatẽ oculi dei videt̃.i.approbãt tale opus. Tertia eq̃tas eſt in bonoꝝ ꝓportionata ꝑticipatõe

Q3 eſt triplex equitas.

Q3 ꝟtꝰ equitatꝭ dat̃ a deo.

vt ſcꝫ in eccl'ia vel ciuitate vna vel collegio vel monaſte/
rio. vnus vel pauci hēant oīa officia vel multa bñficia
vel emolumēta vel grauamina. alij pauca vel nihil. Si
cut eīm ſi edificiū materiale hēat lapides eq̄liter diſpoſi
tos. valet ad edificij firmamentū. ita ſi lapides ſint ine/
q̄liter diſpoſiti minaꝰ ruinā. Sic ꝯgregatio vel reſpub
lica vbi eſt ineq̄litas ſtare diu nō pt. ſed vbi ē eq̄litas
ꝑdurat. Sic etiā in corpe hūano ineq̄litas mēbroꝝ ſeu i
proportio inducit deformitatē ⁊ debita ꝓportio pulcritu
dinē violat. ſic in hūoribꝫ corpis diſproportio infirmita
tē cauſat. ⁊ ꝓportio ſanitatē pſ. Tēplū tuū mirabile in e/
q̄tate. ſiue templū eccl'ie ſiue anīe dū ē ibi eq̄tas ē mira
bile. Sed hodie poſſet dici illud Eſa. lix. Equitas nō po
tuit ingredi ſcilicet in ciuitate vel eccleſia.

De amicicia ſeu affabilitate quō ſit ꝟtus. Cap. xx.

Vltima virtus inter
ptes iuſticie ponit ꝟtus amicitie. q̄ alio no/
mīe dr affabilitas. Et ꝙ ſit ꝟtus ex h̄ ꝓbaꝰ
ꝙ p̄cepta legis ſiue ſcp̄ture ſacre nō dant niſi de actibꝰ
virtutū. Sed p̄ceptū daꝰ de affabilitate ſeu amicitia dū
dr Eccl'i. iiij. Cōgregationi paupm affabilē te facito. De/
clarat autē h̄ btūs tho. ſc. ſe. q. cxiiij. hac rōne. Cū ꝟtꝰ or
dineꝰ ad bonū. inde eſt ꝙ vbi occurrit ſpēalis rō bōi. ibi
oportet eſſe ſpēalē rōnē virtutis. bonū autē ꝯſiſtit in or
dine. Oportet ſiāt ꝙ in oī ꝯuerſatiōe hoim tā in factis
q̄ʒ in dictis hō ordinate ⁊ ꝯueniēter ſe hēat ad vnūquē
q̄ʒ ſm ꝙ decet. Et ideo oportet eſſe quandā ſpecialē vir
tutē. que hāc ꝯuenientiā ordinis obſeruet. ⁊ h̄ facit affa
bilitas que alio nomīe dr amicitia. Sciendū tñ ſm be
atū tho. ꝙ phs in libro eth. loquiꝰ de duplici amicitia.
quaꝝ vna p̄ncipaliter ꝯſiſtit in affectu. quo vnus aliuꝫ
diligit. Et h̄ poteſt ꝯſequi ꝑ vnāquanq̄ʒ virtutē. Dic ei
phs de hac ꝙ amicitia ꝑfecta eſt ꝓpter virtutē. Et ſic q̄li
bet virtus poteſt eſſe tanq̄ʒ cauſa amicitie. q2 bonū ē oī
bus amabile vt dicit dyoniſius. Et ad hanc amicitiam
ꝑtinent tanq̄ʒ ſigna ⁊ effectus eius. Velle amico eſſe et
viuere ſcꝫ ꝯſeruationē eius ⁊ velle ei bonū. ⁊ ad h̄ opari
⁊ condelectabiliter viuere. Idē velle ⁊ nolle. oīa cōmu/
nia habere. Charitas autē includit hanc amicitiā cū deo
⁊ p̄ximo. vñ xp̄s Joh. xv. Vos amici mei eſtis ſi feceri/
tis que p̄cipio vobis. ⁊ iteꝝ. Maiorē caritatē nemo ha
bet. q̄ʒ vt quis ponat aīam ſuā ꝓ amicis ſuis. Et hec nō
ē illa virtꝰ ſpecialis de q̄ h̄ agiꝰ. Eſt alia amicitia ad quā
ꝑtinet i ſolis exterioribꝫ verbꝭ vꝉ factꝭ decēter ſe hr̄e ad il
los cū q̄bꝫ ꝯūſaꝰ. ſiue ſint noti ſiue extnei. et hec nō hꝫ ꝑ/
fectā rōnē amicitie p̄mo mō dicte. ſꝫ q̄ndā eiꝰ ſil'itudinē
Q2 aūt aliq̄s oñdat ſigna amicitie ad extraneos ⁊ ig̃tos
ſcꝫ in placide alloquēdo ⁊ ꝯuerſando. nō ꝑtinet iſtud ad
ſimulationē q̄ vitiū eſt. Nō eīm ꝑ hoc oñdit ſigna ꝑfecte
⁊ intime amicitie. ſicut ad eos q̄ ſunt ei ſpēali amicitia
coniuncti. quia nō eodem mō familiari ſe habet ad ex/
traneos. Cū autē oīs hō naturalr̄ oī hoī ſit amicꝰ q̄daꝫ
generali amore ſm illud Eccl'i. xiij Oē aīal diligit ſibi
ſile. hunc amorē repñtant ſigna huiꝰ amicitie quā ali
quis exterius oñdit verbis ⁊ factis ad oēs. ⁊ ſic nō eſt ſi
mulatio in huius. nec obſtat ſi dicaꝰ. ꝙ Eccl's vij. ſcribiꝰ
Cor ſapientū vbi triſticia. ⁊ cor ſtultoꝝ vbi leticia. Sed
phs dic in. iiij. eth. ꝙ amicitia deſiderat delectare. vereꝰ
autē ꝯtriſtari. Nā nō ſic eſt intelligendū ꝙ cor ſapientū
ſit vbi triſticia. vt triſticiā ſapiens. i. ꝟtuoſus inferat ꝓ/
ximo. imo ab h̄ ſibi cauet. dicēte aplo ad Ro. xiiij. Si ꝓ
pter cibū frater tuus ꝯtriſtaꝰ iā nō ſm charitatē ambu
las. Sed cor ſapientū vbi triſticia. q2 ſcꝫ ꝯtriſtantibꝫ ad
eſt vt ꝯſoleꝰ eos ſm illud Eccl'i. vij. Non deſis plorātibꝫ
in ꝯſolationē ⁊ cum lugentibus ambula. Cor autē ſtul/
toꝝ dicaꝰ eſſe vbi leticia. non vt letificet alios in ꝯſolā
do. ſed vt alioꝝ leticia perfruaꝰ in gaudendo mundialr̄
⁊ in mūdana leticia cor eoꝝ verſetur. Pertinet ergo ad ſa
pientē vt delectationē afferat his cū q̄bus conuerſaꝰ nō
quidē laſciuā quā virtus cauet. ſed honeſtā. ſm illō pſ.
Ecce q̄ʒ bonū ⁊ q̄ʒ iocundū ⁊c. Cū ꝓpter aliq̄ bonū con
ſequens. vel ꝓpter aliq̄ malū excludendū nō refugit ꝟtu
tuoſus eos cū quibus cōuiuit contriſtari. vt phus dicit
in. iiij. eth. Unde ⁊ aplus. ij. ad Coꝝ. vij. Si ꝯtriſtatus
ſum vos in epiſtola non me penitet. Et poſtea gaudeo.
nō quia ꝯtriſtati eſtis. ſed q2 contriſtati eſtis ad peniten
tiam. Et ideo hi qui ſunt proni ad peccandū non debe
mus vultum oñdere ad eos delectandum ne videamur
eoꝝ peccato conſentire. ⁊ quandā peccanti audaciā mi/
niſtrare. Unde eccl'i. vij. dr. Filie ſunt tibi ſua corpus il/
larum. ⁊ non oñdas faciem tuaꝫ hylarē illis. Poniꝰ aūt
virtus hec amicitie pars iuſticie inq̄ʒtum adiungiꝰ ei ſi
cut ſecundaria p̄ncipali. Conuenit eīm cū iuſticia in hoc
quod ē ad alteꝝ ſicut iuſticia. Deficit autē a perfecta ra/
tione iuſticie. quia non habet plenā debiti rationē. ꝓut
aliquis alteri obligaꝰ. vel debito legali ad cuius ſolutio/
nem lex cogit. vꝉ etiā aliquo debito ꝓueniente ex aliquo
beneficio ſuſcepto. Sed ſolū attendit quoddā debitum
honeſtatis quod ē magis ex ꝑte ipſius virtuoſi q̄ʒ ex ꝑte
alterius. vt ſcꝫ faciat alteri. qō decet eū facere. Cum eīm
homo naturaliter ſit animal ſociale. ſicut ex quadā ho/
neſtate debet veritatem manifeſtare alijs hominibus. ſi/
ne qua ſocietas hominū durare nō poſſet. ita etiaꝫ. cum
ſine delectatione homo viuere non poſſit. quia vt dicit
phus in. viij. eth. Nullus poteſt cum triſticia ꝑ dieꝫ mo
rari. neq̄ʒ cū delectabili. ideo homo teneꝰ ex quodā debi
to naturali honeſtatis. vt alijs condelectabiliter viuat.
Niſi ꝓpter aliquā cauſam neceſſe ſit aliquādo alijs vtili
ter contriſtari. ⁊ quia hec virtus conſiſtit circa delectati
ones in conuictu que ex ratione ꝓueniunt inq̄ʒtū vnus
ad alteꝝ decēter ſe habet. ideo has delectatiōes nō opor
tet refrenare vt noxias qō facit tꝑantia per diuerſas ſpe
cies ſuas ſcilicet refrenando delectationes ſenſibiles vt
circa cibos vel potus per abſtinentiā. vel circa venerea ꝑ
caſtitatem. vel circa ludos per eutropelyam ſeu vrbani/
tatem. Opponūꝰ autē huic virtuti amicitie adulatio ꝑ
exceſſū. ⁊ litigiū ꝑ defectū. p̄mū i tendit delectari. ſcd̄ʒ cō
triſtari. plꝰ q̄ʒ opꝫ ⁊ decet. Et d̄ his i ſcd̄a p̄te hēs diffuſe

De amicitia large ſum. §. I

De amicitia large ſumpta pro amore vnius ad alterum reciproco fundato in ꝟ
tute circa quā videnda ſunt tria. Primo acquiſitionis
neceſſitas. Scd̄o amiſſionis temeritas. Tertio conſuati
onis ſagacitas. Quantū ad p̄mū notandū ꝙ habere
amicitiā ⁊ acquirere eſt neceſſariū ꝓpter quattuor rōnes
Primo rōne virtutis habende. Scd̄o rōne vtilitatis cō
municande. Tertio ratione pacis conſeruande. Quarto
rōne neceſſitatis ſupplende. Quātū ad p̄mū. ſ. ꝙ ſit ne
ceſſariū vnicuiq̄ʒ hr̄e amicitiā ꝓpter virtutē acquirendā
iſtud ꝓbaꝰ ſic. Unicuiq̄ʒ ē neceſſariū habere virtutē. ſic ē
neceſſariū eſſe bonū. quia virtus ē ſm phm in lib. eth. q̄
bonū facit habentē ⁊ opus eius bonū reddit. Sed ami
citia ē virtus ⁊ pars iuſticie virtutis. Qō patet. q2 vir/
tus moralis ꝯſiſtit imediate ſm rōnem. ⁊ h̄ habet ami/
citiā. Nā in cōmuni conuerſatiōe hominū in factis ⁊ di
ctis ſe habet ad vnūquēq̄ʒ ſicut decet. vt. s̄ dictū eſt. Eſt
etiā amicitia annexa iuſticie. ſic virtus ſecundaria p̄nci/
pali. Nam reddit vnicuiq̄ʒ qō ſuū eſt non quidē ex debi
to legali qō facit iuſticia. ſed ex debito honeſtatis. Et q̄/
dam eīm debito naturali honeſtatis obligaꝰ quis vt de
lectabiliter alijs ꝯuiuat in dictis ⁊ factis. qō ꝑtinet ad
amicitiā. Si autē ſumaꝰ amicitia large tunc ipa eſt cum
virtute. ſicut cū cauſa eius inq̄ʒtū ſcꝫ virtus eſt cā amicitie

De amicitia ſiue affabilitas ꝙ ē virtꝰ.

Duplex ē amicitia. ſcꝫ ꝑfecta ⁊ imperfecta ſiue ſimilitudinaria.

Quid ſit ꝟa amicitia.

De amicitia ꝙ oſtēdere ſig̃a amicitie ad extraneos ⁊ ig̃tos nō ē ſiſatio.

quare ſit cos q̄ p̄ni ſūt ad peccādū non dēmꝰ vul tū placitū oñdere rō ponitur.

Quare ꝟtus amicitie neccīa ē rō ponit.

s. ꝑ. ij. ti. q. cap. 4.

Amicitiā acq̄rē ē neceſſariū ꝓpter q̄tuor.

tie vere. q̄ facit tendere in alterū. ꝛ ipm̄ amare ꝓpter bonū honeſtū qđ eſt in eo. Scđo ē neceſſariū hr̄e amicitiam vtilitatis rōne coīcādi. h̄ ſic ꝓbaꝛ. Si illud qđ ē ex incli natione naturali eſt neceſſariū multo magis illud qđ ē ex ſilatione ſpēi. ſed amicitia ineſt ſcđm naturā generātis ad genitū. qđ patet ꝑ bn̄ficia q̄ ſunt amicitie ſigna. non ſolū in hoībꝫ. ſed etiā in alijs aīalibus ꝛ volatilibꝫ. que vt manifeſte apparet adhibēt ſtudiū longo tp̄e ad edu catione ꝛ nutritionē ꝓlis. ꝫ maxīe ē neceſſaria amicitia illa q̄ eſt hominū adinuicē ꝓpter ſilitudinē ſpēi. ꝛ ꝓbaꝛ ꝑ locū a minoꝛi. ꝛ ex ꝯuictu ſpēali. ſ. ꝑ quoddā ſignū ami citie qđ inuenitꝛ in oībus hoībus naturaliter. ſ. cuiuſdā familiaritatis ꝛ beniuolentie. Nā ad extraneos ꝛ ignotos de ꝗbus minus videꝛ. oñdimus ꝛ impendimus ꝗdā bn̄ficia ꝛ obſequia. ſicut qñ ignoti ꝛ ꝑegrini declinant a via recta. eos ab errore vie reuocamus ꝛ oñdimus viā re ctā. ꝛ qñ cadunt erigimus eos ad oñdendū ꝙ omis hō omi hoī ē amicus naturaliter. Ea aūt q̄ ſūt naturalr̄ bo na oībus neceſſaria ſunt q̄le bonū ē amicitia. h̄ etiā ꝓ baꝛ ex ꝯuictu ſpēali. Quia ſicut in alijs aīalibus ē ami citia naturalis vt patet ꝑ ſigna amicitie. vt q2 ꝯuerſanꝛ ſimul obſequnꝛ ꝛ hmōi. ita ꝛ multo magis inter eos q̄ ſunt vnius gētis vel prīe inq̄ꝫtū coīcāt in ꝯuictu mori bus ꝛ obſequijs. Tertio acq̄rere amicitiā ē nec̄cariū rōe pacis ꝯſeruādi. ꝛ h̄ ſic ꝓbaꝛ. Illud ē nec̄cariū acq̄rere ꝛ hr̄e qđ eſt maxime ciuitatis ꝛ coītatis ꝯſeruatiuū. et vitare eius oppoſitū. Sed inter oīa amicitia ē ꝯcordie ꝛ pacis ꝛ vnitatis ꝯſeruatiua. Qđ oñdiꝛ exemplo ꝛ rō ne. Exemplo quidē. q2 legiſlatores magꝫ ſtudēt ad ami citiā inter hoīes ꝯſeruandā ſeu ciues q̄ꝫ ad iuſticiā. qđ patet ex hoc. q2 legiſlatores aliqñ intermittūt ſe. puta in penis inferendis. ne amicitia excludaꝛ ꝛ ne diſſenſio oria tur. Uñ q2 ꝯcordia amicitie aſſilaꝛ. quā ꝯcordiā maxi me legiſlatores appetūt. ecōtra ꝯtentiones maxīe expel lunt vt inimicā ſalutis ciuitatis. ideo amicitia ē maxīe nec̄caria. Rōne h̄ idē ꝓbaꝛ ſic. Illud q̄ habito nō indigēt altero ſꝫ ecōuerſo magis ē nec̄cariū. Sꝫ amicicia hita q̄ꝫ tū ad oēs. nō eſſet nec̄caria iuſticia. qua iuſticia hita ad huc tñ eēt nec̄caria amicitia q̄renda. Qđ ſic ꝓbaꝛ. quia ſi aliq ſunt amici in nullo indigēt iuſticie ꝓprie dicta. Cu ius rō eſt. q2 ſi oēs ciues ſūt vere amici. oīa hn̄t q̄ſi coīa. cū amicus q̄libet ſit alter ipē. nō eſt iuſticia ad ſeipſum. ſed ad alterū. Sed ſi ſit iuſticia nihilominꝰ indigēt ciues amicitia adinuicē. Et ideo ſi iuſticia eſt nec̄caria. multo magis amicitia q̄ ſine iuſticia pōt eſſe. Quarto ē nec̄ca riū hr̄e amicitiā rōne nec̄citatis ſupplende. ꝛ h̄ ſic ꝓbaꝛ. Illud ē nec̄cariū hr̄e q̄ nec̄citati vel indigētie oīm ꝓuideꝛ ꝛ ſubueniꝛ. ſed amicitia ē hmōi. ꝫ ꝛc. Q, aūt ꝑ amicitiā nec̄citati oīm ꝓuideaꝛ patet ex vi gradibꝫ vel ꝯditoībus hoīm q̄bus ē vtilis ꝛ nec̄caria. Amicitia eñ ē vtilis et nec̄caria diuitibꝫ. paupibus. iuuenibus ꝛ ſenibus. tribu latis ꝛ ꝑfectis ſeu felicibus. Et pmo amicitia eſt vtil' di uitibꝰ. Qđ ſic ꝓbaꝛ q̄ ad coīcationē bonoꝝ. Omē illud ſine quo nullus eligit viuere. etiā habitis diuitijs ꝛ po teſtatibꝫ oportunis ad vitā ē maxime nec̄cariū. Sed hoc eſt ꝓprie ſcđm bn̄ficiū ꝙ diues pnceps ꝛ potens īpēdit alijs. q2 nulla eſt vtilitas bonoꝝ fortune. ſi ex his aliqs nulli bn̄faciat. Bn̄ficiū āt maxime ꝛ laudabiliſſime fit ad amicos. Ergo amicitia q̄ ad coīcationē ꝛ diſtributi onē bonoꝝ diuitibꝫ ē nec̄caria. Uñ ꝛ xp̄s dixit Luc. xv. Facite vobis amicos de māmona iniq̄tatis. i. đ diuitijs paupibꝰ erogādo. Eſt etiā vtilis ꝛ nec̄caria amicitia diui tibus q̄ ad ꝯſeruationē bonoꝝ. Bona eñ fortune ſine a micis ꝯſuari nō pn̄t. Et q̄ꝫto maioꝛ fortuna. i. maioꝛ ſta tus in potētia diuitijs ꝛ hmōi. tanto ē minus ſecura et plures habet inſidiatores. ꝛ ideo indiget magis amicis adiuuātibus ad ꝯſuationē ſui ſtatus. Sic maxima ar bor indiget multis fulcīmētis a natura paratis ꝛ radici bus. Scđo amicitia ē nec̄caria paupibus. Et rō ē. q2 illđ qđ homo refugit ī īfortunijs ē maxime nec̄cariū. Sꝫ pau peres refugiunt ad amicos in nec̄citatibꝫ ſuis. eo ꝙ exti māt amicos diuites eſſe paupratis coꝝ refugiū ſingula re. ꝫ paupibus ē nec̄caria amicitia. Tertio amicitia ē ne ceſſaria iuuenibꝫ. huiꝰ rō ē. q2 cū ī iuuenibus abūdet ꝓ nitas ad peccandū. Uñ đ2 Geñ. vj. Senſus hoīs ꝛ cun cta cogitatio prona ſunt ad malū ab adoleſcentia ſua. et h̄ ꝓpter ꝯcupiſcentias delectationū q̄ ſūt in eis. ſed ꝑ a micos. ſ. q̄ ſunt veri amici. i. honeſti ꝛ virtuoſi. fundatur eñ vt dictū eſt amicitia in honeſtate. religanꝛ ꝛ retinēꝛ a pctō. ſ. ꝑ admonitiones ꝛ rep̄henſiones quas faciunt veri amici ad ſuos amicos. quādo perpendunt eos velle peccare. Quarto ē nec̄caria ſenibꝫ. huiꝰ rō eſt. Quia his qui indigent reuerentia ꝛ carent naturali potētia valet obſequiū ꝛ familiaritas. ſenes aūt ſunt hmōi. Nā ꝓpter debilitatē corpis indigent adiutorio corpali alioꝝ. et ꝓ pter ſapiam rōne diutine expientie eis debeꝛ honoꝛ. er go ꝛc. Quinto tribulatꝭ ꝛ afflictꝭ ē nec̄caria amicitia. hu ius rō ē. Quia exiſtentes in triſticia ꝛ dolore. quandā al leuiationē ſentiunt ex p̄ſentia amicoꝝ ꝯdolentium eis. Unde ꝛ amici Job viſitauerunt eū in tribulatione ad ꝯdolendū ꝛ ꝯſolandū Job. ij. Q, autē ex p̄ſentia ami coꝝ alleuietur grauedo triſtitie hominis afflicti. oñditur per exemplū. Si eñ portet vnus pondꝰ multū ſibi gra ue vtiq̄ꝫ alleuiaꝛ ſi alius ferat cū eo pondꝰ. Patet etiam ex hoc q2 quelibet delectatio ſupueniens minuit triſtici am. Preſentia aūt amici ꝯdolentis ingerit delectationē amico ſuo. q2 dū tribulatus videt amicū ſuū preſentē ꝛ ꝯdolentē de ſua triſticia minuiꝛ doloꝛ ſuꝰ. Tamē opor tet ꝙ amicus amicū tribulatū inq̄ꝫtū poteſt. viſione ſer mone ꝛ ope ꝯſoletur. Sexto ꝛ vltimo amicitia ē nec̄caria ꝑfectis. huiꝰ rō eſt. q2 quocunq̄ꝫ efficiunꝛ aliqui potētio res ad agendū in vita actiua. ꝛ ad intelligendū in vita ꝯtemplatiua. illud eſt neceſſariū ad vitā. ſed amicitia eſt hmōi ꝫ ꝛc. Huius rō ē. q2 nullus q̄ꝫtumcūq̄ꝫ ꝑfectus eli geret viuere ſolitarius. etiā ſi oīa alia bona hr̄et. eo ꝙ ho mo naturaliter ē aīal politicū ꝛ ſociale aptus ꝯuiuere alijs. ꝛ ꝯuenientius v̄tuoſis ꝛ ꝑfectis a q̄bus v̄tuoſꝰ ad iuuaꝛ. Et in actione vite actiue dū qđ vnꝰ nō videt nec poteſt. alius pōt videre ꝛ agere. In actione vite ꝯtēpla tiue ꝑ doctrinā ꝛ diſciplinā quā recipit vnus ab alio. Hec Rayne. ex ſentētijs. b. tho. ꝛ alberti ſup li. eth.

Quantū ad ſecundū. §. ij.

pncipale qđ ē amiſſionis vel diſſolutōis amicitie teme ritas. Sciendū ꝙ non habere aut non acq̄rere amicos eſt magna ſtoliditas. Cuius rō eſt. q2 amicitia inter oīa bona fortune eſt maxima ꝓpter qđ đ2 Eccī. vj. Amico fi deli nulla eſt compatio. Sicut ergo habere amicos ve ros ꝛ eſſe cū eis. eſt q̄ſi q̄d beatū honoꝛ ꝛ gloria ꝛ adiuto riū. ita eſſe ſine amicitia eſt q̄d miſeꝝ. ꝯfuſio. ꝛ verecun dia. ꝛ magnus defectus adiutorij. Uñ đ2 Eccī. iiij. Ue ſoli q2 ſi ceciderit nō habet ſubleuantē. Et amicus diciꝛ oculus amici ꝛ oculo priuatus đ2 orbatus. ita qui ſine a mico eſt đ2 viduatus ſcđm pħm in. iij. rethoricoꝝ. Unde ꝛ Caſſiodorꝰ dīc in quadā epiſtola. Sine amicis omīs ꝯgregatio eſſet tediū. oīs operatio laboꝛ. oīs terra ꝑegri natio. oīs vita tormentū. ſine quoꝝ ſolatio viuere eſſet mori. Diſſoluiꝛ aūt amicitia ꝓpter q̄ttuoꝛ rōnes. Prio ꝓpter finis defectionē. Scđo ꝓpter amorꝭ diſſilationē. Tertio ꝓpter criminis cōmiſſionē. Quarto ꝓpter virtu tis ꝑfectionē. Quantū ad pmū diſſoluiꝛ amicitia ꝓpter finis defectionē. Cū eñ oīs amicitia ꝓpter finē ꝯtrahaꝛ deficiente fine ceſſat ꝛ diſſoluiꝛ amicitia. ꝛ pcipue ad e os q̄ ſunt amici ꝓpter vtile vel delectabile. Cuiꝰ rō ē. q̄a

Quibꝫ a micitia ne ceſſaria ē.

De amiſſi one amici tie.

cum quidam diligunt hec duo vtile ⁊ delectabile in ꝑ-
ſonis.non perſonas hominū propter ſeipſos.ideo defici-
ente vtilitate ⁊ delectatione rationabile eſt ꝙ deficiat a-
micitia. Secunda ratio quare diſſoluitur amicitia ē ꝓ-
pter amoris ſimulationem.Sunt em̄ plures differētie
amicitie.ſcꝫ vtilis.delectabilis.⁊ honeſti. Unde poteſt
ꝯtingere ꝙ nō ſcḋm vnam ſpeciem amicitie ſint aliq̄ ami
ciꝰ coniuncti et tamen exiſtimentur veri amici eſſe.ſcꝫ ꝓpter
virtutem.cū tamen vnus eorum nō propter virtutem.
ſed propter vtile vel delectabile ſit amicus.⁊ per hoc ſol
uitur amicitia.quia ꝯtrariatur fictio amicitie vere.Ta
men in hoc caſu ita eſt procedendum.quia ſi ille q̄ ſe ex
iſtimat amari ab alio propter virtutem decipiatur ex ſe
ipſo.ita qui eum amat nihil operetur ad huiuſmodi de
ceptionem.puta quia ſigna exprimat inhoneſtatiſ ⁊ tur
pitudinis.Ille qui deceptus eſt debet cauſari contra ſe
ipm̄.i. accuſare ſeipſum. puta quando ſigna īhoneſta-
tis exprimi debet non cauetur.Si autem ſimulatione eiuſ
deceptus fuit.quia talia ſigna turpitudinis non expri-
mat.ſed tamen intendebat tunc iuſtum eſt ꝙ accuſat de
cipientem.multomagis q̄ꝫ eos q̄ falſificāt numiſmata
inquantum peccatum decipientis eſt contra virtutem.
que honorificabilior eſt pecunia.Et q̄uis amicitia ho-
neſti ad eos haberi non poſſit.quorum operationes ex-
perti nō ſumus.tamen amicitia:que eſt experimentum
nō habet perfectionē ſui ſed quandā inclinationē que ē
ex beniuolentia propter relationem alioꝝ.vel ex concor-
dia.quia videtur ſimilis naturaliter in morbo. Unde q̄ꝫ-
cito occurrit ꝯtrariū reſcinditur Tertio diſſoluitur ami
citia propter criminis ꝯmiſſionē.Si enim aliquis acce
pter aliquem ad ſuā amicitiā vt bonum ⁊ iuſtum. po-
ſtea fiat malus.ita q̄ꝫ malicia eiuſ manifeſte videatur a-
lio permanēte in bonitate.diſſoluitur talis amicitia.hꝰ
ratio eſt.quia virtuoſo non poteſt eſſe amabile quodcū
q̄ꝫ malū.ſed ſolum bonum honeſtum.Unde cum omne
amabile ſit bonum.nō oportet nec eſt decens ꝙ virtuo-
ſus amet malum hominē.ſicut nec eſt decens aſſimila-
ri prauo.Amicus em̄ amico ſuo eſt ſimilis.Uñ inter bo-
num ⁊ malū hominē non poteſt diu amicitia ꝯuerſari.
niſi ſit ibi aliqua ſimilitudo malicie. Ponit tñ philo-
ſophus duo documēta circa diſſolutionē amicitie inter
eum qui ꝑmanſit bonus.⁊ eum qui effectus eſt malus.
Primū eſt.ꝙ ſi ille qui effectus eſt malꝰ eſt incorrigibilis
ꝓpter abundantiā malicie.ita ꝙ de facili ad ſtatū virtu
tis redire non poſſit.tunc a tali amicitia recedere debet.
Si aūt eſt ſanabilis ⁊ reducibilis ad v̄tutem.eſt ei auxi
liū ferendū ad recuperandū bonos mores magis q̄ꝫ ad
recuperandū pecuniā amiſſam.q̄ꝫto virtus eſt melior ⁊
eſſentialior amicitie q̄ꝫ pecunia.Scḋm documentū eſt
ꝙ hi qui in p̄terito fuerūt amici.magis ſe dn̄t exhibere
gratioſi q̄ꝫ extranei.niſi in vno caſu.ſ.qñ abundans ⁊ ī
corruptibilis malicia fuit cauſa diſſolutionis amicitie.
Tunc em̄ quāto plus fuit amicus tāto magis extiman
dus eſt hoſtis et euitandꝰ. Quarta ratio diſſolutōis
amicitie eſt ꝓpter virtutis ꝑfectionē.Si em̄ vnus ami-
coꝝ ꝑmaneat in eodē ſtatu.Alius aūt fiat multū excel-
lentior in v̄tute.tunc nō pōt inter tales manere amicitia
Et ratio huiꝰ eſt.quia ad amicitiā ꝑtinet ꝯuiuere ad in-
uicem.ita ꝙ eadē placeāt ⁊ de eiſdem gaudeāt ⁊ triſten
tur.Cū autē per notabilē diſtantiā virtutis nō eadem
placeant bono ⁊ optimo.ideo nō pōt diu manere īter ta
les amicitia ⁊ ꝯuiuere vt amici ꝑfecti.Patꝫ etiā hoc ex ſili
tudine.puta ex amicitijs q̄ ꝯhīnt in pueritia.Si enim
vnus eorum permaneat puer ſcḋm mentem.alius autē
proficiat ſcḋm virtutē ⁊ fiat optimus.nō remanet inter il
los amicitia.puer enī mente malus perſtat.Uñ Sen̄.
Ibi incipis eſſe malus.vbi deſinis fieri melior. Rayñ.
ex dictis beati Thome ⁊ Alberti ſuper libro ethicoꝝ.

Quid fa-
ciendū ſi
alter ami
coꝝ factꝰ
eſt malus
ponit du
plex docu
mentū

Quantū ad tertiū .§.III.

ſcꝫ de ſagacitate ꝯſeruationis amicitie.Sciendū ꝙ ad ꝯ-
ſeruatōem eius quattuor requirūtur.Primo ꝑmanentia q̄ ad v̄tutē
in habitu.Scḋo ꝯuenientia in affectu.Tertio reſidētia uacōꝫ ami
in ꝯuictu.Quarto correſpōdentia in affectu. Quātū citie requi
ad pmū.ſ.ꝙ ꝑmanentia in habitu.ſ.v̄tutis requiratur ad runtur
conſeruatōem vere amicitie.ſic ꝓbatur.Manente cā ma
net effectus.ſed cauſa ⁊ obiectū vere amicitie eſt virtus.
q2 ſimpliciter nihil eſt amabile niſi bonū honeſtū.ḡ ma
nente virtute manet amicitia vera. Confirmatur hoc idem
tali ratione.Actus vere amicitie eſt ſimpl'r ligare ⁊ con-
gregare.ſ.animos amicoꝝ ad inuicē.Sed virtꝰ ſeu bo-
nū honeſtū quod eſt bonū ſimpl'r.eſt qḋ ſimpliciter ligat
nō aūt vtile vel delectabile.ſed tantū ſcḋm qd.Naꝫ ami-
citia vtilis ⁊ delectabilis degenerat in ꝯcupiſcentiā quā-
dam.qua aliq̄s motū amoris quo ad aliū transfert reffle
ctit in ſeipm̄.ſed virtutes ſeu bonū honeſtū eſt vinculū
ligans ſimpliciter.eo ꝙ motus amicitie vere que eſt ꝓ-
pter virtutē ſiſtit in amato dū diligitur ꝓpter iſtud qḋ ē
ꝑſonaliter in eo.ſ.ꝓ virtutē ⁊ nō propter aliud. Et ideo
manente virtute in vtroq̄ꝫ amicoꝝ conſeruatur amicitia.

Scḋm quod requiritur ad ꝯſeruationē amicitie.eſt cō-
uenientia in affectu.Eſt em̄ amicoꝝ vnuꝫ cor ⁊ vna aīa
Unde dicitur ꝙ primis chriſticolis q̄ habebāt ꝑfectā ami
citiā ad inuicem.Multitudinis credentiū erat cor vnū
⁊ anima vna in dn̄o Actuū.iiij.⁊ ſcḋm Tulliū. Amicorū
eſt idem velle ⁊ idem nolle.⁊ ideo oportet ꝙ de eiſdem
guadeant ⁊ triſtentur.ſcḋm illud ad Ro.xij. Gaudete cum
guadentibꝫ.flere cū flentibus.idipm̄ inuicē ſentientes.
Hoc aūt ꝯuenit ex ſilitudine virtutū vl' bonitatis. que
eſt inter bonū ⁊ bonū.⁊ virtuoſum ⁊ v̄tuoſum.Tal's aūt
ꝯueniētia q̄ ē cā gaudij ꝓpter ſilitudinē.nō eſt inter bonū
⁊ optimū.⁊ m'tominꝰ inter bonū ⁊ malū .nec etiā inter
malū ⁊ malū.Nō em̄ ex malo peccati pōt eſſe veꝝ gau-
diū.ſed fantiſticū ⁊ ſenſuale.⁊ ſic etiā amicitia.Sicut fa
cti ſunt amici herodes ⁊ pylatus ꝯuenientes in malo paſ
ſionis xp̄i.vt dr̄ Luce.xxij. Tertiū qḋ requiritur ad cō-
ſeruatōem amicitie.eſt reſidētia in ꝯuictu.Nā diſtātia
bonitatis.dignitatis .⁊ localitatis impedit amicitiam.
Cuius ratio eſt.q2 ꝯuiuere ad inuicē ꝯſeruat amicitiaꝫ
ſed diſtantia illoꝝ triū impedit ꝯuiuere ad inuicē.Ma-
lus aūt ⁊ ſi q̄rat conuiuere alijs ⁊ ꝯtinuat.hoc nō facit vt
cōuiuat alijs.ſed vt ꝯfugiat couiuere ſecū ⁊ vt ponat ex
tra ſe.q2 in ſe nō repit bonū virtutis vñ delectari poſſit
ſed malū pctī ꝑ ꝯſciam remordentē.Et idō vt refugiat
illā triſticiā q̄rit alijs ꝯuiuere.vñ nec ad ſe nec ad alios
habet verā amicitiā.Uñ ps.Qui diligit iniq̄tatē odit
aīam ſuā.Inter illos etiā q̄ ſunt in ſupmo gradu v̄tutiſ
vel dignitatis.vel eos q̄ ſūt in infimo gradu.vt īter re-
ges ⁊ viles ꝑſonas.inter ſapiētiſſimos ⁊ ſimplices.non
pōt eſſe ſeu ꝯſeruari amicitia.q2 eq̄litas requiritur ad ami-
citiā circa actum amicitie.ſ.in ꝯueniēdo ⁊ cooꝑando.ibi
aūt eſt nimia ineq̄litas ⁊ diſtātia.Diſtātia aūt m'ta lo-
coꝝ amicitiā q̄dem ciuilē ſoluit.Et hoc qñ eſt ſine ſpe cō-
no iterate cōgregatōis ad inuicē ⁊ cooꝑatōis.Cuiꝰ rō ē
q2 ſubtractis ſpeciebꝫ p̄oris amicitie a ſenſibꝫ ⁊ cogita-
tione q̄ erāt fomēta amicitie.⁊ ſupueniētibꝫ alijs fantaſ
matibꝫ alioꝝ amicoꝝ inter q̄s cōuiuit.diſſoluitur amici-
tia p̄or q̄ꝫtū ad habitū ⁊ oꝑatōem exteriorē.Uñ phs di
cit ꝙ nimia diſtātia amicitie cauſat obliuionē.Sꝫ ſi di
ſtātia locoꝝ ſit cū ſpe iterate ꝯgregatōis impedit q̄dem
amicitiā q̄ꝫtū ad oꝑatōem exteriorē tm̄.ſꝫ nō q̄ꝫtum ad
habitū.q2 ſpes et intērio reuidēdi amicū nō ꝑmittit de
leri habitū amicitie p̄oris.Amicitia aūt ꝑfecta ſpūal'.ſ.
caritatis ꝓpter diſtantiā locoꝝ nō ſoluitur. Uñ Hiero.ad
Paulinū ī ꝓlogo biblie.Illa eſt vera neceſſitudo.i.amī
citia.et xp̄i glutinio copulata.quā nō ꝑſenſia tm̄ corpo

rum.non palpans ⁊ ſubdola adulatio.ſed dei timoꝛ et ſcripturaꝝ ſtudia ſibi conciliat. Quarto ⁊ vltio req̄ritur ad conſeruationē amicitie correſpondētia i affectu. Nō eñ amicitia eſt ad ſeipm̄.ſed ad alterū.ideo opoꝛtꝫ ꝙ vnus amicoꝝ imponat alteri ea que ſunt de rōe amicitie ⁊ ↄ̄conuerſo.Et cum amicitia ſicut ⁊ iuſticia eq̄le reſpiciat ⁊ ↄ̄ſiſtat in equalitate. Eſt tñ triplex equalitas. Pꝛima ſm̄ quantitatē.qḋ ꝑtinet ad iuſticiā comutatiuam.⁊ ſeruat in amicitia vtili vel delectabili.vt.ſ.tm̄ retribuaẗ quantū dedit amicus.Scḋa equalitas attenditur ſm̄ ꝓpoꝛtionē.⁊ hec eſt iuſticia diſtributiua ⁊ in amicitia.vt.i.melioꝛ plus ameẗ q̄ꝫ amet.ſicut ⁊ maioꝛ honoꝛ ⁊ dignitas daẗ meliori.Tertia eſt equalitas reputatōis ⁊ ſic in multis recompenſatōibꝫ amicoꝛuꝫ eſt.ſ.amicitia ſm̄ reputationē.ſicut verbi gratiā.Cum ſuꝑioꝛ amat inferiorē ꝓpter honoꝛē.⁊ inferioꝛ ſuꝑiorē propter vtile.ibi ē equalitas ſm̄ reputationē.quia q̄ꝫtum inferioꝛ reputat ſibi lucrū amari a ſuperiori tantū ſuperioꝛ reputat ſibi honoꝛem amari ab inferiori.Que autē vnus amicoꝛuꝫ debeat alteri impendere opera.habes in.§.ſequēti.Dicūt clemens grecoꝝ quidam ſapientiſſimus. Amicoꝛū debere eſſe omnia comunia.xij.q.i.Dilectiſſimus.Raynerius poſt btm̄ Tho.⁊ Albertū ſuꝑ libro ethicoꝝ.

De tripli ci eq̄litate in amicitia (margin)

Preter predicta cir .§.IIII.

ca amicitiā ↄ̄ſideranda ſunt tria.⁊ diligenter ad intelligendū verā amicitiā.primo diffinitōis ↄ̄tinentia integralis.Scḋo dilectionis ↄ̄uenientia ſpēalis.Tertio ↄ̄ opationis euidentia virtualis. Quantū ad pꝛimū.ſ.de diffinitione amicitie ſciendū.ꝙ ex ariſto.dictis in.viij.ethi. ſic poteſt diffiniri.Amicitia eſt beniuolentia mutua nō latens rōne boni.Ex quibus verbis quatuoꝛ dici pñt. integrantia amicitiā.ſcꝫ dilectio.readamatio.oſtenſio.et intentio. Et pꝛimū ſcꝫ dilectio ſeu amoꝛ req̄riẗ. Nā amoꝛ nō eſt cuiuſcunqꝫ obiecti.ſed determinati qḋ eſt bonū.Unuſquiſqꝫ enī videẗ amare vel qḋ eſt bonum ſimpliciter.vel qḋ eſt apparens bonū.ſ.qḋ ſibi videẗ bonū ſed h̄ nō ſufficit ad amicitiā.ſed requiriẗ. Et.ſcḋm.ſ. readamatio.vt ſcꝫ amans ameẗ ab amato.Nā amicitia requirit quandam viciſſitudinē ſeu ↄ̄mutatōem amoris ſm̄ proportionē.Unde ſi aliq̄s amet aliquē ⁊ nō reameẗ.erit amoꝛ nō amicitia.ſicut cū quis amat vinum ⁊ h̄mōi.Qꝫ et aliq̄s amet aliū propter aliquā ſuā vtilitatē.⁊ nō ꝓpter ſeipm̄.i.ꝓpter bonū ipſius amati.eſt amoꝛ ↄ̄cupiſcentie nō amicitie. Tertio requiriẗ oſtēſio amicitie per ſigna exterioꝛa manifeſta.ita ꝙ amici nō lateant ſeinuicē.ſed ꝙ vnꝰ cognoſcat alterū.⁊ ſciat ſe amari ab altero.multi eñ ſunt beniuoli ad eos q̄s nūq̄ꝫ viderunt.inq̄ꝫtū extimāt eos iuſtos. Tales ⁊ ſi ſint beniuoli cū readamatione.nō tñ pñt dici ꝓprie amici cū lateant ad ſe inuicē. Req̄riẗ vltimo finis amoꝛis.ſ.rōne alicuiꝰ boni.Et cū bonū ſit triplex.ſcꝫ vtile.delectabile.et honeſtū.ſolū amicitia q̄ fundaẗ in honeſto.i.cuꝫ amaẗ amicus rōe boni ꝟtutis q̄ eſt in eo.⁊ vera bona ⁊ perfecta ⁊ ſtabilis amicitia.Nā alie cito ſoluunẗ.ſ.cū deficit delectatio.vt in amoꝛe libidinoſo.Uel cum deficit vtilitas vt ī amoꝛe ſeu amicitia aliꝰ ꝓpter tꝑalia bōa.Unḋ Señ.Sic mel muſce.foꝛmice ḡna.cadauā lupi.ſic iſta turba amicoꝝ p̄dam ſequiẗ.ſꝫ ꝟtute ꝑmanēte in amico ſꝑ durat amicitia. Et notandū q̄ꝫtū ad oñſionē amicitie ꝑ ſig̃ ꝙ amicꝰ q̄ttuoꝛ dꝫ ſuare erga amicum ſuum Pꝛimo dꝫ cū ꝓ̄pte ad ſua bona vocare.Huiꝰ ratio ē. ꝙ cū amicꝰ ſciet aliū amicū ſuū de ſuis bōis gaudere ⁊ delectari ⁊.h̄ ei ſit delectabile.oꝑtet ꝙ cito vocet amicū ad ꝓſꝑa ſua ⁊ ei cōicet ea.Opoꝛtet eñ ꝙ bonꝰ amicus ⁊ bonꝰ hō cito bñfaciat amico indigēti. Uñ Pꝛouerb.iij. Ne dicas amico tuo vade ⁊ reuertere cras. cū ſtati poſſis

Amicitia qd ſit ⁊ q̄ req̄rūẗ ad verā amicitiam. (margin)

Q; amicus quatuoꝛ dꝫ ſuare. (margin)

dare.⁊ Pꝛouer.vi Diſcurre feſtina.ſuſcita amicū tuum Scḋo amicꝰ q̄ eſt in bōis foꝛtunijs.i.ꝓſꝑitate dꝫ cōicare bona ſua amico q̄ eſt in neceſſitate.nec dꝫ expectare ꝙ amicꝰ req̄rat eū de ſuffitio cū ſciat indigentiā eiꝰ ne ille habeat erubeſcere in petēdo. Tertio amicꝰ ſi q̄ mala ei eueniūt.dꝫ tarde nūciare amico ſuo.Rō huiꝰ eſt.q2 amicꝰ nō vult ↄ̄triſtari amicū ſuū.ↄ̄ſiderat aūt ꝙ amicus audita aduſitate ſua ille ↄ̄triſtabiẗ.Ptꝫ h̄ etiā ꝑ ſimilitudine.q2 illi q̄ ſūt viril' aīi ſm̄ naturā ꝑfectā ꝟtutē fugiūt ꝙ ſint amici ſui ſecū in triſticijs.Et niſi ſit triſticia ita magna ꝙ excedat vires ſuas nullo mō ſuſtīet ꝙ ↄ̄doleat ſibi cū ipe nō ſit ploratiuꝰ.nō delectaẗ ꝙ aliq̄s cōplozet ſibi ⁊ ſecū.Sꝫ mulieb̄res hoīes gaudēt in h̄ vt ꝑ triſticiā ſint alij ſecū anguſtiati. Quarto amicus q̄ eſt in aduſitate ſi petat auxiliū ab amico q̄ eſt in ꝓſꝑitate.dꝫ iſta ſuare.Pꝛimo vt ſit tardus in nūciādo ei ſua aduerſa.q2 cauere debet triſtari ipm̄.Scḋo dꝫ eſſe verecundꝰ in petēdo ab eo auxiliū.⁊ h̄ ne in petēdo reddat ſe oneroſuꝫ ⁊ ipoꝛtunū.Tertio dꝫ eſſe diſcretꝰ in vocando ad īfoꝛtunia amicū ꝑ auxilio.q2 ſi eſt leue īfoꝛtuniuꝫ muliebꝛe ē ꝙ vocet amicū ad iuuandū eā.cū ꝑ ſe ſufficiat ſibi ꝓuidere.Si aūt eſt infoꝛtuniū excedēs vires etiā alioꝝ.ita ꝙ iuuare nō pñt nec tūc debet amicos ad hoc vocare.ſed ſi eſt magna aduerſitas ⁊ per eos iuuari pt Raynerius poſt btm̄ Tho.et Albertum.

Amicꝰ q̄ ē ī aduſitate debꝫ tria ſuare (margin)

Secundū cōſideran .§.V.

dū circa amicitiā.eſt amatōis ↄ̄uenientia ſpēalis.Multi eñ videnẗ velle amari potiꝰ q̄ꝫ amare credentes ꝙ ꝟtus amicitie magis ↄ̄ſiſtet in amari q̄ꝫ in amare.Cuius ſignū ē ꝙ multi ſunt amatoꝛes adulatōis.amantes vt aduleẗ eis.tū q2 amari ꝓpinquū eſſe videẗ honoꝛari.qḋ plus appetiẗ q̄ꝫ honoꝛare.Sꝫ ꝙ amicitia magis conſiſtat in amare q̄ꝫ amari oñdiẗ rōnibꝫ.ſilitudinibꝫ. ⁊ auctoꝛitatibꝫ.Sex aūt rōnibꝫ ꝓbaẗ ꝙ magis ꝓpꝛiū amicitie eſt amare q̄ꝫ amari.⁊ Pꝛimo rōe cognitionis.Nā cū nobiliꝰ ſit ſcire q̄ꝫ credere.⁊ ꝙ amamꝰ aliquē ſcimꝰ.ſed ꝙ amemur credimus nō ſcimus certitudinal'r.ergo ꝑfectius eſt amare ꝙ amari.Scḋo rōne opatōis.Nobiliꝰ eſt eī bene agere ſeu opare q̄ꝫ ſibi bñ agi.ſꝫ amare eſt bñ facē.q2 amicꝰ ē opatiuꝰ bonoꝝ ad eū ꝓpẗ illū dari ūt ē bñ pati.g̃ ⁊c̄.Tertio rōe ↄ̄m̄datōis. Uidemꝰ eī ꝙ amici laudāẗ ex h̄ ꝙ amāt.ñ ex h̄ ꝙ amāẗ ab alijs.Quarto ratione ꝟtutis.Unuſquiſqꝫ enī laudaẗ ꝓpter pꝛopꝛiā virtutem.Amare aūt alios eſt pꝛopꝛie virtutis.Amari vero ab alijs eſt virtutis aliene.Quinto ratione obligationis.Melius eſt eñ ꝙ alij obligētur nobis q̄ꝫ nos eis ſꝫ cū alios amamꝰ eos obligamꝰ nob.cū amamur ab alijs ipis obligāur.⁊c̄.Sexto rōe p̄miatōis.Illḋ eī q̄ meremur ⁊ p̄miamur eſt melius eo q̄ nō p̄miamur.ſꝫ amādo ſcꝫ recte meremur ⁊ p̄miamur.In hoc autēꝫ ꝙ amamur ab alijs non eſt ibi meritum.vnde nec p̄miū nr̄m ſed alioꝝ eoꝝ.ſ.a q̄bus amamur debite.Pꝛobaẗ ēt ꝙ amicitia magis ↄ̄ſiſtit in amare q̄ꝫ amari ſig̃ vel ſilitudie.Nā matres q̄ꝝ amoꝛ ē vehemēs ad filios.magis gaudēt ⁊ delectāẗ ꝙ amēt filios ſuos q̄ꝫ ꝙ ameẗ ab eis.Quēdā eī matres dāt filios nutricibꝫ ad nutriēdū.⁊ ſciētes eos eſſe filios ſuos amāt eos.nō tñ mltū curāt vl' q̄rūt ꝙ reameẗ ab eis.q2 nec eas reamare pñt.cū adhuc neſciāt illas eē ſuas mr̄es.Tertio h̄ ſidē oñdiẗ auctē.Dic̄ eī aug.ī li.ḋ cathezizādis rudibꝫ.Nulla maioꝛ ꝓuocatio ad amoꝛē q̄ꝫ p̄uenire amādo.nllꝰ ē tā fere mētis q2 ſi īpēdē ñ vl' tñ repēdē.⁊ Señ.ī ep'la ad lucillū.Si q̄ris quō ſis acturꝰ amicitiā l' amicū.mōſtrabo inq̄t tibi amatoꝛiū ſine medicamēto.ſñ herba.ſine vlliꝰ bñficij carmīe. ſi vis amari ama.⁊ ſbdit cām.Iocūdiꝰ ē amicū facē inq̄t q̄ꝫ habere.quomodo artifici iocūdiꝰ eſt pingere q̄ꝫ pinxiſſe.

Q; amicitia magis ↄ̄ſiſtat in amare q̄ꝫ in amari. (margin)

Sciendū tamen ꝙ ex pte obiecti ſeu amabilis nobili⁹ ē
amari ꝗ̄ amare. quia amabile eſt tantū bonū exiſtēs vel
apparens. ſed ex parte vinculi. i. amoris tunc nobilius
eſt amare vt dictū eſt ꝗ̄ amari. quia magis ſaluat vin
culum amoris in eo qui amat ꝗ̄ in eo q̄ amatur. Ray.
ex dictꝭ beati tho z alber. ſup li. eth.

Tertium in amicitia. §. VI

De trib⁹ ꝑ q̄ amicitia euidēt oſtēditur.

ɔſiderandū ē operationis ɣtualis euidentia. Poſſunt
autē oīa amicitie opa reduci ad tria. Probatio dilectōis
que eſt ꝑfecta amicitia. Exhibitio eſt operꝭ ſm Grego.
Primū eſt beniuolentia in interiori affectu Secundum
eſt concordia in multiplici actu. Tertiū eſt beneficētia in
exteriori effectu. Quantū ad pmū requiritur beniuolentia
in affectu. Eſt em̄ pncipiū eius ſine q̄ nō poteſt eſſe ami
citia. Non em̄ poſſunt fieri amici inuicem niſi pus facti
ſunt beniuoli. Unde tullius de amicitia. In hoc preſtat
amicitia ꝓpinquitati. ꝙ ex ꝓpiquitate beniuolentia tol
li poteſt. ex amicitia non poteſt tolli. Sublata beniuolē
tia tollit amicitia ſed propiquitas manet. Et licet beni
uolentia requirat ad amicitiā. non tamen beniuolentia
eſt amicitia. Ubi eſt notandū ꝙ ad amicitiā ſicut iuue

Qui ſunt apti ad amicitiā et q̄ inepti.

nes ſunt apti ex naturali complexione. ita z ſenes z liti
gioſi ſunt inepti iuuenes em̄ naturaliter multū gaudēt
in affectu. in conſpectu. in colloquio. in obſequio aliorū
Talia autem ſunt cauſatiua amicitie. vt dicet ergo. zc.
ſed ſicut iuuenes ſunt faciles ad amicitiam. ita de facili
ſoluūt amicitiā. Et rō hui⁹ eſt. q2 amicitie iuuenū vt plu
rimū eſt ꝓpter delectabile vel vtile. q̄ em̄ viuūt ſm paſſi
ones his maxime competit proſequi delectabile. ſed iu
uenes maxime ferūtur a paſſionibꝫ nondū roborato in
eis iudicio rōnis. z ideo ꝓſequūtur maxime illud quod
ſm pſens tpus eſt delectabile. Qḋ autē nunc eſt delecta
bile. paulo poſt non eſt delectabile. Et ſi aliquando iuue
nes non mutuo ɔuiuāt ꝓpter delectabile. tamen querūt
habere amicitiā propter vtile inq̄ztum per hoc habent
aliquā ſpem boni. i. lucri ꝓpter qḋ eſt in eis vtilis talis

Q, ſenes ad amicitiā inepti ſūt rō ponit multiplex.

ſocietas. Senes aūt z litigioſi z mordaces ſunt inepti
ad amicitiā. Et rō huius eſt multiplex. Prima quidem
quia nimis diligunt ſeipos z nimis intendunt ſibi ꝺ a
lijs paꝝ curātes z minus gaudent de colloquijs aliorū.
Secundo quia ſenes ſunt proni ad ſuſpicandū mala ꝺ
alijs propter mala que cōmiſerunt ipi in pterito. z ideo
nec de alijs ɔfidūt nec alijs ɔuiuūt. Tertio quia antiqui
de ſeipis pſumentes nimis ſenſum ſuū ſequūtur. z cū
alijs non concordant. Quarto quia ſubtrahūt alijs col
loquia z obſequia. Hec aūt ſunt ɔtraria amicitie. Poſ
ſunt ergo ſenes z ſeueri eſſe alijs beniuoli in affectu z ef
fectu ſubuentionis. ſed nō perfecte aliorū amici cōmuni

Q, nō eſt poſſibile hrē ad multos amicitiā rō ponit z multiplex.

ter loquendo. Sciendū etiā ꝙ amicitiā habere ad mul
tos non eſt bene poſſibile. loquendo de perfecta amici
tia ciuili. z hoc patet diſcurrendo ꝑ ſingulas ſpēs amici
tie. ſ. vtilis. delectabilis z honeſti. Et ꝙ amicitia q̄ eſt ꝓ
pter bonū vtilitatis non poſſit haberi ad multos. Pro
batur pmo ꝓpter defectū non irrecompenſationis. q2 ſi
homo habeat ſupfluam multitudinē amicorꝫ ꝓpter vti
litatē a q̄bus recipiat obſequia. oportet etiā ꝙ multꝭ ob
ſequat z econuerſo Sed hoc eſt valde laborioſum. q̄a
non ſufficit tempus vite his qui volunt hoc agere. Se
cundo ꝓpter defectū virtualis opationis vel ꝓprie ſolici
tudinis. q2 cū homo multos amicos acq̄rit ꝓpter ſui vti
litatē ipi amici ſuperflui ipm diſtrahunt z impediunt
a bona vita que ɔſiſtit in opatione ɣtutis. q2 dum ho
mo ſuperflue intendit negotijs aliorꝫ conſequens eſt ꝙ
non poſſit debitā curā gerere de ſeipo. Q, amicitia que
eſt ꝓpter delectabile etiā nō poſſit haberi ad multos. ꝓ
batur exemplo z expimēto. Exemplo q̄dem ſalis. Nā ſal

vt ɔdimentū ꝓpter delectationē q̄ritur. s ponit in cibo
z tamē ſi ſal paꝝ ponat in cibo ſufficit. Sic a ſimili pau
ci amici ſufficiunt homi ad delectationē. vt cū eis ꝑ ali
quod tempus delectet z recreetur. Expimento aūt ꝓba
tur q̄a amore libidinoſo vnus homo non amat amore
intenſo plures mulieres. ſed vnā tantū vel paucas eo ꝙ
intenſus amor haberi nō poteſt niſi ad vnū tantū. vel
ad paucos valde. Si etiā amicitia delectatōis haberet
ad multos. multitudo impediret delectationē dū vnus
non poſſit alteri vacare abſtractus a multis. Q, amici

Q, pauci amici ſufficiūt … amico pꝫ … ſimilitudi…

tia que eſt ꝓpter honeſtū que eſt vera amicitia. non poſ
ſet haberi ad multos ꝓbat ſic. Amor ſuperabundās nō
eſt natus fieri ad multos ſed ad vnū tantū vel ad pau
cos. Sed amicitia honeſti q̄ ſcꝫ ꝓpter ɣtutem eſt ſuper
abundans z ꝑfecta reſpectu aliaꝝ. ergo nō poteſt eē ad
multos. ꝓbatur idē rōne complacentie. ſm em̄ ꝑfectam
amicitiā amici valde ſibiīnuicē placent. ſed nō eſt facile
ꝙ ſimul idē valde placeant multi. q̄a pauci īueniuntur
in q̄bus nō inueniat aliq̄d quod vni diſpliceat. Et dū
ei placet vnus in aliquo i ɔtrario ad illud qḋ erit in a
lio diſplicebit alius. quod nō poteſt repiri in ꝑfecta ami
citia. Probatur idē rōne experientie. Amicitia eſt q̄ ꝓpter
ɣtutē indiget multa expientia. que non poteſt haberi ſi
ne longa aſſuetudine z longo tpe. z hoc vt nō ſe lateant
ſed inuicē cognoſcant. z hoc eſt difficile. Unū z ꝓuerbiali
ter dr̄. ꝙ non conuenit ꝙ aliq̄ ſe cognoſcant z diligant.
anteꝗ̄ ſimul comedant menſurā ſalis. Et ſi arguat con
tra. q̄a charitas eſt ꝑfectior ꝗ̄ amicitia ciuilis. ſed chari
tas eſt cōmendabilior ꝗ̄to magis ſe extendit ad plures
ꝗ̄ z amicitia ciuilis. Rn̄detur ꝙ charitas magis aſſimi
latur amori beniuolentie cū ſit etiā ad nos remanentes
ꝗ̄ amori amicitie. Et ſic nō eſt iconueniens ꝙ charitas
extendat ad valde multos qḋ de amicitia dici non po
teſt. Non āt poteſt dari numerus de ꝗ̄titate amicorū
quot debeāt eſſe. ſicut nec menſura de quātitate alimen
torꝫ ſumendorꝫ. q2 vn⁹ īdiget pluri alius pauciori. Sic
z ī amicitia ſm ſtatutū plus z minus īdiget. Hec reyne
rius poſt beatū thomā z albertū ſup librū ethicorꝫ.

Secundū ꝙ requiri. §. VII.

De ſcḋo requiſito ad amicitiā ſcꝫ concordia.

tur ad ꝑfectā amicitiā eſt ɔcordia ī multiplici actu. iſta
āt ɔcordia ꝗ̄uis ɔſiſtat pncipalr ī affectu z actu vnanī
mi. ſ. ꝙ eadē velit z nolit z eadem eligat. vt patet ex ipa
ſignificatōe z īterptatōe nomīs. Nā dr̄ ɔcordia vnitas
cordiū ſeu voluntatū. Tn̄ hec ɔcordia eſt. nō in ſpeculati
uis nec minimis rebus nec in vitijs ſed ī opabilib⁹ cōi
bus z vtilibꝫ. Cōcordia em̄ in ſpeculatiuis nō facit ami
citiā. Et rō hui⁹ ē. ꝙ em̄ aliq̄ ɔſentiāt adīuicē ꝙ ſol ma
ior ē terra. vel nō ɔſenſus vel aſſenſus nō tollit nec facit
amicitiā. rō hui⁹ ē. q2 iudiciū ī talibꝫ ꝓcedit ex naturali
rōne. z ꝑ ɔſeq̄ns ex neccītate. amicitia aūt ex electōe. Nec
etiā ī minimis rebꝫ ɔſentire vel diſſentire ꝑtinet ad ami
citie rōnē. ſꝫ ī his q̄ hn̄t aliquā magnitudinē. Nec etiā
in vitijs ꝓprie ē ɔcordia ſicut nec amicitia. Nā cū praui de
ſtruāt bonū cōe. z nō ſeruēt iuſticiā. eo ꝙ volūt ſupabun
dare in bonis z non deficere in malis. i. dānis z grauati
onibꝫ. z ideo nō pn̄t habere ɔcordiā cū alijs ſed ɔtentio
nem ſicut appetētes plus in lucris. z minus ī damnis
ſunt iniuſti. nec ꝑ ɔſequēs ſūt ɔcordes. Eſt iſta igit ɔcor
dia ī aliquo decreto opabili. Debet aūt ɔcordare ami

Amic⁹ cordare debet amico vltra affectū …

cus amico vltra affectū q̄ ad aſpectū. q̄ ad effectū. q̄ ad
ɔuictū. Prīo q̄ ad aſpectū. Nā viſio amici eſt delectabilis
amico. tū q2 ꝑ viſionē incipit cauſari paſſio amoris. tū
q2 aſpectus amici eſt delectabilis amico. Sicut ſi q̄s de
lectat in aſpectu rei pulcre quā diligit. z q̄ ſibi placet. cū etiā
ex pte ſimilitudinis. Sicut em̄ amore carnali ſe amātes etiā
appetunt ſe videre ad oſtendendum ꝙ amor maxime

fit ſm aſpectum. ſm illud Prouerb. Ubi oculus ibi amor. ita in amore honeſto amicitie. propter ſimilitudinē virtutis ex aſpectu ꝯſeruaꝛ amor. Scd̄o dn̄r ꝯcordare amici in ꝯuictu eo ꝙ ꝯuiuere adinuicē eſt ꝓprius act⁹ amicitie. In cui⁹ ſignū dꝛ Eccs. iiij. de eo q̄ nō ꝯuiuit amicis ſed caret eis. Ue ſoli q̄ ſcꝫ ē ſine amico xp̄o vel do caret eni talis effectu amicitie. q̄ ē reuelatō ꝯſolatio ⁊ defenſio. Un̄ ſubdiꝛ in auc̄te illa qꝛ ſi ceciderit nō habꝫ ſubleuantē. Si ceciderit in culpā nō hꝫ ſubleuantē ꝯſilio ⁊ doc. Si ceciderit in penā tribulationis nō hꝫ ſubleuātē ꝯſolatione. Si ceciderit ĩuaſione alteri⁹ nō hꝫ defendentē. ve etiā ſoli. i. ſine xp̄o. qꝛ nō hꝫ ſi ceciderit in culpā criſtū erigentē. Si ceciderit in mortē nō habet xp̄m viuentē. Si a diabolo tēptaꝛ nō hꝫ xp̄m defendentē. Oſee. ix. Ue eis cū receſſero ab eis. Aug. in li. de ciui. dei. Mag miſeria hoīs eſt nō eſſe cū illo ſine q̄ eſſe nō pt̄. Tercio dn̄t amici ꝯcordare q̄ꝫtū ad colloquiū. qꝛ dn̄t adinuicem ſua ſecreta reuelare. Et h̄ ꝓbaꝛ ṗmo exēplo. ſ. dei. Exod. xxxiij. Ubi dꝛ ꝙ moyſes loq̄baꝛ ad dn̄m facie ad faciem ſicut loq̄ ſolet hō ad amicū ſuū. Scd̄o oñdiꝛ h̄ idē ex ꝑiculo q̄d īminere pt̄. ꝓpter q̄d dꝛ Ecc̄i. viij. Nō oīu hoīmanifeſtes cor tuū q̄ſi. di. Nō vnicuiq̄ꝫ manifeſtes ſecreta tua. ſed tali q̄ poſſit ⁊ velit iuuare. Tertio ꝓbaꝛ h̄ ex cōmodo. Un̄. b. Amb. in li. de offi. Solaciū vite hui⁹ eſt ſi habes cui pectus tuū apias. cui archana cōices. cui ſecreta pectoris tui cōmittas. vt collocces tibi fidelē virum qui in ꝓſperis gratuleꝛ tibi. in triſtib⁹ cōpatiaꝛ. in ꝑſecutionib⁹ abhorreꝛ. Facilis vox ⁊ ſmo ꝯgru⁹. tot⁹ ſum tu⁹ ſed paucorū effectus. Et tullius ĩ li. de amicitia. Excepta ſapia. nil melius datū eſt nobis a dijs īmortalib⁹ amicicia. Quid em̄ eſt dulcius q̄ꝫ h̄re cū q̄ oīa audeas ſic loq̄ vt tecū. Quis eſſet tant⁹ fructus in reb⁹ ꝓſperꝭ. niſi h̄res amicū q̄ in illis eque vt tu ip̄e gaudeat. Aduerſitates etiā difficile eſſet ferre ſine illo q̄ illas graui⁹ etiā q̄ꝫ tu ferret. Un̄ ⁊ ſaluator noſter ſolis amicis. i. diſcipulis ſecreta manifeſtauit dicēs. Johis. xv. Uos dixi amicos. q̄a oīa q̄ audiui a p̄re meo nota feci vobis. Hec autē ſecreta dicit Greg. fuerūt gaudia interne caritatis. ⁊ feſta ſupne p̄rie. que noſtris mentibus per aſpirationem quotidie imprimit. hec Raynerius. Sed principiū beati Thome ⁊ Alberti ſuper li. ethi.

Tertiū q̄d requiri .§. VIII

tur ad amicitiā eſt beneficientia in exteriori effectu. Nā ille eſt verus amic⁹ qui vult ⁊ opaꝛ bona exiſtētia vł apparētia amico ſuo. nō ꝓpter ſeipm̄. ſed gr̄a amici ſui. Benefacit āt amic⁹ amico ſuo tripl'r ⁊ ſuit ⁊ obſequiꝛ. Primo liberaliter. Scd̄o celeriter. Tertio vtiliter. Liberalis quidē qꝛ ſi amic⁹ ſeruit amico vel benefacit īuitus vel ꝓpter ſeipm̄ nō eſt amic⁹ eius. Un̄ Amb. in li. de offi.. In bn̄ficio ꝯferēdo pl⁹ anim⁹ q̄ꝫ cēſus opaꝛ. Magis ꝑpoṅderat beniuolētia q̄ꝫ poſſibilitas reddēdi mun⁹. Scd̄o debet amic⁹ benefacere amico celeriter. Si em̄ in ſeruiciendo alteri q̄s voluntatē expellere negligat. nō eſt amicus eius. Sen̄. in. iij. de bn̄fi. Gratiſſima ſūt bn̄ficia occurrentia. vbi nulla fuit mora nec accipiētis verecūdia. Tertio debet benefacere vtiliter. Si ei q̄s bn̄facit amico ſuo ꝓpter bonū ſuū ṗus. nō intendēs bonū amici nō ē ver⁹ amicus. ſed ſi intendit bonū amici ⁊ ꝯ̄riū exinde ſequiꝛ id eſt malū. nō eſt hoc ꝯtra verā amicitiam. puta dat illi medicinā vt ſanet. illa aūt medicina nocet. nō agit h̄ contra amicitiā ex q̄ bonū eius intēdat. Sed nota ꝙ eſt amicitia triplex ficta vel falſa. vera vel im̄ꝑfecta. ꝑfecta et ſūma. Et ficta quidē eſt qn̄ ē ſolo noīe ⁊ nō ope. ore ⁊ n̄ corde. in ꝓſpitate ⁊ nō ĩ aduſitate. de ea q̄ ē ſolo nomīe dꝛ Ecc̄i. xxxvij. Eſt amicus ſolo noīe. glo. ⁊ nō re. ⁊ talis eſt vitāda. qꝛ ē ſine humore caritatis. Un̄ dꝛ. i. Job. iij. Nō diligam⁹ verbis neq̄ꝫ lingua. ſed ope ⁊ veritate. nō īq̄t verbo ſcꝫ nō faciendo q̄d ꝓmittimus. Neq̄ꝫ lingua. i. dicendo facere bonū ꝓpter deū ⁊ facit ꝓpter mundū. ſꝫ operis executione ⁊ veritate. i. ſincera intentione ꝓpter deū. Scd̄o amicitia eſt ficta quando eſt ore ⁊ non corde. id ē ꝓferat verba amicitie ⁊ in corde habet odiū malicie. Talis fuit amicicia Joab ad amaſam. ij. Reg xx. vbi dꝛ ꝙ Joab obuians amaſa dixit. Salue mi frater ⁊ tenuit dextera manu amaſe. q̄ſi deoſculans eū. ⁊ effudit viſcera eius in terrā. ſic mūdus ꝓponit delectationē ⁊ ꝯcludit amaricationē. Un̄ Ecc̄i. vi. Eſt amic⁹ q̄ ꝯuertiꝛ ad inimicitiā. ⁊ qui odiū ⁊ rixam ⁊ ꝯuitiū denudauit. i. mala omnia q̄ ſciebat de illo cui⁹ amicitiā ſilābat manifeſtabat. ⁊ ſi neſciet finget. Un̄ dꝛ ꝓuerb. xviij. Occaſiones q̄rit qui vult recedere ab amico. Boecius de ꝯſolatione. Nequeūt mali oculos tenebris aſſuetos ad lucē ꝑſpicue veritatis attollere. ſimileſq̄ꝫ auib⁹ ſunt. quas nox illumīat dies excecat. Et de tali ficto dꝛ ecc̄i. xij. Non credas amico tuo in eternū. q̄d intelligiꝛ vel de falſo amico cui non eſt credendū. cū dilectione oñdat vel humiliationē vel lachrimaꝛ. Uel poteſt etiā intelligi de diabolo transfigurante ſe in angelū lucis cui non eſt credendū etiā ſi verū dicat. ſ. inq̄ꝫtum ip̄e dicat ſed alia ratione. Tertia ē ficta quādo ē in ꝓſperitate nō in aduerſitate. ⁊ de tali dꝛ ecc̄i. xij. Si largitus ei fueris. ſ. ficto amico aſſumet. ⁊ ſi non habueris relinquet te. ⁊ ꝓuerb. xix. Diuicie addunt amicos plurimos. A paupere autē hi quos habuerit ſeparantur. Qui vtilitatis cauſa amicus ē. tam diu amic⁹ erit. q̄ꝫdiu talis erit. ait ſeneca. Amicitia autē vera ſed imperfecta ē que fundaꝛ in honeſtate ⁊ virtute morali ſine caritate. ⁊ fide. qualis fuit inter cathonē ⁊ tullium. ⁊ inter illos duos philoſophos de quibus narrat Ualerius ꝙ vno capto ⁊ decapitando alius obligauit ſe ꝓ eo quouſq̄ꝫ iret ad ciuitatē ꝓpriā de ſuis bōis diſpoſitur⁹ et redi⁹ ē die ſtatuta. ꝓpter q̄d tyrān⁹ q̄ cepat. ſ. dyoniſi⁹ vtrūq̄ꝫ liberū dimiſit ⁊ rogauit ſe tertiū ĩ amicitia eorū deputari. Amicitia ꝑfecta ⁊ cōpleta eſt que fundaꝛ in caritate dei cum alijs ꝯditionibus amicitie ṗdicte. hec excedit oēm aliam amicitiā. ⁊ de hac amicitia ſic ait Jo. Caſſianus in collaꝛ. Joſeph enarratis alijs generib⁹ amicitiarū. In his igiꝛ cunctis amicitijs vnū eſt genus inſolubile charitatis. q̄d nec cōmendationis gratia. nec officij vel munerū magnitudo ꝯtraxit. vel cuiuſq̄ꝫ rōne vel natura neceſſitatis ꝯiunxit. ſed ſolā ſīilitudo virtutū. hec inquā ē que nunq̄ꝫ caſib⁹ vllis ſcindiꝛ qua nō ſolū diſſociare vł delere locorū vel tp̄m interualla nō ꝓualēt. ſed nec mors quidē ip̄a diuellit. Hec ē vera ⁊ indiſrupta dilectio q̄ gemīa amicorū ꝑfectiōe ac tutū ꝯcreſcit. cui⁹ ſe initiū fed⁹ nec deſideriorū varietas. nec ꝯtentioſa dirumpet ꝯtrarietas voluntatū. Ceterū multos nouimus in hoc ꝓpoſito ꝯſtitutos. q̄ cū ꝓ caritate xp̄i fragrātiſſima eſſent ſoliditate deuicti. nō perpetuo eā nec indiſrupte ſeruare potuerunt. quia licet locus ſocietatis ṗncipio inniterenꝛ. nō tamen vno ⁊ pari ſtudio arreptū ꝓpoſitū tenuerunt. Fuitq̄ꝫ inter eos quedā temporalis affectio. qꝛ nō eq̄li virtute uſq̄ꝫ ꝑtute. ſed vnius patientia ſeruabaꝛ. que q̄ꝫuis ab vno magnanimiter atq̄ꝫ infatigabiliter retentareꝛ. necē ē tn̄ eā alterius puſillanimitate dirūpi. Infirmitates nanq̄ꝫ eorū qui tepidius ꝑfectionis appetunt ſanctitatem. quantūlibet fortiū tolerantia ſubſtentanꝛ ab ip̄is tn̄ qui infirmi ſunt nō ferunꝛ. habēt em̄ ſibi inſitas cōmotionū cauſas. q̄ eos quietos eſſe nō ſinūt vt ſolent. q̄ carnali egritudīe detinenꝛ ſtomachi vi īfirmitatiſq̄ꝫ faſtidia coquorū vel miniſtrātiū negligētiū īputare. ⁊ quātūlibet eis obſequentiū ſolicitudo deſeruiat. Nihilominus tamen cauſas ſue cōmotionis alijs aſſcribūt. quas ſibi vtiq̄ꝫ vitio valitudis ſue ĩeſſe nō ſentiūt. Quaobrē

De dāno q̄d incurrit amicitie. q̄ ſolꝰ ē et nō habet amicum.

De amicis dn̄t amici ſecre ſua ſecreta adinuicē reuelare.

De tertio q̄d req̄riꝛ ad amicitiam.

De amicicia q̄ ver⁹ amic⁹ amico triplr̄ ſeruit ſeu obſeq̄ꝛ.

De tripliciamicitia.

De amicitia ꝑfecta ⁊ vera.

huius eſt amicitie vt diximus fida inſolubiliſq; piun/
ctio q̄ ſola virtutū parilitate federat̄. vñ ps. Ecce q̄ȝ bonū
z q̄ȝ iocundū hītare fr̄es in vnū. Qđ nō localiter ſed ſpi
ritual'r oportet intelligi. Plenā igit̄ atq; pfectā amicitie
grām niſi inter pfectos viros eiuſdēq; virtutis pſeuerare
nō poſſe paulopoſt. His autē gradibus puenit̄ ad eā

De amicicia p qui bus gdibꝫ ad eā puenitur.

Primo igit̄ ſunt vere amicitie mūdialis z oīm q̄ hēm⁹
rerū deſpectione fundamina. p quā z impiū z iniuſtū ē
ſi poſt abrenunciationem mundi z oīm q̄ in eo ſunt va
nitatū p̄cioſiſſime fratris dilectioni ſuppellex viliſſima
q̄ ſupfluit p̄ferat̄. Scdm eſt. vt ita vnuſquiſq; ſuas re/
ſecet volūtates nec ſapientē ſe eſſe iudicās atq; pſultū
ſuis malit q̄ȝ pximi diffinitiōibꝫ obedire. Tertiū ē vt ſci
at oīa. z q̄ vtilia atq; nccāria extimat poſtponēda bono
ciuitatis ac pacis. Quartū eſt vt credat nec iuſtis nec in/
iuſtis de cāis iraſcendū. Quintū eſt vt iracūdiā fratris
etiā ſine rōne pceptā eo mō q̄ ſuā curare deſideret. ſciēs
equliter ſibi pniioſam alteri⁹ eſſe triſticiā. z ſic aduerſus
aliū ipe moueat̄ niſi eā q̄ȝtū in ſe eſt de fratris mēte de/
pulerit. Poſtremo eſt illud qđ generale vitioꝝ oīm per
emptoriū eſſe nō dubiū eſt. vt ſe de hoc mūdo q̄tidie cre
dat migraturū. Que pſuaſio non ſolū vllā i corde triſti
ciā reſidere pmittit. verūetiā vniūſos pcupiſcēciarū ac
peccatoꝝ oīm cōpmit mot⁹. z infra. Sepe āt accidit ſi/
ue illuſione diaboli ſiue interceſſu erroꝝ hūani. q̄ null⁹
eſt in hac carne q̄ falli velut hō nō poſſit vt ille interdū
q̄ acrioris ingenij ſciēcieq; maioꝝ eſt aliq̄d falſū mente
pcipiat. z ille q̄ tardioꝝ ingenij ac minoris eſt meriti re/
ctius aliq̄d vtriuſq; pn̄tiat Et idcirco null⁹ ſibi q̄ȝuiſſci
entia p̄dit⁹ in animi tumore pſuadeat q̄ poſſit collatōe
alteri⁹ nō egere. Nā z ſi iudiciū ei⁹ diabolica nō fallat il
luſio. elatiōis tn̄ z ſupbie grauiores laqueos nō euadet.

De amicicia ipa pfectio caritatis.

Eſt etiā amicitia iſta pfectio caritatis nō ſolū homīs ad
hoīem. ſed etiā ad deū. vñ ps. Nimis honorati ſunt zc.
Et q̄ hāc pſequit̄ hȝ inde ſūmā delectabilitatē. nimiam
vtilitatē z maximā honeſtatē. z acq̄rit̄ p tria. Prīo p no
ticiā ſupmoꝝ ſm illud Sap. vij. Infinitus thezaur⁹ eſt
hoībus ſapīa q̄ q̄ vſi ſūt pncipes facti ſunt amicitie dei

De amicicia ad deum in tribꝫ cōſiſtit.

Scđo p obedientiā mādatoꝝ ſm illđ Jo. xv. Uos ami
ci mei eſtis ſi feceritis q̄ p̄pio vob. Tertio p tolerantiā
aduſoꝝ ſm illud Mach. ij. Abraā in tēptatiōe pbat⁹
inuētus eſt. z amicus dei appellatus ē. Hec amicitia ha
bet ſummū honorē a deo z in preſenti z in futuro. Et
ideo pre omnibus colenda z preponenda.

Ad iuſticiā prout eſt. §. ix.

de pceptis pytagoricis q̄ z ad iuſticiā p ut ē virt⁹ general' ptinent.

virtus generalis ptinēt p̄cepta pytagorica de q̄bꝫ Uicen
tius in. iiij. li. ſpec. hiſto. poſt hiero. ait. Pytagorica ſunt
iſta p̄cepta. Fugiēda ſunt oīb⁹ mōis z abſcindēda lan/
guor a corpe. impitia ab anīa. luxuria a ventre. a ciuita/
te ſeditio. a dn̄o diſcordia. z in cōi a cūctis rebꝫ intpan/
tia. Pytagorica ſunt z hec amicoꝝ oīa eſſe cōia. z amicū
ſeipm̄ eſſe alteꝝ. Duoꝝ tpm maxime habēdā curā mane
z veſpe. i. coꝝ q̄ acturi ſum⁹ z eoꝝ q̄ geſſim⁹. Poſt deū
veritatē colendā q̄ ſola hoīes deo pximos facit. Jlla

De enigmatib⁹ ariſtotelis.

q̄ȝ enigmata q̄ diligentiſſime ariſtoteles in libris ſuis
pſequit̄. Staterā ne tranſilias. i. ne p̄tergrediare iuſti/
ciā. ignē gladio ne foueas. ira videlicet z tumidū animū
verbis maledicis ne laceſſas. coronā minime carpendam
id eſt leges vrbiū pſeruādas. cor nō comedendū. i. mero
rē de anīo expellendū. Cū pfectus fuer̄ ne redeas. i. poſt
mortē vitā iſtā ne deſideres. p viā publicā ne ābules. ne
multoꝝ ſeq̄ris errores. Hyrundinē in domo ſuſcipiēdā
id eſt garrulos z verboſos hoīes ſub eodē tecto vobiſcū
nō habēdos. onerātis ſupponendū onus. Deponentib⁹
nō cōicandū. i. ad virtutē incedētibꝫ alacriter augēda ſūt
p̄cepta. Tradētes ſe ocio relinquendi ſunt. Apđ grecos

prim⁹ pytagoras īuenit īmortales eē aīas. z de ſuis cor/
poribꝫ trāſire ad alia. pmū dicit ſe fuiſſe euforbiū. Se/
cundū calidē. Tertiū hermonē. Quartū pirrū. Ad extre
mū pytagorā z poſt certos tpm curriculos ea que fuere
rurſum fieri. Nihil in mundo fieri nouū. phiam medita
tionē eſſe mortis quotidie de carcere corpis intente anie
educere libertatē. mathyſe. ſana meyſac. i. diſcentias et re/
miniſcentias eſſe. Et multa alia que plato in libris ſuis
z maxime in Phedone Thimeoq; pſequitur.

De duodecim fructibus ſpiritus. Cap. xxi.

Demū videndū eſt de
fructibus ſpiritus qui ſunt actus virtutum
vel cardinaliū de q̄bus dictū eſt. vel theolo/
gicaꝝ de q̄bus īmediate dicendū. Pro maiori declarati
one materie. Sciēdū ſm btm̄ tho. pma. ſe. q. lxx. q̄ nomē
fructus a corpalibus ad ſpiritualia eſt tranſlatum. Dici
tur autē in corpalibus fructus qđ ex planta pducit̄. cū
ad pfectionē venerit quandā in ſe ſuauitatē hn̄s. Qui
quidē fructus poteſt compari ad duo ſcȝ ad arborē pro
ducentē ipm z ad hoīem q̄ fructū ab arbore adipiſcitur
Scdm hoc q̄ nomē fruct⁹ in rebꝫ ſpūalibꝫ dupl'r accipere
poſſum⁹. Uno mō vt dicat̄ fruct⁹ hoīs id qđ hō adipi
ſcit̄. nō autē oē id qđ adipiſcit̄ hō hȝ rōnē fructus. ſȝ id
qđ eſt vltimū delectationē hn̄s. Habet eñ hō z agrū
z arborē. que fructus nō dicunt̄ ſed ſolū id qđ ē vltimū
qđ ſcȝ ex agro z arbore hō intēdit hr̄e. ſm hoc fruct⁹ hoīs
dicit̄ vltim⁹ finis hoīs. q̄ dȝ frui. vñ dr̄ Ecc. Honoꝝ la/
boꝝ glīoſus ē fruct⁹. Si autē dicat̄ fructus hoīs id qđ
āb hoīe pducit̄. ſic ipi act⁹ hūani fructus dicunt̄. Opa/
tio eñ ē actus ſcđs opantis z delectationē hȝ ſi ſit cōue/
niens operanti. Si igitur operatio procedat ab homīe
ſm facultatē ſue rōnis. ſic dicit̄ eſſe fructus rōnis Si ve
ro procedat ab homīe ſm altiorē virtutē que eſt virtus
ſpiritusſanti. ſic dicit̄ eſſe operatio homīs fructus ſpiri/
tusſancti. quaſi cuiuſdā diuini ſeminis. Dicit̄ eñ. j. Job
iij. Oīs q̄ natus ē ex deo pctm̄ nō facit. qm̄ ſemē ipi⁹ in
eo manet. Et de his dr̄ ad Gal'. v. Fructus ſpirit⁹ ſūt ca/
ritas zc. Notandū etiā q̄ ipa opa nr̄a inq̄ȝtū ſunt effe/
ctus quidā ſpiritusſancti in nobis opantis habent rati
onē fructus vt dictū eſt. Sed inq̄ȝtum ordinant̄ ad finē
vite eterne. ſic magis habent rationē floꝝ. Unđ dicitur
Ecci. xxiiij. Flores mei fructus honoris z honeſtatis Jtē
cū delectet̄ quis in deo ipo fruendo, ppter ſe. pūt ly pter
dicit cauſam finalem. id eſt ſicut in vltimo fine. in actibꝫ
autē virtuoſis delectari debet, ppter ſe. pūt ly ppter dicit
cauſam formalem. id eſt nō ſicut in vltimo fine. ſed pro/
pter honeſtatē quā continent in ſe virtuoſi delectabilē.
ſicut infirmus delectat̄ in ſanitate, ppter ſe ſicut in fine. i
medicina ſuaui. nō ſicut in fine. ſed ſic in hn̄te ſaporē de
lectabilē. Jn medicina autē auſtera nullo mō ppter ſe. ſȝ
ppter aliud. ſ. ſanitatē habendam inde. Jtē non obſtat q̄
aplus ponit inter fructus nomīa virtutum que ſūt ha
bitus vt charitas patiā z hmōi. cū tn̄ fructus ſint actus
Nam conſuetū eſt vt nomīa virtutum ſumantur p acti
bus eaꝝ. Jtem notandum q̄ cum beatitudines etiam
ſint actus virtutū. Differunt tamen a fructibus ſm. b.
tho. vbi ſ. Naȝ plus requirit̄ ad rōnē btitudinis q̄ȝ ad
rōnē fructus. Na ad rōnē fruct⁹ ſufficit q̄ ſit aliq̄d hn̄s
vltimi rōnē delectabilis. Sed ad rōnē beatitudinis vl/
terius requirit̄ q̄ ſit aliquid pfectū z excellens. Uñ om/
nes beatitudines poſſunt dici fructus. ſed non cōuertit̄.
Sunt eñ fructus quecunq; virtuoſa opera in q̄bus hō
delectat̄. Sed beatitudines dicūt̄ ſolū pfecta opa q̄ eti/
am rōne ſue pfectionis magis attribuuntur donis q̄ȝ vir/
tutibus. Et loquit̄ de beatitudinibus de quibus habe/
tur Math. v. Beati pauperes zc. Sic igit̄ fructus ſui

Dñ op[…] bonū […]

De dñab[…] tudinis[…] fructuu[…] ſpiritus[…]

De q̄bus […] j. ti. vij. […] v. z. vi.

Ca. 21. De duodecim fructibus ſpūs

De tripli/ci acceptō/ne fruc⁹.

mitur tripl'r. videlicet ꝑ pmio eſſentiali fruitionis diuine
ꝑ actu ꝯtutis delectantis. ⁊ ꝑ quodā pmio accidentali
qđ datur diuerſis ſm̄ diuerſū gradū caſtitatis. de quo
Math. xiij. Qđ cecidit in terrā bonā attulit fructū ali/
ud cēteſimū ⁊c. De h̄. s̄. in ca. de gradibus caſtitatis.

s. ti. iiij. c. vi.

Fructus aūt ſpiritus. §. I.

De fructi/bus ſpūs ſācti q̄ ſt nota. xij.

ſancti enumerans apl's ad gal'. v. ponit. xij. di. Fructus
ſpūs ſūt. charitas. gaudiū. pax. patientia. longanimitas
bōitas. benignitas. māſuetudo. fides. modeſtia. continē
tia. caſtitas. Hi ſunt fructus de q̄bus Math. vij. arbor
bona bonos fructus facit. ⁊ figurātur ꝑ. xij fruct⁹ ligni
vite. qđ vidit Joh. apoca. vlt. ex vtraq; pte fluuij. ex his
dirigit̄ a ſpūſancto tota ꝯuerſatio hois vt ſit virtuoſa

Fruct⁹ ſpi/ritusſācti figurātur ꝑ lignū vi/te.

Et ꝑ pma tria dirigit̄ q̄ ad deū qui eſt ſupra ſe. Per ſe/
cunda tria dirigit̄ q̄ ad animū ſuū qui eſt intra ſe. Per
tertia tria dirigit̄ q̄ ad ꝓximū q̄ eſt iuxta ſe. Per vltima
tria q̄ ad corpus ſuū qđ eſt infra ſe. Eſt ḡ ꝓmus fru/
ctus charitatis in q̄ dat̄ ipe ſpūſanct⁹ q̄ſi in ſua ſilitu/
dine cū ⁊ ipe ſit amor. ad Ro. v. Charitas dei diffuſa eſt
in cordibus noſtris ꝑ ſpm̄ ſanctū. Dicit̄ āt charitas quaſi
charitas ſeu cara vnitas. q2 facit vnionē aīe cū deo.
⁊ trāſformari in ipm̄ ꝑ affectū. ⁊ tenere ipm̄ carū ſuꝑ oīa
Ubi eſt thezaurus tuus ibi ⁊ cor tuū. ait xp̄s math. vi.
Et iō q2 charitas facit hoiem. deū reputare vt ſuū ⁊ ſū/
mū thezaurū cariſſimū. tota cogitatio ⁊ affectio cordis
eſt ad ipm̄. Ipa caritas figurat̄ ꝑ ignē ī veteri lege. quē
deus p̄cepit ſempꝑ in altari cordis nr̄i ardere. ⁊ in ſpē ig/
nis pleniſſime fuit data a ſpūſancto apl'is. Ignis aūt ſp
flāmā dirigit ſurſū. ⁊ cor noſtꝝ eſt ad modū flāme ignis
vt ipa forma ei⁹ doceat te ad ipm̄ affectū tuū dirigere.
Ignis ſꝑ eſt in motu ⁊ eſt maxime actiuus. nunq̄ꝫ ſatiat̄
lignis ⁊ cū h̄ incinerat. Sic amor dei inq̄t greg. in ome.

De effecti/b⁹ caritatꝭ

nunq̄ꝫ eſt ocioſus. Opat̄ eīm magna ſi eſt. Mouet eniꝫ
amor dei ad cogitandū đ deo. ⁊ quō poſſit ei placere ma
gis ad cogitandū miſerias ꝓximi ad orandū ꝓ eo. Qñ ⁊
q̄ꝫ mouet admonendū eū ad corrigenduꝫ. Qñq; mouet
ad ſuſtinendū ſibi ⁊ opandū ꝓ deo. Et cū multa bona faci/
at nihil ſibi videt̄ facere. ſꝫ ſꝑ appetit maiora facere. ipa
facit hoiem humiliare. recognoſcendo defectus ſuos ⁊ ſe
eſſe cinerē. Uñ abraā cū ex plenitudine ſpūſancti meru
iſſet locutionē familiarē cū deo dicebat. Loquar ad do/
minū meū cum ſim puluis ⁊ cinis. Scđs fruct⁹. ſ. ꝓce
dens a pmo eſt gaudiū ad Ro. xij. Gaudiū in ſpūſctō
Uñ generat̄ gaudiū qđ idē eſt ꝙ delectatio cū deo ex p̄
ſentia vel habitiōe rei amate. Et q̄to magꝭ illud amat̄.
tanto maius eſt gaudiū. Auar⁹ q̄ ſumme amat pecuni/
am qñ gaudet. Uticq; qñ adipiſcit̄ magnā pecuniam.
mulier q̄ multū amat filiū ſicut triſtat̄ ex abſentia filij.
ita multū gaudet ex p̄ñtia filij. Qui hꝫ caritatē vtiq; hꝫ
deū p̄ñtē ⁊ eū poſſidet. q2 q̄ manet in caritate in deo ma
net ⁊ deus in eo. i. Joh. iiij. Habēdo ḡ eū quē ſūme amat
non p̄t nō gaudere. ⁊ ſic bonū qđ amat eſt ſummū exce
dens oē bonū. ita ⁊ gaudiū ei⁹ excedit oē mundanū gau
diū. O q̄ꝫ vanū eſt gaudiū ⁊ oīs delectatio mōl. Gaudi
um ypocrite inſtar puncti. q̄ eſt q̄d indiuiſibile. Hypocri
ta mund⁹ eſt q̄ bonus videt̄ ⁊ eſt malus. ⁊ cōiter termīa
tur in triſticiā. Eccs Extrema gaudij luctus occupat. q2
ꝯſcia remordēs ⁊ pena ſequit̄. Sed vt dicit bern. Illđ
eſt veꝝ gaudiū qđ nō de creatura ſed de creatore ꝯcipit̄
cuius cōpatione oē pulcruꝫ fedum. oīē dulce amaꝝ. oē
delectari p̄t moleſtū. Et iſtđ gaudiū de đo fac hoieꝫ
fortiter faciliter ⁊ ꝑfecte opari. q2 vt dicit ſapiēs. Delecta/
tio ꝑficit opus Et aliqñ tantū eſt vt occultari nō poſſit.
vt patet in elizabeth q̄ repleta ſpūſancto. ex gaudio im/
menſo quod ſenſit. exclamauit voce magna laudando vir
ginem. Et ipſa virgo canticum gaudio expreſſit. dicens

gaudiū h̄ qđ dofac fa lb. mie.

Exultauit ſpiritus meus ⁊c. Tertius fructus eſt pax.
Unde in figurā columba in cuius ſpecie apparuit ſpiri
tuſſanctus ſuper xp̄m baptizatum. attulit ramū oliue
quod eſt ſignuꝫ pacis ad noe in archam. Geñ. ſine pace
non poteſt haberi verum gaudium. Pax ait auguſt. xix.
de ciuitate dei. Dulce nomen ſed dulcior res. Oīa eīm
clamant pacem. ⁊ permaxime eam deſiderat creatura rō
nalis. Sed pax tpalis q̄tum exulauerit a mundo tu vi
des. vndiq; bella fremūt. Et rō eſt. q2 tu nō vis habere
pacem cū deo. ſed guerraꝫ propter peccata tua. Peccatā
veſtra inquit Eſaias Diuiſerunt inter vos ⁊ deū vr̄m.
Et ideo tibi aufert pacē tpalem. Dimitte peccata. reuerte
re ad penitentiā. quere habere purā conſcientiā. vt mēs
ſit libera a paſſionib⁹. vt oīes ſenſus tui ſint vniti in
vnuꝫ. ſcꝫ ad cōformandū te voluntati diuine. ⁊ habebis
verā ⁊ magnā pacem. Quāuis eīm per totuꝫ mundū eſ
ſet pax et haberes quicq̄d velles de rebus tpalibus. ſi
nō haberes deum ꝑ gratiā adhuc nō haberes pacem et
quietē. b. augu. Oīa ſunt aſpera ⁊ tu ſolus es requies
⁊ inquietū eſt cor nr̄m donec requieſcat in te. Cōſeq̄n
ter ſpirituſſanct⁹ ordinat cor ⁊ aīm tuum in ſe per alios
tres fructus. Eſt ergo quartus patientia per quā anim⁹
dirigit̄ in aduerſis. de con. di. iiij. oīes. Cuꝫ ſpirituſſan
ctus cordi infundit̄. cor fidele ad prudentiā ⁊ conſtantiā
dilatat̄. In patientia vr̄a poſſidebitis aīas vr̄as. ait cri
ſtus Lu. xxi. Nam ſine patientia aīam nō habes in tua
libertate. ſed ſeruā triſticie. Princeps aploꝝ tpe paſſiōis
fuit ita debilis ⁊ incōſtans ꝙ ad vocē ancille negauit. et
ſocij ſui relicto mgr̄o fugierunt. ſed poſt aduentū ſpirit⁹
ſancti ita firmati ſunt in patiētia ꝙ flagellati incarcera/
ti cōminati de morte ꝓpter p̄dicationē nō dimittebant il
lā. ⁊ nō ſoluꝫ ꝯtriſtabāt̄ de illis adūſis. ſed ibāt apl'i gau
dētes a ꝯſpectu ꝯcilij ⁊c. Act. v. O q̄ꝫ nec̄aria q̄ꝫ vtil' eſt
iſta patiā. Greg. in li. dyalogoꝝ đt. ꝙ eſt mai⁹ patiā q̄ꝫ
facere miracula ⁊ expellere demōes. Et rō eſt q2 in facien
dis miraculis hō nil ponit de ſuo. ſꝫ de⁹ opat̄ vtēs hoīe
vt inſtr̄o. ſꝫ in patiā oportet ꝙ ponas de tuo ꝙ diſpōas
cor tuū ad patiēdū ⁊ nō ꝯtriſtandū in adūſis. ita ꝙ rō
abſorbeat̄. Per miracula ſolū facta null⁹ īgredit̄ ꝑadiſū
q2 cōe eſt illud bōis ⁊ mal'. ſꝫ patiā te ducit ad patriā. ꝑ
miracula mouent̄ hoīes ad admirationē ꝑ patiam etiā
ad imitationē. Quō cognoſcas tu ſi veges ē plena vel va
cua vino. ꝑ h̄ videlicet q2 ſi ꝑcutiēdo digitꝭ reſonat va/
cuū cog̃ſcis ſi tumorē nō fac plenā intelligꝭ. Si qñ ex cō
tactu tribulationū tu ſonas murmurādo. ꝯq̄rēdo. blaſ
phemādo. ꝯtriſtādo. oñdis te vacuū vino ſpirit⁹ diuini
ſꝫ qñ patiēs es plen⁹ es. Quītus fruct⁹ ꝑ queꝫ firmat̄
anim⁹ in diutinā ꝑpeſſione tribulatōis. ⁊ dilatiōe pmio
rū. Dr̄ lōganimitas. ij. ad Coꝝ. vi. Exhibeam⁹ noſmet/
ipos ſicͨ dei miſtros in lōganimitate. ⁊ poſtea in ſpūſctō
Sicͨ expientia docet qñ q̄s videt ſibi pataꝫ aliquā ma/
gnā tribulationē ſi modicā ē duratura diſpōit ſe ad ſu/
ſtinēdū ex breuitate tpis ſeipm̄ ꝯfortās. Sꝫ ſi diu hr̄et
tolerare anim⁹ incipit deficere ex ꝯſideratōe diuturnita
tis. Sil'r qñ q̄s ex magno labore ſibi ꝓpoſito alicui⁹ arcꝭ
attēdit ſubito ſibi ꝯferri magnū lucꝝ. vigoreſcit anim⁹
ad laborē ꝓpter ſubitū pmium. Sꝫ ſi ꝓmitteret̄ inde ad
multos ānos pmiū. cū multo tedio ſe poneret ad illđ et
vix cōpleret ſic ad ꝓpoſitum. Cū ꝯſiderat anim⁹ fidelis ꝙ
oportet eum multa adūſa pati. nō ſemel ꝑ annū ſꝫ ꝑ to/
tū vite ſue tpus. ⁊ deficiēte vna ſuccedit alia. Ac etiam
q2 labor ē magn⁹ ad ieiunanduꝫ. orandum. elemoſinas
dandum. alia mandata ſeruandū. nec poſt reddit̄ mer/
ces ſubito. ſed in fine vite. ex iſta dilatiōe anim⁹ q̄ſi defi/
cit ⁊ vix ponit ſe ad iſta. Sed ſpūſſanct⁹ ꝑ longanimita
tem facit eū firmū ne deficiat. ⁊ hoc ꝯſiderādo breuitatē
tocius vite humane. que ſi ſit centum annorum eſt. vt

De pace ꝓ/pter fructꝰ ſpirit⁹.

De patiā ꝓut fruc/tus ſpūs.

De longa/nimitate ꝓut fructꝰ ſpiritus.

vnus dies reſpectu alteri⁹ vite. Attendēdo etiā q̄ īterea ſp̄ p̄t lucrari. τ multū ſpūal'r. τ q2 ſic bn̄placitū ē deo. cui rō natural' dictat vt ſit ſubditus. q̄ꝫplures etiā ꝯſolationes admīſtrat hic inter laboꝛes. ps. Scd̄m multitudīeꝫ doloꝝ meoꝝ in coꝛde meo τc̄. Q̄ualonganim⁹ fuit ſimeon plenus ſpūſctō ad xp̄m expectandū. τ tandē obtinuit qd̄ voluit obtīere. Sextus fruct⁹ d̄r bōitas. ps. Spiritus tuus bon⁹ deducet me in terrā rectā. Dic bon⁹ ſpiritus. nō ſolū q2 bonus eſt in ſe p̄ eēntiā. ſed q2 bōitateꝫ p̄ſtat. Hec bonitas ſm glo. eſt q̄dā dulcedo aī. q̄ q̄s delectat' in bono. Et q2 p̄mū bonū hoīs eſt v̉itas. bonū ītellectus ſine cui⁹ cognitōe nō p̄t amari bonū. iō p̄maxie delectat' v̉e bonus in ſmōib9 ſcp̄turaꝝ q̄ a ſpūſancto ſūt īſpirate iuxta illud petri. Spūſctō īſpirati ſūt ſcti dei homīes. Vn̄ de p̄mis fidelib9 vere bōis poſt receptioneꝫ ſpūſſcti d̄r q̄ erāt q̄tidie pſeuerātes in doctrīa ap'loꝝ. et cōicatiōe fractiōe panis. Act. ij. τ. iij. Per iſtā g̃ bōitatē amat q̄s oēꝫ v̉tutē τ laboꝛat p̄ eis hn̄dis. Afficit' ad oēſ diligēs bonū ſpūale τ bonū t̄pale oīm. Neſcit malū de alio cogitare vel īuidere. Sed ſic bonū eſt ſui diffuſiuū vt dic̄ dyoniſi⁹. ita tal' affectat oīb9 p̄deſſe. Per alios tres oꝛdinat' q̄s ad p̄xim. Eſt g̃ ſeptimus benignitas. Sap. j. Benign⁹ eſt ſpūs ſapīe. q2. ſ. benignos fac̄. Dr̄ āt benignitas q̄ſi bōa igneitas. Et p̄tinet ſm. b. tho. ad executionē. vt. ſ. nō ſolū velit bonū p̄ximo. ſed vt faciat p̄ poſſe. Bonus ignis d̄r q̄ a longe calefacit. ita benign⁹ nō ſolū ꝓpinq̄s. ſed etiā extraneis ſubuenit. j. pe. iiij. Vnuſq̄ſq3 p̄ut accepit grām. ſ. a ſpūſctō in alterutꝝ illā admīſtrantes. Si habes noticiā de deo τ p̄ceptis ſuis īſtrue p̄xim. Si habes dona t̄palia panē τ vinū τ hmōi. ſubueni pauperib9. ſi es medicus ſi aduocatus τ hmōi. ſubueni de tua arte īdigentib9. τ h̄ cū benignitate locutiōis τ mōi. Sic paulus plen⁹ ſpūſctō oīb9 benigne ſubueīebat. diſcurrens p̄ oꝛbē docēs indoctos māib9 laboꝛās p̄ ſui τ ſocioꝝ ſuſtētatiōe. elemoſinas pcurās τ poꝛtās in hierl'ꝫ infirmos ſanās τc̄. Octauus eſt māſuetudo q̄ ī h̄ differt a patiā ſupradicta. q2 illa refrenat paſſiōes triſticie. ne rō ſuffocet'. iſta paſſiōes ire ne vindicet ſe de iniuriis p̄xi ſm. b. tho. Fac̄ g̃ hec ſuppoꝛtare defect⁹ p̄xi vt non turbet'. Et cum q̄libet īdigeat ſuppoꝛtari dꝫ τ ip̄e alios ſuppoꝛtare. Sap. viij d̄r. q̄ ſpūs ſapīe eſt hūanus. q2. ſ. facit humanū. i. māſuetū ap'ls. Seruū dei opoꝛtet māſuetū eſſe ad oēs p̄cipue h̄ dn̄t hr̄e p̄lati. nō q̄n coꝛrigāt vitia. ſed cū māſuetudīe. Vn̄ moyſes de cuius ſpū fuit datū. lxx. ſenioꝛib9 adiunctis ſibi ad regendū. ſcribit' q̄ erat mitiſſim⁹ p̄ oīa. Nonus eſt fides. Et ſumit' p̄ fidelitate ſm tho. ſm illō qd̄ d̄r. xxiij. q. i. Fides etiā q̄n hoſti p̄mittit' ſuāda eſt. ſ. ſi ip̄e ſuat. Dꝫ q̄s eē fidel' p̄xio. vt ſcꝫ nō decipiat p̄ mēdacia. fraudes. frāgendo p̄miſſa τ huiuſmōi. Per alia tria abbreuiando oꝛdinat' q̄s q̄ ad coꝛpus. Eſt g̃ decimus modeſtia q̄ hꝫ refrenare coꝛp⁹ q̄ntū ad ſenſus exterioꝛes. vt veſtitū. Job. Spūs eius oꝛnauit celos. i. ſctōs qd̄ fac̄ p̄ modeſtiā de cō. di. v. fucare Hic applica de oꝛnatu ſup̄fluo τ hmōi. Vndecim⁹ ē cōtinentia ſumēdo large ꝯtinentiā. ſm btm̄ tho. ſe. ſe. Sic cōp̄hendit abſtinentiā. Spūſſctūs in ſanſon irruens. tenendo mādibulā aſini vicit philiſteos mltōs occidēdo. ſic ſpūſſctūs tenēdo freno ſeu manu ꝯtinētie gulā. ſig̃te in maxilla aſini. vicit hoſtes ſpūales. Exm̄ etiā de iohe baptiſta repleto ſpūſctō ex vtero. fec̄ magnā abſtinētiaꝫ vt patet math. iij. Duodecimus ē caſtitas. ſ. ſe abſtinere ab oī delectatōe venerea illicita. Lucia dixit Caſte viuētes tēplū ſunt ſpūſſcti. Vn̄ τ dauid cognoſcēs ſe amiſiſſe ſpm̄ ſctm̄ p̄ adulteriū cōmiſſū petēs ſibi reſtitui p̄ verā pn̄iam τ p̄poſitū caſtitatis. dicebat. ps. l. Coꝛ mūduꝫ crea in me deus. τ ſpm̄ rectū τc̄. Pōt etiā dici ſm. b. Tho. Q̄ caſtitas īpoꝛtꝫ ab oī delectatōe venerea illicita abſti

De bōitate p̄ut fruct⁹ ſpūs.

De benignitate et vn̄ d̄r.

de māſuetudīe p̄ut fruct⁹ ſpiritus.

De fide et fidelitate p̄ut fruct⁹ ſpiritus.

De modeſtia vt fruct⁹ ſpūs

De ꝯtinētia p̄ut fr. ſpūs.

De caſtitate p̄out fruct⁹ ſp̄s

nentiā. Continentia etiam a licita. vt q̄ matrimonio. p̄ viduitatem τ virginitatem τc̄.

Titulus ſextus d̄ caritate

Cap. j.

de eadē v̉tute theologica.

NUnc manent fides ſpes τ charitas tria hec. maioꝛ aūt hoꝝ eſt caritas ait ap'lus. i. ad Coꝝ. xiij. De q̄dē v̉tutes dn̄r theologice. q2 hn̄t deuꝫ p̄ obiecto. τ iō nobilioꝛes τ pfectioꝛes oīb9 aliis. τ moꝛalibus τ ītellectualib9 ac etiā donis ſpūſſcti. Quaꝝ noticiā am nō habuerūt phi īfideles. τ iō de ip̄is nō tractauerūt. Nā τ ſi aliq̄n noīent fidē ſpē τ caritatē. nō ſumūt eodꝫ mō eas ſic ſcti theologi. ſed caritatē appellāt amicitiā v̉tutē moꝛalē. Spē paſſionē vel fiduciā p̄tē foꝛtitudīs. Fidē vel fidelitatē vel hītū intellectualē q̄ q̄s aſſentit τ firmiter inheret his q̄ nō videt. ſic q̄libet etiā īfidel' credēs p̄rem ſuū eſſe talē. τ ſm h̄ hꝫ fidē. Q̄im āt excellentiſſima etiā theologicaꝝ eſt caritas. τ iō ab ea īchoet' tractatus. Eſt em̄ dr̄a īter amoꝛē. beniuolentiā. amicitiā. caritatē τ dilectionē. Nā amoꝛ eſt q̄d generale ad oēꝫ amorē licitū τ illicitū. τ p̄ut eſt paſſio eſt cōis nob̄ τ brutis. Et q̄n ſic aliq̄d amam⁹. vt rei amare nō velim⁹ bonū. ſꝫ ip̄m bonuꝫ rei velimus nob̄ ſic dicimus amare vinum. equū τ hmōi. nō d̄r amoꝛ amicitie ſed amoꝛ ꝯcupiſcētie. Sed q̄n aliq̄d amam⁹ vt ei bonū velim⁹ d̄r amoꝛ beniuolentie ſm p̄hm. viij. eth. Vn̄ beniuolentia īpoꝛtat amorē p̄cedentē ex volūtate rōnali. Nō ſuffic̄ āt beniuolētia ad rōnē amicitie. ſed req̄rit' q̄dā mutua amatio. q2 amicus eſt amico amicus. Bēiuolentia āt īpoꝛtat ſolā amationē vnius ad alteꝝ. etiā ſi ille nō reamaret q̄ amatur Talis mutua beniuolentia amicitie fundat' ſup̄ aliq̄ cōmunicatōe. Charitas āt eſt amoꝛ fundat⁹ ſup̄ cōicatione ſup̄ne btitudīs. Cū em̄ ſit aliq̄ cōicatō hoīs ad deū ſm quā nob̄ ſuā btitudīnē cōicat. de q̄ cōicatione d̄r. i. Coꝝ. i. Fidel' deus p̄ quē vocati eſtis in ſocietatē filij ei⁹ Op̄tet aliquā amicitiā ſup̄ hac cōicatione fundari. Et hec amicitia d̄r caritas. Dilectio āt dr̄ actus ip̄i⁹ caritatis q̄ eſt hītus q̄dā. τ ſic caritas eſt q̄dā amicitia. nō q̄cunq3. ſed hoīs ad deū. Eſt g̃ dr̄a īter amicitiā τ caritatē. q2 p̄ amicitia fundat' ſup̄ honeſtatē v̉tutū. Caritas ſup̄ bonitatē diuīa. Et cū ſit q̄dam habitus actus eius p̄mus τ p̄ncipalis eſt dilectio. hec tamen nomina aliquando ſumūtur vnum pro altero large. Et nota q̄ q̄uis amicitia honeſti habeatur ad virtuoſum. τ charitas ſit maxie amicitia fundata ſuper re honeſta. Non obſtat q̄ ex charitate diligamus etiā peccatoꝛes Nā amicitia honeſti habetur ad virtuoſū ſic̄ ad p̄ncipalē p̄ſonā. Sed tamē reſpectu eius diligunt' etiā attinētes. τ ſi ſint pctōꝛes. τ etiaꝫ q̄ nos offenderēt ſi attinerent ad amicū. τ h̄ nō reſpectu ipoꝝ. ſed reſpectu amici nr̄i ad quē illi p̄tinēt vt res ſue Sic pctōꝛes τ inimicos debem⁹ ex caritate diligere inq̄ꝫtū ſunt creature ip̄i⁹ dei ad quē p̄ncipal'r eſt amicitia caritatis. Item nota q̄ eſt triplex caritas. ſ. eſſentialis. p̄ſonalis τ v̉tualis. Prima eſt deus trinitas. Hiere. xxxi. In charitate p̄petua dilexi te ait dn̄s. in ymno trinitatis. Tu charitas. tu puritas τc̄. Charitas aūt dei non ē accidens ſicut in nobis. ſed eſt ip̄a eſſentia dei. Nam ſm boeciū. Accidens traſlatū in deum. tranſit in ſubſtantiā nihil em̄ eſt in deo accidentale. Charitas perſonalis eſt ſpūſſctūs. de q̄ d̄r. j. Job. iiij. Deus caritas eſt τc̄. quod exponit. b. Augu. de ſpūſancto Dicitur aūt ſpūſſctūs caritas p̄pter appꝛop̄ationeꝫ. q2 p̄cedit p̄ modum amoꝛis. Vn̄ Greg. d̄r. Ip̄e ſpūſſanctus amoꝛ ē. τ hiero. Spūs ſanct⁹ eſt amoꝛ p̄ris ī filiū τ filij in patrē. nō tn̄ accidēs ſicut amoꝛ nr̄. Sꝫ de h̄ dicet'. j. Charitas v̉tualis eſt a

Quare fides ſpes τ caritas dicunt' v̉tutes theologice.

De dr̄a inter amoꝛē caritatem τ dilectionem τc̄.

De dr̄a inter amicitiā τ caritatem.

Q̄ eſt triplex charitas.

Ca. I. De caritate virtute theologica

mor creature in creatorē grā formatus. de q̄ ad Ro. v. dicit. Charitas dei diffuſa eſt in cordibꝫ nr̄is p ſpm̄ſctm̄. nō ꝙ magꝭ dek nob a ſpūſancto q̄ȝ a pr̄e ꝛ filio. cū inſeparabilia ſunt opa trinitatꝭ. ſ. pſonaꝝ diuiaꝝ ab extra. vt dꝛ de cō. di. iiij. oēs. Sȝ qꝛ gratis dak ex amore. ideo magis attribuit ſpūſancto q̄ dꝛ amor. Et dꝛ dilectio q̄ſi dei electio. Charitas q̄ſi chareitas vel cara vnitas.

De charitate que eſt in. §. I

De carita te. vtꝝ ſit q̄d creatū vl' icreatū

creatura q̄d ſit. vtꝝ aliq̄d creatū vel increatū. Pro huiꝰ declaratiōe dt. b. tho. ij. ij. q. xxiij. ar. ij. ꝙ mgr̄ ſentē. in pmo li. di. xvij. p totū ſcrutat hāc materiā. Et ponit ꝙ caritas nō eſt aliq̄d creatū in aīa. ſȝ eſt ipē ſpūſſanctꝰ mentē inhabitans. Nec eſt ſua intētio ꝙ iſte motus dilectōnis q̄ deū diligimꝰ ſit ipē ſpūſſanctus. ſed ꝙ iſte motus dilectiōis ē a ſpūſancto imediate. ꝛ nō mediāte aliq̄ habitu ſicut a ſpūſancto ſunt alij actꝰ v̄tuoſi mediātibus habitibꝫ aliaꝝ v̄tutū. puta ſpei. fidei ꝛ hmōi. Hoc autē dicebat pꝑter excellentiā charitatis. Sed ſi q̄s recte ꝯſideret h̄ magꝭ redūdat in detrimentū charitatis. Nō eī ita pcedit a ſpūſancto mouēte hūanā mentē. ꝙ hūana mēs ſit mota tm̄. ꝛ nō ſit pncipiū hmōi motꝰ aliq̄ mō. ſic cū aliq̄d corpꝰ mouek ab exteriori mouēte. Hoc em̄ eēt cōtra rōnē voluntarij. cuiꝰ oportet pncipiū in ipo eſſe. vn̄ ſeq̄rek ꝙ diligere nō eēt voluntariū. q̄d iplicat ꝯdictōnē cū amor de ſui rōne iportet ꝙ ſit actꝰ voluntatis. Silr etiā nō pt̄ dici ꝙ ſic moueat ſpūſſanctus ad actū diligēdi voluntatē. ſic mouek inſtrm̄. ꝙ ꝛ ſi ſit inſtrm̄ pncipium actus tn̄ nō eſt in ipo agere vel nō agere. Sic eī tollerek rō voluntarij. ꝛ excluderek rō meriti cū tn̄ charitas ſit radix merēdi. Sed oportet ꝙ ſic voluntas moueak ad actū diligēdi. ꝙ etiā ſit efficiēs hunc actū. Nullꝰ autem actus pfecte pducik ab aliq̄ potētia actiua. niſi ſit ei cōnaturalis p aliquā formā q̄ eſt pncipiū illius actōis. vn̄ deꝰ q̄ oīa mouet ad debitos fines. ſingulis rebꝫ indidit formas p q̄s inclinank ad fines ſibi pſtitutos. Et iō ſm̄ h̄ diſponit oīa ſuauiter. vt dꝛ Sapie. viij. Manifeſtū ē autē ꝙ actus charitatis ſequik naturā potētie voluntatis. niſi ḡ aliq̄ forma ſupadderek naturali potētie p quā inclinarek ad dilectiōis actū ſm̄ h̄ eēt actus iſte ipfectior actibꝫ naturalibꝫ ꝛ actibꝫ alioꝝ v̄tutū. nec eēt facilis ꝛ delectabilis. q̄d pȝ eſſe falſū. qꝛ nulla v̄tus hȝ tantā inclinationē ad ſuū actū ſicut charitas. nec aliq̄ ita delectabiliter opak. vn̄ maxie necē eſt ꝙ ad actū charitatis exiſtat in nob aliq̄ ſupnaturalis forma ſupaddita potētie naturali. inclināš ipam ad charitatis actū ꝛ faciēs eam pmpte ꝛ delectabil'r opari. Et ſic opīo mgr̄i ſen. in h̄ cōmuniter reprobak. Nec obſtat ſi dicak. nil creatū eſt infinite v̄tutis. ſed charitas eſt infinite virtutꝭ. qꝛ aīam hōmis pducit ad bonū infinitū. ḡ eſt q̄d increatū. nā charitas opak formaliter pducēdo ad deuȝ. efficacia autē formē eſt ſm̄ virtutē agētis q̄ inducit formā. ꝛ iō charitas in h̄ ꝙ facit effectū infinitū dū ꝯiūgit deo aīam iuſtificādo. ꝛ h̄ demōſtrat infinitatē diuie v̄tutis q̄ ē charitatis actor. Idē pōit glo. in decre. de pe. di. ij. charitas ē. dicēs ꝙ charitas ē hitꝰ mētis. ꝛ p ꝯn̄s aliq̄d creatū in aīa.

De charitate q̄ eſt vir. §. II.

De excellē tia caritaꝭ tis. ꝛ ꝙ ſit v̄tꝰ ſpēal.

tus ꝛ ſpēalis ꝛ vna. ꝛ excellentiſſima oīm. Primuȝ ſic pbat. tho. vbi. ſ. ar. iij. Hūani actꝰ bōitatē hn̄t ſȝ ꝙ regulank debita regula ꝛ mēſura. Et iō v̄tus q̄ eſt pncipium oīm bonoꝝ actuuȝ hoīs ꝯſiſtit in attingēdo regulaȝ bonoꝝ actuuȝ humanoꝝ. Duplex eſt autē hec regula. Prima deus. ſcda rō humana. Sicut ḡ v̄tus moralis diffinitur p h̄ ꝙ eſt ſm̄ rōnē rectā ſm̄ phm̄. ij. ethi. Ita etiaȝ attingere deuȝ ꝯſtituit rōnē v̄tutis. ſic ē de fide ꝛ ſpe. q̄ hn̄t deuȝ p obiecto. Cū ḡ charitas attingit deuȝ qꝛ nos ꝯiungit deo. pȝ ꝙ ſit v̄tus. vn̄. b. aug. de moribꝫ ecclīe. Charitas ē v̄tus q̄ cuȝ rectiſſima affectiōe ꝯiungit nos dō. Nec obſtat ꝙ v̄tus dꝛ eē q̄litas ſeu accidēs. accidens ē inferius ꝛ idignius ſubiecto. ſȝ charitas ē nobilior aīa in q̄ ē. qꝛ h̄ eſt veꝝ de accidēte q̄d cauſak ex pricipijs ſui ſubiecti. Secus autē ē de accidēte cauſato ex pticipatōe alicuius nature ſupioris. qꝛ illd ē dignius ſubiecto ſuo. inq̄ntū ē ſilitudo q̄dā nature ſupioris. ꝛ h̄ mō charitas eſt dignior aīa. inq̄ntū ē q̄dā pticipatio ſpūſſancti. Secunduȝ. ſ. ꝙ ſit v̄tus ſpēalis pȝ ex h̄ ꝙ cōnumerak alijs v̄tutibꝫ ſpēalibꝫ ab aplō ibi. Nunc manēt fides ſpes et charitas. q̄d etiā ſic pbat. b. tho. vbi. ſ. ar. iiij. Qꝛ actus ꝛ hitus ſpecificank p obiecta. Obiectū autē pꝓpriuȝ amoris ē bonuȝ. Et iō vbi ē ſpēalis rō bōi oportet ꝙ ſit ſpecialis hitus v̄tutis. Bonuȝ autē diuinuȝ. inq̄ntuȝ eſt obiectū btītudis hȝ ſpēalē rōnē boni. ꝛ iō amor charitatis q̄ eſt charitas ē ſpecial' amor ꝛ charitas cōiter ſpēal' virtus. Nec obſtat ꝙ charitas ponak a hiero. in diffinitiōe v̄tutis in generali dicēs. ꝙ v̄tus ē charitas q̄ diligik deus ꝛ pximus. nā dꝛ charitas oīs v̄tus. nō ꝙ eēntial'r ſit oīs v̄tus. ſȝ qꝛ aliq̄liter ab ea dependēt oēs v̄tutes. ſ. cuȝ ſine ea nulla ſit vera virtus. Tertiū. ſ. ꝙ vna ſit tm̄ virtus charitatis. ſic pbat tho. vbi. ſ. ar. v. Charitas ē q̄dā amicitia hoīs ad deū. Diuerſe autē amicitiaꝝ ſpēs accipiunk. vel ſm̄ diuerſitatē finis. Et ſm̄ h̄ ponūk tres ſpecies. ſ. amicitia delectabil'. ꝛ amicitia vtilis. ꝛ amicitia honeſti. Uel ſm̄ diuerſitatē cōicationū in q̄bꝫ amicitie fundank ſicut alia eſt ſpecies ꝯſanguineoꝝ. alia ꝯciuium. alia pegrinantiū. q̄ꝝ pma fundak ſup cōicatiōe naturali. alie ſup cōicatōe ciuili. vel pegrinatōis vt pȝ p phm̄ viij. eth. Neutro autē iſtoꝝ modoꝝ charitas pōt diuidi in plura. nā charitas finis eſt vnꝰ. ſ. diuia bōitas. ꝛ etiā eſt vna cōicatio eterne btītudis ſup quā hec amicitia fūdak. Un̄ ſequik ꝙ charitas ſit ſimpl'r vna v̄tus non diſtincta in plures. Nec obſtat ꝙ hitus vt dictū ē diſtinguik ſm̄ obiecta. ſȝ obiecta charitatis ſunt duo ſcȝ deus ꝛ pximꝰ. Nā h̄ ē veꝝ q̄n obiecta p eq̄ diſtiguunk. ſȝ deꝰ ꝛ pximus nō ex eq̄ ſunt obiecta charitatꝭ. nā pꝓpriū ꝛ pncipale obiectū charitatis ē deus. pximus autē pꝓpter deū ex charitate dei diligik. deus autē pꝓpter ſeipm̄. vn̄ vna ſola rō diligēdi attendik in charitate pncipal'r ſcȝ diuia bonitas q̄ ē eius ſubſtātia. Alie autē rōnes ad diligēdū inducentes. vel debitū dilectionis facientes ſunt ſecundarie et conſequentes ex prima.

Charitas ōis virtus

De diffinitione ſeu §. III

De diffinitiōe charitatis

deſcriptiōe charitatis mgr̄ in. iij. ſen. di. xxvij. ſic diffinit. Charitas ē dilectio. i. amor ſm̄ rōnē q̄ diligik dꝫ pꝓpter ſe ipm̄ ꝛ pximꝰ pꝓpter deuȝ vel in dō. Proſp in li. de vita cōtēplatiua ſic eā pulcerrie deſcribit. Charitas vt mihi videk eſt recta voluntas ab oībꝫ terrenis pꝛſus adūſa. iuncta deo iſepabil'r. ꝛ igne q̄dā ſpiritusſancti a quo ē ꝛ ad quē referk incēſa. inq̄namēti oīs extranea. corruptōis neſcia nulli vitio mutabilitatis obnoxia. ſup oīa q̄ carnal'r diligunk excelſa. affectionuȝ oīm potētiſſima diuie ꝯtēplatōis auida in oībꝫ ſp iuicta. ſūma actionuȝ bonaꝝ ſalus moꝝ. finis celeſtiuȝ pceptoꝝ. mors criminuȝ. vita v̄tutuȝ. v̄tus pugnantiuȝ. palma victoꝝ. arma ſctāꝝ mētiū. cā meritoꝝ bonoꝝ. pmiuȝ pfectoꝝ. ſine q̄ nll'us vnq̄ȝ dō placuit. cuȝ q̄ aliq̄s peccare nō pt̄. fructuoſa i penitētibꝫ. leta i pficiētibꝫ. gl'ioſa i pſeuerātibꝫ. victorioſa i martiribꝫ. opoſa i oibꝫ. oīno fidelis. ex q̄ quicq̄d ē boni opis viuet. hec oīa d pe. di. ij. caritas ē. vbi dt glo. ꝛ bn̄ ꝙ hec ē pdicatio p cām Sicut cuȝ dꝛ. Deus fortitudo nr̄a patientia ꝛ ſpes noſtra. quia ſcilicet eſt cā fortitudinis ꝛ patientie ꝛ ſpei noſtre. ſicut dicik charitas eſſe omia iſta. qꝛ cauſat iſta. Cauſat em̄ rectam voluntatē. Et loquitur de

charitate pfecta que terrena ↄtemnit. Dicit aūt iuncta deo inſepabiliter. q2 nō de facili ſepat. Inquinamenti extranea. ſ. mortalis peccati. Salus moꝝ. i. ſalutiferos faciens mores. Finis pceptoꝝ. i. ↄſummatio ſumma. actionum bonarum. i. perfectiſſima ꝛc.

De excellentia cari. §. IIII.

Q, maior ē oibꝫ donis oñdit ī qtuor.

taris. notaq₃ ait apl's. i. Coꝝ. xij (poſt dona pl'a ſpūalia enūerata) Adhuc excellentiorē viam vobis demonſtro vbi totū ſeqns caplm. xiij ponit in ↄmendatōe caritatꝭ ſic ipm terminat maior hoꝝ eſt caritas. Circa qd ſcīē dū q₃ caritas eſt maior omib⁹ donis ſpūalibus in qttuor vt ibi oſtendit. Primo in neceſſitate. ſcdo in operoſitate. tertio in durabilitate. quarto in dignitate vel nobilitate. Primo igit charitas eſt magꝭ neceſſaria ad ſalutem. Nā alia dona ſpūalia ſine ipa nihil valent ad ſalutē. ꝛ ipa ſufficit ad ſalutē ſine plurib⁹ ex eis. Vñ ponit apl's grām pdicationis eminentē de diuīs. ꝛ hec ē lingua angelica. vel de naturalib⁹ ꝛ moralib⁹. ꝛ hec eſt lingua humana. aut delectantē. ꝛ hec eſt humana. aut intrinſec⁹ mouentē ad bonū. ꝛ hec eſt angelica. ibi ſi lingua ꝛc. Ponit ↄphiam. i. pcognitionē futuroꝝ ↄtingentiū vel occultaꝝ rerum pñtiū l' pteritaꝝ. Et ſi nouerit oīa myſteria. i. occulta ſecreta ſcripturaꝝ ſacraꝝ. ꝛ omnē ſciam vt naturalē rōnalē ꝛ moralē. Item ponit opationē miraculoꝝ. ibi. ſi habuero oēm fidem ꝛc. Elemoſynarū largitionē. ibi. ſi diſtribuero. Martyriū. ſi tradidero corp⁹ ꝛc. Oia iſta magꝭ dona dei dic. ꝛ tñ ſñ caritate nil pdeſſe. ſ. ad vitā eternā. Q, aūt ſine caritate non poſſit eſſe aliq vera virtus. ſic pbat btūs Tho. ſe. ſe. q. xxiij ar. vij. Virtus ordinat ad bonū. bonū autē principalit eſt finis. Nā ea q ſunt ad finē nō dicunt bona. niſi ī ordine ad finē. Sicut aūt duplex eſt finis. vnus vltimus alius pximus. Ita duplex eſt bonū. vnū qd eſt pncipale bonū hoīs. ſcꝫ deo frui. ſcdm illud ps. lxxij. Mihi adherere deo bonū eſt. Et ad hoc ordinat homo p caritatem. Bonū autē ſecundariū ꝛ qſi pticulare hoīs pōt eſſe duplex. vnū quidē quod eſt vere bonū. vtpote ordinabile. qꝫtum eſt in ſe ad pncipale bonū qd eſt vltimus finis. Illud aūt eſt bonū apparēs ꝛ nō veꝝ. q2 abducit a finali bono. Sic igit patꝫ q₃ virtus vera eſt ſimplr illa q ordinat ad principale bonū hoīs. ſic etiam phs dicit. vij ethi. q₃ virtus eſt diſpoſitio pfecti ad optimū. ꝛ ſic nulla vera virtus pōt eſſe ſñ caritate. Sed ſi accipiat virtus ſcdm q₃ eſt in ordine ad aliquē finē pticularē. ſic pōt eſſe aliq virtus ſine charitate. inqꝫtū ordinat ad aliqd pticulare bonū. Illud aūt bonū pticulare ſi ſit veꝝ bonū. puta ↄſeruatio ciuitatꝭ vel aliqd hmōi. erit qdem vera virtus. ſed impfecta. ſi nō referat ad finale. ꝛ pfectū bonuꝫ ſcꝫ deum. ꝛ ſic ſumit cū dr q₃ virtutibus romani meruerunt imperiū. xxiij. q. ij. §. ex his. Cū tamē eſſent īfideles ꝛ ſine caritate. Si aūt illud pticulare bonū nō ſit verum bonū ſed apparēs virtus q ordinat ad illud, non eſſet vera virtus. ſed falſa. hñs ſimilitudinē virtutis. ſic nō eſt vera virtus tpantia auaroꝝ qua ſe cohibēt ab eſu ſumptuoſaꝝ reꝝ ne expendant. Et falſa fortitudo qua multi mortis picula ſubeunt ppter lucrū. Item ſcdm btm Tho. vbi. ſ. Actus alicui⁹ carentis charitate pt eſſe duplex. Vno mō ſcdm hoc q₃ caritate caret. i. ſcdm pctm aliqd in quo eſt. vt infidelitate ꝛ hmōi. Sic ſemp eſt act⁹ malus ꝛ pctm. Alio modo nō ſcdm id qd caritate caret. ſꝫ ſcdm aliqd bonū dei. vt fidem. ſpem. vel etiā bonū nature. ſic infidelis. vel etiā fidelis. ſed malus cum dat elemoſinā ex ↄpaſſione ad paupem. vñ ꝛ ſi nō eſt meritori⁹. q2 extra charitatē. nō tñ dignus pena. ſed aliq bono tēporali Sic ergo ſimplr nulla eſt vera virtus. nec aliqs act⁹ virtuoſus ſine caritate. Et ppter hoc dicit Proſper de pe. di.

De caritate q₃ ſñ ea nulla pt eſſe vera virtus.

ij. q₃ caritas dr via ab aplo. q2 ſicut ſine via nō poſſunt hoīes ambulare. ſic ſine caritate pñt hoīes errare non ad patriā ire. Scdo charitas eſt maior in operoſitate. Nō. i. b. Gre. Nō ꝛc. Oia ei bona opa a caritate pcedūt. Vñ. i. b. Gre. Nō pt ramus pferre fructū boni opis niſi māſerit in radice caritatis. Vñ ipa comparatur igni q maxime eſt actiuus. Lu. xij ait xps. Ignē veni mittere in terram. ꝛ qd volo niſi vt ardeat. Et ſpūſſanctus apparuit ſup diſcipulos in linguis igneis. Actuū. ij. Hec eſt figurata per ignē quē deus mandauit in altari ſemp ardere. q2 ī corde ſemp debet eſſe caritatis feruor. ſed ꝛ cor nrm admodum flamme ignis formatuꝫ eſt. Aug. de pe. di. ij. Si ſermo meus inuenit in vobis aliquam ſcintillam gratuiti amoris ipam inflate. ad augendam ipam vos puocare. vt cū venerit ꝛ digniſſimā flammā fecerit oīm cupiditatū ligna conſumat. Q, aūt ab ipa pcedant oīa bona opa ꝛ caueant mala. oſtēdit apl's p exempla in quibuſdā dicēs: Caritas patiēs eſt. benigna ē ꝛc. vbi ponit xv gradus opeꝝ. Et idē pōt dici de alijs opibus. Pro cui⁹ declaratōe dicit. b. Tho. vbi ſupra. q₃ virt⁹ vl' ars ad quē pertinet finis vltim⁹. imperat virtutibꝫ vl' artibus ad quas ptinent alij fines ſecundarij. ſicut ars militaris imperat equeſtri. q2 equeſtris ordinat ad vltimū finē humane vite. ſ. ad btitudinē pfectā. ideo extendit ſe ad act⁹ oēs virtutū. Item ſcdm btm Amb. dr caritas forma ꝛ mater virtutū. qd ſcdm btm Tho. nō eſt intelligendū q₃ ſit forma exemplariter. nec etiā eſſentialiter. ſꝫ magis effectiue. inqꝫtum. ſ. inducit ad opa ſeu imperat alijs actibus virtutū. ſicut forma eſt pncipiū operandi Compat etiā radici ex fundamēto inqꝫtuꝫ virtutes omnes ex ea ſuſtentant ꝛ nutriunt. ꝛ nō ſcdm rōem cauſe materialꝭ. Apl's ad Eph. iij. In caritate radicati ꝛ fundati. de pe. di. ij. Q2 radix oīm bonoꝝ eſt caritas. ꝛ radix omniū maloꝝ eſt cupiditas niſi fuerit vna euulſa nō pt alia plātari. Et cum dr q₃ omnia credit intelligit credenda. ꝛ ſperat ſperāda ꝛ nō al's. Tertio charitas eſt maior duratōe quod notat apl's. i. Coꝝ. xiij. dicens. Charitas nunqꝫ excidit. Qd pōt exponi triplr. Primo: quia nunqꝫ cadit in pctm mortale. qd eſt verū ↄiunctim diuiſim quis pmanet in caritate. Et pōt intelligi dictū Gre. de pe. di. ij. Fortis eſt vt mors dilectio. q2 mentē quā ſemel ceperit a dilectione mūdi fundit⁹ extinguit. Scdo modo de pfecta charitate ↄfirmata. ſicut habuerunt apl'i p aduentū ſpūſſancti. ꝛ ſanctificati in vtero q tñ paucissimis ↄfert. Tertio ꝛ ppie qꝫtum ad actum ſuū q eſt poſt mortem nō deficit ſed pficit. non ſic de alijs donis dei ꝛ virtutibꝫ. Nam vt ibi ſcribit apl's. donū linguaꝝ ibi ceſſabit. q2 anime nō loquunt vocalr. Corpa aūt glorificata vtiqꝫ loquent laudes diuinas. ſed nō ſicut nūc ſcꝫ ex aſpiratiōe ꝛ reſpiratione ſeu repcuſſione aeris qa aer ibi nō erit. ſed alio modo ex vno idiomate. Prophetie oīno ceſſabunt. Sciā acqſita deſtruet. nō qꝫtum ad habitū. ſed qꝫtum ad modū ſciendi q nō erit p diſcurſū rōnis vt nunc. Fides ꝛ ſpes ex toto ceſſabunt. virtutes morales ibi remanebūt qꝫtū ad habitū. ſed nō qꝫtū ad eundē actū. q2 nō ſunt ibi pericl'a mortis. ꝛ delectabilia ciboꝝ ꝛ venereoꝝ q ſunt materia ipſarum virtutum. Caritas nunqꝫ excidit. q2 cum incipit hic nō deficit in alia vita vt fides. ſꝫ pficitur in patria. Quarto caritas eſt maior in nobilitate ꝛ pfectione. Menſurat eīm humanum meritū ſcdm charitatem. Nā ſcdm q₃ homo facit op⁹ bonum cū maiori caritate. ſic magis meret. ꝛ ↄſequenter inde recipit maius pmium eſſentiale. Vnde figurat per aurum quod eſt pcioſius omni metallo et mēſura pcioſitatis aliorum. Nā tanto vnūqdqꝫ eſt pcioſius qꝫto plus

De caritate q₃ ē maior oibus virtutibus

De caritate q₃ ab ipa omnia opa pcedunt ꝛ mala vitantur

De caritate q₃ p radicem ꝛc.

Q, ē maior oibꝫ virtutibus in nobilitate ꝛc.

De carita te quō aſſimilatur auro ⁊ q̄re.

auri valet. Apoc. iij. Suadeo tibi emere aurū ignitum. id eſt feruentē caritatē vt locuples fias. In hui⁹ figurā nil erat in templo qḋ auro nō tegeret. i. in eccl'ia. iij. Rei gū. vj. Q, aūt caritas ſit nobilior alijs vtutibꝫ. ſic pbat btūs Tho. vbi. s. ar. vj. Cū bonū in hūanis actibꝫ atte dat ſm q̄ regulat debita regl'a. neceſſe eſt q̄ ṽtus hūa na q̄ eſt pncipiū bonoꝝ actuū ꝯſiſtat in attingendo re gulā hūanoꝝ actuū. Duplex aūt eſt regl'a humanorum actuū. ſ. rō humana ⁊ deus. Sꝫ deus eſt p̄ma regl'a a qua etiā hūana rō eſt regulāda. Et ideo ṽtutes theolo gice q̄ ꝯſiſtūt in attingēdo illā p̄mā reglam. eo q̄ earuꝫ obiectū eſt deus ſūt excellētiores virtutibꝫ moralibꝫ ⁊ in tellectualib⁹ q̄ ꝯſiſtūt in attingendo rōem hūanā. Et p̄pter h̄ etiā oportet q̄ inter oēs theologicas illa ſit poti or q̄ magis deū attingit. Semꝑ aūt id qḋ eſt ꝑ ſe. ē ma gis q̄ȝ id qḋ ē ꝑ aliud. Fides aūt et ſpes attingūt deuꝫ ſm q̄ ex ipo nobis ꝑuenit. vel ꝯgnitio veri. vel adeptō boni. Sꝫ caritas attingit ipm̄ deū vt in ipo ſiſtat. nō vt

De caritā te q̄ ipa ī ter alias ṽ tutes the ologicas ē excellētior

ex eo nobis ꝑueniat. ⁊ iō caritas excellētior eſt fide ⁊ ſpe ⁊ ꝑ̄ter alijs. Sic ⁊ prudētia q̄ attingit rōem ſm ſe ex cellētior eſt q̄ȝ aliae ṽtutes morales q̄ attingūt rōem ſm q̄ mediū ex ea ꝯſtituit in opibus vel paſſiōib⁹ hūanis. Nō ob. q̄ fides ꝑ dilectōem opat. vt dr̄ ad Gal. v. Et mai⁹ ſolet eē id qḋ opat q̄ȝ id ꝑ qḋ opat. q2 h̄ ē verꝫ qñ q̄s opat vt ꝑ inſtrumētū. vt dñs ꝑ ſeruū. Nō aūt ſic opa tur fides ꝑ caritatē. ſꝫ ſicut opat res ꝑ formā ſuā. Dicit

Q, charitas dr̄ mr̄ ṽtutū ⁊ q̄re.

ita caritas mater ṽtutū. q2 ſicut mater ex alio ente, concipit ita caritas ex appetitu vltimi finis ꝯcipit actus aliaꝝ virtutū in oꝑando ipis. Dicit etiā finis virtutū. q2 oēs virtutes ordinat ad finē ſuū. Uñ apl's comꝑando ipas theologicas ad inuicē dicit. Nūc manet ⁊c̄. Actuuꝫ. xiij. Caritas etiā eſt in omi natura intellectiua. diuina viꝫ an gelica ⁊ hūana. Item omni locoꝝ genere. i. in celo. ī mū do. in inferno ⁊ in purgatorio. nō ſic de alijs. In huius ꝯmendatōem dicit Proſper de pe. di. ij. Si dilectionē deo exhibeam⁹ ⁊ ꝓximo corde puro. ꝯſcia bona. fide non ficta. facile pctō reſiſtimus. bonis oibus abundam⁹. ſe culi blandimēta ꝯtemnim⁹. ⁊ q̄ difficilia ſūt ⁊ aſꝑa hu

De ꝯmen datōe ſuꝑ laude cha ritatis.

mane fragilitati cū dilectōe ſuꝑamus. Ad ꝯmenda tionē charitatꝭ. b. Greg. in. x. li. moral. tractās illud Job xi. c. Multiplex ſit lex eius. i. dei. ſic ait. Lex dei q̄ chari tas eſt m'tiplex dr̄. q2 cū vna eadēq̄ȝ ſit caritas ſi mētē bene ceꝑit. hāc ad īnumera oꝑa m'tiformit accēdit. Cu ius diuiſitatē breuiter exp̄mim⁹ ſi in electis ſingul' bōa illius ꝑſtringēdo numerem⁹. Hec nāq̄ȝ ꝑ abel ⁊ electa dī munera obtulit. ⁊ fratris gladiū nō reluctādo tolerauit. Hec enoch inter hoīes viuere ſpūal'r docuit in ſublimē vitā etiā corꝑal'r abſtraxit. Hec noe deſpectis oibꝫ ſolū deo placabilē oñdit. atq̄ȝ ī arche fabricā ſtudio longiſſi mo exercuit. ⁊ mūdo ſuꝑſtitē ꝑ ope exercēdo ſeruauit. Hec in ſem ⁊ iaphet humil'r verecūda p̄ris erubuit. ⁊ ſu per iecto dorſis pallio q̄ nō videbat abſcōdit. Hec abrae dexträ quā ad mortē filij ſui extraxit. hinc ꝓlem innūe re gētis p̄rem fecit. Hec yſaac mentē. q2 ſemꝑ mundiciā tenuit. ⁊ caligātibꝫ etate ocul' ad videnda lōge p⁹ vētu ra dilatauit. Hec iacob ꝯpulit amiſſum bonū filiū me dullitus gemere. ⁊ prauoꝝ filioꝝ p̄ſentiā eq̄nimiter to lerare. Hec ioſeph docuit ſa fratribꝫ venūdatū. ⁊ libꝫ ate animi minīe fracta ſeruitiū ꝑpeti. ⁊ eiſdē fratribꝫ p⁹ mē tē nō elata dñari ſeu p̄ncipari. Hec moyſen delinquente pp'lo. ⁊ vſq̄ȝ ad petitōem mortis in p̄cibꝫ ſtrauit. ⁊ vſq̄ȝ ad interfectionē pp'li ſtudio erexit. Hinc phinees brachi um in vltione peccātiū erexit. vt arreptos gladio coeun tes transfigeret. ⁊ irā dñi irati placaret. Hec ioſue explo ratorē docuit vt p̄us ꝯtra falſiloq̄s ciues veritatē verbo defenderet. ⁊ hāc p̄mo gladio ⁊ hoſtes alligaret. Hec ſa muel in p̄ncipatū humilē p̄buit ⁊ integrū in deiectōe ſ uauit. Qui cū ꝑſequentē ſe plebē diligeret ipe ſibi teſti moniū extitit. q2 culmē ex q̄ deiectus eſt, nō amauit. Hec dauid apud iniquū regē ex humilitate ꝯmouit ad fu gam. ⁊ pietate repleuit ad veniā. ne. ſ. occideret ſaul cuꝫ potuit. Hec nathan et ꝯtra peccantē regē in auctoritatē libere increpatōis ſuſtulit ⁊ cū regis culpa deceſſet in pe titione humil'r ſtrauit. Hec ꝑ eſayā nuditatē carnis non erubuit. ⁊ ſubducto carnali velamine myſteria ſuperna penetrauit. Hec helyā. q2 feruoris zelo viuere ſpūal'r do cuit. ad vitā quoq̄ȝ ⁊ corꝑal'r abſtraxit. Hec heliſeū. quia magiſtrū diligere ſupplicit īſtituit. mg'ri ſpū dupl'r im pleuit. Per hac hieremias ne in egyptū pp'ls deſcende ret. reſtitit. Sꝫ tñ inobediētes diligēs ꝯdeſcendit pp'ls ⁊ ipe deſcēdit. Hec ezechielē q2 p̄us a terrenis deſiderijs ſuſtulit. q2 p̄us in eius anno capitis in aere libauit. Hec in daniele q2 a regijs dapibꝫ gulā ꝯpeſcuit. ei eſurienti um ora leonū clauſit. Hec tribꝫ pueris. q2 in trāquillita te poſiti incēdia vicioꝝ ſubdidit ⁊ tribulatōis tpe flam mas in fornace tꝑauit. Hec in petro q2 nimis terrentiuꝫ p̄ncipū fortiter reſtitit. ⁊ in circūciſione ſubmouenda miſericordiaꝝ verba humil'r audiuit. Hec in paulo ⁊ ma nus ꝑſequentiū humil'r ꝑtulit. ⁊ tñ in circūciſionis ne gocio longe ſe imperijs prioꝝ ſenſum audenter increpa uit. Hec omnia btūs Gregorius ibi.

De charitate q̄ȝtū ad eius ſubiectū. Caplm. ij.

Viſo de caritate ſecū dum ſe. nunc agendū eſt de ea. Primo q̄ȝtum ad eius ſubiectū. Scdo q̄ ad eius obiectum. Tertio q̄ȝtū ad eius p̄ceptū. Quarto q̄ȝtum ad ei⁹ actū. Et q̄libet ꝯſideratio haꝝ habebit ſuū caplm. Primo d̄ ei⁹ ſubiecto, qḋ eſt illud. Et ſi infuſione cauſet in eo vel in actibꝫ nr̄is. ⁊ ſi infundat ſm quātitatē naturalium.

Quantū ad p̄mū dicit. b. tho. ſe. ſe. q. xxiij. q̄ caritas eſt in potētia volūtatis ſic̄ in ſubiecto. Et rō eſt. q2 cum

Q, charitas ē ī po tētia volū tatꝭ ſic̄ in ſubiecto.

duplex ſit appetit⁹. ſ. ſenſitiuus ⁊ intellectiu⁹ q̄ dr̄ volū tas. vtriuſq̄ȝ obiectū eſt bonū. ſꝫ diuerſimode. Nā obie ctū appeti⁹ ſenſitiui eſt bonū ſenſibile ſeu ꝑ ſenſuꝫ ap p̄henſum. Obiectū aūt volūtatis eſt bonū ſub cōi rōne boni, put eſt app̄henſibile ab intellectu. Caritatꝭ aūt ob iectū nō eſt aliqḋ bonū ſenſibile. ſed bonū diuinū qḋ ſo lum intellectu ꝯgnoſcit. ⁊ ideo caritatis ſubiectū nō eſt appetit⁹ ſenſitiu⁹. ſꝫ intellectual'. Nō eſt aūt in rōe ſic̄ ī ſubiecto. q2 ratio nō eſt regula caritatis ſic̄ humanaruꝫ virtutū. ſed regulat a dei ſapiā. ⁊ excedit reglam rōnis humane. ſm illud Ephe. iij. Superminentē ſciē carita tem xp̄i. Cauſat aūt caritas in nobis nō per act⁹ nr̄os

Uñ cauſat ī nob charitas.

ſed ꝑ infuſionē. qḋ innuit apl's ad Ro. v. dicēs. Chari tas dei diffuſa eſt in cordibꝫ nr̄is ꝑ ſpm̄ ſctm̄ ⁊c̄. Qḋ ſic ꝓbat. b. tho. vbi. s. ar. ij. Caritas ē q̄dā amicitia hoīs ad deū. fundata ſuꝑ cōicatōe eterne btitudīs. Hec aūt cōi catio nō ē ſm bona naturalia. ſꝫ ſm dona ḡtuita. q̄a vt dr̄ ad Ro. vj. Gr̄a dei vita eterna. Uñ ⁊ ipa caritas fa cultatē nature excedit. Q, aūt excedit nature facultatē nō pōt eſſe naturale. neq̄ȝ ꝑ potētias naturales acq̄ſitū. Uñ caritas nō pōt nob natural'r ineſſe. neq̄ȝ de iure na turali eē acq̄ſita. ſꝫ ꝑ infuſionē ſpūſſancti q̄ ē amor p̄ris ⁊ filij. cui⁹ ꝑticipatio ī nob ē ipa caritas creata. Quā

De chari tate q̄ mō ē diligibi lis.

uis aūt de⁹ ſm ſe maxīe ſit diligibil'. q2 ſūme bon⁹. ⁊ in q̄ȝtū eſt obiectū btitudīs. tñ nō h̄ mō ē maxīe diligibil' a nob ꝑ inclinatōeꝫ affect⁹ nr̄i ad ſenſibilia bōa. Sic̄ et deus de ſe ē maxime cognoſcibil'. nō tñ a nob ꝓpter defe ctū nr̄e ꝯgnitōis q̄ depēdet a rebꝫ ſenſibilibꝫ. Req̄ritur igit ad deū diligēdū maxīe q̄ infundat caritas. Nō ob ſtat ēt q̄ dr̄ caritas ꝓcedē de corde puro ⁊ ꝯſcia bona. ⁊ fide nō ficta. Ul' ſm Aug. q̄ timor ītroducat caritatem. Hec eñ̄ ītelligūt. q2 h⁹ act⁹ diſponūt hoīem ad recipiē

dum caritatꝫ infuſionē nō ꝙ cauſant vl̕ q̄ꝛ excitāt caritatis actū. Itē nota ꝙ caritas nō īfundit̃ ſm q̄ꝫtitatē naturaliū. vt ſ. q̄ hꝫ meliora naturalia ille pl⁹ recipiat ſꝫ ſm dei placitū. ſm illō. j. Coꝛ. xij. Hec oīa opat̃ vnuſ atq̄ꝫ idē ſpūs diuidēs ſigul̕ ꝓut vult. Qō ꝓbat. b. tho. ſc. ſe. vbi. ſ. ſic. Uniuſcuiuſq̄ꝫ quātitas depēdet a ꝓpria cā. Cū ꝯ aūt n̄ ꝓduc̄ effectū maiorē ſe. Caritas aūt cū ſuꝑ excedat ꝓportionē hūane nature. nō depēdet ex aliq̄ cauſa naturali. ſꝫ ex ſola gr̄a ſpūſſcī eā infundētꝫ. Et ideo quātitas caritatis n̄ depēdet ex ꝯditōe nature vl̕ ex capacitate natural̕ ꝟtutis. ſꝫ ſolū ex volūtate ſpūſſcī diſtribuēs ſua dona ꝓut vult. Unō ad Eph. iiij. dꝛ. Unicuiq̄ꝫ nr̄m data ē gratia ſm mēſurā donatōis xp̄i. Nec obſtat qō dꝛ Mat. xxv. Dedit vnicuiq̄ꝫ ſm ꝓpriā ꝟtutē. Nā illa ꝟtus ſm quā dat de⁹ dona ſua ē diſpoſitio vel ꝑparatio p̄cedens ſiue conat⁹ grām accipiētꝫ. ꝛ hanc ēt diſpoſitōem vel conatū ꝑuenit ſpūſſanct⁹. mouēs mentem hoīs plus vel minus ſcōm ſuam voluntatem.

De caritate ꝙ n̄ infundit̃ ſꝫ quātitatē naturaliū

De augmento caritatis. §. I.

Si augeat̃ ꝛ quō. Si ꝑ quēlibet actū bonū ſi in infinitū augef̃. Quantū ad p̄mū ſciēdū ſm Tho. ſc. ſe. q. xxiiij. ꝙ caritas augeri p̄t. Un̄ Aug. ſuꝑ Job. Charitas meret̃ augeri vt aucta mereat̃ ꝑfici. qō eſt verꝫ de charitate vie. cui⁹ rō eſt. Ex h̄ dicimur viatores ꝙ in deū tendim⁹. q̄ eſt vltim⁹ finis nr̄i btītudis. In hac aūt via tāto magis ꝑcedim⁹ q̄ꝫto magis deo appropiq̄mus. cui nō appropinq̄t̃ paſſibꝫ coꝛꝑis. ſꝫ effectibꝫ mētꝫ. Hāc āt appropinq̄tionē fac̄ caritas. q̄ꝛ ꝑ ipam mēs deo vnitur ꝛ iō de rōe caritatꝫ vie ē vt poſſit augeri. Si em̄ nō poſſit augeri. iā ceſſaret vie ꝑceſſus. Et iō apl̕s. j. Coꝛ. xij. caritatē viā noīat di. Adhuc excellētiorē viā vob dmōſtro. Et nota ꝙ cū duplex ſit q̄ꝫtitas. dimēſiua. ſ. ꝛ virtualis. Caritati nō ꝯuenit dimēſiua. ſꝫ ꝟtualis. Sꝫ hec q̄ꝫtitas ꝟtual̕ attedit̃ nō ſolū ſm nūerꝫ obiectorꝫ. vt. ſ. plā vl̕ pauciora diligant̃. Nā minīa caritas diligit oīa que ſūt ex caritate diligēda. ſꝫ etiā ſm intenſionē actus. et vt magis vel min⁹ aliq̄d diligat̃. ꝛ ſm h̄ dꝛ augeri. Itē q̄ꝫuis caritas ſit in ſūmo. inq̄ꝫtū obiectū ei⁹ eſt ſummum bonū. i. deus. nō tn̄ oīs caritaſ eſt in ſūmo. q̄ꝫtū ad actū eius. hec. b. tho. Sꝫ idē ꝓbat̃ de pe. di. ij. ꝑ pulcra capl̕a. Et p̄cipue illud Hierony. Caritas in q̄buſdā ꝑfecta ē in q̄buſdā impfecta. Perfectiſſima aūt in hac vita hr̄i nō p̄t. Et iterꝫ. Nemo repēte fit ſūm⁹. ſꝫ a minīs quiſq̄ꝫ inchoat vt ad maiora ꝑueniat. Auget̃ aūt eſſentialr̄ charitas in ſubiecto. nō ꝙ eſſe īcipiat. vl̕ ꝙ eſſe deſinat ī ſubiecto. ſeu ꝑ additōem caritatꝫ ad caritatē. ſic̄ q̄dam dixerunt. Sed ſolū ꝑ h̄ ꝙ ſubiectū magis ac magis participat caritatē. i. ſm ꝙ magis reducit̃ in actū ei⁹. ꝛ magiſ ſubdit̃ illi. Hic em̄ eſt mod⁹ ꝓprius augmenti cuiuſlibet forme q̄ intendit̃. eo ꝙ eſſe hui⁹ forme totalr̄ ꝯſiſtit ī eo ꝙ inheret ſuſceptibili. ꝛ iō cū magnitudo rei ꝯſequat̃ eſſe ipius. formā eſſe maiorē. h̄ eſt eā magis ineſſe ſuſceptibili. nō aūt aliā formā aduenire. Sic igit̃ caritas auget̃ ꝑ h̄ ꝙ intendit̃ in ſubiecto. Et h̄ eſt ipam augeri ſꝫ eſſentiā. ꝛ h̄ eſt ꝑfecti⁹ ꝑticipare ſilitudinē ſpūſſcī aīaꝫ.

De caritate q̄ꝫtum ad ei⁹ augmentū.

Quātū ad ſcōꝫ dic̄. b. tho. vbi. ſ. ꝙ n̄ ꝑ quēlibꝫ actū bonū auget̃ caritas. ſꝫ diſponit ad augmentū. Augmētum em̄ ſpūale caritatis eſt ſil̕e q̄dāmō augmēto coꝛꝑali. Augmentū āt coꝛꝑale in aīalibꝫ ꝛ plātis nō eſt mot⁹ ꝯtinu⁹. ita. ſ. ꝙ ſi tm̄ auget̃ in tāto tp̄e neceſſe ſit ꝙ ꝓpoꝛtionalr̄ in q̄libet p̄te illi⁹ tp̄is aliq̄d adaugeat̃. ſic̄ ꝯtingit in motu locali. Sed ꝑ aliqō tp̄s natura operat̃ diſponēs ad augmētū. etiā nil agens actu. ꝛ poſtmodū ꝓducit ad effectū id qō diſpoſuerat augendo plantā ī actu. Ita etiā in q̄libet actu caritatis. caritas auget̃. ſꝫ q̄libet act⁹ caritatis diſpoīt ad caritatis augmentū. itaq̄ ex vno actu caritatis hō reddit̃ ꝓmptioꝛ ad agendū ſm caritatē. ꝛ habilitate creſcēte hō ꝓrūpit in ferventiorem dilectōis habitū q̄uſq̄ꝫ tenet̃ ad caritatis ꝑfectū. ꝛ tunc caritas auget̃ in actu. Et nota ꝙ ſic̄ q̄libet act⁹ caritatꝫ meret̃ vitā eternā. nō q̄dem ſtatī ſed tp̄e ſuo accipiendā ita ꝛ q̄libet act⁹ caritatis meret̃ augmētū caritatis. non ſtatī ſed tp̄e ſuo fiendā. Itē cū dic̄ btūs Grego. In via dei ſtare eſt retrocedere. Sciendū ꝙ in via dei ꝑceditur nō ſolū dū actu caritas auget̃. ſed ēt dū diſponit̃ ad augmentū. Sic etiā p̄t dici retrocedi in via dei dū ꝑ venialia diſponit̃ q̄s ad amiſſionē eius qō fit per moꝛtale.

De caritate quō ꝑ act⁹ diſponit̃ q̄s ad augmētū caritatis.

Quōd illō intelligit̃. In via dei ſtare ē retrocedere.

Quātum ad tertiuꝫ ſciēnduꝫ. ꝙ ſꝑ in via p̄t magis ac magis augeri caritas. Pro cui⁹ d̄claratōe dic̄. b. tho. vbi. ſ. ꝙ termin⁹ augmēti alic⁹ forme p̄t p̄figi tripliciter. Uno mō ex rōe ipius forme q̄ habet terminatā menſurā ad quā cū ꝑuentū fuerit nō p̄t vltra. ꝛ ſi vltra ꝓceſſū fuerit. ꝑuenit ad aliā formā. ſic̄ p̄ꝫ in pallore cui⁹ termīnos per ꝯtinuā alteratōem aliq̄s trāſit. vel ad albedinē vel ad nigredinē ꝑueniens. Scōo mō ex p̄te agentꝫ cuius ꝟtus nō ſe extendit ad alterius augendū formā in ſubiecto. Tertio mō ex parte ſubiecti. qō nō eſt capax maioris ꝑfectiōis. Nullo aūt horꝫ modorꝫ imponit̃ termin⁹ augmēto caritatis in via. Ipa em̄ caritas ſm rationē ꝓprie ſpeciei terminū augmēti nō habet. Eſt em̄ ꝑticipatio q̄dam infinite caritatis q̄ eſt ſpūſſanct⁹. ſimiliter etiā cā agens caritatē eſt infinite ꝟtutis. ſ. deus. ſimilr̄ ex p̄te ſubiecti termin⁹ huic augmēto p̄figi nō p̄t q̄ꝛ ſemꝑ caritate excreſcēte ſemꝑ creſcat habilitas ad alterius augmentū. Un̄ relinq̄t̃ ꝙ caritatis augmēto nullus termin⁹ p̄figi poſſit in via. Quāuis em̄ augmētuꝫ caritatis ſit ad aliquē finē. ille tn̄ finis nō eſt in hac vita. ſed futura. Dic aūt ſemꝑ capacitas creature ſpūalis auget̃ per caritatē. q̄ꝛ per ipam coꝛ dilatat̃. ꝛ ideo adhuc vlteri⁹ manet habilitas ad maius augmentum.

De caritate ꝙ caritas p̄t ꝑ ſemꝑ in via magis ac magis augeri.

De gradibus caritatis. §. II.

Qui tres aſſignant̃. ſ. incipiēs. ꝓficiēs. ꝛ ꝑficiēs ſeu perfectus. Hos poīt. b. Augu. ſuꝑ epl̕am canonicā Joh. di. Caritas cū fuerit nata nutrit̃. cū fuerit nutrita roborat̃. cum fuerit roborata ꝑficit̃. de pe. di. ij. Si q̄s habuerit. Primū em̄ pertinet ad incipiētes. ſcōm ad ꝓficiētes. tertiū ad ꝑfectos. Pro cuius declaratōe dic̄. b. tho. ſe. ſe. q. xxiiij. ꝙ ſpūale augmētū caritatis ꝯſiderari p̄t q̄ꝫtuꝫ ad aliq̄d ſil̕e ſm coꝛꝑalē augmentū. qō q̄dē q̄ꝫuis ad plurimas p̄tes diſtingui poſſit. habet tn̄ aliq̄s determinatas diſtictōes. ſm determinatas actōes vel ſtudia ad q̄ hō ꝑducit̃ ꝑ augmentū. ſic infantul⁹ etas dꝛ anq̄ꝫ hēat vſum rōis. poſtea diſtinguit̃ ali⁹ ſtat⁹ hoīs. q̄n iā incipit loq̄ ꝛ rōe vti. Terti⁹ ſtat⁹ eſt pubtatis q̄n iā incipit generare poſſe. ꝛ ſic vlteri⁹ q̄uſq̄ꝫ ꝑuenit̃ ad ꝑfectuꝫ. ita etiā diuerſi gradus caritatꝫ diſtinguit̃ ſm diuſa ſtudia ꝑ q̄ hō ꝑducit̃ ad caritatis augmētū. Nā p̄mo q̄dem īcumbit hoī ſtudiū p̄ncipale ad recedendū a pc̄ō ꝛ reſiſtendū ꝯcupiſcētijs ei⁹ q̄ in ꝯtriū caritatis mouēt. Et h̄ ꝑtinet ad īcipiētes in q̄bꝫ caritas eſt nutriēda vl̕ fouēda ne coꝛrumpat̃. Scōm ſtudiū ſuccedat vt hō p̄ncipalr̄ intēdat ad h̄. ꝙ ī bono ꝓficiat. Et h̄ ſtudiū ꝑtinet ad ꝓficiētes. q̄ ad h̄ p̄ncipalr̄ intēdūt vt ī eis caritas ꝑ augm̄tū roboret̃. Tertiū ſtudiū ē. vt hō ad h̄ p̄ncipalit̃ ītendat. vt deo īhereat. ꝛ eo fruat̃. Et h̄ ꝑtinet ad perfectos q̄ cupiūt diſſolui ꝛ eſſe cū xp̄o. Sic em̄ videmus ī motu coꝛꝑali ꝙ p̄mū ē receſſus a termīo a q̄. Scōm eſt appropīq̄tio ad aliū terminū. Tertiū ē q̄es ī termīo. De p̄rio auctas. Regnū celorꝫ vī patit̃ ꝛ violēti rapiūt illō Mat. xi. Hec violētia ē reſiſtēdo paſſiōibꝫ ꝛ ꝯcupiſcentijs ꝛ tēptatōnibꝫ. Jac. iiij. Reſiſtite diabolo ꝛ fugiet a vob. Figura Exoō. Qm̄ filijs iſrl̕ egreſſis de egypto. et.

De tribus gradibus caritatis.

dura ſuitute pharaonis poſt trãſitũ maris rubri. occur
rerũt amalechite pugnãtes ꝯ eos. Sic recedentib⁹ de
mũdo a ſeruitute diaboli poſt mare ꝯtritõis. occurrunt
tẽptatões q̃ vincunt pugnãdo ⁊ alioꝝ orõnib⁹ adiuti.
Exẽplũ de btõ Bñdicto tẽptato in vrticis ſe ponendo.
De ſcdo auctas canticoꝝ. Fulcite me floribus .i. ſctis deſi
derijs. ſtipate me mal'.i. ꝟtutib⁹. q2 amore lãgueo. Pſ.
Ibũt de ꝟtute in ꝟtutem. Figura in li. Eſdre qñ reuerſi
iſraelite de babylonia reedificabãt muros hierlm tenẽ-
tes vna manu gladiũ ad defendendũ ſe ꝯ aduerſarios
alia edificabãt. Exẽplũ d btõ Anthonio. q̃ diſcurrebat
in viſitãdo p̄res ſic apis a ſingul' eligẽdo flores ꝟtutũ.
De tertio auctas Ro. vij. Infelix ego hõ q̃s me libera-
bit de corpe hui⁹ mortis. pſ. xl. Queãdmodũ deſi. cer.
ad fon. aquaꝝ ⁊c. Figura Geñ. xviij. Abrae ſtante i cõ
ualli mãbre in feruore dei in oſtio tabernaculi apparue
rũt ei tres viri q̃bus fecit ꝯuiuiũ. Sic in humilitat; val
le morãti. in mag' feruore caritat;. in oſtio .i. deſiderio mẽ
tis apparẽt diña myſteria ꝑ ꝯtemplatõez in q̃ mẽs cõ
uiuat. Exẽplũ .b. Dñici q̃ ꝑnoctabat i orõib⁹ d ſiderio
celeſtis patrie accẽſ⁹. abundanter flebat habens multas
dei reuelationes ⁊c.

De perfectione cari- .§. III.

De tripli ce. caritat; triũphant; perfectione.

tatis. Notãq; triplex eſt ꝑfectio caritatis ſm .b. Tho. ſe.
ſe. q. xxiij. Pria ẽ diñe eſſentie. ſcda eſt ſupne p̄rie ſeu
triũphant; ecc'ie. tertia ẽ vie ſeu militãtis ecc'ie. Pria ꝑ
fectio in h' ꝯſiſtit vt diligat aliq̃d q̃tũ diligibile ẽ. De⁹
aũt tm̃ eſt diligibil' q̃tũ eſt bon⁹. bonũ eñi eſt obiectuʒ
amoris. Bonitas dei eſt infinita. vñ ſeq̄t q̃ deus infini-
te diligibil' ẽ. Nulla aũt creatura p̄t diligere deũ infinite.
cũ q̃libet ꝟtus creata ſit finita. Qd aũt eſt finite ꝟtutis
nõ p̄t infinite opari. Et ſm h' nulli⁹ creature p̄t eſſe ca-
ritas ꝑfecta. ſʒ ſolũ caritas dei q̃ ſeipm̃ diligit. Mat. v.
Pr noſter celeſtis ꝑfect⁹ eſt. ſʒ in dilectõe de q̃ ibi loq̃ba
tur. Scda ꝑfectio ꝯſiſtit in h' ꝙ totũ cor hoĩs ſeu af
fectus creature ſp ꝑ actualr' ferat in deum vt nil actu co-
gitet ⁊ amet niſi deũ vel relatũ in deũ. ⁊ nũq̃ ceſſet ab h'
actu. ⁊ iſta eſt ꝑfectio caritatis ſupne p̄rie ſeu ſctõꝝ. nec
ẽ poſſibil' inſici ꝓpter diũſas ñcẽtes corꝑales ⁊ occupati
ones vite p̄ñtis in q̃bus nõ p̄t tũc actu cogitari d deo.
vt in dormiẽdo ⁊ pl'a alia faciẽdo. De hac ꝑfectiõe cari-
tatis patrie itelligit illd apli Phil. iij. Nõ ꝙ iã appre-
henderĩ aut ꝑfect⁹ ſim. Et .j. Coꝝ. xiij. Cũ venerit qd ꝑ-
fectũ eſt. euacuabit qd ex p̄te eſt. Et illud .b. Aug. Per-
fectio caritatis nulla cupiditas. Eſt eñi cupiditas affe-
ctus q̃cunq; inordinat⁹ ſine q̃ in vita p̄ñti null⁹ inueni

De tripli ci ꝑfectõe caritatis vie in q̃ ꝯſiſtit

tur niſi xp̄s. ⁊ mater ei⁹ niſi ꝑ aliquã morulã. Tertia
ꝑfectio .ſ. caritatis vie p̄t eſſe triplex. Pria ꝯſiſtit in hoc
vt hõ ſtudiũ ſuũ deputet ad vacandũ deo ⁊ reb⁹ diñis
ꝑtermiſſis alijs niſi inq̃ʒtũ neceſſitas p̄ñt; vite req̄rit.
⁊ iſta ẽ ꝑfectio charitat; poſſibil' in via. de q̃ .b. Aug. Ca
ritas cũ ad ꝑfectũ venit dĩc. cupio diſſolui ⁊ eſſe cuʒ xp̄o
Eſt alia ꝑfectio caritat; viatoꝝ q̃ eſt cõis oĩb⁹ hñtibus
caritatẽ q̃ ꝯſiſtit in h' ꝙ aliq̃s cor ſuũ totũ hĩtualr' põit
in deo. ita .ſ. ꝙ nihil cogitet vl' velit qd ſit diñe dilectõi
ꝯriũ. hoc .b. tho. De hac p̄t itelligi illd .j. Job. iiij. Perfe-
cta caritas foras mittit timorẽ .ſ. ſuilẽ q̃ nõ ſtat cũ cari-
tate q̃ſtũcunq; minĩa. Tal' eñi dolet de ꝯmiſſis. ⁊ ꝓpo-
nit in futuꝝ ab oĩb⁹ abſtinere mortalib⁹ ꝓpter deũ. Ad
h' etiã facit dictũ Hiero. de pe. di. ij. Caritas in q̃buſdã
ꝑfecta ẽ. in q̃buſdã iperfecta. ꝑfectiſſima aũt in hac vita
hĩri nõ p̄t. Tertia ꝑfectio .ſ. caritatis vie eſt media int'
vtrũq;. q̃ .ſ. tẽdit ad p̄mã. nõ ſolũ ſuãdo mãdata dei qd
ꝑtinet ad ſcdam. ſʒ etiã obligãdo ſe ad ꝯſilia paupertatis
caſtitat;. ⁊ hmõi. de q̃ d2 Mat. xix. Si vis perfect⁹ eſſe
va. ⁊ vẽ. o. q̃ habes. ⁊ da pau. ⁊ ſeq̄re me. Vñ religio q̃
ordinat ad p̄m i ꝑfectionẽ d2 ſtat⁹ ꝑfectiõis. In decre.
de pe. di. ij. §. Dec q̃ de caritate. in glo. põit alia diſtictõ
de ꝑfectõe caritatis vie. vicʒ ꝑfectio q̃ ad ſufficiẽtiaz ne-
ceſſariã ad vitã eternã. de q̃ de pe. di. iij. Talib⁹. Scda
ꝑfectio q̃ ad efficiẽtiã q̃ .ſ. ꝓducit act⁹ ꝑfectõis .ſ. ꝓpoſitũ
efficax ſuſtinẽdi martyriũ. de q̃ .b. Aug. Si q̃s habue-
rit tantã caritatẽ vt parat⁹ ſit ꝓ fratrib⁹ mori. perfecta
eſt in eo caritas. Tertia ꝑfectio q̃ ad ꝑſeuerantiã actua-
lẽ in bono. de q̃ dicit Gratianus in dicto. §. ꝙ itelligũt
auctoritates ille q̃ vident dicere ꝙ caritatẽ hñs nõ poſ
ſit peccare. vt dicit btũs Aug. Radicata eſt caritas ſecu
rus eſto. nil mali ꝓcedere p̄t. de pe. di. ij. Et m'ta alia.

De amiſſione cari .§. IIII.

De caritate textuꝝ poſ ſit amitti ⁊ quõ itel ligitur

tatis videnduʒ eſt ſi amitti poſſit. Si perfectus ſubito
amittit. Quantũ ad p̄mũ. q̃ſtionẽ iſtã format mgr̃ ſẽ
tentiaꝝ in. iij. di. xi. Et gratian⁹ de pe. di. ij. ꝑ totũ valde
ꝓlixe eã ꝓſeq̃ns. Vterq; inducit pl'es auctes q̃ videt di-
cere ꝙ nõ poſſit amitti. quas q̃dam male itelligẽtes h'
aſſeruerũt. Sʒ in h' ꝯcordãt oẽs magiſtri ſen. cũ theolo
gis oĩbus ⁊ gratia. cũ canoniſtis cũctis. ꝙ charitas vie
poſſit amitti ſimpl'r loq̃ndo. qd ꝓbat gra. per pl'a exem
pl'a coꝝ q̃ habuerũt caritatẽ vald ꝑfectã. ⁊ tñ q̃nq; ami
ſerũt. licet poſtea recuꝑauerũt per penitẽtiã. Exemplũ
Ade q̃ habuit perfectã caritatẽ. Et moyſes q̃ eã amiſit
ꝓpter diffidentiã ad aq̃s ꝯtradictõis. ⁊ ſil'r Aaron ſm
gratianũ. Exemplũ etiã de dauid q̃ ꝯmiſit adulteriũ et
homicidiũ. de pe. di. ij. §. Inducit. ⁊ c. Hieronymi. ſi eñi
inq̄t. ⁊ c. Gregorij. vbi oñdit luciferũ cũ ſocijs in celo ſa-
miſiſſe caritatẽ. Auctoritates aũt q̃ vident ꝯriũ dicere.
ſcʒ ꝙ nõ poſſit amitti. ſunt he .j. Coꝝ. xiij. Caritas nũq̃
excidit .b. Aug. Caritas q̃ deſeri potuit nũq̃ vera fuit.
Idẽ. caritas eſt fons ꝓprius ⁊ ſingularis bonoꝝ cui nõ
cõicat alienus. alieni ſunt q̃ audituri ſunt. nõ noui vos.
Proſper. Cũ caritate nemo peccare potuit. ⁊ plura alia

De tripli ci mõ rñdendi. caritas nũq̃ excidit ⁊ trib⁹ auctoritatibus

Eſt aũt triplex mod⁹ rñdendi ad dictas auctoritates
⁊ materiã qõnis. Primus ẽ mgr̃i ⁊ gratiani. vicʒ ꝙ p̄nt
itelligi dicte auctoritates de perfecta caritate. ⁊ tũc oportʒ
ꝙ itelligat ꝑfecta caritas q̃ perſeuerat ſemꝑ vſq; in finẽ.
vel de ꝑfecta ꝯfirmata per grãm. eo mõ q̃ apl'i per ad-
uentũ ſpũſſancti. ⁊ ſanctificati in vtero. Scds modus
rñdendi eſt glo. Job. quẽ ſequit Ray. cũ q̃buſdã alijs .ſ.
ꝙ dicte autoritates itelligunt ꝯiuncti .i. ꝙ hñs caritatẽ
dũ permanet in caritate nõ peccat .ſ. mortalr'. ⁊ ſic expo
nit Hiero. illud Job. ij. Oñis q̃ natus eſt ex deo nõ pec
cat. dũ .ſ. permanet in tali natiuitate ſeu filiatõe q̃ eſt ꝑ
gratiã. de pe. di. ij. Si eñi inq̄t. Illd tñ apl'i. Caritas nũ
q̃ excidit. intelligit ꝙ nõ deficit. ſicut fides ⁊ ſpes i pa
tria. ſed ablata in perfectõe eſt. q̃ nõ ẽ eſſentialr' remane-
bit ⁊ act⁹ eius. Tertius modus rñdendi eſt ſm tho. ſe.
ſe. q. xxiiij. q̃ ait ꝙ tripl'r poſſum⁹ ꝯſiderare charitatem
Vno mõ ex p̄te ſpũſſcti mouẽtis aĩam ad diligẽdũ de-
um. Nã ꝑ caritatẽ .ſ. ſ. ihabitat in nob. ⁊ ex hac p̄te chari
tas hʒ ipeccabilitatẽ ex ꝟtute .ſ. ſ. q̃ infallabil'r opat qd
cũq; voluerit. vñ ipoſſibile ẽ hec duo eſſe vera. ꝙ ſpũſſã
ctus velit aliquẽ mouẽ ad actũ caritat;. ⁊ ꝙ ipe peccãdo
caritatẽ amittat. Scdo mõ p̄t ꝯſiderari caritas ſm pro
priã rõem. ⁊ ſic caritas nõ p̄t niſi illud qd ꝑtinet ad ra-
tionẽ caritatis. vñ caritas nullo mõ p̄t peccare. ſicut nec
calor p̄t infrigidare nec iniuſticia bñfacere. Tertio mõ
p̄t ꝯſiderari caritas ex parte ſubiecti qd eſt ꝟtib le ſʒ ar
bitrij libertatẽ. ⁊ q2 in via liberũ arbitriũ ẽ vertibile ad
malũ ſicut ad bonũ charitas p̄t amitti. ⁊ hñs caritatem
poteſt peccare in patria. q2 liberũ arbitriũ nõ eſt verti-
bile ad malũ amitti nõ põt. Aſſignat aũt btũs tho. pul
crã ⁊ ſubtilẽ rõem ibi. quare hic peccare poteſt habens
charitatẽ et liberũ arbitriũ verti ad malũ ⁊ nõ in patria

dicit eñi q̄ cōparatio caritatis ad h̄ ſubiectū pt attendi
ſm vniuſalē rōem q̄ cōparat materia ad formā. z ſcdm
ſpēalem rōnem q̄ cparat habit⁹ ad potentiā. eſt aūt d ra
tione forme q̄ ſit in ſubiecto amiſſibil'r. qñ nō replet to
tā potentialitatē materie. ſic pz in formis generabiliū
z corruptibiliū. q2 materia hoꝝ ſic recipit vnā formā q̄
remanet in ea potētia ad aliā formā q̄ſi nō repleta tota
potētialitate materie per vnā formā. z iō forma vna pt
amitti p acceptōem alteri⁹. ſic mortuo aiāli deſtructa
forma aiālis. ſ. aia ſenſitiua itroducit̄ in illa materia for
ma cadaueris. z ſic de alijs. z forma corpis celeſtis q2 ip̄let
totā potētialitatē materie. ita q̄ nō remanet in ea poten
tia ad aliā formā inamiſſibil'r ineſt. vt in ſole luna z ſtel
lis. ſic ḡ caritas pr̄ie q2 replet totā potētialitatē rōnalis
mētis. inq̄ztū. ſ. oīs actual' mot⁹ ſp fert̄ in deū inamiſſa
biliter hr̄. Caritas aūt vie nō ſic replet potētialitatē ſb
iecti ſui. q2 ñ ſemp actu fert̄ in deū. vñ qñ in actu in de
um nō fert̄. pōt aliqd mēti occurrē vñ caritas amittat̄
aliā cparatōem. ſ. habit⁹ ad potētiā ob breuitatē amitto
Ad auctoritatē augu. inductā. ſ. q̄ caritas nō eſt v̄a q̄
deſiri pt. dic̄ q̄ h̄ eſt de rōe caritatis. q̄ nō amittat̄ q̄ztū
eſt ex ipa. ſz tñ ex mutabilitate ſubiecti amittit̄ ꝯ pro
poſitū caritatis. Ad dictū Grego. q̄ amor dei nūq̄ ē ocio
ſus ⁊c. dicit q̄ opatur ſp magna in pp̄oſito. ſz ñ ī actu.

Per vnū actū pecca .§. V.

De amiſſioe caritatis q̄ p vnū actū pcti amittit̄.

ti mortal' qdcunq̄ ſit illud. caritas amittit̄. nā p q̄libet
mortali fit hō dign⁹ morte eterna. iux illd Ro. vi. Sti
pēdia pcti mors. z di. xxv. §. al'. ea demū. Sz hn̄s chari
tatē hz meritū vite eterne. Dic̄ eñi xp̄s Joh. xiiij. Si qs
diligit me diliget̄ a pr̄e meo. z ego diligo illū z ego ma
nifeſtabo ei meipm̄. In q̄ manifeſtatōe ꝯſiſtit vita eter
na. vt hr̄ Jo. xvij. Null⁹ aūt pt eſſe dign⁹ ſil' vita eterna
z morte eterna. Vñ ſequit̄ q̄ p q̄cunq̄ mortali amittat̄
caritas. Vñ Hiero. in li. ꝯ Jouinianū. Que cōicatio lu
cis z tenebre. xp̄i z belial. qm̄ ſic dies z nox miſceri nequ
unt. ſic iuſticia z iniq̄tas. pctm̄ z bona opatio. xp̄s z an
tixp̄s. Si ſuſcepim⁹ xp̄m in hoſpitio pectoris nr̄i. illico
fugam⁹ diabolū. Si peccauim⁹ z pcti ianuā igreſſ⁹ fu
erit diabol⁹ ptinus recedit xp̄s. de pe. di. ij. Si eñi inq̄t
xp̄s aūt hr̄ in pectore mētis p caritatē. z diabol⁹ p mor
tē pcti. Pro cui⁹ declaratōe dic̄ Tho. ſe. ſe. q. xxiiij. q̄
vnūqdq̄ p aliud ſupueniēs ꝯrīū tollat̄. q̄libet aūt act⁹
pcti mortal' ꝯtrariat̄ caritati ſm pp̄iā rōem q̄ ꝯſiſtit in
h̄ q̄ deus diligat̄ ſup oīa. z q̄ hō ſe total'r ſubijciat ei.
oīa ſua referēdo in ipm̄. Eſt igit̄ de rōe caritatis. vt ſic
deū diligat q̄ in oībus ſe velit ſubijcere z pceptoꝝ eius
in oībꝫ regl'am ſeq. Quicqd aūt ꝯriat̄ pceptis ei⁹ mani
feſte ꝯtrariat̄ caritati. vñ illd tale de ſe hz q̄ caritatē ex
cludere poſſit. z ſiq̄dem caritas eſſet hitus acq̄ſit⁹ ex vir
tute ſubiecti depēdens nō opteret q̄ ſtatī p vnū actum
ꝯtrariū tolleret̄. act⁹ eñi nō directe ꝯriat̄ habitui. ꝯſer
uatio aūt habit⁹ in ſubiecto nō req̄rit ꝯtinuitatē actus
vñ ſupueniēte ꝯtrario actu nō ſtatī habitus acq̄ſit⁹ ex
cludit̄. ſed act⁹ cū ſit habit⁹ infuſus dependet ex actiōe
dei infundentis. q̄ ſic ſe hz in infuſione z ꝯſeruatōe cari
tatis. ſic ſol in illuminatōe aeris z iō ſic lumē ſtatī ceſſa
ret eſſe in aere cū aliqd obſtaculū poneret̄ illuminatōi
ſolis. ita z caritas ſtatī deficit eſſe in aīa cū aliqd obſta
culū ponit̄ influētie caritatis a deo in aīam. Manifeſtū
eſt aūt q̄ p qdlibet mortale q2 ꝯriat̄ diuinis pceptis po
nit̄ pdicte infuſiōi obſtaculū. q2 ex h̄ ipo q̄ hō eligēdo
pfert pctm̄ diuine amicitie q̄ req̄rit vt dei voluntatē ſeq
mur. ꝯn̄s eſt vt ſtatī p vnū actū pcti mortal'. habit⁹ ca
ritatis perdat̄. Vñ Aug. ſup Geñ. ad lrām dicit. q̄ ho
mo deo. ſ. pn̄te illuminat̄. abſente aūt ꝯtinuo tenebrat̄
a q̄ nō locoꝝ interuallis. ſz volūtatis auerſione diſcedit̄

Q2 caritas amittit̄ p qdcunq̄ peccatum.

Q, aūt Orige. dicit q̄ pfectus nō ſtatī euacuat̄ z decidit. ſz paulatim z p partes. intelligit̄ nō q̄ pfectio carita
tis nō tollat̄ per vnū mortale. ſed q̄ pfectus nō ſubito
communiter cadit in mortale. ſed prius in aliquā negli
gentiā z aliq̄ venialia. q̄ ſunt diſpoſitio ad mortale. vel
ēt itelligi pt q̄ ñ ſubito decidit. ita q̄ ex malicia peccet.
Qd etiā Bern. dic̄. In petro negāte caritatē ſopitā non
extinctā. intelligit̄ q̄ eā nō amiſerit p ꝯtemptū peccās.
ſz per paſſionē z timorē. vel q2 nō irrecupabiliter z fina
liter amiſit. vt iudas. ſz ſtatī recupauit. Itē nota q̄ ſi fi
des z ſpes nō tollunt̄ p qdcunq̄ mortale q̄ ad habitū
ſicut caritas. Et rō huius. q2 caritas importat q̄ndā vni
onē ad deū. nō aūt fides z ſpes. Omne aūt pctm̄ morta
le ꝯſiſtit in auerſione a deo. et ideo oē mortale ꝯtrariat̄
caritati. nō aūt omne mortale ꝯtrariat̄ fidei z ſpei. ſz q̄
dam determinata pctā p q̄ habitus fidei z ſpei tollitur
Per alia pctā nō tollit̄ habitus ipoꝝ. ſed remanet ifor
mis. Caritas aūt informis remanere nō pōt cū ſit vlti
ma forma virtutū. ex h̄ q̄ reſpiat deū i rōe vltimi finis.

De diminutione ca .§. VI.

An charitas poſſit minui et quō intelligitur.

ritatis. vtrū poſſit diminui. Ad qd dicit tho. ſe. ſe. q̄ di
minutio poſſit dici tripl'r. Uno mō indirecte z impro
prie. vt dicat̄ diminutio diſpoſitio ad corruptōem ipi⁹.
q̄ fit vel p pctā veialia vel p ceſſatōem ab exercitio actu
um caritatis. z pōt diminui. Et ſic poteſt intelligi illud
Aug. q̄ augmentū cupiditatis eſt diminutio caritatis
accipiendo large cupiditatē p q̄libet affectu inordinato
z veniali. Alio mō dr̄ diminutio pp̄ria z directa. z ſic di
minui nō poteſt. Aſſimilat̄ eñi caritas igni Canti. viij.
Lampades ei⁹. i. caritatis lampades ignis. Sz ignis
q̄zdiu manet ſemp aſcēdit z nō deſcendit. ſic caritas cre
ſcere pōt. ſed nō minui. qd ſic pbatur. Caritas p compa
tione quā habz ad obiectū ſicut augeri nō pt. ſic nec mi
nui. Auget̄ aūt p cōparatōem quā habet ad ſubiectum
vt dictū eſt. s. Sed ex hac pte z ꝯſideratōe diminui nō
pt. Nā ſi diminueret̄ p cōparatōem ad ſubiectū. h̄ eſſet
vel ex ceſſatione ſola actus caritatis. vel ex dei opatōne
vel ex ꝑ́braua actiōe pcti. Et pma cauſa. ſ. ex ceſſatōe ab
actu pcedere nō pt diminutio caritatis. Ratio hui⁹ eſt
q2 per ceſſationē ab actu diminuunt̄ ſolū ille virtutes q̄
ex actibꝫ acq̄runt̄ z q̄nq̄ etiā corrumpunt̄. Vñ de ami
citia phs. iiij. eth. dic̄ q̄ multas amicitias inappellatio
ne ſoluit. i. nō appellare amicū. z nō colloq̄ ei. ſed h̄ ideo
eſt. q2 ꝯſeruatio vniuſcuiuſq̄ rei dependet a cauſa ſua.
Cauſa eñi virtutis acq̄ſite eſt actus human⁹. Vñ ceſ
ſantibꝫ actibꝫ hūanis diminuit̄ virtus acq̄ſita. z tandē
totaliter corrūpit̄. ſed h̄ in caritate locū nō habet. q2 non
cauſat̄ ab actu humano. ſed ſolū a deo īfundit̄ vt dictū
eſt ſupra. Unde ſequit̄ q̄ ceſſante actu caritatis. caritas
pp̄ter h̄ non diminuit̄ nec corrūpit̄ ſi deſit pctm̄. ſ. mor
tale. Ex ſcda cauſa. i. a deo cauſari nō poteſt talis dimi
nutio. Ratio eſt. quia a deo non cauſat̄ in nob aliq̄s de
fectus niſi p modū pene. pena aūt debet̄ peccato. Vñ
reliquit̄ q̄ ſi caritas minuat̄ hoc pcedit ex tertia cau
ſa. ſ. ex pctō. ſz etiā ex actu peccati diminui nō pt. Ratio
huius eſt. q2 ſi ex pctō eſſet iſta diminutio. aut hoc eſſet
effectiue aut meritorie. Neutro āt modo mortale dimi
nuit caritatē. ſz total'r corrumpit ipam z effectiue. q2 oē
mortale ꝯtrariat̄ caritati. vt dictū eſt. z ſic expellit eam.
z etiā meritorie. q2 q̄ peccando mortal'r ꝯtra caritatem
aliqd agit. dignū eſt vt ei deus ſubtrahat caritatē. ſilr
nec p venialia peccata caritas diminui pōt effectiue. nec
meritorie. Nō effectiue. q2 ad ipam caritatē nō attingit
veniale. Caritas eñi eſt circa vltimū finē. veniale vero ē
q̄dam inordinatio circa ea que ſunt ad finē. Non autē
diminuit̄ amor finis ex hoc q̄ quis committat aliquā

Dīnā in ceſſatiōes actuū ac q̄ſitaꝝ z infuſarum.

inordinationē circa ea q̄ ſunt ad finē. Sic aliqñ ɔtigit ꝙ aliq infirmi multũ amātes ſanitatē inordinate tam̄ ſe hñt ad dicte obſeruatōem. Silr̄ ꝑ veniale nō merek diminui caritas. Cũ em̄ aliq̄s delinq̄t in minori. nō merek detrimentũ pati in maiori. Deus em̄ nō plus ſe auũtit ab hoīe ꝙ̄ hō ſe auertat ab eo. Et ſic cũ inordinate ſe hēat in his q̄ ſunt ad finē merek pati detrimētũ ī caritate ꝑ quā ordinak ad finē. Sic igik ptʒ ꝙ directe loquēdo caritas minui nō p̄t. Vñ illa glo. q̄ hr̄ de pe. diſ. ij. Cũ ſanctā q̄ incipit. ſūt itaqʒ grad⁹. vbi dr̄ ꝙ caritas intendik ⁊ remittik. i. diminuik. vel nō eſt vera. vel indirecta locutio. vt dicak dimīutio diſpoſitō ad corruptōʒ.

De ſignis caritatis .§. VII.

De ſignis caritatis que ſunt

Nullus p̄t eſſe certus in vita p̄nti ſi hʒ caritatē niſi ſit ei ſpēalr̄ reuelatũ. Vñ dr̄ Ecci. ix. Nemo ſcit vtꝝ odio vl̄ amore ſit dign⁹. ſ. dei. tñ ſʒ quaſdā ɔiecturas ⁊ ſigna p̄t q̄s extimare ſe hr̄e cũ in ſeipō ſigna viderit. Et ſūt hec ſigna decē. Primũ ſignũ cũ aliq̄s libēter ⁊ affectuoſe cogitat de deo. Sap. vi. Cogitare de illa. ſ. ſapia increata. q̄ deus eſt ſenſus eſt ɔſummatōis. i. pfectōis ꝑ dilectionē. Mat. vi. Vbi ē theſaur⁹ tu⁹. i. qd̄ maxīe amas. ibi eſt cor tuũ cogitādo. Prouhiũ eſt. Vbi amor ibi ocul⁹. Vñ magdalena dixit Johis. xx. de ieſu. Dñe ſi ſuſtuliſti cũ ⁊c. Glo. nō dicit quē. q̄ħ gerere ſolet in aīo vis amoris vt quē ſemꝑ cogitat nullũ alium iḡrare credat. Scdm ſignuʒ eſt cũ q̄s libēter de deo audit ⁊ audita retinet memorie. Joh. viij. Qui ē ex deo v̄ba dei audit. hec Jo. xiiij. Qui hʒ mādata mea ⁊ ſuat ea. ille eſt q̄ diligit me. Lu. vi. Maria magdalena ſtās ſec⁹ pedes dñi audiebat v̄bũ illi⁹. Tertiũ ē cũ q̄s libēter cũ deo loquitur. qd̄ fit in orōne. Iſid. Cũ oram⁹ cũ deo loq̄mur. ⁊ cũ de deo libēter loq̄mur. Crik. ſuꝑ illd̄. Quis nos ſepabit a caritate xp̄i. Hic mos amantiũ ē vt amorē ſuũ ſilētio tegere neq̄ant. ſʒ neceſſarijs ⁊ caris ſuis efferāt ⁊ ꝓdunt flammas ſuas. Si facit h̄ btiſſim⁹ paul⁹. Quartũ cuʒ q̄s libēter dat ꝓ deo. Canti. viij. Si dederit hō oēm ſb ſtantiā ſuā ꝓ caritate ſua. q̄ſi nihil deſpiciet eā. Ecōtra dr̄. j. Joh. iij. Si q̄s habuerit ſubſtātiā hui⁹ mūdi ⁊ viderit frēm ſuũ egere ⁊c. Exēplũ in thobia. Quintũ ē cũ q̄s libenter ꝓ deo patik. Ecci. ij. In igne ꝓbak aurũ homines receptibiles in camino humiliatōis. Btũs gre. in moral. pena quippe interrogat q̄ʒtum q̄s q̄etus v̄aciter amat. Exemplũ in paulo. Sextũ ē cũ q̄s mādata di obſeruat. i. Joh. v. In h̄ eſt caritas di vt mādata ei⁹ cuſtodiank. Chriſtus ēt ait Jo. xiiij. Si q̄s dilig̃t me ſmonem meum ſeruabit.. Et ſi diligitis me mandata mea ſeruate. Septimum eſt cum q̄s amat que deo placent. vt bonos ⁊ opa v̄tutũ. ⁊ odit q̄ deo diſplicēt. vt opera praua ⁊ mala inq̄ʒtũ mala ſunt. Ad p̄mũ mouēur exēplo xp̄i q̄ ait Mat. xij. Qui fecerit volūtatē patris mei ip̄e me⁹ fr̄ ſoror ⁊ mr̄ ē. Ad ſcdm exēplo dd̄ qui ait Iniq̄s odio habui ⁊ iniq̄tatē odio habui. Octauũ cũ q̄s frigeſcit a ſolicitudīe ⁊ amore mdi. Gre. Tāto frigeſcat q̄s a curis ſecli. q̄nto ſurgit ardentius in amore dei. Figura in iacob q̄ poſt luctā cũ angelo vno pede claudicauit. Gen. xxxij. i. ab amore ſecli. Exēplũ in ap̄lis q̄ noluerũt curā hr̄e tp̄alium diſpenſandoꝝ. Nonũ cũ quis magnũ honorē exhibet miſtris dei. ſic econuerſo. Qui eos ſpernit. deũ ſpernit. Lu. x. Vñ dr̄ Ecci. vij. In omi v̄tute tua dilige cũ q̄ te fecit. ⁊ miſtros ei⁹ nō derelinq̄s. Exēplũ ɔſtantini imꝑatoris cui cũ deferrenk accuſatōnes ep̄oꝝ in ɔſilio noluit audire di. Vr dij eſt ⁊ appellati. ⁊ iō dī iudicio referuami ⁊c vt hr̄ di. xcvi. duo ſūt. Decimũ eſt cũ q̄s videt ſe promptũ ⁊ facilē ad bñ opandũ ꝓpt deũ. nā ſʒ phʒ. Signũ ē hit⁹ gn̄ati dlectabilr̄ ⁊ prōpte opari. Amb.. Neſcit tarda molimia ſp̄ūſcti gr̄a.

Quid ſit diligendũ. ⁊ quo ordine Caplm̄ tertiũ.

De caritate quantum

ad obiectũ ei⁹. Circa qd̄ dicit Aug. de doctria xp̄iana. Quatuor ſūt ex ordīe diligēda. Vnũ eſt ſupra nos. ſ. deus. aliud ſum⁹ nos. i. aīa nr̄a. tertiũ ē qd̄ eſt iuxta nos. ſcʒ pximus. quartũ ē qd̄ ē īfra nos. ſcilʒ corpus. Et de ſingul̄ videndũ ē de ordīe. Nā nō ſolum p̄ceptũ eſt iſta diligere. ſʒ etiā ordinē p̄dictũ ſuare. Rō autem quare iſta diligenda ſint ex charitate. ⁊ nō plra ⁊ q̄re ſm p̄dictũ ordinē. eſt iſta ſʒ tho. ſe. ſe. q. xxv. ar. xij. Amicitia caritatꝭ ſuꝑ cōicatōe btitudinis fundak. In hac aũt cōicatōe vnũ q̄dem eſt qd̄ ɔſiderak vt p̄ncipiũ īfluens btitudinē. ſ. d̄s. aliud ē directe btitudinē ꝑticipās. ſcʒ hō ⁊ angel⁹. Tertiũ ē id ad qd̄ ꝑ q̄ndā redundātiaʒ btitudo deriuak. ſ. corp⁹ hūanũ. Id aũt qd̄ ē btitudinē influens. ē ea rōe diligibile. q̄r eſt btitudinis cā. Id aũt qd̄ ē btitudinē ꝑticipās. pōt eſſe duplici rōe diligibile. vel q̄r eſt vnũ nobiſcũ. vel q̄r ē nob̄ ɔſociatũ in btitudinis ꝑticipatōe. et ſm h̄ diligibilia ex caritate aſſumunk duo. put. ſcʒ q̄s diligit ſeip̄m ⁊ pximũ. De ip̄o ordine caritatis dr̄ Cañ. ij. Introduxit me rex in cellā vinariā. id eſt in eccl̄iam ſeu gr̄am ⁊ ordīauit in me caritatē. id ē dedit mihi caritatē ordinatā. Vbi amb. Scire q̄d facias. ⁊ neſcire ordinē faciēdi. nō ꝑfecta ſcīa ē. Peccat em̄ q̄ p̄poſtere. i. inordīate agit. Ordo aũt ſm pħm īportat modũ aliquē p̄oris ⁊ poſterioꝝ. vñ Proſꝑ de vita ɔtēplatiua inq̄t. Ordinē dilectōis illi ꝑuertũt. nec modũ diligendi cuſtodiũt q̄ aut mūduʒ q̄ ɔtēnend⁹ ē diligũt. aut corpa ſua man⁹ diligēda pl⁹ diligũt. aut pxios ſuos nō ſicſeip̄os. aut deũ plus ꝙ̄ ſcip̄os fortaſſe nō diligũt. de pe. di. ij. Ergo ſi caritatē. Itē btũs Amb. Mltoꝝ charitas eſt iordinata. qd̄ in p̄mo ē ponũt tertiũ vl̄ quartũ. p̄io diligēdus ē d̄s. ſcd̄o ꝑentes. tr̄io filij. poſtea domeſtici ⁊c. ⁊ itelligik p̄ſuppoſita dilectōe ſui in ordīe pximi.

Quatuor ſūt ex ordine diligenda.

De dilectione dei qui .§. I.

añ oīa ⁊ ſuꝑ oīa debet diligi. De q̄ dic̄ Gre. ī omel̄. De dilectōe ɔditoris nō ſolũ cor. ſʒ lingua ⁊ man⁹ req̄rak. Vñ dr̄. i. Jo. i. Filioli diligam⁹ nō ſolũ ligua. ſʒ ope ⁊ v̄itate. i. veraci corde. Et corde q̄dē oñdik dilectio dei duʒ q̄s de deo freq̄nter cogitat. ip̄m deſiderat. ad eum orat Ps. Quēadmodũ d̄ſiderat ceru⁹ ad fontes aquaꝝ ⁊c. Hinc ⁊ Proſꝑ. Diligē deũ ē illũ aīo occupare. ɔſpe fruende viſiōis ei⁹ affectũ. pctī odiũ. mūdi faſtidiũ. de pe. di. ij. Ergo ſi caritas. Ore oñdik dilectio. dũ q̄s libenter de dilecto loq̄k ⁊ audit. Sic em̄ ignis nō p̄t celari ī ſinu ita nec amor in mēte. Mat. xij. Ex abūdātia cordis os loquik. Vñ ſp̄ūſcūs q̄ ē caritas apparuit ī līguis igneis ſuꝑ ap̄los. q̄r ſm Gre. q̄s replet. ptinus de ſe loquētes fac. Vñ aīa q̄dā deſiderās iuenire deũ ꝑ guſtũ affectualē dicebat. In lectulo meo q̄ſiui quē diligit aīa mea. Cank. iij. Cũ nō iueniſſet ī lectulo quietꝭ corpal̄. nec ī noctib̄ ignorātie ſui īterualli. nec etiā ī plateis cupiditatis mūdial̄. vel tumult⁹ ſeclaris vbi ē locutio de mundo nec ꝑ vicos tioris īfernal̄. poſtꝙ̄ vigiles īuenit. i. p̄dicatores ⁊ doctores. q̄rēs ab eis de dilecto. poſt ip̄os iuenit eũ. O ꝑc. Gre. Probatio dilectōis exhibitio ē opis. Idē in omel̄. Amor dei nūꝙ̄ ē ocioſus. opak ei mag̃ ſi ē. Et Sap. vij. dr̄ ꝙ ſp̄ūs itelligētie ē mltiplex ⁊ mobil̄ ⁊ amās bonũ actũ. q̄r. ſ. fac̄ hoīeʒ p̄mptũ ad opandũ. ⁊ bonos act⁹ ⁊ mltiplr̄. Ip̄a em̄ bona opa figurata ſūt ꝑ ſacrificia q̄ dñs mādauit in lege offerri. ⁊ p̄cipue agnũ q̄tidie ī holocauſtũ. agn⁹. i. opa īmacl̄ata. q̄ igni diui amoris ꝑficiēdi ſunt. Ap̄ls. Oia opa vr̄a ī caritate fiant.

De⁹ ē ſuꝑ oīa ⁊ āte oīa diligendus.

Ad dilectionē dei in- .§. II.

Uniq̄ȝ ſūt q̄ ad diligēdū deū nos ſollicitant.

uitat. p̄mo ſacra ſcriptura. ſc͂do īcita ⁊ natura. tertio exci
tat gr̄a nob exhibita. q̄rto ſollicitat glīa p̄miſſa. q̄ntoad
h̄ clamat vniūſa creatura. vt dic̄ B̄nar. i ſum. p̄rutum.
Quātū ad p̄imū i plib̄ꝫ loc̄ ſcripta ad h̄ iuitat. Deu-
te. vi. Diliges dn̄m. d. t. ex. t. c. t. ⁊c̄. Eiuſdē. xi. Ama dn̄ȝ
deū tuū. Ecci. xiij. Ī vita tua diliges deū. Mat. xxij.
Dili. d. d. tu. ⁊c̄. Jo. iiij. Diligam⁹ deū. q̄m ip̄e p̄or dilexit
nos. Quātū ad ſc͂dm incitat. imo pene cogit natā. i. rō
natal. ber. i. li. ḋ diligēdo deū. Inexcuſabil' ē oīs ēt īfidel'
ſi n̄ diligit deū ex toto corde. Clamat n̄ępe īnata ⁊ nota
rōi iuſticia. q̄ ex toto ſe illū diligē dȝ cui ſe totū debē n̄
īgrat. Sȝ natural'r amat fili⁹ p̄rem a q̄ hȝ p̄tē corpis.
q̄ȝto magꝭ amare dȝ deū q̄ corp⁹ eiꝫ ⁊ aīam ex nihilo fec̄.
Ecci. vij. In tota aīa tua dilige eū q̄ te fec̄. Ber. Pax ne
tibi vr̄ h̄. cogita q̄lē te fec̄. Nęp̄e ſm corp⁹ egregiā crea
turā. ſm aīam magis imaginē creatorꝫ īſignē rōis p̄ti
cipē. btitudis eterne capacē. Porro ābo coherē fec̄ īcō-
p̄hēſibili artificio. ſapīa īueſtigabili. nec añ p̄meruit q̄
añ n̄ fuit. nec ſpes retributōis fuit. q̄ bonoꝝ nr̄oꝝ non
eget. Itē q̄t videt ī corpe ſuo mēbra. tot īueniet mag̃ bn̄
ficia. q̄ȝtū q̄s amaret eū q̄ reſtitueret oculū amiſſuȝ aut
ꝯſuaret cū meruiſſet pdere. Nō min⁹ am. id⁹ ē q̄ ab ini
tio oc'los dedit. ⁊ ꝯſuat cū m'tociēs p̄pter p̄ctā meruiſſȝ
pdere. Si m'tū amares q̄ te reſuſcitaret. nō min⁹ amā-
d⁹ q̄ vitā dedit ⁊ ꝯſuat. Ber. Ualō mihi amād⁹ ē per
quē ſū. viuo ſapio. Figura ēt quā hȝ corp⁹ īcitat ad a-
mādū deū. Un̄ aug. de doc. xp̄ia. Beluas ḋs ī terrā p̄-
ſtratas fecit q̄rētes paſtū ḋ terra. te ī duos pedes erexit
faciē tuā ſurſū attēdē voluit. Nō diſcordet cor tuū a fa-
cie tua. nō hēas faciē tuā ſurſū cor deorſū. q̄d ē ſurſū ha
bere. niſi qḋ dictū ē. Diliges. d. d. t. ex. t. c. t. ⁊c̄. Quātū ad

Q̄, m'tū dȝ ſolicitare ad diligendū paſſio xp̄i

tertiū. ſ. de gr̄a p̄cipue redēptōis m'tū excitat ad amā-
dū deū. Ad Galꝭ. ij. Dilexit me ⁊ tradidit ſemetip̄m pro
me. nō ſū īngt⁹ gr̄e dei. ⁊ Ecci. xxix. Grām fideiuſſoris
id ē xp̄i ne obliuiſcaris. Dedit eī p̄ te aīam ſuā. Ber. in
li. ḋ dili. ḋ. Infidel' ſe totū eī debere n̄ īgrat. quē ſui toti⁹
n̄ īgrat actorē. q̄d ḡ eī q̄ deū meū teneo n̄ ſolū vite mee ḡ
tuitū largitorē largiſſimū adminiſtratorē. piū ꝯſolatorem
ſollicitū gubnatorē. ſȝ īſup copioſiſſimū redēptorē. et̄nū
ꝯſeruatorē. ditatorē. glificatorē. Idē Si totū debeo me
p̄ me facto. q̄d debeo p̄ me refecto. ⁊ refecto h̄ mō. nec ēt
tā facile refect⁹ q̄ȝ fact⁹. S. q̄dē de me ſic ⁊ de alijs. di-
xit ⁊ facta ſūt. At v̄o q̄ tm̄ ⁊ ſel' dicēdo fec̄ ī reficiendo ⁊
dixit m'ta ⁊ geſſit mira. ⁊ ptulit dura. nec tm̄ dura ſȝ in
digna. q̄d ḡ retribuā dn̄o p̄ oīb̄ꝫ q̄ retribuit mihi. Idēȝ
Quid ī te adhuc dormitat affectio. t. imo n̄ dormitat. ſȝ
mortua ē. ſi huic n̄ r̄ndet bn̄ficio. Idē ī ſermōe penthe.
O duri ⁊ īdurati filij adā q̄s n̄ emollit tanta benigni
tas. tāta flāma. tā igēs ardor amorꝫ. tā vehemēs ama-
tor q̄ p̄ vilib̄ꝫ ſarcinul' tā p̄cioſas merces expēdit. Quan
tū ad q̄rtū ſollicitare dȝ glīa p̄miſſa. j. Cor. ij. Ocul⁹ n̄
vidit nec auris audiuit. nec ī cor hoīs aſcēdit q̄ p̄pauit
ḋs diligētib̄ꝫ ſe. Mirū ē quō amor n̄r euadē p̄t deū. q̄t
ſi venal' ē null⁹ deo cari⁹ emet. Dabit eī p̄ illo regnū e-
ternū. Si eī ad dādū null⁹ eo dignior ē q̄ȝ ḋs cū ip̄e ſit
ſūme bon⁹. Un̄ nl'li poti⁹ q̄ȝ eī dari dȝ. Si violētiā req
rit null⁹ maiorē violētiā faciet q̄ȝ ip̄e. Petit eī q̄ſi gladio
euagiato di. Aut tu mihi eā dab. aut tu morte p̄ib. Ps.
vij. Niſi ꝯuſi fueritis. ſ. ab amore mōi. gladiū ſuū vibra
uit ⁊ pauit illū. vrget ⁊ tribulat nos. Greg. Mala que
nos h̄ p̄mūt. ad deū ire ꝯpellūt. Hic ⁊ au. Quis nos p̄t
ampli⁹ amare q̄ȝ ḋs fomitꝫ leuiorib̄ꝫ. q̄b̄ꝫ nos ꝯſolat. ſc-
piſſime ēt mordaciſſimū medicamētū tribulatōis adiun
git. exercet fame p̄triarchas. pios ⁊ religioſos. pp̄lm con
tumacē. diris v̄berib̄ꝫ agitat. n̄ aufert ab ap'lo ſtimuluȝ
carniſ tertio rogat⁹ vt v̄tutē ī īfirmitate p̄ficiat ⁊c̄. v. q. v.
Nō oīs. Quīto oīs creatura īuitat nos ad dei amorē ſi-
Aug. in. x. ꝯfeſ. Celū ⁊ terra ⁊ oīa q̄ ī eis ſūt vndiq̄ȝ mihi quō h̄
dicūt. vt amē te dn̄e. nec ceſſāt dicē oīb̄ꝫ ita vt īexcuſabi' ſīt. aug.
les ſīt. Dupl'r autē creature clamāt ſeu dicūt. vt amem. telligit.
deū. Uno mō oſtēdēdo eū digniſſimū amore nr̄o. Boni oīſ creat-
tas eī creaturaꝝ oſtēdit creatorē eē optimū. ⁊ iō amorī di clamat.
gniſſimū. Sc͂do q̄ creature ſūt dōa dei ⁊ bn̄ficia nob̄ a dic̄ vt de-
deo collata. q̄ oīa fec̄ p̄pter nos. Oīa īferiora nr̄a ſūt ad ūm amē
ſuiēdū e q̄lia āt vt āgeli ad ꝯuiuēdū. ſup̄ora vt ḋs ad
fruēdū. Ad īducēdū eī aliquē ad amādū. efficatior ē do
natio q̄ȝ locutio. Canes inq̄t Sen̄. amāt bn̄factores ſu
os. Itē aug. ī li. ꝯfeſ. ad deū loq̄ns. Quid āt amo cuȝ te
amo. n̄ dec⁹ ī creaturis. n̄ cādorē lucis ⁊ dulces melodi-
as cātilenaꝝ. n̄ floꝝ vl' vnguētoꝝ aromatū ſuauē olen-
tiā. n̄ māna ⁊ mella. n̄ mēbra accep tabilia carnis āplexi
b̄ꝫ. Nō hec amo dū amo deū meū. ⁊ tn̄ amo q̄ndā lucem
q̄ndā vocē. quēdā odorē. quēdā cibū. quēdā āplexū īte-
rioꝛiſ hoīs mei. vbi fulget aīo meo qḋ n̄ capit loc⁹. ⁊ vbi
ſonat qḋ n̄ capit tp̄s. ⁊ vbi olet qḋ nō ſpgit flat⁹. ⁊ vbi
ſapit qḋ n̄ minuit edacitas. vbi heret qḋ n̄ diuellit ſaci
etaſ. hec amo cū deū meū amo. Hugo ḋ arra aīe. Mag
ḋbito obligata eſ o aīa. m'tū accepiſti ⁊ nihil a te habui
ſti. ⁊ p̄ his oīb̄us nil habes qḋ retribuas niſi tantuȝ
vt diligas. Et quod per dilectionem datum eſt. nec me-
lius nec decētius q̄ȝ per dilectionem rependi poteſt.

Deus magis debet .§.III.

Deus magis dȝ diligi q̄ȝ p̄ximus.

diligi q̄ȝ p̄xim⁹. qḋ ſic p̄t p̄bari. Illud ē magꝭ diligēduȝ
p̄pter qḋ alia ſūt odio hn̄da. ſȝ p̄xi ſūt odio hn̄di p̄pter
deū. ſ. ſi nos a deo abducūt. ſm illḋ Lu. xiiij. Si q̄s ve
nit ad me ⁊ n̄ odit p̄rēȝ ⁊ m̄rem ⁊ vxorē ⁊ filios n̄ p̄t me
us eē diſcip'ls. Ergo ḋs ē magꝭ ex caritate diligēd⁹. Pro
c⁹ ḋclaratōe dic̄ tho. ſe. ſe. q. xxxi. ar. ij. q̄ vna q̄q̄ȝ amici
tia reſpic̄ illḋ ī q̄ p̄ncipal'r īueīt illḋ bonū ſup̄ q̄ coīcati
one fūdabat. ſic aīcitia politica p̄ncipali⁹ reſpic̄ p̄ncipē
ciuitatis a q̄ totū bonū cōe ciuitatꝫ depēdet. vn̄ eī maxime
ḋbet fides ⁊ obedīa a ciuib̄ꝫ. Aīcitia āt caritatꝫ fundat
ſr̄ coīcatōe btitudis q̄ ꝯſiſtit eēntial'r ī ḋo. ſic ī p̄mo p̄nci
pio a q̄ deriuat ī oēs q̄ ſūt btitudis capaces. ⁊ iō p̄nci
pal'r ⁊ maxīe ḋs ē ex caritate diligēd⁹. Ip̄e eī diligit̄ vt
btitudis cā. p̄xim⁹ āt ſic btitudinē ſil' nobiſcū ab eo p̄-
ticipās. Si dicat ꝯ. q̄ viſio ē p̄ncipiū amorꝫ. vt dicit ēt
tho. ſȝ p̄xius ē magꝭ viſibil' q̄ȝ ḋs a nob. ḡ magis vr̄ p̄xi-
m⁹ diligēd⁹. Un̄ ēt. j. Jo. iiij. dr̄. Qui n̄ diligit fr̄ēȝ ſuū
quē videt. deū quē n̄ videt quō p̄t diligere. R̄ndet tho.
q̄ dupl'r ē aliq̄s cā dilectōis. Uno mō ſic id qḋ ē rō di-
ligēdi. Et h̄ mō bonū ē cā diligēdi. q̄ vnūq̄ḋq̄ȝ diligit ī
q̄ȝtū hȝ rōem boī. Alio mō q̄ ē via ad acq̄rēdū dilectōꝫ
Et h̄ mō viſio ē cā dilectōis. n̄ q̄ q̄ ea rōe ſit aliq̄d dili-
gibile. q̄ ē viſibile. ſȝ q̄ p̄ viſionē p̄duamur ad dilectōꝫ.
Nō ḡ oȝ q̄ illḋ qḋ ē magꝭ viſibile ſit magꝭ diligibile. ſȝ
qḋ p̄us occurrat nob ad diligēdū. Et h̄ mō argumētat
ap'ls iohes. Proxius eī q̄ ē nob magꝭ viſibil' p̄uſ occur-
rit nob diligēd⁹. Ex his eī q̄ nouit aīus didic̄ īcognita
amare. vn̄ q̄ aliq̄s p̄xim n̄ diligit. argui p̄t. q̄ nec deuȝ
diligit. n̄ q̄ p̄pt̄ h̄ p̄xi⁹ ſit magꝭ diligibil'. ſȝ p̄uſ diligēd⁹
occurrit. ḋs āt ē magis diligibil' p̄pter maiorē bonitatē.

Debet etiāȝ quilbet .§.IIII.

Hō plus dȝ diligere deū q̄ȝ ſeip̄m.

magis diligere deū q̄ȝ ſeip̄m. qḋ ſic p̄bat tho. ſe. ſe. q. xx-
vi. ar. iij. A ḋo accipe poſſum⁹ duplex bonū. ſ. bonū na
ture ⁊ bonū gr̄e. In coīcatōe āt bonoꝝ naturaliū nob a
deo facta fūdat amor natural'. q̄ n̄ ſolū hō ī ſua integri
tate nature diligit deū ſup̄ oīa. ⁊ pl⁹ q̄ȝ ſeip̄m. ſȝ ēt q̄libȝ
alia creatura ſuo mō. ſ. vl' itellectuali vl' rōnali vl' aīali-
vl' ēt naturali ſaltē amore. ſic lapides ⁊ alia q̄ ꝯgnitōe
carēt. q̄ vnaq̄q̄ȝ p̄s pl⁹ natural'r amat cōe bonū totius
q̄ p̄ticlare bonū p̄priū. qḋ māifeſtat ex op̄e. Quelibȝ eī

ps hʒ īdinatōem p̄ncipal'r ad actōem cōem' toti⁹ vtili/
tatiſ. Appet et h̄ ī ſ̄tutib⁹ polit̄iſ ſʒ qs ciues p bono cōi
ꝛ diſpēdia ꝓꝛiaꝝ reꝝ ꝛ ꝑſonaꝝ īterdū ſuſtinēt. vn̄ mai/
gis h̄ v̄ificat ī aīcitia caritatis q̄ fundat̄ ſup cōicatōe bo
noꝝ grē. ꝛ iō ex caritate magis dʒ hō diligere deū q̄ eſt
bonū bonū cōe oīm q̄ȝ ſeip̄m. q2 btitudo ē ī deo ſic ī cōi
ꝛ fōtali oīm p̄ncipio q̄ b. ītudinē ꝑticipare p̄nt. Et nota
q̄ q̄ȝtū q̄s diligit frui deo. tm̄ magis diligit ſeip̄m. q2 h̄
ē ei ſummū bonū. tn̄ h̄ q̄ aliq̄s velit frui deo ꝑtinet ad
amorē. q̄ d̄s amat̄ amore ꝯcupiſc. Magis āt amamus
deū amore amicitie q̄ȝ amore ꝯcupiſcētie. q2 mai⁹ eſt in
ſe bonū dei q̄ȝ bonū q̄d ꝑticipare poſſum⁹ ip̄o fruendo
ꝛ iō ſimpl'r hō magis diligit deū ex caritate q̄ȝ ſeip̄um.
Et iō debet poti⁹ q̄s oīa mala ſuſtinere q̄ȝ pctō aſſenti/
re. ſʒ Aug. vt d̄r. xxxij. q. v. Ita ne. Et rō eſt. q2 mala pe
ne ſunt ꝯ ſeip̄m. etiā pene inferni. ſʒ pctm̄ eſt ꝯ deum.

Ad diligendū deum. §. V.

Triplex rō nos mo-
uet ad di-
ligendū
deum

ſup oīa ꝛ q̄ſi cogit triplex rō q̄ mouere p̄t ad amādum
aliq̄d. q̄ notari p̄nt in eo q̄d dicit̄. Diliges dn̄m deū tuū
Deute. vi. ꝛ Mat. xxij. Et prima eſt rō ꝓuidētie ꝛ largi
tatis. ibi. dn̄m. ſcd̄a eſt rō varie bonitatis. ibi. deū. tertia
eſt rō attinentie ꝛ ꝓpinq̄tatis. ibi. tuū. Iſta mouēt ad a/
mādum q̄cūq̄ȝ aliq̄d amat. Et q̄ȝtum ad primū claꝝ eſt
q̄ ſu⁹ amat dn̄m ſuū cū eū diligit ꝛ ei ꝓuidet ꝛ tuet̄ ꝛ
bn̄ficia largit̄. Et h̄ g̃ diliges dn̄m. ſui eīn ſum⁹ oēs.
Quātum aūt diligat oñdit. q2 ꝓprio filio nō pepcit. ſʒ p
nob tradidit illū. quō ꝑ illā nō nob oīa dōauit. Ro. viij
Ber. Dn̄e q̄d ē hō q̄ memor es ei⁹. aut fili⁹ hoīs. qm̄ vi/
ſitas cū. tot. ſ. ꝛ tātis bn̄ficijs. Mittis filiū vnigenitū.
mittis ſpm̄ſcm̄ ꝓadicū tuū. teip̄m reſeruas adoptatis in
p̄mium. Si dici fas eſt. nimis ꝓdig⁹ es tuis. j. Pet. v.
Oēm ſollicitudinē v̄ram ꝓijcientes in eum. qm̄ ip̄e eſt
cura de vob. Mat. iiij. Solē ſuū oriri fac̄ ſup bonos et
malos. ꝛ pluit ſup iuſtos ꝛ iniuſtos. ꝛ materiał'r ꝛ ſpūa
liter. Inſup ꝛ āgel' ſuis de⁹ mādauit de te vt cuſtodiāt
te. Ps. xc. imo ſm̄ apl'm ad Heb. j. Oēs admiſtratorij
ſpūs ſūt miſſi in miſteriū coꝝ q̄ hereditatē capiūt ſalu/
tis. Ecce q̄nta ꝓuidentia dn̄i erga nos q̄ ad corp⁹ et q̄
ad aīam. g̃ diligam⁹ ip̄m ſup oīa. Quātū ad tertiū po/
ſtea magis īmorādo in ſcd̄o diligit̄ aliq̄s. q2 eſt attinēs
ꝛ ꝯſanguine⁹. ꝛ ſʒ h̄ maxie diligit̄ pr̄ a q̄ q̄s habet eē. ꝛ
frater q̄ d̄ſcendit ab codē ſtipite. q̄d natura docet ꝛ īſti
gat. Sʒ nūq̄d ait moyſes. Nōne ip̄e eſt pater tu⁹ q̄ poſ
ſedit ꝛ fecit te. q̄ȝtū ad corp⁹. ꝛ creauit te q̄ȝtū. ſ. ad aīaȝ
Deute. xxxij. Un⁹ eſt pr̄ veſter q̄ in cel' eſt. Mat. xxiij.
Sed q̄lis pr̄. j. Coꝛ. i. Pr̄ dn̄i noſtri ieſu xp̄i. pr̄ miarū
ꝛ d̄s toti⁹ ꝯſolatōis. Et ſic tu⁹ eſt pater. Sʒ vt magis eſ
ſet tu⁹. effect⁹ eſt ꝑ incarnatōem frater. Uade ait ip̄e ad
magdalenā. ad fratres meoſ ꝛc̄. Jo. xx. Et q2 caro noſter
ꝛ frat̄ noſter ē. vt d̄r in figura Gen̄. xxxvij. Decuit ꝑ oīa
fribꝫ aſſilari. vt ait apl's ad Heb. In penalitatibꝫ. ſ. coꝛ
poris n̄ vicijs mētis. Diliges g̃ tuū frem̄ ꝛ p̄rem. Et q̄a
q̄ diligit filiū aſſiduat ei flagella. vt d̄r in Prou. Jō ex
dilectōe mł'tipl'r flagellat nos. Amb. Nō ſꝑ oſculat̄ pa/
ter filiū. ſed aliq̄n flagellat. q̄cū caſtigat̄ q̄ diligit̄. tūc er
ga eū pietas exercet̄. Hʒ eīn amor plagas ſuas q̄ dulci/
ores ſunt cum amare inferunt̄. v. q. v. Nō oſculat̄. vt ei
d̄r Sap̄. xij. Cum nobis diſciplinā das. inimicos mul
tipl'r flagellas. Et ne ita videāt̄ nob graues labores no
ſtri. ip̄e nobiſcum portat. ergo diligamus dn̄m deū no
ſtrum. qui totus eſt noſter. nil ſui reſeruans ſibi. Nā coꝛ
pus in cibum. ſanguinē in potum ꝛ poculum. vitā in re
demptionem dedit ſuis. Quantū ad ſcd̄m notandum
q̄ bonitas eſt q̄ trahit ad ſe amorem n̄r̄m. Bonum eīn
eſt q̄ omnia appetunt dicit phs. Bonitas aūt eſſentia
liter eſt in deo. ꝛ ſm̄ h̄ dicitur. Nemo bonus niſi ſolus
deus. ſ. eſſentialiter ꝛ ex ſe. nam creature ſunt bōe ex d̄o
non ex ſe ꝛ accidētalit̄. Bonitas eīn vniuerſal'r eſt ī d̄o
q2 eſt fons bonitatis. ꝛ cauſal'r. q2 ab eo cuncta bona ꝓ/
cedunt. ꝛ bonitas ſua vt dicit magiſter in. ij. ſniaꝝ. di. i.
fuit cauſa creatōnis reꝝ. Un̄ ꝛ moyſi dixit. q̄ aſcēderet
in montē ad eum. ꝛ oſtendā tibi ait oē bonū. i. meip̄m.
Cū aūt omne bonū ſit honeſtum vel delectabile vł' vti
le. Omnia hec genera bonoꝝ reperiunt̄ in deo. Un̄ di/
cit̄ Sap̄. vij. Uenerūt mihi oīa bōa pariter cū ea. ſcʒ ſa
pientia. q̄ eſt deus. De⁹ aūt ſm̄ btm̄ Anſel. Eſt q̄ meli/
us cogitari nō pōt. Et de bono honeſto d̄r ibi. Innūe/
rabilis honeſtas ꝑ manus illius. Bonū honeſtū eſt ſci/
entia et virtus. ſed oīs ſapientia a dn̄o deo eſt. Eccl'ia. i.
Et ſpū oris eius omnis virtus eoꝝ. In ps̄. Uirtus iu/
ſticie. prudentie. fortitudinis. tꝑantie. Et al' Amb. Oīs
ratio ſuperne ſcientie ꝛ terrene creature in eo. qui eſt ca/
put eoꝝ ꝛ auctor. vt q̄ hunc inuenerit nil vltra querat.
q̄cquid alicubi q̄rit̄. h̄ ꝑfecte inuenit̄. q2 hec ꝑfecta d̄i vir
tus ꝛ ſapientia. De bono delectabili ibi d̄r. Letatus ſū
in oībꝫ. qm̄ antecedebat me iſta ſapīa. Leticia ē dele/
ctatio in hoīe. ea que delectant trahunt hoīem ad ſui a/
morē. Delectāt aūt pulcra viſum. fragrantia odoratum.
ſuauia guſtū. ꝯſonantia ꝛ melos ſonoꝝ auditū ꝛ hmōī
Sed cū oīa iſta ſint a deo cauſa omniū. ꝛ oīs ꝟtutis ef
fectus ꝑexiſtat in cauſa ſua. inde ſequit̄ q̄ oīa hec bo
na perfectius ſunt in deo. q2 ſine mixtura defectus. Un̄
Bern̄. Illud eſt veꝝ gaudiū q̄d nō de creatura ſʒ d̄ cre
atore ꝑcipit̄. q̄d cū acceꝑis nemo tollat a te. Cui⁹ ꝯpati
one oē fedū pulcrū. omne dulce amarū. oē q̄d delecta/
re pōt moleſtū gaudiū vt dictū eſt in hoīe idē eſt q̄d d̄
lectatio. De bono vtili d̄r. Propoſui illā regnis ꝛ ſedibꝫ
ꝛ diuitias nihil eſſe dixi in ꝯpatione illius ꝛc̄. Sap̄. vij.
Bonū vtile d̄r diuitie. aurū. argentū. lapides p̄cioſi. do
minia terraꝝ. ꝛ hmōi. Que etiā bona a deo ꝓcedunt. et
omnis ꝟa vtilitatas. g̃ diliges dn̄m deū tuū. Ubi etiaȝ
eſt notanda multiplex vtilitas ipius dilectōis nr̄e ad d̄
um. ꝛ inimicitie dānoſitas. ꝛ tertio amicitie fidelitas et
vtilitas. quia nihil p̄t diligi fructuoſius q̄ȝ deus. Nam

De mltipli-
plici vtili-
tate dile-
ctōis nr̄e
ad deum

ip̄e diligentibꝫ ſe primo q̄dem pctā dimittit. Luce. vij.
Dimiſſa ſunt ei peccata multa. qm̄ dilexit multū. Secū
do ip̄e eos erudit. Ecc. ij. Diligite deū ꝛ illuminant̄ coꝛ
da veſtra. Btūs Grego. Interdū cōpunctionis ardore
tante ſubtilitatis eſt vis amoris vt hanc nec ip̄e anim⁹
poſſit comp̄hendere qui hanc illuminatōnē meruit ha
bere. Tertio ip̄e eos cuſtodit. Ps̄. cxliiij. Cuſtodit domi
nus diligentes ſe. Quarto ip̄e eos ad ſuauitatē cōtēpla/
tionis admittit etiā in p̄nti. Grego. in moral'. Si q̄s ad
cōtēplatiōs ſtudiū ꝓparat ſemetip̄m prius interroget
q̄ȝtum amat. q̄ntum in neceſſitate adiuuat. Un̄ Eſaye
xliij. dicit̄. A deo de diligente ſe. Cum ꝑtrāſiens ꝑ aq̄s
ſcʒ tribulatiōis tecū ero. ꝛ flumina nō operient te. Sex
to in morte nō deſerit. ſʒ tunc magis aſſociat. Ps. lxxij.
In voluntate tua d̄duxiſti me. ꝛ cū gl'a ſuſcepiſti me. Se
ptio. q2 vt ait apl's ad Ro. viij. Diligētibꝫ deū oīa coo/
perant̄ in bonū. Et bona ꝛ mala penalia ꝛ facta crimīa/
lia. Un̄ aug. d̄ pe. di. ij. Talibꝫ dic vſq̄ȝ adeo oīa vt ſi q̄
eoꝝ exorbitauerūt a fide. h̄ eis faciat ꝓficere ad ſalutem.
q2 cautiores. hūilioreſq̄ȝ. ꝛ feruētiores ſurgūt. Ecōtra ad
diligēdū deū inducē dʒ inimicitie dānoſitas. Nā pctō/
ribꝫ q̄ n̄ diligūt deū oīa inimicant̄. Sap̄. v. Pugbit oꝛ
bis terraꝝ p eo ꝯ īſenſatos. Tertio ad h̄ dʒ īducē amici
tie fidelitas Eccl'i. vi. Amico fideli nulla ē ꝯpatio. vbi no
ta differentiā inter ip̄os ꝛ alios. Alij enim non ſemper
amant. etiam cum amant̄. Iſte ſemꝑ amat. Prouer. viij
Ego diligenteſ me diligo. Alij tp̄e aduerſitatis aliq̄n d̄
ſerunt. iſte nunq̄ȝ. Fr̄ in anguſtijs ꝯprobat̄ i. xp̄s. Alij ꝛ
ſi ſint amici p̄ris aliq̄n ſunt inimici filiorum. Sed iſte

pr̄ filios amat vſq̄ȝ ī mltas gn̄atōes. Exo.xx. Ego ſum
dn̄s deus tu⁹ ꝛc̄. faciēs miam ī milia, his q̄ diligūt me.

Secundo debet ho- .§.VI.

De dilecti
ōe ſui ip̄ius

mo ex caritate dilegere ſeip̄m. qd̄ ptȝ ex eo qd̄ dr̄ Leui.
xix. Diliges amicū tuū. i. ꝓximū tuū ſic̄ teip̄m. Ubi dat̄
ꝑ regl'a ꝛ exēplar dilectōis ꝓxi dilectō ſui ip̄ius. Pro cu-
ius declaratōe dic̄. b. tho. ſe. ſe. q. xxv. ar. iiij. Q, cū chari
tas ſit amicitia q̄dā. dupliciter loq̄ poſſum⁹ de caritate
Uno mō ſub cōi rōe amicitie. ꝛ ſm̄ h̄ dicēdū ē ꝙ amici
tia nō hr̄ ꝓp̄ie ad ſeip̄m. ſȝ aliq̄d mai⁹ amicitia. q2 ami-
citia vnionē quandā iportat. Dic̄ Dyoniſi⁹ ꝙ amor ē vir-
tus vnitiua. vnicuiq̄ȝ āt ad ſeip̄m ē vnitas q̄ eſt potior
vniōe. vn̄ ſic̄ vnitas ē ꝑncipiū vnionis. ita amor q̄ q̄s
diligit ſeip̄m ē forma ꝛ radix amicitie. In h̄ em̄ amici-
tiā hēmus ad alios ꝙ ad eos nos hēm⁹ ſic̄ ad noſmet-
ip̄os. Dicit̄ ei. ix. ethi. ꝙ amicabilia q̄ ſūt ad alteꝝ. veni-
unt ex his q̄ ſūt ad ſeip̄m. Sic̄ ēt de ꝑncipijs nō hr̄ ſci-
entia. ſȝ aliq̄d mai⁹. ſ. itellect⁹. Alio mō poſſum⁹ loq̄ de
caritate ſm̄ ꝓpriā rōeȝ ip̄i⁹. put. ſ. ē amicitia hoīs ad deū
ꝑncipalr̄ ꝛ ex ꝯn̄ti ad ea q̄ ſunt dei. int̄ que eſt ip̄e homo
q̄ caritatē hȝ. Et ſic int̄ cetera q̄ ex caritate diligit ad de
um ꝑtinētia etiā ſeip̄m ex caritate diligit. Nō āt obſtat
his ꝙ apl's vitupat amātes ſeip̄os. di. ij. Thym̄. iij. In
nouiſſimis dieb⁹ iſtabūt tp̄a piculoſa. Erūt em̄ homies
ſeip̄os amātes ꝛc̄. Q2 loq̄t̄ de amore q̄ q̄s amat ſe ſȝ na
turā ſenſibilē. ita vt ei ſubijciat rōeȝ. qd̄ vtiq̄ȝ ē vitupo
ſum ꝛ ꝑniciōſuȝ. Et nō de amore q̄ q̄s amat ſe ſm̄ na-
turā rōnalē q̄rēs ei⁹ ꝑfectōem qd̄ ꝑtinet ad caritatē. Et
q2 hō reſultat ex aīa ꝛ corpe. iō dȝ ſe diligere ex caritate.
nō ſolū q̄ȝtū ad aīam ſȝ etia ad corp⁹. ſm̄. b. Aug. Pro
cui⁹ declaratōe dic̄. b. tho. vbi. s. ar. v. ꝙ corp⁹ nr̄m ſm̄
duo p̄t ꝯſiderari. Uno mō ſm̄ naturā ſuā. Alio mō ſȝ
corruptionē culpe ꝛ pene. Natura āt nr̄a cū nō ſit a ma
lo ꝑncipio creata. vt manichei fabulant̄. ſȝ a deo ſit. poſ
ſum⁹ ea vti ad ſuitiū dei. ſm̄ illd̄ Ro. vi. Exhibete mē
bra vr̄a arma iuſticie deo. ꝛ iō ex caritatꝭ dilectōe q̄ dili
gimus deū. dēm⁹ ēt corp⁹ nr̄m diligere. Quāuis ei cor
pus nr̄m deo frui nō poſſit. ꝯgnoſcēdo ꝛ amādo. ī qua
fruitōe fundat̄ amicitia caritatꝭ. cū ꝑ oīa q̄ ꝑ corpus fa-
cim⁹ ad fruitōeȝ venire poſſum⁹. Et ex fruitōe dīna a-
nime redūdat q̄dā btītudo ad corp⁹. i. ſanitatꝭ ꝛ icorru
ptōis vigor. ꝛ ſic ē corp⁹ capax btītudis. Scd̄m āt qd̄
ꝯſiderat̄ in corpe. i. īfectōeȝ culpe ꝛ corruptōem pene in
corpe nr̄o n̄ dēmus diligē poti⁹ ad eius remotiōeȝ an-
helare deſiderio caritatꝭ. Et ſm̄ hāc infectōem dicebat
apl's Ro. vij. Infelix ego hō q̄s me liberabit d̄ corpore
mortꝭ h⁹. Q, dēm⁹ corp⁹ diligē ꝓpriū ꝛ quō. oñdit etiā
Proſp ſic di. de pe. di. ij. Corp⁹ nr̄m q2 ꝑs nr̄i ē. ad h̄ di-
ligēdū nob ē vt ſaluti ei⁹ ꝛ fragilitati naturale conſula-
mus. ꝛ agam⁹ q̄tenus ſp̄ūi ordinate ſubiectū ad eternā
ſalutē accepta īmortalitate ꝛ incorruptione ꝑueniat.

Corpus diligēdū

Diligit aūt quis ve .§.VII.

Q, ve ſe-
ip̄m dili-
gēs ex ca
ritate fac̄
q̄nq̄ȝ q̄ ſt
ꝓpria ami
citie.

re ſeip̄m ex caritate q̄n in ſe ſm̄ ꝑtē ꝑncipalē. i. rōem hȝ
ſeu opat̄ q̄nq̄ȝ q̄ ſūt ꝓpria amicitie ſȝ phm̄. ix. eth. Un⁹ſ
q̄ſq̄ȝ amic⁹ ꝑmo q̄dē vult amicū ſuū eſſe ꝛ viuē. Scd̄o
vult ei bōa. Tertio opat̄ bōa ad ip̄m. Quarto cōuiuit
ei delectabilr̄. Quito ꝯcordat cū eo q̄ſi eiſdē d̄lectatōib⁹
ꝛ ꝯtriſtatōib⁹. Pro ꝯ boꝝ maiori declaratōe ſciēdū ſm̄. b.
tho. vbi. s. ꝙ hō dr̄ eſſe aliq̄d duplr̄. Uno mō ſm̄ ꝑnci-
palitatē. alio mō ſm̄ ſubām ꝛ naturā ſuā. Et ꝑmo q̄deȝ
mō dr̄ hō id qd̄ ꝑncipale extimat̄ ī eo. ſic ꝑnceps citatꝭ
dr̄ citas. ꝛ qd̄ fac̄ ꝑnceps, dr̄ facē citas. Boī āt extimāt
ꝑncipale eſſe ī eis mētē rōnalē. ſic̄ reūa ē. ꝛ ſcd̄ariū ꝑteȝ
ſenſitiuā ꝛ corpalē. q̄ꝝ ꝑmū apl's noīat hoīeȝ int̄iorē. ſe
cūdariū hoīeȝ ext̄iorē. ij. Coꝝ. v. Et ſic boni ſeip̄os diligūt
q2 diligūt ſe ſm̄ ꝑncipale qd̄ ē̄ī eis. i. ꝑtē rōnalē q̄ dicit̄
hō iterior. Un̄ ꝛ volūt ip̄m ꝑmo ꝯſuari ī ſua itegritate
Et optāt ei bōa ei⁹ q̄ ſūt bōa ſp̄ūalia q̄ ad ſcd̄m ꝓpriū, q̄d ſit ſe
amicitie. Tertio ad aſſeq̄ndo bona ſp̄ūalia opa īpēdū. ſeipſum
Quarto d̄lectabilr̄ ad cor ꝓpriū redeūt. q2 ibi īueniūt bo diligere.
nas cogitatōes ī p̄nti. ꝛ memoriā ꝑteritoꝝ bonoꝝ ꝛ ſpeȝ
bonoꝝ futuroꝝ. ex q̄b⁹ d̄lectatio cauſat̄. Quito n̄ patiū
tur ī ſeip̄is volūtatꝭ diſſenſiōeȝ. q2 aīa eoꝝ tēdit ī vnuȝ
Mali āt extiānt ſe ꝑtē ꝑncipalē ſenſitiuā q̄ dr̄ hō exte
rior. ꝛ ſm̄ hāc ſeip̄os diligūt. vn̄ n̄ vere diligūt ſic̄ nec ve
rā extīatōeȝ hn̄t. Et ſm̄ hāc ꝑtē ſenſitiuā obſuāt ī ſe il-
la q̄nq̄ȝ ꝓpria aīatie. Nā q̄rūt ꝯſuatōeȝ ſui corpis ꝛ ſani
tatē ēt ꝯ dei volūtatē. i. ꝑcepta. Scd̄o puidēt ei bōa cō
formia. ſ. delectabilia ſenſib⁹. Tertio ad h̄ mltū opant̄ ꝛ
laborāt. Quarto d̄lectāt̄ cogitarē d̄ hmōi ſēſib⁹. Quito
q2 ꝯcordāt cū ip̄a ſēſualitate ei aſſētiēdo ī cūctꝭ. Ecōtra
de ꝯſuatōe ſp̄ūs n̄ curāt. nec bōa ſp̄ūalia optāt. nec ad
h̄ laborāt. horrēt reūti ad ſeip̄os. q2 ibi non īueniūt niſi
mala q̄ remordeāt ꝛ diſcordāt ſecū. alio mō dr̄ hō aliq̄d
ſm̄ naturā ꝛ ſubām ſuā. ꝛ ſic cū hō ſit q̄d reſultāſ ex aīa
ꝛ corpe oēs ſe extiānt eē vere qd̄ ſūt. i. ꝯpoſitos ex anīa et
corpe. ꝛ ſm̄ h̄ oēs diligūt ſeip̄os. ēt mali. in q̄ȝtū. ſ. diligūt
ꝯſuatōem ſui eſſe. ſȝ h̄ nō ē diligerere ex caritate.

Debet homo ma- .§.VIII.

Quarto hō
magis dȝ
ſeip̄m di-
ligē q̄ ꝓ-
ximum.

gis diligē ſeip̄m q̄ ꝓxim. ita viꝫ vt magis aīam ſuā q̄
cuiuſcūq̄ȝ aīam. ꝛ magis aīam ꝓxi q̄ corp⁹ ꝓpriū. ſed ma
gis corp⁹ ꝓpriū q̄ corp⁹ ꝓxi ceterꝭ ꝑib⁹. Primū ſic ꝓbat̄ ſeip̄m poīt vt
Exēplar ē poti⁹ exēplato. ſȝ dilectō hoīſ ad ſeip̄ȝ ꝓxiȝ
exēplar dilectōis ad alteꝝ. cū dr̄ Mat. xxij. Diliges
tuū ſic̄ teip̄m. ꝗ magis ex caritate dȝ q̄s diligē ſeip̄m q̄
ꝓxim ſm̄ aīam. Qd̄. b. Tho. ſic d̄clarat. ſe. ſe. q. xxv. In
hoīe ſūt duo. ſ. nat̄a corpal̄. ꝛ natura ſp̄ūal̄. Per h̄ āt dr̄
diligē ſeip̄m ꝙ diligit ſe ſm̄ naturā ſp̄ūalē. Et ſm̄ h̄ dȝ
hō magis ſeip̄m diligē p⁹ deū q̄ quēcūq̄ȝ aliū. ꝛ h̄ ptȝ ex
ip̄a rōe diligēdi. Nā vt. s. dcm̄ ē d̄s diligit̄ vt ꝑncipiuȝ
boī ſr̄ q̄ fūdat̄ dilectio caritatꝭ. ho āt ſeip̄m diligit ex ca
ritate ſm̄ rōem ſocietatꝭ ī iſto bono. Cōſociatio aūt ē rō
dilectōis ſm̄ q̄ndā vnionē ad deū. Un̄ ſic̄ vnitas ē po-
tior q̄ vnio. itaq̄ȝ hō ꝑticipat bonū dīnū ē potior rō di
ligēdi q̄ ꝙ ali⁹ aſſociet̄ ſibi ī hac ꝑticipatōe. Et iō hō ex
caritate magis dȝ ſeip̄ȝ diligē q̄ ꝓxiȝ. Et h⁹ ſignū ē. q2
hō n̄ dȝ ſubire aliqd̄ malū pcti. qd̄ ꝯriat̄ ꝑticipatōi bti
tudis vt libret ꝓxim a pctō. Un̄. b. aug. xxij. q. ij. faciat
hō ēt ꝑ tp̄ali ſalute hoīm qd̄ p̄t ſ. licite. Cū āt ad h̄ vene
rit vt tali ſaluti niſi peccādo ꝯſulē n̄ poſſit. iā ſe exiſtiet
n̄ hr̄e qd̄ fac̄. Et leo papa. Indecēs ē crimē ſuū alienis
ꝯmodis īpēdē. di. xlvi. Sic̄ n̄ ſuo. Et nota ꝙ lȝ ꝓxiſ
q̄ ē melior nob ſit deo ꝓpīq̄or. q2 tn̄ n̄ ē ita ꝓpiqu⁹ carita-
te hn̄ti ſic̄ ꝛ ip̄emet ſibi. iō n̄ ſeq̄t̄ ꝙ aliq̄s n̄ dēat magis
diligē ēt meliorē q̄ ſeip̄m. Nā dilectio caritatis hȝ q̄ȝtita-
tē n̄ ſolū ex ꝑte obiecti qd̄ ē d̄s. ſȝ ēt ex ꝑte diligētꝭ q̄ ē
ip̄e hō hn̄s claritatē. Scd̄ȝ. ſ. ꝙ q̄s dȝ magis diligē aīaȝ
ꝓxi q̄ corp⁹ ꝓpriū. ꝓbat̄. j. Jo. iij. di. Nos dēm⁹ ꝑ frib⁹
aīaȝ ponē. i. vitā qd̄ ē ꝑncipiū ī corpalib⁹. qd̄ ſic d̄clarat
tho. vbi. s. Illd̄ ē magis ex caritate diligēdū qd̄ hȝ maio
rē rōem diligibil̄ ex caritate. Cōſociatio āt ī plēa ꝑticipa
tiōe btītudis q̄ ē rō diegēdi ꝓxim. ē maior rō diligēdi
q̄ ꝑticipatio btītudis ꝑ redūdātiā q̄ ē rō diligēdi ꝓpriū
corp⁹. Et iō ꝓxim q̄ȝtū ad ſalutē dēm⁹ magis diligere
q̄ corpus ꝓpriū. Nota tn̄ ꝙ nō eſt de neceſſitate carita
tatis ꝙ hō ꝓpriū corp⁹ exponat ꝑ ſalute ꝓximi. niſi ī ca
ſu quo tenet̄ ei ſaluti puidere. Sic̄ fecit Uital̄ vrſino ne
ſitanti in martyrio. Sed ꝙ aliq̄s ſe ad h̄ ſponte offerat
ꝑtinet ad ꝑfectionē caritatis. de qua btūs Aug. Si q̄s
habuerit tantā caritatem vt paratus ſit etiā ꝑ fratrib⁹
mori. ꝑfecta eſt in eo charitas. de pe. di. ij. Si quis. la. ij.

Corpꝰ pꝫ / priū debꝫ / qs magꝭ / diligē q̃ꝫ / primi. / alterius.

Tertiū. ſ. ꝙ magis dꝫ q̇s diligere corpꝰ ꝓpriū q̃ꝫ alterius
ceteris paribꝫ. ꝓbat̃ ſic. Sic ſe hꝫ aīa ꝓpria alicuius ad
aīam primi. ita ꝓportionabilr̃ ſe hꝫ corpꝰ ꝓpriū ad corpꝰ
primi. ſꝫ aīa ꝓpria ſic ſe hꝫ ad aīam alteriꝰ. vt magis dꝫ
ſuā diligere q̃ꝫ alteriꝰ. ḡ corpꝰ ſuū magis dꝫ diligere q̃ꝫ
alterius. Et ſic ei potiꝰ ſubuenire ceteris paribꝫ. qḋ pro
tāto dr̄. q2 ſi q̇s eſſet multū vtil' cōitati vl' eccl'ie. ipe pa-
rū laudabiliter ⁊ ex ꝑfectione exponeret corpꝰ ſuū morti
pro illo ꝯſeruando. q̃uis de neceſſitate nō teneret̃.

Utrum caritas qua . §. IX

q̇s diligit deū. ſeip̄m. ⁊ ꝓximū. ſit ex caritate diligenda.
Rn̄det. b. tho. ſe. ſe. q. xxv. ar. ij. ꝙ caritas nō eſt ſimpl'r
amor. ſed habet rōem amicitie. vt dictū eſt. s. Per ami-
citiā aūt amat̃ q̇d dupl'r. Uno mō ſicut ip̄e amicus ad
quē habemꝰ amicitiā ⁊ cuiꝰ bona volumꝰ. ⁊ ſic n̄ amat̃
caritas. Alio mō ſic̄ bonū qḋ volumꝰ amico. Et ſic ama-
tur caritas ꝑ caritatē. q2 caritas eſt illud bonū qḋ opta-
mus oībꝫ quos ex caritate diligimus. Et eadē rō eſt de
beatitudine ⁊ de ꝟtutibꝫ aliȷ̇s. Et ſic ītelligit̃ dictū aug.
viij. de trini. ꝙ q̇ diligit ꝓximū ꝯn̄s ē vt ip̄am dilectōeꝫ
diligat. Sꝫ ⁊ caritas h̄ hꝫ inq̃ꝫtū ē q̇dā amor. Amor eī
ex natura potētie cuiꝰ eſt actꝰ hꝫ ꝙ poſſit ſibi ſeip̄m re-
flecti. Q2 eīn volūtatꝭ obiectū ē bonū naturale. q̇cq̇d ra-
tiōe boni ꝯtinet̃ p̄t cadere ſub actu volūtatꝭ. Et q2 ip̄m
velle eſt qḋ dā bonū. p̄t velle ſe velle. Jtē amor ex rōe ꝓ-
prie ſpēi hꝫ qḋ ſupra ſe reflectat̃. q2 ē ſpontaneꝰ motus
amantꝭ in amatū. Un̄ ex h̄ ip̄o ꝙ amat aliq̇s amat ſe
amare. Et ſi dicat̃ ꝙ nō ꝑcipit̃ diligi. niſi deus ⁊ ꝓxius
Rn̄det̃ ꝙ in dilectōe illoꝝ includit̃ dilectio caritatis. Di-
ligimꝰ eīn deū ⁊ ꝓximū inq̃ꝫtum amamꝰ vt nos. ⁊ ꝓ-
ximus deum diligamus.

De hꝭ q̄ / valēt ad / h̄ ꝙ quis / ametur a / deo. ⁊ ſūt / ſeptem.

Multa ſunt que va- . §. X.

lent ad h̄ ꝙ q̇s amet̃ a deo. ⁊ ad h̄ dꝫ q̇libet laborare. nā
amor dei ad nos ē cā oī bōis nr̄i. Tāto vnuſq̇ſq; hꝫ plꝰ
ḋ bōitate. q̃ꝫto magꝭ a deo diligit̃. Et ſi q̇s tūc vere ſeip̄ꝫ
diligit. cū talē ſe exhibet vt diligat̃ a deo. Precipue aūt
ſūt ſeptē q̄ ad h̄ valēt. Primū ē ſap̄ia. Sap̄. vij. Infini-
tus theſaurꝰ ē hoībꝫ ſap̄ia. q̄ qui vſi ſūt. ꝑticipes facti
ſūt amicitie dei. Et ibidē. Neminē diligit deꝰ niſi q̇ cū
ſap̄ia gradit̃. Scd̄m ē mētis mūdicia. Prou. xxij. Qui
diligit cordis mūdiciā ꝓpter grām labioꝝ ſuoꝝ habebit
amicū regē. Canti. ij. Dilectꝰ meꝰ mihi. ⁊ ego illi q̇ pa-
ſcit̃ int̃ lilia. i. puritate delectat̃. Sap̄. vi. Incorruptō fac̄
ꝓximū deo. Et iohēs euāgeliſta ꝓpter mūdiciā dr̄ diſci-
pulꝰ quē diligebat xp̄s. Joh. vlt. Tertiū ē māſuetudo q̄
mltū aſſilat̃ deo. cuiꝰ bonitatē malicia aliciꝰ nō ꝑturbat.
Eccl'i. xlv. dr̄ Dilectꝰ deo ⁊ hoībꝫ. Moyſes ḋ quo dr̄
Nume. xij. ꝙ erat mitiſſimꝰ hoīm ſup terrā. Quartū ē
libalitas q̄ etiā mltū aſſimilat̃ deo q̇ libalitate fec̄ quic-
q̇d fec̄. ij. Coꝝ. ix. Hilarē datorē diligit deꝰ. Sene. Qui
bn̄ficiū dat imitat̃ deū. Exēplū ī zacheo. Quintū ē hu-
militas ꝓpter quā dauid fuit vir ſcd̄m cor dei. j. Regum
xvi. Et in ſignū amorꝭ dn̄s ieſus quē hꝫ ad humilē am-
plexatus eſt ꝑuulū Marci. ix. Et beniamin q̇ fuit mini-
mus filiꝰ vocat̃ amātiſſimꝰ dn̄i. Deute. xxxiij. Sextū ē
tēpalū ꝯtemptꝰ. Sen̄. Nemo dignꝰ ē deo niſi q̇ opes cō-
tēpſerit. Eſa. xxviij. Coanguſtatū ē ſtratū. ſ. cordiſ. ita vt
alter decidat. ſcꝫ amor dei ⁊ palliū breue vtrūq; regē nō
p̄t. ſ. amor mūdi. Btūs Grego. Bonoꝝ auctori al'r īhe-
rere n̄ valemꝰ niſi cupiditatē q̄ oīm maloꝝ radix ē ab-
ſcīdamꝰ. di. xlvij. Bonoꝝ. Septimꝰ ē dilectio. Prou.
viij. Ego diligētes me diligo. Bern̄. Nō ſe amari diffi-
dat q̇ iā amat. Et q̃ꝫuis ip̄e prior dilexit nos. tamen exer-
cendo nos in actu dilectionis augetur.

De dilectōe ꝓximi. ⁊ q̇s noīe ꝓximi ītelligat̃. Ca. iiij.

De dilectōne proximi

ſub q̄ intelligit̃ angelꝰ bonꝰ. ⁊ q̇libet hn̄s bti-
tudinē. vel q̇ p̄t eā ꝯſeq̇. Un̄ nō demones vel
dānati. De hac dr̄. j. Joh. iiij. Hoc mādatū hēmꝰ a deo
vt q̇ diligit deū diligat ⁊ fratrē ſuū. Ubi ſciēdū ꝙ ha-
bitus caritatꝭ vnꝰ eſt q̇ extēdit̃ ad dilectōem. nō ſolum
dei ſꝫ ⁊ ꝓximi. Habitꝰ enī nō diuerſificat̃ niſi ex h̄ ꝙ va-
riāt ſpēm actꝰ. B. tho. ſe. ſe. q. xxv. Oīs eīn actꝰ vniꝰ ſpe-
ciei ꝑtinēt ad eūdē habitū. Cū aūt ſpēs eiꝰ ſumat̃ ex ob-
iecto ſcd̄m formalē rōem ip̄ius. neceſſe ē ꝙ idē ſit ſpē actꝰ
q̇ fert̃ in rōem obiecti. ⁊ q̇ fert̃ in obiectū ſub rōne tali.
ſic̄ ē eadē ſpē viſio q̄ videt̃ lumē ⁊ q̄ vidr̄ color ſcd̄m rōeꝫ
lumīs. Rō aūt diſtinguēdi ꝓximū deꝰ ē. h̄ eīn dēmꝰ in
ꝓximo diligere vt ī deo ſit. vn̄ manifeſtū eſt ꝙ idē ſpē a-
ctus ē q̇ diligit̃ deꝰ. ⁊ q̇ diligit̃ ꝓximus. ⁊ ſi ſit diuiſꝰ nu-
mero. Et notā ꝙ noīe ꝓximi ītelligit̃ oīs q̇ exhibet no-
bis aliquā miſcdiā ſeu bn̄ficiū. Ac etiā oīs q̇ pōt exhi-
bere aliq̇ḋ miſericordie opꝰ. ſcd̄m. b. aug. tractās illḋ Lu-
ce. x. Quis tibi videt̃ ꝓximꝰ fuiſſe illi q̇ incidit in latro-
nes. Un̄ oēs angeli boni diligēdi ſūt ex caritate a q̇bus
multa bn̄ficia recipimꝰ. ⁊ ꝯp̄hendunt̃ noīe ꝓximi. Nā
caritas eſt amicitia fundata ſuper cōitatione nō ſpeciei
ſed beatitudinis ſeu beneficioꝝ pertinentiū ad vitam
eternam. Et in hac beatitudine angeli cōicant cū homi-
nibus. Unde dicit̃ Matthei. xxij. Equales ſunt ange-
lis. Et ideo angeli boni ex caritate ſunt diligendi. ſcd̄m
beatū Thomā. ſe. ſe. q. xxv. Et eadē ratio eſt de beatꝭ a-
nimabus. quia eīn participant beatitudinē ſuper quā
fundat̃ caritas. ideo diligendi ſunt ex caritate. ⁊ ab eis
etiā multa ſuffragia recipimus meritoꝝ ſuoꝝ et precū.
Demones autē importāt naturam peccato deforma-
tam. et ideo eos nō debemus diligere ex caritate inq̃ꝫ-
tum demones. id eſt q̃ꝫtum ad maliciam eoꝝ. ſed odire.
Sꝫ accipiēdo put dimō quādā naturā īportat. ſic aliq̇
modo debemus diligere ⁊ aliquo modo non. Nam di-
ligere debemus ſicut diligemus aliqḋ bonuꝫ amici. qḋ
volumus permanere ob amorē illius. ⁊ iſto modo poſ-
ſumus ex charitate diligere demones. inq̃ꝫtum ſcꝫ voli-
mus eos in ſuis naturalibus conſeruari ad gl'iam dei.
Sed non diligere debemus eos ita ꝙ ad eos amicitiā
habeamus. Nam de ratiōe amicitie eſt velle bonū ami-
co. ⁊ precipue bonum. hoc autē beatitudo et vita eter-
na eſt. quod bonum nullo modo debemus eis velle. q̇a
hoc repugnaret charitati dei per quam iuſticiā eius ap-
probamus. Et eadē ratio eſt de damnatis. quia nō ſūt
amplius capaces beatitudinis. Creaturas autē irratio-
nales non debemus diligere ex caritate ita videlicet ſi-
cut diligit̃ is ad quem habetur amicitia. Et ratio ē ſcd̄m
beatū Thomā vbi ſupra. quia caritas eſt amicitia que-
dam. Omnis autē amicitia fundatur ſuper cōmunica-
tione vite. ſed irrationales creature non poſſunt cōmu-
nicare in vita humana. quia illa eſt ſcd̄m rationē quā ip̄e
non habent. Item talis amicitia charitatis fundat̃ ſu-
per cōmunicationē beatitudinis cuius non ſunt capa-
ces. ſed diligi poſſunt. ſicut bona que aliȷ̇s volumus in-
q̃ꝫtū volumus ea ꝯſeruari ad gl'iam dei ⁊ vtilitatē ho-
minū q̇ ſūt in purgatorio ꝓprie ex caritate diligēdi ſunt
⁊ oēs in mūdo viuētes. Un̄ Proſper. Nō illi tm̄ ꝓxi nr̄i
credēdi ſūt q̇s nob' gradꝰ ſanguinis iūxit. Sꝫ ꝓximi nr̄i
credēdi ſunt oēs hoīes nr̄e nature. ſicut dixi participes
de pe diſt. ij. Non illi. Q, peccatores ſunt diligendi
ex caritate. ⁊ quomō ſcd̄m. b. Tho. ſe. ſe. q. xxv. In peccato-
ribus ſunt duo conſideranda. ſcꝫ natura et culpa. Se-
cundū naturam quidem quā habent a deo ſunt capa-
ces btitudinis ſup cuiꝰ cōicatōe fundat̃ amicitia chari-
tatis. ⁊ ideo ſcd̄m naturam diligendi ſunt ex charitate.

Que ſit / rō diligē- / di ꝓxim.

Quis no- / mīe ꝓxi ī- / telligitur

An demo- / nes ſit ex / charitate / diligendi

An pctō- / res ſint ex / charitate / diligēdi

Scđm culpā aūt deo ɔtrariāt ꝛ eſt in eis ḃtitudis de-
meritū. Uñ ſm culpā qua deo aduerſant ſunt pctōres
odiendi. etiā pater ꝛ mater. ꝛ q̄cunq̄ ꝓpinq̄. ſm qđ dici
tur Luce. xiiij. Debem⁹ em̄ in pctōꝛib⁹ odire culpā. et ꝙ
peccatores ſunt. ꝛ diligere ꝙ hoīes ſūt ḃtitudinis capa-
ces. ꝛ ad h̄ facit qđ dicit leo papa. di. lxxxvi. Odio ha-
beant pctā nō hoīes. corrigent tumidi. tolerent infirmi.
Et ꝙ caſtigare ſeueri⁹ neceſſe eſt. nō ſeuientis aīo fiat. ſꝫ
medentꝫ. Et ſm h̄ ītelligendū eſt illud pš. cxviij. Iniq̄s
odio habui. inq̄ꝫtū. ſ. ſūt iniq̄. qđ eſt, hr̄e odio iniq̄tatem
coꝝ. ꝛ h̄ eſt perfectū odiū. De q̄ ideꝫ ait pš. cxlviij. Per
fecto odio oderā illos. Hoc em̄ eſt odire malū qđ nocet
eis qđ ꝑtinet ad amorē coꝝ. Naꝫ eiuſdē rōnis eſt odire
malū alicui⁹. ꝛ diligere bonū eius. vtrunq̄ em̄ ꝓcedit a
caritate. Et nota ſm. b. tho. ꝙ amicis peccātib⁹. ſić dicit
phs. ix. eth. nō ſūt ſubtrahēda amicitia q̄uſq̄ habetur
ſpes ſaluatōis coꝝ. ſed magis eſt eis adiuuādū ad recu-
peratōem ɔtutis q̄ꝫ ad recuperationē pecunie. ſi eā amiſ-
ſiſſent q̄nto ɔtus amicitie ē magis affinis q̄ꝫ pecunia.
Sꝫ q̄ñ in maximā maliciā incidūt. inſanabiles fiūt. tūc
non eſt eis amicitie familiaritas exhibēda. Et ịđo hu-
iuſmōi peccātes đ q̄b⁹ magꝫ ꝑſumit nocumētū alioꝝ q̄ꝫ
coꝝ emēdatio ſm legē diuā ꝛ humanā ꝑcipiunt occidi
qđ facit iudex nō ex odio coꝝ. ſꝫ amore caritatis q̄ ꝑfert
bonū cōe ꝑticulari. Nec obſtat qđ dicit phs. ꝙ amicoꝝ
eſt ɔuiuere. ſꝫ cū pctōꝛib⁹ admonet ſcriptura nō ɔūſari
ſm illud. ij. ad Coꝝ. vi. Recedite de medio illoꝝ. Nam
ſm. b. tho. vbi. s. duplex pōt eſſe ɔuict⁹ cū peccatoꝛib⁹.
Unus eſt ſm ɔſortiū pctī aſſentiēdo eis. ꝛ h̄ ꝓhibet oī-
bus. Nō em̄ ſic debem⁹ diligere pctōres vt velim⁹ qđ
ipī volūt ꝛ de eis gaudeam⁹ de q̄bus gaudēt. ſ. mal̄. q̄a
h̄ eſſet mal̄ aſſentire. ſꝫ vt faciam⁹ eos velle qđ nos iu-
ſte volum⁹ ꝛ gaudere de quibus nos recte gaudemus.
Uñ. b. Aug. de vitatōe ɔuict⁹ taliū ſcꝫ ꝑ ɔſenſum ma-
li. ſic ait. xxiij. q. iiij. Recedite ꝛ exite inde. pollutū ꝛ im̄ū-
dū ne tetigeris. ſ. in ɔtactu cordis non corpis. Quid eſt
em̄ tāgere immūdū niſi ɔſentire pctīs. ꝛ q̄d ē exire inde
niſi facere qđ ꝑtinet ad correctōem coꝝ q̄ꝫtū ad ſcđm g̃-
dū vniuſcuiuſq̄ ſalua pace fieri p̄t. Eſt ali⁹ ɔuict⁹ con-
uerſatōis familiaris. ꝛ h̄ vitandus eſt ab īfirmis ne ſub-
uertant. vt đꝛ. xxviij. q. j. Sepe malorū ɔſortia bonos
corrumpūt. q̄ꝫtomagis eos q̄ ad vicia proni ſunt. Sed
perfectis de quoꝝ corruptōe nō timet laudabil̄r ē. Si-
cut xp̄s cum publicanis comedebat. Mat. ix.

De dilectione inimi- §. I.

Utrū inimicus ſit ex caritate diligendus

coꝝ. Nota ſm. b. tho. ſe. ſe. q. xxv. Dilectio inimicoꝝ pōt
tripl̄r ɔſiderari. Uno q̄dem mō vt inimici diligant in
q̄ꝫtum inimici. i. ſm viciū coꝝ q̄ exercent inimiciciā. ꝛ h̄
ē ꝑuerſum ꝛ caritati repugnat. q2 h̄ ē diligere malū al-
teri⁹. Scđo mō p̄t accipi dilectio inimicoꝝ q̄ꝫtū ad na-
turā. ſꝫ in vniūſali. Et ſic dilectio inimicoꝝ ē de nc̄itate
caritatis. vt. ſ. aliq̄s diligēs ꝓximū ab illa generalitate
dilectōis ꝓximū inimicū nō excludat. Et ſm h̄ eſt intel-
ligendū illud dn̄i p̄ceptū. Mat. v. Diligite inimicos ve-
ſtros. q2 vt đꝛ. xxij. q. j. Qđ p̄cipit impat. qđ impat ne-
ceſſe eſt fieri. Tertio mō p̄t ɔſiderari dilectio inimicorū
in ſpēalī. vt. ſ. aliq̄s in ſpēali moueat motu dilectionis
ad inimicū. ꝛ iſtud nō ē de neceſſitate caritatꝫ abſolute.
q2 nec etiā moueri motu dilectōnis in ſpēali ad q̄ſlibet
hoīes ſingularit̄ ē de neceſſitate caritatꝫ. q2 h̄ eſt impoſ-
ſibile. ē tñ de neceſſitate charitat̄ ſm ꝑparatōem aī. vt
ſcꝫ aliq̄s hēat animū ꝑparatū ad h̄ ꝙ in ſingulari dili-
gat inimicū ſuū ſi neceſſitas occurreret. ſꝫ ꝙ ab articulo
neceſſitatꝫ h̄ etiā actu īpleat vt diligat inimicū propter
deū hoc pertinet ad perfectionē caritatis. Cum eniꝫ ex
caritate diligatur ꝓximus propter deum. q̄ꝫtomagis a-
liquis diligit deum. tanto etiā magis ad ꝓximum dile-
ctionem oſtendit. nulla inimicitia impediente. Sicut ſi
aliquis multum diligeret aliquē. amore ipſius eius fili-
os amaret. etia ſibi inimicos. Et ſm hoc intelligendus
eſt verbum Aug. in encheridion dicentis ꝙ hoc tā ma-
gnum bonum. ſ. diligere inimicos nō eſt tante multitu-
dinis quantū credimus exaudiri in oratōe cum dicitur
Dimitte nobis debita noſtra. Intelligitur enim de di-
lectione q̄ꝫtum ad perfectionem nō neceſſitatē.

De ſignis autem et §. II.

effectibus dilectionis. ſciendū ſm btm̄ tho. ꝙ cū ſigna
ꝛ effectus caritatis ex interiori dilectione ꝓcedant. ꝛ ei ꝓ-
portionent. Sicut dilectio ad inimicū in cōmuni qui-
dem eſt de neceſſitate p̄cepti abſolute. in ſpeciali aūt nō
abſolute. ſed ſm ꝑparationē animi. Sic dicendū de ef-
fectu ꝛ ſigno dilectionis exteriori exhibendo. nā bn̄ficia
vel ſigna dilectionis q̄ exhibent ꝓxīs in cōī. puta cū q̄s
orat ꝓ oībus fidelib⁹. vel cū habet impendere aliqđ be-
neficiū toti cōitati. tenet q̄s ꝛ inimicis h̄ exhibere. ſeu
ipos nō ab illis excludere et neceſſitati p̄cepti ɔtrium
faciendo ꝑtineret ad liuorē vindicte. ſed beneficiū vel ſi-
gna dilectōis q̄ quis exhibet ꝑticularib⁹ ꝑſonis. exhibe-
re inimicis nō eſt de neceſſitate ſalutis. niſi ſm ꝑparati-
onē animi. vt. ſ. quis ꝑueniat in articulo neceſſitatꝫ. Ex-
tra talē articulū h̄ facē ꝑtineret ad ꝑfectōem caritatis.

Ad dilectionem pro. §. III.

ximoꝝ multa inducunt. Primū eſt ſcriptura diuinalis
que h̄ freq̄nter mādat. Uñ Leui. xix. đꝛ. Diliges proxi-
mū tuū ſicut teipm̄. Et ideo rememorat Lu. x. ꝛ Mat.
xxij. ſed loco amici ponit nomē ꝓximi. i. Joh. iiij. Diliga-
mus nos inuicē. Et xp̄s. Hoc eſt p̄ceptū meū vt diliga-
tis inuicē. Joh. xv. Hiero. O mirā dei dementiā. o inef-
fabilē pietatē dei. ꝑmiū nobis pollicet. ſi nos mutuo di-
ligamus. Et ſi nobis ea preſtamus inuicē quibus inui-
cem indigemus. Et nos ſuperbo inſuper et ingrato ani-
mo ei renitimur cuius imperium beneficium eſt. Secū-
dum eſt ratio conditionata. Naturaliter enim omne a-
nimal diligit ſibi ſimile. vt dicitur Ecc. xiij. Et ſi h̄ ſer-
uant irrationabilia etiā ſilueſtria. quia leo nō nocet leo-
ni. nec vrſus vrſo. et hoc multomagis debet homo ho-
mini ſeruare. Tertium eſt fraternitas naturalis. Ma-
lachie. ij. Nunquid nō pater eſt vnus omnium noſtrū
ſcꝫ Adam. quare ergo deſpicit vnuſquiſq̄ fratrē ſuuꝫ.
Augu. x. de ciuita. dei dicit. Nihil tam diſcordioſum vi-
cio. nihil tam ſociale natura. ſicut genus humanū. pro-
pterea voluit deus creare parentem vnum. ſcꝫ Adam.
de quo multitudo propagaretur. vt hac ammonitione
in multis concors vnitas ſeruaretur. Quartum eſt ger-
manitas ſpiritualis. Math. Patrem nolite vobis vo-
care ſuper terram. vnus eſt enim pater vr̄ qui in celis
eſt. Omnes autem vos fratres eſtis. Beatus auguſti.
Omnes quidem ſumus fratres ſꝫ ꝙ homines ſumus
quanto magis ſm ꝙ chriſtiani ſumus. pater de⁹. ma-
ter eccleſia. hereditas paradiſus. Quintum eſt chriſti et
angelorum exemplum. Ita enim chriſtus carum habu-
it proximum ꝙ pro eius redemptiōe mori voluit. Apo-
calip. i. c. Dilexit nos et lauit nos a peccatis noſtris in
ſanguine ſuo. Angeli etiam cum magna diligentia cu-
ſtodiunt homines. Pš. Angelis ſuis mādauit de te vt
cuſtodiant te in oī. ꝛc̄. Matthei. xviij. c. Uidete ne con-
demnatis vnum de poſillis his qui in me credunt. An-
geli enim eorum ſemꝑ ꝛc̄. Sextum quia multum ē deo
grata et beneplacita. Eccl̄iaſti. xxv. In tribus benepla-
citum eſt ſpiritui meo que ſunt probata coram deo et
hominibus. Cōcordia fratrum. amor proximoꝝ. ꝛ vir a

Mulier bene ſibi ꝯſentientes. ⁊ merito. Si enim placet homini qui diligit ⁊ reuereꝛ ſilitudinē ⁊ imaginē ſuā ſculptam. q̃tomagis debꝫ diligi qui hominem. vbi eſt viua dei imago amat ⁊ honorat. Inſup ⁊ ꝓxim⁹ ē mēbrū corpis xp̄i myſtici. vtiqꝫ placere debet deo qui diligit mēbra filij. Paulus ad Ro. Multi ſum⁹ vnū corp⁹ in xp̄o. ⁊c. Septimū eſt multiplex emolumentuꝫ qđ ſeqꝛ ex hmōi dilectōe. Et primū ē victoria ꝯ inimicū. Prou. xviij. Frater q̄ iuuaꝛ a fratre. q̄ſi ciuitas firma goliath iuitat ad ſingulare certamē. j. Regū. xvij. Ecōtra moyſes dicit. Si qs eſt dn̄i iungaꝛ mihi. Exoď. xxxij. Secūdū eſt bonoꝝ abundātia. Qđ em̄ deeſt hoī in ſe. habꝫ ī amico ſuo. Tertiū ē impetratio orōnum. Mat. xviij. c. Ubi fuerint duo vl' tres ꝯgregati in noīe meo ibi ſū ⁊c. ad exaudiendū. Quartū mutua exhortatio. Eccs. iiij. c. Si fuerint duo mutuo fouebuntur. vnus quō calefiet. Quintū ꝯſolatio. Prouer. xxvij. Bonis ꝯſilijs aīci dulcorat aīa. Sextū eſt damnū qđ fac̄ eius ꝯtrium. ſ. odiuꝫ diſcordia. Btūs Aug. de pe. di. iiij. Qui diui bn̄ficij oblitus ſuas vult vindicare iniurias. nō ſolū de pctīs futuris veniā nō merebiꝛ. ſed que dimiſſe fuiſſe ſibi gaudebat imputabuntur ad penam.

[Margin: De vtilitatibus ſiue emolumētis dilectōis pxi ⁊ ſunt ſex]

De ordine dilectōis. § IIII

[Margin: An omnes hoīes ſūt eq̄lr diligendi.]

ꝓximoꝝ. Utrū ſit magis diligēd⁹ vnus q̃ alter. Ad qđ rn̄det. b. tho. ſe. ſe. q. xxvi. ꝙ opinio fuit quorūdā ꝙ oēs ꝓximi ſunt eq̄liter ex caritate diligendi q̃tū ad affectum ſed nō quantū ad effectū exteriorē ponētes ordinē dilectōis eſſe ſeruandū q̃tū ad exteriora bn̄ficia. vt. ſ. magis ea debeamus implere ꝓximis q̃uis alienis. nō ſm interiorē affectū quē debem⁹ habere eq̄lem etiā oībꝫ inimicis. Sed hāc opinionē dic̄ eſſe irrōnabilē. ⁊ rō eſt. q: nō min⁹ eſt ordinatus affectus caritatꝭ q̄ eſt īclinatio gratie q̃ effectus naturalꝭ q̄ eſt inclinatio nature. vtraqꝫ eī inclinatio ex diuina ſapiā ꝓcedit. Uidem⁹ em̄ in naturalibꝫ ꝙ inclinatio naturalꝭ ꝓportionaꝛ actuī vel motui q̄ ꝯuenit nature vniuſcuiuſqꝫ. ſicut terra hꝫ maiorē inclinationē grauitatꝭ q̃ aqua. q: ꝯpetit ei eſſe ſub aqua. Oportet ḡ ꝙ inclinatio gratie q̄ eſt affectus caritatis ꝓportioneꝛ his q̄ exterius ſūt agēda. vt ſcꝫ ad eos intensiorē affectū caritatis habeam⁹ q̄bus oportet vl' conuenit nos bn̄ficos eſſe. ⁊ iō dicendū ꝙ etiā ſm affectū oportet magis diligere vnū ꝓximoꝝ q̃ aliū. ⁊ rō eſt. q: cū ꝓncipiū dilectōis ſit deus. ⁊ ipē diligēs. neceſſe eſt q̃ ſm propinq̄tatē maiorē ad alteꝝ iſtoꝝ ꝓncipioꝝ maior ſit dilectionis affectus. In oībus em̄ in q̄bus inueniꝛ aliqđ ꝓncipiū. ordo attendiꝛ ꝑ ꝯꝑatōez ad illud ꝓncipiū. Qđ āt dicit btūs Aug. in li. de doctrina xp̄iana. ꝙ oēs homīes eque diligēdi ſūt. ita eq̄litas ītelligēda eſt q̃tum ad bonū qđ optamus amico ⁊ in genere. q: oībꝫ hoīb⁹ optare debem⁹ ex caritate idē bonū ī gn̄e. i. vitā eꝛnā. Sꝫ ad intenſionē actus nō refertꝛ ꝙ intentius poſſum⁹ ⁊ debemus diligere vnū q̃ aliū. Uel etiā pōt ītelligi ꝙ oēs ſūt eque diligēdi. ita. ſ. ꝙ null⁹ excludaꝛ q̃tū ad beniuolentiā. ſꝫ nō ſic q̄ ad bn̄ficentiā. q: cū nō poſſit vnus omibus ſubuenire. ita aliq̄bus ꝓuidet ꝙ nō alijs. q: nō pōt

[Margin: Quō verbū aug. ītelligitur ꝙ oēs eq̄ ſūt diligedi.]

Quem debemus ma. § V.

[Margin: Quis ſit mag. diligēdus an melior aut nobis ꝯiunctior]

gis diligere meliorē vel ꝯiunctiorem. Rn̄det. b. Tho. ſe. ſe. q. xxvi. ꝙ meliori debemus diligere magis bonum. Coniūctiori debem⁹ diligere illud bonū qđ ei amamus intēſius. Ratio huius eſt. q: dilectio hꝫ ſpēm ex pte obiecti. ſed intentōem ex pte diligentꝭ. Obiectū aūt eſt ds. Unī ꝑ ꝯꝑationē ad obiectū. i. deū. quanto qs eſt ꝓpinq̄or deo. tāto ei debemus velle maius bonū ex charitate. q: licet vnū bonū ſit qđ vult caritas oībus. ſ. vita eterna. habet tn̄ diuerſos gradus ſm diūſas btītudinis ꝑticipatōes. ⁊ h̄ ꝑtinet ad charitatē vt velit iuſticiā diſuari ſm quā meliores ꝑfectius btītudinē ꝑticipāt. ⁊ h̄ ꝑtinet ad ſpeciem dilectōis. Sūt em̄ diuerſe ſpēs dilectionis ſm diuerſa q̄ optam⁹ his q̄s diligam⁹ ex caritate. Intētio aūt dilectiōis ē attēdēda ꝑ ꝯꝑationē ad ipſū hoīem qui diligit. ⁊ ſm hoc illos q̄ ſunt ſibi ꝓpinquiores intenſiori affectu diligit ad illud bonū ad q̄s eos diligit q̃ meliores ad maī⁹ bonū. Eſt ēt ibi alia drn̄a attēdenda. nā aliqui ꝓximi ſunt ꝓpinq̄ nobis ſm naturalēꝫ originē a qua diſcedere nō pn̄t. q: ſꝫ ea ſūt id qđ ſūt. ſꝫ boītas ꝟtutis ſm quā aliqui ꝓpinqnt deo pōt accedē et recedē. augeri ⁊ minui. vt pꝫ ex ſupradictꝭ. Et iō poſſum⁹ ex caritate velle ꝙ iſte q̄ eſt mihi ꝯiūct⁹ ſit melior alio. ⁊ ſic ad maiorē ḡdū btītudinis ꝑuenire poſſit. Eſt et aliuſ mod⁹ quo pl⁹ diligim⁹ ex charitate nob magꝭ cōiūctos. q: ſ. plībꝫ mōis eos diligim⁹. Ad eos enī q̄ non ſunt nob ꝯiūcti. nō hēm⁹ niſi amicitiā caritatꝭ. Ad eos vero q̄ nob ꝯiūcti ſunt hēm⁹ alias amicitias ſm modū ꝯiūctiōis coꝝ ad nos. Cū aūt bonū ſup q̄ fundaꝛ oīs alia amicitia honeſta. ordinet ſicut ad finē bonū. ſup q̄ fundaꝛ amicitia charitatis. ꝯn̄s eſt vt char. tas īpleret actū cuiuſlibꝫ amicitie alteri⁹. Et ſic ars q̄ ē circa finē imꝑat arti q̄ eſt circa ea q̄ ſunt ad finē. puta ars medici arti aromatarij. ſic h̄ ipm̄ qđ ē diligē aliquē q: conſanguine⁹ vr̄ q: ꝯiūct⁹. vel q: cōciuis. l' ꝓpꝛ qđcūqꝫ aliđ licitū ordinabile in finē charitatis pōt a caritate imꝑari. et ita ex charitate eliciente cū īꝑante plībꝫ modis diligimus magꝭ nobis cōiunctos.

Utruꝫ ſit magis dili § VI.

[Margin: De caritate ꝙ illi q̄ ſūt nobis magꝭ ꝯiūcti magꝭ diligēdi ſunt.]

gendus q̄ eſt ꝯiūctus ſm carnalē originē q̃ ꝯiūct⁹ ſm alias ꝯiūctiōes. Rn̄det ad hoc. b. tho. ſe. ſe. q. xxvi. ꝙ vt dictū eſt. illi q̄ ſunt nobis magis ꝯiūcti. ſunt magis diligendi. tn̄ q: intēſi⁹ diligūt tn̄ q: plībꝫ diligūtur rōib⁹. Intenſio aūt dilectiōis eſt ex ꝯiūctiōe dilecti ad diligentē. et iō diūſoꝝ dilectio ē menſurāda ſm diuerſam rōeꝫ cōiūctionis. vt ſcꝫ vnuſq̄ſqꝫ magis diligaꝛ. ī eo qđ ꝑtinet ad illā ꝯiūctiōeꝫ. ſm quā diligeret. Et vlteri⁹ ꝯꝑanda eſt dilectio dilectōi ſm cōꝑationē ꝯiūctiōis ad ꝯiunctionē. Sic igr̄ dicēdū ē ꝙ amicitia ꝯſanguineoꝝ fundatur ī ꝯiūctiōe naturalꝭ originis. amicitia ciuiū ī cōicatiōe ciuili. ⁊ aīcitia cōmilitonū ī cōicatiōe belli. ⁊ iō ī his q̄ ꝑtinēt ad naturā pl⁹ dēm⁹ diligē ꝯſanguineos. In his q̄ ꝑtinēt ad ciuilē ꝯūſatiōez pl⁹ dēmus diligere conciues. In hiſ q̄ ꝑtinēt ad bellū ꝯmilitōes. vn̄ ⁊ phſ dīt. ix. eth. ꝙ ſingulꝭ ꝓpria ꝯgruētia ē attribuēdū. Sic aūt facere videntꝛ ad nuptias. q̄dē vocāt cognatos. videꝛ vtiqꝫ ⁊ nutrimēto ꝑntibꝫ oportere ſufficere maxīe ⁊ honorē pr̄ie. ⁊ ſimile etiā in alijs. Si autē comparemus coniunctionē ad coniunctōnem conſtat ꝙ cōiunctio naturalis originis eſt prioret inmobilior quia eſt ſecundum id qđ pertinet ad ſubſtantiam. Alie autem coniunctiones ſunt ſuperuenientes et remoueri poſſunt. Et ideo amicitia conſanguineorū eſt ſtabilior. ſed alie poſſunt eē potiores ſecūdum id qđ eſt proprium vnicuiqꝫ amicitie. Et q: amicitia ſociorum propria electione contrahitur in his que ſub noſtra electione cadunt puta in agendis. ideo preponderat huiuſmodi dilectioni conſaguineorum. vt. ſ. magis illis conſentiamus in agendis. ſcilicet amicitia cōſanguineorum eſt ſtabilior. et preualet in his que pertinent ad naturam. Item ꝙ. bea. ambro. dicit. Non vos minus diligo quos per euangelium genui. quam ſi coniugio ſuſcepiſſem. Intelligendum eſt quātum ad beneficia que pertinent ad comunicationē gratie. ſ. de īſtructione morum. In hac enim debet homo magis ſubuenire filijs ſpiritualibus quam filijs carnalibus quibus tenentur prouidere corporalibus ſubſidijs.

De comparatione .§.VII.

dilectōis diuerſoꝝ ꝯſanguineoꝝ ad inuicē. Et pmo ſi dꝫ bet magis diligi ex caritate pr̄ vel filius ꝓprius. Ad qđ rn̄det. b. tho. vbi. s. ꝙ grad⁹ dilectōis ex duobꝫ penſari pōt. Uno mō ex pte obiecti. Et ſm hꝫ id qđ hꝫ maiorem rōnem boni magis ē diligendū. ⁊ qđ eſt deo ſilius. Et ſic pr̄ magis diligend⁹ eſt ꝙ̄ fili⁹. qꝛ. ſ. pr̄em diligimus ſub rōe pncipij. qđ hꝫ rōnem eminētioꝝ boni. ⁊ iō dꝫ ſimilioꝝ. Alio mō ꝯputaꝶ ḡdus dilectōis ex pte diligētꝝ. ⁊ ſm hꝫ magis diligiꝶ qđ ē ꝯiūctius. vn̄ ex hꝫ fili⁹ magꝭ diligēdus ē ꝙ̄ pr̄. qđ ꝓbat phs. viij. eth. q̄tuoꝛ rōibus. Prio q̄dē. qꝛ pn̄tes diligūt filios vt aliq̄d ſui extpes. pr̄ vero nō ē aliq̄d filij iō dilectio q̄ pater diligit filiū ē ſimiloꝛ dilectōi q̄ q̄s diligit ſeipm̄. Scđo. qꝛ pn̄tes magꝭ ſciunt aliq̄s eē ſuos filios ꝙ̄ ecōuerſo. Tertio qꝛ fili⁹ ē magis ꝓpinquus pn̄ti. vtputa ps eꝛn̄s. ꝙ̄ pr̄ filio ad quē hꝫ habitudinē pncipij. Quarto qꝛ pn̄tes diuti⁹ amauerūt. Nā ſtatī pr̄ incipit diligere filiū. Fili⁹ aūt pr̄ē ꝓcedente tpe. Dilectio aūt q̄to ē diuturnioꝛ tāto fortioꝛ. ſm illud Eccl. ix. Nō dimittas amicū antiquū. nou⁹ enī nō erit ſimilis illi Et qꝛ pncipio debeꝶ ſubiectio reuerentie ⁊ honoꝛ. Effectui aūt ꝓportionabilioꝛ ꝯpetit recipere influētiā pncipij ⁊ ꝓuiſiōi ipi⁹. ⁊ ꝓpter hꝫ pn̄tibꝫ a filijs magis debeꝶ honoꝛ. filijs āt magꝭ debeꝶ cura ꝓuiſiōis. Et ſm rōem eminētioꝝ boni naturalr̄ filius pl⁹ diligit pr̄em ꝙ̄ filiū. ⁊ ſm hꝫ intelligendū ē ꝟbum. b. Amb. dicē. ꝙ poſt deū pl⁹ diligēdi ſūt pn̄tes. deīde filij. Filijs āt a pn̄tibꝫ magis debeꝶ cura ꝓuiſiōis. ⁊ ſm ꝙ dic aplus. ij Coꝛ. xij. Nō dn̄t filij theſauriſare pn̄tibꝫ. ſꝫ pn̄tes filijs ⁊ ſm rōem maioꝝ ꝯiūctōis ad ſeipm̄ pl⁹ q̄s diligit filium ꝙ̄ pr̄em. In articlo tn̄ neceſſitatis filius obligatur magꝭ pr̄i ex bn̄ficijs ſuſceptꝭ vt pn̄tibꝫ maxie ꝓuideat.

An pn̄tes ſūt magꝭ diligēdi ꝙ̄ filij.

Utrū aūt debeat .§.VIII.

magis diligi pr̄ vel mater. rn̄det. b. tho. ꝙ in iſtis ꝯpationibꝫ illđ qđ dꝛ intelligēdū ē ꝑ ſe. vt vicꝫ intelligaꝶ eſſe q̄ſitū de pr̄e. inq̄ꝫtū pater ē. an ſit plus diligēd⁹ ꝙ̄ maꝶ inq̄ꝫtū ē mater. Pōt eī in oībꝫ hmōi eē tāta diſtātia virtutis ⁊ malicie. vt amicitia ſoluaꝶ vl̄ minuaꝶ. vt dic phs viij. eth. Et iō vt Amb. dic. Boni domeſtici ſūt malꝭ filijs ꝑponēdi. Per ſe ḡ loq̄ndo dꝫ magis diligi pr̄ ꝙ̄ mr̄ qđ etiā dic hiero. ſup ezech. ꝙ poſt deū diligēdus eſt pr̄ deīde mr̄ ꝑ modū patiētꝭ ⁊ materie. Nec obſtat ꝙ phs dicit in li. de generatōe. ꝙ fēia dat corpus. ſꝫ aīaꝫ certū ē ꝙ dat deus. qꝛ in generatōe hōis mr̄ materiā miſtrat corpis informē tn̄. Formaꝶ aūt ꝑ ꝟtutē formatiuā q̄ ē in ſemīe pr̄is. Et q̄ꝫuis hec ꝟtus formatiua nō poſſit cauſare aīam rōnalē. diſponit tn̄ materiaꝫ corꝑalem ad huiuſmodi forme ſuſceptionem.

De ꝯpatione dilectōis inter patrem ⁊ mr̄em q̄s magis diligendus

Utrum aūt debeat .§.IX.

q̄s pl⁹ diligē vxoꝛē ꝙ̄ ptes. rn̄det. b. tho. ꝙ ḡd⁹ dilectōis vt dictū ē pōt attēdi. ⁊ ſm rōem boni. ⁊ ſm rōeꝫ cōiunctōis ad diligētes. Scđm rōem ḡ boni qđ eſt obiectū dilectōis magis ſūt diligēdi pn̄tes ꝙ̄ vxores. qꝛ diligunꝶ ſub rōe pncipij. ⁊ eminētioꝝ cuiuſdā boni. Scđꝫ aūt rōnem ꝯiunctōnis magis diligūꝶ vxores. qꝛ vxoꝛ ꝯiungiꝶ viro vt vna caro. ſm illud Mat. xix. Itaq̄ꝫ nō ſunt duo ſꝫ vna caro. Et iō itenſius diligiꝶ vxoꝛ. ſꝫ maioꝛ reuerētia ē exhibēda pn̄tibꝫ ſuis. Et cū dꝛ Gen. ij. c. Propter hꝫ relinquit hō pr̄em ⁊ matrē ⁊c. Nō ē intelligendū ꝙ deſerant parētes q̄ ad oīa. ſꝫ quātū ad cohabitationē ⁊ copulā. ſꝫ in alijs dꝫ q̄s magꝭ aſſiſtere pn̄tibus ꝙ̄ vxori. ⁊ qđ ait apl's ad Ephe. v. ꝙ viri debēt diliger vxores ſic̄ ſeipos. nō eſt intelligendū eq̄liter ſicut ſe. ſed qꝛ rō dilectōis vxoꝝ ſūiꝶ ex ſui dilectōe. hꝫ ē ꝑ ſilitudinē.

Utrū pl⁹ q̄s tēat diligē vxorē ꝙ̄ pn̄tes.

Utrum debeat quis .§.X.

magis diligere bn̄factorē ꝙ̄ bn̄ficiatū. Ad hꝫ rn̄det beatus tho. vbi. s. ꝙ aliq̄d diligiꝶ duplr̄. Uno mō ꝙ habꝫ rōem excellentioꝝ boni. ⁊ ſm hꝫ magis dꝫ diligi benefactoꝛ. qꝛ cū ſit pncipiū in bn̄ficiato hꝫ rōem maioꝝ boni ſic̄ de pr̄e. vt dictū eſt. s. Alio mō diligiꝶ aliq̄d rōe maioris ꝯiūctōis. ⁊ ſm hꝫ magis diligim⁹ bn̄ficiatos. qđ ꝓbat phs. ix. eth. ꝑ q̄tuoꝛ rōnes. Et pma ē. qꝛ bn̄ficiat⁹ ē q̄ſi qđdā opus bn̄factoris. Un̄ ꝯſueuit dici de aliquo Ille ē factura illius. Naturale aūt ē cuilibet vt diligat opus ſuū. ſic̄ poete diligūt poemata ſua. Et hꝫ iō. qꝛ vnūq̄dq̄ꝫ diligit ſuū eſſe ⁊ ſuū viuere. qđ māifeſtaꝶ maxie i ſuo agere. Scđm ē. qꝛ vnūq̄dq̄ꝫ naturalr̄ diligit id i q̄ aſpicit bonū ſuū. habet q̄dē ⁊ bn̄factoꝛ in bn̄ficiato aliqđ bonū ⁊ ecōuerſo. Sꝫ bn̄factoꝛ inſpic in bn̄ficiato ſuum bonū honeſtū. Bn̄ficiat⁹ aūt iſpicit in bn̄factore ſuum bonū vtile. Bonū aūt honeſtū delectabilius ꝯſideratur ꝙ̄ bonū vtile. tū qꝛ eſt diuturnius. Utilitas enī cito trāſit. ⁊ delectatio memorie nō ē ſic̄ delectatio rei pn̄tis. tū etiā qꝛ bona honeſta magis cū delectatōe recolimus q̄ꝫ vtilitates q̄ nob ab alijs ꝓuenerunt. Tertia ē. qꝛ ad amantē ꝑtinet agere. Uult enī ⁊ oꝑaꝶ bonū amato. ad amatū aūt ꝑtinet pati. ⁊ iō excellētioris eſt amare. ⁊ ꝓpter hꝫ ad bn̄factorē ꝑtinet vt plus amet. Quarta rō eſt qꝛ difficili⁹ eſt impēdere bn̄ficia q̄ꝫ recipe. Ea ꝟo in quibus laboram⁹ magis diligim⁹. q̄ ꝟo nob de facile ꝓueniūt magis ꝯtēnimus. Non tn̄ dꝛ ꝙ quoſlibet bn̄ficiantes plus debeam⁹ diligere q̄buſlibet bn̄factoribꝫ. Nam bn̄factores a q̄bꝫ maxia bn̄ficia recipim⁹ vt deū ⁊ parētes ꝑferim⁹ his q̄bꝫ aliq̄ miora bn̄ficia impendimus.

Utrū ordo caritatis .§.XI.

maneat in pr̄ia. Rn̄det. b. tho. vbi. s. Neceſſe ē ordinem caritatꝭ manere in pr̄ia. q̄ꝫtum ad hꝫ ꝙ deus diligaꝶ ſuper oīa. Hoc enī ſimplr̄ erit tūc qn̄ hō ꝑfecte eo fruetur. Sꝫ de ordīe ſui ad alios diſtiguēdū vr̄. qꝛ ſic̄. s. dictū ē dilectōis ḡd⁹ diſtigui pt̄. vl̄ ſm dr̄nam boī qđ q̄s alteri exoptat. vl̄ ſm itentōeꝫ dilectōis. Prio q̄dē mō pl⁹ diliget meliores q̄ꝫ ſeipm̄. min⁹ ꝟo min⁹ bonos. volet enī q̄libet btūs vnūquēq̄ꝫ hr̄e qđ ſibi debeꝶ ſm diuīā iuſticiā ꝓpter ꝯformitatē volūtatꝭ hūane ad diuīā. Nec tunc erit tps ꝓficiēdi ꝑ meritū ad mai⁹ pmiū ſic̄ nūc accidit. Sꝫ tūc volūtas vniuſcuiuſq̄ꝫ i hꝫ ſiſtet qđ eſt determinatū diuinitus. qn̄ pt̄ hō melioꝝ ⁊ ꝟtutē ⁊ pmiū deſiderare. Scđo ꝟo mō aliq̄s pl⁹ diliget ſeipm̄ q̄ꝫ p̄ximū etiā meliorē. qꝛ itētio act⁹ dilectōis ꝓueit ex pte ſubiecti diligētꝭ ⁊ ad hꝫ etiā donū caritatꝭ vnicuiq̄ꝫ ꝯferꝶ a deo. vt pmo q̄dē mētē ſuā in deū ordīet. qđ ꝑtiet ad dilectōeꝫ ſuipſius. ſcđario vt ordinē ēt aliaꝝ mētiū i deuꝫ velit. vl̄ etiā inuicē opeꝶ ſm modū ſuū. Sꝫ q̄ꝫtū ad ordinē ꝓximoꝝ ad inuicē ꝓ amorē. tota enī vita btā ꝯſiſtit i ordiatōe mētꝭ ad deuꝫ. Un̄ tot⁹ ordo dilectōnis btōꝝ ꝯſuabiꝶ ꝑ ꝯpatōem ad deū. vt. ſ. ſimplr̄ q̄s magis diliget meliorē ſm caritatꝭ ille magꝭ diligaꝶ ⁊ ꝓpīq̄oꝛ ſibi hēaꝶ ab vnoq̄q̄ꝫ q̄ ē ꝓpinq̄oꝛ dō. Cōtigit tn̄ i pr̄ia ꝙ aliq̄s ſibi ꝯiūctū pluribꝫ rōibꝫ diliget. n̄ eī tc̄ ceſſabūt ab aīo btī hōeſte dilectōis cāe. tn̄ oībꝫ iſtꝭ rōnibꝫ ꝑferꝶ i cōꝑabilr̄ rō dilectōis q̄ ſūiꝶ ex ꝓpinquitate ad deū.

De caritate ⁊ ad p̄ceptū decalogi. Ca. v.

Onſequēter ē videndū đ caritate ꝑ rſpēm ad p̄ceptū.

Dic. eī xp̄s Mat. xxij. Diliges dn̄ꝫ de. tu. ex to. ⁊c. hꝫ ē maximū ⁊ pmū mādatū. Scđꝫ āt ſile ē huic. Diliges pxi. tū ſic̄ teipꝫ. In his duobꝫ māda. vni. lex pē. ⁊ ꝓphe. Prio igr̄ videndū ē quō đ caritate fuit dādū p̄ceptū. Pro cꝰ dcā tatōe dr̄. b. tho. ij. ij. q. xliiij. ꝙ p̄ceptū iportat rōeꝫ debiti.

Eſt aūt aliq̄d debitū dupl'r. Uno mō p ſe. Alio mō ꝓp-
ter aliud. Per ſe quidē debitū eſt in vnoquoq; negotio.
id q̄d ē finis. q2 hʒ p ſe rōem boni. Propter aliud aūt ē
debitū q̄d ordinat̄ ad finē ſicut medico p ſe ē debitū vt
ſanet. ꝓpter aliud vt det medicinā ad ſanādū. Finis ſpi-
ritualis vite eſt vt hō vniat̄ deo q̄d fit p charitatē. Et
ad hoc ordinant̄ ſicut ad finē oīa q̄ ꝑtinēt ad ſpūalē vi-
tā. Uñ et apl's dicit. j. ad Thimo. j. Finis p̄cepti ē cari-
tas de corde puro. ꝯſciētia bona. ꝛ fide nō ficta. Omnes
eñ ꝟtutes de quaꝝ actibꝫ dant̄ p̄cepta. ordinant̄ vl' ad
purificandū cor a turbinibꝫ paſſionū. ſicut virtutes q̄
ſūt circa paſſiones. vel ſaltē ad habēdā bonā ꝯſciētiam
ſicut ꝟtutes que ſunt circa opatōes. vel ad habendā re-
ctā fidē. ſicut alia que ꝑtinēt ad dei cultū. Et hec tria re-
quirūtur ad diligendū deū. Nā cor impurum a dei dile-
ctione abſtrahitur ꝓpter paſſiones inclinātiū ad terrēa.
Cōſciētia eñ mala facit horrere diuinā iuſticiā ꝓpter ti-
morē pene. Fides aūt ficta trahit affectū in id q̄d de deo
fingitur ſepans a dei veritate. In quolibet aūt genere id
q̄d ē p ſe ē potius eo q̄d ē ꝓpter aliud. ꝛ iō maximū ē p̄-
ceptū de charitate. vt dr̄ Math. xxij. Quāuis aūt dile- Quaꝛ̄ ne-
ctio dei ſit finis ad quē ordinat̄ dilectō ꝓximi. tñ dari ceſſe fuit
oportuit p̄ceptū nō ſolū de dilectōe dei ſed etiā aliunde dare p̄ce-
de dilectōne ꝓximi ꝓpter minus capaces qui non de fa- ptū de di-
cili cōſiderarēt vnū hoꝝ p̄ceptoꝝ ſub alio ꝯtineri. Et q̄ꝫ lectōne di
uis charitas ſit vna virtus: habet tamē duos actus. ſcʒ ꝓximi,
diligere deū ꝛ diligere ꝓximū. q̄ꝝ vnus ordinat̄ ad aliū
ſicut ad finē. Unde in dilectōne proximi includitur dile-
ctio dei ſicut finis in eo q̄d eſt ad finem. ꝛ econuerſo.

Finis precepti ē cha- .§. I.

ritas de corde puro. ꝯſcientia bona. ꝛ fide non ficta. i. ad
Thimo. j. Quāta bona hic ſequant̄. habes de pe. diſ. ij.
ergo. Et circa dictā autoritatē pñt tria notari. Primū ē
neceſſitas obſeruatōis. ibi. finis p̄cepti. Scdm ē p̄cioſi-
tas ordinatōis. ibi. charitas. Tertiū eſt ſinceritas dilecti-
onis. ibi. de cordē puro. ꝛc̄. Quantū ad p̄mū ſm phm
ꝓpter q̄d vnumq̄dq; tale ꝛ illō magis. Oīa p̄cepta ſūt
neceſſaria cū ordinent̄ ad charitatē vt finē. ḡ ipa multo
magis ē neceſſaria. Eſt aūt hoc p̄ceptū lucidū breue. vti-
le. ꝛ leue. Eſt lucidū quidē. ps. xviij. Preceptū dñi luci-
dū. Et hoc ne q̄s dicat. nō licuit mihi intelligere. Breue
ne q̄s dicat. nō potui notare vel retinere. Abbreuiatum
faciet d̄s verbū ſup terram. Utile. ps. cxviij. Bonū mi-
hi lex oris tui ſup mi. au. ꝛ ar. Leue. Nihil eñ dulcius ꝛ
leuius charitate. Mat. xj. Onus meū leue. Precioſitas
patet ex nomīe charitatis. vñ charitas quaſi chara vni-
tas. q2 vnit nos cū oībꝫ vtil'r. Apl's ad eph. iij. Ut poſ-
ſitis cōprehendere cū oībꝫ ſanctis que ſit longitudo.
ſublimitas ꝛ ꝓfundū. ſ. charitatis. Eius ſublimitas eſt:
q2 vnit nos cū deo. latitudo abſolute. i. ꝓpter ſe ꝓfunduʒ
eius. q2 vnit nos cū his qui ſunt ī purgatorio. Ei⁹ lati-
tudo ē. q2 vnit nos cū oībꝫ viuentibꝫ bonis ꝛ malis.
amicis ꝛ inimicis. Eius longitudo q2 vnit nos cū prece-
dentibꝫ pñtibꝫ ꝛ futuris. vel vſq; in finem. Sinceritas
innuitur de corde puro id eſt nō ficto vl' infecto vel mix-
to cupiditate. Cōſcīa bona. i. nō erronea. ꝛ fide non ficta
id eſt ſine errore vel ſine hypocriſi. Sciēdū etiā ꝙ oīa
p̄cepta decalogi ordinant̄ ad dilectōem dei ꝛ ꝓximi. iō
p̄cepta charitatis nō fuerūt annumerāda inter p̄cepta
decalogi. ſed in oībꝫ includunt̄. Et q̄ꝫuis modus dile-
ctiōis nō cadat ſub illis p̄ceptis que dant̄ de aliꝭs acti-
bus ꝟtutū. puta. ſub hoc p̄cepto Honora prēm tuum ꝛ
mrēm. nō cadit hoc ꝙ ex charitate fiat. cadit tñ actus di-
lectōnis ſub ſpeciali precepto.

De dilectione ſuffici. §. II.

enter ſunt data tñ illa duo p̄cepta. vnde chriſtus dixit
mathi. xxij. In his duobꝫ mādatis vniuerſa lex pendet
ꝛ ꝓphete. Ratō huius ē ſcdm btm̄ Thomā vbi ſ. ar. iij.
Charitas ē amicitia quedā. amicitia aūt ē ad alterū. vñ
Grego. dicit ꝙ charitas ad minus q̄ꝫ inter duos habe-
ri nō pt. Cū aūt dilectio ꝛ amor ſit boni. bonū aūt ſit vl'
finis. vel id q̄d ē ad finē. ꝯuenienter de charitate duo p̄-
cepta ſufficiūt. vnū q̄ inducimur ad diligendū deū ſic
finē. Aliud q̄ inducimur ad diligendū ꝓximū ꝓpter deū
ſicut ꝓpter finē. De dilectōe ſui ꝛ corpis ſui q̄ etiā diligē-
da ſūt. dicit btūs Auguſtin⁹ ꝙ nulla fuerūt dāda pre- Q, nō fu-
cepta. Et ideo ē q2 q̄ꝫtumlibet quis excidat a veritate re- erūt dan-
manet ſemp in eo dilectō ſui ꝛ corpis ſui. Sed mod⁹ di- da p̄cep-
ligendi p̄cipiendus erat homī vt ſcʒ ſe ordinate dilige- ta de dile-
ret ꝛ corpus ſuū q̄d fit p hoc ꝙ homo diligit deū ꝛ ꝓxi- ctōne ſui.
mū. Itē q̄ꝫuis p̄cepta dentur de actibꝫ virtutū. ꝛ chari- Rō pōit.
tas habeat pl'es actus. vicʒ dilectō. gaudiū. pax. benefi-
centia. tamē q2 p̄mus ꝛ p̄ncipalis actus charitatis ē di-
lectio. ꝛ ex eo cōſequunt̄ aliꝭ ſicut effectus ex cauſa. ideo
in p̄ceptis dilectōnis includūtur p̄cepta de aliꝭs actib⁹
ex ea ꝓcedentibꝫ. ꝛ tamē ꝓpter tardiores inueniūtur de
ſingulis explicita p̄cepta. De gaudio q̄dē ad Phil. iiij.
Gaudete in dño ſemp. ꝛc̄. De pace ad Heb. Pacem ſeq̄-
mini cū oībꝫ. De beneficētia. ad Gal. vi. Dum tēpus
habemus opemur bonū ad oēs. De ſingulis etiā par-
tibus beneficentie inueniūtur p̄cepta in ſacra ſcriptura
vt patet intuēti. Itē q2 plus ē opari bonū q̄ꝫ vitare ma-
lū. iō ī p̄ceptis affirmatiuis p que p̄cipit̄ facere bonum
vt diligere gaudere. benefacere. pacē habere. includūtur
p̄cepta negatiua q̄bꝫ ꝓhibetur malū facere. vt nō odire
nec occidere. nō inuidere. nō diſcordare. nō ſcandalizare
Et tñ inueniūtur explicita precepta data ꝯ hmōi vitia
oppoſita charitati. Nā ꝯ odiū dr̄ Leuiti. xix. Nō oderis
frēm t. in cor. t. Cōtra accidiā dr̄ Eccl'. vj. Nō accidieris
in vincul' eius. Cōtra īuidiā dr̄ ad Gal. vj. Nō efficia-
mur inanis gl'ie cupidi inuicē ꝓuocātes. inuicē inuidē-
tes. Cōtra diſcordiā. j. Coꝝ. j. Idipm dicatis oēs ꝛ nō
ſint ī vobis ſciſmata. ꝯ ſcādalū. Ro. xiiij. Nō ponatꝭ ſcā-
dalū vel offendicl'm. Et de dictis peccatis habes ſ ī. ij.
parte. De actibꝫ vero charitatis in ſequētibꝫ capl'is.

Declaratio precepti. §. III.

de dilectōe dei ſm btm̄ Tho. ij. ij. q. lxiiij. ar. iiij. Hoc p̄-
ceptū inueniẗ diuerſimode traditū in diuerſis locis. Nā
Deut. vj. ponūt̄ tria. ſ. Diliges dñm d̄m tuū ex toto cor- Quid ſit:
de tuo ꝛ ex tota aīa tua. ꝛ ex tota fortitudine tua. Ma- vel q̄mo-
thei. xxij. Ponūtur duo hoꝝ ſcʒ ex toto corde. ꝛ ex tota do intelli-
aīa. ꝛ omittitur ex tota fortitudine. ſed additur ex tota gitur dili-
mēte. Sed Marci. xij. ponūtur q̄tuor. ſ. ex toto corde. ꝛ gere de-
ex tota mēte. ex tota aīa. ꝛ ex tota ꝟtute. q̄ ē idē cū for- um ex to-
titudine. Hec etiā quatuor tangūtur Lu. x. Nā loco for- to corde:
titudinis ſeu ꝟtutis ponitur ex oībꝫ viribꝫ tuis. Et iō
hoꝝ quatuor eſt rō aſſignāda. Prima expoſitio ē igi-
tur ꝯſiderāda ꝙ dilectio ē actus volūtatis que ſignifi-
catur p cor. Nā ſicut cor corpale ē p̄ncipiū oīm corpaliuʒ
motuū. ita etiā volūtas. ꝛ maxime q̄ꝫtū ad intētōem fi-
nis vltimi q̄d ē obiectū charitatis. ē p̄ncipiū oīm ſpūa-
liū motuū. Tria aūt ſūt p̄ncipia actuū q̄ mouētur a vo-
lūtate. ſ. intellectus q̄ ſignificat̄ p mētē. Uis appetitiua
interior que ſignificat̄ p aīam. Et vis executiua exterior
q̄ ſignificat̄ p fortitudinē ſeu ꝟtutē ſeu vires. Precipit̄
ergo nob̄ vt tota intentō nr̄a ferat̄ in deū q̄d eſt ex toto
corde. ꝛ ꝙ intellectus nr̄ ſubdat̄ d̄o q̄d ē ex tota mente. ꝛ
ꝙ appetitus nr̄ regulet̄ ſm deū. q̄d ē ex tota aīa. ꝛ ꝙ ex-
terior actus nr̄ obediat deo. q̄d ē ex tota fortitudīe vl' vir-
tute vl' viribꝫ. Alia expō. q̄dā dicūt. ex toto corde. i. itel-
lectu. aīa. i. volūtate. mēte. i. memoria. Tertia expoſitio

ſm beatū Grego. nizenū. Per coꝛ ſignificaꝛ aīa vegeta‑
bilis. Per aīam. ſenſitiua aīa. Per mentē memoꝛia. qꝛ h
qꝺ nutrimur ſentim⁹ ꝛ intelligim⁹. debem⁹ in deum re‑
ferre. De h qꝺ dicitur ex tota volūtate. Pro hui⁹ decla‑
ratione nota ſm beatū Tho. vbi s. ꝙ p̄cepta dantur de
actib⁹ ꝟtutū. Requiritur aūt ad actū virtutis nō ſoluꝫ ꝙ
cadat ſuꝑ debitā materiā. ſed etiā ꝙ veſtiatur debitis cir‑
cūſtantijs quib⁹ ſit ꝓpoꝛtionatus tali materie. De⁹ autē
eſt diligēdus ſicut finis vltimus. ad quē oīa ſunt refe‑
renda. Et ideo totalitas quedā fuit deſignanda circa h
p̄ceptū de dilectione dei ad hoc innuēdū. Dupliciter au‑
tem ꝯtingit diligere deū ex toto coꝛde. Uno mō in actu
vt ſcꝫ totū coꝛ hoīs ſemꝑ actualiter ferat in deū. ꝛ iſta
eſt ꝑfectio patrie. Alio modo vt habitualiter totuꝫ coꝛ
hominis in deū ferat. ita ſcꝫ ꝙ nihil ꝯtra dei dilectōem
coꝛ hoīs recipiat. ꝛ hec eſt ꝑfectio vie. cui nō ꝯtrariatur pec‑
catum veniale. qꝛ nō tollit habitū charitatis. cū nō tēdit
in oppoſitū obiectum. ſꝫ ſolū impedit charitatis vſum.
Scdm ꝑmū modū implet illud p̄ceptū. ꝑ ſcdm modū
implet imꝑfecte. Dicitur em̄ tūc ꝑfecte impleri p̄ceptuꝫ qn̄
ꝑuenit ad finē quē intendit p̄cipiēs. Imꝑfecte autē qn̄
ꝛ ſi nō ꝑuenit ad finē p̄cipiētis. nō tn̄ recedit ab oꝛdine
ad finē. Sicut ſi dux p̄cipiat militib⁹ vt pugnent. Ille
ꝑfecte implet id p̄ceptū qui pugnando hoſtē vincit qꝺ
dux intēdit. Imꝑfecte aūt cui⁹ pugna ad victoꝛiam nō
attingit. nō tn̄ ꝯtra diſciplinam militarem agit. Inten‑
dit aūt deus ꝑ h p̄ceptum. vt ꝑfecte homo deo vniatur
qꝺ erit in patria. Et ideo tūc ꝑfecte implebitur. hic aūt im‑
ꝑfecte. Tāto aūt ꝑfectius q̄nto magis accedit ꝑ ſimilitu‑
dinem ad ꝑfectionē p̄rie. Un̄ Hiero. Charitas in q̄buſ‑
dam eſt ꝑfecta. in q̄buſdā imꝑfecta. Perfectiſſima auteꝫ
in hac vita haberi nō pōt. de pe. di. ij. Charitas. Quō
deus diligitur ex toto coꝛde ꝛ ex tota aīa. ꝛ ex tota mēte vl'
virtute. Bern̄. Diſce o xp̄iane a xp̄o quēadmodum dili‑
gas xp̄m. diſce amare foꝛtiter dulciter ꝛ prudēter. Dulcitur
ne illecti. Prudēter ne decepti. Foꝛtiter ne depꝛeſſi ab amo‑
re dn̄i auertamur. Hoc eſt amare ex toto coꝛde. ꝛ ex tota
aīma. ꝛ ex tota foꝛtitudine vel ꝟtute. Dulciter amat ait
idem. Cū xp̄o paſſo cōpatitur cōpungitur ꝛ mouetur. Sapiē‑
ter ſeu prudēter q̄ ab eccl'iaſtica ſenſus puritate. nulla de‑
uiat veri ſimilitudine. ꝛ q̄ diſcretiōis metā nulla ſupſti‑
tione vel leuitate. vl' ſpiritus feruētioꝛis vehemētia dele‑
rit. Amoꝛ foꝛtis eſt. cū nulla vi laboꝝ vel toꝛmentoꝛum.
vel etiā metu moꝛtis. iuſticia deſeritur. Itē ex ſumma ꝟtu‑
tum Guilhelmi pn̄t illa tria ad tres vires animi referri
Coꝛ ad iraſcibilē. qꝛ in coꝛde magnanimitas. Anima ad
ꝯcupiſcibilē. qꝛ eius eſt velle. Mens ad rōnalem. qꝛ ei⁹
eſt meditari. Totis ḡ his trib⁹ virib⁹ deū amat. cum vis
rationalis a deo ſolo deſiderat illumīari ꝛ ab eo ſolo poſ‑
ſe ſe ſapientē fieri credit. cū vis ꝯcupiſcibilis reputat de‑
um gaudiū ſuū. ꝛ in illo ſolo gaudere q̄rit. Et cū vis iraſ‑
cibilis in illo ſolo gl'iari deſiderat. aliā gl'iam ꝯtemnēs
Itē Guil'. vbi s. Ex toto coꝛde diligit deū. i. intellectu. q̄
intellectū ſuū in obſequiū xp̄i captiuat. ꝛ qui ſtudiū ſu‑
um xp̄o dat ꝛ q̄ ad viſionem dei toto deſiderio anhelat.
Primū. i. captiuare intellectū ſuū. de quo ait apl's. ij. ad
Coꝛin. x. In captiuitate redigētes oēm intellectū in obſe‑
quiū xp̄i. Fit tripl'r iſta captiuatio. Primo vt in his q̄
ſunt fidei deo obediam⁹. Hylari⁹. Soli deo de ſe credē‑
dum eſt. q̄ ſe ſolū nouit. Scdo vt male de nobis ꝛ bn̄ ꝺ
ꝓximis ſentiam⁹ ꝛ circa noſmetip̄os intendētes. ab alijs
oculos auertam⁹. Seneca. qꝺ hoīes libēter faciunt de
alijs de te apud te male exiſtima. Tertio vt ſenſum ſupe‑
rioꝛis nr̄i ſenſui p̄feram⁹ ꝛ ꝑmaxime in religione. Unde
Bern̄. Lignū ſciētie boni ꝛ mali cēſura diſcretiōis eſt in
religione penes p̄rem ſpūalē. Secundū. i. ſtudiū ſuum
dare deo. fit etiā h tripliciter. Primo dū ea quib⁹ adiu‑
uamur in deū ab eis q̄b⁹ impedimur ſagaciter diſcernimus.
qꝺ ꝑtinet ad prudentiā ſm Aug. Secūdo cū doctri‑
nā xp̄m neſcientē faſtidit. Bern̄. Si diſputas aut cōfe‑
ras. nō ſapiat niſi ſonuerit ibi xp̄s. Tertio q̄ in creaturis
deū intelligit. ad Ro. j. Inuiſibilia dei ꝑ ea q̄ facta ſunt
ꝛc. Tertiū. i. anhelare ad dei viſionē. Fit ſeu ad h iuuat
mūdi ꝯtempt⁹. meditatio dei. ꝛ pcti deteſtatio. Ex tota
anima ſeu volūtate amat. Amat deū q̄s tripl'r. q̄ perfe‑
cte obedit. Quē nec timoꝛ mali trāſitoꝛij exterret. ꝛ que‑
nec gaudiū ſeculi. nec amoꝛ boni tranſitoꝛij ab obediētia
retrahit. Ex tota mēte ſeu memoꝛia amat deū q̄s tripl'r.
Qui ſcꝫ ea que deo diſplicēt ꝛ ab amoꝛe ei⁹ retrahūt. ob‑
liuioni tradit. vt iniurie nobis illate que dū irrogātur ſūt
quaſi ferrū in vulnere qꝺ vulnerib⁹ ſanatiōem impedit
Secūdo qꝛ ea que ad dei timoꝛē ꝑtinent ꝛ ſalutē aīmaꝝ
memoꝛie cōmendat. Tertio quem magn⁹ dei amoꝛ de‑
alio q̄ꝫ de deo. diu cogitare nō ſinit. ſicut ſolet accidere fa‑
tue amantib⁹. q̄ nō pn̄t obliuiſci quod amāt. Bern̄. O
amoꝛ īpetuoſiſſime q̄ preter te aliud cogitare non ſinis.
Prouer. xxiij. Fili p̄be mihi coꝛ tuū. ſit de⁹.

Declaratio precepti. §. IIII

de dilectiōe ꝓximi cū ſcꝫ ꝺꝛ. Diliges ꝓximū tuū ſicut teipꝫ — De modo dilectiōis
Math. xxij. Hoc ſiquidē p̄ceptū ſm bea. Tho. ij. ij. q. xl. — ꝓximi et
iiij. ꝯuenienter traditur. Tangitur em̄ in eo diligendi rō ꝛ mo‑ — rō q̄re ꝓx‑
dus dilectiōis. Rō diligēdi traditur in eo ꝙ ꝓxim⁹ noīa‑ — mus ē di‑
tur. ꝓpter h em̄ debem⁹ alios ex charitate diligere. qꝛ ſūt — ligēdus
nobis ꝓximi. ꝛ ſm naturalē dei imaginē. ꝛ ſm capacita‑
tem gloꝛie. Nec refert vtꝝ dicatur ꝓximus vel frater. vt ha‑
betur. j. Joh. iiij. vel amic⁹. vt Leuit. xix. Per oīa hec
eadē affinitas deſignatur. Modus aūt dilectiōis tāgitur
cū ꝺꝛ. Sicut teip̄m. Qꝺ nō eſt intelligēdū ꝙ aliq̄s car‑ — Quō intel‑
naliter diligat ſibi ꝓximū ꝓpter deū. ſicut debet diligere — ligit ꝓxi‑
ſeip̄m. Et hoc tripliciter. Primo quidē ex ꝑte finis. vt. ſ. — mū ſic teipm
diligat ꝓximū ꝓpter deū. ſicut debet diligere ſeipſum. vt
ſic ſit dilectio ꝓximi ſancta. Secūdo ex ꝑte regule dilecti‑
onis. vt ſcꝫ nō ꝯdeſcēdat ꝓximo in aliquo malo. ſꝫ ſoluꝫ
in bonis ſicut ꝛ voluntati ſue ſatiſfacere dꝫ homo ſoluꝫ
in bonis. vt ſic ſit dilectio ꝓximi iuſta. Tertio ex ꝑte rati‑
onis dilectiōis. vt ſcꝫ nō diligat aliq̄s ꝓximū ꝓpter ꝓpꝛi‑
am vtilitatē vel delectatōem. ſꝫ ea rōne ꝙ velit proximo
bonū ſicut vult bonū ſibijpſi. vt ſic proximi dilectio ſit
vera. Nā cū quis diligit ꝓximū ꝓpter ſuā vtilitatē vl' de‑
lectationē. nō diligit ꝓximū ſꝫ ſeip̄m. Beat⁹ Auguſtin⁹
q̄ꝫ dicit. xxiij. q. iiij. Debet hō diligere ꝓximū ſic ſeipſum
vt omnē hoīem quē poteſt vel beneficētie ꝯſolatiōe. vel
coertione diſcipline. vel infoꝛmatōe doctrine. inducat ad
colendū deū. Proſper in lib. iij. de vita ꝯtemplatiua. ca.
xv. dicit. Proinde ꝓximos ſicut noſmetip̄os diligimus.
qn̄ ad bonos moꝛes ꝛ ad vitā eternā ꝯſequendā. ſic no‑
bis ſaluti coꝝ ꝯſulim⁹ qn̄ nos in coꝝ pctis ꝛ periculis
cogitam⁹. Et ſic nobis ſubueniri optarem⁹. ita eis ſub‑
ueniam⁹. aut ſi facultas defuerit volūtatē tn̄ ſubueniē‑
di retineam⁹. de pe. di. ij. ꝓinde.

Q, debemus proxi §. V.

mum diligere ſicut xp̄s dilexit nos. Sicut em̄ nobis p̄‑
cepit dicēs Joh. xv. Hoc eſt p̄ceptū meū vt diligatis in‑ — Debemus
uicē ſicut dilexi vos. Dilexit aūt xp̄s nos tripliciter. i. q̄ — ꝓximū di‑
ꝺbem⁹ eū imitari. ſ. amoꝛe gratuito. amoꝛe diſcreto. amo‑ — xp̄s nos
re vehementi ꝛ fructuoſo. Primo quidē amoꝛe gratui‑ — dilexit di‑
to. i. amoꝛe nobis gratis dato ſine meritis p̄cedentibus — ligere tri‑
noſtris. j. Joh. iiij. In hoc eſt charitas dei. nō quaſi nos — plici amo‑
dilexerim⁹ eū. ſed quoniā ip̄e pꝛioꝛ dilexit nos. Sic dei — re.
bemus ꝓximos diligere. Et nō ſicut faciūt quidā q̄ no‑
lunt amare niſi eos a q̄b⁹ pꝛimo noſcuntur amari. Mat.
v. Si diligitis tm̄ eos q̄ vos diligūt. q̄d ampli⁹ facitis

Dupl'r cō‑
tingit de‑
um dilige‑
re ex toto
coꝛde.

nõne ethnici hoc faciũt. Nec amauit chriſtus ꝓpter ſuã vtilitatẽ ſꝫ ꝓpter nr̃am. Nõ vt a nob accipet ſed vt nobiſ daret. Sen. Amicus qui vtilitatis cauſa aſſumpt⁹ eſt tãdiu placebit q̃diu vtilis erit. Secũdo amauit nos chriſtus amore diſcreto. Amor diſcretus eſt q̄ perſonas amamus ⁊ vitia pſequimur. nec ſic pſonis ꝯdeſcendit ꝙ vitijs implicet᷑. Bern. Chriſtus ĩ carnis aſſumptõe condeſcẽdit mihi in culpe vitatõne ꝯſuluit mihi. Unde de eo dr̃ Eſa. vij. Butirũ ⁊ mel comedet vt ſciat repbar̃ malũ ⁊ eligere bonũ. Sic ⁊ nos debemus ꝓximos diligere vt nõ aſſentiamus eis in malo. ſicut fecit Adam Eue. Ad Rom. xiij. Dilectio ꝓximi malũ nõ opatur. Tullius in li. de amicitia. Nulla ẽ excuſatõ ſi amicicie cã peccaueris. Amicitia mõi a poſteriori. i. in malo ligat hoĩes vt vulpeclas ſampſon. Judi. xv. qꝛ facit eos ꝯcordes ĩ malo. ſicut facti ſũt amici herodes ⁊ pylatus ad chriſtũ affligendũ. Tertio amauit nos chriſtus amore fructuoſo ⁊ vehemẽti. Joh. xv. Maiorẽ hac dilectõem nemo habet vt aĩam ſuã ponat q̇s p amicis ſuis. Et ſic noſ debem⁹ ꝓximũ diligere vt cũ expedit, etiã mortẽ p eo ſuſtineam⁹ i. Jo. iij. In hoc cognouimus charitatẽ dei qm̃ ipe animã ſuã. i. vitã p nobis poſuit. ⁊ nos debemus p fratribus aĩas ponere. Et nota ꝙ chriſt⁹ interrogauit ter petrũ ſi cũ diligeret plus ceteris. vt habet᷑ Joh. vl. Simon Johannis inquit diligis me plus his. Et Petrus rñdit Dñe ſcis qꝛ amo te. Ad innuẽdum ꝙ debet q̇s ita vehemẽter amare ꝓximũ vt bona tpalia ⁊ obſequia corpalia ⁊ exercitia ſpũal' ꝯſolatõis ⁊ neceſſaria det p ſalute proximi. ſicut apl's paulus qui paupibꝫ fidelibꝫ pcurabat elemoſinas. diſcurrebat p orbẽ. nocte laborãs manibꝫ ſuis ne alios grauaret. Et anathema eſſe optabat a chriſto p fratribꝫ ſuis. Ad Rom. xj. i. ſepatus a ꝯſolatõibꝫ contemplatõis. Uel melius etiã vltra ſubſtam ⁊ laborẽ corporis. etiã ipam vitã. Uñ ⁊ ĩ huius ſignũ in tertia ĩterrogatiõe Petrus ꝯtriſtatus ẽ. qꝛ naturalr̃ q̇libet triſtat᷑ de morte. Et ſic pſeuerãter diligitur ꝓximus. qꝛ vſqꝫ ad mortẽ. ſicut fecit chriſtus q̇ in finẽ dilexit nos. Joh. xiij.

s.eo.ti.c.3 q.viij.

De pncipali actu charitatis qui ẽ dilectio. Cap. vj.

Primo videndũ ẽ de actibꝫ charitatis. Et pmo de actu eius pncipali. q̇ ẽ dilectio. Circa q̇d ſciendũ fm b. Thomã. ij. ij. q. xxvij. ꝙ cũ charitas vt dcm̃ ẽ ſit q̄daꝫ amicitia ⁊ amicitia fm phm. viij. ethi. magis cõſiſtat in amare q̃ in amari. ideo etiã charitati mag ꝯuenit amare q̃ amari. Huius rõ ẽ. qꝛ amare ꝯuenit charitati inq̃tũ ẽ charitas. Nã cũ charitas ſit quedã amicitia fm ſuã eẽntiam habet inclinatõeꝫ ad ꝓprium actũ. Amari aũt nõ ẽ act⁹ charitatis ipius q̇ amat. ſed actus eius ẽ amare. Amari aũt competit ei fm cõem rõem boni. put ſcꝫ ad eius bonum. alius ad actũ charitatis mouetur. Uñ manifeſtũ eſt ꝙ charitati magis ꝯuenit amare q̃ amari. Hui⁹ etiam duplex ẽ ſignũ. Primũ qꝛ amici magis laudãtur ex hoc ꝙ amãt q̃ ex hoc ꝙ amãtur. quinimmo ſi amentur ⁊ nõ amãt vitupant᷑. Scdo qꝛ mr̃es que maxime amãt plus querũt amare q̃ amari filios. Quãuis aũt hoĩes cõiter magis velint amari q̃ amare. hoc ꝓpterea ẽ. vt dic phs. viij. ethi. qꝛ hoĩes volũt amari inq̃tũ volũt honorari. Sicut honor exhibet᷑ alicui vt quoddã teſtimonium boni in eo qui honoratur. ita p hoc ꝙ aliq̇s amatur oſtendit᷑ ĩ ipo eſſe aliq̇d bonũ. qꝛ ſolũ bonũ amabile eſt. Sic igit᷑ querũt homĩes amari ſicut honorari ꝓpter aliud. ſ. ad manifeſtatõnem boni in amato exñtis. Amare aũt querũt charitatẽ habẽtes fm ſe quaſi ipm ſit bonũ charitatis. ſicut et quilibet virtutis actus eſt bonũ vtutis illius. Unde magis ptinet ad charitatẽ velle amare q̃ amari. qꝛ magis eſt q̇d eſt ſcdm ſe q̃ q̇d ẽ ꝓpter aliũ.

Q, pm⁹ ⁊ pncipal' act⁹ charitatis eſt amari. Rõ ponitur.

Q, deus diligẽdus ẽ . §. I.

ꝓpter ſeipm. h̄ ſic pbat᷑. Solo deo fruẽdũ ẽ. Frui aũt eſt amare ⁊ inherere rei ꝓpter ſe fm btm̃ Aug⁹. vt ponit᷑ in pmo ſeñ. diſt. j. g̃ diligẽdus ẽ ds̄ ꝓpter ſeipm. ⁊ ipe ſolus h̄ mõ. Pro cui⁹ declaratõe dr̃ b. tho. ij. ij. q. xxvj. ꝙ li ꝓpt importat habitudinẽ alicui⁹ cauſe. Eſt aũt quadruplex genus cauſe. ſ. final' formal' efficiẽs. ⁊ material'. Ad quã etiã reducit᷑ material' diſpoſitõ q̄ nõ ẽ cã ſimplr̃. ſed fm quid. Et fm hec quatuor genera cauſa⁊ dr̃ aliq̇d diligi fm quidẽ genus cauſe finalis. ſicut diligim⁹ medicinaꝫ ꝓpter ſanitatẽ. Scdm genus cauſe formal' ſic diligimus hoĩem ꝓpter vtutẽ. qꝛ vtute formalr̃ ẽ bon⁹ ⁊ p ꝯñs diligibilis. Scdm cãm efficiẽtẽ ſic diligimus aliquos inq̃tũ ſũt filij tal' pr̃is. Scdm aũt diſpõem que reducit᷑ ad genus cauſe material' dicimur aliquid diligere ꝓpter id q̇d nos diſpoſuit ad eius dilectõnem. puta ꝓpter aliqua beneficia ſuſcepta q̃uis poſtq̃ iã amare incepim⁹ nõ ꝓpter illa beneficia amemus amicũ ſed ꝓpter eius virtutẽ. Primis igitur tribꝫ mõis deũ nõ diligim⁹ ꝓpt aliquid ſed ꝓpter ſeipm. Nõ em̃ ipe ordinat᷑ ad aliud ſic ad finẽ. ſed ipe eſt vltimus finis omniũ. neqꝫ etiã informatur ab aliquo alio ad hoc vt ſit bon⁹. ſꝫ eius ſubſtãtia ẽ eius bonitas. fm quã exẽplariter oĩa ſunt bona. Nec etiã bõitas ab altero ei ineſt ſed ab ipo oĩbꝫ alijs. Sꝫ quarto mõ pt diligi ꝓpter aliquid. qꝛ ſcꝫ ab aliquibꝫ alijſ diſponit᷑ ad hoc vt in dei dilectõe pficiamus. puta p beneficia ab eo ſuſcepta. vl' ꝓpter pmia ab eo ſperata. vl' penas quas p ipm vitare intendimus. Qd̄ aũt dr̃ Gregori⁹ ĩ omł'ia ꝙ ex his q̄ nouit aĩa. i. ſenſibilibꝫ diſcit incognita amare. i. intelligibilia diuina. Intelligẽdũ ẽ nõ ꝙ cognita ſint. rõ diligẽdi ipa incognita p modũ cauſe formal' efficiẽtis vl' final'. ſed p modũ cauſe diſponẽtis. qꝛ per hoc diſponit᷑ ad amãdũ incognita. Itẽ Nota ꝙ vltra amorẽ naturalẽ de dõ q̇ eſt cõis oĩbꝫ bonis ⁊ mal' fm illõ btũs Aug. Deũ amat omne q̇d amare pt. Eſt triplex amor fm Bern. in li. de diligendo deũ. Prim⁹ eſt quo q̇s amat deũ eo ꝙ cognoſcit ſibi neceſſariũ. iuxta illud ps̄. Diligã te dñe virtus mea ds̄. ⁊c̃. Secundus eſt quo q̇s amat deũ ꝓpter delitias que ſunt in eo. Sap. viij. Amator factus ſum forme illius. Tertius eſt amator amicitie q̄ q̇s amat eũ propter ſeipum. eo ꝙ digniſſimus ſit amore nr̃o. qꝛ ſummũ bonũ. Bernard⁹ Amat q̇ ipm quẽ amat querit. nõ quicq̃ aliud eius.

Quõ diligẽdus eſt deus ꝓpter ſeipm ⁊ quõ intelligit᷑ ly ꝓpter.

De triplici amore q̄ mõ ds̄ diligit᷑. fm Bernar.

Qd̄ deus in hac vita . §. II.

inmediate amat᷑ ⁊ ſine mõ ⁊ totalr̃. Qd̄ ſic declarat beatus Thomas vbi ſ. Ordo re⁊ ẽ tal' fm ſe ꝙ ds̄ p ſeipm eſt maxime cognoſcibilis ⁊ amabilis vtpote eſſentialr̃ exiſtens ipa vitas ⁊ bonitas p quã alia cog̃ſcũtur ⁊ amãt᷑ ſed q̄ ad nos qꝛ nr̃a cognitio ortũ hꝫ a ſenſu. pus ſũt cognoſcibilia q̇ ſunt ſenſibꝫ propinquiora. ⁊ vltim⁹ terminus cognitõis ẽ in eo q̇d ẽ maxime remotũ a ſenſu. Eſt propter hoc dilectõ q̄ ẽ actus appetitiue vtutis. etiã in ſtatu vie. pmo tendit in deũ ⁊ ex ipo deriuat᷑ ad alia. Et fm hoc charitas inmediate deũ diligit. alia vo mediãte dõ. In cognitõe vo ẽ ecõ. qꝛ. ſ. p alia deũ cognoſcimus ſic cãm p effectũ. vl' p modũ eminẽtie. vl' p modũ negatõis vt patet p Dyoni. in. ij. de diui. no. Notãdũ etiã ꝙ dilectio dei eſt aliq̇d maius q̃ eius cognitio. maxime fm ſtatũ vie. ⁊ ideo pſupponit ipam. Et qꝛ cognitõ nõ quieſcit in rebꝫ creatis. ſed p eas in aliud tendit. iõ in illo dilectio incipit. ⁊ p hoc ad alia deriuat᷑ p modũ cuiuſdam circulatõnis dũ cognitio a creaturis incipiẽs tendit in deum. ⁊ dilectio a deo incipiẽs. vt ab vltimo fine ad creaturas deriuatur. Quãtum ad modum dilectionis dicit Bernardus in lib. de dili. deũ ꝙ cã diligendi deũ

De dilectione dei ꝙ ſcꝫ eſt aliq̇d maius q̃ cognitõ eius. Rõ ponitur

eſt ōs. Modus aūt eſt ſine mō. Pro cuiꝰ declaratōe dicit bea. Tho. vbi s. ꝙ modus importat quandā menſure determinationē. ſm be. Aug. Hec aūt determinatō inuenit̄ in mēſura ⁊ in mēſurato. Aliter tamen et aliter. In menſura eñ inuenit̄ eſſentialiter. qꝛ menſura ſm ſe ipam eſt determinatiua ⁊ modificatiua aliorꝫ. In mēſuratis aūt inuenit̄ menſurata ſm aliud. i. inquantum attingūt menſurā. Et iō in mēſura nihil poteſt accipi immodificatū. Sꝫ res mēſurata eſt īmodificata. niſi mēſurā attigat. ſiue excedat ſiue deficiat. In oībꝫ āt appetibilibꝫ ⁊ agibilibꝫ mēſura ē finiſ. qꝛ corꝫ q̄ appetimꝰ ⁊ agimꝰ oportet rōnē accipe ex fine. ⁊ ideo finis ſm ſeipm̄ habet modū. Sꝫ ea que ſunt ad finē hn̄t modū ſm qd̄ ſunt fini ꝓportionata. Et ideo ſicut phs dicit in. j. polit. Appetitus finis ī omībꝫ artibꝫ eſt abſqꝫ finis extermino. Sꝫ eorꝫ que ſunt ad finē eſt aliquis terminꝰ. Non eñ medicus ponit aliquē finē ſanitati. ſed facit eā ꝑfecte quantūcūqꝫ pōt. Sed medicine ponit terminū. qꝛ nō dat q̄ntuꝫ poteſt. ſꝫ q̄ntū debet ſm ꝓportionē. alias eſſet inordinata. Cū igit̄ humanarꝫ actionū ⁊ affectionū finis ſit dei dilectio. qꝛ ꝑ hāc maxime attingimꝰ vltimū finē. ideo in dilectione dei non poteſt accipi modꝰ ſicut in re menſurata. vt ſit in ea accipe plus ⁊ minꝰ. ſꝫ ſicut inuenit̄ modus in menſura in q̄ nō poteſt eſſe exceſſus. ſꝫ q̄nto plꝰ attingit̄ regula. tāto meliꝰ eſt. ita etiā quanto q̇s plꝰ deū diligit. tāto meliꝰ eſt. Quantū ad totalitatē dicit be. Augu. ꝙ modꝰ diligēdi deū eſt vt diligat̄ ex toto corde. hoc intelligit̄ ſic vt diligat̄ quātūcūqꝫ diligi poteſt qd̄ ꝑtinet ad modū q̇ cōuenit menſure. Sic igit̄ interior actꝰ charitatis habet rōem finis. quia vltimū bonū hoīs ꝯſiſtit in hoc ꝙ inhereat deo. Exteriores aūt actꝰ charitatis vt beneficētia. ⁊ hmōi. ſunt ad finē. ⁊ ideo cōmenſurādi ſūt ſm charitatē ⁊ rōem. Sciendū etiā ꝙ cū dr̄ deuꝫ diligi ex toto corde. intelligit̄ ſuari iſta totalitas. vt modꝰ totalitatis referat̄ ad rē dilectā. vt ſcꝫ totū qd̄ ꝑtinet ad deū diligat̄. Uel etiā ad diligentē. vt ſcꝫ q̇s diligat ſm totuꝫ ſuū poſſe. ⁊ oīa ordinet ad dei dilectiōem. ⁊ ſicut debet ⁊ poteſt illud ſeruari. Sed ſi iſta totalitas importat modum diligētis adequatū modo rei dilecte. ſic īpleri non pōt. qꝛ h̄ eſſet infinite diligere eū. cū infinitū ſit diligibiſ licet creatura ſit finita.

ꝙ demū deuꝫ diligere ex toto cord. q̄ mō intellitur.

Quod ſit magis me- .§. III.

ritoriū diligere deū vl' ꝓximū. Ad qd̄ rn̄detur ſm btm̄ Tho. ꝙ ſi vtraqꝫ dilectio cōſideret̄ ſeorſum. dilectio dei ē magis meritoria. Debet̄ eñ ei merces ꝓpter ſeipm̄. quia vltima merces eſt frui deo in qd̄ tēdit dilectiōis motus. Si autē intendat̄ iſta cōparatio vt dilectio dei accipiat̄ ſm qd̄ ſolus diligit̄. dilectio ꝓximi ſm ꝙ ꝓximus diligitur ꝓpter deū. ſic dilectio ꝓximi includit dilectōem dei Dilectio aūt dei nō includit dilectōem ꝓximi. Sic ī iſto ſenſu p̄eminet dilectio ꝓximi dilectiōi dei. Eſt eī ꝯparatio dilectiōis dei ꝑfecte. q̄ ſcꝫ ſe extēdit vſqꝫ ad ꝓximū ad dilectiōem dei imꝑfectā ⁊ inſufficientē.

ꝙ dilectio ſit magis meritoria diligere deum an ꝓximum

Quid ſit magis me .§. IIII.

ritoriū diligere amicū vel inimicū. Rn̄det beatus Tho. vbi ſupra. ꝙ iſte dilectiones pn̄t ꝯſiderari dupl'r. Uno modo ex ꝑte ꝓximi q̇ diligit̄. alio mō ex ꝑte rōis ꝑ quaꝫ diligit̄. Primo modo dilectio amici p̄eminet dilectiōi inimici. qꝛ amicus melior eſt ⁊ magis ꝯiunctus. Unde ⁊ materia eſt magis ꝯueniēs dilectiōi. Et ꝓpter hoc actus dilectionis trāſiens ſuꝑ hanc materiaꝫ melior eſt. Alio modo dilectio inimici p̄eminet dilectiōi amici ꝓpter duo Primo quia dilectiōis amici poteſt eſſe alia rō q̄ deus. ſed dilectiōis inimici ſolus deus eſt rō dilectiōis. Secūdo qꝛ p̄ſuppoſito ꝙ vterqꝫ diligatur ꝓpter deū. dilectio inimici fortior eſſe oñdit̄ que ad remotiora extēdit animū hoīs. ſ. vſqꝫ ad inimicos. Sicut ignis tāto fortior ē. q̄nto calorē ſuū ad remotiora diffundit. tāto etiā oſtēditur dei dilectio fortior. q̄nto ꝓpter ipm̄ difficiliora implemꝰ. ſicut v̄tus ignis tāto eſt fortior q̄nto magis pōt cōburere materiā minus cōbuſtibilē. ſꝫ ſicut idē ignis in ꝓpinquiora fortius agit q̄ remotiora. ita etiā charitas feruētiꝰ diligit ꝯiunctos q̄ remotos. Et q̄ntū ad h̄ dilectio amicorum ⁊ feruētior ⁊ melior eſt q̄ inimicorꝫ. Qd̄ autē dicit xp̄s Math. v. Si diligitis eos q̇ vos diligūt quā mercedē habebitis. Intelligēdū eſt ꝑ ſe. i. ꝙ cū diligunt̄ amici ꝙ ei ſolū ex hoc. qꝛ amici. qd̄ videt̄ q̄n ſic amantur amici ꝙ ipi ſoli ⁊ nō inimici diligūt̄. tūc nō habet mercedē dilectō ſꝫ etiā ꝓpter amicorꝫ. ſꝫ ſi diligant̄ amici. nō ſolū qꝛ amici. ſꝫ etiā ꝓpter deū. tūc eſt meritoria.

Diligere amicū vel inimicum q̇d magis meritoriū

De dilectōe inimico- .§. V

rum quō ſit intelligēdū illud p̄ceptū. Diligite inimicos veſtros. habes. s. in. c. de dilectiōe ꝓximi. Sꝫ hic notāda ſunt ſeptē que valent ad oñdendū ꝙ nō eſt ita difficile diligere inimicos ſicut q̇dā credūt. nec dedecꝰ ſꝫ honor. Et p̄mū eſt ſtatus inimici eiꝰ q̇ iniuriatꝰ eſt ⁊ non vult ſatiſfacere. eſt eñ ſpūaliter mortuꝰ. Ipe eñ in ſe q̄ſi manus iniecit cū iniuriā fecit. Sap. xvj. Per malicia occidit homo aīam ſuā. Crudeliores fuiſſe videnṫ qui xp̄o mortuo nō ꝑpercerūt. q̄ q̇ viuū vulnerauerūt. q̇s eſt aūt adeo cecus q̇ nō intelligat dedecꝰ nō eſſe. ſi q̇s de inimico mortuo nō vult ſe vindicare. Secundū eſt vtilitas iniurie illate. Perſecutores eñ noſtri tribulatiōibꝫ nos pungunt ſed in futurꝫ fauū nobis eterne beatitudinis p̄parant. iuxta illud ps̄. Circūdederūt me ſicut apes. Et Eccī. Uſqꝫ in tp̄s ſuſtinebit patiēs. ⁊ poſtea redditio iocunditatis. Tertiū eſt ꝙ dilectio inimicorꝫ eſt vtilior nobis q̄ amicorꝫ. qꝛ valet ad ſanandū peccata. Beatꝰ Auguſtinꝰ. Ego ad dilectionē inimicorꝫ vos moneo. q̇a ad ſanandū vulnera peccatorꝫ nullū medicamentū efficacius eſſe cognoſco. Multū eñ facit ad ꝑfectōꝫ bonitatis vt patet Math. v. Poſt illud diligite inimicos. Eſtote ꝑfecti ſicut pater veſter ⁊c̄. Quartū qꝛ eſt gratior. Lu. vj Poſt illd̄ diligite inimicos. ſubdit̄. Et eritꝫ filij altiſſimi. Beatꝰ Aug. Quāta gratia ꝑ nos. ſui digni nō ſumꝰ. et inimicorꝫ dilectiōe filij dei efficimur. Chryſoſtomus. Nihil ſic deo placabilē facit ſicut malignis ⁊ ledentibus cē placabilē. Et ꝑ ꝯſequēs diabolo eſt moleſtior. qꝛ magis ſe ꝑ hoc homo elongat ab eiꝰ ſimilitudine. q̇ obſtinato odio hoīem ꝑſequit̄. Quintū eſt qꝛ hmōi dilectio id qd̄ magis deſtruit q̄ aliq̇d aliud deſtruendū eſt in inimico. Un̄ dr̄. Ipa eñ ē ignis inimiciciā ī inimico adnihilās. Omnis Si eſurierit inimicus tuꝰ ciba illū ⁊c̄. Chryſ. Septum inimicitia beneficiorꝫ aſſiduitate cōpeſcitur. Aug. Nō eſt qꝛ nō potes nocere inimico q̇n tibi noceas. Aug. Qd̄ malicia tua alteri nō noceat fieri poteſt. ſꝫ qd̄ tibi nō noceat fieri nō poteſt. Solū ex hoc ꝙ odiū portat ſibiipſi multū nocet. qꝛ ⁊ peccat ⁊ remiſſionē peccatorꝫ. p̄teritaꝫ euacuat q̊ ad fructū. Unde dicit̄ de pe. di. iiij. dic tibi deus. Dimitte ⁊ dimittet̄ tibi. dimiſi p̄us dimitte vel poſtea. quia ſi non dimiſeris reuocabo te. ⁊ quicq̇d dimiſeram replicabo tibi. Talis eſt ſimilis illi qui ex hoc ꝙ aliquis ſcidit ſibi tunicā ipe gladio ſeipm̄ interficit. ſcꝫ odij Septimū eſt dei imitatio. Eccī. xxiij. Magna eſt glīa ſequi dominū q̇ iniuriatus eſt tibi. magis deū q̄ te oſfendit. ⁊ tamē ipe patiēs eſt. Sed exemplū xp̄i in cruce pendentis ꝯſiderandū. j. Pe. ij. Chriſtus paſſus eſt pro nobis ⁊c̄. vt ſequamini veſtigia eius. qui cū pateret̄. ⁊c̄. ſed orabat in cruce ꝓ crucifixoribꝫ dicens. Pater ignoſce ⁊c̄. Et tn̄ oīe genꝰ iniuriarꝫ tūc ſuſtinuit. In ſubſtantia vi ſibi ablata ⁊ plus in matre deriſa. in fama ⁊ honore

De dilectione inimicorꝫ ꝙ nō eſt ita difficile diligere inimicos oñditur ꝑ ſeptem.

ablatis ꝑ ꝯtumelias ĩ ꝑſona. in vita. ꝙ xp̄m ſequere ini-
micos diligens. De amoꝛe qui ē paſſio multa habes
s in p̄ma ꝑte. ⁊ de properātibꝫ eius que p̄nt ꝯuenire di-
lectoni.

De gaudio inq̄ȝtū ē actus interioꝛ charitatis.
Capitulum Septimum.

Poſt principalē actū charitatis qui eſt dilectio videndū ē de alijs actibꝫ interioꝛibꝫ. qui ſunt gaudium ⁊ pax. Et de exterioꝛibus ſcȝ beneficia ⁊ miſericoꝛdia que etiã eſt actus interioꝛ eius dictū eſt ſupꝛa in tractatu de iuſticia. De gaudio p̄mo videndū ē. Et ſciendū ꝙ gaudiū nō ē virtus. q̄d patet ex hoc. qꝛ nō cōnumerat̃ inter ꝟtutes theologicas. nec moꝛales nec intellectuales. ſed ē actus virtutis. Unde ꝯnumerat̃ ab aplo ad Gal'. v. inter fruct⁹ ſp̄ūs q̄ ſunt actus virtutū. Hoc aũt ſic declarat btūs Tho. ij. ij. q. xxviij. Uirtus eſt habitus quidã opatiuus Et ideo ẜm pꝛopꝛiam rōnem habet inclinatōem ad aliquē actū. Eſt aũt cōtingens ex vno habitu plures act⁹ eiuſdē rōis oꝛdinatos prouenire. q̄ꝝ vnus ſequit̃ ex altero. Et qꝛ poſterioꝛes actus nō procedūt ab habitu virtutis niſi ꝑ actū p̄oꝛem. inde eſt ꝙ virtus nō diffinitur nec denomīatur niſi ab actu p̄oꝛi ꝗ̄uis etiã alij act⁹ ab ea ſequãtur. Manifeſtū eſt aũt ex his que dicta ſunt s̈ de paſſionibꝫ ꝙ amoꝛ eſt p̄ma affectō appetitiue potentie ex qua ſequit̃ ⁊ deſideriū ⁊ gaudiū. Et ideo idē habitus virtutis eſt qui inclinat ad diligendū ⁊ deſiderandū bonū dilectū ⁊ gaudendū de deo. Sed qꝛ dilectō inter hos actus eſt p̄oꝛ. inde eſt ꝙ virtus nō denomīatur a gaudio vel a deſiderio. ſed a dilectōne. ⁊ dicit̃ charitas Sic ergo gaudiū nō eſt aliqua virtus a charitate diſtīcta. ſed eſt quidã actus ſeu effectus eius. Q̄ō cauſet̃ gaudiū ex charitate ſic declarat btūs Thomas vbi s̈. ex amoꝛe procedit gaudiū ⁊ triſticia. ſȝ ꝯ̄rio modo vt dictū eſt s̈. Gaudiū enī ex amoꝛe cauſatur. Ul' ꝓpter p̄ſentiã boni amati. vel ꝓpter hoc etiã ꝙ ipi bono amato pꝛopꝛiū bonū ineſt ⁊ ꝯſeruat̃. Ecōtrario aũt ex amoꝛe ſequitur triſticia. vel ꝓpter abſentiã amati. vl' ꝓpter hoc ꝙ his cui bonū volumus ſuo bono ꝓuatur. aut aliquo malo depꝛimitur. Charitas aũt eſt amoꝛ dei cuius bonū immutabile eſt. qꝛ ip̄e eſt ſūma bonitas. Et ex hoc ꝙ amat̃ eſt in amãte ꝑ nobiliſſimū ſui effectū. ẜm illud. j. Jo. iiij Qui manet in charitate in deo manet ⁊ d̄s in eo. ꝗ̄uis eñi in via nō ſit p̄ns ꝑ ſpẽi viſionē. eſt tamē p̄ns ꝑ gratie inhabitatōem. Un btūs Aug⁹. dicit ꝙ ſicut coꝛpus nō viuit niſi aīa p̄ñte. ita nec aīa. ſ. ꝑ grãm niſi deo p̄ſente. de pe. diſt. j. Reſuſcitatus. Utrū gaudiū ſp̄ūale qd̄ ē ex caritate habeat admixtã triſticiã. Rñdet beat⁹ tho. vbi s̈ ꝙ ex charitate cauſat̃ duplex gaudiū de deo. Unū quidem p̄ncipale q̄d eſt pꝛopꝛiū charitatis. ꝙ ſcȝ gaudemus de bono diuino in ſe conſiderato. Et tl'e gaudiū ꝑmixtionē triſticie nō patit̃. ſicut nec illud bonū de quo gaudemus p̄ōt aliquã mali admixtionem habere. ẜm illō Sap̄. viij. Nō habet amaritudinē ꝯuerſatō illius. ſ. ſapientie diuine. Et ideo apl'us dicit ad Phil'. iiij. Gaudete in dño ſꝑ. Aliud eſt gaudiū charitatis q̄ quiſ gaudet de bono diuino ẜm ꝙ ꝑticipat̃ a nobis. Hec ãt ꝑticipatō p̄t impediri ꝑ aliquod ꝯtrariū. Et īdo ex hac ꝑte gaudiū charitatis p̄t habere ꝑmixtionē triſticie ꝓut aliq̄s triſtatur de eo q̄d repugnat ꝑticipatōi diuini boni. vel in nobis vel in ꝓximis. quos tanq̄ȝ noſip̄os diligimus. Fletus eñi ꝓ ꝓximo vel ꝓ ſeip̄o nō eſt niſi de aliquo malo. Omē aũt malū impoꝛtat defectū ꝑticipationis ſummi boni. Fletus etiã huius incolatus ꝓ dilectōe p̄ñc ꝓcedit ex eo ꝙ vita p̄ns impedit nos a ꝑfecta ꝑticipatōne glie. Et ideo charitatis gaudiū hm̄ōi p̄ōt habere admixtionem triſticie. Primū tñ gaudiū melius eſt. ⁊ procedit ex charitate. Secūdū p̄t ꝓcedere etiã ex ſpe ẜm illud Spe gaudentes. Ad Roma. xij. De plenitudīe gaudij. vtrū ſcȝ gaudiū ſp̄ūale ex charitate cauſatū poſſit impleri. Ad quod rñdet btūs Tho. vbi s̈ ꝙ ex parte rei qua gaudet. i. de deo. vt ſcȝ tm̄ deo gaudeat q̄ȝtū dignū ē de ea regaudere. Sic ī creatura nō p̄t eē gaudiū plenū. ſed ſolū gaudiū d̄i eſt plenū de ſeip̄o. qꝛ gaudiū eius ē infinitū. ⁊ hoc ꝯdignū infinite bonitati ei⁹ eſt. Cuiuſlibet aũt creature gaudiū opoꝛtet eſſe finitum. Ex ꝑte aũt gaudētis ſic p̄t eſſe gaudiū plenum in creatura. Gaudiū enī cōꝑatur ad deſideriū ſicut quies ad motū. Eſt aũt quies plena cū nl reſtat de motu Uñ tūc ē gaudiū plenū cū nl reſtat deſiderandū. Et qꝛ q̄ȝdiu in hac vita ſumus nō quieſcit in nob̄ deſiderij mot⁹. qꝛ adhuc reſtat ꝙ magis deo appꝛopinquamus ꝑ gliam. Sȝ qñ iam ad beatitudinē ꝑuētū fuerit ꝑfectaȝ. nil deſiderandum reſtabit. qꝛ erit dei plena fruitio in qua homo obtinebit quicquid etiã circa alia bona deſiderauit. ẜm illō p̄s. ciij Qui replet ī bo. deſi. t. ⁊ iō q̄ſcet deſideriū ñ ſolū q̄ deſideram⁹ deū ſȝ etiã erit oīm deſideꝛioꝝ q̄es. iō hic nō ē plenū deſideriū nr̄m. ſed ſolū gaudiū beatoꝝ ē plenum ⁊ ſuꝑ plenū. qꝛ plus obtinebūt q̄ȝ deſiderare ſufficerēt. Non eñi in coꝛ hoīs aſcendit q̄ p̄parauit deus diligentibꝫ ſe. vt d̄r. j. Coꝛin. ij. Et hoc eſt q̄d d̄r Luce. vj. Menſurã bonã ⁊ ꝯfertam ⁊ ſuꝑeffluentē dabūt in ſinū vr̄m. Qꝛ tamē nulla creatura eſt capax gaudij de deo ei condigni inde eſt ꝙ illud gaudiū oīmmodo plenū nō cadit in homine ſed potius homo intrat ī ip̄m: ẜm illō Mat. xxv. Intra in gaudiū dñi tui. Itē cū ꝑuentū fuerit ad beatitudinē vnuſquiſq̄ȝ attingit terminū ſibi pꝛefixum ex p̄deſtinatōe diuina. nec reſtabit vlterius q̄ tendat̃. ꝗ̄uis ī illa terminatōne vnus ꝑueniat ad maioꝛē gradū q̄ȝ ali⁹ Et ideo vniuſcuiuſq̄ȝ gaudiū plenū erit ex ꝑte gaudentis. qꝛ vniuſcuiuſq̄ȝ deſideriū plene quietabitur. Tamē gaudiū vnius erit maius gaudio alterius ꝓpter pleniorem ꝑticipatōem beatitudinis. Iſtud tamē gaudium beatoꝝ nō ē gaudiū paſſionis. q̄d eſt cū tranſmutatōne coꝛꝑali. vt in alijs paſſionibꝫ. nec ꝑtinet ad ſenſitiuaȝ ꝑtem ſed intellectiuam id eſt voluntatem.

De gau-dio ſcȝ ꝙ nō ē virt⁹ nec intel-lectualis. nec moꝛa-lis ſȝ act⁹ ꝟtutis.

Q̄, gau-diū cauſa-tur ex cha-ritate.

Gaudiuȝ qd̄ ē caritatis. vtrū bīe admix-tã triſti-ciã quō in-telligitur

Q̄, ꝙ in via ñ poſ-ſum⁹ hr̄e plenū gau-dium.

Gaudiū veſtrū nemo. §. I.

tollet a vob. dixit xp̄s loquēs de gaudio ſuꝑne fruitiōis quo beati vndiq̄ȝ circūdant̃. Uñ Math. xxv. Euge ſerue bone ⁊ fidel'. ⁊c̄. intra in gau. do. tui. Iſtud gaudium ꝓueniet a ſex ꝑtibꝫ ẜm Guil'. in ſumma. Primo a ſuperna maieſtate. Joh. xvj. Iteꝝ videbo vos ⁊ gaudebit coꝛ vr̄m. Hoc aũt gaudiū erit tripl'r. Pmo ex viſa diuinitate. Bern. Iſtud eſt verū gaudiū q̄d nō de creatura ſȝ de creatoꝛe cōcipitur. Secūdo ex aſpectu humanitate. Eccl'i xj. Delectabile ē ocul' tuis videre ſolē. i. chꝛiſtū Tertio ex intellectu nature diuine vnite cū humana. vnde natura noſtra exaltat̃. ſicut gaudent hoīes d̄ exaltatōne ſuoꝝ fratrū. Secūdo ꝓcedit illō gaudiuȝ a loci amenitate. Et hoc tripliciter. viȝ ex eius claritate. ex eius puritate. ex eius latitudine ⁊ vaſtitate. Apoca. vl. Ciuitas illa ñ eget ſole ⁊c̄. Baruch iij. O iſrl' q̄ȝ magna ē domus dei. ⁊c̄. Apocal'. xiiij. Sine macula ſūt añ thronum dei. Tertio ꝓcedit illud gaudium ex ſocietate. ⁊ hoc tripliciter. Ex eius multitudine. Apocal'. vij. Uidi turbam magnã quã nemo dinumerare poterat. Ex ei⁹ nobilitate. qꝛ oēs erunt reges ⁊ regine. Apocal'. Feciſti nos deo nr̄o regnum ⁊c̄. Et de qualibet anima ſcã. p̄s. Aſtitit regina a dextris tuis. Ex eius charitate intima. Eſa. xxxj. dicit dñs. Cuius ignis eſt in ſyon. ⁊ caminus eius in hierl'm. Quarto ꝓcedet tandē a coꝛpis ꝑfectionalitate. ⁊ hoc quadruplicter. Ex ſpecioſitate vl' claritate

De gau-dio ꝑfectō ſcȝ ſuꝑne fruitōnis ꝙ a ſex ꝑ-tibꝫ ꝓue-niat.

ſubtilitate.agilitate.⁊ īpaſſibilitate.ꝙ oīa notat apl's .j. ad Co.xv.ibi.Semiaꝛ aīale.ſurget ſpūale ⁊c. Quito ꝓcedet ab inferni vaſtitate.⁊ h̄ tripl'r Cū ex euaſiōe eius cū meruiſſent.Cū ex diuīe iuſticie in illis executōne. pſ. lviij. Letabiꝛ iuſtꝰ cū viderit vindictā ⁊c.Cū de demo-nū alligatiōe ne tibi noceāt. Sexto ꝓcedet a mūdi qlitate.⁊ h̄ tripl'r.Pmo ex remotiōe.Apoc. Vidi celū nouū ⁊ terrā nouā ⁊c.Scdo q2 oīa erūt eis ſubiecta ad nutuʒ Tertio q2 ex oībꝫ ſpeculabunꝛ gl'iam dei in illis ⁊c.Et q2 gaudiū eſt vna ex paſſionibꝫ.de pluribꝫ alijs ptinētibus ad gaudiū inq̄ʒtū gaudiū eſt paſſio. vide ſupra in tractatu de paſſionibus.

De pace inquantū eſt actus interior charitatis ⁊ quo modo differt a concordia. Capitulum.viij.

Pax eſt alius actus in

terior ꝓcedēs ex charitate ⁊ includit ꝯcordiā.⁊ vltra h̄ addit vnionē appetitiuā vniꝰ appetentis.Pro cuiꝰ declaratōe dic̄ beatꝰ Tho.ij.ij.q.xxix.arti.j. ꝙ vbi eſt pax ibi eſt cōcordia.nō tn̄ vbicūq; eſt ꝯcordia eſt pax ſi nomē pacis ꝓprie ſumaꝛ. Cōcordia eñ ꝓprie ē ad alterū inq̄ʒtū ſcʒ diuerſoꝝ cordiū volūtates ſil'ī vnuʒ ꝯſenſum ꝯueniūt.Cōtingit etiā vniꝰ hoīs cor tēdere in diuerſa dupl'r.Vno q̄dem modo ſm̄ diuerſas potētias appetitiuas.Sicut appetitꝰ ſenſitiuꝰ plerūq; tēdit in cōtrariū appetitꝰ rōnalis.ſm̄ illud Gal'.v.Caro cōcupiſcit aduerſus ſpm̄.Alio modo inq̄ntū eadē vis appetitiua ī diuerſa appetibilia tēdit q̄ ſimul aſſeq̄ nō poteſt. vn̄ neceſſe eſt eſſe repugnātiā motuū appetitꝰ.Vnio aūt horū motuū eſt d̄ rōe pacis.Nō eñ hʒ cor pacatū q̄ʒdiu vult ⁊ ſi habeat aliq̄d qđ vult.adhuc tn̄ reſtat ei aliq̄d volendum qđ ſimul hr̄e nō pōt.Hec aūt vnio nō eſt de ratiōe ꝯcordie.vn̄ ꝯcordia īportat vnionē appetituū diuerſoꝝ appetentiū.Pax aūt ſupra hāc vnionē importat etiam vnionē appetituū vniꝰ appetētis.⁊ ſic paci opponitur duplex diſſenſio.ſ.diſſenſio hoīs ad ſeipm̄.⁊ diſſenſio hominis ad alterū.Cōcordie aūt opponiꝛ hec ſola ſcđa diſſenſio.Vn̄ ꝯcordia pōt eſſe peccatoꝝ in malo. Sʒ pax proprie nō niſi bonoꝝ.Eſa.lvij.vel.xlviij.vbi eſt eadē autoritas.nō eſt pax impijs. Eſt aūt triplex genus pacis. ſcʒ tp̄alis.ſpūalis.⁊ eternalis.Hec pn̄t notari ibi Jo.xiiij Pacē relinquo vobis.ſ.eternalē. Pacē meā do vobis.ſ. ſpūalem.Nō quō mūdus dat ego do vob.ſ.temp̄alem. Nā mūdus dat tp̄alē pacē ꝑ guerras oppreſſam ⁊ multa mala.nō ſic xp̄s.ſʒ ꝑ orōnes ⁊ bona opa. Vn̄ apl'us pma ad Thi.ij.vult in eccl'ia orōes fieri ꝓ pace.Poſſunt etiā p̄dicte paces notari in pſ.Loqueꝛ dn̄s pacē in plebem ſuā.q̄ ad tp̄alē quā dat qn̄ populꝰ eſt ſuꝰ ꝑ mandatoꝝ obſeruationē.Et ſup ſanctos ſuos q̄ ad pacē eternalem quā habēt ſoli ſancti in patria. Et ī eos q̄ ꝯuertūtur ad cor q̄ ad ſpūalem.Pax tp̄alis de q̄ d̄r.ij. Mach. j.Aperiat deꝰ cor noſtrū in lege ſua ⁊ in p̄ceptis ſuis.et faciat pacē.ꝑturbaꝛ ꝑ rixam que eſt inter vnū ⁊ alterum ⁊ ꝑ ſeditionē que eſt inter vnā ꝑtē ciuitatis ⁊ alteram.et bellū quod eſt inter ciuitatē ⁊ ciuitatē.Pax ſpūalis debʒ eſſe cum deo.Job.Habeto pacē cū eo ſubijciēdo voluntatē tuā ei ⁊ penitēdo de pctīs cū ꝓximo.Apl's. Si fieri poteſt qđ ex vobis eſt cū oībꝫ hominibꝫ pacē habētes Cū ſeipſo.ad Phil'.iiij.Pax dei q̄ exuperat omnē ſenſuʒ cuſtodiet corda vr̄a.De eterna d̄r ī pſ.Poſuit fines tuos pacē ⁊c.Hec excludit triplex bellū qđ eſt in mūdo.etiam in ſetīs.Primū eſt in corꝑe vbi bellant ad inuicē calidū ꝯtra frigidū.⁊ ſiccū ꝯtra humidū.⁊ ecōuerſo.ex quo tandē corpus deſtruiꝛ.Scđm eſt quo caro concupiſcit aduerſus ſpm̄.Terciū eſt diuerſaꝝ opinionū.Beatꝰ Auguſtinꝰ.Quot hoīes.tot opiniones ī vna ⁊ eadē diuerſoꝝ moꝝ.Poeta.pectoribꝫ mores tot ſunt q̄t in orbe fi

Quō pax ⁊ concordia differunt

De triplici genere pacis.vel ꝙ triplex pax eſt

ꝙ ī mūdo nō eſt pax ꝟa ſʒ bellum.et h̄ triplex.

gure.Velle ſuū cuiq; eſt.nec voto viuiꝛ vno.Perſiꝰ.Sʒ in paradiſo nulla infirmitas vel corruptio.nulla tēptatio.nulla diuerſitas opinionū vel volūtatū

De pace quomodo ē .§.I.

effectꝰ ſeu actus charitatis ⁊ nō ꝟtus ſpecialis. Primo patʒ ex illo pſ.Pax multa diligētibꝫ legē tuā ⁊c. Pro cuiꝰ declaratōe dic̄ be.Tho.vbi.ſ.ꝙ rōe pacis ē duplex vnio.q2 vna eſt ſm̄ ordinatōnē ꝓprioꝝ appetituū ī vnū. Alia eſt ſm̄ vnionē appetitꝰ ꝓprij cū appetitu alterius. Et vtrāq; vnionē efficit charitas. Primā quidē ſm̄ qđ deus diligiꝛ ex toto corde.vt ſcʒ oīa referamꝰ in ipm̄. Et ſic oēs appetitꝰ noſtri in vnū feruntꝛ.Aliam prout diligimꝰ ꝓximos noſtros ſicut noſmetipos. Ex quo cōtingit ꝙ homo vult implere ꝓximi volūtatē ſicut ſuipſiꝰ Et ꝓpter hoc inter amicabilia vnū poniꝛ idētitatis electionis dilectiōis.vt patet.ix.ethi.Et Tullius de amicicia dicit ꝙ amicoꝝ eſt idem velle ⁊ nolle. Secūdum ſcʒ ꝙ nō ſit ꝟtus ſic ꝓbat be .thomas. cū oēs actus ſe inuicē ꝯſequuntꝛ ſm̄ eandē rōnem ab agēte procedens. oēs hmōi actus ab vna ꝟtute ꝓcedūt.nec hn̄t ſinguli ſingulas ꝟtutes a q̄bꝫ ꝓcedant.vt patʒ in rebꝫ corꝑalibꝫ. ꝙ eñ ignis calefaciēdo liquefacit ⁊ rarefacit.nō eſt ī igne alia ꝟtus liquefactiua ⁊ alia rarefactiua. ſed oēs actꝰ hos opatur ignis ꝑ vnā ſuā virtutē calefactiuā.Cū igiꝛ pax cauſeꝛ ex charitate ſm̄ ipſam rōnem dilectiōis dei ⁊ proximi.vt oñſuʒ eſt ſupra.nō eſt alia virtus cuiꝰ pax ſit ꝓprius actus niſi charitas.Et quia eſt actus virtutis datur p̄ceptū de ea.Math.ix.Habete pacem inter vos Et quia etiā eſt actus meritoriꝰ. poniꝛ inter beatitudies Et inter fructus que ſunt actus ꝟtutis ꝑfecte.Math.v.Et inter fructus numeraꝛ.ad Gal'.v.inquantū eſt quoddā finale bonuʒ habens ſpūalem dilectionē. Itē ſciendū ꝙ ſalua pace poteſt eſſe diſſenſio in opinionibꝫ inter habētes charitatē.ſicut inter paulū ⁊ barnabā.Actuū.xv.⁊ inter beatum Augu.⁊ beatū Hiero.Nam ſm̄ phm̄.ix.ethicoꝝ Ad amiciciā nō ꝑtinet cōcordia in opinionibꝫ.ſʒ cōcordia in bonis ꝯferentibus ad vitam ⁊ p̄cipue in magnis nam in paruis diſſentire nō videꝛ diſſenſus. ⁊ propter hoc nihil prohibet aliquos charitatē habentes in opinionibus diſſentire.nec hoc repugnat paci.Opiniones eī pertinent ad intellectū qui precedit appetitū qui ꝑ pacē vnitur.Diſſenſio ergo in opinionibus ⁊ minimis repugnat quidē paci perfecte patrie que eſt qua plene ꝟitas cognoſceꝛ.⁊ oīs appetitus quietabiꝛ.ſed non paci inperfecte vie.Pax ſm̄ catholicon diciꝛ a pacto.quia poſt pactū fit pax.Et ſm̄ ethimologiā diciꝛ quaſi p̄lium artens.quia expellit p̄lium vt ſuū ꝯtrariū ꝙ ſumme ē odioſum ⁊ merito.Nā innumera mala oriuntꝛ ex eo.Vn̄ dauid p̄elegit peſtē potiꝰ q̄ʒ p̄lium.ij.Re.vlti. Pax hʒ tres lr̄as q̄ rep̄ſentant.ꝑ p.patrē.ꝑ a.rep̄ſentaꝛ amor ſpūſſcī ꝑ x.chriſtus dei filius.Nā ſumma ⁊ prima pax.vn̄ omnis alia originatur eſt trinitas.Vn̄ canit eccleſia. Tu caritas.tu puritas.tu pax ⁊c.

Pacem omnia appe.§.II.

tunt ſm̄ beatū Auguſtinū.xix.de ciuitate dei.⁊ Dioniſius de diui.no.quā ꝯcluſionē ſic declarat b.tho.vbi ſ.ar ti.ij.Ex hipo ꝙ hō aliq̄d appetiꝛ ꝯſequēs eſt ipm̄ appetere aſſecutiōʒ eiꝰ.⁊ ꝑ ꝯſequēs remotiōʒ eoꝝ q̄ ꝯſecutiōʒ impedire pn̄t.Pōt aūt īpediri bonū ſeu boni deſiderati aſſecutio.ꝑ ꝯtriū appetitū ſui vł alteriꝰ. ⁊ vtrūq; tolliꝛ ꝑ pacē vt ſ.dictū eſt Et iō neceſſe ē ꝙ oē appetēs appetat pacem. inquantum ſcilicet omne appetens appetit. ſq tat trāq̄lle.⁊ ſine īpedim̄to ꝑuenire ad id qđ appetit. In hoc conſiſtit ratio pacis.quam beatus auguſtinus diffinit eſſe tranquillitatē ordinis.Nec obſtat quod Dioniſius

De pace. ꝙ ſcʒ nō ē ꝟtꝰ ſʒ actꝰ charitatis

ꝙ int' diſſentiētes i opionibꝫ manʒ pax etiā ī charitate exiſtentes

dicit. q̄ pax eſt vnitiua conſenſus. Nam pax impoꝛtat nō ſolū vniōnē appetitus intellectualis aut rōnalis aut ſenſual' ad q̄d pt ptinere ɔſenſus. ſed etiā ɔnatural' vt in ɔſenſu importet vnio appetituū ex cognitōne p̄ce dētiū. p cōnaturalitatē ꝓo vnio appetituū naturaliū. Nec eīn obſtat q̄ aliq̄ bella faciūt. Nā t'les nō deſiderāt niſi pacē. quā ſe habere nō extimāt. Vñ btūs. aug⁹. xxiij q. j. noli. Nō enī pax querit vt bellū exerceat. ſꝫ bellū geritur vt pax ɔſequat' bellādo. ḡ eſto pacific⁹. ꝛc. Itē pax q̄ eſt maloꝝ ē apparēs ꝛ nō vera. Vñ dicit' Sap. xiiij. In magno⁹ viuētes inſcitie bello. tot ꝛ tāta magna pace arbitrati ſūt.

De tri plici pace mala.

Et ē triplex pax mala. ſ. inoꝛdinata. vt cū ſupioꝛ obedit inferioꝛi vt rō ſenſualitati. vl' plat⁹ ſubdito. Hāc pacē ſeruauit Adā potius obediens vxoꝛi q̄ꝫ voci dñi. Ben. iij. Nō decet ſeruū dñari pncipib⁹. puer. xix. Secūda ē pax ſi'ata. q̄lis fuit iude ꝓditoꝛis ī oſculādo xp̄m. Et ioab ad amaſan. ij. Regū. xx. pš. xxvij Loquūtur pacē cū ꝓximo ſuo mala aūt ī coꝛdib⁹ eoꝝ. Tertia eſt pax inīq̄nata. ſ. q̄ ſūt in malo ɔcoꝛdes. vt herodes ꝛ pilatus facti amici ī paſſiōe chriſti. Mat. x. Nolite arbitrari q̄ venerim mittere pacē ī terrā.

De ſpēb⁹ pacis ſm Auguſti.

Itē b. aug. xix. de ciui. di. ponit m'ltas ſpēs pacꝫ eas diffiniēs. Dicit enī q̄ pax coꝛpis ē oꝛdīata tpatura ptiū. Pax aīe irrōnal' oꝛdinata reqes appetitōnū. Pax aīe rōnal' oꝛdīata cognitōis actōiſqꝫ ɔſeſſio. Pax coꝛpis ꝛ aīe oꝛdīata vita ꝛ ſal⁹ aīantis. Pax hoīs moꝛtal' et dī oꝛdīata ī fide ſub eterna lege obediētia. Pax hoīm oꝛdīata ɔcoꝛdia. Pax dom⁹ oꝛdiata īperādi obediēdi ɔcoꝛdia inhabitātiū. Pax ciuitatꝫ oꝛdīata impandi obediēdi ciuiū ɔcoꝛdia. Pax celeſtꝫ ciuitatꝫ oꝛdīatiſſima ꝛ ɔcoꝛdiſſima ſocietas fruēdi dō ꝛ īuicē ī dō. Pax oīm reꝝ trāq̄llitas oꝛdīs. Oꝛdo aūt ē pariū. diſpariūq̄ꝫ reꝝ ſua cuiqꝫ loca tribuēs diſpoſitio.

Beneficientia nō eſt. §. III

virtus ſpēal'. Et rō ē. q̄ꝛ actus interioꝛ ꝛ exterioꝛ nō req̄rūt diuerſas virtutes. Sed benificiētia ꝛ beniuolētia n̄ differūt niſi ſic act⁹ interioꝛ ꝛ exterioꝛ. q̄ꝛ beneficiētia eſt executio beniuolentie. Unde ſicut beniuolētia nō ē alia virtus a charitate. ita nec beneficiētia. Eſt aūt act⁹ charitatis exterioꝛ. Qd̄ ſic declarat b. Tho. ij. ij. q. xxxix. Beneficiētia nil aliḋ impꝛtat q̄ꝫ facere bonū alicui. Pōt aūt h̄ bonū ɔſiderari dupl'r. Uno mō ſm coēm rōem boni. ꝛ hoc ptinet ad cōem rōem bñficiētie. Et h̄ ē act⁹ amicitie ꝛ p cōſequēs charitatis. Nā in actu dilectōnis includit beniuolentia p quā q̄s vult bonū amico. vt ſ' dictū eſt Uolūtas aūt eſt effectiua eoꝝ que vult ſi abſit facultas ꝛ ideo ex cōſequenti benefacere amico ex actu dilectiōis ɔſequit'. Et ꝓpter h̄ bñficia ſm cōem rōem ē amicitie vel caritatis actus. Si aūt bonū q̄d q̄s facit alteri accipiat' ſub aliqua ſpeciali rōe boni. ſic beneficiētia accipiet ſpecialē rōnem. ꝛ ptinebit ad aliquā ſpecialē virtutem. ſic ſi faciat bonū ꝓximo ſub rōne ſubleuātis miſeriā eius. ptinebit ad miſcdīam. Si ſub rōe debiti vt parētib⁹ ptinebit ad iuſticiā. ꝛ hmōi. diſt. lxxvj. Nō ſatis ē bñ velle niſi ſtudeas etiā benefacere.

De bene ficētia q̄ exercēda eſt in oīs.

Eſt aūt benificientia exercēda ad oēs ſi fieri pt. cū dilectō charitatis ſe extēdat ad oēs. p loco tñ ꝛ p tpe ſm debitas circūſtātias. Peccatoꝛib⁹ aūt in neceſſitate etiā eſt ſubueniēdū ad ſuſtentatōem nature. nō ad fomētū culpe. Unde dicit b. Auguſti. v. q. v. Nō oīs. q̄ vtili⁹ luxuriāti panis ſubtrahit' q̄ꝫ frāgit'. ſi de cibo ſecur⁹ iniuſticie acquieſcat. Et ſic etiam excoīcatis ꝛ īnfidelib⁹ ī nccitate eſt bñfaciēdū ꝛ ſubueniendū. magis aūt ɔiunctis ceteris parib⁹ poti⁹ ſubueniēdū ē. Dicit enī b. Tho. vbi ſ' q̄ ꝟtus ꝛ grā imitant' oꝛdinē nature. q̄ ē ex diuīa ſapīa inſtitut⁹. Eſt aūt tal' oꝛdo nature vt vnūquodqꝫ agēs naturale p ꝓ⁹ magis diffundat ſuā actōem ad ea q̄ ſūt ſibi ꝓinq̄oꝛa. ſic magis calefacit ignis rē ſibi magis ꝓinquā. Exhibitō aūt bñficioꝝ eſt q̄dā actio charitatis in alio. ꝛ iō opꝫ q̄ in ꝓpinq̄s magis fiat beneficiētia. ſed ꝓpinq̄tas vni⁹ hoīs ad aliū pt attēdi ſm diuerſa in q̄b⁹ homies ſibi coīcant vt ɔſāguinei ī naturali cōicatōne. ciues in ciuili. fideles in ſpūali. ꝛ ſic de alijs. Et ſic ſm diuerſas ɔiūctōes ſunt diuiſis diuerſa bñficia diſpēſanda. Nā vnicuiqꝫ ē magis exhibēdū bñficiū ptinēs ad illā rem ſm quā ē nob ma gis ɔiunctus ſimpl'r loquendo. tñ hec pt variari ſcōm diuerſitatē tpm locoꝝ ꝛ negocioꝝ. Nā in aliq̄ caſu ē magis ſubueniēdū extraneo neceſſitatē extremā patienti q̄ꝫ prī nō ſuſtinēti tātā. De bonis aūt debitis alteri q̄ꝛ eius ſunt pl⁹ tenet' ei bñfacere reddēdo q̄ꝫ ɔiūctis. niſi ɔiuncti eēnt in tanta neceſſitate q̄ liceꝫ ei furari ad ſubueniendū eis. niſi ꝛ ille cuius ē res eſſet ī ſi'li neceſſitate. In q̄ caſu pēſanda ē ɔditio vtriuſqꝫ ꝛ alias ɔditōes prudentis iudicio. q̄ꝛ in talib⁹ nō pōt dari vniuerſalis regula.

Titulus ſeptimus de ſpe

De triplici ſpe. ꝛ eius quidditate. ꝛ fructib⁹. Ca. j.

SEquitur de ſpe que ē ſecūda virt⁹ theologica. ad quā hoꝛtat' ſcriptura dicens pš. xxxvj. Spera in dño. ꝛc. Triplex aūt ē ſpes. viꝫ natural'. ꝟtual'. ꝛ crimīal'. Spes naturalis eſt quedam paſſio. Vñ ꝛ phus dicit q̄ iuuenes ſūt magne ſpei. Hoc eſt cōe nobis ꝛ brutis. p experientiā enī videmus q̄ canis mouet' ad inſequēdū lepoꝛē. ꝛ accipiter auē. ꝛ hoc q̄dē nō faceret niſi q̄ꝛ ſperat aſſeq̄. cauſat' hec paſſio ī vi iraſcibili q̄ eſt etiā ī brutis. ſm b. Thomā in. iij. ſen. diſt. xxvij. Cū enī oīs paſſio ſit in ɔcupiſcibili vl' iraſcibili oīs illa paſſio de cui⁹ intellectu ē appetitus ī bonū vl' ɔueniēs. ſimpl'r ē in concupiſcibili. ſicut amoꝛ. delectatō. ꝛ hmōi ꝛ oppoſita hoꝝ. Oīs aūt illa paſſio de cui⁹ ītellectu ē mot⁹ ī bonū cū circūſtātia difficultatis eſt in iraſcibili. ꝛ huiuſmodi ſunt oīa illa que impoꝛtāt bonū vel malum cū duratōne alicui⁹ quātitatis. ſicut ira que exurgit ex magna leſione quā quis poteſt vindicare. ſed nō in ꝓmptu. Timoꝛ nō eſt de quolibet malo ſed de magno cui nō pōt reſiſti. vel difficulter Spes impoꝛtat modū appetitus in aliquod bonū cōmenſuratū appetenti. Nō enī eſt de bono ꝛ tāto ad q̄d nullo modo poteſt perueniri. Nec tamē de tā paruo qd̄ pro nullo habeat'. ſed de eo q̄d eſt difficile haberi. ꝓpter quod dicit' arduū. Et ſic arduū addit quādā ſpecialem ratōnē bonitatis ſcꝫ p̄cioſitatē quādā ex hoc ipō qd̄ nō de facili poteſt haberi. ſicut dicit' Oīe rarū carū. Differt autē in h̄ ab audacia. q̄ꝛ audacia impoꝛtat extenſionē appetitus in aliquod arduum vt repellatur malum. Spes autē extenſionē appetitus in arduū bonū vt acquirat'. Sed q̄ꝛ de ſpe ꝓut eſt paſſio dictū eſt ſup̄ in prima parte. ideo hic nō aliud de ea dicit'. Naturalia tamē nō ſunt vicia nec virtutes. Spes virtualis eſt virt⁹ theologica. de qua pš. lxxj. Tu es dñe ſpes mea. ꝛ eſt ibi p̄dicatō per cauſā. id eſt tu es cauſa ſpei mee. Ubi etiā ſciendū ſcōm beatū Thomā in. iij. ſen. diſt. i. ij. q̄ ſpes vltra acceptōem predictā ſcꝫ p paſſiōe ſm q̄ ſumit' in bonū accipit' q̄druplicīter. Uno mō prout nomīat habitū inclinantē ad actū volūtatis ſimilē actui ſpei que ē paſſio partis ſenſitiue. vt ibi. j. Coꝛinth. xiij. Nūc manēt fides ſpes charitas. Secūdo modo ꝓut nomīat actū ꝓcedentem a tali habitu. ꝛ ſic eſt actus virtutis. vt ibi in pš. Moab olla ſpei mee. Moab ſignificat malos qui ſūt olla facientes ſua perſecutōne ferueſcere ꝛ coquere. id eſt perficerere ſpem noſtrā. Tertio mō prout nomīat rē perfectā ꝛ ſperatā. ꝛ ſic eſt obiectū virtutis. vt ad Thitum. ij. Expectantes beatam ſpem. id eſt viſionem beatam

Q, eſt triplex ſpes

Q, ſpes accipit' q̄druplicit'

ſperatā. Quarto mō ꝑut noīat certitudinē q̄ ſeq̄t̄ ſpem. vt ibi ad Ro. v. ꝓbatio ꝟo ſpei. i. ſpei certitudinē. ⁊ ſic nominat ſtatū ꝑfectiōis in ꝟtute q̄ꝝtū ad certitudīs intētionē. Eſt aūt ſciendū ꝙ ſpes q̄ eſt ꝟtus nō opponit̄ timori q̄ eſt donū. q̄uis illa ſit de bono futuro. iſte ꝺ malo futuro. Et rō h⁹ eſt. qꝛ ſpes ſe extēdit in deū ex ꝯſideratiōe diuīe largitatis. timor ꝟo dicit reſilitionē ex ꝯſideratiōe ꝓꝓꝛie ꝑuitatis. ⁊ ita nō eſt ſm idē reſilitio timoris ⁊ extēſio ſpei. Vñ nō ſunt ꝯtraria. cū ꝯria ſint ſm idē. Spes criminal' ſolo noīe ⁊ iꝓꝓe ꝺꝛ ſpes ꝓpter aliquā apparētem ſilitudinē quā hꝫ cū ip̄a. de q̄ ꝺꝛ in p̄s. Nolite ſperare in iniq̄tate. Et in euāgelio Lu. vj. Mutuū date nihil inde ſperātes. Nā talis ſpes q̄ tñ iꝓꝓe ⁊ large ꝺꝛ ſpes. in mutuo inducit vſurā. ex̄ de vſu. ꝯſuluit. Qꝺ intelligit̄ qñ talis ſpes eſt cā p̄ncipalis mutui. De iſta tñ materia plene habes ſupra in. ij. ꝑte tit. j. Et ꝺꝛ ſpes ſm ethimologiā. qꝛ eſt ſpes ꝓgrediēdi ad ardua. q̄ſi pes dicta. vt ꝺꝛ in catholicon.

Nota ꝫm iſtā largā ac. §. I.

ceptionē ſpei. ſ. in malū ſm Guil. in ſuma ꝟtu. ꝙ ip̄a eſt triplex. Prima eſt ꝯfidētia de ſeip̄o. Scd̄a eſt ꝯfidentia de alio. Tertia eſt ꝯfidentia de aliq̄ vano. De p̄ma dicit̄ Prouˢ. xxviij. Qui ꝯfidit ī corde ſuo ſtult⁹ eſt. Vere aūt ſtult⁹ eſt ꝯfidēs de ſe q̄ ꝓꝓꝛi⁹ loquēdo p̄ſumptio eſt. Naꝫ hō nō eſt ſufficiēs ex ſe. nec ad ſuſtinendū. nec ad defendendū ſe. nec ad merendū ꝙ hō nec aliq̄ alia creatura ſit ſufficiēs ad ſuſtinendū. ex ſe oñdit Gre. di. Eſſe oīm q̄ ꝺ nihilo ſunt. in nihilū tenderēt. niſi ea oīm actu manu regiminis retineret. Scd̄o nō eſt ſufficiēs defendere ſe ab hoſtibꝫ ſuis. imo a demonibꝫ cito ꝑimeret̄ niſi a deo ꝓtegeret̄. Treñ. iij. Miſericordie ei⁹ ꝙ nō ſum⁹ ꝯſumpti. Tertio eſt inſufficiēs ad merendū. qꝛ nec ex ſe ſufficit bonum vnū incohoare ſeu bonā vitā accipe. ij. Cor. iij. Nō ꝙ ſufficiētes ſim⁹ aliq̄d cogitare a nobis q̄ſi ex nob ⁊c̄. Cogitatio aūt p̄mū opus eſſe videt̄. Pōt hō ſe ꝑimere. ſed nō ſe reſuſcitare. Oſee. xiij. Perditio tua ex te iſrl'. tm̄ in me auxiliū tuū. Secūdo eſt inſufficiēs in bono īchoato ꝑſeuerare. Grego. Cito bonū amittit̄ niſi a largiente cuſtodiat̄. Tertio in bono inſufficiēs eſt ꝑficere. p̄s. lxxx. Beat⁹ vir cui⁹ eſt auxiliū abs te ⁊c̄. Cōfidentia ſeu ſpes in alio hoīe eſt fallax ⁊ ꝯfundēs hoīem. Eſa. xx. Cōfundent̄ ab ethyopia ſpe ſua. ⁊ ꝯfidūt hoīes in altero aliqñ ratiōe p̄tātis. ſꝫ ꝺꝛ his Eſa. xxxj. Ve q̄ deſcēdunt in egyptum ad auxiliū ſperādū. ⁊ nō ſunt ꝯfiſi ſup ſcm̄ iſrael ⁊c̄. Aliqñ rōne ꝯſanguinitatis. Sꝫ ꝺꝛ Iere. xvij. Maledictus vir q̄ ꝯfidit in hoīe. ⁊ ponit carnē. i. parentelam brachiū ſuū. i. robur ſuū. Aliqñ rōne malicie ⁊ iniq̄tatis p̄s. lxj. Nolite ſpare in iniq̄tate ꝑ aſtutias hoīm putantes obtinere q̄ volūt. Cōfidentia in re vana eſt ꝯfidētia vel in vita tꝑali q̄ breuis ⁊ momētanea eſt. Sapie. v. Spes impij q̄ſi lanugo q̄ a vēto tollit̄. Vel ꝯfidere ī diuitijs. j. ad Thi. vj. Diuitibꝫ h⁹ ſeculi p̄cipe nō ſperare in incerto diuitiaꝝ. ſꝫ ī deo viuo. Vel ꝯfidere in fama ⁊ opinione hoīm. Iob. viij. Spes hypocrite ꝑibit. q̄d em̄ hypocrita in cūctis ſuis opibꝫ ſperat niſi honorē. reuerētiam. gl'iam laudis. a melioribꝫ metui. ſanct⁹ ab omnibꝫ vocari. ſꝫ ꝑibit iſta ſpes. qꝛ eternitatē nō q̄rens fugit qꝺ tenet. qꝛ ei⁹ intētio in illa gl'ia nō figit̄ q̄ ſine fine poſſidetur. Iob. ſic̄ tele araneaꝝ fiducia ei⁹. ſ. hypocrite. Oīs ḡ iſta mala iꝓꝓe dicta ſpes abijciēda eſt.

q̄ ſpes in malo accipiēdo eſt triplex. ſ.

Spes que eſt virtus §. II.

theologica ſic diffinit̄ a magiſtro ſñiaꝝ in. iij. Spes eſt certa expectatio future beatitudinis ex meritis ⁊ gr̄a ꝓueniēs. Ubi tangunt̄ tria de ip̄a. Primo ei⁹ actū. ibi certa expectatio. Scd̄o ei⁹ obiectū. cū ſubdit̄ future beatitudinis. Tertio meritū. cū ꝺꝛ ex meritis ⁊ gr̄a proueniens. Quantū ad p̄mū. ſ. cū ꝺꝛ certa expectatio. eſt ſciendū ꝙ ſicut oēs alie ꝟtutes ꝑticipāt aliq̄d a charitate. i. de ꝯſiderū ſummi boni ꝓpter qꝺ ꝯꝑant. Ita iſte actus q̄ eſt expectare p̄ncipalius ꝯuenit ſpei. ⁊ ille virtutes q̄bꝫ cōuenit ille actus expectatiōis. vt patiētia. longanimitas. ⁊ magnanimitas ꝑticipāt ip̄m actū a ſpe. Nā expectatio patiētie eſt expectatio diuini auxilij in periculis. per longanimitatē expectat q̄s diuinū auxiliū in laboribus tendens diu in aliqꝺ bonū arduū obtinendū. Per magnanimitatē expectat q̄s diuinū auxiliū vt tendēs ī aliquod bonū arduū tꝑale. Sꝫ expectatio ſpei eſt expectatio boni ardui eterna vel poſſibilis adipiſci qualis ē eterna beatitudo obiectū ſpei. b. Tho. Eſt aūt act⁹ ꝓꝓꝛi⁹ ſpei expectare. nō ſperare futurā. ſ. beatitudinē. Hui⁹ ratio ē. qꝛ cum ſpes tēdat in bonū poſſibile nob adipiſci. ſi ſpes tendat in bonū obtinendū ſm ꝓꝓꝛiā virtutē. ſic ꝺꝛ ſpes ſperare tm̄. Sed ſi tendat in aliquod bonū obtinēdum ꝑ virtutē alienā. ſic ꝓꝓꝛie ſpes dicit̄ expectare. Et hec duo tangit apoſtol⁹ ad Ro. viij. Si qꝺ videm⁹ ſperamus ꝑ patientiā expectamus. b. Tho. p̄ma ſcd̄e. Iſta aūt expectatio ꝺꝛ certa. vt pꝫ in diffinitiōe ad oñdendū ꝙ ſpes p̄ſupponit facultatē ⁊ facit certitudinē ꝑueniēdi in beatitudinē futurā. Vñ ap'lus q̄ habebat certitudinē illius beatitudinis. ⁊ hoc nō niſi ꝑ ſpem dicebat. ij. ad Thi. ij. Scio cui credidi ⁊ certus ſum. qꝛ potēs eſt depoſitū meum ſuare ⁊c̄. Si aūt arguat̄ ſic in ꝯtrariū. certitudo eē nō poteſt. de eo qꝺ pōt deficere. Sed multi viatores habentes ſpem deficiūt a ꝯſecutōe beatitudinis. ḡ ſpes viatoꝝ nō hꝫ certitudinē. Rñdeo ꝙ aliq̄ hñtes ſpem future beatitudinis. hñt certitudinē ꝯſequēdi eā ex quinq̄. Prio ex auxilio diuīe oīpotētie. Scd̄o ex auxilio diuine miſericordie immēſe. Tertio ex infinita dei liberalitate. Quarto ex eterna dei ordinatōne. Quinto ex liberi arbitrij ab peccati inflexibilitate. qꝛ ſcꝫ nō ponūt obſtaculū. Et hac certitudinē hñt vel habuerūt oēs in gr̄a ꝯfirmati. Aliq̄ ꝟo hñtes ſpem future beatitudinis deficiūt a ꝯſecutiōe eius. nō q̄dem ex defectu diuini auxilij. qꝺ in p̄dictis q̄ttuor ꝯſiſtit. ſꝫ ex defectu liberi arbitrij ponētis obſtaculū pcti. ita ꝙ certitudo ſpei quā ſcꝫ ſpes habet de obtinēdo vitā eternā. cauſat ex quattuor ſupradictis. ſ. ex dei oīpotētia. miſericordia. liberalitate. ⁊ eterna ordinatiōe. certitudinaliter ⁊ infallibiliter. quantū eſt de ſe ordinātibꝫ nos in vitā eternam ⁊ dirigentibꝫ. Sꝫ qꝛ q̄ꝺdiu ſum⁹ in hac vita poteſt eē accidentale impedimētū pcti mortalis. ne ſpes q̄ de ſe certitudinē hꝫ finē ſuū ꝯſequat̄. ideo in hac vita cū ſpe habēdi vitā eternā adiūgit̄ timor ſeꝑatiōis a deo. b. Tho. in. iij. ſen. di. xxvj. Addit̄ tertio in diffinitiōe. future beatitudinis. Nā ꝓꝓꝛium ⁊ primū obiectū ſpei eſt beatitudo futura. q̄ in dei viſione ꝯſiſtit. Vñ ap'ſ ad He. vj. Habem⁹ ſpem ſicut anchorā tutā ⁊ firmā incedētē vſq̄ ad interiora velaminis. Expoſitio. habemus. i. hr̄e debemus. ſ. anchorā tutā. ſ. ab omni malo tuentē. ⁊ firmaꝫ. i. in omni bono nos ꝯfirmantē. incedentē. i. incedere facientem. vſq̄ ad interiora velaminis. i. celeſtem beatitudinē nobis velatam in via. In cui⁹ figura Exoꝺ. xxvj. dicitur ꝙ velum ponebat̄ inter ſancta ⁊ ſanctaſanctoꝝ. quod ſignificat beatitudinē nobis velatam hīc. j. ad Corinth. ij. Oculus non vidit ⁊c̄. Rō ad hoc eſt. quia ſpes innitit̄ virtuti infinite dei. ſed ꝓꝓꝛiuꝫ eſt infinite virtutis ad bonum infinitū ꝓducere quod eſt vita eterna. que in dei ꝑfecta fruitione conſiſtit. Ergo ſpes eſt expectatio future beatitudinis. beat⁹ Thom̄. ij. ij. Et nota ꝙ ſicut finis reſpicit principaliter deum. ſecundario reſpicit etiam alia que ordinātur in deū vt miſteria incarnatōis. ſacramēta. ⁊ que cōtinent̄ in ſacra ſcrptura. ita ſpes principal'r re

De ſpe vt eſt virtus theologica. q̄d ſit.

Quis ... act⁹ ...

q' certit... do futu... beatitu... nis i... rātib... ex q̄nq̄

De ob... cto ſpei... futa be... titudi...

ſpicit beatitudinē ſupnā. ſecūdario aliqua alia inq̄ꝫtum
ordināt nos ad cōſecutōem beatitudinis. Nō em̄ lꝫ ſpe
rare aliq̄d bonū p̄ter beatitudinem ſicut vltimū finem.
ſed ſicut id q̄d ē ordinatū ad ꝯſequendū beatitudinem
ſicut remiſſio peccatoꝝ. augmētū grē. ſubleuatōem ī pe
riculis ne deficiat. ⁊ hmōi. Et ſignāter dr̄ in diffinitone
future. q2 ſpes ē de inuiſibilibꝫ nō habitis ſed habēdis
Et nota ꝙ p̄deſtinatus ꝑ ſpem expectat vitā eternam ⁊
futurā quā ē habiturus. ⁊ q̄ꝫtū ad ſuā extimatōez ⁊ ſm
rei veritatē. Preſcitus aūt q̄ꝫuis nō ſit habiturus vitaꝫ
eternā. ⁊ ita nō ſit ei futura in rei veritate. tamē ē ei futu
ra ſm ſuā extimatōem. al's enī nō expectaret Tho. in. iij.
ſen̄. Demū ponit mediū ſeu modū attingēdi p̄miū
⁊ ꝯſequēdi ip̄m. cū dr̄ in diffinitōe mgr̄ ſen. ex meritis ⁊
grā ꝓueniens. Nō aūt dr̄ ſpes ex meritis ⁊ grā eo ꝙ ipe
habitus ſpei ꝑ quā aliq̄s expectat futurā beatitudinem
cauſet ex meritis. ſed pure ex gratia. vnde ē habitus in-
fuſus vt fides ⁊ charitas. Sed dr̄ ſpes ꝓuenire ex grā-
tia ⁊ meritis p̄cedētibꝫ q̄ꝫtū ad duo. Primo q̄ꝫtum ad
actū ſpei formāte inq̄ꝫtū dī gratia ⁊ merita p̄cedētia pro
ducūt actū ſpei. Ubi nota ꝙ ſpes nō p̄ſupponit meri-
ta in actu; ſed in ꝓpoſito. Nō em̄ aliquis ſperat ꝓpter me
rita quaſi merita exiſtētia ꝓducūt actū ſpei. ſed q2 ꝑ me-
rita q̄ ꝓponit ad beatitudinē ſe ꝑuenire ſperat. Secū-
do mō ſpes dr̄ ex meritis ꝓuenire q̄ꝫtū ad obiectū. ſ. q̄ꝫ-
tū ad ipam rē expectatā. put ſcꝫ aliq̄s ſperat ſe beatitu-
dinē adepturū ex dei gratia ⁊ meritis p̄cedētibus. Et ꝓp
ter hoc dicit magiſter ſen̄. in. iij. diſt. q. xxvj. ſic. ſine meri-
tis aliq̄d ſperare. nō ſpes ſed p̄ſumptō dici p̄t. Tho. ī iij.
diſt. xxvj. ⁊ Ray. in ſumma.

Pro maiori decla- .§. III.

ratōne vltime p̄tis diffinitōis ſpei. Sciendū ꝙ mōi cau
ſe efficientis ſūt q̄ttuor. vt dr̄ Auicē. in metha. ſua. Pri
ma cā efficiēs ē q̄ in inducēdo formā ſubſtātialē vl' acci-
dētalē vltimā ꝑfectōem cauſat. Scd̄a cā efficiēs ē di
ſponēs q̄ ad receptōem forme materiā p̄pat vl' diſpōit
Tertia cā efficiēs eſt coadiuuās. q̄ ad p̄me cauſe effe-
ctū opam p̄ſtat. Quarta cauſa efficiēs eſt ꝯſilians q̄
alteri finē ⁊ formā agēdi oñdit. Iſtis quattuor mōis
p̄t aliq̄s eſſe cauſa alteri⁹ ad btitudinē ꝯſequēdā. Pri
ma eſt cauſa efficiēs vt ꝑficiēs ſcꝫ diuiſa grā vl' miſcōia
Ps. Grām ⁊ gl'iam dabit dn̄s. Secūda cā ſufficiēs
vt diſponēs ſūt opa meritoria. Unde apl's. j. ad Corin.
Unuſquiſq3 ꝓpriam mercedē accipiat ſm ſuū laborem.
Ubi etiā notandū ꝙ opa nr̄a ſi ꝯſiderant̄ ſm ꝙ ꝓcedūt
a ꝓpa voluntate ſeu ſm ꝓpriam eorum virtutē. ſic nō
p̄nt mereri vitā eternā de cōdigno ꝓpter maximā diſtan
tiam noſtri meriti ad vitā eternā. ꝓpter q̄d apl's ad Ro
manos. viij. ait. Nō ſūt cōdigne paſſiōes hui⁹ t. ⁊c̄. Me
rentur tamē ipā opa nr̄a de cōgruo. Nā ⁊ ꝯgruū eſt vt
homī operanti bene ſm ſuā virtutē. ds ſm ſue virtutis
intelligentiā recompēſet. Si aūt ꝯſiderātur opa noſtra
put ꝓcedūt ex grā ſpūſſancti inhabitātis aīam. ſic d' cō
digno merēt̄ vitā eternā eo ꝙ opus nr̄m habet efficaciā
ex p̄te dei mouētis. Tho. p̄ma ſecūde. q. cxiiij. Et Bern̄.
h̄ dicit ſup Can̄. hoc totū homīs meritū ſi totā ſpem ſuā
ponat in eo q̄d totū ſaluū fecit. Tertia cauſa efficienſ
vt coadiuuās ad beatitudinē eſt alterius oratō deuota.
Nulli em̄ licet ſperare de aliquo homīe vl' de aliqua cre-
atura ſicut de agēte p̄ncipali. ſed ſicut de agente ſecūda-
rio ⁊ inſtrumētali. ꝑ q̄d aliquis adiuuat̄ ad quecūq3 bo
na ꝯſequēda in btitudine ordinata. Et hoc mō ad ſctōſ
nos ꝯuertim⁹ ⁊ aliq̄ ab hoībꝫ petimus. Tho. ij. ij. q. xvij
Et ſic ꝟgo maria dr̄ ſpes nr̄a. ſ. ſuffragij a q̄ debem⁹ p̄-
cipue ſperare adiuuari. vt cū ſecūdario agente. ⁊ de hac
cauſa coadiuuāte ait apl's. j. ad Corin. ix. Coopatores ſu
mus dei. Adiuuamus enī deū ad ordinādū alios in fu
turā beatitudinē nō propter defectū v̄tutis eius. cuꝫ ſit
v̄tutis infinite. ſꝫ inq̄ꝫtū ds ſuā ꝑ nos exequit̄ actōnem.
ſicut dn̄s ꝑ ſuū ⁊ agēs p̄ncipale ꝑ inſtrumētale. Eſt
aūt differētia inter agens creatū ⁊ increatū. q2 agēs cre-
atū ſine medio agere nō p̄t. q2 eſt finite v̄tutis. Sꝫ agēs
increatū ſcꝫ ds cu ſit infinite virtutis p̄t agere ſine aliq̄
medio ꝑ ſeip̄m. Agit tn̄ mlta ꝑ medias cās. Et h̄ ſpēali
ter propter tres rōnes. Prima propter mōi decorem.
Nā mōi decor ⁊ pulcritudo in hoc ꝯſiſtit ꝙ quidā ſunt
alioꝝ cauſe. ⁊ quidā coꝝ effectus. Secūda ē propter
dei ꝑfectōem. Nā cū ds ſit bonitatis infinite ſuā boni-
tatē voluit rebꝫ creatis cōmunicare. nō ſolū q̄ꝫtū ad hoc
ꝙ ſint. ſed etiā ꝙ ſint alioꝝ cauſe. Tertia ē propter no
ſtri inſtructōem. ſicut em̄ apparet in naturalibꝫ ꝙ ſol n̄
ſolū in ſe eſt lucidus ſed etiā ē alijs cauſa lumis. ſic nos
debemus eſſe cauſa beatitudinis nō ſolū nobis ſꝫ etiaꝫ
alijs. Jaco. v. Qui ꝯuerti fecerit peccatorē. ⁊c̄. Quarta
cauſa vt ꝯſilians eſt exhortatō vl' inſtructō vl' eruditio
fraterna ad beatitudinē ꝯſequēdam. ad Rom̄. xij. Qui
docet in docēdo. q̄ exhortat̄ in exhortando. ⁊c̄. Ray. ī ſū.

Deinde videndū ē .§. IIII.

de ſpe q̄ꝫtum ad eius fructū quē ꝓducit. Secūdo q̄ꝫtū
ad eius ſubiectū in q̄ agit. Tertio q̄ꝫtū ad eius actū quē
ꝓducit. Quarto q̄ꝫtū ad eius obiectū q̄d reſpicit. Et q̄ꝫ
tū ad primū ſciēdū ꝙ ſpes opatur q̄ttuor magna bona
Eſt enī p̄mo dilectionis effectiua. Secūdo dilectōis ꝓ-
ductiua. Tertio opatōis ꝑfectiua. Quarto p̄miatōnis
collatiua. Qd̄ aūt ſpes ſit dilectōis effectiua ꝓbat̄ rōne
⁊ autoritate. Rōe q̄dē. q2 ille q̄ ſperat bonū aliq̄d obtīe-
re ſi ſua v̄tute vel a ſeipo non poſſit illd̄ bonū obtinere:
illd̄ diligit cui⁹ v̄tute ⁊ auxilio ſibi poſſit illud ꝓuenire.
Cū ḡ ſpes ſit expectatō future btitudīs. quā n̄ poſſum⁹
ꝯſeq̄ niſi de v̄tute. ex h̄ incipim⁹ deū diligere. Autorita-
te q̄dē idē oñdit̄. dr̄ apl's ad Col'. j. Dilectōem quā habe
tis ī ſcōs ppt̄ ſpem q̄ repoſita ē vob ī cel'. Ex q̄ ſeq̄t̄ ꝙ ſi
ſpes celeſtis p̄mij ē cā q̄ diligim⁹ ſcōs. mltomagis ipſa
ſpes fac nos diligere deū tāq3 p̄ncipale obiēm btitudis
future ⁊ cā. Sup illo etiā v̄bo Mat. j. Abraaꝫ genuit
yſaac. yſaac aūt genuit iacob. dr̄ glo. ſic fides genuit ſpeꝫ
Spes v̄o dilectōeꝫ. ⁊ ſic dilectō ex ſpe cauſat̄. Secūdo
ſpes ē delectatōis ꝓductiua. Rō ē bonū app̄hēſū ꝯue-
niēs delectat. ſi enī bonū vt ꝯueniēs app̄hēdat̄ vt p̄ns
ſic ſēſus q̄ ē boni p̄ntis ꝯueniētis ē cā delectatōis. Dele
ctat̄ enī ſenſualitas ī vidēdo pulcra. ī audiēdo armoni-
am ſonoꝝ. ī guſtādo dulcia. ⁊ hmōi. Si aūt bonū vt cō
ueniēs app̄hēdat̄ vt p̄teritū. ſic memoria cauſat delecta
tionē. Cū em̄ q̄s actualr̄ recordat̄ aliq̄ꝝ geſtoꝝ ī q̄bꝫ af
ficit̄ ſiue bona opa q̄ꝫtū ad bonos. ſiue mala q̄ꝫtum ad
prauos ſic delectat̄. Si v̄o app̄hēdat̄ bonū ꝯueniēs vt
futuꝝ ſic ſpes cāt delcātōꝫ. Cū ei q̄s ſpat adipiſci mḡnā
dignitatē. vtilitatē. p̄miū. ⁊ hmōi. iā delectat̄ ꝑmaxīe cū
ſpat p̄miū et̄nū. iā hꝫ cāꝫ delcātōnis ⁊ gaudij. Apl's ad
Ro. xij. ſpe gaudētes. ibi gl'. amb. n̄ niſi et̄na ſpetis ⁊ iā
gaudebitiſ. gaudiū āt ipat delcātōꝫ creat̄ rōnal'. Itē ad
Ro. xv. ds āt ſpei r̄pleat vos oī gau. ⁊ ps̄. Ego āt ī dn̄o
ſpaui. exultabo ⁊ letabor ī mīa t. Nec ē ꝯ q̄d dr̄ ꝓū. xiij.
Spes q̄ differt̄ affligit aīaꝫ. q2 nimiꝝ q̄ꝫdiu differt̄ ſpeſ
et̄noꝝ affligūt̄ aīe fideliū. Ubi Beda. ſpes et̄ni p̄mij af
fligit aīaꝫ. q2 nimiꝝ ꝙ differt̄ ſpes et̄noꝝ affligūt̄ aīe fi
deliū. Nā ſpes alia rōe ē cā afflictōis. alia rōe cā ē dele-
ctatōis. Cā enī afflictōis ē rōe dilatōnis p̄mij eterni d'
q̄ ē ſpes. Cū ei ſpes ſit d' eterna btitudīe q2 t'le bonū nō
eſt p̄ns. ſꝫ differt̄ ad ꝯſeq̄ndū vſq3 in finē rōne ſue dila-
tiōis triſtat̄. Sicut ⁊ mater de ſuo filio abſente ⁊ gau-
det ⁊ triſtat̄. gaudet inq̄ꝫtum ſperat ipſum quem amat.

De me[dio] q̄ bea[titu]dinez cōſequimur [marginal note, partly hidden]

De q̄ttuor mōis cau[ſe] efficien[tis] [marginal note, partly hidden]

De q̄ttuor mōis q̄bꝫ p̄t eſſe cauſa alte[ri]⁹ ad bea[titu]dinez. [marginal note, partly hidden]

Qd̄ orōis ... [ſc]ōꝝ ... [marginal note, partly hidden]

Saluat nos deus ꝑ medias cauſas ſcꝫ orōes ſeu merita ſctōꝝ quadruplici de cauſa.

Quattuor ſūt effectus ſpei ī nobis.

reuerſuꝝ cū magno honore ⁊ ſui vtilitate. Triſtat̃ ex di/latione ↄſiderãs p̃cipue p̃icula q̃ ei p̃nt accidere ne reuer tatur. Uñ. pſ. lxj. Fuerunt mihi lacri. mee panes die ac noc. dū dr̃ mi. p̃ ſingulos dies vbi eſt deꝰ tuꝰ. Tertio ſpes eſt operatiõis pfectiua ⁊ auxiliatiua. Uñ. pſ. xxxvj. Spera in dño. ⁊ ſtatim ſubdit̃. Et fac bonitatẽ. Spes em̃ adiuuat ⁊ fortificat ad operandū tripl'r. Primo ratõe eiꝰ qḋ aſpicit. Scḋo rõe eiꝰ qḋ efficit. Tertio rõne eiꝰ qḋ pficit. Et q̃tū ad p̃mū rõne eiꝰ qḋ reſpecit. Reſpicit quidem ſpes ad beatitudinẽ futurã. q̃ cum ſit difficilis ad habendū. conatū ⁊ operationẽ intẽdit. Uñ apl's. j. Cor. ix. Qui arat dꝫ arare in ſpe fructꝰ p̃cipiẽdi. Uñ Aug. Qui arat. i. p̃dicator q̃ corda hoĩm ad finẽ apit. vel quicunq̧ aliꝰ miniſter xp̃i ⁊ cooperator dꝫ arare. i. p̃dicare vl' alia bona facere in ſpe ſtipẽdioꝝ ſpūaliū. nõ ꝓpter ſpem tp̃aliū. hoc eſt vt neceſſaria vite. q̧ tñ nõ ꝓpter illa p̃ncipaliter p̃dicet. Hiero. ⁊ Seneca. Om̃e opꝰ leue fieri ſolet cū p̃ciū eius cogitat̃. Et ſpes p̃miȷ̈ ſolatiū fit laboris. Secūdo ſpes adiuuat ad operandū rõe eiꝰ qḋ efficit. Nã ſpes dele/ctatiõem cauſat. vt dictū eſt in. §. p̃cedẽti. Delectatõ autem pficit opꝰ ſm̃ phm̃. Tertio ſpes adiuuat ad opãdū rõne eiꝰ qḋ pficit. Nã ſpes pficit volũtatẽ ingn̄tū facit diligere vt dictū eſt ſupra in. j. §. huiꝰ capl'i. Sꝫ diligẽs faciliꝰ ⁊ fortiꝰ operat̃. ita dicit Aug. j. li. ↄfeſſi. Qui amat nõ laborat. Om̃is labor amãtib; nõ eſt grauis. Solū amor eſt qḋ nomẽ difficultatis erubeſcit. Quarto ſpes eſt p̃miȷ̈ collatiua. Uñ pſ. xxxviij. Beatꝰ vir cuiꝰ eſt nomen dñi ſpes eiꝰ. Qḋ exponẽs Augꝰ. ait. Beatꝰ vir q̃ tp̃alia ab eo nõ ſperat. ſꝫ illḋ qḋ indicat nomẽ eiꝰ. ſ. ſalutem. i. beatꝰ q̃ ip̃m deū nõ aliud a dõ ſpat. Jdẽ q̃ gaudet in ſpe tenebit ⁊ rẽ. Hec q̃ttuor q̃ p̃dicta ſunt ponit Ray. piſanus in ſumma ſua.

Spes for/tificat ad / operandu3 / tripl'r

Et poteſt huic addi. §. V.

De ſepte3 / ſpei effe/ctibus ſeu / vtilitati/bus.

qḋ habet̃ in ſūma ↄtutū. ſ. ſeptẽ p̃mia ſeu vtilitates ↄſequẽtes ex ſpe. Pria eſt qꝛ eſt p̃nie directiua ⁊ incitatiua. Nullꝰ em̃ peniteret niſi ſperaret veniã. Amb. Nemo digne agere põt p̃niam niſi q̃ ſperauerit indulgentiam. de pe. di. j. Jn huiꝰ figurã fuit p̃ceptū Deut̃. xxiiij. Nõ accipias loco pignoris molã ſupiorẽ nec inferiorẽ. Mola ſuperior que dep̃mit opa hoĩs q̃ facit ne eis eleuetur. eſt timor. Mola inferior q̃ retinet materiã ne in terrã deſcendat eſt ſpes que retinet hoĩem a motu deſperatiõis. ne abſorbeat̃ triſticia. inter iſta dꝫ eſſe motꝰ corpis in p̃nia. ⁊ nõ ſp̃ dꝫ hr̃e apud ſe in mẽte. Scḋa qꝛ eſt ĩ anguſtiȷ̈s ⁊ p̃iculis magnis fortificatiua. Eſa. xl. Qui ſperãt ĩ domino mutabũt fortitudinẽ. di. xlviȷ̈. Om̃es. Huiꝰ exemplū habemꝰ de illa ſanctiſſima muliere de q̃ dr̃. ij. Machabeoꝝ. viȷ̈. q̧ pereũtes ſeptẽ filios ſub vniꝰ diei tẽpe ↄſpiciẽs bono aĩo ferebat ꝓpter ſpem quã in deū habebat. Tertia qꝛ eſt intelligentie apitiua. Sap. iij. Qui ↄfidūt intelligẽt ↄitatẽ. Exemplū in abraã q̃ ex magna ſpe quã habuit in deū fuit illuminatꝰ ad cognoſcẽdum quõ deberet ſe hr̃e in illa pplexitate cū deſcẽdit ĩ egyptū circa vxorẽ ſuã. Augꝰ. Fecit qḋ potuit. qḋ nõ potuit dõ cõmiſit in quẽ ſpauit. nec eū fides aut ſpes fefellit. xxiij. q. ij. que vt. Quarta qꝛ eſt in malis liberatiua. pſ. xxxj. Jn te ſperauerũt patres nr̃i. ſperauerunt ⁊ liberaſti eos. Exemplū de ſuſanna liberata a calumnia ſenū et morte. Erat em̃ cor eiꝰ fiduciã hñs in dño. vt dr̃ Daniel'. xiij. Quinta qꝛ eſt tẽptationū diaboli triũphatiua. pſ. x. Jn dño ſperaui. nõ timebo q̃d faciet mihi hõ. i. diabolꝰ. Jn figurã dauid nõ armatꝰ armis ꝓprie ↄfidẽtie. ſꝫ confidentia dñi pſtrauit goliath. j. Re. xvj. Sexto eſt capitis. i. intẽtionis hoĩs pſeruatiua. Uñ dr̃ ab apoſtolo galea q̃ caput cuſtodit. j. Thimo. v. Galeã ſalutꝭ aſſumite. id eſt. ſpem ſalutis. Ex intẽtione aũt iudicat̃ opꝰ hoĩs qui aũt ſperat in deū in opib; ſuis. nõ poteſt niſi vti bona intẽtione. Septĩa qꝛ eſt bonoꝝ multiplicatiua. pſ. lj. Ego aũt ſicut oliua fructifera ĩ domo dei ſperaui ĩ miſ. dei mei ⁊c. pſ. cxxix. A cuſtodia ma. vſ. ad no. ſpe. iſrl' in dño. A cuſtodia matutina vl' vigiliã ſm̃ aliã l'ram q̃ eſt q̃ſi initiū diei ſignat p̃ncipiū q̃ alicui ĩcipit apparere ſol vſus rõnis. Nox ſignificat finẽ vite. q. d. a p̃ncipio vſq̧ in finẽ ſp̃ ſperet aĩa. Ul' cuſtodia matutina ſignificat tẽpus q̃ xp̃s reſurrexit. qꝛ illa hora reſurrexit. Nox ẽ finis mūdo. iſrl' ꝑl's fidelis. q. d. ex tp̃e reſurrectiõis xp̃i qui inchoauit beatitudinẽ debemꝰ ſpare vſq̧ in finẽ. Et nota qḋ dr̃ Oſee. xij. Spera in deo tuo ſp̃ ad oñdendū q̧ omni tp̃e debemꝰ in dño ſpare. Precipue debemꝰ ſperare in dño tp̃e tẽptatiõis. afflictiõis. defenſiõis. ⁊ offenſionis. Primo debemꝰ ſperare ĩ deo tp̃e tẽptatiõis. vt ſcꝫ reſiſtamus ⁊ nõ cadamꝰ vt vincamꝰ. Nã ſpes quã habemꝰ in deo liberat nos ab oĩ tẽptatiõe. Prou. iij. Clipeꝰ eſt ſpes vitantib; in ſe. Nõ aũt ſperat q̃ inȷ̈cit ſibi laq̃os. nõ vitan/do occaſiões pctõꝝ. ſꝫ p̃ſumit tal'. Nõ ſperat q̃ tm̃ ↄſiderat fragilitatẽ ſuã ⁊ nõ penã. Nõ ſpat q̃ in tẽptatiõe ad deū nõ recurrit orãdõ. pſ. xxvij. Jn dño ſpauit cor meū ⁊ adiutꝰ ſum. Scḋo debemꝰ ſpare in deo tp̃e afflictiõis. Et h̃ triplici rõe. Pria qꝛ deꝰ tribulatos nõ deſerit. Judith. xiij. Qui nõ deſeruit ſperãtes in ſe. Scḋa qꝛ deus tales eripit. ij. ad Co. j. Qui de tãtis p̃iculis nos eripuit ⁊ eruet in quẽ ſperamꝰ. Tertia qꝛ deꝰ ĩ ſe ſperantes ſecuros reddit. ĩ pſ. x. Jn dõ ſpaui. nõ timebo q̃d faciat mihi hõ. Amb. De diuĩa miã tũc ſperãdū eſt ampliꝰ. cū p̃ſidia hũana defecerint. Et Gre. in. x. moral'. Tãto ſpes ĩ deo ſolidior ſurgit. q̃nto q̃ſq̧ grauiora pro illo ptulerit. Et Ecci. Uñ Hiere. xvij. Spes mea in die afflictionis. Et Ecci. xiiij. Felix qui nõ habuit animi ſui triſticiã. nec excidit a ſpe ſua. Quod exponit̃ ſic. Felix. ſ. beatitudine vie. ⁊ poſtea patrie qꝛ licet modo habuerit triſticiã carnis vl' mūdi. nõ tñ habuit triſticiã animi p̃ quã excideret a ſpe dei. Uel ſic. Felix qui nõ habuit triſticiã. i. cãm triſticie que ẽ peccatū. ⁊ qui nõ excidit. ſcꝫ p̃ peccatū. a bonis operibus quib; parat̃ ⁊ ſperat̃ beatitudo. vel ſic. Felix qui nõ habuit triſticiam. i. accidiã p̃ quã quis excidit a ſpe venie. Tertio debemus in deo ſperare tempe defectiõis. Sicut enim ſeruus in dño diuite ⁊ largo ſperat. ſic tempore paupertatis in dño eſt ſperandū. Et hoc triplici ratiõe. Pria rõ eſt ꝓpter cibuꝫ ꝓpter quã paup̃ in diuite ſperat. Pria rõ eſt ꝓpter cibuꝫ vel nutrimẽtū. pſ. lxvij. Paraſti in dulcedine tua pauperi deꝰ. Scḋa ẽ ꝓpter auxiliū. Eſa. xxv. Factꝰ es fortitudo paup̃i. Spes a turbine. vmbraculū ab eſtu. Job. v. Saluū faciet egenū a gladio oris eoꝝ. ⁊ de manu violẽti pauperẽ. ⁊ erit egeno ſpes. Ubi ſciendū q̧ tribus modis inducit̃ aliq̃s ad peccãdū. ſ. vel ↄtumelia ⁊ adulatoria pſuaſione. Et ↄtra h̃ dr̃. Saluū faciet egenū. i. illum q̃ ſe putat egere auxilio dei a gladiȷ̈s eoꝝ. i. iniq̃ pſuaſione laude. ↄtumelia. vl' adulatõe. q̃ eſt gladiꝰ. puer. penl'. Generatio q̃ p̃ dentib; hꝫ gladios. Scḋo inducit̃ aliq̃s ad peccandū iniurie illatiõe. Et ꝓpter hoc dr̃ de manu violẽti. i. ꝓtãte tyrãni q̃ alios opprimit. in pſ. lxxj. Liberauit pau. a potente. Tertio inducit̃ aliq̃s ad peccãduꝫ tempalis boni defectione. ⁊ ↄtra h̃ dicit. Erit egeno ſpes id eſt illi qui eſt tp̃alis boni auxilio deſtitutus erit ſpes adeptiõis boni ſpūalis. Et merito. qꝛ ſpes eſt certa expectatio future beatitudinis. vñ mens cuiꝰ ſpes eſt ĩ eternis ſolidata. nec adulatiõe nec detractione deȷ̈citur. nec pſuaſione emollit̃. nec aduerſitate frangit̃. qꝛ innitit̃ ſoli deo. Quarto debemꝰ ſperare in deo tẽpe offenſionis. Rõ huiꝰ eſt. qꝛ ſi eſſet medicꝰ aliq̃s corpalis q̃ vellet ſcirẽ ⁊ poſſet om̃es infirmitates curare. tunc quilibet infirmꝰ deberet in tali medico cõfidere ⁊ ſperare. Talis medicꝰ eſt deus qui vult ſcit ⁊ poteſt omnes peccatores curare

ſanare vel ſaluare.ꝙ.⁊c̄.ad.j.Thimͦ.j.vult oēs homīes ſaluos fieri.Aug⁹.ſup Jo. Quātū eſt in medico ſanare venit egrotū.⁊c̄. Vñ eccl.ij.Reſpicite filij natōes hoīm ⁊ ſcitote ꝙ nullus ſperauit in dño ⁊ ꝯfuſus eſt.ꝑmanſit in mandatis eius ⁊ derelictus ē.Aut quis inuocauit eū ⁊ deſpexit eū.Glo.coll'.h tria dicit. Primo ꝙ nullus ſperās in dño eſt ꝯfuſus.i.in ſpe ſua ē fruſtrat⁹.ad Roma.v.Spes nō ꝯfundit.i.nō facit erubeſcere ſꝑantem. Cuius ratō eſt.ꝙ aliquis cōfunditur qñ qd̄ ſperabat ñ inuenit vel nō impleuit ſicut cōtingit illi qui ſperat ī homine.ꝓpter q̄d dr̄ Hiere.Maledictus qui cōfidit in homie.Spes aūt nō cōfundit.ꝙ eſt in deo q̄ nō fallit nec fallere pt. Secūdo dicit ꝙ nullus oꝑans ex caritate nō ex timore vl' cupiditate eſt derelictus.Eccli.viij.Qui cuſtodit pceptū nō experietur quicq̄ʒ mali.pſ̄. xxxvj. Junioꝛ fui.⁊c̄.Et nō vidi iuſtū derilictū ſimpl'r. vcʒ ⁊ ſi ad tēpus exponat eū tribulatōibꝫ. Tertio dicit ꝙ nullus inuocās ex fide eſt deſpectus.Vñ ſubditur.Aut quis inuocauit.⁊c̄.id ē intus ex corde vocauit fidel'r.humiliter. ⁊ ꝑſeuerāter depcādo.⁊ deſpexit eū nō exaudiēdo. q.di. nullus.pſ̄.cxliiij.Prope ē dñs omībꝫ inuocantibꝫ eū. ⁊c̄.Licʒ eīm credere priuſq̄ʒ ſperare ⁊ diligere ſit.tñ nil petitur ex fide niſi ſit ſpes habendi ⁊ diligatur. Et ideo in dictis verbis vltimo ponitur fides primo ſpes.ſecundo charitas.Hec ſunt Hug.cardinalis in poſtilla.

De ſubiecto ſpei in quibus ſperandum ſit. Capitulū Secundum.

DE ſubiecto ſpei id eſt in quibꝫ ſpes reꝑitur. Ubi Sciendū ꝙ ſpes ꝓut eſt virtus theologica nō fuit ī chriſto nec ē in celo.ſ.in beatis angelis ⁊ animabꝫ.nec in inferno.id ē damnatis ⁊ demonibꝫ.Sed eſt ī mūdo.ſ.in fidelibꝫ. in purgatorio.vicʒ animabꝫ ibi exñtibꝫ.⁊ fuit in limbo in pribꝫ antiq̄s.dū ſteterūt in limbo. Primū ſic ꝓbatur

Rō q̄re ī xp̄o nō fuit ſpes.

ſcʒ ꝙ ſpes nō fuerit in chriſto.xp̄s ſemel fuit cōꝑhenſoꝛ ⁊ viatoꝛ.⁊ neutro mō habuit ſpem proprie.Rō ē. ꝙ inq̄ʒtū fuit ip̄e cōꝑhēſoꝛ.ſemꝑ actu fruebat̄ viſione diuina ſicut ⁊ ſancti in patria . ſed ſpes eſt de nō viſis ſcd̄m aplm ad Roma.viij.ergo in eo nō erat hoc modo ſpes. Sed nec etiā inq̄ʒtū viatoꝛ ſeu moꝛtal' eā habuit. Nam q̄uis vt moꝛtalis expectaret aliquid quod nō habebat ſcʒ gl'iam impaſſibilitatis.quam videt̄ poſtulaſſe.cum dixit Johā.viij. Pater venit hora clarifica filiū tuū ſm̄ expōnem Auguſtini.Non tamē ex hoc pōt dici proprie habuiſſe ꝟtutē ſpeciei.Ratō eſt ꝙ ꝑncipale obiectū ſpei eſt beatitudo eterna q̄ conſiſtit in viſione ⁊ fruitōne diuina quā habet anima etiā abſq̄ʒ corꝑe. Et hāc viſionē ⁊ fruitionē chriſtus dum etiā erat moꝛtalis habebat.ꝙ in inſtāti ꝯceptōnis ſue anima fuit gloꝛificata.Nec obſtat ꝙ pſ̄.xxx.dicit in eius pſona ad prēm.In te domine ſperaui nō ꝯfundar in eternū.ꝙ ibi large ſumitur ſpes

Large ſumendo in chriſto fuit ſpes.

p expectatōe illius premij accidentalis ſcʒ gl'ie ſeu reſurrectōis corꝑis glīoſi q̄ expectatio nō ē proprie ſpes ꝟtutis.Tho.in.iij.diſt.xxvj. In angelis bonis ⁊ animabus beatis ſimil'r nō eſt ſpes.Rō eſt.ꝙ ſpes vt dictū eſt . eſt de nō viſis.Qd̄ enī videt quis nō ſperat ait apl's ad romanos.viij.Sed angeli ſemꝑ vident faciē prīs.vt dicitur macha.xviij.Et de ſanctis dr̄.j.Joh.j. Uidebimus eū ſicuti eſt . Et.j.Corinth.xiij.Tūc aūt facie ad faciem. .ſ.cū videbimus.ꝙ in eis nō ē ſpes ſed res ſperata. h eſt ſcʒ beatitudo ꝑfecta. Probatur idem alia rōne.Nam ſi haberēt ſpem.aut eā haberent de bono quod expectant alijs.aut de bonis quod expectant ſibi.Primo mō non pt dici ꝙ habeāt ſpem.ꝙ ſperare alijs beatitudinē non ꝑtinet ꝓprie ad ſpem virtutis ſed magis ad charitatem. Sicut ille qui habet charitatem dei.eadē charitate diligit ⁊ ꝓximum.⁊ ꝯſequēter appetit ⁊ ſperat illi beatitudinē.Si de bono quod ſibi expectāt dicant̄ habere ſpeʒ hoc etiā non poteſt dici.ꝙ ſpes nō eſt de habitis ſed de habendis rebus que quis nondū habet.Sed angeli iā habent deum ⁊ ſancti.ꝙ.⁊c̄.Et ſi dicat̄ licet nō expectēt bonū quod habent ſcʒ viſionē dei.expectāt tamē ꝯtinuationē boni ipſius quod habent.vt ſic nos ſperam⁹ adeptionē boni quod nō habemus.ita ipi ſperant ꝯtinuationem boni qd̄ nō habent.Nā certitudo de ꝯtinuatione eſt de eſſentia beatitudinis.Reſpondeo ꝙ angeli et ſancti qui fruūtur dō efficiūtur quodammō participes diuine eternitatis.que cū omne tempus excedat non diuerſificatur ꝑ preteritum pñs ⁊ futurū.ſicut tempus fac̄. ⁊ ideo fruentes diuina viſione eſſentialiter nō hñt ſpem de cōtinuatōne ipſius beatitudinis.ꝙ nō eſt ibi ꝯtinuatio futuri.Tho.in.iij.diſt.xxvj. Item ſancti q̄uis expectant gloꝛiam coꝛꝑis ſui que erit in vltima reſurrectione.non tamē iſta expectatio ꝑtinet ad ꝟtutem ſpei.Tū ꝙ vt dictū ē.obiectū ſpei eſt principaliter gloꝛia anime Tū ꝙ gl'ia coꝛpoꝛis eſt quid minimū reſpectu ad gloꝛiam anime.tū ꝙ habēs iā gloꝛiā anīe habet ſufficienteʒ cauſam gl'ie coꝛꝑis.gloꝛia eīm anime redundans ad coꝛpus facit eū gl'ioſum.Tho.vbi ſ̄. In damnatis ⁊ demonibꝫ non eſt ſpes.quod ꝓbatur. Primo quidem ſic.

Q, ſpes nec ī dāmatis:nec ī demonibus. Rō.

Spes cauſat gaudium.ſicut dr̄ ad Rom.xij.Spe gaudentes.ſed damnati ⁊ demones nō ſūt in gaudio ſed in doloꝛe ⁊ luctu.ſm̄ illud Eſa.lxvj.Serui mei laudabūt p̄ exultatōne coꝛdis.⁊ vos clamabitis pre doloꝛe ⁊ p̄ cōtritione ſpiritus.⁊c̄. Secūdo oſtēditur idē ſic.Spes non eſt de impoſſibili.ſed demōes ⁊ damnati cum ſint in malicia confirmati ſunt certi ꝙ nunq̄ʒ poſſūt euadere eternā dānatōnem ⁊ peruenire ad beatitudinem. ergo nō habent ſpem.Sicut eīm requiritur ad verā beatitudinem ꝙ aliq̄s ſit certus de ꝑpetuitate beatitudinis ſue.alioquin ñ q̄etaret̄ volūtas ei⁹. ita ad penā dānatorū requirit̄ certitudo de ꝑpetuitate dānatōis.Unde ſicut beati nō hñt ſpē ita nec dānati.Tho.ij.ij.q.xvij. Et notādū ꝙ licet dānati ⁊ demōes hr̄e poſſint ⁊ hēant fideʒ infoꝛmē de dō ⁊ alijs.Vñ Jaco.ij.dicit̄.Demones credūt ⁊ cōtremiſcūt.nō tñ hñt ſpē. Cui⁹ auguſtin⁹ rōem aſſigt̄ in encheridion dicēs ꝙ fides ē bonaꝝ reꝝ ⁊ malarū pñtiū ⁊ ꝑteritarū ⁊ futuraꝝ.⁊ ſuarū ⁊ alienarum . Spes aūt nō eſt niſi bonaꝝ reꝝ ⁊ ad ſe ꝑtinētiū.Unde ꝙ bona diuina nō ſūt dānatis futura poſſibilia: ſʒ ſūt eis ſꝑ abſētia.iō nō ī eis ſpes cē pt ſicut fides īfoꝛmis. Poteſt aūt eē ſpes ī viatoꝛibꝫ vicʒ vl' his q̄ erāt ī limbo dū ibi erāt.vl' his q̄ ſūt ī purgatoꝛio.vl' his q̄ ꝟſant̄ ī mūdo q̄d oñdit̄ triplici rōe. Prima ē tal'. Quicūq̄ʒ cupit aliq̄d q̄d nōdū hʒ expectat illō. Sʒ oēs viatoꝛes predicti cupiebāt btītudinē quā nō hñt vl' nō hēbāt q̄ erāt ī limbo. vl' q̄ ſūt ī purgatoꝛio.⁊ q̄ viuūt ī mūdo.Ergo expectabāt vl' expectāt btītudinē quā ñ hēbāt vl' nōdū habēt. ⁊ ꝑ ꝯñs hēbāt ſpē q̄ erāt ī limbo.⁊ hñt eā q̄ ſūt ī purgatoꝛio ⁊ fideles ī mūdo.

Q, ſpes eſt ſolum in viatoꝛibus et in his q̄ ſūt in purgatoꝛio.

Scda rō ē tal' ⁊ ē ꝯfirmatō pcedētꝭ.Sicut fides ñ euacuat̄ l' tollit̄ niſi ꝑ id q̄d videt vl' q̄d creditur.ita ſpes nō euacuat̄ niſi ſm̄ h ꝙ aliq̄s actu hʒ id q̄d ſꝑauit.Sʒ illi q̄ erāt ī limbo ñ hēbāt actu btītudinē nec illi q̄ ſūt ī purgatoꝛio vl' etiā ī mūdo hñt actu btītudinē ō q̄ ē ſpes.⁊ iō ſpes coꝝ quā ī hac vita habuerunt nō ē euacuata. Tertia rō ē tal'. Jlli q̄ apphēdūt aliq̄d vl' apphēdebāt ſub rōe boni ardui futuri ⁊ poſſibil'. ſpem hēbāt ⁊ habent.ſed oīs p̄dicti ſūt hmōi.ergo.⁊c̄. Et ſi obijciat̄ in ꝯrīū ꝙ ſpes ꝓcedit ex meritis. Sed illi qui erant in limbo nō erāt in ſtatu merēdi. Et ſimiliter qui nūc ſūt ī purgatoꝛio nō ſūt in ſtatu merēdi. ergo non videtur in eis eſſe ſpes.Reſpondeo ꝙ q̄uis nūc nō ſūt in ſtatu merēdi tales ſcʒ illi q̄ nūc ſūt ī purgatoꝛio . vel illi

qui fuerũt in limbo ĩ ſtatu merẽdi. tñ ꝑus in mũdo iſto meruerũt. ⁊ ex illis meritis p̃cedẽtibꝫ ꝓcedit ſpes eoꝝ Tho. ij. ij. q. xvij. ⁊ in. iij. ſen. Eſt aũt ſpes vt eſt virtus in volũtate ſicut in ſubiecto. Qđ ſic probaẜ. Anima nõ eſt capax dei niſi ſm mentẽ ĩ qua eſt memoria. intelligẽtia ⁊ volũtas. vt patet ꝑ Aug. in lib. de tri. Spes autẽ eſt virt⁹ theologica hñs deũ ꝓ obiecto. ⁊ cũ nõ ſit neq̧ ĩ memoria. neq̧ in intelligẽtia que ptinent ad vim cognitiuã. ſequiẜ ꝙ ſit in volũtate ſicut in ſubiecto. Pro hui⁹ maiori declaratiõe ſciendũ ꝙ ꝑ actus habit⁹ cognoſcũẜ. Actus aũt ſpei eſt quidã mot⁹ appetitiue ptis. cum obiectum ei⁹ ſit bonũ. Cũ aũt duplex ſit appetit⁹ in homine. ſcꝫ appetit⁹ ſenſitiu⁹. qui diuidiẜ in ↄcupiſcibilẽ ⁊ iraſcibilem. Et appetit⁹ intellectiu⁹ qui diciẜ voluntas. Similes aũt mot⁹ q̄ ſunt in appetitu inferiori cũ paſſione. ſũt ĩ appetitu ſupiori ſine paſſione. Actus aũt ṽtutis ſpei nõ poteſt ptinere ad appetitũ ſenſitiuũ. quia bonũ quod eſt obiectũ p̃ncipale hui⁹ ṽtutis nõ eſt aliqđ bonũ ſenſibile ſed diuinũ. Et ideo ſpes ṽtus nõ eſt in appetitu inferiori ſenſitiuo. ſed ſupiori appetitu que dr̃ volũtas ſicut in ſubiecto. Sicut em̃ obiectũ iraſcibilis eſt arduũ ſenſibile ꝙ reſpicit ſpes ꝓut eſt paſſio. ita obiectũ virtutꝭ ſpei arduũ intelligibile. vel potius ſupra intellectũ exiſtens. Non obſtat his ꝙ ſpes habet certitudinẽ. vt patꝫ ex diffinitione ei⁹. ⁊ certitudo ptinet ad intellectũ nõ volũtatem. Nã certitudo inueniẜ in aliquo dupliciter. ſ. eſſentialiter ⁊ participatiue. Eſſentialiter quidẽ reperiẜ ĩ vi cognitiua. Participatiue aũt in omni eo qđ moueẜ a vi cognitiua ad finẽ ſuũ infallibilẽ. ſm quẽ modũ dr̃ ꝙ natura operatur certitudinaliter tanq̄ mota ab intellectu diuino certitudinaliter mouẽte vnũq̄dq̧ in finẽ ſuũ. Per hũc etiã modũ ṽtutes morales certius arte dicũẜ operari. inquantũ ꝑ modũ nature mouenẜ a ratiõe ad ſuos act⁹ ⁊ ſic etiã ſpes certitudinaliter tẽdit in finẽ ſuũ quaſi participãs certitudinẽ a fide q̄ eſt in vi cognitiua. Thomas ſcđa ſcđe. q. xvij.

De ipſa ſpe quomodo eſt ṽtus theologica diſtincta ab alijs. ¶. I.

ꝙ ſpes eſt ṽtus theologica diſtincta ab alijs.

Et de his que habẽt excitare ⁊ iuuare actũ eius. Quod ſpes ſit virtus ſic declaraẜ. Virtus ſm phm. ij. ethi. ſic diffiniẜ. ꝙ eſt q̄ facit bonũ habentẽ. ⁊ opus ei⁹ bonũ reddit. Spes autẽ facit actũ hominis bonũ ⁊ hominẽ bonũ. Act⁹ em̃ hominis diciẜ bonus ꝑ hoc ꝙ attingit regulã vel menſurã ꝓpriaꝫ. Propria aũt regula ſeu mẽſura actuũ humanoꝝ eſt duplex. Una eſt ꝓxima. ſ. rõ qua menſuranẜ act⁹ morales. alia eſt ſuprema ⁊ excellẽtiſſima. ſ. deus. qua menſuranẜ actus virtutũ theologicaꝝ. Per actũ autẽ ſpei attingiẜ ipa regula ⁊ menſura ſupma que potior eſt alia. ſ. rõne. inquantũ ſcꝫ ſperam⁹ aliquid vt poſſibile nobis ꝑ diuinum auxiliũ. Uñ ex quo act⁹ eius eſt bon⁹. ipa eſt ṽtus. Quod ſit theologica patet. quia apl's. j. ad Corin. xiij. Connumerat eã cũ alijs theologicis dicẽs. Nunc manent fides ſpes ⁊ charitas. Hui⁹ ratio eſt. quia ṽtus theologica dr̃ que deũ habet ꝓ obiecto ⁊ ꝓ fine. huiõi aũt ẽ ſpes. Obiectũ em̃ hui⁹ ⁊ finis eſt de⁹. Reſpicit em̃ deum vt cauſam efficientẽ. inq̄tũ ei⁹ auxilio innitiẜ. Et ſicut vltimã finalẽ cauſam inquantũ in ei⁹ fruitiõe beatitudinem expectat. Et ſic patet ꝙ eſt theologica. Quod ſit diſtincta a ceteris theologicis. patet ꝑ Grego. in j. moraliũ dicens has tres eſſe ṽtutes. fidẽ ſcꝫ ſpem ⁊ charitateꝫ. Quod ſic oſtendiẜ. Virt⁹ aliqua diciẜ theologica ex hoc ꝙ habet deũ ꝓ obiecto cui inheret. Poteſt aũt aliq̄s inherere alicui dupliciter. Uno modo ꝓpter ſeipm̃. alio modo inquantũ ex eo ad aliud deueniẜ. Charitas aũt facit hominem inherere deo ꝓpter ſeipm̃ voluntatẽ homĩs vniens deo ꝑ amoris affectũ. Spes aũt ⁊ fides faciũt hominẽ deo inherere ſicut alicui p̃ncipio. ex quo aliqua nobis ꝓueniunt. De deo aũt ꝓuenit nobis ⁊ cognitio veritatꝭ et adeptio bonitatis ꝑfecte. Fides igiẜ facit nos deo inherere inquantũ eſt nobis p̃ncipiũ cognoſcẽdi veritatem. Credimus em̃ ea vera eſſe q̄ nobis dicunẜ a deo. Spes aũt facit nos deo adherere inquantũ eſt nobis p̃ncipiũ bonitatis ꝑfecte. inquantũ ſcꝫ ꝑ ſpem diuino auxilio innitimur ad beatitudinẽ obtinedã. Et ſic diuerſa rõ obiecti quod eſt de⁹ facit virtutes ipas eſſe diuerſas. Facit ergo ſpes ꝑ actũ ſuũ tendere in deũ. ſicut in quoddã bonũ finale adipiſcendũ. ⁊ ſic in qđdã adiutoriũ efficax ſubueniendũ. Tho. ij. ij. q. xvij.

Si autem queratur ¶. II

vtrũ liceat ſperare in hoĩe vel in aliquo creato. Rñdꝫ beatus Tho. ij. ij. ꝙ ſpes duo reſpicit. ſ. bonũ qđ obtinere intendit. ⁊ auxiliũ ꝑ qđ illud obtineẜ. Bonũ qđ quis ſperat obtinendũ habet rõnem cauſe finaẜ. Auxiliũ ṽo per qđ quis ſperat illud bonũ obtinere habet rõnem cauſe efficiẽtis. In vtraq̧ aũt cauſa inueniẜ p̃ncipale ⁊ ſecũdarium. Principalis em̃ finis eſt finis vltim⁹. ſecũdari⁹ autem finis eſt bonũ qđ eſt ad finẽ. Similiter p̃ncipalis cauſa agens eſt p̃mũ agens. ſecũdaria ṽo cauſa efficiẽs eſt agens ſecundariũ ſiue inſtrumẽtale. Spes aũt reſpicit beatitudinẽ ſicut finẽ vltimũ. Diuinũ ṽo auxiliũ ſicut p̃mam cãm inducentẽ in beatitudinẽ. Sicut ẽ non licet ſperare aliqđ bonũ p̃ter beatitudinẽ ſicut vltimũ finem ſed ſolũ ſicut id qđ eſt ad finẽ beatitudinis ordinatum. ⁊ ſic poteſt ſpari ſubſtãtia tꝑalis a deo haberi. ⁊ ſanitas ⁊ ſubleuatio in miſerijs ⁊ adeptio virtutũ ⁊ huiõi inq̄ntum poſſunt iuuare ad beatitudinẽ ⁊ nõ aliter. ita etiaꝫ nõ licet ſperare de hoĩe aliquo vel de aliqua creatura ſicut de agẽte primo ſeu de p̃ma cauſa mouẽte in beatitudinẽ. Nam ↄtra talẽ dr̃ Hiere. xvij. Maledict⁹ vir q̄ cõfidit in hoĩe. licet aũt ſperare de aliquo hoĩe vł creatura ſicut de agente ſecũdario ⁊ inſtrumẽtali. ꝑ qđ aliquis iuuatur ad quecũq̧ bona ↄſequẽda in beatitudinẽ ordinata. ⁊ hõ etiã modo ad ſanctos recurrim⁹ ſperãtes iuuari meritis ⁊ p̃cibꝫ eoꝝ ⁊ ab hoĩbꝫ aliqua petim⁹. ſperãtes ↄfidere nõ põt ad obtinere. ⁊ vituꝑanẜ illi de quibꝫ d̃s ↄfidere nõ põt ad auxiliũ ferẽdũ. iux̃ illud Hiere. ix. Unuſq̄ſq̧ a ꝓximo ſuo cuſtodiat ⁊ ĩ oĩ fratre ſuo nõ habeat fiduciã.

De actu ſpei data ¶. III.

ſunt p̃cepta in veteri teſtamẽto. iuxta illud pſ. Sperate in eo om̃is ↄgregatio populi. ⁊ in pluribꝫ alijs locis. Nõ aũt expꝛ̃ſſa data ſunt in decalogo. Rõ hui⁹ eſt. q2 ſm beatũ Tho. ij. ij. q. xxij. Preceptoꝝ que in ſacra ſcriptura ĩ ſunt quedã ſunt p̃ambula legis. ⁊ quedã ſunt d̃ ſb̃ p̃cepta ueniunẜ. quedã ſunt p̃ambula legis. Preambula quidẽ ad legẽ ſunt illa q̄bꝫ n̄ p̃ſtantia legis. Preambula quidẽ ad legẽ ſunt illa q̄bꝫ nõ exiſtẽtibꝫ lex locũ habere nõ poſſet. Hui⁹ aũt ſunt precepta de actu fidei ⁊ de actu ſpei. q2 ꝑ actũ fidei mens hominis inclinaẜ vt recognoſcat auctorẽ legis talem cui ſe ſubdere dꝫ. Per ſpem vero p̃mij homo induciẜ ad obſeruantiã p̃ceptoꝝ. De ſubſtãtia legis ſunt que hoĩ iam ſubiecto ad obediendũ parato imponunẜ ptinentia ad rectitudinẽ vite. Et ideo ipa p̃cepta ſtatim in ipa latõe legis ꝓponunẜ ꝑ modũ p̃ceptoꝝ. Sꝫ p̃cepta fidei ⁊ ſpei nõ erãt ꝓponenda ꝑ modũ p̃ceptoꝝ. quia niſi homo iaꝫ crederet ⁊ ſperaret. fruſtra ei lex ꝓponereẜ. Sed ſicut preceptũ fidei fuit ꝓponendũ ꝑ modũ denunciatiõis vł cõmemoratiõis vt dictũ eſt. ita p̃ceptum ſpei fuit ꝓponendum ꝑ modũ ꝓmiſſiõis. Qui igiẜ obediẽtibꝫ p̃mia promittit. ex hoc ipſo incitat eos ad ſpem. Uñ oĩa ꝓmiſſa q̄ in lege ↄtinenẜ ſunt ſpei excitamina. Sꝫ lege iam poſita ptinet ad ſapiẽtes viros. vt nõ ſolũ inducãt hoĩes ad obſeruantiã p̃ceptoꝝ. ſꝫ multomagis ad fundamẽtũ

legis. Et ideo poſt p̄mā legis latione in ſacra ſcptura mlˀ
tipliciter inducūtur homies ad ſpandū ꝛ ꝑ moduʒ adꝯ
monitiōis vlˀ p̄cepti. ꝛ nō ſolū ꝑ modū ꝓmiſſiōis. Quā
uis eni natura ſufficiēter inclinet ad ſperandū bonū na
ture ꝓportōatū humane. Ad ſperādū tamē bonū ſupna
turale oportuit induci autoritate diuine legis parti ꝓꝯ
miſſis. partim admonitōnibꝫ vlˀ p̄ceptis. Per ꝓmiſſioꝯ
nes aūt poſitas in p̄mo ꝛ quarto p̄cepto decalogi indu
cebātur ad ſpem. licet alˀs in ip̄o decalogo nō fieret de h̄
p̄ceptū ratōne iā dicta. Cōtra ſpem ſunt vicia iſta duo.
p̄ſumptio ꝛ deſperatio. de quibꝫ in ſecūda parte habetˀ.

Ad actū ſpei ſeu ad. §. IIII

Ad ſperā dū adiuꝯ uant tres ɔſideratiꝯ ones.

ſperandū adiuuāt tres ſpēs meditatōnū ſeu ɔſideratiꝯ
onū. Prima ē ɔſideratio diuine bonitatis ꝛ largitatꝫ
circa nos. Secūda ē cōſideratō noſtre operoſitatis ſcꝫ
eoꝝ que ꝓ deo agimus ꝛ ſuſtinemus nos. Tertia ē cō
ſideratō btōꝝ ſuffragioꝝ caritatꝫ ſctōꝝ erga nos. Quā
tū ad primū dicit Bern in q̄dā ſermōe de ſeptē panibꝫ.
Tria cōſidero in quibꝫ tota ſpes mea cōſiſtit. Charitatē
adoptōnis. veritatē ꝓmiſſionis. poteſtatē redditōnis.
Scio cui credidi ꝛ certus ſū. qꝛ ī charitate nimia adopꝯ
tauit me. qꝛ verax ē in ꝓmiſſiōe. qꝛ potēs ē in exhibitōe.
Hic eſt funiculus triplex qui difficile rumpitˀ. queꝫ nob
a pr̄ia noſtra in hūc carcerem dimiſſuꝫ firmiter obſecro
teneamus. vt ip̄e nos ſubleuet. trahat. ꝛ ptrahat vſqꝫ ad
cōſpectū glorie. Hec Bern. Et de p̄mo ſcꝫ charitate adꝯ
optōnis dicitˀ. j. Johānis. iij. Uidere qualē charitatem
dedit nobis d̄s vt filij dei nomiēmur ꝛ ſimus. Multuꝫ
habet mouere hominē ad ſperādū. hoc cōſiderādo ꝙ de
us eſt pr̄ noſter. Uñ glo. ſuꝑ illō Math. vj. Pr̄ noſter.
in hoc datˀ fiducia. Quid eni negabit filius q̄ iā dedit
ꝙ pater ē. Luc. xj. Si vos cū ſitis mali noſtis bona da
ta dare filijs veſtris q̄tomagis pr̄ vr̄. ꝛc̄. Ad hāc ɔſide
ratōnē ſcꝫ de ſpe venie ꝛ recōciliatōnis. multū facit paꝯ
rabola de filio ꝓdigo reuerſo ꝛ recepto a patre ita feſtiꝯ
ue. Luc. xv. De ſecūdo ſcꝫ veritate ꝓmiſſionis patet ī
ſcriptura de multis ꝓmiſſionibꝫ dei qui mentiri nō po
teſt. ſed fidelˀ eſt ī omībꝫ verb ſuis. ad Rom̄. xv. Per pa
tiētiā ꝛ cōſolatōem ſcripturaꝝ ſpē habeamꝰ. Jac. j. Beꝯ
atus vir qui ſuffert tentatōem. qm̄ cū ꝓbatus fuerit acꝯ
cipiet coronā vite. ps̄. cxviij. Memor eſto v̄bi tui ſeruo
tuo in quo mihi ſpē dediſti. Quo ad tertiū poteſtas
dei ɔſiderata multū pōt iuuare ad ſperādū. Cū eni eqꝫ
facile ſit liberare a magnis periculis vt a paruis ꝛ ſalua
re in multis ꝛ ī paucis. Et ſolo v̄bo pōt ſuas implere ꝓ
miſſiones. Eccī. viij. Sermo eiꝰ pietate plenus ē. Jtē cō
ſideratō ꝙ ip̄e eſt creator noſter dn̄s gubernator bonus
ꝛ miſerator. multū habet inducere ad ſperādū. Artifex
eni naturalˀr amat opus ſuū adeo: vt vix poſſit audire
ꝙ ei detrahatˀ. Et ſic veriſimile ē ꝙ artifex oīm d̄s amat
ſua oꝑa. p̄cipue hominē quē ad ſui imaginē ꝛ ſimilituꝯ
dinē creauit. Geñ. j. Uñ ſperādū ē ab eo qui dedit vt ſit
ꝙ paratꝰ ſit ei dare vt bñ ſit. Jtē cū ſit dn̄s nr̄. ꝛ natura
liter amāt hoīes que ſua ſunt ɔſeruāt ea. ꝛ ſi perdiderīt
gaudēt cū recuꝑauerint. Ueriſimile ergo ē ꝙ d̄s velit cō
ſeruare omēs q̄ ſunt boni. ꝛ pctōres quos ꝑdidit recuꝑa
re. Ad qȯ facit parabola euāgelica de centū ouibꝫ ꝛ deꝯ
cē dragmis. Luc. xv. Et cū inter homīes debeat ſeruꝰ do
mīo fidē. vt ſcꝫ ei in omībꝫ obediat. ꝛ dn̄s debet ſeruo vt
ei ſubueniat. ꝓtegat. ꝛ defendat. Uñ certiſſime debꝫ hō
ſperare qui ab hoſte inuiſibili impugnatˀ ꝙ ſi tentatio
ſit ſupra vires. deꝰ ei in ſuccurſū veniet. nec deſeret eum
niſi in culpa eius ſteterit. qꝛ negligēs ī mittēdo ei nūciū
orōnis fuerit. vlˀ infidelˀr vltro ſe reddiderit. p̄ma Corin.
x. Fidelˀ d̄s q̄ nō patitˀ ꝛ non ꝑmittet vos tētari ſupra id
q̄d poteſtis. ꝛc̄. Exemplū de btō Martino quādo ī alꝯ
pibꝫ incidit ī latrones. Jtē cū ꝑs ſit ſumme bonꝰ. ꝛ diſꝯ
pliceat ei malicia. veriſimile ē ꝙ paratꝰ ſit iuuare euꝫ qui
vult deſerere maliciā ꝛ habere bonitatē. Et cū ſūme ſit
miſericors nō minꝰ vult miſeros a miſeria liberare q̄ꝫ ip
ſi velint liberari. Unde Leo papa. mlˀtiplex miſcōia dei.
ita lapſibꝫ humanis ſubuenit vt nō ſolū ꝑ grām baptiſ
mi ſed etiā penitētie medicinā ſpes vite reparetˀ eterne ꝛ
de peni. diſt. j.

Secūda conſideratio. §. V

que excitat ꝛ iuuat nos ad ſperādū eſt alioꝝ ſuffragiuꝫ.
qȯ eſt triplex. ſcꝫ chriſti incꝫtū hō. virgīs marie. ꝛ btōꝝ
alioꝝ angeloꝝ ꝛ hominū. Quātū ad p̄mū dicit aplˀs
de chriſto. ad Rom̄. viij. Qui etiā interpellat ꝓ nob. Et
j. Jo. ij. Si quis peccauerit aduocatū habemꝰ apud pa
trē ieſū chriſtū iuſtū. Grego in moralˀ: Prebet apud deū
homī fiduciā deus hō. Augꝰ. de ciui. dei. Gratia dei nō
potuit gratiꝰ cōmēdari q̄ꝫ vt ip̄e vnicus dei filiꝰ in ſe cō
mutabiliter manēs indueretꝫ hoīem. ꝛ ſpē dilectiōis ſue
daret homībꝫ homīe medio q̄ ad illū ab homībꝫ veneꝯ
retˀ. Bern. Securū acceſſū ad deū ſcꝫ ꝑ fiduciā habes ȯ
hō. vbi mater ſtat añ filiū. filius ante pr̄em. mater oſtē
dit filio pectus ꝛ vbera. filius oſtēdit pr̄i latus ꝛ vulneꝯ
ra. Nulla ergo ibi poterit eſſe repulſa. vbi tot ſūt amoriſ
inſignia. Jtē Hieron̄. Dn̄s nr̄ ieſus chriſtus voluit non
ſolū de alienis ſed etiā de adulterinis cōmixtionibꝫ naꝯ
ſci. nobis ex hoc magnā fiduciā p̄ſtās. vt qualicūqꝫ mō
naſcamur. dū tamē eius veſtigia imitemur. ab ipiꝰ corꝯ
pore nō ſeparemur. di. lvj. Dn̄s. Jtē ſuffragiū q̄d pro
nobis faciūt ſancti ꝛ angeli mlˀtū habet incitare nos ad
ſperādū diuina bñficia. Uñ ps̄. cxx. Leuaui oculos me
os ad mōtes. i. ad ſāctos. q̄ dicūtur mōtes ꝓpter cōtemꝯ
platōem ꝛ ꝑfectōem ſperādo inde auxiliū. nō ꝙ debeaꝯ
mus ab ip̄is ſanctis ſperare obtinere grām vlˀ dona. ſed
a dn̄o meritis ꝛ p̄cibꝫ ſctōꝝ. ꝓpterea ſubdit ps̄. cxx. Auꝯ
xiliū meū a dn̄o. ꝛc̄. Si eni ſancti cū ī mūdo erāt iuuaꝯ
bāt miſeros p̄cipue cū ſe eis cōmēdabāt: multo magis
nūc ſperādū eſt ꝙ iuuat ꝑfectiores in charitate. Uñ de
btō dn̄ico canimꝰ. O ſpē mirā quā dediſti. ꝛc̄. Quāꝯ
tū ad ſecūdū notādū ꝙ virgo maria dr̄ mater ſctē ſpei.
Eccī. xxiiij. qꝛ ſcꝫ ip̄a eā nob ꝓcurat. ꝛ eiꝰ benignitatem ꝛ
miſcōiam ɔſiderādo erga nos inducit nos ad ſpē diui
ni adiutoriꝫ. Et in ſequētia. Spes reoꝝ es maria peccaꝯ
toꝝ mater pia. Unde ad Hebre. iiij. Adeamꝰ cū fiducia
ad thronū grē eius vt miſcōiam ɔſeq̄mur. Dicitˀ auteꝫ
in q̄dā Seq̄ntia. Thronꝰ veri ſalomōis. i. xp̄i incꝫtū. ſ.
in vētre eiꝰ ſtetit. ꝛ ī gremio eiꝰ puulꝰ ſedit. Sicut autē
ad thronū ſalomōis aſcēdebatˀ ſex gradibꝫ. ita ad virgiꝯ
nē ſex clauſulˀ q̄ ptinentˀ ī angelica ſalutatōne. de throno
ſalomōis q̄d erat eburneū. ꝛ ſignat caſtitatē cooꝑtū auꝯ
ro q̄d ſignificat charitatē habere. iij. Regū. x. Sex ſūt q̄
poſſumus ꝛ debemꝰ ſperare. ꝛ iſta ip̄a ꝓcurat efficaciſſi
me nobis vt merito dicatˀ ī antiphōa. Salue ſpes nr̄a.
Et primū q̄d debemus ſperare veniā ꝛ purgatōem pec
catoꝝ. Job. xiij. Si occiderit me. ſ. ꝑ ɔtritōem ſꝑabo ī eū
. ſ. ꝙ parcat ꝛ veniā p̄ſtet. Et ꝓpterea dr̄ btā v̄go maria
mūdatrix vitioꝝ. Aqua eni mūdat ſordes. Geñ. j. Conꝯ
gregatōneſqꝫ aquaꝝ appellauit maria. maria q̄ſi mare:
id eſt in mare intrāt. Uñ ī p̄ma clauſula ſalutatōis dr̄.
Aue maria. aue. i. ſine ve actualˀ peccati. vixit ip̄a ſolꝫ in
ter puras creaturas ī mūdo. Maria. i. mare mūdans a
peccatis meritis ꝛ p̄cibꝫ ſuis. Uñ ī Sequētia. Mediaꝯ
trix hoīm. ablutrixqꝫ criminū. pcōꝝ venia. Secūduꝫ
q̄d debemꝰ ſꝑare ē donoꝝ ꝛ virtutū copia. Eccli. xxiiij.
Spes vite ꝛ v̄tutis. ſ. ē in eo q̄ hꝫ verā ſapiām ſecū. ſ. de
um. Et ꝓpter h̄ dr̄ archa theſauroꝝ. Hebre. ix. ſm taberꝯ
naclm̄ q̄d dr̄ ſcā ſcōꝝ hn̄s archā ꝛc̄. Archa iſta ſignifiꝯ

Quare btā virgo dr̄ mr̄ ſcē ſpei.

Sex ſunt q̄ ſpare d̄ bemus a btā v̄gine

cat v̄ginē glioſam in tabernaculo eccl'ie triūphātis.in q̄
fuerūt ⁊ ſunt māna dulcedinis gr̄e ⁊ pietatis.v̄ga pote/
ſtatis.⁊ tabule ſapiētie claritatis. Un̄ d̄r in ſcd̄a clauſu
la gratia plena. Ecc̄i.xxiiij. In me om̄is gratia. Hieron̄.
Ceteris ſanctis p̄ partes data eſt gr̄a.marie v̄o plenitu
do gratie ſe infudit. Et Bern̄. De plenitudine ei⁹ om̄es
accipiūt.ip̄a ſcʒ nō dante ſʒ p̄curate. Tertiū q̄d debem⁹
ſperare gliam ſeu p̄miū celoꝝ. Prouer.x. Expectatio iu/
ſtoꝝ leticia.ſ.ſup̄ne gl'ie. Diffinit̄ eīm ſpes ꝙ eſt ſpectatio
certa future beatitudinis. Et p̄pter h̄ dicit̄ regina celoꝝ
repatrix angeloꝝ.vt introducat illuc quē vult. Un̄ d̄r a
deo. Te eīm aſſumā ⁊ regnabis mecū. In figurā hui⁹ he
ſter que interp̄tat̄ humilis fuit aſſumpta.in ſponſam et
reginā ad regnandū cū aſſuero rege monarcha mūdi. q̄
interp̄tat̄ beatitudo. Heſter.x. Et ideo in tertia clauſula
dicit̄.dn̄s tecū ad regnandū. Et om̄is honoꝝ q̄ fit matri
reputat fili⁹ ſibi fieri. Ita eīm dicit Anſelm⁹. Dilexit de⁹
pater virginē ⁊ filiū vnigenitū cōmunē fecit ſibi ⁊ v̄gini
vt ſicut ip̄e ſ̄m diuinitatē eſt naturalis ei⁹ filius.ita ſ̄m
humanitatē ſit naturalis v̄ginis fili⁹. Dn̄s ergo tecum
¶ Quartū q̄d debem⁹ ſperare eſt iuuamē ⁊ ſubleuatio
a miſerijs ⁊ tribulatiōib⁹. Prouer.xxix. Qui ſperat ī do/
mino ſubleuabit̄. Et p̄pter hoc dicit̄ iuuatrix miſerorum
ſeu mater miſericordie. Bern̄. Sileat miſericordiā tuā
o beata v̄go.quicūq; in neceſſitatib⁹ ſuis te inuocātē ſi/
bi ſenſerit te defuiſſe. Dicit̄ etiā oliua ſpecioſa in cāpis.
Ecc̄i.xxiiij. Unde in quarta clauſula d̄r. B̄n̄dicta tu in
mulierib⁹.i.ſup̄ om̄es mulieres. Cōiter mulieres ſūt pie
⁊ miſericordes ad cōpatiendū. Et iō d̄r Ecc̄i.xxxvj. Ubi
nō eſt mulier ingemiſcit eger.q̄ ſcʒ nō ſic alij cōpatiunt̄
⁊ iuuāt. Sʒ beata maria ſup̄ om̄es miſericors ⁊ ſubleua
trix eſt. In figurā Judith q̄ liberauit p̄p̄l'm a miſeria ob
ſidionis illi⁹ holofernis cui in laude dictū fuit. Benedi
cta tu ſup̄ om̄es mulieres.tu gl'ia hierl'm ⁊c̄. ¶ Quintū
eſt illuminatio ī ambiguis ⁊ agēdis.ps̄.xxxvj. Spera ī
eo ⁊ ip̄e faciet ⁊ educet quaſi lumē iudiciū tuū. Et p̄pter
hoc d̄r beata maria illumiātrix ſtella.vt in ſequētia Aue
maris ſtella. Angel⁹ ꝯſilij nat⁹ eſt de v̄gine. ſol de ſtella
ſol occaſum neſciēs ⁊c̄. Illuminauit aūt p̄maxime me/
diāte filio ſuo q̄ eſt lux vera q̄ illuminat oēm hoīem ve/
nientē in hūc mūdū. Ubi d̄r in q̄nta clauſula. Benedi/
ctus fruct⁹ ventris tui. Per ip̄m fuerūt patres q̄ erant ī
limbo tenebris educti ī lumē gl'ie. Bern̄. Reſpice ſtellā
inuoca mariā.nō recordat a corde tuo.nō recedat ab ore.
Ip̄am ſequēs non deuias. Ip̄am rogās non deſperas.
Ip̄am cogitās nō deinde erras. Nō autē aliūde lumen
nob̄ porrigit niſi p̄ b̄n̄dictū filiū tuū. Sextū eſt auxiliū ⁊
victoria in tēptatiōib⁹ ꝯtra demones mūdum ⁊ carnē.
Cōfidite q̄ ego vici mundū. Joh.xiij.ps̄.xxxj. Sperā/
tem in dn̄o mīa circūdabit. Et p̄pter h̄ dicitur aduocata
pctōꝝ in antiphona Eya ḡ aduocata nr̄a. Ip̄a aduocat
in curia celeſti ꝯtra demones q̄ nō ceſſant accuſare nos.
⁊ p̄cipue ī hora mortis. Un̄ d̄r v̄ga. Eſa.xj. Egredict̄ v̄i/
ga ⁊c̄.q̄ ab ip̄a p̄cutit̄ diabol⁹.vt pʒ in multis exēplis.
Et ideo in vltima clauſula dicit̄. Sancta maria mr̄ dei
ora p̄ nob̄ nūc ⁊ in hora mortis.

Rō q̄re p̄cipue ī beata v̄gine ſperare d̄ebemus

Tertia cōſideratio .§.VI.

que excitat in nobis actū ſpei eſt nr̄e opoſitatis.⁊ iſta eſt
triplex. Prima eſt opatio bonoꝝ q̄ facim⁹ ps̄.iiij. Sacri
ficate ſacrificiū iuſticie ⁊ ſpate in dn̄o. Sacrificiū iuſti/
cie ſunt op̄a v̄tuoſa que tūc ſacrificant̄ cū deo debite offe
runt̄. Et inde hō ſumit ſibi audaciam op̄andi. Pertinet
etiā ad iuſticiā ꝯtritio ⁊ ꝯfeſſio. Et vt dicit Amb. Con/
feſſio ſpem ſaluādi tribuit.de pe.di.j. Ecce nūc. Secun/
da eſt tolerātia laboꝝ ⁊ tribulationū ip̄i⁹ amore. Ro.v.
Tribulatio patiam op̄at̄.patiētia p̄bationē.p̄batio v̄o
ſpem. Grego. Bonoꝝ mentis q̄ꝯto duriora p̄ veritate tole
rat eo eternitatis p̄mia certi⁹ ſperat. Exemplū vnius ex
ſeptem fratrib⁹ q̄ cū p̄ obſeruatōe diuine legis torqueret̄.
⁊ mēbris trūcaret̄.dixit. E celo iſta poſſideo ⁊ p̄pter di le
ges nūc hec ip̄a deſpitio.q̄ me ea recepturꝝ ſpero.ij. Ma
chab.vij. Tertia eſt p̄petratio pctōꝝ. ꝙ de⁹ tādiu expe
ctat magnos pctōres.⁊ tandē ꝯuerſis magna dona lar
git̄ vltra veniā pctōꝝ. Multū h̄ habet inducere ad ſpē
vt ꝯuerſio magdalene.latronis.mathei.pauli.auguſtini
manaſſe.thaidis.pelagie.marie egyptiace.⁊ alioꝝ. Un̄
Oſee.ij.d̄r. Dabis vallē achor ad ap̄iendū ſpem. Uallis
vbi ꝯcurrūt immūdicie ⁊ lutū ſunt peccatores p̄funda/
ti in luto vicioꝝ ⁊ terrenorū. Achor interp̄tat̄ turbatio.
vallis ḡ achor eſt magn⁹ peccator turbat⁹ p̄ penitentiā ⁊
cōpunctionē. Et iſti ſunt dati nobis ad ap̄iendū.id eſt
ad dilatandā ⁊ ampliandā ſpem in nobis de venia ⁊ ḡ
tia ⁊ gl'ia. Et valde notandū eſt ꝙ cū q̄s flagellat̄ vl' tēt
tatur.ſi nō ita cito liberat̄ vt petit. nō debet diffidere a
ſpe diuini auxilij. Un̄ Grego.xxv.moral.exponēs illud
Job. Etiā cū dixeris nō ꝯſiderat iudicare corā deo ⁊ ex/
pectat eū.ſic ait. Fortaſſe dū clamor noſter ſi negligitur.
ſpes que cordi inhereat infirmat̄ ſup̄na adiutoria deſu
tura credim⁹.q̄ tardi⁹ impetram⁹ ac pene inconſiderata
deo eſſe ingemiſcim⁹ q̄ multa toleram⁹. Sʒ cū iſta nos
deſperatiōis p̄cella ꝯturbat ꝯcuſſa mens ati⁹ in portū
ſpei collocat ſe.ſi cauſas ſuas cū dn̄o ſubtiliter penſat.ſi
bona ei⁹ ad memoriā reuocat.ſi mala q̄ bonis ei⁹ reddi/
dit apud ſemetip̄am callide nō excuſat. Si p̄pendit q̄d
ab eo iuſte meruit ⁊ q̄d clemēter accepit.ſi vitā ſuā viua
citer diſcutit. Si an̄ dei oculos om̄e q̄d agit examinat.
ſi ſemetip̄am ſibimet nō abſcōdat. Si factā ſe q̄d n̄ erat
meminit. Si illuminatā ſe atq; ſubleuatā q̄ in tenebris
iacebat agnoſcit. Hec ḡ cuncta in ſemetip̄a recolligēs.dū
bona accepta ꝯſiderat aduerſa q̄ tolerat nō accuſat.nec
deſperatiōe frangit̄ que tātoꝝ munerꝝ ꝯſolatōe roborāt
q̄ ſpem de futuris recipit dum trāſacta beneficia reco/
gnoſcit dicat itaq; etiā cū dixeris nō ꝯſiderat.ſcʒ de⁹ iu
dicare corā eo.expectas eū.ac ſi diceret. Cū id certo deus
conſiderare nō credit̄.q̄ tarde miſeret̄.intima cognitōis
ingredere.atq; illuc corā eius oculis cauſe tue iudicium
ſuſcipe.⁊ que ip̄e viuēdo ꝯtuliſti.vel q̄ miſericorditer p̄
cepiſti diſcerne.⁊ tūc ad ſpei fiduciā redis dū bona tāte
benignitatꝭ erubeſcis q̄tin⁹ inter adūſa fident̄ expectas
quē ⁊ poſt delicta p̄piciū recolis. Hec Grego.

Q. etiā peccatores ſpare d̄nt

De obiecto ſpei ſcʒ beatitudine humane vite.
¶ Capitulum tertiū.

De vltimo fine huma

ne vite q̄ ⁊ beatitudo d̄r que eſt obiectum ſpei
Et p̄mo ſciendū ꝙ oportet neceſſario ponere vlt mū fi/
nē humane vite. Nā ſ̄m beatū Tho. p̄ma ſcd̄e.q.j. Im/
poſſibile eſt in finib⁹ p̄cedere in infinitū p̄ ſe loquēdo ex
quacūq; p̄te. In om̄ib⁹ eīm q̄ p̄ ſe habēt ordinē ad inuicē
oportet ꝙ remoto p̄mo.remoueant̄ ⁊ ea q̄ ſunt ad p̄mū
Un̄ ph̄s p̄bat.viij.phiſicoꝝ ꝙ nō eſt poſſibile in cauſis
mouētib⁹ p̄cedere in infinitū q̄ nō eſſet p̄mū mouens
quo ſubtracto alia moueri nō poſſunt cū non moueant̄.
niſi p̄ hoc ꝙ mouent̄ a p̄mo mouēte. In finib⁹ aūt inue
nitur ordo duplex.ſ.ordo intētionis ⁊ ordo executionis
Et in vtroq; ordine oportet eſſe aliq̄d p̄mū. Id eīm q̄d ē
primū in ordine intētionis eſt finis q̄ſi p̄ncipiū mouēs
ad appetitū. Unde ſubtracto p̄ncipio appetitus a nullo
moueret̄. Id aūt q̄d eſt p̄ncipiū in executōe eſt operatio.
Unde iſto p̄ncipio ſubtracto null⁹ inciperet op̄ari aliq̄d
Principiū aūt intētionis eſt vltim⁹ finis. Principiū v̄o
executionis eſt p̄mū eoꝝ que ſunt ad finē. Sic ḡ ex neu
tra parte poſſibile eſt in infinitū p̄cedere.quia ſi nō eſſet

Q. neceſſariū eſt ponere vltimū finem hūane vite.

vltimus finis nihil appeteret. nec aliqua actõ terminaret. nec intentio agẽtis quieſceret. Si aũt nõ eſſet pͥncipium ĩ his que ſunt ad finẽ: nullus inciperet opari nec determinaret cõſiliũ. ſed ĩ infinitũ pcederet. Ea vero que non habẽt ordinẽ p ſe ſed p accñs ſibijnuicẽ ꝯiungũtur: nihil phibet infinitatẽ habere. Cauſe eñ p accñs indeterminate ſunt. Et hoc etiã mõ cõuenit eſſe infinitatẽ per accñs in finib ꝛ in alijs que ſunt ad fines. Et ideo ſi obijciat ꝙ bonũ ꝛ finis ẽ obiectũ volũtatis. ſed volũtas pt reflecti ſup ſeipam infinities. qꝛ poſſum aliquid velle. ꝛ exinde me nolle illud velle. ꝛ ſic vlterius in infinitũ. g̃. ꝛc. Rñdeo ꝙ illa multiplicatio actuũ volũtatis reflexe ſuper ſeipam p accñs ſe habet ad ordinẽ finiũ. Qḋ patet ex hoc ꝙ circa vnũ ꝛ eũdẽ finẽ indifferẽter ſemel vl' pluries ſupra ſeipaꝫ volũtas reflectitur. Sicut etiã ĩ numerãdo ratõ poteſt pcedere in infinitũ. qꝛ p accidẽs vnitas additur numero pexiſtenti.

Qḋ ẽ impoſſibile ꝙ vo. §. I.

lũtas homĩs vnius ſimul ſe habeat ad diuerſa ſeu tendat in plura vt vltimos fines. Huius ratõ eſt ẜm beatũ Thomã pͥma ſcḋe. q. j. Qꝛ cũ vnũqḋqꝫ appetat ſuã pfectionẽ. illud appetit aliquis vt vltimuꝫ finẽ qḋ appetit vt bonũ pfectũ ꝛ cõpletũ ſuijpius. vñ dicit Aug⁹. i. xix. de ciui. dei. Finẽ bonũ nũc dicimus nõ ꝙ ꝯſummat vt nõ ſit. ſed qḋ pficiat vt plenũ ſit. Oportet g̃ ꝙ vltim⁹ finis ita impleat totuꝫ homĩs appetitũ ꝙ nihil ex ipſo appetendũ relinquat. qḋ eſſe nõ põt. ſi aliqḋ extraneuꝫ ad ipius pfectõem requiratur. Unde nõ pt eſſe ꝙ ĩ duo ſic tendat appetitus ac ſi vtrũqꝫ ſit bonũ pfectum ipi⁹. Itẽ ad idẽ. Illud in quo quieſcit aliquis ſicut in vltimo fine homĩs affectui dominatur. qꝛ ex eo totius vite ſue regulas accipit. Uñ de guloſ dicit ad phil. iij. Quoꝝ ds venter ẽ. qꝛ ſcꝫ ꝯſtituũt finẽ in delitijs ventris. Sed ſicut dr Math. vj. Nemo põt duob dñis ſeruire adinuiceꝫ. ſcꝫ nõ ordinatis. ergo impoſſibile eſt eſſe duos vltimos fines vnius homĩs adinuicẽ nõ ordinatos. Nec obſtat quod Aug⁹ dicit in. xix. de ciui. dei. quoſdã vicꝫ poſuiſſe vltimũ finẽ in quattuor. ſ. ĩ voluptate. pulcritudine. qete ꝛ huius pͥncipijs nature ꝛ virtute. que vtiqꝫ ſunt plura Nã oĩa iſta plura accipiebãt illi ratõne vnius boni pfecti ex his conſtituti.

Qḋ omnia que vult. §. II.

homo vult ꝓpter vltimũ finẽ. qḋ pbat beatus Thomas in pͥma ſcḋe. q. j. duplici ratõne. Et pͥma eſt. qꝛ qcqd homo appetit: appetit ſub rõne boni. qḋ quidẽ ſi nõ appetit vt bonũ pfectũ. qḋ eſt vltimus finis neceſſe ẽ ꝙ appetat vt tendẽs in bonũ pfectũ. qꝛ ſemp inchoatõ alicuius ordinat ad ꝯſummatõnem ei⁹. Sicut patet tã in his q̃ fiũt a natura q̃ꝫ in his que fiũt ab arte. Et ideo homĩs inchoatõ perfectõis ordinat in cõſummatã pfectõneꝫ q̃ eſt p vltimũ finẽ. Secũdo. qꝛ vltimus finis hoc modo ſe habet in mouẽdo appetitũ. ſicut ſe habet in alijs motionib primus mouẽs. Manifeſtũ ẽ autẽ ꝙ ſecũde cauſe mouẽtes nõ mouent niſi ẜm qḋ mouẽtur a pͥmo mouente. Uñ ſecũda appetibilia nõ mouẽt appetitũ niſi in ordine ad pͥmũ appetibile qḋ eſt vltimus finis. Pro tertio põt induci autoritas Auguſt. dicẽtis. xix. de ciui. dei. ꝙ illud ẽ finis boni nr̃i ꝓpter qḋ amãtur cetera. illud aũt ꝓpter ſeipm. Quãuis aũt ſciẽtie ſpeculatiue ꝓpter ſe ipas querãtur. querũtur tamẽ ꝛ appetũtur vt bonum ſpeculãtis qḋ cõphendit ſub bono completo qḋ ẽ vltimus finis. Itẽ ſciẽdũ ꝙ nõ oportet ꝙ aliquis ſemp cogitet de vltimo fine qñcũqꝫ aliqḋ appetit vl' opat. ſed ꝟtus pͥme intentõis que eſt reſpectu vltimi finis. manet in quolibet appetitu cuiuſlibet rei. etiã ſi de vltimo fine actu nõ cogitet. Sicut qui vadit p viam nõ oportet ꝙ in quolibet paſſu cogitet de fine vie.

Q, nõ re- [illegible] vl. f.

Si aũt queiat vtrum alia ꝯueniat in vltimo fine cũ creatura rõnali. Rñ dicẽ ſcḋm btm̃ Thom. ꝙ cũ finis dicat ẜm phm. ſ. cui⁹ ꝛ q̃. i. res in qua rõ boni inuenitur ꝛ adeptõ eius. Sicut finis auari eſt pecunia ꝛ adeptio eius. Primo ergo mõ in fine oĩa ꝯueniũt ꝙ talis finis eſt deus qui eſt vltimus finis homĩs ꝛ omniũ aliarũ rerũ. Secũdo mõ ſumendo finẽ. ſ. p adeptõne ſeu ꝯſecutõne finis. ſic in fine vltimo homĩs nõ cõmunicãt creature irrationales. Nã hõ ꝛ alie creature rationales cõſequũtur vltimũ finẽ cognoſcẽdo ꝛ amãdo deũ ꝙ nõ cõpetit alijs creaturis q̃ adipiſcũtur vltimũ finẽ inq̃ꝫtũ pticipãt aliquã ſimilitudineꝫ dei. ſ. ẜm ꝙ ſunt vel viuũt vel agnoſcũt. Beatitudo aũt nominat adeptõem vltimi finis.

Utrũ omniũ homi⁄ §. III.

nũ ſit vnus ꝛ idẽ finis vltimus. Rñdet beatus Thom. pͥma ſcḋe. q. j. ꝙ ḋ vltimo fine poſſum⁹ loq duplr̃. Uno mõ ẜm rõnẽ cõmunẽ vltimi finis. Et ſic omñes hoĩes cõueniũt in appetitu vltimi finis. qꝛ omñes homĩes appetũt ſuã pfectõem adimplere que eſt rõ vltimi finis. Alio mõ ẜm id in quo cõſiſtit rõ vltimi finis. Et ſic nõ omñes ꝯueniũt in appetitu vltimi finis. Nã quidã appetunt diuitias tanq̃ꝫ ꝯſummatũ bonũ: qdã voluptatẽ. quidã aliquid aliud. Sicut guſtui delectabile eſt dulce ſed quibuſdã maxime eſt delectabil' dulcedo vini. qbuſdã dulcedo mell'. quibuſdã aliḋ. Illud tñ oportet eſſe delectabile melius ſimplr̃ in q̃ maxime delectat q̃ habet optimũ guſtũ. Similiter illud bonũ debꝫ eſſe cõpletiſſimuꝫ qḋ tanq̃ꝫ vltimũ finẽ appetit hñs affectũ bñ diſpoſitũ.

An omñs hoĩes appetãt beatitudinẽ.

Qḋ homĩ ꝯuenit agere quecũqꝫ agit ꝓpter finẽ. Rõ ẽ ẜm beatũ Thomã. ſ. ij. qꝛ ille ſole actiones que fiũt ab homĩe ꝓprie dicũtur humane que ſunt homĩs inq̃ꝫtũ ẽ homo. Differt aũt homo ab alijs creaturis irratiõabilib in hõ ꝙ eſt dñs actuũ ſuoꝝ. Uñ ille ſole actõnes vocãtur humane quaꝝ homo eſt dñs. Eſt aũt homo dñs actuum ſuoꝝ p rõnem ꝛ volũtatẽ. Uñ liberꝝ arbitriũ dicitur facultas volũtatis ꝛ ratõnis. Ille ergo ꝓpe dicũtur actiones humane que ex deliberata volũtate pcedunt. Si q̃ alie actõnes ꝯueniant homĩ pñt dici homĩs. ſed nõ humane ꝓprie. Omñes aũt actões que pcedũt ab aliq̃ potẽtia cauſant ab ea ẜm rõnem ſui ſubiecti. Obiectũ autẽ volũtatis eſt bonũ ꝛ finis. Unde oportet ꝙ omñes actiones humane ſunt ꝓpter finem.

Qḋ hoĩ conuenit agere q̃cũqꝫ agit ꝓpter finem.

Q, agere propter §. IIII.

finẽ nõ ſolũ ꝯuenit homĩ ſed etiã alijs creaturis. Unde phs in. ij. phicoꝝ dicit ꝙ nõ ſolũ intellect⁹ ſed etiã natura agit ꝓpter finẽ. Sed ẜm beatũ Tho. vbi ſ̃. Aliqḋ ſua actõne vl' motu tẽdit ad finẽ duplr̃. Uno mõ ſicut ſeipſũ mouẽs vt hõ. Alio mõ ſicut ab alio mouẽte ad fineꝫ: ſicut ſagitta tẽdit ad finẽ determĩatuꝫ ex eo ꝙ mouet a ſagittãte qui ſuã intentõem in finẽ dirigit. Illa aũt que rõem habẽt mouẽt ſe in finẽ. qꝛ habẽt dominiũ ſuorum actuũ p liberꝝ arbitriũ. Illa q̃ rõne carẽt tendũt ad fineꝫ p naturalẽ inclinatõem quaſi ab alio mota. nõ aũt a ſeipis cũ nõ cogſcãt rõem finis. ꝛ iõ nihil ĩ finẽ ordinare pñt ſed ſolũ ĩ finẽ ab alio ordinãtur. Nã tota natura cõparat ad deũ ſicut inſtrumẽtũ ad agẽs pͥncipale. Et iõ ꝓpriũ ẽ nature rõnal' vt tendat in finẽ q̃ſi ſe agens vl' ducẽs ad finẽ. Natura vo irrational' q̃ſi ab alio acta vl' ducta. ſiue in finẽ apphenſũ ſicut bruta anĩalia. ſiue in finẽ nõ apphẽſum. ſicut ea que carent omĩno cognitõe. ꝛ ſic oĩa agũt ꝓpter finẽ. Qḋ aũt hoc ſit veꝝ ꝛ neceſſariũ probat ſic b. tho. Cauſaꝝ ordĩataꝝ ſi pͥma ſubtrahit necẽ eſt alias ſubtrahi. Prima aũt inter oẽs cauſas ẽ cã finalis.

etiã omñs alie creature agũt ꝓpter finẽ ſꝫ alr̃ ꝛ aliter.

Cui⁹ rō eſt. q2 materia nō ɔſequit̄ formā niſi ſm q̄ mo-
uet̄ ab agēte. Nihil eñ ſe reducit a potētia ī actū. Agēs
aūt nō mouet niſi ex intētione finis. Si eñ agēs nō eſſ3
determinatū ad aliquē effectū. nō magis ageret h̄ q̄3 ali-
ud. Ad h̄ ḡ q̄ effectū determinatū ꝓducat. neceſſe eſt q̄
determinet̄ ad aliqd̄ certū. qd̄ h3 rōem finis. Hec aūt de
terminatio ſic̄ in creatura rōnali fit ꝑ rōnalē appetitu3. q̄
dr̄ volūtas. Ita ī alijs fit ꝑ inclinatiō3 naturalē. q̄ dr̄ ap
petit⁹ naturalis. ¶ Q̄ act⁹ humani inq̄ʒtū morales ſor-
tiunt̄ ſpēm a fine. ſm b. Tho. vbi ſ. Rō eſt. q2 vnūqd̄q̄3
ſortit̄ ſpēm ſm actū ꝛ nō ſm potentiā. Vñ ea q̄ ſunt cō-
poſita ex materia ꝛ forma ɔſtituunt̄ in ſuis ſpeciebꝫ ꝑ ꝓ-
prias formas. Act⁹ aūt humani dicunt̄. vt dictū eſt in-
quantū ꝓcedūt a volūtate deliberata. Obiectū autē vo-
luntatis eſt bonū ꝛ finis. ꝛ iō manifeſtū eſt q̄ ꝛ ꝓ̄ncipiū
humanoꝝ actuū inq̄ʒtū ſunt humani ē finis. ſil'r termi-
nus eorundē. Nā id ad qd̄ terminat̄ act⁹ human⁹. eſt id
qd̄ volūtas intēdit tāq̄3 finē. ſic̄ in agētibꝫ naturalibus
forma generati eſt ɔformis forme generātis. Et cū vnū-
qd̄q̄3 habeat ſpēm a ꝓ̄ncipio intrinſeco finis nō eſt aliqd̄
extrinſecū oīno ab actu. q2 cōꝑatur ad actū vt ꝓ̄ncipiu3
vel termin⁹. Et h̄ipm̄ eſt de rōne actus. vt ſc3 ſit ab aliq̄
quantū ad actiō3. ꝛ ſit ad aliqd̄ q̄ntū ad paſſionē. Scd̄3
aūt qd̄ eſt ꝓ̄oꝛ in intētione. ſic ꝑtinet ad voluntatē. Et h̄
mō dat ſpēm actui humano ſiue morali. Itē vn⁹ actus
numero ſm q̄ egredit̄ ſel' ab agēte nō ordinatur niſi ad
vnū finē ꝓximū. a q̄ habet ſpēm. S3 poteſt ordinari ad
plures fines remotos. q̄ꝝ vnus eſt finis alteri⁹. ¶ Nihil
aūt ꝓhibet act⁹ q̄ ſunt ad idē ſm ſpēm nature. ſic̄ occide
re ꝓpter iuſticiā. ꝛ occidere ꝓpter odiū. ſint diuerſi ſm ſpe
ciem moris. Nā ꝓ̄m⁹ ē act⁹ ꝟtutis. ſcd̄s act⁹ vicij ꝛc̄.

De beatitudinis quidditate ꝛ multiplicitate.
Capitulum quartū.

De beatitudīe q̄d ſit ſm boectium.

DE beatitudine que eſt obiectū ſpei. Boeti⁹ in. iij. de ɔſolatiōe ſic diffi-
nit beatitudinē. Beatitudo eſt ſtat⁹ oīum bonoꝝ aggre
gatiōe ꝑfect⁹. hāc aūt omēs naturaliter appetūt. Vñ ipe
dicit q̄ oīs cura mortaliū quā multipliciū ſtudioꝛu3 la
boꝛ exercet. diuerſo quidē calle ꝓcedit. ad vnū tñ beatitu
dinis finē nitit̄ ꝑuenire. Et Aug⁹. in. x. de ciui. dei. in ꝓ̄n-
ci. ait. Oīm hoīm q̄ rōne quoq̄ modo vti pñt certa ſnīa
eſt. Beatos eſſe omēs hoīes velle. Qui aūt ſint vl' vnde
fiāt dū mortalis q̄rit infirmitas. multe hinc controuer-
ſie ɔcitate ſunt in q̄bꝫ ꝑhi ſua ocia ꝛ ſtudia ɔtriuere

Eſt aūt triplex beati- . §. I.

tudo. q̄ poteſt notari in illo ꝟſu pſ̄. cxliij. Btm̄ dixerūt

De triplici btitudine.

Beatitudo falſa
beatitudo diſpoſitiua
Beatitudo perfecta

populū cui hec ſunt. beat⁹ ꝑpl'us cui⁹ dñs de⁹ ei⁹. Et ꝓ̄-
ma eſt beatitudo falſa ꝛ deceptiua. ibi. Beatū dixe. po-
pulū cui hec ſunt. Scd̄a eſt beatitudo imꝑfecta ꝛ diſpo
ſitiua. ibi. beat⁹ ꝑpl's cui⁹ dñs. Tertia ē beatitudo ꝑfecta
ꝛ obiectiua. ibi de⁹ ei⁹. Quantū ad ꝓ̄mū. vtiq̄3 homi
nes mūdi reputāt beatū illū ꝑpl'm ꝛ illos hoīes q̄ abun
dant tꝑalibꝫ. de q̄bꝫ fuerat locut⁹ ſupra pſ̄. Et aliq̄ re-
putāt beatitudinē diuitias. vt auari. q2 oīa faciūt vt cu
mulēt diuitias. extimātes illas vt ſummū bonū maius
alijs. Ad hūc finē dirigūt omnē ſuū actū. affectū. cogita
tum. ſtudiū. ꝛ laboꝛē. ꝓpter hec poſtponētes dei manda
ta. ꝛ ſic magis num̄ mū q̄3 deū diligētes. Vñ apl'us ap-
pellat auariciā idoloꝝ ſuitutē. Alij tāq̄3 beatitudinē q̄-
runt honoꝛes mūdi. vt ambitioſi. Alij gl'iam ꝛ famā. vt
vane glorioſi. Alij potentiā dñandi alijs. vt ſuꝑbi. Alij
carnales delectatiōes. vt luxurioſi. Alij ɔſeruatiōe3 vite
tꝑalis cū ſanitate. ꝛ alij in alijs cōmodis ponūt beatitu
dinē. vt delicioſi. Alij in cognitiōe reꝝ vt ꝑhi curioſi. S3
ɔtra omēs hos dicit dñs ꝑ Iſaiā. c. ij. Popule me⁹ q̄ be
atum te dicūt. ſ. ꝓpter iſta habita. ipi te decipiūt. Nā im
poſſibile eſt in aliq̄ hoꝝ eſſe beatitudinē verā. qd̄ ꝓbat
beat⁹ Tho. i. ij. q. ij. S3 videt̄ q̄ hoc nō ſit veꝝ. ſ. q̄ omēs
appetāt beatitudinē. Null⁹ eñ pōt appetere qd̄ ignorat.
q2 bonū apprehēſum eſt obiectū appetit⁹. vt dr̄. iij. de aīa
Sed multi ignorāt q̄d ſit beatitudo. qd̄ patet ex hoc. q2
quidā poſuerūt eā in voluptate corꝑis. alij in diuitijs et
hmōi. ḡ ꝛc̄. Rñdet b. Tho. i. ij. q. v. ar. viij. q̄ beatitudo
poteſt dupl'r ɔſiderari. Uno mō ſm cōem rōnem beati
tudinis. Et ſic neceſſe eſt q̄ oīs homo beatitudinē velit.
Rō aūt cōis beatitudinis eſt q̄ ſit bonū ꝑfectū. Cū autē
bonū ſit obiectū volūtatis. Perfectū bonū alicui⁹ eſt q̄
totaliter ei⁹ volūtati ſatiſfaciat. Vñ appetere beatitudi-
nem nihil eſt aliud q̄3 appetere h̄ q̄ volūtas ei⁹ ſatiet̄ q̄
q̄libet vult. Alio mō poſſum⁹ loq̄ de beatitudine ſm ſpe
cialē rōnem. q̄ntū ad id in q̄ beatitudo ɔſiſtit. Et ſic nō
omēs cognoſcūt beatitudinē. q2 neſciūt cui rei cōmunis
ratio beatitudīs ɔueniat. Quidā eñ putāt hāc reꝑiri ī
diuitijs. alij in voluptatibꝫ ꝛ hmōi. ꝛ ꝑ ɔſequēs nō om
nes appetūt beatitudinē. Rō eñ ꝑfecte beatitudinis cō-
uenit huic rei. ſ. viſioni diuine eſſentie. In h̄ eñ eſt ſtat⁹
oīm bonoꝝ ꝑfect⁹. q̄ eſt beatitudinis. Vñ xp̄s Ioh. xvij
Hec eſt vita eterna vt cognoſcāt te ſolū verū deū ꝛc̄. Et
hoc habet q̄etare appetitū hoīs. Vñ pſ̄. xvj. Satiaboꝛ
cū apparuerit gl'ia tua. hoc aūt ſc3 videre deū certum eſt
q̄ multi nō appetūt ſuꝑ oīa alia. ſ3 magis alia terrena. vt
patet in ꝑctōꝛibꝫ. Vñ ꝛ de⁹ ꝑ Hiero. ait. ij. c. Duo mala
fecit popul⁹ me⁹. Me dereliquerūt fontē aque viue. ꝛ fo
derūt ſibi ciſternas diſſipatas.

Argumētū q̄ non omēs appetāt beatitudinē

Solutio argumēti

Q̄ in diuitijs conſi- . §. II.

ſtat beatitudo hoīs eſt īpoſſibile. Rō eſt ſm be. Tho. i.
ij. q. ij. Beatitudo eſt vltim⁹ finis hoīs ad q̄ oīa alia ordi
nant̄. ꝛ ipe nō ordinat̄ ad aliud. S3 diuitie nō poſſunt
eſſe vltim⁹ finis hoīs. Nā diuitie aut ſunt naturales aut
artificiales. Naturales dicūt̄ q̄bꝫ hoī ſubuenit̄ ɔ defect⁹
naturales tollēdos. vt cibꝫ. pot⁹. veſtimēta. vehicula. ha
bitatiōes. ꝛ hmōi. Iſta aūt querunt̄ nō ꝓpter ſe ſed ꝓpter
aliud. ſ. ad ſuſtētandū naturā hoīs. Artificiales diuitie
ſunt quibꝫ natura nō iuuat̄ ſm ſe vt denarij ſed ars eos
adinuenit ꝓpter facultatē ɔnumeratiōis. vt ſunt q̄ſi mē-
ſura quedā reꝝ venaliū. Iſte aūt diuitie artificiales nō
querunt̄ niſi ꝓpter naturales. nō eñ quererent̄ niſi ꝑ eas
illa alia emerent̄ ad vſum vite. Neutre ḡ hñt rōem vlti
mi finis hoīs. ſ3 ipe ordinant̄ ad hoīem ſicut ad finem.
Nā ordine nature oīa hui⁹ ſunt infra hoīem ꝛ facta ꝓpt
hoīem. Iuxta illud pſ̄. viij. Omia ſubieciſti ſub pedibꝫ
eius. Ergo in diuitijs nō eſt vltim⁹ finis hoīs. nec ꝑ ɔſe-
quēs beatitudo. Secūda rō eſt be. Tho. q2 bonū homis
ɔſiſtit mag' in retinēdo beatitudinē q̄3 in emittēdo ipa3
S3 bonū hoīs circa diuitias magis ɔſiſtit in emitten-
do ꝛ euertēdo q̄3 retinēdo. etiā q̄ʒtū ad deū. ꝓpter qd̄ xp̄s
dixit Math. vj. Nolite theſaurizare ꝛc̄. Theſaurizate āt
theſauros in celis. ſ. erogādo indigētibꝫ. Et q̄ʒtū ad mū-
di honoꝛē. Vñ Boe. iij. de ɔſolatōe. Diuitie diffunden-
do magis q̄3 exaceruādo meli⁹ lucent. Siq̄dē auaricia
ſemꝑ odioſum: claros largitas facit. ¶ Poteſt aſſignari
tertia rō q2 beatitudo q̄etat ꝛ ſatiat appetitu3. ſm illud
pſ̄. xvj. Satiaboꝛ cū apparuerit gl'ia tua. S3 diuitie ñ
quietāt appetitū. Io. iiij. Qui bibit ex hac aqua ſitiet ite
rum. Prouͤ. penl'. Due ſunt ſanguiſuge q̄ dicūt affer. af-
fer. i. auaricia ꝛ luxuria. Amb. xlvij. di. ſic̄ hi. ait. Nec ſati
etas vnq̄3 nec finis aderit cupiditati. Exēplū in Alexā-
dro magno q̄ hñs dñiū mūdi. cū audiſſ3 a q̄buſdā ꝑhi
loſophis eſſe pl'es mūdos. ſuſpirās ꝛ illos alios deſide-
rabat. Eſt autē appetit⁹ diuitiaꝝ artificialiū infinit⁹ q̄a
deſeruit ɔcupiſcētie inordinate q̄ nō modificat̄ ſm ꝑhm

Q̄ beatitudo non ɔſiſtit in diuitijs. ponūtur tres rōes.

Al'r tñ ē infinitū deſideriū diuitiaꝝ.al'r deſideriuʒ ſūmi boni.Nā ſūmū bonū q̄zto magis pfecte poſſidet: tanto magis cogſcit ipm ꝛ amat.ꝛ alia ꝯtēnūtur. qꝛ q̄ztomagis hēt tāto magis cogſcit. Un̄ Eccli.xxiiij.Qui edūt me adhuc eſuriēt.ꝛc.Sed ī appetitu diuitiaꝝ ꝛ q̄rūcūq̄ tpaliū ē ꝯriū.Nā cū nō habētur appetunt.qꝛ eſtimatur magnū bonū ī eis eē.Cū iā hñt ipa ꝯtemnūt. ꝛ alia deſiderant.Et h̄ iō qꝛ coꝝ inſufficiētia tunc magis cogſcitur cum habētur.

Q, in honoribus cō.§.III.

Q, necē i honoribus ... tiones affi... gnantur.

ſiſtat btītudo hoīs ē impoſſibile ſm btm̄ Tho.j.ij.q.ij. Et rō ē qꝛ hōr exhibet alicui ꝓpter aliquā ei⁹ excellētiam ꝛ ita ē ſignū ꝛ teſtimoniū q̄ddā ei⁹ excellētie q̄ ē ī honorato.Excellētia aūt hoīs maxīe attēdit ſm btītudinem q̄ eſt hoīs pfectū bonū ꝛ ſm ptes ei⁹.i.ſm illa bona ex q̄bus aliq̄d btītudīs pcipiat ꝛ ꝑticipat. Et iō hōr pt ꝯſeq̄ btītudinē.Sʒ ꝓncipal'r ī eo nō pt ꝯſiſtere beatitudo. Et qꝛ hōr ꝯſeq̄t btītudinē.hinc ē q̄ ſicut natural'r deſirat btītudo.ita natural'r appetit hōr ꝯſequēs ipaʒ. vñ Aug.ī li.de ciui.dei allegās Ciceronē ait.Honos alit artes quiq̄ ad ſtudia accedūt glīa. Secūda rō ē ſm b. Tho.qꝛ btītudo ē ī btō.ſʒ hōr nō ē ī hōrato ſʒ ī hōrāte. q̄ reuerētiā exhibet hōrato.ſm phm .j. ethi. Ergo nō in hōre ꝯſiſtit btītudo.Et ſi dicat q̄ btītudo nō ē p̄mium ꝟtutis ꝓpter quā virtuoſus opat. ſʒ hōr ſm phm ī.iiij. ethi.dr eē p̄miū ꝟtutis.ḡ videt q̄ in eo ꝯſiſtat btītudo. Rñdet b.tho.q̄ phs nō dt q̄ honor ſit p̄miū virtutis: ita ſcʒ q̄ ꝓpter ipm hōrē hñdū virtuoſus operur ſic ꝓpter btītudinē.qꝛ tūc nō eſſet ꝟtuoſus ſʒ ambitioſus. Sʒ dr p̄miū virtutis q̄ ad exhibētes honorē.ꝛ q̄ſi nō hñt homines q̄d maius dent.ꝛ ſic ꝟtuoſus accipit honorē ab hoībꝫ loco p̄miij. Tertia rō ē.qꝛ beatitudo cū ſit pfectū bonū nō cōgruit niſi bonis. Sʒ honor ē coīs bonis ꝛ mal'.Un̄ aug⁹.dicit de malo p̄lato vl' clerico. Et ī extēplū culpa vehemēter extēdit cuʒ ꝓ reuerētia ordis petōr honorat.di.lxxxiij.nemo.Et h̄ tñ efficit beat⁹ ſʒ ꝯtuſibilis.Un̄ Symac⁹ papa.j.q.j.ait Uiliſſim⁹ cōputād⁹ ē ſi ſcītate ꝛ ſciā nō p̄cellit q̄ ē hōre p̄ſtātior. Qd aūt do ꝛ excellētiſſimis creaturis maxime exhibeat honor. ſm illud.j.ad Thimo.j.Deo honor ꝛ glīa.h̄ eſt ī ſignū ꝛ teſtimoniū excellētie pexiſtētis ī eis.non q̄ honor faciat eos excellētes.Amā fuit valde honorat⁹.qꝛ ſecūdus p⁹aſuerū.ꝛ tamē malus.tandem ſuſpenſus eſt. Heſter.iij

Qd in gloria huma.§.IIII

Q, nec ī glīa vel fama.

na ſeu fama cōſiſtat btītudo ē impoſſibile ſm be.Tho. j.ſe.q.ij. Rō ē qꝛ ſm Amb.glīa ē clara cū laude noticia. Res aūt cognita al'r cōpat ad cognitōem humanā. al'r ad diuinā.Humana em̄ cognitio cauſat a rebꝫ cognitis ſed diuina cognitio ē cā reꝝ cognitaꝝ.Un̄ pfectō humani boni q̄ dr btītudo nō p̄t cauſari a noticia humana ſʒ magꝫ noticia humana de btītudīe alicui⁹ ꝓcedit.ꝛ q̄dā mō cauſat ab ipa btītudīe inchoata vl' pfecta. Et idō ī fama vl' humana glīa nō p̄t ꝯſiſtere hoīs btītudo.ſʒ bonū hoīs depēdet ſic̄ ex cā ꝛ cognitōe di. Et iō ex glīa q̄ eſt apd̄ deū depēdet beatitudo homīs ſicut ex cauſa ſua ſm illud pſ̄.xc.Eripiā eū ꝛ glorificabo eū lōgitu.dierū ꝛc. Secūda rō ē qꝛ btītudo hʒ ī ſe ꝟitatē. Fama autē ſeu glīa tpal' habet in ſe frequēter falſitatē.Nā humana noticia ſepe fallit.ꝛ p̄cipue ī ꝯtingētibꝫ ſingl'aribꝫ.cuiuſ ſūt act⁹ humani.Multi em̄ credūtur hōi q̄ ſūt mali. Un̄ Grego.ad Mauriciū.Multis ſūt q̄ de dei iudicio hoīes ignorāt.Nā q̄s vos laudat ille forte rep̄hēdet.ꝛ q̄s voſ rep̄hēditis ille laudabit.xj.q.iij.ſacerdotibꝫ. Un̄ Damaſus papa q̄ fuit ſanct⁹ fuit infamat⁹ de adulterio. vt refert Hiero.ij.q.vij.§.cū balaā.ī fine.Et ſimon mag⁹ reputatus ē ds a romanis. Tertia rō ē.qꝛ btītudo ē bonū pmanes.Un̄ dr ſtat⁹.Sʒ glīa tpal' dr q̄d valde trāſitoriū.Eſa.xl.dr.Oīs caro fenū:ꝛ oīs glīa ei⁹ q̄ſi flos agri: qꝛ vna die apparet.alia decidit ꝛ marcet. Un̄ Boeti⁹.O glīa glīa.q̄d aliō es q̄ʒ in milibꝫ hoīm inflatō q̄dā aurīū.Sedechias rex iſrl' fuit ī magna glīa ī regno ſuo. et poſtea captus excecatus ductus ī babiloniā ī magna cōfuſione.Hiere.vl.vñ nō app̄ciāda in ſe.Greg.x.q.iij. Inter ꝟba laudātiū ꝛ vitupantiū ad mētē ſp recurrēdū eſt Et ſi ibi nō inuenit bonū q̄d de nob̄ dr:magna triſticia dʒ generare.Si aūt ibi nō inuenimus malū q̄d de nobis hoīes loquūtur:in magnā debem⁹ leticiā reſilire.verū vt dt Aug⁹.ibi ī ca.Nō ſūt audiēdi ad edificatōnem alioꝝ ꝛ tollēdū ſcādalū debem⁹ ꝯſeruare bonā famā.Et cū q̄s pt dʒ declarare innocētiā ſuā.cū iniuſte infamat.

Qd cōſiſtat beatitudo.§.V

Q, nec etiā ī ptā te vl' dñio

in ptāte ſeu dominio ſm be.Tho.j.ij.q.ij.eſt impoſſibile Et rō ē. qꝛ ptās ſe hʒ ad bonū ꝛ malū.Multi em̄ male vtūtur vt frequētius. vtʒ ī Saule p̄mo rege ꝑpl'i dei q̄ de optimo effectus ē peſſimus. Omes etiā reges iſrael fuerūt mali reges.etiā iuda ꝓ maiori pte.ſm Aug⁹.d ciui.di.Beatitudo aūt ē puꝝ ꝛ pfectū bonū.ꝛ nō pt quis vti male.Magꝫ aūt p̄t ꝯſiſtere aliq̄ btītudo ī bono vſu ptātis q̄ ē ꝑ ꝟtutē q̄ʒ ī ipa ptāte. Secūda rō ē qꝛ beatitudo nō hʒ anxietatē ſʒ delectatōem ꝛ ſecuritatē. poteſtas aūt terrena hʒ plīmū anxietatꝫ ꝛ timoris. Un̄ Gre. Omē q̄d h̄ eminet.plus meroribꝫ afficit q̄ʒ honoribus gaudet.diſt.xiij.nerui.Et Boe.ij.de ꝯſol'.Ptās humana ſolicitudinū morſus expellere formidinū aculeos vitare nequit.Exemplūʒ ponit in illo dño q̄ fecit pendere gladiū acutū filo tenui ſup caput amici recūbētis ſecuʒ in mēſa copioſiſſime p̄ꝑata.ꝛc. Tertia rō ē qꝛ btītudo eſt bonū ꝑ ſe ſufficiēs ꝛ nō indigēs alio. vt ptʒ in.j.ethi. ita q̄ ipa adepta nullū bonū deficit homī neceſſarium. Sed habita ptāte adhuc multis indiget al's miſer eſſet nec eā tenere poſſet.Indiget em̄ ſeruitoribꝫ officialibꝫ ꝛ multis adiutorijs. Un̄ ꝛ due ptātes ꝓncipales in eccl'a ſcʒ impial' ſeu regal' ꝛ pōtifical'.vna indiget altera. vt dicit Cipan⁹.di.xcvj.cū ad veꝝ.ꝛ.xxiij.q.v.ca.ꝓncipes.Et ptās impial' frequēter adiuuit ꝛ defēdit eccliam ſeu poteſtatē papalē.vtʒ.di.lxiij.adrian⁹.ꝛ.c.tibi dñs. Et papa ꝯfirmat impatorem.

Poteſtas humana

Q, in voluptatibus.§.VI

Qd nec etiā in voluptatibꝫ

cōſiſtat btītudo vera impoſſibile ē.Et rō ē ſm Thomaʒ j.ſe.q.ij.Qꝛ delectatōes ſpūales ſūt potētiores corpalibus.ſʒ in delectatōibꝫ ſpūalibꝫ nō cōſiſtit ꝓncipal'r beatitudo pfecta.ḡ multo min⁹ in corpalibꝫ.Qd aūt nō cōſiſtat btītudo ꝓncipal'r in delectatōne ſpūali ꝓbat ꝑ h̄. qꝛ in vnaq̄q̄ re aliō ē q̄d ptinet ad eēntiā rei.aliō ē ꝓpriū accñs ei⁹.Sic̄ in homine aliō ē q̄d ē aīal rōnale.aliud q̄d ē riſibile.Eſt aūt ꝯſiderādū q̄ oīs delectatō eſt q̄ddā ꝓpriū accñs q̄d ꝯſeq̄t btītudinē vl' aliquā btītudinis ptē.Ex h̄ em̄ aliq̄s delectat q̄d hʒ aliq̄d bonū ſibi ꝯueniēs in re vl' in ſpe. vl' ſolū ī memoria.Bonū aūt cōueniens ſi ſit pfectū eſt homīs beatitudo ipa. Si autē ſit impfectū eſt quedā btītudīs ꝑticipatō vl' ꝓpinqua vl' remota.vl' ſaltē apparēs.Un̄ manifeſtū ē q̄ nec ipa delectatō q̄ ꝯſequit bonū pfectū eſt ipa eēntia btītudis. ſʒ q̄ddā ꝯſequēs ad ipaʒ ſic̄ ꝑ ſe accñs. ſʒ ꝛ voluptas corpal' nō pt etiā mō p̄dicto ſeq̄ bonū pfectū.nā ipa ſequit bonū q̄d app̄hēdit ſcſ⁹ q̄ ē vnit⁹ aīe vtēs organo corpali Bonū aūt q̄d ptinet ad corp⁹ ꝛ app̄hēdit ſm ſēſū nō pt eē pfcm̄ hoīs bonū.Cū ei ꝑs aīe q̄ ē abſoluta ab organo corpali vt intellect⁹ hēat q̄ndā infinitatē reſpectu ipſi⁹ corpis.ꝛ ptiū aīe corpi ꝯcreataꝝ ſic īmaterialia ſūt quod

Delectatio vnde cauſetur.

ammodo infinita reſpectu materialiū. Nã vniūſale qḋ
cognoſcit intellect⁹ eſt abſolutū a materia. ⁊ ꝯtinet ſub
ſe q̄ſi infinita ſinglaria. iō bonū ꝯueniēs corꝑi qḋ ꝑ ap/
ꝑhenſionē ſenſus cauſat delectatiõẽ corꝑalē. nõ ē ꝑfectū
bonū. ſꝫ quoddã minimū in cõparatione ad bonū aīe. Et
ſic voluptas corꝑalis nõ põt eſſe ipſa beatitudo. nec ꝑ ſe
accidẽs beatitudis. Scḋa rõ eſt. qꝛ beatitudo ꝓpa ē ꝓ/
pria creature rõnalis. cui⁹ eſt capax ꝑ rõem vl' intellectū.
Voluptates aūt corꝑales ſunt cões nob ⁊ brutis. Vñ ⁊
Boeti⁹ dic̃ ꝙ ſi voluptates nos beatos efficere poſſent
nihil cauſe eſt qn pecudes q̄ꝫ beate eſſe dicant̃. ſed h̃ ab
ſurdū eſt dicere. Eſt aūt vehemẽs appetit⁹ delectationis
ſenſibilis. ꝯtingẽs ex h̃ ꝙ oꝑatiões ſenſuū q̄ ſūt ꝑncipia
nr̃e cognitiõis. ſunt magꝭ ꝑceptibiles. vñ a pluribꝫ ap/
petunt̃ q̄ꝫ delectatões ſpūales. Et qꝛ ſunt magis note.
iō ſumpſerūt ſibi nomē voluptatis. ſcḋm phm in. vij. eth.
Eo aūt mõ oēs appetūt delectatõẽ q̄ appetūt bonum.
Nã delectatio eſt q̄es in bono deſiderato. Vñ delectatio
appetit̃ rõne boni ⁊ nõ ecõuerſo. Vñ nõ ſeq̄t̃ ꝙ delecta/
tio ſit maximū ⁊ ꝑ ſe bonū. ſꝫ ꝙ vnaq̄q̄ꝫ delectatio ꝯſeq̄/
tur aliqḋ bonū ⁊ maxĩa delectatio ⁊ ſūma. ſeq̄t̃ ſummuꝫ
bonū habitū. Tertia rõ eſt ꝙ btitudo cū ſit ꝑfectū bo
num. nulli pt̃ eſſe nociua. Sed voluptates ſunt nociue
aīe ⁊ corꝑi. Vñ Boeti⁹ in. iij. de ꝯſol'. triſtes eſſe exit⁹ vo
luptatū quiſq̄ꝫ libidinū ſuaꝝ reminiſci voluerit intelli/
get. Et Seneca. Plures occidit voluptas q̄ꝫ gladi⁹. Et
Hiero. qḋ galien⁹ dic̃. Athletas quoꝝ vita ⁊ ars ſagina
eſt. nõ diu viuere poſſe nec ſanos eſſe. aīaſq̄ꝫ coꝝ nimio
ſanguine ⁊ adipe q̄ſi luto inuolutas. nihil tenue nihil ce
leſte cogitare ſꝫ ſꝑ de carnibꝫ eructuare ⁊ vētris ingluui
em cogitare. de ꝯſe. di. v. ne tales. Grē. dic̃. Salomõ q̄ꝑ
pe ex inordinato amore femĩaꝝ ⁊ vſu ad h̃ vſq̄ꝫ ꝑduct⁹ ē
vt ⁊ tēpla idol' ꝯſtrueret. xxxij. q. iiij. Salomõ.

Delectatõ quid ſit

Q, in ſanitate et qui. §. VII.

ꝙ nec etiã i ſanitate triplici rõe

ete corꝑis ⁊ optima diſpoſitiõe ꝯſiſtat beatitudo. eſt im
poſſibile. Et ꝑma rõ eſt ſcḋm b. Tho. j. ij. q. ij. qꝛ ĩpoſſibile
eſt ꝙ illi⁹ rei q̄ ordinat̃ ad aliud ſic̃ ad finē. vltim⁹ finis
ſit ꝯſeruatio ei⁹ in eſſe. Sicut nauis q̄ ordinat̃ ad finem
ad nauigatiõẽ. finis ei⁹ vltim⁹ nõ eſt ꝯſeruatio ei⁹ ſꝫ na/
uigatio. Et h̃ intēdit ꝑncipaliter gubernator ei⁹. Mani
feſtū eſt aūt ꝙ hõ ordinat̃ ad aliqḋ extra ſe ſic̃ ad finem
Nõ eñ hõ eſt ſummū bonū. ad qḋ inclinat̃ ꝑ naturaleꝫ
appetitū ei⁹. qꝛ vt dic̃ Boeti⁹. Inſerta eſt mētibꝫ hoīm
naturaliter veri ſūmiq̄ꝫ boni cupiditas. Vñ ĩpoſſibile ē
ꝙ vltim⁹ finis volūtatis ⁊ rõis ſit ꝯſeruatio ſui eē. Vñ
Eccī. xv. dꝛ ꝙ de⁹ ab initio ꝯſtituit hoīem. ⁊ reliquit eū ĩ
manu ꝯſilij ſui. i. liberi arbitrij. ex q̄ ordinat ſe ad fineꝫ et
eligit ea q̄ ſunt ad finē. Scḋa ratõ eſt. qꝛ dato ꝙ finis
rõnis ⁊ volūtatis eſſet ꝯſeruatio ſui. adhuc tñ nõ poſſꝫ
dici ꝙ finis hoīs eſſet aliqḋ bonū corꝑis. Eſſe eñ hoīs
ꝯſiſtit in aīa ⁊ corꝑe. ⁊ q̄uis eſſe corꝑis depēdeat ab aīa
nõ tñ ecõuerſo eſſe aīe depēdet ab eſſe corꝑis. Et ipſum
corp⁹ eſt ꝓpter aīam. ſic̃ inſtrumētū ꝓpt̃ motorē. vt ꝑ ipꝫ
ſuas actiões exerceat. Vñ oīa bona corꝑis ordinant̃ ad
aīam. ⁊ bona ei⁹ ſicut ad finē. Et iō eſt ĩpoſſibile ꝙ ĩ bo/
nis corꝑis ꝯſiſtat beatitudo. q̄ eſt vltim⁹ finis hoīs. Ad
qḋ etiã facit qḋ dic̃ Aug⁹. ꝙ mai⁹ damnū eſt ĩ amiſſiõe
vni⁹ aīe q̄ꝫ mille corꝑoꝝ. xxiiij. q. iij. ſi habes. Tertia rõ
eſt. qꝛ ſcḋm beatitudinē hõ excellit oīa anĩalia. ſꝫ ſcḋm dona
corꝑis hõ a mltis aīalibꝫ ſupat̃. ſic̃ ab elephāte ⁊ fenice
in diuturnitate vite. a leone ĩ fortitudine. a caprea ⁊ cer/
uo ĩ velocitate. ab aq̄la ⁊ lince in viſus acumĩe. a cane in
odoratu. ab aranea ĩ leuitate tact⁹. ⁊ hmõi.

Q, beatitudo perfe. §. VIII

ꝙ nec eti/

cta nõ ꝯſiſtat eſſentialit̃ in cognitõe quacūq̄ꝫ vl' cuiuſcū
q̄ꝫ rei niſi ꝑfecta cognitiõe dei. Et ꝙ nõ cõſiſtat ĩ cogniti
one ſenſitiua quacūq̄ꝫ. Probat̃ ex h̃ ſcḋm b. Tho. j. ij. q. iij.
Nã beatitudo hoīs ꝯſiſtit eſſentialiter ĩ cognitiõe ipſius
ad bonū increatū. qḋ eſt vltim⁹ finis. cui hõ ꝯiūgi non
põt ꝑ oꝑatiõẽ ſenſus. qꝛ ſpūs eſt de⁹. Bruta etiã aīalia
cū cõicent nob cū inſenſitiua oꝑatiõe. ſi in h̃ ꝯſiſteret be/
atitudo. eſſent ⁊ ipſa beata. qḋ eſt abſurdū dicere. Itē be
atitudo eſt ſatiatiua. ſꝫ vt dꝛ Eccī. j. Nõ ſatiat̃ ocul⁹ viſu
nec auris auditu. ⁊ ſic de alijs.

am in co gnitiõe cu iuſcunq̄ꝫ rei niſi ꝑ fecta co gnitõe dei.

Q, nõ conſiſtat bea. §. IX

titudo ꝑfecta in oꝑatiõe intellect⁹ practici. ꝑbat̃ ex h̃ ſcḋm
be. Tho. vbi ſupra. ꝙ intellect⁹ act⁹ practici nõ querit̃ ꝑ/
pter ſeipm ſꝫ ꝓpter actiõẽ. Ipe etiã actiões ordinātur ad
aliquē finē. ſꝫ vltim⁹ finis cui⁹ eſt beatitudo ꝑfecta nõ q̄/
ritur ꝓpter aliud ſꝫ ꝓpter ſe. Itē qꝛ beatitudo ꝯſiſtit ĩ ope
ratiõe hoīs ſcḋm phm. ⁊ in optima oꝑatione. optima ope
ratio homīs eſt optime potētie reſpectu optimi obiecti.
Optima aūt potētia eſt intellect⁹. cui⁹ optimū obiectuꝫ
eſt bonū diuinū. qḋ nõ eſt obiectū intellect⁹ practici ſed
ſpeculatiui. Itē in his q̄ ꝑtinēt ad vitã actiuã. ad quam
ordinat̃ actio intellect⁹ practici cõicãt nob anĩalia bruta
aliqualit̃. q̄ tñ nõ ſunt capacia btitudis. Vñ pꝫ ꝙ btitu
do nõ ꝯſiſtit in actiõe practici intellectus.

Nec ĩ operatione intellectus.

Q, non conſiſtat in §. X

cognitiõe ſpeculatiuaꝝ ſciaꝝ beatitudo. ꝑbat̃ ſcḋm beatuꝫ
Tho. vbi ſ. Primo qꝛ dñs dic̃ Hiere. ix. Nõ glier̃ ſapi/
ens in ſapīa ſua. Et loquit̃ de ſapīa ſciaꝝ ſecularium. Si
de ꝑfecta beatitudine eſt gloriandū. g̃ ⁊c̃. Rõ eſt ad h̃. qꝛ
conſideratio ſpeculatiue ſciētie nõ ſe extēdit vltra ꝟtutes
ꝑncipioꝝ illi⁹ ſcientie. qꝛ in ꝑncipijs ſcientie virtualiter
tota ſciētia ꝯtinet̃. Prima aūt ꝑncipia ſpeculatiuaꝝ ſciē
tiaꝝ ſunt accepta ꝑ ſenſum. vt patet in fine poſteriorum
Unde tota ꝯſideratio ſpeculatiuaꝝ ſcientiaꝝ nõ poteſt
vltra extēdi q̄ꝫ ſenſibiliū cognitõ ducere poteſt. In cogni
tione aūt ſenſibiliū nõ põt ꝯſiſtere beatitudo. q̄ eſt vltia
ꝑfectio hoīs. Nõ eñ aliq̄d ꝑficit̃ aliquo inferiori niſi ſcḋm
ꝙ in inferiori eſt aliqua ꝑticipatio ſuꝑioris. Manifeſtū
eſt aūt ꝙ forma lapidis vel cuiuſcūq̄ꝫ rei ſenſibilis eſt i/
ferior hoīe. Unde ꝑ formã lapidis nõ ꝑficit̃ intellect⁹ in/
quantū eſt talis forma. ſꝫ inquantū ꝑticipat̃ aliqua ſili
tudo alicui⁹. qḋ eſt ſupra intellectū humanū. ſ. lumē itel
ligibile vel aliq̄d hmõi. Per ſenſibilia aūt nõ poteſt ꝟue
nire in cognitionē ſubſtantiaꝝ ſeparataꝝ. Oē aūt qḋ ē
ꝑ aliud reducit̃ ad id qḋ eſt ꝑ ſe. Unde oportet ꝙ vltia
ꝑfectio hoīs ſit ꝑ cognitiõẽ alicui⁹ rei. que ſit ſupra intel
lectū humanū. Itē beatitudine null⁹ poteſt male vti. ſꝫ
ꝯſideratione ſcientiaꝝ ſpeculatiuaꝝ ĩ pñti multi abuſi
ſunt. ⁊ abutunt̃ in ſuꝑbiã ſicut phi. q̄ cuꝫ cognouiſſent
deū nõ ſicut deū glorificauerunt ⁊c̃. ad Roma. j. Elati ꝑ
ſuperbiã. Et Hieronim⁹ fuit dire flagellatus. qꝛ nimis
inordinate ⁊ affectuoſe vacabat tali ſtudio. vt habet̃ di.
xxxvij. Legimus.

Nec in cognitione ſpeculatiuaꝝ ſcientiarum.

Q, non conſiſtat be. §. XI.

atitudo ꝑfecta. in cognitiõe ſubſtantiaꝝ ſeparataꝝ. i. ãglo
rū. Probat̃ ex h̃ ſcḋm b. Tho. vbi ſupra. Quia dñs dixit
Hiere. ix. In h̃ glorier̃ q̄ gloriat̃ ſcire ⁊ noſſe me. Et nõ di
cit ſcire angelos. Itē rõ ad h̃. qꝛ ꝑfecta hoīs beatitudo
ꝯſiſtit in eo qḋ eſt ꝑfectio intellect⁹ ſcḋm alicui⁹ ꝑticipati
onē. ſꝫ in eo qḋ eſt ꝑ eſſentiã talē. Manifeſtū eſt autē ꝙ
vnūqḋq̄ꝫ intm̃ eſt ꝑfectio alicui⁹ potētie. inq̄ntū ad ipꝫ
ꝑtinet rõ ꝓprij obiecti illi⁹ potētie. Propriū aūt obiectū i
tellect⁹ eſt veꝝ. Quicq̄d g̃ hꝫ veritatē ꝑticipatã ꝯtēpla/
tam nõ facit intellectū ꝑfectū vltima ꝑfectiõe. Cū aūt ſit
eadē diſpoſitio reꝝ in eſſe ſic̃ in ꝟitate. q̄cūq̄ꝫ ſunt entia

Nec in cognitiõe ſubſtantiarū ſeparataꝝ.

p pticipatõem. ſunt vera p participatõem. Angeli autẽ bnt eẽ pticipatũ. qꝛ ſoluꝰ dei eẽ ſuũ ẽ ſua eẽntia. Vñ relin quit ꝙ ſolꝰ deꝰ ſit veritas p eẽntiã ⁊ eiꝰ ↄtẽplatõ pfecta q̃ bẽt i pria fac pfcẽ btm̃. Aliqlẽ aũt btitudinẽ impfcã; ſm b. tho. nihil pbibet attẽdi i cõtẽplatõne angeloꝝ. Et ſilr i ↄſideratõne ſciaꝝ ſpeculatiuaꝝ. minorẽ tñ q̃ in co gnitõe ãgeloꝝ. Utraq; aũt maior i ↄtẽplatõe diuinoꝝ. q̃ tñ bic ñ pt bri niſi impfcẽ. Sic igit btitudo qualꝰ bic bri pt pmo ↄſiſtit i ↄtemplatõe. ſcdario i opatõe intelle ctus pratici ordinãtis ſuas actões ⁊ paſſiões. Opatões aũt ſenſus ad beatitudinẽ pñt ptinere. nõ q̃dẽ eẽntialr ſed añcedẽter ⁊ ↄſequẽter. antecedẽter q̃tũ ad btitudi nẽ impfectã. q btitudo pt i via. qꝛ vicȝ opatõ intellectꝰ pexi git opatõem ſenſus. cũ omis nr̃a cognitio oriũ babeat a ſenſu. vt dr̃ pbs. Cõſeq̃nter qꝛ in illa pfcã btitudie q̃ ex pectaꝝ i celo pꝰ vltimã reſurrectiõem. ex btitudĩe aĩe fiet q̃dã influẽtia i corpꝰ ⁊ i ſenſus corpoꝝ. vt i ſuis opatõni bus pficiant. Nõ aũt opatio intellectus q̃ do ↄiungeꝶ. depẽdet a ſenſu.

Utrũ beatitudo per- §. XII

fecta ↄſiſtat i aliq̃ bono creato ſiue bono aĩe ſiue alio Re ſpõdet ad h̃ bẽ. Tho. j. ij. q. iij. ꝙ btitudo ẽ vltimꝰ finis bomis. Sed finis duplr̃ dr̃. Uno mõ ipa res quã adi piſci deſideramus. Alio mõ vſus ſeu adeptõ ⁊ poſſeſſio illius rei. Si ergo loquamur de vltimo fine bois q̃tũ ad ipam rẽ quã appetimus vt vltimũ finẽ impoſſibile eſt ꝙ vltimus finis vel beatitudo ſit ipa aĩa vł aliquid eius. Et rõ ẽ. qꝛ ipa aĩa i ſe ↄſiderata ẽ vt i potẽtia exiſtens. fit eñ de potẽtia ſciẽte actu ſciẽs. Et de potẽtia virtuo ſa actu vtuoſus. Cũ aũt potẽtia ſit ꝑpter actũ ſicut ꝑpter ↄplemẽtũ ẽ impoſſibile ꝙ id q̃d ẽ ſm ſe ẽ in potẽtia exñs babeat rõem vltimi finis. Uñ impoſſibile ẽ ꝙ aĩa ipſa ſit vltimus finis ſuijpius. Silr nec aliq̃d eiꝰ ꝑt eẽ finis eius ſiue ſit potẽtia ſiue babitus ſiue actꝰ. Et rõ ẽ. qꝛ bo nũ q̃d ẽ vltimus finis. ẽ bonũ pfectũ cõplẽs appetitum Appetitus aũt bumanus q̃ ẽ volũtas eſt boni vniuerſa lis. Eſt eñi obiectũ volũtatis bonũ vniũſale ſicͭ obiectũ intellectus ẽ veꝝ vniũſale. Quodlibet aũt bonũ iberẽs ipi anime eſt bonũ participatum. ⁊ per conſequens bo num particulatum. ſic non poteſt eẽe vltimꝰ finis bo minis ſeu beatitudo. Et eadẽ rõ ẽ de q̃libet bono creato extra aĩam exñte. Cũ eñ ois creatura babeat bonitatẽ participatã. ⁊ bonũ vniũſale nõ inueniaꝶ i aliq̃ creato. ſed ſolũ i do. iõ nihil pt q̃etare volũtatẽ bomis niſi ſolꝰ dẽs. q eſt bonũ vniũſale. Uñ ps. cij. Qui repleri bonis de ſideriũ tuũ. Et Aug. in li. ↄfeſſ. Feciſti nos dñe ad te. et inquietũ ẽ cor nr̃m donec requieſcat i te. Et q̃uis bõ q dr̃ minor mũdꝰ ordinetur ad vniũſum q̃d dr̃ mõs maior. ſic ps ad totũ. nõ tamẽ ſeq̃tur ꝙ vniuerſum ſit vltimꝰ finis Hoc eñ eẽt ſi ipm vniũſum nõ ordinareꝶ ad aliõ ſicͭ ad finẽ. Sȝ qꝛ vniuerſitas creaturarũ ordiaꝶ ad deũ ſicͭ ad finẽ oim. Ideo etiã vltimus finis ptis ẽ deus. Itẽ q̃uis p̃s bõ efficiaꝶ btũs ꝙ eius deſideriũ q̃etaꝶ. ſȝ naturale bomis deſideriũ nõ extẽdiꝶ ad maius bonũ q̃ ſit ipe ca par ẽ ſciẽdũ. qꝛ ſi bonũ creatũ nõ ẽ minꝰ q̃ bonũ cuius bõ ẽ capax vt rei intrinſece ⁊ inberẽtis. eſt tñ minꝰ q̃ bo nũ cuius bõ ẽ capax vt obiecti q̃d ẽ infinitũ. Bonũ aũt participatũ ab angło ⁊ vniuerſo toto. eſt bonũ ↄtractũ ⁊ finitũ. Sȝ loq̃do de vltimo fine bomis q̃tũ ad adc ptõem ipam vł poſſeſſiõnẽ. ſeu quẽcũq; vſum rei q̃ ap petitur vt finis ſic ad vltimũ finẽ ptinet aliq̃d bois ex pte aĩe. qꝛ bõ p aĩam btitudinẽ ↄſequiꝶ. Res ꝰ ipa que appetiꝶ ẽ id i q̃ btitudo ↄſiſtit. ⁊ q̃d fac btm̃. ſed buiꝰ rei adeptio vocaꝶ beatitudo ⁊ finis bomis. Exẽplũ in aua ro cuius finis dr̃ pecunia. vt res que diligiꝶ ab eo ⁊ eti am poſſeſſio pecunie vt vſus illius rei. ⁊ ſic btitudo ẽ ali quid aĩe Sed id in q̃ ↄſiſtit beatitudo ẽ aliq̃d extra aĩ mã. Et ſm hoc dicit Aug. xix. de ciui. dei. ꝙ ſicut vita carnis anima eſt. ita beata vita aĩe deus eſt. De q̃ dicit ps. cxliij. Beatus populus cuius dñs deus eius.

De diſpoſitiuis ad beatitudinem. Capitulũ quintum.

S Equitur de beatitu ne diſpoſitiua. q̃ ſcȝ diſponit bõ ad pfectam beatitudinẽ. Et pt notari ibi cũ dr̃. Beatus popłs cuiꝰ dñs deꝰ eiꝰ. i. illi q̃ deũ veꝝ bñt p dño. vt ſcȝ ſint ei ſubiecti vt ſui dño. ⁊ obedĩãt mãdatis eiꝰ. illi ſũt bri i vita iſta. ſ. btitudine vera ſed impfecta. diſpoſitiua tamẽ ad pfcã. de q̃ ps. cxviij. Bri imaculati in via q̃ amb bulãt i lege dñi. Et chriſtus dr̃ Jo h. xiij. Scitis hec Be ati eritis ſi feceritis ea. Eſt aũt btitudo diſpoſitiua opa tio vtuoſa. pcedẽs a dono ſpũſſancti. Pro cuius decla ratõne dicit b. Tho. j. ij. q. lxix. ꝙ vt s̃ dcm̃ ẽ. beatitudo ẽ vltimus finis bumane vite. Diciꝶ aũt qs iã finẽ babere ꝑpter ſpem finis obtinẽdi. Uñ ⁊ ſm pbm̃ i. j. etbi. Pue ros dicimus brõs ꝑpter ſpeȝ. Et apłs ad Rom. viij. ait. Spe ſalui facti ſumus. Spes aũt de fine quãdoq; ex urgit ex h̃ ꝙ bõ ↄueniẽter mouet ad fineȝ. ⁊ appinquat ad ipm. q̃d vtiq; fit p aliquã actõem. Ad finẽ aũt beati tudinis moueꝶ aliq̃s ⁊ appinquat p actões donoꝝ. ſi lo quamur de beatitudine eterna. ad quã rõ nõ ſufficͭ. ſed in eã ducit ſpiritusſanctus ad cuius ſequelã ⁊ obediẽn tiã p dona pficimur. Et iõ btitudies diſtinguũtur a vir tutib; ⁊ donis nõ ſicut diũſi babitus diſtincti ab eis. ſȝ ſicut actus diſtinguũtur ab babitib;. Diſtinguiꝶ autẽ bic opatio i ſeptẽ ptes. que ſũt paupertas ſpũs. mititas. luctus. eſuries. ⁊ ſitis iuſticie. miſericordia. mũdicia cor dis. ⁊ pacificatõ. q̃ bñt Math. v. Et q̃uis iuſticia ⁊ mi ſericordia ⁊ mititas id ẽ mãſuetudo h̃ numerata videan tur eẽe vtutes. attribuũtur tñ donis. qꝛ etiã dona cum ſint pfectiora virtutib; cardinalib;. pficiũt eñi bomineȝ circa oĩa q̃ pficiũt ipe virtutes. Et ſic nõ bic ſignificatur babitus illaꝝ virtutũ ſȝ actꝰ donoꝝ a ſpũ ſcõ pcedẽtes.

Sunt autem ſeptem §. I.

beatitudines ſicͭ ſunt ſeptẽ dona ſpũſſancti. Uñ Augꝰ de ſermõe dñi i mõte ſinglas beatitudines ſingulꝰ attri buit donis vicȝ dono timoris. paupratẽ ſpũs. q̃ qs ſe deo bumiliat. q̃ deijciꝶ ſupbia. Dono pietatis mititatẽ ſeu mãſuetudinẽ. Precipue eñi ad mãſuetudinẽ mouet reuerẽtia ad deũ q̃ ptinet ad pietatẽ. Nã pietas ẽ dĩ cul tus ſm Aug. bac aũt frangiꝶ ira. Dono ſcie attribuitur luctus. qꝛ p ſciam bõ cognoſcit defectus ſuoꝝ actuũ et reꝝ mũdanaꝝ. vñ moueri babet ad luctũ. ſm illõ. Ecci j. Qui addit ſciam addit dolorẽ. bac aufertur auaricia. Dono fortitudinis eſuries ⁊ ſitis iuſticie. ad bãc eñi pci pue mouet aĩi fortitudo ſcȝ ad opa iuſticie exercẽda ⁊ ñ deſiſtẽdũ ꝑpter laborẽ. Et bac ↄſterniꝶ accidia. Dono cõ ſilij attribuiꝶ miſcdia. qꝛ ad miſerãdũ pcipue mouet cõ ſiliũ dei. Dañ. iiij. Placeat tibi ↄſiliũ meũ. pctã tua ele moſinis redime. ⁊c. Et bac deuinciꝶ inuidia q̃ nõ bȝ cõ paſſionẽ. Dono intellectus attribuiꝶ mũdicia cordis. q̃ gula abijciꝶ. q̃ bebetat intellectũ ꝑpter fumoſitates. Do no ſapie purificatõ. bac occidiꝶ luxuria. qꝛ guſtata ſua uitate ſpũſſcti q̃d fit p ſapiam. deſipit ois caro. ſm Ber. Ubi ſciẽdũ ꝙ cũ bõ pficiaꝶ p vitã actiuã ⁊ ↄtempla tiuã. p q̃nq; dona pota pficiꝶ i actiua. ⁊ actus donoꝝ ip ſoꝝ q̃nq; exprimũꝶ i ipis meritis btitudinũ. Uñ dr̃ Bea ti paupes. bri mites. ⁊c. bec eñi ſignificãt actus. Sed p alia duo ſcȝ intellectũ ⁊ ſapiam pficiꝶ i ↄtẽplatiua. ea ve ro q̃ ptinet ad ↄtẽplatiuã vitã vł ſũt pfecta btitudo ſi nalꝰ vł aliq̃ icbeato. ⁊ iõ nõ ponũꝶ ipi actꝰ ↄtemplatiue

tanq̄ꝫ merita ī ipſis beatitudinibꝫ ſꝫ tanq̄ꝫ p̄mia. dum dr̄
Q̄m ipi deū videbūt. q̄ ad p̄miū. ⁊ q̄m filij dei vocabūt
q̄ ad ſc̄dm. in q̄bꝫ ꝯſiſtit btitudo. Ponunt aūt in ipſis
duabꝫ btitudinibꝫ vltimis tanq̄ꝫ merita effect⁹ vite acti
ue. q̄bꝫ hō diſponit ad vitā ꝯtēplatiuā. ſ. mūdicia cordiſ
qua ꝑficit in ſeipo ⁊ pacificatio q̄ ꝑficit q̄ ad ꝓximū. Qd̄
aūt ponit ꝓ octaua btitudine. ſ. beati q̄ ꝑſecutōꝫ patiūt
ꝓpter iuſticiā. q̄m ipoꝝ eſt regnū celoꝝ. nō fac aliā diſtin
ctā de ꝑ ſe ab alijs. ſꝫ eſt ſm b. tho. vbi. s. q̄dā ꝯfirmatio
⁊ manifeſtatio oīm p̄cedētiū. Ex h̄ eñ q̄ aliq̄s eſt firma
tus in pauꝑtate ⁊ mitītate ⁊ alijs ſeq̄ntibꝫ, ꝓuenit q̄ ab
his bonis ꝓpt nullā ꝑſecutiōꝫ recedit. vñ octaua illa ꝑti
net ad ſeptē p̄cedētes. Et ꝑſecutiōꝫ quidē patiūt dupl'r.
videlicet vl' ab infidelibꝫ ⁊ tyrānis exterioribꝫ. vl' a pra-
uis fidelibꝫ ꝑ publica mala. vt habet. ij. q. j. §. Eſt ⁊ aliō
Itē nō eſt ꝯ p̄dicta qd̄ Lucas. vj. c. referēs btitudines a

De hoc q̄ videntur euāgeliſte diſcorda re quo ad numeruꝫ beatitudinum

xp̄o expſſas ponit tm̄ q̄ttuor. q̄ ſm b. Tho. mathe⁹ nar-
rauit ſmonē dñi factū ī mōte diſcipul'. vbi ſeptē expſſit
btitudines q̄s Aug. attribuit donis tanq̄ꝫ ꝑfectionibꝫ ho
minibꝫ. Lucas v̄o narrat aliū ſmonē factū turbis in lo-
co cāpeſtri. vñ btitudines narrāt ab eo ſm capacitateꝫ
turbaꝝ q̄ ſolā voluptuoſam ⁊ tp̄alē btitudinē nouerant
Vñ dñs ꝑ illas q̄ttuor beatitudīes expſſas excludit q̄
ad p̄dictā beatitudinē terrenā ꝑtinere videt. q̄ꝝ p̄mum
eſt vt bñ ſit hoī q̄ꝫtū ad abūdantiā bonoꝝ exterioꝝ. qd̄
excludit ꝑ h̄ qd̄ dic. bti pauꝑes. Secundū eſt vt bñ ſit
hoī in cibis ⁊ potibꝫ. qd̄ excludit cū dr̄. Bti q̄ eſuriunt.
Tertiū vt bñ ſit ei q̄ꝫtū ad cordis iocūditatē. qd̄ tollitur
cū dr̄. Bti q̄ lugēt. Quartū vt bñ ſit ei q̄ꝫtū ad exteriorē
hoīm fauorē. qd̄ aufert cū ait. Bti eritis cū vos oderīt
homīes. Vñ Amb. attribuit has v̄tutibꝫ cardinalibus.
Pauꝑtatē dic ꝑtīere ad tꝑantiā. q̄ illecebroſa nō querit
eſuriē iuſticie. q̄ q̄ eſuriūt ꝯpatiūt ⁊ cōpatiēdo largiūt.
Fletū ad prudētiā. cui⁹ ē flere occidua. Pati odiū hoīm
quo ſcꝫ quis odit ab alijs ꝓpter bonū. ad fortitudineꝫ ꝑ
tinet.

Beatitudines aūt ſe §. II.

ptē q̄ ponūt Mat. v. ꝯuenietiſſime enumerāt ſm btm̄
Tho. j. ij. q. lxix. Ad cui⁹ euidētiā ꝯſiderandū eſt q̄ tri-

De tripli ci btitudi ne quam aliq̄ poſu erunt.

plicē beatitudinē aliq̄ poſuerūt. Quidā ei poſuerūt bea
titudinē in vita voluptuoſa. Quidā ī vita actiua. Qui
dam in vita ꝯtēplatiua. He aūt btitudines diuerſimo-
de ſe hñt ad beatitudinē futurā. cui⁹ ſpe dicimur h̄ bti.
Nā btitudo voluptuoſa q̄ falſa ē ⁊ rōni ꝯria. impedim̄
tū eſt future btitudinis. Btitudo v̄o actiue vite ē diſpo
ſitiua ad beatitudinē futurā. Beatitudo aūt cōtēplati-
ua ſi ſit ꝑfecta eſt ipa btitudo futura eſſentialit. ſi ſit īꝑfe
cta eſt q̄dā inchoatio ei⁹. Vñ dñs ꝓpoſuit q̄ſdā btitudi-
nes q̄ſi remouētes īpedimentū btitudinis voluptuoſe.
vita voluptuoſa ꝯſiſtit Cōſiſtit eñ vita voluptuoſa ī duobꝫ. Prīo ī affluentia
bonoꝝ exterioꝝ q̄ ſunt diuitie ⁊ honores. a q̄bꝫ retrahit
hō ꝑ v̄tutē. ſic vt moderate eis vtat. Per donū autē ex-
cellētiori mō. vt. ſ. hō totalit ea ꝯtēnat. Vñ p̄ma beatitu
do ponit. Bti pauꝑes ſpū. qd̄ pt referri vl' ad ꝯtēptum

Quō per ſingl'a do na ⁊ ſin gulas be atitudīes hominez diſponūt ad beati tudinem.

diuitiaꝝ. ⁊ ſic exponit pauꝑes ſpū. i. volūtate. vl' ad ꝯtē
ptū honoꝝ. qd̄ fit ꝑ hūilitatē. ⁊ ſic exponit a grego. pau
peres ſpū. i. hūiles. Sc̄do vita voluptuoſa ꝯſiſtit in ſe-
quēdo ꝓprias paſſiōes ſiue iraſcibil' ſiue ꝯcupiſcibil'. A
ſeq̄la aūt iraſcibil' retrahit v̄t⁹. ne hō ſupfluat in eis ſm
regl'am rōis. Donū aūt excellētiori mō. vt. ſ. hō ſm volū-
tatē diuinā totalit ab eis trāq̄ll⁹ reddat. Vñ ſc̄da btitu
do ponit. Bti mites. A ſeq̄la aūt paſſionū ꝯcupiſcibiliſ
retrahit v̄t⁹ moderate hmōi paſſiōibꝫ vtēdo. Donū v̄o
ſi neceſſe fuerit totalit eas abijciēdo. q̄nimo ſi neceſſariū
fuerit volūtariū luctū aſſumendo. vñ tertia btitudo eſt.
Bti q̄ lugēt. Actiua v̄o vita in his p̄cipue ꝯſiſtit q̄ ꝓxi-
mis exhibem⁹. vel ſub rōe debiti. vl' ſub rōe ſpōtanei be
neficij. ⁊ ad p̄mū q̄dē nos v̄tus diſponit. vt ea q̄ debemuſ
ꝓximis nō recuſem⁹ exhibere. qd̄ ꝑtinet ad iuſticiā. Do-
nū aūt ad h̄ ipm abūdantiori q̄dā affectu nos inducit.
vt ſic feruēti deſiderio iuſticie opa īpleamus. Vñ q̄rta
btitudo ponit. Bti q̄ eſuriūt ⁊ ſitiūt iuſticiā. Circa vero
ſpōtanea dona nos ꝑficit v̄tus. vt. ſ. donem⁹ q̄bꝫ ratō di
ctat eſſe donandū. puta amicꝫ vl' alijs nob ꝯiunctis. qd̄
ꝑtinet ad v̄tutē liberalitatꝫ. Sꝫ donū ꝓpter dei reuerētiā
ſolā neceſſitatē ꝯſiderat in his quibꝫ gratuita bñficia p̄-
ſtat. Vñ Luc. xiiij. dr̄. Cū facis prandiuꝫ ⁊c̄. noli vocare
amicos ſꝫ pauꝑes. qd̄ ꝓprie eſt miſereri. Et iō q̄nta beati-
tudo ponit. Bti miſericordes. Ea v̄o que ad vitā cōtem
platiuā ꝑtinēt. vel ſunt ipa beatitudo finalis vl' aliqua
inchoatio ei⁹. Et iō nō ponit in beatitudinibꝫ tanq̄ꝫ me
rita ſꝫ tanq̄ꝫ p̄mia. ea ſcꝫ q̄ ꝑtinēt ad ꝯtemplatiuā vitaꝫ
vt ſupra dictū eſt. Ponunt aūt tanq̄ꝫ merita quedā ꝑti
nentia ad actiuā vitā. q̄bꝫ homo diſponit ad ꝯtempla-
tiuā. Effect⁹ aūt vite actiue q̄ꝫtuꝫ ad v̄tutes ⁊ dona q̄bꝫ
homo ꝑficit in ſeipo eſt mūdicia cordis. vt ſcꝫ mēs hoīs
paſſionibꝫ nō inquietet. Unde ponit ſexta btitudo. Be
ati mūdo corde. Quantū ad v̄tutes ⁊ dona q̄bꝫ homo
ꝑficit in cōꝑatione ad ꝓximū. effectus vite actiue ē pax
ſm illud Eſa. xxxij. Op⁹ iuſticie pax. ⁊ iō ſeptima btitu-
do eſt. Beati pacifici. N. aūt in ſcriptura ſacra ponant
alie plures beatitudines. vt illa Job. v. Beatus q̄ corri-
pitur a dño. Et illa p̄mo ps̄. Beatus vir q̄ non abijt in
conſilio ⁊c̄. Neceſſe eſt ſm b. thomā. vbi ſupra. oēs il-
las ad ſeptē beatitudines reduci. vel quantū ad merita.
vel q̄ntū ad p̄mia. q̄ neceſſe eſt q̄ oēs ꝑtineāt aliquo
modo vel ad vitā actiuā vel ꝯtemplatiuā. Vñ illa. Be
atus q̄ corripit a dño ꝑtinet ad beatitudinē luct⁹. Alia
ſcꝫ Beat⁹ vir q̄ nō abijt. ꝑtinet ad mundiciam cordis.
ſicut etiā illud ps̄. cxxxix. Beat⁹ q̄ tenebit ⁊ allidet puu-
los ſuos ad petrā. Qd̄ ſic exponit Amb. q̄ habet cogita
tiones infirmas ⁊ lubricas elidat ad xp̄m. q̄ oēs irrati
onales mot⁹ ſui reuerētia ⁊ diſcretione cōminuat. De pe.
di. iij. In ſalicibꝫ. Illō aūt puer. iij. Beat⁹ q̄ inuenit ſapi
entiā ꝑtinet ad p̄miū ſexte beatitudinis. Et ſic de alijs q̄
poſſent induci.

De premijs dictarū. §. III.

beatitudinū in p̄nti vita. Nota q̄ Amb. dic illa impleri
⁊ ꝑtinere ad futurā beatitudinē. Aug⁹. aūt dicit ea iple-
ri in p̄nti vita. p̄cipue in ꝑfectis. Chryſ. dicit aliqua ꝑti
nere ad p̄ntem vitā. aliqua ad futurā. Sed beat⁹ Tho.
vbi ſupra dicit q̄ oīa poſſunt ꝑtinere ad p̄ntem vitā ⁊
futurā. Pro cui⁹ declaratiōe dicit idem q̄ ſpes que ē de
beatitudine poteſt eſſe in bonis ꝓpter duo. Primo ꝓpter
aliquā p̄parationē ⁊ diſpoſitionē ad futurā beatitudinē
qd̄ eſt ꝑ modum meriti. Alio modo ꝑ quandā inchoati
onē impꝑfectā future beatitudinis in viris ſanctis. etiā ī
hac vita. Aliter eñ habet ſpes fructificationis arboris
cū vireſcit in frondibꝫ. aliter cū iam p̄mordia fructuū in
cipiunt apparere. Sic ergo ea que tangunt in beatitu-
dinibꝫ tanq̄ꝫ merita ſunt quedā p̄parationes ſeu diſpo
ſitiones ad beatitudinē vel perfectā vel inchoatam. Ea
vero que ponunt tanq̄ꝫ premia poſſunt eſſe vel ipa be-
atitudo perfecta. ⁊ ſic ꝑtinent ad futurā vitā. Vl' aliqua
inchoatio beatitudinis. ſicut eſt in viris perfectis. ⁊ ſic p̄
mia pertinent ad vitā preſentē. Cum enim aliquis inci
pit proficere in actibus virtutum ⁊ donorū poteſt ſperari
re de eo qd̄ ꝑuenit ad perfectionē patrie. Q. impleā-
tur premia illa in preſenti. ſic declarat beatus Thomas
poſt Auguſtinum. Regnum celorum poteſt intelligi
perfecte ſapientie initium. ſc̄dum q̄ incipit ſpiritus in
eis regnare. Poſſeſſio terre ſignificat affectum bonum

De p̄mijs dictaꝝ be atitudinū ſm Tho.

q̄ p̄dicta rū btitudi nū p̄mia illa, ī p̄nti q̄damō i plent

anime requieſcētis p deſideriū ī ſtabilitate hereditatꝫ ſu
pne. q̄ p terrā ſignificat̄. Cōſolātur ī hac vita ſcꝫ q̄ ē para
clytus. i. ɔſolator ꝑticipādo. Saturant̄ ꝛ ī hac vita illo
cibo de q̄ chriſtꝰ. Meus cibꝰ ē. vt faciā volūtatē eius q̄
miſit me. In hac etiā vita cōſequūtur hoīes dei miſeri-
cordiā. Hec etiā purgato oculo ꝑ donū intellecꝰ deꝰ q̄dā
mō videri p̄t. Siľr ꝛ in hac vita q̄ motus ſuos pacifica
uit ſeu pacificāt ad ſimilitudinē accedētes filij dī vocāt̄
Hec tamē oīa ꝑfectius erūt in patria.

De premijs dictaꝝ. §. IIII.

btītudinū quō ɔuenientiſſime aſſignātur ꝓut ꝑcipiunt̄
in vita futura. Et hoc ɔſiderata ɔditōe ſm tres beatitu
dines s̄ aſſignatas. Tres eñ p̄me accipiunt̄ ꝑ retractōꝫ
ab his ī q̄bꝰ vita voluptuoſa ɔſiſtit qua hō deſiderat q̄
rēs illō q̄d natal'r deſiderat̄. Sꝫ h̄ nō dꝫ q̄rere niſi ī dō.
nō aūt ī rebꝰ tꝑalibꝰ ꝛ caducꝫ. Et iō p̄mia triū p̄maꝝ be-
atitudinū accipiūtur ſm ea q̄ ī btītudine terrena aliq̄ q̄
rūt. Querūt eñ hoīes ī rebꝰ exteriorib͛. ſ. diuitijs ꝛ ho-
noribꝰ excellētiā quādā ꝛ abūdātiā. q̄ꝝ vtrūqꝫ impꝛtat
regnū celoꝝ ꝑ q̄d hō ɔſeq̄t̄ abūdātiā ꝛ excellētiā bonoꝝ
in dō. Et iō regnū celoꝝ dn̄s paupibꝰ ſpū ꝓmittit. Que
rūt etiā homīes feroces ꝛ immites ꝑ bella ꝛ litigia ſecuri
tatē ſibi acq̄rere inimicos ſuos deſtruēdo. vn̄ ds̄ repmi-
ſit ſecurā ꝛ q̄etā poſſeſſionē terre viuētiū ꝑ quā deſignat̄
ſoliditas bonoꝝ eternoꝝ. Querūt etiā hoīes ī ɔcupiſcē-
tijs ꝛ delectatōibꝰ habere ɔſolatōem ɔtra mūdi huiꝰ la-
bores. ꝛ iō ɔſolatōeꝫ lugētibꝰ repmittit. Alie ṽo due ꝑti
nēt ad oꝑa actiue beatitudinis que ſunt oꝑa ṽtutū ordi
nātiū hoīem ad ꝓximū. a q̄bꝰ opibꝰ aliq̄ retrahūt̄ ꝓpter
inordinatū amorē ꝓprij boni. ꝛ iō dn̄s illa p̄mia attribu
it his beatitudinibꝰ. ꝓpter q̄ homīes ab eis diſcedūt. Di
ſcedūt eñi aliq̄ ab opibꝰ iuſticie nō reddētes debitū: ſed
potius aliena rapiētes vt bonis tꝑalibꝰ repleant̄. ꝛ ideo
dn̄s eſurientibꝰ iuſticiā ſaturitatē repmiſit. Diſcedūt aliq̄
ab opibꝰ mīe ne ſe imiſceāt miſerijs alioꝝ. ſ. indigendo. ꝛ
iō dn̄s miſericordibꝰ mīam repmittit. per quā liberāt̄ ab
oīm miſeria. Alie vero due ꝑtinēt ad ɔtemplatiuā bea-
titudinē. ſeu felicitatē. Et ideo ſm ɔueniētiā diſpōnū q̄
ponūtur in merito p̄mia reddūtur. Nā mūdicia ocl'i di
ſponit ad clare videndū. Vn̄ mūdis corde dei viſio pro
mittit̄. Cōſtituere ṽo pacē vel in ſeipo vl' inter homīes
manifeſtat hoīem eſſe dei imitatorē. q̄ ē ds̄ vnitatis ꝛ pa
cis. ꝛ iō ꝑ p̄mio reddit̄ gl'ia dei filiatōis. q̄ ē ī ꝑfcā ɔiun-
ctiōe ad deū ꝑ ſapiam cōſūmatā. Et vt dī Chriſ. oīa
iſta p̄mia vnū ſūt in re. ſ. ipa beatitudo eterna. Sꝫ q2 eā
intellectus nō capit humanꝰ iō opꝛtuit ꝑ diuiſa nob̄ no-
ta deſcribere obſuata ɔueniētia ad meritū. Itē ſic octa-
ua beatitudo ē q̄dā firmitas oīm p̄cedētiū. ita debēt̄ ſi-
bi oīm btītudinū p̄mia. ꝛ iō redit ad caput vt intelligā
tur ſibi oīa p̄mia ɔſequēter attribui. Vl' ſm Amb. pau
peribꝰ ꝓmittit̄ regnū q̄ꝫtū ad gl'iam anīe. Paſſis aūt in
corpe ꝑſecutōem regnū q̄ꝫtū ad gl'iam corpis. Notāduꝫ
etiā q̄ iſta p̄mia ſe hn̄t ꝑ additōem adinuicē. Nā plꝰ ē
poſſidere terrā regni celoꝝ q̄ꝫ hr̄e ſimpl'r. Nā ml'ta habe
mus q̄ nō firmiter ꝛ pacifice poſſidemus. Plus ē etiam
ɔſolari in regno q̄ꝫ habere ꝛ poſſidere. Multa eñ cum
dolore poſſidemus. Plus ē etiā ſaturari q̄ꝫ ſimpl'r cōſo
lari. Nā ſaturitas abūdātiā cōſolatōis impoꝛtat. Mīa
ṽo excedit ſaturitatē. vt plus ſcꝫ accipiat q̄ꝫ meruerit vl'
deſiderare potuerit. Adhuc ē magis videre deū. ſic ma
ioꝛ ē q̄ ī curia regis n̄ ſolū prandet ſed etiā videt faciē re-
gis. Summā aūt dignitatem habet in domo regia fili-
us regis.

Nota ſcd̄m dominū. §. V.

Joan. dn̄ici ſuꝑ Mat. aliā pulcrā expōem de his ſeptē
beatitudinibꝰ. q̄ p̄t p̄dicari in feſto oīm ſcōꝝ. Et poterit
ſumi illud thema Merces vr̄a ml'ta ē ī celo. Math. v.
Et illō ps̄. cxvij. Beati oēs q̄ timēt dn̄m q̄ ambulāt
in vijs eiꝰ. Vbi tria nota. Primo inchoatiuū ſaluatōis
ſpūal'. ibi. Qui timet dn̄m. ꝛ in h̄ ē merces nr̄a. Secun
do diuerſificatiuū ɔuerſatōis ṽtual'. ibi. q̄ ambulant in
vijs eiꝰ. ꝛ ī h̄ ē merces multa. Tertio cōpletiuū appetitio
nis humanal'. ibi. beati oēs. ꝛ h̄ ē merces in celo. ꝛ ſic mer
ces vr̄a ml'ta ē ī celo. Quātū ad p̄mū nota q̄ p̄ncipiū
ſalutis eſt timoꝛ. nō tn̄ q̄cūqꝫ ſed timoꝛ dn̄i. Eſa. xxxiij.
Diuitie ſalutis ſapīa ꝛ ſcīa. timoꝛ dn̄i ipe theſaurus eiꝰ
Ps̄. ix. Initiū ſapie timoꝛ dn̄i. Vn̄ nō dī h̄ ſimpliciter
Btī q̄ timēt. ſꝫ beati q̄ timēt dn̄m. Aliq̄ eñi hn̄t timoreꝫ
mōi. ſcꝫ nō diſplicendi hominibꝰ. Sic timuit adā n̄ diſ
plicere vxori ꝛ ɔtriſtari eā. Aliq̄ timēt pelli ſue. vt petruſ
ꝓpter q̄d negauit chriſtū. Hinc Aug. xj. q. iij. Timendo
mortē carnis tue dab̄ mortē anīe tue. ſ. qn̄ q̄s ꝓpter h̄ fac̄
ɔ p̄cepta. Alij timēt p̄ncipale penā inferni. nō timētes deūꝫ
offendere ſi exiſtimarēt infernū nō eſſe. Sed dī Joā. ī p̄
ma canonica q̄ timoꝛ tal' qui ſcꝫ dī ſeruil' nō ē ī caritate
nec ſufficit ad ſalutē q̄ꝫuis diſponat ad eā. Vn̄ Augꝰ.
Cū ꝑ timorē gehēne aliq̄s ſibi cauet a malo fiet paula-
tim ɔſuetudo iuſticie. ꝛ incipit q̄d bonū erat amari. xxiij
q. vj. Nullū igit̄ hoꝝ timoꝝ eſt p̄ncipiū ſalutis ſꝫ timoꝛ
dn̄i q̄ ſcꝫ q̄s abſtinet a malo ꝛ bonū facit. ne dō diſplice
at ipm̄ ſuꝑ oīa amās. Et ī iſto timore ē merces magna ꝛ
multa. Merces vr̄a. i. vr̄m qui timetis. Eccl'. ij. Qui ti-
metis deū credite illi. ꝛ n̄ euacuabit̄ merces vr̄a. Signū
huius timoris ē illō q̄d dī Eccl'i. vij. Qui deū timet ni-
hil negligit ſcꝫ eoꝝ q̄ ſūt neceſſaria ad ſalutē. Quātuꝫ
ad ſecūdū nota q̄ multe ſunt vie que oēs hn̄t dictū p̄n- Multe
cipiū ſcꝫ timoris q̄bꝰ ꝑuenit̄ ad celū ꝛ ad btītudinē ve- ſūt vie ad
rā. Et vt dī ꝓuer. iij. Vie eius vie pulcre. ſm aūt q̄ repe btītudīeꝫ
riūtur ſeptē ſtatus hoīm ī eccl'ia militāti. ſic ī iſto euāge- ſm q̄ eti-
lio notātur ſeptē vie ſalutis. ꝑ q̄s itur ad btītudinē vt q̄ am ſepteꝫ
libet vadat ꝑ viā ſuā. Et beati oēs q̄ ambulāt in vijs e. ſūt ſtatus
Primus ſtatus ē eccl'iaſticoꝝ ſiue religioſoꝝ ſiue alioꝝ in eccleſia
clericoꝝ. ꝛ hoꝝ via ē paupꝑtas ſpūs. Et tunc ſūt btī ſi de militanti.
mundo nihil querūt q̄ deo ſūt mācipati. Nō eſſet vene-
nū in eccl'ia dei ſi mūdi ambitio ꝛ auaricia nō poſſideret
eoſdē. Ad h̄ faciūt autoritates. xij. q. j. Clericus. ꝛ. c. Cui
portio. Secūdus ſtatus ē doctoꝝ ſcīa p̄ditoꝝ. ꝛ hoꝝ
via p̄cipua ē humilitas. Nā vt dī Prou. xj. Vbi humi
litas ibi ſapīa. ſcīa āt inflat ſm apl'm. ſed beati mites. id
eſt humiles. hi eñi poſſidēt terrā lacte ꝛ melle manantē
id eſt intellectū dulcē ſcripturaꝝ q̄ ſupbis clauditur ꝛ cō
tentioſ ꝛ cauillosis laicis ꝛ prophanis. Propterea ſcd̄m
Dioni. moyſes habuit magnā noticiā de diuinis q2 mi-
tiſſimus erat ſuꝑ terrā ꝛ humil'. Poſſidēt etiā iſti terraꝫ
ſcꝫ eccl'ie. q2 tales regūt vl' regere dn̄t alios. Tertiꝰ ſta-
tus ē ſolitarioꝝ vl' penitētiū. ꝛ hoꝝ via ē ɔtinue lugere.
ſua ꝛ alioꝝ pctā. q̄ſi luce gr̄e egeāt ſp. ꝛ iō ſūt btī. Vn̄ au
guſti. dī. ō ṽo penitēte q̄ ſp dꝫ lugere. de pe. diſt. iij. Si
apl's. Eſt aūt duplex genus lachrymaꝝ ſeu compuncti- De dupli
onis. ſ. doloris peccatoꝝ. ꝛ amoris ſupernoꝝ. q̄ figurate ci genere
ſunt ꝑ irriguū ſupius ꝛ inferius. q̄d dedit Caleph axe lacrimaꝝ
filie ſue ꝛ filio ſponſe Othoniel'. Judi. j. Expōſitōnem
ipſius figure ponit beatus Gregoriꝰ circa finē tertij li-
bri dialogoꝝ. Quatuoꝛ ſtatus ſequētes ſunt ſeculariuꝫ
Primus eſt principum ſeu rectoꝝ: quoꝝ ſtudium de-
bet eſſe circa ſequelā iuſticie. Juxta illud Sap. j. Diligi-
te iuſticiā qui iudicatis terrā. Nam beati qui eſuriūt et
ſitiunt iuſticiam. dicit ſaluatoꝛ in quarta beatitudine.
Summū eñi bonum in rebꝰ humanis eſt iuſticiā colē
re. ꝛ ſua vnicuiqꝫ iura ſeruare. Gregorius in regiſtro. Et
Iſido. dī. ix. di. Juſtū ē p̄ncipē obtēpare legibꝰ ſuis. ꝛc̄.
Quintꝰ ſtatꝰ eſt diuitū. ꝛ hoꝝ via eſt inſiſtere opibꝰ mīe

ſicut fecerūt abraā.loth.iob.thobias.ꝛ multi alij ī veteri
teſtamēto. Un̄ ſaluator dic. Facite vob amicos de mam
mona iniq̄tatis.i.diuitijs vt recipiāt vos in eterna tab/
nacula. Beati miſericordes ſequit̄ in q̄nta beatitudine
quoniā ipi miſericordiā ꝯſequent̄. Diuitibꝯ aūt q̄ n̄ ſūt
miſerti paupeꝝ dicet̄. Ite maledicti in ignē eternū. Sic
patuit in diuite epulone. Sextꝰ ſtatꝰ eſt rebꝫ familiari/
bus deditoꝝ. vt artifices. mercatores matrimonio ſctō
vtētes. Et de iſtis dr̄. Beati mūdo corde. Nā ſi cor ē mū
dum ꝛ manꝰ.id eſt.opa erūt mūda. Principiū em̄ oīs
peccati a corde pcedit. ꝓpter qḋ dr̄ Prouer.iiij. Omi cu/
ſtodia cuſtodi cor tuū. qm̄ ex ipo vita pcedit.ſ.gratie. q̄
deus videt̄. Hac mirabiliter fulſit Job.xxxj.in coniugio
poſitꝰ.ꝛ dicebat inter cetera. pepigi fedus cū oculis mei
is ne cogitarē q̄d de ꝟgine. Septimꝰ ſtatꝰ eſt infirmoꝝ
ꝛ paupeꝝ q̄ deſpecti multa incomoda patiunt̄. Et ſi hi
ſunt pacifici.i.q̄ patiēter tolerāt.ꝛ pacē cū deo faciūt.di/
mittētes pctā ꝓpter q̄ cōiter mittūt̄ in aduerſa ſūt beati.
Job.v. In ſex tribulatōibꝫ liberabit te.ꝛ ī ſeptima non
tāget te malū. Et ſic ꝑ has vias incedētes ad eternā be
atitudinē ꝛ mercedē ꝑueniūt. vbi ē merces multa ſm il/
lud dictum abrae Gen̄.xv. Merces tua multa nimis.

Quātū ad tertiū vbi notat̄ cōplemētū hūani deſide/
rij qḋ eſt btitudo. dr̄ bti oēs.ſ.tales erūt. Et h̄ in celo.
vbi eſt oīs pfectio ſupradictaꝝ beatitudinū. ſ alio mo/
do q̄ hic. Illa em̄ glīa hꝫ ſpūs paupꝝtatē. qꝛ nihil concu
piſcit. qm̄ illū hꝫ q̄ eſt ſup oīa.ſ.deū. Jō ḡ ſunt pauperes
ſpū. qm̄ ipoꝝ eſt regnū celoꝝ.i.deꝰ. Itē ibi nulla eſt ad/
uerſitas. Nō em̄ eſuriēt neq̄ ſitiēt amplꝰ. vt dr̄ Apoc.
xxj. Et iō q̄libet eſt mitis. nulla ibi ira vl̄ odiū vel mala
rīſio hꝫ locū. ſ terrā viuētiū pacifice poſſidēt. Reperit̄
ibi ſūma grāꝝactio cātantibꝫ cūctis. Sanctꝰ ſanctus ꝛc̄
Et talis regratiatio eſt totalis non ꝑtialis. qꝛ ī veritate
cognoſcūt a ſe nihil hr̄e. Et h̄ eſt lugere.i.luce egere. Co/
gnoſcūt em̄ ſe in ꝓpria natura egere ſꝑ. ſ dei grā ſꝑ gau/
dere ꝛ ꝯſolari. ps̄.cxlix. Exultatōes dei ī gutture coꝝ.
Nulla eſt ibi inordinata dilectio. Et iō nō ꝯtriſtat̄ filꝰ d
dānatione pr̄is. nec ecōuerſo. ſ iuſticiā dei venerāt̄ cuꝫ
ſumma leticia. iuxta illḋ ps̄.lūj. Letabit̄ iuſtꝰ cū viderit
vindictā. Et ſic ipam iuſticiā eſuriūt ꝛ ſitiūt. q̄ q̄dē iuſti
cia nō fundat̄ in crudelitate ſ diuīa mīa. Nā ſi deꝰ dā/
nandos ad ꝯdignū puniret eos ambularet. ſ cū eis mi/
ſericorditer agit. naturā pſeruās ab annihilatōe īpoſitꝫ
penis pſeruatiōis. Sicut medicꝰ miſericordit̄ agit cum
infirmo ponēdo vnguentū corroſiuū ſup plagā inſana/
bilē. ne citius putrefacta pducat ad mortē. Leticia coꝝ
eſt ꝙ diuinā miſericordiā in oībꝫ vijs ſuis ꝯſpiciūt in
dānatis ꝛ in ſe. Et ſic miſericordes miſericordiā ꝯſequū
tur. ꝓut mīa dr̄ mira ſuauitas rigās corda. Et hec mīa
ſūma tā eſt dilectiōis in btīs. vt q̄libet ex dulcedīe amo
ris dicat. Miſericordias dn̄i in eternū cātabo. O q̄ cla
ra viſio ibi exiſtit ꝛ q̄ vniuerſal̄. Quid eſt em̄ qḋ nō vi
deant q̄ vidētē oīa vidēt. Et h̄ iō qꝛ mūdi ſunt corde.
Dicit̄ em̄ de ipis Apoc.xiiij. Sine macula ſunt an̄ thro
num dei. vt nec minimū veniale poſſit ibi repiri. Eſt ibi
ſecuritas ꝑpetua ſine q̄ nō forēt beati. ꝛ hec eſt pax eis.
Un̄ pacifici ꝛ filij dei vocabunt̄. Eſa.xxxij. Sedebit po
pulus in pulcritudine pacis in reqe opulenta. quia ſm
ps̄.cxlvij. Confortauit ſeras portaꝝ tuaꝝ.i.ſupne hieru
ſalē. vt nullꝰ inimicꝰ poſſit accedere ꝛ eos ꝑturbare. nul
lus ciuis exire. ibi eſt ſūma cōgratulatio de ꝑpeſſis ꝛ op
pſſis in mūdo. Juuat em̄ meminiſſe maloꝝ militie ꝛ pu
gne ꝛ q̄ ꝑiculoſe pro q̄ tn̄ coronati. Un̄ ſūmā iocūditatē
hn̄t. Et iō beati q̄ pſecutionē patiūtur ꝓpter iuſticiā ꝛc̄.
Et ſic beati oēs q̄ inchoātes a timore inceſſerūt ꝑ vias
pdictas.ſ.paupꝝtatē. hūilitatē. lachrimoſitatē. eq̄tatē. pie
tatē. puritatē. eq̄nimitatē hoꝝ merces multa eſt in celo.

Q: ꝯple/
ta ꝛ pfctā
beatitu/
do erit in
celo

Alia adaptatio de ſe/.§.VI

ptē beatitudinibꝫ ad ſeptē etates cuiuſlibet ſm dn̄m io
annē dn̄ici ſup math. Et pt̄ ſumi ꝑ themate in feſto om
niū ſanctoꝝ illud. Beati eritis. Math.v. ꝛ īduci illḋ ps̄.
cxviij. Beati immaculati in via. maculā ꝓpie in aīam ī
ducit ſolū mortale peccatū. ſm tho. in.iiij. Illi ḡ q̄ imacu
lati viuūt in pn̄ti tpe.i.ſine mortali. vel de ipis peniten/
tes ſalti decedūt imaculati.i.ſine crimīali. hi erūt beati.
Nā ſi aliqḋ mortale repiat̄ in trāſeunte de via morti ad
aliū ſtatū. vt dr̄ aug. eterna illū flāma trucidabit. di.xxvi.
.§.alias. Vita aūt pn̄s diſtinguit̄ ꝑ ſeptē etates. in q̄bꝫ
oībus regulat nos xp̄s ꝑ ſeptē beatitudines in euāgelio
mat.v. Oēs iſtas q̄ aliud nō ſunt q̄ actus virtuoſi de/
bet q̄libet hr̄e ſimul habitualiter. Licet q̄libet ꝑ ſe adap
tari poſſit vni etati hoīs. Prima igit̄ etas infantia vſ
q̄ ad ſeptenniū eſt humilis ꝛ paup ſpū. Niſi em̄ conuer
ſi fueritis ꝛ efficiamī ſicut puuli hi ꝛc̄.i.hūiles ꝛc̄. math.
xviij. hec ḡ eſt beata. qꝛ ait ipe. Sinite puulos venire ad
me. taliū em̄ eſt regnū celoꝝ. ꝛ ſicut illi ſunt beati. ꝛ ipoꝝ
eſt regnū celorū. ſic qui erunt paupes ſpū erūt btī. ꝛ eoꝝ
eſt regnū celoꝝ. Scḋa etas puericia vſq̄ ad ānos. xiiij
quadā alia ſpē hūilitatis refulget. ꝛ faciliter placat̄. et h̄
eſt eſſe mitē. Ipi etiā ſunt beati q̄ peccare nō poſſunt.ſ.
quouſq̄ habent vſum rationis. Nam ante vſū rationis
ſicut nec mortaliter ſic nec venialiter peccat̄ ſm.b.tho. A
multis tamē habet̄ vſus rationis ante.xiiij. q̄uis iura
ponūt illū eſſe annū diſcretionis in maſculo. Sic ꝛ mi/
tes poſſident terrā viuentiū. ps̄.xxxvi. Manſueti autē
hereditabunt terrā ꝛc̄. Tertia etas ſubijcit̄ tētatōibꝰ
multis. que dr̄ adoleſcentia vſq̄ ad annū.xxviij. Mun
dus em̄ tunc delectat Allicit caro. hoſtis impugnat. ꝓ/
pter quod dicit̄ Ecc̄.vi̅. Adoleſcentia ꝛ voluptas vana
ſunt. ꝛ.xij.q.i. Omis etas prona eſt ad malū ab adoleſcē
tia ſua. nil incertius vita adoleſcentiū. Remediū ergo ē
tunc penitentia ſe macerare. ꝛ in continuo luctu contra
peccata perſeuerare. Exemplū de cecilia que cilicio mem
bra domabat. deum gemitibus exorabat. biduanis ꝛ tri
duanis ieiunijs ꝛc̄. ꝛ ſic beati qui lugent ꝛc̄. Oratio em̄
vt dicit gloſa deum lenit. lachrima cogit. ſcilicet exaudi
re ꝛ ſubuenire ꝛ conſolari. Thobie.iij. Poſt lachrimati/
onem ꝛ fletum exultationem infundis. Quarta etas
eſt iuuentus vſq̄ ad annū.xl. quia magis inhiat lucris
ꝑ phas ꝛ nephas extorquet que ſua non ſunt. robur eti
am iuuentutis animū preſtat. Ideo iniuſta plia niſi for
titer caueatur cōmittit. Sed pecunia male acquiſita cor
pus animāq̄ cōmaculat. ait Amb. ꝛ iteꝝ oēs cupidi.
oēs auari. giezi leprā cū diuitijs ſuis poſſidēt eterno cru
ciatu ꝛ breui fructu.i q.i. Cito. ꝛ ideo tu iuuenis ſitim et
eſuriem habeas continue iuſticie ꝛ virtutis ſinceritatis
ꝛ ſanctitatis. ſi vis eſſe beatus. Beati q̄ eſuriūt ꝛ ſi. ꝛc̄. et
alibi. Beatus vir q̄ poſt auꝝ nō abijt nec ſꝑauit in pe/
cunie theſauris. Quinta etas que dicit̄ virilitas aut
pfectio viri iam ad occaſum declinat. hec debet ꝛ contra
cōmiſſa ꝓuidere. vt deleant̄ peccata ꝛ elemoſinis inſiſte/
re. ſi etiā dolenda non cōmiſit. quia non portabit ſecum
bona mundi. Et ſiue ergo commiſit ſiue non. miſericor/
diter viuat. Nam ad examen iudicis currit vbi miſeri/
cordibus miſericordia dat̄. ꝛ crudelibus ſm ꝙ male geſ
ſerunt. Judiciuꝫ enim ſine miſericordia fiet iſti qui non
fecit miſericordiam ꝛc̄. Econtra. ps̄.cxj. Jocūdus homo
qui miſeretur ꝛ commodat. diſponit ſermones ſuos in
iudicio Poterit enim talis allegare ordinationem a chri
ſto factam Matthei.xxv. cum dixit. Uenite benedicti
patris. mei ꝛc̄. Eſuriui enim ꝛ dediſt. ꝛc̄. Sed notan/
dum eſt qḋ dicit Auguſtinꝰ in encheridion ꝛ obſuan/
dū. dicit em̄ ꝙ q̄ vult ordinate dare elemoſynā debꝫ a ſe

Septē be
atitudies
ad ſepē
etates ad
aptatio.

pꝛimo incipe.⁊ eā ſibi ꝑmit⁹ darc.Eſt enī elemoſina op⁹
miſcðie veriſſime ð q̄ dcm̄ ē.Fili miſerere anime tue pla
cēs do.Btī ḡ miſericordes.⁊c̄. Sexta etas q̄ ē venerā
da ſenect⁹.Corpe q̄dē ſi vult mūda ē.Deficiēte enī natu
rali calore caro vt i pl'ib⁹ ml'tū frigeſcit. Et ſic etiā artus
ad actualia pctā imunes q̄ſi reddūtur.Solus em̄ ſenex
eſt loq̄citate potēs.Sua ḡ pctā ex corde ꝓcedūt.niſi fue
rit obſtinat⁹ vſq̄ ad illð tps ī mal'.Nā vt ðr Prou.xxij.
Adoleſcēs iuxta viā ſuā ambulās: etiā cū ſenuerit non
recedet ab ea.Quales fuerūt illi ſenes q̄ falſo accuſaue-
rūt ſuſannā.q₂ nō valuerūt turpitudinē exercere cuȝ ea
vt ſoliti erāt alias decipe.Dan.xiij.Et ſic legiť ð illo ſene
Nicolao.xl.annoꝝ luxurioſo.p q̄ btūs andreas orauit.
Hodie ſūt multi tl'es ſenes maledicti inueterati dierum
maloꝝ.q̄ denarijs ⁊ lambacitatib⁹ ⁊ mille mōis corrum
pūt pueros.ꝓpť q̄d ð eis dr̄.laq̄us iuuenū oēs vos eſtiſ.
Et vt dic̄ Grego.lxxxvj.diſt.tāta. Tl'es ſeniores graui⁹
q̄ ceteri ſūt puniēdi ⁊ arguēdi de ſuis malicijs. Septi
ma etas q̄ ðr decrepita.⁊ nullo vnq̄ȝ annoꝝ numero fi-
niť.ꝑmiť infirmitatib⁹ ⁊ dolorib⁹ ml'tis.Nā vt ðr ī ps̄.
lxxxix. Si ī potētatib⁹ octogīta anni ⁊ āpli⁹ coꝝ laborꝛ
dolor.Sed ꝓfectō ſua coꝝ ē hr̄e pacē ⁊ patiam ī adūſis
Nā ex vna ꝑte lōga expientia fac̄ eos ſuſpectos.ita vt ſi
videāt hoīem ridere putāt q̄ derideat eos. Infirmitas
fac̄ eos ſibimet tedioſos.Uanitas etiā iuuenū q̄rit ſola-
cia ⁊ deriſiōes ex eis.Et ſic optet eos ſecuȝ ⁊ cū alijs hr̄e
pacē ſi dn̄r bn̄ trāſire.Et btī pacifici.q̄.⁊c̄.⁊ qm̄ illa etas
plena ē ꝑſecutōib⁹.Dia ei elementa vidētur ꝑſeq̄ eū ad
deſtruēdū.iō ſubdiť.Beati q̄ ꝑſecutōem patiūtur ꝓpter
iuſticiā.⁊c̄.Sic ḡ collige in te oēs has ꝟtutes.hn̄do pa-
cē cū oīb⁹ aduerſ ⁊ hominib⁹.mūdiciā cordis ab iniq̄
tatib⁹.Eſa.j.Lauamini mūdi eſtote. auferte malū cogi-
tatōnū viaꝝ.Miſcðiam in opib⁹. Lu.vj.Eſtote miſeri
cordes.Iuſticiā in ꝯuerſatōib⁹.Sap.j.Diligite iuſticiā
q̄ iudicatis terrā.Fletū ex temptatōib⁹.Jac.iiij. Miſeri
eſtote ⁊ lugete.Mitītatē in ꝯtrectatōib⁹. Math.xj.Di
ſcite a me q₂ mitis ſū ait xp̄s.Pauptatē ſpūs ſeu humi
litatē.j.Pe.v.Humiliamini ſub potēti manu dn̄i. Sic
enī eritis īmacl'ati in via.⁊ ꝑ hāc viā ꝑuenietiſ ad p̄riam
vbi ſunt beati.q̄ ex eo q̄ beati ſunt nō p̄nt nō obtinere
q̄d volūt al's nō cen̄t beati.Nā ſm Aug.Btūs ē q̄ ha-
bet q̄cq̄d vult.Ergo ſi volēt nos eſſe ſaluos ſalui erim⁹
Et iðo orandi ſūt vt velint. Hic potes dicere q̄re diuer-
ſos ſanctos oramus.⁊ quō orant ꝑ nobis.

Apratio 17.b.ad ſeptē etates mundi

Alia adaptatio de .§.VII.

ſeptē beatitudinib⁹ ad ſeptē etates mōi ſm dn̄m Joā-
nē dn̄ici ſup Math.p̄t ſumi ꝑ themate in feſto omniū
ſctōꝝ illð.Beati eritis.⁊c̄.Mat.v.Et induci illud Boe
cij.de philo.ꝯſol'.q̄ omnis mortaliū cura q̄ȝ multiplici-
um ſtudioꝝ labor exercet diuiſo q̄dē calle ꝓcedit.ad vni
us tn̄ beatitudinis finē nitiť ꝑuenire. Sȝ ml'ti nō q̄ren
tes diligēter ī q̄ ꝯſiſtat ꝟa beatitudo.⁊ quō ꝑueniať ad
eā cū aliq̄d attingūt de particularib⁹ ꝯditiōib⁹ ei⁹ que
aliqualiter vidētur hr̄e ī iſta vita.h ſiſtūt ⁊ ponūt fineȝ
ſuū.Sic aliqui in diuitijs.alij in potētijs. ⁊ huiuſmōi.
Sȝ iſta doctrina ſeptē btītudinū reduc̄ mōm ad feliceȝ
ſtatū ꝑmū ⁊.btm̄.a q̄ deuiās ꝑ pctā incidit in diuerſos
errores. Prim⁹ enī ſtat⁹ ⁊ ꝑma etas cecidit ꝓpter rapi-
nā a regno celoꝝ.Per viā oppoſitā reūti potes q̄ ad ꝑ-
mā btītudinē.ſ.Btī paupes ſpi. Secūda etas cecidit
ꝑ abitōnē Nebroth ⁊ ſuoꝝ ſeq̄ciū turrim ꝯfuſionis edi
ficātiū vt poſſiderēt terrā mortuoꝝ.Reūtere ad poſſeſſi
onē terre viuētium q̄d ꝯtinet ſecūda.q₂ beati mites. ⁊c̄.
Tertia etas cecidit q₂ adūſa in deſto ſuſtīere nolebat:
imo ꝓſpa putabat adūſa.⁊ ꝯſolatiōem tm̄ in minimis
req̄rebat.Sed vade ad ꝯſolatōem optatā ⁊ nō cognitā
ꝑ luctū mōi p̄ntis.q₂ btī q̄ lugēt.⁊c̄. Quarta etas aru
it q₂ ſitiebat moderamina regni.⁊ iuſticia calcata peruſi
regna tenebāt.⁊ ſaturaberiſ regno ꝑpetuo.ſi iuſticiā reāȝ
eſurieris.q₂ btī q̄ eſuriūt.⁊c̄. Quinta etas crudelitate
maxima tabuit.vt libri Machabeoꝝ teſtātur.⁊ crude-
les crudel'r occiſi ſunt.vt habeť ibidē. Igiť q₂ oīs hō
mīa indiget.ꝑ mīam reſurge.q̄ ad q̄ntū. Tūc em̄ miſeri
cors dn̄s natus ē.q₂ beati miſericordes.⁊c̄. Et q₂ de mū
do corde natus ē.mūdo corde vixit. ſe nobis oñdere ve-
nit.eū ſeq̄mur ſi mūdi corde erimus.⁊ ſic cū intuebimur
q₂ btī mūdo corde.⁊c̄.Sed etas ſeptima ſeditiōibus et
guerriſ plēa erit quā ſoli pacifici tute trāſibūt. q₂ btī pa
cifi.⁊c̄.Et merito.q₂ illi pacifici a ꝑſecutōib⁹ nō erūt im-
munes.imo plus ceteris cruciabūtur.Unde ſeq̄tur ð ꝑ-
ſecutōe ⁊ ꝑmio ſuo q₂ btī q̄ ꝑſecutōem patiūť.⁊c̄.Ex hiſ
potes facere vnā p̄dicatōem.adde ad ſingl'as btītudīes
quō tl'ia mala regnāt in mūdo.⁊ ꝓpterea deſtruūt ipſuȝ.
Ita vt Joānes euāgeliſta dicat.v.ca.Totus mōs in ma
ligno poſit⁹ ē. Sȝ de diſcipul' chriſti ðr q̄ de mōo non
ſunt.Job.xvij.Et iō ſi volum⁹ eſſe diſcipl'i xp̄i.vt cū coſ
repiamus in mōte gl'ie oportet nos habere iſtas beatitu
dines ꝯtrarias ꝯditōnib⁹ mūdanoꝝ.ſicut habuerūt ſā-
cti iſti q̄ꝝ feſta agimus.

De ſingul' beatitudinib⁹ in particulari. Et pꝛimo de
paupertate ſpiritus. Capl'm Sextum.

Nunc de ſingulis ha-

rū eſt vidēdū in particulari ſcȝ ſeptē beatitu-
dinū dilatādo materiā ad vnam p̄dicatiōem
ꝓ qualibet beatitudine. Eſt igitur ꝑma Beati paupes
ſpū.qm̄ ipoꝝ ē regnū celoꝝ.Math.v.vbi dicit Criſoſt.
in om'l'a.Sūt q̄dā natural'r ⁊ ex cōplexiōe paupes. hūi
les ⁊ virtuoſi.Sed tales nō ſūt beati.Un̄ ðt.nō ſimpl'r
beati paupes ſȝ addit ſpū.i.illi q̄ ex volūtate ⁊ electōne
ſe humiliāt.Jðo h incipit radicit⁹ euellere ſupbiā q₂ hec
fuit radix ⁊ fons malicie vniūſe ꝯ quā ponit humilita-
tē velut q̄ddā ſtabile fūdamētū. q̄ ſubiecta cū ſtabilita-
te alia ſupedificanť.hac deſtructa percūt quecūq̄ȝ bona
ꝯgregaueris.Hec ille.

Sciendū autē q̄ pau .§.I.

ꝑtas ſpūs.p̄t ſumi ⁊ expōi tripl'r.⁊ hoꝝ ē regnū celoꝝ.Pri
mo ē pauptas ſpūs ꝑ verā humiliatōem.Secundo eſt
pauptas ſpūs ꝑ inordinati effect⁹ remotōem.Tertō eſt
pauptas ſpūs ꝑ totalē mōi abdicatōem. Primo ḡ dici
tur ſpū paup ver⁹ humil'.Un̄ Aug⁹.Pauptas ſpirituſ
dr̄ humilitas ſpūal'.q̄ ſpm̄ inflantē eradicat.euacuat ſeu
extenuat Nā ſcp̄tura aliq̄n vocat vētū ſpūm. ſm illud
act.ij.Fact⁹ ē repēte de celo ſon⁹ tanq̄ȝ vehementiſ ſpūs
.i.vēti.Supbi enī dicūť inflati.⁊ q̄ſi vēto diſtēti.Et no-
ta q̄ nō dic̄ xp̄s Beati q̄ nō hn̄t ſpūm.i. vētū.ſ.elatiōis
⁊ inanis gl'ie.q₂ pene nullus ē.Nulla ē enī tā excelſa vir
tus q̄ dulcedine gl'e nō tāgať.Et iō ðt Btī paupes ſpū
.i.q̄ paꝝ hn̄t ð iſto ſpū ſeu vēto elatōis.⁊ q̄to q̄s min⁹
tāgiť eo tāto meli⁹.Eſt āt hūilitas ſm Ber. q̄ vnuſq̄ſq̄ȝ
veriſſima ſui cognitōe vileſcit ſibijpſi. Et ꝓ̄c mḡnā cām
hȝ vnuſq̄ſq̄ȝ ſe humiliādi.Nā vltra innūeras miſerias
ſuas aīe ⁊ corpis q̄ȝtūcūq̄ȝ ſit ꝑfect⁹.neſcit tn̄ terminum
ſuū vtꝝ ſalueť vl' dāneť.Un̄ dixit dn̄s ad Job. Indica
mihi ſi noſti oīa.in q̄ via habitet lux ⁊ tenebraꝝ q̄s ſit lo
cus vt ducas vnūquēq̄ȝ ad terminū ſuū.i.ſm Grego.in
xix.li.moral'.Si te plenam ſciam hr̄e putas dic ī q via
habitet lux.i.ī cui⁹ mētē veniēs iuſticia impleat. ⁊ tene-
braꝝ q̄s ſit loc⁹.i.ī q̄ iniq̄tas ceca ꝑduret.vt ducas vnū
quēq̄ȝ ad terminū ſuū.i.vt dijudices ſiue is q̄ nūc iniq⁹
cerniť ī mal' vitā finiat.vl' is q̄ iuſt⁹ cerniť extēmitatē vite
ſue iuſte ac ꝑfcē ꝯcludat.q̄s iſta vl' ſaltē ī ꝑteriť⁹ audias

Triplex pauptas ſpiritus.

Quare chriſt⁹ dixit Beati pauperes ſpiritu. ⁊ non al'r.

humilitas

Multos videm⁹ quotidie q̄ iuſticie luce reſplendēt. ꝛ ta
men ad finē ſuū nequicie obſcuritate tenebreſcūt. Et ecō
tra. Multos tenebris peccatoꝝ inuolutos. ad lucē ꝟtu
tum fore reuerſos. aliquos ſemꝑ in bonis ꝑmanere. ali/
os ſemꝑ in maliſ. Exempla. Illa gētilitas deo auerſa lu
ce iuſticie deo ꝑfuſa eſt. ꝛ iudea dudū dilecta ꝛ illumina
ta ꝑfidie nocte cecata derelicta eſt. Latro de cruce intra/
uit in regnū. Judas de apoſtolat⁹ gloria demerſus eſt
in tartaꝝ. Ali⁹ latro cū xp̄o crucifixus ꝑſeuerās in ma
lo. inductus eſt ad infernū. Alij apoſtoli ꝑmanentes in
ſancto ꝓpoſito ꝑuenerunt ad regnū. Hec dei iudicia cōſi/
derans apoſtol⁹ vas electionis raptus ad tertiū celū de
ſeipo timēs ꝛ humilians ait. Caſtigo corp⁹ meū ꝛ in ſer/
uitutē redigo. ne cū alijs p̄dicauerim. ipſe reprob⁹ inue/
niar. Idcirco aūt domin⁹ interrogabat Job. Si nouit fi
nem bonū vel malū quē habituri ſunt luminoſi iuſti. vel
tenebroſi peccatores; dicens. Indica mihi ꝛc̄. Ut alioꝝ
finē cognoſcere nō valens. ad ſuū finē recurrat. quia ſicut
alioꝝ. ita nec ſuū neſcit. Et inde neſciens finē ſuū timeat
timēs humiliat. humiliat⁹ de actibus ſuis non ſe extol/
lat. ꝛ non elatus ſpiritu ſuꝑbie in arce gratie ꝑſiſtat. Be
ati ergo pauꝑes ſpiritu. id eſt. humiles. quoniā ipſorum
humiliū eſt regnū celoꝝ. quia vt dicit̄ Prouerbioꝝ. xxix.
Humilē ſpiritu ſuſcipiet gloria. Uel dicunt̄ pauꝑes ſpi
ritu. i. animo. qui ſcꝫ omnino nihil ſe habere putant. nec
ſeipſos. nec corp⁹. nec aīam. nec membra. ſꝫ omīa vt com/
modata habēt. ꝛ vt alienis vtuntur. Hec Chryſoſtom⁹.
Et ꝑtinet ad ꝑfectā humilitatē. vel etiā regnū celoꝝ. i. p̄/
ſidentiā ī eccl̄ia. Dan. iiij. D̄natur altiſſim⁹ in regno ho
minū. ꝛ cuicūqꝫ voluerit dabit illud. ꝛ humillimū cōſti/
tuet ſuꝑ eū. Exemplū de petro apoſtolo. ambroſio. nico/
lao. gregorio. ꝛ alijs. Secūdo dicit̄ pauꝑ ſpū. i. volū/
tate. Sunt eīm aliqui pauꝑes neceſſitate coacti. q̄ ſcꝫ in/
digent reb⁹ neceſſarijs. Et q2 nō habēt deſiderāt ꝛ mur/
murant male ꝯtēti de ſua pauꝑtate impatiētes. Iſti nō
ſunt beati ſꝫ miſeri ꝛ reprobi. quia nō pauꝑes ſpū. id eſt
voluntate. Alij ſunt pauꝑes reb⁹ tꝑalib⁹. ſed patiēter fe
runt ſuā pauꝑtatē. nō murmurātes ſꝫ deum laudātes.
Et iſta pauꝑtas eſt ad meritū rōne patiētie. vt dr̄ Am/
bro. di. xlvij. Sicut hi. qualis fuit lazarus mēdic⁹ ꝛ pau
per. qui moriens portat⁹ eſt ab angelis in ſinū Abrahe
vt ſcribit̄ Luc. xvj. Tertij ſunt pauꝑes affectu. ꝛ diuiteſ
ſubſtantia. id eſt. nō habētes affectū inordinatū ad terre
na que poſſidēt abūdanter. vt abraā. de quo ſcribitur ꝙ
erat diues in poſſeſſione auri ꝛ argēti. Et ſanct⁹ Ludo/
uicus rex francie. ꝛ Gregori⁹ magn⁹. Et ꝑ ꝯtrarium ad
iſtā pauꝑtatē dicit̄. Impoſſibile eſt diuitē intrare in re/
gnū celoꝝ. Math. xix. Loquit̄ eīm de eo diuite q̄ habꝫ af
fectū inordinatū ad ea que poſſidet. ponēs finē ſuum in
diuitijs. Iſti ergo q2 pauꝑes ſunt ſpū. i. affectu ꝛ ſi diui
tes reb⁹ ſunt beati. Tertio dicit̄ pauꝑ ſpū. qui ex fauo
re ꝑfectionis omīb⁹ ſe expropꝛiat affectu ꝛ effectu. vt viri
religioſi. Unde Chryſ. ſuꝑ hec in omelia. Illos pauꝑes
beatificat. qui ſpū. i. ꝓpter ſpūmſanctū ſe bonis ꝓprijs p̄
uant. Jacobi. ij. Nōne pauꝑes domin⁹ elegit. diuites in
fide ꝛ heredes regni. Iſtud aūt nō fit niſi ex magno fer/
uore ſpiritus. de quo ſpiritu ait apoſtol⁹. Spiritū noli/
te extinguere. id eſt. feruorē. Extinguit̄ autē cū quis ab/
renunciās ſeculo incipit ponere affectū ad tempalia vi/
delicet ad vilia ꝛ parua. Crathon ph̄s docuit duos iu/
uenes diſcipulos ſuos ꝯtēnere mundū ꝛ effici pauꝑes.
frangēdo ꝛ cōminuendo lapides p̄cioſos magni valoris
in cōſpectu populi. Sed nō eſſe verā pauꝑtatē iſtaꝫ. q2
non ſpiritui. id eſt ꝓpter ſpūm. ſꝫ ꝓpter gloriam mundi.
Unde nec deo gratā oſtēdit Johānes euangeliſta. vt ha
betur in legēda ei⁹. Illi aūt qui ſunt veri pauꝑes ſpū ꝑ
ꝑfectū ꝯtemptū terrenoꝝ. vt dn̄icus. franciſcus. ꝛ plures
perfecti⁹ apl̄i. iſtoꝝ eſt regnū celoꝝ. Quinimo ſunt futu
ri iudices aſſeſſores cū xp̄o ī vltimo iudicio. Job. xxxvj.
Pauꝑib⁹ tribuit iudiciū. i. poteſtatē iudicādi. ſ. aſſeſſorē.
Un̄ ꝛ xp̄s dicit aplīs Math. xix. Uos q̄ reliq̄ſtis oīa
ꝛ ſecuti eſtis me. ſedebitis ſuꝑ ſedes duodecim iudican/
tes duodecim trib⁹ iſrael. Sicut ꝑ duodecim tribus in/
telligunt̄ omēs iudicādi. ita ꝑ ſedentes in duodecim ſe/
dib⁹ intelligunt̄ omēs ꝑfecti pauꝑes q̄ cum xp̄o iudica/
būt. ſm̄ Auguſtinū.

Beati mites quoniā. §. II.

ipſi poſſidebūt terrā. Poſt beatitudinē pauꝑtatis. ſecun/
da beatitudo eſt mititatis vel māſuetudinis. Qui enim
pauꝑ eſt. multis laceſſit̄ iniurijs. ꝛ ideo neceſſariū eſt ꝙ
ſit mitis. Un̄ Amb. ſuꝑ Luca. Cū ſimplicitate ꝯtentus
ſit mitis. Quid enī mi
fuero inops. ſuꝑeſt vt mores meos tēꝑerē. Quid notandū
hi prodeſt carere tꝑalib⁹ niſi fuero mitis. Ubi notandū
ꝙ mitis ꝛ māſuetus idē ſunt ſm̄ rē. ſed differūt ratione
Nā mitis eſt q̄ alios offendētes tolerat. Unde Papias
Mitis eſt lenis ꝛ ad ſuſtinendū iniurias tacens q̄ſi mu
tus. Manſuet⁹ eſt q̄ manu aſſuet⁹ eſt. q̄ nulli iniuriā ir
rogat. Uel ſic. Mitis eſt q̄ nulla animi acceſſiōe turba/
tur. ſꝫ in trāquillitate animi ꝛ bonitate iugiter ꝑſeuerat.
Manſuet⁹ eſt aūt cui facile eſt ſuſtinere. nō malū ꝓ ma
lo reddere. ꝛ ſic mitis dr̄ in affectu. manſuet⁹ in effectu.
Cōmuniter aūt ſumunt̄ ꝓ eodē vt ſynonima. Et ſumit̄
trib⁹ modis. Primo ſic. Mitis eſt quē motus amaritu/
do nō afficit. Et ſic īportat lenitatē quantū ad motū ex
quo excludit̄ amaritudo rancoris. Un̄ Aug⁹. Mitis ſūt q̄
credūt improbitatib⁹. ꝛ nō reſiſtūt malo. ſꝫ vincūt in bo
no malū. In bono ſcꝫ mititatis ꝛ māſuetudinis malū
rancoris ꝛ indignatiōis. reddens bonū ꝓ malo. Dic idē
Aug⁹. ſuꝑ pſ. Sex differētie ſunt retributionū. ſcꝫ red/
dere ꝓ malis bona. Nō reddere mala ꝓ malis hec duo
bonoꝝ ſunt. ſed p̄mū melius. Non reddere bona ꝓ bōis
Reddere mala ꝓ bonis. Hec duo maloꝝ ſunt. ꝛ poſteri⁹
deteri⁹. Et reddere bona ꝓ bonis. ꝛ mala pro malis. hec
duo ſunt mediorū. Sed pꝛi⁹ ꝓpinquū bonis. xxiij. q. iiij
Sex. Secūdo exponit̄ ſic. Mitis eſt quē ira non de
ijcit. ſed omīa equanimiter ſuſtinet. Et ſic ꝑtinet ad ino/
centiā. ꝛ ſic excludit̄ amaritudo liuoris. id eſt. vindicte ꝑ
innocentiā. Unde Ambro. ſuꝑ Lucā. Mitiga effectuꝫ
tuū vt nō iraſcaris. aut certe iratus ne peccaueris. ſ. ali/
um offendēdo. Preclaꝝ eſt eīm motū tēꝑare conſilio.
nec minoris virtutis dicit̄ tempare iracundiā q̄ꝫ omnino
non iraſci. Et ꝑmaxime iudices ꝛ rectores oportet ab ea
cauere. quia ꝑuertit iudiciū. obnubilās rōnem. Un̄ Gre
gorius. Illa propoſitoꝝ ſolicitudo vtilis eſt. illis cautela
laudabilis in quo nihil ſibi vendicat furor. ſꝫ totū ratio
agit. Reſtringēda eſt ergo ſub rōne poteſtas. nec q̄d agē
dum pꝛi⁹ q̄ꝫ cōcitata mens ad tranquillitatem redeat.
Nā comotionis ſue tꝑe iuſtū putat omne q̄d fecerit. xj.
q. iij. Illa. ſicut phutifer patron⁹ Joſeph. q̄ irat⁹ eſt con/
tra eū. cū falſo fuit accuſat⁹ ab vxore ꝙ voluiſſet ſibi vi/
olentiā inferre. non diſcuſſa veritate iniuſte incarcerauit
eum. Sicut ergo ira impedit iudiciū ne iuſte fiat. ꝛ veri
tate ne capiat̄. Ita econtra de mititate dicit pſ. xxiiij. Di
riget manſuetos in iudicio. docebit mites vias ſuas.

Tertio modo dicit̄ mitis qui nō irritat alios nec no/
cere cogitat. quod pertinet ad equanimitateꝫ. per
quā excludit̄ amaritudo impatiētie ꝛ indignatiōis. Ad
hāc xp̄s hortat̄ dicēs Math. v. Diſcite a me quia mitis
ſum. Omīa eīm que habēt irritare hoīem. i. ꝓuocare ad
iram ꝛ impatiētiā. paſſus eſt xp̄s. Nā turbat̄ q̄s cuꝫ ei
auferunt̄ ſua. Et xp̄o fuerunt ablata etiā ꝓpria veſtimē/
ta ꝛ corā eo ludo expoſita. Iraſcit̄ quis cū ꝯtumeliaruꝫ
ſuſtinet verbū. ꝛ infert̄ maledictio. detractio. et hmōi.

Exēpla q̄ re noſ hu miliare d̄ bemus. ꝛ rōnes.

Pauꝑes hi q̄ ſunt ꝛ q̄ non.

Uiri reli/ gioſi dicū tur beati pauꝑeſ ſpū.

Quis ſit mitis ꝛ q̄s manſue[tus]

De ſex dif[fe]rētijs re[tri]butionū

Chriſtus aūt ꝯtumelias ſuſtinuit.in paſſione deriſiōes blaſphemias.detractōnes.calūnias.omiaq; equo aīo ſufferēs. Irritaꝛ hō cū ī amicis ſuis ꝛ ꝯſanguineis iniuriōnes patitur. Et chriſtus ī mr̄e ꝛ diſcipul'o opbria ꝛ ꝑſecutōnes paſſus eſt. Uerba vnicuiq; ſūt aſpa ꝛ horroꝛi bilita. ꝛ multo magis ipa moꝛs. Sed hec oīa vt mitiſſimus agnus chriſtus tolerauit. Uñ ꝑ Hiere. c. j. dr̄ Ego quaſi agnus māſuet⁹ q̄ poꝛtaꝛ ad victimā. Mites ergo eſſe opoꝛtet exēplo pijſſimi mḡri. Sūt aūt mites beati.

Qō mites ſūt beati tripl'r.

Qō patet tripliciter. ꝑ oppoſitū. ꝑ effectū. ꝛ ꝑ fructum. Primo quidē mites ſūt beati. ptȝ ꝑ oppoſitū. Nā cōtrarioꝝ eadē ē diſciplina. vt ſcȝ q̄cq̄d de vno dr̄ intelligatur oppoſitū de alio ꝯtrario. Sicut de albedine dicim⁹ ꝙ eſt diſgregatiua viſus. Ita de nigredine ꝙ eſt ꝯtraria ipi. opoꝛtet dicere ꝙ ē cōgregatiua viſus. Nūc ergo mititas opponiꝛ rabiei ꝛ iracūdia māſuetudini. Sed rabies ſeu iracūdia eſt miſia ꝑ pctm̄. Et Sap. viij dr̄. Miſeros fac̄ ꝑplos pctm̄. Nā miſia ꝛ felicitas ſeu beatitudo opponūtur ergo mititas ſeu māſuetudo. ꝛc̄. Scd̄o patet hoc ꝑ effectū. Nā mititas facit hoīem impaſſibilē. Qō ꝓbaꝛ ex hoc qđ phs dr̄ in li. ethi. ꝙ mitis patiꝛ ſed nō deduciꝛ. i. vinciꝛ. qꝛ leſiōes nō ſentit ita ꝙ ꝯturbetur. Mititas eſt ſicut mollis culcitra q̄ dura recipit in qua animus leuiter ꝛ ſuauiter requieſcit ſicut coꝛp⁹ in culcitra. Eccl'i. xiiij. Felix qui nō habuit animi ſui triſticiam. Tertio patet ex fructu qui eſt hereditas ſupne patrie ps. xxxvj. Māſueti aūt hereditabūt terrā. ꝛc̄. Uñ pro pmio dr̄. Qm̄ ipi hereditabūt terrā. Qō pt̄ intelligi de triplici terra quā poſſidebūt mites. ſ. terrā mūdi. terram coꝛpis ꝓprij. ꝛ terrā paradiſi. Primo qꝛ immites ꝛ feroces terrā mūdi deſtruūt. ideo nō merētur eā poſſidere.

Mites triplicem terrā poſſidebunt.

Sed qꝛ mites terrā mūdi pacifice regūt cū mititate ſe habēt ad ſubditos. iō poſſidēt terrā. i. regnū mūdi. Uñ et moyſes q̄ fuit pmus rectoꝛ populi dei ꝛ ꝑ totā vitā ſuā diciꝛ ꝙ erat mitiſſimus hoīm q̄ fuit ſuꝑ terrā. Et domū Holofernis ꝛ Nabuchodonoſoꝛ ad nihilū deduxit. Et ad hoc facit q̄d dr̄ Eccl'. x. Sedes ducū ſuꝑboꝝ deſtruxit. ꝛ ſedere fecit mites ꝓ eis. Secūdo immites et feroces nō poſſidebūt terrā coꝛpis ꝓprij īmo eā deſtruūt qꝛ nō ſubijciūt ſenſualitatē rōni. ſed ira ſuꝑantur. q̄ īducitur ad nocendū alijs ꝓpter q̄d aliquādo moꝛte perimuntur. Sed ꝛ ex ipa paſſiōe ire ita ſanguis incendit ꝙ notabilr nocet coꝛpi. Uñ dr̄ Eccl'i. xxix. Zelus ꝛ furoꝛ minuūt dies. Refert Aug⁹. in de ciui. di. Syllā nobiliſſimū Romanū q̄ plies fuerat ꝯſul Romanoꝝ. a q̄ cepit bellū inteſtinū in vrbe. ꝛ diuiſio ſeu partialitas ꝯtra marium ꝙ ex ira ſua rupta vena effuſo ſanguine moꝛtu⁹ eſt. Sed mites vl' māſueti qꝛ hn̄t dominiū coꝛpis ſui ſubijciētes ſenſualitatē rōni poſſidēt terrā. Luce. xxj. In patiētia vr̄a poſſidebitis aīas veſtras. etiā ſenſitiuā. Tertio immites ꝛ feroces a terra paradiſi excludūtur. mites aūt pacifice ꝛ quiete ꝛ ſecure dominiū videbunt ī terra viuētiū. de qua ps. Credo videre bona dn̄i ī terra viuētiū. Terra iſta mūdi ē terra moꝛtuoꝝ. ſed ſuꝑna pr̄ia eſt terra viuoꝝ. que terra dr̄ ꝓpter firmā ſtabilitatem. Hinc Aug⁹. Rixenꝛ immites ꝛ dimicēt ꝓ terrenis ꝛ tpalibus rebꝫ. Sed beati mites qm̄ ipi poſſidebūt terrā illā de q̄ euelli nō poſſūt. Et de qua ps. cxlj. Poꝛtio mea dn̄e ſiti terra viuētiū. Significat enī quādā ſtabilitatē hereditatis ꝑpetue. vbi aīa ꝑ bonū affectū tanq̄ꝫ in loco ſuo requieſcit ſicut coꝛpus in terra. Ipa em̄ eſt requies et vita ſanctoꝛum.

Beati qui lugent .§. III.

quoniā ipi ꝯſolabūtur. Mat. v. Hec eſt tertia beatitudo q̄ rationabiliter ſequiꝛ pmā ꝛ ſecūdā. Nā poſt mūdi contemptū pauꝑtatē. poſt quietē mētis ꝑ mititatē ſeu manſuetudinē. vacans hō ſibijpi nil inuenit niſi flebile Unde Amb. ſuꝑ Luc. Cū hec feceris vt ſis pauꝑ ꝛ mitis memēto qꝛ peccatoꝛ es. lugeto peccata tua. Uñ dicitur. Beati q̄ lugēt. Sȝ nota trinū luctū hn̄dū. Prim⁹ luctus eſt de ꝑpetrata iniquitate. Secūdus de aliena calamitate. Tertius de delata felicitate. Prim⁹ luctus eſt de ꝑpetrata iniquitate. Ps. Laboraui ī gemitu meo: lauabo ꝑ ſingl'as noctes. i. peccata. lectū meū. ſ. ꝯſciētie.

De triplici luctu habendo.

Et in Treñ. Deduc quaſi toꝛrentē lachrymas ꝑ diē ꝛ noctē. ꝛ nō quieſcat pupilla oculi tui. Hūc habuit Petrus poſt negatōeȝ xp̄i qñ egreſſus foras fleuit amare. Mathei. xxvj. Et ex his lachrymis ꝛ luctu ꝯſequiꝛ hō remiſſionē peccatoꝝ. ꝛ ꝑ ꝯn̄s euaſionē damnatōis. Uñ proſper. Lachrymis ex vera coꝛdis ꝯtritōne fluentibus reſtringūtur eterni ignis incēdia. de pe. di. j. facil⁹. Si āt hō deflet moꝛtē amici ꝛ ꝯſanguinei vl' damna reꝝ q̄ꝫto magis habet lugere moꝛtē aīe ſue. vnde ꝯſequiꝛ infinitū damnū. Aug⁹. Sciat ſe peccatoꝛ culpabil'r reuȝ ſi deflet damna reꝝ ꝛ tpis. ꝛ nō deflet aīam ꝑditā ex peccatis de pe. di. ij. Bt̄i ḡ q̄ lugēt. Ecce fruct⁹. qm̄ ipi ꝯſolabuntur. ō ſpe remiſſiōis petōꝝ ꝯcepta. Sic maria magdalena q̄ lachrymis rigauit pedes xp̄i audire meruit Dimiſſa ſūt ei pctā mlt̄a. Et demū. Fides tua te ſaluū fec. vade ī pace. Luc̄. vij. In hui⁹ figurā xp̄s fleuit lazarum moꝛtuū cū eū reſuſcitauit. Ioh. xj. Ad innuēdū ꝙ opꝛtet petōrē flere ꝛ clamaꝛ poſtulādo mīam ad h' vt reſurgat ad vitā glie aut gr̄e ꝛ mlt̄a facere. Qui aūt plāgūt peccata ꝛ tn̄ nō deſerūt ſūt ſil'es ei q̄ lauat laterē crudū. q̄ q̄ꝫto pl⁹ lauaꝛ tāto plus luti fac̄. dic̄ ſima. de pe. di. iij. Inutiles ſūt tales lachryme cū ꝓpoſito iterādi pctm̄. Secūdus luct⁹ ē de miſerijs ꝓximoꝝ ſpūalibꝫ ꝛ tpalibꝫ. Hieꝛ ix. Quis dabit capiti meo aquā ꝛ ocul' meis fontē lacrimarū vt ploꝛare valeā die ac nocte inter fr̄es popl'i mei coꝛpal'r ꝛ ſpūal'r. Si q̄s haberet multos fr̄es. ꝛ videret vnū paraliticū. aliū pauꝑrimū inde fame moꝛi. aliū calūniari. aliū falſo infamari. aliū ꝯtemni ꝛ depdari. aliū magnis ꝑſecutōibꝫ vrgeri. aliū trucidari. aliū mlt̄iplicit' infirmari. aliū martirizari. ꝛ ī penis deficere. inūeros ad iferna deſcēdere ꝛ hmōi. ꝟe haberȝ mḡnā cāȝ ꝯtinue lugēdi. h' āt ꝯtigit cuilibꝫ nr̄ȝ. nā oēs ſum⁹ fr̄es. vt dr̄ xp̄s. Mat. xxiij. Un⁹ ē ei pr̄ vr̄ q̄ ē ī celis. Cū ḡ q̄libꝫ videat tot miſias ꝛ penas q̄tidie. ꝛ ꝑicl'a ꝛ dāna coꝛpis ꝛ aīe: certe ꝯtinue hȝ defler̄. ꝛ deflere q̄dē moꝛtē ꝓpinq̄ꝝ ꝛ amicoꝝ hūanū ē. moderate tn̄ vt dr̄ Eccl'i. xxij. Modicū ploꝛa ſuꝑ moꝛtuo. defec̄ ei lux ei⁹. Immoderate aūt repꝛhēſibile ē. Sȝ mlt̄o mag' deflēdi ſūt defect⁹ aīe ſcȝ petōꝛum moꝛs. vñ aug. Sūt ne xp̄iāe ī te viſcera pietatis q̄ plāgis coꝛp⁹a q̄ receſſit aīa. ꝛ ñ plāg' aīam a q̄ receſſit d̄s. Et Hiero. Qui nō ē indut⁹ demētia ꝛ viſcera miſcōie ꝛ lacrimaꝝ q̄ꝫuis ſpūal' vidaꝛ nōdū ipleuit legē xp̄i. di. lxxxvj c. Qui demētiā. Et ꝑmaxīe h' ꝯuenit ꝑlatis ꝛ doctoribꝫ q̄ mag' dn̄t celare ſalutē pplo'ꝝ. Uñ dr̄ Ioel. ij. Inꝛ veſtibulū ꝛ altare ploꝛabāt ſacdotes miſtri dn̄i dicētes Parce dn̄e pce p. t. Sic ſamuel mlt̄o tpe lugebat ꝓ petō ſaul' regis. vtȝ. j. Reg. xvj. Hoc etiā agēdū xp̄s exēplo ſuo nos docuit. qñ vidēs cītatē fleuit ſuꝑ eā dicēs Si cog̃uiſſes ꝛ tu ſupple fleres. Luce. xix. Ad lr̄am ꝯſiderās extminiū illi⁹ cītatis futuꝝ ꝛ calamitates hoīȝ ex cōpaſſiōe defleuit. Moral'r ſ'm Grego. ꝯſiderās exterminiū aīe peccatricis ꝛ ei⁹ dānatōeȝ futurā etiā fleuit cōpatiēs ei⁹ miſie. Sic ꝛ b. pr̄ Dn̄ic⁹ cū appinq̄bat ad aliquā cītatē deflebat cogitās pctā ei⁹. ꝛ hāc grāȝ vt dr̄ ī legēda ei⁹ dederat dn̄s ei flēdi ꝓ miſiis ꝛ afflictis. vñ ſe ꝯtinere aliqñ nō poterat ī oꝛōe qñ vox emin⁹ audireꝛ ac ſi moꝛtuū lugeret. Et bt̄i q̄ lugēt qm̄ ipſi ꝯſolabūtur. ꝛ ō exauditōne eoꝝ ꝓ q̄bus lachrimantur. ꝛ de merito ſue compaſſionis. iuxta illud ps. xciij. ſcd̄m multitudinē doloꝛum in coꝛde meo. ꝛc̄.

Qō lugere dēmus ſuꝑ miſerijs alioꝝ ſpūalibꝫ ꝛ tpalibus.

Terti⁹ luctus eſt de dilatata felicitate. de qua. pſ̄. xlj. Fu⸗
Lugere ꝺ erunt mihi lachꝛyme mee panes die ac nocte. dū̄ ꝺꝛ mi⸗
bem⁹ ſuꝑ hi quotidie. vbi eſt deus tu⁹ Cōſiderare eīm debet aīma
dilatione guſtās ſuauitatē. q̄nta i ſupna patria felicitas. vbi nul⸗
eterne be⸗ lum bonū deerit. nullū ſ malū aderit. eſtq̄ȝ deus omnia in
atitudis omībꝫ. vacaꝫ ibi laudibꝫ dei. vbi iugiter ſonant organa
ſanctoꝝ. qui ſicut odoꝛ balſami ſunt ante deū. ⁊ angeli
⁊ archangeli hymnū decantant ante thronū dei. claraq̄ȝ
facie deū intuenꝫ. impleturq̄ȝ omē deſideriū. ⁊ ad hanc
felicitatē eſt creata. Sed dū ꝑegrinatur in coꝛpe cōſequi
non poteſt. imo quotidie in ꝑiculo eſt ea amittēdi in ꝑ⸗
petuū nō poteſt dolere. Reꝑiunꝫ aūt iſte lachꝛyme cale⸗
Ubi inue faciētes ⁊ pinguefaciētes animā in ſolitudine. ſcȝ ceſſan
niunꝫ iſte do a ſtrepitu mūdanoꝝ occupationū. In cui⁹ figurā le⸗
lacrime gitur Gen̄. xxxvj. q̄ ana inuenit aquas calidas. i. balne⸗
ares in ſolitudine. Procuranꝫ etiā pcibꝫ. Un̄ in hui⁹ fi⸗
gurā legiꝫ Judicū. j. q̄ axa filia caleph ⁊ ſpōſa othoniel
qui dictus eſt ſaluatoꝛ fuit ammonita a ſpōſo ſuo otho
nieli. q̄ poſtularet a patre terrā irriguā. Cū igiꝫ ambu⸗
laret cū patre ſuo caleph ſedens ſuꝑ aſinam ſuſpirauit.
Et cū pater interrogaret quare ſuſpiraret. Reſpōdit. ter
ram arentē dediſti mihi iunge ⁊ irriguā. Et dedit ei pa
ter irriguū ſuperi⁹ ⁊ inferius. Axa eſt anima filia dei per
creationē. ⁊ ſponſa ſaluatoꝛis ꝑ fidē. hec admoneꝫ a xp̄o
ſponſo ſuo vt petat a deo irriguū. i. terrā coꝛdis cū aqua
compunctiōis que ambulās ꝑ viā virtutū cū deo. id eſt
dei adiutoꝛio. ſedens ſuꝑ aſinū. id eſt. dominās paſſiōi⸗
bus carnis. ſuſpirat affectās ⁊ petēs ſibi dari a deo coꝛ
compunctiōis ⁊ lachꝛymaꝝ. ⁊ deus exaudit dans ei nō
ſolū compunctionē de peccatis que eſt irriguum infeꝛi⁹
ſed etiā de dilatione patrie que eſt irriguū ſuperi⁹. Chꝛi⸗
ſtus in cruce oꝛauit cū lachꝛymis ⁊ clamoꝛe valido. ſm
apoſtolū ad Hebꝛe. v. Exauditusq̄ȝ eſt ꝓ ſua reuerentia.
Lachꝛymatus eſt ꝓ magno affectu introducendi nos ī
ſupernā patriā. conſiderās negligētiā hominū ad ipaȝ
glīam appetendā cōſequendā. Nullus eīm videꝫ eam ex
timare, ꝓpter quod ꝺꝛ Tren̄ j. Uie ſyon lugent. eo q̄ nō
ſit qui vadat ad ſolennitatē. Sȝ beati qui lugēt. q̄niaȝ
ipi ꝯſolabunꝫ. ⁊ in p̄ſenti ꝑ internā delectatōȝ. ⁊ in futu
ro ꝑ eternā gloꝛificationē.

Beati qui eſuriunt .§. IIII.

⁊ ſitiunt iuſticiā. quoniā ipi ſaturabunꝫ. Math. v. Hec
eſt quarta beatitudo diſpoſitiua. que recte ⁊ rōne ſequiꝫ
tres p̄dictas. Qui eīm mundana ꝯtempſit moꝛes man⸗
ſuetudine rexit. ⁊ alienas miſerias luxit. iam poteſt eſu⸗
rire ⁊ ſitire iuſticiā qꝺ prius nō potuit. Unde Ambꝛo.
ſuper Lucā. Poſtq̄ȝ delicta defleui. incipio eſurire ⁊ ſiti⸗
re iuſticiā. Eger eīm cū in graui moꝛbo eſt nō eſurit. Be⸗
ati ergo qui eſuriūt ⁊c̄. Ubi Hieronim⁹. Non ſufficit vel
le iuſticiā niſi ⁊ iuſticie famē patiamur. Nunq̄ȝ eīm nos
ſatis iuſtos credam⁹. ſed ſemꝑ iuſticie oꝑa eſurire. id eſt
deſiderare amplioꝛa intelligamus non cōtenti operibuſ
bonis factis. Et dicit Gregoꝛi⁹. Summū bonuȝ in rebꝫ
humanis eſt iuſticiā colere. ⁊ ſua vnicuiq̄ȝ iura ſeruare.
xij. q. ij. Cum deuotiſſimā. quod ꝑtinet ad iuſticiā. Bea
ti ergo ⁊c̄. vbi tria nota. Pꝛimo quomodo eſuries patia
tur ſpiritualis. Secūdo quomodo iuſticia eſuriatur ge
neralis. Tertio quomodo ipa ſatiatur aīma rationalis
Quantū ad primū ſciendū q̄ illi eſuriunt ſp̄ualiter
Quid ſit qui deſiderāt operari. Illi ſitiūt qui deſiderant ſcire ta⸗
eſurire q̄d lia opera. Eſt autē varia eſuries ⁊ ſitis. Aliqui eīm eſuri
q̄ȝ ſitire iu unt ⁊ ſitiunt. id ē deſiderāt ⁊ laboꝛant ad hoc vt ſcientiā
ſticiā vanā cōſequanꝫ. vt curioſi. Sed iſti nō ſatianꝫ. q̄nimo
De multi deficiunt. ſm illud. pſ̄. cvj. Eſurientes ⁊ ſitientes aīma
plici eſu⸗ eoꝝ in eis defecit. Nam vt ait apoſtolus. Semꝑ addi⸗
rie et ſitu ſcentes nunq̄ȝ ad ſcientiā veritatis peruenientes. alij eſu⸗
iunt ⁊ ſitiunt pecuniā. deſiderātes ſcȝ acquirere ⁊ laboꝛ iuſticie
rare ad habendū pecuniā. vt auari. ſȝ nunq̄ȝ ſatiantur.
imo ſꝑ pl⁹ creſcit auiditas. pſ̄. xxxiij. Diuites eguerunt ⁊
eſurierūt. Amb. Nec ſatietas vnq̄ȝ aderit cupiditati nec
finis. di. xlvij. Sicut hi. Alij eſuriunt ⁊ ſitiūt. i. deſide⸗
rant hr̄e. ⁊ ad h̄ laboꝛāt ad habēdū potētiā vl' dignitatē
aut volūtatē. vt ſuꝑbi ⁊ voluptuoſi ⁊ laſciui. Sȝ nūq̄ȝ
ſatianꝫ. imo ſꝑ magis anxianꝫ. Pꝛou. xxviij. Leo rugiēſ
⁊ vrſus eſuriēs. ſ. mel in arboꝛe. p̄nceps impi⁹ ſuꝑ ꝑplm
paupꝑem. Et de filio pꝛodigo ⁊ luxurioſo dicꝫ q̄ cupie⸗
bat implere ventrē ſuū de ſiliquis quas poꝛci māduca⸗
bant. id eſt. delectatōibꝫ venereis ⁊ nemo illi dabat. Lu.
xv. Solū eſuriētes iuſticiā ⁊ ſitiētes ſaturabunꝫ. Unde
dicꝫ Eſa. xv. Ecce ſerui mei q̄ ſcȝ oꝑati ſunt iuſticiaȝ co⸗
medent. ⁊ vos ſcȝ peccatoꝛes eſurietis. bibēt ⁊ vos ſitieti̾
Beati ꝗ̄ qui eſuriunt ⁊c̄. Quantū ad ſecundū. Quō
eſuriꝫ iuſticia ⁊ ſitiꝫ ꝺꝛ Chꝛyſo. q̄ illi eſuriunt iuſticiam.
qui ſm iuſticiā dei deſiderāt ꝯuerſari. Illi ſitiūt q̄ ſcien⸗
tiam ei⁹ acquirere cupiūt. Juſticia aūt hic ſumiꝫ ꝓ v̄tu⸗
te generali. que vt ait phs eſt omīs v̄tuſ. hec reddit vni
cuiq̄ȝ qꝺ ſuū eſt. Et deo quidē tria. Nā vt creatoꝛi bono
rem. Apl's. Soli deo honoꝛ ⁊ glīa. honoꝛ ſcȝ latrie. q̄ꝛ ſo
lus eſt creatoꝛ. Ut redemptoꝛi amoꝛem. Apoc. j. Dilexit
nos ⁊ lauit nos a pct̄is noſtris in ſanguine ſuo. Nulla
aūt maioꝛ ꝓuocatio ad amoꝛem q̄ȝ p̄uenire amando. ait
Aug⁹. Et ipe xp̄s dilexit nos. j. Joh. iij. Ut dn̄o ⁊ iudi⸗
ci timoꝛē ei debem⁹. Malach. ij. Si ego dn̄s veſter vbi
eſt timoꝛ me⁹. Hiere. Quis nō timebit te o rex gentium
Eſuriunt ergo ⁊ ſitiūt iuſticiā. q̄ ſemꝑ magis ac magis
cupiūt deū honoꝛare amare ⁊ timere. Et ſitiūt affectātēſ
ſcire. quō iſta melius ꝑficiāt. Pꝛoximo etiā iuſticia exhi⸗
bet tria. Obedientiā ſuꝑioꝛi. ad Ro. xiij. Omnis aīma
poteſtatibꝫ ſublimioꝛibꝫ ſubdita ſit. q̄ꝛ non eſt poteſtas
niſi a deo. ſ. oꝑante vel ꝑmanente q̄ ad malā ⁊ vſurpatā
poteſtatē. Concoꝛdiā equali. j. Coꝝ. j. Idip̄m dicatis oēs
⁊ nō ſint in vobis ſciſmata. i. diſcoꝛdie. Beneficentiā ſeu
prouidentiā inferioꝛi. j. Pe. ij. Paſcite cū qui in vobis ē
gregē. Et Luc. xij. Fidelis ſuus ⁊ prudēs quē conſtituit
dn̄s ſuꝑ familiā ſuā. vt det illis cibū in tp̄e. ſ. neceſſariū.
Sibijpſi iuſticia exhibet tria. Coꝛdi intentiōis mūdiciā
Sap. j. In ſimplicitate coꝛdis. id eſt. pura intentione q̄
rite illam. Oꝛi cuſtodiā. pſ̄. xxxiij. Dixi cuſtodiam vias
meas. vt nō delinquā in lingua mea. Poſui oꝛi meo cu⸗
ſtodiaȝ. Carni exhibet iuſticia diſciplinā. Exemplo pau
li dicentis. Caſtigo coꝛpus meuȝ ⁊ in ſeruitutem redigo.
Beati ergo qui eſuriunt ⁊ ſitiūt iuſticiam. id eſt. qui ſꝑ
auidi ſunt ad ſciendū ⁊ oꝑandū que ꝑtinent ad debituȝ
exhibendū ꝓximis. ⁊ ad cuſtodiendū coꝛ. os ⁊ omēs ſen
ſus ſuos ſm iuſticiā. Quantū ad tertiū ſcȝ que ſit iſta
ſatietas qua ſatianꝫ eſurientes ⁊ ſitientes iuſticiā. Rn̄ Illo ei⸗
detur q̄ eſt triplex. Pꝛima eſt q̄ꝛ vt dicit Aug⁹.
bo ſatiabunꝫ ⁊ ſaturabunꝫ in pn̄ti. de quo domin⁹ ait.
Meus cibꝫ eſt vt faciā voluntatē eius q̄ miſit me pr̄is
mei. quod eſt ſumma iuſticia. Secūda eſt multiplicatō
bonoꝝ opeꝝ ⁊ meritoꝝ. que mentē replent ⁊ reficiūt ſpi⸗
rituali delectatione. Qui eīm multū deſiderat iuſta oꝑe
rari. qꝺ eſt eſurire. multa bona facit. nunq̄ȝ quieſcit a bo
no opere. pſ̄. cxxxj. Pauperes eiuſ. ſ. eccleſie ſaturabo pa
nibus. i. refectionis ſpiritualis. Tertia ſatietas eſt in fu
turo. De q. pſ̄. xvj. Satiaboꝛ cū apparuerit glīa tua Nā
in pn̄ti rōnalis eſurit vl' ſitit p̄mā veritatē. cui daꝫ p̄eli
batio fidei mō. Cōcupiſcibil' eſurit ⁊ ſitit ſūmā bōitateȝ
cui daꝫ mō p̄libatio charitati̾. Iraſcibil' ſūmā ſublimita
tē. cui daꝫ mō p̄libatio ſpei. Caro eſurit ⁊ ſitit ſuā glīfi⸗
cationē. ſm illꝺ. pſ̄. lxij. Sitiuit ī te aīa mea q̄ȝ mlt̄iplr
tibi caro mea. Sȝ ī futuro rōnal' ſatiabitur viſione dei.
Cōcupiſcibilis delectatiōe. Iraſcibil' ſatiabitur fruitiōe.

De p̄mi isti⁹ bea tudinis ſatietat Quō ſaturabu tripl'r.

Corpus ſua glorificatōne. Math. xiij. Tunc iuſti fulge/bunt ſicut ſol in regno patris mei quo ad corpus. Un/de Eſaie. lx. Tūc videbis quo ad rationalem ⁊ afflues q̃ ad cōcupiſcibilē ⁊ miraberis q̃ ad iraſcibilē. Et dilatabi/tur q̃ ad corporis glorificatōem. gl'ia eni aīe dilatat̄ ⁊ exten/ditur vſq̄ ad corpus. Un̄ Hilari⁹. Sitiētib⁹ ⁊ eſurien/tib⁹ iuſticiā beatitudinē tribuit dn̄s ſignificās ſanctoꝝ auiditatē ꝑfecta in celo ſacietate repleri. Et Criſoſt. Sa/turabūtur ſcʒ largitate remūerātis dei. qm̄ maiora erūt p̄mia dei q̄ ſctōꝝ deſideria. Beati ergo q̄ eſuriūt ⁊c̄.

Beati miſericordes. §. V.

Quare p̄cedentibus miſericor/dia q̄nto loco poni/tur.

qm̄ ipi miſc̄diam ꝯſequētur. Mat. v. Hec ē q̄nta beati/tudo ⁊ apte ponit̄ in q̄nto loco. q: ſm̄ glo. Miſc̄dia de p̄cedentib⁹ naſcit̄. qn̄ ſcʒ p̄ceſſerit humilitas ⁊ animus manſueſcat. ⁊ ſuos ⁊ alioꝝ caſus defleat. ac iuſticiā eſu/riat. poſtea naſcit̄ vera miſc̄dia. Tūc eni alienas miſeri/as facit ſuas. ⁊ ꝓ virib⁹ iuuabit. ⁊ ſi iuuādi facultas de/eſt: cōpaſſio nō deerit. et recte poſt iuſticiā ponit̄ miſeri/cordia. q: ſm̄ glo. ita iſte ſcʒ miſc̄dia ⁊ iuſticia ſūt ꝯiūcte vt vna altera debeat tempari. Nā iuſticia ſine miſc̄dia eſt crudelitas. ⁊ miſc̄dia ſine iuſticia ē remiſſio ⁊ diſſolu/tio. Q̄d diffuſe declarat Grego. diſ. xlv. Diſciplina. Ad miſc̄diam chriſtus hortat̄ dicēs Luc. vj. Eſtote miſeri/cordes ſicut et pater veſter celeſtis miſericors ē. Et id ē. q: bti miſericordes quoniā ipi miſc̄diam ꝯſeq̄nt̄. Et po/ſtea chriſtus dixit. Eſtote miſericordes. Quō vl' in q̄bus debem⁹ eē miſericordes oñdit in eo ꝙ ſubdit. ſ. in trib⁹. In dādo ſentētiā. Un̄ ſubdit. Nolite iudicare ⁊ nō iudi/cabimini. In cōdonādo vl' ſubdēdo miſc̄diam. Un̄ ſub/dit Dimittite ⁊ dimittemī. In ſubleuādo inopia. Un̄ dic. Date ⁊ dabit̄ vobis. Et in oib⁹ his ē miſericors pa/ter celeſtis ad eos qui faciūt miſc̄diam. Beati g̃ miſeri/cordes qm̄ miſc̄diam ꝯſequētur.

Quare et in q̄b⁹ de/bem⁹ eſſe miſericor/des.

Prima g̃ miſc̄dia q̄ debem⁹ vti ad ꝓximū ē in iudicādo. Un̄ dicit Hieroñ. Miſc̄dia h̄ nō ſolū intelligit̄ in elemoſynis: ſed i omni p̄ctō fr̄is. vt alter alterius onera portem⁹. Job. xix. Mi/ſeremini mei miſeremī mei ſaltē vos amici mei. Quare me ꝑſequimini ſicut de⁹. ⁊ carnib⁹ meis ſaturamini. ⁊c̄. Miſericordia eſt cōpaſſio ſuꝑ aliena miſeria. Maxia miſeria eſt p̄ctm̄. Cū ergo videt q̄s ꝓximū aliq̄d facere q̄d habet ſpēm mali. ſi nō ē certus nō debet iudicare eū ſicut nec d̄s q̄ oīa nouit nō voluit iudicare facta ſodo/moꝝ niſi p̄us videret clare. Uadā inquit ⁊ videbo ſi cla/morē q̄ venit ad me ope implerūt. Geñ. xix. Sʒ ⁊ ſi a ma/lo culpe defect⁹ excuſari nō pt: proxim⁹ i actu ſuo excu/ſat intentōem. cōſiderat fragilitatē. expeditur in ſe malo/rū temptatōnem. ⁊ ſicut vellet ſibi miſereri: ita ⁊ miſereat̄ proximo. Si etiā habet de ipo iudicare miſc̄dia vtatur in alleuiādo penā. conſiderās quod ait Jacob⁹ in cano/nica ſua. Judiciū ſine miſericordia fiet illi qui non fecit miſc̄diam. Sed non ſic multi faciūt etiam qui videntur amici ſed ſunt ꝓmpti ad iudicia temeraria. ⁊ feſtucas in alieno oculo vident. nō ſuas trabes. vt ſcribitur ī euāge. Luc. vj. Sua crimina alleuiāt ⁊ excuſant. aliena aggra/uāt ⁊ perſequūtur. ſcʒ appetendo ⁊ querēdo punitōem. vt deus. id eſt ac ſi ipi eſſent innocētes ⁊ nō indigentes. ⁊ ipi miſericordia ex miſerijs ſuis ⁊ carnibus ſaturātur. crudelitatē ſcʒ exercendo. Beati ergo miſericordes i iudi/cādo nō temerarie. nō ſuſpicioſe. nō p̄ſumptuoſe. ñ vſur/pa/tiue. ſed pie ex cōpaſſiōe. qm̄ ⁊ ipi miſericordiā conſe/quētur cū iudicabūtur a deo.

Secūda miſericordia ē in condonādo iniuriā. Un̄ dicit Dimittite. ſ. iniurias vo/bis factas ⁊ dimittemini. Prouerb. xxij. Qui pronus eſt ad miſericordiā benedicetur a dn̄o. Auguſtin⁹ dicit tibi deus. Dimitte ⁊ dimittetur tibi. dimiſi p̄us dimitte vel poſtea. Nam ſi nō dimiſeris reuocabo te. ⁊ quicq̄d dimi/ſerā replicabo tibi. de peni. diſt. iij. p̄s. cij. Quomō miſe/retur pater filioꝝ. miſert⁹ eſt de⁹ timētib⁹ ſe. Pr̄ carnal' q̄uis filius multotiēs faciat cōtra ordinatōnes ſuas ta/mē parcit ſibi cōpatiēs. Ita ⁊ deus dimittit ſcʒ iniurias ſibi innumeras quotidie a nob̄ factas. Un̄ Ambroſius in paſſiōe chriſti. Libēter ignoſco ſcʒ iniurias mihi f̄cās ꝓmpte indulgeo. miſc̄diam malo q̄ ſacrificiū. de pe. di. j. Exemplū i paulo qui ait de ſeipo. Qui p̄us fui blaſ/phemus ⁊ ꝯtumelioſus ꝑſecutor ſcʒ chriſti ⁊ fideliū. ſed miſericordiā cōſecutus. j. ad Thimo. j. Et in euāgelio ip/ſo vbi miſc̄diam mādat: dicit. Nō eſt diſcipulus ſuper magiſtrū. ꝑfectus aūt oīs erit ſi ſit ſicut magiſter eius Chriſtus ē magiſter qui q̄ntas iniurias ſuſtinuerit. ⁊ q̄ miſericorditer indulſerit. patʒ i paſſiōe ei⁹. Bti ergo mi/ſericordes qm̄ ipi miſc̄diam ꝯſequētur. ſcʒ remiſſionē ſu/orū p̄ctōꝝ. Unde dicit̄ Eccl'. xxviij. Relinque proximo nocēti te. id eſt tibi. non dicit q̄ nocuit tibi. ſed nocēti p̄n/cipal'r quādo vltiōis ira ſolet magis ferueſcere. ⁊ tūc de/p̄cāti tibi ſoluētur peccata tua id eſt dimittētur. ſicut ſol/uitur cera ad ignē ⁊ glacies ad ſolē. Et ad Coloſeñ. iij. Donātes inuicē ſi quis aduerſus aliquē habet querelā. ſicut ⁊ chriſtus donauit nob̄.

Tertia miſericordia eſt in ſubleuādo inopiā. Unde dicit̄. Date ſcʒ elemoſinam ⁊ dabit̄ vobis miſericordia elemoſine multiplicis. Pro/uerb. xiij. Qui miſeret̄ pauꝑi ſcʒ dādo elemoſynā. bea/tus erit. Hylarius. Intātū de⁹ beniuolētie noſtre i om/nes delectat̄ affectu. vt ſuā miſc̄diam ſolū miſericordib⁹ ſit daturus. Eccl. xxix. Cōclude elemoſynā in ſinu paupe/ris. id eſt da occulte. nō propter laudē humanā. ⁊ ipe ora/bit pro te ſcʒ pauꝑ cui dabis. Date ergo ⁊ dabitur vob̄. Et quid detur oſtēdit ipe deus i euāgelio eodē dicens. Meſurā bonā confertā. coagitatā. ⁊ ſuꝑeffluentem da/būt i ſinū veſtꝝ ſcʒ pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſanct⁹. ſ. a q̄ om/ne datū optimū dabūt pro elemoſina data ex miſericor/dia ⁊ mēſura bona poteſt referri ad bona tēporalia que multiplicant̄ hoib⁹ dantib⁹ elemoſinas largas vt di/citur in Prouerb. iij. ca. Honora deū de tua ſubſtātia ſcʒ dādo pauperi vt impleātur horrea tua. ⁊ vino torcula/ria redundabūt.

De p̄miis miſericor/dib⁹ pro/miſſis.

Exēpluʒ.

Exemplū legit̄ ꝙ in quodā monaſte/rio cū dabātur ibi abūdāter elemoſine pauperib⁹ abun/dabant monachi multū in tēporalib⁹. In p̄ceſſu tēpo/ris ceperūt deſiſtere ab hoc ope miſc̄die. ⁊ monaſterium etiā deficiebat in redditib⁹. Et cū quidā conq̄rerent̄ de huius defectu. dixit eis quidā ſanct⁹ homo. Duo fr̄es ſunt q̄s habebatis in iſto monaſterio. Un⁹ dicebat̄ Da/te. ⁊ alius. dabit̄ vob̄. Iſti ſemꝑ volūt ſimul' manere. Sʒ vos emiſiſtis date. ⁊ ideo ali⁹. ſ. dabit̄ vob̄ noluit mane/re vobiſcū. ſed receſſit. Ideo ergo indigetis q: nō vtimī miſc̄dia ad pauꝑes.

Secūdo mēſurā coagitatā. id ē calcatā dabūt in ſinū veſtrū. id eſt mentē veſtrā quo ad bona ſpiritualia. q: vt dicit̄ Prouerb. xiij. Miſericor/dia ⁊ veritate redimit̄ iniquitas. Et ꝑ ipam etiā miſeri/cordie elemoſinā diſponit̄ ⁊ augetur ad gratiā. Sicut patet ꝑ exemplū in Uitaſpatrū in legēda Macharij d̄ illo ſimphoniaco qui ex eo ꝙ fecit miſc̄diam defendēdo virginē a ſocijs ne eā opprimerēt. ⁊ reducendo ad ſuos. ⁊ mulierē inuētā in deſerto quaſi deſperatā ꝓ detentōe viri ⁊ filioꝝ in carcerib⁹ pro debitis. ipe refocillauit ⁊ de/bita ſoluit. machario fuit reuelatum ꝙ futurus eſſet ſo/cius eius in gloria. Et ſic ex illa miſericordia inductus eſt admonitōne Macharij ad deſerendū ſeculū ⁊ ſerui/endum deo.

Exēpluʒ.

Tertio menſuram confertam id eſt cu/mulatā quo ad gloriā aīe excedētē capacitatē merito/rū eius. Quarto ſuꝑeffluentē. id eſt trabocantē q̄ ad gloriā corporis. que ꝓcedit ab aīa. ſeu ab aīe gloria redū/dantē in corpus. miſericordib⁹ eni dicet̄ in vltima reſur/rectione. Uenite benedicti patris mei percipite regnuʒ.

De mīa ⁊ ei⁹ vtilita/te. s̄. ti. v. c. xviij.

Beati mũdo corde .§. VI

De mũdicia cordis quare ſexto loco ponitur.

quoniã ipſi deũ videbũt. Mat. v. Cõuenienter ſexto loco
ponit̃ beatitudo mũdicia cordis. q2 ſexto die homo for-
mat⁹ ad imaginẽ dei. qui quidem per pctm̃ obtenebrata
erat in hoĩe. Sed imũdicia cordis reformat̃ ꝑ gratiam.
Nam ymaginez dei quã homo ꝑ culpaz ſexta die amiſit
Chriſt⁹ ſexta mũdi etate reſtituit. ⁊ mũdis corde infudit
ꝑ grãm. Merito ergo poſt pdicta ſequit̃ beatitudo de mũ-
dicia. quia niſi prius illa quis habeant. mundũ cor ĩ ho
mine nõ creat̃. Vñ Amb. Qui miſericordiã defert. miſe
ricordiã amittit. niſi mũdo corde miſereat̃. Quia eñ vt
ait Chryſo. multi miſerent̃. ſ3 impudica agũt. eſtimãtes
ſufficere miſericordiã. oñdit ꝙ nõ ſufficit miſereri ⁊ ĩpu-
dica agere. ⁊ ideo addidit de mũdicia dicẽs. Beati mun
do corde. Et nota ꝙ nõ dicit mũdi in exteriorib⁹ vł ĩ cor
pore. Contra quos xp̃s ait Matth. xxiij. Ve vob̃ ſcribe
⁊ phariſei q̃ mũdatis qd̃ deforis eſt. intus aũt pleni eſtis
rapina ⁊ immũdicia. ſ. cogitationũ. Chryſ. ſuꝑ Matth.
Cũ deus neq3 corꝑis mũdiciã laudet. nec ſordes ꝯdem-
net. pone tñ ꝙ deus odit ſordes corꝑoꝝ. veſtimentorũ ⁊
vaſoꝝ. que neceſſe eſt vt ipſo vſu ſordident̃. quãtomagis
ſordes ꝯſciẽtie horret. quã ſi volum⁹ ſemꝑ mundã ha-
mus. Dicit ergo. Beati mũdo. nõ corꝑe ſ3 corde. Hec aũt

Mundicia cordis in tribus ꝯſiſtit

mũdicia in trib⁹ intelligit̃. Primo vt mũda ſit rõnalis
ab errore male inſtruẽte. Secũdo vt mũda ſit ꝯcupiſci-
bilis ab amore male inflãmante. Tertio vt mũda ſit ira-
ſcibilis a timore male humiliãte. Debet mũdicia eſſe ĩ in

Mundicia intellect⁹ ĩ trib⁹.

tellectu a trib⁹ vt ſit mũda rõnalis videlicet. Primo a du
plicitate intẽtionis. Secũdo a falſitate opinionis. Ter-
tio a prauitate cogitatiõis. Quantũ ad pmũ q̃ ſimula-
tam habet intẽtionẽ. vt q̃ facit aliq̃d malo fine. vel qui
vnũ habet in corde. ⁊ aliud in ore ſeu oꝑe. nõ eſt beatus
ſ3 miſer. Eccl. ij. Ve duplici corde. Et iterum. Ve peccatori
ingredienti terrã duab⁹ vijs. Hoc agit ſm Rabanũ. qui
mala facit ⁊ bona ſperat. vel q̃ ſectat̃ oꝑa carnis. ⁊ ſancti
ficationẽ ſpũs ſe ꝑficere arbitrat̃. Vel q̃ quo ad exterio-
ra viã gradit̃ paradiſi. ſ. agendo oꝑa de genere bonoru3
quo ad interiora incedit ꝑ viã inferni. Hiere. iiij. Laua a
malicia. ſ. intẽtionis cor tuũ. Secũdo debet intellect⁹ eẽ
mũdus a falſitate opinionis. vt nil ſentiat ꝯtra veritatez
fidei. ſicut diſcipuli q̃ videntes xp̃m reſuſcitatum extima
bãt fantaſma eſſe. Vñ xp̃s ait. Quid turbati eſtis. ⁊ co-
gitatiões aſcendũt. ſ. ab inferis in corda veſtra. Actuũ.
Fide purificãs corda eoꝝ. ſ. ab erroꝝ. Tertio deb3 eſſe
rõnalis mũda a prauitate cogitatõis Math. xv. Ex cor
de exeũt cogitatiões male. furta ⁊ hmõi. Et vt dicit Gre.
Nequaq3 cogitatio immũda mentẽ maculat cũ pulſat.
ſ3 cũ hãc ꝑ delectatiõem ſuꝑat. de pe. di. ij. Vñ Eſaie. j.
dicit. Lauamini. quo ad pmũ. mundi eſtote. quo ad ſcdm
auferte malũ cogitationũ veſtraꝝ ab oculis meis. q̃ ad
tertiũ. Secũdo debet eſſe mũda ꝯcupiſcibil' ab amo

Mundicia ꝯcupiſcibilis ĩ trib⁹

re mũdane affectiõis. ab amore praue delectatõis. a ma
lo ꝑuerſe oꝑationis. Math. vj. Ubi eſt theſaurus tu⁹.
ibi eſt ⁊ cor tuũ. Vbi Chryſ. Si nil tibi vlteri⁹ mali eue
niat. nõ paruã ſenties iacturã inferiorib⁹ affix⁹. ⁊ ſeru⁹
eoꝝ fact⁹. ⁊ a celeſtib⁹ cadẽs ⁊ nil excelſoꝝ cogitare valẽs
Secũdo debet affect⁹ eſſe mũdus ab amore praue dele
ctationis. Tho. iij. Mundã ſeruaui aĩam meã ab omi
ꝯcupiſcẽtia ſc3 carnis ⁊ ſpũs. Et dñs ꝑ ꝓpham. Vſq3 q̃
morabunt̃ apud te cogitatiões noxie. Tertio debet eſſe
mũda affectio a praua oꝑatione. Prouerb. xxj. Qui mũ
dus eſt ſc3 corde. rectũ eſt opus ei⁹. ps. xxiij. Quis aſcẽ-
det in montẽ dñi. innocẽs manib⁹. i. oꝑib⁹. ⁊ mũdo cordẽ

Mundicia in iraſcibili.

Tertio debet eſſe mũda iraſcibilis a timore male hu-
miliãte. Math. x. Nolite timere eos q̃ occidunt corpus.
Vñ apl's ait. Mũdus ego ſum a ſanguĩe oĩm veſtruz.
Non eñ ſubterfugi quin omẽ ꝯſiliũ dei manifeſtarem vo-
bis. ſ. de agendis. q. d. ꝓpter timorẽ nõ diuiſi quin dicerez
veritatẽ neceſſariã. q2 tũc mũdus nõ eſſez. Qui enim ni
mis timet aduerſa de facili ꝑdet mũdiciã cordis. ⁊ incur
rit plura peccata. Sz ſi q̃s diceret iſtã beatitudinez ha-
beri nõ poſſe. quia ſcribit̃ Prouer. xx. Quis poteſt dice
re. mundũ eſt cor meũ. pur⁹ ſum a pctõ. q. d. null⁹. ergo
nõ poteſt haberi iſta beatitudo mũdicie. Rñdeo. Aliud
eſt dicere ſe mundũ a pctõ. qd̃ null⁹ poteſt dicere aſſerti
ue. q2 delicta q̃s intelligit. ps. xviij. q. d. nullus. Et nihil
mihi ꝯſcius ſum. ſ3 nõ in h' iuſtificatus ſum. ait aplus.
Et hoc ꝓpter incertitudinẽ ſtat⁹ noſtri. q2 nemo ſcit vtꝝ
odio vel amore dign⁹ ſit. Eccs. ix. Tũ etiã ꝓpter inſeꝑabi
litatẽ venialiũ. j. Joh. j. Si dixerim⁹ q2 pctm̃ nõ hẽmus
ipſi nos ſeducim⁹. Aliud eſt eſſe mũdũ a pctõ quocũq3.
Et iſtud quis ex ꝓpria natura eſſe nõ poſſit. tñ eſſe põt
ex diuina grã. ſm illud Job. xiiij. c. Quis põt facere mun
dum de immũdo ꝯceptũ ſemine. Nõne tu q̃ ſol⁹ es. Et
cũ tali mũdicia poteſt videri de⁹ in vita pñti multiplici
ter. Jacob vidit deũ facie ad faciẽ. ſ3 emarcuit neruus fe-
moris ei⁹. qd̃ ſignificat extinctionẽ ꝯcupiſcẽtie carnalis
Et Jſa. ſ3 mũdatis labijs. Et paul⁹ rapt⁹. ſed ceciderũt
ſquame ab oculis ei⁹ ipſo baptizato. Beati ergo mũdo cor
de. q̃m ipſi deũ videbũt.

Beati pacifici quo- .§. VII

Quare ſeptimo loco ponitur

niam filij dei vocabunt̃. Math. v. Hec beatitudo apte
in ſeptimo loco ponit̃. dicit glo. q2 in ſabbato vere requie
uit. dabit̃ vera pax. ſex etatib⁹ trãſactis. Amb. ſuꝑ Luc. ſeptio lo
co ponit̃. reddit rõnem. quare ꝯgrue beatitudinẽ de mũdicia ſeq̃
tur iſta de pace dicẽs. Cũ interiora tua vacua feceris ab
omi labe peccati ne diſſenſiões ex affectu tuo procedãt.
a te pacẽ incipis vt alij pacẽ feras. vñ dicit. beati pacifici.
Circa qd̃ tria ſunt notãda. Primo pacis ſublimitas. Se-
cundo pacis integritas. tertio pacis auiditas. Quãn-
tum ad pmũ dicit Aug⁹. xix. de ciui. dei. ꝙ oĩa appetunt
pacẽ. qd̃ diffuſe ꝓbat ꝑ multa exẽpla ⁊ irrationabilium
animaliũ ⁊ latronũ inter ſe. Et etiã ex hoc q2 bellũ qd̃ na-
turaliter omẽs horrent. ꝓpterea gerũt. vt ꝑueniat̃ ad pa-
cem. Nõ eñ pax querit̃ vt bellũ exerceat̃. ſ3 bellũ geritur
vt pax habeat̃. xxiij. q. j. militare. ps. lxxv. In pace fact⁹
eſt loc⁹ eius. ſ. dei. Hãc apl's mãdauit dicẽs. Pacẽ habe
te. ⁊ de⁹ pacis ⁊ dilectiõis erit vobiſcũ. ij. Co. vl. Quãn-
tum ad ſecundũ ꝙ trib⁹ modis aliq̃ fiũt pacifici. Et be-
ati pacifici. q̃m ⁊c. Primo quidẽ cũ deo ⁊ in omib⁹ obtẽ-
perando. Scdo in ſeipſo mot⁹ illicitos refrenãdo. Ter-
tio cũ proximo ꝯcordiã inter eos pcurando. Nec dicũtur

Tribus modis aliqui fiunt pacifici

bi pacifici q̃ habẽt animũ pacatũ iniurijs tactis a prio
vt non indeꝯturbent̃. q2 hoc ꝑtinet ad ſecundã beatitu
dinẽ. ſ. mititatẽ. Sz q̃ inuigilãt paci reformãde q̃ od de
um. ⁊ hoc ꝑ pñiam q̃ ꝑ culpã eã amittũt ⁊ paci ꝯſeruan
de in ſeipis. ⁊ paci faciende inter proximos. Primo ergo beati
pacifici. q2 ſc3 obtẽperando mãdatis dei. ꝑ oĩa ꝯcordãt
cum eo. ad Ro. v. Juſtificati ex fide pacẽ habeamus ad
deũ. Vt eni ait Aug⁹. Sicut qd̃ eſt ſuꝑius in nobis. ſ.
mens vel rõ debet ceteris inferiorib⁹ reluctantib⁹ impe-
rare. ita qd̃ eſt in nobis ſuperi⁹. ſ. ipa ratio debet ſubijci
potiori ſe. ſ. deo. Neq3 eñ impare inferiorib⁹ põt niſi ſu-
periorib⁹ ſubijciat̃. Vñ in pmis parentib⁹ cũ rebellauit
rõ deo. tranſgrediẽs mandatũ. ⁊ caro ſe rebellauit ratiõi
ſentiẽdo ſtimulos carnis. Et hec eſt pax que dat̃ hoib⁹
bone volũtatis. Lu. ij. Secũdo beati pacifici. ſ. q̃ refrenãt
in ſe illicitos mot⁹. Job. v. Scias ꝙ pacẽ habeat taber-
naculũ tuũ. i. corpus. Vñ ⁊ Aug⁹. Pacifici ſũt in ſeipis
qui omẽs animi mot⁹ ⁊ carnales ꝯcupiſcentias hñtes
edomitas ⁊ rõi ſubiectas. ſunt regnũ dei in q̃ ita ordina
ta ſunt oĩa. vt qd̃ in hoĩe eſt pncipiũ iperat reluctãtib⁹.

que ſūt nobis beſtijs cōmunia. Tamē vt dicit Auguſt. iſta ſubiectō ſenſualitatis ad rōem ꝑfecte nō pt haberi ī hac vita. ſȝ h̄ nūc pacifici agūt. vt domātes ↄcupiſcēti-as carniſ ſe regēt. q̄nqȝ ꝑueniāt ad pleiſſimā pacē. Tertō beati pacifici.i. qui querūt pacē cum ꝓximo. ſm illō ad Rom. xij. Si fieri pt q̄d ex nobis ē cū omnibꝫ pacē ha-bētes. Criſoſt. ſuꝑ Mat. Pacifici ad alios q̄ nō ſolū ini-micos in pace recōciliāt. ſed etiā q̄ immemores maloꝝ diligūt pacē. Pertinet ad iſtā pacē vt nō ſolū nō querāt vindictā leſi. ſed querāt cū eis ledētes habere pacē ꝛ diſ-cordātes ad pacē reducere. Quātū ad tertiū pncipa-liter ſublimitas pacis oñditur ex fructu eius ſeu premio qđ repmittit. qꝛ ſcȝ filij dei vocabūtur. Tria aūt faciunt hoīem filiū dei q̄dā ꝑticulari mō. Primo fides formata Joh. j. Dedit eis poteſtatē filios dei fieri his q̄ credūt ī nomīe ei⁹. Qui nō ex ſāguibꝫ. ꝛc̄. Scđo charitas ꝑfecta. Mat. v. Diligite inimicos v̄ros. ꝛc̄. vt ſitis filij pris v̄ri. Tertio pacis ↄcordia. ſm illud Beati pacifici q̄m filij dī vocabūtur. qꝛ ſm Crif. tl'es diligētes pacē xp̄o ſūt ſimi-les q̄ ē pax nr̄a q̄ fecit vtraqȝ vnū ſm aplm. Uel qꝛ ſm Auguſtinū. In deo eſt ſumma quies ꝛ nil repugnans. Et ſic habēt tales ſimilitudinē pr̄is. Uel ſm Criſoſt. In deo ē ſumma q̄es ꝛ nil repugnās. ꝛ ſic habēt talē ſimili-tudinē pr̄is. Uel ſm eūdē Criſoſt. Pacifici dicūtur qui nec odiūt nec litigāt. ſed litigantes ꝛ diſcordātes ad pa-cem reducūt. Hi recte vocātur filij dei. qꝛ vnigeniti hoc opus fuit cōgregare diſperſa ꝛ pacificare ↄtra ſe prelian-tia. hoc aūt eſt maximum ꝛ digniſſimū. ſ. eſſe filius regꝭ eterni.

De p̄mio illi⁹ beatitudinis.

Beati qui perſecu. §. VIII.

tionē patiūtur ꝓpter iuſticiā q̄m ipoꝝ ē regnū ce. Mat. v. Hec octaua beatitudo eſt quedam manifeſtatio ꝛ ↄfir-matio p̄cedentiū. Ex hoc enī ꝙ aliq̄s ē ↄfirmatus ī p̄ce-dentibꝫ bonis. in pauꝑtate ſpūs. mititate. ꝛ alijs. ſequit̄ ꝙ ab alijs bonis ꝓpter nullā ꝑſecutōnem recedat. Unde iſta beatitudo ꝑtinet quaſi ad om̄es p̄cedētes. Crif. ſuꝑ Mat. dicit ꝙ poſita beatitudine de pace ſubdit de per-ſecutōne ne q̄s exiſtimaret ꝙ ſemꝑ querere ſibi pacē ſit bonū. puta aſſentiendo mal' ꝓpterea ſubdit. Beati q̄ per-ſecutōem patiūtur. Ubi tria notanda ſūt circa iſtā bea-titudinē. Primo ſupplıciū afflictōis. ibi. Bti q̄ ꝑſecu. pa. Secūdo motiuū paſſiōis. ibi. ꝓpter iuſticiā. Tertio. p̄mi-um toleratōis. ibi. q̄m ipoꝝ ē reg. ce. Quātū ad pri-mū vtiqȝ ꝑſecutio afflictio eſt. Dicit aūt apl's. ij. Thim. iij. Om̄es q̄ pie volūt viuere in chriſto neceſſe ē vt perſe-cutōem patiant̄ ꝓpter iuſticiā. ꝛ hoc a carne. demōe ꝛ ho-mine. Caro em̄ ꝑſeq̄tur ſpūm volēs cū trahere ad ſuas ↄcupiſcētias. In cuius figurā fuit ludus hiſmaelis cū yſaac. q̄ ꝑſecutō dꝛ. Uñ apl's ad Gal'. iiij. Js q̄ ſm carnē natus ē ꝑſeq̄bat̄ eū q̄ ſm ſpm̄ natus ē. id ē appetit⁹ ſen-ſual' rōem. a demone quilibet iuſtus ſuſtinet ꝑſecutōem dū varijs mōis querit eū decipere ꝛ occidere. pſ. xvij. Per-ſequar inimicos meos ꝛ cōprehēdā illos ꝛ non ↄuertar donec deficiant. Perſequimur demones ꝑſequentes cū reſiſtimus coꝝ ſuggeſtionibꝫ. Ab homīe fit ꝑſecutio. Et hoc dupliciter. qꝛ ꝑ iniurias corꝑales vl' ꝑ mala exēpla. Uñ Aug⁹. vtrumqȝ genus ꝑſecutōnis diſtinguens ait ſuꝑ pſ. cvj. ꝛ in multis alijs. Uox tribulatoꝝ chriſto. id eſt martiꝝ inter paſſiones ꝑclitantiū ſed de capite p̄lu-rimū. Cū ill' vox om̄is iuſti cui ex caritate abundās ini-quitas chriſtianoꝝ paſſio eſt vt loth corꝑalē ꝑſecutōez a nullo in ſodomis ſuſtinuerit ſed a mal' coꝝ cū q̄bꝫ ha-bitabat. Eſt ergo ꝑſecutio iuſti vl' a leone ī impetu. vl' a dracone in inſidijs. vij. q. j. Aduerſitas. §. Eſt ꝛ aliud.

Quare hec appoſitur.

Q, multiplex ē ꝑſecutio.

Quātū ad ſecūdū ſcȝ de motiuo paſſionis qđ ſcȝ de-bet eſſe iuſticia que includit oēm virtutē. Nam pati ꝓ-pter ſua peccata ꝑſecutōem. i. punitōem nō facit hoīem beatū ſȝ miſeꝝ. Uñ. j. Pe. iiij. dꝛ. Nemo v̄rm patiat̄ q̄ſi homicida. aut fur. aut maledicus. Itē Si q̄d patimī ꝓ-pter iuſticiā. beati. Et h̄ ē ꝙ dr̄ beati qui ꝑſecutōez pa-tiūtur ꝓpter iuſticiā. Crif. ſuꝑ Mat. Quidā patiūtur ꝑ-ſecutōem ꝓpter nō cōmittēdā idolatriā. Et iſti ſūt beati qꝛ ꝓpter iuſticiā fidei patiūt̄. vt fideles a paganis. vt lau-rēti⁹. vincēti⁹. Johs. ꝛ paul⁹. coſmas ꝛ damian⁹ a diuer-ſis tyrannis ydolatris. vt agnes. lucia. Cecilia. katherīa. ꝛ innumeri vtriuſqȝ ſexus. Aliq̄ patiunt̄ ꝑſecutōem ꝓ-pter v̄itatē nō deſcrēdā. Ut catholici ab hereticis. ſic atha-naſi⁹. hilari⁹. amb. ꝛ pl'es alij. ab arrianis ꝛ impatore eiſ fauēte. Et Hermigildus filius regis Hiſpanie a ſuo pa-tre iuſſus occidi. qꝛ ab arrianis noluit accipe cōmunio-nē. vt narrat Grego. in dialogo. Et iſti etiā beati. qꝛ ꝓpt̄ iuſticiā v̄itatis patiunt̄ ꝑſecutōem. Si ſi quis ex potēti-bus ait Crif. qui chriſtiani videtur forſitā ꝓpter peccata ſua correptus a te fuerit ꝑſecutus beatus es cū Joh. ba-ptiſta. q̄ ſcȝ nō ꝓpter fidē ſed ꝓpter veritatē dicēdā circa matrimoniū violatū ab Herode corripuit. ꝑſecutōnem ꝛ mortē eſt paſſus. Qui ergo ꝓpter cauſam dī aliq̄d pati-tur. ꝛ ſi a ſuis patit̄. mercedē martirij accipiet a deo. Be-ati ergo q̄ ꝑſecutōem patiūtur ꝓpter iuſticiā. Quantū ad tertiū ſcȝ de p̄mio Nota ꝙ regnū celoꝝ ē ꝑſecutōnem patiētiū tribꝫ mōis. Primo mō ſpōtanea volūtate. Uo-luntarie ſacrificabo tibi. ꝛc̄. Secūdo cū ꝑſeuerātia. Uñ q̄ ꝑſeuerauerit vſqȝ in finē h̄ ſaluus erit. Tertio ex cauſa legitima. qꝛ ꝓpter rectā intentōem ꝛ cauſam. Nā vt ait apl'us. j. Corin. xiij. ca. Si tradidero corpus meū ita vt ardeā. charitatē aūt nō habuero ſcȝ faciēdo ꝓpter laudē humanā. nō ꝓpter deū. nihil mihi ꝓdeſt. j. ad Corin. xiij. Et nota ꝙ idē p̄miū in p̄ma ꝛ octaua beatitudīe ponit̄. Primo q̄dē qꝛ martirij genus ē pauꝑtas volūtaria. ꝛ in ↄſpectu ſeculi ſūt pauꝑes ſpū q̄ ꝑſecutōnem patiūtur. Scđo qꝛ ꝑ pauꝑtatē emit̄ regnū celoꝝ ſed ꝑſecutōne et paſſiōe ꝓ xp̄o ꝑcipit̄ regnū. Tertio ſm Ambro. qꝛ pau-peribꝫ ſpū ꝓmittit̄ regnū celoꝝ q̄ntū ad gl'iam aīe. ſed ſu-ſtinētibꝫ ꝑſecutōem ꝛ paſſionē ī corꝑe ꝓ xp̄o ꝓmittit̄ re-gnū celoꝝ q̄ntū ad gl'iam corꝑis. Beati ergo. ꝛc̄.

Q, ſcȝ afflicti beatificant.

De p̄mio hmōi ꝑſecutorum.

De vltimo fine homīs q̄ eſt beatitudo ꝑfecta. Ca. vij.

R Eſtat videre de beati-

tudine ꝑfecta. que eſt vltimus finis hoīs. quā diffinit Boetius cū dicit ꝙ ē ſtatus oīm bo-noꝝ aggregatōe ꝑfectus. immo videndū ē ſi ē aliq̄d cre-atū vel increatū. Pro cui⁹ declaratōe dicit btūs Thom̄. j. ij. q. iij. Btītudo ē vltimus finis. Finis aūt alicui⁹ dici-tur dupl'r. Uno mō res quā cupimus adipiſci ſic auā-ro finis ē pecunia. Alio mō ip̄a adeptio vl' poſſeſſio ſeu vſus aut fruitio eius rei q̄ deſiderat̄. Sicut ſi dicat̄ ꝙ poſſeſſio pecunie eſt finis auari. ꝛ frui re voluptuoſa eſt finis intēꝑati. Primo ergo mō vltimus finis hoīs ē bo-nū increatū ſcȝ d̄s. q̄ ſolus ſua infinita bonitate pt volū-tatē hoīs ꝑfecte implere. Et iſta dr̄ beatitudo obiectiua. vl' cauſatiua. qꝛ d̄s ē obiectū ꝛ cauſa nr̄e beatitudīs Uñ ꝛ Boe. dicit deū eē ip̄am beatitudinē neceſſe eſt cōfiteri. Secūdo vltimus finis ſeu beatitudo homīs eſt aliq̄d creatū in ip̄o exiſtens. q̄d nihil aliud eſt q̄ȝ adeptio vel fruitio vltimi finis. Unde Aug⁹. dic̄ ꝙ ill' rebꝫ fruēdū eſt q̄ nos beatos faciūt. Factio aūt impͬtat q̄d creatū. et iſta dr̄ beatitudo adeptiua vl' fruitiua ex eo ꝙ eā adipi-ſcamur ꝛ fruimur. Sic igit̄ q̄ntū ad obiectū ꝛ cām beati-tudo eſt q̄d increatū. ſed q̄ntū ad eēntiā eſt quid creatū. Cum aūt dicit̄ beatitudo eſt q̄d ſummū bonū intelligē-dum ē ꝙ eſt adeptio ſummi boni. nō ꝙ ip̄a adeptō que dicit̄ beatitudo ſit ſummū bonū. q̄d eſt de⁹. ꝛ ꝑ ↄſequēſ q̄d increatū. Et ſimil'r beatitudo dr̄ vltimus finis. id eſt

De vltio fine. ſ. beatitudine. Utrū ſcȝ ſit q̄d creatum.

Que operatō ſit beatitudo

adeptio vltimi finis.Probatio ꝛ declaratio quō beatitudo pfecta ſit opatio.nō quecūqꝫ ſꝫ opatio intellectiua nō quecūqꝫ.ſꝫ clare viſionis diuine eſſentie. Et pmū pbat ſic.b.tho.j.ij.q.iij.ſ.ꝙ beatitudo ſit opatio ſm ꝙ beatitudo eſt aliqd creatū in ipo hoīe exiſtēs.Beatitudo eſt vltima hoīs pfectio. Unūqdqꝫ aūt intm̄ eſt pfectū inqꝫtū eſt actu.Nā potētia ſine actu impfecta eſt.ḡ btitudinē oportet in vltimo actu hoīs ɔſiſtere.Manifeſtū eſt aūt ꝙ opatio eſt vltimus act⁹ opantis.Un̄ ꝛ ſecūdus actus noīat a pho in ſcdo de aīa.Nā habēs formā poteſt eſſe in potētia opans.ſicut ſciēs potētia ɔſiderans eſt.Et inde eſt ꝙ in alijs quoqꝫ reb⁹ vnaqueqꝫ dr̄ eſſe ſm ſuā operationē.Neceſſe eſt igit beatitudinē hoīs opatiōem eſſe Un̄ ꝛ phs in.j.eth.dicit felicitatē eſſe opatiōem ſm pfectam ꝟtutē.Cū aūt ſit duplex actio ſm phm.Unaqueqꝫ pcedit ab opante in materiā exteriorē.ſicut nere.ſecare.ꝛ hmōi.Et talis act⁹ nō poteſt eſſe beatitudo hōis qꝛ talis opatio nō eſt pfectio agētis ſꝫ magis patientis. Alia eſt actio manēs in ipo agēte ſicut ſentire.velle. ꝛ intelligere.ꝛ talis actio eſt pfectio agētis.ꝛ poteſt eſſe btitudo.Jſta aūt opatio q̄ dicit beatitudo.alio mō eſt in deo alio mō in angelis bonis ꝛ ſanctis.alio mō in viatorib⁹. Nam in deo in q̄ eſt beatitudo p eſſentiā.opatio ei⁹ ē eē ipi⁹.Jn angelis ꝛ beatis in vita eterna.eſt vltima perfectio ſm aliquā opationē qua iungunt bono increato.et hec eſt in eis opatio vnica ꝛ ſempiterna.Jn viatoribus aūt ſm ſtatū vite pn̄tis.eſt vltima pfectio ſm quā homo ɔiungit deo . Sꝫ hec opatio nō poteſt eſſe cōtinua ꝛ vnica.Nec obſtat pdictis ꝙ beatitudo dr̄ vita eterna. Job.xvij.Hec eſt vita eterna vt cognoſcant te ſolum ꝛc. Et vita nō eſt opatio.ſꝫ ſm phm viuere viuētib⁹ eſt eſſe. Nā ſm Tho.vita dr̄ dupliciter.Uno mō ipm eſſe viuētis.ꝛ ſic beatitudo nō eſt vita niſi in deo cui⁹ eſſe eſt ſua etiā opatio.Alio mō dr̄ vita opatio viuētis.ſm quā pncipiū vite exijt in actū.Et ſic nominam⁹ vitā actiuā ꝛ cōtemplatiuā.Et hoc modo beatitudo pfecta dicitur vita eterna.Qd̄ aūt boeti⁹ dic beatitudinē ſtatū oīm bonoꝝ intelligit p h̄ ꝙ beat⁹ eſt i ſtatu oīs boni pfecti.i. firmitate ꝛ dignitate.nō ꝙ nō ſit in actu.

Q, operatio que eſt .§.I.

beatitudo eſt opatio intellec⁹ pbat ſic. Beatitudo cū ſit pfectū bonū.oportet ꝙ ſit optima pfectio vel pfectionis opatio.Optima opatio eſt optime potētie.ḡ optimū obiectū eſt ꝛc⁹.Potētie aūt pncipaliores aīe ſunt intellect⁹ ꝛ volūtas.Sꝫ beatitudo nō poteſt eſſe eſſentialr̄ actus volūtatis.vn̄ reſtat ꝙ ſit act⁹ intellect⁹.ꝛ ꝙ nō poteſt eē actio volūtatis ꝗtū ad id qd̄ eſt eſſentialiter ipa beatitudo.ſic pbat beat⁹ Tho.j.ij.q.iij.Manifeſtū eſt ex premiſſis ꝙ beatitudo eſt ɔſecutio vltimi finis. Conſecutō aūt finis nō ɔſiſtit in ipo actu volūtatis.Uoluntas em̄ fert in finē ꝛ abſentē cū ipm deſiderat.ꝛ pn̄tem cū i ipſo requieſcēs delectat.Manifeſtū eſt aūt ꝙ ipm deſiderium finis nō eſt ɔſecutio finis ſꝫ mot⁹ ad finē. delectatio aūt aduenit volūtati.ex hoc ꝙ finis fit ei pn̄s Non autē ecōuerſo aliqd fit pn̄s.quia volūtas delectatur in ipſo.

Oportet ergo aliqd aliud eſſe ꝗ actū voluntatis.per qd̄ fit pn̄s ipe finis volūtati.Et h̄ manifeſte apparet circa fines ſenſibiles.Si em̄ cōſequi pecuniā eſſet p actum volūtatis.ſtatim a pncipio cupidus ɔſecut⁹ eſſet pecuniā qn̄ vult eā habere Sꝫ a pncipio quidē eſt abſens ei Cōſequit aūt ipam p hoc ꝙ manu eā apphēdit.vel aliquid hmōi.ꝛ tūc iā delectat in pecunia habita.Sic igitur circa intelligibilē finē ɔtingit.nā a pncipio volum⁹ ɔſequi finē intelligibilē. Cōſequemur aūt ipm p hoc ꝙ fit pn̄s nobis p actū intellectus.Et tūc volūtas delectata quieſcit in fine iā adepto. Sic ergo eſſentia btitudis in actu intellect⁹ ɔſiſtit.Sꝫ ad volūtatē ptinet delectatio ɔſequēs beatitudinē.ſm ꝙ dicit Aug⁹.in.x.ɔfeſſio. ꝙ beatitudo eſt gaudiū de veritate.qꝛ ſcꝫ ipm gaudiū ē cōſummatio beatitudinis.Patet etiā hoc ſcꝫ ꝙ beatitudo ɔſiſtat in actu intellectus ex hoc qd̄ dicit Johā.xvij. Hec eſt aūt vita eterna vt cognoſcāt te ſolū verꝝ deū.ꝛc. Cognitio aūt ptinet ad intellectū.nō volūtatē.Nō eſt ɔtra pdicta qd̄ Aug⁹.dicit.xix.de ciui.dei.beatitudinē hominis ɔſiſtere in pace.Nā pax ptinet ad vltimū finē hominis ꝛ p ɔſequēs ad beatitudinē.nō ꝙ eſſentialiter pax ſit ipa beatitudo.ſꝫ quia an̄cedenter ꝛ ɔſequēter ſe habꝫ ad eā Antecedēter quidē inqꝫtū iā ſunt remota oīa pturbātia ꝛ impedientia ab vltimo fine.Cōſequēter aūt inquantū homo adepto vltimo fine remanet pacat⁹ ꝛ in ſuo deſiderio quietat⁹.Jtē ſi obijciatur.Beatitudo eſt ſummū bonū.Sꝫ bonū eſt obiectū volūtatis.ergo beatitudo cōſiſtit in actu volūtatis.Rn̄dit beat⁹ Thomas ꝙ pmum obiectū volūtatis nō eſt act⁹ eius.ſꝫ aliqd̄ aliud bonū. ſicut nec pmū obiectū viſus eſt viſio.ſꝫ viſibile. vnde ex hoc ipo ꝙ beatitudo ptinet ad volūtatē tanꝗ ad primū obiectū eius.ſequit ꝙ nō ptineat ad ipam tāꝗ act⁹ ei⁹.

Jtē ſi obijciat ſic.Si beatitudo eſt opatio vt dictum eſt.ḡ eſt nobiliſſima opatio.Sꝫ nobilior opatio eſt dilectio dr̄.que ptinet ad voluntatē.ꝗ cognitio que pertinet ad intellectū.ḡ ꝛc.Rn̄det beat⁹ Thomas ꝙ dilectio preeminet cognitioni in mouēdo.Sꝫ cognitio pceſt dilectione.ſ.attingēdo.Nō em̄ diligit niſi cognitū.ꝛ ideo intelligibilē finē pmo attingim⁹ p actionē intellect⁹. ſicut ꝛ ſenſibilē finē pmo attingim⁹ p actꝰ ſenſus.Jtē. ꝗuis finē pus apphēdat intellectus ꝗ volūtas. tn̄ qꝛ mot⁹ ad finē incipit a volūtate.ideo volūtati debet id qd̄ vltimo ɔſequit aſſecutionē finis.ſ.delectatio ſeu fruitio.Jtē ex hoc qd̄ Aug⁹.dicit ꝙ beatus eſt q̄ hꝫ qcqd vult.non tamē niſi p actū volūtatis eſt ꝙ habeat qcqd vult.et iō ptinet ad voluntatē.

Q. beatitudo cōſiſtit i opatione itellectus.

Argumētū i ɔtrariū

Q, iſta operatio in- .§.II.

tellectus in qua eſſentialiter conſiſtit beatitudo pfecta .ē viſio diuine eſſentie.ꝛ nō poteſt eſſe alia opatio. qd̄ probat beatus Tho.j.ij.q.iij.ſic.Homo nō poteſt eſſe perfecte beat⁹ quouſqꝫ reſtat ſibi aliqd deſiderandū ꝛ querendum.qꝛ beatitudo eſt qetatiua .Sꝫ qui nō videt diuinā eſſentiā.reſtat ei aliquid deſiderandū ꝛ querendū.Nam cū deus ſit cauſa pma omniū reꝝ.ꝛ omia ſunt qdā effectus dei.Cū intellect⁹ cognoſcit eſſentiā alicui⁹ effectus. niſi cognoſcat etiā cauſam illi⁹ effectus.nō ſolum an ſit ſed etiā qd ſit ſeu eſſentiā eius.remanet homini naturaliter deſideriū cū cognoſcit effectū.ꝛ ſic hr̄e cauſam cognoſcendi etiā de cauſa qd ſit.ꝛ illud deſideriū eſt admirationis ꝛ cauſat inqſitionē. puta ſi quis cognoſcat eclipſim ſolis.cōſiderat ꝙ ex aliqua cauſa pcedit.ō qua quia neſcit qd ſit admirat ꝛ admirando inqrit.nec iſta inqſitio qeſcit quouſqꝫ pueniat ad cogſcēdā eēntiā cauſe. Sic cogſcēs intellect⁹ eēntiā alicui⁹ effect⁹ niſi cogſcat ꝛ de deo q̄ ē cauſa ei⁹ qd ſit remanet inqet⁹. ꝛ p ɔn̄s nō pt eē pfecte btūs Cogſcere aūt nō poteſt pfecte cauſā pmam.niſi ipam eſſentiā ei⁹ videndo. Uniuſcuiuſqꝫ enī perfectio potētie attendit ſm rōnem ſui obiecti . Obiectum aūt intellect⁹ eſt quicqd eſt in eſſentia rei. vt dicit in.iij.de anima.Unde intantū pcedit pfectio intellectus inquantū cognoſcit eſſentiā alicuius rei.Oportet ergo cognoſcere ſeu videre eſſentiā dei q̄ vult pfecte cognoſcere.Et iō etiā dr̄.j.Jo.iij.Cū apparuerit ſiles ei erim⁹.qa videbim⁹ eū ſicuti ē.i.eſſentiā ei⁹.Et in h̄ ɔſiſtit beatitudo pfecta.Et iſta viſio dr̄ dotes aīe.

Q. de obiecto eius.ſ. viſiōe diuine eſſentie.

Quid eſt obiectum intellectus

Q, delectatio requi .§.III.

Ca. 7. De beatitudine perfecta

Quō de-
lectatō re-
qritur ad
btitudīe

ritur ad beatitudinē ſicut cōcomitās ipſam. Pro cui⁹ de-
claratōe dicit btūs Tho. j. ij. q. iiij. ꝙ quadrupliciter ali
qd reqrit ad aliud. Uno mō ſicut pambulū vl̄ ꝑparatori
um ad ipm. ſicut diſciplina requirit ad ſciētiā. Secūdo
mō ſicut ꝑficiens aliqd. ſicut aīa reqrit ad vitā corpo-
ris. Tertio mō ſicut coadiuuās extrinſecū ſicut requirū-
tur amici ad aliquid agendū. Quarto modo ſicut aliqd
concomitās. ſicut ſi dicamus ꝙ calor requiritur ad ip-
ſum ignē. Et hoc vltimo modo delectatio requiritur ad
beatitudinē. Cauſat enī ex hoc ꝙ appetitus requieſcit ī
bono adepto. Unde cū beatitudo nil aliō ſit ꝙ̄ adeptio
ſummi boni nō pōt eſſe ſine delectatōe cōcomitāte. ſicut
nec ignis ſine calore. Et qd Auguſtin⁹ dicit ꝙ viſio eſt
tota merces fidei. verū eſt ꝙ̄tū ad eſſentiā beatitudinis
Unde ꝑ hoc non excluditur delectatō ſed oſtendit ꝙ ip-
ſa non pertinet ad eſſentiā beatitu dīs. ſed ē vt accidens
ꝓpriū. vt riſibile cōſequit rationale. Jn ipa etiā redditio-
ne mercedis delectatio includitur. Nā cum alicui mer-
ces reddit voluntas merētis requieſcit. qd eſt delectari.

Uñ cau-
ſatur dele-
ctatio.

Jtē nō eſt ꝯtra ꝑdicta quod phūs ait in. vj. ethicoꝝ.
ꝙ delectatio impedit actōnem intellectus. q꞉ corrumpit
extimatōem prudētie. Nō enī loquitur ibi phūs de de-
lectatōne ꝯcomitante intellectū. hec enī nō impedit ope-
ratōnem intellectus. ſed magis cōfortat ipam. vt dicitur
in. x. ethic̄. Ea enī que delectabiliter facimus attētius et
perſeuerantius facimus. Sed loquitur de delectatōne
extranea. hec impedit opationē intellectus. quādoqꝫ q̄-
dē ex intentōnis diſtractōne. q꞉ dum vni vehemēter in-
tendimus neceſſe eſt ꝙ ab alio diſtrahamur. quandoqꝫ
ex cōtrarietate. ſicut delectatio ſenſus cōtraria ratōi im-
pedit extimatōnem ipius prudentie magiſꝙ̄ operatōēꝫ
ſpeculatiui intellectus. Eſt ſciendū ꝙ in beatitudine
viſio eſt quid ꝓncipalius ꝛ potiuſꝙ̄ delectatō. Hui⁹ ra-
tio eſt ſcdm̄ beatū thomā vbi ſ. q꞉ delectatio ꝯſiſtit ī q̄-
dā quietatōne volūtatis. Q, aūt voluntas in aliq̄ quie-
tet non ē niſi ꝓpter bonitatē eius in q̄ quietat. Si ergo
volūtas quietat in aliqua opatōne. ex bonitate operati-
onis ꝓcedit quietatio voluntatis. nec voluntas querit
bonū ꝓpter quietatōnem. Sic enī ipe actus voluntatis
eſſet finis quod ē ꝯtra premiſſa. Sed ideo querit ꝙ q̄e-
tetur ī opatōne. q꞉ operatō eſt bonū eius. Unde manife
ſtū eſt ꝙ ꝓncipalius bonū eſt ipa opatō in q̄ quietatur
volūtas ꝙ̄ quietatio volūtatis in ipo. Patet etiā idē ex
hoc q꞉ cauſa ē potior effectu. ſed viſio eſt cauſa delectati
onis. Qd̄ aūt dicit phs. x. ethi. ꝙ delectatio eſt perfectō
operatōis nō ſic eſt intelligēdū quaſi delectatio ipa ope
ratōem ꝑficiat ī ſpecie ſua ſed eſt perfectō ꝯcomitās ope
ratōēꝫ ſicut decor dicit ꝑficere iuuētutē. nō ꝙ faciat. Sic
ꝛ delectatiō nō facit viſionē dei ꝑfectā in ſpecie ſua. ſꝫ cō-
ſeqitur eā.

Diſtia p-
petit⁹ ſen-
ſitiuus et
intellecti-
uus circa
delectatō-
nem.

Jtē notāda ē differētia inter appetitū ſenſi-
tiuū ꝛ intellectiuū circa delectatōem. Naꝫ appꝛheſio ſen-
ſitiua quā ſequit appetitus ſenſitiu⁹ nō attingit ad cō-
munē rōem boni. ſed ad aliquod ꝑticlare qd eſt delecta-
bile. ꝛ ideo ſm appetitū ſenſitiuū qui eſt in aīalibꝫ. ope-
ratōes querūtur ꝓpter delectatōem. Et natura in opatō-
nibꝫ neceſſarijs ad ꝯſeruatōem indiuidui ꝛ ſpeciei dele-
ctatōnes appoſuit. vt hmōi operatōes ab aīalibꝫ non
negligātur. Sed intellectus appꝛhendit vniuerſalē rati-
onē boni. ad cui⁹ cōſecutōem ſequit delectatio. Uñ ꝓn-
cipali⁹ intendit bonū ꝙ̄ delectatōnē. Nō eſt autē aliqd
extimandū ſimpliciter ſm ordinē ſenſitiui appetitus: ſꝫ
magis ſm ordinē intellectiui appetitus. Jtē non obſtat
ꝙ delectatio ſeu fruitio ſuccedit caritati ꝛ viſio fidei. ſed
maior eſt charitas fide. ergo potior videtur delectatio.
Nā charitas cū nō q̄rat bonū dilectū ꝓpter delectatōem
ſm hoc eſt ei cōueniēs. vt delectet ī bono adepto quod
amat. ideo delectatio nō reſpōdet charitati vt finis. tūc
enī procederet ratio ſed magis viſio reſponderet charitā
ti. ꝑ quā viſionem finis fit ei preſens.

Quo ad beatitudi- . §. IIII.

nē perfectā requiritur etiā comꝑheſio. Qd̄ ſic probat b.
Tho. vbi ſ. Cū beatitudo ꝯſiſtat in ꝯſecutōne vltimi
finis ea que requirūtur ad beatitudinē ſunt cōſideran-
da ex ipo ordine ad finē. Ad finē autē intelligibilē ordi-
nat homo ꝑtim ꝑ intellectū. partim ꝑ volūtatē. Per in-
tellectū quidē inq̄ꝫtū in intellectu ꝑexiſtit aliqua cogni-
tio finis imperfecta. Per volūtatē autē ꝓmo quidem ꝑ
amorē qui eſt motus voluntatis in aliquid. Secūdo ꝑ
realē habitudinē amātis ad amatū. Que quidē poteſt
eſſe tripliciter. Quandoqꝫ enī amatū ē pn̄s amanti. et
tunc iam non querit. Quādoqꝫ nō eſt pn̄s. ſed non eſt
poſſibile ipm adipiſci. ꝛ tūc etiā nō querit. Quandoqꝫ
autē eſt poſſibile ipm adipiſci. ſed ē eleuatū ſupra facul-
tatē adipiſcētis. ita vt ſtatim haberi nō poſſit. ꝛ hec ē ha-
bitudo ſperantis ad ſperatū. que ſola beatitudo facit fi-
nis inquiſitionē. Et his tribꝫ reſpōdet aliqua in ſupna
beatitudine. Nā ꝑfecta cognitio finis reſpōdet imꝑfecte
Preſentia ipius finis reſpondet ſpeciei habitudini. Sꝫ
delectatio in fine iā pn̄ti cōſequitur delectatōem. Et iō
neceſſe eſt ad beatitudinē iſta tria cōcurrere. ſ. viſionēꝫ q̄
eſt cognitio perfecta intelligibilis finis. comꝑheſionēꝫ q̄
importat pn̄tiam finis. delectationē ſeu fruitionēꝫ que
importat quietatōem rei amātis in amato. Et de comꝑ-
heſione dicit apl'us. j. ad Corinth. ix. Sic currite vt cō-
ꝑhēdatis. Spiritual' aūt curſus terminat ad beatitu
dinē. Comꝑheſio eñ ſm bē. Tho. dicit dupliciter. Uno
mō incluſio comꝑheſi in comꝑhēdēte. Et ſic oē qd cō-
ꝑhēdit a finito ē finitū. Uñ hoc mō ds nō pt compre-
hēdi ab aliquo intellectu creato. Alio mō comꝑheſio nil
aliud nomīat niſi tentōem alicui⁹ rei que iā pn̄cial'r ha-
bet. ſicut aliq̄s ꝯſequēs aliquē. dicit enī eū comꝑhende
re qn̄ tenet eū. ꝛ ſic beati comꝑhendūt. Jpa aūt comꝑhē-
ſio nō eſt alia aliqua opatio pꝛeter viſionē. Sed eſt que-
dā habitudo ad finē iā habitū. Unde ipa viſio vel res
viſa ſm ꝙ preſential'r adeſt. eſt obiectū comꝑheſiōis. Et
ſicut ad volūtatē ꝑtinet ſpes ꝛ amor. q꞉ eiuſdēꝫ ē amare
aliqd ꝛ tendere ī illud. ita ad volūtatē ꝑtinet ꝛ comꝑhē-
ſio ꝛ delectatio. q꞉ eiuſdē eſt habere aliquid ꝛ quieſcere ī
illo. Sciēdū etiā ꝙ rectitudo voluntatis requirit ad
beatitudinē antecedēter ꝛ ꝯſequēter. Añcedēter. q꞉ ſicut
materia nō cōſequit formā niſi ſit debito modo diſpoſi-
ta ad formā. ita nihil poteſt conſequi finē niſi ſit debito
modo ordinatū ad ipm. Unde nullus pōt ad beatitudi
nē ꝑuenire niſi habeat rectitudinē volūtatis que rectitu
do exiſtat ꝑ debitū ordinē ad vltimū finem. Cōſequēter
aūt requirit q꞉ ſicut dcm̄ eſt beatitudo vltima cōſiſtit in
viſione diuine eēn̄tie que eſt ipa eſſentia bonitatis. ꝛ ita
volūtas videntis dei eēn̄tiā ex neceſſitate amat deū. Si-
cut volūtas nō vidētis deum ex neceſſitate amat q̄cq̄d
amat ſub cōmuni ratōne boni quā nouit. Et hoc ipſum
eſt qd̄ facit volūtatē rectā. Unde nō eſſet beatitudo ſi-
ne recta voluntate.

Tria ſunt
que ad ꝑ-
fectā bea-
titudiēm
requirūt.

Quō re-
ctitu⁹ vo-
lūtatis re-
qrit ad be
atitudinē

Ad beatitudinem per. §. V

fectā homis nō requirit corpus ei⁹ ad eſſe ſed ad bn̄ eſſe
ꝛ corpus ꝑfecte diſpoſitum. Pro cui⁹ declaratōne dicit
btūs Thomas ꝓme ſcdē. q. iiij. ꝙ aliq̄ poſuerūt ꝙ beati-
tudo ꝑfecta q̄ conſiſtit in dei viſione nō pōt anime aduē-
nire ſine corpe exiſtēte dicētes ꝙ aīe ſctoꝝ a corporibꝫ
ſeparate ad illā beatitudinē nō perueniūt vſqꝫ ad diem
iudicij quādo reaſſumēt corpa. Quod apparet eē falſū
ꝛ autoritate ꝛ ratiōe. Autoritate quidē q꞉ dicit aplūs. ij.
ad Corinth. v. Quādiu ſum⁹ in corpe ꝑegrinamur a do

Quō ad
ꝑfectā be-
atitudiēꝫ
reqrit cor-
pus eius

mino. Et que ſit ratõ pegrinatõnis oſtẽdit dicẽs. Per
fidem eni ambulam⁹ nõ per ſpeciẽ. Ex quo apparet q
q̃diu quis ambulat p fidẽ non p ſpẽm carens viſiõe di
uine eſſentie. nondũ eſt deo pſens. Anime aũt ſanctoꝝ
a coꝛpoꝛib⁹ ſepate ſunt deo pſentes. Audemus aũt ⁊ bo
nam voluntatẽ habem⁹ peregrinari a coꝛpe ⁊ preſentes
eſſe ad dnm. Unde manifeſtũ eſt q anime ſanctoꝛum a
coꝛpib⁹ ſepate ambulãt p ſpeciẽ videtes dei eſſentiam ĩ
quo eſt beatitudo vera. Apparet ⁊ hoc ratione. Nã itel
lectus ad ſui opatiõem non indiget coꝛpe niſi pter fan
taſmata in quib⁹ intelligibilẽ veritatẽ intuet. Manife
ſtum eſt aũt q diuina eſſentia p fantaſmata videri non
poteſt. ex eo videlicet quia materialia ſunt. de⁹ aũt pure
immaterialis. Unde cũ in viſione diuine eſſentie coſtat
pfecta hominis beatitudo. nõ dependet a coꝛpe ipa bea
titudo homĩs ⁊ p cõſequens ſine coꝛpe poteſt eſſe anima
beata. Ad qd̃ etiã facit qd̃ dicit Apocal. xiiij. Btĩ moꝛ
tui qui in dño moꝛiunt. Sciendũ tamẽ q ad pfectio
nẽ alicui⁹ rei dupliciter aliquid ptinet. Uno modo ad
ſtituendã eſſentiã rei. ſicut anima requirit ad pfectiõꝫ
coꝛpis. Alio modo requirit ad pfectõnẽ rei. quod ptinet
ad bene eſſe eius. ſicut pulcritudo coꝛpis. Uel velocitas
ingenij ptinet ad pfectionẽ homĩs. Quis ergo coꝛpus
pꝛimo modo ad pfectionẽ latitudinis hominis non pti
neat. ptinet tamẽ ſecũdo modo. Cũ enĩ opatio depẽde
at ex natura rei. quãto anima pfectioꝛ erit in ſui natura
pfectius habebit ſuã pꝛiã opationẽ. in qua felicitas con
ſiſtit. Unde Aug⁹. ſup Gen. xij. dicit. q non ſic poſſunt
videre aĩe ſanctoꝝ ſepate a coꝛpibus incõmutabilẽ ſub
ſtantiã. vt ſancti angeli videt ſine alia latentioꝛi cã. Si
ue quia ineſt eis quidã naturalis appetitus coꝛp⁹ admi
niſtrandi. Quod tamẽ dicit hic Auguſtin⁹. q aĩe ſepa
te nõ vident deũ ſicut angeli. nõ eſt intelligendũ ſm ine
qualitatẽ quãtitatis. quia etiã modo alique anime ſunt
aſſumpte ad ſupioꝛes oꝛdines angeloꝝ. clari⁹ videntes
deũ q̃ inferioꝛes angeli. Sed ſm inequalitatẽ pꝛoꝛtõis
Quia omes angeli etiã infimi habẽt omnẽ pfectionem
quã ſunt habituri. nõ aũt anime ſepate ſanctoꝝ. Item
q̃uis impedimẽtũ opationis qd̃ eſt p modũ cõtrarieta
tis. vt frig⁹ impedit obiectũ caloꝛis. repugnet felicitati.
nõ tamẽ repugnat ei impedimentũ quod eſt p modum
cuiuſdã defectus. cũ ſcʒ res impedita non habʒ omẽ qd̃
requirit ad omnimodã ſui pfectionẽ. ſed repugnat tale
impedimentũ opationis omnimode ei⁹ perfectõi Et ſic
ſepatio a coꝛpe dicit animã retrahere a fine. ne tota ten
dat in viſionẽ diuine eſſentie. Appetit enĩ animã ſic frui
deo. q etiã ipa fruitio deriuet ad coꝛpus p redundanti

Q, aĩma btã habet reniſũ ad coꝛpus. ⁊ quõ intel ligit.

am. ſicut eſt poſſibile. Et ideo q̃diu ipa fruit dõ ſine coꝛ
poꝛe. appetit⁹ eius q̇eſcit in eo. q tamẽ adhuc ad partici
patione eius vellet coꝛp⁹ ptingere. Unde coꝛpoꝛe reſum
pto creſcit beatitudo extenſiue nõ intenſiue. Ad beati
tudinẽ aũt impfectã que habet in via. vtiqꝫ requirit de
neceſſitate. quia hmõi beatitudo eſt in opatione intelle
ctus practici vel ſpeculatiui. Sed opatio intellect⁹ ĩ hac
vita nõ poteſt eſſe ſine fantaſmate. que eſt ĩ oꝛgano coꝛ
poꝛali. Requirit quoqꝫ ad beatitudinẽ pfectã omnino
pfecta diſpoſitio coꝛpis antecedẽter ⁊ cõſequẽter. Ante
cedenter quidẽ. quia ſm Auguſtinũ. Si tale ſit coꝛpus
cuius ſit difficilis ⁊ grauis miniſtratio. ſicut caro q̄ coꝛ
rumpit aggrauat animã. auertit mẽs ab illa viſione ſũ
mi celi. Cõſequenter ṽo quia ex beatitudine aĩme fiet re
dundãtia ad coꝛp⁹. vt ⁊ ipm ſua pfectione potiat. beat⁹
Tho. vbi ſupꝛa.

Q, ad beatitudinẽ .§. VI.

An bona exterioꝛa reqrũt ad pfectã beatitudinẽ

pfectã nõ requirunt bona exterioꝛa nec amici. Ratio p
mi eſt. q bois bona exterioꝛa vel requirunt ad ſuſtenta
tionẽ animalis coꝛpis. vel requirunt ad opatiões quas
p animale coꝛp⁹ exercem⁹. que humane vite cõueniunt.
Illa aũt beatitudo pfecta. vel erit in aĩa coꝛpi vnita. iaꝫ
non animali ſʒ ſpũali. Et ideo nullo modo iſta exterioꝛa
requirunt ad illã beatitudinẽ. cũ oꝛdinent ad vitã ani
malẽ. Sʒ ad beatitudinẽ impfectã que habetur in via.
requirunt iſta bona. nõ quaſi de eſſentia beatitudinis.
ſed quaſi inſtrumẽtaliter deſeruiẽtia ipi beatitudini. q
ſiſtit in opatione ṽtutis ſm vitã actiuã vl̕ ꝯtẽplatiuã.

Quõ ĩtel ligi debet auctoritas illa vt eda tis ⁊ bibatis ⁊c.

Q, aũt in ſcripturis ſanctis pmittat p pmio regnũ.
vt Math. xxv. Uenite benedicti patris mei ⁊c. vl̕ eſus
⁊ potus. vt Luc. xxij. Ut edatis ⁊ bibatis ſup menſam
meã in regno meo. hmõi locutiões ſm btm̃ Tho. ſũt me
taphoꝛice intelligẽde. q ſolẽt in ſcripturis ſpũalia p coꝛ
poꝛalia deſignari. vt ex his que nouim⁹ ad deſiderandũ
incognita reſurgam⁹. Et ſic p cibũ intelligit delectatõ. p
diuitias ſufficiẽtia qua homini ſufficiet de⁹. p regnũ ex
altatio bois vſqꝫ ad ꝯiunctionẽ cũ deo. Q, aũt merces
ſanctis pmittit in celis Math. v. Per celos ſm Augu.
intelligit altitudo ſpũaliũ bonoꝝ. Nihilomin⁹ tñ locus
coꝛpoꝛe⁹ aderit nõ pter neceſſitatẽ ad beatitudinẽ. ſed p
pter quandã ꝯgruentiã ⁊ decoꝛẽ. Qd̃ vero Boeti⁹ dicit.
q beatitudo eſt ſtat⁹ omniũ bonoꝝ ⁊c. Intelligit de il
lis bonis que ꝯueniunt vite ſpũali. in qua cõſiſtit perfe
cta beatitudo. Iſta vero bona deſeruiũt vite aĩali. iõ illi
beatitudini nõ cõpetunt. Tñ quicq̇d boni inuenitur in
iſtis. totũ habebit in ſummo fonte bonoꝝ. De amicis
aũt ſi ſunt neceſſarij ad beatitudinẽ dicat bea. Tho. vbi
ſupꝛa. q ad beatitudinẽ patrie nõ requirit ſocietas ami
coꝝ de neceſſitate ſʒ de bene eſſe. Et rõ eſt. q homo habʒ
totã plenitudinẽ ſue pfectiõis in deo. Quãuis enĩ cari
tas que eſt in patria nõ deficiat ſʒ pficiat ſe extẽdat ad
deũ ⁊ ad pximũ. tñ pfectio charitatis eſt eſſentialis bea
titudini q̃tũ ad dilectõem dei. Uñ ſi non eſſet niſi vna
anima fruẽs deo. beata eſſet nõ habens pximũ quẽ dili
geret. Sʒ ſuppoſito pximo ſequit dilectio eius ex dilecti
one dei. Et qd̃ Boeti⁹ dicit. q nulli⁹ boni ſine conſoꝛtio
eſt iocũda poſſeſſio. intelligit quãdo in illo bono qd̃ ha
betur nõ eſt plena ſufficiẽtia. Sed in deo habet omnis
ſufficiẽtia. Sed ad felicitatẽ ſeu beatitudinẽ impfectam

Amicĩ reqrũt ad pfectã be atitudinẽ de neceſſi tate.

vie vt dicit phs in. ix. ethicoꝝ. felix indiget amicis nõ p
pter vtilitatẽ cũ ſit ſibi ſufficiẽs. nec pter delectatiõꝫ cũ
habeat in ſe pfectam delectatiõem in opatione virtutis.
Sed pter bonã opationẽ vt ſcʒ eis benefaciat. ⁊ vt eos
inſpiciẽs benefacere delectat. Et vt eis benefaciẽdo ad
iuuetur. Indiget enĩ homo auxilio amicoꝝ in operibus
vite actiue ⁊ contemplatiue.

Q, homo poteſt adi. §. VII

piſci iſtam pfectã beatitudinẽ. Et hoc non p ſua natu
ralia. nec p operatiõem angeloꝝ. ſed p opera meritoꝛia.
que habent virtutẽ pꝛincipaliter ex gratia dei. Pꝛimuꝫ
ſic declarat beatus Thomas. j. ij. q. v. Beatitudo nomi
nat adeptionẽ perfecti boni. Quicũqꝫ ergo eſt capax p
fecti boni poteſt ad beatitudinẽ peruenire. Qd̃ autẽ ho
mo ſit capax perfecti boni. ex hoc apparet q eius intelle
ctus appꝛehẽdere poteſt vniuerſale ⁊ perfectũ bonum. ⁊
⁊ voluntas ei⁹ appetere poteſt illud. Ergo poteſt homo
adipiſci beatitudinẽ. Quis enĩ nunc in via ſit homini

Ad perfectã btitu dinẽ p q hõ ⁊ que hõ puenire poſſit

ꝯnaturale. vt veritatẽ intueatur ĩ reb⁹ materialib⁹. vn
de ſpecies intelligibiles in fantaſmatib⁹ intelligit. nec ſi
ne fantaſmate poteſt intelligere. In patria habebit aliũ
modũ intelligẽdi ꝯnaturalẽ. Scd̃m ſcʒ q non poſſit ho
mo beatitudinẽ adipiſci p ſua naturalia pbat ſic beat⁹
Thomas. q. eadẽ. Beatitudo hominis pfecta conſiſtit ĩ
viſione diuine eſſentie. videre aũt deũ per eſſentiam. eſt
ſupꝛa naturã. non ſolũ hominis ſed omnis creature. vt

q p naturalia ſua hõ ñ poſſit adipiſci btitudinem

in parte p̄ma oſtēditur. Naturalis enī cognitio vniuſcu
iuſq3 eſt ſm modū ſubſtātie ſue ſicut de intelligētia dici
tur. vniuſcuiuſq3. q2 eſt ſm modū ſue ſubſtantie. Sicut
de intelligentia dicit̄ in li. d̄ cauſ. q̄ cognoſcit ea q̄ ſunt
ſup̄ ſe. ⁊ ea que ſūt in ſe ſm modū ſubſtātie ſue. Omis
autē cognitio que eſt ſm modū ſubſtātie create deficit a
viſione eēntie. que in infinitū excedit omnē ſubſtātiam
creatā. Unde nec homo nec aliqua creatura pōt conſeq̄
vltimā beatitudinē p̄ ſua naturalia. Ad quod facit q̄d
ait ap̄ls. j. ad Corinth. ij. Ocl's nō vidit nec auris audi
uit. ⁊ in coꝛ homis nō aſcēdit q̄ prep̄auit d̄s diligentib⁊
ſe. ⁊c. Sed nec etiā virtute angeli vl' cuiuſcūq3 alteri⁹ cre
ature pōt eam adipiſci. Huius rō eſt ſcd̄m btm̄ Thom̄.
vbi s̄. q2 cū om̄is creatura ſit nature legib⁊ ſubiecta. vt/
pote habēs limitatā virtutē ⁊ actōem. Illud qd̄ excedit
naturā creatā nō pōt fieri autoritate ſeu virtute alicuiuſ
creature. Et ideō ſi quid fieri oporteat qd̄ ſit ſupra natu
rā. hoc fit immediate a deo. ſicut ſuſcitatio mortui. illu/
minatio ceci. ⁊ hm̄oi. Cū ergo beatitudo ſit quoddā bo/
nū excedēs naturā creatā: impoſſibile eſt q̄ p̄ actōnem
alicuius creature cōferat̄. Sed beatus fit homo ſolo d̄o
agēte. Iuxta illd̄ ps̄. lxxxiij. Gratiā ⁊ glīam dabit dn̄s
Q, aūt angelus illumīet intellectū angeli inferioris vel
homis. hoc eſt q̄ ad aliquas rōnes diuinoꝝ op̄m. nō q̄3
tū ad viſionē diuine eſſentie. Nā ad hanc omes a d̄o il/
luminātur. Ultimū vc3 q̄ requirant̄ bona op̄a ad be
atitudinē ꝯſequēdā. patet ex hoc q̄ chriſtus ait Ioh. xiij
Scitis hec beati eritis ſi feceritis ea. Huius rō eſt ſcd̄m
btm̄ Thom̄. vbi s̄ q2 eoꝝ q̄ nata ſunt habere p̄fectū bo/
nū. aliq̄d h3 ip̄m ſine motu. aliq̄d p̄ vnū motū. aliquid
pluribꝫ motibꝫ. Habere bonū p̄fectū ſine motu cōuenit
ei q̄d naturaliter hab3 illud. habere aūt beatitudinē na
turaliter eſt ſolius dei. Unū ſolius dei eſt ꝓpium. q̄ ad
beatitudinē nō moueat̄ p̄ aliquā op̄atōem p̄cedentem.
Cū ergo beatitudo excedat oēm naturā creatā. nulla pu
ra creatura ꝯuenienter conſequit̄ beatitudinē abſq3 mo
tu op̄atōnis per quē tendit ad ip̄am. Sed angelus qui
eſt ſup̄ioꝛ q̄3 homo ordine nature ꝯſecutus eſt eā ex oꝛ/
dine diuine ſapiētie vno motu operatōis meritoꝛie. Ho
mīes aūt cōſequūtur ip̄am multis motibꝫ op̄atōnum.
que merita dicūtur. Unde ſm phm̄. Beatitudo eſt pꝛe
miū virtuoſarū op̄atōnū. Preexigit̄ aūt op̄atio homis
ad beatitudinē non ꝓpter inſufficientiā diuine virtutis
beatificātis. ſed vt ſeruet̄ oꝛdo in reb⁊ inſtitutis a deo.
Notandū eſt aūt q̄ p̄mas creaturas domin⁹ ſtatim de
imp̄fectis ꝓduxit abſq3 aliqua diſpoſitōne vl' op̄atione
creature p̄cedente. q2 ſic inſtituit p̄ma indiuidua ſpecie/
rum. vt p̄ ea natura ꝓpagaretur ad poſteros Et ſimiliter
q2 p̄ xp̄m q̄ eſt de⁹ ⁊ homo beatitudo erat ad alios deri
uanda. ſm illud ad Heb. ij. Qui multos filios adduxe/
rat in glīa ſtatim a p̄ncipio ſue ꝯceptōis ſine aliq̄ op̄ati
one meritoꝛia p̄cedēte. anima eius fuit btā. Sed h̄ ē ſin/
gulare in chriſto. Pueris aūt baptiſatis ſubuenit meri/
tū chriſti ad beatitudinē cōſequendā licet deſint merita
ꝓpria eo q̄ p̄ baptiſmū ſunt membra chriſti effecti. Qd̄
aūt ap̄l'us dicit ad Roma. xiiij. Beatitudinē homis eē
cui de⁹ ꝯfert iuſticiā ſine operib⁊. intelligit̄ de beatitudi
ne ſpei que habet̄ p̄ grām iuſtificantē data ſine op̄ib⁊ p̄
cedentib⁊.

Bōa ope ra reqrun tur ad be atitudiez ꝯſeq̄ndaꝫ Rō ponit.

Q, iſta perfecta be . §. VIII

atitudo nō pōt haberi in hac vita ſed habet̄ tātū i alia
⁊ magis ab vno q̄3 ab alio. Primū ꝓbat b. Thomas j. ij
q. v. triplici rōe. Et p̄ma eſt ex ip̄a beatitudis rōne. Na3
cū beatitudo ſit ſufficiēs ⁊ p̄fectū bonū om̄e malū exclu
dit. In hac aūt vita nō p̄t excludi om̄e malū. Multis
em̄ mal' p̄ſens vita ſubiacet que vitari nō poſſunt. ⁊ ig̃/

Btitudi/ nē pfcām in hac vi/ ta hr̄e nō poſſum⁹. Rō ponit.

rantie ex p̄te intellectus ⁊ inoꝛdinate affectōis ex p̄te ap
petitus. ⁊ multiplicis penalitatis ex p̄te coꝛpoꝛis vt di
ligēter exequit̄ aug⁹. xix. de ciui. dei. Ad q̄d etiā facit il/
lud Iob. xiiij. Homo natus de muliere breui viuēs tem/
poꝛe replet̄ multis miſerijs. Secūda ratō ē. q2 deſide/
rium boni hic ſatiari nō pōt Naturalr̄ enī homo deſide
rat p̄manētiā boni q̄d habet. bona aūt p̄ntis vite ſunt
tranſitoꝛia. cū etiā ip̄a vita tranſeat quā naturalr̄ deſide
ramus. ⁊ eā p̄petuo manere vellemus. q2 naturalr̄ ho/
mo refugit moꝛtē. Tertia rō eſt Si ꝯſideret̄ id in q̄ ſpe/
cialr̄ beatitudo conſiſtit ſc3 viſio diuine eēntie. que non
pōt homi ꝓuenire in hac vita. q2 nō pōt intelligere niſi
refiectendo ſe ad fantaſmata. que cū ſint materialia p̄ca
diuinā eentiam que purus ſpūs eſt videre nō pōt. Un̄
nō pōt quis in hac vita p̄fecte eſſe beatus. Nō obſtat p̄
dictis q̄ plures poſuerūt beatitudinē in hac vita conſi/
ſtere. Iuxta illud. Beatū dixerūt popl'm cui hec ſūt. Et
qd̄ in pluribꝫ dicit̄ nō pōt eſſe falſum totalr̄. q2 videt̄ eē
naturale q̄d in pluribꝫ eſt. Nā reputāt pl'es ip̄i i hac vi
ta eſſe aliquā beatitudinē ꝓpter aliqua ſimilitudinē ve/
re beatitudinis. Et ſic nō ex toto a ſua extimatōne, defi/
ciunt. Imperfecta aūt beatitudo hic pōt eſſe in vita ta/
men virtuoſa. Quantū ad ſecūdū Sciendū q̄ vn⁹ alio
eſt beatioꝛ in alia vita q̄3tū ad adeptōem beatitudinis:
ſeu fruitionē. Pro cuius declaratōne dicit beat⁹ Tho.
vbi s̄. q̄ in beatitudine nō includit̄ niſi ip̄e finis vltim⁹.
qui eſt ſummū bonū qd̄ eſt beatitudinis obiectū ⁊ cau/
ſa. nō pōt eſſe vna beatitudo maioꝛ q̄3 alia. q2 non ē niſi
vnū ſūmū bonū. ſ. deus. cuius fruitōne oēs ſunt beati.
ſed q̄3tū ad adeptōem huius vl' fruitionē pōt vn⁹ alio
eſſe beatioꝛ. q2 q̄3to magis homo bono fruit̄ tāto beati
oꝛ ē. Cōtingit aūt aliquē magis frui deo q̄3 aliū ex eo q̄
eſt melius diſpoſitus vl' oꝛdinat⁹ ad eius fruitionē. p̄fe
ctius fruit̄ deo q̄ clarius videt eū. Sz clarius ⁊ limpi/
dius videt ⁊ p̄fectius fruit̄ qui habuit h̄ in vita maioꝛē
charitatē. Sic ergo vnitas denarij qui ꝓmiſſus ē labo/
rātib⁊ in vinea. Math. xx. ſignificat vnitatē beatitudis
ex parte obiecti. Sed multiplicitas manſionū de q̄ chri
ſtus dicit. Ioh. xiiij. In domo patris mei manſiones m'l
te ſunt. ſignificat diuerſitatem beatitudinis ſcd̄m diuer
ſum gradū fruitionis. Exempla poſſunt h̄ induci de co
dē cibo. qui delectabili⁹ guſtat̄ a ſanis ab vno q̄3 ab alio
ſcd̄m diſpōem guſtus. Et de eadē re que melius intelli/
gitur ab vno q̄3 ab alio. ⁊ coꝛp̄aliter pleni⁹ videt̄ ab vno
q̄3 ab alio. ⁊ cum pluribꝫ differentijs. ſm melioꝛē diſpo
ſitionē oculi. Non obſtat q̄ beatitudo dicit̄ ſummū bo/
nū in ſup̄latiuo. q2 intelligit̄ q̄ eſt ſummi boni adeptio.
⁊ fruitio. id eſt dei quo omnes fruunt̄.

Q, vnuſ alio p̄t eē beatioꝛ in alia vita. quomō.

Q, beatitudo nō po/. §. IX

teſt amitti ſi eſt perfecta vt ſuperne patrie. pat3 ex eo q̄
chriſtus ait Math. xxv. Ibūt iuſti in vitā eternā que ē
perfecta beatitudo. Eternū enī defectu caret. Circa h̄
Origenes ſequēs erroꝛē quoꝛūdā Platonicoꝝ poſuit q̄
poſt beatitudinē homo pōt fieri miſer ſed hoc eſſe falſū
manifeſte apparet duplici ratōne ſm beatū Thomā. j.
ij. q. v. Et p̄ma eſt re ip̄a cōmuni ratōe beatitudinis. Cū
enī ip̄a ſit p̄fecte bonū ⁊ ſufficiēs opoꝛtet q̄ deſiderium
homis quietet ⁊ omne malū excludat. Naturalr̄ aūt ho/
mo deſiderat retinere quod habet bonū. ⁊ q̄ retinendo
ip̄m obtineat ſecuritatem. alioquin neceſſe eſt q̄ timoꝛe
amittēdi vl' doloꝛe de certitudine amiſſionis affligatur
Requiritur ergo ad p̄fectā beatitudinē q̄ hō certā opi/
nionem habeat. q2 bonū q̄d habet nunq̄3 amittet. Que
quidē opinio ſi vera ſit ꝯſeq̄nēs eſt ip̄am beatitudine3
nunq̄3 amittere. Si aūt falſa ſit. hoc ipſum eſt quodda3
malum falſam opinionē habere. Nā falſum eſt malum

Q, beatitudo p̄fecta nō poteſt amitti ⁊ q̄re.

intellectus.ſicut verꝝ eſt bonū ipſiꝰ. Nō erit igitᷣ vere beatꝰ ſi aliqđ malū ieſt ei. Scđo idē apparet ſi ꝯſidereᷣ rōnē beatitudīs in ſpēali. Dictū eſt enī ſupra ꝙ ꝯſiſtit in viſione diuine eſſentie. Eſt aūt impoſſibile ꝙ aliqs videns diuinā eſſentiā velit eā nō videre.q2 oīne bonū habituꝫ quo qs carere vult aut nō eſt ſufficiēs ⁊ q̄riᷣ aliqđ ſufficientiꝰ loco eiꝰ aut hꝫ aliqđ incōmodū annexū.ꝓpter qđ venit in faſtidiū. Uiſio aūt diuine eſſentie replet animā oīmibꝫ bonis.cū ꝯiungaᷣ fonti totiꝰ bonitatis. Silr̄ nō habet aliqđ incōmodū adiunctū.⁊ ſic ex ꝓpria volūtate beatus nō poteſt deſerere beatitudinē Silr̄ nō pōt eam ꝑdere deo ſubtrahēte.q2 cuꝫ ſubtractio huiꝰ beatitudis ſit quedā pena.nō poteſt talis pena ſubtractiōis infligi a deo iuſto iudice.niſi ꝑ aliqua culpa. Sed culpa cadere nō poteſt in eū q̄ videt dei eſſentiā.cū ad hāc viſionē ſequiᷣ de neceſſitate rectitudo volūtatis. Silr̄ nec aliud agens poteſt eā ſubtrahere.q2 anima deo ꝯiuncta ſuper oīa alia eleuaᷣ.⁊ ſic nō poteſt aliquo modo amitti ꝑfecta beatitudo.ſꝫ imꝑfecta que eſt in via poteſt perdi ⁊ ꝑ obliuionē ⁊ ꝑ occupatiōem quo ad ꝯtemplatiuā.⁊ ꝑ vicia quo ad actiuā vitā.

Q2 ſeptem genera bo.§.x

norum que hic appetunᷣ.in patria poſſidenᷣ.vnde impleᷣ omne deſideriū homīs.ꝓpter qđ merito dr̄ Apocalip.xix. Beati q̄ ad cenā agni nuptiaꝝ vocati ſunt. vnde figuranᷣ ꝑ cenā magnā quā fecit Aſſuerus (qui interꝑtatur beatitudo) ꝓncipibꝫ ſuis. Heſter.j. Et de hac pōt exponi etiā illud. Homo quidā fecit cenā magnā. Luce.xiiij. Et etiā ꝑ illas nuptias factas a rege. Al. athei.xxij. Omnia parata ſunt venite ad nuptias. Hec aūt declarat beatꝰ Tho li.iij.ꝯtra gētiles ſic. Eſt enī quoddā deſideriū hoīs inquantū intellectualis eſt de cognitiōe veritatis.qđ quidē homines ꝯſequunᷣ ꝑ ſtudiū vite ꝯtemplatiue.⁊ hoc maxime in illa viſione confirmabiᷣ qn̄ ꝑ viſionē ꝓme veritatis oīa que intellectꝰ naturaliᷣ ſcire deſiderat.ei innoteſcit. Juxta illud Hiere.xxxj. In die illa nō nocebit vnuſquiſq3 ꝓximo ſuo ⁊c̄. Grego.iiij dyalogoꝝ. Quid eſt qđ neſciant qui ſcientē oīa ſciūt. Exodi.xxiij.dixit dn̄s moyſi. Ego ōndaꝫ tibi omne bonū.q intelligēda ſunt de his que ꝑtinent ad ꝑfectionē intellectualis nature. Unde illa viſione cognoſcēt oīes naturas omniū ſpecieꝝ creaturaꝝ ⁊ ꝟtutes ⁊ ꝓpria accidētia que ꝑtinent ad ꝑfectiōem vniuerſi. Et ꝑ cognitionē naturaliū ſpecieꝝ cognoſcēt indiuidua ſub hmōi ſpeciebꝫ exiſtētia. Oīa aūt hmōi que cognoſcit ꝑ hāc viſionem ſimul actu ꝯſiderat.⁊ ſic videt infinita. Tn̄ ea que deus facere poteſt.q̄ tamē nunq3 fecit nec facturꝰ eſt.non cognoſcēt ſancti. Silr̄ quantū ad rōnes reꝝ factaꝝ. quas oīes intellectus nō poteſt cognoſcere niſi diuinā bonitatē cōprehēdat. Tertio nec etiā cognoſcet ea que ex ſola volūtate dei depēdent.ſicut p̄deſtinatio.electio.iuſtificatio.⁊ hmōi.que ꝑtinent ad ſanctificatiōem creature. hec oīa ſoli intellectui diuino reſeruanᷣ. Eccl̄s.viij. Intellexi ꝙ omniū opeꝝ dei nō poſſit homo inuenire rōnem ⁊ Job.xj. Forte veſtigia dei cōprehēdes ⁊c̄. Eſt ſecundo quoddā deſideriū hoīs ſꝫm ꝙ habet rōnem qua inferiora diſponere poteſt.qđ quidē adipiſcunᷣ homines ꝑ ſtudiū vite actiue. Qđ deſideriū ad hoc eſt ꝓncipaliter vt tota vita homīs ſꝫm rōem diſponaᷣ.quod eſt viuere ſꝫm virtutē. Cuiuſlibet enī virtuoſi finis in oꝑando.eſt ꝓprie ꝟtutis bonū.ſicut ꝟtus vt fortiter agat. Hoc auteꝫ deſideriū tūc implebiᷣ.q2 ratio erit in ſummo vigore diuino lumine illuſtrata.ne a recto deficere poſſit. Conſequunᷣ aūt ciuilē vitā etiā quedā bona quibꝫ homo indiget ad ciuiles oꝑatōes.ſicut honoris ſublimitas.quē hoīes inordinate appetētes ambitioſi ⁊ ſuꝑbi fiunt. Ad ſummā aūt honoris altitudinē homines ꝑ illā dei viſionem ꝑducunᷣ inquantū deo qđammodo vniunᷣ. Et ꝓpter hoc ſicut deꝰ rex ſeculoꝝ dr̄.ita ⁊ beati deo ꝯiuncti reges dicunᷣ Apoc̄.xxij. Regnabūt cū xp̄o Et alibi videlicet beati dicunᷣ. Feciſti nos deo nr̄o regnū ⁊ ſacerdotes id eſt.reges. Apoc̄.v.c. Cōſequiᷣ autē ciuilē vitā. ⁊ aliud appetibile.ſ.fame celebritas.ꝑ cuiꝰ inordinatū appetituꝫ efficiunᷣ hoīes inanis glīe cupidi. Beati aūt in illa viſione celebres reddunᷣ.nō ſꝫm hoīm viatoꝝ modū ſꝫ beatoꝝ. Et ideo frequētiſſime illa beatitudo in ſacra ſcriptura gloria noīaᷣ.ſicut in pſ̄.dr̄. Exultabūt ſcti in glīa.⁊c̄. Eſt ⁊ aliud in ciuili vita appetibile.ſ.diuitie.ꝑ cuiꝰ inordinatum appetitū ⁊ amorē multi efficiunᷣ illiberales ⁊ iniuſti. In illa aūt beatitudine eſt omniū bonoꝝ ſufficientia inquantū beati fruunᷣ illo qui cōꝓhendit oīum bonoꝝ ꝑfectiōem.ꝓpter qđ dr̄ Sap̄.vij. Uenerūt mihi oīa bona pariter cū illa. Et in pſ̄. Gloria ⁊ diuitie i domo eius. Eſt aliud hoīs deſideriuꝫ. qđ eſt ſibi ⁊ alijs animalibꝫ cōmune.vt ſcꝫ delectationibꝫ ꝑfruatur.quod homines maxime cōſequunᷣ ſꝫm viā voluptuoſam.⁊ ꝑ cuiꝰ imoderantiā hoīes efficiunᷣ intemꝑati ⁊ incōtinentes. In illa vero felicitate delectatio ꝑfectiſſima tāto erit ꝑfectior ea que eſt ſꝫm ſenſum.qua etiā bruta animalia ꝑfruunᷣ.quāto ītellectꝰ ē altior ſenſu.tāto etiā illđ bonū in quo delectabimur maiꝰ eſt omni ſenſibili bono.⁊ magis intimū ⁊ magis ꝯtinue delectans.q̄to etiā illa delectatio eſt magis pura ab oīni ꝑmixtione contriſtantis de qua dr̄ in pſ̄. Inebriabunᷣ ab vbertate domꝰ tue ⁊c̄. Eſt ⁊ naturale deſideriū oīibꝫ rebꝫ cōe.ꝑ qđ ꝯſeruationē ſui deſiderāt ſꝫm ꝙ eſt poſſibile.ꝑ cuiꝰ immoderātiā homines reddunᷣ timidi.⁊ nimis ſibi a laboribꝫ parcētes. Qđ deſideriū tūc oīmino cōplebiᷣ quādo beati ꝑfectam ſempiternitatē cōſequenᷣ ab omni nocumento ſecuri.ſꝫm illud Iſa.xlix. Et Apoc̄.xxj. Non eſuriēt amplius neq3 ſitiēt ⁊c̄. Et ſic pꝫ ꝑ diuinā viſionē ꝙ ꝯſequuntur intellectuales ſubſtātie verā felicitatē.in q̄ oīno deſideriū quietaᷣ.⁊ in quo eſt plena ſufficiētia oīm bonoꝝ que ſꝫm Ariſto.ad felicitatē requiriᷣ. In hac vero vita nil eſt adeo ſimile felicitati ſuꝑne.ſic cōtemplatio ꝟitatis put hic eſt poſſibile. Hinc ⁊ Augꝰ.in vlt̄.de ciui.dei ait. Quāta ibi felicitas.vbi nullū malū aderit.nullū bonuꝫ latebit.erit deꝰ oīa in oīmibꝫ. Et infra.qđ eſt eīm qđ dominꝰ ꝑ ꝓphā ait. Ero illoꝝ deꝰ in ꝑpetuum.niſi ero eis vnde ſatienᷣ. Ero eis qcq̄d honeſte ab oīmibꝫ deſiderari poteſt. Ero illis ſalꝰ ⁊ vita glīa ⁊ honor.victoria ⁊ copia pax ⁊ omne bonū. Et in fine Uacabimꝰ ⁊ videbimꝰ.videbimus ⁊ amabimꝰ.amabimꝰ ⁊ laudabimus. Juxta illud pſ̄. Beati q̄ habitāt in domo tua dn̄e. in ſecl̄a ſeculoꝝ laudabunt te.

Titulus octauus de fide.

Fides ſumitur octo modis

Capitulum primum

Emum eſt de fide agēdum.de qua apoſtolus ad Hebre.xj. Sine fide impoſſibile eſt placere deo. Sed ſciendum ꝙ fides ſumitur multipliciter. Primo quidē pro conſciētia. Juxta illđ ad Roma.xiiij. Omne quod non eſt ex fide peccatū eſt. Quod verbum tractans Gracianus.xxviij.q.j. Omnes.§. Ex his itaq3 exponit.id eſt.omne quod eſt contra conſcientiā peccatum eſt. Et ſic etiam ſumitur in regula iuris. Poſſeſſor male fidei nullo tempore preſcribit.de regulis iuris.lib.vj. Secundo ſumitur fides pro caſtitate ſeruanda thori coniugalis. Unde Auguſtinꝰ.xxvij.q.ij.ait. Omne bonū nuptiarum fuit in illis parentibꝫ xp̄i.ſ.proles.fi

Septem ſunt genera bonoꝝ q̄ hic appetunᷣ.⁊ in patria poſſidenᷣ.

De multiplici fidei acceptione

des ⁊ sacramētū. Fides .q͛ nullū adulterium ⁊c̄. Tertio su mitur ꝑ pactōne seu ꝓmissione. ſm ꝙ dicit Aug⁹. ꝙ fi des quādo hosti ꝓmittiť seruāda ē .xxiij q.j. noli. Nō ē verū si ꝓmissio est licita. Nā vt dicit Isid. In mal' ꝓmissis rescinde fidē. ⁊ in turpi voto muta decretū. Et ite rū. Si is cui facta ē promissio. ⁊ ipe seruet fidē ꝓmissaꝝ Nā dicit regula iuris. Frustra sibi petit fidē seruari. ⁊c̄. de reg. iu. li. vj. Quarto sumiť fides ꝓ fidelitate .i. debita adimpletiōne ⁊ diligenti executiōne sup promissione fa cta tacita vl' expressa. Et sic poniť ab ap'lo fides .i. fideli tas inter fructus spūs. Ad Gal. v. scđm vnā expōnem be. Tho. Et reduciť fidelitas ad virtutē veritatis mora lem. ⁊ ab ea denominatur seruus vl' dispēsator fidel'. ſm euāgeliū ⁊ ap'lm. Et ad hāc virtutē pertinēt scđa ⁊ ter tia acceptio. Quinto sumiť fides ꝓ equitate in actōnibꝫ ꝯsiderata. Insti. de actibꝫ. §. actōnum. alie sunt bone fi dei. alie stricti iuris. Et ſm hoc dicit lex. ꝙ vbi bona fide agitur nō est de apicibꝫ legis disputandū. ⁊ scđm h' etiā intelligi potest illa reg'la. bona fides nō patitur vt semel exactū iterū exigať. de regul' iur'. li. vj. Sexto sumitur fi des ꝓ vna ex gratijs gratis datis. quas ponit ap'lus .j. ad Corinth. xij. comunibꝫ bonis ⁊ malis. vbi diciť. Alij datť fides i eodē spū. Sumiť enī ibi fides ꝓ quadā emi nēti certitudine coꝝ que sūt fidei. Septimo sumiť fides communiter ꝓ q̄dā habitu q̄ q̄s firmiter assentit sine for midine de opposito. his que clare nō videt. quecūq; sint illa. puta cū quis firmiter credit talē esse prēm vl' mrē suā. vel verbis alicuius sapiētis. Et sic Grego. in .iiij. di alogoꝝ dicit ꝙ infidelis habet fidē .s. de parentibꝫ suis. ⁊ hmōi. sed hoc de se non ē meritoriū ſm btm̄ Tho. j. ij. Octauo sumitur fides ꝓ virtute theologica. de qua dr̄ j. ad Corin. xiij. Nūc manet fides spes charitas. Sꝫ ſm istā vltimā acceptōem fides q̄nq; sumiť ꝓ habitu talis virtutis caritate informata. Et sic sumiť in Dicř. Domie oculi tui respiciūt fidē. Et Osee. Despōsabo te mihi i fi de. Aliquādo sumiť ꝓ habitu informi. vt ibi .j. ad Cor. xiij. Si habuero fidē ita vt montes transferā. ⁊c̄. Et Ia cob. Fides sine opibꝫ mortua est. quod vtriq; donū dī ē. sed insufficiēs ad salutē. Aliquādo sumitur fides ꝓ ipso actu tal' virtutis. Unde Aug⁹. Quid est fides nisi crede re quod nō vides. Et illud Grego. Fides nō habet meri tū cui humana ratō ꝑbet experimētū. Meritū enī non acquiriť ex habitu sed ex actu. Fides aliquādo sumiť ꝓ obiecto seu materia coꝝ que sunt fidei. vt in simbolo Athanasij. Hec est fides catholica vt vnū deū in trinita te. ⁊c̄. Fides aliquādo sumiť improprie pro visione clara in patria diuinoꝝ. ad Rom. j. ex fide in fidē .i. ex fide pre senti in fidē .i. visionē futuroꝝ. Et hoc diciť ꝓpter certi tudinē. Aliqñ sumiť ꝓ signo distributiuo fidelium ab alijs .i. baptismo. dist. xlv. de iudeis. Unde cū a bapti zando queriť. Quid petat. Rñdet fidē .i. baptismi sacra mentū. Hec quasi oīa habenť in glo. super titu. j. de cretaliū .s. de summa trinitate ⁊ fide catholica. quibusdā tamē additis.

De ipsa aūt fide prout. §. I

De fide vn̄ causatur.

est virtus theologica nūc tractandū. Et pmo de ei⁹ cau sa ⁊ effectu. Secūdo de eius habitu seu subiecto. Tertō de eius actu. Quarto de eius obiecto. Queriť ergo p mo vnde causeť fides in homīe. Rñdet btūs Thom. ij. ij. q. vj. ꝙ causať a deo interius mouēte mētē ꝑ grām q̄ tū ad assensum. q̄ est ꝑncipal' actus fidei. Uñ ap'lus ad Roma. ij. Gratia saluati estis ꝑ fidē. ⁊ nō ex vob neq; gloriet. donū enī dei ē. Secūdario ⁊ instrumētal'r cau sať etiā a q̄busdā alijs. vt in visiōe miracl'i. auditōe do ctrine. ⁊ hmōi. Pro cui⁹ declaratōne sciendū ꝙ cause tres ꝯcurrūt ad fidē. Superior. id ē credēdoꝝ reuelatio. Ex terior .s. miraculoꝝ visio vl' ratōnū circa fidem ꝑsuasio. Interior .s. ad ea mentis assensio. Quātū igiť ad pri mū oportet ꝙ illō sit a dō. Ea enī q̄ sūt fidei excedūt rati onē humanā. vñ nō cadūt i cōtemplatōne hoīs nisi dō reuelāte. Sed q̄busdā reuelātur hec imediate a deo. sic sūt reuelata ap'lis ⁊ prophetis. Quibusdā ꝓponūtur a deo mittente fidei ꝑdicatorē. ſm illud ad Roma. x. Quō ꝑdicabūt nisi mittanť. Necesse est enī ꝙ homī ꝓponanť credibilia ad h' vt aliq̄d explicite credat. Et sic patet ꝙ ista cā sit a deo .s. reuelante ⁊ mittēte ꝑdicatorē. Quā tū ad secūdū sciēdū ꝙ nec miraclm visum nec q̄cūq; ꝑ suasio de fide est sufficiēs causa ad credendū inductiua. Quō patet ex hoc q͛ videntiū vnū ⁊ idē miraclm ⁊ audi entiū vnā ⁊ eandē predicatiōnē. vnus credit. alius ñ cre dit. Sicut patet tempe ap'loꝝ ⁊ alioꝝ ꝑdicātiū ⁊ mira cula facientiū. Quō si esset sufficiens causa oēs credidis sent q̄ vidissent ⁊ audissent. Sed ⁊ miracl'oꝝ opatō pn cipal'r a deo est. vt patet .j. ad Corinth. xij. Alij dať per spūm opatio virtutis. Quātū ad tertiū q̄d est mētis assensio ad credēda. Hāc cām ponebāt pelagiani eē libe rū arbitriū homīs solū. Et ꝓpter h' dicebāt ꝙ initiū fidi est ex nobis inq̄tū scꝫ in nobis ē ꝙ parati sum⁹ ad assē tiendū his que sunt fidei. sed ꝯfirmatio fidei est a dō. ꝑ quē nobis ꝓponūtur que credere debem⁹. Sed h' falsuꝫ est. q͛ cum assentiendo his que sunt fidei eleuetur supra naturam suā. oportet ꝙ hoc insit ei ex supernaturali pn cipio interius mouente voluntatem. Et hoc est de⁹. Nec est ꝯtra quod Aug⁹ dicit ꝙ fides consistit in credētiuꝫ voluntate. q͛ oportet ad hoc vt voluntas velit credere ꝙ prepareť a deo ꝑ gratiā ad hoc vt eleuetur i. ea q̄ sūt supra naturā. Be. Thom̄ vbi s̄. Unde in Toletano cō cilio diciť. Sicut homo proprij arbitrij volūtati serpen tis obediēs perijt. sic vocante se gratia dei ꝓprie mentis ꝯuersione sic credendo saluatur. dist. xlv. De iudeis. Et q̄uis aliquādo videať facere deus homī coactōnem ali quā. vt in Sauli ꝯuersiōe prostrato ⁊ cecato. tamē ad ex tra ē illud ⁊ volūtas libera remanet. ⁊ volūtate credidit ⁊ assensit vocāti. Et sic intelligendū est illud Augustini xxiij. q. iiij. Qui pōt. Fides etiā informis .i. que ē sine cha ritate est donū dei. ſm glo. j. ad Corin. xij. ⁊ btūs Tho. vbi s̄. Nō ex eo ꝙ est informis. hoc est ex defectu homi nis sed ex eo ꝙ fides. Nec obstat illud Deutro. xxij. Dei perfecta sunt opa. Nā fides informis ⁊ si non sit ꝑfecta simpl'r ꝑfectōne virtutis. est tamē ꝑfecta ꝑfectōne q̄ suf ficit ad ratōnem fidei.

De tribus cause que ad fidem ꝯcurrunt

De facto Paulo. An ad fi dem coactus sit.

Rationes persuasiue. §. II.

Quatuor ad fidē vl' ad credē dū nos i ducunt.

efficaciter inductiue ad credendū quattuor possūt assi gnari q̄uis nulla eaꝝ sit demōstratiua cogēs intellectū ad assentiendū his que sūt fidei. Prima est opatio mira culoꝝ. Secūda est multiplicatio testimonioꝝ. Tertia ē toleratio tormētoꝝ. Quarta ē ꝯpositio materie credēdo rum. Quantū ad pmum dicit ps. xxxij. Omnia ope ra eius .i. dei in fide. opa in fidē. Opa dei pmaxime dicū tur opa miraculosa. q͛ solus deus ibi opatur. cum sit su pra facultatē nature. Uñ christ⁹ Joh. xiiij. Pr̄ in me ma nēs ipe facit opa .s. miracl'osa. q͛ solus dō ibi opať. q. d. hoc nō est opus mee humanitatis quā videtis scꝫ diui nitatis que est vna cū prē. Oīa aūt ista opa miraculosa sunt facta in fide .i. ꝑ fidem ad fidē introducendam vel confirmandam. Unde suscitato Lazaro diciť Joh. xj. Quō multi ex his q̄ viderāt crediderūt i eū. Et Joh. iiij. Nisi signa ⁊ ꝑdigia videritis nō creditis inq̄t christus ⁊ facto miracl'o i nuptijs aq̄ in vinū ꝯuersa crediderūt in eū discipuli ei⁹. diciť Joh. ij. i. confirmati sunt magis in fide ei. nam iam crediderant. Et certe ſm beatū tho. ij. ij. cū ea q̄ sūt fidei sint sup ratōem naturalem melius

⁊ aptiꝰ ꝓbari nō poſſunt q̄ꝫ ꝑ opatiões ſupernaturales
cuiuſmodi ſunt opa miraculoꝝ. Si quis eni nunc p̄di-
caret aliquod futurū cōtra cōmunē curſum naturalem.
⁊ ad ꝓbandū veritatē huiꝰ puta retrogradationē ſolis
die craſtina fiendā mortuū veraciter ſuſcitare. nōne mi-
raculū iſtud ſufficiēter deberet mouere ad credendū fir-
miter futurū. q̄uis nec oculo nec intellectu cernatꝰ vtiqꝫ.
Sunt aūt ipa miracula in xp̄iana religione fidē prote-
ſtantia innumerabiliter ⁊ variabiliter ⁊ veraciter opata.

De miraculis q̄re facta ⁊ qn̄ inchoauerūt.

A p̄ncipio mūdi inchoata ſunt miracula. Nam Gen. ẜ
iiij. ꝯ ẜm illā lrām ꝙ inflammauit deus ſuꝑ abel ⁊ mu
nera eius. videlicet ignē de celo mittendo ad cōburēduꝫ
ſacrificiū eius ex fide xp̄i celebratum. Sub noe in opere
arche multa miracula fuerūt celebrata. Abraam quoqꝫ
qui credidit deo ꝓmittenti ꝙ in ſemine ſuo om̄es gētes
benedicerentꝰ. qꝺ eſt chriſtꝰ. miraculis claruit in genera-
tione Iſaac. Gen̄. xviij. Et ſanatōe regis egypti ⁊ geraꝛ.
Multa ⁊ magna ꝓdigia fecit deus ꝑ Moyſen ī egipto
in deſerto corā omni populo iudeoꝝ. vt patꝫ in Exoꝺ. ⁊
Nūeri pluribꝫ capitulis. Tempe vero iudicū. Joſue ge-
deonis ſamſonis ⁊ alioꝝ multa mira facta ꝑ fidē refert
apoſtolꝰ ad Heb. xj. Sub regibꝫ ſigna plurima fctā oñ
duntꝰ in libris regū ⁊ paralipomenō ꝑ dauid ⁊ ezechiā
Heliā ⁊ heliſeū. ⁊ alios. Poſt tranſmigrationē babiloniſ
in cuiꝰ captiuitate detētus populꝰ ille hebreoꝝ tunc fi-
delis nec miraculis caruit. vt patet in libro Danielis de
ſocijs eius in fornacē miſſis. Victorie machabeorū ſatꝫ
miraculoſe videntꝰ. Saluatoris autē noſtri domini ihu
chriſti miracula vltra ea que narrāt euāgeliſte ſunt pela
gus immēſum. vt dicit Chryſoſtomꝰ. Quibꝫ atteſtatur
Joſephus hiſtoriographꝰ iudeus. ⁊ Sibilla pagana.
hec p̄nunciās vt refert Lactantiꝰ. Poſtq̄ꝫ aūt ille pp̄ls
verā fidē dimiſit. nunq̄ꝫ penes ipm amplius ſunt viſa

Miracula apꝺ iudeos amplius nō fiūt Rō

vel audita miracula. Sed tranſlata ſunt cū fide ad eccle
ſiam ex gentibꝫ ⁊ iudeis ꝯuerſis collectā. vt patꝫ ī actibꝫ
apoſtoloꝝ de Petro. ad cuiꝰ vmbrā ſanabantur infirmi
⁊ alijs apoſtolis ⁊ ſucceſſoribꝫ eorū. Et Auguſtinꝰ i. xxj
de ciui. dei. de multis narrat tpe ſuo factis. Exinde Gre
goriꝰ in dyalogo ſuo. Vincentiꝰ in ſpeculo ſuo hiſtoriali
Facta ſunt aūt miracula nō ſolū innumerabiliter ſꝫ va-
riabiliter ⁊ in omni genere reꝝ. In corporibꝫ celeſtibꝫ. vt
in ſtatione ſolis in celo ſub Joſue. Retrogradatione ſub
Ezechia. Obſcuratione innaturali in paſſiōe chriſti. In
elementis. igne non comburente tres pueros in fornace.
In aere quo ad pluuias. grandinē. fulgura. choruſcatio
nes. ⁊ huiuſmodi ſub Samuele moyſe ⁊ helya. In aqua
diuiſa maris rubri ⁊ iordanis. In terra que aperta eſt ⁊
deglutiuit Dathan ⁊c̄. In brutis. in plantis. in alijs in
animatis. In obſeſſis a demonio liberatis. In omni ge
nere infirmitatū ſanatis. In mortuis ſuſcitatis. Unde
chriſtꝰ Marci vlti. In nomine meo demonia ejiciēt ⁊c̄.
Non aūt ficte ⁊ fallaciter vel virtute naturali ſunt facta
iſta miracula fidei. ſicut Jamnes ⁊ mābres magi pha-
raonis conuertētes virgas eoꝝ in ſerpentes. ⁊ ecōuerſo
arte magica ⁊ virtute dyaboli. ſicut faciet antichriſtus.
Unde dicit apoſtolus ꝙ eius aduētus erit in omnibus
ſignis ⁊ ꝓdigijs mendacibꝫ. quia nō realiter faciet. ſꝫ tm̄

J. ti. xiiij. c. xj. §. j. q̄ſi in fine.

apparenter. Quedā autē miracula in xp̄iana religiōe fu
erunt veriſſime ⁊ realiter facta. quia virtute dei. nō dya
boli. Cui om̄is creatura ſubiacet ad nutū. Nam ⁊ ſi ope
re demonū poſſint fieri quedā tranſmutatiōes inſuete.
non illa que ſunt ſupra naturā. vt illuminatio ceci. reſu
ſcitatio mortui. ⁊ huiuſmodi. que om̄ia ſancti noſtri fe-
cerunt diuerſis tempibꝫ mūdi Si quis autē negare ve
lit miracula facta in eccl'ia. tūc vt dicit Auguſtinꝰ in li-
bro de ciui. dei hoc erit maius om̄ibꝫ miraculis ꝙ pene
totus mūdus cōuerſus ſit ad fidē iſtam. ⁊ ad aſſentien

dum his quibꝫ ratio nō ꝑtingit ſine opatione miraculo
rum. Nā certū eſt ex hiſtorijs varijs patres fidelium fu
iſſe infideles ⁊ idolatras romanos ⁊ alios. Nunc aūt fi-
deles. Unde ergo iſta conuerſio. Nunq̇d ex eo q̇ꝛ Petrus
piſcator indoctus ⁊ pauꝑ potētia armoruꝫ coegerit eos
aut theſauris collatis attraxerit. quia aurū ⁊ argentum
non habuit Aut indoctus humane ſapientie verbis. qui
nunq̄ꝫ ciceronē vidit. Non. Sed quia prodigijs miris
effulſit. quibꝫ doctrinā confirmauit cū ſanctimonia vite
Unde Bernardꝰ ponit hoc vnū eſſe ex tribus. maxime
mirabilibꝫ factis in deo. ſcilicet cōiunctio fidei cū corde
humano.

Secundū qꝺ oſtēdit. §. III

De ſcd̄o ducēdo ad credendum

veritatē fidei eſt multiplicatio teſtimoniorum. Un̄ dici
poteſt illud pſ. lxxij. Teſtimonia tua. id eſt. de myſterijs
fidei credibilia facta ſunt nimis. Atteſtatꝰ enim his que
ſunt fidei natura om̄is intellectiua. diuia. angelica. ⁊ hu
mana. Nā vt dicitꝰ. j. Joh. v. Tres ſunt qui teſtimoniuꝫ
dant in celo ſ. de factis fidei pater. verbū. ⁊ ſpūſſanctus.
Pater teſtimoniū reddidit dicens de xp̄o. Hic eſt filius
meꝰ dilectus. Math. iij. In baptiſmo ⁊ iteꝝ in tranſfi-
guratione. Math. xvij. Filiꝰ reddidit teſtimoniū de pa-
tre dicens. Ego ⁊ pater vnū ſumꝰ. Joh. x. Et iteꝝ opa q̄
ego facio teſtimoniū ꝑhibēt de me. opa miraculoꝝ de-
monſtrabāt veritatē dictoꝝ ſuoꝝ. Cū eni ſolus deꝰ opē-
tur ſupra virtutē nature. ⁊ deꝰ nō ſit auctor vl' cōfirma-
tor mendacij. nō potuiſſet illa miracula facere. niſi veri-
tatē dixiſſet deus ipm humiliaſſet ſe ad nihilū deducē-
do nomen eiꝰ. ſicut accidit nabuchodonoſor ⁊ holoferni
herode ⁊ coſdroe ſe facientibꝫ deos. Sed xp̄s ⁊ ſi ad ho
ram ob noſtrā redemptionē paſſus eſt ⁊ multū vilifica-
tus. tamen volūtarie. Et exinde dedit illi nomen quod
eſt ſuꝑ omne nomē. vt in nomine Jeſu omne genu fle-
ctatꝰ: Phil. ij. Et ſic ꝓ deo adoratꝰ vt eſt. Spirituſſanctꝰ
ꝑhibuit teſtimoniū ꝑ ora apoſtoloꝝ. Unde dicit xp̄s Jo.
xvj. Cū venerit ſpūs veritatis ille teſtimoniuꝫ ꝑhibebit
de me. ꝑ p̄dicatiōem. ſ. veſtrā ⁊ miraculoꝝ operatiōem.
Natura angelica teſtimoniū reddidit myſterio trinitatꝫ
Tres vidit ⁊ vnū adorauit. Gen̄. xviij. Item Eſa. vj. Cū vidit
Eſaias dominū ſedentē ſuper ſoliū excelſum. ⁊ audiuit
ſeraphin clamātia ter ſanctꝰ. ſanctꝰ. ſanctus. ⁊ poſtea di-
centia ſingulariter. dominꝰ deus ſabaoth. Itē myſteriū
incarnationis gabriel archangelus maxime nūciauit re
ſurrectionis quoqꝫ mulieribꝫ ⁊ aſcenſionis ⁊ aduentus
ad iudiciū diſcipulis angeli nunciauerūt. Math. vl. Et
Actuū. j. Angeli quoqꝫ mali ſeu demones teſtificati ſūt
de chriſto. clamātes cū ejicerentꝰ ab obſeſſis. Quid nob
⁊ tibi Jeſu fili dei ⁊c̄. Luce. iiij. Et alias etiā. Natura
humana reddidit teſtimoniū myſterijs fidei per omne
genus hominū. iudeoꝝ. paganorum. ⁊ chriſtianoꝝ fide
lium ⁊ infideliū. Ex libris quidē iudeorum. ſcilicet vete-
ris teſtamenti multū probabiliter ⁊ efficaciter. ⁊ ſi nō de
monſtratiue habētur teſtimonia de trinitate ⁊ incarna-
tione chriſti. In pſ. xliiij. Unxit te deus deꝰ tuus oleo
leticie pre cōſortibus tuis. id eſt. O deus fili. deus tuus
ſcꝫ pater vnxit oleo. id eſt. gratia ſpirituſſancti. te inquā
tum hominē. Et in alijs pluribus locis nominantꝰ ipſe
perſone. Pater. ſ. in pſ. lxxxviij. Ipſe inuocabit me. pat
meus es tu ⁊c̄. Filius. pſ. ij. Dn̄s dixit ad me filꝰ meus
es tu ⁊c̄. Spūſſctūs. pſ. l. Spiritūſanctū tuum ne au-
feras a me. De myſterio incarnationis pleni ſunt pſal-
mi. ꝓmaxime prophetia. Dan̄. de. lxx. hebdomatibus. ſ.
annorum. vbi exprimitꝰ tempus determinate future. tūc
incarnationis. quia a tempe quo data fuit licentia a cy
ro rege reedificandi hieruſalem. vſqꝫ ad paſſionem xp̄i

fluxerūt.cccc.nonagīta anni.q̄ ſūt.lxx hebdomad̄ ānoꝝ
Jⁿ īm prophetia tangitur de Incarnatōne.paſſione. ꝛ
deſtructōne hieruſalē per Romanos. vt exponūt magi-
ſtri in hiſtoria Scolaſtica.Et plenius.Nico.de lyra ſup
Danielē reprobādo falſas expoſitiōes iudeoꝝ quas ibi
faciūt.Joſephus quoqꝫ hyſtoriographus iudeoꝝ q̄ fuit
tp̄e chriſti.ſed perſeuerans in iudaiſmo tale teſtimoniū
de chriſto ꝑhibet. Fuit illꝭ tēpibꝫ ſapiens vir.ſi tamē
eū nomīare virū ꝑhas eſt.Erat enī mirabiliū opeꝝ effe
ctor ꝛ doctor eoꝝ q̄ libēter ea que futura ſunt audiūt.Et
multos exigentibꝫ adiunxit ſibi chriſtus.Hic erat qui ꝛ
poſt crucē his q̄ eū dilexerāt apparuit iteꝝ ſm̄ q̄ ꝓphe-
te huiuſmodi ꝛ alia de illo predixerant.Sꝫ vſqꝫ in hodi
ernū diem chriſtiāoꝝ q̄ ab eodē dicti ſūt ꝛ nomē ꝑſeuāt
ꝛ genus.Nec ille.q̄ tp̄e Veſpaſiani in bello iudaico ca-
ptus fuit. Idē ex doctrinis gētiliū habet̄ de fide teſti-
moniū.Et vt dimittamus illud Virgilij in bucolic̄ q̄d
Aug⁹.inducit Hier̄.illudit.q: ſcꝫ ad aliū ſenſū dicta ſūt
Jā redit ꝛ virgo redeūt ꝛ ſaturnia regna. Jā noua ꝓge-
nies e celo dimittit̄ alto.Et illud Virgilij.Ene.ꝑmo Na
te mee vires.mea magna potētia ſolus. ꝛ illud.Talia ꝑ
ſtabat memorans fixuſqꝫ manebat. Sibilla Erithea.
gentilis mirabile teſtimoniū ꝛ multiplex reddidit d̉ paſ
ſione chriſti.vt refert Lactanti⁹ in libro inſtitutōnū.vi-
delicet.In manus impias infideliū veniēt. dabūt autē
deo alapas manibꝫ inceſtis ꝛ impurato ore expuēt vene
natos ſputos dabit aūt ad verbera ſimpliciter ſcm̄ dor
ſū.Item colaphos accipiēs tacebit ne q̄s cognoſcat q̄d
verbū vꝫ vnde venit.Et corona ſpinea coronabit̄.Item
in eſca fel ꝛ in ſiti acetū dederē in humanitatis hāc men
ſam.Itē templi velū ſcindet̄. ꝛ medio die nox erit tene-
broſa nimis in tribꝫ horis.Itē de morte ꝛ reſurrectōe ei⁹
Morte morietur tribꝫ diebꝫ ſomno ſuſcepto.ꝛ tūc ab i-
feris regreſſus ad lucē veniet ꝑmus. Itē Sibilla de
miraculꝭ eius ſic ait.Om̄ia ꝟbo agēs. omnē infirmitatē
curās.mortuoꝝ aūt reſurrectio erit ꝛ claudoꝝ curſus ve
lociſſimus.ꝛ ſurdi audiēt ꝛ ceci videbūt.loquētur nō lo-
quētes. Itē eadē die de quinqꝫ panibꝫ ꝛ piſcibꝫ ma-
rinis hominū milia in heremo q̄nqꝫ ſatiauit.Et que ſuꝑ
fuerūt fruſta tollens duodecim cophinos impleuit.Vē
tos cōpeſcet.ſternet inſanū mare ſub pedibꝫ calcatum.
Itē de trinitate. Sibilla omniū nutritorē creatorēqꝫ
dulcē ſpūm om̄ibꝫ appoſuit ꝛ ꝑncipē deoꝝ omniū fecit.
Et rurſus in fine Alteꝝ dedit deus fidelibꝫ viris hono-
rare videlicet filiū incarnatū. Sibilla etiā tiburtina
cuius ſimulacrū tenebat librū vbi ſcꝑtum erat.Naſcet̄
chriſtus in bethleem.ꝛ annūciabit̄ ī Nazareth. regente
thauro pacifico fundatore.O felix illa mater cuius vbe
ra illū lactabūt. Sibilla Erithea vt refert Auguſtin⁹
xviij.de ciui.dei.Iudicij ſigni tellus ſudore madeſcet. E
celo rex aduenit ꝑ ſecula futurus.ſ.in carne veniēs vt iu
dicet orbem.Et hoc nota q̄d ait Aug⁹.diſt.xxxvij. Si
quid veri ſibilla de deo aut orpheus ceteriqꝫ gētiū vates
aut ph̄i ꝑdixerunt.valet quippe ad paganoꝝ vanitatē
reuincendā.nō ad illoꝝ autoritatē complectendā. Ex
doctrinis chriſtianoꝝ.ex om̄i genere lingua ꝛ natione et
hebreis grecis ꝛ latinis.fides chriſti habet teſtimonia.
ex quibꝫ eius veritas oñditur probabiliter.Et hoc ex eo
rū ſapiētie ꝓfunditate.vite ꝓbitate ꝛ innumeroſitate.in
multis ꝯcluſionibꝫ.in diuerſis facultatibꝫ credit̄ cōmu
niter ab om̄ibꝫ.q: ſic dictum eſt a ſapientibꝫ. Doctores
autē fidei eccl'ie fuerūt ſapientiores homīes mūdi ī om̄i
facultate.qui om̄es errores ꝯfutauerūt ꝛ a nullo ipi con
uicti ſunt.Quis altior Dionifio Ariopagita. quis ī ſer-
monibꝫ Leone papa rutilantior. Aut Hieronimo eloq̄n
tior in ſuis ep̄lis doctus in lingua Hebraica ꝛ latina do
ctior.ꝛ veritatis interꝑtator.Quis Auguſtino aphrica-
no fundatior ꝛ acutior.vꝫ cypriano elegātior. aut Hila-
rio gallico ꝓfundior.Ambroſio ytalico quis peregrinior
in dictis.Quis ſuauior ꝛ moralior magno Gregorio ro
mano.Et adiūcto nazāzeno.Omittēdo ex breuitate ali
os grecos vt Athanaſiū.Alexādrinū.Baſiliū.Capado
cēſem ep̄m.Criſoſtomū Cōſtātinopolitanū.Cirillū.Di-
dimū.Euſebiū ceſarienſem.Origenē ꝛ ſi in aliquibꝫ er-
rauit.Damaſcenū.q̄uis in materia ꝓceſſionis ſpūſſan-
cti cū grecis ſenſerit.ante tamē determiatōnem eccl'ie cir
ca hoc.Vñ forte potuit excuſari. Nec ignari fuerūt Iſi-
dorus Hiſpalenſ. Et Anglic⁹ venerabilis Beda cū An
ſelmo eximio in ſimilitudinibꝫ.Deuotus Bernard⁹ bur
gūdus.Proſper equitanicus.Oroſius.Caſſiodor⁹. Re
migius.Lactantius lacteo ſtilo ſcribentē dimitto.q: ma
le ſentit cū milianiſtis de fine ſeculi.vt patet in vi.li.īſti.
Veniā ad modernos quoꝝ ſtilus ita breuis cū gra-
ta facūdia celſa clara ꝛ firma ſentētia. Vt beat⁹ Thom̄.
Regnicoli.Scoti.Venerātur omnes ph̄i Albertū ma-
gnū teutonicū in ſcientijs ſecularibꝫ. Taceo de alijs. vt
Bonauētura.Ricardo.Joanni ſcoto.Nicolao de lyra ꝛ
Hebreo.Alexādro de ales minoribꝫ.Petro de Tharāta
ſia.ꝛ illo de palude.Heruco.Hugone cardinali.Rober-
to ordinis predicatoꝝ.Egidio. Auguſtino de Anchōa
ꝛ alijs quoꝝ nomīa ſcꝑta ſunt in libro vite. oꝑa coꝝ at-
teſtant̄ ſciētie eoꝝ.Ex hebreis doctor ille mirabilꝭ ꝛ aſcen
ſor celi.Paulus vas electōnis.Petrus Andreas.Joan
nes.Et ſi ante pēthecoſtē piſcator indoctus poſtmodū
illa vox fuit ei⁹.In ꝑncipio erat verbū.ꝛc̄.quod doctus
Plato neſciuit.Demoſtenes eloquēs ignorauit niſi q̄ de
us reuelauit illꝭ ꝑ ſpūm ſuū.O q̄ꝫ fatuū eſt nō credere q̄
tales ꝛ tāti crediderūt.imo que de⁹ illis māifeſtauit gu-
ſtādo q̄ dixerūt.Sicut em̄ fatuus eſſet puer q̄ in carcer̄
obſcuriſſimo natus ꝛ nutrit⁹.matre ſibi referēte de ſole.
luna ꝛ ſtellꝭ.ꝛ luce eoꝝ.que ſūt ꝛ apparēt extra carcerē iāꝫ
ab ea viſis nollet credere ex eo q̄ ipe nil vidit niſi tene-
bras.ita vt dicit Gregori⁹ in.iiij.dialogoꝝ ſūt homīes
fatui qui nō credūt ſapiētibꝫ diuina ꝑdicātibꝫ q̄ ipi vi-
derūt credenda ꝛ guſtarūt. Probitas vite cū fama effi
cax reddit teſtimoniū.vt experientia docet. quis narra-
re ſufficeret ſanctitatē doctoꝝ ꝛ fidem ꝑdicantiū. Veri-
tatē.modeſtiā.iuſticiā.ꝛ charitatē creditur parentibus
vel vicinis dicētibꝫ talem eſſe filiū talꝭ. vbi nulla eſt cer-
titudo.Et plerumqꝫ tꝭles teſtificātes ſūt male vite ꝛ mē
daces.ꝛ tamē rationabilꝭr hoc credit̄ alꝭs ſequeret̄ mḡna
ꝯfuſio.ꝛ nō credit̄ tot innumeris ꝑſonis ſāctiſſimis ab
om̄i mēdacio liberis teſtificātibꝫ fidē chriſtianā.Credit̄
infallēter literis mercatoꝝ.q: in ipis nō ſolēt mentiri.Et
ſi alꝭs frequēter ꝛ nō erit credendū dictis doctoꝝ.qui ſꝑ
ſe cauēt a mēdacijs.Numeroſitas teſtiū innumerabilis
ad hoc multū facit.Secte diuerſarū perfidiarū fuerūt ī
quibuſdā partibꝫ tm̄ ꝛ paꝝ durauerūt inter ſe etiā diu
ſa ſentiētes ſꝫ fides chriſtiana ꝑ totū orbē diuulgata ē.
q: ī oēm terrā exiuit ſon⁹ eoꝝ.ꝛc̄.Petr⁹ enī ꝑ⁹ ī iudea et
antiochia.demū ī italia ꝑdicauit.Andreas ī achaia.Ja
cobꝫ maior ī hiſpania.Joānes ī grecia. Thomas indiā
ad fidē attraxit Jacobꝫ minor hieroſolimis ꝑmitiuā ec
cleſiā rexit.Mathe⁹ ethiopiā ꝯuertit. Philipp⁹ ſitiam.
Bartholome⁹ ſuꝑiorē indiā.Simō egiptijs. Thade⁹ ī
pōto.ꝛ poſtea ſimꝭ ī Perſia ꝑdicauerūt.Mathias ꝑ iu
deā.Paulus a hierl'm vſqꝫ illiricū euāgelio repleuit.Di
oniſius frāciā.Marc⁹ alexādriā.Aug.cū Greg.Angliā
Onēs etiā vt india vnū xp̄m adorāt.vnā ſeruāt reglꝭaꝫ
veritatis.Et ꝑſeuerāt a ꝑncipio m̄di vſqꝫ ad finē impli
cite vꝭ explicite apō viros fideles eadē. Nec doctores ī
his que ſunt fidei diſcordāt vꝭ ꝯtrariant̄.Et ſi in aliq̄bꝫ
alijs que ad fidem nō ꝑtinēt diuerſa ꝛ ꝯtraria aliquan
do opinētur.ſicut in alijs ſcientijs.

Quō etiā dicta gēti liū valent ad confir matiōem fidei ꝛ q̄-modo.

Tertiũ per quod .§.IIII.

De tertio iductiuo ad credē-dum

efficaciter ꝓbaẗ ỽitas fidei xp̄iane.eſt toleratio tormēto-rũ ꝓ ↄfeſſiōe ⁊ ↄfirmatiōe xp̄i⁹. Ap̄ls ad Heb.xj. inq̄t d̄ ſctis.lapidati ſunt.ſecti ſunt.ī occiſiōe gladij mortui ſūt Circuierūt in melotis ⁊ pellib⁹ caprinis egētes.anguſtiati afflicti.q̄b⁹ dign⁹ nō erat mūdus . Et hi oēs teſtimonio fidei ꝓbati īuēti ſunt.Iſtō eſt efficaciſſimū teſtimoniū exponere vitā ſuā ad ↄfirmatōz deoꝝ ſuoꝝ.Nā vt diciẗ Job.ij.Pellē ꝓ pelle ⁊ cūcta q̄ h3 hō dabit ꝓ aīa ſua.i.vi-ta ↄſeruāda.Et hācipam dederūt ꝓ fidei atteſtatōe Vn̄ martyr interp̄taẗ teſtis.Circa qō etiā ſunt tria ↄſideran-da.ſ.multitudo ⁊ varietas paſſionū.leta ſufferētia eoꝝ ⁊ diutina ꝑpeſſio aduerſoꝝ Tot ſunt martyres effecti ꝓ fide xp̄i(vt dr̄ Hiero.in q̄dā ep̄la)q nō eſt dies ꝑ totū annū.exceptis kal̄.januarij in q̄ nō poſſet numer⁹ aſcri-bi q̄nq3 miliū martyꝝ.Cū tñ Hiero.fuerit circa annos dn̄i.cccc.Et nūc ſum⁹ in milleſimoq̄dringēteſimoq̄nq̄ge-ſimoq̄nto.Nullū aūt gen⁹ tormētoꝝ vt arbitror reman-ſit intactū.Petr⁹ deorſum crucifix⁹.Andreas ī cruce ere-ctus.Bartholome⁹ excoriat⁹.Jacob⁹ minor p̄cipitat⁹ ⁊ fullonis pertica excerebrat⁹.Johēs in doliū olei feruētis immiſſus.Stephan⁹ lapidat⁹.Clemēs ī mari ſubmer-ſus.Laurēti⁹ exuſt⁹.Blaſi⁹ pectinib⁹ cardatus ferreis. Sebaſtian⁹ ſagittis ↄfoſſus.Ignati⁹ a leone p̄focatus. Paul⁹ cū plurib⁹ decapitat⁹.Petr⁹ martir gladio ꝑ lat⁹ trāſfixus.Felicitatꝭ filij ſic̄ſ machabeis ſeptē paſſi ſūt mēbris inciſis ī ſartaginē miſſis.Et plēs martyria ipſa vicerūt ſupnaturaliẗ vt eis nō nocerēt. Quis nō obſtu-peſcat ad letā ↄſtātiā martyꝝ.Agatha ỽgo gloriāẗ ibat ad carcerē.q̄ſi ad epulas inuitata.⁊ ī penis aiebat. Ego ita delector in his.ſicut q̄ audit bonū nunciū. vl̄ videt amicū diu deſideratū Exclamabat tiburci⁹ ſuꝑ prunas nudis plātis incedēs.Videẗ mihi ſuꝑ roſeos flores am-bulare in noīe dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i. Quis nō admireẗ Vin-centiū in tormētis tyrāno inſultantē Daciano q̄ regū q̄-ſi tribunal vltro ↄſcēdit ⁊ laniat⁹ viſcerib⁹ patefactis di-cebat.Infelix has epulas ſꝑ optaui ⁊ votis oīb⁹ exq̄ſi-ui ⁊c̄.Eufemia ỽgo ↄ iudicē ↄquerebaẗ tāq3 iniuria paſ-ſa.q ip̄a nobiliſſima in calcedonia ciuitate poſtponereẗ in tormētis.vl̄ ſibi parcereẗ pl⁹ alijs.In paſſiōe Mau-ricij ⁊ ſocioꝝ ei⁹ pia legiẗ ↄtētio fuiſſe inter eos affectās q̄libet ad mortē.alios q̄rebat āñcedere.Tenerrime ⁊ pul-cerrime ỽgines q̄ q̄ōcūq3 aſpeꝝ ſolēt horrere.impterrite ſteterūt an̄ reges ⁊ p̄ſides eos ↄfundētes ⁊ rn̄dētes tor-mēta plurima ſufferētes Vn̄ tāta leticia in corde.tanta audacia in ore ⁊ voce.tāta fortitudo in ope.niſi q̄a clare videbāt reuelāte deo īmēſe glīe ꝑmia eis parata q̄ fi-des fateẗ. Nō vna vice tm̄.die.mēſe.vl̄ anno talia ſuffe-rebāt.ſ3 toto tp̄e vite ſue ad ea pati erāt. Nōne diutinū martyriū eſt ſꝑ cū carne pugnare ⁊ de carne ſꝑ ꝑ ỽginita-tem triūphare.eius deſideria cōprimēdo.q̄ multi fecerūt ⁊ faciunt ad dei honorē fideliter.Ieiunare.orare.ſenſus coercere.ꝑſecutiōes pati.pauptatē.infirmitatē. ignomi-niā.exiliū.dep̄dationē.⁊ in nullo deficere.nec odio vinci. ſ3 ꝓ malo bonū reddere magna ỽtus ⁊ martyriū eſt. qō boni xp̄iani faciūt.qō totū eſt ad ↄfirmationē fidei. Do-ctrina xp̄iana h̄ docet.mortificare ſenſus.coercere iraſci-bilem.domare ↄcupiſcibilē.regulare voluntatē.captiua-re intelligentiā.paratū quotidie eſſe ad mortē pro xp̄o. Et intra hm̄ōi aſpera q̄to maior fiebat ꝑſecutio fidei. tāto magis creuit numer⁹ xp̄ianoꝝ. Si machomet⁹ ſar-racenos ⁊ alios multos ꝓ̄los ad ſui ꝑfidiā ⁊ legē attra-xit.Nō miꝝ vt dic̄ b.Tho ↄ gentiles.q2 lex illa tota car-

li.j.⁊.c.vj ⁊ li.iij.ca. xxvij

nalis ⁊ ſm̄ ſenſualitatē eſt.quā ſunt populi ꝓcliues ſeq̄. Sed lex xp̄i ⁊ doctrina fidei tota ſp̄ualis ⁊ difficilis ſer-uari.⁊ tamen magis diuulgata ⁊ ſparſa eſt q̄ꝫ perfidia ſarracenorum.

Quartũ quod pro⁹ .§.V.

De q̄rto iductiuo ad credē-dum

bat ỽitatē fidei xp̄iane eſt materia q̄ ꝓponiẗ credēdorum fateẗ eīn de deo ⁊ digniora ⁊ ꝓbabiliora ⁊ altiora q̄ꝫ que cūq3 ſecte vl̄ ꝑfidie. Vn̄ Amb. Et ſi alijs ap̄lis impatur vt laxēt retia ſua.ſoli tñ petro d̄r Luc̄.v.Duc in altum.i. ꝓfundū diſputationū.Quid eīn tā altū q̄ꝫ altitudinem diuitiaꝝ veri dei filiū ſcire .⁊ ꝓmiſſionē diuīe generatio-nis aſſumere.quā licet mēs nequeat humana plene rati-onis inueſtigatiōe ↄp̄hēdere.fidei tñ plenitudo ↄplecti-tur.xxiij.q.j.Nō turbaẗ.Alie nāq3 ſecte d̄ deo male ſen-tiunt.vel de dei ꝓpotētia.tū nō credūt ipm̄ ſuſcitare poſ-ſe mortuos corpa noſtra.vl̄ ſuſcipe carnē ſeu naturā nr̄aꝫ vt pagani.Nos aūt dicim⁹.q2 nō erit impoſſibile ap̄d deū oīne verbū.Luc̄.j. Vel male ſentiūt de dei ſapiētia ⁊ ꝓuidētia. Dū nō credūt curā habere p̄cipue de huma-nis.vt epicburi.Nos vero credim⁹.q̄m ip̄i eſt cura d̄ oī-bus.Et ꝑmaxime vt dr̄.j. Pe.v.Ipſi eſt cura de nobis Vel male ſentiūt quidā de bonitate dei. dū non credūt parcere reuerſis ad pn̄iam.vel punire peccatores. Nos aūt firmiter tenem⁹.quia quacūq3 hora peccator côuer-ſus fuerit ⁊ ingemuerit.omniū iniquitatū eius non re-cordabor.dicit dn̄s Ezech.xviij.Et ite dicet maledicti ī ignē eternū ⁊c̄.Math.xxv. Sentit ſecūdo fides nr̄a ꝓbabiliora ⁊ que magis decēt creaturā rationalē.Nam fateẗ hominē ad dei imaginē factū.Gen̄.j. Et ad ſimili-tudinē dei monet viuere ſm̄ ↄditionē noſtrā.dicens ad Ephe.v.Eſtote imitatores dei.Et ad gloriā ſimilē pro-mittit ꝑuenire bene viuentē.j.Joh.iij.Scimus cū app̄a-ruerit ſimiles ei erimus. Gens iudeorum ⁊ machometi ſentiūt de deo ⁊ non ꝓbabilia.Nam gens iudeorū ſpe-rat ſolū affluentiā tempaliū.Geno machometi ſolas de-licias corpales ex promiſſione legis.⁊ multa continet q̄ ſunt cōtra omnē rōnem ⁊ philoſophiā moralē.Nil ī do-ctrina fidei eſt contra philoſophiā moralē.ſed nec cōtra naturalē ſed ſupnaturalē.Fides etiā xp̄iana ad maiorē perfectionē adducit quantū ad deū ⁊ quantū ad proxi-mū.quia p̄dicat ea que incutiūt timorē.vt penas infer-ni.excitat ad amorē vt ꝑ premia immēſa⁹ beneficia redē-ptionis ⁊ alia. Quantū ad proximū.quia p̄cepit ſibi in neceſſitatib⁹ ſubuenire Omes diligere etiā inimicos.ſu-perioribus obedire.nullū ledere ⁊ hm̄ōi. Fateẗ etiā fi-des noſtra altiora de deo ⁊ nobiliora. Vn̄ nobiles phi-loſophi vt Ariſtoteles ⁊ plato in his que de deo noſci-bilia ſunt fidei noſtre teſtimoniū ꝑhibent vt circa hoc q vna ſit cauſa prima ⁊ eterna.q ſumme potētie.ſapiētie. ⁊ bonitatis. Unde quantū ad iſta fides noſtra ex inti-mis philoſophie ſumpta eſt diſciplinis ſm̄ Boetiū. Fi-dei etiā noſtre atteſtaẗ vniuerſitas creaturaꝝ. Vn⁹ eīn mūdus oſtēdit vnū deū.Magnitudo potentiā pulcri-tudo ſapientiā.bonitas ⁊ vtilitas bonitatē. Primuz at-tribuiẗ patri.ſecundū filio.tertiū ſpirituiſancto.Perpe-tuitas creaturaꝝ atteſtaẗ dei eternitati.Omnis eīn cau-ſa potior eſt ſuo effectu.Nulla eīn ſecta ſeu ꝑfidia habu-it veros ꝓ̄phetas in omni genere reꝝ ꝑ viſiones ſenſibi-les vel imaginarias.vel intelligibiles. niſi fides xp̄iana. Habuerūt aliq̄n infideles phitoniſſas ⁊ diuinos.ſ3 cer-te dyabolica arte illa erāt.⁊ que frequēter in mendacio ī-ueniebanẗ.ſ3 fides xp̄iana habuit ſꝑ veros prophetas. Et in veteri teſtamēto apud iudeos.in q̄b⁹ erat vera fi-des de xp̄o p̄dicētes oīa xp̄i myſteria . q̄ poſtea impleta ſunt.vt p3 in pſ̄. Eſa.Hiere.Ezechiele.Daniele.⁊ alioꝝ. ſed in nouo teſtamento diuerſis tempib⁹ fuerāt ꝓ̄phete. nunq3 aūt in populo iudeoꝝ ampli⁹ poſt ꝑfidiam ſuaꝫ Et ſibi dici pōt illud pſ̄.cxviij. Mirabilia teſtimonia tua.iō ⁊ multis alijs ⁊c̄.

Tria fidei nr̄a ꝓponit vl̄ ſentit [illegible]

De effectibus fidei .§.VI.

ſeu vtilitate que ē multiplex. vt merito poſſet illud dici.
Fides tua te ſaluum fecit. Mat.ix. ⁊ Lu.xviij. ⁊ in alijs
locis. Saluat enī remouēdo mala: adducendo bona. p/
ducendo ad p̄mia. Primo enī de mūdo triumphat. Se/
cūdo in diaboli temptatōne ſupat. Tertō detrimēta eui/
tat. Quarto purificatōem aduocat. Quinto timoroſita/
tē cauſat. Sexto conditionē dignificat. Septimo exau
diri facit orōnes. Octauo. pcurari facit miracl'oꝝ actio/
nes. Nono ꝯducit ad ſupnas retributōes. Quantuʒ
ad p̄mū dr̄.j. Joh.v. Hec ē victoria q̄ vincit mūdum fi/
des nr̄a.i. vincere facit q̄ ſunt in mūdo.ſ. ꝯcupiſcentiā car
nis.i. delitias. ꝯcupiſcētiā oculoꝝ.i. diuitias. ⁊ ſupbiam
vite dū videt dn̄m ſuū credēdo crucifixū paupem ⁊ hu/
millimū. Magna enī gl'a ē ſequi regē factorem ſuū. Au
guſtinꝰ. Oia terrena ꝯtempſit hō xp̄s vt ꝯtemnēda eſſe
mōſtraret. Mūdus ſm Aug. in ſermōe duplicē aciē cō
tra milites chriſti pducit. demulcet pſpis. terret aduerſ.
Sed p fidē nec extolliť pſpis. ꝯſiderādo oīa haberi a dō
⁊ amittere poſſe. p̄cipue p elatōem. vt patet in ſaule. Da/
uid. Ezechia. ⁊ alijs. Nec deijcitur aduerſis intelligendo
a deo pcedere q̄ errare nō p̄t. ⁊ omīa ſibi ad pfectū cedere
Mūdus vt dr̄ Joā.j. eū nō cognouit. Et ratō ē. q: iudi
cat de reb⁊ ſm ſenſū humanū vt rōem naturalē. Et figu
ratur p cyniphes q̄ꝝ plaga nō legiť curata. Exodi.xviij
Ciniphes enī de puluere terre educti argumēta ſūt phi
loſophoꝝ. de ſubtili ⁊ terreno ſenſu pdcūtia. q̄ ocl'm fidi
ledūt hoc aīal. vt dicit Origeñ. corpus cui inſederit acer
biſſimo ſtimulo tenebat vt quē volantē q̄s videre nō va
let ſentiat ſtimulatōem. Hoc aīal arti dyaletice compatur
que minutis ⁊ ſubtilib⁊ verboꝝ ſtimul' animas tenet. ⁊
calliditate cauta circūuenit. vt deceptus nō videat vn̄d
decipiať. Hec plaga nō curať. Jdola enī phoꝝ remanſe
rūt cū ydola gentiū deſtructa fuerūt. vt ait quidā. Sʒ fi
des dicit. Vn̄ legitur ī hiſtoria eccl'iaſtica. q̄ in q̄dā cōci/
lio q̄dā acutiſſimus phs infidel'a peritiſſimis doctori/
bus noſtris cū quib⁊ diſputabat ꝯuinci nō poterat. Tā
dē a quodā ſimplici ⁊ ſancto viro cū quo diſputauit di
cendo ſolū illi ſimbolū fidei. ⁊ interrogando ſi ille crede/
ret aſſenſit omib⁊. ⁊ ꝯuerſus eſt. Sic ergo ſaluat fides a
pompis ſeculi. ⁊ ſapiētia mundana aduerſis. Secū/
do p fidē temptatōnes diaboli vincūtur. Eph.vj. Jn oī
bus ſumētes ſcutū fidei in q̄ poſſitis omīa tela inimici
ignea extinguere. Hoc ſcutū habet tres angulos ſcʒ pre/
mia eterna que ꝯſequiť. vincēs ſupplicia ppetua q̄ me/
retur ſi vincitur. Exempla ſcōꝝ q̄ vicerūt ⁊ quō. Et apo
calip.ij. ⁊.iij. poniť ſeptē mōis q̄ vicerit ad inſinuanduʒ
victoriā ſeptē vitioꝝ. de q̄b⁊ diabolus temptat. Si ha/
bueritis fidem ait chriſtus Mat.xvij. vt granū ſinapiſ
⁊ diceris huic mōti tranſi ⁊ tranſibit. Mons ē diabo/
lus ſuperbia elatus. quē quis facit trāſire a ſe ⁊ ab alijs
in temptatōib⁊ vt nō ſuccūbat p fidem veram. quando
ſcʒ eſt vt granū ſinapis viʒ parua hūilitate. tenax ſta/
bilitate. callida charitate. Sed Lucas dicit loco montis
Si diceretis arbori huic moro eradicare ⁊ tranſplātare
fiet. Morus vt exponit Amb. ſignificat diabolum. q: ſi
cut mori naſcūtur albe ⁊ ex calore nigreſcūt. ita diabolus
creatus ē innocēs. ſed calore ambitōis effectus eſt niger.
⁊ vitioſus. Petrus etiā in cano.j. Aduerſarius vr̄ diabo
lus tanq̄ʒ leo rugiens. ⁊c. cui reſiſtite fortes in fide. Ter
tio p fidem euadit q̄s m'lta mala vt infructuoſitatē ſpū
alem. Ad heb.xj. Sine fide impoſſibile ē deo placere. q̄
aūt nō placet deo nō pōt mereri p aliq̄d opus ſuū etiaʒ
de genere bonoꝝ. Quinimo vt dr̄ ad Rom. Oīe q̄d n̄
eſt ex fide peccatū ē. id eſt ſm glo. Aug. Omīs actio infi
deliū peccatū eſt. q̄d tn̄ ſm beatū Thomā.ij.ij. non ē in
telligendū ſimpl'r de omni actōne. Q: in his que faciūt
infideles ex inſtinctu nature vl' de genere bonoꝝ. vt ele/
moſinā dare ſm dictamē rōnis. vl' dādo indigentib⁊ ex
compaſſiōe nō peccāt. ſed de ill' opib⁊ q̄ pcedūt ex infide
litate ſua. puta p ſeruandis mandatis ſue legis. vt ieiu/
nādo tpib⁊ ⁊ mōis put mandat lex machometi. Seruā
do ſabbatū vt faciūt iudei ⁊ alia feſta eoꝝ ⁊ cerimonias
⁊ tūc peccāt mortaliter. Uel intelligiť Oīs vita eoꝝ ne/
gatiue.i. ſine merito. Per fidē etiā ē capax quis ſacramē/
toꝝ eccl'e p q̄ euitātur multa mala ſpūalia ⁊ tpalia. Per
fidē etiā informē ē capax ſuffragioꝝ eccl'e. Et ſi nō eo mō
ſicut hns fidē viuā tn̄ aliq̄ mō. Nō enī diabolus p̄t ita
nocere fidelib⁊ etiā mal' qui ſunt intra eccl'iam numero
tantū ſicut infidelib⁊ ⁊ excōmunicatis. Per fidē etiā eui
tanť multa mala tempalia ⁊ ſpūalia. Per fidem abraaʒ
exiuit de vr.i. igne chaldeoꝝ illeſus. Cū ei nō vellet ignē
adorare quē chaldei deū dicebant vt experireť ꝟtutem dei
ſui miſerūt ipm in ignē. ſed nō recepit leſionē. Aram ꝟo
germanus eius ⁊ pater ſare ⁊ loth illuc miſſus q: defec ī
fide combuſtꝰ ē. Ad Heb.xj. Sancti p fidē extinxerunt
impetū ignis. vt Ananias cū ſocijs in fornace. Et vin/
cūtur bella ex merito fidei ⁊ chriſtiane religionis ſi gratia
excellens belloꝝ actū pſperitatis euenit. greg.xxiij.q.v.
Si nō. Ad Hebre.xj. p fidē vicerūt regna. vt patet ī Jo/
ſue ⁊ ī karolo mḡno. Quarto q̄ ad bona que pcedūt
purificatōem fac Act.xv. Fide purificās corda eoꝝ. Et
Magdalena poſt remiſſionē peccatoꝝ ſibi a xp̄o nunci
atā dictū fuit Fides tua te ſaluā fecit. Lu.vij.ſ. purgatio
nem faciēs peccatoꝝ. Hunc aūt effectū quō fides pdu/
cat: btūs Tho.ij.ij.q.vij. ſic declarat. Jmpuritas vniuſ/
cuiuſq̄ʒ rei in hoc conſiſtit q̄ reb⁊ vilioribus īmiſcetur.
Nō enī dicitur argētū impurū ex h̄ q̄ auro immiſcetur
p q̄d melius redditur. ſed ex pmixtione ſtanni vel plum
bi. Manifeſtū eſt aūt q̄ creatura rōnal' eſt dignior om/
nib⁊ reb⁊ corpalib⁊ ⁊ tempalib⁊. Et ideo impura reddiť
ex hoc q̄ tempalib⁊ ſe ſubijcit. p amorē. ⁊ p h̄ inficiť pec/
cato a q̄ impuritate purificať p ꝯrium motū. dum.ſ. tē/
dit in id q̄d ē ſupra ſe ſcʒ in deū. in q̄ q̄dē motu p̄ncipiū
eſt fides. Accedentem enī ad deū oportet credere q: ē. ad
Hebre.xj. Et iō p̄mū purificatōis p̄ncipiū cordis ē fid̄s
q̄ ſi pficiať p charitatē formatā pfectā purificatōem fac.
Jnformis aūt excludit impuritatē erroris. Quinto fi
des cauſat timorem. Vn̄ dr̄ Jaco.ij. demones credūt ⁊
ꝯtremiſcūt. q̄d ſic declarat btūs Tho.ij.ij.q.vij. Timor
eſt q̄dā motus appetitiue ꝟtutis. Omniū aūt appetiti
uoꝝ motuū p̄ncipiū ē bonū vl' malū apphenſum. vn̄d
oportet q̄ timoris ⁊ oīm appetitiuoꝝ motuū ſit p̄nci/
piū aliq̄ apphēſio. Per fidē aūt fit ī nobis quedā appre
hēſio de quibuſdā mal' penalib⁊. q̄ ſm diuinū iudiciuʒ
a deo inferūtur Et p hūc modū fides ē cauſa alicuius ti
moris q̄ q̄s timet puniri a deo. q̄ ē timor ſeruil'. Eſt etiā
fides cauſa timoris filial' q̄ q̄s timet ſepari a deo. Uel q̄
q̄s refugit deo ſe compare. reuerēdo ipm inq̄ʒtū p fideʒ
hanc eſtimatōem habemꝰ de ipo q̄ ſit q̄ddā immēſum
⁊ altiſſimū bonū. a quo ſepari eſt peſſimū. ⁊ cui velle eq̄
ri eſt malum. ſed p̄mi timoris. ſcʒ ſeruilis cauſa eſt fides
informis ⁊ ſecūdi.ſ. filialis cauſa eſt fides formata. que
per charitatem facit hominem deo adherere ⁊ ei ſubijci
Multa aūt bona ſequūtur ex timore. q: qui timet deuʒ
facit bona. ⁊c. Sexto fides dignificat conditōem hu
manā. Nā facit animā ſponſā dei. iuxta illud Oſee.ij.
Deſponſabo te mihi in fide. vtiq̄ʒ magna dignitas hec
eſt. Unde beata Agatha dicebat Jpi ſum deſponſata:
cui angeli ſeruiūt. ⁊c. ij. Ad Corint.xj. Deſpōdi vos vni
viro. ⁊c. Facit animā filiā dei patris p adoptōnem. Jo
hannis.j. Dedit eis ptātē filios dei fieri his qui credūt
in nomine eius. Jpa animam ordinat iuſticia. que ſcōꝝ

Fidei effe/ctus ... ſiue no/uem

Primꝰ fi/dei effcūs

Quō itel/ligiť illud Oīe q̄d nō ē ex fi/de pecca/tū eſt.

pbum eſt om̄is ꝟtus.apl̄s ad Ro.iiij. Juſticia dei ꝑ fidē Et.v.c. Juſtificati ex fide. ꝛ vbi ſana fides nō eſt. nō pōt eſſe iuſticia.qꝛ iuſtus ex fide viuit. Augꝰ .xxiiij.q.j. Hec tria ptinētia ad dignitatē ponit b. Tho.in expoſitōe pri mi tituli decretaliū. Credidit abraā deo ꝛ reputatū eſt ei ad iuſticiā. Septimo facit exaudire oratiōes. Jaco.j. Poſtulet aūt in fide nihil heſitās. Et Marc.xj. Om̄ia quecūqꝫ orātes petitis credite.qꝛ accipietis ꝛ fiet vobis Exemplū in alexandro magno malo q̄ ex fide fecit ꝯiun gi duos mōtes inſimul.vt nō poſſent captiuati iſraelite inde exire. vt tāgit glo.j.ad Corin.xiij.ſup illud. Si ha buero oēm fidē. Octauo fidei aſcribunꝰ miracl'a.ps̄. Om̄ia opa eiꝰ.ſ.miraculoſa in fide. Ad Heb.xj. Per fi dem obturauerūt ora leonū ꝛc̄.acceperūt mulieres de re ſurrectione mortuos ſuos.vt patet de filio vidue ꝛ ſuna mitis.iij.ꝛ.iiij. Regū. Et xp̄s Matth.viij. Sicut credi diſti fiat tibi. Et Mar.vlti. Signa aūt eos q̄ crediderit hec ſequenꝰ ꝛc̄. Nono dat vitā. Abacuc.ij. Juſtꝰ meꝰ ex fide viuit.ad Gal.ij. Qd̄ nūc viuo.ī fide viuo filij dī. vita ſcꝫ gratie.poſtea vita glīe. Hūc etiā effectū pōit be. Tho.ſup p̄mo titulo decre. Joh.vj. Qui credit in eū ha bet vitā eternā.habēdo ſcꝫ fidē viuā.i.cū gratia q̄ indu cit ad opa bona.ꝛ ꝑ ꝯtrariū dic̄ Beda. Quicūqꝫ ab vni tate fidei quōlibet ſeipſos ſegregant.nec tales peccatorū vinculos abſolui.nec ianuā poſſunt regni celeſtis ingre di.xxiiij.q.j. Fides aūt ſine opib; mortua eſt. Jacobi .ij. Sicut aīal quanto nobiliꝰ eſt viuū.tāto abominabiliuſ cū eſt mortuū.vt patet in hoīe. Jta quāto fides eſt nobi lior cū eſt viua.tāto vitupabilior xp̄ianꝰ ex fide mortua. ꝛ dignior maiori pena ꝓpꝰ maiorē ingratitudinē. Exem plū in vitaſpatꝝ de b.machario q̄ interrogauit caluari am cadaueris pagani. Si ī inferno erāt alij inferiores ꝛc̄

De habitu fidei ꝛ eius quidditate
Capitulum ſecundū

De habitu fidei. Et pri mo de diffinitiōe fidei ꝛ eiꝰ declaratiōe. Apl̄s ad Heb.xj.ſic diffinit fidē.que diffinitio pfectiſſima eſt. Fides eſt ſubſtātia ſperandaꝝ reꝝ argumentū nō appa rentiū. Jn qua diffinitiōe apoſtolꝰ tria tāgit.ſ.fidei obie ctum vel intuitū obiecti.vel p̄mij initiū attingendi mo dum. Primo tāgit obiectū fidei cū dicit ſperandarū reꝝ. Nā obiectū fidei eſt p̄ma veritas vt nō viſa.qd̄ pti net ad rōem rei ſperate.ſm̄ illud ad Ro.viij. Quod nō videmꝰ ſperamꝰ. Veritatē aūt videre eſt ipſam hr̄e.j Nō aūt ſperat aliq̄s qd̄ iā habet.ſꝫ ſpes eſt de eo qd̄ nōduꝫ habeꝰ. Secūdo tāgit obiecti vl' p̄mij initiū cuiꝰ dicit. fides eſt ſubſtātia. Sicut p̄mū em̄ in q̄libet genere ꝯti nens in ſe alia ꝟtute dr̄ eſſe ſuba illoꝝ.ſic fides. Nā p̄ma inchoatio reꝝ ſperandaꝝ in nob̄ eſt ꝑ aſſenſum fidei.q̄ virtualiter ꝯtinet in ſe om̄es res ſperādas Tertio tan git modū attingēdi obiectū cū dicit.argumētū nō appa rentiū. Et dr̄ hic argumentū.vel firma inheſio intellectꝰ ꝑ fidē ad veritatē nō apparentē. vel ꝯiunctio intellectꝰ. eo ꝙ intellectꝰ credētis ex autoritate diuina ꝯuincit ad aſſentiendū his q̄ nō videnꝰ vl' certitudo.eo ꝙ fides du bitatiōꝫ tollat. Nā vbi eſt dubitatio nō poteſt eſſe fides Vel pōt ſic diuidi diffinitio hꝰ. Fides tria habꝫ. Aſpicit efficit.ꝛ reficit. Primo q̄dem aſpicit.ſ.p̄mā veritatē non habitā ſꝫ ſperandā. Vn̄ dr̄ ſperandaꝝ reꝝ. Efficit ſcd̄o fides.i.cā eſt faciēs res ſperādas q̄nqꝫ eſſe in nobis. vn̄ dr̄ ſubſtātia.qꝛ ſicut ſubſtātia eſt cā ſuoꝝ accidētiū.ita fi des cauſa eſt ꝯſequēdi bona ſperata. Tertio fides reficit ſeu allicit.vn̄ dr̄ argumentū.i.certitudo aſſentiendo his que nō apparēt.ꝛ h̄ eſt meritū ꝛ laus fidei.ſi certe ꝛ indu bitāter crediꝰ qd̄ nō videꝰ. Beatꝰ aūt Thomas volens verba apoſtoli ad formā diffinitiōis reducere claram ſic dicit. Fides eſt habitꝰ mētis.q̄ inchoaꝰ vita eterna ī no bis.faciēs intellectū aſſentire nō apparētib;.ij.ij.q.viij. Raynerius.

Quid ſit fides.

Diuiſio fidei ſm̄ b. Tho.

Pro maiori declara §.I. tione ſupradicte diffinitōis notāda ſunt q̄tuor. Primū ꝙ ꝑ p̄dictā diffinitionē diſtinguiꝰ fides ab om̄ib; q̄ pti nent ad intellectū. Et p̄mo ab opinione.ſuſpitiōe.ꝛ du bitatione.ꝑ h̄ qd̄ diciꝰ argumētū. Nā ꝑ hec tria intelle ctus nō firmiter inheret alicui. Per dubitatōꝫ nō magiſ tendit ad vnā ptē q̄ꝫ ad alterā. Per opinionē ꝛ ſi decli net fortiter ad vnā ptē.tn̄ cū fortitudine d̄ oppoſito. Per ſuſpitionē leuiter declinat ad vnā ptē. Sꝫ ꝑ fidē firmiꝰ inheret credētib; ſine heſitatiōe. Ex hoc aūt qd̄ diciꝰ in diffinitiōe nō apparentiū.diſtinguiꝰ fides ab intellectu. q̄ eſt de p̄ncipijs ꝑ ſe notis.ꝛ ſcīa que eſt de ꝯcluſionib; ꝑ demonſtrationē acq̄ſitis.ꝑ q̄ aliq̄d intellectui fit appa renter cuiꝰ nō eſt fides. Et ꝑ hoc ꝙ dr̄ ſperandaꝝ reꝝ ſubſtātia.diſtinguiꝰ a fide cōiter ſumpta que eſt etiā de humanis.vt cū q̄s firmiter credit parētes ſuos eē talēꝫ ꝛ talē. Secūdo ꝟo eſt qd̄ dr̄ fides reꝝ ſperandaꝝ ſubſtā tia potiꝰ q̄ꝫ diligēdaꝝ. Ex eo ꝙ dilectio poteſt eſſe p̄nti um ꝛ abſentiū viſoꝝ ꝛ n̄ viſoꝝ. Sꝫ ſpes eſt tm̄ de abſen tib; ꝛ nō viſis.de q̄b; etiā eſt fides. qꝛ ꝛ ſi videanꝰ ea q̄ ſunt fidei aliquo mō.ſ.vt credēda.nō tn̄ oculo corporali vel intellectuali demōſtratiue. Tertiū ꝯſiderandū eſt ꝙ argumentū ex ꝓprijs p̄ncipijs rei facit rē apparentem Sꝫ argumētū ſumptū ex autoritate diuina nō facit rē apparentē.ꝛ tale argumētū poniꝰ in iſta diffinitōe. Vbi ſciendū ꝙ argumentū dr̄ quadruplr̄. Pri̇o breuis enar ratio ſubſequentiū. Vl' breuis collectio materie totius li bri ſimul ſumpte. Et ſic ſumiꝰ in biblia vbi ꝓlogi librorū dicunꝰ aliq̄n argumēta. Secūdo argumētū dr̄ oſten ſio vel manifeſtatio.ſm̄ illud Joh.iij. Om̄is q̄ male agit odit lucē.ꝛ nō venit ad lucē vt nō arguanꝰ opa. Tertio dr̄ argumentū rō vel ſyllogiſmꝰ rei dubie faciens fidem ꝛ h̄ modo ſumiꝰ in logicis.ſꝫ in theologicis ecōtra fides facit argumentū ſeu roem. Aliq̄n etiā dr̄ mediū in q̄ ſtat ꝟtus ſylogiſmi ſeu ꝑ qd̄ aliq̄d ꝓbaꝰ.ꝛ ſic ſumiꝰ in gloſa decretoꝝ. Quarto dr̄ argumentū certitudo ex q̄ animꝰ moueꝰ in aliq̄d.ꝛ ſic fides dr̄ argumētū. Quartū ꝟo eſt ꝙ aliqua habēt certitudinē ex alijs ſicut ꝯcluſiōes ex p̄n cipijs.ſic ex articulis fidei quedā ſequunꝰ.ex articlo. vt quia deꝰ eſt iuſtꝰ reddet vnicuiqꝫ ſm̄ opa ſua q̄daꝫ vero hn̄t certitudinē ex ſemetipſis. Et hec ſunt tribus modis. Nā quedā habēt certitudinē rōne euidentie.ſic p̄ncipia q̄ ſunt ꝑ ſe nota. vt de q̄libet eſt affirmatio vel negatio. Secūdo quedā ſunt q̄ habēt certitudinē ex informatōe ꝯſciētie. Et hec eſt certitudo fidei ſiue formate ſiue infor mis. Cū em̄ p̄ma ꝟitas fidē inſpirat.ſic ꝯſciam inflam mat.vt ſicut aliq̄s cogiꝰ ipa euidētia ꝯſentire iſti ꝟitati om̄e totū eſt maius ſua pte.ita cogiꝰ aſſentire his q̄ ſūt fidei. Jtē ꝑ habitū infuſum fidei ipa informatiōe ꝯſcie tie artaꝰ ꝛ cogiꝰ ꝯſentire p̄me veritati ꝓpter ſe. Vn̄ ſicut negare h̄. Om̄e totū eſt maiꝰ ſua pte.eſt ꝯtra ſuā ꝯſciam Jta negare articulū fidei eſt ꝯtra ſuā ꝯſciam. Tertō que dam hn̄t certitudinē ſenſus ſeu experientie. q̄ certitudo ē ꝑ modū guſtꝰ ꝛ tactus. Et talis certitudo eſt in ꝟtutib; reſpectu ſuoꝝ obiectoꝝ. Et in fide formata reſpectu cre dibiliū p̄me veritatis.rayne. Et nota ꝙ nō ſolū ita debꝫ quilibet firmiter credere ea q̄ ſunt fidei.extra de ſumma tri.ꝛ fi.ca. Nos firmiter credimꝰ ꝛ nullatenꝰ dubitamꝰ. Sꝫ etiā credere ꝙ extra huiꝰ fidē in quacūqꝫ alia ſecta ſaluari nō poteſt. Vn̄ extra de fi.ca.dn̄in.c.j. Vna eſt fi deliū vniuerſalis eccl'ia extra quā nullꝰ oīno ſaluaꝰ. Et ī huiꝰ figurā oēs q̄ repti ſunt extra archā noe perierūt di luuio.xxiiij.q.j.qꝛ ex ſola.

Ca.2. De fide quid ſit

Fidē eſſe priorē alijs .§.II

virtutibꝫ quadruplr̄ ꝓbať. ſcꝫ rōne. diuiſiōe. auctorita⸗te ⁊ ſilitudine. Prīo rōne. Sicut cognitio p̄cedit af⸗fectionē. qꝛ nihil diligiť niſi cognitū. ſm Aug. ſꝫ fides ē i cognitōne. cetere aūt ꝟtutes in affectōne ꝯſiſtūt. ğ fides eſt alijs ꝟtutibꝫ prior. Itē ſpes nō pōt haberi de btītu⸗dine niſi credať poſſibile. qꝛ impoſſibile ſub ſpe non ca⸗dit. Crediť aūt eſſe poſſibile btītudinē hr̄e ꝑ fide. ğ fideſ cauſat ſpem. Uolūtas etiā nō pōt deū amare. qꝺ perti⸗net ad charitatē. niſi ītellect⁹ rectā fidē habeat circa ip̄ꝫ. ergo fides cauſat charitatē ⁊ eſt prior ea. Scđo ꝓbať hoc diuiſiōe ſic ſm Aug. in ſermōe. q̄tuor modis eſt ali⸗quid prius altero. Prīo eternitate. ⁊ ſic ſol⁹ de⁹ p̄cedit oīa. Scđo tp̄e. vt flos fructū p̄cedit. et ſic fides non eſt prior alijs virtutibꝫ infuſis. eo ꝙ oēs virtutes diuinit⁹ ſimť infunduntꝛ. Tertio aliq̄d eſt prius altero vel ex ꝑfectione. vel electiōe. vt fruct⁹ p̄cedit florē. ⁊ forma eſt prior materia ordine ꝑfectiōis. ⁊ ꝑfectū imꝑfecto. ⁊ actus potētia. Et h̄ mō fides nō eſt prior ſꝫ charitas eſt prior fide ⁊ ſpe. eo ꝙ fi⸗des ⁊ ſpes ꝑficiunť ⁊ formanť ꝑ charitatem. Quarto mō eſt aliq̄d prius altero origine. ſicut ſon⁹ p̄cedit cantū ⁊ lux ſplēdorē. Et h̄ mō fides p̄cedit ſpem ⁊ charitatē. ſi⸗cut materia p̄cedit formā. potētia actū. imꝑfectū ꝑfectū.
Tertio ꝓbať hoc auctēte. Nam apl's ad Heb. xi. dič. ꝙ fides ē ſubſtātia ſperādaꝝ reꝝ. ſꝫ ſubſtātia hꝫ rōnem p̄⸗mij. ergo fides ē prīma inter ꝟtutes. Quarto ſilitudine fundamēti. ſic ꝓbať. Fundamētū materialiter loquēdo eſt prius alijs q̄ꝫtū ad ordinē. qꝛ p̄cedit alias ptes. Itē q̄ꝫ⸗tū ad ꝟtutē. qꝛ fundamētū ſuſtinet edificiū totū quorꝫ vtrūqꝫ ꝑ ſilitudinē repiť in fide. Rayneri⁹. Hic ⁊ Greg. dicit. i. q. i. Cū paulus dicat. Fundamētū aliud nemo pt̄ ponere p̄ter id qꝺ poſitū eſt. qꝺ eſt xp̄us Ieſus. i. fides xp̄i. Cōſequēter ꝓbať. qꝛ vbi chriſt⁹ nō eſt fundamentū. nullum boni operis ſupeſt edificium.

Fides fuit in angelis.§.III

In angel ⁊ homibꝫ ante ꝯfir⸗matōꝫ fu⸗it fides.

ante ꝯfirmatōnem vel lapſum. ⁊ in hoīe ante pctm̄. qꝺ ſic ꝓbat b. tho. ſe. ſe. q. v. Cū fides ſm aplm̄ ſit argumen⸗tū nō apparētiū. Et ſm Aug. de his q̄ nō videnť. Illa ſo⸗la manifeſtatio excludit rōem fidei ꝑ quā apparet ⁊ cla⸗re videť id. de q̄ p̄ncipalr̄ eſt fides. Principale aūt obie⸗ctum fidei eſt ꝟtus prīma. i. deus. cui⁹ viſio clara fač bea⸗tos ⁊ ſuccedit fidei. Cū aūt angel⁹ ante ꝯfirmatōeꝫ. ⁊ hō ante lapſum nō haberēt illā btītudinē qua videť deus ꝑ eſſentiā. manifeſtū ē ꝙ nō habuerūt ſic manifeſtā co⸗gnitōem. ꝙ excluderet rō fidei. Si aūt nō habuiſſent fi⸗dem. hoc eſſe nō potuiſſet. niſi qꝛ penit⁹ erat eis ignotuꝫ id de q̄ eſt fides. Sꝫ eſt hic ꝯſiderandū. ꝙ in obiecto fi⸗dei aliq̄d eſt ibi q̄ſi formale. ⁊ aliq̄d q̄ſi materiale. Et for⸗male q̄dē eſt ꝟitas prīma ſupra oēm naturalē cognitiōeꝫ creature exiſtēs. Et q̄ꝫtū ad hoc fides eſt in oībꝫ cōiter habētibꝫ cognitōem de deo btītudine nōdū adepta. ⁊ in angelis ante ꝯfirmatiōem. Materiale eſt id qꝺ ꝓponiť credēdū q̄ ſunt multa. qꝛ oēs articuli ⁊ q̄ ſequunť ex illis. Et hoꝝ quedā ſūt credita ab vno q̄ ſūt ſcita ab alio etiā in p̄nti. Ut ꝙ de⁹ ſit vn⁹ ⁊ ſumme bon⁹ ⁊ creator omni⸗um reꝝ ⁊ hmōi. Et q̄ꝫtū ad iſta dici pōt ꝙ angel⁹ ante ꝯfirmatōem ⁊ hō ante pctm̄ q̄ ad q̄dā miſteria de diui⸗nis habuit viſionē nō fidē. de q̄bꝫ nos habem⁹ fidē. Et ſm iſtū modū pōt ſaluari opinio dicētiū. ꝙ nō habuerēt fidē ꝓpter manifeſtā cōtēplationē quā habebāt de diui⸗nis. In demonibꝫ q̄ꝫ eſt fides. Iux illud Iaco. ij. Demo⸗nes credūt ⁊ cōtremiſcūt. Habēt aūt fidē ex hoc ꝙ ītel⸗lect⁹ eoꝝ ꝯuinciť ad hoc ꝙ iudicet eſſe credēdū his q̄ di⸗cunť de deo. ſꝫ nō ꝯuincanť ꝑ euidētiā rei. ſič nūc ſi aliq̄s ꝓpheta p̄nūctaret in noīe dn̄i aliq̄d futurū. ⁊ adhibere ſignū mortuū ſuſcitādo. ⁊ hoc ſigno vinceret ītellectus vidētis. vt cognoſceret manifeſte hec a deo dici q̄ nō mē⸗tiť. ſꝫ illud futuꝝ qꝺ p̄dicať in ſe euidēs nō eſſet. vn̄ rō fidei nō tolleret in eo. Sic demōes vidētes multa ma⸗nifeſta iudicia ꝑ miracula vera. ⁊ alios modos ex q̄bꝫ ꝑ⸗cipiūt doctrinā eccleſie eſſe a deo. q̄ꝫuis ipi ipas res q̄s docet eccl'ia nō videāt. puta deū eē trinū ⁊ vnū ⁊ hmōi. Ex hoc eni credere nō merenť. qꝛ credere ē meritoriū in⸗q̄ꝫtū volūtas mouet intellectū ad aſſentiēdū credibili⸗bus ex ordine. qꝛ ſcꝫ vult deo ſubijci in his q̄ iubet credi etiā ſi clare nō videat illa miracula. Sꝫ demones n̄ ſpō⸗te credūt ſꝫ coacti ſignis ⁊ ex ꝑſpicacitate intellect⁹ natu⸗ralis. ⁊ hoc eis diſplicet ꝙ ſigna ſint ita euidētia ꝙ co⸗ganť credere. In hereticis q̄ diſcredūt in vno articlo. ſꝫ in alijs nō errēt. nō eſt fides nec formata nec īformis. Hui⁹ rō eſt ſm be. tho. ij. ij. q. v. Quia ſublata rōe forma⸗li obiecti fidei fides remanere nō pōt ſič in alijs ꝟtutibꝫ. ſicut etiā remota luce. viſio eſſe nō pt̄. Obiectū aūt fidei formale eſt ꝟitas prīma ſm ꝙ manifeſtať in ſacris ſcp̄tu⸗ris ⁊ doctrina eccl'ie. Un̄ q̄cūqꝫ nō inheret ſicut infalli⸗bili ⁊ diuine regule doctrine eccl'ie. q̄ p̄cedit ex veritate prīma in ſacris ſcripturis manifeſtata. ille nō hꝫ habi⸗tum fidei. ſed ea q̄ ſunt fidei alio mō tenet q̄ꝫ ꝑ fidē. ma⸗nifeſtū eſt aūt ꝙ ille q̄ inheret doctrine eccl'ie ſič infalli⸗bili regule. oībꝫ aſſentit q̄ eccl'ia docet. Alioq̄n ſi de his que eccl'ia docet q̄ vult tenet. ⁊ q̄ nō vult nō tenet. nō iā inheret doctrine eccl'ie ſič infallibili regule. ſꝫ ꝓprie volū⸗tati. Et ſic manifeſtū eſt ꝙ hereticus q̄ ꝑtinaciter diſcre⸗dit vnū articulū fidei nō eſt parat⁹ ſeq̄ in oībꝫ doctrinaꝫ eccleſie. ſi eni nō ꝑtinaciter diſcrederet vnū articulū iam nō eſt heretic⁹. ſꝫ ſolū errās. Heretic⁹ ğ q̄ ꝯ vnū articlm̄ fidē nō hꝫ. de alijs etiā articulis fidē nō habet. ſed opi⸗nionem quandam ſm ꝓpriam voluntatem.

In dmōībꝫ ē fides

In heretič ñ ē fides.

ꝫ nō pulchrū dictū.

Fides eſt vna et ca⸗ .§.IIII

tholica ⁊ vera. Quātū ad prīmū dič apl's ad ephes. iiij. Unus deus. vna fides. Et dr̄ vna triplr̄. Uno mō in q̄ꝫ⸗tū ſumiť ꝓ habitu q̄ credim⁹. Sic eni eſt vna ſpecie. ſꝫ differēs numero in diuerſis fidelibꝫ. ſič oēs hoīes ꝑtici⸗patione ſpeciei hūane. ſicut vn⁹ hō ſed numero multi. Cū eni obiectū formale fidei ſit veritas prīma. cui inherē⸗do credim⁹ quecūqꝫ ſub fide ꝯtinenť. Ideo ſicut veritas prima eſt vna ſcꝫ deus. ita ⁊ fides. Scđo mō in q̄ꝫtū ſu⸗miť ꝓ eo qꝺ crediť qꝺ eſt obiectū materiale. Et ſic etiam diciť vna. qꝛ idē eſt qꝺ crediť ab omībꝫ. ⁊ ſi ſint diuerſa credibilia q̄ cōmuniter credunť. ab oībꝫ tn̄ reducunť ad vnū. Qꝺ eni credanť aliqua tp̄aliter facta ad fidem. ꝑ⸗tinent in ordine ad veritatē prīmā q̄ eſt q̄d eternū. bea. tho. ij. ij. q. iiij. Pōt etiā dici vna. qꝛ ad vnū veꝝ finē di⸗rigit q̄ eſt de⁹ ad ip̄m poſſidēdū. Diciť aūt catholica in ſimbolo Athanaſij. Hec eſt fides catholica ⁊c̄. Et in ti. i. decre. de ſum. tri. ⁊ fi. catho. vbi dicit bea. Tho. in ex⸗poſitōne ipius tituli ⁊ prīmi capituli. ꝙ catholica dr̄ vni⸗uerſalis. Diciť aūt vniuerſalis. tum ꝓpter vniuerſaꝝ p̄⸗cepta regulaꝝ. tum qꝛ ei⁹ cult⁹ ꝑ oēs pene mūdi termīoſ emanauit. Hereticoꝝ aūt errores ſub certis angulis ter⸗rarū includunť. hec be. tho. Uel etiā qꝛ ſola de vniuerſa⸗li bono. i. deo recta tradit. ⁊ vniuerſa vitia vitare docet ⁊ vniuerſas virtutes amplecti. Diciť aūt vera. quia ita veraciter p̄dicat vt falſitatē ꝯtinere nō poſſit. Quod ita ꝓbat be. tho. ij. ij. q. i. Nihil ſubeſt alicui potentie vel actui. niſi mediāte rōne formali obiecti. Sicut dolor nō pōt videri niſi ꝑ lumē. nec ꝯcluſio ſciri niſi ꝑ mediū de⸗monſtratōnis. Sꝫ vt dictū eſt ratio formalis obiecti fi⸗dei eſt veritas prīma. Un̄ nil pōt cadere ſub fide niſi in⸗q̄ꝫtū ſtat ſub veritate prīma ſub qua nullū falſū ſtare pt̄. ſič nec nonens ſub ente. nec malū ſub bonitate. Et iō ⁊c̄.

Fides q̄re dr̄ vna.

Quare dr̄ catholica.

Quare dr̄ vera.

D

Fides aũt hec ſcꝫ vna catholica ꝛ vera eſt fides eccl'e ro
mane. vñ Amb. de cypꝛiano ait. Nec vllã putauit veram
niſi vere fidei grãm. h̄ eſt ĩ romana eccl'ia. Nec putauit
fidẽ eſſe in ſciſmate. Eteni cũ ꝓpter eccl'iam xp̃s paſſus
ſit. ꝛ corpꝰ eius ſit eccl'ia. nõ videt̃ ab his fides exhiberi
xp̃o. a q̃bꝫ euacuat̃ xp̃i paſſio atqꝫ diſtrahit̃ ſcꝫ p̄ ſciſma
xxiiij. q. i. aduocauit. Itẽ. q. c. c. hoc eſt fides. Et ſi quis
obijceret. q̄ põt q̃s adorare hoſtiã nõ ꝯſecratã q̄ꝛ ſacer-
dos nõ ꝯſecrauit vt ille eſtimat. Et ſic credit ibi ẽe xp̃m
ꝛ nõ eſt. ergo fidei p̄t ſubeſſe falſum. Rñdet be. tho. vbi
ſupra. q̄ fides credentis nõ refert̃ ad has ſpẽs vel illas
panis. ſꝫ ad hoc q̄ verꝫ corpus xp̃i ſit ſub ſpẽbꝫ panis
ſenſibilis. quãdo recte fuerit ꝯſecratũ. Unde ſi nõ eſt re-
ite conſecratum fidei non ſubeſt falſum.

Fides aũt in intelle §. V.

ctu vt in ſubiecto ꝓprie ꝛ p̄ncipalr̃ ꝯſiſtit. ſcđario in vo-
lũtate q̃ꝫtũ ad actũ eius. Qđ ſic declarat be. tho. ij. ij. q.
iiij. Credere quidẽ actꝰ fidei eſt actus intellectꝰ ſm q̄ mo
uetur a volũtate ad aſſentiẽdũ. Procedit ergo huiꝰ actꝰ
ꝛ ab intellectu ꝛ a volũtate quoꝝ vtrũqꝫ natũ eſt p̄fici p̄
habitũ. Et iõ oportet q̄ tã in intellectu q̃ꝫ in voluntate
ſit aliq̃s hitus ſi debeat actus fidei eſſe p̄fectus. ſic etiã
ad hoc q̄ actꝰ ꝯcupiſcibilis ſit p̄fectus. oportet q̄ ſit ha
bitus prudẽtie in rõne ꝛ hitus t̄pantie in ꝯcupiſcibili.
Nã ad p̄fectionẽ actus q̄ ex duobꝫ p̄ncipijs actiuis p̄ce
dit req̄rit̃ q̄ vtrũqꝫ actiuoꝝ p̄ncipiũ ſit p̄fectũ. Non eni
poteſt bñ ſecari. niſi ꝛ ſecans habeat artem. ꝛ ſerrã ſit be
ne diſpoſita ad ſecandũ. Diſpoſitio aũt ad bene agẽdũ
in illis potẽtijs aĩe q̄ ſe habẽt ad oppoſita. eſt habitus.
Et iõ oportet q̄ actꝰ p̄cedẽs ex his duabꝫ potẽtijs tali-
bus ſit p̄fectus habitu aliq̃ p̄exiſtẽte in vtraqꝫ potẽtia-
rum. Et q̄ꝛ credere eſt ĩmediatꝰ actꝰ intellectꝰ. q̄ꝛ obiectũ
huiꝰ actus eſt verꝫ qđ ꝓprie p̄tinet ad intellectum. ideo
oportet q̄ fides q̄ eſt ꝓpriũ p̄ncipiũ huiꝰ actꝰ. ſicut in in
tellectu vt in ſubiecto. Dicit̃ aũt ab aug. q̄ fides eſt in
credentiũ volũtate. inq̃ꝫtũ actus eiꝰ mouet̃ ex imp̄io vo
Charitas dr̃ forma fidei. luntatis ad aſſentiẽdũ credibilibꝫ. Itẽ nota ſm btm̃
tho. vbi. s̄. q̄ charitas dr̃ forma fidei. nõ q̄ ſit forma in-
trinſeca q̄ dat eſſe rei. ſꝫ inq̃ꝫtũ informat actũ eiꝰ ſcꝫ cre-
dere vt ſic opet̃ ꝛ mereat̃. Et ad h̄ facit qđ hr̃ de pe. diſ.
ij. §. Itẽ dñs. Amẽ ꝛc. Nihil eni ꝓhibet vnũ actũ a diuer-
ſis habitibꝫ informari. Itẽ ſm be. tho. vbi. s̄. Fides ĩfor-
mis. i. ſine caritate. ꝛ formata. i. cũ caritate. nõ ſunt diuer
ſi habitꝰ q̄ꝝ vno adueniẽte. alter q̄ p̄us erat in aĩa corrũ
pat̃ vt quidã dixerũt. Nec etiã q̄ ambo ſint ſimul in ha
bente p̄us fidẽ informẽ. ꝛ poſtea formatã vt alij dixerũt
ſꝫ eſt vnꝰ ꝛ idẽ habitꝰ nõ diuerſi. Rõ. q̄ꝛ hitus diuerſifi-
cat̃ ſm id q̄ p̄ ſe p̄tinet ad hitum. Fides cũ ſit p̄fectio in
tellectꝰ. id p̄ ſe p̄tinet ad fidẽ qđ p̄ ſe p̄tinet ad intellectũ
qđ aũt p̄tinet ad volũtatẽ nõ p̄ ſe p̄tinet ad fidẽ. ita q̄ h̄
poſſit diuerſificari hitus fidei. Diſtinctio aũt fidei in-
formis ꝛ formate. eſt ſm id qđ p̄tinet ad volũtatẽ. i. ſm
caritatẽ. Qꝫ aũt grã adueniẽs in eo q̄ hꝫ fidẽ informem
nõ cauſet hitum fidei p̄ accidẽs eſt. ꝓpter diſpoſitiõem
ſubiecti. q̄ꝛ ſcꝫ iã hꝫ fidẽ. ſꝫ q̄ꝛ informẽ hꝫ format ꝛ perfi
cit eã. Sicut ecõtrario ſm pctm̃ mortale qđ q̃s cõmit-
tit; nõ tollit grãm. cũ tñ oẽ mortale de ſe tollat eã. Et ra-
tio eſt. quia iam amiſerat per primum.

Actus fidei eſt triplex. Caplm̃. iiij.

De actu fidei nota q̄

triplex ẽ actꝰ fidei ſcꝫ volũtaria cordis aſſen-
ſio. publica oris ꝯfeſſio. ſalutifera mortis ſu
ſceptio. Primus ergo actus fidei ẽ voluntaria cor-
Actꝰ fidei ẽ triplex. dis aſſenſio dicẽte ap̃lo ad Ro. x. Corde credit̃ ad iuſti-
ciã. Qđ expõit̃ tripl'r. P̄rio ſic. Uere credere dat ſalutẽ.
to q̄ dat iuſticiã q̄ eſt cã ſalutis. Scđo ſic. Corde credi-
tur ad iuſticiã. i. p̄ fidẽ cordis iuſtificat̃ aliq̃s. vt ſcꝫ fiat
de petõꝛe iuſtus. Tertio mõ ſic. Corde credit̃ ꝛc. i. volun
tarie credit̃. q̄ꝛ cetera põt hõ nõ volẽs. credere aũt nõ p̄t
niſi volẽs. Et diffiniẽs aug. q̄d ſit credere dicit. q̄ nil ali
ud eſt q̃ꝫ cũ aſſẽſione cogitare. Pro cuiꝰ intellectu ſex no
tari p̄nt. Primũ eſt q̄d ſit aſſenſus ꝛ q̄d ꝯſenſus. Secũ
do vbi hec duo aſſentire ſcꝫ ꝛ diſſentire inueniunt̃. Ter
tio q̄d ſit cogitare. ꝛ q̄t modis dr̃. Quarto q̃s ſit ordo i-
ter cogitare ꝛ aſſentire ꝛ ecõuerſo. Quito q̄ fides ꝯſiſtit
media inter duas cogitatões. Sexto q̄ aſſentire ṽitati
ꝯtingit tribꝫ modis. Quãtũ ad p̄mũ. nota q̄ aſſenſꝰ
dicit̃ determinatio cognitõis ad aliq̄d quã cognitõem
vel determinatõem cognitõis aliq̄d nõ p̄cedit. Conſen-
ſus vero dicit̃ determinatio volũtatis ad vnũ. qui p̄e-
ſupponit cognitõem cũ qua ſimul ſentit. dũ in illud ten
dit qđ ratio bonũ iudicet. ita q̄ aſſentire dr̃ eſſe intelle-
ctus. ꝯſentire volũtatis. hec be. tho. ij. ij. q. ij. ꝛ in. iij. ſen.

Aſſenſus ꝛ ꝯſenſus differunt

Quantũ ad ſcđm ſciendũ. q̄ cũ ſit triplex op̄atio in-
tellectꝰ ſcꝫ ſimpliciũ ſeu incõplexoꝝ app̄hẽſio. Secũda
cõpoſitõ ꝛ diuiſio ſcꝫ p̄ affirmatõem ꝛ negatõm. Tertia
argumẽtatio ſcꝫ de vno in aliud diſcurſus. Aſſentire et
diſſentire circa fidẽ nõ repit̃ in p̄ma op̄atõe intellectus
ſꝫ in ſcđa. eo q̄ fides hꝫ aſſenſum q̄ eſt determinata ac-
ceptatio alteriꝰ p̄tis ꝯ̄dictionis. Qui eni aſſentit intelle-
ctum ad alterã p̄tẽ ꝯ̄dictionis determinat. Quantũ
ad tertiũ ſcꝫ q̄d ſit cogitare. nota q̄ p̄t ſumi tripl'r. Uno
mõ cõiter p̄ q̄libet actuali ꝯſideratione intellectꝰ. ſic ac-
cipit Aug. in. xiiij. de trini. Scđo modo ſumit̃ p̄ actuali
ꝯſideratione intellectꝰ. q̄ eſt cũ quadã inq̄ſitione animi
deliberãtis. nondũ p̄fecti p̄ plenã viſionẽ vel certitudinẽ
veritatis. ſic accipit Aug. in. xv. de trinit̃. Tertio mõ ſu-
mitur p̄ actu ṽtutis cogitatiue. In ꝓpoſito ſumit̃ ſcđo
mõ. Importat eñ diſcurſum rõnis cogitatio. q̄ꝛ cogitare
eſt ſil' cogitare. h. tho. ij. ij. q. ij. quõ actus intellectꝰ ſe ha-
beat ad cogitatõem ꝛ aſſenſum nũc declarãdũ. Quã-
tum ad quartũ ergo q̃s ſcꝫ ſit ordo inter cogitare ꝛ aſſẽ-
tire. nota quadruplicẽ modũ. Nam aliq̄n aſſenſus eſt ſi-
ne cogitatione vtꝫ in intelligẽte ſine reſpectu p̄ncipioꝝ
quoꝝ eſt intellectus. Intelligẽs eni aſſenſum hꝫ ſine co
gitatione. i. diſcurſu. q̄ꝛ ſtatim ꝓbat ip̄a audita ſcꝫ p̄nci-
pia ſm boetiũ. Aliq̄n cogitatio eſt cũ aſſenſus vt in ſciẽ
te. Nam ſciẽs ꝛ cogitatõem ꝛ aſſenſum hꝫ. ſꝫ non cogi-
tationẽ cũ aſſenſu. ſꝫ cogitatõem ante aſſenſum. diſcur-
rit eni mente cõcinando. ꝛ inuẽta rõne qua ꝯcludit̃ aſſẽ
tit. Dubitãs nihil hꝫ de aſſenſu. ſꝫ cogitatõem ſolũ. q̄a i
neutrã p̄tem declinat. diſcurrit tñ rõne. Suſpicãs eſt
qui hꝫ cogitatõem abſqꝫ firma aſſenſione. in vnã tamen
p̄tem declinat magis q̃ꝫ in aliã aliquo leui ſigno. Neſci-
ens neqꝫ aſſenſum neqꝫ cogitatõem hꝫ. Aliq̄n cogitatõ
eſt ſine aſſenſu p̄fecto vt in opinãte. Nam opinans hꝫ
cogitatõem diſcurrẽs ratiocinãdo. ſꝫ nõ hꝫ p̄fectũ aſſen
ſum. cũ habeat formidinẽ de oppoſito. ꝛ ſi fortiter decli-
net ad vnã p̄tem. aliq̄n aſſenſus eſt ſimul ꝛ cogitatio vt
in credente. Nã credẽs hꝫ ſimul aſſenſum firmiter inhe-
rendo ꝛ cogitatõem diſcurrẽdo rõne poſt aſſenſum. quã
oſtendit̃ tali veritati firmiter inherendũ vt magis ĩtelli-
gat. ꝛ ſi nõ clare ſeu demõſtratiue videat. be. tho. ij. ij. q.
ij. ꝛ in. iij. ſentẽ. Quantũ ad quintũ nota q̄ fides cõ-
ſiſtit media inter duas cogitatões. quaꝝ vna volũtatẽ
inclinat ad credendũ. ꝛ hec cogitatõ p̄cedit fidẽ. Alia co
gitatio tendit ad intellectũ coꝝ que iã credit. be. tho. in
iij. ſen. Quantũ ad ſextũ nota q̄ tribꝫ modis aſſentit̃
ṽitati. P̄rio. q̄ꝛ ſic aſſentiẽti apparet. ꝛ iſte eſt aſſenſus
opinãtis. q̄ hꝫ formidinẽ ex p̄te aſſentiẽtis ſꝫ apparẽtiã
ex p̄te rei cui aſſentit̃. Scđo aſſentit q̃s ṽitati alicui. q̄ꝛ
ſic videt̃ eſſe ſm ṽitatẽ. ꝛ iſte ẽ aſſenſus ſciẽ[tis] q̄ hꝫ ſecũ

Cogitare ſumitur tripliciter

Ordo inter cogitare ꝛ aſſentire

Ueritati aſſentitur tribus modis

ritatē ex ꝑte aſſentiētis ꝛ euidētiā ex ꝑte eiꝰ cui aſſentit..
Tertio mō aſſentit ꝗs ṽitati. nō qꝛ ita videt eſſe ſcꝫ cla/
re.ſed qꝛ habet idoneū teſtioniū ꝛ ſic eſt aſſenſus fidei ꝗ
habet ſecuritatē ex ꝑte aſſentiētis.ꝗ nō dubitat ſꝫ ē cer/
tus.defectū ṽo euidentie ex ꝑte rei cui aſſentit. Et crede/
re eſt mediū inter ſcire ꝛ opinari.ꝛ de vtroqꝫ ꝑticipat.et
a ꝗlibet differt. Nam cū ſciā ꝑticipat fides ꝑ ſecuritatē.
ſed differt qꝛ nō habet euidētiā.ꝛ cū opiniōe ꝑticipat ꝓ
pter defectū rei ex ꝑte cui aſſentit. Sed differt ab ea. ꝗa
habet certitudinē nō formidinē de oppoſito.b.tho.ij.ij.
q.ij. Si ꝗs ei dubitaret ꝓprie ſumēdo dubitatōnem nō
eſſet fidelis. Vñ dr ex͂ de here.ca.i. Dubiꝰ in fide eſt infi
delis. Et ſignāter dctm̄ eſt ꝓprie.qꝛ large ſumendo ꝓ oī
motu dubitatōis.ſic ꝗ tētat̄ de his ꝗ ſūt fidei.aliꝗs cū
nō aſſentit voluntarie tali dubitationi ſed habet diſpli
centiam non eſt infidelis.

Actꝰ fidei interior tri pliciter.

Sciendum eſt etiam .§.I

ꝙ actus fidei interior dr tribꝫ modis ſm mgr̄m ſent̄.in
iij.di.xxiij. Credere deū.credere deo ꝛ credere in deum.
Que diſtinctio originalr eſt Aug ſuꝑ Job. Hec aūt tria
ſm be.tho.ij.ij.q.ij.ꝛ in.iij.ſen.nō ſūt diuerſi actꝰ fidei.
ſed vnꝰ ꝛ idē actus cōplexꝰ fidei habēs diuerſos actus
fidei.ſed vnꝰ eſt actus cōpletus habens diuerſam relati
onē ad fidei obiectū. Obiectū aūt fidei eſt qd creditur.
qd pōt dici eſſe ens cogitabile ſupra rōem.ꝑmū cui ꝓ/
pter ſe dat̄ aſſenſus. Et in hoc qd dr ſupra rōem ſeꝑat̄
ab his ꝗꝛ eſt credulitas ſm rōem vt in ꝑncipijs ſciaꝝ
In hoc ꝙ dicit ꝑmū ſeꝑat̄ ab his ꝗ ſunt creature. In h
ꝙ dr.cui dat̄ aſſenſus ꝓpter ſe.ſeꝑat̄ ab illa cognitōe ꝗ ē
ꝑ viā rōnis. Pmo ḡ credere deū ē actꝰ fidei ſm ꝙ ītel/
lectus determinat̄ ad vnū. Nā obiectū fidei eſt deꝰ ſm
ꝙ in ſe ꝯſiderat̄.vel aliꝗd circa ip̄m vel ab ip̄o. Quāuis
deū eſſe ſimplr̄ poſſit demōſtrari.tn̄ deū eſſe trinum et
vnū ꝛ alia hmōi ſm ꝙ eſt actꝰ fidei ſcꝫ credere deum.de
monſtrari nō pōt. Scdo credere deo eſt actus fidi ſm
ꝙ rō inclinat voluntatē ad aſſentiendū deo. Ratio aūt
quare volūtas inclinat̄ ad aſſentiendū his ꝗ nō videt ē
qꝛ deꝰ ea dic̄. Sicut hō in his ꝗ non videt credit teſtio/
nio alicuiꝰ boni viri.ꝗ videt ea ꝗ ip̄e nō videt. Sic hō ī
ducit̄ ad credendū ꝑ ea ꝗ dicta ſūt de deo miraculis cō
firmata. Silr̄ fidelis credit hoī de hēs ꝗ ſunt fidei. non
qꝛ hoī ſed inꝗꝫtū deus ꝑ ip̄um loꝗtur.qd ex certis exꝑi
mentis ꝛ miraculis colligere pōt. Infidelis aūt non cre
dit deo loꝗnti in hoīe. Tertio credere in deū eſt actus
fidei.ſm ꝙ intellectꝰ determinat̄ a volūtate ad tēdendū
in deū. Et ſic credere in deū eſt credēdo tēdere ī eū. Si
cut enī amare deū eſt ſimplr̄ actus charitatis.ita aman
do credere eſt actus fidei ꝑ charitatē mote ad actū ſuuꝫ
ſm be.tho.ij.ij.q.ij.ar.ij. Vñ grānꝰ de pe.di.ij.§ cum ḡ
dicit. In xp̄m credit ꝗ caritatē habet. In xp̄m ꝗppe cre/
dere eſt amādo in ip̄m tēdere. Hec eſt fides ꝗ ꝑ dilectio/
nem oꝑat̄.vt diffinit apl's. Et ſic credere deū eſt ſic ma/
teriale obiectū intellectꝰ ſcꝫ credere ꝙ deꝰ ſit ꝛ hmōi. Cre
dere deo ē ſic formale obiectū qd eſt ṽitas ꝑma. Et ſic
credere deo eſt credere vera eſſe ꝗ deus dic̄.eo ꝙ ip̄e dic̄
Credere in deū eſt credere ꝑ amorē ꝑme ṽitati.ꝛ creden/
do amare eū ſuꝑ oīa. Et credere deo vt ṽitas ſcꝫ qꝛ vera
ꝗ dic̄ deus. Credere deū vt ṽtuoſitas ſeu potētia ſcꝫ eſſe
oīpotentem creatorē. Credere in deū vt bonitas.i.ī eꝰ
bonitatē tendere.guſtando ꝑ amorem.hec Raynerius.

De actu fidei exte/riori

De actu exteriori fi .§.II.

dei ꝗ dr ꝯfeſſio.nota ſm bea.tho.ij ij.q.iij. ꝙ eſt triplex
ꝯfeſſio. Prima eſt pctōꝝ.de ꝗ Jac.v. Cōfitemī alteruꝝ
pec.vr̄a. Et hec eſt actꝰ pnīe ſeu ps ſacr̄i. Scda eſt con/
feſſio diuioꝝ ꝑconioꝝ.de ꝗ Ps.cxviij. Cōfitemī dn̄o ꝗ
niā bonꝰ.ꝛ hec ē actꝰ latrie ſeu ṽtutis religiōis. Tertia ē
ꝯfeſſio articuloꝝ fidei.ad Ro.x. Ore autē ꝯfeſſio fit ad
ſalutē.ꝛ hec eſt actus fidei. Hic aūt actus ſcꝫ publica cō/
feſſio eoꝝ ꝗ ſunt fidei.nō eſt vbiqꝫ ꝛ ſꝑ de neceſſitate ſa
lutis.ſed ꝓ loco ꝛ tꝑe. Et de hoc habes in ij.pte ti.xi. Ad
hoc aūt vt talis ꝯfeſſio fidei ſit ad ſalutē valens. opor/
tet ꝙ ꝯfiteat̄ ꝗs fidē in recta ꝯuerſatiōe fideliū. Vñ hie
ro. Quotiēſcunqꝫ vincimur vicijs atqꝫ peccatis totiens
deū negamꝰ. Et ecōtrario. Quotiēs aliꝗd boni agimꝰ
deū ꝯfitemur. Nec eſt arbitrandū illos tm̄ in die iudi/
cij a dei filio denegādos.ꝗ in martyrio xp̄m negauerūt.
ſed illos oēs quoꝝ oꝑe vel ſermōe vel cogitatōe xp̄s ne/
gat̄.vel ꝯfeſſiōe nō ꝯfitet̄.xi.q.iij.eſtimāt. Eſt āt neceſ/
ſaria talis ꝯfeſſio ꝓpter ꝗtuor. Pmo vt deus honorifice
tur. Scdo vt fides defendat̄. Tertio vt ꝓximꝰ edificetur
Quarto vt infidelis ꝯfundat̄. de ꝗbꝫ vide ſupra de ter/
tio actu fidei ſcꝫ ſuſceptio martyrij hēs.ē.t.ij.d fortitu.

Fidei con/feſſio ne/ceſſaria ē

Credere eſt lauda/bile ꝛ me/ritorium.

De merito credendi .§.III

nota ꝙ credere eſt laudabile ꝛ meritoriū triplr̄.ꝓbat̄ ſcꝫ
rōne.ſilr̄itudine.ꝛ auctoritate. Rōne ꝗdem ſic ꝓbatur.
Oīs actus ꝗ ſubijcit̄ libero arbitrio moto a deo ꝑ grāꝫ
ꝛ relatus in deū eſt meritoriꝰ. Sed credere ē actus ītel/
lectus aſſentiēs ṽitati diuie ex imꝑio volūtatis mote a
deo ꝑ grām.ꝛ ſic ſubiacet libero arbitrio in ordine ad de
um.ergo actus fidei eſt meritoriꝰ. Tho.ij.ij.q.ij. Itē ſic
ꝓbat̄. Oīs actus ṽtutis eſt laudabilis ꝛ meritoriꝰ. ſed
credere ē actus fidei ꝗ eſt ṽtus ḡ meritorius. Silitu/
dine ꝓbat̄ ſic. Sicut ꝯſideratio actualis ſcīe eſt merito
riū.tn̄ rōne libertatis arbitrij qꝛ in ꝑtāte hoīs eſt conſi
derare ꝛ non ꝯſiderare.tn̄ rōne finis ex ꝑte caritatis. vt
ꝯſideratio ſcīe referat̄ ad honorē dei. vel ad vtilitatem
ꝓximi in ꝗ caſu vterqꝫ ē meritoriꝰ. Quis in ip̄a ſciā nō
ſit meritū.qꝛ intellectus captiuat̄ ad aſſentiendū ṽita/
ti.nec remanet volūtas libera ad aſſentiendū. Sic in ꝓ
poſito. Cum circa ea ꝗ ſunt fidei nō cogat̄ intellectus ad
aſſentiendū.qꝛ nō clare vidit. ſicut ꝑ ſciam remanet vo
luntas libera ad aſſentiendū vel nō aſſentiendū fidei.ꝛ
iō aſſentiendo ꝓpter deū meret̄. Tho.ij.ij.q.ij. Aug. aūt
ſuꝑ iohā.idē ꝓbat ſub ſilr̄itudine radicis di. Sicut in ra
dice arboris nulla prorſus apparet pulcritudo. ꝛ tamē
ꝗcꝗd eſt in arbore pulcritudinis vel fructus ex illa ꝓce/
dit. Sic ex fidei hūilitate ꝗcꝗd meriti.ꝗcꝗd btitudinis
aīa ſuſceptura eſt ex fidei fundamēto ꝓcedit. Tertio
auctoritate ꝓbat̄ ſic.xp̄s dixit Johā.xx. Beati ꝗ nō vi/
derūt ꝛ crediderūt. Sed ꝑmiū nō debet̄ niſi merito. Be
atitudo vero eſt vltimū ꝛ ꝑfectū ꝑmiū.ḡ ꝛc. Ad ꝑdi
ctoꝝ maiorē euidentiā nota ꝗuqꝫ. Pmū eſt ꝙ rō hūa/
na ad ea ꝗ ſunt fidei pōt ſe habere ad voluntatē creden
tis duplr̄. Vno mō antecedēter.puta cū ꝗs nō vult cre
dere.vel nō habet ꝓmptā volūtatē ad credendū.niſi ra
tione hūana induceret̄. Et tūc rō hūana diminuit meri
tum. Et in hoc caſu intelligēda eſt auctas. Gre. Fides
nō habet meritū ꝛc. Scdo mō rō hūana ſe habet ad vo
lūtatē credētis ꝯñter.puta cū hō habet ꝓmptā volūta
tem ad credendū etiā ſine rōne. Et ex hoc ꝙ diligit ṽita
tem creditā ſuꝑ ea cogitat ꝛ amplectit̄ ſi quas rōnes ad
hoc inuenire pōt tūc hūana rō nō excludit meritū fidei
ſed eſt ſignū maioris meriti.be.tho.ij.ij. Scdo notan
dum ꝙ ea ꝗ ſunt fidei ꝛ ſi ſupra rōem ſint.nō tn̄ ꝯ rōeꝫ.
Et iō ꝗrere ea ꝗ ſunt ſupra rōem nō eſt vituꝑabile ſed
laudabile.qꝛ hō debet ſe a diuia dirigere ꝗꝫtū pōt.vt di
cit phs.x.ethi.be.tho.in.iij.ſen.qd tn̄ intelligendū ē cū
ꝗs ꝗrit hmōi timorate ꝛ moderate vt dic̄ Aug. ꝛ nō ſu/
pra capacitatē ſuā. Iuxͣ illud. Altiora te ne ꝗſieris Eccl.
iij. Tertio nota ꝙ rō naturalis in his ꝗ ſunt fidei po
teſt induci vel cū fide vel ꝯ fidē. Et illa ꝗdē rō ꝗ ſm fi/

dem inducit̄ pōt augere meritū inq̄ztū fac̄ voluntatem magis ꝓmptā ad credēdū. Rō aūt inducta ꝯtra fidem ad difficultatē actū addit ꝛ ꝑ conſequens auget meritū. Uñ manēte eadē volūtate credēdi magis merec̄ ille qui credit illud ad qḋ videt mł'tas rōnes in ꝯriū. q̄z q̇ eas ñ videt. ſicut q̇ tentat̄ vehemēti⁹ de luxuria vel alio vitō ſi reſiſtat equali volūtate magis merec̄. be. tho. i. iij. ſen.

Quarto nota ꝙ magis merec̄ ille q̇ credit ſine ratiōe vel ſuaſiōe q̄z ille q̇ ſuaſiōem vel rōem q̄rit. manente eadem volūtate credēdi. Qḋ ſic ꝓbat̄. Sicut affectus rōnalis debet ſumme bonitati dignū amorē. ita intellect⁹ ſumme ꝟitati dignā credulitatē. Sicut ergo non eſt digna dilectio ad deū qua diligit̄ ei⁹ bonitas ſolū ꝓpt̄ vtilitatē. ita eadē rōne nō eſt digna deo credulitas. q aſſentitur ṗme ꝟitati ſolū ꝓpter rōnis ꝓbatōem vel ſuaſiōez. Itē ſicut aliud eſt diligere aliquē ex ſuis meritis ſine rōne beneficij. ꝛ aliud diligere ipm̄ ſine meritis ex ſola virtute ꝛ grā diligētis. ſic aliud eſt credere ex ꝓbabilitate vł' euidentia ipſius credibilis. aliud ex ꝟtute credētis qḋ ē maioris meriti.

Quīto nota ꝙ credere alicui ſubito ſine deliberatiōe ꝛ ſine inſpiratōne ꝛ ſine motione ſufficienti. eſt leuitas mētis. vñ ḋr Eccī. xix. Qui cito credit leuis eſt corde. Credere vero alicui cū diſcretōe vel ſpiratione. vel motiuo ſufficiēti. nō eſt leuitas cordis. ſic̄ facit ille qui credit ea q̄ ſunt fidei. talis eī hꝫ ſufficiēs motiuū ad credendū. Inducit̄ eī auctē diuīe doctrine miracul' ꝯfirmate. ꝛ amplius interiori inſtinctu dei illuīant̄. Et iō talis nō leuiter credit. vt ḋt be. tho. in ṗmo ꝯ gētiles. c. vj. Nec fides meritū tollit. Raynerius.

De magnitudine et .§. IIII

augmento fidei ex eo ꝙ dixit xp̄s chananee Matt. xv. O mulier magna eſt fides tua. Et centuriōi. Mat. viij Nō inueni tantā fidē in iſrael. ꝛ apl'i dn̄o. Adauge nob̄ fidem.

An fides poſſit augeri vł minui.

Sciendū igit̄ ꝙ ex ꝑte obiecti formal'r fides non variat̄. nec auget̄. nec minuit̄. qꝛ obiectū fidei cū ſit veritas ṗma q̄ deus eſt. ꝛ hec nō variat̄ nec auget̄. ſic nec fides. Sꝫ ꝯſiderādo fidem ex ꝑte ſubiecti in q̄ eſt. ſic fides tum ex ꝑte fideliū. tum ex ꝑte creditoꝝ variat̄. Et h̄ triplici rōne. Primo rōne ꝯditōis tp̄is. ſcḋo rōne diffuſionis luīs. tertio rōe diſpoſitōis hoīs.

Quantū ad primū nota ꝙ q̄zuis ſit eadē fides quā habem⁹ de xp̄o. et quā hūerūt antiq̇ patres. tn̄ qꝛ ipſi p̄ceſſerūt xp̄m ꝛ nos ſeq̄mur. iō eadē fides diūſis ꝟbis a nob̄ ꝛ ab eis ſignificat̄. Nā ab eis dicebat̄ ꝑ ꝟba futuri tp̄is. Ecce ꝟgo cōcipiet ꝛ pariet filiū. Eſa. vij. Nos aūt dicim⁹ ꝑ ꝟba p̄teriti tp̄is. qꝛ ꝯcepit ꝛ pepit filiū. be. tho. ij. ij. q. i. iij.

Et notandū ꝙ lꝫ eadē fuerit fides oī tp̄e de miſterio incarnatiōnis apud oēs q̄ztū ad ſubam. diūſimode tn̄ q̄ztū ad explicatōem ꝭm diūſitatē tp̄m ꝛ ꝑſonaꝝ. Nā ante ſtatū pctī hō habuit explicitā fidē de incarnatōe xp̄i ꝭm ꝙ incarnatio ordinabat̄ ad ꝯuerſiōem glīe. nō aūt ꝭm ꝙ ordinabat̄ ad libatōem a pctō ꝑ paſſiōem ꝛ reſurrectōem qꝛ hō nō fuit p̄ſcius ſui pctī. Poſt pctm̄ aūt hō habuit explicatā fidē nō ſolū de incarnatiōe xp̄i. ſꝫ etiā de paſſione ꝛ reſurrectione. q̇bꝫ gen⁹ hūanū liberabat̄. ꝛ ante legem ꝛ ſub lege moſayca. aliter tn̄ ꝛ aliter. Nā minores fidem habuerūt circa hmōi miſteriū implicitā videlꝫ credendo ꝛ expectādo ſalutē ꝛ redēptiōem hoīm. modum tn̄ ignorādo ante legē. Sub lege vero ꝑſona mediatoris mittēda p̄dicabat̄. ſed vtrū hō vel angel⁹ vel deus eēt talis. a minoribꝫ neſciebat̄. vt dic̄ Hugo de ſctō victore.

Antiq̄ q̄s lē fidē habuerīt añ legē ꝛ ſub lege.

Maiores aūt tā ante legē q̄z ſub lege fidē hūerūt explicitā de incarnatōe xp̄i. vt patriarche ꝛ ꝓphete. Et mł'tis. eorum ſpālis reuelatio facta eſt. vt abrae. yſaac. ꝛ iacob. moyſi. dauid. yſaie. ꝛ alijs mł'tis. Multi q̇ꝫ gentiles diuerſis tp̄ibꝫ fidē hūerūt explicatā de incarnatiōe xp̄i. q̇bus ſcꝫ reuelatio facta eſt vt Job q̇ dic̄. xix. c. Scio ꝙ redemptor me⁹ viuit ꝛc̄. Et ſibilla etiā ꝓnūciauit q̇dā de xp̄o ſcꝫ ei⁹ natiuitatē. paſſiōem. ꝛ reſurrectōem. ꝛ aduentum ad iudiciū. vt refert Lactā. in li. inſtitu. Et in hiſtorijs etiā romanoꝝ inuenit̄. ꝙ tp̄e Cōſtantini imꝑatoris fuit qḋdā ſepulchꝝ inuentū in q̇ iacebat hō habens laminā aureā ſuꝑ pectus ſuū in q̄ erat ſcriptū. xp̄s naſcet̄ de ꝟgine. ꝛ credo in eū. O ſol iteꝝ me videbis ꝯſtātini tp̄ibꝫ. be. Tho. ij. ij. q. ij. Tp̄e ꝟo grē reuelate tenent̄ tam minores q̄z maiores habere fidē explicitā de his q̄ in eccleſia ꝓponunt̄. ſic̄ ſunt articuli incarnatōis. Et cū ipm̄ miſteriū incarnatōis includat in ſe miſteriū trinitatis. qꝛ dicimus de eo ꝙ fili⁹ dei patris fact⁹ eſt hō. ꝯceptus ex ſpū ſctō. nat⁹ de ꝟgine. iō neceſſariū ē nūc etiā explicite credere miſteriū trinitatis oībus. ſcꝫ ꝙ ſit pater ꝛ fili⁹ ꝛ ſpūſſctūs vn⁹ deus. nō aūt q̇ ad alias ſubtilitates circa hui⁹. be. Tho. vbi. ſ.

Qualē fidē hñt tenent tēp̄e gratie.

Et nota q̄zto magis ꝓpinqui fuerūt xp̄o. tāto magis explicite fidē hūerūt de chriſto. Uñ Gre. dic̄. ꝭm incremēta tp̄m creuit ſcīa ſctōꝝ patꝝ. Et ꝓpter h̄ be. Johā. bap. qꝛ fuit ꝓpinq̇ſſim⁹ ſaluatori. expſſe cognouit aduentū xp̄i in carne. Uñ dixit de eo. Ego vidi ꝛ teſtimoniū ꝑhibui. qꝛ hic eſt fili⁹ dei. Cognouit ad paſſionē eū venturꝝ. Uñ dixit. Ecce agn⁹ dei. ꝓnūcians immolatōem ei⁹. Nec eſt ꝯ h̄ ꝙ miſit interrogare ieſum ꝑ diſcipulos ſuos di. Tu es q̇ ventur⁹ es. Mat. xi. tanq̄z dubitaret

Triplex ē dubitatō.

Triplex ē eī dubitatio. Pria infidelitatis. qualis fuit in iudeis. Scḋa eſt tarditatis. qualis fuit in diſcipulis euntibꝫ in emaus. ꝛ q̇buſdam alijs. Mat. vlt. Tertia eſt amoris ſiue pietatis. ꝛ hec ꝓprie ī eſt dubitatio. ꝛ talis fuit in iohāne ſcꝫ q̇dā horror q̄ aīa ad modū dubitātis ſe hꝫ. vñ Amb. Johānes nō fide ſꝫ pietate dubitauit. horrebat eī ꝯſiderare ꝙ fili⁹ dei ad inferna deſcēderet. Gre. tn̄ aliter exponit. vicꝫ ꝙ iohannes interrogauerit nō de aduētu ſuo in carnē vel ad paſſionem quā iam p̄nūciauerat. ſꝫ vtrū ꝑ ſe ad inferna deſcēderet vel aliū mitteret ad liberādos patres ꝭm Hiero. Queſiuit ꝑ h̄ ſi vellet vt ei⁹ aduētū ad lymbū patribus nūciaret. vt eſſet p̄curſor ſu⁹ tūc ſic̄ hic fuerat. Hilarius ꝟo ꝛ Criſoſt. dicūt ꝙ p̄dictā inq̇ſitōem nō ꝑ ſe fecit. ſꝫ ꝓ ſuis diſcipulis vt ipſis videntibꝫ ſigna ei⁹ vt ꝯtigit ꝑp̄eꝫ derent ipm̄ eſſe meſſiam qḋ nondū credebāt. Alij exponunt vt nō ſit illud interrogatiuū ſꝫ aſſertiuū magis. i. firmiter fateor. qꝛ tu es meſſias ꝛ nō aliū expectamus. Rayne. Et ſic fides xp̄iana ē magne ꝓfūditat̄ explicite.

Uariatur ſecundo fi .§. V

Maiores fides tenerit in maioribus.

des ex ꝑte fideliū ꝛ creditoꝝ rōne diffuſiōis luminis. Licet eī ſit eadē fides in maioribꝫ ꝛ minoribꝫ ſubditis ꝛ p̄latis. tn̄ ſuꝑiores de credēdis tenent̄ habere pleniorem noticiā q̄z inferiores. qḋ ſic pōt ꝓbari. Explicatio credēdoꝝ fit ꝑ reuelatōem diuinā. eo ꝙ credibilia naturalem rōem trāſcendūt. Uñ ſic̄ reuelatio diuīs q̇dā ordine ad hoīes etiam ꝑ angelos inferiores ꝑ ſuꝑiores venit. ꝛ ad hoīes. ita explicatio fidei ꝑ ſuꝑiores venit ad inferiores hoīes. ſic̄ aūt ſuꝑiores angeli q̇ illuīāt inferiores ꝺ diuinis hn̄t pleniorē noticiā. ita ſuꝑiores hoīes ad q̄s ꝑtinet alios erudire de credēdis. debēt habere pleniorem noticiā. ꝛ eā magis explicite credere. b. tho. ij. ij. q. ij. Ad maiorē hoꝝ declaratōem notāda ſūt ſeptē. Primū ē ꝙ ad p̄ceptū caritatis. ꝛ ſi oēs eq̄liter teneant̄. qꝛ illud eſt de neceſſitate ſalutis. nō ſic oēs eq̄liter tenent̄ ad credendū explicite. qꝛ credere explicite nō eſt de neceſſitate ſalutis quo ad omēs eq̄liter. ſꝫ maiores ad h̄ tenent̄. qꝛ cū habeāt alios ex officio inſtruere plura tenent̄ explicite credere q̄z minores. be. Tho. ij. ij. q. ij. Scḋm eſt ꝙ ſimplices cū nō teneant̄ oīa explicite credere nō ſunt examinādi de ſubtilitatibꝫ fidei. niſi qñ haberet̄ ſuſpitio de ſub

tilitatibꝫ fidei. ⁊ niſi qñ habet̃ ſuſpitio de eis ꝙ ſint ab hereticis deprauati. q̄ in his q̄ ptinent ad ſubtilitatẽ fidei ſolẽt fidẽ ſimpliciũ deprauare. be. Tho. ij. ij. vbi ſup̃. Tertiũ eſt ꝙ ſimplices in ſubtilitatibꝫ fidei deficiant ex ſimplicitate. eis nõ imputat̃. p̄cipue ſi nõ inueniant̃ doctrine ꝯuerſe ꝑtinaciter adherere. be. tho. ij. ij. vbi. ſupra. Quartũ eſt ꝙ minores nõ hñt fidẽ implicitã in fidem maioꝝ. niſi maiores adhererent diuīe doctrine. Et ex h̄ minores debẽt maioribꝫ adherere in credẽdis. vñ apl̓s .i. Coꝝ. iiij. Imitatores mei eſtote. ſic̄ ego xp̄i. bea. Tho. vbi. s̄. Quintũ ẽ ꝙ cũ humana cognitio nõ ſit regula fidei ſꝫ v̾itas diuina. nõ p̄iudicat fidei ſimplicium q̄ credũt eos rectã fidẽ habere error maioꝝ. niſi mīores ⁊ ſimplices maioꝝ erroribꝫ in ꝑticulari ꝑtinaciter adhererẽt ꝯ vniuerſalis eccl̓ie fidẽ. b. tho. vbi. s̄. Sextũ ẽ ꝙ fides vniuerſalis eccl̓ie nõ põt deficere. dicẽte dño petro. Lu. xxij. Ego ꝓ te rogaui vt nõ deficiat fides tua ⁊ Et q̄tuꝫ quidẽ ad ꝑſonã petri intelligit̃ de effectu finali vt ſcꝫ ꝙ nõ ꝑiret ꝑſiſtẽdo in negatõis pctõ. Quãtũ ad eccl̓iaꝫ ãt que intelligit̃ in fide petri. ſimpliciter veꝝ ẽ. q2 nõ p̄t fides eccl̓ie deficere. Ratio q̄re fides eccl̓ie in generali deficere nõ p̄t eſt. q2 diuīa prudẽtia eccl̓ia regit̃ ſcꝫ a ſpiritu ſctõ eã dirigẽte vt nõ erret. Et lꝫ papa in ꝑticulari errare poſſit vt in iudicialibꝫ in qbꝫ ꝓcedit̃ ꝑ informatõꝫ. al̓s in his q̄ ꝑtinẽt ad fidẽ errare nõ põt ſcꝫ vt papa in determinãdo. etiã ſi vt ꝑticularis ⁊ p̄uata pſona. Rñde magis ſtandũ eſt ſnīe pape de ꝑtinẽtibꝫ ad fidẽ. quã in iudicio pferret. q̄ꝫ opinioni quorũcunqꝫ ſapientuꝫ. cum ⁊ cayphas lꝫ male ꝓphetauerit inſcꝰ. be. tho. in q̈olibet. Septimũ eſt ꝙ maiores ad q̄s ꝑtinet alios erudire tenent̃ in his q̄ ſũt fidei ſuo loco ⁊ tp̄e rõem reddere. iuxta illud. i. Petri. ij. Parati ſꝑ ad ſatiſfactionẽ oī poſcẽti rõnem de ea q̄ in vobis eſt fide ⁊ ſpe. q̈ nõ ītelligit̃ de rõnibꝫ demõſtratiuis. q̄ adhiberi nõ pñt ſed ꝑſuaſiuis ad inſtructiõem ⁊ defenſiõem ad remouendũ impedimẽta fidei. oſtendẽdo nõ eſſe impoſſibile q̈ in fide ponit̃. Oĩ aũt poſcẽti intelligit̃ de diſtributiõe accommoda ſcꝫ de his q̄ ꝑati ſunt credere ⁊ querũt inſtrui. nõ his q̄ parati ſunt deridere. De his enī dixit xp̄s. Nolite ſctm̄ dare canibꝫ ⁊c̄. Raynerꝰ. Hos docet Origenes prudẽter eludere trãſferẽdo ſe ad aliã materiã. nõ p̄ciſe tacẽdo. di. xliii. in mãdatiſ. Et ſic fides xp̄iana eſt magna duratione ſeu longitudine.

Marginal notes (left): Fides eccl̓ie non pt deficere. — Maiores tenẽt reddẽ rõẽ in his q̄ ſũt fidei.

Tertõ variatur fides. §. VI

q2 augct̃ vel minuit̃ rõne diſpoſitõis hoīs. Nã fides poteſt eſſe maior in vno q̄ꝫ in alio rõne p̄me v̾itatis que ẽ vnica ⁊ ſimpliciſſima. ſꝫ ex ꝑte nõ ſolũ credendoꝝ ſꝫ etiã ꝑſonaꝝ. rõne maioris explicatõis vel maioris deuotõis vel maioris illuſtratõis diuine. Ubi ſciendum ꝙ fides creſcit vel ꝓficit q̄tuor modis. Primo cognitiõe q̄ꝫtũ ad actũ rõnalis. ⁊ ſic ꝓficiẽs in cognitõe diuinoꝝ dr̃ creſcere in fide. Scd̄o ꝯſtãtia ⁊ firmitate. q̄ꝫtũ ad actũ iraſcibilis. ⁊ ſic martyres dicunt̃ ꝓfeciſſe in fide. Tertio feruore ⁊ deuotõne. q̄ꝫtũ ad actũ ꝯcupiſcibilis. ⁊ ſic feruẽtes zelatores fidei dicunt̃ in ea ꝓfeciſſe. Quarto actione. q̄ꝫtum ad actũ exterioris homīs. ⁊ ſic actiui dicunt̃ creſcere in fide per bona opera.

Marginal note (left): Fide pficere intelligit̃ q̄tuor modis.

Ex his oſtẽditur fi §. VII

des alicuiꝰ eſſe magna. Prĩo vt alta de deo ſentiat. Secundo vt trãſitoria ꝓ p̄mio eterna ꝯtẽnat. Tertio vt in aduerſis de deo ꝯfidat ⁊ ñ deficiat. Quarto vt a bono ope nõ deſiſtat. Prĩo igit̃ dr̃ fides alicuiꝰ magna vt alta de deo ſentiat. vt habuit Cẽturio. vt dctm̄ eſt a domino Mat. viij. Nõ inueni tantã fidẽ in iſrael. Et q̄ꝫtũ ad ꝑſonas eiꝰ ex eo dicit̃ q2 a nullo edoctꝰ fuit. ⁊ tñ diuinitatem credidit. Apl̓i autẽ ꝑ verba audita ⁊ miracula viſa crediderũt. Quantũ aũt ad ꝓpl̓m gentilẽ in illo centuriõe ſignatũ. ex quo eccl̓ia ꝓ maiori ꝑte formata ẽ. vtiqꝫ altiora de deo ſentit. ⁊ magis explicite ppl̓s xp̄ianus q̄ꝫ iudaicus in veteri teſtõ. Scd̄o dr̃ magna vt tranſitoria ꝓ ea ꝯtẽnat. ſicut habuit moyſes. de q̄ apl̓s Heb. xi. Fide moyſes grãdis factus negauit ſe eſſe filiũ pharaonis. magis eligẽs affligi cũ ꝓpl̓o dei q̄ꝫ tp̄alis pctī hr̄e iocũditatẽ. vbi Aug. Maxime fidei ẽ ꝯtẽnere tp̄alẽ iocunditatẽ. Tertio fides dr̃ magna. vt illa in aduerſis de deo ꝯfidat ⁊ nõ deficiat. Cuiꝰ ꝯriũ q2 fecit petrꝰ. fuit ſibi dctm̄ a dño. Modice fidei q̄re dubitaſti. Matth. xiiij. Cũ ſcꝫ ambulãs ſuꝑ aquas cepit mergi. Quarto dr̃ magua cũ nõ deſiſtit a bono ope. vt ſi ſtatī cum a deo petit nõ accipit. Sicut fecit mulier chananea pſeuerãs in ſua petitõne donec obtineret. Et ſic põt dici fides magna ꝓm dimẽſiones ſcꝫ altitudinis q̄ ad primũ. latitudinis q̄ ad ſcd̄m q̈ fit ꝑ dilectionẽ. ꝓfunditatiſ q̄ ad tertiũ q̈ fit ꝑ humilitatẽ. lõgitudinis q̄ ad quartũ. q̈ fit ꝑſeuerãdo. Uel aliter magna dr̃ fides ꝑ altitudinem ⁊ ꝓfunditatẽ q̄ꝫtuꝫ ad materiã. q2 de diuinitate et hũanitate. ꝑ latitudinẽ. q2 totũ pene mundũ amplectit̃ Per lõgitudinẽ. q2 ab initio mũdi cepit ⁊ vſqꝫ in finem ſeculi durabit. nõ ſic ꝑfidie diuerſarum gentium.

Marginal note (left): Fides in aliq̄ mag dr̃ q̄tuor modis.

De neceſſitate cre §. VIII

dendi ꝙ neceſſariũ ſit ad ſalutẽ credere ſeu habere fideꝫ oſtendit xp̄s. Mar. vlt. di. Qui nõ crediderit ꝯdẽnabitur. ⁊ Johan. iij. Qui nõ credit iã iudicatꝰ eſt ſcꝫ ad eternam dãnationẽ. nõ ſolũ in iudicio dei. ſꝫ etiã eccl̓ie militantis p̄ſuppoſita ꝑmanẽtia eiꝰ in ip̄a infidelitate. apl̓s etiã ad Heb. xi. Sine fide ip̄oſſibile eſt placere deo. Hoc aũt ſic ꝓbat ſeu declarat be. tho. ij. ij. q. ij. ar. iij. In oībꝫ naturis ordinatis inuenit̃ ꝙ ad ꝑfectõem nature inferioris duo ꝯcurrũt. Unũ q̈ eſt ꝓm ꝓpriũ motũ. Aliud ãt ꝙ eſt ꝓm motũ ſuꝑioris nature. Sicut aqua ꝓm motuꝫ ꝓpriũ mouet̃ ad centrũ. ꝓm ſcd̄o motũ lune mouet̃ circa cẽtrũ ꝓm fluxũ ⁊ refluxũ. Sil̓r orbes planetaꝝ ꝓm ꝓpriũ motũ mouent̃ de occidẽte in orientẽ. Motũ aũt primi mobilis ab oriẽte in occidẽtẽ. Sola aũt rõnalis natura creata hꝫ ī mediatũ ordinẽ ad deũ. q2 cetere creature nõ attingũt ad aliq̄d vniuerſale. ſꝫ ſolũ ad aliq̄d ꝑticulare ꝑticipãtes diuinã bonitatẽ. vel in eſſendo tm̄ ſic̄ inaīata. vel etiã in viuẽdo. vt plãte ⁊ cog̃ſcẽdo ſingularia. vt aīalia bruta. Natura ãt rõnalis inq̄ꝫtũ cog̃ſcit vniũſalẽ boni ⁊ entis rõem. hꝫ ī mediatũ ordinẽ ad vniũſale eſſẽdi p̄ncipiũ. Perfectio igit̃ rõnalis creature nõ ſolũ cõſiſtit in eo ꝙ ei ꝯpetit ꝓm ſuã naturã. ſꝫ etiam in eo q̈ ei attribuit̃ ex q̄dam ſuꝑnaturali ꝑfectiõe diuinitatis. Uñ ⁊ ſupra dctm̄ eſt ꝙ vl̓ia btĩtudo hoīs ꝯſiſtit in q̄dã ſuꝑnaturali dei viſiõe. ad quã q̄dẽ viſionẽ hõ ꝑtingere nõ põt niſi ꝑ modũ addiſcẽtis a deo doctore. ꝓm illud Jo. vi. Oĩs q̄ audit a pr̄e ⁊ didicit venit ad me. Huiꝰ autẽ diſcipline fit hõ ꝑticeps nõ ſtatī ſꝫ ſucceſſiue ꝓm modũ ſue nature. Oĩs aũt talis addiſcẽs oportet ꝙ credat ad hoc ꝙ ad ꝑfectã ſciam ꝑueniat. Sic̄ etiaꝫ phs dr̃. ꝙ oꝫ addiſcẽtẽ credere. Uñ ad h̄ ꝙ hõ ꝑueniat ad ꝑfectaꝫ beatitudinẽ viſiõis vel ad ꝑfectaꝫ viſionẽ btĩtudinis. preexigit̃ ꝙ credat deo tanq̄ꝫ diſcipulꝰ mg̃ro docẽti. ⁊ q̄uiſ multa de deo ꝑ ea q̄ facta ſũt intellectu ꝯſpiciant̃. vt dr̃ ad Ro. i. tñ altiori mõ q̄ꝫtũ ad pl̓a ꝓficit fides q̄ꝫ rõ naturalis ex ꝯſideratõe creaturaꝝ. Nec ex h̄ iminet hoī piculũ errãdi. q2 ſic̄ ꝑ lumẽ naturale intellectꝰ aſſentit p̄ncipijs. ita ꝑ lumẽ fidei diuīt͛ infuſũ hõ aſſentit his q̄ ſũt fidei. nõ aũt ꝯ̄trijs. q̄ꝫuis nõ poſſit ea reſoluere in prima p̄ncipia ea clare vidẽdo. vñ ⁊ Gre. in moral. exponẽs illud q̈ dñs dixit moyſi Exo. xxxiij. Sta ī petra ⁊c̄. ſic ait.

Marginal note (right): Credere ẽ neceſſarium ad ſalutem.

Jn petra moyſes ponitᷣ vt dei faciē ɔtēplet᷑. q̄ꝛ niſi q̄s
fidei ſoliditatē tenuerit diuinā pn̄iā nō agnoſcit. de q̄
ſoliditate deꝰ dixit. Sup̄ hāc petrā edificabo eccl'iā meā
xxiiij. q. i. q̄ꝛ ex ſola. i. ſup̄ hāc fidē quam es ɔfeſſus.

De neceſſitate credē. §. IX

di aliqua explicite ꝛ q̄. Sciēdū ſm̄ be. tho. ij. ij. q. i. ꝛ. ij.
ꝙ ſp̄ fuit neceſſariū credere aliq̄d explicite. ꝛ in veteri te
ſtamēto apud oēs natōes ſufficiebat credere illa duo q̄
ponit ap̄ls ad Heb. xi. Accedētē ad deū oꝫ credere. q̄ꝛ eſt
ꝛ ꝙ inq̄rēdū ſe ē remūerator. ꝛ in diuīo eſſe includūtur
oīa q̄ credimꝰ in deo eternal'r exiſtere. vt trinitatē ꝛ pfe-
ctiones oēs in q̄bꝰ nr̄a btitudo ɔſiſtit. Jn fide aūt pui-
dētie q̄ ibi notatᷣ cū dr̄. ꝙ inq̄rētiū ſe ē remūerator. inclu-
duntᷣ oīa q̄ a deo tp̄aliter diſpēſantᷣ ad hoīem. q̄ ſūt via
in btitudinē vt redēptio facta p̄ xp̄m in q̄ implicite ɔti-
nentᷣ incarnatio. paſſio. reſurrectio. ꝛ hmōi. Minores ḡ
credēdo illa duo expꝛ̄ſſe. credebant īplicite oēs articulos
fidei. ꝛ h̄ ſufficiebat eis. Maiores ℣o vt ꝓphe ꝛ aliꝗ̄ hūe-
rūt de q̄buſdā articulis explicitā fidē. Jn nouo āt teſtō
poſt tp̄s gr̄e reuelate. nō ſufficit illa duo credere explici-
te. ſꝫ oꝫ ꝙ oēs tā maiores q̄ꝫ minores habeāt explicitaꝫ
fidē de miſterijs xp̄i. vt incarnatōis. paſſiōis. reſurrecti-
onis. aſcēſionis. ꝛ hmōi. p̄cipue de his q̄ cōiter ſolēnizat
eccl'ia. ꝛ q̄ publice ꝓponuntᷣ. aut etiā de miſterio trinitatꝭ
q̄ꝫtū ad nūeꝝ ꝛ diſtinctōem pſonaꝝ. q̄ꝛ h̄ exp̄mitᷣ in mi-
ſterio incarnatōis. vt dc̄m̄ ē. s. h̄ eni p̄ ſe ē obiectū fidei
q̄ꝛ illud ꝓp̄ie ꝛ p̄ ſe ad obiectū ptinet. p̄ qd̄ hō conſequitᷣ
btitudinē. ꝛ ꝙ eſt via hoībꝰ veniēdi ad btitudinē. h̄ eſt
miſteriū incarnatōis ꝛ paſſiōis hmōi. vñ Aug. Firmiſ-
ſime tene ꝛ nullatenꝰ dubites oēm hoīem q̄ p̄ ɔcubituꝫ
viri ꝛ mulieris ɔcipitᷣ cum origenali pc̄tō naſci. morti q̄ꝫ
ſubiectū. ob h̄ natural'r naſci filiū ire. a qua ira nullꝰ li-
beratᷣ niſi p̄ fidē mediatoris hoīs Jeſu xp̄i. de ɔſe. di. iiij
Sꝫ vt dc̄m̄ ē in veteri teſtō īplicitā. nūc explicitā in no-
uo teſtō q̄ ad adultos. Per accidēs aūt ꝛ ſcd̄ario ptinēt
ad obiectū fidei oīa q̄ in ſcriptura ſacra diuinitꝰ tradita
ɔtinentᷣ. Sic̄ ꝙ abraā habuit duos filios. ꝙ dauid fuit
filiꝰ iſai. ꝛ hmōi. ꝛ q̄ꝫtū ad iſta q̄ ſcd̄ario ptinēt. nō tenetᷣ
hō explicite credere. ſꝫ ſolū īplicite ꝛ ī p̄p̄atiōe aī. inq̄ꝫtuꝫ
p̄atus ē credere q̄cq̄d in ſacra ſcriptura ɔtinetᷣ. Sꝫ tūc
tenetᷣ explicite credere q̄n̄ h̄ ei ɔſtiterit in doctrina fidei
ɔtineri. Sꝫ ɔ̄ h̄ pōt ſic argui. nullꝰ tenetᷣ ad id qd̄ nō ē
in eꝰ ptāte. ſꝫ credere aliq̄d explicite nō ē in eꝰ ptāte. Dici-
tur ei ad Ro. x. Quō credēt ei quē nō audierīt. Quō au-
diēt ſine p̄dicāte. quō p̄dicabūt niſi mittantᷣ. ſꝫ ad mul-
tos nō ē miſſus p̄dicator. ḡ ꝛc̄. Rn̄dit b. tho. ij. ij. q. ij. ar.
v. ꝙ ſi in ptāte hoīs dicatᷣ aliq̄d eſſe excluſo auxilio gr̄e
Sic ad m̄lta tenetᷣ hō ad q̄ nō pōt ſine gr̄a p̄p̄are. ſicut
ad diligēdū deū ꝛ p̄xim. ꝛ ſil'r ad credendū articl'os fidi
ſꝫ tn̄ h̄ pōt hō cū auxilio gr̄e. qd̄ q̄dē auxiliū diuie gr̄e
q̄buſcūq̄ꝫ diuinitꝰ datᷣ ꝛ miſericorditer a deo datᷣ. q̄bꝰ āt
nō datᷣ ex iuſticia in penā p̄cedentꝭ pc̄tī ſaltē originalis
nō datᷣ. vt Aug. dr̄ in li. de natura ꝛ gr̄a. Et ad h̄ facit qd̄
habetᷣ de pe. di. ij. Quicunq̄ꝫ ab illa ꝛc̄.

De obiecto fidei ꝙ eſt ℣itas p̄ma.
Cap'm quartum.

De obiecto fidei ſcien-

dū ꝙ obiectū fidei ē ℣itas p̄ma. Sꝫ p̄ huius
maiori declaratiōe nota ſm̄ tho. ij. ij. q. i. arti. i.
ꝙ cuiuſlibet cog̃ſcitiui hītus obiectū duo hꝫ ſcꝫ id qd̄
material'r cog̃ſcitᷣ. qd̄ eſt ſic̄ materiale obiectū. ꝛ id p̄ qd̄
cognoſcitᷣ qd̄ eſt formalis rō obiecti. Sic̄ in ſc̄ia geome-
trie material'r ſcita ſūt ɔcl'ones. Formalis ℣o rō ſciēdi ſē
p̄ncipia demōſtratōis p̄ q̄ ɔcl'ones cognoſcuntᷣ. ſic̄ etiaꝫ
q̄ ad potētiā viſiuā obiectū materiale ē color ſiue colora-
tū ꝛ q̄ſi formale obiectū ē lux q̄ mediāte videtᷣ coloratū.
Sic igitᷣ ſi in fide ɔſideremꝰ formalē rōēꝫ obiecti. nihil ē
aliud q̄ꝫ ℣itas p̄ma. Nō eī fides de q̄ loq̄mur aſſentit a-
licui. niſi q̄ꝛ eſt a deo reuelatū. Vñ ipi ℣itati diuie innititᷣ
tāq̄ꝫ medio. Si ℣o ɔſideremꝰ material'r ea q̄bꝰ fides aſ-
ſentit. nō ſolū eſt ip̄e deꝰ. ſꝫ etiā multa alia q̄ ſub aſſēſu
fidei nō cadūt. niſi ſm̄ ꝙ hn̄t aliquē ordinē ad deū. put
ſcꝫ p̄ aliq̄s diuinitatis effectꝰ hō adiuuatᷣ ad tendēdū ī
diuinā fruitōem. ꝛ iō etiā ex hac p̄te obiectū fidei eſt qd̄-
ammodo ℣itas p̄ma inq̄ꝫtū nihil cadit ſub fide niſi in or-
dine ad deū. Sic̄ ꝛ obiectū medicīe eſt ſanitas. q̄ꝛ nihil
medicina ɔſiderat niſi in ordīe ad ſanitatē. Et ſic ea q̄ p̄-
tinent ad hūanitatē xp̄i vel ad ſacr̄a eccl'ie. vel ad q̄ſcun-
q̄ꝫ creaturas. ꝛ oīa illa q̄ in ſacra ſcp̄tura creduntᷣ. cadūt
ſub fide. inq̄ꝫtū p̄ hmōi ordinamur ad deū. ꝛ eis etiā aſ-
ſentimꝰ ꝓpter diuinā ℣itatem. Eſt aūt tale obiectū fidei
aliq̄d nō viſum circa diuīa. neq̄ꝫ viſiōe corp̄ali ſcꝫ dare-
tur
demōſtratiue. Viſū tn̄ eſt illud aliq̄ mō in gn̄ali ſcꝫ ſub
cōi rōe credibile. Nō eī crederet q̄s niſi videret ea eſſe cre-
denda. vel ꝓpter euidētiā ſignoꝝ. vl' aliq̄d hmōi. Et eadē
rōe ideꝫ eſt nō ſcitū. q̄ꝛ oīs ſc̄ia hr̄ p̄ aliq̄ p̄ncipia p̄ ſe no-
ta ꝛ p̄ ɔn̄s viſa. Vñ oꝫ q̄cūq̄ꝫ ſūt ſcita aliq̄ mō eſſe viſa.
ſꝫ fides eſt de nō viſis. ſeu de nō apparētibꝰ ſm̄ ap̄lm ꝛ
Aug. Cōtingere tn̄ pōt ꝙ id qd̄ eſt viſum vel ſcituꝫ ab
vno hoīe etiā viatore. vt ꝙ deꝰ ſit vnꝰ. ſit ab alio creditū
qui h̄ demōſtratiue nō nouit. id qd̄ cōiter hoībꝰ ꝓponitᷣ.
vt credendū eſt cōiter nō ſcitū. rōes aūt q̄ inducuntᷣ a ſā-
ctis ad p̄badū ea q̄ ſūt fidei. nō ſūt demōſtratiue ſꝫ p-
ſuaſiōes q̄da manifeſtātes nō eſſe īpoſſibile qd̄ ī fide p-
ponitᷣ. vel p̄cedūt ex p̄ncipijs fidei ſcꝫ ex auctatibꝰ ſacre
ſcp̄ture. Ex his aūt p̄ncipijs bn̄ p̄batᷣ aliq̄d apud fideleſ
ſic etiam ex p̄ncipijs natᷣal'r notis p̄batᷣ aliquid apud
omnes.

De diſtinctione credi. §. I

biliū p̄ articulos nota ſm̄ be. tho. ij. ij. q. i. ar. vi. ꝙ nomē
articuli ex greco dr̄ deriuatū. arthoron eī grece qd̄ in la-
tino articulꝰ dr̄. ſignificat q̄ndā coactiōem aliquaꝝ ptiū
diſtinctaꝝ. ꝛ iō pticule corpis ſibiinuicē coaptate dicuntᷣ
membroꝝ articuli. Et ſil'r in grāmatica apud grecos di-
cuntᷣ articuli q̄dā ptelorōnis coaptate alijs dictiōibꝰ ad
exp̄mendū genꝰ eaꝝ. numeꝝ ꝛ caſuꝫ. Vñ credibilia xp̄i-
ane fidei dicuntᷣ p̄ articulos diſtingui inq̄ꝫtū in q̄ſdā p̄-
tes diuiduntᷣ hn̄tes aliquā coaptatōnem ad inuicē. Eſt
aūt obiectū fidei aliq̄d obiectū nō viſum circa diuīa. et
iō vbi occurrit aliq̄d ſp̄ali rōne nō viſum. ibi eſt ſp̄alis
articulꝰ. vbi ℣o multa ſm̄ eādē rōem ſūt cognita vel in-
cognita. ibi nō ſūt articuli diſtinguēdi. ſic̄ aliā difficulta-
tem hꝫ ad videndū ꝙ deꝰ ſit paſſus. ꝛ aliā ꝙ mortuꝰ re-
ſurrexit. ꝛ iō diſtiguitᷣ articulꝰ reſurrectōis ab articl'o paſ-
ſionis. Sꝫ ꝙ ſit paſſus mortuꝰ ꝛ ſepultꝰ. vnā ꝛ eādē dif-
ficultatē hn̄t ita ꝙ vna ſuſcepta nō erit difficile aliā ſu-
ſcipe. Et ꝓpter h̄ oīa hec ptinēt ad vnū articulū. Et ſci-
endū ꝙ diſtīctio credibiliū p̄ articulos fit de his de q̄bꝰ
eſt fides ſm̄ ſe. ꝛ nō de his d̄ q̄bꝰ ē fides in ordīe ad alia.
Sic̄ eī in alijs ſciētijs q̄dā ꝓponuntᷣ vt p̄ ſe itēta. ꝛ q̄dā
p̄ manifeſtatōem alioꝝ. ita credibilia aliq̄ ſūt de q̄bꝰ eſt
fides ſm̄ ſe. aliq̄ ſūt de q̄bꝰ nō eſt fides ſm̄ ſe. ſꝫ ſolū ī or-
dine ad alia. q̄ꝛ ℣o fides p̄ncipal'r eſt de his q̄ videnda
ſperamꝰ in patria. iō p̄ ſe ad fideꝫ ptinent illa. q̄ directe
nos coadiuuāt ad vitā eternā. Sic̄ ſūt tres pſone. om̄i-
potētia dei. miſteria incarnatōis xp̄i ꝛ hmōi. Et ſm̄ iſta
diſtinguuntᷣ articuli fidei. Quedā ℣o ꝓponuntᷣ in ſacra
ſcriptura vt credibilia. nō q̄ſi p̄ncipal'r intēta. ſꝫ ad p̄di-
ctoꝝ manifeſtatōem. ſic̄ ꝙ abraā habuit duos filios ꝙ
ad tactū oſſiū helizei ſuſcitatꝰ eſt mortuꝰ. ꝛ hmōi alia q̄
narrantᷣ in ſacra ſcriptura ad manifeſtatōem diuīe ma-

Quid ſit obiecum fidei.

De diſtinctiōe articulorum.

ſeſtatis vel incarnatõis xpĩ. Et ſm talia non oꝫ articlõs diſtinguere. Qđ aũt diffinit a qbuſdã articul⁹ ſic. q eſt inuiſibilis ỽitas de deo. artãs nos ad credendũ. magis dat cãs diffinitio ſm ethimologiã quandã nõis prout hꝫ deriuatõem latinã q̃ʒ ſm verã ei⁹ ſignificatõem put a greco deriuat. q etiã p̃t ſaluari. qꝛ lꝫ ad credendum neceſſitate coactionis null⁹ arcet. cũ credere ſit volũtariũ. artat tñ neceſſitate finis. qꝛ accedentẽ ad deũ oꝫ credere. Et ſine fide impoſſibile eſt placere deo. ad Heb. xi. aliter ſeruari non poteſt. Tho.

De nũero articuloꝝ

De numero articulo .§. II rum.

Sciendũ q aliq ponũt. xiiij. aliq tñ. xij. Pro quorũ declaratiõe dicit be. tho. ij. ij. q. i. ar. viij. q illa p ſe ptinent ad fidẽ quoꝝ viſiõe in vita eterna pfruemur. ꝛ per que ducimur in vitã eternã. Duo aũt nobis ibi vidẽda ꝓponunt ſcꝫ occultũ diuitatis. cui⁹ viſio nos beatos fac. ꝛ miſteriũ hũanitatis xpĩ. p quẽ etiã in gl'iam filioꝝ dei acceſſum hẽmus: vt dꝛ Ro. v. vñ dꝛ Jo. xvij. Hec ẽ vita eterna vt cognoſcãt te ſolũ veꝝ deũ. ꝛ quẽ miſiſti ieſum xpm. Et iõ pma diſtinctio articuloꝝ eſt. Q, qdã ptinẽt ad miſteriũ diuinitatis. qdã ad miſteriũ hũanitatꝭ xpĩ. qđ eſt ſacr̃m pietatis. vt dꝛ. i ad Thi. iiij. Circa maieſtatẽ vero diuitatis tria nobis credenda ꝓponunt. Primo quidẽ vnitas deitatis. ꝛ ad h̃ ptinet pmus articulus. Scdo trinitas pſonaꝝ. ꝛ de hoc ſũt tres articuli ſꝫ tres pſonas. Tertio ꝓponunt nobis opa diuitatis ꝓpria. qrũ primũ ptinet ad eſſe nature. ꝛ ſic ꝓponit articul⁹ creatõis Scdm vero ptinet ad eſſe grẽ. ꝛ ſic ꝓponunt nobis ſub vno articulo oĩa ptinentia ad ſignificatõem humanaꝫ. Tertiũ ptinet ad eſſe gl'ie. ꝛ ſic ponit ali⁹ articul⁹ de reſurrectione carnis. ꝛ vita eterna. ꝛ ita ſunt ſeptẽ articuli ad diuinitatẽ ptinẽtes. Sil'r circa hũanitatẽ xpĩ ponũt ſeptẽ alij articuli. Quoꝝ pmus eſt de incarnatiõe ſeu cõceptione xpĩ. Scđs de natiuitate ei⁹ ex ỽgine. Tertius de paſſiõe morte ꝛ ſepultura. Quart⁹ de deſcenſu ei⁹ ad inferos. Quĩtus de reſurrectõe. Sext⁹ de aſcẽſione. Septimus de aduẽtu ei⁹ ad iudiciũ. Et ſic in nũero ſũt qtuordecim. Quidã tñ diſtinguũt articulos in. xij. ſex ptinentes ad deitatẽ. ꝛ ſex ad hũanitatẽ. Tres eĩ articulos triũ pſonaꝝ cõprehendũt ſub vno. qꝛ eadẽ eſt cognitio triũ pſonaꝝ. Articulũ de ope gl'ificatõis diſtinguũt in duos ſcꝫ in reſurrectõem carnis. ꝛ gl'ificatõem aĩe. Articulũ aũt ꝯceptõis ꝛ natiuitatis ꝯiungũt in vnũ. Jſta ſcđa aſſignatio ſcꝫ. xij. videt cõior p̃cipue q̃ ad vulgares Et adaptat. xij. aplis. quoꝝ eſt ſimbol⁹ vt ponit b. tho. in. iij. ꝛ hoſti. in ſum. ibi vide. Sꝫ pma q̃ ponit. xiiij. videt rõnabilior. Nã q̃uis patris ꝛ filij ꝛ ſpũſſcti vna ſit cognitio q̃ʒtũ ad vnitatẽ eſſentie. q̃ ptinet ad pmũ articulũ. q̃ʒtũ ỽo ad diſtinctõem pſonaꝝ q̃ ẽ p relatiõem originis. qđammodo in cognitõe pr̃is inducit cognitio filij. Nõ eĩ pater eſſet ſi filiũ nõ haberet. quoꝝ nex⁹ ẽ ſpũſſctũs. ꝓpter qđ q̃ʒtũ ad hoc bñ moti ſunt q̃ poſuerũt vnũ articulũ triũ pſonaꝝ. Sꝫ qꝛ circa ſingulas pſonas ſunt aliqua attẽdenda. circa que ꝯtingit eſſe errorẽ. q̃ʒtuꝫ ad hoc de tribꝫ pſonis pñt poni tres articuli. Arrian⁹ eĩ poſuit patrẽ omĩpotẽtẽ. ſꝫ nõ credidit filiũ ei⁹ coequalẽ ꝛ ſbſtantialẽ patri. Et iõ fuit neceſſariũ ponere articuluꝫ de pſona filij ad hoc terminãdũ. Et hac rõne ꝯ macedonium neceſſe fuit ponere articulũ tertiũ de pſona ſpũſſcti Et ſil'r ꝯceptio ꝛ natiuitas pñt poni ſub vno articulo. ꝛ etiã reſurrectio ꝛ vita eterna ſm vnã rõem. inq̃ʒtum ad vnũ ordinant. ꝛ ſm aliã rationẽ pñt diſtingui inq̃ʒtum ſeorſum habẽt ſpeciales difficultates. Jtẽ nota q q̃ʒuis vnũ deũ eſſe poſſit eſſe ſcitũ p demonſtrationẽ. qđ probat philoſoph⁹ in. xij. metha. tamẽ multa de eo tenemus p fidem. que phi naturales inueſtigare nõ valuerunt ratiõe. puta circa ꝓuidentiã eius ꝛ omĩpotentiam. ꝛ q ipe ſol⁹ ſit colẽdus. que oĩa ptinẽt ad articulũ d' vnitate dei. Nõ fit aũt mentio inter articulos de ſapientia dei ꝛ ꝓuidentia ſicut de omĩ ipotẽtia. qꝛ oĩpotentia includit qđammodo oĩm ſciam ꝛ ꝓuidentiã. Potentiã enĩ in hñtibꝫ intellectũ nõ opat niſi ſm volũtatẽ ꝛ cognitõem Nõ eĩ poſſet omĩa in iſtis inferioribꝫ agere q̃ vellet. niſi haberet eoꝝ cognitõnem ꝛ ꝓuidentiã. Nomen etiã ipm deitatis importat ꝓuiſionẽ quandã. Et qꝛ filio ꝛ ſpũiſãcto ꝯuenit mitti ad ſctificandũ creaturã. circa qđ plura credenda occurrũt. iõ circa pſonã filij et ſpũſſcti plures articuli multiplicant q̃ʒ circa pſonã patris q̃ nunq̃ʒ mittitur. Et de ſacr̃o euchariſtie inq̃ʒtũ eſt ſacr̃m hꝫ eandeꝫ rationẽ cũ alijs effectibꝫ grẽ ſctificantis. Vñ ſm hoc reducit ad articulũ ſctãm eccl'iam ꝛc̃. Jnq̃ʒtũ vero ꝯſiderat q ibi corp⁹ xpĩ miraculoſe ꝯtinet. ſic ꝯcludit ſub oĩpotentia. ſic ꝛ omĩa alia miracula q̃ oĩpotentie attribuuntur.

De ſimbolo in quo .§. III.

ꝯtinent articuli. qđ ſit. ꝛ q̃tuplex ſit. Quantũ ad pmuꝫ dic be. tho. ij. ij. q. i. q nomẽ ſimboli eſt acceptũ a collectione ſniaꝝ fidei. qꝛ in eo ſũt collecte ille ſnĩe ſeu articuli. quas neceſſariũ eſt explicite credere de his q̃ ptinẽt ad fidem. que diffuſe hñtur in ſacra ſcriptura. Sicut enĩ ait apl's ad Heb. xi. Accedentẽ ad deũ oꝫ credere. Credere ãt nõ põt quis niſi ỽitas quã credit ei ꝓponat. Et ideo neceſſariũ fuit veritatẽ fidei in vnũ colligere vt facil⁹ poſſit oĩbꝫ ꝓponi. ne aliq̃s p ignorantiã a fidei ỽitate deficiat. ꝛ hãc collectionẽ ſentẽtiaꝝ importat ſimbol⁹. Et qꝛ eccl'ia vniuerſalis errare nõ poteſt. qm̃ ſpũſctõ gubnat hoc enĩ ꝓmiſit dñs diſcipulis dicẽs Johã. xvi. Cũ venerit ille ſpũs ỽitatis docebit vos oẽm ỽitatẽ. Cũ auctoritate vniuerſalis eccl'ie ſimbolũ ſit editũ. nil incõueniẽs ibi ꝯtineri põt. Eſt aũt triplex ſimbolũ approbatuꝫ ab eccl'ia. Primũ qđ dꝛ aplõꝝ quaſi editũ ab aplis ſcꝫ credo. qđ dꝛ ſubmiſſe ſeu occulte. qđ ex eo fit. qꝛ tpe pſecutionis editũ fuit fide nõ publicata. Jn pmis aũt dꝛ et ꝯpletorio. quaſi ꝯ tenebras erroꝝ p̃teritoꝝ ꝛ futurorum Sed aliud ſimbolũ ſcꝫ ſm editũ fuit fide iam manifeſtata. ꝛ eccleſia habẽte pacem. ꝛ iõ publice cantatur in miſſa. De iſto ſimbolo dicit de ꝯſe. di. iiij. Baptiſandos oportet fidei ſimbolũ addiſcere. ꝛ epiſcopo vel p̃ſbytero reddere. Et intelligit de adultis. Et loquit de ſimbolo apoſtolorũ ſcꝫ Credo in deũ patrem ꝛc̃. vt patet diſti. c. ca. ante. xx. Et rationẽ hui⁹ ꝛ figurã aſſignat Rabanus dicẽs. Prius ipe chriſt⁹ ceci nati oculos luto ex ſputo facto ſupliniuit. ꝛ ſic ad aquas ſiloe miſit. qꝛ pus debꝫ baptiſandus fide incarnatõnis inſtrui. ꝛ ſic ad baptiſmuꝫ credulus admitti. vt ſciat cui⁹ gratie eſt in eo particeps ꝛ cui iam debitor fiat deinceps, de ꝯſe. diſti. iiij. ante baptiſmum. Scđm ergo ſimbolũ dicit ſimbolum patrũ qui editus fuit in ꝯcilio Niceno. vt dicit in decre. di. xv. §. i. Et ſciendũ q in oĩbus ſimbolis eadem fidei veritas docet. Sed qꝛ ibi oportet populũ diligẽti⁹ inſtrui de fidei veritate. vbi errores inſurgũt. ne fides ſimplicium corrumpat. ꝓpter hoc fuit neceſſariũ plura edere ſimbola. quia i nullo alio differunt. niſi q in vno plenius explicat. quod in alio implicite ꝯtinetur. ſm q exigebꝫ hereticoꝝ inſtantia. Et qꝛ ꝯfeſſio fidei tradit in ſimbolo quaſi ex pſona totius eccleſie que p fidẽ vnitur. Fides autẽ eccleſie eſt fides formata. ideo confeſſio fidei in ſimbolo traditur. ſm q conuenit fidei formate. vt dicatur. Credo in vnũ deũ. vt etiam ſi qui fideles fidẽ non habent formatam ad hanc formã pertigere ſtudeant. Et qꝛ nul⁹ error exort⁹ fuit apud hereticos de deſcẽſu xpĩ ad iferos. iõ ñ fuit neccẽm aliquã explicatõꝫ circa h̃ fieri.

Sĩboluꝫ vñ nomẽ ſumpſit.

Quare neceſſariuꝫ fuit ponẽ ſimboluꝫ.

Triplex ſimboluꝫ ab eccl'ia approbat.

Et ꝑpter h̄ nō iterat̄ in ſimbolo patꝝ. ſ; ſupponit̄ tanq̄
determiatū in ſimbolo apl'oꝝ. Nō ei ſeq̄ns ſimbolū ab
olet p̄cedēs. ſ; poti⁹ illō expōit. Et meli⁹ dr in ſimbolo
ſctām eccl'iam. ſine in. ⁊ cōius dr ſm leonē. ſi tn̄ dicat̄ in
ſctām eccl'iam. erit ſenſus. Credo in ſpm̄ſctm̄. eccl'iam ſci
ficātē. ita q̄ refert̄ fides nr̄a ad ſpm̄ ſctm̄. q̄ eccl'iam ſctifi
cat. Uel ſm aug. intelligit̄ eccl'ia ꝯuerſans credit in deū.
de ꝯſe. di. iiij p̄ma. Tertiū ſimbolū eſt Athanaſij ſc;.
q̄cūq; vult ſalu⁹ eē ⁊c. S; h̄ nō h; rōem ⁊ vim ſimboli.
ex eo q̄ athanaſi⁹ ꝯpoſuit q̄ p̄triarcha alexādrin⁹ fuit. n̄
papa. ad quē ſolū ſpectat ſimbolū edere. S; ex h̄ q̄ ec/
cleſia ſeu ſūm⁹ pōtifex. vidēs q̄ illud qđ ꝯpoſuit atha/
naſi⁹ p modū cuiuſdā doctrine. integrā fidei ꝟitatē bre/
uiter ꝯtinebat. acceptauit ⁊ approbauit p ſimbolo vt q̄
ſi regula fidei habeat̄. Notādū ēt q̄ in illo ſimbolo pa/
trū factū in nicena ſynodo. dicebat̄ p̄us in articulo de
ſpū ſctō. Et in ſpm̄ ſctm̄ ex pr̄e p̄cedētē ⁊ pr̄e filioq; coeq̄
lē ⁊c. Et ī geſtis p̄me epheſine ſinodi legit̄. q̄ plecto ſim
bolo nicene ſinodi decreuit ſctā ſinod⁹ aliā fidē nulli li/
cere pferre. ꝯſcribere vel ꝯponere ſub anathemat; pena.
Et idē firmatū ē in calcedonēſi ꝯcilio. S; poſtmodum
ad remouēdū errorē grecoꝝ q̄ īſurrexit circa pſonā ſpūs
ſcti. ⁊ ꝟitatē declarādā in alio ꝯcilio vniūſali fuit addi/
tū. Et in ſpm̄ ſctm̄ ⁊c Qui ex pr̄e filio q; p̄cedit. Nec in/
currit p h̄ ſniam excōicatōis ſeq̄ns ſinodū gn̄alē. q̄ ad/
didit ad ſimbolū nicenū. tū; q̄ p̄hibitio ⁊ ſnia ſinodi e/
pheſine ſe extēdit ad p̄uatas pſonas. q̄ꝝ n̄ ē determiare
de fide. Nō ei p hmōi ſniam gn̄alis ſinodi ablata ē po
teſtas ſeq̄nti ſinodo. nouā editōe; ſimboli facere ad ma
gis exponēdū ⁊ declarādū ip̄a ꝯtēta in ſimbolo. Sic ei
q̄libet ſinod⁹ obſuauit vt ſeq̄ns ſinod⁹ aliq̄d exponeret
ſupra id qđ p̄cedēs expoſuerat ꝑpter necātē alicui⁹ hēſis
inſurgētis. tū etiā q̄ qđ additū fuit ſeu ꝯpoſitū ī ſeq̄n
ti ꝯcilio vniūſali. nō ꝯtinet aliā fidē q; p̄us. i. ꝯriā ⁊ ad/
uerſam. qđ īportat aliō relatiuū diūſitatis. ſ; eādē ma/
gis declarat. Sic exponit̄ etiā illud apl'i ad Gal'. i. Si
q̄s vobis aliud euāgelizauerit p̄ter id qđ vobis euāge
lizaui. etiā ſi angel⁹ de celo. anathema ſit. Credēdū ē ali/
os veros p̄dicatores galathis p̄dicādo multa dixiſſe. q̄
nō dic̄ apl's. Nec tn̄ fuerūt excōicati. q̄ nō dixerūt aliud
q; apl's. i. ꝯriū fidei p ip̄; p̄dicate. q̄uis potuerīt dicē m̄l
ta q̄ apl's nō dixerat ad maiorē d̄clarationē dictoꝝ p cū.

Cōpoſitio ſimboli .§. IIII

ꝑtinet ſolū ad ſūmū pōtificē. Et rō eſt. q̄ editio ſimboli
fit in ſinodo ſeu ꝯcilio gn̄ali. ſ; ſinod⁹ gn̄alis auctē ſo/
lūmō ſūmi pōtificis p̄t ꝯgregari. vt hr̄ in decre. di. xvij
p totū. ḡ ad ip̄m ſpectat editio ſimboli. Pro hui⁹ maio/
ri declara. dr b. Tho. ij. ij. q. i. q̄ noua editio ſimboli ne/
ceſſaria ē ad vitādū errores inſurgētes. Un̄ ad illi⁹ au/
ctoritatē ꝑtinet ſnialiter determinare ea q̄ ſūt fidei. vt ab
oībꝫ incōcuſſa fide teneat̄ ac tueat̄. Hoc aūt pertinet ad
auctē ſūmi pōtificis. ad quē maiores ⁊ difficiliores ec/
cleſie q̄ōnes referunt̄. Dr̄ ei in decre. di. xvij. Et ſūt ꝟba
pelagij pape ſcribētis his q̄ ꝯuenerāt ad illicitā ꝯuoca/
tionē Johānis ꝯſtātinopolitani. Multis de vno apl'i/
cis ⁊ canonicis atq; eccl'iaſticis inſtruimur regulis. nō
debere abſq; ſnia romani pōtificis ꝯcilia vl'ia celebrari
Quapropter recte nō ꝯciliū ſ; vr̄m ꝯuēticulū vel ꝯcili
abulū ceſſeat̄. ⁊ q̄cq̄d in eo actū ē. irritū hēat̄ ⁊ vacuum.
Et ita maiores ⁊ difficiliores q̄ōnes vt ſctā ſinod⁹ ſtatu
it ⁊ btā ꝯſuetudo exegit. ad ſedē apl'icā ſēp referant̄. Et
xxiiij q. i. dic̄ Innoc̄. Quotiēs fidei rō vētilat̄. arbitror
oēs fr̄es ⁊ coepiſcopos nō niſi ad petꝝ. i. ſui noīs ⁊ ho/
noris auctoritatē referre debere. q̄ p totū mundū poſſit
eccl'ijs p̄deſſe oībꝫ. hec ibi. Un̄ ⁊ xp̄s Lu. xxij. petro di/
xit quē ſūmū pōtificē ꝯſtituit. Ego p te rogaui petre vt

Pape ſo/
li ꝑtiet e/
dere ſim/
bolum.

nō deficiat fides tua. ⁊ tu aliq̄n̄ ꝯuerſus ꝯfirma fratres
tuos Et rō hui⁹ ſm tho. q̄ fides vna d; eſſe toti⁹ eccl'ie
ſm illud. i. Coꝝ. i. Idip̄m dicatis oēs ⁊ nō ſint ī vobis
ſciſmata qđ ſeruari nō poſſet. niſi queſtio de fide exorta
determinaret̄ p eū q̄ toti eccl'ie p̄eeſt. vt ſic ei⁹ ſnia a to/
ta eccl'ia firmiter teneat̄. Et iō ſequit̄ q̄ ad ſolā auctēm
pōtificis ſūmi ꝑtinet noua editio ſimboli. ⁊ ſilr̄ declara
tio credēdoꝝ in dubijs occurrētibꝫ vt dctm̄ ē. vn̄ ⁊ Hie
ro. xxiiij. q. i. ſic ait ad damaſum. Hec ē fides beatiſſimi
pape quā in catholica eccl'ia didicim⁹. quā q; ſp tenui/
mus. in qua ſi min⁹ p̄ite aut parꝝ caute forte aliq̄d poſi
tū eſt. emēdari cupim⁹ a te. q̄ petri ⁊ fidē ⁊ ſedem tenes.
Si aūt hec nr̄a ꝯfeſſio apl'at⁹ tui iudicio cōprobat̄. q̄/
cunq; me culpare voluerit. ſe impitū vel maliuolū vl' eti
am nō catholicū ſ; hereticū p̄babit. hec dic̄. Hiero in q̄/
dā libello vbi exponit ſimbolū in fine. Et nota q̄ ec/
cleſia q̄ errare nō p̄t. ⁊ fides q̄ nō p̄t deficere. ē eccl'ia ro/
mana ⁊ fides romane eccl'ie. vn̄ Hiero. Sctā romana ec
cleſia q̄ ſp īmaculata pmāſit dn̄o p̄uidente ⁊ btō petro
apl'o opē ferēte. in futuro manebit ſine vlla hereticorū
inſultatōne ſc; p̄ualēte ſm glo. atq; firma ⁊ īmobil' omi
tpe pſiſtet. xxiiij. q. i. hec ē fides. Et q. e. dic̄ Luci⁹ papa.
A recta fide ⁊ apl'ico tramite ꝑpter vllā ꝑturbatōem no
lite recedere. ſciētes q̄ btī q̄ pſecutōem patiunt̄ ꝑpter iu
ſticiā. hec ē apl'oꝝ viua traditio. hec vera caritas q̄ p̄di
canda eſt ⁊ p̄cipue diligēda fouēda ⁊ ab oībꝫ fiducialit
tenēda hec ſctā ⁊ apl'ica mr̄ oīm eccl'iaꝝ xp̄iana eccl'ia q̄
p dei oīpotentis grām a tramite apl'ice traditiōis nūq;
erraſſe p̄bat̄. nec hereticis prauitatibꝫ deprauāda ſuccu
buit. ſed vt in exordio normā fidei xp̄iane p̄cepit ab au/
toribꝫ ſuis apl'oꝝ xp̄i p̄ncipibꝫ illibata fideten⁹ manet.
Ubi glo. dic̄. q̄ eccl'ia q̄ errare nō p̄t. dr nō papa ſ; ꝯgre
gatio fideliū. q̄ ſc; tenēt fidē quā docuit petrus cū alijs
apl'is. Et hec dr eccl'ia romana ⁊ fides romane eccl'ie. ſi/
ue ſint rome ſiue alibi. Et p hac orauit xp̄s. xxi. di. §. i.
Et volūtate labioꝝ ſuoꝝ nō fraudabit̄. Pelagi⁹ etiam
papa dic̄ di. xxi. Quāuis vniuerſe p orbē catholice eccl'e
thalam⁹ xp̄i ſit. tn̄ ſctā romana eccl'ia catholica ⁊ apl'ica
nullis ſinodaricis ꝯſtitutis ceteris eccl'ijs p̄lata eſt. ſed
euāgelica voce dn̄i ⁊ ſaluatoris nr̄i p̄matū obtinuit. Tu
es inq̄t petrus ⁊ ſup hāc petrā edificabo eccl'iam meā; .
Et infra. Hec ḡ p̄ma ſedes petri romana eccl'ia nō hn̄s
maculā neq; rugā. nec aliq̄d hmōi. glo. arguit q̄ vbicū
q; ſūt boni ibi ē eccl'ia. Et nota q̄ macula pōt referri ad
hereſim. ⁊ ruga ad ſciſma. Uel ē macula ad mortale. qđ
q̄ h; ⁊ ſi nūero nō tn̄ merito ē de eccl'ia. vt dic̄ Hiero. de
pe. di. i. eccl'ia. Ruga intelligi etiā p̄t hereſis. Hic ēt hie/
ro. ait. Qm̄ vet⁹ oriēs inter ſe ꝑploꝝ furore colliſus indi
ſciſſam dn̄i tunicā ⁊ deſup ꝯtextā minutatī p fruſtra de
cerpit. ⁊ xp̄i vineā extermināt vulpes inter lacos contri
tos q̄ nō hn̄t aquā ⁊ difficile vbi fons ſignat⁹ ⁊ ort⁹ ille
ꝯcluſus ſit. poſſit intelligi. Jō mihi cathedrā petri ⁊ fi/
dē apl'ico ore laudatā cēſui ꝯſulendā. inde nūc aīe mee
poſtulās cibū. vn̄ olim xp̄i veſtimēta ſuſcepi. Neq; ꝟo
vaſtitas tāta elemēti liq̄ntis. ⁊ interiacēs latitudo terꝝ
me a p̄cioſe margarite potuit inq̄ſitiōe p̄hibere. Ubicū
q; fuerit corp⁹ ꝯgregabunt̄ ⁊ aq̄le. pfligato a ſobole ma
la patrimonio apud vos ſolos incorrupta patrū omni
no ſeruatur auctoritas. Ibi ceſpite terra fecūda domini
ci ſeminis puritatē centeno fructu refert. Hic obrupta
ſulcis frumēta. loliū. auenas q; degenerāt. nunc in occi
dente ſol iuſticie oritur. In oriēte aūt lucifer ille qui ce/
ciderat ſup ſydera poſuit thronum ſuum. Uos eſt; lux
mundi. vos ſal terre. vos vaſa aurea ⁊ argentea. Hic va
ſa teſtea. virga ferrea ⁊ eterno operiunt̄ incendio. Quā
uis igit̄ tui me terreat magnitudo. tn̄ inuitat humani
tas. A ſacerdote victimam ſalutarē. a paſtore p̄ſidiū

Eccl'ia q̄
nō dr pa
pa ſ; con
gregatio
fidelium.

duis flagitio. Fatiſcat inuidia romani culminis re/
cedat ambitio. Cū ſucceſſore piſcatoris xp̄i diſcipulo lo/
quor ego nullū p̄miū niſi xp̄m ſeq̄ns b̄titudini tue. i. ca/
thedre petri cōione ↄſortior. Sup illā petrā eccleſiā fun
datā ſcio. quicūq₃ extra hāc domū agnū comederit. pro
phanus eſt. Si q̄s in noe archa nō fuerit p̄ibit regnan
te diluuio. hec oīa hiero. ad damaſū papā. xxiiij. q. i. qm̄

Titulus nonus de diuina

gratia. De duodecim ꝓprietatib₃ diuine gr̄e ad ſilitu/
dinem lucis materialis. Caplm̄ primum.

Emitte lucē tuam
ꝛ veritatē tuā. ip̄a me deduxerunt ꝛ
adduxerūt in montē ſctm̄ tuū et in
tabernacula tua. ps̄. xlij. Cōſiderans
ꝓpheta neceſſitatē diuine gr̄e quā lu
cem vocat. q₂ ſine ea null⁹ ſaluatur. ꝛ
vtilitatē. q₂ p̄ eā hō bene opat̄. ꝛ cau
ſalitatem. q₂ a ſolo deo dat̄. ſm̄ illud qḋ in alio ait ps̄.
lxxxiij. Grām ꝛ gl̄iam dabit dn̄s. ꝛ nō ali⁹. iō ip̄am lu₃
cem gr̄e a deo petit di. Emitte lucē tuā ꝛc̄. Loquēs aūt
iohānes euāgel̄. de v̄bo incarnato. Erat lux vera q̄ illuī
nat oēm hoīem venientē in hūc mūdum. Et eſt ibi diſtri
butio accōmoda. ſi loq̄mur de lumīe gr̄e. Nā de lumīe
gr̄e nō eſt veꝝ ſimpl̄r. Nō enī oēs hoīes illuīant̄ a grā
vt infideles ꝛ iniqui q̄ xp̄iano noīe gl̄iant̄. Sʒ q̄cunq₃
illuīant̄. nō ab alio q̄₃ a xp̄o illuīant̄. qui q̄dē inq̄₃tū de⁹
dator eſt oīs gr̄e. vna cū p̄re ꝛ ſpūſctō. inq̄₃tuʒ vero hō
receptor erat gr̄e. vn̄ dr̄ Lu. ij. Grā dei erat ī illo. Et q₂
vnūq̄dq₃ q̄₃to ꝓpinq̄us eſt p̄ncipio influēti. tāto pl⁹ re/
cipit de influētia ei⁹. Ut p₃ p̄ exm̄ de appropinq̄re ad
ignē. ꝛ de flumīe ꝓpe mare. Hinc ē q̄ aīa xp̄i ꝓpinq̄ſſima
imo vnita v̄bo dei a quo oīs grā recepit copioſiſſime g̃/
tiam q̄ſi infinitā ſcʒ q̄₃tū creatura eſt capax recip̄e. vn̄ et
de ip̄o intelligit̄ dctm̄ Jo. i. Nō enī dat de⁹ ad menſurā
ſpm̄. i. grām ſpūſſcti videlʒ xp̄o hoī. Alijs q̄dē dat̄ men
ſurati ſm̄ determinatā v̄tutē. Sʒ xp̄o a p̄ncipio ſue cō
ceptōnis fuit data tāta. q̄ in eo non poterat creſcere. Et
iō qn̄ dr̄ Lu. ij. Jeſus ꝓficiebat etate ꝛ gr̄a. itelligit̄ nō
ſm̄ hitū interiorē. ſʒ ſm̄ actū exteriorē ſeu apparentiam.
q₂ ſm̄ q̄ creſcebat etate ꝛ ſtatura. ita faciebat opa q̄ oſtē/
debant maiorē grām ſctitatis. Nos aūt creſcere poſſū⁹
q̄tidie p̄ bona opa. Et ad hoc hortat̄ apl̄s fideles dicēs
ij. Cor. vi. Hortamur vos ne inuacuū grām dei recipia
tis. Inuacuū recipit ꝛ fruſtra q̄ in ea ſe nō exercet vt au
geat̄. Et q₂ vt dicit ph̄s in. v. metha. Primū in vnoq̄q₃
genere eſt regula ꝛ cā alioꝝ. iō cū xp̄s ſit p̄mū in genere
recipientiū grām de ꝑlenitudine ei⁹. vt ſcribit̄ Jo. i. ſcilʒ
ex merito ei⁹ ꝛ exēplo ei⁹ n̄. q̄ de ſua ſit aliq̄d diminutū.

Est aūt duplex gratia. §. I.

ſm̄ be. tho. in ſumma. ꝛ alios doctores ſcʒ gratū faciens
ꝛ gratis data. ꝛ vtraq₃ ſp̄ pleniſſime in xp̄o. Gr̄a vtra/
q₃ dr̄. q₂ gratis dat̄ ꝛ ſine meritis nr̄is. Magna aūt
differētia ē inter vtrāq₃ p̄tē. Primū. q₂ gr̄a gratū faciēs — Nota gr̄i am ē du plicem.
eſt ꝓprie bonoꝝ. q₂ null⁹ ſine ea eſt vere bon⁹. ꝛ oīs bon⁹
eā h₃. Sʒ grā gratis data eſt cōis bonis ꝛ malis. Nam
ꝓphete fuerunt aliq̄ boni vt Iſaias. Hieremias ꝛ hmōi.
Alij mali. vt Balaā. ſaul. Alij miracula fecerūt vt apl̄i.
ꝛ magi pharaonis reprobi. Et iō q̄ q̄s nō hēat
nō h₃ triſtari. ex q̄ cū ea p̄t eſſe mal⁹ ꝛ ſine ea eſſe bonus
Scḋo gr̄a g̃tū faciēs ē q̄ddā donū hītuale in aīa ſm̄
tho. i. ij. q. cx. vel q̄dā influx⁹ ſeu radi⁹ a diuīa luce infuſ⁹
in aīa ad ſui vtilitatē. qḋ q̄dē ſp̄ p̄manet in aīa faciēs eā
deo gratā. ꝛ opa ei⁹ bona ꝛ meritoria. Semp̄ dico p̄ma/
net. niſi q̄s ſe ea p̄uet. h̄ aūt accidit p̄ q̄dlib₃ mortale. Cū
ei q̄s aliq̄d coꝝ p̄petrat ex toto amittit grām. nec ē ī ſua
p̄tāte eā recupare. niſi de⁹ ſua mīa eā infūdat qḋ facere
ſolet. reuertēdo pctōrē ad pn̄iam. Ro. v. Juſtificati g̃tis
gr̄a ip̄i⁹. Alias aūt de⁹ nūq₃ aufert hoī grām ſine cul/
pa ſua. Sʒ gr̄a g̃tis data diuidit̄ in nouē genera. vt
ponit apl̄s. i. Cor. xij. vbi ait. Diuiſiōes graꝝ ſūt. idem — De gr̄is g̃tis da.
dn̄s ſcʒ dator coꝝ. Alij dat̄ p̄ ſpm̄ ſermo ſapie. Alij ꝛc̄.
Et hmōi gr̄e nō ſūt in aīa p̄ modū hīt⁹ ꝑfixe. ſʒ p̄ moduʒ
paſſiōis trāſeūtis. Nā illi q̄ ſūt vere ꝓphete nō hn̄t cōti/
nue ꝓphetiā in mēte. vt ꝓphetēt ad placitū ſuū. ſpūſſcūs
tāgit corda coꝝ. Un̄ ꝛ heliʒe⁹ dixit de ſunamite. Aīa ei⁹
in amaritudine eſt ꝛ dn̄s celauit a me. Silr̄ q̄ faciunt
miracula. non ſp̄ p̄nt ea facere ad libitū. Sʒ qn̄ de⁹ dat
eis talē v̄tutē. Un̄ ꝛ ſubtrahit̄ iſta grā g̃tis data ſine cul
pa habētis. Tertio differūt. q₂ grā g̃tū faciētē q̄ hab₃
oēs ei⁹ p̄tes. i. effect⁹ ad ſalutē nc̄c̄rios vt v̄tutes q̄ ab ea
ꝓcedūt oēs poſſidet. Sʒ grām g̃tis datā nulli ſiml̄ hn̄t
oēs p̄tes ei⁹. Sʒ q̄s h₃ ꝓphetiā. ali⁹ v̄tutē faciēdi miracu
la. alter ſermonē ſapīe vel ſcīe. Et ſi aliq̄s haberet plura
ex his. nō ſil̄ ea h₃. Sol⁹ xp̄s fuit q̄ oēm ꝛ ſūmū graduʒ
oīs gr̄e ſp̄ habuit vtriuſq₃. Et de h̄ de pe. di. ij. q̄renduʒ.
ꝛ Jo. i. dr̄. Plenū gr̄e ꝛ v̄itatis. Quia igit̄ grā g̃tū faciēſ
eſt illa q̄ ē nob̄ nc̄c̄ria. iō hāc poſtulat ps̄. xlij. di. Emitte
ꝛc̄. Ubi tria nota. Precioſitatē eius admirandam. ibi.
Emit. lu. tuā ꝛ v̄i. tuā. Operoſitatē ei⁹ ↄſiderādā. ibi Ip
ſa me dedu. ꝛc̄. Felicitatē ex ide āplectādā. ibi. et ad. ī ꝛc̄.

Primū ſcʒ nobilitas. §. II.

ꝛ p̄cioſitas gr̄e p₃ ex h̄ q̄ aſſilat̄ luci. Emitte inq̄t lu. t.
Sʒ q̄d p̄cioſi⁹ luce eſſe valet. cū ip̄e de⁹ lux dicat̄. i. Jo. i.
De⁹ lux ē ꝛ tenebre in eo nō ſūt vlle. Eſt tn̄ de⁹ lux icrea
ta ꝛ eſſentialis. grā aūt lux creata ꝛ accidētalis p̄ quā ip — Grā ↄpa tur luci.
ſa lux increata. ſeu v̄itas ꝛ v̄bū diuinū nob̄ mittit̄ ꝛ hē
tur. vn̄ poſt lucē ſubdit. Et v̄itatē tuā ſcʒ mitte. De ip̄a
grā loq̄ns petr⁹ in canoni. ſua ait. Maxia ꝛ p̄cioſa no/
bis donauit ſcʒ de⁹ vt ſim⁹ diuine nature ↄſortes vʒ p̄
lucē gr̄e. Sʒ vt magis clareſcat p̄cioſitas gr̄e notabi
mus. xij. ꝓprietates ei⁹ ad ſilitudinē lucis material̄. Pri/
mo eſt p̄mitiua in exordijs. Scḋo ē mltiplicatiua ī me
dijs. Tertō ē reductiua a deuijs. Quarto ē declaratiua
in dubijs. Quito ē letificatiua ī gaudijs. Sexto ē pene
tratiua in diaphonis. Septio ē ſtati ſparſiua ī ſpacijs
Octauo ē coinq̄natiua a ſpurcicijs. Nono ē illuīatiua
in tenebris. Decio ē ↄfortatiua in egris. Undecio ē aug
mētatiua in radijs. Duodecio ē decoratiua in eſſentijs.

De p̄mo dr̄ ſap. Prio oīm creata ē lux. Qḋ declarat
moyſes di. q̄ p̄mo dieꝝ oīʒ dixit de⁹. Fiat lux. ꝛ facta ē
lux. Hāc lucē dr̄ mgr̄ ī hiſto. ſcolaſt. fuiſſe q̄ndā nubē lu
cidiſſimā q̄ exercuit offm̄ ſol̄ vſq₃ ad q̄rtā diē qn̄ creat⁹
eſt ſol. Sʒ alij ſubtili⁹ dicūt hāc lucē fuiſſe ſolē creatū rē
in forma ſua ſubali ꝛ materiali. Sʒ q̄rta die additā fuiſ
ſe ei q̄ndā ꝓprietatē accidētalē cui⁹ reſpectu dr̄ fact⁹ cuʒ
luna ꝛ ſtellis. Aug. adhuc ꝓfūdi⁹ dic naturā angelicaʒ
tūc formatā ſcʒ luce gr̄e ↄſūmate ꝛ ↄfirmatā in gl̄ia ad
deū ↄūſā ꝛ ſep̄atā a tenebris maloꝝ q̄ de celo ceciderūt.
Quōcūq₃ mō accipiat̄ lux ē p̄ma in exordijs dieꝝ. Sic
lux gr̄e ē p̄mū donū qḋ cōicat de⁹ creature rōnali. vt va
leat eū poſſidere. Et poſtea apl̄s in ſuis ep̄lis p̄ncipiuʒ
ſalutatōib₃ a grā exordit̄ di. Grā vob̄ ꝛ pax a deo patre
ꝛ a dn̄o ieſu xp̄o. Hāc eis p̄ oīb₃ optās vt p̄cioſi⁹ oībus
Tota ei v̄t⁹ nature nō poſſet vnā aīam ducere ad gl̄iaʒ.
Sʒ mīm⁹ g̃d⁹ gr̄e eā p̄ducit ad illā. Et iō bn̄ dr̄ Amb.
Potior ē grā q̄₃ natura. de ↄſe. di. ij. reuera. Scḋo lux
eſt mltiplicatiua ī medijs. Uidē⁹ eī q̄ d mane orto ſole
lux e⁹ ē ī oriēte ī occidēte meridie ꝛ ſeptētriōe. q̄nio d no
cte qn̄ ſol curſū ſuū ī hemiſpio qḋ ē ifrā nos ↄplet. ml/
tiplicāt̄ radij e⁹ vſq₃ ad celū. ꝛ reūbati ī lūaʒ ꝛ ſtellas. faē

eas luſoſas.q̄ ex ſe p̄cipue luna nō hʒ lumē ſʒ a ſole reci-
pit. Et illa reuberatio in lunā facit nos videre lunam et
ſtellas q̄n aer ē ſeren⁹. Sʒ nō ita illuīat aerē ſicī die p-
pter nimiā diſtātiā. In die aūt cū ſol apparet ſup noſtꝝ
emiſperiū ex reuerberatōe radiaꝝ ei⁹ ſup terrā illuīatur
aer vehemēter ꝓpter ꝓpinq̇tatē aeris ad ipam reuerbati-
onē. Sʒ aer diſtās mltū a terra paꝝ illuīat ꝛ ē tenebro-
ſus ſicut de nocte. Eſt ḡ lux mltiplicatiua in medijs illu-
minatis. Lux aūt gr̄e illuīat oīa opa nr̄a q̄ debite fiunt
vt ſint meritoria. q̄ ſūt tanq̄ꝫ media p̄ueniēdi ad patriā.
Si loq̇t̄. ſi comedit. ſi ambulat. ſi opat̄. ſi ad dormiēduʒ
accedat debita intētiōe. in oībꝫ meret̄. vñ Gre. Nec ſom-
nus ſctōꝝ vacat a merito. Sine gr̄a aūt nulla opa ele-
moſine. abſtinētie. ꝛ hmōi. ſūt meritoria vite eterne. Un̄
aug. de pe. di. iij. Credendū eſt vt cū gr̄a xp̄i deſtruxerit
mala p̄ora. i. pctā. etiā remūeret bona ſcʒ q̄ q̄s facit in ea.
ꝛ q̄ fecerat p̄us ante lapſum ī pctm̄. veꝝ q̄uis bona fa-
cta extra grām nō valeāt ad vitā eternā. nō tn̄ dʒ pctōr
dimitterē q̄n oē bonū qđ p̄t faciat. qꝛ valēt ad mlta alia
bona. ꝛ p̄cipue ad diſponēdū ad grām. Un̄ dr̄ de t̄li. de
pe. di. v. falſas. Quicq̇d boni pōt facere hortamur vt fa-
ciat vt de⁹ cor ei⁹ illuſtret ad pn̄iam. ſ. p grām. Tertio
lux ē reductiua a deuio. Sicē ait ſaluator ꝛ experiētia docꝫ
Qui ambulat in nocte offendit. qꝛ lux nō ē in eo. Jo. xj
Offendit aūt aliq̇d in pingēdo vel lubricū patiēdo. vel
calcādo. vel viā rectā dimittēdo. Sʒ luce apparēte ꝓpen-
dit deuium callē ꝛ reducit̄ ad viā rectā. Nūq̄ꝫ fuit aliq̇ſ
ita ſapiēs ſciā naturali vel morali. q̄ nō deuiauerit a via
recta ꝟtutū ſine luce gr̄e extn̄s. Un̄ dicūt reprobi in īfer-
no. Errauim⁹ a via ꝟitatis. Sol iuſticie nō illuxit nob̄.
Sap̄. v. Sic paul⁹ cū fuit in tenebris ignorātie ex luceꝫ
gr̄e deuiabat. pſeq̄ns xp̄m cū fidelibꝫ ſuis. arbitrat⁹ ſe ī
hoc obſequiū p̄ſtare deo. Sʒ eo appropinq̄nte damaſco
vt caperet xp̄ianos. circūfulſit eū lux de celo ꝛ ꝓſtrauit eū.
auferēdo ei ad tp̄s lucē corpalē. infudit ei lucē interne gr̄a-
tie. ꝛ reuocat⁹ eſt ad viā ꝟitatis ꝛ eē ſpūalis. vñ dicebat.
Gr̄a dei ſum id qđ ſum. ꝛ ad Gal. i. Cū autē placuit ei
q̄ me vocauit p grām ſuā. ꝯtinuo nō acq̇eui carni ꝛ ſan-
guini. Quarto lux ē in dubijs certificatiua. qn̄ ē q̄s ī
tenebris ꝛ dubitat de aliq̄ qđ obijcit̄ viſui. ſi eſt ꝟe qđ
extimat. ad lucē certificat̄. Sic exm̄ habem⁹ de duabꝫ
meretricibꝫ ꝯtēdētibꝫ corā ſalomone. qꝛ ſcʒ vna ꝟa mr̄
ſupuiuētis dicebat. Cū ſurrexiſſem mane vt darē lac fi-
lio meo apparuit mortu⁹. Sʒ clara luce dep̄hēdi hūc n̄
eſſe filiū meū. iij. Reg. iij. Sic lux gr̄e clarificat mētē in
dubijs. qꝛ inſtigat hoīem vt a ſapiēte illuſtret̄. ꝛ ſi nō hʒ
quē ꝯſulat ipm lumē gr̄e docet. i. Jo. i. Unctio. i. gratia
ſpūſſcī docebit vos de oībꝫ ſcʒ neceſſarijs ad ſalutē. pro-
batur ex h̄ b. tho. i. ſe. qꝛ nō pōt q̄s extra grām ꝯſtitut⁹ mlt
tū manere q̄n labat̄ in alia mortalia. Cui⁹ rō ē. qꝛ freq̄n-
ter occurrūt hoī caſus repētini ꝛ dubij. in q̄bꝫ oꝫ ſubito
cape determinatōem faciēdi vel nō faciēdi aliq̇d. nec hē-
bit quē ꝯſulat. In repētinis aūt cōiter hō opat̄ ſm hitū
p̄cōceptū ꝛ finē ſibi ꝓſtitutū. Qui aūt eſt ex grām hʒ vi-
tioſum hitū. ꝛ p fine vltīo ꝯſtituit ſcʒ aliud q̄ꝫ deū. Un̄
ſm hitū vitioſū deliberat in dubio peccās ꝯ̄ deū. Et iō
bn̄ dic apl's ad Heb. xiij. Optimū ē gratia ſtabilire cor.
Quīto lux ē letificatiua. puerb. xv. Lux oculoꝝ letifi-
cat aīam. Et Eccs. xi. Delectabile ē oculis videre ſolem.
Un̄ ꝛ magi cū inſpexerūt lucē ſtelle quā amiſerāt. vidē-
tes ſtellā gauiſi ſūt gaudio magno valde. Mat. ij. Sʒ ꝛ
aues videm⁹ qꝛ de nocte ſilēt. cū aūt lux aurore exſurgit
incipiūt cātare modulis ſuis q̄ſi letātes. Nullū tale gau-
diū q̄le adminiſtrat lux gr̄e ꝓpter qđ de ſapīa q̄ ē lumē
gr̄e dr̄ Sap̄. vij. Nō hʒ amaritudinē ꝯuerſatō illi⁹ neqꝫ
tediū ꝯuict⁹ illi⁹. ſʒ gaudiū. Sexto ē penetratiua ī dia-
phonis. Nā cū corp⁹ ſolare ſit in celo qđ ē ſolidū radi⁹
ei⁹ penetrat eos. ſic etiā penetrat feneſtrā vitreā intrans
domū abſqꝫ ſciſſiōe ei⁹. vñ dr̄ Eccl. xlij. Sol illuīnans p
oīa reſpexit. Sic gr̄a ſpūſſcī fac penetrare oīa. ſm illud
apl'i. Spūs oīa ſcrutat̄ etiā ꝓfūda dei. Fac etiā ſcrutari
totā vitā ſuā. ꝛ nō ſolū pctā magna ſʒ mīmas cogitati-
ones ꝛ affectōes inordiatas recog̃ſcēs deflet. accidit de
gr̄a copioſa ſicē de radio ſolis. in q̄ in aliq̄ loco reuerbe-
rāte apparēt inumeri athomi. i. minutiſſimi puluiſculi.
Ubi aūt radi⁹ nō reuerbat null⁹ tal' apparet. ita vbi ra-
di⁹ gr̄e illuſtrat. mēs inumeros ī ſe defect⁹ cog̃ſcit. Exm̄
de paulo q̄ cū dixiſſet. Pl⁹ oībꝫ laboraui. nō aūt ego ſed
gr̄a dei mecū ait. i. ad Thi. i. Uenit ieſus pctōres ſaluos
facere. q̄ꝝ p̄m⁹ i. maxi⁹ ego ſum. Septīo lux ſubito
ſpgit̄. Cū enī de mane ſol orit̄. ſubito radi⁹ ei⁹ diffūdit̄
vſqꝫ ad occidētē ſine mora. Propterea dixit dn̄s ad iob
Si ſcis p quā viā ſpargit̄ lux. q. dicat. nō vales ſcire. qꝛ
nō paulatī ſʒ ſubito diffundit radiū. Sic gr̄a ſpūſſcī. In
fac hoīem ꝓmptū ꝛ velocē nō tardū ad bn̄ faciēdū. Cu-
cui⁹ ſignū dr̄ Act. ij. Fact⁹ ē repēte de ce. ſo. tāq̄ꝫ aduen.
ſpūs vehe. Ubi dic glo. Neſcit tarda molimina ſpūſſcī
gr̄a. Et ex h̄ p̄t q̄s aliqualr̄ ꝯiecturare ſi grām dei hʒ. qꝛ
vt dr̄ phs in li. ethi. Signū hit⁹ acq̇ſiti ē ꝓmpte ꝛ facili-
ter opari. Octauo lux p̄ſeruat a ſpurcicijs. nā radius
ſolaris trāſiēs p lutū ꝛ q̄cūqꝫ īmūda nō coinq̇nat̄ ſʒ p-
manet in ſua puritate. Silr̄ gr̄a q̄ ē in ſacris q̄ admini-
ſtrat̄ p malos miſtros. Utiqꝫ nō maculat̄ vel minuitur
ꝓpter maliciā miſtroꝝ. Et h̄ ē qđ ait aug. i. q. i. Spūal'
ꝟtus ſacri vt lux puriſſima p īmūdos trāſiēs nō coinq̇-
nat̄. Sʒ ꝛ illi q̄ hn̄t dei grām dū in ea p̄manēt. ꝛ ſi ꝯuer-
ſent̄ inter peſſimos. ꝯſeruant̄ in ſua bonitate ꝛ nō p̄mit-
tūt ſe maculari malis exēplis alioꝝ. Sine gr̄a etiā loca
ſolitaria nō p̄ſeruāt a pctīs. qđ Gre. oñdit di. Quelibꝫ
occulta loca aīaꝫ ſine gr̄a ſaluare nō pn̄t ſcʒ a pctīs. Nā
ꝛ loth in ciuitate ſodomoꝝ iuſt⁹ fuit in gr̄a ſcʒ p̄manēs
in mōte peccauit. di. xl. q̄libet. Nono lux ē illuīatiua et
p ꝯn̄s expulſiua tenebraꝝ. Nō ē aliud tenebre q̄ꝫ p̄uatō
lucis. Eſa. ix. Ambulātibꝫ in regiōe vmbre mortꝫ lux or-
eſt eis. q̄ ſcʒ tenebras tolleret. Lux gr̄e ſine dubio tollit
oēm tenebrā pcti mortalis. qđ vtiqꝫ obtenebrat mentē
ꝛ p̄ducit ad tenebras infernales. Quāuis ei gr̄a gratuꝫ
faciēs ꝯpatiat̄ ſecū venialia. nec ea ſp tollat. nullū tamē
mortale ſecū patit̄. ſʒ qđlibꝫ expellit īmediate. vt ſuū ꝯ̄ri-
um oīno. vñ apl's ad Tytū. Apparuit gr̄a dei ſaluato-
ris nr̄i ꝛc. Juſtificati ḡtis gr̄a ipi⁹. Juſtificat̄ aūt q̄s p
expulſionē ſeu remiſſionē pctōꝝ. ꝛ h̄ ē p grām. Illuīat q̄-
qꝫ mētē de agēdis. Et de ꝯſe. di. iiij. Placuit. dr̄ p grām
apit̄ nobis ītelligētia mandatoꝝ dei. Decīo ē lux ꝯfor-
tatiua ſeu corroboratiua egris. Pꝫ p experiētiā. qꝛ de no-
cte qn̄ radi⁹ lucis ſolaris nō ē ſup terrā infirmi deterius
ſe hn̄t. Qn̄ etiā aer ē pluuioſus vel nebuloſus. etiā ſani
ſūt magis debiles. q̄ꝫ cū aer ē ſeren⁹ ꝛ clare illuīat⁹. Sic
lux gr̄e fortificat hoīeꝫ ad bn̄ opādū. Ro. viij. Ipe ſpūs
adiuuat īfirmitatē nr̄am ſcʒ gr̄a ſua. vñ Aug. Sine ip-
ſo opante vt velim⁹ ꝛ coopante vt faciam⁹. nulla bona
opa valem⁹. Opat̄ aūt ſm tho. p grām. ꝛ coopat̄. Et p
heretico anathematizat̄ q̄ aſſerit qꝛ gr̄a ſolū docet. quid
agēdū. l' iuuat ſolū vt meli⁹ bonū faciā⁹. ſʒ ēt ſine ea poſ-
ſum⁹ bn̄ ꝛ meritorie facere. Ipa gr̄a tāti vigoꝛ ē et ita
corroborat. vt mīm⁹ grad⁹ ei⁹ ſit ſufficiēs ad vicēdū oēꝫ
tētatōꝫ. ꝛ ſufferēdū oēꝫ tribulatōꝫ mōi. ſcđm̄ iſtictū e⁹
tētatōꝫ carnis patiēti. ſʒ gre.
Un̄ ꝛ paulo ſtimulū ſiue tētatōꝫ carnis patiēti. ſʒ aug. ſup pſalteriuꝫ
in moral'. Siue īfirmitatꝫ corpal'. ſʒ aug. ſup pſalteriuꝫ
dctm̄ fuit. ij. Coꝝ. xij. Suffic tibi gr̄a mea ſcʒ ad vicēdū
tētatōem ꝛ ſufferēdū īfirmitatē. Eſt lux vndecīo augm̄-
tatiua ī radijs. qꝛ augeſ a mane ī meridie. vñ Eccl'. di-
es ꝯdiē ſupat. ꝛ lux lucē. maior ei lux appet ſeu magꝫ illuī-
nat⁹ aer hora. iij. q̄ꝫ. j. ꝛ meridie m̄gꝫ q̄ꝫ hora. iij. qꝛ radi⁹

ſolaris magis directe reuerberat terrã. Sic lux grẽ cõti
nue augeť vel habitualr̃ vel diſpoſitiue ab electis ꝑ q̃ðli
bet ꝟtuoſum opus diſpoſitiue augeť. ſicut ⁊ corpꝰ hũanũ
ꝑ q̃lib3 comeſtionẽ diſponiť ad augẽdũ. dũ eſt ĩ ſta
tu augm̃ti. ⁊ ſi ñ actu augeať ꝑ quãlib3. ꝓu. iiij. Juſtoꝝ
ſemita q̃ſi lux ſplendẽs ꝓficit ⁊ creſcit vſq3 ad ꝑfectũ di
em. Exponit Gre. ſuꝑ ezech. de ꝯuerſatõe electoꝝ dei q̃
creſcũt ꝑ bona oꝑa in grã vſq3 ad diẽ clarã glie. Infiniti
ſunt gradꝰ grẽ. ⁊ q̃nto q̃s magis in ea ꝓficit. tãto magis
videt q̃ntũ ſibi deeſt. ⁊ iõ laborat vt creſcat cognoſcẽs ꝑ
cioſitatẽ eiꝰ. Et vt dr̃ Bern̄. In via dei nõ ꝓcedere eſt de
ficere. hinc ⁊ apl's ad Phil. Que retro ſũt oblitꝰ ad bra
uium ſeq̃r ſuꝑne vocatõis. Duodecimo lux eſt deco
ratiua corpoꝝ. Diciť eñi corpꝰ pulchrũ. q̃ð habet debitã
mẽbroꝝ ꝓportionẽ cũ q̃dã refulgẽtia. Uñ ⁊ ſi corpꝰ eſſet
bñ ꝓportionatũ nõ haberet claritatẽ. ſic corpa theucroꝝ
vel ethiopũ nõ eſſent pulcra. Et iõ vt dicũt doct. vt oꝑa
ſua q̃ facturꝰ erat pulcra apparẽt. inchoauit a luce. ita et
lux grẽ decorat oꝑa hũana. lumẽ rõnis cũ q̃s oꝑať ſm
eandẽ aliq̃ntulũ decorat. ſ3 nõ ꝑfecte. S3 lux grẽ addi
tũ ꝑfecte. vñ apl's. Eramꝰ aliq̃n tenebre nũc aũt lux in
dño. vt filij lucis ambulate. ſic ⁊ xp̃s docuit. lux vera fi
lios ſuos dicẽs. Sic luceat lux vr̃a corã hoĩb3 ⁊c. Mat
thei. v. Et ſap. dr̃. O q̃3 pulcra ẽ caſta generatio cũ clari
tate. Generatio caſta ẽ oꝑatio generata ſeu ꝓcedẽs ab in
tellectu. vt a viro legitio ſeminãte volũtate. bonũ cogni
tum vt in vxorẽ. nõ in ſenſualitatẽ ancillã ꝑ errorẽ. quis
tũc adultera. Et talis oꝑatio rõnis cũ claritate grẽ. ver
q3 eſt valde pulcra. Quid pulcriꝰ vita xp̃ianoꝝ. Hinc h.
amb. in examerõ. Illa aĩa a deo pingiť q̃ h3 in ſe ꝟtutũ
grãm renitẽtẽ ſplẽdorẽ q3 pietatis. Illa aĩa bñ picta eſt.
in q̃ elucet diuie oꝑatõis effigies. Illa aĩa bñ picta ẽ in
qua ẽ ſplendor glie ⁊ pr̃ne imago ſube. ſm hãc imaginẽ
que refulget pictura ꝓcioſa eſt. de pe. di. ij. illa. Cum ipſa
ergo luce grẽ mittiť a deo veritas dei filius.

De gratie oppoſitate

Secũdũ principale. §. III.

ſc3 oppoſitas q̃ ab ea ſequiť notať cũ dr̃. Ipa me dedu
xerũt. ipa ſc3 grã ⁊ ꝟitas. de vno ad aliud me deduxerũt
Et q̃ ſint iſte vie ꝑ q̃s gratia ducit oñdit ps̃. di. Ibũt de
ꝟtute in ꝟtutẽ. i. de oꝑe vniꝰ ꝟtutis ad opꝰ alteriꝰ ꝟtutis
Nõ eñi decet ſꝑ ſe exercere in oꝑe vniꝰ ꝟtutis. S3 aliq̃n
in oꝑe fidei q̃nq3 in oꝑe ſpei. q̃nq3 in oꝑe caritatis. vl' de
ꝟtute infuſa ꝑ grãm q̃ ſubito generať in ꝟtutẽ acq̃ſitã
habituatã ꝑ ꝯſuetudinẽ. Ex oꝑib3 eñ frequenter mltipli
catis caſtis ⁊ iuſtis ⁊ ꝯſtãtib3 ꝑſeuerãdo efficimur caſti
iuſti. fortes. ⁊ hmõi. Uel de vna eadẽ ꝟtute impfecta. in
ꝟtutẽ ꝑfectiorẽ. Nemo eñi repẽte fit ſummꝰ. ſed a mini
mis q̃lq3 inchoat vt ad maiora ꝑueniat. Gradꝰ eñ eſſe in
ꝟtutib3 pulcre ⁊ diffuſe oñdit Gre. de pe. di. ij. Dũ ſan
ctam eccleſiam. ibi vide.

Quantũ ad tertium. §. IIII

ꝓncipale q̃ð eſt ꝯſecutio eterne felicitatis ait. Adduxert
ſc3 demũ in montẽ ad montẽ ſctm̃ tuũ altiſſimũ glorie.
vbi ſũt plr̃s mãſiones differẽtes ſc3 ꝓmioꝝ. ⁊ hec ſunt
tabnacula dei in q̃b3 habitat in glia. Nã ait ps̃. lxxxiij

De gratie acceptiõe multiplici.

Grãm ⁊ gliam dabit dñs. q2 grã ducit ad gliam. Notã
dũ aũt q' grã ſumiť tripl'r vt notat Archidia. poſt Ale
xan. ſuꝑ ca. grã. i. q. i. Prĩo mõ dr̃ grã donũ dei increa
tum q̃ð gratis dať nobis. i. ipe ſpũſſctũs gratis dãs. de
qua p̃t intelligi illud apl'i. Grã dei in me vacua nõ fuit
Scđo dr̃ grã donũ in nobis ꝯcreatũ. i. q. i. ſumꝰ ad ima
ginẽ dei. ⁊ h̊ cõe omĩb3 hoĩb3. de q̃ p̃t intelligi illð apl'i.
Grã dei ſꝑ in me manet. Nõ eñi põt hoc tolli cũ natu
rale ſit. Tertio dr̃ grã donũ infuſum a deo. faciẽs aĩam
deo gratã ⁊ oꝑa eiꝰ meritoria. de q̃ dr̃ ad Ro. vi. Gratia
dei vita eterna ſc3 habeť. Quarto dr̃ grã ꝓmꝰ effectus
grẽ ꝓdicte poſt lapſũ. i. remiſſio pctõꝝ. ⁊ ſic ſumiť in ꝓn
cipio eplaꝝ pauli cũ dr̃. Grã vobis ⁊ pax a deo prẽ ⁊c.
dic glo. i. remiſſio pctõꝝ ⁊ recõciliatio ad deũ. Quĩto dr̃
grã ꝓmꝰ hitꝰ ꝟtutis. in q̃ manifeſtať grã. i. fides. ad He
bre. vlt. Optimum ẽ grã ſtabile cor. glo. i. vt bẽatis fidẽ
ꝑfectã. Sexto dr̃ grã donũ ꝓrogatiue grẽ ſeu dignitat
vt ſacer ordo. i. ad Thi. iiij. Noli negligere grãm q̃ data
eſt tibi ꝑ impoſitõem manꝰ ꝓſbyterij. ⁊ de hac intelligiť
illð ca. i. q. i. grã. infra c. iij. ⁊ iſra ti. xv. c. xix. Septĩo dr̃
grã grẽ ſignũ ſeu g̃tis data. vt ꝓphetia. oꝑatio miracu
loꝝ. ⁊ hmõi. de q̃. i. Coꝝ. xij. Diuiſiões graꝝ ſunt. idẽ ꝟo
dñs ⁊c. Illa eñi oꝑa ſũt ſigna q' in tali ſit grã. nõ tñ ſeq̃
poſito ſigno poniť res. Octauo dr̃ grã q̃ð cũq3 donum
alteri cõceſſũ nõ tñ oĩb3. ſiue tꝑale vt diuitie. ſiue ſpũa
le vt ſciã. Et de hac dr̃. i. Pe. iiij. Unuſq̃ſq3 ꝓut accepit
grãm in alterutꝝ illã adminĩſtrãtes vt boni diſpẽſatores
multiformes gratie dei. Nono dr̃ grã vita eterna. quia
maxie g̃tis dať iux̃ illud. Job. i. De plenitudine eiꝰ nos
oẽs accepimꝰ grãm ꝓ grã. glo. i. grãm glificatiõis ꝓ grã
ſctificatõis. ⁊ Zach. iiij. Exeq̃bit grãm grẽ. Decĩo dr̃ g̃
tia q̃dã ꝟtus moralis q̃ a phis dr̃ g̃titudo ſc3 de bñfici
is receptꝭ. apl's. ij. ad Theſ. ij. In oĩb3 grãs agite. Unde
cimo dr̃ grã beniuolẽtia aliꝰ ad alteꝝ. Sic dr̃ in Gen̄.
xxxix. q' ioſeph inuenit grãm corã dño ſuo. ⁊ poſtea co
rã ꝓncipe carceꝝ. Ad oĩa iſta p̃t adaptari illð. ij. Coꝝ. vj
Hortamur vos ne inuacuũ grãm dei recipiatis. De hoc
etiã dr̃. Gen̄. vj. q' inuenit grãm corã dño. i. beniuolẽtiã.

De eſſentia gratie. Caplm̃. ij.

Gratia gratu3 faciens

Grã grtũ faciẽtez q̃d ſit.

eſt q̃dã q̃litas ſeu hitus ſuꝑnaturalis infuſa
a deo in eſſentia aĩe vt in ſubiecto. ſine merito
creature. realr̃ differẽs a ꝟtutib3 infuſis. faciẽs creaturã
deo gratam. ⁊ oꝑa ab ipa ꝓcedẽtia vite eterne meritoria.
Ubi ꝓmo ſciẽdũ ſm be. tho. i. ij. q. cx. ar. i. q' grã ſm cõez
modũ loq̃ndi tripl'r ꝯſueuit accipi. Prĩo mõ ꝓ dilectõe

Acceptio triplex.

aliꝰ. ſic ꝯſueuimꝰ dicere. Iſte miles h3 grãm regis. i. rex
h3 eũ g̃tũ ⁊ amat. ſm q' dr̃ Gen̄. xxxix. q' dñs dedit grãz
ioſeph in ꝯſpectu ꝓncipis carceꝝ. Scđo mõ ſumiť ꝓ
aliq̃ dono g̃tis dato. ſic ꝯſueuimꝰ dicẽ. Ego facio tibi ta
lẽ grãm. ꝓpter q̃ð dr̃ Eccĩ. xxix. Grã3 fideiuſſoris ne ob
liuiſcaris. i. ſeruitiũ fideiuſſoris. Tertio mõ ꝓ recõpẽſati
one bñficij g̃tis dati. ſm q' dicimꝰ. grãs ⁊ agẽ ⁊ hr̃e ꝓ
bñficijs. Ad q̃ð etiã apl's hortať. ij. ad Theſ. ij. di. In oĩ
b3 grãs agite. Hoꝝ triũ ſcđ3 depẽdet ex ꝓmo. Ex amo
re eñ quẽ aliq̃s h3 ad aliũ. ⁊ g̃tũ h3 ꝓuenit q' dat ſibi ali
q̃ð donũ g̃tis. Ex ſcđo ꝓcedit tertiũ. q2 ex bñficijs g̃tis
receptis ꝯſurgit grãꝝ actio. Quãtũ ad duo vltia mani
feſtũ ẽ q' grã ponit aliq̃d in eo q̃ grãm accepit ꝓmo. ſ. ip
ſum donũ g̃tis datũ. ſcđo ipiꝰ recognitõem. S3 q̃ntum
ad ꝓmũ ẽ drĩa iter grã3 dei ⁊ grã3 hoĩs. nã q2 bonum
creature ẽ ex volũtate diuiña. iõ ex dilectõe dei q̃ vult cre
ature bonũ ꝓfluit aliq̃ð bonũ ĩ creaturã. S3 voluntas
hoĩs moueť ad amãdũ ex bono ꝓexiſtẽte ĩ reb3. Et ĩde ẽ
q' dilectio hoĩs nõ totalr̃ cauſat bonitatẽ rei. ſ3 ꝓſuppo
nit eã in toto vel in pte. Patet igiť q' quãlibet dei dile
ctõnẽ ſequiť aliq̃ð bonũ in creatura creatũ ſ3 q̃nq3. ñ tñ
dilectõi eťne bonũ coeťnũ. ſ3 ſm hꝰ hoĩ drñia3 differẽs.

Conſideratur dilectio. §. I

dĩ ad creaturam duplex. Una q̃dẽ cõis ſ3m quã diligit
oĩa q̃ ſũt vt dr̃ ſap. xi. Spãlis ſ3m quã trahit creaturã
rõnalẽ ſuꝑ ꝯditõ3 naťe ⁊ ꝑticipatõ3 diuĩ bõi. Et ſ3 hãc
dilectõ3 dr̃ deꝰ aliquẽ diligẽ ſimpl'r. q2 ſm hãc dilectõez
vult deꝰ ſimpl'r creaťe bonũ eťnũ q̃ð ẽ ipe. ſic igiť ꝑ hoc q'
dr̃ hoĩem grãm dei hr̃e. ſignificať q̃ðdã ſuꝑnaťale a deo

ꝓ venit̃ in homīe. Quāꝗ tñ grā dei dicit̃ ipa eterna dei dilectio, ſed de grā habituali q̄ eſt in homīe nūc eſt ſm̄o que grā dicit̃. qꝛ gratis dat̃ a deo ſine meritis recipien tis. Grā aūt tertio mō accepta ſcʒ ꝓ recognitōne bñficiȷ̄ eſt v̄tus moralis. de qua. s̄. in ti. de iuſticia. in ca. de grā.

Qđ aūt gratia ſit que .§. II

Grā ē q̄litas i aīa

dam qualitas in aīa oñdit̃ ꝑ hoc qđ dic glo. ſup illđ pſ liȷ̄. Exhilaret faciē in oleo. Grā eſt nitor aīe ſctm̄ ꝯcili ans amorē. Nitor aūt aīe eſt q̄dā qualitas. ſicut pulchri tudo corpis eſt qualitas. Sʒ ꝓ hui9 declaratiōe dic be. tho. i. ſe. q. cx. ar. ȷ̄. ꝙ vt dctm̄ eſt in eo q̄ dicit̃ grām hr̄e. ſignificat̃ eſſe quidā effect9 gratuitate volūtatis dei. Et gratuito aūt volūtate dei hō iuuat̃ dupl̄r. Uno mō in q̄tū aīa hoīs a deo ad aliqđ cognoſcendū. volendū. vl̄ agendū illuminat̃. Et hoc mō ipe gratuit9 effect9 in ho mine nō eſt qualitas ſʒ quidā mot9 aīe a deo. Alio mō adiuuat̃ hō ex gratuita dei volūtate ſm ꝙ aliqđ habi tuale donū a deo aīe infundit̃. Et h̄ iō. qꝛ nō eſt ꝯueni ens ꝙ de9 min9 ꝓuideat his q̄s diligit ad ſupnaturale donū. q̄ꝫ creaturas q̄s diligit ad naturale bonū ꝯſeq̄n dū. Creaturis aūt naturalib9 ſic ꝓuidit. vt nō ſolū mo ueat eas ad act9 naturales ſʒ etiā largiat̃ eis formas et v̄tutes quaſdā naturales q̄ ſunt p̄ncipia actuuʒ. vt ſm ſeipas inclinent̃ ad hmōi motus q̄b9 a deo mouent̃. fi unt creaturis generales ꝛ faciles ſm illud Sapiē. viȷ̄. Diſpōit oīa ſuauiter. Multo igit̃ illis q̄s mouet ad cō ſequendū bonū ſupnaturale eternū infundit aliq̄s for mas ſeu qualitates ſupnaturales. ſm quas ſuauiter et ꝓmpte ab ipo moueant̃ ad bonū eternū ꝯſequendū. Et

Grā dei i aīaʒ agit.

ſic donū grē q̄litas quedā eſt. Agit aūt grā in aīam ꝑ modū cauſe formalis. ſicut albedo facit albuʒ. ꝛ iuſticia iuſtū. Et ſm ꝙ aīa imꝑfecte ꝑticipat diuinā bonitateʒ. ipa ꝑticipatio diuine bonitatis que eſt gratia imꝑfectio ri mō habet eſſe in aīa q̄ꝫ aīa in ſeipa ſubſiſtat. Et tñ grā tia nobilior q̄ꝫ natura aīe inq̄ꝫtū ē expꝛſſio vel ꝑticipatio diuine bonitatis. nō aūt q̄ꝫtū ad modum eſſendi.

Qđ gratia differat .§. III

Quō grā differt a v̄tutib9 infuſis.

a v̄tutib9 infuſis. ꝓbat̃ ꝑ hoc. qꝛ fides ꝛ ſpes p̄nt habe ri ſine grā. qđ eſſe nō poſſet ſi idē eſſent cū ea. Et de ca ritate dicit be. Aug ꝙ grā p̄uenit charitatē. ſed ſi idem eſſet cū ea nō poſſet p̄uenire. Pro cui9 declaratōe dic be. tho. i. ȷ̄. q. cx. ar. iȷ̄. ꝙ quidā poſuerūt idē eſſe grām ꝛ v̄ tutē ſm eſſentiā. ſed ſolū ſm rōem differre. qꝛ grā dicit̃ ſm ꝙ facit hoīem gratū deo. vel qꝛ gratis dat̃. Uirtus aūt đr ſm ꝙ ꝑficit hoīem ad bñ oꝑandū. Et h̄ videtur ſenſiſſe mgr in. ȷ̄. ſen. Si q̄s recte ꝯſideret rōem v̄tutis hoc ſtare nō pōt. qꝛ vt đr phs in. vȷ̄. phiſic̄. Uirtus eſt diſpoſitio ꝑfecti. Dico aūt ꝑfecti qđ eſt diſpoſitū ſm na turā. Et ꝙ ptʒ ꝙ v̄tus vniuſcuiuſq̄ꝫ rei dicit̃ in ordine ad aliquā naturā p̄exiſtentē. q̄ñ ſcʒ vnūq̄đq̄ꝫ ſic ē diſpo ſitū ſicut cōgruit nature ſue. Manifeſtū eſt aūt ꝙ v̄tu tes acq̄ſite ꝑ act9 hūanos ſunt diſpoſitōnes q̄b9 homo ꝯueniēter diſponit̃ in ordine ad naturā qua eſt homo. Uirtutes aūt infuſe diſponūt homīem altiori mō ꝛ ad altiorē finē. Uñ etiā oportet ꝙ in ordine ad altiorē. hoc aūt eſt in ordine ad naturā diuinā ꝑticipatā. ſm ꝙ dici tur. i. Pe. ȷ̄. Maxia ꝛ p̄cioſa nobis ꝓmiſſa donauit vt ꝑ hoc efficiamur diuine nature ꝯſortes. Et ſm acceptio nem hui9 nature dicunt̃ regenerari in filios dei. Sicut igit̃ lumē naturale rōnis eſt aliq̄d p̄ter v̄tutes acq̄ſitas. que dicunt̃ in ordine ad ipm̄ lumē naturale. ita ꝛ ipm̄ lumē grē qđ eſt ꝑticipatio diuine nature. eſt aliq̄d p̄ter v̄tutes infuſas que a lumīe illo deriuant̃ ꝛ ad illud or dinant̃. vñ apl̄s ad Epheſi. v. Eratis aliq̄ñ tenebre nūc aūt lux in dño vt filiȷ̄ lucis ambulate. Sicut enī virtu tes acq̄ſite ꝑficiūt hoīem ad ambulādū lumini natura lis rōnis ꝯgruēter. ita ꝛ v̄tutes infuſe ꝑficiūt hoīem ad ambulandū ꝯueniēter lumi grē. Qđ aūt be. Aug. in li. de ſpū ꝛ lr̄a nomiat fidē ꝑ dilectionē oꝑantē grām. h̄ nō eſt. qꝛ grā ſit fides. ſed act9 fidei ꝑ dilectiōem oꝑantis ē p̄im9 actus. ꝑ quē grā gratū faciēs manifeſtat̃. Reduci tur aūt grā ad primā ſpēm qualitatis. Nec tñ eſt idem ꝙ v̄tus. ſʒ habitudo quedā que ſupponit̃ v̄tutib9 infu ſis. ſicut earum principium ꝛ radix.

Eſt aūt ipſa gratia .§. IIII.

in eſſentia aīe ſicut in ſubiecto nō in potētia aliqua aīe qđ ptʒ. qꝛ ꝑ grām regeneramur in filios dei. Sʒ genera tio p̄us terminat̃ ad eſſentiā q̄ꝫ ad potētias. Pro cui9 declaratōe dicit bea. tho. i. ȷ̄. q. cx. ar. iiȷ̄. ꝙ ſi grā eēt ideʒ qđ v̄tus tūc oporteret eā ponere in potētia aīe. Sed ſi differt realiter vt dctm̄ eſt. tūc nō pōt eſſe in potentȷ̄s. ſʒ eſt in eſſentia. Sicut ꝙ grā ē p̄us v̄tute. ita oportet ꝙ habeat ſuū ſubiectū p̄us potētȷ̄s aīe ſcʒ ꝙ ſit in eſſentia aīe. Sicut enī ꝑ potentiā intellectiuā hō ꝑticipat cogni tiōem diuinā ꝑ v̄tutē fidei. ꝛ ꝑ potentiā volūtatis amo rem diuinū ꝑ v̄tutē charitatis. ita etiā ꝑ naturā aīe ꝑti cipat ſm quādā ſilitudinē naturā diuinā. ꝑ quandā re generationē ſeu recreatiōem. Et ſicut ab eſſentia anime effluūt ei potētie. q̄ ſunt p̄ncipia oꝑꝝ. ita etiā a grā ip ſa effluūt v̄tutes in potētias aīe. ꝑ quas potētie moue tur ad actus v̄tutū. Et ſm hoc grā compat̃ ad volūta tem vt mouēs ad motū. Et ſic grā eſt p̄ncipiū meritoꝝ operis mediantibus v̄tutibus.

De diuiſione gratie. Cap ſm. iȷ̄.

Quadruplex reperitur

diuiſio grē. Pria eſt in grām gratū facien tem ꝛ gratis datā. Scđa eſt in oꝑantē ꝛ coꝑantē. Tertia eſt in p̄uenientē ꝛ ſubſequentē. Quarta diuiſio grē gratis date in nouē genera gratiꝝ. Et p̄ma eſt diuiſio realis. Pro cui9 decla. dic bea. tho. i. ȷ̄. q. cxi. Q, cū grā ad hoc ordinet̃ vt hō reducat̃ in deū ordine quodā. hoc qđ quidā reducant̃ in deum ꝑ alios. ſm h̄ eſt duplex grā. Una ꝑ quā ipe hō ꝯiūgit̃ deo. ꝛ ſic eſt grā gratū faciēs. Alia ꝑ quā vn9 hō coope rat̃ alteri vt reducat̃ in deū. Hui9 aūt donū vocat̃ gra tia gratis data. qꝛ ſup facultatē nature ꝛ ſupra meritū ꝑſone hoī ꝯcedit̃. Sʒ qꝛ nō dat̃ ad hoc vt hō ipe iuſti ficet̃. ſʒ poti9 vt ad iuſtificatōem alteri9 cooꝑet̃. iō nō vo cat̃ gratū faciēs. Et de hac apl̄s. i. ad Coꝝ. ȷ̄. Unicuiq̄ꝫ dat̃ manifeſtatio ſpūs ad vtilitatē. ſcʒ alioꝝ. De p̄ima aūt đr ad Epheſi. i. Gratificauit nos in dilecto filio ſuo Ad hoc facit qđ dic Greg. ſup Ezech. de pe. di. ȷ̄. Pōt diſcurſus atq̄ꝫ mobilitas ſpūs ſic intelligi. In ſctōꝝ q̄p pe cordib9 iuxta quaſdā v̄tutes ſemꝑ manet. Iux quaſi dā receſſur9 venit ꝛ ventur9 recedit. In fide enī ꝛ ſpe atq̄ꝫ charitate ꝛ aliȷ̄s bonis ſine q̄b9 ad celeſtē patriā nō po teſt ꝑuenire. ſicut eſt hūilitas. caſtitas. iuſticia. atq̄ꝫ miā ꝑfectoꝝ corda nō deſerit. In ꝓphetie vero v̄tute doctrīe facūdia ꝛ miraculoꝝ exhibitōne electis aliq̄ñ adeſt. ali quādo ſe ſubtrahit. hec ille. Prima bona ꝑtinēt ad grati am gratū facientē a qua fluunt. Scđa ad gratiam gra tis datam. vt patet inferius.

Secūda diuiſio gratie .§. I

eſt in oꝑantē ꝛ cooꝑantē. que trahit̃ ex verbis Aug. di centis in li. de libero arbitrio ꝛ grā. ꝛ ponit̃ in. ȷ̄. ſenten. Deus cooꝑando in nobis ꝑficit. qđ oꝑando incipit. q̄ ipe vt velim9 oꝑat̃ incipiēs q̄ volētib9 cooꝑat̃ ꝑficiēs. Oꝑatōes aūt dei q̄b9 nos mouet ad bonū ad grām ꝑti nent. Uñ diuidit̃ i oꝑantē ꝛ cooꝑantē ipa grā. Pro cui9

declaratiōe dicit be.tho.i.ij.q.cxi.ar.ij. Grā vt dctm̄ eſt ſupra duplr̄ pōt intelligi. Uno mō ꝑ diuio auxilio. qui nos mouet ad bn̄ volendū ꝛ agendū. Alio mō ꝑ hītuali dono nobis diuinit⁹ indito. vtroqȝ aūt mō grā ꝯueni enter diuidit̄ in opantē ꝛ coopantē. Opatio eī alicuius effect⁹ nō attribuit̄ mobili ſȝ mouēti. In illo ḡ effectu ī quo ſolū mens nr̄a eſt mota ꝛ nō mouēs opatio deo attribuit̄. ꝛ ſm̄ hoc dr̄ grā operans. In illo aūt effectu in q̄ mens nr̄a ꝛ mouet̄ ꝛ ſe mouet. opatio nō ſolū attribuit̄ deo ſȝ ꝛ aīe. Et ſm̄ hoc dr̄ grā coopans. Eſt aūt ī nobis duplex actus. Prim⁹ interior volūtatis. Et q̄ztū ad iſtū actū voluntas ſe hȝ vt mota. de⁹ aūt vt mouēs. ꝛ p̄ſertiȝ cū incipit bonū velle volūtas q̄ p̄us malū volebat. Et iō ſm̄ ꝙ de⁹ mouet mentem ad hūc actū. dr̄ grā opans. Ali⁹ actus eſt exterior. q̄ cū a volūtate impet̄. etiā ꝯn̄s ē vt ad hūc actū opatio attribuat̄ volūtati. Et qꝛ ad hūc actū etiā de⁹ nos adiuuat. ꝛ interi⁹ ꝯfirmādo volūtatē vt ad actū ꝑueniat. ꝛ exteri⁹ facultatē opandi p̄bēdo reſpectu hui⁹ actus dr̄ grā coopans. Sic igit̄ ſi grā accipiat̄ ꝑ gratuita dei motiōe. qua mouet nos ad bonū meritoriū. Cōueniēter etiā diuidit̄ grā in opantē ꝛ coopantem. ſi aūt accipiat̄ grā ꝑ hītuali dono. ſic duplex ē grē effect⁹. ſic ꝛ cuiuſlibet alteri⁹ forme. q̄ꝝ p̄m⁹ ē eſſe. ſcd̄s eſt opatio. Sic caloris opatio ē facere calidū. ꝛ exterior calefactio. Sic ḡ grā hītualis inq̄ztū aīam ſanat vel iuſtificat. ſiue ḡtū deo facit. dr̄ grā opans. Inq̄ztū vo ē p̄ncipiū opis meritorij qd̄ etiā ex libo ar. ꝓcedit. ſic dr̄ ḡtia coopans. Eſt aūt eadē grā opans ꝛ coopans. ſȝ diſtiguitur ſm̄ diuerſos effectus. Et cū ꝑ grām iuſtificamur. deus non ſine nobis nos iuſtificat. qꝛ ꝑ motū libi arbi. dū iuſtificamur. dei iuſticie ꝯſentim⁹. Ille tn̄ motus nō eſt grē cauſa ſȝ effectus. Un̄ tota opatio ꝑtinet ad grām.

Tertia diuiſio. | # Tertia diuiſio gra ·§.II.

tie eſt in p̄uenientē ꝛ ſubſeq̄ntē. trahit̄ hec ex verbis pſ̄. lviij. dicētis. Miſcd̄ia ei⁹ ſcȝ dei p̄ueniet me. Et in alia. pſ̄. Mīa ei⁹ ſubſequet̄ me. Grā aūt dei ex mīa ei⁹ ꝓcedit. Et iō ꝯueniēter ꝛ ip̄a grā diuidit̄ in p̄ueniētē ꝛ ſubſeq̄ntē. Pro cui⁹ decla. dr̄ be.tho.i.ij.q.cxi.ar.iij. ꝙ ſicut ḡtia diuidit̄ in opantē ꝛ coopantē ſm̄ diuerſos effect⁹. ita etiā in p̄ueniētē ꝛ ſubſeq̄ntē qualitercūqȝ accipiat̄. Sūt

Quinqȝ effect⁹ grē grātū faciētis. | aūt q̄nqȝ effect⁹ grē ḡtū faciētis in nobis. Prim⁹ ē vt aīa ſanet̄ ſcȝ a pctō. Scd̄s ē vt bonū velit. Terti⁹ vt bonū qd̄ vult efficaciter opet̄. Quart⁹ vt hō ꝑſeueret. Quīt⁹. vt ad glīam ꝑueniat. Et iō grā ſm̄ ꝙ cauſat in nobis p̄mū effectū. dr̄ grā p̄ueniēs reſpectu ſcd̄i effect⁹. Et ſȝ ꝙ cauſat in nobis ſcd̄m effectū dr̄ grā ſeq̄ns reſpectu p̄mi effect⁹. Et ſic vn⁹ effect⁹ ē poſterior vni effectui ꝛ p̄or alij effectui. ita grā pōt dici p̄ueniēs ꝛ ſubſeq̄ns ſm̄ eundem effectū reſpectu diuerſoꝝ. Et hoc ē qd̄ Aug. dr̄ ī li. de natura ꝛ grā. Preuenit vt ſanemur. ſubſequit̄. vt ſanati vegetemur. p̄uenit vt vocemur. ſubſeq̄t̄ vt glificem̄. Quāuis aūt effect⁹ grē poſſint eſſe. infiniti nūero. ſicut ſūt infiniti act⁹ hūani. tn̄ oēs reducunt̄ ad aliqua determinata in ſpē. Preterea oēs in h̄ ꝯueniūt ꝙ vn⁹ aliū p̄cedit. Iſta etiā diuiſio grē in p̄ueniētē ꝛ ſubſequētē nō eſt diuiſio ſm̄ eſſentiā ei⁹. ſȝ ſm̄ effect⁹ ei⁹ varios. De hac ēt Greg. ſuꝑ ezech. ait. Scł ꝯcepta ꝟtus ad ꝓuectū ducit̄. ꝛ vltro terra ſcȝ cordis fructificat. qꝛ p̄ueniēte ſe grā mēs hoīs ſpōtāea ad fructū boī opis aſſurgit. ꝺ pe. di.ij. dū ſā.

De diuiſione gratie ·§.III

gratis date. q̄ diuidit̄ ī illa nouē. de q̄bꝫ ait apl̄s .i. Coꝝ. xij. Diuiſiōes grāꝝ ſūt. idē vo dn̄s. alij dat̄ ꝑ ſpm̄ ſermo ſapīe. alij ſermo ſcīe ſm̄ eūdē ſpm̄. alij fides in eodē ſpū. alij grā ſanitatū. alij opatio ꝟtutum. alij ꝓpheīa. alij diſcretio ſpūum. alij genera linguaꝝ. alij interp̄tatio ſmo

Grā grtīs data qd̄ ordīatur. | num. Pro cui⁹ decla. dr̄ be.tho.i.ij.q.cxi.ar.iiij. ꝙ grā ḡtis data ordinat̄ ad h̄ ꝙ hō alteri coopet̄ vt reducat̄ ad deū. Hō aūt ad h̄ opari nō pōt interi⁹ mouēdo. h̄ eī ſoli⁹ dei ē. Sȝ ſolū exteri⁹ dicēdo vel ſuadēdo. Et iō grā ḡtis data illa ſub ſe ꝯtinet q̄bꝫ hō indiget ad h̄ vt alterū inſtruat in rebꝫ diuinis q̄ ſunt ſupra rōem. Ad h̄ aūt

Q, q̄s aliū vult īſtruē tria reqrunt. | tria req̄runt̄. Prīo q̄dē vt hō ſit ſortitus plenitudinē cognitōis diuinoꝝ vt ex h̄ poſſit alios inſtruere. Scd̄o vt poſſit ꝯfirmare vel ꝓbare q̄ dr̄. Tertio vt ea q̄ ꝯcipit poſſit ꝯueniēter auditoribꝫ ꝓferre. Quātū igit̄ ad p̄mū tria ſunt neceſſaria ſicut etiā apparet in magiſterio hūano. Prīo q̄dē oꝫ ꝙ ille q̄ dꝫ inſtruere aliquē in aliq̄ ſcīa. vt p̄ncipia illi⁹ ſcīe ſint ei certiſſima. Et q̄ztū ad h̄ ponit̄ fides q̄ ē certitudo de inuiſibilibꝫ rebꝫ q̄ ſupponunt̄. vt p̄ncipia in catholica doctrīa. Scd̄o oꝫ ꝙ doctor ſe habeat recte circa ꝯclōnes p̄ncipał ſcīe. Et ſic ponit̄ ſermo ſapīe q̄ ē cognitio diuīoꝝ. Tertio oꝫ vt abūdet exēplis ꝛ cognitōe effectuū. ꝑ q̄s interdū oꝫ manifeſtare cāˢ. Et q̄ztū ad h̄ ponit̄ ſermo ſcīe. q̄ ē reꝝ hūanaꝝ cognitio. q̄a inuiſibilia dei ꝑ ea q̄ facta ſūt intellecta dei ꝯſpiciūtur.

Quātū ad ſcd̄m ꝯfirmatio eoꝝ q̄ ſubdūt̄ rōni eſt per augmēta. In his aūt q̄ ſūt ſupra rōnem diuit⁹ reuelata. ꝯfirmatio ē ꝑ ea q̄ ſūt diuīe ꝟtuti ꝓpria. Et hoc duplicit̄. Uno mō vt doctor ſacre doctrine faciat q̄ ſol⁹ de⁹ facere pōt in opibꝫ miraculoſis. ſiue ſint ad ſalutē corpis. ꝛ q̄ztū ad h̄ ponit̄ grā ſanitatū. ſiue ordinent̄ ad ſolā diuine ptātis manifeſtatōem. ſicut ꝙ ſol ſtet. aut tenebreſcat. aut ꝙ mare diuidat̄. ꝛ hmōi. ꝛ q̄ztū ad h̄ pōitur opatio ꝟtutū. Scd̄o vt poſſit manifeſtare ea q̄ ſoli⁹ dei ē ſcire. ꝛ hec ſūt ꝯtingētia futura. ꝛ q̄ztū ad h̄ ponit̄ ꝓpheīa. ꝛ etiam occulta cordiū. ꝛ q̄ztū ad h̄ ponit̄ diſcretio ſpūum. Quātum ad tertiū. facultas ꝓnūciādi pōt attēdi. vel q̄ztū ad idioma in q̄ q̄s pōt intelligi loq̄ndo. ꝛ ſm̄ h̄ ponūt̄ gn̄a linguaꝝ. Uel q̄ztū ad ſenſum eoꝝ q̄ ꝓferunt̄. ꝛ q̄ztū ad hoc ponit̄ interp̄tatio ſermonū. Et ſciēdū ꝙ q̄zuis oīa bn̄ficia nobis collata a deo poſſint dici grē. nō tn̄ dicunt̄ ꝓprie grē gratis date. vt ꝙ p̄iſcator abūdet ſermōe ſcīe. et ſic de alijs. Fides ēt q̄ h̄ pōitur īter has grās nō ē ꝟtus illa theologica qua iuſtificat̄ hō. ſȝ importat iſta q̄ndā eminētē certitudinē fidei. ex qua hō fit idone⁹ ad inſtruendū alios in his q̄ ſunt fidei. Quāuis aūt grā ſanitatum ꝑtineat ad opatōz ꝟtutuȝ. i. miraculoꝝ. diſtinguit̄ tn̄ ab ea ꝛ pōitur ſpālis grā. qꝛ hȝ ſpālē rōem inducendi ad fidē. qꝛ magis reddit̄ q̄s ꝓmptus ad fidē recipiendā ꝑ bn̄ficiū corpalis ſanitatis. q̄ȝ ꝑ opatōeȝ ꝟtutū. Similiter loq̄ varijs linguis. ꝛ interp̄tari ſermones. q̄zuis videant̄ ꝑtinere ad ſermonē ſcīe vel ſapīe. hn̄t tn̄ ſpāles rōnes mouēdi ad fidem. ꝛ iō ponunt̄ diſtincte ab illis. Sapīa aūt ꝛ ſcīa hec nō ꝯputant̄ inter grās ḡtis datas ſm̄ ꝙ enumerātur inter dona ſpūſſcti. put ſcȝ mens eſt bn̄ ꝛ ꝓmpte mobilis a ſpūſctō ad ea q̄ ſūt ſapīe ꝛ ſcīe. Sic eī ſunt dona ſpūſſcti. ſȝ ſm̄ ꝙ importat q̄ndā abūdātiā ſcīe ꝛ ſapīe. vt hō poſſit nō ſolū in ſeip̄o recte ſapere de diuinis. ſȝ etiā vt poſſit alios inſtruere ꝛ ꝯdicētes reuicere. ſic ponunt̄ inter grās ḡtis datas ſapīe ꝛ ſcientie.

Cōparando aūt ad ·§.IIII.

inuicē grās ḡtis datas ad grām gratū faciētē nobilior ꝛ ꝑfectior ē grā ḡtū faciēs. vn̄ .i. Coꝝ. xij. Enūeratiſ ḡtijs gratiſ datis. ſubdit. Adhuc excellētiorē vobis viā demōſtro. Loq̄ns de caritate q̄ ꝓcedit a grā gratū faciēte. et hoc ſic ꝓbat b.tho.in.i.ij.q.cxi.ar.v. Unaq̄qȝ ꝟt⁹ tanto excellētior ē q̄zto ad alti⁹ bonū ordīat̄. Sēꝑ aūt finis potior ē his q̄ ſūt ad finē. Grā aūt ḡtū faciēs ordīat hoīeȝ īmediate ad ꝯiūctōeȝ vltī finis ſeu ꝯſecutōȝ. Grē aūt ḡtis date ordīnāt hoīeȝ ad q̄dā ꝑpatoria finis vltī. ſic ꝑ ꝓpheciā. ꝛ miracula. ꝛ alia hmōi. hoīes inducunt̄ ad h̄ ꝙ

vltīo fini ꝯiungant̄. Et iõ m̄lto ē excellētioꝛ grã gtũ faciēs ꝙ̃ gratis data. Si ꝑ grām gratis datā. puta ꝓphetādo. miracula faciēdo. poſſet hoc agere in altero vt talis grām gratũ faciētē ꝯſeqret̄. tũc eſſet excellētioꝛ grã gratis data. Sic excellētioꝛ ē claritas ſolis illuīantis ꝙ̃ coꝛpoꝛis illuīati. Sȝ ꝑ grām gtīs datā hō nō pōt cauſare in alio ꝯiũctōem ei⁹ ad deũ. quā ipē hȝ ꝑ grām gratum faciētē. ſȝ cauſat q̃ſdā diſpōnes ad hoc. Et grē grat̄ date ſũt cōes bonis ꝛ malis. qđ de⁹ ꝑmiſit ẜm be. Aug. ne nimis appeterent̄. ꝛ in eis ꝑfectio hoīs extimaret̄. ꝛ non eas hñdo hō in ſe multũ deiceret̄. Faciũt enī hñtez eas multũ eſſe in opiniōe hoīm ꝛ honoꝛe. ꝛ ab īꝑfect̄ appetunt̄. Sȝ grã gtũ faciēs eſt ſolũ in bonis ꝛ ꝑducens ad gl'iam. ꝛ iõ p̄ oīb⁹ reb⁹ magis appetēda carpēdenda et carpiēda vt donũ optimũ. Et ad h̄ fac qđ ait aug. i. q. i. Multe ſũt opatōes ſpũſſcti q̃s apl's cũ q̃dā loco ꝯmemoraſſet ita ꝯcluſit. Hec oīa opat̄ vn⁹ atqȝ idē ſpũs. diuidēs ſingulis ꝓut vult. Cũ g̃ aliud ſit ſacrm qđ h̄re ſymon mag⁹ petiuit. Aliud ꝓphetia q̃ etiā in malis hoīb⁹ fieri ſolet vt in ſaul. Aliud opatio ſpũſſcti quā niſi boni h̄re nō pñt. i. caritas. nec q̃libet heretia ꝛ ſciſmatici accipiāt. caritas q̃ opit m̄ltitudinē pctōꝝ. donũ ē catholice vnitatis ꝛ pacis. nec ei⁹ in oīb⁹. qꝛ nec ei⁹ ſũt oēs. hec ille. Caritas aũt ſic ꝛ oēs alie ꝟtutes fluũt a grã. ſic radii a ſole. vñ ꝛ dꝛ Eccl. c. xl. Grã dei ſic paradiſus bñdictōis. Sic ei in paradiſo terreſtri erāt multe arboꝛes fructuoſe ꝑducētes ſuauiſſimos fruct⁹. ꝛ ī medio lignũ vite. ita grã gtum faciēs continet ſeu ꝓducit oēs ꝟtutes. ex q̃b⁹ ꝓcedũt fruct⁹ ſuauiſſimi bonoꝝ opeꝝ. ꝛ vt ꝑncipalioꝛ imediate ꝟt⁹ caritat̄.

Gre g̃tis date grē cōes ſunt bonis et malis.

De cauſis grē. Capl'm .iiii.

Cauſatur autez gratia ſolũ a deo ꝑncipal'r. Ad quā reqrit̄ ꝑpatio ex pte hoīs. q̃ tñ ꝑpatio nō neceſſitat deũ ad dādũ eā. Eſt aũt maioꝛ in vno ꝙ̃ in alio. Nec tñ ſciri pt ꝑ certitudinē ſi habet̄. Pꝛimũ oñdit̄ ex auctē pſ. dicent̄ Grām ꝛ gl'iam dabit dñs. Hoc aũt ſic ꝓbat Tho. i. ii. q. cxii. ar. i. Nulla res agere pōt vltra ſuā ſpēm. qꝛ ſp oȝ ꝙ cā ſit potioꝛ effectu. Donũ aũt grē excedit oēm facultatē nature create. cũ nihil aliud ſit ꝙ̃ ꝑticipatio diuīe nature q̃ excedit oēm aliā naturā. Et iõ īpoſſibile eſt ꝙ aliqua creatura cauſet grāȝ. Sȝ neceſſe ē ꝙ ſol⁹ de⁹ deificet cōicādo ꝯſoꝛtiũ diuine nature. ꝑ quā dei ſilitudīs ꝑticipatiōnē hēam⁹. Sic ē īpoſſibile ꝙ aliq̃d igneat niſi ſol⁹ ignis. Qđ aũt dꝛ. i. Jo. i. Grã ꝛ ꝟitas ꝑ ieſum xp̄m facta ē. verũ eſt ꝑncipal'r. tñ ꝟtute ſue diuinitat̄ nō ab humanitate. Nā cũ hũanitas ẜm damaſ. ſit qđdam oꝛganum deitatis. ſic inſtrm nō agit actiōe ꝓpꝛia ſȝ ꝟtute ꝑncipal' agēt̄. Sic hũanitas xp̄i nō cauſat in nobis ꝑncipal'r grām ſȝ ꝟtute deitatis adiũcte. ex q̃ actōes hũanitatis xp̄i ſt̄ nobis ſalutares. Sil'r etiā ꝑ ſacra noue legis q̃ deriuant̄ a xp̄o cauſat̄ in nobis grã inſtrumētal'r. ꝑncipal'r aũt per ꝟtutē ſpũſſcti. Qꝫ aũt dicant̄ angeli purgare. illuīare. ꝛ ꝑficere angelos inferioꝛes ꝛ etiā hoīes ẜm Dyoniſiũ hoc nō eſt intelligendũ ꝙ faciāt iuſtificando grām. qꝛ h̄ vt dcm̄ eſt ſoli⁹ dei eſt. ſȝ eſt hoc ꝑ modũ cuiuſdā inſtructionis. vñ ꝛ ipē Dyoñ. dicit ꝙ iſta purgatio. illuīatio ꝛ ꝑfectio. nō ē aliud ꝙ̃ diuīe ſcīe aſſumptio. ꝛ eſt vna opatio realiter. Sȝ tripl'r ponit̄ ꝓpter diuerſos reſpectus. Purgatio q̃dē dꝛ inq̃ꝫtũ tollit̄ ī ſcīa. Illuīatio inq̃ꝫtũ cōfoꝛtat ꝛ roboꝛat intellectũ illuīati. ſic calidũ appꝛopīquās ad ignē ꝯfoꝛtat̄ ꝛ auget̄ in ea caloꝛ. Perfectio ꝟo inq̃ꝫtũ h̄r noticia de eo qđ ꝑus nō habebat̄. ſic in illuīatiōe aeris inq̃ꝫtũ remouent̄ tenebre. pōt dici purgatio. inq̃ꝫtũ recipit̄ lumē in aere. illuīatio inq̃ꝫtũ aliq̃d coloꝛatum cernit̄ ab hoīe ꝑfecto. In manne datiōe ſine diſcrimīe vel ſex⁹ vel etat̄ gomoꝛ ſinguli equal'r collegerũt. Unde

De⁹ ē cauſa gratie.

apparet xp̄i indulgētiā ꝛ celeſtē grām poſtmodũ ſecuturā. equal'r oīb⁹ diuidi ſine ſex⁹ varietate. ſine annoꝝ diſcrimine. ſine acceptatōe ꝑſone. ſuꝑ oēȝ dei ꝑplm ſȝ ſpūalis grē mun⁹ infundi ſcȝ a deo. hec Cypa. de ꝯſe. di. iiii. nec queq̃ꝫ. Idē in dicto ca. Si dies oīb⁹ equal'r naſcat̄ ꝛ ſi ſol ſuꝑ oēs ꝑiter eq̃li luce diffundit̄. q̃ꝫto mag̃ ſol xp̄s ꝛ dies ver⁹ in eccl'ia ſua lumē vite eterne pari equalitate largitur. hec ille. Qđ videt̄ intelligendum ex parte ſe ꝑparantium. ꝛ facientium equalē ꝑparationem.

Quantum ad ſecun §. I.

dum ſcȝ de ꝑpatiōe ad grām ꝙ reqrat̄ patȝ ex eo qđ dꝛ Amos. iiii. Prepare in occurſum dei tui iſrl'. Et. i. Regũ vii. Prepate coꝛda vr̃a dño. Pro decla dt be. tho. i. ii. q. cxii. ꝙ vt dcm̄ ē. s. Grã dupl'r accipit̄. Uno mō ꝓ hitu ali bono. Alio mō ꝑ auxilio dei mouēt̄ aīaȝ ad bonum. Pꝛio mō accipiēdo ꝑexigit̄ ad grām aliq̃ grē ꝑpatio. qꝛ nulla foꝛma pōt eſſe niſi ī materia diſpoſita. Sed ſcdo mō accipiēdo grām ſcȝ ꝑ auxilio dei mouēt̄ aīam ad bonũ. ſic nulla ꝑpatio reqrit̄ ex pte hoīs q̃ſi ꝑueniēs diuinũ auxiliũ. ſed poti⁹ q̃cũq̃ꝫ ꝑpatio in hoīe eſſe pōt. eſt ex auxilio dei mouētis aīam ad bonũ. Et ẜm h̄ ipē bonus mot⁹ libi arbitrii. q̃ mediāte q̃s ꝑpat̄ ad grē donũ ſuſcipiēdũ ē act⁹ libi arbi. moti a deo. Et q̃ꝫtũ ad hoc dꝛ hō ſe ꝑpare ẜm illud ꝓu. xvi. Hoīs ē ꝑpare aīm. Et ē a deo ꝑncipal'r mouēte libeꝝ arbitriũ. Et ẜm hoc dꝛ a deo voluntas hoīs ꝑpari. ꝛ greſſus hoīs dirigi. Sciēdũ etiā ꝙ duplex eſt ꝑpatio hoīs ad grām. Una ē q̃ ē ſil' cũ gratie infuſiōe. Et talis ꝑpatio ē meritoꝛia. nō q̃dē grē q̃ iaȝ hētur ſȝ grē q̃ nōdũ habet̄. i. augmētatōis ei⁹. Eſt alia ꝑpatio q̃ ē grē gratũ faciētis. q̃ tñ eſt a deo mouēte. ſed nō ſufficit ad meritũ hoīs nōdũ ꝑ grām iuſtificati. quia nullũ meritũ pōt eſſe niſi ex grā. Itē iſta ꝑpatio ad donum grē recipiendũ nōdũ hite ꝯtingit dupl'r. Cũ ei vt dcm̄ eſt. ſit a deo ꝑueniēte ꝛ mouēte volũtatē hoīs ad bonũ. Q̃nq̃ꝫ de⁹ mouet hoīem ad bonũ. nō tñ ꝑfectum. Sic ꝛ talis ꝑpatio ꝑcedit grām gratũ faciētē etiā tēpe. Sic mouet freq̄nter ꝑmanētes in pctō. ad faciendũ elemoſinas. ieiunia ꝛ oꝛōes. ꝛ hmōi. Sic mouit b. Aug. ań conuerſatōem ad audiēdũ ꝑdicatōes ambꝛoſii. exhoꝛtationes ſimpliciani. exēpla ãthonii. vt dꝛ de pe. di. v. admonem⁹. De ꝑſeuerare in odio vel alio crimīe q̃cq̃d boni poterit qđ faciat ſcȝ elemoſinas. ieiunia. oꝛōes. ꝛ hmōi. Q̃nq̃ꝫ vt de⁹ ei⁹ coꝛ illuſtret ſcȝ ꝑ grām gratũ faciētem. Q̃nq̃ꝫ ꝟo de⁹ ſtatī mouet hoīem ad ꝑfectũ bonuȝ. ꝛ ſubito hō accipit grām. vñ dꝛ Eccl'. xi. Facile ē in oculis dei ſubito honeſtare paupem. ꝛ Jo. vi. Oīs q̃ audit a patre ꝛ didicit venit ad me. Sic accidit in ſaulo. q̃ cũ actu perſeq̄ret̄ eccl'iam ꝛ iter ageret ad capiēdũ xp̄ianos. ſubito luce circũfulſus recepit grām. Act. ix. Cũ g̃ a deo ſit iſta ꝑpatio. nō refert ꝙ fuit ſtatī vel paulatī. Agēs ei infinite ꝟtut̄ de⁹. ſic nō exigit materiā vl' diſpōem materie. q̃ſi ꝑſuppoſitā ex alteri⁹ cāe actiōe. ita non eget tpe. ſȝ ſubito pōt materiā diſponere ꝛ foꝛmā introducere. ꝛ ēt ꝑus tpe diſponere materiā paulatī. ꝛ p⁹ ea foꝛmā īducē. ſic in ſanitate ꝯtingit que aliq̃ñ paulatim introducitur. aliquando ſubito in ſanatione miraculoſa.

De dupl a hoīs ꝑparatōe ad grām.

Quantum ad tertiũ §. II

ſcȝ ꝙ ꝑpatio hoīs ad grām. nō neceſſitat ad grām. ptȝ h̄ ex eo ꝙ hō ꝯpat̄ ad deũ ſic lutũ ad figulũ. ẜm illđ Hiere. xviii. Sic lutũ in manu figuli. ita ꝛ vos ī manu mea ait dñs. Lutũ aũt nō accipit ex nccītate foꝛmā a figulo q̃ꝫtũcũq̃ꝫ ſit figuratũ. Pro cui⁹ decla. dt b. tho. i. ii. q. cxii. ar. iii. ꝙ ꝑpatio hoīs ad grām ē a deo ſic a mouēte. ꝛ a libero arbitrio ſic a moto. Pōt igit̄ grē ꝯſideratio dupl'r accipi. Uno mō ꝑut ē a libo arbi. ꝛ ẜm h̄ nullā necitatē

Preparatio hois ad grāȝ nō neceſſitat deum ad dandum.

bꝫ ad grē ꝯſecutōem. qꝛ donū grē excedit oēm ꝑꝑatōeꝫ
ꝟtutis hūane. Alio mō pōt ꝯſiderari ſm ꝙ ē a deo mo
uēte. ꝛ tūc hꝫ neccitatē ad id ad qđ ordinaꝶ. nō q̄dē neceſ
ſitatē coactōis. ſꝫ infallibilitatꝭ. qꝛ intētio dei deficere nō
pōt. ſm qđ ꝺꝫ b. Aug. de p̄deſtinatōe ſctōꝝ ꝙ ꝑ bn̄ficia
dei liberanꝶ certiſſime q̄cūqꝫ liberanꝶ. Un̄ ſi ex intētōe
dei mouētis ē ꝙ hō cuiꝰ coꝛ mouet grā̄m ꝯſequaꝶ. infal
libiliter illā ꝯſequiꝶ. ſm illud Jo. vi. Oīs q̄ audit a pa
tre ꝛ didicit venit ad me. Qđ aūt ꝺꝫ glo. ad Ro. v. Deꝰ
recipit eū q̄ ꝯfugit ad ſe. aliter eſſet in eo iniq̄tas. intelli-
giꝶ de illo q̄ ꝯfugit ad eū ꝑ actū libi arbitrij. iā ꝑ grā̄m iṅ
formati. quē ſi nō reciperet. eſſet ꝯ iuſticiā quā ipe ſtatuit.

Defectus gre eſt ex nobis.

Et ſciendū ꝙ defectꝰ grē p̄ma cā ē ex nobis. Sꝫ colla
tōes p̄ma cā eſt ex deo. ſm illud Oſee. xiij. Perditio tua
iſrael tantum ex te. ex me auxilium tuum.

Quantū ad quartū. §. III

Gra nō ē in oībꝫ eq̄liter.

ſcꝫ ꝙ nō ſit in oībꝫ equalr̄ grā. manifeſtaꝶ ex h̄ qđ dicit
apl̄s ad Ephe. iiij. Unicuiqꝫ vr̄m daꝶ grā ſm mēſurā
donatōnis xp̄i. Sꝫ qđ mēſuraꝶ. nō equalr̄ daꝶ ꝛc̄. Et h̄
ſic declarat be. tho. i. ij. q. cxij. ar. iiij. Hitus duplicē hitu
dinē hr̄e pōt. Unū ex ꝑte finis vel obiecti. ſm qđ dicit
vna ꝟtus nobilioꝛ altera. qꝛ ad maiꝰ bonū ordiaꝶ. Alio
mō ex ꝑte ſubiecti. qđ maiꝰ vel minꝰ ꝑticipat hitū inhe-
rentē. Scđm ḡ p̄mā hitudinē grā nō pōt eſſe maioꝛ et
minoꝛ. qꝛ grā ſm ſui rōem ꝯiūgit hoīem ſummo bono
qđ ē deꝰ. Sꝫ ex ꝑte ſubiecti pōt ſuſcipe magis ꝛ minus
put ſcꝫ minꝰ vel ꝑfectiꝰ illuſtraꝶ a luīe grē vnꝰ q̄ꝫ alius
Cuiꝰ diūſitatis rō eſt ex aliq̄ ꝑte p̄ꝑantꝭ ſe ad grā̄ꝫ. Qui
enī ſe magis ad grā̄m p̄ꝑat pleniorē grā̄m recipit. Sed
ex hac ꝑte nō pōt accipi p̄ma rō diuerſitatis huiꝰ. qꝛ p̄-
paratio nō eſt hoīs niſi inq̄ꝫtū libeꝝ arbitriū eiꝰ p̄ꝑaꝶ a
deo. Un̄ p̄ma cā huiꝰ diuerſitatis eſt ex ꝑte dei. qꝛ diuer
ſimode ſue grē dona diſpēſat ad hoc ꝙ ex diuerſis ḡdi-
bus grē pulcritudo eccl̄ie ꝯſurgat ꝛ ꝑfectio. Sic etiam ꝛ
diuerſos ḡdus reꝝ inſtituit vt eſſet ꝑfectū vniuerſum.
Vn̄ apl̄s ad Ephe. iiij. Enumeratis plibꝫ gratijs ſubdit
ad ꝯſummatōem ſctōꝝ edificatōem coꝛpis xp̄i. Qđ āt
ꝺꝛ ſap̄. vi. Equalr̄ ipſi eſt cura de oībꝫ. nō intelligiꝶ ꝙ det
dona grē equalr̄. ſicͭ nec nature gradꝰ. ſꝫ qꝛ vnico actu et
ſimplici maioꝛa ꝛ minoꝛa diſpēſat. Cyp̄a. de ꝯſec̄. di. iiij.
ſic ait. Plane eadē grā ſpūalis que a baptiſmo equalr̄ a
credētibꝫ ſumiꝶ. in ꝯuerſatiōe atqꝫ actu nr̄o poſtmodū
vel minuiꝶ vel augeꝶ. vt in euāgelico dn̄ico. Cū ſemē eq̄
liter ſeminaꝶ. ſꝫ ꝓ varietate terre aliud abſumiꝶ. i. deꝑdi
tur. aliud in multiformē copiā. vel. xxx. vel xl. vel centeſi-
mū fructū exuberat cumulatū. hec ille. Sꝫ ꝙ ꝺꝫ equalr̄
dari grā intelligiꝶ i puul̄ veꝝ ſm cōeꝫ legē. Secꝰ ꝑ p̄ui-
legiū. vt Nicolao ꝛ al̄. In adultis aūt q̄ ad faciētes eq̄lē
p̄ꝑatōem. Et ꝙ grā̄m ꝺꝫ minimi. intelligiꝶ q̄ ad feruo-
rē. Nā q̄ ad hitū nō minuiꝶ ꝑ moꝛtale. ſꝫ coꝛrumpitur.

Quantū ad quintū. §. IIII

Nēo ſcit certitudinalr̄ ſe habere grā̄z

ſcꝫ ꝙ nō ſciri poſſit certitudinaliter ꝙ ſi hō hꝫ grā̄ꝫ. Pro
baꝶ ꝑ hoc qđ ſcribiꝶ Eccl̄ ix. Nemo ſcit an odio vl̄ amo
re ſit dignꝰ. ſꝫ grā dei eſt q̄ facit hoīem dignū amoꝛe di
ḡ ꝛc̄. Pro huiꝰ declara. ſciēdū ꝙ tripl̄r pōt aliq̄d cog̃ſci.
Uno mō ꝑ reuelatōes. Et hoc mō pōt q̄s ſcire ſe habe-
re grā̄m. Reuelauit hoc deꝰ aliq̄n̄ ex ſp̄ali p̄uilegio aliq̄-
bus vt ſecuritatis gaudiū in hac vita in eis incipiat. ꝛ
ꝯfidentiꝰ ꝛ foꝛtiꝰ magnifica opa ꝑſequanꝶ. ꝛ mala vite
p̄ntis ſuſtineāt. Sic Paulo dctm̄ eſt. ij. Coꝝ. xij. Suf-
ficit tibi grā mea. Et abrae fuit dctm̄. Nunc cog̃ui ꝙ ti-
meas deū. Gen̄ xxij. i. cognoſcere te feci. Et loquiꝶ de ti-
moꝛe caſto. q̄ nō eſt ſine grā. Scđo mō pōt aliq̄d ꝑ ſeip-
ſum ꝛ certitudinaliter cognoſci. Et ſic nullꝰ pōt ſcire ſe
habere grā̄m. Et rō eſt. qꝛ certitudo nō pōt haberi ꝺ ali

quo niſi poſſit diiudicari ꝑ ꝓpꝛiū p̄ncipiū. Sic enī certi-
tudo habeꝶ de ꝯclonibꝫ demōſtratiuis. ꝑ indemōſtrabi
lia vniuerſalia p̄ncipia. Nullꝰ aūt pōt ſcire ſe hr̄e ſciam
alicuiꝰ ꝯclonis. ſi p̄ncipiū ignoꝛaret. Principiū aūt grē
ꝛ obiectū eiꝰ eſt ipe deꝰ. q̄ ꝓpter ſui excellentiā eſt nobis
ignotꝰ. ſm illud Job. ix. Si venerit ad me non videbo
eū. ſi aūt abierit nō intelligā. Et iō hō non pōt ꝑ certitu-
dinē diiudicare ſi hꝫ grā̄m. ſm illud. i. Coꝝ. iiij. Sꝫ neqꝫ
meip̄m iudico. q̄ aūt me iudicat dn̄s eſt. Tertio mō cog̃-
ſciꝶ aliq̄d ꝯiecturalr̄ ꝛ ꝑ aliqua ſigna. ꝛ hoc mō pt̄ aliq̄s
cognoſcere ſe hr̄e grā̄m inq̄ꝫtū ſcꝫ ꝑcipit ſe delectari ꝛ cō
tēnere res mūdanas. ꝛ inq̄ꝫtū nō eſt ꝯſciꝰ alicuiꝰ pecca-
ti moꝛtalis. ſm quē modū pōt intelligi illud Apoc. ij.
Uincēti dabo manna abſcōditū. qđ nemo nouit niſi q̄
accipit. qꝛ ille q̄ nō accipit. ꝑ quandā exꝑientiā dulcedis
nouit. quā nō expiꝶ q̄ nō accipit. Jſta tn̄ cognitio impfe
cta eſt. vn̄ ꝛ apl̄s. i. Coꝝ. iiij. poſtq̄ꝫ dixit. Nihil mihi cō-
ſcius ſum. ſubdit. Sꝫ nō in hoc iuſtificatꝰ ſum. qꝛ vt ꝺꝛ
in pſ̄ xviij. Delicta q̄s intelligit ab occultis meis mūda
me dn̄e. hec be. tho. Itē qꝛ actꝰ ꝟtutū infuſaꝝ q̄ ꝓcedūt
a grā. ſūt oīno ſil̄es actibꝫ ꝓcedētibꝫ a ꝟtutibꝫ acq̄ſitis.
iō q̄uis videat q̄s ſe facere opa iuſticie. mīc. caritatis. pe
nitētie. nō pōt ſcire ꝑ certitudinē ſi tales actꝰ ꝓcedunt a
ꝟtutibꝫ infuſis vel acquiſitis. Un̄ nec ex hoc ꝙ habeat
grā̄m cognoſcere poteſt.

De neceſſitate gratie. Capl̄m. v.

G Ratia dei a deo eſt ho
mini neceſſaria ꝙ ſine ea nō pōt dei p̄cepta ſer
uare. nec vitā eternā mereri. nec reſurgere a pec
cato. nec abſtinere a pctō. Sꝫ nec pōt ꝑ ſe p̄ꝑare ſe ad ḡ
tiam. Nec poſtq̄ꝫ eā ꝯſecutꝰ eſt. pōt bonū facere ꝛ vitare
pctm̄ ſine auxilio grē. nec ꝑſeuerare. Pōt tn̄ ſine grā co-
gnoſcere ꝟitatē multaꝝ reꝝ. ꝛ facere aliqua bona natu-
ralia. ꝛ diligere deū ſuꝑ oīa. Quātū ḡ ad p̄mū ſcꝫ ꝙ ſi
ne grā gratū faciēte. nō pt̄ hō oīa dei p̄cepta iplere. Pro
baꝶ ꝑ be. Aug. q̄ ꝺꝫ. Credere ſcꝫ ꝙ poſſit q̄s mandata
dei ſine grā implere ꝑtinet ad hereſim pelagianoꝝ. Un̄
de ꝯſe. di. iiij. ꝺꝛ. Placuit vt quicūqꝫ dixerit iō nob̄ grā̄ꝫ
iuſtificatōis dari. vt qđ iubemur ꝑ libeꝝ facere arbitriū
faciliꝰ poſſumꝰ implere ꝑ grā̄m. tanq̄ꝫ ꝛ ſi grā nō dareꝶ.
nō q̄dē facile. ſꝫ tn̄ poſſumꝰ. ꝛ ſine illa implere mādata
diuina. anathema ſit. Pro cuiꝰ decla. ꝺꝫ be. tho. i. ij. q. cix
ar. iiij. ꝙ implere mādata legiſ ꝯtingit dupl̄r. Uno mō
inq̄ꝫtū ad ſubam opis vt ſcꝫ hō opeꝶ iuſta. foꝛtia. ꝛ alia
ꝟtutū opa. Et hoc mō in ſtatu nature ītegre potuit oīa
mandata legis implere. Alioq̄n nō potuiſſet in ſtatu il-
lo nō peccare. cū nō ſit aliud pctm̄ q̄ꝫ trāſgredi legeꝫ dei.
Sꝫ in ſtatu nature coꝛrupte nō pōt implere oīa māda-
ta ſine grā ſanāte. Qđ aūt ait apl̄s ad Ro. ij. ca. Gētes
que legē nō hn̄t. cū naturaliter q̄ legis ſunt implēt. ipſi
ſunt ſibi lex. Intelligēdū eſt ſm be. Aug. Gētes legē im
plere ꝑ naturā ad vitā ſcꝫ ꝛ refoꝛmatā grā. Alio mō pn̄t
impleri mādata legis. nō ſolū q̄ꝫtū ad ſubam opis ſꝫ eti
ā̄m q̄ꝫtū ad modū agēdi vt ſcꝫ ex caritate faciant. Et ſic
nec in ſtatu nature integre. nec in ſtatu nature coꝛrupte
pōt hō implere abſqꝫ grā mādata dei. vn̄. be. Aug. in li.
de coꝛreptiōe ꝛ grā cū dixiſſet. ꝙ ſine grā pꝛoꝛſus bonū
hoīes faciūt. ſubdit. nō ſolū vt miniſtrāte ipa qđ facien
dū eſt ſciāt. veꝝ etiā vt p̄ſtāte ipa faciāt cū dilectione qđ
ſciūt. Indigēt inſuꝑ in vtroqꝫ ſtatu auxilio dei mouētꝭ
ad mādata implēda. Nec ē ꝯ qđ be. Hiero. ꝺꝫ. Maledi
ctus oīs q̄ dicit deū aliq̄d impoſſibile p̄cepiſſe. Sꝫ im-
poſſibile videꝶ qđ ꝑ ſe hō facere nō pōt. vt mādata ſer-
uare. Nā id qđ poſſumꝰ cū auxilio diuino. nō eſt nobis
om̄ino impoſſibile. ſm illud phi in. iij ethi. Qđ ꝑ ami-
cos poſſumꝰ. aliqualr̄ ꝑ nos poſſumꝰ. Un̄ ꝛ be. Hiero.

Sine gra n̄ pōt q̄s iplē p̄cepta.

ſbi ſubdit. Sic fatemur libeꝝ eſſe arbitriū noſtrum vt
dicamus ſemper nos diuino auxilio indigere.

Quantū ad ſecundum. §. I

Nec mereri vitā et.

punctū. ſ. ꝙ ſine grā nō poſſumꝰ vitā eternā mereri. dic̄
apl's ad Ro. vi. Grā dei vita eterna. Qḋ iō dr̄ ſm glo.
ibi. vt intelligamꝰ deū ad vitā eternā ꝑ ſua miſeratione
ꝑducere. Sic ḡ exponit̄ vita eterna nobis dat̄ grā dei
.i. ſuo munere. Ratio huiꝰ eſt ſm tho. i. ij. q. cix. ar. v. Qꝛ
actus ꝑducētes ad finē oꝫ fini eſſe ꝓportionatos. Nullus
aūt actus excedit ꝓportōem ꝑncipij actꝰ ſui. Et iō vide-
mus in naturalibꝫ ꝙ nulla res ꝑficere pōt effectū ꝑ ſuā
opatōem. qui excedat ɯtutē actiuā. Sꝫ ſolū pōt ꝑduce-
re ꝑ opatōem ſuā effectū ſue ɯtuti ꝓportionatū. Uita au-
tem eterna eſt excedēs ꝓportionē humane nature. Et iō
hō ꝑ ſua naturalia nō pōt ꝑducere opa meritoria ꝓpor-
tionata vite eterne. ſꝫ ad hoc exigit̄ altioꝛ ɯtus q̄ eſt ɯtꝰ
grē. Et iō hō ſine ea nō pōt mereri vitā eternā. ſꝫ pōt fa-
cere opa ꝑducētia ad aliqḋ bonū ꝯnaturale hōi. ſicut la-
borare in agro. comedere. bibere. habere amicū. ⁊ hmōi.
vt dic̄ be. aug. Qḋ aūt dn̄s dicit Matt. xix. Si vis ad
vitā ingredi ſerua mādata. intelligendū eſt. voluntate
ſua facere opa meritoria. ita tn̄ ꝙ ipa volūtas ꝑus ꝑpa-
ret̄ ad hoc ꝑ grām. vt dr̄ be. Aug. Itē ſi obijciat̄ ꝙ vita
eterna eſt vltimꝰ finis hoīs. ſꝫ q̄libet res naturalis ꝑ ſua
naturalia pōt ꝯſequi finē ſuū. ḡ multo magis hō q̄ ha-
bet altioꝛa naturalia. dꝫ ꝑ ſe poſſe ꝯſequi finē ſuū ſcꝫ vi-
tam eternā. Rn̄. ꝙ hoc eſt veꝝ de fine ꝯnaturali rei. Sꝫ
natura hūana ex hoc ꝙ eſt nobilioꝛ. pōt ad altiorē finē
ꝑduci q̄ꝫ naturalē ſibi cuiꝰ eſt vita eterna. Sed indigꝫ
altiori auxilio q̄ꝫ ɯtus naturalis ſua ſit. ſ. auxilio grē.

Quantum ad tertiū. §. II.

Nec reſurgere a pcō

ſcꝫ ꝙ non pōt q̄s reſurgere a pctō ſine auxilio grē. ꝓbat̄
ſic ꝑ be. tho. i. ij. q. cix. ar. vij. Peccatū trāſit actu. ſꝫ rema-
net reatu. ⁊ ideo nō eſt idē reſurgere a pctō. ꝙ ceſſare ab
actu pcti. ſed reſurgere a pctō eſt repari hoīem ab his q̄
peccādo amiſerat. Incurrit aūt hō triplex detrimentuꝫ
peccādo. ſ. maculā. corruptōem naturalis boni. ⁊ reatuꝫ
pene. Maculā quidē inq̄ꝫtū ꝑuat̄ quis decore grē ex de-
formitate pcti. Bonū aūt nature corrumpit̄. inq̄ꝫtū na-
tura hoīs deordinat̄ voluntate hoīs nō ſubiecta deo. h̄
enī ordine ſublato ꝯn̄s eſt vt tota natura hoīs peccātis
inordinata remaneat. Reatꝰ pene eſt. qꝛ peccādo morta-
liter meret̄ dānatōem eternā. Māifeſtū eſt aūt ꝙ ḋ ſin-
gulis hoꝝ triū nō reparet̄ niſi ꝑ deū. Cū enī decoꝛ grē ꝓ-
ueniat ex illuſtratōne diuini luīs. nō pōt talis decoꝛ in
aīa repari niſi deo denuo illuſtrante. Uñ requirit̄ habi-
tuale donum qḋ eſt grē lumē. Silr̄ ordo nature repari
nō pōt vt ſcꝫ volūtas hoīs ſubijciat̄ deo. niſi deo volū-
tatē hoīs ad ſe trahēte. Silr̄ ⁊ reatꝰ pene eterne remitti
nō pōt niſi a deo in quē eſt offenſa ꝯmiſſa. ⁊ q̄ eſt hoīm
iudex. Et iō requirit̄ auxiliū grē. ⁊ inq̄ꝫtū ad hītuale do-
num. ⁊ q̄ꝫtū ad interiorē dei motōem. Qḋ aūt dr̄ Ephe.
ſi. v. Exurge a mortuis ⁊ illuminabit te xp̄s. nō ſic ē in-
telligendū ꝙ tota exurrectio p̄cedat illuminatiōem grē.
ſed qꝛ hō cū ꝑ libeꝝ arbitriū a deo motū ſurgere conat̄
a pctō. recipit lumen gratie iuſtificantis.

Triplex detrimentū īcurrit hō ꝑ pctm̄

Quantum ad quartū. §. III

Nec abſtinere a pcō

ſcꝫ ꝙ ſine grā nō pōt hō a pctō abſtinere. Hoc ſic decla.
be. tho. i. ij. q. cix. ar. viij. De hoīe poſſumꝰ loq̄ dupliciter
Aut ſm ſtatū nature integre. aut ſm ſtatū nature corru-
pte. Et ſm ſtatū nature integre poterat hō ſine dono g̃-
tie hītuali nō peccare. nec mortalr̄ nec venialr̄. ſꝫ pecca-
re nō eſt aliud q̄ꝫ recedere ab eo qḋ eſt ſm naturā qḋ vi-
tare hō poterat in ſtatu nature integre. nō tū h̄ poterat
ſine auxilio dei in bono ꝯſeruātis q̄ ſubtracta ipa etiā
natura in nihilū decideret. Sꝫ in ſtatu nature corrupte
indiget hō grā hītuali. natura ſanāte ad hoc ꝙ omino a
pctō abſtineat. Hec ſanatio ꝑmo fit in pn̄ti vita. ſm mē-
tē appetitu carnali nondū totalr̄ reparato. vn̄ apl's in ꝑſo-
na hoīs repati dr̄ Ro. vij. Ipe mēte ſeruio legi dei. car-
ne aūt lege pcī. In q̄ q̄dē ſtatu pōt hō abſtinere a pctō
mortali qḋ ē in rone. Nō aūt p̄t abſtinere ab oī pctō ve-
niali. ꝓpter corruptōem inferioꝛis appetitꝰ ſenſualitatis.
Cuiꝰ motꝰ ſinglos nō reprimere pōt. ⁊ ex h̄ hn̄t rōem pcī.
⁊ volūtarij. Nō aūt oēs. qꝛ dū vni reſiſtere nitit̄. foꝛtaſ-
ſis aliꝰ inſurgit. Et qꝛ rō nō p̄t ſp̄ ꝑuigil eſſe ad hꝰ motꝰ
vitādos. Sic igit̄ anteq̄ꝫ rō hoīs in q ē pctm̄ mortale re-
perer ꝑ grām iuſtificātē. p̄t ſingula pcā mortalia vi-
tare. ⁊ ſm aliqḋ tps. qꝛ nō ē neceſſe ꝙ ꝯtinuo peccet in
actu. Sꝫ ꝙ diu maneat abſq̄ꝫ pctō mortali eſſe nō pōt.
Ut enī dr̄ gre. ſup ezech. Pctm̄ qḋ ꝑ pn̄iam diluit̄. moꝝ
ſuo pōdere ad aliud trahit. Et hꝰ rō ē. qꝛ ſic rōni ſubdit̄
inferioꝛ appetitꝰ. ita etiā rō dꝫ ſubdi deo. ⁊ in ipo ꝯſtitue-
re finē ſue volūtatis. Per finē aūt oꝫ ꝙ regulent̄ omēs
actꝰ hūani. ſic ꝑ rōis iudiciū regulari debet motꝰ inferio-
ris appetitꝰ. Sic igit̄ inferiori appetitu nō totalr̄ ſubie-
cto rōi. nō pōt eſſe q̄n inſurgāt inordinati motꝰ in appe-
titu ſenſitiuo. ita in rōe hoīs deo n̄ ſubiecta. ꝯn̄s ē ꝙ in-
ſurgāt mlt̄e inordinatōes in ipis actibꝫ rōis. Cū eī hō
non hꝫ coꝛ ſuū firmatū in deo. vt ꝓ nullo bono ꝯſeq̄ndo
vel malo vitādo ab eo ſepari velit. occurrūt mlt̄a ꝓpter q̄
ꝯſeq̄nda ⁊ vitāda hō recedit a deo. p̄cepta eiꝰ ꝯtemnēdo.
⁊ ita peccat mortalr̄. qꝛ in repētinis hō opat̄ ſm finē p̄-
conceptū ⁊ hītū p̄exiſtētē. Phs dic̄ in. iij. ethi. Quis ex
p̄meditatōe rōis hō poſſit aliq̄d agere p̄ter ordinē finis
p̄cōcepti. ⁊ p̄ter inclinatōem hītꝰ. Sꝫ qꝛ hō n̄ p̄t ſp̄ eſſe
in tali p̄meditatōe. n̄ p̄t ꝯtigere vt diu ꝑmaneat q̄n opē-
tur ſm ꝯſn̄am volūtatis deoꝛdiāte a deo. niſi cito ꝑ grām
reparet̄. Nec ē ꝯ̄ qḋ dr̄ be. aug. l. ꝙ nemo peccat ī eo qḋ
vitare n̄ p̄t. Sꝫ n̄ p̄t ſine grā vitare. ḡ ⁊c̄. qꝛ p̄t hō vita-
re ſinglos actꝰ pctōꝝ. ſi n̄ oēs niſi ꝑ grām. Et tn̄ qꝛ ex ſe
defectu ē ꝙ n̄ p̄patus ad grām habēdā. ꝑ hoc n̄ cauſat̄
a pctō. qꝛ ſine gratia peccatum vitare non poſſit.

Quantum ad quin. §. IIII

Nec ſe ꝑparare ad grātiam.

tum ſcꝫ ꝙ hō n̄ p̄t ſe p̄parare ad grām ꝑ ſeipm̄. oñdit̄ ꝑ il-
lud qḋ dr̄ Jo. vi. Nemo p̄t vēire ad me niſi pr̄ qui miſit
me traxerit eū. h̄ aūt ſic declarat be. Tho. i. ij. q. cix. ar. vi.
Duplex ē p̄patio volūtatis hūane ad bonū. Una q̄ p̄-
parat̄ ad bonā opandū meritoriū ⁊ fruēdū deo. Et tlis
p̄patio volūtatis n̄ p̄t eſſe ſine hītuali dono grē. qḋ ſit
ꝑncipiū boni opis meritorij. Alio mō p̄t intelligi p̄patō
volūtatis hūane ad ꝯſeq̄ndū ipm̄ donū hītualis grē.
Ad hoc aūt ꝙ ꝑ ſe p̄pet volūtas ad ſuſceptōeꝫ hꝰ doni
hītualis grē. nō oꝫ p̄ſupponere aliqḋ aliud donū hitu-
ale in aīa. qꝛ ſic ꝓcederet̄ in infinitū. Sꝫ oꝫ p̄ſupponere
aliqḋ auxiliū dei gratuitū mouētis interiꝰ aīam ſeu in-
ſpirātis bonū ꝓpoſitū. His igit̄ duobꝰ modis indigemꝰ
diuino auxilio ad bn̄ opandū. Q, aūt indigeamꝰ auxi-
lio dei mouētis aīam. oñdit̄ ex h̄. ꝙ cū deꝰ ſit ꝑmū mo-
uens ſimplr̄. ex eiꝰ motōe eſt ꝙ oīa in ipam ꝯuertāt̄ ſm
cōem intētōem boni. ꝑ quā intēdit vnūq̄dq̄ꝫ aſſilari deo
ſm modū ſuū. vn̄ Dioniſi. dr̄ in li. de di. no. ꝙ deꝰ ꝯuer-
tit oīa ad ſeipm̄. Sꝫ hoīes iuſtos ꝯuertit ad ſeipm̄ ſic ī
ſpālē finē quē intēdūt. ⁊ cui cupiūt adherere vt bono ꝓ-
prio. ſm illud pſ̄. lxxij. Mihi aūt adherere deo bonū ē.
Et iō ꝙ hō ꝯuertat̄ ad deū. h̄ n̄ p̄t eſſe niſi deo ꝯuertēte
te ipm̄ ad ſe. h̄ aūt eſt p̄pare ſe ad grām. q̄ſi ad deū ꝯuer-
ti. Sic ille q̄ hꝫ oculū auerſum a lumine ſolis. ꝑ h̄ ſe p̄pat
ad recipiēdū lumē ſolis ꝙ oculos ſuos ꝯuertit ɯſus ſo-
lem. Uñ pꝫ ꝙ n̄ p̄t ſe p̄pare ad lumē grē recipiendum

Quid ſit ꝯuerti ad deum.

niſi ꝑ auxiliū gr̄e īteri⁹ mouētis. Nec eſt ꝯ qḋ dr̄ zacha.i.
Couertimini ad me ⁊ ego ꝯuertar ad vos. Cōuerti non
eſt aliud ꝙ̄ ſe ad grām ꝑpare. Vn̄ videt̄ ꝙ ꝑ ſe pōt pre/
parare ſe. Alˀs quō impareť qḋ nō eſſet in ei⁹ ptāte. Nā
ꝯuerſio hoīs ad deū fit ꝑ liberū arbitriū. Et ſm̄ hoc hoī
ꝑcipit̄ ꝙ ſe ad deū ꝯuertat. Sed liberū arbitriū ad deuz
ꝯuerti nō pōt niſi deo ad ip̄m ꝯuertēte illū. ſm̄ illḋ Hie
re.xxxi. Cōuerte me dn̄e ⁊ ꝯuertar. q2 tu es dn̄s de⁹ me⁹.
Vn̄ cū dr̄ hō facere qḋ in ſe eſt in ꝑpando ſe ad grām.
dr̄ hoc eſſe in ptāte hoīs ſm̄ ꝙ eſt motus a deo.

Extra ſeq̄ auxilio gr̄e. Et ſic ſūp tīa adhuc indigeſ auxilio gr̄e.

Quantū ad ſextū ſcꝫ .§.V.

ꝙ ꝯſecut⁹ iam grām hītuale donū. adhuc indiget auxi/
lio gr̄e. put importat motionē interiorē dei ad bonum.
Qḋ ſic declarat be. tho. i.ij. q. cix. ar. ix. Hō ad recte vi/
uendū indiget dupl'r auxilio dei. Vno mō ꝙ̄tū ad do/
num hītuale. ꝑ qḋ ſanat̄ natura hūana corrupta ꝑ pec/
catū. ⁊ ſanata eleuat̄ ad faciendū opa vite eterne merito
ria q̄ excedūt ꝓportōem nature hūane. Alio mō indiget
auxilio gr̄e vt moueat̄ ad agendū. Quātū igit̄ ad pri/
mum auxiliū hō in grā exn̄s nō indiget alio auxilio. ſ.
gr̄e hītualis infuſo. Sed ꝙ̄tū ad ſcḋm auxilium vt ſcꝫ
moueat̄ a deo ad recte agendū. ſic iam hn̄s hītuale do/
num gr̄e adhuc indiget tali auxilio. Et hoc ꝓpter duo.
Primo rōne gn̄ali ꝓpter hoc. q2 nulla res creata pōt in
quecunqꝫ actū ꝓdire. niſi v̄tute motōnis diuine. Scḋo
rōne ſpāli ꝓpter ꝯditōem hūane nature corrupte. q2 licꝫ
ꝑ grām ſanet̄ ꝙ̄tū ad mentē. remanet tn̄ in ea corruptio
⁊ impfectio ꝙ̄tū ad carnē. ꝑ quam ſeruit legi pctī. vt dr̄
ad Ro. vij. Remanet etiā quedā ignorātie obſcuritas i
intellectu ſm̄ quā dr̄ ad Ro. viij. Quid orem⁹ ſic opor
tet neſcim⁹. ꝓpter varios enī rerū euētus. Et q2 etiā noſ/
ipſos nō ꝑfecte cognoſcim⁹. nō poſſum⁹ ad plenū ſcire
qd nobis expediat. Et iō neceſſe eſt nobis vt a deo diri/
gamur ⁊ ꝓtegamur q̄ oīa nouit ⁊ oīa pōt. Et ꝓpter hoc
etiam renatis in filios dei ꝑ grām ꝯuenit dicere. Et ne
nos inducas in tentatōem. Et fiat volūtas tua ſicut i ce
lo ⁊ in terra ⁊c. q̄ ꝑtinent̄ in orōne dn̄ica ad hoc ꝑtinen/
tia. Nec ex hoc ꝙ poſt grām hītuale donū acceptū indi/
geam⁹ auxilio dei nos mouētis ad bonū. pōt ꝯcludi ꝙ
tale hītuale donū ſit inuacuū. vel impfecta grā. q2 etiaꝫ
in ſtatu glorie qn̄ erit grā ꝯſummata. hō diuino auxilio
indigebit. ⁊ ꝙ̄tū ad hoc etiā impfecta grā hoc oſtendit.
inq̄tum hominem non totaliter ſanat.

Quantum ad ſepti .§.VI

mum ſcꝫ ꝙ in grā ꝯſtitut⁹ indiget auxilio gr̄e. nō q̄deꝫ
put eſt donū hītuale ipſa grā. ſed ꝓut eſt auxilio dei ꝓ/
tegens hoīem. Qḋ bea. tho. declarat ſic. i.ij. q. cix. arti. x.
Perſeuerātia tripl'r dicit̄. Vno mō ꝓut ſignificat habi
tum mētis ꝑ quē hō firmiter ſtat. ne moueat̄ ab eo. qḋ ē
ſm̄ v̄tutē ꝑ triſticias fruētes. Scḋo mō pōt dici ꝑſeue
rantia hītus q̄dam ſm̄ quē homo hꝫ ꝓpoſitū ꝑſeuerādi
in bono vſqꝫ in finē. Et vtroqꝫ iſtoꝝ modoꝝ ſꝑ ꝑſeuerā
tia ſimul cū gratia infundit̄. ſicut ⁊ cetere virtutes. Ter/
tio mō dr̄ ꝑſeuerātia q̄dam bonitas vſqꝫ ad finem vite.
Et ad talē ꝑſeuerantiā hn̄dā hō in grā ꝯſtitut⁹ nō indi
get aliq̄ hītuali grā. ſed diuino auxilio ip̄m ꝓtegente et
dirigente ꝯ tētationū impulſus. Et iō poſtqꝫ aliq̄s ē iu
ſtificat⁹ ꝑ grām neceſſe hꝫ petere ꝓdicte ꝑſeuerātie donū
vt ſcꝫ cuſtodiat̄ a malo vſqꝫ ad finē vite. Multis enim
datur gratia quibꝫ non datur ꝑſeuerare in gratia.

Siñ grā n̄ poſſū⁹ mīta intelli/gere.

Quantum ad octa .§.VII

uum ſcꝫ ꝙ ſine hītuali dono gr̄e poſſum⁹ mīta intellige
re. ſꝫ nō ſine auxilio dei mouētis intellectū. Qḋ ſic dcla
rat be. tho. i.ij. q. cix. ar. i. Sicut oēs motus corꝑales re/
ducunt̄ in motū celeſtis corꝑis ſicut in ꝑmū mouēs cor
ꝑale. ita oēs motus tam corꝑales ꝙ̄ ſpūales reducunt̄ i
primū mouēs ſimpl'r qḋ eſt de⁹. Et iō ꝙ̄tūcunqꝫ aliq
natura corꝑalis vel ſpūalis ponat̄ ꝑfecta. nō pōt in ſuū
actū ꝓcedere. niſi moueat̄ a deo. q̄ q̄de motio eſt ſm̄ ſue
ꝓuidētie rōem. nō ſm̄ neceſſitatē nature. ſicut motio cor
poris celeſtis. Nō ſolū aūt a deo eſt oīs motio ſicut a p/
mo mouēte. ſed ab ip̄o etiā ē oīs formalis ꝑfectio. ſic a p
mo actu. Sic igit̄ actio intellect⁹ ⁊ cuiuſcunqꝫ entis crea
ti dependet a deo dupl'r. Vno mō inq̄tū hꝫ formā per
quā agit. Alio mō inq̄tū ab ip̄o mouet̄ ad agendum.
Vnaqueqꝫ aūt forma indita rebꝫ creatis a deo hꝫ effica
ciam reſpectu cuiuſdā effect⁹ determīati. in quē pt ſm̄
ſuā ꝓprietatē. Vltra aūt nō pōt niſi ꝑ aliquā alia formā
ſuꝑadditā. Sic aqua nō pt calefacere niſi calefacta ab
igne. Sic igit̄ intellect⁹ hūan⁹ hꝫ aliquā formā ſcꝫ ip̄ꝫ
intelligibile lumē. qḋ eſt de ſe ſufficiēs ad q̄da intelligi/
bilia ꝯgnoſcēda. ad ea ſcꝫ in q̄ꝝ noticiā ꝑ ſenſibilia poſſu/
mus deuenire. Altiora vero intelligibilia intellect⁹ hūa
nus ꝯgnoſcere nō pōt. niſi fortiori lūie gr̄e. vel ꝓphetie qḋ
dr̄ lumē gr̄e inq̄tū eſt nature ſuꝑadditū. Sic ḡ dicēdū
ē ꝙ ad cognitiōem cuiuſlibet v̄i. idiget hō auxilio diuīo
vt. ſ. itellect⁹ a deo moueat̄ ad ſuū actū. Nō aūt idiget ad
ꝯgnoſcēdū v̄itatē i oīb⁹ noua illuſtratōe ſ̄radditā nāli illu
ſtratiōi. ſꝫ i q̄buſdā q̄ excedūt nālē cognitiōeꝫ ⁊ tn̄ qn̄qꝫ
de⁹ ꝑ ſuā grām miraculoſe inſtruit aliq̄s ḋ hīs q̄ ꝑ nālē
cognitōem hri pn̄t. ſicꝫ qn̄qꝫ facit miraculoſe q̄dā q natu
ra facere pōt. Cū aūt dr̄ ꝙ oē v̄m a q̄cūqꝫ dicat̄ ē a ſpū
ſancto. ſm̄ Amb. Intelligēdū eſt h̄ ſm̄ bea. tho. ꝙ eſt a
ſpūſcō ſic ab infundēte naturale lumē. ⁊ mouēte ad in
telligēdū ⁊ loq̄ndū v̄itatē. nō aūt ſic inhītante ꝑ grām
gratum facientem. vel ſicut largiente habituale donum
gratie. ſuperadditum naturali lumini.

Demum quantū .§.VIII.

ad volendū vel faciendū bonum aliter indiget hō grā i
ſtatu nature corrupte. Aliter indiguit in ſtatu nature i
tegre. Nā in ſtatu nature integre indiget hō virtute gra
tuita ſuꝑaddita v̄tuti nature ꝙ̄tū ad vnū ſcꝫ ad opan/
dū ⁊ volendū bonū ſuꝑnaturale. Sed in ſtatu nature
corrupte ꝙ̄tū ad duo. ſ. vt ſanet̄. ⁊ vlteri⁹ vt bonū v̄tutis
opet̄ meritoriū. In vtroqꝫ aūt ſtatu indiget hō auxilio
diuino vt a deo moueat̄ ad volēdū ⁊ agendū ſic a pmo
mouēte. Et ſic vtroqꝫ mō pōt intelligi illud Ro. ix. Nō
eſt volētis neqꝫ currētis ſed dei miſerētis. Velle enim ⁊
opari meritorie eſt a deo mediāte grā ſua gratū facien
te. Velle aūt ⁊ opari ea q̄ ſunt nature vel artis. vt edifi/
care. plantare. intelligere. ⁊ hm̄ōi. etiā in pctōribus eſt a
deo vt primo motore omnium ad agendum.

De effectu gr̄e opantꝭ q̄ ē iuſtificatio ip̄ij. Cap. vj

Iuſtificatō impij que

eſt effectus ḡtie opantꝭ dr̄ a iuſticia. Juſticia
aūt dr̄ tripl'r ſm̄ tho. i.ij. q. cxiij. artic. i. Vno
mō ꝓut importat rectitudinē ordinātē actū hoīs in cō/
paratōe ad aliū ſingularē hoīem. Et ſic ē iuſticia ꝑticla/
ris ⁊ v̄tus cardinalis. Scḋo mō ꝓut ordinat ſm̄ recti/
tudinē actū hoīs in cōpatōe ad bonū cōe multitudinis.
q̄ dr̄ iuſticia legalis. Tertio mō dr̄ iuſticia ſm̄ ꝙ impor
tat rectitudinē q̄ndā hoīs in diſpoſitōe iterioris hoīs.
ꝓut. ſ. ſuꝑmū hoīs ſubijcit̄ deo. ⁊ inferiores vires aīe
ſubdunt̄ ſuꝑme. ſ. rōni. Et hāc iuſticiā phs. v. ethic. ap
pellat metaphoricā. Ab hac igit̄ iuſticia tertio mō ſum
pta ſumit̄ iuſtificatio paſſiue accepta. ſ. ꝓ fieri iuſtū. nō
ꝓ facere iuſtū. Et h̄ etiā nō ꝑ modū ſimplicis gn̄atōnis
q2 ſic etiā poſſet ꝯpetere ei q̄ nō eſſet in pctō. dū iuſticiā
reciperet a deo. ſic adā i ꝑncipio accepit iuſticiā origīalis

peti.cū adhuc nō hēret pctm̄.ſed potuit peccare. Vn̄ oī iuſtificatio in hoīe includit rōnem motus de ɔ̄rio in cōtrariū. Et ſic iuſtificatio importat quādā trāſmutatōem de iuſticie ſtatu.ad ſtatū iuſticie p̄dicte. Et de iſta iuſtificatiōe hic agit̄. De qua ad Ro.iiij. Ei aūt q̄ nō opat̄ credenti aūt in deū q̄ iuſtificat ipiū. Et ad Ro.viij. Quos vocauit hos ꝛ iuſtificauit. In hac enī iuſtificatōe impij ɔcurrūt q̄tuor p ordinē.ſimul quidē tempe. ꝛ ſi naturaliter ſeu ordine nature vnū p̄cedat aliud videlȝ gr̄e infuſio. mot⁹ liberi arbitrij p fidē formatā in deū. Tertiū eſt mot⁹ liberi arbitrij in peti deteſtatōne. Quartum eſt remiſſio culpe.q̄ ſm pe. de tarātaſia in q̄rto notant̄ in.ꝑ. illo.ꝛ ſi nō dicto ordine. Cōmouiſti terrā tuā ſcȝ tu dn̄e. terrā.i.pctōrē deditū terrenis. Et hoc mouēdo liberꝝ arbitriū ſuū totū in te.vt.ſ.in te credat ꝛ te ſup oīa amet. iō ɔmouiſti dn̄e.i.totū mouiſti. Et ſi oīs motus ē a primo mouēte deo.mō ſpālı ē hic mot⁹ ab eo.ad ſe cū ɔuertendo q̄ p̄us erat auerſus. vn̄ Aug. ait. Qui fecit te ſine te.nō iuſtificabit te ſine te.te.ſ.dirigēte ad deū. Scdo dicit. Cōturbaſti eā.ſ.p motū ſui arbitrij in deteſtationem peti.de qua ɔturbatōe i alio ps̄.vi.d̄r penitēs ipe. Anima mea turbata ē valde. Cōturbaſti ait.i.totā ſit̄ turbaſti dolore ɔpunctōis. Oportet enī penitentē ait b.aug. Et de pe.di.vi.de oī pctō dolere ſit̄.al̄s nō eſſet penitēs. ſi volūtarie pmaneret in aliq̄.nō iuſtificaret̄. Tertiū eſt peti remiſſio qđ ibi notat̄. Sana ɔtritōes ei⁹. Aīa enī eſt ɔtrita in malā pte.i.q̄ſi tota deſtructa. fracta minutatim in diuerſas affectōes p pctm̄. Vn̄ q̄s hȝ magnaȝ febrem.vel aliā infirmitatē.totū corp⁹ videt̄ tritū ꝛ fractum. Et ſic p pctm̄ aīa grauiter infirmata mirabilr̄ debilitata ē ꝛ q̄ſi facta inepta ad qđcunq3 bonū. Sed cū pctm̄ remittit̄.ſanat̄.ps̄. Qui ſanat omēs infirmitates tuas.ꝛ modū p̄mittit. Qui ꝓpitiat̄ oīb3 iniquitatib3 tuis. Quartū ē gr̄e infuſio vn̄ iſta omīa p̄cedūt. qđ notat cū d̄r. Quia ɔmota ē.ſ.a te p illuīatōem gr̄e. Vn̄ i figuram. Cū intrauit Jeſus hieroſolimā cōmota ē vniuerſa ciuitas dicēs. Quis ē hic. Mat.xxi. Intrat dn̄s Jeſus in ciuitatē aīe p gr̄am.ꝛ oēs ſenſus ꝛ affectōes tūc mouent̄ p admiratōem. Rōem aūt quare iſta quatuor ponunt̄ in iuſtificatōe impij aſſignat be.tho.i.ij.q.cxiij.arti.vi.dicēs. Juſtificatio ē quidā motus quo aīa mouet̄ a deo a ſtatu culpe ad ſtatū iuſticie. In quolibet āt motu quo aliq̄d ab altero mouet̄.tria req̄runt̄. Primum ē motus ipi⁹ mouētis. Scdo mot⁹ mobilis. Tertio ɔſūmatio mot⁹ ſiue ꝑuētio ad finē. Ex pte igit̄ motōis diuine accipit̄ gr̄e infuſio. Ex pte liberi arbitrij moti accipiunt̄ duo mot⁹ ipius ſm receſſum a termino a quo.ꝛ acceſſum ad terminū ad quē. Cōſummatio aūt ſiue ꝑuentio ad terminū hui⁹ motus importat̄ in remiſſionē culpe. In h̄ enī iuſtificatio ɔſummat̄. ſm illud Eſa.xxvij. Hic ē omnis fructus vt auferatur peccatum.

Quattuor ɔcurrūt ad iuſtificatōȝ ipij

Juſtificatio quid e

Qđ requiratur primū. §. I

Gr̄e infuſio ad iuſtificatōȝ ipij r̄q̄rit̄

ad iuſtificatōem impij ptȝ p id qđ ſcribit̄ ad Rom̄.iij. Juſtificati gratis p gr̄am ipi⁹. Hoc aūt ſic declarat bea. tho.i.ij.q.cxiij. Hō peccādo deū offendit. Offenſa autē nō remittit̄ alicui niſi ꝓpter hoc ꝙ anim⁹ offenſi pacat̄ offendēti. Et iō pctm̄ ſm hoc remitti d̄r. ꝙ de⁹ nobis pacat̄. Que quidē pax ɔſiſtit in dilectiōe qua de⁹ nos diligit. Dilectio aūt dei q̄ȝtū ex pte actus diuini.eſt eterna ꝛ immutabilis.ſed q̄ȝtū ad effectū quē i nobis imp̄mit.qn̄q3 interrumpit̄ put ſcȝ ab ipo qn̄q3 deficim⁹. ꝛ qn̄q3 iterū recupam⁹. Effect⁹ aūt diuie dilectōis in nobis q̄ per pctm̄ tollit̄.ē gr̄a qua hō fit dign⁹ vita eterna.a q̄ pctm̄ mortale excludit. Et iō nō pōt intelligi remiſſio culpe. niſi adeſſet gr̄e infuſio. Et q̄ȝuis ɔtigat aliqn̄ apud homines ꝙ vn⁹ hō aliquē nec diligit nec odit.tn̄ ſi cū offē dat ꝙ ei dimittat offenſam.hoc nō pōt ɔtingere niſi ex ſpālı beniuolētia. Beniuolētia aūt dei ad hoīem repari d̄r p donū gr̄e. Et iō lȝ anteq3 hō peccet poſſit eſſe ſine culpa ꝛ gr̄a.vt in ſtatu innocētie.tn̄ poſt pctm̄ nō pōt eſſe ſine culpa.niſi p gr̄am habeat. Itē ꝙ de⁹ nō imputet alicui pctm̄ ſm illud. Btūs vir cui nō imputauit dominu⁹ pctm̄.importat quendā gr̄e effectū in ipſo cui peccatum non imputat̄. Q, enī alicui nō imputetur peccatum a deo.ex ſua dilectione procedit.

Qđ requiratur ad iu §. II

ſtificatōem impij mot⁹ liberi arbitrij in deū q̄ ē p fidem formatā.patet p illud qđ d̄t xp̄s Jo.vi. Oīs q̄ audit a patre ꝛ didicit venit ad me. Sed addiſcere nō ē ſine motu liberi arbitrij. Nā diſcens ɔſentit docēti. Et ꝙ ille ſit motus fidei oñdit apl̄s ad Ro.v.di. Juſtificati ex fide. pacē habeam⁹ ad deū. Primū ſic declarat bea. Tho. vbi.ſ.ar.iij. Juſtificatio impij fit a deo mouente hoīem ad iuſticiā. Deus aūt mouet oīa ſm modū ſuū.i.vniuſcuiuſq3 rei. Sicut videm⁹ in naturalib3 ꝙ aliter mouentur ab eo leuia .aliter grauia. propter diuerſam naturā vtriuſq3. Vn̄ ꝛ hoīes mouet ad iuſticiā ſm ɔditionem hūane nature. Hō aūt habet ſm ꝓpriā naturā ꝙ ſit liberi arbitrij. Et iō in eo q̄ habet vſum liberi arbitrij. n̄ fit motio a deo ad iuſticiā abſq3 motu libi arbitrij. Sȝ ita infundit donū gr̄e iuſtificantis.ꝙ etiā ſit̄ cū hoc mouet liberꝝ arbitriū ad donū gr̄e acceptandū in his q̄ ſūt motionis hui⁹ capaces. Vn̄ ꝙ pueri in baptiſmo iuſtificent̄ ſine motu liberi arbitrij.hoc ē q2 nondū ſūt capaces hui⁹ motus. Et iō mouent̄ a deo ad iuſticiā p ſolam informatōem aīe ipoꝝ.qđ nō fit abſq3 ſacro baptiſmi. Et apte. vt ſicut pctm̄ originale a quo iuſtificant̄. nō p ꝓpria volūtate ad eos ꝑuenit ad carnalē originē.ita etiaȝ p ſpūalē regeneratōem a xp̄o in eos gr̄a deriuat̄. Et ꝙ ſalomon dormiēdo.vn̄ ꝛ ſine motu liberi arbitrij conſecutus ſit donū ſapie. vtȝ.iij.Reg.iij. Dicendū ꝙ nō meruit nec accepit tūc ſapiam.ſed in ſomno declaratuȝ ē ei ꝙ ꝓpter p̄cedēs deſideriū daret̄ ſibi ſapīa. Eſt aūt iſte motus liberi arbitrij in deū q̄ requirit̄ in iuſtificatōe motus p fidē. Et rō ē ſm be. Tho. vbi.ſ.ar.iiij. q2 de⁹ mouet aīam hoīs in iuſtificatōe.ɔuertēdo eā ad ſeipm̄. Vn̄ d̄r in ps̄.lxxxiiij.ſm aliā lr̄am. Deus tu ɔuerſus viuificabis nos. Sed p̄ma ɔuerſio mētis in deū fit p fidē.ſm illud ad Heb.xi. Accedentē ad deū oportet credere. q2 eſt. Et iō motus fidei requirit̄ ad iuſtificatōem. Requirit̄ aūt actus fidei in iuſtificatiōe q̄ȝtū ad hoc ꝙ hō credat deū eſſe iuſtificatorē hoīm p miſteriū xp̄i. ſm illud ad Ro.iiij. Credēti ei q̄ iuſtificat impiū.imputabit̄ ei ad iuſticiam. Et q2 mot⁹ fidei nō eſt pfect⁹.niſi ſit charitate informatus.iō in iuſtificatōe impij cū motu fidei.eſt etiā motus charitatis. Mouet̄ aūt liberꝝ arbitriū in deū ad h̄ ꝙ ſe ei ſubijciat. Vn̄ etiā ɔcurrit ſimul ꝛ actus timoris filialis.ꝛ actus hūilitatis. Cōtingit enī vnū ꝛ eundem actū liberi arbitrij diuerſaꝝ virtutū eſſe.ſm ꝙ vna ipat ꝛ alia impat̄.put act⁹ ē ordiabilis ad diuſos fines.

Motus li.ar. et requirit̄ ad iuſtific. ipij.

Motus fidei requirit̄ ad iuſtifi. ꝛ caritatis.

Requiritur et tertiū §. III

in iuſtificatōe ſcȝ motus liberi arbitrij in pctm̄ deteſtandū.iux̄ illud ps̄. Dixi ɔfitebor aduerſum me iniuſticiā meā dn̄o.ꝛ tu remiſiſti impietatē peti mei. vn̄ etiā bea. Aug. Nemo poſtq3 fuerit ſue volūtatis arbiter ɔſtitutus.pōt nouā inchoare vitā niſi eū peniteat veteris vite de pe.di.i.tres ſūt. Et hoc ſic declarat bea. Tho.vbi.ſ. ar.v. Juſtificatio impij eſt quidā mot⁹ q̄ mouet̄ humana mens a deo a ſtatu peti in ſtatū iuſticie. Sicut autē ſe hȝ corp⁹ aliqđ motū localiter ab aliq̄ mouēte ad duos terminos ſcȝ a q̄ ꝛ ad quē.ita ſe debet habere aīa in mo

Deteſtatio peti requiritur.

tū iuſtificatō's p liberꝫ arbitriū. Sꝫ in motu locali corꝑ
poꝝ manifeſtū eſt. ꝙ ita ſe habet corp⁹ motū qꝺ recedit
a termino a quo ⁊ accedit ad terminū ad quē. ita ⁊ mēs
humana cū iuſtificat̃ oportet ꝙ p motū liberi arbitrij
recedat a pctō. ⁊ accedat ad iuſticiā. Receſſus aūt ī mo
tu liberi arbitrij intelligit̃ p deteſtatōem. ſicut acceſſus ī
telligit̃ p deſideriū. Sicq̄ oportet in iuſtificatiōe impij
ꝙ ſit duplex liberi arbitrij motus. Un⁹ quo tēdat ī dei
iuſticiā quaſi terminū ad quē. Ali⁹ quo tēdat in deteſta
tionē pcti. vt terminū a quo recedit. Et ſi arguit̃ ī cō
trariū ſic. Si in iuſtificatōe requirit̃ mot⁹ liberi arbitrij
ad deteſtatōem pcti cū oporteat ſingula deteſtari. tūc re
quirit̃ magnū tp̄s ad recogitandū ſingula. cū tn̄ iuſtifi
catio fiat in inſtāti vt dicet̃. Rn̄t be. Tho. ꝙ in tēpe p̄ce
dente iuſtificatōem. oportet ꝙ hō ſingula pctā q̄ cōmi
ſit deteſtet̃. quoꝝ memoriā habet. Et ex tali ꝯſideratōne
p̄cedēti ſequunt̃ in aīa quidā mot⁹ deteſtātes vniuerſa
liter oīa pctā ꝯmiſſa. inter q̄ etiā includunt̃ obliuiōi tra
dita. Et q² vt dꝛ de pe. di. vij. Apud deū nullas patitur
moras venie ꝯuerſio. cū ſubito quis cōterit̃ ⁊ iuſtificat̃.
Dꝫ tn̄ ſupueniēs ſingl'a pctā recogitar̃ ⁊ dteſtari. ꝧ pe.

Ex predictis tribus. §. IIII

ſequit̃ quartū ſcꝫ Peccatoꝝ remiſſio. q̄ vtiqꝫ in inſtanti
fit ſicut infuſio grē. Un̄ glo. ſup illud Act. ij. Factus eſt
repēte de celo ſon⁹ tanq̄ aduenietis ſpūs vehementis.
dicit glo. Neſcit tarda molimina ſpūſſcti grā. Hoc aūt
ſic declarat be. tho. vbi. ſ. ar. vij. Tota iuſtificatio impij
originalr̄ ꝯſiſtit in infuſiōe grē. Per eā enī liberꝝ arbitri
um mouet̃. ⁊ culpa remittit̃. Grē aūt infuſio fit in inſtā
ti abſqꝫ ſucceſſiōe. Cui⁹ rō eſt. q² ꝙ aliqua forma ſubito
nō imp̄mat̃ ſubiecto. ꝯtingit ex h̄ ꝙ ſubiectū nō eſt di
ſpoſitū. ⁊ agēs indiget tp̄e ad hoc ꝙ ſubiectū diſponat
Un̄ videm⁹ ꝙ q² diaphonū eſt ſubito diſpoſitū ad re
cipiendū lumē ſubito illuiat̃ a corpe lucido in actu. Di
ctū eſt aūt ſupra ꝙ deus ad hoc ꝙ grām infundat anīe.
nō reqrit aliquā diſpoſitōem niſi quā facit. Facit autē
hmōi diſpoſitionē grē. qn̄qꝫ quidē paulatim ⁊ ſucceſſi
ue. vt dctm̄ eſt. ſ. Q, enī agens naturale non poſſit ſu
bito diſponere materiā. ꝯtingit ex hoc ꝙ aliqua indiſpo
ſitio ei⁹ qꝺ reſiſtit in materia citi⁹ diſponit̃. Cū igit̃ vir
tus diuina ſit infinita. pōt q̄tācunqꝫ materiā creatam
ad formā diſponere. multo magis liberꝝ arbitriū hoīs
cui⁹ motus pōt eſſe inſtantaneus ſꝫm naturā. Sic igit̃
iuſtificatio impij fit a deo in inſtanti. Motus igit̃ libe
ri arbitrij in iuſtificatōne ꝯcurrens eſt ꝯſenſus ad dete
ſtandū pctm̄ ⁊ accedendū ad deū. qui quidē ꝯſenſus ſu
bito fit. Cōtingit aūt ꝙ p̄cedit aliqua deliberatio. q̄ non
eſt de ſubſtātia iuſtificatōnis. ſꝫ via in iuſtificatōem. ſi
cut mot⁹ localis eſt via ad illumiatōeꝫ ⁊ alteratio ad ge
neratōem. Liberꝫ etiā arbitriū in iuſtificatiōe ſimul de
teſtat̃ pctm̄. ⁊ ꝯuertit ſe ad deū. Jdeo enī deteſtat̃ pctm̄
q² eſt ꝯtra deū. ſicut corp⁹ qꝺ mouet̃ ſimul recedit a ter
mino a quo. ⁊ accedit ad terminū ad quē. Notandū
etiā ꝙ q̄uis iſta quatuor ſint ſimul tp̄e. qm̄ fiūt in inſtā
ti. ordine tn̄ nature. grē infuſio. q̄ eſt cauſa oīm alioꝝ tri
um. eſt p̄or ſicut cauſa eſt p̄or effectu. ⁊ hoc ex p̄te dei iu
ſtificātis. Sed ex p̄te hoīs iuſtificati videt̃ prior remiſ
ſio culpe q̄ infuſio grē ordine nature. Dat̃ exemplū ī ſo
le. Nā ſol p ſuā lucē opatur ad remouendū tenebras. Et
ex p̄te quidem ſolis p̄us eſt illumiare q̄ remouere tene
bras. Ex p̄te aūt aeris illuminādi p̄us eſt purgare tene
bras q̄ conſequi lumen ordine nature. q̄uis ſimul ſint
tp̄e. Et ſꝫm hoc intelligit̃ illud bea. Ambro. xxxij. q. i. Cū
enim renunciat̃ improbitati. ſtatim aſſiſtitur ꝟtus. Egreſſus
enim malicie virtutis opatur ingreſſum. Eodem qꝫ ſtu
dio quo vitiū excluditur. innocentia copulatur.

Notandum autē ꝙ §. V.

iuſtificatio impij ē maximū opus dei ſꝫm magnitudinē — Juſtifica tio impij ē maxim opus dei Et quō.
eius qꝺ fit. ⁊ ē aliquo mō miraculoſum. Quantū ad
p̄mū aliqꝺ opus dꝛ magnum ex p̄te modi agēdi. ⁊ ſic
opus creatiōis ē maximū. in qūo ex nihilo fit aliqd. Se
cundo mō dꝛ opus magnū ꝓpter magnitudinē ei⁹ quod
fit. Et ſꝫm hoc maius ē opus iuſtificatōnis impij q̄ ter
minat̃ ad bonū eternū diuine participatōnis. q̄ creatio
celi ⁊ terre. que terminat̃ ad bonū nature mirabilis. Et
ideo cū dixiſſet Aug. ꝙ maius ē ꝙ ex impio fiat iuſtus
q̄ creare celū ⁊ terram. quaſi rōem aſſignās ſubdit. Ce
lum eteni ⁊ terra tranſibit. Predeſtinatoꝝ aūt ſal⁹ iu
ſtificatio pmanebit. Sciendū etiā ꝙ magnū qꝺ fit dici
tur aliquid dupl'r. Uno mō abſolute. Et hoc mō donū
glorie eſt maius donū grē iuſtificātis impiū. Et ſic etiā
ſanctoꝝ glificatiō eſt maius q̄ iuſtificatio impij. Alio
modo dꝛ aliquid magnū q̄titate ꝓportionis. ſicut dicit̃
mons paruus ⁊ celū magnū. Et hoc mō donū gratie iu
ſtificantis impiū. ē maius q̄ donū iuſtificantis iuſtuꝫ.
q² plus excedit dignitatē impij. donū gratie. qui ipius
erat dignus pena. q̄ donū glorie dignitatē iuſti. q̄ ex h̄
ipſo ꝙ ē iuſtificat⁹ ē dignus gloria. vn̄ bea. Aug. ibideꝫ
dicit. Judicat qui poteſt. Utrū maius ſit angelos iu
ſtos creare q̄ impios iuſtificare. Certe ſi equalis ē vtrūſ
q̄ potētie. hoc tn̄ ē maioris miſcdie. Unde ⁊ pſ̄. cxliiij.
Miſerationes ei⁹ ſup oīa opera ei⁹. Et in collecta. De
us qui oīpotentiā tuam maxime parcēdo ⁊ miſeran
do manifeſtas ⁊c̄. Et bonū gratie vnius ē mai⁹ q̄ bonū
nature vniuerſi. Quō aūt ſit iuſtificatio miraculoſa. ſic — Et q̄ꝺā nō mira culoſum.
declarat bea. Tho. vbi. ſ. arti. x. Jn opibus miraculoſis
tria pn̄t inueniri. quoꝝ vnū ē ex parte potētie agentis.
quia ſcꝫ ſola diuina ꝟtute fieri pn̄t. Et hoc mō tam iuſti
ficatio impij q̄ creatio mūdi. ⁊ oīe opus qꝺ a deo ſolo
fieri pōt. pōt dici miraculoſum. Scdo in quibuſdā ope
rib⁹ miraculoſis inuenit̃ ꝙ forma inducta ē ſup natu
ralem potētiam talis materie. Sicut ſuſcitatio mortui
ē ſupra naturalē potentiā talis corporis. Et q̄tum ad h̄
iuſtificatio impij nō ē miraculoſa. quia naturaliter ani
ma ē grē capax. eo enim ꝙ facta ē ad imaginem dei. eſt
capax gratie. Tertio modo in operibus miraculoſis in
uenitur aliquid p̄ter ſolitū ⁊ conſuetū ordinem cauſan
di effectū. ſicut cū aliquis infirmus aſſequit̃ ſubito ſani
tatē perfectam. p̄ter ſolitū curſum ſanatōis que fit a na
tura vel arte. Et q̄tū ad hoc iuſtificatio impij quando
q̄ ē miraculoſa qn̄qꝫ nō. Eſt enī iſte cōis ⁊ conſuet⁹ cur
ſus iuſtificatōnis. vt deo mouēte interius aīam. hō cō
uertat̃ ad deū. Primo quidē ꝯuerſione impfecta. ⁊ poſt
ea deueniat ad perfectū. Un̄ dicit̃ de pe. di. ij. Nemo re
pente fit ſummus. ſed a minimis quiſqꝫ incboat vt ad
maiora pueniat. Qn̄qꝫ vero tā vehementer deus aīam
mouet vt ſtatim quandā iuſticie pfectionē aſſequatur.
ſicut fuit in ꝯuerſione ſancti pauli. adhibita etiā miracu
loſa pſtratione. Et ideo ꝯuerſio pauli. tanq̄ miraculoſa
in eccleſia cōmemoratur celebriter.

De merito qui ē effect⁹ grē coopantis. Cap. vij.

Meritū hominis apꝺ

deū eſſe nō pōt. niſi ſꝫm p̄ſuppoſitionē diuine
ordinatōnis vt ſcꝫ id hō conſequatur a deo p
ſuā operationē quaſi mercedē. ad qꝺ ei de⁹ ꝟtutē opan
di deputauit. mouens ſeipm̄ ad agēdū p liberꝝ arbitriū
Pro cui⁹ declaratōe dic̄ bea. tho. i. ij. q. cxiiij. ar. i. ꝙ meri
tum ⁊ merces ad idē referuntur. Jd enī merces dicitur — Quid ſit meritum vl' merces
qꝺ alicui recōpenſat̃ p precio opis ſui vel laboris quaſi
quoddā preciū ipius. Un̄ ſicut reddere iuſtū p̄ciū p ro
re accepta ab aliquo ē actus iuſticie. ita recōpēſare etiā

mercedē laboris vel opis alicui⁹ ē act⁹ iusticie. Justicia aūt est qdā eqlitas. Et iō iusticia simplex est inter eos iter q̄s ē eqlitas simpl'r. Sz inter eos iter q̄s nō ē simpl'r eqlitas. nō ē ēt simpl'r iusticia. sz fm qd. i. qdā mod⁹ iusticie pt eē. Sicē inter p̄rem ꝛ filiū. vl' inter dn̄m ꝛ seruū nō est iustū simpl'r. sz qdā mod⁹ iusticie ꝓpt ineqlē distātiā eoꝝ. Jn his g̃ in qbꝫ ē simpl'r rō iusti. est ꝛ simpl'r rō mercedis ꝛ meriti. Sz i his in qbꝫ n̄ ē simpl'r rō iusti sz fm qd. vt ꝯtigit inter eqle mltū vt scz inter p̄rem ꝛ filiū ibi nō ē simpl'r rō meriti ꝛ mercedis sz fm aliquē modū inq̄ꝫtū scz ibi seruaꝛ rō iusticie aliq̄ mō. ꝛ si nō pfecte. Et sic aliqd dr mereri fili⁹ a p̄re. ꝛ seru⁹ a dn̄o. Manifestū ē aūt q̄ iter deū ꝛ hoīem ē maxia ineqlitas. qꝛ in infinitū distat. ꝛ totū qd ē hois bonū. ē a deo. Un̄ nō pt eē iusticia hois ad deū ex suis opibꝫ fm absolutā eqlitatē. sed fm ꝓportiōem qndā inq̄ꝫtū scz qlibet opaꝛ fm modū suum. Mod⁹ aūt ꝛ mēsura ꝟtutis hūane ē a deo in hoīe. Et vt dcm̄ est meritū hois apud deū esse nō pt. nisi sz

De⁹ nemī ē debitor absolute ꝛ ꝓpric. ꝑsuppositiōem diuie ordinatōis. Et ex h̄ seqꝛ q̄ de⁹ ex opibꝫ nostris nō efficiꝛ simpl'r debitor nobis. sed sibi ipi inq̄ꝫtū debitū est vt sua ordinatio ipleaꝛ. Ordiauit eni q̄ hō faciēdo bona opa p liberꝝ arbitriū. motū tn̄ p gratiam suā. ꝯsequaꝛ vitā eternā. Cū ei coronat merita nr̄a remūerat mūera sua. qꝛ scz ipe dedit ꝟtutē opandi gr̄is.

De merito igitur hu- .§. I

Nec sine gr̄a mereri pōt vi. eter. mano sciēdū pmo. q̄ sine gr̄a mereri nullo mō hō pōt vitā eternā in innocēcia ꝯstitut⁹. Rō ē fm bea. tho. i. ij. q. cxiij. ar. ij. qꝛ ex institōne diuie ꝓuidētie ē vt nihil agat vltra ꝟtutē suā. Sz vita eterna ē qd dā bonū excedēs ꝓportionē nature create. ꝛ excedit cognitōem ꝛ desideriū ei⁹. fm illud. i. Coꝝ. ij. Ocul⁹ nō vidit nec auris audiuit nec in cor hois ascēdit q̄ ꝑpauit de⁹ diligētibꝫ se. Et inde est q̄ nulla natura creata ē sufficiēs pncipiū act⁹ meritorij vite eterne. nisi addaꝛ aliqd diuinū supnaturale qd gr̄a dr. Sz si in hoīe addaꝛ pctm̄ vt ꝯtigit i oībꝫ natura viciata in adā saltē p originale. nō pt q̄s mereri seu actum meritoriū agere. nisi pus excludaꝛ pctm̄. qd fit p gram. Ad h̄ pt facere qd ait greg. di. xl. Quelibet occulta loca aīam sine gr̄a saluare nō pn̄t. Nā ꝛ loth in ciuitate iter pessimos sodomitas iust⁹ fuit. in mōte peccauit scz cū filiabꝫ. Sz qd ista dicim⁹ cū maiora nouerim⁹. Quid iocundi⁹ celo. qd securi⁹ padiso. ꝛ tn̄ adā peccādo de padiso expulsus ē. Angel⁹ de celo eiect⁹. hec ille. cū fuit in grā

Quo merito hō p opa bona mereꝛ vitam eter. nō fuit eiect⁹. sz postea cū p pctm̄ amisit. Jn grā aūt ꝯstitut⁹ mereꝛ p opa sua bona vitā eternā ex ꝯdigno. ex pte grē. Ex ꝯgruo. ex pte liberi arbi. Pro cui⁹ declara dicit be. tho. i. ij. vbi. s̄. ar. iij. Op⁹ meritoriū pt dupl'r cōsiderari. Uno mō fm q̄ ꝑcedit ex libero arbi. Alio modo fm q̄ cedit ex grā spūssci. Si g̃ ꝯsideraꝛ fm subam opis. vt fm q̄ ꝑcedit ex libero arbi. sic nō pt ibi esse ꝯdignitas ꝓpter maximā ineqlitatē. Et fm h̄ dicebat apl's Ro. viij. Nō sūt ꝯdigne passiōes hui⁹ tēpis ad futurā gl'iam scz q̄ꝫtū ad subam opis. Sz est ibi ꝯgruitas propter qndā eqlitatē ꝓportiōis. Cōgruū ei videꝛ vt opanti fm suā ꝟtutē de⁹ fm excellētiā sue ꝟtutis recōpenset. Si aūt loqmur de ope meritorio fm q̄ ꝑcedit ex gratia spūssci. sic ē meritoriū ex ꝯdigno. Sic eni valor meriti attēdiꝛ fm ꝟtutē spūssci mouētis nos i vitā eternam. fm illud Jo. iiij. Fiet in eo fons aq̄ saliētis in vitā etnā. Attendiꝛ etiā pciū opis fm diuinitatē grē p quā hō cōsors fact⁹ diuie nature adoptaꝛ in filium dei. Cui debeꝛ hereditas ex ipso iure adoptiōis fm illud Ro. viij. Si

Nemo pt sibi mereri vi. eter. filij ꝛ heredes. Un̄ grā spūssci ꝛ si nō sit filiis glie i actu est tn̄ filiis i ꝟtute. sicut ꝛ semen arboris in q̄ est ꝟtus ad totā arborē. Notandū etiā fm be. tho. vbi. s̄. ar. v. q̄ nemo pōt sibi mereri pmā grām. tū qꝛ oē meritū repugt gratie. i. q. i. Ait leo papa. Grā si nō gratis daꝛ. grā non est. tum qꝛ vt dcm̄ est excedit ꝓportiōem nature. tū etiā qꝛ ante grām in statu pcti homo hꝫ ipedimētū pmerendi grām scz ipm pctm̄. Retractauit aūt ante qd aliqn dixerat scz fidē esse ex nobis a deo. ꝛ sic ꝯsequiꝛ pmam gram. Un̄ nō pt esse meritori⁹ pme grē. Cū igiꝛ dr q̄ p fidē iustificaꝛ homo. nō sic est intelligēdū q̄ fides mereatur iustificatōem scz credēdo. Sz dū iustificaꝛ hō creditur iustificatōem scz credēdo. Sz dū iustificaꝛ hō credit eo q̄ mot⁹ fidei reqritur ad iustificatōem vt dcm̄ ē. Et q̄ dr deus dare grām nō nisi dignis. non ita intelligendum est q̄ pus ipsi fuerint digni. sz de⁹ fecit eos dignos.

Sciēdum etiam secū .§. II

dum be. tho. vbi. s̄. ar. vi. Q, null⁹ pōt alteri mereri pri- Rō quare null⁹ pōt alteri mereri ex cōdigno.
mam grām ex ꝯdigno nisi xp̄s. Rō est. qꝛ vnusqsq; nostrū moueꝛ a deo p donū grē vt ipe ad vitā eternā pueniat. Et iō meritū vltra istā motionē non se extēdit. Sz anima xp̄i mota est a deo p grām. non solū vt ipse pueniret ad vitā eternā. sed etiā vt alios induceret in gl'iam inq̄ꝫtum est caput ꝛ auctor salutis. fm illud Heb. Qui multos filios in gloria adduxerat ꝛc. Sed merito congrui pōt q̄s mereri alteri pmā grām. Quia eni homo i grā ꝯstitut⁹ adimplet volūtatē dei. ꝯgruū est fm amicicie ꝓportiōem vt de⁹ impleat voluntatē ei⁹ in saluatōne alteri⁹. Licet possit habere qnq; impedimētū ex parte illi⁹ cui⁹ purificatōem desiderat. Et sic intelligiꝛ illa auctoritas Hiere. xvi. Si steterint moyses ꝛ samuel corā me nō est aīa mea ad ꝓplm istū. Erat eni impedimentū ex parte illorum de populo.

Gratia est principiū .§. III

meriti pncipali⁹ p charitatē q̄꜡ p alias virtutes. Unde xp̄s dixit Jo. xiiij. Si q̄s diligit me diligeꝛ a p̄re meo. ꝛ ego diligā eū. ꝛ manifestabo ei meipm̄. qd ptinet ad vitam eternā scz manifestatio dei. Pro cui⁹ declaratōe dicit Q, hūan⁹ act⁹ hꝫ rōes merendi ex duobus.
be. Tho. vbi. s̄. arti. iiij. Q, human⁹ actus habet rōem merēdi ex duobꝫ. vt dcm̄ est. Primo ꝛ pncipaliter diuina ordiatione. fm q̄ actus dr meritorius esse illi⁹ boni. ad qd homo diuinit⁹ ordinaꝛ. Scdo vero ex parte liberi arbitrij inq̄ꝫtū homo hꝫ pre ceteris creaturis vt per se agat volūtarie agēs. Et q̄ꝫtū ad vtrūq; pncipalitas meriti penes charitatē ꝯsistit. Primo eni ꝯsiderādū est q̄ vita eterna in dei fruitiōe ꝯsistit. Motus aūt humane mētis ad fruitionē diuini boni ē ꝓprius actus charitatis p quē oēs actus aliaꝝ virtutū ordinanꝛ in hunc finem fm q̄ alie ꝟtutes impanꝛ a charitate. ꝛ ideo meritū vite eterne pmo ptinet ad charitatē. ad alias aūt virtutes secūdario fm eoꝝ actus impanꝛ a caritate. Similr manifestū est q̄ id qd ex amore facim⁹. maxime voluntarie facim⁹. Un̄ etiā fm q̄ ad rōem meriti requiriꝛ q̄ sit voluntariū. pncipal'r meritū caritati attribuiꝛ. Sciēdū etiā q̄ null⁹ pt sibi mereri repatōem post lapsum. nec merito ꝯdigni nec merito ꝯgrui. Merito quidē condigni h̄ nō pt sibi mereri. qꝛ rō hui⁹ meriti pēdet ex motōne diuie grē. q̄ motōe interrumpiꝛ p seq̄ns pctm̄. Meritū etiā ꝯgrui q̄ q̄s mereꝛ alteri pmam impediꝛ ne ꝯsequaꝛ effectū in eo cui q̄s mereꝛ. Multo g̃ magis impeditꝛ talis meriti efficacia ꝓpter impedimētū q̄ est etiā in eo qui meret ꝛ in eo cui mereꝛ. Utrūq; eni hoc in vnam ꝑsonā ꝯcurrit. Un̄ simpl'r homo post lapsum non pōt sibi mereri repatiōnē. vn̄ Ezech. xviij. dr. Si auerterit se iustus a iusticia sua ꝛ fecerit iniqtatē. oēs iusticie ei⁹ non recordabunꝛ. Ubi be Gre. Considerandū nobis ē. qꝛ in ꝑpetratione maloꝝ nulla dꝫ esse fiducia bonoꝝ ꝑteritoꝝ. de pe. di. iij. Notandū etiā q̄ homo pt mereri augmentū grē ꝛ caritatis in merito condigni. fm be. Tho. di. vbi. s̄. arti. viij. Hui⁹ ratio est. qꝛ vt dcm̄ est.

Illud cadit ſub merito cōdigni ad qδ motio diuīe gr̄e ſe extēdit. Motio aūt alicui⁹ mouētis nō ſolū ſe extēdit ad vltimū terminū mot⁹ ſ; etiā ad totū pgreſſum ī motu. Termin⁹ aūt mot⁹ gr̄e ē vita eterna. Progreſſus aūt ī hoc motu eſt ſm argumētū caritatis vel gr̄e. ſm illδ puerb. iiij. Iuſtoꝝ ſemita q̄ſi lux ſplēdens pcedit. ꝛ creſcit vſq; ad pfectū diē q̄ eſt gl̄ie. In q̄ v̄bo. b. gre. ſup ezechi. In iuſtoꝝ aīo bonū deſideriū atq; intellect⁹ lucis īterne iam ps diei ē. S; q2 vſq; in finē vite in v̄tute pficiunt ad pfectū diē tūc veniūt qn̄ ad regna celeſtia pducti ſ ea luce quā deſiderāt iā min⁹ aliq̄d nō hēbunt. de pe. di. ij. nō reuertebanẗ. Et ſciendū q̄ q̄libet actu meritorio mereẗ hō augmētū gr̄e. ſic ꝛ gr̄e ꝯſummatōem. q̄ ē vita eterna. S; ſic vita eterna nō ſtatī reddiẗ ſ; ſuo tpe. ita ꝛ gr̄a nō ſtatim augeẗ p q̄olibet op⁹ meritoriū. ſ; ſuo tpe. cū ſc; aliq̄s ſufficiēter diſpoſit⁹ ē ad augmētū gr̄e. Itē nota q̄ pſeuerantiā in bono vſq; in finē null⁹ pōt mereri. Rō eſt ſm b. tho. vbi. ſ. ar. ix. q̄ iſta depēdet ſolū ex diuina motiōe q̄ ē pncipiū oīs meriti. S; de⁹ gratis donū pſeuerātie largiẗ q̄buſcunq; largiẗ. Nec obſtat. q2 p ea habēda oram⁹ q̄ſi poſſim⁹ eam mereri. q2 etiā q̄ nō meremur. orādo impetram⁹. Nā ꝛ pctōres de⁹ exaudit. veniam nō merētes quā petunt ꝛ accipiūt. Alioquin fruſtra dixiſſet publican⁹. Deus ppitius eſto mihi peccatori. Similiter ꝛ pſeuerātie donū aliq̄s petendo a deo impetrat ſibi vel alij. q̄uis non cadat ſub merito.

Quolibz actu meri torio me/ reẗ hō au gmētū gr̄e

De bonis tēporali .§. IIII.

Que bo/ na tp̄alia cadāt ſub merito.

bus quō cadāt ſub merito. ſic decla. be. tho. i. ij. q. vlt. ar. vlt. Id qδ cadit ſub merito eſt pmiū vel merces qδ habet rōem alicui⁹ boni. Bonū aūt hoīs eſt duplex. Unū ſimpl'r. aliud ſm q̄d. Simpl'r quidē bonū hoīs eſt vltimus finis. ſm illud ps. lxxij. Mihi adherere deo bonū eſt. Et p ꝯn̄s oīa illa q̄ ordinanẗ vt ducētia ad hūc finē. ꝛ talia ſimpl'r cadāt ſub merito. Bonū aūt hoīs n̄ ſimpliciter ſed ſm q̄d. eſt illud qδ ē ei bonū vt nūc. Ued qδ eſt ei ſm aliq̄d eſt bonū. Et hmōi nō cadūt ſub merito ſimpl'r. ſ; ſm q̄d. Scd̄ꝫ h̄ dicēdū. q̄ tp̄alia bona prout ſunt vtilia ad opa v̄tutū. q̄b; pducimur ad vitā eternā. ſm hoc directe cadūt ꝛ ſimpl'r ſub merito. ſic ꝛ augmentum gr̄e. ꝛ oīa illa q̄b; hō iuuaẗ ad btitudinē poſt pmā grām. Tn̄ ei dat de⁹ iuſtis de bonis tp̄alib; ꝛ etiā δ malis. q̄ꝫtū eis expedit ad pueniēdū ad vitā eternā. ꝛ intm̄ ſunt ſimpl'r bona hmōi tp̄alia. Un̄ dr̄ in ps. xxxvi. De timētib; deū. Nō deficiēt oī bono. Et alibi. Nō vidi iuſtū derelictū. Si aūt ꝯſiderenẗ tp̄alia bona ſm ſe. ſic n̄ ſūt ſimpl'r bona hoīs. ſ; ſm q̄d. Et ita nō ſimpl'r cadūt ſub merito. ſ; ſm q̄d. ſc; q̄ꝫtū hoīes moueñẗ a deo ad aliqua tp̄aliter agēdo. in q̄b; ſuū ppoſitū ꝯſequunẗ deo fauēte vt ſic vita eterna ē ſimpl'r pmiū opeꝝ iuſticie. p relatōe ad motōem diuinā. vt dcm̄ ē. ſ. ita tp̄alia bona in ſe cōſiderata hn̄t rōem mercedis. hito reſpectu ad motōnem diuinā. qua volūtates hoīm moueñẗ ad hec ꝯſequēda. Licet interdū in his hoīes nō habeāt rectā intentionē. Cū aūt dr̄ Eccs. ix. Uniuerſa eq̄ cūctis eueniūt iuſto ꝛ impio bono ꝛ malo ꝛc̄. Hoc v̄m eſt q̄ꝫtū ad ſubam bonorū ꝛ maloꝝ tp̄aliū. ſ; nō q̄ꝫtū ad finē. Nā p hmōi boni manuducunẗ in btītudinē. nō aūt mali. Itē q̄ tp̄alia bona fuerint pmiſſa in veteri lege vt merces iuſticie. vt; Deu. te. xviij. Dic̄ be. Aug. q̄ in illis fuerūt figure futuroꝝ. ſ. ſpūalium bonorum que implentur in nobis.

Quō tp̄a lia cadūt ſb merito

Titulus decimus de donis ſpūſſcti.

De ſeptē donis eiuſdē ī cōi. Cap. j.

Aſcendiſti in altum cepiſti captiuitatē. Dediſti dona hoīb⁹. ps. Noſtra tamē tranſlatio habet Accepiſti dona hoībus. Qδ pōt exponi dupl'r. Accepiſti tu xp̄e de q̄ pphe loq̄ẗ in homib; .i. inter oēs ꝯſtitutos accepiſti ſc; a deo dona ſpūſſcti. Uel dona que a te infuſa in apl'is intēſoꝝ deſideratoꝝ accepiſti. accepiſti ex q̄b; miſiſti dona ſpūſſcī copioſiſſime. S; ſcd̄o pmā l'ram quā inducit apl'us ad Ephe. Aſcēdit xp̄s in altū. abſolute. q2 in ſupremum locū celi empirei. quo nil altius. Uel in altū crucis cepit captiuitatē. i. multitudinē ſctōꝝ. quā diabol⁹ tenebat in limbo carceris obſcuri captiuā pter debitū originalis nondū ſolutū. Et p crucē quidē de manib; ei⁹ liberādo. In aſcēſione aūt cepit ſc; ſecū ducēdo in celū. ꝛ in poſſeſſionē celi mittēdo ſeu ponendo. Poſt qδ dedit dona hominib; .i. apl'is dona ſpūſſcti. Un̄ b. aug. dic̄. Que dōa vtiq; ſpm̄ ſcm̄. qui tale donum eſt. qualis eſt ipe. Uere magn⁹ dn̄s ꝛ magna mīa ei⁹ q̄ donū dat equalem ſibi. Donū eni ei⁹ ſpūſſctūs eſt a q̄ dono increato pcedunt ī plurali ſeptē dona data hoīb;. De q̄b; Eſa. ix. Requieſcet ſup eū ſc; xp̄m hoīem. ꝛ etiā ſup q̄olibet membrum chriſti miſtici. ſpūs dn̄i ſc; gr̄a ſpūſſancti. a qua fluunt dona ſiue v̄tutes infuſe. Spūs ſapīe ꝛ intellect⁹. ſpūs cōſilij ꝛ fortitudinis. ſpūs ſciētie ꝛ pietatis. Et replebit eū ſpūs timoris dn̄i. Quāuis aūt iſta dona ſpūſſancti fuerint in omib; electis dei. qui fuerūt in veteri teſtamēto. tn̄ copioſius ꝛ vniuerſali⁹ fuerūt data in nouo poſt chriſti aſcēſionē apl'is. ꝛ ipis pdicantib; p orbē alijs innumeris. Ubi etiā notādū q̄ gr̄a iſta ſeptiformis. i. ſeptē donoꝝ. amittiẗ p q̄olibet mortale pctm̄. Et iδ ſtatutum fuit antiq̄tus. vt p q̄libet mortali imponereẗ pnīa ſeptēnis. vt; xxij. q. i. Predicādū vt ſc; ſic p pctm̄ abiecit a ſe ſeptiformē grām ſpūſſancti. ita p ſeptēnem pnīam ſatiſfaciat ꝛ recupet eā. In cui⁹ figurā habeẗ q̄ maria ſuperbiens ꝛ murmurans ꝯ moyſen. infecta lepra ſtetit ſeptem dieb⁹ extra caſtra. ꝛ poſtea ſanata. Nūi. xij. Et h̄ poniẗ. xxxiij. q. ii. hoc ipm. §. ſequenti in gloſa.

Enūerā/ tō. vij. donoꝝ. ſi.

Quare ā tiq̄t⁹ īpo/ nebaẗ pe/ nitētia ſe/ ptennis.

Fuerūt autem et ſunt .§. I

figurata iſta ſeptē dona multipliciter in veteri ꝛ in nouo teſtamēto. Dona eī ipſa pur letificant ciuitatē eccl'ie militātis. vel aīam rōnalē adaptanẗ ſeptē ſeptenarijs. Primo q̄dē in ſeptē dieb⁹ q̄bus format⁹ eſt mūdus. Sic mūdus minor formaẗ vt ſit pfect⁹ p iſtū ſeptenariū. Prima eni die facta ē lux. ſignās donū timoris. p quē incipit deū efficaciter cognoſcere. q2 initiū ſapīe timor dn̄i. Scd̄a die fit firmamētū diſtinguēs aq̄s ab aquis. i. firmitas ſancte ꝯuerſatiōis. p donū ſcīe diſcernens falſas doctrinas ꝛ ſuaſiones ꝛ exēpla ad malum. vt inferiores ab aq̄s ſupioribus vere doctrine ſuaſionis ꝛ exēploꝝ. Tertia die arida ſegregata ab aquis. germināt virentē herbā flores ꝛ fructus. q2 ſegregat⁹ hō ab aq̄s falſarum opinionū de idolis ꝛ ſupſtitionib⁹. p pietatē colit verū deū. pducēs flores ſctōꝝ deſiderioꝝ. herbas ſalutarium verboꝝ. ꝛ fructus opeꝝ miſe̊die ꝛ pietatis in pximos ſubueniēdo eis. Quarta die fiūt luminaria magna. ſol ꝛ luna ꝛ ſtelle. p donū videl; ꝯſilij q̄ illuminaẗ rō ſupior circa diuina vt ſol. Rō inferior vt luna circa tp̄alia. ꝛ omēs ſenſus ꝛ motus paſſionū vt ſtelle. Quinta die formanẗ piſces in aquis. ꝛ aues q̄ ſuſtentanẗ in aere p donū fortitudinis in aq̄s tribulationū viuunt boni affectus ꝛ in tentationib⁹ demonū in aere volitāt cogitatus ad deū reſiſtēdo. Sexta die formanẗ beſtie cū hoīe cum dn̄etur eis. Et p donū intellect⁹. hō qui intellectiuū aīal habēs ſenſitiuā beſtialē dn̄aẗ paſſiōib⁹. intelligēs ꝯditionem ſuam. ꝛ ſcripturas hoc docētes. Demū ſeptīo die requieuit de⁹ ꝛ benedixit diei illi. Per ſpm̄ ſapīe req̄eſcit mēs in deo guſtans diuinā ſuauitatē ꝛ bn̄dictōem eternam. Sic q; ꝯpleuit de⁹ die ſeptimo ſeptiformi. ſ. gr̄a ꝛ dona

Septem dona. ſſ. figurata in ꝛ vet̄ ino. teſtō.

ſpūſſcti op⁹ ſuū qd̄ patrarat. Gen̄. i. hoīez pfectōe vltīa.

Significantur ⁊ ipſa .§. II

Septem dōa p ſe-ptē lucer-nas in tē-plo ardē-tes figu-rantur.

dona p ſeptē lucernas q̄ in tēplo dn̄i ardebāt. Jpa illuīnant mētē ad oīa. pcipue ad oroēs formādas in tēplo vbi fiūt oroēs. vn̄ Ro. viij. Jpe ſpūs poſtulat p nobis .i. poſtulare nos facit. Nā p donū ſapīe q̄ guſtaꝫ diuina bonitas. fac̄ nos petere vt ſctificet nomē ei⁹. i. vt ab oīb⁹ hēaꝫ ſctm̄. ⁊ ꝯgſcaꝫ tāta bonitas diuīa. Donū intellect⁹ q̄ intelligunꝫ angelici ſpūs ⁊ bona ſupni regis. fac̄ nos poſtulare vt adueniat regnū illud ī nobis. i. nos eam⁹ ad illud. Donū ꝯſilij inducit nos ad flagitandū vt fiat volūtas dei. nō ſolū in mādatꝫ ei⁹ adipleaꝫ. ſꝫ etiā ī ꝯſilijs. Donū pietatis vrget ad rogādū p pane gre ⁊ ſube tē poralis neccrie di. Panē nr̄m quotidia. Donū ſcīe qd̄ facit ꝯgſcere pctā ppria ⁊ defect⁹ alioꝝ. ſupplicat p remiſſione eoꝝ inqēns. Dimitte nob̄ debita no. ⁊c̄. Sꝫ donum fortitudīs. q̄ intelligit ſine dei adiutorio nō poſſe reſiſti tentationib⁹ dr̄. Et ne nos indu. Nō petit vt nō tenteꝫ. ſed ne vincaꝫ. ſed fortiter reſiſtet. Demū q̄ p timorē dn̄i oīs declinat a malo. vt dr̄ Ecc̄i. i. iō tīor dn̄i ſctūs cōcludit. Sed libera nos a malo. mediāte ſancto timore.

Deſignantur et iſta .§. III

Septem dona. ſſ. p vij. filios Job deſignantur.

ſeptē dona p ſeptē filios iob. ſm̄ gre. in. i. ⁊. ij. moral. qui faciebāt ꝯuiuia ſinguli p ſingulos dies ebdomade. q̄libet in die ſua cū ſororib⁹ coꝝ trib⁹. ⁊ in domo quadrangulari. Paſcūt eī mētē quā inhitant ſpūali refectōne. Et hoc ſimul cū trib⁹ ſororib⁹. i. trib⁹ ꝟtutib⁹ theologicis. fide. ſpe. ⁊ charitate. Et edificio ſpūali quadrangulari formato in quatuor ꝟtutib⁹ cardinalib⁹. Prudētia. iuſticia fortitudine. ⁊ tēperātia. Unuſq̄ſqꝫ facit ꝯuiuiū ſuū. q̄a vnūqdqꝫ donū ex ſuo effectu reficit mō ſpāli mentē vbi eſt. Et dr̄ ſic. Sapīa mētē de eternoꝝ ſpe ⁊ certitudīe reficit. Intellect⁹ in eo q̄ audita penetrat. reficiendo. cor tenebras ei⁹ illuſtrat. Cōciliū pcipitē eſſe phibet. ⁊ rōe animū replet. Fortitudo aduerſa nō metuit ⁊ ꝯfidētie cibos apponit. Scīa in eo q̄ ignorātie nebulas ſupat. cibos in vētre mētis reponit. Pietas cordis mīe viſcera opibus replet. Timor vero in eo q̄ pmit mētē ne de pn̄tib⁹ ſupbiat p cibos ſpei mētē ꝯfortat. hec b. Gre. in. i. moral. Et ſubdit. oſtendēs quō vnū iuuaꝫ p aliud ⁊ ſic ſeinuicē reficiūt. Quō etiā faciūt hoīem bene diſpoſitū ꝯtra contraria vitia. vt ſapīa deſtruat ſtulticiā. intellect⁹ ebetudinē. ſcīa igrantiam. pietas duriciā. ꝯciliū pcipitationem. fortitudo malū timorē. ⁊ timor preſumptionem.

Hec dona ſunt ſeptē. §. IIII

vij. dona. ſſ. ꝯ. vij. ſpūs neqꝫ. i. pctā.

ſpūs miſſi in oēm terrā ꝯtra ſeptē ſpūs neqꝫ. De q̄b⁹ dr̄ Mat. xij. Uadit ſcꝫ ſpūs immūd⁹ ⁊ aſſumit ſeptē ſpūs neqores ſe. ⁊ ingreſſi hitant ibi. Donū enī timoris expellit ſupbiā. q̄ timor fac̄ hoīem humiliari ei quem timet. Donū pietatis expellit ſpm̄ inuidie. q̄ crudelis eſt. ⁊ nō pōt pati alios bona habere. ſꝫ poti⁹ appetit ſui malū cū priori malo pxi. Spūs ſcīe repellit ſpm̄ ire. q̄ impedit aīm ne poſſit cernere veꝝ. ad qd̄ ſcīa attendit. Spūs cōſilij fugat ſpm̄ auaricie. q̄ nec ꝯſilia nec mādata dī ſinit implere. q̄ iubet vel ꝯſulit paupib⁹ indigētib⁹ ſubueniri ſed ſibiipi ꝯgregat totū. Spūs fortitudīs illuminat ſpiritū triſtē accidie. q̄ pꝑter tediū laboris ſubterfugit viriliter bona opari. infirmitate victus ſenſualitatis. Spiritus intellect⁹ remouet ſpm̄ gule. q̄ mentē obfuſcat vt nil ſpūale valeat intelligere. fumoſitatib⁹ repleto cerebro. Tandē ſpūs ſapīe obruit ſpm̄ luxurie. q̄ figēs ſe in cadaucrib⁹ fetidis. vt ibi paſcaꝫ ad archā eccl̄ie neſcit reuerti vt colūba. vbi ſunt cibaria optima ⁊ ſuauiſſima. Et guſtata ſuauitate ſpūs qd̄ fit p ſapīam. deſipit oīs caro. ait Bern̄. ſmo omnis delectatio carnalis.

Hec ſeptem dona ſūt .§. V

vij. do. ſſ. figra p ſeptē colū.

ſeptē columne. de quib⁹ dr̄ Prouerb. ix. Sapīa edificauit ſibi domū. Scidit cūlūnas ſeptē. i. ſeptē dona ſpūſſancti q̄ ab ipō pcedūt ad firmādā domū ꝯſcīe quam edificauit diuīa ſapīa ad hitandū ibi. ⁊ correſpōdent ſeptē verbis q̄ ipa ſapīa incarnata dixit in cruce. docens hoīem ad bene viuendū. Nam ꝟbū pmū ſcꝫ pr̄ dimitte illis. corrn̄det dono ꝯſilij. q̄ ſuggerit hoī nō ſolū nō facere vindictā de inimicis. ſꝫ bn̄facere ⁊ orare p eis. Scd̄m verbū ſcꝫ. hodie mecū eris in paradiſo. Lu. xxiij. corrn̄det dono ſapīe q̄ guſtanꝫ bona paradiſi. Tertiū verbū ſcꝫ mulier ecce fili⁹ tu⁹. Jo. xix. ad pietatē ptinet. q̄ pcciꝑue parētib⁹ puidet. Quartū verbū ſcꝫ. de⁹ de⁹ meus vt quid dereliq̄ſti me. Matt. xxix. ad donum fortitudis reſpicit. q̄ ⁊ ſi multū d̄s affligiꝫ. nō tn̄ deſcēdit de cruce afflictiōis. ſed ad deū recurrit petēs ne derelinquaꝫ. Quintum verbū. ſitio. Jo. xix. corrn̄det dono ſcīe. quo d̄s ſitit ſcire q̄ ſue expediūt ſaluti. Sextū. ꝯſummatū ē. Jo. xix donū intellect⁹ inuocat. quo intelligunꝫ q̄ in ſcripturis figurata erāt de filio hoīs eſſe ꝯſummata. i. ipleta. Ultimum aūt verbū. Pater in man⁹ tuas cōmendo ſpiritū meū. Lu. xxiij. dono ꝯgruit timoris. quo vt bonus fili⁹ q̄ſi totum ſe ſubijcit ⁊ cōmittit deo. His verbis ⁊ donis q̄ſi ſeptem columnis ſuſtentatur aīa ne corruat.

Hec dona ſūt ſeptem. §. VI

vij. do. ſſ. figra per vij. mlīes

mulieres in figurā de q̄b⁹ dicit Eſa. iiij. ca. Apphēdent ſeptē mulieres viꝝ vnū. dicētes. panē nr̄m comedem⁹. veſtimētis nr̄is opiemur. tm̄ inuoceꝫ nomen tuū ſuper nos. Mulieres dicunꝫ dona. nō pꝑter ſexū ſꝫ pꝑter fecūditatē bonoꝝ opm̄ q̄ pducūt. Iſte apphendēt viꝝ vnū. i. xp̄m. ſm̄ be. hiero. pfectū in omī ſctitate in q̄ pleniſſime quieuerūt. Iſta dona cū ſint hitus q̄dā coopiunt ⁊ ornāt aīam. ac etiā hn̄t ſecū panē refectiōis. Un̄ ⁊ ipſa dona figuranꝫ etiā p ſeptē panes quib⁹ xp̄s pauit turbas. Mat. xv. Qui ſunt ſeptē btitudines ptinentes ad doctrinā noui teſtī. quas xp̄s docuit diſcipulos in mōte.

Per. vij. panes ordeaceos.

Sicut q̄nqꝫ panes ordeacij quib⁹ altera vice pauit xp̄s quinqꝫ milia hoīm in mōte. Jo. vi. ſignificat doctrinam veteris teſtī. quinqꝫ ſcꝫ libroꝝ moyſi. quā xp̄s frangens ⁊ ſpūaliter expones fideles paſcit. Per donū eī timoris habeꝫ pmus panis ſcꝫ pauptas ſpūs. q̄ p timorem humiliaꝫ d̄s ⁊ ſubijcit ſe deo timēdo iudicia ei⁹. Per pietatem hētur ſcd̄s panis ſcꝫ mititatis. i. māſuetudinis. q̄a p pietatē quā dicit iob eſſe cultū dei. hō miteſcit ⁊ fit māſuet⁹ ad audiēdū ꝟbū dei. acq̄eſcens ſcripturis in his q̄ ſunt ſupra rōem. Per ſcīam hr̄ terti⁹ panis ſcꝫ btitudo luct⁹. Qui enī addit ſcīam addit ⁊ dolorē. Eccs. i. q̄a ſciēs pctā ſua ⁊ picula mūdi ⁊ miſerias hoīm nō pōt nō lugere. Per donū fortitudīs hr̄ quart⁹ panis ſcꝫ eſuries ⁊ ſitis iuſticie. i. bonoꝝ opm̄. Nā fortis pꝑter deſiderium qd̄ hꝫ ad ꝟtuoſa opa. ⁊ hoc eſt eſuries ⁊ ſitis. maiora ſcꝫ ⁊ minora opa ardua. exponit ſe ad oēm laborē ⁊ viriliter ſuſtinet. Per donū ꝯſilij hr̄ q̄nt⁹ panis ſcꝫ mīe. hoc eī ꝯſulit intus ſpūſſctūs. vt mīam exhibeat pximo ſpūalē ⁊ corpalē. etiā vbi ex pcepto nō teneꝫ vt mīaꝫ ipſe exinde ꝯſeq̄ꝫ. Per donū intellect⁹ hr̄ ſext⁹ panis. ſ. mūdicie cordis. Nā vt ait ſaluator. Uos mūdi eſtis pꝑter ſermonē quē locut⁹ ſum vobis. Jo. xiij. Scriptura eī ſacra lecta ⁊ intellecta mūdificat cor. Per donū ſapīe hr̄ ſeptimus panis ſcꝫ pacis. Bt̄i pacifici q̄m filij dei vocabuntur. Nā p ſſapīam guſtaꝫ ipe xp̄s q̄ eſt pax noſtra. ⁊ ideo cū oīb⁹ querit pacem. ⁊ in oīb⁹ requiem inuenit.

Hec ſunt ſeptē oculi. §. VII

Figurāt ſup lapidē vnū.i.xp̄m ⁊ quēlibet viꝝ ↄſtātē q̄ hn̄t nos ēt p ſeptē illuiare ⁊ dirigere in ſacris ⁊ p ſacra ſeptem ecclīe. Quā oculos uis ei grā ſepti formis recipiat p q̄dlibꝫ ſacr̄m t augeat. tn̄ q̄dlibet donū pōt adaptari vni ſacro. Per baptiſmū eī hō credēdo īcipit tīere deū offēdere. ⁊ cū revereri. Per ↄfirmatōꝫ roborat in dono fortitudīs ad ↄfitēdū pub-lice ſine erubeſcētia fidē xp̄i cū expedit. Per euchariſtiaꝫ q̄ dr̄ ſacr̄m pietatꝭ donū pietatꝭ exercet pie credēdo ⁊ co lēdo deū ſuū in ea. Ad p̄c penitēdū exigit donū ſcīe. vt ſciat cog̃ſcere ⁊ diſcernere pctā ſua ↄfiteri. ⁊ a q̄bꝫ oporte at cauere. In ordine ſacro exercet donū ↄſilij dū ip̄m hn̄tes ſeruāt ↄſiliū caſtitatꝭ. ⁊ alijs ſcꝫ p̄plo hn̄t ↄſulē de his q̄ expediūt ſaluti aiaꝝ ſuaꝝ. Donū ītellect⁹ docet q̄ vtūtur ſacro matrimonij ↄ̄tā rē ſpūalē ſignificet. vt n̄ vtātur eo ſic equus ⁊ mul⁹ q̄bꝫ nō ē intellect⁹. ſꝫ ad plē ſuſcipiēdā. vel fornicatōem vitādā in ſe vel ↄſorte. Per ſacr̄m extreme vnctiōis p̄parat aīa magis ad fontē ſa-piētie. vt relicto affectu pn̄tis vite. quēadmodū ceruus deſiderat ad fontes aquarum eterne ſapientie.

De diſtinctionibꝫ donoꝝ ſpūſſancti ⁊ v̄tutibꝫ in-fuſis. ⁊ de neceſſitate eoꝝ ⁊ ↄnexione. Caplm̄.ij.

Dona ſpūſſancti ſunt diſtincta realiter a v̄tutibꝫ infuſis. ⁊ necīa ſūt oīa ad ſalutem. Et ſūt q̄dā hītus aīe. Cōnexa ſūt ad inuicē ita q̄ vnū nō pōt haberi ſine alio. Septeꝫ ſunt ⁊ nō plura nec pauciora. Dignitas eoꝝ attenditur ſm̄ enumeratōem. incipiēdo tamē a ſupiorib⁹. ſ. a ſapīa. In patria remanēt in btīs. Et ↄpando ea v̄tutibꝫ nobi-liora ⁊ pfectiora ſunt cardinalibꝫ. Sꝫ inferiora theologi cis v̄tutibꝫ. Hec oīa ſm̄ bea. tho. i. ij. q. lxviij.

Quantū ad primum .§.I.

De varijs opīōibꝫ ſup diſti ctione do-noꝝ a v̄tu tibꝫ īfuſ.

ponit be. tho. vbi. s. varias ſup h̄ opiniōes. Aliq̄ eī dixe runt q̄ dona nō diſtinguunt a v̄tutibꝫ ſꝫ v̄tutes dicun tur inq̄ꝫtū pficiunt hoīem ad bn̄ opandū. Dona aūt in q̄ꝫtū a deo cauſant tales hītus. Alij vero dixerunt in h̄ differre v̄tutes a donis. q2 dona pficiūt liberꝝ arbitrium ſm̄ q̄ facultas rōnis. ſꝫ v̄tutes pficiūt liberꝝ arbitriū ſm̄ q̄ eſt facultas volūtatis. Tertij dixerūt q̄ dona differēt in hoc a virtutibꝫ. q2 v̄tutes pficiūt hoīem ad bn̄ opan-dum. ſed dona ad reſiſtēdū tēptationibꝫ. Quarti poſue-rūt in hoc eſſe drn̄am inter ea. q2 v̄tutes pficiūt hoīeꝫ ad bn̄ opandū ſimplr̄. ſꝫ dona ad h̄ ordinant vt per ea cō-formemur xp̄o p̄cipue q̄ꝫtū ad ea q̄ paſſus eſt. Sed oēs iſtas opiniones reprobat be. tho. i. ij. q. lxviij. ar. i. rōnem aſſignās reprobatōis. ibi potes videre. Et ponit q̄ntuꝫ modū dicēdi quō differant. Dicit eī q̄ ad diſtinguendū dona a v̄tutibꝫ debem⁹ ſeq̄ modū loq̄ndi ſacre ſcriptu-re. in q̄ tradunt nobis nō ſub noīe donoꝝ ſed ſub noīe ſpūum. Dicit eī Eſa. xi. Req̄eſcet ſup eū ſpūs dn̄i ſpūs ſapientie ⁊c̄. Ex q̄bꝫ nobis manifeſte datur intelligi q̄ iſta dona ſeptē enūerant ibi ſm̄ q̄ ſūt in nobis ab inſpi ratiōe diuina. Inſpiratio aūt ſignificat q̄ndā motōꝫ ab exteriori. Eſt eī ↄſiderādū q̄ in hoīe eſt duplex p̄ncipiū motuū. Unū inter⁹ q̄d ē rō. Aliud exter⁹ q̄d ē de⁹. vt dctm̄ eſt. Et etiā phs h̄ dicit in. c. de bona fortuna. Ma-nifeſtū ē aūt q̄ oē q̄d mouet o₂ eſſe ꝓportionatū motori. ⁊ hec eſt pfectio mobilis inq̄ꝫtū mobilis diſpoſitio qua diſponit ad h̄ q̄ bn̄ moueat a ſuo motore. Quāto eniꝫ motor ē altior. tāto neceſſe ē q̄ mobile ei ꝓportionet pfecti ori diſpoſitōe. Sic videm⁹ q̄ pfecti⁹ o₂ diſcipulū eſſe di ſpoſitum ad capiēdum altiorem doctrinā a magiſtro. Manifeſtū ē aūt q̄ v̄tutes hūane pficiūt hoīem ſm̄ q̄ eſt nat⁹ moueri p rōeꝫ in his q̄ īteri⁹ l̄ exteri⁹ agit. Opor tet ḡ ineſſe hoī altiores v̄tutes ſm̄ q̄s ſit diſpoſit⁹ ad h̄ q̄ diuinit⁹ moueat. Et iſte pfectōes vocant dona. nō ſo lū q2 infūdunt a deo. ſꝫ q2 ſm̄ ea hō diſponit vt efficiat ꝓmpte mobil̄ ab īſpiratōe diuīa. ſic dr̄ Eſa. l. Dn̄s ape ruit mihi aurē ego āt nō ↄ̄dico. Et phs dt in. ca. de bona fortu. q̄ his q̄ mouet p inſtinctū diuinū. n̄ expedit ↄſili ari ſm̄ rōem hūanā. ſꝫ q̄ ſeq̄nt interiorē īſtīctū. q2 mouē tur a meliori p̄ncipio q̄ꝫ ſit rō hūana. Et h̄ ē q̄ q̄dam di cūt q̄ dona pficiūt hoīem ad altiores act⁹ q̄ꝫ ſint actus v̄tutū. Q̄ꝫ āt dona noīent a gre. in. i. mor. vl̄ ab alijs ali q̄n v̄tutes. h̄ iō ē q2 hn̄t in ſe cōem rōeꝫ v̄tutꝭ. ſꝫ vltra h̄ ē in eis aliq̄d ſupueniēs cōi rōi v̄tuti. inq̄ꝫtū ſcꝫ ſūt q̄daꝫ v̄tutes diuīe pficiētes hoīem inq̄ꝫtū ē a deo mot⁹. Unꝫ phs in. vij. ethi. pōit vltra cōes aliā q̄ndā v̄tutē diuinā ſeu heroicā. ſm̄ quā aliq̄ viri mouent. vn̄ ⁊ ipē b. Greg. in. i. mor. diſtīguit dona a virtutibꝫ. Q̄ꝫ aūt ſapīa ⁊ ſcīa ponāt a doctoribꝫ v̄tutes intellectuales. ⁊ fortitudo mo ralis virtus. Dicendū q̄ cū iſta ſumunt ſm̄ q̄ ꝓcedunt ex iudicio rōnis tunc nō ſunt dona. ſed dona ſunt predi cta ſm̄ q̄ p ea opatur hō ex inſtinctu diuino.

Dona ali q̄n noīāt v̄tutes.

No-

Quantum ad ſecundū .§.II

ſcꝫ q̄ dona iſta ſūt neceſſaria ad ſalutē ꝓbat. q2 ſup-mū donoꝝ ⁊ infimū ſūt necīa. ḡ ⁊ īermedia. Nā dr̄ de ſapīa Sap. vij. Neminē diligit de⁹ niſi q̄ cum ſapīa hi tat vl̄ ↄdit. Et de tiore dr̄ Eccl̄. i. Sine tiore dn̄i neō po-terit iuſtificari. ḡ ⁊ alia necīa. Hoc āt ſic decla. tho. vbi .s. ar. ij. Rō hoīs q̄ hō opat pficit a deo duplr̄. Pēo na turali rōe ſcꝫ ſm̄ lumē naturale rōis. Scd̄o ſupnatura-li pfectiōe ſcꝫ p v̄tutes theologicas. Iſta tn̄ ſcd̄a pfectio hr̄ q̄ſi īpfecte. Impfecte eī ↄ̄gſcim⁹ hic deū. ⁊ īpfecte dili gim⁹. Illd̄ aūt q̄d hꝫ īpfecte formā aliquā vl̄ v̄tutē nō pōt p ſe opari niſi ab altero moueat. ſic luna in q̄ ē īper-fecte natura luc̄. nō illuīat niſi illuīata a ſole. ⁊ diſcipl̄s ī medicīa nō p ſe medicat niſi edoct⁹ a mgr̄o. Quāuis ḡ rō ſm̄ q̄ ē aliq̄lr̄ ⁊ īpfecte illuīata p v̄tutes theologicas moueat ad vltim̄ finē ſupnaturalē. n̄ ſufficit tn̄ iſta mo tio rōnis. niſi deſup adſit inſtinct⁹ ⁊ motio ſpūſſctī. ſm̄ illud Ro. viij. Qui ſpū dei agunt hi ſūt filij dei. q̄ ſi fi-lij dei ⁊ heredes. Et illud ps̄. cxlij. Spūs tu⁹ bon⁹ ↄ̄du cet me in terrā rectā. q2 ſcꝫ ad hereditatē illi⁹ terre nullus pōt puenire. niſi ducat a ſpūſctō per iſta dona ſua. Nō ergo ita pficit hō p v̄tutes theologicas ⁊ morales ī ordīe in vltimū finē. q̄n ſp indigeat moueri quodā ſupiori in-ſtinctu ſpūſſancti. Un̄ ⁊ v̄tutes excedūt q̄ꝫtū ad modū opandi. inq̄ꝫtū ſcꝫ hō p dona mouet ab altiori p̄ncipio. Quāuis etiā per virtutes hō multa cog̃ſcat ⁊ poſſit vi-tijs reſiſtere. tn̄ q2 rōni hūane nō ſunt omino cognita ne q̄ꝫ poſſibilia. Et hoc ſiue accipiat rō vt pfecta luīe natu rali. ſiue vt pfecta v̄tutibꝫ theologicis. Inde eſt q̄ nō pt q̄ꝫtū ad oīa repellere ſtultitiā. ebetudinē. ⁊ alia q̄ ponis be. Greg. in. ij. moral. eſſe ↄtra dona. Sꝫ de⁹ cui⁹ ſcīatiē ⁊ ſcīe oīa ſubſunt. ſua motiōe p dona ſpūſſancti nos tu-tos reddit ab oī ſtulticia p ſapīam. ab ebetudine p intel-lectum. a p̄cipitatōis vitio p ↄſiliū. a timore malo p forti tudinē. ab ignorātia p ſcīam. a duricia p pietatē. a ſuper bia p timorē. Iſta eni vitia ponit be. Gre. ibi ↄ̄triari do-nis iſtis. Et ſic oſtēdunt iſta dona neceſſaria ad ſaluteꝫ.

Dona ſūt necīe.

Quantum ad terti .§.III.

um ſcꝫ q̄ dona ſint hītus ꝓbat p hoc. q2 xp̄s loq̄ns de ſpūſancto diſciplis ait Joh. xiiij. Apud vos manebit ⁊ in vobis erit. ſꝫ ſpūſſctūs nō ē in hoībꝫ abſq̄ donis ei⁹ Māſio aūt importat ꝑmanētiā ⁊ firmitatē. ⁊ ſic deno-tat hītum q̄ eſt q̄litas de difficili mobil̄e ſubiecto. Nō aūt notat trāſitū ⁊ ſubitū motū ꝑut ē paſſio vel actus. Sūt ḡ dona hītus q̄dā. Un̄ be. Gre. in. ij. moral. dicit. q̄ in illis donis ſine q̄bꝫ ad vitā nō puenit. ſpūſſanct⁹ ſemꝑ manet in electis ſcꝫ dū ꝑſeuerant in gratia.

Septem dona ſūt habitus.

Quantū ad quartū. §. IIII

Septem dona ſſ. ſcʒ quare ſint ſeptē. ꝛ quō ꝑficiant vires aīe. Sic decla
rat be. Tho. ꝑma. ij. q. lxij. ar. iiij. Dona ſunt quidā hitꝰ
ꝑficiētes hoīem ad hoc ꝙ ꝓmpte ſequaꝛ inſtinctꝰ ꝛ mo
tus ſpūſſctī. Sicut ꝟtutes morales ꝑficiūt vires appeti
tiuas ad obediēdū rōni. Sicut aūt vires appetitiue na
te ſūt moueri ꝑ impiū rōnis. ita etiā oēs vires humane
nate ſūt moueri ꝑ inſtinctū dei. ſic a quadā ſuꝑiori potē
tia. Et iō in oībꝫ viribꝫ hoīs q̄ pn̄t eſſe ꝑncipia hūanoꝝ
actuū. ſic ſunt ꝟtutes. ita etiā ſunt dona ſcʒ in rōne et in
vi appetitiua. Ratio aūt eſt practica ꝛ ſpeculatiua. Et in
vtraqʒ ꝯſideraꝛ apphēſio ꝟitatis q̄ ꝑtinet ad inuētionē
ꝛ iudiciū de ꝟitate. Ad apphēſionē ꝗ ꝟitatis ſpeculati
ua rō ꝑficiꝛ ꝑ intellectū. Practica ꝟo ꝑ ꝯſiliū. Ad recti
tudinē iudicij de re ꝑficiꝛ ſpeculatiua ꝑ ſapiam. practica
ꝑ ſciam. Appetitiua aūt potētia ꝑficiꝛ q̄ʒtū ad ea q̄ ſunt
ad ſeipm̄. ꝑ fortitudinē ꝯ errorē. ꝑiculoꝝ. Cōtra ꝯcupiſcē
tiā vero delectabiliū ꝑficiꝛ ꝑ timorē. Iuꝛ illud. Configē
timore tuo carnes meas. i. ꝯcupiſcētias carnales. Et ſic
patʒ ꝙ dona ſex extēdūt ad oīa. ad q̄ ſe extēdunt ꝟtutes
morales. ſcʒ fortitudo. iuſticia. ꝛ tēperantia. Et ꝟtutes in
tellectuales ſcʒ ſapīa. intellectꝰ. ſcīa. prudētia. ad quā ꝑti
net ꝯſiliū. Ars aūt ꝛ ſi ſit ꝟtus intellectualis. nō tn̄ ꝑfi
cit hoīem ad bn̄ viuendū. ſʒ ad opa exterius factibilia. q̄
trāſeūt in aliā materiā. Et iō ars nō ꝯnumeraꝛ inter do
na q̄ ꝑficiūt hoīem in ordine ad bn̄ viuendum. Iuſticie
vero īponit nomē. Imponiꝛ a rectitudine rōnis. Et idō
ꝯuenientiꝰ eſt nomē ꝟtutis q̄ʒ doni. Sʒ pietas q̄ tn̄ ꝑti
net ad iuſticiā importat reuerētiā quā hēmꝰ ad patrem
ꝛ patriā. Et qꝛ p̄r oīm eſt deꝰ. ꝛ pietas dei cultus noīaꝛ
Ars q̄re nō poniꝛ int dona. ſm̄ be. Aug. Ideo ꝯueniēter donū q̄ ꝓpter reuerētiā dei
aliq̄s bonū opaꝛ ad oēs pietas noīaꝛ. nō iuſticia. Sa
piētia aūt ꝛ ſcīa put ꝯnumeranꝛ inter grās ḡtis datas
De q̄bꝫ apl's. i. Coꝝ. xij. Alij daꝛ ꝑ ſpm̄ ſermo ſapīe. alij
ſermo ſcīe. Drn̄t realiter a ſapīa ꝛ ſcīa put ſūt dona ſpi
rituſſctī. Nā ille dicunꝛ grē ḡtis date. inq̄ʒtū q̄s per ea
abundat intm̄ in cognitōne reꝝ diuīaꝝ ꝛ humanaꝝ. ꝙ
pōt alios inſtruere ꝛ aduerſarios ꝯfutare. q̄ pn̄t eſſe eti
am in malis hoībꝫ. Sʒ dona ſūt put ꝑficiūt mētē hoīs
ad ſeq̄ndū inſtinctꝰ ſpūſſctī in cognitiōe diuīoꝝ vel hu
.s̄. ti. ix. c. iij. ꝛ infra ti. xv. c. xix manoꝝ ꝛ nō ſunt niſi in bonis. Differūt iſta dona a
ſapīa ꝛ ſcīa q̄ ſūt hitus acq̄ſiti ſeu ꝟtutes intellectuales
Sil'r ꝛ fortitudo donū differt a fortitudine ꝟtute mora
li etiā infuſa. Nā opus fortitudīs ꝟtutis ꝓcedit a rōne
illuīata. tn̄ ꝑ grām ſi eſt ꝟtus infuſa. Sed opus fortitu
dinis put eſt donū ꝓcedit a ſpūſancto. mouēte mentē
ad ſeq̄ndū ſuū inſtinctū ꝑ tale donū hitu ale ſcʒ fortitudi
nis. Sil' tn̄ cōcurrūt. qꝛ ꝟtutes etiā ſeinuicē iuuant in
actibꝫ ſuis. hn̄t tn̄ diuerſum reſpectū. Donū q̄dē vt for
titer ꝑſiſtat ob reuerētiam dei. Virtus aūt ne diſcedat a
bono rōnis. Cui aūt dona ꝑficiāt hoīem ſm̄ ꝙ moueꝛ a
deo. ꝛ ꝟtutes theologice maxime nos ordinēt ad eū. nō
tn̄ ponunꝛ aliqua dona ꝑtinētia ad ꝟtutes theologicas
ſicut ad morales. Et rō eſt ſm̄ be. tho. vbi. s̄. qꝛ rō hoīs
nō moueꝛ a ſpūſancto. niſi ei aliq̄ mō vniaꝛ. Sic inſtru
mentū nō moueꝛ ab artifice niſi ꝑ ꝯtactū. vel alio mō ei
vniaꝛ. Prima aūt vnio homīs ad deū eſt per fidē. ſpeʒ.
ꝛ caritatē. Vn̄ iſte virtutes theologice p̄ſupponunꝛ ad
dona ſicut radices eoꝝ. Vn̄ oīa iſta dona ꝑtinēt ad has
tres ꝟtutes. ſic q̄dā deriuatiōes eaꝝ. Et ſm̄ bea. tho. vbi
ſupra. ar. viij. Dona ſpūſſctī ſūt ꝑfectiora ꝟtutibꝫ oībꝫ in
tellectualibꝫ ꝛ moralibꝫ. qꝛ ip̄e ꝑficiūt rōem hoīs vl' ali
as potētias. vt appetitiuas in ordine ad rōem. Sʒ do
na perficiūt hoīs potētias in ꝯpatiōe ad ſpm̄ſctm̄ mo
uētē. Sʒ theologice ꝟtutes ſūt ꝑfectiores donis. qꝛ per
eas mens hūana deo ꝯiūgiꝛ. vt poſtea ab ipo moueaꝛ
per actus donoꝝ. Vn̄ ꝛ Greg. in. i. moral'. exponēs figu
ram ꝙ filij iob fuerūt ſeptē. ſignificātes ſeptem dona. ꝛ
tres filie. ſignificātes ꝟtutes theologicas. dicit. Ad dena
rij ꝑfectionē ſeptē filij. i. ſeptē dona nō perueniūt niſi in
ſpe. fide. ꝛ caritate. fuerit oīe qō agūt. Btitudines aūt
de quibꝫ fit mentio Matth. v. ꝛ de quibꝫ. s̄. ti. vij. ſunt
actus ipoꝝ donoꝝ permaxime vel virtutū. Vn̄ non di
ſtinguunꝛ ab eis ſicut diuerſi habitus. ſʒ ſicut actus ab
habitibꝫ eorum. bea. Tho. vbi ſupra arti. iiij.

Sūt aūt ipſa ſeptem. §. V

Dona ſſ ꝯnexa ad inuicem. dona ꝯnexa ad inuicē vt vnū nō poſſit haberi ſine alte
ro. qō figuraꝛ in ſeptē filijs iob. in eo ꝙ ſimul ſe inuicē
reficiebāt ꝯuiuijs ꝯuiuijs. qō ſic declarat bea. tho. vbi
ſupra arti. v. Sicut vires diſponunꝛ appetitiue per vir
tutes morales in cōparatōne ad rōem. qꝛ iraſcibilis per
fortitudinē ꝯcupiſcibilis ꝑ tēperantiā. voluntas per iu
ſticiā. ita vires oīes aīe diſponunꝛ per dona ſpūſſctī. in
cōparatione ad ſpm̄ſctm̄ mouentē. Spūs aūt ſanctus
inhabitat in nobis ꝑ charitatē. ſm̄ illud ad Ro. v. Cha
ritas dei diffuſa eſt in cordibꝫ nr̄is per ſpm̄ ſctm̄ qui da
tus eſt nobis. Et per charitatē perficiunꝛ potētie anie.
ſicut ꝛ rō ipa perficiꝛ per prudentiā. Unde ſicut ꝟtutes
morales cōnectunꝛ ſibiinuicē in prudētia. ita dona con
nectunꝛ ſibiinuicē in charitate. ita ꝙ q̄ charitateʒ habet
oīa dona habet. qui nō hʒ cā. nullū ex eis habet.

Dona aūt ſpūſancti. §. VI

aliq̄ mō remanēt in patria. i. q̄ ad aliq̄s actus ꝛ q̄ ad ali
os nō. Pro cuiꝰ declaratiōe dicit bea. tho. vbi. s̄. arti. vi.
ꝙ q̄ʒtū ad eſſentiā donoꝝ vtiqʒ in patria remanēt. Cu
ius ratio ē. qꝛ dona ſpūſancti vt dctm̄ eſt perficiūt ho
minē ad ſeq̄ndū motōnē ſpūſancti. Sʒ hoc p̄cipue erit
in patria. qn̄ deꝰ erit oīa in oībꝫ. ꝛ qn̄ hō erit totaliter ſb
ditus deo. Et ſic intelligiꝛ illud ps. Flumīs impetus le
tificat ciuitatē dei. Ciuitas dei eſt triplex. Aīa ratōnalis
ecclīa militās. ꝛ patria ſupnalis. Fluuiꝰ eſt grā ſeptifor
mis ſpūſancti. i. ſeptē donoꝝ. Cuiꝰ impetꝰ eſt feruor q̄
letificat tripl'r dictā ciuitatē dei. Vn̄ ꝛ Iohā. apoca vl.
dicit ſibi oſtēſum fluuiū aq̄ viue. ſplendidū vt chriſtal
lum egredientē a throno dei ꝛ agni. in medio platee eiꝰ.
a deo enī ꝓcedit grā ſpūſancti in nobis merito agni. i.
xp̄i. Vn̄ be. amb. de ſuperna ciuitate ait. Ciuitas illa di
celeſtis hierl'm. nō meatu alicuiꝰ flumīs terreſtris ablui
tur. ſʒ ꝛ fonte vite ꝓcedēs ſpūſanctꝰ cuiꝰ nobis hec bre
ui ſatiamur hauſtu. in illis celeſtibꝫ ſpiritibꝫ redundan
tius videꝛ affluere pleno ſeptē ꝟtutū. i. donoꝝ ſpūalium
feruēs meatu. Alio mō ꝯſiderādo dona q̄ʒtū ad materi
am aliquā circa quā operanꝛ ipa dona in pn̄ti. ſic non
habebūt illā operationē in ſtatu glie. Sicut verbi grā.
Dicit Greg. ꝙ iſta dona nos ꝓtegūt ꝯ vitia vel tētamē
ta. vt ſapiētia ꝯtra ſtultitiā. ſcīa ꝯ ignorantiam. ꝛ ſic de
alijs. Et qꝛ in patria nō erūt temptamēta vel vitia. Iō
q̄ʒtū ad hmōi dona nō remanebūt. Ponit etiā be. Gre.
in. i. moral'. duos effectus ad ſingula dona. quoꝝ vnum
trāſit cū vita pn̄ti. aliud remanet in patria. Dicit eī ꝙ ſa
piētia mentē de ſpe ꝛ certitudine eternoꝝ reficit hoꝝ du
oꝝ ſpes trāſit ꝛ certitudo remanet. De intellectu dic ꝙ
in eo ꝙ audita penetrat reficiēdo cor tenebras eius illu
ſtrat. Hoꝝ ꝑmū ſcʒ auditus trāſit. qꝛ in patria nullꝰ do
cet aliū. Scdm̄ remanet ſcʒ illuſtratio mētis. ꝛ ſic de ali
is. Sciēdū etiā ꝙ ꝯꝑando ipa dona ad inuicem. digni
tas eoꝝ qua vnū p̄feraꝛ alteri eſt attēdēda ſm̄ enumera
tionē eoꝝ. incipiēdo a ſapīa. vt poniꝛ Eſa. xi. Simpl'r
loq̄ndo ſm̄ be. tho. vbi. s̄. ar. vij. dic enī ꝙ eadē eſt rō in
cōparatōe ipoꝝ ꝛ ꝟtutū. qꝛ dona ad oēs actus potentia
rum aīe perficiūt hoīes ad q̄s perficiunt ꝟtutes. Unde

ſicut ꝟtutes intellectuales p̄ferūtur moralibꝫ. ⁊ ī ipis in
tellectualibꝫ ꝯtēplatiue p̄ferūtur actiuis. vt ſapia. intel
lectus. ſcia. prudētia. ⁊ arti. ita tamē ꝙ ſcia p̄fert intelle
ctui. ⁊ intellectus ſcie. ſicut prudētia ⁊ ſyneſis eubolie. ita
etiā in donis ſapia. intellectus ſcia ⁊ ꝯſiliū p̄ferūtur pie
tati ⁊ timori. In q̄bꝫ etiā pietas p̄fert fortitudī ſicut iu
ſticia fortitudini. ⁊ fortitudo tēpantie. ſꝫ ſm q̄d. i. q̄ꝫtum
ad miam fortitudo ⁊ ꝯſiliū p̄ferūtur ſcie ⁊ pietati. quia
fortitudo ⁊ ꝯſiliū de arduis. ſcia aūt ⁊ pietas de coībus
Propterea aūt maxime timor cōmendat̄. nō q꞉ nobilius
alijs. ſꝫ q꞉ p̄mordiū q̄ddā pfectōis donoꝝ.

De dono ſapie. Et de triplici ſapiētia. Caplm. iij.

Os iuſti meditabitur

ſapiam. ⁊ ligua eius loq̄tur iudiciū. Ps. et
Prouẽ. vij. Iuſtus h̄ ⁊ coīter in alijs ſcptu
re ſacre libris d̄r a iuſticia. q̄ ē oīs virtus ſm
phm ī li. ethi. put ſꝫ impat quēdā rectitudinē mentis.
tribuēs vnicuiqꝫ q̄d ſuū ē. deo. ſibi. ⁊ pximo. Os aūt in
h̄ loco nō accipit̄ p ore corpis. q꞉ ei⁹ actus nō ē meditari
ſed p ore anie q̄d ē itellect⁹ ei⁹. accipiēs cibos veritatis ⁊
p meditatōem maſticās ⁊ traijciēs in vētrē memorie. vt
inde nutriat̄ affectus. Meditat̄ ḡ os. i. intellect⁹ iuſti ſa
piētiā. i. q̄ ptinēt ad iuſti ſapiam. ⁊ exinde lingua corpis
ei⁹ loq̄tur iudiciū. i. ſm rectitudinē iudicij q̄d ex ſapia ſu
mit. Nā vt d̄t phs. Unuſq̄ſqꝫ recte iudicat q̄ bn̄ nouit.
Loq̄tur ḡ ſcd̄m rectū iudiciū. i. extimatōem. ⁊ de diuis
rebꝫ nō errās. vt heretici. ⁊ de humanis agēdis. ſ. opibꝫ
q꞉ ſm diuinas reglas ſapia ꝯſulit ⁊ diſponit de agēdis
Sed ſciēdū ꝙ triplex ē ſapia. Sapia eēntial̄ ⁊ increata
Sapia pſonal̄ ⁊ īcarnata. Sapia humanal̄ ⁊ variata.
Os iuſti meditabit̄ primā ⁊ admirat̄ īmēſitatē. Secū
dā ⁊ imitat̄ bonitatē. Tertiā ⁊ iocūdat̄ ꝓpter ſuauitatē.

Triplex ē ſapia.

De prima intelligitur. §. I.

illud Sap. j. Oim eſt artifex oīa pſpiciens. q̄d vtiqꝫ eſt
intelligendū de ſācxiſſima trinitate. Nā vt dicit b. Au
guſtin⁹. Sicut inſeparabiles ſūt ſꝫ in eēntia. ita inſepa
rabilr̄ opant̄. ſ. ab extra. de ꝯſe. diſt. iiij. c. j. Nā ab intra.
ita pater gignit filiū ꝙ filius nō gignit ſed ē genitus. et
pr̄ ingenitus. ⁊ ſpūſſanctus ab vtroqꝫ pcedit. nō illi ab
eo. Sed ad extra ꝓprietates pſonales ī creatōe mōi ⁊ gu
bernatōe q̄d opatur pr̄. idē ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus. Unō
chriſtus dei fili⁹ ait Joh. vj. Pr̄ me⁹ opat̄ vſqꝫ mō. ⁊ ego
opor. Et. j. ad Cori. xij. Hec oīa opat̄ vn⁹ ⁊ idē ſpūs. Sic
aūt oim triū pſonaꝝ diuiaꝝ ē vna eēntia. potētia. ⁊ boī
tas. ita ⁊ vna ſapia q̄ nō ē aliud ſm be. Aug. q̄ꝫ ipa eēn
tia. Nā ⁊ ſi ī nobis aliud ſit eēntia. aliō ſapia. q꞉ q̄ddam
accn̄s aduenīes ei p⁹ eēntiam. Nō ſic ē in deo cū nil acci
dat ei. Sed vt dicit Boe. Accn̄s ī dō trāſit ī ſubiam. i.
q̄ō eſt accn̄s in nobis. vt ſapia. bonitas. ⁊ hmōi. ī dō eſt
ipa ſuba ſeu eēntia. Un̄ ī ſequētia. Nil ī dō p̄ter deū. nl
la cā p̄ter eū q̄ cāt cālia. Idē eē. idē noſſe. idē velle. idē poſ
ſe. cūcta ſūt ſimplicia. Diſtinguit̄ tamē a nob ſapia dī a
ſua eēntia p intellectū nr̄m rōe. q꞉ alia rōe ꝯſideram⁹ ei⁹
eēntiā inq̄ꝫtū p eā ſubſiſtit. ⁊ ei⁹ ſapiam inq̄ꝫtū p eam no
uit oīa. ⁊ diſponit ad debitū finē. ps. Oīa ī ſapia feciſti
ciij. Et Sap. viij. Attingit ſapia ſꝫ dei a fine vſqꝫ ad fi
nē fortiter. ⁊ diſponit oīa ſuauiter. Cū ḡ meditat̄ os iu
ſti. i. mens hāc ſapiam admirat̄ cū aplo dicēs ad Rom
xj. O altitudo diuitiarū ſapie ⁊ ſcie dei q̄ꝫ incōprehenſi
bilia ſūt iudicia eius.

De ſapia intelligendū de ſācxiſſima trinitate: De ſapia eēntiali ⁊ increata.

Sapiētia perſonalis. §. II.

incarnata eſt dei filius. cui p appꝛopꝛiatōem attribuit̄ ſapia
ſicuti pr̄i potētia. ⁊ ſpūiſcō clemētia. Eccl. xxiiij. Ego ſa
piētia pdij ex ore altiſſimi p̄mogenita an̄ oēm creaturaꝫ
ex ore eius intellect⁹ altiſſimi pr̄is ab eterno pdijt. Et ec
cleſiaſ. j. d̄r. Fons ſapie verbū dn̄i ī excelſ. Et. j. ad Coꝝ.
Chriſtū dī virtutē ⁊ dei ſapiaꝫ. Hāc inq̄t Hiero. ad pau
linū. doctus plato neſciuit. Hāc Demoſthenes eloquēs
ignorauit. Perdā ait dn̄s ſapiam ſapiētū. ⁊ prudentiaꝫ
prudētū reꝓbando. Loquit̄ apls. Sapiam in miſterio
abſconditā quā pdeſtinauit ds an̄ ſecla. Quia eni p̄mi
parētes p inordinatū appetitū ſapie. i. ſcie boni ⁊ mali ex
ſupbia pcedentē. pdiderūt genus humanū. ⁊ q̄i mūduꝫ
totū q̄ ꝓpter ipm factus ē. decuit vt dī filius ſapia pr̄is
humiliaret̄. nr̄a mortalitate aſſumpta vſqꝫ ad ſtulticiaꝫ
crucis. Stulticia eni reputata ē apō gentiles ſapientes
ſm mūdū ꝙ dei fil⁹ mortē ignominioſam ſufferret. Un̄
apls. pdicamus xpm crucifixū. gētibꝫ ſtulticiā. Et p hu
miliatā ſapiam incarnatā ſaluatū ē gen⁹ humanū. ⁊ re
fectus ē mōs. Os ḡ iuſti meditabit̄ hāc ſapiam vt imi
tet̄. q꞉ ſic ſapiēs vere efficit̄. Apls. Si q̄s videt̄ īter vos
ſapiēs eē. ſ. ſm extimatōem ſuā ſtultus fiat ſe humiliā
do. ⁊ chriſtū imitādo vt ſit ſapiēs. Qui eni inq̄t b. Aug⁹
ſine ſaluatore vult ſalutē hr̄e. ⁊ ſine ꝟa ſapia extimat ſe
fieri poſſe prudētē. nō ſan⁹ ſed eger. nō prudēs ſed ſtult⁹
in egritudie aſſidua laborabit. ⁊ in cecitate noxia demēſ
pmanebit. xxvj. q. ij. qui ſine.

De ſapia pſonali. ſ. ſicuti filio dī eni ſapiētia attribuit̄

ſapientia Quarerē

Sapientia tertia §. III.

que eſt in hoībꝫ hec ē varia. Pro cui⁹ declaratōe dic̄ be.
Tho. ij. ij. q. xlv. arti. v. ꝙ ſm phm ad ſapiētē ptinet ꝯſi
derare cām altiſſimā p quā d̄ alijs certiſſime iudicat̄. et
ſm quā oīa ordīari oportet. Cū aūt altiſſima duplr̄ ꝯſi
derari pōt. vl̄ ſimplr̄ vl̄ in aliq̄ gener̄. Ille ḡ q̄ coḡſcit cāꝫ
altiſſimā ī aliq̄ genere. p eā pt̄ d̄ oībꝫ q̄ ſūt illi⁹ generis iu
dicare ⁊ ordinare d̄r eē ſapiēs ī illo genere. Ut ī medici
na q̄ bn̄ ſcit iudicare de ſanitate p q̄ amittit̄ ⁊ p q̄ repat̄
dr̄ ſapiēs medic⁹. Et ſilr̄ ī archirectura. ſm illō. j. ad Co
rin. iij. Ut ſapiēs archirect⁹ fūdamētū poſui. Qui aūt
coḡſcit cām altiſſimā ſimplr̄ q̄ ds ē. dr̄ ſapiēs ſimplr̄ in
q̄ꝫtū p reglas diuinas q̄s docet ſcptura. ⁊ vnctio ſugge
rit. oīa pt̄ iudicare ⁊ ordinare ſaltē ptinētia ad ſalutē. hu
ius aūt iudiciū rectū ꝯſequit̄ q̄s p ſpūm ſcm̄ ſeu donuꝫ
eius. ſ. ſapiam dcm̄. ſm illud. j. ad Coꝝ. ij. Spūal̄ iudi
cat oīa. ⁊ ſpūs oīa ſcrutat̄. etiā pfūda dei. Ex q̄bꝫ pꝫ ꝙ
varie dr̄ ſapia. ⁊ triplex. Sapia criminal̄ q̄ ē reꝓborum
Sapia ꝟtual̄ q̄ ē bonoꝝ. Sapia cōmunal̄ q̄ ē amboꝝ.
De ſapia crimīali d̄r Here. iiij. Sapiētes ſūt vt faciant
mala. bn̄ aūt facere neſcierūt. Apls. Rom. iij. Sapiētia
huius mōi inimica ē dō. Dicit̄ aūt hui⁹ noticia ſapien
tia impꝓprie p q̄ndā ſilitudinē. Qō ſic declarat b. Thom
ij. ij. q. xlv. ar. j. Bonū dr̄ duplr̄. Uno mō q̄d ē ꝟe bonū
⁊ ſimplr̄ pfectū. Alio mō dr̄ aliq̄d bonū ſm aliquā ſili
tudinē. q̄d ſꝫ ē ī malicia pfectū. Sic dr̄ bon⁹ latro vl̄ p
fect⁹ latro q̄. ſ. ſcit ſubtilr̄ mōs adinuenire ⁊ media ad fu
rādum. Et ſicut circa ea que ſunt vere bona ē aliq̄ altiſſi
ma cauſa que eſt ſummū bonū. q̄d ē vltimus finis. per
cuius cognitōnem dicit̄ homo vere ſapiens. ita ⁊ in ma
lis eſt adinuenire aliq̄d ad q̄ō alia referunt̄ ſicut ad vlti
mum finē. p cuius cognitōnē homo dicit̄ ſapiēs ad ma
le agendū. Quicūqꝫ eni auertit̄ a fine debito neceſſe ē ꝙ
aliquē finē indebitū ſibi p̄ſtituat. q꞉ oīe agens agit ꝓp
ter finē. Un̄ ſi p̄ſtituat ſibi finē in bonis exterioribꝫ ter
renis vocat̄ ſapia terrena. Si in bonis corpalibꝫ vocat̄
ſapia aīal̄ Si in aliqua excellētia vocat̄ ſapia diaboli
ca ꝓpter imitatōem ſupbie diaboli. de q̄ dr̄ Job. xlj. Ipe
eſt rex ſup vniuerſos filios ſuperbie quales fuerūt phi.
De q̄bꝫ dr̄ Ro. j. Dicētes ſe eſſe ſapiētes. ſ. ex ſupbia ſtul
ti facti ſunt. Tales etiā fuerūt magi. i. ſapientes pharao
nis ⁊ Nabuchodonoſor. Hinc btūs Gregori⁹ in moral̄
de criminali ſapiētia ait ponēs ꝯditōes ſeu effectus ei⁹

De ſapiētia humanali q̄ ipa eſt varia.

Q̄ triplex eſt ſapia.

Eſt ⁊ ſapiētia criminalis. bonū d̄r duplr̄

Huiꝰ mūdi ſapiētia ait eſt cor machinatōibꝫ tegere.ſen-
ſum ꝟbis velare.que falſa ſunt vera oſtendere. que ꝟa ſūt
falſa demōſtrare. Hāc qui ſciūt ceteros ſupbiēdo deſpi-
ciunt.q̄ neſciūt ſupbi ꝛ tumidi in alijs ipam mirāt. Hec
ſibi obſequētibꝫ p̄cepit honoꝝ culmina q̄rere.adepta tē-
poralis glie vanitate gaudere. Irrogata ab alijs mala
multiplicit̄ reddere.cuꝫ vires ſuppetūt nullis reſiſtētibꝫ
cedere. Cū viribꝫ poſſibilitas deeſt q̄cq̄d ꝑ maliciam ex-
plere nō valet.h̄ in pacifica bonitate ſimulare.

Secūda ſapientia .§.IIII

que eſt cōmunis bonis ꝛ malis.eſt ſapia quaꝫ ponunt
phi.ꝛ plato ꝛ ariſtoteles ꝟtutē intellectualē q̄ eſt circa co-
gnitionē diuinoꝝ. Pro cuiꝰ declaratiōe dic̄ be. Tho.ij.ij
q.xlv.art.ij.ꝙ ſapia importat q̄ndā rectitudinē iudicij
ſm rōnes diuinaſ. Rectitudo aūt iudicij p̄t ꝯtingere du-
pliciter. Uno mō ſm pfectū vſum rōnis. Alio modo ꝓ-
pter quandā ꝯnaturalitatē ad ea de q̄bꝫ eſt iudicandū.
Sicut ꝟbi grā.de his que ptinēt ad caſtitatē ꝑ rōis in-
quiſitionē.recte iudicat ille q̄ didicit ſciam moralē.ſed ꝑ
quandā ꝯnaturalitatē ad ipam recte iudicat de eis q̄ hꝫ
habitū caſtitatis. Sic circa res diuinas ex rōis inq̄ſitō-
ne.rectū iudiciū habere ptinet ad ſapiam.q̄ eſt ꝟtus in-
tellectualis.quā habet theologꝰ ꝛ methaphiſicꝰ bonꝰ vl
malꝰ. Sꝫ rectū iudiciū habere de diuinis ꝑ quandā cō-
naturalitatē ad ipam ptinet ad ſapiam.q̄ eſt donū ſpūſ
ſancti q̄d ſoli boni hn̄t.vt dicet̄. Stoici tn̄ accipiebant
ſapiam ꝓ ꝟtute intellectuali.ſm illud ꝓuerb. Sapia eſt
viro prudētia in q̄ ꝯnectunt̄ oīs ꝟtutes morales ꝛ no-
ticia diuinoꝝ. Et dicebāt ꝙ ī aīo ſapiētis.i.ꝟtuoſi nō ca-
dunt paſſiōes. Peripatetici ꝟo aſſerebāt ꝙ ī ſapiēte ca-
dunt paſſiōes.ſꝫ nō deducit̄ ab eis.i.non ſupat̄ eis acq̄-
eſcendo.vt q̄d agat ꝯtra rōem ꝛ ſi motꝰ caꝝ ſentiat. Et
dicit beatꝰ Augꝰ.in.ix.de ciui.dei.ꝙ iſta ꝯtrouerſia ma-
gis erat in voce ꝙ̄ in re. Nā q̄d dicebāt ſtoici in aīo ſapi-
entis nō cadere paſſiōes.intelligebāt q̄ꝫtū ad cōſenſum
ꝯtra rōem.nō q̄ꝫtū ad motꝰ. Et antiq̄tus phi vocabant̄
ſapiētes. Primꝰ aūt vt dic̄ beatꝰ Augꝰ.de ciui.dei.q̄ in-
uenit iſtud nomē.phs fuit pithagoras.q̄ interrogatꝰ d̄
ſua ꝓfeſſione.cū nomē ſapiētis videret̄ ſibi nomen arro-
gātie nō ſapiētē ſe eſſe dixit.ſꝫ phm.i.amatorē ſapientie
Sic eīn interp̄tat̄ phs. Dicit̄ eni phus a philos grece.
q̄d latine eſt amor.ꝛ ſophia grece q̄d latine d̄r ſapientia
inde phs amator ſapie. Magnā aūt penuriā mūdꝰ
habebat hoꝝ ſapientū. dic̄ beatꝰ Augꝰ.qn̄ ſolū ſeptem
mūdi ſapiētes fuiſſe quodā tp̄e deſcribunt̄. Qui tamen
ꝛ ipi mō ſuo humiles erāt p̄ferētes alios ſibi. Uñ Tha-
les.ait. Inter ſapiētes ille ſapiētior.q̄ eſt humilior. In hꝰ
exemplū narrat Valeriꝰ maximꝰ li.iiij.ꝙ cū quadam vi-
ce piſcatoribꝫ rhetia iacientibꝫ ꝓ capiēdis piſcibꝫ quidaꝫ
emit iacturā illā ꝓ illa vice certo p̄cio. Iactatis rhetibuſ
ceperūt mēſam aureā. Qua educta orta eſt q̄ſtio cuiꝰ eē
deberet aſſerēte emptore ſuā fore.q2 emerat iacturā illaꝫ
qua capta erat. Piſcatores ecōtra.q2 intenderūt vēdere
capturā piſciū nō aliud. Demū ꝯſulētibꝫ ſup h̄ appolli-
nem delphicū. Rn̄dit ſcꝫ diabolꝰ ꝑ idolū illud. Illā mē-
ſam debere dari ſapiētiori huiꝰ mūdi. Et ſapiētior iudi-
catus eſt. Tales Mileſiꝰ.ꝛ ei miſſa eſt. Qui ex hūilitate
reputās biantē ſapientiorē eo miſit ſibi eandē. Et ipe ſi-
militer alteri ex.vij.quē extimauit magis ſapientē. Tan-
dem ad vltimū ex.vij.eſt delata vni q̄ dictꝰ eſt Solon.
q̄ nec eā ſibi retinuit.ſꝫ dedicauit in tēplo appollinis.q̄
dicebat̄ deꝰ ſapiētie. Aurea mēſa ſignificat ipam ſapiaꝫ
que deo attribuēda eſt.q2 vt d̄r Eccl.j. Omīs ſapiētia a
dño deo eſt.ꝛ cū illo fuit ꝛ eſt an̄ euū. Iſta tn̄ ſapia acq̄-
ſita ꝓut cōp̄rehēdit cū cognitione diuinoꝝ etiā virtutes
morales acq̄ſitas.nō ſufficit ad ſalutē. Propterea vt ait

Phi nom̄ q̄s p̄mus inuenit et vñ d̄r

dñs Hiere.ix. Nō glorieť ſapiēs in ſapia ſua. q2 ſcꝫ non
ſaluat. Sꝫ ſapiētia huiꝰ ꝓut cōp̄rehēdit ꝟtutes infuſas
cū grā deducit ad claritatē eternā vt d̄r Sap.vj. Et ſic
videt̄ ſumi in libris ſapiētialibꝫ.in q̄bꝫ frequēter fit mē-
tio de ſapia.ꝛ ꝑ maxime in lib.ſapie.a vj.c.vſq3 ad nonū
vbi ponunt̄ excellētie eiꝰ ꝛ effectꝰ.vt ibi.eſt in ea ſcꝫ ſapi-
entia ſpūs intelligētia multiplex.vnicꝰ ꝛc. Et infra iter
cetera d̄r. Sobrietatē ꝛ prudentiā docet iuſticiā ꝛ virtu-
tem.i.fortitudinē.q̄bꝫ in vita nil vtiliꝰ hoībꝫ. Patet aūt
has eſſe virtutes cardinales. Et ſupiꝰ ait ꝙ amicos dei
ꝯſtituit q̄d fit ꝑ charitatē. Uel meliꝰ ſm beatū Thomā
ij.ij.q.xlv.ar.vj. Illa om̄ia intelligunt̄ de ſapia increata
qua p̄ma ſe nobis vnit ꝑ donū charitatis. Et ex h̄ reue-
lat myſteria nobis.q̄ꝝ cognitio eſt ſapiētia infuſa. Uñ
ſapiētia infuſa q̄ eſt donū.nō eſt cauſa charitatis ſed ef-
fectus eiꝰ. Et q2 ſapiētia ꝯtrariat̄ ſtulticie.ſicut in ſcp̄tu-
ra ſacra ſapiēs d̄r ꝟtuoſus ſm ꝟtutes infuſas.ita ꝛ ſtul-
tus ſeu inſipiēs d̄r ꝟtuoſus ſm virtutes. Et de hac ſa-
pientia ꝟtute generali dic̄ beatꝰ Amb.in li. de fuga ſe-
culi. Sapiēs nunq̄ꝫ eſt inanis.ſꝫ ſemꝑ habet in ſe ami-
ctum prudētie.q̄ dicere poteſt. iuſticiā induebā ꝛ iudici-
um. Hec ſunt interna mētis velamina.q̄ nemini poſſūt
auferri niſi quē ſua culpa diſpoliat. his ſpoliatꝰ adam
nudꝰ inuētus eſt.habent̄ hec de pe.di.ij.ſapiēs. Hinc ꝛ
Lactantiꝰ in iij.inſtitu. Quicūq3 vult eſſe ſapiens atq3
beatꝰ audiat dei vocē.ſacramentū natiuitatis ſue noſt
vtriuſq3 natiuitatis xp̄i diuine ꝛ humane. humana cō-
temnat.ꝛ diuina ſuſcipiat:vt ſummū bonū illud ad q̄d
natus eſt valeat adipiſci. Hec ille. Et h̄ eſt q̄d xp̄us ait.
Math.vij. Oīs q̄ audit ꝟba mea ꝛ facit ea.ſilis eſt hoī
ſapiēti q̄ edificauit domū ſuā ſupra petrā ꝛc̄

Tertia ſapientia que .§.V.

eſt ꝓpria bonoꝝ ꝛ ꝟtus ſpālis diſtincta a ceteris ē illa q̄
ponit̄ p̄mū ꝛ excellētiꝰ donū vnū ex ſeptē donis ſpūſ-
ſancti.de quo d̄r Eſa.xj. Requieſcet ſup eū ſpūs ſapien-
tie ꝛ intellectꝰ ꝛc̄. Dona eīn ſpirituſſancti vt dictū eſt ſ.
ſunt ꝟtutes medie inter ꝟtutes cardinales quibꝫ ſūt ex-
cellentiores ꝛ theologicas q̄bꝫ ſūt inferiores.que ꝛ ſi ſint
realiter diſtincte.ita tn̄ ſunt cōnexe ꝙ q̄ habet iſtas.ꝛ il-
las habeat.ꝛ q̄ vna careat nullā poſſideat. Et ſimilit̄ de
donis. Differt aūt hec ſapia nō ſolū a ſciā que eſt co-
gnitio diuinoꝝ naturalis.i.que ꝑ viā naturalē habet̄.
q2 hec infuſa a deo.illa acq̄ſita ꝑ ſtudiū. Sed etiam dif-
fert a fide.qua habet̄ cognitio diuinoꝝ ſupnaturalis.et
ſic vtraq3 a deo. Nā ad finē ptinet aſſentire veritati di-
uine reuelate ſm ſeipam. Sꝫ ad ſapiētie donū pertinet
ſcd̄m regulas diuine veritatis habere iudicium in rebꝫ
diuinis ſpeculādis ꝛ humanis agēdis. Unde ſapiētia
donū p̄ſupponit fidē.quia vnuſquiſq3 bene iudicat que
nouit. Differt etiā a ſapiētia q̄ numerat̄ inter grās gra-
tis datas.j.Coꝝ.xij.vbi dicit̄. Alij dat̄ ꝑ ſpūm ſmo ſa-
pientie ꝛc̄.q2 illa poteſt eſſe cōis bonis ꝛ malis.ꝛ perti-
net ad eā diuina cognoſcere.nō ꝑ acquiſitionē ſꝫ ꝑ infu-
ſionē.ꝛ ita copioſe ꝙ poteſt alios inſtruere d̄ diuinis ef-
ficaciter.ꝛ fidei aduerſarios refellere rationibꝫ ꝓbabilibꝫ
Hec aūt ſolū in bonis repitur cū guſtu diuinoꝝ quo ad
neceſſaria ad ſalutē. Dicit̄ aūt ſapiētia iſta aliquādo
pietas.ſm illud Iob.xxviij. Ecce pietas ipa eſt ſapiētia
ſm tranſlationē.lxx.quia ſicut pietas eſt manifeſtatiua
fidei.inquantū ꝑ cultū dei ꝓſtamur fidē. ita etiam pie-
tas manifeſtat ſapiam.ꝛ ꝓpter hoc d̄r ſapiētia pietas. et
eadē ratione ſapia d̄r timor dei. Iuxta illud Iob.xxviij
ſm litterā noſtrā. Ecce timor dñi ipe eſt ſapientia. quia
ꝑ hoc oſtendit̄ ꝙ homo rectū iudiciū habet de diuinis.
quia deū timet ꝛ colit. Dicit̄ etiā charitas ſapientia.
Unde beatꝰ Augꝰ. Sapia eſt charitas dei. Et hugo de

De ſapi[entia] ꝟtuali eſt bono[rum]

De diff[erentia] ſapie[ntie] bis virtutibꝫ

archa noc aīt. Charitas ē ſapiētia. q2 p ipam guſtamus
deū. guſtando cognoſcimus. guſtate inquit pſ. cxxxiij. ⁊
videte qm̄ ſuauis ē dn̄s. Qui eni diligit manet in luie.
ſcʒ ſapie. j. Job. ij. Dicitur aūt ſapiētia charitas q̄tū ad
ſuā cauſam ex qua ſumit etiā nomē ſapiētie. ſ. a ſapore.
Cauſatur enī ſapiētia a charitate. que charitas eſt ī vo⸗
lūtate. Sapiētia vero eēntialr̄ in intellectu vt in ſbiecto.
Et iſta ſapiētia eſſe nō poteſt in habēte peccatū mortle.
Vn̄ dicit Sap. j. In maliuolā animā nō intrabit ſapi⸗
entia nec habitat in corpe ſubdito peccatis. Cuius ratō
eſt ſm beatū Thomā. ſe. ſe. q. xlv. ar. iiij. q2 ſapientia do⸗
nū ſpūſſancti facit rectitudinē iudicij circa tres diuinas
vl' de alijs reb9 p regulas diuinas ex quadā cōnatura⸗
litate ſeu vnione ad diuina. q̄ quidē vnio eſt p charitatē
ſm illud. j. ad Corinth. vj. Qui adheret deo vnus ſpiri
tus ē cū eo. Inheſio aūt eſt p amorē. Charitas aūt cum
mortali peccato ſtare non pōt. vt ſ dcm̄ eſt. Et ideo ſa⸗
piētia donū non poteſt eſſe cū mortali. Eſt aūt hec ſa
piētia in om̄ib9 habētib9 gratiā etiā in paruulis ⁊ fatu
is adultis baptiſatis q̄tū ad habitū. ⁊ ſi nō q̄tum ad
actū pp̄ter impedimentū corpale. Vn̄ dicitur Sap. vij.
Neminē diligit deus niſi qui cum ſapiētia gradit. Sʒ
om̄es diligit deus qui diligūt eū. qđ fit per gratiā ⁊ ca⸗
ritatē. quod ſic declarat beatus Thomas. ſe. ſe. q. xlv. ar.
v. Sapiētia importat (vt dcm̄ eſt) quādā rectitudinem
iudicij circa diuina cōſpiciēda ⁊ ꝯſulenda. Et q̄tuʒ ad
vtrūqʒ ex vnione ad diuina ſm diuerſos gradus aliqui
ſortiūtur ſapiam. Quidā enī tm̄ ſortiūtur de recto iudi
cio tam ī cōtēplatōne diuinoꝝ q̄ꝫ etiā ī ordiatōne reruʒ
humanaꝝ ſcōm reglas diuias q̄tū ē neceſſariū ad ſa⸗
lutē. Et hoc nulli deeſt xp̄ni ſine peccato mortali. p gra
tiā gratū faciētē. Juxta illđ. j. Job. ij. Vnctio docet nos
de om̄ib9. Quidā altiori gradu pcipiūt ſapie donū. Et
q̄tū ad cōtemplatōem diuinoꝝ. inq̄tū ſcʒ ⁊ altiora que
dā myſteria ⁊ cognoſcūt ⁊ alijs manifeſtare pn̄t. Et q̄⸗
tū ad directōem humanoꝝ ſm regulas diuias inq̄tuʒ
pn̄t ſm eas nō ſolū ſeipos ſed etiā alios ordiare. Et iſtē
gradus ſapiētie nō eſt cōmunis oib9 habentib9 gratiaʒ
gratū facientē ſed magis ptinet ad gratias gratꝫ datas.
Et ſic qđ ait ph̄s in. j. metha. Sapiētis eſt ordinare q̄⸗
tū ad ordinatōem ſuipſius. hoc agit in om̄ib9 donū ſa⸗
pientie. Quātū ad ordinatōem alioꝝ hominū ⁊ iudiciū
alioꝝ q̄d fit p rectores ⁊ prelatos. hoc fit p ſapiam gratiſ
datam. qualis fuit data excellētiſſime ſalomoni ħ poſtu
lāti ad regendū bn̄ poplm dei. vt habet. iij. Regū. iij.
Hec autē ſapiētia nō ſolū ſpeculatiua eſt ſʒ etiā practica.
Qđ patet ex eo q̄d ait apl's ad Col. iiij. In ſapia ambu
late ad eos q̄ foris ſūt. hec aūt ptinet ad actōem. Decla⸗
rat aūt Tho. ſe. ſe. q. xlv. artī. iij. ſic. Supior pars ratiōis
vt ait beatus Aug⁹. xij. de trini. ſapie deputat. Inferior
aūt ſciētie. Supior aūt ratō ait idē intendit rōnib9 ſup⸗
nis. ſ. diuinis ⁊ ꝯſpiciendis ⁊ ꝯſulēdis. Cōſpiciendis q̄⸗
dē ſm ꝙ diuia ī ſeipis ꝯtemplātur. Cōſulendis aūt ſm
ꝙ p diuia iudicat de humanis. p regulas diuinas diri⸗
gēs actus humanos. Et ſic patet ꝙ ſapia ſm ꝙ ē donū
nō ſolū ē ſpeculatiua ſed etiā practica. Et ex hoc patet ꝙ
ſapia q̄ eſt donū ē excellētior q̄ꝫ ſapia. q̄ eſt virtus intelle
ctual. vtpote magis de ꝓpinquo deū attingēs p quādā
ſpūs vnionē aīe ad ipm. Et inde habet ꝙ nō ſolū diri⸗
gat in cōtemplatōe qđ facit ſapia virtus intellectualis.
ſed etiā ī actōe circa humana. Quanto eīm v̄tus ē altior
tāto ad plura ſe extendit. vt habet in li. de cauſ. Per pri
us tn̄ ptinet ad huius ſapiam cōtemplatio diuinoꝝ. ⁊ p
poſterius dirigere actus humanos ſm ratōes diuinas.
Nec tamē ex directōne ſapie in humanis actib9 prouēit
amaritudo aut labor. ſed potius pp̄ter ſapiam amaritu⸗
do ⁊ labor q̄ eſt in opib9 humanis pp̄ter ſapiam ꝯuertit
in dulcedinē ⁊ requiem. ſcōm illud Sap. viij. Nō habʒ
amaritudinē ꝯuerſatio illi⁹. ſ. ſapiētie. nec tediū ꝯuictus
eius ſed gaudiū. Cū aūt iſta q̄tuor dona ſcʒ ſapiētia. in⸗
tellectus. ſciētia ⁊ ꝯſiliū ptineat ad vim cognitiuam ſeu
potētiā intellectiuā. Alia tria. ſ. fortitudo. pietas ⁊ timor
ad appetitiuā. quō iſta q̄tuor differāt īter ſe. Sic decla⸗
rat beat⁹ Tho. ſe. ſe. q. viij. ar. vj. Iſta q̄tuor dona ordi
nātur ad ſupnaturalē cognitōem q̄ ī nob p fidē fundat
Fides aūt eſt ī nob ex auditu. vt dicit ad Ro. x. Vn̄ op⸗
tet aliq̄ ꝓponi homī ad credendū. non ſicut viſa. ſed ſicut
audita q̄b9 hō aſſentiat p fidē. Fides aūt p̄mor p̄ncipa
liter ſe habet ad veritatē p̄mā q̄ eſt deus. Secūdario ad
quedā circa creaturas ꝯſiderāda. vt incarnatōnem ſeu
chriſti humanitatē. creationē. gubernationē creaturarū.
iuſtificatōem hominū. ⁊ hmōi. Vlteri⁹ tertio ſe extendit
ad directōem humanoꝝ opeꝝ. ſm ꝙ fides p dilectōem
operat. vt ſcʒ credat agenda eē ab homib9 ſm reglas di
uinas q̄ tradūtur in ſacra ſcptura. vt ſūt mandata dei.
Sic ergo circa ea q̄ ꝓponūtur nob credēda duo req̄runt
ex pte nr̄a. Primū ē vt intellecta penetrent ſeu capiātur
vt credēda. q̄d fit p donū intellectus. p quē habet qua⸗
ſi quedā certitudo nō demōſtratōis ſed efficacis pſuaſi⸗
onis. ſic eſſe firmiter aſſentiendū his q̄ ſunt fidei. Secū
do oportet vt hō de his habeat iudiciū rectū vt exiſtiet
his eſſe inherendū. ⁊ ab coꝝ oppoſitis recedēdū vt falſ
Et hoc iudiciū q̄tū ad res diuinas ptinʒ ad donū ſapi
entie. Quātū v̄o ad res creatas ptinet ad donū ſcientie
Quantū v̄o ad applicatōem ad pticularia opa pertinʒ
ad donū conſilij. Sapiēs vt dicit Iſido. in li. ethimol.
dictus ē a ſapore. q2 ſicut guſtus eſt apt⁹ ad diſcretōem
ſaporis ciboꝝ. ſic ſapiēs dicit ad dinoſcētiā reꝝ ⁊ cāruʒ
circa diuina ⁊ agēda. Et huic opponit ſtulticia. vt dicit
btūs Greg⁹. in moral tanq̄ꝫ ꝯtraria ei eſt dicta ē a ſtu⸗
pore. Scōm Iſiđ. importat quādā hebetudinē cordis
⁊ obtuſionē ſenſuū. Et idē eſt in inſipientia cū ſtulticia.
Vn̄ inſipiētia quaſi ſine ſapore diſcretōis. Et p̄cipue vi
det eē aliq̄s ſtultus ⁊ inſipiēs q̄ deficit in ſn̄ia iudicij cir
ca altiſſimā cauſam accipiēs ꝓ altiſſima cā ⁊ ꝓ vltimo
fine aliquod bonū terrenū vl' creatū. he. Thom. ij. ij. q.
xlvj. arti. j.

Ponit aūt iacobus. §. VI.

apl's in. iij. c. ſue eple ſeptē ꝓprietates ſeu effectus huius
ſapie. Dicit enī ſapiētia que de ſurſum ē. Primū quideʒ
pudica ē. Deinde pacifica. Modeſta. ſuaſibil. bonis cō
ſentiēs. plena miſcđia ⁊ fructib9 bōis iudicās ſine ſimu
latōne. Et pn̄t figurari p ſeptē columnas. de q̄b9 dr̄ Pro
uerb. ix. Sapia edificauit ſibi domū. ſ. anie. Scidit co⸗
lūnas ſeptē q̄b9 ſcʒ ſuſtentet edificiū ſpūale miſcuit vi⸗
nū feruētis dilectōis. poſuit menſam refectōis ſpūalis.
que eſt pax mentis. Que eſt thronus Salomōis. qui di
ctus ē rex pacific⁹ ⁊ ſapiētiſſimus. Et dn̄s de eo. Erit ip
ſe mihi in filiū. ij. Reg. vij. Correſpōdet enī dono ſapien
tie ſeptima beatitudo q̄ dr̄ Beati pacifici qm̄ filij dī vo
cabūtur. Vbi dicit btūs Aug⁹. de ſermone dn̄i ī monte
patiētia ꝯuenit pacificis ī q̄b9 nullus motus ē rebellis
ſed obtempans ratōi. Et vt dicit beatus Tho. ij. ij. q. xlv
ar. vj. Cōgrue ſeptia beatitudo p̄dctā adaptat dono ſa
piētie. ⁊ q̄tū ad meritū ⁊ q̄tū ad p̄miū. Ad meritū q̄dē
ptinet quod dicit Beati pacifici. Pacifici enī dicūtur q̄
ſi pacē facientes. vl' in ſeipis vl' in alijs. quoꝝ vtrūqʒ cō
uenit p hoc ꝙ ea in q̄b9 pax cōſtituit. ad debitū ordineʒ
redigunt. Nā pax eſt tranquillitas ordīs. vt dicit beat⁹
Aug⁹. xix. de ciui. dei. Ordinare autē ptinet ad ſapiam
vt patet p phum ī. j. metha. Et ideo eſſe pacificum ꝯue⸗
niēter attribuit ſapie. Ad premiuʒ autē ptinet q̄d dicit
Filij dei vocabunt. Dicunt autē filij dei inq̄tū pticipāt

Sapia ſpualī q̄⸗ bus ſit rč

Septem effect⁹ huius ſapie.

ſimilitudinē filij vnigeniti ⁊ naturalis.ſm illud ad Ro
ma.viij. Quos pſciuit ⁊ pdeſtinauit ꝯformes fieri ima-
ginis filij ſui q̄ eſt ſapia genita. ⁊ iō ꝑticipando donū ſa
piētie ad dei filiatioꝫ hō ꝑtingit. Quo aūt pdicte ſepteꝫ
ꝓprietates ſeu effect⁹ poſiti a Jacobo ꝑtineāt ad ſapiaꝫ.
Sic declarat bea. Tho. vbi ſupra. Ad ſapiam ſm ꝙ eſt
donū ꝑtinet nō ſolū ꝯtēplari diuīa. ſꝫ etiā regulare act⁹
humanos. Jn qua directiōe pmo occurrit remotio a ma
lis q̄ ꝯtrariat̄ ſapie. Vn̄ ⁊ timor đr eſſe initiū ſapientie.
inq̄ꝫtū facit timor recedere a malis.ſm illud Ecci.j. Ti-
mor dn̄i expellit pctm̄. Vltimū aūt eſt ſic finis.ſ. ꝙ oīa
ad debitū ordinē redigant̄ qđ ꝑtinet ad rōem pacis. Et
iō ꝯuenient̄ Jacob⁹ đr ꝙ ſapiētia q̄ deſurſum eſt.pmuꝫ
pudica eſt q̄ vitās corruptelas pcti ꝑ timorē. ⁊ ſic ordi-
nat hoīem ad deū.ſic ꝑ pctm̄ deordinat̄ q̄s a đo. nec hꝫ
pacē cū deo. Deinde dic Jacob⁹ ꝙ ſapia eſt pacifica.qđ
eſt finalis effect⁹ ſapie ꝓpter qđ ponit̄ beatudo ipſa pax
vt dictū eſt. Vn̄ ⁊ ꝯgrue figurat̄ ꝑ thronū Salomonis
ad quē aſcēdebat̄ ꝑ ſex ḡdus. E quib⁹ iā vn⁹ dictus eſt.
ſcꝫ pudica.i.timorata. Alia q̄nqꝫ que ſequūt̄ manifeſtāt
ea ꝑ q̄ ſapia ad pacē ꝑducit q̄ ad ꝓximū ⁊ quo ad ſe ⁊ or
dine ꝯgruo. Nā hoī ꝑ pudicitiā a corruptelis pcti rece-
denti pmo occurrit vt q̄ꝫtū eſt ex ſe.modū in oīb⁹ tene
at. Vn̄ đr modeſtia.ſ.ipa ſapia. Ad modeſtiā ꝑtinet vt
hō moderet̄ act⁹ ſuos exteriores in habitu.in geſtu.in in-
ceſſu.in affatu.in victu.in oīb⁹ ſenſatiōib⁹. vt nil fiat
inordinatū.ſm illud apli. Oīa honeſte ⁊ ſm ordineꝫ
fiāt in vobis. Et ad Phil.iiij. Modeſtia veſtra nota ſit
oīb⁹ hoīb⁹. Secūdo requirit̄ vt in q̄b⁹ homo non ſibi
ſufficit.alioꝝ monitis acq̄eſcat. Et q̄ꝫtū ad hoc đr ſuaſi-
bil̄. Vn̄ ⁊ Prou.j.đr. Audiēs ſapiēs ſapiētior erit.ſ. acq̄
eſcens dictis alioꝝ. Et Salomō ſapiētiſſim⁹ ꝯſiliarios
habuit. ⁊ ad q̄d niſi vt ꝯſilijs coꝝ acquieſceret. Et btūs
Aug⁹.inq̄t. Senex a puero. ⁊ eps tot annorū a collega
nōdū anniculo pat⁹ ſuꝫ edoceri.xxiij.q.iij.ſi habes. Hec
aūt duo.ſ.modeſtia ⁊ ſuaſibilis ꝑtinēt ad hoc vt hō ha
beat pacē in ſeipo. Sꝫ vlteri⁹ ad hoc vt habeat pacē eti
am ad alios.requirit̄ quarto ꝙ bonis coꝝ nō repugnet
Et h̄ eſt qđ dicit. Bonis ꝯſentiēs.ſ.nō ꝯtradicēs.coten-
tionib⁹ vacans. Propter qđ dicit aplus Jacob⁹ in epl̄a
c.iij. Quis ſapiēs inter vos oñdat ex ꝯuerſatiōe ſua ope
ratione bonā in māſuetudine ſapie. Q. ſi zelū amaꝝ ha
betis ⁊ ꝯtētiones ſunt in cordib⁹ veſtris. nolite gloriari
⁊ mēdaces eſſe aduerſus veritatē. Dicit eīn glo. Vix fie-
ri poteſt vt ꝯtētio nō extorqueat aliq̄d ꝯ veritatē. ne vi-
ctus ꝯfuſus eſſe videat̄. Quinto requirit̄ ꝙ defectib⁹ ꝓ
ximi cōpatiat̄ in affectu ⁊ ſubueniat in effectu. Et h̄ eſt
qđ dicit̄. Plena mīa ⁊ fructib⁹ bonis. Quō enī q̄ diuia
deguſtat.cōſiderās ꝓximū factū ad dei imaginē ⁊ ſūmi
boni capacē.deū ꝑcipientē. Eſtote miſericordes. Math.
vj. Et date elemoſynā ⁊ hmōi.nō poterit nō compati. ⁊
nō ſubuenire iuxta poſſe indigētijs ꝓximoꝝ. Sexto ⁊ vl
timo requirit̄ vt charitatiue emendare peccata ſatagat.
Et h̄ eſt qđ dicit. Judicās ſimul ſine ſimulatiōe.ne.ſ.cor
rectionē pcedens odiū intēdat expellere. Vn̄ Leo papa.
Odio habeant̄ peccata nō hoīes. Corripiant̄ timidi to
lerent̄ infirmi. Et qđ ſeueri⁹ caſtigare neceſſe eſt nō ſeuiē
tis plectat̄ aīo.ſꝫ medētis.di.lxxxvj.odio. Eſt etiā ſci
endū ꝙ ſcptura ſacra etiā đr ſapia.iuxta illud Deutei.
ſacra ſcri- ptura q̄re đr ſapia
Hec eſt vr̄a ſapientia corā oīb⁹ populis.ſ.lex diuina q̄
cōprehēdit totā ſcripturā.que maxima ſapia đr.q2 ꝑma
xime de deo ⁊ de his q̄ ordināt hominē ad deū.copioſi⁹
certius ⁊ apti⁹ loquit̄ q̄ꝫ methaphiſica vel quecūqꝫ alia
humana ſapientia. Sed de ipa in titu.ſequenti

De vita contemplatiua
Capitulum quartum

De vita contēplatiua

in qua guſtat̄ ꝑmaxime donū ſapie.pſ.lxij
Loquēs ad deū đ pluralitate vite ait. Me
lior eſt miſericordia tua ſuꝑ vitaſ. labia mea
laudabūt te. Vbi tria nota. Primo vita beata oīb⁹ ꝑ-
ponit̄.ibi. Melior eſt mi.tua. Scđo vita plurima oſtē-
dit̄.ibi.ſuꝑ vitas. Tertio vita mixta vt pcipua eligitur
labia mea. Prio notat̄ vita btā.in eo qđ đr. Miſeri
cordia tua. Et đr hic miſericordia.put eſt miſeriā adimēs
id eſt.tollēs. Hoc aūt nō fit ex toto niſi in vita beata vbi
remouet̄ a ſanctis oīs miſeria. vbi đr miſericordia. qua
ſi mira ſuauitatis rigās corda. Et de hac pſ. Dn̄e i celo
miſericordia tua.vbi ſcꝫ nulla miſeria. Hec aūt miſericor-
dia q̄ abſolute đr vita. vtiqꝫ melior eſt ſuꝑ omnes vitas
vite p̄ñtis. vt exponit beat⁹ Amb.in quodā ſmōe. Quo
modocūqꝫ diuidat̄ vita vl̄ ſm pħm vel ſm bea. Augu.
vel ꝑ aliū modū de q̄b⁹ diſtinctiōib⁹ hic đr in iſto.§. Et
vt dic Gregori⁹.in omel. Tpalis vita eterne vite cōpata
mors poti⁹ dicēda eſt q̄ꝫ vita. Quantū ad ſecunduꝫ.
q2 dicit in plurali ſuꝑ vitas. Sciendū pncipalit̄ eē du-
as vitas. actiuā ⁊ ꝯtemplatiuā. Et cōparando eas ad inui-
cem ꝓbat̄ meliorē ꝯtemplatiuā actiua decē rationibus.
Quantū ad tertiū q2 ad illas duas addit̄ tertia.ſ. mi
xta ex vtraqꝫ ꝑte cōpoſita. Jſtā vt meliorē illis duabus
eligit.pſ.lxij.dicēs. Labia mea ⁊c̄. Nā ꝑ ꝯtemplatiuaꝫ
laudat deū in oratiōe labijs mētis.id eſt. cogitationib⁹
⁊ affectib⁹. Sꝫ ꝑ actiuā laudat pdicatiōe ⁊ inſtructione
alioꝝ. Et de iſta mixta agit̄ in.iij.§.

Notandū ergo primo.§.I.

ꝙ q̄ꝫuis pħs in.ij.ethi.dicat eſſe tres vitas hoīum excel
lentes.ſ.voluptuoſam q̄ ponit finē in delectationib⁹ cor
poris. Ciuilē q̄ ꝑtinet ad actiuā ⁊ ꝯtemplatiuā. Et b. au
guſtin⁹ in.xix.de ciui.dei.ponat tria genera vite.ſ. ocio-
ſum.qđ ꝑtinet ad ꝯtēplatiuā. Actioſum qđ pertinet ad
actiuā. Et ex vtroqꝫ copoſitū.qđ dicit̄ vita mixta q̄ con
gruit p̄latis ⁊ pdicatorib⁹. Alij aſſignāt vitā ſm incho
atione.ꝓfectionē. ⁊ ꝑfectionē.tn̄ diuiſio magis ꝓpria vite
humane eſt.quā ponit Grego.ſuꝑ Ezech. ⁊ in.vj.mora
liū.ſ.ꝙ due ſunt vite.ſ.actiua ⁊ ꝯtēplatiua.figurate i ſa-
cro eloquio ꝑ duas ſorores. Jn veteri teſtamēto ꝑ lyam ⁊
rachalē. Lya figurat actiuā exercēs ſe in ſeptē opib⁹ miſe
ricordi corꝑalib⁹ ⁊ ſpūalib⁹ ſignatis ꝑ ſeptē filias Lye.
Nā ſeptima fuit dina. Rachel venuſta aſpectu. q̄ inter-
p̄tat̄ viſum pncipiū.ſignificat ꝯtēplatiuā q̄ ad pncipiū
reꝝ.ſ.deū ſubtiliter ſpeculat̄. Jn nouo enī teſtamēto fi-
gurant̄ ꝑ marthā ⁊ mariā. Martha actiuā inſinuans
q̄ ſollicita erat turbata erga plurima. Maria ꝯtēplati-
uam q̄ ſedēs ſec⁹ pedes dn̄i audiebat v̄bū illi⁹ Luce.x.
Q. iſta ſit ſufficiēs diuiſio ⁊ ꝓpria ſic declarat be. Tho.
ij.ij.q.clxxix. Vnūquodqꝫ viuēs oñdit̄ viuere ex opatione
ſibi maxime ꝓpria.ad quā maxie inclinat̄.ſicut plātarū
vita đr in h̄ ꝯſiſtere ꝙ nutriunt̄ ⁊ generant̄. Aīaliū v̄o i
hoc ꝙ ſentiūt ⁊ mouent̄ hoīm v̄o in h̄ ꝙ intelligūt. ⁊ ſm
rōem agūt. Vn̄ in hoīb⁹ vita vniuſcuiuſqꝫ videt̄ eſſe id
in q̄ maxie delectat̄. ⁊ cui maxie intēdit. Et in h̄ vult q̄li
bet pcipue ꝯuiuere amico ſuo. q2 igit̄ q̄dā hoīes ꝑmaxi
me intēdūt ꝯtēplatiōi v̄itatis. Quidā v̄o pncipalit̄ in-
tēdūt exteriorib⁹ actiōib⁹. Jnde eſt ꝙ ꝯuenient̄ vita ho
minis diuidit̄ in ꝯtēplatiuā ⁊ actiua. Nā vita volupt-
uoſa quā pħs ponit tertiā nō ꝯuenit hoī inq̄ꝫtū eſt rōna-
le aīal agēs ſm rōem. Eſt enī beſtialis tal̄ vita cōis nob
⁊ brutis. Vita aūt mixta quā ponit b. Aug. tertiā poſt
pdictas duas v̄tutes ꝯtinet̄ in eis ſicut media in extre-
mis ex q̄b⁹ ꝯficit̄. vt tepidū in calido ⁊ frigido. Vita ve
ro incipientiū qui reſiſtūt paſſionib⁹. ſpectat ad actiuā.

Prio po- ſuit tripli- cē vitā ex- cellentē.

Vita du- plex.ſ.acti- ua ⁊ cōtē- platiua fi- gurata

⁊ etiā cōīter ꝓficiētiū ꝑfectoꝝ ad cōtemplatiuā. Datur enī iſta diuiſio de vita homīs ſm intellectū. q̄ vtiq̄ꝫ eſt aut practicus aut op⁹ intēdens exterius ꝑ mechanica et agibilia. vel interius mortificādo paſſiōes. Aut ſpeculatiuis intendēs veritatē ſpeculari ꝑcipue circa diuina.

Contemplatiua vita. §. II.

De ꝯtemplatiuaq̄ ſit melior ponūtur rōes

ſimplr loq̄ndo ē melior q̄ꝫ actiua ſm beatū Tho. ij. ij. q. clxxxij. ar. j. Ad q̄d ꝓbandū inducit octo rōes phi quas ponit. x. ethi. Harꝫ ꝑma ē. q̄ꝛ vita cōtemplatiua ꝯuenit homī ſm id q̄d ē optimū ī eo. ſ. ſm intellectū. ⁊ reſpectu ꝓprioꝝ obiectoꝝ. ſ. intelligibiliū. Uita aūt actiua occupatur circa exteriora. Uñ Rachel ꝑ quā ſignificaꝛ vita cōtemplatiua interꝑtatur viſuꝫ ꝑncipiū. Actiua aūt ſignificaꝛ ꝑ lyam q̄ erat lippis ocul' ſm Grego. vj. moraliuꝫ. Secūda rō eſt q̄ꝛ ꝯtēplatiua pōt eſſe magis cōtinua. licet nō q̄ꝫtū ad ſummū ꝯtēplatōis gradū. Unde ⁊ maria ꝑ quā ſignificaꝛ ꝯtemplatiua. deſcribiꝛ ſecus pedes dñi ſedens. Non enī pt hō ita ꝯtinue exerceri in oꝑibus miſcdie corꝑalibꝫ vl' ſpūalibꝫ. q̄d ꝑtinet ad actiuā. q̄ꝛ nō habet ſemꝑ modū paratū ad exhibendū elemoſynā. vel ad docendū ſicut hꝫ viā paratā ad legendū. orādū. meditādū. ⁊ hmōi. q̄ ꝑtinēt ad ꝯtemplatiuā. Tertia ratō eſt. q̄ꝛ maior eſt delectatio ꝯtemplatiue q̄ꝫ actiue. Unde btūs Aug⁹. dicit ꝙ martha que deſignat actiuā turbabatur. Maria epulabaꝛ. Unde de ſapīa que guſtaꝛ in ꝯtemplatōne diciꝛ Sap. viij. Nō habet amaritudineꝫ ꝯuerſatio illius neq̄ꝫ tediū ꝯuictus illius ſed gaudium. Et grego. ſuꝑ Ezech. dicit ꝙ ꝯtemplatiua vita amabiliſ valde dulcedo ē. Eſt enī delectabilis ſm beatū Thomā vbi ſ. q. clxxx. arti. vij. Et rōne obiecti inq̄ꝫtū ſcꝫ q̄s per eam intueꝛ vtcūq̄ꝫ rē amarā. ſ. deū ſicut delectaꝛ q̄s vidēdo amicū dilectū. Secūdo rōne ipſius actus. q̄ꝛ vnicuiq̄ꝫ ē delectabilis opatō ꝯueniēs ei ſm ꝓpriā naturaꝫ. vel habitū. Sed ſpeculatio veritatis ꝯuenit homī ſm ꝓpriā naturā inq̄ꝫtū aīal rōnale. Tertio adhuc fit magis delectabile iſtud ſi habeat habitū ſapīe vl' ſcīe ex q̄ accidit ꝙ ſine difficultate ꝯtemplaꝛ. Et ꝯtemplatio quidē diuinoꝝ et ſi in via imperfecta ſit. eſt tamē delectabilior omī alia ſpeculatōe veritatis q̄ꝫtumcūq̄ꝫ ꝑfecta. Uñ phus. Accidit circa illas honorabiles exñtes ſubias minores nobis exiſtere theoricas. Sed et ſi modicū attingamus eas tamē ꝓpter honorabilitatē cognoſcendi delectabilius etiā aliquid hñt q̄ꝫ etiā nos oīa. Quarta rō ē q̄ꝛ in ꝯtemplatiua homo eſt magis ſibi ſufficiēs. q̄ꝛ paucioribꝫ ad eā indiget q̄ꝫ in actiua. in q̄ eget adiutorio aliorū vt poſſit exercere eā. Unde xp̄s Luc. x. Martha ſollicita es ⁊ turbaris erga plīma. ſ. circa que ꝟſatur ⁊ q̄bꝫ indiget. Quinta. q̄ꝛ cōtemplatiua magis ꝓpter ſe diligitur. ſ. vt deus cognoſcaꝛ. ⁊ ꝟitas q̄ ꝑficit intellectuꝫ vt ametur vbi figitur. ſed actiua ad aliud ordinaꝛ. ſ. ad ſubueniendū ꝓximo. nec ibi figitur ſed vt ꝓximus inde ī deum ꝑficiat. Unde in pſ. xxvj. Unā petij a dño hāc req̄rā. vt inhabitem ī domo dñi omībꝫ diebꝫ vite mee vt videā volūtatē dñi. Et chriſtus Lu. x. Unū ē neceſſariū. Unumq̄dq̄ꝫ aūt ꝑfectius eſt q̄d eſt ꝑ ſe q̄ꝫ q̄d ꝓpter aliō ſicut finis magis q̄ꝫ ea que ſunt ad finē. vt ſanitas melior medicina que ordinaꝛ ad illā. Sexta q̄ꝛ ꝯtemplatiua ꝯſiſtit in quadā vacatōne ⁊ quiete. ſm illō pſ. xlv. Uacate et videte q̄m ſuauis eſt deus. q. d. Nō poteſtis videre ⁊ guſtare q̄ꝫ ſuauis eſt deus. q̄d ꝑtinet ad ꝯtemplatōem niſi vacādo ⁊ ceſſando ab operibꝫ. Sed actiua conſiſtit in motu ſicut dicitur plato cuilibet Prouͦ. vj. Diſcurre feſtina. ſuſcita amicū tuū. ne des ſōnū ocul' tuis. Perfectior aūt eſt quies q̄ꝫ motus ceteris paribus. Unde b. aug⁹. dicit in. xix. de ciui. di. Otiū ſcm̄. ſ. ꝯtemplatiue vite. querit charitas ꝟitatis. ſ. diuine. cui maxīe intendit ꝯtemplatiua. Et ſic ſignāter dicit otiū ſanctuꝫ ad excludendū ociū pigricie. q̄d eſt malū ⁊ ſentina oīm vitioꝝ. Unde btūs Bern. ait. Uacare deo nō ē ociū ſcꝫ malū. ſꝫ negotiū negotioꝝ. Eſt eī exercitiū vite beate ſm illud b. aug. in fide de ciui. di. Ibi vacabimus ⁊ videbimus. Uidebimus ⁊ amabimus. Amabimus ⁊ laudabimus ſine fine. Septima rō eſt. q̄ꝛ contemplatiua ē ſm diuina. actiua ſm humana. Quis aūt dubitat diuina humanis ꝑferenda. ſicut creator creature. Unde beatus Aug⁹. ſuꝑ Ioh. In ꝑncipio erat ꝟbū. ecce q̄d maria audiebat. i. cōtemplatiua cui vacat. ſ. audiendo diuina. Et verbū caro factū eſt. Ecce cui martha miniſtrabat. i. actiua. ſ. humanitati egenti ſubueniēdo. Ipa etiā ꝯſideratio myſterioꝝ chriſti ſcꝫ Natiuitatis. vite paſſionis. ⁊ hmōi. ad ꝯtemplatōem ꝑtinet. manuducētes nos ad cōtēplatōem diuinitatis. ſm illō q̄ō caniꝛ ī ꝑfatōe. Dum viſibilr deū cognoſcimus. i. myſteria humanitatis. per hūc ī inuiſibilē amorē rapiamur. Octaua rō q̄ꝛ cōtēplatiua ē magis ſm id q̄d eſt ꝓprium homī. i. ſm intellectū. In operatōibus aūt vite actiue cōmunicāt nob etiā vires inferiores q̄ ſunt cōmunes nobis ⁊ brutis. Unde in pſ. poſtq̄ꝫ poſuit id q̄d eſt cōe nob ⁊ brutis di. Hoīes ⁊ iumēta ſaluabis dñe. ſubdidit poſt. q̄d eſt ſpēale hoī. ſ. In lumīe tuo videbimus lumē. Uñ ⁊ ipa ꝯtemplatiua vita transfert ad quandā mētis libertatē vires inferiores. que deſeruiūt actiue in moderatōne paſſionū. ⁊ ī alijs hñt q̄ndā ſeruitutē. Unde ⁊ Boetius de phica cōſolatōe ait. Liberiores animas neceſſe eſt cū ſe in mentē diuine ſpeculatōe ꝯſeruent. minus ꝟo cū dilabūtur ad corꝑalia. Et btūs Gregori⁹ dicit ſuꝑ Ezech. ꝙ actiua vita ſeruitus. ꝯtemplatiua libertas vocatur. Nonā cāꝫ ſm beatū Tho. ponit xp̄s. ſ. q̄ꝛ diuturnior. cū dicit Maria optimā ꝑtē elegit q̄ nō auferet ab ea. Ubi Aug⁹. dt Nō tñ mala elegit martha. Sꝫ illa maria meliorē. Audi vñ meliorē. q̄ꝛ nō auferet ab ea. Auferet q̄q̄ꝫ on⁹ neceſſitatis. i. opus in quo exerceꝛ actiua. ſ. paſcere eſurientē docere ignorantē. ⁊ hmōi. que ſunt h neceſſaria. Sed in vita beata iſta indulgētia nō habeꝛ. ſed eterna eſt dulcedo veritatis. que habeꝛ ibi. q̄ō ꝑtinet ad ꝯtemplatōem Quāuis aūt nō ſit idē motus ꝯtemplandi in via q̄ ⁊ in p̄ria. q̄ꝛ h imperfectus. tamē dr manere ꝯtemplatiua in alia vita ⁊ nō auferri rōne charitatis. in qua habet ꝑncipiū ⁊ finē. Unde btūs Grego. dicit ſuꝑ Ezechielē ꝙ contemplatiua h incipiꝛ vt in futuro ꝑficiaꝛ. Diuturna aūt pt dici Primo q̄ꝛ ꝟſaꝛ circa incorruptibilia ⁊ īmobilia. ſ. circa diuina. Secūdo q̄ꝛ nō hꝫ ꝯtrarietatē. Actōi enī q̄ ē in ꝯſiderando nihil eſt ꝯtrariū. Tertio q̄ꝛ ē ſm partē aīe incorruptibilē actio tal'. i. ſm intellectū. Quarto. q̄ꝛ ī operibꝫ cōtemplatiue nō laboratur. Poteſt aſſignari ⁊ decima rō. q̄ꝛ ſcꝫ ꝯtemplatiua eſt maioris meriti. Uñ beat⁹ Grego. vj. moral'. ait. Magna ſunt vite merita actiue. ſꝫ ꝯtemplatiue potiora. Q̄ō ſic declarat beatus Thomas ſe. ſe. q. clxxxij. arti. ij. Radix merēdi ē caritas. Hec aūt cōſiſtit in dilectōne dei ⁊ ꝓximi. Diligere aūt deū ſm ſe eſt magis meritoriū q̄ꝫ diligere ꝓximū. ⁊ iō q̄d directius ꝑtinet ad dilectōem dei eſt magis ex ſuo genere meritoriū q̄ꝫ illud q̄d ꝑtinet ad dilectōem ꝓximi q̄ ē ꝓpter deū. Cōtemplatiua aūt directe ⁊ inmediate ꝑtinet ad dilectōem dei. Actiua aūt directe ad ꝓximum ordīaꝛ. q̄ꝛ ſatagit circa frequēs miniſteriū. ⁊ iō ꝯtemplatiua ē maioris meriti q̄ꝫ actiua. Et hoc ē q̄ō dicit be. Grego. in. iij. omlīa ſuꝑ Ezech. Contēplatiua maior ē merito q̄ꝫ actiua. q̄ꝛ hec in vſu p̄ntis operis laborat. in quo ſcꝫ neceſſe eſt ꝓximis ſubuenire. Illa ꝟo ſapore intimo vēturā iā requiē deguſtat. ſ. ī ꝯtemplatōe dei. Pōt tñ ꝯtingere ꝙ aliq̄s in opibꝫ vite actiue plus mereꝛ q̄ꝫ alius in opibꝫ vite ꝯtēplatiue. Puta ſi ꝓpter abūdātiā diuini amoris vt eius

Modus ꝯtēplādi ī p̄ria erit ali⁹ q̄ꝫ h ī via.

Q; ſit maiorꝫ me riti.

volũtas impleať ꝓpter ipi⁹ gl'iaꝫ interdũ ſuſtineat a dul cedine diuie ↄtemplatiõis ad tps ſepari. Itẽ q̃ꝫuis ſim/pliciter loquẽdo ↄtẽplatiua ſit melioꝛ actiua. tñ ẜm q̃d. id eſt. in aliq̃ caſu eſſet vt meli⁹ eligẽda actiua. ſ. ꝓpter ali quã neceſſitatẽ tp̃alẽ. ⁊ multo magꝭ ſpũalẽ. Vñ pħs dr̃ q̃ q̃ꝫuis philoſophari ſit magis q̃ꝫ ditari. tñ neceſſitatẽ patiẽti meli⁹ eſt ditari. i. ſibi ſubueniri. In glo. ij. q. vij. in ſcrã dr̃. q̃ iſte due vite hñt ſe ſicut excedẽtia ⁊ exceſſa. Ex cedit enĩ ↄtemplatiua actiuã. q̃ꝛ eſt magis q̃eta ⁊ ſecura Actiua aũt ↄtemplatiuã. q̃ꝛ eſt magis fructuoſa ꝓxis. ⁊ ſi minus videat vt lya q̃ habuit plures filios q̃ꝫ rachel. vt dr̃ extra de renũ. niſi cũ ṗdem. Et q̃ꝫuis vt dictuꝫ eſt ſimpl'r loquẽdo ſit melioꝛ ↄtemplatiua. tñ q̃ꝛ pauci ſũt apti ad eã. iõ dixit xp̃s. Si ocul⁹ tu⁹ dexter ſcandalizat te. i. ↄtẽplatio. puta quia ex ſpeculatiõe incurrit erroꝛes. erue eũ. i. dimitte ⁊ ꝓijce abs te. Vnuſq̃ſqꝫ ḡ in h̃ ſequať id in q̃ magis ꝓficit. ⁊ q̃ cernit deũ velle ab eo.

Tertium genus vite. §. III.

De tertio genere vi/te. ſ. mixte

ſcꝫ mixtã. vt ꝑfectioꝛẽ eligere videť. ps̃. lxij. dũ ait. Labia mea laudabunt te. Laudať deus labijs oꝛis admonen do ⁊ p̃dicando quod eſt p̃cipuũ in vita actiua. Laudať de⁹ labijs oꝛis oꝛe ⁊ coꝛde in oꝛõe cogitatiõibꝫ ⁊ affectibꝫ deuotis. q̃ ſpectat ad ↄtemplatiua. Vtrãqꝫ pſalmiſtã nõ eſt dubiũ habuiſſe. Actiuã in gubernatiõe regni. Cõ templatiuã in editiõe ⁊ decantatiõe pſalmoꝝ. Hãc vitã mixtã xp̃s vt ꝑfectiſſimã tenuit. ⁊ in ſe oñdit. Nam licet ↄtinue ↄtẽplareť aĩa eius ⁊ frueret̃ verbo cui erat vnita limpidi⁹ q̃ꝫ quicũqꝫ ſanct⁹ in patria. tñ q̃ꝛ h̃ hominibꝫ erat ignotũ. aliqñ ibat in deſertũ locũ aptũ ↄtẽplatõni. Vel aſcendit in montẽ ſolus oꝛare. Et aliquãdo erat ꝑ/noctans in oꝛõne. vt referũt euangeliſte. Aliqñ diſcurre/bat p̃dicando. ſanãdo infirmos. coꝛrigẽdo hoĩes. paſcẽ/do famelicos. vinũ ꝓcurando in nuptijs egẽtibꝫ. ↄſolan do afflictos. vt marthã. mariã. ⁊ alios. Hanc mixtam te nuerũt apl'i ꝑfectiſſimi ſancti p̃dicãdo ⁊ oꝛãdo. Vnde ⁊ ait petr⁹ ad ſedandũ murmur exoꝛtũ in eccl'ia ṗmitiua. Nõ eſt equũ nos dimittere verbũ dei ⁊ miniſtrare mẽ/ſis. Eligite vobis ⁊c̃. Nos v̾o oꝛõni ⁊ p̃dicationi vacabi mus. Actuũ. vj. Et q̃ꝛ p̃lati ⁊ p̃cipue põtifices ⁊ p̃dicato res tenẽt locũ apl'oꝝ debẽt ꝓ poſſe imitari in vita mixta implẽtes illud ps̃. Memoꝛiã abũdantie ſuauitatis tue eructabũt. Et plenitudine enĩ interioꝛi diuĩe ſuauitatis quã deguſtãt in oꝛõe. lectione. ⁊ ↄtemplatiõe. debẽt po/ſtea populis dei myſteria ⁊ monita ꝓpinare. Hec mixta figurať in lazaro reſuſcitato. q̃ poſtea fuit ep̃s ſanctus frater marthe ⁊ marie. Dicit aũt Joh. xj. Diligebat Jhs marthã deſignantẽ actiuã. mariã ↄtemplatiuã. ⁊ lazarũ tenentẽ mixtã. Vtrũqꝫ cõplexi ſunt eximij illi ꝓphete p̃/dicatoꝛes veteris teſtamẽti Jſaias ⁊ Hieremias. Et licet hieremias cũ mitteret̃ a dño ad p̃dicãdũ. vñ ad actiuaꝫ ſe difficilẽ redderet. excuſans ſe ⁊ dicẽs. A. a. a. dñe deus ecce neſcio loqui. Hiere. j. timẽs quietẽ ⁊ ſuauitatẽ ↄtem plationis amittere. Et Jſaias ad p̃dicatõem ſe offert di cens. Ecce ego mitte me. Eſa. vj. Lucra ſalutis ꝓximoꝛũ appetẽs acq̃rere. Tñ nec hieremias oĩno recuſauit accu/ſatiõem ſibi a dño impoſitã p̃dicatõis. nec Eſaias ṗus ſe obtulit q̃ꝫ purgatũ ſe vidit carbone ignis. Si ei p̃di/caret q̃s ſine igne charitatis fact⁹ eſſet velut es ſonans. aut cymbalũ tinniẽs. j. Coꝝ. xiij. ſe ↄſumẽs ꝑ moꝛtale. ⁊ alijs ꝓficiens. Tãgit h̃ Gregoꝛi⁹. viij. q. j. In ſcripturis hinc ⁊ Innocenti⁹. iij. cuidã volenti renũciare ep̃atuꝫ. vt vacaret q̃eti ↄtemplatiõis ait. Cõtemplatiu⁹ eſſe vales ⁊ actiu⁹ legiſlatoꝛis exẽplo. ſ. moyſi q̃ nũc aſcendebat in montẽ. vt ibi gl'iam dñi cũ maioꝛi libertate cerneret. nũc deſcẽdebat in caſtra. vt cũ vtilitate neceſſitatibꝫ ꝓximi ꝓ uideret. extra de renũ. niſi cũ ṗdẽ. Et cũ querit̃ quẽ xp̃s

Q. xp̃us tenuit vi/tã mixtaꝫ vt ꝑfectiſ/ſimã

magis dilexit. petrũ vel iohẽm euãgeliſtã. vtriqꝫ magna ṗuilegia p̃ ceteris apl'is cõceſſit. iohãni matrẽ ſuã. Pe/tro eccl'iam cõmẽdauit. Rñdeo q̃ xp̃s magis dilexit pe trũ ad actiuã cui regendã cõmiſit eccl'iam. Johẽm magꝭ ad ↄtemplatiuã. cui nõ ſolũ mr̃em cõtemplatiuã. ſed et ipam ſummã ſpeculationẽ deitatis ſue tradidit mũdo inſinuandã ĩ ſuo euãgelio. ꝑmaxime. In ṗncipio erat v̾ bũ inchoãti. Petro dixit. Sequere me. ſ. ꝑ tolerãtiã paſ/ſionis. q̃ ꝑtinet ad actiuã. De iohe v̾o. Sic eũ volo ma nere donec veniã ꝓ eo. q̃ñ nõ q̃dẽ auferet̃ ↄtẽplatiua. ſꝫ ꝑficiet̃. Simpliciter autẽ videt̃ magis dilexiſſe Johẽm ex pluribꝫ ṗuilegijs conceſſis. Vterqꝫ tamen actiuus ⁊ contemplatiuus.

De his que ꝑtinent ad cõtemplatiuã vitam.

Capitulum quintũ

Quis dabit mihi pen/nas ſicut colũbe ⁊ volabo ⁊ requieſca. ps̃. liiij. Vltim⁹ finis noſter ⁊ btĩtudo ↄſiſtit in cõtẽ/platione ṗme ⁊ ſũme veritatis ſeu viſiõe dei. Sꝫ et pħi gẽtiles ſapiẽtioꝛes ceteris vt Ariſtoteles nõ intelligentes clarã cognitionẽ diuinoꝝ q̃ habet̃ in gl'ia. poſuerũt ſum mã hoĩs felicitatẽ q̃ hic poſſit haberi in ↄtẽplatione pri me cauſe ⁊ ſubaꝝ ſeꝑataꝝ. i. angeloꝛuꝫ. Et q̃ꝫuis in p̃nti vita pauciſſimi vacẽt ↄtẽplatiõi ꝓpter occupatõnes ne/ceſſarias ⁊ ineptitudinẽ hoĩm ad ſpeculatiõem. et pene omes etiã boni fideles vacẽt actiõi. tñ null⁹ q̃ꝫtũcunqꝫ va/neceſſario occupať in actiõibꝫ. dꝫ omittere q̃n aliqñ va/cet ↄtẽplationi. i. ↄſideratiõi diuinoꝝ. Vñ in figurã Le uit. xj. declarant̃ immũdi piſces in aq̃s q̃ nõ hñt pẽnu las. i. ꝑuas alas q̃bꝫ poſſint aliqñ ſaltũ facere ex̃ aquaꝫ. vt pꝫ in tinchis. Piſces ↄtinue v̾ſantes in aq̃s ſunt ho mines ↄtinuo occupati in actiõibꝫ ſeculi. Veꝝ ⁊ hi dñt habere alas ſaltẽ ꝑuas alicui⁹ ↄtẽplatiõis ⁊ ↄſideratõis diuinoꝝ. ſaltãtes ꝑ eas extra tumultũ ſeculariũ negoci/oꝛum. alias ĩmũdi ſunt coꝛã deo. Nec debẽt comedi. i. in coꝛꝑari ſeu imitari moꝛes taliũ. q̃ ſꝑ merſi ĩmoꝛant̃ ĩ mũ do. q̃ꝛ ⁊ ſi delectabiles. tñ noxi⁹ cibꝫ ſaluti vt anguille. ſꝫ q̃libet ꝑfect⁹ cũ ps̃. appetit magis inherere ↄtemplatiõi dicẽs. Quis dabit mihi ⁊c̃. In q̃bꝫ v̾bis q̃ttuoꝛ pñt no tari q̃ exigunt̃ ad ↄtẽplatiuã vitã. Per oꝛões frequẽta/tio. q̃s dabit mihi. Per moꝛales moꝛtificatio. pẽnas ſi. col. Per ↄſideratiões eleuatio. volabo. Per ſpeculatões delectatio. requieſcam.

Quatuoꝛ ſunt q̃ ad ↄtẽplan/dũ req̃rũt vl' iuuãt

Quantum ad primũ. §. I.

cũ ſufficiẽtia nr̃a ex deo ſit. ẜm apl'm etiã mĩma cogita/re vl' oꝑari. multo magꝭ maxĩa. vt ſit in ↄtẽplatõe. Et iõ opoꝛtet oꝛões freq̃ntare. Si q̃s veſtꝝ indiget ſapiã po/ſtulet a deo ⁊ dabit̃ ei. Jaco. j. ſcribit̃. Sapiã aũt perti/net ad ↄtẽplationẽ. q̃ꝛ eſt cognitio diuinoꝝ. Vñ ⁊ ps̃. h̃ Quis dabit mihi p ẽnas ad volandũ. q. d. null⁹ niſi de us. Nã doctrina pħoꝝ ⁊ ſciaꝝ dat ad volãdũ ꝑ ſupbiã. nõ ad deũ. q̃ꝛ ſciã inflat. ſꝫ dat ad volãdũ adiutoꝛiũ de⁹ ꝑ grãm. nõ tñ dat niſi deſiderãti ⁊ petẽti. Luc. xj. Dabit ſpm̃ bonũ petẽtibꝫ ſe. ſpm̃ ſcꝫ ſapĩe ⁊ intellect⁹. vt dr̃ de ſancto viro. Impleuit eũ ſpũ ſapĩe ⁊ intellect⁹. Sic ſapi ens inq̃t. Inuocaui ⁊ venit in me ſpũs ſapĩe. Sapie. vij Sꝫ hec oꝛõ vt ſit decẽs ṗſuppõit lectõem vl' auditõem ſacraꝝ doctrinaꝝ. vt ex his ſciat quõ mentẽ debeat diri gere. vt ſcꝫ nõ imaginet̃ loq̃ ad deũ vt ad hoĩem coꝛpo/reũ. cũ ſit de⁹ ſpũs nõ coꝛp⁹. Sicut accidit ſerapioni ab/bati magne abſtinẽtie viro. q̃ credebat deũ hr̃e membra Et cũ oꝛabat dirigebat mentẽ ſuã ad deũ vt ad hoĩem formãs ſibi in mẽte de deo formã coꝛpoꝛeã q̃ ab eccl'ia eſt reprobatũ vt hereſis deũ ſcꝫ hr̃e membra coꝛpoꝛea. vt xxuij. q. iij. c. penul. Accedẽtes aũt ad deũ venerabil' Jo.

Q. ſacre ſcripture auditõ vl' lectio ↄtẽplatõi deſeruit

caſſian⁹ cū ſocio ſuo gratia viſitatōis. ⁊ audiētes opini
onē eius firmā ex ignorantia quā habebat. vix rōnibus
plurimis ab errore illo reuocauerūt. Et cū ſimul genua
flecterēt ad orandū grās deo agendo de dimiſſione erro
ris cepit ille ſerapion flere dī. Tulerūt dñz meū ⁊ neſcio
q̄ vertā vl' dirigā aīm meū. Orō ergo ex lectōe formata.
papue debet poſtulare pſeuerāter ⁊ frequenter virtutes
neceſſarias ad ſalutē ⁊ ꝯtemplatiōis actū. de q̄bꝫ in. §.
ſequenti.

Secundū quod re- .§.II.

quirit ad ꝯtemplatiuā vitā eſt mortificatio paſſionū et
vitioꝝ q̄ fit ꝑ virtutes morales. Et he ſūt pene ptinētes
ad duas alas. Ille enī que mortificāt paſſiones ⁊ vitia
ſenſualitatis ſcꝫ cōcupiſcibilis ⁊ iraſcibilis vt fortitudo ⁊
tempantia ſunt in ala dextra. q̄ in ſeipō bñ regulatur. ⁊
a terra erigit. Que aūt mortificāt vitia volūtatis ꝓrauc
vt iuſticia ⁊ ptes eius ſunt in ala ſiniſtra. quibꝫ bñ ordi
natur q̄s ad pximū. Sed oportet ꝙ he ſint ale columbe
Quis inq̄t ps. liiij. dabit mihi pennas ſicut columbe.
In columbe ſpē ſpūſſanct⁹ viſus ē ſup xp̄m baptizatū.
Vñ pēne colūbe deſignāt ꝟtutes morales infuſas a ſpi
ritu ſcō. Nā morales acquiſite tm̄ valēt q̄dē ad cōtēpla
tionē philicam. nō ad ſpeculatōem theologicā guſtatiuā
⁊ ſalutiferā. Columba etiā eſt animal immolaticiū. quia
mortuū offerebat deo in ſacrificiū. ⁊ eſt aīal quietū non
leſiuū. Oportet ergo ꝑ ꝑus mortificare ꝑ ꝟtutes tempe
rantie delectatōes venereas ꝑ caſtimoniā. Guſtus ꝑ ab
ſtinētiā ⁊ alioꝝ ſenſuū ꝑ modeſtiā. Iras ⁊ triſticias per
māſuetudiem ⁊ patiam. Iſta maxime ꝑexigūtur ad cō-
templatōem. Sic enī ꝑ luxuriā abſorbet intellectus. ⁊ ꝑ
gulā hebetat. ⁊ ꝑ irā obfuſcat. Ita ꝑ caſtitatē eleuat ſu-
pra ſe. ꝑ abſtinētiā acuitur. ꝑ patiam quietat. Vñ Dani
el ⁊ ſocij eius q̄ fuerūt abſtinētes ⁊ caſti fuerūt multū
ꝯtemplatiui ⁊ acuti ad intelligendū viſiōes ⁊ reuelatō-
nes diuinas. Moyſes q̄ fuit mitiſſimus hoīm cum deo
frequēter loquebat. vt homo cū amico ſuo. Oportet eti
am ꝓpriā volūtatē ꝑ obedientiā mortificare. cupiditatē
ꝑ liberalitatem vl' paupratē extinguere. Per penitētiā
vitia expellere. neminē ledere. q̄ oīa ptinēt ad iuſticiam.
Mortificatio aūt vitioꝝ ⁊ paſſionū ſm beatū Thom.
le. ſe. ptinet ad vitā actiuā. Vñ nō pōt q̄s ad ꝯtempla-
tiuā bñ ꝑuenire niſi ꝑus fuerit exercitat⁹ virtuoſe ī acti
ua. In cuius figurā iacob ꝑus fuit vocatus q̄ꝫ iſrl' idem
nūcupatus. Jacob interptat ſupplātator. Iſrl' videns
deū. Nō pōt aūt quis deū videre ī cōtemplatōe niſi p⁹
ſupplātauerit diabolū ⁊ vitia ꝑ actōem. Et idē Jacob q̄ꝫ
uis fuerit multo tempe ⁊ laborioſe ꝓ Rachaele hñda ī
vxorem q̄ ꝯtemplatiuā ſignificat. fuit tamē ꝑus ſibi da
ta lya que ſignificat actiuā. Et dū conquereret de h̄ cū
laban ſocero ſuo rñdit. Nō ē ꝯſuetudinis huius regiōis
vt minores ꝑus tradātur ad nuptias. Quāuis enī con
templatiua ſit ꝑor nobilitate ⁊ ꝑfectōe. eſt tamē poſteri-
or in via generatōis ⁊ adeptōis. Et hoc coīter accidit ab
renūciantibꝫ ſeculo. ſ. cū intēdāt ſe ſubito tradere cōtem-
platōi ⁊ orōi ꝑus exercētur ī exteriōribꝫ actōibꝫ. vt mor-
tificet ꝓpria voluntas. ⁊ multas ſuſtinēt temptatōes. vl'
carnis vl' impatiētie quas ꝑus nō ſenſerant. quibꝫ forti
ter oꝑtet reſiſtere. Per actiuā ergo oportet ꝑus eos mor-
tificari. Unde in figurā dicit dñs Exo. xix. Beſtia q̄ teti
gerit montē lapidabitur. q̄ ſcꝫ homo adhuc ſubdit⁹ paſ
ſionibꝫ ſenſualitatis que ſūt cōmunes nobis ⁊ beſtijs. ſi
mōtē ꝯtemplatōis velit tāgere ꝑ exercitiū. lapidibꝫ per-
cutit erroꝝ. Pri⁹ ergo oportet habere pennas ꝟtutum
moralium.

Tertium quod con-.§.III.

curit ad ꝯtemplatōem eſt eleuatio mētis ꝑ ꝯſideratōes
quibꝫ q̄ſi volat dū ſup̄ ſe tendit. ſm illud Treñ. iij. Erit
ſolitarius ⁊ tacebit. ⁊ leuabit ſe ſupra ſe. Triplex ē autē
ꝯſideratō quibꝫ aīa volat ꝟſus deū. Vñ dr ps. liiij. ī
autoritate inducta. volabo ⁊ requieſcam. Conſideratio
effectuum diuinoꝝ ex qua cōſurgit ſtupor. Cōſideratio
dei iudicioꝝ. ex qua inſurgit timor. Conſideratō dei bñ-
ficioꝝ. ex qua exurgit amor. Quātū ad ꝑmū ps. Mira
bilia teſtimonia ⁊c. Omes creature ſunt dei effect⁹. Vñ
ſicut effectus teſtimoniū reddit ſue cauſe. q̄ cauſam ma
nifeſtat ſicut pictura oñdit. cū pulcra ē arte ꝑfectā magi
ſtri. ita cū creature dei habeāt mirabiles ⁊ innumerabi-
les ꝟtutes. pulcritudinē. ordinē. durabilitatē. ⁊ hmōi. te
ſtificant de magnitudine ſapiē. potētie. eternitatis ⁊ bo
nitatis dī. Vñ q̄ iā merito obſtupeſcit. Abacuc. iij. Do
mine ꝯſideraui opa tua ⁊ expaui admirādo. Conſide-
ratio ſecūda ſcꝫ dei iudicioꝝ mētē eleuat. ita tamē vt ti-
meat. Cū enī q̄s ꝯſiderat ꝙ populus iudeoꝝ q̄ fuit pe-
culiaris a deo dilectus reprobatus eſt. Et gētilis qui fu
it rꝑbus ⁊ idolatra electus ſibijpi timere habet. ne et ſi
nūc bonus ⁊ deuotus. demū reprobꝫ inueniat. Noli ait
apl's. Rom. xi. c. altū ſaꝑe. ſed time. Et deſcendēdo ad ꝑ-
ticulares cauſas ꝯſiderando iudā ꝓditorē. q̄ vocatus a
chriſto ad apoſtolatū miſſus ab eo ad ꝑdicandū ⁊ mira
cula faciendū auditor tal' doctrine ⁊ tāti magiſtri ad ſa
crā admiſſus dñici corꝑis ⁊ ſanguis cōmunionē. Et de-
mū ī eū intrās diabolus magiſtrū ꝑdidit. ⁊ exinde ſeipꝫ
ex deſꝑatōne pemit. Saul in iſrl' melior eo nō erat. f. iūs
rex dñi iuſſu quaſi inuitus declinās a mādato domini
peſſim⁹ effect⁹ ē ſeipm occidēs. vt patet. j. Re. xv. Dauid
quē dñs inuenit ſm cor ſuū ex ſublimibꝫ ꝯtemplatōibꝫ
diuinoꝝ ſecretoꝝ. q̄ patēt in pſalterio. in adulteriū cum
berſabee ꝑditionē ⁊ homicidiū lapſus ē. ij. Re. xj. Moy
ſes q̄ clare vidit diuinā eēntiā ſm b. Tho. in ſum. p⁹ b.
aug. p⁹ tāta miracl'a ⁊ ſummā ſapiam ⁊ dei tantā fami
liaritatē ad aquas ꝯtradictōis de deo diffidēs charita-
tem amiſit ſm Gratianū. de pe. diſt. ij. Et Pe. de palu d
in. iiij. Licet tā ipe q̄ꝫ dauid ꝟe penitētes de peccato ſuo
magni ſint in regno celoꝝ. Quis ergo nō timeat. Veni-
te inq̄t ps. ⁊ videte opa dei ꝯſiderādo. terribil' in ꝯſilijs.
ſuꝑ filios hoīm circa ea q̄ diſponit de eis iuſte reꝓbādo.
vel cadere ꝑmittendo. Et vt homo nō ſolū timeat ſed ⁊
ꝯfidat de dei miſcōdia immēſa maximos peccatores re-
duxit ad viā ſalutis ⁊ pniam. vt patet in Saulo. Act.
x. In magdalena Lu. vij. In Manaſſe rege iuda peſſi-
mo. iiij. Re. vi. Volādū ergo vt colūba ꝑ ꝯſideratōez dī
iudicioꝝ. aliq̄n ī imo lapſ⁹. ꝯſideratō ſcōꝝ ⁊ inde ſe hūi-
liando. Aliq̄n ī altū ex ꝯſideratōe peccatoꝝ reūtētiū ꝯſi
tendo. vt ſic ꝑſecutionē accipitris infernal' euadat. Vo
let tertio mēs ꝑ ꝯſideratōem bñficioꝝ dī q̄ innumerabi
lia ſūt. Quis ſufficiēter ꝯſiderabit vl' recōpēſabit bñfi-
ciū creatōis ſue ad imaginē dei. Aut gubernatōis ⁊ cō-
tinue ꝓuiſiōis aīe ⁊ corꝑis. Aut future glīe ſibi ꝑate. hec
oīa trahūt mētē ad dilectōem feruidā dī. Vt enī ait be.
Aug⁹. Nulla ē maior ꝓuocatio ad amorem q̄ꝫ ꝑuenire
amādo. Nullus enī tā fere mētis q̄ ⁊ ſi nō vult impēde
re vult tamē repēdere. Permaxime meditatio ſeu ꝯſide
ratio dñice incarnatōis ⁊ paſſiōis. Vñ Bern. Suꝑ oīa
te mihi reddit amabilē o bone ieſu calix quē bibiſti. op⁹
redēptōis nr̄e. Et ad volādū ad hūc locū. ſ. ꝑ ꝯſideratio
nē inuitat ſpōſa xp̄i cū dr̄ Can. Surge propera amica
mea. colūba mea. ⁊ veni in foraminibꝫ petre. ī cauerna ma
cerie. Petra ait apl's erat chriſt⁹. Foramīa hui⁹ petre ſūt
vulnera manuū ⁊ pedū. Cauīna macerie ē vulnus later-
latius alijs. Macerta dr̄ murus ſiccus. i. cōpoſit⁹ ſine
cemento ex lapidibꝫ. Et ſignificat chriſtū cui⁹ mēbra cor
poris fuerūt ſine cemēto humāi ſemīs formata. Incitat

Q, mortificatio paſſionū multū valet ad cō-templādū.

Religioſi dñt p⁹ exercitari in exteriori-bus actionibꝫ quō ⁊ quare.

Triplici ꝯſideratō-ne hō ad deū volat

ꝙ ꝑ inſpiratōꝫ aīa ad ꝯſiderādū vulnera xpī.i.paſſionē.
nec ei apte pt req̄ſcͥ i ꝯtēplatiōe diuinoꝝ.niſi vt q̄dam
manuductiōe volet ad ꝯſideratōꝫ hūanitatis xpi.vt dū
viſibiliter deū cognoſcim⁹.ꝑ hūc i inuiſibiliū amorē ra-
piamur.dicit in pfatione

Quātū ad quartū .§.IIII.

qȝ eſt ꝑfectio ꝯtēplatiue.h extat q̄etatio in ſpeculatione
ipſi⁹ diuine ꝟitatis ⁊ maieſtatis.Jnq̄etū eſt cor nr̄m do
nec req̄eſcat in te.ait b.Aug.in li.ꝯfeſ.Req̄eſcit aūt i do
aīa nr̄a ꝑfecte ꝑ viſionē ei⁹ ad quā ſequit fruitio ſeu ſum
ma delectatio ⁊ q̄es.Hec aūt viſio dei ⁊ delectatio hic i
cipit ꝑ ꝯtēplationē.⁊ in p̄ria ꝑficit.Unde Sap.vij.dr.
Jngrediēs domū meā.i.mētis ꝯquieſcā cū ea.ſ.ſapien-
tia q̄ in cōtemplatiōe ꝑcipit.Et de maria magdalena q̄
ꝯtēplatiuā ſignificat Lu.x.Maria ſedēs ſec⁹ pedes do
mini audiebat ꝟbū illi⁹.Et Joh.xj.dr.Maria domi ſe
debat qȝ ꝑtinet ad quietē.Que q̄es nō tollit motum i-
tellect⁹ ſpeculātis.qꝛ in actu ꝯſiſtit ꝯtemplatio nō i ha-
bitu.ſȝ tollit motū occupationū exteriorū ⁊ paſſionum.
Uis enī appetitiua mouet hoīem ad aliq̄d inſpiciendū
ſenſibiliter vl' intelligibiliter.qn̄qȝ ꝓpter amorē rei i ſe.qn̄
qȝ ꝓpter amorē ipi⁹ cognitiōis.quā q̄s ex inſpectiōe cōle-
quit.⁊ ꝓpter h ꝯſtituit beat⁹ Gre.ꝯtēplatiuā vitā i cha-
ritate dei.inq̄ꝃtū ſcȝ aliq̄s ex dilectione dei inardeſcit ad
eius pulcritudinē inſpiciendā.Et qꝛ vnuſq̄ſqȝ delectat
cū adept⁹ fuerit id qȝ amat.iō vita ꝯtēplatiua t'miat ad
delectationē que eſt in affectu.ex q̄ etiā hō intēditur.
Et licet ꝯtēplatio etiā extendat ad ſpeculatiōꝫ veritatis
circa creaturas.potiſſima eſt ſpeculatio ipi⁹ ſumme ꝟita
tis ad deguſtandū.⁊ ibi eſt maxima delectatio ſup oēs
alias q̄ habet q̄etare mentē.ſm illud pſ̄.Delectationes
in dextera tua.i.ꝯtēplatiua vſqȝ in finē.i.ad q̄etandū et
finiendū appetitū.vt in p̄ria eſt.Un̄ be.Aug⁹.in.j.d tri.
Cōtemplatio dei.ꝓmittit nobis actionū oīm finis atqȝ
eterna ꝑfectio gaudioꝝ.que in futura vita erit nobis ꝑ-
fecta.qn̄ videbim⁹ eū facie ad faciē.nūc aūt imꝑfecta.qa
imꝑfecte videm⁹.qm̄ ꝑ ſpeculū nō ꝑ eſſentiā.Un̄ ꝑ eā
fit in nobis hic q̄dā inchoatio beatitudīs.Unde ⁊ ph̄s
x.ethi.ponit vltimā felicitatē hoīs in ꝯtemplatiōe opti
mi intelligibilis.Dic̄ ḡ pſ̄.Uolabo ꝑ ꝯſideratiōem ⁊ re-
q̄ſcā ꝑ ꝯtēplationē.Un̄ b.Gre.ſup Ezech.dic̄ ꝙ ꝯtēpla
tiua vita amabil' valde dulcedo eſt Ubi exponit figuraꝫ
de Jacob faciētis luctā cū angelo in aurora.ꝑmiſſis ꝑ-
us an̄ ſe animalibꝫ ⁊ oī familia ſua.Jn qua lucta licȝ p̄
ualēs ꝯtra angelū.tn̄ ꝑcuſſus ab angelo in femore clau-
dus ꝑmāſit.bn̄dictionē tn̄ accepit ⁊ noīs mutationem.
ſcȝ iſrael nūcupat⁹.Dixitqȝ.Uidi dn̄m facie ad faciē ⁊c̄
Jacob q̄ interp̄rat ſupplātator.ſ.vicioꝝ ſig̃t ꝯtēplatiuā.
quē oportet vicia ſupplātaſſe ⁊ aīalia.i.paſſiōes p̄mitte-
re.i.ſedaſſe ⁊ occupatū famulū dimittere.⁊ tūc ſol⁹ i mē-
te inchoāte lumīe gr̄e luctat in ꝯtēplatōne.qꝛ ſicut ille q̄
luctat.ſ.ad brachia ludēdo cū alio.aliqn̄ p̄ualet ꝯtra ali
um q̄i inclinatū ꝟſus terrā.Aliqn̄ quaſi ſuccūbit incli-
natus ab alio.Jta in ꝯtēplatiōe cū intelligēdo ⁊ ſentien
do de incircūſcripto lumīe aliq̄d deguſtat.q̄ſi tūc ſupat.
Et ex defectu intellect⁹ noſtri ⁊ ex grauitate corꝑis qȝ ad
ima detrahit.dū nō valet ſe figere.in ipſa ſpeculatiōe q̄-
ſi ſuccumbit.Jſta aūt pugna in ꝯtēplatione nō eſt ex cō
trarietate veritatꝭ quā ꝯtēplamur ſȝ ex ꝯditiōe corporis
corruptibilis.ſm illud Sap̄.ix.Corp⁹ qȝ corrūpit agḡ
uat aīam.⁊ deꝑmit terrena inhabitatio ſenſum mlt'a co
gitantē.Sȝ ſicut in re ꝓ q̄ quis pugnat.cū adept⁹ fue-
rit ceteris paribꝫ magꝭ delectat.Sic ꝑtingēdo ad ꝯtem
platiōnē ꝟitatis ꝓ q̄ habēda laborabat magꝭ amat ⁊ de
lectat.⁊ ḡuitatē corꝑis īpediētis odit.vt dicat cum apo-
ſtolo Ro.vij.Jnfelix ego hō q̄s me liberabit de corpore

mortis h⁹.Et h ſignificat.qꝛ p̄ualēs iacob arefeē femur
qꝛ ſcȝ voluptatē carnis interemit.Guſtato ei ſpū ait b.
Bern̄.deſipit oīs caro.Claud⁹ aūt efficit.quia debilita-
to amore ſecl'i.neceſſe eſt vt ꝯualeſcat q̄s ad amorem dei
Pes me⁹ eſt amor me⁹.ait b.Aug.Dexter pes eſt dei.alt
ſeculi amor.Sȝ deguſtata ſuauitate dei i ꝯtēplatiōe q̄ſi
figit in amore dei.⁊ aliū pedē.ſ.amorē ſecl'i ſeu ꝓximi tra
hit p⁹ illū oīa ad deū ordinās.Bn̄dictiōꝫ accepit fidu-
cie future gl'ie.Jſrl' vocat.qȝ interp̄rat vidēs deū.ſ.i cō-
templatiōe.Q. aūt dr.Uidi deū facie ad faciē.nō eſt in-
telligendū ꝙ viderit ꝑ eſſentiā.ſȝ clariori mō ꝙ̄ mō cōi.
qꝛ ex quātacūqȝ ꝯtēplatiōe ſublimi.h videri nō p̄t de⁹ i
eſſentia ſua ſm b.Gre.ſup Ezech.⁊ b.Tho.niſi eſſet om
nino alienat⁹ a ſenſibꝫ etiā interioribꝫ.vt fantaſia et hu-
iuſmodi.Et rōꝫ habes.ij.ij.q.clxxx.ar.vij.

De raptu ſiue exceſſu mētis.⁊ de raptu Pauli
Capitulum.vj.

De raptu qui pertinet

ad ꝯtemplatiōꝫ.⁊ ſermo de paulo ap̄lo.de cu
ius raptu in ſua ꝯuerſatiōe poteſt apte intelli
gi illud pſ̄.lxvij.Jbi beniamin adoleſcētul⁹ in mētis ex-
ceſſu.Pro cui⁹ declaratiōe ſciendū ꝙ iacob habuit.xij.fi-
lios.ſ.ruben.ſymeon.leui.iudā.⁊ neptalim.gad et Azer.
yſachar ⁊ zabulon.ioſeph ⁊ beniamin.Hi ſunt duodeci
patriarche p̄ncipes ⁊ capita.xij.tribuū.vn̄ deriuatū eſt
totū genus iudeoꝝ.Joſeph aūt habuit duos filios.ſcȝ
manaſſen ⁊ effraim.q̄s Jacob in morte in ſuos filios ad
optauit ꝓ eo.Un̄ effecti ſunt.xiij.p̄ncipes.xiij.tribuū.Ja
cob ſignificat xp̄m ſupplātantē diabolū.i.vincentē.Du
odecim filij ei⁹ ſunt.xij.ap̄li.q̄s ip̄e vocauit filios dicēs
Joh.xiij.Filioli adhuc modicū vobiſcū ſum.geniti ſpi-
ritualiter ab eo.Uno aūt ſubtracto ex duodecim.addi-
ti ſunt duo.Juda enī remoto loco ei⁹ appoſit⁹ eſt mathi-
as.⁊ annumerat⁹ cū.xj.Act.j.Addit⁹ eſt tredecimus.ſcȝ
paul⁹ a xp̄o d celo vocat⁹.q̄ pl⁹ oībꝫ laborauit.vt ip̄e ait
Ex his genit⁹ eſt tot⁹ ꝓp'ls iſrl'.i.fideliū.toto orbe diffuſ⁹.
⁊ multiplicat⁹ nimis.iuxta illud.pſ̄.Dinumerabo eos.
⁊ ſup arenā multiplicabunt.Hi trāſito iordane baptiſ-
mi ꝑ deſertū p̄nīe.cibati māna gr̄e.deuictis hoſtibꝫ.id ē
vicijs.intrāt terrā ꝓmiſſiōis.i.gl'iam.Et cū iacob mori-
ens benediceret filios.ſingulis p̄nunciās q̄ vētura erāt
in nouiſſimis tꝑibꝫ.i.deſcēdentibꝫ ab eis ad beniamin
vltimū filiū veniens inq̄t.Beniamin lup⁹ rapax mane
rapiet p̄dā.⁊ veſꝑe diuidet eſcas.Gen̄.xlix.be.Aug⁹.in
ſer.dic̄ iacob in his ꝟbis ꝓpheta ſſe de ꝯuerſiōe apoſtoli
pauli.Jp̄e enī deſcēdit de tribu beniamin.vt idē de ſe te-
ſtat.Hic itaqȝ fuit lup⁹ rapax.qn̄ furijs inuētus ꝑ totā
iudeā ferebat ſanguinē xp̄ianoꝝ ſitiēs.vt xp̄i mēbra la-
niaret in terris.Et ad h ep̄l'as accepat a p̄ncipe ſacerdo-
tū.Mane ⁊ veſꝑe ait be.Aug.ſignificat p̄us ⁊ poſteri⁹.
Pri⁹ ḡ ſcȝ an̄ ꝯuerſionē rapiebat p̄dam.fideles capiens.
Poſtea poſt ꝯuerſionē diuidebat eſcas ꝟbi dei diſcur-
rens ꝑ ſynagogas p⁹ baptiſmū īmediate.affirmās q̄m
xp̄s ih̄s hic eſt fili⁹ dei.Ubi etiā notandū ꝙ moriens
Rachel mater eius in parturiēdo ip̄m vocauit benoni.
qui interp̄retat fili⁹ doloris mei.Sed pater vocauit eū
beniamin.qui interp̄retat filius dextre.Mater enim ſy
nagoga mater eius ſm carnē.que viuebat in obſeruatio
ne legaliū.poſt partū hui⁹ mortua inutilis eſt oſtenſa i
ipſa obſeruatiōe legaliū.poſt diuulgatū euangeliū.⁊ ma
xime ꝑ p̄dicationē Pauli.⁊ ideo ſibi fuit dolori.ꝓpter
quod maxime perſequebat Paulū vt occiſorē matris
ſynagoge.Sed xp̄s pater vocauit eū filiū dextere.quia
vocatus ab eo cū eēt ad dexterā patris.id eſt.in celo vbi
alij vocati ſunt in terris.Filius etiā dextere dicitur.quia
copioſius alijs laborauit.ſicut per dexterā plus homo

De ꝓphia Jacob de ꝯuerſiōe ſcti Pauli apoſtoli

ꝑatur ꝙ̄ ꝑ ſiniſtrā. Naz vbi alij apoſtoli vnā prouin-
ciam ſibi decretā docuerūt. vt Johanes greciā. Petrus
ytaliā. ⁊ huiuſmodi. Ipe ꝑ totū mōm predicauit. Unō
in oratōne ei⁹ dicit̄. De⁹ qui vniuerſū mundū bti Pau-
li predicatōne docuiſti. De iſto ergo beniamin tenerrime
a chriſto dilecto. ſcʒ. Paulo dicit pſ. lxviij. Ibi bēiamin
⁊c. vbi tria nota. ſcʒ. Eius conuerſio venerāda. ibi. Ben-
iamin. Eius conuerſatio imitāda. adoleſcentulus. Eius
ſpeculatio admiranda in mentis exceſſu.

Quantū ad primum .§. I.

ſcʒ de ꝯuerſione hec notatur cū dicit Ibi beniamin. Illō
ibi refert̄ ad id q̄d ī pſū p̄ceden. dixerat. In eccleſijs bn̄
dicite. ⁊c. Ibi ḡ ī eccleſijs reꝑitur beniamin .i. paul⁹ ort⁹
ex tribu beniamin. Hoc aūt fuit ī ſua ꝯuerſione. Tūc eīm
inuentus eſt in ecclia q̄ p̄us erat extra ꝑ errorē. Et tunc
impletū ē qō ait Job. xxxij. Ferrū de terra tollit̄. ⁊ lapis
calore ſolutus ī es ꝯuertit̄. Q̄ʒ exponēs Grego. in mo-
ralib⁹ ait Ferrū de terra tollit̄. cū fortis ꝓpugnator ecclie
vt paulus. a terrena quā p̄us tenuit actōe ſeꝑatur. Nō
ergo debet deſpici in eo q̄d fuit. q̄ꝛ incipit eſſe q̄d nō fu-
it. d. l. ferrū. Nō ſolū ferru ꝑ crudelitatē. ſed lapis ꝑ duri-
ciā erat ſaulus. Et lapis iſte ſolutus a ſua duricia calo-
re diuini amoris ꝯuerſus ē ī es ſonoꝝ p̄dicatorē gentiū
⁊ doctorē veritatis. Et iō nō dʒ deſpici. q̄ꝛ fuit crudelis ⁊
durus ꝑſecutor. ſʒ venerari ꝙ ꝯuerſus ē effect⁹ maxim⁹
p̄dicator. Ubi notandū ꝙ cū multi ſcī ex pctōrib⁹ cō-
uerſi ſint ad deū. ⁊ ꝑfectiſſimi viri. ⁊ magni doctores ec-
cleſie effecti. vt btūs Aug⁹. btūs Cyp̄ianus abbas. moy-
ſes. ⁊ hmōi. nullius tn̄ ꝯuerſionē ecclīa celebrat niſi pau-
li. Et rō ē. q̄ꝛ fuit magis miraculoſa ꝙ̄ alie. Sʒ quidē oīs
ꝯuerſio peccatoris ē aliq̄ mō miraculoſa. ſm btm̄ Tho.
inq̄ʒtū ſcʒ ſolū fit diuia ꝟtute. ſm illō Hier. Cōuerte nos
dn̄e ad te. ⁊ ꝯūtemur. Et pſ̄. De⁹ tu ꝯuertēs iuſtificabis
nos. ſm aliā lr̄am. Et ita ē admirāda ⁊ venerāda iſta cō-
uerſio ſm ꝙ d̄r b. aug⁹. maius ē ꝯuerſio ſeu iuſtificatio
impij q̄d idē eſſe ꝙ̄ creatio celi ⁊ terre. Et ꝑte q̄dē di ope-
rantis vtrūqʒ ē ei facile. vnū ſicut ⁊ aliud. ⁊ equal' poten-
tie ſʒ ex ꝑte rei q̄ fit mai⁹ d̄r iuſtificatō ſeu ꝯuerſio pctō-
ris. Tū q̄ꝛ meli⁹. Maioris enī ꝑfectōis ē gr̄a ꝑ quā iuſti-
ficat̄ impi⁹ ⁊ diſponit̄ ad gl̄iam ꝙ̄ natura celi ⁊ terre ⁊
oīm rex. Un̄ b. amb. Potior ē gr̄a ꝙ̄ natura. de ꝯſe. diſ.
ij. Reuera. Tū etiā. q̄ꝛ ī creatōe celi ⁊ terre nil deo reſiſtit.
nil ꝯcurrit. ſʒ ī iuſtificatōne impij p̄t reſiſtere libeꝝ arbi-
triū. ⁊ ad eā oʒ ꝯcurrere. ſm illō b. aug. Qui fecit te ſine te
nō iuſtificabit te ſine te. Cōūſio āt pauli vltra iſtā cōem
rōem ē alio mō miracl'oſa ⁊ venerāda. q̄ꝛ alij q̄ ꝯuertūt̄
coīter ꝑcipiūt grām incipiētē ⁊ nō ſubito ꝑducuntur ad
ꝑfectōem. ſʒ poſtea ī pceſſu vite pficiēdo de gradu ī gra-
dū. Sʒ paulus ſubito ꝑduct⁹ fuit ad maximā ꝑfectiōeʒ
⁊ dei viſionē. In alijs etiā coīter fit p̄ꝑatio ⁊ diſpoſitio
ad grām paulatim ⁊ ꝑtempa. vt pʒ ī beato Auguſtino
Sed ī Paulo ſubito cū eſſet in actu peccati. ſcʒ. ꝑſecutō-
nis. fuit facta in eo p̄paratio ⁊ infuſio gratie. Neceſſaria
autē eſt ꝯuerſio cuilibʒ ad ſalutem. Nā ſaluator ait. Ni-
ſi ꝯuerſi fueritis. ⁊ efficiamini ſicut paruuli. non intrabi-
tis in regnū celoꝝ. Math. xviij. Preuia aūt ⁊ q̄ſi diſpo-
ſitio ad ꝯūſionē ſūt q̄tuor q̄ ſignātur ī ꝯuerſiōe Pauli.
Primū ē quedā mētis illuſtratio. vt ꝯſideret q̄s finē
ſuū. ſtatū ſuū. ⁊ ꝑicl'ʒ. Un̄ d̄r ō Saulo. circūfulſit eū lux
de celo. Act. ix. Scōm ē a vitijs ceſſatio. vt abſtineat
q̄s a mal' ꝯſuetī. qō innuit̄ ī Saulo. ī h̄ ꝙ pſtrat⁹ cecidit.
nō vltra pcedens ī malo illo itinere ſuo. pſternit̄ aūt ꝑ ti-
morē penaꝝ. Tertiū ē a luīc mōi. i. apparētē pulcritudi-
ne abſtractō. q̄d ſignificat̄ ī excecatōe ei⁹. b. aug⁹. ī ſerm̄.
oīs creatura vileſcat. vt ſolus creator in corde dulceſcat.
Quartū ē offenſe cognitio. cū. ſ. d̄s alloq̄t̄ mētē. oñdēſ

Quare durus ꝑſecutor ecclia f. cō p̄dicator.

[uer]ſionis [con]uerſi ſunt ad deum

ſcī Pauli celebrat. ⁊ nō aliorū ꝯuerſorū. Rō pōit.

Quatuor ꝑuia ſunt ſiue diſpoſitōes ad ꝯuerſiōeʒ

vitā ſuā eē q̄ndā ꝑſecutōem ꝯtra deū. cū tn̄ ipe ſit ſalua-
tor aīe ⁊ corꝑis fontib⁹ oīm bonoꝝ circūdat⁹ Un̄ dixit ei
Saule ſaule quid me perſequeris. Ego ſum. ⁊c̄ Et ad h̄
ſeq̄tur omnimoda ad eū ſubiectō. Unde ⁊ ecōuerſo cuʒ
ait. Dn̄e quid me iubes facere. Et dicitur ei ꝙ ſe humili-
et. intret ciuitatē. ⁊ ſibi dicetur ꝑ Ananiā. id eſt p̄latum.
ſeu ꝯfeſſorē imponētem ei manū abſoluēdo. ⁊ baptizat̄
lachrimis ꝯtritōnis. vn̄ lauat̄ a maculis culpaꝝ. ⁊ inde
cibū ſacri accipiēs. ſ. eucharīſtie ꝯfortet̄ ⁊ roborat̄ ad con-
uertēdos alios. Effectus de Saulo ſuꝑbo paulus mo-
dicus ꝑ humilitatē. vn̄ q̄ſi interp̄tās ſuū nomē ait Ego
ſum minimus apoſtolorum. ⁊c̄.

Quantū ad ſecūdū .§. II.

de ꝯuerſiōe ſcʒ eius d̄r adoleſcētulus. Eq̄dē adoleſcētu-
lus erat ī ſua ꝯuerſiōe. D̄r enī Act. vij. ꝙ teſtes q̄ lapida-
uerūt ſtephanū depoſuerūt veſtimēta ſua ſec⁹ pedes ado-
leſcētiſ q̄ vocabat̄ ſaulus. Hui⁹ aūt etas ē mltū mutabil'
Un̄ d̄r. xij. q. j. Oīs etas ꝓna ē ad malū ab adoleſcētia
ſua. Nil incerti⁹ vita adoleſcētiū. Et viā quā q̄s ſibi aſſu-
mit ī bono vl' malo ī adoleſcētia ſua ꝑſeuerās. illā poſtea
tenet. Iux̄ illō Proūb. xxij. Adoleſcēs iux̄ viā ſuā gradi-
tur. ⁊ cū ſenuerit n̄ recedet ab ea. Coīter magni ſcī ecclie
vocati ſūt ī adoleſcētia ſua vl' puericia. vt dauid. daniel
cū ſocijs. iohēs. bernardus. dn̄icus. frāciſc⁹. ⁊ alij innūe-
ri. Et q̄s xp̄s reſuſcitauit a mortuis. aīe reſuſcitatōem ſi-
gnificās. fuerūt adoleſcētes de puella ⁊ filio vidue clarū
eſt. De lazaro etiā videt̄. Senē quēdā ei nūciatū mortu-
um a filio ſuo nō reſuſcitauit. Fuit aūt paulus adoleſcē-
tulus ſpūal'r. vn̄ oñditur ꝯuerſatō ei⁹ ſcā imitāda. Hec
enī hʒ tres ꝯditōes ſimiles adoleſcētie naturali. Eſt enī
adoleſcētia feruēs ad diligēdū. ſufferēs ad exercendū. cō-
gruēs ad ſciēdū. Adoleſcētes ſūt amatiui alioꝝ. ⁊ vehe-
mēter. q̄ꝛ ſanguis feruet ī eis incitās ad amādum. Sic
adoleſcēs ſpūal'r. i. decor⁹ gr̄a feruēter amat deū ⁊ ꝓximū
Un̄ Can̄. j. d̄r. Adoleſcētule dilexerūt te nimis. Quātū
fuerit feruēs adoleſcētulus nr̄ Paul⁹ ipe oñdit dicens.
Certus ſum q̄ꝛ neqʒ mors neqʒ vita. ⁊c̄. ſeꝑabit nos a ca-
ritate xp̄i. ad Ro. viij. Quātū ad charitatem ꝓximi ait.
Optabā ego anathema fieri a xp̄o ꝑ fr̄ib⁹ meis. ad Ro.
ix. Anathema interp̄tat̄ ſeꝑatō. Sic aūt ē duplex vnio
cū xp̄o ī preſenti. vna per gratiam. alia per actualē cōtē-
platōnē eius ⁊ conſolatōnem. Ita ⁊ ſeparatio duplex.
Una a gratia chriſti. hanc nō optabat apoſtol⁹. ꝓp amo-
re proximorū. quia eſſet contra ordinē charitatis. vt q̄s
plus diligeret proximū ꝙ̄ ſeipſū. Sed ſecūdam opta-
bat pro ſalute querenda proximorū. Cū enī ſibi eſſʒ ſum-
me delectabile chriſtū cōtemplari. ⁊ in eo quieſcere poſt-
ponebat ſuā maximam cōſolatōnem ſaluti proximi cuʒ
intendebat diſcurrendo. predicando. laborando. ⁊ hu-
iuſmodi. Oſtendit ſuam nimiam dilectōnem ad proxi-
mos. dum ait. ij. ad Corith xj. Inſtātia quotidiana mea
ſollicitudo omniū eccleſiarū. Quis infirmatur ⁊ ego nō
infirmor. ⁊c̄. Adoleſcens eſt fortis ad tolerandos labo-
res. Trenoꝝ. iij. Bonū eſt viro ſi portauerit iugum. ſcʒ.
laborum ab adoleſcētia ſua. O quis enarraret labores
huius adoleſcentuli Pauli. ⁊ cum q̄ꝫto gaudio illos ſu-
ſtinebat. ij. ad Corinth. xij. In laboribus plurimis. ī car-
ceribus abundantius. in plagis ſupra modū. ⁊c̄. Que
ſequūtur ibi vide. Et in fine concludit ipſis enarratis
poſt ſtimulū carnis qui dicitur a beato Auguſtino in-
firmitas corporis. a gregorio temp̄tatio carnis. ſed ſine
peccato. Libenter gloriabor in infirmitatibus meis. vt
inhabitet in me virtus chriſti. Et alibi. Superabunda-
bo gaudio in omni tribulatōne noſtra. Adoleſcentia eſt
apta ad diſcendum. Puer nondum habet plenū iudici-
um rationis. Sed adoleſcens qui adhuc habet men-

Q, adoleſcētes facili⁹ ⁊ citius ꝯuertūt̄ ⁊ ſaluant̄

Tres ꝯditōes adoleſcētie

tem recentē nō aliȷ̄s imbutā. Nam ſemel imbuta recens
ſeruabit odorē teſta diu. Oratius. Unde ⁊ nabuchodo
noſor adoleſcētulos ⁊ filiȷ̄s iſrael de ſemine regio fec̄ eru-
diri in omi ſapiētia chaldeoꝝ. Dan. j. Doctiſſimus fuit
adoleſcentul⁹ Paul⁹ eruditus plene in ſua adoleſcētia
ad pedes doctoris Gamalielis in lege veteri. A chriſto ī
celo in lege euangelica. Neqꝫ eni ait ipē. j. ad Corint. xv.
Euangeliū meū ab homīe accepi. ſed ꝑ reuelatiōem ihu
xpi. Unde ⁊ ad ananiā dictū fuit a dn̄o. Uas electiōis
eſt mihi iſte. Actuū. ix. armariū. ſcꝫ ſacrarū ſcripturarū.
Epiſtole eius ſunt ſumma theologie plene etiā eloquen
tia ⁊ ſapiētia. quas ⁊ apoſtol⁹ Petrus cōmendat in ſua
epiſtola. Ubi increpat. ſunt verba eius tonitrua. Ubi
hortatur melliflua.

Tertium principale. §. III

eſt ſpeculatio e⁹ in qua eſt ſingularis. Nā de nullo alio
ſancto dicit̄ expreſſe ⁊ indubietate ꝙ viderit deū ꝑ eſſen
tiam in vita. niſi de Paulo in nouo teſtamēto ⁊ Moy-
ſe in veteri. ſm beatū Auguſtinū in lib. de orādo deum.
Et beat⁹ thomas ſcd̄a ſcd̄e. q. clxxv. Unde dicit. In mē
tis exceſſu qḋ fuit in iſta cōuerſione. Ubi ſciendū ſcd̄m
beatū Thomā vbi ſupra. ꝙ triplex eſt exceſſus mētis q̄
cōtingit in cōtemplatiōe. Un⁹ eſt quo mens humana di
uinitus rapit̄ ſeu eleuat̄ ad cōtemplationē diuine veri-
tatis ꝑ quaſdā ſimilitudines imaginarias. Et talis fu-
it exceſſus petri. quādo ipō orāte vt dicit̄ Actuū. x. ceci-
dit extaſis ſup eū. id eſt. exceſſus mētis. Nā extaſis ſm
beatū Thomā eſt nomē grecū. ⁊ latine ſonat exceſſū mē
tis. In quo exceſſu vidit celū apertū. ⁊ vas ſeu diſcū ſub
mitti de celo quattuor initiȷ̄s. plenū omi genere aīmali-
um immūdoꝝ. Dictūqꝫ eſt ei. Macta ⁊ māduca. Sub
qua viſione imaginaria deus ſibi manifeſtauit conuer-
ſionē gentiliū. occiſionē coꝝ immūdoꝝ quo ad mortifi-
catiōem criminū ⁊ manducatiōem. id eſt. incorporatiōeꝫ
coꝝ in eccleſia. Secūdus exceſſus mentis eſt. quo mens
rapit̄ ad intuitionē diuine veritatis ꝑ aliquos intelligi
biles effectus. hic fuit talis exceſſus dauid cū dixit. Ego
dixi in exceſſu mētis mee omīs homo mendax. Contem
plans eni diuinā bonitatē ⁊ hominū peccabilitatē ⁊ tē
dentiā ex ſe in nihilū. intellexit omnē hominē ex ſe falla-
cem cōparatione dei. Terti⁹ exceſſus eſt cuꝫ rapit̄ mens
vſqꝫ ad clarā viſionē diuine eſſentie. Et hic fuit exceſſus
pauli. de quo nūc in pſal. lxvij. dicit. Ibi Beniamin ado
leſcentulus in mētis exceſſu. quando videlicꝫ raptus fu
it ad tertiū celum. ij. ad Corinth. xij. Ubi aduertendum
ꝙ iſtud tertiū celū poteſt dici celū ſanctiſſime trinitatis
Eſt ergo primū celū materiale. ſecundū intellectuale. ter
tium diuinale. ⁊ quodlibet eſt triplex. Nam celū materi
ale de quo Eſaias. Exaltant̄ celi a terra eſt ſydereū. ſub
quo cōphendunt̄ celi planetaꝝ. Aqueū ſeu chryſtalli-
num quod eſt primū mobile. ⁊ empireū immobile. q̄ eſt
locus congruēs viſioni clare beatoꝝ. Et ad iſtud tertiū
Paulus fuit raptus in mentis exceſſu. Secundū celuꝫ
ſcꝫ intellectuale. id eſt. nature angelice. de quo in Job xx.
ca. Reuelabunt celi iniquitatē eius. Et iſtud triplex. q̄a
triplex hierarchia ſm trinū gradū cognitōnis diuine ab
eis. Infima media ⁊ ſuprema. Et ad iſtū ſummuꝫ gra-
dum cognitionis diuinoꝝ ⁊ viſionis raptus eſt Pau-
lus in exceſſu mentis. Unde ⁊ beato Dyoniſio ſummo
philoſopho diſcipulo eius credit̄ dediſſe informatiōem
vt capaci. tā ſublimis materie de hierarchiȷ̄s angeloruꝫ
⁊ coꝝ miniſteriȷ̄s que viderat. Ex qua edidit Dyoniſius
librū de celeſti hierarchia. in quo magis loquit̄ de ange
lis q̄ꝫ aliquis ex antiquis doctoribꝫ. Tertiū eſt celū ſan-
ctiſſime trinitatis. Unū eſſentialiter. trinū perſonaliter.
de quo. j. Job. v. Tres ſunt qui teſtimoniū dant in celo.

ꝙ triplex ē exceſſus

Ad qḋ celum paulus rapt⁹ ſit. ⁊ ꝙ triplex eſt celum.

Pater. verbum. ⁊ ſpiritusſanctus. Et hi tres vnū ſunt.
Et licet hi tres celi inſeparabiliter influant ⁊ operent̄. ta-
men ꝑ quandā appropriationē ⁊ adaptationē dicere poſ
ſumus ꝙ a primo celo. ſcꝫ patris recepit influxum ope-
rationis miraculoꝝ. ⁊ infirmos ſanauit. demōes ab ob
ſeſſis effugauit. mortuos ſuſcitauit. A celo filiȷ̄ habuit ī
fluxum ſapiētie. An experimentū queritis eius qui ī me
loquitur chriſt⁹ ait ipſe. Ut ſapiens architector funda-
mentū poſui. A celo ſpiritusſancti ardorē charitatis. et
fruitionē diuinitatis. Unde ⁊ dicit ſe raptum in celum
⁊ etiā in paradyſum. vt celū dicat ratione contemplatio
nis clare. quā habuit paradiſum ratiōe maxime delecta
tionis inde ꝯſequētis. ſm b. Tho.

Reſtat dubiū vtrū. §. IIII.

in hoc exceſſu anima eius fuerit a corpore ſeparata. vel
exiſteret in corpore. Quod quia ipſemet dicit ſe neſcire.
cū ait. Siue in corpore ſiue extra corpus neſcio. de⁹ ſcit.
nec nos poſſumus diffinire. Verū vt dicit beatus Tho
mas ſcd̄a ſcd̄e. q. clxxv. arti. vj. apoſtolus in hoc exceſſu
non fuit in celū raptus in anima ⁊ corpore. vt quidā di-
cebant. Quod beat⁹ Auguſtinus reprobat. ſed ſola ani
ma fuit rapta. Et hoc ignorauit apoſtolus. Utrū aīma
omnino eſſet ſeparata corpore iacente mortuo. Uel eſſet
pure coniuncta corpori vt forma vtens tm̄ potentie ve-
getatiua non autē ſenſitiua. Naꝫ ⁊ hoc eſſe poteſt. ꝙ ani
ma in corpore alienata ab omni ſenſatione interiori ⁊ ex
teriori. vt viſu. auditu. fantaſia. memoria. ⁊ huiuſmodi.
ſolū vtens operatione potētie vegetatiue. videat deuꝫ ꝑ
eſſentiā in preſenti. Sed ꝙ vtatur potētiȷ̄s ſenſitiuis. n̄
poteſt eſſe. Et ſic intelligit̄ illud Exodi. xxxiij. Non vide-
bit me homo ⁊ viuet. ſcꝫ vita ſenſitiua. ſed oportet ꝙ ſit
omnino a ſenſibꝫ alienatus. Ratio hui⁹ eſt ſm beatum
Thomā vbi ſupra. arti. iiij. Diuina eſſentia non poteſt
ab homine videri ꝑ aliā vim cognoſcitiuā q̄ꝫ ꝑ intellectū
Intellectus autē human⁹ non cōuertit̄ ad ſenſibilia. ni
ſi mediantibꝫ fantaſmatibꝫ. que ꝑ ſpecies intelligibiles
a ſenſibilibus accipit. ⁊ in quibꝫ conſiderās de ſenſibili-
bus iudicat. ⁊ ea diſponit. Et in omi opatione qua intel
lectus noſter abſtrahit̄ a fantaſmatibꝫ. neceſſe eſt ꝙ ab-
ſtrahat̄ a ſenſibꝫ. Intellectus aūt hominis neceſſe eſt ꝙ
abſtrahat̄ a fantaſmatibꝫ. ad hoc vt videat dei eſſentiā
dum eſt in via. Non eni ꝑ aliqḋ fantaſma poteſt dei eſ-
ſentia videri. q̄nimo nec ꝑ aliquā ſpeciē intelligibilē cre
atam. quia eſſentia dei in infinitū excedit. non ſolū om-
nia corpora quoꝝ ſunt fantaſmata. ſed etiā omnē intel-
ligibilē creaturā. Oportet aūt cū intellectus homīs ele-
uatur ad altiſſimā diuine eſſentie viſionē. vt tota men-
tis intentio illuc aduocet̄. ita ſcꝫ vt nihil intelligat aliud
ex fantaſmatibꝫ. ſed totaliter ferat̄ in deum. Impoſſibi
le eſt ergo vt in p̄ſenti videat homo dei eſſentiā ſine ab-
ſtractione a ſenſibꝫ. Uidit autē Paulus deū tūc mediā
te lumine glorie ſine quo ab intellectu creato deus vide-
ri non poteſt. Quod lumē dupliciter participari poteſt
Uno modo ꝑ modū forme permanētis. et ſic participa-
tio facit beatos in patria. Alio modo ꝑ modū paſſionis
tranſeūtis. ſicut fit in prophetia quo ad illuſtrationeꝫ. et
ſic fuit a paulo illud lumen tūc participatū. Unde non
fuit ſimpliciter beatus. quia de ratōne beatitudinis eſt
ſtatus ſeu permanētia. ſed fuit beatus ſm quid. Poſtq̄ꝫ
autē Paul⁹ ceſſauit videre dei eſſentiā. memor fuit illo-
rum que in illa viſione cognouerat ꝑ aliquas ſpecies in
telligibiles habitualiter. Et hoc in ei⁹ intellectu relictas
ſicut etiam abeunte ſenſibili remanēt alique impreſſio-
nes in anima. ad quas poſtea conuertēs ſe aīma memo-
ratur. vnde nec totā illā cognitōnē cogitare poterat. aut
verbis exprimere.

De cognitione q̄ pertinet ad ſapiam. Capl'm.vij.

Sicut audiuimus ſic

ꝛ vidimus in ciuitate dñi virtutū in ciuita
te dei noſtri.deus fundauit eā in eternum.
pš.xlvij.Loq̄tur ꝓpheta in pſona cōprehen
ſoꝝ.q̄ ſicut hic exñtes ī ciuitate dñi virtutū.i.ſtatu eccle
ſie militantis.audierūt magna ꝛ multa bona haberi a
ſanctis ī pr̄ia ſupna.ſic mō vidēt ꝛ poſſidēt.Et ē ſimilitu
do ī genere nō in particulari.Nā nec auris audiuit. nec
oculus vidit h.nec in coꝛ homis aſcēdit q̄ ꝑparauit de⁹
diligentibꝫ ſe in ciuitate ſupne hierl'm.vt ait apl's.j.Co
rinth.ij.In cui⁹ figurā habeť.iij.Reg.x.ꝛ.ij.Paral'.ix.ꝙ
regina ſaba veniēs de terra ſua audita fama ſalomōis ī
hierl'm cū vidiſſet magnificētiā eius ꝛ ſapiam.oꝛdinem
domus ſue ſibiq̄ aſtātiū cibos ꝛ veſtes.ꝛc̄.ꝓ admiratōe
q̄ſi deficiētes inquit Verus ē ſermo quē audiui ī terra
mea ſup ſermonibꝫ tuis.ꝛ vidi ocul'meis.ꝛ ꝓbaui ꝙ me
dia ps mihi nunciata nō fuerit. Beati ſerui tui q̄ ſtant
coꝛam te ſemp.Iſta regina ſignificat eccl'iam collectā de
gentibus militantē.que multa audit h de Salomōe ſa
pientiſſimo dño ieſu chriſto vere pacifico magnalia. Sꝫ
cū ꝑuenit ad ſupnā hierl'm vbi manifeſtat ipe gl'iam ſu
am.Videt experiētia multa maioꝛa bona in eo q̄ꝫ h au
dierit.ꝛ ſapiētie eius gl'ie ſctōꝝ ꝛ refectiōis ſeu fruitōnis
vt vere ſint beati q̄ ſtāt corā eo.Aperte igiť dicere valent
Sicut audiuimus.ꝛc̄. Vbi notandū ꝙ tria audiuim⁹
de ſupna gl'ia.Primo deū eſſe beatū ꝛ quemlibet.ibi.ap
plicatū.Secūdo deū eſſe trinū ꝛ vnū.Tertio talē ſtatuꝫ
eſſe perpetuatum.

Q, audierimus deum.§.I

foꝛe beatū patet ex his que dicit apl's.j.ad Thim̄.vltio.
Qñdet btūs ꝛ ſolus potēs rex regū ꝛ dñs dominātiuꝫ.
qui hꝫ immoꝛtalitatē ſolus.i.īmutabilitatē. Deū aūt eē
beatū ꝓbat b.tho.in ꝑmo ꝯ gētiles.ca.cc.tribꝫ rōibꝫ.qꝛ
ꝑma ē.Per beatitudinē om̄e deſideriū q̄etať. ea enī ha
bita nil aliud reſtat deſiderandū cum ſit vltimus finis.
Opoꝛꝫ igiť eū eſſe beatū q̄ pfectus ē q̄ꝫtū ad om̄ia que
deſiderare pōt.Vnde Boe.dt ꝙ beatitudo ē ſtat⁹ omni
um bonoꝝ aggregatōe pfectus. Sed tal' eſt diuina pfe
ctio q̄ oēm pfectōem in quadā ſimplicitate apphendit.
In genere enī cauſe efficiētis fit reductio ad vnā cauſaꝫ
ꝑmam q̄ ds ē.a q̄ ſunt om̄es res. ne ſit ꝓceſſus ī infini
tum.Opoꝛtet igiť ꝙ quicq̄d actū ē in quacunq̄ꝫ re iſta
inuenire eminentius in deo q̄ꝫ in illa re.cū cauſa ſit nobi
lioꝛ effectu inq̄ꝫtū cauſa ē.ergo ds ē pfectiſſimus habēs
in ſe oēm pfectōem.vnde moyſi deſiderāti facieꝫ ſeu glo
riā ſuā videre ait.Exo.xxxiij. Ego oñdā tibi om̄e bonū
Et cōmentatoꝛ.Et ſi infidel' dicit ꝙ pfectōes oīm reruꝫ
ſunt in deo.Habet igiť om̄ia bona q̄ pñt deſiderari vñ
beatus ē. Secūda rō ē.Illud ē maxime deſideratum
vl' volitū ab intellectuali natura.q̄d ē pfectiſſimū in illa
ꝛ hoc eſt eius beatitudo.Perfectiſſimū aūt in vnoquo
q̄ꝫ eſt perfectiſſima operatō eius.Nā potētia ꝛ habitus
ꝑ actus pficiunť.Vnde phs dic̄ felicitatē eſſe opatiōem
pfectā.pfectio aūt opatōis dependet ex quattuoꝛ.Priō.
ex ſuo genere.vt.ſ.ſit manēs in ipo opante.Dico aūt opa
tionē in ipo opante manētē ꝑ quā nō fit aliud ꝑter ipaꝫ
opationē.ſicut videre.audire.ꝛ hm̄oi.Iſte enī ſūt pfecti
ones eoꝝ quoꝝ ſunt operatōnes.Et pñt eſſe vltimū. qꝛ
non oꝛdinanť ad aliq̄d factū q̄d ſit finis. Opatio ſꝫo vl'
actio ex q̄ ſeq̄tur aliq̄d actu ꝑter ipam ē pfectō opati nō
opantis.ꝛ compatur ad ipm ſicut ad finē.Et tal' opatō
intellectual' nature nō ē beatitudo ſiue felicitas.Secūdo
attēdiť pfectō opatōis ex ꝑncipio ei⁹. vt ſcꝫ ſit altiſſime
potētie.vñ ſm opatōem ſenſus nō ē nob felicitas ſꝫ ſm
opatōem intellectus ꝛ habitū pfecti. Tertio attendiť ex
opatōis obiecto.ꝛ ꝓpter h in nob vltima felicitas ē ītel
ligēdo altiſſimū intelligibile.Quarto attendiť ex foꝛma
opatōis.vt ſcꝫ pfecte.faciliter.firmiter.ꝛ delectabiliť ope
tur.Tal'aūt ē dei opatō cū ſit intelligēs.ꝛ ſuus intellect⁹
altiſſima ꝟtuū ſit.nec indiget habitu pficiēte.qꝛ in ſeipo
pfectus ē.Ipe aūt ſeipꝫ intelligit q̄ ē ſummū intelligibi
liū pfecte abſq̄ꝫ om̄i difficultate ꝛ delectabiliter ē.ḡ btūs
Tertia rō ē ds nō pt velle aliq̄d impoſſibile.Impoſſi
bile eſt aūt ei aliq̄d aduenire q̄d nōdū habeat.cū ipe nl'
lo mō ſit in potētia.ſed ē actus puriſſimus.Nō pōt igi
tur velle ſe habere q̄d hꝫ.Quicquid igiť vult habet.nec
aliquid male vult.Eſt igitur beat⁹ ſcdm ꝙ beat⁹ dicitur
a quibuſdā qui habet quicquid vult.ꝛ nihil mali vult. Quis ſit beatus.
Eſt aūt beatitudo dei ipa ſua eēntia.ſcdm be.Tho.vbi
ſ.ca.cj.Quod ſic ꝓbat.Beatitudo ei⁹ ē intellectual' ope
ratio eius.Sed ipm dei intelligere ē ſua eſſentia. igitur
ſua beatitudo eſt ſua eēntia.qd nulli conuenit creature.
Nam neq̄ꝫ angeli neq̄ꝫ aīe humane intelligere eſt eius eſ
ſentia.nec velle eoꝝ eſt eoꝝ eēntia.ſed eis aduenit p⁹ eſſē
tiā.Probatur idem ſic.Vnuſquiſq̄ꝫ oꝛdinat in btitudi
nem ſuā q̄cq̄d vult.Ipa enī ē q̄ ꝓpter aliud n̄ deſiderať.
ꝛ ad quā terminať motus deſiderij.vnū ꝓpter aliđ deſi
derantis ne ſit infinitus. Cū igitur ds oīa alia velit ꝓpť
ſuā bonitatē que ē ſua eſſentia.opoꝛtet ꝙ ipe ſicut ē ſua
eēntia ꝛ ſua bonitas.ita etiā ſit ſua beatitudo.Ad ideꝫ.
Impoſſibile eſt eſſe duo ſumma bona. Si enī in nullo
differrēt.nō duo ſed vnū eſſent.Si in aliq̄.tūc eſſet hoc
ex eo ꝙ vni deeſſet aliquid qd alter haberet ꝛ ſic neutrū
ſummū ꝛ pfectum eſſet.Sed ds eſt ſummū bonū.ꝛ be
atitudo ē ſummū.ex hoc ꝙ eſt vltimus finis.ḡ ds ꝛ be
atitudo ſūt idē.ꝛ ſic deus eſt ſua beatitudo.Ex quo ſeq̄ť
ꝙ beatitudo dei ſit perfectiſſima.Qd mltiplr idē beat⁹
Tho.ꝓbat vbi ſ.c.ci.Primo ſic.Qd ē ꝑ eēntiā potius ē
eo qd ē ꝑ ꝑticipatōem.ſicut natura ignis pfectius inue
nitur in ipo igne q̄ꝫ in rebꝫ ignitis.Deus aūt ꝑ eſſentiaꝫ
ſuam eſt beatus.q̄d nulli alij competere poteſt.Nihil ei
aliud ꝑter ipm eſt ſummū bonū.vt ex ꝓdictis patere pt.
Et opoꝛtet ꝙ quicunq̄ꝫ alius ab ipo beatus ē. ꝑticipati
one dicať beatus.Diuina igiť beatitudo oēm aliā beati
tudinē excedit.Scdo ſic.Beatitudo in pfecta intellectus
opatōe ꝯſiſtit.vt oñſum ē. Null'a aūt alia intellectualis
opatio eius opatōi compari pōt.Qd patet nō ſolum ex
eo ꝙ ē opatio ſubſiſtens.Sed qꝛ vna ei⁹ opatōe de⁹ ſe
ipm pfecte intelligit ſicut eſt.ꝛ om̄ia alia que ſūt.ꝛ q̄ nō
ſunt bona ꝛ mala.In alijs aūt intelligentibꝫ intelligere
ipm nō eſt ſubſiſtens.ſꝫ actus ſubſiſtētis.Nec ipm deū
qui eſt ſummū intelligibile aliq̄s ita perfecte pōt intelli
gere ſicut perfecte eſt.cum nullius eſſe pfectū ſit ſicut di
uinū eſſe.nec alicuius operatō poſſit eſſe pfectioꝛ q̄ꝫ ſua
ſubſtātia.Nec eſt aliquis alius intellectus.q̄ etiā om̄ia
q̄ deus facere pōt cognoſcat.qꝛ ſicut diuinam naturam
alias potentiam comprehenderet. Ille etiam que intel
lectus alius cognoſcit.non om̄ia vna ꝛ eadē operatōne
cognoſcit.Incomparabiliter igitur deus ſuper om̄ia eſt
beatus.Tertio beatitudo q̄ eſt in deo incompabil'r exce
dit omnē beatitudinē ſeu felicitatē huius vite pꝛeſentis
ſi qua eſt.Nā phi poſuerūt felicitatē huius vite in con
templatione ſeu cognitione ſubſtantiarū ſepatarū ꝑci
pue diuine.que tamē ꝯtemplatio imperfecta eſt.Fatiga
tiones enī ꝛ occupatōes q̄bꝫ neceſſe eſt ꝯtemplatōnem
noſtrā in hac vita interpellari.Erroꝛes.dubitatōnes.ca
ſus.varij oſtendūt hanc felicitatē eſſe imperfectam.que
oīa om̄ino remota ſunt a diuina beatitudine.Oſtendi
tur etiā pfectio diuine beatitudis ex hoc ꝙ om̄es beati
tudies cōpḣēdit pfectiſſimo mō.De ꝯtemplatiua enī fe
licitate habꝫ pfectiſſimā ſui ꝛ alioꝝ ꝯſideratōe ꝑpetuā.

Q, deus eſt beatus beatitudine perfectiſſima. Rōes ponuntur.

Q etiam deo cõue‑ niūt ꝟtu‑ tes ꝯtem platiue.

Virtutes q̄z ꝯtēplatiue ꝯueniūt deo ꝑmaxīe. Nā cū ſa‑
piētia ꝯſiſtat in cognitiōe altiſſimaꝝ cāꝝ ſm ꝑhm ī ꝑn‑
cipio methaphiſice. Ipe aūt de⁹ ſeipm cognoſcat. nec ali‑
q̄d cognoſcit niſi cognoſcēdo ſeipm. vt oſſum eſt. quia
ipe eſt omniū cauſa ꝑma. Manifeſtū ē ꝙ ſapīa ſibi ma‑
xime debet aſcribi. Unde dr̄ Job. ix. Sapiens corde eſt.
Phus etiā dicit in ꝑncipio methaphiſice ꝙ ſapiētia eſt
diuina poſſeſſio nō humana. Quo aūt ad ſciam ſic ꝓ‑
batur. Sciētia eſt rei cognitio ꝑ ꝓpriā cauſam. Ipe autē
de⁹ omniū cauſaꝝ z effectuū ordinē cognoſcit. z ꝑ h̄ ſin‑
guloꝝ ꝓprias cauſas nouit. ex quo ſequit̃ ꝙ in ipo ꝓprie
eſt ſciētia. nō tamē que ſit ꝑ ratiocinatiōem cauſata. ſicut
ſcientia noſtra ex demōſtratione cauſat̃. Unde. j. Reg.
ij. Deus ſcientiaꝝ dn̄s eſt. Similiter patet de intellectu.
Nā ſi immaterialis cognitio aliquaꝝ rerū abſq̄ diſcur‑
ſu intellectus eſt. vt ꝙ om̄e totū eſt mai⁹ ſua parte z hu‑
iuſmodi. De⁹ aūt de omnib⁹ hmōi cognitionē habet. q̄z
ſcz ſine diſcurſu ſequet̃ ꝙ in eo ſit intellectus. Qn̄ Job
xij. Ipe habet conſiliū z intelligentiā. De etiā virtutes ī
deo ſunt extra res exemplares noſtraꝝ ſicut ꝑfectum i‑
perfecti. De felicitate vero actiua nō vite vni⁹ hominis
aut vni⁹ domus. aut vni⁹ ciuitatis aut regni. ſz totius
vniuerſi gubernationē habet. Sciendū etiā ꝙ virtu‑
tes in deo ſunt que ꝑtinēt ad vitā actiuā. nō tamen pro‑
prie loquēdo que ſunt circa paſſiones. ſed que ſunt circa
actiones. Ita tamē ꝙ virtutes nō ſunt in eo habit⁹ ſic
nobis. ſed ſunt ipa eſſentia eius. Et ꝙ ſint virtutes ī eo
ex hoc ꝓbatur. Sicut enī eſſe eius eſt vniuerſaliter ꝑfe‑
ctum. omniū entiū ꝑfectiones in ſe q̄dammodo compre‑
hendēs. ita z bonitas ei⁹ oportet ꝙ omniū bonitatē ei⁹
in ſe q̄dāmodo cōprehendebat. virtus aūt eſt quedā bo‑
nitas virtuoſi. Nā ſm eam dicit̃ quis bon⁹. z opus ei⁹
bonū. Oportet ergo bonitatē diuinā omnes ꝟtutes ſuo
modo ꝯtinere. vñ nulla eaꝝ ſm habitū in deo dicit̃ ſic ī
nobis. Deo eñi nō ꝯuenit bonū eſſe ꝑ aliq̄d aliud ſuper
additū ei. ſz ꝑ eſſentiā ſuā. cū ſit om̄ino ſimplex. Nec eti‑
am ꝑ aliquid eſſentie ſue additū agit. cū actio ſua ſit ſu‑
um eſſe. Nō igit̃ ꝟtus in eo eſt aliq̄s habit⁹ ſed eſſentia
eius. Preterea habit⁹ eſt de genere accidētis. In deo aūt
nullū eſt accidēs. igit̃ ꝟtus in eo nō eſt habitus. Virtu‑
tum aūt que circa vitā actiuā ſunt. quedā ſunt circa paſ‑
ſiones. quedā circa actiones. Circa paſſiones ſunt forti‑
tudo z tꝑantia. Et quia paſſiones que habēt moderari
ꝑ eas ſunt in ꝑte ſenſitiua. in deo aūt nō eſt ꝑs ſenſitiua
ſed ſolū intellectiua. ideo tales ꝟtutes nō ſunt in deo ſm
ꝓprias rōnes. Et q̄z quedā haꝝ ſunt ſm inclinatiōꝫ ap‑
petit⁹ in aliq̄d corꝑale bonū delectabile ſm ſenſum. vt
cibi. pot⁹. venerea. ꝯtra q̄ꝝ ꝯcupiſcētias ſunt ſobrietas.
caſtitas. temꝑantia. z hmōi. Ideo cū corꝑales delectatiō‑
nes a deo ſint remote. ꝑdicte ꝟtutes nec ꝓprie nec metha‑
phorice de deo dicunt̃ in ſcripturis. Alie vero que ſunt
paſſiones ſm inclinationē appetitus in aliq̄d bonū ſpi‑
rituale. ſicut eſt honor dn̄ium. victoria. vindicta z hmōi
que ſunt circa timores z audacias z hmōi. vt fortitudo
magnanimitas. māſuetudo. patientia. z huiuſmodi. q̄z‑
uis in deo ꝓprie nō ſint. eo ꝙ ſunt circa paſſiones. que in
deo nō ſunt: tamē methaphorice in ſcripturis dicunt̃ d
deo ꝑ ſimilitudinē effectus. vt. j. Regū. ij. Non eſt fortis
ſicut deus noſter. Et Numeri. Querite māſuetū. Sed
ille ꝟtutes que ſunt circa actiones. vt magnificētia. veri‑
tas. iuſticia. liberalitas. prudentia. z intellectus. z hmōi.
De diuine ꝑfectioni nō repugnāt. Huiuſmodi enī ꝟtu‑
tes ſunt quedā ꝑfectiones volūtatis z intellectus q̄ ſunt
ꝑncipia operationū abſq̄ paſſione. In deo autē eſt vo‑
luntas z intellect⁹ nulla carens ꝑfectione. igit̃ de d̄o de‑
eſſe non poſſunt. Et quantū ad prudentiā cuꝫ cognitio
ordinans voluntatē ad agendū prudētia ſit. q̄z ſm phi‑
loſophū. vj. ethicoꝝ. Prudētia eſt recta ratio agibilium.
Diuina aūt voluntas determinat̃ ad vnū de his q̄ ſunt
alia ab ipſo ꝑ cognitionē ſuā. ergo in ipo eſt prudentia.
Unde dicit̃ Job. xxvj. Apud ipm eſt prudētia z fortitu‑
do. Quantū ad iuſticiā ſic ꝓbat̃. Ex hoc ꝙ deus ali‑
quid vult. z illa que requirunt̃ ad ipſum. Q̄d autē ad
perfectionē alicui⁹ requirit̃ eſt debitū vnicuiq̄. Ad iu‑
ſticiam aūt ꝑtinet vnicuiq̄ quod eſt ſuū diſtribuere. igi‑
tur in deo eſt iuſticia. Unde in pſal. x. Juſtus domin⁹ z
iuſticias dilexit. Quantū ad liberalitatē ſic patet. Deus
non vult cōmunicare alicui ſuā bonitatē. vt aliquid in‑
de ſibi accreſcat. Sed q̄z ipm cōmunicare eſt ſibi conue‑
niens vt fonti bonitatis. Dare autē nō oportet aliquod
cōmodū ex datione expectatū. ſed ꝓpter ipam bonitates
z conuenientiam datiōis eſt actus liberalitatis. vt patet
per philoſophū. iiij. ethicorū. Deus igit̃ maxime eſt libe‑
ralis. Unde z Auicenna dicit. Ipe deus ꝓprie liberalis
dici poteſt. Nā omne aliud agens preter ipm ex ipa ſua
actione aliquod bonū acquirit. quod eſt finis intentus.
Eius libertatē oſtēdit pſal. cxlvij. dicēs. Aperis tu ma‑
num tuā zc̄. Quantū ad veritatē oſtendit̃ ſic. Om̄ia q̄
a deo eſſe accipiunt. neceſſe eſt vt ipſi⁹ ſimilitudinem ge‑
rant. inquantū ſunt z inquantū bona ſunt. z ꝓprias ra‑
tiones in diuino intellectu habēt. hoc autē ad veritatem
ꝑtinet ſm philoſophū. iiij. ethicoꝝ. vt ſcz in factis et di‑
ctis aliquis talē ſe exhibeat qualis eſt. Eſt igit̃ in d̄o ve‑
ritas. Ro. xiij. Eſt aūt de⁹ verax. Quantū ad virtutē ar‑
tis patet. Omniū enī coꝝ que a deo ꝓdeunt in eſſe ratō
ꝓpria in intellectu diuino eſt. Ratio aūt rei fiende in mē‑
te faciētis ars eſt. Dicit aūt philoſoph⁹. vj. ethicoꝝ. ꝙ
ars eſt recta ratio reꝝ a nobis factibiliū. Eſt igitur ꝓprie
ars in deo. Unde dicit̃ Sap. vij. Omniū artifex docuit
me ſapientiā. Que tamē ars in mēte diuina non eſt ac‑
cidens vt in mēte artificis hoīs. ſed ipſa eſſentia ſua.
Sunt etiā in deo ꝑfectiſſime amor z gaudiū ſeu delecta‑
tio. nō ꝓut ſunt paſſiones appetit⁹ ſenſitiue. Nulle enim
tales paſſiones ꝓprie ſunt in deo cū ſenſitiua. nō ſit in eo
quia affixa organo corporeo. deus aūt corpus nō habꝫ
Et ſi in ſcriptura de deo aliquādo dicat̃. vt ꝙ ſit iratus
penitens z hmōi. ꝑ ſimilitudinē effectus dicunt̃. Sed
ſunt amor z gaudiū ꝓut ſunt ſm actū volūtatis. Hiere‑
mie. xxxj. In charitate ꝑpetua dilexi te. Philoſoph⁹ di‑
cit ꝙ deus ſemꝑ gaudet vnica z ſimplici delectatione.
Quidā philoſophi poſuerūt reꝝ ꝑncipiū dei amorem.
cui cōſonat verbū Dyoniſij dicētis. Diuin⁹ amor non ꝑ‑
miſit eū ſine germine eſſe. Falſa autē felicitas terrena nō
habet niſi quandā vmbrā illi⁹ perfectiſſime felicitatis.
vt dicit ide. eo. c. Conſiſtit enī in q̄nq̄ ſm Boetiū d̄ phi‑
loſophica cōſolatiōe. ſ. in diuitijs. in voluptate. in pote‑
ſtate fama z dignitate. Habet aūt deus excellentiſſimaꝫ
delectationē de ſe z vniuerſale gaudiū de omnib⁹ bonis
abſq̄ alicuius cōtrarij admixtione. Pro diuitijs habet
omnimodam ſufficientima in ſeipſo omniū bonorum
Pro ꝑtāte habet infinitā virtutē. Pro dignitate habet
oīm entiū ꝑmatū z regimē. Pro fama hꝫ admiratiōem
oīs intellect⁹. ipm vtcūq̄ cognoſcētis.

Audiuimus etiā ex §. II.

ſacra ſcriptura ex qua fides ex auditu ꝑ verbuꝫ xp̄i ad
Ro. x. In ciuitate dn̄i ꝟtutū. i. eccleſia militāti. que eadē
eſt cū ciuitate dei noſtri. id eſt. cū triūphanti differētes.
ſm ꝑfectā z imꝑfectā viſionē z poſſeſſionē dei. ꝙ quilibꝫ
ibi exiſtens eſt ꝑfecte beat⁹. ſm illud. pſ̄. lxxxiij. Beati
qui habitant in domo tua dn̄e. Beatus autem eſt q̄ ha‑
bet quicquid vult. ſciliꝫ boni. Hoc autē ibi poſſidetur.
Nam tūc implet̃ omne deſideriū hominis. ſm illud pſ̄
ciij. Qui replet in bonis deſiderium tuum. Et omne hu‑

Q etiaꝫ ꝟtutes q̄ ad vitam actiuā ꝑti‑ nent ſunt in deo z q̄ modo.

ꝙ in deo prudētia.

Juſticia quō.

Liberalitas quō.

Ueritas.

ꝙ in deo ars ꝓprie quō.

ꝙ ī deo delectatio excellētiſſima z gaudiū vniuerſale

manũ ſtudiũ ibi ꝯſummatõem ſuã accipit. Qð quidem patet diſcurrẽti p ſingl'a ſm btm̃ Thomã.in.iij.ↄtra gẽtiles.c.lxvij. Siquidẽ ſeptẽ deſideria in homĩe reperiũtur.que hic nunq̃ repleri poſſũt ſed tantũ ibi. Primum eſt deſideriũ cognitõnis. Secũdũ deſideriũ ṽtutis. Tertiũ deſideriũ honoratõnis. Quartũ deſideriũ fame ſeu noĩatõis. Quĩtũ deſideriũ diuitiaꝝ poſſeſſiõis. Sextũ deſideriũ delectatõnis. Septimũ deſideriũ vite ꝯſeruationis.

Septem deſideria q̃ nũq̃ hic ipleri pñt ſed i pria.

Quãtũ ad pmũ. oĩes hoĩes natura ſcire deſiderãt. vt ait phus. qð quilibet in ſe experitur. Et quia q̃nq̃ ſcire q̃rit que nõ ſibi ꝯueniũt. vel in debito modo viciũ incurrit curioſitatis. Propter q̃d dicit̃ Eccl'ſ.iij. In pluribꝫ opibꝫ eius ſcꝫ dei nõ fueris curioſus. Eſt igitur naturale deſideriũ homĩs inq̃ntũ eſt intellectual'natura de cognitione veritatis qð habebis h̃ vtrunq̃ per ſtudiũ vite cõtemplatiue. ſed impfecte. Unde dicit̃ Sapiẽtie.ix. Difficile extimamus que in terra ſunt. ⁊ que ĩ ꝓſpectu ſunt. cũ labore inuenimus. q̃ aũt ĩ cel' ſunt quis inueſtigabit. ſ. vt inueniat. Et Mercurius trimegiſtus dicit ꝙ ea que ſcimus ſunt minĩa pars eoꝝ que ignoramus. Nunq̃ ergo h̃ ſatiat̃ iſtud deſideriũ ſꝫ ſemp cupimus magis ac magis ſcire. Sed ĩ ciuitate dei noſtri triumphãti in viſiõe beatifica dei oĩa que natura intellectus ſcire deſiderat ei innoteſcẽt. In ea enĩ vt in ſpec'o relucẽt rõnes ⁊ virtutes omniũ creaturaꝝ. Unde Hiere. xxxj. dicit̃. In illa die nõ docebit vnuſq̃ſq̃ ꝓximũ ſuuꝫ. di. Cognoſce dñm. Oĩes enĩ ſciẽt me a maiori vſq̃ ad minorẽ.

Eſt ⁊ ſecũdũ deſideriũ homĩs ſm ꝙ habet rõem qua inferiora põt diſponere. Qð quidẽ ꝓſequũtur homines p ſtudiũ vite actiue ⁊ ciuilis. q̃d deſideriũ pncipaliter ẽ ad h̃. vt tota vita homĩs ſm ratõeꝫ diſponat̃. q̃d eſt viuere ſcðm ṽtutẽ. Cuiuſlibet enĩ virtuoſi finis ĩ operãdo eſt ꝓpẽ virtutis bonũ. ſicut fortis vt fortiter agat. prudentis vt prudẽter agat. ⁊ ſic de alijs. Sꝫ claꝝ eſt ꝙ nullius h̃ implet̃ deſideriũ tale vt ſemp virtuoſe operet̃ ſine aliq̃ defectu. Sꝫ vt dicit̃. iij. Reg. viij. Nõ eſt hõ ſup terrã qui faciat bonũ ⁊ nõ peccet. Et in Prouerb. xxiiij. Septies in die cadit iuſt'. Sꝫ implet̃ hoc deſideriũ in pria omino. q̃ rõ ĩ ſummo vigore erit diuĩo lumĩe illuſtrata. ne a rectitudine deficere poſſit. Apocal'. xiiij. Sine macula ſunt añ thronũ dei. i. ſine aliquo defectu vitij Cõſequũtur aũt ciuilẽ vitã quedã bona q̃bꝫ nõ indiget ad ciuiles opatões vt honoris ſublimitas.

Eſt igitur tertiũ deſiderium homĩs de honore. Multum enĩ appetit̃. Uñ Tulli'. Honos alit artes. q̃q̃ ad ſtudia accẽdũt̃ glĩa. Hãc ſublimitatẽ honoris homĩes inordĩate appetẽtes. ãbitioſi ⁊ ſupbi fiunt. ⁊ mlt'a mala faciunt cõtra deum ⁊ ↄtra ꝓximum. vt patet de Hieroboam qui timẽs amittere regnum ſi populus iſrl' accederet ad templuꝫ ĩ hieruſalẽ iuxta mandatum dei. fecit vitulos aureos q̃s populus adoraret. iij. Reg. xij. Et abſolon fecit ꝯiuratione cõtra patrem. ij. Regũ. xv. Sed nec iſtud deſideriuꝫ impletur hic. Uñ Alexãder magnus cũ audiſſet ab aliquibꝫ phis ꝙ erãt plures mũdi. cepit ſuſpirare. eo ꝙ vix adhuc vnũ ĩ dominio ſuo haberet. q̃ſi deſiderãs ⁊ alijs dñari. Sed ĩ ciuitate dñi p dei viſionẽ ad ſummuꝫ honoris ⁊ potẽtie ſublimant̃ inq̃ntum deo q̃dãmõ vniunt̃ Et ꝓpter hoc cuꝫ ds ſit rex ſecloꝝ ⁊ ipi deo ꝯiuncti reges dicunt̃. Apoc. xx. Regnabunt cuꝫ xpo ⁊c̃. Cõſeq̃tur etiã ciuilẽ vitã ⁊ aliud appetibl'e.

Quartũ ſcꝫ fame celebritas p cui' inordinatũ appetitũ hoĩes efficiũt̃ vane gl'e cupidi. Et vt dicit Seneca. Nulla eſt tã excelſa virtus q̃ dulcedine gl'ie nõ tangat̃. Sed vt dicit Boetius de phica ꝯſola. O glĩa glĩa. Quid aliud es q̃ꝫ in milibꝫ hominũ inflatio quedã aurium. Beati autẽ ĩ ciuitate ſupna per illã viſionẽ reddunt̃ celebres ⁊ famoſi. nõ ſm extimatõnem vl' laudẽ hoĩm. que aliq̃ñ ẽ falſa. q̃ vt dicit̃ Prouẽ. ꝓmo. gloriant̃ cũ male fecerint. ſed vera in dei ⁊ ſanctoꝝ alioꝝ iudicio. Et ideo ĩ ſcriptura ſepe beatitudo illa gloria nomĩat̃. vt in ps. Exultabũt ſãcti in glĩa.

Eſt ⁊ aliud q̃ntũ genus bonoꝝ q̃d appetit̃ in ciuili vita. ſ. diuitie p quarũ ĩordinatũ appetitũ homĩes efficiunt̃ auari. illiberales. iniuſti multipliciter. Sed vt dicit Amb. ſup lucã. Mens auari vinculis cupiditatis aſtricta ſemp aurum videt. ſ. in mente ſemp argentũ cogitat. gratius aurum q̃ꝫ ſolẽ intuetur. Ipa enĩ oĩno a deo petit aurum Sed nec ſacietas vnq̃ nec finis aderit cupiditati. diſt. xlvij. Sicut hi. Et poeta. Nunq̃ pecunia triſtis ſatiat̃ auarus potibꝫ hydropicus ariditate focus. In illa aũt beatitudine ẽ omniũ bonoꝝ ſufficiẽtia inq̃ntũ beati perfruunt̃ illo qui comphendit oĩm bonoꝝ pfectõem. Propter qð dicit̃ Sap. vij. Uenerũt mihi oĩa bona pariter cũ illa. Et in ps. cxj. Gloria ⁊ diuitie in domo eius.

Deſidia hois ſepte q̃ hic nuq̃ iplei pnt.

Sextum deſideriũ homĩs eſt qð eſt ſibi ⁊ alijs anĩalibꝫ cõmũe vt delectatõibꝫ pfruant̃ qð homĩes ꝯſequũtur p vitã voluptuoſam. ⁊ p eã efficiuntur intempati et incõtinẽtes. ⁊ inde mortẽ ſibi accelerãt. infirmitates incurrũt. famam perdũt. plures occidit voluptas q̃ꝫ gladius ait Señ. Sed nec tamẽ his ſatiant̃ immo beſtiales fiũt. In illa aũt ciuitate eſt delectatio perfectiſſima: tantoq̃ perfectior ea que p ſenſum eſt q̃nto illud bonuꝫ in quo delectabimur maius ẽ oĩ ſenſibili bono ⁊ magis intimũ, ⁊ magis ꝯtinue delectans. q̃nto etiã illa delectatio eſt magis ab oĩ pmixtione cõtriſtanti liberã. ps. xv. Delectatões in dextera tua. id eſt in gloria vſq̃ in finem. id eſt que finiũt ⁊ quietant appetitũ. vt nil reſtet deſiderandũ. Unde illa fruitio figuratur in ſcriptura p nuptias ⁊ magna cõuiuia in quibꝫ homĩes conſueuerunt delectari ⁊ gaudere. vt p conuiuiũ regis Aſſueri qui interpretatur beatitudo. Heſter. j. Per cenam euangelicaꝫ Lu. xiiij. ⁊ hmõi. b. berñ. Illud eſt verũ gaudium quod nõ de creatura ſed de creatore concipit̃. qð cum accepis nemo tollet a te. Cuius cõparatõne oĩe dulce amaruꝫ. omne pulcrũ fedũ. omne q̃d poteſt delectare moleſtum.

Septimũ deſideriũ qð eſt omnibꝫ rebꝫ cõmune naturalr' eſt ꝙ deſiderãt cõſeruatõem ſui eſſe q̃ntum poſſibile eſt. p cuius deſiderij immoderantiã homĩes efficiũtur nimis timidi. ⁊ nimis a laboribꝫ ſibi parcentes ne vitam amittãt. ⁊ ꝓpter hoc efficiunt̃ periuri. ſacrilegi. multa bona neceſſaria ad ſalutẽ omittẽtes. Sed vt dicit beatus Aug'. xj. q. iij. Timendo mortem carnis tue. dabis mortem anime tue. Sicut Petrus qui ex timore xp̃um negauit. ⁊ q̃uis quilibꝫ hoc naturaliter deſideret. tamẽ vt dicit̃ Eccl'ſ. ix. Nemo eſt qui ſemp viuat. aut qui huius rei habeat fiduciam. Sed ſicut piſces capiũtur hamo. ⁊ aues laqueo. ita ⁊ homĩes tẽpore malo. ſ. morti ex inſperato. Impletur aũt hoc deſiderium in ciuitate dei vbi erũt ab omni nocumẽto ſecuri. Apocal'. xxj. Nõ eſurient neq̃ ſitient amplius. nec cadet ſuper illos ſol. aut vllus eſtus. quoniã priora tranſierũt. Et Eſa. Faciet dominus in monte hoc conuiuiũ grãde. cõuiuiũ pinguiuꝫ ⁊ medullatorum. conuiuium vindemie defecate. ⁊ precipitabit mortem in ſempiternũ. Sicut ergo audiuimus ita ⁊ vidimus. dicunt ſancti. quia p beatam viſionem cõſequũtur intellectuales ſubſtãtie veram felicitatẽ in qua omnino deſideriũ quietatur que ſcðm Ariſto. ad felicitatẽ requiritur. q̃ ibi eſt ſtatus omniũ bonoꝝ aggregatione perfectus.

Audiuimus talem .§. III.

ſtatũ btõꝝ eſſe veꝝ ſtatũ. q̃ ſemp ſtat in perpetuũ. Unde dicit deus fundauit eam in eternum. illam ſcꝫ ciuitatẽ feliciſſimam beatoꝝ. vt in perpetuũ maneat. ⁊ nunq̃ deficiat. Audiuimus dominũ dicẽtẽ. Eſa. xxxiij. Oculi

tuí videbunt bierl'm ciuitatē opulentam . tabernaculuz
qđ nequaq̄ transferri poterit.nec auferenť claui eius in
ſempiternū.ꝛ Matth.xxv.Ibūt iuſti in vitā eternam.ꝛ
Apocal'.iij.Qui vicerit faciaz illū columnā in tēplo dei
mei.ꝛ foris nō erit ampli⁹.Et.ps. Beati q̄ habitant in
domo tuā.in ſecula ſeculoꝝ laudabūt te.Et ſicut audiui
mus hic.ita ꝛ vidim⁹ in ciuitate dei noſtri. poſſunt ſan-
cti dicere. Sed ꝛ nos dicere poſſum⁹ hoc vidiſſe rōne
naturali nō ſolū fide.Nā pluribꝫ ratiōibꝫ ꝓbat b.Tho.
lib.iij.contra gētiles.c.lxiij.illā felicitatē eſſe perpetuam.
Felicitatē eſſe ꝑpe-tuā.ꝓbať rōbꝫ mľť̄ Quaꝝ prima eſt talis.Creatura rationalis nō peruenit
ad vltimū finē.niſi quādo ei⁹ deſideriū naturale quieta
tur.Sicut aūt natura deſiderat felicitatē. ita naturaliť
deſiderat felicitatis ꝑpetuitatē . Cū enī in ſua ſubſtātia
ſit ꝑpetua.illud qđ ꝓpter ſe deſiderat ꝛ non ꝓpter aliud.
deſiderat illud vt ſemꝑ habendū.Nō ergo eſſet felicitas
ꝑfecta vltimus finis.niſi ꝑpetuo ꝑmaneret. Q. aūt feli-
citas naturaliter appetať.quilibet experiť in ſe.Et Boe-
tius etiā ait.Inſerta eſt naturaliter mentibꝫ hominū ve
ri ſummiq̄ boni cupiditas.qđ ſi nō poſſet cōſequi.fru-
ſtra eſſet in homībꝫ tale deſideriū.Sꝫ ſm phm.Deus ꝛ
natura nihil fruſtra opantur.] Secūda rō eſt tal'.Om
ne illud qđ poſſideť cū amore.ſi ſciať q̄ quādoq̄ amit
tatur.triſticiā generat.Viſio aūt illa que beatos facit.ſ.
viſio dei.cū ſit maxime delectabilis ꝛ maxime deſidera-
ta vtiq̄ a poſſidentibꝫ eā amať. Nō ergo poſſet hoc nō
triſtari eos ſi ſcirēt ſe quādoq̄ eos amiſſuros. Si autē
nō eſſet ꝑpetua talis viſio.hoc vtiq̄ ſcirēt. Nā vt dictū
eſt ſupra videndo diuinā ſubſtantiā etiā alia cognoſcūt
que naturaliter ſciri poſſunt. Unde multo magis cogno
ſcunt qualis ſit illa viſio . Utrū ꝑpetua vel aliquando
amittēda.Nō ergo eſſet talis viſio eis ſine mixtura triſti
cie.cū ſcirēt eis deficiendā.ꝛ ſic nō eſſꝫ vera felicitas que
ab oīm malo immunē reddere debet. Tertia ratō.im
poſſibile eſt q̄ aliq̄s a bono quo fruiť velit diſcedere ni
ſi ꝓpter aliqđ malū qđ in fruitiōe illius boni extimat fo-
re.ſaltē cū ꝓpter hoc extimat impedimētū maioris boni.
Sic enī nihil deſiderat appetit⁹ niſi ſub ratiōe boni Sꝫ
in fruitione illi⁹ boni nō poteſt eſſe aliquod malū.cū ſit
optimū ad qđ creatura intellectualis ꝑuenire poteſt.ne
q̄ etiā eſſe poteſt q̄ ab eo qđ viſione fruiť extimeť in ea
eſſe aliquod malū.vel aliq̄d eo meli⁹. cū viſio illi⁹ ſūme
veritatis.oēm falſam extimationē.excludat . impoſſibi-
le eſt igiť q̄ ſubſtātia intellectualis que deū videt. vnq̄
illa viſione carere velit. Quarta ratio eſt q̄ ſtudiū ali
cui⁹ quo ꝓus aliquis delectabiliter fruebať.faſtidiat.ac
cidit ex hoc q̄ ſtudiū illud vel actio aliquā imutationē
facit in re vel corrumpēdo eā vel debilitādo virtutē ei⁹.
Et ꝓpter hoc vires ſenſibiles quibꝫ accidit fatigatio ī ſu
is actionibꝫ ꝓpter mutationē corꝑalium organoꝝ a ſen-
ſibilibus.a quibꝫ etiā ſi fuerint excellētia corrumpūtur.
vt tactus ab igne ꝛ hmōi.faſtidiūt poſt aliquod tēpus
frui eo.quod prius delectabat. Et ꝓpter hoc etiā intelli-
gendo faſtidiū patimur poſt longā meditationē . quia
fatiganť potētie vtentes corꝑalibus organis. ſiue quia
deſideriū intellectus noſtri cōpleri non poteſt. Diuīa āt
ſubſtantia nō corrumpit.ſꝫ magis ꝑficit intellectū. Ne-
q̄ ad viſionē eius cōcurrit aliquis actus qui ꝑ organa
corporalia exerceať.Impoſſibile eſt ḡ q̄ illā viſionē ali-
quis faſtidiat.q̄ ꝓus ea delectabiliter fruebať. Quin
ta ratio Nihil q̄ cū admiratione cōſiderať poteſt eſſe fa
ſtidioſum.q2 q̄diu ſub admiratione eſt adhuc deſideri
um mouet. Diuina aūt ſubſtantia a quolibet intellectu
creato ſꝑ cū admiratōe videť.cū null⁹ ītellect⁹ creat⁹ eā
ꝯphēdat.Impoſſibile ē ḡ q̄ ſubā ītellectual' illā viſiōeꝫ
faſtidiat.ꝛ ita nō poteſt eſſe q̄ ab illa viſione ſe ꝑ ꝓpriam
voluntatē deſiſtat.

Audiuimus tertio .§.IIII.

ſed poti⁹ ꝑmo dicendū deū eſſe trinū in ꝑſona ſed vnū i
ſubſtātia. Sicut enī cōfiteť eccl'ia in decretali extra.đ ſū
ma tri.ꝛ fi.ca.Qđ myſteriū innuit ps.dicēs.In ciuitate
dñi ꝟtutū.ſ.patris cui attribuiť oīs ꝟtus ſeu ptās. In
ciuitate dei nr̄i.ſ.filij qui ꝑcipue đ2 noſter ꝓpter incarna
tionē.Caro enī ꝛ frater nr̄ eſt.Gen.xxxvij.De⁹ fundauit
eam.ſ.ſpūſſanct⁹.cui attribuiť amor fundās ꝛ firmans
ciuitatē ſuꝑnā in eternū.Unitas aūt eſſentie triū ꝑſona
rum notať. q2 in ſingulari dicit fundauit.nō fundauerūt
Sicut ḡ audiuim⁹.ſic vidim⁹.ſancti ī patria dicere pñt
quia vt ait beat⁹ Bern.Myſteriū trinitatis in vnitate.
ꝛ vnitatis in trinitate.ſ.ꝑſonaꝝ inueſtigare.ſ.ꝑ ratiōem
naturalē ꝛ demōſtrationem temeritas eſt . credere pie-
tas eſt.noſſe vita eterna eſt. Unde ꝛ ipē chriſtus non ſo
lum viator ſed etiā cōprehenſor tūc . qđ clariſſime vide-
bat trinitatē ipa anima ſua nobis manifeſtauit dicens.
Joh.xvij.Hec eſt vita eterna vt cognoſcant.ꝛ hoc eſt vi-
dere te.ſ.patrē ad quē loquebať ꝛ ieſum xp̄m . q̄ eſt fili⁹
eius quē miſiſti.i.incarnari feciſti.qđ opus fuit ꝑ ſpiri-
tumſanctū. Sic enī fatemur. Qui ꝯceptus eſt de ſpū-
ſancto.Et has tres ꝑſonas ſolū deū vnū.ſ. in ſubſtātia.
Hoc aūt myſteriū trinitatis ſicut audiuimus ita ꝛ vidi
mus.ꝛ ſi nō clare vt beati.tamē vt hic videri poſſūt my
ſteria fidei.Et hoc tripliciter.in doctrinis. in figuris. in
creaturis.Nō ſolū ſcripture xp̄ianoꝝ ꝛ iudeorū que ſati
copioſe de hoc myſterio loquunť.ſed etiā doctrine genti
lium phoꝝ hoc videnť exprimere.Et in nouo quidē te-
ſtamento inq̄t Johes euangeliſta.Tres ſunt q̄ teſtimo-
nium dāt in celo.pater.verbū.ꝛ ſpirituſſanct⁹.ꝛ hi tres
vnū ſunt.quid aptius dici potuit. Paul⁹ quoq̄ aplus
ad Gal'.iiij. Miſit deus ſcꝫ pater ſpūmſanctū filij ſui.a
quo ſcꝫ filio ꝓcedit ſicut ab ipo.in corda noſtra claman-
teꝫ.i.facientē nos clamare cū deſiderio intēſo orare. Ab-
ba pater in ſingulari.q2 tota trinitas.vn⁹ pr̄ noſter ē cre
ando gubernādo ꝛ ſaluādo.Et dñs Jeſus xp̄s ad diſci
pulos Math.vlti.Baptizate oēs gētes In noīe pa
tris ꝛ filij ꝛ ſpūſſancti. In noīe dicit in ſingulari.ad in-
nuendū vnitatē ſubſtātie.i.inuocatōe ꝛ ꝟtute. In vete-
ri teſtamēto doctrina nō ſolū noſtra ſꝫ ꝛ iudeoꝝ. ꝛ male
intellecta ab eis ꝛ falſo expoſita.Gen.j. In ꝑncipio crea
uit heloy celū ꝛ terrā. Heloy aūt eſt plurale.cui⁹ ſingula-
re eſt hely.Et ſicut hely interp̄tať deus.ita heloy interp̄-
tatur dij.i.ꝑſone diuine.Ecce pluralitas ꝑſonaꝝ.vnitas
aūt eſſentie ibi innuiť.Creauit in ſingulari. Que autem
ſint ipē plures ꝑſone in diuinis ꝛ noīa coꝝ exprimunť i
diuerſis locis ꝛ libris veteris teſtamēti . ꝑcipue in. ps.
Nā de pr̄e đt ps. Ipē.ſ.fili⁹ ait.pr̄ inuocabit me. Pater
me⁹ es tu.qđ pluries egit īcarnat⁹.vt p⁹ vltimā cenā in
orōe. Pr̄ clarifica filiū tuū. Joh xvij.Et in fine vite. Pr̄ i
man⁹ tuas cōmēdo ſpm̄ meū.Luc.xxiij. De filio aūt in-
quit.ps.ij.in ꝑſona ei⁹. Dñs dixit ad me.fili⁹ me⁹ es tu.
ego hodie.i.eternaliť genui te. De ſpūſctō ait ps.l. Spi
ritū ſanctū tuū ne auferas a me. Et q̄ quelibet ꝑſona ex
his tribꝫ ſit de⁹.ꝛ tn̄ nō tres dij.ſꝫ vnus eſt de⁹ . oſtēdit
dicēs in alio ps. Bñdicat nos đs.ſ.pr̄.de⁹ nr̄.ſ.fili⁹ no-
ſter.factus ꝑ humanitatē aſſumptā ſimilis nobis. Be
nedicat nos deus ſpūſſanctus. Et benedicere ſuū eſt be
nefacere.cōferendo naturalia ꝛ addendo gratuita . Et
vt intelligať vnitas eſſentie.ſubdit in ſingulari. metuāt
eū omnes fines terre.ſm beatū Gregoriū in moral'. Et
ij. Reg.vij. Ero illi in patrē.ꝛ ipē erit mihi in filium. Et
q̄uis videať loqui de Salomone. tamē apoſtolus ad
Heb.j.arguit.ex his verbis probans dei patris filiatio
nem ſm ſenſum litteralē intelligendā . oſtendens et te
ſpirituſancto. Sapientie.j. Spirituſſanctus diſcipline

Myſteri um trini tatis tripli citer. aliq̄ mō i vi possum videre ... non clare vt beati

Patet ex doctrina ethnicoꝝ

effugiet fictū. Dimittēdo alia teſtimonia ſacre ſcṗture
plurima. veniam⁹ ad doctrinā ethnicoꝝ. Cū dixerit mer
curius trimegiſtus. Monas genuit monadē. ꝛ in ſeipſ
flectit odorē. Nōne videꝛ inſinuaſſe myſteriū trinitatis
Monas.i. vnus genuit monadē.i. vnū.i. pr̄ filium. Ar
dor reflexus eſt ſpūſſanctus. q̄ vt dicit beat⁹ Hieronim⁹
eſt amor pr̄is i filiū. ꝛ filij ī pr̄em. nō quidē accidētalis ꝛ
trāſiēs. vt amor noſter ſꝫ ſubal'ꝛ ſubſiſtēs. Cū eī̄ ꝟtus
effectuū reperiaꝛ in cauſis coꝝ nobilius q̄ꝫ in ipis effe/
ctib⁹. Et virt⁹ generādi ꝟe repiaꝛ in creaturis. que oēs
ſunt effectus pme cauſe.ſ. dei. multo nobilius debet hec
generatōnis virtus reperiri in ipo deo. nō quidē mate/
rialr̄ cū ſpūs ſit deus: ſꝫ mētalr̄. ſicut mēs homīs gene/
rat verbū ſuū.i. cōceptum. Intelligit eñi ſe d̄s ab eterno
ꝯtātum q̄ꝫtus ē q̄ immēſus ē. ꝛ ipe intellectus ē fili⁹ ſu⁹
Unū i ſuba cū eo. q̄ꝛ eius intelligere ē ſua eſſentia ſm b.
tho. pmo ꝯtra gentiles. Nō pōt aūt optimū verbuꝫ gi/
gnēdo ipm nō amare. cū amor ſit boni. ꝛ q̄ꝛ infinitū bo
nū infinitus amor pr̄is ad filiū genitū ꝛ filij ad patrem
generantē. Et ipe amor ſpūſſanctus ē pſona ſubſiſtens
tertia in trinitate illa ſanctiſſima. Si quis aūt dicat q̄
nō fuit intellectus Trimegiſti loq̄ de trinitate cū ethnici
phi nō cognouerīt hoc myſteriū. In cuius figurā legiꝛ
in exodo. q̄ mag.i. ſapiētes pharaonis defecerūt in ter
tio ſigno. q̄ꝛ in noticiā trinitatis. vt dicit magiſter ſeñ. in
pmo li. Nā de verbo eterno ſeu filio dei multa dixit pla
to ꝛ q̄ꝫplura Sibille gentiles ꝛ ſatis clare. Tamē ꝛ ſi ſic
nihil phibet eſtimare q̄ pl'a ptinentia ad myſteria fidi
potuerit deus loq̄ q̄ ipi nō intellexerūt. Sicut locutus
eſt d̄s p aſinā Balaam ꝛ p cayphā. quē ipe nō intelle
xit. Uidimus hucuſq̄ꝫ in doctrinis myſteriū trinitatis
ꝛ vnitatis. ſicut audiuimus ex fide videamus figuras.

Ex figuris etiam vidi/ §. V

Trinitas pſonaꝝ ī vnitate eſſētia mlti plr figurata.

mus. Et pma eſt cū abrahe ſtāti in meridie ī ꝯualle mā/
bre occurrerūt ei tres viri. id ē angeli in forma humana.
tres vidit ꝛ vnū adorauit. ꝛc̄. Geñ. xvij. Expōem ob bre
uitatē omitto. vbi etiā innuiꝛ q̄ cū geſtu reuelaꝛ myſteri
um trinitatis. q̄ꝛ exn̄tib⁹ ī ꝯualle humilitatis. ꝛ in feruo
re charitatis. ꝛ in oſtio mortalitatis. Secūda figura
habeꝛ Dañ. v. de trib⁹ digitis vnius manus ſcribētis ī
pariete cōtra faciē Balthaſar regis in Babilone ꝯuiuā
tis cum ſuis manatechel phares. Tres digiti tres pſone
diuine. pater ꝛ filius ꝛ ſpūſſanctus. de q̄b⁹ diciꝛ. Qui ap
pendit molē terre trib⁹ digitis.i. ſuſtentat mōm ꝟtute
triū pſonarū q̄ ſunt vnus deus. vna manus. vna eēn̄tia
ꝛ virtus diuina. qua in mēte humana ſcribit numeꝝ be
neficioꝝ q̄ quis recepit. Appendit.i. pōderare facit graui
tatē ꝛ multitudinē peccatoꝝ que egit. Diuidit.i. diſtri/
buere facit gratias quas pcepit. Tertia figura ē Eſa.
vj. vbi ait. Uidi dñm ſedentē. ꝛc̄. ꝛ ſeraphin clamantia.
Sanctus ſanct⁹ ſcūs dñs d̄s ſabaoth. Ter ſcūs dicunt
ad innuēdū tres pſonas. Dñs deus in ſingulari ſcribit
ꝓpter vnitatē eēn̄tie. q̄ꝛ hi tres vnū ſūt. Clamāt aūt. q̄ꝛ cū
admiratōe ardēt in ipius dilectōe dei quē clare vidēt eē
ſumū ꝛ infinitū bonū. Innotuit quoq̄ꝫ Joh. bap. my/
ſteriū trinitatis. quādo in baptiſmo vidit filiū dei ī car/
ne baptiſatū. pr̄em audiuit in voce dicentē. Hic ē filius
meus dilectus. Math. iij. Uidit ſpūm ſcm̄ ī forma co/
lumbe. Sed q̄ꝛ in pceſſu tpis quidā heretici vocati arri
ani voluerūt violare veritatē fidei de myſterio trinitatꝭ.
dicētes eē pluriū ꝛ diuerſaꝝ eēn̄tiaꝝ. Ad ꝯfirmatōnem
ꝟitatis fidei de vnitate eēn̄tie oñdit deus h̄ grande mi
ralm̄ in illo tpe in oriente vbi cepit tal' error. Nā in quo
dam feſto ſacerdote miſſam decantāte viſum ē ab oībus
bus tres guttas ad modū aque ſimul deſcēdere ſup alta
re. ꝛ vnā gemmā ex eis effectam que repoſita cū magna
reuerentia fuit ꝛ reſeruata inter reliquias ad manifeſtan
dum q̄ hi tres vnum ſunt.

Tertio manifeſtatur. §. VI

Manifeſtaꝛ veſtigiū trinitatis ī oībus creaturis.

in omnib⁹ creaturis veſtigium ſanctiſſime trinitatis. et
pmo in generali. Secūdo in ſpēali. Tertō in ſingulari.
Et in generali q̄dē. q̄ꝛ vniūſum ē vnū a d̄o totū creatū
diſtinctū ī triplex genus creaturaꝝ. Nā vnū ē ſubarum
ſpūaliū.i. angeloꝝ. Aliud gen⁹ ſubaꝝ ptim ſpūaliū par/
tim corpaliū vt hoīm. Tertiū ē ſubaꝝ oīno corpalium.
Ad innuendū q̄ hi tres ſcꝫ pr̄ ꝛ filius ꝛ ſpūſſanct⁹ vnū
ſūt ſicut vnū ē vniuerſū ꝛ tripitū ī genere. Et angelus
ſuba i ſe inuiſibil' repſentās pr̄em. ꝛ a nob nō eſt viſus
hō ratōnal' dei filiū q̄ hoīem aſſumpſit. Creatura irrati
onal' ſpm̄ q̄ apparuit in ſpē rei rōnal' vt ignis. In q̄libet
aūt hoꝝ repimus veſtigiū oñdēs. q̄ꝛ hi tres vnū ſūt. nā
natura angelica vna ē coīs ī ſpūalitate nature nihil ha/
bēs materie. Sed triplex ē hierarchia. Et q̄libet hierar/
chia triplex ē in ordine. Nā infima ē in ordine angeloꝝ
archāgeloꝝ ꝛ pncipatuū. In ſecūda ē ordo triplex.ſ. po/
teſtatū ꝟtutū ꝛ dñatōnū. In tertia triplex etiā. q̄ꝛ thro/
noꝝ cherubin q̄ interpr̄taꝛ plenitudo ſcie filiū q̄ ē ſapien/
tia patris. Seraphin q̄ interpr̄taꝛ incendiū ſpm̄ ſactum
q̄ dr̄ amor. Eſt ꝛ in quolibet angelo repire tria ſm Dio/
niſiū.ſ. eēn̄tiā. ꝟtutē.i. potētiā ꝛ opatōem. ꝛ tñ hec ſunt
vn⁹ angelus ad innuēdū q̄ꝛ hi tres vnū ſūt. In creatura
rōnali adhuc exp̄ſſius habeꝛ imago trinitatis. Un̄ ꝛ ip
ſe d̄s dixit Geñ. j. Faciam⁹ hoīem ad imaginē ꝛ ſil'itudi
nē nr̄am. Hec imago pt̄ ꝯſiderari vt formata naturalr̄. vt
informata pfectionalr̄. vt reformata penitentialr̄ vt om
nino formata ppetualr̄. Et oīa hec pfectiſſimā trinitatē
ꝛ vbiq̄ꝫ eius ſil'itudo. Quātū ad imaginē formatā na/
turalr̄ vbi d̄r Aug⁹. in li. de tri. Licet mēs nr̄a nō ſit eiuſ
nature cui⁹ ē d̄s. ibi tñ q̄rēda ē imago ei⁹ cui⁹ nihil ē me
lius. Aīa ſiquidē noſtra vna ē tres hn̄s potētias q̄rum
vna nō eſt altera.ſ. memoria. intellectus. ꝛ voluntas. Et
vna pcedit ab alia ſm actū. Nā intellectus nō intelligit
niſi memorie illud occurrit ꝛ volūtas nō vult niſi quod
mens recolit. ꝛ intellectus aliq̄ mō intelligit. Sic pater
ꝛ filius ꝛ ſpūſſanct⁹ tres pſone. vna ſubia vna eēn̄tia. ꝛ
filius q̄dē naſciꝛ de pr̄e. ſanctus ſpūs pcedit ab vtroq̄ꝫ
ꝛc̄. Hec imago formaꝛ ꝛ decoraꝛ p ꝟtutū pfectōes. ī q̄b⁹
etiā relucet veſtigiū trinitatis. Nā virt⁹ vna ē ꝯuenien/
tib⁹ oīb⁹ ī h̄ vnū q̄d ait phs in li. ethi. q̄ ꝟtus ē q̄ bonuꝫ
fac hn̄tē. ꝛ op⁹ ei⁹ bonū reddit. Sed iſta tripita ē ſm
diuerſa ad que ordinaꝛ. Eſt eñi ꝟtus theological'. ꝟtus
moral'. ꝛ virtus intellectual'. Primū gen⁹ ꝟtutū q̄ aīa
informaꝛ a ſāctiſſima trinitate ē fides. ſpes. caritas. tria
hec vt dr̄.j. Coꝝ. xiij. Hec reſpiciūt ad deū vt obiectū ſu
um. Sed fides innitiꝛ ei vt pme ꝟitati q̄ filio attribuiꝛ.
Spes reſpicit deū ꝛ potētē iuuari ad bñ opandū ꝛ ipm
btificādū. Ptās attribuiꝛ pr̄i. Charitas vnit aīam deo
vt ſūmo bono. ꝛ bonitas attribuiꝛ ſpūiſctō. Unū ergo
ſūt p reſpectū ad vnū obm deū. Tres ſūt hn̄tes diuerſū
reſpectū ad eū. ſic hi tres vnū ſūt. Uirtus moralr̄ pfic̄ ho
minē ī ciuilitate humana ꝛ h̄ triplr̄ ſm hoīs triplicē po
tētiā quā pfic̄.ſ. iuſticia. fortitudo ꝛ tpantia ſm phm in
ethicis. Et iuſticia pfic̄ volūtatē hoīs ī ordīe ad pximū.
vt ipm nō ledat ſꝫ ius ſuū vnicuiq̄ꝫ tribuat. Fortitudo
pficit iraſcibilē potētiam vt aggrediaꝛ ardua opa. ꝛ fir/
mus ſit ꝛ ꝯſtans in aduerſis. Tempantia pficit ꝯcupi/
ſcibilē potētiā vt abſtīeat ab illicitꝭ delcātōib⁹. ꝛ he tres
vnū ſūt ī moralitate. Uirt⁹ ītellectual' pfic̄ ītellectū. ꝛ hec
triplx̄ dimittēdo ītellcm̄ q̄ ē d̄ pncipijſ p ſe notꝭ ꝛ artē q̄ ē
d̄ mechāicꝭ. viꝫ ſcīa prudētia ꝛ ſapīa. ꝛ ſcīa q̄ ē d̄ ꝯcl'oīb⁹
ꝯp̄hēdat q̄druuiū ſꝫ et triuiū.ſ. grāmaticā logicā ꝛ rheto
ricā. ꝛ grāmatica q̄dē vocēs loq̄ ꝛ ſcribē. logica veꝝ a fal

ſo diſcernere. Rhetorica oratē pſuadere. Prudētia eſt re/
cta rō agibiliū. Que q̄dē prudentia integraṫ ex tribꝫ. vt
dic̄ Sen. in li. de q̄ttuoꝛ ꝟtutibꝫ. videlicet p̄terita cogi/
ta. ⁊ dꝛ memoꝛia. p̄ntia oꝛdina. ⁊ dꝛ intelligentia. futura
p̄caue. ⁊ dꝛ puidētia. Sicut ḡ tres iſte ptes prudētie di/
ſtincte ꝯueniūt in vnā cōem rōem prudētie, ita hi tres
pr̄ filiꝰ ⁊ ſpūſſanctꝰ vnū ſunt. Sapiētia aūt ſeu phyſica
diſtinguiṫ in phyſicā q̄ eſt noticia de rebꝫ naturalibꝫ. q̄
ſunt infra celū. cui deſeruit medicina. Et moralē noticiā.
cui deſeruit lex ciuilis ⁊ canonica. Et diuidiṫ in monaſti
cam q̄ hoīem dirigit in ſeip̄m. economicā q̄ docet rege/
re familiā. ⁊ politicā q̄ docet ciuitatē dirigere ⁊ regnum
Et ſic he tres vna moral' phia eſt. Tertia phia ſuprema
q̄ oēs excellit ſciās methaphiſica vl' potiꝰ theologica
hec ꝯtinet triplicē legē dei. ſ. intrinſecā vt decalogū. mo/
ſaycā vt cerimonialia ⁊ iudicialia. ⁊ euāgelicā de deo lo
quēs ⁊ angelis ſup oēs alias ſciās. ⁊ de ſanctiſſima tri
nitate. Reformaṫ aūt imago dei. q̄ eſt in hoīe defoꝛma

De imagine refoꝛmata q̄ mō in ea īueniṫ veſtigiū trinitatis.

ta p pctm̄. a ſanctiſſima trinitate p pniam. nec alio mo/
do poſt baptiſmū refoꝛmari valet. Hec aūt pnia vna ē
⁊ trina. Nā vt dꝛ de pe. di. iij. Perfecta ī coꝛde ꝯtritio. in
oꝛe ꝯfeſſio. in ope tota humilitas. ſ. ſatiſfactio. hec eſt ꝟa
⁊ fructuoſa pnia. Et ſm btm̄ Tho. in. iiij. Cōtritio attri
buiṫ patri. qꝛ maxime potētie eſt iuſtificatō impij. qd̄ fit
p ꝯtritionē. Cōfeſſio filio qꝛ fit p ꝟbū qd̄ diciṫ filiꝰ Sa
tiſfactio q̄ cōplet bonitatē pnie ſpūſſcti. cui appropriaṫ
bonitas. Et ſatiſfactio q̄dē ſm b. Tho. ⁊ alios in. iiij. cō
ſiſtit in tribꝫ. ſ. elemoſyna. oꝛōe. ⁊ ieiunio. de quibꝫ diciṫ
Thob. xij. Bona eſt oꝛō cū elemoſyna ⁊ ieiunio. Et p illd̄
deſtruiṫ illud maledictū ternariū dyaboli. de q̄. j. Joh. ij
diciṫ. Oē qd̄ eſt in mūdo. aut eſt ꝯcupiſcētie carnis.
aut ꝯcupiſcētia oculoꝝ. aut ſupbia vite. Cōcupiſcentia
carnis atteriṫ p ieiuniū. Cōcupiſcētia oculoꝝ repꝛimiṫ p
elemoſynā. i. auaricia. Supbia vite tolliṫ p humilē oꝛōꝫ
Sꝫ adhuc meliꝰ refoꝛmaṫ imago p ternariū eſſentiale re
ligionis. qd̄ excedit omnē ſolennē pniam. vt dꝛ. xxxiij. q.
ij. Admonere. ſ. caſtitatē. paupꝛtatē. ⁊ obediētiā. Et h̄ eſt
illud triduū itineris in deſerto religionis q̄ deus vocat
ſuos ad ſe ſibi ſacrificandū. Exod. iij. Sicut ḡ tres ptes
in pnia vel in religione. ⁊ tn̄ vna pnia ⁊ vna eſt religio.
ita hi tres pr̄ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūſſanctꝰ vnū ſunt. Tertiū ge/

De triplici genere creaturarum. ſ. mere corpoꝛalium

nus creaturaꝝ vbi relucet veſtigiū trinitatis. eſt genꝰ re/
rum mere coꝛpaliū. Et h̄ eſt in celis. in elemētis. ⁊ elemē/
tatis. Et celū quidē vnū eſt. i. inq̄tū oēs ꝯueniunt in
materia incoꝛruptibili. Tres aūt ſunt. Nā differētes in
motu. qꝛ empireū vbi ſancti reſidēt non moueṫ. Criſtal
linū moueṫ ab angelo. ⁊ mouet alios. Sydereū. ſ. firma/
mentū cū celis planetaꝝ. qd̄ nō mouet alios celos. ſꝫ mo
ueṫ. Et ſol in medio ꝯſiſtēs planetaꝝ tres habet ſub ſe.
ſcꝫ lunā. mercuriū ⁊ venerē. Tres ſupꝛa ſe. ſ. martem. iouē
⁊ ſaturnū. Elemēta oīa in h̄ vno ꝯueniūt. qꝛ ſunt ī ma
teria coꝛruptibili. ſꝫ in triplici differētia. Nā ſupmum. ſ.
ignis eſt lucidū. in q̄ etiā repiṫ veſtigiū trinitatis. Nā ē
in ea ꝯſiderare eſſentiā. ſplendoꝛē. ⁊ caloꝛē. ⁊ eſſentia non
pcedit a ſuo ſplēdoꝛe. ſꝫ ecōuerſo. Et caloꝛ a ſua eſſentia
⁊ ſplēdoꝛe. ita pater a nullo pcedit. filiꝰ a patre. ſpūſſan/
ctus ab vtroqꝫ. Et hi tres vnū ſunt. ſicut vnꝰ eſt ignis.

Mediū elementū qd̄ eſt duplex. eſt dyaphonū. id eſt.
tranſparēs. ſ. aer ⁊ aqua. Et in aqua eſt veſtigiū trinita/
tis ppulcre. ſcꝫ in aqua q̄ egreditur e terra. vt in fonte. ⁊
trāſit eadē in ſubſtātia p aqueductū. ⁊ extēdiṫ in riuum
ſeu fluuiū. vna eſt aqua ſeu vnꝰ fons. ⁊ tn̄ fons nō pce/
dit a cōductu. ſꝫ ecōuerſo. ſic filiꝰ a patre. q̄ ſolꝰ coopertus
eſt carne nr̄a. vn̄ ⁊ ip̄e dicit. Ego quaſi aqueductus. ⁊c̄.
Eccl̄i. xxiiij. Filiꝰ pcedit ab vtroqꝫ. ſic ſpūſſanctꝰ q̄ dꝛ flu
uius padiſi ſm btm̄ Aug. Ultimū elemētū eſt terra.
que eſt in ſe obſcura. Et hec tripꝛtita. qꝛ in aſiā. europā. ⁊
aphꝛicā. vna terra ⁊ tres eiꝰ ptes. Sic hi tres vnū ſunt.
In elemētatis patet. qꝛ qd̄libet eſt vnū repn̄tās patreꝫ.
Un̄ Hilariꝰ. In patre vnitas. ⁊ aliquā ſpēm habent p
foꝛmā ſuā. ⁊ ad aliq̄d oꝛdinanṫ. Secūdū repn̄tat filiuꝫ.
⁊ finis ſpm̄ſcm̄. Ad qd̄ facit qd̄ diciṫ Sap. Oīa ī pō
dere numero ⁊ mēſura ꝯſtituiſti dn̄e. Oīs eni res ē vna
numero. Menſurā hꝫ determinate pfectiōis p foꝛmaꝫ
ſuā p quā in ſpecie ꝯſtituiṫ. Pondꝰ ſuū eſt finis ad quē
oꝛdinaṫ. Et ſic hi tres vnū ſunt. Sicut ḡ eccl'ia militās
hic eſt regina ſtans añ deū a dextris ꝟtutū ī veſtitu de/
aurato ſapie. circūdata varietate ſtatuū. Sic ⁊ eccl'ia tri
umphās aſtitit vt regina mūdi a dextris dei. ſ. ciuitate
ſupna. in veſtitu deaurato glie. q̄ in tribꝫ ꝯſiſtit repſentā
tibꝫ ſanctiſſimā trinitatē. ſ. viſiōe. tētione. ⁊ fruitōe ſan/
ctiſſime trinitatis. circūdata varietate pmioꝝ. In q̄ exi
ſtētes dicere valēt. Sic audiuimꝰ ſic vidimꝰ ⁊c̄.

Titulus vndecimꝰ de dono intellectꝰ.

Donū intellectꝰ vltra lumē nature neceſſario a deo petiṫ.

Caplm̄ p̄mū.

Manus tue fecerunt et plaſmauerūt me. Da mihi intellectū vt diſcaꝫ
mādata tua. pſ. cxviij. Manꝰ dn̄i ſunt n̄ coꝛ
poꝛales ſꝫ ſpūales. ſ. ſapiētia ⁊ ꝟtus eiꝰ. Et iſte fecerūt ⁊
faciūt quēlibet hoīem ſicut ⁊ alias creaturas q̄ ad coꝛpꝰ
p ppagationē a parētibꝫ. Et ip̄m p̄mū hoīem fecit de li/
mo terre. Gen̄. j. Et plaſmauerūt ⁊ plaſmāt quamlibet
aīam de nouo creādo ex nihilo. i. nō ex aliqua alia re. ⁊ ī
fundit. Un̄ illa ſancta mulier dicebat filijs ſuis exhoꝛ/
tans ad patiaꝫ. Filij neſcio quō in vtero meo appaꝛuiſtꝭ.
Neqꝫ ſpūm ⁊ aīam donaui vob. ⁊ ſinguloꝝ mēbꝛa nō
ego ipa cōpegi ſꝫ eſt mūdi creatoꝛ. Hinc ⁊ beatꝰ Hiero. ī
ep'la ꝯtra Ruffinū. Inter illas ſecreti vētris anguſtias
manꝰ dei ſp opaṫ. ideqꝫ creatoꝛ coꝛpis pariter ⁊ aīe. Noli deſpicere bonitatē figuli q̄ te plaſmauit. ⁊ fecit vt volu
it. Ip̄e dei ꝟtus ⁊ ſapia. di. lvj. naſci. Quis aūt homini
ſit datū lumē naturale ad intelligēdū que agenda ſunt
ſm dictamē rōis in vita politica. tn̄ qꝛ homo oꝛdinatur
ad q̄dā bonū qd̄ excedit naturalē cognitionē. ſ. ſupnaꝫ
beatitudinē. iō indiget quodā lumie ſupnaturali ad in/
telligendū q̄ ſm fidē ꝓponunṫ. Et h̄ vocaṫ donū intelle/
ctus qd̄ qꝛ ex nob nō eſt. pſalmiſta poſtulat a dō ſibi da
ri dicēs. Da mihi intellectū vt diſcā mādata tua. pſ. cx/
viij. Mādata dei ſunt nō ſolū de agēdis ſm decalogū.
ſm illud Math. xix. Si vis ad vitā ingredi. ſua man/
data. Sꝫ etiā de credēdis. iuxta illud Joh. iij. Creditis ī
deū. ⁊ in me credite. ait xp̄s. quia nō ſolū myſteria diui/
nitatis. ſꝫ etiā humanitatis xp̄i nob mādaṫ credere. De
ſperādis daṫ mandatū. pſ. lxj. Sperate in eo oīs cō/
gregatio pp̄li. que figurabaṫ in ſpe bonoꝝ tpaliū in vete
ri teſtamēto pmiſſoꝝ. Mandaṫ dilectio dei ⁊ proximi.
Deuṫ. vj. Qd̄ in nouo teſtamēto induciṫ ⁊ firmaṫ. Ma
thei. xxij. ⁊ Luce. x. Diliges dn̄m deū tuū ex toto coꝛde
tuo. ⁊ ex tota anima tua. ⁊ ex oīm mēte tua. ⁊ ꝓximū tuū
ſicut teip̄m. Iſta mādata pſuppꝛonunṫ ad decalogū. nō
eni ibi ꝯtinenṫ. Et ad iſta intelligēda intime vt creden/
da ⁊ ſeruāda indiget hō dono intellectꝰ. Oīs q̄ audit
a patre meo ⁊ didicit hic venit ad me. ait chꝛiſtꝰ Jo. vj.
Fides autē ex auditu. auditꝰ p verbū dei. Romanoꝝ. x.
Sed nō ſufficit credere auditis. imo opoꝛtet addiſcere
p donū ſcꝫ intellectus cape vt agenda. Et ſic venitur ad
chꝛiſtū conſequēdo eternū p̄miū. ſm illud. Intellectus
bonus oībꝫ facientibꝫ eū. laudatio eius manet in ſe/
culum ſeculi.

Sed ad tollendum .§. I.

De mltiplici intellectus acceptione

equiuocationē. Sciendū ꝙ intellectus ſumit̄ multiplr̄. Nam aliqñ intellectus đr ipa anime eſſentia. denomīatur eñ anima ab intellectu. quaſi a ſua ꝑncipaliori ꝑte. ſicut dicit̄ in ꝑmo de aīa. ꝙ intellectus eſt q̄dam ſubſtantia. Angeli eñ dicunt̄ intellectus ſeu intelligentie. Scđo dicit̄ intellectus q̄dam potentia anime diſtincta ꝯtra voluntatē. Et iſte intellectus diſtinguit̄ realiter in duas potentias. ſ. intellectum agentem. ꝛ intellectum poſſibilē. Uñ dicit phs in. iij. de anima. Q, neceſſe ē eſſe in aīa has differentias intellectuū. ſ. poſſibilē ꝛ agētem. Intellectus aūt poſſibilis diuidit̄ in tres ſm tres ſtatus eius. Qñq3 eñ ē in potētia tm̄. ꝛ ſic đr intellect⁹ poſſibilis. Qñq3 in actu ꝑmo q̇ eſt ſcientia. ꝛ ſic đr intellectus in habitu. Qñq3 in actu ſecūdo q̇ eſt ꝯſiderare ꝛ ſic đr intellectus in actu ſeu intellectus adeptus. De ꝑdictis habes in ꝑma parte. Tertio đr intellectus q̄dam virtus intellectualiſ. q̄ đr habitus ꝑncipioꝝ que per ſe ſūt nota. ſiue ſpeculabiliū. vt de quolibet ē affirmare vl̄ negare de neutro ambo. Omne totū eſt maius ſua ꝑte vel practicabiliū. vt malū eſt fugiendū. nulli eſt iniuria facienda ꝛ hmōi. Quarto mō đr intellectus vna pars prudentie ſm Macrobiū quā Tullius vocat intelligētiam. de hoc dicit phs in. vi. ethi. Q, eſt ꝯgnoſcitiu⁹ extremi. i. alicuius ꝑmi ſingularis ꝛ ꝯtingentis opabil̄ ꝑpoſitionis. ſ. minoris quā oportet eſſe ſingularē in ſilogiſmo prudētie. Hoc aūt primū ſingulare eſt aliquis finis ſingularis. Eſt ḡ iſte intellectus q̄dam recta eſtimatio. de aliq̇ particulari fine. vt ꝑbi gratia. Ratio in operando ꝑmo ſumit vniūſalē. vtputa. Omē malum eſt fugiendū. Intellectus iſte ſumit minorē ſub illa dī. Committere hunc actū fornicationis q̇ mēti occurrit eſt malum. Et prudentia concludit. Ergo hec fornicatio fugiēda. Quinto đr intellectus quoddā donū ſpiritusſancti q̇ importat quaudā acutā penetrationē diuoꝝ vel agēdorum ſm regulas dīnas. Et de iſto nunc agit̄.

De dono intellectus. §. II.

Quid importat nomē intellectus.

Dicit̄ Eſa. xi. Requeſcat ſuper eum ſpūs dñi ſpūs ſapientie ꝛ intellectus ꝛc. Et de iuſto đr. Repleuit eum dominus ſpū ſapiē ꝛ intellectus. ſtola glie induit eū. Pro cu⁹ declaratōe dicat btūs Tho. ſe. ſe. q. viij. ar. i. ꝙ nomen intellectus importat quandā intimā cognitionē. Dicit̄ eī intelligere quaſi intus legere. Et hoc maxime apparet cōſiderantibꝫ differentiā intellectus ꝛ ſenſus. Nā ꝯgnitō ſenſitiua occupat̄ circa q̄litates ſēſibileſ exterio res. Cognitio aūt intellectiua penetrat vſq3 ad eſſentiā rei. Obiectū eñ intellectus eſt qđ quid eſt. vt dicit in. iij. de aīa. Sunt aūt multa genera eoꝝ que interius latēt ad que oportet ꝯgnitiōz hoīs quaſi intrinſecus penetrare. Nā ſub accidentibꝫ latet natura reꝝ ſubſtātialis. Sub verbis latent ſigna ꝑboꝝ. Sub ſimilitudinibꝫ ꝛ figuriſ latet veritas figurata. Res eñ intelligibiles ſunt quaſi interiores reſpectu reꝝ ſenſibiliū q̄ exterius ſentiunt̄. Et in cauſas latent effect⁹ ꝛ econūſo. vñ reſpectu hoꝝ oīm poteſt dici intellectus. Sed cū cognitio hoīs a ſenſu incipiat quaſi ab exteriori. manifeſtū eſt ꝙ quanto lumen intellectus eſt fortius. tanto magis p̄t ad intima penetrare. Lumē ḡūt naturale noſtri intellectus eſt finite virtutis. Uñ vſq3 ad determinatū aliq̇d ꝑtingere pōt. Indiget ergo hō ſupnaturali lumine. vt vlterius penetret ad cognoſcendū q̄dam que ꝑ lumen naturale cognoſcere nō valet. Et illud lumen ſupnaturale hoī datū vocat̄ donū intellectus. Et cū potentia intellectus habeat duos actus. ſ3 ꝑcipere ꝛ diiudicare. Donū intellect⁹ ordinat̄ ad ꝑcipiendū dīna ꝛ agenda in ordine ad deū. Sapientie donū ordinat̄ ad actū iudicandi de eis ſm rōes ſeu regulas diuinas. Sed ſcientie donū ſm reglas humanas. i. rōnis. ꝛ in h̄ differunt. Ratio aūt quare h̄ donum đr donū intellectus potius q̄3 rōnis eſt iſta. ſ3. b. Tho. vbi ſupra. Diſcurſus rōnis ſemꝑ incipit ab intellectu ꝛ terminat̄ ad intellectū ex aliq̇bꝫ. Rōcinamur eñ ꝑcedendo ex quibuſdā intellectis. Et tūc rōnis diſcurſus ꝑficit̄. qñ ad hoc ꝑuenimus. vt intelligamus id qđ prius erat ignotū. Q, ergo rōcinamur ex aliq̇ intellectu ꝑcedit. Sed donum gratie nō ꝑcedit ex lumine nature imo ſupaddit̄ ei q̄ſi ꝑficiens ipm̄. ꝛ ideo iſta ſupadditō nō dicit̄ ratio ſed magis intellect⁹. q2 ita ſe habet lumē ſupadditū ad ea que nobis ſupnaturalr̄ innoteſcūt. ſic ſe habet lumē naturale ad ea q̄ primordialit̄ cognoſcī⁹. Ratio etiā q̄re aliqđ donū dicat̄ intellectus. ꝛ nulliū voluntas. cū tñ intellectus diſtinguat̄ ꝯtra voluntatē. vt patet. iij. de aīa. Eſt iſta ſm. b. Tho. vbi. ſ. q2 volūtas noīat ſimpliciter appetitiuū motū abſq3 determinatōe alicuius excellentie. Sed intellectus noīat quandā excellentiā cognitōis. ſ3 penetrandi ad intima. Jō ſupernaturale donū magiſ noīat̄ noīe itellect⁹ q̄3 voluntatiſ.

Quar đr donū itellect⁹ ꝛ nō donū rationis.

Quare nō donū voluntatis.

Quomodo donum. §. III.

Q, donū itellectus ſtat cū fide quō.

intellect⁹ ſil' maneat cū fide. Ad qđ ſciēdū opus ē duplici diſtinctōe ſm. b. Tho. ſe. ſe. q. viij. ar. ij. Una eſt ex ꝑte fidei. alia eſt ex ꝑte intellectus. Ex parte fidei diſtinguēdum eſt. ꝙ q̄dam per ſe ꝛ directe cadunt ſub fide. q̄ naturalē rōem excedunt. ſicut deū eſſe trinū ꝛ vnum. ꝛ filium dei eſſe incarnatum. Quedā vero cadunt ſub fide quaſi ordinata ad iſta ſm aliquē modū. ſicut ſunt oīa q̄ in ſcriptura diuina ꝯtinent̄. Ex parte vero intellectus diſtinguēdū eſt. q2 duplr̄ poſſum⁹ aliq̇ intelligē. Uno mō ꝑfecte. qñ ſ3 ꝑtigi⁹ ad ꝯgſcēdū eſſentiā rei itellecte. ꝛ ipam veritatē enunciabil̄ intellecti. ſm ꝙ in ſe eſt. ꝛ h̄ modo ea q̄ cadunt ſub fide directe nō poſſum⁹ intelligere durante ſtatu fidei. Sed q̄dam alia ad fidem ordinata etia h̄ modo intelligi pñt. Alio⁹ mō ꝯtingit aliq̇d intelligi imꝑfecte. qñ ſ3 ipa eſſentia rei vel veritas propoſitōis nō ꝯgnoſcit̄ quid ſit. aut quomō ſit. ſed tantū cognoſcit̄ ꝙ ea q̄ exterius apparent veritati nō ꝯtriant̄ inq̄3tum hō intelligit ꝙ ꝑpter ea q̄ exterius apparēt. nō eſt recedendū ab his q̄ ſunt fidei. Et ſm h̄ nihil ꝓhibꝫ durante ſtatu fidei. intelligere ea etiā q̄ per ſe ſub fide cadunt. Fides aūt q̄ cōnumerat̄ ab apl̄o inter duodecī fructus ſpūs ad Gal'. v. nō eſt fides q̄ ē virt⁹ theologica ſed eſt q̄dam certitudo coꝝ quē ſunt fidei. que habet̄ ꝑ donū intellectus. Eſt aūt intellectus donū nō ſolū ſpeculatiuus. ſed etiā practicus. Uñ in ps̄. cx. Intellectus bonus omībꝫ facientibꝫ eum. Qđ ſic declarat. b. Tho. ſe. ſe. q. viij. ar. iij. Donū intellectus nō ſolu3 ſe habet ad ea que ꝑmo ꝛ principalr̄ cadunt ſub fide. ſed etiam ad oīa q̄ ad fidem ordinant̄. Opationes aūt bone q̄ndā ordinem hñt ad fidē. Nam fides per dilectionē opatur vt đr ad Gal'. v. Et ideo donū intellectus etiā ad q̄dam opabilia ſe extendit. Nō q̇dem vt ꝑncipalr̄ circa ea verſet̄. ſed inq̄3tum in agendis regulamur rōnibꝫ eternis. quibꝫ ꝯſpiciendis ꝛ ꝯſulendis īheret ſuperior ratio. vt ait Aug. que dono intellectus ꝑficit̄. Quāuis aūt ratio naturalis dirigat hoīem in actibꝫ humanis. tñ regula humanoꝝ actuū eſt nō ſolū ratio humana. ſed etia3 lex eterna. Lex aūt eterna excedit rōem humanā naturalē. Et ideo cognitio humanoꝝ actuū ſm ꝙ regulant̄ a lege eterna excedit rōem naturalē. ꝛ indiget ſupnaturali lumine doni ſpūſſancti intellectus vel alterius.

Eſt aūt donū intel. §. IIII.

In q̇bꝫ ſit donū itellect⁹ ꝛ in q̇bus non.

lectus in omībꝫ habentib⁹ grām gratū facientē. ꝛ extra gratiā exiſtētibꝫ abeſt. Primū ſic ꝓbat Tho. ſe. ſe. q. viij ar. iiij. In omnibꝫ habentibꝫ gratiā neceſſe eſt eſſe recti

tudinē voluntatis. q2 p grāz repaꝛ̄ volūtas hoīs ad bonū vt dicit. b. Aug. voluntas aūt hoīs nō pōt recte ordiari in bonū niſi pexiſtente aliqua cognitōe veritatis. q2 obiectū volūtatis eſt bonū intellectū. vt d2 in. iij. de aīa. Sicut āt p donū charitatis ſpūs. ſ. ordiat volūtatē hoīs vt recte moueat ī bonū qōdā ſupnaꝛ̄ale. ita p donū ītellect⁹ illuſtrat mentē hoīs. vt cognoſcat veritatē quādā ſupnaturalē in q̄ʒ oportʒ tendē voluntatē rectā. Et iō ſicut in oībus hn̄tib⁹ grām ē donū charitatiſ. ita et donū intellect⁹. Et q̄uis aliqui hn̄tes grām gr̄m faciente poſſint pati ebetudiēʒ circa aliqua q̄ ſunt pter neceſſitatem ſalutis. tn̄ circa ea q̄ ſunt de necītē ſaluti ſufficienter īſtruunꝛ̄ a ſpūſctō. ſm illō vnctio docʒ nos d oībꝫ. i. Jo. ij. Quāuis ei nō oēs hn̄tes fidē plene ītelligāt ea que ꝓponūꝛ̄ credenda. ītelligūt tn̄ ea eē credēda. ꝛ q ab eis p nllo ē deuiādū. Et qō. b. Grego. ait in. ij. moraꝉ. q

Q, grē ī tellect⁹ et alioꝝ donoꝝ aliqñ ꝗbuſdā ſb trahiꝛ̄ q̄r ꝛ q̄mō intelligitur

grē intellect⁹ ꝛ alioꝝ donoꝝ aliqñ vtiliter hn̄tibꝫ grām ſubtrahiꝛ̄. qñqʒ ei dū anim⁹ ad ſublimia ītelligēda ſe in elatōe erigit ī reb⁹ vilib⁹ ꝛ imis ebetudie pigreſcit. ñ ſic eſt ītelligēdū q donū ītellect⁹ ſubtrahatꝛ̄ ſanctiſ q̄tū ad neceſſaria ad ſalutē. dū in ſctītate manēt. ſʒ circa alia interdū ſubtrahiꝛ̄. vt nō oīa ad liqdū penetrare poſſint p ītellectū. Et h̄ vt ſbtrahatꝛ̄ eis materia ꝛ occaſio ſupbie Scdm aūt. ſ. q donū intellect⁹ nō habeāt ex grāz oſtitūti. ſic pbat. Dona ſpūſctī vt. s. dictū ē pficiūt hoīeʒ ſʒ q eſt bene mobilis a ſpūſcō Sic ḡ ītellectuale lumē grē poiꝛ̄ donū intellect⁹. inq̄tū intellectus hoīs ē bene mobilis a ſpūſctō. Hui⁹ āt mot⁹ oſideratio in h̄ ē q hō apprehendit veritatē circa finē. Un̄ niſi vſqʒ ad h̄ moueatꝛ̄ ītellect⁹ hūan⁹ a ſpūſctō. vt rectā eſtimatōeʒ de fine habeat nōdū ē aſſecut⁹ donū ītellect⁹. q̄tū cūqʒ ex illuſtratiōe ſpūs alia quedā pambula cognoſcat. Rectā aūt extimatōeʒ de vltio fine nō hʒ. niſi ille q̄ circa finē nō errat ſed ei firmiter inheret tāq̄ʒ optio. Et h̄ ē ſolū hn̄tis grāz gr̄ū facientē. Sicut etiā ī moralibꝫ rectā extimatōeʒ hʒ hō de fine p hītū ꝟtutiſ. Un̄ donū intellect⁹ ſine grā gr̄ū faciēte hn̄ nō pōt. Et qō. Aug. dicit. puolat ītellect⁹ ſeq̄tur tardus aut nll's affectus. Uocat. b. Aug. intellectuʒ quandā mētis illuſtratōeʒ. que tn̄ nō ptingit ad pfectaʒ rōeʒ. doni intellect⁹. Sed cū mens hoīs deducitur vſqʒ ad h̄ vt hēat rectā extimatiōem circa finē tūc ſeq̄tur affect⁹. qō fit donū ītellect⁹. Qō etiā dicꝛ̄ daniel. iij. Intelligētia opus ē in viſiōe. ſ. ꝓphetica. Taꝉ ītelligētia nō eſt donū intellect⁹. ſʒ q̄dā mētis illuſtratio ad intelligēdū q̄ ꝓpheīs reuelāꝛ̄. qō pōt eſſe cōe hoīs ꝛ maꝉ. Sed illuſtratio mētis circa extimatōeʒ rectā de vltio fine. ſolū ꝯuēit bōis. q̄ ptinēt ad donū intellect⁹. Et q̄uis donū ītellect⁹ correſpondeat ꝟtuti fidei ꝛ eā pſupponat. nō tn̄ ſequiꝛ̄ q ſic fides pōt eſſe ſine grā gr̄ū faciēte. vt fides īformis. ita ꝛ donū ītellect⁹. Et rō diuiſitatis eſt. q2 fides ſolū inportat aſſenſū ad ea q̄ ꝓponūꝛ̄ credēda. q̄ poteſt eē per aliquā illuſtrationē mentis abſq3 gratia. Sed donū intellectu ſim portat quandā pceptionē ꝛ penetrationē veritatis circa finē vltimū que nō poteſt eſſe ſn̄ gratia gratum faciente. Quomodo aūt differāt intellectus a ſapientia ꝛ ſcientia a conſilio dictum eſt ſupra.

Et ſm beatū Grego. ſi. §. V

cut ſapiētie opponiꝛ̄ inſipientia vel ſtulticia que facꝛ̄ puerſe iudicare circa cōem finē vite. id eſt vltimū finem. Sic econtra. ſapientia facit rectum iudiciū circa vniūſalē cauſam ꝛ finē vltimū deū ꝛ ſcīe dono oppōiꝛ̄ ignorantia. per quā homo nō habet rectū iudiciū circa ptīculares cauſas. i. creaturas. Et ꝯſilio pcipitatio oppōiꝛ̄ per quā hō ad actionē pcedit ante deliberationē rōnis Ita intellectui opponiꝛ̄ ebetudo. ebetudo eñi acuitati opponiꝛ̄. D. ciꝛ̄ aūt ꝑſilitudinē intellectus acutus. quādo poteſt penetrare ad intima eoꝝ que ꝓponunꝛ̄. Et q̄uis donū intellectu ſ circa pncipia prima ſit. aliter tn̄ q̄ intellectus ꝟtus intellectuaꝉ. Nam intellectus ꝟtus eſt habitus naturalis pmoꝝ principioꝝ cognitōnis q̄ p ſe naturaꝉr cognoſcunꝛ̄. Intellectus donū eſt habitus primoꝝ pncipioꝝ cognitōnis nō naturaꝉ ſed gratuite. aliꝛ̄ tn̄ q̄ʒ fides. Nā ad fidē ptinet aſſentire ſolū talibꝫ principijs cognitōis gratuite. i. articuꝉ fidei. Ad ītellectū donū ptinet penetrare ea q̄ debenꝛ̄ fidei. Et in ꝯgnitōe ſiue practica ſiue ſpeculatiua eoꝝ que ſūt fidei intellect⁹ penetrat. ſed ſapiā de eis iudicium preſtat.

Huic dono intellect⁹. §. VI.

Q, btītudo ſexta corrñdet dono īntellectus.

corrñdet ſexta btītudo ſm btm̄ Aug. ſcʒ beati mundo corde ꝛc̄. Mat. v. Et h̄ ꝯueniēter q̄tū ad meritum. qō ē mundicia cordis. ꝛ q̄tum ad premium qō eſt viſio dei ſm btm̄ Tho. ſe. ſe. q. viij. ar. vij. Et q̄tum ad meritum ſciendū. q duplex eſt mundicia. Una pambula ꝛ diſpoſitiua ad dei viſionē. Et hec eſt depuratio affectus ab īordinatis affectionibꝫ. Et hec mundicia cordis fit p ꝟtutes q̄ ptinent ad vim appetitiuā. vt tpantia. fortitudo. ꝛ iuſticia. Alia mundicia cordis eſt que eſt quaſi cōpletiua reſpectu viſionis diuine. Et hec eſt mundicia mentiſ depurate a fantaſmatibꝫ ꝛ erroribꝫ. ſcʒ ea q̄ ꝓponunꝛ̄ de deo. nō accipianꝛ̄ p modū corpalium fantaſmatū aut ſm hereticas puſitates. Et hanc mundiciā facit donū intellectus. Siꝉr eſt duplex viſio dei. Una q̄dem pfecta. qua videꝛ̄ deus p eſſentiā. Alia vero impfecta p quā ꝛ ſi nō videamus de deo q̄d ſit. videmus tn̄ quid nō eſt. Et tanto deum in hac vita pfectius cognoſcim⁹ quanto magis intellectus noſter cognoſcit deū excedere. quicq̄d intellectu ꝯprehendiꝛ̄. Utraqʒ dei viſio ptinet ad donū intellectus. Prima ꝯſummatiue ſm q hr̄ viſio d doī via. beꝛ̄ in pr̄ia. Scdā īchoatiue ſm q hr̄ viſio d doī via. beꝛ̄ in pr̄ia. Scdā ichoatiue ſm q hr̄ viſio d doī ī via. beꝛ̄ in pr̄ia. Scdā īchoatiue ſm q hr̄ viſio d doī ī via.

De ſcripture ſacre nobilitate. qualitate. ꝛ vtilitate.

Capitulum ſcdm.

Declaratio ſermonuʒ

tuoꝝ illuminat. ꝛ intellectū dat paruulis pſ. cxviij. Sermones dei de quibꝫ pſal. loquiꝛ̄ ſunt ꝟba ſacre ſcripture quibꝫ nobis locutus eſt deus p prophetas vt in veteri teſtamēto. vel p ſe incarnatū ꝛ apl'os ei⁹. vt in nouo. Sed tenebroſa aqua in nubibꝫ aeris. inq̄t pſ. xxvij. id eſt obſcura ſciā in ꝓphetis. q2 oīa in figuram ꝯtigebāt illis. In nouo quoqʒ dixit xp̄s Jo. vi. Uerba q̄ loquor vobis ſpūs ꝛ vita ſūt. i. ſpūaliter intellecta viuificabūt vos. Caro nō pdeſt quicq̄. i. ſupficialiter ītellecta nō pficiūt hoī. vt illud qō dixerat d ſacramēto corporis ſui. Niſi mādu cauerītis carnē filij hoīs ꝛc̄. q2 aliq ex diſcipl'is ſm lr̄am ſupficiaꝉr intellexerūt. ſcandaliſati ſūt ſic ꝛ oēs heretici errauerūt nō ītelligētes ſcripturas Ad capiendū igiꝛ̄ cognitōem ꝛ verā noticiā de his que ſūt in ſcptura. ſpūſſanct⁹ p donū intellect⁹ mētī declarat ſermones dei. Un̄ ꝛ de ſaluatore d2 Lu. vlt. q poſt q̄ʒ reſuſcitatus apparēs diſcipuꝉ comedens cum eis ait Hec ſcripta ſunt ꝛc̄. Et tunc aperuit illis ſenſum vt intelligerēt ſcripturas quas ſcʒ exponebat eis. De ipa igiꝛ̄ ſcriptura ſacra q̄ continet ſermones dei. videndum. De qua in dictis verbis pſ. Tria videnꝛ̄ notari. Primo inſinuiꝛ̄ eximia autoritas. ibi. declaratio ſmonū tuoꝝ. Secūdo ꝯcediꝛ̄ mag̃ vtilitas. ibi. illūinat. Tertio exigiꝛ̄ ad eā plurima humilitas. ibi. intellectum dat puulis.

Autoritas ſcripture §. I.

De nobilitate ſacre ſcpture rōe auctoritatis q̄ maior eē nō pt eē.

maior eſſe nō pt. q2 ſcʒ a deo eſt reuelata. Ideo dicꝛ̄ declaratio ſmonū tuoꝝ. q̄ ſcʒ ſūt a te deo pferēte. Ut eñi ait Petrus in canonica. ij. Spūſancto inſpirati locuti

ſunt omnes ſancti dei hoīes. ſ. autores libroꝝ ſacre pa-
gine. Et btūs Paulus ad Heb. j. Multiphariā multiſ-
q̄ modis olim deus loquens patrib' in ꝓphetis. ſcilicꝫ
in veteri teſtamēto. nouiſſime dieb' iſtis locut' eſt nob ī
filio. Hinc etiā btūs Amb. in ep'la ad Col. ait. Oīs rō
ſupne ſcientie vl' terrene creature in eo eſt. q̄ eſt caput ea-
rū ⁊ autor. vt q̄ hunc nouit nihil vltra querat. q2 hic eſt
ꝑfecta ꝟtus ⁊ ſapientia. q̄cquid alibi querit' h' ꝑfecte in-
uenit'. In Daniele ⁊ Salomone infidelib' ſe eſſe autorē
totius ſapie qḋ infideles nō putant. q2 nō legūt in euā-
gelijs ⁊ ꝓphetijs. aſtrologiā ⁊ alia h' i. q. deſpecta ſūt. q2
nihil valent ad ſalutē. ſed mittunt in errorē. Et qui his
ſtudent curā anime nō hn̄t. di. xxxvij. §. Hinc etiā fili'.
Et q2 deus eſt verax. oīs aūt hō mendax. pſ. cxv. Hic
eſt ꝙ doctrine hoīm repiunt' cū admixtiōe alicui' erroꝝ
Sed doctrina ſacre ſcp̄ture plena veritate. q2 a deo qui
mentiri nō poteſt. Joh. xvij. ait xp̄s. Sermo tuus veri-
tas eſt. Un̄ Criſ. dicit. ꝙ ſic ſacerdos eſt debitor. vt ve-
ritatē quā audiuit a deo. ſcꝫ in ſcp̄turis libere predicet
ita ⁊ laicus eſt debitor vt ꝟitatē quā audiuit a ſacerdo-
te ꝓbatam in ſcripturis defendat fiducialiter. qḋ ſi non
fecerit. ꝓdidit veritatem. De auctoritate ⁊ veritate ei' ha-
bet'. Qꝫ nulla falſitas inſit ſcripturis ſacr̄ nec liceat du-
bitare de veritate eius oñdit btūs Aug. dicēs in ep'la
ad Hierony. Si ad ſcripturas ſacras admiſſa fuerit vl'
officioſa mēdacia. q̄d in eis remanebit auctoritatis. que
tandē de ſcripturis illis ꝓferet'. cuius pondere ꝯtentioſe
falſitatis obſeret' improbitatꝫ. di. ix. In decretis idē bea-
tus Aug. di. eadē. Quis neſciat ſacrā ſcripturā canoni-
cā. tam in veteris q̄ꝫ noui teſtamēti certis terminis ſuis
ꝯtineri. eāq꞉ poſteriorib' oīm epiſcopoꝝ litteris ita pre-
poni. vt de illa dubitari aut diſceptari nō poſſit. vtrū
verū vel vtrū rectum ſit quicq̄d in ea ꝯſtiterit.

De vtilitate ſacre ſcripture

Secundū ſcꝫ magna. §. II.

vtilitas ſcp̄ture ſacre pꝫ ex effectu. q2 illumiat. Ad qḋ eti-
am facit qḋ idē pſ ait. pſ. cxviij. Lucerna pedib' meis
ꝟbus tuum ⁊ lumē ſemitis meis. Et Petrus in canōi-
ca ſua. Habetꝫ ꝓpheticū ſmonem. cui bn̄ facietꝫ attendē-
tes quaſi lucerne lucenti in caliginoſo loco. Et licet ſcien-
tie ſeculares etiā illumināt in multꝫ. Alit' tn̄ ⁊ aliter. Il-
le q̄dem vt noctī lucent in nocte. ⁊ interpellatim. Hec āt
ſacra doctrina vt radi' a ſole iuſticie ꝓcedens dn̄o deo
ſempꝫ ⁊ totū orbem. Illuminatio ſeq̄dem illaꝝ ſcientiaꝝ
defectibilis eſt. q2 ſiue ſpeculatiue ſiue ſint practice vel
morales. tn̄ ordināt hoīem ad felicitatē q̄ in pn̄ti hr̄i pt
politicā vel ſpeculatiuā. nō aūt futurā quā nō nouerūt
autores illaꝝ. Un̄ btūs Hierony. tractās illḋ Eccſ. x. c.
Labor ſtultoꝝ perdet eos. q2 neſcierūt pergere in ciuita-
tē. Noīat ibi plures ꝓhos. Platonē. ariſtotelē. ꝑmenidē
⁊ alios. q̄s ſtultos appellat. q2 nō habuerūt rectum iu-
diciū de vltimo fine deo. Nā ⁊ ſi multū laborauerūt in
ſpeculando ⁊ inq̄rendo veritatē in multis. tn̄ ex ſuo la-
bore nō reportauerūt fructū vite eterne. ſed ꝑditiōis. Et
h' q2 neſcierūt pergere in vrbē ſupnā. Nō eñ eoꝝ doctri-
ne habent tale lumē. ſed ſapia q̄ vtiq꞉ eſt ſacra ſcp̄tura
perducit ad claritatē eternā. docēs copioſiſſime de vlti-
mo fine verbo deo ⁊ veriſſimo ⁊ mō ꝑueniēdi ad eū cō-
ſequendū. q̄ eſt lux vera ⁊ indeficiens. Ubi notandū
ꝙ tria dn̄t ꝯſiderari. Primū eſt. ꝙ ꝑfectio hominis cō-
ſiſtit in imitatione dei. que eſt ꝑ dilectionē. Scdm eſt ꝙ
dilectio ꝑſupponit cognitōem. Tertiū eſt ꝙ ꝯgnitio or-
dinata ⁊ vera de deo ⁊ diligēdis habet' ꝑ ſcripture ſa-
cre lectionē vel auditionē. nō ſciaꝝ ſeculariū. Primo
ꝗ ſciendū ꝙ imitatio dei ad quē ꝓpoſſe homo debet ten-
dere. ⁊ ꝑfectio eius ſimpl'r eſt per dilectionē. Un̄ ap'lus
ad Ephe. Imitatores dei eſtote ſicut filij chariſſimi. Et
quaſi modū docēs hui' īmediate ſubdit. Ambulate in
dilectōne. ſicut ⁊ xp̄s dilexit vos. Sil'r cum xp̄s dixiſſꝫ
diſcipulis. Eſtote ꝑfecte ſicut ⁊ pater vr̄ ꝑfect' ē. Mat.
v. Subdidit exemplū de dilectōe nō ſolū amicoꝝ. ſed ⁊
inimicoꝝ. Exēplo dei qui ſolem ſuū oriri facit ſuper bo-
nos ⁊ malos materialr̄ ⁊ ſpūaliter. Et ap'ls ad Col. iij. c.
Sup omnia caritatē habete q̄ eſt vinculum ꝑfectionis
Scdo ꝯſiderandū ꝙ dilectio ꝑſupponit cognitōeꝫ. ſeu
ex cognitione generat'. Nā obiectū volūtatis cui' eſt di-
lectio eſt bonū cognitum. Un̄. b. Aug'. Inuiſa diligere
poſſumus. incognita nequaq꞉. Eſt eñ in aīa nr̄a quod-
dam matrimoniū ſpūale. in quo vir eſt itellectus. vxor
volūtas. q̄ ſterilis ꝑmanet. niſi intellectus in ea ſemē ia-
ceret ꝯceptū ſcꝫ ſuū. Un̄ ⁊ xp̄s dixit ſamaritane. vt a-
pta fieret ad habendā aq̄m ſuā ꝓmiſſam. q̄ ſalire fac in
vitā eternā. ſ. gratiā. Uoca virū tuū ⁊ veni huc. Jo. iiij.
id eſt repſenta intellectū ſuū. vt exponit btūs aug. vt. ſ.
intelligas vere ⁊ ſpūal'r nō carnaliter. Nā illū homineꝫ
in q̄ cū fornicatōe manebat. nō erat ſuus vir. i. legiti'
maritus. vnde nō illū dixit vocare. hic eſt eñ error ſeu
falſ' itellect' q̄ ſemīat ī carne. ancilla. i. in ſenſualitate ge-
nerat illegitimos filios maloꝝ operum quib' nō debet'
hereditas glorie. cū non ſit in eis aqua gratie. ſꝫ d' carne
metit. ⁊ reportat corruptionē et eternā damnationem.
Poſt quinq꞉ igit' viros legitimos. i. poſt ſequelā quinq꞉
ſenſuū. ſm quoꝝ appetitū operat' homo ante vſum ra-
tionis ⁊ ſine pctō. ⁊ ideo vt vir legitimi debet īmedia-
te ꝑueniens ad vſum rōnis vti vero intellectu nō extra-
neo obumbrato. Et tal' intellectus obijciēs volūtati ve-
rū conceptū. gignit bonos affectus. ⁊ parit filios bono-
rū opeꝝ. Qḋ tertio aduertendū ſequet' ꝑmaxime di-
lectio in volūtate generata ex deo ꝓncipaliter operante. ⁊ ipā aſſentiēte. q2 hō hominē generat ⁊ ſol ex ſtudio ſa-
cre doctrine. Et ꝓpterea dr̄ verbū ſcripture. qḋ eſt ꝟbuꝫ
dei ignitū ⁊ ignis. q2 ignē inducit caritatis in aīa. pſ. c
xviij. Ignitū eloquiū tuū vehement'. Et dn̄s per Hie-
re. xxxiij. c. Nunq̄d verba mea nō ſunt quaſi ignis. Exē-
plū in duob' diſcipul' euntib' in emaus dicētib' poſtea
Nōne cor noſtrū ardens erat in nobis. dū nobis loque-
ret' in via Luce vlt. Et Deute. xxxiij. dr̄. In dextera ei'
ignea lex. i. in xp̄o lex caritatis. Uidem' eñ per experiē-
tiam ꝙ diſcipul' ad magiſtrū ⁊ doctrinā ei' multū af-
ficit'. ⁊ in eius doctrina delectat' ⁊ firmat'. ⁊ quaſi vnit'
ſpūs eius ad eum. Sic ad ꝓpoſitū. Cuꝫ ſcriptura ſacra
ſit de deo ſine aliq̄ errore. ⁊ pleniſſime de eo qḋ pōt ſci-
ri de ipo in pſenti tractet de dilectōe ⁊ alijs virtutibus
Alie autē ſcientie diminute ⁊ cū errorib'. ⁊ doctores et
autores earū fuerunt cōmuniter vitioſi. ⁊ multa etiam
friuola ⁊ noxia habeant' in talib' doctrinis laſciuia et
ꝯtra fidem. Ideo ſtudendo in eis afficit' mens ſtudentꝫ
ad tales ⁊ reueret'. ⁊ de veritate fidei vacillat. Sꝫ ex ſtu-
dio ſacre ſcripture afficit' ad deum ⁊ ad ſanctos qui edi-
derunt libros. ⁊ charitate inflammat' ex illuminatōe d'
deo ex ipā habita. Unde dicit' de ſapiētia que vt dictuꝫ
eſt ꝑmaxime in ſcriptura ſacra infinit' theſaur' eſt ho-
minib'. quo q̄ vſi ſunt pricipes facti ſunt amicitie dei.
Declaratio ꝗ ſermonū illuminat itellectū etiā de altiſſi-
mis. Sicut aūt intellectus eſt nobiliſſima potentiaruꝫ
ita ⁊ operatio eius et illuminatio ꝑfectiſſimū op' hinc
nobiliſſimū intellectū nō voluntatē ꝑ prius nō tempo-
re. ſed natura. verbū eternū. ait Joh. dn̄ici cardinalis ī
q̄dam opere ſuo. qḋ appellauit noctiluca. Intellectiuo
actu ꝓcedens a patre. lumen de lumine in homine naſci-
turus aſſumpſit id aperti' ceteris tradentib'. b. augu. ⁊
magiſtro ſniaꝝ. In hui' potentie actu veritas prima ꝑ-
ſentis vite patit' ⁊ future. vno eodēq꞉ ſermone determi-
nauit vltimā ꝯſiſtere felicitatem di. Jo. xvij. Hec ē vi-

ſacra ſcriptura maxie valet ad dilectionē dei et ꝓximi.

ta eterna vt cognoſcant te ſolū deū ⁊ quē miſiſti Jeſuȝ
xp̄m. Nunc pmū vt ſupmū doctorem poſt iocundā
⁊ longā de vita btā inq̄ſitionē. in vlti. de ciui. dei .b. au
guſtin⁹ ſecutus inquit. Uiſio eſt tota merces. Hec etiā
veritas ph̄os nō latuit. Nam coꝝ pcipuus plato beati
tudinē locauit in pticipatōne diuini luminis. teſte bea
to aug. in. xix. de ciui. dei. ⁊ ip̄e aſſentit. Ultra em̄ lumen
diuinū quo tant⁹ doctor pollebat. nō ignorabat ab ariſ
ſtotele iam fore validiſſimis rōnibꝫ demonſtratū. volū
tati anteponendū eſſe nobilitate et ope hūanū itellectū.

Sequendo igitur an. §. III.

tiquoꝝ doctorum gymnaſia probata ⁊ vera fateamur.
oportet in pte intellectiua tanq̄ȝ in ſublimiori faſtigio.
culmē felicitatis viatori poſſibilis ⁊ ꝓpriȷs naturalibus
ꝯſequende certi⁹ obſeruari. Sic lego in Geneſ. pncipio
felicē adam poſitū in paradiſo vt oparet. ſ. ſpeculando:
vtiq̄ȝ nō qualibet creaturam ſiſtens in ea. ſed ſic ex tota
mole tendēs in deū. vt nō ſolū clamaret qd̄ iam p fideȝ
inſpiratā tenebat. Unus ē pnceps. ſed vltra pgreſſus
noſceret attributa. ⁊ forſitan notiones illud apl'icum ꝓ
baturus. Inuiſibilia dei a creatura per ea q̄ facta ſūt in
tellecta ꝯſpiciunt. Mirabilr ḡ ⁊ copioſiſſime ſacra ſcri
ptura de omnibꝫ illuminat. Un̄ btūs aug. q̄ prius ipſi
us velatū vilipendebat aſpectū. poſtmodū intellectus
ſui detecta caligine ad Uoluſianū ſcribēs dicebat d̄ ea
Tanta eſt latinaꝝ pfunditas litterarū vt in eis q̄tidie
pficerem. ſi eas ſolas ab ineunte pueritia vſq̄ȝ ad decre
pitā ſenectutē maximo ocio. ſummo ſtudio. meliori ige
nio conarer addiſcere. In q̄bus latet altitudo ſapie. vt in
nouiſſimis. acutiſſimis. fragrātiſſimis cupiditate diſcē
di h̄ ꝯtingat. qd̄ eadem ſcriptura q̄dam loco habet. Cū
ꝯſummauerit homo. tunc incipiet. Itē in libro d̄ doctri
na xp̄iana. Quicq̄d homo extra didicerit. ſi noxiū eſt. h̄
damnat. Si vtile eſt hic inuenit. Et cū ibi quiſq̄ȝ inue
nerit omnia q̄ vtiliter alibi didicit. mlto abundanti⁹ in
ueiet i ea. que nuſq̄ȝ alibi inuenire potuit. Hieron. Cui
prius poſt litteras ciceronis ſermo hmōi horrebat icul
tus. verberatus ab angelo ⁊ illuminat⁹ aiebat. Si iux
ta paulū aplm xp̄s eſt dei virtus ⁊ dei ſapientia. igno
rantia ſcripturaꝝ eſt ignorātia xp̄i. di. xxxviij. Legim⁹
Et in multis capl'is per totū. Hinc ⁊ Grego. in moral.
Sacra ſcriptura omnes ſcientias locutionis ſue more
tranſcendit. qꝛ in vno codēq̄ȝ ſermone. dū narrat geſtū
prodit myſteriū. Et ſicut ſapientes myſteriȷs exercet. ſic
ſupficie ſimplices refouet. Habet em̄ in publico vn̄ par
uulos nutriat ⁊ ſeruat. ⁊ in ſecreto vnde mētes ſublimi
um admiratōe ſuſpendat. Uerū qꝛ aliq̄ huic vere aſſer
tioni obſiſtunt. aſſerētes voluntatē et actus eius intelle
ctiue potētie cū opationibꝫ ei⁹ anteferri. ꝯtra quos bel
lat ſanctus doctor. b. Tho. in. iij. ꝯtra gentiles. cū palma
etiā. ſi h̄ ēēt vex. nulla ſcriptura iaȝ docet recte amare. et
voluntatē in omnibꝫ dirigere ſicut ſacra doctrina. vt pȝ
in libris ſapiētialibꝫ. pcipue ſalomōis. Un̄ hierony. ad
Demetriadem. Diuinas ſcripturas ſepius lege. imo nū
q̄ȝ de manibꝫ tuis ſacra lectio deponat. Scio in ſcptu
ris diuinis per quas ſolas dei potes cognoſcere volun
tatē. phiberi quedā. pcipi quedā. concedi q̄dam. ſuade
ri nōnulla. Prohibent mala. pcipiunt bona ꝯceduntur
media. pſuadent pfecta. Ad idē Criſ. ſup Mat. In ſcri
pturis ſacr. ignorās inuenit quid diſcat. ꝯtumax q̄d ti
meat. Laborans pmia. puſillanimis mediocris iuſticie
cibos. q̄ ⁊ ſi pinguem nō faciūt aīam. mori tn̄ nō pmit
tunt. Qui aūt magnanī eſt. inuenit ibi ſpūales eſcas
que ducant eū prope ad angeloꝝ naturā. Qui vero eſt
a diabolo vulnerat⁹. inuenit ſibi cibos medicinales ⁊ ſa
nitatem per pniam. Item hugo in li. de anima ait. Nihil
in hac vita dulcius ſentit. nihil auidius ſumitur. nil ita
mentē ab amore mūdi ſepat. nil ita ꝯtra temptationes
animū roborat. nil ita hoīeȝ excitat ⁊ adiuuat ⁊ ad om̄e
opus ⁊ ad omnē laborē. ſicut ſtudiū ſacre ſcripture. hec
ergo doctrina ⁊ illuminat intellectū. ⁊ inflāmat affectuȝ
Un̄ Iſid. in li. de ſum. bono. Lectio ſanctaꝝ ſcripturaꝝ
rū geminū ꝯfert donū. qꝛ mētis itellectū erudit. ⁊ a mū
di vāitatibꝫ abſtractū hoīeȝ ad dei am orē pduc. Quid
ergo prodeſt in mūdanis proficere doctrinis. ⁊ maneſce
re in diuinis. caduca ſequi figmēta. ⁊ celeſtia faſtidire.
Hec omnia Johes dn̄ica. vbi. ſ. Ad hoc facit qd̄ ait ari
ſtoteles in libro de vegetabilibꝫ. Tria ſunt vt ait empe
docles in tota reꝝ varietate pcipua. ſ. nobilis affluentie
ꝯtemptus. future felicitatis appetitus. ⁊ mētis illuſtra
tio. quoꝝ pmo nihil honeſtius. ſcd̄o nihil felicius. tertio
ad amborum adeptionem nihil efficacius. Sed nulla
doctrina ita illuſtrat.

Exigitur autem ad §. IIII.

noticiā ſacre doctrine humilitas. Un̄ ſubdit. Intellēti
dat paruulis. ſ. ꝓpria extimatione. Et h̄ eſt qd̄ ait xp̄us
Mat. xi. Abſcondiſti hec a ſapientibꝫ ⁊ prudentibꝫ. ſcȝ
ſm ſeculū ſapientibꝫ quo ad ſciētias naturales. pruden
tib⁹ quo ad morales. Et reuelaſti ea puuls. ſ. humilibꝫ.
Ut em̄ dicit Grego. Nullū maius obſtaculū veritati ſi
cut ſupbia. Et Ptolemeus ait. q inter ſapiētes ille ſa
pientior q̄ ⁊ humilior. Et in Prouer. xvi. c. Ubi humili
tas ibi ⁊ ſapiā. Et qꝛ autores ſciarū ſeculariū fuerūt ſup
bi. vt pȝ ad Roma. j. Dicētes ſe ſapiētes ſtulti facti ſūt
in multis errantes. Et hinc eſt q ſcīa inflat ab inflatis
tradita. Sed caritas q̄ incaluerūt auctores ſacroꝝ libro
rū cū expoſitionib⁹ coꝝ ſanctis doctoribꝫ edificat. fūda
mentū iaciens in hūilitate ad omnē veritateȝ. Et ſic de
us emittit fontes virtutum in conuallibus humilitatis.
Hinc ⁊ Petrus damian⁹. Platonē latentis neceſſe ſe
creta rimantē reſpuo. planetaꝝ circulis metas. aſtroꝝ
q̄ȝ meatibꝫ calculos affigentē cuncta etiā ſperici orbis di
mata radio diſtinguentē pitagorā paruipēdo. Nichoꝝ
macū quoq̄ȝ tritū ephemeridibꝫ digitos abdico. Euclidē
pplexis geometricaliū figuraꝝ ſtudiȷs incuruūq̄ȝ dedi
no. Cunctos ſane rhetores cū ſuis coloribꝫ et entimema
tibus diſtincte ptereo. Om̄es dyalecticos cū ſuis ſillo
giſmis ⁊ ſophiſticis cauillatōnibꝫ indignos hac q̄ſtiōe
decerno. Tremāt cynici ſuā iugiter amare ſapie nuditaꝝ
tē. Querāt peripatetici latentē in pfundo putei veritatē.
Ego a te ſummā veritatē quero. illā videlȝ q̄ de terra oꝝ
ta eſt. nō iā in puteo ignobiliter latitantē. ſȝ de om̄i mū
di poteſtate regnantē. Quid mihi inſanientium fabulo
ſa ꝯmenta. Quid mihi tumentiū tragediaꝝ contorta
vel cōturbata diſcrimina. Deſinant comicoꝝ turbe. ve
nena libidinū crepantib⁹ buccis effluere. Ceſſet ſatyro
rū vulgus ſuos exclamatorie denūciatōnis amaris da
pibus onerare. Nō mihi tulliani oratoris accurati lepi
de vrbanitatis trutinent verba. Nō demoſthenici rhe
tores captioſe ſuadere argumēta verſuta componāt. Ce
dant in ſuas tenebras om̄es terrene ſapie fecibus obli
buti. Nihil mihi cōferant ſulphureo caliginoſe doctrine
ſplendore rogati. xp̄i me ſimplicitas doceat. verba ſapiē
tum ruſticitas ambiguitatis mee vinculū ſoluat. quia
iuxta Pauli vocē placuit deo p ſtulticiā pdicatiōis ſal
uos facere credentes. Littera que occidit abſcedat. ſpūs
viuificator aſſiſtat. hec ille. Hinc ⁊ Auguſtin⁹ ad Dio
ſcorum. Humilitati ſaluberrime quā domin⁹ noſter ie
ſus xp̄s. vt docet humiliatus eſſȝ. maxie aduerſat que
dam vt ita dixerim imperitiſſima ſcīa dū nos ſcire gau
demus. quid anaximenes. quid anaxagoras. q̄d democri
tus ſenſerit. ⁊ ceteri. vt docti ⁊ eruditi videamur.

De laude ſacre ſcri/pture.

Ad noticiā ſacre ſcripture reqͥrit hu/militas

De neceſſitate ſacre ſcripture.

Q, neceſſarium fuit .§.V.

ad humanā ſalutē eſſe quandā doctrinā ſm diuinā reuelationē. que dr ſcriptura ſacra. ſcʒ veteris ⁊ noui teſtamenti. pter phiſicas diſciplinas q̄ ratiōe humana inueſtigant. pbat btūs Tho. in pma pte ſum. q. j. ar. j. Et h̄ tripliciter. Primo qꝛ hō ordinat a deo ad quendā finē q̄ excedit ɔphēſionē humane rōnis. ſm illud Eſa. lxiiij. Oculus nō vidit deus abſqꝫ te q̄ pparaſti diligentibꝫ te. Finē aūt oportet eſſe pcognitum hominibꝫ. q̄ ſuas ⁊ intentiones ⁊ actiōes debēt ordinare in finē. Un̄ neceſſariū fuit homini ad ſalutē. ꝙ nota fierēt ei q̄dam p reuelationē diuinā. que rōez humanā excedūt. Scdo qꝛ ad ea que etiā rōne humana d̄ deo inueſtigari pn̄t. fuit neceſſariū hominē inſtrui reuelatōne diuīa ex eo ꝙ v̓itas de deo p rationē inueſtigata a paucis ⁊ p longū temp⁹ haberi pōt. Naʒ pauci ſunt q̄ vacent ſtudio litteraꝝ. ſiue pter paupratem. ſiue pter occupatiōes in alijs. ſiue pter ebetudinē ingenij. Qui etiā vacāt in his. oportet p longū temp⁹ ſtudio intēdere. Nā methaphiſica q̄ de deo docet ⁊ pbat rōnibꝫ. eſt vltima phiſicarū doctrinaꝝ. ⁊ p̄ ſupponit alias ſcīas. pus per tēpora acq̄ſitas. vt ergo citius ⁊ cōi⁹ habeat noticia de deo ⁊ alijs neceſſarijs ad ſalutē. neceſſariū fuit dari doctrinā ſacre ſcripture. cui⁹ oēs ſunt capaces ⁊ cito. ⁊ de his q̄ ſcire oportet de deo ⁊ agendis. Un̄ xp̄s dixit aplīs. Euntes in mundū vniūſum p̄dicate euangeliū omi creature Mar. vlt. qꝛ omie genus hoim eſt capax talis doctrine ⁊ cito. Tertio quia alie doctrine p rōnem habēt. ⁊ ſi mlt̄as v̓itates d̄ deo ⁊ creaturis ɔtineant. omnes hn̄t admixtos errores. iuxta illud. Omnis hō mēdax. ex eo ꝙ rōne naturali innitunt. q̄ deficit ſepe ⁊ p̄cipue circa diuina. Un̄ ⁊ oēs phi inueniunt errāſſe circa ea q̄ ſunt neceſſaria ad ſciendū ſeu credendū. Et ideo oportuit tradi doctrinā in q̄ eſſet oimoda veritas ſine admixtiōe alicui⁹ erroris. in cui⁹ veritatis cognitōe depēdet tota ſalus hois que eſt in deo Hec eſt aūt ſcriptura ſacra q̄ eſt a deo reuelata. q̄ mētiri nō poteſt nec falli. Un̄ ſecurez ſine aliq̄ dubio falſitatis ei inhereat. ⁊ ſm veritatē eius ſe dirigit circa diuīa ⁊ humana. Et ſic ptʒ ꝙ p̄ter ſcīas phicas fuit neceſſariū ⁊ vtile haberi doctrinas ſacre ſcripture. vt cīti⁹ cōmunius ⁊ certius habeat noticia de deo. ⁊ alijs neceſſarijs ad ſalutē. Un̄ ij. ad Thimo. iij. dicit aplīs. Omnis doctrina diuinit⁹ reuelata vtil̓ eſt ad docendū. ad arguendū. ad corripiendū. ad erudiendū ad iuſticiā. Et q̄ꝫuis ea q̄ tradunt in ſcriptura ſacra. ſint ſupra hois rōnem. nō t̄n ea q̄rendo fit ɔtra illud Ecci. iij. Altiora te ne q̄ſieris. qꝛ nō querunt rōe demonſtratiua. vt in methaphiſica inueſtigādo. ſʒ fide humilr̄ ſuſcipiendo.

Duplex ē gen⁹ ſcīaꝝ.

Q, ſacra doctrina ē .§.VI.

ſciētia ⁊ vna ⁊ ſpeculatiua ⁊ practica. Primū ſic d̄clarat btūs Tho. in pma pte. q. j. Duplex eſt genus ſciarum. Quedā em̄ ſunt ſicut q̄ pcedunt ex p̄ncipijs notis lumine naturalis intellectus. ſunt arithmetica ⁊ geometria ⁊ hmōi. Quedā ſunt q̄ pcedunt ex p̄ncipijs notis lumine ſupioris ſcīe. ſicut muſica pcedit ex principijs notificatis p arithmeticā Et h̄ ſcdo modo doctrina ſacra eſt ſcīa pcedens ex p̄ncipijs notificatis p arithmeticā lūie ſupioris ſcientie que eſt dei ⁊ beatoꝝ. Un̄ ſicut muſica credit nō pbat principia ſibi tradita ab arithmetrica. ⁊ ex illis pcedit ad argumētādū. ita ſacra doctrīa credit p̄ncipia a deo reuelata. vt ſunt articuli fidei. ex q̄b⁹ argumētat ⁊ pbat ptinentia ad xp̄ianā religionem. Et cū ſcientie nō ſint ſingulariū ſed vniuerſaliū. i ſacra doctrina multa ſingularia ponunt. vt de geſtis abraā. yſaac ⁊ alioꝝ. nō quia de eis principaliter tractet. ſed introducunt in exemplū vite. ſicut in ſciētijs moralibꝫ. ac etiam ad oſtendendā auctoritatē viroꝝ p quos reuelatio a deo ad nos pceſſit. Hec eſt illa ſcīa de qua dr in li. ſapiē viij. c. Uani ſunt omnes hoīes in quibꝫ nō ſubeſt ſcīa dei. Eſt aūt vna ſcīa hec doctrina. ſm vnā formalem rōem obiecti. qꝛ quecūqꝫ ɔſiderat in ea tradita. ɔſiderat ſub hac rōne. inq̄ꝫtum ſunt diuinit⁹ reuelata. Quāuis Q, ſacra ſcptura ē ſcīa vna. em̄ hec doctrina tractet de deo ⁊ creaturis. nō t̄n ex eq̄. ſʒ principaliter de deo. de creaturis aūt ſm ꝙ referunt in deū vt ad principiū vel finē. Un̄ Sap. x. dr ſingularit Dedit illi ſciaʒ ſanctoꝝ. Licet āt i alijs ſcientijs alia ſit ſpeculatiua. alia practica ſcīa. t̄n ſacra doctrina ɔphendit ſub ſe vtrūqꝫ ſicut ⁊ deus. cuius ſcīa eſt eadē ſciētia quā ſe cognoſcit. ⁊ ea q̄ facit. Magis t̄n eſt ſpeculatiua q̄ꝫ practica. qꝛ principalius agit de rebꝫ humanis. q̄ꝫ d̄ actibꝫ humanis. de q̄bus agit. ſm ꝙ hō ordinat p eos ad pfectā dei cognitōem. in q̄ btitudo eterna conſiſtit.

Q, huius ſciētie ſub .§.VII

iectum ſit deus. ſic declarat btūs tho. vbi. ſ. ar. vij. Sic ſe habet ſubiectū ad ſciam. ſicut obiectū ad potentiam vel habitū. Proprie aūt aſſignat obiectū alicui⁹ potentie vel habitus illud. ſub cui⁹ rōne omīa referunt ad illam potentiā vel habituʒ. ſicut hō ⁊ lapis referunt ad potentiā viſus inq̄ꝫtum ſunt colorata. Un̄ coloratū eſt obiectū viſus. Omīa aūt que tractant in ſacra ſcriptura tractant ſub rōne dei. vel qꝛ ſunt ipe deus. vel qꝛ habent ordinē ad deū vt principiū ⁊ finē. Un̄ ſequit ꝙ vere deus ſit ſubiectū in hac ſcīa. Et hoc etiā patet ex principijs huius ſcientie. que ſunt articuli fidei q̄ eſt d̄ deo Idem aūt eſt ſubiectū p̄ncipioꝝ ⁊ totius ſcientie. cū tota ſcīa virtute ɔtineat in principijs. Patet etiā h̄ ex nomine. Dicat em̄ iſta ſcīa theologia. a theos q̄d eſt deus ⁊ logos q̄d eſt ſermo. quaſi ſermo de deo. Et q̄ꝫuis in q̄libet ſcīa ſupponat de ſubiecto quid eſt. In ſacra autem doctrina h̄ nō ſupponit. qꝛ nō p̄t ſm Da. d̄ deo ſciri q̄d eſt in p̄ſenti. t̄n vtimur in hac doctrīa effectu ei⁹. vel nature vel gratie loco diffinitionis ad ea que de deo ī hac doctrina conſidarant. ſicut in aliq̄b⁹ ſcientijs phiſicis demonſtrat aliquid de cauſa per effectum. accipiendo effectum loco diffinitionis cauſe.

Sacre ſcpture ſubiectuʒ quid ſit.

Theologia vn̄ dr.

Hec doctrina nobi .§.VIII

lior eſt ceteris ſciētijs. ⁊ ſapīa permaxie dr. Q, ſit nobilior alijs ſciētijs ſic pbat btūs Tho. vbi. ſ. ar. v. Cū iſta ſcientia ſit ſpeculatiua ⁊ practica. q̄ꝫtum ad aliq̄d tranſcēdit omnes alias ſcīas tam ſpeculatiuas q̄ꝫ practicas Sciaꝝ em̄ ſpeculatiuarū vna eſt altera dignior. tū propter certitudinē. tum pter dignitatē materie. Et q̄ꝫtum ad vtrūqꝫ hec ſcīa oēs ſpeculatiuas ſcīas excedit. Et ſʒ certitudinē q̄dem. qꝛ alie ſcientie habent certitudinē ex lumine naturalis rōnis humane q̄ pōt errare. Hec autem ex lumine diuine ſcīe que decipi nō pōt. Scdm āt dignitatē materie. qꝛ iſta ſcīa eſt de his p̄ncipalr̄ q̄ ſua altitudine rōem trāſcēdūt. Alie v̓o ſcīe ɔſiderāt t̄m ea q̄ rōni humane ſubdunt. Quantū aūt ad practicas ſciētias. illa eſt dignior que ad vtiliorē finē ordinat ſic ciuilis militari. Nā bonū exercit⁹ ad bonū ciuitatis ordinat. Finis aūt hui⁹ doctrine inq̄ꝫtū eſt practica eſt beatitudo eterna ad quā ſicut ad vltimū finē ordinant oēs fines aliaꝝ ſcientiarū practicarū. Et ſic ſm oēm modū eſt oībus dignior. Unde alie ſcīe dicunt ancille ei⁹. hec aūt domina. Juxta illud Prouer. ix. Sapīa edificauit ſibi domū ⁊c. miſit ancillas ſuas vocare ad menia ciuitatis. Et q̄ꝫuis de principijs aliaꝝ ſciētiaꝝ dubitari nō poſſit. ſed de principijs hui⁹ ſcientie q̄ ſunt articuli fidei ab aliq̄bus dubitet. nō pter hoc eſt minus digna

De nobilitate ſacre ſcpture

Oēs alie ſcīe ſūt ancille ſacre ſcripture.

alijs. Nam nihil prohibet qđ eſt certius ſm naturā eſ-
ſe minus certum quo ad nos. qđ contingit propter de-
bilitatem intellectus noſtri qui ſe habet ad manifeſtiſ-
ſima rerum. ſicut oculus noctue ad lumen ſolis. vt dici
tur in. iij. methaphiſice. Unđ dubitatio que accidit ali-
quibus circa articulos fidei. non eſt ꝑter incertitudinē
rei de qua eſt. ſed propter debilitatē intellectus nr̄i. ꝛ tñ
minimū qđ poteſt haberi de cognitōne reruꝫ altiſſima
rum. eſt deſiderabilius ꝙ̄ certiſſima cognitio que habe
tur de infimis rebus. vt dicit in. xi. đ animalibꝫ. Q,
etiam hec ſcientia accipiat aliqua a phiſicis diſciplinis
vt patet in libris ſanctoꝝ doctorum. beati Auguſti. Hie
rony. ꝛ alioꝝ cui multa inducunt teſtimonia ꝛ declarati
ones ꝛ phhicis ethnicis. hoc non eſt quaſi neceſſario eis
indigeant. ſed ad maiorem manifeſtationē eorū que in
hac ſcientia traduntur. Nō enim accipit ſua principia
ab alijs ſcientijs ſed immediate a deo per reuelationem
Et ideo non accipit ab alijs ſcientijs tanꝗ̄ a ſuperiori
bus. ſed vtit eis tanꝗ̄ inferioribus ꝛ ācillis. ſicut archi
tectores vtunt ſubminiſtrationibus. ꝛ ciuilis militari
Et hoc ipm ꝙ ſic vtitur eis non eſt ꝑter defectum vel
inſufficientiam eius. ſed ꝑter defectuꝫ intellectus nr̄i.
qui ex eis que per naturalem rationem ex qua ꝓcedūt
alie ſcientie cognoſcunt. faciliuſ māuducitur in ea q̄ ſūt
ſupra ratiōnē que tradunt in ſcriptura ſacra.

Sacra ſcptura vtit alijs ſcientijs phicas

Doctrina ſacra ſcri .§. IX.

pture permaxime dicit ſapientia. Unđ Deutero. iiij. in
principio legis dicit. Hec eſt veſtra ſapientia ꝛ intelle-
ctus coram populis. Et vt dicit beatus Thomas in p-
ma parte. q. j. arti. vi. Inter omnes ſapientias hūanas.
nō ſolum in aliquo genere tantū. ſed ſimpliciter eſt ma-
xima ſapientia. Huius ratio eſt. Cum ſapientis ſit ordi
nare ꝛ iudicare. Iudicium autē per altiorem cauſam de
inferioribꝫ habeat. Ille ſapiens dicitur in vnoquoqꝫ ge
nere qui altiſſimam cauſam iudicat illius generis. Si-
cut in genere edificij artifex qui diſponit formā edificij
domus dicitur ſapiens architectus. reſpectu inferioruꝫ
artificum qui dolant lapides et parant cementū. Unđ
dicit. i. Coꝝ. iij. Ut ſapiens architectus fundamentum
poſui. Et in genere totius humane vite prudens dicit
ſapiens. inꝗ̄tum ordinat humanos actus ad debitum
finem. Unđ dicitur Prouer. x. Sapiētia eſt viro pru-
dentia. Ille igit qui conſiderat ſimpliciter altiſſimā cau
ſam totius vniuerſi que eſt deus. maxime ſapiens dici-
tur. Unde ꝛ ſapiētia dicit eſſe dignior cognitio que ha
beatur ſm beatū Auguſti. xij. de trini. Sacra auteꝫ do
ctrina proprijſſime determinat de deo. ſm ꝙ eſt altiſſi-
ma cauſa. quia nō ſolum ꝙ̄tum ad id qđ eſt per creatu
ras cognoſcibile. qđ philoſophi cognouerūt. ſm illud
ad Ro. i. Quod notū eſt eis manifeſtuꝫ eſt in illis. i. qđ
cognoſci poteſt de deo per naturalem rationē fuit illis
notum. Sed etiā quantū ad id qđ eſt notum ſibi ſoli đ
ſeipo ꝛ alijs per reuelationē cōmunicatum ſm illud. i.
Coꝝ. xi. Qđ oculus nō vidit. nec auris audiuit. nec in
cor hominis aſcendit. que preparauit deus diligentibꝰ
ſe. nobis reuelauit deus per ſpiritū ſuū. Unā hec doctri
na ſacra nō ſupponit ſua ꝑncipia ab aliqua ſcientia hu
mana vt dictum eſt ſupra. ſed a ſcientia diuina a q̄ ſicu
ſumma ſapientia om̄is noſtra cognitio ordiat. Nec ad
eam ꝑtinet ꝓbare ꝑncipia aliaꝝ ſcīaꝝ. ſed ſolū iudicare
de eis. Quicq̄d em̄ in alijs ſcientijs inuenit ꝯtrarium
huic doctrine. totū ꝯdemnat vt falſum. ſm illđ. ij. Coꝝ.
x. Arma noſtra. ſ. ſcripture ſacre nō ſunt carnalia. ſꝫ ſpi-
ritualia deo. ꝯſilia deſtruētia. ꝛ oēm altitudinē extollen
tem ſe adūſus ſcīam dei. Et vt agnoſcat differentia
huius ſapiētie. i. doctrine a ſapia q̄ eſt donum ſpūſſan
cti. Sciendum eſt ꝙ cū iudiciū ad ſapientē ꝑtineat ſꝫ
duplicē modū iudicandi. Sic duplr̄ dicit ſapia. Uno
em̄ modo ꝯtingit aliquem iudicare per modū inclina-
tionis. ſicut qui habet habitū virtutis recte iudicat de
his que agenda ſunt ſm illam virtutem. inꝗ̄tum ad il
la inclinat. Alio modo contingit aliquē iudicare ꝑ mo-
dum cognitōnis. ſicut aliquis bene inſtructus in ſcien-
tia morali. bene iudicare poteſt de actibus ꝟtutum. eti-
am ſi nō habeat habitum earū. Primꝰ ergo modus iu
dicandi de diuinis ꝑtinet ad ſapientiā que eſt donum.
ſm illud. j. Coꝝ. ij. Spiritualis omnia iudicat. Sed ſe
cundus modus iudicandi de diuinis pertinet ad hanc
doctrinam que ſapientia dicit. ſm ꝙ per ſtudium ha-
betur. licet eius principia per reuelationem ſint.

Q, ſacra ſcriptura eſt maxia ſapientia

Doctrina ſacre ſcri- .§. X.

pture eſt argumentatiua. Unđ dicit aplꝰs ad Thim.
i. Amplectentem eum qui ſm doctrinā ꝛ fidelem ſmo
nem vt potens ſit exhortare in ſana doctrina. ꝛ eos qui
ꝯtradicunt arguere. Pro cuius declaratione ſciendum
ſm beatū Thomā in ꝑma pte. q. i. ar. viij. Sicut alie ſci
entie nō argumentant ad ſua principia ꝓbanda. ſed ex
ipis principijs argumentat ad aliqua alia oſtendēda
in ipis ſcientijs. Ita hec doctrina nō argumentatur ad
ſua principia probanda que ſunt articuli fidei. ſed ex eiſ
procedit ad aliquid aliud oſtendendū. Sicut apoſtolꝰ
i. ad Coꝝ. xv. Ex reſurrectione xp̄i argumētat ad reſur
rectionē cōmunem ꝓbandā. Sed tamen ꝯſiderandum
ꝙ in ſcientijs philoſophicis inferiores ſcientie nec pro-
bant ſua principia. nec cōtra negantem ſua pricipia di-
ſputant. imo hoc relinquunt ſuperiori ſcientie. Supre-
ma vero inter eas que eſt methaphica diſputat contra
negantē ſua principia. ſi aduerſarius aliquid concedat
Si autē nihil concedit nō poteſt cum eo diſputare. po-
teſt tamen ſoluere rationes ipius. Unđ cum ſacra do-
ctrina nō habeat ſuperiorem ſcientiam. diſputat cū ne-
gante ſua principia. arguendo quidem ſi aduerſarius
aliquid concedat eoꝝ que per diuinam reuelatōneꝫ ha
bentur. ſicut ꝑ autoritates ſacre ſcripture diſputat con
tra hereticos. Et per vnum articulū diſputamus cōtra
negantem aliū. Si vero aduerſarius nihil concedat co
rum que ſūt diuinitus reuelata in ſacra ſcriptura vt pa
ganii. nō remanet amplius via ad ꝓbandum articulos
fidei per rationē. ſed ad ſoluendum ratōnes ſi quas in-
ducit contra fidem. Cum em̄ fides infallibili veritati in-
nitat. Inpoſſibile autē ſit vero demonſtrari contrariū.
manifeſtū eſt probatōnes que contra fidem inducunt
nō eſſe demonſtratiuas. ſed argumenta ſolubilia. Non
ergo ex argumētis humane rationis ꝓceditur ad ꝓbā-
dum que ſunt fidei. ſed ex articulis fidei argumentat
per hanc doctrinā ad alia ꝓbanda. Et ſic nō eſt ꝯtra qđ
ait beatꝰ Ambro. Tolle argumenta vbi fides queritur.
quia loquitur de argumentis rationis humane ad pro
bandū fidem. Et notandū diligenter ſm beatū Tho
mā vbi ſupra. ꝙ argumentari ex autoritate eſt maxie
propriū huius doctrine eo ꝙ principia huius doctrine
ex reuelatione habent. et ſic oportet ꝙ credat autorita-
ti eorum quibus reuelatio facta eſt. Nec hoc derogat di-
gnitati huius doctrine. Nam licet locus ab autoritate
qui fundat ſuper reuelatione humana ſit infirmiſſimꝰ
vt de hoc loquit Boetius dum dicit. locum ab autori-
tate debiliſſimū. Locus tamen ab autoritate que fun-
datur ſup reuelatōne diuina. cuiuſmodi eſt autoritas ſa
cre ſcripture eſt efficaciſſimus. Utit tamen doctrina ſa
cra ratione humana nō quidem ad probandū fidem. qꝛ
per hoc tolleret meritum fidei. ſed ad manifeſtandū ea
q̄ tradūt in hac doctrina. Cuꝫ ei gratia nō tollat natu

Q, ſacra ſcriptura [illegible] argumētat adiu[illegible] principia ꝓbanda.

Q, argu[illegible] ex auctoritate ē ꝓpriū ſa[illegible] cre ſcptu[illegible]

tam ſed perficiat. oportet ꝙ naturalis ratio ſubſeruiat fidei. ſicut et naturalis inclinatio voluntatis caritati obſequitur. Unđ aplus. ij. Coꝛ. x. In captiuitatē redigentes omnem intellectum in obſequium chꝛiſti. Et īde eſt ꝙ etiā autoꝛitatibꝫ philoſophoꝝ ſacra doctrina vtitur. quia per rationem naturalē veritatem cognoſcere potuerunt. Sic Paulus Actuū xvij. inducit verbū arati dicens. Sicut et quidam poetarū veſtroꝛum dixerūt. genus dei ſumus. Sed tamen ſacra doctrina his argumentis vtitur quaſi extraneis argumentis et probabilibus. Autoꝛitatibꝫ āt ſanctoꝝ doctoꝝ vtit̄ quaſi arguēdo ex propꝛijs ſed probabiliter. Innitit̄ enim fides noſtra reuelationi apoſtolis et prophetis facte. qui canonicos libꝛos ſcripſerunt. non autem reuelationi ſiqua fuit alijs doctoꝛibus facta. Unđ dicit beat⁹ Augiſtin⁹ in epiſtola ad Hierony. Ego ſolis eis ſcriptoꝛibus qui iam canonica appellant̄. didici hunc timoꝛē honoꝛemq̄ referre. vt nullum coꝝ ſcribēdo erraſſe audeam credere. Aut ſi in eis aliquid offendero quod videat̄ ꝯtrarium veritati. nihil aliud q̄ꝫ vel mendoſum eſſe codicem. vel nō eſſe aſſecutum interpꝛetem. quod dictū eſt. vel me minime intellexiſſe nō ambigam. Alios aūt ita lego vt quantalibet ſanctitate quantave doctrina polleant. nō ideo verum putem. quia ita ipi ſenſerint. ſed quia mihi per alios autoꝛes vel canonicas vel probabiles rationes ꝙ a vero nō abhoꝛreant perſuadere potuerunt. Hec ille. Et habet̄ di. ix. Ego. Idem in. iij. de trini. in pꝛologo. Noli meis litteris quaſi canonicis ſcripturis inſeruire. ſed in illis qđ cunq̄ꝫ credebas. cum inueneris incunctanter crede. In iſtis autem quod certū habebas niſi certū intellexeris noli firme tenere. di. eadem.

Doctrina ſacra vti- ·§. XI.

tur methaphoꝛis. Unđ domin⁹ dicit Oſee. xij. Ego viſionē multiplicaui eis. ꝛ in manibꝫ prophetaꝝ aſſimilatus ſum. Tradere aūt aliquid ſub ſimilitudine pertinet ad methaphoꝛaꝫ. Qđ aūt ſit ꝯueniēs ſacre ſcꝑture tradere diuina ꝛ ſpūalia ſub coꝛpaliū methaphoꝛis. ſic ꝓbat beat⁹ tho. in ꝑma pᷓte. q. i. ar. ix. Deus oībus prouidet ſc̄m ꝙ cōpetit coꝛū nature. Eſt aūt naturale hoī. vt per ſenſibilia ad intelligibilia deueniat. qꝛ omnis nr̄a cognitio a ſenſu hꝫ initiū. vñ ꝯueniēter nobis ī ſacra ſcriptura ſub methaphoꝛis tradunt̄ diuina ꝛ ſpūalia. Et hꝫ eſt qđ dicit Dyoni. in li. celeſtis hierarchie. Impoſſibile eſt nobis aliter lucere radium diuinum. niſi veritate ſacroꝝ velaminum circūuelatuꝫ. Conuenit hoc etiā ſacre ſcripture. quia cōmuniter ipa proponitur tam rudib⁹ q̄ꝫ doctis. ſc̄m illud Roma. i. Sapientibꝫ ꝛ inſipientibꝫ debitoꝛ ſum. vt ergo ſaltim vel ſic rudes capiant diuina ꝛ ſpiritualia. qui ad intelligibilia ſc̄m ſe capienda nō ſunt idonei. ꝯuenienter ſub ſimilitudinibꝫ reꝝ coꝛpoꝛaliū. ſpiritualia in ſcriptura ſacra tradunt̄. Et q̄ꝫuis poetica que eſt infima ſcientiarū vtatur methaphoꝛis. non tamē eadē ratōne qua ꝛ ſacra doctrina que eſt maxime digna ſuper alias. Triplici aūt ex cauſa vtit̄ quis methaphoꝛica locutōne. videlꝫ ꝓpter repſentationem. ꝓpter neceſſitatem. ꝛ propter vtilitatē. Propter primā cauſaꝫ vtit̄ poetica methaphoꝛis. ſcilꝫ ꝓpter repꝛeſentationem vt delectet. Repſentatio em̄ eſt homini delectabilis. vñ ꝛ metricule dicunt̄ pꝛecipue poetica. quia demulcēt aures. ꝛ delectant legentes. Propter ſcđam aūt cauſam et tertiam ſacra doctrina vtit̄ methaphoꝛis principaliter. et ſi hoc etiā delectet ꝓpter neceſſitatē. videlꝫ. quia vt dictum eſt aliter nō poſſent homines pꝛecipue rudes capere ſpiritualia. niſi per ſimilitudines rerum materialium. Nec ex hoc radius diuine reuelationis deſtruit̄ propter figuras ſenſibiles quib⁹ circūuelatur. vt dic. Dyoſius. ſed remanet in ſua veritate vt mentes quibus reuelatio fit non permittat in ſimilitudinibus remanere. ſed euellet eas ad cognitionem intelligibiliū. Et per eos quibus reuelatio facta eſt. alij etiam circa hoc inſtruantur. Unđ ea que in vno loco tradunt̄ ſub methaphoꝛꝫ in alio loco expꝛeſſius exponūtur. Propter vtilitatē etiā que eſt tertia cauſa methaphoꝛarum. ſacra doctrina vtitur methaphoꝛis. vt quia ipa occultatio veritatis ſub figuris eſt vtilis ad exercitium ſtudioſoꝛum. vt manibus fricantes ſpicas laboꝛando ad latentia grana perueniant moꝛe diſcipuloꝛū. vnde reficiamur. ꝛ de obſtruſis fauoꝛum cellulis mel educentes. ſpiritum ſuper mel dulcem deguſtent fideles. qui foꝛte de apertis locutōnibus faſtidirent. Tum etiā quia per hoc occultatur veritas infidelibus. ne ea que ſunt fidei irrideant. Unde ꝛ chꝛiſtus ait Mat. vij. Nolite ſanctū dare canibus. neq̄ꝫ mittatis margaritas veſtras ante poꝛcos. quia ſiꝫ ſecreta fidei infidelibus non ſunt pandenda. vt exponit Oꝛigenes di. xliij In mandatis. Notandum etiā ſic̄ docet dioniſius in. ij. c. celeſtis hyerarchie. ꝙ magis eſt cōueniens ꝙ diuina nobis tradant̄ ſub ſimilitudinibus vilium coꝛpoꝛum q̄ꝫ nobilioꝛum triplici ex cauſa. Primo quia per hoc magis liberat̄ animus noſter ab errore. Manifeſtum em̄ apparet. quia hec ſc̄m propꝛietateꝫ nō dicuntur de diuinis. quod poteſt eſſe dubium. ſi ſb̄ figuris nobilioꝛum coꝛpoꝝ diuina traderentur. maxime apud illos qui nihil aliud a coꝛpoꝛibus nobilibꝫ excogitare nouerunt. Secūdo. quia hic modus eſt conuenientioꝛ cognitioni quam de deo habemus in hac vita. Magis enim manifeſtatur nobis in vita iſta quid nō eſt. q̄ꝫ quid eſt. Et ideo ſimilitudines eoꝛum que magis elongantur a deo veriorem in nobis faciunt extimationem de deo ꝙ ſit ſupꝛa id qđ de eo dicimus vel cogitamus. Tertio per huiuſmodi vilia magis occultātur indignis.

Triplici ex cauſa vtit̄ quis metha phorica locutione

De quadruplici ·§. XII.

De q̄drupliei mō ſēſu ſacre ſcripture

ſenſu ſeu modo exponendi ſacre ſcripture. ſcꝫ litterali. allegoꝛico. tropologico. ꝛ anagogico. Unde verſus. Littera geſta docet q̄d credas allegoꝛia. Moꝛalis q̄d agas. q̄ tendas anagogia. Sicut verbi gratia. Hieruſalem ſc̄m litteralem ſenſum cum de ea agitur in ſcriptura l. ſignificat ciuitatem quandam que deſtructa fuit a romanis pꝛincipibus. Secundū allegoricum ſenſum ſignificat eccleſiam. Secundum tropologicum ſignificat animā. Secundū anagogicum inſinuat ſupernam patriam. Unde Gregoꝛius dicit in. xv. moꝛal. ꝙ ſacra ſcriptura omnes ſententias ipſo locutionis ſue moꝛe tranſcendit. quia vno eodemq̄ꝫ ſermone dum narrat geſtum pꝛodit myſterium. id eſt innuit ſpiritualem intellectum vt dicetur. Pro cuius declaratione dicit beatus Thomas in pꝛima parte. q. i. arti. x. ꝙ autoꝛ ſacre ſcripture deus eſt. in cuius poteſtate eſt. vt non ſolum voces accommodet ad ſignificandum. quod etiam homo facere poteſt. ſed etiam res ipſas. Et ideo cum in omnibus ſcientijs voces ſignificent. hoc habet propꝛium iſta ſcientia. ꝙ res ſignificate per voces etiam aliq̄d ſignificant. Illa ergo ſignificatio pꝛima qua voces ſignificant res ꝑtinet ad pꝛimum ſenſum qui eſt ſenſus hiſtoꝛicus ſeu litteralis. Illa vero ſignificatio qua res ſignificate per voces ſignificant alias res. dicitur ſenſus ſpiritualis. q̄ fundatur ſuper litteralem. et eum ſupponit. Hic auteꝫ ſenſus ſpiritualis triphariam diuiditur. Sicut enim dicit apoſtolus. Lex vetus figura eſt noue legis. Et ipſa noua lex eſt figura future gloꝛie. vt dicit ipſe Dyoniſius. In noua etiam lege ea que in capite ſunt geſta. ſunt ſigna eoꝛum que nos rogare debemus.

Autoꝛ ſacre ſcꝑture eſt deus

Sčðm ergo ea que ſunt veteris legis ſignificant ea q̄
ſunt noue legis.et eſt ſenſus allegoricus. Sčðm vero ea
que facta ſunt in xp̄o. vel ſignificant chriſtum. ſunt ſig
eorum que nos agere debemus. Et eſt ſenſus moralis.
Prout vero ſignificant que in futura gloria ſunt.eſt ſen
ſus anagogicus. Quia vero ſenſus litteral' ē ille quē
autor intendit.autor aūt ſacre ſcripture deus eſt.q̄ om̄ia
ſimul ſuo intellectu ꝯp̄hendit.nō eſt incōueniens vt be
atus Aug.dicit in.xij.ꝯfeſ.ſi etiā ſm ſenſum lr̄alem in
vna littera ſacre ſcripture plures ſenſus reperiunt᷑. Si
cut verbi gratia. Illud qđ a deo dicit᷑.ij.Regū.vij.de fi/
lio dauid ſalomone. Ego ero illi in patrē.ipe erit mihi i
filiū ꝛc. Dupl'r exponit᷑ ſm litteram .Uno mō đchriſto
id eſt đi filio incarnato. Et ad iſtū intellectū inducit a/
poſtolus ad Heb.j.autoritatē ad ꝓbandū xp̄m dei fili/
um.ꝓcedendo ſm ſenſum litteralē dicte autoritatis. Nā
allegoricus nō eſt argumētatiu⁹. Et qđ ſequit᷑ in textu
Si qñ deliquerit arguā eum in virga viroꝝ ſi referatur
ad xp̄m.intelligit᷑ de corpore eius myſtico. Uel referetur
ſolū ad ſalomonē. Alio mō ad litterā exponit᷑ đ ſalomo
ne.q̄ fuit fili⁹ dei per adoptionē dum bonus fuit. Et ex
verbis ſequentibꝫ arguūt aliqui ſalomonē.etſi a đo a/
uerſum ꝓpter amorē mulierū tandē ad eū reuerſum per
penitentiā.ꝛ punitū in virga viroꝝ inſurgentiū ꝯ eum
Uñ ſubdit᷑. Miſericordiā aūt nō auferā ab eo Notā
dum etiā ꝙ cū btūs Aug⁹ dicat.ꝙ illud qđ vet⁹ teſta/
mentū ꝑtinet.tradit᷑ quadriphariā.ſ.ſm hiſtoriam.ſm
ethimologiā.ſm anagogiā.ꝛ ſm allegoriā. vt dicit bea
Quid ſit Hoſtoria — tus Thomas. Prima tria pertinēt ad ſenſum litteralē
Nam hiſtoria eſt vt dicit beat⁹ Auguſtin⁹.cū ſimplici
ter aliq̄d ꝓponit᷑. Ethimologia cū cauſa ꝺicti aſſignat᷑.
Ethimo/logia. — ſicut cū domin⁹ aſſignauit cauſam quare mox permiſit
dari libellū repudij.ſcꝫ ꝓpter duriciā cordis eorū Mat.
anagogia — xix. Anagogia vero eſt cū veritas vnius ſcripture oſtē/
dit᷑ ꝟitati alteri⁹ nō repugnare. Allegoria āt quā quar
to loco ponit.ꝯprehendit alios tres ſenſus ſcripture.ſ.
allegoria. — moralē.anagogicum.ꝛ allegoriā. Item ſenſus para/
bolicus ſub litterali ſenſu ꝯtinet᷑. Nam ꝑ voces ſignifi/
Senſ⁹ parabolicuſ ſb q̄ ſenſu ꝯtineat᷑ — cat᷑ aliud ꝓprie.aliđ figurate.nec eſt litteralis ſenſus ipa
figura.ſed ſignificatū ꝑ figuram. Nō enim ſcriptura no
minat brachiū dei.eſt ſenſus litteralis de membro cor/
porali eius.ſed de virtute operatiua ſua. Et ſil'r qđ xp̄s
in parabolis ait de vinea culta.ꝛ agro ſato ꝛ nuptijs ꝛ
huiuſmodi.ad ſenſum litteralē ꝑtinet id qđ xp̄s inten/
debat per illas parabolas . vt de eccleſia vel verbo pre
dicato ꝛ hmōi. Si q̇s autē exponeret parabolā đ vinea
de anima in ꝑticulari.iam ille eſſet ſenſus tropologic⁹
ſeu moralis. Nec oportet oēm autoritatē ſcripture aut
etiā hiſtoriā exponere ſm iſtū quadruplicē ſenſum. ſed
modo ſm vnū.modo ſm aliū. vt dic̄ Origenes.tractās
illud de archa noe.ꝙ erat bicamerata ꝛ tricamerata. Et
qđ dicit beat⁹ Gregorius in moral'. vel alij doctores ꝙ
aliquādo ſcriptura nō poteſt intelligi ſm litteram.intel
ligit᷑ ſm ſuꝑficiem ſeu corticē littere.nō q̇a ſcriptura in
omni parte ſua habeat intellectum verū litteralē.q̄ nō
occidit ſed viuificat. Sicut verbi gratia cum ait pſ̄.lxx
viij. Comederunt Jacob ꝛc.ſm litteram.id eſt corticē lit/
tere nuſq̄ꝫ inuenit᷑ iacob comeſtus.ꝛ ideo nō pōt intel/
ligi hoc ſm litterā.id eſt corticem littere. Sed ſenſus lit
teralis eſt.ꝙ populus ille iudeoꝝ dictus iacob. quoniā
ab eo deſcendit.fuit pluries ꝓpter peccata ſua quaſi ad
nihilum deductus diuerſis flagellis.ſicut id qđ come/
ditur ad nihilum deducit᷑. Item ex multiplicitate horū
ſenſuum non ſequit᷑ aliqua confuſio in ſacra ſcriptura.
cum omnis ſenſus fundet᷑ ſuper vnū.ſcilꝫ litteralē. Ex
quo ſolo poteſt trahi argumentū. Non autē ex his que
ſm alium triplicē ſenſum dicunt᷑. vt dicit beat⁹ Augu

ſtinus ad Uincentiū donatiſtam. Nec tamē ex h̄ deꝑe
rit aliquid ſacre ſcripture.quia nihil ſub ſpirituali ſen/
ſu continet᷑ fidei neceſſarium.quod ſcriptura alibi ꝑ lit
teralem ſenſum nō tradat. Sicut verbi gratia.ad oſten
dendū ꝙ chriſt⁹ volūtarius acceſſit ad paſſionem eſt fi
gura.quia yſaac permiſit ſe ſponte ligari ab Abraā.ad
victimādum.ſed iſtud expreſſe habet᷑ Eſaye.liij.vbi đr
Oblatus eſt quia ipe voluit ꝛc. Et qđ Hieronym⁹ ait
ad Paulinū ꝙ vicioſiſſimū genus dicendi eſt deꝑra/
uare ſcripturas.ꝛ ad ſenſum ſuū ſcripturā trahere etiaꝫ
repugnantē.videtur intelligendū.quo ad expoſitionē
ſcripture litteralē. Nam quo ad ſenſum ſp̄ualem omnis
expoſitio ſcripture fundata in veritate fidei.ꝛ congrue
ter aptata bona eſt.ꝛ om̄es doctores talibus vtuntur.
Quādoq̄ꝫ etiā id quod male geſtum eſt ſm litterā ſcđ
hiſtoriam.ſignificat ſp̄ualiter aliq̄d bene factum vt di/
cit beat⁹ Gregorius in moral'. Quid em̄ ſceleſtius Da/
uid in adulterio ꝛ occiſione vrie. Et quid fideliūs Uria
ꝛ tamē vt ipe exponit dauid ſignificat deum.ꝛ vrias po
pulum iudeorum reprobatum.

De ſeptem regulis. §. XIII.

que ab aliquibus dicunt᷑ claues.quia per eas aperitur
intellectus in multis ad intelligendū ſcriputras ſacras — Septē re/gule ad in/tellegēdū ſacrā ſcri/pturam.
quas ponit Iſidorus in li.de ſum.bo. Et beat⁹ Augu/
ſtinus in li.de doctrina xp̄iana. Et dicit eas fuiſſe tyco
nij. vt refert Nicolaus de lyra in ꝓlogo ſuꝑ pēthatheu
con. Qui etiā dicit ꝙ volenti ꝓficere in ſtudio ſacre ſcri
pture neceſſariū eſt incipere a ſenſu litterali. quia ille ē
fundamentū.et ex ſolo illo argumentari poteſt circa du
bia fidei ꝛ morum.non ex ſenſib⁹ ſpiritualibꝫ. Eſt ḡ — Prima
prima regula ſeu clauis ſapientie de domino noſtro ie/
ſu xp̄o ꝛ eius corpore myſtico quod eſt eccleſia.q̄ꝛ per cō
nexionem capitis ad corpus ſacra ſcriptura ſub vno cō
textu quaſi ſub eadeꝫ perſona.aliquādo loquit᷑ de vtro
q̄ꝫ.de vno tranſiens ad aliud. Uerbi gratia Eſa.lxi. In
duit me veſtimentis ſalutis.et indumēto iuſticie circū/
dedit me quaſi ſponſum decoratū corona.ꝛ quaſi ſpon
ſam ornatā monilibus ſuis. Q, enim dicit quaſi ſpon
ſum.loquit᷑ de chriſto. Et qđ ſequitur.q̄ſi ſpōſam orna
tam monilibus ſuis.intelligit᷑ de eccleſia. Similit᷑ qđ
dicit᷑ Canti.i. Oſculetur me oſculo oris ſui . quia meli/
ora ſunt vbera eius vino. Quod dicit. Oſculet᷑ me oſcu
lo oris ſui.verbū eſt ſponſe frui ſponſo deſiderantiſ. Qđ
autē ſubdit.quia meliora ſunt vbera eius vino.verbuꝫ
eſt ſponſi eccleſiā cōmendantis.ſiue de duobꝫ p̄ceptis
dilectionis.ex quibꝫ elicit᷑ lac refectionis pure. ſuperan
tis vinū mundane delectationis. Siue intelligat᷑ đ du
obus teſtamentis ſcripture. Unde exprimitur lac do/ — Secūda
ctrine excedentis ſecularē omnem ſcientiā. Secunda
regula eſt de corpore domini myſtico vero ꝛ ſimulato.
Eccleſia em̄ eſt ſagena nondū tracta ad litus. continēs
piſces bonos et malos permixtos.ſed ſeparandos ab i
uicem in fine mundi. vt dicit᷑ parabolice Mat.xiij. Et
ideo in ſacra ſcriptura mali cōmendant᷑ cum bonis qui
bus ſunt permixti.ſicut Oſee.xi. Iſrael et dilexi eū. Et
econuerſo.aliquādo boni vituperant᷑ cuꝫ malis. Sicut
Eſaye.i. Cognouit bos poſſeſſorem ſuum.ꝛ aſinus p̄ſe
pe domini ſui. Iſrael autē non cognouit me. Aliquādo
in eodem contextu exprimitur q̇d ad bonos pertineat.
quid ad malos. Sicut Canticoꝝ.i. Nigra ſum ſed for/
moſa ſic̄ tabernacula cedar.ſicut pelles ſalomōis. Uerba
ſunt ſponſe eccleſie.que ratione malorum dicitur nigra
et ratione bonorum formoſa. Et quod ſubditur pro exē
plo. Sicut tabernacula cedar. Hoc refertur ad malos.
Ex cedar enim deſcenderunt ſaraceni nigri vicijs. Qđ
additur. ſicut pelles ſalomonis. applicatur ad bonos.

Salomon ſignificat hic deum. Pelles tabernaculi, qđ
poſtea tranſiuit in templū. quib9 coopiebaẗ iacinctie
Tertia. ꝛ rubricate ſunt ꝟtutes ſapiētie ꝛ charitatꝭ que operit
multitudinē peccatoꝝ. Tertia regula eſt de ſpū ꝛ litte
ra. ſm ꝙ accipiẗ ſub eadē literra ſenſus hyſtoric9 ꝛ my
ſticus. qꝛ ꝟitas hyſtorie eſt tenēda. ꝛ ad ſpūalem ſenſuꝫ
referenda. Sicut aplus loquēs ad Gal. iiij. dicit. Is ꝗ
ſm carnē natus eſt. i. Iſmahel pſequebaẗ eū ꝗ ſm ſpm
natus eſt. i. yſaac. trahendo eū ſeu alliciendo ad malum.
Et figuraẗ ſpūaliter malos in eccleſia pſequi bonos: fal
tē morib9 prauis. Poteſt etiā aliter exponi dicta regula
vt referaẗ vtrūqꝫ ad ſenſum litteralē tantū. qui qñqꝫ ē
duplex. Sicut illud qđ dñs dicit. j. Paralip. xvij. Ego
ero illi in patrē. ꝛ ipe erit mihi in filium. hoc intelligiẗ
ſm litterā de ſalomone ꝛ de xpo. vt dictū eſt ſupra. Sꝫ
Quarta. ꝑut intelligiẗ de xpo pōt eſſe ſenſus ſpūalis ſm qđ. in
quātum ſcꝫ xps fuit figuratus in ſalomone. Quarta re
gula eſt de ſpecie et genere. ſeu de parte ꝛ toto. cū ꝺ vno
trāſiẗ ad aliud. Sicut Eſa. xiij. Primo loquiẗ ꝯtra ba
bylonē ſpecialiter cū dicit. Onus babylonis. i. flagelluꝫ
ꝛ malū inducendū ſup talem ciuitatē. ꝛ tranſit ad intell
gendū ꝟbum de toto mūdo generaliẗ per hoc qđ ſub
dit. A ſummitate celi dñs ꝛ vaſa furoris ei9 vt diſper
dat omnē terrā. Poſtea reuertiẗ ad loquendū de ciuita
te illa babylonie ſpecialr̄ cū dicat. Ego ſuſcitabo ſup vos
medos. qui argentū nō querāt. qꝛ ſcꝫ darius medus cuꝫ
Quinta. nepote ſuo cyro cepit babylonē. ꝛ interfecit balthaſar re
gē eius. Dan. v. Quinta regula eſt de temporibus. q̄
contingit quadruplr̄. Vno mō per ſynodochen. qñ po
niẗ pars temporis p toto. ſicut in euāgelio. cū xps diciẗ
fuiſſe in ſepulcro trib9 diebus. ꝛ tñ prima dies ꝛ vltima
nō fuerūt completi. Scđo modo ꝓpter minutias tem
poris que aliqñ computanẗ. aliqñ omittunẗ. Et ſm ſcri
ptura loquēs de aliq numero annoꝝ in plurib9 locꝭ a
liqñ ponit plures annos p̄dictas minutias ponēſ. Alio
loco pauciores p̄dictas minutias omittēdo. Tertio mo
do ꝯtingit eo ꝙ computatio annoꝝ incipit in vno lo
co ſcripture a priori tempore in alio loco a poſteriori. Si
cut Gen. xv. dictum fuit abrae. Semen tuū futurū eſt
peregrinū quadringētis annis. Et Exodi. xij dr̄. ꝙ mā
ſio filioꝝ iſrael in egipto fuit quadringenti ſtriginta an
nis. qꝛ cōputatio hmōi maioris numeri incipit a tēpo
re quo dictū fuit abrae Gen. xij. Egredere de terra tua.
Cōputatio vero minoris tēporis icipit a natiuitate yſa
ac. que fuit triginta annis poſt egreſſum abrae de aram.
Quarto mō ꝯtingit eo ꝙ ſcriptura loquiẗ de futuro p
modū p̄teriti. vt Eſa. ix. Paruul9 natus eſt nob. Et hoc
eſt ad denotandū certitudinē ꝓphetie cui9 euētus ꝺ fu
turo eſt ita cert9. ſic ſi iā p̄teriiſſet. Et h̄ eſt ꝓpter certitu
dinē diuine pſcientie. ex q fit reuelatio ꝓphetis. Aduer
tendū tamē ꝙ p̄dictus modus locutōis hꝫ locū in pro
phetia p̄deſtinatōis ſeu p̄ſcientie. nō in ꝓphetia cōmina
Sexta tionis que frequēter mutaẗ. vt patꝫ in exēplo Ezechie
cui dictū fuit. Diſpone domui tue. qꝛ morieris ꝛ nō vi
ues. Eſa. xxxvi. Et in ninuitis. Sexta regula eſt ꝺ re
capitulatōe ꝛ anticipatōe. In ſacra em̄ ſcptura nō ſem
p eodē ordine geſta ꝛ facta ſcribunẗ quo fiunt. ꝛ ideo qñ
p̄ponunẗ poſteriora dr̄ anticipatio. qñ vero fit ecōuerſo
id ē p̄ora poſtponūẗ dr̄ recapitulatio. ſic Gen. x. dr̄. Ab
his diuiſe ſūt inſule gentiū in regionib9 ſuis. vnuſqſqꝫ
ſm linguā ſuā. Et poſtea. c. xi. dr̄ Erat aūt terra labij vni
us ꝛ ſmonū eorūdē. Ex ꝗ ptꝫ ꝙ illđ qđ dr̄ in. x. c. de di
uiſiōe liguaꝝ. dr̄ p anticipatōeꝫ. Silr̄ Gen. ij. ca. poſtqꝫ
moyſes deſcripſerat creatōeꝫ celi ꝛ terre ꝛ ornatū eorum
Septia. poſtea ſubdit. Iſte ſūt generatōes celi ꝛ terre. qđ eſt p re
capitulatōem. Sēptia regl'a eſt de demone ꝛ ei9 cor
pore. vt dicit. b. greg. in omel'a. Certe oīm maloꝝ heiꝯm
caput diabol9 eſt. ꝛ oēs iniq ſūt mēbra ei9. Et ideo ꝓpẗ cō
nexionē capitꝭ ad mēbra ſcriptura loqñs de vno. in eo
dē ꝯtextu trāſit ad loquenduꝫ de altero. Sic Eſa. xiiij.
loqñs de rege babylonis. i. nabuchodonoſor. q erat dia
boli mēbruꝫ trāſit ad loquendū de p̄ncipe demonū cuꝫ
ſubdit. Quō cecidiſti lucifer ꝗ mane oriebarꝭ. Et ezechi
el loqñs de p̄ncipe tyri qdam tyranno malo trāſit ad lo
qndū de diabolo cū ſubdit. Tu ſignaculum ſimilitudinꝭ
plenus ſapientia ꝛ perfectus decore.

De mltiplici vtilitate ſacre doctrine. Caplm. iij.

ET erit tanꝗ lignum

qđ plantatū ē ſec9 decurſ9 aquaꝝ. qđ fructuꝫ
ſuū dabit in tpe ſuo. Loqñs ꝓpheta ſiue dd ſi
ue eſdras ſm Nicolaū de lyra in h̄ ps. p̄mo ꝓlogo pſal
moꝝ de viro iuſto ꝛ ſpe btō. ꝓprietates ei9 deſcribit aſ
ſilians cū arbori iux aqs velociẗ currētes ex ñti tpe con
gruo fructificāti. vt hūilitas ei9 īſinueẗ. qꝛ in terra radi
cata. Studioſitas indiceẗ. qꝛ iux aqs ſituata. Opoſitaſ
ſctā māifeſteẗ in fructificatōe declarata. Neqꝫ ei tumidi
penetrare valēt pfunda ſcpturaꝝ ſctāꝝ. Sꝫ vbi fuerit
hūilitas ibi ꝛ ſapia. teſte ſapiētiſſimo ſalomōe. q̄ humi
litas ab humo deriuata ſe recognoſcere fac puluerē ꝛ li
mū. ibi figēs radices cogitationū. Quāuis ei allophili
demum obſtruere niterenẗ qs fodiebat puteos iuſtos
yſaac p ſuos ſuos. i. cogitatōes ſuggerēdo. errores vl' ela
tiōes. nō tñ p̄ualuerūt qn pſeuerās p̄ueniret ad aquaꝫ
viuā quā vocauit abūdātiā. i. ꝟtutū. q̄ maxie in ſacris
ſcpturis reperiẗ. Et ideo iuxta has aqs plātat mēs ei9. vt
aſſidue has hauriat ī gaudio de fontib9 ſaluatoris. Q
qs vnqꝫ narrare poſſit pfunditatē. vtilitatē. mltiplici
tatē. ſuauitatē haꝝ aqꝝ. Siqdē atteſtāte Caſſiodoro ſſr
p pſal. Oīſ ſplēdor rhetorice eloqntie. oēs modi poetice
locutōis. qlibet varietas decore pnūciatōis. a diuinis ſcri
ptorib9 ſūpſit exordiū. vñ ꝛ mox ppl'i ill9 doctor ꝛ rector
cui ī figura oīa ꝯtīgebāt. educt9 de aql egiptioꝝ doctri
naꝝ qb9 fuerat ībut9. ebulliētib9 ranas garrulas dyale
cticoꝝ ſm Orige. ꝯuerſ ēt in ſanguie incētiuoꝝ libidi
nū ꝛ erroꝝ ī deſto ecc'ie ppl'm ſitientē ī aqs ſalutares
adduxit. q ꝛ ſi amare p̄us fuerāt ꝛ īportabiles ī ſuper
ficie lr̄e occidentꝭ ſuaues facti ſūt miſſo in eis ligno cru
cis. ita vt oīs ppl's ſapientū biberet ꝛ iumēta ſimplici
um. Ad has ſuauiſſimas īuitabat Eſa. di. Oēs ſapien
tes venite ad aqs. Qđ xps ardētius agēs clamabat in
tēplo di. Si qs ſitit veniat ad me ꝛ bibat Jo. vij. Nā ꝗ
biberit ex aq quā ego dabo ei. doctrīa. i. euāgelica gr̄aꝫ
ꝯtinētē. nō ſitiet ineternū. ait idē ſamaritane Johā. iiij.
Hec ſuauitate eius mundanorū ſiti extincta. Multi
plicitas ſenſuum eius ſignificaẗ in fluuio paradiſi vo
luptatis irrigandi lingna eius qui ad nos deſcendens
diuidiẗ in capita. Ipa enim ſapiētia diuinorū que be
atos continue erigat nobis reuelata in ſcripturis in q
tuor ſenſus diſtinguiẗ. litteralem. allegoricum. moraleꝫ.
ꝛ anagoicum. quibus inherentes ſitim noſtram tempe
remus. Et ſic ſpiritus domini ferebaẗ ſuper aquas Ge
neſis. j. ad variandū intellectū eaꝝ. In his aquis Ia
cob mittebat virgas populeas ꝛ amigdalinas parti
corticatas. vt in aſpectu earum oues potantes concipe
rent ꝛ parerent fructus varij velleris reſperſos. qa do
ctores eccleſie ſententias in ſcripturis poſitas. parti ſm
litteram partim remoto cortice ſenſus myſticos popl'is
ſibi ſubditis debent ꝓpinare. vt fructus bonorum ope
rum varios dent tempore ſuo. Per hanc aquā ſapiētie
ductus in ſpiritu ezechiel propheta ad inſinuanduꝫ in
ea ſucceſſiuos pfectus. Primo ipſa operte ſunt plante
eius. ſecundo genua vltra precedenti. exinde renes. De
mum tāta inuēta eſt pfunditas vt trāſuadari ñ poſſꝫ.

Titulus Undecimus

Utilitatem earum et .§.I.

De vtilitate ſacre ſcpture.

quot fructus ex ipis propinatis ꝛ hauſtis nullus;pote
rit ſufficiēter enarrare. Juxta aquaꝝ fontes nōne patri-
archaꝝ.yſaac.iacob.moyſi.ſpōſalia cum rebecca. Rach-
el ꝛ ſephora habuerūt initia. vt intelligim⁹ ſm Orige.
illud impleri Oſee. Deſpōſabo te mihi in fide iuxꝫ aqs
ſcriptaꝝ ſacrarū. Fides eñ ex auditu. Auditus aūt per
vbum dei.qḋ in omnē terrā exiuit Ro.x. Jn aqs marꝭ
ſubmerſo pharaone cū exercitu ſuo.trāſit popul⁹ dei li-
beratus ab eo.dño decantans Exo.xvi. Omnia qdem
flumina doctrinarū in mare ſcripture intrant.ꝛ ipꝫ ma
re nō redundat.vt dicit̄ Eccs.j.in aliqd ſupfluitatꝭ. Et
in aquis hui⁹ maris ꝯfregit deus capita draconis īfer
nalis.teſte dauid. Jn cui⁹ figurā ipe cū lapidib⁹ ſūptis
de torrente aquaꝝ funda iactātis imanē goliath ad ſo-
lum pſtrauit.j. Reg.xvij. Qḋ impletū eſt quādo xpus
fortis robore ꝛ decor⁹ aſpectu ſathanā temptationibus
pugnantē auctoritatib⁹ ſacre pagine deuicit ad plenū.
Mat.iiij. Jn iordanicis aquis huius ſacre ſophie mun
dat⁹ ē a lepra erroꝝ ꝛ vicioꝝ Naaman populi gentilis
nō in fluuijs damaſcenis abana ꝛ pharphar ethnico-
rū do ctrinis vt arbitrabat̄.iiij. Reg.v. Jam vos mūdi
eſtis pter ſermonē quē locutus ſuꝫ vobis.inqt veritatꝭ
magiſter. Jo.xuij. Hec eſt piſcina in pomerio mūdia-
li ad quā deſcendēs ſuſanna pulcra nimis.ſacroſancta
videlicet eccleſia.nō habēs maculā neqꝫ rugā.ſe refrige
rat ꝯtra eſtus laboꝝ ꝛ temptationū. Sed duo falſi ſe-
nes pleni mutua cogitatōne.ſcribe ꝛ phariſei. qꝛ noluit
miſceri cū eis.pfidie eorū aſſentiēdo.eaꝫ de adulterio ac
cuſant ſpūali.qꝛ xpo adheſit quē ꝯphendere nondū va
luerunt.ꝛ morte eterna iudicāt ꝯdemnandā. Daniel āt
puer q̄ natus eſt nobis demū conuincet in fine de teſti-
monij falſitate. Sebēne applicādos Dañ.xiij. Jn hanc
piſcinā hieroſolimitana poſt dſcenſionē in ea.a magni
conſilij angelo myſteria ei⁹ p incarnationē implēdo.qui
cunqꝫ deſcendet in vnitate fidei ꝛ dilectōis.ſanat̄ a q-
cunqꝫ detineat̄ anime infirmitate. Jo.v. Et nō ſolū cō-
tractus.ſed ꝛ cecus natus ad ſanatoria ſiloe illuminat⁹
eſt Jo.ix. Jnuenit onā aquas calidas in deſerto aſinas
paſcēs. Geñ.xxxvi.qꝛ dum ſimplices ꝛ humiles cogita
tiones nō elatas fouet in ſolitudine exteriori ꝛ interiori.
ſecū meditans doctrinā ipam.experit̄ dilectōe feruentē.
Ad hui⁹ humorē immittit deus radicē fidei in homine
qḋ patuit in eunucho cādacꝭ regine ethiopū. Jn curru
eñ ſuo per deſertū tranſiēs ꝛ legēs Eſayā pphetā.demū
ad aquā veniens credēs baptiſat⁹ eſt.ꝛ ibat in viā ſuā
gaudens ꝛc. Actuū.viij. None ꝛ aque multiplicate ī ex
poſitionib⁹ eleuauerūt archā eccleſie.ſeu anime in ſubli
mi ꝯtemplatōis ꝛ ſpei Geñ.vij. vt ſitiat ad deū viuū
ſicut deſiderat ceruus ad fontē aquaꝝ. Et ſicut audiuit
ita vt videat in ciuitate dñi virtutū. Deniqꝫ aque ſapi
entie ſalutaris potauit dñs electos ſuos que docet ſobri
etatē.prudentiā.iuſticiā ꝛ vtutē quib⁹ nil melius in vi-
ta hominib⁹. Sap.ix. Puteus eſt aquaꝝ viuentiū iſte
liber vite.q̄ fluunt impetu de libano ſupne ſcientie. qa
recreatus Helyas ſuccinerio pane viriliter ambulauit
vſqꝫ ad montē dei.iij. Regū.xix. Bibe ergo aquā de ci-
ſterna tua.vt pteſtat̄ ꝛ hortat̄ ſapientiſſim⁹ Salomon
Prouer.v.que de celo deſcendit. Nā fons ſapiē vbi dñi
in excelſis. Eccli. Et fluenta putei tui que ſunt glorioſe
ſanctoꝝ doctorum doctrine.deriuent̄ fontes tui forꝭ. qꝛ
hec eſt que ſparſa colligitur.erogata reuertit̄.ꝛ publica-
ta ſuſcipit incrementū. Et in plateis quo vniuerſi con-
currunt aquas tuas diuide quas arta loca non capiūt
habeto eaſ ſolus ne ſit tecum ſocrates.plato.ariſtoteles
homerus .virgilius.vel naſo. Tullius varro vel omne
us. Hi eñ ſunt alieni qui nō debent eſſe participes tui-
Jta exponit Johes dnici cardinalis.vel habeto eas ſo-
lus ruminando ꝛ operando. Nec cōicet alienus lucra
vel honorē.ꝛ gliam ſeculi inde expectando.

Quot fructus arbor .§.II.

De fructu ſacre ſcripture.

rationalis plantata iuxta aquas ſcripturaꝝ ſanctarum
faciat.pulcerrime oſtendit Hierony.in prologo pſalmo
rū dicens. Hic habꝫ infans quid lactet. Puer quid lau
det. Adoleſcens quid corrigat. Juuenis quid ſequatur. prin
Senior quid precetur. Hic diſcunt femine pudiciciam.
Populi inueniunt pietatem. Vidue iudicem. Paupe-
res protectorē. Aduene cuſtodem. Hinc inueniāt reges
quid audiant. Judices quid timeant. Hec triſtem con-
ſolatur. Letum temperet. Jratum mitigat. Pauperem
recreat. Diuitem vt ſe cognoſcat increpat. Omnib⁹ ſe ſu
ſcipientib⁹ apta medicamēta tribuit. nec peccatorem
deſpicit.ſed per penitentiā remediū ei ingerit. Poſt hec
deus oſtenditur. Simulacra irridentur. Fides aſſeritur.
Perfidia repudiatur. Juſticia ingredit̄. Prohibetur ī
quitas. Miſericordia laudat̄. Crudelitas abdicat̄. Ve-
ritas requiritur. Mendacium damnat̄. Dolus accuſat̄
Predicat̄ penitentia. Pax ſequenda promittit̄. Spes
certa nutritur. Sed qḋ his omnib⁹ eſt excellentius.xpi
ſacramenta laudant̄. Hec Hierony. Jn ea reperiunt̄ di
pfectiones ex ibi narratis vt omnipotentiā in Geneſi.
in mundi creatione. Dei clementiā in Exodo.ex libera-
tione in exitu iſrael de egypto. Reuerentiā et maieſtatē
in Leuitico.ex ſacrificijs ꝛ cerimonijs. Eius patientiaꝫ
in libro Numeri. Fortitudinē in bellis ioſue. Longani
mitatē et miſericordiā in volumine Judicum. Proui-
dentiam in libris Regū ꝛ huiuſmōi. Et ſic de alijs ꝛc.
Jmmo etiam quecunqꝫ ibi ſcripta ſunt ad noſtraꝫ do-
ctrinā ſcripta ſunt.vt per exempla ꝛ dicta illorum q̄ ibi
laudantur.curramus per viā virtutum ad brauiū ſup
ne vocationis. Reſpice ibi ꝛ inuenies abel deuotionem.
Enoch ꝯtemplationem. Noe crudelitatem. Abrae fide
litatem. Jſaac patientiam. Jacob prudentiā. Joſeph ca
ſtitatem. Moyſi charitatem. Phinees ſanctā emulatio
nem. Aaron deuotam oblationem. Jude audaciaꝫ. Jo-
ſue confidentiam. Othonis rectitudinem. Sampſonis
fortitudinē. Booꝫ equanimitatem. Samuelis integri
tatem. Job redargutiones. Thobie correctiones ſeu mo
nitiones. Dauid miſericordiam. Salomonis peniten-
tiam in Eccleſiaſten. Helye zelum pietatis. Heliſei tela
equitatis. Eſaye ſtabilitatem. Hieremie magnanimita-
tem. Ezechielis rigorem. Danielis feruorē. Mathathie
ſingultus. Judeqꝫ machabei cultus. Eleazari amorem
patrie. Razie virorem latrie. Jn nouo teſtamēto chriſti
domini obedientia. Matris eius innocentiā. Petri lō
ganimitatem. Angelorum exultationem. Pauli ſubli-
mitatem. Baptiſte confeſſionem. Andree magiſterium
in cruce. Jacobi deſiderium in luce. Johannis ſapienti-
am. Thome ſcientiam. Alpheidis iuſticiam. Philippi
reſulgentiam. Bartholomei nobilitatem. Matthei ve
ram ſanctitatem. Symonis conſtantiam. Thadei fre-
rentiam. Marci ſinceritatē. Lu
ce vigilantiam. Barnabe eminentiam. Cum innumeris
vtutib⁹ legēdis ꝛ tāgēdis in ſola philoſophia quā de⁹ p
ſalute noſtra dignatus eſt mundo miſericorditer reue
lare. Hec Johannes dominici cardinalis in noctiluca.

Sed conqueritur dominus per hieremiam dicens.
Duo mala fecit populus meus. Me derelinquerūt fon
tem aque viue.cū.ſ.ſacrā doctrinā.diuinā maieſtatem
gram virtutū.gloriā beatoꝝ. docentē ꝛ inducentem. et
foderunt ſibi ciſternas diſſipatas pro aquis doctriāꝝ
infidelium q̄ ꝯtinere nō valent aquas. Jn terra.ſ.meꝭ

tue curioſitatem ꝯſtruentes. in q̃ colligit aq̃s erroꝝ a poteſtatibꝫ aeris deſcendentiũ. q̃ ꝯtinere nõ valent eas q2 inſaciabilis eſt curioſitas humana. noua q̃rẽs ꝛ nũq̃ dicens ſufficit. Semꝑ eñ tales ſunt addiſcentes. ꝛ nũq̃ ad ſciam veritatis ꝑuenientes. vt ait apl's. Et ſicut ſiliq̃s porcoꝝ ſatiari neq̃bat ꝓdigus adoleſcens q̃ ſubſtãtiam ſuã diſſipauerat. i. doctrinis ethnicoꝝ q̃ inflãt nõ nutriunt. vt exponit Hieronỹ. Et hr̃ di. xxxvij. Ita nec ſiti extinguũt ſeu extinguere poſſunt his turbidis aq̃s.

Doctrine gentiliũ philoſophoꝝ vel poetarum nõ ꝓſunt ad ſalutem. Capitulum quartum.

Veruntamen in diluuio

aquaꝝ multarũ ad deũ nõ approx̃abũt. Ps. xxxj. Ut ſcribit Gen. i. Diuiſit deus aq̃s q̃ ſũt ſub firmamẽto ab his q̃ ſunt ſuꝑ firmamẽtũ. Et ſuꝑ firmamentũ aq̃ que ſuꝑ celos ꝯſiſtunt. diña. i. oracula veterꝭ ꝛ noui teſtamẽti. diuiſe ſunt ab aq̃s doctrinaꝝ mũdialiũ q̃ in terra obſcura miſcent. Nã aq̃ ille ſuꝑiores pagine ſacre lipidiſſime ſunt. q2 ꝑceꝑtũ dñi lucidum illuminans oclos. Solidiſſime ſunt ꝛ vnite. q2 verba mea nõ tranſibũt ait dñs Luce. xxj. Aque q̃ ſuꝑ celos ſunt. celũ criſtallinũ nuncupate. dñm laudãt et' magnitudinem inſinuãtes. Scrutamĩ ſcpturas ꝛ he ſunt q̃ ꝑhibent teſtioniũ de me Jo. vi. dixit de' hũanat' in terris. Aque vero inferiores doctrine. i. gentiliũ perfidoꝝ. iudeoꝝ aut hereticoꝝ obſcure ſunt ꝛ turbide erroribꝫ imixte. Ps. xv. His homio mẽdaꝝ. Nõ ſtabiles. ſꝫ ꝯfutate. Juxª illud Mat. xv. Omnis plãtatio. i. doctrine quã nõ plantauit pr̃ meus celeſtis eradicabit. ꝛ ñ ſolũ ab vnitate vere fidei recedũt. ſꝫ etiã a ſe inuicẽ diuiſe ſibi ꝯriant. Nõ laudant dñm hmõi aq̃ verũ. ſed falſos deos et coꝝ ſcelera. gẽntibꝫ eoꝝ autoritatibꝫ ad nõ gl'iam dei. ſꝫ ꝓpriam. Hec ẽ q2 aque multe nõ vnite. de vitate tractantes ſed multe in erroribꝫ diluuiũ generãt. diſſipãs terram. q̃ omnes extinxit viuẽtes. niſi in archa eccleſiaſtice doctrine ſaluatos. Nõ ẽ hoĩes appropinq̃bunt ad deum vere intelligendũ. aut diligendũ. aut poſſidendũ in diluuio aquaꝝ multarũ. Ubi btũs Aug. in omel' ſuꝑ Johan. ait. Fuerũt q̃dam phi de ꝟtutibꝫ ꝛ vicijs ſubtilia m'ta tractãtes. diuidẽtes. diffiniẽtes. rões acutiſſimas ꝯcludẽtes. libros implentes. ſapiam ſuã buccis crepantibꝫ ventilãtes. qui etiã auderent dicere hoĩbꝫ. nos ſeq̃mini. ſectã nr̃am tenete ſi vultis bñ viuere. Sꝫ q2 non intrabant ꝑ oſtium. ꝑdere volebãt. mactare ꝛ occidẽ. Dicãt ẽ ꝑagani. Bñ viuim'. Si ꝑ oſtiũ non intrãt q̃d eis ꝓdeſt vñ gl'iant. Ad h̃ eñ debet' vnicuiq̃ ꝓdeſſe bñ viuere. vt ei det' ſemꝑ viuere. Nec bñ viuere dicẽdi ſunt q̃ finẽ bñ viuendi vel cecitate neſciunt vl' inflatõe ꝯtemnunt. Nõ eſt aũt cuiq̃ ſpes vera ꝛ certa ſemꝑ viuendi niſi agnoſcat vitã q̃ eſt xp̃s. ꝛ ꝑ ianuã. i. fidem xp̃i intret in ouile. i. eccleſie. Querũt eñ plerũq̃ tales ꝑſuadere hoĩbus. vt bñ viuãt ꝛ xp̃iani nõ ſint. ꝑ aliam ꝑtem volunt aſcẽdere ꝛ mactare ꝛ ꝑdere. nõ vt paſtoꝛ ꝯſeruare. Hec btũs Aug. Q, aũt in ꝓuerbijs. Aque furtiue dulciores ſunt doctrĩe. ſꝫ ethnicoꝝ vel' hereticoꝝ. q̃ molles ſũt nõ ſolide vt q̃ ſuꝑ celos ſunt. q2 molles faciũt animũ. ꝛ ad delicias ꝛ laſciuiã inducẽtes q̃ furtiue dicunt. q2 ꝑcioſam viri aĩam rapiũt his potatã. Uel q2 ſi q̃ vera illi dixerũt. furati ſunt ab alijs. ſibi gl'iaꝫ nõ deo aſcribẽtes. vel q2 legi vetite cõiter ſunt. di. xxxvij. Eps. Jõ dulciores vident ꝓpter ornatũ' eaꝝ. dlectãtẽ. tũ q2 nitimur in vetitũ ſemꝑ cupimuſq̃ negata. Sꝫ nouiſſima eius amara quaſi abſinthiũ ad ꝑditionem ducẽdo. Propter hoc eñ gigantes q̃ fuerũt magni mundana ſapiẽtia. gemunt ſub aquis. vt ſcribit Job. gemitu ſempiterno. Et ſi igitur omnis ſanctus xp̃i ſanguine tinctus oret in

Q, poeſ ꝑhibõdo carmina nõ ꝓſunt ad ſalutem.

tempore oportuno. ſꝫ huius ſeculi pro hac remiſſione peccatoꝝ obtinenda de qua ꝓdixerat. verũ in diluuio aquarũ huius doctrinaꝝ fallacium nõ appropinq̃bũt eam obtinendo. q2 ꝑ ea nõ exorant deũ ꝑniam ignorãtes. De phis ethnicis loq̃ns apl's ad Ro. i. dicit obſcuratũ fuiſſe cor eoꝝ ꝛ traditos in reprobũ ſenſuꝫ. Repletos cũ ſectatoribꝫ ſuaꝝ doctrinarũ omni iniq̃tate. ſubdens ex illa generalitate. xxi. ſpecies eius ꝯcludens ꝓpter h̃ dignos morte. ſ. eterna. Et Policratus li. vij. c. ix. Cũ dixiſſet poetas. hyſtoricos. oratores. mathematicos ee legẽdos. nocumẽtũ exinde ſeq̃ns exp̃mit dicẽs. Cũ hi ĩus ſuũ vendi cant aĩm. ſi polliceat' noticiã reꝝ. virtutꝭ tamẽ deducent ꝛ ſubmouẽt cultum. Uñ ꝛ cicero cuꝫ de poetis ageret vt diligentius audiat' exclamat. Clamor ꝛ approbatio populi. q̃ſi magni ꝛ cuiuſdam ſapientis magiſtri. et qui ad commẽdationẽ ſufficiat plauſu ſuo quos vult facit autẽticos. Et illi qui tantis efferuntur quãtas obducunt tenebras quos metus inuehũt. quas inflãmant cupiditates. Hi ſtupra adulteriaq̃ ꝯciliãt variaſ doli regant artes. furta. rapinas. incendia docẽt Que ſunt vel fiunt aut fingi poſſũt. mala exempla ꝓponunt oculis multitudinis impite. Que incẽdia celi ſue cenſi. aut maris inundatio. aut terre hiatus tãtas fecat populoꝝ ſtrages. quãtas iſti faciũt mẽtiões ꝛc. Iſidor' etiã in li. de ſum. bono ait. Ideo ꝓhibet' criſtian' figmẽta legere poetaꝝ. quia nimirũ mentẽ excitant ad incentiua libidinũ. Et nõ ſolum thura offerendo demonibuſ imolant'. ſed eorum dicta libentius capiendo. di. xxxvij. Narrauerunt mihi iniqui fabulationes. inquit ps. ſed non vt lex tua. videte ne deçipiamini per philoſophiã ait apoſtolus ꝛ inanem fallaciam.

Nota ſcdm iohannez. §. I.

dominici cardinalis vbi ſupra. q2 vera philoſophia in tribꝫ cõſiſtit. ſꝫ in religione. moribꝫ. ꝛ doctrina. Si eñ philoſophia eſt diuinaꝝ hũanarũq̃ rerum cognitio ſeu creaturarũ creatoriſq̃ vtiliſ inquiſitio. conſtat quia iuxtã Platonis ſniam in tres ꝑtes diuiditur. ſꝫ diuiãlem. moralem. ꝛ rationalem. Primã dixerunt theologicam. Secundã ethicã. Tertiam rationalẽ logicam. Prima ſpiritũ accendit. ſecunda dirigit vitam. tertia perficit naturaliter intellectum. Primaꝫ tradunt in methaphicã. ſcdam in ethica. tertiam in phiſica peripateticorũ doctores. Prime partis nouimus cultorẽ platonem vel potius Hermetẽ. Secunda magnũ Socratem venerat' patronũ. Tertiam ſumme ampliauit Ariſtoteles Plotinus vero philoſophus ſingul' s partibꝫ inſudauit. Et idẽ ẽ apud platonẽ philoſophiam diuidi. In moralem que in actione verſat'. In naturalẽ que ꝯtemplatiõi ꝺ putatur. Unde ſub ea theologica comprehenditur prout ex natura ꝛ ꝓprietate creature cognoſcit' creator. Et rationalis qua verũ a falſo diſcernit'. vt teſtat' beatus Auguſtin'. xviij. de ciui. dei. Et ſub rationali cõprehendit' triuium et quadruuiũ. id eſt artes liberales. Sub morali. ſcientia iuris comprehenditur. Nam medicina ſub naturali. Alij tamen diſtingunt naturalem que eſt de naturis rerum. que ſpectat ad phiſicam. theologia que agit de deo angelis. demonibꝫ. ꝛ huiuſmodi. que tangere videtur methaphiſica.

Q, philoſophia mo-. §. II.

ralis gentilium non ſit vera philoſophia. ꝛ ipſius philoſophie autores nõ fuerunt veri philoſophi. Probat Johannes dominici in nocti luca ſic. Ethica eſt virtus moral' aut ei' peritia. ꝛ ethic' moral' ꝟtuoſ' exiſtit. A ꝟture ꝟo ꝛ peritia ei' ois error excludit'. viciũ nãq̃ naſcit ꝺ errore. hic puto dcm ĩ ethica mõ. Ois mal' igñas

Q, phis gẽtiliũ nõ ſit ꝟaphia

Ad ethicū autem pertinet nō ſolū finē ꝓpter quē omnia
expetant̄ ſcienda inquirere. ſed etiā inuenire ⁊ circa inuē
tum nō errare. Nullibi eñi periculoſius erraꝛ ꝙ cuꝫ ꝺ
vltimo fine tractaꝛ. Paruus eñi error in ꝑncipio maxi/
mus eſt in fine. Ethice eñi principiū eſt vltimi finis ri/
mario. finis vero virtutū inductio. Omnes aūt illos e/
thicos phos ⁊ poetas ⁊ rhetores. circa diuinitatē mlti/
pl'r erraſſe ñ eſt dubiū. ꝙuis vltiuꝫ finē ꝺ ſcripſerit. Si
mili modo dici pōt omēs illius ethice ſcriptores phos
dici nō poſſe. q2 a noticia veri dei fuert extranei aut plu
rimū errauerūt. Propterea moralē phm omnes dixert.
cuius vita doctrīe ꝯcordat. ⁊ eā morti neceſſario diſcri
mini parat. Vñ apud Macrobiū de ſomno Scipio/
nis. Pithagoras ⁊ Plato dixerūt phiam meditationeꝫ
eſſe mortis. quotidie de carcere mortis intentā aīe edu/
cere libertatē. Tota philoſophia Cicerone referēte (ait ca
tho) ſiue phoꝝ vita ꝯmendatio mortis eſt. Nā q̄d ali/
ud agimus. cū a voluptatibꝫ corpis ait Tullius. et a re
familiari q̄ ē miniſtra corpis. ⁊ a republica animū ruo/
camuſ. maximeqꝫ a corpe abducimꝰ. ſeciūqꝫ eſſe cogimꝰ
animū a corpe ſecernere. nil eſt aliud ꝙ mori diſcer. Cur
rat huc moralis Seneca dicēs. Facere docet phia nō di
cere. Et hec exigit vt ad legē ſuā quiſqꝫ viuat. ne oratiōi
vita diſſentiet. Huic iungaꝛ btūs Greg. phs nazanſe.
grecus in apologetico dicēs. Prima ſapia vita lauda/
bilis eſt. Ille mihi ſapiēs videꝛ. q̄ pauca de virtute ani
mi proloquiꝛ. plura aūt in ſuis opibus oſtendit. Et tul
lius in pmo de officijs ait. Uirtutis oīs laus in actio
ne ꝯſiſtit. Adijciaꝛ ad h̄ ꝙ ꝟtutes omnes ſunt connexe.
vt q̄ vna caret oībꝫ ſit vacuus. ſm magiſtrū ſniaꝝ in
iij. Omiſqꝫ ꝟtus vni alicui vicio ꝯtrariꝛ. Cūqꝫ contra
ria ſimul ineſſe nō valeāt. q̄ in vno offendit multa pdit.
vt dr Ecc̄s. q2 ꝟtutem illam vicio ꝯtrariā. ⁊ p ꝯñs ali/
as ꝓpter ꝯnexionē. Addaꝛ ⁊ illud. q2 ſm btm̄ Aug. vbi
deeſt cognitio eterne ⁊ incōmutabilis veritatꝭ. ſ. p fideꝫ
falſa eſt virtus in optimis moribꝫ. xviij. q. j. Sed oēs
gentiles phi ethici caruerūt fide. ſpe. ⁊ caritate. Et ſi vir
tutes morales ⁊ pulcre depinxerūt. multa tñ eis contra
ria pegerūt. vt eas vere nō haberēt. Nā ⁊ ſupbie. iactā
tie. inani glorie. cupiditati laſciuie. mēdacijs. detractiō
nibꝫ. adulationibꝫ. idolatrie. nigromātie repiunꝛ dediti
vicia ipa in libris ſuiſ deteſtabanꝛ. ſꝫ opibꝫ coꝝ inſiſte
bant. Nā Ariſtoteles ſuoꝝ anteceſſoꝝ glorie ⁊ laudꝭ cu
pidus. libros alioꝝ ante ſe ſcribentiū exceptis floribus
diciꝛ conburi feciſſe. opera ſui diſcipuli magni alexādri
vt ſolū nomē ſuum vocareꝛ in terris. De demoſthene
maximo oratore dicit Tullius. Leuiculꝰ ſane noſter De/
moſthenes. q̄ ille ſuſurro delectari ſe dicebat ꝯfiterꝭ mu
liercule vt mos eſt in grecia. Hic eſt ille demoſthes. q̄d
h̄ leuius. Itē dicendꝰ ne eſt phs demoſthenes. q̄ plus
dicebat ſe lucratū fuiſſe tacendo ꝙ alij perorādo. et ita
auaricie deditū. vt per phas ⁊ nephas magnatis ſpare
ret. Gorgias grecis de pace ſcribens ⁊ porans domi ſic̄
leo rugiens morabaꝛ. vt dicit Hierony. ꝯtra Iouinianū
Quid de mirabli Apuleio diceꝛ. q̄ cum de demonibus
vera ſentiret ꝙ eſſent iniq̄. verba ſcribere renuit ne offē
deret coꝝ cultores. Cynicos quoqꝫ a caninos patre illo
nobili diogene nemo negabit inter ſancte phie nomine
venerādos. q̄s gentiles phos vocant. in h̄ p̄cipue diſti
ctos a ceteris. quo omni pudore depoſito. cū q̄dam Ab
ſalone patricidā ⁊ q̄buſdam modernis ypocritis. palaꝫ
⁊ vxores cognoſcēdas dicebāt. Iſti vero cōcubinas ſiue
deuotas p̄tulere verbis. homines illi modeſtiā. ꝯtinen/
tiā patientiāqꝫ ſermonibꝫ multis atqꝫ politis. q̄ ſi factꝭ
impugnāt phi nō fuerūt. Uereor hic Ariſtotelē in aſel
lum mutatū ſubdere femīe ⁊ ſarcinā talē portare. Mlt
taꝝ turbarum video mihi imminere certamē. ſi dixero ī
temperatū virgilium quē iuuenalis de vicio innoians
do ſugillauit. Quid ſi faſſus facro ciceronē ī mulīꝭ cul
pandū. ⁊ deprauatū Saluſtiū audite de eo dicentē. hō
leuis. ſupplex inimicis. amicis ꝯtumelioſus. nemi ſicꝰ.
Senator leuiſſimus. patronꝰ mercenarius. cuꝰ nulla
ps corpis a turpitudine vacat. Lingua vana. manꝰ ra
paciſſime. gula īmenſa. pedes fugaces. ⁊ q̄ honeſte no/
minari nō pñt inhoneſtiſſima. Audite ⁊ vos ſaluſtia/
ni tulliū ei reſpondentē. Nō qui ita viuit vt tu inq̄t ali
ter ꝙ tu loqui pōt. Nec q̄ ita illo te ſermone vtiꛃ. vita
honeſtior eſt. Sepius vidi grauius offendere animos
auditoꝝ coꝝ coſ q̄ aliena apte dixert. ꝙ eos q̄ vicia ꝯmi
ſerunt. Si q̄ autē volentes eos excuſare a talibꝫ vicijs
dixerint eos fuiſſe emulos. ⁊ ideo in alterutrū inuexiſſe
⁊ fuiſſe mētitos acquieſcaꝛ coꝝ ſentētijs. Sed q2 tonꝰ
philoſophie robur. vt ait plato patientia eſt. Vñ q̄daꝫ
reſpondendo maledictis quibꝫ nō parū fuerat mutus
ſe nō eſſe philoſophū apud torquatū ꝓdit. Hoſ ego phi
loſophos nego qui infamationibꝫ vel diffamationibꝰ
ſine rationablli cauſa proximos lacerarūt. Mentiūꛃ hi
ſtoici miſericordiā viciū fore ꝓpter paſſionē triſticie aſſi
ſtentē. ⁊ ſe licite ocadere poſſe. vt euadant corpis penas
Errant achademici incerta cuncta ponētes. ⁊ nō mlto
minꝰ peripatetici oēm nrām ſciam a ſenſibꝫ ortū habe/
re dicētes. Ita virgilius platonē aliqualꝛ ſeq̄ns menti/
tus eſt. omne viciū a corpe originaliter pullulare. origia
le petm̄ nō credens. vbi ait. Igneus eſt ille vigor ⁊ cele/
ſtis origo. Seminibꝫ q̄tū ñ noxia corpora tornāt. Ter
re inique ebetrant artus moribūdaqꝫ mēbra. Sepe fal
ſa ſcribunt iſti hiſtorici vel morales. fauore. odio vel a/
more. Hinc btūs Hierony. fateꛃ phos expreſſe mētitos.
vbi ſcripſerūt ſocratē ſemp eundē vultum habuiſſe. vē
tum eſt ad tantū errorē. vt xpianus palā ⁊ impune. im
mo ꝯmendatōe ſtipatus. ſequaꛃ ariolos ⁊ magos de/
monūqꝫ cultores. quos omniū parens iuſſit a terra ex/
tirpandos. Nicromāticus equidē pithagoras fuit. ſi cre
dimus Aug. Socrates vero cunctꝭ determinationibꝫ
ſuis demonis p̄ferebat reſpōſa. Iure aūt canonico quiſ
quis familiaris demoni infidel' cenſeꛃ. xxvi. q. vij. Non
obſeruetis. Merito ꝙ ſancta phia abijcit meretriculas
ab egroto torquato. ſola ſanatiua eiuſdē. Nā pbāte btō
Aug. in. xviij. de ciui. dei. Littere ſeculares ad bene vi/
uendū nō ꝯferunt. ſed ſole diuine. quas ⁊ ſi oēs mora
les dico. p̄cipue tamē demonibꝫ recolectos tractatꝰ in
libris ſapientialibꝫ editos. quos vtiqꝫ omni exceptione
ſemota veritate. ſcientijs. facilitate. vtilitate. p̄fero ſin/
gulis libris ⁊ dictis a mercurio. pithagora. ſocrate. ari/
ſtotele Plotino varrone. tullio. ſeneca. ⁊ alijs ethnicis.
Vñ ꝯcludiꛃ ꝙ homines in diluuio aquaꝝ multaꝝ do
ctrinaꝝ harum. niſi noticiā ⁊ fidem habeāt ſacre phi/
loſophie vtriuſqꝫ teſtamēti. ad deum nō appropinqua
būt. Quia regimen populoꝝ rectū in ſpūali ⁊ tempora
li ad moralē ptīere vr̄ phiam. qꝺ refert torquatꝰ dixiſſe
platonē. Reſpublicas fore beatas. ſi eas ſapiētes rege/
rent. vel q̄ ſapientia vacarēt. h̄ verū eſſe fatendum eſt ꝺ
vera ſophia. que in diuinis habeꛃ. nō in gentiliū libris
Diligite (inquit ſalomō Sap. j.) iuſticiam q̄ iudicatꝭ ter
ram. ſentite de dño in bonitate. ⁊ in ſimplicitate cordis
q̄rite illum. i. ſine plica erroris ⁊ vicij quibꝫ ethnici ſapi
entes qui reſpublicas gubernarūt abundabāt. Meuꝫ
eſt ꝯſilium inq̄t ſapia ipa in ꝓuerbijs. Mea eſt eq̄tas.
Mea eſt prudentia. Mea eſt fortitudo. Per me reges
regnant ⁊ legum ꝯditores iuſta decernūt. Ipe ſalomon
q̄ ſapiam petijt a dño ad iudicandū populū. ⁊ accepit.
dum hec viguit rempublicā dilatauit. ſpacio virtutibꝫ
decorauit. ſtabiliuit eq̄tate. diuitijs ampliauit. firma/
uit pace. cultu extulit celeberrimo. ſicut. Regū hiſtorici

libro.iiij.tradūt. At vbi philoſophie gentiū animum de dit inquirēdo.ſ.doctrinas eoꝝ ⁊ eoꝝ cultus. parta lōgo tempe cūcta in breui ꝯſumpſit quēadmodū ī li.Eccliaſ. nō ambigimus recitari. Si q̄ ergo ꝑſcis tempib⁹ videntꝛ ex ethnicis ꝑncipib⁹ feliciter reſpublicas gubernaſſe et augmētaſſe.qui phie operā dederūt.⁊ copioſe apprehē‑ derūt.vt alexander magnus.aphricanus.octauian⁹ Julius ceſar prim⁹. Tiberius claudius. Nero.⁊ q̄ꝫ pl'es alij Sciēdū ꝑmo q2 nō vere phi.i.ſapiētes fuerūt niſi quia ſciētijs mōi referti. Nā quō ſapiētes fuerūt.cū phia ꝑn‑ cipaliter ꝯſiſtat ī rectitudine vite q̄ illi caruerūt. Alexā‑ drū namq̄ꝫ autores referūt furioſum ⁊ icōtinētem ceſa rem parem ferre nō poſſe.maximo elatū tumore narrat Lucanus. Ingluuiem ⁊ crudelitatē tiberij refert Sue‑ toni⁹. Quis nō deficiat recitādo imperatē Cay.impudi citiā rapinā.ſupbiā.⁊ cetera vitia cū comeſtore. Extitit Claudius timidus ſup̄ modū ⁊ turpiſſim⁹ ira. Nemo niſi incipiens Neronē peſſimū fatebitꝛ ſapientū necato‑ rē. Inuidētiā galbe ⁊ auariciā nō admittit vera ſapien‑ tia. Octauian⁹ q̄ nemo ī mōo felicior vitijs laſciuie ſm Cronicas plib⁹ abūdauit. Exinde male ſentit quiſquis extimat reipublice ſpecimē ⁊ culmē conſiſtere. per phas ⁊ nephas rape aliena.ſicut ꝑfati egerūt quos vulg⁹ pre‑ dicat glorioſos. Cedib⁹ eni rapinis ⁊ depopulatōni orb diuinitatis ignari illi vacabāt. Iuuabāt etiā eos ſpirit⁹ neq̄ꝫ q̄b⁹ multipliciter ſeruiebāt nutriētes hincinde ꝑn‑ cipū ⁊ populoꝝ peccata. A quib⁹ mal' abſtinuerūt ſuc‑ ceſſores cognito chriſto.q̄d eſt ad ſummā rēpublicā dei ducere viꝫ eā a vitijs purgatam ꝟtutib⁹ decorare. Et ſi aliquādo fideles cū ꝑncipib⁹ ſuis ab infidelib⁹ oppreſſi ſunt.h̄ erga eos miſericorditer egit diuina clemētia exi‑ gentib⁹ demeritis populoꝝ ne in finem mal' eoꝝ refua‑ tis acerbius in futurū ſecl'm cruciarentꝛ. Nō eni ſemper pater oſculatꝛ filiū ait btūs Amb.ſed aliquādo caſtigat Ergo cū caſtigatꝛ q̄ diligitur.tūc circa cū pietas exercetꝛ. v.q.v. Sugāt ergo adoleſcētuli iuriū vbera q̄ reipubli‑ ce regimini creſcūt. videāt plene pr̄ni municipalia ſcri‑ pta aduerſa p̄tie vigilāti cura cōſiderēt.aſſideāt illā mo leſte ducētib⁹. Diſcāt ſuos ciues amare ⁊ ſui popl'i cui ex pectātur p2ceſſe mores cognoſcāt. vt tādē valeāt corpuſ notū nutrire creditū eis. Alioquin his omiſſis q̄d ꝓde‑ rit ad moderate regēdū ſcire ſyderꝝ curſus. vires elemen toꝝ.naturas aīaliū.ꝓꝑetates herbarū.tracū ſeuiciā. duriciā ſcitarū. Saturni originē.amores veneris.victo‑ rias martis. Si dicatꝛ aſſueſcendū eſſe iſtis ⁊ ill'. nō ſuf‑ ficit etas. debile īgeniū hec tria ſil' nō capit leges phiaꝫ ⁊ regimē populoꝝ. Sepe ꝯtingit nihil ſcire cū qui vni‑ uerſa ſcire ꝯtendit. Neq̄ꝫ legimus phos populi ꝑfuiſſe. nec populoꝝ ꝑfectos phie opam dediſſe. Socrates ho‑ nores ⁊ magiſtratus ꝯtempſit. Diogenes ꝑncipū aulas turbā hominū. Plato diuitias. Anaxagoras multi vi‑ ſum. Plotinus ad loca deſerta ꝯfugit. Itē oportet prin‑ cipē eſſe ꝯſtātē quē fauor vl' odiū.amor.ſpes.aut timor aut queuis cupiditas nō cōcutiāt.hec ꝯſtātia precipue rectores firmat ad hoc vnū vt ſubditis vniuerſis inten dāt.⁊ vt ait Grego.nazan.in Apologetico. Reuera mi‑ hi videtꝛ ars artiū.⁊ diſciplina diſciplinaꝝ regere hoīem qui certe eſt inter omēs animātes.maxime ⁊ morib⁹ va rijs ⁊ volūtate diuerſis. Cū ergo vt ait magnus Grego. in paſtoral'. Sepe dū ſuſcepta cura regiminis cor ꝑ diū ſa diuerberat.⁊ impar quiſq̄ꝫ inuenitur ad ſingula dū cōfuſa mēte diuiditur ad multa.patet clarius q̄ꝫ idē nō pōt ſimul recte ſtudio phie ⁊ hoīm cure vacare. Totum enī hoīem vtrumq̄ꝫ reqrit. Si neglígēter dn̄i cithareda ſpeculatiōi celeſtiū reꝝ affixus popl'm a deo ſibi cōmiſ‑ ſum direxit ita vt nō corripuerit aliqn̄ puū filiū ſuū di cens.quare h̄ feciſti.q̄ tamē erat gratia plenus.quō dice

Nemo pōt vacare ſiml' ⁊ pſe phie ⁊ hoim cur

mus inferiorē quempiā hoīem ſimul duob⁹ actib⁹ diſ‑ paratis intendere. vt ſunt phie ſtudiū.⁊ ſediū ſcptra te‑ nere. Quiſquis ſane palato ꝯtemplatōnis guſtat dulco rē regiminis nutrit ꝯtemptū ⁊ eiuſdem odiū. Quē aūt rectorē expectas legibus ⁊ ꝯſuetudine patrie repie. Mi‑ rabor laudās mirabilem deum ſi videro foliū q̄d a vē‑ to rapitꝛ.⁊ nunq̄ꝫ ī eodē ſtatu ꝑmanet vago flumini iū‑ ctū phoꝝ curioſe doctrine.tali curſu cōſtantē effectum. Hinc petrus Rauēnas in ſermōe. Odibilius nihil ē ſib‑ tilitate vbi ē ſola ſubtilitas. Quid enī queſo ꝓdeſt ī ill' expēdere dies ſuos que nec domi nec milicie nec in foro nec in clauſtro.nec in curia.nec in eccl'ia.nec alicubi ꝓſūt niſi in ſcol'. Scribēs Seneca ad Lucillū ait. Quid eſt inquit acutius ariſta.⁊ in q̄ eſt vtilis. Tale eſt inquit in geniū ſola ſubtilitate laſciuiēs.nulla in ſe reſidēs grauī‑ tate. Hec Pe. Neceſſaria quoq̄ꝫ ē recta ꝯſciētia ⁊ vicio‑ rū odiū terrarū magiſtratib⁹. Vn̄ beat⁹ Grego.ī moral' Sūmus loc⁹ bn̄ regitꝛ.⁊ cū is q̄ ꝑeſt potius vitijs q̄ꝫ ho minib⁹ domīatur. Vn̄ Caſſiod.in ps. Publica decoris eſt mater mens regētis ⁊ q̄le fuerit dominātis arbitriuꝫ talē parit libertatꝫ aſpectū. Facilius q̄ppe ſit dicere phas eſt: errare naturā quā diſſimilē princeps poſſit formare rempublicā. Vetuſti equidē dictū Socratis fuit. Qui multarū reꝝ ꝑtātem habet ꝑmū purgare ꝯſciam debꝫ. vt qui delicta corrigat aliena nō admittat. Nō aūt talē ꝯſciētiā formabit que debeat fideles vrgere ad patriā diuīas leges humanis antepōere. Spūi ſubdere carnē ⁊ opiniōes ꝓprias eternis refrenare. vt que ē a dn̄o inſpi rata catholica fides.quā iuxta eloquiū Pauli mōi hu‑ ius ꝑncipat⁹ nō nouit. Ideoq̄ꝫ ſi alia peritia legib⁹ dem‑ ptis animos hoīm ad regimē nutritoꝝ expedit decora‑ ri fide cōmūi ꝑmiſſa ſacra ſcptura.hoꝝ erit ꝑfecta magi ſtra que tribuit ſingul' caſib⁹ oportuna remedia. Cauē‑ di ſunt ergo libri ethnicoꝝ q̄ exteri⁹ nitent eloquētia ver boꝝ.⁊ interius vacui virtutis ſapīa manent. Ex ꝑdictis g̃ patet q̄ꝫ ad debitū regimē reqritꝛ peritia legis. ꝯſtātia opis.⁊ odiū criminis.q̄ elicitūtur ex ſacris oracul'. In di‑ luuio aūt aquaꝝ multaꝝ ad deū nō approximabūt ad bn̄ regēdū ex doctrinis gentilium. — Diſuadētꝛ libri eth‑ nici.

Secundā partem .§.III.

philoſophie q̄ dicitꝛ theologica cedēs varroni inq̄t Io. do.cardi. vbi s. diſtinguo in fabuloſā ſeu theatricā na‑ turalē ſeu ſpeculatiuā ſol' phis ſpeculātib⁹. vl' ī ſuis ſco lis diſputātib⁹ reſuatā. Et ī ciuilē ſol' ſacerdotib⁹ ⁊ ſacri ficijs cōmēdatā. Prima ludit in theatris in iniuriā deo‑ rū. Secūda ſtrepit in gymnaſijs aut mētib⁹ tumētium phoꝝ. Tertia erit in templ' faſtu demōioꝝ. Quero nūc ab autorib⁹ eius. Nūq̄d hec ſit illa ꝑ hia q̄ dr̄ vera. Ne‑ pe poete qui deos carminib⁹ loq̄bātur ad popl'm dicti theologi. doctius neſciūtur q̄ꝫ ſciūtur qm̄ ſua turpitudi ne mores inficiūt veritatē impugnāt. euertūt intellectū. Sanctos infamāt.⁊ fidei fundamina ꝟiſſima ſirenarū more aurib⁹ prurientes ꝑ virib⁹ ſuis moliūtur extinguētꝛ Nā q̄ ad ꝑmū Si q̄s crediderit poetis nondū illo verſi culo doctus. Nā mirāda canūt. ſed nō credenda poete: mox vt eos libido ꝑtulerit.feruēti vt perſius ait tincta veneno magiſ intuebitꝛ q̄d fecerit iupiter q̄ꝫ q̄d docuerit plato.cenſuerit catho. Hinc apud therentiū flagitioſus adoleſcēs ſpectat tabulā pictā. danē acriſim ymbre ꝑcio ſi metalli a Ioue rememorantē corruptā.⁊ ſue libidī' pa trociniū ꝑſtat dicēs. Qui tēpla celi ſūmo ꝯcutit ſonitu: ego homoncio id facerē. Ego ꝟo id feci ac libēs. Si ꝟo nō credūt qui legūt poetas nōne foculo innate luxurie apponit ligna.ſtiplam naptā parat.ꝑfundit adipē. Flat q̄ꝫ folle grandi. vt tādē ſi nulla detꝛ oportunitas.in ſeipſ ſcādeſcat narciſſus.quē inopē copia fec. aut cū terētiā

S

tyare q̇ potiꝰ inſanire ꝯſtringat. nil aliud volo niſi philo-
mená. Ueritatis ꝓo hoſtes fuiſſe poetes nō tacuit. b. au-
gu. Ubi eoꝝ fabulas dicit. multa mentientes ⁊ vix veri
aliquid indicātes vel ſignificātes. Hoc aūt p̄cipue veꝝ
eſt ⁊ indubitabilis certitudo. vbi de diuina religione lo-
quūť. in q̄ theologie oīs ſūma ꝯſiſtit. Uirgiliū ipe btūs
Augꝰ. ait more poetaꝝ fuiſſe mentitū. Puro quidem a
puro fideli infenſe ex his dici poſſe autore dyabolo mū-
di vates hos fuiſſe locutos. q̇ mēdax eſt ⁊ pr̄ eiꝰ. Sepiꝰ
q̧ verī falſa ꝑmiſcet vt ex fide veꝝ falſa ſuggerat. ſb q̇bꝫ
mortaliū mētes laborat decipere captiuaſ. Satī liq̇doq̧

Reprobatio poeſie

tertiū corrolarie ꝑꝫ neq̧ ſolū pueroꝝ adoleſcētū ⁊ ſimpli-
cium intelligentiū lectio poetaꝝ euertit. ſꝫ ⁊ eoꝝ q̇s ſecu-
lum nūcupat phos. vł etiā qȯ plꝰ eſt ſapiētes. Et ſic vi-
detur ꝯcludendū poetas inimicos vere fidei. ⁊ ꝓcul a fi-
delibꝫ abijciendos. Qȯ aūt aplus ait ad Ro. xiiij. Que-
cūq̧ ſcripta ſunt ad noſtrā doctrinā ſcripta ſunt. loqui-
tur de ſcriptis in ſacra pagina. Secūda theologia quā
phiſicā vel naturalē vocāt. qualiter ea venire potero i no-
ticiā dei veri vt totū poſſim amare. amādo poſſidere. qȯ
ſm veritatē etiā illos cogentē eſt theologie irrep̄henſibi-
lis finis. ſub doctoribꝫ nō ſolū ignorātibꝫ deū ſꝫ maieſta-
tem eiꝰ negātibꝫ. ⁊ id defendentibꝫ erecto ſupcilio ⁊ buc-
cis inflatis. Labia noſtra a nobis ſunt. q̇s noſter dn̄s ē.
Inter eoꝝ inexplicabile laborintū. repio diffinitū pecu-
niā eſſe deū. quē credidit aīam mūdi. quā tn̄ verus deꝰ
māmonā appellauit. cui nemo poteſt cū deo ſeruire. Ui-
deat quiſq̇s vult veritatē impugnare. q̧tū expediat nō-
dum roboratis i fide. vt ſunt cōiter adoleſcētuli ſtudētes
⁊ plures alij porphirij videre ſpeculatiōes ſublimes. q̇
dyabolici appollinis fultꝰ oraculo in dn̄m xp̄m ⁊ eiꝰ cul-
tores. acerrime auſus eſt blaſphemare. in libris q̇s elo-
gion ꝓphetias appellat. iudeoꝝ ſectā ⁊ cultū xp̄ianis pre-
ponēs. nec ipe ritu vel ſacramētis hebreꝰ. Hic cū ceteris
phis. nō ſolū credūt tacētes p̄teritā xp̄i ⁊ aliorū factaꝫ ⁊
futurā reſurrectionē. ſꝫ negāt ꝑſtrepentes eā fore poſſibi-
lem. Platonicꝰ etiā quidē in eundē redemptorē q̄ ſit in-
carnatus inſurgit ⁊ ſui magiſtri fretꝰ auctoritate neq̇ſſi-
ma ſcribit nullꝰ deꝰ miſceť homi. Hi acutiſſimis diſpu-
tant argumētis deo ſciam futuroꝝ ineſſe nō poſſe. ꝯtra
illud catholicū. Uocat q̄ nō ſunt ſicut ea q̄ ſunt. In q̇ꝝ
nequiſſimū dogma multī ſophiſmatibꝫ vanis armatꝰ
incidit tulliꝰ. q̇ dū liberꝝ arbitriū nitiť ꝯſeruare cū inſipi-
ente deū negat in corde ſuo. ſicut in libris eiꝰ de natura
deoꝝ. ⁊ de diuinatōe monſtrať. hereſiarchā Ariſtotelem
fuiſſe nō dubitāt q̇ viderūt eius virulentā doctrinā at-
q̧ ſeditioſam pariterq̧ credūt. b. Aug. theologoꝝ preci-
pue q̇ cū ſic appellat li. viij. c. xij. In his gymnaſijs dicaꝫ
an animaꝝ lupanaribꝫ garriunt plato ⁊ platonici. ſtoici.
achademici. priores ⁊ noui. porphiriꝰ ⁊ cicero de repu-
blica ſcribēs cū corporibꝫ aīas beatificare nō poſſe. qua-
ſi deꝰ qui celeſtē aīam corpoꝝ ergaſtulis detruſit in ter-
ris corpa mūdata ⁊ reſtituta aīabꝫ beatis ſup ethera lo-
care nō poſſit. Audio hic nobiliſſimū illū vt eoꝝ laudi-
bus vtar. attonitis auribꝫ intonare plotinū ⁊ aīas ꝓſti-
tuere manibꝫ infernalibꝫ. hec ꝓferentē. hoīem aīme ſunt
demones ⁊ fiūt ex hoībꝫ lares ſi hoīes meriti ſūt. Lemu-
res ꝟo ſi mali ſeu lanij maneſq̧ dij ſunt. Tremenduꝫ q̇ꝫ
iſti hoīes quē iā experiunť infernū nō admittūt. ſed tm̄
purgatorias penas hic vel in futuro. Un̄ ⁊ illud Ma-
ronis platonicas imitari. vbi cū dixiſſet in ſexto eneidos
de terrenis corpibꝫ moribūdiſq̧ mēbris q̄ aīe hic metūt
cupiūt. gaudētq̧. dolētq̧. Nec auras ſuſcipiūt clauſe te-
nebris ⁊ carcere ceco ſecutꝰ adiūxit. Nō tn̄ oīne malū mi-
ſeris nec funditꝰ oīnes corpe excedunt. penituſq̧ neceſſe
eſt Multa diu cōcerta modis molleſcere miris. Ergo ex-
ercenť penis veterūq̧ maloꝝ ſupplicia expēdūt. Alie pā-
dunť in auces ſuſpenſe ad vētos. Alijs ſub iurgite vaſto
infectū eluiť ſcelus aut exuriť igni ⁊c̄. Omittamꝰ cū ſuis
falſitatibꝫ iſtos ⁊ parūper ad eorūdē gētiliū. vrbanā ſeu
ciuilē theologiā trāſeamus. armati cū optima fide. Phi-
loſophi cū ipo platone q̇ꝝ extitit theologia ſcd̄a. pluri-
bus dijs ſacrificandū ſanxerūt. Ipſiq̧ demonū turbaꝫ
ſacrificijs dicā an ſacrilegijs honorarūt. Hi turpia ⁊ ob-
ſcena ad quoſdā myſticos ſenſus actuū nature reducūt.
quo ſimplices vt archana diuū deuotiōe maiori vene-
rari ea ſtuderēt. teſtis eſt Uarro. Hinc eſt q̄ tandē ſapiē-
tes romani nume pompilij. libros. leges ſacroꝝ traden-
tes iuſſerūt cremari. cū tn̄ adhuc eſſent gētes. ſūt libri hi-
ſtoriales gentiliū atq̧ poetici his ſupſtitionibꝫ pleni. ſꝫ
⁊ Seneca ethnicꝰ in deriſionē illoꝝ dieꝝ ait. Ille viriles
ptes amputat. Ille lacertos ſecat vbi iratos deos timēt
que ſic ꝓpitio merenť. ſꝫ ⁊ ipe Seneca q̇ deos illoꝝ deri-
debat venerabať. ⁊ venerādos eſtimabat cultu exteriori
eos deos in tēplis. vt in h̄ ꝯcurrerēt cū populis in quo
erat mendaciū ꝑniciosum. vn̄ mortale ſm be. Tho. ij. ij.
De greg. mag̃ dr̄ p̄dictꝰ dn̄s Jo. do. car. q̄ oēs libros q̇s
potuit h̄re titiliuij cōburi fecit. q̇ꝫ ibi multa narranť de
ſupſtitionibꝫ idolorum.

De philoſophia ra. §. IIII.

tionali que videnť cōprehēdere logicā ⁊ phiſicā ſeu na-
turalē phiam. q̄ in ꝯtentiōe verſari videť. q̄ non multū
expediat moderno tpe p̄cipue p̄dicatoribꝫ in ꝑplis. Sic
ait p̄fatꝰ Jo. do. cardi. Nolo q̄ aliquis mihi obijciat no-
ſtros theologos etiā b. Aug. plurimū diſputare. ad qȯ
vtriq̧ neceſſaria eſt logica cū phia. Dicit em̄ beatꝰ Hiero.
Si q̇s volens diſputare ꝯtra mathematicos impitꝰ ma-
theſeos riſui patebit. diſ. xxxvij. que de mēſa. Nam olim
creſcēte fide ⁊ mūdana phia aduerſus ꝟitatē ſe armāte
opus fuit ꝯtra hereticos ſophiſtas prudēter in ſcolis. ī
ꝯcilijs. in ſermocinationibꝫ. ac etiā vulgaribꝫ p̄dicatiōi-
bus. diſputationibꝫ vti. Erāt tūc catholicis mixti arria-
ni. manichei. ſabelliani. donatiſte. ⁊ alij q̧plures. ſic ho-
die inter catholicos ambulabāt fraticelli vſurarij. ⁊ cete-
ri publicani. fatales q̇ fatis credūt. Deſtini q̇ omnia pu-
tant deuenire. Geneologi gubernationē humanā ſyderi-
bus ꝯcedētes. Beſtiales aliā vitam a p̄nti negātes. Et
multe alie hereſes q̄ ꝓ maiori pte nō forent. ſi phia ſeculi
nō vociferaret in ſcolis. nō diſputareť in tēplis. maxime
in p̄dicando. Sic igiť tūc tpis fortaſſis opꝰ erat ſcire ali-
quos ſophiſmatū artē. ⁊ illoꝝ hereticoꝝ errores p̄uia
theologia veraci. ad reuincendū illos ꝓphanos. Sic nūc
expedit aliquos fore qui ſcire laborēt ſacre ſcripture me-
dullitꝰ ꝯtinentiū iura canonica ⁊ quedā alia catholica q̄
ad ꝯſeruationē recte viuentiū. ad ꝯfutationē incedenti-
um oblique maxīe valēt. Dixi aūt fortaſſis q̇m ſic legiť
in eccleſiaſtica hiſtoria. Plus ponit ad ꝯuerſionē ſophi-
ſte verboſi ⁊ phi arriani. ſanctitas viri ſimplicis. q̧ vera
eloquētia ⁊ ſubtilis argumētatio oīm patꝝ orthodoxo-
rum q̇ ob id erāt in ꝯſilio ꝯgregati. Cū enī patres ſancti
doctiſſimi diſputātes cū dicto pho eſtimaſſent eū cōui-
ctum. rōnibꝫ efficacibꝫ eoꝝ elabebať de manibꝫ eoꝝ facu-
tiſſimis cauillatiōibꝫ. demū quidē ſimplex ſed ſanctꝰ vir
obtulit ſe ad diſputandū cū eo in cōſpectu omniū. cūq̧
ad certamen ꝯueniſſent. dixit ſimplex ille p̄mo loquens
Audi phe. Credis in deū patrē omnipotentē creatorem
celi ⁊ terre. Et in Jeſum xp̄m filiū eius ⁊c̄. Credis h̄ phe.
Ille aūt philoſophꝰ ſtans attonitꝰ ad verba eius r̄ndit
Credo qȯ dicis. Cūq̧ interrogareť ab amicis. quomo-
do ita ceſſiſſet ſimplici verbo illiterati nullā rōnem ſuo-
rum verboꝝ inducētis. Reſpōdit. Cū audiui verba ab
hominibꝫ ſm rōnes humanas. dedi verba pro verbis
Cū autē vidi ſpiritūſanctū loqui ꝑ os huiꝰ ſimplicī. nō

valui reſiſtere ſpiritui qui loquebaꝫ per os eius. Sicq̃
ꝯuerſus eſt ille ad verā fidē relictis errorib. Paſtor in/
ſup ſumm⁹ ⁊ alme fidei cuſtos dñs ꝓuidit gregi ſuo vt
ex lupis exirent. q̄ vt canes oues a lupis ꝓſeruarēt. Sic
ꝯtra iudeos ex iudeis vocatus ē paulus Cypan⁹ cōtra
magos. cōtra platonicos Hiero. ꝯtra manicheos b. Au/
guſtinū. ⁊ multi alij. At vbi que ſunt oportuna fidelib
negligunꝫ. ſuꝑflua certatim querūtur. ⁊ ſub falſo colore
intellect⁹ ſcriptoꝝ de ill' errorib antiq̄s loquētiū vl' pre
poſiti inuadendi gētiles a nobis remotos omne ſtudiuꝫ
ꝑcipuū ꝑdicare debētiū ad illas meretriculas terminaꝫ
nullus infidelis ex hoc ad catholicā fidē. nullus fidelis
ad maiorē dei dilectōem accedit. q̄d niſi dū in ꝟbis he/
reticos abſentes feriūt. nōnullos ex pñtib credētiū here
ticos ꝯſtituūt. Ecce lucrū ſophiſmatū. Fruges phoꝝ diſ
ceptatoes ſūt. velut ꝓſtigiatoꝝ deceptōnes. q̄ potius ſo/
phiſmata dico. Nec ignoranti nocēt. nec ſcientē iuuant.
Idē in alia ep̄la. Negat cicero ſi duplicaꝫ ſibi etas habi
turū ſe tp̄s q̄ legat lyricos codē mō dyaleticos. Nec ego
nego ꝓſpiciēdo iſta. ſed proſpicienda tm̄ ⁊ aīo ſalutan
da. In hoc vnū ne ꝟba nobis denꝫ. ⁊ aliquid ī eſſe illis
magni ⁊ ſecreti boni iudicem⁹. Quid te torques ⁊ ma/
ceras in illa queſtiōe quā ſubtilius ē ꝯtemnere q̃ ſolue/
re. ⁊ multa alia ſubdit de hmōi.

Ex predictis patet §. V.

q̄ nō ſolū ſuꝑfluū videtur ⁊ vanū querere cognitionem
diuioꝝ ⁊ humanoꝝ ꝑtinētiū ad moralitateꝫ i libris eth/
nicoꝝ cū lōge plenius ⁊ clarius iſta inueniantꝫ ī lr̄is ſa/
cris cū expoſitorib ſuis. Sed etiā periculoſū cū ī mulꝫ
militēt ꝯtra fidē doctrine gētiliū. cū ꝟitatib ibi ꝑmixtiſ
Q. ſi q̄ obijciāt nō officere. ſꝫ ꝓficere tl'es doctrinas ad
fidē ꝓbādā demōſtratōib laicoꝝ ⁊ phoꝝ rōib. ad ꝯfir
mādā ipam fidē autoritatib coꝝ. cū multa dixerint ꝑti/
nētia ad articulos fidei. Et q̄d validi⁹ teſtimonio inimi
coꝝ ad reuincendā incredulitatē paganoꝝ. Reſpōderi
pt̄ Primo q̄dē. q2 fides nō habet meritū ait b. Gregori⁹
cui humana rato ꝓbet experimētū. ſ. ꝓbatōem. Si eni q̄s
nō vult credere vnū deū eſſe niſi ex eo q̄ ꝑ rōem ſibi de/
mōſtraꝫ. certe meritū fidei nō hꝫ. Secūdo. q2 hoc ſolum
nō minuit meritū fidei. Probatio coꝝ q̄ ſūt fidei ꝑ rōes
naturales. ſed etiā irriſiones apd̄ ſapiētes adducit. Naꝫ
ſm btm̄ Tho. in ſūma. Articuli fidei null' rōib cogētib
demōſtrari valeāt excepto ꝓmo. ſ. de vnitate diuine eēn
tie. q̄d tñ nō iō credíꝫ. q2 a phis demōſtratū. ſꝫ q2 a deo
reuelatū ⁊ credi mādatū. Si q̄ velint ipos articulos rō
nib demōſtraꝫ ſicut aliq̄ nituꝫ. patebit riſui fides xp̄i
anoꝝ apd̄ ſapiētes huius ſcl'i eſtimātes ipos fideles ta
lib rōnib moueri ad aſſentiendū tanq̃ vrgētib. cū in
rei veritate nō cogāt. Et iō ſignāter dicit btūs Ambro.
vt refert mgr̄ in. iij. ſen. vbi fides queriꝫ. ceſſent argumē
ta phoꝝ. Piſcatorib crediꝫ nō dialeticis. Tertiō ſcꝫ q̃tū
ad illud q̄ multa gētiles dixerūt de articul' fidei Sciē/
dū q̄ quedā ipi dixerūt que videntur hoc ſonare q̄d ab
aliq̄b exponitur. Sed ſatis manifeſte apparet talē ītel
lectū nō fuiſſe de mēte coꝝ. ſed extorte ſunt ille interp̄ta/
tiones. Verbi gr̄a dixit Trimegiſtus. Monas genuit
monadē. ⁊ ī ſeipm reflectit ardorē. Exponūt h̄ aliq̄ d̄ my
ſterio trinitatis quaſi voluerit dicere. Un⁹ genuit vnuꝫ
ſcꝫ pr̄ filiū. Ardorē quē in ſe reflectit dicētes ſpūm ſāctū.
q̄ ſe inuicē diligūt pr̄ ⁊ filius. Sꝫ ſm btm̄ Tho. Non h̄
ille intellexit. ſꝫ q̄ vn⁹ d̄s genuit vnū mdꝫ. i. ꝓduxit. quē
⁊ diligit. Diligit enī oīa q̄ fecit. q2 bona inq̃tū fcā. Sic ⁊
illud Virgilij in buccol'. Iā noua ꝓgenies e celo mittiꝫ
alto. ⁊c̄. Quidā exponūt dictū de myſterio incarnatiōis
q̄d btūs Hieron. repbat. Et ſic de multis alijs. Quar
to notandū q̄ ſi q̄ dixerint q̄ ad veꝝ intellectū fidei no/
ſtre cōgruūt. vt illud Virgilij in ꝑncipio celū ⁊ terrā. cā/ Poete et phi genti les ſi q̄ ꝟa dixerunt. vñ habe/ ant illa.
poſq̃ liq̄ntes. lucentemq̃ globū lune. titaniaq̃ aſtra ⁊c̄
Illa nō a ſe habuerūt ſꝫ furati ſunt a ſacris paginis. nā
iudei ꝑ diuerſas captiuitates nō ſolū ſb' Nabuchodono
ſor. ſed ſub Antiocho diſpſi erāt ꝑ orbē. ⁊ ſcp̄ture coꝝ di
uulgate. Vñ illi ⁊ alij potuerūt illa haurire. Dic̄ enī Io.
domi. cardi. vbi ſ. p⁹ btm̄ Aug⁹. l. xvij. d̄ ci. di. q̄ p⁹ ꝓ/
phetas venerūt phi gētiū a Pitagora vtiq̃ orti. q̄ claru
it tp̄e q̄ iudeoꝝ babylonica ē ſoluta captiuitas. Multo
magis ceteri. Nā Socrates ſtructor Platōis mgr̄i arij.
p⁹ Eſdrā dr̄ docuiſſe. Nros tñ nō oēs orphe⁹. lin⁹ mu/
ſicus. ⁊ ſi q̄s alius inter grecos extitit phs antiq̄tate tem
poris ꝓceſſerūt. Verūtamē nr̄i veri ſapiētes abraā yſa/
ac ⁊ iacob. ⁊ ipe moyſes ꝓfatis grecis annis ⁊ dignitate
inueniūtur potes. De abraā dr̄ q̄ fuit magn⁹ aſtrolog⁹
⁊ eā egyptios docuerit. ꝑtē tñ ſanā. nō mathematicā fal
ſam. Eo q̄ppe tp̄e q̄ moyſes natus ē fuiſſe repiꝫ athalas
ille magnus aſtrologus. q̄ ferꝫ celis ſubmiſiſſe lacertos.
ꝓmethei frater. maternus auus mercurij maioris. q̄ ce/
pit ml'taꝝ artiū doctor diſciplos plimos erudire. Vbi
cepit ḡ regnāte Romlo latex iſrl' ꝓfluere de fontib ſal/
uatoris illi laudū cupidi ex ꝓphetis ſanctis potati. tradi
derūt q̄ neſciebāt. vana ꝓſumptōe illoꝝ textus ⁊ ꝟbote/
nus coloratos mutātes. ⁊ ꝯ intētōem ſpūſſancti cū ve/
ritate repugnare gloſantes. hec ille. Sic ⁊ in libris Pla/
tonis plura inueniunꝫ de verbo dei dicta. ſed nō eo ītel
lectu q̄ ꝟa fides fateꝫ. Nō ḡ ab ill' riuulꝫ turbidis. errori/
bus adiunctis. aq̄ ſapīe hauriēda ē. ſed ad fontē limpi/
diſſimū ſacre pagine recurrēdū. ita ſuauiſſimū. vt qui bi
būt me adhuc ſitiēt. Eccl'iaſt. xxiiij. dicat ipa ſapientia.
Quinto ꝯſiderādū q̄ vt d̄t btūs Aug. ⁊ hr̄ di. xxxvij
Si q̄d veri d̄ d̄o ſybille ⁊ orphe⁹ alij ve gentiū vates ac
phi dixerūt. Valet q̄dē ad paganoꝝ vanitatē reuincen
dā. nō ad iuſtoꝝ ſcꝫ q̄ ſūt fidei ⁊ chriſtiane religiōis auto
ritatē cōplectēdā. Quātū enī diſtat de xp̄i aduētu inter
ꝑdicatōem angeloꝝ ⁊ ꝯfeſſionē demonū. tm̄ inter auto
ritatē iſtoꝝ ⁊ curioſitatē ſacrilegarū ſcripturarū. ſi q̄ enī
dixerūt gētiles phi ꝯcernētia fidē q̄ ex ſcripturis ſacris ñ
hauſerit. a demonijs potuit eis reuelari. Vñ d̄t idē bea
tus Aug. in. iiij. de trini. Cū phi illi ethnici ad hec vidē/
da. ſ. q̄ ſunt fidei nullo mō eſſent ydonei. nec ad illō qui
dē digni habiti ſunt vt eis iſta ꝑ ſcōs angelos nūciaren
tur. ſiue forinſecus ꝑ ſenſū corpm. ſiue interiorib reuela/
tionibus in ſpū expreſſis ſicut patrib nr̄is vera pietate
ꝑditis. hec mōſtrata ſūt. ꝑtātes enī aeree. ſuꝑbe atq̃ fal/
laces. etiā ſi q̄dā de ſocietate ⁊ ciuitate ſanctoꝝ ⁊ ꝟbo me/
diatore a ſanctis ꝓphetis ⁊ angel' audita ꝑ ſuos vates. ſ.
poetas ⁊ phos dixiſſe repiunꝫ id egerūt. vt ꝑ hec aliena
vera etiā fideles d̄i ſi poſſent ad ſua falſa reducerēt. De
us aūt ꝑ neſciētes egit vt veritas vndiq̃ reſonaret fide
lib in adiutoriū impijs in teſtimoniū. Hec ille. Non er/
go ſunt legendi niſi ab eis quos oportet eis orthodoxā
fidē feruētius ꝑdicare. Sed q2 nūc nō ſūt pagani inter
chriſtianos ꝯuerſantes. vt olim quos oporteat autorib
ſuoꝝ gētiliū reuincere. vt q̄d ꝑditio tp̄is hec. Quare nō
potius ſcp̄turis inſudandū ⁊ canonib q̄b fideles eru/
dianꝫ. Hinc Hiero. di. xxxvij. ait. Nōne videꝫ vob ī va/
nitate ſenſus ⁊ obſcuritate mētis īgredi. q̄ dieb ac nocti/
bus dialetica arte torquenꝫ. ⁊ dialeticoꝝ tendicul' q̄ nō
tā argumēta q̃ quedā vmbre q̄ cito tranſeūt diſſoluūꝫ
Qui phiſicus ꝑſcrutator ocl'os trans celū leuat ⁊ vltra
ꝓfundam terrarū ⁊ abyſſi in q̄ddā inane demergitur. q̄
iambū feruet. q̄ tantā metroꝝ ſiluā in ſuo ſtudioſus cor
de diſtinguit ⁊ ꝯgerit. Sexto aīaduātendū ē ꝑicl'm īn Libros hmōi gen tiliū legeꝫ cui ꝯueni
eminēs ex tl'i ſtudio niſi ſit bene firmatus ⁊ timoratus
in fide. vicꝫ ſubuerſio mentis. ⁊ deductio ad incredulita
tem. Vñ in ꝓuerbijs dici ſolꝫ. Raro magnus phs bon⁹

Sibille ⁊ alioꝝ gētiliū dicta. ad q̄d va lent.

catholicꝰ. Hinc apl's. j. ad Co. ij. dicit ſapiam ī myſterio abſcōditā. ſ. dei filiū incarnandū vl' incarnatū. nullus p̄ncipū huiꝰ ſeculi. i. phoꝝ. ſcḋm glo. cognouit. be. Hiero. q̄z his inſtructꝰ. poſtq̄z ab angelo ꝑcuſſus ꝓpter nimiuz affectū ⁊ ſtudiū ad huiꝰ videns ꝑiculū inq̄t ad damaſuz papā in omelia de ꝓdigo filio q̄ perierat. demonū cibꝰ ē Carmina poetaꝝ ſecularis ſciencia. Rhetoricoꝝ pompa ṽboꝝ. Nulla ibi ſaturitas ṽitatis. nulla iuſticie refectio reꝑit̄. Studioſi eaꝝ in fame veri ⁊ ṽtutū penuria ꝑſeuerant. Hec ille. Et iō dimiſſis ſiliquijs porcoꝝ. doctrinis gentiliū q̄ inflāt nō ſatiā. accedendū eſt ad ꝯuiuiū celeſtis patrie in domo eccl'ie. In mēſa ſcp̄ture ſacre q̄ nobiſ parata eſt aduerſus eos q̄ tribulant nos.

Q̄ ſit ꝑiculoſum ē talibus inſiſtere

Q̄ ſit ꝑiculoſum his gentiliū doctrinis inſiſtere oñdit Salomon. tā exēplo q̄z verbo. Nā p̄fatꝰ vir venerēdus. ſ. Joh. do. car. in dicto li. dicit poſt origenē. ꝙ ille ſeptingēte vxores q̄ſi regine. ⁊ trecēte ꝯcubine. q̇bꝰ ardētiſſimo amore ꝯuinctus erat. fecerūt eū a deo vero ⁊ cultu eiꝰ recedere. fuerūt innumere doctrine varie diuerſaꝝ gentiū. circa cultum ⁊ ritū colēdi deū. vel circa moralē vitā q̄ videre voluit ⁊ nimis curioſe ſcrutari. ex q̄ ſtudio declinauit a ṽitate notitie dei ⁊ moꝝ. ⁊ ſi vt credit̄ a b. Hiero. ⁊ b. Amb. ⁊ Chry. ad pniam ſit reuerſus. vt pꝫ in eccl'iaſten. Sic etiaz aliq̄ credūt origenē tā eruditū ⁊ ſapientē viꝝ ⁊ auſtere vite et caſtū cecidiſſe in errores ꝓpter q̄s vt hereticꝰ ab eccl'ia eſt damnatꝰ. q2 nimis inheſit doctrinis gentiliū ꝑcipue platonicoꝝ. Uerbo h̄ ip̄e ſalomon oñdit. Nā cōiter vbi in ꝓuerbijs loquit̄ de vana ⁊ mala muliere. ⁊ malis que inferunt̄ ex ea. exponit̄ nō ſolū de femina vel ꝯcupiſcētia carnis ſeu ſenſualitate. ſꝫ ꝑmaxime de doctrina gētiliuz ⁊ heretica. Et alijs auctoritatibꝰ de muliere in diuerſis capitulis ꝓuerbioꝝ omiſſis ſolū iſta hic inſerat̄ q̄ habetur. c. vij. Cōſidero vecordē iuuenē. q̄ trāſit ꝑ plateas iuxta angulū ꝓpe viā domꝰ illiꝰ gradit̄ in obſcuro aduesperaſcēte die in noctis tenebris ⁊ caligine. Et ecce mulier occurrit illi ornatu meretricio p̄parata ad capiendas aīas. garrula ⁊ vaga q̇etis impaciēs. nec valēs in domo ꝯſiſtere pedibꝰ ſuis nūc foris. nūc in plateis. nūc iuxt̄ angulos inſidiās. apprehēſumq̄z deoſculat̄ iuuenē. ⁊ ꝓcaci vultu blandit̄ dicēs. Uictimas ꝓ ſalute deuoui hodie redditi vota mea. Idcirco egreſſa ſum in occurſum tuuz deſiderās te videre ⁊ reꝑi. Intexui funibꝰ lectū meū. ſtraui tapedibꝰ pictis ex egypto. Aſperſi cubile meū mirrha ⁊ aloe ⁊ cynamomo. Ueni inebriemur vberibꝰ ⁊ fruamur cupitis amplexibꝰ donec illuceſcat dies. Non eſt enī vir in domo ſua. Abijt via lōgiſſima ſacculū pecunie ſecuz tulit. in die plene lune reuerſurꝰ eſt domū ſuā. Irretiuit eū multis ſermonibꝰ ⁊ blandicijs labioꝝ ꝓtraxit. Statiz ſequit̄ eā quaſi bos ductꝰ ad victimā. ⁊ quaſi agnus laſciuiēs. ⁊ ignorat ꝙ ſtultꝰ trahat̄ ad vincula donec trāſfigat ſagitta iecur velut ſi auis feſtinet ad laqueū et neſcit q2 de periculo aīe illiꝰ agit ⁊c. Sup̄ his ſic ait exponens Jo. do. car. vbi ſupra. Certe ſi de vulgari ſcorto loq̄tur ſapiētiſſimus ſalomō. palā loquit̄. ⁊ ꝓuerb. nullū dicit. Neq̄z etiā intelligibilis niſi ad p̄ncipale ſubiectū ſui tractatꝰ ſcripta referant̄ vniuerſa. Primo nāq̄z exponit quis patiat̄ h̄ malū docēs a falſa doctrina tenendū euz q̄ ſub p̄textu intelligendi ſacras ſcripturas. aut corrigēdi mores vel alijs ꝓficiēdi. ſcolas incōcuſſas intrare diſponit. Tales eni colores tegūt ſtudētes p̄fatas doctrias ſe tenebris caligātes ⁊ ceteros. Si efficientē cauſam q̄rimus. meretricē hereſim infidelitatē ſeu religionē habemus ꝓprio ornatu deſcp̄tā. Si materiā rimamur cūcta ambit. ⁊ pene de omībꝰ tractat. non cōſiſtere in vno loco ꝯtenta. vt omēs capiat glorie cupidos. q̇bꝰ illā optatam datis in victimis repromittit. Cauſa formalis nō ſubticetur. ſꝫ exp̄mit̄ illiꝰ doctrine ꝓceſſus ſi ꝓbas eſt illā appellare doctrinā. Procedit enī dyalecticis argumētis. aut cōnexis narrationibꝰ quaſi quibuſdā funibꝰ intexta colorībꝰ ⁊ curſibꝰ topicis vani egypti depicta. mirrha perſuaſiōis.

pellare doctrinā. Procedit enī dyalecticis argumētis. aut cōnexis narrationibꝰ quaſi quibuſdā funibꝰ intexta colorībꝰ ⁊ curſibꝰ topicis vani egypti depicta. mirrha pernitētie ⁊ mortificatiōis q̄rundā illiꝰ factionis hoīm ſtrata. Necnō aloe infeliciū alioꝝ tragico atq̄z virtutū cynamomo pilo diffinitōis ⁊ diuiſionis ꝯtuſo. In his ſcemate tribus tota ſcīa poteſt ꝯtineri. q̄ ꝑtim ad materiā. partim ad formā debet reduci. cū apud eloquētes comedia tragedia ſatira. ſicut ꝓpria materia. ſic ꝓpria forma currant. Finalis cauſa ꝓmiſſa que trahit ⁊ fallit ſerpēs vt anguiſ eſt mētis quedā dulcedo. artiſſimoꝝ amplexuū conciliatrix cū ea. Sꝫ exitus verꝰ eſt infernalis. ꝑditio iecore vulnerato. q̇ nulla medicoꝝ arte poteſt curari. Uñ cōcludit idē tātis exꝑtis in malis. ⁊ ſubdit. Nūc ꝰ filii audi me ⁊ attēde ṽba oris mei. ne abſtrahat̄ in vijs illiꝰ mēs tua. neq̄ decipiaris ſemitis eiꝰ. Multos eī vulneratos deiecit ⁊ fortiſſimi quiq̄z interfecti ſunt ab ea. Uie inferi domꝰ eiꝰ penetrātes interiora mortis. Itē apoſtolꝰ ad Col'. ij. c. ait. Uidete ne q̄s vos decipiat ꝑ ꝓhiam ⁊ inanem fallaciā. ſcḋm traditionē hoīm. ſcḋm elemēta mūdi ⁊ nō ſcḋm xp̄m. q2 in ip̄o habitat oīs plenitudo diuinitatiſ corporaliter. Ubi dicūt gloſe ſanctoꝝ doctoꝝ. Phiam quā deteſtat̄ apl's terrenā ſciam. argumētis ⁊ ſubtilitatibus cōponi. dū veriſilibꝰ cauſis ⁊ comētis. rebꝰ diuīs adimit fidē. q̄ oīno vitāda eſt. Cū ait ſcḋm elemēta tāgit q̄ prudētius idola exponūt dicētes. Juno eſt aer. neptunꝰ mare. ignis vulcanꝰ ⁊ hmōi. Et addit p̄fatus vir venerādus eximiꝰ p̄dicator. Hic nō agit̄ aduſus aliq̄s q̄ an̄ baptiſmū ſciuerūt lr̄as illas. aut q̄ aliq̄n forte id req̄rente tedij fuga poſt baptiſmū. aut materia ad ꝯuincēdos hoſtes aliq̄d legit de gētilibꝰ aut ſuis interſerit dictis. Sꝫ ꝯtra hos voce xp̄ianos ſepe clamaui. ⁊ a clamare ceſſare non valeo. q̄ ſcriptura ſacra neglecta. relictis doctoribꝰ ſcīs ſe dedicāt penitꝰ ſtudijs illis. ⁊ ſi p̄dicauerint ꝑ tragedias. comedias. ethicā. phiſicā. aſtrologiā ⁊ methaphiſicā aures audiētiū demulcēt q̄ſi ip̄a diuina eloq̄a nō ſufficiant ad ſalutē. aut ip̄i infideles fundauerūt catholicā fidem. Uñ nullꝰ animaꝝ ſequit̄ fructꝰ. ⁊ merito vt dictū eſt ꝑ p̄s. xxxj. Uerūtamen In diluuio aquaꝝ multaruz ad deū dicētes vel audiētes. nō approximabūt. ſ. doctrinaꝝ ad deū dicētes vel audiētes. nō approꝑinquabūt.

Caplm. v.

De erroribꝰ ꝯtra fidē phoꝝ gentiliū

PLuralitatem deoruz p̄mꝰ inuenit pr̄ mēdacij. cū dixit. in paradiſo terreſtri p̄me mulieri. Gen̄. iij. Eritis ſicut dij ſciētes bonū ⁊ malū. Exinde poſt diluuiū tyrāni. vt Ninus idolū patris ſui beli. Demū phi. Nota ad h̄ figurā notabilē quā exponit ip̄e Jo. do. car. vbi ſupra. ſignāt littere ſacre quenda robuſtū venatorē corā dn̄o. ſ. nēroth. nō feris ſꝫ deo infeſtū ſua inq̇ſitiōe ſupba cepiſſe turrim edificare. cuiꝰ cacumē ꝑtingeret celū. vt nomē eiꝰ celebre haberet̄ in orbe. Erat p̄us terra labij vniꝰ ſermonūq̄z ſermonū. q2 non erat niſi vna religio ⁊ vnica fides. ab vno deo ꝑ vnū p̄rem noe oībꝰ p̄dicata. At vbi ille tumidꝰ cepit velle naturalē ſciam ad methaphiſicā tranſportare. nō vulcani fulmine ictꝰ q̄ famule poetaꝝ fingūt. gigantes motibꝰ mōti ſuſpēſus voluiſſe rape celos ioue inde repulſo. ⁊ ob h̄ extinctos. ſꝫ lingue ꝯfuſione a deo fuit ꝑcuſſus. donec veniret ſp̄ūſſanctꝰ ſēſibili ſp̄e liguas cōfuſas in vnā fidē ꝑ ſctōs aplos plene reducēs. Tunc eī p̄mo ſcḋm Iſi. dij adorati ſunt q̄n phalech natus eſt ob id ſic denoīatꝰ. q2 facta fuit diebꝰ illis diuiſio. nō poſſe aūt diuinū ꝓpriū eſſe cognoſci eo nō reuelāte. teſtis ſalomon īmo ip̄e rerū effector ꝑ ſalomonē dicēs. Que in celis ſunt quis inueſtigabit. ſenſum aūt tuū q̄s ſciet. niſi tu dederis ⁊ miſeris ſpm̄ tuū de altiſſimis. Nōne cōfuſum eſt

Qn̄ ydolatria ⁊ q̄s cepit oriri

labiū in vniuerſa terra ex quo humana p̄ſumptio dep̄-
hendere voluit q̄d ſit deus ab ip̄o ꝑus ſuſcepto q᷒ eſt. et
q᷒ id eſſet q̄ melius excogitari nō poſſet. cū tot emerſerit
opiniones ex ip̄a ydea herculea. vt niſi ignis ſp̄ūſancti
eam comburat. pullulēt mortifera capita vbi creduntur
ꝑora ſucciſa. Aliq̄ eni dixerūt deos eſſe pl'es ⁊ diūſos ho
mies ī mōdo famoſos. Romani ad quēlibet creature ꝓ
uectū vnū deū vt deam ſegenā cū bladū ſerit. ortea cū
oritur. ſpiceā cū ſpicā facit. nodeā cū nodū ꝓducit q̄ſi non
ſufficeret vna dea ad producēdū bladū ad ꝑfectōem. Et
ſic de alijs. vt ponit b. Aug. in li. de ciui. dei rōnib9 ꝯuin
cens cecitatē ⁊ fatuitatē illoꝝ.

Pluralitas deorū ꝑ romanos (margin)

In diluuio aquarum. §. I.

multaꝝ gētiles poete ⁊ phi doctrinarū. i. ſuaꝝ fabularū
⁊ falſaꝝ quib9 dimerſi ſunt in ꝓfundū. q᷒ ꝯtra fidem ⁊
bonos mores. ſicut nō appiquauerūt ip̄i ad deū. ſ3 a dō
repulſi. ita ⁊ oēs ſequaces taliū doctrinarū ad deū nō ap
propinqbūt. Hoꝝ aūt erroꝝ multitudinē explicat. ⁊ ſi n
tota ſepe fatus Jo. do. car. in p̄fato libro Errauerūt enī
circa diuinā eēntiā ſicut p̄fatū ē. Apō athenas ſiq̄dē
homerus dixit inter ſe deos confligere bellis. Senior āt
Plinius aliq̄ poſſe homies q̄ nō valeāt dij. Licet h̄ error
ſit magis verbal' q̄ eēntial'. Sed ex intentōne poſita et
ſophiſmatib9 fulta. Illa ferarū ſilua necantia virulenta
portenta. hec inter multa latrāt ⁊ diſcurrūt aīas errori-
bus illaqueādo. Deū nāq̄ q̄dā eoꝝ ylem eē. Alij elemen
ta. Sydera nōnulli affirmauerūt. Intentōib9 q̄buſdā
viciſſim ſuccedētib9. Deū mobilē p̄dicarūt pl'es. Quidā
cū cuiuſlibet rei formā. Et ceteri tātū celi eſſe formalē ſb-
ſiſtentiā dogmatizāt. quos tamē .xj. metaphiſice belua
cōmētator conat' euertere. Alij dicūt deū non cognoſcere
que ſunt extra eūdē. Aut tm̄ vniuerſalia ꝑut ſūt quedā
idee vl' ſubſtātie ſeparate Siue ip̄a ꝑticularia ſolū ī ſuiſ
cauſis intueri. Sūt ibidē q̄ affirmāt ꝯtingētiū noticiā
non habere. Sed ſi nec credit' eis. negāt alij cū vilia noſ-
ſe quib9 repugnāt cū thalmuth hi q̄ ip̄m pctōrē ⁊ dō pec
catis ſuis garriūt emūdari. Apud empedoclēlis ⁊ ami-
citia. Apud alios raritas ⁊ dēſitas. bonū ⁊ malū. Apō
quoſdā eterne materie particulariū corꝑm q̄ vniūſa mū
di machina integratur cauſe agētes fuerūt. Inibi erectī
ambonib9 quidā celū nō habere cām. q̄dā motū ſolū e9
a deo ꝓdire. Quidā materiā neq̄ creatā eſſe neq̄ effcm̄
ſuis auditorib9 ꝑmūt. Audiūtur ibi q̄dā obtētus. Sb-
ſtātia corꝑm celeſtiū eſt cauſa actiua inferioꝝ ſubiarum.
De9 creauit p̄mā ſubiam ſeꝑatā ⁊ ceſſauit. Illa creauit
ſecūdā. Secūda tertiā. Tertia quartā. Quarta q̄ntā. et
ſic vſq̄ ad vltimā ocioſam varietate ml'ta ducētes. Su-
ſurrāt in eadē ſilua quidā ſine concordia vt aiūt. Deus
nil p̄t p̄ter reꝝ curſus. ip̄e ait a neceſſitate nature cuncta
ex ſimplici volūtate diuina nulla ꝯcurrēte luce rōis ema
nāt. Perſtrepūt īde regalē aulā infeſtātes. Voces haud
dubie ariſtotel' de mundi eternitate aliorum multorum
de materie eternitate qua mundus cepit generari. De-
mocriti ⁊ enſipide in finitis principijs Athomis. Si-
ue in q̄ntitatiuis corꝑib9 ex quib9 ſingl'a cōſtant. Anaxa
gore de p̄ncipijs innumerabilib9 ſimul ꝯfuſis in quodā
chaos. Empedoclis de principijs ꝯtrarijs quem mani-
cheoꝝ forma ambigat ſecū habētiū Pitagorā dicentem
bonū ⁊ malū oīm reꝝ extitiſſe p̄ncipia p̄ma. Hos agita
bat nō paꝝ phiſicus auicēna. nūc intus. nūc ex incertuſ
exīis. Dicebat enī q᷒ deus intelligens ſe vnā intelligētiā
p̄mā ꝓducit. in q̄ iā ē potētia ⁊ actus. q̄ inq̄ztū intelligit
deū ꝓducit intelligentiā ſecūdā. Inq̄ztū ꝟo intelligit ſe
ſm q̄ō ē ī potētia ꝓducit ſubiam orb p̄mi. Et inde pro-
cedēs diuerſitatē reꝝ inſtituit ꝑ cauſas ſecūdas. Mirū
barrū p̄terea ⁊ formidine plenū ex eodē ſine luce luco ꝓ-
cedit. Qis eni a forma homīs a vēro aīam vocāt. Ane-
mos enī grece latine dicit' vētus. Hinc aiūt nullā eē ſub
ſtātiā niſi corꝑeam. Vnicū eſſe intellectū actiuū cunctis
rōnabilib9 influentē. quoꝝ quilibet ꝓprio viget poſſibili
vel intellectu. Auerroi hoc p̄ ceteris defendēte. q᷒ intelle
ctus poſſibil' ſit virtus ī nob cū elemētis admixta pro-
ut voluit alexāder aniam ſolā complexionē fore vt male
placet galieno. Variāt hūc tonū q̄ dicūt quādā armo-
niā. ex ꝯtrarijs aīam fore corpus. ⁊ hoc varijs ſententijs
Clamāt idē penitus eſſe ītellectū ⁊ ſenſū nō differre ab
imaginatōne. Intelligētiā ſubias ſeparatas influere no
ſtris intellectib9 radios ſemiales. Vnde notet Plato cū
illis nr̄m diſcere eſt potius reminiſci. Precepit ⁊ hinc q̄
rundā latratus ſalomō inſanos ſub tli forma ꝓdire. Ex
nihilo nati ſumus. ⁊ p9 hec erim9 tanq̄ nō fuerim9. vn9
eſt enī interit9 hoim ⁊ iumētoꝝ. hō iumēto nō h3 ampli9
Ibi eſt Plato fouēs originē q᷒ anie ſimul fuerit create.
necnō q᷒ poſtq̄ felicē vitā fuerint adepte. iteꝝ ad corꝑa
incipe velle reuerti. ⁊ illius vite felicitate finita. miſerijs
adhuc peregrinatōis inuolui. Idemq̄ de angel' ſenſit ſe
cūdus. Ibi Pitagoras inſinuās naſoni anīas in diuer
ſa corꝑa trāſire. ⁊ ad ꝓpria interdū reuerti. q̄ ambo auto-
res in circūitu ambulabāt dicētes ſecula renaſci cū vniu̇
ſis accidētib9 ſuis. aut completis q̄ndecim miliū vt vo-
luit p̄mus. aut. xxxvj. miliū. ſicut docuit ſecūdus anno-
rū circul'. Gymnaſia inſuꝑ ibidē ꝑſonāt. q̄rūdā aīas ab
angel' creatas platone preſidēte ſubas ſeparatas eē ſolū
quadragītaq̄nq̄ vl' circa. ſm numeꝝ circl'oꝝ orbiū Are
ſtotile methaphiſico diſputāte. Et angeloꝝ numeꝝ ī ſa
cris lr̄is ꝯtentū nō ſubiarū ſed ꝟtutū extimandū rabbi
moyſe garriāte. Neſcio an ſimphoniā vl' ſpūm dixerim
ſtridentē quoſdā dubios ſonos qui obaudiunt' exīn in-
numeri epycuro cātāte pſallerāt. vētrē adorātes. quoꝝ
orōem ſalomon recitat dicēs. Hoc itaq̄ viſum eſt mihi
bonū vt comedat quis ⁊ bibat ⁊ fruatur leticia ex labore
ſuo. Et hec ē ꝑs illius. Vbiq̄ relinq̄mus ſigna leticie. q̄
niā hec ē ꝑs nr̄a. ⁊ hec ē ſors nr̄a. Audiebāt illū etiā ceri
thiani credētes p9 reſurrectōem corꝑm oib9 carnis volu-
ptatib9 mille annoꝝ ſpacio frui. Saraceni q̄q̄ ⁊ nōnul
li iudeoꝝ circa hmōi atria ſaltāt fabulātes. poſt vitā p̄-
ſentē flumia lactis mell' ⁊ vini a ſe loco retributōis habē
da fore. Cōfuſionē añ medos hec varietas gignit. vt ho
norem. gl'iam. diuitias. potētiā corꝑis. ſanitatē ⁊ ſpecieꝫ
ſenſus. ꝑſpicaces ⁊ vigiles mores prudētiā artiū. victori-
oſam induſtriā. ſpeculatōem coēm. vie cognitionē poſſi
bilē quiſq̄ ꝓpria volūtate dicat eſſe ſūmū homīs bonū
Ibi nempe hec ⁊ pl'a legūtur. Cuiuſdā etiā clamor inde
ad aures torqueri vſq̄ ꝑuenit. Aut deū non eſſe. aut nl'
lū fore in ſecl'o malū dicētis. ſub q̄ nō pauci diuinā pro-
uidētiā ad inferiora nō ꝑuenire ꝯtēdūt. Stoyci ibi blaſ
phemāt ſm quēdā ordinē cāꝝ intrāſgreſſibilē de neceſ
ſitate oīa euenire. Erexit ſibi ſpecialiſſimū thronū ī p̄
fato nemore ml'tiplicius plato dicēs. vt tradit Gregori9
nicenus triplicē ꝓuidētiā eſſe. quaꝝ p̄ma ē ſūmi dei qui
p̄mo ⁊ p̄ncipal'r ꝓuidet ſp̄ūalib9 ⁊ intellectualib9. Cōſe-
quēter ꝟo toti mōdo q̄ztū ad genera ⁊ ſp̄ēs ⁊ vniuerſaleſ
cauſas que ſūt corꝑa celeſtia. Secunda ꝟo eſt q̄ ꝓuidet
ſingl'arib9 anialiū ⁊ plātarū q̄ztū ad generatōnem ⁊ cor
ruptōem. ⁊ mutatōes alias. quā attribuit dijs q̄ celū cir
cūeūt ſicut poſt cū Areſtotiles. hāc obliq̄ circulo dedit.
Tertiā ꝟo ponit reꝝ q̄ ꝑtinēt ad humanā vitā. quā q̄-
dē reddit demonib9 q̄buſdā exn̄tib9 circa terrā. q̄ ſm eū
ſunt humanaꝝ actōnū cuſtodes. Licet ſecūda ⁊ tertia
ſint dependētes a p̄ma. Inſerūt ceteri caſus ī gl'ia ꝑueni
re. Alij autumāt formas oēs accn̄tales eē. ꝯtinueq̄ flui.
⁊ nunq̄ niſi ꝑ inſtans aliqual'r ꝑmanere. Certā ſedē in
vna parte celi pl'es ex ill' dō locāt ⁊ alibi nō manet. quos

Phi gentiles ⁊ hui9 mōi circa q̄ errauerunt. (margin)

Opinio eoꝝ q̄ dicūt anias cū corꝑe ī nihilū redituras. vñ ortuꝫ habet. (margin)

impugnāt alīj a reb⁹ naturalib⁹ oēm actiōem auferētes
q̄ſi ſe ſolo in qualibet creatura de⁹ ꝑticulariter agat illa
no agēte. Canit ꝛ Homer⁹ ſolē vel iouē intellectum illu
ſtrare. Ait eni. Talis eſt intellect⁹ in dijs ꝛ hoībus terre
nis. qualē in die inducit pater virorūqꝫ deorūqꝫ. Scri
ptum eſt ibi. Fatis agimur. credite fatis. nō ſolicite poſ
ſunt cure mutare ratiſtamina fuſſi. Quicquid patimur
mortale gen⁹ q̄cquid facim⁹ venit ex alto. Dia recto tra
mite vadūt. ꝑmuſqꝫ dies dedit extremū nō illa deū ver
tiſſe licet. Audit ibi mors indiuidua noxia corpi nec par
cens aīe. Itez ſi oraueris ibi vt bene tibi ſuccedat epicu
rus obſtabit ꝙ de⁹ ō nobis nō curet. Impugnabūt ſto
ici. q2 de neceſſitate cūcta ꝯcurrūt. Perturbabūt egyptij
aſſerētes orōnib⁹ noſtris deū mutari. Protraherꝫ ab
hermete vt ſtatuas adores ꝟ idola. q̄ in illis ſit aliq̄d ma
ieſtatis diuine. Ait enī (beat⁹ Augu. referēte. viij. de ciui
tate dei) ſicut de⁹ effector eſt deoꝝ celeſtiū. ita hō fictor ē
deoꝝ q̄ in tēplo ſunt humana ꝓximitate ꝯtēti. ſtatuas
dico animatas ſenſu ꝛ ſpū plenas. tātaqꝫ faciētes ꝛ tlia
ſtatuas futuroꝝ ꝑſcias. eaſdē de ſomnijs ꝛ multis alijs
reb⁹ ꝑdicētes ꝛ imbecillitates hoīb⁹ faciētes eoſqꝫ curan
tes triſticiā. leticiāqꝫ dātes ꝑ meritis. Ferale eſt iſtō ꝛ hor
ridū nimis ire ad demones cōpellēs q̄s venerabilia nu
mina vocat ꝑſtigioꝝ multipliciter effectiua aliqua mō
ſtruoſa inde diſcurrūt. humana pariter ꝛ ferina. quia in
vna eadēqꝫ ſentētia quedā vera ꝛ quedā falſa ponūtur.
vt eſt illud ꝙ ſpūs ſunt naturaliter mali ꝛ virtuoſis vi
ris infeſti. Ait nāqꝫ in epl'a porphiri⁹ ad nepotē. Quoſ
dam opinare eſſe quoſdā ſpirituū gen⁹ cui exaudire ma
gos ſit ꝓpriū. nr̄a fallax omī forme ſimulās deos ꝛ demo
nes ꝛ aīas defunctoꝝ. ꝛ h̄ eſt qō efficiat q̄ videnꝫ eſſe vł
bona vel praua. ceterūqꝫ circa ea que bona vere ſunt ni
hil opitulari. imo ꝟo iſta nec noſſe. ſꝫ ꝛ mala cōſiliare. et
inſimulare atqꝫ īpedire ꝛ inuideri ꝟtutis ſedulos ſecta
tores ꝛ plenos eſſe temeritatis ꝛ fauſt⁹ gaudere odorib⁹
adulationib⁹ capi. adhuc caſtitatis amator Plato. ibi
diffinit vxores eſſe cōmunes. cui⁹ ſcolas coluit nicolaus
apocalipſis cū ſuis. Nō deeſt q̄ dicat ad ꝯſequendā
vitā beatā. fidē nihil ꝓdeſſe. ſꝫ ſolū op⁹ morale. vox aga
zellis auris ſiluā intrātis vulnere ſauciabit. ponētis ani
mas impioꝝ pena dāni ſolūmodo cruciari. Ubi omēs
vno mentiunꝫ ſmone. corpa defunctoꝝ nō poſſe reſurge
re ꝓteſtanꝫ. ꝛ errare aīas neſcio ꝑ quos cāpos. aut vſqꝫ
ad diē extremū periculi mūdialis ſedes determīatas ne
ſcire. Scim⁹ ꝙ in his mēbris ſacre eucharíſtie venerabi
le ſacramentū intrare nō pt̄. In quo eſt ſuba corporea ſi
ne accidēte. qualitas abſqꝫ ſubiecto carēs dimēſionibus
quātitas inter diſperata relatio. In corp⁹ a nō corpore
act⁹. ꝛ ad impoſſibile paſſio terminaꝫ. Locus cingitur a
locato. Ambit inſtās qōlibet q̄ñ ambiꝫ nō adiacet neqꝫ
ſit⁹ ꝯtinet ſituatū. De ꝛ alie q̄plurime nō dico poetaꝝ
ne vertibiles credanꝫ ſub fabulis. ſꝫ phoꝝ opiniōes q̄s
etiā ſuo lenocinio colorauerūt ex intētione vates gentili
um nō ſolū inter ſe pugnāt. ſꝫ aduerſus catholicā ꝟita
tem timidū certamē exercēt ad q̄s ſi q̄s inermis acceſſe
rit. ꝛ ſacre ſcripture clipeis mille nō plene munit⁹. aut re
manebit occiſus. aut ſaciat⁹ ad mortē. nō medicamina re
cepturus niſi a ſummo medico xp̄o. Hos pene omēs er
rores reprobat beat⁹ Thomas ꝯtra gētiles in diuerſ ca
pitulis ꝛ etiā libris.

Error illorum q̄ dicūt fidem nil ꝓdeſſe ad vitam beatam

De errorib⁹ iudeoꝝ ꝛ ſaracenoꝝ. Capl'm. vj

IN diluuio quoqꝫ a
quaꝝ multaꝝ. i. doctrinaꝝ falſaꝝ iudeorum ꝛ
ſaracenoꝝ. hoīes nō approꝑinquabūt ad deuz
ſꝫ elongabunꝫ ſubmerſi ab eterna dānatione. que doctri
ne reprobātur ꝑ eccl'iam ꝛ ſanctos doctores. ꝑcipue bea
tum Tho. in li. ꝯtra gētiles ꝑ totū. Apud iudeos antiq̄ſ
q̄ fuerūt circa tp̄a xp̄i. fuerūt tres ſecte opinionū a com
muni vita alioꝝ diſtātes. In quib⁹ omib⁹ erāt aliq̄ er
rores. videlicet phariſei. ſaducei ꝛ eſſei. Et phariſei q̄dez
victu auſtero ꝛ parco cultu traditiōes ſuas ſtatuentes.
quib⁹ moyſi traditiōes determinantes. vt glo. Pictacia
cartaꝝ in frōte geſtabāt. ꝛ in ſiniſtro brachio in q̄bus de
calog⁹ inſcript⁹ erat Et hec dicebanꝫ phylateria. a phila
qō eſt ſeruari. ꝛ thorath qō eſt legē. Iſti maiores fimbri
as alijs ferētes. ſpinas eis affigebāt. q̄b⁹ pūcti deambu
lādo memores eſſent mādatoꝝ dei. Iudiciū dei futuruz
dicētes omnē animā incorruptā eſſe. ſolas bonoꝝ aīas
in alia corpa trāſire vſqꝫ ad reſurrectiōem ꝛ iudiciū in h̄
errabāt. Maloꝝ aūt eternis trudi carcerib⁹ Saducei
dicebāt in arbitrio hominū ſitū eſſe. bonū malū ve age
re. Animaꝝ generaliter vel ſupplicia negabāt vel hono
res ꝛ futurā reſurrectionē corpoꝝ. aīmas cū corporibus
mori putātes. nec angelos eſſe dicebāt. Solos q̄nqꝫ li
bros moyſi recipiebāt. nimis ſeueri erāt. nec inter ſe ſocia
les. Ob quā ſeueritatē ſaduceos. i. iuſtos ſe nūcupabāt.
Eſſei fere in omib⁹ vitā monaſticā agebant nuptias
faſtidiētes. nō q2 ꝯiugia ꝛ hoīm ſucceſſionē putarēt pu
niendā. ſed cauendā intꝑantiā mulieꝝ. nullā eaꝝ fidem
ſeruare viro putātes. Omia habebāt cōmunia. ſ. ſqualo
rem dec⁹ putabāt. dūmodo in veſte cādida ſemꝑ eſſent.
Nulla eis ciuitas. ſꝫ in ſingulis domicilia habebāt So
lem vt orireꝫ orātes. poſtea vſqꝫ ad q̄ntā horā operantes.
Loti corp⁹ aquis ſimul cū ſilētio edebāt. Iuramētū ha
bebāt ꝓ ꝑiurio. Secte ſue neminē adhibētes. niſi ſuba
rum ꝓbatione. Recepti aūt ſecū poſt annū duob⁹ alijs
annis mores ei⁹ probabāt. Deprehenſum in peccatis a
ſe pellebāt. vt herbas more pecoꝝ decerpēs vſqꝫ ad mor
tem peniteret. Spuere in mediū vel ad dexterā partem
ſui vitātes. Adeo ſabbatū obſeruabāt. vt nec ea die aluū
purgabāt. Uiuebāt lōgiſſimo tp̄e ob vict⁹ ſimplicitatē
mortē ꝓ iuſticia iudicātes meliorē. Animas omēs a ꝓn
cipio creatas ꝓ tempib⁹ incorpari. Bonas exutas corpi
bus vltra oceanū degere. vbi ſit poſita eis fruitio ad ori
entem. malis ꝟo hiberna ꝛ ꝓcelloſa loca delegātes. Dec
ſm Uincen. in ſpecu. hiſto. li. vij c. xcvij. Sꝫ ī nouo te
ſtamento errores alios habēt ꝯtra fidē. Uñ ꝛ ad dāna
tionē eos mittētes eternā. Et primo q2 nō credunt xp̄m
ieſum eſſe meſſiā ꝓmiſſum eis in lege ꝛ ꝓphetis. ſed ad
huc expectāt venturꝝ. ꝛ ꝓ eo recipiēt antixp̄m. Ihm chri
ſtū dicūt puꝝ hoīem natū ex maria ꝛ ioſeph ſemine nō
de ſpūſancto ꝯceptū. Myſteriū trinitatis nō credūt. ſcꝫ
tres ꝑſonas eſſe in vna ſubſtantia ꝛ deitate. Meſſiam
quē expectāt. nō exiſtimāt deū fore. ꝛ eis redditurꝝ liber
tatē. ꝛ terrā ꝓmiſſionis. purgatoriū negāt. In talmuth
dicūt deū quotidie flere ꝓ ſeruitute. q2 diſperſi ſunt ꝑ or
bem. Uſuras cū eis. q̄ nō ſunt iudei licitas arbitrāt. cū
tñ h̄ ſit ꝯtra legē diuinā ꝛ naturalē. vt oñſum eſt ſupra
in ſcd̄a pte eo. ti. j. c. §. vj. ꝛ ſequēti.

De tribus ſectis iudeorum

De errorib⁹ iudeorum in nouo teſtamento

Gens infidelis ſara §. I.
cenorū inducta eſt ad errores ſuos ꝑ quendā machome
tum nomīe. qui legē eorū maledictā quā vocāt alchora
num ꝑ eū receperūt circa annos dñi ab incarnatōe ſexcē
tos q̄ndecim. tenēte imperiū eraclio q̄ crucē dñi in ꝑſidē
tranſlatā de hieruſalē ꝑ coſdroe gentilē regē perſarū. eo
deuicto ꝛ occiſo in hieruſalē deduxit. ꝛ in loco ꝑſtino cū
magna gloria repoſuit. Hic eraclius ex deuotiſſimo ꝓn
cipe lapſus eſt in hereſim monoſcelitaꝝ. ſeductus doctri
na patriarche conſtantinopolitani qui illud ſentiebat.
Hi ſaraceni q̄ ꝛ idumei diſcēdētes ab hiſmael filio abrae
potius deberēt dici agareni. quia ab agar ancilla Sare
deſcenderunt. nō a Sara vnde ſaracenos ſe nuncupant

Machometi ortus vnde. Ex his ergo idumeis natus peſſimus iſte ⁊ omni ſcelere
plenus. Machometus pmo paup fuit ⁊ ignobil' ⁊ ido-
latra colens venerē p dea ſicut ⁊ arabes alij illius regio-
nis. Vñ in ipa ſua beſtiali lege alchorā dic deū ſibi hec
vba dixiſſe. Orphanus fuiſti ⁊ ſuſcepi te. In errore ido-
latrie diu māſiſti. ⁊ inde eduxi te. paup eras. ⁊ locupleta
ui te. Et q2 illa pria colebat venerē. ſtatuit in lege diē ve-
neris ob veneratōem veneris in magna ſolemnitate ha-
beri. Hic cū eſſet callidus. aſinarius tamē ⁊ ductor came
loꝝ cuiuſdā nobilis vidue que pērat cuidā puincie ara
bie poſt occultā fornicatōem cū ea. tandē eā publice du-
xit vxorē. Qui potēs factus ē diues. cū attēptaret regnū
ſibi Arabie ſubiugare. ⁊ p violētiā ſolū nō valeret per ſi-
mulatā ſanctitatē hoc pcurauit ⁊ obtinuit dicēs ſe pro-
phetā a deo miſſum ad corrigēdas leges. q̄ nimis dure
erāt. ſ. Moyſi ⁊ Chriſti. Vñ habito ꝯſilio ⁊ adiutorio
cuiuſdā iudei peritiſſimi in lege ⁊ cuiuſdā clerici q̄ ex eo
ꝙ in curia Rhomana nō valuerat obtinere dignitatem
quā ambiebat. indignatus acceſſit ad ptes illas Arabie
vt introduceret aliquē errorē ⁊ ſcandalū i eccl'ia. Al' vt
alij aſſerūt cōſilio cuiuſdā monachi Sergij nomie. qui
expulſus fuerat de monaſterio ſuo. q2 hereticus erat in-
fectus hereſi Neſtoriana. vl' Jacobitarū. cōdidit legē al-
chorani. quedā de lege moyſaica. quedā de lege euange-
lica eliciēs. aliqb9 veris mľta falſa immiſcēs. Fatet enim
in Alchorana lege ſua Moyſen phām magnū dñm. ſ3
Chriſtū maximū pphetaꝝ ꝯceptū nō virili ſemie. ſ3 vtu
De fide ⁊ lege ſecte Machometice. te dei natū de virgine maria. miracl'a multa feciſſe ſ3 nō
fuiſſe paſſum. imo aliū hominē ſimilē ſibi. Vñ mortem
⁊ ſepulturam chriſti negāt. Circūciſionē more iudeoruz
mandat. ⁊ frequētes lotiones corpis. pcipue cū ad orati-
ones accedūt. Unde deū oīpotētē adorāt aſſerētes an
teꝙ deus celū ⁊ terrā crearet nomē Machometi in con
ſpectu dei aſtare. ⁊ niſi Machometus futurus eſſ3. nec
celū nec terrā factā fuiſſe. nec paradyſum eſſe. Vinū lex
eis phibet bibere. nec carnes porcinas edere. ⁊ ieiuniū p
mēſē mādat ſeruare. nil p totā diem comedendo. ⁊ p to-
tam noctē comedendo bibendo ⁊ luxuriādo. Quattuor
vxores vt legitimas cuilibet pmittit accipe. ⁊ eas ad pla
citū repudiare. ⁊ loco repudiate aliā ſumere. Empticias
vo feminas ⁊ captiuas quot volūt accipiāt ad cognoſcē
dū. Adulter ſm eam legē lapidat. Fur aūt nō ſuſpendi
tur ſed verberatur grauiter. Sibi tamē machomet9 i ea
lege aſſerit a deo pmiſſum. vt ad alioꝝ vxores accederz
vt generaret ex eis pphetas ⁊ homies virtutis. Et breui-
ter tot in ea lege ſunt abuſiones vſꝙ etiaz ad vitiū ſodo
miticū. tot immūdicie ⁊ beſtialitates vt oīs rō bñ di
ſpoſita. ⁊ a carnali ꝯſuetudine non abſorpta habeat de-
teſtari. Promittit aūt obſeruātib9 eam. nō niſi ſenſualia
paradyſum. ſ. deliciarū. in quo nō habebūt calorē vl' fri-
gus. vl' alias penalitates. veſtes pulcerrimas. Fluuios
lactis ⁊ mellis ⁊ vini aromatici ad edendū ⁊ bibenduz.
Juuencl'as ſpecioſiſſimas ⁊ in ꝯiugiū. ⁊ angelos eis ſer
uientes in vaſis aureis ⁊ argenteis. Nō credētib9 vero
his ⁊ non obſeruātib9 legē pmittit penā infernalem ſine
fine. Et in fine vite credentib9 deo ⁊ machometū eſſe dei
pphetam ⁊ meſſiam a deo miſſum dicit peccatoꝝ veniaz
dari. Cūꝙ machometus i morbū caducū incidēs ad ter
ram aliqñ horribil'r caderet. pter qd ⁊ vxor illa domina
⁊ aſtantes abominatū haberēt p ſui excuſatōne aſſere-
bat ſe tūc ei Gabrielē archāgelū loqui ad informādum
de lege ⁊ agendis. cuius maieſtatem ⁊ gl'iam non poſſet
ſufferre. ⁊ iō ſic cadere. Et cuz quereret ab eo de miracul'
aliquib9 fiendis ſicut factū eſt a moyſe ⁊ chriſto. excuſa-
De morte Machometi. bat ſe nō eſſe miſſum ad miracula faciēdū. ſed ad corri-
gendas leges. Et cum diceret ſe mortuū tertia die reſur-
gendū ⁊ in celū aſcēſurū. vna dierū poſt nimiā inebriati
onē ignominioſe mortuus eſt. ⁊ a porcis enormiter tra-
ctatus. Cū ſui p aliquos dies corpus ſeruātes vt reſur-
geret. nō valētes ſufferre eius fetorē ipm occultauerunt
Sicꝙ lex illa peſſima ꝯtra oēm legē diuinā ⁊ humanā
⁊ philoſophiā moralē a diabolo inuenta tradita eſt pec
catis hominū exigentib9. Nec miꝝ ſi ita dilatata eſt ⁊ a
mľtis popul' ſuſcepta. vt dicit beatus Leo. in pncipio
libri ꝯtra gentiles. q2 tota eſt ſm delectatōes carnis. ad
quas ſequentes populi ſunt proni. tum etiā q2 ⁊ pmiſſi
ones carnales continet. Tū etiam q2 violētia ⁊ armis q̄
ad multos introducta eſt ⁊ ꝯſeruata. Na ſtatuit ille ma
ledictus homo ꝙ ſi quis vellet pdicare vel diſputare cō
tra illam legē ſubito ſine audiētia occideret. pter quod
nō pōt tute ad eos accedi ad pdicandū ꝯtra errore eoꝝ.
Sed cū nec miraculis nec pphetijs nec ſaltē mediocri ſa
piētia doctoꝝ ſit lex illa formata quinimo honeſtati mo
rum ⁊ ratōni naturali ꝯtraria de ſe patet ei9 falſitas. ac
fatuitas.

De erroribus hereticoꝝ. ⁊ lxxx. hereſib9 ipoꝝ. c. vij.

IN diluuio aquarum multaꝝ. i. falſarū doctrinaꝝ hereticoꝝ hoīes
nō appinqbūt ad deū. ⁊ decret. xxiij. q. iij. ha
bent collecte hereſes diuerſoꝝ hereticoꝝ ⁊ nois ⁊ errores
eoꝝ. ⁊ ſunt original'r verba Iſid. in. viij. li. ethimo. Et ca
pitulū ſic incipit. Quida heretici q̄ de eccl'ia receſſerunt
ex nomie autoꝝ ſuoꝝ nuncupant. Quida vo ex cauſis Hereticorum nois
quas eligētes inſtituerūt Simoniaci a ſimone dicti ma
gice diſcipline perito. Cui petrus i actib9 apl'oꝝ maledi
xit p eo ꝙ ab aplis ſpūſancti gratiā emere voluiſſ3. Hi
dicūt creaturā nō a deo eſſe ſed a virtute quadā ſupna
creatam. Menandriani a Menādro mago diſcipulo
ſimōis nūcupati. q mdm no a dō ſed ab angel' factū di
xerunt. Baſilidiāi a Baſilide appellati. q inter reliquaſ
blaſphemias paſſum chriſtuz abnegāt. Nicolaite dicti
a Nicolao diacono eccl'ie Hieroſolimoꝝ q cū Stephao
⁊ ceteris cōſtitutus ē a Petro. q pter pulcritudine reli-
quens vxorē dixit. vt qui vellet ea vteret. Uerſa eſt i ſtu
prū talis conſuetudo vt inuicē coniugia cōmutarentur
q̄s Jo. in apoca. ij. impbat dicēs. ſed hō habes ꝙ odiſti
facta Nicolaitaꝝ. Gnoſtici pter excellentiā ſcie ita ſe
appellari voluerūt. Aiam nrām naturā dei eſſe dicunt.
bonū ⁊ malū deū ſuis dogmatib9 eſſe fingūt. Carpo
cratiani a Carpocrate quodā vocant. qui dixit chriſtuz
hoiem fuiſſe tantū. ⁊ de vtroꝙ ſexu pgenitum Che-
rinthiani a Cherinto quodā nuncupati. hi inter cetera cir
cumciſionē obſeruāt mille annos poſt reſurrectiōem in
voluptate carnis futuros predicāt. Unde ⁊ grece Chilia
ſte. latine miliaſte ſūt appellati. Nazarei dicti. q2 duz
chriſtū q̄ a vico nazareus ē appellatus. filiū dei confiten
tur. oīa tñ veteris legis cuſtodiūt. Ophite a colubro
noiati. Coluber ei grece Ophi dr̄ Colūt ei ſpētē dicētes
ipm in paradyſo induxiſſe virtutis cognitionem. Va
lentiani a Valentino quodā Platonico ſectatore vocati
q̄ eonas. i. ſecula quedam in originē dei creatōnis iduxit
Chriſtū q̄3 d̄ vgie nihil corp9 aſſūpſiſſe. ſ3 p eā q̄ſi p fiſtu
lā trāſiſſe aſſeruit. Appellite q̄z auctor appelles pncepſ
fuit q̄ creatorē āgelū neſcio quē gl'ioſū ſuperioꝝ di faciēs
deū legi iſrl' illū igneū affirmās q̄ dixit xpm nō deū i ve
ritate ſ3 hoiez i fātaſia apparuiſſe. Arcociani a pncipi-
bus appellāt. q2 vniūſitatē quā d̄s ꝯdidit opa eē archā
geloꝝ defēdūt. Adamiani vocati ꝙ ade imitent nudi
tatē. vñ ⁊ nudi orāt. ⁊ nudi inter ſe mares ⁊ fēie ꝯueniūt
Cayani pinde ſic appellati qm̄ Cayn adorāt. Se-
thiani nomē acceperūt a filio ade q̄ vocat9 eſt Seth di-
cētes eū eē xpm. Melchiſedechiani vocati p eo ꝙ mel
chiſedech ſacerdotē dei ñ hoiez fuiſſe. ſ3 vtutē di eſſe ar

bitrant̄. Angelici vocati q̄ꝛ angelos colũt. Aplici hͦ
ſibi nomē iō acceperũt ꝙ nihil poſſidentes ꝓpriũ neq̄ꝗ̄
recipiũt eos q̄ aliq̄ in hͦ mō vtunt̄ Cerdoniani a cerdo
ne q̄dā noīati.q̄ duo ꝑncipia ꝯtria aſſeruit. Marcio
niſte a marcione ſtoico ph̄o appellati.q̄ cerdonis dogma
ſecut⁹.alteꝝ bonũ.alteꝝ iuſtũ deũ aſſeruit.tāq̄ꝫ duo ꝑn-
cipia creatiōis ⁊ bonitatis. Arcoterite ab oblatione
vocati.panē ei ⁊ caſeũ offerũt.dicētes ꝑmis hoīb⁊ obla
tum a fructib⁊ terre.⁊ a fructib⁊ omniũ fuiſſe celebratuꝫ
Aquarij appellati.eo ꝙ aquā ſolũ offerũt in calice ſa-
cramēti. Seueriani a ſeuero exorti vinũ nō bibũt. ve-
tus teſtamētũ ⁊ reſurrectionē nō recipiunt. Taciani a
taciano vocati.q̄ ⁊ eucratici dicti.q̄ꝛ carnes abominant̄
Elogij vocant̄ tanq̄ꝫ ſine ỽbo.logos enī grece.latie ỽ-
bũ d̄r.Deũ enī ỽbũ nō credũt.reſpuētes iohis euāgeliuꝫ
⁊ apocalipſim. Cataphrigys nomen ꝓuincie phrigia
dedit.q̄ꝛ extiterũt auctores coꝝ.Mōtan⁹ priſca ⁊ maxil
la. Cathorij ꝓpt̄ mũdiciā ita ſe noīauerũt. glorian̄tes
enī de ſuis meritis negāt penitētib⁊ veniā pctōꝝ. Vi-
duas ſi nupſerint tāq̄ꝫ adulteras dānāt. Nudiores ſe
ceteris ꝑdicāt q̄ nomē ſuũ ſi cognoſcere vellēt mũdanos
poti⁹ ſe q̄ꝫ mũdos vocarēt. Paulini a paulo ſamoſa
teno exorti ſunt.q̄ dixit nō ſp̄ fuiſſe xp̄m.ſꝫ a maria ſum-
pſiſſe initiũ. Hermogeniani ab hermogene q̄dā voca-
ti.q̄ materiā nō natura introducens de nō nato eā cōpa
uit.matrēq̄ꝫ elemētoꝝ ideoꝝ aſſeruit. q̄s apl's improbat
elemētis ſeruiētes. Manichei a q̄dā perſa extiterunt
q̄ vocat⁹ eſt manes.Hic duas naturas ⁊ ſubas introdu-
xit.i.bonā ⁊ malā.⁊ aīas ex deo q̄ſi ex aliq̄ fonte manare
aſſeruit.teſtamentũ vet⁹ reſpuũt.nouũ ex ꝑte recipiunt
Antropomorphite dicti ꝓ eo ꝙ ſimplicitate ruſtica
deũ habere hũana mēbra q̄ in diuinis libris ſcripta ſũt
arbitrant̄.Antropon grece.latine hō interp̄tat̄. ignoran
tes vocē dn̄i q̄ ait.Spũs eſt de⁹.Incorpore⁹ eſt enī. nec
enī mēbris diſtinguit̄.nec corpis more cenſet̄. Heracli-
te ab heraclio auctore exorti.monachos tm̄ recipiũt.con
iugia reſpuāt.regnũ celoꝝ paruulos hr̄e non credunt

Nouaciani a nouato vrbis rome p̄ſbro exorti.q̄ adũ-
ſus corneliũ cathedrā pontificalē conat⁹ inuadere here-
ſim inſtituit.Noluit apoſtatas ſuſcipe ⁊ rebaptizās ba-
ptizatos. Montani heretici dicti ꝙ in tp̄e ꝑſecutōis
in mōtib⁊ latuerũt.q̄ occaſione ſe a catholice eccl'ie corpe
diuiſerũt. Ebionite ab ebione dicti ſiue a paupertate
xp̄m enī ꝑ ꝓfectũ ſolũ viꝝ iuſtũ putāt effectũ. Vñ ꝯpe
tenter ebionite ꝓ paupꝑtate intelligētie appellati ſũt. Hi
enī iudei ſunt ⁊ ita tenēt euangeliũ vt legē carnaliter ſer-
uent.aduerſus q̄s ad Galathas apl's ſcribēs inuehit̄.

Fociani a fociano gallogrecie ſirmie ep̄o nũcupati. q̄
ebionitarũ hereſim ſuſcitās aſſeruit xp̄m a maria ꝑ Io-
ſeph nuptiali coitu fuiſſe cōceptũ. Aeriani ab erio q̄-
dam nũcupati ſunt.Hi offerre ſacrificiũ ꝓ defunctis ſper
nunt. Aeciani ab aecio ſunt vocati.Idemq̄ꝫ eunomi-
ani ab eunomio q̄dam dyacono aecij diſcipulo eius. ex
cui⁹ nomie magis innotuerũt.diſſilēm patri aſſerentes
filiũ ⁊ filio ſpũmſctm̄ dicũt etiā nullũ imputari pctũm
in fide manentiũ. Origeniani ab origene auctore ex-
orti ſunt dicētes.ꝙ nō poſſit fili⁹ videre p̄rem.nec ſpiri-
tuſſanct⁹ filiũ.aīas quoq̄ꝫ in mũdi ꝑncipio dicunt pec-
caſſe ꝓ diuerſitate pctōꝝ e celis vſq̄ꝫ ad terrā diuſa cor-
pora quaſi vincula meruiſſe eaq̄ꝫ cauſa mundũ factũ eē

Nocciani a q̄dā nocto vocati.q̄ dicebāt xp̄m eundeꝫ
eſſe ⁊ p̄rem ⁊ ſpm̄ſcm̄.Ipamq̄ꝫ trinitatē in officiorũ no-
minib⁊ nō in ꝑſonis accipiũt.Vñ ⁊ p̄ripaſſiani vocant̄
q̄ꝛ patrē paſſum dicũt Sabelliani ab eodē nocto pul
lulaſſe dicũt̄.cui⁹ diſcipl'm ꝓhibēt fuiſſe ſabelliũ.ex cui⁹
noīe innotuerũt.Vñ ⁊ ſabelliani vocati.Hi vnā ꝑſonaꝫ
patris ⁊ filij ⁊ ſpũſſcti aſtruũt. Arriani ab arrio Ale-
xandrino p̄ſbytero orti ſunt.q̄ coeternũ p̄ri filiũ n̄ agno
ſcēs diuerſas ī trinitate ſubas aſſeruit.Cōtra illō qđ ait
dn̄s.Ego ⁊ p̄r vnũ ſum⁹ Macedoniani a macedonio
ep̄o ſũt dicti.negātes deũ eē ſpm̄ſcm̄ Apollinariſte ab
apollinari vocati dicētes xp̄m corp⁹ tm̄ mō ſine aīa aſſũ
pſiſſe. Antidicomarite appellati ſũt. eo ꝙ marie ỽginitati
ꝯdicũt aſſerētes eā p⁹ xp̄ꝫ eē natũ viro ſuo fuiſſe ꝯmixtā
Metāgiſmorite.iō tale nom̄ accepe.q̄ꝛ angios grece vas
d̄r.Aſſerũt eī ſic eē in p̄re filiũ.tāq̄ꝫ vas min⁹ itra mai⁹ vas

Patriciani a q̄dā p̄riciano nũcupati ſũt.q̄ ſubaꝫ hũa
ne carnis a diabolo ꝯditā dicũt Coliciani a q̄dā colicio
noīati.q̄ dicũt deũ nō facē mala.ꝯ illō qđ ſcp̄tũ ē. Ego
dn̄s creās malũ. Floriani a floriano q̄ ecōtrario dicunt
deũ creaſſe mala.ꝯ hͦ qđ ſcp̄tũ ē.Fec̄ ds bōa. Donati-
ſte a donato q̄dā aphro nũcupati ſũt.q̄ de numidia ve-
niēs totā pene aphricā ſua ꝑſuaſiōe decepit aſſerēs mi
norē p̄re filiũ.filio ſpm̄ſcm̄.rebaptizās catholicos Bo-
noſiani a bonoſo q̄dā ep̄o exorti.q̄ xp̄m filiũ dei adopti-
uũ nō ꝓpriũ aſſerũt. Circũcelliones dicti eo ꝙ agreſtes ſũt
q̄s ſtotopicas vocāt ſup̄dicte heres hn̄tes doctrinā. Hi
amore martyrij ſemetipos ꝑimũt vt violent̄ de hac vita
decedētes martires noient̄. Priſcillianiſte a ꝑſcilliano
vocati q̄ ī hiſpania ex errore gnoſticoꝝ ⁊ manicheoꝝ ꝑ-
mixtũ dogma ꝯpoſuit. Luciferiani a lucifero ſirmie
ep̄o orti.q̄ ep̄os catholicos.q̄ inſtāte ꝑſecutōe ꝑfidie arri
anoꝝ ꝯſentiētes erāt. ⁊ poſtea correcti redirēt ī cathedras
delegerũt dānātes.ſiue qđ crediderũt. ſiue qđ credidiſſe
diſſilauerũt q̄s eccl'ia catholica m̄rno recepit ſinu tanq̄ꝫ
petrꝝ p⁹ fletũ negatōis.ſꝫ poſtea ab eccl'ie cōione receſſe-
rint ⁊ cũ ip̄o lucifero auctore ſuo q̄ māe oriebat̄ eadē me
ruerũt Iouinianiſte a iouiniano q̄dā monacho dicti
aſſerētes nullũ nuptaꝝ ⁊ ỽginũ eē diſtātiā. nullũq̄ꝫ iter
abſtinētes ⁊ ſimplr̄ copulatos eē diſcrimē. Eluidiani
ab eluidio noīati q̄ dicũt p⁹ xp̄m natũ alios mariā filios
d̄ viro ioſeph peꝑiſſe. P̄rniani a p̄rno q̄dā exorti.q̄ in
feriores vires corꝑis a diabolo fctās opināt̄. Arabici
nũcupati eo ꝙ ī arabia exorti ſũt. dicētes aīam cũ corꝑe
mori.atq̄ꝫ ī nouiſſimo vtrũq̄ꝫ reſurgē Tertullianiſte di-
cti a tertulliano p̄bro aphricane ꝓuīcie ciuitatis carthaginēſ
dicētes aīaꝫ īmortalē eē.ſꝫ corporeā ꝑdicātes.⁊ aīas pec-
catoꝝ hoīm p⁹ mortē ī demōes ỽti putātes Teſſareſ-
decades iō dicti ꝙ q̄rtadecīa luna paſca cũ iudeis obſer
uādo ꝯtēdũt.Nā teſſera q̄tuor deca decē ſt. Nictages a
ſōno nũcupati.eo ꝙ vigilias noctis reſpuāt ſuꝑſtitōꝫ eſſe
dicētes iura temerari diuīa.q̄ noctē ad req̄ē tribuũt. Pe
lagiani a pelagio mōacho exorti.Hi liberꝝ arbitriũ diue
p̄re anponũt.dicētes ſufficē volũtatē ad īplēda dīna iuſ
ſa. Neſtoriani a neſtorio ꝯſtātinopo.ep̄o nũcupati. q̄
b.ỽginē ma.nō d̄i ſꝫ hoīs tm̄ m̄rimōio aſſerũt m̄rem vt
aliā ꝑſonā carnis aliā facēt dīnitatis.nec vnũ xp̄ꝫ ī ỽbo
⁊ carne credidit ſꝫ ſeꝑatī atq̄ꝫ ſeiũctim alteꝝ filiũ d̄i.aliũ
hoīs ꝑdicauit Euticiani dicti ab euticio ꝯſtātinopoli
tano abbate q̄ xp̄ꝫ p⁹ hũanā aſſũptiōeꝫ negauit exiſtere
d̄ duab⁊ naturis.ſꝫ ſolā ī eo dīnā aſſeruit eē naturā. Ace
phaliſte dicti.i.ſine capite.Null⁹ eī hoꝝ reꝑit̄ auctor a q̄
exorti ſũt.Hi triũ calcedonēſiũ ꝯciliorũ īpugnatores du
arũ in xp̄o ſubaꝝ ꝓprietatē negāt ⁊ vnā ī ei⁹ ꝑſona ꝑdi-
cāt Theodoſiani ⁊ gaianite appellati a theodoſio ⁊ ga
iano.q̄ tꝑib⁊ iuſtiniani ꝑncipis ī alexādria.ꝓpl'i ꝑuerſi in
electōe vna die ordīati ſũt ep̄i Hi errores eutic̄is ⁊ diaſco-
rij ſectātes calcedoñ.ꝯcil'.reſpuũt.⁊ ex duab⁊ vnā in xp̄o
naturā aſſerũt quā theodoſiāi corruptā gaianite īcorru-
ptā ꝯtēnũt Gnoite ⁊ tritogonite a theodoſiāis exorti ſt
ex q̄b⁊ gnoite ab ig̃rātia dicti.q̄ꝛ ꝓpt̄ ꝑuſitatē ex q̄ orti ſt
id adiciũt.qđ xp̄i dītas ig̃ret.q̄ ſt ſcp̄ta ſuꝑ d̄ die ⁊ hora
nouiſſīa Tritoite ỽo vocti eo ꝙ ſicut tres ꝑſōas ī trīitate.ita
q̄ꝫ tres aſſerũt deos eē ꝯ illō qđ ſcp̄tũ ē.Audi iſrl' d.d.t.v.ē.

De hereſibus ſine nomine.

Sūt ⁊ alie hereſes ſine. §. I

autoꝛ ⁊ ſine noībꝫ.ex q̄bꝫ alij putāt trinū eē d̄m.alie xp̄i diuitate paſſibilē eē dicūt.alie xp̄i de p̄re ntītati ī tp̄e initiū tp̄is dāt.Alie liberatōez hoīz apd̄ īferos fcāz xp̄i deſceſſionē ñ credūt.alie aīaz imaginē di negāt.alie aīas cōuerti ī demōes ⁊ ī q̄cūq̄ aīalia exiſtimāt.Alie d̄ mūdi ſtatu diſſētiūt.alie īnumerabiles mūdos opinanꝰ.alie aquā d̄o coeternā faciūt.alie nudis pedibꝫ ābulāt.alie cū hoībꝫ ñ mādueāt.He ſūt hereſes adūſus catholicaz fidez exoꝛte ab apl̄is ⁊ ſcīs p̄ribꝫ vl̄ ꝯcilijs dānāte.q̄ duz in ſe mlt̄ꝭ erroꝛibꝫ diuiſe īuicē ſibi diſſētiūt.cōi tñ noīe adūſꝰ eccl̄iaz dī ꝯſpirāt.ſꝫ ⁊ q̄cūq̄ alr̄ ſcām ſcp̄turā ītelligit q̄ȝ ſēſus ſpūſſcī flagitat a q̄ ſcp̄ta ē.lꝫ d̄ eccl̄ia ñ receſſerit tñ hereticꝰ appellari p̄t.Has oēs hereſes archidiaconꝰ ī roſario ſup dcō cap̄.q̄dā.rep̄bat breuiter p̄ canōes ī diūſis capl̄is ānotatos.Sꝫ ⁊ b.tho.ī li.ꝯ gētiles pl̄es ex dictis hereſibꝫ efficaciſſimis rōibꝫ ꝯfutat ī diūſ libꝛꝭ ⁊ ca.

Cur d̄s p̄mittit hereticos eē.

Dicāt b.aug Jō diuīa ꝓuidētia mltos diūſi erroꝛis hēticoſ eē p̄mittit.vt cū interrogāt nos ea q̄ neſcimꝰ ſic diſcutiamus pigriciā ⁊ diuīas ſcp̄turas cupiamus.Propterea apl̄s ait.j.Coꝛi.xj.vt ꝓbati manifeſti fiāt.Hi aūt a d̄o ꝓbati ſūt q̄ bñ p̄nt docer̄.Hec ille.q.e.ca.vl.Jtē de ꝯſe.di.ij.Ego berēgariꝰ.Rep̄baꝰ ibi erroꝛ ipīꝰ berēgarij q̄ aſſerebat ī ſacro altarꝭ nō eē realr̄ ⁊ ꝑ̄ſonaliter coꝛpꝰ ⁊ ſanguinem xp̄i.ſꝫ tm̄ vt ī ſigno.ſic dr̄.petra erat xp̄s.ñ re.ſꝫ ſignificatiōe ⁊ figura.Quē erroꝛē vt hereſim abiurauit ⁊ anathematizauit corā Nicolao papa.in ſinodo.xcviij.ep̄oꝝ rome ⁊ ꝯfeſſus eſt tenere q̄d ꝯfiteꝰ eccl̄ia veꝝ.ſ.xp̄i coꝛpꝰ eē ī altari pꝰ ꝯſecratōnem ſcꝫ ſub ill̄ ſpēbꝫ panis ⁊ vini.

Erroꝛes abbatꝭ ioachim dānātur.

In decretalibꝰ reꝓꝛo. §. II.

banꝰ hi erroꝛes ſeu hereſes.p̄mo abbatis Joachim.ex̄ d̄ ſū.tri.⁊ fi.co.dānamꝰ.Hic Joachim fecit libellū ꝯ petꝝ lōbardū p̄ eo q̄d d̄r ī p̄mo ſeñ.Quedā ſūma res ē p̄r.filius ⁊ ſpūſſcūs.⁊ illa nō ē generās nec genita.nec ꝓcedēſ appellās ex dictis ꝟbis ipm̄ Petrū hereticū ⁊ inſanū co ꝙ nō tā trinitatē q̄ȝ q̄ternitatē aſtruebat in d̄o.vicꝫ tres ꝑ̄ſonas ⁊ illā coēm eēntiā q̄ſi q̄rtā manifeſte ꝓteſtās.ꝙ nulla res ē q̄ ſit p̄r.filiꝰ.⁊ ſpūſſcūs.q̄ȝuis ꝯcedat ꝙ p̄r et filiꝰ ⁊ ſpūſſctūs ſint vna eēntia.vna ſūba.vna nā.Unitatē hꝰ nec verā ⁊ ꝓꝓꝛiā ſꝫ q̄ſi collectiuā ⁊ ſilitudīariā eſſe fateꝰ queādmodū dicunꝰ mlti hoīes vnꝰ ꝓpl̄s.⁊ mlti fideles vna eccl̄ia.Et īfra.Nos aūt inq̄t Innocētiꝰ tertiꝰ ſacro app̄bāte ꝯcilio credimꝰ ⁊ ꝯfitemur vna cū petro.ſ.p̄fato ꝙ vna q̄dā ſūma res ē incōp̄hēſibil̄ q̄dē ⁊ īeffabil̄ p̄r ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūſſāctꝰ.tres ſil̄ ꝑ̄ſone ac ſingillatim q̄libꝫ earūdē.⁊ iō ī d̄o ſolūmō trinitas ē nō q̄ternitaſ.q2 q̄libꝫ trium ꝑ̄ſōaꝝ ē illa res.ſ.ſ̄ba.eēntia ſeu nā diuīa q̄ ſola ē vniuerſoꝝ p̄ncipū.p̄ter q̄d aliō īueniri ñ p̄t.⁊ illa res nec eſt generās.nec genita.nec ꝓcedēs.ſꝫ ē p̄r q̄ generat.filius q̄ gignit.ſpūſſcūs q̄ ꝓcedit vt diſtīctōes ſint in ꝑ̄ſonis vnitas ī nā.Nec ē hec vnitas ī diuīs ſicꝰ ī humanis.vt dicebat ioachim nā cū xp̄s ait d̄ fidelibꝫ vt ſint vnū ſicut et nos vnū ſumꝰ.Pꝛia ē vnitas charitatis ī grā.hec eſt fidelīū.Scd̄a q̄ ē ī ꝑ̄ſōis dīnis ē vnitaſ idētitatꝭ ī nā quēadmodū ⁊ alibi ipa ꝟitas ait.Eſtote vos ꝑfecti ſic ⁊ p̄r vr̄ celeſtꝭ ꝑfectꝰ ē.i.eſtote ꝑfecti ꝑfectōe grē ſic p̄r vr̄ ē ꝑfectus ꝑfectōe naꝰe.Ut hētica ḡ dānaꝰ ſnīa ioachim.ñ tñ ipe hereticꝰ iudicaꝰ.q2 oīa ſcp̄ta ſua ſuppoſuit iudicō eccleſie corrigēda.

Erroꝛes cuiuſdaz Amalrici dānanꝰ.

Rep̄baꝰ etiā doctrīa ipīj amalrici vt heretica ⁊ īſana.ex̄ d̄ ſū.tri.⁊ fi.c.dānamꝰ.Huiꝰ erroꝛes ibi nō ponūꝰ ſꝫ rep̄i ī aliq̄ libello fuiſſe tl̄es.vicꝫ ꝙ idee ī mēte dīna creāt ⁊ creātur.Scd̄s ꝙ dr̄ d̄s finis oīm ꝓ eo ꝙ oīa ſūt reūſura ad ipm̄ ī vnū īdiuiduū immutabile ⁊ firmū.Tertiꝰ ꝙ d̄s nō videꝰ ī ſe ſꝫ ī creaturꝭ.ſic lumē niſi ī aere.Quartꝰ ꝙ ſi adā ñ peccaſſꝫ ñ fuiſſꝫ diſtīctō ſexꝰ ſed fuiſſet multiplicatio hoīm ſic āgeloꝝ.Quītꝰ ꝙ ꝯſtitutus ī charitate nullū pctm̄ cōmittit.Jtē ex̄ d̄ her̄.deſcribūtur q̄dā ſecte hereticoꝝ ⁊ rep̄bāꝰ.Dic eñ ibi greg.ix.Excōicamꝰ ⁊ anathematizamꝰ vniūſos hēticoſ.gazeroſ.patarenos.paupes d̄ lugduno.paſſagios.ioſeppinos.arnaldiſtas.ſperōiſtas ⁊ alios q̄buſcūq̄ noībꝫ cēſeanꝰ.facies q̄dē hñtes diūſas.caudas tñ adīuicē colligatas.q2 d̄ vanitate ꝓcedūt ī idipm̄.Paupes d̄ lugduno hēbāt pl̄es erroꝛes.Et inter ceteros ꝙ ī nullo caſu lꝫ iurare etiā dicēdo ꝟitatē.Jtē ꝙ ñ lꝫ etiā iudici occidere malefcōꝛē.Jtēꝫ ꝙ ñ p̄t bonꝰ ſaluari tenēdo fidē romāe eccl̄ie.Jtē ꝙ malus ſacdos ñ p̄t ꝯſecrare.Jtē q̄d eccl̄ia defecꝰ tp̄e ſiluestri Et pl̄es alij erroꝛes.Et ī.c.ad abolēdā.d̄t lucius tertius Uniūſos q̄ d̄ ſacro coꝛpis ⁊ ſāguīs xp̄i vl̄ de baptiſmo vl̄ pctōꝝ ꝯfeſſiōe.aut d̄ mr̄imōio aut alijs eccl̄iaſticꝭ ſacramētꝭ alr̄ ſētire aut docere ñ metuūt.q̄ȝ ſacroſctā eccl̄ia p̄dicat ⁊ obſuat vincl̄o ꝑpetui anathematꝭ īnodamus.Ubi nota ſm̄ b.tho.ī.iiij.ꝙ lꝫ grā.ī decre.de pe.di.j.ī fi.Et mgr̄ ſē.ī iiij.mouētes q̄ōem.Utꝝ ꝯfeſſio vocal̄ pctōrū q̄ fit ſacerdoti ī ſacro pnīe ſit nccīa ad ſalutē.vl̄ ſufficiat ſola ꝯtritō ponūt opi.ꝓ ⁊ ꝯ īducētes rōnem.demū dimittētes īſolutā ⁊ ī arbitrio legētis.tñ poſtq̄ȝ ē decretū p̄ eccl̄iaz ⁊ mādatū cōfeſſionē debere fieri ſacerdoti ꝓpꝛio ānuatim.ex̄.de pe.⁊ re.oīs ꝓtinaciter tenere nunc ꝙ nō ſit neceſſaria ꝯfeſſio vocal̄ eſſet hereticum.

In libꝛo ſexto decre. §. III.

taluū.ex̄ d̄ ſū.tri.⁊ fi.ca.j.dānaꝰ erroꝛ dicētiū ſpm̄ſcm̄ ꝓcedere a p̄re ⁊ filio vt a duobꝫ p̄ncipijs ⁊ duabꝫ ſpiratōibꝫ Et dr̄ ibi Fideli ⁊ deuota ꝓfeſſiōe fatemur ꝙ ſpūſſctūs eternalr̄ ꝓcedit ex p̄re ⁊ filio.nō tāq̄ȝ ex duobꝫ p̄ncipijs: ſꝫ ex vno p̄ncipio.nō duabꝫ ſpiratōibꝫ ſꝫ vnica ſpiratōe Ad idē d̄t mgr̄.j.ſē.di.xix.fatēdū ē p̄rem ⁊ filiū vnū p̄ncipiū eē ad ſpm̄ſcm̄ ñ duo p̄ncipia.⁊ ſic p̄r ⁊ filiꝰ ē vnū p̄ncipiū q̄ ad ſpm̄ſcm̄.ita p̄r et filiꝰ et ſpūſſcūs ē vnum p̄ncipiū q̄ ad creaturā oēm foꝛmādam vl̄ refoꝛmādam.

Erroꝛ grecoꝝ rep̄ꝛobaꝰ.

Rep̄baꝰ h̄ et erroꝛ ātiquꝰ grecoꝝ dicētiū ſpm̄ſcm̄ ꝓcedeꝛ̄ a p̄re ſꝫ ñ a filio.cuiꝰ ꝯrīū hēꝰ ī ſimbolo vbi dr̄.q̄ ex p̄re filioq̄ȝ ꝓcedit.Et didimꝰ d̄t magnꝰ doctoꝛ grecoꝝ.d̄ ꝯſec.di.v.ſaluatoꝛ.Et mlti alij doctoꝛes ātiq̄ et ſcī grecoꝝ.vt inducꝰ mgr̄ ſē.ī.j.Pꝛecipue Baſiliꝰ magnꝰ ad euoniū.H̄ erroꝛe dānabili et hēſi detēti ſūt greci ānis ſexcētꝭ et vltra q̄tidie magꝭ deficiētes ī ſapīa.ī potētia tp̄ali.et ī ꝓbitate vite.Et poſtq̄ȝ ſep̄auerūt ſe ab obediētia et fide romane eccl̄ie ſtatuētes papā et imp̄auerūt nūq̄ȝ aliq̄s in eis claruit miracul̄.et merito.q2 d̄s q̄ ē autoꝛ miracl̄oꝝ.non vult falſitatē coꝝ et hēſim op̄ibꝫ ſuis miracl̄oꝝ app̄bare.Demū āno dñi.M.cccc.xxxviij.ī ꝯcilio generali celebrato floꝛētie ſub Eugenio pa.iiij.ī ꝯſiſtoꝛio publico.ī ꝯuētu ſcē marie nouelle.venientes doctoꝛes grecoꝝ d̄ ꝑ̄tibus ſuis cū imp̄atoꝛe ſuo et pōtifice ſuo diſputata mā hꝰ inter grecos et latinos nr̄os p̄ fidelē interp̄rez vtriuſq̄ȝ linguē.Arguēte mgr̄o Jo.d̄ mōte nigro oꝛdīs p̄dicatoꝛū.et rñdēte q̄dā maxīo doctoꝛe grecoꝝ ep̄o ephesīno.cōuicti ſūt greci ex libꝛis docto.ſuoꝝ p̄maxīe baſilij de erroꝛe ſuo.vñ demū reducti ad ꝟitatē fidei ꝯfeſſi ſunt nobiſcū ſpūm ſcm̄ pꝛocedere a p̄re et filio.vt dr̄ in ſimbolo.

In cle.de ſū.trini. §. IIII.

et fi.ca.damnātur aliqui erroꝛes.Pꝛimo videlꝫ dicētiuꝫ.ꝙ anima ratōnal̄ nō eſt foꝛma coꝛpoꝛis humani p̄ ſe et īmediate.Secūdo dicētiū ꝙ chꝛiſtus nō erat moꝛtuus.quādo de latere eius ꝑfoꝛato exiuit ſāguis et aqua.Jo.xix.Tertio dicentiū ꝙ pueris et adultis in baptiſmo nō confertur gratia et virtutes. Jtem in Clemē.de vſu.ex graui determinaꝰ ꝙ q̄ pertinaciter aſſeuerat vſuram nō eſſe peccatum et damnabile.hereticus eſt habendus.

Begardorum ⁊ beguinaruȝ errores reprobantꝰ

Begardo ⁊ vt hereticꝰ pſequēdꝰ. Itē in ti. de here. c. ad nr̄am. re-
probantꝰ errores begardoꝝ ꝗ videntꝰ habuiſſe originē in
alemania. Et ſunt hi. Primꝰ eſt ꝙ hō in hac vita tm̄ pt
acq̄rere pfectiōis ꝙ ipeccabilis fiat. nec vltra in grā pōt
pficere. Scđs eſt ꝙ nō oportet cū ꝗ ad talē gradū pfecti
onis venerit ieiunare. q2 tūc ſenſualitas eſt rōni ſubiecta
Tertiꝰ eſt ꝙ hn̄s talē gdū pfectiōis nō ſubijcitꝰ humane
auctoritati vl' obediētie. nec tenetꝰ ad aliqua pcepta eccle
ſie. Quartꝰ ꝙ viator i via pōt eſſe ita beatꝰ ſic ſanctus i
patria. Quintꝰ ꝙ q̄libet intellectual' natura ſeipſa natu
raliter eſt btā. nec indigeat aliq̄ lumīe glīe ipam eleuāte
ad videndū deū eoq3 fruendū. Sextꝰ eſt ꝙ exercere ſe in
actib3 ꝟtuoſis eſt hoīs impfecti. pfectꝰ aūt licētiat a ſe ꝟ-
tutes. Septimꝰ eſt ꝙ oſculū mulierꝫ eſt mortale. cū ad h
nō inclinet natura. ſ3 actꝰ carnal' nō eſt pctm̄ cū ad h in-
clinet natura. maxīe cū de h tēptatꝰ. Octauꝰ eſt ꝙ in ele-
uatiōe corpis xp̄i pfectꝰ hō nō d3 aſſurgere vl' ei reueren
tiā facere. q2 impfectiōis eſt ſi a puritate ⁊ altitudine ꝯtē
platiōis ſue deſcēdat ad h ꝙ circa myſteriū ſacri euchari
ſtie aut circa paſſionē humanitatis xp̄i aliqua cogitarꝫ
Omnes hi articuli ꝓ hereſi habentꝰ ⁊ damnantꝰ ibi. ⁊ rō
tiones ibi potes videre in glo.

In extrauagātibus .§. V

etiā reprobātꝰ vt hereſes q̄dā errores. ⁊ pmo in extraua-
gāti bn̄dicti ꝗ incipit. Bn̄dictꝰ deꝰ in donis ſuis. repro-
batꝰ error dicentiū ꝙ nullꝰ videt diuinā eſſentiā. vl' eſt p
fecte beatꝰ an̄ diē iudicij. Itē ꝙ aīe decedētes in mortali
pctō nō immediate ad inferna deſcēdūt. Itē ꝙ nō omēſ
hoīes in die iudicij an̄ tribunal xp̄i cū ſuis corpib3 ap-
parebūt. reddituri de factis ꝓprijs rōem. vt recipiāt ſm
ea ꝗ geſſerūt penā vel pmiū. Hec oīa ibi. Itē in extra
uagāti Joh. xxij. ꝗ incipit. dudū ad audientiā reprobātꝰ
vt hereſeſ. errores petri de corbaria iohan. ⁊ michelini or
dinis minoꝝ. ꝗ ptinaciter aſſeuerabāt. ꝙ petrꝰ apl's nō
fuit magis caput eccl'ie ꝗ̄ q̄libet apl'oꝝ. ⁊ ꝙ xp̄s nulluȝ
vicariū in eccl'ia dereliq̄t vl' caput. Et ꝙ papa nō h3 cor-
rigere ⁊ punire. inſtituere vl' deſtituere impatorē ꝯ ꝗ eſt
ꝯſtitutio d ſen. ⁊ re iu. paſtoral'. in cle. Itē dixerūt ꝙ om
nes ſacerdotes cuiuſcūq3 gdꝰ exiſtāt. ſūt eq̄lis auctorita
tis poteſtatis ⁊ iuriſdictiōis. inſtitutiōe xp̄i. Et ꝙ vnus
plꝰ habeat alio. h eſt ab impatore. ꝗ etiā pōt h reuocare.
Itē ꝙ nec papa nec tota eccl'ia pt punire quēq3 punitōe
coactiua. niſi h habeat ab impatore. Que ſunt ꝯ ea que
habētꝰ di. xcvj. ꝑ to. ⁊. ij. q. vj. decreto. ⁊ extra de iudi. no-
uit. de fo. cōpe. c. vl. li. vj. Iſte petrꝰ de corbaria fuit factꝰ
antipapa tpe huiꝰ. Jo. xxij. ad ordinatōȝ ludouici impe
ratoris ſciſmatici ⁊ depoſiti ab impio. Et ab eo antipa-
pa coronatꝰ eſt. S3 poſtea captꝰ dictꝰ petrꝰ antipapa. et
ductꝰ ad Jo. xxij. auioni ꝯfeſſus errorē ſuū. in carcere vi
tam finiuit. Itē in quadā alia extrauagāti ꝗ incipit.
q2 q̄rundā reprobatꝰ hereſis. q̄rūdā dictoꝝ de paupe vi
ta. dicentiā duas eſſe eccl'ias. vna carnal' q viuit in deli
cijs. cui peſt myſticꝰ antixp̄s papa. Alia ꝟo eccl'ia ſpūal'.
ꝗ ſeruatꝰ in eis. Scđo ꝙ papa romanꝰ nō pōt aliq̄d fa-
cere vel imutare ſup regula beati frāciſci. nec qđ eſt per
alios pdeceſſores determinatū ptinēs ad clauē ſcientie.
Tertio ꝙ nullꝰ platꝰ h3 poteſtatē ſup ſubditos. Quar-
to ꝙ nullꝰ apl'oꝝ habuit cognitionē de xp̄o an̄ aſcēſionē
Quinto ꝙ ſacerdos exiſtēs i mortali nō ꝯficit euchari-
ſtiā. Sexto ꝙ nullꝰ ꝯſeruauit euāgeliū poſt xp̄m ⁊ ma-
trē eiꝰ ⁊ apl'os. niſi b. frāciſcꝰ. Et ꝗ ſm regulā eiꝰ viuunt
⁊ plura alia fatua. Itē in extrauagāti Jo. xxij. ꝗ fuit
circa annū dn̄i. M. ccc. xx. ꝗ incipit. ita q̄rundā. Et alia
que incipit. q2 inter nōnullos determinatꝰ ꝓ hereſi habē
da opinio eoꝝ ꝗ dicuntꝰ fraticelli ſeu frēs de opinione di
centiū xp̄m nil habuiſſe cū apoſtolis ꝓpriū. nec in parti
culari nec in cōmuni. etiā reꝝ mobiliū. ſed ſolum nuduȝ
vſum facti eoꝝ quib3 vtebatꝰ ſibi cōceſſis ꝑ elemoſynaȝ
vel aliū modū. cū tamē Joh. iiij. dicatꝰ ꝙ diſcipuli eius
iuerant in ciuitatē ad emendū cibos. Et Joh. xij. ꝙ Ju
das habebat loculos. que tamē ipe exponūt extorte Dec
peſtis multū viguit in marchia anchonitana ⁊ lōgo tē-
pore. nec florētia fuit ab ea libera. Adhuc pullulat talis
hereſis. ⁊ ſi multū debilitata ſit. Multi ptinaces in di-
cta opinione fuerūt cōbuſti. Anno dn̄i. cccc. xlix. fabria-
ni ⁊ florātie ⁊ vnꝰ anno ſequēti. Nec oñderūt aliud mi-
raculū vno tpe. niſi incinerationē corpoꝝ ex igne. falſi-
tas aūt huiꝰ erroris oſtendetꝰ in ſequēti ca. de ꝯſilio pau
pertatis. Fuerūt etiā tres ſecte hereticoꝝ. ſ. albanenſium
bagnolenſiū. ⁊ cōcordenſiū. qui in multis errorib3 coruȝ
peſſimis cōueniūt licet in paucis diſcordēt. Hi dicūt ꝙ
ſunt duo pncipia. vnū penitꝰ bonū. aliud penitꝰ maluȝ.
⁊ ꝙ deus bonꝰ nō creauit iſta viſibilia. Itē ꝙ deꝰ nō cre
at nec infundit nouas aīmas. Itē ꝙ xp̄s nō habuit no-
ſtras veras penalitates. ⁊ ꝙ nō eſt deꝰ. ⁊ ꝙ n̄ aſſumpſit
carnē de virgine. ſed duxit carnē de celo. ꝙ nō fuit verus
homo ꝙ nō vere comedit. nec fuit paſſus in cruce. nec
mortuꝰ. nec in celū aſcēdit. nec reſurrexit vere. Itē ꝙ nō
eſt reſurrectio corpoꝝ. Itē ꝙ ⁊ vetꝰ teſtamentū non eſt a
bono deo. ⁊ ꝙ moyſes fuit malꝰ. ꝙ adam nō fuit a deo.
Itē ꝙ ante xp̄i aduentū nō fuerūt aliqui boni. Itē ꝙ ba
ptiſmus nulliꝰ eſt efficacie. Itē ꝙ obeſt ſubdito ⁊ ſacra-
mento vita mala platoꝝ. Itē ꝙ nullꝰ malꝰ pōt eſſe ep̄s
Itē ꝙ eccl'ia nō pōt aliq̄d poſſideri niſi in cōmuni. ⁊ ꝙ
nō poteſt excōmunicare. nec d3 pſeq̄ malos. nec pt facere
ꝯſtitutiones. Itē ꝙ ſacramentū altaris ⁊ extreme vncti-
onis nihil eſt. Et ꝙ peccatū originale nihil eſt. Et ꝙ pec
catū nō eſt a libero arbitrio. ⁊ ꝙ non poteſt q̄s penitere
poſt pctm̄. Itē ꝙ infernꝰ vel purgatoriū nihil eſt. Itē ꝙ
bonꝰ deus viuificat ⁊ nō occidit. Sed malus deꝰ viuifi
cat ⁊ occidit corpa. Itē ꝙ mūdus ſp fuit ⁊ ſp erit. Itē ꝙ
matrimoniū malū eſt. itē ꝙ nō eſt ꝯtrahendū. itē ꝙ vſura
nō eſt phita. ⁊ ꝙ nō tenetꝰ q̄s reſtituere ablata. Itē ꝙ hō
poteſt dare ſpm̄ſanctū. Et plura alia falſiſſima ⁊ fatua
ponūt. Nota ꝙ ſi iſti albanēſes ſunt albigēſes. ꝯtra hos
albigēſes miſit Inno. tertiꝰ ꝗ fuit anno dn̄i. M. cc. du-
odecim abbates ciſtercienſis ordinis cū vno legato ad
partes tholoſanas ad pdicandū ꝯtra eos inquirendū ⁊
exterminandū. Cū quib3 ſe repit beatiſſimꝰ dominicus
pmus fundator ordinis pdicatoꝝ. qui diu pdicauit cō
tra eos ⁊ plurimos cōuertit. vt habetꝰ in legēda eiꝰ. qua-
dam die facta diſputatiōe ſolēni. inter nr̄os fideles ⁊ he
reticos illos poſt longā cōcertationē verboꝝ in hoc con
uenerūt vtraq3 ps fideliū ⁊ hereticoꝝ. vt accēſo igne corā
omnib3 heretici iactarēt libellū ſuā doctrinā ꝯtinentem
in ignē. ⁊ beatꝰ dn̄icꝰ libellū doctrine ꝟe fidei noſtre quā
pdicabat ſimiliter in ignē pijceret. Et cuiꝰ libellꝰ incōbu
ſtus pmaneret. illa vt ꝟa fides acceptaretꝰ. Mira res p-
ijcitꝰ libellꝰ hereticoꝝ in ignē. ⁊ ſubito cōburitꝰ. Proijcit ⁊
libellus ſancti Dn̄ici. Et ter libellꝰ in flammas traditꝰ
ter exiuit illeſus penitꝰ. O fides certiſſima. veriſſima. et
omni laude digniſſima. indubitatiſſima chriſtianorum
que tot innumeris ⁊ q̄tidie declarata doctrinis. ⁊ appro-
bata miraculis. extra quā nulla eſt fides. ſed perfidia di
luuio eterne dānationis extinguēda. Notandū etiaȝ ꝙ
iſte peſſimus error aſſerentiū duo principia vnū bono-
rum. aliud maloꝝ ⁊ viſibiliū. fuit originaliter heretꝰ ma
nicheoꝝ ꝗ repullulauit circa annos domini. M. ccl. vel
circa in lombardia. ꝑmaxime ⁊ florentiā etiā infecit in ꝑ
te. Contra quos ſanctus Petrꝰ martyr ordinis pdicato
rum ab Inno. iiij. factꝰ inquiſitor. florentiam purgauit
tali hereſi. gladiū materialē exercentib3 qui ſunt de fami
lia huſſorū. occidendo hereticos ⁊ reliquos ſuperſtites

De errore fraticellorum.

Damnantur et he tres secte

expellēdo. Qui. b. petrus demū ab ipſis hereticꝫ occiſus.
ab ipō Innocētio ſctōꝝ cathalogo ē aſſcriptus veritatē fi-
dei quā p̄dicabat ꝛ ſanctitatē vite eius mltis miraculis
dn̄o ꝯfirmāte. Exinde circa annos dn̄i. M. cclx. quidaꝫ
magr̄ pariſienſ dict⁹ guilhelm⁹ de ſcō amore librū cōpo
ſuit ꝯ mēdicātes. mlta mala ꝯ talē ſtatū impingēs. Cō-
cludēs nō poſſe hoīes ſaluari in tali ſtatu. Sꝫ ꝯ tles er
rores ſanctus thomas de aq̄no libros edidit. ꝛ oēs illos
errores efficaciſſime euacuauit. Propter q̄d alexander
.iiij. guilhelmū illū cum ſuo tractatu reprobauit ꝛ puni
uit. ꝛ ordies mēdicātiū plimū cōmēdauit ꝛ p̄uilegijs cō
muniuit. Demū circa annos dn̄i. M. cccc. xx. exorta ē he
reſis huſſitaꝝ ī Boemia. cui⁹ inuētor fuit q̄dā āglic⁹ ma
gnus ſophiſta dictus Hus. Hi mltos articlos erroꝝ te-
nebāt. vt ꝙ xp̄s nō eēt ī ſacramēto altarꝫ niſi cū eleuaba
tur a ſacerdote. Q, etiā nil debeāt poſſidere. imagīes ſā
ctoꝝ cōburebāt. ꝛ mlta alia. Miſſus fuit legat⁹ ad eos
reducēdos a Martino. v. dn̄s Jo. dn̄ici ordis p̄dicato-
rū Cardinal' Raguſinus ꝛ nil potuit pficere. Deinde eo
mortuo cardinal' Placētin⁹. poſt quē dn̄s Julian⁹ Car-
dinal' ſancti angeli. q̄ ꝯtra eos valde roboratos mltitu-
dine ꝛ dominio nō potuit p̄ualere. niſi gladio materiali
fidelibꝫ bellātibꝫ ꝛ eos expugnātibꝫ. vn̄ ad nihilū ſūt re
dacti. In diluuio igit̄ aquaꝝ mltaꝝ haꝝ hereſim ad de
um hoīes nō approximabūt ſed elongabūtur a dō repba-
ti. qꝛ ſuo ſenſui ptinaciter innitētes ſcripturas ſacras ma-
le intellexerūt. ꝛ rōes quidē inducere ad oſ̄ndendū falla-
ciā ipaꝝ hereſum nimis eſſet plixum. Sed ſufficiat vna
cois rō breuiſſima p omibꝫ. vicꝫ. qꝛ coipo ꝙ ab eccl'ia ſa-
croſancta repbati ſūt omes dicti errores ꝛ hereſes iudi-
cate reputādi ſūt errores damnabiles. ꝛ nulli eoꝝ adherē
dū. Maior eſt eni auctas eccl'ie in determiatōibꝫ eoꝝ q̄
ſunt fidei. omi rōni ꝛ omi autoritate doctoꝝ. Et ait bea-
tus Aug⁹. aplo nō credere. niſi eccl'ia illud approbaſſet. nec
licet alicui dubitare de aliqua ſupradictaꝝ hereſum ꝙ
nō ſit falſa ꝛ ducens ad damnatōem. Uel ꝙ q̄s poſſit
in ea ſaluari ſicut chriſtiani veri in fide Romane eccl'ie.
Nā vt dr̄ ex de hereticꝫ. Dubius in fide ē infidel'. Et be
atus Aug. dicit in li. de fide ad Petrū. firmiſſime tene et
nullatenus dubites oēm hereticū vl' ſciſmaticū cū dia-
bolo ꝛ angel' eius eterni ignis incēdio participādū niſi an-
te finē vite catholice fuerit incorpatus ꝛ reintegratus ec
cleſie. Et paulopoſt. Omi homī q̄ catholice eccl'ie non te
net vnitatē. neqꝫ baptiſmo. nec elemoſyna q̄ꝫtumcūqꝫ co
pioſa. nec mors p chriſti nomīe ſuſcepta poterit pficere
ad ſalutē. extra de hereti. firmiſſime. Hinc ꝛ Grego. in li.
moralium. Qua ex ſola catholica eccl'ia veritas conſpi-
citur apō ſe eſſe locū dn̄s phibet. de quo videat̄. In pe-
tra Moyſes ponitur vt dei faciē ꝯtemplet̄. qꝛ niſi q̄ſqꝫ
fidei ſoliditatē tenuerit diuinā p̄ntiā nō agnoſcit. Et in
fra. Aquā diluuij archam quidē ad ſublimiora ſuſtulit
omes aūt quos extra archam inuenit extinxit. xxiiij q. j.
qꝛ. Et certe valde mirū ē ꝛ ī h̄ apparet ꝟitas fidei noſtre
qꝛ tot innumere hereſes inſurrexerunt ꝯtra veritatē ei⁹
vt dimittā de pſecutōibꝫ tyrannoꝝ. Omes ꝛ hereſes et
pſecutōnes defecerūt. ꝛ ipa ſemp firma permanet. Quid
aūt ſit hereſis ꝛ quō puniant̄ heretici. ꝛ de triplici infide
litate. ſcꝫ paganoꝝ. iudeorū. ꝛ hereticoꝝ. habes in. ij. pte
ti. vi. Et de inquiſitoribꝫ hereticoꝝ ꝛ mō pcedendi ꝯtra
eos. habes in tercia parte. ca. xviij. de p̄dicatoribꝫ ꝛ inqui
ſitoribus.

Repbat magr̄ ciam tractatus cuiusdā gvilhelmi d. s. amore cōtra mēdicātes.

De hereſi huſſitarū i boemia. et⁹ inuētore.

De articulis ſeu cōcluſionibꝫ. xviij. in quibꝫ coīter nō
tenet̄ magiſter ſentētiaꝝ ꝛ Gratian⁹ in decreto. Ca. viij

PRimus articulus qꝫ
charitas q̄ diligamus deū ꝛ p̄ximū ſit ſpi-
rituſſanctus ꝛ nō aliq̄s habitus creat⁹. diſ.
xvij. pmi. Nec eſt ſua intentio ꝙ motus dilectōis q̄ deū
diligimus ſit ſpūſſanctus ſed ꝙ iſte actus ſit a ſpūſctō
nō mediāte aliquo habitu. ſicut ſunt alij actus virtuoſi
Et h̄ ppter excellētiā charitatis dixit ſctūs Tho. in p̄fata
diſt. pmi ſen̄. Et in ſe. ſe. q. xxiij. ar. ij. ꝛ in queſtiōibꝫ ꝺ vir
tutibꝫ. q ij. ar. j. eſt ꝯtra magrm ſen̄. Et allegat b. Aug⁹.
iij. de doctri. chriſtiana dicentē. Charitatē dico motum
animi ad fruēdū deo. Sed motus anī inq̄t doctor ſcūs
eſt q̄d creatū. ergo charitas eſt creatura. Itē ſequeretur
ꝙ actus charitatis nō ſit actus volūtatis. qō ē impoſſi-
bile eo ꝙ manifeſtam implicat ꝯdictōem. Nā amor de
ſui poſitōne importat ꝙ ſit actus volūtatis. Q, aūt ſeq̄
tur huius actū nō eē volūtatis. ptꝫ. qm̄ ſi ſpūſſanct⁹ mo
ueat humanā mētē motu charitatis. ita ꝙ ſit mota. ꝛ nl'
lo mō pncipiū hui⁹ act⁹ eſſet q̄d violētū cū pncipiuꝫ ſit
extra. g̃ nō eſſet volūtariū. Itē ſi aliq̄s diceret ꝙ volūtas
ꝯcurreret vt inſtrumentū ad hūc actū. ſequeret̄ ꝙ nō ſit
meritorius iſte actus eo ꝙ inſtrumentū ē illud in q̄ ē age
re vl' nō agere. cum in eo nō ſit pncipiū actiuū. Itē ſeque
retur ꝙ ī iuſtis dormientibꝫ nō eſſet charitas eo ꝙ non
habēt motū dilectōis. Itē h̄ eſſet ad detrimentū ꝛ nō ad
excellentiā charitatis. qm̄ ſequeretur ꝙ habēs charitatē
nō eſſet pmptus ad opandū. ſiue cū delectatōne eo ꝙ in
volūtate nō eſſet forma ſeu virtus. ꝛ tamē h̄ in charitatꝫ
actu deberet eſſe. qꝛ eſt radix merendi. Secūd⁹ ꝙ ter
mini numerales vt trinus ꝛ vnus. ꝛ hmōi. nō dicūt po
ſitionē ſed p̄uatōem tm̄. di. xxiij. q̄d intelligitur ſic. Cū
ꝺr Deus ē vnus. nihil ponit. ſed p̄uat multitudinē deo
rū. Sil'r cū dr̄ pſone ſunt tres. excludit̄ ſingl'aritas atqꝫ
ſolitudo. Sctūs Tho. pma parte. q. xxx. arti. iij. dicit. ꝙ
hoc pueniit ex eo ꝙ cū multipliciter dicat̄ vnū vno mo-
do mgr̄ accipit. Nā vnū pōt accipi put eſt pncipiū nu-
meri ex ꝯtinui diuiſione cauſati. ꝛ ſic ē accidēs ꝛ nō pre
dicat̄ de eo niſi metaphorice ſicut alie pprietates corpo-
raliū. Et pōt accipi tranſcendēter. Et ſic ꝟe de deo p̄di-
cat̄ ſignificās illā rem de q̄ p̄dicat̄ addendo negatōem.
qꝛ vnū ſignificat rem indiuiſam. vt cū ꝺr pſona eſt vna.
vnā ſignificat pſonā indiuiſam. ꝛ ſil'r de alijs dicatur.
Tertius ē eq̄litas ꝛ ſil'itudo nihil ponūt. ſed p̄uāt. ſicut
termini numerales. diſt. xxxj. Qō intelligit̄. qꝛ cū dicit̄.
pr̄ eſt equal' filio. i. nō maior nec minor. Eodē mō pr̄ eſt
ſil'is filio. i. nec diuiſus nec alienus. Sctūs Tho. pma p
te. q. xlij. ar. j. dicit ꝙ filius equal' ē prī ī magnitudīe per
fectōis. nō aūt mobilis ita ꝙ poſitiue p̄dicat̄. Sil'itudo
etiā poſitiue p̄dicat̄. Nā vnū ī q̄ꝫtitate cauſat eq̄le. ꝛ vnū
ī q̄litate cauſat ſil'e. ſic̄ vnū ī ſubia cāt idē. vn̄ ſic̄ ī dō eſt
q̄ꝫtitas pfectōis. ita ē ibi eq̄litas. Et idē ꝺ ſil'itudīe dicat̄
qm̄ ibi nō ē eq̄litas q̄ ē accidēs ſꝫ pfectō dei ſiue diuina
ſm quā diuine pſone dicūtur ſil'es. Quartus articl's
ꝙ p̄miū ī āgel' p̄ceſſit merita. di. v. in. ij. ſen̄. Sctūs tho.
ibiꝺ. ꝛ. j. pte. q. lxij. ar. iiij ꝺt ꝙ ſoli dō btītudo pfcā ē na-
tural'. cuilibet aūt creat̄e n̄ ē nat̄al' ſꝫ vltim⁹ finis. Queli
bet āt res p ſuā opatōꝫ ad vltimū finē ptīgit q̄ q̄dē opa
tio ī finē ducēs. vl' ē factiua finis qn̄ finis n̄ excedit ꝟtu-
tē ei⁹ q̄d opat̄ ppt̄ finē ſic̄ medicatō ē factiua ſanitatꝫ vl'
eſt meritoria finis. qn̄ finis excedit ꝟtutē opantꝫ ſic̄ ē btī
tudo. Un̄ āgeli p⁹ pmū actū caritatꝫ q̄ btītudinē merue
rūt ſtatī btī fuert̄. Quīt⁹ ꝙ nihil ꝺ cib⁹ trāſit ī ꝟitatē hu
mane nat̄e. di. xxx. ī co. ij. ſe. Scūs tho. j. pte. q. vi. ar. pen̄.
ꝺt ꝙ eiuſdē rōis ē ꝙ aliq̄ forma poſſit fieri ī aliq̄ mat̄ia
ꝛ poſſit ppriā materiā deſ̄ere. qꝛ oīa generabilia ſūt cor-
ruptibilia ꝛ ecōuerſo. Maīfeſtū ē āt ꝙ aīa hūana pt̄ de
ſ̄ere ppā mām. g̃ pt̄ fieri ī alia mā. Itē mltiplicatō ma-
terie l' ē ſm q̄ꝫtitatē tm̄. vt ī rarefactōe. l' ſm ſbm mat̄ie
ꝛ h̄ l' p creatōꝫ. l' p ꝯuſionē n̄ p creatōeꝫ. qꝛ ſm b. gre. oīa
ſūt ſil' creata ſm mām. g̃ p ꝯuſiōꝫ alimēti ī ꝟitatē hūani
corpis. Un̄ phs ꝺt ꝙ alimētū nutrit ī q̄ꝫtū ē potētia caro

Sextꝰ ꝙ ſemē eſt de ſuba p̄rie. di. e. ſ. xxx. in eodeʒ. ij. ſen. Sanctꝰ Tho. ꝑma pte. q. xl. ar. vlt. dr ꝙ cōe hʒ ſe ad determinatū vt imꝑfectū ad ꝑfectū. Alimētū aūt ꝑmo accipit q̄ndā ꝟtutē cōem reſpectu oīm ꝑtiū corꝑis. et ī ſine determinaꝶ ad hāc vł illā. Vn̄ ſi retineret naturā eiꝰ a q̄ reſoluiꝶ. tūc iā eſſet recedēs a natura generātis. q2 in via corruptiōis exiſtēs. ⁊ ſic nō hr̄et ꝟtutē ꝯuertēdi aliō in ſilēm naturā. ſi ꝟo retineret ꝟtutē eiꝰ a q̄ reſoluiꝶ. tūc cū eſſet ꝯtractū ad determīatā ꝑtē agētis. nō eſſʒ mouēs ad naturā totiꝰ generādi. ſʒ ꝑtis. ⁊ ſic nō generareꝶ ꝯpletū in natura ſʒ imꝑfectū. Septimꝰ articulꝰ ꝙ aīa humana ſepata a corꝑe ſit ꝑſona. di. v. iij. ſen. Sanctꝰ Thomas ibidē dic̄ ꝙ h̄ ꝯſonat opinioni platonis. q̄ poſuit. ꝙ hō nō eſt aliq̄d ꝯſtitutū ex aīa ⁊ corꝑe. ſʒ eſt aīa corꝑe induta. Sʒ hec opinio ſtare nō poteſt. q2 ſic aīa corpori accidētaliter adueniret. ⁊ ex eis nō fieret vnū ꝑ ſe. Vn̄ h̄ nomē hō de cuiꝰ intellectu eſt aīa ⁊ corpꝰ. nō ſignificarʒ vnū ꝑ ſe ſʒ ꝑ accidēs. Et ſic nō eſſet in genere ſube Octauus articulꝰ ꝙ xp̄s in triduo q̄ aīa a corꝑe fuit ſepata fuit hō. di. xxij. eiuſdē tertij. Sanctꝰ Tho. iij. ꝑ. q. l. art. iiij. dicit. ꝙ mors ꝓuenit ex ſeꝑatiōe aīe a corꝑe. Cuʒ igiꝶ aīa xp̄i fuerit ſepata. igiꝶ xp̄s mortuꝰ fuit. g̊ nō fuit hō. ſʒ hō mortuꝰ. Mgr̄ ſniaꝝ aūt credidit ꝙ ſiue ſint ꝯiuncta aīa ⁊ corpꝰ ſiue nō. aliud eſt hō. qd̄ eſt falſum. q̄a vt dr̄ b. Tho. ꝑma pte. q. lxxv. ar. iiij. Illud eſt hō qd̄ oꝑationes hoīs oꝑaꝶ. Cū igiꝶ ſentire ſit oꝑatio hoīs ⁊ ī triduo nō fuit ſentire. igiꝶ nō fuit hō in illo triduo. Nonꝰ articulus ꝙ ſacr̄a veteris leg̃ nullo mō iuſtificabāt. etiaʒ ex charitate facta. diſ. j. iiij. ſen. Sanctꝰ Tho. ibidem dicit. Abſurdū eſt ꝙ labores ſc̄toꝝ ī huiꝰ ſacr̄is deo accepti n̄ fuerint. ⁊ ꝙ opꝰ ꝟtutis poſſit eſſe nō meritoriū. ⁊ iō tenetur cōiter ꝙ vſus eoꝝ meritoriꝰ eē poterit. ſi ex charitate factū fuiſſet. Aliq̄ tn̄ excuſant mgr̄m dicētes ꝙ intellexerit de oꝑe oꝑato. lʒ oꝑatio ex charitate facta meritoria cēt

Decimꝰ articulꝰ ꝙ baptizati baptiſmo Johis non ponentes ibi ſpem nō rebaptizabanꝶ. di. ij. eiuſdē. Sanctꝰ Tho. ibidē dr̄. ꝙ opinio magiſtri videꝶ fuiſſe ꝙ q̄ referebant Johis baptiſmū ad xp̄m ex gr̄a xp̄i ⁊ baptiſmo Johannis fiebat q̄ſi vnū q̄d. ⁊ ideo nō indigebāt niſi manuū impoſitiōe ad ſuſceptionē ſpū ſancti. Sʒ q̄a ſacramēta noue legis ex oꝑe oꝑato efficaciā habēt. Jō videꝶ ꝙ ſpes ⁊ fides illius q̄ baptiſmū ſuſcipit. nihil faciat ad ſacr̄m. q̄uis poſſit facere ad rē ſacr̄i impediēdā vł ꝓmouendā. vn̄ neceſſe erat baptiſmo xp̄i baptizari. maxime q2 in Johis baptiſmo forma debita baptiſmi non erat. vn̄ oportebat iterari. q2 h̄ eſt generale in omnibꝫ ſacr̄is. cū deficit aliq̄d qd̄ eſt de ſuba ſacr̄i. Et confirmaꝶ dicto beati Aug. ſup Johem. omel. v. dicētis. Qui baptiſati ſūt baptiſmo Johis nō eis ſufficit. Vndecimꝰ articulꝰ ꝙ deus potuit cōmunicare potentiā creandi creature. diſ. v. eiuſdē. Sanctꝰ Tho. ibidē dicit ꝙ potētia creādi. creature cōmunicari nō poteſt. q2 ipam traheret vltra ſuam ſpēm. Nā cū creatio ſit opꝰ infinite potētie. creature cōicari nō poteſt. cū ipſa ſit finita. Itē creatori debeꝶ latria. ſed hoc nō poteſt creature cōmunicari. ergo nec creare.

Duodecimꝰ articulꝰ ꝙ heretici p̄ciſi. ſciſmatici ſuſpēſi ⁊ degradati. cōſecrare nō poſſunt. di. xiij. Sanctꝰ tho. ibidē. ⁊ iij. pte. q. lxxxij. ar. vij. dicit. ꝙ om̄e illud quod ꝑ ꝯſecrationē daꝶ. eſt ꝑpetuū. Ideo ſicut baptiſmus qui ꝑ ꝯſecrationē daꝶ nunq̄ amittiꝶ q̄tumcūq̄ aliq̄s in hereſim labaꝶ vel in ſciſma. excōmunicationē. ita nec ſacerdotalis ordo aliq̄ modo amitti pōt. vt beatꝰ Aug. dicit ad ꝑmenianū. ⁊ q2 poteſtas ꝯſecrādi ordinē ſacerdotalē cōſequiꝶ. Ideo heretici ⁊ ceteri q̄ in articulo ponunꝶ conſecrant. q̄uis ad ſuā ꝑniciē. dūmodo ſeruēt debita forma ⁊ materia. Tredecimꝰ articulus ꝙ mariꝰ alicuiꝰ ſponſe ꝑ ꝯſenſum de p̄nti. quā tamē non cognouiſſʒ. bigamus vocaꝶ. ⁊ ad ſacros ordines ꝓmoueri non poteſt. diſ. xxvij. Sanctꝰ Thomas ibidē dicit ꝙ bigamia cauſat irregularitatē inquantū tollit ꝑfectā ſignificatiōem matrimonij. q̄ cōſiſtit in coniūctiōe ⁊ aīoꝝ que fit ꝑ conſenſum. ⁊ in ꝯiunctiōe corpoꝝ. ⁊ ideo rōe vtriuſq̄ oporteret eſſe bigamiā q̄ irregularitatē facit. vnde ꝑ decretalē innocētij abrogaꝶ ei qd̄ dicit mgr̄ in lr̄a. videlicet ꝙ ſolꝰ ꝯſenſus ꝑ verba de p̄ſenti ſufficit ad irregularitatem inducendā. Decimuſquartꝰ articulꝰ ꝙ cognoſcēs ſponſe legitime ſororē. poſtremo nō poteſt vxori debitū reddere. diſ. xxxiij Sanctꝰ Thomas ibidē dicit ꝙ vxor nō debet puniri peccato viri. g̊ vir teneꝶ reddere debitū vxori petenti. Sʒ magiſter ſaluaꝶ q2 intēdit reddere debitum id eſt. carnalē copulā qua ꝑuatꝰ eſt q̄tū ex ꝑte ſui. q̄uis vxori ius ſuū remaneat ⁊c̄.

In decretis quedam .§. I.

ponit Gratianꝰ auctor libri q̄ nō tenenꝶ. Quedā alia a cōcilijs vel ſummis pontificibꝫ edita que ſunt reuocata ſeu imutata ꝑ cōſuetudinē generalē ꝯtrariā ⁊ abrogata. Nā ꝙ aliq̄ ſunt abrogata ꝑ ꝯriā ꝯſuetudinē. patet exēplū de ieiunio q̄drageſime. qd̄ a clericis deberet inchoari immediate poſt ſexageſimā. vt fuit ſtatutū a patribꝫ. Et vt habeꝶ di. iiij. Statuimꝰ. cū duobꝫ. c. ſequentibꝫ. Et tn̄ ꝯtrariū ſeruaꝶ. q2 cōiter clerici ſeculares inchoāt quadrageſimā. q̄n̄ ⁊ laici nec in h̄ dicunꝶ peccare. vt aſſeriꝶ diſ. e. §. vlti. Dies rogationū an̄ aſcenſionē erāt in p̄ceꝑto q̄ ad ceſſationē ab oꝑibꝫ. vt pʒ de ꝯſe. di. iij. ꝓnunciandū. Et q̄ ad ieiuniū. vt habeꝶ diſ. e. c. rogationes. Licet gloſa dicat ibi eſſe exhortatiōem ꝯſilij non p̄ceptum Sʒ ꝯſuetudo eſt in ꝯtrariū q̄ ad ceſſationē ab oꝑibus ⁊ ieiuniū. Nec ꝑ h̄ dicūt doctores hoīes peccare. Idē de hebdomada ſancta ⁊ hebdomada paſce. que erāt in p̄ceꝑto q̄ ad ceſſationē ab oꝑibꝫ. vt patet de ꝯſe. di. iij ꝓnunciandū. Sʒ ꝯſuetudo eſt in ꝯtrariū. nec dicunꝶ homines eſſe tranſgreſſores. Itē di. lxxiij. agiꝶ de litteris dimiſſorijs q̄ dabanꝶ ab epis clericis ſuis q̄ ad aliam dioceſim tranſire volebāt ad officiandū. ⁊ hoc ſub certa forma cū lr̄is grecis que ibi poniꝶ. Sed dicit glo. ꝙ h̄ abijt ī diſſuetudinē. ⁊ ideo illa diſtinctio legitur raro in ſcolis. Tamen q̄uis forma illa nō ſeruetꝶ. ſeruandū tamē eſt illud qd̄ traditꝶ di. lxxij. ꝙ clericus alteriꝰ dioceſis nō recipiaꝶ ad officiandū in alia dioceſi ſine litteris dimiſſorijs ſui epiſcopi. que teſtimoniū reddūt de eius ordinatiōe ⁊ cōuerſatione ⁊ licētia. Et quia iſtud male obſeruaꝶ ⁊ nō ſine peccato. ideo multa incōuenientia ſequunꝶ. vt indiſtincte ſcelerati fugiētes iudicē ſuū admittāꝶ ad officia. quia nō cognoſcunꝶ. Item xxij. q. v. Honeſtū habetur ꝙ iuramentū in iudicio fiat a ieiunis. Et in. c. decreuit dicitur ꝙ in quadrageſima. in aduētu. in diebꝫ dominicis nō exiganꝶ vel exhibeanꝶ iuramenta. ſ. ſolēnia. vt ī iudicio ⁊ hmōi. Et vtrūq̄ eſt abrogatū ꝑ ꝯtrariā ꝯſuetudinem. vt etiā dicit Glo. ibi.

Multa etiam edita .§. II.

antiq̄ iure ibi notata ſunt imutata. Nā vt dr̄ di. lxiij. §. penul. Sicut electio ſūmi pontificis non a cardinalibꝫ tm̄. ſed etiā ab alijs religioſis clericis eſt faciēda auctoritate nicolai pape. qd̄ habeꝶ di. xxiij. ī noīe. Ita ep̄oꝝ electio nō a canonicis tm̄. ſ. maioris eccl̄ie. ſed etiā ab alijs religioſis clericis eſt faciēda ſm ordinatiōem Innocētij factā in cōcilio rome. que habeꝶ di. lxiij. c. obeuntibꝫ. Sʒ electio pape hodie ſolū fit ꝑ cardinales. vt patet d̄ electi. ꝑ totum. ⁊ c. vbi periculū. Electio epiſcopoꝝ ſm iura cōmunia fiebat a canonicis cathedraliū eccleſiaꝝ. ⁊ confirmabatur a metropolitanis. Sed hodie ſummi pontifices reſeruāt ſibi ꝓuiſionē ⁊ collatōem omniū dignitatū

ſcꝫ pr̄iarchaliū.metropolitanoꝝ.epoꝝ.abbatū.ꝑpoſitu/
rarū ⁊ plebanatuū ſeu ꝑoratuū ecclīarū collegiataꝝ. Et
capl'a ī his nō habēt ſe intromittere. Itē di.lxxvij. ⁊ diſ.
lxxviij.ꝑ totū hr̄ de etate ordinādoꝝ.ſ.ꝙ ad ſubdiacōa/
tū nō debeat ꝗs ordinari ante.xx.annū. Ad diaconatuꝫ
in.xxv.⁊ nō an. Ad p̄ſbyteriū in.xxx.ibi etiā habeꝶ ď cer
tis interſticijs ſeruādis inter ordinē ⁊ ordinē Sed ꝑ cle.
de eta.⁊ quali.ordi.immutatū h̄ ē ⁊ determīatū ꝙ ſub/
diaconus in.xviij.anno etatis ſue. Diaconus in.xx. Sa
cerdos in.xxv.anno inchoato.ſ.anno. ⁊ ſi nō cōpleto va
leāt ordinari.⁊ nō an̄ ſine diſpenſatōe pape. Nec interſti
cia illa opꝫt ſeruari.ſed ſi legittima etas exiſtit ad oīes
ordines infra annū poterit ꝓmoueri.imo infra vnā qua
dragesimā.vt ſcꝫ in p̄ma dn̄.ca eius recipiat oēs ordīes
minores. In ſequēti ſabbato ſubdiaconatū. In ſabbato
an̄ dn̄icā de paſſiōe diaconatū. In ſabbato ſcō ſacerdo/
tiū dūmō al's ſit idoneus. Itē in ca.xxxv. q̄ ponūtur in.
q.ij.iij.iiij.⁊.v.quo ad gradus ɔſanguinitatis ⁊ affinita
tis ꝓhibitos ad ɔtrahēdū mr̄imoniū.ſ.vj.gradus corre
cta ſūt ⁊ imutata ꝑ decre. Grego.ix. q̄ habeꝶ ex̄ de ɔſan.
⁊ affi.nō dn̄t.vt dicit glo.vbi diminuūtur duo gradus
ex illis ſex.qꝛ difficile erat ⁊ menti retinere tot grad⁹.vn̄
multi ex ignorantia cōtrahebant in gradibꝫ ꝓhibitis. Et
ꝓhibitio ibi determīatur ⁊ declaraꝶ vſqꝫ ad quartū gra
dū conſanguinitatis ⁊ affinitatis incluſiue in quibꝫ nō
pōt ɔ̄bi abſqꝫ ſedis aplīce diſpenſatōe. Et in tertō ⁊ q̄r
to frequēter ex cā rōnabili diſpēſaꝶ. In vlterioribꝫ gra/
dibus vltra quartū pōt de iure cōi ɔtrahi nūc. Itē.ij.q.
iiij.c.ſepe ɔtingit.vbi dr̄ ꝙ cū furtū repitur factū in mo
naſterio.⁊ ignoraꝶ autor.debet fieri tal' purgatō. vt ab/
bate vel alio ex monachis celebrāte miſſam.oībꝫ deꝶ cō/
munio ſub hac obteſtatōe. Corp⁹ dn̄i ſit tibi ad ꝓbatōeꝫ
hodie. Dicit glo.⁊ bn̄.ꝙ iſtud ſtatutū ē abrogatū. qꝛ ide
bite fieret. Cū q̄ ɔcordat btūs Tho.in.iiij. Itē q̄d dr̄ de
ɔſe.di.j. Sacramēta.ſ.altaris nō debēt niſi a ieiunis ce
lebrari.i.cōfici.excepto die cene dn̄i.dicit glo.⁊ bn̄. ꝙ illi
exceptōi eſt derogatū ꝑ ɔſuetudinē ɔtrariā. Et ꝑ ca.liq̄
do.de ɔſe.diſt.ij.vbi indiſtincte ⁊ ſine exceptiōe dicī illi⁹
dicꝶ ꝙ debet ſumi a ieiunis ⁊ ɔfici. Infirmus tn̄ graui
ter etiā nō ieiunus ſumere pōt in pericl'o. Itē q̄ habenꝶ
de ſacramēto eucharistie.de conſe.di.ij. que videnꝶ eē ex
mō loquēdi ſub p̄cepto.ſ.ꝙ in cena dn̄i oēs dn̄t coīoneꝫ
accipe.vt in.c.in cena. Et ꝙ oēs dn̄t ter in anno cōicare.
ſcꝫ Natiuitate. Reſurrectōe.⁊ pēthecoſtes.vt ī.c.ſcl'ares.
⁊ in alijs tribꝫ ca. Intelligēda ſūt nūc eſſe ī ɔſilio. Exce/
pto feſto dn̄ice reſurrectōis.qꝛ hoc ſolū nūc ē ī precepto
ex decretali.oīs vtriuſqꝫ.ex̄ de pe.⁊ re.qȯ etiā in.c.trifor/
me dr̄ ſcꝫ de vna ꝑte ex tribꝫ hoſtie ɔſecrate q̄d reſeruaꝶ
in fine miſſe.hodie nō ſeruaꝶ.ſed ſiml' due ſicce ſumunꝶ
Et ꝙ in ca.tribꝫ gradibꝫ dr̄ de ieiunio ſeruādo ꝑ aliquaſ
horas.ſ.poſt ſumptū ſacramētū etiā nō ſeruaꝶ ſed pau/
lo p⁹ pōt comedi.ſm.b.Tho.in.iiij. Qȯ in ca. Ois dr̄.
ſcꝫ ꝙ accedēs ad coīonē ꝑ p̄us dꝫ abſtinere ab actu con
iugali ꝑ tres quatuor vel quinqꝫ dies. Dicit glo.hoc eſſe
de ɔſilio.⁊ ſic eſt debitū honeſtatis nō nc̄citatis p̄cepti.

Gratianus quoqꝫ .§.III.

monachus autor ſeu compilator libri ipſius aliqua po/
nit in.§.ī q̄bꝫ ip̄e ex ſuo ſenſu loq̄ꝶ.q̄ tn̄ nō tenenꝶ. vicꝫ.
in di.xiij.§.j.dic̄.ꝙ cū q̄s vrgeꝶ inter duo mala. licitum
eſt minus eligere. vn̄ videꝶ ꝙ aliq̄s p̄t eē ꝑplexus inter
duo peccata.ita ꝙ neceſſe ſit alterū committere. Sed h̄
eſt falſum vt ꝓbat ibi glo.ſūma.⁊ bn̄ ⁊ diffuſe. Cui con
cordat b.tho.vt em̄ ait Hiero. Neqꝫ ad virtutes neqꝫ ad
vitia neceſſitate trahimur.de pe.di.ij. Si em̄ inq̄t ⁊ b.
Aug. Nemo peccat in eo ꝙ vitare nō pōt. Scd̄m ģ rei
veritatē nullus p̄t eſſe perplexus inter duo peccata. ſed

bn̄ ſm erroneā ɔſciām ſuā quā deponere debet ⁊ pōt.ſꝫ
ip̄a ꝑmanēte datur doctrina ꝙ eligat qȯ minus ſibi vi
detur e duobꝫ. Et ſic intelligēda ſūt capl'a duo.⁊.c. Ner
ui. In di.xcv.§.ſed illud.poſt ca.pbros dic̄ ꝙ forte neceſ
ſitate vrgēte in abſentia epoꝝ vbi ē ɔſuetudo pbri poſ/
ſunt chriſmare in fronte. Sed hoc nō eſt verum q̄ꝫtācū
qꝫ neceſſitate ⁊ conſuetudo in hoc que potius eſt corru/
ptela nil facit.vt de ɔſue.q̄ꝫto. Sic tenet btūs Thomas
in.iiij.⁊ alij theologi.q̄d etiā firmat glo. Nec epūs p̄t in
hoc diſpenſare. Quidā etiā dixerūt ꝙ nec papa vt po/
nitur in dicta glo. Sed ſm b.Tho. ⁊ alios theologos
p̄t vtiqꝫ.q̄d ꝓbatur ex facto Gregorij.q̄ aliquādo ī hoc
diſpēſauit.vt patet di.c.ꝑuenit. Et hoc ſentit p̄ma opi/
nio glo. In ſecūda cā.q.j.§.in manifeſtis dicit ꝙ ī noto
rijs que ibi manifeſta vocat.nō req̄riꝶ ordo iudiciarius.
q̄d nō eſt ſimpl'r verū.⁊ diminute loquiꝶ.vnde ⁊ glo.ſu
per.c.manifeſta.notāter ponit triplex notoriū.ſ. facti.iu/
ris.⁊ p̄ſumptionis.⁊ que ⁊ qual'ī cis req̄ratur probatio
Nā in notorio facti non ſolū interpollati ⁊ actu tranſeū
tis ſed etiā ꝑmanētis.q̄d eſt ꝑmaxime notoriuꝫ facti.q̄d
ſcꝫ nouit maior pars populi ſeu vicinie vbi moraꝶ. vt
cum tenet ɔcubinā publice.vt dicit glo.ſuꝑ.§.qn̄.q.ca.
Si reus negat eſſe notoriū crimen ſuum requiriꝶ aliq̄s
ordo iudiciarius.vt ſcꝫ ꝓbetur ſaltē per duos teſtes illȯ
eſſe notoriū.⁊ oportet vt citetur.⁊ ſententia tanqꝫ contra
notoriū deꝶ. Qȯ etiā dicit Gratianus ī dicto.§. quādo
ꝙ talis notorius peccator probatus poſt ſecūdā ⁊ tertiā
correctōem id eſt admonitōem ſi incorrigibilis inueniꝶ
eſt damnandus per ſentētiā.nō teneꝶ.qꝛ in huius noto/
rijs nō requiritur admonitio p̄cedētis. Item in.xj.cau/
ſa.q.iij.§.euidenter itaqꝫ poſt.c.ad meniam.dicit ꝙ inij
ciens manus violētas in perſonā eccleſiaſticam incurrit
anathema.ſm illud.xvij.q.iiij. Si quis ſuadente.expo
nens anathema.i.ſeparatōnem a ſacramētis ⁊ ingreſſu
eccleſie.nō aūt a cōmunione fideliū. ſed vt dicit ibi glo.
⁊ bene hoc non tenet eccl'ia. Nā cōtra eū eſt extra.de ap/
pel.peruenit. Eſt enī ſeparatus etiā a cōmunione fideli/
um. Jo.ſa.volens eū corrigere dicit talē eſſe excoīcatum.
ſed nō vitandū anteqꝫ denūcietur.qȯ eſt falſum. ⁊ ɔtra
cū eſt expreſſe de ſen̄.excom̄.cū nō ab homīe. Itē ī cadeꝫ
cauſa ⁊ q̄tōne in.§.cū ergo ſentētia poſt.c.nō ſolū re⁹ ex/
ponit illud Grego. Sētētia paſtoris ſiue iuſta ſiue iniu
ſta timēda ē appellās ſentētiā iuſtā.cū eſt ī hoīe ꝓpter illud
crimē ꝓ quo excōicatur. Iniuſtā cū nō eſt crimē illud ſꝫ
aliud.puta excōmunicaꝶ ꝓ furto q̄s.q̄ tamen furtū non
cōmiſit ſꝫ adulteriū. Et hanc ⁊ ſi iniuſtā dicit timēdam
⁊ ſeruandā.ſed ſi non eſt in eo aliquod criminale videꝶ
velle dicere ꝙ tūc nō hꝫ timere vel ſeruare. Sꝫ vt dic̄ glo
ſa.male intellexit verba Grego.deceptus ex eo qȯ ſubi/
tulit Grego. Ne cū iniuſte forſitā ligatur ipam obligatō
nis ſue ſententiā ex alia culpa mereaꝶ. Sed vocat Gre/
gori⁹ aliā culpā ip̄m cōtemptū ſcientie cum ſcꝫ nō ſuat
eā qꝛ iniuſte ligatus eſt.cū nō cōmiſerit illū exceſſū ꝓpter
quē excoīcaꝶ. Quātūcūqꝫ igiꝶ ſit iniuſta niſi ſit lata poſt
appellatōem vl' ɔtineat intolerabileꝫ errorē. Lata a ſuo
iudice ligat ⁊ ſeruāda ē. In ca.xij.q.j.vbi q̄riꝶ vtꝝ liceat
clericis hr̄e ꝓpria bona arguēs ꝓ ⁊ ɔtra mlt'a induc̄. De/
mū ſoluit in.§.Cū ģ p⁹.c.p̄cipim⁹ ꝑ diſtinctōem.vicꝫ ꝙ
clericis orientalibꝫ q̄bꝫ licet vti mr̄imōio. ⁊ occidētalibꝫ
q̄ an̄ ordinatōem ſuā legittime habuerūt vxores ⁊ filios
licet hr̄e ꝓpriū ⁊ ſui ⁊ familie ſuſtētatōem. Alijs aūt qui
a puericia fuerūt in clericatu nō licet. Sed vt dicit gloſa
iſtud nō eſt verꝝ. Nā clericis oībꝫ licet hr̄e ꝓprium niſi re
nunciauerint ꝓprijs vt religioſi.vl' voto ſe ad h̄ aſtrinxe/
rint.vl' tpe p̄mitiue eccl'ie. Et de his intelligenda ſunt il/
la cap̄.que de hoc videntur dicere. Hec in glo.ſummaria ī
principio q̄tōnis.cui ɔcordat b.tho. Item in.iiij.q.j.

triplex no toriū

Querẽs vtrũ clericis liceat in iudicio repetere ſua. Rñ. poſt argumẽta dupliciter. videlicet ꝙ clericis etiã ꝑfeciꝫ licet in iudicio ↄtẽdere. nõ ꝓ lucro captãdo. ſed ꝓ dãno euitãdo. Item qđ ⁊ ſi nõ ꝓ ſuis rebꝫ. tamẽ ꝓ cõmunibꝫ eccleſiaꝝ ſuaꝝ licet ſtare in iudicio ꝓ eis defendẽdis. ſed imꝑfecta eſt iſta ſolutio. ⁊ gloſa ſummaria meliꝰ ⁊ ꝑfectius reſpõdet. Dicit enĩ ꝙ omnes clerici q̃ habẽt ꝓpriũ vł habere poſſunt. p̄nt licite ſua repetere in iudicio. Si nõ habẽt ꝓpriũ vt religioſi poſſunt repetere bona eccliarũ ſuaꝝ ſeu monaſterioꝝ ſi ſunt p̄lati de mãdato ſuoꝝ ſuꝑioꝝ poſſunt repetere. vt. xvj. q. j. Monachi. Omnes etiã clerici poſſunt agere in iudicio ꝓ miſerabilibꝫ ꝑſonis de mãdato ſupioris. xvj. q. j. ꝑuenit. Nec h̄ derogat ꝑfectioni ſtatꝰ religioſoꝝ. c̄uis magis deceat ꝑ alios litigare. ſ. laicos. In cã. xvj. q. iij. §. poteſt etiã aliter poſt ca. dilectio. dicit ꝙ ſufficit ad p̄ſcribendũ ꝙ ab initio habuerit bonã fidẽ cũ cepit poſſidere rẽ alienã. ⁊ ſi medio tempe habuerit cõſcientiã rei aliene. tamẽ p̄ſcribit. ſed licet hoc ſit ſm iura ciuilia. tamẽ vt dicit ibi glo. h̄ non tenet ſm ius canonicũ. cui in hoc eſt ſtandũ. Oportet enĩ ꝙ nõ ſolũ ab initio. ſꝫ ꝑ omne tps quo currit p̄ſcriptio. habeat bonã fidẽ. id eſt. credat ſe iuſte poſſidere. vt đ re. iuris. poſſeſſor. li. vj.

De p̄ſcriptione

In cã. xxij. q. iiij. §. vlti. dic̄ ꝙ habens votũ caſtitatis ſi iurat aliquã ducere in vxorẽ. iuramentũ hoc illicitũ eſt ⁊ ꝑnicioſum. q꞉ cõtra votum. et hoc eſt veꝝ. Et ſubdit ꝙ ſeruare h̄ iuramentũ nõ ꝓhibetur. ſꝫ penitẽtia ſibi de violatiõe voti eſt iniungẽda. qđ dicit magiſter eſt veꝝ ↄſummato matrimonio. q꞉ illã dimittere nõ poteſt. ⁊ h̄ nõ obligatione iuramẽti. ſꝫ maiori vinculo ſacramẽti. Sꝫ ſi nõ ↄſummauit matrimonium. ꝓhibet̄ ſeruare illud iuramẽtũ. alꝰ peccat mortaliter Maius enĩ ⁊ p̄us. vnde ⁊ obligatꝰ eſt vinculũ voti q̄ illꝰ iuramentũ. ⁊ ideo ad p̄mũ tenet̄. Ibi etiã ſubdit. ꝙ ſi quis iurat ſe non facturũ clericum vel religioſum. ꝙ nõ ꝓhibet̄ illud iuramentũ ſeruare. quia nõ adimit̄ per hoc ſalꝰ anime nec corꝑis. Nã ⁊ laici in ſuo ſtatu poſſũt ſaluari. Sed ſm btm̃ Tho. h̄ iurãdo grauiter peccat. q̃a ponit obicẽ ſpiritui ſancto. Nã ⁊ ſi in ſeculo poſſit ſaluari. meliꝰ tamẽ ⁊ ꝑfectiꝰ in clero vel religione. Dicit̄ aũt iuramentũ illicitũ nõ ſolũ cũ adimit̄ ſalꝰ anime vel corꝑis ſed etiã cũ diminuit̄ ſalꝰ alteriꝰ coꝝ vel ꝑfectius anime impedit̄ ꝑ obſeruationẽ iuramẽti talis. ſicut ſi q̃s iurauit nõ dare alicui panẽ neceſſariũ ad ſuſtentatõem. vt illicitũ ꝓhiberet̄ illud obſeruare. ſꝫ etiã ſi iuraret ei compaticũ quo meliꝰ ſuſtentaret̄ vt illicitũ eſſet ꝓhibendum obſeruare. Et multo magis eſt illicitũ cũ iurat illud non factuꝝ. qđ magis ſaluti aĩme ꝓficit.

De iuramẽto illicito an ſit ſeruandũ vł nõ.

In cã eadẽ. q. v. §. j. dicit. ꝙ qui cogit aliquẽ ad iurandũ falſum. id eſt. exigit ab eo iuramentũ. peccat mortaliter. ſi eſt ꝑiurans qđ ⁊ gloſa affirmat. Sꝫ hoc intelligendũ eſt quãdo ille ſcit ſeu veriſimiliter credit ꝙ iurabit falſum. vt declarat beatꝰ Auguſtinꝰ in. c. ille q̃. q. c. Nam alꝰ ſi quis exigit ab aliquo iuramentũ. vel ꝑ ſe vel ꝑ iudicẽ in iudicio pro veritate inueniẽda neſciẽs ſi ille falſum iurabit. non videtur arguẽdꝰ đ mortali. Et multo magis iudex exigẽs iuramentũ ſm formã iuris. vel ad requiſitionẽ ꝑtis. cuꝫ debet nõ peccat. ⁊ ſi ſciat illũ falſum iurare ſm bea. Tho.

De eo qui cogit aliquẽ ad iurandũ falſum.

In. xxiiij. q. j. §. ſi aũt poteſt. c. Audiuimꝰ. videt̄ dicere ꝙ lapſus in veterẽ hereſim excõmunicatꝰ eſt. vñ et ſuſpenſus ab executione ordinis ⁊ iuriſdictionis. Et alios excõmunicare nõ valet. Sed nouã hereſim cõfingẽs ex corde ſuo. nõ eſt excõmunicatꝰ. Et cũ toleret̄ ab eccleſia. poteſt excõmunicare ⁊ alias agere. cũ ſcꝫ eſt occultus. ſꝫ gloſa dicit indiſtincte ꝙ ſiue veterẽ ſequat̄. ſiue nouã confingat. eſt excõmunicatꝰ. ⁊ alios excõmunicare nõ valet extra de heret̄. ad abolendã. Valẽt tamen alia que facit dum toleret̄ ab eccleſia. quia ſcꝫ occultꝰ. Si tamen omnino eſſet occultus. q꞉ cũ nemine exprimit errorẽ ſuum. ſm pe. ia. iiij. nõ videt̄ excõmunicatꝰ. quia ecclia non iudicat nec punit mere occulta. ſed cũ ſe in aliquo manifeſtat ſuã hereſim. ⁊ ſi occultũ ſit. ita ꝙ ꝓbari in iudicio nõ poſſit. tamẽ excõmunicatꝰ eſt. Et idẽ dicit glo. de ſciſmaticis. niſi forte in ſũmo pontifice. cũ duo crearent̄ ⁊ quilibet crederet ſe papã. Hec gloſa ſũmaria. Ultima tamen eiꝰ pars videt̄ intelligẽda cũ haberẽt iuſtã cauſam credendi illud. ⁊ ratiões eſſent vehemẽtes ꝓ vtraq̄ ꝑte. vt accidit tempe ſciſmatis inter Urbanũ ⁊ Clementẽ.

Quid de lapſo ĩ veterẽ hereſim

In dicto. §. querẽs Gratianꝰ vtrũ lapſi poſt baptiſmum in crimẽ ⁊ penitẽtes valeãt ꝓmoueri ad ordines vel dignitates vel curã animarũ. Et iam ꝓmoti valeant poſt lapſum ꝑmanere in ordinibꝫ dignitatibꝫ iã ſuſceptis ⁊ ad alia ꝓmoueri. Arguit ad ꝑtes negatiuã ⁊ affirmatiuam multũ diffuſe. demũ dat duas ſolutiones ꝑ diſtinctiões. Harũ prima eſt. ꝙ ſi vere penitẽt nõ ficte poſſunt ꝓmoueri. ⁊ in ſuis dignitatibꝫ ꝑmanere ⁊ ordines exequi. et ad ſupiores aſcendere. Si ficte penitẽt. ita ſcꝫ ꝙ non odium criminis ſꝫ timor vtilitatis ⁊ amiſſio ꝓprij gradus ⁊ ambitio celſioris ad penitentiã inducit. Et tales non debent ꝓmoueri vel manere in ſuſceptis. hec dicit in. §. q̃modo igit̄. ante. c. vt cõſtitueret̄. Aliã ſolutiõem ponit in §. poſſunt ⁊ aliter. ante. c. ſacerdotes. ſcꝫ peccata cõmiſſa aut ſunt occulta. ⁊ ꝓpter talia nõ ꝓhibent̄ ꝓmoueri ⁊ permanere in ſuſceptis facta ſecreta penitẽtia. Aut ſunt manifeſta ⁊ ꝓpter talia q꞉ ſcandalizant. nõ poſſunt nec dñt promoueri vel exequi in ſuſceptis. Sed vtraq̄ ſolutio eſt imꝑfecta ⁊ ſatis confuſa. nec ſimpliciter vera. ſed cũ additiõe poteſt ſaluari. Nã quo ad primã ſolutionẽ diſtinguendũ. q꞉ aut crimina ſunt talia que inducũt irregularitatẽ. ⁊ talibꝫ irretiti. nõ poſſunt quãtũcunq̄ peniteant abſq̄ diſpenſatione ordinari vel beneficari. vel vti ſuſceptis. exemplũ in enormibꝫ vel in homicidio. vł mutilatione. hereſi. ſciſmate. ſymonia in ordine ſuſcepto. dignitate ⁊ beneficio curato etiã occultis. in quibus ſolus papa diſpenſat. Et in mediocribꝫ criminibꝫ cũ ſunt notoria. vt in adulterio. ſacrilegio. inceſtu. ⁊ huiuſmodi. in quibꝫ etiam aliquãdo epiſcopi diſpenſant. Si autẽ crimina nõ inducant irregularitatẽ poſſunt qui illa perpetrarũt ⁊ ꝓmoueri ⁊ vti ſuſceptis ſine aliqua diſpenſatione. peracta tamẽ penitẽtia interiori. ſi nõ ad perniciẽ ſui ſed ad ſalutẽ voluit ſacramentũ ordinis accipe vł vti ſuſceptis. Sed cũ vlteriꝰ querit̄. ſi per p̄latos debent cum huiuſmodi crimĩoſis qui indigẽt diſpenſatione diſpẽſari. Tũc habere poteſt locũ prima ſolutio Gratiani. ſcꝫ ꝙ nõ debet. cũ apparet non vere ſꝫ ficte penitere. c̄uis poſſit. Sed ſi vere tũc poteſt ⁊ congruit cũ eis miſericorditer diſpenſari ſm. c. ponderet. ⁊. c. domino ſancto. In homicidio ex malicia nõ cõſueuit diſpenſari. ⁊ ſi poſſit q̃ ad aliam ſolutõnẽ ſupplẽdũ eſt. quia ſi occulta talia ſint enormia. que vt dictũ eſt inducunt irregularitatẽ. indigent huiuſmodi illaqueati diſpenſatõe. Si nõ ſũt enormia per penitentiã ſecretã purgata non impediũt. Manifeſta vero ſeu notoria ſi ſint enormia vel etiam mediocria vt adulterium. ſacrilegiũ. ſodomiticũ. ⁊ huiuſmodi. indigent qui ꝑ ea ꝑpetrarũt diſpenſatiõe. Si non ſunt notoria. ſcꝫ per cõfeſſionẽ in iudicio vel conuictionẽ. vel euidentia facti que nulla poſſit tergiuerſatione celari. q̄uis a multis ſciant̄ non indigẽt talia diſpenſatione. ſed penitẽtia priuata purgant̄. Predicta ſatis elici poſſunt ex gloſa ſummaria. diſtin. l. §. Ubi ponunt̄ multe circa materiam opiniones varie.

De lapſis pꝰ baptiſmũ ĩ penitentibꝫ an pmoueri ⁊c.

In diſt. j. de penitentia q̃rens vtrũ peccata commiſſa ſola cordis contritione ⁊ ſecreta ſatiſfactione abſq̄ ſacramentali confeſſione. cum adeſt facultas. poſſint peccata deleri. vel ſit neceſſaria ipſa confeſſio. Arguit pro ⁊ contra valde diffuſe.

De ↄtritione an ſola ↄtritiõe pctã abſq̄ ↄfeſſione ⁊c.

Demū in vltimo.§.nō determinat.ſed relinquit iudicio lectoꝝ.quā ſequat̃ opinionē. Dicit tamē glo.ſūmaria ꝙ Gratian⁹ ꝗuis nō determinet videt̃ tamē declinare ad hoc ꝙ ſit neceſſaria ꝯfeſſio ad remiſſionē pctōꝝ ſi adeſt facultas ad q̄d facit.c.vltimū. Eandē queſtionē mouet magiſter ſeñ.in.iiij.Et ſimili mō indeterminatā relinq̄t Sȝ b.tho.in.iiij.ibi in expōne littere dicit ꝙ tūc tempis potuit vtraq̧ opinio ſine p̄iudicio eterne ſalutis teneri. ſcȝ ꝙ confeſſio eſſet neceſſaria vel nō. ſed poſtq̧ ꝑ innocētiū tertiū eccl'ia determinauit.ꝛ p̄cepit oībꝫ ꝑuenientibꝫ ad vſum ratōis. vt ſaltē ſemel in anno debeāt ꝓpo ſacerdoti ꝯfiteri.tenere pertinaciter ꝙ non ſit neceſſaria ꝯfeſſio vocal' q̄ fit ſacerdoti.eſſet hereticū ꝛ ꝯtra claues eccl'ie.veꝝ ē ꝙ ꝑ ſolā ꝯtritōem que ſine ꝓpoſito ꝯfeſſiōis ꝛ ſatiſfactōnis nulla eſſet.que cōtritio cauſatur ex gratia dei peccata remittūtur. Sed habita etiā remiſſione q̄d tamē nullus poteſt ſcire ꝑ ſe.adhuc tenetur ad ꝯfeſſiōeȝ tpe cōgruo.Qđ ſi nō faceret tempe debito habita oportunitate ꝗuis peccata dimiſſa nō redirēt. tñ incurreret mortale peccatū ex illa omiſſione.vñ ꝛ damnatōem hoc ſm beatū Thomā i.iiij.ꝛ al's. Cui ꝯcordat glo.ſumma.ī fine poſt plures opiniones recitatas nō veras.

Notandum etiam .§.IIII.

ꝙ glo.decretoꝝ ſunt ſatis autentice ꝛ bone p̄cipue exponētes textū q̄ aliq̄ñ ē multū obſcurus. vt ſine ipis male poſſet intelligi.ꝛ de facili q̄ alia nō vidiſſet ī errorem induceret.vnde ꝛ heretici aliquit autoritates ei⁹ īducūt male exponētes.Glo.etiā ſūmarie.q̄ ſi ponūtur in p̄ncipio diſtinctōnū vel queſtionū ſūt cōiter bone ꝛ vere. Et cuȝ ibi ponūtur plēs opi. vltima ē melior ꝛ magis tenetur. Sūt ibi tamē in diuerſ capl'is aliq̄ q̄ nō ſunt ṽe. Nam glo.q̄ hr̃.xiij.q.ij.ſuꝑ c.tp̄s.videt̃ tenere ꝙ his q̄ ſūt ī inferno mediocriter mali valēt ſuffragia facta ꝑ eis ad diminutōem pene licet nunq̧ liberent̃.q̄d nō eſt veꝝ. ſcđȝ beatū Tho.in.iiij.q꞉ nec ad liberatōem nec ad diminutionē pene valēt nec ꝯfortatōem ſubiecti.Et male intellexit glo.dcm̄ ibi b.aug.q꞉ b.aug⁹.vocat mediocriter malos eſſe q̄ deſcēdūt morientes ad purgatoriū q̄bꝫ dicit valere ſuffragia vt tollerabilior ſit ip̄a damnatio.i.ꝯdemnatō ad illā penā.vt.ſ.alleuiet̃.glo.aūt ītelligit mediocrit̃ malos q̄ ꝓpter mortalia deſcendūt in infernū. Itē de conſe.di.ij.ſuꝑ.c.tribꝫ gradibꝫ.ponit glo.plures opiniones de ſpeciebꝫ eucharistie cū ſumūt̃. Aliq̄ ei dicebāt ꝙ ille ſpecies nec alijs cibis admiſcēt̃.nec in ſtomachū deſcēdūt. Alij ꝙ deſcēdūt ſed ꝑ ſudorē vl' occultos meatus exeūt ſeu reſoluunt̃. Alij ꝙ q̧cito ſpēs ille dentibꝫ atteruntur corpus chriſti ibi eſſe deſinit. ſed oēs iſte opiniōes ſunt falſe.Nā ſm b.Tho.in.iiij.ꝛ alios theologos q̧diu ſpecies ibi remanēt ſacramēti tamdiu ē ibi corpus chriſti.ſiue deſcēdāt ī ſtomachū q̄ vtiq̧ deſcēdūt. ſiue emitterentur ꝑ vomitū.ſiue ꝑ deceſſū ex tali infirmitate ītegra vt ſumpta emittente.Et idē iudiciū ē de ill' ſpēbꝫ ſic đ alijs cibis q̄ ad digeſtionē ꝛ ꝯuerſionē ī nutrimētū. Itē glo. que ē ſuꝑ.c.timorē.de cōſe.diſt.ij.q̄ videt̃ dicere ꝙ añ xp̄i reſurrectionē poſt inſtitutōem ſacramēti nō poterat ꝯfici niſi ꝑ xp̄m.Et ꝙ ſi in triduo mortis ſi quis aplo'ꝝ conſecraſſet non fuiſſet ibi corpus ſine aīa.Et quedaȝ alia ponit q̄ cōmuniter nō tenent̃. Itē q̄d dr̃.d.c.ſuꝑ.c.q̄ hñ. in glo.ꙙ cū mus ſumit eucharistiā deſinit ibi ſtatim eē corpus chriſti.Nō eſt veꝝ.Sed q̧diu ibi remanēt ſpēs traiecte in ſtomachū tamdiu eſt ibi ſacramētū. Item qđ dr̃ diſt.iiij.in glo.ſuꝑ.c.Si papa.ꝙ nō ſolū ꝓ hereſi: ſed etiā ꝓ quolibet notorio crimīe.vt ſimonia. adulterio ꝛ huiuſmodi.ſi poſt admonitōem eſſet incorrigibilis ex q̄ ſcādalizaret̃ eccl'ia poſſit iudicari ꝛ deponi papa. Allegat ꝓ rōe hoc.q꞉ ꝯtumacia ꝛ inobedientia expreſſa dr̃ hereſis ꝛ infidelitas.vt di.lxxxi.Si q̄ ſunt p̄bri.Sed ꝓ hereſi papa iudicat̃.vt in dicto.c.ſi papa. ſed h̄ cōiter ñ tenet̃.Et Pe.de palud.in.iiij.reꝓbat illā glo.ꝛ bñ.q꞉ cū dicit̃ papa ꝓpter hereſim ꝛ infidelitatē poſſe iudicare. īntelligit̃ de hereſi ꝓprie ꝛ ſtricte ſumpta.ꝓut ſcȝ hȝ fixū errorē circa ea que ſunt fidei in mēte ſed cū ꝯtumacia ꝛ inobedientia dicit̃ hereſis vl' infidelitas. ibi ſumit̃ hereſis large ꝛ imꝓprie. Et de tali.c.illud ſi papa. Item.xxij.q.ij ſuꝑ.c.ne quis arbitret̃ dicit glo. ꝙ mēdaciū officioſū vt ꝓ ſalute alicuius ꝓcuranda.q̄d tamē nulli noceat ē peccatū mortl'e ī viris perfectis.veniale in imꝑfectis.ꝛ appellat ꝑfectos q̄ abrenunciāt perfecte oībꝫ tp̄alibus. Sȝ glo.illa eſt falſa.Nā he.Tho.ſe.ſe.in.q.de mendacio dic̄ ꝙ nullū peccatū q̄d eſt laycis vel imꝑfectis veniale ē de ſe mortale perfectis vel religioſis.q꞉ ꝑfectio ꝑſonalis ſeu ſtatus ꝑfectōnis nō facit veniale in ſe mortale in eis eſſe niſi rōne ſcandali inde ſequētis. q꞉ poſſet inde tātū ſcandalū ſequi quod eſſet nō ratōe mēdacij ſed ſcādali mortale.Solēt aūt magis ſcādalizari hoīes de mēdacō perfectorum q̧ imperfectoꝝ. Nec tamē q̄dcunq̧ ſcandaluȝ ex hoc ortū eſſet mortale.ſed rarū q̄d determinare difficile eſt.Et tūc nō rōne mendacij erit ibi mortale ſeu ī mēdacio ip̄o ſed in ſcādalo. Item.ij.q j.ſuꝑ ca. ſi peccaueris ī te.glo.mouet tres queſtiōes circa materiā fraterne correctionis.ꝛ reſpōſiōes ſm varias opiniōes. Sed btūs Tho.ꝑfectius ꝛ clarius.ſe.ſe.Cui⁹ ſniās firmat ꝛ allegat archi.in roſario ſuꝑ dicto.c.Et p̄ma queſtio eſt. Vtruȝ fraterna correctio intelligat̃ de occultis vl' manifeſtis.Et reſpōdit ꝙ ſm aliq̄s intelligitur de occultis ſm alios de manifeſtis.Sed Io.intelligit de occultis q̄ tamē ſciunt̃ a pauciſſimis.Btūs tho.đt ſimpl'r de occultis.mortalibus tamē.Secūda queſtio. Vtrū ad fraternā correctōȝ teneant̃ oēs ex p̄cepto.Ad q̄d reſpōdēt aliq̄ ꝛ dicūt ꝙ tenent̃ ex p̄cepto ad hoc ſolū ſuꝑiores eccl'iaſtici vel layci. Alij vero vt ſubditi ex conſilio.ꝛ hoc quo ad pctm̄ commiſſum.ſecus q̄ ad ꝑpetrādū.q꞉ ad hoc oēs tenēt̃ ad admonendū.ſ.xxiij.q.iij.Tā ſacerdos. Alij vt Hugo dicūt ſimpl'r ad hoc oēs teneri. Btūs Tho. tenet ſimpliciter oēs teneri. Sȝ q꞉ p̄ceptū ē affirmatiuū obligat ſꝑ. ſed nō ad ſemꝑ.imo ꝓ loco ꝛ tpe.ꝛ alijs circūſtantijs debitis.Et hoc cū ſꝑatur ꝑ hoc ſeq̄ emēdatō peccātis.cum iſte ſit finis huius p̄cepti.Ip̄e etiā ordo datus ſeu ꝓceſſ⁹ in ea ſm euāgeliū eſt in p̄cepto.cum ſcȝ ꝑ illū modū ſperat̃ correctio.Qui aūt ſunt ī magiſtratu reſpectu ſubditoꝝ diligētius ſe hr̃e debēt rōne cure. Et vltra fraternā correctōem tenēt̃ ad aliā q̄ ē act⁹ iuſticie.correctōem.ſ.paternā ſeu iudiciariā ī puniēdo ſcȝ crimīa cōmiſſa ſcđm formā iuris Et q꞉ hui⁹ finis ē p̄ncipal'r bonū reipublice q̄d ꝯſeruat̃ ꝛ ꝓmouet̃ ex punitōe criminū. Ideo etiā ſi ex hmōi correctōe q̄ fit ml'tipl'r ſm exceſſus varietatē ꝓbis durſ ꝛ factſ.vt pena pecūiaria vl' ꝑſonali vl' exilio.ꝛ huiuſmōi. nō ſꝑetur emēdatō eius ſȝ ſcādalū ꝛ deſꝑatō. ñ tñ ꝓpter h̄ dȝ p̄termitti.vt.xxiij.q.iij.q̄.ꝛ di.lxxxvi.inferioꝝ.ꝛ diſt.xlv.ſed illud.ꝛ.xxiij.q.iij.eſt iniuſta. De hac nō hn̄t ſe intromittere niſi p̄ſidētes.ꝛ erga ſibi ſubditoſ Vñ btūs Aug.dicit.Et q̄ emēdat verbere in quē ptās dat̃ ꝛ coercet aliq̄ diſciplīa miām p̄ſtat.Multa eni bōa etiā inuitis p̄ſtāda ſūt.di.xlv.Si ḡ nō dat̃ ptās ſuꝑ delinquētē nō dȝ punire. Tertia qō vtrū admittant̃ oēs vt criminoſi ꝛ infames ad denūciatōem.Et rñdet̃ ꝙ ſic ſi bono zelo denūciēt.Sȝ crimīoſi q̄ ſcȝ ꝑſeuerāt ī malis eo ip̄o ꝙ tl'es nō vidētur bono zelo moueri.cū ſe nō corrigant.Ad euāgelicā denūciatōem oēs poſſunt admitti.cū nō intendat̃ niſi emēdatio fratris nō punitio niſi p̄ſumat̃ ꝙ h̄ nō intēdit̃.ſȝ diffamatō aut vindicatō. Ad denūciatōȝ iudicialē vbi etiā ītēdit̃ punitō ſuādū ē q̄d habetur extra de accu.qualiter ꝛ quādo.ꝛ.c.Inq̄ſitōis,

Titulus duodecimus de dono ꝯſilij.

Cõſiliū bonū exigit rectitudinē ſui. celſitudinē principij ꝛ aptitudinē exilij Caplm̄ p̄mū.

Circa donum conſilij tria poſſum⁹ ꝯſiderare. ſ. rectitudinē ꝯſilij. celſitudinē. aptitudinē auxilij. Et q̄ꝛtū ad primū ſciendū. ꝙ tūc recte ꝯſiliat̃ q̄s. cū facit tria q̄ tāgit phus iij. ethi. Primo ſi debitū finē ſibi ꝯ̄ſtituat. Scd̄o ſi media accõmoda ad finē inueniat. Tertio ſi ꝑs ꝯueniēs cõſilio aſſumat. Primo igit̃ ad h̄ ꝙ aliq̄s recte ꝯſilietur oportet ꝙ ſibi finē debitū ꝯ̄ſtituat. De p̄ncipio enī nō eſt ꝯſiliū. qꝛ ꝯſiliū eſt inq̄ſitio rõnis de aliquo operabili a nobis. Sꝫ p̄ncipia in om̄i ſcīa oportet ſupponere tāq̄ꝫ certa. In om̄i igit̃ inq̄ſitione p̄ncipiū ſub q̄ſtione vel ſub inq̄ſitione rõnis nõ cadit. ſil'r ꝯſiliū nõ eſt de fine. Cui⁹ ratio eſt. qꝛ illud de q̄ eſt ꝯſiliū eſt dubiū vel incertū. q̄lia ſunt futura ꝯtingētia. q̇ patet qꝛ in talibꝫ rō ꝓfert iudiciū an eligēda ſint vel vitāda abſq̄ꝫ inq̄ſitiõe ratiõis. Sed finis ꝛ id q̇ habet̃ vt finis eſt iā determinatum ꝛ certū. vt in qualibet ſcīa p̄ncipiū illi⁹ ſcīe. Scd̄o quis recte ꝯſiliat̃ ſi media accõmoda vel ꝯueniētia ad finem inueniat. Q. enī de aliq̄bꝫ nõ ſit ꝯſiliū. ꝓcedit ex eo. vel qꝛ ſunt determiata. vel qꝛ ſunt minima. Sꝫ que ſunt determinata. i. q̄ habēt determinatas vias ꝓcedēdi ad determinatos fines nõ oportet ibi ꝯſiliari. ſicut ſcriptor n̄ ꝯſiliat̃ quõ debeat lr̄as trahere. qꝛ h̄ eſt iā determinatū ꝑ artē ꝛ nõ dubiū. Si aūt ſunt mīma vel inutilia q̄ parum adiuuāt vel impediūt ad ꝯſequendū finē. quia nõ multū refert vtꝝ ſic vel ſic fiāt. q̇ aūt parꝝ eſt rō accipit vt nihil. vn̄ de hmōi nõ eſt ꝯſiliū. ſꝫ de eo q̇ eſt ꝯueniētius vtilius ꝛ facili⁹. ad ꝯſequendū finē. quale ꝯſiliū eſt q̇ dat̃ de paupertate. Math. xix. Si vis ꝑfect⁹ eſſe vade ꝛ vēde om̄ia q̄ habes ꝛ da paupibꝫ. q̇ vtiq̄ꝫ ꝯſiliū ē nõ p̄ceptū. Et de v̄ginitate vl' viduitate. j. Corinth. vij. De v̄ginibꝫ aūt p̄ceptū dn̄i nõ habeo. ꝯſiliū aūt do. q̇ eſt de meliori. Et merito qꝛ vt dr̄ Eccī. xxvj. Non eſt digna põderatio aīe ꝯtinētis. hec. Amb. Uirginitas ſuaderi poteſt. imꝑari nõ poteſt. Res eſt magis voti q̄ꝫ p̄cepti. xxxij. q. j. Integritas. De obediētia ait ſtephan⁹ papa cuidam vxoricide. Placeat tibi ꝯſiliū noſtꝝ q̇ tibi meli⁹ ꝛ vtili⁹ videri põt. Relinque h̄ malignū ſeculū. Ingredere monaſteriū. humiliare ſub manu abbatis cuncta facito ſimplici aīo q̄ tibi fuerint imꝑata. xxiiij. q. ij. Admonere. Tertio ad h̄ ꝙ aliq̄s recte ꝯſiliet̃ oportet ꝙ aſſumat t̄ps ꝯueniēs ne ſit nimis moroſus ꝛ tard⁹. vt trāſeat debitū t̄ps. Nec etiā nimis velox. Un̄ Calixt⁹ papa. Nos enī t̄pe indigem⁹ vt aliq̄d maturi⁹ agam⁹. Non p̄cipitem⁹ ꝯſilia ꝛ opa noſtra neq̄ꝫ ordinē coꝝ corrūpam⁹ diſ. l. põderet. Ad hec tria q̄ faciūt ꝯſiliū rectū operat̃ q̄dam virt⁹ moralis ꝑs prudentie q̄ dicit̃ eubolia. que eſt recte ꝯſiliatiua. vt dicit phs. vj. ethicoꝝ. vbi aūt deficit aliq̇ hoꝝ. vt ꝙ ꝯ̄ſtituat ſibi malū finē. puta intēdēs eā exequi volūtatē vel vtilitatē. nõ honorē dei ſalutem ſui vel ꝓximi. vel ꝛ ſi bonū finē eligat. tn̄ vias quibꝫ ad illḋ ꝯſequendū ꝑueniat. ꝛ media indebita accipiat. puta vt vincat iuſtā cauſam. mēdacio vtit̃ vt vincat inimicum ī iuſtū ꝑditionē facit. vel aliud indecēs vel t̄ps debitum nõ aſſumit. vel modū. qꝛ nõ firmus ꝑmanet. nõ ē bonuꝫ ꝛ rectū ꝯſiliū. Propter h̄ ſequit̃ ꝙ peccator ſcꝫ in mortali ꝑmanēs. nõ eſt bn̄ ꝯſiliari⁹. qꝛ nõ obſeruat debitas circumſtātias vel debitū finē nõ attēdit cū peccat. Et ꝑ oppoſitū v̄tuoſus q̄libet ꝛ bn̄ ꝯſiliatiu⁹. ꝛ ſi ſit idiota ī hiſ ſcꝫ que ꝑtinēt ad bonū v̄tutis. licet in alijs vt in negociationibꝫ vel rebꝫ bellicis vel hmõi non ſit bn̄ cõſiliatiu⁹ Hec ſm̄ beatū Thomā in. iij. diſt. xxxv. arti. iiij. exceptis auctoritatibꝫ decretoꝝ.

Tria facit q̄ recte cõſiliat̃

Quantū ad ſecundū. §. I.

ſciendū. licet de certitudine vl' celſitudine iudicij q̄ habet̃ ꝑ donū ꝯſilij. Sciendū ꝙ ꝓꝑiū eſt creature rõnalis vt ꝑ inquiſitionē rõnis moueat̃ ad aliq̄d agendū. Que quidē inq̄ſitio rõis cõſiliū dicit̃. Sed qꝛ rō humana nõ poteſt cõprehēdere ſingularia ꝛ ꝯtingētia q̄ poſſunt occurrere. ꝛ etiā deficere ne ad finē intentū ꝑducat ea de q̄bus cõſiliat̃. Ideo certitudinē ꝯſilij attingere nõ eſt humanū ſꝫ diuinū. cui⁹ eſt ꝑ certitudinē ꝯtingentiū euētus p̄uidere. Et iō oportet ꝙ ad hanc certitudinē habēdam. mēs humana inſtinctu ſpūſſancti eleuet̃ ſupra hūanū modū. ad quā certitudinē nõ poteſt rõe dictamis eleuari. Et iō indiget homo inq̄ſitione ꝯſilij dirigi ꝛ leuari a deo q̄ om̄ia cõphendit. Et h̄ fit ꝑ donū ꝯſilij. Q̇ ſic diffinit̃ ſm̄ beatū Tho. in. iij. di. xxxiij. ar. ij. Donū ꝯſilij ē quo hõ accipit h̄ q̇ agendum eſt. quaſi ꝑ certitudinē a ſpūſancto edoct⁹ ſupra humanū modū. Uel aliter. Donum ꝯſilij eſt q̄ hõ dirigit̃ in agēdis ꝛ cauēdis. nõ ꝑ inquiſitionē rõis. ſꝫ q̄ſi ꝯſilio accepto a ſpiritusancto. Nā ꝯſcire ꝓ certo oīa agibilia. ꝛ cauere om̄ia impedimenta ꝯſecutiõe vite eterne. nõ eſt ex dictamine rõnis ſꝫ ex v̄tute ſpūſſancti q̄ filij dei agunt̃. Ro. viij. Uel aliter. cõſilium q̇ eſt donū. eſt q̄ ſpūſſanct⁹ dirigit nos in om̄ibꝫ q̄ ordinant̃ in finē vite eterne. ſiue ſint de neceſſitate ſalutis. ſiue nõ. Hec beat⁹ Tho. ij. ij. q. lij. ar. iij. Q. aūt mens humana ꝑ donū ꝯſilij inſtruat̃ ꝛ ꝑficiat̃ in agēdis oſtēdit̃ tripl'r. Primo ex interp̄tatione. Secūdo ex ſimilitudine. Tertio ex rõne. Ex interp̄tatiõe patet. Nā ꝯſiliū dr̄ qua ſi cõſidiū. eo ꝙ multi ꝯſidēt ad ꝯferendū ſimul. q̄s oportet ꝯſiderare plures ꝯditiones ſeu circūſtantias. q̄s dum vnus in ꝯſiderādo deficit. ali⁹ meli⁹ ꝑcipit. vt dic beatus Tho. j. ij. q. xiiij. ar. ij. Sic a ſimili qꝛ humana rō nõ põt habere aliquā certitudinē de euntibꝫ ꝯtingentiū ad ꝓuidendū de eis ꝑ donū ꝯſilij ſpūſſancti rõem humanā inſtruit de agēdis ſupra humanū modū. Un̄ vrban⁹ papa. Cū ſpūſſanct⁹ infundit̃. cor fidele ꝑ prudentiā ꝛ conſtantiā dilatat̃. de ꝯſe. di. iiij. Om̄es. Ad prudentiā aūt ꝑtinet ꝯſiliū. Secūdo h̄ ꝓbat̃ ſimilitudine. videm⁹ eñ in rebꝫ humanis ꝙ illi q̄ nõ ſufficiūt ſibijpſis in inq̄ſitiõe ꝯſilij. a ſapiētioribꝫ ꝯſilia exq̄runt. ſm̄ documentū illud Thob. iiij. Cõſiliū ſꝑ a ſapiēte inq̄re. ꝛ di. xxij. De q̄bꝫ dr̄ facili⁹ inuenit̃ q̇ a pluribꝫ ſenioribꝫ q̄rit̃. Sic a ꝓpoſitū. qꝛ rō humana nõ poteſt cõprehēdere ſingularia et ꝯtingētia que poſſunt occurrere. iō magis indiget hõ inq̄ſitiõe ꝯſilij. q̄ſi ꝯſilio accepto a deo. q̄ om̄ia cõprehēdit ſm̄ beatū Tho. ij. ij. q. lij. ar. ij. Tertio h̄ declarat ex ratione. Nā rō humana ꝑficit̃ ꝑ hoc ꝙ mouet̃ a ſuperiori p̄ncipio motiuo. ſic corp⁹ q̇ mouet̃ a ſpū. Manifeſtū eſt aūt ꝙ rectitudo rõnis humane cõparat̃ ad rõem diuinā. ſicut p̄ncipiū motiuū inferi⁹ ad ſuperi⁹. Ratio enī eterna eſt ſup̄ma regula om̄is humane rectitudinis. ꝛ iō regula humana maxime ꝑficit̃ ꝛ adiuuat̃. ſm̄ ꝙ mouet̃ ꝛ regulat̃ a ſpūſancto ꝑ donū ꝯſilij. circa ea q̄ ſunt agenda ꝓpter finē. b. Tho. ij. ij. q. lij. ar. ij. Et phs dicit in. c. de bona fortuna. ꝙ his q̄ mouent̃ ꝑ inſtinctū diuinū nõ expedit ꝯſiliari ſm̄ rõem humanā. ſed ſequant̃ inſtinctuꝫ diuinū. qꝛ mouent̃ a meliori p̄ncipio. Ad q̇ optime facit q̇ habet̃. xix. q. ij. Due ſunt leges. publica ſcꝫ humana ſcripta ꝛ p̄uata. ſ. ſpūſſcti. Et q̄ hac ſecūda ducūtur. nõ ſubijciunt̃ ꝑſone. ibi. vide bene.

Donū ꝯſilij neceſſariū q̄re

Donū ꝯſilij q̄d ſit

Conſiliū vn̄ dr̄.

Quantū ad tertium. §. II.

ſcꝫ aptitudinē cõſilij nota ꝙ q̄nta beatitudo q̄ eſt. Beati miſericordes. adaptat̃ huic dono ſicut dirigēti. Q̄uis enī ꝑ ꝯſiliū in om̄ibꝫ v̄tutū actibꝫ dirigamur. ſpecialiter

Dono ꝯſilij adaptatur q̄nta btitudo quare.

tamen in operibus miſericordie. Nā cū̄ conſiliū ſit ꝺ hijs
que ſunt ad finem vtilia. ſequit̄ de his q̄ ſunt maxime
vtilia ad finem. maxime ꝯſiliū erit vtile ⁊ neceſſarium.
Sed miſericordia maxime eſt vtilis ad finē. ſm̄ illꝺ .i.
ad Thi. iiij. Pietas ad omnia vtilis eſt. q̄ exhibet̄ p ſe/
ptem opa miſericordie corpalis. ⁊ multomagis p opera
miſericordie ſpūalis. vt docere. p̄dicare. reger. ⁊ hmōi. h.
tho. ſe. ſe. q. lij. ar. iiij. Idem oſtendit Aug⁹. in ſermoue
dn̄i in mōte dicens. Conſiliū ꝯuenit miſericordibꝫ. q̄a
vnicū remediū eſt de tantis malis exui ⁊ liberari dimit
tere alijs ⁊ dare. Ad; idē glo. ſup illud. Beati miſerico/
des. Miſericordia ait eget ſpū conſilij. ſine q̄ nemo cir/
cūſcripte miſereī. Initiū em̄ ſui miſereri. finiſ eſt p alio
mori. Dan̄. iiij. Placeat tibi rex cōſiliū meū. pctā tua e/
lemoſynis redime. de pe. di. i. Quāobrem. Quādo autē
elemoſyna cadat ſub p̄cepto ⁊ qn̄ ſub ꝯſilio. habes ple/
ne declaratum in ſcꝺa parte. ti. i. c. xxiiij. ꝺ inhūanitate.

De conſilijs euangelicis. Et primo de conſilio obediē
tie. Capitulum ſecundum.

Quia optimuꝫ homi-
nis eſt vt mēte deo adhereat ⁊ rebꝫ diuinis. Im
poſſibile eſt aūt ꝙ homo intenſe circa diuerſa occupet̄.
ad h̄ ꝙ liberius mens hominis ferat̄ in deū. inq̄t btūs
Thomas in. iij. ꝯtra gentiles. dant̄ in diuina lege conſi/
lia. quibꝫ homines ab occupationibꝫ vite p̄ntis retra/
hant̄. q̄ꝫtum poſſibibile eſt vitam agenti terrenā. Non
eſt aūt hoc ita homini neceſſariū ad iuſticiā. vt ſine eo
iuſticia eſſe nō poſſit i ipo. Nō em̄ virtus ⁊ iuſticia tol
litur ſi hō ſm̄ ordinē ratiōis corpalibꝫ ⁊ terrenis rebus
vtat̄. Et iō huius diuine legis admotōnis dicunt̄ con/
ſilia non p̄cepta inq̄ꝫtum ſuadet̄ homini vt ꝓpter melio *Sollicitudo hoīs circa tria*
ra minus bona p̄termittat. Occupat̄ em̄ humana ſolli
citudo ſm̄ cōmunē modū humane vite erga tria. Prīo
q̄dem circa ꝓpriam pſonā quid agat aut vbi conuerſet̄.
Secundo circa pſonas ſibi ꝯiunctas p̄cipue vxorem ⁊
filios. Tertio circa res exteriores procurandas. quibus
homo indiget ad ſuſtentatōem vite. Ad amputandam
igit̄ ſollicitudinē circa res exteriores dat̄ in lege diuina
ꝯſiliū paupertatis. vt ſcꝫ res hui⁹ mundi abijciat qui/
bus anim⁹ ei⁹ p ſollicitudinē aliquā implicari poſſet.
Hinc eſt qꝺ dn̄s dicit Mat. xix. Si vis pfectus eē va
de ⁊ vende omnia q̄ habes ⁊ da pauperibꝫ ⁊ ſeq̄re me.
Ad amputandā aūt ſollicitudinē vxoris ⁊ filioꝝ. datur
homini ꝯſiliū de ꝟginitate vel caſtitate ſeruanda. Hinc
eſt qꝺ dꝛ. j. Coꝝ. vij. De ꝟginibus aūt p̄ceptum dn̄i nō
habeo. ꝯſilium aūt do. Et huius conſilij rōeꝫ aſſignās
ſubdit. Qui ſine vxore eſt ſollicitus eſt. q̄ ſunt dn̄i cogi/
tat et quō placeat deo. Qui aūt cum vxore eſt ſollicit⁹ ē
que ſunt mundi cogitat ⁊ quō placeat vxori. ⁊ diuiſus
eſt. Ad amputandā aūt ſollicitudinē hominis circa ſe/
ipm. dat̄ ꝯſilium obedientie. per quā hō diſpoſitioneꝫ
ſuoꝝ actuum ſuperiori ꝯmittit. ꝓpter qꝺ dicit Heb. vlt.
Obedite p̄poſitis veſtris ⁊ ſubiacete eis. ipi em̄ puigi/
lant quaſi rōem reddituri ꝓ animabꝫ veſtris. Q, ſum *hoīs pfēctio i q̄ cōſiſtit ⁊ p q̄ diſpōitur ad hanc.*
ma hominis perfectio in h̄ ꝯſiſtat. ꝙ mens hoīs ꝺ va
cet. Ad hanc aūt mentis vacationē p̄dicta tria maxime
videnī diſponere. ꝯuenienter ad pfectōnis ſtatum ipa
pertinere videnī. nō quia ipe ſunt pfectōnes. ſed q̄ ſūt
diſpoſitōes q̄dam ad pfectionē. q̄ in hoc ꝯſiſtit. ꝙ mēs
hominis deo vacet. Et h̄ expreſſe oſtendūt verba domi
ni pauptatem ſuadentis. Si vis pfectus eſſe ⁊c. ſbdēs.
Sequere me. q̄ſi in ſua ſequela pfectōnis ꝯſtituens v/
tam. Poſſunt etiam p̄dicta tria dici pfectōnis ſigna et
effectus. Cū em̄ mens amore ⁊ deſiderio alicui⁹ rei ve/
hemēter afficit̄. ꝯſequens eſt vt alia poſtponat. Et h̄ er
go ꝙ mens hominis feruenter amore ⁊ diſiderio i diui
na ferat̄. in q̄ pfectionē ꝯſtare manifeſtū eſt. ſequit̄ ꝙ oīa
q̄ poſſunt ipm retardare quo minus ferat̄ in deum ab
ijciat nō ſolū caram vxorem. ⁊ prolis affectum. ac reruꝫ
exteriorum. ſed etiā ſuijp̄ius Et h̄ ſignificant ꝟba ſcri/
pture. Dicit̄ em̄ Canti. viij. Si dederit homo oēm ſub
ſtantiā ꝓ dilectione quaſi nihil deſpicit eā. ⁊ Mat. xiij.
Sile eſt regnū celoruꝫ homini negociatori q̄rēti bonas
margaritas. inuenta aūt ⁊c. ⁊ Phil. iij. Que mihi aliq̄n
fuerūt lucra. arbitratus ſum vt ſtercora. vt xpm lucrifa
ciam. Adde q̄ ſignū maxime ⁊ pfecte amicitie vni⁹ ad
alterū eſt. cum ſe ⁊ ſuo amico dat. Sic cū p paupertateꝫ
offerat quis bona exteriora ꝺo. p caſtitatē corpus. quia
maximas delectationes ei⁹. ſcꝫ venereas ſibi aufert. et
voluntatē propriā q̄ nil maius dat plato cui⁹ volūta/
ti ſe ſubijcit loco dei. ⁊ ideo p iſta ſignificat̄ pfecta ami/
citia eius ad deum. Quia igit̄ p̄dicta tria. diſpoſitōnes
effectus. ⁊ ſigna ſunt ad pfectionē ꝯuenīēter q̄ p̄dicta ꝺ
uouent deo dicunt̄ eſſe in ſtatu pfectōis. pfectio autē ad
quā p̄dicta diſponunt. in vacatoe mentis ad deū conſi/
ſtit. Vn̄ p̄dictoꝝ pfeſſores religioſi dicūt̄. quaſi ſe ⁊ ſua
per modū ſacrificij deo dedicātes. Religio em̄ i cultu di
uino ꝯſiſtit. vt in oblationibꝫ ⁊ ſacrificijs ⁊ hmōi. Hec
beat⁹ Thomas in. iij. ꝯtra gentiles. ca. xxv. Et. xiiij. q. i.
dicitur. Vbi conſilium dat̄ offerentis eſt arbitriuꝫ. vbi
vero preceptum neceſſitas ſeruientis.

De obedientie voto et. §. I.

alijs votis. Sciendū ꝙ ſtultum viſum ē aliq̄bꝫ obliga/
re ſe voto ad obediendū alicui. aut qꝺcunq; ſeruanduꝫ
inducentibꝫ hanc rōem. Vnūqꝺq; bonū quanto liberi
us agit̄. tanto ꝟtuoſius eſſe videt̄. Quāto em̄ ex maio/ *Arguit̄ ꝯ*
ri neceſſitate q̄s ad aliq̄d obſeruandū aſtringit̄. tāto mi
nus libere id agere videt̄. Videt̄ igit̄ derogari laudabi
litati ꝟtuoſoꝝ actuum p h̄ ꝙ ex neceſſitate obediētie vl
voti fit. Sed h̄ ꝓbat beat⁹ Thomas. iij. ꝯtra gētiles
ca. cxxxiij. tripl'r. Pmo dicit ꝙ qui h̄ dicunt videntur *Solutio*
ignorare diuerſitatē neceſſitatū. Eſt ei triplex neceſſitas *argumētī*
Quedā ex coactione. q̄dam ex interiori inclinatōe. q̄daꝫ
ex fine. Et p̄ma q̄dem neceſſitas laudē ꝟtuoſoꝝ actuuꝫ *ꝙ triplex*
diminuūt. q̄ ꝯtrariat̄ volūtario. Coactū eſt em̄ qꝺ ē vo *ē necītās*
luntati ꝯtrariū. Scꝺa neceſſitas q̄ ſcꝫ eſt ex interiori in
clinatōne ꝓcedens. laudē virtuoſi actus nō minuit. ſed
auget. facit em̄ voluntatē magis intēdere in actū virtu
tis. Patet em̄ ꝙ habitus virtutis quāto fuerit pfectior
tanto vehementi⁹ voluntatē tendere facit in actum vir
tutis bonū. ⁊ minus ab eo deficere. ꝙ ſi ad finē pfectio/
nis puenerit. quandā neceſſitatē infert ad intenſe agen/
dū ⁊ minus deficiendū ſicut eſt in beatis q̄ peccare non
poſſunt. nec tn̄ ꝓpter h̄ aut libertati voluntatis aliquid
deperit aut act⁹ bonitatꝫ. Tertia neceſſitas eſt ex fine.
ſicut dꝛ alicui eſſe neceſſariā nauē vt trāſeat mare. Ptꝫ
aūt ꝙ hmōi neceſſitas libertatē volūtatis nō minuit
nec actuū bonitatem. q̄n potius quo ad aliq̄d auget. q̄/
ſi neceſſariū ad finē. ex hoc ipo laudabile eſt. ⁊ tanto lau
dabilius. q̄nto finis fuit melior Neceſſitas aūt obſeruā
di q̄ quis nouit. aut obediendi ei cui ſe ſupponit. nō eſt
neceſſitas coactōnis. nec etiā ex interiori inclinatōe pro
ueniens. ſed ex ordine ad finē. Eſt em̄ neceſſariū vouen
ti h̄ vel illud agere. ſi debet votū impleri. aut obedien/
tia ſeruari. Cum igit̄ hi fines laudabiles ſint. vtpote q̄/
bus hō deo ſe ſubijcit. neceſſitas p̄dicta nihil diminuit
de laude ꝟtutꝫ. Scꝺo ꝙ tal' obligatio quā q̄s ſibi ſumit
nō diminuit de laude ꝟtutis. ꝓbat̄ ſic. Cōſiderandū eſt
em̄ ꝙ dū implent̄ aliq̄ q̄ quis nouit vel q̄ ſibi p̄cipiunt̄
ab eo cui ſe quis ſubdidit ꝓpter deum. maiori laude ⁊ re
muneratione ſint digna. Sicut em̄ ꝯtingit vnū actuꝫ
eſſe duorum viciorum. dum actus vnius vicij ad fineꝫ

alterius vicij ordinatur. vt cum quis furat᷑ vel fornicet᷑
Actus quidē ſm ſpēm eſt auaritie. ſm intētionē eſt lu-
xurie. Sic eodē mō ↄtingit in actibus v̓tutū. Actus ei
vni⁹ virtutis ad actū alterius v̓tutis pōt ordiari. Sic
cum q̇s dat ſua vt cū eo habeat amicitiā caritat̄. Act⁹
q̇dem talis ex ſpecie ſua eſt act⁹ liberalitatis. Ex fine eſt
actus caritatis. Qui⁹ aūt actus maiorē laudē habet vir
tutis ex caritate q̄ ex liberalitate. Vn̄ ſi remittat᷑ ex eo
ꝙ liberalitat̄ eſt. ex eo ꝙ ad caritatē ordinat᷑ maiori lau
de ꝛ mercede dignus erit q̄ ſi liberali⁹ ageret᷑ nō in ordi
ne ad charitatē. Ponam⁹ ḡ aliquē aliqđ opus v̓tut̄ a-
gentē. puta ieiunantē. vel ſe a venereis ↄtinentē. Equi-
dē ſi h̓ agat abſq̄ voto. erit actus abſtinētie vel caſtita
tatis. Si ex voto refert᷑ vlterius ad aliā v̓tutē. cuius eſt
deo vouere aliq̇d. ſcꝫ ad religionē q̄ potior eſt caſtitate l̓
abſtinētia. vtpote faciēs nos recte habere ad deū. Erit ḡ
actus abſtinentie vl̓ ↄtinentie laudabilior ī eo q̇ ex voto
facit. ꝛ ſi nō ita delectat᷑ in abſtinētia. ex eo ꝙ delectat᷑ ī
potiori virtute que eſt religio. Tertio ſic. volōtas prece-
dens actum manet virtute in tota executione actus. et
ipm̄ laudabilē reddit. etiā qn̄ de ꝓpoſito voluntat̄ ꝓpter
quē actū incipit. in executōe opis nō cogitabat. Nō eīn
oportet vt q̇ ꝓpter deū aliqđ iter arripit. in q̄libet parte
itineris actu cogitet de deo. Patet aūt ꝙ ille q̇ vouet ſe
aliq̇d facturū. intenſius illud vult q̄ ſi ſimpl̓r illud fa
cere diſpoſuit. q2 nō ſolū illđ facē voluit. ſꝫ voluit ſe fir
mare vt nō deficeret ab eo faciēdo. Et hac volūtatis in-
tentōe reddit᷑ executio voti cū intentōne quadā lauda-
bili. etiā quando voluntas l̓ nō ex actu fert᷑ in opus vel
fert᷑ remiſſe. Sic ergo laudabilius fit. quod ex voto fit
q̄ quod fit ſine voto. ceteris tamen paribus.

Continētia ſeu caſti- .§.II.

tas ponit᷑ inter ↄſilia q̄ꝫtū vicꝫ ad virginitatē ſeruādā.
Triplex ḡ-
d⁹ caſtita
tis.
vel viduitatē. Cū eīn ſit triplex ḡdus caſtitatis. ſ. virgi
nalis. vidualis. ꝛ ↄiugalis. Ad ↄtinentiā q̇dem ↄiuga
lem tenet᷑ q̇libet ex p̄cepto. nō q̇dem ꝙ aliq̇s teneat ad
ↄ̄hendū ↄiugiū. ſed ſi ↄtraxerit. opꝫt ꝙ abſtineat ab oī
actu venereo extra ſuā vxorē. Iuxta illud Exo. xx. Non
mechaberis. ꝛ Thobie. iiij. Attēde tibi ab oī fornicatiōe
ꝛ ꝓpter vxorem tuā nō patiaris crimē ſcire. Q̄, ſi extra cō
iugiū ſit poſitus vir vel m̓lier. de neceſſitate tenet᷑ abſti
nere ab omi actu carnali extra ↄiugiū. ſicͭ cleric⁹ ꝛ religi
oſus. Sed in h̓ eſt differētia. q2 laicus vir vel mulier. q̇
ſe voto nō aſtrinxit ad caſtitatē viduale vel virginalēꝫ
pōt ↄ̄here matrimoniū ſi vult. Sꝫ ordinat⁹ in ſacr̄ vl̓
religioſus nō p̄t. q2 ex voto facto tacito vel exp̄ſſe ſe obli
gauit ad caſtitatē viduale ſi virginitatē iā amiſit licite
vel illicite. vel etiā ad virginalē ſi virginitatē ſeruauit.
Et ad hoꝝ alteꝝ tenet᷑ de neceſſitate ſalutis. Erat ſiqui
dē primo votū caſtitatis virginalis vel vidual̓ in ↄſilio
qđ dat᷑ de meliori bono. Melior eīn ſtat⁹ eſt vidual̓ ca-
ſtitas q̄ ↄiugalis. ꝛ melior virginal̓ vtroq̄ tn̄ facto vo
to ↄſilium tranſit in p̄ceptū. vn̄ glo. ſup illud. Vouete ꝛ
reddite dn̄o deo veſtro. Dicit vouere eſt volūtat̄ ꝛ ī cō
ſilij libertate reddere neceſſitatis. Circa hāc igit᷑ caſtita-
De m̓lti-
plici erro-
re circa ca
ſtitatem.
tē extitit multiplex error. Prim⁹ eoꝝ qui dixerūt maluꝫ
eſſe ꝛ illicitū ſeruare caſtitatē virginalē vl̓ viduale. Se-
cund⁹ eſt eoꝝ q̇ dixerūt actū venereū ſoluti cū ſoluta li-
citū vt naturalē actū. Tertius eſt eoꝝ q̇ dixerūt actū cō
iugalē de ſe illicitū. nec in tali ſtatu poſſe ſaluari. Quar-
tus eſt eoꝝ qui dixerunt ſtatū ↄiugalē nō ſolū licitū. ſꝫ
equalis meriti eſſe cū ſtatu virginali vl̓ viduali. Qui ſe
quūt᷑ primū errorē. trib⁹ rōnibus h̓ ꝓbant. Primo ſic
Diuinius eſt bonū ſpeciei q̄ bonū indiuidui. Viri aūt
ꝛ mulieris cōiūctio ordinat᷑ ad bonū ſpeciei Sumptio
cibi ꝛ potus ad bonū indiuidui. ſ. ↄſeruandū ipm̄. Sꝫ
peccaret q̇ oīno abſtineret a cibo ꝛ potu. Iꝫ m̓lto magis
abſtinēs ab actu generatōis. Scđo ſic. Ex dīna ordina-
tione dant᷑ hoī mēbra ad generatōem apta. ꝛ etiaꝫ vis
ↄcupiſcibilis ad h̓ incitās. ꝛ alia hmōi ad h̓ ordinata.
videt᷑ ḡ ↄtra diuinā ordinatōnem agere q̇ oīno ab actu
generatōis abſtinet. Tertio ſic. Nō eſt poſſibile q̇n ↄcu
piſcentie venereoꝝ ordinant᷑. cū naturales ſint. reſiſtere
aūt ↄcupiſcētijs ꝛ q̄ſi ↄtinuā pugnā habere. maiorē in-
q̇etudinē animo tribuit. q̄ ſi aliq̇s. vtat᷑ moderate ↄcu-
piſcentijs. cū igit᷑ inq̇etudo animi maxie ꝑfectioni virtu
tis repugnet. videt᷑ ꝑfectioni v̓tutis aduſari. ꝙ aliq̇s ꝑ-
petuā ↄtinentiā ſeruet. Ad q̄ etiā facit qđ dn̄s ait Ge
neſ. i. Creſcite ꝛ multiplicamini ꝛc̄. Sꝫ dicit. b. tho. in. iij.
ↄtra gētiles. c. cxxxi. ꙗ nō eſt difficile dicta argumēta ſol
uere. Conſiderandū eſt igit᷑ ꝓ eoꝝ declaratōe ꙗ alia ra-
tio hn̄da ī his q̄ ad neceſſitatē vniuſcuiuſq̄ hois ꝑtinēt
alia in his q̄ ꝑtinēt ad multitudis neceſſitatē. In his ei
q̄ ꝑtinēt ad neceſſitatē vniuſcuiuſq̄ opꝫt ꙗ vnicuiq̄ ꝓ
uideat᷑ ſingularit᷑. hmōi aūt ſunt cibi ꝛ potus ꝛ alia hu
iuſmodi. q̄ ad ſuſtentationē indiuidui ꝑtinent. vn̄ neceſ
ſariū eſt ꙗ q̇libet cibo ꝛ potu vtat᷑. In his aūt q̄ ſūt ne
ceſſaria multitudini. nō opꝫt ꙗ cuilibet multitudi illđ
attribuat᷑. Neq̄ etiā eſt poſſibile. Patet igr̄ m̓lta eſſe ne
ceſſaria multitudini hoim̄. vt cibi. potus ꝑparatio īdumē
ta. domus ꝛ alia hmōi. q̄ impoſſibile ē ꙗ per vnū ꝓcu-
rent᷑. Et ideo opꝫt diūſoꝝ diuerſa eſſe officia. ſicͭ etiā in
corꝑe diuerſa mēbra ad diūſos actus ordinant᷑. Q2 igr̄
generatio nō eſt de neceſſitate indiuidui. ſꝫ de neceſſita-
te totius ſpeciei nō eſt neceſſariū ꙗ oēs hoīes actib⁹ ge
nerationis vacent. Sꝫ q̇dam ab his abſtinētes actib⁹.
alijs officijs mācipent᷑. puta militie vel ↄtemplatōi. Ex
q̄ patet ſolutio ad ſcđm. Ex dīna eīn ꝓuidentia datur
hoī q̄ ſunt neceſſaria toti ſpeciei. nec tn̄ oportet ꙗ q̇lib3
homo quolibet eoꝝ vtat᷑. Data eſt eīn hoī induſtria e-
dificandi. virt⁹ ad pugnandū. intellectus ad ſcias acq̇rē
dum. nec tn̄ oportet ꙗ oēs ſint domificatores. milites.
doctores ꝛ hmōi. Sil̓r q̄uis ſit hoī data virtus genera
tiua cū alijs q̄ ordinant᷑ ad actū ei⁹. nō tn̄ oportet ꙗ q̇li
bet actui generatōis intēdat. Ab his eīn q̄ ſunt neceſſa
ria m̓ltitudini. q̄uis q̄ꝫtuꝫ ad ſinglos melius ſit ꙗ q̇s
abſtineat melioib⁹ exercitijs dedit⁹. nō tn̄ bonū eſſet ꙗ
oēs abſtinerent. ſicͭ etiā patet in ordine vniūſi. q̄uis me
lior ſit ſuba ſp̄ualis q̄ corꝑalis. nō tn̄ eſſet melius vni-
uerſū in q̄ eſſent ſolū ſubſtātie ſp̄uales. ſꝫ imꝑfecti⁹. ſicͭ
etiā oculus eſt ꝑfectius mēbrū pede. nō tn̄ eſſet ꝑfectuꝫ
animal ſi oculū haberet nō pedē. Sic ꝛ m̓ltitudo hūa-
ni generis ꝑfectior exiſtit. ꙗ aliq̄ in ea vacēt generationi
aliq̄ ↄtemplationi. Ad tertiū Rn̄. ꙗ ſollicitudo ꝛ occu-
patio inq̇etudinis quā habent illi q̇ coniugio vtunt᷑. d̓
vxorib⁹. filijs ꝛ neceſſarijs vite acq̇rēdis eſt ↄtinua. In
quietatio aūt quā homo patit᷑ ex pugna ↄcupiſcentia-
rū eſt ad aliquā horā. q̄ etiā minorat᷑ per h̓ ꙗ aliquis ei-
nō ↄſentit. Nā quāto magis q̇s delectabilib⁹ vtit᷑ tan-
to magis creſcit in eo delectabilis appetit⁹. Debilitāt᷑ et
in eo ↄcupiſcentie per abſtinentias ꝛ alia exercitia cor-
ꝑalia q̄ conueniūt his qui ꝓpoſitum ↄtinentie hn̄t. V̓ſ⁹
etiā corꝑaliū delectationū magis abducit mentē a ſua
altitudine ꝛ impedit a ↄtemplatione ſp̄ualiuꝫ. q̄ inq̇e
tudo que ꝓuenit ex reſiſtendo ↄcupiſcētijs hoꝝ delecta
biliū. q2 per vſum delectabiliū ꝛ maxime venereoꝝ mēs
maxime carnalib⁹ inheret. cū delectatio quieſcere faciat
appetitū in re delectabili. Et ideo his q̇ ad contempla-
tionē diuinoꝝ ꝛ cuiuſcunq̄ veritatis intendunt. maxi-
me nociuū eſt venereis deditos eſſe. ꝛ maxime vtile ab
eis abſtinere. Nihil autē ꝓhibet q̄uis vniuerſalit᷑ dica
tur vni homini melius eſſe continentiaꝫ ſeruare q̄ ma
trimonio vti. quin aliquando id melius ſit. Vn̄ ꝛ dn̄s

facta de ꝯtinentia mentione.cū ſcꝫ dixit. Alij ſeipſos caſtigauerūt propter regnū celoꝝ.i.ꝓpoſitū ꝯtinentie ſumpſerūt. Subdidit. Nō omnes capiūt ꝟbum iſtud.ſed q̄ pōt capere capiat. Qḋ āt dictū ē de ꝓcepto dñi Geñ.j. Creſcite ⁊ mltiplicamini.habuit obligationē ⁊vim artandi illo tempore ꝓpter paucitatē hominū in ꝓncipio mūdi.vel poſt diluuiū vt multiplicaref genus humanū. Siue ꝓpter multiplicatōem fidelis populi.qñ oportebat ipm per carnalē generationē mltiplicari. vt fuit in veteri teſtamēto. Et ideo conſiliū de ꝑpetua ꝯtinētia ſeruanda reſeruatū fuit tpibus noui teſtamenti.qñ ſpiritual' ppl's ꝑ ſpūalē generatōem multiplicabatur.

Secundus error fuit. § .III

coꝝ qui dixerunt ſimplicē fornicationē nō eſſe pctm̄. ſꝫ naturalē. Ad qḋ pōt induci tal' ratio. Quicq̄d eſt de iure naturali eſt licitū.q̄a hoc eſt a deo inſtitutū. Sed cōiunctio maris ⁊ femine eſt de iure naturali.ſm Iſiḋ. vꝫ di.j. Jus naturale. Tal' aūt ꝯiūctio reperif in ſimplici fornicatione.ergo ⁊c. Sed rñdef ꝙ dupl'r dicif ius naturale. Uno mō qḋ eſt ſm inſtinctū ſenſualē.qui eſt communis nobis ⁊ brutis. Et iſto mō nō eſt verū ꝙ ſit licitum q̄cquid eſt de iure naturali. Nā in homīe oportꝫ ꝙ talis inſtinctus reguleſ ratōne in executōe eius.ad h̄ vt opus inde ſequēs ſit licitū.quia ſic deus inſtituit. Fornicaria aūt ꝯiūctio ⁊ ſi ſit ſꝫ inſtinctū ſenſualē.nō tñ regulaf ſm rationē.⁊ ideo nō licita. Alio modo ḋr ius naturale illud qḋ ratio naturalis dictat. Et ſic nō quecunq̄ꝫ coniunctio maris ⁊ femine eſt ḋ iure naturali.ſed illa q̄

§.⁊ latius 2.pte.ti.v ca.ij. fit ſm legē matrimonij. Q, aūt fornicatio ſimplex ſit illicita.⁊ omnis coit⁹ ꝑter vxorē.⁊ om̄is emiſſio ſeminis procurata ex qua proles ſequi nō poteſt. Patet Deut. xxij. Nō erit meretrix de filiabꝫ iſrael neq̄ꝫ ſcortator de filijs iſrael. Et Leuiti.xviij. Cū maſculo nō cōmiſcebe ris coitu femineo.⁊ cū omni pecore nō coibis. Et ponitur pena mortis in lege ꝯtra hmōi. Et.j.Coꝝ.vi. Neq̄ꝫ molles neq̄ꝫ maſcłoꝝ ꝯcubitores regnū dei poſſidebūt Et dicunf molles q̄ in ſeipſis nō cū alijs feminis effuſionē ꝓcurant. Q, iſta peccata ſint mortalia patet ex hoc Nullus em̄ excludif a rgno celoꝝ niſi ꝓpter mortle. Sꝫ per quodlibet hoꝝ excludif q̄s a regno.vt notaf in auctoritate inducta.ibi.neq̄ꝫ molles ⁊c. De ſimplici fornicatione dicit apl's ad Ephe.v. Omis fornicator aut imūdus ⁊c.nō habet hereditatē in regno xpi ⁊ dei. Et.xxij. q.j. Predicandū.ḋr ꝙ pro fornicatōe ſicut ꝓ piurio ⁊ homicidio eſt imponēda ſeptennis pnīa.qḋ nō fiebat niſi de mortalibꝫ. Et ſic patet error coꝝ q̄ dicūt in emiſſiōe ſeminis quacunq̄ꝫ nō eſſe mai⁹ peccatū q̄ꝫ in emiſſione aliaꝝ ſupfluitatū.vt vrine fecū ⁊ hmōi. Nā alie ſupfluitates nō ſunt neceſſarie ad aliq̄d.vñ ad bonū hoīs pertinet ſolū ꝙ emittanf. Nō aūt hoc ſolū querif in ſemīe ſed vt emittaf ad generatōnis vtilitatē.ad quā ordinatur. Nā ⁊ ſi ſemen ſit ſupfluū quo ad indiuidui ꝯſeruationē eſt tamen neceſſariū quo ad propagationem ⁊ conſeruationē ſpeciei humane. Probat etiā ſatis diffuſe.b. Thomas li.iij.ꝯtra gentiles.c.cxvij.quomodo ꝯiūctio maris ⁊ femine extra matrimoniū ſit ꝯtra legē naťalē.

Tertius error fuit .§.IIII.

8.ti.ſe.ca. vij.§.v. coꝝ qui dixerūt actū ꝯiugalē eſſe illicitū.nec poſſe hominē in ſtatu ꝯiugij ſaluari. Sed cū matrimoniuꝫ ſit a deo inſtitutū in paradiſo dicente adā a deo edocto. Relinquet homo patrē ⁊ matrem ⁊ adherebit vxori ſue ⁊c. Geñ.ij. Renouatū poſt diluuiū.dicente domino noe et filijs eius. Creſcite ⁊ multiplicamī ⁊ replete terrā. Et cōfirmatū ab ipo incarnato.cū ait Mat.xix. Relinq̄t homo prēm ⁊ matrē ⁊c.ſubdēs. Quos deus coniunxit.ſ. vinculo matrimonij hō non ſepet. Dignificatū etiam fuit ab eo cū in nuptijs factis in chana galilee interfuit cum matre ei⁹ ⁊ diſcipulis.⁊ miraculo pmo ꝯuertendo aquā in vinū.eas nobilitauit. vt habef Jo.ij. Eccleſia quoq̄ꝫ determinādo ḋclarat ſtatū ꝯiugij de ſe licitū ⁊ ſaluandū. Dicif em̄ extra de ſum.trini.⁊ fi.ca.c.i. Nō ſolū virgines ⁊ vidue.ſed ⁊ cōiugati cū fide ⁊ boni ſ operibus ad regnū celoꝝ ꝑueniūt. Et.xxx.di.c. Hec ſcḃſim⁹ dicif. Nuptiaꝝ vinculū qḋ ſm caſtitatē durat honoramus.⁊.xxiij.q.iij. Quidā. Inter hereticos ꝯnumeranf qui aſſerūt viduas ſi nupſerint peccare. Sꝫ ⁊ hr̄e ſiml' plures vxores ꝯtra legē diuinā eſt ⁊ ꝑniciosum qḋ obſeruāt ſaraceni ex lege ſua peſſima alchorani. in hoc tamē fuit in veteri teſtamēto cū patribꝫ a deo diſpenſatū vt dicif extra de diuor. Gaudem⁹. Nunq̄ꝫ aūt legif diſpenſatū cū mulieribꝫ vt haberent ſimul plures viros. heretici etiā nuncupanf nicholaite.aſſerentes vxores ḋbere eſſe cōes ſicut ⁊ res temporales. vt patet.xxiij.q.iij Quidam.quem errorem prius poſuerat plato.ſm beatum thomā in.iij.contra gentiles.c.cxx.

Quartus error fuit .§.V.

dicentiū ꝙ ſtatus matrimonij erat meriti ⁊ virtutꝫ eq̄lis cum ſtatu ꝑpetue ꝯtinentiū. Hec fuit hereſis iouini 8.ti.ſi.c. aniquā multipl'r improbat.b.Hiero.in li.ꝯtra iouinianū. vi. Et erroris falſitas patet ex eo ꝙ ſaluator parabolice loquēs ḋ ſemine iactato in terrā bonā.aliud fecit fructū triceſimū.aliud ſexageſimū.aliud centeſimū Mat. xiij.qḋ cōmuniter exponif de triplici ſtatu bonoꝝ fideliū.q̄ ſignificanf per terrā bonā ſatam ſemine ꝟtutū.ſcꝫ coniugatoꝝ.viduarum ⁊ virginū. Sicut g̃ numer⁹ ſexageſimus excedit in duplo triceſimū. ⁊ numer⁹ centenarius vtrūq̄ꝫ.ita ſtatus vidualis ꝯiugalē. ⁊ mltomagis virginal' excedit in perfectione. Et.i.Coꝝ.vij. Qui virginē ſuā matrimonio iungit bene facit.⁊ qui nō iungit melius facit. Patet etiam h̄ per rationē. Nā ꝑ ꝯtinentiam homo reddif abilior ad mentis eleuationē in ſpiritualia ⁊ diuina.⁊ quodāmodo ponif in quadā ſilitudine angeloꝝ ſupra ſtatū hominis. Uñ Hiero.ait. Angelis ſemꝑ cognata eſt virginitas.⁊ virginē eſſe angelicū eſt nō humanū. Nō obſtat huic ſententie ꝙ aliq̄ perfectiſſime virtutis viri matrimonio vſi ſint. vt abraā yſaac ⁊ iacob.q2 quāto virtus eſt fortior.tanto minus pōt per quecunq̄ꝫ a ſua altitudine deijci. Nec tñ q2 ipi matrimonio vſi ſunt.minus ꝯtemplationē veritatꝫ ⁊ diuinoꝝ amauerūt. Sed ſm ꝙ conditio tpis reqrebat matrimonio vtebanf ad multiplicatōem populi fidel'. Nec tamē ꝑfectio alicuius ꝑſone fidelis eſt ſufficiens argum̄tū ad ꝑfectionē ſtatus.cū aliquis perfectiori mēte poſſit vti minori bono q̄ꝫ alius maiori. Nō ergo per h̄ ꝙ abraam vel moyſes ꝑfectior fuit multis qui ſeruant continētiā.ꝓpter hoc ſequif ꝙ ſtatus matrimonij ſit perfectior ſtatu continentiū vel etiam equalis. Et ad hoc facit qḋ ait.b.Hiero.contra Jouinianū. Quis ignoret ſub alta dei diſpenſatōne oēs retro ſanctos eiuſdē fuiſſe meriti cuius nunc ſunt xpiani. Quō abraā tunc deo placuit in coniugio.ita nunc virgines in ꝑpetua continētia. Seruiuit ille legi ⁊ tempori ſuo. Seruiam⁹ ⁊ nos legi ⁊ tpi nr̄o in q̄s fines ſeculoꝝ deuenerūt. de pe.di.ij.ſi ei inq̄t.

De conſilio paupertatis. Caplm tertium.

Circa paupertatē que

etiam inter conſilia dñi ponif.erratū eſt a quibuſdā. Nam aliqui ita cōmendauerūt vt aſſererent.nulli'etiā laico licitū eſſe haberi aliq̄d ꝓprium.ſed damnabile fore. Qui heretici declaranf aplici. vt habetur.xxiij.q.iij.quidā. Uñ et.b.Hieroni.dicit laicis lici

tum eſſe poſſidere tpalia.ſed nõ niſi ad vſum.i.ita ꝙ nõ abutant̃ eis.xij.q.j.Duo.Quinimo etiã ꝛ clericis ſecularibꝫ licet habere propriũ.vt ponit̃.xij.q.j.per totum. Nec obſtat qð dñs ait Luce.xiiij. Niſi q̃s renunciauerit om̃ibꝫ que poſſidet.nõ põt eſſe meus diſcipulꝰ.Naꝫ diſcipulatꝰ xp̃i poteſt intelligi dupliciť.Uno mõ large put ſcꝫ importat obſeruantiã mandatoꝝ xp̃i. ſicut fuit Nicodemus.Joſeph.ꝛ hmõi.ꝛ his oportet om̃ibꝫ renũciare tpalibus mente.ita.ſ.ꝙ nil deo ꝛ mandatoꝝ eiꝰ obſeruationi p̄ponant. Sc̃do modo proprie ꝛ ſtricte put ĩportat ſtatũ pfectionis ꝛ obſeruantiã conſilioꝝ. qualeꝫ ſtatũ tenuerũt apl̃i cũ xp̃o ↄuerſantes.ꝛ iſtos optet oĩbus renunciare affectu ꝛ effectu.vt nil habeant p̄priũ in pticulari.ſicut eſt ſtatus religioſoꝝ.vt.xij.q.i.Nõ dicatis.ꝛ in al.c.Et de his p̄prie loquebat̃ xp̃us. Quidã eñi ita cõmendant paupertatẽ.vt dicant in ea ↄſiſteri perfectionẽ creature rõnalis. Sed beatꝰ Thom̃.ſe.ſe.reprobat oſtendẽs poſt Jo.caſ.in col.p̄ma moyſi.nõ in ea cõſiſtere pfectionẽ.ſed eſſe inſtrumentũ ꝛ inductiuũ ad pfectũ.Et apl̃s ad Col.iij.ait.Sup om̃ia charitatẽ habete.q̃ eſt vinculum pfectionis.nõ dicit pauptatem. ſꝫ caritatẽ eſſe vinculũ pfectionis.Chriſtus etiã poſtq̃ꝫ dixit.Si vis pfectus eſſe vende om̃ia q̃ habes ꝛ da pauperibꝫ.ſubdidit.Et ſequere me. vt innueret nõ in paupertate tantũ.ſed magis in ſequela xp̃i.que eſt maxime per caritatẽ ↄſiſtere pfectionẽ. Alij vero ecõtra deteſtati ſunt pauptatẽ.vt omnẽ gradũ pauptatis ꝛ expropriationis tpalium reprobarent ꝛ illicitũ dicerẽt.ſed ꝛ nos reprobat.b.tho.in.iij.contra gẽtiles.c.cxxxvi.ꝛ.cxxxvij.dicit eñi. Quid ſentiendũ ſit de pauptate ex diuitijs conſideremus. Exteriores quidẽ diuitie neceſſarie ſũt ad bonũ virtutis.cum p eas ſuſtentemꝰ corpꝰ.ꝛ alijs ſubueniamus. Oportet autẽ ꝙ ea que ſũt ad finẽ.ex fine bonitatẽ accipiant.Neceſſe ergo ẽ vt exteriores diuitijs ſint aliqð bonũ hominis.nõ tñ principale.ſed quaſi ſc̃dariũ.Nã finis principaliter bonũ eſt. Alia vero ſm ꝙ ordinant̃ in finem p̄pter hoc q̃buſdã viſum eſt. vt virtutes ſint maxima bona hominis. Diuitie aũt q̃daꝫ minima bona. Oportet aũt ea que ſunt ad finẽ modũ accipiãt ſm exigentiã finis.intm̃ ergo diuitie ſunt bone inq̃ꝫtuꝫ pficiũt ad vſum virtutis. Si vero iſte modꝰ excedat̃. vt per eas impediat̃ vſus.nõ iam int̃ bona cõputanda ſũt ſed inter mala. Uñ q̃buſdã accidit bonũ eſſe hr̃e diuitias.ſ.qui eis vtunt̃ ad virtutes. Quibuſdã malũ eſt eas habere.qꝛ per eas a virtute retrahunt̃.vel nimia ſollicitudine vel nimia affectione ad eas.vel mentis elatõe ex eis ↄtingente. Sed cũ ſint virtutes actiue vite ꝛ ↄtemplatiue aliter ꝛ aliter,vtreq̃ꝫ diuitijs indigẽt. Nã virtutes ↄtemplatiue indigent eis ad ſolã ſuſtentationẽ nature. virtutes actiue indigẽt eis.ꝛ ad hꝫ ꝛ ad ſubueniendũ alijs cũ quibꝫ ↄuiuendũ eſt. Uñ ꝛ ↄtemplatiua vita etiã in hꝫ perfectior eſt ꝙ paucioribꝫ indiget. Ad quã quidẽ vitã pertinere videt̃.ꝙ totaliter hõ diuinis rebꝫ vacet. Quã q̃dem perfectionẽ ſectantibꝫ minimũ de exterioribꝫ diuitijs ſufficit.ſcꝫ quantũ eſt neceſſariũ ad ſuſtentatõem nature. Uñ apl̃s.i.Thi.vi.ait. Hñtes alimẽta ꝛ q̃bus tegamur his ↄtenti ſumus. Pauptas igitur laudabilis eſt.inq̃ꝫtũ hoĩem liberat ab illis vicijs q̃bus p diuitias aliq̃ implicant̃. Inquantũ aũt ſollicitudineꝫ tollit que ex diuitijs ↄſurgit.eſt vtil' q̃buſdam.q̃ ſcꝫ ſũt ita diſpoſiti vt circa meliora occupent̃.q̃buſdã vero nociua.q̃ ab hac ſollicitudine liberati.in peiores occupationes cadũt. Uñ b.Grego.in.vi.moral.ait. Sepe qui occupati vñ humanis vſibꝫ viuerẽt.gladio ſue q̃etis extincti ſunt. Inq̃ꝫtum vero pauptas bonũ qð ex diuitijs puenit.ſ.ſuſtentationẽ p̄priã ꝛ ſubuentionẽ alioꝝ impedit.malũ eſt ſimpliciter. Malũ eñi eſt inq̃ꝫtũ ſubuectio

Duplex diſciplatꝰ xp̃i.

Diuitie exteriores ad q̃d ordinantur

Utreq̃ꝫ vite.ſ.actiue ꝛ ↄtẽplatiue indigẽt diuitijs.

qua in tpalibꝫ proximis ſubuenit̃ per maius bonũ p̄terea recuperari.ſ.p hoc ꝙ homo diuitijs carẽs liberius põt diuinis ꝛ ſpũalibꝫ vacare. Bonũ aũt ſuſtentatõis p̄prie adeo neceſſariũ eſt.ꝙ nullo alio recõpenſari põt. Nullius eñi boni obtentu debet homo ſuſtentatõem vite ſibi ſubtrahere. Pauptas igit̃ talis laudabilis eſt cũ homo a ſollicitudinibꝫ terrenis liberatus.liberius diuinis ꝛ ſpũalibꝫ vacat.ita tñ ꝙ cũ ea remanet facultas hoĩ p licitũ modũ ſuſtentandi ſeip̃m.ad qð nõ multa req̃rũtur. Et quanto modꝰ viuendi in pauptate minorẽ ſollicitudinẽ exigat.tanto pauptas eſt laudabilior.nõ aũt quanto pauptas fuerit maior. Nõ eñi pauptas in ſe eſt bõa.ſed inq̃ꝫtum liberat ab illis.quibꝫ impedit̃ hõ quo minus ſpũalibꝫ bonis intendat. Uñ ſm modũ quo hõ liberat̃ ab impedimẽtis p̄dictis eſt mẽſura bonitatis eiꝰ. Et hꝫ eſt cõmune om̃ibꝫ exterioribꝫ bonis que intm̃ ſũt bona inq̃ꝫtũ pficiũt ad virtutẽ.nõ aũt ſm ſeip̃am.

Eſt aũt quadruplex §.I.

modus ſectandi voluntariã pauptatẽ.ſꝫ btm̃.tho.vbi ſupra.c.cxxx. Et p̄mus modus eſt.vt de p̄cio poſſeſſionũ venditaꝝ.aliq̃ in vno collegio ſeu ↄgregatõe exiſtentes cõiter viuãt. Et iſte ſufficiens ẽ.ſꝫ nõ ad longũ tps. Et ideo apl̃i hunc modũ viuendi fidelibꝫ in hieruſaleꝫ ↄſtituerũt.qꝛ p̄uidebãt p ſpm̃ ſanctũ ꝙ nõ diu in hieruſalẽ cõmorare haberẽt.tũ p̄pter pſecutõnes ꝛ iniurias illatas a iudeis.tũ p̄pter inſtantẽ deſtructõem ciuitatis ꝛ gentis. vñ nõ fuit neceſſariũ niſi ad modicũ tps prouideri. Et p̄pter hꝫ tranſeũtes ad gẽtes in q̃bus firmãda ꝛ pduranda erat eccleſia.hũc modũ viuendi nõ legunt̃ inſtituiſſe. Et ſi dicat̃ ꝙ per hũc modũ viuẽdi põt ↄmitti fraus ꝛ furtũ per diſpenſatores. vñ nõ videt̃ ↄueniens modus. Reſpondet̃ ꝙ hoc eſt cõmune in om̃i modo viuendi.quibus aliq̃ ad inuicẽ ↄuiuũt. In hoc autẽ tãto minus quanto difficilius ↄtingere videt̃. ꝙ pfectioneꝫ vite ſectãtes fraudẽ cõmittant. Adhibet̃ etiã ↄtra hoc remediũ per p̄uidã diſpenſationẽ fideliũ. Uñ ab apl̃is electi ſunt ſtephani ꝛ alij qui ad hoc officiũ idonei reputabant̃. Eſt ſecundꝰ modus viuendi in pauptate voluntaria.vt ſcꝫ habẽtes poſſeſſiones in cõmuni de eis viuant.ꝛ ſingulis prouideat̃ prout cuiq̃ꝫ opus fuerit.ſicut obſeruat̃ in plurimis monaſterijs ꝛ quaſi in om̃ibꝫ monachoꝝ. Et hic eſt etiã ↄueniens modꝰ ꝛ laudabil'.Nec per hoc aliq̃d deperit pfectioni ad quã tendũt paupertatẽ voluntariã aſſumẽtes. Põt eñi fieri per vnius ſere vel paucoꝝ ſollicitudinẽ.vt poſſeſſiones debito modo procurent̃.ꝛ ſic alij abſq̃ꝫ alia tpalium ſollicitudine remanẽtes.libere poſſunt ſpũalibꝫ vacare qð eſt fructꝰ voluntarie paupertatis.nec etiã illis aliq̃d deperit de perfectione vite qui hãc ſollicitudinẽ p alijs aſſumũt. Quod eñi amittere videnť in defectu quietis recuperãt in obſequio caritatis.in quo etiã perfectio vite conſiſtit. Nec etiã per hunc modũ viuendi concordia tollitur occaſiõe poſſeſſionũ cõium. Tales eñi debent voluntariã pauptatem aſſumere.qui tempalia contẽnant. Et tales p tẽporalibus cõmunibꝫ diſcordare nõ poſſunt.p̄ſertim cũ ex temporalibꝫ nihil preter neceſſaria vite habeant expectare. Et cũ diſpenſatores oporteat eſſe fideles.nec p̄pter hoc ꝙ aliqui hoc modo viuendi abutant̃.hic modus viuendi põt improbari.cum ꝛ bonis male vtant̃ mali. vt patet in eucharistia.ꝛ malis bene vtant̃ boni. Tertius modus viuendi voluntariã paupertatẽ ſectantibꝰ eſt.vt de laboribus manuũ ſuarũ viuant. Quem q̃deꝫ viuendi modum Paulus apoſtolꝰ ſequebat̃.ꝛ alijs obſeruandũ ſuo exemplo ꝛ inſtitutõne dimiſit. Dicit̃ enim.ij.ad Theſſal.iij. Nõ gratis panẽ manducauimꝰ ab aliquo.ſed in labore et fatigatione nocte ꝛ die opantes. ne

Quadruplex modus ſectandi pauptatem.

quem veſtrū grauaremus. Et infra. Cum eſſemus apō
vos hocꝓpum denunciabam⁹ vobis. quoniā ſi quis nō
vult operari nō mādacet. Iſte igiť modus eſt etiā con-
ueniens ꝛ bonus. Nec eſt hoc vanū vt ꝗdam obijciūt.
ſcꝫ terrena dimittere. vt iterū acquiranť per labores ma
nuū. quia diuitiaꝝ poſſeſſio. ꝛ ſollicitudinē reqrebat in
ꝓcurando vel ſaltem cuſtodiendo. ꝛ affectuꝫ hoīs ad ſe
trahit. qđ nō accidit dum obſequijs per laborē manuū
quotidianū victum acquirere ſtudet. Sed ꝛ ad acqren
dum per laborē manuū victū. quantū ſufficit ad natu-
re ſuſtentationē. modicū tempus ſufficit ꝛ modica ſolli
citudo neceſſaria eſt. Sed ad diuitias ꝯgregandas vel
ſuperfluū victum querendū ꝑ laborē manuū. ſicut ſecu
lares artifices faciunt. oportet multū tꝑis ponere ꝛ mľ
tam ſollicitudinē adhibere. Nec eſt ꝯtra qđ dominus
ait: Nolite ſolliciti eſſe. Mat. vi. Nō eñ ꝓhibuit labo-
rem manuū. ſed anxiā ſollicitudinē mētis ꝓ neceſſarijs
vite laborādo ꝛ alia faciendo qđ in ſe eſt. quaſi cum his
etiā dubitet homo ne habeat vnđ viuat. Si eñ ex di-
uina ꝓuidentia ſuſtentanť aues que nō poſſunt labo-
rare in illis laboribꝫ quibꝫ hoīes ſibi neceſſaria acqrūt.
ꝛ ſunt aues ipe inferioris ꝯditōnis. mľto magis ꝓuide
bit hominibꝫ. Nec etiā pōt iſte modus reprobari ex eo
ꝙ alicui hoc nō ſufficiat. vt qꝛ infirmus ꝛ debiľ eſt. non
valens laborare ꝙ̄tum ſufficit ad victum ſibi neceſſari-
um. Nō eñ ꝓpter defectū qui in paucioribꝫ accidit. aliq
ordinatio repudianda eſt. Hoc eñ ꝛ in naturalibꝫ. ꝛ vŏ
luntarijs ordinationibꝫ accidit. Nec eſt aliqs mod⁹ viuē
di. ꝑ quē ita ꝓuideať hoī qn poſſit aliqñ deficere. Nā et
diuitibꝫ etiā poſſunt aliquādo diuitie furto ꝛ rapīa au
ferri. Remanet tñ remediū aliqđ circa dictū moduꝫ vi-
uendi. vt ſcꝫ cui ꝓprius labor nō ſufficit ad victū ꝓpriuꝫ.
ſubueniať per aliū eiuſdē ſocietatꝭ ꝗ plus poſſit labora
re ꝙ̄ ſibi ſit neceſſariū. vľ ꝑ alios ꝗ diuitias poſſidēt ſcꝫ
legē caritatis ꝛ amicitie naturaľ. ꝗ vnus ſubuenit alteri
Sed nec obſtat ſi dicatur ꝙ oportebit tales multum
tꝑis ponere in laborādo. ꝛ ꝑ ꝯſequēs parū vacare pote
runt ſpūalibꝫ. Nā ad victū neceſſariū pauca ſufficiūt.
ꝛ paucis tales ſint ꝯtenti. Vñ nō multū impediunť ab
opꝫibꝫ ſpūalibus cū nō habeāt exponere mľtum tꝑus in
opando manibꝫ. cū etiā opando pñt cogitare de deo. et
deū laudare ꝛ alia hmōi facerē. Poſſūt etiā ab alijs bñfi
cijs ſubleuare. Et licet opatio manuū valeat ad ociū
vitandū ꝛ carnē edomandā. nō ꝓpter h̄ aſſumiť volūta
ria paupꝑtas. qꝛ et alijs modis pōt edomari caro ꝛ ociū
vitari. Et eſt q̄rtus mod⁹ paupertatꝭ. ſ. vt paupꝑtatē
voluntariā ſectātes. oīa ſua dimittēres. viuāt de his
ꝗ danť eis ab alijs elemoſynaľr. nō hñtibꝫ tales poſſeſ-
ſiones vel reddit⁹ in cōmuni vñ valeāt ſibi ꝓuideri. Et
hunc modū viuēdi videť dñs cū ſuis diſcipľis obſuaſ
ſe. Diciť eñ Luce. viij. ꝙ mulieres quedā ſequebanť eū
miniſtrātes ei de facultatibꝫ ſuis. Et iſte ē optim⁹. Nec
eñ eſt incōueniēs vt ꝗdam obijciunt. vt qui ſua dimi-
ſit ꝓpter aliqđ quod in vtilitatē aliorū cedit. đ his ꝗ ab
alijs danť ſuſtenteť. Niſi eñ hoc eſſet ſocietas huma-
na ꝑmanere nō poſſet. Si eñ quilibet circa ſua propria
ſollicitudinē tantū gereret nō eſſet qui vtilitati cōmuni
deſeruiret. Optimū eſt igiť hoīm ſocietati. ꝙ illi qui ꝑ-
termiſſa propriarū cura. vtilitati cōmuni deſeruiūt ab
his quorū vtilitati deſeruiunt ſuſtenteť. Propter hoc
eñ et milites de ſtipendijs aliorū viuunt. ꝛ rectoribꝫ rei
publice de cōmuni ꝓuidetur. Qui autē voluntariā pau
pertatē aſſumunt vt xp̄m ſequanť ad hec vtiqꝫ oīa di-
mittunt. vt cōmuni vtilitati ꝺſeruiant. Sapiētia ꝛ eru
ditione exemplo populū illuſtrantes. et orationibꝫ ꝛ in
terceſſionibꝫ ſuſtentandos. Ex quo etiā patet ꝙ nō tur
piter viuūt de his que ab alijs danť. ex quo ipi maiora
rependunt ad ſuſtentationē temporalia accipientes et in
ſpiritualibꝫ alijs proficiētes. dum etiā exemplis ſuis a-
lios prouocant ad ꝟtutes. fit vt hi quibꝫ ꝓficiunt. min⁹
diligant temporalia exēplo eorū. ꝛ ſic magis prouocan-
tur ad dandū eis. Nec etiā per hoc libertatē admonēdi
et rep̄hendendi populos tales amittunt. quia et pauca
ſunt que recipiūt ꝛ cum contempſerint terrena. non ita
afficiunť vt omittant ꝓpter elemoſynas receptas ſalutē
proximoꝝ. Nec etiā eſt incōueniens. ꝙ neceſſitates ſu-
as exponant petendo ꝓ ſe vel pro alijs. Nam ꝛ apoſto-
li leguntť hoc feciſſe pro pauperib⁹ ꝗ erant in hieruſalē.
Nec etiā iſta mendicitas reddit ipos homines contēpti
biles. ſi hoc ipm̄ moderate fiat ad neceſſitatē. non autē
ad ſupfluitatem ꝛ ſine importunitate ꝯſiderata ꝯditōe
perſonoꝝ a ꝗbus petitur et loci et temporis. quod neceſ
ſe eſt obſeruari ab his qui perfectionē vite ſectanť. Ex
quo ſequitur ꝙ talis mendicitas nō habet aliquaꝫ ſpe-
ciem turpitudinis. quam haberet ſi cū importunitate.
et indiſcrete fieret ad voluptatem vel ſuperfluitatē. Et
ꝙ̄uis mendicare fiat cum quadā abiectione. cū neceſſa-
rium eſt ad ſectandam perfectionē vite pauperis men-
dicare ferre talem abiectionē humilitatis eſt. Aſſumere
etiam abiecta virtutis eſt. et ſi noſtrum officiū hoc nō
requirat. vt alios noſtro exemplo prouocemus. quibus
incumbit vt illud facilius ferant. et quādoqꝫ abiectꝭ vti
mur propter virtutem. ſicut medicina quedam. puta cū
animus alicuius ad immoderatā excellentiā ſit pronus
vtiliter debita moderatione ſeruata. abiectis vtitur ſpō
te vel ab alijs ſibi impoſitis ad electionem animi com-
primendam.

De errore fraticellorum circa paupertatem chriſti et apoſtolorum. Capitulum quartum.

Quia circa materiam
de paupertate chriſti et apoſtolorum tempo-
re Johānis viceſimiſecundi. anno ſalꝫ domi-
ni. M. cccxxiij. apud quoſdam orta eſt noua opinio fal
ſa fraticellorū. quam ipe Johānes papa. ꝗa cōtraria ſcri
pture euangelice reprobauit et determinauit hereticam
fore. et illam pertinaciter tenentes vt hereticos perſeqñ
dos. Quidā ex illis obſtinato animo ſuam opinioneꝫ
retinentes ad hanc temeritatē et maximā preſumptio-
nem deuenerunt. vt et ipum papam Johannē hereticū
dixerint. propter talem determinatōnem quā dixerunt
falſamꝫ hereticā. vnde ſeparantes ſe ab vnitate eccleſie
ſynagogam ſathane ſibi fecerunt. nō eccleſiam profiten- ſ.ti.xi.c. vij.
tes. dum caput draconis ſeu antixp̄m antipapam Pe-
trum de coruaria aſſerentes. nō ſolum Johannē viceſi-
mumſecundū. ſed et oēs ſuos ſucceſſores vſqꝫ in pre-
ſens ꝛ futurum hereticos eſſe. eo ꝙ nō reprobauerint de
terminationē ipius Johannis. quā hereticam aſſerunt
et confirmauerunt. omneſqꝫ ſequentes illam determia
tionem hereticos tenent. cardinales. epiſcopos. ceteroſ-
qꝫ populos. Et quia nonduꝫ ex toto extincta eſt hereſis
dicta fraticellorum. ſed adhuc in aliquibus partibus
italie viget. Nam etſi eorū primus antipapa. meritꝭ ſui
is ꝯdignam receperit vltionem pꝛſis. quia captus. du-
ctus auinionem ad preſentiā pape Johannis. poſt ab-
iuratā hereſim ſuā incarceratus ibi deceſſit. Tñ nō de
ſiſtunt homines reprobi illius hereſis ſectatores facere
papā et epiſcopos de ſuis. qui incedunt in habitu trāſ
formato. conuenticula ſecreta facientes. Et ideo diffuſi⁹
de ea re agetur ſm̄ declarationē cuiuſdā doctiſſimi ma-
giſtri ordinis predicatoruꝫ in quodā ſuo tractatu expo
nentis extrauagantē ipius Johannis. xxij. qua cōdem-
nat illos vt hereticos. Hec ſic incipit.

Ad perpetuam rei me. §. I.

moriā. Quia quorūdam mentes ſic pater mendacij di-
cit̄ excecaſſe ꝙ noſtris ꝯſtitutionib⁹ quaꝝ vna incipit.
Ad conditorem canonū. Altera vero. Cum inter nōnul
los. non abſq; multa temeritate. niſi ſint detrahere ⁊ ni-
tunt̄ ⁊c̄. Caſus igitur ſeu ſentētia huius cōſtitutōis eſt
domin⁹ Johānes anteq; iſtam tertiā ꝯſtitutionē feciſ
ſet. quia quondam duas alias prius ꝓmulgauerat de
conſilio cardinaliū. ⁊ aliorum p̄latorū. ⁊ magiſtroꝝ. Et
in prima que incipit. ad conditorē. declarauit ꝙ reſua-
tio facta per Nicolaū q̄rtum papā de bonis mobilib⁹ ⁊
immobilib⁹ fratrū minoꝝ. p̄ſentibus ⁊ futuris. q̄tum
ad ꝓprietatē ⁊ dominiū ſibi ⁊ romāe eccleſie ſimplici vſu
facti dumtaxat fratrib⁹ reſeruato. p̄dictis fratrib⁹ ⁊ ml̄-
tis alijs nō ꝓfuit. ſed obfuit prout magiſtra reꝝ experi
entia declarauit. quod ꝓbat valde clare. Secūdo decla-
rauit in eadem. ꝙ in reb⁹ vſu conſumptibilib⁹ nō po-
teſt vſus a ꝓprietate rei ⁊ dn̄io ſeparari. ⁊ iō ī talib⁹ n̄ pn̄t
dici ſimplices vſurarij dicti fratres. Nec tale dominiuꝫ
videt̄ dictus dn̄s Nicolaus papa romane eccleſie reſer
uaſſe. ⁊ hoc ꝓbat euidenter. Tertio declarauit ꝙ vſus a-
licuius rei denudatus iure vtendi. in creatura rōnali n̄
eſt iuſtus. nec per ꝯn̄s ꝯuenit ꝑfectōis ſtatui. n̄c ꝑfectōi
adijcit. ſed repugnat. quare concludit. ꝙ talē vſum de-
nudatum a iure dictus Nicolaus papa dictis fratrib⁹
nō reſeruauit. qđ etiā per rationes incōuīncibiles liq-
de manifeſtat. Quarto declarauit ꝙ tam dicti dn̄i Ni-
co. conſtitutio q̄z etiā apud quoddā priuilegiū dict̄ fra
tribus a domino Martino quarto p̄deceſſore ſuo con-
ceſſum q̄tum ad ꝓcuratores nomine ro. ec. eis cōceſſos
qui cauſa dicte romane eccleſie eos agitabant plurimū
honori ro. ec. detraxerint. cum ſic plerūq; ꝯtingat dictā
roma. eccle. occaſione taliū coram pedaneis iudicib⁹ liti
gare. intantū ꝙ p̄latis et eccleſiaꝝ rectorib⁹ fuerit mole-
ſtum et graue. Graue em̄ tale. quid poteſt ⁊ debet exiſte
re ꝙ ſe ro. ec. in iudicio opponēt. que ipoꝝ eſt magiſtra
⁊ caput. Quinto pronunciat ꝙ bonis que offerunt̄ vel
conferunt̄ vel alias quōlibet obuenire poterunt fratri-
bus vel ordini p̄dictis exceptis eccleſijs. vel oratōrijs of
ficinis habitatōnib⁹ ac viſis libris ⁊ veſtimētis diuin̄
officijs dedicatis vel dedicādis. nullū ius ſeu dominiuꝫ
aliqđ occaſiōe dicte conſtitu. dn̄i Nico. vel cuiuſcunq;
alterius pape ſancte ro. eccle. acq̄rat̄. Sed quo ad h̄ ha
beant̄ dicte ꝯſtitu. ꝓ non factis. Sexto ꝓnunciat ⁊ diffi
nit. ne deinceps ꝓ recipiendis. petendis. exigēdis. defen
dendis. ſeu admiſtrandis bonis q̄ in poſterū dictis fra
trib⁹ vel ordini conferri. offerri. vl̄ alias quōlibet obue-
nire ꝯtigerit quiſq; a quoq; noīet̄ ſeu conſtituat̄ āmo-
do nomine ſancte ro. ec. ꝓcurator. Nec occaſiōe cuiuſlibet
priuilegij aplici. quiſcunq; taliū bonorum adminiſtrati-
onē in iudicio vel extra agendo. defendendo. ſupplican
do. vel al̄s quomōlibet aſſumere dicte eccleſie nomīe au
deat niſi de ſedis aplice licentia ſpēali decernit irritum
et inane. ſi ſecus a quoq; contigerit attentari.

In ſecunda vero con. §. II.

ſtitutione que incipit. Cum inter nōnullos. declarat pri
mo ꝙ aſſertio pertinax. ꝙ xp̄us ⁊ apoſtoli nihil habue
runt in ꝓprio. nec in cōmuni. cū ſcripture ſacre ꝯdicāt ex
preſſe. deinceps erronea ⁊ heretica eſt cenſenda. Secun
do ꝙ etiā aſſertio pertinax. ꝙ redemptori noſtro. eiuſq;
apoſtolis ī his que ipos habuiſſe ſacra ſcriptura teſta
tur. nequaq; ius eis vtendi cōpetierit. nec ipa vendēdi
ſeu donandi. ius ipi habuerint ſeu ex illis alia acq̄rēdi
cum talis aſſertio vſum ⁊ geſta eoꝝ concludat in p̄miſ-
ſis nō iuſta deinceps erronea et heretica eſt cēſenda. Cō
tra iſtas igit̄ duas conſtitutōnes aliq̄ oblatrantes diſc
runt dominū noſtrū nō potuiſſe ea que dicta ſunt d-
raſſe. Et ad ſui mendacij colorationē adducebāt tal
rationē. Illud qđ per clauem ſciētie in fide ⁊ moribi
diffinierūt ſemel romani pontifici adeo immobile per
uerat. ꝙ illud ſucceſſoribus ſuis reuocari nō licet in di
biū. nec contrarium affirmare licet ſecus ſit in his que
clauem potentie ſunt ſuꝑ eos ordinata. vt dicunt rom
ni ponti. et multa conſilia generalia determinauerunt ⁊
diffinierunt per clauē ſcientie. Primo vt regula fratruꝫ
minoꝝ eſt regula euangelica xp̄i ⁊ apoſtoloꝝ imitatrix.
qui nihil in hoc mundo habēt propriū vl̄ cōmune. Sꝫ
in reb⁹ quibus vtuntur habent ſimplicē vſuꝫ facti. Se
cundo ꝙ xp̄i ⁊ apoſtolorū paupertas conſiſtit in exꝓ-
priatōne cuiuſlibet temporalis dominij ciuilis ⁊ mūda
ni. ⁊ ꝙ eorum ſuſtentatio fuit in ſolo et nudo vſu facti.
erga quibuſcunq; ſucceſſorib⁹ non licuit oppoſitū decla
rare. Sꝫ oppoſitū in dictis duab⁹ ꝯſtitutiōib⁹ eſt de-
claratū. vt viſū eſt. Ergo hoc non licuit facē dn̄o iohā.

Sed ad has ratio- §. III.

nes iſtorum euacuandas ipe Johannes edidit. ⁊ ꝓmul-
gauit tertiam ꝯſtitutionē. q̄ incipit. Quia quorūdaꝫ. cu-
ius ꝓncipiū poſitum eſt ſupra. in q̄ iohānes valde ſub-
tilit̄ ⁊ artificioſe. ⁊ efficaciter rn̄det. inſiſtendo circa maio
rem ⁊ minorē. Circa maiorē q̄dē ꝓmo oñdendo. ꝙ ſcien-
tia vel nō ē clauis ſpūal̄. vel ſi eſt ad ipam nō ꝑtinet ali
q̄d diffinire. ſꝫ ſolū ad clauē ꝑtāt̄. Circa mīorē vo oñdē
do ꝓmo ꝙ ē falſū. ꝙ romani pōti. diffinierūt. ꝙ fres in
reb⁹ q̄b⁹ vtūt̄. hēbāt ſiplicē vſuꝫ facti. ⁊ ꝓbat ꝑ eos vt
hēant vſū iur̄. oñdēdo ꝙ di. dn̄s nico. in q̄ ſe fūdauit
ꝓncipal̄r. nūq; dixit ſuſtētatōeꝫ xp̄i ⁊ aploꝝ extitiſſe ī ſo
lo ⁊ nudo ⁊ ſimplici vſu facti. imo ꝙ oppoſitū ſenſit ꝓ-
bat. Tertio oñdēdo ꝙ hr̄e aliq̄ in cōi. nō derogat altiſſi
me paupertati. Quarto oñdēdo ꝙ in reb⁹ vſu ꝯſumpti-
bilib⁹ nō p̄t vſus a dn̄io vel ꝓprietate rei ſeparari. Quīto
ꝓbādo ꝙ vſus denudat⁹ iōi iure nō ē vſus iuſt⁹. q̄re ꝑfe
ctis nō ꝯpetit tal̄ vſus. nec eis talē vſū ꝯditoꝝ canonis
reſeruauit. Sexto ex coꝝ dicto eos ꝯfutādo oñdit. ꝙ ſi
licuit dicto dn̄o nico. ꝯ declaratōes ſuoꝝ p̄deceſſoꝝ aliq̄
declarare in mat̄ia ſuprapoſita ꝙ eadē rōe ſibi licuit ꝯ
determīata ꝑ nico. p̄dictū. vl̄ ſi ſibi nō lꝫ nec alteri licu-
it. Septīo oñdit ꝙ ꝑ ea q̄ in dicta ꝯſtōe dn̄i nico. ꝯtinē
tur. ꝙ ad romāos pōti. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ad ipm̄ dn̄m iohem ꝑti
net ſi q̄d dubietat̄ circa ſuā determinatōeꝫ emergeret d
clarare. Octauo oñdendo quō lꝫ rōanī pōti. ordīes cō
firmare. ⁊ ꝯfirmatos caſſare. q̄re cū nō hēant maius p̄-
uilegiū fres mīores q̄z alij. vt vidr̄. lꝫ ꝯ coꝝ reglam face
re talia ⁊ oppoſita declarare. Nono oñdēdo falſū eē ꝙ ꝑ
m̄lta ꝯcilia generalia fuerīt talia declarata. cū ꝯcilia ge
neralia illi pōtifices nō celebrauerīt vl̄ ſi celebrata ſint.
nullā fecerīt de talib⁹ mentōeꝫ. Decīo oñdit ꝙ nec ad fi
dē nec ad mores ꝑtinet xp̄m ⁊ aplos ī his q̄ vſi ſūt non
habuiſſe niſi nudū vſum facti ⁊ ſimplicē. imo magiſ op
poſitū ꝑtinet cū nec ī ſcꝑtura ſacra nec ī ſymbol̄ hēat̄
ꝙ fres mīores nō hn̄t ī reb⁹ niſi ꝑ ſimplicē vſum facti.
nec ꝙ liceat roma. pōti. dn̄iuꝫ qđq; reſuatum ſibi in re-
b⁹ q̄ frib⁹ obueniūt abijcē. Nec ꝙ ꝓcuratores ꝑ ſūmos
pōtifices ꝯſtitutos ſucceſſori n̄ liceat reuocare. Quar cō
cludit necāario ꝙ rō illoꝝ ē nulla. ⁊ ꝙ ipe talia ſupi⁹ p̄e-
miſſa potuit declarare. ⁊ ipa ēt ordīare. Vltīo ꝯcluden
do diffinit ꝓmo. ꝙ tales q̄ nixi ſūt publice defenſare et
etiā approbare hereſim dānatā in iſta ꝯſtitutōe. Cū in-
ter nōnullos. aſſerendo ꝙ chriſtus ⁊ apli in his q̄ ha-
buerunt tm̄ vſū facti ſimplicē iure denudatū ꝙ omnes
tales ⁊ ſinglī q̄ v̄bo ⁊ ſcriptꝰ oꝑ ſe vel ꝑ aliū ſeu alios ta
lia publice p̄ſūpſerūt. illicq; qui eos inſtruxerūt in talib⁹

et vt p̄miſſa fecerūt docuerūt in dannatā hereſim inci⸗
derūt. ⁊ vt heretici ſunt vitandi. Sc̄do diffinit ꝙ ſi ali⸗
q̄s deīceps dānatas ꝑ ꝯſtōem p̄dictā. Cū inter nōnl̄los
hereſes. vel ipſaꝝ ſcienter verbo vl̄ ſcripto defendere vl̄
approbare p̄ſūpſerit. vt hereticus ab oīb⁹ euitetur. Ter
cio inhibet ne q̄s cōtra ordīata diffinita ſeu facta in di⸗
cta ꝯſtōne q̄ incipit. Ad ꝯditoreꝫ. verbo vel ſcripto ſcie⸗
ter approbet aliq̄d vel defendat ⁊ ſi q̄s ꝯtrariū p̄ſūpſe⸗
rit. tanq̄ꝫ ꝯtumax ⁊ rebellis romane eccl̄ie hēatur. Iſte eſt
caſus et ſnīa toti⁹ hui⁹ decretalis extrauagātiſ. Qr q̄rūdā.

Ad pleniorem autē. §. IIII.

declerationē ipſi⁹ mgr̄ p̄fat⁹ facit octo dubia ⁊ ea d̄cla
rat ⁊ ſoluit ꝯria. Hoꝝ primū eſt. in q̄bus ptīet ad papā
canones condere. Ad quod breuiſſime reſpondetur. ex
eo ꝙ iſta mā plene dilucidaꝛ tertia pte. i. ti. d̄ ſūmiſ pōti
ficib. Sciēdū p̄io ꝙ papa nō pōt ꝯdere canones ꝯ de
terminata ī ſacra ſcp̄tura. vt. pꝫ xxv. q. i. ſūt q̄dā. ⁊. b. Aug
dicit. iiij. de tri. Contra rationem nemo ſobrius. Contra
ſcripturam nemo criſtianus. Contra eccl̄iaꝫ nemo pacifi
cus. Rō hui⁹ eſt. qꝛ īferioꝛ nō pōt mutar̄ d̄creta ſui ſupi
oris vel determinare ꝯtra ea. Sed ſacra ſcriptura eſt a
ſpūſctō digeſta. vt pꝫ. ij. pe. i. Ubi ait. nō volūtate hu⸗
mana ē allata prophetia. ſed ſpūſctō ⁊c. ꝙ ſi arguaꝛ. q̄a
ſcriptura ſancta videtur habere auctoritateꝫ ab eccleſia
cū. b. au. di. Ego n̄ credere euāgelio niſi eccle. auctas ad
h̄ me ꝯmoueret. rn̄deꝛ ꝙ eccl̄iā daꝛ auctē ſacre ſcp̄ꝛe pt
itelligi duob᷒ moīs. Uno mō qꝛ ſcp̄tura hēat ab eccl̄ia
auctē īſpiratīe. Et ſic nō ē veꝝ ꝙ hēat auctē ab eccl̄ia eo
ꝙ n̄ ē ab eccl̄ia īſpirata ⁊ dictata. ſꝫ a d̄o īmediate. Alio
mō d̄claratīe. qꝛ. ſ. eccl̄ia d̄clarat fidelib᷒ hāc eē ſacrā ſcp̄⸗
turā a d̄o ī reuelatā ⁊ ſic dat ſibi auctē diffiniendi libros ꝑ
tinentes ad ſacraꝫ ſcripturam ſcilicet euangelia mathei.
marci luce. et iohis. nō euangelia nicodemi vel naſareoꝝ
vl̄ bartholomei ⁊ hmōi. ⁊ ſic ītelligiꝛ dictū. b. Aug. qꝛ. ſ.
ignotū ſibi eēt vtꝝ euāgeliū math. vl̄ alioꝝ q̄ tēm⁹ ptīe
ret ad ſacram ſcp̄turam vl̄ nō. niſi eccleſia inſtinctu ſpūſ
ſancti iſtud declaraſſet. Secundo notandū ꝙ papa nō
poteſt condere canones ꝯtra decreta q̄tuoꝛ p̄moꝝ ꝯn⸗
ciliorū. vt. pꝫ. di. xv. Canones. ⁊. c. ſicut. Sed ſi arguaꝛ
contra. quia conciliū nō dat auctoritateꝫ pape. ſꝫ papa
concilio. vt patet. dſ. xvij. ꝑ totū. et extra de electi. Sin⸗
gnificaſti. Ergo illa cōcilia habuerunt auctoritatē a pa⸗
pa. Tantā āt hꝫ auctē vn⁹ q̄ntā ali⁹. ⁊ tantā ſucceſſores
q̄ntā p̄deceſſores. Ergo videꝛ ꝙ poſſit papa detīata ī ill̄
reuocare vel ꝯ ea detīare. Ad qd̄ rn̄deꝛ. ꝙ ꝯcilia illa nō
poſſunt reuocari per papam. poteſt dupliciter intelligi.
Uno mō ex eo ꝙ vl̄r ꝯcilia ſūt ⁊ ſic nō ē veꝝ. qꝛ qd̄ ꝯpe
tit vni inq̄ꝫtū tale ꝯpetit oī tali vl̄r. Que ḡ ſtatuta ſunt
vl̄ d̄creta ī vno ꝯcilio. pōt aliō mutar̄. vt factū ē pl̄ies.
Alio mō pōt ītelligi ſpāl̄r inq̄ꝫtū. ſ. de tl̄i mat̄ia articu⸗
loꝝ fidei q̄ ibi fuerīt d̄clarata q̄ ad v̄itatē tenēdū. ⁊ ſic no.
ibi. glo. di. xv. ſic. Nō eī p̄t papa vl̄ minuē vl̄ augere vl̄
mutare articl̄os vl̄ ſacr̄a eccl̄ie. Dicūt etiā aliq̄. ꝙ quo ad
alia poſitiā. ⁊ ſi papa poſſit tollē vl̄ mutar̄ ſigl̄a. qꝛ iſtō
vl̄ illō n̄ tn̄ oīa ſil̄. qꝛ h̄ eēt d̄ſtruē ſtatū eccl̄ie. Tertō ad
uertēdum ꝙ papa poteſt condere canones cōtra deter
mīata ꝑ quoſcūqꝫ doctores ſanctiſſimos. Et hoc probaꝛ
auctoritate. diſti. xx. Decretalis epiſtole. ⁊. c. ſeq̄nti. Et rō
eſt. quia inferioꝛ non poteſt legem imponere ſuperiori.
ſed econtra. ſuperior inferiori. ē aūt papa ſuperioꝛ quo
cumqꝫ doctore. quia enī ad diffiniendū aliquid nō ſuffi
cit ſine poteſtate. Hic vt dic̄ ḡtian⁹ di. xx. ⁊ io. papa ī iſta
decretali. q̄uis aliqui doctores habuerūt maiorē ſcienti
am q̄ꝫ aliqui ſūmi pontifi. non tamen poteſtate ideo in
cauſarum vel dubioꝝ diffinitione preferunꝛ ſūmi pon⸗
tifices omnib᷒ doctorib᷒. Item papa poteſt condere ca⸗
nones contra determinata per predeceſſores ſuos. vl̄ de
terminata per ſe ipſum. quod probatur auctoritate. rati
one et exemplo. Et auctoritate quidem. extra de conſan.
et affi. non debꝫ. vbi dicitur. Non debet reprehenſibile
iudicari. ſi ſecundum varietatem temporum ſtatuta va
rietur humana. Et extra de ſen. excon. li. vi. vbi dicitur.
Alma mater eccleſia nonnulla plerumqꝫ ordinat et con⸗
ſulte. que poſtmodum conſultius et rationabilius reuo⸗
cat. in melius ve cōmutat. Et ipſe dominus Iohan. in
conſtitutione ſua pulcre ſic ait. Quia nōnūqꝫ quod con
iectura profuturū credidit ſubſequēs expientia nociuū
oſtendit. non debet reprehenſibile iudicari. ſi canonum
conditoꝛ canones a ſe vel ſuis predeceſſorib⁹ editos. vel
aliqua in eis contenta canonibus reuocare. modificare
vel ſuſpendere ſtatuat. ſi ea obeſſe potius viderit quam
prodeſſe. probatur idē di. lxiij. §. veꝝ. Confirmaꝛ iſtud
exemplo ſcripture. Nam mandauit dominus ſerpenteꝫ
enenum exaltari in deſerto ad cuius aſpectum ſanabā⸗
tur homines a morſibus ſerpentum vt patet. Nūi. xxi.
Poſtmodum inſtinctu ipſius dei. rationabilius fuiſſe re
uocatum. eo ablato per ezechiam. vt patet. iiij. Regum
xx. qꝛ populus idolatrabat ad eū. Ratiōe hoc ꝯſtat. q̄a
par in parē nō habet imperiū. Ex q̄bus oībus patent
due concluſiones. Pria ꝙ dn̄s Io. potuit rōnabil̄r ⁊ ſa⸗
lubriter q̄ in dictiſ duab᷒ ꝯſtitutōib᷒ ꝯtinēꝛ ad ꝯditorē
⁊ alia. Cū inꝛ nōnulloſ ordinauit. cū in eis nihil fit ꝯ fi
dē ⁊ bonos mores. nec ꝯ q̄ttuoꝛ ꝯcilia. qꝛ ſic ipē deducit
circa finē hui⁹ ꝯſtōnis de ꝯtentiſ in ipā conſtitōe in ſym
bolo fidei. vel in ſacra ſcp̄tura mētio nō hr̄. vel ſi habeꝛ
in ſacra ſcriptura. vt de pauptate xp̄i et apoſtoloꝝ ma⸗
gis ex ipā ſcriptura habeꝛ. ꝙ ipē dominus iohānes de⸗
terminat q̄ꝫ eius oppoſitū. Sc̄da concluſio eſt. ꝙ cum
violatores ⁊ detrahentes ſacris canonib᷒. vt blaſphe⸗
mi et ſpūiſancto reſiſtentes cenſeanꝛ. vt. xxv. q. ſ. Uiola⸗
tores. ⁊ multipl̄r puniāꝛ. vt in. d. q. c. Generali. ⁊. c. oīa
⁊. c. Hac ꝯſona. patet ꝙ hi qui ꝯſtitutionib᷒ dn̄i noſtri ī
p̄dictis detrahere nixi ſunt. in penas hui⁹ inciderūt. et
q̄ſi in hereſes iā dānataſ ꝯſtōne p̄dicta. Cū inter nōnul
los ptinaciter affirmarūt. ꝙ merito heretici ſunt cēſen⸗
di. ſicut domin⁹ Iohannes determinat in dicta conſti⸗
tutione. Et ſic patet primus articulus.

Secundus articulus. §. V

eſt. Quot ſunt claues eccleſie. ⁊ que. quia in dictā cōſti⸗
tutione de eis agiꝛ. Reprobādo opīonē illoꝝ q̄ male ſen
tiūt de eis. Sed qꝛ de iſta meteria diffuſe tractat btūs
tho. in. iiij. di. xviij. ⁊ in p̄ma pte. ⁊ pleni⁹ in. iij. pte. ti. d̄ pōti. ſūmis. Iō ⁊ h̄ articul⁹ breuiſſime expedieꝛ. Quā⸗ (ſ. iij. pte. ti. xxij.)
uis diūſi diuerſa dictāt. cōioꝛ opīo ē b. tho. ⁊ pe. in. iiij.
ꝙ clauiſ eccleſiaſtica (q̄ methaphorice diciꝛ ad clauiſ ma
terial̄ ſilitudinē q̄ claudiꝛ ⁊ aperiꝛ oſtiū materiale) eſt q̄
dam ptās ſpūalis que daꝛ in ſacerdotij collatōne ad q̄ſ
dam ſpūales actiōes ordīata. que ptās eſt vna quo ad
eſſentiā. ſed duplex q̄ꝫtum ad actus ⁊ officia ſubordina
ta. imo plus dic̄ ꝙ eadem eſt ptās per eſſentiaꝫ qua po⸗
teſt ſacerdos corpus xp̄i ꝯficere. ⁊ q̄ p̄t abſoluē vl̄ ligar̄
Et ipā ptās ē ipē caracter īpreſſus in collatōe ordīs ſa
cerdotal̄. qd̄ ſic. pbat. Ad duo q̄ꝝ vnū eſt cā alteri⁹ vna
ptās ordinaꝛ. ſic in ſole vna ē ptās q̄ ſol calefac̄ ⁊ rare⸗
facit. ⁊ iō caloꝛ eſt p̄ncipiū act⁹ vtriuſqꝫ. lꝫ q̄dam ordine
Sed gratia ⁊ oīmis remiſſio in corpe xp̄i myſtico. quod
reſpicit ptās clauiū. deriuaꝛ ex eius capite. qd̄ reſpicit
ei⁹ ptās ꝯficiendi. ergo reſpectu vtriuſqꝫ iſtoꝝ eſt vna
poteſtas. Et eodē modo de ptāte clauiū inter ſe dicēduꝫ
qꝛ ad plures actus ſubordinatos. ſufficit vna virtus et
ptās. Sed actus clauiū. lꝫ ſint pl̄es. qꝛ vn⁹ eſt iudican
di ſeu diſcernendi quis ſit dignus. vel indignus. alius

eſt diffiniendi et ſententiādi quis ſit dignus vel indi/
gnus abſoluendo vel ligando. Sunt tamē ſubordinati
ita ꝙ vnus pſupponit aliū. ſecundus primū. Sufficit
tamen ꝙ vna poteſtas ad vtrūqꝫ ſicut ſol per eandem
virtutē illuminat aerem ⁊ calefacit. ſcꝫ per lumen. Dat
etiā exemplū in poteſtatibꝫ ſecularibꝫ. Nam eadē aucto
ritate competit iudici iura partium cognoſcere. ⁊ ex in/
de ſentētiare ꝯtra vnā partium et aliā abſoluere. Sed
qꝛ potentie cognoſcunť per actus. ideo et ſi ſit vna pote/
ſtas eſſentialr. dicunť tamen due. quia duplex eſt actus
talis poteſtatis. Et ratōne primi actus quo iudex eccle/
ſiaſticus iudicat et cognoſcit de dignitate vel indignita
te alicuius dicitur clauis ſciētie. ratōne ſecundi actus ꝗ
dignū abſoluit. indignū nō abſoluit. dicitť clauis potē
tie. Unde dictū fuit in plurali Mat. xvi. Tibi dabo cla
ues regni celoꝝ. Et iſta videť intētio glo. di. xx. c. j. Ubi
ſciendum ꝙ aliq̄ male ſenſerūt de claue ſciētie dicentes
ꝙ ſciencia ſm ꝙ eſt habitus acq̄ſitus vel infuſus ſit cla
uis. nō q̄dem de per ſe. ſed in ordine ad clauē potentie.
Unde in eo qui habebat ſcientiā. ſed nō ordinē ſacerdo/
talem dicebant talem ſcientiā in eo nō eſſe clauē. ſed ad
ueniēte claue potentie ſcꝫ per ſuſceptionē ſacerdotij effi
ciebatur clauis illa ſcientia. Cuius opinio videť eſſe glo.
di. xx. c. j. Ad quā etiā videť declinare magiſter ſen. i. iiij
di. xviij. Dicebat etiā ꝙ ſacerdotes idiote etſi nō haberēt
clauē ſciētie cum ſint ignorātes. hñt tamē quandā indu/
ſtriā materialē diſcernendi quā vocabant clauiolā. Sꝫ
iſtā opinionē reprobat beat⁹ tho. in. iiij di. xviij. Naꝫ et
ſunt aliq̄ ſacerdotes ꝗ nec ſcientiā acquiſitā habent nec
infuſam nec induſtriā naturalē cū ſint indiſcreti ⁊ qua
ſi fatui. Eſt ergo clauis ſm beatū thomā. auctoritas iu
dicandi vel diſcernēdi de dignitate vel indignitate alic⁹
in foro conſcientie. ⁊ iſtā pōt habere ignorātiſſimus. et
habet ſi eſt ſacerdos. ⁊ nō habet eā peritiſſimus ſi nō eſt
ſacerdos. Sicut et aliq̄s iudex ſecularis habet auctori/
tatē iudicandi. ꝗ tamē nō habet ſcientiā iuris. ⁊ econū
ſo. Uerū eſt ꝙ actus iudicandi nō poteſt recte exerceri ſi
ne vtroqꝫ. ſ. auctoritate iudicandi ⁊ ſine ſcientia. et ideo
nō eſt ſine peccato. qui ſe ponit ad iudicandū in foro cō
ſcientie. nō habens competentē peritiā. Ex p̄dictis eliciū
tur duo correlaria. quoꝝ primū eſt. ꝙ ſicut ipē dñs io/
hānes in iſta ſua ꝯſtōne valde bene arguit. Illi oblatrā
tes ⁊ detrahentes ſuis conſtitutis maledicebāt aſſeren
tes. ꝙ illud qd̄ fūat per romanū pontificē p clauē ſciētie
diffinitū in fide ⁊ morib⁹. nō poterat per ſucceſſorē ruo
cari. Arguiť eñ ſic ꝯtra illos. Aut clauis ſciē accipitur
p habitu acquiſito vel infuſo. Aut p auctoritate diſcer
nendi in foro conſcientie. Si p habitu. ſic ſciētia nō eſt
clauis vt viſum eſt ſupra. ⁊ ipē dñs Johānes valdē cla
re pbat. Ergo qd̄ diffiniť in fide a moribꝫ illud nō diffi
niť per clauē ſcientie. cū habitus talis nō ſit clauis. Si
aūt accipiať pro auctoritate diſcernēdi in foro ꝯſcientie
arguiť ſic ꝯtra. Primo qui habet auctoritatē diſcernen/
di in foro ꝯſcientie ex hoc nō habet condere vel ſtatue/
re iura in foro exteriori obligantia. Scḋo qꝛ tunc oēs
ſacerdotes hñtes auctoritatē diſcernēdi in foro conſciē
tie. haberēt poteſtatē condendi iura ⁊ ſtatuta. Tertio qꝛ
talis auctoritas diſcernēdi reſpicit ſolū diſcretionē inter
leprā et leprā. inter peccatū ⁊ peccatū. ⁊ nō aliū actum
aliquid ſtatuēdi. Ergo p talem clauē circa fidē ⁊ bonos
mores nil ordinat ſumm⁹ pontifex. qd̄ nō poſſit ſucceſ
ſor reuocare. vnde ſequiť ꝙ male ⁊ falſe aſſumebāt. Se
cunda ꝯcluſio eſt ꝙ ipē dñs noſter negat id qd̄ illi ſibi
male ⁊ falſe imponūt. ſcꝫ ꝙ ſciā nō ſit clauis. nō eñ hoc
negat. vel ſi negat. aut īplicite hoc negare videť. accipit
ſcientiā p habitu acq̄ſito vel infuſo. ꝗ vtiqꝫ nō eſt clauiſ
vt quidam dicebant. Sꝫ accipiendo pro auctoritate di
ſcernēdi nō negat eſſe clauē. Ueꝝ eſt tamē ꝙ ad iſtā cla
uem cōmuniter ſumptā. nō ſpectat condere canones vł
mutare. quia tunc omnis ſacerdos poſſet hoc facere qd̄
nullus concedit.

Tertius articulus ē. §. VI.

vtrū vſus licitus poſſit ſepari a iure vtendi. Pro cuius
declaratōe. Pri o declarat deſcribendo aliq̄s terminos
circa materiaꝫ. Scḋo agit de diuerſis modis habendi
aliquā rē. Tertio reſpōdet ad queſitū. Quarto ḋclarat
quomō fratres minores pñt habere nudū vſum facti.
Demū ſoluit duodecim argumēta facta cōtra veritatē
ſue ꝯcluſionis. Quantū ad primū dicit. ꝙ circa aliquā
rem poſſunt iſta conſiderari ad pſens. ſcilꝫ vſufructus
vſus poſſeſſio. ꝓprietas. dominiū. ⁊ ius. Q̄libet horū
ſic deſcribiť. Uſufructus ſm iuriſtas eſt ius vtendi et
fruendi rebus alienis ſalua eaꝝ ſubſtantia. ff. ḋ vſufr̄.
l. j. Rebus alienis ḋr. qꝛ in rebꝫ ꝓprijs nō ḋr vſufructus
vnde ſi habeo vſufructū viridarij. ⁊ poſt ad me puenit
ꝓprietas expirat tunc vſufruct⁹. Salua reꝝ ſubſtan
tia dicit. quia in rebus que vſu conſumunť. nō proprie
eſt vſufructus. vt pane vino ⁊ hmōi. Jus vtendi dicit
ad differentiā vtilis dominij. qd̄ quandoqꝫ in rebꝫ ali/
enis habeť. ſicut emphiteota ⁊ feudatarius habent vti
le dominiū cuius dñiū directū pertinet ad dominū ſu
periorē. a ꝗ res teneť in emphiteoſim vel in feudū. Iteꝝ
poniť fruendi. ad differentiā nudi vſus. qꝛ minus eſt i
vſu qꝫ in vſufructu. Dať exēplū de grege. Si vſus ali
cuius gregis ſit tibi relict⁹ in aliq̄ teſtamēto. tu poteris
vti grege ad ſtercorandū in agro tuo tantū. Sꝫ ſi fue/
rit relictus vſufructus eius. poteris grege vti nō ſolū
ad ſtercoriſandū. ſed ad lanā. lac et fetus recipiendum ⁊
diſtrahendū tales fructus vt volueris. fetus eñ in iumē
tis vt in pecudibꝫ computanť in fructu. ⁊ de quolibꝫ a/
nimali irrōnali. Secus aūt in ancillis. Nā partus an
cille nō pertinet ad vſufructuariū. Dať aliud exemplū.
Si viridariū fuerit tibi legatū ad vſum poteris roſas
olera et alios flores ⁊ fructus ſumere ad vſum tuū. ſed
alij nō poteris vendere vel dare. Sꝫ ſi vſufruct⁹ eius
fuerit relictus. poteris nō ſolū ſumere ad vſum tuū. ſed
ipos flores ⁊ fructus vendere ⁊ donare alteri. put volu
eris. Et ſic patet ꝙ quicunqꝫ habet vſum fructū habet
vſum ⁊ nō ecōuerſo. Uſus aūt ſm iuriſtas eſt ius vtē/
di rebus alienis. ſalua rerum ſubſtātia. ideo ḋr. Rebus
alienis quia ſm iuriſtas vſus nō ḋr in re ꝓpria. Addiť
ſalua ſubſtantia rerum. qꝛ ſm eos vſus nō ꝯſtituiť i re
bus que vſu conſumunť. quia in talibꝫ nō pōt rerum
ſubſtantia pmanere poſt vſum. nō poniť fruendi vt di
ſtinguať ab vſufructu. Sꝫ q̄a q̄tum mihi videť legiſte
iſto mō accipiūt vſum nimis ſtricte. ſ. p vſū p ꝗ cōpe
tit ſeruit⁹. Jō accipiēdo vſum ſm naturā ⁊ magis lat
ge. ⁊ ſm iura canonica. cū ꝗ̄ rei ꝓitatē aliq̄s vtať re ſua
ſic aliena. ⁊ vtiť pane cū comedit ⁊ ꝯſumit cū. Jō ſic ac
cipiēdo vſū mihi vr̄ ꝙ nudū vſuꝫ facti de ꝗ loquūť cō
ſtitutōes io. q̄druplr̄ pt imagiari. Prio mō pt dici nu
d⁹ vſus facti ꝓpter oīs iurꝭ nudatōeꝫ. Scḋo ꝓpť ꝓprieta
tꝭ excluſionē. Tertio ꝓpť oīs vtilitatꝭ puatōꝫ. Quarto p
pter actōis ī iudicio abdicatōeꝫ. Exēpla oīm. Si eq̄ta/
rē equū cui⁹ ñ eſſem dñs. nec haberē aliq̄d ius eq̄tandi
equū. tūc haberē vſū nudū eq̄tatōis eq̄ p oīs iurꝭ denu
datōeꝫ. ſic hꝫ fur ⁊ latro ī re furtiua. qꝛ hꝫ vſū denuda/
tū ꝓprietate. Exēplū ḋ ſcḋo. Si eq̄tarē equū quē ꝯduxi
ad vecturā. ab alio poſſū dici hr̄e nudū vſū eq̄. ꝓpť ꝓpe
tatꝭ excluſionē. qꝛ ñ habeo proprietatem eius. ſic ecōuer
ſo equitādo equū meū nō habeo ꝓprietateꝫ. Exemplū
de tertio. qñ q̄s hꝫ vſum alicuius rei vel circa aliquam
rem. et tamen caret oī fructu ⁊ vtilitate que poſſet ſibi

Uſufru… ca⁹ qd …

Uſus d… ſit

inde prouenire. ſic̄ ſeruus q̄ vtiẗ aliq̄bus inſtrumentis
ad vtilitatē dn̄i ſui. talis vſus poſſet dici nudus quan
tum ad fructum vel vtilitatem ſerui. qꝛ ex tali vſu nul-
lus fructus vel cōmoditas acquiriẗ ſibi ſed domino ſuo
Similiter de famulo campſoris. q̄ quotidie vtitur pecu
nia domini ſui alijs numerando. tamē vtilitas vſus nō
eſt ſua. ſed dominij ſui. Exemplū de quarto. Cum aliq̄s
haberet aliquā rem. ꝛ cum ſibi auferreẗ nō poſſet agere ī
iudicio contra illū. vel ex voto vel alia quacunq̄ꝫ cauſa.
tunc poſſet dici habere nudū vſum per actionis in iu-
Poſſeſſio quid ſit. dicio abdicationē. Et hoc quo ad vſum. Tertius ter-
minus eſt poſſeſſio. que ſic deſcribiẗ. Poſſeſſio eſt corpa
lis rei retentio corpoꝛ ꝛ animi iuris adminiculo interue
niente. Sic diffinit Hoſtieñ. in ſumma. Corpalis rei di-
ciẗ. qꝛ ſm iuriſtas incorpalia nō poſſidenẗ. Detentio dꝛ.
qꝛ poſſeſſio ſm iura diciẗ quaſi pedū poſitio. Aliter non
acquiriẗ poſſeſſio. niſi corpe ꝛ animo īteruenieute. Un-
de ſi alterū deficit nō eſt poſſeſſio. Juris admiculo ad-
diẗ. qꝛ q̄uis aliq̄s alicui rei corpe ꝛ aīo inſiſtat. tamē ni-
ſi habeat iuris adminiculū nō ꝓprie dꝛ poſſidere. Q̄, ſi
obijciaẗ. qꝛ fur ꝛ raptoꝛ rem furatā poſſidēt. ꝛ tñ nō ha
bent iuris adminiculū. Rñ. ꝙ fur ꝛ raptoꝛ nō dꝛ proꝑe
ī. gñe. ħ. ti. i. c. xuij. et. xv. poſſidere. ſꝫ ſolū iniuſte detinere. Q̄, aūt furta ſint reſti-
tuēda. vt extra de reſti. ſpo. c. In lr̄is. hoc introductū fu
it ſm rigorē iuris. in odiū rapientiū res ſuas hoib. q̄a
nullus debet eſſe iudex in cauſa ſua. Et ido rem furtiuā
nō debeo accipe a fure niſi auctoritate iudicꝭ. Dicit tam̄
Inno. ꝙ ſi ꝯſtaret tunc per ꝓpriā ꝯfeſſionē ipm eſſe pre
donē. vel ꝯſtaret de ꝓprietate rei. p̄doni eſſꝫ reſtitutio d̄
negāda. qꝛ nunq̄ꝫ vere poſſidet. nec naturalr̄ nec ciuiliẗ
Quid ſit ꝓprietas. Quartus terminus eſt propꝛietas. que ſic diffiniẗ
ab Hoſtiē. Propꝛietas eſt dominiū rei iuſtis modis q̄-
ſitū. Acq̄riẗ aūt dominiū iure gentiū ꝛ iure ciuili. Et iu
re q̄dem gentiū p̄ occupationē ſicut in his que nō ſunt
in bonis alicuꝰ hominis. q̄ occupanti ꝯcedunẗ. ſic̄ ſunt
fere beſtie. aues ꝛ piſces. que in terra mare ꝛ aere capiū
tur. ꝛ in his q̄ cōmunia ſūt vt in mari ꝛ in littore marꝭ.
vt lapillis ꝛ gēmis q̄ ibi ſunt. vtꝫ. inſti. de reꝝ diui. per
totū. Tamē circa hoc ſunt multe ꝯſuetudines in diūſis
regionib ꝯtra iura. Item in his q̄ ab hoſtib capiunẗ
qd intelligendū eſt in bello iuſto. ꝛ ſeruato iure milita-
ri. de quo di. i. Jus militare. Jure aūt ciuile acquiriẗ do
miniū multiplr̄. ſ. p̄ſcriptōe. vſucaptōe. arrogatione. mo
nachatōe. teſtamēto. ſucceſſiōe. ꝛ alijs mltis modis iure
Dñiuꝫ et ius an ſit idem. ciuili inductis. Quintū qd q̄riẗ circa rē ꝯſiderandꝫ
eſt dñium. Circa qd aliq̄ doctores dicūt idē eſſe dñium
ꝛ ius. qꝛ tantū habet q̄s de dñio in re. quantū de iure
Aliquib aūt doctorib videẗ oppoſitū. ꝛ tota rō eſt. qꝛ
ſm Simpliciū ꝛ Ariſto. in p̄dicamētis. relatio dñij ē re
latio ſuppoſitōis. Et iō nullus debet hr̄e dñium in ali
quo niſi ſit ei ſuppoſitꝰ. Sed aliq̄s pōt hr̄e ius in aliq̄
cui nō eſt ſuppoſitꝰ. imo nec ecōtra. Sic̄ filiꝰ habꝫ ius
in patre. ſeruus in dño. qꝛ tenenẗ eis dare alimentum.
Similiter monachus in monaſterio. ſubditꝰ in p̄lato.
qꝛ teneẗ eis ad ſacramētoꝝ admīſtrationē. Ergo ſꝫ iſtos
ius ꝛ dñium nō ſunt idem. ſed ius in plus ſe habet q̄ꝫ
dñium. qꝛ oīe dñium eſt ius. ſꝫ nō oē ius eſt dominiū.
Quid ſit dñium. Videẗ eī addere dñium ad ius quandā ſupioritateꝫ et
auctoritatē. Uñ ſm hoc ſic diffiniẗ. Dñium eſt ius vtē
di ꝛ poſſidendi ꝛ habendi aliq̄ re ſimplr̄ p̄ libito volū-
tatis. vel ſm aliquē determinatū modū cū q̄dam ſupe-
rioritate. Diciẗ in deſcriptōe iſta ius. qꝛ ſi aliq̄s detine-
ret vel vtereẗ aliq̄ re ſine iure. ſicut fur ꝛ p̄do. tal' nō ha-
beret dñium. dicit ius poſſidēdi qd debet intelligi iure
ꝓprio nō alieno. qꝛ ꝓcurator yconomꝰ ꝛ diſpēſatoꝛ vtiẗ
licite rebus dñi ſui. ſed hoc nō facit iure ꝓprio ſed alieno
Diciẗ aūt ſimplr̄ p̄ libito volūtatꝭ. Simplr̄ q̄ꝫtū ad do-
miniū ꝓprium ꝛ pfectū. per qd q̄s habet ius in re q̄ꝫtuꝫ
ad ꝓprietatē ſimpliciter. ꝛ q̄ꝫtum ad oēm vſum q̄ ē natꝰ
eſſe circa ipam rem. qꝛ poteſt eam donare vendere. ꝛ di-
ſtrahere ſicut placet. diciẗ aūt ſm aliquē determinatum
modū ꝓpter duo. Primo ꝓpter dominia ꝯditionata. pu
ta cū quis eſt dñs rei quo ad ꝓprietatē et vſum ſiẗ. ſꝫ tñ
nō pōt vendere niſi certis perſonis puta ꝓpinquioꝛi de
genere ſuo. vt determinato mō ſeruando legitimā liberꝭ
ſm leges. vel ſm ſpēales patrie ꝯſuetudines. Scdo pro
pter dñium impfectum. Uſufructuariꝰ eī ꝛ vſurariꝰ
licet nō habeant pfectū nec plenū. p eo ꝙ nō habēt ius
in ꝓprietate rei tamē hn̄t dñium verū ſed impfectū. pro
eo ꝙ verū ius habēt in vſu vel in vſufructu rei. licet nō
in ꝓprietate ipius rei. Alioquin nō poſſent iure ſuo ven
dere vel alienare vſum vel vſufructū. Additẗ in deſcptī-
one. Cum q̄dam ſupioritate. qꝛ vt dictū eſt. dñium vidꝛ
addere ſup ius quandā ſupioritatē ꝛ auctoritatē cū ſit
relatio ſuppoſitionis. Eſt aūt ſciendū ꝙ cum dñiū vt di
ctū eſt ſit quoddā ius habēdi ꝛc̄. Sicut triplr̄ diuidiẗ Triplex dñium.
ius ita ꝛ dñium. Nā ius pima ſui diuiſiōe diuiditur a
pho in. v. ethicoꝝ in naturale ꝛ poſitiuū. Et ſm hoc eſt
duplex dominiū. ſcꝫ naturale ꝛ politicū ſiue ciuile. Jus
naturale eſt qd cōpetit alicui a natura hn̄di. ſ. ꝛ vtendi
aliq̄ re cum quadā ſupioritate ꝛ auctoritate ſup eam. ſi-
cut ꝛ ius patris ſupꝛa plem. ius viri ſupꝛa vxorē ꝛ domi
ni ſuper ſeruū. Jus politicū ſiue ciuile diciẗ ius cum q̄-
dam ſuperioritate. qd non competit alicui a natura. ſed
mere per adinuentōem ꝛ collationē humanā vel dīnaꝫ
ſpūalem ꝛ ſupnaturalē. ſicut dominiū dñi pape ſup to-
tam eccleſiā. vel ſicut dominiū vnius vel pluriū ſuper
vna ciuitate vel regno. Secūda diuiſio dñij ciuilis eſt
q̄a quoddā eſt verum ꝛ perfectū. aliud eſt verū. ſed im-
perfectū. Uerū et pfectum dominiū eſt. qñ quis habet
dñium in propꝛietate rei ꝛ in vſu eiꝰ. ita ꝙ pt eā vēdere
ꝛ conſumere ad vſum eius prout ſibi placet. Sed do-
minium verū ſed imperfectum eſt. quādo habet ius ſo
lum in vſu vel in vſufructu rei. ſed non in propꝛietate.
Unde talis non poteſt dici dominꝰ rei ſimpliciter. ſꝫ do
minus vſus vel vſufructus. Tertia diuiſio dominij eſt
qꝛ dominiū meꝝ habet mltos modos diſtinctos. quia
quoddā eſt ſuperius. ꝛ immediatū. quoddā altuꝫ. quod
dam baſſum. quoddā vtile. quoddā directū. ꝛ ſic d̄ alijs
Et ido ſciendū ꝙ licet eiuſdem rei nō poſſint eſſe ſimul
plēs domini ſimul q̄libet in ſolidum ſm eundū moduꝫ
et eandem rationē dominij. vt in predicto. c. Licet. ꝛ. l. p̄
dicta poſſideri. tamē ſm diuerſos modos dominij ꝛ di
uerſa iura vnius ꝛ eiuſdē rei poſſunt eſſe plures domi-
ni ꝛ diſtincti. Sicut eiuſdem campi. ruſticus habet do
miniū vtile. burgenſis habet ibi dominiū directū. mileſ
dominiū baſſum. rex dominiū altum. Sextus ꝛ vltimꝰ
terminus declarandꝰ eſt ius. Et quia dominiū addit ſo Quid ſit ius.
lum ſuper ius ſuperioritateꝫ. Ideo pōt ius deſcribi ea-
dem ratione. ſicut et dominium. dempta illa parte d̄ ſu
perioritate. Uel ſic poſſumus deſcribere ius. ꝙ eſt pote-
ſtas exercendi aliquem actum circa rem licite. Unde ſi
licite poſſum vendere librum habeo ius in venditione
libri. ſi licite poſſum legere et ſtudere in libꝛo. habeo ius
in lectione libri. Et ſic generaliter concludendo quantuꝫ
habeo de poteſtate licita circa rem. tantum habeo de iu
re et circa rem ipſam. Et ꝙ hoc ſit verum ſic declaratur
Homo circa aliquam rem non habet niſi duplex poſſe.
ſcilicet poſſe facti. quo ſcilicet aliquis poteſt vti aliqua
re de facto licite vel illicite. et poſſe iuris. quo ſcilicet po
teſt vti aliq̄ re licite. Sed poſſe ſoliꝰ facti nō dꝛ poſſe iu
ris. Poſſe igiẗ licite hoc eſt poſſe iuris. Eſt tñ ſciendꝫ
ꝙ nomē cōe pluribꝫ ſm rem. ſm modū quo communi-
ter accipitur. retinet ſibi nomē ꝓprium contra alia. Si-

cit preſcientia que eſt cõmunis noticia approbationis bonorũ et reprobationis maloꝝ. vt patet ad Ro. viij. c. Quos preſciuit hos ⁊ pdeſtinauit. retinet tamẽ ſibi nomen ſm cõmunẽ acceptionẽ proprium ⁊ diſtinctum cõtra pdeſtinationẽ. vñ ⁊ mali dicũt preſciti. nõ bõi. Sic i propoſito. poſſe facti licet ſit ↄmune licite ⁊ illicite vtẽdi. quilibet eñi de facto vtit ſiue licite ſiue illicite vtatur tñ ſm cõmunem acceptionẽ dicim⁹ poſſe facti. contra poſſe iuris. dicẽdo iſte põt de facto. q ſcʒ poteſt exercere aliquẽ actũ illicite. Jlle aũt dr poſſe de iure. q põt licite exercere aliquẽ actũ. patet ergo ꝙ ius nõ dicit aliud. niſi poteſtatẽ exercendi licite actuʒ circa aliquã rem. Et hoc etiã dicit beat⁹ Auguſti. in li. de mẽdacio ſic inqens. Faciat homo ꝓ temporali ſalute hominũ qᵭ poteſt. Cum aũt ad h̔ ventũ fuerit. vt tali ſaluti niſi peccando conſulere nõ poſſit. iam ſe exiſtimet nõ habere qᵭ faciat. xxij. q. ij. Faciat. Unde et iuriſte dicunt. Jllud poſſum⁹. qᵭ de iure poſſumus.

Declaratis dictis .§. VII.

De diũſiſ mõis hñdi ius in aliq re

terminis. eſt modo videndũ ᵭ diuerſis modis habendi ius in aliqua re. Et põt attendi hec diuerſitas ex parte triũ. ſcʒ ex parte rei habite. ex parte habentis. ⁊ ex parte modi habendi. Ex parte rei qdem habite. qꝛ aliqñ quis habet ius in aliqua re ꝗ̃tum ad ꝓprietatẽ. ⁊ nõ ꝗ̃tuʒ ad vſum. ſicut ſi locaui tibi domũ ad annũ. habeo qdẽ ius in domo in ꝓprietate. ſed nõ in vſu per illũ annũ. quandoqꝫ quis habet ius in vſu ⁊ nõ in ꝓprietate. ſič tu qui conduxiſti illã domũ habes ius in vſu et nõ in ꝓprietate. ⁊ qa eiuſdẽ rei poſſunt eſſe diuerſi vſus ⁊ diuiſi modi alienãdi. ↄtingit in aliqua re haberi ius ꝗ̃tum ad vnũ vſum ⁊ nõ ꝗ̃tum ad aliũ ſicut placet domino rei concedere. Unᵭ conceditꝛ aliquãdo alicui ꝙ poſſit inhabitare ſolum domũ. aliquãdo ꝙ poſſit inhabitare ⁊ locare. qñqꝫ qs habet ius vtroqꝫ modo. ſcʒ in ꝓprietate ⁊ in vſu. Jlle aũt dr ſimpliciter hr̃e iuſ in aliq re. qui põt licite vti illa re ꝗ̃tum ad omnẽ vſum qui natus eſt eſſe circa illã rem. Secundo ↄtingit diuerſitas ex parte habentium rem. qꝛ quandoqꝫ habens ius in aliqua re eſt pſona ſingularis. ⁊ tunc dr habere ius in ꝓprio. quãdoqꝫ vero eſt cõmunitas. ſicut monaſteriũ habet ius in rebus monaſterij. nõ aliqua pſona ſingularis. niſi ꝗ̃tum eſt pars cõmunitatis. Et qa duplex eſt cõmunitas. quedã ordinata per ſe. quedã ordinata per accidens. Per accidẽs eſt vt cõmunitas mercatoꝝ mutuo cõuenientiũ ad mercãdum ſimul ⁊ habentiũ lucrũ ⁊ damnũ in cõmuni. Per ſe aũt cõmunitas eſt. vt cõmunitas eccleſie vel religiõiſ que habet bona in cõmuni. Adhuc contingit diũſitas ex parte iſtoꝝ. Nam quãdo eſt cõmunitas per accidẽs ordinata tũc cõmunitas habet ius ꝑ accidens in talib bonis. pſone aũt cõmunitatis per ſe. ſed quãdo eſt cõmunitas ordinata per ſe. tũc ipa cõmunitas habet ius per ſe in bonis. ſicut eccleſia vel monaſteriũ. Sed perſone illius cõmunitatis habẽt ius per accidẽs. inꝗ̃tum ſunt ptes cõmunitatis. ⁊ iᵭo nõ poſſunt agere ad diuiſionẽ. Tertio modo ↄtingit diuerſitas ex parte mõi habendi. Nam quãdoqꝫ qs habet ius in re nomine ꝓprio ⁊ per ſe. ſicut domin⁹ rei. quãdoqꝫ neqꝫ nomĩe ꝓprio neqꝫ per ſe. ſed nomine alterius ⁊ ꝓ altero. ſm ꝙ eſt ordiatum a principali domino. ſicut diſpenſatio ⁊ admĩſtratio alicui⁹ rei conceſſe ſunt a dño ad hoc vt diſtribuat ipam rem vꝉ diſpenſet. ⁊ talis nõ dr ſimpliciter habẽ iuſ in illa re. ſed põt dici hr̃e ius diſpẽſandi vꝉ admĩſtrãdi talẽ rem. Alio modo dicit quis habere ius. nõ nomine ſuo. ſed tantũ pro ſe. Sicut cũ aliquis concederet alicui domũ ſuã inhabitandũ ꝗ̃diu ei placuerit. talis haberʒ ius inhabitatõne domus pro ſe. nõ tamẽ nomine proprio. ſed noĩe dñi principalis. quia ius remanet penes principalẽ dominũ principaliter. Et ſic patet ꝙ dominiũ rerũ viuentiũ in cõmunitate per ſe ordinate reſidet apud cõmunitatẽ ipam principaliter apud prelatuʒ. ſič apud adminiſtratorẽ ⁊ diſpenſatorẽ. apud quẽlibʒ monachũ ſic apᵭ eũ cui ᵭbet ſuſtẽtatio vite de dictiſ bõis.

Quantũ ad tertiũ .§. VIII.

principale huius tertij articuli eſt aduertendum ꝙ cum res ſint ſub duplici differentia. quia quedam ſũt que nõ vſu conſumunt. ſicut domus. equuſ. ⁊ huiuſmodi. Alie que vſu conſumunt. vt panis vinum ⁊ hmõi. hic nõ queritur de his que vſu conſumunt. quia ᵭ his in ſequenti articulo aget. Sed de his tantum que vſu nõ conſumunt. Et querimus de vſu licito. Cum ergo q̃ritur. vtrum vſus talium poſſit ſeparari a iure. Reſpõdetur ꝙ hec queſtio poteſt habere duplicẽ intellectum. Uno modo vt intelligat vtrũ poſſit ſeparari a iure vtẽdi. Alio modo vt intelligat vtrum poſſit ſeparari a iure in re. Et hoc etiã poteſt intelligi dupliciter. quia aut a iure in re ſimpliciter. aut a iure in re ſm quid ſaltẽʒ. Et tunc reſpondẽdo ad queſtionẽ. ponunt directe tres concluſiones. ⁊ probant efficaciter. Prima eſt ꝙ vſus licit⁹ non põt ſeparari a iure vtendi. Et hoc probat autoritate et ratione. Autoritate quidem nõ ſolum huius queſtionis Jobis. xxij. Quia quorũdam. Sed etiam beati Auguſtini. Dicit eñi ad Macedoniũ. ⁊ habet. xiiij. q. iiij. Quid dicam hoc certe alienũ nõ eſt. quod iure poſſidet. Hoc autem iure quod iuſte. ⁊ hoc iuſte quod bene. De primo ergo ad vltimũ. quod bene poſſidet. iure poſſidetur. Et Jſidorus dicit diſtin. j. Jus generale. quod ius dicitur eo ꝙ iuſtum. Unde omnis actus iuſtus eſt iuris. quia ius dictum eſt eo ꝙ iuſtum. Uſus autẽʒ eſt quidam actus. et ſi licitus eſt vſus eſt actus iuſt⁹. Dis ergo vſus licitus eſt cum iure vtendi. Jſtam rationem tangit Johes in conſtitutõe. Cum inter nõnullos. Dicẽtem ſic. Dicere ꝙ xp̃us et apoſtoli in rebus quib⁹ vſi fuerunt. non habuerunt niſi ſimplicem vſum facti. concluderet actus eorum fuiſſe nõ iuſtos. et per ↄñs iniuſtos quia negatio in ſubiecto apto nato. infert priuationem ſicut nõ viſio in oculo infert cecitatem. Probatur idem et ratione per locũ a diffinitõe ſic. Jmpoſſibile eſt vſuʒ eſſe licitum ſine facultate licite vtendi. ſicut impoſſibile eſt loqui grammatice ſine facultate loquendi grãmatice. Sed facultas licite vtendi non poteſt eſſe iure vtẽdi. quod probat ex eo ꝙ dictum eſt ſupra. ſcʒ ꝙ ius ẽ facultas ſeu poteſtas licite exercendi aliquem actum. Sʒ impoſſibile eſt et contradictionẽ implicat diffinitionem eſſe ſine diffinito. ergo impoſſibile eſt vſum licitum ſine iure vtendi eſſe. ponit plures alias ratiões cauſa breuitatis omiſſas. Secunda concluſio ꝙ vſus licitus poteſt ſeparari a iure in re ſimpliciter. Et hec cõcluſio breuiter ſic probatur. Jlle qui poteſt habere licitum vſum alicuius rei. dominio remanente penes alium. habʒ vſũ licitum ſine iure in re ſimpliciter. Et hoc ptʒ. quia ex q̃ dominiuʒ remanet penes alium ille non eſt ſimpliciter dominus rei. ſed ille penes quem remanet dominium. Sed aliquis poteſt habere licitum vſum multaꝝ rerũ dominio remanente penes alium. Sicut patet de illo qui conduxit domum ad habitandum. vel equum ad equitanduʒ. ⁊ huiuſmodi. Certum eſt enim ꝙ ↄductor talis habet licitum vſum domus vel equi. quia et dominus ei conceſſit et tamen dominium domus vꝉ equi vel predij remanet penes locatorem. ergo vſus licit⁹ põt ſepari a iure in re ſimplr. i rebꝫ q̃ vſu nõ ↄſumũt. Tertia ↄcluſio ẽ ꝙ vſus licit⁹ nõ põt ſepari a iure i re ſm qd Et hoc probat faciliter ſic. Dũs ius in actu aliquo alij

cuius rei habet ius in illa re ſm quid. Et hoc patet. q̄a ex quo ille actus licite exerceᷓ circa illā rem. habet ius in illa re. ſaltem q̄tum ad illum actū. Hoc aūt eſt habē ius nō ſimpliciter ī re. ſed ſm quid. Sicut eñ ſi habeo ius in equo ſimpliciᷓ. vt q: eſt meus. habeo ius in equitatione equi ſimpliciter. ſic de neceſſitate ſi habeo ius in eq̄ ſm quid. vt q̄a mihi eſt cōmodatus vel locatus. habeo ius in equitatione equi que eſt vſus eius ſm quid. Neceſſario igiᷓ talis habet ius ſm q̄d in re cuius eſt vſus.

Quantū ad quartū .§. IX.

Q, ffres minores pnt habē nudū vſū rebꝫ ⁊c. quō ⁊ q̄ modo nō

principale huius articuli. ſ. quō fratres minores poſſint habere nudū vſum facti intelligēdo iſtū articulū circa res q̄ nō ꝯſumūᷓ vſu. ponunᷓ quatuor cōcluſiōes. Prima eſt ꝙ nō poſſunt habere in talibus rebꝫ facti vſum nudū licitū. per omīs iuris nudatōnē. que ſic ꝓbaᷓ. Impoſſibile eſt habere vſum licitū ſine iure vtendi. ſiue iure in re ſimpliciter. ſiue iure in re ſm q̄d. q̄ð ꝑꝫ ex p̄cedētibus in prima ⁊ tertia cōcluſione. Ergo impoſſibile ē ꝙ fratres minores habeant in talibꝫ rebꝫ vſum licitū ſi ſit nudatꝰ omni iure. Et iðo dñs Johes deducit in ſua cōſtitutōne talem vſum ſic omī iure denudatū fratribꝫ nicola. pa. nūq̄ꝫ reſeruaſſe. q: ille vſus q̄ perfectioni nō adijcit. imo repugnat eſt illicitus. ergo talē vſum nūq̄ꝫ fratribꝫ reſeruauit. Scða concluſio eſt q: ī talibꝫ rebꝫ poſſunt habere nudū vſum ꝑ ꝓprietatis excluſionē. Et hoc faciliter probaᷓ in rebꝫ in quibus poteſt aliq̄s hr̄e vſuꝫ ſalua rei ſubſtātia dominio remanente penes alium poteſt homo habere nudū vſum ꝑ proprietatiſ excluſioneꝫ ſeu abſq̄ꝫ dominio ī ꝓprietate. Et ſi habeat talē vſum ex conceſſiōe dñi. talis vſus erit licitus. Sed fratres mīores poſſūt habere vſum in rebꝫ q̄ vſu nō ꝯſumunᷓ. ſicut in domibꝫ. libris. ⁊ hmōi. ſalua reꝝ ſubſtātia. dñio illiꝰ rei penes papā vel aliū remanente ex ꝯceſſione dñi. ergo in talibus rebꝫ poſſunt habere nudū vſum licitū. Nudum dico ꝑ ꝓprietatis excluſionē. Q, aūt de facto habeant dictū vſum nudū. patet. q̄a licet dñs Jo. a ſe ⁊ rōana eccleſia abdicet ꝓprietatē ⁊ dñium multaꝝ reꝝ q̄ poſſunt fratribꝫ obuenire. vel elemoſynaꝝ quotidianaꝝ. tamen adhuc retinet ſibi dñium eccleſiaꝝ. oratorioꝝ. vaſorū. libroꝝ. veſtimentoꝝ. ſacris vſibus deputatoꝝ vl̓ deputandoꝝ. vt patet in ꝯſtitutione ad ꝯditorē. Et in talibus dimittit fratribꝫ vſum ⁊ nō eſt dubiū. ꝙ nō illicitū ſed licitū. Tertia cōcluſio ē ꝙ nō poſſunt in talibus rebus que vſu nō ꝯſumunᷓ habere nudū vſum ꝑ omīs vtilitatis priuationē. qð ſic probaᷓ. Uſus domus ē inhabitatio eius. ſed inhabitatōne domꝰ fratres indigēt niſi ſemꝑ ſtarent ſub diuo. Saltē non eſt dubiū ꝙ inhabitatio domus eſt vtilis et accōmoda hmōi. Ergo fratres nō poſſunt habere vſum domorū ⁊ huiuſmodi q̄ ſit omni vtilitate denudatꝰ. Quarta ꝯcluſio eſt. ꝙ poſſunt habere nudū vſum taliū rerum per actionis in iudicio abdicationē. qð ſic ꝓbaᷓ. Cū aliq̄s pariᷓ aliquā rē nō neceſſario ñ eſt repugnātia haberᷓ vnū ſine alio. Sꝫ ius ⁊ ſi pariat actionem. non tamen neceſſario ſed. volūtarie. Ergo fratres poſſunt habere ius in aliqua re detenta per aliū abſq̄ꝫ hoc ꝙ poſſunt ſibi eam vendicare in iudicio. Secūdo probaᷓ idem. q: fratres poſſūt licite habere quod adijcit perfectioni vel ſaltē nō eſt illicitum. Sed ſua nō repetere in iudicio adijcit ad perfectionem. vt oſtendiᷓ. j. Corin. vi. vel ſaltem non eſt illicitum. Ergo fratres poſſunt habere vſum in talibus rebus per actionis in iudicio abdicationē. Et ſic ꝑꝫ quomodo fratres minores poſſunt habere ī rebus que vſu non conſumuntur nudum vſum ⁊ quomodo non.

Quartus articulus .§. X.

declarandus eſt. Utꝝ in rebus vſu conſumptibilibꝫ poſſit ſeparari licitus vſus a proprietate ſeu dominio rei. et querimus de his que vſu conſumunᷓ ſtatim. vt panis ⁊ vinū et huiuſmodi. Probaᷓ primo auctoritate ipius Johis. xxij. in conſtitutione. Ad conditorē. Ubi etiā ⁊ rationē huius aſſignat. Dicit eñ ſic. ꝙ non ſint dicti fratres minores nudi vſurarij in rebus que vſu conſumunᷓ. euidentius declaratur. in quibus dicere ꝙ vſus iuris vel facti a dominio ſeparatus poſſit cōſtitui. iuri repugnat et ratoini. nec predeceſſoris noſtri intentio. ſcꝫ Nicolai pape romane eccleſie taliū rerum dominiū reſeruare. Quis eñ ſane mentis credere poterit. ꝙ intentio fuerit tanti patris. vt vnius oui ſeu caſei ſeu panis vel fruſti panis que ſepe fratribꝫ cōferuntur. dominiuꝫ romane eccleſie acquiraᷓ. Aut ſi eius fuit intentio q̄s defendere poterit ꝙ non realis fuerit talis intentio dominij ſed verbalis quoq̄ꝫ non vera. ſed ficta potius ſit cēſenda. Adhuc poſito ꝙ in talibꝫ rebus vſus poſſet cōſtitui nudus tamē nullatenus poſſet dici cum vſꝰ rei conſumptibilis vſurarij nō differat ab vſu plenū dominiū continentis. qð patet. quia vſus huius rei totaliter rem conſumit. Conſtat autem vſum plenū dominium habentis minime fore nudū. Ex quo ſequiᷓ ꝙ coꝝ vſꝰ nudus minime ſit. Dominiū autē ſancte romane eccleſie reſeruatū ex eo poteſt videri nuduꝫ verbale ⁊ mathematicū. ꝙ ex illo nll̓uꝫ hactēꝰ obuenerit ꝯmodū. nec ſperaᷓ ꝙ obuenire debeat in futurū. nec intentio reſeruantis fuerit nec fratrum ipſorū. ꝙ in cuiuſq̄ꝫ alteriꝰ q̄ꝫ ipſorum fratrū comodum vſum deueniant res predicte. Cōſtat autem ꝙ tale dominiū nec habentē ditiorem facit. nec pauperiorē efficit nō habentē. Ex quibus liquet ꝙ impudenter propter retentionē predictā pre alijs mendicantibus ſibi vendicant altiſſimam paupertatē. Hec ibi. Sed preter predicta adducunᷓ ad idem ⁊ alie rationes quarū prima eſt. In rebus cuius vſus nō eſt ſine proprietatis conſumptione. impoſibile eſt eſſe ius ī vſu ſine iure in proprietate. Hoc patet. q: ex quo conſumiᷓ proprietas vſus nō erit licitus. niſi poſſim licite conſumere proprietatē. Sed nō poſſum licite conſumere proprietatē ſiñ poteſtate licita ſeu iure in ꝓprietate. ḡ ⁊c. Sꝫ in rebus vſu conſumptibilibus non eſt vſus ſine conſumptōne proprietatis. ergo in talibus rebus non poteſt vſus a proprietate ſeu dominio ſeparari. Secunda ratio eſt. Jlle qui poteſt licite alienare ſimpliciter aliq̄m rem pro ſua propria vtilitate ſcienᷓ habet ius in re ſimpliciter. Et dictum eſt notanter propria vtilitate. q: bene poſſet aliquis ex cōmiſſione alterius alienare rem licite pro vtilitate committentis abſq̄ꝫ hoc ꝙ ſic alienās haberet ius in re ſimpliciter. ſicut ſi committerem tibi ꝙ venderes rem meam. Sed ꝙ aliquis poſſit licite ꝓ vtilitate propria rem alienare ⁊ diſtrahere abſq̄ꝫ hoc ꝙ habeat ius in re videtur impoſſibile. Sed vtēs re que ſtatim vtendo conſumitur. ſicut panis ⁊ vinuꝫ. alienat rē a propria natura et forma. et propria vtilitate. quia propter proprium nutrimentum. ergo talis ſi licite vtitur. habet ius in re illa ſimpliciter. Tertia ratio ad idem. Jlle qui licite poteſt habere omnem vſum qui natus eſt haberi circa rem. habet ius ſimpliciter in re. vt patet ex declaratis in precedēti articulo. Sed vtens re que per vſum ſtatim conſumitur habet circa illā rem omnem vſum qui natus eſt haberi circa rem. immo nūq̄ꝫ poteſt haberi aliquis alius vſus circa rem illam. q̄a res alterius non manet. ergo talis habet ius in re ſimpliciter. Quarta ratio. ille qui pro ſe licite poteſt rem diſtrahere ī aliū ñ ſolū q̄tum ad vſum ſed etiam q̄tuꝫ ad proprietatem habꝫ neceſſario ius in re ⁊ in vſu rei. Hoc patet. quia nemo pōt transferre ꝓ ſe et noīe ſuo in aliuꝫ

qđ ipſe nō habet. Sed q̄ vtēdo ↄſumit rē nō min⁹ trāſ
fert rē ꝛ alienat a q̄cunqȝ cui⁹ ante fuerat q̄ȝ qui per ven
ditionē ꝛ donationē transfert in aliū imo magis. qꝛ ven
dendo vel donādo adhuc manet res in ꝓpria forma. p⁹
talem aūt ↄſumptionē nō manet. ergo ſi talis licite vtiť
per ſe. neceſſario habet ius in re. nō ſolū in vſum ipſius
rei. plures alie rōnes ponunť ob breuitatē omiſſe. Se
cunda ↄcluſio p̄ncipalis hui⁹ quarti articuli eſt. ꝙ fra
tres minores in hmōi reb⁹ vſu ↄſumptibilib⁹. nō poſ
ſunt habere nudū vſum licitū per ꝓprietatis excluſionē.
Et h̄ ꝓbatur faciliter ſic. In reb⁹ in q̄bus nō pōt ſepa
rari vſus licitus a dn̄io in re. nō poteſt haberi nudus
vſus p ꝓprietatis excluſionē. Sed vt pꝫ ex p̄cedenti cō
cluſione in reb⁹ vſu ↄſumptibilib⁹ nō pōt licitus vſus
ſeparari a dn̄io ſeu ꝓprietate in re. ergo in talib⁹ reb⁹ nō
poſſunt fratres minores nec alij quicunqȝ habere nudū
vſum p ꝓprietatis excluſionē. Et ſic patet differētia inť
res que ſtatim vſu ↄſumunť. ꝛ eas q̄ ſtatim nō ↄſumū
tur vſu. qꝛ in reb⁹ que non ſtatim vſu ↄſumunť. vt do
mus. veſtimentū. liber. ꝛ hmōi poteſt eſſe nudus vſus
p ꝓprietatis excluſionē. ſed nō p oīs iuris denudationē.
vt dictū eſt in p̄cedenti articulo. Sed in reb⁹ q̄ vſu ſta
tim ↄſumunť. nō pōt eſſe licite nudus vſus nec p omnis
iuris denudationē. nec p ꝓprietatis excluſionē. Q, ſi ar
guať in ↄ̄rium ſic. Monachus nō eſt capax ꝓprietatis
in aliquo caſu. vt pꝫ extra de ſtatu mona. Cū ad mōa
ſteriū. Sed monach⁹ neceſſario vtiť reb⁹ vſu ↄſumpti
bilibus. vt qn̄ comedit ꝛ bibit. ğ in talib⁹ rebus pōt li
citus vſus ſepari a dn̄io ſeu ꝓprietate. Rn̄deť ꝙ mona
chus nō eſt capax ꝓprietatis. ſic ꝙ poſſit de re diſpone
re p libito volūtatis. imo tādiu pōt diſpēſator vel mo
naſterium rem ad vſum ↄceſſam monacho reuocarē do
nec vſus ſit inchoatus. Et ideo nō dr̄ ſimpliciter domi
nus vel habere ꝓprietatē. Sed in ipō vſu. qꝛ nō pōt eſſe
ſine ↄſumptione ꝓprietatis. ideo q̄ȝtum ↄcediť mōacho
de vſu in tali re. tantū ſibi ↄceditur de proprietate. nec
abdicatio talis proprietatis eſt annexa ſtatui monacha
li. de q̄ dr̄ in illa decretali. cū ad mōaſteriū. đ ſta. mona.

Ex his patet error. §. XI.

decimi capl'i libelli hereticalť quē ediderūt fraticelli pro
ſue hereſis defenſiōe. Dicūt eīm ꝙ in reb⁹ vſu ↄſūptibi
lib⁹ pōt ſepari vſus rei a proprietate ꝛ dn̄io. Inducūt
aliquas auctoritates q̄ nō ꝓbant. Et qꝛ Jo. xxij. in ↄſti
tutōne ſua. Quia ita declarauit ↄ̄riū. ꝛ determinauit. ſ.
ꝙ in hmōi vſus rei vel vſufruct⁹ nō pōt ſeparari a do
minio ꝛ ꝓprietate ipſius rei. vt in pane ꝛ vino ꝛ hmōi. et
pecunia q̄ vtendo diſtrahiť ab vno in aliū. vn̄ cui cōce
diť vnū ꝛ reliquū. Et iō xp̄s cū apl'is in hmōi habēdo
vſum habuit ꝛ dn̄ium ꝛ ꝓprietatē coꝝ. in cōi tn̄ cū apo
ſtolis. Et qꝛ hoc determinauit. dicunt eū hereticū. qꝛ cō
tra ſcripturā. cū tn̄ ſcriptura nil dicat ꝙ habuerit vſuꝫ
tantū ꝛ nō dn̄ium. Et cū talis vſus in hmōi ſine dn̄io ꝛ
iure ſit illicit⁹. qꝛ eſſet vſus p̄donū. ideo bene declarauit
ꝛ neceſſario ſequentē cōcluſionē. ꝙ habuit talia quo ad
vſum ꝛ dn̄ium. Sed ipi mali ītelligūt terminos iſtos
declaratos. ſ. vſum ius. ꝛ dn̄ium. ꝛ ꝓprietatē ꝛ huiuſmo
di. Preťea ad papā ꝑtinet declarare dubia ſcripture. qn̄
occurrūt. ꝛ declaratōni ei⁹ eſt ſtādū magis q̄ȝ cuicūqȝ do
ctoꝝ. vt patet di. xx. per totum. Et ideo ipi ſunt heretici
nō ſtantes tali determinationi iam facte.

Quintus articulus. §. XII.

declarand⁹ eſt. Utrū pauptas facit eſſentiālr ad perfe
ctionē. ꝛ omittendo argumēta ſequendo intentionē pa
pe Jo. xxij. in dicta ↄſtitutōe. ꝛ doctrinā. b. tho. q̄ ponit
p̄mo quaſdā diſtinctōes faciētes ad declaratōem que

ſtionis. Deinde ponit quaſdā ↄcluſiones cū ſuis proba
tionib⁹ dilucidātes materiā. Pria diſtinctio ē de paup
tate vicȝ. ꝙ accipiť dupl'r. Uno mō ſm animi p̄paratio
nē. Alio mō ſm exteriorē effectū. Pauptas ſm anī pre
parationem dr̄ inclinatio mētis ab abdicatōe reꝝ tpali
um. inq̄ȝtum ſunt impeditiua caritatis. in qua caritate
conſiſtit principal'r humane vite ꝑfectio. vt infra decla
rabiť. Ille dr̄ eſſe paup ſm animi inclinatōem. q̄ ſic ē di
ſpoſitus. ꝙ pro q̄cunqȝ re tpali acq̄renda vel retinenda
nullo mō ↄſentiret in aliq̄đ qđ eſſet ↄtra caritatem dei
ꝛ ꝓximi. Pauptas vero ſm effectū exteriorē īportat ca
rentiā illoꝝ tpalium. Et qꝛ quot modis dr̄ vnū oppoſi
toꝝ. tot ꝛ reliquū. ideo ſicut res corpales poſſūt diuerſis
modis haberi vt patuit. ſ. iij. ar. qꝛ vel ad vſum tantuꝫ
vel ad dn̄ium tm̄. vel q̄ ad vtrūqȝ ſimul. iō ꝛ pauptas
poteſt dicere vel carētiā tpalium q̄ȝtū ad vtrūqȝ. vel q̄ȝ
tum ad alterū tm̄. inq̄ȝtum res tpales poſſunt hr̄i vl'ī
ꝓprio vel in cōmuni. vel vtroqȝ modo. iō pauptas pt di
ci carētia tpalium. vel vtroqȝ mō ſimul. vel altero tantū
Et q̄ȝto maior carentia tpalium. tāto maior pauptas ſꝫ
exteriorē effectū. Et accipiēdo vtroqȝ mō pōt queſtio ha
bere locū. Scđa diſtinctio eſt. ꝙ aliq̄đ facere ad ali
ud pōt intelligi dupl'r. Uno mō eſſential'r. ſ. ſicut id qđ
eſt eſſentia rei. vel pars eſſentie. ſicut diffinitio vel par
tes diffinitōnis. Alio mō diſpoſitiue ſeu inſtrumētal'r.
ſicut id qđ diſponit ad hoc ꝙ ſequať aliq̄s effectus. Et
hoc ſiue ex parte agentis ſiue ex parte paſſi. dr̄ facere ſeu
operari ad illud inſtrumētal'r. Inſtrumētū aūt ē duplex
vnū ſcꝫ neceſſitatis. ſicut ille. ſine quo nō pōt ſeq̄ effect⁹.
ſicut ſemen a generāte deciſum eſt inſtrumētū neceſſariū
um ad generationē hoīs per naturā vicȝ. Aliđ eſt īſtru
mentū cōmoditatis. qꝛ. ſ. ille ſine illo pōt effectus ſequi.
ſed nō ita faciliter ꝛ prompte. Et ſic ſiccitas in ligno eſt
diſpoſitio accōmoda ad recipiendū actionē ignis. qꝛ li
cet ſine ea poſſet lignū accendi. nō tn̄ ita cōmode ꝛ faci
liter. ꝛ ſm h̄ poteſt eſſe queſtio de pauptate. vicȝ vtrum
faciat ad ꝑfectionē inſtrumētal'r vel eſſential'r. Et ſi in
ſtrumētal'r vtꝝ operť vt inſtrumētū neceſſariū. vel vt
accōmodū. ꝛ vlterius operādo vt inſtrumētū. ſi h̄ facit
ponēdo aliquā diſpoſitionē poſitiuā. ex q̄ ſequať effect⁹
ſicut ad ad ꝑfectū terre naſcentiū diſponit calor ꝛ hūor.
Uel h̄ agit p̄uatiue. ſ. remouēdo impedientia ꝛ nociua ad
effectus ↄſecutionē. Et operať diſpoſitiue ad ꝑfectū ter
re naſcentiū. remouēs vrticas ꝛ ſpinas a terra in qua ē
ſeminatū. Et ſic de paupertate queri poteſt. Utrū faci
at inſtrumētaliter ad ꝑfectionē diſpoſitiue. ſicut p̄cepta
vicȝ conſilia et ad bonas perſuaſiones ꝛ oīa que poſ
ſunt allicere ad dilectionē dei ꝛ ꝓximi. Uel p̄uatiue. ſcꝫ
remouēdo ea q̄ nata ſūt impedire ꝑfectionē. ſicut ille q̄
abijcit id qđ natū eſt abijcere ad oppoſitū caritatis. ſic
male ſocietates ꝛ abundātia exceſſiua diuitiaꝝ ꝛ hmōi.
Tertia diſtinctio eſt ꝙ duplex eſt ꝑfectio. q̄dam pſo
nalis. ꝛ q̄dam ſtatualis. ꝛ vna iſtaꝝ nō includit aliā ne
ceſſario. Contingit eīm aliquē eſſe ꝑfectum ꝑfectōne ſta
tuali. i. eſſe in ſtatu ꝑfectiōis q̄ nō eſt ꝑfectus ꝑfectōne ꝑ
ſonali ꝛ ecōuerſo. Et h̄ pꝫ. qꝛ cū ſtat⁹ religionis ꝛ p̄la
tionis p̄cipue ep̄alis ſm oīes ſtatus ſit ꝑfectus. Con
ſtat manifeſte ꝙ ſunt m'lti religioſi ꝛ p̄lati etiā ep̄i q̄ nō
ſunt ꝑfecti perfectione pſonali. cū ſint mali deficientes
a dilectōne dei ꝛ ꝓximi ꝛ ecōuerſo ſūt ꝛ fuerūt multi lai
ci q̄ n̄ fuerūt religioſi vel p̄lati. ꝛ tn̄ fuerūt ꝑfecti ꝑfectōe
pſonali gratie. ſcꝫ ꝛ v̄tutum. vt abraā. ꝛ ſanct⁹ Ludoui
cus rex francie. ꝛ alij multi. Perfectio aūt pſonalis cōſi
ſtit in habitib⁹ v̄tutum ꝛ actib⁹ eaꝝ. Qđ pꝫ. qꝛ ph̄us
dicit. ij. ethi. qȝ v̄tus eſt q̄ habentē ꝑficit. ꝛ opus ei⁹ bo
num reddit. Et vij. phiſicoꝝ dr̄. ꝙ v̄tus eſt diſpoſitio ꝑ
fecti ad optimū. Cōſiſtit ğ ꝑfectio pſonalis in virtutib⁹ ꝛ

Duobus modis ac cipit pau pertas

actibꝫ earū.qꝛ virtꝰ eſſentialr̃ ē quedā ꝑfectio.ſil'r ⁊ actꝰ
eius q̄dā ꝑfectio actual'.Et qꝛ inter ꝟtutes ē gradus.qꝛ
aliq̄ ſūt excellētiores alijs.⁊ iō ī ill' magꝭ ꝯſiſtit ꝑfectio.
q̄ ſūt magis excellētes virtutes.Et qꝛ ī pr̄ia habitus lu
minis glie ē virtꝰ nobiliſſima.⁊ eiꝰ actus qui ē viſio dei
ꝑ eēntia ē actus optimus ⁊ nobiliſſimꝰ.Et etiā charitaſ
⁊ eius actus q̄ eſt dilectō.vl' ſm aliq̄s fruitio.iō ſumma
hoīs ꝑfectio ē ī iſtis habitibꝫ ⁊ eaꝝ actibꝫ. Et qꝛ in hac
vita inter oēs virtutes charitas obtinet ꝓncipatū.ſcđm
illud.j.Corin.xiij.Adhuc excellētiorē viā vob demōſtro.
glo.ſ.charitatē maius oībꝫ donis.Et.j.ad Corinth.xiij.
Maior hoꝝ ē charitas.iō ſūma hoīs ꝑfectio ī hac vita
ꝯſiſtit ī charitate ⁊ eiꝰ actu q̄ ē diligere deū ſup oīa.⁊ ꝓ-
ximū ſicut ſe. Vñ apl's ad Col'.iij.enumeratis ꝟtutibꝫ
ait.Sup oīa charitatē habere.q̄ eſt vincl'm ꝑfectōis. et
in ipa ē ꝑfectō ꝑſonal'.Omitto aūt de multiplici ꝑfecti-
one q̄ poſſet īduci.vt de ꝑfectōe ſimpl'r cui nil deeſt bo
ni qđ pt cogitari.Et hec ē dei Mat.v.Pr̄ vr̄ celeſtꝭ per
fectus ē.⁊ reſpectu eius perfectōis oīs creatura ē imper
fecta.Et ē ꝑfectō pr̄ie q̄ a nob in vita haberi nō poteſt,
de q̄.j.Coꝝ.xiij.Cū venerit qđ ꝑfectū ē.i.ſtatꝰ glie.euacu
abitur q̄d ex pte ē.Et ad phil'.ait apl's.iij. Nō q̄ perfe-
ctus iam ſim.⁊c̄.Perfectio vie de qua.Math.v.Eſtote
vos ꝑfecti.Et iſta etiā hꝫ gradus tres ſicut ⁊ charitas. ī
qua ꝯſiſtit.Et ē ꝑfectō natural' de q̄ Deutro.xxxij. Dei
opa ſunt ꝑfecta.Perfectō aūt ſtatus ē certus modus vi
uēdi ꝑ quē q̄s obligat ſe ad quedā ſuperogatōis opera
ꝓpter ꝑfectionē ꝑſonalē facilius acquirendā ⁊ meliꝰ con
ſeruandā.vl' in alios tranſfundendā. Iſte aūt ſtatus ꝑ-
fectōis eſt duplex ſm be.tho.ſe.ſe.Vnꝰ ē ſtatus ꝑfectōiſ
acquirēde.Alius ſtatus ꝑfectōis exercende.Status ꝑfe
ctōis acq̄rēde eſt ſtatus religioſoꝝ. q̄ ex hoc ſe obligant
ad quedā ſuperogatōis opera agenda.vt ꝑfectōem ꝑſo
nale.vel acquirāt facilius.vl' ꝯſeruēt acq̄ſitā ſecurius et
melius.Nō enī oꝑtet q̄ religioſus ſtatim ſit ꝑfectus ſed
q̄ tēdat ad ꝑfectōem.⁊ habeat ꝓpoſitū ad h' ꝯſequēdum
Sꝫ ſtatus ꝑfectōis exercēde ē ſtatus p̄latoꝝ.⁊ ad hoc ſe
obligāt.vt ꝑfectōem ī alios trāſfundant.ī eos actus hie
rarchicos exercētes.hñt enī ſubditos purgare.ꝑficere ⁊
illuīare.vt ait Dioni.de eccl'iaſtica hierarchia. Mō qō
nr̄a q̄rit de ꝑfectōe ꝑſonali.nō de ꝑfectōe ſtatus. Quar-
to notādū q̄ ſcriptura accipit ꝑfectōem dupl'r.Vno mō
ſm q̄ comp̄hendit id ſolū q̄d facit eēntial'r ad ꝑfectōem
⁊ nō id q̄d facit inſtrumētaliter ad ꝑfectōem.vt ibi Ge-
neſ.vj.Noe fuit vir iuſtus atqꝫ ꝑfectꝰ. ⁊ Geñ.xv. dixit
dñs Abrahe.Ambula corā me.⁊ eſto ꝑfectus. Et beatꝰ
Augꝰ.dicit in li de libe.arbi.q̄ nullus pt ſaluari niſi ſit
ꝑfectꝰ.Et certū eſt q̄ multi ſunt ſaluati ⁊ ſaluant' abſqꝫ
ꝯſeruatōe ꝯſilioꝝ pauptatis ꝯtinētie.⁊ hmōi.vt Abraā
ſctūs Lodouicus.⁊ alij.Secūdo mō accipit ꝑfectiōem
nō ſolū ſm q̄ includit eēntial'r ꝑfectōem.ſed etiā qđ fac̄
inſtrumētal'r ad ꝑfectōem.vt ibi Mat.xix. Si vis ꝑfe-
ctus eſſe vende oīa q̄ habes.da paupibꝫ. ⁊ ſequere me.
qđ dcm̄ fuit a chriſto iuueni.q̄ dixerat ei ſe ſeruaſſe mā-
data.Vnde patet q̄ nō ſolū ꝑfectio ibi comprehendit
precepta in quibꝫ eſſential'r ꝯſiſtit ꝑfectio ſm be.Thom̄
ſe.ſe.q.clxxxvij.arti.iij.Sed etiā comp̄hēdit ꝯſilia q̄ ſūt
inſtrumēta ad ꝑfectōem.Queſtio igit' iſta querit vtruꝫ
pauptas ꝑtineat ad ꝑfectōem eſſentialē q̄ ꝯſiſtit ī virtu
tibꝫ ⁊ actibꝫ eaꝝ.vt dcm̄ ē ꝓncipal'r in charitate.Iſte eſt
ergo intellectus queſtionis.Quātū nūc ad ſecūdū.ſ. ad
queſtionē reſpondendo ponūtur ſex ꝯcluſiōes.⁊ probā
tur. Quarū ꝓma ē q̄ paupertas ſm animi preparati-
onē pertinet ad perfectionē eſſentialiter.Hoc ſic probat'.
Quod eſt virtus vl' actus virtutis ꝑtinet eſſential'r ad
ꝑfectōem.vt qꝛ oſtenſum eſt.perfectio conſiſtit eēntiali-
ter in virtutibus. ⁊ actibꝫ earū.Sed paupertas ſm ani
mi preparationē eſt virtus ſi ſit habitualis vl' actus vir
tutis.ſi ſit actual' tal' ꝓparatio animi.⁊c̄. Minor ꝓbat'.
ſcꝫ q̄ talis pauptas ſit virtus.Nā diffinitur virtꝰ a phi
loſopho.ij.ethico.q̄ virtus eſt habitus electiuus ī me-
dio ꝯſiſtens determinato a recta rōne.ꝓut ſapiēs deter
minabit.Sed inclinatio habitualis mentis ad tempo-
raliū abdicatōem ꝓut ſunt impeditiua charitatis ē ha-
bitus electiuꝰ.vt de ſe patet.Et eſt ꝯſiſtēs in medio ra-
tionis.qꝛ eſt ad abdicatōem tempalium ꝓut ſunt impe
dimenta vite ſpiritualis que ē per charitatē. Et hoc ꝓ-
ut ſapiens determinat.qꝛ quilibet ſapiēs determinaret
bona minima abijciēda ꝓpter maxima. ſicut abijciūtur
merces in mari.vt ꝯſeruet' vita hominū que ē ꝓncipa-
lius eis mercibꝫ.Cū ergo tempalia ſint minima bona ⁊
vita ſpūalis ꝑ charitatē ſit maximū bonū. ſequit' q̄ ſa-
piens determinaret tꝑalia abijcienda inq̄ꝫtū ſunt impe
ditiua vite ſpūalis.cum vita anime ſit magis ꝯſeruan
da q̄ꝫ corꝑis.Ergo tal' inclinatio ad abijciēda tēporalia
ꝓut ſunt impeditiua charitatis eſt virtus.Sed tal' incli
natio ad huiuſmōi eſt pauptas ſm ꝓparatōem animi.

Secūda ꝯcluſio eſt q̄ paupertas ſm effectū exterio-
rem nō ꝑtinet ad ꝑfectōnem eēntial'r.Hoc probat' auto-
ritatibꝫ ⁊ ratōne.Autoritate quidē ſic. ꝓmo ꝯſtitutōis
ipius.Jo.xxij.ad conditorem vbi dicit q̄ ꝑ tempalium
abdicatōem ad ꝑfectōnē via diſponit'. Qđ aūtē ſe ha-
bet diſpoſitiue ad aliquē effectū.non ꝑtinet eſſentialiter
ad ꝑfectōem illius rei.cū diſpoſitō nō ſit đ eēntia rei ad
quā diſponit.Secūda autoritas eſt abbatꝭ moyſi ī coll'
patrū. quā inducit beatꝰ Tho.ſe.ſe.q.clxxxvij.ar.iij.di
cēs.vigilie.ieiunia.meditatō ſcꝑturaꝝ.nuditaſ.⁊ ꝓuatō
oīm facultatum nō ꝑfectio ſed ꝑfectōis inſtrumēta ſūt.
Probatur eadē ꝯcluſio ratōe ſic.Illud ſine q̄ pt hñi eēn
tialiter perfectō nō ꝑtinet eēntialiter ad perfectōem. q̄d
patet.qꝛ res non pōt haberi ſine eo qđ ē de eēntia eius.
Sed ꝑfectō poteſt haberi ſine tali pauptate.imo ⁊ cum
multis diuitijs.vt patet in abrahā.Job.Lodouico rege
francoꝝ ⁊ alioꝝ qui fuerūt perfectiſſimi viri. qui tamē
nō habuerūt pauptatē iſtā.ſcꝫ.ſecūdū effectū exteriorē.
Probat' idē ſic.Perfectō eēntial' ꝯſiſtit in virtutibus.
vt dictū eſt.Sed oīs virtus ꝯſiſtit ſubiectiue ī intel-
lectu vl' appetitu.Sed paupertas ſcđm exteriorē effectū
in nll'o hoꝝ eſt.qꝛ nec ī intellectu nec ī appetitu.ergo.⁊c̄.
Qꝫ ſi arguat' cōtra qꝛ inuenit' ille cui xp̄s dixit. Si vis
perfectus eē.⁊c̄.Math.xix.Obſeruauerat p̄cepta vt ip
ſe dixit chriſto in q̄bꝫ ꝯſiſtit perfectō eēntialiter.vt dcm̄
eſt.⁊ tamē chriſtꝰ ei dixit.Si vis ꝑfectus eē vende om-
nia ⁊ da paupibꝫ loquēs nl'i dubiū de pauptate ſm ex
teriorē effectū.Ex quo videtur q̄ ꝑ obſeruatōem p̄cepto
rū nōdū acquiſiuiſſet perfectōem eēntialē.Sed ſi vellet
eā ꝯſequi oſtēdit modū ꝯſeq̄ndi eā.ſcꝫ ꝑ pauptatē exte
riorē.Ergo paupertas ſm exteriorē effectū videt' neceſſa
ria ad perfectionē eſſentialē. Ad quod etiā vident' face-
re autoritates aliq̄ ſacroꝝ. vt Hieronimi ad Deme-
triadē dicētis.Apoſtolici faſtigij perfecteqꝫ virtutis eſt
vendere oīa.⁊ dare pauperibꝫ. Et beatꝰ Ambroſius.
Sūma iuſticia eſt vendere oīa ⁊ dare pauperibꝫ.Sꝫ
ſumma iuſticia ē perfecta virtꝰ.Et beatꝰ Auguſtinꝰ cō
tra Fauſtū.Illi ſūt perfecti q̄ oīa ſua dimittūt ⁊ ſequū
tur chriſtū.Sed ad hec reſpōdet' Primo de iuuene illo
qꝛ aliq̄ doctores vt Origenes ⁊ Chriſoſto.dicūt illū fu-
iſſe mētiū.Sed dimiſſa iſta reſpōſiōe que nō videt' mł'
tū ꝯgrua.cū euāgeliſta dicat Marh.x.Chriſtū eū intui
tū dilexiſſe.q̄d nō videt' feciſſe ſi fuiſſet fictus ⁊ trāſgreſ-
ſor preceptoꝝ.Poteſt aliter reſpōderi.Nā ſuppoſito eti-
am q̄ verū dixerit cū ſit duplex perfectō.ſcꝫ eſſētial'.que
conſiſtit in virtutibus.vt dictum eſt.et accidentalis que
eſt quoddā inſtrumētū accōmodū ad acquirēdā maio-

rem perfectõnē eſſentialē.q ⁊ ipē habet gradus.⁊ ad cõſeruandā quācūq; acquiſitā.de accidētali locutꝰ ē xps. Si vis ꝑfectꝰ eſſe ⁊c̄.quā adhuc ille nō habebat. Ul' ꝑt ſic dici.ꝙ in illa auctoritate xpi aliqͥd ibi ponit̄ vt via ⁊ inſtr̄m ad ꝑfectionē acqͥrendā vel ꝯſeruandā illud.ſ.vēde oīa ⁊ da paupibꝫ. Aliqͥd vt id in quo eſſentialit̄ ꝑfectio ꝯſiſtit.ſ.ſequela xpi. Uñ ⁊ Hiero.ſup illō Math.xix.qō ait petrus. Ecce nos reliqͥmus oīa ⁊ ſecuti ſumus te.dicit. Nō ſufficit relinquere oīa. ſ; adiūgit qō ꝑfectū eſt.ſ.ſequi xpum. ⁊ bea. Amb.ſup illud. Seqͥre me ait. Jubet ſequi nō corꝑis greſſu ſ; metis affectu.qō fit ꝑ charitatē. Ad autoritatē etiā rn̄det̄.q illud bea. Hiero.intelligendū eſt ꝙ relinquere oīa ſit ꝑfecte virtutis.id eſt.inſtrumentum perfecte virtutis.que eſt charitas. Ad illud beatus Ambroſius. ꝙ relinquere oīa ſit ſūma iuſticia.eſt ibi p̄dicatio nō formalis ſ; cauſalis. Et ē ſenſus ꝙ a ꝑfecta iuſticia que eſt ꝑ charitatē cauſat̄ hoc ſc; relinquere oīa. Ad illud bea. Aug.q nō in dimiſſione tꝑaliū ſ; in ſequela xpi quā ibi adiūgit eſt ꝑfectio eſſentialis. Relinquere aūt tꝑalia eſt vt inſtrumentū accōmodū ducens ad ſequelā xpi ⁊ ꝑfectionē eſſentialē. Remanet ḡ cōcluſio vera ꝙ paupꝑtas exterior nō facit eſſentialiter ad ꝑfectiōem. Tertia cōcluſio eſt ꝙ paupertas exterior nō facit ad ꝑfectionē.ſicut inſtr̄m neceſſario reqͥſitū ad ꝑfectionē.q cū eiꝰ oppoſito poteſt ſtare perfectio. qō ꝓbat̄ ſic. Impoſſibile eſt hr̄e aliqͥd ſine eo qō ē neceſſariū ad ipm habendū. Si enī poſſit haberi ſine eo. iā; nō eſt neceſſariū ad ipm habendū. ſ; ſine paupꝑtate ſm̄ exteriorē effectū pōt haberi ꝑfectio eſſentialis.imo cum oppoſito eiꝰ.q cū multis diuitijs. vt patet exemplū; in abrahā ⁊ alijs multis in veteri ⁊ nouo teſtamēto. Ergo paupꝑtas exterior nō requirit̄ vt inſtr̄m neceſſariū ad ꝑfectioem eſſentialē. Joſeph etiā ab arimathia fuit diſcipulus xpi. vñ ⁊ ꝑfectꝰ ꝑfectione eſſentiali. Et tn̄ vt dicit̄ Math.xxvij.diues erat. Probat̄ etiā q ſtatus epoꝝ q̄ exigit ꝑfectionē ꝑſonalē que ꝯſiſtit in ꝟtutibꝫ.poteſt eē cū poſſeſſiōe diuitiaꝝ. Si ḡ expropꝛiatio tꝑaliū reqͥreret̄ vt inſtrumentū neceſſariū ad ꝑfectionē eſſentialē.ſeqͥret̄ ꝙ ipi etiā ſeculares clerici ꝓus nō poſſent habere propꝛia. qō eſt abſurdū. vt pꝫ.xij.q.j.manifeſta.⁊ in multiſ alijs capl'is. Quarta ꝯcluſio eſt. ꝙ paupꝑtas ſm̄ effectum exteriorē cū abdicatiōe omniū tꝑaliū ⁊ q̄ ad dominium ⁊ q̄ ad vſum.nō facit ad ꝑfectōem nobis in via poſſibilem. Et h̄ ꝓbatur faciliter ſic. Illud qō tollit vitā pn̄tem nō facit ad ꝑfectiōem nobis in via poſſibilē. Qui enim tollit ſubiectū.tollit accidēs. S; abdicare res temꝑales omes q̄ ad vſum ⁊ quo ad dominiū tollit vitā;. q non vtendo cibo ⁊ potu homo morit̄ demū. Et ſic corrupto ſubiecto ꝑfectionis in via qō eſt aīa in corꝑe exiſtēs.tollitur ⁊ accidēs eiꝰ.ſ.ꝑfectio in aīa in vita pn̄ti. Et iō nō eſt aliqͥs qui ꝑ qōcūq; votū poſſit ſe reddere nō capacē vſus in talibꝫ rebꝫ neceſſarijs ad vitā. Quinta ꝯcluſio eſt ꝙ paupꝑtas ſumpta ꝓ abdicatiōe omniū tꝑalium quantū ad ius ⁊ dñiū.vſu ſolo nudo retēto nō facit ad ꝑfectionē. Et hoc ꝓbatur faciliter ſic. Illud qō tollit ab aliqua re cōditionē licitā.⁊ ponit illicitā.nō facit ad ꝑfectiōem. h̄ de ſe patet.quia ex licito facere illicitū nō pertinet ad ꝑfectiōem.ſ; magis ad imꝑfectiōem. S; abdicare a ſe ius ⁊ dominiū in omī re ⁊ in eius vſu facit vſum illicitū. Hoc patet q oñſum eſt ſupꝛa. in rebꝫ q̄ vſu non ꝯſumunt̄ impoſſibile eſt ſeꝑare vſum licitū a iure vtēdi. Itē in rebꝫ que vſu cōſumunt̄ impoſſibile eſt eſſe vſum licitū ſine iure ⁊ dñio in re.ḡ cum multaꝝ taliū reꝝ vſus ſit hoī neceſſariꝰ in vita pn̄ti.ſequit̄ ꝙ abdicare oē dñium ⁊ ius in rebꝫ tꝑalibꝫ nō facit ad ꝑfectiōem. ſed magiſ ad oppoſitū. Sexta cōcluſio eſt ꝙ abdicare res tēporales in ꝓprio ſeu paupꝑtas ſm̄ exteriorē effectū facit ad ꝑfectiōem ſicut inſtr̄m valde accōmodū. Ad cuiꝰ euidentiā eſt ſciendū.ꝙ abundātia diuitiaꝝ maxime in ꝓprio nata eſt reducere ad tria.ſ.inordinatū amorē carū. Unde beatꝰ Augꝰ.dicit ꝙ terrena ardentiꝰ amant̄ adepta cōcupita. Secūdo ingerūt ſolicitudinē in ꝯſeruando ⁊ nō ꝑdendo. Tertio nate ſunt mouere ad ſuꝑbiam. quāto aūt qͥs magis afficit̄ vl' ſolicitat̄ ad terrena. vl' erigitur in ſuꝑbiā.tāto magis retrahit̄ ab affectu ⁊ ꝯtemplatiōe diuinoꝝ. S; tollere amorē inordinatū reꝝ ſolicitudinē ⁊ elationē facit inſtrumentū accōmodū valde.q remouet ꝓhibēs ꝑfectionē vel impediēs ꝓfectū ꝑfectōis ſicut remotio herbaꝝ nociuarū facit ſicut inſtrumentū; accōmodū ad ꝓfectū terreſcentiū.ḡ ⁊c̄. Iſta diffuſe declarat beatꝰ Tho ij.ij.q.clxxxvj.ar.iij. Et habes etiā ſupꝛa in.ij.c.hꝰ tituli. Et in.iij.ꝑte titu.de religioſis. Et iō alis omitto.

Diuitiaꝝ abundantia tria facit.

Sextus articulus ē.§.XIII

Perfectio sub triplici genere

vtrū habere aliqua in cōi diminuat de ꝑfectōe. Et q ꝑfectio eſt ſub triplici genere.q eſt ꝑfectio ꝑſonalis.ꝑfectio regalis.⁊ ꝑfectio p̄ſidentialis. Iō ad pleniorē declarātiōem cōcluſiue dicit̄.ꝙ de nulla haꝝ ꝑfectionū diminuit nec de ꝑſonali nec de ꝑfectione religioſoꝝ.nec de ꝑfectione p̄latoꝝ. Et iſta oīa ꝓbant̄. Sciendū tamē ꝓbius ꝙ iſta queſtio nō habet locū in rebꝫ vſu ꝯſumptibilibus.q in illis rebꝫ vt oñſum eſt ſupꝛa.eſt impoſſibile ſeparare vſum a iure ⁊ ꝓprietate rei. Nec habet locū de iure in rebꝫ que vſu nō ꝯſumunt̄.q habere ius in rebus quaꝝ vſus ē ꝓ ſtatu vite pn̄tis neceſſariꝰ.⁊ ſine q̄ vſus nō poteſt eſſe licitꝰ nō diminuit de ꝑfectione poſſibili in vita pn̄ti. Reꝝ enī vſus eſt vite pn̄ti hoīm neceſſarius ita ꝙ ſine eis nō poteſt vita ſaluari.ḡ habere ius in talibus nō diminuit de ꝑfectione. De p̄ma ergo ꝑfectiōe.ſc; ꝑſonali loquēdo notāde ſunt tres ꝯcluſiones. Quaꝝ p̄ma eſt ꝙ habere aliqua in ꝓprio vel cōmuni nō neceſſario impedit ꝑfectionē ꝑſonalē. Et hec ꝯcluſio faciliter ꝓbatur ſic. Illud cū quo ſtat ⁊ ſtare poteſt ꝑfectio ꝑſonal' nō neceſſario impedit ꝑſonalē ꝑfectiōem. Et hoc patet q oppoſitū eius implicat ꝯtradictiōem. S; ꝑfectio ꝑſonalis ſtat ⁊ ſtare poteſt cū diuitijs in ꝓprio ⁊ in cōmuni. vt ſupꝛa oñſum eſt de abraā ⁊ ludouico rege ⁊ alijs.ḡ ⁊c̄. Secūda ꝯcluſio eſt iſta.habere in cōmuni neceſſaria ad vitā nō eſt natū diminuere de ꝑfectione ꝑſonali. Et hec ꝓbatur ſic. Qō nō eſt natū diminuere de altiſſima paupertate.imo ſtat cū ea nō eſt natū diminuere de ꝑfectōe ꝑſonali. Et hoc ſtatim patet.q nō ex alio habere tēporalia dicit̄ diminuere de ꝑfectione.niſi quia diminuit d' paupꝑtate. Sed habere in cōmuni neceſſaria non diminuit de altiſſima paupꝑtate.ſed ſtat cū ea.ꝓut expꝛeſſe Jo. in iſta ſua ꝯſtitutiōe allegās grego.ix.in decretali nimiſ p̄rauā.ex̄ de exceſ.p̄la.vbi dic̄. Fratres minores ⁊ p̄dicatores in altiſſima paupꝑtate dño famulari. S; ꝯſtat fratres p̄dicatores habere aliqua in cōmuni quo ad ꝓprietatem ⁊ dñium. Ergo hr̄e aliqua in cōmuni nō eſt natum diminuere de ꝑfectiōe ꝑſonali. Secūda rō idē. Qō nō eſt natū diminuere de ꝑfectiōe euāgelica.nō eſt natū diminuere de ꝑfectione. h̄ patet.quia euāgelica ꝑfectio eſt ꝑfectio excellētiſſima. Sed habere aliqua in cōmuni nō diminuit de ꝑfectiōe euāgelica.qō patet ex iſta ꝯſtitutione Jo.in qua allegat alexandrū.iiij.q̄ in cōdemnatione libelli editi ꝯtra ſtatū p̄dicatorum ⁊ minoꝝ.dicit fratres p̄dicatores ⁊ minores xp̄m pauperē imitari ⁊ ꝑfectiōes euangelicā amplexari. Sed cōſtat fratres predicatores habere aliqua in cōmuni mobilia ſm̄ coꝝ regulā ⁊ cōſtitutiones.ergo ⁊c̄. Poſſet etiā pꝛobari per hoc.quia habere aliqua in cōmuni nō eſt natū induci nimiū amorē ad tꝑalia.vel nimiā ſolicitudinē vel elationē.qō totū ꝑ

ratiões efficaces ꝓbat ſed cauſa breuitatꝭ omitto. Tertia ꝯcluſio eſt ꝙ habere aliqua tempalia in ꝓprio eſt natum aliqualr̄ impedire de pfectõne pſonali. licꝫ nõ ſemꝑ actu impediat. ꝛ hoc ſic ꝓbatur. Qḋ natū ē ingerere ſollicitudinē ꝛ amorē recuruū ad tēporalia ꝛ ad elatõem inducere natū ē diminuere de perfectõne. Sed habere tēpalia in ꝓprio natū eſt inducere ad hmõi amorem ſupfluum ꝛ ſollicitudinē ꝛ ſupbiā. vt oſtēſū ē s. i fi. pcedētꝭ arti. ḡ. ꝛc̄.

Quantū ad ſecū- .§. XIIII.

dā pfectõem nūc ē videndū. ſ. ꝙ habere aliq̄ i cõi nõ diminuit de pfectõe ſtatus religioſoꝝ. vbi pmittēdū pus ꝙ cū paupertas vt oſtenſū eſt ſolū inſtrumētalr̄ nõ eēntialiter faciat ad pfectõem. ꝛ oīs ſtatus religioſus dicatur perfectus. qꝛ ordinat ad pfectõem acquirendā ꝛ ꝯſeruādā. nõ ex hoc debet dici aliq̄s pfectioꝛ altero. qꝛ hꝫ maiorē paupertatē q̄ꝫ alius. ſed dꝫ dici habere inſtrm̄ magꝭ accõmodū ad pfectõem. Et ideo ſicut fatue ſibi vſurparet excellētiā ſup alios artifices. artifex aliq̄s ex h̄ ꝙ hret melius inſtrumētū. puta martellū ad opandū. ita inaniter gloriaret̄ de maiori pfectõe religioſus ſup alios. ex hoc ꝙ haberet maiorē paupertatē. Sꝫ poſſet dicere ſe haber̄ magis accõmodū inſtrumētū ad pfectõem. Perfectioꝛ aūt ille eſt ſimplr̄ qui hꝫ maiorē charitatē nõ q̄ hꝫ maiorem paupertatē. Sicut ille pfectioꝛ faber q̄ fac̄ meliorē cultellū nõ q̄ haber melius martellū. Charitas enī nõ inflat. ait apl's. Et iõ nullus ſe debet alteri pferre exemplo Pauli apl'i. q̄ ſe abortiuū dicit ꝛ minimū apl'oꝝ. Sꝫ tn̄ ſtatus religioſoꝝ ille pfectioꝛ q̄ includit modū viuēdi importātem magis ea q̄ ꝓmouēt melius ad charitatē dei ꝛ proximi hn̄dā ꝛ ꝯſeruādā. Et qꝛ vt dcm̄ ē ſtatus religiõis eſt ordinatus ꝓpter pfectõem pſonalem. ideo fruſtra gloriat̄ de ſtatu q̄ nõ hꝫ maiorē pfectõem pſonalē. Et vtinā tales gloriatõnes ꝛ ꝑpoſitões inter religioſos ceſſarent. qꝛ multoꝝ maloꝝ ſūt cauſa. ſicut expientia docet. Circa iſtā ergo materiā ſcꝫ de pfectõe ſtatus religioſoꝝ ꝙ non diminuit̄ ꝑ hoc ꝙ habeātur tpalia i cõi. ponūtur tres cõcluſiões. q̄rū pma ē ꝙ habere tpalia i cõi inq̄ꝫtū ſūt neceſſaria fini ad quē religio eſt inſtituta. nõ diminuit de pfectõne vite debite illi religioni. Secūda ē ꝙ habere dominiū i rebꝫ tpalibꝫ neceſſariꝭ ad vitā nõ diminuit de ſtatu pfectõis religioſoꝝ. Tertia eſt ꝙ habere etiā dominiū i rebꝫ imobilibꝫ in cõi nõ diminuit de tali pfectõne.

Religioſorū ſtatus quis pfectioꝛ.

Ad euidētiā pme ꝯcluſiõis ſcꝫ ꝙ habere tpalia in cõmuni inq̄ꝫtū ſūt neceſſaria fini ad quē religio inſtituta ē nõ diminuit de pfectõne debita illi religiõi. Sciendū ꝙ diuerſe religiones ſūt ordinate ad diuerſos fines. q̄dam ad militandū ꝯ inimicos fidei. quedā ad hoſpitalitatē quedā ad opa vite actiue. quedā ad opa vite ꝯtemplatiue. Et ſm̄ diuerſos fines religiõis diuerſimode ſūt neceſſaria tpalia in religiõibꝫ. Uñ religio q̄ ordiat̄ ad hoſpitalitatē. vt religio ſancti Antoniꝫ. nõ ſolū indiget tpalibꝫ ꝓ ſuſtētatõe pfeſſoꝝ i illa. ſꝫ etiā ad h̄ vt poſſint hoſpitalitatē ſeruare. ꝛ hoſpites ſuſtētare. Et q̄ ad militiā ordiatur indiget tpalibꝫ. nõ ſolū ꝓ ſuſtentatõe ſed ꝓ eq̄s habēdis ꝛ armis. Nec poſſent tales religiões aſſeq̄ finē ſuuꝫ. niſi haberēt tpalia ꝛ in copia. Uñ tl'ibꝫ religioſis habere in cõi etiā multa tempalia nõ derogat pfectõi ſtatus. debite illi religioni. hoc ꝓbat̄ facilr̄ ſic. Habēs inſtrumētuꝫ ordinatū ad aliquē finē. q̄ꝫtomagis eſt illḋ accõmodū ad illū finē. tāto hn̄s illud minꝰ exorbitat ab illo fine ceteris paribꝫ ſicut patet in oībꝫ artibꝫ. Nā q̄ꝫto faber habet melius martellū tāto meliorē fac̄ cultellū ceteris paribꝫ. Et rõ ē. qꝛ cū inſtrm̄ q̄rat̄ ad finē q̄ꝫtomagis eſt ipm̄ accõmodū ad finē tāto melius opatur. ſic medicina tāto melioꝛ ē q̄ꝫtomagis opat̄ ad ſanitatē. Sed iſta tpalia ſūt inſtrumēta neccīa ad vitā pn̄tē ꝛ ad finē cuiuſlibet religionis. vt que ſūt neccīa fini alicuiꝰ religiõis ſūt accõmoda illi fini. Et intātū accõmoda ꝙ ex q̄ neccīa ſine ill' nõ pt̄ finis ille hr̄i. nõ ḡ derogat pfectiõi religiõis hr̄e tpalia i cõmū.

Secūda ꝯcluſio eſt q̄ ē difficilioꝛ ꝙ habere tpalia in cõi. inq̄ꝫtū ſūt neccīa ad vitā. non diminuit de pfectõe religiõis. ita ꝙ religio nõ hn̄s niſi vſū in aliq̄bꝫ rebꝫ nõ ē pfectioꝛ religiõe hn̄te i ill' rebꝫ dominū i cõi. Et ad hāc cõcl'onē ꝓbandā deberet ſufficere autoritas pape ꝛ Romāe eccl'ie i iſta ꝯſtõe ꝛ illa. Ad ꝯditorē. In hac eīm ꝯſtõe qꝛ ita q̄rūdā vt dic̄. Nec h̄ ſcꝫ hr̄e in cõi etiā q̄ ad ꝓprietatē aliq̄lr̄ derogat. iuxta dcm̄ Gre. ix. altiſſime paupertati. Qui ſcꝫ Grego. dic̄ i illa decretali. de exceſ. pla. Frēs pdicatores ꝛ minores i altiſſima paupertate famulari chriſto paupi. Et tn̄ ꝯſtat frēs pdicatores hr̄e aliq̄ i cõi. q̄ ad ꝓprietatē. q̄d eoꝝ regl'e ꝛ ſtatui nõ repugnat. Hec etiā Alexāder pdeceſſoꝛ nr̄ i ꝯdēnatõne libelli editi ꝯ ſtatū pdicatoꝝ ꝛ minoꝝ ſenſiſſe videt̄. in q̄ de dictis fratribꝫ q̄ ſequūtur ſic ait. Cū inſuꝑ idē fratres oīa ꝓpter deū reliquerīt auxilia. vite ſubſidia mēdicātes chriſtūq̄ꝫ imitent̄ paupem. euāgelicā pfectõem amplexādo ꝓpter quod euidēter apparet eos nõ ſolum eſſe in ſtatu ſaluandoꝝ ſed etiā perfectoꝝ. ꝛ per ſue religionis obſeruantiā que ipius quidē euāgelice perfectõis tenet formam etiā retributõis premio pcellērē gloriā promereri vbi expreſſe dicit fratres pdicatores chriſtū pauperꝫ imitari. ꝛ euāgelicā pfectõem amplecti. ꝛ eſſe in ſtatu pfectorū. ꝛ ꝙ eoꝝ religionis obſeruātia euāgelice pfectõnis tenet formā. Et ꝯſtat pdicatores habere poſſe aliqua i cõi q̄ etiā ad ꝓprietatē ſm̄ eoꝝ regulā. hec oīa in dicta ꝯſtitutõe. Ex quibus patet ſm̄ intentõem ꝛ autoritatē triū ſummoꝝ pontificū Gregoriꝫ. ix. Alexandri. iiij. ꝛ Johis xxij. ꝙ habere aliqua in cõmuni etiā q̄ ad ꝓprietatē n̄ derogat perfectõni. nec altiſſime paupertati. nec euangelice perfectioni. que eſt ſumma. quare patet concluſio. Et q̄ꝫuis cuilibet fideli deberent ſufficere dicte autoritates: tamē adducunt̄ ad hanc ꝯcluſionē ꝓbandā ꝛ alie autoritates. Prima ē autoritas Bede. ſr̄ illḋ Act. iiij. Erāt ill' oīa cõmunia. Dicit enī ſic. Qui ſic viuūt vt ſint eis oīa cõmunia in domo cõmuni Cenobite vocant̄. q̄ vita tāto felicioꝛ quāto ſtatū futuri ſcl'i perfectiꝰ imitāt̄. vbi cõmunia erūt oīa. qꝛ erit deus oīa in oībꝫ. Secūda eſt autoritas Jo. Caſſiani in Coll'. tractās idē verbū ſic ait. Habebāt apl'i triplicē vnitatē. quā debēt habere Cenobite. Unitatē affectõnis. qꝛ multitudinis credētiū erat coꝛ vnum ꝛ aīa vna. Unitatē habitatõnis. vt ptꝫ Act. ij. ꝛ iiij. Unitatē poſſeſſionis qꝛ erant illis oīa coīa. vita aūt apl'oꝝ fuit pfectiſſima. Tertia eſt beati Auguſ. i regula: Nõ dicatis aliquid ꝓpriū. ſed ſint vob oīa cõmunia. Sic eīm legitis in actibꝫ apoſtoloꝝ ꝙ erant ill' oīa ꝯmunia. Idē in li. de opere monachoꝝ. Si aliqui vrgeantur ex euāgelio vt nil reponāt in craſtinū Reſpondeant. Cur ergo dn̄s loculos habuit. vbi pecuniā collcām reponeret. Ex quo medio ꝓbationis hc. Auguſt. oſtēdit̄ ꝙ chriſtꝰ habuit aliqua in ꝯmūi non ſolū quo ad vſum ſed etiā quo ad ꝓprietatē ſeu dominiū. Quarta autoritas Baſiliꝫ dicētis in. iiij. c. ſue regule. Communionē vite perfectiſſime hāc ego voco. in qua quidē poſſeſſionū pulſa eſt proprietas. oīa aūt ꝯmunia. Quinta autoritas eſt Proſperi de vita contemplatiua. ꝛ habet̄. xij. q. j. Expedit facultates eccl'ie poſſidere. ꝛ ꝓprias perfectionis amore ꝯtemni. Et ponit exemplū ſancti Paulini epiſcopi. Probat̄ eadē ꝯcluſio ꝛ rationibꝫ pluribꝫ. Primo ſic. Ille ſtatus non eſt pfectioꝛ alio q̄ non ꝯtinet modū viuēdi magis ꝓmouentē ad pfectionē perſonalem acquirendam q̄ꝫ alius. patet hoc ſtatim. qꝛ ex hoc dicit̄ vnꝰ ſtatꝰ perfectioꝛ alio. vt dictū eſt ſupra. qꝛ ꝯtinet modū viuendi importantē melius ea que ꝓmouēt ad charitatē dei

ꝗ.ꝑximi.in qua conſiſtit perfectio pſonalis. Sed ſtatus
renunciantiū aliquibꝫ in cōmuni.ſ.quo ad dominiū.vt
ꝯtatoꝛijs.paramētis libꝛis.ꝛ hmōi.nō impoꝛtat moduꝫ
viuēdi magis ꝓmouentē ad pfectiōem pſonalē acq̄ren/
dam vel cōſeruandā q̄ꝫ ſtatus habentiū illa.talia etiam
quo ad dominiū vel ꝓꝑietatē.ſuppoſita in ceteris parili
tate. Nec ꝫ enī ingerit magis amoꝛē recuruū ad tempa/
lia aut ſolicitudinē aut elatiōnē. habere talia q̄ ad viuꝫ
ꝛ dominiū q̄ꝫ habere vſum ſolū dominio abdicato ꝛ ro
mane eccl'ie dimiſſo. Cū enī ſit in ꝯtinuo vſu taliū.ſ.do/
moꝝ.eccleſiaꝝ.libꝛoꝝ.oꝛnamentoꝝ eccleſie vaſoꝝ et hu/
iuſmodi.ꝛ ſunt quaſi certi q̄ habēt moleſtari in eis. nō
apparet quō ex hoc minꝰ amare talia ꝛ ſolicitari ꝛ eleua
ri. q̄ꝫ ſi haberēt etiā dominiū taliū reꝝ. Nā in vſu ꝯſum
ptibilibꝫ vt dictū eſt ſupra.neceſſe eſt dicere q̄ ipi mino
res habeāt nō ſolū vſum ſꝫ ꝛ dominiū.q2 cū vnum non
poſſit ſeparari ab alio in dictis rebꝫ.que vſu ꝯſumunt̄.vt
panis.vinū.ꝛ hmōi. Si nō haberēt dn̄ium in illū ſꝫ nu
dum vſum facti.tūc haberēt illicitū vſum.qđ repugnat
pfectiōi. Itē ꝓbat̄ idem alia rōne ſic. Nunq̄ꝫ fuit eccleſia
ſine ſtatu habēte euangelicā pfectiōem.ꝛ amplectētē xp̄i
ꝛ apoſtoloꝝ ſequelā. h̄ patꝫ q2 p̄ſumptio videt̄ ꝛ errone
um q̄ aliq̄ tp̄e eccl'ia deciderit a pfecta ſequela xp̄i ꝛ apo
ſtoloꝝ totaliter. Gregoꝛiꝰ etiā h̄ dicit tractās illō Cañ.j.
Paſce hedos tuos iuxta tabernacula paſtoꝝ.id eſt. iux̄
pfectionē apl'oꝝ vt ipe exponit. Sꝫ a tp̄e Conſtantini ꝛ
beati ſilueſtri vſq̄ꝫ ad tp̄s beati Franciſci nō fuit aliq̄s
ſtatus in eccl'ia q̄ nō haberet aliqua in cōmuni.licꝫ renū
ciaret om̄i dominio in ꝓꝑio. Ergo h̄re in cōmuni nō di/
minuit de pfectiōe ſtatꝰ religioſoꝝ. Confirmat̄ h̄. quia
alias ſequeret̄ q̄ tota pfectio euāgelij eſſet in ſolo ſtatu
fratrū minoꝝ.ꝛ totū reſiduū eccl'ie cecidiſſet ab illa. qđ
nō videt̄ bene dictū. Ad idē tertio ꝓbatur. Si h̄re dn̄i/
um in talibꝫ que vſu nō cōſumunt̄.faceret ſtatū minus
pfectū.ꝛ ꝓfeſſoꝛes talis ſtatꝰ minus pfectos.tūc dominꝰ
papa retinēdo ſibi dominiū taliū reꝝ.put facit circa oꝛ
dinē minoꝝ.faceret ꝛ redderet ſe minꝰ perfectū.quod eſt
abſurdū dicere.cū quilibet in ſpiritualibꝫ debeat plꝰ ſe
diligere q̄ꝫ aliū.ꝛ p cōſequēs nō debet velle a perfectiōe
ſe elongare ꝓpter alioꝝ pfectionē agendā. Multe alie rō
nes inducunt̄.que ob breuitatē omittunt̄. Tertia con/
cluſio eſt q̄ habere dominiū in cōmuni in bonis īmobi
libꝫ.vt poſſeſſionibꝫ.domibꝫ.redditibꝫ.ꝛ hmōi. non di/
minuit de pfectione. Hoc ꝓbatur q̄druplici rōne. Pꝛio
ſic.qđ eccleſia ſtatuit vtiliter ꝛ ꝓ melioꝛi ꝛ pfectioꝛi . non
diminuit de pfectiōe. Hoc ſtatim patet.quia nullū lucrū
q̄ꝫ tūcūq̄ꝫ magnū poteſt dici vtile.p qđ recedit̄ a pfectōe
dicente xp̄o Math.xvj. Quid enī ꝓdeſt homini ſi lucre
tur vniuerſum mūdū.anime ꝟo ſue detrimentū patiat̄.
ꝛc̄. Detrimentū aūt anime eſt cadere ab angelica pfectō
ne. Sed eccl'ia que regit̄ a ſpiritu ſancto in his que ſta/
tuit circa ſequelā xp̄i ꝛ pfectionē vite.ꝓ melioꝛi ꝛ vtilioꝛi
oꝛdinauit ꝛ ſtatuit q̄ haberet poſſeſſiones in cōi.nō ſo/
lum p̄cia.vt olim iudea.ſed ꝛ p̄dia.ſicut dꝛ.xij.q.j.futu/
ram.ꝛ.c.vidētes. Ergo habere bona īmobilia in cōmuni
nō diminuit de pfectiōe. Ad idē. Illud ꝓ quo aliq̄s lau
datur.nō diminuit de pfectione. Sꝫ Cōſtantinꝰ impa/
toꝛ laudat̄ q̄ dedit licentiā p vniuerſum oꝛbē fabꝛican
di eccl'ias.ꝛ p̄dia eis ꝯſtituit tribuēda. ꝗ ꝛc̄. Tertio ꝓba
tur ſic. Qđ fecerūt viri pfectiſſimi ad cumulū pfectōnis
non diminuit de pfectiōe. Sꝫ viri pfectiſſimi tā diuina/
rum q̄ꝫ humanaꝝ lr̄aꝝ doctiſſimi poſſeſſiōes ꝓ eccleſia
acceperūt ꝛ ampliauerūt. Quinimo aliq̄ de ſuo p̄rimo/
nio vt beatꝰ Gregoꝛiꝰ.plures eccl'ias ꝛ monaſteria dota
uerunt.in quibꝫ ꝓ magna pfectiōe degere elegerūt. Er/
go dicere q̄ habere īmobilia in cōmuni diminuat de p/
fectione.abſurdū videt̄. Eſt enī h̄ dicere q̄ beatꝰ Silue/
ſter ꝛ alij ſanctiſſimi romani pōtifices.ꝛ ep̄i pfectiſſimi ꝛ
abbates. vt beatꝰ gregoꝛiꝰ.ambꝛoſiꝰ .hieronymꝰ.hylari
us.benedictꝰ.anthoniꝰ.martinꝰ.egidius.bernardus. et
ceteri innumerabiles ſancti abſq̄ꝫ pfectiōe euāgelica ꝛ ſe
quela xp̄i vixerint.q2 ipi om̄es in cōitate eccl'ie res īmo/
biles poſſederūt.xij.q.j.expedit. Quarto ſic ꝓbatur ſm̄
regulā generalē b. Augu.qn̄ obſcuritas eſt in ꝟbis euā/
gelicis.p̄cipue circa p̄cepta vel ꝯſilia ex quibꝫ dubium
oꝛit̄.recurrēdū eſt ad ſanctoꝝ obſeruantiā. ſ.quō illa ipi
ſancti ſeruauerūt. Et h̄ tenendū eſt qđ ipi ſeruauerunt.
Ergo vite pfectio intelligēda eſt ꝛ tenenda. ſm̄ q̄ ſancti
viri ꝛ pfectiſſimi verbo docuerūt eam.ꝛ facto tenuerunt
Sꝫ om̄es ſancti viri ꝛ pfectiſſimi a tp̄e ſilueſtri vſq̄ꝫ ad
tp̄s franciſci.ſic vite pfectōem ꝛ verbo docuerūt ꝛ facto
tenuerūt.q̄ bona īmobilia ꝛ mobilia habuerūt. Ergo ī
cōmuni habere īmobilia nō minuit de pfectiōe euāgeli/
ca. videt̄ enī mihi abſurdū dicere q̄ ſanctiſſimi q̄ ſua ꝓ/
pter pfectōꝫ habēdā relinq̄bāt in ꝓꝑio.ſi vidiſſent q̄ ha
bere in cōi eēt detrimētū pfectōis.q̄ in cōi cū alijs bona
poſſediſſent.ſꝫ ſic abdicauerūt ī ꝓꝑio ꝓpter pfectiōꝫ . ita
abdicaſſent ī cōi.qđ nullꝰ fec̄ an̄ btm̄ frāciſcū.

Quantū ad tertiū .§.XV.

articulū p̄ncipalis huiꝰ q̄ſtionis. Hec eſt ꝯcluſio. q̄ h̄re
in cōi nō diminuit de pfectiōe ſtatꝰ p̄latoꝝ. īmo quod ē
foꝛtiꝰ nō h̄re derogat ſtatui p̄lationis.ꝛ p ꝯſequēs perfe
ctioni debite illi ſtatui. Hoc aūt faciliter ꝓbatur ſic. Illō
nō diminuit de pfectione ſtatꝰ p̄latiōis.qđ ipa p̄latio ex
igit ſm̄ ſuā rōem. h̄ patet.quia illud nō repugnat alicui
qđ ei cōuenit ſm̄ ſuā rōnem. Sꝫ apoſtolꝰ in duobꝫ loc̄
ſcripture.ſ.ad Thi.iij.ꝛ ad Thi.j.deſcribēs p̄latiōꝫ epi
ſcopalē.inter cetera dicit q̄ opoꝛtet ep̄m eſſe hoſpitalem
Impoſſibile eſt aūt eſſe hoſpitalē.niſi habeat bona ſal/
tem in cōmuni. Ergo habere in cōmuni nō diminuit de
pfectione ſtatꝰ p̄lationis. Secūdo ꝓbatur ſic. Illud non
derogat pfectioni ſtatui debite ad qđ obligat̄ ratiōe ſta
tus ſui. Sꝫ p̄latus obligat̄ ratiōe ſtatus ad paſcendum
gregē.nō ſolū verbo ꝛ exēplo.ſed etiā tp̄ali ſubſidio . qđ
fieri nō poſſet.ſi aliqua bona eccleſie nō haberet.quoꝝ p̄
latus diſpenſatoꝛ eſſet. Et ideo ſaluatoꝛ cōmittēs gregē
ſuū petro ꝛ ſucceſſoꝛibꝫ eius.ſignāter dixit.nō ſemel ſed
ter ei. Paſce oues meas. vel agnos meos. Joh. vlti.ad i/
nuendū q̄ p̄latus debet ſubditos paſcere verbo ꝛ exem
plo ꝛ tp̄ali ſubſidio. Tertio ſic. Habere illa ꝓ q̄bꝫ defen/
dendis p̄latus moꝛtē patiēs meret̄ aſcribi cathalogo ſā
ctoꝝ.nō diminuit de ſtatu pfectiōis.hoc quaſi patet de
ſe.quia nō aſcribit̄ in numero ſanctoꝝ niſi ꝓpter opa p/
fectionis.hoc quaſi patet de ſe.q2 nō aſcribit̄ in numero
ſanctoꝝ niſi ꝓpter opa pfectiōis.ſed p̄latus moꝛtē patiēſ
ꝓ defenſione facultatū eccl'ie meruit aſcribi cathalogo ſā
ctoꝝ.vt patet de ſancto Thoma cantuarienſi archiep̄o.
Ego habere bona īmobilia nō diminuit de ſtatu perfe/
ctionis p̄latoꝝ. Soluit exinde multa argumēta facta ī
ꝯtrariū. Sꝫ ſolū vnū pono in q̄ aduerſarij veritatiſ mlꝫ/
tum ſe fundant. Et eſt tale q̄ xp̄s fecit ꝯdeſcendendo in
firmis diminuit de pfectiōe.patet hoc. q2 aliter xp̄s nō
ſumpſiſſet pſonā infirmoꝝ in hoc. Sꝫ xp̄s in habendo
loculos ſeu aliqua in cōmuni.geſſit pſonā infirmoꝝ.qđ
patet ex decretali nicolai.iij. Exijt q̄ ſeminat. Et beatuſ
Augꝰ.ſup illud ꝓducēs ſenū iumētis. Et in li. d̄ ope mo
nachoꝝ dicit. Dn̄s noſter ih̄s xp̄s moꝛe ſue miſericoꝛdie
infirmioꝛibꝫ cōpatiēs.cū ei poſſent et angeli miſtrare.lo/
culos habere dignatꝰ eſt.ꝗ ꝛc̄. Et ꝯfirmat̄ idē auctoꝛita/
te beati Hiero.dicētis. Nudā crucē nudus ſequar. Sed
qui habet aliq̄d nō eſt nudus. Sed ad h̄ reſpondet ſub
tiliter ꝛ optime. Dicit enī notandū eſſe triplicē infirmita
tem ad ꝓpoſitū.ſ.infirmitatē carnis.infirmitatē ſcientie.

Argumētū ꝯ.licꝫ q̄ h̄re in cōi aliq̄ diminuit perfectionem

Triplex infirmitas

⁊ infirmitatē affectōis. Infirmitas carnis ē ſm quā cor-
pus mortale indiget cibo ⁊ potu. veſtimētis ⁊ hmōi. Et
iſto mō oīs hō ī hac vita mortali ē infirmus donec cor-
pus iſtud corruptibile induerit incorruptōem. de q̄ in-
firmitate apl̓s ad Thimo. ait. Modico vino vtere ꝓpter
ſtomachū tuū ⁊ freq̄uētes tuas infirmitates. Et Mat.
xxvj. Sp̄us ꝓmptus eſt. caro aūt infirma. Tal' infirmi-
tas nō eſt ꝑfectōis mentis ſed ſtat cū omīmoda mentis
perfectōne in p̄ſenti poſſibili. Hanc chriſtus aſſumpſit
cū defectus corꝑales accepit. ſ. famem. ſitim. frigus. ⁊ hu-
iuſmōi. Quia ergo chriſtꝰ verus erat d̄s ⁊ verus homo.
inq̄ʒtū d̄s habebāt ſibi angeli miniſtrare nec loculis īdi-
gebat ſicut nec cibo nec potu. Sed inq̄ʒtū hō ſm carneʒ
erat infirmus indigens cibo ⁊ alimēto ſicut alij homīes
⁊ ꝑ ꝯſequēs indiguit pecunia ⁊ locul'. quib; mediantib;
neceſſaria emerent'. Et d̄ iſta infirmitate carnis q̄ ſtat cū
ſumma ꝑfectōne mētis pōt intelligi dcm̄ b. Aug. ⁊ decre-
tal'. Exij. In hoc enī ꝑſonam infirmoꝝ geſſit ⁊ infirmis
ꝯdeſcēdit ꝙ infirmitatē carnis aſſumpſit. ⁊ ꝑ ꝯſequens
neceſſarijs ad vitā eguit ⁊ loculis egere ſe oſtēdit. Et cer-
te illa videt' eſſe intētio b. Augꝰ. Uult enī dicere ꝙ ille q̄
deus erat. ⁊ dn̄s oīm. poterat abſq; quacūq; ꝓuiſione ſi-
bi de neceſſarijs quādocūq; ⁊ quocūq; tp̄e ꝓuidere. cuʒ
ei angeli miniſtrarēt. tamē vt eādē infirmitatē carnis ha-
bentib; exēplū daret ꝙ nō erat cōtra ꝑfectōem. ꝓ carnis
infirmitate ſuꝑportanda cibis ⁊ neceſſarijs vti. ⁊ loculos
habere. ideo ī habēdo loculos infirmis ꝯdeſcendit. q̄ꝛ vt
dicit apl̓s ad Hebre. ij. Licet eſſet deus. decuit ꝑ omnia
frīb; ſimulari. ⁊ ꝑ om̄ia miſericors fieri. Habēdo ḡ loclo̓s
geſſit ꝑſonā infirmoꝝ. nō infirmoꝝ infirmitate ſtatus i.
in ꝑfectōe vt iſti arguūt. ſʒ īfirmoꝝ īfirmitate carnis. Se-
cūda infirmitas ē ſciētie. de q̄ ait apl̓s. j. ad Coꝝ. viij. Cō-
ſciētia eoꝝ cū ſit infirma polluit'. Et ad Rom̄. xv. Infir-
mū in fide ſuſcipite. Hec infirmitas ꝯſiſtit in hoc ꝙ ali-
quis ex ignorātia vl' ex neſcientia credit aliq̄d malū eſſe.
q̄d tamē nō eſt ſicut aliqui tūc tp̄ib; credebāt eſſe pecca-
tū cōedere īmolatū idolis. q̄d de ſe nō eſt. niſi cū fiebat ī
veneratōem idoli. Et hac infirmitate laborabant ꝙ reſ-
uare in craſtinū eſſet ꝯtra p̄ceptum dn̄i. Et de iſta etiaʒ
infirmitate pōt intelligi dictū b. Auguſ. ⁊ decretal' Exij.
ſcʒ ꝙ dn̄s ꝯdeſcendens vl' compatiēs infirmis loclo̓s hr̄e
dignatꝰ ē. Chriſtꝰ enī q̄ venit curare vulnera nr̄a. p̄cipue
mētis. ne aliq̄ in futurū poſſent ſcādalizari. credētes ꝙ eſ-
ſet iꝑfectōis vl' minoris ꝑfectōis. ſi ſeruos dei viderēt lo-
culos habere. ⁊ de illis in cōmuni viuere. ipē loculos ha-
bere voluit. vt eſſet alijs in exemplū. ꝙ abſq; quocunq;
impedimēto vl' diminutōe ꝑfectōnis loculi cōmunes ha-
beri poterāt ad vite neceſſitatē. nō ad ſuperfluitateʒ. Et
ꝙ ꝓpter tale exemplū hoc fecerit dn̄s. dicit btūs Auguſ.
⁊ habet'. xij. q. j. ſic. Exemplū dn̄i accipite ꝯuerſantes in

Quare chriſtꝰ loculos voluit habē

terra. Quare loculos habuit cui angeli miniſtrabāt. ni-
ſi q̄ꝛ eccl̓ia loclo̓s habitura erat. Hoc etiā expreſſius dicit
in li. de ſermōe dn̄i in mōte. Tertia infirmitas ē infirmi-
tas affectōnis. ⁊ hec duplex. Una qua quis ſic infirmat'
ſm affectū ꝙ a deo auertitur. q̄ infirmitas ē ad mortem
ꝑ culpā mortalē. De q̄ apl̓s ad Rom̄. v. Cū infirmi eſſe-
mus xp̄s ꝓ nobis mortuꝰ eſt. Quia ergo xp̄s ſciebat ali-
quos futuros in eccl̓ia q̄ obſtinata malicia dicerēt. ꝙ vi-
ris ꝑfectōem euāgelicā ſeruātib; aliquid ſeruare ī craſti-
nū erat ꝯtra dei p̄ceptū. ideo chriſtus his infirmis ꝯde-
ſcendēs vt eos a ſua malicia reuocaret facto ſuo ⁊ exem-
plo voluit habere loculos. vt iā iſti blaſphemi ꝯ eccl̓iaʒ
loqui nō poſſent cū viderēt eū loclo̓s habere. Secūda in-
firmitas affectōis eſt q̄ꝛ aliqui nō auerſi a deo ꝑ culpam
mortalē. tamē detenti circa amorē tp̄aliū impediūtur a
ſequela chriſti ꝑ ſemitā cōſilioꝝ. licet nō exeāt viā māda-
toꝝ. de q̄ pōt intelligi illud apl̓i ad Rom̄. xv. Debemus
nos q̄ firmiores ſumus imbecillitatē infirmoꝝ ſuſtinere.
Et ī habendo loculos chriſtus his infirmis ꝯdeſcendit
in duob; Primo q̄ꝛ cū chriſtꝰ loculos haberet nō ad ſuꝑ-
fluitatē. ſed ad ſui ⁊ alioꝝ neceſſitatē egendoꝝ. vt beatuſ
Augꝰ. dicit. exemplū dedit talib; infirmis. ne ad tēpo-
ralia afficerent' ad ſuꝑfluitatē. ſed ſolū ad neceſſitateʒ ea
quererēt. Secūdo q̄ꝛ chriſtus habuit loclo̓s ī cōmuni. nō
in ꝓprio. vt ḡ talib; infirmis condeſcendat. ex his q̄tuor
mōis expoſitōis p̄mus videt' mihi magis eſſe de inten-
tiōe b. aug. Quocūq; aūt mō exponat'. de predictis pa-
tet. ꝙ chriſtus nō fecit opus imꝑfectōnis ī hn̄do loclo̓s
immo videt' mihi verbuʒ valde blaſphemium dicere ꝙ
chriſtus in aliquo facto ſuo fecit opus imperfectōis cu-
ius om̄is actō noſtra eſt inſtructio. Ad autoritatē ꝯ his
de ſequēdo chriſtū nudū. reſpōdetur ꝑ id q̄d ait ipē be-

Quid ſit nudū crucem ſequi

atus Hieronimꝰ ad Nepocianū. ſcʒ ꝙ ille nudus chriſtū
nudū ſequit' ⁊ crucē. q̄ om̄ia ſua aut pauꝑib; diſtribuēſ
aut parentib; relinquēs. aut facultatib; eccl̓ie adiūgēs.
ad facultates eccleſie que ſūt bona cōmunia viuit de eis
⁊ de altaris oblatōnib; ſuſtentat'. ⁊ talē nuditatē ipē ſer-
uauit. quare habere ī cōmuni aliqua nō diminuit de ꝑ-
fectōne ꝑſonali nec de ꝑfectōne ſtatus religioſoꝝ nec p̄e-
latoꝝ. Ex predictis etiā pōt patere error fraticelloꝝ. qui
habet' in. vij. c. libelli hereticalis eoꝝ vbi dicūt ꝙ litigare
in iudicio diminuit de ꝑfectōne euāgelica. Et q̄ꝛ Io. xxij
determinauit ꝯriū dicūt eū hereticū. quia vt aiūt ꝯtra-
dicit ſcp̄ture ſacre dicēte domīo. Qui vult tecū ī iudicio
cōtendere. ⁊ tunicaʒ tuā tollere. dimitte ei ⁊ palliū. Ma-
thei. v. Et ſic videt' fieri ꝯtra doctrinā euāgelicā litigare.
Sed deberent iſti obſtinatiſſimi aduertere quod ait be-
atus Augꝰ. in decre. quē libꝝ ſepe allegāt ⁊ male intelli-
gunt. in ca. Paratus xxiij. q. j. Dicit enī ꝙ iſta precepta
ſunt magis intelligēda ſm p̄paratōem animi. vt ſcʒ ho-
mo patienter ferat hoc. ⁊ paratus ſit etiā ad maiora ſuſ-
ferēda. ſi oporteret ꝓ ſalute ſua ⁊ ꝓximoꝝ q̄ʒ ſm opꝰ q̄d
in aperto fit. nō ergo diminuit de ꝑfectōe ꝑſonali. nec de
perfectōne ſtatus litigare in iudicio. cū modeſtia ꝓ iure
ſuo tuendo ſiue eccl̓ie ſiue monaſterij. Nec obſtat quod
ait apl̓s j. Corin. vj. Si iudicia habetis inter vos om̄i-
no delictū eſt in vobis. q̄d illi heretici inducūt. q̄ꝛ vt dicē
gloſa. loquit' cū quis ꝯtra iuſticiā litigat. vel non debito
modo. quia cum mendacijs ⁊ iniurijs verborū. vel cum
apud infideles iudices. vt ibi ſubdit. Bene ergo deter-
minauit Iohānes. xxij. nec cōtradicit hoc ſcripture. ſʒ fal-
ſe eam exponunt.

Septimus articu- §. XVI.

lus declarandus eſt. Utrū chriſtus ⁊ apl̓i habuerīt ali-
quid ī cōi. Et iſta eſt p̄ncipalis queſtio ī materia iſta. ſed
declaratio eius depēdet ex declaratōe p̄cedētiū dubioꝝ.
⁊ ꝙ habuerīt patet. q̄ꝛ dicit' Ioh. iiij. ꝙ diſcipuli eiꝰ iue-
rant ī ciuitatē ad emendū cibos. Emptio aūt ē ꝑ pecu-
nia. ergo pecuniā habebāt. non in ꝓprio. ergo ī ꝯmuni.
Itē Ioh. xiij. ⁊. xij. dicit' ꝙ dn̄s habebat loculos. q̄s por-
tabat iudas. i. ſcarſellā ſeu burſam vbi ī varijs locis eiꝰ
diuerſe pecunie mittebant'. puta argentee in vna. enee in
alia. ⁊ huiuſmodi. Sed illud q̄d reſeruabat' in illis locu-
lis non videt' fuiſſe alterius q̄ʒ collegij chriſti ⁊ aplo̓rum
ergo habebāt aliqua in cōmuni. Pro quoꝝ declaratio-
ne ſciendū ꝙ certū eſt ꝙ chriſtus ⁊ apl̓i bona que habue-
rūt in vſum vite humane de facto habuerūt. Certum ē
enī ꝙ habuerūt indumēta quib; veſtiebant'. ⁊ cibos q̄-
bus nutriebant'. domū etiā q̄ʒtū ad vſum dormiendi et
quieſcēdi. Nec vnq̄ʒ de hoc aliquis dubitauit. Sʒ vtrū
habuerit in talib; reb; ſolū nudū vſum facti. vel ius et
dominiū in ꝓprio vel in ꝯmuni. de hoc fuit aliq̄n dubi-
um. Sed nūc nulli fas ē dubitare poſtq̄ʒ Io. xxij. edidit

⁊ ꝓmulgauit ꝯſtõem. Cũ inter nullos. q̃ ibi determĩat. ꝙ q̇ ꝑtinaciter tenet ꝙ xp̃s ⁊ ap̃li nõ habuerũt aliqua in cõi. hereticꝰ ſit cẽſendꝰ. Hoc aũt nõ poteſt intelligi ꝯtuꝫ ad ſolũ nudũ vſum facti. ſicut aliq̇ expoſuerũt. imo veriꝰ corrũpere voluerũt. qđ pꝫ. q̃ dñs papa Jo. illud qđ viri ſcolaſtici ĩ dubiũ reuocabãt. voluit declarare. vt pꝫ ex ip̃o ꝑncipio ꝯſtitutiõis. vbi đr. cũ inter nõnullos viros ſcolaſticos ſepe ꝯtingat in dubiũ reuocare. ſꝫ per viros ſcolaſticos nũq̃ꝫ fuit in dubiũ reuocatũ. q̇n chriſtꝰ ⁊ ap̃li habuerũt vſum facti in aliq̇bꝫ rebꝫ neceſſarijs ad vitã. Sꝫ bñ fuit in dubiũ reuocatũ. vtꝝ in illis rebꝫ habuerũt ius ⁊ dñium in ꝓprio vel ĩ cõi. Cũ ergo papa declarauerit ꝙ deinceps aſſerere ꝙ nõ habuerũt. hereticuꝫ ſit cenſendũ. ſequit̃ ꝙ nõ de vſu ſolũ. ſꝫ de iure ⁊ dñio intellexit. Scđo ſciendũ ꝙ cũ declaratũ ſit ſupra in tertio dubio ꝙ impoſſibile eſt hr̃e vſum licitũ alicuius rei ſine iure vtẽdi illa re. ⁊ oñes ꝯcedunt ꝙ xp̃s ⁊ ap̃li habuerĩt vſum aliquaꝝ reꝝ. ſequit̃ de neceſſitate ꝙ in illis rebus habuerũt ius vtẽdi. niſi q̇s diceret ꝙ habuerũt ſꝑ vſuꝫ nõ iuſtũ. qđ blaſphemũ eſt dicere. Sequit̃ ergo ꝙ xp̃s ⁊ ap̃li nõ potuerũt habere vſum facti denudatũ iure vtẽdi. Tertio ſciendũ ꝙ cũ declaratũ ſit ſ̃. in quarto dubio ꝙ in rebꝫ q̃ vſu ꝯſumunt̃ nõ poſſit ſeꝑari vſus licitus a iure in re. ⁊ nõ ſolũ in vſu rei. ⁊ claꝝ ſit ꝙ xp̃s ⁊ apoſtoli aliq̃s res vſu ꝯſumpſerũt. vt panẽ ⁊ vinũ q̃ comedebãt ⁊ bibebãt. ſequit̃ ꝙ in talibꝫ rebꝫ ius ⁊ dñium habebãt nõ vſũ facti denudatũ etiã iure in re. Quarto ſciendum ꝙ cũ viſum ſit in ſexto dubio ꝙ hr̃e in cõmuni in rebus neceſſarijs ad vitã nõ diminuit de ꝑfectione perſonali. nec de ꝑfectiõe ſtatꝰ religioſoꝝ vel p̃latoꝝ. ſequit̃ ꝙ xp̃s ⁊ ap̃li q̃ ſummã pauꝑtatẽ vł ſummã ꝑfectõem tenuerũt ꝙ ꝓpter h̃ nõ ꝓbat̃. ꝙ nõ habuerũt aliqua in cõi. Jn iſta ergo q̃ſtione aut q̃rit̃ de xp̃o ſeorſum. aut de xp̃o ⁊ ap̃lis ſimul. aut de ap̃lis tm̃. vt poſt aſcẽſionẽ xp̃i. Si de xp̃o ſeorſum cũ in xp̃o ſint due nature. diuina parit̃ ⁊ hũana dubiũ nõ eſt ꝙ de natura diuina locũ non hꝫ q̃ſtio iſta. Sic enĩ xp̃s ſm oẽs hꝫ veriſſime ⁊ ꝓprijſſime dñiuꝫ omniũ naturaꝝ. ſm illud. ps̃. xxiij. Dñi eſt terra ⁊ plenitudo eius. ⁊c̃. Et Heſter. xiij. Dñs oĩm tu es. Jntelligẽda ẽ ergo q̃ſtio de xp̃o ſm humanã naturã. Scđo notandũ ꝙ dñium hr̃e de aliqua re p̃t intelligi dupl̃r. q̃ aut infuſum. aut acquiſitũ. ſicut dicimꝰ de ſciẽtia infuſa vel acq̇ſita circa aliquã ꝯcluſionẽ. ⁊ iteꝝ dñium põt acq̇ri ĩ aliqua re dupliciter. q̃ vel ex facto proprio. ſicut miles acquirit ex facto proprio. ſcilicet ſui laboris dominium in ſtipẽdio. vel ex alieno dono ſicut acq̇rit pauper dñium in elemoſyna ſibi liberaliter data. His p̃ſuppoſitis pono rñdendo ad queſtionẽ ſex ꝯcluſiões. Prima eſt ꝙ xp̃us ab inſtãti ſue ꝯceptiõis habuit dñium omniũ reꝝ. Secunda ꝯcluſio ꝙ xp̃s ex facto ꝓprio habuit dñium acq̇ſitũ aliquaꝝ reꝝ. Tertia ꝯcluſio ꝙ habuit dñium aliq̃ꝝ reꝝ ex dono alioꝝ. Quarta ꝯcluſio ꝙ ap̃li pꝰ emiſſioneꝫ voti de pauꝑtate nõ habuerũt in ꝓprio dñiũ aliq̃ꝝ reꝝ. Quinta ꝯcluſio ꝙ xp̃s ⁊ ap̃li habuerũt dñiũ aliq̃ꝝ reꝝ ĩ cõi. Sexta ꝯcluſio eſt ꝙ ap̃li poſt aſcẽſionẽ habuerunt dñium aliquaꝝ reꝝ in cõmuni.

Prima concluſio. §. XVII.

ꝓbat̃ ſic. ſ. ꝙ xp̃s ab initio ꝯceptiõis habuit dñium oĩm reꝝ. habẽs ius habẽdi aliquã rẽ ⁊ vtẽdi iure ꝓprio ꝓ libito volũtatis ⁊ alienãdi eã. habet dñium in illa re. h̃ pꝫ ex declaratiõe tertij dubij ſ̃. Sꝫ xp̃s ab initio ſue cõceptionis habuit tale ius in oĩbꝫ rebꝫ creatis. g̃ ⁊c̃. Probatio minoꝛ̃ patet ꝑ id qđ habet̃ ad Heb. ij. ⁊ ſumit̃ de ps̃. viij. Minuiſti eũ paulominꝰ ab angeł ⁊c̃. Oĩa ſubieciſti ſub pedibꝫ eiꝰ. Jn eo enĩ ait ap̃ls ꝙ ei ſubiecit oĩa nihil dimiſit nõ ſubiectũ. Qđ exponẽs glo. c. iij. ait. Ecce

Q. xp̃us hũit dñium omnium reꝝ

ptãs xp̃i oñdit̃. vt eĩ a dñi opere nihil excipit̃. ita nec a xp̃i ptãte. Attẽde ꝙ non ſimpl̃r ait ſuꝑ omĩa opa. ſꝫ addidit manuũ tuaꝝ. ſ. ſuꝑ digniora etiã opa. i. hoĩes ⁊ angelos q̃ ꝑ excellentiã dicunt̃ opa manuũ dñi. Et nõ ſolũ cõſtitutus ſuꝑ opa vt digniora. ſꝫ etiã oĩa ſubieciſti ſub pedibꝫ eiꝰ. i. poteſtati eiꝰ ⁊ dñio. poſſit enĩ eſſe ſuꝑior. et nõ dñari oĩbꝫ. Sꝫ đr. Subieciſti oĩa. nihil dimiſit ñ ſubiectũ dñio eiꝰ. Ex q̃ auctoritate habet̃ ꝙ loquit̃ de chriſto ſm naturã humanã. ſm quã minoratꝰ eſt paulominus ab angeł. Et loquit̃ de ſubiectiõe nõ ſolũ minus digna ad digniorẽ. ſꝫ de ſubiectiõe que eſt ſubditi ad hñtẽ dñium ſuꝑ ip̃m. Probat̃ idẽ ꝑ glo. ſuꝑ illud habẽs ſcriptum in veſtimẽto ſuo ⁊ in femore. Rex regũ ⁊ dñs dominantiũ. Apoc. xix. vbi glo. interlinearis. Jn veſtimẽto id eſt. in hũanitate. Jn femore vt demõſtraret ſe de vera ꝓgenie p̃rm ꝑorũ ꝓceſſiſſe. Rex regũ. i. ſctõꝝ q̇ ſe ⁊ alios ꝟtutibꝫ regũt. ⁊ dñs dñantiũ. i. eoꝝ qui dñium exercẽt ſuꝑ ſubditos. Tertio ꝓbat̃ idẽ ſuꝑ illud qđ habet̃ Mathei. vlti. qđ dixit xp̃s reſuſcitatꝰ ap̃parẽs diſcipuł. Data eſt mihi oĩs ptãs in celo ⁊ in terra. Ubi glo. de coeterna patris diuinitate. ⁊ de aſſumpta dicit humanitate. in q̃ minoꝛ angeł. Et eſt glo. rabani. Jdẽ Remigiꝰ. Et h̃ ſciẽdũ ꝙ añq̃ꝫ dñs ſurrexiſſꝫ. nouerãt angeli ſe ſubditos hoĩ xp̃o. Uolẽs g̃ xp̃s etiã hoĩbꝫ notũ fieri ꝙ ſibi data eſſet oĩs ptãs in celo ⁊ in terra. miſit p̃dicatores ĩ mũdum vniuſum. q̇ h̃ cũctis p̃dicarẽt. Ad idẽ etiã beatus Augꝰ. ps̃. ix. Donauit deꝰ xp̃o ſm hoĩem ſm carnem reſurgẽti. vt in noĩe Jeſu oĩe genu flectat̃ celeſtiũ. terreſtrium ⁊ infernoꝝ. i. imꝑio eiꝰ omnes fateant̃ ſubijci angeli hoĩes ⁊ demones. ⁊ ſubdit. Eo ꝙ erat filiꝰ dauid. factꝰ ẽ dñs dauid. Nõ obſtat ꝙ xp̃s poſt reſurrectiõꝫ dixit ſibi datã poteſtatẽ hãc. Nõ eĩ tũc p̃mo ſibi fuit data ſꝫ a ꝑncipio ꝯceptõis. vt dictũ eſt. Sꝫ in reſurrectõe fuit data manifeſtatio talis iã facte collatõis poteſtatis. Uñ exponũt doctores cõiter. b. Aug. ⁊ mgr̃ ſen. in. iij. Data eſt mihi. id eſt. manifeſtata eſſe iã data. Dicit̃ enĩ aliq̃n aliq̇d fieri q̃n innoteſcit factũ. Scđo idẽ ꝓbatur ſic. Jllud qđ fuit cõicatũ viatori nec repugnat fini incarnatiõis. nec importat imꝑfectionẽ. ſꝫ magis dignitatẽ ⁊ ꝑfectiõꝫ debuit cõicari xp̃o ſm humanã naturã. qđ ñ repugnat fini incarnatiõis. ꝓ tãto đr. q̃ licet imoꝛtalitatis q̃ potuit nõ mori fuerit cõicatũ ade. nec dicat imꝑfectiõem ſꝫ ꝑfectionẽ. tñ q̃ in xp̃o repugnaſſet fini incarnatiõis. q̃m ad h̃ incarnatꝰ eſt. vt ꝓ hoĩbꝫ moreret̃. ⁊ moriẽdo redimeret. ⁊ ideo tale donũ ñ ſibi debuit cõicari. Sꝫ vbi iſta tria ꝯcurrũt. ſ. ꝙ nõ importet ꝑfectionẽ. Scđo ꝙ nõ importet dignitatẽ. tertio ꝙ nõ repugnet fini incarnatiõis magis debuit cõicari hoĩ xp̃o q̃ꝫ cuicũq̃ꝫ alteri. Sꝫ dñiuꝫ oĩm iſtoꝝ inferioꝝ cõicatũ fuit ade in ſtatu innocẽtie. vt pꝫ ꝑ illud Geñ. ij. Dñamini piſcibꝫ maris volatilibus celi ⁊ beſtijs terre. Ergo tale donũ cũ nõ dicat imꝑfectõꝫ ſed ꝑfectõem. nec repugnat fini incarnatõis. debuit xp̃o cõicari ſm humanã naturã. Tertio idẽ ꝓbat̃ ſic. xp̃o ab inſtãti ſue ꝯceptiõis cõicata fuit ſciã oĩm. g̃ ⁊ cõicari ſibi debuit potẽtia dñij oĩm reꝝ. Añcedens pꝫ ſm oĩes ſanctos. ſaltẽ de his q̃ nouit deꝰ ſciã viſiõis. ꝯſequentia eſt clara. q̃ ſile videt̃ q̃tũ ad xp̃m de ſciã ⁊ potẽtia reſpectu hoꝝ inferioꝝ. g̃ ⁊c̃. Sꝫ ꝯtra p̃dictã ꝯcluſionẽ arguitur. Primo ſic. Qđ importat imꝑfectõem nõ debuit cõmunicari xp̃o ſm humanã naturã. Sed hr̃e dñium ĩ ꝓprio importat imꝑfectiõem. vt oñſum eſt. q̃ ad ꝑfectiõꝫ ꝑtinet renũciare rebꝫ in ꝓprio. Ergo tale dñium nõ debuit xp̃o cõicari. Secũdo arguit̃ ſic. fruſtra eſt potẽtia que nõ reducit̃ ad actũ. ſꝫ dñium tpaliũ q̃rit̃ ꝓpter vſuꝫ. xp̃s aũt nõ eſt vſus dñio tpaliũ. g̃ fruſtra ſibi fuiſſet collatũ tale dñium. Sꝫ deꝰ ⁊ natura nihil fruſtra faciũt. vt dicit phs in libro de celo ⁊ mũdo. Tertio arguit̃ ſic xp̃us põt

Cõtra q̃ſtionẽ arguit̃

ꝯſiderari vl' vt caput eccl'ie. vel vt pſona ſingularis. Sꝫ de ip̄o loq̄mur nũc vt pſona ſingularis. Et ſm̄ hoc non habuit dñiu m. ğ ꝛc̄. Sed his non obſtãtibꝫ firma ꝛ vera manet ꝯcluſio p̄ma. ſ. q꞉ habuit dñium reꝝ ſibi a deo infuſũ ſeu collatũ. Et ad argumẽtũ p̄mũ rñdetur q꞉ licꝫ renũciare dñio reꝝ in ꝓprio ſit inſtrumẽtũ accõmodũ ad pfectõem. tñ h' eſt ill' in q̄bꝫ hr̄e dñium taliũ rerũ ẽ natũ inducere amorẽ recuruũ ad t̄palia vl' nimiã ſollicitudīeꝫ ꝛ elatõem.

Rñſio

Sed ĩ q̄bꝫ hr̄e dominiũ in ꝓprio nõ eſt natuꝫ inducere talia in his habere dominiũ nõ derogat perfectioni. Alioq̄n cũ ds̄ habeat dominiũ oĩm h' diceret ĩ eo impfectoem. q̄d ẽ abſurdũ. Nõ xp̄s ab initio ſue cõceptionis fuit coprehenſor ſm̄ aiam. licet viator ſm̄ corp⁹ Et iõ poſſidere q̃tacũq; t̄palia nõ poterãt in eo inducẽ amorẽ recuruum. vl' diſtrahi ꝑ hec ab his que ſunt dei.

Chriſtus in mũdũ veniens paupꝑtatẽ aſſũpſit. q̃re ꝛ quõ

Sciẽdũ igit̃ q꞉ chriſtus ĩ mũdũ veniens paupꝑtatẽ aſſũpſit. nõ ĩ hñ viuẽdi ſubſidium. q꞉ nõ egebat. cũ impeccabilis eſſet. ſed ſolũ in imitatõis exemplũ ꝓpter nos q̄ nati ſumus inordinate affici ad tempalia ꝛ ſollicitari ꝛ eleuari in ſupbiã ex eis. Et q꞉ exemplũ magis oſtendit̃ in vſu q̃ in dominio. ideo chriſtus q̃tũ ad vſum paupꝑtatẽ pfectõi ꝯuenientiſſimã oñdit. licet q̃tum ad dominium eſſet dñs oĩm. Ad ſecũdũ reſpõdet̃ q꞉ potentia non eſt fruſtra qñ ex ea nõ reducitur in actũ ſicut in homine q̄ votũ caſtitatis emiſit. potẽtia generãdi nõ eſt fruſtra. Sicut etiã in deo qui põt de homĩe facere vitulũ. non ẽ illa potẽtia fruſtra. licet nunq̃ reducat̃ ad actũ. Q꞉ ergo chriſtus venit ad dandũ nob' perfectõis exemplũ. iõ cũ exemplũ maxime ex vſu oſtẽdat̃. noluit dominio tali infuſo vti. Et ideo nõ ſequit̃ q꞉ in eo fruſtra fuerit tale dominiũ. Et forte aliquãdo vſus fuit tali dominio. ꝛ cum dixit Math. xxj. Jte in caſtellũ ſoluite aſinũ. ꝛc̄. Dominus his opus habet. Ad tertiũ dicẽdũ q꞉ iſta ꝓpoſitõ chriſtus inq̃tũ caput eccl'ie hũit dñiũ omniũ rerũ ẽ ꝓpoſitio reduplicata affirmatiua. Et iõ licet inferre ſimpliciter. Ergo xp̄s habuit dominiũ oĩm rerũ. diffuſe aũt tractat de ꝓpoſitõe reduplicata. ſꝫ obmitto. ꝛ ſubdit. Jſta ſimpl'r ẽ ꝯcedẽda. xp̄us rõne humane nature habet dominiũ oĩm reꝝ. Un̄ ſi iſta ẽ vera que tamẽ ẽ falſa. vt infra videbit̃. xp̄s inq̃tũ geſſit pſonã pfectoꝝ non habuit aliq̄d in ꝓpõ vel ĩ coĩ. tñ ex q̄ cõcedit̃ iſta. xp̄s vt geſſit pſonã infirmoꝝ aliquid in cõmuni habuit. nõ dꝫ ꝯcedi ſimpl'r. ğ xp̄s nõ habuit aliq̄d in ꝓpõ vl' ĩ cõmuni. immo magis ſua oppoſita. ſ. xp̄s ſimpliciter habuit aliq̄d in ꝓpõ vel cõi. Sciẽdũ tñ ſm̄ btũ Tho. in. iij. parte. q. viij. q꞉ eadẽ ẽ gr̃a xp̄i inq̃tũ caput eccl'ie ꝛ inq̃tũ perſona ſingularis. Un̄ nõ ſolũ inq̃tũ ẽ caput eccl'ie habꝫ dominiũ oĩm rõnabiliũ ꝛ irrationabiliũ. ſꝫ etiã inq̃tum pſona ſingularis. Et ſic patet p̄ma ꝯcluſio. Ex predictis patet falſiſſimũ eſſe q̄d dicũt iſti fraticelli in quodã ſuo libello q̄ incipit Uniũſis. ſ. in p̄mo ca. q꞉ xp̄s inq̃tũ homo nõ hũit dñiũ oĩm t̄paliũ. nec fuit verus rex. Sꝫ inq̃tũ ds̄ ꝛ inq̃tũ hõ hũit dñium ſpũale eccl'ie, nõ tẽpale Et q꞉ Job. determiauit ꝯtrariũ. put ẽ ꝟitas. ſ. q꞉ etiã inq̃tũ hõ hꝫ dñiuꝫ oĩm. q̃ꝺ ꝓbatũ ẽ. ꝛ fuit ver⁹ rex. dicũt eẽ hereticũ. q꞉ determĩauit ꝯ ꝟitatẽ ſcp̄ture dicẽtis Johis. xix. Regnũ meũ nõ ẽ de hoc mũdo. Et beat⁹ Aug⁹. ĩ ſmõe de epĩa q꞉ xp̄s nõ venerat vt regnũ terrenũ pciperet. ſꝫ vt celeſte donaret. ꝛ ſĩlia.

Chriſtus verus rex

Ad q̄ rñdet̃ q꞉ chriſtus. vt dc̄m ẽ ſic ꝛ ſi dominiũ habuit nõ tamẽ vſus ẽ eo. q꞉ non vixit vt rex. ſed vt paup propter exemplũ nr̃m. ꝓvt induceret ad vitãdũ honores. ꝛ hmõi. Et ſic regnũ ſuũ nõ fuit de hoc mũdo. q꞉ ñ mõ mũdani vſus. Sꝫ q꞉ rex fuerit ip̄e ait pylato. Tu dicis q꞉ rex ſum ego. Et zach. ix. Ecce rex tuus venit tibi. ꝛ in pſ. ij. Ego ꝯſtitutus ſũ rex ab eo. Jp̄i ğ ſũt heretici q̄ ptinaciter impugnãt hãc veritatẽ. Jn. ij. ca. illi⁹ peſtiferi libelli dicũt q꞉ nõ hũit dominiũ oĩm inq̃tũ hõ Sed oñſum eſt hoc eſſe falſum. q꞉ vtrũq; habuit. ꝛ ſi nõ ſit vſus. q꞉ nõ vt dñs ſed vt paup vixit.

Secũda cõcluſio. §. XVIII

p̄ncipalis ẽ q꞉ chriſtus ex ꝓprio facto habuit dominiũ acquiſitũ quarundẽ rerũ. ꝛ hoc ſic ꝓbat̃. Suppono q꞉ dñs redimens aliquem de manu hoſtis acquirit ſibi dominiũ in illo ſicut in ſeruo. ꝛ in bonis eius ſicut ĩ bonis ſerui. ſicut ꝓbat̃ ex̄ de iudeis. c. j. ꝛ vl. ꝛ di. liiij. ex ãtiq̄s. ꝛ. c. freq̄uẽs. ꝛ. xij. q. ij. cũ redẽptor. Hoc ſuppoſito ſic arguitur. Nõ maius acq̄rit redimẽs aliquẽ hoĩeꝫ a morte corporis ĩ eũ ꝛ ĩ bona eius q̃ redimẽs euꝫ a morte corporis et anĩe ſimul. Sꝫ xp̄s a paſſiõe ſua redemit genus humanũ a morte corporis ꝛ aĩe. ſm̄ illud. j. ad Corinth. vj. Empti eſtis p̄cio magno. ꝛc̄. ꝛ Apo. v. Redemiſti nos dõ ĩ ſanguine tuo. ꝛ ĩ alijs locis ſcp̄ture. Ergo ex ꝓprio facto xp̄us acq̄ſiuit ſibi dominiũ ſup totũ gen⁹ humanũ. ſic ĩ ipſos ꝛ in oĩbꝫ bonis eoꝝ ſicut in bonis ſeruoꝝ. Secũdo ꝓbat̃ ſic. Acquirẽs de ꝯdigno ius aliquos iudicãdi. acq̄rit dominiũ aliq̄d ſup eos. hoc pꝫ ꝑ apoſto. ad Ro. xiiij. Tu q̄ es q̄ iudicas alienũ ſuũ. ſuo enĩ dño ſtat aut cadit Sed xp̄us ſm̄ humanã naturã ex ꝓprio facto acquiſiuit ſibi ius iudicãdi viuos ꝛ mortuos. ſicut apparet ĩ plibꝫ locis ſcp̄ture. ip̄e enĩ cõſtitutus ẽ a deo iudex viuoꝝ et mortuoꝝ. Act. x. Et b. Tho. deducĩ tertia pte. ğ. ꝛc̄. Sed ꝯtra. q꞉ q̃ꝺ ẽ alicui⁹ ñ p̄t ſibi acq̄rere. q꞉ q̄d acq̄ſitũ ẽ nõ reſtat vlterius aiq̄rẽdũ. ſꝫ xp̄s ab inſtãti ſue ꝯceptõis habuit dñiũ oĩm. vt oñſũ ẽ in p̄cedẽti ꝯcl'one. ğ ex ꝓprio fcõ nõ hũit dominiũ acq̄ſitũ. Rñdet̃ q꞉ habere aliquã rẽ cõtingit diuiſis mõis. Nã p̄t q̄s habere dominiũ ĩ aliqua re directũ vel vtile. ſic etiã p̄t hr̄e ius ĩ aliq̄ re vl' rõne ſue ceſſionis vl' rõne donatõis vel emptõis. vl' hmõi. Un̄ nõ repugnat in eadẽ re haberi diuerſa iura ſm̄ modos alterius ꝛ alterius rõis. Nõ dñium infuſũ ꝛ dominiũ acquiſitũ nõ ſũt eiuſdẽ rõis ſed alteri⁹ ꝛ alteri⁹. Et iõ nõ repugnat q꞉ xp̄s reſpectu eiuſdẽ rei habuerit dominiũ ĩfuſum ꝛ dñium acq̄ſitũ. Et h' ſatis pꝫ ĩ ſili. Nã chriſtus ab inſtãti ſue ꝯceptõis habuit ſciam infuſam oĩm. ꝛ tñ poſtea habuit earũdẽ reꝝ ſciam acquiſitã. vt pꝫ Luce ij. Jeſus ꝓficiebat etate ſapia ꝛ gr̃a apud deũ ꝛ hoĩes. Ex q̄ p̄t ſic argui. Nõ magis repugnat dominiũ infuſũ ꝛ dominiũ acq̄ſitũ reſpectu eiuſdẽ rei q̃ ſciã infuſa ꝛ ſciã acq̄ſita. Sꝫ nõ obſtãte ſciã infuſa quã hũit de oĩbꝫ ab inſtãti ſue conceptõis. hũit de eis etiã ſciam acquiſitã. ergo nõ obſtante dominio reꝝ infuſo potuit habere etiaꝫ dominiũ acquiſitũ de eiſdẽ rebꝫ. vt duplici iure ſit dñs. ſcꝫ infuſo ꝛ acquiſito. Q̃ꝺ ğ dc̄m ẽ ĩ ar. q̄d ẽ hitũ nõ põt acq̄ri. Rñdet̃ verũ ẽ eodẽ mõ q̄ ẽ hitũ. ſꝫ hitum vno mõ p̄t hr̄i vl' acquiri ꝛ alio mõ. Sicut ꝛ q̄d ſcitũ ẽ ĩ vno mõ ſciri p̄t ꝛ alio mõ. Ex his patet falſitas tertij capl'i illius libelli heretici. in q̄ dicũt ꝯcluſiue q꞉ xp̄s ĩ ꝓceſſu temporis nõ acq̄ſiuit ſibi dominiũ ĩ ſpẽali aliq̄ꝝ reꝝ. Et ꝯtrariuꝫ dicũt eſſe hereſim. q꞉ ꝯdicẽ ſcp̄ture dicẽti. Niſi q̄s renunciauerit oĩbꝫ que poſſidet nõ p̄t me⁹ eſſe diſcipl's. Lu. xiiij. Fecẽ autẽ xp̄s q̄d docuit. Sꝫ declaratum ẽ quõ aliq̃ ſibi acquiſiuit. Et autoritas inducta quã male intelligunt ñ obſtat. Nã renunciauit chriſtus pfectiſſime oĩbꝫ plus ceteris q̃tum ad affectuꝫ ĩ q̄ ꝯſiſtit perfectio eſſentialit̃ Quo autẽ ad effectum renunciauit in ꝓpõ oĩbꝫ. etiam oĩbꝫ mobilibꝫ. q꞉ oĩa habuit coĩa cum apl'is. Jn cõmuni ãt ñ renunciauit ip̄e nec apl'i mobilibꝫ ſed ĩmobilibꝫ. nec ꝑ hoc diminuit̃ de pfectõe. nec augeret̃. ſi renunciaſſet in ꝯmuni etiam immobilibꝫ.

Tertia concluſio. §. XIX.

eſt q꞉ xp̄s habuit dominium acq̄ſitum aliq̄ꝝ reꝝ ex dono alteri⁹. ꝛ h' ꝓbat̃ ſic. Cui datum ẽ aliq̄d ꝑ intendẽtem

trāſferre dñiū illiꝰ rei ī illū. ⁊ nihil ſibi retinētē de dñio il
lius rei. ⁊ ille cui data ē res. ſit capax dñij. ſtatī hȝ illiꝰ rei
dñiū. Quero eī cuiꝰ erit illa res. Certū eſt ꝙ nō dātiſ. q̄ꝛ
ille nihil retinet ſibi ī re. ſȝ trāſfert eā. ⁊ trāſferre intendit
Nec alicuiꝰ alteriꝰ q̄ȝ eiꝰ cui dat̄. cū dans in aliū q̄ȝ ī cū
cui dat trāſferre nō intēdat. Nec tal' res vagat̄ īcerta. q̄ꝛ
tūc occupāti ꝯcederet̄. Ergo res q̄ꝫtū ad dñiū eſt eiꝰ cui
data eſt. Itē ad h̄ ꝙ res trāſferat̄ in dñiū alteriꝰ. non vi
det̄ req̄ri niſi trāſlatio cū intētiōe ex pte dātis. ⁊ capaci
tas ex pte recipiētis. vbi iſta duo ꝯcurrūt. dñiū traſfert̄
in recipientē. Sȝ pȝ Mat. ij. ꝙ magi veniētes ab oriēte
obtulerūt xp̄o mūera. aur̄. thꝰ. ⁊ mirrhā. ⁊ clar̄ eſt ꝙ in
ip̄m trāſferre intēdebāt dñiū. Vn̄ textꝰ d̄r. Procidentes
adorauerūt eū. ⁊ aptis theſauris ſuis obtulerūt ei mūe
ra ⁊c̄. Ergo intēderūt trāſferre dñiū in eū taliū munerū
Itē xp̄s erat capax tal' dñij Si eī h̄ nō eſſet. Aut h̄ erat
rōe voti emiſſi. ſȝ h̄ dici nō p̄t. q̄ꝛ adhuc votū nō fecerat.
Aut rōe diuitatis vnite hūanitati. Sȝ nec h̄. q̄ꝛ hūane
nature nō repugr̄ rōe vnionis ad diuitatē dñiū hr̄e rer̄
īmo magꝭ ꝯuenit. Aut q̄ꝛ an̄ illā oblatōȝ habebat ī illis
rebꝫ dñiū infuſū. Nec h̄ dici p̄t. q̄ꝛ ⁊ſi hēbat illar̄ rer̄. ſic
oīm dñiū an̄ infuſum. tn̄ vt oñſum eſt ī p̄cedēti ꝯcl̄one
eiuſdē rei p̄nt hr̄i diūſa dñia alteriꝰ ⁊ alteriꝰ rōnis. Aut
rōe etatis infantil'. nec h̄ dici p̄t. q̄ꝛ puulus bn̄ eſt capax
dñij. īmo ſ̄pe eſt dñs. ſȝ vſq̄ȝ ad tp̄s ſtatutū a iure ſit ſub
tutoribꝫ ⁊ curatoribꝫ. vt d̄r apl'us ad Gal. iiij. Capax ḡ
erat illiꝰ dñij. Et ſic pȝ ꝯcluſio p̄a ꝙ habuit in illis rebꝫ
dñiū acq̄ſitū ex dono alteriꝰ. Et ſi dicat̄ ꝙ Joſeph erat
pr̄ adoptiuꝰ xp̄i. Sȝ peculiū nō caſtrēſe ſȝ aduenticiuȝ
acq̄ſitū filio. acq̄rit̄ pr̄i adoptiuo. Et ſic videt̄ ꝙ nō xp̄s
ſȝ ioſeph habuerit dñiū car̄ rer̄ donatar̄. R̄ndeo ꝙ Jo
ſeph nō fuit pr̄ adoptiuꝰ. eo mō q̄ loquunt̄ iura de p̄re
adoptāte. ⁊ filio adoptiuo.

Quarta concluſio .§. XX.

eſt ꝙ apl'i poſtq̄ȝ emiſerūt votū paup̄tatis. q̄d Augꝰ. ī
de ciuitate dei d̄r eos feciſſe. qn̄ petrꝰ dixit in p̄ſona om
niū. Ecce nos reliq̄mꝰ oīa ⁊ ſecuti ſumꝰ ⁊c̄. Math. xix. ni
hil poſtea habuerūt ī p̄prio. Hec ꝯcluſio ſic ꝓbat̄ facilit̄.
faciēs ꝯ votū mortalit̄ peccat. q̄d patet ex eo q̄d d̄r ī pſ̄.
Vouete ⁊ reddite dño deo vota vr̄a. Ubi d̄r glo. Vouē
eſt ꝯſilij ſeu libere volūtatꝭ. ſȝ reddere votū eſt neceſſita
tis ſeu p̄cepti. Et Eccs. v. d̄r. Si q̄d vouiſti dño redde.
Diſplicet eī ei infidelis ⁊ ſtulta ꝓmiſſio. Infidelis dicit̄
nō ſuata ꝓmiſſio. Sȝ apl'i ī hūdo iſta tp̄alia nō legunt̄
peccaſſe mortalit̄. ḡ pꝰ votū emiſſum nō habuerūt ali
q̄d in p̄prio. Nā ſi hūiſſent. feciſſent ꝯ votuȝ. ⁊ peccaſſent
mortalit̄. Hr̄e enī aliq̄d ī p̄prio p̄ticularit̄ eſt ꝯ votū pau
pertatꝭ. Abdicauerūt ḡ apl'i oībꝫ tp̄alibꝫ ī cōi. ſiue tūc qn̄
vocati a xp̄o relictis oībꝫ ſecuti ſūt eū. Siue cū petrꝰ ꝓ
oībꝫ dixit. Ecce nos reliq̄mꝰ oīa. vt dictū ē. Siue qn̄ xp̄ſ
dixit: Nolite portare aur̄ ⁊ argētū ⁊c̄. Mat. x. Et ex his
pȝ falſitas q̄rti capl'i iſtiꝰ venenoſi libelli. vt dicūt Joh.
xxij. determinaſſe ꝙ apl'i habuerūt in ſpāli nō ſolum in
cōi poſtq̄ȝ facti ſunt apl'i p̄prietatē rer̄ tp̄aliū. ⁊ ꝙ nunq̄ȝ
abrenunciauerūt eis. Et ꝙ xp̄s nūq̄ȝ eis h̄ ꝯſuluit l' mā
dauit. Nec votū hꝰ abdicatiōis fecerūt. Mentiunt̄ iſti.
q̄ꝛ Joh. h̄ nō declarauit vl' determīauit. Sȝ iſtō bn̄ de
clarauit ꝙ in rebꝫ vſu ꝯſumptibilibꝫ nō abdicauerunt
dñio taliū rer̄. cū eis dabant̄ retēto nudo vſu facti nō iu
ris. ⁊ in rebꝫ q̄ vſu nō ꝯſumunt̄ ſtatim nō potuerūt ha
bere vſum ſine iure vtēdi. vt in veſtibꝫ ⁊ domo ⁊ hmōi.
quia talis eſſet vſus illicitus. Unde nec vouerūt hoc. ſ.
ꝙ in hmōi haberēt nudū vſum facti. denudatū omi iu
re vtendi. Nec etiā vouerūt nō hr̄e aliq̄d in cōi. q̄ꝛ habu
erunt vtriq̄ȝ ſcȝ mobilia vt patet in loculis. Jo. xiij. ⁊ Jo.
xiij. falſum ḡ dicūt.

Quinta cōcluſio ē .§. XXI.

ꝙ xp̄s ⁊ apl'i habuerūt aliq̄d in cōi q̄ꝫtū ad ius ⁊ dñiū.
Et hec ꝯcluſio ſic ꝓbat̄ p̄mo. Suppono enī ꝙ apl'i vēde
bant ⁊ emebant aliq̄. Et iſta ſuppoſitio trahit̄ ex multis
locis ſcp̄ture. vt Jo. iiij. diſcipuli iuerāt in ciuitatē. vt ci
bos emerēt. Vn̄ cū adduxiſſent cibos q̄s emerāt. dixerūt
xp̄o. Rabi māduca. Itē Joh. vj. vbi xp̄s dixit philippo
Vn̄ ememꝰ panes vt māducēt hi. ⁊ Joh. xiij. ꝙ d̄r ꝙ q̄
dam putabāt ꝙ dixiſſet. Eme q̄ ſunt nob̄ neceſſaria ad
diē feſtū. Et Actu. xx. d̄r paulꝰ. Ad ea q̄ mihi opꝰ erant
miniſtrauerūt manꝰ iſte. Ad lr̄am eī vendebat ea q̄ ope
rabat̄ manibꝫ. ⁊ inde viuebat. Hoc ſuppoſito arguit̄ ſic.
Hñs ius licite ⁊ noīe p̄prio ⁊ ꝓ ſe alienādi aliquā rē total
liter a ſe hȝ ius in re nō ſolū in vſu rei. h̄ pȝ ex his que fu
erunt declarata in tertio articulo ſup̄. Nullꝰ enī pōt alie
nare aliquā rē totaliter noīe p̄prio ⁊ ꝓ ſe. niſi q̄ hȝ ius ī il
la re. ⁊ nō ſolū in vſu rei. ſȝ p venditōȝ res totaliter tranſ
fert̄ in emantē. ⁊ alienat̄ ab ip̄o vendēte. Apl'i aūt ꝓ ſe ⁊
noīe p̄prio. aliqua vendiderūt ⁊ emerūt. Ergo in illis re
bus nō ſolū vſum. īmo etiā ius ⁊ dñium habuerūt. ſed
nō in p̄prio. vt deductū eſt in p̄cedēti ꝯcluſiōe. ḡ in com
muni. Et ꝯfirmat̄ h̄. q̄ꝛ cū apl'i vēdebāt. aut trāſferebat̄
ius ⁊ dñiū rei vēdite in emptorē aut nō. Si nō. ḡ empto
res nō habebāt ius ⁊ dñiū in illa re. ⁊ ſic decipiebantur
q̄ꝛ credebāt ſe hr̄e ius in illa re. ⁊ tn̄ nō habebant. Et ſic
apl'i erāt deceptores. q̄d eſt abſurdū dicere. Si aūt ius
⁊ dñiū trāſferebat̄ ī emptorē. tūc aut apl'i vēdētes trāſ
ferebāt. aut aliq̄s aliꝰ noīne cor̄. aut d̄s aut aliq̄s alius.
Si apl'i habet̄ p̄poſitū. Nullꝰ enī pōt trāſferre in aliū
ius q̄d nō hȝ. Si ḡ apl'i trāſferebāt ius ⁊ dñiū in aliū
ḡ de nccīte ip̄i habebāt ius ⁊ dñiū in illa re vēdita ab eis
ſȝ nō in p̄prio. ḡ in cōi. Itē ſi trāſferebat̄ ius ⁊ dñiū p alī
um noīne cor̄. adhuc hr̄ p̄poſitū. Nullꝰ enī pōt trāſferre
dñiū alicuiꝰ noīe alteriꝰ. niſi ille cuiꝰ noīne trāſfert̄ habe
at ius ⁊ dñiū eiꝰ. Si ḡ aliq̄s trāſferebat ius ⁊ dñiuȝ ſin
aliū noīe apl'or̄. ſequit̄ ꝙ apl'i habebāt ius ⁊ dñiū ī illa
re trāſlata. Nec p̄t dici ꝙ d̄s trāſferret. tūc enī d̄s aliq̄d
ſpēale feciſſet in emptiōibꝫ ⁊ vēditiōibꝫ apl'or̄ q̄d nec ex
periētia demōſtrabat. nec rō nec auctas ꝯfirmat. Itē q̄ꝛ
d̄s ius hȝ equalit̄ in oībꝫ rebꝫ. nec p̄t dici ꝙ aliq̄s alius
trāſferret. q̄ꝛ nō videt̄ ꝙ ille eſſet aliq̄s aliꝰ a dāte apl'is
illas res. Nō enī aliꝰ a dāte habebat vl' habuerat ius et
dñiū in illa re. Vl' ſi habuerat deſierat habuiſſe. Nemo
enī pōt trāſferre in aliū dñiū ⁊ ius de re in q̄ nihil habet
Nec p̄t dici ꝙ ille dās trāſferret p̄pt̄ duo. P̄ria q̄ꝛ etiam
apl'i vēdebāt aliq̄ q̄ nō erāt eis data. vt illa q̄ op̄abātur
manibꝫ. ⁊ forte illos piſces q̄s cep̄āt. Luce. v. ⁊ Joh. vlti.
Scd̄o q̄ꝛ ille q̄ dabat apl'is dando intēdebat ſe ſpoliari
oī dñio q̄d hēbat in illa re. Itē q̄ dederat apl'is. poterat
eſſe mortuꝰ. ⁊ p ꝯñs nihil poterat tranſferre. Seq̄t ḡ ꝙ
apl'i in rebꝫ q̄s vendebāt ꝙ habebāt nō ſolū vſū ⁊ dñiū
Et ꝯſimilit̄ pōt argui de pecunia. cū de ea emebāt eis
neceſſaria. vt cibos ⁊ hmōi. Queri eī pōt vtr̄ in vendē
tes apl'is neceſſaria trāſferebat̄ illa pecūia data ab apo
ſtolis. Si nō ḡ vēdentes eis decipiebāt̄ ab eis. ⁊ ſic diſ
currēdo p alia vt dictū eſt de rebꝫ vēditis ab apoſtolis
Nec p̄t dici ꝙ dñiū talis pecunie vl' rei vēdite ab apl'is
eſſet alicuiꝰ p̄ſone ſolēnis auctis ⁊ officij. vt penes xp̄m
⁊ apoſtolos remanēte. ſicut hodie eccleſiar̄ dñium ⁊ ora
toriōr̄ ⁊ vaſor̄ ⁊ ornamentor̄ ſacriſtie frat̄r̄ minorū ho
die manēt penes papā ⁊ eccleſiā romanā. vbi tm̄ fratri
bus cōceſſo. q̄ꝛ tūc nō erat aliqua p̄ſona idonea p̄ter xp̄m
⁊ apoſtolos in quā trāſferret̄ tale dñium. Nec poteſt di
ci alicuiꝰ alteriꝰ. Ergo ius ⁊ dñium illiꝰ pecunie q̄ eme
bant ſibi neceſſaria erat collegij xp̄i ⁊ apl'or̄ in cōi. ſic et
rer̄ aliar̄ q̄ vſu ꝯſumunt̄. Poſſet ſic breuit̄ argui. poteſt
exercere licite oēm vſum q̄ natꝰ eſt hr̄i circa rē noīe ſuo ⁊

ꝓ ſe habet ius ꝛ dñiū ī illa re. ſ3 apl'i hēbāt talē facultatē
in rebꝫ q̄s vēdebāt. ꝛ ī pecunia q̄ emebāt. ḡ hēbant ī eis
ius ꝛ dñium. Un ſeq̄t ꝯcl'o ṗncipal'. ſ. ꝙ apl'i q̄ꝫtum ad
Apl'i oīa hēbāt in cōi. quō, ius ꝛ dñiū habebāt aliq̄ ī cōi. S3 forte ad iſtas rōes rñ-
debit. ꝙ xp̄s ꝛ apl'i habuerūt ī oībꝫ tl'ibꝫ rebꝫ oēm vſum
quē haberet dns rei. n̄ tñ hēbāt ius ꝛ dñiū ex eo ꝙ xp̄s
ꝛ apl'i ꝑ votū ſe reddiderāt nō capaces cuiuſlibet iuris et
dominij in rebꝫ. Et licet ꝯcedēs q̄ꝫtū erāt ī ſe intenderet
trāſferre dominiū. tñ qꝛ nō erāt capaces. nō trāſferebat
in eis dictū dominiū. Sed iſtō nō valet. qꝛ nō ē verū ꝙ
apl'i ꝑ votū q̄d fecerūt ſe nō capaces cuiuſlibet iuris ꝛ do
minij reddiderūt ī rebꝫ. Primo q̄dē. qꝛ votū cū ſit ō me
liori bono. nō p̄t eē de re illicita. ſ3 vt ꝓbatū eſt s. ij. arti.
vſus denudatus iure vtēdi ē illicit᷒. Ergo cū apl'i nece
habuerint vti rebꝫ tꝑalibꝫ neceſſarijs ad vitā. ſeq̄tur ꝙ
nō potuerūt vouere ſe nō eē capaces cuiuſcūqꝫ iuris ī re
bus tꝑalibꝫ. Secūdo qꝛ cū ius ī rebꝫ tꝑalibꝫ ſiue q̄ꝫtum
ad vſum ſiue q̄ꝫtū ad ſubſtām rei nihil aliud ſit q̄ꝫ ptās
licite vtēdi talibꝫ. ſequit ꝙ ſi apl'i vouiſſēt ſe nō poſſe ha
bere ius ī ill' rebꝫ vouiſſent vtiqꝫ ſe nō poſſe habere po-
teſtatē licite vtēdi tꝑalibꝫ. qđ ē abſurdū. Tūc enī vl' face
rēt ꝯ votū vl' ſꝑ illicite vterent. cū impoſſibile ſit ꝙ ali-
q̄s hēat actū licite vtendi ſine ptāte licite vtēdi. cū actus
egrediat a potētia. q̄re pꝫ ꝙ nūq̄ꝫ tl'e votū emiſert. Pre-
terea nō eſt verū q̄d illi dicūt. ſ. ꝙ ī rebꝫ datis xp̄o ꝛ apo
ſtol' ei᷒ ius ꝛ dñium remaneret penes datem. ꝛ tñ apl'i ꝑ
actū ſuū emēdo ꝛ vēdēdo trāſferebāt ius ꝛ dñiū ī eos q̄
bus vēdebāt ſeu q̄bꝫ pecunias dabāt cū emebant. qꝛ vt
dictū ē. ꝛ habet ī regula iuris li. vj. Nemo p̄t plus iuris
transferre ī aliū q̄ꝫ ſibi cōpetere dinoſcat. vñ ſi nō hēbāt
apl'i ius ꝛ dñium ī ill' rebꝫ vl' pecunia nō poterāt ī alios
trāſferre. vn̄ h̄ implicat ꝯdictōem. Scđa ꝯcluſio ē iſta
ꝛ huius articuli ſ3 ꝙ xp̄s ꝛ apl'i habuerūt in cōi aliq̄ q̄
ad ius ꝛ dñium mobilia. ꝓbat ſic. Quibꝫ cōpetit iure or
dinario ꝛ ex officio ſemīare ſpūalia ipis debētur de iure
ſtipēdia nc̄ria ad vitā. ita ꝙ hēbāt ius ꝛ ptātem accipi
endi nc̄ria ab eis q̄bꝫ ſpūalia ſemināt. hoc pꝫ. j. Cori.
ix. vbi apl'us ait. Si ſpūalia vobis ſeminamus. nō ē ma
gnū ſi carnalia vr̄a metamus. Quis enī militat ſuis ſti-
pendijs. ꝛc̄. Etiā hoc patet ex multis iuribꝫ. vt. xij. q. j.
§. ꝯs ita. ꝛ ex̄. de deci. cū ꝯtingat. Sed xp̄o ꝛ apl'is ꝯpe-
tebat iure ordinario ꝛ ex officiō ſemīare ſpūalia. De chri-
ſto patet Eſa. lxj. Spūs dñi ſuꝑ me. ꝛc̄. ad euāgeliſan-
dū pauperibꝫ miſit me. De apl'is oñdit Mat. x. Eun-
tes docete oēs gētes baptizātes. ꝛc̄. ꝛ Mar. vl. Predica
te euāgeliū oī cre. Et cū diſcipl'os xp̄s miſit ad ꝑdicādū
dixit Lu. x. Edentes ꝛ bibētes q̄ apđ illos ſūt. Dignus ē
enī oparius mercede ſua. Cū ergo xp̄s ꝛ apl'i hr̄ent ex of
ficio ſemīare ſpūalia. habebāt ius ī recipiendis vite ne-
ceſſarijs. S3 ī eis q̄ debētur alicui de iure h3 ius ꝛ domi
niū. ḡ ꝛc̄. Q3 ſi q̄s huic rōi vellet opponere dicendo viꝫ
ꝙ cū ſit duplex debitū. iuris ꝛ gratitudinis. apl'is nō ex
debito iuris de q̄ loq̄mur ſed ex debito gratitudis debe
bant tꝑalia nc̄ria ad vitā. rñdet primo q̄dē. qꝛ b. Aug.
dicit ꝙ debebant apl'is illa ſicut ſtipendia militātibus.
Sed ſtipendia huius debent ex debito iuris. Secūdo
qꝛ dicit idem b. Aug. ꝙ cū Paul᷒ nō recepit iſta ſtipen
dia a Corinthijs ſibi ꝯſocijſqꝫ victum ꝓcurās de labore
manuū receſſit a iure ſuo ḡ tal' ptās erit ptās iuris. Ter
tio qꝛ Criſoſ. dic̄ ill' fuiſſe ꝛ eē debita. ſic̄ merces mercēna
rijs. S3 clarū ē ꝙ mercēnarijs nō ex debito gratitudinis
ſed iuris debet merces. Seq̄t ergo ꝯcl'o ṗncipal'. ꝙ xp̄s
ꝛ apl'i habuerūt nō ſolū nudū vſum facti ſ3 ius ꝛ domi-
niū ī cōi ī aliq̄bꝫ mobilibꝫ. Q3 ſi q̄s adhuc obijciat viꝫ
ꝙ apl'i ſicut ꝛ alij ꝑlati haberēt ius in hmōi ex officiō. tñ
ex voto fecerāt ſe nō capaces hmōi iuris. Itē cū ceñt pre
lati ꝛ religioſi inq̄ꝫtum nō religioſi licebat eis hr̄e tl'e ius

Rñdet ꝙ iſte rōes nō valēt. Primo q̄dē qꝛ ē ꝯ intētōez
pauli apl'i q̄ dicebat. j. ad Cori. ix. ſe hr̄e hāc ptatē. ſ3 nole
bat ea vti. q̄ tñ ptāte alij apl'i vtebant. S3 ſi voluiſſent
ſe n̄ habituros tl'e ius ſeu ptatē. nō potuiſſent hr̄e. ꝛ vtētes
ea. ſic faciebat petr᷒ ꝛ alij apl'i feciſſēt ꝯ votū ſuū. ꝛ mor
taliter peccaſſent. q̄d ē falſum. Quātū ad ſecūdū rñdet
ꝙ ex q̄ inq̄ꝫtū ꝑlati apl'i hūerūt ius ꝛ dñiū ſeq̄t ꝙ ſimpli
citer hūerūt dñiū. qꝛ vt dcm̄ ē s. ī ꝓpōibꝫ reduplicatis af
firmatiuis q̄ꝫtūcūqꝫ ꝑdicatū ꝯuenit cū ſubiecto. cū redu
plicatōe ꝯuenit ei ſimpl'r. Sic ſi hō inq̄ꝫtū ē aīal ē ſenſi-
bilis ſeq̄tur ſimpl'r ꝙ hō ē ſenſibil'. Un ſimpl'r ꝯcedēdū
eſt ꝙ apl'i habuerūt ius ꝛ dominiū ī cōi ī hmōi. Preterea
cū ſtatus ꝑlatoꝝ ſit ꝑfectior ſtatu religioſoꝝ. qđ ꝯuenit
alicui ꝑm eē ſuū potiſſimū cōuenit ei ſimpliciter. Tertia
ꝯcluſio ṗncipal' ꝓbat ſic. Chriſt᷒ ꝛ apl'i habuerūt locl'os
in q̄bꝫ pecunia ſeruabat. vt patet ex euāgelio ī diuerſis
auctoribꝫ ſupra inductis. Illā ḡ pecuniā aut habebant
vt ꝓpriam. aut vt coēm. nō vt ꝓꝓriā vt oñſum ē. ḡ vt cōez
Igit aliq̄ habuerūt ī cōi. S3 aduſarij veritatis rñdebūt
dupl'r. Primo q̄dē qꝛ xp̄s ī hn̄do locl'os geſſit ꝑſonā in
firmoꝝ. vt dicit b. Aug. ꝛ tāgit decre. Exiit. Secūdo. qꝛ
xp̄s ꝛ apl'i habuerūt locl'os n̄ ꝓ ſe ſ3 ꝓ egenis ꝛ pauꝑibꝫ
q̄re illā pecuniā nō hēbāt vt ꝓꝓriā. nec vt coēm. S3 iſte
rōnes nō valēt. Et ṗma q̄dē qꝛ vt dcm̄ ē ī vj. arti. xp̄us ī
hn̄do locl'os ꝙ geſſiſſe dicat ꝑſonā infirmoꝝ. nō ſic ē in
telligēdū ꝙ egerit aliqđ op᷒ imꝑfcm̄ cū fuerit ī oībꝫ acti
bus ſuis exēplar toti᷒ ꝑfectōis. ꝑfectis ꝛ imꝑfectis. nec ꝙ
illđ q̄d egit. ſ. hn̄do ī cōi aliq̄ ꝑtineat ad ſtatū imꝑfecto-
rū. vt exponūt iſti heretici. Sed cū infirmitates mł'tiplici-
ter dicat in ſcꝑtura. de q̄ infirmitate intelligat s. in. vj.
ar. declaratū ē ꝛ ṗncipal'r ꝙ dictū Aug. intelligit de īfir-
mitate carnis. q̄ viꝫ ſubiecti ſumus fami. ſiti. ꝛ indigen-
tijs multis. q̄bꝫ ꝛ xp̄s ſubdit᷒ fuit ꝛ nō infirmitate imꝑ
fectōis vite. cū nō ſit ſtatus minus ꝑfectus hr̄e aliq̄ ī co
muni q̄ꝫtū ad ius ꝛ dñium q̄ꝫ nō ea hr̄e q̄ꝫtū ad dñium
ſed tm̄ ad vſum. vt oratoris dom᷒. vaſa. paramēta. ꝓut
hn̄t minores. ſ. tm̄ ad vſu3. Nā vſu ꝯſumptibilia vt pa
nis ꝛ vinū ꝛ hmōi hn̄t minores ſicut ꝛ vſum in his que
eis dant ꝑm ius ꝛ dominiū. ꝛ idē de pecunia dato xp̄o ꝛ
apoſtolis. Q3 aūt chriſtus ī habēdo loculos nō fec̄ op᷒
imꝑfectōis. vt iſti heretici exponūt. ſ. ꝑtinēs ad ꝑfectōez
coꝝ q̄ loculos hn̄t ī cōi p̄t multipliciter ſuaderi. Primo
q̄dē. qꝛ dic̄ b. aug. xij. q. j. Habebat dn̄s loculos a fideli-
bus oblata ꝯſeruās ꝛ ſuoꝝ neceſſitatibꝫ ꝛ alijs indigē-
tibꝫ tribuebat. Tūc ṗmū eccleſiaſtice pecunie forma ē in
ſtituta. ꝛc̄. Si ḡ ex h̄ ꝙ xp̄s hūit locl'os ē tradita forma
eccleſiaſtice pecunie hn̄de. ḡ xp̄s ex h̄ nō fec̄ op᷒ imꝑfecti
onis. Abſit enī ꝙ a ſpōſa ſua imaculata ſpecioſa forma
ꝛ vnita. ſe xp̄us imitādū voluerit ī h̄ qđ ē imꝑfectōnis.
Preterea tota ecc'ia ṗmitiua n̄ erat imꝑfecta. ꝛ tñ ipa ma
xime ſecuta ē formā loculoꝝ xp̄i oblata a fidelibꝫ ꝯſuās
vt pꝫ Act. iiij. Preterea ſi loculos hr̄e eēt forma q̄ ad im
ꝑfectos ꝛ nō q̄ ad ꝑfectos. paul᷒ ꝑfectiſſim᷒ ꝛ ꝑfectōnis
chriſti imitator. hāc formā ī ſe n̄ ſuſcepiſſ3. nec ad hāc for
mā aliq̄s maxie ꝑfectos īduxiſſet. ſ3 paul᷒ gaudēter ī ſe
oblata a fidelibꝫ ſuſcepit. ꝛ ꝓ ſuis ꝛ ſuoꝝ neceſſitatibus
ſeruauit. vt. ij. ad Corin. ij. Et fecit fieri collectas. vt mit-
terent hieroſolymā. Preterea inter opera ꝑfecti prelati et
ad ꝑfectōnē ei᷒ ꝑtinētia ē ꝙ ſubditis ꝛ filijs ſpūalibus
prouideat. nō ſolū ſpiritualia ſed ꝛ temꝑalia egentibꝫ ꝓ
ut patet exemplo chriſti q̄ turbas ꝛ v̄ba paſcebat ꝛ cor
ꝑali cibo. vt pꝫ ð panibꝫ multiplicatis. Jo. vj. ꝛ Mar.
viij. Sed ꝯſtat ꝙ nō poſſent tꝑalia miniſtrare ꝑlati ni-
ſi haberēt aliqua ſaltē ī cōi. Ergo nec prelati. nec chriſt᷒
fecit opus imperfectōnis habendo locl'os. Preterea di-
cet ꝙ tota eccl'ia ceciderit a ꝑfectiōe xp̄i ꝛ apl'oꝝ excepto
ordine minoꝝ. ꝛ ꝙ domin᷒ papa ꝛ ceteri prelati eccleſie

⁊ religioſi in bn̄do bona eccl'ie in cōi. imitenť xp̄m. inq̄n tū fecit opꝰ imꝑfectoīs. ⁊ ꝙ nullꝰ ſcōꝝ anq̄ꝫ fuerit beatꝰ fracīſcꝰ in h̄ ꝙ fuit ꝑfectioīs fuerit xp̄m imitatꝰ. videť ir reuerēter dictū. Itē ꝙ ſcōo dicūt xp̄m habuiſſe loculos cū ap̄lis nō ꝓ ſe ſꝫ ꝓ indigētibꝫ. manifeſte ꝯdicit textui euāgelij Jo. xiij. vbi dr̄ euāgeliſta. Q. cū dn̄s ibs dixiſſꝫ iude. Qđ facꝭ. fac citiꝰ. ſubdit ꝙ nemo itellexit ad q̄ illa dixerit. ſꝫ credebāt ꝙ diceret ꝙ emeret q̄ eis opꝰ erat ad diē feſtū. aut vt egenis aliq̄d daret. Ex q̇bꝫ v̄bis patꝫ ꝙ ad duo deſuiebāt loculi. i. ꝯtēta pecunie ī eis videlicet vt ꝓuiderēt xp̄i ⁊ ap̄loꝝ neceſſitatibꝫ. ⁊ ad ſubueniēduꝫ paupibꝫ. Et h̄ dr̄ b. Aug. in illo. ca. Habebāt. ſ. allegato. Preterea vn̄ fuit accepta illa pecunia qua emerēt cibos edēdos. Jo. xiij. niſi d̄ loculꝰ eoꝝ. Ergo n̄ ſolū ꝓ paupibꝫ ſꝫ etiā ſuis neceſſitatibꝫ tenebāt loculos ⁊ pecunias ex pendebāt. Preterea modꝰ hn̄di cōia ī eccl'ia deſcēdit ſic a forma exēplari. a mō hn̄di loculos xp̄i ⁊ ap̄loꝝ. ſic dr̄ b. Aug. xij. q. j. Exēplū dn̄i accipite ꝯuerſanţ ī terra. q̄re loculos hēbat. cui angeli miſtrabāt. niſi q2 eccl'ia loclos habitura erat. Quare furē admiſit niſi q2 eccia cū fures patiť toleret. Hec ille glo. toleret. ſ. cū ſunt occulti. Nā cū manifeſtāť dn̄t puniri. Probatur ꝯcl'o eadē. iiij. ſic. Si xp̄s cū ap̄lis habuiſſꝫ in loculꝰ nudū vſū facti. vt iſti he retici dicūt. nō etiā ius ⁊ dn̄iū. ſic euāgeliſte dicunt d̄ bo nis imobilibꝫ. vt domibꝫ agris q̄ nō habuit q̄ ad vſum facti. filiꝰ hoīs nō hꝫ vbi caput ſuū reclinet. ita ⁊ dixiſſet de loculꝰ. filiꝰ hoīs nō hꝫ loculos. Sꝫ h̄ nō dixit d̄ loculꝰ. ḡ ⁊c̄. Ex his pꝫ error. v. c. illꝰ ꝑfidi libelli in q̄ dicunt ꝙ Jo. xxij. determināuit. ꝙ xp̄s nō dedit aliā reglām viuēdi ap̄lis q̄ꝫ alijs q̇buſcūq̄ꝫ fidelibꝫ. ſꝫ mētiunť q2 nō h̄ dic̄ Jo. xxij. Ma laici nō teneť ꝓprijs abrenūciare. qđ chriſtꝰ ap̄lis. ſ. viuere in cōi abſq̄ꝫ ꝓprietate. ī ꝑticulari. qđ tn̄ li cet laicis. Pꝫ etiā error. ca. vj. eiuſdē libelli. vbi dicunt ꝙ ap̄li nō abdicauerūt. ſꝫ habuerūt ſm Jo. xxij. licite ⁊ habe re potuerūt etiā ímobilia. vt agros ⁊ hmōi ī cōi. Etiā h̄ dicūt Jo. xxij. determinaſſe ſꝫ mētiūť. Nō eī dr̄ ꝙ xp̄s et ap̄li habuerūt ímobilia ī cōi. ſꝫ mobilia vt pecuniā eis da taꝫ ⁊ hmōi. ſꝫ bn̄ dr̄ ꝙ etiā ſi habuiſſent ímobilia. vt po ſtea habuerūt p̄lati ⁊ aliq̄ religioſi ī cōi. h̄ nō diminuiſ ſet eis nec alijs de ꝑfectiōe eſſentiali coꝝ. nec de ꝑfectiōe ſtatus coꝝ.

Sexta concluſio .§. XXII.

P̄ncipalꝭ hꝰ articuli ſeptimi ē. ꝙ ap̄li poſt reſurrectiōem ⁊ xp̄i aſcēſionē. habuerūt aliq̄ in cōi. Et hec ꝯcl'o poſſet ꝓbari oībꝫ illis modis q̇bꝫ ꝓbata ē q̄nta. Sꝫ q2 q̄ſtio eſt de facto ꝑ auctēs ꝓbeť. Et p̄mo ex eo qđ dr̄ Actuū. iiij. Multitudinis credētiū erat cor vnū ⁊ aīa vna in dn̄o. nec q̇ſq̄ꝫ coꝝ q̄ poſſidebat dicebat aliqđ ꝓpriū. ſꝫ erāt illꝭ oīa cōia. Ap̄li aūt erāt de nūero credētiū. ḡ ap̄li licꝫ non haberēt in ꝓprio. hēbant tn̄ in cōi. Sꝫ ad iſtā rōꝫ ſolent iſti heretici rn̄dere. ꝙ ī illa mlťitudine credētiū ⁊ erat tur ba credētiū ⁊ collegiū ap̄loꝝ. Turba credētiū deficiebat a ꝑfectiōe. ⁊ de iſta dr̄ ꝙ erāt illꝭ oīa cōia. Sꝫ ap̄li nihil habebāt nec ī ꝓprio nec ī cōi. ſꝫ erāt diſpēſatores illoꝝ bo noꝝ cōium. Et iō bn̄ dr̄ in textu. ꝙ ponebāt p̄cia agroꝝ ad pedes ap̄loꝝ. ⁊ ipi diuidebāt ſingulꝭ. Et ꝙ eēt ibi talꝭ diſtinctio. videť expſſe in glo. ibidē. vbi dr̄. diſcreuit ordi nē doctoꝝ ⁊ auditoꝝ. Nā mlťitudo credētiū ſpretꝭ rebꝫ copula caritatꝭ inuicē iungebāť. Ap̄li vo v̄tute fulgētes xp̄i myſteria pādebāt. Sꝫ iſta rn̄ſio nō valꝫ. Prio q̇deꝫ q2 textꝰ dic̄. multitudīs credētiū erat cor vnū ⁊ aīa vna. Et ſequiť ꝙ erāt illi oīa cōia. ſꝫ illō illis neceſſario referť ad illos q̄ erāt de illa cōitate. ḡ cū ap̄li eſſent de illa com munitate. ſeq̄ť ꝙ ipi habebāt in cōi. Scōo q2 Augꝭ. dic̄ in regula ꝑtractās dictā auctoritatē. Sicut enī legitꝭ in actibꝫ ap̄loꝝ. ꝙ erāt eis oīa cōia. q̄riť igiť de iſto ꝓnomi ne eis ad q̄d referť. Utꝝ ad ap̄los vel aliq̄s alios. Non vtiq̄ꝫ ad aliq̄s alios. q2 be. Aug. nihil p̄miſerat. aut de quibuſcūq̄ꝫ alijs ad quos poſſet referri. ḡ oportet ꝙ refe ratur ad apoſtolos. qđ ſatis innuit textꝰ be. Aug. cū dr̄. Sicut enī legitis in actibꝫ ap̄loꝝ. ꝙ erāt illis oīa cōia. ſ. ap̄lis. Cū enī nō p̄ponať anecedens aliqđ aliud q̄ꝫ ap̄li. patet ꝙ illud relatiuū eis debet referri ad ap̄los. Tertiō pꝫ ex eo qđ legiť de beato Aug. ꝙ cepit viuere ſm regu lam ſub ſanctis ap̄lis ꝯſtitutā. Sꝫ certū eſt ꝙ ſic cepit viuere. vt dimiſſis oībꝫ in ꝓprio viuebat de bonis cōibꝫ eccleſie vna cū alijs in cōmuni. ḡ ⁊ ap̄li habebāt in cōi. Quarto q2 be. clemēs q̄ tp̄e ap̄loꝝ fuit. expſſe teneť. ⁊ dr̄ be. Jacobū minorē. ſ. ⁊ ap̄los illoꝝ bonoꝝ fideliū p̄mi tiuoꝝ fuiſſe ꝯſortes. ⁊ ad cōitatē illā que in cōi viuebat ꝑtinere. vt habeť in illo. c. dilectiſſimꝰ. xij. q. j. ibi vide. Ad idē etiā facit. c. q2 tua. qđ eſt grē. q. e. ⁊. c. ſcimus. qđ ē vrbani pape. Quinto q2 glo. ſuꝑ ca. vidētes. q. e. dicat ꝙ epiſcopi tenēt locū apoſtoloꝝ quo ad dignitatē. ſacerdo tes quo ad ſacramentoꝝ diſpēſationē. monachi quo ad renūciationē ꝓprioꝝ ⁊ vitā cōem. Sꝫ cōſtat ꝙ monachi ita renunciāt ꝓprio ⁊ vitā cōem tenent ꝙ habēt in rebus monaſterij ius ⁊ dn̄ium in cōmuni. ḡ ⁊ ap̄li habebāt in cōmuni. Sexto q2 Hiero. xij. q. j. duo ſunt. ponit duo ge nera xp̄ianoꝝ. ſ. laicoꝝ q̄ habēt in ꝓprio. ſecundū hn̄tiuꝫ in cōi. ſ. religioſoꝝ. Si fuiſſent aliqui q̄ nihil habuiſſent in ꝓprio nec in cōmuni. poſuiſſet tertiū genꝰ. ⁊ cum ap̄li fuerint an̄ Hiero. ⁊ xp̄iani ad vnū iſtoꝝ generꝝ debēt cō putari nō q̄ ad habentiū ꝓpriū. ḡ ad habentiū in cōi. ḡ habebāt in cōi. Septimo dic̄ Caſ. in colla. patꝝ. ꝙ talis tūc ſtatus erat in eccl'ia in oībꝫ. q2 qualꝭ nūc eſt ī ceno bitis paucis. Sicut enī illi habebāt vnitatē affectionis ꝯuerſatiōis ⁊ poſſeſſiōis. ſic ⁊ in monaſterio ꝯſtituti. Ex qua auctē pꝫ. ꝙ ſicut ap̄li tūc erāt de eccl'ia. imo p̄ncipa liores in eccl'ia. ita habebāt illā triplicē vnitatē. Preterea p̄lati nō poſſunt excludi a cōmunitate. cum ſint capita eccleſiaꝝ. nec ꝑ ꝯn̄s a bonis ⁊ dn̄io bonoꝝ eccl'ie. Sed ap̄li erāt p̄lati illius cōitatis. ḡ nō poterāt excludi a do minio bonoꝝ illꝰ cōitatis. glo. ergo illa ſ. allegata. q̄ dic̄ ꝙ diſcreuit ordinē doctoꝝ ⁊ auditoꝝ. loquiť de diſcretō ne quantū ad officia. de qua exēplificat. q2 ſcꝫ ap̄li doce bant ceteros ⁊ ſuꝑiores. nō de diſcretiōe q̄ꝫtū ad ꝓfeſſio nem pauꝑtatis. imo in h̄ nulla erat diſcretio ſeu diſtin ctio. Patet ergo ꝙ apoſtoli poſt xp̄i aſcēſionē habuerūt in cōmuni aliqua. Et ſic expedito hoc articulo. Rn̄den dum ad obiectiōes que fieri poſſent. Ex his patet error noni ca. libelli. hoꝝ igne tempali ⁊ eternali cōburendoꝝ quia heretici. vbi dicūt ꝙ bona p̄mitiue eccleſie. de q̇bꝫ dicit Actuū. iiij. Erāt illis oīa cōmunia. ꝙ etiam poſt diſtributionē erāt cōmunia. Et q2 vt aſſerunt ſed falſo. Joh. determinauit ꝙ poſt diſtributiōem erāt ꝓpria coꝝ quibꝫ diſtribuebanť. dicunt eſſe hereticū. Sed ſcien dum ꝙ bona illoꝝ ſicut ⁊ nūc quorūcūq̄ꝫ religioſorum. poſt diſtributionē erāt quidē adhuc cōia. inquantū illi ad quos ſpectabat diſpēſare v3 p̄lati ⁊ ꝓcuratores anq̄ꝫ eſſent in vſu q̄ ad ea que vſu cōſumunť. poterant ab eiſ auferre ⁊ dare alijs. ⁊ multo magis que vſu nō ꝯſumū tur. vt veſtes. Sed cū illi quibꝫ cōceſſe erāt. vtebātur et comedētes ⁊ bibentes ea. tūc nō erant cōmunia ſꝫ ꝓpria coꝝ qui eis vtebanť. Et hec nō eſt illa ꝓprietas. cui abdi catur in religionibꝫ ꝑ pauꝑtatis votū. ſed p̄ma videlicꝫ vt etiā cōceſſa ad vſum. vt veſtes. que nō ꝯſumunť ſta tim ex vſu vel vſu cōſumptibilia. vt panes. anteq̄ꝫ vtan tur poſſit ꝓ libito volūtatis talia alijs diſtribuere. Et ꝙ prelati nō valeant illa alijs cōferre niſi eſſent ipſi ī extre ma neceſſitate. Et de hmōi p̄ma ꝓprietate loquunť iu ra. extra de ſta. mo. Cū ad monaſteriū. ⁊. xij. q. j. non di catis. non de alia.

Contra concluſi. §. XXIII.

onē dcī ſeptimi articlī arguit̄ pmo ſic. Qḋ ē p aplicā ſedem in fide ⁊ moribꝫ ſemel diffinitū ⁊ approbatū nō fas ē deinceps ꝯdicere. Hoc pbatur di. xix. ſi romanoꝝ. vbi dicitur ꝙ vere aplica ſedes approbauit. hodie teneat̄ acceptū. Et. c. ſic om̄es. ⁊. xxiiij. q. j. hec eſt fides. Probat̄ ⁊ hoc ratione. qꝛ ſi aliquo tp̄e eccl'ia aliqḋ ꝯ fidē declaraſſet. tūc nō fuiſſet ſemꝑ virgo ſine macula ⁊ ruga. Item ſic Promiſſio xp̄i q̄ pmiſit Lu. xxij. ꝙ fides Petri nunq̄ deficeret fuiſſet falſa. tūc enī fides aliquo tp̄e defeciſſet. Sicut ḡ ei qḋ ē p euāgeliū diffinitū. nō ē fas ꝯtradicere. ſic qḋ eſt ſemel p aplicā ſedē circa ea q̄ ſunt fidei ſcl' diffinitū ⁊ approbatū nō ē fas ꝯtradicere. Sed p aplicā ſedē ſemel fuit diffinitū ⁊ approbatū ꝙ xp̄s ⁊ apl'i nihil habuerūt. nec in ꝓprio nec in cōi q̄ꝛtū ad dominiū. ḡ oppoſitū aſſerere nefas eſſe videt̄. Minor pbat̄ ex. de ver. ſig. Exijt q̄ ſeminat. li. vj. §. porro. vbi ſic dr̄. Dicamus ꝙ abdicatō oīm rerū in ꝓprio vel in cōi ꝓpter deū meritoria ē ⁊ ſcā. Et ſeq̄tur. Quā pmi fūdatores militātis eccl'ie put ab ipō fonte hauſerāt. volētes pfecte viuere p doctrine ⁊ vite ipoꝝ alueos deriuarūt. Itē ibi dr̄ ꝙ chriſtus hāc exꝓpriatōem ⁊ ṽbo docuit ⁊ exēplo firmauit. Que qdē decretal' fuit p plēs Ro. pōti. ꝯfirmā. ⁊ etiā p ꝯciliū vienēſe. ḡ. ⁊c̄. Sed ad iſtud rn̄det̄ ſic ab aliq̄bꝫ. ꝙ illa decretal'. Exijt. eſt reuocata p Jo. xxij. ī illa q̄ incipit. Qꝛ nōnūq̄. ⁊ iō argum̄tū ſūptū ab illa nō cōcludit. Sed ſciendū ꝙ decretal' aliqua pt̄ dici reuocata dupl'r. Uno mō tāq̄ falſa. ſic quādo determiatur exp̄ſſe falſū eſſe qḋ ī illa ꝯtinebat̄. Et ſic dicūt illā decretalē Exijt. n̄ eē reuocatā p illā aliā ſbſeq̄ntem. qꝛ nōnūq̄. Alio mō pt̄ dici reuocata. qꝛ dubia. qꝛ. ſ. ꝯtēta ī illa ſub dubio reuocātur. ⁊ ſic dicūt ꝙ fuit reuocā. Qḋ declarāt ſic. illa decretal' dr̄ reuocari tanq̄ dubia circa quā ⁊ ꝯtēta ī ea ꝯtingit ꝯrie opinari. Sed ſic ē de illa decre. Exijt. vt pꝫ p ꝯſtōnem. qꝛ nōnunq̄. ḡ tanq̄ dubia ē reuocata. ⁊ p ꝯn̄s eius aucti nō ē necc̄rio ſtādū. Sꝫ iſta rn̄ſio nō euadit difficultatē rōnis īducte. qꝛ ſi eccl'ia diffinit aliqn̄ ī fide ⁊ moribꝫ aliqḋ eſſe veꝝ. ⁊ poſtea oppoſitū ḡ eccl'ia aliqn̄ erraſſet. qḋ videt̄ abſurdū. Et iō reſpōdet̄ al'r. vicꝫ ꝙ ſicut pꝫ ex de baptiſmo ⁊ eiꝰ effectu. Maiores. qn̄ occurrit aliqḋ dubiū in articulis fidei vel in ſcp̄tura ſac̄. licꝫ declaratō magiſtral' poſſit ꝑtinere ad doctores quoſcūq̄. tn̄ declaratio ⁊ determinatio autoritatiua ⁊ final' cui om̄es hn̄t acquieſcere. ꝑtinet ad dominū papā. qḋ clare fuit oñſum Act. xv. vbi orta diſſenſione. verū legalia ſeruari deberēt cū euāgelio ꝯſuluerunt petrū ⁊ alios apl'os q̄ erāt ī hierl'm. Et petrus ſicut princeps apl'oꝝ decreuit legalia non eē ſuāda. Nec obſtat ꝙ Jacobꝫ ibidē dicit. Ego iudico non inquietari eos. ⁊c̄. qꝛ petrꝰ pmo decreuit. poſtmodū iacobꝫ ſicut loci illiꝰ ep̄s ad oñdendū ꝙ ibi ſicut ī tota eccl'ia iuriſdictōem ordīariā hēbat. Jacobꝫ aūt ī illo loco nō q̄dē equalē ſed ſubordinatā. qꝛ ſua erat ſub illa Petri. Itē certū ē ꝙ ſn̄ia iacobi nō potuit artare extra termīos ſue iuriſdictōis. ſꝫ illa ſn̄ia Pe. obligauit vniuerſos p orbē. Si ḡ cū occurrunt dubia circa ſcp̄turā ſacrā vl' articl'os fidei declaratio et determinatō ſpectat ad papā. ml'to fortius cū occurrūt dubia circa ītellcm̄ alicuiꝰ cōſtitutōis vel p̄deceſſoris ſui declaratio ⁊ determinatō ſpectat ad ipm̄ papā. Modo circa dicta illius ꝯſtōnis ꝯtingebat dubitari de paupertate chriſti ⁊ apl'oꝝ. Et iō Joh. xxij. ⁊ rei ṽitatē ⁊ veꝝ intellectū illius ꝯſtōis voluit declarare. Et iō q̄ꝛtū ad h̄ non ꝯtradicit illi ꝯſtōni Exijt. ſꝫ illā declarat. Cū ḡ dr̄ ꝙ ī illa decretali diffinit̄ ꝙ xp̄s ⁊ apl'i nihil habuerūt q̄ꝛtum ad dominiū ī ꝓprio vel ī cōi Dico ꝙ nō ē verū ſimplicit̄ Uel ſi alicui diceret̄ intelligendū eēt q̄ꝛtū ad bona īmobilia. nō q̄ꝛtū ad mobilia. Et h̄ videt̄ dicē textus Luce ix. cū dt̄. Filius hoīs n̄ hꝫ vbi caput ſu. recli. Non enī habebāt xp̄s ⁊ apl'i domū vel agrū ſꝫ hn̄ habuerūt eoꝝ p̄cia. Qḋ dr̄ ḡ ī illa ꝯſtōe Exijt dicimꝰ ꝙ abdicatō oīm rerū in ꝓprio vel in cōi ꝓpter deū meritoria ē ⁊ ſcā. quā primi fūdatores ⁊c̄. Dico ꝙ abdicatō oīm reꝝ ꝓprio vel ī cōmuni intelligenda ē ſupple oīm immobiliū. Et eodem mō qḋ ibi dr̄ Hāc exꝓpriatōem xp̄s docuit ṽbo ⁊ exēplo firmauit Dico ꝙ ītelligit̄ q̄ꝛtū ad bona īmobilia q̄ pmitiua eccleſia habere noluit. qꝛ futurā eccleſiā ī gētibꝫ p̄uidebat. Nō aūt de bonis mobilibus. nec etiā de immobilibꝫ intellexit q̄ꝛtū ad ius in vſu ſꝫ ſolū q̄ꝛtuꝫ ad ius et dn̄ium ī re ſimpliciter. Uel pt̄ aliter dici diſtinguēdo de ꝓprio ⁊ cōi. Nā ꝓpriū pt̄ accipi dupliciter. Uno mō prout diſtinguit̄ ꝯ cōe. ⁊ ſic abdicatio reꝝ etiā mobiliū ī ꝓprio ē ſcā ⁊ meritoria. Alio mō put diſtīguit̄ ꝯ alienum. Et ſic abdicatō reꝝ ī ꝓprio vicꝫ ꝙ quis viueret nō ḋ ſuo ſꝫ alieno. ī q̄ nullū ius hr̄et ſaltē ſic ꝑs coītatꝫ n̄ ē meritoria nec ſcā. Sil'r abdicatō ī cōi pt̄ ītelligi dupliciter. vno mō ꝙ coītas nihil hēat q̄ꝛtū ad ius ⁊ dominiū in rebus mobilibꝫ vel immobilibꝫ p vllo tp̄e. ⁊ ſic abdicatō in cōi nō eſt ſcā nec meritoria. Alio mō ꝙ ſic coītas nihil habeat q̄ꝛtū ad ius ⁊ dominiū ꝙ ſinguli eoꝝ haberēt p libito volūtatis ac ſi haberēt in ꝓprio. ⁊ nō ſm̄ diſtributōnem ſupioris. ⁊ ſic dico ꝙ abdicatio ī cōi ē meritoria ⁊ ſancta quā pmi fūdatores ſuauerūt. vt patet Act. iiij. qꝛ ſinguli nō vtebant̄ bonis illiꝰ coītatis ad votū ſꝫ prout diſtribuebat̄ eis a ſupioribꝫ. Qḋ ergo dr̄ in dicta decre. Exijt ꝙ abdicatio in ꝓprio eſt ſancta ⁊ meritoria. vicꝫ put diſtīguit̄ ꝓpriū ꝯ cōe. nō put diſtinguit̄ ꝯ alienū. Et ſimilit̄ abdicatio in cōi eſt meritoria. put cōmune diſtinguit̄ cōtra ꝓprium in particulari hn̄do ius ⁊ dominiū quilibet de coītate in rebꝫ. Et ex his patet ꝙ que fuerūt p Nicolaū circa pauꝑtatē chriſti ⁊ apoſtoloꝝ dicta vel edita in ꝯſtitutōe Exijt nō fuerūt ꝯtraria. Sed p Jo. xxij. in ſua ꝯſtōe. Qꝛ quorūdam. fuerūt magis explicite declarata.

ꝓpriū dupliciter pt̄ accipi.

Secūdo cōtra §. XXIIII.

verā ꝯcluſionē arguit̄ ſic. facere ꝯtra p̄ceptū eſt mortale ſm̄ om̄es. Sed apoſtolis fuit p̄ceptū nihil hr̄e ī ꝓprio. vel in cōi. qḋ pꝫ Math. x. vbi xp̄s dixit impatiue Nolite poſſidere aurū neq̄ argētū. neq̄ perā neq̄ calciamēta. nec duas tunicas. ⁊c̄. Et ꝯfirmat̄ h̄. qꝛ Marc. vj. dr̄ ꝙ p̄cepit eis ne qḋ ī via tollerēt. Et ad idē dic̄ glo. b. auguſtini ſup illō qḋ dixit petrꝰ ꝯcto Auꝝ ⁊ argētū non eſt mihi. qḋ preceptū dn̄i petrus ſeruabat nō hn̄s aurū ⁊ argentū. Cū ergo apoſtoli nō dicātur peccaſſe mortaliter circa pauꝑtatem. ſi habuiſſent aliquid in ꝓprio vel ī cōmuni feciſſent ꝯtra p̄ceptū. ⁊ mortaliter peccaſſent. ḡ nihil habuerūt in ꝓprio vel cōi. Sed ad iſtud rn̄det̄ multipliciter ⁊ optime. Primo qdē. qꝛ ſm̄ beatū Auguſtin̄ in pluribꝫ locis iſtud nō fuit p̄ceptū ſed documētū. Un̄ faciendo ꝯtrariū nō peccabāt mortaliter. ſicut nec religioſi peccāt mortaliter tranſgrediendo documēta. ī. monitiones ⁊ cerimonialia ſuoꝝ ordinū non ex ꝯtemptu. Et ꝙ non fuerit preceptū patet ex hoc. quia ſub eodē ꝯtextu dicitur Luce x. Neminem per viaꝫ ſalutaueritis. Nimis enī durum videtur dicere ꝙ apoſtoli ⁊ apoſtolici viri eūtes ad p̄dicandū ſi ſalutarent peccarent mortaliter. Preterea multa ex eis que ſibi interdicta ſunt reperiūtur habuiſſe. Nam ⁊ loculos habebant quos Judas portabat. ⁊ ſacculum ⁊ peram. Unde dixit eis Luce. xxij. Qui habet ſacculū. tollat ſimiliter ⁊ peram. Ex quibꝫ verbis preſupponitur eos habuiſſe illa. Marcus dicit ꝙ portarēt virgā quā tamē prohibitā alius refert chriſtū habuiſſe non ſolum vnam tunicam. patet ex euangelio. quia vltra tunicam inconſutileꝫ quam nō diuiſerunt partiti ſunt milites veſtimenta ſua. Sed et de calciamentis

Arguit̄.

Rn̄ſio.

ꝺixit baptiſta. Nõ ſum dign⁹ portare calciamẽta ꝛc̃. Q̃ꝺ ꝛ ſi Gre. exponat myſtice. tñ ꝛ lr̃alis expoſitio ꝓus ſuã/ da eſt. Et petro dictũ fuit Act. xij. Calcia te caligas tuas Preterea iſta fuerũt aplĩs dicta vt p̃latis. qͥbꝫ ſuccedunt epĩ. ſicut ei dictũ eis qñ miſit ad p̄dicãdũ. q̃ꝺ exercitiuꝫ ꝯpetit p̃latis ex officio. religioſis vl' alijs ex cõmiſſiõe vl' ꝑuilegio. Itẽ ex h̃ accipit̃ forma ꝛ inſtitutio p̃latoꝝ in ec cleſiis. vt ꝺt Beda. Sꝫ null⁹ ꝺt ꝙ p̃lati cũ vadũt ad pre dicãdũ. peccẽt mortalit̃ ſi hñt aliq̃ in cõi. imo h̃ dicẽ eſſꝫ dãnare ſctiſſimos epõs ꝛ doctores eccl'ie. b. augu. ambꝛ. byla. greg. q̃ bona eccl'ie in cõi poſſederũt. ꝛ laudabilit̃ di/ ſpenſauerũt. Nõ igit̃ fuit h̃ ad lr̃am p̃ceptũ. ſꝫ documẽ/ tũ nõ neceſſario obſeruandũ. Et q̃ꝺ allegatũ eſt s. Mar ci. vj. Precepit eis ꝛc̃. dicẽdũ ꝙ p̃ceptũ in ſcriptura aliqñ ſumit̃ ſtricte ꝓ neceſſaria obligatõe. vt illꝺ Jo. xv. Hoc ẽ p̃ceptũ meũ vt diligatis inuicẽ. Aliqñ ſumit̃ large ꝓ do/ cumẽto vl' admonitiõe. vt illꝺ Marci. vij. p̃cepit eis vt nemi dicerẽt. ſ. mutũ ꝛ ſurdũ fuiſſe ſanatũ. Duꝝ eſt dice re ꝙ illi cũ nõ ſuarẽt h̃. ſꝫ diuulgarẽt. peccarẽt mortalit̃. poti⁹ ibi fuit documẽtũ. vt ꝺt b. greg. ad docẽdũ videlicꝫ nos vitare laudes hũanas. Sic etiã p̃t dici. ꝙ cũ xp̃s i/ terdixit iſta. ñ iſta ꝓhibuit. vt nõ hr̃et aliq̃ꝺ ius i tp̃alibꝫ ſꝫ ꝓpter mltas alias cãs. vt docẽt doctores ſctĩ. Et p̃ima vt oñderet alimẽta ab eis deberi qͥbꝫ p̄dicabãt. Et hanc rõem aſſignat b. hiero. Scꝺa ad tollẽdũ aplĩs oẽm pu ſillanimitatẽ ꝛ ſolicitudinẽ ſup̄fluã circa tp̃alia. Et hãc ponit b. Gre. Tertia vt totã ſpem ſuam i deo ponerent. Hãc tãgit cyrill⁹. Quarta vt ꝟtutẽ mgr̃i mittẽtis oſten deret cũ nihil eis defuerit. quã rõꝫ xp̃s exp̄ſſit Lu. xxij. qñ miſi vos ſine ſacculo ꝛc̃. Quinta eſt vt iſta nõ hr̃ent ad ſup̄fluitatẽ. ꝛ ꝓpt̃ iſta p̄dicarẽt. Scꝺo p̃t dici ꝙ falſũ eſt dicere ꝙ aplĩs fuerit p̃ceptũ nihil hr̃e in ꝓprio vl' cõi Nec h̃ p̃t hr̃i vt illi aſſerũt ex ill' ꝟbis. Nolite poſſiꝺe au/ rũ ꝛc̃. Nã h̃ fuit dictũ nõ ſolũ aplĩs. ſꝫ ꝛ. lxxij. diſcipulis vt hr̃ Lu. x. qñ xp̃s deſiguit eos ad p̄dicãdũ. Sed illis diſcipul'. lxxij. nõ fuit h̃ p̃ceptũ. ſ. nihil hr̃e nec i ꝓprio nec in cõi. q̃ꝺ ꝛ illi ꝯcedũt. Ergo ex illis ꝟbis ꝯcludi nõ p̃õt. aplĩs illꝺ fuiſſe p̃ceptũ. Tertio dici p̃t ꝙ illꝺ ꝛ ſi fuiſſꝫ p̃ ceptũ q̃ꝺ tñ nõ fuit. fuiſſet eis factũ ꝓ loco ꝛ tp̃e. ſ. qñ fu erũt miſſi ad p̄dicãdũ in via. ſicͭ ꝺt text⁹ euãgelij. p̃cepit eis. Nihil tulerit̃ i via ꝛ aliq̃ q̃ fuerũt licẽtiati ꝛ diſpẽſa ti aplĩ ſeu licẽtiati ꝛ libati a tali p̃cepto i vltĩa cena. g̃ ñ obligabant̃ ex illo ꝟbo. qñ alio tp̃e vel loco poſſent aliq̃ hr̃i in cõi. Nec in via fuit eis ꝓhibitũ aliq̃ portare. Sed ſolũ ea q̃ poſſent aliqualit̃ diſtrahere a p̄dicatõne verbi Vñ ꝯceſſit eis portare vnã tunicã ꝛ ſandalia. Mar. vj in qͥbꝫ ſi habebãt ſolũ nudũ vſum facti. q̃ro q̃s habebat de illis dñiũ. ꝛ nõ videt̃ poſſe dari niſi ipi qui portabãt Et iõ dicũt aliq̃ ꝛ bñ. ꝙ in om̃ibꝫ argumẽtis qͥbꝫ ex au ctoritate canonis ꝛ ſctõꝝ. ꝓbat̃ ꝙ nihil habuerũt i ꝓprio vel in cõi. cõmittit̃ fallacia ꝯſeq̃ntis arguẽdo. Nõ habu erunt iſta. g̃ nulla. vl' fuit p̃ceptũ eis ꝙ nõ habuerũt iſta. g̃ nec aliq̃. Quarto ꝑ illa ꝟba. nõ pl⁹ ꝓhibuit eis dñium illaꝝ reꝝ q̃ꝫ vſum. cũ ait. Nolite portare auꝝ ꝛc̃. ita ꝙ ꝓ illo tp̃e nõ debebãt hr̃e vſum auri ꝛ argẽti. Alioq̃n po/ tuiſſent portare bonos florenos ad vſum ſuũ. dñio pe/ nes alios remanẽte. q̃ꝺ ipi nõ dicunt ꝛ apparet ex textu. Et ſic pꝫ ꝯcluſio ꝙ ex illis ꝟbis in qͥbꝫ ſe multũ fundãt nõ p̃õt hr̃i eis factũ p̃ceptũ ꝙ nihil haberẽt in cõi vel in ꝑticulari. ſꝫ ne iſta tp̃alia portarẽt. ꝛ q̃rerẽt tãq̃ꝫ incerti et nimis ſoliciti de q̃ viuerẽt. ꝛ ſup̄flua tenẽtes nimis inor/ dinate ad ea afficerent̃. Et ſm̃ h̃ p̃õt dici fuiſſe eis ꝛ ſuc ceſſoribꝫ p̃ceptũ. nõ ſimpl'r rõe portatiõis vl' habitatõis ſꝫ rõne nimie ſolicitudĩs ꝛ amoris. Et ex his patꝫ error viij. c. libelli maledicti fraticelloꝝ. vbi dicunt ꝙ xp̃s ſim plicit̃ ꝛ abſolute cũ miſit ad p̄dicandũ aplõs di. Nolite poſſidere auꝝ ꝛ argẽtũ ꝛc̃. i̾terdixit eis om̃e ius vt dñi/

Apoſtol'
xp̃s aliq̃
ꝓhibuit. ſ.
nõ porta/
re auꝝ ꝛc̃
q̃re ꝛ quõ
intelligit̃.

um oĩm reꝝ tp̃aliũ ad lr̃am. Et q̃ꝛ Jo. xxij. declarauit ꝯ/ riũ ꝛ bñdicũt heretitũ. Sꝫ pꝫ ex declaratõibꝫ doctoꝝ ꝛ ductoꝝ ꝛ rõibꝫ. q̃ꝛ illꝺ fuit documẽtũ nõ p̃ceptuꝫ. Et ſi p̃ceptũ ad tp̃s cũ miſit ad p̄dicãdũ exercẽdos ꝑ illa vt i cipiẽtes in ſtatu religioſo. Vel meli⁹. q̃ꝛ p̃cepit ex itentiꝯ one ſeu ꝓhibuit in illis ꝟbis inordinatũ affectũ ad terre nã ꝛ nimiã curã ꝛ ſolicitudineꝫ ꝛ ea q̃ haberẽt impedire ab actu p̄dicatiõis. Ipi g̃ falſi ꝛ heretici ſunt ſm̃ lr̃am q̃ occidit exponẽtes et male.

Tertio p̃õt argui. §. XXV.

ſic. Chriſt⁹ fuit ꝑfectiſſim⁹ in euãgelica ꝑfectõe. Sed ad euãgelicã ꝑfectõꝫ ꝑtinet paupꝑtas. g̃ ꝑfectiſſim⁹ in paupꝑ tate. Sꝫ maior eſt paupꝑtas nõ hr̃e nec in ꝓprio nec i cõi q̃ꝫ hr̃e ſaltẽ in cõi aliqua mobilia. g̃ videt̃ ꝙ xp̃s nõ hũit nec in ꝓprio nec in cõi. Ad q̃ꝺ rñdet̃ ꝙ paupꝑtas euãgeli ca p̃t accipi dupl'r. Uno mõ q̃ꝫtũ ad p̄parationem animi ꝛ ſic eſt ꝟtus nõ alia a charitate. Et iſto mõ fuit chriſtus paupꝑrimus ſupꝑ om̃es. etiã Joh. bap. Alio mõ p̃õt acci/ pi ſm̃ effectũ exteriorẽ. i. carentiã reꝝ. ꝛ ſic nõ eſt eſſentia liter ꝟtus. ſꝫ inſtrm̃ valde accõmodũ ad ꝑfectiõꝫ ꝟtutis ꝛ ſic xp̃s nõ fuit paupꝑior iohe. Sꝫ h̃ ẽ aduertẽdũ ꝙ bo/ nitas in inſtr̃o nõ attẽdit̃ ſm̃ q̃ꝫtitatẽ inſtr̃i ſꝫ ſm̃ ꝓporti onẽ ad finẽ. ſicͭ pꝫ in medicina. Et iõ nõ oportuit ꝙ xp̃s ſummã paupꝑtatẽ aſſumeret q̃ꝫtũ ad effectũ exteriorem. alioq̃n nec debuiſſet hr̃e victũ ꝛ veſtitũ. ſꝫ ꝙ hr̃et paupꝑ/ tatẽ magis ꝯgruentẽ fini nr̃e redẽptiõis. Ipe enĩ q̃ ꝓ ſa/ lute hoĩm venerat ꝛ ꝯuerſari cũ eis habebat. vnde ſicut ſumpſit abſtinẽtiã nõ ſũmã vt Joh. bap. ſꝫ cõformẽ cõi vite honeſte. ita ꝛ paupꝑtatẽ hñs mediocrẽ. ſ. cũ aplĩs in cõi mobilia. q̃ mod⁹ nõ hꝫ aliq̃d viſcoſitatis vt hr̃e imo bilia. nec anxietatis plurimũ vt in cõi vel ꝑticulari mo/ do declarato. Et cũ ꝺr. Niſi q̃s renũciauerit oĩbꝫ q̃ poſſi det nõ poteſt me⁹ eſſe diſcipul⁹. Lu. xiiij. xp̃s g̃ om̃ibus renũciauit in ꝓprio ꝛ cõi. nõ ſequit̃. Nã ꝛ q̃cũq̃ꝫ renunci/ at ſeculo vt om̃es religioſi q̃ affectu ꝛ effectu abdicãt ꝓ/ prietati. dicunt̃ ꝟe renũciare omnibꝫ. ꝛ tñ licite aliq̃ ha/ bent nõ ſolũ mobilia in cõi vt p̄dicatores. ſꝫ etiã imobi lia in cõi. vt oẽs monachi. Nec maioris ꝑfectõis eſt renũ ciare oĩbꝫ in ꝓprio ꝛ in cõi. vt minores faciũt q̃ꝫ renũcia/ re oĩbꝫ in ꝓprio ſolũ. ſꝫ nõ in cõi. vt ꝓbatũ eſt ſupra in. vi articulo. licet ſit artior renũciatio.

Paupꝑtas
euãgelica
dupl'r ac/
cipitur

Quarto poteſt. §. XXVI.

argui ꝯ ex mult̃ auctĩbꝫ canonis ꝛ ſctoꝝ. vt illꝺ Mat. xix. Ecce nos reliq̃m⁹ oĩa. g̃ in ꝓprio ꝛ in cõmũi. Et illud Mat. viij. Fili⁹ hoĩs nõ hꝫ vbi ca. ſu. re. Et. p̃s. xxxix. in ci⁹ ꝑſona. Ego mẽdic⁹ ſum ꝛ paupꝑ. ꝛ b. Aug. Q̃ia ꝯtem pſit xp̃s terrena mũdi vt ꝯtemnẽda eẽ demõſtraret. Et euſebi⁹ ſupꝑ Mat. ꝺt aplõs fuiſſe extreme paupꝑtat̃. Et b. Hiero. Si vis eſſe ꝑfect⁹. nihil habeas p̃ter xp̃m. Et ſupꝑ illud Mat. xvij. qñ inuẽtũ ſtaterẽ in ore piſcis. Pe trus ad mãdatũ xp̃i ſoluit tributũ. cũ aliũde nõ haberꝫ. vñ dicͭ b. Hiero. ꝙ tãte dñs fuit paupꝑtat̃ ꝙ non hẽbat vñ ſolueret tributũ. Et ſi obijciat̃. ait ipẽ ꝺ locul' q̃s ferebat iudas. Rñdebim⁹ ꝙ reputabat nefas id q̃ꝺ portabat in loculis ꝓ paupꝑibꝫ i ſuos vſus ꝯuertere. Et multe alie auctẽs poſſent iduci. Ad has rñdet̃. Ad illã. Ecce nos reliquim⁹ oĩa. veꝝ eſt. q̃ꝛ in ꝓprio renunciauerũt. ꝛ reliq̃/ runt om̃ia. Ad ſcꝺam. Utiq̃ꝫ ꝯcedim⁹ ꝙ fili⁹ hoĩs non habuit vbi caput reclinaret. i. domũ. ſꝫ ꝑ hoc non tollit̃ ſi nõ habuit immobilia. q̃n habuerit mobilia in cõmũi. Ad tertiũ. Utiq̃ꝫ paupꝑ fuit xp̃s. paꝝ hñs ꝛ mendic⁹ ab alijs petẽs elemoſynas. Sꝫ ꝛ mẽdicãtes dicũt̃. ꝛ ſũt fra/ tres p̄dicatores. ꝛ tñ licite hñt mobilia in cõi. Ad aucto/ ritates ſanctoꝝ ſi mille eſſent. p̃t rñderi vno ꝟbo. Om̃es enĩ auctẽs q̃ dicũt ꝙ interdixit eis oĩa. vl' ꝙ renũciauꝭ/

rũt oĩbꝫ. vl' ſũt intelligẽde q̃ſtũ ad modũ hñdi.ſ.ꝙ ñ ha
bebãt ĩ ꝓpo. vl' q̃ſtũ ad curã ꝓuidẽdi. ⁊ vt amouerẽt ſup
ſtua. Corẽpſit ei xp̃s ſm b.aug. oĩa mõi. q2 ĩ ꝓpo. nam q
bñt ĩ cõi. ñ dicũt mõi. ꝫ d̃i. q̄ aũt ĩ ꝓpo mõi dici pñt. fu
erũt apl'i extreme paupꝫtatꝫ ꝯgruẽtis tñ tñi. ⁊ h̃ ẽ hr̃e tã
tũ ĩ cõi. ⁊ ad necitatẽ. ñ ad ſuꝑfluitatẽ mobilia. Ad il ud
b.hiero. Nihil habeat pter xp̃m. ĩtelligi pt vl' ĩ ꝓpo. Nã
religioſus verꝰ nil hr̃e d̃r. ꝫ mõaſteriũ ſuũ m'lta hẽat eti
am imobilia. vl' ĩtelligiť q̃ ad effectũ ĩordĩatũ. Ad illõ de
tributo rñdeť ꝙ chriſto aliq̃ offerebãť ſibi ꝓ ſuis ⁊ apl'o
rũ neceſſitatibꝫ. aliq̃ vt paupibꝫ diſtribuẽda. ſic etiã ho
die fit ĩ religioſ q̃bꝫ pl'a dãť. ⁊ cõmittũtur diſpẽſãda. Et
vtraq; portabat iudas ĩ locul'. tũc aũt qñ ſoluit tributũ
nõ erat ĩ locul' aliq̃d de his q̄ data erãt eis ad vſum coꝝ
⁊ ſi cẽnt q̄ paupibꝫ cẽnt diſtribuẽda. Sꝫ ñ ſeq̃ť ꝙ ſi tũc
nõ erat ĩ locul' aliq̃d ĩ vſus ſuos ꝯuertẽdũ ꝙ nũq̃ꝫ fuiſſꝫ
imo expſſe ptꝫ ꝙ al's erãt tl'ia. Naꝫ cuꝫ iuerũt ĩ ſichar ad
emẽdũ cibos. Joh. iiij. vtiq; de locul' receperũt illã pecũi
am ⁊ ꝓ vſu xp̃i ⁊ diſciploꝝ ipoꝝ. Et ſic etiã q̃d Petrꝰ di
xit Act. iij. Argẽtũ ⁊ auꝝ nõ ẽ mihi. ñ ſeq̃ť ꝙ ſi tũc ſecũ
nõ hẽbat q̃n al's potuiſſꝫ hr̃e ĩ cõi. ⁊ m'lieres q̄ dicũtur
miſtraſſe chriſto ⁊ diſcipul' de facultatibꝫ ſuis, nõ ſequi
tur ꝙ ſꝑ h̃ fuit. ꝫ tũc ipi nec etiã ĩ cõi hẽbãt. ſic viuẽtibꝫ ĩ
cõi aliq̃ñ eis õficiũt ẽẽ mobilia ꝓ aliq̃ tpe. vñ ſibi ꝓcurãt
ꝑ diũſos mõs. Nec ei m'lieres forte ꝯtinue ſecute ſũt cũ.

Octauus articu .§. XXVII

lus ẽ Utꝝ ſit hẽticũ aſſerẽ ꝙ xp̃s ⁊ apl'i nihil habuerẽt ĩ
cõi. Sꝫ q2 d̃ mã hereſ ſatꝫ hr̃ ĩ ij. ꝑ. ti. vl. iõ breuiſſime h̃
expedieť. Sciẽdũ igiť ꝙ ad h̃ vt q̃s ꝓpe dicať hẽticꝰ q̃t
tuor req̃rũť. Pmũ ẽ error ĩ ĩtellcũ. ita ꝙ male ſentiat d̃
ỽitate. Vñ b.aug. d̃t ꝙ hereticꝰ ẽ q̃ falſas opĩoes gignit
vl' ſeq̃ť. Licet eni fornicãs vl' furãs agat ꝯ ỽitatẽ. q̃ dic
nõ mechãdũ nec furãdũ. nõ tñ ẽ hereticꝰ. niſi extimaret
tl'ia eſſe licita ⁊ ꝑtinaciter. Et rõ ẽ q2 ñ hꝫ errorẽ ĩ ĩtellcũ
ex q̃ ſcit ẽẽ mala. Secũdũ q̃d req̃riť ad hereſim ẽ ꝙ tal' er
ror ſit circa ea q̄ ꝑtinẽt ad fidẽ. vl' ꝯ ỽitatẽ determĩatõis
eccl'ie ĩ his q̄ ꝑtinẽt ad fidẽ ⁊ bonos mores ⁊ nccaria ad
ꝯſecutõꝫ vite eterne. Si eni cẽt error ĩ his q̄ nõ ſũt neceſ
ſaria ad ſalutẽ. vt ꝙ ſol ſit minor terra. vl' alias ꝯcl'ones
phicas vl' geometricales nõ ꝑtinentes ad fidem. ibi nõ
eſt hereſis vl' error periculoſus ſaluti. Et q2 determĩatio
dubioꝝ circa fidẽ vl' ſacrã ſcp̃turã ſpectat ad eccl'iam et
ꝑcipue ad ſũmũ põ. vt. xxiiij. q. j. q̃tiẽs. Jõ ĩ hmõi ſtãdũ
eſt determĩatõi eccl'ie ⁊ ſummi põtifici. ꝑcipue. Et ꝑtina
citer aſſerẽs ꝯ hmõi determĩatõem eccl'ie ꝯſtituit hereti
cũ. ſic ſẽciẽs ꝑtinaciter ꝯ fidẽ. Tertiũ q̃d req̃riť ad hẽſiꝫ
eſt ꝙ ſit ꝓfeſſus catholicã ỽitatẽ. ⁊ ſi eni aliq̃s nõ ẽẽt pro
feſſus catholicã ỽitatẽ. q̄ ꝓfeſſio fit in baptiſmo. vbi pro
mittit ſe credere q̄ ſũt fidei. vel patrinꝰ ꝓ eo ſi ẽ puulꝰ. ſi
male ſentiret de his q̄ ſũt fidei ⁊ ꝑtinaciter. ex q̃ nõ ẽ pro
feſſus talẽ fidẽ xp̃ianã. nõ diceręť hereticꝰ. ſꝫ iudeꝰ vl' pa
ganꝰ q̃ ſũt ext̃ eccl'iam. Et de hmõi eccl'ia ñ iudicat vt de
hereticis. Uideť etiã req̃ri ꝙ tal' ꝓfeſſus fidẽ aliq̃d credat cir
ca ea q̄ ſũt fidei chriſtiane ꝑtinẽs ad dĩnitatẽ vl' huma
nitatẽ chriſti. Si eni nullã ỽitatẽ d̃ xp̃o ꝯfiteręť magis
ꝓprie diceręť apoſtata q̃ꝫ hereticꝰ. hereticꝰ tñ ẽẽ diceręť.
⁊ vt hereticꝰ puniręť. ⁊ grauiꝰ peccaret q̃ꝫ ſi aliq̄ crederet.
Quartũ q̃d ꝑfiẽ hereſim ẽ vt obſtĩata volũtate ⁊ ꝑtina
citer illõ eligat vl' ſeq̃ť errorẽ. Vñ ſi aliq̃s nõ ꝑtinaci mali
cia ⁊ obſtĩata erraret circa ea q̄ ſũt fidei. paratꝰ emẽdare ſe
qñ ſibi oñderęť falſũ ẽẽ q̃d veꝝ putat. tal' ñ ꝓprie diceręť
hereticꝰ. q̃d expſſe oñdit aug. xxiiij. q. iij. dixit apl's. Et
idẽ d̃t Errare potero. hereticꝰ nõ ero. q2 ſꝑ ꝑtinax ñ erat
in ſuis opinionibꝫ. ſed paratꝰ corrigere ſniam. cũ ſibi fu
iſſet error demõſtratꝰ. Unde ꝯſtat ꝙ quotidie inter do
ctores magnos etiã circa diuĩa ſunt opiniões diuerſe. ⁊
aliquãdo ꝯtradictorie quaꝝ alterã neceſſe eſt ẽẽ falſam.
tamẽ nulla reputať heretica. donec ꝑ eccl'iam fuerit alia
determinata. His igitur q̃tuor ꝯcurrentibꝫ q̃s cenſeť he
reticus. Hũc ad queſtionẽ rñdendo. Cũ eccl'ia determĩa
uerit ꝑ Jo. xxij in iſta ꝯſtitutõne. q2 ita ꝙ chriſtꝰ ⁊ apl'i
habuerũt aliqua ĩ cõi. ⁊ ꝯ̃riũ aſſerere iudicauit ẽẽ hereti
cũ. ideo poſt iſtã determĩatõem ꝑtinaciter aſſerere xp̃m
⁊ apl'os nil habuiſſe in ꝓprio nec in cõi ſed habuiſſe ſolũ
nudũ vſum facti. in oĩbꝫ rebꝫ in quibꝫ eſt vſus. q̃ vſus
tal' eſſet illicitus. eſt hereticũ. ⁊ vt hereticꝰ tal' eſt punien
dus. Añ vero iſtã determinatõem tenere illud. ⁊ ſi eſſet
falſum. nõ tamẽ hereticũ. q2 nõ erat declaratũ hoc ẽẽ cõ
tra ſcp̃turam ꝙ ſolus vſus nudus facti abſq; aliquo iu
re vl' dominio eſſet illicitꝰ. Et ꝑ hoc põt excuſare Aluã
rus q̃ ſcripſit librũ notabilẽ de planctu eccleſie. Ubi m'l
tum diffuſe ꝓſequitur iſtã materiã tenẽdo ⁊ ꝓbãdo mõ
ſuo ſed nõ efficaci chriſtũ ⁊ apl'os nil habuiſſe etiã ĩ cõi
Uideť eni nõdũ ꝯtrarium eius fuiſſe determinatũ. vn
de ſubmittit ſentẽtiam ſuã correctõi eccl'ie ⁊ determinati
oni ipius. Jo. xxij. qui hoc determinauit tempꝫe ſuo ꝯtra
rium ſcꝫ declarando.

Aſſerũt etiã di .§. XXVIII.

cti fraticelli in libello ſuo virulẽto ꝙ papa Jo. xxij. dixit
multa heretica in diuerſis ſermonibꝫ ſuis quos publice
in papatu diſſeruit. Et quia dicebať a quibuſdã circa
finẽ vite illos reuocaſſe ⁊ ſubmiſiſſe ſe in oĩbus dictis
ſuis determinatõni eccl'ie dicunt illũ fuiſſe hereticum ⁊
ꝙ nõ ſuffecit reuocatio illa ꝑ illũ modũ. ſed vtrũ dixerit
pmũ talia que ſapiũt hereſim ignorať. Tamẽ ſi dixiſſꝫ
ex quo nõ ꝑtinax fuit ſed determinatõni eccl'ie ſe ſubmi
ſit. nõ põt dici ex hoc hereticus. vt patet ꝑ btm̃ Auguſti
nũ. xxiiij. q. iij. dicit apl's. Exemplũ in Joachim abbate:
cuiꝰ opinio ꝯ Petrũ lombardũ de materia trinitatis re
ꝓbať vt heretica. ipe tamẽ nõ hereticꝰ ꝯdemnať. Et hoc
ideo q2 ſubmiſit opuſcl'a ſua correctõi ⁊ determinatõni
eccl'ie in fine. vt patet extra de ſumma tri. ⁊ fi. ca. damna
mus. Jtẽ ꝙ dicũt nõ ſufficere talẽ reuocatõem. ſed opor
tet facere publice ⁊ cũ adiuratõe ſolemni inducẽtes plu
ra ca. vt. j. q. vij. donatũ. ⁊ c. ſaluberrimũ. ⁊ c. Conuenien
tibꝫ. ⁊ extra de here. ad abolendã. falſum ẽ. Nã illa iura
loquũtur qñ error ẽ diuulgatus. ⁊ ille habet facultatẽ re
uocandi publice. ⁊ prelati coꝝ hoc exigũt ad tollẽdũ ſcã
dalũ infectõnis talis doctrine. que oĩa vacant in caſu no
ſtro. Uerũ in ill' inſiſtere dicũt non curare. q2 ſucceſſores
eius nõ eũ in illis erroribꝫ ſecuti ſunt. Sed hãc ſẽtẽtiaꝫ
quã determĩauit de paupꝫtate chriſti ⁊ aploꝝ. ſ. ꝙ habu
erũt aliqua vt mobilia in cõi. quã dicũt hereticã. q2 iſtã
nõ reꝓbauit. ſed nec ſucceſſores eius ꝫ eã ſequũtur dicũt
eſſe hereticos. Sed ipi peſſimi hoĩes ſũt heretici veri q2
aſſerũt ꝯtra determinatõem catholicã factã ꝑ eccl'iam ⁊
dñm papã Jo. xxij. ⁊ oĩs ſucceſſores eiꝰ veros catholi
cos ſummos põtifices ⁊ oĩes alios p̄latos eccl'ie ⁊ do
ctores vtriuſq; ⁊ magr̃os plĩmos ĩ theologia cuiuſlibet
religionis acceptã examinatã ⁊ approbatam vt ỽiſſimam
Et faciẽtes ſciſma ab obediẽtia romani põtificis receſſe
rũt pficientes ſibi aliud caput Antipapã. vel potius an
tichriſtũ aſſerẽtes penes ſe verã eccl'iaꝫ catholicã cũ ſint
ſinagoga ſathane. Et cũ oĩs iuriſdictõ p̄latoꝝ eccleſie
vt a fõte ꝓcedat a papa. falſo opinãtes oĩs ſucceſſores
Jo. xxij. q2 ſecuti ſũt verã determĩatõem eiꝰ factã circa di
ctã mãm ẽẽ hẽticos. ⁊ ꝑ ꝯñs dicũt ẽẽ excoĩcatos ⁊ ſuſpẽ
ſos oẽs etiã p̄latos q̃ aſſentiũt illi determĩatiõi. Nec de
bere a tl'ibꝫ accipi ſacramẽta. niſi baptiſmũ ĩ cã neceſſita
tis. nec audire diuina coꝝ. ſꝫ a ſuis pſeudo ep̃is ⁊ ſacer
dotibꝫ accipi ſacramẽta vtiliter ⁊ ſalutifere. Ad cõfirma
tionẽ ſue doctrine adhuc habẽt oſtẽdere vnum paruuꝫ

miraculū niſi fumū ⁊ cineres cū cōbuſti fuerunt aliq̄ ex eis. Nec mirū qꝛ verax ōs nūq̄ʒ falſitatē opibꝫ ſuis. ſ. miraculoꝝ approbaret. cū eā deteſtet̃. Viri aūt q̄ tenuerūt illam determinatōʒ Joh. xxij. vt veriſſimā vſq̄ʒ ad pn̄s. ſ. annū. M. cccel. claruerūt varijs miracul̃ in diūſis locꝭ. In dicto libello cū eis cōburēdo aſſeuerāt nos dicere ꝙ in papā nō cadat ſymonia. Q̄ð falſum ē nr̄os doctores h̄ dicere. Sʒ bn̄ diſtinguit b. Tho. ⁊ Pe. in. iiij. ⁊ alij. q̄a de ſymonia poſſum⁹ loq̄ duplr̄. Uno mō q̄ ad penas a iure inflictas ꝯ̄ ſymoniacos. ſ. ſuſpēſiōis vl̄ excōicatiōis Et ſic eſt verū ꝙ in papā nō cadit ſymonia. qꝛ nullis penis iuris poſitiui ſubijcit̃ vl̄ ligat̃. Alio mō q̄ ad pctm̄. q̄ð mortale ē. Et ſic i papā p̄t cadere ſymonia. qꝛ ſi ordines vl̄ ſacra vl̄ alia ſpūalia ꝯferat ꝓ t̄palibꝫ appreciatiue vtiq̄ʒ ſymoniā ꝯmittit. Nō aūt ſi ꝯferēdo bn̄ficia reſeruet ſibi ptē fructuū diūſis de cauſis ꝓ neceſſitatibꝫ curie ⁊ hmōi. vt fit in annuatis. qꝛ nō cēſet̃ illō ſymoniacū Et ſic oēs nr̄os dicūt eē ſymoniacos. q̄ð falſum ē. Sʒ ð ſymonia habes plene in. ij. pte. ti. j. c. iiij. ⁊ de cēſuris ei⁹ in. iij. p. ti. de excōicatiōe. ⁊ ti. de ſuſpēſione.

Titulus tredecim⁹ de dono fortitudinis.

Fortitudinis q̄dditas ⁊ effectus. Capitulū p̄mum

POſt donū cōſilij ſequit̃ i auctē Eſa. xj. donū fortitudinis. ð q̄ in pſ̄. cxvij. Fortitudo mea ⁊ laus mea dominꝰ ⁊ fact⁹ eſt mihi i ſalutē. Hec cū conſiſtat i aggrediēdo multū ardua vbi ſūt mortis ꝑicula in ſufferēdo equanimit̃ moleſtia. In repellēdo ꝑ reſiſtētiaʒ diabolica tēptamēta. q̄ oīa abūdabūt vltra ſolitū i tēpibus futuris i ꝑſecutiōe antixp̄i. ꝑpter q̄ð dicit dn̄s ieſus Erit tribulatio talis q̄lis nō fuit ab initio mundi. vſq̄ʒ ad illō t̄ps Math. xxi. ij. Et dabūt pſeudo ꝓphe. ſ. antixp̄i ſigna ⁊ ꝓdigia mag̃. ita vt in errorē inducant̃. ſi fieri pōt. etiā electi. q̄ð erit ad maximā tēptationē coꝝ. Ideo ſub iſto titulo de ꝑſecutōe antixp̄i aget̃. in qua maxie neceſſaria erit virt⁹ fortitudinis. ð qua in verbis. pſ̄. cxvij quattuor poſſunt elici.

Habitus naturalis fortitudo mea.
Reſpectus vel actus rationalis. laus mea.
Effectus diuinalis. dn̄s.
Fruct⁹ ſalutaris. fact⁹ eſt mihi in ſalutē.

Fortitudo eſt quidā .§. I.

habit⁹ q̄ nob infundit̃ a ſpūſctō ꝯ mūdi aduerſa. vt i eis viriliter trāſeam⁹. nō deficiētes ꝓpterea a v̄tute ⁊ mādatis dei. Importat ei q̄ndā aī ꝯfidētiā ⁊ firmitatē. q̄ req̄rit̃ i oībꝫ arduis agēdis. ⁊ i oībꝫ malis ſufferēdis. Un̄ ⁊ be. Greg. ðt ꝙ fortitudo dat ꝯfidētiā trepidāti. differt tn̄ ꝯfidētia ⁊ firmitas quā dat fortitudo q̄ eſt donū ð qua agit̃ ab ea ꝯfidētia q̄ʒ dat fortitudo v̄t⁹ moral̃. Act⁹ tn̄ vtriuſq̄ʒ tā doni q̄ʒ v̄tutis ſunt circa eandem materiaʒ. Sʒ differūt i q̄tuor. In v̄tute. in ope. in q̄ntitate. ⁊ i fine. Et in v̄tute q̄dē. qꝛ fortitudo q̄ eſt v̄t⁹ hʒ mēſurā ſui act⁹ potētiā hūanā ſeu vires hūanas. Un̄ ea q̄ ſuꝑgrediunt̃ vires hūanas neq̄ʒ aggredit̃ neq̄ ſuſtinet. Unde ph̄s ðt ꝙ fortis eſt in ſtupefactibil̃ in terribilibꝫ q̄ ſūt ſm̄ hoīem. Sʒ fortitudo q̄ eſt donū ſpūſcī hʒ ꝓ mēſura ſui act⁹ diuinā potētiā. de cui⁹ auxilio ꝯfidit. ſic ðr in pſal. In deo meo trāſgrediar murū. i. oē q̄ð poſſet hūane infirmitati obuiare. Scðo dr̄t in ope qꝛ fortitudo v̄t⁹ ꝑficit aiam ad ſuſtinēda q̄cūq̄ʒ ꝑicula ſʒ nō ſufficit dare fiduciā ad euadēda vl̄ aggrediēda q̄cūq̄ʒ ꝑicula. Sʒ fortitudo donū vtrūq̄ʒ fac̃. qꝛ ipa ꝑficit ⁊ i ſufferēdo q̄cūq̄ʒ adūſa ⁊ i aggrediēdo q̄cūq̄ʒ ardua. Un̄ ⁊ ðr Eccī. Liberaſti me a rugiētibꝫ ꝑatis ad eſcā. ſ. demonibꝫ. de manibꝫ q̄rentiū aiam meā. ⁊ de mult̃ tribulatōibꝫ q̄ circūdederūt me. ⁊ i medio ignis nō ſū eſtuat⁹. Tertio differūt in q̄ntitate. qꝛ fortitudo v̄t⁹ nō ſe extendit ad oīa difficilia. Sʒ fortitudo donū ad oīa. Rō h⁹ diuerſitatꝭ ē. qꝛ fortitudo v̄t⁹ innitit̃ facultati ſeu v̄tuti hūane. q̄ infirma ē reſpectu potētie diuīe. Un̄ nō ē vna facultas vl̄ potentia hūana reſpectu oīm difficultatū. Sed diūſe facultates ſūt ordinate ad diuerſas difficultates. ⁊ q̄n̄q̄ʒ ab inuicē ſeꝑant̃. Nā ſūt i delectabilibꝫ. vt ſuꝑādis ꝯcupiſcentijs ꝓ̄uis q̄ nō hʒ facultatē ad vincēdas difficultates i horribilibꝫ ⁊ ꝑicul̃ mortꝭ. Sʒ fortitudo donū vtit̃ facultate diuia q̄ſi ſua q̄ ad oīa difficilia ſufficiēs ē. iux̄ illud Job xvij. Pone me iux̄ te ⁊ cui⁹ vis man⁹ pugnet ꝯ̄ me. qꝛ ſcʒ nil ꝓ̄ualebit ð i v̄tuti. ⁊ i. pſ̄. xvij. Diligā te dn̄e v̄t⁹ mea. Et merito qꝛ tu expugnator potēs. imo oipotēs. gubernator prudēs. ꝯſolator clemēs. remunerator affluēs Se cur⁹ ḡ ꝓijcio oēm ſolicitudinē ⁊ fiduciā in cū. cuius nec potētia vinci. nec ſapīa falli. nec ꝓuidētia īpediri. nec beniuolētia fatigari. q̄ mun⁹ īpleat oēm indigētiā meam ⁊ ſatiet i bonis deſideriū meū. Quarto differūt in fine. qꝛ fortitudo v̄t⁹ nō ſp̄ ꝑducit ad finē ꝑis inchoati. q̄m̄ nō ſubeſt ptāti hoīs. vt finē ꝑis ſui ꝯſeq̄t̃. vl̄ euadat mala ſeu ꝑicula. cū q̄n̄q̄ʒ opprimat̃ ab his i mortē. Sʒ fortitudo q̄ eſt donū. hec i hoīe opat̃. qꝛ ꝑducit eū ad vitā eternā ꝑ oīa fortia q̄ eſt finis oīm bonoꝝ opeꝝ ⁊ euaſio ꝑiculorū. Et h⁹ rei infūdit q̄ndā fiduciā mēti ſpūſſcī ꝑ donū fortitudis ꝯ̄riū timorē excludēs. Hec Tho. ſuꝑ. iij. ſniarum. diſ. xxxiij.

Q̄ʒ iſta fortitudo ſit .§. II.

effect⁹ diuinal̃ pʒ tertio i eo q̄ð ðr pſ̄. cxvij. Dn̄s. ſ. fortitudo mea. Et ē ibi p̄dicatio ꝑ cām. vt ðt mgr̄ i. j. ſentē. Nō ei vult dicere pſ̄. ꝙ dn̄s ſit ille hit⁹ q̄ eſt donū fortitudis. q̄ð vtiq̄ʒ accidēs eſt. q̄ð p̄t adeſſe ⁊ abeſſe. i. corrūpi ſeu deficere p̄ter ſubiecti corruptōʒ. Sʒ ðr fortitudo qꝛ in nob cauſans fortitudinē ipam. Un̄ apl̄s ad Phil. iiij. Oīa poſſū i eo q̄ me ꝯfortat. vbi glo. be. Amb. Oīa poſſū ⁊ pati ⁊ agere i ðo q̄ mihi poſſibilitatē ⁊ vires de dit. vt ei ðr Eſa. xxvj. Oīa opa nr̄a opat⁹ es in nob dn̄e ſcʒ bona opa. Et ꝑ charitatē infuſam a ſpūſcō. Charitas aūt oīa ſuffert. oīa credit. oīa ſperat. oīa ſuſtinet. i. ſuſtinere fac̃. Ubi notādū ꝙ duplex ē act⁹ fortitudis. ⁊ ſm̄ ꝙ ē v̄tus. ⁊ ſm̄ ꝙ ē donū. Prim⁹ ē aggredi ardua. Scðs eſt ſuſtinē equanimit̃ aduerſa q̄ patit̃. Et lʒ aggredi ardua ⁊ īuadere ſit ꝓ̄us t̄pe q̄ʒ ſuſtinere ⁊ pati laborē i actu. tn̄ ꝑ ſuſtinere ē eſſentiali⁹ fortitudini. ⁊ nobili⁹ ⁊ difficili⁹ ⁊ ꝑfecti⁹. vt ðt alber. in. iij. ethico. q̄ð recolligit b. Tho. Q̄ð ꝓbat triplici rōe. Prīo rōe fortiorꝭ pugil̃. ſic difficili⁹ eſt pugn̄re cū fortiori q̄ʒ cū debiliori. debil̃ ei de facili vincit̃. Sʒ q̄ aggredit̃ īuadit ꝑ modū fortioris. q̄ v̄o ſuſtinet ꝑ modū debiliorꝭ. Sufferēdo ḡ pugn̄t cū fortiori. ſ. malo aliq̄ cū inuadēte. Et ſic patient̃ ferendo vt debilior vincit fortiorē. ḡ ⁊c̄. Scðo ē ꝑfecti⁹ ⁊ difficili⁹ ſuſtinē q̄ʒ aggredi rōe p̄ntis diſcrimīs. ſic difficili⁹ eſt nō moueri a malis p̄ntibꝫ q̄ʒ a futurꝭ. eo ꝙ malū p̄ns pl⁹ mouet q̄ʒ futurū. Sʒ q̄ aggredit̃ hʒ mala vt futa. q̄ v̄o ſuſtīet. iā ſentit pericula vt p̄ntia vl̄ īminētia. vn̄ dat̃ ſibi occaſio maioris timorꝭ ⁊ magis deſiſtēdi a v̄tute. vt illa q̄ ſentit euadat. Tertio rōe lōgiorꝭ t̄pis. ſic difficili⁹ eſt diu aliquē manē i mobilē i difficilibꝫ q̄ʒ ſubito moueri ad aliq̄ð arduum. Sʒ aggredi p̄t hō ſubito motu. Suſtīere āt ipoꝛtat diuturnitatē t̄pis. Un̄ ⁊ ph̄s ðt i. iij. eth̄. ꝙ q̄dā ſūt ꝓ̄uolātes an̄ ꝑicula. In ipis aūt deficiūt vl̄ recedūt. Patiētes āt lōgo t̄pe īmorāt̃. hec āt b. tho. ij. ij. q. cxxiij. Et liberius papa ait. vn̄ nāq̄ʒ btā ꝑſeuerātia niſi de v̄tute patīe. q̄ ſm̄ apoſtolicam doctrinā. omes qui pie volūt viuere in

Differūt i q̄tuor fortitudo vt v̄t⁹ ⁊ i q̄ntū donū

Fortitudinis cauſa eſt deus

Fortitudinis actus duplex

christo necesse e vt psecutorem patiant. vij. q. j. suggestu. fortitudo includit patientiam.

Quod aut fortitudo §. III.

in actu suo sit ratonabilis seu vtual ostedit secundo cu dicit laus mea. qd tripliciter pot exponi. Primo sic. De fortitudine mea i actu suo no me extollo. no me iacto. n me laudo. sed dnm a quo ea recognosco z sibi ascribo. in cuius pfidetia ardua aggredior. vn ipe dauid cu ad singulare certame stra Goliath viriliter accedet. totus inermis inqt ad eu. tu venis ad me cu gladio z hasta. ego aut in nomie dni. s. cofisus de adiutorio ei9. no fortitudine mea. Pgressusqz cu eo lapide ex fuda iactato q significat fortitudine. fortis e eni lapis ex humilitate significa per fuda eu deiecit. j. Reg. xvij. Sic z Judas Machabeus fortissimus stra hostes pcedes. appolloniu. seron. Michanore. z alios qplres cofidetes in fortitudine exercitus sui seqz laudates. eos pstrauerut. humiliati z de diuine virtute pfisi. orates z dicetes. Cogregati sunt inimici nostri z gliantur in virtute sua. Cotere fortitudine illorum vt cognoscat qz no est ali9 q pugnat p nobis nisi tu ds vt patet. j. Mach. iij. z. ij. Mach. vi. Ecotra Sampson qz fortiter dimicauerat stra Philisteos infideles madibula asini mille ex eis occides. aliqualr se glorians z laudas dicedo. In mandibula asini occidi mille. zc. humiliatus est sities vsqz ad morte. vt in pncetu esset deuemedi ad manus inimicoz. Sz orati z se humiliati sibi p uisum e a deo. Secudo pot sic intelligi fortitudo mea z laus mea dns. i. de fortitudine mea z actib9 eius. no qro laudes hominu z gliam sed dei. ob cuius honore laudeqz fortia z ardua aggredior. Multi eni fortia gerunt opera exponetes se periculis mortis z ipam etia ferentes Sed qz no ad gliam dei z laude sed sui memoriam voletes modo relinquere. z ab homib9 laudari hoc egerunt. nullu fructu sui laboris reportarut nisi ventu qnimo et damnatoem eterna. Nil pfuit Curtio fortissimo Romanoz sui tempis q facto magno hiatu terre in vrbe. sciscitantib9 ciuib9 de remedio clausure. qz dictum e a demonib9 p idola loquentib9 q nisi fortissimus Curtius in illud cabos descenderet. vt refert Aluarus no clauderet. Ille laudis auidus armatus se i illa apturam pcipitauit. et in infernu descendit. vt refert etia Aug9. xviij. de ciui. dei Hinc Hiero. sup eplam ad galath. Si inqt martirium fecerim9 vt velimus nras ab hoib9 reliqas venerari. et si opinione vulgi sectantes intrepidi fuderim9 sanguine z subiam nram vsqz ad mendicitatem pgua dederim9 Huic operi no ta pmiu qz pena debet z pfidie mag tormeta sut qz corona victorie. h. q. j. vide. Ecotra apls dicebat. ij. ad Thim. ij. Oia sustineo pter electos. vt z ipi salutem psequatur que est in christo iesu in glia celesti. Et sic fortitudo sua erat laus dei quam querebat non sua. Tertio exponitur sic. Dns fortitudo mea z laus mea. i. ex fortitudine mea que vtiqz a deo est mihi. exurgit apo homies laus mea. Nil pene ita reddit laudabilem z gloriosum apud deu z homies sicut actus fortitudis exponere se morti z oia mala sufferr. p honore dei z salute pximi. vn magl laudat deus z sancti gliosi ex patia qz ex martirijs varijs eoz pstater tolerati. vnde Job ita commendat nisi ex patia q vtiqz ps fortitudis est. Et in laude ipsius patie sic ait btus hieronim9 i li. de bono patie. Patia vrtus e nob cu deo cois. Dr eni de9 fortis z paties ps. vij. Que aut glia e psilem deo fieri. Quata felicitas est habere i vrtutib9 qd diuis laudib9 possit equari. Ille inoces iustus. imo inocentia z iusticia inter facinorosos deputat. z testimonijs falsitas pmit. Judicatur9 iudicatur. z dei sermo ad vltimu taces ducit. Et cu ad crucem eius pfundant sydera stremiscat terra. z pturbetur elemeta. ille no loqtur nec mouet. nec maiestate sua pfitet. sed oia pseuerater tolerat. vt i eo plena z pfecta patia cosumet. Porro vnusqsqz cu nascit z hospitio h9 mdi excipit. initiu sumit a lachrymis. z cu adhuc oim rez ignar9 sit nihil alid qz flere nouit. Prudetia nalis lametat mortal vite pcell qs ingredit gemitus z ploratus i ipo exordio suo rudis aia testat sudatura. Hic qdiu viuit z laborat nec sudatib9 z laboratib9 pnt magis alia qz patie subuenire solacia. Nec aliud magis iustos z iniustos discernit qz q in aduersis p impatiam blasphemat iniust9 squerit. z patia iustus pbat. Deniqz patia e q nos seruat do z comedat. q ira tempat. lingua refrenat. mete gubernat pace custodit. disciplina regit. potetia diuitu cocrecet. inopia paupm refouet. fac humiles i psperis. fortes i aduersis. docet delinquetib9 cito ignoscere. z delinquentez diu z mltu rogare. fidei fudamta munit. incremeta spei puehit actu dirigit. Ceterz charitas q e vinclm fraternitatis fudametu paci. tenacitas z firmitas vnitatis. q fid z spe maior e. q opa z martiria pcedit. q nobiscu sp etna manebit. Ipa charitas vt ait apls paties e. j. Cor. xiij.

De laude patientie.

Fructus fortitudi §. IIII.

nis qrto notat seu. vtilitas cu addit Factus e mihi i salute. s. dns. z h p fortitudine. puerb. vl. Mliere forte. id e aiam qs inueniet. q. d. difficile est inuenire. Mlti ei deficiut i varijs tribulatoib9. Alij ex diutinis afflictoib9 ples i grauib9 psecutoib9 tyranoz vl alioz plimi in diuers tepratoib9. Qd si qs iuenit. pcul z de vltimis finibus pciu ei9. i. merces z pmiu. qz q suffert. i. pstater vicit tepratoes. i omi tribulatoe e teptato impatie. h recipiet corona vite Jac. j. Cofidit i mliere. i. aia forti cor viri sui s. xpi. qz scz no recedet a fide ei9 pter qcuqz. Spolijs no indigebit. i. indumetis vtutu. qb9 diabolus expoliat incostates. factus e q dns i salute forti. pducedo ad gloria. Insup fit ei i salute vt aliqn no videat dolores sentire. psolatoes diuias meti infudedo. Ubi sciedu q circa actu fortitudis tria sut psiderada sm be. tho. se. se. q. cxxxvj. Primu e q forti i actu suo pncipali q e sustine. pt psiderari ex pte corpis. z sic sustiere pcussiones. flagella. vulnera. morte e tristabile z dolorosu. z h negat eet negare eos ee carnales. i. hre ppetate carnis. Si ei hnt carne sesibile nece e lesiua iferat eis dolore. z tato mag qto q est delicatior copleziois. Pot ec psiderari ex pte meti. z sic forti hz q delectet d actu fortitudis z d fine ei9 scz qz pf deu l primu illa sustiet. vn eleazar9 qz noluit comede carnes porcias ex eo q erat s lege di duz gutter cederet ait. dne q hes scaz sciaz. tu scis qz diros sustineo corpis dolores. s. q ad sesu carnis. fm aiaz vo pp timore tuu libet hec patior. ij. Mach. vj. Scd q notadu e circa actu fortitudis q i dolore ses9 ipedit mes forti ne i ppa opatoe fortitudis. s. patiedo delcatoz sentiat. eo q vehemetia passiois vni9 potetie ipedit potetia alia i actu suo. pter sneriione potetiaz adiuice sic z cu aliqs itellcm figit ad aliqd n vidz q an ipz sut. no g reqrit q forti sentiat delcatione i suo actu. s suffic q n ita strist et vt a roe vtute recedat. vn z Pe i canon. sua ait Modicu z si oz vos cotristari i varijs teptatoib9 vt pbato fidi vre pciosior sit auro. zc. No dr delctari s stristari. Et. vij. q. j. suggestus dr. Mo vos carissimi a pro meti pposito afflictonu amaritudo coartet recedere. psideraentes qta p absolutoe nra creator dns z redeptor nr ptulerit qbusue stulelijs se afficiedu tradiderit. Tertiu qd pratedi circa actu fortitudis e q gra di supabudas forti eleuat aiaz ad dina i qbus delcat qz corpalib9 penis afficiat. vn apls ad Cor vij. Supabudo gaudio i oi tribulatoe nra. Hinc z Tiburti9 cu sup carbones viuos nudis platis incederz aiebat Uidet mihi sup roseos flores incedere i nomie dni.

Circa actu fortitudinis tria sut psideranda.

Et agatha. Ego in his penis ita delector. ſicut q̄ audit
bonū nunciū. aut q̄ videt amicū diu deſideratū. Vñ ali
quādo etiā miraculoſe fit. vt talia aduerſa ⁊ martyria cor
pori nō noceāt. vt patet in martyribꝫ innumeris. q̄ ex di
uerſis cruciatibꝫ fortiter toleratis euaſerūt a morte libe
ri vt dicere talis poſſit illud pſ. cxvij. Fortitudo mea et
ſal⁹ mea dñs. fact⁹ eſt mihi in ſalutē etiā corꝑis. Fit autē
in ſalutē act⁹ fortitudinis nō ſolū ſibi ſ; etiam plurimis
Multi enī pugnātes fortiter ꝓ patria ⁊ morti ſe exponē
tes. liberauerūt populos ſuos. vt iudith ⁊ machabei. Et
beat⁹ Amb. etiā dicit in li. de offi. Fortitudo que bello a
barbaris defendit ꝑriam. vel domi defendit infirmos.
vl' a latronibꝫ ſocios. plena eſt iuſticia. i. ꝟtute. xxiij. q. iij.
Fortitudo. Correſpōdet aūt huic dono beatitudo q̄rta.
vbi d̄r Math. v. Beati q̄ eſuriūt ⁊ ſitiūt iuſticiā. q̄m ipi
ſaturabunt. Et hoc ſatis ꝯuenīēter. q̄ ſicut fortitudo in
armis ꝯſiſtit. ita etiā eſuries ⁊ ſitis iuſticie. qḋ ꝑ; ex co
q̄ valde ꝟtuoſum eſt q̄ aliq̄s nō ſolum facit oꝑa ꝟtuo
ſa q̄ cōmuniter oꝑa iuſticie dicunt. ſ; q̄ ea faciat cum q̄
dam deſiderio inſatiabili. qḋ poteſt ſignificari ꝑ famē ⁊
ſitim iuſticie. Et glo. ibidē dic. q̄ eſuries iuſticie ſpū forti
tudinis fulcit. ne in via laſeſcat. Sicut enī de fortitudīe
corꝑali ꝓcedit eſuries naturalis. ⁊ ecōtra ex debilitate cor
poris faſtidiū. ſic ⁊ de fortitudine ſpūali. Et ſicut ex forti
tudine corꝑali eſt eſuries certaminū. ſic ⁊ de dono forti
tudinis eſt eſuries iuſticie in p̄nti. ⁊ ſatietas in futuro.
Eſuriētibꝫ ⁊ ſitiētibꝫ ſaturitas eſt. quaſi laborātibꝫ ⁊ cer
tantibꝫ refectio. Juſticia aūt ſua vnicuiq̄ reddit. deo ſi
bi ⁊ ꝓximo. Hec iuſticia nō plene in nobis implebit do
nec ſit de⁹ oīa in nob. Et hic poſſumus eſurire. ſatiari
aūt in futuro. vbi h̄ donū habebit a ſanctis. Nō quidē
ad actū illū q̄ eſt in p̄nti. ſ. patiēdi. ibi el' nulla penalitas
vnde nec difficultas. S; quo ad hūc actū. ſ. inniti ꝑfe
ctiſſime ꝟtuti diuine. ſeu ſm beatū Tho. in. iij. di. xxxiij
ꝑfrui plena ſecuritate ab omnibꝫ laboribꝫ ⁊ malis. Et ſic
dñs erit fact⁹ in ſalutē ꝑfectā.

Fortitudinis dono correſpondētibꝫ eſuries iuſticie.

De triplici fortitudine   Capitulū. ij.

PRo ampliatōe huius materie fortitudīs licet multa ſint dicta ſupra
de ip̄a ⁊ de ꝑtibꝫ ei⁹. ſ. in ti. de fortitudine. ꝑ
totū. ⁊ in. c. de patiētia. q̄ hic non oportet replicare. Alia
adhuc ponent ꝑ aliū modū. Et q̄ in ſcṗturis frequēter
agit de fortitudine. ſciendū q̄ triplex eſt fortitudo

Fortitudo que eſt tp̄alis
Fortitudo que eſt virtus ſpecialis
Fortitudo que eſt bonitas generalis

De prima d̄r hieremie. §. I

ix. Nō glorie̅t fortis in fortitudine ſua. Infirma h⁹ mū
di elegit d̄s vt ꝯfundat fortia. ſ; que fortitudo temꝑalis
cū oīs caro fenū ⁊ oīs glīa ei⁹ quaſi flos feni. Eſa. xl
Homo enī nat⁹ de muliere breui viuēs tp̄e q̄ſi flos egre
ditur ⁊ ꝯterit ⁊ fugit velut vmbra ⁊ nūq̄ in eodē ſtatu
ꝑmanet. Job. xiij. S; ⁊ hec fortitudo tp̄alis triplex. For
titudo actiōis criminalis. ⁊ hec deteſtāda. Fortitudo do
minatiōis mūdialis. ⁊ hec nō affectāda. Fortitudo vigo
ris corꝑalis. ⁊ hec edomāda. De fortitudine criminali d̄r
pſ. cxvij. Fortes q̄ſierunt aīam meā. ſ. auferre. Siue ho
mines ſiue demones fortes ad vicia ꝑpetrāda. q̄ nullis
laboribꝫ vel difficultatibꝫ dimittūt q̄n mala faciāt. Vñ
de diabolo d̄r Job. xl. Virtus ei⁹ in lūbis ei⁹. ⁊ fortitu
do ei⁹ in vmbilico vētris. Quia enī vt dicit beat⁹ Greg.
Seminariū luxurie eſt viris in lūbis. vnde ſc; decidit
ſemē. ⁊ in mulieribꝫ in vmbilico. cū diabol⁹ magis labo
ret diuerſis vījs ⁊ fraudibꝫ ad inducēdū viros ⁊ muli
eres ad luxuriā q̄ ad alia vicia. Sanctos enī viros q̄s
per alia vicia nō potuit deījcere ꝑ iſtud ꝓſtrauit. ideo ꝑ
cipue fortitudo ei⁹ d̄r eſſe in lumbis ⁊ vmbilico. Et Eſa.
v. dicit. Ve q̄ potētes eſtis ad bibendū vinū. ⁊ viri for
tes ad miſcendā ebrietatē. Et in q̄bꝫ ꝯſiſtat fortitudo vi
cioſa maloꝝ oñdit beat⁹ Gre. in li. moral. tractās illud
Job. vj. Que eſt fortitudo mea. vbi ait. Reproboꝝ forti
tudo eſt trāſitoria ſine ceſſatiōe diligere. ꝯtra flagella cō
ditoris inſenſibiliter ꝑdurare ab amore temꝑaliū nec ad
uerſitate q̄ſcere. ad inanē glīam cū detrimēto vite ꝑue
nire. malicie augmēta q̄rere. bonorum vitā nō lingua ⁊
moribꝫ. ſ; etiā gladījs īpugnare. Jn ſemetipis ſpē; po
nere. iniq̄tatem quotidie ſine vllo defectu ꝑpetrare. An
nō ſunt fortes reprobi. q̄ ad p̄ntis vite cōcupiſcentiā tot
laboribꝫ currūt. tot ꝑiculis audacter obījciūt ꝓ lucris li
benter ꝯtumelias ferūt. Ab appetit⁹ ſui libidine nulla vi
cii ꝯtrarietate deſiſtūt ꝑcuſſionibꝫ decreſcūt. ⁊ mala mū
di tolerāt. ꝓ mūdo ⁊ ei⁹ vt ita dixerim. gaudia q̄rētes
ꝑdunt. nec tñ h̄ ꝑdentes fatigant vñ ⁊ quaſi ī abſinthio
inebriant. Hec beat⁹ Grego. ⁊ ſic fortes ſunt ad miſcen
dam ebrietatē nō vini ſuauis. ſ; abſinthiatici amariſſi
mi. Treñ. v. c. Jnebriauit abſinthio. Deteſtāda eſt ḡ iſta
fortitudo ⁊ euitāda. De fortitudine dñij tp̄alis q̄ ꝯſiſtit
in lato dñio ⁊ magno exercitu d̄r Gen. x. q̄ Nemroth ce
pit eſſe potēs in terra robuſt⁹ venator corā dño. id eſt. ex
tinctor ⁊ oppreſſor hoīm ꝑ tyrannidē. q̄ ꝓmo ꝑ fortitudi
nem ſuā voluit dñari. de q̄ dicit Joſeph⁹ q̄ fecit hoīes
elatos ad iniuriā dei ⁊ ꝯtemptū nēroth fili⁹ chā. cū eſſ;
ceteris audacior. ceteriſq̄ fortiſſim⁹ manu. ſuadebat nō
eſſe attribuendū deo. ſ; ꝓprījs viribꝫ q̄ hoībꝫ felicitas
eueniret. Suadēs hoībꝫ a timore dei recedere. ⁊ in ꝓprījs
viribꝫ ſpem ponere. qḋ eis fuit cauſa turris edificande
vſq̄ ad celū. S; ꝯfuſi linguis deſtiterūt. Et ille nēroth
fulmine perījt. vel in bello occiſus ſm alios. De attila re
ge hunoꝝ legit q̄ cū viciſſet ⁊ ſubiugaſſet orbē ⁊ occidiſ
ſet theodericū regē vandaloꝝ ⁊ aetiū patriciū roma
noꝝ. q̄ habebāt in exercitu ſuo q̄nquies centū milia pu
gnatoꝝ. q̄ ꝯfederati erāt ꝯtra eū ⁊ ſubiugaſſ; ⁊ depopu
latus fuiſſet romā ⁊ aq̄legiā ⁊ italiā ⁊ multas alias regi
ones. Cū victor ad terrā ſuā redījſſet ⁊ nuptias celebraſ
ſet in ip̄a nocte vino ingurgitat⁹ īcaleſcēs. ſanguinē per
nares emittēs a vino vict⁹ ⁊ occiſus cū eo aīam euomu
it. Oīs potētat⁹ (inq̄t ſapiēs) vita breuis. qḋ patuit ī
alexandro magno. q̄ poſtq̄ fortitudine ſua ⁊ exercituū
ſuoꝝ totū orbē ſubiugauit modico veneno extinct⁹ eſt
in. xxxij. anno etatis ſue. Vñ hui⁹ fortitudo nō affectan
da ſ; ꝯtēnenda. q̄ vt d̄r beat⁹ Gre. Oīe qḋ hic eminet
pl⁹ meroribꝫ afficit q̄ honoribꝫ gaudet. diſ. xlij. Nerui.
Fortitudo corꝑalis ad vſum bonū exercēda eſt ſm illud
pſ. lviij. Fortitudinē meā ad te cuſtodiā. i. ꝯſeruabo ea
vtēdo ad tuū honorē. Adeo enī corꝑe fortis fuit Dauid
q̄ adoleſcēs cū gregē ouiū patris cuſtodiret. vrſum vel
leonē rapientē ei oues capiebat ⁊ occidebat. Et ea forti
tudine vſus eſt ad dei laudē. bellādo tot⁹ inermis cum
funda ꝯtra goliath gigantē fortiſſimū. ⁊ quē lapide ex
funda iactato ꝓſtrauit. ⁊ gladio ei⁹ caput āputauit. nec
tamē de iſta gloriandū. q̄ cito ſuꝑat. iudas machabeus
fortiſſim⁹ ē. ij. Mach. xij. q̄ ſimilis fact⁹ eſt leoni ī oꝑi
ribꝫ ſuis. j. Mach. ij. De leone d̄r Prouerb. xxx. Leo for
tiſſimus beſtiaꝝ ad nulli⁹ pauebit occurſum. Qui tādē
poſt mlt'a ꝑlia glorioſe inita. ⁊ plurimas hoſtiū ſtrages
⁊ victorias. ī bello occiſus ē. Hercules fortiſſimus corꝑe
a q̄rtana febre corept⁹ ꝓpter īpatiētiā in ignē ſeip̄m ꝓie
cit. ſamſon fortiſſim⁹ fuit. ſ; tñ vict⁹ a dalila fuit.

Secundū genus for. §. II.

titudinis q̄ eſt ꝟt⁹ ſpēalis p̄t tripl'r aſſignari. q̄ vel ē ex
acq̄ſitione vel ex infuſione. vel ex doni actione. de prima

loquitur phs in li.ethi.ꝛ Tullius ꝛ Seneca.ꝛ alij ethni/
ci in libꝛis ſuis. Sic eã diffinit Tullius. Fortitudo ẽ rõ/
nal' terribiliũ aggreſſio.ꝛ coꝝ ↄſtans ꝑpeſſio. Macrobi
us aũt ſic. Fortitudo ẽ animũ ſup̃ metũ p̃iculi agere.ni/
hilqꝫ niſi turpia timere. vl' aduerſa vl' ꝓſpa fortiter tole/
rare. Et ſm Papiã dr̃ fortitudo a fero fers. qꝛ facit om/
nia equanimiter ferre. vl' a fero. qꝛ ip̃a facit hoĩem ferreũ
ꝛ duꝝ ad frãgẽdũ. ſicut ferrũ domat alia metalla. ita for
titudo q̃ ſunt dura vincit ꝛ emollit. Cauſaꝶ aũt iſta for/
titudo ex actibꝫ ſicut ꝛ alie virtutes moꝛales. Sicut enĩ
ex frequẽtibꝫ actibꝫ caſtitatis ꝛ abſtinentie generaꝶ vir/
tus que dr̃ caſtitas vl' abſtinentia. ita ex frequẽti aggreſ
ſione arduoꝝ ꝛ toleratõe aduerſoꝝ generatur fortitudo.
Hac claruerũt antiqui romani. q̃ ꝓ bono reipublice ml'
ta p̃icula ſuſtinuerũt ꝛ aduerſa. vt Marcus regulus et
ſcipiones. q̃ tamẽ ex hmõi p̃miũ gloꝛie nõ ſunt cõſecuti.
qui nec fidem nec grãm habuerũt. Secũda fortitudo
eſt ex infuſione. Ubi notandũ q ſm Tulliũ nomẽ virtu
tis q̃uis ſit cõmune ad oẽm virtutẽ. ꝑ quãdã tñ excellẽ
tiã attribuiꝶ. ꝛ dr̃ de fortitudine. qꝛ virũ tueꝶ. ne pꝛopꝶ
aduerſa que frequẽter accidunt deficiat. Unde ꝛ Sap̃.
viij. dr̃ q ſapĩa diuina que grãm infũdit ſobꝛietatem. i.
tẽperãtiã ꝛ pꝛudẽtiã docet. iuſticiã ꝛ ꝟtutẽ quibꝫ nil me
lius in vita ẽ homĩbꝫ. Appellat aũt ꝟtutẽ fortitudinem.
Docet aũt hãc virtutẽ. i. fortitudinẽ nõ humana ſapien/
tia ſed diuina. Et in hoc differt a fortitudine acquiſita.
Scd̃m enĩ materiã circa quã verſatur. i. aggreſſũ diffici
liũ ꝛ toleranciã maloꝝ ↄueniũt. Sed in cauſa ꝛ fine dif
ferũt. Nã p̃ma cauſaꝶ ex actibꝫ multiplicatis proceden/
tibꝫ ex lumĩe rõis. Sed fortitudo infuſa nõ cauſatur ex
actibꝫ humanis p̃mo ſed ex gr̃a infuſa ꝛ diuino lumine.
Sed bene augetur ex actibꝫ poſtea multiplicatis. Unõ
ꝛ multi recepta baptiſmi gr̃a. inmediate exponebant ſe
ad oĩa ardua. etiã ip̃am moꝛtem. nõ ſolũ viri ſed ꝛ te/
nere puelle. In fine diñt. qꝛ fortis ex ꝟtute acquiſita. for
tia agit ꝓpter ciuilitatẽ ſeu rempublicam terrenã. ſed for
tis ex gratia infuſa. ardua aggrediꝶ ꝛ tolerat. ꝓpter ciuili
tatẽ celeſtẽ p̃ncipal'r. ꝛ ſic etiã ꝓpter bonum reipublice ali
quãdo. Et ſine iſta q̃s ſaluari nõ põt. vñ ꝛ neceſſaria eſt
cuicunqꝫ. Unde ꝛ Bern̄. in quodã ſermone. veritate. ca/
ritate. ꝛ fortitudine me multũ egere fateoꝛ. Deficit enĩ ra
tio mea p̃ ignoꝛãtia veritatis. Languet volũtas p̃ ĩedia
affectõis. Caro infirmaꝶ p̃ inopia fortitudinis. Nã ratõ
minus intelligit que agenda ſũt. volũtas minus diligit
intellecta. Et coꝛpus q̃d coꝛrumpiꝶ aggrauat animam.
vt nõ que volumus illa faciamus. Hec ille. Sicut ergo
veritas ꝑficit intellectũ. charitas volũtatẽ ſeu affectum
ita ꝛ virtus fortitudinis ſenſualitatẽ ſeu affectũ. p̃cipue
iraſcibilẽ ꝛ actũ. Ad hãc multũ hortaꝶ d̃s in ſcp̃turĩ. vt
Deutro. xxxj. d̃r. Uiriliter agite. ↄfoꝛtamĩ ꝛ nolite timere
neqꝫ paueatis ad conſpectũ inimicoꝝ. Et merito mltuꝫ
ↄmẽdabil' eſt. qꝛ ip̃a de ſeruitute peccati liberat. p̃s. lxvij
Qui educit vinctos. i. peccatis ligatos in foꝛtitudie. Ip
ſa de diabolo triumphat. Judi. vj. Dicit angelus gedeo
ni. Uade in hac fortitudine tua. liberabis iſrl' de manu
madian. i. demonũ. Ip̃a deũ letificat ꝛ pacat. Eſdre. viij
Gaudiũ enĩ dñi fortitudo v̄ra. Sicut rex quilibet mul
tum amat ꝛ gaudet de milite q̃ viriliter pugnat ꝛ dura
vulnera ſuſtinet. Uñ beat⁹ Andreas dixit tyrãno Egee
minanti toꝛmẽta. Tãto regi meo ero acceptioꝛ q̃nto gra/
uioꝛa toꝛmẽta ꝓ eo fuero ꝑpeſſus. Ip̃a enĩ aĩam bonis
ſp̃ũalibꝫ ditat. puerb. x. ꝛ aliqñ etiã tp̃alibꝫ. Egeſtatem
opata eſt manus remiſſa. man⁹ aũt foꝛtium diuitias pa
rat. Ip̃a hominẽ ↄfoꝛtat. vt quaſi mala non ſentiat. Uñ
Stephanus plen⁹ gr̃a ꝛ fortitudie oꝛabat ꝓ lapidanti
bus quaſi ꝑcuſſiones nõ ſentiret. Et ꝓpterea de eo cãtaꝶ
Lapides toꝛrẽtes illi dulces fuerũt. Et Seneca. Si ma

gnanimus fueris nunq̃ꝫ iudicab tibi ↄtumeliã fieri. De
inimico tuo dices. nõ nocuit etiã ſi nocendi aĩm habue/
rit. ꝛ cũ illũ in poteſtate tua habueris vindicta putabis
iudicari potuiſſe. Nec magis genus vindicãdi q̃ꝫ igno/
ſcere. hec ille. Hec eſt fortitudo vincere ſeip̃m. Ip̃a cinuꝫ
p̃ltat. puerb. xij. Manus foꝛtiũ domĩabiꝶ. ꝛ iugnum re
gnũ ĩtrat. Eſa. lxj. Uocabũtur ĩ ea foꝛtes iuſticie. plãta/
tio dñi ad gloꝛificãdũ. Quãuis aũt iſta foꝛtitudo cauſe/
tur p̃mo ꝛ p̃ncipal'r a gratia dei multa. tñ alia coopanꝶ
ad actum eius. Et p̃mo fid̃s ad Hebꝛe. xj. Sãcti ꝑ fidẽ
vicerũt regna. ꝛc̃. Foꝛtes facti ſũt ĩ bello tp̃ali ꝛ ſp̃ũali. Jo
hãnis. v. Hec ẽ victoꝛia q̃ vincit mõꝫ. i. adũſa mõi fid̃s
nr̃a. Secũdo ſpes ad Hebꝛe. vj. Foꝛtiſſimũ ſolatium ha
bemus q̃ ↄfugimus ad tenẽdã ꝓpoſitam nob ſpem. Et
Eſa. xl. Qui ſperant in dño mutabũt foꝛtitudinem. qꝛ
ſcꝫ vbi p̃us erãt foꝛtes ꝓ mundo. poſtea erũt robuſtioꝛeſ
ꝓ deo. Tertiõ. dilectio. Cañ. vl. Foꝛtis vt moꝛs dilectõ. qꝛ
. ſ. facit hoĩem foꝛtẽ vt oĩa vincat ardua. qꝛ ſm btm̄ Au/
guſtinũ oĩa difficilia ꝛ aſpa leuia ꝓpe nulla facit amoꝛ.
Quarto. timoꝛ dei. puerb xiiij. In timoꝛe dñi fiducia foꝛ
titudinis. Job iiij. Ubi eſt timoꝛ tuus. ibi foꝛtitudo tua
Quinto caſtitas. Job. xvij. Mundis manibꝫ addet foꝛ
titudinẽ. Et Judith dr̃. c. xv. Feciſti viriliter ꝛ ↄfoꝛtatuꝫ
eſt coꝛ tuũ eo q amaueris caſtitatẽ. Narraꝶ ĩ li. de ſepteꝫ
donis q cũ gottfridus de Bullione q̃ p̃mus de francis
regnauit in hieruſalẽ cepiſſet armis Antiochiam. hieru
ſalẽ ꝛ ſyriã occiſis ꝛ expulſis a ſaracenis cũ mirarentur
oĩes ei⁹ foꝛtitudinẽ eo q nullus ſaracen⁹ poterat ei re/
ſiſtere. nec ictũ manus eius ſuſtinere tempꝛe treuge Tur/
choꝝ ãmirati miſerũt ei munera viſitãtes eũ ꝛ querẽtes
Unde tãta eẽt manibꝫ ei⁹ foꝛtitudo. q̃ coꝛã eis enſe ſuo
ſcindebat equi caput. ꝛ dicerẽt quidã q erat ꝟtute enſis
ſue accepto ip̃e Gottfrid⁹ alio enſe a ſaracenis tradito
idem fecit de alio equo. Et tũc cũ quererẽt vñ hec ei vir/
tus cũ nõ eſſet maioꝛ alijs homĩbꝫ ait q nunq̃ꝫ manus
ſue ↄtrectauerũt carnes meretricis. nec luxuria fuerãt in
quinate. Et ſic patet q caſtitas coopatur ad foꝛtitudinẽ
ꝛ coꝛpalẽ ꝛ virtualẽ. Sexto ẽ exhoꝛtatõ maioꝝ. Uñ ꝛ do
min⁹ mandauit in veteri lege Deutroñ. xx. q appinquã/
te hoꝛa belli exercẽdi ↄ̄ inimicos. ſacerdos ſtaret añ aciẽ
ꝛ ſic loquereꝶ. Nolite timere nec foꝛmidetis eos. qꝛ domi
nus d̃s vr̃ in medio veſtri. ꝛ ip̃e dimicabit ↄ̄ aduerſari/
os veſtros. Sic Judas Machabeus. ij. Mach. xv. ex/
hoꝛtando ſocios ad bellũ ↄ̄ inimicos q̃ erãt incõꝑabil'r
pl'es cũ nichanoꝛe foꝛtiſſimo. d̃r ibi q ſingl'os eoꝝ arma
uit nõ haſta ꝛ clipeo. ſꝫ ſmonibꝫ optimis q̃bꝫ foꝛtificati
victoꝛiã habuerũt. Egiſippus etiã narrat de cladibꝫ iu
deoꝝ q Tytus cũ obſideret hieroſolymã. hoꝛtabaꝶ Ro/
manos milites ad viriliter dimicãdũ. ne ſubijcereꝶ victi
populo iudeoꝝ ĩ ↄfuſione romane ꝓbitatis. ꝛ ne victi et
occiſi mitterenꝶ in infernũ. Pꝛopoſuitqꝫ eis exẽplũ leo/
nide. q̃ cũ eẽt ĩ pugna cũ trecẽtĩ lacedemõibꝫ q̃bꝫ ꝑerat ↄ̄
infinitã ml'titudinẽ ꝑſarũ bellatur⁹ ait ſuis. Pꝛãdeam⁹
añ pugnã ĩ terris. qꝛ ſi victi fuerim⁹ cenaturi ſum⁹ ĩ in/
feris. Que exhoꝛtatõ tm̃ valuit q ip̃i pauci ꝑſas vl' occi
derũt vl' fugauerũt. Septimo eſt vt ↄſideratõ exẽploꝛũ
eoꝝ q̃ foꝛtiter egerũt inter q̃ precipuũ ẽ meditatõ xp̃i paſ
ſionis. Apl's ad Heb. xij. Recogitate eũ q̃ talẽ ſuſtinuit
aduerſus ſemetip̃m ↄ̄dictõem. vt nõ fatigemĩ animis ve
ſtris deficiẽtes. q̃ ꝓpoſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucem cõ
fuſione ↄtẽpta. Grego. Si paſſio xp̃i ad memoꝛiã reuo
ceꝶ. nil ẽ tã aſpeꝝ. q̃d eq̃ aĩo nõ tolereꝶ. Et Jaco. v. dicꝶ.
Exẽplũ accipite exitus mali. i. dure moꝛtis ꝛ lõganimita
tis laboꝛis ꝛ paciẽ ꝓphetarũ. Ecce beatificam⁹ eos q̃ ſu/
ſtinuerũt paciam Job audiſtis ꝛ finẽ dñi vidiſtis.

Ad actuꝫ fortitudi/nis coope rantur he virtutes.

Tertia fortitudo eſt .§. III

ex donis ſpũſſcti opatiõe. de qua dr in pſ. Spiritu oris
eius ois vtus.i.fortitudo cor. celor viꝫ aplor ⁊ ſctorũ
viror pcedit. Et dr ſpũs oris dei. qꝛ a filio dei miſſus ipe
ſpũs. Filiꝰ aũt dei dr os pris. qꝛ ipe nob manifeſtauit ſe
creta eiꝰ. Quis eni p fortitudinẽ vtutẽ infuſam qs va
leat aggredi ardua ⁊ ſuſtinere ingruẽtia aduerſa. tn ad-
huc p illō donũ fortitudinis magis roborat. vñ dicit ꝺ
ꝯſe. di. j. oẽs fideles. Cũ ſpũſſanctꝰ infundit. ſ. p donũ eiꝰ
cor fidele p prudẽtiã ꝯſtanciã dilatat. vt etiã ad ea que
nõ ſunt neceſſaria ad ſalutẽ deſudãdo vſqꝫ ad mortẽ ſe
exponat. nõ qdẽ irrõnabiliter ſꝫ cũ prudẽtia. vt ad hono
rem dei ⁊ zelũ ſalutis alior. In qb aũt differat fortitu-
do vtus moralis a fortitudine q eſt donũ. habes ſup iſto
ti. §. j. Et qꝛ fortitudo hꝰ donũ inducit ad ꝯtẽptũ vite ob
amorẽ dei ⁊ ad martyriũ appetendũ ⁊ ſuſtinẽdũ. Iō ali-
qua ad hmōi q ponit Ciprianꝰ. adijciã. In li. de morta-
litate ſic ait Ciprianꝰ. Eiꝰ eſt mortẽ timere q ad xpm nõ
vult ire. Et eiꝰ ad xpm eſt nolle ire. q nõ credit ſe cũ xpo
incipe regnare. Cõtemnẽda eſt ois iniuria pſentiũ malo
rum. fiducia bonor futuror. Mori timeat q ad ſecun-
dã mortẽ de hac morte trãſibit. Mori timeat cui hꝰ mo
re lõgiori ꝯfert. vt cruciatꝰ ⁊ gemitꝰ interim differatur.
Mortalitas iſta xpi hoſtib peſtis ẽ. Eiꝰ aũt ſeruis ſalu
taris exceſſus. Martyriũ incipimꝰ libẽter appetere duꝫ
diſcimꝰ mortẽ nõ timere. Sꝫ forte opponat aliqs. hꝰ me i
pñti mortalitate ꝯtriſtat. qꝛ q ad tolerãtiã paſſionũ tota
me vtute deuouerã. martyrio meo puor dũ morte pueni
or. Ueꝝ nõ eſt in tua poteſtate. ſꝫ in dei dignatiõe mar-
tyriũ. Nec potes te dicere pdidiſſe. qd neſcis an mereariſ
accipe. Deinde ſcrutator cordiũ ⁊cꝰ. q pſpicit apd te pa
ratã fuiſſe vtutẽ. reddet p vtute mercedẽ. qd ſequit ha-
bet de pe. diſ. j. nũqd. Apud quẽ martyriũ mẽte ꝯcipit.
animꝰ ad bonũ deditꝰ deo iudice coronat. Aliud eſt eni
martyrio aiam deeſſe. aliud aio defuiſſe martyriũ. Hec
ibi. Nec deꝰ qrit ſanguinẽ noſtꝝ ſꝫ fidẽ. Nã nec abraam
nec Iſaac nec iacob occiſi ſunt. q tn iuſticie ⁊ fidei meritꝭ
honorari inter pñarchas pmi eſſe meruerũt. Non ſunt
lugẽdi frẽs nri acceſſione dñica ꝺ ſeculo liberati cũ ſcia
mus eos nõ amitti ſꝫ pmitti. ⁊ occaſionẽ nõ eſſe dãdam
gẽtib vt nos merito ac iure reprehendãt. illi qs viuere
apd deũ dicimꝰ. vt extinctos ac pditos lugeamꝰ. Nihil
eni pdeſt vbis pfitere vtutẽ. ⁊ factꝭ deſtruere veritatem.
Mõ ḡ interim morimur ad imortalitatẽ morte trãſgre-
dimur. nec põt vita hri niſi hinc ꝯtigerit exire. Nõ eſt ex
itus iſte ſꝫ trãſitꝰ. ⁊ tpali itinere decurſo ad eterna trãſ-
currere. Eiꝰ eſt in mũdo diu velle manere. quẽ mundus
oblectat. quẽ ſeculũ blandiẽs ac decipiẽs illecebris terre
ne voluptatis inuitat. Porro cũ mũdus oderit xpianum.
qd amas q te odit. ⁊ nõ magꝭ ſeqris xpm q te diligit ac
redemit. Hec ille. In epłis aũt idẽ Cyprianꝰ ad martyreſ
ſic ait. O qntũ vos martyres diuia dignatio honorauit
vt ex vob iã ps martyrij in ꝯſummatiõe ad coronã pre-
ceſſerit ps adhuc in carcere clauſtris ⁊ vinculis demoret
ad meritor titulos ãpliores. tormẽtor tarditate pficiẽs
habitura tot mercedes in celeſtib pmijs qꝫ nũc dies nu
merant in penis. Poſuerũt cõpedes pedib vris. ⁊ mẽ-
bra felicia ac dei tẽplũ infamib vinculis ligauert. Sꝫ
ornamẽta ſunt iſta nõ vincula. nec pedes vros copulãt
ad infamiã. ſꝫ clarificãt ad coronã. O pedes felicit vin-
cti. q nõ a fabro ſꝫ a dño reſoluunt. ⁊ itinere ſalutari ad
De marty-
rij laude
paradiſum dirigunt. O pedes i ſeculo ad pñs ligati vt
ſint ſp apud deũ liberi ⁊ celeriter ad xpm glorioſo itine-
re curſuri. O martyres ſancti qb vos laudib pdicẽ. qi-
bus vos votis pconijs extolnẽ. Nõ ceſſiſtis ſupplicijs. ſꝫ
potiꝰ ſupplicia vob ceſſerũt. Stetiſtis voce libera mente
incorrupta vtute diuia. armis qdẽ ſecularib nudi. ſꝫ ar
mis fidei armati. Steterũt fui dei torti. tortorib fortio
res ⁊ pulſantes ac laniãtes vngulas pulſata ac laniata
mẽbra vicerũt. Inexpugnabilẽ vitã ſuã ſupare nõ potu
it ſeuiẽs diu plaga repetita. qꝫuis rupta cõpage viſcer
torqrent in ſeruos dei nõ iã mẽbra ſꝫ vulnera. Fluebat
ſanguis q incendiũ pſecutionis extingueret. q flãmas ⁊
ignes gehẽne glorioſo cruore ſopiret. Exẽpla glorioſa for
titudinis dono ſpũſcti in veteri teſtamẽto. Tolerantia
paſſionũ illiꝰ venerabilis ⁊ fortiſſime mulieris. tempore
macha. q ab antiocho rege nõ ſolũ mortẽ in ſe ſuſtinuit.
ne ꝯtra legẽ dei carnes porcinas ederet. ſꝫ ⁊ ſeptẽ filios
vidẽs p varia ⁊ aſpera tormẽta cruciari. eos ad ꝯſtãtiã
aiabat. vt habet. ij. Mach. vij. ibi vide. Cui ſatis rñdet
in nouo teſtamẽto martyriũ ſancte felicitatis cũ ſeptẽ fi
lijs. q fuit romana. ⁊ ibi paſſa martyriũ cũ filijs. Quid
de beato vincẽtio q aſſumptꝰ ex eculeo atqꝫ ad patibu-
lum raptꝰ. moras carnificũ arguẽdo ad penã alacriter p
perabat. Et in tormẽtis ad dacianũ tortorẽ aiebat. Hoc
eſt qd ſp optaui ⁊ votis oib exqſiui.

Oſtendit auguſtinꝰ. §. IIII

in qnto li. de ciui. dei. c. xvij. qꝛ cũ multi ex romanis anti-
qs infidelib ſuſtinuerint multa aduerſa. ⁊ ipam mortẽ
fortiter p glia mũdi. multo magꝭ fideles oia tormẽta de-
bent ſufferre p vra gloria celi ſic dicẽs. Cõſideremꝰ quãte
ꝯtempſerint. q ptulerint. qntas cupiditates ſubegerint
p humana glia. q eã tanqꝫ mercedẽ taliũ vtutũ accipere
meruerũt. Et valeat nobis hꝰ ad opprimendã ſuperbiaꝫ.
vt cũ illa ciuitas in q nobis regnare pmiſſum eſt tantũ
ab hac diſtet qꝫtũ diſtat celũ a terra a tẽporali leticia vi-
ta eterna. ab omib laudib ſolida gloria. a ſocietate mor
taliũ ſocietas angelor. a lumine ſolis ⁊ lune lumẽ eiꝰ q
ſolẽ fecit ⁊ lunã. nihil ſibi magnũ feciſſe videãt. tãte pa
trie ciues. ſi p illa adipiſcẽda fecerint boni opis aliquid.
vl mala aliqua ſuſtinuerint. cũ illi p hac terrena iam ad
epta tãta ppeſſi ſint. pſertim qꝛ remiſſio pctor q ciues
ad eternã colligit patriã. hꝫ aliqd cui p vmbrã quandaꝫ
ſile fuit aſilũ illud romuleũ. q multitudinẽ qua illa ciui
tas ꝯderet qrũlibet delictor cõgregauit ipunitas. Pro
eterna vita oia fortiter ferẽda ſi p hac tpali vita fortes vi
ri in ſe ⁊ in filios impenderũt. c. xviij. Et omia aduerſa
tolerãda ſunt p deo. Quid ḡ magnũ p illa eterna celeſti
qꝫ patria cũcta ſeculi huiꝰ qlibet iocũda blandimẽta cõ-
tẽnere. ſi p hac tpali ac terrena filios hrutꝰ ⁊ occidere po
tuit. qd illa facere neminẽ cogit. Sꝫ certe difficilius eſt
filios interimere qꝫ qd p iſta faciendũ eſt ea q filijs ꝯgre
ganda videbant atqꝫ ſeruãda. vel donare pauperibus
vel ſi exiſtat tẽptatio q id p fide atqꝫ fieri iuſticia cõpel-
lat amittere. Felices eni vel nos vl filios nros non diui-
tie terrene faciũt. aut nobis viuẽtib amittẽde. aut nob
mortuis a qb neſcimꝰ. aut certe a quib nolumꝰ poſſi-
dende. Sꝫ deꝰ felices facit q eſt mentiũ vera opulentia.
Bruto aũt q filios occidit infelicitatis phibet teſtimoni
um poeta laudat. ait eni natoſqꝫ pater noua bella mouẽ
tes. Ad penã pulcra p libertate vocauit. Infelix. vtcũqꝫ
ferẽt ea facta minores. Sꝫ verſu ſequẽti ꝯſolat infelicẽ
Uicit amor patrie. laudũqꝫ immẽſa cupido Hec ſt duo
illa libertas ⁊ cupiditas laudis hũane. que ad ſctã cõ-
pulit mirãda romanos. Si ḡ p libertate morituror ⁊
cupiditate laudũ q a mortalib expetunt. occidi filij a
patre potuerũt. qd magnũ eſt ſi p vra libertate q nos ab
iniqtatis ⁊ mortis dyaboli dominatu liberos facit. nec
cupiditate hũanar laudũ. ſꝫ charitate liberandor eoꝝ ho
minũ nõ a tarqno rege. ſꝫ a demonib ⁊ demonũ pncipe
nõ filij occidũt. ſꝫ xpi pauꝑes iter filios cõputãt. Si ali
us etiã romanꝰ pnceps cognomie torqtꝰ. filiũ nõ qꝛ con
tra patriã ſꝫ ꝓ patria. ſꝫ etiã p pria nõ qꝛ ꝯtra impiũ ſuũ. id ẽ.
ꝯ id qd ipauerat pr imperator ab hoſte puocatꝰ iuuenili

ardore pugnauerat.licet viciſſet occidit ne plus malo eſ
ſet in exemplo imperij ꝯtempti q̃ꝫ boni ī gl̃ia occiſi ho/
ſtis.vt q̇d ſe iactēt q̇ pro īmortalis patrie legibꝫ oīa que
multo minus q̃ꝫ filij diligūtur bona terrena ꝯtemnunt
Si furius camillus etiā ingratā p̄riam a cuius ceruici
bus acerrimoꝝ hoſtiū vehentiū iuguꝫ depulerat dam/
natuſq̃ꝫ ab emulis fuerat a gall' iterū liberauit.qꝛ nō ha
hebat potiorē vbi poſſit viuere glorioſus. Cur extollat
velut grande aliq̇d fecerit q̇ forte ī eccl'ia dei ab inimicis
carnalibꝫ grauiſſimā exhonoratōis paſſus iniuriā. nō
ſe ad hoſtes eius hereticos tranſtulit.aut ꝯtra illā here/
ſim aliqua ꝯdidit.ſed eam potius q̃ꝫtum valuit ab he/
reticoꝝ ꝑniciosiſſima prauitate defendit cū alia non ſit
vbi viuat in hoīm gl̃ia.ſed vbi vita acquiratur eterna.
Si mutius vt cū porſena rege pax fieꝛꝫ.qui grauiſſimo
bello romanos ꝑmebat.qꝛ porſenā ipm̄ occidere nō po
tuit.⁊ ꝓ eo alterū deceptus occidit in ardentem irā ante
eius oculos dexterā extēdit dicens.ml'tos ſecū tl'es qua
lē eū videret ī exitiū ei⁹ cōiuraſſe.Cuius ille fortitudinem
⁊ ꝯiuratōnē taliū ꝑhorreſcēs.ſine vlla dubitatōe ſe ab il
lo bello facta pace compeſcuit. q̇s regno celoꝝ imputa/
tur⁹ ē merita ſua.ſi ꝓ illo nō vnā manū neq̃ꝫ hoc ſibi vl/
tro faciēs.ſꝫ ꝑſequēte aliq̇ patiēs totū flāmis corp⁹ impē
derit. Si curtius armatus eq̇ ꝯcito ī abruptū hyatum
terre ſe p̄cipitē dedit.deoꝝ ſuoꝝ oracul' ſeruiēs q̄m iuſſe
rāt vt illuc id q̇d Romani haberēt optimū admitterent
nec aliud intelligere potuerūt q̃ꝫ viribꝫ armiſq̃ꝫ excellere
Vñ viꝫ oportebat vt deoꝝ iuſſis ī illū interitū vir pre
cipitaret armatus. Quid ſe magnū ꝓ eterna p̄ria feciſſe
dicturus ē.q̇ aliquē fidei ſue paſſus inimicū.nō ſe vltro
in talē mortē mittēs.ſꝫ ab illo miſſus obierit.q̇ñq̇dem a
dño ſuo eodēq̃ꝫ ſuo rege p̄rie certius oraclꝫ accepit. No
lite timere eos q̇ corpus occidūt.aīaꝫ aūt occidere ñ poſ/
ſunt. Si ſe occidēdos certis ꝟbis q̇dāmō ꝯſecrādos. De
cij vouerūt vt illis cadentibꝫ ⁊ iram deoꝝ ſanguine ſuo
placātibꝫ romanus liberaret exercitus.nullo mō ſuꝑbi/
ant ſcti martires tanq̃ꝫ dignū aliq̇d ꝓ illius p̄rie ꝑticipa
tione fecerint vbi eterna ē ⁊ ꝟa felicitas ſi vſq̃ꝫ ad ſui ſā/
guinis effuſionē.⁊ nō ſolū ſuos frēs ꝓ q̇bꝫ fundebatur
verū ⁊ ip̄os inimicos a quibꝫ fūdebat ſicut eis p̄ceptuꝫ
eſt diligentes charitatꝫ fide ⁊ fidei charitate certātes. Si
Marc⁹ publius dedicās edē Jouis Junonis Miner/
ue falſo ſibi ab inuidis morte filij nūciata. vt illo nūcio
ꝑturbatus abſcederet.atq̃ꝫ ita dedicatōis gl'iam collega
eius ꝯſeq̄ret.ita ꝯtempſit. vt eū etiā ꝓijci inſepultū iube
ret.ſic ī eius corde orbitatis dolorē gl'ie cupiditas vicerat
q̇d magnū ſe ꝑ euāgelij ſcti p̄dicatōem q̇ ciues ſuꝑne pa
trie de diuerſis liberant ⁊ collegūtur erroribꝫ feciſſe di/
ctur⁹ ē.cui dñs de ſepultura p̄ris ſui ſollicito ait. Seq̄re
me ⁊ ſine mortuos ſepelire mortuos ſuos. Si marcus re
gulus ne crudeliſſimos hoſtes iurādo falleret ad eos ab
ipa Roma reūſus ē.q̄m ſic Romanis eū tenere volētibꝫ
rñdiſſe fert poſtea q̃ꝫ aphris ſuierat dignitatē illic hōe
ſti ciuis hr̄e nō poſſet.eūq̃ꝫ carthaginēſes q̄m ꝯ eos ī ro
mano ſenatu egerat grauiſſimis ſupplicijs necauerunt
qui cruciat⁹ nō ſūt ꝓ fide illius p̄rie ꝯtemnēdi. ad cui⁹
beatitudinē fides ipa ꝑducit. Aut q̇d retribuet dño ꝓ
oībꝫ q̄ retribuit.ſi ꝓ fide q̄ illi debet tl'ia fuerit hō paſſus
qualia ꝓ fide quā ꝑniciosiſſimis inimicis debebat paſſ⁹
eſt regl's. Quō aūt ſe audebat extollere de volūtaria pau
ꝑtate chriſtian⁹.vt hui⁹ vite peregrinatōe expeditior am
bulet viā q̄ ꝑducit ad p̄riam vbi ꝟe diuitie d̄s ip̄e ē cuꝫ
audiat vl' legat Luciū valeriū.q̇ ī ſuo defunct⁹ ē ꝯſula/
tu vſq̃ꝫ adeo fuiſſe pauꝑem.vt nūmis a populo collatꝫ
eius de ſepultura curaret. Audiat vl' legat q̇ntū cincina
tū cū q̄ttuor iugera poſſideꝛꝫ.⁊ ea ſuis manibꝫ coleret eē
ab aratro adductū vt dictator fieret. maior vtiq̃ꝫ hono/
re q̃ꝫ ꝯſul.victiſq̃ꝫ hoſtibꝫ ingētā gl'iam ꝯſecutū.ī eadeꝫ
pauꝑtate māſiſſe. Aut q̇d magnū ſe feciſſe p̄dicabit qui
nullo p̄mio mūdi huius fuerit ab eterne illius p̄rie ſoci
etate ſeductus.cū fabriciū didicerit tātis muneribꝫ pyr/
rhi regis epyrrhotarū ꝓmiſſa etiā q̄rta ꝑte regni a roma
na ciuitate nō potuiſſe diuelli.ibiq̃ꝫ ī ſua pauꝑtate ꝑua
tū manere maluiſſe. Nā iſti licet rēpub.hr̄ent tā opulen
tiſſimā atq̃ꝫ ditiſſimā.ipi tamē ī ſuis domibꝫ pauperes
erāt.vt q̇dā coꝝ q̇ iā ꝯſul bis fuiſſet ex illo ſenatu pau/
ꝑeꝝ hoīm pelleret nōe cēſorea q̄ decē pondo argēti in va
ſis hr̄e compꝑtus ē. Ita idē pauꝑes erat q̇ꝝ tn̄ triūphis
publicū ditabat erariū.hinc oēs xp̄iani q̇ excellētiori ꝓ
poſito diuitias ſuas coēs faciūt ſm̄ id q̄d ſcp̄tū ē ī acti
bus apl'oꝝ vt diſtribuat vnicuiq̃ꝫ ſicut cuiq̃ꝫ opus eſt.
vt nemo dicat aliq̇d ꝓpriū.ſꝫ ſint illis oīa coīa. intelli/
gāt ſe nulla ob hoc vētilari oportere iactātia id faciēdo.
ꝓ obtinēdo ſocietatē angeloꝝ cū pene tale quid illi fece/
rint ꝓ ꝯſeruāda gl'ia romanoꝝ.hec ⁊ alia ſi q̄ hmōi repe
riūtur nil aliud erat niſi vt romanū imꝑium longe late/
q̃ꝫ porrectū magnificis ſucceſſibꝫ augeret.ꝓinde ad iſtō
imperiū tā p̄clarū tātorūq̃ꝫ viroꝝ laudibꝫ gl'ioſum ⁊ eti
am illoꝝ intētōi merces quā q̄rebāt ē reddita ⁊ nob̄ ꝓpo
ſita neceſſarie cōmonitōis exempla. vt ſi ꝟtutes q̄s iſti
ꝓ ciuitatis terrene gl'ia tenuerūt ꝓ dei gl'ioſiſſima ciuita/
te nō tenuerimus pondere pugnamur. Et ſi tenuerim⁹
ſuperbia non extollamur. Quoniam ſicut dicit apoſtol⁹
Jndigne ſūt paſſiōes huius ſcl'i ad futurā gl'iam q̄ reue
labit ī nob̄. Hec Aug⁹. Maxime aūt debem⁹ fortes eē ī
fide.etiā nullatenus dubitare.ſm̄ illō Pe.in canon. Adū/
ſarius vr̄ diabolus tanq̃ꝫ leo rugiēs circuīt q̄rēs quē de
uoret.cui reſiſtite fortes in fide. Maxim⁹ ī ſermone ait.
Nouerim⁹ q̄ nō ſine magno diſcrimīe d̄ religiōis ꝟitate
diſputam⁹.quā tātoꝝ ſanguīe ꝯfirmatā videm⁹. Ma/
gni ꝑiculi res ſi poſt ꝓphaꝝ oracl'a.p⁹ apl'oꝝ teſtimonia.
poſt martiꝝ vulnera.veterē fidē q̇ nouellā diſcutere p̄/
ſumas.⁊ poſt tam manifeſtos duces errore ꝑmaneas.⁊
poſt ſudores morientiū oñſa diſputatōne ꝯtendas. Et
pauloante idē ait. Quāta circa nos dei nr̄i ē ſolicitudo.
dū nob̄ fidē verā duro agone martyrū cōmēdat afflicti
onū p̄cedētiū inſtructōe efficit poſteroꝝ. Jllos examiat
vt nos erudiat. Jllos ꝯterit vt nos acquirat.coꝝ crucia
tus noſtros vult eſſe ꝓfectus.hec ille.

Marginal note: Maxie ī fide fortes eſſe dēm⁹ Rō pōit.

Tertia fortitudo .§.V.

ſeu tertio mō accipitur fortitudo ꝓ virtute generali.i. q̇/
dā vigore mētis ad reſiſtēdū impugnatōi cuiuſlibet vi
tij aggrediēdū laborē actuū ꝟtuoſoꝝ. Et ſic canit eccleſia
Eſtote fortes ī bello ⁊ pugna.cū anti.ſer. ⁊ accipietꝫ reg.
eter. Nō enī coronabit ait apl's niſi q̇ legittime certaue/
rit ita ſcꝫ q̄ victoriā hꝫ de oībꝫ vitijs. Et ps.vj. Expecta
dominū ⁊ virilr̄ age.⁊ ꝯfortet cor tuū.⁊ ſuſtine dominū
Ubi nota q̄ttuor regulas. Prima ē p̄ſumptōis excluſi/
ua.expecta dñm. Secūda ē fatigatōis aggreſſiua.viri/
liter age. Tertia eſt debilitatōis remotiua.ꝯfortet cor tu.
Quarta ē ꝑfectōnis ꝯtinuatiua.ſuſtine dñm. Qꝛ mili/
tia eſt vita hoīs ſuꝑ terrā. Jn h̄ bello vt q̇s viriliter di
micet.oportet p̄mo vt excludat a ſe p̄ſumptōem nō cō/
fidendo de ſenſu ſuo vl' viribꝫ ſuis vl' opibꝫ bonis. Leo
papa ī ſermoe. Nemo de cordis ſui puritate ꝯfidat.qꝛ ꝑ
uigil ille hoſtis actoribꝫ pulſat inſidijs.q̇s maxime no/
uit abſticere peccatis. Et btūs Anthoni⁹.non ꝯfidas de
tua iuſticia.⁊ h̄ eſt q̇d dr̄ Expecta dñꝫ.ſ.vt te iuuet. ſm̄
illō ps.cxx. Auxiliū meū a do.nō a mea ꝟtute. Itē Nō
egrediaris viā cōem viuēdi traditā a ſanctis. Trita gra
diamur via dixerūt antiq̇ iſrahelite. Jn opibꝫ enī ſingl'a
ribꝫ extra cōem legē nō ſunt ſancti imitādi.ſm̄ illā regu
lā. Que a iure cōmuni exorbitāt.in ſequentiā nō ſūt tra/

Marginal note: Quatuor regule ſpiritualiter bellāti neceſſarie.

hēda. de re. iur. li. vj. niſi q̄s eſſet certus de diuīa inſpi-
ratiōe ab illa vocatū. Nō enī q2 quidā ſanct⁹ pater acceſ-
ſit ad domū meretricis. vt eā ꝯuerteret. qđ ꝛ fecit. debet
q̄libet idē agere. nec q2 vn⁹ audiēs ſociū ſuū in fornicatō-
nem lapſum vt reduceret cū ad pniam q̄ſi deſperatum.
mentit⁹ eſt dicēs ſe etiā in illud peccatū incidiſſe. exhor-
tat⁹ vt ſimul irēt ad p̄resꝑ pnia recipiēda. licet mentiri
ꝛ ſeipm̄ infamare. Nec q2 Arſeni⁹ vna tm̄ hora dormie-
bat in die naturali. aut q2 Johes baptiſta comedebat lo-
cuſtas. i. radices herbaꝝ. a vino abſtinēs. dz q̄s talē au-
ſteritatē aſſumere. Sz expecta dn̄m vt ꝑus te vocet ad
hmōi ſingularia agēda. Itē ſi petis aliq̄d a dño vl' libe-
rari vel adiuuari in aliqua tribulatōe vel temptatione. ꝛ
nō ita cito exaudiris vt velles expecta dn̄m. Abacuc. ij.
Si morā fecerit expecta cū. q2 veniēs veniet ad adiuuā-
dum. Secūda regl'a eſt vt fortiter agat laborioſa opa
Uirtus enī ꝛ ſcīa circa difficilia inq̄t phs. ꝛ xp̄s Math
vij. Arta eſt via. ſ. bonoꝝ opeꝝ q̄ ducit ad vitā. Et ideo
viriliter age. Uir dr̄ a ỽtute. ꝛ ỽtus eſt fortitu do. que in-
q̄ntū generalis ỽtus eſt. habet pugnare ꝯ omnia vicia
Quelibet enī ỽtus hz ſuū inimicū. ſ. viciū ſibi oppoſitū
īmo duos inimicos. vnū a dextris ꝑ exceſſum. aliū a ſi-
niſtris ꝑ defectū. Et iō apl's ait. ij. Coꝝ. vj. Per arma iu-
ſticie ỽtutis dei a dextrix ꝛ ſiniſtris exhibeam⁹ noſmet-
ipos vt dei miſtroſ. Qualis aūt dn̄ſ. talis ꝛ miſter ei⁹. in-
q̄t ſapiēs. Et qui mihi miſtrat me ſequat̃. ait ip̄e domi-
nus. Joh. xij. Dn̄s aūt fortis ꝛ potēs. ait ps̄. xxiij. domi-
nus potēs in p̄lio. Cū enī diabolus fortis ỽtute nature
armat⁹ malicie multiplicate teneret atriū ſuū. ſ. mūduz
pacifice. quia null⁹ hmōi tēptatori reſiſtebat. Supueni-
ens fortior eo dn̄s ihs vicit eū. vt dr̄ Lu. xj. exq̄ expecta-
tus venit dn̄s bellās ꝛ fortiter vicit. Ergo viriliter age.
a dextris ꝯtra infidelitatē. a ſiniſtris ꝯtra ſupſtitionem.
ꝑ arma ỽtutis dei fortis fidei. j. Pe. v. Cui. ſ. dyabolo re-
ſiſtite fortes in fide. Cōtraria enī adinuicem bellāt ꝛ mu-
tuo ſe expelūt. Uiriliter age a dextris p̄ſumptiōis cōtra
dyabolū eā ſuggerentē. ꝛ a ſiniſtris deſperatiōis. per ar-
ma ỽtutis dei. ſ. ſpei. Eſa. iij. In ſpe erit fortitudo vr̄a. ſ.
ad vincendū diabolū ꝯtra deſperatōem vel p̄ſumptiōz
Uiriliter age a dextris inordinate dilectōis. a ſiniſtris i-
uidie ꝛ rancoris. Uiriliter age ꝑ arma ỽtutis charitatꝭ.
Gen̄. xxxij. figuratiue dr̄. Si ꝯtra deū fortis fuiſti. ſcz tu
charitas. q̄to magis ꝯtra hoīes p̄ualebis. Charitas enī
fortis dr̄ ꝯtra deū. q2 eū traxit ad terrā. ꝛ ad mortē indu-
xit. Uiriliter age a dextris gule ꝛ luxurie. ꝯtra eas dimi-
cando. Et a ſiniſtris inſenſibilitatis a neceſſariis abſti-
nēdo. ꝑ arma ỽtutis dei tꝑantie. Prouerb. xxx. Accinxit
fortitudine lūbos ſuos. Uirilit̃ age a dextris iniuſticie ꝛ
ſiniſtris nimij rigoris ꝛ ſeueritatis ꝑ arma ỽtutis dei. ſ.
fortis iuſticie. Prouerb. xv. Dom⁹ iuſti plurima fortitu-
do. Uiriliter age a dextris prudētie nimie. ſ. ſuo ſenſui in-
nitendo. Cōtra illud. Ne innitaris prudētie tue. Prouer-
bioꝝ. iij. Et a ſiniſtris īprudētie ꝛ ſtoliditatis. Uir ſapiēſ
id eſt. prudēs fortis. Prouer. xxiiij. Uiriliter age a dextrꝭ
nimie audacie ꝛ a ſiniſtris indebite timiditatis. Prou.
xxxj. Fortitudo ꝛ decor indumētū ei⁹. ſ. aīe ỽtuoſe. Tunc
decor eſt fortitudo ſeu aīam decorat. cū nec p̄cipitant̃ ſe
quis ingerit ad ꝑicula. nec timiditate ab eis cuz oportet
retrahit̃. Et q2 in bellādo homo laborat. ne ex ip̄a fati-
gatione deficiat. ponit̃ tertia regula que repat debilitati-
onē cū ſubdit̃. Conforteť cor tuū. Apl'us ad Ephes. iij.
Cōfortamī in dño ꝛ in potētia ỽtutis ei⁹. Confortari in
dño eſt ex his q̄ ſunt dn̄i. vt in ỽbis ei⁹. Sicut enī cibꝰ
corpalis ꝯfortat corp⁹ ꝛ corroborat. ita ꝛ panis doctrine
ſpūalis. Actuū. ix. de ſaulo ꝯuerſo dr̄ accipiēs cibū ꝯfor-
tatus eſt. Sacramētoꝝ frequētatio ꝯfortat ꝛ roborat. p̄-
cipue eucharistiā. Uñ eccl'ia in collecta dr̄ ꝺ eucharistia

Sit fortitudo fragiliū. ſit ꝯ om̄ia mūdi ꝑicula firmamē-
tum. Cōfortat̃ cor vino ſpūalis leticie. q2 vt dr̄. ij. Eſdre
viij. Omnē mentē facit ſecurā vinū. nec aliq̄d timet. Ita
inq̄t beat⁹ Anthoni⁹ in vitaſpatꝝ. Nil ita facit mentem
fortē ad om̄ia aduerſa intētamēta. ſicut leticia ſpiritual'
Man⁹ xp̄i ꝯfortat infirmū cor. vnde ꝛ dr̄ cordiale. hec
aūt eſt meditatio paſſionis xp̄i. In eius figurā Helyas
ambulauit in fortitudine ſuccinericij panis eſi. ſignātis
xp̄i paſſionē. vſq3 ad montē dei ſupne patrie. iij. Re. xix.
Sz nō ſufficit bn̄ inchoaſſe ꝛ bn̄ ad tꝑs ꝑſequi. niſi ad
finē vite ꝯuerſatio ſancta teneat̃ Et iō ponit̃ quarta
regula ad videndū bona dn̄i in terra viuentiū. ꝑ q̄ con-
ſequendo hec regula dat̃. ſ. Suſtine dn̄m. nō ſolū ſuſci-
pe ꝑ grām ſz ſuſtine. vt ſi te grauet vel g̃uis videatur in
ꝯtinuando labores ꝛ aduerſa. nō deponas eū gratiā ꝑ-
dendo. Nunq3 ab hoīe recedit dn̄s cū grā ſua. niſi quis
repellat eū a ſe. Uñ dr̄. Qui aūt ſuſtinuerit vſq3 ī finē. h
ſalu⁹ erit. Ue his q̄ ꝑdiderūt ſuſtinentiā dr̄ Ecci. ij. id ē.
ꝑſeuerantiā. Hinc ꝛ beat⁹ Aug⁹. de pe. di. iij. Inanis eſt
pnia quā ſequēs vita cōmaculat. i. carēs fructu vite eter-
ne. ſi nō reuertat̃ ad deū. Et ſequit̃. Eſto in patiā fortiter
ꝯfirmat⁹. vitā bonā quā cepiſti tenere nō deſeras. bonū
ꝓpoſitū ꝯſerua iugiter. Hec beat⁹ Aug⁹.

Temptatiōes inſurgūt hominibꝫ a diuerſis
Capitulum. iij.

Quia ad fortitudinem
ꝓut eſt ỽtus general' ꝑtinet bellare ꝯtra vicia
ꝛ tēptatiōes quaſlibet vincere. omittēdo ꝺ for-
titudine ꝓut eſt ỽtus ſpālis. q2 multa dicta ſunt de ea ꝛ
ꝑtibꝫ ei⁹ in materia de ỽtutibꝫ in iſta eadē ꝑte ti. iij. ſolū
agem⁹ hic de tēptatiōibꝫ q̄ vincunt̃ donis ꝛ grā ſpiritus
ſancti. Et licet in ꝓma pte in ti. de cauſis peccatoꝝ multa
dicta ſint de tēptatiōibꝫ. Hic tn̄ ꝑ aliū modū. Et ad hoc
poteſt induci illud ps̄. xviij. Precinxiſti me ỽtute ad bel-
lum. ꝛ ſupplātaſti inſurgētes in me ſubtus me. p̄cinxiſti.
id eſt. p̄paraſti adaptaſti reſtringendo lūbos cordis ab-
ſtinētia ꝛ caſtitate. ꝛ veſtimēta tꝑaliū reꝝ ad neceſſitatē
ſtringēdo. nō ad latitudinē ꝛ ſupfluitatē. p̄cinxiſti ſcz tu
dñe a q̄ om̄e datū optimū ꝛ om̄e donū ꝑfectū. ỽtute. id
eſt fortitudine interiori inducēte me ad talē reſtrictōem
Ad bellū ſpūale temptationū. Om̄is enī q̄ in agone cō-
tendit inq̄t apl's. j. ad Co. ix. ab om̄ibꝫ ſe abſtinet. ſ. impe-
dientibꝫ ỽtutē ei⁹ ꝯtra hoſtes. Et ſupplātaſti inſurgētes
in me ſubt⁹ me. eos ſuꝑando. Iſti aūt inſurgētes ꝯ nos
in bello temptationū ſūt. Hō malus. Mūdus vanus. Peſſi- Tēptatiōnes ſūt ſex
Exterior ſenſus. Carnalis appetit⁹. Diabol⁹ vari⁹.
mus antixp̄s. Sumim⁹ aūt hic tēptationē ꝓut cōmuni-
us ſumit̃ ꝑ quadā ſcz inſtigatōe ſeu impulſiōe alicuius
ad pctm̄ vel ad noſcendū vt dimittam⁹ de temptatōne
q̄ temptat ꝺs hoīem vel mgr̄ diſcipulū ſic xp̄s philippū
Joh. vj. vel hō deū. vt illi iſraelite q̄ tēptauerūt deum in
cordibꝫ ſuis. in ps̄. Cōtra qđ dr̄ Deut̃. vj. ꝛ Math. iiij.
Nō tēptabis dn̄m deū tuū. ꝛ de hac de q̄ loq̄mur tem-
ptatiōe incitatiōis ad malū loquit̃ ſaluator cum docuit
nos dicere in orōne dn̄ica. Et ne nos inducas in tēptati-
onē. Math. vj. Ubi nō petit̃ vt nō tēptamur. q2 meri-
tum ꝑderem⁹ ꝛ coronā. ſz vt nō ſuccūbam⁹ vt vincamur
a tēptatione. Ad qđ maxīe iuuat. ſ. ad victoriā tēptatio-
nū orō. Uñ ip̄e dn̄s Jhs ait diſcipulis Mat. xxvj. Ui- Orō valet ad vincēdū tēptationes.
gilate. ſ. reſiſtēdo. ꝛ orate ne intretis in tēptationē. i. vin-
camini ab ea. Tēptat igit̃ hō mal⁹ cū q̄s ſuo ỽbo vel fa-
cto q̄rit aliū decipe inducēdo ad pctm̄ vel nocumētum.
Et ſic diſcipuli phariſeoꝝ cū herodianis tēptauerūt xp̄z.
vt caperent eū in ſermone vt poſſent calūnioſe accuſare
eū ex aliquo verbo incaute dicto. vñ ꝛ xp̄s eis interrogā-
tibꝫ tēptatiue de cenſu dando vel negādo ceſari. Rūdit.

Quid me temptatis hypocrite. Mat. xxij. Sicq; in ſua temptatõe ꝑualere nõ potuerũt. Similiter fecerũt cum adduxerũt adulterã añ cũ Jo. viij. ⁊ plibꝫ alijs vicibꝫ. ſed ſemꝑ ꝯfuſi remãſerũt ⁊ ſupplātauit õs inſurgentes in eũ. Filij accedẽs ad ſuituté dei forme. Eccĩ. ij. Sta in iuſticia ⁊ timore ⁊ ꝑpara aĩam tuã ad temptatõem. Cũ eñi q̃s ſe regit in aliqua ſocietate in ſeruitio dei vl' in ſeculo diſponit virtuoſe viuere. vnde ⁊ deo ſeruire multi etiam aliqñ ſub ſpẽ boni repiunt̃ temptatores. ij. Corinth. xj. periclm̃ ĩ falſis fratribꝫ. ⁊ Ezech. ij. dr̃. increduli ⁊ ſubuerſores ſũt tecũ ⁊ cũ ſcorpionibꝫ habitas. ſcorpi⁹ palpat ⁊ cauda pungit venenũ infundit. Aug. Si frĩ tuo male ꝑſuades hũc occidis. de pe. di. j. Noli. Teptat nos mũdus van⁹ inſurgẽs ꝯtra nos ſuis vanitatibꝫ vt bõis nos amabilibꝫ alliciens vt ei inhercam⁹. Sap. xiiij. creature facte ſunt in odiũ ⁊ temptatõem ⁊ muſcipulã pedibꝫ inſipientiũ. Sicut eñi ĩ muſcipula ponitur larduʒ circa q̃d eſt laqueus capiẽs. ⁊ dum mus tractus appetitu lardi dũ capit capit̃. vñ occiditur. Similiter piſcis hamo adeſcato trahitur. ⁊ auis laqueo. ita inſipientes. id ẽ peccatores q̃ nõ hñt guſtũ nec verã noticiã de vltimo fine attendẽtes dulcedinẽ in cibis. pulcritudinẽ in femis. vtilitatẽ ĩ pecunijs. nõ aduertũt quõ illa querãtur. Sʒ inordinate affecti dũ ea aſſumũt indebite incurrũt laqueum peccati ⁊ dãnatõis eterne. Unde ⁊ beatus Antho. vidit totũ mũdũ plenũ laqueis ſibijnuicẽ annexis. ⁊ cuʒ clamaſſet quis iſtos euadet. Audiuit humilitas. Btũs Aug⁹. in ſmõe. Duplicẽ ꝯ nos mũdus aciem mittit. ſ. ad bellãdũ. ꝯ nos ⁊ temptandũ. demulcet pſꝑis. deterret aduerſis. Nõ te terreat aliena crudelitas. nõ te vincat ꝓpria voluptas. ⁊ victus ẽ mũdus. Eccl'i xxvij. Uaſa figuli ꝓbat fornax. ⁊ viros iuſtos temptatõ tribulatõis. Et iterũ. nõ laudes virũ. Hec eñi temptatõ hominũ ſcʒ incitãſ eos ad elatõem. Temptat tertio exterior. ſ. ſenſus ĩſurgẽs ꝯ nos. Cañ. j. Filij mr̃is mee pugnauerũt ꝯtra me. Mater ꝑma hoĩm eſt ſenſualitas. qua q̃libet ꝑmo regit̃ ⁊ nutritur ante vſum rõnis. Jſti ſenſus exteriores multipliciter pugnãt ꝯtra nos ſua curioſitate. Nam vt dicit̃ Eccs. j. Nõ ſatiatur oculus viſu nec auris auditu. ⁊ ſic alij ſenſus curioſi ſunt circa ſua obiecta ⁊ inſatiabiles. ſʒ niſi q̃s pugnet viriliter refrenãdo. cito interficiũt animã. Hiere. ix. mors. ſ. peccati introiuit ꝑ feneſtras nr̃as. ſ. ſenſuum. ingreſſa ẽ domos nr̃as ꝯſciaꝝ. ſed fidel' ds̃ q̃ non ꝑmittit vos temptari ſupra id q̃d poteſtis ſed faciet cũ temptatõne ꝓuẽtũ. Nã ſi oporteat quẽlibet vti ſenſibꝫ. inordinate delectatões ſuas querentibꝫ. tamẽ iuuat p̃cipue cũ quis intendit mortificatõi coꝝ. Jn cuius figuraʒ Joſue quinq; reges qui bellũ inierũt ꝯtra iſraelitas. i. fideles eos deuicit. ⁊ crucibꝫ affixit. Qui ſm̃ origenẽ ſignificãt ſenſus quinq; exteriores quos bellãtes ꝯ nos veri fideles ieſu mandato cruci mortificatõis affigunt ſm̃ illud apl'i Gal'. v. Qui ſunt chriſti carnẽ ſuã cũ vitijs ⁊ cõcupiſcẽtijs crucifixerũt vt terrã ꝓmiſſionis obtineant.

Temptat q̃rto carnalis ꝯcupiſcẽtia. interioribꝫ paſſionibꝫ ꝯcupiſcibil'. iraſcibilis amore. deſiderio. delectatõne odio. abomĩatõe. triſticia. audacia. ſpe. timore. deſꝑatõe. ira. Uñ Jacobꝫ. Unuſquiſq; temptat̃ a cõcupiſcĩa ſua abſtractus ⁊ illectus. Unde Greg. de pe. diſ. ij. ſciendũ inter hec. Aliud eſt q̃d de temptatõne carnis anim⁹ patit̃ aliud cũ ꝑ ꝯſenſum delectatõnis obligat̃. plerũq; eñi cogitatõne praua animus pulſat̃. ſʒ renitit̃. plerũq; ꝑuerſum q̃d ꝯcipit intra ſemetipm̃ etiã ꝑ deſiderium voluit. Hinc ⁊ p̃dicator egregius ait Temptatõ vos nõ apprehendat niſi humana. Humana q̃ppe ẽ tẽptatõ q̃ plerũq; turpi cogitatõe tangimur. etiã nolẽtes. q² vt nonnunq̃ illicita ad aĩm veniãt. hoc vtiq; in nobiſmetipis ex humanitatis corruptibilis pondere habem⁹. Jã ꝟo demoniaca eſt ⁊ nõ humana tẽptatio. cũ ad hoc q̃ carnis corruptibilitas ſuggerit ꝑ ꝯſenſum ſe anim⁹ aſtringit. hec ille. Hec caro ſenſualitas ſiue ꝯcupiſcẽtia carnis que concupiſcit aduſus ſpũm. ẽ illa eua figuratiue que viro ade id eſt ſpũi ſeu rõni ſuadet edere lignũ vetitũ. vt cũ ea delectet̃ ĩ malo. Sed audiẽda nõ eſt. q² ad mortẽ inducere querit. ⁊ a paradiſo excludere. Sed arguẽda dicẽdo diſſenſu quaſi vna de ſtultis mulieribus locuta es. Job. ij. Hec eſt illa egyptiaca mulier q̃ pulcruʒ aĩa ⁊ corꝑe ac prudentẽ adoleſcẽtẽ ioſeph. frequẽter ſtimulat ad oblectandũ ſecũ. ſed relicto pallio ſecularis ꝯuerſatõis nõ attẽdẽda ſed fugiẽda eſt. Gen. xxxix. Hec eſt thamar. q̃ depoſita veſte lugubri ſcʒ penitẽtie ⁊ ꝯpunctõis. iduta teriſtro apparẽtis boni ſedet in biuio quieſcẽs in vanitate ⁊ voluptate. vt mulier ornata ĩ habitu meretricio ad capiendas aĩas. iudã qui interp̃tat̃ cõfitens. i. virũ ſeu ſpiritũ deo ꝯfitentẽ fide penitẽtia p̃cenijs ĩducit ad illegitimũ actum. Gen. xxxviij. Sicut ⁊ Berſabee dauid deo deuotũ. Hec eſt iahel que ſyſarã. i. ſpũm fugientẽm d̃ p̃lio temptatõnũ inuitat ad quieſcendũ in tabernaclo. i. ad cuius carnis blãdam ĩ ꝯcupiſcĩa. ⁊ oblato vtre lactis. i. delectatõis carnal'. dormientẽ ab actu rõnis occidit. Judicũ. iiij. Hec ẽ illa dalila que interp̃tat̃ ſitl'a. que ſampſonẽ fortiſſimũ. q̃ eius importunis inueſtigatõibꝫ acquieuit reuelãdo ſecreta. ⁊ in gremio eius dormiuit. i. nimis curã eius habẽs crine virtutũ ſpoliauit. ⁊ philiſteis id eſt demonibꝫ excecandũ. illudendũ tradidit. ⁊ ideo aſꝑe increpanda. Hec etiã ſatiat. q² ſitula ẽ. ſed duas filias hʒ ſanguiſugas. que ſemꝑ dicũt affer. affer ꝓuerb. xxx. id ẽ auariciã ⁊ luxuriã. Jn ſicco aũt diete ſeu abſtinẽtie tenẽda eſt vt moriat̃. Hec eſt herodias copulata herodi. i. diabolo inceſtuoſo. que ꝑ ſaltatõne filie ſue. ſ. imaginatõis vel delectatõis carnal' grata mundanis facit amputare caput Johannis bap. qui interp̃tat̃ grã quã facit amittere. Marci. vj. Hec eſt deniq; ancilla oſtiaria. q̃ ſi cuſtodiã habeat ſenſuũ. facit Petrũ. i. ſpũm chriſtum negare facit. Jo. xviij. Eſt g̃ caro nõ delicijs fouẽda ne vigor ſue temptatõis accreſcat. ſʒ caſtiganda exẽplo apl'i. Caſtigo corpus meũ ⁊ in ſeruitutẽ redigo. j. Corin. ix. Sic ſara dña Agar ancillã ſibi rebellantẽ verberibꝫ ſubijciebat ⁊ fugienti ab ea ab angelo dictũ ẽ ei vt reuerteret̃ ⁊ dominẽ ſue ſubijceret̃. Gen. xvj. Qui delicate pauerit ſeruuʒ. id eſt corpus in fine ſentiet cũ ꝯtumacẽ. ꝓuer. xxix. Sic ſiba ſeruus miphiboſeth ꝯtempſit dñm ſuũ ⁊ impediuit ne ſequeretur Dauid. ij. Regũ. xix. q² nimiũ dominium ſibi ꝑmiſit ĩ rebꝫ ſuis. Fabuloſe narrat Eſop⁹ ſʒ moralitate notabili q̃ cũ quidã ruſticus ꝑ deſtũ trãſiret inuenit ſerpẽtẽ frigore afflictũ iacentẽ ĩ terra quaſi mortuum. Cui compatiẽs collegit ⁊ in ſinũ ſuũ poſuit ⁊ calefecit. q̃ reſumptis viribꝫ intoxicauit eũ. Cũq; ille argueret eum de ingratitudine. q² q̃ſi mortuũ fouĩt. Rñdit. Tu ſcis q̃ natura mea eſt q̃ nõ noceã niſi calefactus. ⁊ cũ incaluero. venenũ necẽ eſt effũdere. Nõ g̃ inculpes me ſi ꝓꝑetatẽ nature mee ſuaui. ſed tibi imputa q̃ me calefeciſti ⁊ fouiſti. ſic ⁊ caro cũ ⁊ delicate fouetur venenũ concupiſcẽtie q̃d ĩ ſe hʒ effũdit. Et iõ ait apl's ad Ro. xij. Exhibeatis corpa vr̃a hoſtiã viuẽtẽ ſcãm d̃o placentẽ. hoſtiam dicit in q̃ aĩal mactat̃. q² corpus ſenſualitati aĩali mactãda ẽ. Uiua tñ remanet vt ſcʒ ita mortificet̃ caro q̃ exercere valeat q̃ ſibi incumbũt agenda. Ego dñs inquit odio habẽs rapinã in holocauſtum q̃d fit dũ indiſcrete corp⁹ macerat̃. vigilijs. abſtinentijs. ⁊ hm̃õi. vt dic̃ hiero. d̃ ꝯſe. di. v. nõ mediocriter.

Quintũ temptãs ẽ diabolus. ⁊ iſte ſuꝑ oẽs tẽptat ⁊ decipẽ q̃rit. ⁊ h̃ ẽ ei⁹ officiũ. vñ ⁊ anthonomatice dr̃ tẽptator. Mat. iiij. Accedẽs tẽptator dixit. Loq̃tur aũt vl ſenſibilr ĩ forma humana quã aliqñ aſſumit. vt coĩter dr̃ qñ xp̃m tẽptauit. vel in-

Quibus aſſilat̃ ſẽſualitas ſiue ꝯcupiſcentia.

Fabula ſʒ moralitate notabil'

ſenſibiliter diuiſis modis mala mēti ſuggerēdo. Vñ Jo.
papa .xvj. q. ij. viſis. ait. Verſutꝰ hoſtis mille nocēdi hꝫ
modos. nec ignoramꝰ aſtuciā eiꝰ. Conaꝶ ei a ꝑncipio rui
ne ſue vnitatē eccl'ie reſcindere. i. ꝑ errores charitatē vul
nerare. qḋ fit ꝑ q̄ḋlibet mortale. ſcroꝝ opꝫ dulcedinē in
uidie felle inficere. ⁊ oībꝫ modis q̄bꝫ pot genꝰ hūanum
euertere ⁊ ꝑturbare. Dolet eni ſatꝫ ⁊ erubeſcit charitatē
quā in celo nequit hēre hoīes ꝯſtātes ex lutea materia in
terra tenere. Vñ opoꝛꝫ ꝯtū fragilitati nr̄e ꝯcediꝶ. vt oēs
aduꝰ nocēdi verſutie eiꝰ muniamꝰ ne mors. i. pcti ingre
diaꝶ ꝑ feneſtras nr̄as. i. potētias. Hec oīa ibi. Narrat in
li. de. vij. donis. ꝙ mgr̄ Jordanꝰ ordīs p̄dicatoꝝ ſanctuſ
hō. cū q̄ndā obſeſſum a demone ſibi p̄ntatū adiuraret.
vt demō diceret ei nomē ſuū. Rñdit ꝙ mille artifex voca
reꝶ. q2 mille modos ⁊ artes hēbat ad decipiēdū hoīes
Et vt ſcias ꝙ ꝟitatē dico. Ego ſum q̄ decipio magnos
theologos ⁊ decretiſtas ⁊ legiſtas ⁊ phyſicos. barones.
milites. ꝓpoſitos mercatores ⁊ alios. ⁊ cepit ſinguloꝝ ver
ba geſtus ⁊ modos ⁊ officia p̄ntare vſqꝫ ad domicellas
dnaꝝ q̄ ſeruiūt eis in cameris eaꝝ blādiēdo eis adulan
do ⁊ mollit loquēdo. puta vt diceret. Theologos tēpto
⁊ decipio. vt ſciētifice ⁊ ſubtilia p̄dicēt. vt videā궑 acuti.
nō vt ꝓploꝝ ſalutē querāt. Querūt eē mr̄i cū nō adhuc
ſint diſcipuli. p̄dicatōes ſibi ꝓcurāt vñ plꝰ pecunie ꝗ glie
hauriāt. Celebrare frequēter erubeſcere facio. retineo eos
a ꝯfeſſione vt magꝭ boni habeanꝶ occultatꝭ eoꝝ neq̄tijs
Refectiones pingues ſibi ꝓcurare ſuadeo. vt ſint fortes
ad p̄dicandū. ad acq̄rendas ⁊ augēdas pecunias inſti
go. ſub p̄textu libroꝝ emēdoꝝ ꝓ ſtudio ⁊ neceſſarijs ꝓui
dendis pānos ſeu cappas ſumptuoſas eos hēre ſuggero
vt ſint in reuerētia apḋ magnates ⁊ ꝓplos. Viſitare mo
niales vel viduas ſub p̄textu pietatis admoneo frequē
ter. vt demū nō ſolū ad amorē ſꝫ ad cōmixtionē adducā
Jn audiēda ꝯfeſſione ꝑncipū a diuitū admitto. vt bo
num foꝝ eis faciāt ne diſpliciāt. ⁊ ſic vterqꝫ in foueā ca
dant. Queſtiones ⁊ opīones nouas inutiles ⁊ populis
ſcandalizatiuas inꝶ ipos mgr̄os inuenire laboro. vt ſibi
inuicē mordeāt inuidie. ⁊ vt ſcp̄turas ſacras vt ſimplices
lr̄as dimittāt. ⁊ phīca ⁊ poetica vt magꝭ audita ī mediū
adducāt allicio. ⁊ ſic diſcurre ꝑ alia exercitia. Sꝫ ſupplā
taſti ait ꝓpha. inſurgētes in me. i. demones ſubtꝰ me dā
do mihi fortitudinē ad vincendū. Hic diabolꝰ tēptatoꝛ
eſt ille obſtinatiſſimꝰ Pharao. q̄ iſraelitas. i. fideles egre
di affectātes de ſeruitute eiꝰ tyrānica magis ḡuat in ope
ribꝫ luti latens ⁊ paleaꝝ. tēptatiōibꝫ ſcꝫ ꝯcupiſcētie. aua
ricie. ⁊ leuis ſupbie. Sꝫ dei ꝟtute egreſſus in manu for
ti. adhuc ꝑſequēs in mari p̄nīe ſubmerſus eſt. Exo. xiiij.

Dyabolꝰ tēptatoꝛ q̄bꝫ aſſimilaꝶ.

Hic tēptatoꝛ eſt nabuchodonoſoꝛ potētiſſimꝰ. q̄ fornacē
malicie incēdere fecit ꝑ ſuos miſtros demones ſeptēpli
citer. i. ꝑ ſeptē vicia capitalia. ad incendendū ponēs na
ptam malaꝝ cogitationū. ſtupā prauaꝝ locutionū alio
rum. picē fetentē maloꝝ exemploꝝ in ope alioꝝ. malleo
los excuſationū vel tribulationū. Sed in hāc miſſi tres
pueri. i. oēs in tribꝫ ꝟtutibꝫ puros. roꝛe celeſtis gratie
ignis nō leſit. Dañ. iij. Hic eſt ille calidiſſimꝰ Herodes
q̄ nō patiēs xp̄m regnaturū. multos pueros in bethleē
occidit. q̄ interp̄tatur domꝰ panis. i. in eccleſia. vt chriſtū
occidat ne ſibi auferat regnū. Sꝫ licet corpa ſanctoꝝ mł
tipliciter afflixerit vſqꝫ ad mortē. xp̄m tñ. i. gratiam eiꝰ
extinguere nō valuit. Math. ij. Sed grauiſſime dei iu
dicio punitꝰ eſt. De calliditate eiꝰ ſeu malicia dꝛ Geñ. iij
Serpens callidioꝛ erat cūctis animātibꝫ terre. Et tamē
ſubdiꝶ. Jp̄a mulier. i. ratio cōteret caput tuū. Caput dra
conis eſt initiū tēptatiōis. qḋ cū ꝯteriꝶ reſiſtēdo ⁊ ip̄e di
abolus fugaꝶ. Jac. iiij. c. Reſiſtite dyabolo ⁊ fugiet a vo
bis. Beatꝰ Amb. in libro de paradiſo. Nemo noſtrū teneꝶ
ad culpā. niſi ꝓpria volūtate deflexerit. voluntarium ſibi
militē elegit xp̄s. voluntariū ſibi ſeruū ſibi diabolꝰ actio
natur. xv. q. j. non eſt. De poteſtate eius diciꝶ Job. Non
eſt poteſtas ſimilis ei ſuꝑ terrā. Et de obſtinatione eius
diciꝶ. Coꝛ eius indurabiꝶ quaſi lapis. Ad bellandum ⁊
cum vincendū xp̄s hortaꝶ ſuo exemplo. Unde apoſtolꝰ
ad Heb. v. Nō enim habemus pontificē q̄ nō poſſit cō
pati infirmitatibꝫ noſtris temptatū ꝑ oīa ꝓ ſimilitu
dine abſqꝫ peccato. Jn quo eni paſſus eſt ip̄e ⁊ tempta
tus. potens eſt ⁊ his qui temptanꝶ auxiliari. Docuit et
modū reſiſtendi.

Secundū aūt quat- .§. I.

tuoꝛ ſtatꝰ hoīm. ſic q̄druplicitꝰ tēptat. ḋ quibus in pſ̄.
Suꝑ aſpidē ⁊ baſiliſcū ambulabis. ⁊ ꝯculcabis leonē ⁊
draconē. Aſpis eſt q̄ ad peccātes. Baſiliſcꝰ q̄ ad ꝓficien
tes. Leo q̄ ad ꝑmanētes. Draco q̄ ad p̄ſidentes. Sꝫ qui
habitat. i. ꝯtinue manet in confidentia diuini adiutoꝛij.
Eſt ergo aſpis dyabolꝰ q̄ ad peccātes. poſtq̄ꝫ eni ad pec
catum induxit malignꝰ. ip̄e conatur ⁊ inſtigat hominē
ad ꝑmanendū in eo ⁊ nō audiendū vocē incantātis. i. re
mordētis ꝯſciētie vel ſcripture diuine talia arguētis vł
p̄dicatoris. Sed diuerſas excuſationes ſuggerit vel lon
gitudinē vite. vñ adhuc habeat tp̄s penitēdi ⁊ bñfacien
di. Jn cuiꝰ figurā diciꝶ Geñ. xxxiiij. ꝙ ſichē poſtq̄ꝫ viola
uit dinā filia Jacob triſtē effectā. blandicijs deliniuit vt
ſecum ꝑmaneret. Sic dyabolus animā virginē ⁊ innocē
tem. vicijs varijs eius integritatē auferēs cum ꝯſciētia
remordens eā cōtriſtaꝶ q2 oīs malus impleꝶ penitudi
ne. inq̄t phs in lib. ethi. diabolus ei blandiꝶ vt non rece
dat ab eo. vel quia multi alij faciūt ſimilia ſc̄m illud Ec
cleſiaſtici. xxij. pctōꝛ vitabit correctionē. ⁊ iuxta volunta
tem ſuā inueniet cōꝑationē. i. ſimilē ei in malis. Sed vt
dꝛ beatꝰ Aug. nō ꝓpterea minus ardebūt q2 cū multis ar
debunt mali hoīes. ij. q. j. multi. Vel dei miſericordia eſt
magna ad parcendū peccata. Sed diciꝶ Eccī. v. Ne di
cas miſericordia dei magna eſt pctōꝝ meoꝝ miſerebiꝶ.
Adijcit eni exempla ſanctoꝝ magnoꝝ. qui ⁊ ip̄i lapſi ſūt
ſed aliq̄ etiā nō redierūt ad gratiā. Vel quia penitebit ī
futuꝝ. ſicut multi fecerūt. ⁊ ſic ꝓmittit ſibi vitā longam.
Cū tamē dicaꝶ Eccī. v. Ne tardas cōuerti ad dominum
neqꝫ differas de die in diē. Subito enim tibi veniet ira
eius. ⁊ in nouiſſimo diſperdet te. Per iſtas igiꝶ ſuggeſti
ones ⁊ ſimiles q̄bꝫ conaꝶ peccantē detinere in malo. Di
citur dyabolꝰ aſpis q2 dū incantaꝶ in vnā aurem ponit
caudam ne audiat incantantē ſuadēs. ſcꝫ longam vitā ⁊
aliam figit in terrā. i. ad occupationes terrenas ita imer
ſus vt nil cogitet de ſalute. vel ſe terrenis excuſationibꝫ
palpando vt dictū eſt. Sed nō declines coꝛ meū ait pſ̄
in verba malicie. id eſt. nō ꝑmittas me declinare. ad ex
cuſandas excuſationes in peccatis. quia augeꝶ inde pec
catum. Vel etiā ſi ſuggerit excuſatiōem. ſub occaſiōe ne
ceſſitatis vite. quaſi nō poſſit aliter viuere. ſi reſtitueret
vel dimitteret artē illicitā. Et ſic videtur ſibi ꝙ deus ha
beat eū excuſatū. cū velit vt viuat. Unde ⁊ dyabolus vt
aſpis ſe habuit in temptatiōe xp̄i cum ait. Si filiꝰ dei
es dic vt lapides iſti panes fiant. Matth. iiij. ꝑſuadēs
ei victū gule ſub p̄textu neceſſitatis. Et ſic ſuadet pecca
toꝛi. vt q2 filiꝰ dei eſt ꝑ creationē ⁊ adoptionē gratie ba
ptiſmalis. lapides. i. duras ſnīas ſcp̄turaꝝ q̄ mandāt re
ſtitutiones fiendas vſqꝫ ad mendicitatē ⁊ pctā oīa di
mittēda. ꝯuertat in panes molles mēte opinādo ſcp̄tu
ras mitiꝰ interp̄tandas. Secūdo diabolꝰ eſt vt baſiliſcꝰ
temptādo q̄ ad ꝓficiētes in bono. Dicit beatꝰ Bern. ſuꝑ
pſ̄. ij. Qui habitat. ⁊ ſuꝑ dictū. v. ꝙ baſiliſcꝰ ſignificat
vanā gl'iam ⁊ inuidentiā. Et ſecundū cōmuniꝶ ꝓcedit a
primo. Nam ex hoc ꝙ aliq̄s eſt auidus gl'ie tp̄alis. cum
videt aliquē quē ex aliqua ſua virtute eſtimat magis ſe

Dyabolꝰ bis ꝯgat

Peccātes tēptat ſic

Proficiētes tēptat ſic

laudari inuidet ei. Circa iſta temptat diabolus ꝓficien-
tes i ꝟtutibꝫ. vt q̄rat ſcꝫ ab hoibꝫ laudari. Unde Sen̄.
Nulla eſt tam excelſa ꝟtus q̄ dulcedīe glīe nō tangatur.
Unde btūs Bern̄. vbi ſ̄. Baſiliſc⁹ vana glīa eſt. Uidete
ait xp̄s ne iuſticiā vr̄am faciatis corā hoibꝫ vt videamī
ab eis. ac ſi dicat. Cauete oculos baſiliſci. Nocet enī baſi
liſcus ei q̄ ꝑus videt̄ a baſiliſco q̄ꝫ ip̄e videat baſiliſcum
ꝛ tūc ſolo aſpectu ſuo baſiliſcus veneno inficit ꝛ occidit
Sed ſi hō ꝑus videt cū ip̄e baſiliſcus morit̄. Uidet̄ er-
go quis ꝑus a baſiliſco. cū ocl'is intentōnis ſue mouet̄ in
bonis opibꝫ ob vanā gl'iam. vt ſcꝫ laudet̄ ab hominibus
ex eis. ꝛ tūc ſpēaliter occiditur. q2 mortuū eſt opus illud
Sed cūc ꝑmo videt ip̄e baſiliſcū cū ſibi cauet ab intenti
one glīe temp̄at̄. ꝛ ſic occiditur baſiliſcus. i. tl'e vitiū. Q,
tali vitio temptet diabolus ꝓficientes. Habes figuram ī
loth. Gen̄. xix. cuius filie ſignificāt. vt exponit origenes.
ſuꝑbiam ꝛ vanā gl'iam. ineoriauerūt ī morte. ſ. virtutum
ꝛ cognite ſūt ab eo. exempla habes plura ī Dauid faciē-
te populū dinumerare. ij. Regū vlt. Ubi etiā ponit̄ ſa-
thā cū cōmouiſſe ad hoc. Dicit etiā btūs Bernard⁹ vbi
ſ̄. ꝙ baſiliſcus ſignificat inuidiā. Sic enī ait baſiliſc⁹ ve
nenū gerit in oculo. Noſce cupis oculū venenatuꝫ neq̄ꝫ
ocl'm faſcinantē inuidiā cogitato. Quid enī eſt inuidere
niſi malū ī alio videre. h̄ enī cupit inuidus. Si nō fuiſ-
ſet ille baſiliſcus. ſ. ſerpens antiquus inuidia eius mors
nō introiſſet in orbē terrarū. Sed ve miſero homī q̄ ba-
ſiliſcū inuidū ꝑmo nō videt. ſed viſus ab eo occiſus eſt.
Q, ſpūales temptētur de hoc habes exemplū in maria
ſorore Aaron. Nūi. xij. ꝛ alia exēpla ī collatōe ꝛ ī Uitaſ-
patrū. Temptauit baſiliſcus iſte xp̄m de vana glīa. cum
ait Math. iiij. Mitte te deorſum. vt. ſ. gloriaret̄ ex lau d
hoīꝫ inde ſibi ſecuta nō leſo. Leo dicit̄ diabolus q̄ ad ꝑ-
manētes in bono diuerſis afflictōibꝫ. j. Pe. v. Aduerſa-
rius vr̄ diabolus tanq̄ꝫ leo rugiens circumit querēs quē
deuoret. Rugitu clamat ꝑ terrores ꝛ cōminatōes. Un-
guibꝫ dilaniat ꝑ diuerſa flagella dētibꝫ dilaniat ꝑ mor-
tis tormēta. Sic apl'os in bono ꝑmanentes ꝛ p̄dicātes
ieſum cōminati ſūt principes ſūt ſacerdotū ne ampliuſ
in nomīe eius loquerent̄. Sed ꝓpter minas non deſtite-
rūt q̄n predicarēt. Actuū. iiij. Quaſi vnguibꝫ leo iſte di
lacerauit iob. dum egreſſus ſathā a facie dn̄i opere ſuo
diuitias ei abſtulit. ignem de celo ſuꝑ oues mittendo. ꝛ
ſabeos ꝛ chaldeos ad auferendū boues ꝛ aſinos ꝛ came
los inducendo. ventū cōcitādo in aere. q̄ dirutū edificiū
domus filios et filias opp̄merꝫ. Demū ꝑcutiendo corp⁹
vlcere peſſimo. vt eū ad impaciam induceret ꝛ ad blaſ-
phemiam ꝯcitaret. Sed in om̄ibꝫ illis nō peccauit Job
c. j. Sicut ꝛ apl's paulus ait de ſeip̄o. ij. Cor. ij. Datus ē
mihi ſtimulus carnis mee angel⁹ ſathane q̄ me colaphi
ſet quē ſtimulū h. aug⁹ ꝛ Remigi⁹ dicūt fuiſſe infirmita
tē corꝑis capitis vl' iliū. ſm aliq̄s. Scd̄m aūt Gregoriū
in moral. ꝛ bedā. temptatōem carnalē. Sed q̄dcunq̄ꝫ eſ
ſet diabolus ꝑ h̄ temptabat inſtigando ad malum vel
retrahere curando a bono ꝑ tedium. Un̄ ꝛ ip̄e dic̄ alibi
Grauati ſumus ſupra modū. ita vt nos tederet viuere.
Sic ꝛ beat⁹ Antho ꝓficiētē ī magno feruore verberibuſ
ſenſibiliter affecerūt. Quaſi dētibꝫ leo iſte deuorauit cuꝫ
inſtigauit tyrannos ad occidendum ſcōs. vt exēplo coꝝ
aliós terreret ꝛ a fide auerteret ꝓpter mortē crudeliſſimā
coꝝ q̄ de ſe eſt vltimū terribiliū ſm phm. Sed ꝯculcāt
ſancti leonē iſtū ꝯtemnendo vitam iſtam. ꝛ mortē liben
ter ſuſtinendo ī dei adiutorio. ſcuto fidei ꝓtecti. Ita ait
ip̄e Petrus. v. c. Leoni reſiſtite fortes in fide. Sil'r Pau-
lus ad Heb. xj. ſci fortes facti ſūt in bello ꝑ fidē obturaue
rūt ora leonū extinxerunt impetū ignis. effugaruut aci-
em gladij. Alij diſtenti ſūt nō recipiētes redemptōem. i.
euaſionē mortis. Alij ludibria ꝛ ꝟbera experti. inſuꝑ ꝛ vin

Diabol⁹ ꝑmanēti-
bus ē leo.
ꝛ quare.

cula ꝛ carceres. lapidati ſūt. ſecti ſunt. temptati ſunt. Di
cit Bern̄. ſuꝑ Qui habitat in dcō ꝟ. ꝙ nō defuit chriſto
iſta temptatō. Un̄ ꝛ lucas d̄t. c. iiij. ꝙ ꝯſummata omni
temptatōe. ſ. trina in deſerto diabolus receſſit ab eo vſq̄ꝫ
ad temp⁹ ſcꝫ paſſiōis. Nā tūc iterꝝ acceſſit vt leo rugiēs
vocibꝫ dicentiū. Crucifige. ꝛ rapiens manibꝫ gentilium
crucifigētiū. Un̄ dicit ī pſ̄. xxj. Salua me ex ore leonis.
Sed vicit Leo de tribu iuda. Nā vt ip̄e ait Jo. xiiij. Ue
nit ꝑnceps mūdi huius ꝛ ī me nō habet quicq̄ꝫ. q2 patiē-
ter ꝛ conſtanter oīa aduſa. ꝯtumelias. flagella. irriſiōes.
ꝛ ignominiā crucis tulit. Demū quarto diabolus vt dra
co accedit ad ꝑſidentes. Draco dr̄ ꝑ aera volitare ꝛ ī are
na abſconſus ſuo ſibilo ſeu flatu venenoſo. aues deſuꝑ Preſiden
volātes inficit ꝛ occidit. Dicit btūs Bern̄. Draconē eſſe tes tēptat
cupiditatem vl' iracūdiam. Hec vtrīq̄ꝫ latitās in terrenis ſic.
inficit etiā celeſtia. i. ſacramēta ſpūalia per ſimonias vel
per munera. His ſcꝫ auaricia ꝛ iracundia draco infernal'
preſidentes vexat ꝛ multos occidit. Et de auaricia clarū
eſt. q2 a ſacerdote vſq̄ꝫ ad leuitaꝫ a maiori ſcꝫ rectore vſq̄ꝫ
ad minorē. om̄es auaricie ſtudēt ait hiere. non curantes
de ſalute ouium. ſed lana ꝛ lacte. ꝛ q2 multa referunt̄ ma
la rectoribꝫ. ꝛ nō ab om̄ibꝫ obeditur. hinc exurgūt mot⁹
ire. ꝛ vt dicit greg. xj. q. iij. c. Illa reſtringēda eſt ſub rōe
poteſtas. nec quid agendum priuſq̄ꝫ ꝯcitata mens ad
tranquillitatem redeat. Nā cōmotōis ſue tempe iuſtuꝫ
putat om̄e quod fecerit. Temptauit draco chriſtum de
auaricia cū ait Mat. iiij. Hec om̄ia tibi dabo, ſi cadens
in terram adorauerís me. Eſt enī auaricia idoloꝝ ſerui-
tus ſm apl'm. His quattuor beſtijs correſpōdet ſm bea
tū Bern̄. vbi ſ̄. q̄tuor anime paſſiones. q̄ ſunt ꝑncipia
vitioꝝ. Triſticia aſpidi obſtinatōnis ꝯtriſtetur deſere-
re vitia. Baſiliſcus ſpei. Sperat enī conſequi laudē va
ne gl'ioſus. Leo rugiens ꝑ tribulatōnes timori q̄ de eis
habet̄. Draco cupiditati ſeu amori. Sed ſm Bern̄. vbi
ſ̄. ambulat ꝛ ꝯculcat om̄ia iſta iuſtus ꝑ q̄ttuor virtutes
Triſticiā ꝛ obſtinatōem ꝑ temꝑantiā. baſiliſcum inuidie
ꝛ vane glorie ꝑ iuſticiam que reddit deo q̄ dei ſunt. leonē
timoris ꝛ tribulatōnis per fortitudinem. Draconem ire
ꝛ auaricie per prudentiam.

De decem modis §. II.

temptatōnis diaboli. pſ̄. ciij. Draco iſte quē tu forma-
ſti ad illudendū ei ſuꝑple ē ī iſto mari magno. de quo ſu-
pra dixerat. i. in ſeculo. Iſte diabolus inq̄t Job dr̄ Leui
athan. i. cete maximū piſcem ſuꝑ alios. ꝛ vehemoth. id ē
elephas maximū animaliū terre. draco maximū per ae-
ra diſcurrētium. Formauit ſiquidē d̄s hūc maximū di-
gnitate ſuꝑ om̄es puros homīes ꝛ angelos. Unde dici-
tur Job penl't. ꝑncipiū viaꝝ dn̄i. i. ꝑ maximū creaturarū
q̄ dicūt̄ vie dn̄i. i. opꝫm ſuoꝝ. ꝛ Ezech. 24. Tu ſignacl'ꝫ ſili
tudīs d̄i. Formauit ſiq̄dē eū q2 nil de materia ī ei⁹ natura
poſuit ſicꝫ ī hoīe ꝛ alijs. ſꝫ purā formā. i. ſpm̄ formauit. q2
plenū formis. i. ſpēbꝫ ſeu ſil'itudībꝫ reꝝ creataruꝫ edidit.
q̄s itellcūi ei⁹ imp̄ſſit. vn̄ dr̄ Ezech. xxviij. Cherub plen⁹
ſapia ꝛ ꝑfect⁹ decore ī delitijs ꝑadiſi dei fuiſti. Iſtā aūt
ſciaꝫ ꝑ pctm̄ n̄ amiſit. ſꝫ ex lōga experientia malicie adau-
xit noticiā moꝝ ad decipiēdū ſuis tēptatōibꝫ. Q, āt tē-
ptat ꝛ de q̄bꝫ tēptet diabol⁹. ꝛ q̄bꝫ mōis tēptat. notatur
Apoc. xij. vbi dr̄ de iſti⁹ draconis forma ꝛ actōe. Signū
aliō appuit ī celo draco magn⁹ ꝛ rufus hn̄s capita. vij.
ꝛ cornua. x. ꝛ ſuꝑ ip̄a. x. diademata. ꝛ poſuit ſe draco iſte
an̄ mlierē quā p⁹ viderat Jo. amictā ſole ꝛ luna ſub pe-
dibꝫ hn̄tē ꝛ in capite coronā ſtellaꝝ. xij. Hec ē ecclīa ami-
cta ſole iuſticie ꝛ mūdi ꝯtēptū ſignificat ꝑ lunā ſb pedibꝫ
hn̄tē affcm̄ cū corōa. xij. ſtellaꝝ. i. xij. articloꝝ fidi. Pepit
hec mlier maſcl'ꝫ. q2 d̄ ea nat⁹ ē xp̄s tot⁹ viril'. q̄ recturus
erat oēſ gētes ī ꝟga ferrea. i. rcicudīe īflexibl'i. ip̄ꝫ cū ibꝫ d̄ ſ

ſit apl'is.caput eccl'ie.ſ.ad regendū eā. Queſiuit autem
draco iſte deuorare eū ꝑ mortē corꝑalem.ꝑ Herodē in in/
fantia.ꝛ ꝑ iudeos in virili etate eiꝰ intendēs etiā deuora
re animā eiꝰ.i.in inferno detinere ꝑ peccatū.Sed nō po
tuit qnimo raptus eſt poſt mortē corꝑalem.añ thronuꝫ
dei in aſcenſione. Mulier aūt ipa eccleſia eo ꝓuata ꝙtū
ad pñtiam corꝑalem ſurgit.vitans ſcꝫ in electis dei. ma
licias draconis tēptantis.ꝛ hoc in ſolitudine.i.in pnia ꝛ
auſteritate.vite ꝛ ſecreto cōſcientie.ꝛ ibi paſcit̃ cibo gr̃ie.
factūq; exinde(ſubdit̃) preliū magnū in celo militantis
eccleſie.Et michael ꝓnceps eccleſie ꝛ angeli eius pliaban
tur cū dracone ꝛ draco cum eis.ꝛ angeli eius mali adiu
tores eius.In plio enī iſto eccleſie.plures ſunt ꝓ nobis ī
adiutoriū angeli boni.ꝙ ſint angeli mali cum dracone.
ad nos decipiendū. vt in figura oſtēſum fuit Giezei ꝑ
orationē heliſei.vt habet̃.iiij.Regū.vj.Et draco quideꝫ
pugnat cū Michaele ꝛ ſociis.ꝛ ecōuerſo.quādo videli/
cet demones ſuggerētes diuerſa vicia in temptationibꝫ
ꝑſuadent ad aſſenſum.Sed angeli boni pugnāt ꝓ nob
cū inſtigant ꝛ illuſtrāt mentē temptati ad reſiſtendū di/
uerſis modis. Demū dicit̃ ꝙ draco ſupatus ab angelis
bonis.quo ſcꝫ ad electos ꝓiectus eſt in terrā ꝛ deuictꝰ ꝛc̃
Draco igit̃ ſerpens antiquꝰ qui ꝛ ſathanas.eſt vtiq; ma
gnus potētia naturali.Nam om̄is materia elementaris
eſt naturaliter ſibi ſubdita ad motū localē. vñ magnas
ꝛ mirabiles mutationes facere poteſt in elemētis et ele/
mentatis.etiā circa corꝑa hominū.Rurſus dicit̃ malicia
ꝛ auiditate nocendi.vt ſanguinolētus querit mortē ho/
minū corꝑalem ꝛ ſpiritualē.Septē capita ſunt ſeptē vi
cia quibꝫ mordendo in tēptando mortē anime inducit.
Vñ ꝛ dicit Luc.xj.ꝙ immūdus ſpūs ſumit ſecū ſepteꝫ
ſpūs nequiores ſe intrāt ꝛ in homīe.ſcꝫ vacante a bonis
Decē aūt cornua quibꝫ ferit ſeu ꝑcutit. ſunt deceꝫ modi
temptādi qbꝫ vtit̃.qnq; quidē q̄ ad ſenſus exteriores. ꝛ
q̄nq; quo ad ſenſus interiores.vt patet in imaginatiua
in memoria.in intellectu.in ratiōe.in appetitu ſenſuali.

Quantū aūt ad viſum exteriorē diabolꝰ temptat rem
Temptat videlicet q̄ viſui obiicit̃ faciēdo apparere pulcriorem. vel
ꝑ viſum inſtigādo ad inſpiciendū rem pulcrā ꝛ delectabilē.vt eā
inordinate cōcupiſcat.Sicut inſtigauit dauid ad aſpici
endū pulcrā Berſabee.ex quo aſpectu eū ad adulteriuꝫ
induxit.ij.Regū.xj.Similiter vt legit̃ de beato Antho
nio.ꝙ ad heremū tendēti dyabolꝰ diſcū argenteū in ter/
ra poſuit.vt eo viſo acciperet ꝛ ad ciuitatē rediret.ſaltē pau
peribꝫ diſpenſandū.Sꝫ dicēs be.anthoniꝰ figmentum
tuū hoc dyabole eſt.ſed animū meū nunq̄ poteris reuo
care.Quo dicto diſcus vt fumꝰ euanuit. Habes etiā ex
emplū in legēda beati andree.de illo ſancto epiſcopo de
uotiſſimo b.andree.ad quē diabolus ī ſpecie pulcerrime
puelle aduenit.dicēs ſe a patre magno dn̄o fugiſſe.quia
ꝯtra voluntatē ſuā voluit eū nuptui tradere.cum virgi
nitatē ſuā dn̄o dedicaſſet.vñ ad eū vt ſanctū virū dei ſer
uum ꝯfugerat.vt ab eo ꝓtegeret̃ ꝛ inſtrueret̃.Et pꝰ mul
ta ſedentibꝫ ad menſam in prandio ipa poſita ei ex oppo
ſito ad ſedendū dyabolus inſtigās ad aſpiciendū faciē
eius continue magis ac magis pulcriorē apparere faci/
ebat.vt iā epiſcopꝰ captus eſſet ad ꝯcupiſcentiam eius
Sed beatꝰ Andreas in forma ꝑegrini apparēs ꝛ ad oſti
um pulſans eū de periculo liberauit. poſt tres q̄ſtiones
ſolutas.declarās eū fore dyabolū ꝛc̃.Unde ꝛ glo. ſuper
illud.Aduerſarius veſter dyabolꝰ tanq̄ leo rugiens cir
cuit querēs quē deuoret ait.Circuit hoſtis antiquꝰ quē
deuoret.Nam offert oculis formas illicitas ꝛ facile inci
tat ad voluptatē.vt viſu deſtruat caſtitatē Quantuꝫ
ꝑ auditū. ad auditū temptat inſtigādo ad audiendū auide ꝛ de/
lectabiliter fabulas poetaꝝ ꝛ ornatū verboꝝ in ſermoni
bus magis q̄ vtilitatē.Cōtra quos apoſtolus ad Thi.
iiij.c.Erit tempꝰ cū ſanā doctrinā non ſuſtinebunt pru/
rientes quidē auribꝫ a veritate auditū auertent.ad fabu
las aūt cōuertent̃. Unde legit̃ in vitaſpatꝝ ꝙ cum qui
dam pater ſanctus aliquos q̄ ad ſe venerant gr̄a edifi/
cationis animaꝝ ſuaꝝ.de ſpiritualibꝫ admoneret in ꝓ/
ceſſu ſermonis dormitare ceperūt.Qḋ ille ꝑpendens in
termiſſa locutione diuinoꝝ.dixit aliquid fabuloſum.ad
qḋ ſubito excitati ridere ceperūt.ex quo facto oſtendit il
le vir ſanctus quomō illud erat temptatio ꝛ opus dya/
boli.vt ad ſpūalia dormitare faceret. ꝛ ad fabuloſa aui/
de attēdere.Per ſonoras etiā voces canticoꝝ ſeu cantio/
num.ꝛ inſtrumentoꝝ muſicoꝝ temptat nimiā in his de
lectatiōem ꝓcurans. Unde glo.Aduerſariꝰ veſter diabo
lus.Aures ꝑ canora temptat vt emolliat chriſtianū vi/
gorem.Et hoc etiā in canticis eccleſie ꝛ organis . Unde
ꝛ beatꝰ Auguſtinꝰ in li.ꝯfeſſionū ait.Cum accidit mihi
vt me plus cantꝰ q̄ res que cantat̃ delectat.id eſt.ſenſuſ
verboꝝ tūc me penaliter peccare cōfiteor. ꝛ tunc nollem
Odoratū audire cantantē. Quantū ad odoratū temptat vt in
huiuſmodi nimis homo delectet̃.vel qḋ ſubtilior tēpta
tio eſt.vt ex hoc ex ſui ſanctitatis reputationē inclinetur
Sicut legitur in vitaſfratrū de beato Jordane ſcō viro.
ꝙ quoda tp̄e ſentiebat maximū odorē de manibꝫ ſuis ꝓ
dire.ꝛ cū ipe miraret̃ vñ hoc ꝓcederet.ad altare celebran
do cū diceret.Lauabo inter innocētes manus meas. re/
ceſſit om̄is ille odor. cognouitq; ꝙ tēptatio fuerat dya/
boli.vt illū odoreꝫ aſcriberet ſanctitati ſue eximie ꝛ inde
Guſtum ſupbiret. Quantū ad guſtū. vt cū homo ponit ſe ad
comedendū ꝛ bibendū ꝓpter ſuſtentationē in ipa come/
ſtione.nō iam ꝓpter ſubuentionē corꝑis . ſed ꝓpter ipam
complacentiā cibi ꝛ potus in guſtu ꝯtētet̃. Uel ꝓpter ſa
mem aliq̄d inordinatū agat.vt ieiunia debita ſoluendo
ꝛ huiuſmodi.Sic dyabolꝰ chriſtū temptauit ḋ gula cū
ait.Si filius dei es dic vt lapides iſti panes fiāt.M. at.
iiij.Et beatꝰ Auguſtinꝰ dicit in libro confeſſionū . Sic
me docuiſti dn̄e.vt tanq̄ ad medicamēta.ſic ad alimen
ta accedā.Sed dū ad quietē ſatietatis ex indigētie mo/
leſtia tranſeo in ipo tranſitu inſidiatur mihi laqueꝰ con
cupiſcentie.Ipſe enī tranſitꝰ voluptas eſt ꝛ nō eſt aliud
quo tranſeat̃ ex q̄ trāſire cogit neceſſitas. Et cū ſalus ſit
cauſa edendi ꝛ bibēdi.adiūgit ſe tanq̄ pediſſequa peri
culoſa iocūditas.ꝛ plerūq; preire conat̃ vt eius cauſa fi
at.qḋ ſalutis cauſa me facere.vel dico vel volo.Hec ille
Ad qḋ facit qḋ dicit Job.vij.c.ſm aliā lr̄am. Tempta/
tio eſt vita hoīs ſup terrā.i.illud vnde viuit ꝛ ſuſtentat̃
Spūales etiaꝫ qn̄ temptat ſcꝫ eſus ꝛ potus.Aliquādo ſpūales viros tēptat de cō/
trario.vt ob mortificandā talē delectatiōem guſtꝰ. vl' tē
ptationē carnis.inducit dyabolus ad viciū inſenſibili/
tatis ꝛ indiſcretionis.neceſſaria ſubtrahēdo. Vñ ꝛ bea/
tus Bernardꝰ ſe accuſabat de indiſcretione ꝓpter quaꝫ
incurrit frequētes infirmitates.Et in vitaſpatrū legitur
ꝙ abbati Johāni cū ꝓpter nimiā abſtinentiā foret debi/
litatꝰ.apparuit ei dyabolus dicēs. Indulge mihi abba
Temptat q̄ad tactū quia te nimis fatigare feci. Quantū ad tactū vt inor
dinate delectet̃ in eo.Prouerb.Qui tetigerit picē. id eſt
aliqḋ incitās ad fetorē luxurie inq̄nabit̃.i.maculabitur
ab ea.Et ideo ait apoſtolus.j.Coꝝ.vij.Bonū eſt homi
ni mulierē nō tāgere.ſ.extra matrimoniū.Malū eſt er/
go tāgere.qḋ verꝝ eſt.cū fit cauſa delectationis. Et cum
ſemel quidā frater accuſaſſet ſociū ſuū ꝙ tetigiſſꝫ manū
mulieris.ꝛ ille ſe excuſaret.quia mulier ſancta eſſet. Rñ/
dit beatꝰ Jordanꝰ corā quo fuerat ille inculpatꝰ. rep̄hē
dendo eum.Terra bona eſt.ꝛ aqua bona eſt.ꝛ tñ vtraq;
ꝯiuncta fit lutū qḋ turpe eſt.Sanctꝰ Leo papa cum ei
manꝰ oſculata fuiſſet a quadā vidua ob deuotiōem.in/
cidit in maximā temptationē carnis q̄ zelo caſtitatis ac
cenſus manū ſcandaliſantē abſcidit.Sed miraculoſe ei

beata ꝟgo maria cui deuote ſe cōmēdauerat reſtituit. et
ſubtiliter diabolus aliqñ decipit pſōas ſpūales. pcipue
iuuenes. Nā aliquādo ob quādā familiaritatē ⁊ amici-
ciā ſpūalem oſculat̄ vel amplexat̄ alter alterū. vir mliere
vel iuuenis iuuenē. ⁊ amplectit̄ vl' ſolatiando. Aliqñ p-
uenit̄ ad ꝯtactū pudendoꝝ qđ raro ē abſq; mortli. etiā
ſi nō ſequat̄ nefaria cōmixtio. Cauēda igit̄ ſūt iſta. ⁊ ī ſe
ipo abſq; neceſſitate. ⁊ cū alio extra mrimoniū. Legitur ī
li. de miraculis b. hieronimi. q̄ intitulat̄ Cyrillo. q̄ cū q̄-
dā iuuenis ſeculo abrenūcians. deo ſe deuouiſſet. audita

Exempl. 3

infirmitate pr̄is cū viſitauit. Et cū vna dierū crura pr̄is
fricaret cū germana ſua. Nam ⁊ qualitas infirmitatꝫ ta-
les fricatioes exigebat d̄ ꝯſilio medicine. caſu ꝯtigit ma-
nū fratris contingere manū ſororis ſue. Indeq; illi tan-
ta temptatō carnis ſecuta eſt. q̄ illi nō repugnās nō mlt̄
to poſt vſq; ad inceſtū cū germana deuenerit.

Temptat quoq; et §. II.

ventilat aīam a cornib⁹. v. interioꝝ ſenſuū ſeu potentia-
rū. Et p̄mo imaginatiuā. imp̄mēdo imagies ⁊ ſimilitu-
nē diuerſoꝝ q̄ ad vitia tendūt. Unde ⁊ btūs Aug⁹. ī li.
de diuinatōne demonū ait. Demones terrenoꝝ amato-
rib⁹ malefacta ſuadēt miris ⁊ inuiſibilib⁹ modis p ſub-
tilitatē corp̄m ſuoꝝ corpa hominū nō ſentiētia penetrā-
do a ſe cogitatōib⁹ eoꝝ p q̄dā imaginaria viſa ſe immiſ-
cēdo ſiue vigilātiū ſiue dormientiū. hec ille. Unde et de
btā katherina de ſenis legit̄ q̄ cū poſtulaſſꝫ ſibi a domi-
no dari donū fortitudis reuelatū ſibi fuit q̄ pfectiſſime
ſibi cōferetur. ſed p experientiā grauium certaminū cuꝫ
vicſſet. poſt que cū ꝟgo puriſſima foret. p pl'es dies ma-
gnas temptatōes luxurie paſſa eſt. magis p imagines
ſeu repñtatōnes ſibi factas a demōe q̄ p carnis ſtimu-
los. Nā repñtabat̄ imaginatōni oīs actus immun-
dicie ac ſi videret virū ⁊ mlierē pariter cōmiſceri. etiā cū
in orōne pſiſteret adeo importune. vt quaſi eſtimaret do-
minū a ſe receſſiſſe. nec poſſe habitare in mentē tam tur-
pib⁹ cogitatōib⁹ occupatā. Sed viriliter reſiſtēti domi-
nus apparēs ꝯſolatus ē eā. declarās ſibi mētē nō cogi-
tatōib⁹ inquinari quantumcūq; turpib⁹. cū nō aſſentit

Temptat ⁊ aggreditur imaginatōnem

nec eoꝝ cā exiſtit. Alr etiā diabol⁹ temptat in imagi-
natōe cū vicꝫ p ludificatōem ſeu p̄ſtigia maleficoꝝ facit
apparere qđ in veritate nō eſt. Sicut magi pharaonis
p ſuas incantatōes fecerūt apparere ſerpentes q̄ ñ erāt
veri ſerpentes ſm vnā expōem ſed apparētes pharaōi
⁊ ſeruis ſuis. vt p hoc diabolus induceret ad obſtinatō-
nem. Et in li. de ſeptē donis refert ille ſe audiſſe q̄ q̄daꝫ
incantator adiurabat ſic demones q̄ ipē imp̄mebat ī fā-
taſia hoīm. q̄ videbatur eis q̄ vnus gallus q̄ filo trahe-
bat feſtucā traheret maximū trabē cū maximis funibuſ
Et q̄ incantator modicā ligaturā feni diuideret p pl'es
ꝑticulas videret̄ aſpicientib⁹ q̄ diuideret equū ſuuꝫ per
fruſta. cū mitteret fruſta dicta p hoſpitia eis receptꝫ. po-
ſtea recedēte illuſiōe nihil inueniebāt niſi modicas liga-
turas feni. Et ſic poſſent induci multa alia exempla. vt
de illa iuuēcula que arte malefica viſa eſt ꝯuerſa ī equā
Sed beatus Machari⁹ deſtructa virtute maleficij ora-
tione ſua apparuit oīb⁹ mulier vt prius. Ad hoc etiaꝫ
facit quod habetur. xxvj. q. v. Epi. ⁊ c. nec mirū. ibi vide

Memoriam.

Secūdo inuadit ſenſum ſeu potentiā memorie tum
ad mētē facit reducere mala q̄ egit vel vidit aut audiuit
p̄cipue turpia. vt in eis delectet̄. Sic diabolus ad me-
moriā reducebat multis ex egipto egreſſis de carnib⁹ et
piſcib⁹. ⁊ alleis ⁊ pepenib⁹ quib⁹ guloſi veſcebant̄ ī egi-
pto. ⁊ tūc eis carebāt. Unde ⁊ dicebāt Exo. xvj. Utinaꝫ
eſſemus mortui in egipto. quando ſedebamus ſuper ol-
las carnium. ⁊c̄. Et Numeri. xj. Recordamur piſcium
⁊c̄. Sic ⁊ btō bñdicto ī ſolitudīe apparēs ī ſpē merule di-
abol⁹. ipā diſpente ad mētē ei reduxit q̄ndaꝫ iuuēclam
forte ſic vocatā quā amauerat. ex q recordatōe ſecuta eſt
magna tēptatō carnis. Sꝫ ad ſe reuſus nudū ſe ī ſpinis
iacēs dolore pūctonū vicit ſtimlos carnis. Silr ⁊ ꝯfeſſo-
rib⁹ ad mētē reducū cū ſint ocioſi. turpia audita. vt ex cu-
rioſitate recogitēt ⁊ delectent̄. vt ⁊ b. gre. d̄r q̄ plerūq; fit
vt rector audita tēptatōe alteri⁹ ⁊ ipē tēptet̄. Sꝫ vt iub-
dit citi⁹ liberat̄ a ſua dū fatigat̄ aliena. ſi tñ caut⁹ ⁊ timo-
rat⁹ ſit. Sꝫ ⁊ petōrib⁹ volentib⁹ recogitare ⁊ memorare
peccā ſua vt doleāt ⁊ ꝯfiteāt̄. diabol⁹ inſtigat vt ī ipa re-
cordatōe delectēt̄. qđ figuratū fuit ī pſecutōe ⁊ morte aſa-
elis q̄ īſeq̄bat̄ abner ducē exercit⁹ ſaul'. Nā haſta auerſa
retrorſū ī inguie pcuſſ⁹ ⁊ occiſus ē. Sic petōr pſeq̄ns di-
abolū ſeu pcm̄ ītēdēs extiguere eū. aliqñ auſa haſta p-
cutit̄. dū. ſ. pcti delectatōe qđ deſtruē nitebat̄ occidit̄. Et
iō caute puidēdū. nec mltū īmorādū qđ locuꝫ hꝫ ī pctīs
carnalib⁹. Tertō accedit tēptator ad ītellcm̄. ⁊ hꝫ vl' per
nate ſubtilitatē cū. ſ. intellectū ſuū plenū formis ſeu ſilitu-
dinib⁹ oīm reꝝ applicat humano ītellectui. qđ tāq; ſpe-

Intellcm̄

culū ē ſuſceptiuū oīm formaꝝ. Sic ei d̄ duob⁹ ſpecul' ſi-
bi ex oppoſito rñdētib⁹. forma q̄ ē ī vno reſultat ī alio. ſic
forte ē ī aīa humana q̄ forma ⁊ ſpēs quā diabol⁹ vult ei
pñtare. exhibꝫ ī ſua ītellectiua. ⁊ aliqñ applicat ītellectui
cā hūano. vt ſibi reſultēt ita ſubtil'r q̄ videat̄ hoī q̄ ſint
cogitatōes ſue nō diaboli. Et hꝫ forſan agit diabolus qñ
tēptat d̄ reb⁹ īcorpeis ſeu ſpūalib⁹ q̄ ñ dephēdūt̄ ī ima-
giatōe corpali. Dic ei algazel phs d̄ aīa q̄ aīa ē tabla bre-
uis ꝯtinēs ſūmā oīm q̄ ī mōdo ſūt. ī q inuenit̄ exēplū oīs
rei ſm quā ſit poſſibile recogſcē vniuſa. Et iſto mō vide-
tur fuiſſe tēptatō āgeloꝝ maloꝝ a p̄ncipio. ꝓpter qđ dici-
tur Apoc. xij. Q, draco iſte rufus traxit cauda ſua terti-
am prē ſtellaꝝ d̄ celo. i. āgeloꝝ Nā vidētes āgeli īferioreſ
mali ī ītellectiua dracōis ſeu luciferi. ſpēm ſeu ſilitudinē
illi⁹ ſupbe cogitatōis q̄ appetijt ⁊ eſtiauit ſua ꝓpa ꝟtute
puēire ad gl'iā iñ allecti ei⁹ exēplo ī ſileꝫ ſupbiā lapſi d̄ ce-
lo ceciderūt. Ul' etiā alr aſcēdit tēptator ad ītellcm̄ ñ q̄dē
directe ſꝫ īdirecte. Nā q2 ſm phm nece ē quēcūq; ītelligē-
tē fātaſmā ſpecl'ari. fātaſia āt ē potētia affixa in organo
corpeo. vñ ⁊ fātaſmā ei⁹. i. ſil'itudīes reꝝ apphēſaꝝ p ali-
os ſenſ⁹ nō ſūt niſi reꝝ corpaliū. Pōt diabol⁹ varia fātaſ-

Aggreditur intellectū mlti pliciter.

mata ſuggerē īcitatiua ad mala a q̄b⁹ ītellcūs capiat co-
gnitōeꝫ. Tñ q2 pcm̄ ꝯſiſtit ī ꝯſēſu volūtatꝫ. ñ ī apphēſi-
one ītellect⁹. ⁊ ſi volūtas īcliet̄ ad aſſētiedū ex obiecto fa-
cto p ītellcm̄. ñ tñ cogit̄ ꝓpterea d̄r Jac. apl's Reſiſtite dia-
bolo. ⁊ fugiet a vo. Et ad hꝫ fac qđ ait apl's. Ipē ſathanaſ
trāſfigurat ſe ī āgelū luciſ. qđ agit ñ ſolū p corpales ſpēs
q̄b⁹ appet ſub ſil'itudīe ſctōꝝ āgeloꝝ l' ſcōꝝ. vt ītellcū ap-
phēdēte cū vt āgelū bonū reuerētiā exhibeat. et demū vo-
lūtas aſſētiat ad aliqđ malū. ſꝫ etiā cū tēptat de aliq̄ vitio
ſb ſpē ꝟtutꝫ. ſm illđ b. gre. li. xlv. Sepe vitia ſe īgerūt ⁊ vir-
tutes ſe eē ſil'ant. Quō hꝫ opet̄ diabol⁹ pōit p̄ctīcā p mlta
exēpla b. gre. di. xxxij. moral'. ſup illđ Cartilago ei⁹ q̄ſi la-
mia. Ul' etiā ⁊ tertō accedit tēptator ad ītellcm̄. q2 vt d̄r in
coll' abbatꝫ ſereni. Diabol⁹ aliqñ ītellectui ſe applicat q̄dā
obſcuritate ⁊ deformi vt obſcuret mētē hūanā ⁊ obnubi-
let claritatē ītellect⁹. vt ī mētꝫ triſticiā maximā veiat. vel
accidiā vl' vanū timorē vl' bonoꝝ obliuiōeꝫ. cōtigit hꝫ p cor-
pis debilitate. cū. ſ. ī ill' mēbrꝫ ī q̄b⁹ vigor aī ꝯtiet̄ imūd⁹
ſpś īſidēs. eiſq; īportabile pōd⁹ īponēs obſcuritate teter-
rima ītellectual' ſeſ⁹ aīe īuoluat̄. Ul' q̄rto accedit ad ītel-
lcm̄ p ſōnia ⁊ viſiōes. Cū ei p ſbtilitatē nate multa ſciat
nob ignota ⁊ ex diſpōe elemtoꝝ l' corpꝫ nroꝝ pl'a valeat
nob occl'ta noſſe. vt d̄r b. aug. xxvj. q. iiij. ſciēdū. Prenūci-
at aliq̄ futa aliq̄b⁹. vt ill' ſic euēiētib⁹ aſſueſiāt tūc eis d̄
mōijs credē. ⁊ tādē ī iteritū ducūt. ⁊ iō ñ mltū credēduꝫ
ꝓphis modernis. Egrediar ait diabol⁹ ⁊ ero ſpś mēdax ī
ore oīꝫ ꝓphaꝝ. iij. Re. xxij. Et ſic decept⁹ fuit achab rex iſ-

racl. Legiꝛ ꝙ quidā heremite venerūt ad ſanctū Antho
nium vt ꝯferrent cū eo de ſuis reuelationibꝫ. Beat⁹ aūt
Anthoni⁹ ꝑdixit ſeu expreſſit quedā que eis acciderant
ſibi in via. a quocūꝗ hoīe nō intimata. ⁊ inter cetera de
morte aſini eoꝝ in via. Cūꝗ illi quererēt vnde hoc ha-
buiſſet. Reſpōdit ſibi hoc a demonibꝫ reuelatū. vt ex hꝫ
illi diſcerēt reuelatiōibꝫ nō de leui acquieſcendū. cuꝫ hoc
aliquādo ꝓcedat a diabolo. vt tandē decipiat. ſicut de q̄
dam legiꝛ in vitaſpatꝝ. ꝙ cum aſſuet⁹ eſſet huiuſmodi
reuelationibꝫ credere. tandē reuelauit ei ꝙ pater ſu⁹ ve-
niebat ad eū propter qḋ occurreret ei. Et addidit. Ipſe
venit vt occidat te iratus cōtra te. Et in ſignum accedit
cum bipenni in manu. vt te cū ea percutiat. Unde tu eū
prius percute ne te occidat. Quod ille miſer credens oc-
currit patri. ⁊ cum videret bipennē in manu quē a caſu
detulerat. nō vt eū percuteret. exiſtimauit verꝝ eſſe quod
ſibi reuelatū fuerat. vnde gladio quem tulerat patrē oc-
cidit. ⁊ dyabolus in eū poteſtatē accipiens ſubito ſuffo-
Aggreditur ⁊ rōeꝫ ⁊ quō. cauit. Accedit quarto temptatoꝛ ⁊ draco iſte ad ratio
nem que facit diſcurſum de vno ad aliud. vt cū ſuggerit
rationi eſſe falſum. vel impoſſibile quod ꝑdicatur de ar
ticulis fidei ⁊ ſacramentis. adducens rationes natura-
les in contrarium. vel cum inducit rationem ad perple
plexitatē. de quo exempla habes ⁊ practicā. diſt. xiij. ner
ui. ibi vide. vel cum inducit rōnes ex ſcripturis ad ꝑſua-
dendum malū. ſicut dyabolus cū chriſtū temptauit in
deſerto. vt mitteret ſe deorſum de pinnaculo templi. in-
ducens auctoritatē pſalmiſte ad oſtendenduꝫ ꝙ non le-
deretur. Scriptum eſt enī. Quia angelis ſuis de⁹ man-
dauit de te ⁊c. Math. iiij. intendens ex illa ſui delectio
ne ad ſuperbiā inducere. Sic ⁊ ſanctam Juſtinam tem
ptauit. Nam accedēs ad eā ſub ſpecie puelle. ex adiura-
tione Cypriani tunc magici. obtulit ſe ad manendum ſe
cum ⁊ in perpetua virginitate deo ſeruiendū. Una aūt
dierum cepit ſibi dicere. Timeo ſoroꝛ mea ne iſta virgini
tate noſtra amittam⁹ premiū celeſte quod querimus. ex
eo ꝙ facimus cōtra diuinū preceptū. Gen̄. ix. Creſcite et
multiplicamini ⁊ replete terram. Qḋ mandatū omnes
antiqui ſancti impleuerunt Abraā Dauid ⁊ ceteri. Sꝫ
virtute orationis Juſtine innotuit deceptio eius. Unde
facto ſigno crucis ſubito euanuit. Similiter de filio re-
gis Joſaphat. conuerſo ad fidē per Barlaā dicit Johan
nes Damaſcenus. qui eius hiſtoriā ſcripſit. ꝙ cum con-
ſilio Teocle peſſimi viri miſſe fuiſſent ad eū ſeducenduꝫ
⁊ auertendū a propoſito caſtitatꝭ ⁊ a fide. pulcerrime pu
elle. ⁊ inter alias filia cuiuſdam regis ſpecioſiſſima ei ꝓ-
mittebat ſe futurā chriſtianā. ſi matrimoniū cum ea vel
let contrahere. Et dyabolus loquebaꝛ ꝑ os eius per au-
ctoritatē veteris ⁊ noui teſtamenti. oſtendēs hoc lauda-
bile. vt ad Hebre. xiij. Honorabile connubium thor⁹ im
maculatus. cū ille renueret ſubintulit ipſa vł ſaltem ſe-
mel cognoſceret. ⁊ ipſa conuerteretꝛ ad fidem ⁊ cauſa eſſet
ſue ſaluationis. diabolo viriliter reſtitit. Per hanc viam
accedit temptatoꝛ cū aliquos ad hereſim trahit. perſua-
dens erroꝛem ꝑ auctoritates ſcripture male ⁊ falſo expo-
ſitas. vt quia chriſt⁹ dixit Joh. xiiij. Pater maioꝛ eſt me
Hinc Arrius cū ſequacibꝫ ſumpſit ſibi occaſionē erroꝛiſ
dicens filiū dei minoꝛem patre ſm deitatē. cum chriſt⁹
ibi loqueretꝛ de ſe ſm humanitatē. Unde ne quis decipi
atur in huiuſmodi recurrendū eſt ad expoſitōem eccleſie
non ꝓprio ſenſui. Temptat ⁊ de fide ſubtiliter vel de de-
Temptat ⁊ de fide ſperatione. ratione oſtendēs hominēꝫ non poſſe ſaluari
ꝓpter multitudinē vel magnitudinē peccatoꝛum. ſicut ⁊
temptauit beatū Bernardū in infirmitate graui conſti-
tutum. cui viriliter reſtitit ⁊ reſpondēdo temptāti. ſe nō
ſuis meritis vel operibus. ſed miſericoꝛdia ⁊ liberalitate
Jeſu chriſti poſſe ſaluari. ⁊ hoc ſperare. Et in libꝛo de ſe-
prem donis refert auctoꝛ ſe vidiſſe ꝓbum ⁊ deuotū religi
oſum temptatū. Utrū mundus eſſet aliquid vel ſomni
um tm̄. Et vtrū animā haberet. Et vtrum deus eſſet. et
de hoc vſꝗ ad moꝛtem dolebat. adeo vt in procinctu
erat deſperationis niſi ſanioꝛi vſus fuiſſet conſilio. ſcili-
cet ꝙ non curaret. quia culpa ei non erat. ex quo diſpli-
centiā habebat. Refert idem ꝙ cū eſſet in quadā ciuita-
te inquiſitoꝛ cōtra hereticos. acceſſit ad eum mulier no-
bilis innocens ⁊ deuota. offerens ſe vt cōburereꝛ tanꝗ
heretica. cum cogitaret peſſima de articulis ⁊ ſacramen
tis. Et cum interrogaret eā ſi eis cogitationibꝫ aſſentiret
vel ei placerent. Reſpōdit cum lachꝛimis ꝙ potius vel-
let moꝛi ⁊ comburi ꝗ illas habere cogitationes. Tunc il
le cōſolatus eſt eam ⁊ cōfoꝛtauit ꝙ non curaret de eis. ſꝫ
ꝯtemneret. quia nō peccabat ex quo ei diſplicebant. Un
de conſolata remanſit. ⁊ tales temptatiōes euanuerunt
Aggreditur ⁊ appetitū ſenſitiuum Accedit quinto temptatoꝛ ad ſenſualitatē ſeu appetituꝫ
ſenſitiuū. Sicut enim in primoꝝ parentū temptatione
ſerpens antiqu⁹ acceſſit ꝑmo ad Euam ⁊ ſeduxit. et ꝑ
eam virū in eſu ligni vetiti delectantis. Ita vt dicit ma
giſter ſententiaꝝ in ſcḋo li. diabolus in temptando ac-
cedit ad ſenſualitatē vt delectetur in aliquo malo quod
diabolus ſuggerit. ⁊ eam ꝯplacentiā in re pꝛohibita po-
rigat viro. id eſt. rationi ſeu ſpiritui vt aſſentiat. et licet
in ſenſualitate nō inueniatur moꝛtale peccatū. ſm bea-
tum Thomā in ꝑma ſcḋe. tamen ꝑ eam ꝑueniꝛ ad moꝛ
tale. cū ratio aſſentit obiecto crimini vel etiā cum ratio
ne occupata ⁊ diſtracta circa alia. procurāte diabolo nō
repellit talē delectationē ſenſualitatꝭ ī crimīalibꝫ. vel rep̄
mere negligit. precipue aduertēs periculū. ſicut accidit ī
delectatione moꝛoſa vbi eſt moꝛtale. Propter qḋ dicitur
Hiere mie. iiij. Uſꝗquo moꝛabunꝛ apud te cogitatiōes
noxie. Hec temptatio figurata fuit ſm Origenē in ludo
Hiſmaelis cum Iſaac. quē apoſtolus ad Gal. iiij. appel-
lat perſecutionē. Dicit enim ꝙ is qui ſm carnem natus
eſt. id eſt. appetitus ſenſualis. ꝑſequebatur cū qui ſm ſpi
ritum nat⁹ erat. id eſt. appetitū rationalē. Et quo ad litte
ram dicꝛ ꝙ Hiſmael iocando ita ſe habebat tanꝗ vellet
ei dominari. vel quia faciebat imagines luteas inducēs
illum ad adoꝛandū ſeu venerandū. Sic appetitus ſenſu
alis diabolo inſtigante vult dominari rationali appeti-
tui ⁊ terrena querere. colere. ⁊ venerari. Sed ſara. id eſt.
ſapiētia hoc ꝑpendens ſuadet Abꝛahe viro. id eſt. homi
ni virtuoſo. vt eijciat eū cum agar matre ſua. id eſt. ap-
petitū ſenſualē cum appꝛehenſione ſenſitiua que ipſum
generat. id eſt. eos coerceat ne dominenꝛ rationi. Perma
xime autē conatur diabolus inclinare appetitū ſenſitiuū
ad venerea tanꝗ quid naturale. Et vt magis inclinet.
aliquādo etiā motus carnis excitat. qui poteſt eſſe pec-
catum ſi ratio aſſentiat vel repꝛimere. ⁊ ad petrā allide-
re negligit. Aliquando etiā arte diaboli ꝑ aliqua viſa vł
audita. vel imaginata temptatio. vel modus illicitus ꝓ
curatur. Et inexperti quadā curioſitate incitati vt expe-
riantur delectationē. vt quid maximū bonum qḋ tur-
piſſimū eſt. vnde ⁊ maxime erubeſcibile. Propter quod
legitur de quadā virgine deo ſeruiente. ꝙ cum ex nimia
familiaritate incidiſſet in peccatū cum quodā ſacerdote
etiā deuoto. in tantū doloꝛē ⁊ confuſionē incidit de illa
miſeria ꝙ pre triſticia moꝛtua eſt. Ignitas vel incogni-
tas carnis temptatiōes. diabolus immittit etiā in ſer-
uos dei. Unde ſanctiſſim⁹ Hieronim⁹ de ſe ait ad Eu-
ſtochium. Quotiēs in heremo ꝯſtitut⁹ in illa vaſta ſoli
tudine q̄ exuſta ſolis ardoꝛe hoꝛriduꝫ monachis pꝛeſtat
habitaculū putaui me romanis delitijs intereſſe. Hor-
rebāt ſacco mēbꝛa defoꝛmia. Squalida cutis ſitū ethi-
opice carnis adduxerat. Quotidie lacrime. quotidie ge
mitus. Et ſi qn̄ repugnantem ſomn⁹ iminēs oppꝛeſſiſſet

vnde humo vix oſſa coherētia collidebam. De cib⁊ ⁊ po-
tu taceo cū languētes aqua frigida vtantur. ⁊ accepiſſe
aliqd coctū luxurie ſit. Attamē ſcorpionū ſocius ⁊ ferarꝝ
ſepe choris intererā puellarū. ⁊ in frigido corꝑe ⁊ carne ꝑ
mortua ſola libidinū incēdia pullulabāt. hec ille. Unde
⁊ dr̄ de diabolo Job penl̄. ꝓtas eius in lumb. ⁊ virt⁹ ei⁹
in vmbilico terre. i. ꝑmaxime temptat ⁊ ſepe ſupat ꝑ viti-
um luxurie tā viros ꝙ̄ mulieres. Incitatiuū enī libidis
in viris ō͛ in lumb. q͛ inde decidit ſemē ab eis ꝙ̄ ad mu-
lieres dicit in vmbilico. q͛ ex eo loco in eis decidit ſemē
Exempla habes mlt̄a ī Uitaſpr̄m. Spēs lr̄ de illo pre
qui quēdā iuuenē mlt̄ū de h̄ vitio tēptatū nō ē ꝯſolat⁹.
nec ꝯfortauit. ſed dure arguēs in deſpatōem miſit. Quē
cū euntē ad ſeclm̄ abbas Appollo inueniſſet. ⁊ cām ag-
diſſet ꝯſolatus ē cū dicēs ⁊ ſe hmōi temptatōib⁹ impu-
gnari. ⁊ ſic reduxit ad cellā. poſt ꝗd acceſſit ad illum ſe-
nē ꝗ illū ita in deſpatōem induxerat. ⁊ rogauit eū vt tē-
ptatōes illius iuuenis ip̄e pateret. Quo facto cū ī cellaꝫ
eius intraſſet. inuenit ita eū turbatū ⁊ quaſi a mentē eſſe
ctū ꝑ temptatōe carnis vt vellet ad ſclm̄ redire. Sꝫ ille
admonuit illū ⁊ dixit hoc ei accidiſſe vt diſceret compa-
ti temptatis. ⁊ nō inducere in deſpatōem. Et orāte ꝓ eo
ceſſauit temptatio. Exempla patēt beatoꝝ B̄ndicti. ber
nardi ſe immergētis ī aquā gelidam. Franciſci poſt fla-
gellū diſcipline in niuib⁹ ꝑmanētis in nuditate. Et ī vi-
taſpatꝝ de eo ꝗ cū ex cōpaſſiōe mlr̄ē meretricē ab alijs
miſſam. vt illū ad peccādū induceret in cellā recepiſſet ō
nocte ne deuoraret a beſtijs. dum temptaret vehement
poſuit digitos manus ſinglos ſingillatim ad lumen lu-
cerne. vt dolore combuſtiōis ignē temptatōis extingue-
ret. illa vidēte ex horrore mortua ē. ſed poſtea ab eo reſu-
ſcitata. Nota etiā exemplū notabile in legenda ſcī Baſi-
lij de quadā puella virgine quā pater deuotus p̄ri deo
vouerat. In cuius amore ꝗdā iuuenis de ſeruis patris
exardeſcēs. ꝓcurauit ꝑ opa diaboli ip̄o fidē abnegāti ꝙ
illa puella ita accenſa ē ī amorē ſui ꝙ langueret ad mor-
tē. Unde rogauit p̄rem obnixe ꝙ daret ei illū in virum.
alr̄s moreret. ꝗd ⁊ factum ē. Sꝫ Baſilius illū reduxit ad
penitētiā. Terribiliter diabolus temptat ꝑ vitia carnis
⁊ perire multos facit. Narrat in li. de ſeptē donis de ꝗ-
dā mlr̄e ſic ſeducta a diabolo. cepit iſta apō ſe cogitar
ꝙ eſſet mūda ⁊ pura mulier. ⁊ tal' ꝙ eſſet digna ꝙ domi-
nus faceret ei aliquas ꝯſolatōes viſibiles. Et cū aliquā-
do eſſet ī camera ſua ſola de hoc cogitās. viſus eſt ei ful-
gur maximū in camera ſua intrare. ⁊ cum eo ꝗdā rex pul-
cerrim⁹ ꝯſtipatus multitudine plurimoꝝ hoīm dicens
ipi timēti ꝙ nō expaueſceret. q͛ eſſet chriſtus cū diſcipu-
lis ſuis veniēs ad ip̄am ꝯſolandā. Cui cū multa blan-
da dixiſſet. ⁊ multa ei ꝓmiſiſſet ſi in eius amore ꝑſeuera-
ret. ⁊ ip̄a hoc ſe facturā ꝓmitteret receſſit ꝓmittens ei ꝙ
eā ſepe viſitaret. Ueniēs ſimiliter ſecūda vice ſollicitauit
eā ad amplexus ⁊ fedā cōmixtionē. Qua ꝯſentiente fec̄
eā iurare ꝙ nō reuelaret alicui familiaritatē ſuā. ſꝫ occul-
taret ex humilitate plr̄ima ꝓmittēs. Tertia nocte ī ſpecie
nō ita ſpecioſa apparuit. Deinde in forma militis. Alia
vice in forma clerici. Alia in forma ruſtici. Alia in forma
monachi. Poſtea in forma Beliardi. Demū mulier ꝑpē-
dēs ſe deceptā a diabolo acceſſit ad ꝯfeſſorē totū negoti-
um referās cū ꝯtritōne. Ueniens aūt ad eā diabolus ſe-
qnti nocte fere inſanire videbat ⁊ cōminās ei cū n̄ poſſꝫ
eā opprimere volebat extinguere ſed nō poterat. Quoti-
ens aūt peccabat etiā venialr̄ diabolus eā magis terre-
bat. Quādo aūt ꝯfeſſa erat ⁊ cōmunionē recipiebat a lō-
ge ſtabat. nec poterat appinquare. vl' ita eā turbare. In

Exēpluꝫ. Uitaſpatrū etiā legitur ꝙ quidā ſacerdos idoloꝝ vidit
in ꝗdā templo caſu nocte ibi dormiens ſathan adueni-
re cū maxima multitudīe vt iudex. ⁊ cū poſito throno ei
ab aſſiſtentib⁹ demonijs exigeret rōem a ſingul' de mal'
ad que induxerūt quos temptabāt. vno referente ꝙ fece-
rat quandā nauim ſubmergi in mare. ⁊ inde mltos ſuf-
focari fecit eū ſathan rex flagellare vt inutilem ſeruū qui
tā parꝝ mali ꝓcuraſſet. Alio vo referente ꝙ in quibuſdaꝫ
nuptijs ſe regiens inter ꝯuiuas ſuſcitauerat rixas. adeo
ꝙ multus ex eo ſanguis effuſus eſſet ⁊ ſponſus ⁊ ſpōſa
occiſi. Hūc etiā iuſſit vapulare tanꝙ̄ remiſſuꝫ ⁊ negligē-
tem. Surgēs e medio tertius dixit ſe ꝑ .lxx. annos tem-
ptaſſe quēdā anochoritā ī heremo de fornicatōne. ⁊ illa
nocte obtinuiſſe victoriā illo collapſo. hūc ſathan āple-
xatus eſt ⁊ coronā capitis ſui ei impoſuit. multū collau-
dans de ſtrennuitate ſua ſup oīs. Multa exempla ad
idē induci poſſent. Et ꝗs in vigilia inquinare nō valet.
in ſomnis illudit. Nā et ſi nō imputetur ad culpā quod
in ſomnis accidit. imaginaria cōmixtio ꝙ̄tumcūqꝫ feda
tamē pōt eſſe culpa. cū vꝫ ex crapula. vl' ꝓcedēti turpi
cogitatōe cū delectatōne vel mētis relaxatōne ſm̄ beatū
Tho. in .iiij. ⁊ di. vj. teſtamētū. Tamē diabol⁹ ſic illudit
in ſomnis. vt in taliū recordatōne expergefactus delecte-
tur. vel vt inducat accidiā ſeu triſticiā inordinatam. Ul'
vt ꝑceptōem eucharistie impediat. Sicut legit in colla-
tione theone de quodā qui in feſtis cū debebat cū alijs
cōmunicare talē illuſionē patiebat. ⁊ cū ꝑpenderēt p̄res
illū nō eſſe in cauſa huius cōſuluerūt ꝙ ꝓpter hoc non
abſtineret a cōmuniōe. ꝗ facto ceſſauit illuſio tal'. Et ſic
oſtenſum ē ꝙ ex ope diaboli ꝓcedebat.

Uiſo de cornibus §. IIII

huius draconis mōis. ſ. quib⁹ temptat. declarandū eſt. quō illudat. ꝗb⁹ ſcꝫ ſuffragijs ⁊ mōis deijciat. Dicit enī
draco iſte quē formaſti ad illudēdū ei. i. vt ei illudat. Te-
net aūt ly. vt ꝯſecutiue. n̄ cauſatiue. vt illō ps. Malū
corā te feci vt iuſtificeris in ſermonib⁹ tuis. Nō peccatū
dauid cauſauit iuſtificatōem dei. ſed ex peccato dauid
hoc ꝯſecutū eſt. vt ds̄ inueniatur iuſtus. i. verax in ſmo-
nib⁹ ſuis. illo vꝫ ps. cxv. Omis homo mendax. Uel il-
lud Ezech. In quacunqꝫ die peccator ꝯuerſus fuerit om-
niū iniquitatū eius nō recordabor. Et tūc ly. vt refertur
ad illud a delicto meo mūda me. Sic ad ꝓpoſitum. Nō
enī deus creauit angelos ſeu draconē vt temptet. q͛ vt
dr̄ Iaco. j. Deus intemptator maloꝝ ē ip̄e neminē tēptat
.ſ. ad ſeducēdū. Sed cū p̄ſciret ds̄ eū conuertendum eē
in draconem malicia ſua. ⁊ cupientē ex eo inficere ⁊ occi-
dere homīes ſicut ip̄e deus ex oīb⁹ malis elicit maio-
ra bona. ita de malicia draconis hoc elicit ex temptatōi-
bus eius vt homīes ꝓficiant gratia eius reſiſtētes. Sic
ergo illuditur cū ſupat ab hominib⁹. Illuditur cum ei
inſultat ⁊ deridetur. Illuditur cū ex eius impugnatōni-
bus dum intendit bonū virtutis electis ſubtrahere eis
augetur. Unde beat⁹ Ambroſius. Illudit ergo diabol⁹
vt ſeipſum morſu ſuo vulneret. ⁊ ꝯtra ſe armet quē debi-
litandum putauit. de peni. diſtin. j. fieri poteſt. Primo
ergo videamus de medis ⁊ auxilijs quibus draconi il-
ludamus. id eſt temptatōnes eius vincendo. Et p̄mum
quidem ⁊ p̄ncipale eſt dei gratia. ſine qua nihil fit. ſm̄ il-
lud ps. xciij. Niſi q͛ domin⁹ adiuuit me. ſ. per gratiam.
paulominus habitaſſet in inferno anima mea. Et illud
Niſi domin⁹ cuſtodierit ciuitateꝫ. fruſtra vigilat qui cu-
ſtodit eam. Et aplūs. ij. Corinth. xij. Cum ter oraſſet vt
ab eo auferetur ſtimulus carnis. id eſt temptatio ſibi fu-
it reſponſum. Sufficit tibi gratia mea. In quocūqꝫ mi-
nimo gradu gratia habeatur. ſufficit ad reſiſtendū oīni
temptatōni ſi quis velit ſequi inſtinctū eius. Unde et
Job. xvij. Pōe me iuxta te. ſcꝫ. per gratiam. ⁊ cuius vis
manus pugnet contra me. Sicut autē diabolus vt di-
ctum eſt habet multos modos ad temptandum. ita et

Exempla

De ſuffragijs ꝯtra temptatiōnes.

gratia dei.⁊ eccl'ia docet multos modos ad illudēduꝫ ei ⁊ ſupandū. Un̄ ⁊ Can̄.iiij.d̓r. Naſus ſponſe.i.diſcretio eccleſie q̄ diſcernit odores v̓tutū a fetoꝛibꝫ vicioꝝ.ſic turris dauid que edificat̄ cū ꝓpugnaculis.mille clipei pendent ex ea.om̄is armatura foꝛtiū.i.vigoꝛ eccl'ie q̄ eſt ex grā.qui d̓r vt turris.qꝛ a remotis videt inſidias diaboli. ꝓpugnacula ſūt auxilia angeloꝝ.mille clipei ſunt auctoꝛitates ſcripturaꝝ.om̄is armatura foꝛtiū.ſunt v̓tutes ⁊ exempla ſctōꝝ. Secundū adiutoꝛiū ad illudendū dyabolū ⁊ ſupandū eſt oꝛō. Matth.xxvj. Uigilate ⁊ oꝛate ne intretis in tēptationē.i.ꝑ oꝛōem ne ſuccūbetis. ſꝫ vincetis temptatoꝛē. In huiꝰ figurā legit̄ Exo.xvij.ꝙ moyſes dū ꝑſeuerabat in oꝛōne manibꝫ erectis ad celū exercitus eius vincebat amalech. dū dimitteret manꝰ vincebat̄ ab amalech.vt exponit beatꝰ Hiero.diſ.xxvj. Si q̄s vult. Amalech interp̄tat̄ lingēs ſanguinē ⁊ ſignificat demones q̄ delectent̄ in pct̄is nr̄is deſignatis ꝑ ſanguineꝫ Dū ḡ mens oꝛat exercitꝰ potentiaꝝ aīe vincit temptationū pugnā. Dū relaxat̄ ⁊ ab oꝛatiōe ceſſat deijcit̄. Et ī vitaſpatꝝ dicebat abbas Johānes. ꝙ monachus īmo ⁊ q̄libet dꝫ eſſe ſīl'is ſedēti ſub arboꝛe. q̄ cū nō p̄t effugere malas beſtias occurrētes ſibi.aſcendit arboꝛē.ita homo aſcendēs ad deū ꝑ oꝛōem vitat moꝛſus demonum. Eſt eni oꝛō ſm̄ Damaſcenū.aſcēſus intellectꝰ ad deum.

Tertiū eſt humiliatio pſ̄.cxiiij. Cuſtodiēs ꝑuulos dominꝰ.i.humiles.ne ſcꝫ ledant̄ a multis leſiuis occurrētibus. Et ſequit̄.humiliatꝰ ſum ⁊ libauit me.ſ.a ꝑiculis inferni.de quibꝫ locutꝰ fuerit eū inueniſſe.i.tēptatiōes. Legit̄ de btō anthonio ꝙ in oꝛōe poſitꝰ vidiſſet mūdū plenum laq̄is ſe inuicē ꝯnectētibꝫ.⁊ clamaſſet. O q̄s iſtos euadet. Rn̄ſum eſt a deo. Sola hūilitas. Ita ei cōnexa ſunt ad inuicē vicia vt q̄ vnū q̄rit euitare incitat ī aliud. Cū eni q̄s vult viciū gule domare.incidit ad inſenſibilitatē. Et ecōuerſo cū q̄rit vitare indiſcretōem incidit ī gulam. Cū triſticiā vult remouere.incidit in diſſolutionem ⁊ vanā leticiā ⁊ ecōuerſo. Cū ſel' diabolꝰ in angelū lucis trāſfoꝛmatꝰ apparuiſſet cuidā.⁊ diceret ſe eſſe gabrielem archangelū.ille ſe humiliās ait. Uide vt mittarꝭ ad aliū. Ego eni nō ſum dignꝰ vt angelus mittat̄ ad me. q̄ ſubito euanuit. De alio legit̄ in vitaſpatꝝ ꝙ cū demōes vellēt decipe eū.dixerūt. vis videre xp̄ꝫ. Rn̄t.anathematizo vos ⁊ eū de q̄ dicitis.qꝛ xp̄o meo credo dicēti. Si dixerint vob̄ hic eſt xp̄s.nolite credere.⁊ ſubito diſparuert̄

Quartū eſt velocitas reſiſtēdi.pſ̄. Beatꝰ q̄ tenebit ne ſcꝫ vltra ꝓcedāt ⁊ allidet moꝛtificādo ꝑuulos ſuos ꝑmos motꝰ temptationū.ad petrā ꝯſtātie ſeu reſiſtētie.de pn̄ia di.iij.in ſalicibꝫ. Poeta ſcꝫ Ouidiꝰ. Principijs obſta ſero medicina parat̄. Cū mala ꝑ longas ꝯualuere moꝛas. Hiero. Interfice hoſtē cū ꝑuulꝰ eſt. In huiꝰ figurā dictum fuit antiq̄ ſerpēti Gen̄.iij. Inimicitias ponā īter te ⁊ mulierē.i.aīam ⁊ ſemē tuū. q̄d eſt ſuggeſtio peccati. ⁊ ſemē illiꝰ q̄d eſt natural' inſtigatio ad bonū. Ipa cōteret caput tuū.i.ex h̄ te ſupabit.ſi caput.i.ꝑncipiū tēptationis abhoꝛreat ⁊ extinguere conet̄. Cōtritꝰ in capite inſidiat̄ calcaneo.i.fini oꝑis boni ꝑ aliquā elationē. vel incircūſpectionē.vel fini vite. Un̄ in vitaſpatꝝ legit̄ de q̄dam q̄ vexabat̄ ab īmūdis cogitatōibꝫ a diabolo ꝙ cū ad quendā ſanctū viꝝ recurreret exponēs ei tēptatiōes ſuas vt ꝓ eo oꝛaret. Cū pluries ad eū rediret ꝓ ſīl'i cauſa ⁊ ille ꝓ eo pluries oꝛaſſet.admirās ꝙ nō exaudiret̄. vt a temptatiōibꝫ ille liberaret̄ ne eis ſuccūberet.oſ̄ſum eſt ei diuinitꝰ ꝙ ille erat ī cā.qꝛ nō ſubito īmūdis cogitatōibꝫ reſiſtebat.ſꝫ ī eis moꝛā faciebat ⁊ iocabat̄ cū eis. Un̄ reuertentē ad eū admonuit oſ̄dens ei defectū ſuū ꝑ exemplū.poſuit eni ſuꝑ humeꝝ eiꝰ inclinatū ſaccū plenū terra vt poꝛtaret. Et cū ſurgere vellet ille p̄r retinebat ⁊ deꝑmebat ex ꝑte poſterioꝛi. Cui p̄r ait. Quare nō ſurgis vt poꝛtes. Rn̄dit ille.nō valeo. qꝛ tu īpedis ⁊ detrahis. ſic ⁊ tu inq̄t p̄r negligētia ⁊ deſidia tua impedis defectum oꝛōis mee ꝓ te. Exinde ſenex cū nō deoꝛſum traheret.ſed iuuaret ſurſū leuari.de facili ſurgebat ⁊ poꝛtabat. Quintum eſt ſacre doctrine freq̄ntatio. Prouer.xxx. Om̄is ſermo dei clipeꝰ ignitꝰ.pſ̄. Scuto circūdabit te v̓itas eius ſcꝫ ſcripture.nō timebis a timoꝛe nocturno tēptationuꝫ ſcꝫ. Sꝫ nō ſolū eſt ſmo dei armatura defenſiua vt ſcutū ſꝫ vt offenſiua demonis.vt gladiꝰ. Un̄ ap̄ls ad Ephes. vj.c.poſtq̄ꝫ dixit. Sumite armaturā dei.vt poſſitis ſtare aduerſus inſidias diaboli.ſubdit int̄ cetera arma ſpiritualia. Et gladiū ſp̄us accipite q̄d eſt v̓bū dei. Et eni idē dicit ad Heb.iiij. Uiuꝰ eſt ſermo dei ⁊ penetrabilioꝛ om̄i gladio ancipiti ⁊c̄. Sic dn̄s nr̄ ꝑnceps exercitꝰ eccleſie in deſerto tēptatꝰ cū aucte ſcripture ſe defendēs dyabolum ſuꝑauit. Mat.iiij.ſicut in figurā dauid in ꝑlio ſingulari cū lapide ſcꝑture occidit īmanē goliath.vt habet j. Regū.xvij. Et etiā pene oīa ꝑlia q̄ habent̄ ī ſacra ſcriptura figurāt ꝑlia tēptationū. Et in ipa ſcriptura habētur remedia ꝯ oīa tēptamēta. vt ait b. Gregꝫ.in moꝛal. ſ.ti.ſſ.

Sextū remediū ad vincēdas tēptatiōes eſt reuelatio tēptationū p̄ri ſp̄uali.⁊ ꝑmaxime in ꝯfeſſiōe. Un̄ in figurā d̓r Judic.j.ꝙ Judas q̄ interp̄tat̄ ꝯfeſſio factus eſt dux belli tāq̄ꝫ ſcꝫ p̄cipuꝰ ad ſuꝑanda bella tēptationum Ad h̄ facit q̄d d̓r in ꝓuerb. Qui reuelat ſecreta.i.occultas tēptationes ꝑdet fidē amici.i.diabolꝰ qui erat amicꝰ eiꝰ ꝑ peccatū ꝯſentiēdo.nō cōfidit de eo.timēs ne reuelet in cōfeſſione. vel p̄ri ſpirituali occultas temptatiōes.et ſic remaneat ipe cōfuſus. Quidā etiā patrū dicebat. ꝙ nihil ita elidit v̓tute demonū.ſicut vt ſi q̄s reuelet ſecreta malaꝝ cogitationū ſanctis patribꝫ. Nā reuelare ſocijs niſi ſint bene timoꝛati.hoc eſt ſibi augere certamen ⁊ alteri periculū. In collatione patruꝫ habet̄ credo abbatis moyſi.de abbate Johāne adoleſcentulo. ꝙ cū ſimularet ſe cū alijs ieiunare.occulte accipiebat panē.quē in ſecreto comedebat. Cū autē quidā veniſſent ad viſitandum patrē eius ſpiritualē cauſa edificatiōis ⁊ doctrine.contigit eū loqui de hac materia.ſ.temptationū aperiendaꝝ patri ſuo ſpirituali ꝙ hoc multū vtilitatis afferret. Quibus ſermonibꝫ p̄ns iohs p̄fatꝰ cōpunctꝰ coꝛā eis manifeſtauit deceptionē ſuā ⁊ furtū.ponens in mediū panē quē iā acceperat occulte ad comedendū.pater autē ſuus conſolatꝰ eſt eū.quia nō tā ipe q̄ꝫ dyabolus ex hoc cōfuſus erat.⁊ ſic liberatus fuit a malo illo. Septimuꝫ remediū eſt eucharíſtie deuota frequētatio.pſ̄.xxij. Paraſti in ꝯſpectu meo mēſam.i.eucharíſtiā in mēſa altaris. Ponit̄ eni ꝯtinēs ꝓ ꝯtēto.aduſ̄ſus eos q̄ tribulant nos. vt ſcꝫ nō ꝓualeāt Hinc Chryſ. Uelut leones flāmam inſpirātes.ſic ab illa mēſa dn̄i diſcedimꝰ diabolo terribiles effecti. In cuiꝰ figurā helyas laboꝛe fatigatꝰ ⁊ tedio ⁊ ꝑſecutōe iezabel' cū doꝛmiret exꝑgefactꝰ ab angelo ⁊ cōfoꝛtatꝰ ſuccinericio pane ſignificāte venerabile ſacr̄m .ābulauit in foꝛtitudine cibi illiꝰ vſq̄ꝫ ad montē dei.iij. Reg. xix. Octauū remediū eſt paſſiōis xp̄i deuota meditatio ⁊ crucꝭ ſignatio. Eſa.xiij.d̓r. Supra montē caliginoſum leuate ſignū.ſ.crucis.i.ſuꝑ eū ꝯ diabolū. Per ſignū crucis de inimicꝭ libera nos deꝰ noſter. In cuiꝰ figurā.vt habet̄ Numeri.xxj.illi q̄ in deſerto erāt a ſerpentibꝫ venenati.ſi aſpiciebāt in ſerpentē eneū ſanabant̄.alij moꝛiebant̄. Ita q̄ tēptatiōibꝫ vrgent̄.ſi ad xp̄m crucifixū reſpiciūt ſanant̄ a tēptationibꝫ. Nonū eſt in aliq̄ bono occupatio. Sic eni ociū.vt d̓r b. Bern̄.eſt mater nugaꝝ nouerca virtutū.omniū temptationū ⁊ malaꝝ cogitationum nutrix. Propter q̄d dicit ſapiēs. Om̄ia mala docuit ocioſitas. Et poeta. Uaria dant ocia mentē. Ita ecōtra dicit magiſter in.iij.diſt j. Non facile capit̄ a tēptatoꝛe q̄ alicui bono vacat exercitio. Et ideo ait hieronimꝰ

de cōſe. di. v. Semꝑ aliq̄d boni facito vt te diabolꝰ inue
niat occupatū. Unde ⁊ venerabilis Johānes caſſiod.
narrat in tractatu de octo vitijs. Q̄ȝ cū q̄dam ſanctus
Exēpluȝ. vir trāſiēs ante cellā cuiuſdā anachorite. vidit diabolū
aliq̄n̄ intrantē. ⁊ aliq̄n̄ exeuntē. Et ingreſſus ad illū q̄ſi
uit ab eo opa ſua q̄ agebat tūc. ⁊ inuenit ꝙ cū ſtabat be
ne occupatꝰ. diabolꝰ recederet a tētatiōe eiꝰ. ⁊ foris cellā
Decimū. manebat. Cū aūt ſtaret ocioſus tūc diabolꝰ intrabat et
eū tentabat. Decimū ⁊ vltimū eſt vitatio ⁊ fuga occa
ſionū. q̄ eni amat picl̄ū ait Salomō in illo pibit. Non
eni eſt fortitudinis ſꝫ pſumptiōis ⁊ temeritatis expone
re ſe ad picula. vbi pōt q̄s bn̄ declinare. Fugite ait apl̄s
i. Coꝝ. vi. fornicatiōem. Nō eni melꝰ vincit̄ iſtud vitiū
ꝙ̄ fugiēdo ſcꝫ occaſiōes eiꝰ. vt cogitatiōes ⁊ locutōnes
de ea. q2 Corrumpūt bonos mores colloq̄a praua. ait te
rentius. Silr̄ ⁊ malas ſocietates. Dicit̄ ei. xxviij. q. i. Se
pe maloꝝ ꝯſortia ad crimē inducūt innocētes. q̄ꝫto ma
gis eos q̄ ad vitia proni ſunt. Sicut eni vt dicit in pſ.
xvij. Cū viro innocēte innocēs eris. ita cū pūerſo pūerte
ris. Petrus apl̄s cū ſocijs apl̄is ꝯfeſſus eſt xp̄m cū iu
deis malis ꝯſociatus in domo cayphe xp̄ꝫ negauit. Et
yſid. ait di. xxxi. Ualde ꝙ ꝯgruū eſt īde corꝑaliter euel
li vbi q̄s illecebris deſeruiuit. Et in figurā Loth edu
cto de ſodomis mandatū fuit vt in ciuitate nō maneret
nec in om̄i circaregione. Nō eni ſufficit pcīn dimitte
re. ſed ⁊ circūſtātias ⁊ occaſiōes maloꝝ. Un̄ ⁊ abſtinere
ab aſpectu vano ⁊ cibis ſupfluis. vi. q. i. Ex merito. vbi
dicit̄. Officiū ſinguloꝝ chariſſimi. nō ſolū habere oculos
caſtos. ſed ⁊ linguam ⁊ cor. Hiero. inq̄t. Sine cerere ⁊ ba
cho friget venus. His decē cornib⁊ iuſti ꝯfringunt̄ cor
nua pctōꝝ. quib⁊ draco iſte infernalis pcutit tentando.
Ad hoc etiā ſcꝫ vincēdū tentatōnes. vt habet̄ in li. de ſe
ptē donis. ponit̄ talis figura ꝑ diuerſis remedijs. Fuit
quidā cecus q̄ volēs euadere tyrānidēȝ dn̄i ſui. aſcendit
equū rufum. ꝑtermiſſis om̄ib⁊ bonis ſuis ad locū tutū.
pueꝝ equo ſuppoſuit. cuiꝰ ducatu dirigeret̄ vt effugeret
Cunq̄ꝫ incederēt ꝑ viā. clamauit puer dicēs. Ecce quid ī
inſequit̄ nos cū equo nigro. quo audito vrgēs cecꝰ equū
ſuū calcarib⁊. euaſit. poſtea mittit̄ aliꝰ a dn̄o cū equo al
bo ad eū capiēdū. Clamat puer inſinuās inſecutōeȝ eiꝰ
cū equo albo. Et cecꝰ ſilr̄ vrgens equū ſuū calcarib⁊ eua
ſit. Cū aūt paululū pceſſiſſet clamauit puer. Ecce alius
cū equo ſimili nr̄o ſcꝫ rufo venit poſt nos. Tūc cecꝰ val
de timuit. ⁊ cū multū eū inſeq̄ret̄. vt pene attingeret eū.
clamauit cecus ad pueꝝ. dirige me ꝑ viā lapidoſam. ſi
forte equus nos inſequēs deferrat̄ ⁊ fatiget̄. Quo facto
ex illo equo rufo fugato. cū aliꝰ eū ſilī equo rufo inſeq̄ret̄
dixit cecus puero. vt ſumeret viā lutoſam. ⁊ euaſit tutꝰ.
Iſte cecus eſt animꝰ nr̄ obſcurꝰ. Hic ſi vult euadere tyrā
nidem diaboli. cuiꝰ ſerui naſcimur. ⁊ tētationes eiꝰ vin
cere. debet aſcēdere equū charitatis. ⁊ pueꝝ. i. rōnem ſu
mere ducem itineris ſui. i. opeꝝ. Inſequēs eū equo albo.
eſt diabolꝰ tentās in pſperitate. In equo nigro eſt tētās
diabolꝰ in tribulatiōe. Calcaria quib⁊ debet q̄s ſe vrge
re ad vitandū tētationes. eſt timor ſupplicij. ⁊ amor pre
mij. In pſperitate eni tentat de ſupbia. inuidia. auaricia
⁊ hmōi. In aduerſitate de accidia. triſticia. ⁊ ira. Sed a
mor glorie. ⁊ timor inferni. oīa facit ſupare. Equus rufꝰ
eſt amor carnalis. ⁊ ardor ꝯcupiſcētie. q̄ pſequit̄ vehem̄
ter ⁊ quaſi capit. Sed ad reſiſtēdū hmōi tentatiōib⁊. in
cedendū eſt ꝑ viā lapidoſā. i. aſperitas abſtinētie. Quar
tus equus eſt tentatio vane gl̄ie de ſimulata charitate.
Sed ad euadēdū hāc. incedendū eſt ꝑ viā lutoſam. i. cō
ſiderādo ſe vilem terram ⁊ cinerem ⁊ peccatorem.

Tēptatōēs vtilitates ſunt. v.

Ultimo videndū eſt. §. V.

de multis fructib⁊ ſeu vtilitatib⁊ tentationū ꝓpter quas
diabolꝰ illudit̄. vt cū q̄rit detrimēta hoī ꝑ tētamenta in
ferre. pfectū ſuū inducat. Et pmo quidē tētatio hūili
Prima. at ſeu ab elatiōe pſeruat. Un̄ apl̄s. ij. Coꝝ. xij. Ne ma
gnitudo reuelationū extollat me. datꝰ eſt mihi ſtimulus
carnis mee angelꝰ ſathane q̄ me colaphiſet. Btūs Gre.
Dū vitia nos tētant pficiētes in nobis ꝟtutes hūiliāt.
Hic ē ꝙ iſrael iebuſeū tolerat. vt hūana mens de ſe hūi
lia ſentiat. In vitaſpatꝝ quidā ad h̄ dabat exēpluȝ di
cens. Q̄ȝ niſi velaret piſtor oculos aīalis molētī. ad mo
lam verteret ſe aīal. ⁊ comederet ſuos labores. Sic deꝰ
pmittit cogitatōes ſordidas in mēte nr̄a exurgere. ⁊ ten
tatiōes q̄ mētē nr̄am obnubilāt. ne bona nr̄a videamꝰ
⁊ ea ꝑ ſupbiā pdamꝰ. Scd̄o tentatio hoīem honora
Scd̄a. bilē reddit. vn̄ dr̄. i. Macha. ij. Abraam in tētatōne ſua
inuētus eſt fidelis. ⁊ iō reddit ei deꝰ gl̄iam in gente ſua.
Magna vtiq̄ꝫ fuit tentatio qn̄ tentauit deꝰ abraā. mā
dans vt immolaret filiū ſuū. Gen̄. xxij. Bellabat eni pa
ternꝰ affectꝰ ⁊ pmiſſio pꝰ ei facta cū pcepto diuīo. i. Pe
tri. i. Modicū ſi oportet nūc triſtari in varijs tētationi
bus. vt pbatio fidei vr̄e inueniat̄ in laudē gl̄iam ⁊ hono
rem. Legit̄ in vitāſpatꝝ de btō Anthonio ꝙ cū viri
liter dimicaſſet ꝯ tentamēta demonū. q̄ etiā vſq̄ꝫ ad mor
tem pene eū verberauerāt. ⁊ pſtratū ex dolore ad maio
ra certamina eos puocantē in diuerſas aīaliū ferocium
formas viſibiliter apparētes diſcerperēt. cū ſenſiſſet diui
nam adeſſe pſentiā ī radio lucis emiſſo clamauit. Ubi
eras bone ieſu ⁊c. Cui rn̄dit dn̄s. Anthoni hic erā ⁊ cer
tamen tuū expectabā. Nūc aūt q2 viriliter dimicaſti. fa
ciam te in toto orbe nomīari. q̄d ptꝫ de ſe. Tertio bōa
Tertia. multiplicat ſpūalia ⁊ tpalia. i. Coꝝ. x. Faciet cū tentatio
ne pūentū. Gre. Multū adijcit ſibi virtꝰ laceſſita. In cꝰ
figurā Job mltiplicitēr tentato. adaucta ſunt ei. ⁊ dupli
cata bona ſua. vt ptꝫ Job vlt. Un̄ in vitaſpatꝝ cuȝ di
ſcipulꝰ cuiuſdā ſenis grauiter tentaret̄. ⁊ vt reſiſteret gra
uiter ſe affligebat. Ait pater. Uis fili vt rogē dn̄m vt
auferet a te hāc tentationē. Rn̄dit. Nō pater. q2 ſentio ī
animo meo ex eo pfectū. q2 huiꝰ occaſioni amplꝰ vigilo.
ieiuno. et oro. Tantū ora ꝑ me vt det mihi deꝰ fortitudi
Quarta. nem. De q̄ eū cōmēdans. gauiſus eſt. Quarto in mul
tis docet ⁊ illuſtrat. Ecci. xxxiiij. Qui tentatꝰ nō eſt. qua
lia cognoſcit. quaſi dicat pauca. Et in figurā dr̄ Judicū
iij. Has igit̄ gentes chananeoꝝ dereliq̄t deꝰ ſcꝫ in iſrael
vt ex toto nō delerent̄. ſed aliq̄n̄ impugnarē. vt erudire
tur hieruſalē in eis. vt ſcꝫ artē pugnādi. Dū eni tentatō
inſtigat ad malū. docet̄ hō ꝙ ſi magna onerat̄ ⁊ ſupat.
hoc nō a ſe ſed dei ꝟtute agere. cū expiat̄ ſepe ī minimis
quaſi deficere. etiā ſi nolit. vn̄ Gre. Tentari pmittit deꝰ.
vt dū ꝑ tentatōem hō ꝯcutit̄. imbecillitate cognita forti
us ſolidet̄. Pōt etiam talia expertꝰ aliter alios docere. et
cautos reddere. Experientia eni eſt magiſtra reꝝ. Unde ⁊
de xp̄o dicit apl̄s ad Heb. iiij. Nō eni hēmꝰ pōtificē q̄ nō
poſſit cōpati infirmitatib⁊ nr̄is. tentatū ꝑ oīa ꝑ ſilītudi
ne abſq̄ꝫ pctō. q2 ſcꝫ in nullo ceſſit. In q̄ enim tentatꝰ eſt.
Quinta. potēs eſt. ⁊ his q̄ tentant̄ auxiliari. Quinto ꝯſolatōeȝ
⁊ refectionē ſpūalē cauſat. In cꝰ rei exemplū. poſtq̄ꝫ xp̄s
tentatōes ſupauit in deſerto. dr̄ Mat. iiij. Ecce acceſſere
angeli ⁊ miniſtrabāt ei. Et hiero. ad euſtochiū de ſe ait
cū tētaret̄ tentatione luxurie. Ipam q̄ꝫ cellulā meaȝ q̄ſi
cogitationū ꝯſciam pmiſcebā. ⁊ mihi iratꝰ. ⁊ rigidꝰ ſolꝰ
deſerta penetrabā. Et vt mihi teſtis ē deꝰ. poſt mlt̄as la
chrymas nonnūq̄ꝫ videbat̄ mihi intereſſe agminib⁊ an
geloꝝ. Hinc ⁊ Sara vxor thobie iunioris aiebat. Non
delectaris deꝰ in pditionib⁊ nr̄is. ſed poſt tempeſtatem
tranq̄llū facis ſcꝫ poſt tētationes q̄etem mentis. poſt la
chrymatōem ⁊ fletū. exultatōeȝ infundis. Thobie. iij. Di
cit̄ a naturalib⁊ de ceruo. ꝙ pl̄ians cū dracone vel ſerpē
te. poſtq̄ꝫ occiderit q̄ſi infectꝰ eſt ex flatu eiꝰ. ad fontē cur

tens.ſn aquã ſe ꝓijciẽs.tot⁹ refrigerat̃ ꝛ iuuenẽſcit. Sic
ſeru⁹ dei ꝓliat⁹ cũ dracone infernali.ꝛ quaſi infectus ex
tẽptatione mala ad fluuiũ paradiſi recurrẽs.totus ꝯfor
Sexta. tatur ꝛ vigorat̃. Sexto maliciã demonũ debilitat.ps̃
Cadẽt a latere tuo mille ſcʒ demones tẽptãtes in aduerſi
tate ſignificata p ſiniſtrã.ꝛ decẽ milia a dextris.i.ꝓſperi
tatẽ tẽptãtes.tibi aũt nõ appropinquabit ſcʒ aliqs corũ
qui vict⁹ a te cecidit.Dicit eni.Origenes vt allegat ma
giſter in.iiij.ſen.ꝙ viri ſcĩ debellãtes cũ demonijs ſcʒ in
tentatõibꝫ ꝛ ſupantes diminuũt numeꝝ coꝝ. vt ſcʒ ta
les victi nõ ampli⁹ valeãt tẽtare.Qð intelligit be.Tho.
in ſcripto q̃ ad illũ q̃ vicit ꝛ pfecte vicit tẽtatões.Sʒ quõ
cũqʒ ſit.manifeſtũ eſt ꝙ ſcĩ viri vincẽdo tẽtatões diabo
li aſſumũt magnas vires ꝯ eos.vt eis illudãt nec vale
ant alijs nocere ad petitiõem coꝝ.Sic btã margaretha
victo demone q̃ apparuerat ei ſub ſpẽ hoĩs cõpatẽtis ei
de tormẽtis ſibi illatis ad pſuadẽdũ vt aſſẽtiret olibrio
pfecto.pꝛoiecit eũ ad terrã .pede ſuo eũ calcans. ꝛ dicens.
Sternere ſupbe demon ſub pedibꝫ feĩe. Cui ille.Dimit
te me obſecro.ſatis illuſiſti mihi. Scũs ꝟo baſili⁹ ꝓ eo
qui fecerat cyrographũ ſua manu diabolo ſe ei tradẽs.
reuertẽti ad pniam.orãs cũ pplo.coegit diabolũ ad red
dendũ publice inſtr̃m talis obligatõis.ꝛ liberauit illuʒ
Septia. de manibꝫ ei⁹. Septio alios ꝯfortat.vñ dr Thob.ij.
Hãc tẽtationẽ dedit mihi de⁹. vt poſteris daret exẽpluʒ
patiẽ ei⁹.ſicͭ ꝛ ſcĩ Job.Cũ eni qs ꝯſiderat ſctõs etiã ten
tatos ꝯfortat̃.ꝛ nõ deſperat.qſi ſolus ipe. vel pctõres et
impfecti tẽtent̃.Et aduertẽs etiã ꝙ illi hoĩes erant.ꝛ tñ
dei adiutorio ſupabãt tẽtatiões.inde etiã ꝯfortant̃ ꝛ ani
mant̃ ad fortiter dimicandũ.Et ſi titubat.dat̃ ſibi occa
ſio recognoſcẽdi debilitatẽ ſuam. Vñ ꝛ ps̃.xxv.Proba
me dñe ꝛ tẽta me.i.tẽtando ꝓba me.nõ q̃dẽ vt tu cogno
ſcas me q̃ſi ꝓus nõ agnoſceres.cũ oĩa noueris.ſʒ vt cog
Octaua. ſcam meipm̃. Octauo pmioꝝ merita augmẽtat. Nõ
eni qs meret̃ ex h̃ ꝙ nõ furat̃ vel mechat̃.vel nõ odit. cũ
ſup his nõ impugnet̃.Si cũ tentat̃ de his ꝛ reſiſtit.tũc
meritũ auget̃. Jac.i.Btũs vir q̃ ſuffert tẽtationẽ qm̃ cũ
Exẽpluz. ꝓbat⁹ fuerit recipiet coronã vite. Nã in vitaſpatꝝ legi
tur.ꝙ cũ q̃dã adoleſcẽs diſcipulus cuiuſdã ſcĩ ſenis ſel
cũ eo diceret officiũ.ꝛ pater ꝓpter vigilias pcedẽtes dor
mitaſſet.p reuerẽtia nõ audebat eũ excitare. ſʒ tẽtatio co
gitationis irrepſit ei.vt recederet ad cellã ſuã vadens.et
poſt tp̃s rediret.Sʒ ſibi vim faciẽs rñdebat ꝙ lniam ñ
hũerat a p̃re ſuo.Sic qʒ ſepties ſup hoc tẽtat⁹ fuit. Ex
inde p̃r euigilãs illũ vidẽs aſtare mirat⁹ eſt.ꝛ poſt offm̃
dctm̃ cũ eo miſit ad cellã. Poſt qð in orõne ſe tradens
vidit in celis ſedẽ parã cũ ſeptẽ coronis deſup.Et cũ ille
miraret̃.ꝛ q̃reret cui illa para ſedes eſſet.dctm̃ ẽ.diſciplo
ſuo.Et cũ interrogaret q̃re ſeptẽ corone ſup eam poſite
erãt.dctm̃ eſt.qꝛ illa nocte ſeptẽ vicibꝫ reſtiterat tẽtatiõi
inſtigãti eũ ad recedendũ. Et iõ ꝓ q̃libet vice ſibi meru
Nona erat vnã coronã. Nono tẽtatio pctã purgat.Sap.iij
De⁹ tẽtauit illos.i.pmiſit tẽtari. ꝛ inuenit illos dignos
ſe.Tãq̃ auꝝ in fornace ꝓbauit illos. Auꝝ aũt in forna
ce ignis purgat̃ a mixtura vili.Hinc ꝛ be.Gre.ait. Ab
electis ſuis tpali afflictiõe maculas iniq̃tatũ curat ab
ſtergere.quas in eis in eternũ nõ vult videre.de pe.di.i.
ſi pctm̃. Jn tẽtatiõe eni hõ affligit̃.dũ ſibi vim infert ne
aſſentiat.in q̃ magis freq̃nter anxiat̃ q̃ꝫ p afflictõem cor
palẽ. Vñ patiẽter ferẽdo moleſtiã ꝛ reſiſtẽdo. purgãtur
pctã q̃ ad penã debitã ſcʒ p modũ ſatiſfactõis. Et ad h̃
Exẽpluz. facit qð legit̃ in vitaſpatꝝ.ꝙ cũ q̃dam ſctũs religioſus
ad extrema veniẽs.timorẽ ꝛ horrorẽ multũ oſtẽdiſſet ex
tẽtationibꝫ q̃s patiebat̃.defunct⁹ apparuit cuidã ſibi fa
miliari.in ſtatu glĩe ſe eſſe affirmãs. Et cũ ille q̃reret q̃
re tm̃ horrorẽ ꝛ afflictionẽ hũiſſet in fine. Rñdit. Neſcis
Decima. ſcptũ eſſe ſcʒ in Job.xli.c.qꝛ territi purgabunt̃. Decio ꝛ

vicĩo in celo coronat. Lu.xxij.ait xp̃s diſciplis. Vos eſtis
q̃ pmãſiſtis mecũ in tẽtatiõibꝫ meis ꝛ ego diſpono vob
regnũ. vt edatis ꝛc. Nõ coronabit̃ ait aplꝯ.ij.Thi.iij.niſi
q̃ legitime certauerit. Certat legitĩe q̃ reſiſtit ꝛ vincit in
ꝓlio tẽtationũ.vñ Apoc.ij.dr. Vincẽti dabo edere de li
gno vite qð ẽ in pãdiſo dei mei. Hec eſt fruitio diuitias
Et ex his illudit̃ draco iſte ꝛ ſerpẽs antiqu⁹.ꝛ demũ ꝓ
ijcit̃ in terrã inferni. vt dr Apoc.xij. Adaucta ſibi pẽa
ex accidẽtali malitia tẽtationũ.ꝛ ſcĩ liberati ab eo grãs
agũt oĩpotẽti deo de victoria hĩta ei⁹ grã. De mã tẽtati
onũ habes etiã multa ſupra in pma pte.ti.vi.

De tribulatiõe maxia q̃ erit tp̃e antixp̃i. Ca.iiij.

Quia temptatio maxi
ma fiet hoĩbꝫ tp̃e antixp̃i.iõ nũc de ea. Et qꝛ lo
cuti ſum⁹ de diabolo tẽtante ſub noĩe dracõis
Jo.apoc.xij.de dracone loquẽs ait. Vidi angelũ deſcen
dentẽ de celo hñtẽ clauẽ abyſſi ꝛ cathenã magnã in ma
nu ſua.ꝛ apphẽdit draconẽ ſerpẽtẽ antiquũ q̃ ẽ diabol⁹
ꝛ ſathanas.ꝛ ligauit eũ p annos mille.ꝛ miſit eũ in abyſ
ſum.ꝛ clauſit.ꝛ ſignauit ſup eũ. Et ſubdit̃. Poſtq̃ꝫ ꝯſũ
mati fuerĩt mille anni. ſoluet̃ ſathanas ſcʒ draco iſte de
carcere.ꝛ exibit ꝛ ſeducet gẽtes. Et de eo ẽt dr.c.xij.ꝙ dra
co iſte cauda ſua traxit de celo tertiã ptẽ ſtellaꝝ. Quis ſit
iſte draco ipe Johãnes inſinuat. qꝛ ſathanas. angelus
deſcẽdẽs de celo ꝛ deijciẽs ꝛ ligãs eũ in abyſſum. põt di
ci magni ꝯſilij angel⁹ ſcʒ xp̃s q̃ paſſus ꝛ ad inferos aĩa
ei⁹ deſcẽdẽs cũ deitate.pres de limbo eduxit ligãs in in
ferno inſatiabilẽ homicidã diabolũ.i.potentiã ſuã ꝛ ma
liciã ſuã debilitãs virtute ſue paſſiõis.ne q̃ʒtũ cupiat no
cere pualeat in aĩabꝫ. Jn corpibꝫ aũt ſeuiẽdo p tyrãnos
infideles ꝯ xp̃ianos.pcipue videt̃ fuiſſe ligat⁹ tp̃e ſilue
ſtri impio ad fidẽ ꝯuerſo. Vñ ꝛ in ſignũ hm̃oĩ Silue
ſter papa alligauit dracõnẽ materialẽ inficiẽtẽ ꝛ occiden
tem pplm̃ rome in foueã pfundiſſimã. Dicit aũt b.gre.
xxxij.moral.tractãs illud Job.xl. Stringit ſcʒ beemoth
caudã q̃ſi cedrũ ꝙ millenario numero rõne ſue pfectiõis
ſignificat oẽ tp̃s ecclĩe q̃ʒtũcũqʒ ſit vſqʒ ad finẽ ei⁹.i.tp̃s
antixp̃i. Vñ ponit̃ nũerus determinat⁹ ꝓ indetermina
to.poſt qð dr ſolui draco ſathanas de carcere ſuo.q̃ tp̃e
antixp̃i pmittit̃ ampli⁹ ſeuire corpaliter ꝛ ſpũaliter p il
lũ peſſimũ hoĩem antixp̃m. Et h̃ ẽ cauda vbi maxĩe eſt
venenũ dracõis.ꝛ beemoth ſcʒ antixp̃m q̃ in fine eccleſie
erit.q̃ſi beemoth q̃ ad lr̃am ẽ elephas. qꝛ diabolus ipm̃
antixp̃m valde eleuabit in potẽtia.ꝛ tpali dignitate ſup
oẽs.ſicut cedrus ẽ altiſſima arboꝝ et ſtringet duricia et
feritate. Vñ ꝛ tertiã ptẽ ſtellaꝝ dr draco iſte deijcẽ cauda
qꝛ p antixp̃m mltos q̃ valde reſplẽdebãt ĩ ecclĩa doctrĩa
ꝛ vita deijciet. Vel pſternẽdo p mortẽ ad terrã q̃ ad ſan
ctos. vel pſternẽdo mltos ſpũalr inducẽdo ad terrena.
Quãtũ aũt ſit diabolus tũc tẽtatõibꝫ ꝛ tribulatõibꝫ ſeui
turus dñs nr̃ Jeſus inſinuat di. Mat.xxiiij. Erit tunc
talis tribulatio q̃lis nõ fuit ab initio mũdi vſqʒ modo
nec fiet. Et niſi breuiati fuiſſent dies illi nõ fieret salua
oĩs caro.ꝛ vñ ſit q̃uitas hui⁹ tẽtatõis tũc be.Greg. vbi
ſ.ſcʒ xxxij.li.moral.ſic oñdit di. Vidẽdũ valde eſt cum
beemoth iſte caudã ſuã vt cedrũ ſubleuat ĩ q̃ tũc atroci
cioꝛ q̃ꝫ nũc ſe erexerit ſurgat. Que eni penaꝝ genera no
uimus q̃ nõ iã vires martyꝝ exercuiſſe gaudemus. Ali
os eni improuiſo ictu.imme ſos gladios ſtrauit. Alios
crucis patibulo affixit.in q̃ ꝛ mors ꝓuocata repellit̃.ꝛ re
pulſa ꝓuocat̃. Alios hirſutis ferra dentibꝫ attriuit. Ali
os armatos ferro inſultãs vngula ſparſit. Alios belui
na rabies morſibꝫ detrũcãdo cõminuit. Alios ab ĩtimis
viſceꝝ p cutẽ preſſa vis ſoboꝝ rupit. Alios effoſſa terra
viuos operuit. Alios demerſos in morte pcipitiũ fregit
Alios in ſe piectos aq̃ repleta abſorbuit. Alios edax fla

ma vſq̧ ad cineres depaſtā ꝯſumpſit. Cum ḡ beemoth
iſte caudā ſuā in fine mōdi amplı⁹ dilatat. q̄d in illis tor/
mētis tūc atroci⁹ exurgit. niſi illud qȯ in euāgelio dn̄s
dicit. Surgēt pſeudo ꝓphete. ⁊ dabūt ſigna magna ⁊ ꝓ/
digia. ita vt in errorē mittant̄ ſi fieri pōt etiā electi. Nūc
eī fideles noſtri mira agūt cū ꝑuerſa patiunt̄. Tūc autē
beemoth hui⁹ ſatellites ſcȝ antixp̄i etiā cū praua īgerūt
mira acturi ſūt. Peſſim⁹ igit̄ q̄ erit illā hūane mētis ten
tatio. qn̄ pius martyr ⁊ corp⁹ tormētis ingerit. ⁊ tn̄ an/
te oculos ei⁹ mira tortor facit. Cui⁹ tūc ꝟtus nō ab ipſo
cogitationū fundo quatit̄. qn̄ is q̄ flagris cruciat ſignis
coruſcat. Sic ḡ beemoth ſtringit caudā ſuā q̄ſi cedrum
q꞉ nimiꝝ ⁊ alt⁹ tūc erit veneratiōe ꝓdigij. ⁊ dur⁹ crudeli/
tate tormēti. hec bt̄. Greg. Et in antixp̄o fuit ⁊ erit forti/
tudo tꝑalis. In ſanctis q̄ vincēt temptatiōes ⁊ tormēta q̄
eſt fortitudo ſpūalis. Multa reꝑiunt̄ de antixp̄o ꝑnū/
ciata in ſacris ſcripturis ⁊ ꝑ doctores declarata. Sed ꝓ/
maxime de eo agit̄ Dan̄. c. vij. ⁊. viij. vt exponūt oēs do
ctores. Un̄ ⁊ xp̄s loq̄ns ⁊ ꝓnuncīās de extermiīo ⁊ tri/
bulatiōe maxia hieroſolime. ac etiā afflictiōe ecclie duriſ
ſima ꝑ antixp̄m. q̄ poſtea cito habitura eſt finē. inq̄ztuꝫ
militās. ꝑ finē mōdi ⁊ finale iudiciū dixit Math. xxiiij.
Cū videbitis abominatōem deſolatōnis ſtantē in tēplo
que dicta ē a daniele ꝓpha. Tūc q̄ legit intelligat. ſcȝ tūc
impleri illā ꝓphiam. hec ꝓphia habet̄ Dan̄. ix. in fi. Ubi
poſtq̧ danieli fuit reuelatū tꝑs determinatū future in/
carnatōis in. lxx. ebdomadib⁹ annoꝝ. ⁊ de paſſiōe xp̄i ⁊
fructu eius. ⁊ deſtructiōe hieroſolime ꝑ tytū cū romano
exercitu dicit poſt finē belli ſtatuta deſolatio ſcȝ hieroſo
lime. ⁊ paulopoſt. In templo erit abominatio deſolatio
nis. ⁊ vſq̧ ad ꝯſummatōem ⁊ finē ꝑſeuerabit deſolatio.
vt dicit nicola⁹ de lyra. Abominatōnem appellāt hebrei
idola ſeu idolatriā. q̄ inter vitia maxime ē abomiābilis.
Abominatio ḡ deſolatōis eſt idolū poſitū in tēplo deſo
lato. i. deſtructo. qȯ fuit factū ſm̄ quoſdā de imagine ty
berij imꝑatoris quā pylat⁹ poſuerat in templo. Sȝ h̄ iā
factū fuerat. Un̄ alij dicūt de imagine Gay imꝑatoris
hoc quā mādauit poni in tēplo vt adoraret̄. qȯ fuit fa/
ctum poſt decenniū a paſſiōe dn̄i. Sȝ meli⁹ videt̄ expo
nendū vt dicit pe. come. in hiſtoria ſcolaſtica. de eo qȯ
geſtū eſt ꝑ euerſiōem hieruſalē. ꝑ titū ab adriano imꝑa/
tore. q̄ poſuit ſtatuā ſuā in templo deſolato ⁊ euerſo vbi
archa ſteterat. Ueſtigia enī adhuc q̄da ciuitatis remaū
ſerāt. ⁊ iudei q̄ vndecūq̧ veniētes ad locū ſctm̄ redibāt
⁊ multiplicati remouerūt ſtatuā. Et h̄ adrian⁹ audiens
poſuit manū ſuā extremā. ⁊ fundit⁹ euertit vrbē. ⁊ mā/
dauit artiſſime ne q̄s iudeoꝝ remaneret ī terra illa. Nā
ciuitas q̄ poſtea fuit edificata ⁊ dicta helya. non fuit ſita
vbi ꝓus erat. ſed iuxta. De hac ḡ abominatōe. i. idolo ab
ominabili poſito in tēplo deſolato. videt̄ negligēda au
ctoritas danielis inducta a xp̄o. q̄ fuit data in ſignum ꝓ
ꝓinq̄ſſime totalis euerſiōis hieruſalē. Et in figurā euer
ſionis q̄ſi ecclie ⁊ finis mōdi. cū videlȝ antixp̄s reedifica/
ta hieruſalē ⁊ templo. vt ait apl̄s. ij. Theſ. ij. In tēplo ſe
deat tanq̧ ſit de⁹. faciēs ſe ꝓ deo ⁊ vero meſſia iudeoꝛuȝ
adorari. Et hoc erit ſignū ꝓpinq̄ſſimū deſtructiōis tota/
lis hieruſalē ſpūalis. i. ecclie. Nō ꝙ ecclia deficiat ex tō/
to tꝑe antixp̄i. Licet tūc multi recedāt ab ea ⁊ ruant ſpi
ritualiter. Sed q꞉ poſt mortē antixp̄i cōiter credit̄ ꝙ pa
rū durabit mōs. ſȝ finē habebit. Chriſto veniente ad iu
diciū. ⁊ tūc deficiet ecclia inq̄ztū militās trāſlata in triū
phantē. Hec igit̄ deſolatio tēpli ⁊ ciuitatis durabit vſq̧
in finē. i. circa tꝑs antixp̄i q̄ erit circa finem mundi.

De ipſo antichriſto et. §. I

aduentū xp̄i ad iudiciū q̄ ſeq̄nt̄. habent̄ in dicto. ca. vij
danielis. Ubi ꝓus fit mētio de q̄tuor monarchijs mōdi
ſucceſſiuis. q̄ notāt̄ ꝑ q̄tuor beſtias exeūtes de mari ma
gno. vbi pugnabāt q̄tuor vēti. i. angelice ꝑtātes ex q̄tu
or mōdi ꝑtib⁹ ꝓ regnis vel ꝯ. Mare magnū ē mōs. Uel
moraliter. q̄tuor vēti q̄tuor hoīm paſſiōes. Gaudiū ſeu
delectatio includēs in ſe amorē ⁊ deſideriū. Dolor ſeu tri
ſticiā includēs odiū ⁊ abominatōem. Spes includens
in ſe audaciā ⁊ irā. Timor includēs in ſe deſperatiōem.
His eī paſſionib⁹ hoīes dediti ad inuicē pugnēt. Qua/ Quattuor beſtie quid ſigni/
tuor beſtie exeūtes de mari vna poſt aliā. ſignificāt mo/
narchias q̄ habuerūt ꝑncipale dn̄iū mūdi tꝑib⁹ ſuis. q̄
cōiter beſtialiter ⁊ tyrānice vixerūt. Haꝝ ꝑma dr̄ ſilis ficent.
leene habēti alas aq̄le. cui ale auulſe ſunt. ⁊ datū ē ei cor Prima.
⁊ ſtetit vt hō. ſignificat regnū aſſirioꝝ qȯ fuit ꝑmū in
mōarchijs. Aſſilat̄ aūt leene ꝓpter violētiā ⁊ libidinē ta
lis gētis. Nā leena eſt aīal violētū ⁊ luxurioſū. Due alē
ſunt due gētes. i. aſſyri ⁊ chaldei. q̄b⁹ ꝑcipue ꝑfuit. Ale
iſte dicunt̄ aq̄le ꝓpter diuturnitatē talis regni. Aq̄la enī
diu viuit. Incepit enī illud regnū ſub ſaruch proauo a/
brahe. forte a nemroth. vel ſaltē a nino q̄ regnauit in ni/
niuen. ⁊ durauit vſq̧ ad balthaſār q̄ ſedē regni tenebat
in babylone. vbi interfect⁹ fuit. vtȝ Dan̄. v. Qȝ auulſe ſt̄
ei ale. ⁊ poſtea datū eſt ei cor. refert̄ ad nabuchodonoſor
magnū auū vel ꝓauū balthaſaris. cui ad tꝑs ſublatū ē
imꝑiū. cū ſcȝ ꝓpter ſuꝑbiā ꝯuerſus eſt in beſtiā. ſȝ poſtea
reſtitut⁹. vtȝ Dan̄. iiij. Scd̄a beſtia egreſſa de mari ſi Secūda
milis dr̄ vrſo. habēti tres ordines dētiū in ore. et q̧ dice
bat̄. Surge comede carnes plurimas. hec deſignat mo/
narchiā ꝑſaꝝ ⁊ medoꝝ q̄ ſilat̄ vrſo ꝓpter patiētiā labo/
ris ⁊ victus ꝑatatē. Nā ꝓ pulmēto ſale vtunt̄ ⁊ carda/
momo. Cepit hec monarchia in dario ⁊ cyro nepote ei⁹
poſtq̧ occiderunt balthaſar capta babylone. ⁊ durauit
vſq̧ ad dariū vſtani hui⁹ nois quartū. deuictū ab ale/
xandro magno ꝑ ſucceſſiōem. xiiij. regū medoꝝ ⁊ ꝑſaꝝ.
Dicit̄ aūt in ꝑte ⁊ nō in toto ſilis vrſo huic beſtie. quia
ita ꝑcā fuit in victu hec monarchia. ꝙ nil tn̄ crudele fecē
in oꝑe ergā ꝑplm̄ dei ſcȝ iudeoꝝ ſibi ſubditū. Tres ordi/
nes dentiū ſunt tria genera ꝑncipū ſibi aſtantiū ſcȝ me
doꝝ. ꝑſaꝝ. ⁊ caldeoꝝ. Et qȯ ei dicebat̄. Comede carnes
plurimas. refert̄ ad regē aſſuerꝝ. cui ꝑſuaſum fuit ab A/
man amiciſſimo. ⁊ iā lr̄e deſtinate erāt. vt certa die occi/
derent oēs iudei vbicūq̧ inuenirent. ſȝ reuocatū totum
fuit. vtȝ in hiſtoria heſter ꝑ totū. Tertia beſtia dr̄ ſi/ Tertia.
milis pardo habēti alas auis. ⁊ q̄tuor capita. ⁊ ꝑtās ei
data eſt. Hec ſignificat monarchiā grecoꝝ q̄ aſſimilat̄
pardo. q̄ eſt varij coloris. ſiue ꝓpter varietatē regnoꝝ ſi/
ue ꝓpter varietatē doctrinaꝝ. Nā ſub iſta monarchia
multū claruerūt ph̄i. Areſtotiles enī dr̄ fuiſſe magiſter
alexādri. Alas dr̄ habuiſſe auis ꝓpter velocitatē adepti
onis dn̄ij. Nil enim veloci⁹ victoria alexādri. vt non vi
deat̄ bellaſſe ſȝ volaſſe ad acq̄ſitiōem dn̄ij. In. xij. eī an/
nis ſubiugauit ſibi regna orientis. Et cū moreret̄ allate
ſunt ep̄le de regnis occidētis. Ptās enī dicit̄ data. q꞉ nō
a ſe. ſed a deo habuit tm̄ dn̄ium ad punitionē maloꝝ.
Quatuor capita fuerūt quatuor reges q̄ ei ſucceſſerunt
in dn̄io macedonie. Nā in oriēte regnauit. Seleuch⁹ in
babylonia ⁊ ſyria ab occaſu. Philipp⁹ in grecia. Ptolo/
meus in egypto ꝟſus meridiē. Antigonus in aſia ⁊ pō
to ꝟſus aq̄lonē. paulatim aūt defecerūt. Quarta be/ Quarta
ſtia diſſimilis ceteris. licet nō ponat̄ ſilitudo ei⁹. tamen
hebrei dicūt ſilem apro. ſm̄ illud pſ̄. lxxix. Extermina
uit eā aper de ſilua. Hec beſtia terribilis habēs dentes
ferreos. comedēs ⁊ cūcta cōminuēs ⁊ reliq̄ pedib⁹ ꝯcul/
cās. eſt monarchia romanoꝝ. q̄ omīa ſibi ſubiecit regna
ferro armoꝝ. Habebat aūt hec beſtia cornua. x. qȯ reſpi
cit ad finē mōdi. Nā cepit hec monarchia a iulio ceſare q̄
ꝑm⁹ ſibi vſurpauit īꝑiū. ſȝ ꝑfecta ē in Octauiano augu
ſto ſub quo nat⁹ ē xp̄s. Et iā durauit ab ipa dn̄i natiui

tate p annos.M.cccel. S; circa finē mōdi diuidit in.x.
ptes. Nouem eni regna recedēt a xpiano impio. ⁊ maioꝝ
ps hoꝝ etiā ab obediētia ecclie. vt regnū iudeorum. Re/
gnū turcoꝝ. Regnū ſaracenoꝝ. Regnum tartaroꝝ. Re
gnū armenioꝝ. Regnū georgianoꝝ. Regnū grecorum.
Licet eni imparor eoꝝ cū patriarcha ſuo redierint ad fi
dē romane ecclie. tñ nō recognoſcit impatorē romanorū
ſibi ſupiorē. Regnū boemoꝝ qui iā.xxxv. annis elapſis
receſſerūt a ſinceritate fidei. necdū reducti ad vnitatem
ecclie. Regnū francoꝝ ⁊ ſi fideliſſimū ſit. nō tñ recogno/
ſcit ſupiorē impatorē romanoꝝ. Decimū regnū ſeu deci/
ma ps impij diuiſi eſt romanū impiū. qd figuratū eſt p
decē ſoles ſm vaticiniū ſibille. Inter iſta decē cornua vi
dit daniel oriri cornu paruulū. ⁊ tria euulſa ſūt de priori
bus cornibꝫ a facie ei⁹. Hoc cornu eſt antixpus de tribu
dan ignobili. cū dan nat⁹ ſit de ancilla. tria cornu euulſa
de priorib⁹ vt dr in hiſtoria ſcolaſtica. ſūt tres reges ſcilicꝫ
aphrice. egypti. ⁊ ethiopie. qs interficiet. Alij. vij. colla
ei ſubijciēt vt victori. Oculi qſi hoīs qs vidit daniel in
cornu iſto paruulo. ē ſubtilis ⁊ alta ei⁹ ſcia ⁊ malicia. Os
aūt ingētia loquet. qꝛ deū ſe dicet ⁊ meſſiā in lege pmiſ
ſum. Qō iudei credētes ↄfluent ad eū. Qui reedificare
faciet templū dei. Et in eo ponet ſoliū ſuū vt deus. Et
ad ſe trahet hoīes terrore tormētoꝝ. Promiſſiōe terreno
rum ⁊ donatiōe opatiōe falſoꝝ miraculoꝝ. vt dicet ple
nius infra. ⁊ interficiet enoch ⁊ helyā. Et ſubdit daniel
Aſpiciebā donec poſiti ſunt throni ſcꝫ aſſeſſoꝝ. ⁊ anti/
quus dieꝝ ſedit. ſcꝫ de⁹ maieſtate ſua iudiciū faciet. Et
ponit diſpoſitio ei⁹. ibi vide. Et libri apti. ſcꝫ ↄſciētie ſin
guloꝝ. tūc patebūt. Et vidit q bestia illa quarta periſ/
ſet ⁊ corp⁹ ei⁹ traditū eſſet igni. ⁊ ptās aliaꝝ beſtiaꝝ etiā
ablata. qꝛ oīs pncipat⁹ mūdi ceſſabit. Et ecce in nubibꝫ
celi fili⁹ hoīs veniebat. ⁊ obtulerūt eū vſqꝫ ad antiquū
dieꝝ. ⁊ data eſt ei ptās honor ⁊ regnū. ⁊ oīs ppl's. tribꝫ
⁊ lingua ſeruiet ei ⁊c. Et ſubdit de cornu iſto paruulo. ſ.
antixpo. qd faciebat bellū aduerſus ſanctos ⁊ pualebat
donec venit antiqu⁹ dieꝝ. Et putabat. i. antixps q poſ/
ſit mutare tempora ⁊ leges. ⁊ iudicium ſedit. vt auferat
potentia eius ⁊ conteratur.

In ſequēti capitulo .§.II.

Dan. viij. ponit alia diuiſio danielis quā habuit anno
tertio balthaſar q regnabat in babylone monarcha vl/
timo aſſyrioꝝ. Aliā quā expoſuim⁹ in.§. pcedēti habue
rat anno pmo regni ei⁹. Et tangit de duabꝫ monarchi/
is ſcꝫ pſaꝝ ⁊ medoꝝ. ⁊ de monarchia grecoꝝ. Et monar
chia medoꝝ oſtēſa eſt ſibi in ariete. habēte duo cornua q
bus vētilabat ↄ oēs ptes mōdi. ⁊ nulli⁹ pt reſiſtere. Mo
narchiā vero grecoꝝ vidit in hyrco caprarū q habebat
cornu magnū in fronte q efferat⁹ in arietē occidit eum.
Iſtud cornu fuit alexāder magn⁹ q pcuſſit arietē illum
cornua hntē duo. qꝛ deuicit ⁊ occidit dariū vltimū mo/
narchā medoꝝ ⁊ pſaꝝ. Illo cornu fracto. i. alexādro mor
tuo. orta ſūt qtuor cornua in capite hyrci. qꝛ diuiſum eſt
impiū alexandri in qtuor regna. In egypto regnauit
Ptolome⁹ fili⁹ lagi. In macedonia Philipp⁹ frater ale/
xandri q eſt ad occidētē. Syrie ⁊ babylonie ⁊ ſupioribus
locis ad orientē Seleuchus nichanor impabit aſie ⁊ pō
to ⁊ puincijs illi⁹ regiōis. antigon⁹ ad ſeptētrionē. ⁊ hoc
ſm orbis toti⁹ plagas. Cornu aūt modicū qd egreſſum
eſt ex vno de his qtuor cornibꝫ. ⁊ factū eſt grāde. hic eſt
antioch⁹ epiphanes deſcēdēs a Seleuco. q dū eſſet ro/
me obſes fugiēs inualuit in regnū ⁊ magnificat⁹ eſt ↄ
meridiē. i. ↄ egyptios. ⁊ ↄ oriētē. i. eos q i pſide moliebāt
nouas res. ⁊ ↄ fortitudinē celi. i. filios iſrl' ⁊ deiecit d ſtel
lis in terris. i. de iudeis. ⁊ vſqꝫ ad pncipē fortitudis ma
gnificat⁹ eſt. i. ↄ deū. qꝛ ab eo abſtulit iuge ſacrificium. ⁊
deiecit locū ſctificatōis. qꝛ poſuit in tēplo ſtatuā iouis.
Ubi ſciendū q iſte peſſim⁹ antioch⁹ q martyriſari fecit
matrē cū ſepte filijs. ⁊ multos alios pter obſeruātiā le/
gis dei. figura fuit antixpi veri. Un q dicunt de ipo ſi/
gnato p illud cornu paruū. exponunt pene oīa ⁊ apcius
me de antixpo ⁊ magis pprie. Un ⁊ gabriel dixit danie
li declarās ſibi viſiōem de cornu paruo. Ego oſtendam
tibi q futura ſunt in nouiſſimo maledictiōis. qm habꝫ
tps finē ſuū. hoc aūt nō erit niſi in fine mūdi. Et poſt ex/
planatiōem arietis ⁊ hyrci ⁊ quatuor cornuū ei⁹. expo/
nens de alio cornu paruo exorto inter illa ait. Cum cre
uerint iniqtates. ↄſurgens impudēs facie ſcꝫ antixpus
⁊ intelligēs ppoſitiōes. i. magnā ſciam. Et roborabit for
titudo ei⁹. ſed nō in viribꝫ ſuis. ſcꝫ qꝛ in malicia diaboli
⁊ arte magica qua vtet. Et ſupra quā credi pōt vniuer/
ſa vaſtabit. vt ſcꝫ ſubijciat ſibi oēs. Et pſperabit ⁊ faci/
et. Et interficiet robuſtos ſcꝫ enoch ⁊ helyam ⁊ populuꝫ
ſanctoꝝ ſm volūtatē ſuā. i. veros fideles. Et dirigit do/
lus in manu eius. i. fraus. ⁊ fallacia in miraculis facien
dis. Et cor ſuū magnificabit. vt ſcꝫ faciat ſe ab omibus
venerari. Et in copia reꝝ oīm occidet plimos. ſcꝫ pmit/
tendo ⁊ donādo diuitias credētibꝫ ſibi. Et ↄ pncipem
principū ↄſurget. i. ↄ xpm dicēdo nō illū. ſed ſe eſſe chri/
ſtum in lege pmiſſum. Et ſine manu ↄteret. qꝛ ſcꝫ dū di
cet ſe celum aſcenſuꝝ fulminabit. Et pauloante dicit. q
auferet a deo iuge ſacrificiū ſcꝫ celebratiōem xpiani cul/
tus ⁊ ſacramētoꝝ ecclie. Et pſternet vitas in terra. quia
nō erit q audeat pdicare vitatē. Qd vero ſubdit hanc
tribulatōem duraturā diebꝫ duobꝫ milibꝫ trecētis ⁊ p⁹
ea mundandū ſanctuariū. refert ad ipm antiochū. qui
hieruſalē cepit ⁊ violauit templū dei multis immūdi/
cijs. Que pphanatio durauit tāto tpe. i. circa ſeptem an
nos. ⁊ poſtea mūdatū eſt templū a iuda machabeo cū
ſuis. In caplo etiā. xi. danielis plura dicūt de iſto anti/
ocho peſſimo ⁊ antichriſto. quedā q ↄueniunt antiocho
⁊ quedā antixpo. cui⁹ figura extitit. vt dicit mgr in hiſto
ria ſcolaſtica. Et in ca. xij. ponit de michaele pugnāte
p ecclia Et de tempe qꝫtum durabit talis tribulatō. Et
de tempore poſtmodum dando.

De antichriſto loqui.§.III

tur Pſalmiſta cū ait pſ. ix. Cōſtitue dñe legiſlatorē ſup
eos. vt ſciāt gētes qm hoīes ſunt. Ut qd dñe receſſiſti
lōge deſpicis in oportunitatibꝫ in tribulatiōe. dū ſuper
bit impius incendit paup. glo. exponit hoc de antixpo.

Iſte antixps vētur⁹ eſt ſm doc. ⁊ ſcripturas i fine mū — *Antixps q tpe ven*
di. Qui vt dicit vincēti⁹ in ſpeculo hiſtoriaꝝ. Circa finē — *tur⁹ ſit et*
naſcet in babylone de tribu dan. ex viro ⁊ muliere. Sed — *vbi naſcetur.*
ↄcepto ⁊ animato. vt dicit mgr in hiſtoria ſcola. deſcen/
det diabol⁹ in vteꝝ matris. ad implēdū cum omi mali
cia vt vaſe ſuo. Et qꝫuis angel⁹ bon⁹ nō ei ſubtrahatur
ad cuſtodiā. ſicut ⁊ dat alijs ex vtero matris natis. vt di
cit bea. Tho. in pma pte. tñ poſtqꝫ incipiet malicia vti.
nullū effectū cuſtodie in euꝫ exercebit eo obſtinato. Hic
antixps vt dicit methodi⁹ martyr q multa pdixit de fu
turis in nouiſſimis apparebit corozaym. q eſt ciuitas
vicina iudee nutriet in nazareth. regnare incipiet in ca/
pharnaū. demū vt dicit vincenti⁹ vbi ſupra. veniet in
hieruſalē. ⁊ ibi faciet ſe circūcidi. vt oſtēdat ſe ↄformē pa
tribꝫ iudeoꝝ. ⁊ dicet ſe meſſiam in lege eis pmiſſum. Et
iudei in eū credēt. ⁊ vt meſſiā ſuū ſuſcipiēt ⁊ venerabūt
Et hoc eſt qd xps dixit eis Jo. v. Ego veni in noīe pa/
tris mei ⁊ nō me recepiſtis. ali⁹ veniet in noīe ſuo ſcꝫ an/
tixps qrēs gliam ppriā. ⁊ illū accipietis ſcꝫ vt veꝝ xpm.
Ipe igit antixps fortis in malicia ⁊ potētia tpali. bella/
bit ↄ fortes ſpualr ſcꝫ fideles Et inde ſequet maxima — *Quadru*
tēptatio. Et in dictis verbis pſ. pōt notari qdruplex

plici mō antixp̄us boĩes tē tabit. modus tēptandi quo vtet̃ antixp̄s ad deceptiõem hoĩ
minū. Pr̄io ꝑ prolatõem fallaciã doctrinaꝝ. ps. Conſti
tue dñe ⁊c̃. Scḋo ꝑ oblatõem pluriū diuitiaꝝ. Sciant
gentes ⁊c̃. Tercio ꝑ illatõem multiplicium preſſuraꝝ. Ut
quid dñe re. Quarto ꝑ patratõnem reꝝ ꝓdigioſarum.
Dum ſupbit impi⁹. Quantū ad p̄mū ponit̃ ibi pñs
impatiui ꝓ futuro indicatiui. qḋ frequenter faciũt ꝓphete.
Juxta illud Hiere. xvij. Duplici ↄtritione ↄtere eos dõ
mine de⁹ noſter. i. ↄteres. Nõ eñi ꝓpheta optat vel impe
trat malū pp̄lo ſuo. ſed ꝓnunciat. Cõſtitue ergo dicit. i.
ↄſtitues legiſlatorẽ ſup eos pctõres. videlȝ q̃ legiſlator
erit antixp̄s. vt dicit glo. Dicit̃ aũt de⁹ illū ↄſtituere. nõ
faciẽdo ſȝ ꝑmittẽdo. Ut eñi ait be. Aug. in enchiridion.
Nihil in mũdo fit niſi omnipotẽs fieri velit. vel ꝑmittẽ
do fieri. ſcȝ quo ad mala que nõ impedit. Uel ip̄e faciẽ
do. quo ſcȝ ad bona quoꝝ eſt actor. Antixp̄s igit̃ dicẽs
ſe eſſe meſſiam ꝓmiſſum iudeis in lege ſua moſayca. di
cet ad ſe ſpectare cõdere nouam legẽ ſm̃ ꝙ p̄dixit ꝑ hierẽ
miam dñs. Dabo leges meas in cordib⁊ eoꝛ ſcȝ ⁊c̃. Et
Dañ. vij. dicit̃ de antichriſto ꝙ putat ꝙ poſſit mutare
tempa ⁊ leges. Et legẽ quidẽ moſaycam nõ reprobabit.
ſed que in ea habent̃ de meſſia. vt illud. Propheta ſuſci
tabit deus de fratrib⁊ tuis. ip̄m tanq̃ me audietis. Deu
tero. xviij. ⁊c̃. dicet de ſe pronunciata. ⁊ in ſe impleta.
Unde ⁊ multa occulta alijs vel futura. diabolo reuelan
te ꝓnunciabit. vt oſtẽdat ſe magnū ꝓphetã. Chriſtū autẽ
quẽ adorant chriſtiani dicet ꝑ ſe ⁊ ſuos p̄dicatores fuiſ
ſe deceptorẽ. ⁊ ideo ꝓpter ſcelera ſua ſeu ſupbiã fuiſſe cru
cifixum. ⁊ a deo derelictū. Que aũt in veteri teſtamẽto
habent̃ de paſſione ei⁹. exponet falſo. diuerſis apparen
tib⁊ veritatib⁊. vt etiã nũc exponũt iudei. Moralia leg̃
male interp̄tabit̃. vt de vſuris. libello repudij. pſecutõe
inimicoꝝ. ⁊ hmõi. que om̄ia ↄcedet. Legales ceremoni
as vt datas deo dicet obſeruãdas. Et vt dicit̃ a Greg.
vij. de ↄſe. di. ij. ꝑuenit. Jpſe faciet celebrari a ſuis diem
ſabbati vt placeat iudeis. cū hoc ſit in lege eorum. ⁊ diẽ
dñicam in veneratõem ſue nõ chriſti reſurrectõnis. Di
cit eñi ſe morturū ⁊ tertia die reſurrecturum. Unde ibi di
citur ꝙ feſtinãtes ſabbatum ⁊ dñicam ſunt p̄dicatores
Loc⁹ reſidentie antichriſti. antixp̄i qui vtrunq̃ faciet celebrari. Locus reſidẽtie
antichriſti dicit̃ fore hieroſolima. Sed p̄dicatores ſuos
mittet ꝑ orbẽ. ſicut xp̄us miſit apoſtolos ad eum p̄dicã
dum ⁊ manifeſtandū eſſe xp̄m. Uñ ⁊ ait xp̄s Mat. xx
iiij. Multi pſeudo ꝓphete ſurgent. ⁊ multos ſeducent.
Et paulo poſt. Si dixerint vobis ſcȝ pſeudo ꝓphete. i. p̄
dicatores. Ecce in deſerto eſt xp̄s. nolite exire. ſcȝ ad vidẽ
dum eum. Ecce in penetralib⁊. nolite credere. Exponunt
aũt eius p̄dicatores ſcripturas fallaciter. ⁊ cum magna
eloquẽtia ⁊ verſutia verboꝝ. Predicatores autẽ eccleſie
tacebũt. vel timore paſſiõis. vel amore terrenoꝝ. vl̃ igno
rantia ſcripture ſacre. ꝓpter quã neſcient confutare expo
ſitiones extortas illoꝝ. Et ſic implebit̃ illud ſignū ꝓpinq̃
iudicij datū a chriſto Matt. xxiiij. Stelle cadent de ce
lo. i. doctores decident ab intellectu ⁊ ſtudio ſcripture. Di
cit̃ eñi Dañ. xij. Qui ad iuſticiã erudiũt plurimos qua
ſi ſtelle. Scriptura dicit̃ celum. Uñ zepherin⁹ papa di.
xxxviij. ſic ait. Mẽtes fideliū inherẽtes ſacre ſcripture
firmamento. i. celo. nõ obſcurabit mundana iniquitas.
Non tñ ex toto ceſſabũt p̄dicatores v̾itatis. ⁊ ꝑmaxime
de paradiſo terreſtri mittent̃ in mundū enoch ⁊ helyas
quo fuerũt trãſlati. vt habet̃ de p̄mo Geñ. v. De ſecun
do iiij. Reg. ij. Hi p̄dicabũt ↄ antixp̄m. detegẽtes eius
fallaciam. De quib⁊ exponit̃ cõiter illud Apoc. ij. Dabo
duob⁊ teſtib⁊ meis ⁊ ꝓphetabũt. i. p̄dicabũt dieb⁊ mille
ducẽtis ſexaginta. i. annis trib⁊ cū dimidio. quãto etiaȝ
tp̄e durabit p̄dicatio antixp̄i ⁊ pſecutio. Amicti erunt
ſaccis. vt dr̄ ad inducendū exẽplo ad pñiam. Hi ſũt due
oliue ſcȝ pleni miſcdia. ⁊ duo cãdelabra lucẽtia ſcȝ doctri
na in ↄſpectu dei. Hi habẽt ptãtem claudẽdi celum ne
pluat. ⁊ ptãtem ſup aquas ↄuertendi in ſanguinẽ. ⁊ per
cutere terrã om̄i plaga. Opinio etiã ẽ aliquoꝝ vt iohã
nis dñici ⁊ theophili. ꝙ Johãnes euãgeliſta nõ ſit ad De iohe euãge. nõ
huc mortu⁹. ſm̃ illud Jo. vlt. Sic eum volo manere dõ
nec veniã. ſcȝ ad iudiciū ait xp̄s. Jn padiſum ergo terre
ſtrem ⁊ ip̄e trãſlatus veniet. ⁊ ip̄e p̄dicaturus ↄ legẽ an
tixp̄i ⁊ ſuã doctrinã. Satis eñi videt̃ iſtis cõgruū. ꝙ ſi
de tempe legis nature mittet̃ vnus teſtis pro xp̄o ↄ an
tixp̄i fallacem doctrinã ſcȝ enoch. ⁊ vnus de tẽpe legis
moſayce. ſcȝ helyas etiã ⁊ lex euangelica q̃ eſt dignior ce
teris habeat ſuū teſtẽ qui erit Johanes euangeliſta. vt
ſit numer⁹ plenus teſtiū ſcȝ ternarius. Et tũc cum eis bi
bet calicẽ paſſionis ab antixp̄o occidẽdi. Ei eñi dcm̄ fu
it Matt. xx. ſicut ⁊ iacobo fratri ſuo. Calicẽ meū bibetis
Qḋ nondū videt̃ plene implerū in iohãne cū martyrio
nõ legat̃ migraſſe. Scḋo bellabit antixp̄s ↄ fideles ꝑ
diuitiaꝝ donatõem. vñ dicit. Ut ſciant gẽtes qm̃ homi
nes ſunt illi ſcȝ q̃ ſuſcipiẽt hũc legiſlatorẽ ſeu legẽ eius.
homĩes eñi tales dicunt̃ ꝓut homo deriuat̃ ab humo.
id eſt. dediti terrenis diuitijs. Et ly vt ponit̃ ↄſecutiue
nõ cauſatiue. Ex hoc eñi ꝙ ꝑmittet de⁹ illū antixp̄m da
re legẽ. ⁊ multi eam recipiẽt. qꝛ terrena cum ea ꝑcipient.
ſcient gẽtes ꝙ tales ſunt hoĩes. nõ viri rõne vtẽtes ⁊ vir
tute. ſed terrenis deſeruiẽtes ⁊ ea q̄rentes. vñ ⁊ Dañ. viij
dicit̃. ꝙ in copia reꝝ omniū occidet plurimos. vt dcm̄ ẽ
ſupra. Et dañ. ij. dr̄. ꝙ diuidet terrã gratuito. ⁊ theſauri
copioſi ſibi manifeſtabunt̃. Et deſcẽdẽdo ad practicam.
Beat⁹ vincẽtius maxim⁹ p̄dicator dicit ĩ ſermonib⁹ ſcȝ
ꝙ p̄dicatores ſui diſcurrẽtes ꝑ orbem. faciẽt poplos cõ
gregari. vt zelantes ſalutẽ eoꝝ dicentes. Ut clare ꝑcipia
tis. qꝛ nõ querimus veſtra bona. vt fecerunt p̄dicatores
xp̄i. ſeductores mũdi. qui vt ſcitis nõ vacabãt ad aliud
niſi vt accipirẽt bona veſtra. petentes decimas ⁊ primi
tias ⁊ oblatõnes ⁊ elemoſinas auaricie dediti. Nõ hoc
querim⁹ a vobis. ſed vt mãdauit nobis magiſter noſter
verus xp̄s ſalutẽ querim⁹ vr̃aȝ. ⁊ ex charitate volum⁹
vobis ſubuenire qui indigetis. veniãt paupes in tali lo
co ⁊ eis prouidebit̃. Certe attenta cupiditate hominum
qui nõ querũt niſi terrena iſta via eſt ſufficiẽs ad ſedu
cendū innumerabiles populos. Si eñi quotidie vt vi
detur clare hoĩes ꝓ vno floreno. immo ⁊ argẽto negant
xp̄m ope. qꝛ mendacia multa dicũt. ⁊ plura addunt. q̄n
to magis cū eis magna q̄titas pecunie offeret̃. Uñ be.
Gre. in penultimo moraliū tractãs illud Job. xl. Sub
ip̄o leuiathan erunt radij ſolis. ⁊ ſternet ſibi auꝝ quaſi
lutū. dicit ꝙ diabol⁹ nunc ꝑ callidas ſuggeſtiones. tunc
ſcȝ in fine mũdi ꝑ damnatū illū hoĩem ſcȝ antixp̄m. quẽ
replet ſcȝ malicia ſolis radios ſibi. i. doctos quoſq̃ ⁊ ſa
pientes ſubijcit. Uel auꝝ. i. viros ſctĩtate vite fulgentes
quaſi lutū vitijs ſibi ſubſternet. ſ. ad terrena querenda ĩ
ducens. Et habet̃ hoc de pe. di. ij. ca. multi. Jn apocalip.
etiã ca. xiij. dr̄. ꝙ beſtie aſcẽdẽti de mari hñti ſeptẽ capi
ta ⁊ decẽ cornua ſimili leopardo. ſed pedes ſil̃es vrſo. os
aũt ſil̃e leoni. dedit ptãtem magnã draco ſcȝ ſathanas
qui faciet oẽs puſillos ⁊ magnos habere caracterẽ ĩ de
xtra manu aut in fronte. ⁊ ꝙ nemo poſſit emere vel ven
dere niſi qui habuerit caracterẽ. Beſtia iſta antixp̄s eſt
beſtialis de mari mũdi exiẽs. ſeptẽ capitalib⁊ vitijs ple
nus. ⁊ cornib⁊ decẽ. ſcȝ trãſgreſſionib⁊ p̄ceptoꝝ. ad q̄ cũ
ctos inducere conat̃. ⁊ cū eis vulnerare aĩam. leopardo
variato in colorib⁊ ſimilis eſt ꝓpter maximã ei⁹ hypocri
ſim qua ſctĩtatẽ ſimulabit. vrſo ⁊ leoni. ꝓpter crudelitatẽ
Hic faciet vt caracterẽ. i. imaginẽ ſuã ⁊ cultū ei⁹ habeat
in manu dextera. i. in opib⁊ ſpũalib⁊. vt ieiunijs. elemo
ſinis. orõnib⁊. ⁊ hmõi. Hoc intẽdit ei⁹ veneratõeȝ. aut in

frõte.i.ſaltē in apparētia. vt ſaltē ab extra ꝯformet cum aliꝭs in cultu ⁊ veneratiõe ſui q2 coꝛ hoı̄m nõ pōt videre. al's nõ poſſit cū aliꝭs negociari. vn̄ nec lucrari tanq̄ excõicati infideles vitādi ꝓpter quod terrena amātes ei obediēt ⁊ ꝑibūt. Et ex hoc ſciēt gētes. q2 hoı̄es.i. humi inherētes ⁊ terrā q̄rentes erūt qui recipiēt hūc antixp̄m ⁊ legem ei⁹. Neq3 enı̄ iudei qui ip̄m vt meſſiam expectāt aliud ſperāt ab eo habere ꝓpter q̄ ei adhereāt niſi terrenam patriā hieroſolime. Libertatē a ſeruitute ⁊ diuitias ⁊ gl'iam. Tertio ꝑliabit ꝯ chriſticolas ꝑ preſſurā.i. tormētoꝝ illationē ⁊ tribulatõnum. vn̄ ps.ix. Ut quid dn̄e receſſiſti ⁊c̄. in tribulatõne ꝑ exceſſum. Erit enı̄ tunc inq̄t talis tribulatio. qualis nõ fuit ab initio mūdi vſq3 tūc. vt d2 a xp̄o Math.xxiiij. Daniel etiā.ca.xij. dicit. ꝙ veniet tp̄s quale nõ fuit ab eo q̄ gētes eſſe ceperūt vſq3 ad tp̄s illud. Et apoc̄.xiij. d2. ꝙ datū eſt beſtie de qua ſupra dctm̄ eſt bellū facere cū ſctis ⁊ vincere illos. Et data eſt ei ptās in oēm tribū populū. liguā. ⁊ gentē. Quia in bello vincat ſctōs viros. intelligit q̄ ad corp⁹. q2 ꝓuaslebit ⁊ occidet eos. etiā enoch ⁊ helyā faciet occidere ı̄ platea hieruſalem. vt d2 Apoc̄.xi. Et ad terrorē alioꝝ faciet corpa coꝝ iacere inſepulta. Et q2 tūc fideles viri non habebūt quaſi aliq̄ exteri⁹ adiutoriū. nec p̄dicationum. nec miraculoꝝ. nec ꝯfortātiū ſacramētoꝝ. dicit deum receſſiſſe lõge ⁊ deſpicere ſuos in tāta neceſſitate ſm̄ apparentiā. S3 nõ vſq3quaq3 deſerēs eos ſpe p̄mij ꝯfortās. Exercebit igit antixp̄s oı̄a genera tormētoꝝ in chriſtianos ad flectendū eos etiā inaudita. Hāc aūt preſſuram inſinuauit iacob patriarcha cū ait Geñ. penul. ⁊ ca.xlix. Fiat dan coluber in via ceraſtes in ſemita mordēs equi vngulas. vt cadat aſcēſoꝛ ei⁹ retro. Salutare tuum expectabo dn̄e. bea. Gre. exponit in moral. iſta de xp̄o prenūciata. De tribu dan d2 antixp̄s naſcitur⁹. ⁊ interp̄tat cā vel iudiciū. q2 vt caput cauſa erit innumerabiliū malorū. ⁊ iudiciū ſequit eū. Natus eſt dan de ancilla in ſeruitutē generāti. q2 oēs ſequaces ei⁹ ſerui ſunt diaboli. Et in numero ſignatoꝝ. cxliiij. miliū ex om̄i tribu iſrael ſc3 ı̄ libro vite nõ ponit trib9 dan. q2 e⁹ ſequaces reprobi ſūt Dicit g̃ fiat.i. fiet. dan.i. antixp̄s deſcēdēs. vel ſignatos ı̄ dan coluber in via.i. incedēs ꝑ viā mādatoꝝ. vel ꝑ viaz latā vitioꝝ. vt coluber colēs vmbrā ꝑ affectū. ⁊ veneno ꝑfidie occidēs. S3 in ſemita.i. incedētib9 ꝑ obſeruantiā ꝯſilioꝝ. ⁊ viā artā ꝟtutū. Fiat ceraſtes. q̄ vt dicit be. gre. eſt ſerpēs cornut⁹. q2 hos ꝑſequet cornu potētie torq̄ns eos. ⁊ occidēs mordēs equi vngulas vt cadat aſcēſoꝛ e⁹ retro. Equus ſm̄ be. gre. hic ſignaret mundū currētē ad occaſum fumās ꝑ ſupbiā. hynnitū faciēs in luxurie manifeſtatõem. fodiēs vngula terrā ⁊ fodiēs ꝑ auariciam. Ungula q̄ eſt vltia ps corpis hui⁹ equi. eſt finis mundi Aſcēſoꝛ ipi⁹ equi. eſt q̄ mūdo inheret. ⁊ a mūdi defertur hincinde amore. Mordet g̃ dan. vt ceraſtes cornut⁹. vngulā equi.i. antixp̄s vexat ı̄ fine mūdi exiſtētes. Ad q̄d. Ut cadat aſcēſoꝛ ei⁹ amatoꝛ mūdi retro. vbi nõ videt et ſenſum amittat. vt ſc3 nõ videāt ꝑditõem ſuā in quā cadunt. Sancti tā fortiter reſiſtūt expectātes ſalutare dn̄i in gl'ia. Quarto certamē aſſumet ꝯ fideles ꝑ miracula. ſed falſa. Et iſtud erit ꝑiculoſi⁹ ceteris. ꝓpter q̄ dicit xp̄s Math.xxiiij. Et dabūt pſeudo ꝓphete.i. p̄dicatores antixp̄i pdigia magna ita ſi fieri pt ı̄ errorē inducāt etiam electi. Et hoc innuit cū ait ps̄. Dū ſupbit impius antixp̄s anthonomaſice. q2 extra ⁊ ꝯtra oēm pietatem veri cultus diuini. Supbit etiā intantum. vt dicit apl's.ij. Theſ.ij. Q̄ extollit ſup om̄e q̄ dicit aut colit de⁹. ita vt in templo ſedeat tanq̄ ſit deus. Et ad oſtendēdū ſuā diuinitatē vt adoret. Dicit ibidē idē apl's. Cui⁹ aduentus eſt ſm̄ opatõem ſathane in om̄ibus ſc3 virtute ⁊ ſignis. ⁊ pdigiꝭs mendacib9 in om̄i ſeductõne. Et apoca xiij. dicit ꝙ data eſt ei ptās ⁊ ſigna facere ⁊ prodigia. ita vt ignē faciat deſcēdere in terrā in ꝯſpectu hoı̄m. vt ſeducceret gentes. Eliget enı̄ aliq̄s pre ceteris fautores ſue malicie quos vt apl's ſuos mittet ꝑ orbē ad p̄dicandū. ſup quos ope diaboli faciet deſcēdere ignē de celo vt q̄ſi ſpm̄ ſanctū accepint. Qui ⁊ ipi opere diaboli pdigia faciēt. Et deſcendēdo ad practicā beati vincētij. Poſtq̄ ſui p̄dicatores p̄nunciauerint doctrinā aut xp̄i vt veri filij dei dicēt. Ut nõ dubitetis de veritate doctrine noſtre. ecce miraculis ꝯfirmabim⁹. Accedāt infirmi aliqui ſc3 in quos diabol⁹ immittet infirmitates. quaꝝ ſcit curationē. ⁊ eos publice ſanabūt. Et ſi quos ſanare nõ potuerūt. dicēt ex defectu fidei coꝝ ꝓcedere. vel q2 male vterent ſanitate. Et q̄ plus eſt. accedēt ad tumulos. faciēt eos apiri. ⁊ oſtendūt ſe aliquos ſuſcitare de notis populo. nõ ꝙ vere reſuſcitent. q2 hoc diabol⁹ nõ pōt facere. S3 aſſumet diabol⁹ ip̄e corp⁹ aereū illius talis noti. ⁊ loquetur vt ille. dicēs ſe eſſe illū ⁊ virtute meſſie. falſe tn̄ ſuſcitatum. Et de alia vita multa dicet diabol⁹ in ſpecie illius. ⁊ xp̄m quē coluerūt chriſtiani vt ſeductorē damnatum. ⁊ antixp̄m veꝝ deū. Dum g̃ ita ſupbit impi⁹ antichriſtus incendit paup. fidelis illuminat interi⁹ a xp̄o incendit zelo veritatis. dolens ⁊ lachrymās pro ꝑditiõe ⁊ ſeductõne tantoꝝ. Hec tentatio vtiq3 maxima erit. q̄a vt dicit Gre. in moral. Uidebit martyr ꝑ ꝟitate ſe extorqueri ſine opatione alicui⁹ miraculi. ad probandū veritatem ſue fidei. Et ecõtra tortorē ſuū ad oſtenſiõem ſue falſitatis miracula facere. O qualis tentatio. Certe vt dicit xp̄s Matth.xxiiij. Niſi breuiati fuiſſent dies illi nõ fieret ſalua om̄is caro. Nõ enı̄ durabit niſi ꝑ tres annos cū dimidio. q̄zto etiā tempe p̄dicauit xp̄s. vt habet Dañ.xij. ⁊ Apoc̄.xij. ⁊.xiij. Poſtq̄ aūt antixp̄s aſcenderit in tantā ſupbiā. vt poſt ſimulationē ſue mortis et reſurrectõis. dicat ſe publice in celū ꝯſcenſuꝝ. ſup montem oliueti ſtans fulminabit vt dicit mgr̄ in hiſto. ſcolaſtica ⁊ Uincen. Et ſi nõ de mō mortis ei⁹. tn̄ de morte ei⁹ exp̄ſſe habet Dañ.viij. ⁊.xi. ca. in fine plenius. Et.ij. Theſſa.ij. ⁊ Apoc̄.xvij. Ante mortem antixp̄i reſurgent enoch ⁊ helyas tertia die poſt occiſionem coꝝ ⁊ publice vocati in celū aſcendēt. Mortuo aūt antixp̄o quantum mūdus ſit duratur⁹. incertū eſt nobis. Uidet tn̄ ꝙ ad minus.xlv. dies dent hoı̄bus ſeductꝭ. vt reuerti poſſint ad p̄niam. Ex eo q̄ d2 Dañ.xij. Beatus q̄ expectat ad dies. M.cccxxxv. Et ante iſta ponit tp̄s ꝑſecutõis antixp̄i. quo auferet iuge ſacrificiū xp̄i. numer⁹ videl3 dierū mille ducenti nonaginta.i. tres anni cū dimidio. quibus addendo.xlv. fiunt. M.cccxxxv.

Titulus.xiiij. de dono timoris. Quō ad timorē multa inducūt. Caplm̄.j.

Timor domini ē donum ſpūſſancti. q̄ Eſaias enumerando ipſa dona ponit in ſeptimo loco. S3 hic ponit in q̄nto. Et l3 multa dicta ſint de timore inq̄ꝫtū eſt paſſio. in.i.pte in ti. de paſſionib9. diffuſi⁹ tn̄ hic aget. ⁊ ꝑ aliū modū. ⁊ de multipliciter ſ ci timore. Sciendū aūt ꝙ ad timorē dn̄i multiplicitꝫ inducimur ex ſeptē. P̄mo ex ſcp̄tura theologicali. Scd̄o ex rõne internali. Tertio ex figura ſpūali. Quarto ex creatura vniuerſali. Quinto ex actiõe ſupnaturali. Sexto ex punitione diuinali. Septimo ex vtilitate plurimali. Ad timēdū deum m̄lta īducunt.

Pro p̄mo d2 Deuter.x. Quid petit dn̄s a te niſi ꝙ timeas dn̄m deū tuū ⁊ ambules in viꝭs ei⁹. ⁊ diligas eū ac ſeruias ei in toto corde tuo ⁊ in tota aı̄a tua. ⁊ ſerues mādata eius. Ps̄.xxxiij. Uenite filij audire me timorē dn̄i docebo vos. q̄s eſt hō q̄ vult vitā ſc3 gr̄e ⁊ gl'ie. diligit dies videre bonos ſc3 in gl'ia. q.d. timoꝛ dn̄i eſt initiū hui⁹. Et ſigna ei⁹ ſunt, declina a malo. q2 timoꝛ dn̄i expellit

pellit pctm̄. Ecc̄i.i. Et fac bonū. q: qui timet deū faciet
bona. Inq̄re pacē. q: timor dn̄i q̄ſi paradiſus. Ecc̄i.xxvij.
qui eſt loc⁹ quietis ꝛ pacis. xp̄s in euāgelio. Timete eū
qui pōt aīam ꝛ corp⁹ ꝑdere in gehennā Math.x. Prin
ceps ap̄loꝝ ait. Deū timete .i.petri.ij. Bern̄. ſup Cantic.
In veritate cōperi nihil eſſe ita efficax ad grām ꝓmeren-
dam. retinendā. recupandā. q̄ſ ſi omi tp̄e coram deo īue-
niaris non alta ſape ſed timere. Btūs hiero. in ep̄la. Ti-
mor cuſtos eſt v̄tutū. Scdo. rō interna nobis ſuadet
deū ſumme eſſe timendū m̄ltipliciter. Dictat enī rō vt
timeat̄ qui ſupior eſt. q̄ nocere ſeu flagellare pōt. nec va-
let ei reſiſti. Deus igit̄ cū ſit ſumm⁹ dn̄s dn̄oꝝ. nec poſ-
ſit aliq̄s reſiſtere p̄tāti vel volūtati ei⁹. iō merito timen-
dus eſt ſup oēs. Hanc rōnem tangit moyſes Deuter̄.x.
Qui cū admonuiſſet populū. dn̄m deū timere. Subdit
quaſi ꝑ rōne. Ipſe eſt de⁹ deoꝝ ꝛ dn̄s dn̄antiū. de⁹ ma-
gnus potēs ꝛ terribilis. vn̄ ꝛ Macha.i. dr̄. Si ego dn̄s
veſter ſum vbi eſt timor me⁹. ꝛ Hiere.x. Quis non ti-
mebit te o rex gentiū. Si demones ꝯtremiſcunt vt aſſe
rit Jacob⁹ in canonica ſua ad p̄tātem ei⁹. cui nō eſt po-
teſtas ſilis ſup terrā q̄tū debet timere plen⁹ fragilitate.
Alia rō eſt. q: pater naturaliter timet̄ a filio cū rō doce-
at q̄ habeat poſt deū eſſe ab eo. Sꝫ nunq̄d ip̄e de⁹ nō
eſt pater tu⁹. qui poſſidet. fecit. ꝛ creauit te. a quo oīs pa
ternitas in celo ꝛ in terra noīat̄. Nec ego enī ſpm̄ ꝛ ani
mam donaui vobis ꝛ vitā ꝛ ſinguloꝝ mēbra nō ego cō-
pegi. ſed creator oīm q̄ formauit hoīs natiuitatē inq̄t il-
la ſancta mulier filios hortata ad martyriū .ij. Macha.
vij. multo ḡ magis deus debet timeri. Docet etiā ratō ti-
mere multū. cū oportet eū reddere rōem corā ꝑſidente q̄
oīa nouit. ꝛ nil multū ꝑmittit ꝛ p̄cipue cū ꝯſcīa remor-
deat multa mala feciſſe. ꝛ multa debita ꝯtraxiſſe ex ini-
quitate ꝑfecta. vn̄ be. Gre. in moral. Juſti oē q̄d agunt
metuūt. dū caute ꝯſiderāt ante quē iudicē ſtabūt. Ter
tio ex figura ſp̄uali volēs deus inducere ꝑp̄lm ſuū ad ti-
morē dn̄i āteq̄ daret legē decalogi .ſ. ꝑ āgelū ſuū terruit
eos. q: mons ſynai videbat̄ ardere coruſcationib⁹. ꝛ au
diebat̄ ſonit⁹ buccine. ꝓpter q̄d cū ꝓplus eſſet exterritus
dixit moyſes. Ut ꝓbaret nos dn̄s venit cum terrore. vt
terror ei⁹ eſſet in vobis ꝛ nō peccaretis. Exo.xx. Ubi in-
nuit̄ q̄ ꝑ metū inducunt̄ hoīes ad ſeruādū leges. Unde
yſid. in li. ethi. Facte ſunt leges vt eaꝝ metu humana co
erceat̄ audacia. tutaq̄ſ ſit inter improbos innocētia. di.
iiij. facte. Et q: ꝑmaxime oportet ſeruare legē decalogi ad
q̄d inducit timor dn̄i. iō ꝑ ea q̄ a deo p̄cedūt timorē in-
cuſſit ſcꝫ coruſcationes voces buccine ꝛ alia terribilia.
Itē mādauit dn̄s Deute.xxiiij. Nō accipiet loco pigno
ris molā ſupiorē ꝛ inferiorē in q̄ figurabat̄ q̄ ſꝑ q̄s debꝫ
ſecū habere ſicut ſpem. ita ꝛ timorē. nā mola ſupior dep̄
mit māam molendā ne eleuet̄. ita mola inferior retinet ne
in imum deſcendat ꝛ ꝑeat. Un̄ figurat ſpem. Timor er-
go dn̄i dep̄mit mentē ne in bonis op̄ib⁹ que facit eleuet̄
ꝛ de ſe p̄ſumat. Et ſpes ſubleuat. ne deſperatōne in infer
num cadat. Nō ḡ iſta duo ſunt alteri locanda ſed ſemꝑ
ſecū poſſidenda. Un̄ be. gre. dicit q̄ penitēs mouetur
inter timorē ꝛ ſpem. Neceſt ꝯ q̄d ait boeti⁹ de ph̄ica cō
ſola. ſcꝫ Pelle timorē. ſpemq̄ſ fugato loquit̄ enim de ſpe
vana. ꝛ timore inordinato. Itē in hui⁹ figurā hr̄ Gen̄.
xij. q̄ abrahā tetēdit tabernaculū ſuū. ꝛ habitauit. hn̄s
ab oriēte bethel. ꝛ ab occidēte hay. Et figurat q̄ homo
iuſtus debet timorē habere in ꝓſperis ꝛ ſpem ī aduſis.
Bethel eī interp̄tat̄ dom⁹ vel hitaculum dei. ꝛ ſignificat
patriā ſupnā quā q̄s dꝫ ꝯtēplari in aduerſis ad ſpem
hn̄dā vt roboret̄. Hay. interp̄tat̄ vita valliū vel abyſſus
ꝛ ſignificat vitā pctōꝝ. ꝛ abyſſus ſignificat īfernū. q̄ q̄s
debet recogitare in ꝓſperis ne eleuet̄ in ſupbiā. ſꝫ timeat
futuꝝ iudiciū ꝛ infernū. Quarto inducimur ad tio-

rem dn̄i ex creatura vniuerſali. Sicut oīa inuitāt nos
ad amandū deū. q: oīa ſunt facta in obſequiū nr̄m. ſic
bn̄ficiū inuitat bn̄ficiatū ad diligēdum bn̄factorē. ita ꝛ
oīa creata inducūt nos ad timendū deū. Celū ꝛ terra in
q̄t be. aug. in li. ꝯfeſ. ꝛ oīa q̄ in eis ſunt. mihi vndiq̄ſ cla-
mant ꝛ clamare nō ceſſant. vt amem te dn̄e. q: cū bonū
ſit q̄ oīa appetūt ꝛ amant. ſm̄ ph̄m. ꝛ oīs creatura bo-
na ē. nec aliūde hꝫ ſuā bonitatē niſi a deo p̄mo cā oīm.
Oīs aūt v̄tus ꝛ bonitas cuiuſcūq̄ſ effect⁹ ſit in ſua cā et
ꝑfectiori mō. q: nemo dat q̄d nō hꝫ. ꝛ potior ē cā effectu
iō oīs bonitas ꝛ ꝑfectio ē in deo. ꝛ hinc creature indicā
do nobis ſummā dei bonitatē ad amādū eū ſuꝑ oīa in-
uitant ꝛ ꝑ ꝯn̄s ad timendū. Nā oīs amās eſt timens. ꝛ
q̄to q̄s plus amat aliq̄d. tāto plus timet illud amittē.
vt p̄ꝫ de ſuba tp̄ali ꝛ filijs ꝛ alijs reb⁹. Sicut ḡ īuitāt
creature ad amādū ꝓpter ſuā immēſam bonitatē. ita et
timēdū ne eū offendam⁹ ꝛ amittam⁹ tā infinitū bonū.
Inuitāt etiā ꝑ aliū modū ad timēdū deū creature. quia
oīa elemēta ꝛ q̄ in eis ſunt punita ſūt in pctō p̄mi hoīs
ꝓpter q̄d dixit de⁹ ei. Maledicta terra in ope tuo ſpinas
ꝛ tribulos germinabit tibi Gen̄.iij. Et multa aīalia bru
ta facta ſunt nociua hoī. vel rebellia ꝓpter pctm̄. ꝛ fruct⁹
terre min⁹ boni. Nec etiā tantā lucē ꝛ ꝓfectū ex corꝑibus
celeſtib⁹ habem⁹. Si ḡ ꝓpter offenſam dei etiam punita
ſunt q̄ nō peccauerūt. q̄to magis q̄s debet deū timere
ne offendat tā ſeuerū mali vltorē. Inducūt etiā ad timē
dum q: ip̄e de⁹. vt dr̄ Sap.v. Armabit creaturam ad
vltionē inimicoꝝ ei⁹. Et cū oīa paueāt ꝛ obediāt ad nu
tum ei⁹. multo mag̃ hō hoc agere debet. q̄ plus recipit ꝛ
rōne fulcit̄. Un̄ angel⁹ clamabat omib⁹ gētib⁹ dicēs. Ti
mete dn̄m ꝛ adorate eū q̄ fecit celū ꝛ terrā ꝛ oīa q̄ in eis
ſunt Apoc.xiiij. Quinto ex opatiōe ſupnaturali ſcilꝫ
miraculoꝝ. pſ̄.lxiiij. Turbabunt̄ gētes ſcꝫ ad pn̄iam ꝛ
timebunt q̄ habitāt terminos a ſignis tuis ſcꝫ miracu
lorum qui habitant terminos ſcꝫ vſq̄ſ ad habitantes
vſq̄ſ in extremis terre. Cū enī viderēt hoīes fieri opera
que nullus hoīm facere pōt. nec dij gentium demonia.
nec tota v̄tus nature create ſcꝫ cecos illuminari. demo-
nes effugari. mortuos ſuſcitari. ꝛ corpa celeſtia a ſolito
curſu immutari. ad petitōem ioſue ꝛ ezechie. varias in-
firmitates ſubito curari. Ipſi etiā reges terre videntes
ſic admirati ſunt. turbati ad penitētiā. cōmoti ſunt ab ī
fidelitate ad fidē. tremor app̄hēdit eos ad venerandum
ꝛ colendū. ꝛ ad timēdū tantā maieſtatem q̄ p̄dicabat̄ a
ſanctis q̄ inuocabat̄ in cui⁹ v̄tute totū agebat̄. Cū enim
illi q̄ nauigabāt cū iona tēpeſtati in mari orta. ſolū cir-
ca nauiū eoꝝ poſt miſſionē ei⁹ in mare vt iuſſerat. mare
ſedatū. fluct⁹ miteſcere. timuerūt deū veꝝ. vt ſcribit Jo
ne.i.c. Cū vidiſſet rex dari⁹ danielē ꝓpham miſſuꝫ ī lacū
leonū. q: v̄m deū celi adorabat illeſum ꝑmāſiſſe. nec ab
eis ī minimo leſū. timuit ip̄m deū ac publice mādauit.
paueāt oēs deū danielis ꝛ ꝯtremiſcāt. q: ip̄e ē ver⁹ de⁹
q̄ liberauit danielē ꝛc̄. Dan̄.vi.ca. Chriſto ieſu dn̄o nr̄o e⁹
miracula ſūt. vt ait Cyr. Pelag⁹ īmēſuꝫ reſuſcitāte ado
leſcētē filiū vidue accepit oēs p̄ntes ibi tīor. ꝛ manifica-
bāt deū. Lu.vij. Uidētes turbe paraliticū ſanatū timētes
glificauerūt deū Mat.ix. Sꝫ ꝛ cēturio ꝛ q̄ cū eo erant
gētiles ī paſſiōe xp̄i. viſo terremotu ꝛ his q̄ fiebāt. timue
rūt valde dicētes. Uere fili⁹ dei erat iſte. Matt.xxij. q̄s
enarrat miracl̄a oīa. Sexto īducit ad tīorē dn̄i multi-
plex punitio ei⁹. Hiere.ij. Arguet te malicia tua. ꝛ paulo
poſt. Scito ꝛ vide. q: malū eſt tibi ꝛ amaꝝ te dereliq̄ſſe
deū tuū. ꝛ tīorē ei⁹ nō eē apd̄ te Deut̄.v. Deū tuū timebis
Et īfra. neq̄n iraſcat̄ furor e⁹ ꝯ te ꝛ auferat te d̄ t̄ra. Ecc̄i
.i. Un⁹ eī ē altiſſim⁹ op̄s rex potēs ꝛ metuēd⁹ nimis. q̄s
enī nō timeat ꝯſiderādo q̄ſ terribilr̄ flagellauit pctōres
Angelos ſupbientes de celo p̄cipitauit in infernum. ꝛ in

demones cõmutauit. ꝑmos parentes de paradiſo terre ſtri ꝓpter inobediẽtiã expulit. gen⁹ hũanũ ꝓpter luxuriã diluuio ꝑdidit. Sodomitas cõbuſtes igne ⁊ ſulphure ſubuertit. Iſraelitas peccãtes incredulitate ⁊ murmure in heremo ꝓſtrauit. Dauid ꝓpter inanẽ gl'iam ⁊ ꝓp'lm ſuum ꝓpter ↄiuratõnem cũ abſalone ↄ̃ eũ peſte ꝑcuſſit. lx. milia in triduo infectione illa ꝑemptis. Ezechiã ꝓpter ingratitudinẽ vſqꝫ ad mortẽ īfirmũ reddidit. ⁊ ſic d' alijs. Et iõ merito ſcti clamãt Apoc. xv. Mirabilia ſunt opa tua dñe. q̇s te nõ timebit. Et b'e. Gre. Si placere deo veraciter cupim⁹. poſtq̄ȝ ſubegim⁹ ꝑuerſa. etiã in nobis bene geſta timeam⁹. Septimo ⁊ vltimo ad timorẽ īducit vtilitas copioſa ex ipo timore ꝓueniens. Deutero. v. Quis det eis talẽ habere mentẽ vt timeãt te dñe. ⁊ bene ſit eis in ſempiternũ. obſtetrices egyptie hebreoꝝ. q2 timuerũt deũ. ob reuerẽtiã ei⁹ nõ occidẽtes mares. vt mãdauerat pharao. dicit moyſes ꝙ edificauit eis domos. Exo. i. Siue ſpũales ſm b'e. hiero. infundẽdo ꝟtutes ⁊ grãtiam. Siue tpaliter ſm b'e. greg. dando diuitias. vt. xxij q. ij. ſi q̄libet. Et Ecci. xxxiij. Timẽti deũ non occurrent mala. ſ. pctõꝝ. ⁊ in tẽptatiõe de⁹ liberabit illum. pſ. Timentes dñm non minuentur omni bono.

De timore mundano. Cap'lm. ij.

Timor mundanus eſt quo q̇s timet tpalia amittere. vt diuitias. dignitates. ⁊ hmõi. ꝓpter qḋ vitandũ deũ offendit ↄ̃ ei⁹ mãdata faciẽdo. qḋ eſt mortale pctm̃. vel cũ eſt ad hoc mẽte diſpoſit⁹. cũ cogitat ſibi poſſe accidere. Inde ꝓcedũt multa mala. Vñ b'e. Aug. ſup illud pſ. Incẽſa igni ⁊ ſuffoſſa ab increpatiõe vultus tui ꝑibũt inq̇t.

Ex tiõre mũdano mlta mala ꝓcedũt

Oia pctã ꝓcedũt aut ab amore male inflãmante. i. inordinato. aut a timore male humiliãte. i. deijciẽte. p amorem inordinatũ dr aïa ſeu opa ei⁹ incenſa. p timorẽ mundanũ dicit̃ ſuffoſſa. Timor enĩ deijcit ⁊ ad ima ſubmittit. Sȝ iſta cũ criminalia ſũt. vtiqꝫ ꝑibũt ab increpatione vult⁹ dei. i. in futuro iudicio. Ad ꝑditõem enĩ ducũt qḋ teſtat̃ Io. apoc. xxi. Timidis aũt ⁊ incredulis homicidis ⁊ veneficis. fornicarijs. mẽdacib᷒. ps eoꝝ ĩ ſtagnũ ignis ⁊ ſulphuris. Q, ad multa ⁊ grauia ſcelera inducat talis timor mũdan⁹ ptȝ p exempla. Nam pharo rex egypti. q2 ex multiplicatõne filioꝝ iſrael in egypto. timebat regnũ ſibi auferri. mãdauit occidi ⁊ ſubmergi mares hebreoꝝ cũ naſcerent̃. Exo. i. Herodes rex timẽs ne puer natus nũciatus a magis rex iudeoꝝ. auferret ſibi regnũ turbat⁹ eſt. ⁊ necem innocentũ ꝓcurauit. Matt. ij. Ierobo am rex iſrael timẽs de acceſſu ppl'i iſrael ad hieroſolimam. vt adorarent ⁊ hoſtias offerrẽt in templo iuxta legem dñi. ꝓ p'ls ipe iſrael amicicia iungeret̃ cũ tribu iuda vñ ſe ſubderet regi iuda ⁊ ipe regnũ amitteret. fecit fieri vitulos aureos in dan ⁊ berſabee terminis regni iſrael. p̄cipiẽs populo vt illos colerẽt ⁊ immolarẽt. iij. Regũ xij. Põtifices iudeoꝝ timẽtes ne forte venirẽt romani ⁊ tollerẽt eoꝝ locũ ⁊ gentẽ. Io. xi. Cõſilio decreuerũt xp̄m occidi. Sȝ timẽtes amittere tpalia ⁊ ꝓpter hoc iniuſticiam cõmittẽtes. amiſerũt tpalia ⁊ ſpũalia. aïam ⁊ corp⁹. De his ḡ que ꝓpter timorẽ amittẽdi tpalia. vt diuitias. honorẽ. famã. ⁊ hmõi. offendũt deũ põt apte dici illud pſ. xiij. Illic trepidauerũt timore vbi nõ erat tĩor. i. vbi nõ erat rõ timendi. ita videlȝ ꝙ ꝓpter hoc peccarẽt. Et

Septem rões q̄re ñ dẽmus ticẽ amittere bo. tẽ

ꝓpter ſeptẽ rões ſeu ↄditiões terrenoꝝ. Quia vilia ob ↄditõem. q2 defectibilia ad ꝑmanſionẽ. q2 inquinabilia ad trãſgreſſionẽ. q2 ineptibilia ad ꝑfectionẽ. q2 obligabilia ad rationẽ. quia nocibilia ad felicitationẽ. Quia deceptibilia ad conſeruationem.

Primo igitur nõ eſt ti. §. I

mendũ tpalia amittere. vt ꝓpter hoc cõmittat pctm̃. q2 ipa ſunt vilia. null⁹ enĩ curat vel timet amittere vilia. et p̄cipue cũ ex hmõi amiſſiõe ↄſeruet p̄cioſa. ſicut patet in nauigantib᷒ q̇ nõ timẽt vel curãt ꝓijcere merces p̄cioſas in mare. vt ↄſeruent vitã q̄ p̄cioſior eſt. Tempalia bona vocant̃ ſtercora in diuino eloquio ꝓpter ſui vilitatẽ. Dicit̃ enĩ Ecci. xxij. De ſtercore boum lapidat⁹ eſt piger. Piger eſt q̇ ob timorẽ alicuius laboris omittit facere bonum qḋ debet. Talis lapidatur ſpũaliter ⁊ occidit̃. Sȝ vnde de ſtercore boum. ob iſta tẽpalia q̄ timet amittere vel nõ habere. que ſterc⁹ dicunt̃ boum. q2 ſcȝ ſancti doctores q̇ agros mentiũ ſcindũt vomere verbi dei. ſtercora reputãt. i. viliſſima. Audi Paulũ egregiũ p̄dicatorẽ quid dicat de hmõi ad Phil. iij. Oia arbitror vt ſtercora. vt xp̄m lucrifaciã ⁊ inueniar in illo. Ad Phil. iij ca. Cõſiderem⁹ ↄditõem eoꝝ ⁊ videbim⁹ vilitatẽ p̄cipue attenta p̄cioſitate ſpũaliũ bonoꝝ. Quid auꝝ ⁊ argentũ ⁊ alia metalla. Certe ſpuma terre. in viſcerib᷒ terre naſcit̃. nullã vitã habẽt. nõ rationalẽ vt hõ. nõ ſenſibilẽ vt aïalia bruta. etiã viliſſima vt formica. muſca. ⁊ vermes. nõ vegetabilẽ vt arbores. ⁊ quecũqꝫ herbe viliſſime. Quid ſericũ. Nõne ſterc⁹ vermioꝝ viliſſimoꝝ. Quid veſtes lanee. Nõne vell⁹ pecoꝝ. Quid palacia. Nõne lapides inſenſibiles. Quid agri. Nõne terra. Quid gl'ia tpalis. Nonne vẽtus. vñ Boeti⁹ de ph'ica ↄſola. O gl'ia gl'ia q̇d es aliud q̄ȝ in milib᷒ hoĩm inflatio quedã auriũ. Sȝ ⁊ in cõparatiõe p̄cioſitatis ſpũaliũ bonoꝝ adhuc magis vilia apparent. Propter qḋ dicit ſapiẽs de ſapiẽtia ſeu gl'ia loquẽs. Prepoſui illã regnis ⁊ ſedib᷒. ⁊ diuitias nihil eſſe dixi in cõpatiõe illi⁹. nec cõpaui illi lapidem precioſum. q̄m oĩe auꝝ in cõparatiõe illi⁹. arena eſt exigua. ⁊ tanq̄ȝ lutũ extimabit̃ argentũ ĩ ↄſpectu illi⁹. Sapien. vij. ca. Cum ḡ ſpũalia bona vt ꝟtutes ſint p̄cioſiſſima. ⁊ tempalia reſpectu eoꝝ viliſſima. ↄtra oẽm rõnẽ eſt. vt nõ curet q̇s amittere bona ſpũalia. ꝓpter timorem mundanũ ne amittant̃ tempalia. Hoc timore mũdano ducti ananias ⁊ ſaphira. timẽdo videlȝ ne totũ preciuꝫ ſue poſſeſſiõis vẽdite ab eis Petro aplõ aſſignantes vt debebãt. nõ poſſent ſibi ꝓuidere de aliq̇ cũ ſupuenirent neceſſitates. ⁊ nõ ꝓuideret̃ eis de cõmunitate ꝓpter paupertatẽ vel aliã cauſam. q2 retinuerũt ſibi fraudulenter faciẽtes ↄtra p̄ceptũ ap'loꝝ. ad imp̄catõem vel increpatiõnẽ petri ſubito mortui ceciderũt. Act. v. Qḋ accidit quotidie quo ad religioſos q̇ retinẽt ꝓpꝛium. timẽtes ne eis ꝓuideat̃ in neceſſitate. ideo incurrũt mortẽ ſpũalem. xi. q. i. ſcim⁹. Hoc timore mũdano ducta nobilis illa matrona romana Lucrecia. timẽs ſcȝ ne fili⁹ tarquini vltimi regiꝫ romanoꝝ infamaret eã de adulterio. ꝓut ille cõminabat̃ ei. aſſenſit ĩ adulteriũ. peſſime faciẽs. Nã vt dr b'e. aug. de ea loq̄ns ĩ ꝑmo de ciui. dei. Ita ne aliquẽ polluat aliena libido metuit̃. Sȝ nõ polluit ſcȝ q̄ ad aïam ſi aliena erit. Si polluet. aliena nõ erit. Virt⁹ oïa mala tolerare. poti⁹ q̄ȝ pctõ ↄſẽtire decreuit. Hec b'e. aug. xxxij. q. v. ita ne. Illi ḡ trepidauerũt tĩore vbi nõ erat timor.

Secũdo nõ eſt timen. §. II.

dum amittere tpalia. q2 deceptibilia ſunt ad felicitatem. Nam vident̃ ꝓmittere felicitatem vt quietẽ. ⁊ quaſi omnia. q2 vt dicit̃ Eccs. Pecunie obediunt omia. Sed decipiunt hoĩem p̄ſtãtes miſeriã ⁊ anxietatem. Vñ xp̄us appellat diuitias fallaces. cum ait Luc. viij. Sollicitudo hui⁹ ſeculi ⁊ fallacia diuitiarũ ſuffocant verbuꝫ. Ecce fallacia. q2 dicunt homĩes in ſe. Si haberem diuitias ego eſſem quiet⁹ in mente non haberẽ tantã ſollicitudinem laborãdi. ſoluẽdo creditorib᷒. ⁊ hmõi. Sed ſi contingat ꝙ habeat maiorẽ curam ⁊ anxietatẽ habet q̄ȝ prius in cogitãdo quõ amittat. quomõ ipas adaugeat. in

quibꝫ expec̄dat ⁊c̄. Et ſic pungit̄ ⁊ inquietatur mens in
eius continuis ſtimulis ſollicitudinum. Et ideo ibi aſſi
mulat eas ſpinis. q2 pungūt mentē ⁊ tollūt q̄etē. cū ad⸗
augeāt ſp̄ deſideriū ad plura. Et iō d2 Eccs v. Auarus
nunq̄ȝ impletur pecunia. ſicut nec potibꝫ hydropicꝰ. nec
ariditate. i. lignis focꝰ. Hinc ⁊ be. Amb. Nec finis nec ſa
tietas vnq̄ȝ aderit cupiditati. di. xlvij. ſicut hi. Ibi vide
pulcra. Falſiſſimū eſt aūt ꝙ pecunie obediūt oīa. qđ tn̄
dicūt ⁊ videt̄ mūdanis in q̄ꝝ ꝑſona ibi loquit̄ ſalomon
Nā nec ſapīa nec ſcīa moralis. nec ſanitas. nec pulcritu⸗
do. nec fortitudo corporis. pecunia hr̄i pn̄t. Sȝ etiā ⁊ mul
ta tp̄alia ea ꝯſeq̄ nō pn̄t. Symon magus nō potuit ab
aplis pecunia magna oblata obtinere ptātē dādi ſpm̄
ſcm̄. Achab rex iſrael non potuit pecunia obtinere na⸗
both ſubito vineā ſuā. Iſraelite nō potuerūt pecūia ſua
a ſeon rege amorreoꝝ obtīere eis neccr̄ia ad victū balach
Rex moabitaꝝ nō potuit ꝯſeq̄ a balaaȝ ariolo magna
pecunia vt malediceret p̄plō dei. Qȝ tollant tp̄alia q̄
etem mētis. nota exēplū in li. de. vij. donis. Erat quidā
artifex ſatis paup̄ ſuſtentās ſe ⁊ familiam ſuā de labore
manuū ſuaꝝ. ꝓpter qđ die noctuq̄ȝ cū opari oportebat.
Inter labores aūt ſuos freq̄nter cātabat. ob ſolatiū. quia
modicā anxietatē hēbat ⁊ q̄ſi nullā de tp̄alibꝫ. q2 eis ca
rebat. Iuxta domū eiꝰ hītabat diues multū. q̄ ita curis
⁊ ſollicitudinibꝫ vexabat̄. vt nedū canere ſed vix ridere
vel letā faciē oſtēdere cuiq̄ȝ valeret. Un̄ q̄ſi inuidēs q̄e⸗
ti ⁊ leticie paupis imaginatꝰ eſt ⁊ executꝰ. quō poſſet eiꝰ
leticiā interrūpe ⁊ inq̄etare. Accepit ḡ quendā ſacculuȝ
plenū aureis. ⁊ mane q̄dā eadē hora q̄ ſolitꝰ erat egredi
domū paup̄. pauloante inde trāſiēs. ꝑmiſit ante domū
paupis cadere ſacculū illū. ⁊ certo loco ſe firmans vt vi
deret q̄s illū recolligēt. Itaq̄ȝ paup̄ cū domū egrederet̄
inuēto ſacculo ſurſum leuat ſibi retinēs. Cepitq̄ȝ cogita
re q̄d agere de tāta pecunia deberet. timēs ne illud ſcire
tur. vel ſi emeret aliq̄ magni p̄cij ꝯ cū ſuſpitio de furto
orirect̄. Uel ne ſibi auferrēt vel q̄d vtilꝰ emeret. Sicq̄ȝ
mentē eiꝰ anxietas ⁊ timor varia cogitatio deuaſtabāt.
vt amiſſa oī quiete ⁊ leticia mētis nō vltra cātaret vł io
cunditatē oñderet. Qđ cū ꝑcepiſſet diues intētū ſcȝ ſuū
ꝯſecutū. noluit ꝓpterea amittere pecuniā ſuam. Sȝ poſt
aliq̄s dies dicit ei diues. His diebꝫ ꝑ viā incedens. hn̄s
mecū ſacculū aureoꝝ ſeu burſam. neſcio quō cecidit cir⸗
ca domū tuā ⁊ meā inaduertēter. Si ſcires vel audiſſes
aliq̄d q̄s inueniſſet vterer bona intētiōe. alˀs nō inueniē
do intēdo fieri facere nō ſolū excōicatōem ſȝ etiā inq̄ſiti
onē ꝑ ptātem ciuitatis. Rn̄dit ille. Nō oportet aliq̄d fa
tere. Ego inueni tali die vnū ſacculū aureoꝝ. Ex q̄ dicis
tuū eſſe ⁊ ſigna ſufficiētia tradidiſti. accipe qđ tuuȝ eſt.
Deꝰ aūt ꝑcat tibi. q2 oībꝫ his diebꝫ q̄bꝫ ipam pecuniam
tenui. ꝑuatus fui q̄ete ⁊ gaudio meo ſolito. dedit q̄ȝ mi⸗
hi mlťos malos dies ⁊ malas noctes. nec q̄ſcere potui
pre tumultu cogitationū. Reddita igit̄ pecunia cū ſua
paupꝑtate reuerſus ē ad quietē ſuā ⁊ cātus ſuos. Cū ḡ
tp̄alia ſint fallacia. q2 ꝑmittūt quietē ⁊ nō p̄ſtant. ſed an⸗
xietatē ⁊ appetitū eaꝝ augēt. ſm̄ illud Cryſ. Ipā appo⸗
ſitio diuitiaꝝ auget flammam ⁊ maior fit cupido. Ideo
qui timent trepidauerūt timore vbi nō erat timor.

Tertio non ē timen .§. III.

dum tp̄alia amittere. ita ꝙ ꝓpter hꝰ deꝰ offendat̄. q2 ipſa
ſunt defectibilia ad ꝑmāſionē. ꝓpter qđ d2 mgr̄ veritatis
Math. vi. Nolite vobis theſauriſare theſauros ſup ter
ram vbi erugo ⁊ tinea demolit̄ ⁊ fures effodiūt ⁊ furan
tur. q. d. Ideo nō debetis reſeruare ⁊ mltiplicare tēpalia
iſta bona ⁊ ſollicitari circa ipā timēdo ne deficiāt vobis.
q2 defectibilia ſunt in ſe. Nā ſi ſunt metalla erugo ⁊ rubi
go ꝯſumit. Si panis vel victualia. tinea rodit ⁊ deſtru
it. Si pecunia numerata vel gēme. fures pn̄t occulte ra
pere. Si poſſeſſiōes ⁊ agri ⁊ domꝰ. dn̄i tp̄ales q̄ vt dicit̄
Eſa. i. ſūt ſocij furꝝ. effodiūt. i. diuerſas occaſiōes inueni⸗
unt. vn̄ ea auferāt. ſed q2 hoīes nō curāt quō tp̄alia mlť⸗
tiplicēt ꝑ phas ⁊ nephas. nec faciūt elemoſinas ſubue⸗
niendo indigētibꝫ vt deberēt. timēdo ne ſibi deficiāt. de
us ſuſcitat bella. immittit penurias. infirmitatibꝫ vexat
quibꝫ hoīes tp̄alia ꝯſumāt. Un̄ be Augꝰ. xvi. q. i. decie.
Qđ nō accipit xp̄s accipit fiſcꝰ. Dabis impio militi qđ
nō vis dare xp̄o. Ueꝝ ⁊ ſi certꝰ ſit q̄s vt tp̄alia ei in vita
nō deficiāt. nunq̄d in morte q̄ nō tardat. aliq̄d de his ſe
cū deferet. certe nō. Et ideo inq̄t ps̄. xlviij. Ne timueris
cū diues factꝰ fuerit hō. ⁊ cū multiplicata fuerit glīa do
mus eiꝰ. Ne timueris ſcȝ amittere tp̄alia. q2 ⁊ diues qui
habet ea. tandē amittit. Et idē firmat Iob. xxvij. cap̄.
qđ tn̄ experientia docet. diues ait cū dormierit nihil ſecuȝ
affert apit oculos ſuos ⁊ nihil īuenit. Diues hic dormit
mēte alienꝰ a ꝯſideratiōe dei ⁊ piculi ſui. Et ꝓpꝛie accidit
ei ſicut dormiēti. q̄ cū ſomniet ſe habere mlťas pecūias
⁊ in ꝯuiuijs letari ⁊ epulari ſubito expꝑgefactus nihil ſe
habere coꝝ cernēs. triſtat̄ ſe illuſum. Ita q̄ inherēt tp̄ali
bus quaſi ſomniāt. cum eni eſtimāt ſe ꝑmanere in eis. ex
improuiſo ſubito ſupuenit mors q̄ dormitio d2. q2 reſur
recturꝰ eſt in fine mūdi. Moriēs aūt apit oculos mētis
quos hic culpa clauſit ⁊ nihil inuenit de tp̄alibꝫ hic poſ
ſeſſis. Sed inuenit nihil qđ cōmiſit. i. pctm̄. Nam ⁊ ſi
actus pcti aliqđ ſit inceptū actus. tn̄ inceptuȝ pctm̄ nihil
nulla natura eſt ſȝ defectꝰ rōis. ſic tenebra defectꝰ lumis
Exemplū notabile ponit ſaluator nr̄ in euāgeł. vt refert
Lu. ca. xij. de q̄dā diuite q̄ cū ager ſuꝰ vberes fructꝰ at⸗
tuliſſet. cepit mēte eſtuare ⁊ timere ne ſibi deficerēt loca
ad reponendū tātos fructus. Sȝ ſubito cogitatio mali
cie ſibiipſi rn̄dit dicēs. Scio q̄d faciā. deſtruam horrea
mea ⁊ maiora faciā. ⁊ illuc ꝯgregabo oēs fructꝰ meos. et
dicā aīe mee. Anima mea habes mlťa bona repoſita in
annos plimos. comede. epulare. ⁊ q̄eſce. Cumq̄ȝ iſta dice⸗
ret. dixit illi deꝰ. Stulte. aīam tuā hac nocte reperēt a te.
ſcȝ demones. Que aūt paraſti cuiꝰ erūt. q. d. nō tua. non
tecū portabis. ſȝ oīa tibi deficiēt. Ponit iohs damaſc.
ſilitudinē in hiſtoria Ioſaphat. videlȝ ꝙ in q̄dā ciuita⸗
te erat iſta ꝯſuetudo. Ciues illiꝰ eligebāt quēdā ex ea re⸗
ctorē ⁊ dn̄m ipiꝰ ciuitatis cū oī libertate ⁊ ptāte. vt poſ
ſet facere qđ ſibi liberet ⁊ vti oībꝫ bonis ad placitū. ſed
trāſacto anni regni ſui. mittebat̄ ad quandā inſulā ſolꝰ
⁊ ſine aliq̄ ſubſidio bonoꝝ. vbi nil erat ad eū ſuſtentādū
vn̄ oportebat eū deficere ⁊ cito. Cū aūt quidā ſagax ad
tale regimē fuiſſet aſſumptꝰ. ꝯſiderās q̄d ſibi futurum
erat. q2 mittēdꝰ ad illā inſulā. prudēter ſibi ꝓuidit. nā in
fra illū annū pluries miſit ad inſulā multa ⁊ varia bo⸗
na ⁊ victualia. ⁊ q̄ ea cuſtodiret. q̄ facto poſt annū illic
directꝰ. ex bonis q̄ illic deſtinauerat bn̄ ⁊ copioſe vixit.
nō pre inopia defecit vt alij q̄ nō ſibi ꝓuiderūt. Ciuitas
iſta eſt mūs iſte in quo ⁊ ſi q̄s valeat oībꝫ bonis eiꝰ vti
ad placitū. tn̄ poſt vitā eiꝰ q̄ breuis eſt. ad aliā vitā trāſ
ire oportet. nec de his aliq̄d portare pōt tūc. niſi ea q̄ dū
hic viuit. illuc trāſmittit ſcȝ ꝑ elemoſinas ⁊ bona opera.
Opa eni illoꝝ ſequunt̄ illos. d2 Apoc. xiiij. vn̄ ⁊ b. Am
bro. ſup lucā. Non ſunt hoīs bona ſcȝ iſta tēpalia. vera
bona nō ſunt q̄ ſecū afferre nō pōt. Sȝ vt ait bea. Lau
rentius decio. Facultates quas requiris. manꝰ pauperū
in celeſtis theſauros deportauerūt ſcȝ ꝑ elemoſinas da⸗
tas ab eo. Illic ḡ trepidauerūt tīore vbi nō erat timor.

Quarto non eſt ti .§. IIII

mendum temporalia amittere. quia inquinābilia ſunt
ad tranſgreſſionem. Maculāt enim animam pluꝛibꝫ
generibꝫ tranſgreſſionum propter abuſum eaꝝ. ꝓpterea

Diuitie q̄re dicunt̄ mãmona iniq̄tatis

dñs appellat diuitias iniq̄tatis. cū dt Lu. xv. Facite vo
bis amicos de mãmona iniq̄tatis. Mãmona nomē eſt
ſyriacū. vt ait hiero. latine diuitie interp̄tat̄. Diuitie aūt
iniq̄ue dicunt̄. nō ꝙ in ſe ſint male. ſed qꝛ freq̄nter male
acq̄runt̄. vel male retinent̄. vel eis hoīes male vtuntur.
vñ be. Hiero. Oīs diues iniquus aut heres iniq̄. Et be.
aug. Uermis diuitū ſupbia. inde ei ſe maiores alijs eſti
mãt z alios deſpiciūt. qꝛ p̄ alijs abūdãt. Sȝ z inordina
te hō afficit̄ ad diuitias z auare ſeruat. Uñ bea. Aug⁹.
ad macedoniū. Iã prudēter intueamur qd̄ ſcriptū ē. fi
deli hoī tot⁹ mūd⁹ diuitiaꝝ. infideli aūt nec obul⁹. Non
ne oēs q̄ ſibi vident̄ gaudere ɔq̄ſitis eisq̄ꝫ vti neſciunt
alienū poſſidere ɔuincim⁹. H̄ certe alienū nō eſt qd̄ iure
poſſidet̄. Hoc aūt iure qd̄ iuſte z h̄ iuſte qd̄ bñ. Oē igi
tur qd̄ male poſſidet̄ alienū eſt. Male poſſidet q̄ male
vtit̄. Hec be. aug. xiiij. q. iiij. q̄d dicam. Ubi glo. exponit
p̄ncipiū hui⁹ auctētis ſic. infideli. i. auaro. qꝛ auaricia dici
tur ydoloꝝ ſeruit⁹. p ſilitudinē. tali infideli tot⁹ mōs nec
eſt obul⁹. qꝛ q̄ſi nil reputat. ſȝ alia adhuc plura affectat
fideli aūt tot⁹ mōs. i. q̄libet ps etiã minima eoꝝ q̄ ſūt in
mōo diuitiaꝝ eſt p diuitijs cõputata. Propterea apl's
vi. c. ad Thi. diſcipulū inſtruit quō diuites debeat doce
re z cautos facere dicēs. Diuitibꝫ hui⁹ ſeculi p̄cipe non
ſublime ſape. nec ſperare in incerto diuitiaꝝ ſuaꝝ. ſȝ faci
le tribuere. cõicare ſcȝ alijs res ſuas zc̄. Nã q̄ volūt diui
tes fieri. incidūt in laqueū magnū diaboli z tētatiōem.
z in deſideria m'lta z inutilia q̄ mergūt hoīem ī īteritū.
Et in figurã hui⁹ dñs anathematizauit theſauros hie
richo. p̄hibēs vt null⁹ ex p̄plo iſrl' de eis acciperet. ſed igni
cõburerent̄. Joſue. Ad inſinuandū ꝙ thezauri hui⁹ mū
di nō debēt trãſire in ſorte bonoꝝ fideliū. vt exponit ḡr
anus. i. q. iiij. § ſed obijcit̄. Hiericho enī interp̄tat̄ luna.
z ſignificat mūdū mutabilē. iſrl' vidēs deū et ſignificat
fideles vidētes deū. nūc p fidē poſtea p ſpem. Iſti ḡ the
ſauri mōi ſcȝ tp̄alia. iniq̄tū mōi ſunt. i. nō licite habita
nō debēt hr̄i a fidelibꝫ. ſȝ igni charitatis expōere. i. affe
ctu. deſpicere. ne coinq̄net̄ ab eis. Nec obſtat ꝙ diues fu
it valde abraã in poſſeſſiōe auri z argēti z aīaliū. vtȝ in
Gen. Et iob magn⁹ dñs z diues. qꝛ etſi diuites effecti in
rebꝫ. tñ paupes affectu z patres paupeꝝ. vt oñdit̄ ī eo
rū geſtis. qd̄ manifeſtū fuit p tētatiōes eoꝝ. Job in n'lo
turbat⁹ ex amiſſiōe oīm. Abraã in relinq̄ndo patriã in
pegrinãdo z habitãdo in papiliōibꝫ. in oblatione filij. z
hmōi. De talibꝫ eis ɔcedunt̄ oēs diuitie z nō coinq̄nabū
tur. Sȝ q̄s eſt iſte q̄ inuēt⁹ eſt ſine macula in diuitijs q̄
poſt auꝝ nō abijt. i. ipm ſeq̄ndo nō deū nec ſperauit ī pe
cunie thezaurꝭ. q̄s ē hic z laudabi⁹ eū. Ecõtra illic hoīes
mōi trepidauerūt vbi ñ erat tīor. i. rō timēdi iſta amittē.

Quinto nō eſt timen. §. V.

Quinta.

dū tp̄alia amittere. qꝛ ſūt īpeditiua ad pfectōem. Sicut
bonū eſt ꝙ oīa appetūt ſm̄ p̄hm in p̄ncipio ethicoꝝ. ita
z vnūq̄dq̄ꝫ appetit ſuã pfectiōem. pfect⁹ aūt omīs erit. ſi
ſit ſicut mgr̄ e⁹ ait xp̄s Lu. vi. Qui z Mat. xiij. dic̄. Un⁹
eſt mgr̄ vr̄ xp̄s. Sȝ vt ait be. aug. Oīa terrena ɔtēpſit
hō xp̄s vt ɔtēnenda eſſe mōſtraret. Ubi notãdū ꝙ nō
ea rōne ɔtēpſit paup̄rim⁹ factus. ita vt nō haberet vbi
caput ſuū reclinaret. ne videlicet ex poſſeſſiōe ipſaꝝ reꝝ
z diuitiaꝝ traheret̄ inordinato affectu ad ipſa vl' nimia
ſollicitudine occuparet̄ aut a diuina ɔtēplatōne retarda
retur. Nihil hoꝝ poterat in eo eſſe. Impeccabilis ei erat
dñs ieſus. dic̄ Johãnes damaſ. z ɔtinue aīa ei⁹ diuini
tate fruebat̄. Sȝ iō hoc fecit. vt daret nobis exemplū et
p̄uocaret ad iſta faciendū. vt eum pfecte imitaremur. ſci
ens ꝙ iſta tp̄alia. z ſi non ipm. tñ nos infirmos multuȝ
retrahūt a pfectione. q̄ conſiſtit p̄cipue in contēplatione

Diuitie q̄...

z amore diuinoꝝ. Sunt etiã iſta tp̄alia vt fiſcus ɔpter
amorē z ſollicitudinē eoꝝ q̄ viſcus cū tangit pēnas
alas auiū volare nō pñt. ſed ad ima deſcēdētes de facili
capiunt̄. Sic tp̄alia alas intellect⁹ z affectus inficiūt et
impediūt ne ad ſupna libere valeãt auolare. Uñ ſalua
tor noſter. iuueni q̄ mãdata impleſſe ſe dixerat. z de ma
iori pfectione q̄rebat inq̄t ſpem. ſi vis pfect⁹ eſſe vade ve
de oīa q̄ habes z da paupibꝫ z ſeq̄re me Mat. ix. Non
ꝙ ipſa pfectio ɔſiſtat in ipa paup̄tate z abrenūciatione
oīm. ſȝ qꝛ h̄ eſt inſtrm̄ valde accõmodū veniēdi ad pfe
ctionē. vt determinat be. Tho. ij. ij. Qd̄ etiã firmat ve
nerabilis Johã. caſ. in coll'. i. abbatis moyſi. Hoc etiã in
tellexerūt gētiles p̄hi q̄ vt magis liberi eſſent ad ſpecu
lationē v̄itatis tp̄alia iſta ɔtempſerūt. Et de ſocrate dic̄
be. hiero. xij. q. ij. glīa. Socrates ille theban⁹ hō q̄ndam
ditiſſim⁹. cū ad philoſophãdū athenas pgeret. magnū
auri pōdus abiecit. nec putauit ſe poſſe v̄tutes ſimul z
diuitias poſſidere. Nos ſuffarcinati auro xp̄m paupere
ſeq̄mur. z ſub p̄textu elemoſine priſtinis opibꝫ incuban
tes. quō poſſum⁹ aliena fideliter diſtribuere q̄ nr̄a timi
de reſeruamus. hec ille. Alius p̄hs. ni fallor. anaxagoras
ad ſtudiū ſapiētie pgens in mare piecit pecunias quas
habebat dicens. Abite male cupiditates. Ego vos mergo
ne demergar a vobis. Hoc de pluribꝫ in genere refert la
ctantius in p̄ncipio inſtit̄. Multo tñ pfecti⁹ chriſticole
iſta tp̄alia z delicias z diuitias z gl'iam contempſerūt et
mentes iſta habere nō illa pdere. Nã z de btō Anthōio
in vitaſpatꝝ legim⁹. ꝙ cū iret p deſertū z in via repiſſet
maſſam veri auri quã potuiſſet licite accipe cum in the
ſauris nullo de ɔpinquo fuiſſet. ſȝ p derelicto eſſet fugit
ab ea ſicut a facie ſerpētis timēs ne a cupiditate ei⁹ tra
heretur affectus. ad montē pgens. ſolitudinē q̄rens. vt
honores vitaret. z nō delicias ſȝ auſteritatē augeret. ita
q̄ vult ad montē ɔtēplatōis z pfectōis aſcēdere. vt apti
us z facilius agat. oportet ꝙ onera tp̄aliū dimittat z ſur
ſum tendat. Nec ita timeat amittere tp̄alia. vt pdat vel
minuat eterna. ſicut plurimi faciūt q̄ illic trepidauerunt
timore vbi non erat timor. i. ratio timendi.

Sexto non eſt timen. §. VI

Sexta.

dum tp̄alia amittere. qꝛ obligatoria. Cuilibet enī noſtrū
dicturus eſt xp̄s in fine vite. Redde rōem villicatōnis
tue. i. diſpēſatiōis circa tp̄alia. Qd̄ expſſe teſtat̄ be. aug.
in li. de puulis ad petrū dicens. Hoīes qꝛ rōnabiles fa
cti ſūt. de ſe z de oībꝫ rebꝫ quas in vſum acceperūt vite
p̄ſentis. rōem reddituri ſunt deo. z p ſuoꝝ actuū quali
tate recipiēt penã aut gl'iam. xv. q. i. §. ex eo aūt. Non ḡ
habet q̄s timere tp̄alibꝫ carere. cuȝ p hoc deobligetur a
reddenda ratōne. in quo q̄lib et merito timere debet. cū
ſubtilis ſit illa examinatio. nec quicq̄ꝫ iudicē ſupernum
poſſit latere. z pro quolibet defectu pena parata ſit. In
parabola de talētis varijs cõmiſſis a dnō ſeruis ſui
is vt cum eis negociãdo ſuplucrarent̄. narrat̄ Matth.
xxv. Seruus ille q̄ vnicū talentū acceperat. qꝛ non illud
ad lucrū expoſuit. z hoc ex timore ne illud amitteret. re
dargutus a dñō eo p̄uatus condēnatus fuit. Iſta tp̄a
lia bona z diuitie z poteſtas ſeu prelatio z honores ta
lentū a dño datū ſunt. ogante ſi licito modo habentur.
vel pmittente ſi indebite. Obligatus eſt qui iſta habet
ad reddendã ratōem. quō his vſus fuerit. Et ſi nō mul
tiplicauerit videlȝ virtuoſe ea diſponēdo. z ſic inde me
rita augendo ſed ocioſa tenuerit. non dãdo pauperibus
non corrigēdo z inſtruendo ſubditos. ſi poteſtatem ha
bet non dirigēdo ad deum intentōnem in glorie z ho
noribus. Utiq̄ꝫ his bonis p̄uatus demum cõdēnabit̄.
ex neglectu ſuo. etiã ſi al's bonus videat̄ non rapiendo
aliena. nō vſurpanda officia. non ambitioſe ea q̄rendo.
Ex pterea notabiliter dicit Grego. in omel. dicēs cuiuſ

Felice parabole de talētꝭ. Hec lectio euāgelij ꝯſiderare nos
ſollicitare admonet. ne nos q̄ plus ceteris in hoc mūdo ac
cepiſſe aliq̄d cernimur ab auctore mūdi inde grauius iu/
dicemur. Dū enī augent̄ dona rōnes etiā creſcūt dono/
rū. i. obligatōes ad reddendū rōem de vſu coꝝ. ꝓpter q̄d
dicit Gre. Quiſq̄s ſacerdotiū (idē intellige de prelatis ⁊
dignitate) adipiſci deſiderat. prius vires ſuas cū eo quod
ſubiturꝰ eſt onere metiat̄. ⁊ ſi impar eſt abſtineat. et ad
id cū metu etiā cui ſe ſufficere exiſtimat accedat. i. q. i. nō
eſt putāda. Nō ḡ dꝫ timere amittere. ſꝫ ad ipa accedere.
Nā vt dꝛ Sap. vi. Exiguo ꝯcedit̄ miā. ſed fortioribꝰ for
tior inſtat cruciatio. ⁊ iudiciū duriſſimū fiet his q̄ p̄ſunt
Et dꝛ exiguus. q̄ modicū hꝫ de tpalibꝫ bonis. ⁊ qꝛ parū
recepit. de paucis hꝫ reddere rōem. ⁊ ſi deliq̄t. miſericor/
diter punit̄. Sꝫ fortes ſunt q̄ mūdo abūdāt tpalibꝫ. vt
diuitijs. dignitatibꝫ. ⁊ honoribꝫ. ⁊ iſti cōmittūt fortia. i. ḡ
uia pctā. timore nō amittēdi potentiā. dignitatē diuiti/
as. ⁊ honores. Et ideo fortior ſequitur in eis cruciatio.
Unde ab abraam dictuꝫ fuit diuiti epuloni. Recorda
re qꝛ recepiſti bona in vita tua. ⁊ lazarꝰ ſilr mala. nūc au/
tem hic ꝯſolat̄. tu vero cruciaris. Luc. xvi. q. d. qꝛ fuiſti
potens in diuitijs ⁊ dignitate. ⁊ ſi qua bona feciſti. rece/
piſti bona in vita tua. ⁊ p̄mia eoꝝ. ⁊ iō nūc cruciaris ꝓ/
pter fortia pctā tua. Lazarꝰ vt exiguꝰ ⁊ mēdicꝰ. ſi q̄ pec
cata cōmiſit. malū penaꝝ recepit paupertatis ⁊ infirmita
tis ꝑ que ſibi ꝯceſſa eſt miā venie. Nūc aūt ꝯſolat̄ in re
quie. Sicut ḡ nō timet ipſe hō deobligari a reddēda rō
ne de debitis factis. ſꝫ timet obligari. cū rō eſt intricata.
vñ hꝫ timere ꝯfuſiōem ⁊ punitōem. ita nō debet timere
tpalia amittere ſed habere cum de ſingulis hoꝝ ſit debi
tor ⁊ habeat reddere rōem deo. Verebar oīa opa mea
inq̄t Job. ſciēs ꝙ nō pcereſ delinq̄nti. Qui tñ vt ptꝫ ex
geſtis eiꝰ oībꝫ temporalibꝫ optime vtebat̄. Sed mun
dani illic trepidauerūt timore vbi non erat timor.

Septīa.

Septimo nō eſt ti .§. VII

mendū amittere tpalia. qꝛ nociua. quis enī eſt ille qui ti
meat amittere q̄ ſibi nocēt. Certe nullꝰ. immo optat ta/
lia ab eo remoueri. Sꝫ tpalia plurimū nocumēti infert
anime ⁊ corpi. Nā vt dicit in ꝓuer. Diuitie ꝯgregate in
malū dñi ſui de multis quotidie audimꝰ. qꝛ occidunt̄
violēter a ſeruis ſuis vel ſubditis ſuis. vt haberēt diui/
tias eoꝝ vel dñium. Tales ſemꝑ manēt in timore. q̄ nō
paꝝ cruciat eos ne talia amittāt. Vñ dyoniſiꝰ tyrānus
ſicilie cū q̄dam amicꝰ ſuus laudaret eū de diuitijs ⁊ po
tentia beatū dicēdo. Ille voluit ꝑ exemplū oſtēdere infe
licitatē ſuā ex ꝯtinuo timore ſuo. Inuitauit enī illuꝫ ad
prandēdū ſecū. ⁊ ordinauit ꝙ ſuꝑ caput eiꝰ vbi reſidere
habebat in ꝯuiuio amicus ille. gladiꝰ acutiſſimꝰ pende
ret filo eneo ſubtiliſſimo. qui nō videret ligatꝰ ex ſolario
affixo. Cumq̄ȝ ille loco p̄dicto in ꝯuiuio locutus fuiſſet ex
iuſſione tyrāni ⁊ gladiū aſpexiſſet pendērē ſuꝑ eū. epul'
varijs ⁊ exq̄ſitis appoſitis. vix ille cibū ſumebat cū ma
xima anxietate timēs ne momēto ad momētū gladius
caput eiꝰ impeteret. Videbant̄ ꝙ ei mille anni vt conui
uiū ita ſolēne finiret̄ vt piculū euaderet. inde recedens.
finito itaq̄ȝ ꝯuiuio ſurgētibꝫ illis e mēſa interrogauit ty
rannꝰ quare ita triſtis ⁊ anxiꝰ ⁊ nō letꝰ fuerat epulatiōe
tam ſolēni. Aſſignauit ille cām ſcꝫ timorē caſus gladij ⁊
ſue inde mortis. Qui dixit. Tu ita timuiſti vniꝰ gladij
piculū. q̄ꝫtū ḡ ego timere debeo qui habeo nō vnū ſꝫ mlt
tos gladios ſupra me. Quō ḡ me dicis beatū. q̄ dego in
tāta anxietate timoris. Et cū mlta iſte tyrānꝰ egiſſet ad
vitādū picula amiſſiōis tpaliū vt de nullo ꝯſideret. tan
dē ea amiſit ⁊ ad inopiā deuenit. Ultra mala ⁊ afflictio
nē huiꝰ vite in tpalibꝫ tādē deducūt ad penas eternas
ꝓpter abuſum coꝝ. vñ Jaco. v. Agite nūc diuites. vlula
te in miſerijs q̄ aduenient vobis. diuitie vr̄e putrefacte
ſūt ⁊c. q̄ ibi hēs. Et Lu. vi. Ue vobis diuitibꝫ q̄ hic hē/
tis ꝯſolatōem vr̄am. Ue iportat dānatiōem eternā p̄n
be. hiero. Illic ḡ trepidauerūt timore mūdano vbi non
erat timor. Et ꝙ tpalia iſta noceāt aīe ⁊ corpi. oñdit be.
Amb. di. Oēs cupidi. oēs auari. gieſi leprā cuꝫ diuitijs
ſuis poſſidēt. ⁊ male q̄ſita mercede. nō tam p̄rimonij fa
cultatē q̄ȝ theſauꝝ criminū ꝯgregauerūt eterno crucia/
tu ⁊ breui fructu. hec ille. i. q. i. cū ordinaret̄. Nocuerūt bo/
na tpalia diuiti epuloni q̄ ad aīam poſt mortē. Naꝫ qꝛ
dimiſit frībꝫ ſuis q̄ eis abutebant̄ augebat̄ ex hoc ei pe
na in inferno tanq̄ȝ occaſionem p̄bēti vitijs illoꝝ. ⁊ ꝓpte
rea petebat ſaltē ad fr̄es ſuos mitti lazaꝝ vt eos admo/
neret abſtinere a vitijs ⁊ malo vſu tpaliū. Nō qꝛ cōpate
ret̄ ꝑditōem eoꝝ ſꝫ ſibiipi ne augeret̄ pena. Illic ḡ trepi
dauerūt mūdano timore vbi nō erat timor. i. iuſta cā ti
moris. ſꝫ ſeruādū eſt q̄d Thobias admonuit filiū ſuum
di. Noli timere fili mi ſcꝫ timore iſto mūdano. Pauperē
q̄dē vitā gerimꝰ. ſꝫ mlta bona habemꝰ ſi timuerimꝰ deū
ſcꝫ timore q̄ ē donū ſpūſſcī ⁊ abſtinuerimꝰ ab oī pctō ⁊
fecerimꝰ bñ. Thob. iiij.

De timore carnali. Cap. iij.

Secundus timor dici
tur hūanꝰ ſeu carnalis q̄ ſcꝫ q̄s ita timet incō/
moda carnis vel etiā mortē ipam. ꝙ deū offen
dit mortalr̄ ꝯ aliq̄d p̄ceptoꝝ faciēdo. vel venialr̄ p̄ter p̄/
cepta agēdo. Cōtra quē ait ſaluator Matt. x. Nolite ti/
mere eos q̄ occidūt corpꝰ. ⁊ poſt h̄ nō hñt amplꝰ q̄d fa/
ciāt. q. d. aīam ledere nō p̄nt. Et rōem aſſignat be. Aug. q̄
re ē repellēdꝰ iſte timor dicēs. Timēdo mortē carnis tue.
dabis mortē aīe tue. Quāta ē via ꝯfiteri xp̄ꝫ tāta mors
eſt negare ipm. xi. q. iij. nō ſolū. Negat̄ autem chriſtus
nō ſolū verbis negādo fidē xp̄i. vel ſe eē xp̄ianū. ſic fecit
petrꝰ cū timore mortꝭ negauit ſe eē xp̄i diſcipulū Mat.
xiiij. ſꝫ etiā factꝭ. ſm illō apl̄i ad titū. i. c. Cōfitent̄ ſe noſſe
deū. factis aūt negāt ſcꝫ male opando. Sic fecit aaron q̄
pplo iſrael poſtulāti vt faceret ei deos q̄ p̄cederēt eos et
q̄s adorarēt. timēs ne denegādo occiderēt eū. ſic vt col/
legā ſuū hur occiderāt. qꝛ eos arguebat de tāta ſtulti/
cia vt dicūt hebrei. acq̄euit eis. anulos aureū q̄s ei ad h̄
obtulerāt in ignē ꝓijciēs liq̄fiēdos. Vñ ope diaboli ſu/
bito formatꝰ ē vitulꝰ aureꝰ quē adorauerūt. Exo. xxxij.
Certe timor iſte hūanꝰ mortale in eo fuit. vt oñ dit gratia/
nus de pe. di. ij. §. opponit̄. De iſto timore carnali pt illō i
telligi pſ. liiij. Formido mortis cecidit ſuꝑ me. timor et
tremor venerūt ſuꝑ me. ⁊ ꝯtexerūt me tenebre. formido
mortꝭ ē p̄cipuꝰ. qꝛ vt dꝛ phs. Mors ē vltimū terribiliū.
timor ab intra q̄ ad alias penas ⁊ infirmitates corpales
tremor ab ext̄ in mēbris q̄ manifeſtat interiorē. Et ita ſē
pctm̄ qñ veniūt ſuꝑ hoīem. Vñ dt ſuꝑ me. hō aūt ē hō
ꝑ rōem. Qñ igit̄ tātꝰ eſt vt ſit ſuꝑ hoīem. i. dñet̄ rōi. tūc
eſt mortale. ⁊ inde tenebre pctōꝝ ꝯtegūt hoīem ⁊ obſcu
rant. ſed ſeptē rōnibꝫ abijciēdus eſt iſte timor carnalis
quo ad pena carnis euitet̄ male agitur.

Timere carni ſue q̄d ſit.

Primo propter dei .§. I

volūtatē cui nos debemꝰ ꝯformare nec ei poſſumꝰ reſiſte
re. Viuo ego. ait dñs ꝑ Eſa. qꝛ ꝯſiliū meū ſtabit ⁊ omis
volūtas mea fiet. fit volūtas dei ſꝑ vl' de nob ſine meri/
to nr̄o ⁊ vtilitate. cū ſcꝫ nō ꝯcordamꝰ cū bñplacito ſuo.
A nobis. ⁊ cū merito nr̄o qñ ꝯformamꝰ nos cū ea. Sed
mors ⁊ vita a dño deo inq̄t ſapiēs. i. Eccī. i. de volūtate
⁊ opatōe eiꝰ. Ego occidā ait ipe Deute. xxxij. ⁊ ego viuē
faciā. pcutiā ſcꝫ infirmitate. ⁊ ego ſanabo. ⁊ ñ ē q̄ de ma/
nu mea poſſit eruē. Et ſic terminꝰ ē p̄fixꝰ a dei volūtate
de vita ⁊ morte hoīs. ſm illud beati Job. xiiij. Conſtitui
ſti terminos eiꝰ q̄ p̄teriri nō poterunt. ita ⁊ de ſanitate

Septem rōes q̄re timor carnal' ē abijciendus.

Prima.

et infirmitate. Nec diabolꝰ q̄ habet maximā ꝑtātem ſu
ꝑa corpora inferiora. potuit graui vlcere ipſum ꝑcutere
Job niſi licētiatꝰ a dño. quimmo nec in gregē porcoꝝ in⸗
trare ⁊ vexare. niſi de volūtate dñi. vt hʳ Matth. viij.
Timere ḡ mortē vel alia affligētia corpꝰ. vt ꝑ hoc q̄s de⸗
um offendit eſt agere ꝯ volūtatē dei que ſctiſſima ⁊ iu⸗
ſtiſſima eſt. vñ Cypanꝰ. Quā ꝑpoſterū ꝗ̃ ꝗ̃ ꝑuerſum ē
vt cū dei volūtatē fieri poſtulemꝰ ſcʒ in orōne dñica. cū
euocat nos de hoc ſeculo ⁊ acceſſit. nō ſtatim volūtatis
eius impio ꝑeamꝰ. obnitimur ⁊ reluctamur. ⁊ ꝑuicaciū
more ſeruoꝝ ante ꝯſpectū dñi cū triſticia ⁊ merore ꝑdu⸗
cimur exeūtes hinc neceſſitatis vinculo nō volūtatꝭ ob⸗
ſequio. ⁊ volumꝰ ab eo ꝑmijs celeſtibꝫ honorari ad quē
venimꝰ inuiti. xiij. q. ij. Propter iſtū ergo timorem tene
bre ꝯtexerūt nos. q̄ꝛ multa mala fiūt ad iſta euadenda.
Sed vt ait petrus in ꝑma cano. c. iij. Si q̄d patimini
ꝑpter iuſticiā btī. Timorē aūt eoꝝ ſcʒ q̄ īferūt vobis mo⸗
leſtias ne timueritis. ſʒ ſctificate deū in cordibꝫ veſtris.

Secūdo timor huma. §. II

nus ⁊ carnalis eſt abijciendꝰ ꝑpter dei fidelē largitatem
ꝑmittit enī largā remuneratōem ſuſtinētibꝫ ꝯſtanter af
flictiōes carnis. ⁊ mortē ipſam ꝑpter eū. Qui enī odit ani
mam ſuā in hoc mūdo. ait ipſe. in vitā eternā cuſtodit eā
Jo. xij. Odit aūt q̄s aīam ſuā in hoc mūdo. i. ſm vitam
mundialē ⁊ criminalē. q̄ carnē affligit nec cruciatus ab
horret. ⁊ mortē nō timet. vt ꝑpterea vitāda ā ꝟtute rece⸗
dat. ⁊ iſte ꝑuenit ad vitā eternā ⁊ gl̄ioſam. Expectamus
ait apl̄s ad Philip. iij. ſaluatorē nr̄m dñm nr̄m Jeſum
chriſtū q̄ reformauit corpꝰ hūilitatis nr̄e. i. deiectū affli⸗
ctum ⁊ humiliatū corpi claritatis ſue. i. corpi ſuo gl̄ioſo.
Nec deficere pōt a ꝑmiſſione. q̄ꝛ vt ait ps. cxliiij. Fidelis
deꝰ. i. verꝰ in oībꝫ verbis ſuis. ſolueꝰs ⁊ implēs ꝑculdu
bio q̄ ꝑmiſit. ⁊ multo largiꝰ ⁊ abūdantiꝰ ꝗ̃ meruimus.
Nō enī ſunt ꝯdigne paſſiōes tp̄is huiꝰ ad futurā gl̄iaꝫ
que reuelabit̄ in nobis. ad Rom. viij. Sup q̄ verbo ait
be. Aug. in ſermōe. Fremat mūdus. ſeuiat mūdus. corruſcet
armis. increpet linguis q̄d faciet ad id q̄ꝺ accepturi ſu⸗
mus. q. d. nihil eſt oīs cruciatꝰ corpis reſpectu future glo
rie. Hac ꝯſideratōne ꝑmotus vnꝰ ex ſeptē fratribꝫ cum
matre ſub antiocho paſſis. ne legē dei etiā in minimis
ceremonijs trāſgrederent̄ linguā poſtulatꝰ vt ei abſcide
retur. aiebat. E celo iſta poſſideo. ⁊ nūc hec ipſa ſcʒ mēbra
ꝑpter dei leges deſpicio. q̄ꝛ ab eo ipſa me recepturꝫ ſpero
Sed ⁊ mater eoꝝ iam ſex filijs corā ea membratim trū
catis. timēs de ſeptimo adhuc ſuꝑſtite ⁊ adoleſcētiori. nō
de morte corpis ſʒ aīe ad tolerantiā mortis animauit di
cens. Peto nate vt aſpicias ad celū ⁊ ad terrā ⁊ ad om⸗
nia q̄ in eis ſunt. ⁊ intelligas. q̄ꝛ ex nihilo fecit ea deus et
hoīm genus. ⁊ ita fiet vt nō timeas carnificē iſtū. ſed di
gnus tuis fratribꝫ effectꝰ te in illa miſeratiōe recipiam.
ij. Machab. vij. Sic ⁊ inuictꝰ martyr chriſti Uincentiꝰ
cū torq̄ret̄ ⁊ grauiora adhuc ei cōminarent̄ tormēta. ad
datianū tyrannū aiebat. O venenoſa diaboli lingua.
tormēta tua nō timeo. ſed hoc ſolū valde metuā. quo te
fingis mihi velle miſereri ſcʒ parcēdo ⁊ a tormentis ceſ
ſando. ſi ſacrificauero dijs tuis. Nolo gl̄iam meā minu⸗
as. minuēdo aliq̄d de ſupplicijs. Jta ⁊ moyſes inq̄t apl̄s
ad Heb. xi. magis elegit affligi cū ꝑpl̄o dei. ꝗ̃ tp̄alis pctī
habere iocunditatē. aſpiciebat enī in remuneratōem. Fi
de reliq̄t egyptū nō veritꝰ animoſitatē regis. inuiſibileꝫ
enim tanꝗ̃ videns ſuſtinuit. Non ergo timendum.

Tertio ē timor carna. §. III

lis abijciēdus ob euitandā dei ſeueritatē. Ex dictamine
rōnis naturalis eſt illud Eſopi. Ferre minora volo ne ḡ
uiora ferā. Potiꝰ q̄s eligit vna die in carcere affligi ꝗ̃ ꝑ
annū. potiꝰ amiſſionē reꝝ ꝗ̃ vite. magis abſciſiōem ma
nus ꝗ̃ capitis. vñ ⁊ manū parat ad vitandū ꝑcuſſiōeꝫ
capitis. Cū aūt diuina iuſticia nullū malū ꝑmittat impu
nitū. ⁊ ſine cōpatione in futuro etiā in purgatorio nedū
in inferno q̄s acerbiꝰ affligat̄ etiā ꝑ venialibꝫ ꝗ̃ quacū⸗
ꝗ̃ in p̄nti vita pena corpali. Eſt ei inq̄t b. aug. ille ignis
purgatorij miro mō grauis. excedit enī oēm penā quaꝫ
hic aliq̄s paſſus eſt. de ꝯſe. di. vij. ideo nō eſt timendū
ſed eligēdū ⁊ optandū corpꝰ hic affligi ꝑ ieiunia. vigili⸗
as. ꝑegrinatōes. infirmitates. ⁊ cruciatꝰ. ꝗ̃ illic reſeruaſ
re. vel deū ꝑpter timorē huiꝰ offendere. Qui timet pruī
nam veniet ſup eū nix. dr̄ Job. vi. id eſt q̄ timet penas
tp̄ales. ⁊ ꝑpter h̄ abſtinet a bonis opibꝫ penalibꝫ. incidet
in futuras q̄ grauiores ſunt. Et vt dr̄ Apoc. xviij. Quā
tum ſe gl̄ificauit ⁊ in delicijs ſcʒ corpis fuit. tātū date ei
tormentū ⁊ luctū. Ecōtra nō iudicabit deꝰ bis in idipm
in tribulatōne. Naum. i. ſm aliā tranſlatōem. ꝑ quo no
ſtra q̄ eſt hic eſt. dicat. Nō ꝯſurget duplex tribulatio. i. q̄
hic affliget̄ patiēter ferēdo. ⁊ ſe ad deū in paſſionibꝫ cō
uertēdo. nō affliget̄ in alia vita. hic ſufficiēter punitus.
vñ be. Hiero. ſup dicta auctē. Si vobis deꝰ rigidꝰ cru
delis ⁊ cruētus videt̄. q̄ꝛ genus humanum diluuio dele
uit ſodomitas igne ⁊ ſulphure. egyptios mari ſubmerſe
rit. filios iſrael ꝓſtrauerit in deſerto. Scitote igit̄ ad pre
ſens reddidiſſe ſupplicia. ne ineternū pirēt. xxiij. q. v. q̄d
ergo. Q̄ꝺ intelligit̄ de illis q̄ inter flagella ipſa cōpuncti
ſunt. ⁊ ad penitenciā reuerſi. Nō ḡ timēde ſunt pene cor
poris tp̄ales. q̄ breues ⁊ tenues ſunt reſpectiue. ſʒ eterna
les. Et hoc eſt q̄ꝺ dñs noſter iubebat attēdere di. Mat
thei. x. Timere eū q̄ pōt aīam ⁊ corpus in gehennā ꝑde⸗
re. Narrat̄ in li. de ſeptē donis. ꝙ cū paterfamilias ia⸗ Exēplū
ceret mortuus. dū ei pararent̄ exequie. circa mediaꝫ no⸗
ctem ſurgens terruit oēs qui aderāt. ⁊ vadēs ad eccliaꝫ
grās deo egit de ſui reſuſcitatōne. reuerſus ꝗ̃ domum
oīa bona ſuā in tres ꝑtes diuiſit. vnā vxori. aliā filijs.
tertiā paupibꝫ diſtribuit. Et ad heremū ꝑgens cellā iu
xta fluuiū aque gelide ꝯſtruxit. Et cū frigus erat. veſtiꝰ
tus in illū fluuiū ſe iactabat. ⁊ vſq̄ quaſi ad vite extre
ma morā ibi trahens. egreſſus in aquā calidiſſimā intro
ibat. ſic freq̄ntiſſime ꝑ hūc ⁊ alios modos ſe cruciās. Et
cū ab alijs ſup his argueret̄ de indiſcretōne ⁊ ſuſpiciōe
ciſione. Reſpōdebat. ſi aſpexiſſetꝭ q̄ ego vidi. maiora ho
rum faceretis. Dixit enī ꝙ egreſſus de corpe ſpūs ductꝰ
fuit a q̄dam viro lucido ſcʒ angelo in vallē maxime lon
gitudinis ⁊ latitudinis. Cuiꝰ vnū latus erat plenū flāꝫ
mis feruētibꝫ. aliud plenum gelu ⁊ grādine furentibus.
Erat ꝗ̃ vtrūq̄ latꝰ plenū animabꝫ trāſeūtibꝫ de flāma
ignis ad frigus intenſum. Ad q̄ꝺ facit illud Job. xxiiij.
Tranſibūt ab aq̄s niuiū ad calorē nimiū. Poſtea duxit
eum ꝑ tenebras denſiſſimas. vidit ꝗ̃ globos ignium de
baratro aſcendentiū. animas ꝗ̃ inde aſcēdentes ⁊ rein
cidentes in modū fauillaꝝ. ⁊ fetorē ſenſit inde exalantē
intolerabilē. fletū audiuit ⁊ eiulatū incōparabilē. ⁊ teter
rimos demones forcipes ⁊ fuſcinulas igneas habētes.
⁊ cum cape voluerūt ⁊ in ignē illū ꝓijcere. Sed ille luci
dus q̄ eū duxerat demonibꝫ imꝑauit ne eū ꝯtingerent.
q̄ꝛ dñs mādauerat eū ad corpus reduci. vt ſi vellet peni
tentiā ageret de pctīs. ſinaūt ad loca illa deueniret. Re
uerſus ergo ad corpus. q̄ꝛ recolo q̄ vidi. non timeo iſtas
penas corporeas vt euadā eternas. Simile factum nar
rat venerabilis Beda in geſtis angloꝝ. li. v. ca. xiij. Et
illum virum vocat drunghellinum. ⁊ refert hoc accidiſ
ſe Anno domini ſexingenteſimo primo.

Quarto timor hūa. §. IIII

nus eſt euitandꝰ ꝑpter carnis hoſtilē ꝯtrietatē debilitan
dā. nō timet q̄s illud vnde hoſtis debilitat̄ eiꝰ. ſed vnde

fortificaẜ. caro aũt eſt hoſtis aĩe. ſm illud Gal. v. Caro
ↄcupiſcit aduerſus ſpm̃. adeo. vt cum ad mortē eternaȝ
inducat. ꝓpter qđ idē apl's ait ad Ro. vij. Uideo aliā le-
gem in mēbris meis repugnantē legi mētis mee ⁊ capti-
uum me ducentē ⁊c. Infelix ego homo q̇s me liberabit
de corꝑe mortis huiꝰ. i. de corꝑe cuiꝰ ↄcupiſcētia que eſt
lex mēbroꝝ ſenſualitas inclinās ad delectabilia ⁊ horrēs
grauia. ⁊ ꝑ hoc debellās ↄtra rōem que eſt lex mētis q̄-
rit eam ſuffocare. Et ad idē dicebat ꝓpheta Miche. c. vij
Inimici hoīs domeſtici eiꝰ. Hi ſunt domeſtici nr̃i q̇nqȝ
ſenſus. ſignati ſm Cryſ. ꝑ quinqȝ fratres diuitis epulo
nis. ſecū cruciādos in inferno. Quanto aũt ſunt magis
domeſtici. tāto ſunt ꝑiculoſiores. Nulla enī peior peſtis
ad nocēdū q̄ȝ familiaris inimicꝰ. inq̇t boe. de ↄſol. phie.
Hinc ⁊ be. Ambro. in li. de pnīa tractās illud pſ. Quō
cantabimꝰ canticū dñi in terra aliena. dicit. Si caro mē-
ti repugnat. nec ſubdita eſt animi gubernaculo ⁊ mētis
imꝑio. aliena terra eſt. que niſi domaẜ cultoris exercitio.
fructus nō pōt charitatis pnīe ⁊ pacis afferre. Hec ille.
Et ſic impedit caro aliena. i. repugnās menti. q̄ nō apte
⁊ lete canteẜ. canticū dñi. i. fiant bona opa. de pe. diſt. iij.
In ſalicibȝ. Obſeruādū aũt q̄ ibi ſubdit be. Amb. vide-
licet ſane cum caro repugnat. mēs ad deū ſemꝑ debet eē
intenta. vt ſcȝ timore eiꝰ abijciaẜ timor carnalis. Cū igi-
tur caro affligiẜ ⁊ torqueẜ. inimicꝰ noſter debilitaẜ. ꝓpte-
rea dicebat apl's ij. Coꝝ. ij. Cū enī infirmor tunc fortior
ſum ⁊ potens ſcȝ ſpū. Qđ etiā ↄfirmat be. Amb. dicēs
Qđ nocet corꝑi iuuat ſpm̃ de pe. di. i. pōt fieri. Hec intel-
ligens quidā ſanctꝰ abbas. vt legiẜ in li. de ſeptē donis.
Cum lumē oculoꝝ amiſiſſet ait. Grās ago deo meo q̄
me vindicauit de aduerſario meo ſcȝ corꝑe. q̄ ſolebat mi-
hi tot mala inferre per iſtos duos ꝓditores ⁊ raptores
Exemplum. oculos meos. Diciẜ enī Treñ. iij Oculus meꝰ depdatꝰ ē
aĩam meā. De btō etiā frāciſco legiẜ. q̄ cum in orōne ma-
neret vidit catervas demonū ſuꝑ domū diſcurrētes cū
ſtrepitu tanq̄ȝ ei nocere volētes. Qui ↄcitus exiēs ⁊ cru-
cis ſignū ſibi imꝓmens dixit. Ex pte omīpotētis dī vo-
bis dico demones. vt quicq̇d vobis ꝑmiſſum eſt facia-
tis in meo corꝑe. oīa enī libēter ſuſtinebo. q̄ȝ cū maiorē
inimicū nō habeā corꝑe. vindicabitis me de aduerſario
dum in ipo vice mea exercebitis vltiōem. qui ↄfuſi di-
ſparuerūt. Ex quo igiẜ ꝑ infirmitates ⁊ afflictōes corpo-
ris debilitaẜ ipm qui eſt inimicꝰ nr̃ ⁊ ꝑ mortē occiditur
nō eſt timendū carnaliter vt ꝑ hoc deuictur a bono.

Quinto timor carna. §. V

lis eſt refrenādus ꝓpter veritatē clariꝰ intuendā. Phs in
li. ethic. poſuit ſummā hoīs felicitatē ↄſiſtere in actu ſu-
preme potētie q̄ eſt intellectꝰ erga nobiliſſimū obiectum
qđ eſt deꝰ. i. in ſpeculādo ſummā ꝟitatē. Sed corpꝰ ad
hoc impedit. Nam oīs noſtra cognitio ortū habet a ſen-
ſu ſm phm. ⁊ ideo intelligi nō pōt deꝰ ab aīa in corpore
mortali exiſtēte. in ſua pura ⁊ nuda eſſentia. dū vtiẜ ſen-
ſibȝ corporeis. q̄ȝ quicq̇d intelligit ꝑ modū rei corꝑalis ī-
telligit. Sed ſpūs eſt deꝰ. vt dr̄ Jo. iiij. non corpꝰ vel res
materialis. Et ideo impedit corpꝰ aĩam a ꝑfecta cogniti-
one. Et hoc eſt qđ dr̄ Sap. ix. Corpꝰ qđ corrumpiẜ ag-
grauat aĩam. ⁊ deꝓmit terrena inhabitatio ſenſum mul-
tum cogitantē ⁊ difficile eſtimamꝰ q̄ in terra ſunt ⁊ q̄ in
ↄſpectu ſunt cū labore inuenimꝰ. que aũt in celis ſunt.
quis inueſtigabit. Et hinc plotinꝰ phs vt refert Augꝰ.
de ciui. dei. dicebat fugiendū eſſe ad clariſſimā patriam
ibiqȝ patere oīa. Et cicero lib. de ſenectute. Mors nō eſt
Mors nō timenda. lugēda quā immortalitas aĩe ſequiẜ. Meditatū dȝ eſſe
ab adoleſcētia. vt mortē negligamꝰ ſine qua meditatiōe
trāquillo animo nemo eſſe pōt. cū certiſſimū ſit morien-
dum. ⁊ quo tꝑe incertū dū in his corꝑis cōpaginibȝ im-
cluſi ſumꝰ munere quodā neceſſitatis ⁊ graui ope ꝑfun-
gimur. Eſt enī animꝰ celeſtis ⁊ altiſſimo domicilio depſ-
ſus. ⁊ quaſi demerſus in terrā. locū diuine nature eter-
nitatiqȝ ↄtrariū. hec ille. Apl's etiā noticiā q̄ habeẜ hic
de diuinis. aſſimilat cognitōi pꝟuli q̄ eſt imꝑfectiſſima
Dicit enī. i. Coꝝ. xiij. Cū eſſem paruulꝰ cogitabā vt pꝟulꝰ
loquebar vt pꝟulꝰ ⁊ ſapiebā vt pꝟulꝰ. cum aũt factꝰ ſū
vir euacuaui q̄ erāt pꝟuli. Nō ergo timēda eſt mors vt
per hoc dcſereẜ ꝟitas q̄ ducit ad ꝑfectiſſimā cognitiōem
⁊ felicitatē. Sȝ ⁊ in vita pn̄ti afflictōes corꝑis reſtrin-
gunt animū. vt acutior ſit ad intelligendū ꝟitatē. Eſa.
xxviij. Uexatio dabit intellectū. et be. Gre. Oculos q̄s
culpa claudit pena apit. In cuiꝰ etiā figurā hr̃ Thob. xi
q̄ fel piſcis poſitū ſuꝑ oculos eiꝰ apti ſunt ei oculi. quia
ſcȝ amaritudo afflictōis corꝑalis reducit hoīem ad co-
gnitōem ⁊ illuminatiōem. Et de platone legiẜ q̄ ſcolas
tenebat in locis peſtilētibȝ ⁊ aſperis. vt ex hoc ſcholares
eſſent magis in ſeipis recollecti ad ꝑcipiendū ꝟitatē do-
ctrine. ⁊ nō diſtraherenẜ in yma ex loco ameno. Manaſ-
ſes rex iuda impiiſſimus nō ſe recognouit ⁊ ſua ſcelera
niſi flagellatus ⁊ corꝑe captiuatus. iiij. Reg. vlti. Remo-
uendus eſt ergo timor iſte.

Sexto timor huma. §. VI.

nus eſt ↄtēnēdus ꝓpter xp̄i ↄformitatē aſſeq̄ndā. Ma-
gna eſt glīa ſequi regē factorē ſuū. i. imitari. Rex autē ⁊
creator nr̄ eſt dei filiꝰ. Ipe aũt nō ita timuit afflictiones Timere
corꝑis. q̄ ꝓpter hoc ſe abſtraheret a duriſſima paſſiōe et carni non
morte ignominioſa vt nos a morte liberaret Quinimmo debemus
a planta pedis vſqȝ ad verticem non fuit in eo ſani- exemplo
tas. Nō fuit in eo aliqđ mēbꝝ qđ in paſſione ſua pena christi
careret. Q, aũt ioſeph nutriticiꝰ eius reuerſus de egypto
cū paruulo ieſu ⁊ matre eius. timuit ire in iudeā vbi reg-
bat archelaus filiꝰ herodis vt diciẜ Math. ij. ne ſcȝ occi-
derēt puerꝝ ſicut q̄ſiuerat pater eiꝰ. Et q̄ etiam nō vole-
bat ipe hō factus ⁊ p̄dicator in iudeā ambulare. quia q̄-
rebāt eum iudei interficere. nō hoc iđ fecit quaſi nollet
mortē ſubire. ſed q̄a nōdū venerat hora paſſiōis eiꝰ ꝓu-
dēter euitās occaſiōes augmēti malignitatis eoꝝ. Quia
ergo nō decet ſub capite ſpinoſo mēbrū fieri delicatū. nō
timēde ſunt ⁊ fugiēde ſed appetēde afflictiōes corꝑis vt
ↄformemur capiti nr̃o. Dicit eī apl's ad Ro. viij. Quos
deus p̄ſciuit hos ⁊ p̄deſtinauit. ↄformes fieri imaginis
filij ſui. Hoc igiẜ exemplo vt ſcuto circūdabit te veritas
eius nō timebis a timore nocturno. ait pſ. xc. Timor no-
cturnꝰ eſt timor afflictōis corꝑalis. Nox eī ſignificat ad-
uerſitatē. ſicut dies ꝓſperitatē. Sȝ ꝟitas dei ſcȝ dei filiꝰ
exemplo ſuo vt ſcuto ꝓtegit nos. vt nulla ex pte virtutē
deſeramus ꝓpter timorem afflictionis.

Septimo timor hu. §. VII.

manus eſt ↄtēnendus. q̄ȝ tollit mētis libertatē. Nō bn̄
pro toto libertas vendiẜ auro. Sed vt dr̄ Juliꝰ celſus.
Terror hoībȝ ↄſiliū mentēqȝ eripit ⁊ membra debilitat.
Nec eſt ↄ qđ phs dr̄ in li. ethic. q̄ timor facit hoīes cōſi-
liatiuos. q̄ȝ hoc intelligiẜ qn̄ eſt rōne regulatus q̄ȝ timē-
do mala q̄ pn̄t occurrere. inducit timor ⁊ ſollicitat ad co-
gitandū quō poſſit obuiari rōnabiliter. Sic ⁊ moyſes
audiēs q̄ notū factū erat occiſio facta egyptij ꝑ eum. ti-
mēs pharaonē ſeceſſit ī madian. qui tn̄ n̄ timuit quādo
oportuit pharaonē īcrepare. ſed timor humanꝰ q̄ ſcȝ ti-
meẜ ꝑſecutio. cruciatꝰ corꝑis mors ipa ⁊ hmōi tollit lib-
tatē mētis cū q̇s agit ↄ id qđ dictat vel dictare debȝ rō
vt mala illa euitet. Hic timor inducit ad incātatōes. ſu-
perſtitiōes multas. vt ſaneẜ corpꝰ cū dānatiōe aĩe. xxvi
q. vij. nō obſeruetis. Hic timor ꝑuertit iudicia. Dicit enī
be. Gre. xi. q. iij. Quatuor modis humanū ꝑuertiẜ iu-

dictū ſcʒ amore. timore. cupiditate. ⁊ odio. hic timor tol-
lit libertatē increpatōis platoꝝ quo ad tyrannos, ꝯtra
ques dr̄ Job. x. Mercenari⁹ ⁊ qui nō eſt paſtor vidit lu-
pū venientē ⁊ fugit. ⁊ lup⁹ rapit ⁊ diſpgit oues. Mercē-
nari⁹ dicit̄ p̄latus qui nō habet curā de ſalute ouiū ſed
de lana ⁊ lacte. Lupus veniēs .i. tyrān⁹ vel heretic⁹. vel
rapiēs iura eccl̄ie. fugit mercēnari⁹ dū tacet p̄latus. nec
talibꝫ reſiſtit. vt fecit Thomas cantuarienſis. nō timens
mortē ſibi cōminatā ⁊ tandē illatā. Et hec. Amb. nō acq̄-
eſcens imperatori in dando ei vnā eccliam ꝓ arrianis he-
reticis. vt pꝫ. xxiij. q. viij. Cōuenior. phibēs theodoſiuꝫ
ab ingreſſu eccl̄ie ꝓpter homicidia ꝓcurata. vt. ij. q. iij. cū
apud theſſalonicā. Et ex hui⁹ timore carnali p̄latoꝝ mlt̄a
mala ſequunt̄ in eis ⁊ ouibꝫ. Hinc hec. Gre. in paſto.
Sepe rectores improuidi humanā grām amittere for-
midātes loqui libere recta ꝑtimeſcunt ⁊ iuxta ꝟitatis vo-
cem nō iam gregis cuſtodie paſtoꝝ ſtudio. ſed mercēna-
rioꝝ vice deſeruiūt ⁊c̄. di. xliij. ſit rector. Hinc ⁊ nicolaus
papa ait. di. e. Diſpēſatio celeſtis ſemis nobis cōmiſſa ē
ve ſi tacuerim⁹ ve ſi nō ſparſerim⁹. Qꝫ cum vas electio-
nis formidet ⁊ clamet. q̄āto magis cuilibet exiguo metu-
endū eſt. Nō ḡ timēdū ne dicat̄. Illic trepidauerūt timo-
re ⁊c̄.

De timore naturali. Capl'm. iiij.

Tertius eſt timor natu-

ralis. Cōuenient⁹ p̄mo debet poni. tum q2 cō-
munior eſt nō ſolū oībus hominibꝫ ineſt. ſʒ etiā
in brutis. Nam paſſiones ſunt ſubiti motus excitati in
pte ſenſitiua. quā habem⁹ cōmunē cū irrationabilibꝫ ſʒ
ꝑfectior eſt qḋ etiā patet ad ſenſum. Nam fit eis cōmiā-
tio verbeꝝ ⁊ hm̄ōi. vt timētes fugiūt. Tum etiā quia in
alijs timoris ſpēbꝫ repit̄ ꝟtus vel vitiū in actuali. ſed nō
in tali motu naturali. cū nō excedit limites ſuos. Paſſio-
nibꝫ enī nec laudabiles nec vitupabiles ſum⁹ ſm p̄hm ī
li. ethi. Et ratio eſt. q2 nō ſunt in noſtra ptāte. ſed p̄ueni-
unt iudiciū rōnis ſubito. ⁊ ideo nec eis meremur vel de-
meremur. De hoc timore pōt intelligi illud pſ̄. ij. Ser-
uite dn̄o in timore ⁊ exaltate ei cū tremore. quē timorem
naturalē habeatis vt alias paſſiōes nec vitare poteſtis
vt tales motus nō ſuſtineatis quā mala mēti occurrūt
vt parata. ita tn̄ timeatis vt dn̄o ſeruiatis. nec ꝓpter vi-
tanda illa mala a dn̄o ⁊ ei⁹ obediētia recedatis. ⁊ ita tre-
matis in aduerſis ꝙ ratōne exultetis in dn̄o. Uel ſic ita
ſeruiatis dn̄o timēdo ei⁹ punitiōem ne ſit ſeruilis talis
timor. vt ꝓpter euitandā ſolū punitiōem ſeruiatis ei. ſʒ
exultate. i. amore ⁊ cū gaudio bona ꝓpter eum faciat̄ cū
tremore reuerētie. Et q2 ſaluator noſter ſumpſit naturā
noſtrā humanā cū oībꝫ ꝓprietatibꝫ ei⁹ naturalibꝫ que
defectū nō important. Ideo ⁊ ipſe timorē habuit natura-
lem. ſm illud Math. xxvi. Cepit ieſus tedere ⁊ pauere ⁊
meſtus eſſe. In hoc tn̄ differētia fuit inter ipm̄ ⁊ nos. q2
cum paſſio timoris vel alia exurgit in nobis fortiter ob-
umbrat aliquantulū lumē rōnis ⁊ obſcuret. qḋ in xp̄o
nō fuit ſed ſemꝑ ratio ſereniſſima. In aīabꝫ ſeꝑatis dici-
tur eſſe timor ſm illud virgilij. Hinc metuunt. cupiunt
gaudētq3 dolentq3. cum tn̄ ſenſitiuā nō habeant. q2 affi-
xa eſt organis corporeis q̄bꝫ carēt. nō ꝙ ꝓprie ſint in eis
ipſe paſſiōes cum alteratōne vt hic. ſed ſunt motus vo-
luntatis in eis ſimiles paſſionibꝫ modo ſuo. Diuerſe
aūt ⁊ auerſe opiniōes fuerūt inter ſtoicos ⁊ peripateti-
cos quoꝝ p̄nceps ariſtotiles fuit. Nam ſtoici dicebāt ti-
morem ⁊ alias paſſiōes nō cadere in aīo ſapiētis. ſapien-
tem vocātes ꝟtuoſuꝫ. Peripatetici aūt aſſerebāt eos vti-
q3 cadere in ſapientem. ſed ab eis nō deduci. i. nō vinci.
nec a ꝟtute diſcedere. hec. Aug aūt in li. ix de ciui. dei. ca.
v. dicit ꝙ iſta ꝯtrarietas erat magis verbalis q̄3 realis.
Nam ꝙ ſtoici dicebāt nō cadere timorē ⁊ alias paſſiōes
in aīo ꝟtuoſi. nō intelligebāt de p̄mis motibꝫ paſſioīm.
ſed de dn̄io eaꝝ. ſuꝑ rōnem. i. ꝙ vincunt̄ a paſſionibus.
Et ꝙ peripatetici dicerēt cadere eas in mētē ꝟtuoſi. nō
intelligebāt de dn̄io eaꝝ in mēte. ſed de p̄mis motibus
eoꝝ. ꝓprius tn̄ loquebant̄ peripatetici. Et ꝙ ſic intellige-
rent ſtoici ponit hec. Aug. Exemplū cuiuſdā p̄hi ſtoici.
Qui cū pluribꝫ alijs ꝑ mare nauigaret. tēpeſtate vali-
da exorta ⁊ piculoſa. p̄hus ille totus expalluit ex timore
periculū cernēs. Cunq3 ceſſaſſet tēpeſtas. mox vt ſecuri-
tas p̄buit colloq̄ndi vel garriēdi locū quidā ex illis q̄s
nauis illa portabat. diues ⁊ luxurioſus cepit illudē p̄hi-
loſophū illū ſtoicū eo ꝙ extimuiſſet ⁊ palluiſſet in ea tē-
peſtate cum ipſe diues māſiſſet intrepidus. At ille ari-
ſtippi ſocratici reſpōſum retulit. Qui cū in re ſimili ea-
dem verba ab hoīe ſimili audiſſet. reſpōdit illū merito
pro aīa nequiſſimi nebulonis nō fuiſſe ſolicitū. ſe autē
ꝓ ariſtippi aīa timere debuiſſe. illoq3 depulſo. agellius
qui nauigabat cū eis. q̄ſiuit ab ipſo p̄ho de cauſa pallo-
ris cū ſtoici aſſerāt timorē ⁊ alias paſſiōes nō cadere in
animo ſapiētis. Tūc p̄hs ꝓdidit de ſarcinula ſua librū
epitecti ſtoici in quo erāt decreta ſenonis ⁊ criſippi. qui
fuerunt p̄ncipes ſtoicoꝝ in q̄ habebat̄ nō eſſe in ptāte
hoīs fantaſias. Ueꝝ ⁊ qn̄ veniāt in aīo. ⁊ ex terribilibꝫ
fantaſijs neceſſe eſt animū moueri. ita vt paululū expa-
ueſcat metu. vel triſticia ꝯtrahat̄ tanq̄3 his paſſionibꝫ
p̄ueniētibꝫ rōnis officiū. ſed nō aſſentiri eis. hoc enī vo-
lunt eſſe in ptāte noſtra ſcʒ aſſentire vel diſſentire ratōi.
Idq3 eſſe differētie inter ſapientē ⁊ inſipientē. ꝙ ſapiēs
nō cedit ⁊ aſſentit paſſionibꝫ. ſed inſipiēs. i. malus aſſen-
tit. recedens ſcʒ a ꝟtute ꝑ paſſionē timoris vel alꝫ. Hec
hec. Aug ix. li. de ciui. dei capitl'o q̄nto.

Ponit autē damaſce- §. I.

nus ſex ſpēs timoris ſcʒ ſegniciē. erubeſcentiā. ꝟecūdiā.
admiratōem. ſtuporē. ⁊ agoniā. adde ſeptimā q̄ eſt effe-
ctus exterior timoris ⁊ dr̄ tremor. Sufficientiā illarum
ſex ſpērum. i. quare tot ſunt aſſignat ſic beatus thom̄. p̄-
ma. ij. q. xlij. Cum timor ſit de malo futuro qḋ excedit
ptātem timētis. vt ſcʒ reſiſtere nō poſſit. Sicut bonum
hoīs ita ⁊ malū pōt ꝯſiderari. vel in oꝑatione ei⁹ vel in
rebꝫ exterioribꝫ. In oꝑatione hoīs pōt malū dupliciter
timeri. Primo labor grauās naturā. ⁊ ſic cauſat̄ ſegnici-
es. cum ſcʒ q̄s refugit oꝑari ꝓpter timorē excedētis labo-
ris. Scḋo turpitudo ledēs opiniōem. ⁊ ſic ſi turpitudo
cauſat̄ id actu cōmittendo. ſic eſt erubeſcētia. ſi ſit ḋ tur-
pitiam facto. ſic eſt verecūdia. Malū vero qḋ in exterio-
rib⁹ reb⁹ ꝯſiſtit. triplici rōne pōt excedere hoīs facultatē
ad reſiſtendū ei ꝓ rōne ſue magnitudinis cū ſcʒ aliquis
ꝯſiderat aliqḋ magnū malū. cui⁹ exitū ꝯſiderare nō ſuf-
ficit. ⁊ ſic eſt admiratio. Scḋo rōne turpis ꝯſuetudinis
q2 ſcʒ aliqḋ malū incōſuetū noſtre ꝯſideratōi offert̄. et
ſic eſt magnū nr̄a reputatiōe. ⁊ hoc mō eſt ſtupor q̄ cau-
ſat̄ ex inſolita imaginatōne. Tertio rōne improuiſiōis.
q2 ſcʒ p̄uideri non pōt. ⁊ ſic futura infortunia timent̄. ⁊
dicit̄ agonia. Tremor aūt eſt effect⁹ timoris ⁊ ab eo cau-
ſat̄. hui⁹ rō eſt ſm hec. tho. i. ij. q. xlij. q2 in timore calor ab
exteriorib⁹ ad interiora ꝯtrahit̄. Remoto aūt ab exteri-
oribus calore q̄ membra ꝯtinebat remanēt membra fri-
gida. ⁊ ꝓpter hoc accidit in eis tremor. Tremor enī ex fri-
giditate cauſat̄ ꝓpter qḋ tremūt membra timentiū ipſo-
rum. Et p̄mo tremit cor. eo ꝙ in timore calor deſerit cor.
Scḋo tremit vox ꝓpter vicinitatem arterie vocalis ad
cor. Tertio tremit mādibula inferior ꝓpter ꝯtinuitatem.
Quarto ſequit̄ ſtrepitus dentiū ꝓpter eandē rationem.
Quinto brachia ⁊ manus. ꝓpter ꝯnexiōem ad pectus.
vbi eſt cor. tum q2 hec membra ſunt magis mobilia. ꝓ-
pter qḋ in timētib⁹ genua tremunt. ſm illud Eſa. xxxv.

Timor in xp̄o fuit ⁊ in nob aliter ⁊ aliter

An timor cadat in aīo ſapiētis.

Sufficientia ſex ſpērū timoris.

Cōfortate manus diſſolutas ⁊ genua debilia roborate. dicite puſillanimes ꝯfortamini ⁊ nolite timere. Ecce deus veſter ipſe veniet ⁊ ſaluabit vos. Eſt etiā effectꝰ timoris ꝯtractio ꝟtutis naturalis ad interiora ⁊ inde coloris mutacio. vel in palloꝛē vel in ruboꝛē. cū ꝟecundat quis. Sed declaratio hoꝝ vel multa alia de timoꝛe inq̄ꝫtum paſſio naturalis. habes plene. s. in. i. pte ti. vi. ca. x.

De iſtis ſeptē modis. §. II.

timoris qui in ſe nō ſunt pctm̄ quo ad pmos motꝰ. q̄a naturales. ſed quo ad ſecūdos ſunt peccata vel merita ſm ꝙ in eis ratio negociat dirigēdo eos in malū vitij. vel in bonū ꝟtutis. habet in ſacra ſcriptura. Nā ab vltimo incboando qui eſt tremoꝛ dicit eſa. Poſſedit tremoꝛ ypocritas. ⁊ in pn̄ti cum deteguntur eoꝝ fallacie. ⁊ in morte ꝯſcīa remordēte ⁊ in damnatiōe inferni vbi dicit eſſe fletus ⁊ ſtridoꝛ dentiū Mat. xiij. qui eſt effectꝰ tremoꝛis. In bonū dicit de tremoꝛe p eſaiā ſup quē requieſcet ſpūs meus. niſi ſup humilē ⁊ quietū trementē ſermones meos. Et de iohāne bapti. canit cū xp̄m baptiſauit. Baptiſta cōtremuit nec audet tāgere ſanctū dei verticē. ſꝫ clamat cū tremoꝛe Sanctifica me ſaluatoꝛ. De agonia dicit Lu. xxij. de xp̄o. Factꝰ in agonia prolixius oꝛabat. in qua ita ſenſitiua eiꝰ exterrita eſt timoꝛe moꝛtis ſibi pſentate ꝙ factus eſt ſudoꝛ eiꝰ ſicut gutte ſanguinis decurrētis in terrā. Sed ratiōi timoꝛē illū ſubſtrauit. dicēs. Nō qđ ego volo ſcꝫ ſm inſtinctū naturalē ⁊ ſenſualē q̄ hoꝛrent moꝛtē. ſed ſicut tu. Vn̄ ⁊ ſurgens ab oꝛōne. nō fugit ſed obuiā pceſſit pditoꝛi. Ad hāc agoniā veniēs ſuſāna vxoꝛ ioachim. cum duo illi ſenes inueterati dieꝝ maloꝝ ſollicitabāt eā ad adulteriū cum eis ppetrandū. cōminādo ei ſi nō aſſentiret. diffamatiōem ⁊ moꝛtē. ait. Anguſtie mihi ſunt vndiqꝫ ⁊ q̄d eligā ignoꝛo. Si enī h̄ egero moꝛs ſcꝫ aīe mihi eſt. Si nō egero nō effugiā manus veſtras ſcꝫ q̄ me accuſabitis. Et ſubito in hac agonia poſita ſubſtrauit timoꝛē īfamie ⁊ moꝛtis ratōi dicēs. Veruntamē meliꝰ mihi eſt abſqꝫ ope ſcꝫ peccati incidere in manus vr̄as q̄ꝫ derelinq̄re in ꝯſpectu dei mei. Dan. xiij. Sicqꝫ exclamauit ſuccurſum. Et lꝫ illi ſenes incuſaſſent deus mirabiliter liberauit eam a moꝛte vt ibi patet. In illa agonia poſite alie mulieres quas pdicti ſenes incitabant ad malū ſubmiſerūt rōeꝫ timoꝛi ſcꝫ aſſentiēdo illis ne diffamarēt ⁊ accuſarēt eas timēdo. Vn̄ eis dixit daniel qn̄ examinauit. Sic faciebatis filiabꝫ iſrael ⁊ ille timentes loquebant vobiſcū ſcꝫ aſſentiētes ꝯcupiſcentijs veſtris. De ſtupore dicit de iudeoꝝ populo vel aīa peccatrice Hiere. v. Stupoꝛ ⁊ mirabilia facta ſunt in te id eſt ea q̄ ſunt cauſa ſtupoꝛis ſcꝫ in tua duricia ex acceptis beneficijs. ⁊ impunitiōe de tuis maleficijs. Et pꝛut in malū accipit. Eccꝰ. vij. dr̄. Non ſapias plus q̄ꝫ neceſſe eſt. ne obſtupeſcas. i. nō ita curioſe te habeas inueſtigando. vt ex imaginatiōe inſolidoꝝ deficias a veritate. Et Job. xij. Adducit dn̄s ꝯſiliarios in ſtultū. finē ⁊ iudices in ſtupoꝛē vt neſciāt puidere. In bonū aūt ſumitur Lu. v. vbi dicit de petro poſtq̄ꝫ cepit vno iactu rhetiuꝫ multitudinē copioſam piſciū ita vt implerent ambe nauicule. Stupoꝛ circūdederat eū in captura piſcium. Et xp̄s ei dixit. Noli timere ⁊c̄. De admiratōne dr̄. i. Jo. iij. Nolite mirari ſi odit vos mundus ita ſcꝫ vt timoꝛe mundialiū pſecutionū deficiatis a fide. ⁊ Apocal. xvij. Ipſe iohānes dicit ſe miratū fuiſſe magna admiratiōe cum vidit illā mulierē ſedentē ſup beſtiā coccineā habētem capita ſeptē ⁊ coꝛnua. x. babylonē dictā que aſcenſura erat de abyſſo. ⁊ ibi ī interitū ⁊ mirabant oīes inhabitātes terrā. vidētes beſtiā q̄ erat ⁊ nō eſt ⁊c̄. Et de pylato cū xp̄s ei nō reſpōderet ad ea q̄ ſibi falſo obijciebantur a iudeis. dicit Math. xxvij. ꝙ mirabat preſes ve-

De agōia

De ſtupore.

De admiratione.

taciturnitate quaſi dephendēs innocentiā ⁊ patiētiam eius ⁊ decernēs dimittendū. Sed cū audiuit iudeos dicentes. Si hūc dimittis nō es amicꝰ ceſaris. tūc magis timuit. Job. xx. Timuit enī diſplicere impatoꝛi terreno. ⁊ ꝓpterea dedit iniquā ſn̄iam. De verecundia ⁊ erubeſcentia que freq̄nter ſumunt alteꝝ pro altero. lꝫ differāt vt dctm̄ eſt. bea. Amb. ait. Verecūdia ingenuos pꝛodit natales. di. lxxxvi. nō ſatis. ps. xliij. Tota die ꝟecundia mea coꝛā me eſt ſcꝫ de cōmiſſis pctis. Et iob. Si erubui pctā mea in ꝯſpectu populi ꝯfiteri. qđ intelligendū eſt de his que publica ſunt ⁊ in iudicio dicēda. Erubeſcentia quidē eſt timoꝛ de turpi cōmittēdo. Verecūdia de cōmiſſo vt dctm̄ eſt. Cum igit q̄s ita erubeſcit de aliq̄ bono ope faciēdo timens irrideri vel minꝰ reputari bonꝰ vel ſapiēs. vt ꝓpter hoc bonū ipꝫ dimittat vtiqꝫ peccat. Sicut multi erubeſcūt videri facere ꝯfeſſiōem. Vel interrogare q̄ ignoꝛant ⁊ addiſcere. vel pdicare vel rephēdere cū debēt dicere in ꝯfeſſione integre peccata turpia ⁊ hm̄ōi. Cōtra q̄s. dicit Lu. ix. Qui me erubuerit ⁊ ſermones meos. hūc filius hoīs erubeſcet coꝛam angelis dei. Et be. aug. de pe. di. v. ca. i. Caueat pctōꝛ ne ꝟecundia ductus diuidat ꝯfeſſiōem. hoc enī eſt ad ypocriſim tendere ⁊ ſemp venia carere. Ecōtra de his qui nō erubeſcunt peccare Dicit Hiere. iij. Frons meretricis facta eſt tibi. erubeſcere neſciſti Et iterū. Cōfeſſione nō ſunt cōfuſi ⁊ erubeſcere neſcierūt. Hinc be. Bern̄. in ſermōe. O nimia inſania hoīm. pudet ſoꝛdes abſtergere. nō pudet ꝯtrahere. pudet ablui. ſcꝫ p ꝯfeſſiōem ⁊ nō pudet inquinare. Abſtergit caligo ꝯtemnit aīa. Multū aūt valet ꝟecūdia in ꝯfeſſiōe ſi tn̄ habeat pncipaliter reſpectꝰ ad dei offenſam. ⁊ nō tm̄ ad reſpectū pſone audiētis. Vn̄ ⁊ quāto pſone ad cuiꝰ cōſpectū magis erubeſcit ꝯfitet. tanto maioꝛē inde fructū ꝯſequit. ſeipm̄ vincēdo ad totum expmendū. vn̄ bea. Aug. de pe di. v. ca. i. ait. Omnis erubeſcētia magna eſt pena. fit dignꝰ venia q̄ pro chriſto erubeſcit ſcꝫ ꝯfitendo pctā. De ſegnicia q̄ idem eſt ꝙ pigricia ꝓpter quā q̄s tradit vel ſubtrahit ab ope bono. timēdo laboꝛē nimiū. vel deficiētiā in eo. ⁊ cōiter in defectū vitij ſumit. vn̄ ⁊ Math. xxv. dicit de ſeruo malo ⁊ pigro q̄ talentū ſibi cōmiſſum ad negociandum nō expoſuit exercitio. timēs ne illud pderet ꝯdēnatus fuit. nec acceptata eſt excuſatio eiꝰ cum dixit. Ecce talētū qđ habui in ſudario repoſitū. Timui enī te. q̄ hō auſterus es ſcꝫ ne illud amitterē illud exponēdo. ⁊ tu exigere velles amiſſum. Cōtra huiꝰ ſegniciē ſeu pigriciā multū inuehit Salomō. i. puerb. vi. Vſqꝫquo piger doꝛmis qn̄ ꝯſurges a ſomno tuo. Et iteꝝ dicit piger. Leo eſt in via occidēdus ſum. ⁊ hm̄ōi. Sancti tn̄ viri vtunt in bonuꝫ iſta ſegnicie videlꝫ ſubtrahētes ſe ab aliquibꝫ opibꝫ. ⁊ ſi in ſe bonis. tn̄ pculoſis ⁊ diſtractiuis ⁊ honoꝛē ⁊ laudē ꝯtinentibꝫ. timētes deficere in eis ⁊ deū offendere. Sic be. Greg. papa. Ambꝛo. Auguſti. Martinus. cū fuerīt vocati ad platurā ⁊ pſulatū. demum videntes ſe a dn̄o vocati. acquieuerūt. Exemplū etiā in moyſe cū dn̄s voluit eū ad pharaonē mittere ⁊ ſe excuſauit. Exo. iij. Et Hieremia dum dn̄s miſit eum ad pdicandum ſe excuſauit. Hiere. i. timēs ſm greg. amittere ex hoc lucra ꝯtemplatiōis. tandē vterqꝫ obediuit. In malū aūt vtunt tali ſegnitie plati qn̄ ex timoꝛe ſe ſubtrahūt vel tardant debitā rephenſiōeꝫ. vn̄ be. Aug. Cum eis p quos eccleſia regit adeſt pace ſalua ptās diſcipline aduerſus improbos ⁊ nepharios exercende. tunc neqꝫ ſecoꝛdia neqꝫ ſegnitia doꝛmiamus. ſed aculeis pceptoꝝ que ad ſeueritatē cohertōis pꝛinꝫ excitādi ſumꝰ. Nec patiētie noīe toꝛpeſcamꝰ. nec obtētu diligētie ſeuiāꝰ. hec ille. ꝫ. q. 4. q̄dā

De ꝟecundia ⁊ erubeſcentia.

Differūt.

De ſegnicie. q̄ accipit in bonū ⁊ in malum.

Notādum autem ꝙ. §. IIII

ꝗuis dicaꝛ̃ de iuſto ꝓuerb.xx.viij. Juſtus quaſi leo con
fidit. Et de leone cui aſſimilaꝛ̃ iuſtꝰ dicaꝛ̃ Prouerb.xxx.
Leo fortiſſimꝰ beſtiaꝝ ad nulliꝰ pauebit occurſum. Ta- Juſtꝰ cō-
mē ſcđm naturales ⁊ iſidoꝝ ſcpꝛē ſūt q̄ leo naturaliter paꝛ̃ leoni
timet ſcꝫ ſtrepitū rotaꝝ. ignē. q̄dam aīal qđ dꝛ lazaym ꝓꝛ̃.vij. q
a cuiꝰ ferocitate nulla beſtia pōt eſſe tuta. itē quoddaꝫ timet.
aliđ aīal qđ dicitur leorofiliꝰ. de cuiꝰ carnibꝫ comedens leo
toxicaꝛ̃ a venatoribꝫ ⁊ occiditur leo. vn̄ illud aīal maxime
odiūt leones. ⁊ ſi pn̄t ipm̄ iuenire occidūt. qꝛ paruū eſt.
nec tn̄ inde guſtāt. Quinto timet leo ingenia ⁊ artificia
venatoꝝ. vt pedicas. cordas. ⁊ hmōi. ⁊ ideo cauda delet
veſtigia ſua ne inueniantur vie eius vbi ei parantur laquei.
Sexto timet leo cuſtodis ſui flagella. cū ſcꝫ eſt paruus.
Ducit eni cuſtos eiꝰ ſecū catulū quē verberat etiā inno-
xium in pn̄tia leonis. vt diſcat timere. Septimū qđ ti-
met leo eſt ſtrata publica. Jta ⁊ electi dei. lꝫ nō timeāt ti-
more mūdano. humano. vel etiā ſeruili quecūqꝫ grauia
vt a ꝟitate recedāt. timēt tn̄ ⁊ timorē naturalē qui ē de
malo futuro q̄ vt leo vtuntur ꝯuertūt in bonū in ſeptem
rebꝫ. Primo timēt ſtrepitū rotaꝝ. Rota q̄ voluitur con
tinue ex qua reuolutione id qđ eſt ſupra deſcēdit ad ima
⁊ ecōuerſo. ſignificat dignitates. honores. ⁊ pſperitateꝫ
tꝑalem. que appellantur bona fortune que ſūt in magna
mutatiōe frequēter. Nā de carcere ⁊ cathenis interdum
quis egreditur ad regnū. ⁊ aliꝰ in regno natꝰ ꝯſumitur ino
pia. vt dicitur Eccs.iiij. Vn̄ fortuna pingitur in forma rote
in qua vnꝰ eſt ſupra aliꝰ īfra. iuxta illud. Dat varias for
tuna vices. Et boe. de phica ꝯſolatōne. Hūc ludū conti
nuum ludimꝰ ſumma imis infima ſūmis mutare gau
demus. Strepitꝰ rotarū eſt tumultꝰ ⁊ occupatio digni
tatū. Electi igitur ⁊ ſi leones fortitudine. tn̄ timēt poni. vl̄
ſe repiri in dignitatibꝫ. tū ꝓpter piculū incurie. vn̄ beatꝰ
Aug. de pſidēte inq̄t. Timore corā deo ſubſtratꝰ ſit pe-
dibꝫ veſtris diſciplinā libēs habeat. metuēdus īponat.
Et ꝗuis vtrūqꝫ ſit neceſſariū ſcꝫ amari ⁊ timeri platuꝫ
a ſubditis. tn̄ amari magis a vobis appetat ꝗ̄ timeri. ſē
per cogitās deo ſe ꝓ vobis redditurꝝ eſſe rōnem. Et q̄n-
to in loco ſupiori tanto in piculo maiori verſatur. hec ille.
Ecce vn̄ habet timere. Vn̄ ⁊ ſaul cū eſſet melioꝛ in iſra
el. ⁊ ſciret ſe eligendū in regē ex dei reuelatiōe. nō cōparu
it ſed ſe in domo abſcondit. i. Reg. x. Timent etiā ſancti
dignitates ⁊ pſperitatē habere. ne forte deus velit eos
hic de bonis opibꝫ remunerare. Scđo timēt ignem
purgatorij ⁊ infernalē lꝫ nō timore ſeruili. vt ſcꝫ ꝓpter ħ
pncipaliter caueāt a malis. Jn multis eni cognoſcunt
ſe offendiſſe vel mortaliter vel ſaltē venialiter. De leui-
bus aūt culpis dicit be. gre. Ante diem iudicij purgati
onis credēdus eſt ignis. di. xxv. qualis. De quo apl̄s. i.
Coꝝ. iij. Si quis ſupedificauerit ſup hoc fundamentuꝫ
ſcꝫ fidei viue lignū. fenū. ſtipulā. ipe ſaluus erit. ſic quaſi
per ignē ſcꝫ trāſiēs purgatorij hic nō purgatus. De mor
talibꝫ dicit be. Aug. Si quis aliqđ hoꝝ in ſe dn̄ari co-
gnouerit. ſi ſe hic nō emēdauerit. eterna illa flāma cruci
abitur. di. ea. §. als. Et ꝗuis electi dei multū doleāt ⁊ pe-
nitentiā egerint de cōmiſſis. ignorāt tn̄ ſi vnq̄ꝫ doloꝛ cō
tritionis fuit in eis ꝓpter qđ dicitur Ecc̄i. v. De ꝓpiciatu
peccatoꝝ noli eſſe ſine metu. Et in vitaſpatꝝ legitur q̄ in
terrogatꝰ macharıꝰ quare erat ita ſiccus ⁊ macilentꝰ q̄n
comedebat. ſicut q̄n ieiunabat. Rn̄dit ꝑ exemplū dicēs
Sicut ligna que verſantur ⁊ reuerſantur in igne paulatim
ꝯſumuntur. ita qui mentē ſepe retinet in timore dn̄i. reco
gitando ſcꝫ ignē futurꝝ ꝯſumitur. Tercium quod timet
leo eſt lazaym aīal ferociſſimū. ante qđ nulla via eſt tu-
ta qđ ſignificat xp̄m quē etiā iuſtiſſimꝰ timet. qꝛ iudex
venturꝰ in particulari iudicare aīam. ⁊ demū in vniuer
ſali iudicio omēs. Ad Heb. x. ca. Horrendū eſt īcidere in
manus dei viuētis. ꝓpter qđ timens dauid quem dn̄s

ꝟm coꝛ ſuū elegerat. Orabat dicēs. Non intres in iudi-
cium cū ſeruo tuo dn̄e qꝛ nō iuſtificabitur in ꝯſpectu tuo
omīs viuēs. Ego (ait Hiero.) quotiēs diē illū ꝯſidero to
tus ꝯtremiſco. Et in ſequētia canit eccl̄ia. Quantꝰ tre-
moꝛ eſt futurus ſcꝫ omībꝫ q̄n iudex eſt venturus cuncta
ſtricte diſcuſſurꝰ. Et be. Gre. Neſcimꝰ quis in terribili
dei iudicio. qualis futurꝰ ſit. Nam multa ſunt que de il-
lius iudicio hoīes ignorant. qꝛ fortaſſis q̄s vos laudatꝫ
ille repħendet. q̄s vos repħenditis ille laudabit. xi. q. i.
ſacerdotibꝫ. Quartū qđ timēt iuſti eſt peccatū ⁊ ſigni
ficatur ꝑ aīal qđ intoxicat. Animal irrōnabile eſt. qꝛ ſine Infra di.
ratōne fit peccatū. Et vt dꝛ in li. Sap. xvi. Per malici vi.§.i.
am homo occidit aīam ſuā. Veniale aūt ad mortale di
ſponit. vn̄ ⁊ Ecc̄i. dicitur. Quaſi a facie colubri fuge pec-
catū. qꝛ eni timet homo ne coluber intoxicet eū ⁊ occidat
ideo fugit ante eum. Jta ⁊ iuſtus homo timet ⁊ vitat ea
vbi pōt eſſe peccatū. Propter qđ dicit Gre. q̄ bonarū
mentiū eſt ibi culpā agnoſcere. i. timere vbi culpa nō ē.
di. vi. ad eiꝰ. Et beatꝰ vir qui ſemꝑ eſt pauidus. qui ve-
ro mētis eſt dure. i. nō timens picula peccatoꝝ corruet ī
malū. inquit Salomon ꝓuerb. xxviij. Ego ait hiero. om
nia tuta timeo. Et pcipue cum cernūt electi dei viros fa
moſos in ſanctitate ruere. magis timent ſibiipis. vt da-
uid ſalomonē ezechiam moyſen ⁊ aaron iudā ſaulē orige
nem heracliū impatorē. ⁊ hmōi. Hoꝝ caſus vt ait beatꝰ
Gre. in moral. vtilitate nō modica electoꝝ ꝓuectibꝫ ſer-
uit. quia illoꝝ lapſum dum ꝯſpiciūt de ſuo ſtatu corre-
miſcūt. diſcūt eni in ſupni adiutorij ꝓtectione cōſidere.
dū pleroſqꝫ ꝯſpiciūt de ſuis viribꝫ cecidiſſe. de pe. di. ij.
qui ſeduci. Quinto timet leo inſidias venatoꝝ ⁊ laq-
os. ⁊ hmōi. Sic iuſti laqueos tētationum ne ſub ſpecie
boni decipiāt eos. vn̄ dicitur Ecc̄i. ij. Fili accedens ad ſer-
uitutem dei ſta in iuſticia ⁊ timore ⁊ ꝑpara aīam tuam
ad tentationē. Hiero. ꝯtra iouinianū. Edificemꝰ aurū et
argentū ⁊ lapides pcioſos. i. opa ꝑfectiōis varia. ⁊ tēta-
re nō audebit q̄ꝫq̄ꝫ ⁊ in hoc certe nō ſit ſecura poſſeſſio.
Sedet quippe leo. i. diabolꝰ in inſidijs ⁊ in occultis vt
interficiat innocentē. de pe. diſt. ij. ſi eni. Nec eſt ꝯtra qđ
ait pſ. Dn̄s illuminatio mea ⁊ ſalus mea quē timebo.
q. d. nullū. Dn̄s ꝓtectoꝛ ⁊c. Si ꝯſiſtant aduerſum me ca
ſtra ⁊c. hoc eni intelligitur ꝯiunctim. dum ſci q̄s illumina
tur ⁊ ꝓtegitur a gratia dn̄i. Sed qꝛ liberꝝ arbitriū eſt ver-
tibile ad malū. ⁊ pōt ſe a deo auertere. ideo ait aplus ad
Ro. xi. ca. Noli altū ſape ſed time. Timent inſuꝑ ſancti
viri precipue rectores ⁊ doctores eccl̄iaꝝ infirmitati ſpi
rituali ꝓximoꝝ vel ſubditoꝝ. ne deficiāt in tētationibꝫ
vel tribulationibꝫ a via veritatis. vn̄ apl̄s ad Gal. iiij.
Dies obſeruatis ⁊ menſes ⁊ annos. timeo ne forte fru-
ſtra laborauerim in vobis. Sexto timet iuſtus com
minationes. quas facit in ſcripturis deus cōtra malos
vel etiā cum videt ⁊ innocētes grauiter affligi ex leuibꝫ
cauſis. Sicut thobiā ⁊ iob ⁊ martyres ſanctos. iohāneꝫ
baptiſtā ad ſaltū puelle decapitari. petrū ⁊ paulū ꝑnci-
pes aploꝝ neroniano gladio occidi. ⁊ hmōi. Septi-
mum eſt ſtrata publica ſcꝫ mortis. Oēs eni morimur ⁊
ſicut aqua dilabimur que nō reuertitur. ij. Reg. xiiij. Vn̄
cum quis moritur dicitur viā vniuerſe carnis ingreſſus. Et
ſic eſt ſtrata publica. Eſt aūt mors ꝟm phm vltimū ter-
ribiliū. quā etiā naturaliter ſancti timent. Vn̄ ⁊ paulus
qui deſiderabat diſſolui ⁊ eſſe cū xp̄o. ne nimis timeret.
petijt a plaucilla diſcipula cū duceretur ad locū decapita
tionis velū capitis. quo oculos tegeret cum ictum ferie
tis exciperet ⁊ accepit. Et per talē penam timoris sancti vl
tra ſi quid reſtat purgandū emundantur. Vn̄ in vitaſſra
trum. Cum quidā deuotus frater fama ſanctitatis cele
bris in morte multū timorē ⁊ horrorem oſtēdiſſet. ꝓpter
quod aliqui dubitabāt de pene vel glorie retributione

ſpius. Poſt moꝛtem apparẽs cuidã ſuo familiari in ha
bitu ſplẽdido inſinuãs ſe in gloꝛia eſſe. Interrogauit cũ
quare tantũ terroꝛẽ oſtendit in fine. Qui reſpondit. Ne
ſcis ſcriptũ eſſe Job penul. Territi purgabunt. Aliquã
do etiã ad roboꝛãdũ animũ ꝛ ꝯſolandũ ꝯtra hũc timo
rem de⁹ cõſolatiõem immittit ꝑ angeloꝝ apparitiõem.
vel aliũ modũ. Legit in vitaſpatrũ. ꝙ cum quidam
ſanct⁹ vir deſideraret videre quõ aĩa iuſti egredit de coꝛ
poꝛe. fuit ſibi ꝑ hũc modu oſtẽſum. Cum ſemel trãſiret
per quandã plateã vidit quendã ꝑegrinũ iacentẽ infir
mũ ad extrema deductũ ꝛ ab omib⁹ derelictũ. Sed an
gelos de celo deſcẽdẽtes ad eum ꝯſolãdũ. ſicut ꝛ ꝺ pau
pere lazaro legit in euãgelio. Michael aũt a dextris ei⁹
erat ꝛ gabꝛiel a ſiniſtris. qui rogabãt animã vt ex dei ꝑ
cepto de coꝛpoꝛe egrederet. Que timebat coꝛpus relinq
re. ꝛ rogauit angelos vt pro ſe dñm interpellarẽt adhuc
manere in coꝛpe vt melius deo ſeruiret. Michael autẽ
dicebat ad gabꝛielẽ. Accipe hui⁹ aĩam vt egrediamur
hinc. Qui reſpõdit. Iuſſi ſum⁹ vt ſine doloꝛe ꝛ violẽtia
eam educam⁹. Querebãt ergo a dño q̃d agendũ eis pro
ſuaui egreſſione ipſius. Tũc miſit dñs dauid cũ cithara
ſua ſeu pſalterio ꝛ cantoꝛib⁹ patrie celeſtis. Ad cui⁹ pul
ſum ꝛ cantũ ſuauiſſimũ anima ſubito exiliuit a coꝛpoꝛe
ꝛ cum gaudio in celum eſt recepta.

Exẽplũ.

Notandum ꝙ in dia. §. III

bolo ꝛ mẽbꝛis eius eſt intimiditas erga deũ ꝑcedens ex
ſuꝑbia ſicut in xp̃o ꝛ mẽbꝛis ſcʒ electis eſt timoꝛ dñi ex
humilitate ꝑcedẽs ꝛ ad ipſam tendẽs. Et hoc pulchꝛe ꝛ
diffuſe oſtendit gre. in. xxxiiij. moꝛal. tractãs illud Job
penul. Factus eſt vt nullũ timeret. Om̃e ſublime videt.
Ipſe eſt rex ſuꝑ oẽs filios ſuꝑbie. De xp̃o aũt dicit Eſa
ie. xi. Repleuit cũ ſpũs timoꝛis dñi. qui ait Mat. xi. Di
ſcite a me quia mitis ſum ꝛ humilis coꝛde. Et Math. x
Ita vobis dico. hũc timete ſcʒ deũ nõ mundũ. Dicit er
go be. Gre. vbi. ſ. ſic ꝑ naturã factus eſt leuiathan vt cõ
ditoꝛẽ ſuũ caſte timere debuiſſet timoꝛe ſcʒ ſobꝛio ꝛ ſecu
ro. nõ timoꝛe quẽ foꝛas charitas mittit. ſed timoꝛe qui ĩ
eternũ ꝑmanet. quẽ charitas generat. Aliter enim timet
ꝯiugem vxoꝛ amans. Aliter timet dñm ancilla peccans
Sic ergo iſte fuerat ꝯdit⁹ vt timeret auctoꝛẽ ſuũ. ꝛ amãs
timeret. ꝛ timens amaret. Sed ſua prauitate talis fcũs
eſt vt nullũ timeret. Etenĩ ꝯ quo ꝯditus erat ſubeſſe de
ſpexit. Ita enĩ deus ſuꝑ om̃ia eſt. vt ipſe ſub nullo ſit. Le
uiathan ergo iſte eius celſitudinẽ vidẽs prauã libertatẽ
appetijt. vt p̄eſſet ceteris ꝛ nulli ſubeſſet dicẽs. Aſcendã
ſuꝑ altitudinẽ nubiũ ꝛ ſimilis ero altiſſimo. cui⁹ eo ipſo
ſimilitudinem ꝑdidit quo ei eſſe ſilem ſuꝑbe in culmine
optauit. Celſus vtiq; vere eſſet ſi participatõne vere cel
ſitudinis ꝯtent⁹ fuiſſet. ſed dum priuatã celſitudinẽ ſuꝑ
be appetijt iure ꝑdidit ꝑticipatã. Relicto enĩ eo cui de
buit inherere p̄ncipio. ſuũ ſibi appetijt quodammodo eſſe
p̄ncipiũ. relicto eo qui vere ſibi ſubijcere poterat ſi ſibi
ſufficere poſſet iudicaret. Nam quẽ exaltabat. libera ſer
uitus. deiecit captiuũ libertas. qua libertate nũc vt nul
lum timeat effrenat. Sed ipſa grauiter effrenatiõe reſtrĩ
gitur. Suꝑno enĩ iudicio oĩa p̄oꝛdinate vixit illũ liber
tas quã appetijt. q2 nũc omino nõ timẽs oĩb⁹ penis ſb
iacet. qui clemẽtis q3 ſuꝑeſſe poterat. ſi vnũ quẽ debuit
timere voluiſſet. Unũ vtiq; timens om̃ia poſſideret. q̃
nũc vnũ nõ timẽs oĩa ꝑdidit. Factus eſt ergo vt nullũ
timeret. nullũ ſcʒ. q2 nec deũ. Sed hoc ꝙ paſſur⁹ eſt me
tuit. cui vtiq; felici⁹ eſſet timẽdo vitare ſupplicia. q̃ non
timẽdo pati. Et q2 ius queſite ꝑtãtis nõ obtinuit. quaſi
quoddam ſuꝑbie ſue remediũ inſaniã inſenſibilitatis inue
nit. Cuius adhuc ſuꝑbia ſtudioſe deſcribit cum ſubdit.
Om̃e ſublime videt. i. om̃es quaſi infra ſe poſitos de ſb
limi reſpicit. q2 dũ ꝑ intentionẽ ꝯtra auctoꝛẽ nitit exti
mare ſibi quẽlibet ſimilẽ dedignat. Quod apte etiã mem
bꝛis ei⁹ congruit. q2 om̃es iniqui ꝑ timoꝛẽ coꝛdis elati.
om̃es quos cernũt ſuꝑbie faſtu deſpiciũt. Et ſi qñ foꝛis
venerant. intus tñ in ſecreto coꝛdis vbi apud ſe ſua pu
tatione magni ſunt. oĩm ſibi vitã meritũq; poſtponunt
Cõtra quos ꝑ ꝓphetã dicit. Ue qui ſapiẽtes eſtis ĩ ocu
lis veſtris. ꝛ corã voſmetipſis prudentes. Et infra. Hoc
aũt ꝓpꝛiũ electoꝛũ eſt ꝙ ſe ſemꝑ ſentiũt infra quam ſunt
Unde ſalomon ad ſapiam ꝑuulos vocat dicẽs. Si q̃s
paruulus eſt veniat ad me. Et xp̃s Math. xi. Confite
boꝛ tibi dñe pater celi ꝛ terre. quia abſcõdiſti hec a ſapiẽ
tib⁹ ꝛ prudentib⁹ ꝛ reuelaſti ea paruulis. Et ap̃lus ad
Phil. ij. ca. Suꝑioꝛes ſibiĩuicẽ arbitrãtes. Sed hanc
humilitatis foꝛmã repꝛobi. q2 leuiathan hui⁹ membꝛa
ſunt vel agnoſcere vel tenere ꝯtẽnunt. Quib⁹ ſepe acci
dit. vt ſi qñ vnũ quodlibet bonũ vel minimũ agãt a ma
lis opib⁹ ſuis reſpectu mẽtis mox auertant atq; hoc vl
timũ bonũ quod fecerit ſemꝑ bona intẽtione inſpiciãt. vt
ex eo quaſi ſe aſpiciũt. obliti maloꝝ oĩm q̃ cõmiſerunt.
Sicut ꝯuenire ecõtra electis ſolet. vt cũ multaꝝ ꝟtutum
gratia polleant. vnũ eos vel tenue vitiũ nimis fatigãs
pulſet quaten⁹ dum ex quadã p̄te ſeſe cõfirmari ꝯſide
rant. de his virib⁹ in quib⁹ ꝑualent ſe nõ extollãt. dũq;
de infirmitate timẽt hoc quoq; vbi foꝛtes ſunt humili⁹
ſeruãt. Om̃e igit ſublime leuiathan videt. q2 nõ ſolum
per ſe ſed coꝛda q̃ cepit quaſi de ſublimi om̃es inferi⁹ de
ſpicit. Dicit aũt demõ ꝑ beſtiã ſignatus ſublime videre
quia coꝛdis ſuꝑbia dum foꝛis que ad coꝛpus oſtẽdit ꝑ̄
us ꝑ oculos indicat. Ut aũt leuiathan in omib⁹ que di
cta ſunt caderet ſola de ſuꝑbia ꝑtulit. Et ideo ſubditur.
Ipſe eſt rex ſuꝑ om̃es filios ſuꝑbie. Neq; ei ꝑ tot ramos
illo vitio areſceret. niſi per hãc in radice putruiſſet. Scri
ptum eſt enĩ. Initiũ om̃is peccati ſuꝑbia. alia q̃ppe vi
tia eas ſolũmodo ꝟtutes impetũt quib⁹ ipſa deſtruunt
vt ira patiam caſtrimargia abſtinentiã. libido ꝯtinẽtiã
expugnat. Suꝑbia aũt quã vitioꝝ radicẽ dicim⁹. non
vnius ꝟtutis extinctiõe ꝯtenta ꝯtra om̃ia membꝛa anĩ
me ſe erigit. ꝛ quaſi generalis ꝛ peſtifer moꝛb⁹ coꝛrũpit
coꝛpus. vt quicquid illa inuidente agit etiã ſi eſſe ꝟtus
oſtendit. nõ ꝑ hoc deo ſed vane gloꝛie conſeruat. Quiſ
quis in ſe ei⁹ tyrannidẽ captiua mẽte ſuſcepit. hoc p̄mũ
damnũ patit. quo clauſo mẽtis oculo iudicij equitatẽ
perdit. Nam om̃ia que ab alijs vel bene gerunt diſpli
cent. ꝛ ſoli ei que vel praue egerit placent. Semꝑ aliena
opa deſpicit. Semꝑ mirat quod agit. ꝛ quicq̃d egerit egiſ
ſe ſe ſingulariter credit. Et ad tantã elatiõem mens duci
tur aliqñ. vt in eo quod tumet interius ꝑ locutionis oſten
ſionem effrenat. Exemplũ ponit nabuchodonoſoꝛ cum
ait. Nõne hec eſt babylon magna quã ego edificaui ꝛc.
Dan. iiij. Sed ſciendũ ꝙ ipſa ſuꝑbia quãʒ timoꝛ dñi
humiliãs mentẽ ꝯſternit aliter reb⁹ infimis ꝛ terrenis tẽ
tat. aliter ſummis ꝛ celeſtib⁹ virtutib⁹. Et aliter p̄poſi
tos aliter tentat ſubitos. p̄lato enĩ in cogitatiõe ſugge
rit. q2 ſolo vite merito ſuper ceteros excreuerit. ꝛ ſi quã
do ab eo aliqñ bene acta ſunt aliqua. Hec impoꝛtune ei⁹
animo obijcit. Et cũ hec ideo ſingulariter placuiſſe inſi
nuat. quo facile ſuggeſta perſuadeat. ipſa ad teſtimoniũ
poteſtatis radice retributiõem vocat dicens. Quia niſi
omipotẽs de⁹ te melioꝛem his omib⁹ cerneret. oẽs hos
ſub tuo regimine nõ dediſſet. eiuſq; mentẽ mox erigit ꝛ
viles ꝛ inutiles eoſq; q̃ ſibi ſũt ſubiecti oſtendit. At con
tra cum ſbiectoꝝ coꝛda ſuꝑbia inſtigat hoc ſummopere
agere nitit vt ſua acta ꝯſiderare fundit⁹ negligãt. ꝛ ſu
per tacitis cogitationibus rectoꝛis ſui iudices fiant. Et
dum in eo quod rep̄hendere impoꝛtune reſpiciũt. in ſe quod
coꝛrigãt atrocius nunq̃ vident. Unde ꝛ tanto atrocius

Timiditas vnde oritur.

De effectu ſuperbie.

pereũnt.quãto a ſe oculos auertũt.Equidẽ peccatores ſe
aſſerũt nec tamẽ tantũ vt tam noxie in regimine perſo⸗
ne.traderent̃.Et dum eiꝰ actus deſpiciũt ⁊ ipſa precepta
ↄtẽninũt.ad tantã inſaniã deuoluunt̃.vt deum res hu
manas curare nõ eſtimẽt.quia ei qui quaſi iure reprehẽ
dit.eſſe ſe cõmiſſos dolent.Sicq̃ʒ cũ cõtra rectorem ſup
biunt.etiã ↄtra dñi iudicia tument.Et dũ paſtoris vitã
diiudicãt.ipſius quoq̃ʒ ſapiam omĩa diſponẽtis impu⸗
gnant.Sepe aũt rectoris ſui dictis ꝓterue obuiãt.⁊ tan
dem vocis ſuperbiã libertatẽ vocãt.Nam ſicut quidaʒ
reticent ex metu.⁊ tamẽ ſe tacere ex humilitate putant.
ita ⁊ quidã loquunt̃ per impatientiã elatõnis.ſed loqui
tamẽ ſe credũt ꝑ libertatẽ rectitudinis.Et infra de condi
tionibꝫ malis ⁊ effectibꝫ ſuperbie ait.Soli ruine creſcit
quod edificant q̃ ante molã fabrice humilitatis funda⸗
menta nõ ꝓcurant.ad quã ſcʒ incitat timor. Qḋ oſtẽ
dimus ab intimis ſi paucis in exteriorĭbꝫ ꝓdamꝰ.omĩ⸗
bus enĩ apud ſe ſupba cogitatiõe tumẽtibꝫ ineſt clamor
in locutione.amaritudo in ſilentio.diſſolutio in leticia.
furor in merore.inhoneſtas in actu.honeſtas in imagi⸗
ne.erectio in inceſſu.rancor in reſpõſione.Horꝫ mens ſẽꝑ
eſt ad irrogandas ↄtumelias valida ad patiendũ infir⸗
ma.Ad obediendũ pigra.ad laceſſẽdos alios importu⸗
na.Ad ea que agere debet ⁊ p̃ualet torpida.ad ea q̃ age
re nõ debet nec p̃ualet parata.Nec in eo qḋ ſponte non
cupit.nullis admonitõnibꝫ flectit̃.Ad hoc aũt qḋ clam
cupit.querit vt cogat̃.q̃ꝛ dum timet ex voto ſuo vileſce⸗
re.optat vim in ſua voluntate pati.Et infra de remedi⸗
is ſupbie.Qui de rebꝫ tempalibꝫ ſupbiunt.audiãt illud
b̃.p.ii.c.3. ca.ii. Eſa.xl.ca.Omĩs caro fenũ ⁊ omĩs gloria eiꝰ quaſi flos
feni.Audiãt qui ſupbiunt de ſpũalibꝫ.qḋ dicit̃ de faci⸗
entibꝫ miracula Matth.vii.Neſcio vos.diſcedite a me
oparĩ iniquitatis.Audiant q̃ ſupbiunt de p̃latione.
Rectorẽ te poſuerũt noli extolli ſed eſto ſicut vnꝰ ex illis.
Et illud Lu.xvi.Recordare q̃ꝛ recepiſti bona ĩ vita tua
Audiant ſbdibi ſupbientes ↄtra ſuos p̃latos.Obedite
prepoſitis veſtris ⁊ ſubiacete eis ⁊c̃.Et illud nõ eſt ↄtra
nos murmur iſtud ſed ↄtra dñm.Et illud apl̃i.Ro.xiii
ca.Qui poteſtati reſiſtit dei ordinatõni reſiſtit.Audiãt
ſimul omĩes.Deus ſupbis reſiſtit.humilibꝫ aũt dat gra⸗
tiam ſuã.Et alibi dicit̃ Eccĩ.x.Quid ſuperbis terra ⁊ ci
nis.Cõtra huiꝰ languoris peſtẽ.audiamꝰ omĩes qḋ dñs
dicit.Diſcite a me quia mitis ſum ⁊ humilis corde.Ad
hoc enĩ inuiſibilis dei filiꝰ.nõ ſolũ viſibilis ſed etiam de
ſpectus apparuit.ad hoc ↄtumelias ⁊ irriſiones ⁊ paſſio
num cruciatus tolerauit.vt ſupbum nõ eſſe hoĩem doce
ret ⁊ hũilis deus.Quãta ergo humilitatis virtus eſt pro
pter quã ſolam veraciter edocendã is q̃ ſine extermina⁊i
one magnꝰ eſt vſq̃ʒ ad paſſionẽ factus eſt prauus.q̃ꝛ ei
ortum noſtre ꝑditõnis ſe p̃buit diabolꝰ.inſtrumentũ re
demptõnis noſtre inuẽta eſt humilitas dei.Hoſtis enĩʒ
noſter inter oĩa ↄditus.videri ſe ſup oĩa voluit elatus.
redemptor noſter magnꝰ manẽs ſup oĩa.fieri inter oĩa
dignatꝰ eſt paruus.Sed magis elatiõis rem detegimꝰ
⁊ fundamẽta hũilitatĩ aperimꝰ.ſi breuiter dicãꝰ q̃d mor
tis auctor q̃d vite ↄditor dicat.Ille ait.In celũ ↄſcendã.
Iſte ꝑ ꝓphetã inquit.Repleta eſt malis anĩa mea ⁊ vita
mea ĩ iferno appropinquabit.Ille dicit.Sup aſtra dei
exaltabo ſoliũ meũ.Iſte ait humano generi a ꝑadiſo ex
pulſo.Ecce venio ⁊ habitabo in medio tui.Ille dic̃.Se
debo in monte teſtamẽti.in lateribꝫ aquilonis.Iſte ait.
Ego ſum vermis ⁊ nõ homo.Ille dicit.Aſcendã ſup altí
tudinẽ nubiũ ſimilis ero altiſſimo.Ille cũ in forma dei
eſſet.nõ rapinã arbitratꝰ ẽ eſſe ſe equalẽ deo.ſed ſemetip
ſum exinaniuit formã ſerui accipiẽs.Ille ꝑ membra ſua
dicit.Neſcio dñm ⁊ iſrael nõ dimittam.Iſte per ſe ait.
Si dixero.q̃ꝛ nõ noui eum.ero ſimilis vobis mendax.ſʒ
ſcio eum ⁊ ſermonẽ eius ſeruo.Ille dicit.Mea ſunt flu⸗
mina ⁊ ego feci ea.Iſte vero.Nõ poſſum ego a me face⸗
re quicq̃ʒ.Ille omĩa regna oſtẽdit dicẽs.Tibi dabo hec
omĩa.⁊ quia mihi tradita ſũt ⁊ cui voluero do illa.Iſte
dicit.Sedere ad dextram vel ſiniſtrã non eſt meũ dare
vobis ⁊c̃.Ille.Eritis ſicut dii.Iſte dicit.Non eſt veſtrũ
noſſe tempa vel momenta ⁊c̃.Iſte per membra ſua dicit
nullũ pratũ ſit qḋ nõ pertranſeat luxuria noſtra ⁊c̃.Iſte
aũt membris ſuis prenunciat dicẽs.Plorabitis ⁊ flebi⸗
tis vos ⁊c̃.Ille nil aliud mẽtes ſibi ſubditas docet q̃ʒ cel
ſitudinis culmen appetere.omĩa equalia mentis tumo
re trãſcendere.iſte ad ſputa palmas.colaphos.ſpineam
coronam.lanceam ad crucẽ ⁊ mortem veniens membra
ſua monet dicens.Si quis mihi miniſtrat me ſequat̃.
Quia igit̃ mentes dñs regit humiliũ.⁊ leuiathan rex
dicit̃ ſuperboꝝ.apte ſcimus quia apertũ ſignũ reprobo
rum ſuperbia eſt.ecõtra humilitas electorũ.Cum ergo
quã quiſq̃ʒ habere cognoſcit̃ ſcʒ ſupbiaʒ vel humilitatẽ
ſub quo rege militet inuenit̃.Qui igit̃ ſub rege humili⸗
tatis militãt ſemꝑ pauidi ⁊ vndiq̃ʒ circũſpecti ↄtra ia⸗
cula elationis pugnant.Hec omĩa Grego.in fine.xxxiii
li.moral̃.Ex quibꝫ patet quomõ iuſti timore vtantur in
bonum.reprobi in malum.

De timore ſeruili.
Capitulum quintum.

Quartum timoris ge⸗
nus dicit̃ ſeruilis ex eo q᷑ habẽs talem timorẽ
eſt ſimilis ſeruo.Seruus enĩ cõmuniter facit
quod ſibi p̃cipit dñs.⁊ cauet ſibi facere quod ei diſplicꝫ Timor ſi
quia timet ne reprehendat̃.ne verberet̃.nõ aũt ex amore uilis qui
quo ſibi illud placeat.Eſt ergo talis timor ĩ illis qui ca re dicitur
uent ſibi a peccatis.vel bona aliqua faciunt.ne ſcilʒ illa
mala faciẽdo vel bona omittẽdo incidant in penas ĩfer⸗
nales.quas audierũt aliquãdo.vel legerũt eſſe grauiſſi⸗
mas.Vel etiã ne talia mala faciendo que leges puniũt.
illas penas a iudicibꝫ illatas ſuſtinere cogant̃.Vñ di⸗
cit iſido.in li.ethimol̃.Facte ſunt aũt leges vt earũ me⸗
tu humana coerceat̃ audacia.⁊ tuta ſit inter improbos
innocentia.⁊ in ipſis impiis formidato ſupplicio refre⸗
net̃ audacia ⁊ nocendi cupiditas.in decre.di.iiii.Innu
mera enĩ homicidia.furta.⁊ adulteria.ꝑpetrarentur.niſi
pena mortis ꝓ huiuſmõi poſita homĩes retineret.Hic Timor ſi
itaq̃ʒ timor bonus eſt.q̃ꝛ abſtinere a malis vtiq̃ʒ bonũ uilis tñ
eſt.Omĩe aũt bonũ a deo.vnde a ſpũſancto procedit.ſʒ bonꝰ eſt.
nõ eſt cum ſpũſancto.i.cum gratia.quia nõ diligit bo⸗
num ꝓpter ſe ex amore dei ⁊ ipſius iuſticie.Vellet enĩ ſi⸗
bi licere illud quod ⁊ faceret.niſi penã timeret ſuſtinere
⁊ ideo nõ eſt vere bonus.Unde Aug.Qui ex timore fa
cit preceptũ ⁊ ſi bonũ eſt quod facit.nõ tamẽ ſicut debʒ.
facit.Et poeta.Oderũt peccare mali formidĩe pene.Et
de hoc timore ſeruili intelligit̃ illud.i.iohã.i.Timor non
eſt in charitate ſcʒ ſeruilis.ſed ꝑfecta charitas foras mit
tit timorem.Eſt tamẽ ꝓutilis.quia diſponit ad charita
tem.hoc aũt notat beatus Aug.xxiii.q.vi.ca.vlti.Cum
per timorẽ gehenne cõtinet ſe homo a peccato fit cõſue⸗
tudo iuſticie.⁊ incipit qḋ durum erat amari.⁊ incipit ti
mor excludi a charitate ⁊ ſuccedit timor ſanctꝰ.hec beatꝰ
Aug.ſup pſalteriũ.Et ideo vt dicit venerabilis Gratia
nus.q.ca.§.vlti.quia humane nature eſt ea que in diſ⸗
ſuetudinem ducunt̃ ab horrore ⁊ cõſueta magna cuſto⸗
dia diligere.Ideo flagellis tribulationũ mali ſunt cohi
bendi a malo ⁊ ꝓuocandi ad bonũ.vt dum timore pene
malum in diſſuetudinẽ ducit̃ abhorreat̃.⁊ bonũ ex con
ſuetudine dulceſcat.Item etiã beatꝰ Aug.dicit ſup epi⸗
ſtolam beati iohãnis.Sicut ſeta introducit linũ.ita ti⸗
mor charitatem.Creſcit charitas.minuit̃ timor.de peñ.

di.ij.nota illud exemplũ. Seta.i.ſitula que ꝯiungit̃ filo
cum ſuit̃ coriũ calciamenti p̃cedit filum.nec intraret ni-
ſi illa educta.Sed male filũ intraret corium niſi ſeta pre
cederet.Vñ beatus Tho.ſup.iiij.ſenten.ꝙ communiter
homı̃es ex peccatis trahunt̃ ad penitentiã.⁊ ỽtutes ex
iſto timoꝛe magis q̃ȝ ex amoꝛe. Quãuis eñi amoꝛ ỽtutũ
⁊ dei de ſe magis deberet homı̃es trahere ad bonũ q̃ȝ ti
moꝛ pene.tamẽ qꝛ peccatoꝛes habẽt guſtũ anime infe-
ctum amoꝛe inoꝛdinato.ideo eis nõ ſapiunt bona ſpũa
lia.put ſunt ſcȝ diuina bonitas.ỽtutes.⁊ hmõi. Sȝ ma
la penalia experiunt̃ quotidie que naturaliter hoꝛrẽt om-
nes.ideo audiẽdo ⁊ recogitãdo penas g̃uiſſimas ad q̃s
perueniũt homines ꝓpter peccata.⁊ ſemꝑ duraturas ca-
uent ſe ab illicitis ne in illas incurrant.Sume exemplũ
in infirmo foꝛtiter febꝛicitante.quia eñi guſtus eius eſt
humoꝛe ſupfluo infectus nõ habet ⁊ nõ ſentit ſuauẽ ſa-
poꝛem confectionũ pulloꝝ. vini optimi. put vere ſunt.
Sed ea quaſi hoꝛret ⁊ faſtidit.Sapiũt autẽ ſibi ⁊ ea ap
petit que vilia ſunt ⁊ nociua.vt herbe.fructus.aqua. et
hmõi. Uerum niſi vrgeat̃ nimia paſſione.abſtinet ſe ab
his que ſibi ſapiũt.ne creſcat infirmitas ⁊ moꝛtẽ incur-
rat.⁊ illa aſſumit que ſibi ſunt grauia . Ne autẽ victus
paſſione capiat a ſe nociua caute prouidetur vt illa noci
ua ab oculis eiꝰ remoueant̃.Sic infirmis aĩa peccatoꝛi-
bus.quia eis nõ ſapiũt diuina ꝓpter febꝛem inoꝛdinati
amoꝛis ad terrena.in ſermonibꝫ ſepe tempꝛe ſuo ꝓponen-
de ſunt pene infernales.vt vel ſic talium timoꝛe a malis
auertamur.vñ Eſa. A timoꝛe tuo dñe ꝯcepimus ⁊ pe-
perimus ſpiritũ ſalutis.Et hic timoꝛ cauſat̃ ex fide.licet
infoꝛmi ſm beatũ Thom.ij.ij.Ex hoc eñi ꝙ quis credit
penas inferni ⁊ deum iuſtũ inferentẽ tales penas pecca
toꝛibus timet illas vt caueat ſibi . Sed quia iſte timoꝛ
ſeruilis vt dictũ eſt.nõ eſt in charitate.ideo non ſufficit
ad ſalutẽ.⁊ ideo penitẽtes precipue in infirmitatibꝫ gra
uibus opoꝛtet admonere.ne ad penitendũ ⁊ ꝯfitenduȝ
ꝓpter hmõi p̃ncipaliter moueant̃.nam inutilis eſt ſibi ta-
lis penitẽtia.hoc expꝛeſſe dicit beatꝰ Auguſt.de peñ.di.
vij.ca.vlti. Non in ſolo timoꝛe viuit homo quem ergo
ſero peniter opoꝛtet nõ ſolũ timere deũ iudecem ſed iu-
ſtum diligere. Non tantũ penam timeat ſed etiã anxie-
tur pro gloꝛia .Credo vtiq̃ȝ illi qui dixit.In quacũq̃ȝ ho
ra ingemuerit ſcȝ peccatoꝛ.⁊ ꝯuerſus fuerit vita viuet.ſ.
gratie.⁊ gloꝛie poſtea. Conuerſum dixit nõ tantũ ỽſum
viuere.Conuertit̃ quidem id eſt totus ⁊ om̃ino vertit̃.
qui iam penas nõ timet ſed ad bonum dñm feſtinat tẽ
dere.Sed quoniã vix vel raro eſt cõuerſio tam iuſta.ti-
mendum eſt de ſero penitente. hec ille . Confirmat hoc
quoddam exemplũ quod narrat̃ in li. de ſeptem donis.

Timoꝛ ſeruilis vñ cauſatur.

Exemplũ.

Quidã ſcholaris pariſius infirmatꝰ ad moꝛtem.con
feſſus eſt cum multis lachꝛymis deuote ſuſcipiẽs om̃ia
ſacramenta ſm humanũ iudiciũ. doctoꝛ aũt eius freq̃n
ter viſitans eũ in infirmitate rogauit vt ſi ꝯtingeret de
hac luce migrari dño ꝯcedente.ſibi appareret ad reue-
landũ ſtatũ ſuum.quod ⁊ ꝓmiſit.Ego igit̃ viam vniuer
ſe carnis ingreſſo.poſt dies aliquot ei apparuit in lecto
quieſcenti in clamide ꝑgamenea plena ſophiſmatibꝰ et
igne foderata. Quem recognoſcẽs ⁊ interrogans de ſta-
tu ſuo. Reſpõdit ſe foꝛe damnatũ. Cumq̃ȝ ille miraretur
nimis.cauſam querẽs.cum ipe cum tãtis lachꝛymis pe
nituiſſet in fine.⁊ ſacramẽta deuote ſuſcepiſſet. Reſpõ-
dit ille. Penitẽtia mea ⁊ lachꝛyme ille nõ fuerunt ex amo
re dei.⁊ p̃ncipaliter ꝓpter dei offenſam. Sed ꝓpter timo-
rem inferni ne ad illũ deputarer.⁊ ideo mihi nõ valuit.
Inquirẽs inſuꝑ magiſter cauſam illius clamidis. Re-
ſpondit ꝙ ſibi hoc ſuppliciũ datum erat ꝑ ſuperbia et
inani gloꝛia ſuoꝝ argumentoꝛũ ⁊ diſputationum . que
ita ſibi ponderabat.ac ſi haberet turrim ſupꝛa ſe. Fode-
ratura ignis ſibi erat pompa veſtiũ. Cumq̃ȝ ille inquire-
ret quõ poſſet noſcere aliqualiter acerbitatẽ pene graui
ſime quã aſſerebat ſe pati. Dixit ille. Aperi manũ tuam
⁊ ſuper eam imponam vnaȝ guttam ſudoꝛis ex fronte
mea egredientis. Quod cũ ille feciſſet ⁊ guttam paruam
ſudoꝛis immiſiſſet ꝑſenſit ille penã intolerabilẽ.ad moꝛ
tem quaſi inducentẽ. Tunc ille.ſic ardeo clamãs.diſpa-
ruit. Ex qua viſione expoſita ſcholaribꝰ reliquit ſcholas
⁊ ſeculum.⁊ religionem ingreſſus.deo ſeruiuit.

Cum igitur timoꝛ ſer .§.i.

uilis qui reſpicit p̃ncipaliter penam inferni vtilis ſit. qꝛ
facit hominẽ a multis malis abſtinere q̃ȝto oſtenditur
pena illa eſſe grauioꝛ ⁊ hoꝛribilioꝛ tanto magis habet ti
meri ⁊ caueri. Et ideo de grauitate eiꝰ videndũ eſt. In-
fernum aũt eſſe ſeu penam inferni que parata eſt malis
hominibꝫ poſt ſeparõem anĩe a coꝛꝑe.qui peccato oꝛigĩa
li cum quo om̃es naſcimur actualia peccata ⁊ moꝛtalia
addiderũt.in perpetuũ animabꝫ quidẽ eoꝛũ immediate
egreſſis de coꝛꝑe.coꝛꝑibꝫ aũt ipis poſt vltimã reſurrecti
onem ſimul ab aĩabꝫ eoꝝ reſumptis cruciãdis articulꝰ
eſt fidei implicitus ⁊ cõpꝛehẽſus in vltimo ſimboli cum
dicit̃.vitam eternam. Vñ dñs ieſus Joh.vi.ait. Uenit
hoꝛa quãdo oẽs qui in monumẽtis ſunt audiẽt vocem
filij dei.⁊ qui audierint viuẽt. Et qui bona fecerũt ibũt
in reſurrectionẽ vite. Qui vero mala egerũt ibũt i reſur-
rectionẽ iudicij.i.damnatõis.de qua idem ait Math.
xxv.ſe repꝛobis dicturũ per ſnĩam. Diſcedite a me male
dicti in ignẽ eternum.qui paratꝰ eſt diabolo ⁊ angelis
eius. Athanaſius. Hec eſt fides catholica quã niſi quiſ-
q̃ȝ fideliter firmiterq̃ȝ crediderit ſaluus eſſe nõ poterit.
Sicut eñi diuina iuſticia que reddit vnicuiq̃ȝ ſm ope-
ra ſua nullũ bonũ patit̃ irremuneratũ foꝛe.ita ⁊ nullum
malũ impunitum.⁊ ſic anĩa non peccat niſi in coꝛꝑe exi
ſtens.nec coꝛpus ſine anĩa.ideo ſimul in vtroq̃ȝ ꝓpunit̃.
Et quia peccatũ prius concipit̃ anteq̃ȝ coꝛpoꝛe ꝑpetret̃.
anima ipa prius punit̃ ſcȝ immediate poſt ſeparõnem.
In coꝛꝑe aũt poſt reſurrectiõem generalem. Et quia q̃n
titas pene coꝛreſpondet q̃ȝtitati ſeu grauitati culpe. ſm
illud Deute.xxv. Scd̃m menſurã peccati erit ⁊ plagaꝝ
modus . Grauitas autem culpe ſeu offenſe attenditur
ex qualitate ꝑſone offenſe ⁊ ex volũtatis inoꝛdinatione
⁊ fixione. Quanto eñi ꝑſona offenſa eſt dignioꝛ. tanto g̃
uioꝛ eſt offenſio. Et quia deus q̇ offendit̃ per quodlibet
peccatũ precipue moꝛtale quia creatura ꝑ hoc auertitur
a deo eſt infinite dignitatis ⁊ bonũ infinitum meret̃ ta
lem penã infinitam. Infinita aũt eſſe nõ poteſt intenſi-
ue.quia ꝯſumeretur creatura ſeruat̃ infinitas in extenſi
one.quia ſcȝ ſemꝑ durat talis pena cũ ſit eterna . Et q̇a
etiam cum volũtate fixa in tali peccato ꝑſeuerat vſq̃ȝ in
finem vite ⁊ poſtea in ꝑpetuum.ideo ⁊ dum permanet
culpa ſemꝑ durat ⁊ pena. Vñ Grego.in li.iiij.dyal. Uo
luiſſent iniqui ſine fine viuere vt potuiſſent ſine fine pec
care. Oſtendũt hoc.quia ſemꝑ viuere in peccato cupiũt
qui peccare nõ deſinũt dum viuunt. Ad magnam ergo
iuſticiam ꝑtinet iudicãtis vt nunq̃ȝ careat ſupplicio qui
dum viueret nunq̃ȝ voluit carere peccato. de pe.diſti.i.
Per quodlibet autem moꝛtale niſi peniteat.hanc penaȝ
infernalẽ homo incurrit. Et hinc eſt q̇d ait iacobꝫ aplꝰs
in canonica in epl'a.ij. Qui totã legẽ ſeruauerit.offendat
autem in vno factꝰ eſt omniũ reus . Hoc exponit gloſa
ſuꝑ capl'o p̃mo.de pe.di.v.tripliciter. Uno ſic.qui offen
dit in vno ſcȝ p̃ceptoꝝ legis ſcȝ faciẽs ꝯtra ipm p̃ceptuȝ.
ita pro illo damnabitur.ſicut ⁊ ſi om̃ibus peccatis ſuo
lutus eſſet. Talis eſt expoſitio Innoceñ.de pe.diſt. vi.c.
vlti. Iſta tñ̃ ſimilitudo eſt in genere quo ſcȝ ad dãnatõs
nõ in ſpecie quo ad quantitatem pene. nam vnũq̇ḋq̃ȝ

Pena infernal' q̃re ꝑpetua.

habȝ ſuā penā. Vñ qui plura pꝑpetrauerit acerbiꝰ puni
etur. Scdo exponit̄ ſic. Qui offendit in vno factꝰ eſt
oīm reus. oīm ſcȝ virtutū. qꝛ oīes amittit. qm̄ oīs vir
tus patit̄ detrimentū ab vno vitio. Nam ſi qͣs cadit in
auariciā. largitatē deſtruit ꝛ charitatē minorauit. Amo
re enī pecunie vel violaret charitatē vel ſaltē minꝰ ama
ret. ꝛ ſic in alijs. Hec eſt expoſitio auguſt. de pe. di. v. ca. i.
Tertio modo ſic. Qui offendit in vno. i. in charitate
que vnū nos facit cū deo. factꝰ eſt oīm reus. i. oīm bene
ficioꝝ ingratus. Jngratus enī extitit qui plenꝰ ꝟtutibꝫ
deū oīno nō timuit. Jn hoc fit quiſqꝫ culpabilior q̄ ē
deo acceptior. Et hoc eſt etiā be. aug. de pe. di. v. vbi. s.
Offendit aūt in charitate q̄ mortaliter peccat. qꝛ quod
libet mortale eſt ꝯtra charitatē dei vel ꝓximi ſm̄ tho. in
ſum. Et idem ſcȝ ꝙ qͦlibet mortale ſit ſufficiēs ad penā
ſubeundā infernalē dicit be. augꝰ. in omel. de igne pur
gatorij. Poſtqꝫ enī numerauit multa mortalia ſubdit.
Quicūqꝫ aliqͦd de iſtis peccatis ſcȝ mortalibꝫ in ſe dñā
ri cognouerit niſi digne emendauerit. ꝛ a peccatis ipſis
abſtinuerit illo tranſitorio igne. de quo aplͥs ait. ipſe tñ
ſaluus erit quaſi ꝑ ignem. i. Cor. iij. purgari nō poterit.
ſed eterna illum flamma ſine vllo remedio trucidabit.
diſtinc. xxv. §. Alias ea.

Eſſe autem infernum. §. II

ꝛ punitōem maloꝝ in alia vita. nō ſolū ſacra ſcriptura
Jnfernuȝ eſſe pakſ ꝓ multiplr. veteris ꝛ noui teſtamēti hoc docet aperte. ſed ꝛ dicta do
ctoꝝ ſanctoꝝ. ac etiā pluriū ethnicoꝝ. ꝛ cōmunis rō hu
mana. infernū ꝛ maloꝝ punitōem eſſe demōſtrāt. Hoc
patriarche docuerūt. dixit enī iacob. Deſcēdam lugēs fi
liū meū in infernum Gen̄. xxxvij. ꝛ loquebat̄ de ioſeph
quē extiſtimās deuoratū a fera. qꝛ filij eius miſerunt ad
eum tunicā ſuā tanqꝫ inuentā a caſu ſanguine cruenta
tam incōſolabiliter deflebat. vt dicit b. aug. ꝙ timuit ia
cob ne tāto dolore abſorberet̄ mens eiꝰ. ꝙ ꝓpter nimiam
triſticiā deſcēderet ad locū damnatoꝝ. Moyſes quoqꝫ
dux populi iſrael ꝓmus dixit dathan ꝛ abyron maiori
bus natu de tribu iuda ꝯtēnentibꝫ mādata eius. Deſcē
dant in infernū viuētes. Nū. xvi. qͦd impletū eſt. Nam
vt dicit ps̄. Aperta eſt terra ꝛ deglutiuit dathan ꝛ ope
ruit ſuꝑ ꝯgregatiōem abyron. Prophete idē firmauerūt.
Dicit enī iob. ca. vij. Qui deſcēderit ad inferos nō aſcen
det. Jdem ca. xiij. Vadā ꝛ nō reuertar (ait in ꝑſona dam
nati) ad terram tenebroſam ꝛ opertam mortis caligine. et
nullus ordo ſed ſempiternꝰ horror inhabitat. Huiꝰ expo
ſitōem habes in ꝓma pte. Dauid eximiꝰ ꝓpheratum ps̄.
S. p. i. īfra ti. v. ca. iij lxxxv. Miſericordia tua dñe magna eſt ſuꝑ me. qͦd de
clarat. Eruiſti aīam meā ex inferno inferiori. ſcȝ loco dā
natoꝝ. ad quē locū deſcēdiſſet merito peccatoꝝ adulte
rij ꝛ homicidij. nec ex ſua ꝟtute vnqꝫ potuiſſȝ exire. Vñ
in alio ps̄. xciij. ait. Niſi qꝛ dñs adiuuit me ſcȝ miſcͥbi(?) gͣ
tie ꝑueniente. paulominꝰ habitaſſet in inferno aīa mea
nō recedēdo ſcȝ a pctō. Jdem ps̄. de damnato peccatore
ait. Frater nō redimet ſcȝ talis. Frater ſcȝ xp̄us redimet
homo. q. d. Nō. Nam ſi xp̄s nō redimit. i. nō liberat ta
lis. m ulto minꝰ purus homo. Nō dabit deo placatiōem
ſuā talis dānatꝰ ꝑ quecūqꝫ que fecerit de genere bono
rum vel elemoſinas ꝛ preciū redēptiōis aīe ſue. labora
bit in eternū in penis ſcȝ ꝛ viuet adhuc in finē. et infra.
Sicut oues in inferno poſiti ſunt vnꝰ ſuꝑ aliū ꝯſtipati
mors depaſcet eos. ꝛ dñabunt̄ eoꝝ iuſti ꝛc̄. Eſaias ꝺ lu
cifero ca. xiiij. Detracta eſt ad inferos ſuꝑbia tua cōcidit
cadauer tuū. Cadauer luciferi ſunt oēs reprobi. in qͥ
bus vitijs fetētibꝫ vt cadauer habitat per effectū mali
cie. qui tandē ſimul cum eo cadūt in infernū. ꝛ ca. vltio.
Jgnis eoꝝ nō extinguet̄ ꝛ vermis eoꝝ nō morit̄. Apo
ſtoli hoc ꝑdicauerūt. ij. petri. ij. Reſpōdentibꝫ inferne de

tractos in tartarum ꝛc̄. Et Johan. apocal. xx. Jnfernus et
mors dederūt mortuos ſuos. Deniqꝫ ipa veritas dei fili
us vt ꝯfidētius homo ambularet ad veritatē ſcȝ fida
ait. Ve tibi corozaym. Ve tibi bethſaida. ꝛ infra Verū
tamen dico vobis tyro ꝛ ſidoni remiſſiꝰ erit in die iudi
cij qꝫ vobis. Et tu capharnaū. nunqͥd in celū exaltabaris
vſqꝫ in infernū deſcendēs. Math. xi. be. Aug. Domine
aſſumpto nō deo ꝯſumpto veniēs fundauit ꝛ ſtabiliuit
fidem. annūciās nō ſolū premia iuſtoꝝ ſed ꝛ ſupplicia re
proboꝝ. Math. xxv. Jbūt hi ſcȝ iniqui repulſi ab eo in
ſuppliciū eternū. iuſti aūt in vitā eternā. Et Math. xiij.
Jn ꝯſummatiōe ſeculi exibūt angeli ꝛ ſeparabunt malos
de medio iuſtoꝝ ꝛ mittēt eos in caminum ignis. ibi erit
fletus ꝛ ſtridor dentiū. Exemplū aūt nō parabolā tatū
ſed hiſtoriā verā iudeis ꝓpoſuit. diuitis epulonis qui in
duebat̄ purpurā ꝛ byſſo ꝛ epulabat̄ quotidie ſplendide
Qui diues mortuꝰ ſepultꝰ eſt in inferno. Et cū cruciare
tur in illa flamma ꝛ guttā aque poſtulaſſet ad refrigerā Eſſe illa
dam linguā. obtinere nō valuit. Lu. xvi. Hoc idē cuili nū ſuad
bet bene mēte diſpoſito ratio ſuadet. Nam qͥlibet rex et ratio.
pꝛīceps ciuiliter ordinatꝰ in regimine ſuo. habet tria lo
ca manſionū. Habet aulā regiā ad amicos ꝛ ſodales ꝛ fi
lios recipiendū delectādū ꝛ ſecreta ſua eis reuelādū. Et
ille locꝰ debet eſſe pulcerrimꝰ ꝛ honeſtiſſimꝰ bene mūdꝰ
ꝛ ornatus. Habet ꝛ aliū locū magis infimū vbi fiunt ne
ceſſaria a ſeruis. vt coqͥna. ſtabulū. ꝛ hmōi. Eſt ꝛ tertius
locus infimior ꝛ obiectior. vbi eſt carcer reoꝝ. Primꝰ lo
cus eſt cōmenſaliū ꝛ amiciſſimoꝝ regis. Secūdꝰ ſeruo
rum ꝛ iumētoꝝ Tertiꝰ malefactorū ꝛ debitorum. Cum
igit̄ dñs deus ſit rex regū ꝛ dominꝰ dominātiū Apoca
lip. xix. ordinatiſſimus ex infinita ſapiētia ꝛ iuſtiſſimus.
decēs eſt vt habeat tria loca. Primus ē celū vbi manife
ſtat gloriā ſuam amicis ſuis ꝛ filijs adoptiuis. videnti
bus eum facie ad faciem vñ reficiunt̄ ineffabiliter eius
fruitione. Scdͣs locꝰ eſt mūdus iſte vbi diuerſa exercen
tur officia ꝛ labores a ſeruis ſuis. ac etiā iumēta hoīm ir
rationabiliū ab eo paſcunt̄. Et cum locꝰ iſte plenus ſit
labore ꝛ erumna. tñ tanta eſt hoīm cecitas vt etiam ſub
ſentibꝫ delicias putāt inqͥt iob. Sed ſi iſta parua bona
huiꝰ vite cū tanta anxietate mixta ita delectāt ꝛ placent
vt homies in eis ꝯſtituāt finē ſuū. qͣnto magis debȝ ho
mines allicere excellētia ꝛ ſumma ꝑfectio bonorū ſuꝑne
habitatōis. Tertiꝰ locꝰ eſt infernus vbi rei ꝛ iudicati ar
tant̄. vt malefactores in carcere. De q̄ Eſa. xxxix. Cūgre
gabunt̄ ſicut in ꝯgregatione vniꝰ faſcis. ꝛ claudent̄ in
carcere perpetuo. Poteſt ꝛ alia ratio adduci. Quanto eī
in aliquo domīo plures ꝛ maiores virtutes reducēt. tan
to glorioſior apparet. ꝛ inde magis laudat̄. Juſticia autē
eſt maxima ꝛ excellens virtus. Et vt dicit cicero ꝛ phi
loſophus. Mirabiles ſplendores ſunt in ea. nec heſpe
rus nec lucifer eſt ita clarus. Cū ergo in deo manifeſtat̄
potentia in rerū creatione. Sapiētia in mūdi guberna
tione. Charitas ꝛ miſericordia in redemptiōe ꝛ glorifica
tione. vt etiam appareat iuſticia in deo oportet vt ſit in
fernus in quo crucient̄ mali ꝛc̄. Sancti doctores hoc
aſſerunt in ſuis doctrinis. bea. Augꝰ. de pe. diſt. vij. ca.
vlti. Qui impenitēs morit̄ oīno morit̄ ꝛ eternalit̄ cru
ciat̄. Ob hoc ſine fine torquet̄. quia nunqꝫ virtute dota
tur. ſemꝑ plenꝰ iniqͥtate. ſemꝑ ſine charitate. torquet̄ ſi
ne fine. Jdem in alio loco. Ve illis qͥbus preparat̄ dolor
vermiū. ardor flammaꝝ. ſitis ſine extinctiōe. ſtridor den
tium. lachryme oculorū. tenebre exteriores ſine luce. pena
interminabilis. Vbi nō eſt vllus honor ſine agnitio ꝓ
ximi. ſed ꝯtinuus dolor ꝛ gemitus. Vbi mors appetitur
ꝛ non dabit̄. vbi nō eſt honor ſeruorū ꝛ regis. nec domi
nus ſuꝑ ſeruū. Nec mater diliget filiū aut filiam. nec fili
us honorat patrē. vbi eſt oē malū ꝛ oīs īdignio ꝛ fœto

et amaritudo abundat. Itē Grego. in li. moral. In īferno eſt frigus inſupabile. ignis inextinguibilis. vermis immoꝛtalis. fetoꝛ intolerabilis. tenebꝛe palpabiles. flagella cedentiū. hoꝛrida viſio demonū. ꝯfuſio peccatoꝛū. deſperatio oīm bonoꝝ. Itē proſper in li. de vita contemplatiua ait de peccātibꝫ. Quid eis ꝓdeſt humanū vitare iudiciū cū ſi in malo pſeuerauerint ituri ſunt in eternuꝫ deo retribuēte ſuppliciū. ꝙ ſi ſuipſi iudices fiant. et velut ſue iniq̄tatis vltoꝛes ſcꝫ penitēdo tꝑalibꝫ penis mutabunt eterna ſupplicia. et lachꝛymis ex vera coꝛdis cōtritione fluentibꝫ reſtringēt eterni ignis incēdia. de pe. di. pma. Facilius. Exēpla ſunt plura. Iuuenis ille quē ſuſcitauit iohā. euangel. retulit cunctis qui aſtabāt populis audientibꝫ de penis inferni quas viderat in alio ſeculo illos meruiſſe quos penituerat mundum reliq̄ſſe. Tres iuuenes quos legit̄ ſuſcitatos poſt moꝛtē hieronimi meritis eius poſita tunica ſuꝑ hos. referebāt de penis intolerabilibꝫ inferni. Grego. in iiij. dyal. narrat multa exēpla de penis inferni etc. Platonici phi ait aug. in xxi. de ciuita. dei. impunita nulla volūt eſſe pctā. Hinc maronis. i. virgilij in. vi Eñ. Illa ſentētia de aīabꝫ ſepatis a coꝛpoꝛe ait. Hinc metuūt cupiūt gaudētqꝫ dolentqꝫ. Nec auras ſuſcipiūt. clauſe tenebꝛis et carcere ceco. Quin et ſupmo cū lumine vita reliquit. i. cū recedūt de vita iſta. Nō tñ oīe malū miſeris nec funditus oēs. Coꝛꝑe excedūt peſtes penituſqꝫ neceſſe eſt. Multa diu concreta modis molleſcere miris. Ergo exercent̄ penis veterūqꝫ maloꝛū. Supplicia expendūt. Alie pandunt̄ in auces ſuſpēſe ad ventes. Alijs ſub gurgite vaſto infectū eluit̄ ſcelus. Aut exurit̄ igni. hec ille. Ex quibꝫ verbis oſtēdit̄ pctā in alia vita puniri. q̄uis nō pfecte iſti intellexerūt infernū. ꝓut fides fatet̄ ex ſcripturis diuinis. Iudei quoqꝫ et ſaraceni in ſua lege habent malos in alia vita puniri varijs modis plus et minus.

Margin: Pꝫ exē plis plurimis.

Septem ſunt que §III.

oſtendūt grauitatē pene infernalis. ex quoꝝ ꝯſideratiōe inſurgit merito in homīe timoꝛ ſeruilis. Et q̄ etiā ipi dānati vidētes ſcꝫ ꝑ experientiā turbabunt̄ timoꝛe hoꝛribili. et in ſubitatiōe inſperate ſalutis. pꝛe anguſtia ſpūs gemētes et pniām agētes. vt dicit̄ Sap. v. Sed pnia illoꝝ inutilis. Deſcendūt ergo in infernū viuentes ait ꝓpha ps. liiij. ſcꝫ dum viuūt deſcendāt ad infernū. ꝯſiderando illas penas. et timēdo pniām agāt. et ipa erit fructuoſa.

Pꝛimū ergo eſt loci ipius qualitas.
Secundum eſt penarum quantitas.
Tertium eſt toꝛtoꝛum atrocitas.
Quartum eſt animarum infelicitas.
Quintum eſt coꝛpoꝛum penalitas.
Sextum diuine ire implacabilitas.
Septimum omnis boni egeſtas.

Quantū ad pꝛimū ſciendū. ꝙ ſm diuerſa noīa talis loci que habent̄ ex ſacra ſcriptura. vel etiā ex libꝛis gentiliū. ꝯpꝛehēdunt̄ hoꝛribiles et timēde qualitates loci īfernalis. Pꝛimo eñi talis locus dicit̄ infernus qđ nomen eſt vſitatius alijs. Ecci. li. Uita mea erat apꝛopinquās ī inferno deoꝛſum. Dr̄ aūt infernus ab ī q2 eſt infra. i. ſubtus terram in cētro eius. Unde et maxime diſtāt a celo. ibi eñi eſt locus inferni. quo ad ſitū. vt dicit̄ cōmuniter et creditur. Cū eñi xp̄us ſm articulū fidei deſcenderit in moꝛte ſm animā eius ad inferos. ad limbum videlꝫ patrum iuxta quē q̄ꝫtū ad ſitum eſt purgatoꝛiū. et poſtea limbus paruuloꝝ qui cū oꝛiginali decedūt. Sub his oībꝫ infra eſt locus damnatoꝝ ſm. b. Tho. et alios in. iiij. Eſa xxx dicit̄. Uallis tophet pparata eſt ab heri. i. ab initio. a rege ſcꝫ deo pparata. ꝓfunda et dilata. Nutrimenta eius ignis et ligna multa ſcꝫ peccata que ſecū poꝛtāt homīes flatus dñi quaſi toꝛrēs et ſufflans in bellū. Flatus dñi ē iuſticia ſua. Thophet interptat̄ gehenna pauoꝛis ꝓpter hoc etiā ſcꝫ q2 in ꝓfundo loco dicit̄ abyſſus. que impoꝛtat voraginē cuius fundus nō videt̄. vñ legio demonū q̄ inuaſerat quendā obuiantē xp̄o rogabat ieſum ne mitteret in abyſſum. i. locū inferni. ſed pmitteret eiecta ab obſeſſo intrare in gregē poꝛcoꝝ viciniū loco. Qui pmiſſi in illos. ingreſſi cum impetu in mare eos immerſerūt. Lu. viij. In vitaſpatꝝ legit̄. ꝙ cū beatus Macharius per heremū ambularet inuenit caluariū homīs. quā virga ſua tangēs interrogauit quis in vita pſenti fuiſſet. Cui reſpōdit ꝙ fuerat ſacerdos gentiliū in eo loco. adijciens ꝙ q̄ꝫtū diſtabat celū a terra. tantā habebat de igne ſuꝑ caput ſuū cū alijs paganis. Et tantūdem ab infra ſub eo eſſet ignis in quo cruciebant̄ mali chꝛiſtiani. et q̄ xp̄ꝫ negauerat. Et ideo bñ dicit̄ Ecci. i. Pꝛofundū abyſſi. i. inferni. quis dimēſus eſt. q. d. nullus niſi deus aut foꝛte diabolus. Et ad hoc facit qđ legit̄ in li. de ſeptē donis videlicet ꝙ cū quidā magiſter annuatim faceret ſolēne feſtū in natali beati bartholomei aplī ob eius deuotōem ſingularem multos inuitādo. celebrādo et pdicando. cū pꝛedicaret intrauit eccliam in ſpecie cuiuſdā ſpecioſiſſime et oꝛnatiſſime dñe diabolus et ſedit ante oculos dicti magiſtri. qui in eā oculos iaciens excitauit ꝯcupiſcentiam eius. Et finito ſermone fecit eā inuitari cū alijs ad prandium. q̄ cum alijs reſidēs nitebat̄ magis ac magis animū ſuū accendere in ſui amoꝛē. Sed beatus bartholomeus patronus eius a ꝑiculo eū liberauit. Nam ī ſpecie peregrini apparēs. poꝛtā domus pulſans. rogauit vt amoꝛē ſancti bartholomei introduceret̄ ad magiſtrū illū. Qđ cum nō fieret diſſuadēte dña. miſit ei panē quē accipere renuit. ſed rogauit vt vel ſaltē ꝑ nunciū reſpōderet. qđ eſſet maxime ꝓpꝛiū homini. Rñdit magiſter ꝙ eſſet riſibile. Sed dña illa adiecit ꝙ magis ꝓpꝛiū eſſet peccatum. q2 homo ꝯcipit̄. naſcit̄. et viuit cū eo. Rñdit pegrinus ꝙ bene dixerat magiſter. ſed dña melius. Propoſuit et ſcđaꝫ queſtionē. interrogās quis eſſet locus vnius pedis. vbi dñs in terra plura feciſſet mirabilia. Reſpōdit magiſter ꝙ erat locus vbi affixa fuit crux chꝛiſti. qñ opatus eſt ſaluē in medio terre. Sed dixit dña ꝙ nō illud erat. ſꝫ facies homīs ſiue caput in quo quaſi eſt minoꝛ mundus. Approbat aplīs ſentētiā dñe magis q̄ꝫ magiſtri. Tertiā queſtionē ei fecit. videlꝫ q̄ꝫtum diſtat a ſummo celi vſqꝫ ad ꝓfundū inferni. Cumqꝫ magiſter heſitaret ſuꝑ hac re nec quid reſpōderet occurreret. rñdit dña illa. i. diabolus. Modo bñ video ꝙ detegoꝛ. Ego hoc vtiqꝫ bñ noui. q̄ de altero ad alterū deſcendi. Et hoc opoꝛtet ꝙ tibi nunc oſtendā. et diabolus cū magno ſonitu et eiulatu in abyſſuꝫ ſe pcipitauit. et pegrinus nuſq̄ꝫ cōparuit. Aliud ſimile legit̄ de andrea aplo. lꝫ nō in totū. Scđo dicit̄ talis locus damnatoꝝ. caminus ignis. Math. xiij. Sic erit ī cōſummatiōe ſeculi. Exibūt angeli et ſepabūt malos đ medio iuſtoꝝ et mittent eos in caminum ignis. In camino duo conſiderant̄. ignis ad infra. et fumus ſupꝛa obſcurus ꝓpter ignem intelligit̄ gehenna. Chꝛiſtus. Melius eſt tibi vnū oculū habentē vel vnū pedem introire in vitam q̄ꝫ duos oculos habentē vel duas manus vel pedes habentem mitti in gehennā Matth. xiij. Et dicit̄ gehenna quaſi generans ignem vel generās ethnam. qui eſt mons in ſicilia ignem eructuans. Et interpꝛetat̄ vallis triſticie. quia ex cruciatu eius anima habet magnā triſticiam et dolorē. Cum aīa ꝯſiderat ſe detineri et quaſi alligari a re infima. cum ipa ſit nobiliſſima. magna triſticia abſoꝛbet̄. Naturaliter eñi ignobile nō habet virtutē in nobilibꝫ ſed ecōtra. Sed vt inſtrumentū diuine iuſticie ignis agit in aīam damnati. nō conſumendo ſed affligendo ꝑ modū detentōnis vel inflictionis. Unde

Margin: Exemplū

Margin: Exemplū

dñs per moyſen Deute xxxij. Ignis ſuccēſus eſt in furo
re meo. ⁊ ardebit vſq; ad inferni nouiſſima. id eſt vindi/
cta ſeu punitio peccatoribus. hic incipiet multis modis
crucians peccatores. ⁊ poſtea i iferno plenior erit. Hic ignis
ait be. Aug. miro mō eſt grauis. excellit enī oēm penaꝫ
quā vnq; aliqs expertus eſt in vita iſta. di. xxvi. §. alias.
Et ſi hoc dicit be. aug. de igne purgatorij. multo magis
intelligendū eſt de igne inferni cū grauior ſit pena infer
ni q; purgatorij ſine cōparatōne. Camin⁹ ex parte ſupi/
oris habet obſcuritatē fumi. vñ ⁊ tenebroſitatē. Et ꝓpter
hoc dicit etiā locus ille tenebre exteriores Matth. xxij.
Ligatis manib; ⁊ pedib; mittite eū in tenebras exterio
res. ibi erit fletus ⁊ ſtridor dentiū. Dictū fuit a rege de
eo qui in nuptijs nō fuit cum veſte nuptiali. ⁊ ſignificat
quēlibet qui in eccl'ia manet ſine charitate. Quāuis enī
ibi ſit ignis nō tñ lucet eis. Sed eſt obſcurus ſicut flam
ma in lignis humidiſſimis ē obſcura ꝓpter fumū. Apo
ca. ix. De fumo putei obſcurat⁹ eſt aer. Idem aſcēdit fu/
mus tormētoꝝ ei⁹ in ſecula ſeculoꝝ. In hui⁹ figurā legit
Exo. x. de tenebris a deo immiſſis egyptijs obduratiſ. ꝙ
vir nō eſt motus de loco ſuo nec cognouit fratrē ſuū ꝓ/
pter tenebras horribiles ⁊ palpabiles. Et Sap. xvij. dr
Nulla vis ignis poterat illuminare noctē illā horribilē
aut limpide ſyderꝝ flāme. Sunt ḡ tales ille tenebre cum
igne vt aliq̄d luceat ad dānatoꝝ maiorē ꝯtriſtatōem et
nō ad ꝯſolatōem. Vñ be. Gre. in li. moral. Illa vltrix fla
ma vitioꝝ ꝯcrematōem q̄dem habet ſed lumē nō habꝫ
Ille ignis ad ꝯſolatōem lumē nō habet vt luceat. ſꝫ tm̄
vt magis torqueat ad aliq̄d luceꝫ. nā ſequaces ſuos i tor
mento ſecū reprobi viſuri ſunt. quoꝝ amore deliquerūt.
hec ille. Expimur quotidie ꝙ ſicut dulce lumē ⁊ delecta/
bile eſt oculis videre ſolem. vt dicit Salomō. ita mane
re diu in tenebris eſt valde tedioſum. vt cū noctes ſint ꝓ
lixe vt in hyeme niſi lumē adſit attediat homo. ⁊ ſimilr.
qñ diu aer eſt nubiloſus. q̄d aūt cum ſemꝑ tenebre ſint
durature. Narrat Gre. in li. dyal. ꝙ quidā ſolitari⁹ ſan/
ctus hō quibuſdā romanis nauigātib; ⁊ applicantibus
ad inſulā in qua morabat. ac viſitātib; eū. audita fama
ſanctitatis ei⁹. retulit Theodoricū regē italie eſſe defūctū
narrās ſe vidiſſe in ſpū ipm theodoricū peſſimū tyran/
num duci diſcalciatū vinctis manib; ⁊ ꝓijci in ollā vul
cani a papa iohāne quē in cuſtodia carceris affligendo
occiderat. Et ſymacho patricio quē iniuſte ferro trucida
uerat. Refert etiā be. gre. idē. Q; quidā miles roman⁹
eductus a corpe. ⁊ poſtea cito rediēs narrauit ſe vidiſſe
pontē altū ⁊ artum ſub q̄ currebat fluui⁹ nigerrim⁹ ⁊ ca
liginoſus nebulā fetoris intolerabilē exalans. vltra queꝫ
pontē vidit prata virētia ⁊ florētia ſuauiſſimi odoris q̄
reficiebant ⁊ ſatiabant ꝑambulātes ⁊ habitantes illic
dñice lucis plene erant māſiones. ibiq; mire potētie edi/
ficabat dom⁹ aureis laterculis. Et alij homīes alias do
mos edificabāt diuerſe etatis ⁊ ſexus iuxta ripā fluīs
habitacula aliqua tangebant a nebula fetoris. Alijs ꝓo
de ponte labebant in fluuiū. Iuſti ꝓo trāſibāt. Ibi vidit
petrū maiorē familie eccl'iaſtice multo ferro depreſſum.
⁊ demerſum in flumine. Dictūq; eſt ꝙ ideo hoc patieba
tur. q2 plus crudelitatis deſiderio q̄ obedientia vel corri
gendi zelo plagas inferebat. Vidit ⁊ quendā ꝑegrinuꝫ
ſacerdotē cū magna celeritate ⁊ ſinceritate tranſeuntem.
Vidit ⁊ ſtephanū quendā cui⁹ pes dū vellet trāſire per
pontē lapſus eſt. ⁊ a teterrimis viris ex flumine ſurgēti
bus ex media pte corporis a ponte eiectus trahebat per co
xas inferius. Sed q̄d de eo poſtea actum ſit. ignoratur.
Erat quippe vir ille laſciu⁹ ⁊ luxurioſus. ⁊ ideo ꝑ coxas
trahebat. Erat ⁊ elemoſinarius. ⁊ hoc eum tenebat ſuſpē
ſum. Eſt ergo loc⁹ igneus ⁊ tenebroſus ſeu nebuloſus.

Tertio eſt locus intēperatus. Vñ dicit auernus. De
hoc nomīe patet in hymno. Et auerni ignib; ipſi cremē
mur acrius. Et virgili⁹ in eneidos. vi. Facilis deſcenſus
auerni. Sed reuocare gradus ſuꝑaſq; euadere ad au/
ras hic opus hic labor eſt. Et dicit auernus quaſi ſine
materia tēperamēti. q2 erit ibi qualitatum inequalitas.
Nulla tēperies erit ibi. ſed oīa ſeuiēt quaſi in ſummo
gradu. Ignis ardore vehemētiſſim⁹. frigus intēſiſſimū
⁊ ſic de alijs. Sap. v. Pugnabit pro eo orbis terrarum
ꝯtra inſenſatos. Job. xxiiij. Ab aquis niuiū tranſibunt
ad calorē nimiū. Qui dolor quantus ſit aliquātulū pñt
intelligere lotrices pannoꝝ. que tempe hyemis de ripa
ria ꝯgelata veniūt ad ignem. Vñ bea. Greg. in li. mora.
tractans illud Job. x. Vbi nullus ordo ſꝫ ſempiternus
horror inhabitat. inquit. Ideo null⁹ ordo. quia miſeris
erit mors ſine morte. finis ſine fine. defectus ſine defecti
one. Mors enī. i. pena mortalis ibi viuit. finis ſemꝑ in/
cipit. defectus deficere neſcit. Quia mors ꝑimit ⁊ non ex
tinguit. dolor excruciat. ſed nullaten⁹ dolorem fugat. flā
ma comburit. ſed nullaten⁹ tenebras expellit. Et ita ſup
plicia ordinē nō habēt. quia nō ſuam ꝑ oīa qualitatē
tenent ſcꝫ ſicut hic. Sempitern⁹ quoq; horror ibi inha/
bitat. q2 hec flamma que ſuccēdit illuminat. Ibi ignis il
le crucians. obſcurat. Hic metus amittit cum tolerari inci
pit qđ timebat. Illic ⁊ dolor dilaniat ⁊ pauor anguſtat
Horrendo igit mō tūc erit reprobis dolor cū formidatio
ne. flamma cū obſcuritate. Et q2 a volūtate ſui ꝯditoris
diſcrepauit peccator. ideo a ſuis qualitatib⁹ tormenta di
ſcordabunt. hec bea. Gre. Et quia aplus dicit ad Rom.
xiij. Que a deo ſunt ordinata ſunt. locus aūt auerni ſiue
inferni a deo eſt paratus. ideo ⁊ ibi vtiq; ordo eſt diuine
prouidentie. Ordo aūt diffinit ab aug. xix. de ciui. dei. eſ
ſe pariū diſpariūq; reꝝ ſua vnicuiq; loco congruenti tri
buens diſpoſitio. Locus cōueniens grauib; eſt terra.
Et quia reprobi quoꝝ iniq̄tates vt ait pš. xxxvij. ſicut
onus graue grauate ſunt ſuꝑ eos. cum ipo grauamine
hinc recedūt. apte in centro terre collocant auerni. Et q̄a
paria peccata pari pena puniunt. ⁊ ſimile cū ſimili apte
collocat. Ideo dicit dñs. Colligite zizaniā in faſciculos
ſuos ad cōburendū. vt auari cū auaris. ſuꝑbi cum ſuꝑ/
bis. luxurioſi cū luxurioſis collocati ſint. ſicut ⁊ hic con/
uerſari. Et quia ſicut oīm rerū deus. ita ⁊ peccatorum et
ſuppliciorꝝ nouit menſurā. vt mēſura grauitatis pene
ſit ſm menſurā quātitatis culpe. dicente dño miniſtris
ſuis. Apocal. Quantū ſe exaltauit ⁊ in delitijs fuit. tan/
tum date ei tormentū ⁊ luctū. Et Sap. vi. Fortioribus
ſcꝫ maiori deformitate volūtatis peccantib;. fortior in/
ſtat cruciatio. Ideo qui abundātius peccauit ⁊ grauius
ordo diuine iuſticie grauius punit. Sed intelligit ibi
nō eſſe ordo. quia nō ſeruāt ille res ordinē illū quem hic
habuerūt vt flamma ignis que hic cōburit ⁊ illuminat
non aūt ibi. Sed nec ibi ſeruabit qđ videlꝫ cōmuniter
dicit in. vi. Eñ. Solaciū eſt miſeris ſocios habere pena
rum. Vñ dicit bea. Aug⁹. Nō hi quos monem⁹ agere
penitentiā querūt ſibi comites ad ſupplicia nec gaudēt
quia multos habebūt ſibi ſimiles ſcꝫ in penis. Nā non
ꝓpterea minus ardebūt. quia cū multis ardebunt. ꝗ c. ſ.
multi. immo plus cruciabunt. ⁊ pcipue quo ad eos q̄s
ſuo exemplo vel occaſiōe traxerunt ad malū. Et ꝓpterea
diues ſepultus in inferno petebat mitti lazarū ad mo
nendum fratres ſuos. vt agerēt penitentiā. ne irent ad
locum tormentoꝝ. nō quia ex charitate cōpateret eis. ſꝫ
quia maius ſibi parabat ſuppliciū ex damnatōne fra/
trum cū exemplo vel alijs modis eſſet occaſio peccatoꝝ
illoꝝ. Sicut enī ex multitudīe vbi eſt ordo reſultat pul
critudo que delectat. ⁊ quāto maior multitudo. tāto ma
ior pulcritudo ⁊ delectatio. Ita vbi nō eſt ordo. quanto
maior multitudo. tāto maior confuſio ⁊ afflictio in eis

Quanta autē ſit multitudo damnatoꝝ. de facili poteſt
ꝑcipi.ex eo ꝙ xp̄s dicit Math.vij. Lata eſt via que du
cit ad ꝑditiōem.⁊ multi incedūt ꝑ eam. Et arta ⁊ angu-
ſta via q̄ ducit ad vitā.via ſcȝ ꝟtutū.⁊ pauci vadūt per
eam. Oēs infideles ad infernū tendūt. Et fideles chriſti
ani ſimilr̄ q̄ mādata dei nō ſeruāt. Ex his plen⁹ eſt mun
dus. Timete ḡ eum. Math.x.qui pōt aīam ⁊ corp⁹ per-
dere in gehennā.que ē loc⁹ intemperat⁹. inordinatus. et
horridus. Quarto eſt loc⁹ ferid⁹ ⁊ immūdus. ⁊ ꝑpte-
rea dr̄ lacus ⁊ pute⁹. ps̄ xxxix. Eduxit me de lacu miſerie
⁊ de luto fecis.i.de inferno in quē q̄s ſe ꝓijcit merito cuȝ
peccat mortaliter.ſed inde exire nō valet niſi educatur a
deo ꝑ grām ſuā. Dicit̄ ⁊ pute⁹ Apoc.ix. De puteo abyſſi
obſcurat⁹ eſt aer. Et pōt dici pute⁹ a puteo.i.a fetore. Eſt
enī quaſi latrina mūdi ⁊ quaſi ſentina vbi omēs ſordes
ꝯfluūt. Vn̄ dicit Baſili⁹ ꝙ dn̄s in fine mūdi purgabit
oīa elemēta ⁊ oēm immūdiciā eoꝝ. ⁊ ꝟtutē leſiuā ꝓijciet
in infernū.vt cloacā ad penā damnatoꝝ. Qualitates eo
rum delectabiles in eis remanebūt ad glīam beatorū et
eoꝝ decorē.ſicut ignis habet cōburendo viua affligere.
habet ⁊ illuminare. Virtutē ḡ afflictiuā ꝓijciet in infer-
num.illuminatiuā ſibi dimittēdo. In hmōi locis ma-
nent freq̄nter ſerpētes.dracones ⁊ ꝟmes. Deut.xxxij. Dē
tes beſtiaꝝ immittā in eos cū furore trahētiū ſuꝑ terrā
atqȝ ſerpētiū. ⁊ Eſa.xiiij. Subter te ſternet̄ tinea.⁊ ope-
rimentū tuū erūt ꝟmes. Dicit̄ de nabuchodonoſor ⁊ di-
abolo be.aug in li.de ciui.dei.magis intelligit de verme
ſpūali ſcȝ remorſu ꝯſciē q̄ ſemꝑ mordet eos.⁊ iō nō mori
tur de pctīs cōmiſſis ꝑpter q̄ deuenerūt ad tantā miſeri
am dānatōis eterne. Legit̄ in vitaſpatꝝ ꝙ cū bononie
eſſet quidā ſcholaris nobilis q̄ illuc ad ſtudendū de ali-
is ꝑtib⁹ aduenerat multis pompis.vanitatib⁹ ⁊ laſciui
is erat dedit⁹. Hūc viſitās ſupprior ꝯuētus bonon̄.ordi
nis ꝑdicatoꝝ.qꝛ ipe cōpatriota ei⁹ fuerat.cepit eū alloq̄
Sed ꝑfat⁹ ſcholaris timēs ne cōpunctiua aliqua dice-
ret ſibi.q̄ eū haberēt retrahere a voluptatib⁹ mūdi. fecit
pactū cum eo ne de reb⁹ ſpūalib⁹ aliq̄d ſibi loqueret̄. ſi
vellet diuti⁹ cōfabulari cū eo.qđ ille ꝓmiſit ſe facturum.
ita tm̄ ꝙ in fine coꝝ colloquij tm̄ duo verba ſcripture ſi
bi ꝓponeret. Poſtq̄ȝ ḡ de multis ⁊ varijs reb⁹ de parēti-
bus eoꝝ ⁊ amicis ac notis habuerūt ſermonē. Demum
ab eo volēs recedere dixit illa duo ꝟba ſcripture. volo vo
bis dicere vt ꝯuenim⁹. At ille. Dicas cito ⁊ breuiter. Et
ſupprior. Scriptū eſt in Eſaia xiiij ca.de vnoquoqȝ.qui
ſe tradit delicijs ⁊ vanitatib⁹ mundi ꝙ in alia vita hoc
ei eueniet. Subter te ſternet̄ tinea ⁊ opimentū tuū erūt
ꝟmes. Et inde receſſit. Ita aūt inheſit firmiter hoc ver-
bum mēti ei⁹ vt nullo pacto poſſet a corde ei⁹ illud exci-
dere. Sȝ ei⁹ recolēdo inde ꝯſiderabat quō poſſet ſuſti-
nere talē lectū vermiū ⁊ tineaꝝ ſemꝑ q̄ nec morſum puli
cis patiēter ferret. Cūq̄ȝ ſocios vanos ipe q̄reret ⁊ ſolaci
is ſe applicaret.vt illi⁹ verbi obliuiſceret̄ ⁊ ꝯſideratōnis
talis cruciat⁹ vermiū ⁊ tineaꝝ.nec aliquo mō a mēte ſua
valeret reijcere die noctuq̄ȝ. Demū ꝟbis illi⁹ cōpūct⁹ ſe-
culum deſerēs.religionem ingreſſus.deo ſe ibi deuouit.
Dr̄ etiam tartarus. Quinto locus ille ē tumultuoſus. Vn̄ tartarus dr̄ a
ſtrepitu ⁊ ꝯtētiōe rixoſa. Eſa.iij. Tumultuabit̄ puer con
tra ſenem.⁊ ignobilis ꝯ nobilē. fili⁹ obiurgabit patrē.et
pater filiū. Vn̄ legit̄ in li.de.vij donis.ꝙ cū quidā vſu-
rarius infirmabat̄ ad mortē.nec ſacerdos vellet ei ſacra
ꝯferre niſi reſtitueret vel cautōem faceret. Ille aūt nollet
Hortabant̄ ad hoc eū filij ne ad infernū deſcēderet mo
riens. Et ille. Vos neſcitis q̄d petat̄. Oporteret vos ire
ad hoſpitale ſi vellē cūcta reſtituere mala ablata meli⁹ ē
cōmittere ſe miſcđie dei q̄ȝ miſcđie hominū. Mortuus
igit̄ ille ſepultus eſt in infernū. Ex filijs aūt eius duob⁹
dixit vnus ad alteꝝ. Pater noſter dānatus eſt. nō voli
mus imitari eum retinēdo vſuras ab eo extortās ſȝ red
damus creditorib⁹ vt ſaluari poſſimus. At ille. Ego ꝑ.e
que me ꝯtingit volo gaudere.ego nō feci vſurā. Ex quo
ipe qui extorſit nō reſtituit.ipe luat penā. Alter ꝑtōēȝ
ſuā reſtituit.⁊ ſeculū deſerēs.dei obſequio ſe totū tradi-
dit. Dum aūt qui in ſeculo remāſerat mūdanis ſe imer-
geret.infirmatus ad mortē nec penitēs.ad terraꝝ ſecut⁹
eſt patrē. Quod frater audiens rogauit deū vt ſibi aliq̄
modo oſtēderet ſtatū coꝝ in alio ſeculo. Vna igit̄ vice
cum oraret.vidit terrā apertam.⁊ in infimo patrē in flam
mis inferni ſepultū.⁊ filiū ei⁹ fratrē ſuū ſuꝑ eum iacētē.
maledicebatq̄ȝ pater filiū dicēs. Maledicta ſit hora in
qua te genui.⁊ tu ſis maledict⁹. q̄a ꝑpter te ego feci vſu
ras.nec volui reſtituere.ne dimitterē te pauperē. ⁊ ꝑpter
hoc crucior in hac flāma. Et filius ecōtra. Maledictus
ſis tu pater ⁊ maledicta ſit dies in qua me genuiſti. tu
me exēplo tuo docuiſti fenerari. ⁊ vſuras extortas noluiſ
ſti reddere.ſed mihi reliquiſti ꝑpter qđ imꝑpetuū cruci
or. Qđ cernens ille grās deo egit qui eum liberauit de
tanto malo. Sexto eſt locus dānatoꝝ locus obliuio-
ſus ⁊ occultus.vn̄ a gentilib⁹ lethes dicit̄. ⁊ interꝑtatur
obliuio.qꝛ ſcȝ ſui.i.eius q̄ eſt dānatus tradūt eū obliuio Dicit̄ ⁊ le
ni. Et deus etiā videt̄ coꝝ obliuiſci.in q̄ȝtū ſcȝ nō liberat thes.
eos ab illis penis. Ps̄. Nec memor ero nominū eorum
per labia mea. pōt dicere deus de eis. Amici ⁊ ꝓpinqui
carnales cito tradūt obliuioni.qđ patet.qꝛ modica ſuf-
fragia faciūt ꝑ eis.q̄nimmo nec illa q̄ illi legarūt. Et ſi
neſciāt illis nō poſſe ꝓdeſſe.cum non nouerint ſi ſunt in
purgatorio vel in inferno. Vn̄ accidit eis ſicut de pincer
na pharaonis.qui in ꝓſperitate ꝯſtitut⁹ oblit⁹ eſt inter-
pretis ſui ioſeph q̄ in carcere erat.q̄ ei bn̄ficiū faciēs in-
terpratus ex ſomnio ſuo ſui liberatōem.⁊ ſi ei ſe recōmē
daret.oblitus eſt cito ei⁹. Oīm q̄ȝ ⁊ ipſe dānatus obliui
ſcit̄.ex q̄b⁹ poſſet in aliquo ꝯſolari. Nam ſi memorie oc
currūt gaudia vana ⁊ delectatōes quas habuit in mū-
do.hoc eſt eis ad cruciatū.qꝛ ꝑ illa cognoſcūt ſe deo ꝑua
tos ⁊ oīni bono. Septio eſt loc⁹ ꝑiculoſus. Vn̄ dicit̄
baratrū in hymno. Cōſurgit xp̄s tumulo victor redit đ
baratro. Et dr̄ baratrū.quaſi latitudo arta.qꝛ eſt lat⁹ lo Dr̄ etiam
cus ad ingrediendū.ſed artus ad exeundū adeo ꝙ nul- baratruȝ.
lus pōt exire. Math.v. Nō exies inde quouſq̄ȝ reddas
nouiſſimū quadrantē. ⁊ Mat.xviij. Tradidit eum tor-
torib⁹ quouſq̄ȝ redderet vniuerſum debitū. Et quia ibi
nō eſt locus ſatiſfactōnis.vn̄ nō habet qđ reddat.nun-
q̄ȝ egredit̄ de loco.ſed ibi ſemꝑ penas luit. Dicitur ⁊
hereb⁹ a gētilib⁹.qꝛ ſemꝑ adheret illi talis pena. Vnde et
ſi diabol⁹ vel aīa damnati ad horā de illo loco exeat vt Dr̄ ⁊ he-
appareat alicui deo diſpenēte.ſecū tamē portat infernū. rebus.
⁊ ſemꝑ ei illa pena inheret. Q, aūt dixerūt demōes xp̄o
clamādo. Veniſti ante tēpus torquere nos. Mat.viij.
nō ſic eſt intelligendū tanq̄ȝ ꝑus non cruciarent̄. Sed
quia aliqđ accidētale ſuppliciū tūc additū eſt eis ꝑpter
preſumptiōem eoꝝ. Dicit̄ acheronta a gentilib⁹.i.lu-
ctuoſus.vel archeronta ab a qđ eſt ſine ⁊ cheronta qđ
eſt ſalus.qꝛ ſine ſalute ſunt lachryme ille. Mat.xiij. Ibi Dr̄ ache-
erit fletus ⁊ ſtridor dentiū. Eſa.v. Dilatauit infern⁹ ani- ronta.
mam ſuā.⁊ aperuit os ſuū abſq̄ȝ vllo termīo. Ps̄.lxviij
Neq̄ȝ vrgeat ſuꝑ me puteus os ſuū. Puteus eſt ꝓfundi
tas humane iniq̄tatis.in quē ſi cecideris nō claudet ſuꝑ
te os ſuum.ſi nō clauſeris os tuū. Confitere ergo et dic.
De profundis clamaui ad te dn̄e. Claudit os ſuū ei qui
confitet̄.iuxta illud. Beati quoꝝ remiſſe ſunt iniquita-
tes ⁊ quoꝝ tecta ſunt pctā. Quidā ſenex migrans cū
crederet̄ mortuus ad ſe reuerſus fleuit incōſolabiliter di
cens frequēter. Ve mihi qꝛ nō fleui. Ve mihi quia non
fleui. Ve mihi quia non fleui. Fletus autem illic erit in
fructuoſ⁹ q̄ hīc ē vtilis ⁊ ꝓciōſ⁹.b.aug. Fruſtra ibi flebit̄

peccatores. qui maloꝝ ſuoꝝ veniam nõ ꝯſequentur.

De punitõne repꝛo. §. IIII

boꝝ in coꝛpib9 poſt vltimã reſurrectiõem. q crucıabun-
tur in igne inferni continue. nec tñ ꝯſument vel deficiẽt.
Matth. xxv. Dicet iudex vniuerſoꝝ dñs Jeſus repꝛo-
bis. qui a ſiniſtris erũt iudicandi reſuſcitatis in coꝛpo-
rib9 ſuis. Diſcedite a me maledicti in ignẽ eternũ. et Ec
cleſiaſtici. vij. Uindicta. i. punitio carnis impij ignis et
vermis. Hic ignis ait be. Aug. excellit oẽm penã quam
aliquis vnq̃ eſt expꝛtus in vita iſta. Dicit cõiter a ſapiẽ
tibus ignẽ noſtrũ quo vtimur eſſe quaſi ignis pict9 re-
ſpectu illi9 ignis infernalis. qꝛ ita eſt afflictiu9 q reſpe-
ctu ei9 ignis nr̃ nullã afflictiõem videt ingerere hũano
coꝛpi poſito ſup cũ. Sed ſi aliq̃s nũc cum caſu tangitur
ab igne iſto. ſentit doloꝛẽ intẽſum. q̃d faciet miſer dãna-
tus ibi ſp manſuꝝ. Eſa. xxxiij. ca. Quis de vobis hitare
poterit cũ ardoꝛib9 ſempiternis. q̃s hitabit cũ igne de-
uoꝛãte. Et quia in fidelib9 videt coꝛpus humanum in
igne manere z nõ ꝯſumi. impoſſibile voluit deus oſten-
dere p exemplũ triũ pueroꝝ. ananie. azarie. z mizaelis. q̃
miſſi ſunt a nabuchodonoſoꝛ in foꝛnacem ardentẽ. nec
tamẽ ꝯſumpti ab igne. Dañ. iiij. Jn multis quoq̃ reb9
naturalib9 oſtẽdit de9 multa fieri pter ſolitũ curſum na-
ture in alijs reb9. Sicut eni dedit naturã z ꝓprietatẽ cer-
tam reb9 put voluit. ita z põt immutare z dare aliã cuz
vult. Uñ hoc p multa exempla oſtẽdit bea. Aug. in. xxi.
de ciui. dei. ca. ij. z ſequẽti. Conuincant increduli poſſe hu
mana coꝛpa aĩata atq̃ viuẽtia nõnunq̃ moꝛte diſſolui
ſed in eternoꝝ quoq̃ igniũ durare toꝛmentis. cum ſint
animalia ꝓfecto coꝛrupti bilia. qꝛ moꝛtalia. que tñ medi-
is ignib9 viuant. Nõnullũ etiã genus vermiũ in aqua-
rum calidaꝝ ſcaturigine repiri. quaꝝ feruoꝛẽ nemo ipu
ne ꝯtrectet. Jllos aũt nõ ſolũ ſine ſui leſione vlla ibi eſſe
ſed extra ſe nõ poſſe. q ſi eadẽ in credulitate contendãt.
qꝛ hec animalia nec ſemp viuũt. z in illis feruoꝛib9 viuũt
Si mirabile eſt in ignib9 dolere z tamẽ viuere. mirabi
lius eſt viuere in ignib9 z non dolere. Si hoc credit. cur
nõ z illud. Sed nullũ inq̃unt. ſcz increduli coꝛp9 eſt qd
dolere poſſit. nec poſſit moꝛi. Quib9 dicit. Et ſi nulla ca
ro nũc eſt q̃ ſenſum doloꝛis ppeti poſſit moꝛiq̃ nõ poſ-
ſit. erit tũc tñ talis ſcz in vltia reſurrectiõe. qualis nunc
nõ eſt. ſicut talis erit moꝛs q̃lis nũc nõ eſt. Attẽdũt iſti
ꝯtradictoꝛes nũc nullã eſſe carnẽ q̃ doloꝛem pati poſſit
moꝛtẽq̃ nõ poſſit. z attendunt eſſe tñ aliq̃d tale qd coꝛ-
poꝛe maius eſt. Jpſe q̃ppe anim9 cui9 pñtia coꝛp9 viuit z
regit. z doloꝛẽ pati poſſit z moꝛi nõ poſſit. Ecce inuenta
eſt res q̃ cũ ſenſum doloꝛis habeat. immoꝛtalis eſt. Hoc
igit tũc erit in coꝛpib9 dãnatoꝛ qd nũc eſſe ſcim9 in ani
mis oĩm. Si diligẽter ꝯſiderem9. doloꝛ coꝛpis mag ad
animũ ptinet. Dolet itaq̃ aĩa cũ coꝛpe in eo loco ei9 vbi
aliq̃d ꝯtingit vt doleat. Dolet z ſola q̃uis ſit in coꝛpoꝛe
cũ aliqua cauſa etiã inuiſibili. triſtis eſt ipã coꝛpoꝛe inco-
lumi. Dolet etiã nõ in coꝛpe conſtituta. Nam vtiq̃ dole
bat diues apud inferos cum diceret. Crucioꝛ in hac flã-
ma. Coꝛpus aũt examine nec dolet nec animatũ ſine ani
ma dolet. Si ergo a doloꝛe argumentũ recte aſſumere-
tur ad moꝛtẽ. vt iõ moꝛs poſſit accidere. qꝛ potuit accide
re z doloꝛ. magis ad aĩam ptineret moꝛi ad quã magis
pertinet z dolere. Cum vero illa q̃ magis! dolere poteſt.
non poſſit moꝛi quid momẽti affert. cur illa coꝛpa. quo-
niam futura ſunt in doloꝛib9. ideo etiã moꝛitura eſſe cre-
damus. Et ſi platonici quidã dixerũt. Uñ z virgilius
ex moꝛibũdis terreni coꝛpis mẽbꝛis animas habere. vt
metuãt. doleãt. z hmõi.! Cur incredibile eſt ita ignes illi
coꝛpib9 doloꝛẽ poſſe inferre nõ moꝛtem. ſicut ipa coꝛpo-
ra dolere aĩas faciũt. q̃s tñ ideo moꝛi nõ cogunt. Jdem

Coꝛpus hũanũ in igne manere z nõ ꝯburi ñ ẽ impoſſibile

ca. iiij. Sicut q̃ naturas aĩaliũ curioſi9 indagarunt ſala
mandra referũt in ignib9 viuere. Et quidã notiſſimi ſi-
cilie montes q̃ tanta tpis diuturnitate z vetuſtate vſq̃
nunc ac deinceps flãmis eſtuant atq̃ integri pſeuerant
ſatis idonei teſtes ſunt. nõ oẽ qd ardet aſſumi. Et anĩa
indicat nõ oẽ qd dolere põt. poſſe etiam moꝛi. Quid ad
huc a nobis reꝝ poſtulant exẽpla quib9 doceam9 non
eſſe incredibile vt hoĩm coꝛpa ſempiterno ſupplicio pu-
nitoꝝ. z in igne aĩam nõ amittãt. z ſine detrimẽto arde-
ant. z ſine interitu doleãt. Habebit eni tũc carnis ſub-
ſtantia qualitatẽ ab illo inditam. q̃ tam miras z varias tot
reb9 indidit quas videm9 ꝓprietates vt eas. quia multe
ſunt nõ miremur. Quis eni niſi creatoꝛ oĩm dedit pauo
nis carni moꝛtui ne putreſceret. Qd dr bea. Aug. le expꝛ-
tum vt p annũ illũ reſeruaſſet coctã. nec putreſceret. ſed
ſolũ coꝛpulẽtie ſiccioꝛis fuiſſe. Quis palee dedit vel taz
frigidã vim. vt obꝛutas niues ſeruet. vel tam feruidam
vt poma immatura maturet. De ipo igne mira. quis ex-
plicet. quo queq̃ aduſta nigreſcũt. cum ipe ſit lucidus z
pene omĩa ambit z lambit coloꝛe pulcerrimus decoloꝛat
atq̃ ex pꝛuna fulgida. carbonẽ teterrimuz reddit. Neq̃
id quaſi regulariter definitũ eſt. Nã econtrario lapides
igne candẽti pcocti. z ipi fiunt candidi. Et q̃uis magis
ille rubeat illi albo coloꝛe niteſcant. Congruit tñ luci qd
albũ eſt. ſicut nigrũ tenebꝛis. Cum itaq̃ ignis in lignis
ardeat vt lapides coquat. ꝯtrarios habet nõ in reb9 cõ-
trarijs effect9. Et ſicut z ligna z lapides diuerſa q̃dam
ſunt. ſed nõ ſunt ꝯtꝛia ſicut albũ z nigrũ. quoꝝ in lapidi
bus vnũ facit. alteꝝ in lignis. clarus illos clarificãs. hec
obfuſcãs cũ in illis deficeret niſi in iſtis viueret. Quid i
carbonib9. nõne mirãda res eſt z tãta infirmitas vt ictu
leuiſſimo frangant. pꝛeſſu faciliſſimo ꝯterant. z tanta fir-
mitas vt nullo humoꝛe coꝛrumpant. nulla etate vincan-
tur. vſq̃ adeo vt eos ſubſternere ſoleant. qui limites fi-
gunt ad ꝯuincendũ litigatoꝛẽ. Qui eos in terra humi-
da infoſſos. vbi ligna putreſcerẽt tam diu durare incoꝛ-
ruptibiliter poſſe. niſi reꝝ ille coꝛruptoꝛ ignis effecit. Jn
tueamur etiã miraculũ calcis excepto de eo de quo iam
ſatis dixi q igne cãdidat. quo alia tetra reddunt. Etiaz
occultiſſime ab igne ignẽ ꝯcipit. Cunq̃ iam gleba tãgẽ-
tib9 frigida tam latẽter ſeruat. vt nullo nr̃o ſenſui pꝛo-
ſus appareat. Sz ꝯptus experimẽto etiã dũ nõ apparet.
ſciat ineſſe ſopit9. ꝓpter qd eã calcẽ viuã loq̃mur. velut
ipe ignis latens aĩa ſit inuiſibilis viſibilis coꝛpis. Jam
vero q̃z mirũ eſt. q cũ extinguit. tũc accendit. Ut eni oc-
culto igne careat. aque infundunt. aq̃ve pfundit. Et cũ
ante ſit frigida. tñ ferueſcit. vñ feruẽtia cũcta frigeſcunt
Uelut expirãte ergo illa gleba. deſcendẽs ignis qui late-
bat appet. Ac deinde tanq̃ moꝛte ſic frigida ẽ. vt adie-
cta vnda nõ ſit arſura. z quã calcẽ vocabam9 viuã. voce
mus extinctã. Quid eſt qd huic miraculo addi poſſe vi-
deat. z tñ addit. Nã ſi nõ adhibeas aquã ſz oleũ. quod
magis fomes ẽ ignis. nulla ei9 pfuſiõe vel infuſiõe ferue
ſcit h miraculũ ſi de aliq̃ inclito lapide legerem9 ſiue au
direm9. z in noſtrũ expimentũ venire non poſſet. ꝓfecto
aut mendaciũ putarem9. aut certe grãditer miraremur
Quaꝝ vero rerũ ante oculos nr̃os quotidiana documẽ
ta ꝓſant nõ genere minus mirabili. ſed ipa aſſiduitate
vileſcũt. ita vt ex ipa india que remota eſt ps oꝛbis a no
bis deſierim9 nõnulla mirari. que ad nos potuerũt mi
randa pduci. Adamantẽ lapidẽ multi apud nos hñt.
z maxime aurifices inſignitoꝛeſq̃ gemmarũ. qui lapis
nec ferro nec igne nec alia vi vlla phibet pter hyrcini ſan
guine vinci. Sed q̃ eum habẽt atq̃ nouerũt. nunquid
ita mirant. vt hi quib9 potẽtia pꝛimũ ei9 oſtẽdit. q̃b9 au
tẽ nõ oſtẽdit. foꝛtaſſe nec credũt. aut ſi creduli iexꝑtam i-
rant. Et ſi ꝯtigerit expiri. adhuc quidẽ mirant inſolita

Sed aſſiduitas experiēdi paulatī ſubtrahit admiratōnis
incitamentū. Magnetē lapidē nouim⁹ mirabilez ferri
eſſe raptorē. Qd cū primū vidi vehemēt inhorrui. q̄p⸗
pe cernebā a lapide ferreū annulū raptū atꝫ ſuſpenſum
Deinde tāq̄ ferro qd rapuerat vim dediſſet. ſuā cōem⸗
q̄ feciſſet. i. annulus alteri admotus ē eundēq̄ ſuſpēdit
atꝫ vt ille priori lapidi. ſic alter ānulus priori annulo cohere
bat. Acceſſit eodēmō terti⁹. acceſſit ⁊ quart⁹. iāq̄ ſibi p
mutua circulis nexis nō īplicatorū intrinſec⁹ ſed extrin
ſecus adherētiū q̄ſi cathena pepēderat ānulorū. Quis
iſtā vim lapidis nō ſtuperet. q̄ nō ſolū illi iherat. verū
etiā p tot ſuſpenſa trāſibat. ⁊ inuiſibilib⁹ vincul' ea ſub⸗
ligabat. Et ſi argentū inter lapidē illū poſuerit. ⁊ ferruꝫ
mouet cū īmoto argento. Qn̄ aūt iuxᵃ magnetē poītur
adamas. ferrū nō rapit ſi cū rapuerit. vt ei appropinq̄⸗
uerit. mox remittit. India mittit hos lapides. Verūtn̄
īfideles hoīes q̄ cū diuina vl' preterita vl' futura miracu⸗
la p̄dicam⁹. q̄ illis experienda nō valem⁹ oñdere. rōez a no
bis eaꝝ flagitāt reꝝ quā q̄m nō poſſum⁹ reddere. Exce
dūt eī vires mentis hūane. extimāt falſa eē qd dicim⁹.
Ipſi de tot mirabilib⁹ reb⁹ q̄s vl' videre poſſum⁹. vel
videm⁹. dñt reddere rōem. Qd ſi ab hoīe fieri nō poſſe
puiderint. fatēdū eſt eis. nō iō aliq̄d nō fuiſſe. vl' nō fu⸗
turꝫ eē. q2 rō inde reddi nō pōt. q̄n q̄dē ſunt iſta de q̄b⁹
ſimilr̄ nō pōt. Nō itaq̄ pgo p plīma q̄ mādata ſūt lr̄is
nō geſta atꝫ trāſacta. ſꝫ in locis q̄buſq̄ manētia. q̄ ſi quiſ
q̄̄ ire voluit ⁊ potuerit. vtrū vera ſint explorabit. Sed
pauca cōmemoro. Agrigentinū ſicilie ſalē phibēt. cū fue
rit admot⁹ igni velut ī aqua fluſcere. cū vo ipī aq̄ velut
in igne crepitare. Apud garamātas q̄ndā fontē tā frigi
dū dieb⁹. vt nō bibat. tā feruidū nocte vt nō tāgat. In
egypto aliū fontē in q̄ faces vt in ceteris extinguūt accē
ſe. ſed nō vt in ceteris accēdunt extincte. Aſbeſtū archa⸗
die lapidē ꝓpterea ſic vocari q̄ ſel' accēſus iā nō poſſit ex
tingui. Poma in terra ſodomoꝝ gigni q̄dem ⁊ ad ma⸗
turitatis faciē pueīre. ſꝫ morſu p̄ſſu ve tēptata ī fumū ac
fauillā corio fatiſcēte vaneſcē. Piritē lapidē pſicū tenētꝫ
manū ſi vehemti⁹ p̄mat adurere. ꝓpter qd ab igne nom
accepit. In capadocia etiā vēto eq̄s ꝯcipe. eoſdēq̄ fet⁹
nō ampli⁹ triēnio viuere. Tylen indie īſulā eo p̄ferri ce⸗
teris terris. q̄ oīs arbor q̄ in ea gignit nunq̄ nudat te
gmine folioꝝ. De his itaq̄ alijs īnūabilib⁹. q̄ hiſtoria n̄
factoꝝ atꝫ trāſactoꝝ. ſꝫ manētiū locoꝝ ꝯtinet. reddāt ra
tōnē ſi pñt infideles iſti. q̄ nolūt diuīs lr̄is credere. q̄d ali
ud q̄̄ nō diuīas putātes. eo q̄ res hñt īcredibiles ſic h̄
eſt vn̄ nūc agim⁹. Non enī induunt admittit vlla rō. vt
caro ardeat. ⁊ nō abſumat doleat nec q̄ moriat. Rōcina
tores vicꝫ magni. qui de omnib⁹ rebus quas mirabiles
eſſe conſtat. poſſint reddere ratonē. rationē reddant de
his q̄ pauca poſuim⁹. q̄ proculdubio ea ſi ea eē neſciūt ⁊
ea eſſe futura diceremus multo minus crederent q̄̄ qd
nunc dicentibus nobis nolunt credere aliquando eſſe
venturꝫ. Quis eīn eoꝝ nobis crederet. ſi quēadmodum
dicamus futura hominū viua corpa. q̄ ſemp arſura atq̄ꝫ
dolitura. nec tn̄ aliq̄n moritura ſint. ita dicerem⁹ in fu⸗
turo ſeculo. futurū ſalē quē faceret ignis velut in aq̄ flu
eſcere. eundēq̄ꝫ faceret aqua velut in igne crepitare. ⁊ a⸗
lia de q̄bus. s. dictū eſt. Hec in illo ſeculo qd futuruꝫ eſt
ſi diceremus futura. nobiſq̄ꝫ increduli rn̄derēt. Si vul
tis vt ea credamus. reddite de ſingulis rōem. Nos non
poſſe ꝯfitemur. eo q̄ in iſtis ⁊ ſilibus dei miris opibus
infirma mortaliū rōcinatio vinceret. Fixā tamen apud
nos eſſe rōnem. nō ſine rōne omipotē facere. vn̄ anim⁹
humanus infirmus rationē nō pōt reddere. ⁊ in mul⸗
tis q̄dem rebus incertū nobis eſſe q̄d velit illud tamen
eſſe certiſſimū nihil eoꝝ ei eſſe impoſſibile q̄cunq̄ꝫ vo⸗
luerit. eiq̄ꝫ nos credere predicenti. quē neq̄ꝫ impotentē

neq̄ꝫ mentientē poſſim⁹ credere. Hi tn̄ fidei rephēſores
exactoreſq̄ꝫ rōnis. q̄d ad iſta rn̄dent de q̄bus rō ab ho⸗
mine reddi nō poteſt. et tn̄ ſunt ⁊ ipī rationi nature vi
dent eſſe ꝯtraria. q̄ ſi futura eſſe dicerem⁹. ſil'r a nob ſic
eoꝝ que futura eſſe dicim⁹. ab infidelib⁹ rō poſceret. ac
per hoc cū in talibus operib⁹ dei deficiat ratio cordis
⁊ ſermonis humani ſicut iſta. nō ideo nō ſunt. nō iō eti⸗
am illa nō erunt. q̄m ratio de vtriſq̄ꝫ ab hoīe nō poteſt
reddi. Refert in. c. vi. idē Augu. q̄ in litteris gentiliū re
perit. ſ. eſſe quoddā fanū veneris. atq̄ꝫ ibi candelabrꝫ
⁊ in eo lucernā ſub diuo ſic ardentē. vt eam nulla tem⸗
peſtas. null⁹ imber extinguat. vn̄ lucerna inextinguibil'
noīata eſt. Circa hmōi dicit q̄ nō habem⁹ neceſſe crede⸗
re om̄ia q̄ hiſtoria ꝯtinet gentiliū. cū ⁊ ipī inter ſe hiſto⸗
rici ſicut ait Varro. q̄ſi data opa ⁊ quaſi ex induſtria p
multa diſſentiāt. Sꝫ ea ſi volumus credim⁹ q̄ nō aduꝰ
ſant libris q̄bus nō dubitam⁹ oportere nos credē. De
iſto g̊ fano veneris ⁊ lucerna inextinguibili nō ſolū in
multas coartamur anguſtias. verꝫ etiā latitudinis no⸗
bis camp⁹ aperit. ſ. ad reſpōdēdū. Addim⁹ eīn ad iſtā
lucernā inextinguibilē ⁊ humanoꝝ ⁊ magicaꝝ. i. per ho
mines demoniacoꝝ artiū. ⁊ ipoꝝ per ſeipos demonuꝫ
multa miracula q̄ ſi negare voluerim⁹. eidē ipī cui cre⸗
dimus ſacrarū lr̄aꝝ aduerſabimur veritati. Aut ergo ī
illa lucerna mechanicū aliq̄d de lapide aſbeſto ars hūa
na mollita eſt. aut arte magica factū eſt. q̄ hoīes illo mi
rarent in templo. Aut demō quiſpiā ſub noīe veneris tā
ta ſe efficacia p̄ſtitit. vt hoc ibi ꝓdigiū ⁊ appareret ho
minib⁹ ⁊ diu tius ꝑmaneret. Illiciunt aūt demones ad
inhabitandū p creaturas. quas nō ipē ſed deus condi⸗
dit. Vt aūt alliciant ab hominib⁹. ꝑus eos ipī aſtutiſſi
ma calliditate ſeducūt. vel inſpirādo eoꝝ cordib⁹ virus
occultū. vel etiam fallacib⁹. amicitijs apparēdo. eorūq̄ꝫ
paucos diſcipulos ſuos faciunt plurimorūq̄ꝫ doctores.
Neq̄ꝫ eīn potuit niſi prius ipīs docentib⁹ diſci. q̄d quiſ
q̄ꝫ illoꝝ appetat. quid exhorreat. q̄ inuitet nomine. quo
cogat. vnde magice artes eorūq̄ꝫ artifices extiterūt. Ma
xime aūt poſſident corda mortaliū. q̄ potiſſimū poſſeſ⸗
ſione gloriant. cū ſe trāſfigurāt in angelos lucis. Sunt
ergo eoꝝ facta plurima. que q̄̄to magis mirabilia con⸗
fitent. tāto cautius vitare debem⁹. Sed ad h̄ vn̄ nunc
agim⁹ nobis etiā ipa ꝓficiunt. Si eīn h̄ īmundi demo
nes poſſunt. q̄̄to potentiores ſunt angeli ſancti. Quan
to potentior his om̄ib⁹ deus qui tantoꝝ miraculorum
effectores etiā ipos angelos fecit. De magis pharaonis
ſeu maleficis ſcriptura dīna fatet. De quadā femina q̄
tali arte pollebat nobilis poeta dicit. Hec ſe carminib⁹
ꝓmittit ſoluere mētes. Quas velit ab alijs duras īmit
tere curas. Siſtere aquā fluuijs. ⁊ vertere ſidera retro.
Nocturnoſq̄ꝫ ciet manes mugire videb. Sub pedib⁹
terrā. ⁊ deſcendere mōrib⁹ ornos. Quāto magis deus po
tens eſt facere q̄ infidelib⁹ ſunt incredibilia. ſed illius fa
cilia poteſtati. q̄n q̄dem ipē lapidū aliaꝝq̄ꝫ vim rerum
⁊ hominū ingenia. q2 ea miris vtuntur mobis angelicaſ⸗
q̄ꝫ naturas om̄ibus terrenis potētiores animātib⁹ con⸗
didit vniuerſa mirabilia. mirabili vincere virtute ⁊ o⸗
perādi. iubendi. ſinendiq̄ꝫ ſapia vtens oībus tā mira⸗
biliter q̄̄ creauit. Cur igit facere nō poſſit deus. vt rſur
gant corpa mortuoꝝ. ⁊ igne eterno crucient corpa dam
natoꝝ. q̄ fecit mundū in celo. in terra. in aere. in aq̄s in⸗
numerabili⁹ miracul' plenū. cū ſit oībus quib⁹ plen⁹ eſt
ꝓculdubio maius et excellenti⁹ etiā mūdus ipē miracu
lū. In. c. vij. idem. Sed iſtis cū q̄bus vel ꝯtra q̄s nunc
agimus. q̄ ⁊ deū eſſe credunt. a q̄ factus eſt mūd⁹. quā
do in eis reꝝ vim mirabilē ꝓponim⁹ aliaꝝ. que nec ani⸗
malia ſunt rōnalia. nec vlla rōne prediti ſpūs. ſicut ſūt
ea quoꝝ pauca cōmemorauim⁹. reſpōdere aſſolēt. Vis

eſt iſte nature. Natura coꝝ ſic ſe habet, ꝯtrariaꝝ ſunt iſte
efficacie naturarū. Tota itaqꝫ ratio eſt. cur agrigentinū
ſalem flamma fluere faciat aqua crepitare. qꝛ hec eſt na
tura eiꝰ. ⁊ hoc eſſe potiꝰ ꝯtra naturā videꝛ q̄ nō igni ſed
aque dedit ſalē ſoluere. torrere āt igni nō aque. Sꝫ iſta
inquiūt ſalis huiꝰ, naturalis eſt vis. vt his ꝯtria patiaꝛ
Hec igiꝛ ratio addiꝛ ⁊ de fonte illo garamātico ⁊ alijs d̄
quibus dictū eſt ſupra. Quibꝫ licet vis īſolita ꝯtra na
turā ineſſe videaꝛ. alia tn̄ de illis nō reddiꝛ ratio. niſi vt
dicaꝛ hanc coꝝ eſſe naturā. Breuis ſane iſta eſt ratio fa
teor ſufficiēſqꝫ reſponſio. Sꝫ cū deus ſit auctor natura
rū omniū. cur voluit fortiorē nos reddere rōnem. qn̄ ali
qd velut impoſſibile noluīt credere. eiſqꝫ redditionē rati
onis poſcentibꝫ. rn̄demus hanc eſſe voluntatē oīpo-
tentis dei. Qui certe nō ob aliud vocaꝛ oīpotens niſi
q̄m quicq̄d vult pōt. Qui potuit creare tā multa q̄ ni-
ſi oſtenderenꝛ ꝑfecto impoſſibilia putarenꝛ. nō ſolum q̄
ignotiſſima apud nos verū etiā que notiſſima poſui
Nec em̄ volo temere credi. cuncta q̄ poſui. qꝛ nec a me-
ipō ita credunꝛ. tanq̄ꝫ nulla de illis ſit in mea cogitatōe
dubitatio exceptis illis q̄ vel ipe ſum expertus. ⁊ cuiꝰ fa-
cile eſt expiri ſicut de calce que feruet in aqua in oleo fri
gida eſt. De magnete lapide trahēte ferrū. De carne pa
uonis nō putreſcēte. De palea ſic frigēte. vt n̄ ſinat flue
re niuē. Sic calente vt matureſcere poma compellat. De
igne fulgido candeſcēte lapides. ſ. calcis. ⁊ obfuſcare que
vrit. De carbonibꝫ ⁊ oleo ⁊ argento de qbꝫ ſupra. Cetera
aūt ſic habeo. vt neqꝫ neganda neqꝫ affirmāda decreue
rim. Que aūt melior ⁊ validior rō de rebꝫ talibus red-
diꝛ. q̄ꝫ cum oīpotens deus ea facere poſſe ꝑhibeꝛ. ⁊ factu
rus dr̄ que ꝓnunciaſſe ſibi legiꝛ vbi alia mlt̄a ꝓnuncia
uit. q̄ feciſſe monſtraꝛ. Ipe q̄ppe faciet. qꝛ ſe facturū ēe
ꝑdixit. q̄ impoſſibilia putanꝛ. q̄ ꝓmiſit ⁊ fecit vt ab in-
credulis gentibꝫ incredibilia redderenꝛ. Si aūt rn̄dent
ſe ꝓpterea nō credere. qꝛ humanis ſemꝑ arſuris ne vn-
q̄ꝫ morituris corꝑibꝫ dicimus. qꝛ humanoꝝ corporū na-
turā nouimꝰ longe aliť inſtitutā. Vn̄ nec illa ratō hinc
reddi poteſt. q̄ de illis naturis mirabilibꝫ reddebaꝛ. vt
dici poſſit. Vis iſta naturaľ eſt rei huiꝰ. Iſta natura eſt
quā ſcimꝰ humane carnis iſtā nō eſſe naturā habemꝰ.
q̄dem qꝺ rn̄deamus de ſacris lr̄is. Hāc ipam. ſ. huma-
nā carnē aliter inſtitutā fuiſſe ante pctm̄. ſ. vt poſſet nū
q̄ꝫ mortē perpeti fuiſſe ante pctm̄. Aliter aūt poſt pctm̄
q̄lis eſt erūna huiꝰ mortalitatis īnotuit. vt ꝑpetē vitam
tenere nō poſſet. Sic ḡ aliter q̄ꝫ nobis nota eſt. inſtitue
tur in reſurrectōe mortuoꝝ. Sꝫ q̄m iſtis nō credūt lr̄is
ſcꝫ ſacris. vbi legiꝛ qualis ī paradiſo vixerit homo. De
lr̄is coꝝ qui doctiſſimi apud eos fuerūt aliq̄d ꝓferendū
eſt q̄ appareat poſſe fieri vt aliter ſe habeant q̄qꝫ res q̄ꝫ
ꝓus in rebꝫ innotuerat ſue determinatōe nature. Eſt in
marci varonis libris. q̄rum inſcriptio eſt de genere po-
puli romani. qꝺ eiſdē vbis ibi legiꝛ. ⁊ hic ponā. In celo
inquit mirabile extitit portentū. Nā ſtella veneris nobi
liſſima quā plauꝰ veſꝑuginē. homerꝰ heſperon appel
lat pulcerrimā dicēs. Caſtor ſcribit tantū portentū exti-
tiſſe vt mutaret colorē magnitudinē. figurā. curſum. qꝺ
factū neqꝫ antea nec poſtea fuit. Hoc factū ogitho rege
dicebāt ad raſtos cicenos. ⁊ dyonea polites mathema-
tici nobiles. Hoc certe varro tantꝰ auctor portētū n̄ ap
pellaret niſi eſſe ꝯtra naturā videreꝛ. Oīa q̄ppe porten
ta ꝯ naturā dicimus eſſe ſꝫ nō ſūt. Quō em̄ eſt ꝯ natu
ram qꝺ dei fit volūtate. cū volūtas tāti vtiqꝫ ꝯditoris
ꝯdite rei cuiuſcūqꝫ natura ſit. Portentū ergo fit nō con
tra naturā. ſed ꝯ quā eſt nota natura. Quis em̄ porten
toꝝ numerat multitudinē q̄ hiſtoria gentiū ꝯtinet. Sꝫ
nunc in h̄ vno attendamus. qꝺ ad rē de qua agimꝰ ꝑti
net. Quid ita diſpoſitū eſt ab auctore celi ⁊ terre queād
modum curſus ordinatiſſimus ſyderum. Quid tam ra
tis legibus aptiſqꝫ firmatū. ⁊ tamen qn̄ ille voluit q̄ ſū-
mo regit imꝑio ac ꝑtāte qꝺ condidit. ſtella ꝑ ceteris ma
gnitudinē ac ſplendore notiſſima. colorē. magnitudinē.
figurā. ⁊ qꝺ eſt mirabiliꝰ ſui curſus ordinē legēqꝫ mu-
tauit. turbauit. Sed hoc de lucifero ſtella contigit nec
antea nec poſtea ꝯtigiſſe dicūt. Nos in diuinis libris le
gimus etiā ſolē ipm̄. cum h̄ a dn̄o petiuiſſet vir ſanctus
Ieſus naue. donec ceptū ꝓlium victoria terminaret. Et
retrorſum rediſſe vt regi ezechie. xv. anni ad viuendum
additi. Hoc etiā prodigio dei ſignificarenꝛ adiūcto. Sꝫ
quoqꝫ miracl'a que meritis ſunt ꝯceſſa ſc̄oꝝ qn̄ credūt
iſti facta. magicis artibꝫ tribuūt. Vn̄ eſt illud qꝺ. ſ. cō
memoraui virgilij. Siſtere aquā fluminis. ⁊ vertere ſide
ra retro. ſ. quēdā magū facere. Nā fluuiū ſteriſſe ſupius
inferiuſqꝫ fluxiſſe. factū eſt ſub ieſu naue. ſ. in iordane. et
ab helya et heliſeo. ⁊ de maxio ſidere. ſ. ſolis reuerſo ſub
ezechia rege dictū eſt. Nō ergo de noticia naturaꝝ cali-
ginē ſibi faciāt infideles. quaſi nō poſſit in aliq re diui
nitꝰ fieri aliud. q̄ꝫ in eiꝰ natura ꝑ humanā ſuā experiē-
tiam cognouerūt. q̄ꝫuis ⁊ ipa que in reꝝ natura oībꝫ
nota ſunt. nō minꝰ mira ſūt. eſſentqꝫ ſtupēda ꝯſideran
tibꝫ cunctis. ſi ſolerēt hoīes mirari mira nō rara. Quis
em̄ ꝯſulta ratōe nō videat in hoīm innumerabili nūo-
ſitate ⁊ tanta in nature ſilitudine. valde mirabiľr. ⁊ ſic
habere ſingl'os ſingulas facies. vt niſi īter ſe ſiles eſſent
nō diſcernereꝛ ſpecies coꝝ ab aīalibꝫ ceteris. ⁊ rurſus ni
ſi inter ſe diſſimiles eſſent nō diſcernerēꝛ ſinguli ab ho
minibꝫ ceteris. Quos ḡ ſiles ꝯfitemur. diſſimiles inue-
nimus. Sꝫ mirabilior eſt ꝯſideratio diſſimilitudinis.
Sicut ḡ nō fuit impoſſibili deo quas voluit īſtituere.
ſic ei nō eſt impoſſibile inq̄d voluerit. q̄s inſtituit mu
tare naturas. Nobis tn̄ iſta q̄ velut ꝯtra naturā fiūt. et
ꝯtra naturā fieri dicunꝛ. q̄ more hoīum locutus eſt. Et
apl's dicendo ꝯtra naturā in oliua inſitū oleaſtrū. factū
eſt ꝑticipem pinguedinis oliue. Et q̄ monſtra oſtēta. por-
tenta ꝓdigia nuncupanꝛ hoc mōſtrare dn̄t hoc oſtēde
re vel portendere. hoc ꝑdicere qꝺ facturꝰ ſit deus. q̄ de
corꝑibus hoīm ſe ꝓnunciauit eſſe facturū nulla impe-
diente difficultate. nulla ꝑſcribēte lege nature. Qꝺ igiꝛ
de ſempiterno ſupplicio dānatoꝝ. ſ. ignis ſuū ꝑ ꝓphetā
ſcꝫ Eſayā. dn̄s dixit fiet oīno. Vermis coꝝ nō morieꝛ. ⁊
ignis coꝝ nō extingueꝛ. Ad hoc em̄ vehementiꝰ ꝯmen
dandū etiā dn̄s Ieſus cū mēbra q̄ hoīem ſcādaliſāt ꝑ
his hominibꝫ poneret q̄s vt ſua mēbra q̄s diligit. eaqꝫ
ꝑciperet amputari. Bonū eſt inq̄t debilē introire in vi-
ta q̄ꝫ duas manus habentē mitti in gehennā. i. in ignē
extinguibilē. vbi vermis coꝝ nō morieꝛ. ⁊ ignis coꝝ nō
extingueꝛ. Siľr de pede ⁊ idem oculo dixit. Non em̄ pi
guit vno loco eadē verba ter dicere. put. ſ. refert marcus
euāgeliſta. Quē nō terruit iſta repetitio ⁊ illiꝰ pene cō
minatio tā vehemēs ore diuino. Et in veteribꝫ ſcriptu-
ris. Vindicta carnis impij ignis ⁊ vermis. Eligat quiſ
qꝫ qꝺ placet. aut ignē corꝑi. vermē animo. hoc ꝓprie. illō
tropice. aut vtrūqꝫ proprie corꝑi. iā em̄ ſatis ſupius o-
ſtendi poſſe animalia in igne viuere. ⁊ in vſtione ſine
conſumptiōe. ⁊ in dolore ſine morte. per miraculū oīs
potentiſſimi creatoris. Cui h̄ poſſibile eſſe qui negat. a
q̄ ſit q̄cquid in naturis oībꝫ hoc miraꝛ ignorat. Ipe
eſt em̄ deus. q̄ oīa in hoc mūdo magna ⁊ ꝑua miracu
la q̄ ꝯmemorauimꝰ. ⁊ incōꝑabiliter pl'a q̄ nō ꝯmemora
uimus fecit. eadēqꝫ ipo mūdo vno atqꝫ oīm maxio mi
raculo īcluſit. Et īfra in. c. x. Gehēna illa q̄ ſtagnū ignis
⁊ ſulphuris dicta eſt corꝑeus ignis erit. ⁊ cruciabit cor-
pora dānatorū aut hoīm ⁊ demonū. Solida hoīum. ae-
rea demonū. Aut tantū hoīm corꝑa cū ſpiritibꝫ. i. aīa-
bus eoꝝ. Demōes aūt ſpūs ſine corꝑibꝫ herētes ſum

do penā.nō impartiendo vitam corpalibus. Hec omīa
b. Aug. Qd aūt dicit de corpibus demonū ſm opionē
aliqrū loquiť nō aſſertiue. vnd a modernis nō teneť. ꝙ
demones hn̄t corpa vnita ſibi.

Ultra cruciatū ignis. §. V.

quo corpa dānatorū poſt iudiciū torqbunť. erūt ipſorū
corporeū miſerie alie ⁊ pene. Quaꝝ pria eſt oīmoda in-
firmitas. Erūt corpa illa infirma intus ⁊ extra. Job xx.
Arrabiť. ſ. extra. ⁊ eſtuabit. ſ. intra ⁊ oīs dolor irruet ſup
eū. Un̄ pōt de ḡlibet trāgreſſore mādatorū dei ⁊ iō dā-
nato. illd Deuť. xxviij. verificari. Percutiet te dn̄s egeſta
te febre ⁊ frigore. ardore. ⁊ eſtu. aere corrupto. ac rubigi-
ne. Et paulopꝰ pcutiet te dn̄s vlcere egipti. ſcabie ⁊ pru
rigine. amētia. ⁊ cecitate. ⁊ furore mētiſ. Augebit deꝰ pla
gas tuas magnas ⁊ pſeuerātes infirmitates peſſimas ⁊
ppetuas. ⁊ cōuertet ī te oēs afflictiōes egipti qs timuiſti
et adherebūt tibi. Scd̄a miſeria illorū corporū ē dfor
mitas eoꝝ. Sicut enī ignis noſter cū ſit formoſus. oīa
que lambit ⁊ tangit etiā lucida ⁊ decora. deturpat ⁊ de-
nigrat. ita ignis inferni. ⁊ mltomagis cū ſit obſcurus dni
grat ⁊ deturpat corpa illa. Treñ. iiij. Denigrata ē ſup car-
bones facies eorū ſcʒ reprobōrū. ⁊ nō ſunt agniti ī plateiſ
hierlm ſcʒ ſupne. immo ab ea excluſi. Si eī ethiopes ſūt
ita nigri pter calorē ſolis intēſuʒ ī illa patria. q̄ztomagis
corpa dānatoꝝ ab illo igne. Et ſi ignis q̄ dr ſancti An-
tonij ita deturpat mēbra hūana q̄ztomagis ille ignis in
ferni. cū illeſſit vmbra. vl' ſignū eius. Un̄ dicē pt q̄libet
dānatꝰ illud Job. xxx. Cutis mea dnigrata eſt. ⁊ oſſa mea
aruerūt chaumate. Tertia miſeria ē fetoris q̄litas. Job.
xxv. Si aſcenderit vſqʒ ad celos. ⁊ caput eius nubes te-
tigerit ſcʒ in mūdo p dignitates ⁊ dn̄ia repbꝰs. q̄ſi ſter-
quiliniū in fine pdetur ſcʒ in inferno. Nec mirū ſi fetor
nimꝰ ibi erit. vbi ſunt tot trūci putridi. q̄ defixi fuerāt
et tot cadauera de fecibꝰ inferni. vbi oēs ſordes mūdi
ɔgregantur. tanq̄ʒ in ſentina ⁊ latrina totiꝰ mūdi. Un̄
eſa. xiiij. dicit q̄ſi ſtirps inutil' fame pollutꝰ ⁊ ite inuolutꝰ
cū his qui infecti ſunt gladio ſcʒ diuine ſnīe. ⁊ deſcen-
derūt vſqʒ ad fundamēta laci. i. in pfundū inferni q̄ſi ca-
dauer putridū nō hēb ɔſortiū. Et eſa. xxxiiij. De cada-
ueribꝫ eorū aſcendit fetor. Cadauer q̄zuiſ pprie dicať cor
pus ſine aīa. tn̄ aliqn̄ etiam dicitur corpus cū aīa. cuʒ
videlicet eſt infirmū ⁊ fetidū. Et apoc. xiiij. dicit de dā-
natiſ. cruciabūť in igne ⁊ ſulphure. ⁊ aſcēdet fetor torrētiſ
et fumꝰ tormētorū ī ſcl'a ſecl'oꝝ. Fumꝰ ſulphuris mltū fe-
tet. Qui ḡ hic q̄rūt ſuaues odores floꝝ muſcati ⁊ hmōi
cogitēt diligēter tm̄ ibi ɔtinuū fetorē. Quarta mi-
ſeria ē inutilitas mēbroꝝ ⁊ impotētia. Nō enī poterūt ſe
mouere ad aliquid agendū. vl' ſe elongare a rebꝰ affligē
tibus eos. vnde qd̄ dictū fuit de eo q̄ venit ad nuptias
regis ſine veſte nuptiali. Ligatis manibꝫ ⁊ pedibꝰ mit
tite in tenebras exteriores. Mat. xxij. hic ē q̄cūqʒ in nu-
ptijs ſpūalibus eccl'ie nō manet ī caritate. q̄ ē veſtis nu
ptialis. nō cōpatiēs ſecū aliqd̄ mortl'e. cui ī inferno ligā
tur manꝰ ⁊ pedes. i. poteſtas tolliť aliquid bn̄ opaudi
et volūtatis effectus. Et iō bene dicit. Eccleſ. ix. Quod-
cūqʒ pōt manus tua inſtāter opare quia nec opꝰ nec rō
nec ſapīa nec ſciētia valēt apud īferos. q̄ tu ppetras. Cer-
te ſi q̄s manerʒ diu ī lecto ſatis molli ⁊ plumoſo. nec poſ
ſet ſe mouere etiā ī capite vnius diei valde anguſtiareť
Quid ergo vbi eſt ignis fetor ⁊ tenebre. Quīta mi-
ſeria ē vermium corroſibilitas. Eſa. vltio. Uermis coꝝ
nō morieť. Et q̄zuis vermis iſte cōmūiter exponatur de
ɔſcientia cōtīue rmordente brūs. Aug. tn̄ nō negat q̄n
et de verme materiali poſſit ītelligi. corpa dānatoꝝ cor-
rodente abſqʒ cōſūptiōe. Et ſi dicať quō vl' de q̄ ibi vi-
uūt. poſſet dici ſic ignis ibi ardet ſine materia nob nota

nec deficit. ſic ⁊ vmis corpa dānatoꝝ pꝰ iudiciū affligēt.
nec deficiāt. Eſa. xiiij. dr. Subter te ſterneť tinea ⁊ ope-
rimentū tuū erunt vermes. Abacuc. ij. Nunq̄d conſur-
gent repente q̄ mordeant te. ⁊ ſuſcitabunť lacerantes te
Item Eccl'i. xl. Hec parata ſunt impijs. ignis. grādo. fa
mes mors. inſup ſcorpij ⁊ ſerpentū ⁊ rumphea. Sex-
ta eſt nuditas ⁊ luctus. Ezechie. xvij. Ecce congregabo
amatores tuos. ⁊ quos oderas ⁊ nudabo ignomiā tuā
corā eis. ⁊ videbūt oēm turpitudinē tuā. Et Eſa. xx. Si
cut ambulauit eſayas ſeruus meꝰ nudus ⁊ diſcalciatꝰ
trium annorum ſignum ⁊ portentū erit ſup egiptū et
ethiopiā. Sic minabat rex aſſyriorū ſcʒ diabolꝰ capti-
uitatē egipti ⁊ tranſmigrationē ethiopie. i. malos xpia-
nos ⁊ infideles in mortē. iuuenē ⁊ ſenē. nudum ⁊ diſcal-
ciatū. diſcoopertis natibꝫ. De planctu xpe. Ibi erit fle-
tus ⁊ ſtridor dentiū. Et Apoc. j. videntes ⁊c. plāgant ſe
ſup ſe. Adde qd̄ ē ſupra d igne. Et ſic ſť. vij. q̄ ad corpa.

De diuturnitate pe. §. VI.

ne infernalis. ſ. ꝙ ſit eterna. i. ppetua nō hn̄s finem et ſi
principiū habuerit. i. ab initio mundi pata dicit veritaſ
ipa q̄ mētiri nō pt incarnata. De reprobis in finali iu-
dicio in anima ⁊ corpe reaſſumpto ɔdemnādis. Ibunt
hi in ſuppliciū eternū. Iuſti aūt in vitā eternā. Math.
xxv. Qd ſuppliciū ipē pus declarauerat in ſua ſnīa. cū
dicet eis. Diſcedite a me maledicti in ignē eternū. q̄ pa-
ratus eſt diabolo ⁊ angel' eiꝰ. In q̄bus vbis oſtendiť ⁊
pena damni. in ſubtractōe diuine viſionis. Diſcedite in
quiēs a me. ⁊ pena ſenſus. i. detentōis in igne. q̄ eternuſ
dr. q̄r finē nō habet cruciatꝰ ille ac ſocietas eoꝝ ſcilʒ de-
monū cruciantiū eos. Et certe horrendū eſt ⁊ valde ex-
paueſcendū ɔſiderare penā illā acerbiſſimā incōpabil'r
ſup oēs penas vite pſentis ſemp ſuſtinendā ab ill' mi
ſeris. de quo ⁊ certi ſunt. haberēt aūt p maxīa gratia et
ſummo bn̄ficio. vt in illiſ penis eſſent tot ānis quot ſūt
granule harene maris ⁊ gutte aque eiꝰ. q̄r ⁊ ſi a nob nu
merari nō pn̄t p multidine. a diuina tn̄ ſapiētia nume-
ranť q̄ oīa ɔſtituit in pondere. numero. ⁊ mēſura. ⁊ finē
vtiqʒ aliqn̄ haberēt. ⁊ ſi poſt tempꝰ longiſſimū ⁊ q̄ſi in
finitū. Et ideo cū tēptatio viget. ɔſideranda eſt illa ppe
tuitas pene ⁊ timēda. q̄r ſi momentaneū ē qd̄ delectat.
eternū tn̄ qd̄ cruciat. ait. b. Greg. Et q̄s vnq̄ʒ fuit qui ſi
ſciret poſt delectationē qualēcunq̄ʒ etiā diu duraturaꝫ
pter eā in ignē mittendū. ⁊ penā ibi grauiſſimā tolera
turū diu. ⁊ ſi nō ſemp. vellet illā nō conſequi. certe nullꝰ
Sed ⁊ ſi pene tpales infirmitatū. pſecutionū. detractio
nū. ɔtumeliarū. iniuriaꝝ. flagelloꝝ. exilioꝝ. paupratum
⁊ hmōi. ita dure ſunt ⁊ graues hoibꝫ. oīa patiētiſſime
toleranda ſunt. vt euadanť cruciatꝰ eterni. Sʒ notā
dū ꝙ circa hmōi diuturnitatē penaꝝ malorū in alio ſe
culo. fuerūt diuerſe opiones ſeptē. ſcʒ plene tn̄ erroribꝰ
⁊ hereſim ſapientibꝫ. q̄s reprobat. b. aug. in. xxi. de ciui.
dei. c. xiij. ⁊. c. xvij. cū ſequētibus. Platonici q̄ppe q̄zuis
impunita nulla velint eſſe peccata ait idē. tn̄ oēs pēas
emēdatōi adhiberi putant. vel humanis inflictas legi
bus vel diuinis ſiue in hac vita ſiue poſt mortē. Hinc ē
maronis illa ſnīa in. vi. vbi cū dixiſſet de terrenis corpo
ribꝫ moribundiſqʒ mēbris. ꝙ anime hinc metuūt. cupi-
unt gaudētqʒ dolētqʒ. Nec auras ſuſcipiūt clauſe tene
bris ⁊ carcere ceco. Et poſtea ſubdit. Ergo exercenť pe-
nis ſcʒ varijs. per quas purgate reuertunť ad corpa ſed
falſum eſt hoc ⁊ ɔtra doctrinā xpi dicentis. Ibūt hi. ſ.
mali in ſuppliciū eternū. ⁊ de quodā genere pcī ipē etiā
ait ſcʒ blaſphemia in ſpm̄ ſctm̄ ꝙ nō remitteť ei neqʒ in
h ſecl'o neqʒ in futuro. Mat. xij. Qd ad litterā verū eſt
de q̄libet impenitēte hic migrāte. Alij ex xpicolis dixe-
rūt oēs malos poſt penas īfernales toleratas certo tem

poꝛe. demū̄ miſericoꝛdia dei liberādos ex illis penis. Et vt dicit btūs Aug. In hac re,miſericoꝛdioꝛ fuit oꝛigeneſ q̄ ⁊ ipm̄ diabolū ⁊ angelos ei⁹ poſt grauioꝛa.ꝑ meritis ⁊ diutᷣnioꝛa ſupplicia ex illis cruciatib⁹ eruendos ⁊ ſociā dos ſāctꝫ angelꝭ credidit. Sꝫ illū ⁊ ꝓpᷣ h̄ ⁊ ꝓpᷣ alia ñnulla. ⁊ maxīe ꝓpter alternātes ſine ceſſatōe btītudīes ⁊ miſerias. ⁊ ſtatutis ſcloꝝ interuallis ab iſtis ad illas. atq̄ꝫ ab illis ad iſtas itus ⁊ redit⁹ intermīabiles nō īmerito reprobauit ecclīa. Qui ⁊ hoc qđ miſericoꝛs videbaᷣ amiſit. faciēdo ſctīs veras miſerias q̄bus penas luerent ⁊ falſas btītudines in q̄b⁹ verū ac ſecurū h̄ eſt ſine tioꝛe. certū ſempiterni boni gaudiū nō hērent. Hec. b. aug. Et aperte reprobaᷣ talis falſitas ex v̄bis illis. Diſcedite a me maledicti in ignē eternū. q̄ parus eſt diabolo ⁊ angelis ei⁹. Et ibūt hi in ſuppliciū eternū ⁊c̄. Alij dixerūt oēs hoīes. nō aūt demones ſꝫ hoīes tm̄. infideles etiā et malos xp̄icolas poſt ſupplicia tolerata. inferni vſq̄ꝫ ad finē mōi. demū in iudicio finali reſurgētes de⁹ donabit eos. ⁊ eruet a penis. ꝑcib⁹ ſanctoꝝ ſuoꝝ. Si em̄ ipi ſancti cū h̄ viuerēt cū egebāt ⁊ ꝓ ſe dn̄m exoꝛare ex caritate etiā ꝓ ipis inimicis ſuis deū exoꝛabāt. vtꝫ de ſtephano ⁊ alijs. q̄ꝫto magꝭ oꝛabūt ꝓ eis. cū viderīt eos hūiles ſupplicesq̄ꝫ ꝓſtratos. Neq̄ꝫ ei credendū ē aiūt iſti ſctōs tunc oblitos miſcđie viſcera amiſſuros. cuꝫ fuerīt pleniſſime atq̄ꝫ ꝑfectiſſie ſanitatꝭ. Nec eos de⁹ tūc ñ exaudiet tot ⁊ tales filios ſuos. qn̄ in tāta eoꝝ ſctītate nullū oꝛōnis in eis īueniet īpedimētū. Allegāt ꝓ ſe iſti illđ pſ̄. lxxvi. Nū q̄d obliuiſceᷣ miſereri de⁹. aut ꝯtinebit in ira ſua miſericoꝛdias ſuas. q. d. nō. Ira ei⁹ eſt dicūt vt oēs īdigni beatitudine ſꝑiterna. ipo iudicāte pūiaᷣ ſupplicio ſempiterno. Sꝫ in hac ira nō ꝯtinebit de⁹ miſericoꝛdias ſuas. qꝛ. ſ. liberabit eos dicūt iſti. Inducūt ⁊ autoꝛitatē apoſtoli dicētis. Cōcluſit de⁹ oīa ſub pctō vl' infidelitate. vt oīb⁹ mifereᷣ q̄ſi ſignificaret ꝑ h̄ neminē ab eo damnandū ꝑpetuo. Qđ aūt xp̄s ꝓmiſit malꝭ ignē eternum. Dicūt h̄ feciſſe ad incutiendū timoꝛē. vt magis hoīes a vicijs abſtineāt. nec in h̄ eſſe mendacē. qꝛ ītelligiᷣ ex demeritis q̄dem eoꝝ. q̄ꝫtum erat in eis ꝑpetuo cruciādos. ſꝫ in rōne miſeratōis dīne quā ꝯſeq̄nᷣ. tūc humilr ſupplicātes eā ⁊ ſanctꝭ ꝓ eis exoꝛātib⁹. Sic de niniue p̄dicere fecit eſſe ſubūtendā. qđ vtiq̄ꝫ erat ī merito malicie eorū. nō in dīna miſcđia. Sꝫ opīo iſta etiā falſa eſt ⁊ heretica. Qꝛ in inferno nulla eſt redēptio. ⁊ falſuꝫ ē ꝙ ſācti tunc oꝛēt ꝓ eis. Sꝫ ſi ad ſctōs reprobi ꝓ coꝛuꝫ ſuffragio accederēt. diceret eis. qđ prudētes v̄gines fatuis dixerīt poſtulātib⁹ de oleo eaꝝ. Ne foꝛte nō ſufficiat nob ⁊ vobis. ite poti⁹ ad vendētes ⁊c̄. Mat. xxv. Et Pſ̄. xlviij. Dn̄abunᷣ eoꝝ ſcꝫ reproboꝝ iuſti ī matutino. ſ. finali iudicio ⁊ auxiliū eoꝝ veteraſcet in inferno a glīa eoꝝ. qꝛ. ſ. nō ꝑcipiēt auxiliū. Sꝫ letabiᷣ iuſtus cū viderit vīdictā. īd ē punitōeꝫ reproboꝝ. nō q̄dē de pena eoꝝ. ſꝫ de iuſticia dei eos puniētis. vt decet ⁊ de ſua liberatōe ab illis penis nec eſt verū ꝙ eos peniteat. Qđ pſ̄. ait. Nō cōtinebit de⁹ in ira ſua miſcđias ſuas q̄ ad dānatos. Sic ītelligendū eſt ꝙ etiā alīq̄ mō vteᷣ mīa ad eos. nō qꝛ liberabit a penis. ſꝫ qꝛ nō tm̄ patienᷣ. q̄ꝫtū meruerūt malū. ⁊ ſi īmēſ⁹ ſit cruciat⁹ eoꝝ ſꝫ aug. l' ēt ſꝫ aug. pt intelligi ꝙ cū de⁹ iraſcaᷣ pctōꝛib⁹ ꝓpter ſcelera ſua eos mltiplr puniēdo. vt totū gen⁹ humanū ꝓpter p̄mā trāſgreſſiōeꝫ q̄ deriuata eſt ad oēs. ꝓpter quā patimur miſerias vite p̄ſentis ⁊ moꝛtē. vel alia etiā flagella ꝓpter actualia a nobis addita. tn̄ in iſta ira nō ꝯtinet mias ſuas. q̄n ſacramēta ⁊ doctrinā oībus pꝛoponat. ⁊ tꝑalia bona ⁊ naturalia ꝯcedat malꝭ ſicut ⁊ bonis. Autoꝛitatē etiam apl'i male ītelligunt. Unđ beat⁹ Aug. Deos ⁊ gentiles ⁊ iudeos q̄s p̄ſciuit ⁊ p̄deſtinauit ꝯfoꝛmeſ imaginis filij ſui oēs in infidelitate concluſit. vt de amaritudine infidelitatis ſue penitendo ꝯfuſi ⁊ a dulcedine miſericoꝛdie cōuerſi credēdo clamarēt. q̄ꝫ magna mltitudo dulcedinis miſericoꝛdie tue ⁊c̄. Omniū itaq̄ꝫ miſereᷣ vaſoꝝ miſericoꝛdie. Oīm. i. eoꝝ qui ex gentib⁹ et eoꝝ q̄ ex iudeis ab eo vocati ſunt. iuſtificati et glīficati. Nō igiᷣ omniū hominū. ſꝫ iſtoꝝ oīm neminē dānabis. Alij dixerūt non oēs hoīes malos. ſed tm̄ eos q̄ baptiſma xp̄i ſuſceperīt. quōcunq̄ꝫ male vixerint in hereſi vel q̄cunq̄ꝫ impietate perire demū ⁊ dānari nō poſſe. Ad qđ ꝓbandum inducunt autoꝛitatē xp̄i dicentꝭ Joh. vi. Ego ſum panis viuus. q̄ de celo deſcendi. Si q̄s mādncarit ex h̄ pane viuet ineternū. Baptiſati ergo cū ſumūt ſacrm̄ altaris cōicando. neceſſe eſt inquiūt iſti ab eterna moꝛte erui. et ad vitā eternā ꝑuenire. Sꝫ et h̄ falſum eſt. qꝛ vt ait aplus. Qui māducat et bibit indigne. iudicium ſibi manducat et bibit. i. Coꝝ. xi. Manducat autē indigne q̄ cū aliquo moꝛtali accedit ad ſacrm̄. Nō ergo intelligiᷣ autoꝛitaſ illa xp̄i đ māducatōe tm̄ ſacratali. vt illi exponūt. ſꝫ de ſpūali ſiue ſola ſiue ſociata cū ſacramētali. Hoc autē eſt manducare panē illū. ait. b. aug. credere in xp̄um et credendo in ipm̄ tendere. ſcꝫ per opera caritatis. hic xp̄o incoꝛꝑaᷣ. vt mēbꝛum ecclīe. Alij vero dixerūt. eos tm̄ q̄ in vera fide ꝑmanſerint. nō lapſi in hereſim aliquā. q̄ꝫuis alias male viuāt diuerſis vicijs implicati. et in eis decedentes in eternū nō dānandos. ſed ꝓpter fundamētū chꝛiſti qđ hn̄t ſcꝫ fidem xp̄i. et ſi moꝛtuā igne illo finalis iudicij plene purgādos de ſuis pctīs. et ſic ſaluādos. Inducētes ꝓ ſe autoꝛitates ſcꝫ xp̄i dicētis. Qui ꝑſeuerauerit vſq̄ꝫ in finē hic ſaluus erit. exponentes ꝑſeuerare in finē. hoc eſt in fide etiā infoꝛmi ꝑmanere. ⁊ apl'i. Coꝝ. iij. pauli dicētis. Fundamentū aliud nemo pt ponere p̄ter id qđ poſitū eſt. qđ eſt xp̄us ieſus. Et poſtea. Si q̄s ſuperedificauerit ſuꝑ hoc fundamētum lignum. fenū. et ſtipulā. ipe ſalu⁹ erit. ſic q̄ſi per ignē. exponētes ꝑ lignum. fenuꝫ. ſtipulā diuerſa genera pctōꝝ etiā moꝛtaliū. q̄bus ꝑ ignē illum vltimū punitis ſaluari dicunt illos. Sꝫ et h̄ falſum eſſe oñdit Aug. de ci. dei li. xxi. Sꝫ etiā in decretis. di. xxv. §. Als ea. vbi expꝛſſe oſtendit augu. ꝑ lignū fenum ſtipulā. venialia tm̄ intelligenda non moꝛtalia. Et ipē. b. Aug. in. c. xxvi. de ci. dei. li. xxi. diffuſe et pulcre declarat autoꝛitatē illā apl'i. Alij dixerūt catholicos in fide ꝑpetrātes crimīalia. ſi ꝑ elemoſynas illa nō purgēt ꝑpetuo dānandos. Si elemoſynas faciāt q̄ꝫuis in pctīs ꝑmanſerīt et deceſſerint illis elemoſynis purgari et ſic ſaluari. Inducunt autoꝛitatē xp̄i dicentis eis q̄ nō fecerūt elemoſynas. Diſcedite a me maledicti in ignē eternum ⁊c̄. Eſuriui et nō dediſtis mihi māducare. Et illud Jacobi. iij. Iudiciū ſine miſericoꝛdia. ſcꝫ dānatōis fiet illi q̄ nō fecit miſericoꝛdiā. Ergo arguendo a ꝯtrario facientib⁹ miſericoꝛdiā per elemoſynā. non fiet iudiciū illđ damnatoꝝ. Et illud xp̄i. Si dimiſeritꝭ hoībus pctā eoꝝ. qđ ꝑtinet ad elemoſynā ſpūalem. ⁊ pr̄ veſter dimittet pctā veſtra. Et h̄ quoq̄ꝫ falſum eſſe oſtendit. b. aug. de ciui. dei. li. xxi. c. xxvij. vbi inter cetera ait. Pꝛofecto ſi queraᷣ q̄ꝫ digne ſint ꝓ peccatis elemoſyne. De q̄bus etiā ille chꝛiſti p̄curſoꝛ dicebat. Facite ergo fructus dignos pn̄ie. ꝓculdubio nō inueniunᷣ eas facere q̄ vitam ſuā vſq̄ꝫ ad moꝛtē quotidianoꝝ criminū perpetratōe confodiūt. Qui ſi ꝓ vno ſcelere oīa ſua diſtribuerent indigentib⁹ mēbꝛis chꝛiſti. niſi deſiſterēt a talibus factis habendo caritatē. q̄ nō agit perperā aliq̄d eis prodeſſe nō poſſit. Qui ergo dignas ꝓ ſuis pctīs elemoſynas facit. pꝛius eas facere incipiat a ſeipō. Indignum eſt em̄ vt in ſe nō faciat qđ facit in pꝛoximū. cum audiat dicentē dn̄m Mat. xxij. Diliges pximuꝫ tuum ſicut teipm̄. Itemq̄ꝫ audiat. Miſerere anime tue placēs deo. Dans elemoſynā. i. vt placeat deo. nō faciēs aīe ſue q̄m

dignas ꝓ peccatis ſuis elemoſynas facere dicendus eſt.
Jō ait dn̄s ⁊ a dextris elemoſynas ab illis factas. ⁊ a ſi-
niſtris nō factas ſe iputaturū eſſe p̄dixit. vt hinc oſtēde-
ret q̄ꝫtū valeant elemoſyne ad p̄oꝛa delēda nō ad perpe
tua impune ꝯmittēda pctā. Tales elemoſyne nō ſūt di
cendi facere. q̄ vitā nolūt a ꝯſuetudine ſceleꝝ in melius
ꝯmutare. Si eīm xp̄iano eſurienti panē tāq̄ꝫ xp̄o darent.
ꝑfecto ſibi panē iuſticie qd̄ ip̄e eſt xp̄s nō negarēt. Vn̄
dn̄s nō cui det. ſed q̄ animo det. attendit. Nōne ⁊ q̄ di-
xit. Niſi q̄s renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpū ſancto nō itra
bit in regnū celoꝝ. ip̄e etiā dixit. Niſi abūdauerit iuſti-
cia veſtra plus q̄ꝫ ſcribarū ⁊ phariſeoꝝ. nō intrabitis in
regnū celoꝝ. Cur illud timēdo mlti currūt baptiſari. et
h̄ nō timēdo. nō mlti currūt iuſtificari. Et quēadmodū
ſi q̄s p̄occupat⁹ fuerit h̄ delicto vt fratri ſuo dicat fatue
id eſt nō ei⁹ pctā volēs auferre. vice corrigēdo ꝯuiciet̄
iniuſte. paꝝ eſt illi ad h̄ redimēdū elemoſynas facē. niſi
etiā. qd̄ ibi ſequit̄. remediū recōciliatōis adiūgat. Ibi eīm
ſequit̄. Si ḡ offers mun⁹ tuū ad altare. ⁊ ibi recoꝛdatus
fueris ⁊c. ita parū eſt elemoſynas q̄ntaſlibet facere ꝓ q̄li
bet ſcelere. ⁊ in ꝯſuetudine ſcelerū ꝑmanere. Qd̄ āt xp̄s
dixit. Si dimiſeritis hoīb⁊ pctā eoꝝ. dimittent̄ ⁊ pec-
cata vr̄a. Dicit. b. aug⁹. q̄ loquebat̄ tūc diſcipul̄ ſuis iā
iuſtificatis. q̄s oꝛōem dn̄icā docuerat. ꝑ quā delent̄ quo-
tidiana. ſ. venialia ſine q̄b⁊ etiā iuſti ⁊ ſancti nō viuunt
q̄ habebāt ſcꝫ diſcipuli parua pctā ⁊ nō de moꝛtalib⁊. q̄
etiā nihilomin⁹ dimittunt̄ nō ꝓpter h̄ q̄ dimittāt alijs
ſꝫ q̄ penitet eos qd̄ eſſe nō pt̄ ſine tali remiſſiōe. Et qd̄
dn̄s ait. Facite vobis amicos de mām̄ona iniq̄tatis. vt
cū defeceritis recipiāt vos in eterna tabnacula. Sic eſt
intelligendū inq̄t. b. aug. vt quiſq̄ꝫ ſcelera tiſſim⁹ a vita
ſua nequā mutat⁹ poſſit recipi in eterna tabernacl̄a. q̄m
obſecut⁹ eſt ſanctis de mām̄ona iniq̄tatis. i. de diuitijs
ſuis. q̄ dicunt̄ diuitie iniq̄tatis. vl̄ q̄ male acq̄ſite ſunt.
Vel q̄ humana iniq̄tas reputat eas diuitias. neſciens
q̄ ſint vere diuitie. Sꝫ p̄ſuppoſita in eis gr̄a ad qd̄ ꝑ ſe
nō ſufficerēt eoꝝ opa. iuuāt ad eterna tabernacl̄a ꝑueni
re ſuffragijs ſanctoꝝ. q̄b⁊ dant elemoſynas. Et addit. b.
aug⁹. ibi. Mirari ſoleo etiā apud ꝟgiliū repiri iſtā dn̄i
ſniam. Ubi ait. Facite vob amicos de mām̄ona ⁊c. Nā
cū eliſeos cāpos ille poeta d̄ſcriberet. vbi putāt habitar̄
an̄ias beatoꝝ. nō ſolū ibi ponit eos q̄ ꝓprijs meritis ad
illas ſedes ꝑuenire potuerūt ſed adiecit atq̄ꝫ ait. Quiq̄ꝫ
ſui memoꝛes alios fecere merēdo. Hec oīa. b. Aug⁹. vbi
ſupꝛa. Itē fuerūt alij q̄ dicerēt. q̄ ⁊ ſi pena dānatoꝝ ſit
eterna miuit̄ tn̄ ꝑ ſuffragia facta ꝓ eis. ita tn̄ q̄ ſemꝑ re
maneret de ea in ip̄is. Alij dixerūt. vt ꝓpoſuimus q̄ nō
minuit̄ eis pena. ſi ꝑ ſuffragia ꝓ ip̄is dānatis ꝯfoꝛtat̄
ſeu refocillet̄ tp̄e dānatus. Sicut ſi poꝛtanti maximū pō-
dus ⁊ mltū laboꝛanti nihil ſibi minueret̄ de pōdere. ſꝫ
ſolū refrigeraret̄ ꝑ potū ei datū. Sed vtrūq̄ꝫ p̄dicto-
rū eſt falſum ſm̄. b. tho. in. iiij. q̄ in inferno nulla eſt re
dēptō. nulla. ſ. vnq̄ꝫ ab illa pena liberatō. nl̄la diminu
tio. nulla refrigeratio. Hoc igit̄ firmiter tenendū ē ⁊ cre-
dendū penā damnatoꝝ ſicut ⁊ demonū eſſe ꝑpetuā. ſm̄
illud Mat. xxv. Ibūt hi. ſ. reprobi. in ſuppliciū eternū.
Juſti aūt in vitā eternā Mat. xxv. Qd̄ aūt aliq̄b⁊ viſū
eſt ⁊ falſo opinatū ⁊ dictū. penā illā reproboꝝ aliq̄n̄ deſi
turā. vt ſupꝛa habitū eſt. Inde moti ſunt. q̄ nō iudica-
bant iuſtū eſſe penā interminabilē deberi cuiq̄ꝫ pctō q̄ꝫ
tūcunq̄ꝫ enoꝛmi. cū pctm̄ ip̄ꝫ breui⁹ moꝛa tp̄is perpetret̄
vt ex ſe ptꝫ. Volētes iſti penā ꝯmenſurari culpe in quā
titate tp̄is. vt ſicut breui tp̄e pctm̄ ꝯmittit̄. ita ⁊ breui tē
poꝛe pena puniat̄ plus ⁊ min⁹ ſm̄ exceſſum pcti. vnde
⁊ iuſtiſſimā dei oꝛdinatōem in h̄ ꝯdemnāt hi p̄ſumptu
oſi nimis in iuſticia ſua ſeu in iuſta ſnīa ſua. Sed neq̄ꝫ
in humanis iudicijs ip̄e leges iſtā iuſticiā ſeruāt vl̄ mā

ſ. ſcda p/ te. ti. ix. c. iiij.

Error illo rū q̄ n̄ cre dūt pēas iſernales ꝑpetuas.

dant. vt ſcꝫ tanto tp̄e puniat̄ delinq̄ns q̄ꝫtum tp̄is po-
ſuit in ſcelere. ſm̄. b. aug. in dicto li. c. xi. Nā cum octo ge
nera penaꝝ in legib⁊ deſcripſerit Tullius inueniri. ſ. dā
num reꝝ. vincula ſeu carcerē. verbera. tallionē. ignomi-
niā. exiliū. ſeruitutē. ⁊ moꝛtē. Quid hoꝝ eſt vt tāta vi-
dicet̄ moꝛula. q̄nta dep̄hendit̄ ꝑpetratū. niſi foꝛte tallio
Juxta illud legis. Oculū ꝓ oculo. dentē ꝓ dente ⁊c. De
alijs per ſe ptꝫ diuturnioꝛē penā q̄ꝫ culpā. Culpa eīm ꝓ
pter quā q̄s verberat̄. incarcerat̄. exiliat̄. ⁊ hmōi cito cō-
mittit̄. ſed ꝟberibus diutius cruciat̄. Et mltomagis hoc
verū de exilio. ſeruitute ⁊ alijs. Qui vero p̄ro aliq̄ graui
crimine moꝛte mulctat̄. nunq̄d moꝛa q̄ occidit̄ breuis ē
eius ſuppliciū leges extimāt. ⁊ nō q̄ eū in ſempiternū
auferūt de ſocietate viuentiū. Qd̄ eſt aūt de iſta ciuitate
moꝛtal̄r hoīes ſupplicio p̄rie moꝛtis. hoc eſt de ciuitate
illa imoꝛtali hoīes ſupplicio ſcd̄e moꝛtis auferre. Sicut
eīm nō efficiūt leges hui⁹ ciuitatis. vt in eā quiſq̄ꝫ reuo
cet̄ occiſus. Sic nec illius vt in vitam reuocet̄ eternā ſe
cunda moꝛte dānatus. Hec btūs Aug⁹. Et ſic hmōi pe
na moꝛtis eſt ꝑpetua. q̄ ꝑuat̄ vita. ad quā natural̄r re
uocari nō pōt. Qd̄ aūt dictum eſt in veteri lege. Scd̄m
menſurā delicti erit ⁊ plagaꝝ mod⁹. Et ī noua lege xp̄s
Eadē mēſura qua menſi fueritis. remetiet̄ vobis. nō in
telligit̄. vt illi male exponūt d̄ mēſura tp̄is. vt ſꝫ q̄ꝫtita
tem tp̄is in quo ꝑpetratū eſt ſcelus. in illa eadē quanti
tate tp̄is puniat̄. Sed q̄ ſm̄ grauitatē peccati ſic gra-
uiter puniat̄. ⁊ eā menſurā pene vel p̄mij recipiat quiſ-
q̄ꝫ. ſm̄ quā opatus eſt boni vel mali. Attendit̄ aūt ꝑma
xime iuſticia dei punientis reprobos pena inferni perpe
tua ex hoc q̄ eā quātitas pene debeat rn̄dere cl̄pe ⁊ cul
pa ꝑpetrata ſit infinita ī moꝛtali pctō. q̄ auertit ſe a dō
talis pctōꝛ. qd̄ eſt bonū infinitū. ⁊ ſic pctm̄ eſt infinite
grauitatis. pēa aūt eius nō pōt eſſe intenſiue infinita. q̄
cōſumeret ſubiectū. ſed remanet infinita extēſiue ſcꝫ q̄ꝫ
tū ad durationē ꝑpetuā. Item etiā. q̄ ſemꝑ voluntas re
proboꝝ ꝑmanet fixe in malo. ⁊ hic ⁊ in alio ſeculo. ⁊ idō
vt ait. b. Gre. Ad magnā iuſticiā ꝑtinet iudicātis vt nū
q̄ꝫ careant ſupplicio. qui dum viuerent. nunq̄ꝫ volue-
runt carere peccato.

Dānatoꝝ pena q̄re ꝑpetua.

De infelicitate ani- . §. VII.

maꝝ que ſunt in inferno. Ab igne q̄dem inferni crucīā
tur ip̄e ſole vſq̄ꝫ ad diē iudicij. Poſtea vero ip̄e ſimul cū
coꝛpibus ſuis q̄bus reunient̄. Hic ignis ait. b. Aug. lo-
queus de purgatoꝛio igne. miro mō eſt grauis. Excellit
eīm oēm penā quā vnq̄ꝫ quis paſſus eſt in vita iſta. Li
cet mirabilia paſſi ſunt martyres. quāta etiā ⁊ nequit̄
mali ſuſtinuerūt toꝛmētā. di. xxv. §. Al's ea. Eodē autē
modo cruciat animas damnatoꝝ ⁊ purgandoꝝ. Sꝫ in
purgandis eſt certa ſpes ex illo liberari. in dānatis nul
la. Quō aūt ille ignis cū ſit coꝛpeus agat in animas af
fligendo eſt difficile intelligere. ſꝫ tn̄ neceſſariū credere.
ſicut ⁊ illa q̄ ſunt fidei. Et p̄cipue difficultas apparet in
h̄ ex eo q̄ ſm̄. b. Aug. ſuꝑ Gen̄. agens eſt nobili⁹ patiē
te. Sed nullū coꝛp⁹ eſt nobili⁹ ſpū. Vn̄ nō videt̄ q̄ aīa
q̄ ſpūs eſt poſſit pati ab igne illo coꝛpoꝛeo. Itē ſm̄ Boe.
Illa ſolū agunt ⁊ patiunt̄ ad inuicē que hn̄t materiam
cōem. Sꝫ ſpūs coꝛpe nō habet materiā cōmunē. Item
oīne agens coꝛpoꝛeū agit ꝑ contactū. ſed nō pōt eſſe cō-
tactus coꝛpoꝛis ad ſpm̄. His nō obſtantib⁊ rn̄det petr⁹
de tarantaſia in. iiij. di. xliij. Conſtat q̄ ſpūs damnato
rū ab igne inferni cruciant̄. Vn̄ diues in inferno. Cruci
oꝛ in hac flām. ait Luce. xvi. Et cū iſte ignis non intelle-
ctualis ſit tantū. nec imaginarius ſolū ſed coꝛpeus opꝫ
dicere. q̄ ab igne coꝛpeo patiant̄. Sꝫ quō hoc fit. a diu̅
ſis diuerſimode ponit̄. Nā cū in omni actiōe ⁊ paſſiōe
opoꝛteat agens aliq̄ modo ꝯiungi patienti. opꝫ illum

ignem coniungi ſpiritui. Hanc aūt ꝯiunctionē diuerſi diuerſimode ponūt. Quidā ei ponūt ſolū vt obiecti ad potentiā cuiꝰ eſt obiectū. Dicūt em̄ ꝙ affligunt̄ ignē vidēdo. Unde. b. Greg. In eo ardent dū ardorē ſuum vident. q2 nō viſibile per ſe affligit ſed p̱ accidēs. inq̄tuꝫ apprehendit̄ vt nociuū. oportet vt ſpūs app̄hendat illū ignē vt nociuū. ⁊ h̄ concedūt dicentes. ꝙ ſpūs app̄hendit illū ignē vt nociuū. ⁊ ſic affligit̄. q̄uis nō poſſit ille ignis ex ſe nocere. ſicut puer gladiū pictū apprehendit vt nociuū. Sꝫ hec affligitio nō eſſet ſm̄ rei veritatē. ſꝫ ſm̄ apparentiā. nec ꝓpter hoc dicerent̄ pati ab igne ſed ab ignis imaginatōe. Nec eſt veriſimile ſic errare demones. vt putent falſo ignē illū ſibi nociuū inexꝑtum. maxime cū nouerint optime naturā ⁊ ꝟtutem oīm reꝝ corporaliū. Alij ponūt ꝯiunctōem illā per modū locati ad locū. Habet em̄ corpus naturalr̄ vt diffinitiue ꝯtineat ſpm̄. ſed ꝙ retineat inuitū. hoc habet ignis ille ex diuīa iuſticia. Unde q2 impedit ſpm̄ a faciendo q̄d vult. ⁊ cū do quo vult affligit ip̄m. ſed hec ratio nō vr̄ ſufficē. q2 tēque bene poſſꝫ dici ſpūs torqueri a terra ſicut ab igne. Preterea nūc demones nō tenent̄ in vno loco. ſꝫ ꝑ ubicꝫ diſcurrūt p̱ totū mundū. Alij ponūt illā ꝯiunctionē vt inſtrumēti ad materiā in quā agit. Nā q̄uis ignis ille vt corpus quoddā naturale eſt. non poſſit agere in ſpm̄. agit tn̄ vt inſtr̄m diuine iuſticie tanq̄ʒ manu diuina mouente ip̄m. ſed cum inſtr̄m ſemp̱ ꝓpriā ꝟtutem habeat per quā agit ab altero motū. qualr̄ agit inſtrumētaliter ignis ille in ſpm̄. Dicendū ad h̄ ꝙ corpus aliquid dupliciter agit. aut actiōe materiali imp̄mendo ſpecieꝫ ſui in alterū. Aut actiōe ſpūali ſcꝫ imutando. Aliter eni agit in oculū ignis oculo admotus ſcꝫ califacīēdo oculū. aliter remotus ſcꝫ ip̄m imutando. Primo modo nō agit ignis in ſpm̄. ſꝫ ſc̄do modo. vn̄ per ſpēm quā vt inſtrumentū diuinū in ſpm̄ imprimit immediate affligit ip̄m ſic p̱ ſpēm mediāte corp̱e imp̄ſſam affligebat inq̄ʒtum eſt nature agentꝭ inſtr̄m. ⁊ ml̄to fortius ꝓpter maiorē potentiā agentꝭ ſenſibilitatē patiētis. et ꝯiunctiōis immediatiorē modū. Si in ꝯ̄rium arguat̄ ſic. Spiritꝰ ab igne aut patit̄ ſoluꝫ videndo. aut etiā ſentiendo. Si videndo ſolū. g̃ nō affligit̄. q2 viſio rei valentis nocere nō affligit. Si ꝟo ſentiendo. aut g̃ mediāte ſpē ſenſibili. aut imaginabili. aut intelligibili. nō ſenſibili. q2 non hꝫ organū receptibile hm̄oi ſpēꝝ ſpūs ſeu anima. Nō imaginabili ſpecie. q2 nō habet imaginatiōis vſum nec organū. Nō ab intelligibili. Illa em̄ ſpecie perfic̄. Nō affligit intellectū. ⁊ indifferenter ſe habet ad quēlibet ignē. Et ſic videt̄ ꝙ nullo mō ſpūs poſſit pati ab igne. Rn̄det petrus ibidē. ꝙ ſpūs patit̄ vtiq̄ʒ nō ſolū videndo ſꝫ etiā ſentiendo nō p̱ ſenſum corp̱alē mediāte ſpē corp̱ali. ſed per ſenſum ſpūalē mediāte ſpecie intelligibili. q̄ tam ex eo ꝙ nō eſt voluntarie accepta ſed violent̄ imp̄ſſa accipit̄ vt diſcōuenies. q2 ēt n̄ abſtrahit̄ ſꝫ imp̄mit̄. ſꝫ accipit̄ vt p̱ticularis nō vt vniuerſal̄. Et p̱ hūc modū mediāte ſpecie ſpūs ab igne corp̱ali viſo affligit̄. nō ſic pueri anima a gladio viſo in pariete. ſed anima vulnerati a vulnerante gladio. qui gladius agit in aīam nō tn̄ vt obiectū. ſed vt inſtrumentū. p̱ mediū tn̄ nō immediate. Ad obiecta etiā in p̄ncipio rn̄det petrus. Q̄d em̄ dicit augꝰ ꝙ agens eſt nobiliꝰ patiente. hoc eſt verū de agēte principali. nō de agente inſtrumētali. vt eſt ignis ille inferni quo ad ſpm̄. Uel dicendū ꝙ agens eſt nobilius patiente ſm̄ quid. nō ſimplicit̄. Ferrū em̄ nō eſt nobiliꝰ corp̱e hūano ſimpl̄r. ſed ſm̄ quid. inq̄ʒtū corpꝰ hūanū eſt molle. ⁊ illud durū. Ad illud aliud q̄d d2 Boe. rn̄det̄ ꝙ eſt verū de actōe ⁊ paſſiōe naturali. nō de ſup̱naturali. vt hic. Ad aliud de ꝯtactu. rn̄det̄ ꝙ duplex eſt ꝯtactꝰ ſcꝫ corp̱alis. ⁊ hic nō pōt eſſe inter corpus ⁊ ſpm̄. Et cōtactus ſpūalis quo ſcꝫ corpus pt̄ ꝯtingere ſpm̄ ⁊ econuerſo ſm̄ vltimā q̄ʒtitatis ꝟtutē nō mobilis. ſic itelligētia ꝯtingit corpꝰ q̄d mouet. ⁊ aīa corpꝰ ꝓpriū. De h̄ ſcꝫ quō ignis affligat aīas i iferno vl̄ purgatorio. hēs pleniꝰ in. iij. p̱te i ti. de purgādis in purgatorio. ibi vide.

Ultra iſtam penaꝫ. §. VIII.

Sūt ⁊ alie miſerie dānatoꝝ

ignis habebit. ⁊ habet aīa in inferno alias multas penas. ꝓut notat̄ in li. d̄ ſeptē donis. Nā erit in aīa p̱turbatio timoris indeficiētis. In p̄nti vita (vt ait Gre) dū pena infligit̄. timor quieſcit. apud inferos pene inflictō eſt timoris augmētatio. Un̄ de q̄libet dānato pt̄ intelligi illud Job. xv. Sonitꝰ terroꝝ ſemp̱ in auribꝫ eius nō credit ꝙ poſſit reuerti de tenebris ad lucē. circūſpectans vndiq̄ʒ ad gladiū. ⁊ poſt h̄ terrebit eū tribulatio ⁊ anguſtia. Et cū hēant omnia mala. ſemp̱ timebunt ⁊ expectabunt peiora. Sap. xvij. Diſperſi ſūt pauētes horrende. Tertia infelicitas anīe eſt ꝯfuſio ineuitabil̄ doloris. q̄a nudabunt̄ ⁊ manifeſtabunt̄ oēs turpitudines ⁊ ſcelera maloꝝ in finali iudicio oībus hoībꝫ bonis ⁊ malis ⁊ angelis ⁊ demonibꝫ. Un̄ dn̄s Naum. iij. Reuelabo pudēda tua in ꝯſpectu oīm nationū. ⁊ manifeſtabo gentibꝰ ignominiā tuā ⁊c̄. O q̄nta ꝯfuſio ⁊ verecundia erit illa r p̱robis cū videbūt ⁊ ſciant oīa ſua ſcelera turpiſſima oībus nota. Tantā penā hn̄t aliq̄. ꝙ ſcelera ſua turpia ſciant̄ p̱ ip̄m. a ꝯfeſſore q̄ eſt p̄uata perſona. ⁊ nil pt̄ alteri dicere. ꝙ potius voluit ad inferna deſcendere. q̄ʒ cōfuſionē illā pati. Quid g̃ faciet. quantāq̄ʒ penā habebit cū ab hoībus omnibꝫ ſcient̄. Et ideo ſi q̄s vult ꝯfuſionē illā vitare ꝯfiteat̄ ea. ⁊ ꝓponat ſe emēdare. ⁊ tal̄ cōfuſionē nō patiet̄. Quarta miſeria eſt infeſtatio conſcientie remordentꝭ. Sap. iiij. Uenient in cogitatōem peccōꝝ ſuoꝝ timidi. ⁊ traducent eos ex aduerſo iniq̄tates eoꝝ. Hic eſt ille vermis. ſ. remorſus conſciē. ſm̄ b. aug. d̄ quo d2 Eſa. vlt. Uermis eoꝝ nō morit̄. ⁊ ignis eoꝝ nō extinguet̄. Et Judith. xvi. Dabis ſcꝫ tu dn̄e ignē ⁊ vermē i carnē eoꝝ. vt vrant̄ ſemp̱. Uermē ꝯſciē remordentis in carnē. i. p̱ pctīs carnaliū voluptatū. Sic em̄ ſi alicui p̱poneret̄ certitudinal̄r aliq̄d maximū bonū tp̱ale adipiſcendū. puta ꝯſecutōem alicuiꝰ regni pleni oībus delitijs. diuitijs. ⁊ q̄ete. dūmodo ⁊ ſi in breui tp̱e prius vellet aliq̄s labores ſuſtinere. ⁊ ab aliq̄bꝫ delectationibꝫ abſtinere. ⁊ ille de hoc nō curaret. ſed potiꝰ ſeq̄ vellet appetitus ſuos illicitos. nec tolerare illos labores ſibi ꝓpoſitos. ꝓpter q̄d p̄uaret̄ talis adeptōe tanti boni ſibi p̱parati. q̄nimo detruderet̄ in viliſſimū carcerē plenū ꝟminibus ⁊ omni miſeria. q̄n ille ſe ibi inueniret. ⁊ ſemp̱ detinendū ſe ibi intelligeret. o q̄ʒtum remorſum haberet de ſua negligentia ⁊ ſtulticia. ꝙ tantū bonū q̄d poterat de facili obtinere amiſiſſet. ꝯtinue tal̄ remorſuꝫ ſentiret cū maximo ſui dolore. Quinta infelicitas eſt tabefactio inuidie ⁊ liuoris. Sap. ij. Inuidia diaboli mors introiuit in orbem terraꝝ. imitant̄ illū q̄ ſunt ex parte illiꝰ. Totaliter aūt ſunt ex parte ip̄ius dānati. Nā viuentes in mūdo inuidie dediti. ⁊ ſi ſint aliq̄ modo de p̱te diaboli. duꝫ inuidia detinent̄. tn̄ per p̄niam p̄nt exire de manibꝫ eiꝰ ſed nō dānati. Inuident g̃ illi miſeri glie beatoꝝ. quā i generali intelligūt. etiā ſi fuerint amici ⁊ ꝯſanguinei in mūdo. Et tāta eſt p̱uerſitas eoꝝ. ꝙ vellent oēs ſecū eſſe dānatos. Iſte zelus inuidie finē nō habet. p̱manens iugiter ſine fine. vt dicit glo. ſup̱ ep̄l'am ad Corin. Et q̄nto ille cui inuidet̄ ſucceſſu maiori ꝑficit tāto maioris liuoris incendio inuidus inardeſcit. Huic vultus minax. toruus aſpectus. palor in facie. tremor in labijs. ſtridor in dentibꝫ. verba rabida. effrenata ꝯuiuia. manꝰ ad violētiam prompta. que ſi interim gladio vacet. odio tn̄ furibunde mētis armata eſt. Ex his ſignis q̄ apparēt i cor

De ꝟme cōſcie in dānatꝭ

De inuidia ⁊ liuore i dānatis.

Quomodo aīa poſſit puniri cū ſit ſpiritus. no. h̄ de quo latiꝰ d. i. p. ti. ij. c. iij. §. i.

poꝛ inuidi. oſtendit rabies ꝛ magna paſſio mentis. vñ
ꝛ Job. in Apoc. dicit de eis. ꝙ p̄ dolore ꝯmanducauerũt
linguas ſuas. ꝛ blaſphemauerũt deũ viuentẽ in ſecl'a ſe
culoꝝ. qui habet poteſtatẽ ſup̱ has plagas. ſ. ad affligẽ-
dum eos. Etꝙ diues epulo ſepultus ĩ inferno petĳt ab
abꝛaam. vt dimitteret lazarus moꝛtu⁹ ad fratres ſuos
quos in mũdo reliquerat ad inducendũ eos ad pn̄iam
ne irent ſicut ꝛ ipe ad infernũ. nõ h̔ fecit ex caritate. que
nulla eſt in dãnatis. ſed ꝓpter amoꝛẽ ꝓpꝛiũ. ne ſcꝫ illi fr̄eſ
abutẽtes diuitĳs quas eis dimiſerat diues ad infernũ
eũ ſequerent. ꝛ exinde ipe magis toꝛq̄ret ex occaſiõe ma
li dati illiſ. Sexta eſt excecatio ſeu obfuſcatio rõis. Vñ
Sap. ĳ. dꝛ. Malicia excecauit eos. ꝛ Sophonie. j. Tri
bulabo eos. ꝛ ambulabũt vt ceci. quia dño peccauerunt
Jta em̃ excecati ſunt. vt extimẽt deũ iniuſtũ in punitõe
coꝝ. ꝛ odiant eum. nec dolent de peccatis ꝯmiſſis inq̃ꝫ
tum offenſa dei. ſed qꝛ inde cruciant. ꝛ ideo infructuoſa
coꝝ pn̄ia. Et in mũdo q̇dem illi q̇ habuerũt aliquã ſciẽ
tiam vel artem. delectatõem hñt nõ modicã in ſpeculã-
do veritates talis ſcientie. ꝛ tanto magis q̄nto de altio-
ribus fuerit illa veritas vel ſcientia. Egreſſe aũt aĩe ta-
liũ ſapientũ hui⁹ ſeculi de mũdo. ſciam hic acq̇ſitã ſecũ
ꝯferũt. nec eã obliuiſcunt. ſed nullã delectatõem vel re-
frigeriũ recipiũt de tali ſcia penis abſoꝛti. ſꝫ augmentũ
doloꝛis. qꝛ ꝯſiderant ꝙ ſi recte vixiſſent coꝝ ſcia in alia
vita fuiſſet in eis perfecta in deũ videndo. Et qꝛ quãto
magis noticiã habuerũt in mũdo agendoꝝ tanto g̃ui⁹
puniunt. vt grauius peccãtes. Nõ g̃ prodeſt platõi. ari
ſtoteli. anaxagoꝛe. pithagoꝛe. ſocrati. tullio. demoſtheni
virgilio. homero. ꝛ alĳs p̄his ꝛ poetis. ac rhetoꝛibꝫ coꝝ
ſcientia ꝛ eloq̄ntia in inferno. De his em̃ dic̄ Hiery. illõ
intelligi qḋ ait ſalomõ Eccĩ. x. Laboꝛ ſtultoꝝꝫ affliget
eos q̇ neſciunt in vꝛbem pergere. Et qꝛ nõ habuerũt ſa-
pientiã perierunt ꝓpter ſuã inſipiẽtiã. vt dꝛ Baruch. iĳ
nõ habẽtes fidem ſed maximã ſup̱biam. Septima in
felicitas eſt memoꝛia p̄teritaꝝ delectationũ ꝛ earũ defe
ctus. Vñ dictũ fuit diuiti in inferno poſito. Fili recoꝛ-
dare quia recepiſti bona in vita tua Luce. xvi. q̄ſi dicat
Defecerunt tibi omnia illa q̄ bona ꝛ maxima bona pu
tabas ꝛ amabas. Quãto aũt q̇s magis aliq̇d amat et
illud conſequi nõ põt. tanto magis affligit. Pš. lxviĳ.
Cũ interierit nõ ſumet om̄ia. i. nihil ex eiſ q̄ hic amabat
ꝛ in eis delectabat. neqꝫ deſcendet cũ eo gloꝛia ei⁹. Vñ
vt dicit ſapiẽs. Videntes. ſ. ipi q̇ ſunt in inferno felici-
tatẽ ſanctoꝝ ꝛ defectũ in ſe oĩm bonoꝝ q̄ hic dilexerunt
turbabunt timoꝛe inſperate ſalutis intra ſe pn̄iam agẽ
tes ꝛ p̄ anguſtia ſpũs gemẽtes ꝛ dicentes. ſ. de beatis.
Hi ſunt quos aliq̄n habuim⁹ in deriſum ꝛ in ſimilitu-
dinẽ impꝛoperĳ. Nos inſenſati vitã illoꝝ eſtimabam⁹
inſaniã ꝛ finẽ illoꝝ ſine honoꝛe. Ecce quõ ꝯputati ſunt
inter filios dei. ꝛ inter ſanctos ſoꝛs illoꝝ eſt. Quid nob
ꝓfuit ſup̱bia noſtra ꝛ iactantia diuitiaꝝ. Tranſierũt ve
lut vmbꝛa oĩa. Ergo errauim⁹ a via v̄itatꝭ. ꝛ ſol iuſticie
nõ illuxit nob ꝛc̃. Talia dixerũt in inferno.

Margin: De excecatõe rõis ĩ dãnatis.

Margin: Dãnati recordabũt p̄teritarũ delectationũ ꝛ earũ defectus.

De qualitate et con. §. IX.

ditione toꝛtoꝝ in inferno. i. demonũ. Dicit. b. Gre. quos
habuerũt. ſ. repꝛobi incentoꝛes in culpa. habebũt toꝛto-
res in pena. Vñ Hiere. v. c. Seruietis dĳs alienis. i. de-
monibꝫ alienis ab om̄i miſericoꝛdia. qui nõ dabũt vob
requiem. Septẽ aũt ſunt ꝯditiones demonũ ꝓpter q̄s ſũt
timendi. de q̇bus in li. de ſeptem donis. Primũ ẽ eo-
rũ hoꝛribilitas ꝛ defoꝛmitas. Job. xx. Venient ſup̱ eos
ſcꝫ repꝛobos hoꝛribiles. id eſt demones. Sap. xi. potens
eras tu deus immittere multitudinẽ irriſoꝝ. aut audaces
ces leones. aut noui generis ira plena beſtĳs ꝛc̃. Et pau
lo poſt quaꝝ nõ ſolũ leſura poterat eos exterminare. ſꝫ
etiã aſpectus per timoꝛẽ occidere. Vñ ad oſtendendũ
hoꝛribilitatem ipoꝝ demonũ. qñ. b. Bartholome⁹ apo
ſtolus. vt ſcribit in eius legenda. voluit oſtendere illis
indis quibus p̄dicabat hoꝛroꝛẽ ſeu aſpectũ hoꝛribilem
ipſius demonis. ꝓus monuit. vt ſignũ crucis ſibi in frõ
te facerent. ne ex timoꝛe ꝛ hoꝛroꝛe aſpectuſ eius infirma
rent. Quo facto viderunt oẽs demonẽ ꝛ ingentem vt
mauꝝ fuligine nigrioꝛem facie acuta. barba pꝛolixa. cri-
nibus vſqꝫ ad pedes pꝛotenſis. de oculis ſcintillaſ igne
as emittentem. ex oꝛe ꝛ naribus ignem ſulphureũ. vin-
ctis retro manibꝫ. Jn legenda quoqꝫ beati Sebaſtiani
aiebat ipe in ſua exhoꝛtatione. Peccatoꝛ a moꝛte perpe
tua capietur. ꝛ tenebit in qua eſt ignis. flamma perſeue
rans. tribulatio et pena ꝑpetua. Hinc atroces angeli. ſ.
demones commoꝛantur. quoꝝ bꝛachia capita draco-
num ſunt. quoꝝ dentes ſicut elephantis pꝛeeminent et
ſtimulant ad toꝛmenta vt caudam ſcoꝛpionũ. quoꝝ vo
ces vt fremitus leonis ſonant. quoꝛũ aſpectus doloꝛem
et timoꝛẽ inducit et moꝛtem. ꝛ ad hoc ibi viuit vt vita
cruciatibꝫ exponatur. ꝛ ad hoc vita reintegrat vt ſerpẽ
tum moꝛſibꝫ iteratis reparata membꝛa poſtea atteran-
tur. Unde q̇dam patrũ dixit. ꝙ ſi quis videret demo-
nes in illa defoꝛmitate in qua vident dãnati nõ poſſet
viuere. Et in vitaſ fratrũ habet. ꝙ q̇dam frater in oꝛdĩe
pꝛedicatoꝛũ cum vidiſſet diabolũ in ſpecie ita hoꝛribili
ſibi apparuit ꝙ pꝛe timoꝛe foꝛtiter exclamauit. Ad cu-
ius clamoꝛẽ currentes fratres inuenerũt eum in terraꝫ
pꝛoſtratũ quaſi moꝛtuũ non valentẽ loqui. Quẽ duxe
runt ad infirmariã. Reſumpto aliq̄tẽ ſpiritu interroga-
tus de cauſa clamoꝛis. Reſpõdit ꝙ ex eo clamauerat. et
pꝛe timoꝛe ita defecerat. quia diabolũ viderat. Queſit⁹
de foꝛma et aſpectu eius dixit. Ego neſcirem deſcribere
et declarare qualitatẽ eius. Sed vnũ dico. ꝙ ſi mihi da
retur optio. quid potius eligerem. vel eum aſpicere per
modicũ in illa ſpecie tã hoꝛribili vel mittere me in foꝛ
nacem ignis ardentẽ ante me poſitã. mallem ĩgredi foꝛ
nacem ardentem. Secundũ propter qḋ timendi ſũt
eſt coꝝ crudelitas. de quibꝫ poteſt ĩtelligi Job. xvi. Col
legit furoꝛem ſuũ. ſcꝫ diabolus in me. vt ſit locutio iſta
cuiuſlibet damnati. ꝛ cõminans mihi infremuit contra
me dentibus ſuis. Hoſtis meus terribilis oculis me in
tuitus eſt. Aperuerunt ſuper me oꝛa ſua. ſcꝫ demones ꝛ
expꝛobꝛantes percuſſerunt maxillam meam. ſcilicet pꝛo
pter peccata gule et male locutionis. Saturati ſunt pe
nis meis. Concluſit me deus apud iniquum. et mani-
bus impioꝛum me tradidit. id eſt crudeliuꝫ. Ego ille q̄n
dam opulentus. ſcilicet in mundo repente contrit⁹ ſum.
ſcilicet in mundo. Et Hieremie. vi. c. dicitur. Crudel' eſt.
et non miſerebitur ſcilicet diabolus. Ubi beatus Hie-
ronymus. Crudelis diabolus eſt iuſtis. crudelioꝛ ſuis.
crudeliſſimus ſibĳpſi. Quod diabolus ſit crudelis ſan
ctis. patet in Job. ĳ. c. quem ſathan poſt ſubtractioneꝫ
omnium ſuoꝛum bonoꝛum et interfectionem ex ruina
per eum pꝛocurata filioꝛum. percuſſit eum vlcere peſſi-
mo a planta pedis vſqꝫ ad verticem. Exemplum etiaꝫ
ad idem in Anthonio quem in feruoꝛe maximo deo ſer
uientem et oꝛantẽ demones verberauerũt vſqꝫ ad moꝛ
tem. Crudelioꝛ eſt diabolus ſuis ſcilicet ſocĳs demoni-
bus et damnatis. Petrus in canonica. Aduerſarius ve
ſter diabolus tanq̃ꝫ leo rugiens circuit querens quem
deuoꝛet. Et Hieremie. lj. Jn perſona damnati dicit. De
uoꝛauit me. abſoꝛbuit me ſicut draco repleuit ventreꝫ
ſuum. Unde legitur in vitaſpatrum. Quod quidam
ſacerdos illorum in templo quadam nocte vidit ſathã
cum maxima multitudine demonum in thꝛono ſedẽtẽ
ꝛ iq̇rẽtẽ a ſingul' q̄ mal' ad q̄ hoĩes iducebãt ſuggeſtõibꝫ
ſuis. Et cũ vn⁹ coꝝ retuliſſet ſe tẽpeſtatẽ in mari cõci-

Margin: De ſeptẽ ꝯditoibꝫ demonuꝫ toꝛtoꝝ timendis.

Margin: Exẽplũ

Margin: Exẽpluꝫ

taſſe. Et ſic naue ſubmerſa mltos necatos. ſathan fec cũ
a ſatellitib⁊ acriter verberari. q̄ parũ mali feciſſet. Exin
de proceſſit alius diabolus aſſerens ſe in nuptijs q̄buſdã
rixas excitaſſe ⁊ multũ ſanguinẽ ab hominib⁊ illis ⁊ in
ter illos fuſum ad inſtigationẽ eiꝰ. Et hunc ſimilr flagel
lari fecit tanq̃ pigrũ ⁊ inertem ad malũ pcurandũ. poſt
hunc ſurrexit alius in mediũ dicens. q̄ p mltos annos
temptaſſet quendã ſolitariũ in deſerto de fornicatione.
Et demũ illa nocte eũ viciſſe. ad malũq̧ illũ induxiſſe.
Et hunc ſathan oſculatꝰ eſt. ⁊ coronã ſibi poſuit in capi
te ꝺ victoria habita ꝯtra illũ virũ ſanctũ. Crudeliſſimꝰ
aũt ſibiipi. q̄ cum ſibi augeat pena ex mal. ad q̄ induc
homines. tãta eſt malicia ⁊ crudelitas ſua. q̄ potius eli
git ſibi penã augeri. q̄ deſiſtẽ a tẽptatõib⁊ ſuis. Ter
tia conditio demonis eſt pcacitas ⁊ auiditas eiꝰ. Deut.
xxviij. Adducet dñs ſup te gentẽ de longinq̄. de extremi
finib⁊ terre. gentẽ pcaciſſimã. i. demones. Legit in vita
beati martini q̄ cũ ipe cũ ſocijs pgeret iuxta quoddam
ſtagnũ cernẽs mergos inſidiãtes alijs piſcib⁊. ⁊ ſe ꝺ eis
ĩgurgitãtib⁊. ait ſocijs. Forma hec demonũ eſt. Inſidiã-
tur incautis. captos deuorãt. ſaturariq̧ nequnt deuora
tis. Quarta ꝯditio coꝝ eſt fortitudo ⁊ ptãs coꝝ. Job
xl. c. Non eſt ptãs ſup terrã que poſſit ei compari. Tan
ta eſt ptãs coꝝ q̄ ſm naturã oĩs materia elemẽtalis eſt
ſubdita eis ad nutũ. niſi a deo ⁊ angel bonis retineant
Vñ poſſet ignẽ mittere de aere. ſulphura. tẽpeſtates. et
pluuias. ⁊ infirmitates in hominib⁊. niſi coerceant vir
tute dei. Ipe fecit vt ait ps. imiſſionẽ p angelos malos
ad plagandũ egiptũ. Diabolꝰ fuit q̄ ignẽ de celo imiſit
ad ꝯſumendũ greges ouiũ Job. Ipe ventũ validũ exci
tauit ad ſubruendũ domũ. vbi filij iob ſeptẽ cũ tribus
ſororib⁊ ꝯuiuabant. Ipe graui vlcere corpus eiꝰ vulne-
rauit. eius ope maleficia multis mltiplicãt nocẽs. Eccĩ.
xxxix. Sunt ſpũs ad vindictã creati. ⁊ in furore ſuo cõ
firmauerũt tormẽta ſua. ⁊ in tempore ꝯſumatõis effun-
dent ꝟtutẽ ⁊ furorẽ eiꝰ qui fecit eos. ꝯfundent. Quin
ta eorum velocitas. Treñ. iiij. Velociores fuerũt pſecuto
res noſtri aquil celi. Vñ vt hr in li. dial. dicẽte ſtepha-
no mãcipio ſuo ex ira. Veni diabole diſcalcia me ſtatĩ.
affuit diabolus diſcalciãs. Similr cũ hermogenes ĩcã-
tator inuocaſſet demones. vt adduceret ad eũ ligatum
philetũ diſcipulũ ſuum. hoc executi ſũt. Miſſi aũt ab
eo ⁊ ad iacobũ aplm etiã adducendũ. veloces q̄dem fue
runt ad eundũ. ſ; in nullo valẽtes eũ ledere. q̄nimo cru
ciati velociores fuerũt iuſſu apli ad hermogenẽ captuꝫ
⁊ ligatũ ante aplm adducendũ. Sexto coꝝ nocendi
ſtudioſitas. ſagacitas ⁊ diuſitas. Unde Apoc. xiij. ꝺſcri
bit habere ſeptem capita. ⁊ decem cornua. q̄ ſignificant
ſeptem modos varios decipiendi ⁊ nocendi. Vñ in fi-
gurã. Serpens callidior erat cunctis animantib⁊ terre
Gen. iij. Mille nãq̧ nocendi habet modos. nec ignora
mus aſtutiã eius. xvi. q. ij. Viſis. Ad quod facit quod
diabolus ipe ꝯfeſſus eſt. Nã cum magiſter Jordanus
generalis ſecundꝰ ordninis pdicatoꝝ adiuraret demo-
nẽ. vt diſcederet ab obſeſſo. ⁊ interrogaſſet q̄ noĩe voca-
ret. ipe diabolus obſidens. Reſponditq̄ millẽartifex di
ceret. q̄ mille modos haberet ad nocendũ. In dial. quo
q̧ refert Grego. q̄ cum q̄daꝫ eps mediolaneñ. corinthũ
acceſiſſet. intrauit domũ quã multis annis demones ĩ-
habitabilẽ reddiderãt pter clamores coꝝ. ⁊ cũ vellet ꝺ
nocte quieſcere. audire cepit magnis clamorib⁊ rugitus
leonũ. balatus pecorũ. ſibilos ſerpentũ. ruditus aſinoꝝ
grinnitus porcoꝝ ⁊ hmõi. Tunc eps ait. Bene tibi ꝯti-
git miſer. Tu es qui dixiſti. Ponã ſedem meã ad aqui-
lonẽ. ſimilis ero altiſſimo. Ecce per ſuperbiã tuã his be
ſtijs ſimilis factus es. Ad hoc q̄ſi erubeſcens diabolꝰ
diſceſſit a loco. Septimo maligna coꝝ falſitas. vera

eñ exprobrat. ⁊ falſa opponit. Apoc. Proiectus eſt in
terram accuſator noſter. qui accuſabat fratres die ac no
cte. Job. xvi. Suſcitat falſiloquus aduerſꝰ faciẽ meaꝫ
contradicens mihi. Collegit furorẽ ſuum in me. Gaudꝫ
eñ de penis ⁊ malis iuſtoꝝ et reproboꝝ. et irridet eis.
Omnia ſupradicta propter que diabolus eſt timendꝰ
et horrendus damnatis notant Abacuc. i. vbi dicitur.
Suſcitabo chaldeos. qui interpretant feroces. ecce cru-
delitas gentẽ amaram. ecce malignitas. et velocem. ecce
velocitas. ambulantẽ ⁊c. ecce auiditas. horribilẽ ⁊ terri-
bilem. ecce horribilitas. ex ſeipa mendacẽ. ecce falſitas. le
uiores pardi equis eius. ecce fallendi et nocendi diuer-
ſitas. Pardus enim eſt varij coloris ⁊ velociores lupis
veſpertinis. ecce vorandi auiditas et inſatiabilitas. Et
poſtea ꝺr. Ipe de regibꝰ triũphabit. ecce poteſtas ⁊ for
titudo. Potes ex his ppendere quãta miſeria. quãta an
guſtia. quanta pena ſit habitare cum talib⁊ tortoribus
Et ideo timendũ. ne ad talem ſocietatem pueniat.

De priuatione diui- .§. X.

ne viſionis. Qui deſcendũt ad infernũ damnatoꝝ. nun
q̄ deum videre poſſunt. Vñ ꝺ dicitur eis. Diſcedite a
me maledicti in ignẽ eternũ. Mat. xxv. vt ſcꝫ nunq̄ me
videatis. Eſa. xxvi. ait dñs. Nõ videbit gl̃iam meã. ſcꝫ
dãnatus. vbi alia trãſlatio hꝫ q̄ cõius allegat. Tollat i-
pius. ne videat gl̃iam dei. Et hec eſt eis maxĩa pena ſu-
per oẽs alias. b. ang. Nulla pena maior q̄ carẽtia diuie
viſiõis. ⁊ Criſ. li. ꝺ viſiõe al. ꝯpũctõe cordiſ dic. q̄ potiꝰ
eligeret mille gehẽnas. i. ignis ĩferni q̄ puari tali viſiõe
Hec viſio vt ait plotinus phus platonicꝰ. Et refert. b.
augꝰ. de ciui. dei. Eſt tãte pulcritudinis tantoq̧ amore
digniſſima. vt ſine hac aĩam q̄buſlibet bonis ⁊ q̄ntuſli
bet pditã extimet infeliciſſimã. Sꝫ q̄ corpus qꝺ corru
pit aggrauat aĩam. ⁊ depmit terrena inhabitatio ſen-
ſum multa cogitantẽ. Ideo parũ et q̄ſi nihil ĩtelligit in
vita pñti de deo. q̄tũ bonũ ſit aĩe. vt eñ ait phs. Sic
lumẽ noctue ſe hꝫ ad lumẽ ſol. qꝺ ſcꝫ ſufferre nõ valet.
ita oculꝰ nr̃. ſ. intellectꝰ ad illa manifeſtiſſima nature. vt
angelos ⁊ deũ parũ ⁊ ĩpfectiſſime recognoſcẽs. Sicut
iſta bona tpalia. ⁊ q̄cunq̧ creata q̄ ſunt bona. accidenta
liter ⁊ pticipatiue trahunt nos ad amorẽ eaꝝ. ⁊ tãtoma
gis quãtomagis nob repſentant bona. q̄tomagis habet
trahere ad amorẽ ⁊ ꝯſolatõem ⁊ delectationẽ bonũ di-
uinũ ſeu deus q̄ eſt bonũ per eſſentiã. vnde deriuat oĩs
bonitas. Sꝫ q̄ hoc parũ aĩa videt ⁊ ꝯſiderat in mũ
do. iõ parũ vel nihil diligit. ⁊ paꝝ extimat eiꝰ viſione
puari. Sepata aũt anima a corpis grauamie tunc intelli
git deum ſummũ bonũ. ⁊ q̄ ad illũ adipiſcendũ eſt crea
ta. Et q̄ immediate ipm ſummũ poſſideret. ſi nõ eſſꝫ ĩ
ea impedimentũ. Cõſiderans g̃ q̄ pter ſui defectum. ſ.
peccatoꝝ ꝯſecutionẽ talis boni puat. ⁊ in eternũ ſi dãna-
tus eſt. ſumme dolet priuari ſe tali viſiõe dei clara. Si
eñ anima eſſet in igne inferni. ⁊ deũ videret clare. non
ſentiret penã. Et ecõtra ſi eſſet in celo cũ ſctis ⁊ angel. ⁊
nõ videret deũ. nõ hr̃et gaudiũ ⁊ ꝯſolatõem. Sic g̃ dei
viſio. ſ. clara ⁊ ſatialẽ tota merces ſm. b. aug. ⁊ pmium
ſãctoꝝ. Satiabor (ait ps. xvi.) cũ apparuerit gl̃ia tua.
id ẽ clara viſio. ⁊ q̄etat oĩs appetitꝰ. ita ⁊ priuatio talis
viſionis eſt totũ malũ. i. pncipale ipis dãnatꝫ. Et ſicut
ex ipa viſione conſequunt ſancti omnia bona. ita ex pri
uatione eius damnati omnia mala contraria dictꝫ bo
nis. Recipiunt eñ ſancti ex ipa viſione ꝺi ſummã ſciãꝫ
oĩm. Quid eſt qꝺ neſciant. ſcꝫ ſcti q̄ ſcientẽ omnia ſciũt
ait. b. Greg. Cũ eñ in deo ſint idee omnium creaturuꝫ
ipm videntes. oĩa in eo vident q̄ volunt de creaturis.
E contra damnati priuati tali viſiõe nullius rei hñt pfe
ctam cognitõem. ⁊ ſi aliq̄d hic in h mundo nouerũt de

Pena ma-
xiã dam-
natis

Septem
ſũt q̄ ſcti
recipiunt
ex viſiõe

deo ꝛ creaturis. vt phi Ariſtoteles. Plato ꝛc. de tali cognitōe nō hn̄t delectatōem. ſꝫ maius tormētū. qꝛ abuſi ſunt. Et minim⁹ puer. q̄. ſ. mortu⁹ eſt in infantia baptiſatus maiorē ſciam de rebus habꝫ in patria. q̄ꝫ oēs phi in inferno. Scōo ſancti ex btiſſima viſione ꝯſequūt maximū gaudiū ꝛ delectatōeꝫ. pſ. xv. Delectatōes i dextera tua vſqꝫ i finē. Dextera dī ē vita etna. aug. Delectatōeſ ſūt ex viſiōe dei vſqꝫ in finē. i. ad finiēdū ꝛ pficiendū omnē appetitū. Ecōtra dānati ex puatione hui⁹ viſiōis habēt ſummā triſticiā. Et ſic bti in oī pte ſupra. infra. intus. et extra. circūcirca pleni ſūt gaudio ꝓpt qḋ dr cuilibet coꝝ. Intra in gaudiū dn̄i tui. Ita dānati ex oī parte circūdati ſunt dolore ex ꝯſideratōe ſupioꝝ pmioꝝ q̄ amiſerūt. ex ꝯſideratōe inferioꝝ reꝝ q̄ nimis dilexerūt eis puati. Ex ꝯſideratōe interioꝝ remordentiū pctōꝝ. Ex ꝯſideratōe exterioꝝ igniū vrentiū. Ex ꝯſideratōe circūſtantiū dēonioꝝ ſocioꝝ. Tertio bti ex viſiōe dei cōſequunt pfectā amicitiā ad deū ꝛ ſocios. Ita ſe pfecte diligūt. q̄ gloriā maiorē ſanctoꝝ magis eis volūt q̄ꝫ ſibi. qꝛ magis meruerūt. Ecōtra dānati odiūt deū vt punientē. Un̄ Job. in apoc. Blaſphemauerūt deū viuenteꝫ in ſecula ſeculoꝝ. Nulla delectatio vel amicitia eſt in eis. nec erga amicos. Quos ſecū vident in tormētis ſocios in penis odiūt. Oēs ſanctos etiā ꝓpinquos genere vellēt ſecū eſſe in inferno. q̄nimo ꝛ ſeipos odiūt. Et q̄uis non eſſe ſimplr nō cadat in appetitū creature. tn̄ qꝛ min⁹ malū hꝫ rōem boni reſpectu maioris mali. qꝛ meli⁹ eſt nō eē q̄ꝫ male eſſe. iō dr de dānatis in Apo. c. ix. Deſiderabūt hoīes mori. i. dficē ab eē. ꝛ fugiet mors ab eis. Quarto beati ex viſione dei aſſequūt magnā dignitatē. ſ. regiā ꝛ ſacerdotalē. Un̄ decantant an̄ deū. Remidiſti nos dn̄e in ſanguine tuo. ꝛ feciſti nos deo nr̄o regnū. i. regeſ ꝛ ſacerdotes. reges ad dn̄andū toti mūdo. ſacerdoteſ ad offerendū ꝯtinue ſacrificiū ſanctaꝝ ꝛ feruentiū affectionū. Ecōtra dānati ex puatōe hui⁹ viſiōis pticipāt ignominiā ꝛ ſeruitutē. Hiere. v. c. Seruietꝭ diis alienis. q̄ nō dabūt vobis reqem. i. demonib⁹. q̄nimo ſerui et ſubiecti ſunt etiā captiui tenēt in carcere inferni. vt nō valeāt inde exire ad libitū ſuū. Quito ex dei viſione hn̄t ſancti ſummā pacē. Eſa. xxxii. Sedebit popul⁹ me⁹ in pulcritudine pacis ꝛ reqe opulenta. Oīa appetūt pacē. dicit Dyoniſius. Et ſi tā dulcis eſt pax humana p tpali ſalute hoīm. q̄ꝫto dulcior eſt pax dina p eterna ſalute angeloꝝ. ait. b. Aug. xxiii. q. i. Noli. Nec hic pōt eſſe pfecta pax. ſed ſolū in pr̄ia. Sꝫ in inferno eſt remotio oīs pacis ꝛ ꝯtinuū bellū. Nā vt dicit ſapiēs. Armabit. ſ. deus creaturā ad vltionē inimicoꝝ. Et iterū pugnabit pro eo ſcꝫ deo orbis terraꝝ ꝯ inſenſatos. Sicut aūt ipi miſeri habēt itra ſe ꝯtinuū bellū malaꝝ affectionū. ſic ꝛ creatē bellant ꝯ eos affligēdo diuerſis modis ꝛ penis. Sexto ex dei viſione habent ſancti maximā claritatē. Un̄ i. Jo. i. Deus lux eſt. ꝛ tenebre in eo nō ſunt vlle. Hec lux ſicut illuminat oēm hoīem venientē in hūc mundū lumine gratie. qꝛ ſcꝫ null⁹ illuminat niſi ab eo. ita de mūdo egrediens lumine glorie nō illuminat niſi a deo. qḋ lumē glie redundās ab aīa glificata in corpus ſuuꝫ reſuſcitatū. facit ipm clariſſimū ꝛ pulcerrimū. Uidētes ēt oculis corpis reaſſumpti xpi humanitatē fulgentē ſicut ſol īmo incōpabiliter plus. inde etiā illuminant ꝛ iocundant. Dānati vero priuati tali viſiōe remanēt obſcuri ꝛ tenebroſi in aīa ꝛ corpe. Et q̄uis in iudicio finali viſuri ſint xpi humanitatē. q̄ habet eos iudicare. nō inde recipient illuminatōeꝫ vel aliquā ꝯſolatōem vt ſancti. ſꝫ ſummū horrorē et dolorē. ex vbis xpi eos exprobantis de malis ſuis. adeo vt dicāt mōtib⁹ ꝛ collib⁹. Abſcōdite nos. ꝛ coopite a facie agni. i. xpi turbati ꝯ nos Septimo recipiūt ſancti ex viſione dei ſummā firmitatem in bono. quia cū ꝯtinue repſentet de⁹ menti vt ſummū bonū nō pn̄t ad momentū diuerti ab eo. ꝛ ipm nō ſumme amare nec valeant in aliq̄ peccare. Sine macula eni ſunt ante thronū dī Apoca. xiiii. Dānati aūt ecōtra ſūt ita auerſi a deo. q̄ nō pn̄t deū diligere. ſed ſicut demōes vt dicit Dyoniſius. hn̄t fantaſiā ꝑteruā. i. iudiciū intellectus puerſum. eſtimātes deū iniuſte eos cruciare. ſic ꝛ dānati. Nec auerti pn̄t a malꝭ deſiderijs eoꝝ q̄ habuerūt in mōo. ſꝫ nihil eoꝝ pn̄t obtinere. pſ. Deſideriū pctōꝝ pibit. ſ. vt nō conſequi valeant deſiderata ab eis.

De ſubtractione om. §. XI

nium bonoꝝ ab eis. ſ. dānatis in inferno. A deō ſeu pſonis dinis. Ab angelꝭ. A ſanctis. a notis. ab eccleſie ſuffragijs. a bonis pactis. a locis ſacris. In vita pſenti habēt etiā maximi pctōreſ ſubſidiū mltiplex a dō. pcipue per pn̄iam p quā placat. ſm illud collecte. Deus q̄ clpa offenderis. pn̄ia placaris. In q̄ pater cor lapideū frāgit p potentiā ꝯtritōis. Filius illuminat p manifeſtationē ꝯfeſſionis. Et ſpūſſanct⁹ dignificat fructū ſatiſfactōis. Sꝫ dānat⁹ nō dabit deo placatōnē ſuā in pſ. cxi. quia penitere nō pt. Qḋ ait Damaſce. fuit angelo caſus. hoc homini mors. i. ſicut angelus ex pmo ſuo lapſu fact⁹ eſt incōuertibilꝭ ad deū. ita moriens in mortali hō eſt irreuſibilꝭ ad pn̄iam. In inferno q̄s ꝯfitebit tibi. q. d. null⁹. ita nec ꝯtritio nec ſatiſfactio. Quidā ruſtic⁹ vt habet i li. de ſeptem donis inuitat⁹ ad regales nuptias cū alijs ibat. In via autē ſitiēs mltū cum a ſocijs ſuaderetur vt aquā fetidā quā inuenerūt in via nō biberet. ſed abſtinens ab ea ꝛ cito pueniēs ad locū nuptiaꝝ optimum vinū et alia delitioſa inueniret. noluit ille acqeſcere cōſilio alioꝝ. ſed vt ſatiſfaceret ſiti. impleuit ventreꝫ aqua illa putrida. Cū autē pueniſſet ad palatij fores. vbi celebrabant nuptie eructās fetorē aque fetide. quē adhuc habebat in ventre. quē rex nō ſolū nō pmiſit intrare. ſꝫ cū mltis ictibus expulſus eiectuſ eſt in foueā fetidiſſimā. vbi cunctis videntib⁹ euomuit aquā quā ibi biberat obſtinatus. Sic accidit dānato cuilibet. In vita eni pn̄ti vocatus ad celeſtes nuptias. cū in via naturalr appetat bonū ꝛ ſitiat btitudinē. aquā fetidā inueniens delitiaꝝ ꝛ diuitiaꝝ mūdi. vt ſatiſfaciat ſiti ſue. implet affectū inordinatū illis. cū tn̄ ſibi diſſuadeat a predicatorib⁹. ꝛ alijs bonis. ſed demū venit ad mortē. ꝛ cum deberet ingredi ad nuptias celi vbi ſunt oīa bona patu. qꝛ reperit mēs ei⁹ plena iniqtate ex terrenis inordinate amatis. pijcit i foueā inferni. nec penitere valet. ſed puatus tpalibus. in inferno pmanet. Scōo dānat⁹ puat auxilio angeloſrum ſctōꝝ. In mōo innumera ſubſidia ꝛ adiutoria habemus ab angelꝭ. vtꝫ per exemplū ꝛ figurā in angelo raphaele ſociāte in via Thobiā. Sꝫ in alio ſeculo dicunt angeli de aīa dānata illḋ Hiere. Curauim⁹ babylonē et nō eſt curata. recedam⁹ ab ea. i. in vita multiplr queſiuimus curatōem talꝭ p inueſtigatōes ad bonū. noluit acqeſcere. nil in alia vita agere poſſum⁹ ſubſidij. Tertio orōnib⁹ ſanctoꝝ. Scti eos q̄ ſunt in mōo multiplr adiuuāt meritis ꝛ pcib⁹. ꝛ pmaxie beata maria q̄ ad corp⁹ ꝛ q̄ ad aīam. vtꝫ. ij. Machab. vbi dr de hieremia ſctō defuncto. Hic ē q̄ mltū orat p pplo. Sꝫ p his q̄ ſūt i inferno ſeu dānatꝭ nūq̄ꝫ orat. qꝛ oīno ſūt ꝯformes volūtati dī quē ſciūt h velle. ſ. i nullo eis ſbſidiari. vn̄ ꝛ diues nec guttā aq̄ potuit ab abraā ꝭ lazaro obtiere. Quarto ex orōib⁹ elemoſynis ꝛ alijs q̄ fiūt ſpealr a ꝯſanguineis ꝛ amicꝭ alic⁹. dānati nullū refrigeriū recipiūt. et q̄ ſciūt aliquē eē dānatū q̄ꝫtūcunqꝫ ſibi amiciſſimū male facerēt p eo orādo. ſic ꝛ ſi oraret p diabolo liberādo. Sꝫ qꝛ niſi q̄s decedat in notorio mortali ſciri nō pt. ſi ē dānat⁹ vel ſalu⁹. Jō vt dic. b. aug. xiij. q. ij. Tempus ratio

Dānatꝭ his ſubſidijs puāt

nabiliter pro cunctis fidelib⁹ defunctis oraṫ.et ſi illi dā
nati eſſent.vtiqȝ nihil ipi inde pcipiunt.ſȝ in facientem
illud ſuffragiū.ꝛ in alios de purgatorio ꝯuertiṫ Qui
to ex orōnib⁹ ꝛ alijs bonis q̄ fiunt in eccl'ia.oēs q̄ mēbra
eccl'ie ſūt vnita xp̄o p caritatē pticipant aliq̄ mō de illiſ
bonis.ſm illō ps.Participē me fac deus omniū timen
tiū te ꝛc.Exēplū de cibo quē q̄s comedit q̄ oīa membra
viua recipiūt ptem nutrimēti.nō aūt pciſum membrū
Quia ĝ dānati ſunt oīno pciſi nec ampli⁹ incorpari ſeu
reunire pñt.iō nullū ſubſidiū inde pcipiūt.Nec etiaȝ ex
indulgentijs platoꝝ.Nā ꝛ ſi his q̄ in purgatorio ſūt va
lere poſſint.ſi ad eos extendaṫ a platis.nō tñ ad damna
tos. Sexto ex bonis q̄ fecerūt in vita ſiue viua.dum
ſcȝ fuerūt facta in grā.ſiue mortua opa q̄ ſcȝ fuerunt fa/
cta in mortali.nullū inde auxiliū ſuſcipiūt directe. Et h̄
eſt qd̄ dicit dñs p Ezech.xviij. Si auertit ſe iuſt⁹ a iu/
ſticia ſua ꝛ fecerit iniq̄tatē.oīm iuſticiaꝝ ei⁹ nō recorda/
bor.Et apl's.j.Coꝝ.xiij.Si diſtribuero oēs facultates
meas in cibos pauperū ꝛc.nihil mihi pdeſt.b.Gre.In
perpetratōe maloꝝ nulla dȝ eſſe fiducia bonoꝝ pterito
rū.Indirecte valent.q̄ ſi nō feciſſet illa bona.fūc feciſſȝ
aliqd̄ malū pter qd̄ ſpālem penā ſuſtineret.quā euaſit
Septīo loca ſacra vbi boni ſepeliunṫ iuuāt eos.vt.ſ.
ſancti illi in q̄ꝝ honorē illa loca ſūt dedicata.orēt p ani/
ma illa ſi eſt in purgatorio pter deuotionē quā ille vi/
uēs habuit ad eos pter qd̄ elegit ſepulturā.vt dicit.b.
Aug.xiij.q.ij.Sȝ dānatꝭ h̄ nō pdeſt q̄n poti⁹ nocet pṫ
pſumptōeȝ coꝝ.q̄ elegeṙt talē ſeplturā.vt magꝭ cruciēṫ
Vñ ꝛ.b.Gre.in.iiij.dial.exēpla pōit de q̄buſdā mal' in
loco ſacro ſepultis.q̄ miraculoſe inde eiecti ſunt.

De timore initiali. Caplm ſextum.

Quintus timor dicit

initialis.De q̄ ps.cx.Initiū ſapiētie timor
dñi.Hic timor ſemp eſt cū caritate.qñ.ſ.q̄s timet penaȝ
ſiue temporalē ſiue eternā.Timet ꝛ erubeſcit culpā com
miſſam.Sȝ plus timet dei offenſam.Prou.j.ꝛ Eccl'ia.
j.Principiū ſapiē timor dñi.ꝛ Prouer.viij.Timor dñi
odit malū.pl⁹.ſ.amore iuſticie q̄ȝ timore pene.Hic tīor
habet duos oc'los.ſ.dextrū amoris iuſticie ad declinan
dū malū culpe.Siniſtrū euitatōis pene ad euadenduȝ
infernū vel aliā penā.Hoc figuratū fuit in abraā.cuȝ fi
xit tabernaculū ſuū inter bethel ꝛ hay Gen.xij.ꝛ.xiij.c.
q̄ vir iuſtus firmat mentē ſuā inter amorē padiſi ꝛ tio
rem inferni.Iſte ſūt ille due ancille.q̄ inducunt Heſter
reginā.q̄ interptaṫ humil'.ad aſſuerū q̄ interptaṫ beati/
tudo.Heſter.xv.Timor eleuat ꝛ ꝯprimit veſtimēta de/
fluētia ꝛ affectus pcutū q̄ nos vt veſtimēta ornāt.amor
eā ſuſtentat.He ſunt due ale date mulieri p q̄s volat in
deſertū pnīe ꝛ vite eterne.Et q̄a bona opa q̄ fiūt ex iſto
timore filiali.ꝛ mala ſeu pctā q̄ q̄s cauet ex eo.ſūt meri/
toria.q̄ magis timet offenſam q̄ȝ penā.q̄ ex caritate p
cedunt.q̄ pena reſpicit ſe.offenſa deū.Iō q̄ magꝭ time
at ꝛ doleat de offenſa dei q̄ȝ de pena ſignū eſt dilectiōis
dei.Videndū eſt de m'ltis q̄ dñt timeri iſto timore.Pri
mo igiṫ timendū ē pctm̄.ne incurraṫ.Ecci.xij.i fi.dicit ſa
lomō.Finē loq̄ndi oēs pariter audiam⁹.Deū time.ſcȝ ti
more initiali ſaltē.ꝛ mādata eius ſerua.qd̄.ſ.ē ei⁹ effect⁹
ꝛ ſignū.q̄ q̄ timet deū faciet bona.Eccl' Hoc ē oīs hō.i.
p h̄ hō habet vere eſſe hoīs qd̄ eſt eſſe rōnale.

Timendū aūt eſt pec .§.I.

catū ꝛ vitādū pter ſeptē rōnes q̄ ponunṫ in li.de ſeptē
donis.Primo q̄ ſi pctm̄ nō eſſet.nihil hoī obeſſet.Se
cūdo q̄ ſine h̄ q̄cquid eſt.hoī pdeſſet.Tertio q̄ angeluſ
bon⁹ ſumme h̄ abhorret.Quarto q̄ ſctis iniuriā īfert.
Quīto q̄ diabolo ſumme placet.Sexto q̄ deo maxie

Pctm̄ ti/ mendū p pter ſeptē

diſplicet.Septimo q̄ facienti peſſime nocet. Prīo igr
timendū eſt pctm̄ ꝛ fugiendū.q̄ ſi hoc nō eſſet.nullus
malū pene eſſet.Ecci.viij.Qui ſeruat mādatum.nō ex
pieṫ q̄cq̄ȝ mali.b.Greg.Nulla nocebit aduſitas.ſi nulla
dñeṫ iniq̄tas.b.Hiero.Nō oīa mala ſuſtineam⁹ pecca
ta nr̄a hoc fecerūt.Oīa mala q̄ timem⁹.valde vitare/
mus ſi pctm̄ nō eſſet.Nō timerem⁹ nec infernū.nec pur
gatoriū.nec dei iudiciū.nec m'tiplex mundi piculū.nec
mortē ſi nō eſſet pctm̄.Vbi eſt pctm̄.nō eſt bon⁹ homo
Sen.Nil eſt homini bonū ſine ſe bono. Et q̄a qd̄libet
mortale eſt venenū ꝛ ꝯtrariū caritati.p quā hō habȝ eē
ſpirituale.iō nō hn̄s caritatē ſȝ pctm̄.dicit apl's.j.Coꝝ.
xiij.nihil eſt.Et ideo Petr⁹ apl's amiſſa caritate p pec/
catū negatōis xp̄i.q̄uis hoc nō intellexerit.tñ veruȝ di/
xit.cū ait cuidā dicenti ſe eſſe ex diſcipul' ei⁹.O hō non
ſum.q̄ eſſe amiſerat ſpūale.vt exponit Hilarius. Se
cūdo eſt timendū pctm̄ ꝛ renuendū.q̄ hoī extra pecca/
tū oīa cooperanṫ in bonū diligenti deū.ſm aplm̄.q̄niam
mo particeps fit omnium bonorum eccl'ie ſm illō ps.
Participē me fac de⁹ oīm timentiū te ꝛc.Nō ſolū bona
eis cedunt in bonū.ſȝ etiā mala pene.Naȝ q̄ ex penis
purganṫ eoꝝ pctā augeṫ ꝛ meritū ꝛ corona.vt patet in
Job.Thobia ꝛ alijs.Sicut ecōtra bona in ſe ꝛ optima
fiunt mala mal'.Vñ.b.Aug.de con.di.ij.Et mala pſūt
bonis.ſicut angelus ſathane colaphizans Paulum.Et
ſancta obſūt malis.ſicut buccella.id eſt eucheriſtia Iu
de.Nec eñ illa buccella in ſe mala fuit.ꝛ ideo nocuit.ſed
quia malus bono male vſus fuit. Inſuper ꝛ mala cul/
pe bonis conuertunṫ in bonū ſcȝ cum reuertunṫ ad pe/
nitentiā.Vñ btūs Aug.de pe di.iiij.Vſq̄ȝ adeo oīa de
eis dei conuertunṫ in bonū.vt etiā ſi qui eoꝝ exorbita
uerīt.hoc eis faciat proficere.quia inde humiliores cau
tiores ꝛ feruentiores ſurgunt.Sicut ꝛ btūs Ambro.di
cit de petro.di.l.Fidelior factus eſt petrus poſtq̄ȝ fideȝ
ſe perdidiſſe defleuit.ſ.negando.Et ſic pctm̄ electis ē ſi
cut tiriacha q̄ ex ſerpēte veneniſſimo tiro dicto conficī/
tur ꝛ remediū efficiṫ ꝯtra venenū.q̄ pctm̄ qd̄ habuit
mortiferā delectationē in ſe vel in alio.ex eo aſſumiṫ re/
mediū ad ipm̄ expellendū ꝛ mortificandū p ꝯpunctōȝ
de eo.ꝛ per ꝯpaſſionē in alio. Tertio eſt timenduȝ et
abominandū pctm̄.q̄ bonis angel' m'tū diſplicet.ꝛ ab
ominanṫ ipm̄.Hoc patet in malis ꝛ in bonis homini/
bus.Nam ſeuere puniūt deo diſponente.vt patet d̄ ſo/
domitis per quos ꝛ ciuitates eoruȝ ipi immiſerūt ignē
et ſulphurē Gen.xix.Et in dauid propter cui⁹ vanam
gloriā in numerare faciendo populū ſuum angelus do
mini infra triduū percuſſit ex peſte.videlȝ.lxij.milia.ij.
Regū.vlt.Anſel.Tolerabilius fetet canis putridis ho
minibus.q̄ȝ anima peccatrix deo ꝛ angelis eius.Vnde
in vitaſpatrū legiṫ.q̄ cum tranſiret per heremū.ange/
lus in forma hominis cum quodā ſancto heremita ob/
uiā habuerūt quoddā cadauer hominis.ꝛ quia valde
fetebat.heremita nares obturauit cum clamide.ne feto/
rem ſentiret.Angelus autē nil tale egit.poſtea obuiam
habentib⁹ quendā pulcrum iuuenē veſtibus ornatum
redolentibus.āgelus clauſit fortiter nares.heremita au
tem minime.Sed miratus de actu quare nares obtu/
raſſet iuxta iuuenem tranſiens.cum eſſet ita pulcer et re
dolens.Non autem circa illud cadauer ita marciduȝ et
fetidum.Reſpondit.Tu cum ſis caro ſentis fetorē car/
nis.Nos autem quia ſpiritus ſumus.ſentimus fetorē
ſpirituum.qui procedit ex peccatis.quorum iuuenis il/
le laſciuus erat plenus.et ideo mihi fetebat.Cum auteȝ
angeli boni ſint nobis amiciſſimi et ſocij.debem⁹ pec/
cata timere et cauere.ne eis abbhominabiles fiamus.
Peccatum quarto ſanctis iniuriam infert.quia offē
dit regem et dominū.qui eñ offendit dñm.offendit eo

Timor in itial' habȝ duos ocu los.

Exēpla.

tam familiā ſuā.q̄ ſūt ſancti. Ecci.xxviij. Vir pctōꝛ tur
bauit amicos ſcꝫ eterni regis. vel qꝛ a cōione ſanctoꝝ ſe
ſubtrahit ꝛ ſocietate militantiꝫ ꝛ triūphantiꝫ eccīe. qua
ſi ſi excōicatos eos iudicaret. Vel qꝛ ſe ꝯriū ſanctiꝫ effec
dū ꝯrie poteſtati militat. Luce.xi. Qui nō eſt mecū ꝯ
me eſt. Vel qꝛ q̄ꝫtum in ſe eſt gl̄iam ſanctoꝝ. ꝛ gaudium
minuit. q̄ de eius gl̄ia viſa gauderēt. ꝛ in pn̄ti de bōis
eius exemplis iocundarent̄. Vn̄. b. Augu. in li. de pn̄ia
dicit. ꝙ penitēs debet de hoc dolere. ꝙ mlt̄ū boni cōtri
ſtati ſunt de malis ſuis opibꝫ. Sic ecōtra de bōis eoꝝ
iocūdati fuiſſent. Quīto pctm̄ iō timedū ꝛ hoꝛrēdū
qꝛ inimico noſtro peſſimo. i. diabolo ſūme placet. et de
eo gaudet. pſ̄. xij. Qui tribulāt me inimici mei exulta
būt. Si mot̄ fuero ſcꝫ recedēs a dō. Prouer. ij. Exultāt
in rebꝫ peſſimis. h̄ eſtimat maximū ſuū lucrū. ſi aīas
xp̄i ſanguine acq̄ſitas ſibi ſubijciat. ꝛ deo ſubtrahat. et
ſecū ad inferna deducat. ꝛ cū ex h̄ ꝙ temptatōibꝫ ſuis
homines ad crimina inducat nil ei vtilitatiꝫ accedat. ſed
augm̄tū pene. tāta eſt malicia ei⁹ ꝛ īuidētia ꝙ potius eli
git ſibi penā augeri cū ꝑditōe animaꝝ. q̄ꝫ eo augmento
carere nō tēptando. Vn̄ vt habet̄ ex legēda Jo. euāgel.
reſuſcitatus iuuenis q̄dam ab eo dixit publice. ꝙ vide
rat demones magnū feſtū facientes ꝛ nimis gaudentes
de ruina illoꝝ duoꝝ ſuoꝝ diſcipuloꝝ. q̄ penitētes ꝺ eo
ꝙ mundū reliq̄rat. intendebant redire ad ſecl̄m. Et ecō
tra angeli ſancti dolebant de caſu eoꝝ. quibꝫ auditiꝫ cō
uerſi ſunt ad deū ꝯpuncti. Quidā aūt demoniacus. vt
ꝑꝫ in li. de ſeptē donis. cū ꝑ obſeſſum diceret peccatuꝫ
ei fetere. ꝛ h̄ ꝓpter nobilitatē nature ſue. Vn̄ ꝛ ꝺ quibuſ
dam dꝛ. Poſtq̄ꝫ induxit eos ad malū ꝑcipue luxurie ipſe
aufugit in actu ei⁹. Interrogauit q̄dam. q̄re ḡ cū tanta
diligentia illud ꝓcuraſ. Rn̄dit ꝓpter lucrū. Sic cloacha
rius intrat latrinā ꝓpter lucrū. lꝫ ei feteat. ſꝫ certe cū quiſ
libet ſibi caueat facere id. vn̄ inimic⁹ ei⁹ letet̄. qd̄ ꝑ maxi
me eſt ſibi noxiū. ꝛ diabol⁹ ſit maxim⁹ adūſarius nr̄ ſi
cut leo rugiens circūeat. querēs quē deuoꝛet ꝑ pctm̄. ſū
me debet q̄libet timere ꝛ cauere. Sexto pctm̄ eſt tim̄
dū ꝛ vitandū. qꝛ deo ſumme diſplicet. Et h̄ ꝑꝫ ſeptēpli
citer. Primo ex dei odio ꝯ ipm̄ ꝛ īdignatōe. Nihil dō
diſplicꝫ niſi pctm̄. Sap. Nihil odiſti dō eoꝝ q̄ feciſti. et
quia ſine ipſo factū eſt nihil. vt dꝛ Jo. i. i. pctm̄. vt expo
nit btūs aug. qd̄ nihil dꝛ. qꝛ nō eſt aliq̄ creatura ſeu po
ſitiuū ſed ꝑuatiuū. Jō cū oīa diligat q̄ fecit. h̄ ſolū odit
qd̄ ipſe nō fecit. Et in q̄ inuenit̄. ſ. moꝛtale pctm̄. inimicū
habꝫ ꝛ odit. ſ reſpectu culpe. Ecci. xij. Altiſſim⁹ odio ha
bet pctōꝛes. Hiero. de pe. di. j. Nō em̄ hoībꝫ iraſcit̄ de⁹.
ſed vicijs. q̄ cū ablata fuerit nō erit q̄bus iraſcat̄ deus.

Scd̄o pctm̄ deo diſplicet ex ꝯtumelia ei⁹ ꝓpter ipuꝫ
irrogatōe. Nōne maximā ꝯtumeliā faceret ſponſo no
biliſſimo. q̄ dulciſſimā ei⁹ ſpōſam viliſſimo adulterio ꝓ
ſtitueret. hoc agit peccatoꝛ. qꝛ aīam ſpoſam xp̄i ꝓſtituit
diabolo. Hiere. ij. Sub oī ligno frondoſo ꝓſternebaris
meretrix. i. in omni apparente ꝓſperitate vel delectatiōe
Hic pctōꝛ filius ꝛ filias dei occidit. i. bona opa. templuꝫ
dei ſuccendit. Stratā ꝑadiſi ad modū ꝑdonis frangit.
In faciē xp̄i conſpuit. ꝛ q̄ꝫtū in eo ē iterū crucifigit. Ad
Heb. vi. Rurſus crucifigētes dei filiū. in ſemetipſis oſtē
tui hn̄tes. Ecce q̄nte ꝯtumelie Tertio ꝙ pctm̄ valde
diſpliceat deo. ꝑꝫ ex ei⁹ ꝯ ipm̄ ꝑſecutōne. ꝑſecut⁹ eſt em̄
illud in omni loco. vt nullus locus ſit ei tutus. In celo ꝑ
mū. vt apparet in Lucifero. quē ꝓpter vnū pctm̄ ſupbe
mentis de celo deiecit in infernū. de tanta felicitate in
tantā miſeriā. In ꝑadiſo de q̄ eiecit ꝑmos parētes ꝓpter
vnā culpe trāſgreſſionē. In terra ꝑſecutus eſt peccatum
in mittendo diluuiū propter pctā in ignem ſogdomis.
i aere per grandinationē in egiptijs. In terra ꝑ abſoꝛ
ptionem a terra dathan ꝛ abyron. Et in inferno. Deut.

xxxij. Ignis ſuccenſus eſt in furoꝛe meo. ꝛ ardebit vſq̄
ad inferna nouiſſima deuoꝛabit ꝛc̄. Quarto hoc oſtē
dit̄ ex dei ꝓpter hoc immutatōe. Nā peccatū ei diſplicet
em̄ ꝙ benigniſſimū ꝛ clementiſſimū patrē ꝯuertit ī cru
deliſſimū iudicē. ita ꝙ ꝓ toto mundo nō dimittit q̄n fi
lios quos creauit. q̄s ſanguine ſuo redemit. ſi eos ī moꝛ
tali inuenerit in moꝛte. q̄n gladio eterne dānatōis occi
dat. etiā ſi fugerent ſub clamide. b. marie. Prouer. vi. c.
Zelus ꝛ furoꝛ viri nō parcet in die vindicte. nec acquie
ſcet cuiuſq̄ꝫ ꝑcibus. Quinto patet ex ꝯtaminatōe bo
noꝝ ex genere. Nā quecūq̄ꝫ q̄s faciat. ieiūia. elemoſynaſ
martyria ſuſtineat. nō placēt deo ſi ſint cū moꝛtali. Ec
cleſia. xxxiiij. Dona impioꝝ nō ꝓbat altiſſim⁹. nec reſpi
cit in oblationibꝫ eoꝝ. Jacobꝫ. Qui in vno offendit. mlt̄
ta bōa ꝑdit. ſ. meritū bonoꝝ opeꝝ ex genere q̄ ad vitam
eternā. Sexto apparet q̄ꝫtum diſpliceat dō pctm̄ ex
ei⁹ deſtructōis elaboꝛatōe. Oīes ei labores aſſumpſit
vt deſtrueret pctm̄. Voluit em̄ carnē aſſumere. vt carnē
a pctō mūdaret. ꝑdicare vt illō ꝯtēneret. Sacra īſtituē
vt illō deſtrueret. Apl̄os ī mūdū mittere. vt illō expu
gnaret. vēdi vt nos redimeret. ligari vt nos a pctīs ſolue
ret ſanguinē fundē. vt nos a pctīs lauaret. crucifigi vt il
lud crucifigeret. occidi. vt occideret pctm̄. Btūs Augu.
Hec oīa hūilr̄ patit̄ de⁹ vt mūd⁹ q̄ ꝑierat libaret̄. Se
ptīo ꝑꝫ ex dei ſepatōe et exhereditatōe. Null⁹ ei ē ei tā
tū inimic⁹. q̄n ſi inueniat īpenitentē. ī moꝛtli ꝑuet he
reditate vite eterne ꝛ fruitōe ei⁹. Eſa. lix. Iniq̄tates vr̄e
diuiſerunt inter vos ꝛ deum veſtrū.

Peccatū ideo timen- . §. II

dū eſt ꝛ cauendum. qꝛ mlt̄a nocum̄ta īfert ipi facienti. Septem nocum̄ta pcī
Naturalꝭ em̄ rō dictat vt timeat q̄s ꝛ euitet q̄ hoī plu
rimū nocēt. Precipue āt ſūt ſeptē nocumēta pcī.

Quia facit ſibiipi inimicū ꝛ odioſum.
Quia efficit ipm̄ durū et ponderoſum.
Quia conſtituit eum ſeruū ꝛ deſpectuoſum.
Quia reddit animū immundū ꝛ maculoſum.
Quia oſtendit illud fatuū ꝛ exprobroſum.
Quia inuenit eum variū ꝛ monſtruoſum.
Quia relinquit demū nudū ꝛ amaricoſū.

Quantū ad primū dare ſacra ſcriptura atteſtat̄ q̄a
pctm̄ facit hominē ſibiipi inimicū ꝛ odioſum. pſ̄. Qui
diligit iniq̄tatē odit aīam ſuā. Et Thobie. xij Qui faci
unt peccatū ꝛ iniq̄tatē hoſtes ſūt aīe ſue. Nō em̄ mai⁹
odiū ꝛ inimicicia pt̄ ad aliquē demōſtrari. q̄ꝫ cū q̄s illū
occidit ꝛ vita ꝑuat. qd̄ eſt maximū bonū in tꝑalibꝫ rebꝫ
Sꝫ vt dꝛ Sap. xvi. Per maliciā. ſ. pcī occidit hō aīaꝫ
ſuā. qꝛ ſcꝫ ꝑuat eā vita gr̄e ſi pctm̄ moꝛtl̄e ē. q̄ excedit in
cōꝑabilr̄ oīa bona tꝑalia ꝛ naturalia. Et iō dic̄ ſapiens
Eccleſia. xxi. Quaſi a facie colubri fuge pctm̄. Sic ei vi
dēs colubrū ꝓpe venientē nō expectat eū. vt magiſ videat
ſꝫ ſubito fugit. timēs ne eū moꝛdeat ꝛ occidat. ita cū ſer
pens antiqu⁹ appꝛopinq̄t ad aīam. ſua mala ſuggeſtio
ne. vt virus pcī infundat. non eſt remiſſe agendū ꝛ di
mittendū appꝛopinquare ꝑ diſcurſū cogitationū. ſꝫ ſu
bito fugiendū ꝑ reſiſtentiā ꝛ expulſionē talꝭ tēptationis
Jaco. iiij. Reſiſtite diabolo. ꝛ fugiet a vob. b. Ber. Viaꝫ
pcī īgredientibꝫ mel ꝓpiat ſophiſtic⁹. ſ. diabol⁹ ꝓgrediē
tibꝫ fel ꝛ acetū. egredientibꝫ venenū aſpidū īſanabile. In
gredientibꝫ ꝯtaminat ꝓgredientes obſcurat ꝛ obſtinat. egre
dientes exterminat. vt ī aīa ꝛ coꝛpe dānent̄ iuſto iudicio dī.
Poīt ſilitudo ī li. ꝺ ſeptē donis ꝺ duobꝫ fribꝫ fatuo
ꝛ ſapienti. Qui ſilꝭ īcedētes debuiſſēt redire ī priaꝫ ſuā. a
q̄ elōgati erāt. venerūt ad qddā biuiū vbi audierāt a pa
ſtoꝛibꝫ loci. ꝙ vna illaꝝ viaꝝ erat. q̄ directe ducebat ad
ciuitatē ſuā. q̄ vtiq̄ꝫ erat alta. arta ꝛ aſpa. ſꝫ ſecur̄ ducebat
ad priaꝫ ſuā. Altera vo via erat plāa. lata dlectabilꝭ ſꝫ ꝑl

culoſa ⁊ latronib; plena. Cumq; auditis his ſapiēs vel
let capere viā mōtuoſam ⁊ aſperā. ex q̄ ſecura eſſet. dixit
ei frater fatuus. Rogo et ne ſumam⁹ tantū laborē. ſed
eamus p iſtā aliā viā. q̄ eſt ita delectabil'. q̄uis em̄ ibi
ſint pi͡cula. poterim⁹ euadere illa diuiſis modis. Cui ſa
piens aſſenſit. Cū igit̄ pſequerent̄ p latā viā a latroni
bus capti ſpoliati. ⁊ vulnerati ſunt. Et cū fatu⁹ in foue
am pijceret̄ occidendus. ⁊ ali⁹ ligatus ad mortē ducere
tur. maledicebat ſapiēs fatuo. dicens q̄ pter ſuā fatui
tatē q̄ voluit capere viā illam ip̄e moreret̄. Rn̄dit fa
tuus. Tu poti⁹ maledicaris. qm̄ tibi poti⁹ imputandū
eſt q̄ ſciebas me fatuū. ⁊ mihi credidiſti ⁊ acqeuiſti. Ad
pp̄oſitū. Duo fratres aīa ⁊ corp⁹ ſeu affectus vel appe
titus rōnalis ⁊ ſenſualis. Sapiēs eſt anima. cui ratō di
ctat benefacere ardua v̄tutū conſcendere. Stultus ap
petit⁹ ſenſualis vel corpus q̄ nō vult niſi delectabilia ſi
bi. Cū aūt puenit q̄s ad vſum rationis. occurrit biuiū.
ſcʒ via virtutū difficilis quā ſequat̄. q̄ a paſtorib⁹. id
eſt p̄lat̄ ⁊ p̄dicatorib; ſibi manifeſtat̄. q̄ hec eſt que du
cit ad vitā. Altera aūt que occurrit. ſ. delectationū mun
di. ⁊ ſi lata videat̄ ⁊ placida. tamē plena pi͡culis ⁊ latro
nibus demonū. ⁊ ad pditionē ducit. Licet aīe ſeu ratio
ni videat̄ magis ſequēda via aſpera. quia ſecura. tn̄ al
lectus a fratre. ſcʒ appetitu ſenſuali. cui g̃uius eſt via v̄
tutum ⁊ pn̄ie. pmittit ſeduci. vt ꝯplaceat fatuo per viā
latā. p̄cipue cū multos videat ire per eā. cogitās q̄ et ſi
multa pericula inueniet. ip̄e euadet. vel ſi erret q̄ pote
rit emēdari. Pergendo igit̄ p viā latā mūdi incidunt ī
latrones demones. q̄ ſpoliant bonis ſpūalib;. ⁊ vulne
rant in naturalib;. ⁊ occidūt aīam ⁊ corp⁹ deijciendo in
foueā inferni. Un̄ Jacob;. Unuſquiſq; temptat̄ a ꝯcu
piſcētia ſua abſtractus ⁊ illect⁹. Deinde ꝯcupiſcētia cuʒ
ꝯceperit parit pctm̄. Pctm̄ vero cū ꝯſummatū fuīt ge
nerat mortē. Et pauci ſūt q̄ per pn̄iam redeant ad viam
ſalutis. vt ſperāt. potius p̄ſumunt. Jn inferno aūt poſi
ti anima ⁊ corp⁹ poſt finē vltimū cōquerit̄ aīa de corpe
q̄ noluit laborare. ſed magis rōnabiliter corpus de ani
ma. que vt domina eius ⁊ ſapiens noluit refrenare. et
ſibi ſubiectum facere.

Secundū nocumen. §. III.

tum q̄d facit pctm̄ anime. pp̄ter q̄d eſt timendū ⁊ abij
ciendū eſt. q̄ facit hoīem durū ⁊ ponderoſum. Und̄ de
diabolo dicit̄ ⁊ mēbris eius ⁊ reprobis Job. xli. Cor ei⁹
indurabit̄ quaſi lapis. Et de pharaone obſtinato. Jn
duratū eſt cor pharaonis. Nec eſt credendū vel dicēdū
q̄ iſtā duritiā cauſet de⁹ in malis. q̄ apl's dicat ad Ro.
ix. Cui vult deus miſeret̄. ⁊ quē vult indurat. Jndurā
re deus dicit̄. q̄ indurare pmittit relinquēs hoīem arbi
trio ſuo de meritis ei⁹. vt dic̄ beat⁹ Aug. xxiij. q. iiij. Na
buchodonoſor. Et quāto q̄s magis pmanet in pctō. tā
to magis obdurat̄. Poeta Ouidius. Qui nō eſt hodie
cras min⁹ aptus erit. Sen̄. Peccata iuuenū p̄dicantur
in quale. q̄ fiunt debilia de facili. Pctā ſenū p̄dicant̄ in
quid. q̄ eis quaſi ſubſtantial'r adherēt. Cū em̄ pmanen
do in peccatis q̄ſi impoſſibile eſt. quin illa iterēt. vl' alia
pperrent iterando. frequēter trahunt̄ in ꝯſuetudineʒ. q̄
cum ſit quaſi altera natura ſm̄ ph̄m. ſicut naturalia tol
li nō poſſūt. ita tales obdurati raro reuertunt̄ ad deum
eā dimittēdo niſi in magno miraculo. Ut patet exēplū
Exemplū de illo ſene nicolao luxurioſo. q̄ cum pp̄oſuiſſet abſtinere
a voluptatib; carnis. ⁊ pp̄ter h̄ etiā portaret euangeliuʒ
in ſinū ſuū quaſi in ſui adiutoriū. deuictus ex mala cō
ſuetudine. ſtimulatus a ꝯcupiſcētia acceſſit ad pſtibu
lum ad ſcelus ppetrandū. Sed clamauit meretrix con
tra eū. Egredē ſenex. q̄ video ſup te mirabilia. Habeba t
em̄ ſecū euangeliū. Qui ꝯpunctus acceſſit ad b. andreā
aplm̄ narrans factū ſuū. Pro q̄ orans diu dn̄m pro re
miſſione peccatoꝝ illi⁹ ⁊ ꝯtinentia audiuit vocē de celo
dicentē ſe exauditū. ita tn̄ q̄ ⁊ ſenex pn̄iaʒ ageret ſex mē
ſibus ieiunādo ⁊ orādo. Hec ergo agens. ⁊ pauperibus
cūcta diſtribuēs ſalutē obtinuit ⁊ caſtimoniā. Quantū
aūt ſit pi͡culoſa ⁊ pnicioſa iſta obduratio. oñdit. b. Ber.
in li. ad Eugeniū papā de ꝯſideratōe dicēs. Nemo du
ri cordis ſalutē vnq; adeptus eſt. niſi forte cui deus ab
ſtulit cor lapideū. ⁊ dedit ei cor carneū. Jpm̄ em̄ cor du
rū eſt q̄d nec ꝯpunctiōe ſcindit̄ nec pietate mollit̄. nec
p̄cibus mouet̄. minis nō cedit. flagellis obdurat̄. Jng̃
tum ad beneficia. infidū ad cōſilia. promptū ad iudicia.
inuerecundū ad turpia. impauidū ad pi͡culoſa. inhuma ſ.q.pte
nū ad hūana. preteritoꝝ obliuiſcēs. pn̄tiū negligens. futu ti.iiij.c.ſ
rū nō pſpiciens. Et breuiter vt cuncta vno v̄bo comp iij.z.ti.vi
hendā. Jpm̄ eſt. q̄d nec deū timet nec homines reueret̄. iij.c.iſ
De quo dr̄. ſ. Eccl'ia. iij. Cor durum male habebit in no
uiſſimo. Hodie igit̄ ſi vocē eius. ſcʒ dei audieritis. nolite
obdurare corda veſtra. Nam ip̄a duritia facit hominē
ponderoſum. Eſt em̄ pctm̄ vt quoddā pondus aīe. ſm̄
illud ps̄. Sicut onus graue grate ſunt ſup me. ſ. iniq̄ta
tes. Peccatū aūt ſm̄. b. Grego. q̄d p penitentiā mox nō
diluit̄. ſuo pondere ad aliud trahit. Quāto igit̄ q̄s ma
gis indurat̄. tanto pctā multiplicat. ⁊ per ꝯn̄s pondero
ſior efficit̄. Anima quidē noſtra de ſe leuiſſima ē. nullū Pctm̄ cō
pondus materiale habēs. Sʒ corpus q̄d corrūpit̄. ait parpōni
ſapiens. aggrauat animā. cū eſt vnitū cū ea. Separata āt
ſi ſit ſine peccato. adeo leuis eſt. q̄ in momēto in ictu o
culi ſupra celū puenit vſq; ad ꝯſpectū dei. quo puenire
nō poſſet. ſ. vſq; ad primū etiā celū. nec aquila. nec alia
auis. etiā toto tempore vite ſue. Jn mortali aūt egreſſa
ita ponderoſa eſt p pctm̄. q̄ ꝯſiſtere nō p̄t vel in modi
co. q̄n ad pfundū inferni deſcendat. Et in h̄ p̄ʒ q̄ ē pō
deroſior anima. pp̄ter peccatū omni re pōderoſa. Naʒ ſi
maſſa plumbea eſſet vbi eſt luna. cū caderet eā terra re
tineret. Sed peccantē ſpiritū angelicū nō potuit retine
re firmamentū (q̄d ſic dicit̄ pp̄ter ſuam firmitatē) nec ter
ra nec aliq̄ corporea creatura vel natura retinere potu
it. q̄n caderet ad inferni nouiſſima. Un̄ zacha. v. Jniq̄
tas dr̄ ſedere ſup talentū plumbi. vt edificet̄ ei domus
in terra ſennaar. i. inferni. ⁊ Eccl'. xxij. dr̄. Sup plumbuʒ
quid grauabit̄. quaſi diceret nihil. Et poſt arenā ⁊ ſaleʒ
⁊ maſſam ferri facilius eſt ferre. q̄ʒ hoīem imprudentē
fatuum ⁊ impiū. Cū hoc aūt pōdere nō pōt nō ſoluʒ p
artam et altā viam currere vel ambulare. ſed nec ſerpe
re vel erigere. niſi onere depoſito. Et ideo hortat̄ apl's ad
Hebre. xij. Deponentes oē pondus. ſ. iniq̄tatis et circun
ſtās peccatum curramus ad pp̄oſitū nobis certamē.

Tertiū nocumentū. §. IIII.

peccati pp̄ter quod timēdū eſt ⁊ ab eo abſtinendū. q̄ fa
cit ſeruū viliſſimū ⁊ deſpectum. Nil certe vilius peccato
q̄ nil eſt. id eſt n̄ ē aliq̄ creatura. ſed puatio boni. Pecca
tū aūt facit perpetrantē ip̄m ſeruū peccati. ⁊ ꝯſequēter
diaboli. Un̄ xp̄us Joh'is. viij. Qui facit peccatū ſeru⁹
eſt peccati. Et. ij. Pet'. ij. A quo q̄s victus eſt ei ſeru⁹ ad
dictus eſt. Btūs Aug. Bon⁹ hō ſi ſeruit ſcʒ alicui do
mino tempali. liber eſt. Malus aūt ſi regnet. ſeruus eſt
nō vnius hoīs ſed q̄d peius eſt tot dn̄oꝝ quot vicioꝝ.
Un̄ ⁊ bragmani ſcripſerūt Alexandro magno. vt legit̄
in hiſtoria trāſmarina. Tu hoſtes exteriores expolias.
vt interiores nutrias. Tu homines tue ſeruituti ſubijs
cis. ⁊ intus tuis interiorib; ſeruis. Vos nullā ptem ve
ſtri corpis poteſtati veſtre reliq̄ſtis quin inde tributarij
ſitis. Vos tot deos aut domines aſſeritis. q̄t membra
habetis. Mineruā deā capitis dicitis per ſapientiam.
Junonē. q̄ iracūdia deā cordis. Martē q̄ bellicoſ⁹ deū

pectoꝛis. Mercuriuȝ.qꝛ multiloquus deū lingue. Her/
culem.qꝛ magne foꝛtitudinis deū brachioꝝ. Bachū.qꝛ
ebꝛioſus deum gutturis. Cupidinē. qꝛ foꝛnicatoꝛ deuȝ
renum.ꝛ ſic de aliꝭs. Accidit deuicto a peccato vl'diabo
lo ſicut de ceruo de quo dicūt naturales. ꝙ ex ꝗ ſemel vi
citur ab alio ſeruo.ſemꝑ poſtea quaſi dn̄m ſuū iudicās
ꝛ recognoſcens cū ei occurrit caput inclinat. ꝛ coꝛnua di
mittit quaſi in ſignū ſubiectōis ꝛ ſeruitutis. In hui⁹ ſer
uitutis figurā eſt ꝙ ſedechias rex hieruſalē capt⁹ ab ex/
ercitu. Nabuchodonoſoꝛ in reblata excecatus duct⁹ fuit
captiuus ꝛ ſeruus in babilonē. Hiere.xxxix. Sic animus
homīs rex factus ſuꝑne hierl'm ꝑ grām.ſi capiꝛ ab exer/
citu vitioꝝ ꝗ eſt exercitus demonis excecaꝛ in rōe. ꝛ ſu⁹
ducitur in Babilonē infernalem. Facit igitur peccatum
hominē abiectiſſimū ꝛ viliſſimum. Maxime eni vili/
tas eſt conditio ſeruilis.ꝛ tanto magis ꝗ̄to digniorꝫ cō
ditōis eſt qui efficitur ſeruus.ꝛ vilioꝛis qui efficiꝛ dn̄s.
Seruitus enī hominū que etiam ꝑ peccatum inducta
eſt.nō inducitur in totū hominē.qꝛ ſolū in obſequiꝭs ex
terioꝛibus coꝛꝑis ſed nō in interioꝛibꝫ animi. Unde Se
neca. Errant qui eſtimāt ſeruitutē in totū hoīem deſcen
dere.ꝑs melioꝛ excepta eſt. Coꝛꝑea dicim⁹ obnoxia. mēs
ſui iuris eſt. vnde ꝑcipiēti dn̄o aliqͩ mali.nullo mō te/
netur nec debet obedire. vt dicit Hiero.xj.q.iꝭ.ſi domin⁹
Sic ſeruitus peccati deriuaꝛ ad aīam ꝑ̄ncipal'r. ꝛ capit
eam.cū tamē aīa ſit de ſui natura nobiliſſima ꝛ peccatū
vt dictum ē quid viliſſimū. Unde Seneca. Si ſcirē de
os ignoſcituros ꝛ homīes ignoꝛaturos adhuc dedigna
rer peccare. Et quidam phs quō incitaretur ad peccan/
dum ſibi ꝑpt rn̄t. Erubeſce celum intrare ī cenū. Eſt aīa
noſtra illa margarita tā ꝑcioſa ꝙ celeſtis negociatoꝛ om
nia bona ſua dedit vt comꝑet eā ſm euāgelicā parabo/
lam. Mat.xiij. Sed peccatū nimis vilificat eam adeo
ꝙ nō capiat locū niſi īmūdiſſimū.ſ.ſentinā mūdi.i.infer
num. Et ideo dn̄s vt ſe peccatoꝛ ꝯſiderat ꝛ vilitatē de/
ponat peccati exhoꝛtās ait. Quam vilis facta es nimis
iterās vias tuas. Hiere.ij.i.peccata ſequēs.b. Aug.ꝗd ti
mes o homo hoīem ī ſinu ſuo poſitū abiꝭcit ds a ſuo et
ſuoꝝ conſoꝛtio. Abiꝭcit a mōdo ꝛ ꝓꝭcit in ſentinā inferni
cū diabolo.ꝓpter hoc ſcȝ peccatū lucifer vil' ꝛ abiect⁹ ab/
iꝭciꝛ de ꝯſoꝛtō angeloꝝ ſicut leproſus. Adā eiꝭciꝛ de pa/
radiſo. Saul a regno.j. Regū.xv. Nabuchodonoſoꝛ ab
humano cōſoꝛtio. Daniel'.iiij. Et iō dr̄ in pſ.xlix. Homo
cū ī hōꝛe eēt nō intellexit.compatus ē iumētis inſipiēti/
bus. Nec ſolum ſilis illis ſed vilioꝛ ꝛ abiectioꝛ eis. Bern̄.
O ꝗ̄ miſera ꝯditio pctōꝝ ꝗ de filio facit ſeruum poꝛco
rū.vt ꝓdigus oñt. Ecce quō de rege facta tā egregia cre
atura. Puto dicerēt iumēta ſi loꝗ poſſent. Ecce adā ꝗ̄ſi
vnus ex nobis factus eſt.

Quartū nocumentū .§.V

peccati eſt qꝛ reddit immūdū ꝛ maculoſū. Dic ap'lus ꝙ
chꝛiſtus elegit ſibi eccl'iam vt ſponſam nō hn̄tē macl'aȝ
ſcȝ peccati neqȝ rugā erroꝛis. Et de triumphāti dr̄ Apo
calip.xiiij. Sine macl'a ſūt an̄ thronū dī. De militanti.
pſ.c. Ambulās in via īmacl'ata hic mihi miniſtrabat.
Qui ḡ hȝ maculā peccati neqȝ ī militāti eccl'ia ē ꝑ meri/
tū neqȝ in triūphāti erit ꝑ ꝓmiſſ. Quāuis aūt peccatuȝ
veniale obſcuret aliq̄ȝtulū aīam.ꝓpter qd̄ b. Aug⁹.dr ꝙ
cauēda ſūt ꝛ timēda.ne m'tiplicata faciāt nauim mētis
ſubmergi.ſic gutte aq̄ intrātes ī ſentinā niſi euacueꝛ. nō
tn̄ generat macl'aȝ ſic moꝛt'e ꝗdcūqȝ ſm Tho.in.iiij.ꝗ
macl'a n̄ ē material',ſȝ ſpūal'.ſ.ꝗdā diſſilitudo diuīe bōi
tatꝭ. Eſt enī ds ſūma bōitas ſine aliꝗ defectu. Un̄ Sap̄
vij.de ei⁹ ſapīa dr̄. Specl'm ſine macl'a ꝛ imago bonita/
tis. Anīa igiꝛ cū hȝ aliqd̄ moꝛt'e dr̄ macl'ata ꝓpꝛ t'lcȝ diſ
ſilitudinē ab eo ꝛ ꝯrietatē malicie.ꝛ ꝗ̄to pl'a ꝛ grauioꝛa

peccata hȝ.tāto dr̄ magꝭ macl'ata ꝛ lōgioꝛ a dō ꝛ diſſili/
oꝛ. Ex ꝗ etiā dr̄ aīa fetida īmūda ꝛ coꝛrupta.pſ. Coꝛru/
pti ſūt ꝛ abomīabiles facti ſūt ī ſtudiꝭs iu.i.oꝑibꝫ ī ꝗb⁹
m'tū extēdūt ꝛ laboꝛāt. Et modicū fermētū(ait ap'lus.j.
Coꝛin.v.)totā maſſaȝ coꝛrūpit.ſ.cōgeriem bonoꝝ oꝑeꝝ.
Hoc pctm̄ ē lepꝛa īmūdicie.cui nō lȝ adherere.ne alia im — *Pctī maſ/*
mūda faciat.ſiue ſit lepꝛa ī capillis.i.cogitatōibꝫ ſiue in — *cl'a aſſil'aꝛ*
cute exterioꝛis oꝑatōis. Siue in veſte manifeſte prauita — *lepꝛe.*
tis. Siue ſit ī domo ꝗ frequētaꝛ.ſ.male ꝯſuetudis. Oia
iſta īmūda reddūt aīam ꝛ abomīabilē. Figurā hui⁹ ha/
bes Leuitici.xiij.ꝛ.xiiij. Tāta ē hec īmūdicia vt ad ei⁹ cō
ꝑatōem oēm īmūdiciā coꝛꝑalē ꝗ̄tūcūqȝ lepꝛe plagaꝝ et
vlcerū ds ꝛ ſācti ꝗ rectū iudiciū hn̄t nullā extimant. Ex
coꝛd̄ exeūt cogitatōes male.furta.blaſphemie.adulteria
ꝛ hmōi. Et hec ſūt ꝗ coinꝗnāt hoīeȝ.ait mgr̄ ꝟitatꝭ xp̄s
Math.v. Nō lotis manibꝫ māducare vl' etiā luculētis.
nō coinꝗnat hoīem. Tāta eſt hmōi īmūdicia vt n'l'a ab
lutio terrena hāc īmūdiciā tolleꝛ poſſit.ꝛ macl'as niſi de
us aqua ſue celeſtis gr̄e figurata aqua ioꝛdanis in qua
Naamā ſyrus tot⁹ īmūdus lepꝛa lot⁹ mūdat⁹ ē ad ple
nū.ꝛ reſtituta ē caro ei⁹.ſicut caro pueri ꝑuuli.iiij. Regū
v. Btūs Aug. Nemo tollit pctā niſi xp̄s ꝗ ē agn⁹ dī tol
lēs pctā mōi remittēdo ꝗ fcā ſūt.adiuuādo ne fiāt.ꝛ ad
vitā ꝑducēdo.vbi fieri nō pn̄t.de ꝯſe.diſ.iiij. Et hō ꝟtute
ſue diuinitatis. Tāta ē hui⁹ īmūdicia vt ad hmōi ablu
tionē faciendā necn̄iū fuerit dei filiuȝ de celo deſcendere.
carnē aſſumere.crucē ſubire. vt in ſanguīe ſuo auferetur
iſta macl'a īmūdicie. Apoc.j. Lauit nos a pctīs noſtris
in ſāguīe ſuo. Ad hāc remouēdā tot lauacra ſtatuit aq̄ſ
diluuiꝭ.ignē iudiciꝭ ꝛ purgatoꝛiꝭ.tribulatōnū ꝛ marty/
rioꝝ lachꝛymaꝝ.ſacroꝝ ꝟboꝝ ſuoꝝ. Abiꝭcite ḡ ait Jac.
ap'ls ī canonica ſua.oēm īmūdiciā ꝛ abūdātiā malicie ī
mūdiciā terre.i.aīaliū terreſtriū īmūdoꝝ.q̄les ſūt ꝗ ꝓpter
amoꝛē terrenoꝝ poſtponūt celeſtia. Immūdiciā aq̄ que
eſt piſciū īmūdoꝝ dū fac hoīes fluere ꝑ īmūdas cogita/
tiones.curioſe diſcurrere in ſciētiꝭs.ꝛ voluptati ī carna/
libꝫ. Immūdiciā aeris.i.volatiliū īmūdoꝝ eoꝝ ꝗ volāt
ꝛ q̄rūt alta dignitatū. Immūdiciā ignis alieni.iuuidie ꝛ
ꝓ̄ſumptōis.ꝗ combuſti ſūt Nadab.ꝛ Abiu filiꝭ Aaron.
qui ꝓ̄ſumpſerūt cū igne alieno dn̄o offerre.qꝛ beati īma
culati in via.

Quintū nocumen .§.VI.

tū peccati ē.qꝛ oñdit hoīem fatuū.vn̄ ꝛ deridēdū. Cōiter
in librꝭ ſapiētialibꝫ pctōꝛes ſtulti dicūꝛ.vn̄ qꝛ pctōꝛes ſē
ꝑ ī mōdo abūdāt. Dr eccl'i.j. Stultoꝝ īfinit⁹ ē nūs.ſtulti
cia ꝯria ē ſapīe. Sic ḡ ſapiēs ꝑmaxīe dr̄ ꝗ bn̄ iudicat d̄
vltio fine hoīs.ita ꝛ ſtult⁹ ꝗ male iudicat ꝛ falſe de ipſo
vltimo fine.ſ.dō ꝓ̄ponēdo creaturā creatoꝛi.ꝛ bonū tpa/
le eterno. Ex ſeptē oñdiꝛ pctōꝛ fatu⁹. Ex via. ex cura.ex
mēſa.ex domo ſua.ex pugna.ex gl'ia.ex oꝑe. Et pꝛimo ex
via. Poſui vos vt eatis.ait xp̄s. Et cū opꝛeat nos ambu — *pctōꝛ aſſi/*
lare vl' ꝟſus hierl'm ſuꝑnā.vl' ꝟſus Babilonē infernalē — *mil'atur fa*
ꝛ ꝟitas ꝗ mētiri n̄ pt̄ docuerit ꝗ ſit via ducēs ad vtrāqȝ — *tuo.*
citatē hierl'm plenā oībꝫ bonis.ꝛ babilonē plenā oībus
miſeriꝭs dicēs Arta ē via ꝗ duc ad vitā.ſ.via ꝟtutū ꝛ pe
nitētie.ꝛ pauci vadūt ꝑ eā. Et lata ꝛ ſpacioſa via ꝗ duc
ad moꝛtē.ꝛ m'ti incedūt ꝑ eā.ſ.via vitioꝝ ꝛ voluptatuȝ
Pctōꝛ ē ita ſtult⁹ ꝙ cū hēat eē cert⁹ de ſn̄ia iſta elegit po
ti⁹ incedē ꝑ viā pctōꝝ ꝑ quā vt bos ad victimā ducitur
vidēs m'tos talē viā ā̄plecti ꝗ̄ȝ cū modico laboꝛe in vir
tutibꝫ ſe exercere.vn̄ bn̄ dr̄ ꝓuerb.j. Sapiam ꝛ doctrinā
id ē ſapīe doctrinā xp̄i ſtulti deſpiciūt. Sȝ ī īferno poſiti
dicūt Nos inſenſati vitā illoꝝ.ſcȝ iuſtoꝝ aſꝑam extima
bam⁹ īſaniā.ꝛ finē eoꝝ ſine hōꝛe. Ecce quō cōputati ſūt
inter filios dei. Sap̄.v.ꝛ nos ꝛ fatui inter filios diaboli
Ex cura oñdiꝛ fatuitas pctōꝝ. Fatu⁹ ei reputaꝛ ꝗ nullā

curã ſui vl' ſuoꝝ habꝫ. Nec infirmitatibꝫ ſuis ⁊ ſuoꝝ ali quã curã ꝑ ſe vl' alios ad ſanandũ adhibet. qñimo fre= neticꝰ extra ſe moleſte recipit curã bñtes ſui ne pereat. Et vt dr Eſa. xxxij. Fatuꝰ fatua loquitꝛ. ꝯtumelias infe= rens eis q̃ reprehendũt vitã ſuã. Et ſi curã ſui vl' familie ⁊ ſuoꝝ alicui ꝯmittitꝛ fatuo. q̃ nec curare nouit alios nec ſeipm. Familiã filios cõmittit erudiẽdos laſciuis. ꝫ alexã der magnꝰ in pueritia ſub pedagogo leonide r nal' mori bus imbutꝰ ĩ adoleſcẽtia ⁊ iuuẽtute illos dediſcere nequi uit. O q̃ta ſtulticia in ꝑlatis. q̃ cõmittũt curã animarũ ꝑſonis q̃bꝫ nõ cõmitterẽt pecuniã nec forte ꝑomoꝝ ſpor tam. b. Bern. Sic ſtulti extimatõem de maximis mini mã. ⁊ de minimis maximã curã gerũt. Vi ſiles cuidã fa tuo epõ. q̃ ſolicitudinẽ maiorẽ oñdit de cuſtodia calati piroꝝ pleni. q̃ꝫ de multitudine aĩaꝝ ſui epatus. Cũ eni ꝯtuliſſet cuidã ſuo nepotulo archidiaconatũ. ⁊ p̃ntatuꝫ ſibi fuiſſet caniſtꝝ ſuauiũ piroꝝ. querebat cogitans cui cõmẽdaret vt ſalua fierẽt. dixit dictꝰ nepotulꝰ archidya= conꝰ. Dñe mi cõmẽda mihi. Cui epũs. Nõ ꝯfido ꝺ te ma le mihi cuſtodires. Quidã aũt magr̃ ibi exiſtẽs ⁊ familia ris ait. O miſer q̃ fatuitas iſta. Cõmiſiſti infinitum nu meꝝ animaꝝ. cui nõ audes cõmittere calatũ piroꝝ. Ter tio ex mẽſa apparet ſtulticia vbi ſunt diuerſi cibi ⁊ potꝰ toxicati. ſꝫ melle vel zucharo ab extra liniti. ⁊ in vaſis au reis ꝓpinati. Certe omĩno fatuꝰ eſſet q̃ tales cibos ⁊ po= tos ſi ꝑatos. ⁊ tales declarat eſſe a fidedignis ꝓpt pul critudinẽ vaſoꝝ ⁊ dulcedinẽ ciboꝝ aliquẽ illoꝝ comede= ret. cũ mors peſſima inde proculdubio ſit ſecutura. Prou. j. Vſq̃ꝫ q̃ puuli diligitis infantiã. ſtulti ea q̃ ſunt ſibi no xia ꝯcupiſcũt. b. Greg. Quid inſanĩꝰ q̃ꝫ ꝓ modica dele= ctatiõe carnis eternis ſe obligare ſupplicijs In huiꝰ figu ram habetꝛ Exo. q' q̃dã de populo iſrael cũ eſſent in de= ſerto. paſti mãna ſuaui celeſti. appetẽtes delectatiões ci= boꝝ carniũ. ignis ꝯſumpſit eos ad illos comediſſent. pſ Adhuc eſce eoꝝ erãt in ore ipoꝝ. ⁊ ira dei aſcẽdit ſuꝑ eoſ ⁊c. Quarto pꝫ fatuitas pctõꝝ ⁊ oñditꝛ ex domo ſua. ſ. mẽtis. qñ ſcꝫ ignẽ ponit in ea. vñ ſe ⁊ oĩa bona ſua ꝯſu mat ignẽ. ſ. carnal' delectatiõis ire vel inuidie vl' alteriꝰ peccati. q̃ ꝯſumit in eo vitã gr̃e ⁊ oĩa bona ꝟtutũ. Job. xxxj. Ignis eſt vſq̃ꝫ ad ꝯſummatiõꝫ deuorãs ⁊ oĩa ger= mina eradicãs. ſ. bonoꝝ opeꝝ. Sic ſardanapallꝰ rex aſ= ſirioꝝ totꝰ effeminatꝰ ⁊ laſciuijs deditꝰ. cũ vidit ciuita= tem ſuã obſeſſam ab exercitu ⁊ nõ poſſet reſiſtere. ſeipm in domo cõbuſſit cũ oĩbꝫ ſuis rebꝫ p̃cioſis. Siľis eſt hꝰ aui phenici. q̃ antiquitꝰ multas radices aromaticas ĩ nido colligit ⁊ ſeipam cõburit. Quinto q2 cũ ſit poſi= tus in pugna ꝯtinua. qñ vt dr Job. vij. Militia ẽ vita hoĩs ſuꝑ terrã. ꝓpter q̃d oportet arma hr̃e. ſꝫm illud apli ad Eph. vj. c. Sumite armaturã dei vt poſſitis reſiſtere aduerſus inſidias dyaboli. Ita fatuꝰ eſt q' ꝓijcit arma q̃ bus ſe poterat defendere. Vñ ph̃ia boetio. Talia tibi ar ma ꝯtuleramꝰ q̃ niſi ꝑus abieciſſes nũq̃ꝫ victus fuiſſeſ Vel eſt negligẽs q2 ꝑmittit latrones ſibi arma auferre. vñ poſſit vulnerari. Superbia furatꝛ ei calcaria timoris mortis tꝑalis ⁊ eterne. ⁊ enſem timoris diuine iuſticie. et vulnerat in oculis. Inuidia vulnerat in naribꝫ ne odorẽ ꝓximi bonoꝝ ſuſtineat. ⁊ aufert ei loricã iuſticie. q̃ cõne= ctit ſimul mĩtos anulos. ſ. ꝟtutes. Ira aufert ſcutũ patiẽ tie ⁊ vulnerat in auribꝫ. Pigricia aufert equũ corꝑis ne eo vtatꝛ ad laborẽ ⁊ vulnerat in pedibꝫ. Auaritia furatꝛ lanceã miſericordie ⁊ pietatis elemoſynaꝝ ⁊ vulnerat in manibꝫ. Luxuria aufert ⁊ cingulũ ⁊ brachias ꝯtinẽtie. ⁊ vulnerat in lũbis. Gula aufert galeã ſpei ſalutis ꝑ quaꝫ cuſtodiat caput ratiõis. Sexto fatuitatem pctõꝝ oñ dit in gľis. ꝓ momẽtanea laude ⁊ gľiam eternã poſtpo= nens. Vñ in numero eſt q̃nq̃ꝫ fatuaꝝ ꝟginũ. q̃ accipien tes lampades ſuas nõ ſumpſerũt oleũ in vaſis ſuis. q̃ ideo excluſe ſunt a gľia nuptiaꝝ ſpõſi. vt habetꝛ parabo lice Matth. xxv. ⁊ exponit be. Aug. ſignare eos ⁊ eas. q̃ ⁊ ſi habeãt in ſe integritatẽ q̃nq̃ꝫ ſenſuũ ꝯſeruãdo. q̃ſi ꝟgines ex h' lucẽtes vt lãpades. ꝑ exẽpla opeꝝ exterioꝝ tñ q2 nõ hñt oleũ in vaſis. i. leticiã ſpũalem. q̃ exurgit in cordibꝫ ex pura intẽtione bonoꝝ opeꝝ. vt ſcꝫ fiant ꝓpter deũ. ꝑuantꝛ gľia eterna finaliter. Septimo in opa ſua pctõꝝ oñdit fatuitatẽ. q2 ſcꝫ cũ habeat magnã ſarcinam pctõꝝ quã ferre nõ põt. adhuc addit alia q̃ plꝰ onerent. ſꝫm illud Apoc. vlti. Qui in ſordibꝫ eſt ſordeſcat adhuc. Exemplũ in vitaſpatꝝ. Oñdit angelos hoĩes laboran= tes triplici fatuitate ſub his exẽplis. Oñdit eni q̃ndaꝫ facientẽ ſibi faſciculũ de lignis. ⁊ cũ p̃ grauedine nõ poſ ſet illud ferre. adhuc alia ligna addebat. Secũdũ. q̃ cuꝫ aquã de puteo cũ labore hauriebat multo. hauſtã funde bat ſuꝑ terrã que abſorbebatꝛ ab ea. Tertiũ portantẽ tra bem ⁊ cũ vellet cũ ea intrare domũ tenebat eã ex trãſuer ſo ſibiipſi ponẽs obicẽ ad nõ valendũ intrare. Sic pec= catoꝛ fatuꝰ eſt. q2 dũ habet multa grauia pctã cũ oneran tes nõ minuit ea ſꝫ auget addẽdo alia. Secũdus ẽ qui laborat ſatis ꝓ gr̃a que acq̃renda et ꝑ incuriã eã amittit Tertiꝰ eſt q̃ ꝑ rigorẽ inobediẽtie ⁊ ſuꝑbie vult intrare ĩ domum dei.

Sexto peccatũ eſt .§. VII.

timendũ ⁊ fugiendũ. q2 ſpoliat hoĩem cũctis bonis ſpi= ritualibꝫ. ⁊ amaritudinẽ inducit ⁊ anguſtioſum fat. Q̃ ſpoliatũ ⁊ nudũ virtutibꝫ facit oñditꝛ Lu. j. dixit. b. ma ria diuites. ſ. peccatis dimiſit inanes. vacuos ſcꝫ bonis. Treñ. j. Manũ ſuã. ſ. hoſtis dyabolꝰ vel peccatũ miſit ad oĩa deſiderabilia eiꝰ. i. p̃cioſa auferẽda. In huiꝰ figu= ram Judicũ. vj. habetꝛ q' ꝑ ſeptẽ annos veniebãt madi anite in terra iſrael poſtq̃ꝫ malũ fecerãt in cõſpectu dñi filij iſrael. ⁊ cũcta vaſtabãt ⁊ nihil omĩno relinquebant ad vitã ꝑtinẽs. Sic demones pctõꝛibꝫ. malũ faciẽtibuſ ⁊ ſibi ſeruiẽtibꝫ in ſeptẽ peccatis mortalibꝫ faciũt. quia ſpoliãt animã ꝟtutibꝫ. nec relinquũt in ea aliq̃d ꝑtinẽs ad vitã gr̃e vel gľie. Et que bona auferat diabolꝰ. magĩ ꝑticulariter oñditꝛ ꝑ figurã in li. Mach. qñ ſcꝫ antiochꝰ peſſimus tyrãnus aſcẽdit hierľm. ⁊ intrãs in templum abſtulit oĩa p̃cioſa eiꝰ. Jñ antiochꝰ interp̃tatꝛ ſilentium pauꝑtatis. ⁊ ſignificat diabolũ ſeu pctm̃. q̃ ſilet pauꝑta= tem bonoꝝ ſpũaliũ. ad quã aĩam inducit. Intrat eni tẽ= plum dei. ſ. cor cũ ſuꝑbia ꝯtẽptꝰ dei. Et aufert ſeptẽ ge= nera bonoꝝ ſpũaliũ ibi figurata. Primo q̃dẽ altare au= reũ. q̃d ſignificat xp̃m dei ſapiãm. cuiꝰ guſtũ pctõꝛ ꝑdit. Secũdo aufert candelabrũ cũ ſeptẽ lucernis. ſ. gr̃am ſpi ritus ſancti cũ ſeptẽ donis eis vel beatitudinibꝫ. Tertio furatꝛ mẽſam ꝓpõis ĩ q̃ ꝯtinue manebãt. xij. panes ꝓpõis Et hec eſt fides formata cũ. xij. articulis. Quarto aufert de tẽplo aĩe cortinas ſeu vela de quattuor coloribꝫ Que ſignificãt q̃ttuor ꝟtutes cardinales. prudentiã. iuſticiã. fortitudinẽ. ⁊ tꝑantiã. ĩmo vaſa tẽpli ⁊ libatoria. i. in q̃= bus ſolida ponebantur. vt farina vel panis ⁊ hmõi. Et ſignificat ꝑtinẽtia ad ſpem. q̃ futurã beatitudinẽ facit p̃ libare. Phialas q̃ꝫ in q̃bꝫ ꝯtinebantꝛ liquida. vt vinum oleũ. ⁊ hmõi. ⁊ ſignificat viſcera pietatis vt liqueſcat la= chrymis cõpunctiõis deuotiõis ⁊ cõpaſſiõis. Mortari la etiã in quibꝫ aromata vt thus ⁊ thimiama redigebã tur in puluerẽ. q̃ ſunt meditatiões ⁊ affectiões humilita tis. q̃ ceteras ꝟtutes humiliãt ⁊ q̃ſi in puluerẽ redigũt odoriferꝝ. dũ humilia de ſe ſentit ꝟtuoſus. Quinto vela ſeu cortinas de ſagis cilicinis. i. fructũ ſeu opꝰ penitẽtie ſeu auſteritatis. Sexto ornamentũ aureũ. ſ. charitatis ⁊ corone p̃mia. Septimo aufert vaſa ꝯcupiſcibilia. i. opa facta in gr̃a q̃ ad meritũ dũ moratꝛ in pctõ. His bonis erat ſpoliatus ille pauꝑ. De quo dr Apoc. iij. Dicis q2

Petm̄ q̄ꝫ tā amaritudinē inducat.

Diues ſum locupletatus. ⁊ nullius egeo. ⁊ neſcis q꞉ miſer es. paup. cecus. ⁊ nudus. Q̄ꝺ amaritudinē inducat petm̄. habes Hiere. ij. vbi dn̄s dicit aīe peccatrici. Sci to ⁊ vide q꞉ malū ⁊ amarū ē tibi dereliquiſſe te deū tuū ꝫ .ſ. ꝑ peccatū ⁊ timorē eius nō eē apd̄ te. Malū q̄dē eſt q̄d eſt ꝑuatio boni .ſ. virtutū. vt dcm̄ ē. Amarū. q꞉ inq̄etudinē ⁊ punctōem inducit. Unde phs dicit ꝙ oīs mal⁹ impletur penitudie ꝓpter remorſuꝫ .ſ. ꝯſcie. Eſa. lvij. Cor impij quaſi mare q̄d q̄eſcere nō pt. ⁊ b. Aug. in li. ꝯfeſ. Juſſiſti dn̄e ⁊ ſic. vt oīs inordinat⁹ anim⁹ ipē ſibi pena ſit id ē ſparſit dꝰs amaritudīes ſup illicitas cupiditates. b. Amb. O q̄ꝫ magna ē amaritudo peccatoꝝ meoꝝ. pro q̄ tollēda tanta fuit neceſſaria amaritudo .ſ. paſſiōis ⁊ mortis chriſti. Uerūtamē nutriti ī peccatis nō ſentiūt iſtam amaritudinē. q꞉ ſimiles facti ſunt piſcibꝫ marꝫ. q̄ ꝓpter aſſuetudinē nutrimēti ex aq̄ marꝫ amara ſeu ſalſa eſtimāt aquā illā dulcē. Similes etiā ſūt mlieri ꝑgnāti. cui amara ſapiūt. ⁊ ſuauia faſtidiūt. Si q̄ cōceperūt dolorē ⁊ pepererūt iniq̄tatē. ponūt dulce ī amarū. amarū in dulce. vt dr̄ Eſa. v. Et h̄ ꝓpter palatū infectū febre peccati. Legitur ꝙ cū quidā fatuus audiret multū cōmēdare falconē dn̄i ſui de bonitate. occidit eū ⁊ comedit. Et cū plāgeret ab amicis dn̄i ⁊ cōmēdaretur ab eis de bonitate. neſciētes q̄d actū eſſꝫ de eo. dixit fatuus. Falſum ē. q꞉ ego cōedi eū cū audirē tm̄ cōmēdare. putans eſſe ſuauiſſimū cibū. ſꝫ nunq̄ꝫ comedi amariores carnes. Sic homīes fatui credētes inuenire multā dulcedinē in peccato in fine inueniūt multā amaritudinē. Exēplum Uñ legit̄ de q̄dā ꝟgīe q̄ diu caſte vixerat. ⁊ cū inſtigaret̄ a diabolo de luxuria ad expiendā delectatōem eius maximā ⁊ q̄dā etiā viuēs honeſte nimis familiariter cū ea ꝯuerſaret̄ etiā ꝟgo. temptatus ⁊ ipē ad expiendū hmōi delectatōem. Demū victi a diabolo cōmixti ſunt ſimul. Qua delectatiōe expta ad tātā amaritudinē deuenit ꝙ virginitatē amiſiſſet ꝓpter tam vilem ⁊ turpē ⁊ mometanea delectatōem ꝙ ꝑ amaritudine mortua eſt.

Septimo et vltimo. §. VIII

Peccatū facit hoīem mōſtruoſū ⁊ variū ſeu inſtabilem. Treñ. j. Peccatū peccauit hieruſalē ꝓpterea inſtabil' fcā ē Unde et Cayn p⁹ petm̄ ait dn̄o. Ecce eijcis me hodie a facie tua. vagus ⁊ ꝓfugus ero ſup terrā. Et poſtea dixit ꝙ poſuit dn̄s ſignū ī Cayn. Et h̄ fuiſſe dr̄. q꞉ erat tremulētus ſeu paraliticus. qd̄ ē q̄d mōſtruoſum. Uñ ⁊ btūs Aug⁹. ī vl. li. de ci. dī narrat de quadā matrona vidua. que cū a filijs ſuis q̄s decē hēbat fuiſſet offēſa. ꝓpter q̄d eos maledixit. ſubito oēs tal' infirmitas apphendit vt oīa eoꝝ mēbra tremore quaterent̄. qd̄ erat ita monſtruoſum. vt oīm aſpectus ad ſe ꝯuerteret. Nōne valde monſtruoſum eſſet ſi vnus hō eēt q̄ haberet ī ſe de natura et ꝓprietate diuerſoꝝ aīaliū. vt ſcꝫ caput haberet homīs. ſꝫ membꝝ aliqd̄ leonis. alid̄ porci. aliud canis. aliud vrſi. ⁊ hmōi. Sic euenit ait phia Boetio in li. de philoſophica ꝯſolatōe. vt que ꝓbitate deſerta diuerſ̄ vitijs trāſformatū videas cū ī diuinā ꝯditōem trāſire nō poſſit. vertat̄ ī beluā. ⁊ leo q̄dē efficit̄ ꝑ ſupbiā. porc⁹ ꝑ luxuriā. vrſus ꝑ gulā. ⁊ vulpis ꝑ doloſitatē. ⁊ ſic de alijs. Et ꝑmaxime mōſtruoſum aīal eſt prelatus. ⁊ quicūq̄ꝫ rector male vite ⁊ exempli. Uñ b. Berñ. Mōſtruoſa res ē grad⁹ primus ⁊ animus imus. Sedes ꝑma. vita infima. Ligua magniloqua. manus ocioſa. Uultus grauis. actus leuiſ ⁊c. Et Eſa. xxxiiij. dicitur de peccatoribꝫ. Orient̄ in domibꝫ coꝝ .i. ꝯſcietijs ſpine ⁊ vrtice. ⁊ paliurus ī munitionibus ei⁹. Et erit cubile leonū ⁊ paſcua ſtrutionuꝫ. ⁊ occurrent demonia onocentaurus ⁊ piloſus. ⁊ clamabit alter ad alterū. Jbi cubabit lamia ⁊ inuenit ſibi requiem. Jbi habuit foueā ericius ⁊ enutriuit catulos ſuos. Jbi ꝯgregati ſunt milui alter ad alteꝝ. Et paulo ſupius dic̄ Et ibix ⁊ coruus habitabūt in ea. Hec aīalia ſignificāt diuerſa vitia peccatoꝝ. ꝑ q̄ ill' aſſilant̄. Silis ē peccator mōſtruoſo euāgelico. q̄ ſiml' erat demoniacus. cecus. ſurdus. ⁊ mutus; quē dn̄s ieſus ſanauit. Luce. xj. Nā pctōr cecus eſt. q꞉ nō vidit finē ſuū ⁊ ꝑiclm vl' monocl's ſic in quibuſdā ꝑtibꝫ dicūtur homīes mōſtruoſi. q꞉ non hn̄t niſi vnū oclm .ſ. ad terrena. Surdus ē q̄ nō audit diuia ꝑcepta. Mutus ē q̄ nō fatet̄ pctā ſua, nec deū laudat ī opibꝫ ſuis. Demoniacus furijs ab eo agitatus ad oīa mala. Et breuiter peccatū facit hoīem nō ſolū demoniacū. cecū. ſurdū. ⁊ mutū. ſed oīm miſ̄ia miſeꝝ. ꝓuerb. xiiij. Miſeros facit poplos pctm̄. b. Aug. Quid miſ̄o miſerius. nō miſerēte ſeipō. Et iō dr̄ Miſerere aīe tue fili placens deo .ſ. amouēdo a te miſeriam peccati.

Timendū eſt in pn̄ti ꝓpter ſeptem pericula. Ca. vij.

Secundo timendum eſt in pn̄ti ꝓpter picl'oꝝ mltiplicitatē. Sed timore iniciali vt meritū q̄s ꝯſeq̄tur ⁊ ꝑmium ꝓpter qd̄ dr̄ ꝓuerb. xxviij. Btūs vir q̄ ſꝑ ē pauid⁹. Qui ꝟo mētis ē dure corruet ī malū. Ecōtra b. Hieroni. Ego oīa tuta timeo. Utiq̄ꝫ timēdū ē nobis. q꞉ h̄ mare magnū ⁊ ſpacioſū manibꝫ .i. demonibꝫ. ait ps. eſt hoc ſcl'm in quo verſamur. Sed vt dr̄ Ecci. xliij. Qui nauigant mare enarrāt picula eius. q̄ vtiq̄ꝫ tanta nō ſunt in materiali mari q̄ꝫta ī mōdi inhabitatōe. ⁊ h̄ ex ſeptem.

Ex eoꝝ immanitate.	Ex ꝯditōis fragilitate
Ex hominū fatuitate	Ex tempis qualitate.
Ex maloꝝ ſocietate.	Ex ſubmerſionis ꝓpinq̄tate.
Ex paucoꝝ euaſibilitate.	

Et primo periculū .§. I.

in mari ꝓpter ventoꝝ vehemētiā ⁊ ꝯrietatē. Dan. vij. et vidit q̄tuor vētos pugnātes ī mari .i. vanus timor. vana ſpes. vanus dolor. ⁊ vanū gaudiū. Secūdo picl'oſū eſt ꝓpter mōſtruoſoꝝ diuſitatē q̄ mōſtra deſignant̄ Daniel. vij. ꝑ q̄tuor beſtias q̄ ſurgebāt in mari. Prima ſilis leoni ſignificat ſupbiā. Secūda ſilis vrſo ſignificat carnalē voluptatē ꝯcupiſcētie. Tertia ſimil' pardo auariciam. Quarta dētes hn̄s ferreos. crudelitatē ⁊ maliciam. vl' ſignificāt q̄tuor genera ꝑſecutōnū ī mōdo .ſ. tyrannoꝝ ꝑ cruciatus. hereticoꝝ ꝑ doctrinā. hipocritaꝝ ꝑ fictā vitā. ⁊ antichriſti. Sūt ⁊ in hoc mari alia mōſtra .ſ. ſyrene. cātātes ſuauiter .i. piſces in mari. He habent voces ſuauiter cātāt. vt faciūt homīes nauigātes obdormire. ⁊ inde nauē ꝑire. Hos qui ſūt adulatores debem⁹ vt ait Hieroñ. ſurda aure trāſire. ad modū Ulixis ſapiētis .i. q̄ dr̄ aures obturaſſe. ne audiret voces eaꝝ. Adulatores eniꝫ hmōi ⁊ blādi maloꝝ ſuaſores. ad q̄ꝝ cātus .i. ſuaſiones hoīes ſe ꝓijciūt in picula mōi. ne audiant̄ obturāde ſūt aures mētis ꝯſideratōe deformatis peccati tanq̄ꝫ pice. Et de h̄ mari alia beſtia mōſtruoſa exurgēs malicie ⁊ inobedientie. de q̄ dr̄ Apoca. xiij. Uidi beſtiā de mari aſcēdētē q̄ hēbat ſeptē capita ⁊ decē cornua. Capita vij. ſunt ſeptē vitia capitalia. Decē cornua ſūt trāſgreſſiōes decē ꝑceptoꝝ legis. ꝑ q̄ pugnat diabolus ꝯ nauigātes h̄ mare. vt faciat perire. Tertio ſūt in mari pericula ꝓpter peccatoꝝ ponderoſitatē. cum quibꝫ ſunt ⁊ natāt ſeu nauigāt ꝑ mare. Qñ eni nauis ē nimis onerata. ⁊ ꝑcipue exurgēte tempeſtate niſi alleuiaret̄ ſubmergerent̄. Onerat nauim alicui⁹ ꝯgregatōis pctm̄ graue aliq̄ꝝ. ſicut nauiſ in q̄ nauigabat iudas cū apl'is in mari galilee piclitabatur. b. amb. Caueamus ꝓditorē iudā ne ꝑ vnū multi fluctuemus. xxij. q. j. nō turbet̄. Quarto ē magnū piclm ꝓpter vaſ̄ debilitatē. Eſt eni corp⁹ humanuꝫ ⁊ ſenſualitas fragilior oīm vitreo. Sed ⁊ nauis iſta ē ꝑforata ita ꝙ in

trant paulatim aq̄ tēptationū ⁊ malaꝝ delectationum
vſqȝ ad aīam ꝑ foramina qnqȝ ſenſuū. Et ſic paulatim ⁊
q̄ſi guttatim aq̄ intrāt in nauim ꝑ rimas. ⁊ niſi euacua-
rent. ita augerent̄ ꝙ nauim ſubmergerēt. ita etiā mīma
pctā niſi expellant̄ de mēte ꝑ ꝯtritiōȝ ⁊ alios pios mo-
dos. ita aggrauāt mentē ꝙ de facili poſſit q̄s ſubmergi
in infernū ꝑ mortale. Vñ b. Aug. Qd̄ facit fluctꝰ irruēs
h̄ ſentina neglecta. Quinto oñdit̄ ꝑiculū ꝓpter defectum
neceſſarioꝝ ad viuendū ⁊ nauigandū. Carēt enī ꝟtutibꝫ
ꝑ quas vt ꝑ inſtrumēta hūt duci. Carēt etiā vēto grāe
aure ſpūſſancti. ſine q̄ nō poteſt nauis ꝓcedere in bonuȝ
Carēt nutrimēto ſpūaliū ꝯſolationū. Sexto oñdit̄ ꝑicu-
lum ꝓpter eoꝝ varietatē. Numerat enī apl's varia ꝑic'la
ī q̄ incurrit q̄bꝫ ſpūaliter plenꝰ eſt mūdus. j. Corin. xij.
Periculis fluminū carnaliū motuū ad voluptates. pe-
riculis latronū. demonū vl' ſupbie ⁊ inanis glie. q̄ furan-
tur theſauros ſpūaliū bonoꝝ. Periculis ex genere. i. con-
ſanguineoꝝ ꝓpter nimiā ad eos affectiōem. Pericul' ex
gētibꝫ. i. infidelibꝫ ꝟbis vel factis inſtigātibꝫ ad errores
Periculis in ciuitate. ex diuerſis officijs in iudicādo. et
nō recte ⁊ ciuiliter ꝯuerſando. Pericul' in ſolitudine. ꝑ ac-
cidiā ꝑ p̄ſumptiōȝ ſuꝑ'ſiꝰ. ⁊ ꝓpriam volūtatē ſequendo
Periculis in mari ī ſtudio ſacre ſcp̄ture que mare dr̄. nō
ſane intelligēdo. ſȝ falſo vt heretici. Vel in mari tribula-
tionū ne deficiat. Vel pn̄ie vt recte agat. Pericul' ī falſiſ
fratribꝫ. i. hypocritis ⁊ doloſis ſimulātibꝫ ſe amicos ad
decipiendū ⁊ nocendū. Septimo oñdit̄ ꝑiculū ꝓpter ꝯ-
plexitatē ⁊ implicatiōȝ maloꝝ ad inuicē. Aliq̄ñ enī q̄s ē
ita implicatꝰ in aliquo negocio vt non videat modū eui-
tādi q̄n alteꝝ maloꝝ īcurrat. Et dū vnū viciū vult eua-
dere. in aliud inuoluit̄. ſic volēdo vitare vanā leticiā. in-
currit accidiā ⁊ ecōtra. Vñ legit̄ in vitaſpatꝝ ꝙ b. An-
thoniꝰ vidit mūdū totū plenis laqueis ſeinuicē ꝯnectē-
tibꝫ. Et cū clamaſſet Anthoniꝰ. O q̄s iſtos euadet Vox
de celo ad eū facta eſt. ſola humilitas.

ŝ. etiā ꝑte ꝓma. ti. ij c. vij.

Secundū vnde oſten. §. II

dit̄ magnitudo ꝑiculi huiꝰ mūdi, ꝓpter qd̄ ſꝑ in timore
manendū eſt. Iuxta illud. Niſi tenueris te inſtāter in ti-
more dñi. cito ſubuertet̄ domꝰ tua. ſ. ꝯſcie. Eſt fatuitas
hoīm nō videntiū vel curantiū de ꝑiculis ꝓpter qd̄ ſeq̄-
tur in eis qd̄ dicit̄ in Ecc. iij. Qui amat ꝑiculū incidit ī
illud. Et hec fatuitas oñdit̄ ex ſeptē. Primo q2 nō vitāt
nec formidāt hoīes ip̄a ꝑicula. nō attēdentes illud poe-
te. Felix quē faciūt aliena ꝑicula cautū. Sicut Balaam
ariolꝰ aſſuetꝰ mōſtris. mōſtra viſa nec ſtupebat nec for-
midabat. ita iſti ꝑiclitātiū viſa ꝑicula nō vitāt ſil'es ſunt
latronibꝫ. q̄ cū vidēt aliquē de latronibꝫ ſocijs ſuſpendi.
nō ꝓpter h̄ dimittūt furta. extimātes illud ſibi nō eē ven-
turꝝ. Scd̄o apparet fatuitas hoīm. q2 nō ſolū nō timent
ſed nec ſentiūt ꝑicula in q̄bꝫ ſunt ad modū ebrioꝝ ⁊ dor-
mientiū. Hi ſunt ſil'es Ione ꝓpter cuiꝰ pctm̄ nauis ꝑicli-
tabat̄. Alij oīes clamabāt ⁊ timebāt attēdētes ꝑiculū
ſubmerſiōis nauis. Ip̄e ſolꝰ in ea tempeſtate ⁊ ꝑic'lo dor-
miebat. Ione. ij. Et iō alijs innocētibꝫ euadētibꝫ. ip̄e ſo-
lus remāſit in ꝑiculo abſorptꝰ a cete. ⁊ Prouer. xxiij. Eris
quaſi dormiēs in mari. ⁊ q̄ſi gubernator amiſſo clauo.
Tertio apparet ex h̄. q2 nō ſolū nō ſentiūt ꝑiculū. imo eti-
am ip̄m diligūt. adeo ꝙ ſe ſcient̄ in illud impingūt ⁊ im-
mergūt. currētes ad loca q̄ ſciūt ſibi ꝑiculoſa. ad loca vbi
ſunt occaſiōes pctōꝝ. ⁊ in ſpectaculis mulierū et hmōi.
Prouer. vij. De feneſtra domꝰ mee ꝓſpexi. ⁊ ecce video
vecordē. ⁊ mulier occurrit ei in habitu meretricio ad ca-
piendas aīas. Et pꝰ paulo. Et ſequit̄ eū q̄ſi bos ductus
ad victimā ⁊ agnꝰ laſciuiēs. ⁊ velut ſi auis feſtinet ad la-
queū ⁊ neſcit ꝙ de ꝑiculo aīe agit̄. Quarto q2 nō ſolum
ꝑicula amāt. ſȝ ꝑiclitātibꝫ ſe illaqueāt vt ab eis auelli ne-
queāt. ad modū eoꝝ q̄ cū ſint in ꝑiculo ſubmerſiōis ali-
qui vt fatui volētes eos liberare mittunt ſe in aq̄s illos
apprehēdendo. ⁊ cū illis ſe ſtringēdo. Sȝ talit̄ aſtringun-
tur ꝙ ꝑeūtes nūq̄ȝ eos dimittūt. imo ⁊ cū eis pereūt. ſic
accidit cuidā vt ī vitaſpatꝝ legit̄. ꝙ cū ſeculū deſeruiſſet
⁊ in heremo deo ſuiret. apparuit ei diabolꝰ in forma via-
toris cū multis lr̄is. dicēs ſe miſſum a ſuis ꝯſanguineis
eo ꝙ mortui eſſent ſui ⁊ dimiſiſſent ei magnā hereditatē
paupibꝫ diſpēſandā. niſi ip̄e illuc iret. multa ſcādala ori-
rent̄ de ſubſtātia illa. qd̄ ille incautꝰ ꝑgens ad ciuitatē. ꝑ
hmōi re ſedāda ⁊ ſuba erogāda. inuenit oēs incolumes
q̄ tñ rogatꝰ ab eis vt cū ip̄is remaneret. acq̄eſcēs ſeculo
ſe totū dedit. Quinto q2 cū deberēt ſe exonerare ⁊ expli-
care ab impedimētis in ꝑiculo ſiti. ad motū aquarū tu-
mentiū. vt nudi ⁊ expediti liberiꝰ poſſint natare ⁊ eua-
dere ip̄i ecōtrario magis ſe onerāt ⁊ implicāt rebꝫ tpalibꝫ
⁊ nociuis. j. Thi. vj. Qui volūt diuites fieri incidunt in
tēptatiōes ⁊ laqueū magnū diaboli ⁊ deſideria m'lta in-
utilia. q̄ ducūt hoīem ad interitū. Sexto q2 cū ſint in pe-
riculo. deū nō excitāt nec adiutoria alioꝝ vocāt. ſine q̄bꝫ
euadere nequeūt. Sȝ potiꝰ volētes eos a ꝑiculo libera-
re ꝯtemnūt. ⁊ etiā eos q̄s vidēt ſibi nō acq̄eſcere ⁊ ꝑic'la
fugere eoꝝ monita irridēt. Sil'es ſunt iſti duobꝫ generi-
bus loth. q̄s cū admonuiſſet vt diſcederent de ciuitate
peſſima. ne inuolueret̄ in ꝑiculo in ꝑditiōe illoꝝ d̄ ſodo-
mis. nō acq̄euerūt. ſȝ viſus eſt eis ꝑ riſum loq̄. ⁊ iō incide-
runt cū illis in ꝑditionē. Septimū nō ſolū diuinuȝ ad-
iutoriū vel ſanctoꝝ nō aduocāt. ſȝ eos ad iracundiā ꝯtu-
melijs ꝓuocant. ⁊ vt maris delphines ī tempeſtate ſal-
tāt. ⁊ vt frenetici ī ſuis ꝑicul' exultāt ⁊ eos q̄s nō vident
inuolui ꝑicul'. inſenſatos ⁊ inſanos reputāt. Sapie. v.
Nos inſenſati vitā illoꝝ extiſtimabamꝰ inſaniā.

Tertio oſtenditur §. III.

ꝙ hō ſit in magno ꝑiculo ꝓpter ꝯditiōis fragilitatē. Iob
xiij. Homo natꝰ de muliere breui viuēs tp̄e. replet̄ mi'tis
miſerijs. q̄ q̄ſi flos egredit̄ ⁊ ꝯterit̄. ⁊ fugit velut vmbra
⁊ nunq̄ȝ in eodē ſtatu ꝑmanet. Idē Iob. iiij. c. Ecce q̄ ſui-
unt ei nō ſunt ſtabiles. ⁊ in angelis ſuis inuenit prauī-
tatem. ſ. q̄ crediderūt. ⁊ q̄ȝtomagis q̄ inhabitant domos
luteas. ⁊ terrenū hn̄t fundamētū. domꝰ lutea eſt corpus
in q̄ ſunt q̄ttuor pugiles ꝯtinue pugnātes ad inuicem
q̄ttuor. ſ. hūores. calidū. frigidū. humidū ⁊ ſiccū. ⁊ ſi vnꝰ
ꝯ aliū vicerit exceſſiue ſuꝑabundās. infirmat̄ corpus et
demū domꝰ lutea corruit. ⁊ ſi male vixit. ad ſuſpendium
eternū trahit̄. Vñ dr̄ in li. de. vij. donis. ꝙ quidā rex q̄ſi-
uit a q̄dā phō de qnqȝ q̄ſtionibꝫ que faciūt ad ꝓpoſituȝ
ad oñdendū fragilitate ꝯditiōis humane ⁊ exinde ma-
gnū ꝑiculū ad quaꝝ ſingulas rn̄dit. Et ꝓma fuit. qd eſt
homo. Et rn̄dit phs. Mācipiū dr̄ mortis. hoſpes loci.
viator trāſiēs. Mancipiū dr̄. q2 manū mortis euadere
neq̄t. Et q2 mors oēs dies eiꝰ ⁊ labores rapit. Hoſpes
dr̄ loci. q2 cito obliuioni tradit̄. licet cū gaudio recipiat̄.
Ac etiā q2 paſcēs ⁊ potās nihil īmanet de hoſpitio vl' re-
bus hoſpitij portare ꝑmittit̄. ⁊ q2 in introitu ī hoſpitiū
multa ei ꝓmittūt̄ ſuauia. q̄ nō ſoluūt̄ ſeu exhibent̄. Dici-
tur q̄ viator trāſiēs. q2 ſiue dormiēdo ſiue vigilādo ſiue
comedēdo vel loquēdo nec ꝑ momentū q̄eſcit q̄n currat
ad mortē. Scd̄a q̄ſtio fuit. Cui ſil'is eſt hō. Et phs. Si-
milis eſt aceruo niuis. roſe matutine pomo nouo. Acer-
uo niuis. q2 vt acerꝰ niuis modico calore cito in aquā
de q̄ fuerat reſoluit̄. ſic hō genitꝰ de putredine modica ī
firmitate in eū redit̄. Roſe matutine. q2 in iuuētute ha-
bēs colorē viuidū ī veſpe ſenectutis hȝ marcidū. Pomo
nouo. q2 dū in arbore pendēs ad cremētū debitū ꝑueni-
re credit̄. verme interiꝰ exorto corrodit̄. ⁊ ſubito corruēs
inutile efficit̄. ⁊ ſic freq̄nter hō in pueritia ſua ſubita in-

Nō q̄bus aſſiſtatur

firmitate ⁊ morte punct⁹ inutilis ſuis inueniť. pš. cxluiij
Hō vanitati ſimil' fact⁹ ē. Tertia queſtio ē. quō ſe hȝ hō
Rūdet phs. V: lucerna ad vētū q̄ cito extinguiť. ⁊ vt ſci
tilla in mari q̄ cito ab vndis abſorbeť. Sap. v. V: ſpu/
ma gracilis q̄ cito a pcella diſpgiť. vt lanugo. q̄ ſubito a
vēto rapiť. Quarta queſtio. vbi ē hō. Rñt phs. Jn bel/
lo multiplici ⁊ diuerſo. qꝛ in ſe hȝ bellū inteſtinū remor/
dētis ↄſcīe ſi eſt in peccato. Jn ꝓprio corpe hȝ bellū ciuile
⁊ vicinū q̄tuor elemētoꝝ pugnatiū adinuicē ꝑ ↄ̄rias qli
tates. vt s̄ dcm̄ ē. Quodlibet q̄tuor elemētoꝝ vult eē ſi/
bi vindicare ab alio. ⁊ ꝑ hoc pugnat cū alijs vt ꝑdomie
tur. Terra vt fiat melancolicus. Aqua vt fiat flegmatic⁹
Aer vt fiat ſanguineus. Jgnis vt fiat colericus. Quod/
libet hoꝝ in homie pugnat ↄtra aliū. ⁊ q̄dlibet hoꝝ ꝓ vi
rib⁹ alteri repugnat. Tertiū bellū eſt reꝝ extra ↄcupiſci/
biliū q̄ bellāt alliciēdo vt ꝑ ea hoīes ſe a dō auertāt. ⁊ ad
ſe ꝑ inordiatū affectū ↄuertāt. Quinta q̄ſtio ē cū quib⁹
ſocijs eſt hō. Rñdet phs. cū ſeptē. q̄ frequēter eum mole
ſtant. ⁊ hi ſūt fames. ſitis. calor. frigus. laſſitudo. infirmi
tas. ⁊ mors. Et vt iſtꝭ ſatiſfaciat hō. frequēter deū offēdit

Quarto apparet pe/ §. IIII

ricl'm magnū. vñ ⁊ timedū ꝓpter maloꝝ ſocietatē. quia
hō naturalr̄ ē aīal ſociale ⁊ ciuile. iō coīter delectanť ↄuer
ſari cū alijs. Sed qꝛ pauci ſūt electi. ⁊ ml'ti ſūt q̄ incedūt
ꝑ viā latā vitioꝝ q̄ ducit ad ꝑditōem. ideo vitāda ē ſoci
etas hoīm familiaris niſi notū ſit eos eſſe bonos. Nam
vt dicit pš. Cū ſcō ſanctus eris. cū ꝑuerſo ꝑūteris. xxviij
q. j. ſepe maloꝝ ↄſortia ad crimē inducūt inocētes. Vn
Petr⁹ apl's cū fuit inter bonos ſcȝ ſocios ſuos apl'os cō/
feſſus ē xp̄m dicēs. Tu es chriſtus filius dei viui. Sed
cū repit ſe cū ꝑfidis iudeis ī domo Cayphe xp̄um nega
uit ⁊ peierauit. Cōſiderātes ſciviri ꝑicula ↄuerſatōis hu
mane ſolitudinē querebāt. Sic Jo. bap. antra deſerti te
nens ſub annis ciuiū turmas fugiens petijt. ne leui ſal/
tem maculare vitā famine poſſet. Adā cū eſſet ſolus nō
eſt ꝑuaricatus. Aſſociatus aūt ne ↄtriſtaret ſociā Euaȝ
ei acquieuit ī trāſgreſſiōe p̄cepti. Seneca Quotiēs inter
hoīes fui. min⁹ hō fui. Sic iudas machabeus cū frib⁹
magis elegit vitā ducere in deſerto feni cibo veſcentes q̄ȝ
cū hoīb⁹ in ciuitate declinātib⁹ a lege dñi. Chriſtus etiā
reſurgēs a mortuis nō legitur ↄuerſatus fuiſſe cū mal'.
ſed tm̄ cū bonis. vt diſcipulis quib⁹ ſepe apparuit. Sed
⁊ Apo. xij. dr̄ q̄ draco traxit tertiā ꝑtē ſtellarū de celo in
terrā cauda ſua. Prima ꝑs ſtellaꝝ. i. angeloꝝ eſt eoꝝ qui
voluerūt deo ↄtemplādo aſſiſtere. Secūda ꝑs eſt eoꝝ q̄
ꝑati fuerāt ei miniſtrādo obedire. Et hi non ceciderunt.
ſed in veritate ſteterūt. Tertia ꝑs eſt eoꝝ q̄ ꝑati fuerūt di
abolo ↄſentire eū imitādo ī ſua ſuꝑbia. nō recognoſcētes
ſeu expectātes ſuā gl'iam a deo. Et ſic cuȝ mala ſocietate
tracti ſunt in ꝓfundū laci cū dracone lucifero. vñ traxe/
rūt exemplū imitatōis male. Propterea dš ꝓhibuit po/
pulū iſrl' ↄtrahere mr̄imonia cū gētilib⁹. ne ex eoꝝ ſocie/
tate addiſcerēt ſuꝑſtitōes coꝝ. Deſcēdētes ex Seth filio
tertio Ade. q̄ dicūtur filij dei qꝛ boni erāt cū cōmiſcuerūt
ſe cū deſcēdētib⁹ ex Cayn. q̄ dicūť filie hoīȝ. q̄ male erāt.
inde effecti ſūt mali ⁊ dediti vitijs carnalib⁹. ꝓpter q̄ dš
imiſit diluuiū. Geñ. vj. vñ ī ꝓuerb. Qui tetigerit picē in
q̄nabiť ab ea. Eccl'iaſ. xiij. Qui coīcat ſuꝑbo. induet ſuꝑ
biā. Et ſic ī tꝑalib⁹ mōs ē plen⁹ ꝑicul' deceptōnū ita ī ſpi
ritualib⁹. Propter qō dic̄ Hiere. ix. cap̄. Unuſq̄ſq̄ȝ a pxi
mo ſuo caueat. ⁊ ī omī frē ſuo hȝ fiduciā. qꝛ omīs fr̄ ſuꝑ
plātās. Exēplū de illo ꝓpha q̄ fuit miſſus a deo d̄ iudea
in Samariā. vt repͤhēderet Hieroboā de idolatria ſua.
Cui cū dñs p̄cepiſſet ne cōederet ī Samaria accedens il
luc ⁊ intrepide arguēs. ⁊ publice regē Hieroboam ⁊ extē/
ſā manū ſeu brachiū regis vt capeť arefactā ſanauit. nec
oblata munera recipe voluit a rege. poſtea cū reūteretur
q̄dā falſus ꝓpheta ex ꝑte dī ſuaſit ſibi vt rediēs Sama/
riā comederet cū eo. qꝛ dš ſibi h̄ mādauat. qō credēs eū
falſū eēt cū comederȝ cū ipo ꝓpha inuitāte ꝑ eūdē ſibi de
claratū ē ſe deceptū. ꝓpter qd puniretur ꝓut accidit. qꝛ ſuf/
focatus ē a leone ī via. iij. Reg. xiij. Joſeph ſcūs vēditus
a frib⁹ ī egiptū. cū fidel'r tractaret bona dñi ſui falſo ac/
cuſatus ab vxore p̄roni. qꝛ noluit ſibi ope nephario aſſē
tire. cū tñ ꝑ ml'ta cū q̄ſiſſȝ ad h̄ īducē. vt hēť ī li. d̄. xij. pa
triarchis. īcarcerat⁹ ē. Licȝ poſtea dō opante mirabil'r ē
exaltatus. Narrat Petr⁹ alphon q̄ cū q̄dā diues ami
ſiſſet vnū ſaccl'm aureoꝝ. in q̄ etiā erat ſꝑpēs ſepultus de
auro. fec̄ ꝑ p̄conē clamari q̄ q̄ īuētū reſignaſſet ei dona/
ret ſibi decē florenos. Hūc igiť ſaccl'm q̄dā pauꝑ inuenit
⁊ inuita vxore ſua reſtituit diuiti illi. Dolēs aūt diues q̄
pauꝑ haberet de ill' decē aureos ꝓut ꝓmiſerat accuſauit
ipm̄ corā iudice dicēs. qꝛ ī ſaccl'o illo erāt duo ſꝑpētes au
rei. ⁊ vnū ſolū reddidiſſet. Cōſultus aūt ſuꝑ h̄ q̄dā phs
q̄ dicebať auxiliū miſeroꝝ dixit. Diues ꝓb⁹ hō videtur.
nec videť veriſil'e q̄ dēat mētiri. pauꝑ etiaȝ iſte fidel' qꝛ
potuit ſibi retinere pecuniā illā ⁊ tñ reddidit. ⁊ ſic videť
fidel' ⁊ veridic⁹. Scōm ꝙ dcm̄ diuitis iſte nō ē ſaccl's ei⁹
ex q̄ ibi tm̄ vn⁹ ē ſꝑpēs aure⁹. ⁊ ī ſuo erāt duo. Retine er/
go eū tu pauꝑ q̄uſq̄ȝ īueniať ſaccl's diuitis. ī q̄ ſunt duo
ſerpētes. Qua ꝑcepta ſnīa iudicis. faſſus ē ſe falſū dixiſ/
ſe diues. qꝛ. ſ. ibi non erat niſi vn⁹ ſerpēs. ſed h̄ fecerat ne
pauꝑ illos decem haberet.

Exēplu**s**.

Quinto apparet mū/ §. V.

dus periculoſus ex tꝑis qualitate. Dic̄ enī apl's. ij. ad thi
mo. iij. Jn nouiſſimis tꝑib⁹ īſtabūt tꝑa ꝑicl'oſa. Erūt eī
hoīes ſeipos amātes. cupidi. elati. ⁊c̄. Tp̄s itaq̄ȝ ꝑicl'oſū
eſt q̄ ad corpa ⁊ cauſatiuū infirmitatū. qñ ſil' ⁊ ſel' eſt ni/
mis calidū ⁊ frigidū ⁊ ſiccū. Sic ſpūal'r ē ī hoīb⁹ moder
nis q̄ ſūt ī nouiſſimo tꝑe qñ min⁹ calor cupiditatis deſic
cat hūorē grē ⁊ charitatis. vñ qꝛ nō hñt hūorē. orto ſole
tribulatōis vl' oblate ꝓſꝑitatis aret ī eis ꝓpoſitū bōe vo
lūtatis. Erūt enī hoīes ſeipos amātes. ⁊c̄. Uix ī mōo iā
amať aliq̄d pure ꝓpter deū. ſȝ oīa ꝓpter ꝓpriū cōmodum
Pericl'oſū tp̄s ē ꝓpter abūdātiā ſiccitatis. ſ. ex ingratitu/
dine. Eſt enī ingratitudo vētus vrens deſiccās fontē di
uine pietatis. fluēta grē. ⁊ rorē miſcdie. Uñ ⁊ ī dicta au/
toritate dr̄ ingti ſceleſti ſine affectōne. Jngtitudo fuit cā
deſtructōis hieroſolimoꝝ. vt p̄ȝ Luc. xix. cū xp̄us dixit.
Nō relinquēt ī te lapidē ſuꝑ lapidē q̄ nō deſtrueť eo q̄
nō cog̃ueris tp̄s viſitatōis tue. Hiere. viij. Milu⁹ cogno
uit ī celo tp̄s ſuū. ⁊c̄. Popl's aūt me⁹ me non cognouit.
Berñ. Recolēs ī corde meo torporē teporēq̄ȝ hoꝝ miſe/
rabiliū tꝑm. ī memetipo ↄfūdor. Cui enī modernoꝝ in/
ferat tm̄ gaudiū tātoꝝ bñficioꝝ exhibitō q̄ȝtū antiquis
p̄rib⁹ ſola ꝓmiſſio. Uideť q̄ iā mōs ſit ī pedib⁹ ſtatue.
de q̄ Dañ. ij. dr̄ q̄ ↄiūgebať ferꝝ teſte. qō ſignificat qꝛ ī
fine erūt hoīes abſq̄ȝ federe ⁊ pace ⁊ ſicci grā gratitudis
Tertio eſt ꝑiculoſū ꝓpter abūdantiā frigiditatis. q̄ ↄ̄bit
hoīem ⁊ impedit a motu bonoꝝ oꝑm. Sic frigidā ciſter
na fac̄ aquā. Sic frigidā fac̄ malicia aīam ſuā. vñ xp̄s
de vltimo tꝑe ait. Qm̄ abūdauit iniq̄tas. refrigeſcet cha
ritas ml'toꝝ. Et ex h̄ efficiūtur hoīes pigri ad bñ oꝑan/
dū. Uñ in ꝓuerb ꝓpter frigus piger arare noluit iō mē/
dicabit eſtate. Ecōtra. Amor enī dei nunq̄ȝ ē ocioſ⁹. oꝑa
tur enī magna ſi ē. i. oꝑari fac̄. Si oꝑari rēnuit. amor nō
eſt. Amor enī dei q̄ ē huic frigiditati ↄ̄ri⁹ compať igni. q̄
nūq̄ȝ dic̄ ſuffic̄. Sic ignis diuini amoris ſꝑ ad alia ſe ex
tendit. Quarto eſt ꝑiculoſū tp̄s ꝓpter ſuꝑabūdātiā hūo
ris. i. voluptatū carnaliū. Uñ dr̄ ī dicta autoritate apl'i
Uoluptatū amatores magiſq̄ȝ dei. Aptiſſime conuenit
huic tempori quod dicit Geneſ. vj. Omīs quippe caro

ꝑicl'oſuȝ ē pñs tēp⁹ ꝓpť q̄tuor

Nota diligen[ter]

mala ſoci etas eſt ti menda.

corrupat viã ſuã. Et cũ tps ſit ꝑcioſiſſimũ. nil ꝑcioſi⁹ tpe ait beat⁹ Bern. Sȝ heu. q̃ hodie nil vili⁹ reputat̃. q̃ꝺ vtiq̧ recupari nõ pot. Et vñ hoĩes amittũt de tpe nõ ſolum horas ⁊ dies. ſȝ ⁊ mẽſes ⁊ annos. Vñ cũ q̃dã ſenex homo q̃tũ tpis vixiſſet interrogaret̃. cũ ammodo eſſȝ ſenex. Rñdit ille. ꝓ annis. At interrogãs ait. quõ h̃ veruȝ eſt cũ ſis ſenex. Rñdit ille. Ego arbitror me. xx. annis vixiſſe. quia tantũ vixi q̃tũ ſeruiui deo. ſ. xx. annis. reſiduum reputo ꝑdidiſſe.

Nota

Sexto ẽ vita preſens. §. VI

ꝑiculoſa valde ꝓpter abſortõis ꝓpinquitatẽ. pſ. cxiiij. Pericula inferni inuenerũt me. Temptatio eſt vita hoĩs ſup terrã ſm aliã trãſlatiõnẽ. Job. vij. In quocũq̧ enĩ ope tẽptatio ſe offert. incliuam⁹ ad veniale. ⁊ d̃ veniali ad mortale. ſiue comedẽdo ſiue bibẽdo. ſiue loquẽdo ſiue audiẽdo. ſiue reſpiciẽdo. Hiere. ix. c. Mors introiuit per feneſtras nr̃as. ſ. ſenſuũ. Mortu⁹ aũt q̃s labit̃ in mortale. ⁊ eſcendit merito vſq̧ ad portas inferni. Et q̃ ꝑ ſe exire n̄ põt. niſi manu diuina extrahat̃ de luto fecis. ⁊ cõtinuo moueri põt. ideo eſt in magno ꝑiculo inferni. Periculuȝ aũt maximũ noſtꝝ ad inferos deſcẽdendo. oñdit Balaam ad Joſaphat regẽ. ꝑut refert Joh. damaſcen⁹. Dicit enĩ. q̃ delectatiões mũdanas deſiderãt ⁊ aĩas ſuas fame veritatis ꝑimũt. ſiles ſunt cuidã hoĩ. qui dũ a facie vnicornis ne ab eo deuoraret̃ velociter fugeret in quoddam magnũ baratrũ cadere cepit. Dũ aũt caderet. manibus arbuſculã quandã apprehẽdit. q̃ erat in terra. Pedes vero ſuos in quadã baſi lubrica ⁊ inſtabili fixit. Reſpiciẽs ꝯo vidit duos mures. vnũ albũ ⁊ aliũ nigrũ. inceſſanter radicẽ arbuſcule quã apprehẽderat manu corrodẽtes. Et iam ꝓpe erat vt eã abſciderẽt. In fundo ãt baratri vidit draconẽ terribilẽ ſpirantẽ ignẽ. ⁊ apto ore ipm̃ deuorare cupientẽ. Sup baſes ꝯo vbi pedes tenebat vidit quattuor capita aſpidũ inde ꝓdeũtia. Eleuãs aũt oculos vidit exiguũ mellis de ramis illi⁹ arbuſcule ꝓcedentẽ. Oblituſq̧ ꝑiculi in q̃ vndiq̧ poſit⁹ erat. ſeipm̃ dulcedini illius mellis modici totũ dedit. Ad ꝓpoſitũ vnicornis iſte mortis tenet figurã. q̃ hoĩes ſp ꝑſequit̃ ⁊ apprehẽdere cupit. Baratrũ ꝯo mũdus eſt oĩb⁹ malis plen⁹. Arbuſcula in terra. vniuſcuiuſq̧ eſt vita. q̃ ꝑ horas diei ⁊ noctis quaſi ꝑ murẽ albũ ⁊ nigꝝ inceſſanter ꝯſumit̃. ⁊ inciſioni ꝑ mortẽ appropinq̃t. Baſis q̃ttuor aſpidũ vbi pedes figit. eſt corp⁹ lubricũ luteũ. ex q̃ttuor elemẽtis cõpoſitum quib⁹ inordinatis corpis cõpago diſſoluit̃. Draco terribilis. os inferni cũctos deuorare cupiẽs. ſ. ſathanas rex ci⁹. q̃ tanq̧ leo rugiẽs circuit querẽs quẽ deuoret. vt dic̃ Petr⁹ in canoñ. ſue. Dulcedo aliqua mellea ĩ ramuſcul̃. eſt delectatio fallax ⁊ momẽtanea. q̃ habet̃ in rebus vite p̃ntis in diuitijs. in honorib⁹. in voluptatib⁹. et alijs hmõi. ꝑ q̃s hõ ſeducit̃ vt attẽdat ꝑiculũ ſuũ. Nã tã ſecuris ad radicẽ arboris poſita eſt. Qua abſciſa ꝑ mortẽ infernũ ingredit̃ vñ nũq̧ egredit̃. Aliud q̃ȝ addit exẽpluȝ Johes damaſ. In quadã ciuitate magna hec fuit ꝯſuetudo. q̃ omni anno hoĩem ignotũ ⁊ extraneũ in ꝑncipem eligerẽt. Cui omĩ ptãte accepta licitũ erat facere quicq̃d volebat. ⁊ ſine ꝯſtitutiõe terrã regebat. Illo igit̃ in omnibus delicijs ꝑmanẽte. ⁊ ſp ſic ſe eſſe extimãte. repẽte ĩ euȝ ciues in urgebãt. ⁊ ꝑ totã ciuitatẽ nudũ trahẽtes. in remotã inſulã tranſmittebãt exulẽ. vbi nec cibũ nec veſtimentũ inueniẽs. fame ⁊ frigore vrgebat̃. Tandẽ q̃dã ſublimat⁹ ad illud dñium cũ didiciſſet illoꝝ ꝯſuetudinem infinitos theſauros illuc ꝑmiſit ad inſulã illã vbi p⁹ annum in exiliũ relegat⁹ vt ceteri. alijs q̃ ſibi nõ ꝓuiderant fame deficiẽtib⁹. ĩ delicijs abũdabat immẽſis. Ciuitas hec mũdus eſt. Ciues ꝑncipes tenebraꝝ. q̃ nos falla delectatiõe decipiũt ⁊ alliciũt q̃ſi nõ liceat gaudere vt volumus. Sȝ nob̃ inſperãtib⁹ mors ſupuenit. ⁊ in locũ tenebraꝝ demergimur. Ecce ꝑiculũ nr̃m q̃d nõ videm⁹. Sȝ ſi paupib⁹ largiat̃ bona iſta. tũc ĩ alia vita fruimur bõis eternis. ex meritis bonoꝝ factoꝝ. Sȝ vt d̃r Eccl. ij. Qui timẽt dñm ꝑparabũt corda ſua ⁊ ſanctificabũt aĩas ſuas. ſ. vt nõ incidãt in ꝑicula.

Septimo patet pe. §. VII.

riculũ ex paucoꝝ euaſiõe. Vñ in Tren. iij. c. Vie ſyon lugent. eo q̃ nõ ſit q̃ vadat ad ſolẽnitatẽ. Vie ſyon dicunt̃ opa ꝟtuoſa. ꝑ q̃ itur ad ſyon. i. viſionẽ dei. Et dicunt̃ lugere. q̃ quaſi null⁹ incedit ꝑ eas. pſ. xiij. Corrupti ſunt ⁊ abominabiles facti ſunt ĩ ſtudijs ſuis. non eſt q̃ faciat bonũ. nõ eſt vſq̧ ad vnũ. b. Bern. Periculũ ꝓbat. ſcȝ h⁹ vite ſpũalis trãſeuntiũ paucitas ⁊ ꝑeuntiũ multitudo. In magno mari marſilie de. cccc. nauib⁹ tranſeuntibus vix ꝑiclitat̃ vna. hominib⁹ aũt accidit contrariũ. Nam in hoc mũdo vix de quattuor. imo de decẽ tranſeuntib⁹ vix euadit vnus de ꝑiculo.

Mors eſt timenda ꝓpter ſeptẽ ꝯſiderationes.
Capitulũ octauũ.

Tertiũ quod ẽ timen-

dũ eſt ꝯiũctoꝝ ſepatio. i. mors ꝑ quã ſeꝑantur ab inuicẽ q̃ ſunt maximo amore ꝯiũcta. ſ. anima ⁊ corp⁹. Naturalit̃ aũt hãc omes timẽt. Vñ xp̃s appropinquãs ad paſſionẽ cepit tedere. pauere. meſt⁹ eſſe. Marc. xiiij. Et fact⁹ eſt ſudor ei⁹ ſicut gutte ſanguis decurrẽtis in terrã ꝓ horrore mortis ſenſualitati repſentante. Lu. xxij. Mors enĩ vt ait phs eſt vltimũ terribilium. Q̃d aũt Luk̃. d̃r. Mors timẽda nõ eſt quã ĩmortalitas aĩe ſequit̃. Vult dicere q̃ nõ ita timẽda eſt q̃ ꝓpter h̃ q̃s a virtute recedat ⁊ a debito rõis. vel nimia triſticia abſorbeat̃. Sic legit̃ de quodã medico dicto vrſino q̃ cũ ꝓpter ꝯſtantiã fidei ſuſtinuiſſet iã plura tormẽta. danat⁹ ad mortẽ cũ deberet decapitari cepit expaueſcere adeo. q̃ q̃ſi inclinaret̃ ad fidẽ negandã. Sȝ ſanct⁹ vital̃ miles h̃ aduertẽs ꝯfortauit eũ ⁊ animauit ad tolerantiã dicẽs o vrſine medice. q̃ ꝯſueuiſti alioꝝ curare corꝑa. noli te iaculo mortis eterne vulnerare. ꝓpter modicũ tps vite p̃ntis. Qui in ſe reuerſus ⁊ cõpunct⁹ de illa nimia trepidatione ꝯſtãter ⁊ libẽter recepit palmã martyrij. Timẽda eſt autẽ mors ⁊ ad ipam ſe ꝑparandũ ſm illud xp̃i. Eſtote pati q̃ neſcitȝ q̃ hora dñs vẽturus eſt. Eſt aũt timenda mors ꝓpter ſeptẽ q̃ cõſiderat̃ circa eã.

Primo ꝓpter eius ineuitabilitatẽ
Secũdo ꝓpter eius velocitatẽ
Tertio ꝓpter eius facilitatem.
Quarto ꝓpter ei⁹ incertitudinẽ ⁊ dubietatẽ.
Quinto ꝓpter eius occupabilitatẽ
Sexto ꝓpter demonũ vexabilitatẽ
Septimo ꝓpter ꝯſequentiũ qualitatẽ

Mors vtiq̧ ineuita §. I.

bilis eſt. Apl̃s ad Heb. ix. Statutũ eſt hominib⁹ ſemel mori. qñ ſcȝ d̃s dixit ꝑmo parẽti ade. In q̃cũq̧ die comederis ex eo. morte morieris. Gen. iij. Comedẽs g̃ incidit in penã ſtatuti diuini. cũ tota poſteritate ex eo deſcẽdẽti. Quis eſt hõ q̃ viuet. ait pſ. ⁊ nõ videbit mortẽ. q̃ſi dicat null⁹. Nemo enĩ eſt q̃ ſp viuat. ait ſalomon. aut q̃ h⁹ rei habeat fiduciã. Eccl. vij. Oẽs enĩ morimur ⁊ ſic aqua dilabimur. ad mortẽ tendẽdo q̃ nõ reuertit̃. ij. Re. xiiij. Sicut aq̃ fluminũ currũt ad mare. ſic dies fluxibiles vite p̃ntis ad mare amaꝝ mortis. Poeta. mors dñm ſuo. mors ſceptra ligonib⁹ equat. Diſſilem ſili ꝯditõe trahit. ita eſt h̃ vniuerſale q̃ vt d̃r apl̃s ad Ro. viij. ꝓprio filio nõ pepercit. ſȝ ꝑ nob̃ oĩb⁹ tradidit illũ. b. Bern. Qui nõ pepercit

gloria patri et filio et

filio quō parcet ſuo. q̄ nō pepcit figulo quō pcet figmento. Et nos q̄dē neceſſitamur ad moꝛtē ꝑpter pctm̄ oꝛiginale qḋ ex pentib⁹ ꝯtrahimus. Omēs enī ī Adam moꝛimur. Rom. v. Chꝛiſtus aūt cū nō ꝯtraxerit oꝛiginale qꝛ nō ſm ꝓpagatōem carnalem ex Adam deſcendit. ſꝫ ope ſpūſſancti. iō nō neceſſitabat̄ ad moꝛtē. ſed volūtarie carnē ſumpſit moꝛtalē. Cū igit̄ nullus poſſit eā euadere in qua ſepatur anima a coꝛpe receptura ſm ea que geſſit in coꝛpe p̄miū vel penā. ideo habet timere ꝛ ſe p̄pare. Unḋ Eccli. xviij. Ante iudiciū ſcꝫ pticulare tuū p moꝛtem para iuſticiā tibi.

Moꝛs ē ineuitabil' quare.

Nota.

Narrat Joh̄. damaſ. ꝙ cū Joſaphat filius regis educeret̄ de palatio ad ſolaria cuꝫ omī genere muſicoꝝ ꝛ gaudio magno. obuiā habuit lepꝛoſum ꝛ cecū. Et cū quereret q̄d h̄ eſſet. dictū fuit ei ꝙ ſūt paſſiones humane ꝓcedētes ex inequalitate humoꝝ q̄ nō ſunt omniū. ſed eſſe poſſunt omniū. poſtea cū videret ſenē decrepitū incuruatū ꝛ balbutientē. ꝛ quereret q̄d hoc eēt. quō eſſet ille ita curuatus. balb⁹. ꝛ edentulus. Rn̄ſum fuit ei ꝙ erat ex ſenectute magna ad quā omēs opꝫt venire. niſi p̄occupet eos moꝛs. nec pn̄t homīes viuere circa centū annos q̄n ad huius ſtatū ꝑueniāt. Tūc auditis his cepit iuuenis cogitare de moꝛte. carnis delitias. mūdi diuitias. ꝛ honoꝛes hoꝛrere ꝛ querere. Si eſſet alia vita poſt hanc. ꝛ q̄d futuꝝ. Dicebat quidā ꝙ ſi haberet iudicez fidelē eligere. moꝛtē p̄ ceteris eligeret. eo ꝙ nō ē acceptō ꝑſonarū apḋ eam. Nec miſeret̄ pupillo nec defert ſenioꝛi nec timet potentē. nec veret̄ nobilē. nec hoꝛret paupem. aut ignobilē. nec dimittit diuitē. aut potentē. nec ꝯtēnit infirmū aut debilē. nec euitat foꝛtem. nec parcit ſapienti nec inſipienti. Eccl'iaſt. xlj. O moꝛs bonū ē iudiciū tuuꝫ.

Exēpluz.

Narratur in li. de ſeptē donis ꝙ cū dn̄s maioꝛicarū haberet filiū. nouū militē. euntē ad tyrociniū. ꝛ tranſeūtē ꝑ clarā vallē. videns ibi dei milites. be. v̄gī militātes. cogitās q̄s finis ē vtriuſqꝫ militie. ꝛ ꝙ in vtraqꝫ poſſet moꝛi qꝛ moꝛs cōmunis erat illis ꝛ his ꝛ iunioꝛib⁹ ꝛ ſenioꝛib⁹ intrauit ibi oꝛdinē ciſtercieſiū. Cū aūt pr̄ eius h̄ audiſſꝫ furoꝛe repletus minatus ē ꝙ niſi rediret filius ad eū. veniret ꝛ deſtrueret abbaciā illā. Tūc iuuenis remandauit patri ꝙ ſi vellet auferrez poſſꝫ vnā ꝯſuetudīem remouere de terra ſua. ip̄e rediret ad placitū ſuū. qḋ ſi nō faceret eū in pace dimitteret. Pater aſſenſit. Filius aūt declarauit ei que eſſet illa ꝯſuetudo remouenda. vicꝫ. qꝛ eq̄ moꝛiebant̄ iuuenes ſicut ꝛ ſenes ꝛ vniuerſal'r omēs. Et qꝛ illud tollere nō poſſet eū in pace dimitteret. Sicqꝫ in religione ꝑmanſit. Bona p̄paratō ad eā eſt p timoꝛē iuſtuꝫ initialem. Nam vt dr̄ Eccl'i. j. ca. Timēti deū bene erit in extremis. ꝛ in dieb⁹ defunctōis ſue benedicet̄.

Secūdo timenda eſt. §. II.

moꝛs ꝑpter eius velocitatē. Velociter enī ad eā currimuſ ꝛ ip̄a ad nos. Unde Job. ca. vij. Dies mei velocius tranſierūt q̄ꝫ a texēte tela ſuccinditur. conſumpti ſunt abſqꝫ vlla ſpe. Et notāter dicit q̄ꝫ a texente. ꝛc̄. Texens nō ſcindit telā q̄uſqꝫ ꝑficiat̄. ſꝫ de vita nr̄a. q̄ꝫtū fluxit tꝑis. textm̄ ſtatim moꝛs ſcindit. Scindit enī filū inſtantis p̄ſentis. q̄ꝫcito curſus pn̄tis tꝑis texuit. qꝛ ſtatim eſſe deſinit ꝛ de cetero nō erit. Et ſequit̄ poſt illud Job. ca. ix. Dies mei velocioꝛes fuerūt curſoꝛe. Curſoꝛ q̄ꝫtumcunqꝫ velociter currat. tn̄ aliq̄n quieſcit ī comedēdo vl' ſaltē doꝛmiendo. Sed homīes ꝯtinuo minimo interuallo ſemper currūt ad moꝛtem. ꝛ doꝛmiendo ꝛ comedendo ꝛ bene et male opando ſemꝑ ad moꝛtem tendūt. ꝛ ſequitur illud ps̄. Dies velocioꝛes fuerūt curſoꝛe. ꝛ quaſi naues poma poꝛtantes de quib⁹ neſcit̄ ad quem poꝛtū venient ꝛ velociter etiā ducūtur. Uel quādo ꝛ ſi euadēt pericl'm. ps̄ Dies noſtri ſicut vmbꝛa declinauerūt. Umbꝛa homīs ſequit̄ eū quocūqꝫ vadit. vbi ponit veſtigiū. ſtatim ꝛ vmbꝛa ſequitur. ita ſequitur moꝛs vitā ꝑ omē inſtās.

Hōis vita vl' dies qb⁹ aſſilatur.

Si quid videt̄ addi poſſe ad vitā ſeu moꝛs retardari et abbreuiari eſt opa hominū bona vl' mala. Dies enī peccatoꝛis breuiabūtur. ait Salomō. Et ecōtra. Qui honoꝛat parentes vita viuet longioꝛi. Et exempla parēt. Nā cū ds̄ apparuit Noe erat quingentoꝝ annoꝝ p̄nūcians ei diluuiū īmittēdū ꝑpter peccata hoīm. Et nihilomin⁹ etiā ꝓmiſiſſet expectare homīes centū viginti annis. vt reuerti poſſent ad penitentiā dicens. Eruntqꝫ dies eiuſ ſcꝫ generis humani centū ꝛ viginti anni. qꝛ homīes abuſi ſūt eo ſpacio tempꝛis dato ad penitentiā. peioꝛa quotidie perpetrantes. abſtulit deus de tempe qḋ pꝛomiſerat vite viginti annos. Nā diluuiū inundauit ſexenteſimo anno vite Noe. Ex quo patet ꝙ nō expectauit niſi centū annis. ita dicit b. Hiero. de pe. di. j. ꝓdixerat. Econtra dictū fuit Ezechie regi iuda ꝑ Eſaiā ex ꝑte dn̄i. Diſpone domui tue qꝛ moꝛieris tu ꝛ non viues. Et h̄ ꝑpter peccatū ſuperbie de victoꝛia data ei a deo ꝯtra Sennacherib ceſis ꝑ angelū in vna nocte centū octoginta milibus de exercitu eius. Uel ſm alios ꝑpter ingratitudinez qꝛ non dignas deo gratias egerit de tanto beneficō liberationis eoꝝ. Sed qꝛ Ezechias recognoſcens peccatum ſuū ſubito fleuit fletu magno. curatuſqꝫ eſt q̄ꝫcitius ab infirmitate illa. ꝛ additi ſunt anni. xv. ad vitam ei⁹. vtꝫ Eſa. xxxviij. Et iō ſapiēs ſalubꝛiter admonet dicens Eccleſiaſ. xv. Ne tardes ꝯuerti ad dn̄m. ꝛ ne differas ḋ die in diem. Subito enī veniet tibi ira eius. ꝛ diſperdet te.

Narrat btūs grego. in. iiij. dialogoꝝ ꝙ cū q̄dā aſſuetus eſſet multā fidē dare ſomnijs. quadā nocte ſomniauit ꝙ deberet viuere longo tempe. ꝛ ideo in futurū ſibi ꝓuideret. qḋ cū ille firmiter crederet cepit diuitias cōgregare. ſed cito moꝛiens intactas dimiſit.

Exēpluz.

Legitur quoqꝫ ī libꝛo de ſeptē donis ꝙ cū quedā vetula ſoꝛtilega audiſſet quādā auē q̄ dr̄ cuculus vl' cucudrinus. ꝓma die May quinquies cantantē cucuc. credidit ꝓ certo ꝙ tot annis deberet viuere ad minus. Unde cū grauiter infirmaret̄ ad moꝛtē filia ſua inſtanter admonebat eā ad penitentiam ꝛ ꝯfeſſionē. qꝛ in ꝑicl'o vite erat. ait illa. Non opoꝛtet ꝓ nūc. qꝛ viuere adhuc habeo quinqꝫ annis. Et cū magis ꝓpinquaret ad moꝛtē ita vt vix poſſet loqui. ꝛ illa ſollicite admoneret ad penitētiā eleuauit quinqꝫ digitoſ quaſi ſigno affirmās qḋ verbo dixerat. qꝛ ſcꝫ quinqꝫ annis ſuꝑuiueret adhuc. Quo facto ſtatim moꝛtuus ē. ꝛ vt poteſt credi ſicut in coꝛpe ita in anīa qꝛ impenitēs. Velociter ergo currit moꝛs ad quemlibet. Be. Grego. Uita iſta tꝑalis eterne compata moꝛs potius ē dicēda q̄ꝫ vita. Nā ip̄e quotidianus coꝛruptōis noſtre defectus q̄d eſt aliud q̄ꝫ quedam ꝓlixitas moꝛtis. Btūs Auguſtin⁹ Tēpus vite p̄ſētis nihil ē aliud q̄ꝫ curſus ad moꝛtē. in q̄ nemo paululū tarde vl' tardius ire ꝑmittit̄. ſꝫ omēs pari motu vrgent̄. Seneca. In hoc fallimur ꝙ moꝛtē nō ꝓſpicimus pn̄tē diē cū moꝛte diuidimus. ꝛ illa nō habet partē deterioꝛē. qꝛ totū qḋ trāſijt vite nr̄e rapuit. ꝛ n̄ habemus niſi inſtās tp̄s. nullus raptoꝛ violētioꝛ q̄ꝫ moꝛs. Idē in li. de naturalib⁹ q̄ꝫōnib⁹. Qḋ tu times. experiris quotidie moꝛimur. aliqua ps vite noſtre dirimit̄. ꝛ tunc quoqꝫ cū creſcimus vita noſtra decreſcit. quā multi decepti ſunt credētes tarde moꝛi. q̄ tn̄ velociter ꝯ oēm coꝝ ſpē inuaſit eos. Pharao ꝛ egyptij credētes diu viuere ꝛ dominari hebꝛeis ſubito in mari rubꝛo ſubmerſi ſūt. Exodi. xiiij. Holofernes cū virtute aſſyrioꝝ robuſtiſſimus credētes ſubijcere ſibi ꝛ dn̄o ſuo mūdū. ꝛ ſolus adoꝛari domin⁹ velociter a femina ſcā Judith victi ꝛ occiſi ſūt. Judith. xiiij. Idē ptꝫ de faſtu ꝛ crudelitate Antiochi. q̄ credebat ſe terre ꝛ mari dn̄ari. ꝛ terrā iudeoꝝ facē ꝯgeriem ſepulcroꝝ. ſubito ꝑcuſſus ꝛ a vermib⁹ coꝛroſus expirauit. Sic ille diues q̄ ſꝑabat ml'tos fruct⁹ colligere ex

poſſeſſionib9 ſuis ⁊ ampliare horrea. ad reponẽdum ea
ibi. dicẽs Aĩa mea habes multa bona repoſita ĩ annos
plurimos comede ꝗeſce. Audiuit ſubito vocẽ dñi dicen
tem ſibi. Stulte hac nocte animã tuã repetent a te. ⁊c.
Cuȝ ḡ velociſſime currat aduerſus te mors. time ⁊ timo
re initiali. Eccli. ij. Serua timorẽ dñi ⁊ ĩ illa veteraſce

Tertio timenda eſt .§. III.

mors ꝓpter ei9 facilitatẽ. q2 facilime agredit᷑ hoĩem ⁊ mł-
tis modis. Iſa. iij. Que eſt vita nr̃a vapor ad modicum
parẽs. Et deinceps extermĩabit᷑ ꝑſper. ferro. peſte. fame.
vinculis. algore. calore. Mille modis miſeros mors ca-
pit vna hoĩes. Uita hoĩs eſt q̃ſi tela aranee. q̃ ad modi-
cum flatũ vẽti rũp. ĩmo fragilior eſt ꝗ̃ filũ aranee. Citi
us enĩ extinguit᷑ ab irruẽte aduerſitate ꝗ̃ filũ illõ a ven
to rũpat᷑. Certe in magno ꝑiculo ſũt pctõres. q̃ ad filum
tã debilẽ dependẽt ſuꝑ puteũ inferni. Narrat᷑ de q̃dam
tyrãno ſicilie dño. q cũ quidã ei9 amicus multũ cuȝ eo
colloquẽdo laudaret felicitatẽ ei9 ⁊ ſtatũ. vñ hẽbat cãm
multũ gaudẽdi. cũ tñ ille triſtis ⁊ ſuſpect9 ſemꝑ maneret
voluit tyrann9 vt exẽplo dep̃henderet infelicitatem ei9 ⁊
cãm triſticie. Uñ ordinauit q vna dieꝝ ſecũ pranderet.
qð ⁊ factũ eſt. Sȝ tyrãnus iuſſit poni gladium acutiſſi
mũ pendentẽ ex filo deſuꝑ affixo ad ſolariũ. Sȝ ita ſub-
tilem q ꝓpendi vix poſſet directe ſuꝑ caput ei9. Cũq3 ex
mãdato tyrãni ſederet ille ꝯtrã regẽ. timẽs amic9 ille gla-
dium imminẽtẽ ſuꝑ eũ q̃ de pũcto ad pũctũ videbatur
cadẽdus ſuꝑ caput eius. paꝝ comedebat. ſȝ triſtꝭ manẽſ
reſpiciebat ſi forte gladi9 caderet. Et ꝗ̃uis tyrãnus ſepe
ſolicitaret eũ ad comedendũ de cibis delicatis. q̃ ante eũ
erant. Ille ſimulabat ĩ vultu leticiã. ſed intus plen9 erat
timore ⁊ dolore. Peracto igit᷑ prãdio queſiuit rex poſtꝗ̃
ſurrexerũt a loco illo. quare nõ gaudioſe comederet. qui
cauſam aſſignauit. videlicet. gladiũ illũ nudũ capiti im-
minentẽ timuiſſe. ne caderet ſuꝑ eũ. Tunc tyrannus ait.
Si tu vnũ gladiũ q̃ tñ erat affixus licet tenuiter. ita ti-
muiſti. vt putares te infelicẽ ⁊ miſeꝝ in tali prandio. que
felicitas poteſt eſſe mea ⁊ que leticia. q̃ tot pericula mor
tis habeo ſuꝑ me gladioꝝ. veneni. infirmitatẽ. ꝑſecutorũ
⁊ hmõi. Qꝫ feliciter mors accidat hoĩ patet Eccꝭ. ix. Ne-
ſcit hõ finẽ ſuũ. Sȝ ſicͣ piſces hamo. ita hoĩes capiũt᷑ in
temꝑe malo. Piſcis enim videns eſcã ſibi placidã. ſȝ nõ
aculeũ ſibi abſcõſum. auide capit ⁊ ab eſca capit᷑ adama
ta. Sic hoĩes diſcurrũt ꝑ aquas mũdanaꝝ deliciarũ. et
dũ eis occurrit aliquid vñ credũt refici ⁊ multũ delecta-
ri. inde eis mors parat᷑ nõ ſolũ in cibis toxicatis. ſȝ etiaȝ
in alijs. dũ nimios ſumũt. vñ infirmant᷑ ⁊ moriuntur. et
ita in delectationib9 venereis. Uñ dr̃ Eccl. xxxvij. Pro-
pter crapulã multi perierũt. Et Sen. Plures occidit vo
luptas ꝗ̃ gladi9. Quã faciliter mors occidat hoĩem. pa
tet cũ vn9 morſus canis rabidi acule9 ſcorpionis. viſus
baſiliſci. gramen ellebori. ſibilus ſerpentũ. cib9 vel potus
toxicatus. Incãtatio vel maleficiũ dyabolica arte confe-
ctum occidat hoĩem. Iuxta illud. mens nulla inſanie pol
luta. veneni incãtata perijt. xxvj. q. v. nec miꝝ. Pũctura
vnius acus aliqñ interficit hoĩem. Modicũ febrilis ca-
loris ꝓſternit fortiſſimũ. Ex medicamẽto ⁊ nutrimẽto ſi
ne q̃ viuere nõ põt homo ⁊ cibo ⁊ potu. ſ. multotiens in
currit᷑ mors. Itẽ aliq̃ ex nimia triſticia incurrũt mortem.
Alij ex nimio gaudio. Uñ narrat valeri9 maxim9. q cũ
exercitu romano q̃dã vice in bello exiſtẽte. occiſi fuiſſent
ab inimicꝭ q̃dã ex romanis. inter ceteros fuit ſignificatũ
cuidã vidue romane ei9 filiũ q̃ in dicto exercitu erat fuiſ-
ſe de numero interfectoꝝ. Qð illa oĩno credẽs vt mor-
tuũ lugebat. Una aũt dieꝝ iuuenis ille fili9 vidue q̃ in
veritate nõ fuerat occiſus. reuſus eſt ad vrbẽ ⁊ ĩde ad do
mũ ſuã. quẽ mr̃ vidẽs tãto gaudio reſoluta eſt vt ſubito
p̄ gaudio moreret᷑. Ex diuino etiã iudicio aliq̃ morte ꝑeu
tiunt᷑. vt ananias ⁊ ſaphira ꝓpter mendaciũ ⁊ ꝓprietatẽ.
Narrat᷑ etiã in li. de ſeptẽ donis q cũ q̃dã bubulc9 ꝓmi
ſiſſet cuidã femine fidedata. q duceret eã in vxorẽ cũ eã
defloraſſet. ⁊ noluiſſet ſeruare pactũ. excõmunicatus eſt.
⁊ cũ pluries admonit9 fuiſſet ſeruare pactũ. ⁊ cõtrahere
cũ illa matrimoniũ. ⁊ ꝯtẽneret ⁊ rideret ad increpatões
⁊ cẽſuras. in nocte carniſpriuij ſedẽs ad ignẽ ⁊ truffans
⁊ ridens. aĩam dyabolo reddidit ſubito moriẽs. Timen
dũ ḡ mortẽ ꝓpter facilitatẽ ei9. ſȝ timore initiali. Eccli. ij.
Metuẽtes dñȝ ſuſti. mi. e9 ⁊ ne deflectatꝭ ab eo ne cadatꝭ

Quarto timẽda eſt .§. IIII.

mors ⁊ cogitãda ꝓpter incertitudinẽ ⁊ dubietatẽ. ſ. hore
eius. Origenes. nil certi9 morte. ſȝ nil incerti9 hora mortꝭ
Et ꝓpterea xp̃s admonuit dicẽs. Eſtote pati. q2 neſcitis
diẽ neq3 horã. Eſt aũt incertũ hoĩ. in quo tꝑe. in q̃ loco.
in q̃ modo. in q̃ ſtatu moriat᷑. Uñ ꝗ̃trũ ad tꝑs ait domi
nus ihs. Uigilate q2 neſcitis qñ tꝑs ſit. ſ. mortis. neſcitiſ
enĩ qñ veniet dñs. ſ. ad vocandũ ꝑ mortẽ ad reddendaȝ
rõem an ſero an media nocte. an gallicãtu. an mãe. Se
ro eſt etas ſenectutis. quia finis diei. Media nocte ĩ in-
fantia ⁊ pueritia. plena tenebris ignorantie gallicantu
in adoleſcẽtia qñ iã apparet lux vſus rõnis ⁊ capax ẽ ex-
hortatiõis. Mane plena luce in virili etate. Et ideo in q̃
libet etate oportet vigilare ⁊ ſibi ꝓuidere. In q̃ loco q̃s
moriat᷑ etiã incertũ eſt. Utrũ in domo vel in via in mari
vel in terra in ciuitate ſua vel aliena. Iõ voluit dñs ĩcer-
tum eſſe hoĩ locũ mortis. ſicut ⁊ tꝑs vt in oĩ loco ⁊ ĩ oĩ
tꝑe timeat᷑. Sen. Mors inſidiat᷑ in oĩ loco. ⁊ tu in oĩ
loco ſecur9 expecta. Quo etiã mõ ſeu genere mortꝭ ſit q̃s
moritur9 ignorat᷑. Utrũ morte naturali vel violẽta. vel
caſu ſubito. Narrat᷑ in li. de ſeptẽ donis. q cũ q̃dã vſu-
rari9 apud diuionẽ añ portã eccl'ie btẽ ꝟginis quandaȝ
ſibi deſpõſaſſet cũ q̃ credebat diu matrimonialit᷑ viuere
caſu accidit ⁊ dei iudicio. vt ali9 vſurari9 lapide9 q̃ erat
ſculpt9 ſupra portã cũ burſa lapidea. burſam illã lapide
am ꝓijceret ſuꝑ caput ei9. ex q̃ ꝑcuſſione ſubito mortuuſ
eſt. Quis vnq3 potuiſſȝ extimare modũ illũ mortis illi9
Nec tamẽ multũ curandũ eſt q̃ genere mortis q̃s mori-
atur dũmodo bñ vixerit ꝑus. beat9 Auguſtin9. Mala
mors dicẽda nõ eſt. cui9 bona vita p̄ceſſit. Unde cuȝ q̃-
dam venerabilis ⁊ bon9 religioſus in ſtudio fuiſſet rep-
tus ſubito mortu9. aliqui mirabant᷑. Alij ſcandalizabãt
de tali eius morte ſubita. dubitantes ꝓpter hoc de boni-
tate eius. Sed cũ repertus fuiſſet liber quidã apert9 añ
eum. ⁊ digitũ ipſius habere ſuꝑ certũ verſum ſcripture.
attendẽtes ad ſcripturã inuenerũt hanc eſſe. Iuſtus q̃-
cũq3 morte p̄uentus fuerit. in refrigerio erit. ⁊ iuſticia ei9
non auferet᷑ ab eo. Quantũ ad ſtatũ non poteſt eſſe q̃s
certus in quo ſtatu moriat᷑. ſcȝ gratie vel peccati morta-
lis. niſi ſpecialiter deus reuelauerit. ſicut fecit quibuſdã
ſanctis. Unde dicit᷑ Eccꝭ. ix. Sunt iuſti atq3 ſapientes.
⁊ opa coꝝ in manu dei. ⁊ tamen neſcit homo vtrũ odio
vel amore ſit dignus. ꝗ̃uis enĩ poſſit quis ſcire ꝓ certo
⁊ debeat credere q ſi cõmittit aliquod mortale peccatuȝ
quod expreſſe eſt contra dei p̄cepta. vt furtũ. fornicatio-
nem. periuriũ. blaſphemiã dei ⁊ ſanctoꝝ. auferat alienũ
vſuram cõmittat. ⁊ huiuſmodi. vtiq3 eſt dign9 odio dei
⁊ inferno. dum ꝑmanet in eo. Non tamen ecõtra. Et ſi ca
ueat quis ab iſtis manifeſtis peccatis ⁊ exerceat ſe ĩ bo
nis operibus iuſticie ⁊ pietatis. nec remorſuȝ habeat cõ
ſcientie alicuius criminis. ⁊ ſi aliquod perpetrauit. do-
let ⁊ confeſſus eſt. ex hoc nõ poteſt ſcire certitudinaliter
dignus eſſe amore dei. id eſt. eſſe in gratia eius. Propter
quod dicebat apoſtolus. Nihil mihi conſcius ſum. ſed
nõ in hoc iuſtificatus ſum. Et rõ ẽ. q2 vt ait. pſ. Delicta

Tele ara-
nee vita
hoĩs ꝯpa
tur. q̃re

Faciliter
morimur
mltꝭ mo-
dis

ſ. etiã. ꝑ
ti. v.

Mors ti-
mẽda ꝓp
incertitu
dinẽ ſtat᷑

...uen neque dns ab adolescentia sua quinque post adolescentiam negle...
...sexus alius vel seminarum pro accedere ab ea. Quod semel est
...ta vero secunda ad sese dni, scienter a primis annis vel uirginitate...
...gine experte in pueritate
...que sibi sufficere potuerunt
...et [illegible] alterius

quis intelligit. Pōt enī eſſe peccatū ⁊ mortale. ita ī omiſſione alicuius boni debiti fieri ſicut ⁊ ī cōmiſſione mali. Sed minus cognoſcūtur talia omiſſa ꝗ delicta dicunt̄ quaſi derelicta. Quātūs eñ iuſtꝰ hō qui ꝯtinue ſe exerceat in opibꝫ virtuoſis. ⁊ faciliter ⁊ delectabiliter. Et ſm phm delectabiliter opari virtuoſa. ſit ſignū habitus generati ꝟtutū ipſoꝝ. opa aūt virtutū faciūt hoīem dignū dei amore ⁊ gratū. tamē qꝛ actus virtutū acquiſitarum ꝑ frequētes actus ſunt ſimiles omīno actibꝫ ꝟtutū infuſarū. Actus vero ꝓcedētes ex virtutibꝫ acquiſitis ſolum nō ſunt meritorij. nec faciūt hoīem dignū amore dei. ſed ſolū actus ꝓcedentes ex virtutibꝫ infuſis ex gratia dī. faciunt hominē gratū deo. Et ideo qꝛ nō pōt ſcire homo vtrū actus de genere bonoꝝ qui ab eo fiunt ꝓcedant a virtutibꝫ infuſis vel acquiſitis. Jdeo non pōt ex hꝭ ſcire ꝓ certo ſi ſunt in ſtatu gratie dei vl̄ nō. Et ideo vt ait beatus Grego. Bonarū mentiū eſt ibi culpā agnoſcere. id eſt timere eſſe. vbi culpa nō eſt. diſ. v. Ad eius. ⁊ Eccl. v. De ꝓpiciatu peccatoꝝ noli eſſe ſine metu.

Quinto timenda eſt .§.V.

mors ꝓpter eius occupabilitatē. qꝛ ſcꝫ ꝑoccupat oēs actꝰ ⁊ ſenſus auferēs pedibꝫ ꝑtātē ambulādi. manibꝫ opandi. lingue loquēdi. ori aufert ꝑtātē comedēdi ocul' videndi. ⁊ ſic de alijs. Hiere. ix. Aſcēdit mors ꝑ feneſtras ſcꝫ ſēſuum. ingreſſa ē domos noſtras ſcꝫ oīa occupās. Sapiēn. xvj. durus bellator ī mediā terrā exterminij ꝓſilijt. ⁊ repleuit oīa morte. Aufert corpi vigorē ⁊ decorē ⁊ induit pallorē. Apo. vj. Ecce equꝰ pallidꝰ ſcꝫ corpꝰ. ⁊ qui ſedebat ſuꝑ cū. ſ. dn̄ando ei ⁊ regēdo corpus ipm. nomē illi mors. Aufert qđ peius eſt anīe dei cognitiōnem ꝑcipue carnalibꝫ. Btūs Greg. Tāta ē ibi vis doloris ꝙ alibi nō poſſit fieri impetus cogitatōis dicit Salomo. Ecclias. xi. ca. Jn q̄ꝫtumcūqꝫ ꝑtē lignū ceciderit ſiue ad auſtrū ſiue ad aquilonē. ibi erit. i. firmabit̄. lignū dr̄ homo id ē arbor. ſm illud pſ̄ j. Erit tanq̄ꝫ lignū qđ plantatū eſt ſecus decurſus aquaꝝ. ⁊c. Cadit iſta arbor cuꝫ morit̄ hō. fructus ſunt opa. folia verba. flores affectus. Radices potentie. Et potentie quidē ſenſitiue ſūt radicate in anīa. ſed opatōnes ſuas exercent ꝑ organa corpis quibꝫ ſunt affixe. vt potentia viſiua ocul'. auditiua auribus. et huiuſmōi. Jnteriores etiā vt fantaſia memoria. ⁊ alie. Habēt ⁊ ipē ſuas cellulas in capite. Sicut ergo magna arbor que habet multas ⁊ magnas radices bn̄ fixas in terra. vtiqꝫ nō pōt euelli a terra niſi cū maxima violētia ita cū aīa debet ſepari a terra corpis. cum retrahat potētias ſuas ab organis corporis. ⁊ ſecum radicaliter deferat. Hoc vtiqꝫ fit cū magna violentia. ⁊ tota vis nature ibi occupat̄. Vbi aūt ceciderit. ibi erit cū fructu ſuo l' malo vl̄ bono. Ad auſtꝝ cadit cū morit̄ in ſtatu gratie ⁊ diuini amoris. Ex parte enī auſtri exurgit calidus ventus ⁊ eſt regio calidiſſima. Ad aquilonē vbi eſt intenſum frigus ⁊ ventus exurgit frigidus. cadit cū morit̄ cū peccato mortali. ⁊ ibi ꝑmanet cū mal' ſuis fructibꝫ. igit̄ cōburendus. Jam ergo ſecuris ad radicē arboris poſita ē. ad incidendū ꝑ mortē. Timeat ergo vnuſquiſqꝫ ſibi. ⁊ videat quos fructus facit. Difficile eſt enī ita ſubito in infirmitate graui arboris fructus mutare de mal' in bonos. cū mors que ſuꝑuenit occupet totū hoīem. Et ideo bn̄ dīc beatus Auguſ. in li. de pnīa. Multos ſolet decipere ſerotina penitētia. de pe. diſ. j. Nimis enī difficile eſt ab aſſuetis recedere. cū habitus qui eſt qualitas de difficili mobilis a ſubiecto. ſit in peccatoribꝫ vitioꝝ. ꝙ ita ſubito eos dimittat ⁊ faciat fructus virtutū hoc humanū n̄ eſt. Sed deo nihil impoſſibile ꝗ tꝑe nō eget ad opandū ⁊ in puncto ꝯtritōem infundere pt̄. Et hoc ē qđ dīc Leo papa. Miſcōie dei nec mēſuras ponere poſſumus. nec tempa diffinire. apđ quē nullas patit̄ moras conuerſio. Jdeo de nemine ē deſꝑandū dū eſt ī hoc corpe ꝯſtitutꝰ. de pe. diſt. vij. Cautius tamē ſibi ꝓuidet nō expectare tēpus mortis ad pn̄iam agendā. Experientia eñ reꝝ magiſtra docet ꝙ etiā in ſeruis dei habituatis in bonū cū notabilis dolor arripit eos. vt illum. podagre. calculi. acutiſſime febres. Vix valet aliquid boni cogitare. ſed totuꝫ poſſidet dolor exteriorem ⁊ interiorē hoīem. ⁊ tamē magis vexat ⁊ occupat. Jpi ꝟo peccatores nimis affecti ad corpus ⁊ delitias eius ſolitas. videāt bn̄ quō aīm dirigere poterūt ad dolēdū de peccatis ⁊ ꝯuertēdū ſe ad deum toto corde. ⁊ nō ſolū timore. ſume tibi exemplū. Qn̄ quis hꝫ aliquē amiciſſimū quē ſēꝑ hꝫ ꝑ ocul'. ⁊ vidit eū anxiari ad mortē. Habet ⁊ vicinū infirmū de cuius incō mō nunq̄ꝫ aut paꝝ cogitauit quē ꝑ oculis nō hꝫ. nō eſt miꝝ ſi vicinū minus dilcm̄ quē nō habet ꝑ ocul' ⁊ paꝝ de eo curat. tradit obliuioni. ꝓ eo ꝙ maxime amicū ⁊ dilectiſſimū videt mori. ad ꝓpoſitū amicus maxime dilcūs a peccatoribꝫ quē ſꝑ ꝑ ocul' hn̄t ad cōplacēdū ei ē corpꝰ. Vicinus parū dilectus ⁊ de quo paꝝ videt̄ curare ē ſpiritus ſeu animus. qn̄ igit̄ peccator videt corpus maxīe dilectū ab eo mori. tota cogitatio ſua ⁊ dolor ē de morte corpis. De amico aūt paruꝫ dilecto ab eo modicū videt̄ curare. Sed obliuiſcit̄ eius. ⁊ ſi ipē ſit in periculo moriendi. Nōne hoc manifeſtius patet cū inducant̄ q̄ꝫcitius ⁊ frequētius medici ꝓ ſalute corpis. vix aūt vnus medicus aīe. ⁊ raro. ne ei ſalubriter medeatur ꝗ ad anim vt reſtituat. ⁊ alia hmōi faciat. Notādū ē ꝗd ait beatꝰ auguſtinus hac animaduerſione ꝑcutitur peccator vt moriens obliuiſcat̄ ſui. ꝗ dū viueret oblitus eſt dei. nec ipſa mors morulā facit alicui ꝓpter ſuas diuitias. honores vl̄ ſapiām. vl' minꝰ occupat infirmū ⁊ vexat. ſed fac̄ officiū ſuum ad qđ deputata ē. Unde in li. de ſeptē donis legitur ꝙ cum ꝗdā longo tempe ſeruiuiſſet cuidā ꝑncipi. et grauiter egrotaret. cū inſtaret dn̄s eius dicens ꝙ mltuꝫ de eo doleret. ⁊ ſi ꝗ indigeret. hꝭ ab eo peteret. Dixit eger ꝙ petebat ꝙ ꝓ omī ſeruitio qđ ei fecerat vt liberaret euꝫ ab infirmitate vel ſaltē ad horā. rn̄dit dn̄s. Hoc nō poteſt facere niſi ſolus deus. Et eger ait illi. Et ego illi ſoli promitto me ſeruituꝝ in futurū. qui ſolus pōt me liberare. ſi liberabit me ab iſta infirmitate. qui liberatus hoc quod dixerat effecit. Jbidem. Cū quidā vſurarius in extremis laboraret. fecit ante ſe portari vaſa aurea. ꝓmittēs anīe ſue illa. ⁊ mlto ampliora. poſſeſſiōes. domos. et alia ſi adhuc cū eo remaneret. ⁊ cū magis vrgeret dolor infirmitatis ait miſer. Ex ꝗ nō vis mecū morari. reddo te diabolo. Et hec dicēs expirauit. Exemplū

Sextū propter qđ .§.VI.

mors eſt timenda. eſt ꝓpter demonū occurſionem ⁊ infeſtatōem. Gen̄. iij. Dictū fuit ꝑme mulieri in ꝑſona cuiuſlibet anīe. ⁊ ꝑcipue bn̄ viuētis. Jpa ꝯteret caput tuum. ⁊ tu inſidiaberis calcaneo eius. Mulier ꝯterit caput ſerpētis antiq. quādo ꝑncipia vitioꝝ ſuꝑat que diabolus ſuggerit. Sed ſerpēs inſidiat̄ calcaneo eius. qn̄ diabolꝰ tentat fortiter in fine vite. Calcaneus enī finis eſt corpis finē ſignificat vite. Jdeo hoc videt̄ generale demōes occurrere. ⁊ multū tentare aīas in ſepatōne a corpe. vt etiā ſctōs hoīes aggrediant̄. Un̄ btūs Martinꝰ cū eſſꝫ ī extremis ⁊ ī cinere ⁊ ī cilicio orōi inſiſteret vidit diabolū ⁊ ait Quid hꝭ ſtas cruenta beſtia. nihil ī me funeſtū reperies. ſed ſinus abrae me ſuſcipiet. qui confuſus diſparuit. quinimo ad ipm dominū maieſtatis auſus eſt accedere in ligno crucis affixuꝫ. ſi quid forte in eo reperire poſſet de ſuo. queꝫ ſanctiſſimū. nōdū tamē filium dei eſſe cognouerat. Et hoc ipē chriſtus expreſſit cuꝫ ait apoſtolis Venit. i. veniet. qꝛ die ſequēti ei illud erat futuꝝ. ꝑnceps

Mors timēda qꝛ oīm ſenſuum ⁊ potentiaꝝ ꝑ occupatiua.

mũdi hui⁹.i.diabol⁹ q̇ ꝑncipatũ obtinet in mũdanis ꝑ
pter vicia coꝝ.⁊ in me nõ hꝫ q̇cq̃.ſ.vicij vt q̄ret. De aīa
que male vixit in mũdo exp̄ſſi⁹ h̄ ponit b.Greg.ī omel.
ſup illud euãgeliũ. Uidẽs ihs ciuitatẽ fleuit ſup illã ⁊c̃.
Lu.xix.Ecce ibi d̄r dies veniẽt.ſ.mortis.⁊ circũdabũt te
inimici tui vallo.⁊ coanguſtabũt te vndiqꝫ.⁊ ad terram
ſ.ꝑ.ſ.t.v. pſternent te.⁊c̃.Inimici iſti ſunt demones.q̇ in fine vite
circũdant aīam vallo diuerſaꝝ tẽptationũ.vt euadere ñ
poſſit de manib⁊ coꝝ.⁊ coanguſtãt diuerſis modis. vt
pſternãt tandẽ corp⁹ ad terrã ⁊ aīam ad centrũ terre.i. ī
infernũ ducẽtes ſcđ̃ beat⁹ Bern. Quãtus erat pauor o
aīa miſera.cũ dimiſſa oĩb⁊ quoꝝ tã iocũda pñtia. taꝫ
gratus aſpect⁹.tã familiaris habitatio.alienã penit⁹ re-
ligionẽ ingrediẽs.catervatim infinita demonia ad te ex-
tre videbis.Cũ ergo aīe peccatoꝝ egreſſure ſunt de cor-
porib⁊ ſuis dño iubẽte.Si dixerint ad te ait dñs ꝑ Hie-
remiã.xv.Quo egredient.dices eis.q̇ ad mortẽ.ad mor-
tem.q̇ ad gladiũ.ad gladiũ.q̇ ad famẽ.ad famẽ. q̇ ad ca
ptiuitatẽ.ad captiuitatẽ.⁊ viſitabo ſup eos q̄ttuor ſpẽs
gladiũ ad occidendũ.canes ad lacerandũ. volatilia ad
deuorandũ.beſtias terre ad diſſipandũ.Narrat in li.de
ſeptẽ donis ꝙ cũ quidã ſolitari⁹ rogaret dñm.vt ei oſtẽ-
deret quõ aīa egredit de corpe.Adeſt ſubito lupus tra-
hens eũ ꝑ veſtes.⁊ duxit eũ ad ciuitatem.Ibi aũt vidit
tũc choros clericoꝝ ⁊ laicoꝝ.parati ad honorificas exeq̇-
as cuiuſdã ſolitarij valde famoſi.multoſqꝫ lachrymãtes
eſtimãtes ꝙ meritis ⁊ oratiõib⁊ ei⁹ illa patria ꝯſeruaret
Sed reuera hypocrita erat.⁊ ꝑ mundi gl̃ia multa facie-
bat. Uidit ergo heremita ille demones aſtare ad illum
morientẽ.Dixitqꝫ vnus alteri ꝙ mitteret tridentẽ in os
eius.⁊ ꝑ vim extraherẽt aīam illã a corpe.⁊ ſi renitentem
De alio diuite d̄r ꝙ cum eſſet in extremis ⁊ demões aſſi-
ſterent violẽter cũ vncinis ferreis extrahẽtes animã eiuſ
Et ille diceret. Dñe adiuua me.improperabãt ei demo-
nes dicẽtes.Nũc queris adiutoriũ dei.cũ dies defecit ti-
bi. Ut aũt dicit b.Gre. Cum q̇s bene viuit ⁊ deũ timet
abſtiuens ſe a malis.⁊ de ꝑpetratis pñiam agit. In illa
hora ⁊ ſi fortiſſime ſint tẽptatiões diaboli.quia nouit ſe
plus tp̄is nõ habere ad tẽptandũ.⁊ ideo plus acuit ma-
liciam ſuã ad decipiendũ.vel ꝑ deſperatõem vel ꝑ infi-
delitatẽ.vl̓ ꝑ taciturnitatẽ alicui⁹ peccati ḡuis.tamẽ vt
ait apl̓s. Fidelis d̄s q̇ non ꝑmittet vos tẽptari ſupra id
qđ poteſtis.ſꝫ faciet cũ tẽptatiõe ꝓuentũ. Uñ cũ q̇dam
ſanct⁹ religioſus in extremo vite fuiſſet multũ exterritus
a deo.vt aliq̇ dubitarẽt ne deciperet a dyabolo . Mortu⁹
ille.inde ad aliq̇s dies apparuit cuidã ſibi deuoto in pul-
cra ſpecie.⁊ tot⁹ lucid⁹.vñ ille ꝑcepit ad gl̃iam aſſũptuꝫ
Interrogauit ille.Que cã fuerit in exitu ſuo tãti terroꝛ
At ille.Neſcis q᷑ ſcriptũ eſt.Territi purgabũt.ps̃. Qui
timẽt dominũ ſperabũt in dño adiutor ⁊ ꝓtector eorum
eſt in temptationib⁊.

Septimo mors eſt .§.VII.

timẽda ⁊ ꝓuidẽda ꝓpter mala q̄ ſequunt ad ip̄am. ī ip̄a
eni ⁊ ꝑ ip̄am oīa que in mũdo ſunt relinquunt.que cum
tãto labore.cũ tot pc̄tis.cũ tot curis acq̇runt ⁊ retinent.
Job.j.Nudus egreſſus ſum de vtero matris mee.nud⁹
reuertar illuc.id eſt.in terram q̄ fuit mater ꝑma omniũ.
quia fecit deus hominẽ de limo terre.Apoſtolus.Nihil
intulimus in hũc mundũ.Haud.id eſt.non dubium.q᷑
nec auferemus.Mors ip̄a aufert amicos. ꝯſanguineoſ
pulcritudinẽ a corpe.fortitudinẽ.dignitatẽ ⁊ omnẽ pote-
ſtatẽ.Eccl̃i.x.Homo cũ mortu⁹ fuerit hereditabit ſerpen-
tes.beſtias.⁊ vermes.Et vt dicit a quibuſdã.Mortuo
homine de cerebro ei⁹ naſcitur bufo . de renib⁊ ſerpens.
de ventre lumbri vermes de carne.De lingua aſtolabus
beat⁹ Bern.Quid fetidi⁹ humano cadauere.Quid hor-
ribilius hoĩe mortuo.cui⁹ erat in vite grauiſſimus am-
plexus.fit horribilis aſpectus in morte . Quid ḡ ꝓſunt
diuitie.q̇d honores . Diuitie nõ liberãt hominẽ a morte
delitie nõ liberãt a verme.honores non liberant a fetore
Qui modo ſedebat diues ⁊ glorioſus in throno . modo
iacet pauꝑ in tumulo.Qui delitijs veſcebatur.nunc a ver-
mib⁊ in ſepulcro conſumit.Memorare ergo nouiſſima
tua ⁊ in eternũ nõ peccabis.Refert Petrus alphonſus
ꝙ mortuo Alexandro magno.q̇ tam in breui tp̄e dñiuꝫ
orbis acquiſiuit.Conuenerunt phariſei.⁊ dixit vn⁹.iſte q̇
terrã heri totã ꝯculcabat.hodie ab ea cõculcat.Heri do-
minabat ei ⁊ poſſidebat eã.nũc poſſidetur ab ea . Heri
nõ ſufficiebat ei tot⁹ mũdus.nũc ſufficiũt ei quattuor vl-
ne terre.Heri ꝑmebat eã.nunc ꝑmit ab ea. Ducebat he-
ri exercitũ ſuꝑ terrã.hodie ab exercitu ducitur ſub terra.
In libro de ſeptẽ donis legit ꝙ Saladin⁹ magnus ꝓn-
ceps ſaracenoꝝ.fecit ibi portari ſudariũ ſuũ.cum videret
ſe ꝓpinquũ morti . Et fecit illud clamando ꝑ precionẽ de-
portari ꝑ ciuitatẽ.Tantũ deportabit ſecum ꝓnceps ma-
gnus Sadalin⁹ de oĩb⁊ reb⁊ ſuis.Timẽda eſt ḡ mors
⁊ ſepe meditãda.Nã vt ait Plato.ſumma phia eſt me-
ditatio mortis.Et ad multa valet.Et ꝑmo ad humilia-
tionem.Quid ſuꝑbis inquit ſapiẽs terra ⁊ cinis. q.d. Mortis
Ex morte habes cauſam humiliandi te. Pauo ⁊ ſi viſis memoria
pennis ſuis pulcris eas extẽdit.⁊ hincinde ſe girat.đ ea- ad multa
rum pulcritudine ſuꝑbiendo.tñ ad pedes turpes aſpi- valet
ciens eas cõtinuo deponit.q̄ſi ſe humilians.Sic hõ at-
tendens ad finẽ vite humiliabit. De cõſuetudine aliq̄n
fuit impatoꝝ ꝙ cũ eſſent electi prima die coronationis
coꝝ veniebat ad eũ lapicidari⁹.deferẽs in manu ſua tres
vel quattuor petias marmoris diuerſorũ coloꝝ dicens.
Iubeat dñs impator.de quo genere marmoris velit ſi-
bi fieri ſepulcrũ.eo ꝙ homo mortalis ẽ.Et hoc fiebat ad
dandũ ſibi occaſionẽ humiliationis ex memoria mortꝭ.
Johãnes elemoſynarius fact⁹ patriarcha alexandrinus
fecit ſibi fieri monumentũ.ſed imꝑfectuꝫ.Et in ꝓcipuis
ſolennitatibus cũ eſſet pontificalib⁊ inſignitus. ⁊ in ma-
gno honore populi.ſtatuerũt vnũ tũc venire ad ſe, q̇ di-
ceret.Domine imperfectũ eſt ſepulcrũ tuũ.iube ergo illđ
ꝑfici quia neſcis qua hora fur veniet.ſ.mortis. Sꝫ ⁊ q̄n
papa ꝯſecrat.ante oculos eius accendit modicuꝫ ſtupe
⁊ dicit ei. Pater ſancte.ſic tranſit gl̃ia mũdi. Ualet ſecũ-
do meditatio mortis ad mũdi ꝯtemptũ ⁊ deſpectionem
Eccl̃s.xj. Si multis annis vixerit homo.⁊ in his oĩb⁊
letus fuerit.meminiſſe tamen debet tenebroſi temporis
ſcꝫ mortis qđ cum venerit vanitatis arguẽtur preterita
Hieronymus ad paulinũ. Facile contemnit oĩa q̇ ſem-
per ſe cogitat moriturꝫ. Tertio valet ad fugam peccati ⁊
deteſtatõꝫ.cũ ꝯſiderat ꝙ ꝓpt pc̄m hõ incurrit mortẽ cor-
porꝭ ⁊ aīe.ad Ro.v.ꝑ vnũ hoĩeꝫ.ſ.adã pc̄m itrauit ī mũ-
dũ.ſ.origiale.⁊ ꝑ pc̄m morſ.In hiſtoria trãſmaria legit
ꝙ cũ bragmani peterẽt ab alexãdro mag̃ īmortalitatẽ ſi-
bi dari.⁊ ip̄e negaret ſe h̄ poſſe facẽ cũ mortal̓ eẽt.aiunt
illi.Tu ḡ cũ mortal̓ ſis.q̄re tot mala faciẽdo ꝑ mũm diſ-
currꝭ.q.d.Ab his mal̓ hec ꝯſideratõ mortalitatꝭ tue de-
beret te retrahere. Ualꝫ q̄rto ad dep̄ſſiõꝫ carnal̓ đſiderij
⁊ delectatõis.In c⁹ figurã hẽs Job.ij.ꝙ ip̄e teſta ſanieꝫ
radebat ſedẽs ī ſterq̇linio.i.mẽoria mortꝭ ⁊ ꝯſideratione
fractõis corꝑis.q᷑ vas ꝑ ip̄aꝫ mortẽ frãgit.ſaniẽ carnal̓
delectatõis ex ꝯcupiſcẽtia exurgẽtẽ mouebat.b.Gre. Ni-
hil adeo vꝫ ad edomãdũ carnis đſideria . q̄ꝫ cogitare q̄l
ſit futa caro moritura. Ualet q̇nto ad tribulationũ to-
lerationẽ.q᷑ cũ in morte oẽs res tp̄ales deficiãt.⁊ tp̄s vi-
te breue ẽ.q̄m mors ſeq̇t.iõ inde ꝯfortat ad ſuſtinẽdum
q᷑ paꝝ affligit ⁊ īde q̇eſcet ⁊ remunerabit. Petr⁹ ī cano-
nica ſua. Modicũ ⁊ ſi oportet ꝯtriſtari ī varijs tribula-
tõib⁊.vt ꝓbatio fidei vr̄e ꝓcioſior ſit auro qđ ꝑ ignẽ ꝓbat

Apo.xiiij. Beati mortui qui ī dño moriūtur. Ammō iā dicit ſpūs vt requieſcāt a laboribꝫ ſuis. Valet ſexto qꝛ ꝓuocat ad miām ꝛ largitatē. Cōſiderās eni ꝙ ſecū afferre nō pt. ſꝫ largiēs paupibꝫ inde ſubſidiū ī aīa habebit. iō dimittit iniurias receptas a ꝓximo. elemoſinas dat. aliena reſtituit. Alexander cū vidit qꝛ moreret̄. diuiſit regnū ſuū pueris ſuis. b. Amb. Nō ſūt homīs bona q̄ ſecū auferre nō pt. Sola miſcdia comes eſt defunctoꝝ. Quidā Burgēſis Pariſius fec̄ fieri feretꝝ in q̄ portaret̄ mortuus. ꝛ i domo ſua voluit illud poni in loco vbi frequēter videret ipm. Vt ꝯſideratōeꝫ mortis ꝓuocaret̄ ad opa miſcdie. In die aūt oīm defunctoꝝ replebat illō panibꝫ q̄s paupibꝫ dabat dicens. Ecce cito morior. ꝛ q̄s poſtea memorabit̄ mei. Valet ſeptimo ꝛ vltimo ad inducēduꝫ ad pniām ꝛ ꝑſeuāntiā. Rex Niniue cū ꝑplo ſuo audito a Jona ꝙ Niniue inde ad. xl. dies eēt ſubūtenda. ꝛ inde oēs morituri. indutus eſt ſacco. ꝛ ſe dederūt opibꝫ penitētie. Job. iij. Expectāt mortē ꝛ nō venit. q̄ſi effodientes theſauꝝ. gaudentqꝫ vehemēter cū īuenerint ſepulcꝝ.

Exēplum. Legitur in li. de ſeptē donis ꝙ cū quidā miles flagitioſus accepiſſet penitētiā ab Alexādro papa. renuebat eā facere ꝛ ſe nō poſſe implere. Demū papa dedit ei vnū anulū quē ꝓ penitētia aſſidue portaret in digito eo pacto ꝙ plīes cū ī die aſpiceret ꝛ aſpiciēdo tūc cogitaret ſe eſſe mortuū. Qđ cū feciſſet. inde ad modicū tempus ex hmōi ꝯſideratōe mortis ita ꝯtriſtatus ꝛ compūctus eſt ꝙ rediēs ad Alexandrū obtulit ſe ꝑatū ad oēm penitentiam peragendam.

Q, aſſignatō rōnū in morte eſt timenda de ſepteꝫ generibꝫ rerum. Caplm. ix.

Quartum quod eſt ti

mendū ē ī morte rōnū aſſignatio. Aplus ad hebre. ix. Statutū ē hoībꝫ ſemel mori. iudiciū poſt hoc ſcꝫ ꝑticulare. ſ. diſcuſſio vite eius. Oēs eī ſtabim⁹ añ tribunal xpī. ſ. ad reddēdā rōem de tota vita noſtra. Qđ ipe dñs oñdit ꝑ ꝑabolas villici ꝛ diſpēſatoris cuiuſdā diuitis cui⁹ cū dñs audiſſet. qꝛ male diſpenſaret diſpenſando bona eius vocauit illū dicēs. Redde rōem villicatōnis tue. Luc. xvj. Et etiā de quodā rege q̄ voluit rōem ponere cū ſeruis ſuis. Math. xviij. Et ſilr de illo dño q̄ dedit ſuis ſuis talēta. vni qnqꝫ. alteri duo tertio vnū vt negociarent̄ cū eis. Et poſt certū temp⁹ venit dñs ad faciendū rōciniū cū eis. quō negociati fuiſſēt Et quos inuenit bene ꝛ diligēter ſe exercuiſſe in eis collaudauit. ꝛ de lucro facto remunerauit. Eū aūt qui non opatus fuerat talentū ſibi creditū qꝛ nō multiplicauat ꝛ ſi ꝯſeruaſſet dure increpans ꝛ ab eo illud auferens cōdemnauit. Math. xxv. Et q̄ſi ſimile de homīe nobili q̄ dedit ſeruis ſuis decē mnas ad negociandū. Luce. xix. Ex q̄bꝫ oībꝫ ꝑabolis apte oñdit̄ ꝙ hēm⁹ dō reddē rōem de act̄ ī vita nr̄a. Et h̄ ꝑmo ī egreſſu aīe de corpe. Unde Cipan⁹. Qualē te īuenit dñs cū vocat. ſ. ꝑ mortē tlem te iudicat vt ſciāt oēs. ait ipe ꝑ ꝓpham. qꝛ ego ſū dñs ſcrutans renes ꝛ corda. i. affectōes. cogitatōes q̄ do vnicuiqꝫ ſm opa ſua. de pe. di. j. Nūq̄d. Ad idē exēpla ī Vitaſpatrū dixit q̄dā ſcūs Tria ſūt q̄ valde timeo. Primū eſt qñ aīa egreſſura ē de corpe. Scōm qñ pñtabit̄ añ tribūal xpī. ſ. rōeꝫ reddituta. Tertiū ē qñ dabit̄ a xpo ſnīa ð me. Vñ ꝛ q̄dā ali⁹ ſenex cū videret quēdā iuuenē ridētē ait Ecce corā celo ꝛ terra reddituri ſum⁹ rōem dō de tota vita nr̄a. ꝛ tu rides. vñ Eccl. xj. dr̄. Letare iuuenis ī adoleſcētia tua. ꝛ ī bonis ſic cor tuū. ꝛ ſcito qꝛ ꝓ his oībꝫ adducet te dñs ī iudiciū. Nec ibi ī rōe reddēda mltū tpis ponet̄. ſic fit in mōo cū rōcinia fiūt. qꝛ tūc oīa nota ſūt iudici. ad Heb. iiij. Oīa nuda ſūt ꝛ apta ocul eī⁹. Et oīa ī pūcto repſentabunt̄ ꝯſcīe iudicādi. Horrendū ē ait apoſtolus incidere in manus dei viuentis. nil defectus impunitū ꝑmittētis. Hoc timēs ſanctus Job dicebat Verebar oīa opa mea. i. timebā. ſciēs ꝙ nō ꝑceres delinqnti. Timebā dubitās aliqñ ne forte aliquis defectus ī ipſis etiā bonis opibꝫ meis ineſſet qđ punitōem mereret̄. Et ſi colūne timēt tale iudiciū ꝑticulare ꝓ rōe reddēda. quid faciet harūdo. Eſt aūt rō exigenda de ſeptem.

De anime potentijs	De corpis membris
De tempore ꝛ adiacentijs.	De gratie adiumētis
De ſapientie documentis	De culpe inq̄namētis
De regimine in ſubiectis.	

Primū igitur de quo .§. I.

reddēda eſt rō deo eſt de anīa ꝛ potentijs quō cōſeruauit eā ꝛ exercuit. Deutro. iiij. Cuſtodi temetipm ꝛ aīam tuā ſolicite. Et Eccli. Cuſtodi animā tuā ꝛ da illi hōrem ſuū ꝛ merito. Eſt eni in ea imago dei. Unde btūs Aug. in li. de trini. licet aīa ſeu mēs nō ſit eius nature cuius ē deus imago tamē eius ibi q̄rēda ē. q̄ nihil eſt meli⁹. ſcꝫ in parte ſuperiori. Hec aūt imago apparet in potentijs eius ſcꝫ memoria. intellectu ꝛ volūtate. q̄ dicūtur potentie ſeparate. qꝛ ſcꝫ aīa ſēper retinet ꝛ vtit̄ eis etiā ſeparata a corpore. Sumēdo tñ memoriā ꝓ parte ītellectiua. q̄ retinet ſpēs intelligibiles ꝛ nō ꝓ potētia ſenſitiua. que etiā ē in brutis. Nec operat̄ anima niſi mediātibus iſtis potentijs. Ecce quō ē dei imago. qꝛ ſicut vna ē eeñtialr ꝛ trina ī potētijs. q̄ realr diſtinguunt̄ ab inuicē. ita ꝙ vna nō eſt alia. vna tñ ī eeñtia aīa ita vna eeñtia diuina ī tribus ꝑſonis realr diſtinctis adinuicē. ita ꝙ vna ñ ē alia pater ꝛ filius ꝛ ſpūſſanctus. ꝛ hi tres vnū ſūt. Honorat̄ aūt iſta imago qñ ꝯſeruat̄ ī ſua puritate. ꝛ potētie eius exercent̄ ꝓpter ipm deū cui⁹ ē imago. Et de memoria ait Salomō Eccleſt. xl. Memēto creatoris tui ī diebꝫ iuuētutis tue anteqꝫ veniet dies afflictionis tue ꝛ appinquēt anni de q̄bꝫ dicas mihi nō placēt. Et ps. Benedic anīa mea dñm. ꝛ noli obliuiſci oēs retributōes ei⁹. id ē bñficia ei⁹. q̄ iō dicūtur retributōes. qꝛ cū male feceris q̄tidie peccādo tāta ē charitas dei ꝙ innumera bona bñficioꝝ ſuoꝝ reddit tibi. Ait etiā ipe dñs ī Treñ. Recordare paupratis mee quā. ſ. ſumpſi ꝓ te abſinthij ꝛ fellis. i. amariſſime paſſiōis quā ſuſtinui ꝓ te. De intellectu dic mgr ī ij. ſē. di. j. Fec̄ ds rōnabilē creaturā vt ſūmū bonū ītelligeret. Et h̄ ē ad qđ hortat̄ ipe ds hoīes dicēs ꝑ pſal. Vacate ꝛ videte qm̄ ego ſū ds. vacate. i. ceſſate a vitijs ꝛ ab alijs opibꝫ exterioribꝫ aliqñ. qꝛ alr ñ pt videri aut ītelligi ds. Intelligite qm̄ ego ſū ds q̄ nō mutor. Ego ſū de⁹ q̄ meli⁹ excogitari nō pt. Ego ſū veꝝ vniūſale ꝛ ſummū bonū. Intelligēda q̄ꝫ ſūt mādata dei ꝛ ſuāda ꝛ curioſa omittēda. ſm illō Eccl. iij. Altiora te ne q̄ſieris. ꝛ fortiora te ne ſcrutatus fueris. ſed q̄ ꝑcepit tibi dñs illa cogita ſemꝑ. ꝛ in plibꝫ opibꝫ eius ne fueris curioſus. De volūtate. Prouē. xxiij. Fili pbe mihi cor tuū ꝛ volūtateꝫ Et modū docet dicēs Deutro. vj. Et Mat. xxij. ꝛ Luce x. Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo. Hugo in li. de arra aie. Scio aīa mea qꝛ vita tua amor ē. et ſine amore eſſe nō potes. Ea aūt ē vis amoris. vt talē te eſſe neceſſe ſit. ꝛ quale eſt illud quod amas. Hoc eſt amare velle bonum quod eſt voluntatis. Si ergo deū aīa amat ſpē deum habꝫ. imo ꝛ deus eſt participatōne. ſm illud. Ego dixi dij eſtis. Si terram amas terra es. Oſee. Abomiabiles facti ſunt ſcꝫ peccatores ſicut ea que dilexerunt. Ex toto corde ſeu voluntate deum diligit qui eum ſup omnia diligit. qui propter obſeruandum mandata dei ꝛ ſbſtantiam ꝛ familiam ꝛ patriam ꝛ famā ꝛ tempalem vitā poſtponit. Ex toto corde diligit q̄ oīa q̄ amat ꝓpt deum diligit. Cū igitur ſibi dicendū ſit Redde rōnem villicatōis tue de aīa tua ꝛ potētijs. quā rōem reddere po/

Duplex memoria reddenda ē. rō poſt.

De intellectu.

De volūtate.

oſe [illegible]

terit q̇ dei imaginẽ in lutũ ſepi⁹ pctoꝝ ꝓiecit. Qui bñfi-
cioꝝ dei rariſſime recordat⁹ eſt. ſ3 bñ iniuriaꝝ q̇ ſibi fecit
ꝓxim⁹ ad vlciſcendũ nõ remittẽdũ. Qui deũ nec cogno
ſcere voluit. nec ei⁹ mãdata nec ei⁹ ṽba. S3 totũ acumẽ
intellect⁹ ſui poſuit ad fraudes inueniẽdas. ad ṗdandũ
Qui totũ affectũ ſuũ poſuit ĩ terrenis ꝛ carnalib⁹. oẽm
rẽ viliſſimã magꝭ amans q̃ deũ. qḋ patet. quia ꝑ vno
ſolido dicet multa piuria. valde ḡ timẽdũ eſt talib⁹

Secũdo reddẽda eſt .§. II.

Reddẽ⁹ rõnem de corpe nro ꝛ q̃re

rõ de corpe nr̃o ꝛ mẽbris ei⁹. Ad q̇d ei data ſunt nobis.
oñdit apl's ad Ro. xij. Ut exhibeatꝭ corpa vr̃a d̄o hoſti
am viuentẽ. i. vt mactem⁹ ipm vicijs ꝛ ꝯcupiſcẽtijs tãq̃
aĩal ĩmolatũ ꝛ viuat in opib⁹ ṽtuoſis. Nã vt ait petr⁹ ĩ
canonica. xp̃s ſemel mortu⁹ ẽ ꝑ pctis nr̃is. iuſt⁹ ꝑ iniu-
ſtis vt offerret nos d̄o ſeq̃ntes eũ. mortificatos q̇dẽ car-
ne. viuificatos aũt ſpũ. Et cũ incõpabiliter debeam⁹ pl⁹
laborare ꝛ exercere mẽbra nr̃a in obſequiũ dei q̃ dyabo-
li mũdi vel carnis. imo ſolũ in bonore dei debem⁹ corp⁹
exercere ꝛ nũq̃ in pctõ. hũanũ dico ait apl's. c. vj. ꝓpter ĩ
firmitatẽ carnis vr̃e. Sicut exhibuiſtis mẽbra vr̃a ſui-
re iniq̇tati in iniquitatẽ. ſ. de vna ad aliã laborando. ita
exhibete nunc ſuire ipi iuſticie in ſanctificatiõem vt vel
ſaltẽ tm̃ laborẽt mẽbra vr̃a ꝓ deo. q̃tũ feciſtis ꝓ mũdo
vel pctõ. Quin q̃ ſenſus nr̃i exteriores q̃uis radicẽ ha-
beãt in aĩa. tñ nõ vtit̃ eis aĩa niſi ꝑ mẽbra vt ꝑ organa q̇-
bus ſunt affixa. Ut potẽtia viſiua ꝑ oculos auditiua ꝑ
aures ꝛ hmõi. Dedit ḡ tibi d̄s oculos ad aſpiciendu3 ad
neceſſitatẽ ꝛ vtilitatẽ. nõ ad vanitatẽ. Dedit tibi oculos
vt aſpiciẽdo celos ꝛ ornamẽta ei⁹ ſolẽ lunã ꝛ ſidera. clem̃
ta ꝛ aĩalia que ſunt in eis. ꝛ alia pulcra opa dei vt inde
exurgas ad ꝯtemplandũ pulcritudinẽ ꝛ magnitudine3
creatoris. a quo oĩa pulcra ꝛ pulcerrim⁹ ipeꝭ Inuiſibilia

De q̃nq̃ ſenſib⁹

eni dei a creatura mũdi ꝑ ea q̇ facta ſunt intellecta con-
ſpiciunt̃. i. dei ꝑfectiones. Ad Roma. j. dedit tibi aures
vt diſciplinas morales. ſciãs naturales. artes varias ab
alijs audiẽdo valeas addiſcere. ꝛ ex armonia cantum et
muſicoꝝ inſtrumẽtoꝝ. ꝯſideres cãtus ſuaues angeloru3
Dedit ꝛ nares ad odorandũ vt ex fragrãtia florũ ꝛ aro
matũ intelligas q2 ſancti dei in pr̃ia florebũt ſicut liliu3
ꝛ odor balſami erũt añ diuinã maieſtatẽ. Dedit ꝛ liguã
ꝛ palatũ vbi eſt guſt⁹ vt lingua tua. ꝛ nõ ſolum mẽte vt
angeli deũ laudes. admoneas ꝓximũ ꝯfitearis peccatu3
tuũ. Poſuit in ea guſtũ. vt ex ſuauitate ciboꝝ ꝛ potuũ ꝑ
cipias. qm̃ dulcis eſt dñs oĩs dulcedinis auctor. et cla-
mes cũ ſapiẽtiſſimo viro. O q̃ ſuauis eſt ſpũs tu⁹ dñe
qui vt dulcedinẽ tuã in filios demõſtrares. panẽ ſuauiſ
ſimũ de celo p̄ſtitiſti. babentẽ omnẽ ſaporem ſuauitatis
Sap̄. xvj. Non ſolũ mãna patrib⁹ in deſerto ſ3 refectio-
nem internalẽ ſctis tuis. cui⁹ cõpatiõe omne dulce ama
rum. vt ait b. Berñ. Dedit ꝛ man⁹ vt nõ abſcõdas ma-
nus ſub aſcella piger. S3 vt docet Salomon. Qḋcũq̃
poteſt man⁹ tua inſtãter opare boni. quia nec op⁹ nec rõ
nec ſcientia valẽt apud inferos quo tu ꝑperas. Pedes de
dit ad ambulandũ ad loca neceſſaria tibi ꝛ ꝓximo vtilia
Nõ pedes veloces ad effundendũ ſanguinẽ. vel ad ma-
lum qḋcũq̃ ꝯcurrẽtes. ſ3 ad dirigẽdos pedes noſtros ĩ
viã pacis. Tibi ḡ dicet̃. redde rõem villicatõis tue. Et ḣc
quilibet dicere poteſt cũ timore. Quid ſum miſer tũc di
cturus. quẽ patronũ rogatur⁹. quãdo iudex eſt vẽturuſ
cuncta ſtricte diſcuſſur⁹. Quid laboris ꝛ afflictõnis cor-
pus tuũ ſuſtinuit ꝑ deo. qui nec ieiunia eccl'ie. nec vigi-
lias in orõne. nec ꝑgrinationes ad eccl'ias feciſti. ſ3 ꝑ lu
cro innumera Oculi tui ad quid aliud reſpiciũt niſi ad
vanitates ꝛ curioſitates ꝛ voluptates implẽdas. Et ſi
lachrymis irrigant̃. nõ ḣ ꝑ peccatis. ſ3 ꝑ dãnis tpalibus
Aures tue que ſolicitant̃ audire. niſi detractiões. irriſio

nes. vaniloquia ꝛ turpiloquia. cantilenas mundanas ꝛ
hmõi. Nõ aũt verba dei. admonitiões. repbenſiões. lau-
des diuinas. Guſtũ tuũ oĩb⁹ cibis ꝛ potib⁹ vis dele-
ctari. vſq̃ ad crapulã ꝛ ebrietatẽ. Lingua aũt vti neſcis.
niſi ad mendacia ꝛ piuria ꝛ blaſphemias ꝛ cõtentiones.
ꝛ ſuſurrationes. Murmuratiões cõtra deũ ꝛ miniſtros
eius. Odores ſuꝑfluos ad voluptatẽ queris. Fetores in
firmoꝝ fugis. Man⁹ tuas nõ extendis ad paupes ſub-
leuando ſed ad eos p̄dandos. Opa manuũ tuaꝝ vana
ꝛ riſui digna. Pedib⁹ curris ad theatra. ad ſpectacl'a. ad
tripudia. Et ſi aliquãdo ad eccl'ias ꝛ feſtiuitates corum.
magis ad procandũ vt videas ꝛ videaris. q̃ ob deuoti
onem. Beati ergo ait ps̄. qui timẽt dñm. timore initiali
qui ambulãt ĩ vijs ei⁹. i. opib⁹ ṽtuoſis exercẽdo corp⁹ et
mẽbra ſua. q2 tũc nõ timebũt in hac rõne.

Tertio reddenda eſt .§. III

De tpe et tpalib⁹ rationẽ red- demus

rõ de tpe ꝛ adiacẽtijs ei⁹. i. de reb⁹ tpalib⁹. Tren. j. Uo-
cauit ꝯtra me tps. ſ. quo male vſus eſt ad arguendũ eu3
Job. xxiiij. Dedit ei tps ſeu locũ penitẽtie ꝛ ipe abuſus ẽ
eo in ſuꝑbiam. Señ. Nulla maior iactura q̃ tps. Om-
nia fortune ſunt temp⁹ tuũ. Nec poteſt recupari temp⁹
amiſſum. Qḋ aũt apl'us ait. Redimentes tempus qm̃
dies mali ſunt. nõ intendit ꝑ hoc dicere ꝙ tps amiſſum
poſſit recupari. ſed ꝙ ita feruẽter ꝛ ſolicite q̇s ſe habeat ĩ
futuꝝ. etiã vltra ſibi debitũ. ꝙ recõpenſet ꝑ ſuꝑerogatio
nem bonoꝝ opeꝝ neglectũ p̄teriti. vel dicit̃ redimere tẽ
pus q̇ quaſi ſuꝑflua ꝛ minus vtilia ꝛ ſi licita dimittit. vt
melioribus vacet. b. Berñ. Nil p̄cioſius tpe. Sed heu ho
die nil vilius reputat̃. Sed ſicut capillus de capite non
peribit. qḋ ſc3 nõ recipiat corpus reſuſcitatũ q̃tũ ad eos
ſc3 qui ſunt ad decentiã corpis. Ita nec momentũ a tpe.
de quo ſc3 nõ exigat̃ rõ. Uñ Anſ. in libro meditationu3
ait. O lignũ aridũ ꝛ inutile. eternis ignib⁹ dignũ. q̇d re-
ſpondebis in illa die cũ exiget̃ a te vſq̃ ad ictũ oculi. om
ne temp⁹ viuẽdi tibi impẽſum. qualit̃ fuerit a te expen-
ſum. Et iõ hortat̃ apl's ad Gal'. vj. Dũ tps habem⁹ ope
mur bonũ ad oẽs. In vno momẽto tpis p̄t hõ lucrari
vitã eternã. dũ eſt ĩ vita p̄nti. Totũ mũdũ daret dãna-
tus ſi hr̃et in p̄tãte ſua. vt ex eo poſſit habere modicum
tpis ad penitẽdũ. Et nõ ſolũ de tempe. ſ3 ꝛ de reb⁹ tpali
bus que dant̃ in tpe. reddituri ſunt homĩes rõem ſi bñ
vſi ſunt ꝛ ad ſubueniendũ paupib⁹. Dñs eni (ait Chry-
ſo.) nõ dños ſed diſpẽſatores nos eſſe voluit reꝝ ſuarũ.
Sicut ergo diſpenſator q̇ res dñi ſui ſibi retineret. vl' ꝓ
dige diſtribueret infideliter ageret ꝛ merito eſſet a dñi-
no ſuo puniẽdus. Sic ꝛ dñs deus rõem exigẽs in exi-
tu vite a diuitib⁹. qui ſibi theſauriſant. vel ſuꝑflue vtun
tur reb⁹ tempalib⁹ paupib⁹ ſubtrahẽtes. Unde beatus
Amb. An iniuſt⁹ eſt deus. vt nõ nobis eque diſtribuat
vite ſubſidia. vt tu quidẽ eſſes affluẽs ꝛ abundãs. alijs
autẽ deeſſet ꝛ egerent. ꝛ nõ potius quia voluit ſibi beni-
gnitatis ſue experimẽta largiri. aliũ vero virtute patien-
tie coronari. Tu vero ſuſceptis dei muneribus ꝛ in ſinũ
tuum redactis nil putas te agere iniquũ. ſi tantorũ bo-
na ſolus obtineas. Egentiũ eſt panis quẽ tu detineſ. nu
dorum veſtimentũ quod recludis. miſeroꝝ pecunia eſt
quam in terrã defodis. Tantoru3 ergo te ſcias inuadere
bona. quãtis poſſis dare quod velis. id eſt. quod debes
velle. Hec ille. diſt. xlvij. Sicut hi. Inſuper qui prodige
expendunt in edificijs ſumptuoſis. in cõuiuijs lautis.
in equitaturis faleratis. in canibus ꝛ auibus ad venan
dum ꝛ aucupandũ. in veſtibus pompatib⁹. in ornamẽ-
tis varijs. cogitent quã deo ſint reddituri rationem vi-
dentes pauperes fame mori veſtib⁹ nudari. puellas nu
biles ꝑiculo exponi ꝓpter defectũ dotiũ. captiuos in car-
ceribus mori. Diues qui epulabat̃ quotidie ḣ ſpendide

ſepultus in infernū. qꝛ micas menſe ſue noluit mendico
dare. nūc guttā aque ab eo nō pt̄ habere. Et q̄ purpura
ꝛ biſſo induebatur. nūc vermibꝫ opitur. Et iō Jacobꝫ i
canonica ſua ca. v. Exterret eos dicēs Agite nūc diuites
plorate vlulātes in miſerijs q̄ aduenient vob. diuitie ve-
ſtre putrefacte ſūt. Veſtimēta vr̄a a tineis comeſta ſunt
Aurū ꝛ argentū vr̄m eruginauit. ꝛ erugo eoꝝ in teſtioni
um vob erit. ꝛ manducabit carnes veſtras ſicut ignis.
Theſaurizaſtis vobis irā in nouiſſimis dieb⁹. Ecce mer
ces operarioꝝ veſtroꝝ q̄ meſſuerūt regiones veſtras. que
fraudata eſt a vobis clamat. ꝛ clamor eoꝝ in aures dn̄i
ſabaoth introiuit. Et paulopoſt. Ecce iudex an̄ ianuam
aſſiſtit. Admonet ḡ paulus diſcip̄lm ſuū Thimotheuꝫ
ep̄m ꝛ p̄dicatorē. di. j. Thimo. v. Diuitibꝫ huius ſeculi p̄
cipe nō ſublime ſape nec ſperare i incerto diuitiaꝝ ſuarū.
ſed i d̄o bn̄ agere. diuites fieri in operibus bonis. facile
tribuere. cōicare. theſaurizare ſibi fūdamētū bonū i futu
rū. Petrus ap̄ls. ij. ca. p̄me. Fraternitatē diligite. deū ti-
mete. q. di. Tūc oñdetis deū timere. ſi fraternitatē diligi
tis ſubueniendo miſeris;

Quarto reddenda. §. IIII.

eſt rō de gratie adiumētis. de cuius p̄cioſitate ait Petr⁹
i. c. ij. ep̄le. Maxima ꝛ p̄cioſa p̄miſſa nob donauit deus
.ſ. munera gr̄e. vt p hoc ſimus diuine nature ꝯſortes fugi
entes ei⁹ q̄ i mūdo ē ꝯcupiſc̄e corruptōem. Per grām enim
vitat̄ corruptio oīm peccatoꝝ. nec al'r pōt euitari. Nil p̄
cioſius gr̄a q̄ fac̄ nos gl'ia dignos. Ab hac p̄cedūt ſicut
radij a ſole. oīes v̄tutes aīam illuſtrātes ꝛ decorantes.
Ab hac orit̄ radius fidei vere intellcm̄ efficiēs ad aſſen
tiendū oībꝫ q̄ fide dn̄t teneri. Et a gr̄a p̄cedit virt⁹ ſpei.
mētē erigēs ad expectandū in dubio ſup̄nā gl'iam bn̄fa
ciēdo. Ex ip̄a deſcēdit flāma charitatis ad diligēdū de-
um ꝛ p̄ximū. Sobrietatem quoqꝫ tp̄antie ꝛ ſapiam pru
dētie docet. iuſticiā ꝛ virtutē. i. fortitudinē q̄bꝫ nil homi
nibꝫ in vita eſt vtilius. vt dr̄ Sap̄. viij. Temp̄antia enī
cohibet cōcupiſcibilē potētiā a delectatōibꝫ prauis. For
titudo iraſcibilē retinet in p̄ferēdis moleſtijs. ꝛ acuit in
aggrediendis arduis. Prudētia rōem inſtruit i agēdis
vt nil p̄perā faciat. ſed cōſona rōi. Juſticia aūt ad proxi
mū dirigit volūtatē vt nō ei noceat ſed p̄ficiat. Iſta aūt
p̄cioſa gratie munera donauit gratis non meritis nr̄is.
Hortamur vos ait ap̄ls. ij. Corin. vj. ne inuacuū grām
dei recipiatis. Oēs vtiqꝫ eā in baptiſmo recepim⁹. Gr̄a
enī i baptiſmo nō reqrit gemitū vl' planctū vl' aliō op⁹
ſed oīa gratis ꝯdonat ait b. amb. de ꝯſe. diſt. iiij. Donat
ſimul v̄tutes. donat ꝛ remiſſionē p̄ctōꝝ. niſi ponat̄ obſta
culū ei. q̄ð ponere nō pt̄ p̄uulus baptizat̄ cuꝫ careat vſu
rōis. Inuacuū aūt ꝛ fruſtra recipit q̄ eā nō exercet ꝛ au-
get p op̄a q̄tidie meliora. Sed multo magis invacuuꝫ
recipit q̄ eā p p̄ctā perdit. Vnuſquiſqꝫ ergo p̄ut accepit
grām i alterutꝝ illā admīſtrātes vt bōi diſpēſatores mul
tiformis gratie dei inquit Petrus i. j. Can̄. ca. iiij. Sꝫ cer
te cū dicet̄ tibi Redde rōem huius gr̄e. quō vſus es mul
tū habes timere. qꝛ n̄ ſolū n̄ augmētaſti h̄ p̄cioſū talētuꝫ
ſꝫ ꝛ p̄didiſti. Videmus enī coiter q̄ q̄citius p̄uenit pu-
er ad aliquē vſū rōis ſe implicat p̄pter malas ſocietates
multis turpitudinibꝫ ꝛ piurijs ꝛ blaſphemijs p̄pter que
amittit grām baptiſmalem. Et vtinā ſic eſſet ſolicit⁹ ad
recup̄andū amiſſam grām q̄ ē ſanitas anīe ꝛ vita. ſicut
eſt ſollicitus ad recup̄andū corpis ſanitatē cū infirmat̄
Sacramēta enī eccl'ie ſūt ꝯtētiua gratie ſm̄ Tho. in. iiij
Et iō ſi q̄s poſt baptiſmū grām amiſit q̄ð fit p q̄dlibet
mortl'e. al'r recup̄are eā nō pt̄ niſi p p̄niam. Sꝫ qꝛ nimis
tardi ſūt hoīes ad penitētiā ꝛ ꝯfeſſionē iō i null' ver' vir
tutibꝫ ſe exercēt. Sic ꝛ ſacramētū ſacre coīonis p quod
niens implet̄ gr̄a. ſ. deuote ſumptū. ꝛ future gl'ie nobis
p̄gnus dat̄. vt dicit b. tho. in off. q̄ꝫ raro aſſumit̄. q̄ꝫ ide-
uote. q̄ꝫ te[...]de. Eucariſtia dr̄ q̄ð latine bona gratia in-
terp̄tat̄. Quid enī melius corpe ꝛ ſanguie dn̄i. Noli ne-
gligere ait ap̄ls ad Thimo. grām q̄ data ē tibi in impo
ſitōe manus p̄ſbyteri. q̄ ptinet ad ordinē. Cū q̄ꝫta negli-
gētia ꝛ indiſpōe recipiāt clerici ſacr̄m ordīs. cū q̄ꝫta deſi
dia exeq̄nt̄ ipi ꝯſiderēt q̄ d̄o reddituri ſūt rōnem. igno-
rātia pleni. oī honeſtate vacui. cupiditate dediti ꝛ ſimo
nijs. inſatiabiles bn̄ficijs ꝛ dignitatibꝫ ocioſitate ſepul-
ti. p̄pter q̄ð accidit eis q̄ð dn̄s p̄dixit. Si ſal infatuatuꝫ
fuerit ad nihilū valet vltra niſi vt mittat̄ foras. vt cōcul
cet̄ ab homibꝫ. Mat. v. Infatuat̄ ſal qn̄ clerici q̄ debent
v̄bo ꝛ exēplo alios ꝯdire ꝛ p̄ſeruare a corruptōe vitioꝝ
nec alios admonēt. nec ipi virtuoſe viuūt p̄pter q̄d con-
temnūtur a popul' Unde dn̄s p Malachiā ca. ij. ad ſa-
cerdotes ait Vos receſſiſtis a via. ꝛ ſcandalizaſtis plu-
rimos i lege. ꝛ irritū feciſtis pactū leui. p̄pter h̄ dedi vos
ꝯtēptibiles ꝛ humiles. i. abiectos oībꝫ popul'. Qui tamē
populi malefaciūt dehonorando eos cum ſint miniſtri
chriſti ꝛ eccl'ie. ꝛ ad eū cuius ſūt miniſtri ꝛ queꝫ p̄ntant
debeāt aſpicere. nō ad mores eoꝝ malos. Cū ḡ tibi dice
tur Redde rōem ſacramētoꝝ q̄ tibi collata ſūt ad p̄curā
dū ꝛ augēdū grām q̄ꝫtū frequētaueris. quō deuote ſuſ-
cepis. Qual'r i eis te exercueris. Noli altū ſape ait apo
ſtolus ſed time. qꝛ cui plus collatū eſt plus exigit̄ ab eo.
Cū enī augētur dona ait btūs Grego. augētur ꝛ rōnes
donoꝝ. Tanto ergo humilior atqꝫ ad ſeruiendū d̄o p̄m-
ptior q̄ſqꝫ dꝫ eē ex munere q̄ꝫto obligatiorē ſe eē ꝯſpic̄ in
reddenda rōne. Timētes aūt dn̄m timore. ſ. initiali mi-
ſericordia circūdabit. pſ̄.

Quinto reddenda eſt. §. V

eſt rō. ꝛ ideo timendū de ſapientie documētis. ſ. receptꝭ.
Aīa nr̄a vt ait ph̄s naſcit̄ ſicut tabula raſa in q̄ nihil
eſt pictū. ſed apta eſt pingi. Et ſicut alie ſcientie ꝛ artes
addiſcūtur p documēta alioꝝ. ita ꝛ ſapīa ꝛ noticia diui-
noꝝ ꝛ moraliū. Qꝛ enī hō p̄pter peccata ſua obſcuratus
neſciebat legere in lege dei inſita in medio cordis noſtri.
dedit homibꝫ legē ſcp̄tā. legē. x. p̄ceptoꝝ. q̄ ſemp fuit ne-
ceſſaria obſeruari oībꝫ q̄ voluerūt ſaluari. Hec ē lex dn̄i
imacl'ata ꝯuertēs aīas. ꝛ teſtimoniū eius fidele. ſapiam
p̄ſtās p̄uulis. i. humilibꝫ. Deus igit̄ deoꝝ dn̄s locut⁹ eſt
ait idē in pſ̄. lxxx. ꝛ vocauit terrā. a ſol' ortu vſqꝫ ad occa
ſum ex ſyon ſpēs decoris eius. Deus dn̄s eoꝝ ſcōꝝ q̄ di-
cūtur dij p̄ticipatōe. pſ̄. lxxx. Ego dixi dij eſtis. Vel de-
monū q̄ dicūtur dij falſa nūcupatōe. pſ̄. Dij gentiū de-
monia vl' p̄ſidētiū q̄ dicūtur dij rep̄ntatōe. qꝛ rep̄ntant
deū. pſ̄. lxxx. Deus ſtetit in ſynagoga doꝝ. i. ſacerdotuꝫ.
Oīm hoꝝ de⁹ ver⁹ de⁹ nr̄ ē dn̄s ꝛ auctor locut⁹ ē inquit
b. aug⁹. ſup pſalteriū in illū v̄ſi. Multis mōis p ange-
los ip̄e locutus ē dādo legē i mōte ſyna. ita ait ap̄l'us ad
Galath. iij. c. ordīata p āgelos. ſ. illa lex locutus p p̄phas
ſuos. Eſaiā. Hieremiā. Ezechielē. Danielē. ꝛ alios. xij. mi
nores p̄phas excitādo hoīes ad obſuātiā legis ip̄am de
clarādo. futura multa p̄nūciādo ad aīandū eos. ꝛ cōmi
natōem adijciēdo ꝯ traſgreſſiōes. Demū locutus ē no-
bis in filio ſuo incarnato. Et q̄d ſapīa docere vl' exp̄me-
re potuit niſi v̄ba ſapīe falſas expōes legis a ſcrib repro
bando. obſcura declarando. in ſeipo adimplēdo. cōſilia
oīs p̄fectōis adijciēdo adiutoria ad obſeruādū offerē
do. Locutus ē p ap̄l'os ſuos ꝛ diſcip̄l'os q̄s miſit i vniu
ſum mūdū dicēs Docete oēs gētes. Et q̄d niſi xp̄m dei
v̄tutē et dei ſapīa. Locut⁹ ē p doctores ſuos b. Auguſt.
Amb. Hieroñ. Grego. ꝛ alios innumeros grecos ꝛ lati-
nes q̄s impleuit i medio eccl'ie ſp̄ū ſapīe ꝛ intellect⁹ ad
exponendas ſcp̄turas ſacras ſapiētia plenas. Loquēdo
aūt p hos ꝛ q̄tidianos p̄dicatores vocauit terrā ñ grecie

De gratie adiumētꝭ rōem reddemus.

De gratiꝭ ſacramētalꝭ

bus rōem reddem⁹.

trū vel aphꝛice vel italie.ſ; terrā totā.i.mūdū.Et h̄ ē qḋ
ſubdit. A ſolis oꝛtu vſq; ad occaſum.i.p totū.In omnē
enī terrā exiuit ſon⁹ coꝝ.Ex ſyon tn̄ ſpēs decoꝛis ei⁹.id ē
pulcritudo hui⁹ ſapiētis locutionis cepit ex ſyon.i.a pp̄lo
iudeoꝝ.qꝛ vt dr̄ Iſa.ij.c.De ſyon exibit lex.ſ.euāgelica.ꝛ
vbū dn̄i de hierl'm.Null⁹ ḡ pt̄ ſe excuſare qꝛ ignoꝛat iſta
documēta ſapīe.vbiq; ei pdicat̄ ꝛ p̄dicatū eſt.In ꝑticu-
lari etiā vocat terrā quēlibet pctōꝛē a ſol' oꝛtu vſq; ad oc
caſū.i.a p̄ncipio q̄ in eo oꝛit̄ ſol intelligentie q̄ ad vſum.
vſq; ad moꝛtē dat hoī documēta ſapīe.Reddes igr̄ rōz

De ſapīē-tie docu-ment; ra-tionē red-demus.

de tot documētis ſapīe quō ea obſuaueris.Et certe ma
le illi poterūt reddere rōem nec ipune trāſibūt.q̄ vba dei
audiētes.nil coꝝ q̄ audiunt.faciūt.Facti(ſm pphām)ſic
aſpidis ſurde aures coꝝ obturātis.q̄ nō audiet vocē in
cantantiū.Aſpis ſpens cū ꝑcēdit aliquē incātatuꝝ euz
vnā aurē figit in terrā.ꝛ aliaz cauda obturat ne audiat.
Sic multi audiētes vbū dei ex vna ꝑte figūt mentez in
terrenis.ex alia pmittūt ſibi futuꝝ tp̄s vite ad emēdan-
dum.vn̄ incātatio p̄dicātis ſapiēter.nō pt̄ eū educere d
clauſura pctī.Peius illi rōem reddēt q̄ audiētes vbum
nil mēte retinēt vl' rumināt meditādo.Vn̄ aīalia immū
da in lege iudicāt̄ q̄ nō rumināt.Eterne moꝛtis iudiciū
foꝛmidate frēs ait b. Gre.ſi vbū vite audiētes in vētre
memoꝛie nō retinetis.Signū ei moꝛtis eſt.cū infirm⁹ nō
retinet cibū.Sz peſſime illi rōem reddēt ꝛ ḡuiſſime pu-
nient̄ q̄ nec ipā vba dignant̄ audire. nolētes intelligere
vt bn̄ agerēt.Hos ꝯdēnabit ſtudioſitas regine Saba q̄
venit a finib; terre audire ſapīam ſalomonis. Mat.xij.
Cōtra hos igit̄ in reddēda rōne dicet ſapīa . vt habetur
Prou.j.qꝛ vocaui vos p ſcpturas ꝛ renuiſtis . Extendi
manū meā in crucē etiā dādo documēta.nec fuit q̄ aſpi
ceret.ſ.ad imitādū.Deſpexiſtis ōme ꝯſiliū meū ibi datū
ꝛ increpatiōes meas neglexiſtis . Ego in interitu veſtro
ridebo ꝛ ſubſannabo.cū vobis qḋ timebatis aduenerit
Clamabūt ad me ꝛ nō exaudiā eos.eo ꝙ exoſam habue
rint diſciplinā.ꝛ timoꝛē dn̄i nō ſuſceperint.

Sexto reddēda eſt .§.VI.

ratio de peccati inqnamētis.ſm b.Aug. pcm̄ ē dictū vl'
factū vel ꝯcubitū ꝯ legē dei .ꝛ in hac diffinitōe includit̄
omiſſio cuiuſlibet boꝝ ſm b.Tho.in ſūma. Nā ita pec-
cari pt̄ moꝛtalit̄ vel venialiter omittēdo ſic cōmittendo.
Sz p̄mū occult⁹ ꝛ iō magis timendū.Et de oīb; his
differētijs pctōꝝ reddēda eſt rō an̄ tribunal xp̄i.vbi q̄c-

De oīb; peccatis ꝛ differētijs pctōꝛum reddem⁹ rationem

qd latet apparebit.nil inultū remanebit.Et de mal' ope-
rib; dr̄ Salomon Eccs.vl. Cūcta q̄ fiūt adducet dn̄s ī
iudiciū p oīni erratu ſiue bonū ſiue malū.ſ.exiget̄ ratio
Nō ſolū de malo ope in ſe.ſ; etiā in eo qḋ de ſe ē bonuz.
vel alias videt̄ bonū ꝓpter aliquā malā circumſtātiā.er-
roꝛ eſt ꝛ in iudiciū adducet̄.Et quātūcūq; occultū opuſ
fuerit.manifeſtabit abſcōdita tenebraꝝ.i.pctōꝝ ait apo
ſtol⁹.Sz ꝛ de vbis rō exiget̄ xp̄o dicēte Mat.xij.De oī
vbo ocioſo qḋ locuti fuerint hoīes reddēt rōem ī die iu-
dicij.p̄mo ꝑticularis iudicij q̄ eſt in moꝛte.ꝛ ſm b. Gre.
p̄mo moꝛal'.dr̄ vbū ocioſum. qḋ neceſſitate vl' vtilitate
ſc; rōnabili caret.O q̄s vnq̄ enumeraret m'titudinē v
boꝝ ocioſoꝝ.q̄ q̄tidie dicim⁹.nullā nob de h̄ ꝯſciam fa-
cientes.Nō ſi de ocioſis rō exigit̄ cū pena.q̄d de ꝯtume
lioſis.de detractatoꝛijs.de ꝑiurijs ꝛ blaſphemijs. adu-
latiōib; ꝛ alijs malis.Sz ꝛ in cogitatiōib; impij.inter-
rogatio erit dic̄ ſapiēs.ſ.in futuro examine.Nā vt ait ſal
uatoꝛ nr̄.Ex coꝛde exeūt cogitatiōes.ꝛ he ſunt q̄ coinqui
nant hoīem q̄ ſc; ad aīam.Nec tn̄ ait b.Gre. Immūda
cogitatio mentē maculat cū pulſat ſ; cū p delectatōez ſu
perat.de pe.di.ij.Quis aūt iāte vtutis ꝛ ſanctitatis ex
tat q̄ nō h; cogitatiōes inutiles ꝛ ſupfluas. etiā qn̄ clau
ſo hoſtio ſenſuū ꝛ ſecreto vult prēm oꝛare. Delicta autez
iuuētutis mee ꝛ ignoꝛātias meas q̄ ſunt omiſſiones ne
memineris dn̄e.Sz ab occultis meis mūda me.ꝛ ab alie-
nis ꝑce ſuo tuo ait pſ.Cuilibet ḡ timēdū eſt in iſta rōiſ
exactiōe.Vn̄ in vitaſpatꝝ legit̄ ꝙ cū q̄dā ſanct⁹ pat̄ ad
extrema veniſſet ꝛ alij pl'es viſitaſſent eū.Videtes eum
tremere totū.dicūt ei.Et tu pr̄ times moꝛi cū ſp in pnīa
vixeris.Rn̄dit ille.Vere timeo.Nā licet p.xl. ānos labo
rauerim ī iſta ſolitudine ad ſuiēdū d̄o.tn̄ qꝛ alia ſunt iu
dicia dei q̄; hoīm.iō timeo.ne foꝛte placuerint deo. Vn̄
Job.xxxviij.Semꝑ ei q̄ſi tumētes fluctus timui dn̄m.
Plurima ſunt pctā noſtra . q̄ nobis leuiſſima vel nulla
vident̄.q̄ tn̄ de⁹ diſcutit ꝛ punit.Vn̄ in vitaſfratꝝ legit̄
ꝙ cū q̄dā vir valde religioſus ꝛ ſanct⁹ infirmat⁹ eſſet ad
moꝛtē leta facie ꝛ tot⁹ exhilarat⁹ dixit aſtātib; q̄ eū viſita
uerāt.Ecce beata maria mr̄ dei Salutem⁹ eā.Qō cum
oēs feciſſent ꝛ magnā ꝯſolatōem ꝑcepiſſent. licet nil vi-
derent dixit infirm⁹.O q̄; ḡte ꝛ iocūde recepit btā mat̄
dei vr̄am ſalutatōz.ꝛ ipa q̄z vos reſalutauit.p⁹ paululū
aūt cepit expaueſcere ꝛ valde anxiari.adeo ꝙ ſocius ei⁹
vix ſufficiebat ad extergēdū ſudoꝛē ex laboꝛe.Et fact⁹ in
agonia q̄ſi tūc deo redderet rōem de vita ſua. Aliqn̄ di-
cebat q̄ſi ad aliū loquēs.Hoc non eſt veꝝ.Foꝛte de aliq̄
pctō.ꝙ diabol⁹ ei obijciebat ad inducēdū ad deſperatō
nē.Aliqn̄ dicebat.O dn̄e dona mihi ꝛ ꝑce h̄ modicum.
Dixit ei ſoci⁹.Quid eſt h̄ frat̄ etiā ne ꝑua pctā reqrunt̄.
ꝛ d eis de⁹ exigit rōz.Qui ait.vtiq;.Et ea q̄ nulla putāt
hoīes eſſe pctā.Cōfoꝛtauit tn̄ eū ſoci⁹ efficacit̄ ad ꝯfiden
dū de mīa dei.Demū pacta pugna ſpūali tot⁹ in dn̄o re
leuat⁹ cū magna deuotiōe q̄euit in pace.

Septimo reddēda .§.VII.

eſt rō de regimine in ſubiectis.ꝛ h̄ valde timendū p̄latiſ
ꝛ rectoꝛib;.Vn̄ Sap.vj.dr̄. Audite reges ꝛ intelligite.
Diſcite iudices finiū terre.p̄bete aures q̄ ꝯtinetis multi-
tudines.qm̄ data eſt vob ptās a dn̄o ꝛ vt⁹ ab altiſſimo
q̄ interrogabit opa vr̄a ꝛ cogitatiōes ſcrutabit̄.qm̄ cum
eſſetis miſtri regni illi⁹.nō recte iudicaſtis nec cuſtodi-
ſtis legē iuſticie.nec ſm volūtatē ei⁹ ambulaſtis.Hoꝛrē-
de ꝛ cito apparebit vob.qm̄ iudiciū duriſſimū fiet his q̄
p̄ſunt.Exiguo enī ꝯcedit̄ mīa.Potētes aūt potēter toꝛ-
mēta patient̄.Nō enī ſubtrahet pſonā cuiuſq; dn̄s. nec
verebit̄ magnitudinē cuiuſq;.Apl's etiā ad Heb.xiij.ait
Obedite p̄poſitis veſtris ꝛ ſubiacete eis. Ipi enī inuigi
lant q̄ſi rōem reddituri de aīab; veſtris.vt cum gaudio
faciāt nō cū triſticia.Ad idē facit qḋ ait dyoniſi⁹ papa
xlij.q.j.Eccl'ias.dicēs.Vnuſq̄ſq; ꝓtētus ſit termis ſuiſ
ꝛ eccl'iam ꝛ plebē ſibi cōmiſſam diligēter cuſtodiat vt d
ouib; ſuis deo rōem reddat ꝛ gl'am inde nō iudiciū.id ē
damnatiōem recipiat.Rōem igit̄ p̄ſidētes reddere hn̄t
deo in egreſſu ſuo de h̄ mūdo.quō acceperint p̄laturam
vtꝝ p ambitiōz vl' p ſymoniā vl' p intruſionē.quia vt ait
Leo papa.Principat⁹ quē met⁹ extoꝛſit vel ambit⁹ occu
pauit.ꝛ ſi actib; ſuis ꝛ moꝛib; nō offendat.ipſi⁹ tamē in
itij eſt ꝑnitioſus exēplo.ꝛ difficile eſt vt bono ꝑagantur
exitu.que malo ſunt inchoata principio.j.q.j.Principa
tus.Si p ſymoniā accepit vel alias iniuſtū titulū.cum
careat iuriſdictione ꝛ autoꝛitate ſup populū illum.quia
ſuſpenſus vel nullus.decipit quantū eſt in eo animas
illas abſoluēdo. Vn̄ ab eo tanq̄ oues ꝑdite exigentur.
Rationē quoq; reddere habet deo ſi pp̄l'm ſuū verbo et
exemplo ad bene viuendū induxerit.Chriſ.in iudicio ſe
des ſi bene docueris ꝛ bene vixeris. populū inſtruis q̄-
modo viuere debeat.Si aūt bn̄ docueris ꝛ male vixeris
deum inſtruis quō debeat te cōdemnare.Rationē quo-
q; reddere hebet de adminiſtratiōe ſacramentoꝝ ne in-
dignis dederit.Si reſtiterit potētib; vſurpantibus iu-
ra eccl'ie.vt btūs Tho.Cātuarien̄.ꝛ btūs Ambꝛo.xxiij.

q. viij. Conuenior. Unde dñs p Ezech ꝯ illos q̇ tãq̃ mer
cenarij cũ videt lupũ venientẽ fugiũt. ⁊ lupus rapit ⁊ di
ſpergit oues. ait. Nõ aſcendiſtis ex aduerſo. neq̃ oppoſu
iſtis vos murũ ꝑ domo iſrl'. vt ſtaretis in plio in die dñi
Rõnẽ quoq̃ reddituri ſunt ſi crimina ſubditoꝝ dimiſe
rũt impunita ⁊ incorrecta ſine cauſa ratõnabili. Naȝ vt
ait btũs Greg. Peccata que ĩ nos cõmittũtur facile di-
mittere poſſumus. q̇ vo in deũ ꝑpetrant cũ magna diſ-
cretõne nec ſine vindicta poſſumus relaxare. xxiij. q. iiij.
Si is. ⁊ b. Grego. ſuꝑ pſalteriũ Duo iſta nomĩa nõ fru-
ſtra dicũtur. Homo peccator q̄ peccator ẽ corrige. q̄ hõ
eſt. miſerere nec iuſte miſereberis hominẽ. ſi non correxe-
ris peccatorẽ. huic nomini inuigilet diſciplina. put vni
cuiq̃ apta eſt cura nõ ſolũ epo regẽti plebẽ ſuã. ſȝ ⁊ pau
peri regẽti domũ ſuã. diuiti regẽti familiã ſuam. pr̃i re-
gẽti plebȝ ſuã. marito regẽti cõiugẽ ſuã. regi regẽti pr̃iaȝ
ſuã. vt nulli miſcõdia claudat. nulli impunitas relinqt.
xxiij. q. iiij. Duo. Ualde timẽdũ eſt vnicuiq̃ p̄ſidenti q̇d
dñs ait Ezechieli ĩ pſona oĩm p̄latoꝝ. Fili homĩs ſpecu
latorẽ dedi te domui iſrl'. Si dicẽte me ad impiũ Mor
te impie morieris tu nõ fueris locutus vt impius ſe cuſto
diat. impi⁹ ipe ĩ iniquitate ſua moriet. ſanguinẽ vo eius
de manu tua requiram. ſed ſi te annunciãte ad impiuȝ
vt auertatur a vijs ſuis. nõ fuerit auerſus a via ſua ma
la morietur ipe in iniquitate ſua. porro aĩam tuã libera-
ſti. Ezech. xxxiij. ⁊ in ca. ſe. ſ. xxxiiij. ait dñs. Ue paſtorib⁹
iſrl' qui paſcebatis ſemetipos. Lac comedebatis ⁊ lanis
cooperiebamini. ⁊ qđ craſſum erat occidebatis. gregem
aũt meũ nõ paſcebatis. qđ infirmum nõ erat cõſolida-
ſtis. qđ egrotũ nõ ſanaſtis. qđ fractũ nõ alligaſtis. ⁊ q̇d
abiectũ nõ reduxiſtis. qđ perierat nõ queſiſtis. ſed cũ au
ſteritate impabatis ⁊ cũ potẽtia. ⁊ diſpſe ſunt oues mee.
eo ꝙ nõ eſſet paſtor. ⁊ facte ſũt in deuoratões oĩm beſtia
rũ. ꝓpterea paſtores audite verbũ dñi. Ecce egoipſe ſuꝑ
paſtores requirã gregẽ meũ de manu eoꝝ. Hec ibi licet
hely ſũm⁹ ſacerdos ĩ ſe ſanctus eſſet. tñ q̄ filios publice
male faciẽtes nõ correxit aſpe vt exigebat exceſſus eorũ.
rephenſus fuit a dño terribil'r. ⁊ demũ cũ filijs vitã ma
la morte finiuit. vt patet. j. Reg. iiij. Et notãdũ ꝙ cũ do
min⁹ p̄dixit ꝑ Samuelẽ malũ ꝙ cõminatus ẽ heli ꝓpt
negligẽtiã correctõis filioꝝ ait. Ecce ego facio vbũ. qđ q̇
audierit tinniãt ambe aures ei⁹. ſ. p̄ timore. ⁊ ideo vt di-
cit Eccl'. xix. Corripe ꝓximũ anteq̃ ꝯuenieris ⁊ da locũ
timori altiſſimi.

Q, timẽdũ eſt purgatoriũ et ꝙ ſeptem ſũt purga-
toria.

Caplm. x.

Quintum quod ẽ timẽ-
dum ſed timore initiali. vt in timore ſit p̄miuȝ. ẽ
purgationũ aſpa variatõ. Unde dr̃ Deutro. v. deũ tuũ
timebis. Et paulopoſt ſequit. nequãdo iraſcat furor ei⁹
ꝯ te. ſ. ꝑ varias punitões. ⁊ Act. x. ait pnceps aploꝝ. In
omi gente. q̇ timet deũ acceptus ẽ illi. Dicit aũt be. Gre.
di. xxv. qual'. De quibuſdã culpis ãte diẽ iudicij ẽẽ pur-
gatõis credẽdus ẽ ignis ꝑ eo ꝙ vitas ait. Qui blaſphe-
miã dixerit in ſpũm nõ remittet ei in hoc ſeculo neq̃ in
futuro. Ex his vbis arguit b greg. a ꝯrio ſẽſu. ſ. ꝙ alique
culpe remittunt hĩ p̄nti vita ⁊ aliq̄ ĩ alia vita. Et cũ re-
mittũtur purgant ſȝ nõ niſi ꝑ ignẽ afflictõis. Ignis eĩ
ĩ ſcpturis ſignat quãcũq̃ afflictõem etiã p̄ntis vite. ſic
exponit illđ q̇d ait bap. de xpo. Ipe vos baptizabit in
ſpũſctõ ⁊ igne. i. lauabit. purgabit a pctis igne tribulati
onis. Uñ poſſumus ponere. vij. purgatoria intelligẽdo
ꝑ purgatoriũ oĩe qđ affligit ad tps ꝑ pctis ⁊ purgat.

Purgatorium innate ⁊ cõmunis paſſionis.
Purgatorium pene volũtarie afflictõis.
Purgatoriũ illate ab alio vexatõnis.
Purgatoriũ poſt tranſitũ venial' offenſionis.
Purgatoriũ ꝑ criminali incomplete ſatiſfactõis.
Purgatoriũ neglecte ꝑ alio obligatõis.
Purgatoriũ in p̄nti patricie procuratõis.

In quolibet hoꝝ eſt pena ⁊ ad temp⁹ ad purgatõem. ſi
tamẽ patiẽter ferat ⁊ in ſtatu gratie.

Primũ igitur purgato- §. I.

De purgatorio ĩnate ⁊ cõmũis paſſionis.

riũ ẽ penalitas cũ q naſcimur quã ꝯtinue patimur. fa-
mis. ſitis. caloris. frigoris. ſudoris. feſſitudĩs. interne paſ
ſiõis ⁊ mortis. vt merito dicat Salomõ Eccli. ij. Cuncti
dies eius laborib⁹ ⁊ erumnis pleni ſũt. nec ꝑ noctẽ qui-
dem requieſcet ⁊ ploratus homĩs in ortu ſuo ẽ quaſi q̄-
dam ꝓbia ſuaꝝ miſeriarũ ad quas ingredit. Quãuis
aũt hec ſine peccato ſit tñ ex peccato originali ꝓcedũt vt
punitio eius. Uñ btũs Greg. Sepe ſine pctõ fit q̇d ve
nit ex culpa. Nã ſine culpa eſurimus. Sȝ ex pctõ ꝓuẽit
vt eſuriam⁹. di. v. ad ei⁹. Ex ipis aũt purgamur patient
ferẽdo ⁊ a peccatis cauẽdo. Cõſiderãdo q̃ta pena inſli-
cta ſit humano generi toti ꝑ vno peccato. Uñ apte dici
p̄t illud Exo. xx. Dñs venit cũ terrore vt timor eius eſſȝ
in nobis ⁊ nõ peccaretis. Chriſtus volũtarie aſſumpſit
has penas. ⁊ ſi non habuit peccatũ originale q̇ venerat
purgatõem peccatoꝝ faciens. vt dicit apl's. ad Heb. j.

Secũdũ purgatoriũ. §. II.

De purgatorio volũtarie afflictõnis.

eſt pene. quã ſibi quiſq̃ volũtarie aſſumit. Et iſte eſt op
timus modus purgãdi ſua pctã mortl'ia ⁊ venialia q̃-
tũ ad culpã ⁊ q̃tũ ad penã. vt ait b. Greg. de pe. diſti. j.
Si pctm̃. De⁹ delictũ ſine vltõe ñ patit. Aut eñ hõ punit
ſe aut d̃s cũ hoĩe. ꝑ ſe punit hõ. qñ volũtarie penã dolo
ris aſſumit de pctis. vñ b. aug⁹. diffinit ꝙ pnĩa ẽ q̇dam
dolẽtis vindicta puniẽs ĩ ſe q̇d dolet ꝯmiſiſſe. ⁊ q̃to q̇s
magis dolet tãto mag' purgat. ⁊ q̇ad culpã ⁊ q̇ ad pe-
nã debitã ꝑ pctis tp̄alẽ. totũ tñ egit ĩ vtute paſſiõis xpi
Uñ ⁊ de dauid dr̃ Eccl'. lxvij. xps purgauit pctã ei⁹. id
eſt dñs. ⁊ exaltauit cornu ei⁹. Doluit eñ de pctõ cõmiſſo.
ꝯfeſſo Nathã. ⁊ vtute paſſionis xpi. (etſi tũc future) fuit
purgatũ pctm̃ ei⁹. Et q̄ coĩter dolor penitẽtis nõ ẽ tan
tus ꝙ ſufficiat purgare ſeu ſatiſfacere omĩ debito pene
tp̄al'. iõ ⁊ ꝯfeſſor iniũgit aliqđ ĩ pnĩa agẽdũ penale vt ma
gis purget a debito pene tp̄al' vl' alleuiet. Qr vo pnĩe ĩ
iũcte ſũt pue ꝓpt ĩꝑfectõȝ penitẽtiũ. ea etiaȝ q̄ hoĩes ſibi
aſſumũt volũtarie de genere bonoꝝ. vt elĩnas facẽ. ieiu-
nia. pegrinatões. diſcipliãs. cilicia. abſtinẽtiã ꝓpter deuȝ
Oĩa iſta ſũt purgatoria ſi fiãt ĩ ſtatu gr̃e ĩq̃tũ penalia
ſũt pene tp̄al' ad quã q̇lib; ẽ debitor ꝓpter pctã. ⁊ incom
ꝑabiliter pl⁹ q̃ ſibi exiſtimat. Et iõ dr̃ ſap. Eccl'. v. de ꝓ-
piciatu peccatoꝝ noli eſſe ſine metu.

Tertiũ purgatoriũ §. III.

De purgato° illate vexationis.

eſt illate ab alio vexatõis. Oẽs q̇ dño placuerũt ab initio
ꝑ mlt'as tribulatões trãſierũt fidles. Iudith. viij. ⁊ q̄ vt
dr̃ Amos. iij. Nõ ẽ malũ ĩ ciuitate qđ dñs ñ fecerit. ſcȝ de
malo pene. Nã malũ culpe ipe ñ fac. iõ ſi q̇s recipit iĩuri
aȝ a ꝓxio. puta ĩfamiã. rapinã. bonoꝝ ablatõeȝ ꝑſecutõȝ
⁊ hmõi. illa vexatõ ĩq̃tũ ẽ ĩ penã. a dñs ẽ. q̄ oĩs pena in-
q̃tũ pena iuſta ẽ. Oẽ iuſtũ ẽ bonũ. oẽ bonũ ẽ a dñs. ergo
ſm b. aug. oĩs afflictõ ẽ a dño. ⁊ ñ ſolũ ĩfirmitas. paupertas
⁊ hmõi. ſȝ etiã mala q̄ ĩferũt ab hoib⁹. ſic ñ potuit diabo-
lus cũ oĩ neq̄tia ſua ledẽ. Iob ĩ ſbã. familia ⁊ pſõa. niſi li-
cẽtiat⁹ a dño. vt pȝ Iob. j. Nec etiã ĩ gregẽ porcoꝝ ĩtrare.
niſi ꝑmiſſus a xpo. vt hẽt Mat. viij. ita nec hõ p̄t homĩ
nocẽ ſine ꝑmiſſu dĩ. Uñ ⁊ ipe ſaluator ait pilato cũ ⁊ ipſe
ſet ꝙ poſſet eũ crucifigẽ ⁊ dimittẽ. Nõ hr̃es p̄tãtẽ vllã. ſ.
ad me ledendum. niſi tibi datum eſſet deſuper. Iohan-
nis. xix. Dauid etiam cum fugeret egreſſus hieruſalem

a facie filij ei⁹ q̄ vſurpauerat regnū p̄ris ꝛ mortē ei⁹ q̄re bat. qn̄ ꝑgēti cū aliq̄bꝫ ſibi fidelibꝫ ꝑ latera mōtis ꝛ plā geret pctā ſua. q̄dā peſſim⁹ hō noīe ſemei iniuriaret ei ꝯtumeliādo. ꝛ ꝓijceret lapides ꝯ dauid dicēdo. Egrede re vir ſanguinū Egredere egredere vir belial. Nūc ꝑmūt te mala tua. q̄ꝛ vir ſanguinū es ꝛ inuaſiſti regnū Saul. Abiſai frater Joab cū ʒ vellet ire ad vindicādū iniurias regis. ꝛ occidēdū illū ꝓhibuit eū dauid dicens. Dimitte eū vt maledicat. dn̄s p̄cepit illi vt malediceret dauid. Et q̄s eſt q̄ audeat dicere q̄re ſic fecit. dimitte eū vt maledi cat iux̄ p̄ceptū dn̄i. ſi forte reſpiciat dn̄s afflictionē meā ꝛ reddat mihi bonū ꝓ maledictiōe hodierna. ij. Re. xvj.

Q. vexa‐tiōes a q̄‐buſcunq̄ʒ hoībꝫ in‐ferunť ſūt a deo

Hmōi igiť tribulationes ſiue a deo ſiue ab hoībꝫ illate. cū patienť ferūť in ſtatu gr̄e. ſunt purgatoriū penaꝝ de bitaꝝ ꝓ peccatꝭ. ꝛ defectuū. vn̄ dꝛ a dn̄o nr̄o ih̄u chriſto Omē palmitē q̄ fert fructū. i. bonoꝝ opeꝝ purgabit eū ſcʒ a ſuꝑfluitate defectuū ꝑ tribulatōes p̄ntes vt fructū plus afferat. Jo. xv. Et b. Greg. Ab electis ſuis maclas pctōꝝ tꝑali afflictiōe de⁹ curat abſtergere. q̄s in eis ī eter num nō vult videre. de pe. di. j. Si pctm̄. Et q̄ʒto quis magis ad dei obſeq̄a ſe occupat. tāto magis tribulatio nibꝫ viſitať. Et ideo Ecc̄i. ij. diciť. Fili accedēs ad ſuitu‐tem dei. ſta in iuſticia cū timore. ꝛ p̄para animā tuā ʒ ad temptationē.

Quartū purgato‐ .§. IIII.

riū eſt poſt hāc vita. pena quā ſuſtinēt aīe cū egrediun‐tur a corpe. nō plene hic emūdate ab omni defectu. quā penā ſuſtinēt ad tꝑs q̄uſq̄ʒ purgenť ad plenū. de q̄ pōt intelligi illud Malach. iij. Purgabit filios leui ꝛ cola‐bit eos q̄ſi auꝝ ꝛ argentū. Leui interp̄tať aſſumpt⁹ ſeu appoſit⁹. ꝛ ſignificat eos q̄ aſſumpti a dn̄o ꝑ morte appo nunť ad p̄res. Jſti purganť ꝑ ignē ſi aliq̄d peccati vl' ex piabile ſecū deferūt ſicut fit de auro ꝛ argēto cū colāť ꝑ ꝑ ignē purgať ſcoria eoꝝ. Et ſicut ait ap̄ls. j. Coꝝ. iij. Si q̄s ſuꝑedificauerit ſuꝑ h̄ fundamētū. ſ. fidei x̄piane viue q̄ auꝝ dꝛ q̄ʒtū ad dilectiōʒ dei. argentū q̄ʒtū ad dilectōʒ ꝓximi. lignū. fenū. ſtipulā. ip̄e ſalu⁹ erit ſic q̄ſi ꝑ ignē trā ſiens. ſ. purgatorij. ita q̄ ly q̄ſi vel eſt exp̄ſſiuū ʒ veritatis ita q̄ eſt ver⁹ ignis cruciās. vl' ſi nota eſt ſilitudinis. re‐ferť ſimilitudo ad purgatiōeʒ. vt ſicut purgareť vas au reū vel argenteū mixtū ligno ꝛ hmōi ꝑ ignē tranſiēs. ita aīa ſecū deferēs pctā venialia q̄ habēt gradus maioꝝ ꝛ leuioꝝ ꝑ penā illi⁹ ignis purgať. ꝛ p̄ſenteť vas puriſſi‐mū an ꝯſpectū dei p⁹ certū tꝑs. Nihil enī coinq̄natum introibit in illā glīam. Et h̄ eſt qō dicit b. grego. ꝛ Aug. di. xxv. §. Alias. ꝛ c. Qualis. ſ. q̄ de leuibꝫ pctīs cū q̄bꝫ homo decedit. purgatiōis credēdus eſt ignis. Et ponūt exēpla vt riſus īmoderat⁹. ſermo ocioſus. Cura rei fami liaris q̄ vix poteſt exerceri ſine pctō. etiā ab his q̄ nouerīt vitare pctm̄. Hec beat⁹ Gre. Aug⁹. addit alia exēpla. et alibi dicit ip̄e b. Aug. q̄ lignū. fenū. ſtipula ſunt affectō nes inordinate circa deū tm̄. q̄bꝫ dediti ſunt hoīes rebꝫ tꝑalibꝫ familijs ſuis ꝛ amicis vl' ꝓprie ſenſualitati ī q̄bꝫ radicate aīe hinc diſcedūt. Et q̄ꝛ hic ignis purgatori⁹ vt dicit beat⁹ Aug. in li. de igne purgatorij. miro modo eſt grauis. Excellit enī oēm penā hui⁹ vite. iō timēda ē pe‐na purgatorij. Vn̄ ſaluator noſter Math. x. ait. Timete eū q̄ poſtq̄ʒ occiderit pōt mittere animā ꝛ corp⁹ in gehē nam. i. ignē infernalē. Jdē eī ignis eſt in ſuba. ignis cru cians purgādos ꝛ dānatos. ſʒ p̄mos ad tꝑs. ſecūdos in ꝑpetuū. Jta dico vob̄ hūc timere. ſʒ timore initiali non ſeruili. De quo Ecc̄i. j. Jnitiū ſapīe timor dn̄i ꝛ cū fideli bus in vulua ꝯcreat⁹ eſt ꝛ cū electis femīs gradiť. ꝛ cum iuſtꝭ ꝛ fidelibꝫ agnoſciť. Dū aūt aīa purgāda ī igne cru ciatur. deū videre nō pōt facie ad faciē. vt ſancti in glīa. Et de hac etiā ad tꝑs ſubtractiōe diuīe viſiōis maxime cruciať pl⁹ q̄ʒ de pena ignis. Scit enī ſe aptā ad viden‐dum ꝛ fruendū ſūmo bono. quo cū p̄ueť ꝓ illo tꝑe ma‐xime affligiť ꝓpter qō dicere valet aīa illa. Fuerunt mihi lachryme mee. i. dolor. panes die ac nocte. i. ꝯtinue talis cibꝫ amar⁹. medicinalis tn̄ ad purgandū dū diciť mihi. ꝑ ſingulos dies cū ibi maneo in purgatorio. Ubi ē de⁹ tu⁹. Spes enī que differť. i. res ſꝑata. affligit animā dꝛ Salomō. ꝛ tāto magis q̄ʒto magis diligiť. Nō paꝝ eciam affligunť aīe ip̄e ex inſultatōe ꝛ irriſiōe demonuʒ de eaꝝ penis. ſicut in p̄nti ſi q̄s videret inimicū ſuū de ſuo infortunio vel pena inſultare ꝛ letari. multū affligeretur Nō tn̄ ip̄i demones torquēt aīas in purgatorio. ſm̄ be. Tho. in. iiij. q̄ꝛ nō decet vt quoꝝ fuerūt victores. hi ſcʒ q̄ ſunt in purgatorio. habeāt eos tortores. nec ita abſorbē tur a grauitate pene. q̄n ſciāt ſe ad tꝑs ibi eſſe ꝛ aliq̄n li berandos. vn̄ patiēter ferūt punitionē diuīe iuſticie. Et pie credi poteſt q̄ angeli ſancti aliq̄n viſitēt ꝛ cōfortent. Vn̄ legiť in li. de ſeptē donis. q̄ cū quidā ſcelerate viue ueret. viſitat⁹ a dn̄o vt ad ſe rediret incurrit grauē infir‐mitatē ꝛ diutinā. Attediat⁹ aūt ex plixitate languoris ro gabat freq̄ter dn̄m. vt de carcere corꝑis educeret eum Apparēs aūt vna dieꝝ ei angel⁹ dn̄i ex ꝑte dei dedit ſibi optionē eligēdi qō magis vellet. vl' adhuc ꝑ duos ānos illā infirmitatē tolerare ꝛ poſtea ad celū euolare. aut tūc moriēdo ꝑ tres dies in purgatorio ꝑmanere. At ille at‐tendens ad breuitatē tꝑis q̄ erat māſur⁹ in purgatorio ꝛ longitudinē dieꝝ q̄bꝫ infirmitatē iā diu exꝑtā adhuc erat paſſur⁹. ꝛ elegit poti⁹ morari in purgatorio ꝑ tridu um eſſe ꝛ mori. Exaudit⁹ ḡ ď hac luce migrauit. ad ignē purgatoriū ꝑgens aīa ei⁹. Jnde ad horā ab exitu ſuo ď hoc mūdo. apparuit ei ī purgatorio angel⁹ dn̄i cōfortās eū. Jnterrogauitq̄ʒ cū ſi eū recognoſceret. Rn̄dit mīme. At ille. Ego ſum angel⁹ dn̄i q̄ tibi dedi optionē ſumēdi ex ꝑte dei ad hūc locū. ſ. veniēdi ꝛ triduo morā faciendi. an in illo tua infirmitate ꝑ biennium ꝑmanēdi. Cui ille. Nequaq̄ʒ vales eſſe angel⁹ dei. q̄ꝛ ille mētiri nō pōt. Sʒ q̄ mihi h̄ dixerit mendaciū magnū exp̄ſſit. Nā cū dixe‐rit ꝑ triduū me hic moratuꝝ. Ego iā manſi in his maxi mis penis ꝑ plurimos annos. Angel⁹ ꝓo ad eū. Tu hic non fuiſti niſi ꝑ horam. ita q̄ adhuc habes hic manere qō reſtat. At ille roga dn̄m meū vt nō reſpiciat ad īſipiē tiam meā h̄ eligēdo. ꝛ tu ꝓ me intercede apud eū vt redu cat ad vitā p̄orē. ꝛ ego nedū ꝑ duos annos ſʒ q̄ʒtū placu erit ei parat⁹ ſum tolerare infirmitatē illā. qō ꝛ obtinuit vnde vite reſtitut⁹ patiētiſſime ꝛ letāter oēm dolorē tole rabat. exꝑtus penas purgatorij.

Pena ani‐me pur‐gāde p̄ter ignis cru ciatū.

De pur‐gatorio p⁹ trāſitū venial' of fenſiōis

Eſſe aūt purgatoriū .§. V.

neceſſariū eſt ad ſalutē credere. Jp̄m aūt negare vt faci‐unt greci. hereticū eſſet ꝛ dānabile. Hoc aūt ꝓbať ꝛ auto ritate ſcripture ꝛ ex more ꝛ obſuatiōe eccl'ie ꝛ ex ratione. ꝛ ex exēplis multipharie. De p̄mo dꝛ. ij. Machabeo. xij Sancta ꝛ ſalubris eſt cogitatio ꝓ defunctis exorare vt a pctīs ſoluanť. Qui in inferno dānatoꝝ ſunt. a pecca‐tis ſolui nō p̄nt. q̄ꝛ in inferno nulla eſt redēptio. Qui in gloria ſuꝑna ſunt pctā nō h̄nt a q̄bꝫ ſoluāť. Reſtat ḡ vt de his q̄ ſunt in purgatorio ītelligať. vt ſoluanť vl' a ve nialibꝫ cū q̄bꝫ diſceſſerūt vel a penis debitis ꝓ mortali‐bus q̄bꝫ in mūdo ad plenū nō ſatiſfecerūt. vn̄ ꝛ Judas machabe⁹ vt ibi dꝛ miſit hieroſolimā. xij. milia dragmas argēti offerri eas ibi ꝓ pctīs mortuoꝝ. ſ. in bello qō geſ‐ſerant ꝯ inimicos vt a penis purgatorij liberarenť vl' al leuiarenť. Et beat⁹ Aug⁹. in encheridion ait. Neq̄ʒ negā dum eſt defunctoꝝ aīas pietate ſuoꝝ viuētiū poſſe rele uari cū ꝓ illis ſacrificiū mediatoris offerť. vl' elemoſyne fiūt. Sʒ hec eis p̄ſunt q̄ cū viuerēt h̄ ſibi vt poſtea p̄nt ꝓdeſſe meruerūt. Jdē Grego. xiij. q. ij. Aic. Et b. Amb. c.

Purgato‐rium cēp‐bať multi‐pliciter

Ca.10. De ſeptēplici purgatorio timendo

Quia alij̄.q.e. Probatur idem ex obſeruatione eccleſie
que eſt maioris autoritatis ꝙ̄ dicta cuiuſcunqȝ doctoꝝ
Nā vbiqȝ in eccleſia fiunt miſſe ⁊ ſuffragia alia ꝓ defū-
ctis.⁊ miſſa ſpecialis ꝓ eis q̄ incipit. Requiē. Et in omī
miſſa fit in ſecūdo memēto oratio ꝓ defunctis.⁊ in offer
torio dr̄. Libera animas omniū fideliū defunctoꝝ.qui
ſcȝ ſunt in purgatorio quos ignorat. Nā ꝓ alijs defun-
ctis nō intendit orare. Libera eas de pena inferni.i.pur
gatorij qd̄ dr̄ infernus.q2 infra terrā.vn̄ ⁊ xp̄s deſcen-
dit ad inferna.ſ.limbū. Ne abſorbeat eas tartarus .id ē
ne detineat abſortas in illis penis. ne cadant in obſcuꝝ
id eſt ne q̄ ceciderūt in obſcurū locum detineant᷑. Unde
xiij.q.ij. Pro obeuntibꝫ.ſic dr̄. Sancta ſic tenet ecclīa vt
xp̄s pro mortuis vere xp̄ianis offerat oblatōes.atqȝ pre
ſbyter coꝝ faciat memoriā. Et ꝙ̄uis pctīs oēs ſubiace-
amus.ꝯgruit vt ſacerdos ꝓ mortuis catholicis memo-
riā faciat ⁊ intercedat.nō tn̄ ꝓ impijs ꝙ̄uis xp̄iani ſint.
tale aliq̄d agere licebit. Et dicit ibi glo.ꝙ dicunt᷑ impij
q̄ decedunt in mortali notorio.vt q̄ ſe occidūt ⁊ hmōi.⁊
q̄ in ebetate morerent᷑. Secus ſi dubiū ſit. Probat᷑ ter
tio h̄ rōne. Nam q̄ decedit.aut eſt ī ſtatu gratie aut ex-
tra gratiā. Si extra grām h̄ poteſt eſſe dupliciter. Aut
q2 habet ſolū originale.⁊ talis deſcendit ad limbū pue-
roꝝ ꝑuatis ſemꝑ gloria diue viſionis.de q̄ tn̄ penā nō
ſentit.ſed liber a pena ſenſus.i.ignis. Aut habet actua-
le mortale.⁊ hoc patit᷑ penā dāni.ſcȝ ꝑuatōis glorie⁊ pe
nā ſenſus.ſ.ignis infernalis.⁊ de vtroqȝ ſumme affligit᷑
Et quia in inferno nulla eſt redemptio.idō ꝓ his ſuffra
gia nō valent. Si aūt morit᷑ in ſtatu gratie. Et hoc du
pliciter.quia aut in tanta puritate ⁊ ꝑfectione.vt nil de
ferat ſecum cremabile.vt baptiſati paruuli.martyriſati
pro xp̄o ⁊ ꝑfecti viri. In cuꝰ ſignū xp̄o baptiſato apert
tum eſt celū. Stephanus prothomartyr vidit celos a-
pertos.⁊ Johanni puriſſimo apertū eſt oſtiū ī celo. aut
in ſtatu gratie moriens defert ſecū cremabile ſiue aliq̄d
veniale. Siue q2 nō ſatiſfecit ad plenū in mūdo ꝓ mor
talibus ꝯmiſſis.⁊ ſi ꝯtritus.⁊ quia nil mali impunitū
ꝑmittit diuina iuſticia.nilqȝ coinq̄natum aliq̄ peccato
in regnū celoꝝ p̄t intrare. Nec tamē eis q̄ talia cremabi
Pēa pur- lia ſecum detulerūt debet᷑ pena eterna. q2 non auerſi a
gādoꝝ q̄- deo.ſed ꝯuerſi tranſierunt.ideo iſtis debet᷑ pena ad tp̄s
re nō ppe- purgatoria.⁊ pro his a deo eſt ordinatum purgatoriū.
tua. Officia aūt que fiunt ſolēniter pro eis.dicunt᷑ vel terna
riū vel ſeptenariū.vel trigeſimaliū vel anniuerſarium
Et ternarium quidē.q̄d fit in capite triū dierū a die trā
ſitus mortui.vt deleant᷑ per illud pctā omnia cōmiſſa.
ꝯtra tres v̄tutes theologicas.fidem ſpem.⁊ caritatē. Se
Septiūz ptenariū vt per ſ̄grām ſeptiformē auferant᷑ ab eis.ſcȝ de
tricēſimū functis peccata ſeptē mortl̄ia cū filiabꝫ ſuis. Trigēariū
āniūſariū vt deleant᷑ illis pctā ꝯmiſſa ꝯtra decēꝑcepta et fidē tri
et ꝓ d̄fun- nitatis. Anniūſaria.vt de anno tꝑali tranſeat ad annū
ctꝭ agit et ſempiternū. Quarto ꝓbatur ml̄tiplici exemplo. Le-
quare. git᷑ in vitaſpatrū.ꝙ cum deuotus religioſus frater pre-
dicator freq̄nter diceret miſſam ꝓ pctīs.rariſſime autē
ꝓ defunctis.quidā alius eiuſdē ordinis religioſus ſan
ctus hō caritatiue arguit eū.quare raro vel nunq̄ȝ cele
braret pro defunctis.⁊ freq̄nter pro peccatoribꝫ viuis.cū
mortui ſe iuuare nō poſſēt.viui aūt multis modis. Cui
ille reſpondebat. Qui ſunt in purgatorio ſunt ſecuri nc
poſſunt deficere a glīa.⁊ ſi retardent᷑. Sed q̄ ꝯuerſant᷑
in mundo pctōres ſunt in ꝯtinuo periculo dānationis
Sicqȝ infirmus in ſua ſentētia remanſit parū inclina-
tus ad ſuffragia pro defunctis. Nocte igit᷑ ſequenti cū
in lecto quieſceret.in ꝑncipio ſomni apparuerūt q̄dam
mortui velut in capſis ligneis poſiti ſeu feretro ⁊ ipſa ca
pſa lignea ſeu feretro opp̄mebat eum. Surgente aūt eo
a ſomno diſparebat illa capſa cū mortuo. Et cum iterū

dediſſet ſe quieti.iterū apparuit mortuus in capſa ve-
xans eū ꝓpter quod ſurgere ꝯpulſus eſt. Cumqȝ pluries
ille appariuſſet ꝑcutiens cum cū dicta capſa.quieſcē nō
valuit illa nocte. Ex qua re animaduertēs d̄fūctos egre
ferre.ꝙ nō eis ꝯpateret᷑ orando ꝓ eis mane ſequenti ce-
lebrauit miſſam ꝓ defunctis.de cetero magꝭ eis cōpa-
tiens ⁊ orans pro eis. Beatus quoqȝ pater Dn̄icus om
ni q̄ſi nocte vnā diſciplinā cū cathena ferrea ſibijpi da
bat.ꝓ animabus que erant in purgatorio.vt inde ab il
lis penis ſubleuarent᷑. In eodē li.legit᷑ ꝙ cum q̄daȝ fra
ter vocatus ad p̄dicandū ad exequias cuiuſdā notabil̄
viri defuncti.cū remotus in domo cogitaret ſuꝑ p̄dica-
tione fienda.apparuerūt ei q̄dam defuncti dicentes ſe
miſſos ab his q̄ ſunt in purgatorio. vt recōmendaret
animas illas in tātis penis populo. q̄ auditurꝰ erat p̄
dicationē. Et ꝙ ꝓ themate ſumeret illud Job.xix. Miſe
remini mei miſeremī mei ſaltē vos amici mei. Conq̄ren
do de amicis ⁊ ꝯſanguineis.q2 pro eis ſuffragia ſpūa-
lia nō faciebāt. Un̄ legit᷑ in quinta parte de vita fratꝝ
p̄dicatoꝝ.ꝙ quidā frater Rainardus magnus predica
tor defunctus tholoſe.apparuit cuidā ſuo familiari in Exēpluȝ
dalmatica indutus tanq̄ȝ populo p̄dicaret.in facie ful-
gida ⁊ collo quaſi aureo toto. Et cū ipe recognouiſſȝ cū
⁊ interrogaſſet cauſam fulgoris faciei ⁊ colli aurei. Re-
ſpondit ꝑmū recepiſſe ex pura ꝯfeſſione. Collū vero au
reum habere in ſignū predicationis ⁊ zeli animaꝝ. quē
habuerat. Exinde oſtendit᷑ ei per manicham dalmatice
pectus ⁊ latus totū combuſtū. Et cauſam huius pene
purgatorij eſſe per nimiū ardorē ⁊ diſtractōem ad edifi
candū noua edificia. Sed per ſuffragia fratrū poſſe iu
uari.q̄bus factis ille liberatus eſt. Item q̄dam nomīe Exēpluȝ.
Johānes magnus ⁊ ſubtilis p̄dicator cum de hac luce
migraſſet.apparuit cuidā ſibi multū familiari.dixitqȝ
fuiſſe in purgatorio ſeptē diebꝫ maxime ꝓpter ingratitu
dinē ⁊ verbis ſolacij ⁊ recreatōis corꝑis. Addiditqȝ ꝙ
peccata venialia q̄ hic parua reputant᷑.grauiter in pur
gatorio puniunt᷑.nec pena illa poſſet alicui pene aſſimī
lari vite p̄ntis. Interrogatus quō de purgatorio exie-
rat.dixit ꝙ dn̄s miſit angelos ſuos q̄ cum inde eduxerīt
⁊ ante dn̄m cantādo adduxerūt.⁊ quāto plus aſcende-
bat.tanto plus gaudij ſentiebat. Quidā alius vidit ali
quē defunctū affligi in purgatorio eo ꝙ alijs limphan
tibꝫ vinū ipm̄ purū bibebat vt poſſit dormire. Aliꝰ vi-
ſus eſt torqueri ꝓpter nimiū affectū quē habebat ad ꝓ-
pinquos ⁊ tenacitatē illos tenendi. Alter frat᷑ triſticia mi-
ta affectus.qui erat magnus p̄dicator ob recreationem
acceſſit ſine licētia ad balneandū ſe in loco vbi non erat
multa aqua.qui ibi ſubmerſus eſt. Et apparuit amico
ſuo in habitu vili exuſtus in brachijs. reuelās idō pu-
niri in purgatorio ꝓpter delectationē illiꝰ balneationis
ſine licentia. Sȝ adiutus orationibꝫ amicoꝝ ꝙ̄citius fu
it liberatꝰ. In ꝯuentu colonieñ vna ⁊ eadē die defuncti
ſunt duo fratres.vnus nouitiꝰ.alter antiquꝰ p̄dicator. Exēpla.
Tertia aūt die a morte coꝝ apparuit nouitius īfirma-
rio.dicens ſe tunc a purgatorio liberatū ꝓpter feruorem
ꝯuerſionis ⁊ tūc euolare. Poſt menſem vero apparuit
p̄dicator ille ḡlioſus.monile h̄ns in pectore ⁊ ml̄tos la-
pides p̄cioſos in veſte ⁊ coronā aureā in capite. quem
recognoſcens infirmarius ⁊ ꝙ tunc a purgatorio libera
tus ad celum aſcenderet interrogatus cur tardiꝰ fuerit
purgatus ꝙ̄ȝ nouitius. Reſpondit. Ego ꝓpter familia-
ritatem ſecularium ⁊ verba ſolatij diutius fui in purgato
rio.ſed maiorē eo gloriā accepi. Monile ſignificat rectā
intentionē.lapides p̄cioſi animas conuerſas mea pre-
dicatione. Corona ineffabilē gloriam. Quidā aliuſ ap
parens ſocio oſtendit ſocio tibias aduſtas. Interrogatꝰ
cauſam huius. reſpondit in purgatorio eſſe ꝙ receptis

nouis caligis vel ſoccis veteres nõ reſignauerat.ſed ſub
lecto habebat. Timeat ergo quilibet venialia etiam cõ/
mittere ꝛ ꝯmiſſa non hic purgare.

Quintũ purgatoriũ. §.VI

De purgatorio icõplete ſatiſfactionis. eſt pro ſatiſfactõe incõpleta. Et h̃ purgatoriũ nõ eſt ali
ud a p̃cedenti loco vel qualitate pene.ſʒ cã. qꝛ p̃cedens
vt dictũ fuit eſt ꝓ remotõe venialiũ. Illud aũt eſt ꝓ in
cõpleta ſatiſfactõe mortaliũ.de q̃.b.aug.de pe.diſ.vij.
ca.vlt.ait.Et ſi ꝯuerſus vita viuat.ſ.gr̃e ꝛ nõ moriat̃.ſ.
ad infernũ deſcendẽdo.nõ tñ ꝓmittim⁹ ꝙ euadat oẽm
penã. Prius em̃ purgand⁹ eſt igne purgatõis.q̃ in ali/
ud ſeculum diſtulit fructum conuerſionis. Hec beatus
Auguſtin⁹. Cũ em̃ i om̃i pctõ mortli ſit ſʒ.b.aug.auer
ſio ab incõmutabili bono qḋ eſt de⁹.ꝛ ꝯuerſio ad com
mutabile bonũ qḋ eſt creatura.rõne auſionis debetur
pctõri pena infinita extẽſiua.i.ꝑpetua ſeu infernalis.qꝛ
auerſio eſt ab infinito bono.rõne ꝟo ꝯuerſiõis debet̃ pe
na finite extẽſiue.i.ad tꝑus.qꝛ id ad qḋ ſe ꝯuertit peccã
do eſt quid finitũ.puta pecunia.delectatio carnal̃.ꝛ hu
iuſmodi. Cũ aũt ꝯuertit̃ ad pñiam.ĩmediate ſicꝰ remitti
tur culpa.ita ꝛ debitũ pene infernal̃. Sʒ remanet obli/
gatio ad penã tꝑalem.niſi tanta ſit vis doloris ꝛ cõtri
tõis in ipa ꝯtritõe.ꝙ deleat̃ ei⁹ magnitudine ẽt oẽ debi
tũ tꝑalis pene.ſicut accidit in bono latrõe cũ xp̃o cruci/
fixo.et in maria magdalena.ſʒ rariſſime hoc accidit.vñ
poſt dimiſſionẽ debiti pene infernal̃ cõiter remanet ob
ligatio ad penã tꝑalem plus ꝛ min⁹ ſm̃ deuotõem con
uerſionis. Ad quã penã ſatiſfaciendã valent vt dictum

Ad ſatiſfactionẽ valẽt hec. eſt ſupra.ꝛ ꝯtritio ꝛ ꝯfeſſio ꝛ pñia iniuncta.ꝛ indulgen/
tie ꝛ bona que q̃s facit.ꝛ elemoſyne.ieiunia.orõcs ꝛ hu/
iuſmodi.ꝛ tribulatões tolerare patienter in gr̃a. Si qḋ
ei reſtat perſoluendũ in purgatorio luet. Vñ Hiero.ſup
Naũ. Deus vt omniũ rex ita ꝛ ſuppliciorũ nouit mẽſu
ras.nec ꝑueniri ſnĩa iudicis nec illi in petõrem exercen/
de dehinc pene auferri ꝑtãtem.ꝛ magnũ pctm̃ magnis
diuturniſqꝫ lui cruciatib.xxiij.q.v. Quid ḡ. Itaqꝫ nõ ẽ
equal̃ pena ignis oĩb in purgatorio.ſʒ valde varia. Et
acerbitas pene ſm̃ Richardũ corrñdet grauitati culpe
cõmiſſe. Diuturnitas vero in pena.radicatõi culpe i af
fectu. Et vt dꝛ Ecci. Per miſericordiã purgant̃ pctã et
fidem.q̃.ſ.ad diminutiõem pene vel abbreuiatõem. Et
h̃ eſt qḋ dicit btũs aug.ꝙ q̇bus proſunt ſuffragia.ſcʒ ꝓ
defunctis facta.aut ad hoc valent.vt ſit plena remiſſio
ſcʒ illaꝝ penaꝝ.aut tolerabilior ſit ipa dãnatis.xiij.q.ij.
Tempus. Damnatõnẽ appellat punitionẽ ad quã ſunt
condemnati in purgatorio. Purgant̃ aũt per miſericor/
cordiã ſuffragioꝝ que fiunt ꝓ eis ꝛ magis per ſpãlia q̃
per generalia.vicʒ vel miſſarũ vel elemoſynaꝝ vel ieiu
nioꝝ vel orationũ.vt dꝛ.xiij.q.ij. Quattuor modis ad
quos reducunt̃ alia.purgant̃ peccata illoꝝ ꝛ ꝑ fidem vi
uam facientiũ. Cũ em̃ hi q̇ ſunt in purgatorio ſint mẽ/
bra viua militantis eccleſie.ꝑ gr̃am ꝛ caritatẽ capaces
ſunt ſuffragioꝝ que fiũt ꝓ eis.ſicꝰ mẽbra viua in corpo/
re humano ꝑtem nutrimẽti recipiunt ḋ his q̃ dant̃ cor
pori viuo per mẽbra viua. Que aũt ſuffragia fierent ꝑ

Quorũ ſuffragia valent defunctis. malos ꝓpria autoritate.nõ valent eis.ſicꝰ ſi fierent ex or/
dinatõe ꝛ iuſſione alterius exñtis in gr̃a.aut ꝑ clericos
malos.vt miniſtros eccleſie.qꝛ ĩq̃ʒtũ miniſtri eccleſie va
lent his pro quib fiunt.ſed magis qñ ꝛ ipi miniſtri ſũt
in ſtatu gratie. Exemplũ de monacho ꝓprietario.in.iiij.
dial̃. Nã viciũ ꝓprietatis nulli dubiũ ꝙ eſt mortale i re/
ligioſo. Verũ qꝛ illum penituit ꝛ mltũ ingemuit in fine
ſuo ḋ illo vicio r̃miſſa fuit ſibi cl̃pa.cũ ḋbito fine ĩferna
lis.ſed ñ q̃ ad debitũ pene tꝑalis. Vñ ꝑ aliq̃s dies ſte
tit in purgatorio.qꝛ nõ plene ſatiſfecerat debito pene tẽ
poralis. Ideo facto ſibi ſuffragio xxx.miſſaꝝ ſm̃ iuſſio/

nẽ beati Grego.poſtea apparuit illi q̇ celebrauerat ꝓ eo
lti⁹ ꝛ pulcer.dicens ſe de purgatorio liberatũ ad gl̃iam
aſcẽdere. Eſt h̃ etiã aduertendum.ꝙ aliq̃s in purgatorio
cruciat̃ ex negligentia ſua qñ nõ caute ordinauit vt q̃/
citius fieret executio legatoꝝ ꝓ anima ſua vel qꝛ ipe exe
cutor cui ꝯmiſſum eſt exeq̃.vel hereditatẽ adire ipe non
implet. Dum em̃ q̃s negligẽs eſt ad faciendũ ſuffragia
debita ꝓ defunctis.q̃uis nõ noceat defunctis q̃tuʒ ad
meritũ.qꝛ minui nõ põt poſt tranſitũ ei⁹.nec noceat q̃
ad augmẽtũ pene.nocet tñ inq̃ʒtũ ad ſubtractõʒ ſuffra
gij.qꝛ cũ nõ fiunt.nõ ita cito liberat̃ a penis anima in
purgatorio.ſicꝰ liberaret̃ ſi facta eſſent. Et illi q̇dem q̇ ne
gligunt implere heredes vl̃ executores notabilr̃ ꝛ ſiñ cã
vrgente differẽdo.ꝛ mltomagis nõ faciẽdo peccãt mor
taliter.qꝛ inferũt dãmnũ notabile ꝓximo. Vñ.xiij.q.ij.
Qui oblatõnis.dꝛ vt tales necatores animaꝝ excõicen
tur. Si aũt eos penitet in fine de tali criminali omiſſio
ne in purgatorio manent ꝓ tali negligentia. Vñ legit̃ — Exẽplũ.
ꝙ q̇dam religioſus cũ mortu⁹ eſſet ꝛ mlte miſſe ꝛ orõcs
ꝛ alia ſuffragia fuiſſent facta pro eo.apparuit ſuo ami/
co dicens ſe eſſe in purgatorio.qꝛ ꝛ ſi mlta ſuffragia fu/
iſſent facta pro eo.nil inde ſubleuatõis acceperat.eo ꝙ
i vita debita ſuffragia alioꝝ omiſiſſet vnde ꝛ facta pro
eo alijs a diuina iuſticia fuerãt applicata.iõ ſe recõmẽ/
dans vt alia fierent demũ liberat⁹ eſt. In hiſtoria karo/ — Exẽplũ.
li magni legit̃ ꝙ cũ quidã miles intraret bellũ ꝯtra infi
deles diſpoſuit cũ cognato ſuo ꝙ in caſu mortiſ ſue q̄uen
dã bonũ equũ ſuũ venderet.ꝑciũ pauperib erogando
Eueniente aũt morte illius militiſ cognatus ei⁹ auaritia
ductus ſibi equũ retinuit. Inde ad octo dies apparuit
miles cognato illi dicens. O infelix ꝛ infidel̃ hõ tu feci/
ſti me cruciari in purgatorio vſqꝫ nunc.qꝛ ꝓpter auarici/
am tuã nõ vendidiſti equũ ꝑciũ erogando ꝓ aĩa mea vt
legaui. Ecce nũc liberat⁹ pergo ad gl̃iam. ſʒ tu ĩpunit⁹
nõ euades de neq̃tia tua.imo ad ĩferna deſcẽdes. Sicqꝫ
ille diſꝑuit ꝛ qḋ ꝑdixit euenit illi. In.iiij.dial̃.narrat.b. — Exẽplũ.
Gre.ꝙ cũ eſſet abbas in monaſterio ſuo.quẽ ex mona/
chis ſuis noĩe iuſtũ infirmatũ ad mortẽ.inuenit occul/
te ſibi retinuiſſe tres aureos oblatos ab his q̇b ſubue
nerat medicine conſilio.cui⁹ arte erat ꝑitus ꝛ in ea ſe ex
ercens aliqñ. Qḋ cũ ꝑcepiſſet.b.Gre.ꝓhibuit ſibi viſi/
tatõem fratrũ vt moris eſt in illa infirmitate. Sed ger/
manus eius laic⁹ q̇ in monaſterio erat ſibi ꝓuideret de
neceſſarijs.cauſamqꝫ inuiſitatõis fratrũ ſibi explicaret.
ſcʒ ꝓpter viciũ ꝓprietatis inuentũ.qḋ fecit.b.Gre.vt ex h̃
magis ĩtelligeret ḡuitatẽ ſui peccati.indeqꝫ magis do/
leret. Quo facto ingemuit frater valde ꝛ exceſſum ſuũ
ꝯfeſſus. Demũ eo moriente mãdauit.b.Gre.nõ in loco
ſacro ſepeliri.ſed in ſterq̇linio fratrũ.piectiſ aureis ſuper
eũ dicendo. Pecunia tua ſit tecũ in ꝑditiõem. Qḋ ideo
fecit.b.Gre.auſtere ad terrorẽ ſuꝑuiuentiũ.vt intellige/
rent ḡuitatẽ hui⁹ mortal̃ crimis.qḋ vtiqꝫ ḋſtruit om̃e
monaſteriũ vbi repit̃. Poſt hec iniunxit.b.Gre.ꝯpaſſi/
one mot⁹ cuidã ex monachis.vt.xxx.miſſas pro anima
illi⁹ celebraret.qḋ cũ ꝑfeciſſet.vltĩa die apparuit cuidã
fratri ꝑfatus defunctus q̇ req̇ſitus quõ ſe haberet. Rñ/
dit. Nunc vſqꝫ male. Sʒ hodie bñ ꝑ gr̃am dei. qꝛ cõio/
nẽ recepi.qꝛ eñi ꝛ ſi ſmortale ꝯmiſerat vicij ꝓprietatiſ.tam̃
qꝛ penituerat deleta culpa debito pene infernal̃.qꝛ pene
tꝑali cui remãſerat obnoxius ſatiſfecit.iõ ad tꝑs in pur/
gatorio fuit. Nec tñ credat quis ꝙ aĩa q̄libet in purga/
torio exñs numero.xxx.miſſaꝝ.liberata ad celũ euolet.
quia nõ ſiĩs illi. In libro de ſeptẽ donis legit̃.ꝙ cũ qui
dã puer fili⁹ cuiuſdã ducis accepiſſet ſb mutuo aliq̃m
pecuniã ad ludos ſolatioſos expendendã.ad extrema ve
niens ꝯfeſſus deuote.ex obliuiõe dimiſit ordinare ꝙ pe
cunia illa reſtitueret̃ illi.q̇ mutauerat.ꝓpter qḋ mouens

in purgatorio fuit. Sed apparet defunctus ⁊ mandās reſtitutōem fieri liberatus eſt. In cronicis quoqꝫ legit ꝙ defuncto q̄dam ſummo pōtifice. apparuit cuidā familiari inſinuās ſe eſſe in magnis penis purgatorij. tū petens ſibi ſuffragia. Cūqꝫ ille dediſſet magnā pecunie q̄titatē ꝓ ipſo paupibꝫ erogatā ait ille. Ego de illa nullū ꝑcepi ſubſidiū. q̄ꝛ male fuerat acq̄ſita. ſꝫ fiant elemoſyne de tali pecūia q̄ licite fuit recepta. ⁊ ſubleuabor. qđ ⁊ factū eſt penituiſſe illū credendū eſt de iniuſta acq̄ſitiōe illa. ⁊ iō nō ad infernū ſed ad purgatoriū deſcendit.

Sextū purgatoriū. §. VII.

De purgatorio extraordinarie locationis.

eſt extraordinarie locatōis. Quamuis nō ſit certitudo đ loco purgatorij. cōīſ opīo do. b. tho. i. iiij. ⁊ aliorꝫ eſt ꝙ ſit in viſceribꝫ terre loco vicino ⁊ ꝯtiguo inferno. tamen ex diſpenſatōe dīna aliq̄bꝫ aſſignat aliꝰ locꝰ q̄ ille cōīs ad ſui purgatōem ſeu purgatoriū. Et h̄ q̄druplici ex cā. Siue ad corꝫ leuiorē punitōem. Siue ad celeriorē liberatōem. Vel ꝓpter culpe in loco ꝑpetratōem. Vel ꝓpter alicꝰ ſancti orōem. Et iō bñ đꝛ Eccī. de negligētijs. purga te cū paucis. ſ. ne in alia vita purgeriſ cū mltis. ſ. penis. Unde quantū ad ꝓmū reuelatū eſt ſm. b. Greg. aīas quaſdā in vmbra punitas. De ſcđo vt. ſ. ſcitiꝰ liberēt apparētes alijs a q̄bꝫ ſuffragia poſtulēt. Narrat ꝙ cū q̄dam piſcatores tpe autūni piſcarent. magnū fruſtū glaciei prendiderūt loco piſcis. De q̄ ſatis gauiſi ꝓ epō ſuo. q̄ꝛ magnū dolorē patiebat in pedibꝫ ex calore īntenſo illā glaciē ꝓ enxenio ipō epō ſuo noīe theobaldo tradiderūt. Qđ fruſtū glaciei accipiēs epus. ⁊ pedibꝫ ſuis ſupponēs. magnū refrigeriū inde ſibi ſentiebat. quadā aūt die de glacie vocē audiuit exeuntē. Adiurauit autē epS vt q̄s eſſet exꝓmeret. At ille inq̄t. Sum q̄dam anima q̄ in h̄ gelicidio ꝓ pctīs meis affligor. ⁊ liberari poſſem ſi. xxx. miſſas. xxx. diebꝫ ꝯtinuis ꝓ me diceres. Qđ epiſcopꝰ q̄ ſanctꝰ hō erat diſpoſuit ſe acturꝫ. Sꝫ cū iam medietatē dixiſſet ⁊ ſe ad aliā ſequentē ꝑpararet diabolica ſuggeſtiōe euenit ⁊ fere oēs hoīes illiꝰ ciuitatiſ bella inter ſe mouere vellēt. vñ vocatꝰ epS ad ſedandā diſcordiā. veſtes depoſuit ⁊ illa die miſſam dimiſit. Iterꝫ epiſcopus reincepit miſſas. xxx. ⁊ cū iā duas ptes dixiſſet exercitꝰ magnꝰ vt videbat ciuitatē illā obſedit. Vñ cōpulſus epS ad ꝓuidendū miſſam illā ītermiſit. Iterū qꝫ reincepit. Et cū. xxix. dixiſſet ad dicendā. xxx. ſe ꝑparaſſꝫ tota villa ⁊ domꝰ epī igne diabolico ſuccenſꝰ eſt. Cui cū ſerui indicaſſent vt miſſam dimitteret. ait ille. Si tota villa cremari deberet iſtā miſſam nō dimitterē q̄n dicerem. Qua celebrata glaties illa ꝑ ſe ſoluta eſt. ⁊ aīa liberata. ⁊ ignis quē ſe vidiſſe credebat. tanq̄ꝫ fātaſma receſſit. ⁊ nullū dānū recepit.

Exēplū.

Quantū ad tertiū caſum. ſ. ꝓpter culpe in loco ꝑpetratōem. Narrat Gre. in. iiij. dial. ꝙ cū q̄dam pſ̄byter balneū freq̄ntaret quendā virū incognitū ad ſui obſequiū ꝑparatū īueniebat q̄ ſemꝑ ſedule ſibi miſtrabat. q̄ cū q̄dam die ꝓ bñdictōe ⁊ laborꝭ mercede ſibi panē benedictū offerret. ille merēs reſpōdit Quare iſta mihi das pr̄. Iſte panis ſctūs eſt. Ego aūt māducare nō poſſum. Ego em̄ aliq̄n huiꝰ loci dñs fui ſꝫ ꝓ culpis meis poſt mortē huic loco deputatꝰ ſū. Sꝫ q̄ſo vt om̄ipotenti deo hūc panē offeras ꝓ pctīs meis. Et tūc te exaudiū noueris. cū huc veniēs ad lauandū me hic nō īueneris. Preſbyter aūt ſalutarē deo ꝓ eo hoſtiā quotidie per vnā hebdomadā obtulit ⁊ reūſus eū minīe īuenit.

Exēplū.

De q̄rto exemplū narrat. b. Gre. in. iiij. dial. ſ. Paſcaſio hic vir cū mire ſctītatis fuerit. ⁊ etiā librū de corꝑe dñi ediderit vt doctꝰ. ⁊ in illo tpe duo ī ſūmos pōtifices ꝑ diſſenſionē electi fuiſſent. ſ. ſimachus ⁊ Laurentiꝰ. Et demū ecclīa in vnū illorꝫ ꝯueniſſet. ſ. ſimachum. alio reiecto. Paſcaſiꝰ tñ iſte ꝑ errorē ſemꝑ aliū ꝓtulit. ſ. laurentiū. exiſtimās potiꝰ illū eſſe ſummū pontificē. Et ſic in hac ſnīa vſqꝫ ad mortē ꝑmanſit q̄ tñ aliś tante ſanctitatiſ ⁊ fame fuit in populo vt cū eſſet defunctus ⁊ dalmaticā ſuꝑ feretro poſito demoniacꝰ tetigiſſet ſtatī liberatꝰ eſt. Poſt mltū ꝟo tpis cū. b. Germanus epus capuanꝰ. cuiꝰ aīam vidit. b. Bñdicto in celū deferri. balnea gr̄a ſanitatis petiſſet. ꝓdictū Paſcaſiū dyaconū ibi ſtantē ⁊ obſequentē īuenit. Quo viſo vehemēter extimuit. ⁊ q̄d illic vir tantꝰ faceret inq̄ſiuit. Qui ꝓ nulla cā ſe illi loco penali deputatū aſſeruit. niſi q̄ꝛ in illa cauſa diſſenſionis plꝰ iuſto ſenſit. Et addidit. Queſo te ꝓ me dñm depcare. atqꝫ in h̄ ꝯgnoſces ꝙ exauditꝰ fueris. ſi h̄ rediens me nō īueneris. q̄ cū pro eo oraſſꝫ. atqꝫ poſt paucos dies reūſus illuc fuiſſet. ꝓdictū paſcaſium minīe inuenit. Quā gratū ſit defunctis ꝓ eis orare vel alia ſuffragia facere oſtendit ꝑ h̄ exemplū.

Exēplū.

Quidā de more habebat cū trāſiret ꝑ aliq̄đ cimiteriū dicere ſꝑ De profundis. ꝓ defunctis. Cū aūt q̄dam die ab inimicis inſeq̄ret ⁊ fugeret ꝑ cimiteriū quoddā. ſubito defuncti quorꝫ corꝑa ibi req̄eſcebāt ſurgētes cū inſtrumentis ſue artis in vita ipſum viriliter defenderunt ⁊ inimicoſ protinus fugarunt.

Septimū purgatoriū. §. VIII.

De purgatorio ſcī Patricij.

eſt qđ đꝛ ſancti patricij. qđ hoīes intrātes certiſ modis dū hic viuūt purgantur de pctīs ſuis. Et vīđꝛ fieri iſta purgatio ex pena maximi terrorꝭ ⁊ horroris corꝫ q̄ vident in illo loco purgatorij erga eos fieri imagīarie potiusq̄ꝫ in rei ꝟitate. Videt em̄ eis q̄ ad illuđ intrant dū ibi morant. ꝙ in igne ardeant ⁊ ꝙ demones eos cū lanceis igneis vel verubꝫ trāſfodiant vncinis ferreis euiſcerant. ⁊ hmōi. cū tñ corꝑa integra remaneāt ⁊ inde ſuſtinēt magnū timorē ⁊ dolorē. vt aperte eis conueniat illud Iob. xl. c. Timore territi purgabunt. Circa qđ ſciendū. vt legit in vita patricij. Iſte ſanctꝰ patricꝰ miſſꝰ fuit ad ꝓdicandū in hyberniā q̄ đꝛ eſſe in extremis terre habitabil. Cunqꝫ pplm̄ illū vt durū nō poſſet ꝯuertere. nec cōminationibꝫ nec ꝓmiſſionibꝫ flecteret. oranti ei ꝓ hmōi oſtendit ei dñs foſſam rotundā ſm circulū quē baculo ſuo in terra fecerat. declarās ꝙ q̄ intraret in illā ⁊ ꝑ vnā diem ⁊ noctē remaneret. purgaret a peccatiſ cōmiſſis. Qui patricius iuxta dictā foueā fieri fecit abbatiā quandā in q̄ monachi deo ſeruiebāt. Et illi monachi inſtruebāt volētes ītrare purgatoriū illđ. q̄d eos facere oportet ꝓ ꝑparatōe ad hmōi. Ad quē locū multi intrātes egreſſi retulerūt mlta ab eis viſa, ꝓpter q̄ alij cōuerſi ſunt. Et q̄dam magiſter Iohēs lector pariſienſ referebat in ſuis lectōnibꝫ vidiſſe quendā q̄ dicebat fuiſſe in purgatorio illo. q̄ de nullo qđ viderat in mundo gaudere poterat vel ridere. cui amara videbant delectabilia mūdi q̄ inter viuos q̄ſi mortuꝰ videbat.

Exēplū.

Narrat aūt in li. de ſeptē donis. qđ tractū fuit de legēda btī patricij. ꝙ q̄dam miles flagitioſiſſimꝰ miſſus fuit ad quēdam epm̄ cui cū ꝯfeſſus eſſet enormia ſua pctā ⁊ epS daret ei certā pnīam. Excuſabat ſe ille dicens nō poſſe illā adimplere nec de elemoſynis nec de ieiunijs. nec etiā orationibꝫ. Tunc epS ad eū. Ex q̄ nō vis facere aliquā penitentiā vadas ad dñm tuū diabolū. Confuſus in ſe miles. ⁊ ad cor reuerſus dixit epō. vt daret ei ꝓ penitentia. ꝙ intraret purgatoriū ſancti patricij. epS aūt miſit eū ad abbatē q̄ cuſtiebat. ⁊ claues habebat ſpelunce illius purgatorij. Abbas āt cū mōachis ſuiſ ꝑſuadebāt ei ꝙ potius eligeret aliā pnīam. Cū aūt ꝑmaneret in ꝓpoſito illuc intrādi. Per ieiuniū. xl. dierꝫ. orōes. ⁊ ꝯfeſſiōem. inſtruxerūt eum ꝙ demonibꝫ occurrentibꝫ ei nō crederet nec minis corꝫ nec ꝓmiſſionibꝫ crederet. vt a ꝓpoſito deſiſteret. alias periret. Sꝫ in om̄i tormēto nomē ieſu in

uocaret ⁊ ſignū crucis ſi poſſet imp̄merꝫ. ſicq̄ inſtructū
ꝓceſſionalr̄ ad locū introducūt. Ingreſſus ꝗ̄ audiuit tā
tū ſtrepitū ⁊ vlulatū demonū ac ſi oīa elemēta ꝯcuterē-
tur ad inuicē. Poſt hec vidit maximā mĺtitudinē habē
tiū aſpectū horribilē in q̄dam prato. Hi ꝑſuadebant ſi-
bi reuerſionē ꝓmittentes ei multa ⁊ magna ſi reuertere-
tur ad ſuos. Cū aūt ille nullo mō aſſentiret in dicto pra
to igne ſuccenſo nudatū veſtib; in ignē ꝓijciūt cū furcꝭ
ferreis ⁊ vncinis diſcerpētes. ſed inuocato noīe ieſu ⁊ cru
cis ſignaculo ſibi impſſo. ignis ille extinct⁹ eſt. Exiñ du
cunt ipm̄ per tenebras denſiſſimas ⁊ horribiles in qui
bus ſentit ventū calidiſſimū q̄ totū videbat̄ cū ꝑforare
Ductus aūt ad orientē cepit audire vulgi fletus miſera
biles. Campūq̄ latiſſimū vidit terminū nō habentem
totū ardentē vt ferrū candēs. Ubi vidit infinitā mĺtitu
dinē manib; affixoꝝ ⁊ pedib;. ventres hn̄tiū deorſum ⁊
dorſa ſurſum. Hi p̄ dolorib; videbant̄ terrā mordere cū
dentib;. Alij clamabāt. parce parce. Et tūc demones cur
rentes ſuꝑ eos ꝗuius flagellabāt. Cū his igit̄ dictū mi-
litē iungūt ⁊ affligunt. Sꝫ inuocato ieſu ad finē campi
illeſum ſe inuenit. Poſt hec ducūt eū ad aliū campū eq
lis magnitudinis. vbi vidit ſilr̄ hoīes affixos. ſꝫ ſupios
q̄ habebant ignitos ſerpētes voluētes eos ſuꝑ ventres
⁊ brachia ⁊ capita coꝝ ⁊ pectora ⁊ horribiles bufones q̄
ignitis aculeis videbant̄ extrahere coꝝ viſcera. ſilr̄ ⁊ dē
tibus q̄ eiulabant miſerabilr̄. Et ꝑ eos tranſeūtes demo-
nes flagellabāt. deinde ducūt militē ad tertiū campuꝫ.
q̄ plenus erat hoībus vtriuſq̄ ſexus q̄ affixi erant cla-
uis candentib; ꝑ totū corpus. Hi p̄ dolore clamare non
poterant. ſꝫ ſuſpirare modicū. ſicē qui laborāt in extremꝭ
Et de his fecerūt demones ſꝫ de milite vt ĭ priorib;. Ad
quartū vero campū ducit̄ miles plenū multis ignibus
vbi erant oīa genera tormentoꝝ q̄ excogitari pn̄t. Alij
ibi ſuſpendebant̄ cathenis igneis. ſulphureiſ. Alij per
pedes. alij ꝑ manus. alij per caput. alij vncinis ferreis
pendebant ꝑ vngues. alij ꝑ ocl'os ⁊ ꝑ alia mēbra torque
bant̄ ⁊ vrebant̄. alij metallis bullientib;. alij in ſartagi-
ne frigebant̄. alij veru aſſebant̄. Poſtremo dū ducūt eū
ad domū cui⁹ finis nō videbat̄ q̄ plena erat foueis ro
tundis plenis metallis bullientib; ⁊ hoīb; vlulantib⁹.
in q̄bus alij habebāt vnū pedem. alij duos. alij vſq̄ ad
genua. alij vſq̄ ad ventrē. alij vſq̄ ad pectus. alij vſq̄
ad collum. alij vſq̄ ad oculos. Tranſeūtes ꝑ hmōi do-
mū demones militē torquebant cū alijs. ſꝫ inuocato Je
ſu liberabat̄. Demū duxerūt eū ad fluuiū ſulphureum
⁊ ignē ſub q̄ dicebant eſſe infernū. in q̄ erat pons artus
⁊ arduus. ⁊ ita congelatus ⁊ lubricus. vt etiā ſi latiſſi-
mus fuiſſet vix aliq̄s ſtare vel aſcendere potuiſſet. ita ar
tus vt vix in eo pedē ponere potuiſſet. Inuocato autē
noīe ieſu meli⁹ ⁊ melius ꝑ eū aſcendere potuit. ⁊ demo
nes ad pedē remanſerūt. fluuius aūt plen⁹ videbat̄ di
uerſi generis draconū ⁊ ſerpentiū. Cūq̄ eſſet in ſummo
pōtis tātus clamor exiuit de fluuio vt vix ſtare poſſet.
Sꝫ inuocato ieſu libere trāſiuit. Hoc aūt tranſacto vi-
dit pratū amenuſſimū diuerſi generis floꝝ ⁊ odoruꝫ. Et
poſt hoc ciuitatē cernit pulcerrimā murū habentē diuer-
ſis lapidib; p̄cioſis fulgentē. et de porta eiuſ exiuit odor
mirabil' vſq̄ afflatū ita fuit recreat⁹. ꝙ videbat̄ ei nul-
lū dolorē ferorē vel laborē ſenſiſſe in p̄teritū. Huic obui
am aduenerūt ꝯuenticula ſpecioſiſſimoꝝ hoīm. q̄ intro
duxerūt eū in ciuitatē illā. Splendor aūt maxim⁹ deſu
per ſuꝑ habitantes deſcendebat de celo. q̄ in extermina
bili gaudio ſuauitate ⁊ dulcedine ꝑfundebāt̄ ⁊ reficiebā
tur ita ꝙ nec victu nec alio indigeret. Ab angel' aūt ſan
ctꝭ dictū eſt ei ꝙ reuerteret̄ per loca per que venerat ad
ſuos. ⁊ cū nimis timeret. ꝯfortauerūt eū ꝙ ſecure ꝓcede-
ret. nullūq̄ ei impedimētū demones l' moleſtiā inferrēt

Nō ⁊ factum eſt nil ſentiēs in reditu moleſtie vel terro
ris. Mane igit̄ ſecunde diei hora q̄ intrauit receſſus eſt
ad portā ⁊ ibi inuenit abbatē ⁊ monachoſ q̄ cū introdu
xerant. narrauit egreſſus q̄ viderat. Et q̄z diu vixit ama
riſſime afflixit ſe.

Nō timendum eſt finale iudicium de certitudine ei⁹ ⁊ cauſa. Capitulum vndecimum.

Sextum valde timenda
dum eſt oīm finalis dijudicatio. Amos. iij. ca.
Leo rugiet q̄s nō timebit. Leo de tribu iuda q̄ vicit di-
abolū xp̄s q̄ ⁊ ſi tacuit in p̄mo aduētu ſuſtinēdo noſtra
mala ⁊ maximas iniurias cū patiētia ⁊ humilitate non
ſilebit in ſecūdo. ſꝫ q̄ſi rugiet vt leo. oñdens ſuā potenti
am ⁊ maieſtatē ⁊ in iudicicādo ſeueritatē. Et iō q̄s nō ti
mebit. Ego ait Hierony. quotiēs diē illū. ſ. iudicij ꝯſide
ro totus ꝯtremiſco. Sꝫ btī oēs q̄ timēt dn̄m. nō quocū
q̄ timore. q̄ nō ſeruili. ſed initiali vel filiali. q̄d oſtendit
talē timorē habere eos. q̄ ambulāt in vijs ei⁹. i. in obſ
uantia mādatoꝝ ei⁹. Futurū eſſe finale iudiciū mūdi in
q̄ xp̄s ventur⁹ ē iudicare viuos ⁊ mortuos. iuſtos ⁊ pec
catores. articl'us eſt fidei vtꝫ in ſimbolo. vñ ⁊ neceſſariū
ad ſalutē hoc ſine heſitatōe credere. h̄ ſcripture auctorita
te theologica rōne. ⁊ Sibille aſſertiōe moſtrat̄. b. Aug⁹
in li. xviij. de ciui. dei refert q̄ndecim ꝟſus ſibille de fina
li iudicio plene agētes. Judicij ſignū tellus ſudore ma-
deſcet. E celo rex aduenīēs ꝑ ſecula futurus. ſcꝫ in carne
vt p̄ſentē iudicet orbem. vñ deū cernēt incredul⁹ at fide
lis. ſic anime cū carne ardebūt q̄s iudicat ipē ⁊c̄.

Rationem huius fina §. I.
lis ⁊ vniūſalis iudicij aſſignāt theologi hāc fore vt quē de cā ſt
admodū manifeſtata eſt mōo dī potētia in creatōe reꝝ lis ⁊ vlio
ſapīa in gubnatōe mūdi. miſericordia clemētia in incar- iudicij
natōe et iuſtificatiōe impioꝝ. ita etiā manifeſtet̄ mūdo
iuſticia dei. Hec ei iuſticia maxīe ꝯmēdabilē reddit p̄n
cipē ⁊ iudicē ⁊ q̄ulibꝫ. Uñ dr̄ Sap. j. Diligite iuſticiā q̄
iudicatꝭ trā. Hec āt iuſticia dei nūc nob' eſt valde occl'ta
Nā cū iuſticia dictet malos depmi ⁊ puniri. bonos aūt
exaltari ⁊ p̄miari. Uidem⁹ autē vt plimū impios ⁊ fla
gitioſos regnare ī mūdo. diuites eſſe. honorib; abūdare
Ecōtra ſcōs viros dei ja. paupes ēe. ꝑſecutōes pati. va
rios cruciatus vſq̄ ad mortē ab iniq̄s innocēter perpe-
ti. Quāuis aūt in morte iniq̄ puniant̄. ſine dubio ī a-
lio ſeculo ⁊ iuſti p̄mia eterna recipiāt. h̄ tn̄ nō ꝯſtat niſi
ipis recipientib; q̄ ĭ meruerūt. non aūt his potiſſeme q̄
ꝟſant̄ in mōo. Inſuꝑ tūc recipiūt mali penā in aīa ſolū
ſicut ecōtra iuſti gl'iam. nō aūt q̄ ad corp⁹ cū incinere
tur. ⁊ tn̄ cooperatū eſt corpus aīe ad bonū ⁊ malū. Ut
ꝗ̄ pateat oīb; ꝙ p̄nceps ⁊ rex oīm ſecl'oꝝ deus. iuſtiſſi
me mundū gebernauerit. ⁊ retribuat oīb; ſm̄ ea q̄ geſ-
ſerūt in corpe. p̄miū vel ſuppliciū. ⁊ integl'it q̄ ad aīam
⁊ corpus. Jō neceſſariū eſt eſſe futurū iudiciū ī fine mū
di in q̄ oēs de oīb; corā oībus angel' ⁊ hoīb; a deo
iudicabant̄. Utriuſq̄ teſtamēti pagine huic copioſe at
teſtāt̄. In pš. xlix. inq̄t dauid. De⁹ manifeſte veniet d's
noſter ⁊ nō ſilebit. Ignis in ꝯſpectu ei⁹ exardeſcet ⁊ ī cir
cūitu ei⁹ tēpeſtas valida. aduocauit celū deſurſum ⁊ ter
rā diſcernere pplm̄ ſuū. Cōgregate illi ſctōs ei⁹ q̄ ordia-
uerūt teſtamētū ei⁹ ſuꝑ ſacrificia. Annūciabūt celi iuſti
ciā eius qm̄ de⁹ iudex eſt. Hec ait. b. aug. ī. xx. de ciui. di
de dño nr̄o ieſu dicta intelligim⁹ q̄ vētur⁹ eſt iudicar vi
uos ⁊ mortuos. Uei⁹ nō ſolū hō ſꝫ ⁊ d's veniet manife
ſte inter iuſtos ⁊ iniuſtos iudicaturus iuſte. q̄ p̄us venit
occult⁹ iudicād⁹ ab iniuſtis iniuſte. Uenit occult⁹ vt an
te iudicē ſtaret tacēs. q̄ ſic agn⁹ corā tondēte ſe nō aperuit
os ſuū. Ueniet māifeſt⁹ vt etiā de iudicib; iudicet. De⁹.

noſter qui eſt verus deus quem colunt xpiani. non dij gentiū qui ſunt demonia nō deus. De⁹ noſter q̄ factus eſt noſter. ſ. frater ꝑ incarnationē. Nō eīn pr̄ iudicat quē q̄. ait ipe Joh. vi. q² in hūana ſpecie nō appebit quā nō aſſumpſit. nec ſpūſſanct⁹ q̄ nec ipe hō fact⁹ ē. ſʒ de⁹ noſter. fili⁹ in aſſumpta hūitate appebit oib⁹. ⁊ iudicabit vt de⁹ cū pr̄e ⁊ ſpūſancto. ⁊ nō ſilebit. Aug. ſup pſ̄. Nō veniet illudēd⁹ flagelland⁹. ꝯ alapand⁹. calamo ī capite ꝑcutiend⁹. crucifigend⁹. ſepeliēdus. q² hec oīa pati potuit occult⁹ d̄s. ſ. in carne aſſumpta. ſʒ veniet manifeſt⁹ q² cū ꝑtāte mag̃ ⁊ maieſtate. vt cognoſcat d̄s. Nō ḡ ſilebit occultās ſuā deitatē. Nūc aūt ſilet. ſʒ quō ſilet q̄ q̄tidie clamat ꝑ ſcpturas. ꝑ p̄dicatores futuꝝ iudiciū per flagella. ſm illud in alio pſ̄. Dediſti metuentib⁹ te ſignificatōez. vt fugiāt a facie arc⁹. ſ. diui iudicij. vt liberēt dilecti tui. Silet ḡ ait. b. aug. ⁊ nō ſilet. Silet nūc a iudicādo finalr̄. nō ſilet admonēdo. nec etiā a flagellādo. Naȝ cū flagellat aliq̄s in terra. admōitio eſt nō dānatio. Silet ḡ a iudicio occult⁹ eſt in celo adhuc īterpellat ꝑ nob paciēs eſt ſuper pctōres nō exercēs irā. ſʒ expectās penitentiā. Q2 ḡ ad iudiciū veniet ſeq̄ntia docēt. Ignis ante ipm ꝓcedet. Timeam⁹ ⁊ mutemur ⁊ nō timebim⁹. Ignē palea timeat. aurꝝ q̄d facit. Eſt aūt nunq̄m ꝑtāte ꝙ facias ne illud. qd̄ te nolente venturꝝ eſt. nō correct⁹ expiarꝭ ſi poſſem⁹ fratres facere. vt dies iudicij nō veniret. nec ſic erat male viuendū. ſi nō veniret ignis in die iudicij. ⁊ ſola pctōrib⁹ īmineret ſeparatio a facie dei in q̄libet eſſet affluentia deliciaꝝ nō vidētes a q̄ creati ſūt. ⁊ ſeparati ab illa dulcedine ineffabili vult⁹ ei⁹ in q̄libet eternitate ⁊ īpunitate pctī plāgere deberet. ſʒ q̄d loq̄r aut q̄bus loq̄r hec amātib⁹ pena ē nō ꝯtēnentib⁹. q̄ dulcedinē ſapīe et veritatꝭ vt cūqʒ ſētire ceperīt. nouerīt qd̄ dico q̄nta pēa ſit tm̄modo a facie dei ſeparī. q̄ aūt illā dulcedinē nōdū guſtauerūt. ſi nōdum deſiderāt dei faciē timeāt vl̄ ignem. Supplicia terreāt q̄ p̄mia nō inuitant. vile eſt tibi q̄d deus pollicet̄. ꝯtremiſce qd̄ minat̄. Amplexarꝭ pctā tua ⁊ delicias carnis tue. ſtipulā ad te ꝯgeris veniet ignis. ignis in ꝯſpectu ei⁹ exardeſcet. nō erit ille ignis vt foc⁹ tuus. q̄ ſi ī manū mittere cogereris faceres q̄cquid voluerit q̄ h̄ minat̄. Minat̄ inimic⁹ hō tā leue maluȝ ⁊ facis malū. Minat̄ deus eternū malū. ⁊ nō facis bonū. vnd̄ piget te. niſi q² nō credis. ſi credim⁹ futurū iudiciū fratres bn̄ viuam⁹. tp̄s miſcdie nūc ē tp̄s iudicij nūc erit. tunc oīs arbor q̄ nō facit fructū bonū excidet̄ ⁊ in ignē mittet̄. Ignis ait pſ̄. xlviij. in ꝯſpectu ei⁹ exardeſcet. ⁊ ī circūitu ei⁹ tēpeſtas valida. Ualida tēpeſtas vētilatura eſt. ⁊ in iſtā magna arēa. hac tēpeſtate ſeꝑabit̄ a ſanctꝭ omne immundū. Nō ꝑmixtura q̄dā iacet. Porro illa tēpeſtas quandā ſeparatōem factura eſt. In illa ſeparatiōe fit q̄dam bonoꝝ ⁊ maloꝝ diſtinctio. Aduocauit celū deſurſum. ſ. d̄s. celum. i. oīes ꝑfectos viros ſecū iudicaturus de q̄bus dixit in euāgel'. Uos q̄ reliq̄ſtis oīa ⁊ ſecuti eſtis me in regeneratōe vltīa. i. vltima reſurrectōe omiū cum ſederit filius hoīs in ſede maieſtatꝭ ſue. ſedebitis et vos ſup ſedē duodecī iudicātes duodecī trib⁹ iſrael. per xij. ſedes ſm aug. intelligit̄ vniūſitas ꝑfectoꝝ q̄ cuȝ xp̄o iudicabunt vt aſſeſſores. ſic p. xij. trib⁹ iſrael intelligit̄ vniuerſitas eoꝝ q̄ iudicabūt̄ a xp̄o. Aduocauit eos ꝑfectos ſurſum ſecum ſeſſuros. ⁊ alios iudicaturos. Et terram. ſ. vocauit ad iudiciū alios vicȝ iudicādos. Ita autem vocauit terram. ſcilicet omnes iudicandos diſcernere pplm̄ ſuum. i. ita vt diſcernat populū ſuū electos videlʒ ſuos a malis deputatꝭ ad penā vel ſic. vocauit ſurſum celū q̄ ad animas. terrā q̄ ad corpa. ſ. ꝑfectoꝝ. vocauit aūt ſurſum. i. ſecum diſcernere pplm̄ ſuū. i. ita vt diſcernat populū ſuum diiudicare bonos a malis. pplm̄ ſuum. i. fideles. Nā vt ait xp̄s Joh. iij. Qui nō credit iā iudicat⁹ eſt. clara eſt ei⁹ dānatio toti eccleſie. Cōgregate illi ſanctos eius. vos. ſ. angeli quoꝝ miniſterio ꝯgregabunt̄ ante eū oēs gentes. Alia trāſlatio habet. iuſtos eius. q̄. ſ. exercuerunt opa iuſticie. i. bona. elemoſynas et alia bona opera. Cōgregate tales ipi deo. i. vt ſint cū eo ad dexterā. Qui ordinauerūt teſtamtum ei⁹ ſup ſacrificia. i. q̄ diſpoſuerunt ⁊ impleuerūt teſtamēta ei⁹ documēta euāgelica in q̄bus diſpoſuit ⁊ ꝓmiſit regnū facientibus elemoſynas q̄ ſunt ſup ſacrificia. i. magis acceptaq̄ȝ ſacrificia corpalia. q² mīam volo ⁊ nō ſacrificiū. i. vel q̄ ordinauerūt. i. ordinate impleuerunt teſtamtum ei⁹. id eſt legē eius ſup ſacrificia. i. ſup materia elemoſynarum. Sunt eīn pl'a genera ſacrificioꝝ ſpūalium. Elemoſyne dicunt̄ ſacrificia. ieiunia. ⁊ alia pia opa q̄ fiunt ꝓpter deum. Cōtritio etiā ⁊ opa bona interiora dicunt̄ ſacrificia ſm illud. Sacrificium deo ſpirit⁹ ꝯtribulatus. Oratio etiā ſm illd̄. Sacrificiū laudis honorificabit me. Non autē ordinant teſtamtum dei i. legē dei in q̄ ꝓmittitur ⁊ legat̄ hereditas ſupnoꝝ bonoꝝ ſu āt̄ibus ea. ⁊ iō nō dicit̄ teſtm̄. illi q̄ dant ⁊ offerunt ſacrificia elemoſynaꝝ exterioꝝ omiſſis interiorib⁹ elemoſynis. vt ꝯtritōe iniuriarū remiſſiōe ⁊ hmōi. q² nō ordinate implēt qd̄ mandat̄ ⁊ iō tales nō ꝯgregant̄ inter ſctōs ⁊ iuſtos. Un̄. b. auguſti. in encheridion. Qui volūt ordinate dare elemoſynā. ꝓmitus debet a ſeipō īcipe ⁊ eā ſibi dare. ſ. dolendo de pctīs ⁊ ꝯfitendo. Eſt eīn elemoſyna op⁹ miſcdie. veriſſime. de q̄ ait ſapiēs. Miſerere fili aīe tue placens deo. de pe. di. iij. Qui vult. Itē. b. aug. in. xx. de ciui. dei. in q̄ per totum ꝓbat finale iudiciū. c. xxv. ſic ait ꝓpheta Malachias q̄ ⁊ angelus dict⁹ eſt q̄ etiaȝ eſdras credit̄ ſm opinionē hebreoꝝ. vt refert Hiero. iudiciū nouiſſimū ꝓphetat dicēs. Ecce venit dicit dn̄s oīpotēs. ⁊ q̄s ſuſtinebit diē introit⁹ eius. aut q̄s ferre poterit vt aſpiciat eū. Q2 ipe ingredit̄ q̄ſi ignis ꝯflatorij. ⁊ q̄ſi herba lauātiū. ⁊ ſedebit ꝯflās ⁊ emūdās. ſic aurū ⁊ ſic argētū ⁊ mundabit filios leui ⁊ fundabit ſuper eos aurum et argentū. Et erunt dn̄o offerētes hoſtias ī iuſticia. ⁊ placebit dn̄o ſacrificiū iuda ⁊ hierl'm ſic dieb⁹ p̄ſtinis. ⁊ ſicut annis p̄orib⁹. ⁊ accedā ad vos in iudicio. ⁊ ero teſtis velox ſup maleficos ⁊ adulteros. ⁊ ſup eos q̄ iurant ⁊c. ⁊ q̄ nō timēt me. dicit dn̄s oīpotens Hec lr̄a text⁹ eſt ſm ſeptuaginta. quā ponit. b. aug. noſtra aūt tranſlatō q̄ eſt Hiero. alia vba ꝯtinet. licet ſit eiuſdē ſnīe. Qd̄ ḡ dicit. ſedebit ꝯflans ⁊ emundās q̄ſi argentū. duplr̄ pōt intelligi ſm. b. aug. ibi q² vel de ſeparatōe q̄ ſeꝑabunt̄ boni a malis. quā ſeparationē dicit emundatōem ⁊ colatōeȝ. ſicut argenti. ⁊ purgationē ſm lr̄am nr̄am. ſicut granum d̄r purgari ⁊ mūdari qn̄ ſeꝑat̄ a paleis. ⁊ argentū ⁊ aurum qn̄ ſeꝑatur ꝑ ignē a ſcoria. Uel etiā pōt intelligi q̄ ad bonos tantū q̄ dicunt̄ filij leui ⁊ iuda ⁊ hierl'm q̄ boni. ſi q̄d defectus erit in eis purgabūt̄ ꝑus in p̄ſenti vita. vel in igne illo iudicij ſi q̄d expiabile remāſiſſet ī eis. ⁊ ꝙ d̄r ꝙ erunt offerētes in iuſticia ſacrificia. nō intelligit̄ de ſacrificijs aīaliū. ſed d̄ ſeipīs q̄ oīno mundati ab omni pctō offerent ſeipōs deo in holocauſtū. i. in igneȝ diuini amoris transformādos. Et ſic placebit deo ſacrificiū iude ⁊ hierl'm. i. eccleſie triūphātis. ſic dieb⁹ p̄ſtiniſ id eſt ſicut ſacrificia mūda aīaliū offerebant̄ in lege. ita oīno mundi offerent̄ ſancti deo. vel ſic dieb⁹ p̄ſtinis. id eſt ſic in tp̄e innocētie in ꝑadiſo terreſtri a p̄mis ꝑntib⁹ Enumerat poſtea ꝓpheta q̄dam pctā q̄ abundāt in populis ꝓ q̄bus ⁊ alijs oīb⁹ venit ad iudicandū ⁊ puniēdum malos. dicitqȝ ſe teſtē. q² teſtib⁹ nō egebit. ⁊ velocē q² ex inopinato ei⁹ aduentu erit celerrimum qd̄ tardiſſimū putabat̄ a mal'. vel velocē dicit. q² ipās ꝯuincet ſiñ vlla plixitate ſmonis ꝯſcīas. ſm illud aplī. Cogitationibus accuſantib⁹ aut excuſantibus ſeu defendentib⁹. in

dìe qua iudicabit deus occulta hoim. Sic ergo dñs futu
rus dr teſtis velox.cum ſine mora reuocaturus eſt i me
moriā.vnde ↄuincat puniatqꝫ ↄſciam. Idem malachi
as in fine libri ſui.cū admonuiſſet vt meminiſſet legis mo
yſi.qm̄ puidebat eos mīto adhuc tpe nō ea ſpūaliter.ſi
cut oportuerat accepturos ↄtinuo ſbiecit.Ecce ego mit
tam vobis helyā teſbitē ātqꝫ veniet dies hoīs magnꝰ
illuſtris q ↄuertat cor prīs ad filiū.ꝛ cor hoīs ad proxi
mū ſuū ne forte veniens pcutiat terrā penitꝰ ſm ſeptu
aginta eſt h textꝰ.b.Augꝰ.ꝛ hūc helyā magnū pphetā.
expoſita ſibi lege vltimo tpe ante iudiciū iudeos in xpꝫ
verū eſſe credituros celeberrimū eſt i ſmonibꝫ cordibuſ
qꝫ fideliū.Ipe nō imerito ante aduentū iudicis ſaluato
ris ſperatꝛ eſſe venturꝰ.q nūc etiā viuere creditꝛ.Cū vene
rit ergo exponendo legē ſpūaliter quā nūc iudei carnalr ſa
piunt ↄuertat cor prīs ad filiuꝫ.i.cor patꝝ ad filios.Nā
poſuerūt ſeptuagita ſingularē numerū p plī. ꝛ eſt ſenſꝰ
vt etiā ipi filij ſic intelligāt legem.i.iudei queadmoduꝫ
prēs coꝝ.i.pphete intellexerūt in qbꝫ erat ꝛ ipe moyſes
Sic em̄ cor patrū ↄuerteꝛ ad filios.cū intelligētia patꝝ
pduceꝛ ad noticiā filioꝝ.ꝛ cor filioꝝ ad prēs.dū i id qd
ſenſerint illi ↄſentiunt ꝛ iſti.ꝛ cor hoīs ad pximū ſuum.
Sunt em̄ inter ſe valde pxime iuncti patres ꝛ filij. Da
niel quoqꝫ ppheta.c.vij.locutꝰ eſt de qtuor beſtijs vari
is.ſ.leena.vrſo.pardo.ꝛ quarta diſſimili alijs q habebat
cornua.x.inter q ortū eſt cornu puū a cuiꝰ facie euulſa ſꝫ
cornua tria ex illis.x.q beſtie quatuor ſignificāt quatu
or monarchias mūdi.vt refert.b.Aug.xx.de ciui.dei.al
ſ.ti.xiij. ca.iiij. legans Hiero.ſup Danielē.vicꝫ aſſyrioꝝ pria perſaruꝫ ꝛ
medoꝝ p ſcda grecoꝝ.p tria romaoꝝ.p qrta.ꝛ cornu p
uū antixpm.decē aūt cornua nō ſignificant.x.reges illi
us monarchie.ſed potiꝰ diuiſiōes eiꝰ in decē regna.Pꝰ
cornu illud puū ſignificās antixpm.deſcribit aduentū
ad iudiciū oſtēdens iudiciū fieri a deo trinitate q ſigni
ficaꝛ in antiquo dierū.ſed manifeſtatio iudicis ad om̄s
a xpo.ſ.in humanitate aſſumpta.de q poſtea dicit.Ec
ce in nubibꝫ celi veniebat q̄ſi filius hoīs ꝛ vſqꝫ ad anti
quū dieꝝ puenit.ꝛ dedit ei ptātē ꝛ honorē ꝛ regnū ꝛc.
Et mlta dicit de antixpo ibi in.c.viij.ꝛ.c.xq.Quamuis
aūt teſtimonia veteris teſtamēti inducta.inqt.b.Aug.
vbi ſupra pora ſint tpe noui teſtamēti teſtimonia ppo
nenda ſunt dignitate.qm̄ illa vera pconia noui ꝛ veteris
teſtamēti ſcripture ſunt cōes nobis xpianis ꝛ hebreis.
Licet ipi hebrei falſo intelligant ꝛ exponāt.dicta ſo no
ui teſtamēti ppria ſunt xpianis. Oēs euāgeliſte referūt
dñm xpm in euāgelijs pnunciaſſe futurū finale iudiciū
ſub diuerſis documētꝭ ꝛ parabolꝭ.Nā euāgeliſta Mat.
ca.xxiij.ꝛ.c.xxiiij.diffuſe loquiꝛ de iudicio futuro.ꝛ inter
cetera.c.xv.ait.Cū venerit filiꝰ hominis in ſede maieſta
tis ſue.ꝛ omnes angeli eiꝰ cū eo.tūc ſedebit ſup ſedē ma
ieſtatis ſue ꝛ ↄgregabunꝛ ante eū oēs gētes ꝛc. vbi po
nitꝛ ſnīa p electis dei.de qua dr.Venite benedicti patris
mei pcipite regnū ꝛc.Et poſtea ſnīa ↄtra malos .Diſce
dite a me maledicti ꝛc.Et in euāge.Luce.xxi. Erunt ſi
gna in ſole ꝛ luna ꝛ ſtellis ꝛc. Tūc videbūt filiū homīs
venientē in nube cū ptāte magna ꝛc. Et Mar.xiij.pꝰ
ſigna pcedētia.ꝛ Joh.vi.ait xps.Venit hora ꝛ nūc ē qn̄
mortui.ſ.in anima audiēt vocē filij dei.ſ.in pdicatiōe.ꝛ
q audierint viuent.audierint.i.obedierint viuēt ſcꝫ vita
gratie.Et paulopoſt.ꝛ poteſtatē dedit ei iudiciū facere.
qꝛ filius hominis eſt.Nolite mirari hoc.qꝛ venit hora i
qua oēs qui in monumētis ſunt audient vocē filij dei.
Et pcedent qui bona fecerunt in reſurrectionē vite. qui
vero mala egerunt in reſurrectōem iudicij.ſ.dānatōis.
Petrus pnceps aploꝝ in.ij.canonica.c.iij.de hoc ſic ait
Venient in nouiſſimis diebꝫ in deceptōeꝫ illuſores iux
ta ppriās ↄcupiſcentias ambulātes dicētes.vbi eſt pmiſ

ſio aut aduentus eius.Ex q em̄ patres dormierunt.ſic
oīa pſeuerant ab initio creature.ꝛ īfra.Nō tardat do
minus pmiſſis.ſed patiēter agit pꝑter vos.nolēs aliqs
perire.ſed ad pnīam reuerti oēs.Adueniet aūt dies do
mini ſicut fur.in quo celi magno impetu tranſient. ele
menta vero calore ſoluenꝛ.terra vero ꝛ q in ipa ſunt oīa
exurenꝛ.Cū hec igiꝛ omnia diſſoluenda ſint.qles opor
tet nos eſſe in ſanctis ↄuerſatōibꝫ ꝛ pietatibꝫ expectan
tes ꝛ pperātes in aduentu dei ꝛ dñi nr̄i ieſu xpi.Sicut ꝛ
cariſſimꝰ frater noſter paulus ſm datā ſibi ſapiām ſcri
pſit vobis in oībus epl̄is.Paulꝰ vero apl̄s.ij.ad The
ſal.ij.ait.Rogamus vos fratres p aduentū dñi nr̄i Je
ſu xpi vt nō cito moueami a veſtro ſenſu neqꝫ terreami
ni.neqꝫ per ſpm̄.neqꝫ per ſermonē.neqꝫ p epl̄am tāqꝫ p
nos miſſaꝫ.quaſi inſtet dies dñi.Ne qs vos ſeducat vl
lo modo.qm̄ niſi venerit diſſenſio pmū ꝛ reuelatꝰ fue
rit homo peccati.filius pditōis.q aduerſaꝛ ꝛ extolliꝛ ſu
per omne qd dr deus.aut qd coliꝛ.ita vt in tēplo dei ſe
deat tanqꝫ ſit deus.nō retinetis qꝛ cū eſſem apud vos
hec dicebā vobis.Et nūc qd detineat ſcitis.vt reueleꝛ i
ſuo tpe.Nā myſteriū iam opaꝛ iniqtatis tātū.vt qui te
net nunc.teneat donec de medio fiat.ꝛ tūc reuelabiꝛ ille
iniquus quē dñs interficiet ſpū oris ſui.ꝛ deſtruet illu
ſtratōe aduentꝰ ſui.cuiꝰ eſt aduentꝰ ſm opatōnē ſatha
ne.in omni vtute ꝛ ſignis ꝛ pdigijs mendacibꝫ.b.aug.
hec verba inducens.xx.li.de ciuita.dei.ait.Nullum du
biū eſt cū de antixpo dixiſſe.dieqꝫ iudicij.Hunc em̄ ap
pellat diem dñi nō eſſe venturū niſi prior ille venerit.ſꝫ
in quo tēplo ſit ſeſſurus incertū eſt.vtrū in illa ruina tē
pli qd a ſalomone rege ↄſtructū.an in eccleſia. Vn̄ non
nulli nō ipm principē.ſed ꝛ vniuſum quodāmodo cor
pus eius.i.ad eū pertinentē hominū multitudinē ſimꝫ
cum ipo ſuo principe.hoc loco intelligi antixpm voluit.
qd aūt ait.Jam myſteriū opaꝛ iniqtatis tantūmodo q
tenet teneat ꝛc.Ego proſuſ qd dixerit me fateor ignora
re.Suſpitiones tn̄ hoīm quas vel audire vel legere po
tui nō tacebo.Quidā putāt de imperio dictū fuiſſe ro
mano.ꝛ propterea paulū apl̄m nō aperte ſcripſiſſe ne
calūniā videlicet incurreret qꝛ romano impio male opta
uerit.cū ſperareꝛ eternū.vt in hoc qd dixit.Jam myſte
rium operaꝛ iniqtatis.nerone intelligi voluerit.cuiꝰ iaꝫ
facta antixpm videbanꝛ. Vnde nōnulli ipm reſurre
cturū ꝛ futurū antixpm ſuſpicanꝛ.Alij vo nc occiſū pu
tant.ſed ſubtractū potius vt putareꝛ occiſus ꝛ ſic occul
tari donec reueleꝛ in ſuo tempore.ꝛ reſtituaꝛ in regnū.
Sed multū mihi mira eſt pſumptio tanta opinantiū.
Illud autē qd ait apl̄s tātū qui modo tenet.teneat.do
nec de medio fiat.nō abſurde de ipo romano impio cre
ditꝛ dictum tanqꝫ ſit dictū tantum.q mō imperat.im
peret donec de medio fiat.id eſt de medio tollaꝛ.Et tūc
reuelabitur iniquus quē antixpm ſignificari nullꝰ am
bigit.Alij vero ꝛ qd ait quid detineat ſcitis.ꝛ myſteri
um iniquitatis.nō putant dictū niſi de malis ꝛ fictis q
ſunt in eccleſia.donec pueniant ad tantū numerū.q an
tichriſto magnū populū faciant.ꝛ h eſſe myſteriū iniq
tatis.qꝛ videꝛ occultum.Hortari aūt apoſtolū fideles
vt in fide quam tenent tenaciter perſeuerent dicēdo tā
tum qui modo tenet teneat.donec de medio fiat.hoc eſt
donec exeat de medio eccleſie myſteriū iniquitatiſ.quod
nunc occultum eſt.Alius ergo ſic.alius ſic apl̄i verba cō
iecturat.hoc tamē eum dixiſſe dubiū nō eſt.Non veniet
xps ad iudicandum.niſi prius venerit antixps ad ſedu
cendos populos in anima.Cuius aduētꝰ erit ſm opa
tionē ſathane in ſignis et pdigijs mendacibꝫ.Hec.b.au
guſtinus ibidem.

Circa finale iudicium.§.II

Ca. ij. De finali iudicio timēdo et de certi. et cā eius

De quo vt dictum eſt. vtriuſq; teſtamenti pagina copio
ſe loquit. videnda ſunt ſeptem.
Signorum premonſtratio.
Mundi per ignē ꝯflagratio.
Omniū ad iudiciū citatio.
Judicis ad cūctos manifeſtatio.
Aſſeſſorum cū eo aſſociatio.
Accuſatoꝝ ꝛ teſtium multiplicatio.
Sententie irreuocabilis prolatio.

Judiciū finale aſſimilat arcui quare.

Quantū ad primū. pš. Dediſti metuētibꝫ te ſignificati
onē. vt fugiant a facie arcus. vt liberent dilecti tui. Ar-
cus eſt finale iudicium. ex quo deus ſagittas mortꝭ eter-
ne emittet manifeſte contra reprobos. Nunc autē vt in
alio pš. ait dauid. Arcum ſuū tetendit per ſcripturas
manifeſtādo. ꝛ parauit illum. preparando cruciatus pe
narū. ꝛ poſuit in eo ſagittas mortis. Jn arcu eſt funis
mollis infra. ꝛ lignum durū ſupra. Funis mollis eſt di
uina clementia. que ad homines inclinat penitentes ad
parcendū. ꝛ permanentes in peccatis ad expectandum
eoꝝ conuerſionē. que clemētia flectit ad ſe lignū durum
ſeueritatis diuine iuſticie. Sed quāto magis funis trahi
tur ꝛ inclinat lignū. tanto inde ſagitta emiſſa vehemē-
tius vulnerat. Vñ apl's ad Ro. ij. Jgnoras qm̄ benigni
tas dei ad pniam te adducit. ſm aūt duritiā tuā ꝛ im-
penitens cor theſauriſas tibi irā. in die ire ꝛ reuelatōis
iuſti iudicij dei q̄ reddet vnicuiq; ſm opera ſua. Et Hie
rony. Moderatio dei ac pietas ſolū nr̄m reditū querit
ac nos cupit longa ſua bonitate ſaluare. Qđ ſi nō con
uertimur. ſi duri colli ſumus. ſi vſq; ad mortē in malis
pſeueramus. aſſidue peccantiū nō miſeret deus. di. xxiij
Diaconi. imo grauius punit. Vñ Valeri⁹ maxim⁹. Le
to gradu ad vindictā ſui diuina pcedit ira. tardita
tēq; ſupplicij grauitate compenſat. Dedit ḡ de⁹ ſigni-
ficatōem. i. ſigna multa. terribilia magnaꝝ tribulatio-
nū que pcedunt finale iudiciū. que ex ſui terroris ma
gnitudine valeant illud ſine fine malū. ſ. eterne dānati
onis nūciare. Dedit aūt metuentibꝫ deū. qꝛ illi tm̄ in vti
litatem ſue emendatōis trahūt. vñ liberent dilecti ſui.
Nam mali ex flagellis deteriores fiunt. vt pharao. qui
cum plura ſigna videret terribilia nō fuerit conuerſus
demū ab aquis ſubmerſus fuit cū ſuis. Et ideo dñs ac
redemptor noſter. inquit. b. Greg. pituri mundi mala p
cedentia denunciat. vt minus pturbēt venientia. cū fue
rint pſcita. Minus em̄ iacula feriunt que puidenť. Et

Signoꝝ pmōſtratio quare.

vt dicit. b. Tho. in. iiij. di. xlviij. Ad dignitatē iudiciarie
poteſtatis ptinet habere aliqua iudicia q̄ ad reuerentiā
ꝛ ſubiectionē inducant. Et ideo aduentū xp̄i ad iudiciū
cū veniat in forma glorioſa mlta ſigna pcedent. vt cor
da hominū in ſubiectionē ventiri iudicis inducanť. ꝛ p
pter timores ad iudiciū pparent hmōi ſignis commoti
Juxta illud Eccl. xviij. Ante iudiciū para iuſticiā. Ante
q̄ em̄ de aduentu ſuo ad iudiciū loquať. Luce. xxi pre-
mittit dñs. Erunt ſigna in ſole ꝛ luna ꝛ ſtellis. ꝛ in terris
preſſura gentiū pre ꝯfuſione ſonitus maris ꝛ fluctuū
areſcentibꝫ hominibꝫ p timore ꝛ expectatione. que ſup-
uenient vniuerſo orbi. Nam ꝛ virtutes celoꝝ cōmouebū
tur. Ubi ponūť ſeptem ſigna pcedentia iudiciū. Pri-
mū eſt ſignū in ſole. Et qđ ſeu quale ſit iſtud ſignum d

Septē ſigna iudiciū pcedētia.

clarat Mat. xxiiij. c. dicens. Sol obſcurabiť. Et Johes
Apoc. vi. Sol factus eſt niger vt ſaccus cilicinus. q̄ ad
litteram. Maior erit obſcuratio ſolis q̄ ſolita naturał.
Sicut em̄ patrefamilias moriente tota familia eius in
duitur nigro. ita tunc homine deficiente quo ad vitam
iſtam temporalem. ſol lumine ſuo minuetur nobis ſub
trahendo conſuetā lucem. quaſi ipſe compatiens doleat
Vel etiam qꝛ maiori luce adueniente in aere iſto ſole iu-
ſticie chriſto cedet. vt minor lux ſolis materialis. Mo-
raliter imperium romanum ſignificatum per ſolem ob
ſcurabitur. quia poſt multas ſui diuiſiones vilificabiť
ꝛ quaſi ad nihilū deducetur. quod figuratū eſt per ſolē
qui reuerſus eſt retro per decē lineas in horologio ach-
az regis. in ſignū perfecte ſanationis ezechie ꝛ liberatio
nis populi dei. ſcꝫ de manibꝫ inimicoꝝ. Sic imperium
romanorum reuerteť retro. deficiendo a ſua poteſtate de
cem lineas. in q̄ntum minorabiť diuiſum in decē reges
ſeu regna que nō recognoſcunt imperatorē vt ſuperiorē
q̄ etiā ſignať per decem cornua orta in capite illius fere
ſingularis vnde poſtea ortum eſt cornu paruū qđ facit
bellum ſanctis ſignificans antixp̄m. Obſcurabiť etiā
ſol aliter. quia ſcꝫ ſol iuſticie chriſt⁹ deus nr̄. q̄ſi occultus
erit quo ad claritatem fidei de ipſo que prius erat mani-
feſta. Scdm ſignum erit in luna. Erunt autē ſigna i
ſole et luna. Et quod ſignum ſit illud exprimiť Joel. ij.
vbi dicitur. Luna conuerteť in ſanguinē anteq; veniet
dies domini magnus et horribilis. ſcilicet iudicij. Cui
concordat quod ait Johes Apoc. vi. dicens. Et luna to
ta facta eſt ſicut ſanguis. Quantū ad litteram poteſt
dici q̄ luna obſcurabiť. Et quia ſm aſtrologos eclipſis
ſeu obſcuratio ſolis ꝛ lune non poteſt eſſe ſimul. ideo di
cendū ſm beatū Tho. in. iiij. q̄ vel erit hoc diuerſis tp̄i
bus. vel ſi ſimul dei virtute ſupnaturalr. vel fiet in illo
tempore appropinquante finali iudicio aliqua inuſita-
ta impreſſio in aere circa lunā vt videatur tota ſangui
nea. ad ſignificandum q̄ eccleſia ſignificata per lunam
(quia a chriſto illuminať ſicut luna a ſole) erit tota ſan
guinea ex eo q̄ qui erunt in ea fideles numero et meri-
to. materiali gladio occidentur ab infidelibꝫ ꝛ ſatellitibꝫ
antichriſti. Etiam illi duo ſanctiſſimi viri Enoch ꝛ He
lyas qui de paradiſo terreſtri mittentur ad predicandū
contra antichriſtum occidentur ꝛ fundent ſanguinem
ſuum. vt habetur Apocalip. xj. Fideles vero qui erant
in eccleſia numero tantū. qui ſcilicet dicebantur chriſtia
ni totaliter dabunt ſe voluptatibus vicij et gule. Et ſic
in eis luna eccleſia erit ſanguinea. Nam ſanguis ſigni-
ficat peccata ſm illud pš. Libera me de ſanguinibꝫ de
us deus meus. id eſt de peccatis. Et alius propheta.
Sanguis ſanguinem tetigit. id eſt peccatū peccato ad-
ditum eſt. Et q̄ in illo tempore erunt ſic homines valde
vicijs dediti. hoc oſtendit chriſtus in euangel' ſm Lu-
cam dicens. Filius hominis veniens in terram. ſ. ad iu
dicandū putas inueniet fidem in terra. q. d. modicam.
et quaſi nullam. Et in euange. Mat. quoniā abunda-
uit iniquitas multorum refrigeſcet caritas multorum.
Apoſtolus aūt ponit particularia vicia q̄ tunc magis
abundabunt. dicens. ij. ad Thim. iij. Jn nouiſſimis die
bus inſtabunt tempora periculoſa. Erunt homines ſe
ipſos amantes. cupidi. elati. ſuperbi. blaſphemi parenti
bus inobedientes. ingrati. ſcelеſtes. ſine affectione ſine pa
ce criminatores. incontinentes. immites. ſine benignita
te. proditores. proterui. tumidi. voluptatum amatores
magis q̄ dei. habentes quidem ſpēm pietatis. virtutē
eius abnegantes. Et hos deuita. Et in alia epiſtola ait.
Jn nouiſſimus temporibus recedent quidam a facie.
attendentes ſpiritibus erroris ꝛ doctrinis demonioruꝫ
ꝛc. Tertium ſignum erit in ſtellis. Erunt ſigna in ſtel
lis. Et que ſigna ſint. dicit alius euangeliſta. videlꝫ ſtel-
le cadent de celo q̄tum ad litteram. Stelle hic dicūtur
aſub. ꝛ dicitur aſub quedam ignis impreſſio in aere q̄
habet ſimilitudinem ſtellarum. que cum apparent. ſm
locutionem vulgi dicūtur ſtelle cadere de celo. que q̄dē
impreſſiones ignee tūc magis multiplicabunť ad terro
rē maloꝝ. Vel dicunť ſtelle comete q̄ tūc magis appa-
rebūt. ꝛ a naturalibꝫ dr̄ hmōi apparētes ſtelle. ſignifica-
re magna excidia et mortes magnoꝝ virorum. Et hec

erunt ſigna ꝙ doctores eccleſie q̄ dicuntur ſtelle ſm il-
lud. Dan. xij. Qui ad iuſticiā erudiunt plurimos quaſi
ſtelle in perpetuas eternitates. Hi cadere dicunt᷑. vel q̄a
deficient a fide eccleſie que celū dr̄. vel q̄ꝛ recedent a ſtu-
dio ſacre ſcripture q̄ celum dr̄. vacantes ſtudijs gentili
um poetaꝝ ⁊ philoſophoꝝ. Contra quos inuehit beat⁹
Hiero. Sacerdotes dei ait videmus omiſſis euāgelijs
⁊ ꝓphetis comedias legere. bucholicoꝝ verſuū verba cā
tare. tenere virgiliū in manib⁹. ⁊ qḋ in pueris eſt neceſſi
tatis crimē. in ſe facere volūtatis. di. xxxvij. Sacerdotes
Ergo q̄ꝛ ignorātes erūt ſcripturaꝝ de facili ꝯuincēt᷑ a p̄-
dicatorib⁹ antixp̄i falſo ſcripturas exponentib⁹. q̄b⁹ rn̄
dere nō poterūt. Quartū ſignū erit in terris preſſura
gentiū. Qualis aūt p̄ſſura ip̄e xp̄s declarat in euangel.
ſm Mat. c. xxiiij. dicēs. Cōſurget gens ꝯtra gentē. et re-
gnū aduerſus regnū. ſ. ꝑ bella. ⁊ erūt terremot⁹. peſtilen
tie. ⁊ fames ꝑ loca initia doloꝝ hec. q̄uis autē iſta. pu-
gne. terremotus ⁊ hmōi. fuerint a p̄ncipio generis hūa
ni diuiſis tēpibus. tn̄ tunc tēpis magis inualeſcēt ſm quā
mēſurā creſcencia vicinū aduentū ad iudiciū denuncīēt
incertū. b. Tho. in. iiij. Hec etiā p̄dixit longe ante Azari
as ꝓpheta occurrēs aza regi iuda reūtenti a p̄lio cū mag
victoria dicēs. ij. Paralip. xv. Dn̄s vobiſcū. q̄ꝛ fuiſtis cū
eo. Si q̄ſieritis eū inuenietis. ſi aūt dereliq̄ritis eū. dere
linquet vos. Trāſibūt aūt m̄lti dies in iſrl̄ abſq̄ deo v̄o
abſq̄ ſacerdote. abſq̄ doctore ⁊ abſq̄ lege. Cūq̄ reuerſi
fuerint in anguſtia ſua ad dn̄m deū iſrael. ⁊ q̄ſierint eū
inuenient. In tp̄e illo nō erit pax egredienti ⁊ ingredien-
ti. ſed terrores vndiq̄ in cunctis habitatorib⁹ terrarum
Pugnabit em̄ gens ꝯtra gentē. ciuitas ꝯtra ciuitatem
q̄ꝛ dn̄s ꝯturbabit eos oī anguſtia. Ex quibus patet ꝙ
loquit᷑ de tp̄e vicino fine mūdi. Quintū ſignū erit pre
ꝯfuſione ſonit⁹ maris ⁊ fluctuū. Quidā circa h̄ exiſtiant
ꝙ mare cū magno fragore peribit a p̄ſtina qualitate. ſꝫ
illud Apoc. xxi. Et mare iam nō eſt. ſ. nō ꝙ nō maneat ī
ſubſtātia ſua. ſed in alia q̄litate. Uel ſm alios erit ma-
gnus ſonitus ⁊ tumor aquaꝝ q̄m̄ nō ſine magno mur
mure. xl. cubitis ſuꝑ montes eleuabit᷑ ⁊ poſtea dep̄met᷑
vltra ſolitū. vt ſm. b. Greg. noua ⁊ inaudita maris flu-
ctuū ꝑturbatio erit. Hiero. aūt refert ſe repiſſe in annali
bus iudeoꝝ nō ſolū de hui⁹. ſigno ſonit⁹ maris. ſed ⁊ a-
lia. Ponit ei. xv. p̄cedentia iudiciū. vtrū aūt ꝯtinuo vl̄ ī
terpolata nō exp̄mit. Prima ḡ die eriget ſe mare. xl. cu-
bitis ſuꝑ altitudinē montiū. ſtans in loco ſuo q̄ſi mur⁹
Scḋa die tātū decreſcet. vt vix poſſit videri. Tertia ma
rine belue apparētes ſuꝑ vndes maris dabunt mugit⁹
vſq̄ ad celū. Quarta ardebit mare ⁊ aq̄ eius. Quīta ar
bores ⁊ herbe dabūt rorē ſanguineū. Et ſm alios. etiam
oīa volatilia celi ꝯgregabunt᷑ in cāpis nō guſtantia ne-
q̄ bibētia. ſꝫ formidantia vicinū interitū. Sexta fulmi
na ignea ſurgent ab occaſu ſolis vſq̄ ad ortū eius. Se
ptima lapides ad inuicē collident᷑. ⁊ in quattuor partes
ſcindentur. Octaua fiet terremotus generalis adeo ma
gnus. ꝙ nullus homo vel animal ſtare poterit. ſed ī ter
ram cadent. Nona equabitur terra et mōtes oēs ⁊ col
les in puluerem redigent᷑. Decima exibunt homines de
cauernis quaſi amentes. nec mutuo ſibi loqui poterunt
Undecima oſſa mortuorum ſalient de ſepulcris apertis
monumentis cunctis. Duodecima cadent ſtelle de celo
modo tamē quo dictū eſt. ſcꝫ quo cometes apparebunt
magne ⁊ multe imp̄ſſiones. Tredecima morient᷑ viuen
tes vt reſurgant cū mortuis. Decimaquarta ignis om
nia elementa ignefaciens purgabit. In decimaquinta
reſurgent oēs mortui ad iudiciū. De his tamen ſignis
dicit. b. Tho. in. iiij. qḋ Hiero. n̄ aſſerit. refert qḋ legit. et
dicit ꝙ nō habent m̄ltā rationē veri ſimilitudis. Sex
tum ſignū erit. areſcentib⁹ hoīb⁹ p̄ timore ⁊ expectati

De. xv. ſi-
gnis p̄ce
dētib⁹ iu
diciū. ſm
ſcm̄ hiero
nymum.

one que ſuꝑuenient vniuerſo orbi. Areſcere dicunt᷑ hoīes
corporaliter. quaſi conſumpti p̄ terrore ſignoꝝ et tribu-
lationū. Spiritualiter vero areſcent deficientes ab hu-
more gratie propter perſecutōnē antixp̄i. Sicut ⁊ ſemē
ortum ſuꝑ petrā calore ſolis aruit. q̄ꝛ nō habebat hūo-
rem Luce. viij. Erit em̄ tunc talis tribulatio qualis nō
fuit ab initio mundi. nec futura eſt. ait ſaluator nr̄. Nō
futura ſit perſecutio antixp̄i maxima ante diem iudicij
omnes doctores dicunt. p̄cipue. b. Aug⁹. in. xx. li. ḋ ciui.
dei de quo ip̄e ſaluator ait Johan. vi. Ego veni in no-
mine patris mei ⁊ nō me recepiſtis. Alius. venit in no
mie ſuo. ſ. antixp̄s gloriā ſuā querēs illū ſuſcipietis. ſ. an
tixp̄m. De eo habet᷑ Prouer. xxx. vbi dr̄. Tria ſunt que
bene gradiunt᷑ ⁊ quartum qḋ incedit feliciter. Leo for-
tiſſimus beſtiaꝝ ad nullius pauebit occurſum. Gallus
ſuccinctus lumbos et aries. nec eſt rex qui reſiſtat ei. Et
qui ſtultus apparuit poſtq̄ꝫ eleuat⁹ eſt in ſublime. Si
em̄ intellexiſſet ori ſuo manū impoſuit. ſm. b. Greg. mo
ral. Leo fortiſſimus ſignificat xp̄m cū ap̄lis ⁊ martyri-
bus quos nō potuit ſuꝑari aliq̄s tyrannus. nullū timē
tes. Gallus ſuccinctus lumbos fuerunt ſancti doctores
eccleſie qui ſuccincti fuerunt abſtinentia ⁊ continentia.
⁊ vt gallus vocē dederūt in nocte ⁊ tenebris hereticorū
p̄dicationis ⁊ doctrine. Aries qui eſt dux gregis ouiū
ſunt rectores eccleſiarū iuſti ⁊ ſancti. qui reſiſtebant re-
ctoribus laicis. poſt hos ſtatus qui bene. i. virtuoſe vi-
xerunt. ſequit᷑ quartus qui nō bene. q̄ꝛ nō virtuoſe. ſed
faciliter graditur. q̄m̄ proſperat᷑ felicitate tempali. ſcꝫ an
tixp̄s cum ſuis ſequacib⁹. Hic ſtultus dr̄. quia peior ma
ximus. qui ita in ſublime eleuat᷑. vt dicat ſe xp̄m. ⁊ coli
ſe faciat vt deus. vt dicit ap̄ls ij. ad Theſſal. ij. proprie
de antixp̄o loquens. Qui ſi intellexiſſet interitū ſibi pa
ratū. tacuiſſet a tanta ſtulticia. Nam vt dicit ibidē a-
poſtolus. Quē ieſus īterficiet ſpiritu ſui ⁊ illuſtratiōe
aduēt⁹ ſui. Durabit iſta pſecutō trib⁹ āńis cū dimidio
vt hr̄ Dan. xij. Sed quia de iſta perſecutōne antixp̄i di-
ctum eſt in titulo p̄cedenti. in fine. ideo de ea hic nil vltra
Septimū precedens eſt. quia virtutes celoꝝ moue-
bunt᷑. quod intelligi poteſt. ꝙ virtutes. id eſt miracula
que fuerunt in p̄terito in eccl̄ia. i. ſanctis in eccleſia amoue
bunt᷑ ab eis vt nō faciant. ſcꝫ p̄dicatores antixp̄i ip̄i tal
operabunt᷑. licet mendaces. vt ait ap̄ls. ij. Theſſal. ij. c.
ad maiorē ſanctoꝝ ꝓbatōem ꝓpter qḋ v̄tutes interiores
ſanctoꝝ mouebunt᷑. i. titubabunt in ſeip̄is tēptatiōib⁹
impulſi. ⁊ ſi nō lapſi. Un̄ et ſaluator ip̄e de h̄ ait. ꝙ tal
erit ⁊ tāta tribulatio vt in errorē inducant᷑. ſi fieri pt eti-
am electi. Et niſi breuiati fuiſſent dies illi. nō fieret ſal-
ua omnis caro. ſed ꝓpter electos breuiabūt᷑. Mat. xxiiij
poteſt etiam intelligi illud de v̄tutib⁹. vel de illo ſpecia-
li ordine angeloꝝ. qui dicunt᷑ v̄tutes. quoꝝ officiū ē mi-
racula facere ⁊ celos mouere. Et he virtutes dicunt᷑ mo
ueri. i. remoueri a faciendis miraculis per ſanctos. quia
tempore antixp̄i nō fient vt dictū eſt. Ac etiā remoue-
buntur ab officio mouēdi celos. ſ. poſt iudicium. Ul' vir
tutes dicunt᷑ oēs ſpiritus angelici. qui in iudicio mo-
uebuntur propter admiratione noūtatis que in mun
do eſt. b. Tho. tn̄ in. iiij. dicit. ꝙ mouebuntur ad facien
da miracula multa. quod forte erit poſt mortem anti-
chriſti ad conuerſionem ſeductorum. poſt mortem tam
antichriſti iudei qui nunc erunt videntes ſe deceptos
ab antichriſto quem meſſiam crediderāt conuertentur
ad fidem chriſti. Et hoc eſt quod predixit pſalmiſta cū
ait. Conuertentur ad veſperam. id eſt in fine mundi. ꝛu
dei. ſcꝫ ⁊ famē patient᷑ vt canes. Famē intelligendi veri
tatem. ⁊ circūibunt ciuitatē eccleſie vt recipiantur in ea.
Et Eſa. Si fuerit iſrael ⁊ numer⁹ arene maris reliquie
ſalui fient. i. q̄ erunt in fine. Qḋ dictū inducit ap̄ls ad

Uirtutes
celoꝝ mo
uebunt᷑
q̄modo
intelligit᷑

Roma. quod etiã xp̄s oſtendit in ſimilitudine ficulnee
dicens Luce. xxi. Uidete ficulneã ⁊ oẽs arbores cum ꝓ
ducunt ex ſe fructus. ſcitis q̃m prope eſt eſtas. ficulnea
id eſt plebs iudeoꝝ. q̄ olim ĩ patribꝫ ꝓduxerat ſuaues
fruct⁹ ſed tp̄e xp̄i habebat tm̄ folia. vñ xp̄s ad q̄ndam
ficulneã veniẽs ad litterã cũ eſſet in via ⁊ eſuriret. nõ in
ueniens fructus in ea. ſed tm̄ folia maledixit ei dicens.
Nunq̃ꝫ ex te fruct⁹ naſcat̄. Et ſubito ficus aruit. Ficul
nea iſta vt dictũ eſt ſignificat plebẽ iudeoꝝ. ad quã ve
niens xp̄s in incarnatõe ⁊ ꝯuerſatõe querens in ea fru
ctũ fidei et bonoꝝ opeꝝ. ⁊ hoc eſuriẽs. i. deſiderãs cũ nõ
inueniret in ea niſi folia verboꝝ ceremonialiũ legalium
nõ fruct⁹ vere intelligentie ſcripturaꝝ. maledixit. q̄ ma
ledictio nõ fuit aliud niſi q̄dam ꝓnunciatio ei⁹ qḋ futu
rũ erat in illo populo. ſcꝫ ariditas a gr̄a fidei. Unḋ po
pulus ille remãſit induratus in ſua perfidia. Illud au
tem ſemꝑ ponit̄ ꝓ tempore vſq̃ꝫ ꝓpe finem mũdi q̄ oĩ
bus eſt incertus. Alie arbores ſignificant alias natiões
infideliũ ex q̄bus etiã multi in fine ꝯuertunt̄. Cũ ḡ vi
deritis plebẽ iudeoꝝ ꝓducere fructũ ꝯuerſionis ad fi
dem xp̄i. nõ dico vnius hoĩs vel familie. ſed ꝓ maiori ꝑ
te illius nationis. tũc ſcitote q̃m ꝓpe eſt eſtas futuri iu
dicij. in qua q̄s metet q̄ ſeminauit bona vel mala. Un
de timeãt dñm oẽs fines terre. ait ps̄. in hmõi ſignis.
ſed timore initiali. quia in timore domini fiducia forti
tudinis. ſcꝫ contra iſta terribilia.

Secundũ conſide § III.

De mũdi ꝯfragratõe p ignẽ
randũ circa iudiciũ eſt mũdi ꝯfragratio ꝑ ignẽ. de qua.
Eſa. ſic ait vt inducit. b. aug. in. ij. li. de ciui. dei. Ecce do
minus ⁊ ignis veniet ⁊ vt tempeſtas currus ei⁹ reddere
indignatõem. vindictã ⁊ vaſtationẽ in flammis ignis.
In igne eñ dñi iudicabit̄ oĩs terra ⁊ in gladio eius oĩs
terra. vbi dicit. b. aug. ꝙ dñs dr̄ venire vt ignis. q꞉ terri
bilis erit impijs. Currus eñ nõ ĩmerito angelica miſte
ria. oĩs caro ⁊ oĩs terra. intelligit̄ oĩs terrenus ⁊ karnali
bus deditus gladius dñi. ſententia damni ꝯtra malos
⁊ ignis pena ipoꝝ maloꝝ. Et Petrus apl's. ij. epl'a. veni
et dies domini vt fur. i. ex inſperato. In quo celi mag̃ i
petu tranſibũt. elemẽta aũt ardentia reſoluent̄. ⁊ terra q̄
in ipa ſunt opera exurent̄. Sibilla quoqꝫ de iudicio lo
quens ad idem ait. Exuret terras ignis pontũqꝫ polũ
qꝫ. Et ps̄. c. In principio dñe terrã fundaſti. ⁊ opa ma
nuũ tuarũ ſunt celi. Ipi peribunt tu aũt permanebis ⁊
omnia ſicut veſtimentũ veteraſcent. Et ſicuti opertoriũ
mutabis eos. tu autẽ idem ipe es. Et xp̄s Luce. xxi. Ce
lum ⁊ terra trãſibunt. Ubi ꝓmo notandũ in his omni
bus autoritatibꝫ ꝙ loquunt̄ de celis aereis ſeu elemen
taribus. ſm̄. b. Aug. vbi. s. nõ de celis planetarũ vl' firma
mento. Nam illi habent materiã incorruptibilem nec i
gne alterari poſſunt. Ignis ergo ille confragratõis ope
rabit̄ in elementis et elementatis. omne vitale cõburẽs
⁊ occidens vt corpora hominũ. beſtiarum. piſcium. vo
latilium. arboꝝ. ⁊ herbarũ. metalla. edificia quoqꝫ cun
cta ad terrã proſternẽs. ſcꝫ montes complanãs. Scḋo
ex illis verbis ps̄. c. Ipi peribũt ſcꝫ celi ⁊c. arguit. b. Au
guſtin⁹ vbi ſupra ſtulticiã porphirij ph̄i magni. ſed xp̄i
anoꝝ inimici. oſtendens ſibĳpi eſſe ꝯtrariũ. Nam Por
phirius ille laudat pietatẽ hebreoꝝ. i. cultum eoꝝ circa
deum ꝙ magnus ⁊ verus ⁊ ipis hominibꝫ terribil' colit̄
deus. quem perhorreſcũt nomina alioꝝ deoꝝ. xp̄ianos
aũt arguit ex oraculis deoꝝ ſuorum. ⁊ dicit eoꝝ eſſe ma
ximã ſtulticiam. ex eo ꝙ dicunt mundũ iſtũ periturum
ſed ſi virtus eſt deo hebreorũ ⁊ ſcripture eorum cũ ſint
edite ab ipſo deo eorum. ſunt veri ſcꝫ veteris teſtamen
ti. Sed ꝓphetia illa dḋ. ps̄. c. Ipſi peribũt ⁊c. eſt ſcrptu
ra hebreoꝝ ⁊ xp̄ianoꝝ etiã. Cum ḡ illa dicat mundũ pe
riturum. ſequit̄ ꝙ nõ eſt ſtultũ dicere mundũ periturũ.
aut falſum eſt quod dixit. ex oraculo deoꝝ ſuorũ. ſcꝫ pie
tatem eſſe veram hebreoꝝ ⁊ in libris eoꝝ. Si autem eſt
falſum ergo ⁊ qḋ dicunt xp̄ianos eſſe ſtultos. dicentes
mundũ periturũ falſum eſt. cum hoc ſit ſm̄ ſcripturas
hebreorũ. Sapientia ergo nõ eſt ſtulticia. credere et di
cere ꝙ deus verus reuelauit. Tertio notandũ ꝙ cum
dicitur mundus ſeu celum ⁊ terra peritura intelligẽdũ
eſt ſane. Non eñ peribit celum aereum aut aqua vl' ter
ra q̃ꝫtum ad ſubſtantiã. ſcꝫ ita ꝙ deficiat ⁊ nihil ſit. Nã
q̃ꝫtum ad hoc dicit̄ Eccl'ia. j. Terra autẽ in eternuꝫ ſtat.
Idem capl'm. Cognoui ꝙ oĩa opera dei in eternuꝫ ꝑ
ſeuerant. ſcꝫ l' in ſeipis vel in ſuis ſpeciebus aut p̃cipijs
vt animalia bruta ⁊ artificiata ⁊ hmõi. que in fine mũ
di reſoluuntur in ſua ꝓncipia. peribunt autẽ iſta q̃ꝫtuꝫ
ad ſpeciem et formã exteriorem quã nunc habent. quia
pulciorẽ aſſument. Propterea apl'us. j. Coꝝ. vij. c. ait.
Preterit figura hui⁹ mũdi. nõ dicit ſubſtantia. ſed figu
ra. id eſt forma exterius apparens. vnḋ ⁊ ps̄. c. cũ dixiſ
ſet. Ipſi ſcilicet celi peribunt ⁊ terra quaſi ſe declarans
qḋ dixerat peribunt. ſubdit. Mutabis eos vt operto
rium. Sicut eñ veſtimentũ. cum eſt maculatũ. purgat̄
ſeu lauat̄ vt fiat pulcrius. ita et elementa per ignẽ pur
gabunt̄ et pulcriora fiant. vt terra ſit clara vt vitrũ. aq̃
vt criſtall⁹. ⁊ aer vt ignis. ⁊ ignis vt planete. Quarto
ſciendũ ꝙ ignis iſte erit purgatoriũ his q̄ indigent aliq̃
purgatõe in aĩa ꝓpter venialia. vl' ꝓpter inſatiſfactioneꝫ
de q̄buſcũqꝫ pctĩs. Nõ eñ poſt finale iudiciũ erit purga
tori⁹ ignis q̃ꝫtũ ad officiũ illḋ purgãdi. Sꝫ remanebit
q̃ꝫtũ ad ſui ſubſtantiã. q꞉ idem eſt cũ igne inferni. ſm̄. b.
Tho. in. iiij. Poſito igit̄ ꝙ aliq̄s deberet manere ĩ pur
gatorio ꝑ annũ. ſuſtinẽdo duos g̃dus pene in loco ꝑuo
ſpacio ꝯfragratõis ſuſtinebit tres vl' q̃ttuor grad⁹. itaq̃
augm̄tũ pene recõpenſet diuturnitatẽ tp̄is. q̄ manere
deberet ĩ purgatorio. Sꝫ credẽdũ ẽ pie ꝙ ꝓpter terrores
⁊ tribulatões ꝓcedentes. modica ⁊ paꝝ cremabilia ſecũ
portabũt. ac etiã orões ⁊ merita ſctõꝝ ſupplebũt qḋ ui
cis reſtaret fiendũ. Quĩto adũtendũ q̄re fiet iſta pur
gatio. Circa qḋ dic. b. Tho. in. iiij. di. xlvij. ꝙ q꞉ mũdus
aliq̄ mõ ꝓpter hoĩes fact⁹ eſt. ⁊ hõ ꝓpter pctm̄ deterio
rus. ⁊ inde etiã q̄dãmodo mũdus. oportet ꝙ qñ hõ qui re
format⁹ fuit ꝑ xp̄m ſm̄ corpus gl'ificabit̄ ad ſui ꝯpletã
ꝑfectõem. etiã alia corpa mũdi ad ſtatũ meliorẽ ꝑducant̄.
vt ſit ⁊ loc⁹ ꝯueniẽtior ⁊ aſpect⁹ delectabilior. Ad h̄ aũt
ꝙ hõ gl'iam corpis ſeq̄t̄. oportet ꝓus remouere q̄ gl'ie op
ponunt̄. q̄ ſunt duo. ſcꝫ corruptio ⁊ ĩfectio culpe. q꞉ vt di
cit̄. j. Coꝝ. xv. Corruptio incorruptelã nõ poſſidebit. Et
Apoc. vlt. dr̄. ꝙ in ciuitate illa gl'ie immũdi foris erunt.
Sil'r etiã oportet ꝙ elemẽta mũdi purgent̄ a ꝯ̃rijs diſpo
ſitõibꝫ. anteq̃ꝫ in nouitatẽ gl'ie inducant̄ ꝓportionabil'r
ad id qḋ ḋ hoĩe dictũ ẽ. Quãuis aũt res corpales ſbiectũ
ĩfectõis culpe eſſe nõ pñt ꝓprie. tñ ex culpa quadã incon
gruitas in rebus corruptis relinquit̄. ad h̄ ꝙ ſpũalibꝫ
dedicent̄. Exinde videm⁹ ꝙ loco in q̄bus aliq̄ crimina
ꝯmiſſa ſũt. nõ reputant̄ idonea ad aliq̄ ſacra in eis exer
cẽda. niſi ꝓus aliq̄ purgatõe ꝓmiſſa. vtꝫ in eccleſijs vio
latis. Et ſm̄ h̄ ex ꝓdictis hoĩbus peccantibꝫ quandam
inidoneitatẽ ad gl'ie ſuſceptionẽ ꝑs mũdi recepit q̄ cedit
in vſum nr̄m. Uñ q̃ꝫtum ad hoc emũdatõe idiget. Si
mil'r ẽt circa mediũ locũ ꝓprioꝝ elem̄toꝝ. ꝯtracte ſũt mł
te generatões ⁊ altatões elem̄toꝝ. q̄ puritati eoꝝ dero
gãt. ⁊ iõ oportꝫ ipa elem̄ta ab hmõi purgari. vt decet̄ reci
piãt nouitatẽ gl'ie. Sexto ſciẽdũ ꝙ iſta purgatio fiet
ꝑ ignẽ. vñ glo. ſuꝑ illḋ. preterit figũa h⁹ mũdi. Pulcritudo
h⁹ mũdi ignũ ꝯfragratõe ꝑibit. Rõ h⁹ ſꝫ ſ. tho. i. iiij. diſt.
xlvij. q꞉ illa mũdi purgatio remouebit a mũdo. ⁊ ĩfecti
onẽ ex ꝯ̄pa ꝯtractã. et ĩpuritatẽ ꝯmixtõis. ⁊ erit diſpoſitõ

Celũ ⁊ terra ꝑtrãſibũt ⁊c. quõ in telligitur

Ignis cõfragrõnis ĩ fine mũdi ad q̄d electis.

De cã purgatõnis mũdi finalis.

Mundi purgatio ignem.

ad glorie ꝑfectionē. Et ideo quātum ad iſta tria ꝯueni/
entiſſime fiet ꝑ ignē. Primo q꜒ cū ignis ſit nobiliſſimū
elemētoꝝ habet ꝓprietates naturales ſiles ꝓprietatibus
glorie. vt maxime pꝫ de luce. Scḋo q꜒ ignis nō recipit
ꝯmixtionē extranei propter efficaciā ꝟtutiſ actiue. ſicut
alia elemēta. Tertio q꜒ ſpera ignis eſt remota a noſtra
habitatōe. nec ita cōis eſt nobis vſus ignis. ſicut terre.
aque ꝛ aeris. Vñ ꝓpter hoc nō ita inficit. ꝛ ideo hꝫ maxi
mā efficaciā ad purgandū ꝛ diuidendū. ꝛ ſubtiliandū.
Purgatio aūt q̄ facta eſt ꝑ diluuiū. q꜒ nō reſpiciebat ni
ſi ſup infectōem culpe ꝛ ꝑcipue ꝯcupiſc̄e q̄ tūc magiſ vige
bat. iḋ ꝯueniēter ꝑ ignē fuit facta vt ꝑ ꝯtrariū ſuū. ſcilꝫ
aquā extinguentē flammā ꝯcupiſcētie. ſꝫ ſcḋa purgatō
mundi reſpicit ad infectōem culpe ꝛ ꝯmixtionis īpuri/
tatē. Et ꝙtū ad vtrāqꝫ ꝯuenit ꝙ fiet magis ꝑ ignē q̄ꝫ ꝑ
aquā. Aqua eñi nō habet vim diſgregādi. ſed magiſ con
gregādi. Vñ ꝑ aquā impuritaſ elemētoꝝ nō ita tolli pt
ſic ꝑ ignē. Itē circa finē mūdi regnabit maxie viciū te/
piditatis. qſi ſeneſcēte iā mūdo. ſm illud. Refrigeſcet ca/
ritas mltoꝝ Mat. xxiiij. Et iḋ ꝯueiēt ꝑ ignē fiet. nc ē ali
qḋ qḋ nō poſſit purgari ꝑ ignē. Et q̄ iā ꝑ ignē purgari
nō pñt. vt pāni. ligna. ꝛ hmoi. iſta corrūpent ꝑ ignē. vt
oīa artificiata. Septio videndū qlis ſit iſte ignis et
effectus ei⁹. Ad h̄. b. Tho. in. iiij. di. xlvij. dic ꝙ tres opi
niones inueniunt circa h̄. Pria eſt ignis elemētū q̄ ē in
ſpera ſua deſcendet ad purgatōem mūdi. Modū autē
purgatōis ponūt ꝑ mltiplicatiōem ignis. Nā ex appo/
ſito ꝯbuſtibili ignis augmentat. Scḋa opinio eſt ꝙ il/
le ignis generabit circa locū terre ex ꝯgregatōe radioꝝ
celeſtiū corpoꝝ. ſic videm⁹. ꝙ ꝯgregant ſpeculo ꝯcurrē
te. tūc aūt loco ſpeculoꝝ erūt nubes ꝯcaue ad q̄s fiet ra
dioꝝ reuerberatio. ſed iſtas duas opiones reprobat. b. bea
tus Tho. ponēs tertiā alioꝝ. ſm. b. aug. quā tenet ꝙ ſicut
mūdanarū aqꝝ mūdatōe factū ē diluuiū. ita mūdanoꝝ
ignuū ꝯfragatōe figura hui⁹ mūdi ꝑibit vt dicit. b. aug.
xx. de ciui. dei. Iſta ꝯfragratio nihil ē aliud q̄ꝫ ꝯgregatō
oīm ſupioꝝ ꝛ inferiorū. que ex natura ſua habent vim
igniendi. que q̄dem ꝯgregatio nō erit naturali virtute.
ſed ꝟtute diuina. Et ex oībus illis cauſis ſic ꝯgregatiſ
generabit ignis. qui faciē mundi exuret. Si aūt he opi
niones directe conſiderent. inueniunt diuerſificari. quā
tum ad cauſam generatōis ignis illius ꝛ nō ꝙtum ad
ſpeciē ei⁹. Ignis etiā generat⁹ a ſole vl ab inferiore cale
faciente. eſt eiuſdē ſpēi cum igne qui eſt in ſpera ſua. ni/
ſi inꝙtū admiſcet ei de materia aliena. qḋ quidē tūc ap
parebit. q꜒ ignis nō pt purgare aliqḋ niſi ſm ꝙ alterūꝫ
efficit materia eius aliq̄ modo. Vnde ſimplr ꝯcedēdū
eſt ꝙ ignis ille erit eiuſdē ſpēi cū iſto. ꝛ ſi nō ſit idem nu
mero. Nec tñ dicit eſſe incōueniens dicere. ꝙ ignis ille
q̄ habebit vim purgandi faciē mundi ſit alterius ſpeci/
ei ab igne q̄ eſt apud nos. cū vis calefactiua oriat ex ipo
nō ex pncipijs eſſentialib꜄. ſed diuia opatōe. Et quāuis
ignis ex ꝓpria natura nō ferat niſi ſurſuꝫ. tñ extra ꝓpriaꝫ
ſperā ſeqt materie ꝯbuſtibil ſitū. Vñ ꝛ ille ignis moue
bit ſurſū ꝛ deorſū ꝛ in circuitu ſm ꝙ agit ſm inſtrumē
tū virtutis diuine. Purgabit aūt ignis ille elemēta nō
ꝙ auferat ab eis ſubſtantiā eoꝝ vel ꝓprietates. Nā ꝑma
nebūt ipa elemēta ꝙtū ad ſubſtantiā ꝛ ꝓprietates eoꝝ ꝓ
prias. ſed purgabunt ab infectōe quā ex pctis hoim cō
traxerūt ꝛ ab impuritate que ꝑ actionē et paſſionē mu
tuam in eis accidit. quia ceſſante motu pmi mobilis in
inferiorib꜄ elemētis mutua actio et paſſio eſſe nō pote/
rit. Maxime aūt mouebunt a ꝓprietate quā nunc ha/
bēt ignis quia nō aget comburendo ſeu ꝯſumendo ele
menta. Aer quia nō erūt in eo vēti ꝛ tēpeſtates. Aqua
quia nō erit in mari fluxus vel rflux⁹ ei⁹ nec ſalſedo. Et
ſic intelligendū eſt. ꝙ aliqui dicunt tunc iſta ꝯſumenda
elementa. quia ſcꝫ remouebunt ab hmōi ꝓprietatibus.
quas nunc habent. ꝛ ſicut patet in ferro ignito ꝙ a lo
co ignitōnis remotū ex virtute ſpeciei remanentis ad ꝓ
prium ſtatū redijt. ita erit de elemētis per ignem purga
tis. Quantū aūt aſcendat dictus ignis eo ꝙ quidā di
xerunt ꝙ aſcendet vſqꝫ ad ſupremū ſpere ignis. b. Tho.
i. iiij. vbi. ſ. reprobat. quia repugnat ſcripture. Naꝫ dici
tur. ij. Pet. iij. ꝙ illi celi repoſiti ſunt igni. qui fuerunt in
diluuio per aquā purgati. ꝛ. b. Augu. in. xx. de ciui. dei
dicit ꝙ ille mund⁹ igne ſeruat qui diluuio perijt. Con/
ſtat autem ꝙ aqua diluuij non aſcendit vſqꝫ ad ſummi
tatē ſpacij elementorum. ſed ſolū vſqꝫ ad quinquagīta
cubitos. ſuper altitudinē montium. nec vapores eleua/
ti a terra vel fumi quicunqꝫ poſſunt tranſcendere totaꝫ
ſperam ignis. Sed cum elementa purgentur per illum
ignem ab impuritate eorum. que ex eorum permixtiōe
proueniunt. huiuſmodi autem impuritates ꝑcipue ſūt
circa terram vſqꝫ ad medium aeris interſticium. iḋo ad
illud ſpacium ignis vltime confragrationis elementa
purgabit nec ad paradiſum terreſtrem aſcendet. Et q̄a
illa purgatio ad hoc erit. vt quid eſt imperfectōnis i ele
mentis a ſanctorum habitatōne remoueat. Ideo in illa
purgatione totum qḋ eſt fedum groſſum ꝛ calidū vſti
uum deſcendet ad infernum ad miſeriam damnatoruꝫ
Et quod eſt ſubtile ꝛ lucidum ꝛ pulcrum remanebit ſu
ꝑra ad gliam ſanctorum. Et ſic vt dicitur Apoca. vlti.
Erit celum nouum. quia ceſſabit omnis motus celoruꝫ
ꝛ planetarum. ꝛ clariora erunt. ꝛ terra noua. id eſt elemē
ta purgata vt dictum eſt vnde ꝛ pulcriora. quia igitur
ignis ante ipum. ſcilicet chriſtū precedet ꝛ inflammabit
in circuitu inimicos eius. ait pſ. Quilibet debet time/
re. ſed timore initiali. Prouerb. iij. Ne ſis ſapiens apud
teipum. Time deum et recede a malo. et ſanitas erit vm
bilico tuo. id eſt cordi ꝛ menti tue.

Ignis purgatio nil ꝙdā erit.

De tertio ſcilicet ci. §. IIII.

tatione omnium ad iudiciuꝫ. inquit pſ. lxxvij. Ecce da
bit voci ſue vocem virtutis. Date gloriam deo. Hiero/
nymus. Siue comedam ſiue bibam ſiue aliquid aliud
faciam. ſemper meis inſonare videt auribus illa terribi
lis tuba. Surgite mortui venite ad iudicium. Idem.
Quotiens diem illum conſidero totus cōtremiſco ꝛ me
rito q꜒ vt dicitur Sophonie. j. Vox diei domini ama
ra tribulabitur ibi fortis. ſcilicet in ſanctitate Et ſi iuſt⁹
vix ſaluabitur. dicit Petrus in canonica ſua. Impius
ꝛ peccator vbi parebunt. De hac voce ait apoſtol⁹. j. ad
Theſſal. iiij. Ipe dominus in iuſſu in voce archangeli.
ꝛ in tuba dei deſcendet de celo. ꝛ mortui q̄ in chriſto ſūt
reſurgent primi. inde nos qui viuimus qui relinqmur
ſimul rapiemur cum illis in nubibus obuiam chriſto
in aera. ꝛ ſic ſemper cum domino erimus. Primo er
go videndum quid ſit iſta vox citationis ad iudicium
Et ad hoc dicit beat⁹ Thom. in. iiij. di. xliij. ꝙ cum cau
ſam effectui oporteat aliquo modo coniungi. quia mo/
uens ꝛ motum faciens ꝛ tactum ſunt ſimul. vt dicitur
vij. phiſicorum. ꝛ chriſtus reſurgens ſit cauſa noſtre re
ſurrectionis vniuoca. vt alibi probatur. oportet ꝙ in re
ſurrectione corporum cōmuni aliquo ſigno corpali da/
to xps reſurgēs opet. Qḋ q̄dē ſignū vt q̄dā dicunt erit
ad lraꝫ vox xpi rſurrectōeꝫ ipantiſ. ſic ipauit mari ꝛ ceſ
ſauit tēpeſtas Mat. viij. Quidā ꝟo dicūt ꝙ h̄ ſignū ni
hil aliḋ erit q̄ꝫ ipa pñtatio euidēs filij dī i mōdo q̄ q̄ dr
Mat. xxiiij. ſic fulgur qḋ veit ab oriēte ꝛ appet vſqꝫ in
occidērē. ita erit aduēt⁹ filij hoīs. ꝛ innitunt aucti. b. gre.
dicentis ꝙ tubā ſonare vel tonare nihil aliud ē in mōdo
q̄ꝫ iudicem ſuū demōſtrare. ꝛ ſm hoc ipſa apparitio fi
lij dī vox eius dicitur. q꜒ ei apparenti obedit natura ad

De q̄litate illius ignis purgatōnis mūdi ꝛ effectu eius

Vox citatōnis ad iudicium. q̄d ſit.

coꝛpoꝛum humanoꝛum reparationem ſicut imperanti.
Unde in iuſſu venit. vt dicitur in illa auctoritate pͥma
Theſſal. iiij. Et ſicut eius apparitio incɋ̄tū hꝫ vī cuiuſ-
dā impij vox eiꝰ dr. Scdo videndū q̄re dr vox illa vox
Quare dr vox tube et clamor ī euāgelio.
tube ab apoſtolo. vel clamoꝛ in euangelio. Et dicendū
ſm beatum Thomā vbi ſupra. ꝙ vel propter euidenti-
am. vt dicit magiſter in. iiij. vel ꝑpter conuenientiam ad
tube vſum qui erat in veteri teſtamē;o. Nam tuba cō-
gregabant ad conſiliū. cōmouebant ad preliū. ⁊ voca-
bantur ad feſtum. vt patet in libro numeri. quādo do-
minus precepit fieri duas tubas argenteas. Sic in fi-
nali pͥudicio reſurgentes congregabuntur ad conſiliuꝫ
iudicij. Unde canit eccleſia in ſequentiā. Tuba mirum
ſpargit ſonum. per pulcra regionū. coget oīes añ thro-
num. Et Mattbei. xv. dicitur. Cum venerit filius ho-
minis ⁊c. congregabunt ante eum oīes gētes. Se-
cundo ꝯmouebunt ad prelium quo oꝛbis terrarum pu-
gnabit cōtra inſenſatos. ⁊ armabit deus creaturam ad
vltionem inimicoꝝ. vt dicit Sap. v. Et quia hoc debet
frequenter predicari publice. ideo dicit cuilibet predica-
toꝛi illud Eſaye. lviij. Clama ne ceſſes. quaſi tuba exal-
ta vocem tuā. et annuncia populo meo ſcelera eoꝛum. ſ;
declarans iudicium. ꝙ propterea illa eis parat. Ter-
tio tuba illa vocantur ad feſtum eterne ſolennitatis. nō
omnes ſed electi. vt ſicut dominꝰ aſcendit in voce tube
ſm pſal. ita deſcendet ⁊ veniet ad iudicium. Et ſicut foꝛ-
me lacramentoꝝ habent virtutē ſanctificandi inſtrum-
taliter. nō ex hoc ꝙ audiunt. ſed ex hoc ꝙ ꝓferunt. ita il
la vox quicquid ſit habebit efficaciā inſtrumentalē; ad
reſuſcitandum. nō ex hoc ꝙ ſentitur. ſed ex hoc ꝙ profer
tur. ſicut etiā vox ex ipā impulſione aeris excitat dormi-
entem. ſoluendo oꝛganū ſentiendi. nō ex hoc ꝙ cogno-
ſcatur. quia iudiciū de voce perueniente ad aures. ſeq̄-
Vox archangeli q̄re dr.
tur excitationē. ⁊ nō eſt cauſa eius. Tertio quare dici-
tur voꝫ archangeli illa vox. Reſpōdet beatus Thomas
vbi ſupꝛa. ꝙ ſm beatū Auguſtinum in. iij. de trinitate
Coꝛpoꝛa craſſioꝛa ⁊ inferioꝛa per ſubtilia ⁊ potentioꝛa q̄-
dam oꝛdine regunt. ita omnino coꝛpa regunt a deo per
ſpiritum rationalē. quod etiā beatus Gregoꝛius tangit
in. iiij. dialogoꝝ. Unde in omnibus que coꝛpoꝛaliter a
deo fiunt vtitur deus miniſterio angeloꝝ. ita etiā in re
ſurrectione vniuerſali quod pertinet ad tranſmutatio-
nem coꝛporū. ſcilicet collectio cinerum. ⁊ eoꝛū preparatō
ad reparatione humanoꝛū coꝛpoꝛum. unde hoc deus in
reſurrectōne illa vtetur miniſterio angeloꝝ. Sed aīa
ſicut immediate a deo creata eſt. ita immediate a dō coꝛ
poꝛi reunietur. ſine aliqua operatione angeloꝝ. Simili-
ter ad gloꝛiam coꝛpoꝛis ipē deus faciet abſqꝫ miniſterio
angeloꝛum. ſicut et animā immediate gloꝛificat. Et iſtō
miniſteriū angeloꝛum. ſcilicet in collectione cinerum. et
preparatōne. dicit vox archangeli ſm vnā expoſitionē
in littera. et quia miniſteriū illud erit pͥncipaliter vni
us archangeli. ſcꝫ Michaelis. qui eſt princeps eccleſie.
ſicut olim fuit ſynagoge. vt habet Dañ. xij. Jdō dicitur
vox archangeli. ſed quia hoc ipē agit ex influentia vir-
tutum et alioꝝ ſuperioꝛū oꝛdinum. ideo quod ipē dicit
facere. quodāmodo faciunt ⁊ oꝛdines ſuperioꝛes. Simi-
liter et inferioꝛes angeli cooperabunt michaeli circa re-
ſurrectionē ſinguloꝛum quoꝝ cuſtodie fuerint deputati
Et ſic vox illa dici poteſt et vnius ⁊ plurium angeloꝛū.
Unde Mat. xxiiij. dicit chꝛiſtus. ꝙ mittet angelos ſu-
os cum tuba et voce magna et congregabūt electos ſu-
os a quattuoꝛ ventis. Dicit autē de electis. quia omnis
reſurrectio erit ad gloꝛiā. ⁊ tamen etiā congregabuntur
De tēpoꝛe vlis iudicij. ſ. qñ.
et repꝛobi. vt ipē dicit in ſequenti caplō. Quarto con
ſiderandum. quādo fiet iſta vox quā omnes qui in mo-
numentis ſunt audient. et qui audierint viuent. ſcilicet
reſurgendo. Circa quod ait ipē ſaluatoꝛ. De die autē il-
la et hoꝛa nemo ſcit. neqꝫ angeli dei. neqꝫ filius homīs.
ſed ſolus pater Mattbei. xxiiij. Qd̄ autem dicitur ꝙ fi
lius hominis neſcit. intelligendum eſt ſm beatū Augꝰ.
quia nos neſcire facit. vel quia neſcit nobis reuelanduꝫ
Scit enī ipē etiam incɋ̄tum homo hoꝛam et punctum
finalis iudicij. ſed non tali modo ꝙ iſtud habeat nobis
manifeſtare ante tempus ſuum. Et ꝙ dicitur niſi ſolus
pater. non per hoc excluditur noticia filij vel ſpiritus ſā-
cti. quoꝛū triū eſt vna ſcientia ſicut vna eſſentia. Pro
cuius declaratione dicit beatus Thomas in. iiij. vbi ſu
pꝛa. ꝙ ſicut beatus Auguſtinus dicit lib. lxxxiij. queſti
onū. Etas vltima humani generis. que incipit a domi
ni aduentu vſqꝫ ad finem ſeculi. quibꝰ generationibus
computet. incertum eſt ſicut et ſenectus que eſt vltima
etas hominis. nō habet determinatum tempus ſm mē
ſuram alioꝛum. cum quādoqꝫ ſola tantum teneat tem-
poꝛis. quantum relique omnes etates. Huius autem ra
tio eſt. quia determinatus numerus futuri tempoꝛꝫ ſci-
ri non poteſt niſi per reuelationem vel per naturalē ra-
tionem. quia ſimul erit ⁊ reſurrectio. ⁊ finis motus celi.
Ex motu autem accipitur numerus omnium. que ꝺter-
minatio tempoꝛis per naturalem rationē futura proui-
dentur. Ex motu autem celi non poteſt cognoſci finis e-
ius. qꝛ cū ſit circularis ex hoc ipō habet ꝙ ſm naturam
ſuam imperpetuum poſſit durare. Unde naturali rati-
one tempus quod durabit vſqꝫ ad vltimā reſurrectio-
nem ſciri et numerari nō poteſt. Similiter nec per reue
lationem haberi poteſt. ideo vt omnes ſemꝑ ſint ſoliciti
et parati ad chꝛiſtū occurrendum ⁊ obuiandum. Et ꝓ-
pter hoc apoſtolis etiam de hoc querentibus reſpondit
Actuū. j. Non eſt veſtrum noſſe tempoꝛa vel momen-
ta que pater poſuit in ſua poteſtate. Super quo beatꝰ
Auguſtinus in libro. xviij. de ciuitate dei ait. Omniū
de hac re calculantiū digitos reſoluit. et quieſcere iubet
Qd̄ autem apoſtolis noluit reuelare qui fuerunt pͥn-
cipes eccleſie. et magꝭ edocti a dō de rebꝰ diuinis ⁊ eccle
ſie q̄ꝫ ceteri. nec alij reuelabitur. Unde omnes illi qui tē
pus illud numerare voluerunt. hactenus falſiloqui ſūt
inuenti. Quidam enim (vt ait beatus Auguſtinus) ab
aſcenſione domini vſqꝫ ad tempus vltimū dixerunt q̄-
dringentos annos poſſe complere. alij mille. quoꝛuꝫ fal-
ſitas patet. et patebit eoꝛum qui adhuc computare nō
ceſſant. Quinto diligenter attendendum de mille an-
nis de quibus loquitur Johānes Apoca. xx quibus ab
angelo dicitur draco et ſerpens antiquus teneri ligatꝰ.
et poſtea ſoluendus ad ſeducendas gentes. Et iſta ſolu-
tio dicitur fienda tempoꝛe antichꝛiſti. quando erit per-
ſecutio maxima contra eccleſiam. Perſecutio autem an
tichꝛiſti ſm beatū Auguſtinum de ciui. dei. durabit tri-
bus annis cum dimidio. ⁊ trahitur ex cap. xij. Dañ. Cre
ditur autem vicina valde eſſe finali iudicio talis perſe-
cutio. Unde Dañ. xij. poſtq̄ꝫ dictum eſt. Qd̄ tempoꝛe q̄
ablatum fuerit iuge ſacrificiū et poſita fuerit abomina-
tio in deſolationē dies mille ducenti nonaginta. Beatꝰ
qui expectat et peruenit ad dies mille trecentes vigin-
tiquinqꝫ. Tempus dierum mille ducentoꝛum ſexagin-
ta. dicunt eſſe tempus perſecutionis antichꝛiſti. Et qd̄
reſtat vſqꝫ ad dies mille trecentos trigintaquinqꝫ vl' vi
gintiquinqꝫ ſunt dies dati ad penitentiam hominibꝰ
ſeductis ab antichꝛiſto poſt moꝛtem eius. Ad minus di
cunt iſtud tēpus eē. xlv. dierum datum ad penitentiaꝫ.
Utrum autem plus ſit mūdus duraturus occultuꝫ eſt
nobis. Redeundo ad illos mille annos de quibus di-
ctum eſt. aliqui voluerunt dicere. ꝙ poſt vltimam reſur
rectionem moꝛtuoꝛum ſancti regnaturi ſint cū chꝛiſto
in mundo. abundantes omnibus delitijs coꝛpoꝛalibꝰ.

Sed beatus Aug⁹. in li.xx.de ciui.dei.vbi multuʒ dif
fuſe tractat iſtā materiā de iſtis mille annis .reprobat
iſtam opinionē. ⁊ eccleſia ꝯdemnat eā vt hereticā. vt di
cant̃ tales milliariſte.Alij aūt voluerunt dicere ꝙ iſti
mille anni ſunt tempus determinatū qđ debet eſſe īter
xp̄i paſſionē ⁊ vltimā reſurrectionē.ita ꝙ in illis inclu⸗
dat̃ tēpus ꝑſecutionis antixp̄i.quādo ſathanas ſoluet̃
de carcere ſuo.Et h̄ eſſe falſum ꝑʒ.q² vltra mille annoſ
tranſierūt iā.cccclix.⁊ nōdum venit antixp̄s.ꝓpter quod
alij incipiūt enumerare iſtos mille ānos a tempore quo
Silueſter papa alligauit draconē in abyſſum filo cana⸗
pino.ꝯuerſo Auguſto ꝯſtantino ad fidem.tūc eñ mul
tum ceſſauit ꝑſecutio ꝯtra eccleſiā.⁊ exaltata eſt.Sed h̄
fuit circa annū dn̄i trecenteſimū quibus ſi addant̃ que
reſtant de mille.ccclxxviij.qui fluxerūt ab incarnatiōe.
excedit numerū millenariū in centū.lxxviij. Et ſic patʒ
falſum.vn̄ dicit.b.Augu.vbi ſupra.⁊.b.Tho .poſt euʒ
ꝙ illa reſurrectio de qua agit ibi Johes.intelligit̃ de re
ſurrectōe ſpūali animaꝝ a peccatis ad vitam gr̄e.Re⸗
gnū xp̄i in quo ſancti regnāt.intelligit̃ vel đ regno eccle
ſie militantis in quo xp̄s regnat cū electis ſuis ꝑ grām
vel in gloria quo ad oīes ſanctos.licet dicat̃ ibi đ mar
tyrib⁹.q² ꝑmaxime vſq; ad mortē certauerūt ꝓ xp̄o. Et
numerus millenarius nō ſignificat determinatū nume
rū annoꝝ. vt illi volunt.ſ.ꝙ tantū t̄pis eccleſia ſit dura
tura militans.Sʒ ſumit̃ pro oīni eo tēpore qđ erit ab
aduentu primo xp̄i in carnē vſq; ad aduentū ad iudici
um.quātūcunq; ſit prolixum etiā ſi tria milia annorū.
Significat eñ millenarius numer⁹ vniuerſitatē Et ſic
ſumit̃ numer⁹ determinat⁹ pro indeterminato.Sic il⸗
lud ps̄ verbi qđ mādauit in mille generatōes.i.in mil⸗
tas. Alij dixerūt ꝙ t̄ps eccl̄e militātis ꝑfigit̃ ⁊ determīa
tur per illud qđ Apoc.xij.dicit̃.de muliere amicta ſole.
eccleſiā ſignificante que fugiens in deſertū habet locuʒ
paratū a deo.vt ibi eā paſcant dieb⁹ mille ducentiſ ſexa
ginta.Et qa Ezechieli dictū fuit diem ꝓ anno dedi tibi
dicūt ꝙ tot annis eccleſia debet durare vſq; ad finē mū
di.Qui numer⁹ annoꝝ.ſi incipiat ꝯputari a paſſione
xp̄i.iam per multos annos exceſſit.q² vt dictū eſt.iā flu
xerūt ab incarnatōe dn̄i.M.cccclx.Et ſic falſitas ap⸗
paret.Si aūt illi anni incipiant ꝯputari a tēpore Sil⸗
ueſtri ⁊ Conſtantini.quo tempore eccleſia fuit exaltata.
ſic reſtarent adhuc anni centū quib⁹ mūdus eſſʒ dura⸗
turus ſed ea facilitate ꝯtemnit̃ iſta opinio.qua ꝓbatur
Alij vero dixerūt tanto tēpore mundū duraturum
q̄ʒtum fluxit ab initio mūdi vſq; ad aduentū xp̄i ī car⸗
ne.qđ fuit quinq; miliū centū nonagintanouē annoruʒ
ſm.lxx.⁊ quoſdā alios.Uel ad min⁹ quatuormiliū an⸗
noꝝ ſm hebreos ⁊ Hierony.fundantes ſe in eo qđ dici
tur Abacuc.iij.de p̄mo aduentu chriſti.Domine opus
tuū in medio annoꝝ viuifica illud.opus eñ dei p̄cipuū
fuit genus humanū.qđ mortuū per peccatū.fuit viuifi
catum in medio annoꝝ.Ad hoc ergo vt ſit in medio di
cunt vt oportet ꝙ tantū ſequat̃ tēporis poſt aduentuʒ
primū.q̄ʒtum ante p̄ceſſit.Et ſic eſſet quinq; miliū. vel
quattuor miliū annoꝝ ⁊ vltra.Sed iſtud motiuū ē val
de debile.Nam in medio đ² ñ ſolū qđ equaliter diſce⸗
pat ab extremis.ſed etiā qđcunq; exiſtēs inter extrema
ſiue paruū ſiue multū diſtet ab eis.Poteſt eñ dici ī me⸗
dio numeri vndenarij nō ſolū ſenarius qui eque diſtat
ab vnario et vndenario.ſed etiā alio mō oīes numeri
qui ſunt inter vnariū ⁊ vndenariū.⁊ ſic ſeptenarius eſt
in medio.⁊ alij ſequētes numeri.⁊ binarius cū ſequēte.
Et ſic ſumit̃ ibi ⁊ melius.q² infra tēpus veteris teſta⸗
mēti ⁊ noui.Quod etiā abbas Joachim circa hm̄oi di
xit determinatōe tēporis ex ſcripturis . dicit.b.Tho. ꝙ
aliqua vera dixit ꝑ ꝯiecturas.⁊ in aliq̄bus deceptus eſt

Eſt ergo concluſiue tempus hoc incertū nobis. Qđ
tñ aliq̄s p̄dicaret propinquū eſſe finale iudiciū vel aduē
tum antichriſti nō aſſerēdo neq; determinādo tempus
ad timorem incutiēdū ⁊ ꝯtemptū mūdi perituri.ex ſcri
pturis ⁊ ꝯiecturis ſuſpicando nō videtur repr̄henſibile.
Nā ⁊ ſcti hoc fecerūt.Unde ⁊ Gre.in omel.Ecce iā cor⸗
da infideliū iugo fidei ſubdidit.Ecce iā mūdi gloriam
ſtrauit.Jā ruinis eius crebreſcētib⁹ iudicij diē appropi
quare denunciat.Et tñ ſuꝑba mēs noſtra nō vult ipō
te dimittere.quod quotidie ꝑdit inuita.Hec ille. Hoc e⸗
git et.b.Uincentius ⁊ dn̄s Johes dn̄ici in ſermonibus
coꝝ. Sexto dicēdū qua hora vltime diei fiet illa vox
Ad quod dicit btūs thomas vbi ſupra. ꝙ determīata
hora temporiſ qua fiet reſurrectio ꝓ certo ſciri nō poteſt
vt dicit magiſter in littera.Tñ ſatis ꝓbabiliter a q̄buſ
dam đ².ꝙ reſurrectio erit quaſi in crepuſculo.ſole exiſte
in oriente ⁊ luna in occidente.q² in tali diſpoſitōe ſol ⁊ lu
na credunt̃ creata.⁊ ſic coꝝ circulatio ꝯpleat̃ penituſ ad
eundē punctū.vnde ⁊ de xp̄o đ².ꝙ in tali hora reſurre⸗
xit.Quāuis aūt cū reſurrectio erit.tunc nō ſit tēpus ſʒ
finis temporis.quia in eodē inſtanti quo ceſſabit mot⁹
celi.⁊ ꝑ ꝯſequēs erit ⁊ reſurrectio vniuerſalis.tñ erit ſi
tus ſiderū ſm diſpoſitōem quā nūc ſe hn̄t in aliq̄ deter
mīata hora.Et ſʒ h̄ đ² reſurrectio futura tali vel tali ho
ra. Quāuis aūt optima diſpoſitio t̄pis in die dicatur
eſſe in meridie.ꝓpter illuminationē ſolis maiorem.tamē
q² vt đ² Apoc.penul.Ciuitas illa nō eget ſole neq; lu⸗
na.ſed claritas dei illuminat illā.Jdeo nō refert q̄ʒtum
ad illuminatōnem.Utrum fiat reſurrectio de die vel no
cte.Nec obſtat qđ đ² Mat.xxv.Media nocte clamor
factus eſt.ſ.iſtius vocis ꝯcitantis ad reſurrectōem. q̄a
illud ponit̃ ꝓpter incertitudinē t̄pis.q² min⁹ tūc tēpori
homines ſtant vigilātes ⁊ cauti.Et quātū ad illđ quod
fit in reſurrectōe miniſterio angeloꝝ.nō erit illa vox.id
eſt collectio cineꝝ ⁊ ꝑparatio in inſtanti.ſi inſtans dica
tur indiuiſibili temporis.Erit aūt in inſtanti ſi inſtans
accipiat̃ ꝓ tēpore breuiſſimo imꝑceptibili.Sed illđ qđ
fiet diuina v̄tute īmediate.ſ.reunitio anime ad corpus
fiet ſubito ſʒ in termino tēporis quo angeloꝝ opatio cō
plebitur.q² virtus ſuꝑior inferiorē ad ꝑfectionē adducit.
ſicut ⁊ in vltimo ꝓlationis forme ſacramētoꝝ.fit ſacram̄
tum ſubito.Sic ⁊ in illa voce. Septimo notandum
ꝙ vox illa citatōis ad oīes extendet̃.Oīes eñ reſur⸗
gemus ait apl̄s.j.Corin.xv.Sed reſurrectio nō eſt ni⸗
ſi ei⁹ qđ ceciderit.ſʒ per mortē.ergo ⁊c.Huic ſnīe videt̃
obuiare qđ ait apl̄s.j.Theſſal.iiij.Nos q̄ viuimus q̄
relinq̄mur .ſimul rapiemur cū xp̄o in aera.Et Actu.x.
đ².ꝙ xp̄s ꝯſtitutus eſt a deo iudex viuoꝝ ⁊ mortuorū.
Et ſic videt̃ ꝙ aliq̄ nō morient̃.q̄ ſʒ erunt in vltimo tē⸗
pore.qui tñ iudicabunt̃. Dicit aūt.b.Tho.in.iiij. vbi.ſ
ꝙ q̄uis ſancti loquant̃ varie de hac re.vt magiſter tan
git in littera.tñ hec eſt ſecurior ⁊ cōmunior opio ꝙ oēs
morient̃ ⁊ a morte reſurgent. Et hoc ꝓpter tria. P̄io
q² magis hoc ꝯcordat diuine iuſticie.q̄ humanā naturā
ꝓ peccato primi parentis dānauit vt oīes q̄ ꝑ actum
nature ab eo originē ducerēt infectionē peccati origīal
ꝯtraherent.⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns debitores mortis fierent.Scđo
q̄a magis ꝯcordat diuine ſcripture.q̄ omniū futuraꝝ re⸗
ſurrectionē p̄dicat.Reſurrectio aūt nō eſt niſi eius qđ
ꝑus cecidit ⁊ diſſolutū eſt vt dicit Damaſcenuſ.Tertio
q̄a magis ꝯcordat ordini nature in q̄ inuenim⁹ qđ illđ
quod corruptum ⁊ incineratum eſt in ſuā nouitatem
nō reducitur niſi corrūptōe mediante.ſicut acetum non
fit vinum niſi aceto corrupto ⁊ in humorē vitis tranſ⸗
eunte. Unđ cum natura humana in defectum neceſſi⸗
tatis moriendi deuenerit.non erit reditus ad immorta⸗
litatem niſi morte mediāte. Ad autoritatē r̄ndetur.

Q, t̄pus vl'is iudicij q̄ſt incertū

De hora iudicij vl'is q̄ eſt incerta.

Q, vox illa citatōis ad oēs extendetur.

Q, ſi fine mōi oēs morient̃ ⁊ reſurgent ꝓpter tria.

ꝙ diſtinctō illa nō eſt referenda ad tēpus iudicij. nec ad totū tēpus ꝑteritū. ſed ad illud tempus determinatum qd̄ īmediate iudiciū pcedit. qn̄ ſcꝫ iudicij ſigna incipiūt apparere. Ignis ꝙ ꝯflagratōis qui facit mōi purgatōnē poterit ſtatim corpa illoꝝ q̄ viui inueniēt illo tēpe vſqꝫ ad cineres reſoluere. ſicut ⁊ alia mixta reſoluet ī placentē materiā. Et cū dr̄ oēs ex cineribꝫ reſurgere. dicūtur cineres oēs reliquie. que remanēt ex corpe humano diſſoluto. Qꝛ ꝓo vt dr̄ Dan. xij. Qui in puluere terre dormiunt euigilabūt alij in vitā eternā. alij in oppbriuꝫ vt videant ſemp. Ideo timorē dn̄i docebo vos ait pſ. vꝫ Declina a malo ⁊ fac bonū.

Quartum in iudicio. §. V

ꝯſiderādū eſt iudicis p̄ntatio. Qui veniet cū poteſtate magna ⁊ maieſtate a deo. vt Job. xxvj. c. dicat. Columne celi. i. angeli ⁊ ſancti hoīes pauēt aduētū eius. Si colūna nutat. q̄d virgula faciet. ſed timētes deū. ſ. timore initiali ait pſ. xxxj. miſcdia circūdabit. Sed circa iudicantē ſeu iudicē huius iudicij vidēda ſūt plura. Primū eſt quis ſit iſte iudex. Et r̄ndeꝫ ſm btm̄ Tho. in. iiij. diſtin. xlvij. ꝙ ē dn̄s ihs xp̄s. Job. v. Prātē dedit ei iudicium facere. ſ. pr̄. Chriſto eiꝰ filio. qꝛ filiꝰ hoīs ē. Et Job. xxxvj. cā tua q̄ſi impij iudicata ē. ſ. a Pilato. Ideo iudiciū cauſāq̄ꝫ recipies. ſ. vt iuſte iudices. ⁊ loq̄tur xp̄o. Pro cuius declaratōe dicit b. tho. ibiqꝫ iudicādo iudiciū aliq̄d dn̄ijꝫ requirit. Vn̄ ad Ro. xiiij. Tu q̄s es q̄ iudicas alienū ſeruū. q. d. Si nō habes dominiū ſup eū non vales iudicare. Cōpetit aūt chriſto iudicare ꝑmo rōe dn̄atōis qꝛ dn̄ium ſup hoīes hꝫ de q̄bꝫ ꝑncipalr̄ erit finale iudiciū. Ipe aūt ē dn̄s nr̄. qꝛ dn̄s ipe eſt ds. ipe fecit nos ⁊ nō ipi nos. Secūdo cōpetit ei rōe redemptōis. qd̄ ⁊ compe tit ſm humanā naturā. Vn̄ ad Ro. xiiij. In h̄ xp̄s mortuus ē ⁊ reſurrexit vt viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ dn̄eꝫ. Ad ꝑmiū aūt vite eterne nobis creatōis bona nō ſufficiūt. niſi bn̄ficiū redēptōis adderet. ꝑ impedimētū qd̄ nature creāte ſuguenit ex peccato ꝑmi pentis. vn̄ cū iudiciū illud finale ad h̄ ordineꝫ vt aliqui admittanꝫ ad regnū. aliq̄ excludanꝫ a regno. ꝯueniēs ē vt ipe chriſtus ſm humanā naturā cuius redemptōis beneficio ad regnū admittiꝫ illi iudicio ꝑſideat. Et hoc eſt qd̄ dr̄ Act. x. Cōſtitutꝰ eſt a deo iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. Et qꝛ ꝑ redēptōem hūani generis nō ſolū hoīes repauit ſꝫ vlr̄ totā creaturā ſm ꝙ tota creatura repato hoīe melioraret. vt habeꝫ Col. j. Pacificās ꝑ ſanguinē crucis eius. ſiue q̄ in terris. ſiue q̄ in celis ſūt. Ideo nō ſolū ſup hoīes ſꝫ ſup vniuerſā creaturā. Chriſtꝰ ꝑ ſuā paſſionē ⁊ dominiū ꝑmeruit ⁊ iudiciariā prātē. vn̄ ait Mat. vl. Data ē mihi oīs poteſtas in celo ⁊ in terra. Pōt ⁊ tertia rō induci eiuſdem. qꝛ eius eſt iudicare cuius ē ꝯdere legē. Sꝫ chriſtꝰ ī humana natura apparens nobis condidit legē euangelicam. Unde Jacobꝰ in canon. ſua. Unus eſt legiſlator ⁊ iudex. ſ. chriſtꝰ. Et xp̄o ſm humanā naturam data eſt ei iudiciaria poteſtas virtute tamē diuinitatis. Secūdo ſciēdū ꝙ iudex chriſtꝰ ī iudicō appebit in forma gl'oſa. n̄ ignominioſa ſicut in paſſione. Unde Eſaie. liij. dictū eſt de paſſione. Ecce nō eſt ei ſpecies neqꝫ decor. ⁊c. Unde ad oſtendendam gloriā ſui aduentus in iudicio dicit ipſe. Luce. xxj. Tūc videbūt filiū hoīs venientē cū poteſtate magna ⁊ maieſtate in nube. ſ. humanitatis apparens. Sed maieſtas ⁊ poteſtas ptinet ad gl'iam. Vel in nube ſcꝫ clara ⁊ lucida ſcꝫ ſocietate ſanctoꝝ. ſed ſancti tūc habebunt corpa gl'oſa qui iudicabūtur ab eo. ergo mlt'o magis ipſe chriſtus iudex eoꝝ. Pro cuius declaratōne dicit beatus Thomas vbi ſ. ꝙ chriſtus dicitur mediator dei ⁊ hominū. inq̄ꝫtuꝫ ꝑ hoībꝫ ſatiſfacit ⁊ interpellat apd̄ patrem. ⁊ ea q̄ ſunt pr̄is hoībꝫ cōmunicat. ſcōm ꝙ ipſe ait Job. xvij. Claritatē quā dediſti mihi dedi eis. ſcōm hoc vtrumqꝫ eis cōuenit. ꝙ cū vtroqꝫ cōmunicat extremoꝝ. inq̄ꝫtum eni cū hoībꝫ cōmunicat. vices hominū gerit apud prēm. Inq̄ꝫtū vero cū patre cōmunicat vices hoīm gerit apud patrem. Inq̄ꝫtū ꝓo cū pr̄e cōicat dōa patris tranſmittit ad hoīes. Quia ergo in ꝑmo aduentu ad hoc venit vt ꝓ nobis ſatiſfaceret apd̄ patrē. idō in forma infirmitatis noſtre apparuit. qꝛ vero in ſecūdo aduētu ad hoc veniet vt iuſticiam patris exequaꝫ ī hoīes. gl'iam demonſtrare debet. que ineſt ei ex cōmunione eiꝰ ad patrē. ⁊ ideo in forma glorioſa apparuit. Et quod dr̄ Job. xix. Videbūt in quē tranſfixerūt. vbi glo. qꝛ ī ea carne venturus ē in qua crucifixus eſt. intelligēdum ē qꝛ in ea carne apparebit ⁊ natura. ſed nō in eadē qualitate. ſcꝫ. infirma ⁊ ignominioſa ſed ſpecioſa. Tertio ſciendum ꝙ apparebit iudex cū ſigno crucis. qꝛ dr̄ Mathi. xxiiij. Tūc apparebit ſignū filij hoīs. ſ. ſignū crucis. vbi Criſ dicit ꝙ veniet chriſtus in iudicio. non ſolū vulnerū cicatrices ſed ipam mortem exꝓbratiſſimam oſtendēs. Hoc tamē vt dicit beatꝰ Tho. nō eſt intelligēdū de iſto ligno crucis in quo fuit crucifixus. qꝛ illud ſicut ⁊ oīa ligna ⁊ irratiōabilia reſoluētur in elemēta. ſed aliquod ſignū repn̄tans inſtrumētū paſſionis. Nec hoc apparebit ad iudiciū tūc exiſtentis infirmitatis ſed ꝑterite. vt per hoc iuſtior appareat eoꝝ ꝯdemnatio qui tantā miſcdiāꝫ neglexerūt. ⁊ eoꝝ ꝑcipue qui xp̄m ꝑſecuti ſunt iniuſte. Cicatrices aūt que in eius corpe apparebūt nō pertinebūt ad aliquā infirmitatē. ſed erūt indicia maxime virtutis qua chriſtus ꝑ paſſiōis infirmitatē de hoſtibꝫ triūphauit. Exꝓbratiſſimā aūt mortē oſtēdet nō ſenſibiliter oculis eam ingerēs. ac ſi tūc eā pateret. ſed ex his q̄ apparebūt indicijs ꝑterite paſſionis. hoīes ī recogitatōem ꝑterite eius mortis adducet. Vn̄ ⁊ dicit ꝙ ex ipis cicatricibꝫ nulla deformitas apparebit. ſed radij lucidiores ſoꝫ exhibūt. Quarto ſciēdū ꝙ iudex chriſtus ⁊ ſi ī humanitate ab oībꝫ videaꝫ. ⁊ ideo dicit ſibi dari iudicium. ſm illud Deus iudiciū tuū regi da ⁊ iuſticiā tuam filio regis. ſcꝫ. chriſto. Judicabit tamē reſuſcitās oēs ⁊ ſententiā proferēs gloꝛificatōnis ⁊ damnatiōis virtute ſue diuinitatis. que cū vna ſit eius ⁊ patris ⁊ ſp̄uſſancti. et cōmunis opatio eoꝝ. ideo a tota trinitate fiet opus iudicij. Dicitur tamē pater iudiciū dare filio. qꝛ ipe origo ſeu ꝑncipiū trinitatis producēs alias perſonas ⁊ nō pducta. Et dicit dare iudicium ſoli filio. qꝛ ipe ſolus cū incarnatus fuerit ſolus in humanitate noſtra oībꝫ oſtendetur. Decet eni vt iudex ab oībꝫ iudicādis videaꝫ. Sꝫ a maľ eiꝰ diuinitas nō videbiꝫ. qꝛ cū ds̄ ſit eſſentialr̄ ipſa bonitas. ſine gaudio videri nō pōt. ſed gaudiū omne excludiꝫ a damnatis. Eſa. xlvi. Tollaꝫ impius ne videat gl'iam dei. In videndo aūt humanitatē chriſti. ⁊ ſi in ſe gl'oſam nullā inde ꝯſolatōem habebūt mali. In poteſtate eni eſt corpis glioſi demōſtrare ſe vľ occultare. vt n̄ videaꝫ. quinimo hebūt inde ex viſione illa mali maximam penā. ita vt dicāt montibꝫ. cadite ſuper nos. ⁊ collibꝫ cooperite nos. ⁊ abſcōdite a facie agni. vt dicit ī apocalip. Sicut eni gl'ia amici maxime delectat. ita ꝑ ꝯtrariū gloria ī poteſtate inimici maxime ꝯtriſtaꝫ. mali aūt xp̄ꝫ odiūt inq̄ꝫtum punientē. ⁊ ideo gloria eius in iudicio ē eis penoſa. Unde Eſa. xxvj. dicit. Videāt ⁊ ꝯfundātur zelātes populi. ſ. inuidētes ⁊ ignis. ſ. in iudicio eos deuoret. Sed electi etiā de viſa humanitate valde gaudebūt ſm illud Jo. x. Ingrediꝫ ⁊ egredietur ⁊ paſcua inueniet. ſcꝫ refectōnis eterne. Ingreditur quo ad diuinitatē contemplandā. egreditur q̄ ad humanitatē. Quinto videndū eſt q̄s iudex chriſtus iudicabit. Et dicēdū ſm b. Thomā in. iiij. diſt. xlvij. ꝙ oēs hoīes. Unde dicit Apoca. j. Ecce venit in nubibus. ſ. ad iudicandū. ⁊ vide

Margin notes (left column):

Quis in vlti iudicō iudex.

Duplici rōe xp̄o iudicare cōpetit.

Q, apparebit ī forma glio ſa ⁊ quar.

Margin notes (right column):

Q, apparebit cum ſigno crucis. ⁊ qre. ⁊ quō intelligitur.

Q, ſoli filio datuꝫ eſt iudicium facere et quare.

Q, x̄pus oēs iudicabit quō intelligitur. ⁊ quare.

DD

bit eū oīs oculus. Sed notādū ꝙ ad iudiciū duo ꝑ
tinēt.ſ.diſcuſſio meritoꝝ ꝛ retributio p̄mioꝝ.i.glorie vel
pene.ꝑut exigit q̄ſq₃. Quātū ḡ ad ſcd̄m.ſ. receptiōȝ p̄mio
rum oēs iudicabūt boni.ꝑfecti ꝛ imꝑfecti.fideles ꝛ infi
deles.eo ꝙ vnuſq̄ſq₃ recipiet ex diuina ſnīa p̄miū. corre
ſpōdens merito. Et h̄ eſt qd̄ ait ap̄ls. Oēs aſtabim⁹ an̄
tribunal xp̄i. vt referat vnuſq̄ſq₃ ſm ea q̄ geſſit in corꝑe
ſiue bona ſiue mala. Omes ḡ in iudicio apparebunt. Et
rō hui⁹ eſt. q₂ ptās iudiciaria xp̄o hoī collata eſt in p̄mi
um humanitatis. quā in paſſiōe exhibuit. Ip̄e autē ſua
paſſione ꝓ oīb₃ ſanguinē ſuū fudit q̄tū ad ſufficiētiā
licet nō in oīb₃ habuerit effectū ꝓpter impedimētum ī
aliq̄b₃ inuentū. ꝛ iō ꝯgruū eſt vt omes hoīes ad iudici
um ꝯgregent. ad vidēdū ei⁹ exaltatōem in hūana natu
ra ſm quā ꝯſtitut⁹ eſt a deo iudex viuoꝝ ꝛ mortuorum

Quātū ṽo ad p̄mū.ſ. diſcuſſionē meritoꝝ. h̄ nō fit ni
ſi vbi eſt aliqua cōmixtio meritoꝝ bonoꝝ cū malis. Un̄
illi q̄ edificāt ſuꝑ fundamētū fidei. auꝝ argentū ꝛ lapi
des ꝑcioſos. diuinis ſuitijs totaliter inſiſtēres. q₂ nullā
ad mixtiōȝ alicui⁹ mali meriti habēt. in eis diſcuſſio me
ritoꝝ nō h₃ locū ſicut illi q̄ reb₃ mūdi penit⁹ abiectis ſo
licite cogitāt ſolū q̄ dei ſunt. ꝛ iō ſaluabunt ſ₃ nō iudica
bunt ꝑfecti pauꝑes. de quib₃ in. §. ſequēti dicet. Illi ṽo
qui edificāt ſuꝑ fundamentū fidei viue. lignū. fenū. ꝛ ſti
pulam q̄ ſc₃ amāt ſecularia ꝛ implicāt terrenis. ita tn̄ ꝙ
xp̄o nihil ꝑponāt. In eis diſcuſſio meritoꝝ locū habet.
ꝛ hi vtiq₃ iudicabunt ſ₃ ſaluabunt. S₃ q₂ ī infidelib₃ nō
eſt fidei fundamētū. q̄ ſublato oīa oꝑa ſequentia recti
tudine ꝑfecte intētiōis carēt. cū nulla ꝯmixtio bonoꝝ ſit
in eis cū mal. q₂ oīs actio īfideliū pctm̄ eſt. i. ſine meri
to. iō infideles dicunt nō iudicari. ſ. q̄ ad diſcuſſionē me
ritoꝝ nō q̄ ad cōꝑationē ꝛ punitionē. Qui enī nō credit
iā iudicat⁹ eſt ait xp̄s Joh. iij. Jā enī nota eſt eccl'ie ei⁹ dā
natio. Et ſic intelligit illud. Jō nō reſurgūt impij ī iudi
cio. ſ. q̄ ad diſcuſſionē. S₃ fideles mali in q̄b₃ manet fi
dei fundamētū. ad mīn⁹ fidei actū laudabilē hn̄t q̄uis
nō ſit meritori⁹ ſine charitate. tn̄ q̄tū eſt de ſe eſt ordina
tus ad meritū. iō ipi iudicant q̄ ad diſcuſſionē ſ₃ dānāt

Sexto de q̄b₃ iudicabit ꝯſiderandū. Et dicēdū ꝙ de
De q̄bus iudicabit
oīb₃ actib₃ interiorib₃ ꝛ exteriorib₃. Eccī. vl. Cūcta que
fiūt adducet dn̄s in iudiciū. ſiue boni ſiue malū. Et Sa
piētie. j. dr. Qui loquit iniq̄ nō poteſt latere. nec ꝑteriet
illū corripiēs iudiciū ꝛ in cogitatōib₃ impij interrogatō
erit. S₃ ꝛ de bonis oꝑib₃ iudicabūt hoīes. videlic₃ ſi cū
debitis oīb₃ circūſtantijs facta fuerint. Un̄ dn̄s ꝑ pſal.
lxxiij. Cū accepo tp̄s. ſ. in fine mūdi. tūc enī tp̄s qd̄ men
ſurat motu p̄mi mobilis ſubtrahet. ceſſante motu ipi⁹
mobilis p̄mi Ego inq̄t iuſticias iudicabo. i. diſcutiā ope
ra iuſta. ſ. cū debito mō ſint facta. Un̄ b. gre. ad mauriti
um impatorē. Multa ſunt q̄ de illi⁹ iudicio hoīes igno
rant. Nā fortaſſe q̄s vos laudatis. ille rep̄hendet. ꝛ quoſ
vos vituꝑatis ille laudabit. xj. q. j. ſacerdotib₃. Et q̄tum
q̄dē ad iudiciū diſcuſſiōis. h̄ locū nō h₃ in angelis bo
nis vel malis. he. Tho. vbi ſ. q₂ nihil ꝯmixtū eſt in eis.
in bonis oīa bona. ꝛ ī mal' oīa mala. S₃ ad iudiciū re
tributiōis cū ſit duplex eoꝝ retributio. vna rūdens ꝓpri
is meritis angl'oꝝ. ꝛ hec fuit ab initio vtriq₃ parti facta:
alijs in beatitudinē ſublimatiſ. alijs in infernū demerſ.
Alia retributio ē q̄ rn̄det bonis ꝛ malis meritis ꝑ ange
los ꝓcuratis ad hoīes. Et hec retributio in iudicio fina
li fiet. q₂ ꝛ boni angl'i ampli⁹ gaudiū habebūt de ſalute
eoꝝ q̄s ad bonū meritū induxerūt ꝛ mali angl'i ampliuſ
torq̄bunt multiplicata maloꝝ ruina q̄s ad malū incita
runt. Et ſic in angelis fiet iudiciū indirecte. inq̄tū actuſ
angeloꝝ fuerūt q̄dammō cōmixti actib₃ hoīm. incitan
De loco
do ad bonū vel malū. Septimo videndū in q̄ loco iudi
cabit. Et videt ꝙ in valle Joſaphat. q̄ videt eē int mōtē
oliueti vnde dn̄s aſcēdit in celū. ꝛ montē ſyon vbi facta
fuit vltima cena. ꝛ dſcēdit ſpūſſanct⁹ ſuꝑ ap̄l'os die pen
thecoſtes. Dicit enī Joel'. iij. Cōgregabo oēs gētes ꝛ de
ducā eas in vallē Joſaphat ꝛ diſceptabo cū eis. Et q̄uis
vbi xp̄us iudicabit .ſ. valle Joſaphat
ad l'ram poſſit intelligi cōprehēdendo etiā circūſtā
tias dicte vallis. q₂ valde multi ibi ꝯtineri poſſint. pn̄t
in dicto ſpacio iudicari ꝑcipue cū mali in terra reſurgāt
iudicādi. boni ṽo in aera ſubleuandi q₂ celeſtia dilexerūt
xp̄o occurrētes in aere apparēt. Beat⁹ Aug⁹. tamē vide
tur in. xx. de ciui. dei magis h̄ referre ad interp̄tatiōȝ no
minis q̄ ad locū illū noīatū. Interp̄tat enī ioſeph iudi
cium dni vl' dn̄s iudicat. q. d. Cōgregabo omes ꝛ dedu
cam eos in iudicio nō cuiuſcūq₃ ſ₃ dni abſolute. ſ. omniū
Et ſic incert⁹ videt eſſe loc⁹ iudicij terreſtris. in q̄ pecca
tores terrenis dediti. manebūt iudicādi. Paruuli etiam
reſuſcitati. ꝛ ſi nil hic audierūt ꝛ cognouerūt de chriſto.
ꝓpter defectū etatis in qua mortui ſunt tn̄ ipi xp̄m vide
bunt iudicē. ꝛ deū eſſe cognoſcēt. Dic aūt beat⁹ Tho. vbi
ſupra. ꝙ licet ꝑ certitudinē ſciri nō poſſit de loco. tn̄ ꝓba
biliter colligi poteſt ex ſcripturis ꝙ circa monteȝ oliueti
deſcēdet ad iudicandū. ſicut ꝛ inde aſcendit in celū. Un̄
angeli dixerunt. Sicut vidiſtis eū aſcendentē in celū ita
veniet. Cum ergo xp̄s ſit iudex in h̄ iudicio cū oīa ſūt
nuda ꝛ aperta. ꝛ nil inultū dimittat de peccatis. q̄ntus
tremor eſt futur⁹ quādo iudex eſt ventur⁹. cuncta ſtricte
diſcuſſurus. Un̄ beat⁹ Gre. in moral'. Hi q̄ in corꝑibus
reꝑiri poterūt. q̄uis fortes ꝛ ꝑfecti ſint. q₂ in carni ſūt po
ſiti. nō pn̄t in tāti terroris turbine nulli⁹ formidine ꝯcu
ti. S₃ miſericordia ei⁹ a ꝓgenie ī ꝓgenies timētib₃ eum.
ait btā Maria Lu. j. ſ. timore initiali.

Quinto tractandum. §. VI

eſt de iudicib₃ aſſeſſorib₃ cū q̄b₃ xp̄s iudicabit. Dicit enī
Aſſeſſores iudices q̄ erūt
Eſa. iij. Dn̄s ad iudicandū veniet cū ſenatorib₃ ꝓpli ſui.
Et q̄ ſunt hi aſſeſſores dn̄s Jhs exꝑſſit dicēs Mat. xix.
Uos q̄ reliq̄ſtis oīa ꝛ ſecuti eſtis me. in regeneratōe. i.
in vltima reſurrectiōe in quo hoīes quaſi iteꝝ regenerāt
reſurgētes ad vitā immortalē. cū ſederit fili⁹ hoīs. ſ. ad
iudicandū. ſedebitis ꝛ vos ſuꝑ ſedes duodecim iudicā
tes duodecim trib₃ ꝛc̄. Pro hoꝝ declaratōe ſciendū
ꝙ iudicare dr ſeptēpliciter. Primo ex ſe ꝛ autoritatiue. ꝛ
h̄ modo ſc₃ iudicare autoritatiue eſt ꝓprie dei trinitatis.
Nā iudicare ſm beatū Tho. in. iiij. di. xlvij. ar. ij. q̄ſtio. j.
eſt ꝓprie illi⁹ q̄ habet poteſtatē ꝛ dn̄ium in alios. cui⁹ re
gimini ſubdunt q̄ iudicant. Un̄ eius eſt in alios ius fe
re ſeu dicere vel dictare. Judicare enī eſt ius dicere vel
dictare ꝛ hoc agere ex ſe ꝓpria auctoritate eſt dei. pſ̄. xcv.
Judicabit orbē terre in equitate. ſ. deus. ꝛ populos in ve
ritate ſua. Secūdo iudicare fit delegatiue. i. ex alio ac
cipere autoritatē iudicādi. Et h̄ ꝯuenit xp̄o inquantuȝ
homo. q̄ vt dr Actu. x. ꝯſtitut⁹ eſt a deo iudex viuoruȝ ꝛ
mortuoꝝ. Et Joh. v. Poteſtatē dedit ei pr̄ iudiciū facere
q₂ filius hoīs eſt. Ip̄e enī in illa aſſumpta hūanitate oī
bus ſe manifeſtabit. ꝛ omes boni ꝛ mali eum videbunt
ꝛ talē poteſtatē ſibi ad iudicādā collatā Tertio dr ali
quis iudicare quaſi cauſaliter ꝛ cōparatiue. vt dicat il
lud iudicare. vnde apparet aliquis iudicādus. Et ſcd̄m
hoc dicunt aliqui iudicare ſm Tho. inq̄tum ex cōpa
ratione eoꝝ. Alij iudicandi oñdunt ſicut dicunt niniui
te iudicare generatōem iudeoꝝ ſm illud xp̄i. Uiri nini
uite ſurgent in iudicio. ꝛ iudicabūt generatōem iſtaȝ. q̄a
pn̄iam egerūt ad ꝑdicatiōem Jone. Mat. xij. Sic autē
iudicare eſt cōmune bonis ꝛ malis in iudicio. Nā nini
uite ꝛ ſi tūc ꝑdicante Jona cōuerſi ſunt poſtea recidiuā
tes ꝛ peiora agētes. reprobi facti ſunt ſm beatū Hiero
nimū de pe. di. iij. ꝛ a babilonijs exterminati. Sic ḡ iu
dicabunt iudeos. quia ex illo opere ſue conuerſionis

ad ſimplex verbū Jone oſtendent ꝙ iuſte condemnādi
fuerint iudei.qꝛ chriſtū dn̄m ꝓphetarꝫ totiēs audire p̄e
dicantē noluerūt. Sic etiā pōt intelligi illud aplī.j.Co-
rinthi.vj. An neſcitis qꝛ angelos iudicabimus.ſ.malos
qꝛ cū hō in corpe fragili tot incitamēta ad malū habeat
ꝛ bella patiaꝶ.ꝛ tamē ſupat oīa.ıō nō recedēs.oñdiꝶ ꝑ
hoc ꝙ iuſte angeli mali cōdemnētur.qui nullam carnis
fragilitatē hn̄tes vt incitamentū ab alijs a deo ꝑ ſupbi
am receſſerūt. Quarto dicıꝶ iudicare quaſi interp̄tati
ue interp̄temur aliquē aliquid facere.q̄ facienti ꝯſentit.
Unde illi q̄ ꝯſentiūt iudici.ſententiā eius ꝓbando vt
iuſtā.ſm btm̄ Tho.iudicare dicutur. Et h̄ eit cōe omiū
electoꝝ.ſic iudicare ꝓbatiue. Unde dr̄ Sap.iij. Judi-
cabūt ſācti natōes.ꝛ dominabūtur popul'. Et in pſ̄.de
ſanctis dr̄ Gladij ancipites in manibꝫ coꝝ ad faciēdaꝫ
vindictā in natōibꝫ increpatōes in popul'.ꝛc̄. Ut faciāt
in eis iudiciū ꝯſcp̄tū.glīa hec eſt oībꝫ ſanctis iudican-
do.ſ.ꝑ modū ꝓbatōis. Quīto dr̄ iudicare ꝺclaratiue
ſicut ſi liber in q̄ ꝯtineꝶ lex dicaꝶ iudicar̄.qꝛ lex declarat
q̄d ꝛ quō iudicandū eſſet. Et ſic cū chriſtus dicat Quos
deus ꝯiunxit homo nō ſeper.cū fit diuortium legittimo
mō nō dr̄ ſepare.ſed lex.qꝛ lex ſic iudicat ꝛ declarat faciē
dum. Et ſic chriſtus ait iudeis Joh.xij. Qui me ſpnit ꝛ
nō accipit verba mea.ego nō iudico eū.ſed ſmo meꝰ quē
locutꝰ ſum iudicabit eū ī nouiſſimo die. Sexto dr̄ iu-
dicare teſtificatiue. Cū tota vis iudicij ad deferendū ſen
tentiā ꝯſiſtat in teſtium dictis.qꝛ in ore duoꝝ vl' trium
ſtabit oē ꝟbū. Mat.xviij.ſ.vt veꝝ ꝛ firmū hēbiꝶ.idō
teſtes in dicēdo ſup q̄ fit iudiciū pn̄t aliquo mō dici iu-
dicare.qꝛ ex dictis eoꝝ reus abſoluiꝶ vl' ꝯdemnaꝶ. Et qꝛ
in finali iudicio magis mental'r ꝙ vocal'r exercebiꝶ illud
iudiciū.vl' etiā ſi vocal'r virtute diuina vnicuiqꝫ innote-
ſcēt merita ꝛ demerita ſua.dictāte ꝯſciētia.ideo ꝯſciētia
vniuſcuiuſqꝫ quodā mō iudicabit eū. Apl's. Teſtimoni
um ill' reddēte ꝯſcientia ſua ꝛ cogitatōnū accuſantiū q̄
ad mala.ſ.aut defendētiū quoad bona.in die q̄ iudica-
bit ds̄.ꝛc̄. Un̄ b.Aug. Qn̄ ds̄ iudex erit.teſtiſ alius nō
erit niſi ꝯſcia tua. Jnter deū iudicē ꝛ cām tuā noli time
re niſi ꝯſciam tuā.ij.q.iij. Cuſtodi. Septimo dr̄ iudi
care quis aſſeſſorie. Et de iſto vltimo mō nūc agimꝰ. Hi
ꝑ ſilitudinē dicūtur iudices inꝙtū ſedent in loco eminē
ti tales aſſeſſores.vt iudex facit. Et ſm hunc modū q̄ſi
ꝑfecti viri quibꝫ iudiciaria poteſtas ꝓmittiꝶ.ſcdm̄ illō
ſupra inductū. Sedebitis ſuꝑ ſedes duodecim iudican
tes per honorabilē cōfeſſionē.qꝛ ſupiores ceteris in iudi
cio apparebunt occurrētes chriſto in aera. Sed iſtō ait
beatus Thomas vbi ſ̄.non videꝶ ſufficere ad ꝓmiſſio-
nē dn̄i complendam cū dicaꝶ.qꝛ ſedebitis iudicātes. Ui
detur enī iudiciū cōfeſſionis ſupaddere aliquid. Eſt igiꝶ
alius modus iudicandi aſſeſſorie qui ꝑfectis viris cōue
nit inꝙtū in eis ꝯtineꝶ decreta diuine iuſticie. Unde
Apocal'.xx.dicıꝶ. Judiciū ſedebit.ꝛ libri aperti ſūt. Et ꝑ
hunc modū hanc iudicatōem Richardus de ſancto vi-
ctore exponit. Unde dicit. Qui diuine ꝯtemplatōni aſ-
ſiſtūt.qꝛ in libro ſapientie quotidie legūt velut in cordi-
um voluminibꝫ tranſcribūt.quicquid iaꝫ perſpicua ve
ritatis intelligentia comp̄hendūt. Quid enī ſunt iudi-
cantium corda in oī veritate diuinitus edocta.niſi q̄-
dam canonū decreta. Sed qꝛ iudicare ꝓprie īportat acti
onē ī aliū ꝓcedētē.ideo proprie loquēdo iudicar̄ dicitur
qui ſententiam loquendo in aliū fert. Sed iudex princi
palis hoc agit ꝓpria autoritate.delegatus aūt ſibi com-
miſſa. Aſſeſſor in ꝓpoſito quaſi ſententiā iam prolatam
in alios manifeſtat. Eorum igitur iudicare eſt ſententiā
alterius autoritate latam in alioꝝ noticiā quaſi ſentētiā
latā nunciare. Et hoc mō ꝑfecti viri iudicabūt aſſeſſorie

qꝛ alios ducūt in cognitōem diuine iuſticie. vt ſciat q̄d
cis pro meritis debeatur. vt ip̄a reuelatō iuſticie iudiciū
dicaꝶ. Nec eſt incōueniens dicit beatꝰ Thomas. vbi ſu-
pra aliquos ſanctoꝝ quedā alijs reuelare. vel ꝑ moduꝫ
illumīatōnis.ſicut ſuperiores angeli īferiores illumīant.
vel per modū locutōnis.quādo inferiores ſuperioribus
loquunꝶ. Aduertēdum autē ꝙ illa dignitas aſſeſſorie
iudicādi nō datur oībꝫ ſanctis ſed ſolu pauperibꝫ. ſm
illud Job.xxxvj. Pauperibꝫ tribuit iudiciū. Et dn̄s ie-
ſus. Uos qui reliquiſtis oīa ꝛ ſecuti eſtis me.ſedebitꝭ.
ꝛc̄. Ratio aūt quare paupertati debeꝶ iudiciaria po
teſtas eſt triplex ſm beatū Thomā vbi ſ̄. Primo ra-
tione ꝯgruitatis.qꝛ volūtaria paupꝑtas eſt coꝝ.que oī
nibꝫ que mūdi ſunt ꝯtentis.ſoli chriſto inherent. ꝛ ideo
nō eſt in eis aliquid qd̄ coꝝ iudiciū a iuſticia deflectat.
Unde idonei ad iudicandū reddūtur quaſi veritatē iu-
ſticie p̄ omnibꝫ diligētes. Secūdo cōgruit hoc ꝑ mo-
dū meriti qꝛ humilitati reſpondet exaltatō ꝓ merito. Jn
ter oīa autē que hominē deſpectū faciunt in mūdo p̄-
cipue eſt paupertas. Unde excellētia iudiciarie poteſta-
tis pauperibus promittitur. vt ſic q̄ ſe ꝓpter chriſtū hu-
miliat exaltetur. Tertio qꝛ paupertas diſponit ad p̄-
dictū modū iudicādi. Ex hoc enī ꝙ aliqs recte iudicare
ꝛ ſententiare diceꝶ.requiriꝶ ꝙ cor habebit edoctū omnī
diuina virtute.ꝛ qꝛ alijs potens erit manifeſtare Jn ꝓ-
greſſu autē ad ꝑfectōem primū quod relinquēdū occur
rit ſunt exteriores diuitie.qꝛ hec ſunt vltimo acquiſita.
Qd̄ aūt eſt vltimū in cōſtructione eſt primū in deſtru-
ctione.ꝛ ſic paupꝑtati reſpondet iudiciaria poteſtas. in-
ꝙtum eſt prima diſpoſitio ad poteſtatem predictam.

Judiciaria poteſtas paupꝑtati debeꝶ.rō triplex.

Sciendūꝫ tertio ꝙ nō quibuſcūqꝫ pauperibꝫ tribuiꝶ
iſta iudiciaria poteſtas aſſeſſorie. Nec etiā ex hoc ſolum
ꝙ volūtarie ſint pauperes.ſicut Socrates ꝛ Diogenes
Sed illis qui relinquētes oīa ſequunꝶ chriſtū ſcdm̄ ꝑ
fectōem vite ſcdm̄ beatū Thomā vbi ſ̄.diſtin.xlviij. ar.
ij.q.ij. Et ſcdm̄ aliquos tria requirātur ad iudiciariā
poteſtatē iſtam cōſequēdā. Primū eſt abdicatō cura
rū tempalium ne impediatur animus a ſapientie perce
ptōne. Secūdo requiritur habitus erga diuinā iuſti
ciā ſcitā ꝛ obſeruatam. Tertio ꝙ illā iuſticiā alios do-
cuerit. Et ſic doctrina erit perfecto.complēs meritum iu
diciarie poteſtatis. Et ꝙuis fuerint aliqui multuꝫ diui
tes vt Abraham. Dauid. ꝛ huiuſmōi.qui fuerūt maio
ris meriti vt extīmari poteſt ꝙ aliqui veri pauperes per
fecti.non eſt incōueniēs.ſi quaſi hoc accidentale p̄miuꝫ
pauperibꝫ detur.vt iudicēt alios qui etiā ſunt excellenti
oris meriti ꝙtū ad premium eſſentiale. Nam ꝛ inferior
poteſt iudicare ſuperiorē.nō ex ſua autoritate ſed ex ſibi
delegata. Ponit Albertus magnus ſupermiſſus eſt.
ſeptem gradus paupertatis. Quoꝝ primus eſt dare ſu-
perflua perſone prout perſona ſonat indignitatē. ſcdm̄
illud Thob.iiij. Da elemoſinā.ꝛ nō auertas faciem tuā
ab vllo paupere. Si multum fuerit tibi abundanter tri
bue. Si parū et illud libēter impartiri ſtude. Secun
dus eſt dare ſuperflua.non ſolum perſone ſed ꝛ nature.
ſcdm̄ illud Luce.xj. Quod ſupereſt ſcꝫ nature. Date ele
moſinam.ꝛ ecce omnia munda ſint vobis.gloſa.p̄ter vi
ctum ꝛ veſtitum. Tertius gradus dare etiaꝫ neceſſa
ria. Glo.etiā valde neceſſaria.cum proximis diuidamꝰ
Quartus eſt dare nō ſolum ſua ſed ꝛ ſeip̄m. ſequen
do chriſtuꝫ pura intentōne ſcꝫ propter deū. nō propter
mundi gloriam vt veri religioſi.ſcdm̄ illud Si vis per
fectus eſſe.vende omnia que habes ꝛ da pauperibus. ꝛ
ſequere me. Mathei.xix. Quintus eſt paſſionibꝫ ſe
datis mente deo inherere.ſm illud Noſtra conuerſatio
in celis eſt. Sextus gradus eſt relinquere ſua ꝛ ſeipꝫ

De tribus q̄ ad hāc iudiciariā ꝑtātē requirūtur.

Septem gdꝰ paupꝑtatis ſm Albertuꝫ

⁊ vltra hoc laborare ꝓprijs manibꝰ vt neceſſitatē tribuat et patiēti. ꝑut fecit paulꝰ apoſtolꝰ. qui laborabat ꝓprijſ manibꝰ vt ꝓuideret ſibi ⁊ ſuis de neceſſarijs. ꝑut ipſe refert ad Corinth. Septimꝰ gradus eſt dare oīa ⁊ ſe ipm ſpiritu ⁊ corꝑe ⁊ laborare. vt paſcat ꝓximū cibo ſpiritualí doctrine. qui gradꝰ melior eſt priori. Nam vt dicit beatus Grego. Melꝰ eſt reficere aīam ſemꝑ victuram ꝗ̄ corpꝰ moriturū. Et ad hunc gradū videtur pertinere paupertas. cui dat̄ iudiciaria poteſtas. queꝫ gradū ponit beatꝰ Thomas ſupra in tertio mēbro immediate. Sciendū etiā ſm beatū Thomā poſt beatū Auguſtinuꝫ in xx. de ciui. dei. ꝙ cū dicit̄ a xp̄o aſſeſſuros ſuꝑ duodecim ſedes. intelligendū eſt nō ſolū duodecim hoīes iudicaturos cū xp̄o. vt aſſeſſores. Cū eni loco iude annumeratus ſit Mathias cū vndecim aplīs reliquis. vbi erit ſedes pauli q̄ plus omnibꝰ laborauit. Sed ꝑ duodenariū numerū. ſignificata eſt iudicantiū omniū multitudo. ꝓpter duas ꝑtes ſeptenarij. ſ. tria ⁊ quattuor. Nā tria ducta ꝑ quattuor ⁊ ecōuerſo ꝯſtituūt duodecim. Septenariꝰ autem eſt numerꝰ ſignificās vniuerſitatē. Nā oē tempꝰ currit ꝑ ſeptenariū hebdomadaꝝ. vel ꝓpter h̄ duodenariū. ſignificat vniuerſitatē iudicantiū qꝛ cōſtat ex duplici ſenario. ⁊ ſenariꝰ eſt numerꝰ ꝑfectus ſignificās. vel q̄a ad lrām. xij. aplīs loquebat̄. in quoꝝ ꝑſona h̄ omībꝰ eorū imitatoribꝰ ꝓmittebat. Et ꝑ. xij. tribꝰ iſrael intelligūt̄ oēs fideles iudicādi. Ex q̄ttuor enī ꝑtibꝰ mūdi. ſ. oriēte. occidēte. auſtro. ⁊ aq̄lone. erūt fideles in fide trinitatꝫ ſancti hoīes iudicādi a xp̄o ⁊ aſſeſſoribꝰ eiꝰ ꝑfectiſſimis viris pauꝑibꝰ vt declaratū eſt. Tria enī repſentāt fidem viuā trinitatis. ⁊ q̄ttuor ꝑtes mūdi q̄ttuor vt dictū eſt. ⁊ tria ducta ꝑ quattuor ꝯſtituūt numeꝝ duodenarium Seruite ḡ ait pſ̄. dn̄o in timore. ⁊ exultate ei cū tremore ſꝫ initiali vel filiali. qꝛ beatus vir q̄ metuit dn̄m in mandatis eiꝰ cupit nimis. ait idem.

Sextū quod eſt val. §. VII.

Accuſatores ī iudicio finali qui erūt

de timendū in finali iudicio. eſt accuſationū multiplicatio. Quia enī iudiciū iſtud erit ordinatiſſimū. ⁊ ſm ordinē iuris vt ait Amb. iudicis nō eſt ſine accuſatore damnare. ⁊ ideo dn̄s ieſus iudā cū fur eēt nō abiecit. qꝛ accuſatus nō fuit. ij. q. j. Manifeſta. Erit igit̄ in illo iudicio accuſator dyabolꝰ q̄ eſt peſſimꝰ ⁊ calliđiſſimꝰ. de q̄ dicit̄ Apoc. xij. Proiectꝰ eſt in terrā. ſ. infernalē accuſator nr̄ ſathanas. q̄ accuſabat frēs apud deū die ac nocte. Et bea. Augꝰ. ad Julianū comitē ait. Preſto tūc erit dyabolus recitās verba ꝓfeſſionis nr̄e. obijciēs nobis quecūq; fecerimꝰ ⁊ in quo loco ⁊ in q̄ hora peccauimꝰ. ⁊ q̄d boni tūc facere potuimꝰ. dicturꝰ eſt enī ille aduerſariꝰ. Equiſſime iudex iudica hūc meū eſſe ob culpā. q̄ tuꝰ eſſe noluit per grām. Tuꝰ eſt ꝑ naturā. meꝰ ē ob miſeriā. tuꝰ ob plaſmationē. meꝰ ob ſuaſionē. tibi inobediēs. mihi obediēs. a te accepit immortalitatis ſtolā. a me accepit hāc pānoſam qua indutꝰ eſt tunicā. Tuā dimiſit. cum mea huc venit. Eq̄ſſime iudex iudica hūc eſſe meū ⁊ mecū eſſe damnandū. heu heu. poterit ne talis apire os q̄ talis erit vt cum dyabolo deputet̄. Legit̄ in libro de ſeptē donis edito a fratre Raymūdo ordinis p̄dicatoꝝ. q̄ aſſerit vidiſſe illum epm cui ꝯtigit flebilis caſus iſte. Quidā epūs cum egrotaret. apparuit ei dyabolꝰ dicēs ꝙ citabat eū ſūmus papa ꝑ eū. ⁊ aſſignauit ei diē quā ei noīauit. in q̄ vt dicebat oportet eū rōem reddere de amminiſtratione ſua. Cui in die aſſignata viſum eſt ei ꝙ ipſe trahere(t̄) corā papa in cā. ⁊ ꝙ dyabolꝰ q̄ ei apparuerat ꝯtra. de eo petebat ius a papa de amminiſtratiōibꝰ ſuis. qualiter ſcꝫ adminiſtrauerat in officio ꝑoratus q̄ꝺ ꝑus habuerat deinde abbatiſſatꝰ q̄ꝺ poſtea habuerat. ⁊ demū in officio epatꝰ fuerat enī niger ꝑor. albꝰ abbas ⁊ poſtea epſ. Cū aūt reddere(t̄) de officio ꝑoratus. ⁊ neſciret reddere rōem. ⁊ poſtea de officio abbatiſſatꝰ. in q̄ reſpōſione magis deficiebat. ⁊ poſtea maxime in rn̄ſione de epatu. Cū ḡ deficiens in rn̄ſione peteret aliā diē ſibi aſſignari. allegās ꝙ non fuerat in dicta rn̄ſiōe p̄meditatꝰ. aſſignat̄ alia dies ꝑemptorie illi diei valde ꝓxima. in q̄ debebat iudex ꝓcedere ad ſniām diffinitiuā. Cū aūt anxius ſuꝑ h̄ euigilaret fortit̄ ad clamorē eiꝰ ꝯueniret familia eiꝰ. cum aūt h̄ indicaſſet pluribꝰ. die ſequēti apparuit ei dyabolꝰ q̄ ꝑus ei appareat. vrgens eū ad veniendū corā ſummo iudice. ꝓ ratione reddeda. Qui cū nōdū ſe paratū clamaret ⁊ eiꝰ aſpectū horreret. ⁊ dyabolꝰ cū ad hoc magis vrgeret inuitū. oībus aſtātibꝰ ſurrexit de lecto in q̄ iacebat volēs effugere demonē. Cū aūt ſurgeret cū impetu impegit in colūnam. petēs inducias ⁊ eliſo in eo capite cecidit ⁊ expirauit. Secūdus accuſator eoꝝ erūt ſancti hoīes a q̄ꝛuꝫ ꝯſortio peccātes receſſerūt. vel quos in pn̄ti cōtumelijs affecerūt vel iniurijs. vel quoꝝ feſta fregerūt. vel quoruꝫ loca ꝓphanauerūt. Vn̄ dr̄ Sap. v. Stabūt iuſti in magna ꝯſtantia. ſ. ad accuſandā aduerſus eos q̄ ſe anguſtiauerūt. ⁊ q̄ abſtulerūt labores eoꝝ. Videntes aūt ſcꝫ reprobi turbabunt̄ timore horribili. Et Apoc. vj. dicit̄ ꝙ ſancti clamāt. Vſq; quo dn̄e ſanctꝰ ⁊ verꝰ nō iudicas ⁊ vindicas ſanguinē noſtꝝ ab his q̄ ſunt in terra. Et dictū eſt illis. Suſtinete modicū donec impleat̄ numerꝰ fratrum veſtroꝝ vſq; ſcꝫ ad iudiciū. Ad hoc etiā facit q̄ꝺ narrat Greg. turoñ. videlicet ꝙ duo nequā p̄ſbyteri. cū conſpiraſſet ꝯtra ſanctum ſydonium aluernorum epiſcopum Alter eorum egeſtiones emiſit. ſicut arrius hereſiarcha ſubito. Et viſus eſt a ſummo iudice accuſatus a ſancto Sidonio damnari. vinciri. ⁊ in imis carceris in anguſtijs detrudi. Alius vero cum mortuo beato Sidonio ambitioſe ⁊ violēter occupaſſet epiſcopatū. cū inuitaſſꝫ ciues ad ꝯuiuiū ꝑ pincernā citatus a ſummo iudice cadente de manu eiꝰ calice ſubito expirauit. Tertiꝰ accuſator erit totꝰ mūdus. Sap. v. Armabit creaturam. ſcꝫ ad accuſandū ad vltionē inimicoꝝ deꝰ. beatꝰ Greg. Si queris q̄s te accuſabit. dico Totꝰ mūdus. offenſo ei creatore. offendit̄ totꝰ mūdus. Chrꝭ. In illa die nihil eſt q̄ꝺ rn̄deamus. vbi celum ⁊ terra. aqua. luna. ⁊ ſol. dies ⁊ noctes. ⁊ totꝰ mūdus ſtabūt ꝯtra nos. ſ. ad accuſanduꝫ. Dicere poſſet terra ſi loqueret̄. Ego iſtos iniquos peccatores ſuſtinui vt ꝑ me ambularēt. Ego eis dedi virides herbas. pulcerrimos flores. ſuauiſſimos fructꝰ ex arboribus. Aīalia plurima. metalla p̄cioſa ⁊ lapides. vt cōi creatori ſeruirēt ⁊ ipm ex his laudarēt. Et ipſi oībꝰ abuſi ſunt. nō deo ſꝫ ſuo ventri ſeruiēdo. ⁊ iō a me abſorbeātur. Et aqua dicere poterit. Ego meipm̄ p̄bui eis in refrigeriū ꝯtra eſtus. in lotionē ꝯtra maculas. In materias ſacramentoꝝ ꝯtra pctā. In tranſitū ꝑ naues ad negociandū. Piſces in me natātes in cibū. Et ipſi in maluꝫ vſi ſunt. ⁊ iō a me ſubmergant̄. Aer etiā ego dicere poſſet dedi eis ſpiramētū vite. pluuias. auiū multitudinē inenarrabilē. Et quia in his ꝯditorē ſuū ⁊ noſtꝝ non cognouerūt. in me ſuſpendant̄. ſuffocent̄. Ignis autē qꝛ ſine calore meo viuere nō potuiſſent. ſꝫ ingrati ꝺ vſu meo fuerūt. ⁊ a me ſine ꝯſumptiōe ſemꝑ exurant̄. Sol luna ⁊ ſtelle ac celi celoꝝ. qꝛ lumine noſtro nō ſunt vſi. ad q̄rendū lumē eternū. eo ꝑuati ꝑpetuis tenebris occupent̄ Et quia in ore duoꝝ vel triū ſtabit omne verbum. vt dr̄ Math. xviij. Nō deerūt teſtes in iudicio iſto. Et vnū q̄dem habebit ſupra ſe. ſ. deū. Hiere. xxix. Ego ero iudex ⁊ teſtis dicit dn̄s Malach. iij. Ero teſtis velox oībꝰ maleficis. adulteris. ꝑiuris ⁊c̄. q̄ nō ſolū eſt verꝰ. ſꝫ ipſa veritas. ⁊ nō ex auditu ſed ex viſu. Ad Heb. iiij. Oīa ſunt

De teſtibꝰ in iudicio finali. ſ. q̄ erunt.

nuda ⁊ aperta oculis eius. nihilq; ei ignotū. Unde ipſe
chriſtus deus ⁊ homo verus iudex ⁊ teſtis. Nō enī repu
gnat in hoc iudicio vt in humano. ſ. vnā ꝑſonā ſimul eē
iudicem ⁊ teſtē. qui veritas eſt ⁊ vt teſtꝫ manifeſtabit oc-
culta hoīm. vt iudex ſententiabit. Et ſentētiādo expro-
brabit peccatores. vt ait Criſ. ī hec vba. Ego ꝓpter vos
hō factus ſum. ꝓpter vos deluſus. alligatus. ceſus. ⁊ cru
cifixus. Ubi eſt tantaꝝ iniuriarū mearuꝫ fructus. Ecce
p̄ciū ſanguis mei quē dedi in redemptōem aīarū ve-
ſtrarū. Ubi eſt ſeruitus veſtra quā mihi ꝑ p̄cō ſanguis
mei dediſtis. Ego ſuꝑ glīam meā vos habui cum eſſem
deus apparens homo. ⁊ viliorē me oīb; reb; veſtris fe
ciſtis. Nā oēm rem viliſſimā dilexiſtis amplius q̄ iuſti
ciam meā ⁊ fidē. hec Criſ. Secūdus teſtis eſt intus. ſ.
ꝯſcientia. ad Rom. ij. Teſtimoniū illis reddēte ꝯſciētia
ſua. ⁊ cogitatōnib; accuſantib; ⁊ defendētib; in die qua
iudicabit dn̄s. Accuſantib;. i. remordentib;. q̄. ſ. ad ma-
la oꝑa defendentib;. i. excuſantib; a malo quo ad bona
oꝑa. Btūs Aug⁹ xj. q. iij. Sentit. ſic inquit. quicq̄d vis
ſola in conſpectu dei cōſcientia nō me accuſet. i. teſtificet.
Ubi notandū ſm̄ beatū Thomā in. iiij. diſt. xliij. q. vl. ꝙ
q; oportet ꝙ in omi iudicio teſtis ⁊ accuſator habeat eo
rū noticiā que in iudicio verſantur. in illo aūt cōmuni iu
dicio oīa oꝑa hominū in iudiciū veniēt. ideo oportet
ꝙ omniū ſuoꝝ oꝑm quiſq; tūc noticiam habeat. Unde
ꝯſcientie ſinguloꝝ erūt quaſi quidā libri cōtinentes res
geſtas ex quib; iudicium procedet. ſicut etiaꝫ in iudicio
humano regiſtris vtunt̄ homīes. Et iſti ſunt libri. de q̄
bus Apocal. xx. dicit̄. Apti ſunt libri. ⁊ alius liber aper-
tus eſt qui eſt vite. ⁊ iudicati ſunt mortui ex his q̄ ſcri-
pta erāt in libris ſm̄ oꝑa illoꝝ. Et ſm̄ btm̄. Aug⁹. xx. de
ciui. dei ꝑ libros ſic apertos ſignificant̄ ſancti noui ⁊ ve
teris teſtamenti in quib; deus oſtendet que mādata fie
ri iuſſiſſet. Sed ꝑ librū vite de quo ſubiungit̄ intelligū
tur cōſcientie ſingloꝝ que dicunt̄ ſingulariter liber vn⁹
q; vna virtute diuina fiet. vt cunctis ad memoriam ſua
facta reuocentur. Et hec vis inq̄tum reducet ad memo
riam hominum facta ſua liber vite dicitur. Uel aliter
dici poteſt ⁊ planius ꝙ per libros primos intelligātur
ꝯſcientie ſinguloꝝ. ⁊ per aliū librū intelligatur ſententia
iudicis in eius ꝓuidentia deſcripta. reprobat Aug⁹. xxj
li. de ciui. dei. vt qꝺ dr̄ de libris apertis intelligat̄ de ali
quo libro materiali ⁊ materialib; literꝫ ſcripto. q; nimis
magn⁹ eſſet liber ille. in quo ſcp̄ta eſſent oīa facta vni
us homīs nedū omniū hominū mūdi. ⁊ nimiū tempus
requireretur ad legendū ab oīb; tantū librum. Sꝫ in
telligēdū eſt mō p̄dicto. Quāuis enī ſm̄ beatū Thomā
vbi ſ. multa merita vl' demerita a memoria excidant. ta
mē nullū eoꝝ erit qꝺ nō remaneat aliquo mō in ſuo effe
ctu. q; merita que nō ſunt mortificata remanebūt in pre
mio quod eis reddit̄. Que aūt mortificata ſūt manent ī
ingratitudinis macula. que augetur ex hoc ꝙ homo p⁹
ꝑ gratiā ſuſceptam peccauit. Similiter ⁊ demerita que
nō ſunt per penitētiā deleta remanēt in reatu pene que
eis debetur. Que aūt penitētia deleuit manet in ipā pe-
nitētie memoria. quā ſimul cū alijs meritis in noticiā ha
bebunt. Unde in quolibet homīe erit aliq̄d ex quo poſ-
ſit ad memoriā ſua oꝑa reuocare. ⁊ tamē vt btūs Aug⁹
dicit p̄ncipal'r ad hoc diuina virtus oꝑabitur. Terti
us teſtis erit angelus bon⁹. ⁊ precipue q̄ datus eſt vni-
cuiq; ad cuſtodiā. de quo poteſt intelligi illud Iob. xvj.
c. Ecce teſtis meus in celo. ⁊ cōſcius meus ī excelſis. Et il
lud. reuelabūt celi. i. angeli iniquitatem eius ſcꝫ teſtificā
do ꝯtra peccatores de malis eoꝝ. Quamuis aūt angeli
nunc non ſciant cūctas cogitatōnes hominū. tamen di
uina ꝟtute oꝑante tūc ſciēt. Nā vt dicit btūs Thomas
in. iiij. diſ. xliij. q. vl. In vltimo ⁊ cōi iudicō oportet ꝙ di
uina iuſticia oīb; euidēter appareat que nūc in pleriſ-
q; latet. Sētentia aūt dānātis vl' p̄miātis iuſta eē non
poteſt. niſi ſm̄ merita vl' demerita ꝓferat̄. Et ſicut opor-
tet ꝙ ſicut iudex ⁊ aſſeſſor iudicꝫ merita cauſe cognoſcāt
ad hoc ꝙ per iuſtam ſentētiā proferāt. ita oportet ad h̄
vt iuſta ſentētia appareat. Qꝺ oīb; ſn̄iam cognoſcen
tib; merita innoteſcāt. Unde ſicut vnicuiq; nota erit ſua
p̄miatio vl' damnatio. ⁊ oīb; alijs innoteſcet. ita opor-
tet ꝙ ſicut q̄libet ſua merita vl' demerita reducet ad me
moriā. ita etiā ⁊ aliena eius cognitōni ſubiaceāt. Et hec
eſt cōmunior ⁊ ꝓbabilior opinio. q̄uis magiſter ſen̄. ī li
tera inducta. diſ. xliij. dicat ꝯtrariū. ſ. ꝙ per peccata q̄ de
leta ſunt ꝑ pn̄iam. ī iudicio alijs nō pateſiāt. Sed ex h̄
ſequeret̄ ꝙ neceriā pn̄ia de peccatis illis ꝑfecta cognoſ-
cat̄ in q̄ m̄tū detraheret̄ glīe ſctōꝝ ⁊ diuie laudi. q̄ tam
miſericorditer ſctōs ſuos liberauit. Qꝛ ḡ oīa merita vl'
demerita p̄cedētia faciēt aliquā qualitatē in glīa vl' ī mi
ſeria reſurgētis. ideo exteriorib; viſis poterūt cuncta in
ꝯſcientijs videri ab oīb; ⁊ angel' ⁊ homīb;. Et ex hoc
angeli boni vidētes apte peccata maloꝝ. quantūcunq;
occulta poterūt ꝯtra eos teſtificari. vt dictū ē. ⁊ precipue
diuina ꝟtute hoc oꝑante. vt ſentētia iudicis oīb; appa-
reat iuſta. Si quis vult ſaluare dictū magiſtri ſentētia-
rū p̄t dicē ꝙ pctā iuſtoꝝ nō veniēt ī noticiā vt pctā ſed
vt dimiſſa. Dictū ē q; tres ſūt accuſatores tres teſtes
Cōſciētia. Angeli. ⁊ Hoīes. cōſequēter vidēdū ē quomō
hoc erit. ꝙ oīa merita ⁊ demerita ꝓpria ⁊ alioꝝ a quolibꝫ
vno intuitu videātur. Nā de damnatis dicit̄ Sapie. v.
ꝙ intra ſe gemētes ⁊ pn̄iam agētes dicēt. Quid nob ꝓ-
fuit ſuꝑbia noſtra ⁊ iactātia diuitiarū. Et ſic deſcēdunt
ad ꝑticularia ſingillatiꝫ ꝯſiderāda. Et glo. ſuꝑ illꝺ Iob
viij. Induet̄ ꝯfuſiōe dicit ꝙ viſo iudice mala oīa an̄ ocu
los mētis ꝟſabūtur. Iudex aūt videbit̄ ſubito. Et tamē
ph̄s dicit ī. ij. topi. ꝙ n̄ ꝯtigit ſimul pl'a intelligere. Cir-
ca h̄ igit̄ dicit b. tho. vbi ſ. ꝙ ē duplex opīo. Quidā enīꝫ
dicūt ꝙ oīa merita ⁊ demerita ſimit' aliquis videbit. ſua
⁊ aliena ī inſtāti. Quod q̄dem de beatis facile credi pōt
q; oīa in vno videbūt. ſ. deo. ⁊ ſic nō eſt īcōueniēs ꝙ plu
ra ſimul videāt ⁊ intelligāt. Sꝫ de damnatis quoꝝ in-
tellectus nō eſt ita eleuatus vt poſſit deū videre. ⁊ in eo
oīa alia eſt magis difficile. Et iō alij dicūt ꝙ mali ſimul
oīa videbūt peccata ſua ī genere. ⁊ h̄ ſufficit ad accuſati
onē illā ⁊ teſtificatōem. que debet eſſe in iudicio vl' abſo
lutionē. Nō aūt videbūt oīa ſimul deſcēdēdo ad ſingu
laria. Sed hoc nō videt̄ cōſonum dictis bti Auguſ. ī. iij
de ci. dei. q̄ dꝭ oīa mētꝫ ītuitu enūerabūtur. Qꝺ aūt ī ge
nere cognoſcit̄ nō enumerat̄. Un̄ p̄t eligi media via ſcꝫ
ꝙ ſingl'a ꝯſiderabūtur nō tn̄ ī inſtāti. ſꝫ ī tp̄e breuiſſimo
diuīa ꝟtute ad hoc adiuuāte. Et h̄ ē qꝺ b. Aug. dic ibi-
dē ꝙ mira celeritate enumerabūtur. Nec hoc ē īpoſſibi-
le. q; ī quolibet paruo tp̄e ſūt īfinita īſtātia ī potentia.
Et ſic ꝙ ait apl's. ſ. ad Cori. xv. Oēs q̄dem reſurgemus
ſed nō oēs īmutabimur. In momēto. ī ictu oculi. ī nouiſ
ſima tuba. Tuba iſta vt dictū eſt ſ. eſt ꝟtus diuīa ad re
ſuſcitādū. In momēto dic. i. breuiſſimo temꝑe. ⁊ q̄ſi im-
ꝑceptibili nō aūt oēs īmutabūtur. i. de ſtatu miſerie ad
ſtatum glorie. q; nō mali ſed boni tantum.

Septimum valde. §. VIII.

timēdū circa iudiciū ē ſn̄ie iuſtiſſime irreuocatio. Uolū
tati enī ei⁹ ait apl's q̄s reſiſtit. q. d. null⁹. In hūanis iu-
dicijs q; iudex n̄ pōt errare. iō īuētū ē remediū appellati
onis. ꝑ quā ſn̄ia lata p̄t retractari ⁊ plies ſꝫ ꝑ ſuꝑiorem
vt ptꝫ. ij. q. vj. ꝑ totū. Sꝫ a ſn̄ia xp̄i iſta appellari n̄ p̄t
q; ſuꝑiorē n̄ hꝫ. tū q; ī notorijs a correctōe ⁊ punitōe cri
minū nō releuat vt illa ē. tū q; errare nō p̄t. vn̄ dr̄. ex de
ſen̄. excō. A. nob ꝙ iudiciū eccleſie fallit ⁊ fallitur. ſꝫ iudi-

Chriſtus erit in iudicio teſtꝫ ⁊ iudex

libri ꝯſcīe in iudicio quō. ⁊c.

Appellat̄ ī iudicō finali q̄s n̄ poſſit. q̄re

cium dei nec falli nec fallere poteſt. Timeat ğ cũ oĩs ter-
ra. ab eo aũt comoueant̃ oẽs inhabitãtes orbẽ ait pſ.
Q̃ls aũt diſcuſſio illa final' iudicij magis credat̃ mẽ
talis ſm b. Aug. q̃ʒ vocalis. ſ. vt repñſentatis vniuſcuiuſ-
q̃ʒ ꝯſciẽtie meritis ⁊ demeritis. q̃libet ex ſe videat q̃ʒ iu-
ſte iudicãdus ad ꝑmiũ vel penã. tñ in ꝑdicatiõe ad po-
pulos q̃ comuniter ſunt rudes nec intelligere valẽt inte-
riora ⁊ ſpũalia niſi ꝑ exteriora ⁊ corꝑalia. magis etiam
mouent̃. io magis ꝯgruit ꝑdicare diſcuſſionẽ eſſe voca-
lem. ⁊ cũ ꝑdicto ordine. q̃ʒ ſolũ mentalẽ. Et ꝑcipue etiam
q̃ nõ reꝑit̃ expreſſe contrariũ. ſ. q̃n poſſit ibi eſſe aliqua
diſcuſſio vel increpatio vel dulcis ad ſanctos xp̃i inuita-
tio. ⁊ ſi in breuiſſimo tpe. quia dr̃. In momẽto. qd̃ etiam
referri poteſt ad ipam generalẽ reſurrectõem. Et in euã-
gelio vt dr̃ Math. xxv. Tũc dicet rex his q̃ a dextris erũt
electis. Uenite bñdicti p̃ris mei ꝑcipite regnũ ⁊c̃. Nõ ſo-
lum aũt diſcuſſio erit ⁊ retributio de opibꝫ miſericordie
corꝑalibꝫ de q̃bꝫ fit mẽtio ibi. Eſuriui ⁊ dediſtis mihi mã-
ducare. Sitiui ⁊ dediſtis mihi bibere ⁊c̃. que ꝯtinentur
in hoc verſu. Uiſito poto cibo redimo tego colligo cõdo.
Ultima tñ iſtorũ ſeptẽ q̃ eſt ſepelire mortuos nõ ponit̃ ĩ
euãgelio. q̃ min⁹ vtilis ⁊ neceſſaria. ⁊ q̃ hoĩes ex ſe hoc
inclinant̃. nõ ſolũ ex humanitate. ſed etiã ex neceſſitate.
ne remanẽtibꝫ cadaueribꝫ inſepultis. aer corrumpatur.
⁊ alios inficiat. ſʒ etiã fiet diſcuſſio ⁊ retributio et magis
de opibꝫ quibuſcũq̃ʒ iuſtis. q̃ ſub illis cõprehendũt̃ ſpi-
ritualiter intellectis. Eſurit enĩ xp̃s ſalutẽ noſtrã et ſitit.
Qui ğ ſe exercet in opibꝫ bonis arduis. iſte fameſcentẽ
paſcit. qui opibꝫ bonis magis facilibꝫ inſiſtit. hic potat
xp̃m ſitientẽ. Facili⁹ eſt enĩ bibere q̃ʒ comedere. Qui ergo
iſta negligit. chriſtũ eſurientẽ. i. auide deſiderantẽ bona
opa eius nõ paſcit. ſʒ famelicũ dimittit. Siĺr q̃ ignoran-
tem docet viã ſalutis. hic paſcit vero pane ſcʒ vite ⁊ ĩtel-
lectus. ⁊ aqua ſapiẽtie ſalutaris potat. Quẽ nudum vi-
des virtutibꝫ manifeſte. ⁊ bonis monitis ⁊ exemplis ha-
bitibꝫ ꝟtutũ corpis. ꝗ nudũ xp̃m veſtis. Si vagabunduʒ
ꝑ diuerſos errores inuenis. ⁊ ad domũ tuã eccl̃ie reducis
hoſpitẽ colligis. Si infirmũ in via dei ⁊ imꝑfectũ tole-
ras. ⁊ infirmitatibꝫ eius ꝓuides admonẽdo vel corrigẽ-
do. orando. infirmũ xp̃m viſitas. Si in captiuitate poſi-
tos obſtinatiõis eruis. vel in captiuitate purgatorij ſb-
uenis miſeris. incarceratos redimis. Cũ mortuo in pec-
catis ne infamia putreſcat vicia eius occultas. nec diuul-
gas indebite manifeſtãdo mortuũ ſepelis. Cõtraria agẽ-
do. ſcʒ diffamãdo peccatores. nõ iuuando in purgatorij
carcere detentos. ⁊ maxime de his legatis que ipi fecerũt.
Non tolerãdo infirmos. ſʒ adiuuãdo ecõtra ad infirmã-
dum ꝑ mala exẽpla ⁊ ſuaſiones illicitas. ad errores ĩdu-
cendo. virtutibꝫ ſpoliãdo alios. bonis incitamẽtis ⁊ in-
ſpirationibꝫ xp̃i nõ aſſentiendo. xp̃o ꝑ hec ſubuenire re-
cuſas. ⁊ ideo penas eternas formidare habes. ſicut miſe-
ricordes miſericordiã glorie. ſm illud pſ. cxj. In memo-
ria eterna erit iuſtus. ab au. ma. nõ time. Auditio mala
erit illa quã audiãt reprobi cũ audiẽt chriſtũ dicentem.
Ite maledicti in ignẽ eternũ. Mala vtiq̃ʒ erit illis. quia
nociua. ſed bona q̃ iuſta. Quarto ſciendũ iudicium il-
lud fore iuſtiſſimũ. Uñ pſ. Iudicabit orbẽ terrarũ in iu-
ſticia. ⁊ populos in equitate. Septẽ ſiquidẽ modis per-
uertit̃ iudiciũ. vt notat̃. xj. q. iij. quatuor. Et q̃tuor po-
nit in textu b. Grego. dicẽs. Quatuor modis humanũ
ꝑuertit̃ iudiciũ. timore. cupiditate. auaricia. odio ⁊ amo-
re amicicie vel cõſanguinitatis. Addit glo. tres alios. ſcʒ
imperitia ſeu ignorãtia. Nimia cõpaſſione miſerie alteri-
us rigoris ſeueritate. Sed nil horũ poterit eſſe in xp̃o ve-
ridice. Nam quo ad primũ nullũ timebit. Nam vt dicit
Iob. ix. c. Si fortitudo queritur. robuſtiſſimus eſt. Et
Dañ. vij. dicit̃. ꝙ antiquus dierũ dedit poteſtatẽ filio ho-
minis venienti in nubibꝫ ſcʒ ad iudicandum honorem ⁊
regnũ. ⁊ oẽs popul⁹ tribꝫ ⁊ lingue ſeruient ei. Et pote-
ſtas eius poteſtas eterna que nõ auferet̃. Nullũ ergo ti-
mebit. quia potentior oĩbꝫ ſed oẽs eũ timebunt. pſal-
mo. lxxxix. Quis nouit poteſtatem ire tue. ⁊ pre timore
tuo ira tuã dinumerare. Ira dei (ait beat⁹ Hiero.) nõ eſt
cõcitati animi furor vt noſtra. ſed iuſti ſupplicij conſtitu-
tio. de pe. di. j. Chryſo. Plangẽt ſe ſuꝑ ſe oẽs tribus ter-
re. quia nec reſiſtendi ꝟtus cõtra eum. nec fugiẽdi facul-
tas ante faciẽ eius. nec penitẽtie locus nec ſatiſfaciẽdi tẽ-
pus. Ex anguſtia enĩ omniũ rerũ nihil remanet in eis p̃-
ter locum. Cupiditate diuitiarũ corrumpi non poterit iu-
diciũ xp̃i. quia ditiſſimus eſt. Mecũ ſunt diuitie ⁊ glo-
ria. ait ipe Prouer. viij. opes ſuꝑbe ⁊ iuſticia. Et ꝓpterea
mandauit domin⁹ in veteri lege de iudicibꝫ. Non acci-
pietis munera a quoq̃ʒ. quia munera excecãt oculos ſa-
pientũ. ⁊ ꝑuertũt verba iuſtorũ. Unde narrat Iuſtinus
ꝙ cũ Cyrus rex inſtituiſſet quendã ad iudicandũ. cũ ſe-
mel reperiſſet cupiditate pecunie corruptũ. ⁊ muneribus
iniuſte iudicaſſe. fecit eũ decoriari. ⁊ pellẽ eius fecit deſic-
catã ponere ſuꝑ ſellã. vbi filius illius iudicis ſedebat ad
iudicandũ loco patris. vt ſibi caueret a cupiditate mune-
rum. Prouer. vj. Non accipiet ꝓ redẽptione dona pluri-
ma. he. Auguſtin⁹. Expectat̃ dies iudicij. ille equiſſimus
iudex. qui nulli⁹ potẽtis ꝑſonã accipit. cui⁹ palaciũ auro
argentoq̃ʒ nullus ep̃s. abbas vel comes corrũpere pote-
rit. Et beat⁹ Berñ. Ueniet dies illa in qua pl⁹ valebunt
pura corda q̃ʒ aſtutia verba. Ille enĩ iudex eſt q̃ non fal-
letur verbis nec flectet̃ donis. Non ğ poterit iudiciũ illd̃
ꝑuerti pecunia ſicut fit humanis iudicijs. Unde dr̃ Iſi-
dorus de ſummo bono. Cito violatur auro iuſticia. nul-
lamq̃ʒ ꝑtimeſcit re⁹ culpã quã redimere nũmis extimat.
xj. q. iij. Paup. Odio ꝑuertit̃ aliquãdo iudiciũ dũ ſcʒ iu-
dex odit reũ. ſicut dñs Ieſus iudex futur⁹ odio iudeorũ
iniuſte iudicat⁹ ⁊ ꝯdemnat⁹. ꝓpter qd̃ dicit de eis ipſe ꝑ
pſalmiſtã. Odio habuerũt me gratis. i. ſine cauſa ⁊ rõe.
Sed de⁹ iudex nullã ſuã creaturã odit. Dicit̃ enĩ Sap.
xj. Nihil odiſti dñe eorũ que feciſti. Nec obſtat quod ait
Salomon. ſ. altiſſim⁹ odio habet peccatores. quia h̃ re-
fertur ad eorũ culpã nõ naturã que in ſe bona eſt. ⁊ hanc
diligit deus. culpã deteſtat̃. Quomõ enĩ odio haberet.
quos tãta diligẽtia creauit. tãta benignitate gubernauit
⁊ ſupportauit. tãto labore crucis redemit. Unde et eos
exprobrãs dicet ſm Aug. Ecce man⁹ quas ꝑforaſtis. Ec-
ce pedes quos ꝯfodiſtis. Ecce lat⁹ qd̃ aperuiſtis. ⁊ tñ in-
trare noluiſtis. ſ. ꝑ dilectiõem verã. Dicunt̃ pctõres oĩs
hec feciſſe. q̃ ꝓpter eorũ peccata hec paſſus eſt xp̃s. Apo-
cal. j. Dilexit nos ⁊ lauit nos a peccatis noſtris ĩ ſangui-
ne ſuo. Quarto iudiciũ ꝯtingit iniuſtũ fieri ꝓpt̃ amo-
rem amicitie vĺ parẽtele. Et ſic herodes vt placeret hero-
diade vxori vĺ poti⁹ adultere. iniuſte iudicauit Iohẽm
baptiſtã ad mortẽ. Et herodes antipater occidit iacobũ
⁊ apprehẽdit petrũ ad idẽ. vt iudeis placeret. Sʒ amici-
tia parẽtela vĺ ꝑces nil ibi valebũt. vñ virginibꝫ fatuis
q̃ rogauerũt ſapiẽtes vt darẽt eis de oleo ſuo. Rñderũt
ne forte nõ ſufficiat nobis ⁊ vobis. ite poti⁹ ad vẽdẽtes
⁊ emite vobis. Mat. xxv. Et beat⁹ Hiero. Cũ añ tribu-
nal xp̃i venerim⁹ nec noe nec iob nec daniel ſcimus nos
poſſe iuuare. ſ. orõnibꝫ vel meritis. ſʒ vnuſq̃ſq̃ʒ on⁹ ſuum
portabit. xxiij. q. ij. in pñti. Null⁹ ğ ſanctorũ q̃ʒtũcq̃ʒ ami-
citia vel parẽtela ꝯiunct⁹ in hoc ſeculo. orabit ꝑ dãnato
aliquo in illo iudicio. nec ipa pijſſima ꝟgo maria ma-
trẽ mĩe q̃ nunc aſſidue interpellat ꝓ nob. q̃ cognoſcunt h̃
deũ nõ velle. Et ſi ꝑ impoſſibile poſito rogarẽt. nõ exau-
dirent̃. Prouer. vj. Zelus ⁊ furor viri. i. xp̃i. nõ ꝑcet in die
vindicte. ſ. iudicij. nec acq̃eſcet cuiuſq̃ʒ ꝑcibꝫ. Chryſoſto.
Nec parentes ꝓ filijs. nec angeli ꝓ hominibus interce-

Diſcuſſiones ĩ iudicio finali fieri quõ ĩtelligit̃

De q̃bꝫ in iudicio finalr̃ diſcuſſio ſiue examiatio

Q̃ iudiciũ illd̃ erit iuſtiſſimum. q̃re ⁊ quõ

Septem modis iudicium ꝑuertitur

dent. Quinto ꝑuertitur iudiciũ ꝑ imperitiã ſeu ignorã
tiã. b. Aug. Judiciaria poteſtas hoc expoſcit vt qȯ habꝫ
iudicare diſcernat. i. intelligat. de pe. di. v. Judex aũt iſte
oĩa nouit. Jn ipo enĩ vt ait apl's ſunt omes theſauri ſa-
piẽtie ⁊ ſciẽtie dei. Et ad Heb. iiij. Om̃ia nuda ſũt ⁊ ap-
ta oculis eius. Leo papa. Jſta eſt ſciẽtia ſummi iudicis.
Jſte tremẽdus eius aſpectus. cui paruiũ eſt om̃e ſolidũ.
⁊ apertũ om̃e ſecretũ. cui obſcura clarent. muta rñdent.
ſilentiũ ꝯfitetur. ⁊ ſine voce mens loquitur. Uñ ꝯtra ip
ſius ſapiam nil valebũt allegatões aduocatoꝶ. ſophiſ-
mata philoſophoꝶ. nec p̄clariſſima eloquia oratorũ. nec
aſtucie verſutoꝶ. ꝭm enĩ btm̃ thomã in. iij. ſētẽñ. Nouit
chriſtus etiã inq̃tũ homo om̃ia que vnq̃ꝫ fuerũt ſunt ⁊
erũt in actu. Uñ ⁊ om̃es opatões humanas. cogitatio-
nes. ⁊ affectus maloꝶ ⁊ bonoꝶ cũ de his oĩbꝫ habeat iu
dicare. Nõ ergo ꝑ ignorantiaꝫ aliquã fiat aliqua iniuſti-
cia alicui. ſed regnabit rex ⁊ ſapiẽs erit. ait hiere. ꝓphe. de
eo. ⁊ faciet iudiciũ ⁊ iuſticiã in terra.. Sexto ꝑuertit̃
iudiciũ cũ iuſticia ꝑ nimiã cõpaſſionẽ ⁊ miſcdiam cum
vicꝫ ex conſideratõne pauptatis vel familie alicuius re⁹
nõ punitur vt decet. Uñ b. amb. xxiij. q. iiij. Eſt iniuſta
miſcdia de qua in lege diuina ſcriptũ eſt. Nõ miſerebe-
ris illius. Saul. qꝛ ex miſericordia Agag hoſtium regẽ
nõ occidit offenſam incurrit. qꝛ ꝯtra diuinam ſentẽtiam
que h̄ ꝓhibuerat ſeruari eũ fecit. Unde ⁊ beatus Aug⁹.
c. ſequẽñ. Ne amiſſo iudicio ſis in mala cauſa paupi mi
ſericors. cuius ſi parcis ſacello. ꝑcutis cor. ⁊ tãto audacio
rem reddis q̃to viderit ſibi iuſtũ fauere. Et btũs Greg.
q̃ dei iudiciũ oculis ſuis ꝓponit ſemꝑ timens ⁊ tremens
in om̃i negotio formidat. ne de iuſticie tramite deuians
cadat. Jdem diſ. xlv. Om̃is q̃ iuſte iudicat ſtateram in
manu portat. ⁊ in vtroq̃ꝫ penſo iuſticiam ⁊ miſaꝫ geſtat.
Sic iudex chriſtus in ſuo iudicio miſcdiam p̄ſtat iuſt'.
remunerãs vltra meritũ. Juſticiã reddens vnicuiq̃ꝫ mer
cedẽ ꝭm ſuum laborẽ ⁊ amorẽ. peccatoribꝫ ſimiliter iuſti
ciã puniens ꝭm demerita. miſcdiam cruciãs circa condi
gnũ. Nõ tamẽ ita miſeret̃ ꝙ a penis eternis liberet vnq̃ꝫ
vt origeñ. ⁊ quidã alij dixerũt. ⁊ falſo. qꝛ eſſet iniuſta mi
ſericordia ⁊ iuſticia eſſet ſepulta. ſed miſericors ⁊ miſera-
tor ⁊ iuſtus. ait pſ. Septimo offendit̃ in iudicio ex
nimia ſeueritate cũ punit mala quis vltra debituꝫ iuſti-
cie. puta meret̃ quis mẽbri amiſſionẽ ex maleficõ. ⁊ euꝫ
ꝯdemnat ad mortem. Sed deus iudex vt oĩm rerũ ita
⁊ ſuppliciõꝶ ⁊ grauitatẽ peccatoꝶ habet ⁊ nouit mẽſu-
ram. ⁊ vnicuiq̃ꝫ reddet ꝭm opa ſua mala menſuram con
uenientẽ pene. correſpondentẽ grauitati culpe. Et licet ĩ
ipo iudicio ſeueriſſimus appareat. hoc erit reprobis. Naꝫ
electis totus benignus ⁊ dulcoroſus. ad qȯ innuẽdum
angelus q̃ ad monumẽtũ nũciauit chriſti reſurrectiõem
erat aſpectus eius vt fulgur. ⁊ veſtimẽta ei⁹ vt nix alba.
qꝛ vt dicit ibi Grego. Chriſtus ĩ vltima vniuerſali reſur
rectione vt fulgur exterrens ſeueriſſimus reprob appare-
bit. electis ſuauis ⁊ decorus. vt nix alba. Albedo enĩ mĩ
tũ habet de luce. Malach. iij. Quis ſtabit ad vidẽdum
eũ. ipe quaſi ignis. Judicabit ergo dñs in iuſticia ⁊ equi
tate. Dicitur aũt equitas rigor iuſticie dulcedine miſeri-
cordie tempatus. ⁊ ſic nõ erit neq̃ꝫ tãta ſeueritas vt tolla
tur oĩs miſericordia eius. vt dictũ eſt. nec tanta miſicor-
dia vt tollatur iuſticia qꝛ indebita eſſet. Quinto adũ
tendũ q̃ꝫ terribilis ⁊ ſeuerus appareat reis. iudex iſte ap-
paret ex ꝓlatõne ſententie cõtra eos cũ dicet. Diſcedite a
me maledicti in ignẽ eternũ qui paratus ẽ diabolo ⁊ an
De ſeueri- gelis eius. Math. xxv. Diſcedite ait ſeparati a cõſortio
tate iudi- ſanctoꝶ. Qui vt dicit Eſa. xxxv. cap. Gaudiũ ⁊ leticiam
cis appꝫ- obtinebũt quo ad corpus ⁊ animã. ⁊ fugiet ab eis dolor
tis. quo ad miſerias corporis ⁊ gemitus quo ad triſticiã mẽ
tis. Eribũt enĩ angeli in cõſummatõe ſcli ait chriſtus. et
ſeparabũt malos de medio iuſtoꝶ. Math. iij. Diſcedite
a me qꝛ ſum fons vite. veritas p̄ma. ſapia ſumma. boni-
tas vel benignitas immẽſa. gaudium ꝑfectiſſimũ. pax ĩ
finita. gloria eterna. Eſa. vi. Tollatur impius ne videat
gloriam dei. Maior eſt hec pena ſubtractõnis ſcꝫ viſio
nis dei. omni gehenna ait Criſoſ. Diſcedite a me maledi
cti. ideo maledicti. qꝛ maledicti q̃ declinãt a mandat' dei
ait pſ. Et qꝛ tranſgreſſi eſtis mandata legis diuine. iõ
incurriſtis oẽs illas maledictões peſſimas. declaratas ĩ
Deutroñ. contra tranſgreſſores legis. Et qꝛ afflixiſt' me
in decimis ⁊ premijs. ideo in penuria oĩs boni vos ma-
ledicti eſtis. vt dicitur Malach. iij. Nam ſi quid bõi fe
ciſtis nõ dediſtis p̄mitias ſcꝫ intentõis recte. quod ẽ pri
mum ĩ fructibꝫ opm noſtroꝶ. deo. ſed mũdo. facẽdo bo-
na nõ ad dei gloriam ſed mundi. Nec decimas dediſtis
vt ſcꝫ quod perfectum eſt in actibꝫ veſtris deo attribue-
ritis. ſed vobiſipis retinuiſtis. ⁊ ideo in penuria bõi ma
ledicti eſtis. Et qꝛ maledixiſtis iſrl'. i. fidelibus eccleſie de
trahendo. irridendo. nocendo. malis exemplis ad mala
opa inducẽdo. ideo incurriſtis imp̄catõem yſaac dicẽtis
Qui maledixerit tibi maledictõibꝫ repleat̃. Geñ. xxvij.
Diſcedite ergo a me maledicti Et q̃ ire debeãt ſubdit. in Quõ ſc-
ignẽ. Diſcedite a me maledicti ĩ ignẽ eternum. qꝛ ignis ituri. ſ. ig-
cupiditatis exarſit in cor veſtꝶ. vt omnia terrena mag' nẽ eternũ
dilexeritis q̃ꝫ me ⁊ iuſticiam meam. Jdeo ite in ignẽ ter ⁊ quare.
reſtrem. qui et ſi vilius cruciet animas ⁊ corpa veſtra. et
qꝛ igne ꝯcupiſcentie conſumpti eſtis. voluptatibꝫ vos ĩ
mergendo. ideo in ignẽ ite qui ita affligat. vt tedeat vos
⁊ peniteat ſed inutiliter delectatõnum veſtrarũ. Et qꝛ cũ
ſupercecidit ignis malus non vidiſtis ſolem ratõnis et
iuſticie. ideo ⁊ nunc ignis qui in ſe eſt lucidus ita ſit fu-
moſus ⁊ fetulentus ꝙ videre non valeatis niſi que vob
ad penam ſint. Diſcedite a me maledicti in ignẽ eter- Jn ignes
num. Quia enĩ offendiſtis deum eternum. creatorem ⁊ etnũ. qre.
redemptorem veſtrũ bonũ infinitum. vt correſpondeat
pena ipi culpe. ⁊ ſi nõ ĩ intẽſiõe ſaltem ĩ extenſione. iõo
iſta pena ⁊ ignis erit vobis eterna. iuxta illud Eſa. vlti.
Jgnis eoꝶ nõ extinguetur. ⁊ vermis eoꝶ nõ moriẽt. Diſ
cedite inq̃ꝫ a me maledicti in ignem eternũ qui paratus
eſt diabolo. Quia ſub p̄ncipe ipo diabolo militaſt' de-
orſum ꝑ ſuperbiam fluente rebellantes vos a legittimo
dño veſtro. nũc militiam veſtram ſub ipo ſectamini. vt
quem habuiſtis incentorẽ in culpa. habeatis tortorẽ in
pena ignis. qui paratus eſt diabolo. Et qꝛ multimodis
vitijs vos immerſiſtis ad que incitabant diuerſi angeli
ſathane. ideo ⁊ nũc illorũ ſocietatem habeatis ſeruiẽtes
dijs alienis ab omni miſericordia. qui nõ dabũt vob re
quiẽ. die ac nocte. Diſcedite inq̃ꝫ a me maledicti in ignẽꝫ
eternũ. qui paratus eſt diabolo ⁊ angelis ſuis. O q̃ꝫ an-
guſte erũt tũc vie repbis. ait b. greg. ĩ moral'. Supi⁹ erit
iudex irat⁹. Jnterius horrendũ inferni chaos. A dextr'
pctã accuſantia. A ſiniſtris infinita demonia ad ſuppli-
ciũ trahẽtia. Jntus ꝯſciẽtia vrens. exterius tot⁹ mũdus
ardens. Miſer peccator ſic dep̄henſus quo fugiet. La-
tere erit impoſſibile. apparere intolerabile. propheta. Leo De appa-
rugiet q̃s nõ timebit. Leo ſcꝫ de tribu iuda rugiet dan- ritõe beni-
do ſententiam ꝯtra reos p̄dictam. Sexto aduertẽdũ gna adele
q̃ꝫ dulcis ⁊ ſuauis erit electis ſuis. ex ꝓlatõne ſententi- ctõem qre
am ergo electos. Uenite dicet benedicti patris mei. poſ- ⁊ quõ.
ſidete paratum vobis regnum a conſtitutione mundi.
Quia enim iuiſtis vineam meam ad excolendum eam
ſiue eccleſiam ſiue animam inſudando pro denario di-
urno. Uenite nunc qui laboraſtis ⁊ onerati eſtis. ⁊ ego
reficiam vos. non pane materiali ſed ſacramentali ho-
minum. ſed pane angelorum. perfecta fruitione diuino-
rum. Uenite benedicti. Quia timuiſtis dominũ deũ
veſtrum. Et ipſe benedixit omnibus qui timent eum.

puſillis cū maiorib⁹.oī bn̄dictiōe in celeſtib⁹. Venite bn̄
dicti. Quia q̄ ſeminat ī bn̄dictiōib⁹.ſ.elemoſynaꝝ large
dādo paupib⁹ ꝓpter qđ a deo ⁊ hoīb⁹ bn̄dicit ⁊ collau-
dat. de bn̄dictiōib⁹ ⁊ metet. vt ait apl's. iō Venite bn̄di
cti. elemoſynaꝝ largitores. Eſuriui ⁊ dediſtis mihi ⁊c.
Et q̄ vt filij boni fuiſtis p̄cepta p̄ris veſtri celeſtis ſic
⁊ ego frater veſter mandata ei⁹ ipleui. iō coheredes mei
eterne felicitatis ſitis. Venite bn̄dicti p̄ris mei. Credidi
ſtis in fide qđ nō vidiſtis. Expectaſtis ī ſpe. qđ non ha-
buiſtis. nūc aūt in re poſſidete. qđ ocul⁹ nō vidit. nec au
ris audiuit. nec in cor hoīs aſcēdit. tā infinitū p̄mium. ⁊
ita firmiter tenete vt amittere nō formidetis. Veīte bn̄-
dicti p̄ris mei poſſidete. Paupes fuiſtis in ſeclo abiecti
ꝯtēptibiles a mūdo oppreſſi. ſ; nūc ita diuites ⁊ glorioſi
vt oīes reges ſitis. ⁊ talis regni cui⁹ nō erit finis. regnū
oīm ſeculoꝝ excedēs. Venite bn̄dicti p̄ris mei poſſidete
regnū. Nō aūt ſufficiēt opa vr̄a q̄tūcūq; ſunt. ⁊ labores
veſtri ad tantā mercedē glīe ꝑcipiendā. q̄ nō ſunt cōdi-
gne paſſiōes hui⁹ tpis ad futurā glīam. inq̄t apl's. S;
ego vobis feci. qđ in vobis fuit. paraui. in ea grā ⁊ libe-
ralitate. Venite bn̄dicti patris mei poſſidete regnū vo-
bis paratū. Nec vos me elegiſtis aut p̄us dilexiſtis. ſed
ego vos elegi an̄ mūdi ꝯſtitutiōem. ego p̄or dilexi. Nec
iſtud egi a ꝯſtitutiōe mūdi in actu. ſ. in p̄ncipio temꝑis
cū creat⁹ eſt mūdus. ſ; a ꝯſtitutiōe eius in mēte mea. qđ
ab eterno fuit. iuxta illud. Feciſti ea ⁊ creata erāt. ſ. in mē
te diuina. Venite ḡ bn̄dicti pa. mei poſſi. re. vo. paratu;
a ꝯſtitutiōe mūdi. Et ſancti oīes grās immēſas agen-
tes ei q̄ ad celeſtia regna vocauit. dicēt illud Apoca. vij.
Bn̄dictio ⁊ claritas ⁊ ſapiā ⁊ grāꝝ actio honor virtus ⁊
fortitudo. ſedēti ſup thronū ⁊ agno. in ſecula ſeculorum.

De ſnīe ex ecutione

Septimo igit fiet executio ſnīe que notat in p̄fato
euāgelio videlicet. Ibūt hi in ſuppliciū eternū. iuſti autē
in vitā eternā. Math. xxv. Qua executiōem notare vi-
detur ps̄. dicēs. Iudicabit in natōib⁹. ſ. xp̄s de q̄ ī dicto
ps̄. loquit vt ſatis patet. In natiōib⁹. ſ. hoīm. diſcutiēs
merita ſinguloꝝ. Et de his q̄ bona recipient. replebit rui-
nas. ſ. angeloꝝ. ſupplendo ex lapſis. ⁊ non ſint pauciores
ſancti q̄ hi q̄ ceciderūt angeli. imo ⁊ ſm Greg. tot quot
remanſerūt his angelis aſſociabunt in diuerſis ordini-
bus ſm merita coꝝ. Et ruinas q̄s paſſi ſunt ſancti ī mū
do in aīa ⁊ corꝑe ꝓpter diuerſos defectus coꝝ. vt infirmi
tatis mortalitatis ignorātie pcti ⁊ hmōi. implebit hoīs
adeo vt nullū amodo patiant defectū oīa omino q̄etan-
do. Quo aūt ad reprobos. Cōquaſſabit capita in terra
multoꝝ. ponit pars ꝓ toto. Capita aīaꝝ ſunt mentes
ſeu rō. Capita in quib⁹ oīes ſenſus corporei collecti ſūt
ipē ſenſitiue potētie. Capita ꝓploꝝ ſunt rectores coꝝ lai-
ci vel eccl'iaſtici. Oīa iſta ꝯquaſſabunt totaliter ⁊ con
fringent a ſui integritate ſeu incolumitate ⁊ vigore ī ſup
pliciū eternū. Et notandū q̄ iſta executio aliquo mo-
do fiet p angelos. nā quo ad electos p angelos bonos q̄
ad reprobos p angelos malos. Nā ſm beatū Thomā ī
iiij. ſen. di. xlvij. q. ij. Et beati hoīes in glīa illuminabūt
ab angelis de quibuſdā. ⁊ angeli mali p̄erunt ī inferno
ad torquendū pctōres poſt iudiciū. Veꝝ eſt q̄ circa hoc
ponit magiſter ſnīaꝝ in littera duplicē opinionē. Nam
quidā dixerūt q̄ poſt iudiciū nō p̄erūt demones hoī-
bus ad torquendū. Alij dicūt p̄erunt torquendo. vt q̄s
ſibi ſubiecerūt in culpa eis aſſentiēdo. eos habeāt vt do
minos ad torquendū in pena. Et q̄uis certū nō ſit que
haꝝ opinionū ſit verior. dic̄ tn̄ b. Tho. ſe exiſtimare ſecū
dam opinionē veriorē. vt ſc; p̄ſint demones damnatis
ad cruciandū. vt ſc; ſicut ordo ſeruabit in ſaluatis. q̄ q̄-
dam a q̄buſdā illuminabunt ⁊ pficient. eo q̄ celeſtꝭ hie-
rarchie ordines ꝑpetui erūt. ita p̄ſeruabit ordo in penis
vt hoīes p demones puniant. ne totaliter ordo diuinus
quo angelos medios inter naturā diuinā ⁊ humanam
ꝯſtituit de⁹. anulletur. Et ideo ſicut p angelos bonos diui
ne illuminatiōes ad ſanctos deferunt hoīes. ita ⁊ demo
nes ſunt executores diuie iuſticie in malos. Nec tn̄ ex h
diminuet de pena demonū. q̄ in hoc etiā q̄ alios torq̄nt
⁊ ipi torq̄bunt. ibi eni miſeroꝝ ſocietas penā nō minuit
ſ; auget. Veꝝ ſicut angeli boni nō erūt cauſa p̄ncipalis
p̄mij in electis. q̄ hoc oīes immediate accipiūt a deo.
ſed tm̄ quorundā accidentaliū p̄mioꝝ angeli hominib⁹
ſunt cauſa. inquantū p ſuperiores angelos inferiores ⁊ an
geli ⁊ hoīes illuminant de q̄buſdā ſecretis diuinorum.
que ad ſubam beatitudinis nō ꝑtinēt. ita p̄ncipalē pe-
nam damnati ꝑcipiēt a deo immediate. ſ. excluſionē per
petuā a diuina viſione. Alias aūt penas ſenſibiles non
eſt incōueniēs hoīb⁹ a demonib⁹ infligi. Qđ autē dicit
apl'us de xp̄o. q̄ tūc euacuabit omnē p̄ncipatū ⁊ ptātē
ſc; poſt iudiciū. accipiēda eſt illa euacuatio p̄lationis
ſm beatū Tho. q̄tū ad modū p̄latiōis. q̄ eſt ſm ſeriem
hui⁹ mūdi in q̄ ⁊ hoīes hominib⁹. ⁊ angeli hoīb⁹ ⁊ ange
lis p̄ncipant. ⁊ demones demonib⁹. ⁊ demones hoībus
Et hoc totū ad ꝑducendū ad finē vel abducendū a fine
Tūc aūt cū oīa ad finē ſuū ꝑuenerint. nō erit p̄latio
ducens ad finē. vel abducēs a fine. ſed ꝯſeruans in fine
boni vel mali. Timendū eſt ergo valde futuꝝ finale iu-
diciū. ſ; timore initiali. de q̄ dr̄ Eccī. ij. Qui timēt deum
cuſtodiūt mādata eius. ⁊ pañiam habebūt vſq; ad īſpe
ctionē illi⁹ dicētes. Si pñiam nō egerim⁹ incidem⁹ in
man⁹ dei. Dicit aūt apl's ad Heb. x. c. Horrendū eſt inci-
dere in man⁹ dei. ſ. finaliter.

Q̄ timēda ē ꝓfunditas iudicioꝝ dei ī p̄nti circa ſeptē

Capitulum. xij.

Septimum principa-

le qđ eſt timendū. eſt iudicioꝝ dei in mūdo ex-
hibitio. de quib⁹ pſalmiſta. A iudicijs tuis ti-
mui. ait ad dn̄m. Dicunt aūt iudicia dei non ſolū p̄cec
pta ei⁹ ſiue moralia. vt decalogi. que oīes obligāt de q̄
bus habet Exo. xx. Siue iudicialia q̄ erāt vt ſtatuta illi
tm̄ populo hebreoꝝ. nec alios obligāt. nec nūc obligant
de quib⁹ Exo. xxj. S; etiā diſpēſatiōes dei in mūdo. q̄-
bus diuerſa diſponit circa homines. vt dicit beat⁹ Tho.
in. iiij. Et de iudicijs p̄ceptoꝝ dei dicit. ps̄. Iudicia dn̄i
vera iuſtificata in ſemetipa deſiderabilia ⁊c. ps̄. xviij. Et
iteꝝ. In labijs meis p̄nunciaui oīa iudicia oris tui. i. p-
cepta. De iudicijs vero diſpoſitionū dei in mundo dicit
apl'us ad Ro. xj. O altitudo ſapiētie ⁊ ſcientie q̄ incom
p̄henſibilia ſunt iudicia eius. Et pſalmiſta ad dn̄m ait.
Iudicia tua abyſſus multa. abyſſus dicit ꝓfunditas aq
rum cui⁹ termin⁹ non inuenit. Et de his ⁊ ab his iudi-
cijs timendū eſt. S; timore initiali vt inde nobis ſit me
ritū. Et inter cetera ſeptē ſunt iudicia dei. i. diſpoſitionū
que timenda ſunt ⁊ admiranda.

- Circa p̄mi hoīs caſus ꝑmiſſionē ꝑmiſſiōz ⁊ correctōz.
- Circa humani generis a diabolo redēptiōem
- Circa aduerſitatis ⁊ ꝓſperitatis habitiōem
- Circa hoīm electionē ⁊ reprobationē
- Circa ſtatuū coꝝ diuerſificationem
- Circa maloꝝ tolerationem.
- Circa bonoꝝ multā variationē.

De primo iudicio ait. §. I.

beat⁹ Aug. li. ij. de ciui. dei. c. j. Vltra iudiciū nouiſſimū
⁊ nunc iudicat de⁹ ⁊ ab humani generis initio iudicauit
emittēs de paradiſo. ⁊ a ligno vite ſeꝑans p̄mos hoīes.
magni pcti ꝑpetratores. imo etiam q̄n angelis peccanti
bus nō pepercit quoꝝ p̄nceps homīes a ſeipo ſubuſus
inuidēdo ſubūtit proculdubio iudicauit. nec ſine illius

alto iuſtoqꝫ iudicio. ꝛ in hoc aereo celo ꝛ ī terris. ꝛ demonū ꝛ hominū miſerrima eſt vita erroribꝫ erumniſqꝫ pleniſſima. hec ille. Si igitur ruine in celo. ruine in paradiſo. quid erit in terra. Si angelus pmus ī tāta excellētia gr̄e ſublimatus. Si pmus homo in tāta virtute ꝛ perfectōe decoratus lapſus eſt. qs q̄ꝫtecūqꝫ ſāctitas exiſtat tāte audacie ꝛ temeritatis eſt vt nō timeat de lapſu ſuo cū ↄceptus in peccatis ꝛ natus ſit. ꝛ cūcta cogitatio ꝑna ſit ad malū ab adoleſcētia ſua. Adā exemplū meum ab adoleſcētia mea. *Zach. xiij. caplo.* Inſuꝑ ꝛ exemplū ē timēdi ꝛ cauēdi malā ſocietatē. Nā vt ait b. Ambro. de pe. di. ij. Adā cū inuētus ē ſolus nō ē ꝑuaricatꝰ. qꝛ mēs eiꝰ adherebat deo Sed recepta ſocietate Eue poſtq̄ꝫ trāſgreſſa ē mādatū praua effecta ad inobediētiā dei virū adduxit ſua ſuaſione deuictū. nō carnali ↄcupiſcētia. qua adhuc non vigebat. ſed quadā familiaritate amicicie. qua fit frequēter inter homīes vt offendat̄ deus ne ↄtriſtet̄ amicꝰ. Exemplum quoqꝫ eſt Adā timēdi ꝛ cauēdi excuſatōes in peccatis. ꝑpetrata enī culpa ideo d̄s miſericors eos vocauit dicēs. Adā vbi es. vt ↄfitētibꝫ peccatū ſuū ꝛ accuſantibus indulgeret. inquit Grego. in li. moral̄. Sed qꝛ h̄ facere recuſarūt. excuſantes ſe alter ī alterū culpā retorquētes. vir in ml̄ierē. mulier ī ſerpētē. quinimo deū inculpare niſi ſūt. qꝛ ꝛ ſociā ipe dedit ꝛ ſerpentē ipe creauit. ideo iuſto iudicio dei factū eſt. vt de paradiſo eijcerētur ī mūdū cū omī poſteritate ſua. laboribꝫ ꝛ erumnis repleti vſqꝫ ad verticē. Verū qꝛ vt dicit Caſſiodorꝰ ſuꝑ ps. Hec due res miſcōia ꝛ veritas. i. iuſticia in omī iudicio dī cōiuncta ſūt. ita ex iuſticia puniuit hoīem. vt eū miſcōia nō deſereret prouidens miſerijs corꝑis ac aīe multipliciter. Dicat ergo quilibet dn̄o. A iudicijs tuis timui. Et vt dicit̄ Eccl̄. qm̄ timor dn̄i expellit peccatū.

Secūdū iudicium ꝟ. II.

diſpōis dei timendū ꝛ reuerendū eſt redemptō a diabolo humani generis. de quo inquit Abacuc. iij. c. Dn̄e audiui au. tu. ꝛ ti. Et qd̄ ſit iſtd̄ auditū qd̄ audiēs timuit *De iudicio dei reuerendo circa generis humāi redemptōē.* infra ſubdit dicēs. Cornua. ſ. crucis in manibꝫ eiꝰ ibi abſcōdita eſt fortitudo eius. ante faciē eiꝰ ibit mors. ſ. mortua. Egredict̄ diabolus ante pedes eius. ſ. deuictꝰ ab eo Hoc eſt illud iudiciū de quō xp̄s dixit diſcipul̄ appinquāte paſſione. Nūc iudiciū ē mōi. Nūc pnceps huiꝰ mōi eijciet̄ foras. Joh. xij. Princeps mōi huiꝰ dr̄ diabolus. qui pncipatur amatoribꝫ mūdi. qui eiectus ē a mētibꝫ eorū ↄuerſis ad xp̄m ꝑ myſteriū paſſionis. Siquidem pnceps viciorū hoſtꝫ āntiquꝰ fraude hoīeꝫ ſuꝑans. ꝓmiſſa ſibi diuinitate ex ligni eſu ꝑ quinqꝫ milia. cxcix. ſm̄ Euſebiū annorū tyrannice poſſidebat. Sed dei filius hoīs captiui miſeratus hoīem ſuſcepit. iudiciū faciēs int̄ hominē ꝛ diabolū iuſtū. Nō enī potētia vti voluit ad hominē liberandū de manibꝫ eius ſed iuſticia ꝛ equitate. *Quare ñ potentia chriſtꝰ hominē liberauit.* In carne enī ꝓthoplaſti edita penā immēſam crucis et mortis volūtarie ferēs a iudeis et gentibꝫ ſibi diabolo īſtigāte illatā. eterno patri ꝓ nob Ade debitū rapine exoluit. ꝛ veterꝫ piaculi cautionē pio cruore deterſit. vt vn̄ mors oriebat̄ inde vita reſurgeret. ꝛ qui ꝑ lignū vicebat fructus vetiti. ꝑ lignū crucis vinceret̄ ꝑ dn̄m noſtrū. Ecce iuſticia in hoc iudicio.. Juſtū enī ꝛ equū fuit vt dyabolus q̄ xp̄m innocētē hoīem occidi fecit ſua inſtigatōne nocētē hoīem quē friuole ſubiugarat amitteret. ꝛ q̄ per chriſtū hoīem ꝑ crucē ſatiſfaceret ꝓ offenſa deo. eidē recōciliaret̄ ꝛ relegatus in mōo ad pr̄iam redire valeret. Vn̄ cū chriſto aſcendēti angeli interrogarēt. Quis ē iſte qui venit de edom tinctis veſtibꝫ de boſra. Rn̄t chriſtꝰ. Ego qui loq̄r iuſticiā. ꝛ diſputo iudiciū ſalutare. Eſaie. lxiij. ſm̄ lr̄am quā ponit Dyoñ. Edom interp̄tat̄ ſanguinea. Boſra interp̄tat̄ munita. Veniebat ḡ aſcēdens de mundo ſanguineo. i. pctīs pleno. ꝛ de Boſra. i. de inferno munito ꝛ firmato ī malo. Veniebat vn̄ tinctꝫ veſtibꝫ Veſtes erāt membra corꝑis quibꝫ anima ꝛ deitas detegebatur Tinctura veſtiū erat ſignū vulnerū. i. cicatrices in corꝑe reſeruate. In ipa aūt paſſiōe cuius ſigna aſcendēs reſeruauat. Locutus ē iuſticiā ꝛ iudiciū ſalutare. vt dictū eſt. Sed o q̄ꝫta cecitas. q̄ꝫta peruerſitas. qꝛ cū diabolus iaꝫ ꝑ virtutē crucis eiectus ſit tāto labore a dominio hoīm qui tā tyrannice tā crudel̄r eos poſſidebat. tamē iterum immo ꝛ quotidie p̄bēt ei aditū regrediēdi in eos. ꝛ dominādi eis ꝑ diuerſa genera peccatorū. Et hoc ē ꝙ xp̄us dixit diſcipulis. Joh. xvj. Arguet mōm ſcꝫ ſpūſſanctus ꝑ predicatores de iudicio. qꝛ iā pnceps mōi ſcꝫ diabolus iudicatus ē. Priuatus dominio hoīm expulſus ab humano generi virtualiter. ꝛ tamē homīes ſe frequenter et ſpōte ei ſubdūt. Vn̄ leo ſ papa ī ſermōe. Noli o chriſtiane in veterē vilitatē degeneri cōuerſatōne redire. ꝛ diabolice iterū ſeruituti ſubijcere. Memento ꝙ p̄cium tuū ſanguinis chriſti eſt. qui in veritate te iudicabit. i. ſeueritate iuſticie. qui in miſcōia te redemit. Hec ille. Et ſic ait apoſtolus ad Hebreos. tranſgrediēs quis legē moyſi duobꝫ vel tribꝫ teſtibꝫ ſine vlla miſeratōne lapidatur q̄ꝫto magis putamus deteriora mereri ſupplicia. qui filiū dei cōculcauerit ꝛ ſanguinē teſtamēti pollutū duxerit. ca. ix. Et ideo a iudicijs enī tuis timui.

Tertium iudicium ꝟ. III.

dei diſpōis timendū ꝛ mirandū eſt circa aduerſitates et proſpitates tp̄ales. Thobie. iij. Oīa iudicia tua dn̄e v̄a ſunt. ꝛ oīes vie tue. i. opera. miſcōia. ꝛ veritas. dixit hec Thobias pr̄ de magna proſꝑitate q̄ venerāt ad miſeriā ꝛ adūſitatē tp̄alem. Et notādū ſm̄ btm̄ grego. in pncipio quarti libri moral̄. ꝙ occulta ſūt iudicia dei ꝛ timēda ꝛ admirāda. cū iuſti homīes aduerſa patiūtur. egeſtatē. infirmitates. cōtumelias. detractōnes. pſecutōnes tormēta afflictōnes varias. ꝛ ipam mortē violentā. Ecōtra impij ꝛ peccatores. diuitias. honores. potētiā. ſanitatem. nobilitatē generis. abūdātiā filiorū. delectatōnes cibor ꝛ venereorū ad libitū. Occulta quippe ſunt iſta dei iudicia nobis. qꝛ nō apparet nobis iuſticia dei. Nā cum iuſticia dictet bona bonis tribui. mala mal̄. Ecōtrariū videamus ī mōo ſcꝫ malos florere ꝛ exaltari in tp̄alibꝰ. bonos aūt depmi. Hec ↄſiderātes aliqui gentiles. negarūt dei ꝓuidentiā ꝛ iuſticiā. Unde Lactātius in. iij li. d̄ falſa ſapīa. ait de epicuro pho ꝙ videns epicurus boniſ aduerſa ſemꝑ accidere pauꝑtatē. labores. exilia. carorū amiſſiones. malos ↄtra bonos eſſe. augeri potentiam. honoribꝫ affici. Videns innocētiā minꝰ tutā. ſcelere impune cōmitti. In bellis meliores vinci ꝛ perire. Maxie aūt cōmouebāt hoīes in pmis religioſos grauioribus affici mal̄ His autē qui deū oīno negligerēt. aut nō pie colerēt. vl̄ minora īcommoda euenire vl̄ nulla. Hec cogitans cām rōnemqꝫ horū ignorās extimauit nullā ēē prouidētiā. nullāqꝫ iuſticiā. Hec ille. Seneca quoqꝫ ī tragedia ypoliti poſtq̄ꝫ cōmēdauit mltipl̄r deū de ordine gubernādi corꝑa celeſtia ꝛ tempa anni ſubdit ꝛ dicit Cur idem q̄ tāta regis. ſub q̄ vaſti pōdera mōi librata ſuos ducūt orbes. hoīm nimius adeſſe curas. nō ſollicitus ꝓdeſſe bonis. nocuiſſe mal̄. Res humanas ordīe nl̄la fortuna regit. ſpargitqꝫ manu munera ceca. peiora fouens. Vicit ſanctos dira libido. Fraus ſublimi regnat ī aula. Tradere turpi faſces populus gaudet eoſdem colit atqꝫ odit. Triſtis virtus peruerſa tulit premia recti. Caſtos ſequitur mala paupertas. Vitioqꝫ potens regnat adulter. Hec ille. Quia ignorabant hi diuinam prouidentiam. ideo non intelligere poterant iudicia domini iuſta. Et vt ait ſapientiſſimus Salomon in Eccleſiaſt. viij.

De occulto dei iudicio circa aduerſitates et pſperitates timendo.

Eo ꝙ eqꝫ vniuerſa eueniūt iuſto ⁊ impio. bono ⁊ malo.
mūdo ⁊ immūdo. imolāt victimas. ſacrificia ꝯtēnēti ⁊c.
Jō corda filioꝝ hoīm implent malicia ⁊ ꝯtēptu in vita
ſua. ⁊ poſt hec ad inferos deducent. Sꝫ viri ſapientes ⁊
ſerui dei. ⁊ ſi aliqñ in hmōi iudicijs dei videant aliqñ-
tulū cōmoueri. ꝭm illud pſ. Mei aūt pene moti ſūt pe-
des. ſ. affectuū. pene effuſi ſunt greſſus mei. i. opa ex viaꝫ
virtutū. qꝛ zelaui ſup iniquos pacē pctōꝝ vidēs. Et in-
fra. Jn labore hoīm nō ſunt. ⁊ cū hoībꝫ nō flagellabunt
ideo tenuit eos ſupbia. ⁊ opti ſunt iniqtate. Et dixi. Er-
go ſine cauſa. i. vtilitate iuſtificaui cor meū. ⁊ laui īter in-
nocētes man⁹ meas. ſ. innocēter opat⁹ ſum. Et fui flagel-
latus tota die. Sꝫ ꝯꝫcit⁹ ad lumen veritatis ſe vertens
ſubdit. Si dicebā. narrabo ſic. ſ. ꝙ ſine cā. i. vtilitate bñ
fecerim ⁊ aduerſa ptulerim malis hoībꝫ pſperantibus.
Ecce natione filioꝝ tuoꝝ reprobaui. cū ſcptū ſit. Flagel-
labit de⁹ omnē filiū quē recipit. ad Heb. xij. dꝛ. ⁊ Prouer
bioꝝ. iij. inqt Salomon. Quē diligit dñs corripit ⁊ qua-
ſi pater in filio cōplacet ſibi. hinc illa ſanctiſſima ⁊ caſtiſ-
ſima Judith ait. c. viij. Abraā p multas tribulationes p-
batus. amic⁹ dei effect⁹ eſt. ſic yſaac. ſic iacob. ſic moyſes
Et oēs ꝙ deo placuerūt p multas tribulatiōes tranſie-
runt fideles. Jlli aūt ꝙ nō ſuſceperūt tēptatiōes cū timo-
re dñi. exterminati ſunt. Et in. c. ix. ad dnm ipa in orōne
loquēs ait. Hꝫ factū eſt qđ voluiſti. Omes vie tue ꝑpate
ſunt. ⁊ tua iudicia. i. diſpoſitiōes in ꝓuidētia tua poſui-
ſti. Hec ipa. Que ꝓuidētia cū ſit ſapiētiſſima oīa iuſte
iudicat ⁊ diſponit. Vñ ⁊ Sap. xij. dꝛ. Neqꝫ enī eſt ali⁹
de⁹ ꝙ tu. cui eſt cura de oībꝫ vt oñdas qm̄ non iuſte
iudicas. Jn pdictis iudicijs aūt ex hꝫ diligēter cōſiderā-
ti pōt intueri iuſticia ſil' cū miſericordia. qꝛ cū iuſticia ex-
igat vt nullū malū trāſeat impunitū. ⁊ nullū bonū irre-
muneratū. Et ſepties in die cadat iuſt⁹. vt ſcribit Prouꝫ
bioꝝ. xxiiij. Per flagella iuſt⁹ purgat a vicijs ſuis. ⁊ hu-
miliat. aut meritū auget. vt in futuro vbi graui⁹ affligi-
tur p peccatis liber exiſtat vel ei maior gloria preparet.
ecce mīa. Et ſi reprobꝫ aliqđ boni in ſeculo agit quod ne
remuneratiōe careat. cū nō ſit dignū bonuꝫ illud eterno
pmio. ſaltē tpali pſperitate remuneratiōem accipiat. vel
nō ita graue in futuro crucief. ecce mīa ita notat Chryſ.
de pe. di. iij. Quid ġ. Ceteꝝ dicit beat⁹ Gre. in. iiij. mora-
liū. ꝙ occultiora ſunt adhuc iudicia dei ⁊ magis timen-
da cū ſancti viri hñt hic pſperitatē bonoꝝ. dignitatum
diuitiaꝝ. ſanitatū ⁊ hmōi. ⁊ mali hñt aduerſitates. pau-
pertatē. infirmitates. ⁊ alia hmōi. qꝛ dubitari pōt Vtꝝ
ſanctis viris debet talis pſperitas ad maiorē ſui ⁊ ſalu-
tis ꝓmotionē. vel ad remuneratiōem bonoꝝ opeꝝ ꝙ fa-
ciunt. Et de malis ſuſtinētes aduerſa dubiū eſt Vtrum
illis de⁹ aduerſa intulerit vt reſipiſcāt a ſuis iniqtatibꝫ.
an ſibi illa aduerſa eueniāt ad initiū damnatiōis eterne
⁊ quaſi arrā iuxta illud Deut. xxxij. Jgnis ſuccēſus eſt ī
furore meo. ait dñs. ⁊ ardebit vſqꝫ ad inferna nouiſſima
id eſt. vindicta ſeu punitio hic incipiet. ⁊ in inferno ter-
minū nō accipit. ⁊ accidit herodi. anthiocho. ⁊ alijs. Et
ideo ꝯcludit b. Gre. ꝙ ſancti viri ſuſpectā hñt ſui pſpe-
ritatē. timētes ne de⁹ velit eos hic remunerare. Et iō qli-
bet dicat. A iudicijs ei tuis timui. Sꝫ vt ait Thobias fi-
lio ſuo. Multa bona habebim⁹ ſi timuerim⁹ deū. et re-
ceſſerim⁹ a malo ⁊ fecerim⁹ bñ. Thob. iiij.

Quartum iudiciū . §. IIII.

dei. ſ. electiōis ⁊ reprobatōis hoīm ſup oīa timenduꝫ eſt
Null⁹ enī ſcire pōt quātūcūqꝫ ſit bon⁹ vel malus. đ ſui
ſaluatiōe vel dānatiōe. niſi ei eſſet a deo reuelatū qđ ra-
riſſimū eſt. Et iō vt ait apoſtol⁹ ad Romanos de hmōi
materia loquēs ca. xj. Noli altū ſape ſꝫ time. Hmōi iudi-
cia admirās ipe apl's ⁊ timēs. ait eodē cap̄. O altitudo
ſapientie ⁊ ſciētie dei. ꝙꝫ incōprehēſibilia ſūt iudicia ei⁹.

De nemo ſcit ſuam ſaluatiōꝫ vel dam-natione.

Siquidē ꝭm beatū Tho. ſup epl'as pauli. Sic in edifi-
cio materiali neceſſariū eſt ad pfectiōem ipi⁹ aliqs ex la-
pidibꝫ qbꝫ ꝯſtruit poni infer⁹ in fundamēto ſub terra
aliqs ſupra terrā in parietibꝫ. Sꝫ ꝙ tales lapides eiuſ-
dem aptitudinis ponant infra. ⁊ tales ſupra. nō eſt ne-
ceſſariū. ſꝫ ſimpl'r hꝫ eſt ex volūtate edificātis. Jta ad pfe-
ctionē vniuerſi ⁊ pulcritudinē. neceſſe eſt aliqs eſſe infra
in inferno dānatos. in qbꝫ punitis clareat iuſticia dī. ali-
quos ſupra in celo beatificatos. ex qꝝ glorificatiōe relu-
ceat mīa dei. Sꝫ ꝙ iſte tal' dānet. ille ali⁹ ſaluet. hꝫ ſimpli-
citer depēdet ex bñplacito dei. ꝯtrū ſcꝫ ad pdeſtinatiōeꝫ
vel pſcientiā. ꝙ merita ⁊ demerita pcedunt. ſic dꝛ aplus
de Jacob ⁊ eſau. cū nōdū eſſent nati nec aliqđ boni l' ma-
li egiſſent. dictū eſt. ſ. a deo p ꝓphetam Malachiā. Jacob
dilexi. Eſau aūt odio habui. Nullū tñ de⁹ damnat niſi
culpa ſua pcedēte ꝓpria voluntate. nec aliquē ſaluat niſi
grā pncipaliter opante ⁊ opibꝫ bonis. Vñ b. Auguſti.
Nec de iudicio dei qrimur ꝙ meritos deſerit. ⁊ mīe eius
grās agim⁹ ꝙ liberat nō meritos liberari. xxiij. q. iiij. Na-
buchodonoſor. Et de tyris ⁊ ſidonijs de qbꝫ dꝛ domin⁹
in euāgelio. ꝙ ſi fuiſſent facte ꝟtutes ī eis. ꝙ facte ſunt ī
bethſaida ⁊ capharneū ciuitatibꝫ. ſ. iudeoꝝ penituiſſent
Dicit b. Aug⁹. Nos ⁊ ſi rōe facti pfunditatē iudicij eius
penetrare nō poſſum⁹. manifeſtiſſime tñ ſcim⁹ ⁊ veꝝ eē
qđ dixit ⁊ iuſtū eſſe qđ fecit. q. e. §. de tyrijs. Circa hmōi
igit iudicia timēdū eſt ⁊ admirandū. nō aūt curioſe inq-
rendū. vel de iniuſticia arguendū. Vñ b. Aug. ſup Job.
Magna grē cōmēdatio. Nemo venit. ſ. ad xp̄m niſi tra-
ctus. ſ. a grā. Quē aūt trahat ⁊ quē nō trahat. Cur iſtuꝫ
trahat illū nō trahat. noli iudicare ſi nō vis errare. Sed
accipe ⁊ intellige. Nōdum traheris. ora vt traharis. Qđ
etiā aliq certo tpe videant magnis ꝟtutibꝫ eminere apđ
hoīes. poſtmodū in aliquo vicio alijs cōiter deteguntur
vt ꝙ liberalitati inſeruiebāt. iniuſticias exerceāt. Et qui
miſericors fuerat. iuxta vite ſue terminuꝫ rapacitatis et
crudelitatis ſtimul' inardeſcet. Et plerūqꝫ vt ait b. Gre.
ſup Ezech. ſupbia latet ⁊ caſtitas innoteſcit. Et iō oñſa
diu caſtitas circa finē vite pdit. qꝛ coopta ſuperbia vſqꝫ
ad finē vite incorrecta retinet. Ali⁹ patiē ſtudet. ſꝫ inui-
dere alijs ⁊ maliciā ī cordē retiere ñ cauet. ſicqꝫ māifeſte ī
patiēs. qꝛ diu latuit dolēs. Qđ ait b. gre. Valde iuſto
iudicio dī agit ⁊ pdat ⁊ añ hoīes vñ hoībꝫ placuit. ꝙ hꝫ vñ
đo diſplicuit corrigere nūqꝫ curauit. iō aliq ꝙ ñ pſeuerāt
viā ſanctitatꝫ accipiūt. ꝙ idcirco ꝟtutibꝫ iter nō pueturi
ſunt viā qua gradiunt oñdat. Quoꝝ caſus vtilitate nō
modica electoꝝ ꝓfectibꝫ ſeruit. qꝛ illoꝝ lapſum dū ꝯſpi-
ciunt de ſuo ſtatu cōtremiſcūt. Hec oīa beat⁹ Greg. đ
pe. di. ij. multi. pſ. lxv. Terribilis in ꝯſilijs de⁹ ſuper fili-
os hominum.

Quintū iudiciū ſeu . §. V.

diſpoſitio dei eſt circa ſtatuū hominū diuerſificatiōem.
qđ admirandū eſt Sap. xij. Tu dñe dñator ꝟtutis cuꝫ
tranquillitate iudicas. ⁊ cum magna reuerētia diſponis
nos. Sicut diuina ꝓuidētia regna ꝯſtituunt humana
vt ait beat⁹ Aug. de ciui. dei. ita ⁊ officia ⁊ exercitia hoīꝫ
a deo diſponunt varia. ad pulcritudinē vniuerſi. diſpo-
nitqꝫ ſapiētia dei oīa ſuauiter. vt dꝛ Sap. viij. dū vi-
delicet ſicut naturalibꝫ cauſis dat ꝟtutē ſine violentia p-
ducendi ſuos effect⁹. ita ⁊ hoībꝫ volūtarie agētibus dat
aptitudines inclinatiōes naturales diuerſis ad diuerſa
exercitia qbuſdā ad artes nobiles ⁊ exercitia notabilia.
vt ad regendū. alios ad docendū. Alijs inſpirat ſtatum
religionis. Alijs clericatus. Alijs matrimonij in ſtatu
laycali. Et ex laicis ipis quidam inclināt ur ⁊ ſe applicāt
ad maliciem. quidā ad negociatōnes. Alij ad artificiuꝫ

De diſpoſitiōe dei circa officia ⁊ exercitia hoīꝫ

lane vel lini vel serici. aliꝗ ad artē fabrilē architectoniam
vel aurificinā. aliꝗ ad agriculturā nauale. vl' seruilez. Et
cū rō semꝑ depcetur ad optima ſm phm. ⁊ oēs hoīes
natura scire desiderāt ⁊ periculosa ⁊ multū laboriosa sen
sualitas horreat. inde est ꝙ nō oēs eligūt nobiliora ex
tracta ⁊ minꝰ periculosa. ⁊ nō tm̄ laboriosa. sed diuisi di
uersa seruilia. nisi qꝛ dei iudicio occulto vt nō deficiat na
tura in necessarijs fit. Aliqui habeāt aptitudinē ⁊ incli
natōem ⁊ ab alijs applicent ad artē docēdi. Aliꝗ assu
mant ad regimina. Aliꝗ se applicāt ad militiā. agricultu
rā. vl' alias artes vilissimas. ⁊ cū incidāt ad multa peri
cula. vt patet i militia ⁊ nauali exercitio nesciūt eas dese
rere. sed vsq ad mortē delectabilr' eas exercent sic dispo
nēte diuina prouidentia. Magna sunt iudicia tua domi
ne dicit Sap. xvj. ⁊ inenarrabilia verba tua. Quis pos
set rōem assignare iudicij diuine dispōnis. quare mutat
regimina de gente i gētē. Quare pma monarchia fuit i
Assyrijs. postea i Medis ⁊ Persis sub Cyro ⁊ Dario.
Deinde in grecis sub Alexandro. Demū i Romanis sb
cesare Iulio. Et sic de ciuitatib⸫ aliqn̄ dominātib⸫. aliqn̄
alijs ꝑuiētib⸫. qd i hmōi nisi qꝛ iudicia dei abyssus mul
ta. Permaxime aūt quis habet timere in dignitate con
stitutus. ⁊ pcipue ecclesiastica. cui incumbit cura anima
rū. Uñ b. grego. dicit. quisquis sacerdotū nō ad elatōis
pompam. sed ad vtilitatē adipisci desiderat. prius vires
suas cū eo qd subiturus est onere metiatur. vt si impar
est abstineat. ⁊ ad id cū metu etiā cui se sufficere extimat
accedat. j. q. j. nō est putanda. i fine. Et btūs Augꝰ. Ho
nore platus sit vobis. timore corā deo pstratus sit pe
dib⸫ vr̄is. Cōsiderare eni debet qꝛ saul ⁊ si recusās ex hu
militate regimen. ex dn̄i volūtate factus ē rector populi
tūc melior omibus postea i regimē deterior omib⸫ factꝰ
reprobatus ē. j. Regū vl. Sic ⁊ quilibet in statu suo time
re debet ⁊ nō securū se credere. ne in defectus plurimos i
cidat i arte sua etiā ignorās. Et ne vt dicit btūs Augꝰ. i
li. ꝯfess. q̄ debuit ⁊ potuit fieri ex deteriori melior. fiat ex
meliori deterior. Unde Thobias filium suū ab infantia
docuit timere deum ⁊ abstinere a peccato.

Sextum iudicium. §. VI.

De iudicio tolerātur mali.

diuine dispositōis est in toleratōem maloꝝ. De hmōi iu
dicijs pōt intelligi illud ps. Iudicia tua iocunda. Tole
rat eni ds peccatores. ne subito eos puniat de mal. ⁊ de
mundo eripiat multis de causis. q̄ iocūditatē ⁊ leticiā mē
ti bonoꝝ pstant. Multū tamē ex hoc ꝯturbantur que
rulātes ꝯ deū. quasi sibi ds nō curet. ⁊ ex h̄ audaciam su
mūt ad mala faciēda. Uñ dr̄ Eccl's. viij. Eteni qꝛ nō ꝓ
fert cito ꝯ malos snīa. absq vllo timore filij hoim perpe
trāt mala. Attamē ex eo ꝙ peccator cēties fac malū. ⁊ ꝓ
patiam sustētat. Ego cognoui ꝙ erit bonū timētib⸫ de
um. q̄ verent faciē eiꝰ. hec ille. Cū eni boni recipiūt iniu
rias vel vidēt mala exempla iniquoꝝ. exēplo di qui eos
tolerat. discūt ⁊ ipi malos patiēter ferre. Unde btūs au
gus. Tu bona tolera malos. sic ⁊ xp̄s tolerauit iudā. Idē
b. aug. sup Jo. Quid voluit dns nr̄ iesus xp̄s. frēs cha
rissimi admonere ecclam suā. qn̄ vnū pditū hr̄e voluit
inter. xij. nisi vt malos toleremꝰ nec ecclam diuidamus.
Ecce int̄ scōs iudas ē Ecce fur ē iudas. Et ne ꝯtēdas fur
⁊ sacrilegꝰ. ⁊ n̄ qliscūq fur. s3 loculoꝝ s3 dn̄icoꝝ. s3 sacroꝝ.
⁊c. xxiij. q. iiij. qd voluit. Hoc q3 bonū seqꝛ mꝉotiēs ex di
uina expectatōe maloꝝ. qꝛ ꝯuertūtur ad deū. Cū paulꝰ
ꝑsequebat ecclesiam dei ⁊ ꝑ totā iudeā insania ⁊ furijs fere
bat. sāguinē scōꝝ sine intermissiōe sitiēs. si ds voluisset
punire. eccl'ia paulū tm̄ doctorē. tm̄ pdicatorē nō habu
isset. q̄ plus oib⸫ apl'is laborauit. ⁊ plēs ꝯuertit. Unde
⁊ parabolice h̄ christus innuit cū paterfamilias dixit ser
uis. Ne forte cū zizanijs eradicet simul ⁊ triticū. sinite vtra
q crescere vsq ad messem. Math. xiij. zizania tūc scꝫ tē
pore illo erat saulus. sed futuꝝ erat ꝑ ꝯuersionē optimū
triticū. vñ si euulsa fuisset. i. mortuus. nō fuisset effusus
triticū. Sed ⁊ si mali diu tolerati nō ꝯuertent. sed i ma
lis ꝑseuerēt. adhuc de eis deus elicit bonū. qꝛ vicz sūt ad
excitādū patiaz bonoꝝ ⁊ augendū eis meritū. Si non
fuisset crudelitas tyrannoꝝ infideliū ꝑsequētiū xp̄ianos
nō eēt ꝯsecuta corona martiꝝ. vñ ps. Supra dorsū me
um fabricauerūt peccatores. Et qd. coronas pmioꝝ. per
cutiendo ⁊ ꝑsequēdo eos. Unde btūs Grego. Abel esse
renuit. quē Cayn malicia nō exercet. Ferrū quippe mētis
nr̄e ꝑtingere nō pt ad acumē virtutis seu veritatis si nō
eraserit eū lima aliene prauitatis. vij. q. j. §. Est ⁊ aliud.
Unde ⁊ minimꝰ ex septē fratrib⸫ machabeis visa crude
li occisione fratrum ait regi Antiocho. Frēs mei modico
cū dolore sustētato sub testamēto eterne vite effecti sunt
id ē ꝑmissiōe. s. ꝓpter cruciatus. Tu ꝯo iudicio dei iustas
supbie penas exolues. ij. Mach. vij. Et sic a iudicijs tu
is timui cauēdo mihi ad ꝯtemnendū talē dei dispēsati
onē. Eccl'ias. ij. Qui timēt deū inquirent q̄ beneplacita
sunt illi.

Septimū iudicium. §. VII

dei est circa dispōem ꝯuersatōis vite seruoꝝ suoꝝ. Ps.
xvj. Exultauerūt filie iude ꝓpter iudicia tua dn̄e. Filie iu
de sūt aie iuste. s. lie eccl'e que xp̄m ꝯfitent laudādo. Ju
das eni interpretat ꝯfessio. Et iste exultāt ꝯsiderādo iu
dicia dei. i. dispēsatōes circa bonos. Nō eni ds contulit
aut ꝯfert oīa dona sua vni. sed vt ait apl's. j. Coꝝ. xij.
Aliꝗ dat ꝑ spm sermo sapīe. Aliꝗ sermo scīe. ⁊c. vt ꝑ hoc
sibi īuicem boni seruiāt. vt sibi alios ꝯferāt i eo qd ipsi
nō hn̄t. Itē qꝛ aliqn̄ cū magna societate boni polleāt
mirabilia facientes. aliqb⸫ tamē defectib⸫ detinent di iu
sto iudicio. vt inde humiles sint. ⁊ cū magna opantur a
deo recogscāt. nō suis virib⸫ tribuāt experimēto edocti. qꝛ
nec minima vitia cū omi conatu suo vincere pn̄t. In cu
ius figurā legit in li. Judi. ꝙ filij isrl' in terra ꝓmissiōis
cū magnā stragē cananeoꝝ fecissent. ⁊ mltos ⁊ magnos
reges vicissent. tn̄ nō potuerūt eijcere iebuseū. sed habita
uit cū eis tributarius. Jebuseus interpratur ꝯculcatio.
⁊ significat quos defectus q̄ ꝯculcant a scīs q̄si ꝓ nihi
lo habiti. Di habitāt cū scīs. qꝛ nec ex toto pn̄t vincere.
sed tamē fiūt tributarij subditi rōni. ⁊ ei in aliq̄ vtiles q̄
si tributū dātes. sicut narrat Grego. in. iij. dial. de isaac
cyro. q̄ cū eēt eximie scītatis ita letꝰ erat exterius. vt dis
solutꝰ videret. Et illi q̄ cū iuda machabeo pliātes ꝓ do
mio. vñ ⁊ boni plimi occisi sūt ab infidelib⸫ idolatris. ⁊
affligūtur ibi rō occisiōis eoꝝ. qd scꝫ acceperūt de dōarijs
idoloꝝ gētiliū eis ꝓhibitis i lege. q̄ repta sūt sub vestib⸫
eoꝝ. vñ alij bn̄dixerūt iustū iudiciū di in h̄ q̄ abscōdita
fecē mōifesta. ij. Mach. xij. Itē qꝛ ad diuśitatē corpm seq
tur diuśitas moꝝ. ac etiā occulto di iudicō ex electis dei
diuersi ad diuśa opa instigāt. Et q̄ i maiori statu se inue
nit. aliqn̄ maior i scītate corā dō repit. iō n̄ d3 q̄s eē facil'
ad iudicādū de ꝑfectu alicuiꝰ. vl' se alteri ꝑponere. qꝛ spi
rituū pōderator ē dn̄s inqt Salomō. Hiero. ꝯ Jouinia
nū. Quis ignoret sub alta vl' altera ſm aliā lrām di di
spositōe. i. iudicio seu dispōe oēs retro scōs eiusdē fuisse
meriti cuius nūc sūt christiani. Quomō Abraam pla
cuit deo in coniugio. ita nunc virgines in castitate. ser
uiuit ille legi ⁊ tempori suo. seruiamus nos legi ⁊ tempo
ri nostro. de peni. distin. ij. Si eni. Exemplum de Pan
nutio qui equiparatus est in merito simphoniaco. ⁊ po
stea cuidam mercatori layco. Et postea cuidam coniu
gato. vt habetur in Uitaspatrum. Et etiam de heremi
ta. qui adequatus est in premio be. Grego. pape. Unde
⁊ signāter dicit princeps apostoloꝝ Act. x. In veritate

cōperi.q2 nō eſt acceptoꝛ ꝑſonaꝝ de⁹.ſʒ in om̄i gēte.q cū
qꝫ timet deū ꝛ opaꝛ iuſticiā accept⁹ eſt illi.Sicut patu-
it de illo cornelio centurione gētili. quē baptizauit tunc.
Vñ ꝛ beat⁹ Bern.in epl'a ad frēs de mōte dei. Non pu
tes ſolē nō lucere niſi ī cella tua.luceteqꝫ vtiqꝫ ꝛ alibi.Jtē
ꝛ ſancti hoīes aliqñ aliqua faciūt extra leges cōmunes
dei vel hominū.ex occulto dei iudicio ꝛ inſpiratōe ſpūſ-
ſancti.Sicut ī veteri teſtamēto Samſon ſeipm̄ occidit.
Oſee ꝓphs ad vxorē fornicariā acceſſit Heſter in virum
aſſueꝝ gentilē accepit.Jn nouo teſtamēto Alexi⁹ vxorē
deſpōſatā de pñti abſqꝫ religiōis ingreſſu dimiſit.Qui
dam ex pr̄ib3 ad meretricē Thaidā intrauit vt eā cōuer-
teret.qḋ ꝛ ſecutū eſt.Hoꝝ opa ſūt veneranda.ſʒ nō imitā
da.vt dī Gratian⁹.nō ꝯdemnāda ſʒ pie interptāda.Jtē
occulto dei iudicio agiꝛ vt.ſancti viri ſine p̄cedēti exerci
tio ꝛ conatu oꝛōis.lectiōis.vel meditatiōis.eleuentur ad
diuina guſtāda ꝛ intuēda.ꝛ in magnū feruoꝛē accēdātur
Aliquādo ꝓo ꝛſi conenꝛ ꝛ laboꝛēt vigilijs oꝛōnib3 ꝛ ab-
ſtinētijs ad diuina ꝯtēplanda ꝛ affectū celeſtiū haurīē
dū tedio afficianꝛ.nec aliqd interioꝛis deuotionis attin-
ganꝛ ſʒ arridi ꝛ vacui inueniant.Qḋ quidē accidere po
teſt multiplici ex cā.vt dicit venerabilis Caſſian⁹ in col'.
patrū.videlicet vl' ꝓpter negligentiā p̄cedentē dādo ſe lo
quacitati ꝛ alijs inutilib3 occupatiōib3 . vel vt a deo re-
cognoſcāt donū cū viſitaꝛ ꝯſolatōe ei⁹ ꝛ humilis exiſtat
exꝑtus.q2 ad libitū habere illud nō poteſt . vel ne h affe
ctu requieſcat vt Petr⁹ in trāſfiguratiōe. ſed aliā patriaʒ
querat.vbi non eſt illa interpolatio ſʒ ꝯtinua dei fruitio
vel etiā vt diligētius hmōi viſitatiōes dei ꝯſuet. cauen
do a ꝯtrarijs. Dicaꝛ ḡ cū ꝓpheta. Om̄ia que feciſti nob
dñe in vero iudicio feciſti.Et ideo vt ait Thob.xiij.cap.
Jn timoꝛe ꝛ tremoꝛe ꝯfitemini illi.ꝛ exaltate illū in ope-
ribus veſtris.ꝛ cū pſalmiſta dicito.Cognoui dñe q2 eq-
tas iudicia tua.

De timoꝛe filiali in q ꝯſiſtat ꝛ in q differat ab initiali
Capitulum.xiij.

SExtus timoꝛ dicitꝛ fili
alis ſiue caſtus.de q apl's ad Ro.viij. Nō ac-
cepiſtis ſpm̄ ſeruituris in timoꝛe. ſʒ ſpiritū ad
optionis.i.filiatiōis in amoꝛe.in q clamam⁹ abba pater
Et in ps.xviij.Timoꝛ dñi ſanct⁹.(alia lr̄a habet caſtus)
ꝑmanet in ſeculū ſeculi.nō ſolū in ſeculo iſto habeꝛ iſte
timoꝛ ſʒ etiā in vita beata q dicitꝛ ſeculū ſeculi.Sic eniʒ
alia dona ſpūſſancti ſunt in beatis.ita ꝛ donū timoꝛis. ſʒ
ad aliū vſum qꝫ in pñti.Differt timoꝛ filialis ab initiali
De diffe-rētia timoris filialis ab īitiali. de quo ſupra ſicut ꝑfectū ꝛ imꝑfectū.ꝛ ꝯparādo timoꝛeʒ
quē habet bon⁹ fili⁹ ergo pr̄em cū eſt adoleſcēs ad timo
rem quē h3 cū eſt ꝑfect⁹ vir.Nā cū eſt adoleſcēs timet pa
trē ex quadā naturali beniuolētia ꝛ reuerētia.ꝛ faciēs ei⁹
voluntatē ꝛ mādata obſeruās p̄ncipaliter.timet tamē ꝛ
verberat ꝛ duras increpatiōes.ex q etiā magis ſolicitaꝛ
ad bonū.ſʒ cū fact⁹ eſt vir ꝛ bon⁹.ſolū timet ex reuerētia
ꝛ naturali affectu.faciēs que ſibi ſunt bñ placita. ꝛ qua
ſi nil timēs flagella ei⁹ vel p̄uatiōem hereditatis. qa tm̄
ꝯfidit de affectu pr̄is ad eū ex bonis moꝛib3 ei⁹ ꝛ obedi-
entia q nō intrat in mentē ei⁹.q velit p̄uare cū heredi-
tate vel ipm̄ verberare.Et ſi faceret ex affectu ad eū. pa-
ratus eſt patiēter ferre.Dicitꝛ etiā caſt⁹ timoꝛ iſte ſm̄ bea
Dicitꝛ ꝛ timoꝛ caſt⁹ ꝛ q̄re tū Aug.q2 aſſimilaꝛ timoꝛi caſtiſſime vxoꝛis q cauet ab
om̄i offenſa erga ſpōſum timēs nō punitiōem ei⁹. ſʒ mi
noꝛationnē dilectiōis. Vñ Gilbert⁹.Timoꝛe ſeruili ꝛ fi-
liali timeꝛ ſpōſus.Timoꝛe ſeruili a ſpōſa adultera ne ve
niat vindicatur⁹.Filiali te tardet in veniendo ꝛ cū vene
rit ne diſcedat.Exemplū hui⁹ ponitꝛ in libro de ſeptē do
nis.Quedā mulier valde ſpūalis cui diu caruiſſet ſenſi
bili ſpōſi viſitatiōe.afflicta ꝛ languēs timoꝛe ꝛ deſide-
rio.dixit fidei tanqꝫ pediſſeque ſue vt iret ad ſponſum ꝛ
eū adiurādo ꝑ articulos ſuos qſi ꝑ carmina. vt vrgēdo
feruidis oꝛōnib3 ꝛ ꝓfundis ſuſpirijs venire compelleret
Spei vt venientē cuʒ gaudio ſuſciꝑet.ꝛ ad infiuendas
multimodas ei⁹ delitias coꝛdi arido pijs deſiderijs ꝛ ge
mitib3 cū artaret.Charitati vt ſuſceptū caꝑet ꝛ captum
vinculis dilectiōis ligaret ꝛ aſtringeret ꝛ aſtrictū teneꝛʒ
qḋ ꝛ factū eſt.Vñ ineſtimabilē ꝛ durabilē ſentit ꝯſola-
tionē.Habet hūc timoꝛē q ꝓ aliq incōmodo qḋ ſibi ti-
met īminere p̄uatiōis reꝝ vel exilij. vel etiā moꝛtis nō di
mittit qn faciat qḋ credit eſſe volūtatis dei.vt fec̄ Tho
bias.q nō obſtāte ꝓhibitiōe regis ꝛ cōminatiōe moꝛtis.
nō dimittebat occiſoꝝ ſepulturā Thob.j.Hūc timoꝛem
habet q zelo dei accēſus.offenſam dei nō ſuſtinet trāſire
impunitā.vt Mathathias q occidit publice idolatran
tē ꝛ h mandantē.Hūc timoꝛē habuit Joh.baptiſta. cuʒ
antra deſerti teneris ſub annis ciuiū turmas fugiēs pe
tiuit.ne leui ſaltē maculare vitā famine poſſet.Legitꝛ in Nota
hiſtoꝛia tripartita q mos erat romanoꝝ . q in magnis
feſtiuitatib3 imꝑatoꝛes facerēt an̄ ſe deferre ꝓ honoꝛe im
periali.auꝝ ꝛ th⁹.ꝛ dabanꝛ apponētib3 munera. Julia-
nus aūt apoſtata imꝑatoꝛ ꝛ inimicus xp̄ianoꝝ. volens
xp̄ianos quoſdā fieri idolatras.occultatis idolis ibi xp̄i
anis thus igni iuſſit apponere. Jlli aūt nō aduertentes
idola thus igni appoſuerūt ꝓ honore imꝑiali.ꝛ ſtatī au-
rum datū acceperūt.Cū aūt in ꝯuiuijs xp̄m bñdicerēt
ꝛ inuocarēt.dixerūt idolatre.Quō cū inuocatis nūc quē
paulo an̄ negaſtis.Tūc aduertētes deceptiōeʒ eis factā
de idolo occultato.auꝝ receptū abiecerūt.ꝛ imꝑatoꝛi cla
mauerūt.dexteras coꝝ debere amputari.q2 th⁹ in ignem
poſuerāt ꝛ auꝝ acceperāt.licet idola neſcirēt nec in coꝛū
honoꝛe h feciſſent.ſʒ ignoꝛāter cū eſſent veri xp̄iani . Di
vt boni ꝛ legitimi filij celeſtis patris.poti⁹ volebant de-
capitari qꝫ in modico deū offendere patrē vel ei diſplice
re.Et miſericoꝛdia eius a ꝓgenie in ꝓgenies timētib3 cū
tali timoꝛe.Lu.j.

Quia igitur vterqꝫ .§.I.
timoꝛ.ſ.initialis ꝛ filialis dñi eſt.ꝛ grē dei ꝯiunct⁹.vnde
meritoꝛi⁹ ꝛ deo grat⁹ ꝛ difficulter pōt alter ab altero di
ſcerni.iō de vtroqꝫ ſimul agēdo q ad fructū ꝛ vtilitatem
eoꝝ. Sciendū eſt q inter cetera ſeptē genera bonoꝛum Septem bona timoris filial' operatur
opaꝛ in aīa timoꝛ iſte initialis ꝛ filialis. Prim⁹ eſt quis
a pctō reuocat.retrahēdo hoīem ne ipm̄ cōmittat . Vñ
dī Prou.xiij.Timoꝛ dñi eſt fons vite vt declinet quis
a ruina moꝛtis.Et eiuſdē.viij.Timoꝛ dñi odit malū. id
eſt.pctm̄.Talis enī timoꝛ initialis vl' filialis eſt cū amo-
re dilectiōis.Et qꝫto quis pl⁹ diligit deū. tāto pl⁹ timet
offendere eū.ꝛ fugit ꝛ cauet ab his q nouit deo diſplice-
re.Et malū peccatoꝝ ſolū eſt illud qḋ de⁹ odit.ꝛ diſpli-
cet ei.q2 eſt p̄uatio boni ꝛ ꝯtrariū lumini veritatis ꝛ rō-
nis.Jdeo q timet deū odit malū peccati.ꝛ declinet ab eo
vitādo occaſiones ne incidat in illud.Qḋ ſi ex fragilita-
te ceciderit.niſi a timoꝛe ceperit non poterit egredi de fo
uea ei⁹.Vñ dī Ecci.j. Timoꝛ dñi expellit peccatū. Et q
ſine timoꝛe eſt nō iuſtificabiꝛ.Et Ecci.ij. Qui timēt do
minū p̄parabūt coꝛda ſua.ꝛ ī ꝯſpectu dñi ſanctificabūt
aīas ſuas.ſicut publican⁹ p̄ timoꝛe ꝯfeſſionis ſtās a lō-
ge.nec oculos ad celū audēs leuare.ꝯfitens ſe peccatoꝛeʒ
receſſit iuſtificat⁹.Sicut ecōtra phariſe⁹ ſupb3 ꝛ ſine ti-
moꝛe reuerētie oꝛās a tēplo abijt reprobatus. Lu.xviij.
Vñ cū dñs dedit legē decalogi in mōte ſynai.vidēte po
pulo voces ꝛ lāpades ꝛ ſonitū buccine monteqꝫ fumigā
tem exterriti ꝛ pauoꝛe ꝯcuſſi ſteterūt ꝓcul dicētes moyſi
Loquere tu nob ꝛ audiem⁹.Non loquaꝛ nobis dñs ne
foꝛte moꝛiamur.Et ait Moyſes.Nolite timere.ſ.timo-
re carnali.vt enī ꝓbaret vos dñs venit , ꝛ vt terroꝛ eius

eſſet in vobis. et nõ peccaretis ſcꝫ a timore retẽti ad hoc. Scõo timor dñi illuminat mentẽ circa agendã. Eccꝉ. xx. Qui timetis deũ diligite illũ ⁊ illuminabunť corda veſtra. Vñ in vitaſpatrũ abbas Jacob dixit. Sicut lucerna obſcurũ cubiculũ illuminat. ita timor dni ſi venerit in corde hoĩs illud illuminat: docens oẽs virtutes ⁊ mandata dei. Jn cuiꝰ figurã habeť Luc. ij. ꝙ ſymeon quia erat iuſtus ⁊ timoratꝰ. meruit illumiari ad cognoſcendũ verbũ incarnatũ dicẽs, Viderũt oculi mei ſalutare tuũ. Et abrae obedienti ad immolandũ filiũ ob timorem dñi filialẽ dictũ fuit. Nũc cognoui ꝙ timeas dominũ. Gen. xxij. Tertio timor dñi ſolertiã pſtat ad operandũ. Eccs. vij. Qui deũ timet nihil negligit ſcꝫ inueſtigare coꝝ que ſcire debet. ſed ſolicitať q̃rere: audire: legere; q̃ oportet eũ ſcire. attẽdens dictũ illud. ignorãs ignorabiť. Nihil etiã negligit opari coꝝ que ſunt neceſſaria ad ſalutẽ. ſm illud. Qui timet deũ faciet bona. nõ vnuꝫ ſed om̃ia que illi mãdat deꝰ. b. Greg. Deũ timere ẽ nulla eiꝰ mandata pterire. Nil etiã negligit coꝝ que facere põt ad dei honorẽ ⁊ ſalutẽ ꝓximi. Cum em̃ talis timor ꝯuertať cum amore. Sicut amor dei nunq̃ꝫ eſt ocioſus Opatur em̃ magna ſi eſt. Si opari rẽnuit amor nõ eſt inquit b. Greg. in omeꝉ. ita ⁊ timor filialis. Et ſicut ignis nunq̃ꝫ dicit ſufficit. ita perfecte deũ timens vt dr̃. Eccꝉi. Cum ꝯſummauerit homo ſcꝫ perfecte ꝯuerſatus tũc incipiet ſcꝫ ſm deſideriũ ſuũ. ⁊ cũ quieuerit in cõtemplatione tunc opabiť. Quarto roborat cõtra hoſtes ⁊ ſupat. Prouerb. xiiij. Jn timore dñi fiducia fortitudinis. Et in Ps. xvij. fundamentũ eſt dñs timentiũ eũ. b. Greg Timor dñi in via dei opatur fortitudineꝫ in via ſeculi opatur debilitatem Ancora mentis q̃ ſcꝫ eam firmat in fluctibus maris. i. aduerſitatibꝫ. eſt pondus timoris. Et ſicut timor naturalis cõſumit carnes materialiter. ita timor dñi carnales ꝯcupiſcẽtias ne q̇s vincať ab eis. ps. Confige timore tuo carnes meas. Jnterrogatus abbas Macharꝰ cur ita eſſet ſiccus ⁊ macer cũ comedebat ſicut cũ ieiunabat. Reſpondit. Sicut lignũ cũ quo carbones verſanť ⁊ reuerſanť ſemꝑ ꝯſumiť ab igne omnẽ viriditatẽ dimittẽs ⁊ humiditatẽ ita ſi homo tenuerit mẽtem ſuã in timore dñi. ipſe timor carnis ⁊ oſſa ꝯſumit oſſa duritie mẽtis. Jn huiꝰ figura legiť. ij. Paraꝉ. xx. ꝙ cũ Joſaphat rex iuda admonuiſſet populũ ſuũ ad timoreꝫ dñi dicens. Sit timor dñi ſuꝑ vos. ⁊ cũ diligentia cuncta facite. Venientibꝫ ꝯtra cũ in p̃lijs filijs amon ⁊ moab ⁊ habitatoribꝫ montis ſeyr. ⁊ de ſyria ⁊ alia multitudine quaſi innumerabili victoriã habuit ꝺ inimicis mutuo ſe inuicẽ occidentibꝫ. Quinto timor dñi a penis liberat preſentibꝫ ⁊ futuris. Ps. Quõ miſereť pater filiorũ miſerius eſt dñs timẽtibꝰ ſe. qm̃ ipe cognouit figmẽtum noſtrũ. Prouerb x. Timor dñi apponit dies. ⁊ anni impioꝝ breuiabunť. Achab rex iſrael cum audita cõminatione ſibi facta per heliã de exterminatiõe ſua propter mala eiꝰ timens humiliauit ſe indutus cilicio, dixit dñs. Non inducam malũ hoc in diebꝰ eius. iiij. Reguꝫ xxj. Niniuite audita predicatione Jone de ſubuerſione ſua q² timuerũt dñm: vt habeť Jone. iij. liberati ſũt a futura auerſiõe. Job q² erat timẽs deũ ⁊ recedens a malo. Job p²io. poſt amiſſionẽ ſubſtãtie: familie ⁊ ſanitatis q̇ patientiſſime ſuſtinuit iu timore dñi: dicens q̃ſi tumentes fluctus timui dñm. reſtituiꝰ eſt in omnibꝫ ⁊ amplificatus. Narrat b. Greg. in. iij. diaꝉ. de quodã ſctõ viro q̇ in morte mirabiliter timuit. mortuꝰ aũt apparuit ĩ ſtola candida cuidã ⁊ˡgũoſus. Et cũ ille quereret cãm quare ille tm̃ timuerat in morte. Rñdit ꝙ pauor ille ipm purgauerat. Juxta illud Job. xli. Territi purgabunť Vñ ⁊ be. greg. ibi dicit ꝙ ſancti aliq̃n multũ timent in morte vt ipe pauor purget qꝺ in eis purgandũ eſt. Sexto timor dñi letificat. delectat. ⁊ ꝯſeruat. Eccꝉi. i. Timor domini dabit delectatiõeꝫ cordi ⁊ leticiã ⁊ gaudiũ. Ps. Quã magna multitudo dulcedinis tue dñe. quã abſcõdiſti timẽtibꝫ te. De ſaluatore noſtro legiť. Poſtq̃ꝫ cepit pauere ⁊ meſtus eſſe. apparuit ei angelus ꝯfortans eũ. Luc. xxij. Ad innuendũ poſt timorẽ dni ſeq̇ ꝯſolatõem ⁊ merito: q² gracia dei q̃ maxime aĩaꝫ letificat et ꝯfortat ꝓmoueri facit ⁊ ꝯſeruat. Dicit em̃ Berñ. ſuꝑ Can. Jn veritate cõperi nihil ſeſſe. ita efficax ad ꝓmerenda. retinendaꝫ ⁊ recuperandã g̃ram dei q̃ꝫ ſi om̃i tꝑe corã deo inueniaris. nõ alta ſaꝑe ſed timere. Et b. Hiero. in epꝉa dicit Timor eſt cuſtos virtutũ ſecuritas ad lapſum. Eſa. Super quẽ requieſcet ſpũs meꝰ ait dñs. niſi ſuꝑ humileꝫ ⁊ quietũ. ⁊ trementẽ ſermones meos. Septimo et vltimo. Timor dñi beatitudinẽ ſupernã impetrat et ꝓcurat. Eccꝉi. xxiiij. Timenti deũ beata erit aĩa eiꝰ. Ps De diſti hereditatẽ timentibꝫ nomẽ tuũ. Et quid ẽ hereditas patris celeſtis. niſi beatitudo que cõplectiť oĩa bona patris eterni que reſeruať filijs ſuis ſeruantibꝫ mãdata eiꝰ. Priuať filius patris hereditate ꝓpter ingratitudinẽ ⁊ offenſam erga eũ. Latroni ex pte dextera cũ chriſto crucifixo deũ timenti ⁊ ſociũ arguenti ꝙ non timeret deũ. impatiẽter ferẽs penã crucis. dixit xps. Hodie mecum eris in ꝑadiſo. Luc. xxiij. Abbas arſenius cũ ſpiritum eſſet traditurus multũ timebat. ⁊ cũ aſtãtes preſ dicerent. Et tu times mortẽ. ille ait. Jn veritate timeo ⁊ ſemꝑ timui factus monachus. Et hoc dicto ĩ pace quieuit ad gloriam eternam pergens.

De timore reuerentiali. ⁊ ꝙ deus propter ſeptem eſt timendus. Capꝉm. xiiij.

Septimus timor ẽ reuerentialis.

qualis eſt timor quẽ hñt ꝯiunctiſſimi et amiciſſimi ad dñm ſuũ. de q̃ Hiere. ait. Quis nõ timebit te o rex gẽtiũ. Perfectiſſime hic timor habeť in vita beata. quia ibi perfectiſſime cognoſcitur magnitudo ⁊ perfectio dei. Ps. Timor dñi ſctũs ꝑmanet in ſcꝉm ſeculi. i. in alia vita que ſequiť ad iſtam videlꝫ in gloria. Vñ Job. in Apoc. Audiuit angelos in ciuitate ſuꝑna dicẽtes. Laudẽ dicite deo noſtro om̃es ſancti eius qui timetis deum puſilli ⁊ magni. Procedit aũt iſte timor reuerẽtie ⁊ admirationis ex ſeptẽ q̃ excellẽtiſſime reperiuntur in deo.

Primo ꝓpter eius eſſentie ſummam maieſtatem.
Propter eius potentie immenſitatem.
Propter eius ſapientie infinitatem.
Propter eius immenſam bonitatem.
Propter eius miſericordiam ⁊ pietatem.
Propter eius iuſticiam ⁊ equitatem.
Propter eius prouidentiã ⁊ eternitatem

Quantum ad primũ, §. I

eſt deꝰ timẽdus ⁊ reuerendus propter eſſentie immenſitatẽ in p̃nti vita nõ poſſumꝰ ſcire de eo quid eſt. ſed tm̃ q² eſt. vt dicit Joh. damaſ. Et ĩdõ nõ timemus nec reueremur deũ vt decet. Sed in patria ſciunt ſancti de deo quid eſt clare intuentes eſſentiã eius. j. Joh. ij. Cuꝫ apparuerit nobis ſiꝉes ei erimꝰ. Videbimus enĩ eũ ſicuti eſt Vñ canit eccꝉia de ipo deo. Maieſtatẽ tuã laudant angeli: adorant dñationes: tremũt poteſtates. celi celoruꝫq̃ꝫ virtutes ac btã ſeraphin. qui nõ ceſſiãt clamare vna voce dicentes. Sanctꝰ Sctũs Sanctus dñs deus ſabaoth. Hoc refert Eſa. audiſſe ſcꝫ ſeraphin clamãtia. Sanctus ⁊c̃. ante thronum diuine maieſtatis. Eſa. vi. Et q̇d eſt iſte clamor. quedã admiratio cum reuerẽtia circa miſterium ſcꝫ trinitatis. Et vt ait Berñ. Trinitatẽ ꝑſonaꝝ in vnitate eſſentie q̃rere ſcꝫ curioſe et ꝑ ratiões temeritas ẽ ſcꝫ i

vita pñti Credere pietas eſt. Noſſe vita eterna eſt. Eq̃
dem cũ dñs mittere vellet moyſen ad filios iſrľ ad ſigni
ficandũ eis ex gte ſua ꝙ volebat liberare eos a ſeruitute
egypciaca. dixit moyſes dño. Si interrogauerit me filij
iſrael q̃s eſt q̃ mittit te. ⁊ qd̃ eſt nomẽ eiꝰ: qd dicã. Rñdit
dñs Ego ſum qui ſuȝ. hec dices filijs iſrľ. Qui eſt miſit
me hoc ẽ nomẽ ꝓprijſſimũ dei. qd̃ nulli alij cõuenit. Nã
cũ oĩs creatura mutet ſaltẽ cogitatiõe ⁊ affectione. etiã
angelica. qꝛ nõ vnũ. modo illud cogitat. ⁊ dum cogitat
aliud q̃ꝫ prius. iam non eſt aliud qd̃ prius. quia mutata
eſt. Propter qd̃ dicitur Eccs. Omnia vanitas. i. ſubdi/
ta mutabilitati ſolus deus eſt. qꝛ ſemꝑ ẽ id. qd̃ nec vlla
cogitatione vel affectione mutať. Malach. Ego deus ⁊
nõ mutor. ⁊ Ps. Tu aũt ideȝ ipe es. Et Boe. Stabiliſq̃ꝫ
manẽs dans cuncta moueri. Vñ ⁊ Ariſto. cũ alijs phis
vocãt deũ cãm primã. ⁊ cauſam cauſarũ. q̃ immota mo/
uet alias cauſas. Vñ b. Bern. in. v. de cõſideratione ad
eugeniũ. Quid eſt deꝰ. Rñdit. qui eſt. Merito nihil cõ/
petentius certificat quid deꝰ eſt. Si eñ bonũ. ſi magnũ
ſi verũ. ſi ſapientẽ dixeris. vel aliquid aliud. in hoc vbo
inſtaurať qd̃ eſt. Nempe hoc eſt ei eſſe. qd̃ oĩa hec eẽ. Si
centũ milia addas. non receſiſti ab eſſe. Si ea dixeris ni/
hil addidiſti. Si nõ dixeris nihil minuiſti. Quid ẽ deꝰ
ſine quo nihil eſt. tam in ſine ipſo eſſe. q̃ꝫ ipe ſine ſe eſſe nõ
põt. Ipſe ſibi. ipe omnibꝫ eſt. Et ꝑ hoc q̃dãmodo ſolus
eſt qꝛ ſuũ eſſe ⁊ oĩm eſſe eſt ſicut oĩa in ipo. ⁊ ipe in omi
bus eſt. cui ſecula nõ acceſſerũt nec coeternũ. Ex quo oĩa
ꝑ quẽ oĩa. in quo oĩa. Nõ eſt in deo niſi deꝰ. qd̃ hꝫ hoc ẽ.
Et iõ ſumme timẽdus eſt. Ps. xxxiij. Timete dñm oẽs
ſancti eiꝰ. qm̃ nihil deeſt timẽtibꝫ eũ. qm̃ qui deũ timet
eum hꝫ. Deꝰ aũt eſt omne bonũ. ⁊ iõ nihil deeſt timenti
bus eũ. Et genꝰ cũ ſimus dei (dixit quidã poeta. vt indu
cit paulus in ſua ꝓdicatione. vt habeť in li. Act.) in ipſo
viuimꝰ mouemur ⁊ ſumus. bea. Bern. ſuꝑ Can. Deꝰ nõ
longe eſt ab vnoquoq̃ꝫ noſtrũ. qui eſſe oĩm eſt. ſine q̃ om
nia nihil ſunt. Sed vt magis mireris. Nihil eo eſt pſen
tius. nihil eo incõprehenſibilius. Quid eſt eñ vniuſcuiuſq̃ꝫ
rei preſentius q̃ꝫ eẽ ſuũ. q̃d incõprehẽſibiliꝰ q̃ꝫ eẽ oĩm. Sa/
ne eẽ oĩm dixerim deũ. nõ ꝙ illa ſint q̃ deꝰ eſt. ſꝫ qꝛ ex ipo
ꝑ ipſum. et in ipo ſunt oĩa. Itẽ oĩm factor. a quo ſunt oĩa
facta. hec ille. Et iõ debemꝰ timere nec peccãdo ſe ſubtra
hat a nobis. ⁊ nihil ſimꝰ. Nã pctm̃ dicit nihil ſm bea.
Aug. qꝛ ſcȝ nõ eſt aliqua natura. ⁊ nihil fiunt hoĩes id ẽ
merent annihilari cũ peccant. vel nihil ſunt in eſſe ſpũa/
li qd̃ eſt ꝑ grãm. Legiť de quodã tyranno ꝙ multa mi
rabilia audiſſet dici de deo. vocauit ad ſe phm doctiſſi/
mũ qui talia dicebat mandans ei vt omnino ſibi decla
raſſet q̃d eẽt iſte deꝰ. Rñdit ille phs. rem eẽ difficillimaȝ.
⁊ iõ multo tpe egere ad ipm oſtendendũ. Dedit ſibi mul
tum ſpaciũ tpis poſt qd̃ illud ſibi demoſtraret. Adueni
ente aũt termino cõuentu cũ quereret a pho rñſionẽ. di/
xit ille ſe adhuc nõ potuiſſe inuenire. imo adhuc plꝰ tem
poris indigere. Qui ⁊ aliũ terminũ prolixũ ei ꝓrogauit.
⁊ cum ſemꝑ in fine termini aliud adhuc poſceret. dixit ty
rannꝰ. Me irrides. At ille. Nõ irrideo pnceps. Sȝ q̃ꝫto
plus de eo cogito ad inueniendũ. tanto magis immenſi
tatem maieſtatis video ⁊ ineffabilem eſſe. nec poſſe attin
gi ad eum diffiniendum.

Secundo timendus. § .II.

eſt deus timore reuerẽtiali ꝓpter eiꝰ potẽtie immẽſitatem
Vñ cũ dñs dixiſſet Deuť. x. Quid deꝰ petit a te niſi vt
timeas eũ. Et quaſi rõnem huiꝰ timoris aſſignãs moy/
ſes ait. Ipe eni eſt deꝰ deoꝝ ⁊ dñs dñantiũ. ds magnus
potẽs ⁊ terribilis. Et Eccľ. Vnus eni eſt ds ops rex po
tẽs ⁊ metuẽdus nimis. Job. Scio dñe q oĩa potes. Et
Heſter. xiij. In ditione tua dñe cuncta ſunt poſita. ⁊ nõ
eſt q̃ reſiſtat maieſtati tue. Põt aũt deꝰ oĩa niſi que im/
portant defectũ indecentia vel ꝯtradictionẽ ſm beatum
Tho. in ſumma. qꝛ hmõi poſſe ꝑtinet ad defectũ poten
tie. vñ deꝰ peccare nõ poteſt. qꝛ be. Aug. Solus ille dicit
omnipotens ſcȝ deꝰ. qui cũ oĩa poſſit. peccare nõ poteſt
qꝛ peccare poſſe nõ eſt aliq̃d poſſe ſed impotẽtie. de pe.
di. ij. in fi. Siľr ambulare ꝑ ſe nõ põt nec eſurire nec come
dere qꝛ hec ꝯueniunt corꝑi. nec decet iſta ſpm̃. cũ ⁊ ſpũs
exiſtat deꝰ. Job. iij. Habet tñ ⁊ dat ꝟtutem creaturis hu
iuſmodi faciendi. Siľr cũ dicit b. Hiero. Cũ oĩa poſſit
deꝰ hoc nõ põt. virginẽ ſuſcitare poſt ruinã. vt ſcȝ virgo
ſit integritatẽ carnis habẽs cũ ſit corrupta. hoc eñ impli
cat ꝯtradictionẽ. ꝙ ſit aliqua virgo ⁊ nõ virgo põt tamẽ
coronare corruptã ſcȝ penitentẽ ⁊ dare ſibi aureolam vir
ginitatis. ⁊ carnẽ reintegrare. Et q̃ꝫuis omnipotẽtia pri
attribuať ꝑ appropriationẽ. tñ nõ ſolus omnipotẽs pa
ter ſed omnipotẽs filius oĩpotens ſpũſſanctꝰ. Nec tres
tamẽ oĩpotentes ſed vnꝰ oĩpotens. inq̃t Athanaſiꝰ. Et
vna eſt omnipotentia. Eccľ. iij. Magna potẽtia dei ſoli
us ⁊ ab humilibꝫ honorať. Hec aũt oĩpotẽtia dei mani/
feſtať in cunctoꝝ creatiõe. In impioꝝ iuſtificatiõe ⁊ glo *Dei oĩpotẽtia i tribus mai feſtatur.*
rificatione. In miraculoꝝ opatiõe. Q̃ꝫtum ad creationẽ dici
tur q̃ viuit in eternũ creauit oĩa ſimul. Viuit in eternum
ſolus deꝰ qui ſolus cũcta creauit. Creare eſt de nihilo ali/
q̃d facere. qd̃ req̃rit infinitã potentiã. Nulla aũt creatu/
ra hꝫ potẽtiã niſi finitã. nec põt opari niſi in iacentes
ſeu preſuppoſitã materiã. Sicut faber cultellũ facit ex fer
ro preexiſtente. Nec etiã natura opať in inſtanti ſicut deꝰ
ſed ſucceſſiue. deꝰ aũt creauit oĩa ſimul in pncipio mun/
di. Nec obſtat qd̃ in ꝓmo ca. Gen. dr̃. Deũ in ſex diebus
creaſſe diuerſa genera rerũ. qꝛ moyſes loquebať populo
rudi. q̃ de opibus imaginať dum opari ad modũ hoĩm
hoĩes aũt vt apparet nõ faciunt plura ſimul ſed vnũ pꝰ
aliud. ⁊ iõ ſm capacitatẽ illoꝝ dixit deũ illa in pluribꝫ
diebus feciſſe ſm b. Aug. vel dr̃ deum creaſſe oĩa ſimul
q̃ꝫtum ad materias rerũ ⁊ formas ſubſtanciales. ſed in
illis ſex diebꝫ addite fuerunt rebꝰ creatis quedã propri
etates accidẽtales reſpectu cuiꝰ dicunť facte in illis die/
bus. ſm b. tho. in ſumma. vel ſic ſm b. Greg. ⁊ bedã fue
runt facta ſucceſſiue totaliter ꝑ interualla illoꝝ dierum.
tũc itelligiť creaſſe oĩa ſiľi mẽte ſua idealiter qd̃ fuit ab
eterno. Scđo apparet dei oĩpotentia in iuſtificatiõe
impioꝝ. hoc ſcȝ iuſtificare dicit b. Aug. magis eẽ q̃ꝫ cre
are celũ ⁊ terrã. i. meliꝰ. Potius eni eſt grã q̃ꝫ natura.
Natura eſt data in creatiõe rebꝫ. grã dať in iuſtificatiõe
hoĩbus. que habiles facit ad gloria diuine fruitionis. ad
quã inducere nõ põt tota virtus nature. Hoc aũt ẽ ſcȝ iu
ſtificare eſt ſolius de me potentie infinite. Nã ꝑ iuſtifica
tionẽ tolliť culpa mortalis. que habet debitũ pene infi/
nite extenſiue. i. perpetue quia cõtra bonũ infinitũ. Et ſi
militer ꝯferre grãm q̃ eſt valoris infiniti. qꝛ ꝯducit ad ĩ
finitũ ꝓmiũ. Oĩs aũt creatura ẽ virtutis finite ĩ ſe. ⁊ ideo
nulla põt ꝓducere effectũ infinitũ ſcȝ remittere culpaȝ ⁊
dare grãm. Vñ Job. baptiſt. ait. Potẽs eſt deꝰ de lapidi
bus iſtis ſuſcitare filios abrae. Matth. iij. Infideles et
quoſcunq̃ꝫ induratos. vt lapis in peccatis. iuſtificare et
rõnabiles facere imitatores fidei ⁊ virtutũ abrae. cui ⁊ fi/
lijs fuit facta ꝓmiſſio terre promiſſionis. Nec obſtat qd̃
ait xp̃s Matth. ix. Filiꝰ hoĩs hꝫ poteſtatẽ in terra dimit
tendi peccata. nã filiꝰ hoĩs eſt ⁊ filiꝰ dei. ⁊ inq̃ꝫtum deus
põt dimittere peccata ⁊ iuſtificare. qꝛ ꝟtute deitatis nõ ꝟ/
tute hũanitatis. Tertio apparet eiꝰ oĩpotẽtia ex mira
culoꝝ opatiõe. Deꝰ eñ q̃ creauit oĩa. ⁊ ſi oĩbꝫ dedit cer/
tas ꝟtutes ⁊ ꝓprietates ⁊ vt cauſis ſecundarijs ptãteȝ ꝓ
ducendi quoſdã effectus naturales. Retinuit tamen ſi
bi ptãtem agẽdi ad placitũ in rebus ſupra curſum ⁊ con
ſuetũ nãlis ꝟtutis. Et hac ptãte vtiť in miraculis. Nõ

enim habet natura vel aliqua creatura ptātem reducen
di priuatōem ad habitū vt ꝙ mortuꝰ ſuſcitet.cecus vi-
deat.mutus loquat.ſurdus audiat.ꝙ ſol firmet in celo
ſicut ſub Joſue.vel reuertat retro ſicut ſub Ezechia. vel
ſit eclypſis ſolis in luna quintadecima. ſicut in paſſio-
ne chriſti. Et alia innumera.Hoc fieri non pōt a creatu-
ra.ſed ſolū diuina potētia.Que miracula deꝰ innume-
ra fecit in varijs tempibꝫ ad ꝯfirmatōem fidei ꝑ ſe ⁊ per
ſanctos ſuos.nō ꝙ ipi ſancti ꝟtute ſua hoc facerent ſed
ꝟtute dei vt inſtrumēta ducta ab eo. Uñ orōne pmiſſa
ad deum quē cognoſcebāt autorem coꝝ.Oim autē mi
raculoꝝ maximū ipa vnio diuinitatis cum noſtra hūa
nitate in vnitate pſone.Ad hoc vt canit eccl'ia. Tremūt
vidētes angeli verſa vice mortaliū culpat caro. purgat
caro.regnat deus dei caro.Qō pauet celū.ſtupet terra.
omis creatura mirat etiā celeſtis.vſus nō obtinet.igno
rauit ratio.mens nō capit humana.ait bea.Hiero.In h̄
miſterio implet incarnatōnis repſentatio in ſacramēto
eucariſtie.vbi dñs fecit memoriā mirabiliū ſuoꝝ eſcaꝫ
dando timentibꝫ ſe timore initiali. Uidētes ergo turbe
miracula.vt dꝛ Math.ix.timuerūt dicētes. vidimꝰ mi
rabilia. Dicebat philippus rex francoꝝ(vt habet in li
bro de ſeptē donis)cum audiret tonitrua magna ⁊ tre-
meret.Recte iſte eſt dicēdus rex potentiſſimus.qui ſolo
nutu ſuo facit alios tremere ⁊ timere. Pš. Qui reſpicit
terram ⁊ facit eam tremere.

Tertio timetur de §.III

us a ſanctis etiā patrie ⁊ angeli.ꝯ timore reuerētie ꝓpter
ſuā immēſam ſapiam.ſemꝑ in mūdo apud quaſcunqꝫ
natōnes ſapiētes.in quacūqꝫ facultate.habiti ſunt in ti
more reuerētie a pncipibꝫ ⁊ populis. Unō ⁊ Sap.viij.
dicit ſapiēs.Habebo ꝓpter hāc ſapiam charitatē ad tur
bas ⁊ honorē apud ſeniores.Facies pncipū mirabunt
me.Et infra.Timebūt me reges horrēdi audiētes et in
multitudine bonꝰ videbor.⁊ in bello fortis. Qō totū ꝑ
exempla patet.Nam ioſeph filꝰ iacob vēditus in fuuꝫ
⁊ poſtea obprobrioſe incarceratꝰ.Demum ꝓpter ſapiam
diuinā que repta eſt in eo.exponēs ſōnia ꝓphetica pha-
raonis de futura fame ꝑ ſeptē annos.ac prudētia proui
dens.exaltatꝰ fuit mirabiliter ſaluator nuncupatꝰ.⁊ ha-
bitus in timore ⁊ reuerētia apud fratres ⁊ alienigenas
Sic moyſes ꝓpter ſapiētiam ſuam apud egyptios ⁊ a-
pud hebreos reueritus oēs metuere faciebat. Sic dani
el cum anania azaria ⁊ mizahele pleni diuina ſapiētia
in ſumma reuerētia erant apud Dariū ⁊ alios pncipes.
Ariſtotiles in phia ſapiētiſſimus habitꝰ eſt in timore et
reuerētia apud alexandriū.⁊ ſic de alijs. Sed qꝛ oīs ſa-
pientia a dño deo eſt. ⁊ cum illo fuit ſemꝑ. ⁊ ē ante euū
Eccl'.i.Et omis ſapia huiꝰ mūdi ſtulticia eſt apud deū.
id eſt.in compatiōe diuine ſapiētie ignorātia eſt. iō ſum
me metuēdus eſt ⁊ reuerēdus deus ꝓpter immēſitatem
ſue ſapiētie. Uñ dꝛ Eccl'.i.Arenā maris pluuie guttas
⁊ dies ſeculi qs dinumerauit.q.d.nullus. Altitudineꝫ
celi ⁊ latitudinē terre ⁊ pfundū abyſſi qs dimenſus eſt.
q.d.nullus.Sed tāta eſt pfunditas diuine ſapiētie. vt
omia iſta dinumeret.⁊ ſciat.⁊ guttas aque maris ⁊ gra
na arene.⁊ capillos capitū.⁊ frondes arboꝝ. ⁊ cogitati
ones ⁊ affectus hoīm omia diſtincte nouit in ſapientia
ſua.Omia que facta ſunt ⁊ q̄ fiūt.⁊ que erūt circa actꝰ
hoīm interiores ⁊ exteriores.omia aīa xpi nouit.in qua
ſunt oēs thezauri ſapiētie ⁊ ſciētie dei.diuinitas autem
eiꝰ cum patre ⁊ ſpūſancto vna nouit nō ſolū creata que
cunqꝫ ſed etiā infinita alia.que deꝰ pōt facere.que tamē
nō faciet.Magnꝰ igit dñs ⁊ magna ꝟtus eius ⁊ ſapiē
tie eꝰ nō eſt numerꝰ.ait pš.Et oculi dñi lucidiores ſole
vt dꝛ Eccl'.circūſpiciētes oēs vias hoīm ⁊ pfundū ab-
yſſi ⁊ corda hoīm. Et video(vt ait be. Hiero) omia que
faciūt ſancti in ꝯſpectu dei faciūt.ſiue comedāt ſiue bi-
bant ſiue aliud faciāt.de pe.di.i. Et vidēt id eſt conſide
rant deū omia facta coꝝ ſcire.⁊ ideo timēt ⁊ reuerentur
ſicut ⁊ quilibet timet ⁊ erubeſcit corā ſapiēti viro pec-
care. Uñ ⁊ boe.in de phica ꝯſo.in fi.ait Magna eſt vo
bis indyta neceſſitas pbitatis.cum agatis ante oculos
cūcta cernētis. Et ſi vis ſcire nobilitates huiꝰ ſapiētie.no
ta qō habet Sap.vij.vbi dicit. Eſt in illa ſapia ſpiritꝰ
intelligētie ſanctꝰ.vnicus multiplex.ſubtilis.mobilis.di
ſcretus.nobilis.incoinqnatus certus.ſuauis. amās. bō
num.acutus.qui nullū vetat bñfacere.humanus. beni
gnus.ſtabilis.certꝰ.ſecurꝰ.oēm habēs ꝟtutem.oīa pro-
ſpiciens.qui capiat oēs ſpūs intelligibiles ⁊c. Et qꝛ ſa-
pientis eſt ordinare ex maximo ordine vniuerſi q̄ nūqꝫ
deficit.oſtendit maxia ſapientia eiꝰ. Pš. Statuit ei in
eternū q̄ creauit-ꝑmanentia in ſeculū ſeculi.i.ſemꝑ dura-
tura.pceptū poſuit ⁊ nō ꝑteribit. Iſtō pceptū eſt nālis
inclinatio ⁊ ordiatio diuie executōis que nunqꝫ deficit.
Sed qō mirabilꝰ ⁊ incōprehēſibilꝰ eſt cū homo vl' an
gelus quicūqꝫ ſapia ſua nō videat actu ⁊ intelligat.ni-
ſi vnū diſtincte in vna applicatiōe intellectus ad cogno
ſcendū.nec illud qō intelligit ſit ipe intellectꝰ.nec intel-
lectiua potētia ſit eſſe eiꝰ ſed diſtincta realiter. Nō ſic eſt
de ſapiētia dei ſed oīa cognoſcit diſtincta vnico actu in
tellectus.nec intellectꝰ eius vel intellectū ab eo.ꝓut ē in
ipo ē aliud qꝫ eſſe.⁊ eſſentia eiꝰ.vna ſapia ſicut ⁊ eſſen-
tia in tribꝫ pſonis.qꝫuis filio attribuat ꝑ approprīatōeꝫ
Eccl'.i.Fons ſapiētie ꝟbum dñi in excelſis.Timete ergo
eum omnes ſancti eius.ait pš.

Quarto timēdus ē.§.IIII.

deus ⁊ reuerēdus ꝓpter ſuā ſummā bonitatē ⁊ beniuolē
tiam.ſm Dyonit.bonū eſt ſui ipius diffuſiuū ⁊ cōicati
uum.⁊ qꝫto bonū ē maius tāto magis ē ſui cōicatiuuꝫ.
ſicut etiā expientia hoc docet in bonis hoibꝫ. qui bona
ſua tpalia vel ſpūalia vt doctrinā cōicant alijs.Deꝰ igit
glioſus cū ſit ſummū ⁊ infinitū bonū.volēs ſuā bonita
tem cōicare.mundū creauit cū innumeris creaturis cu
iuſlibet ꝯferens bonitatē aliquā ſm capacitatē creatu
re ipius.adeo vt melior eſſe nō poſſet in ſpecie illa. Dei
eni pfecta ſunt opa. Deute.xxxij.ait moyſes. Perfectum
dicit cui nihil deeſt ad eiꝰ cōpletū eſſe tale. Uñ ⁊ plato
phs.Que cā deo faciēdi mundū.⁊ rñdit.Bonꝰ ē.bona
fecit.q.d.Bonitas ſua induxit ad mundū faciendū. Et
vidit deꝰ cūcta q̄ fecerat. ⁊ erāt valde bona.Geñ.i. Sin
gula inqt be.Aug.in encheri.bona omia vero ſimul val
de bona.qꝛ ex his reſultat vniuerſitatis ordo. in quo id
qō malū dꝛ loco ſuo poſitū bene ſtat.vt compatiōe eius
eminētius ꝯmēdet bona.Opꝑoſita eni(ſm pħm)iux ſe
poſita magis eluceſcūt.qꝫtū ei pſtat vituparōis ꝯſiderā-
do aliꝰ vitiū.tāto exinde ſequit maior ꝯmēdatio ⁊ laus
ꝟtutis ſibi ꝯtrarie.Sed ⁊ adeo potēs ⁊ bonꝰ ē deꝰ glio
ſus.inqt idē be.Aug.in encheri.ꝙ non ꝑmitteret aliqō
malū eſſe in opibꝫ ſuis niſi inde eligeret maiꝰ bonū ad ꝑ
fectiōem ſcꝫ vniuerſi vt pſecutōem tyrannoꝝ ad corona
tionē martyꝝ.⁊ hmōi.Species aūt reꝝ ſunt ſicut nūe
ri ſm pħm.In numeris aūt hoc repit.qꝛ numerꝰ ſupior
ꝯtinet inferiorē ⁊ ad minꝰ in vno excedit.Sicut denari
us numerꝰ cōtinet nouenariū ⁊ octonariū ⁊ alios inferi
ores.⁊ ad nouenariū addit vnuꝫ.ad octonarium addit
duo. Nouē eni ⁊ vnū ꝯſtituūt decē.ita accidit in ſpēbꝫ
creaturaꝝ.quelibet ſpēs habet ſaltē vnū gradū eſſentia
lem bonitatis. Alia ſpēs nobilior illū gradū ꝯtinet i vir-
tute ſaltē.⁊ addit aliū gradū bonitatis eſſentialē. alias
eſſet eiuſdē ſpēi.vt verbi gratia. Lapis hꝫ vnū gradū bo
nitatis eſſentialis.qꝛ hꝫ eſſe.vt planta q̄ eſt alia ſpēs vel

genus creature.q̄ habet vltra eſſe aliū gradū bonitatis ſcꝫ vegetari.animal aliud genꝰ creature nobiliꝰ hꝫ vltra eſſe ⁊ vegetari aliū gradū bonitatis ſcꝫ ſentire. Et cum aīalia beſtiaꝝ terre volatiliū celi ⁊ piſciū maris ſint innumerabiliū.habēt etiā inter ſe diuerſos gradus bonitates eſſentiales ꝓpter quos differūt ſpecie.licet nob̄ ſint ignoti.vñ vna eſt maioris bonitatis eſſentialis ⁊ nobilior altera.ſicut mus ꝑfectiꝰ aīal muſca muſcipula nobilior mure canis ꝑfectior muſcipula equus ꝑfectior aīal cane.⁊ ſic de alijs. Homo vero vltra eſſe vegetare ⁊ ſentire habet aliū gradū bonitatis eſſentialis naturaliter ſcꝫ intelligere.Et licꝫ oēs hoīes ſint eiuſdē ſpeciei natura.propter qḋ dicit porphiriꝰ ꝑticipatōe ſpēi oēs hoīes ſunt vnꝰ hō.tñ ſunt valde differētes in bonitate accidentali gratie ſm quā collocant̄ poſtea boni in diuerſis ordinibꝫ angeloꝝ.ſm be.Gre. Perfectiōe aūt grē maximꝰ ſanctꝰ ī via eſt minor infimo oīm angeloꝝ beatoꝝ qꝛ hic viator ille cōprehēſor.ꝓpter qḋ dixit xp̄s de Joha.bap. Mat.xi.Quo nemo maior inter natos mulieꝝ.Qui minor eſt in regno celoꝝ.maior eſt illo.tūc nō erāt in regno niſi angeli.Angeli aūt ſm dyoniſ.⁊ be.tho.in p̄ma pte differūt nō ſolū nūero ſed ⁊ ſpē vnꝰ ab altero ſicut differt equus a boue.⁊ bos a leone.⁊ hmōi.Vñ oportet dicere ꝙ quilibet immediate ſuperior hꝫ vnū gradū bonitatis eſſentialem maiorē immediate ad inferiorē.⁊ ſic etiā maiorē gradum bonitatis gratie ⁊ glīe. Habet ergo infimꝰ angelꝰ maiorē ꝑfectionē ꝗꝫ maximꝰ ſanctꝰ in mundo.ſcd̄s maiorem ꝑfectōem p̄mo angelo.tertiꝰ maiorē. ⁊ ſic de alijs. Et cū angeli infimi ordinis ſint plēs numero ꝗꝫ omnes hoīes mūdi.qñ plēs fuerūt.qꝛ q̄libet hꝫ angelū ꝓprium ad ſui cuſtodiā.cū ſint milia miliū quaſi innumerabiles.aſcendēdo gradatim de gradu bonitatis vniꝰ ad alium maiorem ꝑ ſingulos angelos. Quis iam valeat cōprehēdere.ne dū effari q̄t gradꝰ maxie bonitatis ꝑfectionis gratie ⁊ decoris habebit ſupmus in ordine angelorum infimo.aſcēdendo ad alios ordines ſuperiores. q̄ q̄nto ſunt in ordine ſuperiori.tāto ſunt in nūero multo maiori ſuperior inferiori ordine ſm dñm iohānē dñici. qꝛ maior ꝑfectio ſine cōparatiōe eſt in ſpiritibꝫ ꝗꝫ in corporibus. Sed in corꝑibꝫ elemētaribꝫ ⁊ celeſtibꝫ hoc oſtendit̄ ꝙ ſuperiora corpora ſunt notabiliter maiora ꝗꝫ inferiora. ſicut aqua maior terra.aer maior aqua.ſpera ignis maior eſt aere.Primū celū ſcꝫ lune maius ſpera tota elementari. Et ſecūdū celū maius p̄mo ⁊ ſic de alijs . Et hoc q̄tum ad q̄titatē ꝯtinuā.que in corꝑibꝫ reperit̄. Et cum q̄titas ꝯtinua nō ſit in ſpiritibꝫ videt̄ ꝙ hec ꝑfectio q̄titatis debeat ſaluari ſaltē in q̄titate diſcreta.i.numerali. vt ſuperior ordo ſit maior numero inferiori multo magis. Quantus ergo ⁊ qualis erit ſupmꝰ archangelꝰ.ꝗꝫ excelſior ſupmus in ordine p̄ncipatuū.⁊ ſic de alijs. Quid ergo erit de ſupmo ſeraphin bonitatis pulcritudinis ⁊ ꝑfectōis. Et qꝛ ſuper oēs choros angeloꝝ exaltata eſt bea. Maria mater dñi.multo maior bonitas ⁊ ꝑfectio grē ⁊ glīe reperit̄ in illa.Et ſine cōparatōe in xp̄i hūanitate ꝑmaxime Nō tñ ꝑuenies ad infinitā bonitatē ⁊ oēm ꝑfectōem deitatis.q̄ vna eſt in pr̄e filio ē ſpūſancto.ita ergo trinitas btā cōmunicauit gradꝰ varios bonitatis in creaturis ꝙ nihil ab ea diminutū eſt.ſed oēs illas ꝑfectōes ſine mixtura alicuiꝰ defectꝰ.q̄ tñ mixtura eſt in creaturis.ſibi retinuit ⁊ excellētiora.Cum enī infinita bonitas. dulcedo. pulcritudo.⁊ ſapiā.⁊ potētia eiꝰ. nulli totū cōicauit. q̄a creatura cū ſit finita nō eſt capax infiniti. Jn creaturis etiā angelis ⁊ hoībꝫ bonitas etiā accidētalis vñ pōt adeſſe ⁊ abeſſe ſubiecto p̄ter ſubiecti corruptōem. Jn deo aūt eſt eſſentialis ⁊ mutari nō pōt.ſicut nec eſſentia ſua. Et iō dixit xp̄s cuidā vocāti eū magiſtrū bonū.Nemo bonus niſi ſolus deꝰ ſcꝫ ꝑ eſſentiam . Nā ⁊ ſi oīs creatura bona ſit.nō tñ ꝑ eſſentiā.ſꝫ ꝑ accidēs additū eſſentie.Et qꝛ btī ſpūs vidēt illā infinita bonitatem.auerti ab eo nō pñt.ſed timore reuerētie ſubditi clamāt.Bñdictio ⁊ claritas ⁊ ſapiā ⁊ grāꝝ actio honor ⁊ virtus ⁊ fortitudo deo noſtro.Apoc. Mittentes coronas ſuas ante thronū eiꝰ ex timore ⁊ reuerētie.admirātes immēſitatē bonitatis eiꝰ. Et quilibet etiā viator dicere hꝫ cū ps̄ lxv. Jntroibo in domū tuā eccl'ie militātis.adorabo ad tēplū ſctm̄ tuum eccl'ie triūphātis in timore tuo. Bonitas ei virtutis eſt q̄ maxime dꝫ revereri ſm etiā ethnicos ariſto.⁊ alios.

Quintum quod val. §. V.

de eſt reuerēdū in deo eſt q̄ ad ſuā infinitā pietatē ⁊ miſericordiā. Nā ſm apl'm pater eſt miſerōiaꝝ ⁊ deꝰ totius ꝯſolatōis. Per effectū ⁊ ꝓprietatē rei deuenit̄ ī cognitōeꝫ cauſe eiꝰ.ſicut ꝑ fumū deuenimꝰ in cognitōnem ignis. Oēs aūt creature ſūt q̄dā effectꝰ p̄me cāe ipiꝰ ſcꝫ dei. Jlla aūt creatura clariꝰ nos inducit in cognitōem diuinaꝝ q̄ melior ē.⁊ infinitati magis ꝓpinqua. Hec aūt ꝑculdubio mīa eſt. Quid ei p̄cioſiꝰ vita. Pellē ꝑ pelle.⁊ cuncta que habet homo dabit ꝓ anima ſua.i.vita. Job.i. Et tñ ps̄.lxij.ait. Melior eſt mīa tua ſuper vitas. vtiqꝫ ſuper vitas quaſcūqꝫ. Nā vita carnis.vita xp̄is.vita aīe.vita glīe ⁊ ſi qua alia vita eſt.ex mīa dat̄ ab illo q̄ nulli q̄cꝗꝫ dꝫ. Hec ḡ mr̄ vitaꝝ ⁊ radix. Vñ ſeruata illa regula cōi. Propter qḋ vnūqḋqꝫ ⁊ illud magis . Patet ꝙ melior ē mīa ſuper vitas. Sꝫ ſi vita ē p̄cioſior cūctis opibꝫ.qꝛ opes ordinant̄ ꝓpt̄ ipām ꝯſeruādā.⁊ mīam ſuper omēm vitā. Reſtat vt mīa eiꝰ ſit ſuper oīa opa eiꝰ. Preterea nō ſolū mīa dei eſt p̄cioſa valde.⁊ infiniti ꝓpinqua.ſꝫ ⁊ ipſa infinita. Nā iuxta verbū Eccl'. Scd̄m multitudinē magnitudinis eiꝰ.ſic ⁊ mīa eiꝰ cū ipō eſt. Et ſi q̄rat̄ vtrū mīa dī ſit aliq̄d diſtinctū a deo ⁊ ꝑ ꝯñs creatura. Et ſi ipā mīa put eſt infinita cōicat̄ creature. Rñ.ad p̄mū ꝙ cū nihil ſit in deo p̄ter deū mīa et quecūqꝫ alia ꝑfectio. vt ſapiā. iuſticia.charitas.⁊ hmōi q̄ affirmant̄ de deo.nihil ſūt a deo diſtincta.⁊ ſic oīs creatura in deo eſt deꝰ. Hoc docuit euāgeliſta iohānes cū ait. Qḋ factū ē in ipō vita erat ⁊ vita erat lux hoīm. Et ex hoc manifeſtū eſt ꝙ hō ī deo hō nō eſt ſed deꝰ. Sꝫ in ſe nō deꝰ hō ſed creatura. hoc nō eſt difficile ad intelligendū. Cū igit̄ intellectꝰ diuinus ſit ſimplex ⁊ infinitꝰ vnico actu ꝯtinuo vniuerſa videns. oīa ſunt ibi ipē intellectꝰ ⁊ deus.q̄ tñ in ſe ꝯſiderata put ſunt in actu.neqꝫ ſūt deꝰ.neqꝫ infinita ꝓprie excepta mīa q̄ ⁊ ſi creatura ſit infinita q̄ ad ſuū effectū. vt ſubito dicet̄. Et ad ſm rñdet̄.ꝙ mīa put eſt infinita cōicat̄ creature q̄ ſcꝫ ad ſuū effectū. Certū eſt aūt ꝙ deus cōicauit creaturis ſuis ſuas ꝑfectiōes infinitas finite tñ nō infinite. vt ſapiam.caritatē.eſſentiā.⁊ hmōi.nulli tñ infinite vel infinitū.ſed ⁊ ſctis in patria cōicat ſe infinitū ſed finite. Sola xō mīa cōicat̄ homi infinite.i.ad effectū infinitū. Qḋlibet ei crimē mortale(vt ꝓbat Anſelmꝰ)rōne obiecti eſt culpe īfinite.qꝛ eſt ꝯ illū cōmiſſum q̄ ē bonū infinitū deū.vñ decedēs in eo merito dꝫ puniri pena infinita.vt rñdeat culpe infinite. Que q̄dē pena qꝛ infinita nō pōt eſſe intēſiue.qꝛ tale onꝰ ferre nō poſſet.ſed infinita eſt extēſiue.qꝛ durat imꝑpetuū. Cum igit̄ ſola mīa abſoluat petōrē penitētē ab illa culpa actualiter infinita.⁊ ei reddat deū ſimplr̄ bonū infinitū.atqꝫ dignū ſtatuat. vt deo fruat̄ eterno.qḋ eſt bonū infinitū intenſiue. Cōcludit̄ tanq̄ꝫ notū.ꝙ ſola mīa ipſa eſt infinita.⁊ paſſiue in petōre exiſtēs dici pōt creatura.q̄ actiue eſt ipē deꝰ miſerator ⁊ miſericors.⁊ p̄ſtabilis ſuper maliciā hoīm ſm ꝓpham. Quid ſi dicerē ipām mīam actiuā infinitos ꝓducentē effectus.cōicatā viatoribꝫ . Ecce qꝛ iam ſacerdotibꝫ collata eſt ptās abſoluēdi a ſceleribꝫ maliciaꝝ infinitaꝝ.immo hec abſoluere nō vult deꝰ niſi abſoluat bō

ſacerdos. cui dictũ eſt. Quodcunqꝫ ſolueris ſuꝑ terram ⁊c̃. Math. xviij. Vñ ⁊ leo papa. Multiplex mĩa dei ſic lapſis humanis ſubuenit. vt nõ ſolũ ꝑ baptiſmũ mĩaꝫ ſꝫ etiã ꝑ penitẽtie medicinã ſpes vite repetatur eterne. vt q̃ regenerationis dona violaſſent ꝓprio ſe ↄdẽnantes iudicio ad remiſſionẽ criminũ ꝑuenirẽt. Sic diuine voluntatis p̃ſidijs ordinatis. vt indulgentiã niſi ſupplicatiõe ſacerdotũ nequeãt obtinere. de pe. di. i. multiplex. Preterea etſi multa ſint ꝓpria deo q̃ ſcꝫ ita ↄueniũt deo qꝺ nõ alteri vt creare. beatificare. miracula ꝓpria virtute facere. nil tñ ita ꝓpriũ ſicut miſereri. Et ideo dicit be. Greg. in collecta Deus cui ꝓpriũ eſt miſereri ſemꝑ ⁊ parcere. hoc eſt ei deo ꝓprie ꝓpriũ. Dicitur enĩ ꝓprie ꝓpriũ alicui. qꝺ ↄuenit omĩ. ſ. ſingulari illiꝰ nature ſeu ſpeciei. Soli ſcꝫ illi nature vbiqꝫ hoc ei ↄueniat ⁊ ſemꝑ in omĩ tempe hec habeat. Sic riſibile eſt ꝓprie ꝓpriũ hoĩ. q꞉ ↄuenit hoc ſcꝫ aptitudo ad ridendũ ſoli hoĩ ⁊ nõ alijs aĩalibꝫ. ⁊ omĩ ſingulari hoĩ ſemꝑ ⁊ vbiqꝫ eſt riſibilis ſcꝫ aptus natus ad ridendũ. et ſi nõ in omĩ tpe ⁊ loco rideat. Miſericordia dei igitur q̃ꝫtũ ſcꝫ ad hũc potiſſimũ effectũ cuiꝰ reſpectu dicitur infinita ſcꝫ remittẽdi pctã ↄuenit ſoli deo ⁊ nõ creature. Ego (ait ipſe ꝑ eſaiã) ſolꝰ deleo iniq̃tates tuas ꝓpter memetipſum. Qꝺ cognoſcentes iudei dicebant. Quis põt peccata dimittere niſi ſolꝰ deus. Nec eſt ↄ qꝺ dicit dñs Jeſus ibidẽ ſcꝫ Math. ix. Filiꝰ hoĩs. i. ꝟginis hꝫ ꝑtãteꝫ in terra dimittẽdi peccata. Hoc enĩ poterat inq̃ꝫtũ deꝰ qui vna ꝑſona erat deus ⁊ hõ. Conuenit iſta mĩa omĩ ꝑſone nature diuine. q꞉ patri cui vt patri mĩaꝝ. dixit filius in cruce. Pater ignoſce illis q꞉ neſciũt q̃d faciũt. Lu. xxiij. Conuenit filio dicenti ipſi Magdalene. Remittuntur tibi pctã tua. ⁊ a quo niſi ab eo. qꝺ aduertẽtes q̃ aſtabãt dicebant. Quis eſt hic q̃ etiã peccata dimittit. Lu. vij. Conuenit ⁊ ſpũiſancto. Vñ aplis dictũ fuit a xp̃o. Accipite ſpm̃ſanctũ. quoꝝ remiſeritis pctã remiſſa ſunt. q꞉ ipſe ſpiritus eſt remiſſio oĩm peccatoꝝ cauſaliter. Conuenit mĩa deo ⁊ in eo reperitur ſemꝑ. Nunq̃d obliuiſcetur miſereri deꝰ. pſ̃. q. d. nunq̃ꝫ. Nõ ſemꝑ creat. ſed in ꝑncipio fecit deꝰ celũ ⁊ terrã ⁊ q̃ in eis ſunt Geñ. i. Nec ſemꝑ miracula facit ſed ſemꝑ miſeretur. Quinimmo (vt plus dicã) ante tpꝰ ⁊ poſt tẽpus deus miſericors inuenitur. Nam in ꝑncipio cũ deꝰ creauit ante nõ erat tps. ⁊ tñ miſam fecit mũdũ creando Que maior eſt miſeria q̃ꝫ non eſſe. ⁊ de hac ad eſſe ꝑduxit creaturas. Ecce mĩa dei. Jurauit angelꝰ (vt refert Johã. in apoc.) q꞉ tpꝰ nõ erit ampliꝰ ſcꝫ poſt iudiciũ finale ceſſante ſcꝫ motu ꝑmi mobilis. ⁊ tñ pſ̃. ait. Mĩas dñi in eternũ cãtabo. Vbiqꝫ dei mĩa reperitur. Nã Mĩa dñi plena eſt terra. ait pſ̃. xxxv. Et Dñe in celo mĩa tua. remunerãs vltra ↄdignũ. Sed nec abeſt in inferno mĩa dei de quo minꝰ videtur. q꞉ etſi nõ liberat illos a pena. punit tñ citra ↄdignũ. vt dicere valeant illud Treñ. Mĩeꝰ q꞉ nõ ſumꝰ cõſumpti. i. annihilati. Quis ergo nõ timeat reuerẽdo tam infinitã mĩam ⁊ pietatẽ. Comendabat tulliꝰ ceſarẽ dicẽs Nulla de ꝟtutibꝫ tuis ceſar pietati maior. Dimitto aũt q꞉ ſuſcepit iſrael pueꝝ ſcꝫ deus ſurſum accepit. q꞉ ſibi vniuit carnẽ ex iſrael puero. i. ſeruo ſuo. ⁊ hoc q꞉ recordatꝰ eſt miſericordie ſue.

Sexto eſt deus timẽ. §. VI.

dus timore reuerẽtie ꝓpter ſuã maximã equitatẽ ⁊ iuſticiam. Pſ̃. x. Juſtus dñs ⁊ iuſticias dilexit equitatẽ vidit vultus eiꝰ. Juſtus eſt in ſe nulli vicio ſbiacẽs. Qui enĩ alios hꝫ regere. male põt exercere iuſticiã. iuſticiã ſcꝫ in alios ⁊ corrigere q̃ in ſe malꝰ eſt. Qui ſine pctõ ẽ vr̃m ꝑmus in illã adulterã lapidẽ mittat. Jo. viij. q. d. Reus debet puniri. vt iuſticia dictat. ſed nõ eſt ſm iuſticie obſeruantiã. vt puniatur ab his qui maiori ſunt crimĩe irretiti. vñ ⁊ maiori pena digni. Remota eĩ iuſticia (inquit be. Aug. in. iiij. de ciui. dei) q̃d ſunt regna niſi magna latrocinia. Et vt ait be. Amb. in li. de officijs. Dũ vni parcitur indigno. ad ꝑlapſiõis contagiũ ꝓuocat vniuerſos. Facilitas enĩ venie incẽtiuũ p̃bet delinquẽdi. xxiij. q. iiij eſt iniuſta. Quꝫ iuſticias dilexit ⁊ diligat. patet. q꞉ nullum malũ dimittit impunitũ. Et q꞉ iuſticiã debet tẽperare moderatio. i. pietas. qꝺ ꝑtinet ad equitatẽ. que ẽ rigor iuſticie mĩe dulcedĩe tẽꝑatus. ideo ſubdit. Equitateꝫ vidit vultꝰ eius. Vis ne videre rigorẽ huius regis ⁊ dñi iuſticie. Cõſidera qñ angelꝰ ille ꝑmus lucifer dictus ⁊ cherub plenꝰ decore ⁊ ſapiẽtia. cuiꝰ opimentũ erat omnis lapis p̃cioſus. ſardius. topaſiꝰ. iaſpis. criſolitꝰ ⁊ onix ⁊ berillus. ſaphirꝰ. ⁊ carbũculus. ⁊ ſmaragdus. Nouem exp̃mit noĩa lapidũ p̃cioſoꝝ deſignãtia nouẽ ordĩes angeloꝝ. ſm Greg. in moral. de pe. di. ij. ca. vlt. q̃bꝫ ille optus dicitur. q꞉ ſublimitate ꝟtutis oẽs ſuꝑauit. hic talis et tãtus. ſubito cũ dixit ĩ corde ſuo. Similis ero altiſſimo. nõ eſt opatus. nõ ẽ ore locutꝰ. tantũ cogitauit ſuꝑbiam. ⁊ expulſus a regno. in infernũ demerſus eſt. Licet autẽ deus vt iuſtus dñs oĩa de generibꝫ ſinguloꝝ vitia. diuerſis tpibꝫ ſeuere punierit. vt qꝺlibet ſibi diſplicere oſtẽdat. ⁊ impunitũ credatur nullũ. ꝑmaxime tñ ſuꝑbos. Siquidẽ fratricidiũ in abel factũ a cayn. dñs inultũ nõ ꝑmiſit. Nam vagus ⁊ ꝓfugus ⁊ tremulus diſcurrẽs loco fere a lamech ex eo deſcẽdente ſagittatus eſt. Geneſ. iiij.

Mundũ totũ luxuria infectũ. q꞉ omĩs caro corruperat viã ſuã. dñs iuſtus diluuio pemit. Geñ. vij. Sodomitas peſſimo vitio laborãtes cũ quatuor alijs ciuitatibus igne ⁊ ſulphure cõbuſtos ſubuertit. Geñ. xix. Jſraelitaꝝ cũ moabitis fornicantiũ. xxiij. milia ꝑierũt. Num. xxv. Propter adulteriũ cũ vxore leuite in gabaa ꝑpetratum pene extincta fuit tribꝰ beniamin occiſis ex eis plꝰ q̃ꝫ quinquaginta milibꝫ. Judi. xx. Propter ſtuprũ ⁊ inceſtum ꝑpetratũ ab Amon cũ ſorore ſua thamar. occiſꝰ fuit a ſeruis Abſalon fratris ſui. ij. Regũ. xiij. Propter mollicie i pctm̃. onan a dño interfectꝰ eſt. Geñ. xxviij. Nõ ꝑmiſit diuina iuſticia giezi ex auaricia magnã ſubſtãtiã a naaman ſyro mũdato a lepra petentẽ ex pte helizei. ſꝫ ↄtra volũtatẽ eiꝰ trãſire impunitũ. immo lepra horribili ꝑcuſſus eſt. iiij. Reg. v. Nec heliodoꝝ ſacrilegũ inchoãtem hieruſalẽ ſpoliare ſub onia ſummo ſacerdote vſqꝫ ad mortẽ ꝑ angelos duos flagellauit. ij. Macha. iij. Jaſonem ementẽ ſummũ ſacerdotium a rege Antiocho ac etiã menelaũ inultos nõ dimiſit. ij. Macha. iiij. Sed ⁊ iudas ꝓditor ex cupiditate magiſtrũ tradẽs in manꝰ iudeoꝝ. xxx. argẽteis. laqueo vitam finiuit. Math. xxvij. Achior q꞉ furatꝰ eſt regulã aureã palliũ coccineũ. ⁊ cc. ſiclos lapidatꝰ eſt a populo. Joſue. vij. Gule deditos iſraelitas cũ adhuc eſce carniũ eſſent in ore coꝝ ira dei deſcẽdit ſuꝑ eos ⁊ occidit pĩgues coꝝ. Num. xi. Propter qꝺ ⁊ filij hely. ophni. ⁊ phinees in bello gladio ceciderunt. i. Reg. ij. Inuidia ducti fratres ioſeph cum vẽdẽtes ⁊ tradentes in manus gentiũ. poſt humiliatõem ei iniuſte factam exaltatũ ſuꝑ omẽs. ⁊ iure ab eo increpati. demũ ſubditi ei facti ſunt. geñ. xliiij. Propter quã cãm iudei xp̃m tradentes in manus pylati ad mortẽ duris flagellis caſtigati ⁊ diſꝑſi demũ ipſm dñm ⁊ ſaluatorẽ ↄfitebuntur. ſe ei ꝑ fidẽ ſubijciẽtes. Interea maria ſoror aaron ꝓpter inuidiã ↄtra ipſm murmurãs. lepra ꝑcutitur. Num. xij. Ab accidia deuicti tedio itineris multi ex iſrael in deſerto murmurãtes ſeueritate diuine iuſticie igne ↄſumpti ſũt Num. xi. Jra ⁊ odio furens ſaul rex ꝑmus iſrael contra dauid. morteqꝫ ei pluries intentãs. necnõ ⁊ phitoniſſaꝫ maleficã ↄſulẽs. diuina exigẽte iuſticia ſeipſm in vtreqꝫ pemit. i. Reg. vlt. Qua ꝑmoti illi de tribu effraim ⁊ iniuſte ↄ iepte q̃ victoriã habuerat ↄ ammonites ſeditiõem faciẽtes. ⁊ bellũ ↄ galaaditas q̃ iuuerãt in ꝑlio iepte. oc-

cti ſunt de effraím quadragintaduo milia. Judi. xij. De populo iſrael idolatrātē ad vitulū aureū dū moyſes ſtabat in mōte occiſa ſunt. xxiij. milia ex eis. Propter incredulitatē populꝰ ille q̄ egreſſus eſt de egypto numero ſexcenta milia abſqꝫ ꝑuulis ⁊ mulieribꝫ. Propter murmuratōnem nō eſt ingreſſus terrā ꝓmiſſionis niſi duo. caleph ⁊ ioſue. Num. xiiij. Sed ⁊ moyſes ⁊ aaron ad aquā ꝯtradictiōis ꝓpter infidelitatē ꝑuati ſūt. Num. xx. Sūt ⁊ alia vitia a diuina iuſticia iudicata. vt patet ex ſacris oraculis ⁊ libris gētiliū. Sꝫ nullū ita ſeuere ſicut ſuperbia. ⁊ ꝯgrue. qꝛ magis directe bellat ꝯ̄ eū. Un̄. deus ſupbis reſiſtit. inq̄t Jaco. in ep̄la ſua. Regula etiā tradita ꝑ ỽgiliū. i. vi. En̄. Romanis ꝑncipibꝫ fuit. ꝑcere ſubiectꝭ. ⁊ debellare ſupbos. Et dei mater maria. Diſpſit ſupbos mēte cordis ſui. Lu. i. Un̄ ꝑmos parētes poſtq̄ꝫ inuaſit ſupbia edētes pomū vt eſſent ſicut dij. iuſticia dei de paradiſo expellēs in has mūdi miſerias exiliauit. Gen̄. iij.

In ſecūda etate nemroth cū ſuis volentes turrim babel ad celū vſqꝫ ptingentē edificare. quaſi exiſtimātes ſe ꝯtra deū poſſe defendere ſi aliud diluuiū iuaderet. ex diuina iuſticia ꝯfuſi ſunt a ſupbia ſua diuiſis linguis vt ſe intelligere nō valerēt. Gen̄. xi. Diſpſis aūt nemroth vt tyrānꝰ cepit alijs dn̄ari ⁊ opp̄mere. In tertia etate creuit ſupbia. Nam pharao dn̄i mādatis reſiſtēs. nec decē plagis hūiliatus ſed obduratus ꝯ̄ dn̄m ꝓlians ī mari rubro cū ſuis. ſubmerſus eſt. Exo. xiiij. Et in populo illo ꝑtrāſeunti ꝑ deſertū cū ſupbia exurrexiſſet in dathan ⁊ abyron ambientibꝫ moyſi ducatū ⁊ chore hanelāte ad aaron ſacerdotiū. ſciſma facientibꝫ ⁊ rebellionis ꝯtēptū. diuina iuſticia multā tantā elationē abire nō voluit. ſed apta eſt terra ⁊ deglutiuit dathan ⁊ operuit ſup congregationē abyron. ⁊ exarſit ignis in ſynagoga coꝝ ⁊ flāma cōbuſſit petōꝛes chore cū cōplicibꝫ ſuis. Nūe. xvi. In quarta etate ſaul ſupbū q̄ mādatis dei ⁊ ſamuelis noluit obedire humiliauit a regno reprobās. i. Reg. xv. Superbū illū immaniſſimū gygantē golyath philiſteū. deum iſrael ex ſupbia blaſphemantē. Dauid humilis ⁊ adoleſcēs inermis ꝯ̄ eū ꝑualuit in funda ⁊ lapide. i. Reg. xvij. Ozias rex iuda (⁊ ſi al's bonus) in ſupbiā elatus. q̄a ꝑſumptuoſe ſe ingeſſit in officio ſacerdotali offerēs incēſum dn̄o. leproſus effectus eſt. ij. Paral. xxvi. Sennacherib cū innumerabili multitudine obſidēs hieruſalem ⁊ dicēs. qꝛ deꝰ coꝝ nō poſſet liberare eos ab eo. in vna nocte ſupbia eiꝰ occiſa ſunt ab angelo centūoctogintaquinqꝫ milia. vt patet Eſa. xxxvij. ca. Sed magis effrenata ē q̄n ambicioſiſſimꝰ ille abſalon ⁊ vanꝰ vſurpauit ſibi dominiū ⁊ regnū patris. eū vſqꝫ ad mortē ꝑſequēs. Sed neſcit diuina iuſticia patrociniū ꝑſtare criminibꝫ ⁊ tante temeritati. Nam elatū illū quercus ꝑ vanos capillos tenuit ſuſpēſum. mula quā equitabat cū dimittente. donec ioab ꝑnceps exercitꝰ dauid hoc ſciēs ⁊ applicās lanceis ſuis trāſfodit. ij. Reg. xviij. Adonias etiā hoc regnuꝫ affectās ꝯtra ſalomonē fratrē quē dauid pater vtriuſqꝫ ſtatuerat regē. occiſus eſt. iij. Reg. ij. In q̄nta etate adhuc magis oſtētata eſt ſupbia ipa. Nam nabuchodonoſoꝛ elatus in ſupbiā. vt ſibi aſſcriberet monarchiam nō deo. in mentē feralē mutatꝰ eſt inter feras. a regno ſegregatus. in deſerto habitās ꝑ ſeptē tempa quouſqꝫ ſuam ſupbiā cognoſceret ⁊ peniteret. Dan̄. iiij. Alius nabuch. forte nepos qui holofernē ꝑncipē exercitꝰ ſui miſerat per regiones cū innumerabili multitudine. vt ſibi ſubiugaret oēm terrā dn̄io ſuo. ac deos exterminaret. vt ſolꝰ ipſe deus haberet in terra. quē mirabiliter diuia iuſticia humiliauit. ꝯfudit tantā ſupbiā ꝑ iudith caſtiſſimā ⁊ magnanimē que illiꝰ caput abſcidit. ⁊ oīs exercitꝰ eiꝰ debellatus eſt. Judith. xiij. Aman quoqꝫ agagites qui volebat adorari a mardocheo. ⁊ qꝛ ſupbie illiꝰ nolebat illi fauere. queſierat totū genus vna die vbicunqꝫ eſſet ꝑ orbē ſub aſſuero gladio exponi. cū magna equitate iudicatꝰ eſt. vt in cruce quā parauerat mardocheo ad ſuſpēdium in ea ipē appenderet liberatiōe facta a morte in populo iudeoꝝ. Quid de antiocho q̄ cum tāta ſupbia efferatꝰ eſt in iudeos. ⁊ cōminatꝰ eſt hieruſalē deſtructiōem. ⁊ leges dei mādauit nō ſeruari ſed gentiliū. ⁊ nō deū ſed iouem adorari. nōne morte dira vermibꝫ ſcaturiēs cōſumptus eſt. Cōfeſſus demum qꝛ iuſtū eſt ſubditū eſſe deo. ⁊ mortale nō paria ſentire de deo. ij. Macha. ix. vbi multa de eiꝰ ſupbia ⁊ punitōe. Et de nichanoris ſupbia ⁊ punitiōe habes. ij. Macha. vlt. In. vi. etate. ⁊ ſi deus ad ſupbiam ſupandā humiliauerit ſeipm̄. formā ſerui accipiens. ⁊ demū vſqꝫ ad mortē ignominioſiſſimā crucis. nō tn̄ in petōꝛibꝫ ſupbia eſt extincta. veꝝ ⁊ repullulans eſt humiliata ⁊ ꝯfuſa. Nam herodes iniquus antipas qui iacobū decapitauit. ⁊ petrū incarcerauit. cum q̄daꝫ die cōcionaret coꝛā populo. ⁊ veſte aurea ⁊ argētea indutus radijs ſolis ſup eum reuerberantibꝫ. valde gl'ioſus ⁊ fulgidus appareret. Populo ei acclamāte laudes dei ⁊ nō hoīs. indeqꝫ elatus in ſupbiā. iuſte punitꝰ. angelo eū ꝑcutiēte. ⁊ cū magnis cruciatibꝫ ſpm̄ emittentē. Nō minori ſupbia herodes ſecūdus aſcolonita xp̄m in paſſiōe deriſit indutū veſte alba. qui ꝑus iohannē baptiſtā decapitauerat. Sed ⁊ ꝑmus qui innocētes occidi fecit. vt xp̄m regē veꝝ cū eis extingueret. equali ſupbia vſus. et iuſticia ꝯdemnatꝰ eſt. De gayo impatoꝛe qui voluit coli vt deꝰ. Et de coſdroe qui crucē ſecū tulerat in perſidē. Et poſtea de iuliano apoſtata impatoꝛe. Et de dyocletiano ⁊ maximiano quāto ſtudio ſupbie ſue ſunt conati extinguere nomē xp̄i. exterminare ecclīam. ꝯculcare fidem. Quoꝝ tn̄ ſupbia ⁊ malignitas ad nihilū redacta eſt. et iuſte punita. ⁊ ecclīa magiſ ac magis exaltata. Timebūt ergo gentes nomē tuū dn̄e. ait pſ. ſcꝫ vidētes iuſticiam tuam. qꝛ nil inultū dimittis malū. Et oēs reges terre gl'iam tuam cum magna reuerentia adorantes.

Septimo timēdus. §. VII.

eſt deus timoꝛe reuerētie ꝓpter ſuā eternitatē ⁊ ꝓuidētiā. Eccs. v. Ne dicas coꝛam angelo nō eſt ꝓuidentia. ne foꝛte iratus dn̄s ſup ſermones tuos diſſipet omīa opa manuum tuaꝝ. Ubi ſunt multa ſomnia ⁊ plurime vanitates ⁊ ſermones innūeri. tu vero deū time. hec ibi. Somnia appellat ſalomō diuerſas fantaſias aliquoꝛuꝫ male ſaentiū de diuina ꝓuidentia. qꝛ ſicut in ſomno videtur aliq̄d eſſe q̄d in veritate nō eſt. ita aliquibꝫ viſum eſt bene ſentire de his que eueniūt in mundo. ⁊ tn̄ nō ſic eſt. Quidā enī euentū reꝝ humanaꝝ attribuebāt fatis dicentes. Fatis agimur. credite fatis. Et illud. Te tua fata premūt. vocātes fatū ꝯſtellatōem ſeu influxū ſyderum. ſub quibꝫ nati ſunt homīes. quibꝫ moueant neceſſario ad bonū vel malū. Alij dicebāt oīa euenire a caſu ⁊ foꝛtuna. In quoꝝ ꝑſona loquit ſalomon dicēs. Uerti me ad alia que vidi ſub ſole. nec velociū eſſe curſum. nec foꝛtium bellū. nec ſapientū panē. nec doctoꝛuꝫ diuitias. nec artificū grām. ſed tēpus caſuſqꝫ in oīmbꝫ. Alij vt plato poſuerūt diuinā ꝓuidētiā nō ſe extēdere ad res hūanas ⁊ minima. ſed tm̄ circa celeſtia. In quoꝝ ꝑſona dic' Job. Circa cardines celi ambulat. noſtra aūt nō ꝯſiderat. Sꝫ iſta oīa ſunt ſomnia ⁊ vana ⁊ nō credēda. Et ideo ſignāter ſubdit. Tu vero deū time. tanq̄ꝫ eū qui omīa videt. ⁊ de oībꝫ ꝓuidet. oīa recte diſponit. Un̄ dr̄ Sap. xij. Tu aūt dn̄e dn̄atoꝛ virtutꝭ omīa cū tranq̄llitate iudicas. ⁊ cū magna reuerētia diſponis nos. Subeſt eī tibi poſſe cū volueris. Et petrus in canon̄. ſua. Oēm ſolicitudinē veſtrā ꝓijciētes in eū. q̄m ipī cura eſt de vobis. Et Pſ. Jacta cogitatū tuū in dn̄o ⁊ ipē te enutriet. Quinimmo

ſcribitur. Sap. xij. Ipſi eſt cura de oĩbꝫ. Nec enĩ quia
cũ magna cura ꝛ diligẽtia diſponit de corpibꝫ celeſtibꝫ.
de angelis ꝛ hoĩbꝫ. ideo minꝰ curat de minimis ꝛ vilibꝫ
rebꝫ. ſed de quibuſcũꝙ infimis vſꝙ ad ſingularia intẽ
dit. Vñ ꝛ be. Aug. in. ij. de ciui. dei ait. Deꝰ ſummꝰ ꝛ ve
rus cũ ybo ſuo ꝛ cũ ſpũſancto. que tria ſunt vnꝰ deꝰ omi
potẽs creator ꝛ factor oĩs aĩe oĩſꝙ corpis cuiꝰ pticipa
tione ſunt felices oẽs. qui ſunt ỹitate nõ vanitate felices
Qui fecit hoĩem rõnale aĩal ex aĩa ꝛ corpe. qui eũ peccan
tem nec impunitũ dimiſit. nec abſꝙ mĩa dereliquit. qui
nõ ſolũ celũ ꝛ terrã. nõ ſolũ angelũ ꝛ homĩem. ſed nec exi
gui ꝛ ↄtemptibilis animãtis viſcera. nec auis pennulã.
nec herbe floſculũ. nec arboris foliũ ſine ſuaꝝ partiũ cõ
ueniẽtia. ꝛ quadã veluti pace dereliquit. Nullo mõ cre
denda eſt regna hoĩm. coꝝũꝙ dñationes ꝛ ſeruitutes a
ſue puidẽtie legibꝫ alienas eſſe voluiſſe. Et boe. de ꝓhi
ca ↄſola. O qui ppetua mũdũ rõne gubernas. Terrarũ
celiꝙ ſator tps q ab euo ire iubes. ſtabiliſꝙ manẽs das
cuncta moueri ꝛc. Cum quãta aũt reuerẽtia puideat no
bis ꝛ diſponat. qs nõ obſtupeſcat. quot varietates her
baꝝ. fructuũ. animaliũ. piſciũ. auiũ. in cibũ dedit. quot
aromatica ↄceſſit vini. quãtes diuerſitates veſtiũ. habi
tationũ. documẽta. interiora incitamenta ad bonũ. ſan
cta ſacramenta. ſanctoꝝ exẽpla. flagelloꝝ erudimẽta. qs
enarrabit. Miſteriũ aũt incarnatõis ꝛ dñice paſſiõis
ad noſtrã redẽptionẽ tã immẽſam ad nos ſpãlẽ dilectio
nem qs cõprehẽdere. nedũ exꝑmere valeat. ꝛ merito dice
re valeat illud Michee. Popule meꝰ qd tibi vltra face
re potui ꝛ nõ feci ad puidendũ tue ſaluti. Sed valde ti
mendũ. ne ingrati inueniamur. Nam quãto plura nob
beneficia collata ſunt. tanto maiora ſupplicia preparata
ſi ſalutẽ noſtrã neglexerimꝰ. Sed econtra vltra p̃dicta
bona multa habemꝰ hic ꝛ in patria. ſi timuerimꝰ deum
ꝛ fecerimꝰ bene. vt ait thobias filio. Thobie. iiij. De
hmõi puidẽtie beneficijs dicit be. Berñ. in li. de ↄſider.
Amat deꝰ vt charitas. nouit vt ỹitas. ſedet vt equitas.
dñat vt maieſtas. regit vt ꝑncipiũ tuet vt ſalus. opat
vt ỹtus. rutilat vt lux. aſſiſtit vt pietas. Quid ergo ẽ de
us quo ad vniuerſos ſpectat finis. Quo ad deitationez
ſalus. Quo ad ſeipm nouit. Quid eſt deꝰ. volũtas. omĩ
potentia. beniuolẽtia. virtus. lumẽ eternũ. incõmutabil
ratio. ſumma beatitudo. creans mẽtes ad ſe pticipãdũ.
viuificãs ad ſentiendũ. afficiẽs ad appetendũ. iuſtificãs
ad pmerendũ. dilatãs ad capiendũ. accendẽs ad zelum.
fecundãs ad fructũ. dirigẽs ad equitatẽ. informãs ad be
niuolentiã. moderãs ad ſapiam. roborãs ad virtutẽ. viſi
tans ad ↄſolatiõem. illuminãs ad cognitiõem. ppetuãs
ad immortalitatẽ. impellẽs ad felicitatẽ. circũdans ad ſe
renitatẽ. Hec be. Berñ. Hec oĩa ſumma puidet beni
uolẽtia. Vñ ſm Joh. damaſ. deus grece dicit theos. Et
theos vno mõ dicit a then qd eſt circũire ꝛ fouere. quia
ỹtute ꝛ influxu ſuo oĩa circũiens. oĩa fouẽs. oĩbꝫ puidet.
ſm illud ps. Apis tu manũ tuã ſcꝫ puidentie. ꝛ imples
oĩe aĩal benedictõne. Timeat ergo deũ oĩe ſemẽ iſra
el. i. oĩes fideles. ait ps. Qui non ſpreuit neꝙ deſpexit
deprecatiõem paupis. Paupis dico naturali ſenſu. pau
peris eterna ſubſtãtia. paupis ỹtute grẽ. paupis ſpiri
tu. ſed oĩbꝫ puidet p capacitate ſua. Et timor dñi preci
pue reuerẽtialis. de quo eſt ſermo. gloria. ꝛ gloriatio. leti
cia. ꝛ corona exultatõis. vt dr Eccl. i.

Titulus decimuſquitus.

de bono pietatis.

De pietatꝫ eminẽtia ꝛ dignitate. Ca. j.

D E dono pietatis vi
denda ſunt tria. Eminẽtia dignitatꝫ. exi
ſtentia eius qualitatis. ꝛ pmanẽtia eternitatis. Pro de
claratione p̃mi ſciendũ ſm be tho. ij. ij. q. cxxi. ar. i. ꝙ do
na ſpũſſancti ſunt quidã habituales diſpoſitões aĩe.
quibꝫ aĩa eſt pmpte mobilis a ſpũſancto. Inter ceteras
aũt motiones que ſunt a ſpũſancto. mouet ſpũſſanctus
ad hoc ꝙ affectũ quendã filialẽ habeamꝰ ad deũ vt pa
trem ſm illud apli ad Ro. viij. Accepiſtis ſpm adoptio
nis filioꝝ dei. in quo clamamꝰ abba pater. Pietas ḡ
ſm ꝙ cultũ. i. reuerentiã exhibet deo p inſtinctũ ſpũſſã
cti eſt donũ ſpũſſancti. Põt aũt ↄſiderari excellẽtia hu
ius doni q̃ꝫtum ad tria ſcꝫ q̃ꝫtum ad ſuã regulã. q̃ꝫtum
ad ſuã differentiã. ꝛ q̃ꝫtum ad efficaciã. ſeu vtilitatem.

Pietatis excellẽtia ↄſideratꝰ q̃ꝫtuꝫ ad tria

Quantũ ad p̃mũ certũ eſt ꝙ q̃ꝫto regula dirigens
eſt nobilior. tanto actus illa regula regulatus ꝛ menſu
ratus eſt nobilior. Sed ỹtus accipit pro regula aliquid
humanũ ſcꝫ dictamẽ rõnis. Donũ vero accipit p regla
aliquid diuinũ ſcꝫ inſtinctũ ſpũſſancti. verbigratia, In
horribilibꝫ fugiendis vel pſequẽdis differenter dirigit
fortitudo. que eſt ỹtus ꝛ fortitudo que eſt donũ. qr p for
titudinẽ q̃ eſt ỹtus hõ aggredit terribilia ſm ỹtutẽ hu
manã. Sed p fortitudinẽ que eſt donũ hõ aggredit ter
ribilia vtẽs diuina potentia p confidentiam quaſi ſua.
Similiter ſe hꝫ in cõmunicatõnibꝫ q̃ ſunt ad alteꝝ pie
tas ỹtus. ꝛ pietas donũ. qr pietas q̃ eſt ỹtus accipit p
regula ꝛ mẽſura aliqd humanũ puta obſeruans vel de
bitũ vel ↄgruũ eiꝰ qui cõicationẽ facit. Sed pietas q̃ ẽ
donũ in cõicatõibꝫ accipit p regula ipm deũ. qr cõicat ſe
ad alteꝝ. vtẽs deo quaſi ſeipo. vt ſcꝫ ea q̃ ipm decẽt i hu
iuſmodi cõicationibꝫ quaſi deo vnitꝰ exequat. Vñ dñs
ad bñficientiã exẽplo celeſtis patris exhortat. qui ſolez
ſuũ oriri facit ſup bonos ꝛ malos. Sic ergo pꝫ differen
tia. qr in alijs cõicatiõibꝫ põt attẽdi aliqua hũana ratõ
cõicãdi alteri vel liberalitas in paruis donis. vel magni
ficentia in magnis. vel iuſticia in debitis. vel decentia in
gratuitis. qr talem dare decet. vel vtilitas vel aliqd hũa
num. Sꝫ ꝙ rõ his terminis nõ claudit. vt hõ tm̃ tribu
at hoĩ q̃ꝫtũ debet. vel q̃ꝫtũ expedit ei q tribuat. ſed q̃ꝫtũ
eſt a deo acceptũ diuinũ bonũ qd in ſe vel in pximo re
lucet. hoc ſupra hũanũ bonũ eſt. Et hoc fit p donũ pie
tatis. hec be. tho. in ſcripto ſup. iij. ſentẽ. di. xxxiij. arti. ij.

Scdo põt ↄſiderari excellẽtia huiꝰ doni pietatis q̃ꝫ
tum ad ſuã differẽtiã. Poſſet enĩ aliqs dicere ꝙ pietas
nõ eſt donũ ſed ỹtus. qr Grego. i. moral. dicit ꝙ pietas
idẽ eſt qd mĩa. ſed mĩa eſt ỹtus. iõ opat ſm hũanũ mo
dum. ergo ꝛ pietas nõ eſt donũ. ſed ỹtus opans ſm hũa
num modũ nõ diuinũ. Rñdet ꝙ mĩa ꝛ pietas i hoc dif
ferunt. quia mĩa ſtudet ad reuelandũ miſerias pximoꝝ
ex eo ꝙ pximi ſunt ei ↄiuncti vel ꝓpinquitate ſanguinis
vel familiaritate. vel ſaltẽ nature ſimilitudine. In omni
bus enĩ miſcdis accipit pro mẽſura aliquid humanũ ſi
cut alie virtutes. Sed pietas q̃ eſt donũ ſpũſſancti mo
uet ad releuandas miſerias pximoꝝ ex aliquo diuino
ſcꝫ inq̃ꝫtũ ſunt in filio dei vel diuia ſilitudine inſigniti.
ita ꝙ mĩa in ſuo actu vtit aliqua regula hũana. ſed pie
tas que eſt donũ vtit regula diuina. Et p hoc patet ꝙ
pietas eſt potior miſcdia. ſicut donũ pfectiꝰ virtute. Hec
be. tho. ſup. iij. ſen. di. xxxiij. ar. v. Tertio põt ↄſiderari
eminẽtia huiꝰ doni q̃ꝫtum ad reuerentiã ſic. Quãto ali
quid mõ nobiliori deo cultũ ꝛ reuerentiã exhibet. tanto
eſt excellentius. Sed hoc facit pietas prout eſt donum
ſpũſſancti. Qd quidẽ probat. tum cõparãdo pietatem
ad ỹtutẽ religionis. tum cõparãdo ipam pietatẽ put eſt
donũ ad eam q̃ eſt ỹtus. Et inq̃ꝫtum ad religionẽ cõpa
rat. licet religio que exhibet cultũ deo ſit potior pietate q̃
eſt virtus exhibens cultũ ꝛ reuerentiã patri carnali. tñ
pietas que eſt donũ eſt nobilior religione. quia exhibere
cultũ deo vt patri. qd facit pietas que eſt donũ excellen

pietas ꝛ miſericor dia in hoc differunt

tis eſt ꝙ̃ exhibere cultū deo vt creatori ⁊ dño. quod facit religio. Ex quo patȝ pietatē donū excellenti⁹ religione virtute. ſm bea. tho. ij. ij. q. cxxi. arti. i. Comparādo autem pietatē donū ad ipam ꝑut eſt virtus. etiā ꝓbaꝛ pietatem donū excellentiorē ea inq̃ʒtū virtus. Ex eo videlicȝ ꝙ pietas donū reſpicit in actu ſuo aliqd diuinū vt filiatiōem diuinā ꝑ grām. vel diuinā ſilitudinē. Sȝ pietas virtus aliqd humanū vt familiaritatē ꝓpinqtate vel nature ſimilitudinē. Et ſic patet ꝙ eſt potior. vt dctm̄ eſt. ſ.

In quo aūt conſiſtat §. I.

Pietas donū habȝ .v. act⁹ in via.

In quo aūt conſiſtat ita queſites mētis ſcȝ pietas donū. q̃ʒtū ad actū eius. Sciendū ſm be. Tho. ſuꝑ. iij. ſen. di. xxxiiij. art. v. ꝙ pietas donū hȝ in via qnq̃ʒ actus. ſed vnū ꝑncipalē. alios quatuor ſecūdarios. Prim⁹ ergo actus ei⁹ eſt quē habet in via. deo cultū. id eſt reuerētiā exhibere. nō ſolū ꝓpter debitū ſed ⁊ ꝓpter ꝯdignū. q2 deus honore ⁊ reuerētia eſt dign⁹ interiori affectu ⁊ exteriori actu vt fit ī proſtratōnibȝ. genuflexionibȝ. inclinatōnibȝ. ⁊ ſacrificijs. ex hoc Malach. i. Fili⁹ honorat patrē ſuū. Et ſi ego pr̄ veſter. vbi eſt honor me⁹. ait ipe. Deute. xxxij. Nunqd non ipe eſt pater tuus qui poſſedit ⁊ fecit ꝗ ad corpus. ⁊ creauit ꝗ ad aīam te. Vñ apl's ad Titū. Sobrie ſcȝ ꝗ ad ſe. iuſte ſcȝ quo ad ꝓximū. pie ſcȝ quo ad deū viuam⁹ in hoc ſeculo. expectātes ⁊c. Secūdus act⁹ eius ꝓpter dī reuerētiā etiā ſanctos honorare. q2 ſunt tēpla dei. ⁊ organa ſpūſſancti. i. Cor. vi. An neſcitis. q2 templū dñi eſtis vos ⁊ ſpūſſanct⁹ habitat in vobis. Et alibi Honore inuicē ꝑuenientes. ⁊ ꝑcipue ꝑſidētes ꝗ in regimīe repſentāt ꝑſonā dei cūcta regētis. Petrus in canoñ. i. Regē honorate. Et be. Aug. in regula. Honore corā deo ꝑlatus ſit vobis. Hui⁹ rō eſt. q2 ſicut actus pietatis q̄ eſt virtus. eſt nō ſolū exhibere cultū ſeu reuerentiā patri carnali. ſȝ etiam oibȝ ſanguine iunctis. ſm ꝙ ꝑtinēt ad patrem. ita et actus pietatis q̄ eſt donū nō ſolū deo. ſed ⁊ oibȝ q̄ pertinent ad deū ſibi ꝯiūctis ꝑ grām vel ꝑ ꝑſidētiā. ⁊ hmōi. Apl's. i. ad Thi Sectare iuſticiā. pietatē. fidē. caritatem. patiam ⁊c. Terti⁹ actus pietatis q̄ eſt donū. eſt ſcripture ſacre intellecte nō ꝯtradicere. cū ſint vba dei. Que enī aliqs venerāt ⁊ colit. ei⁹ etiā vba in reuerētia hȝ ⁊ nōſim pugnat. niſi falſa repirenꝛ. Nam vt ait phs. Duobȝ amicis exiſtētibȝ platone ⁊ vitate ſanctū eſt ꝑhonorare vitatē. Et q2 in vbis ſcripture ſacre nō pōt eſſe falſitas. iō ſpcet ſi nō intelliganꝛ veneranda ſunt. Hūc actū eſſe pietatis ponit Aug. in li. de doctrina xpiana. i. ad Thim. iij. Manifeſte magnū pietatis ſacrm̄ qđ manifeſtū ē ī carne iuſtificatū ⁊c. Quart⁹ actus ei⁹ eſt ꝯſtitutis in miſeria ſubuenire. Et rō eſt. q2 ſm be. Greg. i. moral. idem eſt qđ mīa ſcȝ in actu exteriori q̄ eſt ſubuenire miſerie proximi. differūt tñ ī motiuo miſerēdi. vt ſupra dctm̄ ē. Miſericordia aūt miſerie ſubuenit. Et ſm hoc be. Greg. ibi dicit. ꝙ pietas inſiſtit opibȝ mīe. Et ſm hoc etiā dic be. Hiero. vel Aug. ſm alios. Nō memini me vidiſſe aut legiſſe mala morte ꝑiſſe ꝗ exercuit opa pietatis. q2 ſcȝ ſi peccator talis eſt. opa illa pietatis ꝓcurat ſibi ꝯpunctiōem ⁊ reuerſiōem ad deū. Quint⁹ actus eſt ſine offenſiōe ī medio nationis praue ⁊ ꝑuerſe ꝯuerſari. ⁊ inter eos conuiuere. vt dicit be. Aug. in li. de doctrina xpiana. Vñ et petrus in. ij. canoñ. ca. ij. ait de Loth. Aſpectu quidem ⁊ auditu iuſt⁹ erat. habitās inter illos q̄ de die in diē aīaȝ ei⁹ iniqs opibȝ cruciabāt. Nouit aūt deus pios de tētatione eripere. Oēs hi actus vnā ⁊ eandē regulā ⁊ mēſurā habēt ſcȝ diuinā reuerētiā. q̄ ipe de⁹ eſt dign⁹. vel honorem quo de⁹ eſt dign⁹. Et iō actus pietatis q̄ eſt in via ē vnus q̄ eſt ꝑcipuus ⁊ ꝑncipalis ad quē alij oēs reducūtur vt ad cām ſuā. vt dicit be. Tho. vbi. ſ. Vñ apl's ad Thi. ij. Mandat oratōes ⁊ obſecratiōes fieri in eccleſia ꝑ his q̄ ſunt in ſublimitate ꝯſtituti. vt tranquillā vitā ⁊ quietā agam⁹ in omī pietate ſcȝ reuerētia diuini cul⁹. Et di. xli. ca. ꝑ ſimoniā dicit. Pietatē in ꝑuatis domibȝ nō ꝯcludētes oēm locū in noīe dei edificatū honoram⁹. Et ꝯgregatiōem in eccleſia factā ad vtilitatē cōmunem recipim⁹ ⁊ bona opa que ſupra vires in fratres paupes exercenꝛ ſm eccl'iaſticas traditōnes beatificam⁹. Itē be. Aug. ſuꝑ pſalterium. Si aliqñ humana infirmitate pedes noſtri in aliqđ peccatū mouenꝛ. inſurgūt lingue iniquiſſime inimicoꝝ. cum fuiſſet miſerendū. irridēt impij vnde pij dolent. v. q. v. §. Sed aliud.

De permanētia pieta. §. II

De permanētia pietatis ⁊ efficientia ſeu vtilitate. Sciendu ſm bea. Tho. ſuꝑ iij. di. xxxiiij. ar. v. ꝙ actus pietatis remanebit in patria q̃ʒtū ad ſuā menſurā ⁊ regulā ad quā pietas attēdit ſcȝ adherere ipi deo. Et etiā q̃ʒtū ad eos quibȝ beneficia ꝑſtare paratus erat ſcȝ q̃ʒtū ad effectū vt ſcȝ beniuolentias eis ſeruet. ⁊ de oibȝ coꝝ bonis habeat gaudiū ⁊ leticiam. vñ in eis nō erit cōmunicatio ad ſupplendā negligētias ſicut eſt apud nos. ⁊ ꝑ ꝯñs iſte actus pietatis qui eſt in via ſubuenire ſcȝ ꝯſtitutis in miſeria. nō erit in patria. q2 nulla ibi negligētia. nulla miſeria. q2 oēs ſuā ſufficiētiā a deo accipiēt. Erit tñ in eis cōicatio ad augendā leticiam ſm modū illius patrie ſm quē ſuꝑiores aliquid influūt in inferioribȝ. vt dicit Dyoniſi. Vñ poſt diē iudicij ⁊ ante ꝑcipuus actus pietatis qui ē donū ī patria. eſt reuereri deū in affectu filiali. qui ꝑcipue tūc erit ſm illud Sap. v. Ecce quō cōputati ſūt inter filios dei. Erit etiam mutua honoratio ſanctoꝝ adinuicē. Nunc autem ante diē iudicij miſerenꝛ ſancti etiā eos qui in ſtatu huius miſerie viuūt. hec bea. Tho. vbi ſupra. De vtilitate ⁊ efficiētia pietatis nota qđ ait apl's. i. ad Thi. iiij. Exerce teipm̄ pietatē. Nam corꝑalis exercitatio ſcȝ ieiuniorum ⁊ abſtinētie ⁊ hmōi ad modicū quidem vtilis eſt. Pietas aūt ad oīa valet ꝓmiſſionē vite que nūc ē habens ⁊ future. Scribēs aplus ad Titū epm̄. oſtendit ꝙ epiſcopus ⁊ quilibet miſcđie viſceribȝ totus debet effluere. qđ ſignificat illa abundās inunctio capitis eorum in ꝯſecratōne ipoꝝ. Hinc eſt ꝙ de tumbis quorūdaȝ ſanctoꝝ qui in miſcđie ⁊ pietate fuerūt ꝑcipui. oleū manat. vt bea. Nico. be. Cat. be. ⁊ be. walpurgis. ⁊ in huius figurā in veſtibȝ ſūmi ſacerdotis pendebāt malogranata intexta. que cū refrigerēt innuebat ꝙ miſcđia ꝑſidentiū debet ſubditos refrigerare. Valere aūt dicit pietas ad oīa. Ad tempalia quidē ſm illud Prouerb. xxviij. Qui dat pauꝑi nō indigebit. quimmo nō ſolum ſufficientiā ſed abundentiā habebit. Prouerb. xiiij. In oīm opere bono erit abundātia. ſicut legiꝛ de ſancto Johanne patriarcha alexandrino ꝑijſſimo ad pauperes. q̄ quanto plus dabat pauꝑibȝ. tanto plus ei deus mittebat ꝑ diuerſas ꝑſonas ad diſtribuendū. Valet ad ſpiritualia ꝓmerenda. Vnde beat⁹ Ambroſ. Omis ſumma chriſtiane religiōis in miſericordia ⁊ pietate cōſiſtit. quā aliquis ſequēs ⁊ ſi lubricum patiaꝛ carnis. ſine dubio vapulabit ſed nō ꝑibit. Qđ oportet ſane intelligere quia vel intelligiꝛ de eo q̄ ⁊ in lapſu carnis cecidit in ꝑteritum. iſm penituit. ⁊ abſtinere diſpenit. Vel ſi intelligitur de eo qui opa pietatis exercet in mortali exiſtens: tūc opa pietatis valēt ſibi ad ꝓcurandū gratiam occaſionaliter non cauſaliter. Nam dicta opera pietatis ſunt occaſiones. vt adiutus precibȝ eoꝝ quibȝ exercet exeat de peccato. Valet ad eterna promerēda. Unde Hieronim⁹ ait. Pietas expectat beatā ſpem ⁊ aduentū glorie magni dei. Sicut enī impietas magni dei formidat aduentum. ita pietas de ſuo opere ſecura ⁊ de fide iudiciū preſtolatur. Et quia ſumme pietas fuit in virgine

ſ. de miſ. ⁊ ei⁹ multiplici vtilitati. tit. v. ca. xviij.

et eſt ſup oīes ſanctos ⁊ ſanctas. cui cantamus. O cle
mens. o pia. o dulcis ỽgo maria. Jdeo de ipā virgīe ma
ria vt fonte pietatis. ſiue q̄ʒtū ad actū diuini cultus et
reuerētie. ſiue q̄ʒtū ad actū miſerationis ⁊ ſubueniendi
paupibꝫ. ſubſequēter in iſto titulo diffuſi⁹ agem⁹ per ca
pitula diſtinguendo ⁊ p modum predicatōnis.

Q virgo maria eſt mater noſtra quadrupliciter.

Capitulum ſecundum.

Ecce mater tua. Johā
nis. xix. loquit̄ de iſta matre pš. dicēs. Ma
ter ſyon dicet homo. homo nat⁹ eſt in ea ⁊ ipe fundauit
eam altiſſim⁹. Hec ſm trāſlatōem. lxx. quā ſequit̄ beat⁹
Aug. ſup pſalteriū. ⁊ obſcura ſatis eſt locutio. Pōt autē
ſic exponi. homo dicet ſyon mater. Sʒ videndū eſt. q̄s ē
iſte hō qui dicit. cui dicit ſyon. de qua matre dicit. Eſt
aūt hō iſte dn̄s ieſus de⁹ ⁊ hō de quo ꝓphete. Ecce veni
et de⁹ ⁊ hō. homo vtiq̄ʒ aīal ratōnale. ab initio ſol⁹ ſue
ꝯceptōnis ratiōe vtens vt pfectus om̄i ſapīa ⁊ gratia. ⁊
inter natos nunq̄ʒ a rōne deuiās. Jpe eſt ille hō. q̄ nat⁹
eſt in ea matre. que eſt. ⁊ ciuitas dei dicit̄. nō ex virili ſe
mine. ſed qđ in ea natū eſt. de ſpū ſancto eſt. Math. i.
Et ipe idē hō eſt altiſſim⁹ deus. qui ſol⁹ altiſſim⁹ funda
uit eam ciuitatē in qua habitauit nouē mēſibꝫ vt matre
ſua. Si queris cui ſyon dicit. Rn̄deo q̄ ſyon ſpūali. i.
eccleſie. Jnterp̄tat̄ enī ſyon ſpeculatio. ibi in ſyon erat tē
plum dn̄i. in quo ver⁹ cultus exercebat̄ offerēdo oblatō
nes ⁊ ſacrificia vero deo. Significat igit̄ apte eccl'iaʒ ſā
ctam in qua ſpeculamur deū in militāti p fidē. in trium
phanti p ſpem. Et in ea ſola vere colit̄ deus. ⁊ offerūtur
ſacrificia vera bonoꝝ opeꝝ. q̄ deo ſunt grata ⁊ nō extra
eam. Quid aūt dicit iſte hō Jeſus ſyon. i. eccl'ie illud
mater ſcʒ eſt tibi patrē habebas miſericordiaꝝ accipe ⁊
matrē toti⁹ cōſolatōnis ⁊ miſerationū. Ecce mater tua
o ſyon. o eccl'ia. q̄ eſt mater mea volo vt ſit ⁊ mater tua.
Mea eſt mater naturalis. tua ſit mater ſpiritualis. Ec
ce mater dei ſaluatoris. eſt mater petōꝛs i eccl'a. Sʒ iu
deus hoc vt pfidus nullo mō vult credere q̄ beata ma
ria ſit mater dei ⁊ homīs. Et ſm hoc dicit trāſlatio no
ſtra q̄ fuit be. Hieronimi. Nūq̄d ſyon dicet hō. homo ſcʒ
q̄cūq̄ʒ q̄ʒtūcūq̄ʒ ſinglarꝭ p̄dicatoꝛ ⁊ doctoꝛ. nūq̄d dicet ſy
on. i. ſynagoge ſeu populo iudeoꝝ. cui⁹ cultus erat pro
pter templū in materiali ſyon. Jſtā ỽitatē mirabilē quā
ſubdam. ita vt credāt eā. q. d. nō. Neq̄ʒ petrus neq̄ʒ pau
lus. ſed neq̄ʒ ipe xp̄s dixit hāc ỽitatē ꝓplo iudeoꝝ q̄ vo
luerit credere. Ecce ỽitas quā nō vult credere ⁊ iō vt p
fidi damnant̄ hō nat⁹ eſt in ea ciuitate dauid. i. virgine
maria. ⁊ ipe natus in ea. xp̄s eſt ille altiſſim⁹ de⁹ qui ſo
lus ſanct⁹ p eſſentiā. ſol⁹ dn̄s p vniuerſalē ꝓuidentiam.
ſol⁹ altiſſim⁹ p om̄ipotentiā. qui fundauit ⁊ fecit ciuita
tem iſtā ỽginē gl'ioſam. quā inhabitauit. Jdem vnus
de⁹ ⁊ hō. vna pſona fundatoꝛ ⁊ creatoꝛ virginis p diui
nitatē nat⁹ in ea p humanitatē. Sʒ tu fidelis q̄ credis
beatā ỽginē matrē dei ⁊ hoīs. ⁊ ſm hanc fidē recte ee
uerſaris. Ecce mater tua. Johā. xix. Jmpatoꝛ celeſtis do
minus Jeſus xp̄s in throno crucis reſidēs p hoc dictū
ſuo oꝛe ꝓlatū loquēs iohāni matrē ſuā ỽginē ei dedit in
matrē. ipm iohannē matri ſue adoptās filiū. Nec virgo
mater. ⁊ ſi longe inferioꝛē ab eo indignata eſt talē filiuʒ
ſuſcipe. Et iohānes ipe. ⁊ ſi tali ⁊ tam digniſſima matre
ſe indignū agnoſceret intelligēs ſui ꝓfectū. cū om̄i reue
rētia ex illa hora accepit eam in ſuā ſcʒ matrē. Quia ve
ro iohānes interp̄tat̄ in quo eſt gr̄a. cuilibet etiā q̄ iohā
nes dicit̄ ⁊ exiſtit. nō noīe ſed ei⁹ interp̄tatiōe. in quo. ſ.
eſt gr̄a gratū faciēs. dat̄ virgo maria in matrē. vt dici
poſſit. Ecce mater tua. Anſelm⁹. Mater dei facta ē ma
ter noſtra. Et vere optime pijſſima ⁊ pfectiſſima mat̄
om̄ibꝫ modis. Sicut enī pater dicit̄ aliq̄s genitura. cu
ra. etate. honoꝛe. affectu. Sic oībꝫ his modis beata vir
go mater nobis eſt. Primo enī ſicut xp̄s nos genuit ver
bo ỽitatis ad eſſe ſpūali grē. qđ pfecti⁹ eſt q̄ʒ eſſe natura
le in cruce patiēdo. ita ⁊ beata virgo nos genuit ⁊ pepe
rit in maxis doloꝛ⁹ filio cōpatiēdo penas immēſas p
nobis patiēti. ita exponit Albert⁹ magn⁹ illud Eſa. vl.
Parturiuit ſyon filios ſuos. i. btā virgo maria. que ſpe
culabat̄ miſteriū paſſionis. Jnterp̄tat̄ enī ſyon ſpecula
tio. Parturiuit ſumme ꝯdolēdo in paſſiōe filij. Se
cundo mater eſt cura. Eſa. xlix. Nunq̄d pōt mulier obli
uiſci infantē ſuū. vt nō miſereat̄ filio vteris ſui. q. d. nul
lo mō ſed magnā curā hʒ vt ꝓuideat ei de nutrimēto et
neceſſarijs. Et q̄ʒuis amoꝛ patris ad filiū ſit ſolidioꝛ. a
moꝛ tn̄ matris eſt tenerioꝛ. Et hinc eſt q̄ puulus magis
recurrit ad matrē p his que vult q̄ʒ ad patrē. q2 expitur
magis a matre q̄ʒ a patre obtinere qđ petit. O quanta
eſt cura beate ỽgini de nobis. O his apit ſinū miſcdie
ſue. nec eſt qui abſcōdit ſe a caloꝛe beneficioꝝ ei⁹. Sile
at miām tuā o virgo beata. Ait be. Bern̄. Quicunq̄ʒ i
neceſſitatibꝫ ſuis te inuocantē ſibi deeſſe ſenſerit. Sicut
curā habuit vt ꝓuideret apud filiū de defectu vini ī nu
ptijs in chana galilee celebratis. Et qđ ait ſapiēs. Ubi
nō eſt mulier ingemiſcit eger. Et vere pōt īcelligi đ hac
muliere quā fili⁹ ſuus ſic vocauit. cū ait. Mulier ecce fi
lius tuus. Nō repit̄ aliquē ſanctoꝝ ita cōpati ⁊ adiuua
re in infirmitatibꝫ ſpūalibꝫ ⁊ coꝛpalibꝫ egris pſonis ſic
mulier hec beata ỽgo maria. Tertio mater eſt antiq̄
tate. ſicut homīes antiqui dicunt̄ patres. ſic ⁊ mulieres
antique matres. Sed que antiq̄oꝛ btā ỽgine maria. Ab
initio inquit ⁊ ante ſecula creata ſum. ⁊ vſq̄ʒ ad futuruʒ
ſeculū nō deſinam. Eccl'i. xxiiij. Creata ſiquidē fuit ī mē
te diuina ante ſecula. i. p̄deſtinata. vt eſſet mater dei. et
inde mater noſtra. Nec vſq̄ʒ ad futuꝝ. i. ad aliā vitā pa
trie poſtq̄ʒ fuit in mūdo nata. nō deſinit pietatē ⁊ miſe
ricoꝛdiā exhibere inuocantibꝫ eam. Eſt ergo antiquita
te maria mater. Quarto eſt mater dignitate ⁊ honoꝛ
re. Sicut qui ſunt in dignitate cōſtituti dicunt̄ patres.
ita ⁊ mulieres in dignitate p̄latienis dici pn̄t matres.
vn̄ abbatiſſe dicunt̄ p̄late quaſi matres. Sed q̄ digni
oꝛ. q̄ ve honoꝛabilioꝛ. ⁊ cunctis p̄ſidentioꝛ beata ỽgīe ma
ria. Regina eī dicit̄ celoꝝ in antiphona eccl'ie. dn̄a ange
loꝝ mater dn̄i ⁊ ñantiū omni vtiq̄ʒ laude digniſſima.
q2 ex ipā oꝛtus eſt ſol iuſticie xp̄s de⁹ noſter. Quīto
ex maxima affectione ad bonū populi iudeoꝝ Razias
dicebat̄ pater coꝝ. vt. ij. Macha. penul'. Sed nunq̄ʒ fu
it aliquis ſanct⁹ vel ſancta ita affecta ad ſalutē ⁊ omne
bonū populi chꝛiſtiani. ſicut beata virgo maria. Unde
cum xp̄us vellet tribus lanceis mundum perdere ꝓpter
tria vitia mūdi. ſcʒ ſupbie. auaricie. ⁊ luxurie. Beata vir
go p̄cibꝫ ſuis obtinuit dilatōem ſentētie. dicēs ſe miſſu
ram in mundū ad predicandū beatū Dominicū ⁊ btm̄
franciſcū cum ſuis. ⁊ vt ſic reducerent̄ vt habet̄ in leg̃
da beati Dominici. Ecce igitur mater tua.

Sed qualis ſit iſta ma. §. I
ter. ipe declarat ſic de ſe loquēs ſeu eccl'ia in pſona eius.
Eccl'i. xxiiij. Ego mater pulcre dilectōnis timoꝛis ⁊ agni
tionis ⁊ ſancte ſpei. Matrem ſe haꝝ quatuoꝛ ỽtutum
dicit. quia eas in mente ꝯcepit p infuſionē gratie. ⁊ par
turiuit iſtos filios. qñ ad actū haꝝ ỽtutū proceſſit. Pri
mo pulcre dilectōnis p eximiā charitatē. Scđo timoꝛis
reuerētialis p ꝓfundiſſimā humilitatē. Tertio agnitio
nis ſcʒ fidei p firmiſſimā veritatē. Quarto ſācte ſpei ad
omne bonū ⁊ ſupnam felicitatem. De p̄mo Canti. ij.
Jntroduxit me rex in cellā vinariā ſcʒ ⁊ introduxit ī me
charitatem. De ſecūdo Luce. i. Turbata eſt in ſermone

tius. ⁊ laude ꝓpter humilitatẽ. De tertio Luce. i. Beata
que credidiſti. beat⁹ Auguſti. Prius ꝯcepit fide q̃ꝫ car
ne. De quarto Ecci. xxxiiij. In me omĩs ſpes vite ⁊ ꝟtu
tis. Extende vt placet. Ex his etiã verbis innuit̃ re-
ſpectu quoꝝ ſit mater adoptiua. Cum enĩ vt dictũ eſt
ſit facta mater adoptiua iohãni. qui interpretat̃ in quo
eſt gratia. mater eſt coꝝ que habẽt grãm. Et quia a gra
tia quatuor iſta ſemp ꝓcedũt. coꝝ eſt mater qui habent
iſta quatuor. Ecce igit̃ mater tua ſcilꝫ tui. qui ſcꝫ habes
rationalẽ dilectiõem. qꝛ ego mater pulcre dilectiõis. Ecce
mater tua ſcꝫ tui qui habes filialẽ timorẽ. quia ego ma-
ter timoris. Ecce mater tua ſcꝫ tui qui habes ſalutarem
cognitiõem. quia ego mater agnitiõis. Ecce mater tua.
ſcꝫ tui qui nõ pſumis. ſed ex merito ſperas. quia ego ma
ter ſancte ſpei. Pulcra dilectio eſt. vt diligat̃ amic⁹ in
deo. ⁊ inimicus ꝓpter deũ. vere pulcra. quia cũ luce gra-
tie ⁊ clara fame. Math. v. Diligite inimicos vt ſitis fi-
lij patris veſtri qui in celis ẽ ſcꝫ dei. Et ſic eritis filij ma
tris veſtre ſcꝫ beate Marie. Sine timore dei nõ pote-
rit quis iuſtificari. ait ſapiẽs. Sed qui deũ timet ſcꝫ fili-
aliter nihil negligit ſcꝫ eorum que ſunt neceſſaria ad ſa-
lutem ⁊ gloriam dei. Salomon ait Ecci. vij. Salutaris
cognitio incipit a ſeipſo. Seneca. Principiũ ſalutis co-
gnitio ſui. Breuiſſimã iſtam orationem faciebat ⁊ doce
bat bea. Augu. Dñe nouerim te. nouerim me. Et vnum
inducit ad reliquũ. Expecta dñm ait ps. Quo ad quar
tum cuſtodi vias eius vt hereditate capias terrã ſcꝫ vi-
uentiũ. Si ergo diligis eum ⁊ proximũ. ⁊ times filiali-
ter offendere eum. ⁊ conaris cognoſcere teipm̃. ⁊ ſperas
ratõnabiliter in ſupnum premiũ. non pſumendo de vi-
ribus tuis. hec eſt ſancta ſpes. Ecce mater tua beata vir
go Maria.

Poſſunt etiam ad- .§. II.

aptari iſta quatuor ad quatuor ſtatus eccl'ie ſcꝫ pſiden-
tes. incipiẽtes. pficientes. ⁊ pficientes. ſup perfectos ſin-
gulis ſingula attribuendo. Quib⁹ omĩb⁹ eſt mater pia
adiuuãdo ⁊ ſuccurrendo. Primo ⁊ pſidentib⁹ quidẽ
congruit pulcra dilectio ſcꝫ erga deũ ſe ⁊ pximum. Et iõ
chriſtus petrũ inſtitutur⁹ in preſidentẽ ⁊ paſtorem eccle
ſie. interrogauit ter ſi eum diligeret. Johã. vlti. Horũ be
ata virgo eſt pia mater adiuuãs in neceſſitatib⁹. vt pa-
Maria his ẽ mr̃. tuit in Leone papa. cui reſtituit manũ abſciſam. Et in
beato Dominico cuius ſubditos fratres oſtẽdit in viſio
ne beate marie tenere ſub clamide ſue protectiõis. Se
cundo incipientib⁹ ꝯgruit timor. Inde enĩ mouent̃ ad
cauendũ mala ⁊ penitendũ ex timore. Vñ dicit Eſa. A
timore tuo dñe ꝯcepimus ⁊ peperimus ſpiritũ ſalutis
Et horũ eſt mater beata virgo maria procurãdo recon-
ciliatiõem deo. ſicut in figurã mulier ſapiẽs. Tecuites re
conciliauit abſolonẽ patri ſuo dauid. ij. Reg. xiiij. Et cui
dam moniali egreſſa de monaſterio poſt tempa ex mere
tricio reuertẽti ad penitentiã ⁊ religionẽ. impetrauit be-
ata maria pro ea peccatoꝝ veniã. Et adiuuat ad vincẽ
dum diabolũ in tentationib⁹. Sicut in figurã. Occidit
iudith holofernẽ. Judith. iij. ca. Tertio pficientib⁹ cõ
uenit agnitio. vt dicit Salomõ Eccl'. ix. Neſcit homo fi-
nem ſuum. Et ideo ſequit̃. Sicut piſces capiunt̃ hamo
ſic capiunt̃ homĩes tempe malo. Quod ps. ꝯſiderãs ait
Notum fac mihi domĩe finem meũ. finẽ vltimum ꝓpter
quã factus ſum. quia tu es vt ad illud me dirigã. No-
tum fac finẽ proximũ mei opis. vt intelligã me recta in-
tentõne facere opera. nõ vt videar ab hoib⁹ ſed ad glori
am dei. Notum fac finem meũ. i. vt frequẽter intelligaꝫ
me eſſe in vita finiendũ. ⁊ omĩa iſta mũdana dimitten-
do pro te. Et quia iſtis ꝯgruit cognitio que lux eſt ſpiri-
tualis. ideo dicit Salomõ ꝓuerb. iij. Juſtoꝝ ſemita qua

ſi lux ſplendẽs pficit ⁊ creſcit vſqꝫ ad pfectũ diẽ. Hi enĩꝫ
intendũt ad pficiendũ in ꝟtutib⁹. Hoꝝ mater eſt beata
virgo maria. precib⁹ ⁊ exemplis dando eis ſubſidiũ. Eſt
enĩ figuratiue illa rebecca q̃ filiũ ſcꝫ iſrael qui interptat̃
videns deũ. docuit ⁊ iuuit refectiõem offerre patri ſua-
uem. cum veſtib⁹ odoriferis. vt benedictõem patris ob-
tineret. Apparẽs ipa magiſtro rainaldo corpe īfirmo Exẽpla.
in ꝟtutib⁹ pficienti. vnxit eum ſanãdo corpus. ⁊ mentẽ
roborando. ac habitũ ordinis predicatoꝝ quẽ ferret oſtẽ
dendo. quẽ ordinẽ fuerat ingreſſus. qui poſtea feruentiſ
ſime pdicando multos ⁊ magnos viros traxit ad reli-
gionem. Ipa eſt mater agnitõis que reuelauit nobiliſ-
ſimis romanis ⁊ diuitib⁹ viro ⁊ vxori ſue cupientib⁹ ſe
tradere in obſequiũ ipius ꝟginis ac pape. vt in loco vbi
de mane inuenirẽt niues pter nature ſolitũ. quia de mẽ-
ſe auguſti ibi eccleſiã ſuo nomini dedicarent. Quia ma-
ne ſequẽti repta. fabricata eſt ad honorẽ eius eccl'ia in vr
be ſancte marie maioris. Quare aũt ꝯgruit perfectis
ſancta ſpes non ſperare in pncipib⁹ vbi non eſt ſalus.
nec in tempalib⁹ diuitijs. qđ eſt vanũ. nec in ſuis virib⁹
qđ eſt ſupbie. ſed in eterna beatitudine. Et hec eſt ſancta
ſpes. Cõtemplant̃ enĩ eterna bona. que nõ vident̃ ſꝫ ap
petunt̃ ſumme ab eis. vt dicãt cum aplo. Cupio diſſol-
ui ⁊ eſſe cum xpo. Et noſtra ꝯuerſatio in celis eſt. Horũ
mater eſt beata maria pcurando eis ꝯſecutõnem eterne
beatitudinis. Eſt enĩ figuratiue illa berſabee que inter-
pretat̃ puteus ſeptim⁹ ꝓpter plenitudinẽ omniũ gratia-
rum que ſuis precib⁹ petijt ⁊ obtinuit a dauid regnum
ſuũ dari filio ſuo ſalomoni. ij. Reg. xv. Hec eſt que ſu-
it ciliciũ cum ſerico ſancto viro bea. tho. cantuarienſi ar-
chiepiſcopo mandãs ei vt interdictũ factũ ſimplici ſed
optimo ſacerdoti. qui quotidie miſſã celebrabat ad ſui
honorẽ nec aliã ꝓpter ſimplicitatẽ dicere nouerat. vt nõ
ampli⁹ celebraret. relaxaret. Quod ſimplex ſacerdos faci
ens ⁊ ſignificãs bea. tho. ex parte beate marie ⁊ ſignum
datum de cilicio occultato ab ea ſuto illũ ab illo interdi-
cto abſoluit. Hec apparens vt matrona venerabilis
ad fontẽ quendã cuidam ruſtico qui miſſus erat a filio
ſuo ei apparẽti ad immergendũ tres panes quos habe
bat phibuit. Sed reuerſus ad eũ ſcđo ⁊ tertio vnũ im-
merſit. alios duos reſeruãs ex iuſſione beate marie de-
clarãtis ei ſe eſſe virginẽ matrẽ. ⁊ eum qui ſibi apparue
rat ⁊ mãdauerat panes tres immergi in aquã erat fili⁹
eius qui iratus ꝓpter peccata hoĩm mũdũ in ptes tres
diuiſum quaſi volebat delere. in cui⁹ ſignum tres panes
iuſſerat immergi. ſed ipa ſententiã retinuerat. Veruꝫ ad
placandũ dei irã oẽs albis induti facerẽt pceſſioneꝫ ad
penitentiã reuertẽtes. Et illa diſperãte ſimplex ille ruſti
cus p diuſas mũdi ptes diuulgauit. vñ ſecuta ẽ magna
nouitas in vniuerſo orbe apud chriſticolas. vt oẽs ma-
res ⁊ femine cuiuſcunqꝫ etatis ⁊ ꝯditõnis albis induti
pceſſiones multas facerẽt. Anno dñi Milleſimotrigẽ-
teſimononageſimonono in eſtate. ⁊ multa bona ſecuta.
Et poſtea anno ſequẽti Milleſimoquadringenteſimo
ſecuta eſt peſtis vniuerſalis nimia. vt tertia pars homi
num moreretur. Ecce mater tua ad quam recurras.

De conceptione ⁊ ſanctificatione beate marie.
Capitulum tertium.

De conceptu et ſancti-

ficatione beate marie. In ciuitate ſanctificata
requieui. inquit diuiſa ſapiẽtia. Ecci. xxiiij. Adaptatur
ſermo iſte ad virginẽ glioſam de cui⁹ cõceptiõe vel po-
tius ſanctificatõne eccl'ia ſolennitatẽ facit. De hac ciuita
te precinens cantor ſpũſſancti dauid inquit ps. lxxxvi.
Glorioſa dicta ſunt de te ciuitas dei. que ab ieſu ſyrac
dicta eſt ciuitas ſctificata. nec de aliqua creatura pura

ſunt vnq̄ȝ dicta tā glioſa q̄ȝ de ꝟginne maria. Vñ in cō
mendationem Judith pulcerrime: ſapiētiſſime ⁊ caſtiſſi
me ⁊ ꝯſtantiſſime que liberauit pplm̄ dei de manu ini/
micoꝝ. ⁊ figurauit hanc ꝟginē btiſſimā. liberatricē po/
puli fidelis de manibꝫ demonū. dixit ſumm⁹ pōtifex Jo
achim. Tu glia hierl'm. ſ. ciuitatis. tu leticia ppl'i iſrl'. nō
dixit. tu glioſa in ciuitate. ſed tu ipa glia ciuitatis hierl'm
q̄ dicebatur ciuitas dei. q2 ſolēnis dei cult⁹ ibi erat. Glioſa
igitur dicta ſunt de te. Circa quā p̄nt tria notari.

Diuiſio. the matis

Eius ꝟtuoſitas perfectiſſima. quia ciuitas.
Eius ſingularitas ſublimiſſima. quia dei.
Ei⁹ nobilitas famoſiſſima. q2 glioſa dicta ſunt de te.

Quantum ad primū. §. I.

omīs aīa pōt dici ciuitas. Sȝ aīa cuiuſlibet reprobi di
citur ciuitas babilonis. q̄ interptatur ꝯfuſio. q2 plena ē ꝯfu/
ſione peccatoꝝ. ⁊ in ea regnat nabuchodonoſor diabol⁹
in ſupbia ſua. Anima aūt cuiuſlibet electi dr̄ hierl'm. q̄
interptatur viſio pacis. in qua regnat ſalomō rex pacific⁹.
Hierl'm aūt edificatur vt ciuitas ex auro ⁊ argento ⁊ lapi/
dib⁹ precioſis. i. dilectionis dei ⁊ ꝓximi opib⁹. cū medi/
tatiōibꝫ ⁊ contēplatiōibꝫ ꝓcioſis ſup fundamentū fidei
ieſu xp̄i. Et niſi dn̄s cuſtodierit ciuitatē anime. fruſtra
vigilat qui cuſtodit eā. Verū nulla aīa ꝓprie pōt dici ci/
uitas niſi beata virgo maria. Vñ per excellentiā ciuitas
dicitur ꝓpter tria. Primo ꝓpter plenā vniōnē. Scdo ꝓpter
ꝯgrua ꝓpulſionē. Tertio ꝓpter rectā gubernatōeȝ. Ciui/
tas dr̄ quaſi ciuiū vnitas. Vñ ſaluator noſter cū miſit
duos ex diſcipulis ad ciuitatē hieroſolymā. q2 plena erat
ſectis ⁊ diuiſionibꝫ ⁊ peccatis. nō dixit. ite in ciuitatē. ſȝ
in caſtellū. ſeruans illam regulā. Si te priueris nec no/
mē habere mereris. Jn aīa noſtra ſunt quaſi ciues mul/
ti ⁊ varij cogitatus noſtri. ⁊ affect⁹ ſeu deſideria quaſi
viri. paſſiones aūt quaſi mulieres. Qui oēs debēt ꝯue/
nire in vnū. ſ. vt ꝯformēt ſe diuīe volūtati. querēdo ſem/
per gliam dei ⁊ profectū ſalutis. Sed qs eſt hic ⁊ lauda
bimus eū. Nullus eſt eīm tā cōpoſite felicitatis etiam in
ſpiritualibꝫ inq̄t ſanct⁹ Seuerin⁹ qui nō in aliquo cum
ſua fortuna rixetur. Nunq̄ȝ ei ait Job in eodē ſtatu ꝑma/
net. Quis ē qui ſp in omni tpe ſuo cogitatu ⁊ affectu di/
rigatur ad dnm. ⁊ nō videat in mēbris ſuis legē ꝯcupiſcē
tie repugnantē legi mentis ſue. ſaltē ad venialia. vn̄ pax
ibi nō videtur ꝑfecta. cū caro ꝯcupiſcit aduerſus ſpiritum.

Maria ꝑ excellētia dr̄ ciuitas ꝓpt tria.

Porro vnū ē neceſſariū. ſ. adherere ꝑfecte deo ⁊ ſecū in
oībus vnū ſpiritū eē. qd̄ optime fecit maria q̄ optimam
ptē elegit in oībus vnū. ꝓ certo ſcim⁹ ait. Odilo in ſmo
ne. q2 omnis marie actio intenta ſemꝑ fuit in dn̄o. Se
cundo ciuitatē vt ſit bene ꝓpulſa. ne facile capiatur ab ho/
ſtibus ⁊ circūquaq̄ȝ habeat foſſata ne poſſit appropinq
ri ad muros. qd̄ fit circa aīe ciuitatē ꝑ humiliationē. qua
qs ſeipm̄ deijcit ⁊ infra ſe ſtatuit. cognoſcens ſe ad ima
deſcēdere ex ꝓpria ꝯditione ⁊ inclinatiōe ad mala. Debet
etiam ciuitas eē in portis bene cuſtodita ⁊ vigilata. Nā
vt dicit Hierē. ix. Mors ingreſſa ē per portas noſtras.
Porte noſtre anime ſunt ſenſus exteriores per quos in/
trat mors peccati ad animam per viſum: auditum: gu/
ſtum: odoratū ⁊ tactū: videlicet niſi vigilanter cuſtodiā
tur. Nec ſufficit cuſtodia angeloꝝ de qua dn̄s ꝑ prophe
tā. Sup muros tuos hierl'm poſui cuſtodes ſcȝ angelos
tota die non tacebunt ſcȝ excitantes animā ad bonum ⁊
deū laudandū. Sed oportet ꝙ quilibet per ſe inuigilet
per ꝯſiderationē ⁊ diſcretionē. ne ingrediatur inimic⁹ ali/
cuius vanitatꝭ ꝑ ipās portas. nec egrediatur ciuis ſb̄ ſpe
cie alicuius boni defectus curioſitatis. Vñ in figura le
gitur. ij. Reg. iiij. ꝙ iſboſeth fili⁹ ſaulis rex iſrl' qui poſue
rat ancillā ad cuſtodiā porte palacij ſui. q2 nō ſtetit vigi
lans. ſed dormitauit ingreſſi per portā principes latro
num rechab ⁊ banaa clam occiderūt illū in lecto ſuo quie/
ſcentē. Sic qn̄ ꝯſideratio vigilans ⁊ diſcretio que debet
cuſtodire portas ſenſuū dormitat ⁊ nō vigilat ad cuſto/
diendū. ipi demones latenter ſuggeſtionibꝫ malis ſubin
trant. ⁊ ablatis frugib⁹ virtutū animā occidūt. Opor/
tet etiā ciuitatē eē fulcitā victualibꝫ ⁊ aq̄. ne fame ⁊ ſiti
pereat. Victualia ſūt ſacramēta que aīaȝ reficiūt. Aque
ſunt doctrine ſacre quibus contra calorem laborum ⁊ tē
tationem refrigeratur. Omnia iſta fuerūt perfectiſſime in
virgine. ⁊ ideo ꝑ excellentiā ciuitatis dicitur. Fuit enim
humilitate profundiſſima. Reſpexit ait humilitatem
ancille ſue. Et q̄ȝtomagis ſe humiliauit ⁊ occultauit vir
tutes ſuas. tantomagis de⁹ illa manifeſtauit vt imple/
retur illud qd̄ ait filius ſuus. Matth. Nō pōt ciuitas
abſcondi ſupra montē poſita. i. ſuper altā ꝑfectionē ꝟtu
tum. Optime cuſtodiuit ſenſus ſuos ⁊ nihil inquinatū
introiuit in illā. Sacrā ſuſcepit tpe ſuo q̄ ei ꝯgruebant.
Nam pie creditur. ⁊ baptizata ⁊ ꝯfeſſa ⁊ cōicata ſm Al/ Infra ti. xv. c. xvi.
ber. ſup Miſſus ē. Nō quidē pctā que nō habebat. q2
vt b. Aug. ait. Cū hūilitatis ea mētiris. ſi nō eras pecca
trix. mētiēdo efficieris. qd̄ euitares. xxij. q. ij. Sȝ ꝯfitebatur
ſe nō eē dignā tātis bnficijs ſua ꝟtute. Nō deficiebant ī
ea aque ſalutaris doctrine. Vn̄ Luc. ij. dr̄. Maria con
ſeruabat oīa verba hec ſcȝ dicta a filio ⁊ de filio ꝯferens
in corde ſuo. ſ. cū his q̄ de eo p̄nunciata erant a ꝓphetis.
Et ſic fluminis impet⁹ feruētis ſcȝ ſapiētie letificat ciui/
tatē dei ſcȝ be. maria. Tertiū qd̄ req̄ritur ad bonitatem
ciuitatis eſt bonū regimē ⁊ gubernatio eius. Nā vt dr̄
Eccli. x. Ve terre cui⁹ rex puer eſt. i. cui⁹ rector ſenſibilibꝫ
intendit vt puer. Ecōtra ſalomō in ꝓuerbijs. Jn bonis iu
ſtoꝝ exaltabitur ciuitas. Et Gran⁹ dic. di. viij. q. j. ꝙ apd̄
platonē illa ciuitas iuſtiſſime ordinatur in qua q̄ſq̄ȝ ꝓprios
neſcit affect⁹. i. paſſiones ⁊ appetitos ſuos inordinatos
Eſt ergo in ciuitate aīe vt rex vel regina volūtas que hȝ
impare oībus potētijs. Et dicit ſalō. De⁹ ab initio con
ſtituit hoīeȝ ⁊ reliq̄t eū in manu ꝯſilij ſui. ī ptāte ⁊ liber
tate arbitrij. poſuit ante eū malū ⁊ bonū. ad qd̄cūq̄ȝ vo/
luerit extēdit manū ſuā. Sȝ ſi volūtas ꝑtō ꝯſenſit. iaȝ
nō eſt dn̄a ſed ſerua. ⁊ nō niſi male pt talis ciuitas ani/
me gubernari. Ne aūt erret regina iſta volūtas dȝ ſemꝑ
hr̄e ꝯſiliū cū rōe. ſm illō ꝓuerb. Oia fac cū ꝯſilio. ⁊ poſt
factū nō penitebis. Rō ḡ eſt ꝯſiliari⁹ Sȝ ſynderiſis ſecre
tari⁹ q̄ nūq̄ȝ fallit arguēs illicita ⁊ vitia approbās. Fan
taſia ⁊ memoria ſunt referēdarij. Cogitatiōes ꝟo deſide
ria ⁊ paſſiōes ſunt ſubditi q̄ hn̄t regi'ari. Et cū bn̄ regitur
dic dn̄s d̄ ea. Ciuitas fidel' iuſticia hitauit in ea. Eſa. ij.

Secūdo notatur eius. §. II

ſingularitas maxīa in ſanctitate in eo qd̄ dicitur dei. Hec
pōt dici ciuitas illa de qua ioh. in apoc. Vidi ciuitatem
ſctām hierl'm deſcendentē de celo a deo parā: vt ſponſaȝ
ornatā. Hec eſt beatiſſima ꝟgo maria ciuitas ſancta. q̄
mūda deo dedicata ⁊ firmata. Et ſic in ſyon firmata ſuȝ
Eccli. xxiiij. Hierl'm dr̄ viſio pacis in ea. vn̄ ipe ait. Jn
omnibꝫ requiē queſiui. Deſcendentē de celo vt a deo edi/
ficatā ⁊ datā in ciuitatē refugij peccatoribꝫ. vt a deo pa/
ratā ꝟtutib⁹ vt ſuā poſſeſſionē. vt ſponſam ornataȝ om
ni grā. vt ſponſa eēt dei patris. ex qua virtute ſpiritus
ſancti filiū generaret cōem filiū vtriq̄ȝ. Dr̄ ergo ciuitas
dei. vn̄ glioſa dicta ſunt de ea triplici mō ſeu cā videlicȝ Maria d̄ ꝯ ciuitas
Primo q2 de⁹ eā fundauit. Scdo q2 de⁹ eius poſſeſſio/
nē ꝯtinuauit. Tertio q2 de⁹ eā inhabitauit. Primo dicitur
btā maria ciuitas dei. q2 ipam fundauit. Sicut alexan
dria ſic dicta eſt. q2 alexāder eā fundauit. Et vrbs roma
dicta eſt. q2 romulus prim⁹ eā fundauit. Ps. lviij. Sic
audiuimus ſcȝ ex veteri teſtamento figuratum. ſic vidi
mus impletio in ciuitate dei nr̄i ſcȝ virgine maria. Deus

fundauit eam in eternũ. Uñ ipſe ait Eccĩ.xxiiij. Ab ini
tio ſcʒ deo qui eſt initiũ oĩs creature ⁊ ante ſecula xpalia
creata ſum ſed predeſtinatione in mente diuina. ⁊ ſemꝑ
poſtq̃ fundata fuit ꝑmanebit. actu aũt in eſſe naturali
creata ſeu fundata fuit qñ aĩa eiꝰ creata fuit ⁊ corꝑi eiꝰ
ↄcepto in vtero materno anno ⁊ organizato infuſa. b.
Hiero. Intra ſecreti ventris anguſtias manꝰ omnipotẽ
tis dei ſemꝑ oꝑat̃ ideʒ formator corꝑis pariter ⁊ anime.
Noli deſpicere bonitatẽ figuli qui te fecit vt voluit. diſ.
lvi. naſci. Modo aũt ſpãli dicit̃ deꝰ fundaſſe eã quo ad
corpus. qꝛ miraculoſe ↄcepta eſt. nõ quidẽ de ſpũſancto
qm̃ hoc priuilegiũ ſoli xp̃o. ſed quia ex parte ioachim et
matre anne ſterilibꝫ. vñ in figurã vt dicit Damaſce. Si
cut anna ꝑ vota ⁊ promiſſis cũ eſſet ſterilis genuit ex vi
ro ſamuelem. anna ex ioachim viro per votũ ⁊ oratões
genuit mariã. In eſſe aũt ſpeciali fundauit deꝰ ciuitateʒ
iſtam. qñ in vtero materno ſanctificata fuit. ab origina-
li totaliter mũdata. In qua quidẽ ſanctif. catõe copioſi-
or gratia fuit in eo infuſa q̃ in ceteris ab vtero ſanctifica
tis. vt iohãne baptiſta ⁊ hieremia. Scimus eñ plꝰ gra-
tie ei eſſe collatũ. ait bea. Berñ. ad vincendũ ex omni par
te peccatũ que ↄcipere ac parere meruit eũ. quẽ conſtat
nullũ habuiſſe peccatũ. Ac etiã pie credi poteſt ꝙ citiꝰ
alijs fuit ſanctificata. Non quidẽ ante aĩe infuſione. qꝛ ca
ro non eſt ſubiectũ culpe vl' gratie ſed anima. Infuſa ve
ro anima q̃ citius ⁊ forte eadẽ die ⁊ hora. ⁊ ſi nõ momẽ-
to fuit ab originali mundato ↄtracto immediate pꝰ ac-
ceſſum eius ad corpꝰ. Qd̃ videt̃ notare pſ. qui loquẽs
de ciuitate dei ⁊ ſanctificatio eiꝰ tabernaculo. i. aĩa. poſt
pauca ſubdit. Adiuuabit eã deus mane diluculo. vt ma
ne intelligat̃ natiuitas eiꝰ in vtero. cuius diluculũ hns
aliquid de tenebris fuit tẽpus quo organizatũ corpꝰ ſu-
ſcepit animã aliqualiter te nebroſam factã ꝑ originale. ſʒ
in iſto diluculo. i. q̃ citius adiuuabit eã ſanctificando et
preſtando robur gratie. ad omne opus bonũ tp̃e ſuo fa-
ciendum. Dicit̃ ſcd̃o beata maria ciuitas dei. q̃ poſſe
dit eã deꝰ ⁊ ↄtinue poſſidet. Peccator poſſidet̃ a diabo-
lo ꝑ culpã. vñ Luc. vj. de eo dicit̃. Cum fortis armatus
cuſtodit atriũ ſuũ. i. aĩam vl' mundũ. in pace ſunt ea que
poſſidet ſcʒ nõ ſibi ↄtradicendo. ⁊ tẽtationibꝰ nõ reſiſtẽ-
do. Boni aũt a dño poſſident̃. nõ ſolũ ꝑ gubernationeʒ
⁊ dominiũ. ſed etiã ꝑ grãm ⁊ obedientiã. vñ dicũt dño ꝑ
pſ. Tu poſſediſti renes meos. i. affectus ⁊ delectationes
meas. vt ſint ſm volũtatẽ tuã. Sicut aliqua ciuitas ta
lis dñi. vt pariſius ciuitas regis francie. qꝛ quãdoq̃ eaʒ
poſſidet. ⁊ plene ſub dñio ⁊ obedientia eiꝰ eſt. Et ꝑ hũc
modũ beata maria dicit̃ ciuitas dei qꝛ ſemper poſſidet
eã quiete ⁊ ſub ꝑfecta obedientia. Nullus aũt ſancti vel
ſancte aĩa fuit que ita fuerit quiete poſſeſſa a dño. Sʒ
aliqua rebellio ad ipſum repta eſt ſalteʒ ſm paſſiones et
venialia excepta inquit be. Aug. hac ſancta virgine. de
qua cũ de peccatis agit̃ ꝓpter honorẽ dñi. nullã prorſus
de ea volo haberi mentionẽ. Si oẽs ſancti ⁊ ſancte duʒ
viuerent interrogati fuiſſent. vtrũ peccatũ haberent. oẽs
vna voce reſponderent qd̃ ait Ioh. in canoni. i. Si dixe
rimus quia peccatũ non habemus. ipſi nos ſeducimus
Ubi ſatis patet ꝙ loquit̃ de actualibꝰ ſaltẽ venialibus.
Perfectiſſime aũt poſſedit ciuitatẽ iſtam. vt dicat ꝑ excel
lentiã dei ciuitas. Uñ ipſa ait Prouerb. ix. Dominꝰ poſ
ſedit me ab initio viarũ ſuaꝝ. Uie dñi ſunt creature ſue
per quas nos ſimus in deũ cognoſcendũ. ſicut eã cogno
ſcitur per effectũ. vt ignis per fumũ. Dicit̃ aũt hic initi
um nõ prioritate temꝑis ſed dignitatis. Ita eñ ciuitatẽ
iſtam beatam mariã poſſidet. vt ſit ipſa initiũ creatura
rũ. i. digniſſima ſuꝑ omẽs creaturas puras gratia ⁊ glo
ria. Tercio dicit̃ ciuitas alicuiꝰ inquantũ eſt inhabita
tor eius. et ſic nazareth dicta fuit ciuitas xp̃i quia ibi co
ceptus ⁊ nutritus fuit. vt dicit̃ Math. ij. de xp̃o veniẽs
ſcʒ de egypto cũ matre ⁊ ioſeph habitauit in nazareth.
vt impleret̃ qd̃ dictũ eſt ꝑ prophetã. qm̃ nazareꝰ vocabi
tur. Et bethleem dicta eſt ciuitas dauid. qꝛ ibi natꝰ eſt ⁊
habitauit in pueritia ⁊ adoleſcentia. Et ſm hoc dicitur
beata maria ciuitas dei quia deꝰ corꝑaliter. i. ſm corpꝰ
aſſumptũ habuit in ea. Pſ. lvij. Magnꝰ dñs ⁊ lauda
bilis nimis. ſ. dei filius ieſus xp̃s in ciuitate dei noſtri. ſ.
beate virginis ad habitandũ ꝑ nouẽ mẽſes ↄtinue. ⁊ to
tam infantia ⁊ pueritiã tranſegit cũ ea ⁊ in ea. Hec ciui-
tas illa mirabilis figurata. quã vidit ezechiel in vlti-
ma viſione in qua dñs ſolus introibat ⁊ egrediebatur.
⁊ porta eiꝰ clauſa remanebat. ſignificans ſm be. Augu.
ꝙ maria virgo fuit ante partũ in partu ⁊ poſt partum.
⁊ quẽ totus nõ capit orbis in ſua ſe clauſit viſcera factꝰ
hõ. Uñ ⁊ canit ecclia. O glorioſa dña excelſa ſuꝑ ſidera
q̇ te creauit ꝓuide lactaſti ſacro vbere. Qd̃ eua triſtis ab
ſtulit ſcʒ vitã corꝑis ⁊ aĩe. tu reddis almo germine. i. filio
ex te genito. qui mortẽ noſtrã moriẽdo deſtruxit ⁊ vitaʒ
reſurgendo reparauit aĩe ⁊ corꝑis. ⁊ cauſaliter ⁊ virtuali
ter. Uñ aptiſſime dicit̃. Glïoſa dicta ſunt de te ciuitas
dei. Albertus aũt in li. ſuꝑ Miſſus eſt. dicit. ꝙ ideo glo-
rioſa dicta ſunt de hac ciuitate ſcʒ virgine maria. qꝛ om
nia que ad perfectionẽ ciuitatis pertinẽt. in beatiſſima
virgine inueniri. ⁊ de beatiſſima virgine dici pñt. Fuit
enim fundata ſuꝑ humilitate. ꝑ caſtitatem murata. tur-
rificata ꝑ charitatem. ditata ꝑ paupertatem. cuſtodita ꝑ
diſcretiõẽ. libera immunitate peccatoꝝ. pacifica ſupera
tione tẽtationũ. diuino officio ordinata. ꝑ elegantiã mo
rum edificata. populoſa virtute, ⁊ oĩm donoꝝ gratuito-
rum. irrigua abundantia miſerationũ. in altiſſimo ſita ꝑ
excellentiam priuilegioꝝ.

De eius nobilitate .§. III.

De nobilitate btẽ Marie

quo ad tertium glorioſa dicta ſunt de te. quia natiuitas
glïoſe virginis marie ex ſemine abrae orta d̃ tribu iuda
clara ex ſtirpe dauid. canit ecclia. Natiuitas aũt priꝰ fuit
in vtero ſcʒ ꝑ ↄceptionẽ. ⁊ ex inde ex vtero nata. eiꝰ vita
inclita cũctas illuſtrans ecclias. ꝑ oꝑa glïoſiſſime ſancti-
tatis in quibꝫ ↄſiſtit vera nobilitas aĩe. qꝛ vt ait ſapiẽs
Nobilitas vera eſt que moribꝫ animũ ornat. Ex ea quo
q̃ ortus eſt ſol iuſticie xp̃s deꝰ noſter. origo ⁊ fons om-
nis nobilitatis. Glïoſa igit̃ dicta ſunt de te o beatiſſima
maria. Ubi notãdũ ſm albertũ magnũ ſuꝑ Miſſus
eſt. de quo libro aſſumpta ſunt plurima in materia iſta
de virgine. vt infra. pꝫ ꝙ nobilitas rei ↄſiſtit in tribus.
Primo in ſua cã. Scd̃o in ſua ſubſtantia. Tertio in ſui
efficientia. In cã. Si a nobili origine principiũ ducat.

Nobilitas rei in tribus ↄſiſtit.

In ſubſtantia. Si nobilẽ eſſentiã ⁊ proprietateʒ in ſe
poſſideat. In efficientia. Si nobiles effectus ex ſe pro
ducat. Quantũ ergo ad primũ nobiliſſima fuit. vñ et
glïoſiſſima ſcʒ ex ꝑte cauſe ⁊ origis ſue. Mã fuit filia p̃n-
cipis ſcʒ abrae in quo deꝰ ppl'm peculiareʒ elegit ſibi. ⁊
diſtinxit ab alijs. Ab abraã eñ quadrageſima ⁊ vna ge
neratione deſcendit. vt pꝫ ex euãgel'. Math. in p̃ncipio
De quo abrae dictũ eſt in geneſi. Princeps dei eſto inter
nos. Et cui primo facta eſt repromiſſio de xp̃o naſcituro
cum dictũ eſt ei. In ſemine tuo benedicent̃ oẽs gentes.
Nõ dicit in ſeminibꝫ. inq̇t apl's ad Gal'. iiij. ſʒ in vno et
ſemini tuo qd̃ eſt xp̃s. Hic abraã fuit ille nobiliſſimꝰ pa
triarcha vnde denominat̃ hebrei quaſi hebraici. qui pri
mo ↄfeſſus eſt fidem vniꝰ veri dei inter ydolatras chal
deos adorãtes ignẽ ꝓ deo. in quẽ iniectus ab eis vt ex-
periret̃ virtutẽ eiꝰ. illeſus exiuit. recedẽs poſtea ab eis vt
ꝑegrinus diſcurrẽs ꝑ paleſtinã. Et de ipſa virgine dici
tur in Canti. Quã pulcri greſſus tui in calciamẽtis filia
principis. glo. i. O ꝑa tua i exẽplũ ſcõꝝ q̃s imitaris et

om̄es excellis. Quātū ad ſecūdā ſcʒ ſubiam nature ꝑ
fectōem ꝛ plenitudinē gr̄e ī ſe hereditauit ꝛ liberrima fu
it. Libertatē ei maxie fac īmunitas a peccato. ꝛ plenitu-
do gr̄e q̄ ī ea fuit. Qui enī facit pctm̄. ſuus ē peccati. ſer-
uitus enī eſt omino ꝯ nobilitatē. Sed ipa ſola inter pu
ras creaturas fuit ſine peccato etiā veniali. ꝛ ideo maxie
libera. Et iſta eſt gl'ioſioꝛ nobilitas. ſ. ex gr̄a ꝛ ꝟtute. q̄ꝫ il-
la q̄ eſt ſm carnē. Unde Sen̄. ait. ꝙ nō facit nobilitatēʒ
atrium plenū fumoſ imaginibꝫ. qꝛ qd̄ an̄ nos eſt. noſtꝝ
nō eſt. Nō enī ad nr̄am vixerūt gl'iam. Uult ex his ver-
bis oſtēdere ꝙ tm̄ nobil' eſt ille quē nobilitat ſua virtus

Otō. in q̄ ꝯſiſtat nobilitas ſʒ carnem.

Hinc ꝛ Criſ. Nemo ex virtute aut ex vitio parentum ꝟe
aut clarus aut obſcurus ē. imo neſcio quō nō ille magis
reſplēdet. qui ex pentibꝫ a ꝟtutibꝫ ꝓrſus alien⁹ q̄ꝫ ipe q̄
fuerit dei ꝟtute mirabil'. diſ. lvj. Nunq̄ꝫ. Sed tūc queri
tur in q̄ ꝯſiſtat nobilitas ſm carnē. Et cū dicaꝛ a ſapien
te ꝙ nobilitas ſm carnē nō eſt aliud q̄ꝫ inueterate diui-
tie. tūc videꝛ ꝙ iſtā nobilitatē nō habuit beata Maria.
cū fuerit paupcula. ꝛ cōiūx eius Joſeph carpentari⁹. Et
ſic videꝛ ꝙ nobilitas iſta ſm carnē nō ſit a rebꝫ. Sed ne
q̄ꝫ a corꝑe videꝛ ꝙ ſit. qꝛ nobilitas corꝑis ē ex nobilitate
complexiōis. Inueniūtur aūt reges ꝛ ꝑncipes q̄ nobiles
dicūtur. ꝛ ſunt ſm carnē aliqn̄ complexiōis melācolice l'
flegmatice. ꝛ ecōtrario ruſtici colerici ꝛ ſanguinei. g̃ n̄ tra
bitur a corꝑe. Itē videꝛ ꝙ nec ab aīa. qꝛ aīe nō ſūt exdu-
ce. ꝛ ſic videꝛ ꝙ nihil ſit nobilitas iſta ſm carnē. Sed ꝓ

Rn̄ſio.

nūc breuiter rn̄deꝛ. ꝛ infra ī ſeq̄nti. §. pleni⁹. ꝙ nobilitas
iſta ſm carnē nō ſolū quoad gloriā mūdi. ſed etiā ml'tū
adiuuat ad virtutes animi ꝛ ad bonū incitat. q̄ꝫuis ipa
ſola nō cogat ad malū vel bonū. Quātū ad tertiū fu
it beata maria nobil' ī efficiētia qꝛ actiue ꝛ paſſiue. Acti
ue. qꝛ ꝑ ipm fructū vētris tui ipa creatura liberabitꝛ a ſer
uitute corruptōnis in libertatē gl'ie filioꝝ dei. vbi ceſſat
om̄is ꝑlatō ſubiectōis ī alios. ꝛ ſeruus liber ē a dn̄o ſuo
Paſſiue. qꝛ ſi veritas liberabit vos. veri liberi eritꝫ. vt dr̄
Joh. viij. multo eſt facta libera. que ꝟitatē iſtam genuit
Sic aūt orta ꝛ ꝯcepta eſt a nobiliſſimis ꝛ digniſſimis.
Et hec dignitas eius inueniꝛ in eā ſubia ꝛ efficiētia. ſic̄ ꝛ
nobilitas. Et in eā quidē reꝑiꝛ triplex dignitas ex q̄ ori-
ginata ē. Prima dignitas regalis. ꝛ hec corꝑalis. Secū-
da ſacerdotalis. ꝛ hec ſpūalis. Tertia ꝓphetal'. ꝛ hec cele-
ſtis. Cōcepta aūt eſt beata maria ꝛ nata regali ex proge
nie. qꝛ ex dauid ꝛ ſucceſſoribꝫ eius. regibꝫ popl'i dei. ꝛ ꝓ
terea chriſtus dictus ē frequēter ī euāgelio filius Dauid
qꝛ eo mater eius deſcēdit. qd̄ ꝛ iudei ꝯfeſſi ſunt. Ex ſacer
dotali quoq̄ꝫ tribu deſcēdit. qꝛ cū ſolū ille due tribꝫ ſcʒ re
galis ꝛ ſacerdotalis adinuicē poſſent ꝯtrahere coniugia
ꝛ nulle alie tribus ſm dn̄i legem. Aaron aūt ꝑm⁹ ſacer-
dos ꝛ ſumm⁹ a dn̄o inſtitut⁹ in vxorēʒ duxerit de tribu
iuda. ꝛ ioiades ſumm⁹ ſacerdos vxorē habuerit ſimiliter
de tribu iuda ꝛ ſtirpe regia. Et ecōtra aliqui de tribu iu
da ducerēt in vxores de tribu ſacerdotali. Sic btā Ma
ria ex ſacerdotali etiā tribu deſcēdit. vn̄ de Elizabeth de
tribu ſacerdotali orta erat cognata virginis. i. actiuans.
Ex ꝓphetali quoq̄ꝫ dignitate deſcēdit que dici pōt cele-
ſtis. qꝛ prophetie donū a deo eſt inmediate ex eo ꝙ ex na
than ꝓpheta deſcēdit. ac etiā Dauid ꝛ Salomōe. qui fu
erūt ꝓphete. In ſuba quoq̄ꝫ digniſſima fuit. i. in perſona
ſua. nā ipa eſt regia celoꝝ. ipa eſt regia que aſtitit a dex-
tris dei in fimbrijs aureis. ꝛc̄. Fuit ꝛ ſacerdotiſſa iuſticie
que ꝓprio filio ſuo nō pepcit. ſed ſtabat iuxta crucēʒ ihu.
Nō vt dic̄ btūs Amb. vt mortē filij aſpiceret. nō vt do
lorē filij ꝯſideraret. ſed vt ſalutē humāi generis expecta
ret. para ipa offerre filiū dō pro ſaluatōe mūdi. Prophe
tiſſa fuit. cū ait Ecce enī ex hoc btām me dicēt om̄es ge-
neratōnes. in cui⁹ figurā dicit Eſaias Acceſſi ad ꝓphetiſ
ſam. ꝛc̄. In efficiētia quoq̄ꝫ fuit digniſſima. Ipa enī tri-
plicē dignitatē origīal'r trāſmiſit in filiū ꝑncipal'r. ſpāl'r
in nos. Poſt hec general'r filiū genuit qui rex ꝛ ſacerdoſ
ꝛ ꝓpheta fuit. Rex qꝛ in veſtimēto ſuo. i. in humanitate
ſcptū hʒ rex regū. ꝛ dn̄s dn̄antiū. Rex ſū ego ait ipe pyla
to. de quo ſolo ſapiētes ſapiēter queſierūt dicētes. Ubi ē
qui natus ē rex iudeoꝝ. Sacerdos eſt iuſtiſſime ſm or-
dinē melchiſedech. qui ꝑ ꝓprium ſanguiem introiuit ſcl'ī
ſcā eterna redemptōne inuēta. Ipe etiā ꝓpheta ꝓmiſſus
per moyſen potēs in oꝑe ꝛ ſermone. Et iſtam triplicē di
gnitatē beatiſſima maria in nos tranſmiſit, q̄ nos fec̄ dō
regnū ꝛ ſacerdotes. imo regale ſacerdotiū ad regēdū noſ
virtutibꝫ ꝛ imolādū deo hoſtiā laudis ꝛ bonoꝝ operū.
Et ſic patet q̄ꝫ glorioſa dicta ſūt de ea. q̄ꝫtū ad maximāʒ
nobilitatē ꝛ dignitatem.

Sed pro maiori de. §. IIII.

claratōne nobilitatis que eſt ſm carnem Nota ſm Al-
bertū vbi s̄ ꝙ nobilitas iſta ſm carnē ē traductio carna
lis originis a parētibꝫ ſm ſecl'm in diuitijs potentia vl'
dominio ꝯſtitutis. ex quibꝫ q̄ꝫtū ex ꝑte nature ē creatur
in filijs ſimilitudo complexiōis ꝛ ꝯformitas moꝝ. ꝛ imi
tatio oꝑatōis. Homo enī pauꝑ ꝛ ignobilis ſi diuitijs ce-
perit affluere. incipiet delitijs magis vacare cibis delica
tioribꝫ ſe nutrire. ꝛ ſic complexionē nobilitare exercitijs
honeſtioribꝫ occupari. parua damna minus curare. par
uis lucris minus inhiare. dona min⁹ curare. alienuʒ do-
miniū minus timere. libertatē magis appetere. maioruʒ
ꝯſortia ꝯtrahere. cū ipis mr̄imoniū ꝯiūgere. ꝛ coꝝ oꝑaꝛ
mores imitari. ꝛ ſic natura ꝑmo ſeruilis ꝛ ignobilis vi-
cta ꝑ ꝯſuetudiem in ꝯtrariū trāſmutaꝛ. Et q̄ꝫto hec a re
motiori ꝛ diuturniori radice ad ramos tranſmittiꝛ. tāto
magis nature inclinatio induraꝛ ꝛ inſeꝑabilioꝛ efficitur
vt ī filijs q̄ꝫtū ex ꝑte nature ē ꝯditio ſimilima patribus
inueniaꝛ inclinatio natural'. ꝛ hec apponit nobilitas car
nis. que q̄ꝫtū eſt de ſui natura ſemꝑ ad honeſta ꝛ decen-
tia pluſq̄ꝫ ad vilia inclinatur. Et hoc totū verū eſt niſi li
bertas arbitrij vl' ꝯſuetudo vl' alia cauſa extrinſeca con-
trariū opereꝛ. Et ſic patet ꝙ nobilitas nō eſt tātuʒ ex q̄-
litate complexiōis. cū rex vel digna ꝑſona melācolice cō-
plexionis magis ſit audax vl' largus ruſtico ꝓpter ꝯſue-
tudinē ſanguinee complexionis. Licet enī aīa non ſit
ex traduce. tamē exiſtēs ī carne oꝑatur plus vl' frequēti⁹
ſm ꝙ a carne amplius ad aliqua inclinaꝛ. Qd̄ aūt ſola
nobilitas mētis videꝛ laudāda Rn̄dem⁹. ꝙ ſi equalitaſ
oꝑatōis ꝯtraria agit nobilitati ordinis tāto vitioſioꝛ et
deteſtabilioꝛ ē deformitas oꝑatōis. q̄ꝫto magis eſt ꝯtra
naturalē inclinatōem originis. Et ſic magiſ culpabil' eſt
nobilis vitioſus q̄ꝫ ignobilis. vbi aūt nobilitas origīs
ꝑficitur ꝛ ornaꝛ nobilitate moꝝ ꝛ oꝑis. vtraq̄ꝫ alteri pre-
ſtat incremētum laudis. Deīde virtus originis oſtendiꝛ
ī oꝑatōe. nō quaſi aduēticiam vl' cito mutabilem ſʒ qua
ſi ꝓpriā ꝛ īnatā et debitā nobilitatē ꝯtraxerit a parēte. Et
dum virtus mētis fūdamētum et radicē habʒ nobilita
tē carnis difficulti⁹ a ꝟtute moueaꝛ dignitatibꝫ nō mu-
tabilibꝫ ſed quaſi īnatiſ minus eleueꝛ ī humiliatōibꝫ q̄ſi
magiſ īdignis alti⁹ exalteꝛ. et ſi ꝟtus mētiſ forſitā tepuerit
ipa carnis nobilitas eā ad nobilia excitat. Et inde eſt ꝙ
he due nobilitates cōiūgūtur ambe merito collaudanꝛ.
Un̄ dr̄ de ſācto Grego. Fulgebat duplex ī venerādo de
cus. ꝛc̄. Si aūt ſeparātur he due nobilitas carnis n̄ lau
datur ſed vituꝑaꝛ qn̄ deeſt nobilitas mētis. Nobilitas
aūt mētis ſine nobilitate carnis tāto amplius laudatur
q̄ꝫto etiā ꝓpriam vincēs naturā laudabiliter oꝑaꝛ. Und̄
verſus Iuuenal'. Malo pater tibi therſites dummodo
tu ſis. Eacide ſimil' vulcaniaq̄ꝫ arma capeſces q̄ꝫ te ther
ſiti ſimilē ꝓducat achilles. Si aūt dicaꝛ videꝛ ꝙ btā vir
go magis debuit eē ignobil' ꝯditōis ſm carnē q̄ꝫ nobil'.

De nobilitate ſʒ carnē vn̄ originalr.

Que nobilitaſ magis laudāda.

Arguiꝛ ꝙ magis de

bu'it eſſe tū q2.j.Coꝝ.ͩ2.Nō multi ſapiētes ſm carnē nō multi no
ignobil'. biles.ſ3 ignobiliora mūdi ꝛ ꝯtēptibilia ꝛ q̄ nō ſūt elegit
de⁹ vt ꝯfundat fortia.S3 btām mariā elegit de⁹ ꝛ p̄ele-
git.g̃ debuit poti⁹ eſſe ignobil'.tū q2 glo.ibi ͩt.Uenit hu
milis ͦs nō querēs altos ſ3 hūiles.Uñ nō elegit reges
vel ſenatores vl' pbos vel oratores ſ3 plebeios.paupes.ī
doctos.piſcatores.Et ſic iſta omib3 p̄celeriſſima videt.
ꝙ debuit eſſe plebeia ꝛ paupcula.tū q2 videt maior hu-
miliatio dei naſci de ignobili ꝙ̄ de nobili. Ad que rñde
Rñſio. tur ꝙ illa dicta ſunt de p̄dicatorib3 p̄mis.p q̄s mūdus
erat ꝯuertēd⁹ ad fidē q̄s ꝯgruebat eſſe plebeios ꝛ indo-
ctos.ne coꝝ ſapīe potentie vel dignitati aſcriberet id qͦ
de⁹ p grām ꝛ ſuū myſteriū opabat.ꝛ ſic crux xp̄i euacua
ret.Uñ ꝯgruebat ꝙ nō in doctis humane ſapīe verbis
nec in potētia dignitatis hoīes ad fidē deciperent vel co-
gerent ſ3 ſimplicib3 ſimpliciū verbis exteri⁹.diuina ꝟtu
te cooperante interi⁹.humiles p hūiles vocarent.ꝛ ſic de⁹
humilis exaltaret ꝛ dyabol⁹ q̄ p ſupbiā vicerat vinceret.
Uñ glo.ibi.Niſi fideliter p̄cederet piſcator.humilit nō
ſequeret orator.ſ3 in beata maria aliud reformat pactuz
matre dñi.quā decebat modis omib3 q̄b3 potuit exal-
tare.ꝛ ſibi noſtrā naturā vniendā in ip̄a.de qua eā aſſū-
pſit p oīa honorare.vt ſua erga nos grā tāto maior appa
reret ꝙ̄to naturā noſtrā ſibi inſepabilib3 vniuit.Et qn-
to mod⁹ illi⁹ vni⁹ multiplici⁹ decoraret.ei⁹ quoq3 humi
litas tāto pfundior ꝛ maior grē capacior fieret.ꝙ̄to etiā
ꝛ grē plenitudo ꝛ nobilitas eleuaret. Tāto etiā hūilitas
maior eſt ꝛ magi laudat.ꝙ̄to q̄s nobilis ꝛ magn⁹ exñs
humiliat.Uñ b.Bern.In alto nō altū ſape ſ3 hūilibus
ꝯſentire.maxime ꝟtutis eſt.

De ꝯceptiōe beate Marie. Capitulū.iiij.

Memoria mea in gene
ratōe ſeculoꝝ.Eccī.iiij.Et quō ſit iſta memoria
de ꝟgine ſingulariſſime in generatōe ſeculorū
oñdit ps.cxxxix.cū ait in pſona ei⁹.In capite libri ſcp̄tū
De tripli-ci libro ī q̄bus ſcp̄tū de ea .ſcilicet Maria
eſt de me.vt facerē volūtatē tuā. Ubi ſciendū ꝙ tres
ſunt libri in q̄b3 eſt ſcriptū de ea ꝛ memoria ei⁹.Primus
liber eternalis cognitiōis.Secūd⁹ liber figural' deſcripti
onis Terti⁹ liber pfectionalis eruditiōis.In p̄mo genera
ta ſunt ſecula in mēte diuinali p p̄ordinatōem. In ſcd̄o
generata ſunt ſecula in eſſe naturali p narrationem. In
tertio generata ſunt ſecula in eſſe ſpirituali p reformatio
nem.Et in oīb3 his eſt memoria ꝟginis in capite cuiuſ-
libet libri vt q̄d ſingulariſſimū ſcriptū.

Quantū ad primum .§.I.

ſciendū ꝙ liber eternalis eſt mēs diuina.in q̄ ſunt oīa
q̄ fuerūt ſunt ꝛ erūt ſcp̄ta.iſta ſcp̄tura eſt noticia dei que
eſt oīm reꝝ.nō ſolū q̄ facta ſunt ſ3 etiā q̄ fieri pñt.q̄ nun
ꝙ̄ erūt.ſ3 coꝝ q̄ creata ſunt ꝛ creabunt ſeu erūt.Int crea
ta ſunt in h̄ libro eterno ſcripti omēs electi dei.p̄ordina-
ti ab eo ad vitā eternā.ꝛ oīa bona q̄ eis collatur⁹ eſt.ͩ q̄
libro ͩt apl's de q̄buſdā diſcipulis ad Phil'.iiij.Quoꝝ
noīa ſcripta ſunt in libro vite.Uñ ꝛ Gratian⁹ dic̄ ͩ pe.
di.iiij.ꝙ ſm p̄ſciētiā aliquā ſcribi in libro vite.eſt aliquē
De libro vite nota p̄ordinari ad vitā.ſ.grē ꝛ glīe.qͦ ab eterno p̄ordinatū ē
Et moyſes Exo.xxxij.Aut dimitte p̄plo iſto hāc noxam
ſc3 idolatrie cōmiſſe ad montē ſynai adorādo vitulum.
aut dele me de libro quē ſcripſiſti.q.d.Quia ſcio te non
velle me delere de libro viuentiū.iō parce huic populo.
In h̄ libro non eſt p̄oritas tp̄is.vt ſc3 p̄us mens diuina
vnū cognoſcat ꝛ poſtea aliud.ſ3 p̄oritas dignitatis vt di
cat p̄us ſcriptū qͦ nobili⁹ ꝛ pfecti⁹ fiendū eſt diſpoſitū.
Sic etiā accipit qͦ ait Joh.bap.de xp̄o.Añ me factus
q2 p̄or me erat.Jo.j.Nō q̄dē tp̄e p̄us ꝯcept⁹ ꝛ natus eſt
xp̄s iohāne.ſ3 iohēs p̄us fact⁹ .i.ꝯcept⁹ p ſex meſes. vt
patet Lu.j.S3 ͩ2 xp̄s añ eū fact⁹ ꝛ p̄or dignitate.q2 ſi-
ne cōpatiōe xp̄s pfectior ſanctior ꝛ dignior Johe. Et de
iſto mō dicere pōt beata maria in capite libri.ſ.diuine p̄
ordinatiōis ſcriptū eſt de me.q2 ab eterno p̄cognouit et
p̄ordinauit de⁹ tp̄e ſuo ꝯcipiendā ꝛ naſcendā ꝟginem q̄
eſſet ſanctior vniuerſis puris creaturis.etiā angelis.Et
ideo in capite libri ͩ2.ſcriptū eſt de ea.vt faceret volūta-
tem dei.q2 p̄ ceteris pfecti⁹ opata eſt ſm voluntatē dei.
vt eſſet grā ꝛ glīa excellētior omi pura creatura.Uñ ꝛ de
ea cantat.Elegit eā de⁹ ꝛ p̄elegit eā.Elegit ab eterno pre
ordinādo.Et p̄elegit eā.i.p̄ oīb3 alijs excellētiorē diſpo-
ſuit facere.In generatōe g̃ ſeculoꝝ ſm ſc3 ꝙ fuerāt crean
da diſpoſita in mēte diuina.ab eterno fuit memoria h⁹
ꝟginis vt q̄d ſingulariſſimū.

Quantū ad ſecundū .§.II.

De ſcd̄o libro.ſ.figural' deſcriptionis
Liber ſcd̄s figural' ſc3 deſcriptōis eſt vet⁹ teſtamētum.ī
quo vt ait apl's oīa in figura ꝯtingebāt illis.j.Cor.x.Et
hic eſt liber mādatoꝝ dei.Baruch.iiij.ꝛ cerimonialiū ꝛ
iudicialiū ꝛ moraliū.ſ.decē p̄ceptoꝝ.Hui⁹ aūt veteri te-
ſtamēti p̄mus liber ē Geneſ.in q̄ data ſunt mādata de
iure naturali.Et h⁹ libri p̄ncipiū eſt.In p̄ncipio creauit
de⁹ celū ꝛ terrā ꝛc̄.Et in capite libri dicere p̄t beata ma-
ria.Scriptū eſt ͩ me.ſ.figuraliter.In q̄ p̄ncipio narrat
generatio ſeculoꝝ.i.creatio reꝝ mundialiū.Uñ ibi dicit
Iſte ſūt generatiōes celi ꝛ terre.i.creatio ꝛ memoria mea
ait beata maria p eccl'iaſticū.in generatiōe ſeculoꝝ. id ē.
in figura fit mētio de me in creatiōe mūdi Moralit igi
tur exponēdo In p̄ncipio creauit de⁹ celū ꝛ terram inq̄t
moyſes Gen̄.j.In p̄ncipio.ſ.tp̄is ſeu mūdi.creauit ſc3 p
Parentes ſeptem figurant p celū ꝛ terrā Moraliſatio pulcra
figurā.i.p̄nunciauit figurādo creādo celū ꝛ terrā.i.parē
tes ꝟginis glīoſe ioachim p̄rem ꝛ annā matrē ei⁹. Sic
nobili⁹ eſt celū terra.ita pfectior eſt p̄r mr̄e.q2 p̄ncipium
actiuū ꝙ̄ mr̄ q̄ eſt p̄ncipiū paſſiuū.ꝛ iō p̄us deſcribitur
celū factū ꝛ poſtea terra.Celū aūt ͩ2 Joachim pater.q̄a
celeſtē.i.ꝟtuoſam habuit ꝯuerſatiōz.Sicut enī celuz eſt
luminoſum.ita ꝛ ip̄e fuit illuminat⁹ lumine grē ꝛ doctri
ne legis diuīe.Et ſicut celū eſt puꝝ liberꝝ ab omi corru-
ptione.ita ioachim caſt⁹ ꝛ mundus fidē ſeruans vxori.
nō miſcēs ſe cū alia muliere vt filios haberet cū vxor eēt
ſterilis.Celū q̄3 dat pluuiā abundāter tp̄e ſuo.ꝛ ioachī
vt in legēda ſcribit dabat abūdant elemoſynas.Nā de
redditib3 ſuis faciebat tres ptes. vnā videlic3 paupib3.
aliā miſtris tēpli.tertiā p ſuſtētatiōe familie ſue.Terra
aūt ꝯueniēter ſignificat annā.Nā ſicut terra eſt infimū
elementoꝝ ſubijcit influētie celi .ita anna humil' erat.et
ſubiecta in gubernatiōe dom⁹ viro ſuo vt oportet.Ter-
Beata anna aſſimilat terre.q̄re ꝛ quō
ra ſtabilis eſt in eternū ſtat inq̄t ſalomō.Eccī.j.ita anna
ꝯſtās ꝛ fortis in ſterilitate ſua nō turbulēta ꝯtra deum
murmurās ꝙ filios ei ñ darz.Plerūq3 enī id votꝫ expo-
ſcim⁹ qͦ nō obtinuiſſe meli⁹ foret.ait valeri⁹ maximus
Orator importune a mulierib3 infecūdis p filijs habē-
dis.q̄ habiti aliqñ ſunt cauſa pditiōis parentū. Terra
atterit multis modis.ꝛ ſcindit ad fructificandū. ita et
anna ieiunijs vigilijs ꝛ alijs modis caſtigabat corpus
ſuū vt ſubditū eſſet rōni.Terra aūt vt ſequit in Gen̄.j.
ca.erat inanis ꝛ vacua.q2 anna erat ſterilis ꝛ infecūda.
vt mai⁹ inde appareret miraculū. ꝛ magnificētia ex fecū
ditate ſibi collata.Tenebre aūt ſup faciē abyſſi.qͦ p̄t ex-
poni ꝛ de ꝯditione humani generis vbi eſt abyſſus iu-
dicioꝝ incognita.in q̄ humano genere erāt tenebre erro-
rū ꝛ pctōꝝ.declinatis pene omib3 ad idolatriā gētilib3.
ꝛ iudeis legē ͩi diſſipātib3.Abyſſus etiā dici poteſt ip̄a
anna vt terra infecūda.ꝛ iō tenebre afflictiōis ꝛ ꝯfuſiōis
erāt in ea.q2 maledicta dicebat ſterilis opprobrio videli
cet ꝯfuſionis q̄ fructū nō faciebat.Ut enī ait be.Amb.
Pudor eſt femis nuptiaꝝ p̄mia nō hr̄e.pp̄ter qͦ primo

inſtitutū eſt matrimoniū. vt habetur. xxxij. q. ij. Pudor.
Et ſpūs dñi ferebat̄ ſup̱ aquas. Cū enī vt narrat hiſto
Nota hiſtoriam.
ria ioachim acceſſiſſet ad templū dñi in hieruſalē iuxta
mādatū legis ad offerendū ſacrificiū. ⁊ cū fecūdis ſe pō
tifici p̄ntaſſet. redarguit euȝ pōtifex ꝙ ſterilis cū fecun
dis ad templū acceſſiſſȝ. ꝓpter qḋ ille ꝯfuſus ex imꝑerio
huius nō redijt domū. ſȝ ad ꝑmanēdū cū paſtoꝛibꝫ gre
gis ſui abijt. Qḋ intelligēs Anna ſolatio viri deſtituta.
cū lachꝛimis dñm exoꝛabat ꝓ reūſione viri ⁊ remotione
huius obpꝛobꝛij. votū faciēs deo offerre fructum vētris
ſui. Et tūc ſpūs dñi ferebatur ſup̱ hm̄ōi aquas lachꝛy
marū ad exaudiendū votū ei⁹ ⁊ ꝯſolādū. vñ apparuit ei
angelus dñi, cōfoꝛtās ⁊ declarās ſterilū partus foꝛe mi
rabiles. vt patet de partu yſaac ex Sara ſterili. ⁊ Sam
ſonis ex matre ſterili. ⁊ Samuel' ex anna. p̄nūciās ei re
uerſionē viri ad domū. qḋ ſecutū eſt apparēte angelo io
achim ⁊ reditū īꝑante. ac ꝯceptū futuꝝ de ea que do
mina mūdi ⁊ mr̄ dei fienda erat. vñ ſequit̄ Dixit ꝟo deus
De. vij. dierū opibꝫ circa btā̄ Mariā moral'r factis.
dicere dei eſt facere. Fiat lux. Ubi ſucceſſiue narrant̄ oꝑa
ſex dieꝝ in p̄ncipio facta deſignātia ſex oꝑa mirabilia di
facta ſucceſſiue ī virgīe maria ibi figurata. Et ſic ī capite
libꝛi ſcp̄tū ē de me. ⁊c̄. Et p̄mū opus ē ꝯceptō ibi dicens
Fiat lux. In hoc p̄figurās ⁊ p̄oꝛdinās ꝯceptū virgīs. cu
ius vita glorioſa lucē dedit ſcl'o. Et facta eſt lux. Facta q̄
dē t̄pe p̄determinato q̄ntū ad coꝛpus a p̱entibꝫ ſuis Joa
chim ⁊ Anna. vt cā inſtrumētali p̱ eoꝝ copulā carnalez
Nō enī de ſpū ſancto ꝯcepta eſt. q2 hoc eſt p̄uilegiū ſoli
us chꝛiſti. ⁊ hereticū eſſet hoc dicere. ſed ſm̄ modū cōem
generatōi humane. Facta eſt aūt lux iſta virgo glorioſa
a deo p̄ncipal'r q̄ntū ad coꝛpus. q2 ſterili ⁊ optime cōple
xionata ⁊ oꝛganizata q̄ntū ad aīam. qm̄ ipē d̄s de nouo
eam creauit poſt coꝛpus ꝑfecte oꝛganizatū. ⁊ creādo ani
mā in coꝛpus ſuū infudit. Vñ btūs Hiero. Inter illas ſe
creti vētris anguſtias manus om̄ipotētis ſemp̱ oꝑatur
id eſt plaſmatoꝛ coꝛp̱is ſimul ⁊ anīe. diſt. lvj. Naſci. Et ſic
ꝯcepta ⁊ animata beata maria inuenta eſt cū aliqua te
nebꝛa ſcȝ peccati oꝛiginal' ꝯtracti poſt infuſionē aīe ī coꝛ
pus. Sed ſubito diuiſit de⁹ lucē a tenebꝛis eā ſctifican
do. ⁊ ab oꝛiginali mūdando. Et facta eſt tota lux ⁊ dies
radioſa. In ſecūda die fecit deus ſecūdū opus. ſ. firma
mentū. diuidēs aquā ab aquis. hoc firmamētū eſt bea
Maria comparatur firmamento.
ta maria. que nata in mūdo ſemp̱ firma fuit in dño. Nō
enī ait btūs Bern̄. feſtiuis laudibꝫ natiuitas ei⁹ celebra
retur. ſi nō ſctā naſceret̄. i. firmata ī om̄i bono. poſitaqꝫ ē
in medio aquaꝝ ſupioꝝ ⁊ inferioꝝ. Aque fluxibiles ſūt
creature rōe vtentes vt angeli ⁊ homīes. q̄ angeli ⁊ ſi im
moꝛtales ſint in ſui eſſentia ⁊ homīes q̄ ad aniam. tamē
ꝯtinue fluūt p̱ mutatōem. ſaltē cogitatōnū ⁊ affectionū
imo ⁊ vertiles ad bonū ⁊ malū ante ſui gl'ificatōem. In
medio ergo harū aquarū poſitū ē illud firmamētū btā
maria. ⁊ in medio ſanctoꝝ vie ⁊ patrie diuiſa ē ab vtriſqꝫ
exn̄s ſupꝛa cōem ſtatū vie ⁊ infra ſtatū patrie. cōmuni
cās cū vtriſqꝫ. hn̄s cū ſupioꝛibꝫ virtutū ꝑfectōem. cū in
ferioꝛibꝫ merēdi ꝯditōem. Cū ſupioꝛibꝫ ſecuritatē ꝯtra
caſum cū inferioꝛibꝫ poſſibilitatē ad meritū. In tertia
die ꝯgregatis aquis in locū vnū apparuit arida. voca
uitqꝫ d̄s aridam terrā. ꝯgregatōneſqꝫ aquarū appellauit
maria. Cōgregatis igit̄ om̄ibꝫ gratijs ſanctoꝝ in vnum
locū. ſ. in aīam virgīs. appellauit eā mariam. quaſi mare
gratiaꝝ. Oīa enī flumīa ī mare intrat. Eccl'ſ. j. id ē oēs
grē ī maria. ⁊ mare nō redūdat. ſ. in aliquā ſupbiam. vñ
⁊ ipām aureolā ab om̄i cōcupiſcētia vocauit terrā, ꝓpter
ſuā humilitatē ſummā. Dicit̄ enī humil' quaſi humi ac
cliuis. i. terre. de qua dr̄ in pſ. Terra nr̄a dedit fructū ſu
um. Et ī alio. Deus oꝑatus eſt ſalutē in medio terre id
eſt ꝟgīs. Et dr̄ maria media p̄ducta nō coꝛrepta. q2 ſem
ꝑ aucta ē in ꝟtutibꝫ. Iſta igit̄ terra ſegregata ab aq̄s de
litiaꝝ et populoꝝ ⁊ p̱uula ī templo p̄ntata a p̱ntibꝫ d̄o
Maria aſſimulatur terre.
dedicata germē cepit p̄ducere herbaꝝ ſctāꝝ ⁊ cogitatio
nū. Floꝛes feruētiū deſiderioꝝ. fructus ꝑfectaꝝ oꝑati
onū. quaꝝ ſemē remāſit ſup̱ terrā. ſ. exterioꝝ exemploꝛuȝ
iuxta que aliqui poſſint fructificare p̱ imitatōem. Inſi
ſtebat enī oꝛōi. meditatōi ꝓ parte diei. exercitio coꝛpoꝛa
li honeſto alicui ꝓ ſuſtētatōe vite obediēs maioꝛibꝫ ⁊ re
uerēs equalibꝫ nō inuidēs. inferioꝛibꝫ ſeruiens. Loquē
di partioꝛ. legēdi ſtudioſioꝛ. Nō ī incerto diuitiaꝝ ſed in
p̄ce paup̱is ipē reponēs arbitriū mētis nō hoīem ſȝ deū
querēs. In q̄rta die fecit d̄s lumīaria magna. ſ. ſolē. lu
nā. ⁊ ſtellas. Sol aūt iuſticie eſt chꝛiſtus de⁹ nr̄. Sol au
tē material' dr̄ factus illa die ex nubecula illa facta p̄ma
die. q̄ dicta ē lux ſm̄ q̄ſdā doct. Ita ⁊ ſol ſpūal' q̄ illuiat
oēȝ hoīeȝ venientē ī hūc mūdm. fact⁹ ē. ꝯcept⁹. ⁊ natus de
nubecula lucida. i. virgine maria. Tūc ⁊ luna etiā foꝛmā
eſt. i. eccl'ia a xp̄o illumīata. ſic luna a ſole habuit ſuā ꝑ
fectōem vnitā in nr̄a humanitate cū deo ī vtero ꝟginis
Et ſtelle quaꝝ nō eſt numer⁹ diuerſoꝝ ſcōꝝ lumē grē re
cipiētes a ſole xp̄o. q2 de plenitudine eius nos om̄es ac
cepimus grām. j. Jo. j. Apparuerūt. nocte vite pꝛeſentis
ſuis exempl' irradiātes. In q̄nta die creati ſunt volu
cres celi ⁊ piſces ex ipīs aq̄s. Uolucres ad alta volantes
ſunt actus vite contemplatiue. Piſces ī mari fluctuāti
diſcurrētes ſūt vite actiue. Et vtriqꝫ ex aquis abūdātiſſi
me grē eius p̄ceſſerūt. Quis enarrare valeat vl' etiā cogi
tare altiſſimas ꝯtemplatōes quas habuit in ꝯceptu fi
lij in viſitatōe Elizabeth qñ dixit. Magnificat anima
mea dñm. In natiuitate filij cū vidit deū ex ſe natū. ab
angel' collaudatū. a paſtoꝛibꝫ ⁊ magis veneratū. a ſimeo
ne declaratū. ⁊ poſtea in p̄dicationibꝫ. miraculis auditꝭ
⁊ viſis exaltatū. Nec tamē defecerūt in ea piſces. i. actus
miſcōie actiue vite ad p̄ximū ⁊ cū laboꝛe. Nā nudū filiū
veſtiuit. cibo pauit. lacte potauit. hoſpiteȝ in domo ſua
paup̱cula recepit. Fugauit eū in egiptū ne p̱deret̄. labo
rabat manibꝫ. vt eius neceſſitatibꝫ p̄uideret. Deniqꝫ iux̄
crucē ſtās cū filio crucifixo. cruci p̱ cōpaſſionē ꝯfixa erat
In ſexta die fecit deus hoīem ⁊ trāſlatū d̄ terra in pa
radiſum voluptatis dedit ei vniuerſale dominiū vt p̄
eſſet volucribꝫ celi ⁊ piſcibꝫ marꝭ ⁊ beſtijs terre ab eo cre
atis. Apl'ſ paulus. j. Coꝝ. xiij. aſſimilat ſtatū vite p̄ſen
tis etiā in ſctīs ſtatui p̱uuli pueri. Statū aūt btōꝝ ſta
tui viri ꝑfecte etatis. Vñ dicit. Cū aūt fact⁹ ſum vir eua
cuaui que erāt paruuli. Sicut enī paruulus habet par
uā noticiā de rebꝫ. ⁊ maxime ſpūalibꝫ. ſed vir magnam
ſi ſe applicat ī ill'. Ita ī p̄nti oīs noticia quaȝ de deo hn̄t
etiā ſctiſſimi hoīes ē imꝑfectiſſima ⁊ modica reſpectu co
gnitōis ī p̄ria. Quāuis igit̄ btā maria habuit altiſſimā
cognitionē de diuīs ī p̄nti. tn̄ alio mō habuit ꝑfectōem
qñ aſſumpta ē ī celū ⁊ p̱adiſum trāſlata ī aīa ⁊ coꝛp̱e. vt
vir hn̄s ꝑfectiſſimā viſionē ⁊ fruitōem fcā dña oīm vt p̄
ſit volucribꝫ angeloꝝ piſcibꝫ demonū ī mari amaro pe
naꝝ natātibꝫ. beſtijs hoīm moꝛtaliū. Deniqꝫ die ſep
timo q2 quieuit ab oꝑibꝫ ſuis d̄s. ⁊ xp̄s ī ſepulcro. ⁊ tūc
fides in ꝟgine ipā. ideo bñdixit ei. ⁊ ſāctificauit ſtatuēs
eā diē ſeptimā in veneratōe haberi a fidelibꝫ ī hoꝛē eius
Nō quidē abſtinēdo ab oꝑibꝫ manualibꝫ. ne videamur
iudaizare. de ꝯſe. di. iij. peruenit. ſed ieiunādo. oꝛādo fre
quēti⁹. ⁊ elemoſynas dādo. Ecce ergo quō in capite libꝛi
ſcp̄tū ē de ea vt facerē ⁊ cetera. Et ſic per figurā memoꝛia
eius eſt in generatōne ſeculoꝝ.

De tertio libꝛo qui .§. III.

eſt nouū teſtamētū. p̄cipue euāgeliuȝ in q̄ docet̄ oīs xp̄i
ana ꝑfectō pōt intelligi illō Ezech. ij. Et vidi. Et ecce ma
nus miſſa ē ad me. ⁊ ī ea inuolutus liber ſcp̄tus intus ⁊
foꝛis. Erāt ī eo ſcp̄te lamētatōes. carmē. ⁊ ve. Man⁹ iſta

eſt dei fili⁹.q̄ vt manu artificis fact⁹ eſt mūd⁹.Liber in
uolut⁹ in ea eſt euāgeliū ſeu doctrina p̄dicata ab eo.q̄ in
u oluta ꝛ obſcura eſt iudeis ꝛ gētilib⁹.ſcript⁹ eſt int⁹ ꝛ fo
ris.qꝛ dirigit ꝛ informat ꝯuerſatiōꝫ exteriorē ꝛ interioreꝫ
hoīs.Sunt ſcripta in eo lamētatiōes cōpunctiōis q̄ dn̄t
haberi ꝓ pctīs.iuxta illud.pn̄iam agite ꝛc̄. Carmē exul-
tatiōis.qđ q̄s dꝫ hr̄e ꝓ expectatiōe bonoꝝ mercedis .ve
cruciat⁹ dānationis.ſquē dꝫ q̄s timere ꝓ vicijs ꝑpetratꝭ
Juxta illud Mat.xxv.Ibūt hi in ſuppliciū eternū.iuſti
aūt in vitā eternā.Principiū hui⁹ libri euāgelici eſt illđ.
Liber generatiōis Jhu xp̄i.Math.j.id eſt.in q̄ narrat̄
generatio tp̄alis xp̄i ꝑ quē generata ſunt ſecula.i.hoīes
in eſſe ſpūali.Et in fine hui⁹ genealogie q̄ eſt in capite li
bri noui teſtamēti ſeu euāgelij:dr̄.Jacob aūt genuit Jo-
ſep h viꝝ marie.de q̄ nat⁹ eſt ieſus q̄ dr̄ xp̄s.Jn capite ḡ
libri ſcriptū eſt de me.vt facerē voluntatē tuā.in ſumen
do ſpōſum.in ꝯſentiēdo deo ad ꝯcipiendū xp̄m . Et ſic
memoria ei⁹ ꝟginis eſt in generatiōe ſeculoꝝ ſpūali. fa-
cta in dei incarnatiōe ex ꝟgine Sꝫ tūc querit̄ cū euan
Queſtio gelista narraret genealogiā marie.de qua nat⁹ eſt xp̄s.n̄
eſt ioſeph.q̄re deſcribit genealogiā ioſeph ꝛ non Marie
Ad qđ rn̄det b.Hiero.ꝛ Jo.damaſ. ꝙ nō fuit ꝯſuetudo
iudeis neq̄ꝫ diuine ſcripture genealogias ponere ꝑ mulie-
res ſꝫ ꝑ mares.Lex aūt ꝓhibebat cōmiſceri ꝯnubia iter
hoīes vni⁹ trib⁹ cū alteri⁹ trib⁹ hoīb⁹. niſi inter ſacerdo
talē ꝛ tribū iuda regalē.Sꝫ fiebat matrimoniū inter ho-
mines vni⁹ trib⁹ ꝛ vni⁹ familie.ꝛ qꝛ Joſeph erat iuſtus.
vt dr̄ Math.j.nō ſumpſiſſet mariā in ꝯiugē niſi fuiſſꝫ
de tribu iuda ꝛ familia dauid.qꝛ feciſſet ꝯ legē. Ex h̄ er
go ꝙ deſcribit̄ genealogia ioſeph incohoata ab abraam.
ꝯſequēter ponit̄ genealogia marie ſpōſe ſue cū eſſent de
eadē tribu ꝛ familia. Si vlteri⁹ querat̄ q̄re ſcriptura
Scriptu nō ꝯſueuit genealogizare mulieres ſic̄ ꝛ viros.Reſpōdit
ra non ge Albert⁹ magn⁹ in libro ſuꝑ miſſus eſt ꝙ ꝓpter pl'es cās
nealogi- Prima qꝛ ſex⁹ femine⁹ indignior.ꝛ virilis dignior. ꝓpter
zat mulie ꝓncipalitatē generādi.qꝛ maſcul⁹ generat in altero. Se
res ſic̄ vi- cūda qꝛ ſex⁹ femine⁹ eſt natura poſterior.ꝑus enī forma
ros mltiſ tus eſt adā.poſtea eua.ꝛ ipā de coſta ei⁹.Tertia cā.quia
rōib⁹ culpa ꝑor.Pri⁹ enī eua tulit de pomo vetito.poſtea adā
forte abſuaſus.Et magis eua ſeducta ſuꝑbia credens ſe
fieri poſſe ꝑ eſum ſilē deo.h̄ adā nō credidit.Licet mā-
datū ꝛ ipē trāſgreſſus Et h̄ eſt qđ ait ap̄ls cū dr̄. Mu-
lier cū ſeducta eſt in ꝑuaricatiōe.Adā ꝟo nō eſt ſeductus
Quarta rō.qꝛ mulier ad opa infirmitatis ſignanda eſt
ꝯgruētior.qm̄ debilioris rōis ꝛ ꝟtutis corꝑalis. Cū aūt
ꝑdictis rōnib⁹ mulieres nō genealogizent̄ ab iſta male-
dictiōe eſt exēpta btā maria.cui⁹ genealogia expſſiſſime
declarat̄ ꝛ patētiſſime euāgelizat̄.Qđ aūt h̄ fit ꝑ virum
deſpōſatū ſibi.i.Joſeph.vt pꝫ in euāgelio:declarat emi
nentiā dignitatis ꝛ hūilitatis ſil' vt manifeſtet̄ mirabil'
pulcritudo.cū ꝛ dignitas extollit hūilitatē . ꝛ ſuꝑ om̄ia
hūilitas ꝑcipue ornat dignitatē. Quid enī ait b.Bern̄.
ꝟtutū eſt eque potēs.oīm demonū debellare ſuꝑbiam ꝛ
tyrannidē hoīm.Ceteꝝ cū oīm indifferēter ꝑſonarū.hec
ſcꝫ ſit humilitas q̄dā turris fortitudinis a facie inimici
Neſcio q̄ pacto cui⁹ vis maior eſt in maiorib⁹ ꝛ in clari-
orib⁹ clarior cōꝓbat̄.Nulla ſplēdidior gēma in omni
ꝑcipuo ornatu ſūmi pōtificis.Quo enī excellētior ceterꝭ
ex humilitate paret illuſtrior ꝛ ſeipō. Hec ille. Sicut er-
go dn̄s ꝓuilegiauit mr̄em ſuā ſuꝑ oēs mulieres in eo ꝙ
genealogizet̄.ita ꝛ hūilitate ordinauit ꝙ hec genealogia
ad ipm̄ ꝑ viꝝ ioſeph deſcēdere demōſtrat̄. Circa quā
De tribuſ genealogiā poſitā in capite libri euāgelioꝝ tria ſunt ꝯſi
circa gene derāda.Primū eſt ꝙ nulle femine peccatrices in genea-
alogiā b. logia deſcribunt̄ Secūdū ꝙ mali aliq̄ viri in ipā genea
marie ꝯſi logia inſerunt̄.Tertiū ꝙ ꝛ multi boni in ipā genealogia
derādis . exꝑmunt̄. Quātū ad ꝑmū cā hui⁹ eſſe pt̄ eo ꝙ om̄is

peccati imitatio vl' ſuſpitio a beatiſſima maria excludi
decuit.Sicut aūt a pr̄e in filios ꝑ imitatiōꝫ mala cōuer-
ſatio ſolet deriuari.qꝛ cū eis frequēti⁹ ꝯuerſant̄ ꝛ vidēt
eoꝝ mala opa.ita a matrib⁹ in filias.q̄ ꝯtinue habitant
cū eis.ꝛ vidēt opa eaꝝ.mali mores deſcēdunt ꝑ ſeq̄lam
Nulla ḡ materi genealogia mala deſignat̄ ne ſuſpicio
vel minima de ei⁹ imitatiōe in h̄ oriat̄.Nec eſt cōtra qđ
qđ ait b.Hiero.ſuꝑ Math.ſ.ꝙ nulla ſanctaꝝ mulieruꝫ
hic ponit̄.q̄ſi diceret.Sꝫ ꝑ ꝯtrariū peccatrices. vt raab
meretrix.ruth moabitides gentilis.Berſabee adultera.
Thamar inceſtuoſa.Nā ꝑdicte mulieres q̄ exꝑmūt̄ in
genealogia fuerūt vtiq̄ꝫ male.ſꝫ anteq̄ꝫ ꝑtineret ad gene
alogiā.ad qđ reſpicit b.Hiero.Fuit enim raab meretrix
an̄q̄ꝫ deſpōſaret̄ ſalomoni.nō aūt poſtq̄ꝫ accepit illū in
viꝝ.vn̄ ꝑtinet ad genealogiā dn̄i deſcēdētis ab ea.Sic
ruth accipiēs in viꝝ booꝫ.ex qua nat⁹ eſt obeth auū da
uid ꝯuerſa eſt ad cultū veri dei.Berſabee aūt ꝑpetrauit
adulteriū an̄q̄ꝫ ſumeret in viꝝ legitimū dauid.ꝛ nat⁹ ex
illo adulterio nō ponit̄ in genealogia dn̄i.ſꝫ Salomon
q̄ nat⁹ eſt de legitimo matrimonio ipā honeſta ꝑmanen
te.ſic ꝛ thamar ꝯcepto ꝛ ſaram ꝛ phares. q̄ ꝑtinet ad ge
nealogiā dn̄i caſta ꝑmanſit. Et ſm̄ hec intelligi oportet
dicta Alberti.ꝛ tūc nō ꝯtradicūt verbis beati Hierony.
Quātū ad ſcđm dicendū ſm̄ Albertū vbi ſ. ꝙ ió ort- Ex aliq̄b⁹
tum habuit ab aliq̄b⁹ deſcriptiſ viris in genealogia iſta viriſ mal
malis.triplici ex cauſa.Prima qꝛ oppoſita iuxta ſe poſi- ꝛc̄.tribus
ta magis eluceſcūt.Et ſm̄ illud dr̄ in Can̄.can̄.Sic lili- rōib⁹
um inter ſpinas.ſic amica mea inter filias. ꝛ ſicut ſpina
roſam genuit.iudea mariā.canit ecc̄lia.Secūda vt ſapi
entia dei miſericorditer appareret.Eſt enī exit⁹ de bono
in bonū ſeu meli⁹.vt illud.Uidit de⁹ cuncta q̄ fecerat et
erāt valde bona Gen̄.j.Ex ſingulis enī creaturis boniſ
factis reſultat pulcritudo vniuerſi q̄ eſt meli⁹. Eſt ꝛ exi-
tus de malo in malū.ſm̄ illud.Initiū om̄is pctī ſuꝑbia
Eſt ꝛ exit⁹ de bono in malū.vt de muliere initiū peccati
Quart⁹ exitus eſt de malo in bonū.Et hoc eſt ꝓpriū dei
cui⁹ ſapiētia vincit maliciā.ex malo eliciens bona. Ter
tia cauſa eſt vt ꝯfidentiā peccatorib⁹ augmētaret.ꝑ hoc
ꝙ mediatrix eoꝝ eadē ꝓpinquitate vtrāq̄ꝫ extremitatem
ꝯtingeret.vt ſicut eſt mater ſoror ꝛ filia dei.ſic etiā a na-
tura inclinaret̄ ad miſerendū pctōrib⁹ ꝓpter qđ figurat̄ ꝑ
arcū in nubib⁹ celi in ſignū federis inter celū ꝛ terrā.Nō
enī potuit de⁹ efficaci⁹ cū pctōrib⁹ ſtabilire pacē.q̄ꝫ ꝙ fi
liā pctōꝝ hoīm ſuo filio accepit vxorē ꝛ mr̄em. Nec ali-
quis fideli⁹ inter deū ꝛ hoīem pacē fecit q̄ꝫ q̄ mater vtri
uſq̄ꝫ fuit.Ad h̄ etiā optime facit autoritas Hiero.di.lvj
dn̄s.q̄ hāc rōem aſſignat. Quantū ad tertiū dicēdū. A bonis
ꝙ ideo a bonis ꝛ ſanctis ortū hr̄e voluit.vt pꝫ in narra ꝛ ſanctis
tis in genealogia triplici ratiōe ſm̄ Albertū . Prima eſt ortuꝫ hr̄e
vt ſanctitas vndiq̄ꝫ eā circūdaret.Retro ꝑ nobilitatem voluit tri
eoꝝ ſcꝫ ſanctoꝝ ex q̄b⁹ deſcēdit.vt abraā ꝛ alioꝝ.Ante ꝑ plici rōne
vtilitatē ſcꝫ ꝓpter xp̄m ex ea natū.Supra ꝑ dignitatem.
qꝛ facta regina celi.Jnfra ꝑ poteſtatē ad demones coer-
cendos.A dextris ꝑ virtutū ſummitatē .A ſiniſtris per
pctī immunitatē.Ab intra ꝑ charitatē. Secūda cauſa
vt humilitas ei⁹ laudabilior appareret.qꝛ ait be.Bern̄.
Jn altū poſit⁹ nō alta ſape ſꝫ hūilib⁹ ꝯſentire.nil đo ca-
rius.nil apud hoīes rarius inuenit̄.Jpā aūt regali ex ꝓ
genie exorta ancillā ſe vocat.Tertia rō eſt vt antiquitas
nobilitatē extollat ꝛ augeat.qꝛ nō poteſt arbor bona fru
ct⁹ malos facere.Et qđ natura tale magis tale ꝛ magis
ad virtutē ꝑficitur q̄ ad ipām ex nature origine inclinat̄
Uirtutes enī ꝑtim a natura.ꝑtim a ꝯſuetudine ſunt ac
quiſite.Nā infuſe ꝓncipaliter ex gratia.Unde Job.xxxj
Ab infantia creuit mecū miſeratio.ſcꝫ per aſſuetudineꝫ.
Et Deut̄.Egreſſa eſt mecū vt a natura . Sicut enī diu-
turnitas pctī nō minuit pctm̄ ſed auget. Et tanto ſunt

grauiora peccata q̄to aīam infelicē diutius detinēt alli/
gatā. vt dicit Grego. ix. ex̄ de ↄſue. c. vl. Et ſicut adulteri
ne plātatões nō dabūt radices altas. vt dr̄ Sap. iiij. ita
ecōuerſo pulcra eſt caſta generatio. i. ꝓgenies cū claritate
Immortal' eſt enī memoria illius. q2 apd̄ deum nota ē ⁊
apud homīes. Et ſicut omēs iniq̄ filij ex iniq̄s q̄ naſcūt̄
teſtes ſūt neq̄tie adūſus parētes. ita generatõ rectoꝝ bn̄
dicet̄. Sic ergo beatiſſima maria ex magnis ⁊ bonis or/
ta eſt. vt antiq̄tas nobilitatē eius extolleret. In capite er
go libri ſcrīptum ē de me. ait. q2 in ꝑncipio noui teſtamen
ti. ⁊c̄. De ↄceptõne beate Marie virgīs habes aliū
ſermonē in ꝑma pte. ti. viij. de peccato origiali. ⁊ ibi. vtrū
ipa ↄtraxerit originale ꝑ rões ⁊ autoritates.

De Natiuitate ſancte Marie, ſermo. Cap̄. v.

Liber generationis ie

ſu chriſti. Math. j. Hic eſt. ſ. ſctā Maria ho/
die nata. Ubi notādū q ↄſuetudo antiquoꝝ
fuit ꝑncipū ⁊ magnatū. diē natal' ſui cū ſolemnitate ⁊ io
cūditate celebrare. Un̄ dr̄ Marci. vj. q Herodes rex na
talis ſui cenā fecit ꝑncipibus ⁊ tribunis ⁊ ꝑmis galilee.
Diē nata lis ſui anti q̄. ſ. ma gnates ſo lēizanbāt Rō aūt ⁊ cauſa huius fuit. q2 credebāt euffortunia ſua
ex die ⁊ hora natiuitatis ſue oīa ꝓuenire. In cuius rei ſi/
gnū ⁊ argumētū qd̄ narrat Ualeri⁹ maximus de duo/
bus phis eadē die natis. q̄. ſ. infortunijs poſtea equal'r
Qd̄ pōit̄ ꝓceſſerūt. Un̄ dicit q poleſtratus ⁊ hipoclides phi eadē
die nati. eiuſdē p̄ceptoris epichuri ſectā ſecuti. p̄rimonij
etiā poſſidēdi alēdiq3 ſcole cõione ↄiuncti. eodemq3 mo
mento tpis vltima ſenectute extincti. ſimiliter ex eodē cre
debāt ꝓcedere infortunia ſua ſeu queecūq3 mala. Ad q̄d
facere videt̄ q̄d idē Ualerius maximus refert de q̄dam
q̄ omi anno ea die ſolū in q̄ natus fuerat febres patieba
tur. nec vnq̄3 al's alia infirmitate tāgebat̄. Et illa tali fe/
bre illius vltimo diei extinctus eſt. Illi ergo q̄ eufortuna
ti erāt ſicut magni ⁊ honorati tanq̄3 cām eufortunij ſui
ſue natiuitatis diē cū leticia celebrabāt. Sed ſcr̄ptura ſa
cra diuinitus inſpirata. ⁊ ip̄ius doctores a deo illumīa/
ti. tā bona q̄3 mala. i. adūſa ex diuina ꝓuidētia magiſ q̄3
ex ↄſtellatõne natiuitatis prouenire nobis aſſerūt. Pro/
pter q̄d dr̄ Hiere. x. A ſignis celi noli timere. Nā etiā in
his q̄ corꝑm celeſtiū dominio ſubdūtur. diuina volun/
tas ⁊ ꝓuidentia p̄ualet. ꝓſpa ⁊ aduerſa ꝓut vult ſingul'
tribuens. Et iō eccl'ia nō celebrat natiuitates hoīm. ⁊ p̄/
Eccl'ia nō celebrat na tiuitates hominū. cipue q2 naſcūtur cū originali peccato. Celebrāt tamē na
tales dies quorūdam. q̄ ex ſpeciali dei munere nati ſunt
ſine originali peccato. vt xp̄i ⁊ v̄gīs mr̄is eius ⁊ iohānis
baptiſte. Chriſtus etiā ſine originali ↄcept⁹ non ſolū na
tus. Et ſic natiuitas beate Marie celebrat̄. q2 vt dr̄ bea
tus Bern̄. ſctā fuit anteq̄3 nata. Neq3 enī feſtis laudib9
celebraret̄ ſi nō ſctā naſceret̄. Et de hac in verbis ꝓpoſi/
tis. q̄ ſunt titulus quaſi euāgelij dr̄. Liber generatõnis
ieſu chriſti. in q̄ cōmēdatur ex tribus.

Ex totali puritate. q2 liber.
Ex ſupnali fecūditate. q2 generatõnis.
Ex ſingulari dignitate. q2 ieſu chriſti.

Dicitur beata maria .§. I.

liber. q2 ↄtinuit in ſe diuinā ſapīam. i. filiū dei. In libris
enī ↄtinet̄ ſapīa deſcr̄pta. Et ex hoc innuitur total' ei⁹ pu
Maria dr̄ lib tri/ plici rõne ritas. ſ. in aīa ⁊ corpe. q2 vt dr̄ Sap. j. In maliuolā aīā
nō intrabit ſapīa. neq3 habitabit in corpe ſubdito pecca
tis. Et iō optuit eā eē total'r purā ab omi pctō. Io. dam
Sctūs enī ds̄ nō niſi in ſanctis requieſcit. Et poſſum⁹
dicere q vocat̄ btā maria liber triplici ex cauſa ſeu rõe.
Primo rõe materie. Secūdo rõe ſcripture. Tertio ratõe
clauſure. Quantū ad ꝑmū libri p̄cipue notabiles fiūt
de ꝑgameno. q̄ ad materiā ſeu charta. Purgatur tn̄ tri

pliciter. ſ. a pell' carnoſitate. ab aquoſitate ſeu humidita/
te. qn̄ ſc3 ſiccat̄ ⁊ a ſupfluitate qn̄ radit̄. Sic btā maria
purgata fuit a carnoſitate peccati original' ꝓuenient3 ex
peccato originali. ps̄. l. Ecce enī in iniq̄tatib9 ↄcept⁹ ſuz
⁊ in peccatis ↄcepit me mater mea. ⁊c̄. Et h̄ ī ſctificatõe.
Ab aquoſitate. i. fomitis fluxibilitate. Gen̄. vj. Cūcta co
gitatio mea ꝓna eſt ad malū. ⁊c̄. Et h̄ in ſpūſſancti ſupu/
uentione. A ſupfluitate. i. a quadā legis irregularitate. ⁊
hoc in purificatõne. q2 ſc3 ſm legē mulier pariēs nō po/
terat ire ad templū niſi poſt quadraginta dies. vl' a ſu/
pfluitate q̄ ad directõem actualē oīm cogitatõnū in deū
Sic ⁊ nos optet purgari ſi volumus ꝑadiſū intrare ab
originali ꝑ baptiſmū a mortali ꝑ penitētiā. A ſupfluita
te venialiū ꝑ ſacramētalia. b. Aug. de pe. diſt. j. Neminē
putes ab errore ad v̄itatē a q̄cūq3 magno vl' prauo pec
cato ad virtutē ſine penitētia poſſe trāſire. Ita a dō im/
partitur largitas venie vt nō deſatur v̄itas diſciplīe. vl'
pōt dici q debemus purgari a carnoſitate luxurie. Ab
aq̄ſitate ſupbie. Humiditas enim nimia facit inflare vt
idropicū. Et a ſuperfluitate auaricie. q̄ ſupflua ↄgregat
⁊ retinet. Antiq̄tus aūt materia libroꝝ fiebant charte d̄
ligno. i. ex cortice illo arboris ſubtiliori q̄ ē medi⁹ īter cor
ticē exteriorē groſſū. ⁊ lignū q̄ cortex medius ⁊ ſubtil' dr̄
liber. Un̄ a tli mā liber eſt dict⁹. q̄ materia bn̄ congruit
beate marie. q2 facta ē media ſeu mediatrix inter deum ⁊
homīes. ꝓpter q̄d canit eccl'ia Mediatrix hominū ablu
trix criminū. peccatoꝝ venia. ſ. ꝓcurādo iſta. Et iō pecca
tores diſcordes ⁊ inimici dei facti ꝓpter offenſam vt recō
cilient̄ ei dn̄t ad iſtū libꝝ ⁊ ad iſtā mediatricē recurrere.
Nā ſicut ipa mediāte ſedata eſt lis. q̄ erat inter deū ⁊ ho
mines. ita etiā ꝑ ipam terminant̄ q̄ſtiões inter hoīes et
diabolū. Un̄ legit̄ in li. de miracul' eius q q̄dā grādis Exēpluz.
peccator ductus ē ꝑ viſionē ad iudiciū dei. vbi ꝑ q̄tuor
allegatões diabolus voluit ꝓbare eū eē ſuū. Primo rõe
publici inſtrumēti qd̄ ds̄ dictauit cū dixit. In quacūq3
hora comederit3 ex eo morte morieri. Cū ergo iſte ſit ex
eius ꝓgenie. morte ꝑpetua d3 mori. Sed btā maria cu/
ius ille deuot⁹ erat rn̄dit vt mediatrix ⁊ aduocata. Iſtō
tu demō falſificaſti q2 ad illud addidiſti. Nequaq̄3 mo/
rieri. ⁊ ideo tanq̄3 falſarius repellēdus es. Secundo di
xit diabolus illū eſſe ſuū rõe p̄ſcriptõis. q2. ſ. mult3 anniſ
eū in ſeruū poſſedit. Ad qd̄ mediatrix btā maria reſpō/
dit. Illa p̄ſcr̄ptio fuit ſepe interrupta. ⁊ iō nō valet. q2 ra/
tio eius ſemꝑ murmurabat. ⁊ ↄtradicebat q tā crudeli
dn̄o ſeruiebat. Tertio dixit diabolus illū eſſe ſuū rõe ꝓ/
prietatis peccati. Nā peccati ꝓpriū eſt eſſe ponderoſum.
ps̄. xxxvij. Sicut onus graue grauate ſūt ſuꝑ me. Et q2
ponderoſum ideo trahit ad cētꝝ terre. ſ. infernū. ⁊ ideo il
luc demergendū. Cui mediatrix rn̄t q pena ⁊ paſſio fi
lij ſui plus omib9 pōderauit ⁊ ſurſum q̄dammō trahit
peccatores. Iob. vj. Utinā appenderent̄ peccata mea ⁊c̄
Quarto allegauit q2 pl'a erāt eius mala q̄3 bona. Et cuz
ad p̄ceptū iudicis in ſtatera appenderent̄ bona ⁊ mala.
⁊ ſtatera in qua erāt mala p̄ponderaret̄. ſubito btā ma
ria manū appoſuit ad ſtaterā ſeu bilantiā in q̄ erāt bona
⁊ ſi pauca. ⁊ traxit eā ad terrā. ⁊ p̄pōderauit alteri. Tūc
diabolus ↄfuſus abceſſit. ⁊ ille euigilās vitā ſuā ī meli⁹
ↄmutauit.. Scd̄o btā maria dr̄ liber rõe3 ſcr̄pture eius
Scr̄ptura enī libri nihil eſt aliud q̄3 v̄bū incarnatū. id ē
charta incorpata. Et rep̄ſentat v̄bū dī incarnatū ī v̄gīe.
Nā tanq̄3 nr̄m v̄bū mentale. eſt verbū a p̄re genitū. ps̄
Eructauit cor meū v̄bū bonū. ait ps̄. xliiij. Tanq̄3 v̄bū
vocale eſt v̄bū dī a ꝓphetis p̄dicatū. Eſa. lv. Uerbū qd̄
egredit̄ de ore meo. i. ꝑ ꝓphas. nō redibit ad me vacuū
Sed tanq̄3 v̄bū incartatū ſeu ſcr̄ptū ē v̄bū dī ī vtero vir
ginis formatū ſeu incarnatū. de q̄ dr̄ Eſa. viij. Sume ti
bi libꝝ grādē ⁊ ſcribe ī eo ſtilo hoīs vt ſit v̄bum p̄ris ⁊

filij ⁊ ſpūſſancti.cuiꝰ ope ꝯceptꝰ ḋr.Liber iſte grādis fu
it btā maria.Libri q̄ fiūt ab hoībꝫ ſunt ꝑui.qꝛ pauca
ꝯtinēt.Nā ⁊ ſi ſalomon dicat.Eccl.vl.Faciēdi libros nul
lus eſt finis.tñ vt ait temiſtiꝰ.Ea q̄ ſcimꝰ ſunt mīma ꝑs
eoꝝ q̄ ignoramꝰ.Sꝫ btā maria fuit liber grādis.qꝛ ꝯti
nuit diuinā ſapiām cuiꝰ nō eſt numerꝰ.In ipō eni ſm
apl'm ſunt theſauri ſapīe ⁊ ſcīe dei.Scriptor huiꝰ libri
fuit optimꝰ.qm̄ ſpūſſanctꝰ q̄ omniū eſt artifex oēm ha
bens ſciām.Fuit q̄ꝫ in hoc libro ⁊ ſcriptura in q̄ omnes
pñt ⁊ debēt legere ⁊ obſeruare in eo ꝯtenta.Vñ beatus
Amb.in li.de ꝟginibꝫ ait.Sit vob tāq̄ꝫ in imagine de
ſcripta vita marie.Habetis in ea ꝓbitatis exēpla.vt ſci
atis q̄d eligere.q̄d debeatis vitare.Virgo erat nō corꝑe
ſcꝫ tm̄.ſꝫ mēte q̄ nullo doli ambitu ſinceꝝ violaret affe
ctum.Corde hūilis.ꝟbo grauis.aīo prudēs.loq̄ndi par
cior.legēdi ſtudioſior.intēta opi.verecunda ſmone.arbi
trū mētis nō hoīem ſꝫ deū querēs.Nō in incerto diuiti
arum.ſꝫ in pce pauꝑeꝝ ſpem reponēs.Aſſurgere maio
ribꝫ natu.equalibꝫ nō inuidere.fugere iactantiā.ſeq̄ rati
onē.amare ꝟtutē.Et infra.Cogeminatꝰ ieiunio dies.Et
ſi reficiēdi neceſſitas fuit.Plerūq̄ꝫ cibꝫ obuiꝰ erat q̄ mor
tem arceret.nō q̄ delitias miſtraret.dormiēdi non prius
cupiditas q̄ꝫ neceſſitas fuit.Et ſi qñ dormiebat corpus.
vigilabat animꝰ.q̄ vel lecta repetit vel interrupta ꝯtinu
at.vel agēda ꝓnunciat.vel ordinata diſponit. Hec ille.
Vbi multa dici pñt ad dilectiōem ⁊ imitatiōnē eiꝰ.Et
de h̄ libro ꝟginali ait Baruch.iiij.c.Hic eſt liber māda
toꝝ.Mādata dei ſunt de opibꝫ ꝟtutū.Tot ſunt in hoc
libro ſcripture.quot opa ꝟtutū.Ille ꝟo legit in eo ⁊ colit.
q̄ eā imitat̄ ⁊ diligit.Tertio ḋr b.maria liber rōe clauſu
re.Libri eni hñt ſua clauſoria vel ſigilla.Ipa dici poteſt
liber ille.de q̄ Ioh.Apoc.v.Vidi in dextra dei ſedentis
ſuꝑ thronū libꝝ ſcriptū intus ⁊ foris ſignatū ſeptē ſigil
lis.Liber iſte btā maria in dextera dei fuit.i.in dei pde
ſtinatōe ⁊ ꝑelectiōe eīctoꝝ.Scriptꝰ habitibꝰ intꝰ in aīa
⁊ actibꝫ ꝟtutū ab extra ſeu foris in exteriori ꝯuerſatōne.

De ſeptē clauſuris ſeu ſigillis huiꝰ libri.

Septē ſigilla ſunt ſeptē figure ſue ſanctiſſime natiuita
tis Primā clauſura ſeu ſigillū appoſuit balaā dicens.
Nume.xxiiij.Orietur ſtella ex iacob.⁊ homo exurget de iſ
rael.q̄ ꝑcutiet duces moab.Hec ſtella eſt be. maria.orta
vtiq̄ꝫ ex iacob.i.ꝓgenie patriarche Iacob.Hec aſſimilat̄

Maria aſſimilat̄ ſtelle

ſtelle rōe q̄titatis.Eſt eni in celo aliqua ſtella q̄ oībꝫ
ſtellis eſt maior.ſ.illa q̄ eſt in ariete in fine imaginis dra
conis.vt dicit alphaganꝰ.Quāto aūt aliqua ſtella ma
gis eleuat̄ a nobis.tāto apparet nob minor ꝓpter diſtan
tiā.Ita btā maria maior eſt in eſſe ſpūali q̄ꝫ oēs ſancti
⁊ ſancte.⁊ tñ q̄ꝫto maior fuit.tāto minor ſibiipſi videba
tur ꝓpter immēſaꝫ humilitatē.Dicta aūt ſtella aliqñ vi
det̄ maior.videlicꝫ qñ mediāte aliquo vapore humido
videret̄.Sic ⁊ b.mariā ille videt vt maiorē ⁊ magꝭ lau
dat q̄ humore deuotiōis abūdat. Secūda clauſura
ſeu figura fuit de area Et hāc appoſuit gedeon.Sed da
uid ipm ſigillū magis ampliauit cū ait.deſcēdit ſic̄ plu
uia in vellꝰ.⁊ ſicut ſtillicidia ⁊c̄.Vellus eſt pellis cuꝫ la
na beſtie q̄ḋ naſcit̄ in carne ⁊ de carne.ſꝫ paſſiōes carnis
nō ſentis.qꝛ eſt ſeparatū ab aīali.ſ.poſt mortē eiꝰ.Sic be
ata maria q̄ꝫuis nata fuerit de corꝑe anne.⁊ in carne cor
porea fuerit ſepata.tñ ab ea vicia carnis neſciuit.ſed pu
ra ⁊ illibata ſp ꝑmanſit.Vñ beatꝰ Hiero.illud pſ̄.expo
nens in ſmone ait.plane celeſtis imber virgineū vellus
infudit.⁊ tota deitatis vnda in carne ſe ꝯtulit.ac deinde
ꝑ crucis patibulū expſſuꝫ oībꝫ pluuiā ſalutis effudit
⁊ humanis mētibꝫ ſtillicidia grē ꝓſtitit dic clariꝰ.Area

Area maria dicit̄. q̄re.

eſt ꝟgo maria.vellꝰ xp̄s in ea ros diuinitas q̄ fuit plena
Area tñ arida remāſit.qꝛ ꝟgo intacta ⁊ inuiolata ſp fu
it.vt ptꝫ in figura Iudicū.vj Vel vellꝰ maria vt dictuꝫ
eſt. Tertiā clauſurā ſeu ſigillū ponit ſalomon dicens.
Cañ.iiij.Ortus ꝯcluſus ſoror mea ſpōſa.ſ.es ortꝰ cōclu
ſus.fons ſignatꝰ.puteꝰ aquaꝝ viuentiū.q̄ fluūt impetu
de libano.Soror ḋr beata maria.qꝛ creatura rōnalis cre
ata a deo vt patre oīm.Vñ ⁊ ſoror noſtra.Spōſa ḋr dī

Maria ortus cōcluſus

ex quo genitꝰ eſt xp̄s.ſ.ope dei ſuꝑnaturali.Ortꝰ fuit in
quo fuerūt flores ſanctoꝝ deſiderioꝝ.⁊ oīm odoramēta
ꝟtutū.Cōcluſus ḋr qꝛ nulli dolo aditu a diabolo ingre
di potuit.Fons ſignatꝰ ḋr ſignatꝰ ſigillo totiꝰ trinitatis
Fons de mari orit̄.ſꝫ ꝑ meatꝰ ſubterraneos trāſiēs dul
corat̄.⁊ ſic ipā aqua dulcorata fonti immitit̄ ⁊ potabil'
reddit̄.Et ſic in ꝓncipio fons hꝫ amaritudinē.ſ.i mari.
in medio dulcorationē.in fine ſcꝫ in ipō fonte dulcem et
potabilē emanatōꝫ.Ita ⁊ btā maria de amaro ꝓplo iu
deoꝝ ortū habuit.⁊ in amaritudine pctī original' gene
rata.ſꝫ poſtea a ſpūſancto ꝑ ſanctificatōꝫ dulcorata grā
ita ꝙ poſtea ſp emiſit aq̄s dulciſſimas actionū.potabi
les.i.inuitabiles.Dicit̄ aūt bis ortꝰ cōcluſus.qꝛ nec itel
lectū error intrauit.nec affectū iniq̄tas venialis.Puteꝰ
eſt aquaꝝ viuentiū.i.grāꝝ ꝑfectaꝝ.que fluūt de paradi
ſo quaſi ſiles illis. Quartā clauſurā appoſuit ꝓpheta
eſaias.dicēs.c.xj.Egredietur ꝟga de ra.ieſſe ⁊ flos de radi
ce eiꝰ aſcēdet.Virgo dei genitrix virga eſt.flos filiꝰ eius

Virga dicit̄ q̄re

exponit cantās eccl'ia.Et notandū ꝙ virgo iſta nō dicit̄
orta.ſꝫ egreſſa de radice ieſſe.i.radice ⁊ genere iudeorum.
Radix eni terre humore.ſꝫ ꝟga rore celi.⁊ calore ſol' cre
ſcit.Radix ſtat in imo.ꝟga aſcēdit ſurſum.Sic iudei ex
q̄bꝫ egreſſa eſt ꝑ annā ⁊ ioachim petebāt ima viciorum
vñ ⁊ infernoꝝ.b.maria ſublimia ꝟtutū vñ ⁊ celoꝝ.Iu
dei vt radix ſunt in terrā fixi ꝑ cupiditatē tꝑaliū.Hec in
aere ꝑ auiditatē celeſtiū.Iudei ꝯſtringunt̄ vt radix fri
gore infidelitatis.⁊ hec fouet̄ calore charitatis.Hec ē illa
virga figurata ꝑ virgaꝫ aaron.q̄ in tabernaculo poſita
miraculoſe floruit ⁊ fructū fecit.cū tñ ſicca eſſet.vt habe
tur Nūe.xvij.qꝛ btā maria ī tēplo dei dicata floruit xp̄ꝫ
ꝯcipiēdo.fructū fecit pariēdo cū ipā tñ ſicca.i.ꝟgine ꝑ
manēte. Quintū ſigillū poſuit Ezechiel in vltima ſu
arum viſionū.vidit eni q̄ddā edificiū mirabile in monte

Maria ḋr porta

ſeu tēplū.⁊ in eo q̄ndā portā factā de qua ei dictum eſt.
Hec porta dñi clauſa erit.Dñs ſolꝰ ingredit̄ ꝑ eā.⁊ clau
ſa manebit in eternū.Ezech.xliiij.Templū hoc eccl'ia eſt
poſita in ſublimitate virtutū.⁊ in ſpe celeſtiū ꝓmiorum.
Ex hoc vidit aquā egredientē.⁊ ad quos ꝑuenit aq̄ illa
que eſt aq̄ grē.que ab eccl'ia ſeu eccleſiaſticis ſacramētis
egredit̄.ſalui facti ſunt.Porta aūt in h̄ templo factaſ. eſt
virgo maria.nata in ipā eccl'ia ꝑ grām iā receptā in vte
ro.Eſt eni ꝟgo felix celi porta.Per hāc eni bona ſpiritu
alia de celo nobis exportant̄.⁊ ꝑ eā hoīes in celū impor
tant̄.Clauſa fuit hec porta.qꝛ a nullo violata.Nō a Io
ſeph.vt blaſphemāt ꝑfidi iudei.nec ab alio.dñs ſolꝰ in
trauit ꝑ eā.qꝛ dei filiꝰ incarnatꝰ eſt ī ea de opante.⁊ clau
ſa ꝑmāſit.q̄ ꝟgo in ꝑpetuū remāſit.vt ḋr b.Auguſtinꝰ
Sextū ſigillū ſeu figura fuit de luce noua.de q̄ He

Maria dicit̄ lux noua

ſter.viij.ḋr.viſa eſt eis oriri lux noua gaudiū ⁊ tripudi
um.Et hoc ex facto heſter regine.q̄ fuit pulcerrima oīm
deſpōſata aſſuero regi cū ſcꝫ liberauit ꝓplum ſuū ex toto
extinguendū ꝑ inimicū eiꝰ aman.Interp̄tat̄ heſter hūi
lis.⁊ ſignificat virginē mariā humillimā.pulcerrimam
aīa ⁊ corꝑe.deſponſatā deo qui eſt beatitudo ſanctoruꝫ.
Interp̄tatur eni aſſuerus beatitudo.Hec liberauit ſuis
meritis populū electoꝝ de manibꝫ inimici demonis a
morte eterna.Vnde beatꝰ Augꝰ.Quas tibi laudes di
gne ꝓſoluet fragilitas humana.que tuo ſingulari meri
to mūdo ſuccurriſti ꝑdito. Lux aūt noua ḋr apte orta
in eius natiuitate.qꝛ nūq̄ꝫ añ eā tā lucida tā mirabiliter
nata fuit aliqua ita plena grē luce.Hec eſt que ſplendo
rem paterne glē gignēdo:tenebras erroꝝ effugauit.Hec
eſt que tenebras.i.deceptiones demonū deregit.⁊ oculos

Maria fuit margarita p̄cioſa. mentis ſanos letificat ⁊ ꝯfortat. Prouerb. xv. Lux oclo
rum letificat. Septimū ſigillū appoſuit chriſt⁹ ꝺ mar
garita. Math. xiij. dicēs. Negociator inuēta vna p̄cio
ſa margarita abijt ⁊ vendidit oīa que habuit. ⁊ emit
eā. Iſte negociator eſt ipſemet dei filius. qui abijt angl'oſ
in celo relinquēdo. i. nō aſſumēdo naturā corꝝ. oīa ſua vē
didit. dū cū humana natura cōmutauit. vt ipſe daret no
bis diuinitatē ſuā. ⁊ nos ei humanitatē nr̄am. tūc enim
oīa bona ſua acquiſita ſūt nob̄ cū illa. cū ipſe ſpecial'r aſ
ſumpſit iſtā p̄cioſam margaritā. i. virginē mariā gl'ioſā
Hec ergo ad modū margarite genita eſt infra concham
id ē vterꝫ anne humil' matris ſue. ex celeſti rore. i. diuina
gratia ⁊ virtute. q² anna ſterilis erat dealbata ⁊ ſanctifi
cata. Talis margarita p̄cioſa reputaꝛ. ſ. pulcra. candida
⁊ clara. Pulcra mēte ꝑ puritatē. cādida ī corpe ꝑ caſtita
tem. clara in ope ꝑ charitatē. Sap. iiij. O q̄ pulcra ē ca
ſta generatio cū claritate. Et ſic liber eſt.

Secūdo commenda. §. II

tur q̄ ad p̄ncipalē diuiſionē a fecūditate ſupnaturali q²
De duplici xp̄i generatōne. generatōis. Duplex ē generatō xp̄i. vna eterna ex p̄re ſine
matre. Eſa. liij. Generatōem eius q̄s enarrabit. q. d. nul
lus. Btūs Amb. Mihi impoſſibile eſt huius generati
onis ſcire ſecretū. Uox ſcꝫ nō tm̄ mea ſed etiā archāgelo
rū. Alia ē ex mr̄e ſine patre. ſ. ſm humāitatē ſuā. Et ſic
btā maria dicitur dei genitrix ſpiritu ſācto fecūdata. q̄d
oſtēdit euāgeliſta dicēs. chriſti generatio ſic erat. Cū eſſꝫ
deſponſata mater ieſu maria inuēta ē ī vtero hn̄s ꝺ ſpi
ritu ſcō. ſ. carnem. Sed notādū ꝙ btā maria eſt liber
generatōnis habens in ſe quadruplicem generatōnem.
Maria ē liber generatiōis ſꝫ q̄druplicē generationem. Prima eſt naturalis. qua vt mater vera ex ſuis ſangui
nibus purū genuit chriſtū filiū ſuū. Secūda eſt ſpūal'.
qua vt mater ſpūalis genuit Ioan. bap. mō ſpeciali. nō
ſolū leuās eū de terra. qn̄ natus ē. q² p̄ns in partu ei⁹. ſꝫ
etiā ⁊ magis qn̄ vt de ſacro fonte ſpūſancto ⁊ aq̄ gratie
baptizatus eſt iohānes in vtero ſanctificatus ad vocem
virginis quādo ſalutauit Elizabeth. Tertia ē adoptiua
qn̄ moriente filio impator ipſe in throno crucis manens
reſcripto ſuo ⁊ edicto adoptauit ſibi ioannē euangeliſtā
in filiū dicēs. Ecce filius tuus. Et ecce mr̄ tua. Quarta
generatio ſua eſt general' ⁊ deducatiua. q̄. ſ. bonos gene
rat vt pia mater ⁊ nutrix meritis ⁊ exempl'. Eccl'iaſ. xxiiij.
Ego mater pulcre dilectōis. ⁊c.

Quantū ad tertiū §. III.

cōmēdatur ex dignitate filij q² ieſu chriſti. Ieſus interp̄
tatur ſaluator. ipſe enī nos ſaluat. Chriſtus interp̄taꝛ vn
ctus. Tres autē pſone antiquitus vngebanꝛ. ſ. reges. ſa
cerdotes. ⁊ pugiles. Et in hoc apparet dignitas natural'
ab ea geniti. q² ſummus rex. ſummus ſacerdos ⁊ ſumm⁹
pugil. vt pugil ꝓ nobis pugnauit cōtra diabolū. ⁊ vicit
vt ſacerdos ſe obtulit in ſacrificiū. vt rex nos coronat in
celum. vt ſaluator ſaluat a morte peccati diaboli ⁊ iferni.

In natiuitate beate marie. Capl'm Sextum.

In me omnis gratia
vite ⁊ veritatis. Eccl'i. xxiiij. Sicut in celo ma
teriali ſūt diuſa lumīaria. ſ. ſtelle. luna. ⁊ ſol di
uerſimode lucētia. Sic in celo eccl'ie ſunt quidē ſancti et
ſancte tanq̄ ſtelle lucētes ꝑ grām ⁊ gl'iam. diuſimode tn̄
ſicut ſtella differt a ſtella in claritate. vt ait apl's. Sol āt
iuſticie chriſtus deus noſter plenus eſt lumīe gratie. ſcꝫ
⁊ v̄itatis. vt dr̄ Ioh. j. a q̄ oēs ⁊ ſtelle ⁊ luna illuminanꝛ.
Sed b. maria poſt eū vt luna luce maior ſtellis nob̄ ap
parēs ē btā Maria pulcra vt luna canit de ea eccleſia.
Nā vt ait b. Hiero. Ceteris ſanctis ꝑ p̄tes. Marie vero
plenitudo gr̄e ſe infudit. Et iō de ea dr̄. In me oīs grā
vite ⁊ veritatis. Ubi notanda ſūt tria genera grāꝝ cir
ca btām mariā ⁊ pentes eius. q̄ trahūtur ex genealogia
dn̄i quā refert btūs Matheus in p̄ncipio euangelij ſui.
qꝺ hodie legiꝛ. Ex interp̄tatōe. ſ. ipoꝝ noīm hebraicoꝝ
in latinū. ex q̄b xp̄s ſm carnē deſcēdit Liber generatio
nis. incipit euangelium.

Et primo ponūtur §. I.

ꝯditiones gratioſe ⁊ virtuoſe parentū virginis. i. Anne
⁊ Ioachim ex interp̄tatōe noīm ī p̄triarchis ſcꝫ ab abra
ham vſq̄ ad dauid. Horꝫ igiꝛ p̄mus ē Abraā. ⁊ h̄ notaꝛ
rectitudo fidei q̄ eſt iuſticia. Iuſtus enī meus ex fide vi
uit qꝺ eſt verbū Abacuc allegatū ab apl'o. ad Roma. j.
Precipue Abraam cōmēdatur de fide ex q̄ iuſtificatus
eſt. ſm illud Credidit abraam deo. ⁊ reputatū ē ei ad iu
ſticiā. i. ad ſanctificatōem. Et interp̄taꝛ abraam p̄r mlta
rū gētiū. ſ. ꝑ iuſticiā fidei. Et de p̄ntib virgīs. i. Anna et
Ioachim dr̄ in hiſtoria ei⁹ ꝙ erāt iuſti ambo an̄ deum.
Nota aliq̄s eſſe iuſtos an̄ hoīes. q̄. ſ. ab hoīb querūt iu
ſti reputari. qꝺ chriſt⁹ ꝓhibet dicēs. Attēdite ne iuſticiā
vr̄am faciatis corā hoīb vt videamī ab eis. ⁊c. Math
v. Secūdū bonū ex quo generaꝛ in nob̄ xp̄us ī mēte
eſt irrephenſibilitas. cū ſcꝫ quis cauet ne offendat ⁊ ſcan
dalizet ꝓximū malo exemplo. Ad qꝺ hortaꝛ apl's dicēs
j. Cori. vj. Nemī dātes vllā offenſionē. Qꝺ quidē pau
ci faciūt mal' opib ⁊ verbis ſcādalizātes ꝓximos ſuos.
Sed parētes virgīs vt legiꝛ erāt ſine rephēſiōe viuētes
Et iſta irrephēſibilitas ſignificaꝛ in yſaac. qui interp̄taꝛ
riſus. magnū enī gaudiū exurgit ī mēte. ex eo ꝙ q̄s irrep̄
henſibiliter viuit. Tertiū ex quo generaꝛ chriſt⁹ ī men
te ē obſuātia mādatoꝝ dei. Nec aľr p̄t eē ingreſſus ad
vitā chriſti. Un̄ ipſe ait Math. xix. Si vis ad vitā īgre
di ſua mādata ꝺi. n̄ vnū vl' duo. ſꝫ oīa. vt dicere valeas
illꝺ Thob. iiij. Oīa q̄ p̄cepiſti mihi p̄r faciā. qꝺ fecerunt
anna ⁊ ioachim. de quib ſcp̄tū ē ꝙ incedebāt in oīb
mādatis dei. Et h̄ notaꝛ in iacob. q² yſaac genuit iacob
q̄ interp̄tatur ſupplātator. Oportet enī ſupplātare ⁊ vince
re. ⁊ ſubijcere ſenſualitatē ad obſuādum dei mandata.
Quartū in generatōne chriſti ē ꝯfeſſio. Ad Rom. x.
Ore aūt cōfeſſio fit ad ſalutē. i. neceſſaria. Et h̄ innuitur
q² iacob genuit iudā. qui interp̄taꝛ ꝯfeſſio. Cōfiteri enī
oportet ⁊ peccata ſua ⁊ diuinas laudes ſm illud pſ. Cō
fitebor dn̄o nimis in ore meo. i. valde. ⁊ declarat modū
In medio multoꝝ laudabo eū. Sic Ioachim ⁊ Anna
ibāt ad tēplū ꝯfitētes dn̄o. i. grās agentes. ⁊ ꝑ ſacrificia
p̄ctā diluētes. Quintū q̄d ponitꝛ ī generatōe chriſti ē
diuiſio ſeu diſtributō ſubſtantie ſue ī paupes. Iudas eī
genuit phares q̄ interp̄taꝛ diuiſio. ſ. rerꝫ ſuaꝝ cū paupi
bus. Thob. iiij. Si multū tibi fuerit abūdāter tribue. ſi
paꝝ. ⁊ illꝺ libēter impertiri ſtude. Et pſal'. Diſpſit. ſ. iuſtus
dꝺ dedit paupib. Amb. Paſce fame moriētē. ſi non pa
uiſti occidiſti. diſ. lxxxvj. nō facias. Parentes btē marie
hoc diligēter agebāt diuidētes ſubſtātie ſue reddit⁹ tri
pharie. Partē vnā tēplo ⁊ miſtris offerētes. Secūdam
paupib. Tertiā ſibi ⁊ familie ſue ad ſuſtētatōem retinē
tes. Sextū qꝺ multū iuuat ad generatōem gr̄e chri
ſti ad augmētū ē votū qꝺ ſcꝫ ē de melioꝛib bonis. ad q̄
al's quis nō teneꝛ. ſed poſtq̄ fecerit obligaꝛ. Pſ. Uoue
te ⁊ reddite dn̄o ꝺo vr̄o. Ubi glo. Uouere ē volūtatis. ſꝫ
reddere neceſſitatis. Phares enī genuit Eſrom q̄ interp̄
taꝛ ſagitta. q² vt ſagitta velociter aſcendit ad deū quaſi
feriendū ad amorē dādi quod ſub voto petendi. vl' grāꝫ
ꝯcedendi ob voti oblatōem. Iſtā ſagittā emiſerūt Ioa
chim ⁊ Anna quādo ſteriles exiſtentes vouerūt ꝺo fru
ctū ventris ſui ſe daturos ei. ſi eis ꝯcederet qꝺ ⁊ obtinu
erūt ⁊ ſuauerūt. Et non ſicut vane ⁊ fallaces mulieres q̄
quotidie vouēt ⁊ nihil ſeruant. Septimū eſt obpro

Abraham intptat
Iſaac intptat
Jacob intptat
Iudas
~~Iudas genuit~~ phares
Eſrom.

bꝛioꝝ tolerātia ⁊ iniuriaꝝ. Petr⁹ in canonī. ſua. Si quid patimini ꝓpter iuſticiā bti. Et Mat. v. Beati eritis cum maledixerint vob̄ hoīes ⁊ dixerint om̄e malū aduerſuꝫ vos mētiētes ꝓpter me. Nā ⁊ xp̄s de ſe dic̄. Fact⁹ ſum opprobriū hoīm ⁊ abiectio plebis. in pſ̄. Vn̄ ⁊ ſequitur ꝙ eſron genuit arā ꝗ interpꝛtaꝛ excelſus. Opprobria enī ⁊ iniurie tolerare faciūt hoīem excelſum corā deo. Jn cui⁹ figurā dr̄. q꞉ multiplicate aque ſcꝫ tribulatōnū. eleuauerūt archā in ſublimi. i. aīam. Gen. vij. h̄ paſſus eſt opprobrium ⁊ ꝯtumeliā ioachim qn̄ ꝑgēs ad tēplū cū fecundis. elect⁹ eſt a ſacerdote ſacrificio repulſo. impꝛopante ei opprobriū ſterilitatis. Octauū eſt vt nō ſolū ſuſtineat aduerſa. qḋ cōmune eſt oībꝫ. ſꝫ libēter ꝓ xp̄o. vt dicat cum ap̄lo ad Co. xij. Libēter gloriabor in infirmitatibꝫ meis. vt habitet in me ꝟtus xp̄i. Vt enī dr̄ b. Greg. ab electis ſuis de⁹ curat maculas pctōꝝ tꝑali afflictiōe tergere. q̄s in eis in eternū nō vult videre. i. punire. de pe. di. j. ſi peccatū. Vn̄ arā genuit aminadab. ꝗ interpꝛtaꝛ volūtariuꝫ Volūtarie enī ſacrificabo tibi. ait pſ̄. ſ. me in aduerſitatibꝫ tibi offerēdo. Sic ioachim accepta ꝯtumelia a ſacerdote nō rn̄det ei malū ꝓ malo. Sꝫ ne ꝑturbaret officiuꝫ vel ꝓplm̄ in cōtēnendo. vel impatiētiā oñdendo. receſſit patiēter ferēs iniuriā ⁊ receſſit ad paſtores ſuos. non ad ꝯſanguineos ꝗ ſecū vindicarēt iniuriā. ſicut hodie fit ex ꝗ multiplicanꝛ mala. Nonū eſt ꝯſolatio angelica. Nō enī ꝗs diu poſſet ſuſtinere aduerſa niſi angeli inuiſibiliꝛ nos ꝯſolarenꝛ ꝑ bonas inſtigatōes ⁊ illuminatiōes cōfortādo. Pſ̄. Scd̄m multitudinē doloꝝ meoꝝ in corde meo ꝯſolationes tue leti. aīa meā. Et ſara vxor Thobie. Eiuſdē. iij. c. Nō delectaris dn̄e in ꝑditōibꝫ nr̄is. ſed p⁹ tēpeſtatē trāquillū facis. poſt lacrimatiōem ⁊ fletū exultatiōem infundis. qḋ ſignificaꝛ in eo ꝙ aminadab genuit naaſon. ꝗ interpꝛtaꝛ augurīū. Cōſolaꝛ enī angel⁹ qi augurīādo. i. ꝓmittēdo nob̄ bona. ⁊ p̄miuꝫ ex tribulatiōibꝫ volūtarie toleratis. Apparuit ḡ angel⁹ ioachim ⁊ āne de ſua ſterilitate ⁊ opprobrio illato humiliatꝭ. ⁊ ꝯſolatus eſt eis ꝓmittēdo filia ex eis naſciturā. ꝗ eſſet mr̄ dn̄i ⁊ ſpeculū mūdi. Et cū ꝑ plures annos. nec ꝑ oꝛōnes nec ꝑ eleemoſynas ſuſcepiſſet fructū de ſuo mr̄imonio ꝑ patiāiam ī aduerſis ꝯſolati ſunt ex augurio. i. ꝓmiſſione talis filie. Et tu ḡ ſi vis ꝯſolari ⁊ fructū bonū facere. patiām habe ⁊ iniurias remitte om̄es. Decimū eſt quaſi q̄dā certificatio diuine ꝓmiſſiōis. Jp̄e enī ſp̄us teſtimonium reddit ſp̄ui nr̄o ꝙ filij dei ſum⁹. Et ꝑ q̄d niſi ꝑ hoc ꝙ ſuſtinem⁹ aduerſa ꝓ noīe ei⁹ libēter. Nā ip̄e ſp̄us. ſ. ꝗ mentiri nō pōt dr̄ ꝑ ſalomonē. Flagellat d̄s oēm filiū quē recipit. Et ſic ꝑ h̄ teſtificaꝛ cordi ei⁹ ꝙ inter filios dei cōputaꝛ ex ꝗ flagellaꝛ ⁊ ſuſtinet. Jō dic̄ ꝙ naaſon genuit ſalmon ꝗ interpꝛtaꝛ habitaculū. q꞉ ꝑ hoc d̄s inhabitat. ſic angel⁹ dedit certum ſignū ei⁹ quod dixerat de filia naſcitura. ſ. ꝙ occurrerēt ſibijnuicē in certo loco ⁊ inuicē cōſolarenꝛ domū reuertētes. qḋ impletū eſt ex admonitiōe angeli dicētis ꝙ ad illū locū accederēt. Vndecimum eſt ꝯſtans amor vxoris ad viꝝ. ⁊ ecōuerſo. ita ꝙ nō euagenꝛ ad alios. nec etiā mēte. vn̄ parētes ſarai admonuerunt filiā diligere viꝝ. honorare ſoceroſ. gubernare familiam. ⁊ irrephenſibilē ſe exhibere. Et ap̄ls ad viros. Diligite vxores vr̄os ſicut ⁊ xp̄s dilexit eccliam. Nō quidem vt eſſet vana. ſꝫ vt eſſet honeſta ⁊ ſancta. he. ambro. Nemo ſibi blādiaꝛ de legibꝫ hoīm. qḋ nō licet vxori. nō licꝫ viro. ſcꝫ aliā carnaliꝛ diligēdo. vel aliū ꝙ̄ ꝯiugem ſuum Vn̄ ſalomon genuit booꝫ. qḋ interpꝛtaꝛ fortis. Debꝫ enī fortis eſſe ⁊ ꝯſtās amor vxoris ad viꝝ. ⁊ ecōuerſo. ⁊ non dimittere vel odire ꝓpter qḋcūqꝫ ꝯtingēs. Sicut Anna diligebat ꝯſtāter ioachim. ⁊ ecōuerſo. ꝓpter ſterilitatē nō accedēdo ad alias. Si aūt q̄s extra ſtatū matrimonij ſe reperit. ſit booꝫ fortis. vt ab om̄i fornicatione ſe abſtineat vel contineat. Duodecimū eſt reuerētia ⁊ ſubiectio ad ſuꝑiores. vn̄ ⁊ vxoris ad viꝝ. cū ſit a dn̄o p̄me vxori. Sub viri poteſtate eris ⁊ ip̄e dn̄abiꝛ tui. ſcꝫ ꝗ ad regendam domū. Et Heſter. ij. diciꝛ. Cuncte vxores tā maioꝝ ꝙ̄ minorū deferant viris ſuis. Ad quod inſinuandū dicitur ꝙ booꝫ genuit obeth ꝗ interpꝛtatur ſeruitus. Mulieres enī vt ait apoſtol⁹ ad Eph. v. ſubdite ſint viris ſuis. ſed hoc tranſgrediunꝛ ſuꝑbe mulieres hodie. que volunt dn̄ari viris ſuis. Si aūt extra coniugiū eſt ſit reuerens ad ſuos ſuꝑiores ⁊ ſubditus. Tredecimū ꝯditio ex quā generaꝛ in nobis xp̄us ꝑ grām eſt gratiarūactio ſeu beneficioꝝ cognitio. Ap̄ls. Jn om̄ibꝫ gratias agite vt de beneficijs receptis grās exhibentes beneficia potiora ſumam⁹. ait beat⁹ Gre. qḋ innuiꝛ in. xiij. generatiōe in qua diciꝛ Obeth genuit ieſſe. qui interpꝛtaꝛ incēſum Eſt enī orō ⁊ grāꝝactio velut quoddā incēſum corā domino. H̄ optime peregerūt Joachim ⁊ anna parētes btē virginis. Nam obuiātes ⁊ occurrentes ſibi ad portā auream gratias egerunt deo de conſolatione eis facta. Ex ꝓmiſſiōe talis filie ⁊ cū timore dn̄i vtentes mr̄imonio genuerūt mariā.

Jn ſecunda parte .§. II.

ꝑncipali notanꝛ q̄ndecim ꝑfectiōes grē. ꝗ fuerūt in ipſa ꝟgine ex interpꝛtatiōe noīm q̄ndecim regū. qui fuerunt ī populo illo dei a dauid vſqꝫ ad ieconiā regē. ꝗ cum populo duct⁹ eſt captiu⁹ in babilonē. vt ꝯuenientiſſime dicere valeat thema ꝓpoſitū. Jn me om̄is gratia vite. Prima igiꝛ gratia eſt poſt ꝯceptū ſanctificatio. Poſtq̄ enī anna cōcepit ex ioachim virginē mariā. aīma eius a dō creata ⁊ corꝑi infuſa ꝙ̄citius ⁊ forte eadē die fuit ſanctificata ab originali mūdata. ſ̄m illud. Sanctificauit tabernaculū ſuū altiſſimuſ. Nos ꝑ nouē mēſes moramur in peccato in vtero materno in quo ſi morimur deſcēdimus ꝓpter illud originale ad limbū inferni Sꝫ beata ꝟgo ꝙ̄citius fuit facta ſancta. poſt anime infuſionē quod figuraꝛ in dauid. ſequiꝛ enī in ip̄a genealogia dn̄i. Jeſſe aūt genuit dauid regē. hic interpꝛetatur pulcer aſpectu Et de ꝟgine ait ſp̄ūſanct⁹ Can. iiij. Tota pulcra es amica mea ⁊ macula nō eſt in te. ſ. peccati. Purgato originali ⁊ actuali nō ꝑpetrato. Secūda ei⁹ grā ē natiuitas gaudioſa. Natiuitas tua ſancta dei genitrix ꝟgo gaudium annūciauit vniuerſo mūdo. Vidētes enī angeli natā tā ſanctā creaturā. magnū gaudiū fecerūt. Et ita quolibet anno in celo fit. vt reuelatū fuit cuidaꝫ ſancto heremite. vn̄ in genealogia dn̄i ſubdiꝛ. Dauid genuit Salomonē qui interpꝛtaꝛ pacificās merētes. q꞉ angelos dolētes modo ſuo de ꝑditōe hoīm ⁊ eoꝝ ruina. natiuitas hui⁹ letificauit. Vn̄ in introitu miſſe caniꝛ. Gaudeam⁹ oēs ī dn̄o diē feſtū ⁊c̄. de cui⁹ natiuitate gaudēt angl̄i ⁊c̄. Tertia grā diſpoſuit ad generatōꝫ xp̄i in tēplo p̄ntatio ſeu dedicatio. Jn mūdi q̄dē ꝯuerſatōe nō bn̄ p̄t mens ī diuinis dilatari. Nemo ei militās deo īplicat ſe negocijs ſecularibꝫ. Vn̄ ⁊ xp̄s inter turbas fuit cū eſſꝫ duodēnis āmiſſus ⁊ in tēplo reꝑtus. Virgo igiꝛ Maria ablactata fuit tribꝫ annis. hec enī ſunt fortiores ꝑ totā vitā ſuā. ꝙ̄ ſi ꝑ duos annos. Et ablactata fuit ab anna ꝓprijs mām̄illiſ De⁹ ⁊ natura fruſtra oꝑanꝛ ſ̄m ph̄m. ꝓpterea autē date ſunt mām̄ille mulieribꝫ vt valeāt de lacte ſuo nutrire filios ſuos. vt nō oñdāt eas ꝓ ꝓlo. Fruſtra igiꝛ videnꝛ eſſe in illis. ꝗ nō nutriūt filios ex eis cū poſſint ſꝫ tradūt alijſ nutriēdos. Qḋ b. Gre. papa in decretis di. v. Ad eius. multū rephendit in mlieribꝫ. Naꝫ ex malo lacte nutriti ꝯtrahūt malas ꝯditiōes naturales. P⁹ ablactatōꝫ igiꝛ eius duxerūt parētes ei⁹ ad tēplū ip̄am offerēdo. Non expectarūt ꝙ ꝑus diſceret mūdi vanitates. Nec obtulerunt filiā claudā. illegitimā. turpē vel pauperē. quā do

tare non poſſent. ſicut hodie faciunt qui offerūt filios in monaſteriis. vel filios in clauſtro futuros. Indignum eſt dare deo q̄d deſignat̄ homo. ait btūs Hieron. ſuꝑ ꝓphetias. ſed dederūt deo mariā vnicā filiā pulcherrimā honeſtiſſimā. ab oīb⁹ amabilē. hoc ſignat̄ in Roboaz. quē genuit Salomō. ⁊ interpꝛtat̄ latitudo popl'i. q2 ꝟgo fuit dilatata in virtutū popl'o. ¶ Quarta gratia ei⁹ fuit ſctā ꝯuerſatio. qđ figurauit qñ ducta ad templū. duꝫ ꝑētes incederēt ad mutādas ⁊ aptādas veſtes. q2 ab extra veniebāt. beata maria ita ꝑuula. ſ. triū annoꝝ ꝑ ſe aſcendit. ⁊ erecta. ꝑ. xv. illos gradus ꝑ quos ab imo aſcēdebat̄ ad templū. vbi ſacerdotes officia exercebāt. ⁊ ſignificāt. xv. ſtatus beatoꝝ q̄ ſūt in templo gl'ie infra diuinaꝫ maieſtatē. vicꝫ nouē ordines angeloꝝ. ⁊ ſex ſcōꝝ. ſ. patriarchaꝝ. ꝓphetaꝝ. apl'oꝝ. martyꝝ. ꝯfeſſoꝝ. ⁊ ſcāꝝ virginū quoꝝ oīm ꝑfectōem tranſcēſura erat. Vñ Prouerb. vlti. Multe filie. i. aīe cōgregauerūt diuitias. dignitates. ſ. virtutū. tu ſola. ſ. btā maria ſupgreſſa es vniuerſas. ⁊ in templo cū aliis virginib⁹ in omni ſanctitate ꝯuerſabat̄. Et ſignificatur in Abia filio Roboam. q̄ interpꝛtat̄ ipſe dñs. ¶ Quinta ē viſitatio frequēs angeloꝝ. Cum enī ī templo inſiſteret multū orōni. angeli viſitabāt eā conſolātes ⁊ deferētes orōes eius añ deū. ⁊ referentes ei dona gratiarū a deo. A mane enī vt dr̄ ī hiſtoria eius vſq3 ad tertiā diuinis laudib⁹ vacabat. ⁊ a tertia vſq3 ad nonaꝫ in textrino ope ſe exercebat dās exemplū vitādi ocium. Panē inq̄t Salomō. ꝓuerb. vlti. ocioſa nō comedit. ſed opata eſt. Lectōni ſcpture partim vacabat. Cibum ſumebat. vt ait btūs Amb. in li. de virginib⁹. q̄ morté arceret. nō q̄ delitias miniſtraret. Sicq3 virtutib⁹ quotidie magis eleuabat̄ in deū. qđ innuit̄ in Aſa. q̄ interpꝛtat̄ attollens. ſ. ſe in deū. Abias enī genuit Aſā. ¶ Sexta ꝯditio que valet ad generatōem chriſti etiā ī mēte noſtra eſt cura ſalutis coꝝ. Vnicuiq3 mādauit deus de ꝓximo ſuo ſcꝫ vt curā habeat de ſalute eius. et ſi nō eo mō ſtricto q̄ ꝯplati tamē mō charitatiuo. Vñ Anaclet⁹ papa oēs ſummā dn̄t habere curā de his qui pereūt. vt aut eoꝝ redargutōe corrigant̄ a peccat'. aut ſi incorrigibiles ſūt eiiciant̄ de eccl'ia. xxiiii. q. iii. Tam ſacerdos. Solicita aūt erat btā maria ne quā ex ſodalib⁹ offenderet. admonēs eas ne ꝯtumelioſa eſſet altera alteri. ſed inuicē ſeruiētes ⁊ honorātes. ab ocioſis verbis abſtinerent ſemper deuꝫ laudarēt. Vñ ⁊ ipa cū vocabat̄. r̄ndere ſolita erat ꝑ deo grās. vt ⁊ illud modicū verbū nō eēt ſine dei laude. vñ ī ea regnabat ioſaphat. q̄ interpꝛtat̄ iudicās. genit⁹ ab aſa q2 ipa cūcta iudicans ⁊ diſcernēs a nemie poterat reprehendi. ¶ Septima ē ꝓpoſitū virginitatis. Propoſuit enī in mēte ſua virginitatē ſeruare. niſi ſibi ds̄ al'r reuelaret q2 inſolitū tūc illud erat. Et ideo angelo ſalutanti dixit. Quō fiet iſtud qm̄ viꝝ nō cognoſco. i. ꝓpoſui nō accipe virū. vt exponit Beda. Poſtea aūt ſūpto ſponſo ex dī reuelatione votū virginitatis cū ſponſo ioſeph emiſit. Et vterq3 vt dicit btūs Aug⁹. in virginitate ꝑmāſit. Et ſic fuit Joram ſpūaliter qui interpꝛtat̄ excelſus. q2 virginitas facit hoīes ſimiles angel'. Nuptie ait be. Amb. replēt terrā. virginitas paradiſuꝫ. res eſt voti nō p̄cepti. ⁊ ſic facit excelſum. Joſaphat enī genuit Joram. ¶ Octaua cōditio eſt robur. i. firmitas propoſiti in bono ꝯcepti. Ut enī dicit btūs Grego. ſuꝑ Ezech. q̄ bona agūt ⁊ meliora agere ꝓponūt. ſi nō faciūt. licet in bonis opib⁹ ꝑſeuerent in ꝯſpectu tñ dei ceciderūt. Multa enī diabolus ꝓponit ad impediendū. ne quis exequat̄ bona ꝓpoſita. ſed viriliter age⁊ eſto robuſtus ad ea exequēdū. Joram enī genuit Oziam. q̄ interpꝛtatur robuſtus. q2 ex celſitudie ꝓpoſiti boni debet generari robur ⁊ firmitas ī eo. Vnde ⁊ cū iā eſſet nubil' etatꝫ facta b. maria. ⁊ ſacerdos admoneret domū reūti ad nuptias ꝯtrahēdas. R̄ńt ſe hoc agere nō poſſe ꝓpter ꝓpoſitū virginitatis. ⁊ ſic firma ⁊ robuſta fuit in hoc ꝓpoſito. ¶ Nona ē ꝯtinuus ꝓfectus ī virtutib⁹ ad maius bonū. Ita vt dr̄ ꝓuerb. iiii. Juſtoꝝ ſemita q̄ſi lux ſplendens proficit ⁊ creſcit vſq3 ad ꝑfectū diē. Vn et aīalia que vidit Ezechiel in viſione ſignificantia ſcđm b. Grego. ſctōs viros. cū ꝓficiſcerēt nō reūtebant̄. ſꝫ vnūquodq3 añ faciē ſuā gradiebat̄. Ezech. i. q2 vicꝫ hoīes iuſti nō redeūt ad mala q̄ cōmiſerūt. nec firmāt ſe deſiſtendo a bonis opib⁹. ſꝫ ꝯtinue ad meliora ꝓcedūt. Et h̄ ē ioathā q̄ interpꝛtat̄ ꝑfectus. quē genuit Ozias. Sic beata maria ſꝑ ad ꝑfectiora opa ſe extēdebat. facta oīb⁹ ſanctitatis exemplū. ⁊c. ¶ Decima eſt inquiſitio circa dubia. ex qua declarat̄ q̄d agendū. ne incaute agēdo exponat ſe ꝑicul'. Deutro. xxxii. ait moy. Interroga p̄res tuos ⁊ annūciabūt tibi maiores tuos. ⁊ dicēt tibi. ſ. quid ſit recte faciendū. Et hoc eſt qđ Thobias admonebat filiū ſuuꝫ dicēs. Cōſiliū ſꝑ a ſapiēte inq̄re. Thob. iiii. Et ſignāter dicit a ſapiēte. i. ꝑito ī illa re de q̄ q̄ris. Vnuſquiſq3 enī bñ iudicat q̄ nouit. ait ph̄us ī Ethic'. Sicut nō poſſet tibi bñ ꝯſulere lanifex de arte pictoria. aut miles de negociatiōe. ita nec de ꝑtinētib⁹ ad ꝯſciam vl' cultū diuinuꝫ q̄ vacat mūdanis. Hic ē achas genitus ab ioathan. q̄ interꝑtat̄ cōphēdēs. q2 ex inq̄ſitōe cōphendit̄ ꝟitas rei. Sūmus igit̄ ſacerdos (vt legit̄) audito ꝓpoſito virginitat' b. Marie. q2 res dubia erat. q̄ſiuit a dño. ⁊ cōphendit voluntatē eius. ¶ Undecima eſt diuinū oracl'ꝫ ſeu diuina inſpiratio. Cū enī (ait Joſaphat) ignoremus q̄d agere debeam⁹. h̄ reſidui habem⁹. vt oclos nr̄os ad te. ſ. dn̄m erigamus. Aliqñ enī res eſt ita obſcura q̄ hoīes nō ſufficiunt declarare. ⁊ ideo tūc ad deū recurrēdū eſt. vt reuelet vl' inſpiret q̄d ꝓ meliori agere debeat. q̄d innuitur ī eo q̄ Achas genuit Ezechiā. q̄ interpꝛtat̄ auxiliū dei. Ex inq̄ſitione enī ꝑ orōem q̄ñ nō ſufficit virtus ⁊ ſcia humana. deus auxiliat̄ inſpirādo. qđ fieri oportet. Reuelauit enī deus ſūmo ſacerdoti q̄ oēs de tribu iuda afferrēt virgas ligneas. ⁊ tūc manifeſtaret̄ cui deſpōſata erat. ¶ Duodecima eſt obliuio mūdanoꝝ. vt ſcꝫ ī agēdis nō habeatur reſpectus ad aliquid mūdanū ſꝫ dei beneplacitum. Obliuiſcere ꝓpl'i tuū (ait dn̄s ꝑ ps̄. ad aīaꝫ dō debitā) ⁊ domū p̄ris tui. Et h̄ ē Manaſſes rex fili⁹ Ezechie qui interpꝛetat̄ obliuioſus. oblita erat ī ope oīm paſſionum ⁊ ꝯſanguineoꝝ btā maria. ⁊ ſolū attēdebat ad dei voluntatē. ⁊ ioſeph etiā q̄ſi oblitus eēt ⁊ nō curaꝫ ꝯtrahē matrimoniū cū ſenex eſſet. nō attulit ipe ꝟgā. vl' ſi attulit nō dimiſit ſacerdoti. vt dictū fuerat. q̄uis ⁊ ipe eſſet de tribu Juda ⁊ familia dauid. vñ reuelatū fuit a dño. q̄ non dederat ille ꝟgā ad quā ſpectabat virgo beatiſſima. ¶ Tertiadecima ē fidelitas ad deū. Debet enī q̄s fidel'r dō ſubiici in his que exigit ab eo q̄ꝫtumcunq3 videat̄ ineptus et impmeditatus. iuxta illud. lix. Domin⁹ aperuit mihi aurē. ego aūt nō ꝯtradico. retrorſū nō abii. ſcꝫ reſiſtēdo voluntati dei. Et hic eſt Amon quē genuit Manaſſes rex iuda. qui Amon interpꝛtat̄ fidel'. Ex q̄ enī ꝑpēdit ioſeph deū velle ⁊ ipam virgā cū ceteris ſacerdoti tradere eā ſecūdo attulit. Et tūc fronduit ⁊ floruit ac fructū fecit. ⁊ colūba apparuit ſuꝑ eā. iux̄ illđ Virga yeſſe floruit. ⁊c. Vñ manifeſtū fuit oīb⁹ ad ioſeph ſponſam illā ꝑtinere. ¶ Decimaquarta eſt deſpōſatō facta inter mariā ⁊ Joſeph h'caſtiſſima que ideo facta fuit ad celādum diabolo hoc miſteriū. ne machinamēta quereret ꝯ̄ chriſtum. Viſo eniꝫ miraculo illo fuit deſponſata maria ioſeph. Et hoc ſignificat̄ in Joſia filio Amon. q̄ interpꝛtat̄ ſalus dñi. q2 per illā deſpōſatōnem ſaluatus eſt honor domini chriſti ne abiiceretur vt illegittime natus. ⁊ ſaluata fuit fama virginis ⁊ vita. ne putaretur fornicaria ⁊ lapidaretur. Et multa alia miſteria ibi ſunt. ¶ Decimaquinta ⁊ vltima gratia perfectionis eſt preparatio ad filiū dei ꝯcipiēduꝫ

que ꝓparatio fuit ꝑ ꝓfundā humilitatē qḋ ipa inſinuat dicēs. Reſpexit hūilitatē ancille ſue. Nō dixit ꝟginitatē benignitatē. charitatē. q̄ oīa grata deo erūt ī eo. Sꝫ hūilitatē. beatꝰ Augꝰ. O felix ancilla. O hūilis gr̄a. q̄ dū fidem humilr̄ dedit. celi in ſe opificē incorꝑauit. qḋ īnuit̄ in ioachim q̄ interp̄tat̄ ꝓparatio. Per hūilitatē enī ꝓparauit ꝟgo ſe ad recipiēdū filiū dei in vtero. Et ſic patet. xv. cōditiōes vl' gr̄e b. marie. Vn̄ hn̄ dr̄. In me oīs gr̄a ꝛc̄.

Quantum ad tertiū. §. III.

De .xiiij. ꝑfectionibꝫ gr̄e q̄bꝫ b. maria ſubuenit hoībꝫ in diuerſis ſtatibꝫ ꝯſtitutis. Ibi.

Pn̄cipale notat̄. xiiij. ꝑfectiōes gr̄e q̄bꝫ b. maria ſubuenit hoībꝫ in diuerſis ſtatibꝫ ꝯſtitutis. vt merito poſſint dicere illud. De plenitudine eiꝰ nos oēs accepimꝰ gr̄am. Jo. j. Eſt enī q̄druplex ſtatꝰ hoīm q̄bꝫ btā maria ſubuenit gr̄a ſua. In me ait oīs gr̄a vite. ¶ Primꝰ eſt ſtatꝰ religioſoꝝ. q̄bꝫ ſunt neceſſarie tres gr̄e ad ſalutē coꝝ et ad eas habēdas ꝛ ꝯſeruādas btā maria ſuis exēplis ꝛ meritis ac p̄cibꝫ iuuat. Primū eſt volūtaria paupꝑtas. vt illud inueniat̄ in eis qḋ ait apl's. ij. ad Co. vj. Tāq̄ nihil hn̄tes oīa poſſidētes. tāq̄ nihil hn̄tes. ſ. ꝓpriū. Et Hieronymꝰ. hn̄s victū ꝛ veſtitū his ꝯtētus ero. nudā crucem nudꝰ ſequar. Hec ſignificat̄ ꝑ ieconiā q̄ interp̄tat̄ ꝓparatō q̄ꝛ paupꝑtas ꝓparat hoīem ad ꝑfectiōem. ꝛ ſi in ea nō fit ꝑfectio. Secūdū eſt caſtitas q̄ figurat̄ in ſalathiel. nam vt dr̄ in genealogia dn̄i. poſt tranſmigratiōem babylonis. Iechonias genuit ſalathiel. h̄ interp̄tat̄ petitio mea deus hoc enī petit deꝰ a religioſis. ij. Co. vj. Exhibeamus noſmetip̄os ſicut dei miniſtros in caſtitate. Per hāc oñdit ſe petere deū. Nā vt dr̄ Sap. vj. Incorruptio facit ꝓximū deo. Tertiū eſt regularis diſciplina ꝑ quā coercetur ſenſualitas. ab appetibilibꝫ plenis ꝯfuſione. ꝑ ieiunia. vigilias. ſilētia. obedientiā. exercitia ꝛ hmōi. Et hec eſt zorobabel. Salathiel enī genuit zorobabel. q̄ interp̄tat̄ mgr̄ ꝯfuſionis. q̄ꝛ diſciplina ꝛ corrigit ea q̄ ꝯfuſiōe ſūt digna In diſciplina ꝑſeuerate ait apl's ad He. h. q̄ꝛ hec ꝯſeruat religionē. vn̄ multis religioſis b. maria ſepe apparuit. vt btō bernardo. dn̄ico. thome. ꝛ alijs eos in religiōe cōfortans.

Religioſis in tribꝫ gr̄ijs ſubuenit

¶ Secūdꝰ ſtatꝰ eſt p̄latoꝝ ad q̄ꝝ debitū officium ꝑtinēt quattuor ſtatꝰ gr̄e. Primū eſt paterna ſolicitudo ad ſubditos. Ro. xij. Qui p̄eſt in ſolicitudine ad ꝓuidendum neceſſaria vtriq̄ hoī. Et hic dr̄ abiud filiꝰ zorobabel. q̄ interp̄tat̄ pr̄ meꝰ iſte. ſ. ſolicitus de me. Secūdū eſt doctrina excitās pigros ad operandū bn̄. ij. ad Thimo. iij. Argue. obſecra. increpa in oī patientia ꝛ doctrina. Et hic eſt eliachim genitꝰ ab abiud q̄ interp̄tat̄ reſuſcitans Per doctrinā enī reſuſcitant̄ mortui peccōres ad vitā gr̄e. ꝛ euigilāt ad oꝑandū. Tertiū eſt ſciētia ꝯſulēs imperitis. Male enī pōt docere ſubditos q̄ eſt ignorās. Cecꝰ enī ſi ceco ducatū p̄ſtet. ambo in foueā cadūt. Vn̄ beatꝰ Augꝰ. Caueat ſpūalis iudex vt ſicut nō cōmiſit crimen nequitie. ita nō careat munere ſciētie. hic eſt azor. eliachim enī genuit azor. q̄ interp̄tat̄ vidēs lumē. Ignorātes enī ceci ſunt ꝛ duces cecoꝝ. ¶ Quartū eſt ſanctitas vite. Sicut enī xp̄s cepit facere ꝛ docere Actuū. j. ita mādauit p̄latis eccl'ie illud Math. v. Sic luceat lux veſtra. id ē. vita clara ꝛ ſancta corā hoībꝫ. vt videāt oꝑa veſtra bona. et glorificēt prēm veſtrū. vn̄ dr̄ azor genuit ſadoch. q̄ interp̄tatur iuſtꝰ. q̄ꝛ ſciā debet generare iuſticiā vite.

Prelatis in quattuor ſubuenit

¶ Tertius ſtatꝰ eſt actiuoꝝ ad quoꝝ bonā actiōem ꝑtinent quattuor gr̄e. ad q̄s btā maria adiuuat. Primū eſt demōſtratio dilectiōis ad ꝓximū. debet enī q̄s diligere ꝓximū ſicut ſeipm̄. vt omnē hoīem quē poteſt beneficētie ꝯſolatōne moꝝ informatōe vl' correctiōe diſcipline. inducat ad colēdum deū. ait b. Augꝰ. xxiij. q. iiij debet. Sadoch enī genuit achim. q̄ interp̄tat̄ frater meꝰ. q̄ꝛ vt fratrē debꝫ tractare ſubueniēdo. Secūdū ē dulcis amor ad deū. Achim enī genuit eliud. q̄ interp̄tat̄ deꝰ meꝰ. vt q̄dā intimo affectu dicat illḋ Deꝰ meꝰ ꝛ miſericordia mea. Tertiū fiducia in deo in aduerſis. vt dicat cū Job. Si occiderit me ſperabo in eū. dicit enī pſ̄. Adiutor in oportunitatibus in tribulatiōe. Sperēt in te q̄ nouerūt nomē tuū. q̄m nō derelinq̄s querētes te dn̄e. h̄ eſt eleazar filius eliud q̄ interp̄tatur. deꝰ adiutor eius q̄ cōfidit in eo. Quartuꝫ eſt ꝯſeruatio humilitatis in ꝓſperis. vt nihil ſibi attribuat boni. ſꝫ oīa a deo recognoſcat Tua enī dn̄e ſunt oīa ꝛ que de manu tua accepimꝰ dedimꝰ tibi dixit Dauid. j. Regū. ij. Eleazar enī genuit mathan. q̄ interp̄tat̄ donum. Oīe donū ꝑfectū deſurſum eſt. ait beatꝰ Jacobꝰ apl's. j. c.

Actiuis in quattuor ſubuenit.

¶ Quartꝰ ſtatꝰ eſt ꝑſeuerantiū. Vt enī dic̄ beatus Gre. in li. moral. j. Incaſſum bonū agit̄. ſi ante vite terminū deſerat̄. Et nō q̄ incepit. ſꝫ q̄ ꝑſeuerauerit ꝛc̄. hec ꝯſiſtit in ſupplantatōe ꝛ ſuꝑatiōe vicioꝝ. Nathan enī genuit Jacob. q̄ interp̄tat̄ ſupplātator. Apl's. j. Co. ij. Non coronabit̄ niſi q̄ legitime certauerit. vt ſcꝫ ſuperet vicia. Secūdū eſt in augmētatiōe ꝟtutū. pſ̄. Ibūt de ꝟtute in virtutē. videbit̄ deꝰ ꝛc̄. Jacob genuit ioſeph. q̄ interp̄tatur augmentū. ſ. ꝟtutū. Tertiū eſt ꝯſtantia in his q̄ ſunt fidei. ꝛ vtilitas. qḋ ſignificat̄ in h̄ q̄ Joſeph eſt vir Marie. in qua terminat̄ genealogia dn̄i. ꝛ interp̄tat̄ illuminatrix. q̄ꝛ ꝓfert lumē veritatis cecis. mala vicioꝝ pellit. bona cunctaꝝ virtutū nobis poſcit. In omni igit̄ ſtatu adiuuat ad ſe recurrētes. ꝛ ſubuenit. In me ergo ait oīs gr̄a vite ꝛ veritatis.

Perſeuerātibus in tribꝫ ſubuenit

De deſpōſatiōe Marie. Capl'm. vij.

Quia deſpōſatio beate

marie fuit an̄ annūciatōem ꝛ xp̄i incarnatiōeꝫ vt pꝫ in euāgelio Lu. j. q̄ꝛ miſſus eſt angelꝰ ad mariā deſponſatā Joſeph. Jō de eiꝰ deſpōſatōe ꝛ cōiugio cū ioſeph hic agendū. de quo etiā dr̄ Math. j. in fine genealogie xp̄i. Jacob genuit ioſeph viꝝ marie. d̄ qua natus eſt xp̄s. Vbi dicit beatꝰ Hiero. Cū viꝝ adieris ſuſpicio tibi nō ſubeat nuptiaꝝ. ſꝫ recordare ꝯſuetudinis ſcripturaꝝ. q̄ ſponſi viri ꝛ ſpōſe vocant̄ vxores. xxvij. q. ij. Genuit. Et ab eodē euāgeliſta Matheo dicit̄ immediate poſt p̄dicta. Cum eſſet deſpōſata mater Jeſu maria ioſeph. inuenta eſt in vtero habēs de ſpiritu ſancto. In quibꝫ tria de virgine notātur. Coniugij eius deſcriptio. ibi. Cū eſſet deſponſata mater ieſu. viri eius nomīs expreſſio. quia ioſeph priuſq̄ conuenirēt. Filij eius ſupernaturalis conceptio. quia inuenta eſt habens in vtero d̄ ſpiritu ſancto.

Quantū ad primum .§. I.

vt dicit beatꝰ Auguſtinꝰ ad Voluſianū. Ipa dei ꝟtus ꝑ inuiolata mētis virginea viſcera membra infantis eduxit. que per clauſa oſtia membra iuuenis introduxit. Si ratio querit̄ non erit mirabile. Si exemplū poſcitur nō erit ſingulare. Et licet inq̄t beatꝰ thomas. miracula que ſunt ad cōfirmatiōem fidei debeāt eſſe manifeſta. voluit tamē dominꝰ hoc maximū miraculū. ſcꝫ ſue ꝯceptiōis ꝛ natiuitatis ex virgine ꝑ deſponſatōem matris obumbrare ſeu occultare. vt hoīes inde cogitare poſſent xp̄m non conceptū a virgine ſed a ioſeph coniuge. Et h̄ multiplici ratione. Quas ratiōes aſſignat beatus Thomas in. iij parte. q. xxix. ar. j. quare voluit matrē ſuā deſponſari. ꝛ non copulari.

Quedā ſumunt̄ ex p̄te chriſti naſcentis

Quedā ex p̄te matris concipientis.

Quedā ex p̄te vtilitatis nobis ꝓuenientis

Propter xp̄m quare voluit eſſe matrē eius deſponſataꝫ aſſignatur quadruplex ratio. Prima eſt ne ab infidelibꝫ tanq̄ illegitime natus abijceretur. Si enī mater nō habuiſſet coniugeꝫ. omnes arbitrati eſſent de fornicatione

Marie deſpōſationis ratō q̄druplex

chriſtū fuiſſe ↄceptū. ⁊ ſic chriſtū tanq̃ꝫ illegittimum de-
ſpexiſſent. Nā iura tales deteſtant̄ ⁊ honoribꝫ p̄uāt. vñ
btūs Amb. ſup Luc. Quid iudeis. q̇d herodi poſſꝫ aſcri
bi. ſ. mali ⁊ iniuſticie. ſi natū viderent̄ ex adulterio perſeq̄
Secūda rō vt ↄſueto mō genealogia ei⁹ p viru deſcri
beret̄. Vñ btūs Amb. ſup Luc. Qui i ſclm venit. ſcl'i de
buit more deſcribi. Viri aūt pſona querit̄. q̄ in ſenatu et
reliquis curijs ciuitatū generis aſſerit dignitatem. Con
ſuetudo etiā nos inſtruit ſcṗturaꝝ que ſemp viri origīeꝫ
querit. hec ille. Quia igit̄ ſm legē deſpōſari nō poterat.
niſi viro q̇ eſſet de tribu iuda ⁊ familia Dauid. ex genea
logia ſponſi. i. ioſeph dep̄hendit̄ genealogia marie ⁊ chri-
ſti filij eius. Vbi etiā adūtendū ↄſuetudineꝫ in his que
mala nō ſunt in agendo ⁊ ſcribēdo ſeruādā. Tertō ad
tuteiā pueri nati. ne diabolus ↄ̄ eū vehemētius nocumē
ta ꝓcuraſſet. Sciebat eni diabolus dei filiū incarnāduꝫ
ꝑ redemptōe humani generis. ſed temp⁹ ignorabat. Vñ
caute obſeruabat ad ſciēdū qñ mōm intraꝫ. vt redēpti
onē nr̄am impediret. Et ideo vt beatus Hiero. refert ſu-
p Mathm hāc cām aſſignauit. Ignati⁹ martir deſpō-
ſatōis mr̄is dei. vt ſcꝫ partus eius diabolo celaret̄. Duꝫ
eni vidit diabolus mariā ſponſum hr̄e. putauit ipm nō
de virgīe ſed de vxore ⁊ ioſep generatū. Et Origen. Cō-
iugē dico vt diabolo virginitatē eius occultē. xxvij. q. ij.
Inuēta. Quāuis eni diabolus ea que corpal'r fiūt pſpi-
cacitate ſenſus cognoſcat p ſigna exteriora. multa tamen
vt dicit b. Aug⁹. in iij. de tri. que p̄t virtute nature ſue a
v̇tute diuina ꝓhibet̄. Et hoc mō ſm beatū Tho. vbi ſ.
p̄t dici. qꝫ ⁊ ſi v̇tute ſue nature cognoſcere potuiſſet mr̄eꝫ
dn̄i fuiſſe corruptā. ſꝫ virginē ꝓhibitus tn̄ ē a dō cogno
ſcere modū partus diuini. Quāuis eni poſtmodū eo p̄
dicāte aliq̃ual'r virtutē eius agnoſceret. ꝓpter qȯ clama-
bāt. q: tu es filius dei. Luc. iiij. Nō ita incōgruū. q: iam
virtutē ſuā oñdendi ↄtra diabolū tp̄s erat. Sed i infā
tia oportebat impediri malicia diaboli. ne eū acrius pſe
queret̄. quādo nec chriſtus pati diſpoſuerat. nec dū v̇tu
tē ſuā oñdere. ſed p oīa ſilem alijs infantibꝫ. btūs Amb.
tn̄ dicit hoc fcm̄ vt falleret p̄ncipē mūdi. non ſolū diabo
lū ſꝫ ⁊ p̄ncipes ſecl'i ad innuēdū. ſ. qꝫ q̇ ſecularibꝫ vanita
tibꝫ occupant̄ ſcire diuina nō p̄nt. Quarta rō vt a Io
ſeph nutriret̄ paruulus ipe. Decuit eni p oīa ait apl's
fr̄ibꝫ aſſilari. ad Heb. Et iō ſicut pueri indigēt nutricijs
⁊ ipe voluit hr̄e ioſeph ſcm̄ vt nutriciū ſponſū mr̄is ſue.
Et iō pr̄ xp̄i dictus ē. nō effectu geniture. ſꝫ officio ⁊ cura
ꝓuidēdi. vt dicit Gratian⁹. xxvij. q. ij. §. iuxta. Eſt pr̄ hic
cura dicit grecıſmus. Ex p̄te matris aſſignat b. Tho
mas tres rōnes quare fuit deſpōſata. vbi ſ. Haꝝ p̄ma ē
q: reddit̄ p h̄ imunis a pena. ne ſcꝫ lapidaret̄ a iudeis
tanq̃ꝫ adultera. vt dicit btūs Hiero. ſeu ex ſtupro. Si ei
nō habuiſſet maritū eſtimaſſent oēs ex fornicatōe cō-
cepiſſe. ⁊ ſic fuiſſet lapidata. Nā vt dicit btūs Thomas
iudicio adulteroꝝ ↄdemnabat̄. nō ſolū q̄ nupta erat in
adulterio dep̄henſa. ſed etiā virgo que fornicata fuiſſet
in domo patris q̄ cuſtodiebat̄ vt v̇go qñqꝫ nuptura. vt
patet Deutroñ. xxij. vl' etiā ſm quoſdam virgo de gene-
re ſacerdotali ꝓpter ſtupꝝ occidebat̄. vt Leuiti. xxj. Et be
ata maria aliq̃ mō erat ex ſtirpe ſacerdotali deſcendens
Pōt etiā referri dictū Iohānis de lapidatōne ad la-
pidatōnem infamie. Igit̄ habuit ſpōſum btā maria. vt
ſaltē crederēt hoīes eā ex ſpōſo nō ex fornicatōe ↄcepiſſe
vnde ⁊ a pena ⁊ infamia liberetur. Secūda rō eſt vt
ab infamia liberaret̄. hāc rōem aſſignat btūs Amb. ſu-
per lucā dicēs. Ideo deſpōſata ē ne temeritate virginita
tis adureret̄ infamia. cui grauis aluus corruptele vide-
ret̄ inſigne p̄ferre. Maluit aūt dn̄s de ortu ſuo. i. qꝫ non
eſſet natus ex virgine q̃ꝫ de mr̄is pudore dubitari. i. ca-
ſtitate. ſi nō habuiſſet ſpōſum ⁊ grauida appareret. Sci

Ex parte mr̄is tri-plia rōne

ebat eni tenerā eſſe virginis verecūdam. ⁊ lubricā famā
pudoris. Nec putauit ortus ſui fidē matris iniurijs aſ-
ſcribēdā. Hec btūs Amb. Tertia rō vt ei a ioſeph mi-
niſteriū exhiberet̄ in occurrētibꝫ que expediebāt vt eam
aſſociādo cū acceſſit in bethleem vbi pepit. ⁊ cū ea ad tē
plū in purificatōne ꝓficiſceret̄. In egiptū pgens ⁊ iñ re-
diens in nazareth. In his eni que neceſſaria erāt ad ſuſ-
tētatōem eoꝝ ⁊ puuli ipe ꝓcurabat de labore manuum
ſuaꝝ. Nā ſm Criſ. carpētarius erat. in h̄ oēs labores do
cēs p ſuſtentatōne ſui ⁊ ſuoꝝ. Addat̄ ⁊ quarta que ē Al
berti. vbi ſ. ſcꝫ vt dignitas matris humilitati ſociet̄. vt
ſit ſimilis mater dei ⁊ vxor fabri. i. ioſeph. vñ nil vilipen
ſionē xp̄i dicebāt phariſei. Nōne hic fabri filius eſt. id eſt
ioſeph. Nōne ſorores eius ſunt apȯ nos. q̄ erāt paupcl'e
Et ſic hoc exemplo obſuetur a nobis illȯ Eccl'. Quanto
maior es tanto magis humilia te in oībꝫ. ⁊ inuenies
grām. Quāto ei q̇s maior eſt tāto magis humilitas lau
dat̄ in eo. Ex p̄te noſtre vtilitatis quadruplex etiā rō
aſſignat̄ ſm btm̄ Tho. vbi ſ. Prima q: teſtimonio Io-
ſeph ſpōſi comꝓbatū eſt xp̄m ex v̇gine natū. Vñ btūs
Amb. ſup Luc. Locupletior teſtis pudoris. i. caſtitatis
maritus adhibet̄. q̇ poſſit ⁊ dolere iniuriā ⁊ vindicare ob
ꝓbriū ſi nō agnoſceret ſacr̄m. Et btūs Grego. in Omel'.
Sicut diſcipulus dubitās ⁊ palpās. ſ. thomas apl's. fa
ctus eſt teſtis vere reſurrectōis. ſic ſpōſus ſcꝫ Ioſeph fu-
erat cuſtos integerrime virginitatis. xvij. q. ij. Sic q̇ꝓpe.
Ex quo magis ↄfirmamur in fide huius myſterij. ſcꝫ qꝫ
ↄceptus ex v̇gine tāto teſtimonio. Ipa etiā verba virgi-
nis magis credibilia reddunt̄ ſuā v̇ginitatē aſſerentis.
Vnde btūs Amb. Fides marie v̇bis aſſerit̄ magꝭ ⁊ mē-
dacij cā remouet̄. Cām eni mētiēdi deſponſata nō habu
it cū ↄiugij p̄miū ⁊ gratia nuptiaꝝ ſit partus femīarū
Secūda rō eſt vt tolleret̄ excuſatio virginibꝫ q̄ ꝓpt̄ in
cautelā ſuā nō vitāt infamiā. Vñ b. Amb. nō decuit vir
ginibꝫ ſiniſtra opinione viuētibꝫ velamē excuſatōis re-
linqui qꝫ infamia mr̄ dn̄i notaret̄. O q̃ꝫ pulcra eſt caſta
generatō ait ſapiēs cū claritate. Sap. iiij. i. cū clara fama
Nā vt ait btūs Aug⁹. due res ſunt. ↄſciētia ⁊ fama. cō-
ſciētia neceſſaria eſt tibi. ſed bōa fama ꝓximo tuo. Quiſ-
quis ↄfidens ↄſciētie ſue negligit famā ſuaꝫ. nimis cru-
del' eſt. xij. q. j. nolo. Tertia rō eſt q: p h̄ deſignat̄ vni-
uerſa eccl'ia. q̄ cū v̇go ſit. ſ. integritate fidei ⁊ gr̄e deſpōſa-
ta tn̄ eſt vni viro chriſto ex quibꝫ generant̄ filij ſpūales.
ſcꝫ fideles fr̄es ieſu chriſti. iuxta illud pſ. xxj. Narrabo
fratribꝫ meis nomen. ⁊c. Quarta rō ē. q: qȯ mr̄ dn̄i
fuit deſponſata. ⁊ virgo in pſona eius honorat̄ virgini-
tas ſimul ⁊ matrimoniū. ⁊ ſic repbatur error eoꝝ q̇ alte-
ri eoꝝ detraxerūt. ſ. mr̄imonio dicētes nō poſſe tales ſal
uari. Alij dixerūt v̇gīes nō eē maioris meriti q̃ꝫ ↄiuga-
ti. Sꝫ falſū ē. vñ ⁊ mr̄ fuit ↄiugata ⁊ virgo. In qua aūt
etate btā maria deſpōſata fuerit ex euāgelio haberi non
pōt. Sed epiphani⁹ dicit qꝫ in xiiij. anno. ⁊ in. xv. pepe-
rit chriſtū. Alber. aūt vbi ſ videt̄ dicere qꝫ in maiori eta
te. licet nō exp̄mat quoto anno. Dicit eni qꝫ cū ſuppona-
tur qꝫ in beatiſſima virgine fuerit oīs cōgruentia taꝫ
ex parte nature q̃ꝫ ex parte gratie ad hoc vt eſſet mr̄ dn̄i
credim⁹ qꝫ deū ↄcepit tali etate. qua pfecta fuit ſtatu cor
poris ⁊ quātitate. Et qꝫ cū eadē etate deſponſata fuit. et
tātum añ ↄtū matrimonia ſolent ꝓcedere ſponſalia. ſcꝫ
circa duos mēſes. Cū eni nihil ſit laudabile. niſi aliquo
mō dependeat a liberi arbitrij volūtate. nō ſtatim illud
fieri debuit cū beata maria libero arbitrio vti potuit ſcꝫ
anno. xj. vl'. xij. ſed interuenire debuit temporis protra-
ctio. in quo fieret ⁊ meritoꝝ accumulatio ⁊ purificatiōis
ſue facte in vtero maior ſuccederet depuratio ⁊ virtutuꝫ
exercitatio. vt oīm virtutū apice ſublimata ſuo ſingulari
merito mundo ſuccurreret perdito chriſtum gignendo.

Ex p̄te noſtre vtili-tatis quadrupl'x rō

De etate deſponſa-tiōis ma-rie.

Itē ꝯ grauitatē ꝛ honeſtatē moꝝ eſt nimia acceleratio
matrimonij. vñ ꝛ in adoleſcētia fuit. Ad qḋ facit qḋ ait
Salomō Prou. penl'c. Tria ſunt mihi difficilia ad co-
gnoſcēdū ꝛc. Quartū penit⁹ ignoro. ſ. viā viri in adole-
ſcētia ſua. ſm aliā trāſlatiōem. qḋ exponit Nico. de lyra
id eſt. xp̄i in ꝟginis vtero i ſua incarnatōne. Nec attēdit
btā Maria ꝙ ſpōſus eſſet ſenex. ſ; ad volūtatē dei ſibi
reuelatā. ꝛ dei legē diſponētē h̄ ꝯſenſit. Nūꝗ; ei d; puel
le dari ſpōſus inuite. alias mala ſequunt̄ plura.

Scd̄o nomen viri .§. II.

ei⁹ exp̄mit̄ cū d̄r Joſeph. ſic enī vocabat̄. Quā deſpōſa
tionē nō eſt ſecuta illo tp̄e copula carnal'. vñ qḋ d̄r priuſ
ꝗ; ꝯuenirēt. ly p̄us nō notat ordinē rei. ſ. poſtea. id eſt. ꝙ
nōdū cognouerint carnalit̄ cōmiſcēdo ſ; poſtea. S; ſim
pliciter negat factū. ꝙ nō fuerit. ſ. cognita carnalit̄. Vñ
d̄r Chryſ. Nō dixit p̄uſꝗ; in ſpōſi induceret̄ domū. Hūc
enī morē ſuabat antiq̄tas. vt ſpōſe in ſpōſoꝝ domibus
haberent̄. vt generi loth apud ſoceꝝ legūt̄ habitare cu;
ſpōſis. nōdū ſibi copulatis lege ꝯiugij. Sic maria habi
tabat cū ſpōſo ſc; ioſeph. xxvij. q. ij. p̄uſꝗ;. Ex q̄ clare p;
ꝗ̄tū exercuerit malicia ꝛ ꝯcupiſcētia hoim. q2 cū tūc ma
nerēt ſpōſe in domo ſpōſoꝝ. nulla cōmixtio. nulla impu
dicitia erat inter eos añ tp̄s nuptiaꝝ. ſ; vt frater ꝛ ſoror
in oñi caſtitate ſil' ꝯuerſabant̄. Nūc ſpōſe vix in domo
parētū ſuoꝝ p̄ñt tute cuſtodiri. q̄n ſpōſi eaꝝ cū viſitant
faciāt mltas turpitudines. Et iō mr̄es debēt hmōi ob-
uiare. S; ne dū ſpōſe ſunt tute a ſpōſis ꝛ maritis eaꝝ ī
domib; parētū niſi in mag̃ cuſtodia teneant̄. īmo ger-
mane q̄ ad fr̄es ſuos. vl' germani. Nec filie a parēte nec
mulieres a cognatis. nec nouerce a p̄uignis ſeu filiaſtriſ
nec ſue a dñis. Et iō vt dicit Hieremias vnuſq̄ſꝗ; a pxi
mo ſuo caueat. ꝛ in oñi fr̄e ſuo nō habeat fiduciā. ſ; om
nē diligētiā habeat in cuſtodiēdo. S; ex q̄ ſponſus Jo-
ſeph nūꝗ; carnalit̄ cognouit ſpōſam ſuā. Merito q̄rit̄.
Si fuit verꝫ matrimoniū inter mariā ꝛ ioſeph. Ad qḋ
(*An fuerit verꝫ mr̄imoniū inter mariā ꝛ Joſeph.*)
r̄ndet beat⁹ Thomas in. iij. p̄te. q. xxj. ar. ij. ꝙ mr̄imoniu;
d̄r eſſe verꝫ q̄n ſuā ꝑfectiōem attingit. Duplex eſt aūt ꝑ-
fectio rei. Prima q̄dē ꝑfectio in ip̄a forma rei conſiſtit
a qua ſortit̄ ſpeciē. Secūda ꝑfectio ꝯſiſtit in op̄atiōe
rei ꝑ quā res aliqualiter finē ſuū attingit. Modo ad ꝓ-
poſitū forma mr̄imonij ꝯſiſtit in quadā indiuiſibili cō-
iunctione amboꝝ. ſ. exp̄ſſa ꝑ verba vl' ſigna. ꝑ quā vnus
ꝯiugū fidē alteri ſuare tenet̄. Finis aūt matrimonij ē ꝓ
les generāda ꝛ educāda. Ad quoꝝ p̄mū ꝑuenit̄ ꝑ cōcu-
bitū ꝯiugalē. Ad ſcd̄m. ſ. educandū ꝓlem ꝑuenit̄ ꝑ alia
op̄a viri ꝛ vxoris. q̄b; ſibijnuicē ꝯſequunt̄ ad nutriēdū
ꝓlem. Dicendū igit̄ ꝙ ꝗ̄tū ad p̄mā ꝑfectiōem q̄ eſt eſſen
tialis matrimonij. oñino fuit verꝫ matrimoniū int̄ ma
riā mr̄em dñi ꝛ Joſeph. q2 vterꝗ; ꝯſenſit in copulā ꝯiu
galem. nō aūt expreſſe in copulā carnalē. niſi ſub ꝯditōe
ſi deo placeret. vñ ꝛ angel⁹ ad Joſeph vocat Mariā cō
iugē ſuā dicēs. Noli timere accip̄e mariā ꝯiugē tuā. vbi
beat⁹ Aug⁹. Cōiunx vocat̄ ex p̄ma deſponſationis fide.
quā ꝯcubitu nec cognouerat. nec cognitur⁹ erat. Quan
tum ꝟo ad ſecundā ꝑfectiōem q̄ eſt ꝑ actū matrimonij.
quantū ad carnalē ꝯcubitū nō fuit illud matrimonium
ꝯſummatū. ſ. ꝑ quē ꝓles generat̄. Fuit tñ ꝗ̄tu; ad ꝓlis
educatōem. Et vt dicit beat⁹ Aug⁹. h̄ exeplo manifeſte
inſinuat̄ fidelib; ꝯiugatis. etiā ſeruata pari ꝯſenſu cōti-
nentiā poſſe ꝑmanere. ꝛ vocari ꝯiugiū etiā nō permixto
corꝑis ſexu. Poteſt addi ꝛ tertia ꝑfectio matrimonij. ſc;
quantū ad ſignificatiōem q̄ eſt in matrimonio. Vñ apo
ſtol⁹. h̄ aūt dico magnū in xp̄o ꝛ eccl'ia ſacr̄m. ſ. eſſe mr̄i-
moniū. Significat enī ꝯiunctio aīoꝝ ꝯiunctiōem chriſti
cū eccl'ia ſeu cū aīa ꝑ fidē viuā. S; ꝯiunctio corporu; q̄
facit mr̄imoniū oñino inſolubile ſignificat ꝯiunctiōem
xp̄i cū eccl'ia ꝑ humanitatē aſſumptā que nūꝗ; ſep̄ata ē
vel ſepari poteſt. Prima igit̄ ſignificatio fuit in mr̄imo-
nio marie ꝛ ioſeph. ſ; nō ſecūda. q2 nulla ibi copula. vñ
cōpleta ſignificatio in illo matrimonio nō fuit. S; iā
videndū eſt aliquid de q̄ntitate ꝛ magnificētia h⁹ ſpōſi
(*Maria quare fuit deſponſata viro.*)
Et p̄mo videndū eſt q̄re d̄r deſpōſata viro. Vbi beatuſ
Bern. Si nec foliū de arbore ſine cā. nec paſſer vn⁹ ſine
p̄re celeſti cadat ſup̄ terrā. multo magis nō poteſt d' ore
euāgeliſte ſuꝑfluū defluere p̄ſertim in ſacra hiſtoria ver
bum. Plena quippe ſunt oña ſuꝑnis myſterijs. ac cele-
ſti ſingula dulcedine redūdantia. Si tñ diligentē habe
ant inſpectorē q̄ ſciat mel de petra ſugere. oleūꝗ; d' ſaxo
duriſſimo. Nō ergo ſine cauſa dictū eſt viro. qḋ ſm Al
bertū nō dictū eſt ad denotandū ſex⁹ diſcretiōem. ſed ad
tangēdū ſpōſi beatiſſime ꝟginis comendationē ꝛ ſpon
ſe in ſponſo honorationē. Nō ergo vir notat ſexū vl' eta
tem. ſ; virtutē. Fuit g̃ Joſeph vir ꝑ ꝯſtantiā fidelitatis.
ꝗ̄tū ad iuſticiā ꝑtinet. ꝑ virtutē caſtitat̄. ꝗ̄tū ad tꝑanti
am. ꝑ excellentiā diſcretōis. ꝗ̄tū ad prudentiā. ꝑ ſtrenui
tatē op̄ationis q̄ntū ad fortitudinē Et ſic vir hic dicit̄ a
virtute. quia excellēter habuit ꝟtutes cardinales. Se-
cundo cū natura nihil fruſtra agat. nec abundet in ſuꝑ-
fluis. ſicut nec deficit in neceſſarijs ſm p̄hm. multo ma
gis hoc videt̄ de gratia ꝛ ſcriptura ſacra. vtpote dictata
a ſp̄ūſancto. Quare ergo dicit Lucas ad virginē deſpō
ſatam viro. cui nomē erat Joſeph. Videt̄ enī iſtud ſuꝑ-
fluū. cui nomē erat. ſufficiebat enī dicere deſponſatā Jo
ſeph. Ad qḋ r̄ndet Alb. vbi ſupra ꝙ non ſuꝑflue et fru-
ſtra hoc exprimit̄. ſ; magno myſterio ꝛ multis de cauſis
(*Nois viri expſſio ponit̄ multis d' cauſis.*)
videlicet ꝙ eſſet notabile ip̄m nomē deſignare voluit ta
li modo. vt ſc; plen⁹ ꝛ ordinabili⁹ res deſcribat̄. vt pro
babilius credat̄ totū p̄electū. monſtrat̄ loc⁹. ſ. nazareth
Et ꝑſona etiā nomine honoret̄ vt eccl'ia exercitetur ad i
dagāda myſteria. vt euāgeliſta familiaris ꝛ fidelis cō-
probetur. vt humilitas ſpōſe declaret̄. cū ita nominatim
ꝛ expreſſe humilis ſpōſus deſcribat̄. vt iuſtus apud de-
um demōſtretur. cui⁹ nomē tanꝗ; in libro vite ſcriptu;
in euangelio tā ſignāter exprimitur. Vt not⁹ hominib;
intelligatur. q̄ teſtis ꝟginitati beate marie adhibet̄. vt i
memoriā hoim digne ꝟtatur q̄ in patrē dñi aſſumit̄ pu
tatiuū. Itē cū rota ſit in medio rote. i. nouū teſtamētū
in veteri figuratū. ꝛ multi ſunt in quib; figuratur iſtud
ꝯiugiū incarnatōis vt aſſueti⁹ ſpōſus Heſter. Abraam
marit⁹ ſare. q̄ miraculoſe pep̄it yſaac xp̄m deſignantem
Jſaac ſpōſus rebecce. Manue pater ſamſonis. videt̄ ꝙ
poti⁹ debuerit vocari aliq̄ alioꝝ noim. vt abraā. aſſueti⁹
yſaac ꝛ hmōi. ꝗ; hoc noīe ioſeph. cū h̄ nomē interp̄tetur
augmentū. ꝛ nullū augmentū factū ſit in iſto cōiugio. ꝛ
Joſeph fili⁹ Jacob magis figuret ꝛ apti⁹ xp̄m. vt vendi
tum a iudeis ꝛ deiectū ꝛ ſaluatorē mūdi factū. Sed r̄n
det Alb. ꝙ vna ꝑſona ſm diuerſas ꝓprietates ſui plures
figurat ꝑſonas. vt Abraā qui in immolatiōe yſaac figu-
rat deū patrē qui ꝓprio filio non pep̄cit. In eo ꝙ egreſſuſ
eſt de terra ſua. ꝛ poſtea ingreſſus eſt egyptū. ſignificat
filiū qui egreſſus a patre venit in mundum. In eo ꝙ in
oſtio tabernaculi ſedebat in feruore diei. ꝛ recepit hoſpi
tio tres. ꝛ vnū adorauit. ſignificat ſanctos patres expe-
ctantes intenſo deſiderio chriſti aduentū qui eſt vna ꝑ-
ſona in tribus ſubſtātijs. ſc; deitate. anima ꝛ carne. Sic
ꝛ Joſeph patriarcha in ſui venditione. incarceratione. li
beratione ꝛ ſaluatione egypti xp̄m figurauit. Sed in fi
delitate. in caſtitate. in myſterioꝝ reuelatiōe. in ꝓcurati-
onis cōmiſſione. in cibi cōuerſatione. huiuſmodi ioſeph
ſponſi Marie figura fuit. Non autē decuit eū p̄figu-
rari ꝑ aliquē antiquoꝝ. q̄ maritus ꝑ carnalē copulā ex-
titerit cū ip̄e Joſeph ſine carnali copl'a ſanctus ꝯiugiū
ꝑ actōem ꝯiugalē ꝯtraxerit. ꝛ ꝯiunx ꝟgo virginē cuſtodi

uit. ꝛ matri ꝛ filio p̄rno affectu ꝯiunctus fuerit. Prophe-
tas etiã nõis ex interp̄tatõe ei ꝯgruit optime q̄ i ipa deſ-
ſpõſatõe q̄ʒtũ ad deũ. q̄ʒtũ ad ꝓximũ. q̄ʒtũ ad ſeipm ſub
limatus eſt virtutũ augmẽtatõe. fame celebritate. hoĩm
reuerẽtia ꝛ dilectõne. matris dei familiaritate ꝛ diuina.
vt putabat̃ paternitate. Un̄ btũs Bern̄. Ad temp⁹ Jo
ſeph appellatus eſt ꝛ putatus pater chriſti. Conice. ex
hac appellatõne ꝛ qualibet diſpẽſatõe meruit honorari a
deo vt p̄r dei. ꝛ dictus ꝛ creditus ẽ. Conice. ex ꝓprio voca
bulo. qḋ augmẽtũ nõ dubites interp̄tari. q̄s ꝛ q̄ʒtus fu
erit iſte ioſeph. Memẽto ſimulq̄ʒ magni illius patriar
che venditi in egipto. ꝛ ſcito ipius nõ ſolũ vocabl'm fuiſ-
ſe ſortitũ. ſed ꝛ caſtimoniã adeptũ innocẽtiã ſecutum et
grãm. Siquidẽ ille ioſeph fraterna ex inuidia venditus
ꝛ ductus in egiptũ xp̄i venditõem p̄figurauit. Iſte hero
dianã inuidiã fugiẽs chriſtũ in egiptũ portauit. Ille do
mino ſuo fidẽ ſeruãs dñe ſue noluit ꝯmiſceri. Iſte dñaʒ
ſuã dñi ſui m̄rem ꝟginẽ agnoſcẽs. ꝛ ip̄e ꝯtinẽs fideliter
cuſtodiuit. Illi data eſt intelligẽtia miſterioꝝ ſomnioꝝ.
iſti datũ eſt ꝯſciũ fieri. ꝛ p̄ticipem celeſtiũ ſacramẽtoruʒ.
Iſte frumẽta ſeruauit nõ ſibi. ſed oĩ popl'o. Iſte paneʒ
viuũ de celo ſeruãdũ accepit. nõ ſibi ſed toti mũdo. Nõ ẽ
dubiũ q̄n fidelis ꝛ bonus h̄ fuerit iſte ioſeph. cui m̄r de-
ſponſata eſt ſaluatoris. fidel' ſeruus ꝛ prudens quẽ ꝯſti
tuit domin⁹ ſue matris ſolatiũ. ſue carnis nutritiũ. ſoluʒ
deniq̄ʒ in terris magni ꝯſilij adiutorẽ ſibi fideliſſimum
Hec ille. Dicit̃ aũt Joſeph de domo dauid. Luc. j. deſpõ
ſatã ioſeph de domo dauid. nõ tm̃ ꝓpter ſucceſſionẽ i ge
nere. ſed p̄ncipalius ꝓpter ꝟtutũ imitatõem. Et t'les pro
p̄rie dicũtur eſſe de vna domo. iuxta illud ps̄. Qui ha-
bitare facit vnius moris in domo ſm̄ Albertũ. Un̄ bea-
tus Bern̄. vere de domo dauid. vere de ſtirpe regia de-
ſcendit. Uir iſte ioſeph genere nobil'. mente nobilior. pla
ne filius dauid. nõ tantũ carne ſed ſanctitate ꝛ deuotõe
quẽ tanq̄ʒ alteꝝ dauid dñs inuenit ſm̄ cor ſuuʒ. cui tuto
cõmitteret ſecretiſſimũ atq̄ʒ ſãctiſſimũ ſui cordis archa
num. Cui tanq̄ʒ alteri dauid incerta ꝛ occulta ſapiẽ ſue
manifeſtauit. ꝛ dedit illi nõ eſſe ignaꝝ miſterij. qḋ nemo
p̄ncipũ huius ſcl'i cognouit. Cui datũ eſt q̄ multi reges
ꝛ ꝓphe voluerũt videre ꝛ nõ viderũt. Nec ſolũ videre et
audire. ſed etiã portare. deducere. amplecti. deoſcl'ari. nu
trire. ꝛ cuſtodire. Et iõ nõ tm̃ ioſeph ſed ꝛ Mariã de do
mo dauid credẽdũ aſcẽdiſſe. alioq̄n nõ fuiſſet deſponſa
ta viro de domo dauid. hec beat⁹ Bern̄. Recte ḡ ait Al
bert⁹. ſpõſus virgĩs de domo dauid dr̄. vt ſcandalũ cui
tet̃. vt eadẽ trib⁹ eſſe ꝓbetur. vt amor legis i vtroq̄ʒ oſtẽ-
dat̃. vt humilitas nobilitate regia exaltet̃. vt paupertas
nobilitati nõ repugnare doceatur. vt dauid humilitas
euangelizetur. vt imitatio vtilitatis in ioſeph inſinuet̃.
vt ꝟitatis ꝓmiſſio adimpleat̃. vt genealogia dñi deſcri-
bat̃. vt paup̄tas mirabilior demonſtretur. vt nobili⁹ ex-
emplũ paup̄tatꝭ ꝛ humilitatꝭ det̃. Nec ꝓpter peccati ma
culã quã penitẽtia deleuit. minus in genealogia dñi de-
buit nomĩari ſʒ audacter p̄dicari. cũ h̄ petõrib⁹ ꝯfidẽtiã
generet ꝛ miſcdiam augmẽtet dicẽte dño i quacũq̄ʒ ho
ra peccator ꝯuerſ⁹ fuerit. oĩm iniq̄tatũ ei⁹ nõ recordabor.

Quantũ ad tertiũ .§. III.

ſʒ ſup̄natural' ꝯceptõ btẽ marie notat̃ cũ dr̄. Inuẽta eſt
in vtero hñs de ſpũ ſctõ. i. grauida. vbi Origeñ. ait. In-
uẽta eſt a btõ ioſeph hñs in vtero. i. p̄regnãs. q̄ licet eam
nõ ꝯtingeret future tñ vt putabat̃ vxor oĩa nouerat.
Et infra. Si tibi vxor nomĩat̃. Si tibi in deſpõſatõe eẽ
dr̄ ñ tibi tñ vxor ẽ ſʒ d'i vnigeniti m̄r eſt eterni. In ſequẽ
tib⁹ demõſtrabo q̄ nec iſta tua cõiunx ſm̄ ꝯſuetudineʒ
ꝯiugij habeat̃ nec iſte qui generat̃ tu⁹ filius eſſe credat̃.
xxvij. q. ij. Inuẽta. Fuit ergo ꝯceptus virgĩs nõ a ioſeph
ſed ſup̄natural'. q̄ꝛ de ſpũſãcto. i. op̄e ſpũſſancti. cui attri-
buit̃ op̄atõ miraculoꝝ. q̄ꝝ oĩm iſtud fuit maximũ. Et ex
hoc ait btũs Aug. in li. de bono cõiugali. Oĩe nuptia-
rũ bonũ impletũ eſt in illis parẽtib⁹ chriſti. Fides. ſ. ꝓles.
ꝛ ſacramẽtũ. Prolẽ cognoſcimus ip̄m dñm ieſum. Fidẽ
q̄ꝛ nullũ adulteriũ. Sacramẽtũ. q̄ꝛ nullũ diuortiũ. So-
lus ibi nuptialis ꝯcubitus nõ fuit. q̄ꝛ in carne peccati fi
eri nõ poterat. ſine pudenda ꝯcupiſcẽtia carnis que ac-
cidit ex peccato. ſine qua ꝯcipi voluit. qui futur⁹ erat ſi-
ne peccato. xxvij. q. ij. Oĩe. Prol' tamẽ illius. ſ. xp̄i m̄r ve
ra ꝛ nat̃al' fuit btã maria. Joſeph aũt nõ nat̃al' p̄r ſʒ pu
tãtiuus. Qḋ aũt dr̄ in euãgelio. Joſeph cũ eſſet iuſt⁹. et
nollet eã traducere voluit occulte dimittere eã. exponit̃
tripl'r. Uno mõ traducere. i. in domũ ſuã ducere. Nã ſm̄
aliq̄s nõ duxerat in domũ ſuã ſed i domo erat parẽtuʒ.
Alio mõ dr̄ traducere. i. nuptias ſolẽniter celebrare. Naʒ
iã ioſeph iduxerat ꝟginẽ mariã i domũ ſuã vt erat mo-
ris tũc tp̄is de ſpõſis erga ſpõſas. Et hec melior expoſi-
tio ſm̄ btm̃ Tho. Nã min⁹ ſuſpecta haberi poterat ḋ ad
ulterio q̄ i domo ioſeph ꝯcepiſſet. vtpote magis zelãtis
ꝓ honeſtate ſponſe q̄ʒ in domo parentũ. ꝛ melior teſtꝭ ca
ſtitatis ſue. Tertio mõ exponit̃ traducere id eſt publice
accuſare in iudicio ſeu denunciare. Unde btũs Aug. in
li. ſeu Omel'. de p̄nĩa ait. Attẽde quẽadmodũ iuſtus io-
ſeph tanto flagitio qḋ de vxore fuerat ſuſpicatus tanta
benignitate pep̄cit anteq̄ʒ ſciret vnde illa ꝯcep̄at. quam
grauidã ſenſ̃at. ꝛ ſe ad illã acceſſiſſe nõ nouerat. Reſta-
bat ergo ei certa adulterij ſuſpitio. ꝛ tamẽ q̄ꝛ ip̄e non no
uerat q̄d dicit euãgeliũ. Joſeph cũ eſſet iuſtus ꝛ nollet
eã diuulgare. voluit occulte dimittẽ eã. diuulgare. i. i iu
dicio denũciare. Ergo que peccant̃ corã homĩb⁹ corripi-
enda ſunt corã hominib⁹. i. publice. Et que peccant̃ ſecre
tius. corripiẽda ſunt ſecretius. Diſtingue temp̄a ꝛ ꝯcor-
dabis ſcp̄turã. Hec btũs Auguſ. ij. q. j. Si peccauerit.
Ex quib⁹ videt̃ ſm̄ Aug⁹. q̄ habuit ſuſpitõem de adul
terio forte leuẽ. Et iõ cogitabat dimittere. nõ aũt denun
ciare. ex quo certus nõ erat. p̄cipue attendendo ſctãm cõ
uerſatõem. Nec etiã retinere ne videret̃ p̄ticeps ſeu aſſen
tiens adulterio. Sed angelus eũ in ſomnijs illumĩauit
ꝛ declarauit ꝟitatẽ ꝯceptõis. q̄ꝛ nõ de homĩe ſed q̄d i ea
natũ ẽ. i. ꝯceptũ. de ſpũ ſcõ eſt. q̄ ꝯceptus ſaluaret ꝑp'm
ſuũ a peccatis. Et qḋ dixit. Noli timere accipe mariã cõ
iugẽ tuã. expõit̃. i. acceptã iã i domũ retinere. Sʒ btũs
Bern̄ al'r ſentit de iſta cauſa diuiſiõis. Dicit enĩ. Si q̄ri
tur quare Joſeph voluit dimittere Mariã. Rñdet̃ q̄
iſte ioſeph ꝯſiderãs ſanctitatẽ ſpõſe ſue. modeſtiã. ꝛ pu-
dicitiã dicebat intra ſe. Cõmeſatrix nunq̄ʒ fuit. nec vino
lenta. nõ ſaltatrix. nunq̄ʒ ocl'm ſup̄ virũ erexit. nõ diſcur
rens. nõ leuis in riſu. vl' verbo ſcurril'. Unde ergo iſta p̄-
gnatio. Nõ a me q̄ ad eã nõ acceſſi nõ ab alio. q̄ꝛ nunq̄ʒ
mandatũ dei p̄teriſſet. Ergo a deo eſt iſta operatõ. O i-
eſtimabil' laus marie. Potius eſtimabat virginẽ poſſe
ꝯcip̄e q̄ʒ Mariã peccare. Stupẽs ergo de tanta ſancti-
tate q̄ m̄r dei eſſet voluit occulte dimittere eã reputans
ſe indignũ cũ tãta manere ſanctitate. Ea rõne voluit di-
mittere eã. q̄ ꝛ petr⁹ xp̄m viſo miracl'o de captura piſci-
um plima dicẽs. Exi a me dñe q̄ꝛ petõr ego ſũ. Luc. v.

De annũciatione dñica. Capl'm. viij.

Miſſus eſt ad mariam

Luc. j. q̄ꝛ in miſterio incarnatõis q̄ddaʒ m̄ri-
moniũ ſpũale fiebat inter deũ ꝛ hũanã naturã. q̄ aſſumẽ
do erat ex ꝟgĩe. iõ debuit i iſto ſũmo m̄rimõio ꝯſẽſ⁹ ꝟgi
nis req̄ri tãq̄ʒ ſpõſe fiẽde. Nec ei ẽ laudabile op⁹ niſi con
ſtitutũ aliq̄ mõ libo arbitrio. nã ꝛ ſi ꝓphetia p̄deſtinatõ
nis vt erat prophetia incarnatõnis a multis prenũcia
ta impleatur ſine noſtro arbitrio. vt dic̃ glo. ſup̄ Mat.

Quare di-
cit̃ de do-
mo dauid

nollet eã
traducere
exponit̃.

Joſeph voluit dimitte
maria q̄re no h̄r

impleat̃ ſine nr̃o arbitrio. vt dt glo. ſuꝑ Mat. h̃ intelli/
gendū eſt ſm Alber. ſine nr̃o arbitrio oꝑante. ſꝫ nō ſine
nr̃o arbitrio ꝯſentiēte. Et iō decuit mitti q̄ h̃ annūciaret
ꝛ reqreret ꝯſenſum ꝟgis. Vn̄ in figurā huiꝰ ꝓcurator
abraē eliazar miſſus ad abraā. q̄ interp̄tat̃ pr̄ multaruꝫ
gentiū de terra ꝓmiſſiōis ad ꝓcurandā vxorē ſeu deſpō
ſandā filio ſuo Iſaac in arā rebeccā pulcerrimā ꝟginē ꝛ
incognitā viro ad aquaꝝ fontē repertā ſubito eā ĩ ſpon/
ſam Iſaac diſpoſuit aſſumere. ꝓus tn̄ q̄ꝫ h̃ faceret qſitꝰ
eſt aſſenſus eiꝰ. quē exprimēs clare facta eſt ſponſa. Ge/
neſ. xxiiij. Iſte ꝓcurator fuit archangelꝰ gabriel miſſus
a deo patre de terra ꝓmiſſionis. ſ. ſuꝑne q̄ in mūdū veni
ens inuenit p̄ ceteris ꝟginē pulcerrimā mēte ꝛ corꝑe. ad
fontē aquaꝝ viuentiū graꝝ ꝛ diuinoꝝ eloquioꝝ. q̄ etiaꝫ
ſua liberalitate ipi angelo nūcio deſpōſatiōis ſitiēti ſalu
tem humanā. ꝛ camel' eiꝰ. i. hoīb; q̄ ab eo dirigebantur ꝛ
gubernabant̃. potū dedit ſatiſfaciēs deſiderio ſuo cum
nūciaſſet aduētus ſui cām ꝛ miſſiōis. vt ſcꝫ eā deſponſa
ret filio dei cū ꝯſenſit dicēs. Ecce ancilla dn̄i fiat ꝛc. con/
tractū eſt matrimoniū. ꝛ ꝟbū caro factū eſt. Multi ſan/
cti hoīes in veteri ꝛ nouo teſtamēto an̄ ꝯceptū fuerunt
nūciati. ꝛ miſſi angeli vel ſancti hoīes ad h̃ nūciandum
vt yſaac. ſamſon. iohes. remigiꝰ. thomas. vn̄ multoma/
gis ſanctuſſanctoꝝ debuit nūciari ꝑ aliquē miſſum. Et
iō miſſus eſt. Nō obſtat ſi dicat̃ inter ea. in q̄b; nulla eſt

Arguit̃ ꝙ nō erat neceſſaria miſſio

diſtātia. nulla eſt neceſſaria miſſio. ſꝫ inter deū ꝛ beataꝫ
mariā nulla erat diſtātia. qꝛ in illa erat nō ſolū ꝑ eſſenti
am p̄ntiam ꝛ potētiā vt in cūctis eſt. ſꝫ etiā ꝑ grām ꝓut
eſt in electis. ꝛ ꝑfectiꝰ q̄ꝫ in cūctis puris creaturis. Ergo
nō oportuit vl' potuit mitti. Sꝫ rn̄det Alb. ꝙ q̄uis miſ

Rn̄ſio

ſio ſit int̃ diſtātia. tn̄ qꝛ grā hꝫ plīmos gradꝰ. iō ꝯtinge/
re pōt deū habitare in aliq̄ ꝑ grām aliquā a q̄ diſtat re/
ſpectu aliaꝝ graꝝ. q̄ꝝ eſt capax. ꝛ nōdū hꝫ. Licet ḡ deꝰ ĩ/
habitaret ꝟginē ꝑ grām. diſtabat tn̄ ab ea q̄ ad maioreꝫ
etiā grām quā in ꝯcipiēdo ꝑcepit. ꝛ ꝑ corꝑalē p̄ſentiam
quā ꝓus in ea nō habuit. Miſſus eſt ḡ ad mariā ange
lus. videlicet nūciās ei ꝟbū bonū. Que nūciatio ex miſ/
ſione iſta fuit neceſſaria ꝛ ꝯgrua ꝓpter tria. Propter dei

Neceſſaria ꝛ ꝯgrua miſſio propt̃ tria

venerationē. Propter ꝟginis cōmendationē. Propt̃ no
ſtre vtilitatis ꝯſecutionē.

Quantum ad primū. §. I.

Honorabat̃ deꝰ in iſta miſſione tripl'r

ſm Alb. honorabat̃ deꝰ in iſta annūciatōne tripl'r. Prio
q̄tū ad eiꝰ potētiā in eo ꝙ angelos ſuos miſtros habu/
it. q̄ ſunt valde potētes. Ps̄. Oīes angeli eiꝰ potentes
ꝟtute faciētes ꝟbū illiꝰ ad audiēdā voce ſmonū eiꝰ. Et
q̄uis ſolēnior videat̃ nūciatio. tāto magꝫ q̄ꝫ ꝑ plures et
ſolēnes miſſos. h̃ eſt veꝝ. niſi illō qō nūciat̃ ſit archanū
ſeu ſecretū. h̃ enĩ repugnat mltitudini. Nō enĩ dr̄ archa
nū qō mltis eſt cognitū. Nec eſt familiariter intimatū.
ꝛ amicabiliter qō multꝫ eſt ꝓus intimatū. Quia igitur
iſtud erat valde ſecretū. nō decuit ꝑ mltos nūciari. ſed ꝑ
vnū ex angel' q̄ miſſus ē ad mariā ſcꝫ. Scdo honoratꝰ
eſt deꝰ in iſta miſſiōe ꝛ annūciatiōe q̄ ad eiꝰ ſapiām. ĩ eo
ꝙ mō ꝑditōis obuiauit directe ꝑ viā liberatōis. qꝛ ſic an
gelꝰ malꝰ ꝟginē euā decepit ꝑ malā nūciatōꝫ. ſic ꝑ ange
lū bonū deꝰ ꝟginē mariā docuit. nūciās ei ꝟbū bonum
ſummā beatitudinē inde hoīb; ꝯſeq̄ndā. Et ſatꝫ ſic cre/
di pt. ꝙ malꝰ angelꝰ q̄ nūciauit eue ꝟbū falſum. fuit vnꝰ
ex maiorib; demoniꝭ. ita ꝛ nūciās ꝟbū optimū marie.
nō fuit ex ordine inferiori. ſꝫ d̾ ordine archangl'oꝝ. ꝛ for/
te p̄mꝰ illoꝝ q̄ dr̄ p̄nceps archāgeloꝝ. Tertio honora/
tus eſt ds̄ q̄tū ad bonitatē ĩ iſta nūciatōe. Vn̄ Damaſ.
Magnū circa amorē hoīm clemētie dei demōſtrat̃ pe/
lagꝰ. Ipē ei ꝯditor ꝛ dn̄s eā quā ꝑprio plaſmate fecit. re
iteratiōe ꝛ oꝑe mgr̄ fuit. Et q̄ bonitatꝫ ſpē decipit hoīeꝫ
carnis ꝓbleumate deciꝑet̃. Et monſtrat̃ bonitas ꝛ iuſti
cia dei. Nā bonitas q̄dē qꝛ nō deſpexit ꝓpriꝫ plaſmatꝫ in
firmitatē. ſꝫ viſcera eiꝰ cōmota ſunt ĩ ipo cadēte manum
porrexit. Iuſticia etiā oñſa qm̄ hoīe victo nō aliū vince
re fec natura. Neq; vi eripuit hoīem ex morte. ſꝫ quē q̄n
dā ꝑ pctm̄ ĩ ſuiturē redegit mors hūc bonꝰ ꝛ iuſtꝰ victo
rē fec. ꝛ ſilem ſili re ſaluauit. Hec Io. dam̄. Et iō miſſus
eſt gabriel ad mariā. q̄ ĩterp̄tat̃ fortitudo dĩ. qꝛ annūciā
dū veīebat cū q̄ ē fortꝫ ꝛ potēs ĩ ꝑlio ad diabolū vīcendū

Scdo fuit neceſſaria. §. II.

ꝛ ꝯgrua iſta annūciatio ſcā b. marie a miſſo ad eā ꝓpter
eiꝰ cōmēdatōꝫ. Et h̃ in trib; oñdit̃. Primo qꝛ ꝟtus ꝟgi
nis manifeſtat̃. Scdo qꝛ meritū ꝟginis augmētat̃. Ter
tio qꝛ intꝰ ꝛ extra illuiat̃. Quātū ad p̄mū manifeſtat̃ ĩ

ꝓpt̃ ꝟginis cōmēdatiōnē. ibi trib;

iſta annūciatiōe ꝟgīs. Et p̄mo ꝟtꝰ hūilitatis ĩ turbādo
ſe ꝛ timēdo. nō q̄dē ꝑ irā vl' deiectiōꝫ puſillanimitatꝫ. ſed
ꝑ admiratōꝫ ex tāta laudatōe. Sic enĩ ſuꝑboꝝ ꝓpriū eſt
ex laudib; alioꝝ ſe extollere. ita ecōtra hūiliū eſt laudes
horrere. ꝛ miora de ſe ſentire. Et ſic ĩ eis ꝟtꝰ laudata cre/
ſcit. vt dt Sen̄. Scdo virtꝰ prudētie ꝛ diſcretiōis ma
nifeſtat̃ ex eo ꝙ de nūciatꝫ ſibi q̄rit nō dubitās. ſꝫ modū
pie q̄rens inq̄t Io. in can̄. Nolite oīm ſpūi credere. ſ. loq̄n
ti intꝰ vl' extra. ſꝫ ꝓbate. i. examiāte ſpūs vtꝝ ex deo ſint
Nā ipē ſathanas ait apl's trāſfigurat ſe ĩ angelū lucis.
Tertio manifeſtat̃ virtꝰ fidei in ꝯſentiēdo. Btā ait eli

Quare ꝯgruū fuit virgini nunciari rō ponit̃

zabeth q̄ credidiſti. qm̄ ꝑficient̃ in te q̄ dicta ſunt tibi a
dn̄o. Et b. Tho. in. iij. p. q. iij. dt ꝙ ꝯgruū fuit btē ꝟgini
nūciari ꝙ eſſet xp̄m ꝯceptura. vt ꝯſeruaret̃ ꝯgruꝰ ordo
ꝯiūctiōis filij dei ad ꝟginē. vt. ſ. ꝓus mēs eius de ipo in
ſtrueret̃ q̄ꝫ carne eū ꝯciꝑet. vn̄ b. Aug. dt. ꝙ beatior fu
it maria ĩ ꝯcipiēdo fidē xp̄i q̄ꝫ ꝯcipiēdo carnē xp̄i. Tum
etiā vt volūtaria ſui obſeq̄i mūera offerret ad q̄ ꝑmptaꝫ
ſe reddidit. Tū vt tactū eſt ſuꝑ cū ꝯheret̃ q̄dā m̄rimo/
niū ſpūale int̃ dei filiū ꝛ hūanā naturā. ꝑ annūciatuꝫ ex
pectabat̃ ꝯſenſus ꝟginis loco totiꝰ hūane nat̃e. Scdm̄
meritū ꝟginis ĩ hac nūciatōe augmētat̃. ꝛ h̃ in credēdo.
nūcio. cū enĩ aliq̄d nūciat̃ credēdū. q̄ꝫto illō eſt magꝫ ar/
duū ꝛ lōge ab hūana oꝑatiōe. vl' ab vſu nature. tāto ma
gis q̄s meret̃ aſſentiēdo ad credendū. Et qꝛ maxime ar
duū ꝛ inuſitatū erat ꝟginē ꝯciꝑe. ꝛ deū hoīem fieri. ideo
aſſentiēs huic rei ſibi nūciate. augebat̃ ꝛ meritū. Scdo
augmētatū eſt meritū in aſſentiēdo nūciato. Cū ait. Fi/
at mihi ſm verbū tuū. Stabat tota celeſtis curia expe/
ctans rn̄ſum ſuū. auidiſſime cupiebat aſſenſum ſuū. an
gelꝰ Gabriel orator ꝓ cūctis beatis ſpiritib; ſitiebat amo
ris ardore ad vltimū ꝟbū ſuū. Clamabāt p̄res oīes in
limbo illō Iſa. Apiat̃ terra ꝛ germiet ſaluatorē. aperiat̃
terra virginal' in ore ſuo ꝑ ꝯſenſum cordis. corꝑis. ꝑ vo/
cale verbū dicēs. Fiat mihi ſm verbū tuū. ꝛ immediate
germiabit ſaluatorē xp̄m. Quo verbo plato reſꝰſus ē an
gelus miſſus ad dn̄m ſuū totā ciuitatē letificās nuncio
ſuo. Tertio augmētatū eſt meritū in ſe dō totalit̃ humi
liando dicēs. Ecce ancilla dn̄i. nō aūt mr̄ vl' filia. vl' ſpō
ſa dei ſꝫ ancilla. Ancilla totū vt lucrat̃ dn̄o vt ſuuꝫ tri/
buit. Si bona ē ſeruit in cūctis ac reueret̃ dn̄m ſuum. ſic
btā maria. Quātū ad tertiū. ſ. ꝙ intꝰ ꝛ extra illumiat̃
in iſta nūciatiōe. Fuit ei illumiata ĩ potētijs ſenſitiuis ꝑ
allocutiōꝫ ꝛ viſionē angl'i. Si enĩ angelꝰ ap̄parēs paſto
rib; cū mag̃ claritate ſe ill' oñt ad nūciādū xp̄m natum.
mlto magꝫ credendū eſt apparuiſſe cuꝫ magno ſplēdore
virgini. q̄ ꝯceptura erat nō luce q̄ oclos offenderet. vt of
fendit̃ aſpiciēs in ſperā ſol'. ſꝫ luce reficiēte viſum ꝛ oēs
ſenſus. Illumiata eſt ĩ potētijs medijs. ſ. imaginatiuis.
ꝛ cogitatiuis circa q̄s mltū oꝑat̃ miſteriū āgeloꝝ ĩ pur
gādo fantaſmata. ꝛ ſuggerēdo bonas imaginatōes. q̄s
aūt cogitatiōes ſanctiſſimas q̄ꝫ altiſſimas q̄ꝫ feruidas.
erga diuia hr̄et. ipa ſola nouit. nob āt ĩcognita ſt. Quā

tũ aũt ad vltimas paſſiones ſcȝ intellcm̃ ⁊ volũtatem.ꝑ
inſpiratõem deus opabat̃.q̃ ſolus ĩ volũtate opat̃.⁊ aie
illabit̃.vñ dicit Alb.Deus eſt in hac miſſione negotij ĩ-
uẽtoꝛ ꝑ ſeipm̃ ſalutatõis dictatoꝛ.intelligẽtie inſpiratoꝛ
⁊ mẽtis ad ↄſenſum ꝓuocatoꝛ.mõi executõis expoſitoꝛ.
Unde angelus requiſitus de mõ. trãſmiſit eã ad ſpũm
ſcm̃ dicẽs.Spũſſanctus ſupueniet in te.q̃ ſcȝ modũ do
cebit ⁊ ſeruabit.vnde nihil in h̃ ab angelo illumĩatõnis
accepit.ſed a deo.

Tertio fuit neceſſa- .§.III.

Pter nr̃az vtilitatez. hoc ẽ tri pliciter.

ria iſta miſſio ⁊ nũciatio ſic facta ad noſtre vtilitatẽ con
ſecutõem. Et hoc tripl'r.Pꝛimo ad fidei cõfirmatõnem.
Secũdo ad deuotõis accẽſiõem. Tertio ad actuũ infoꝛ-
matõem. Quãtũ ad pmũ fides cõfirmat̃ in nobis ex
hoc ꝙ oꝛigo exoꝛdiũ ⁊ pceſſus noſtre redemptõnis ſeria
tim ⁊ oꝛdiate deſcribitur.⁊ ſacri euãgelij teſtimonio cõ-
probat̃.Fides enĩ ex auditu ait apls.ad Rom̃.x. Audi-
tus aũt ꝑ ꝟbũ chꝛiſti pdicatũ.⁊ in ſcptis euangelioꝝ re-
dactũ.⁊ ꝑ miracl'a multa appbatũ. Cũ aliquis audit oꝛ-
dinate aliquã hiſtoꝛiã enarrari ⁊ deſcribi ꝓuinciam ⁊ ci
uitatẽ vbi res geſta eſt.⁊ q̃ tempe.⁊ quibꝫ ꝑſonis. ⁊ qui-
bus locutõnibꝫ ⁊ reſponſiõibꝫ ⁊ exemplis notis. ñ ſoluȝ
cõfirmat̃ ad credendũ illa . ſed quaſi cogit̃ pꝛobabiliter
q̃ mõſtrari al'r nõ pñt.⁊ cũ referũtuꝛ a ꝑſonis grauibꝫ et
iuſtis.Cũ iſta enarrata ſint ab euãgeliſtis.diſcuſſa ⁊ ap
pbata ꝑ apl'os ſanctos opatoꝛes pdigioꝝ.ↄfirmatur ex
his fides magis ac magis in nobis q̃ ſi ſolũ audirem⁹
incarnatõem ſed nõ oꝛdinẽ eius. Quãtũ ad ſecũdum
deuotio accenditur cũ toti humano generi mediãte bea
tiſſima virgĩe maria ꝑfecta pax ⁊ recõciliatõ nũciat̃. Et
humana natura deo ⁊ angelis inimica abiecta a deo ꝓ-
pꝛ etiã ꝑ angelũ ſalutat̃.Certe ſi q̃s dñs recepiſſȝ mĝnaſ
iniurias a ſeruis ſuis rebellãtibꝫ ſe ab eo.⁊ inimico eius
adherẽtibꝫ.qui ſerui in nullo pñt ei dño nocere. nec eget
eis.ſed ipi ſine eo viuere nõ poſſunt.Si tal' dñs mitte-
ret ad ſeruos illos vnũ ex pncipibꝫ ſuis ad ſalutandum
eos oſtẽdẽs ſe velle eos recõciliari ſibi.⁊ facere eos fami-
liares.⁊ regni ſui ↄſoꝛtes.nõne ſine dubio accẽderent̃ ad
deuotõem ⁊ affectõem eius.ſicut ait apl's.Cõmẽdat de⁹
id ẽ cõmẽdabilẽ oñt charitatẽ ſuã in nob . qꝛ cũ inimici
eſſemus recõciliati ſumus.Et iõ miſit vnũ de pncipibꝫ
ſcȝ gabꝛielẽ ad ſalutãdũ virgĩem. vt in ea ⁊ ꝑ eam fieret
recõciliatio noſtra ꝑ incarnatõem. Quãtũ ad tertiuȝ
Actus nr̃i in iſta nũciatõne infoꝛmant̃. Nã ꝑ illõ quod
beatiſſima virgo geſſit qñ ad ipam angelus venit . ⁊ ꝑ
id qȝ angelo dixit.⁊ ꝑ illud qȝ poſt receptõem plenitu-
dinis fecit inſtruimur quales debemus ad grãm habẽ-
dam pꝛeparari.vicȝ pmo vt ſim⁹ ſepati a turb clauſi a ſenſi
bus ⁊ ſenſibilibꝫ.⁊ clauſo oſtio ſcȝ ſenſuũ oꝛa pr̃em tuũ.
ait xp̃s Mat.vj.Et cũ timoꝛe audire diuinas inſpira-
tiones que fiũt ꝑ angelũ vt loquẽtẽ.Audiã(inq̃t ps)q̃d
loq̃tur ĩ me dñs.qm̃ loquet̃ pacẽ.Ad h̃ inſtigat vt recõ
ciliet̃ homo cũ dõ ſuo.Sic maria nõ ĩ turba vl' platea ĩ
uẽta ẽ ab angelo ſed in domo.nõ ad feneſtrã vel oſtiũ.ſȝ
in cubicl'o oꝛãtẽ vl' legẽtẽ ad ꝟba ãgeli timẽs. Scdõ
inſtruimur qual'r grãm receptã augmẽtare debeamus.
vicȝ interrogãdo de vtilibꝫ.humiliãdo ſe in oĩbꝫ.⁊ obe
diẽdo diuis iuſſiõibꝫ ⁊ ĩſpiratõibꝫ.Sic enĩ maria poſt
ſalutatõem interrogauit angelũ de modo ↄceptõis.An
cillã ſe nomĩauit diuine volũtati obediuit dicens. Fiat
mihi ſcḿ verbu tuũ. Tertio inſtruimur quõ auctam
grãm ↄſeruemus. vicȝ ſemꝑ aſcẽdẽdo de bono in meli⁹.
Nam ſcḿ btm̃ Berñ. In via dei nõ ꝓficere eſt deficẽ.ſal
tim diſpoſitiue.Et Criſ. Nemo repẽte fit ſumm⁹ . ſed a
minimis quiſq; inchoat vt ad maioꝛa ꝑueniat.de pe.di
ſtin.ij.maria p⁹ ↄceptũ filij aſcẽdit ĩ mõtana.ſ.ꝟtutum
ꝓficiẽdo.⁊ ad elizabeth ſeruiendũ ꝓficiſcẽdo. Queꝛit̃
in quo actu fuerit btã maria qñ ſalutata fuit ab angelo
Utrũ in actu ↄtemplatõis vl' actõis. Et videt̃ ꝙ ĩ actu
ↄtemplatõnis. Nã ad ↄtemplatõem pertinet qȝ dicit̃
in Treñ. Sedebit ſolitarius ⁊ tacebit ⁊ leuabit ſe ſuper
ſe. Dicit em̃ phs ꝙ anima ſedendo ⁊ quieſcẽdo fit pꝛu-
dens.i.ſapiẽs. Sȝ beatiſſima virgo Maria in ↄcipien
do debebat fieri virgo pꝛudentiſſima ⁊ mr̃ ſapiẽ. Ergo
ↄgruebat ei ſedere mẽte.⁊ q̃eſcere.qȝ fit ꝑ ↄtemplatiõeȝ
Cũ etiã dñs appinquaret in illo miſterio beatiſſime vir-
gini deſcendẽdo.⁊ ipa debuit obuiare ei aſcendendo.ſcȝ
eleuãdo ſe ſuꝑ ſe ↄtẽplatõem.ſcḿ illud Amos.iiij. Pꝛe-
parare in occurſum deo tuo. Nã nobiliſſima opatio fu-
it ↄceptio filij dei.ideo debuit fieri in nobiliſſimo ſtatu
q̃ eſt ſtatus ↄtemplatõis. Preterea dantis ⁊ recipientis
debet eſſe adinuicẽ ↄuerſio.ſcḿ illud Cañ. Dilectus me⁹
mihi.i.a me diligitur.⁊ ad me ↄuerſio ei⁹ vt me diligat.
Anĩa aũt habet duas facies.ſcḿ rõem.ſcȝ partem ſupio
rem ⁊ ꝑtem inferioꝛem. Supioꝛem ſcȝ ſcḿ quã ſupioꝛibꝫ
inſpiciendis ⁊ ↄſulẽdis inheret. Inferioꝛẽ ſcḿ quã inferi
oꝛibꝫ tractãdis ⁊ diſponẽdis intendit. Si ergo dĩ ⁊ be-
atiſſime virginis tanq̃ȝ dantis ⁊ recipiẽtis debet adin-
uicẽ fieri ↄuerſio neceſſarium ẽ ꝙ ſcḿ illã ꝑtẽ competur
ſcḿ quã ad deũ anĩa ↄuertit̃ ſcȝ ſcḿ pacẽ ſupioꝛẽ.qȝ per
tinet ad ↄtemplatõem. Sȝ ꝙ fuerit in actõne. tũc be
ata maria ſcȝ deſcẽdẽdo ꝑ humiliatõem ſui. Videt̃ ex h̃
quod dr̃ Cañ.j. Cũ eſſet rex in accubitu ſuo.i.quieſcẽdo
in virgine ꝑ incarnatõem.nardus mea dedit odoꝛẽ ſuũ
Nardus ẽ herba medicinal' pua ⁊ multũ odoꝛifera.⁊ ſi-
gnificat btãm ꝟginẽ.pua ꝑ humilitatẽ.medicinal' ꝑ cu
ratõem infirmitatũ ſpũalium et coꝛpalium. Odoꝛifera
ꝑ exemploꝝ vite ſue diffuſam ſuauitatẽ. Et ſic videt̃ ꝙ
humilitas beate marie fuit ꝑparatoꝛia ad ↄceptõnem.
Unde ⁊ btũs Aug⁹.dicit ꝙ humilitas genuit nob deũ
Humilitas aũt eſt ĩ deſcẽdẽdo.qꝛ recumbit ĩ nouiſſimo
loco inferioꝛem ſe alijs exiſtimãs. Sicut aũt aſcenſus ẽ
in ↄtemplatõe.qꝛ eleuat ſe ſupꝛa ſe.ita humilitas videt̃
eſſe in actõe deſcẽdẽdo ad inferioꝛa.qꝛ humil' dicit̃ qua-
ſi humi accliuis. Itẽ Geñ.xix.dixit abꝛaam Loquar ad
dñm meũ cũ ſim puluis et cinis. Ergo pulueriȝatõ et ĩ-
cineratio q̃ ſe hõ humiliat et annihilat eſt ꝑpatõ q̃ hõ lo
quat̃ cũ dõ.et dȝ cũ eo. Sȝ dȝ ĩ h̃ miſterio familiariſſi-
me locutus ẽ cũ ꝟgine in ipa ſalutatõe.ergo maxime de
buit incinerari et humiliari. Quod etiã patet ſe feciſſe ex
vltimis ꝟbis cũ ait Ecce ãcilla dñi. Nõ ait mater vl' ſpõ
ſa vl' filia ſed ancilla q̃ ſtatu ſcȝ ancillaꝝ nil infim⁹ vl' vi
lius. h̃ aũt ſcȝ humiliãdo ſe fit deſcẽdẽdo.g̃ ĩ actõne erat
Exercitiũ enĩ moꝛaliũ ꝟtutũ cuiuſmõi ẽ humilitas. per-
tinet ad vitã actiuã ſcḿ b.tho.ij.ij. Si ei dȝ hũilibꝫ dat
grãȝ ſuã.vt ait Petr⁹ ap̃.et Iacobꝫ.g̃ maxĩe humili dat
maximã grãm. Sȝ maxĩam grãm dedit dȝ b.ꝟgĩ ĩ ↄce-
ptiõe filij.g̃ tũc maxĩe hũiliata fuit. Solutõ albti vbi ſ
cut⁹ etiã ſũt rões.ꝓ et ↄ. Cõcedim⁹ ꝙ btã ꝟgo fuit ĩ iſta
ãnũciatõe ĩ actu ↄtẽplatõis. Sȝ cũ q̃rit̃ ꝑ quẽ actũ ad
grãȝ iſtã maxĩe ꝑparet̃ dicim⁹ ꝙ b ꝟgo ĩ hac ãnũciatõe
ĩ ſũmo pure creat̃e eleuabat̃ cauſal'r ĩ ſũmã ꝑtãtẽ.ĩ ſum
mã dignitatẽ.ĩ ſũmã caritatẽ. In ſũmã ꝑtãtẽ eleuã fuit
eo ꝙ ſuꝑ naturã deũ genuit. Et ad hãc ꝑtãtẽ eleuauit eã
fides.iux illõ oĩa poſſibilia ſũt credẽda. Mar.ix.vñ ely
ȝabeth Btã q̃ credidiſti.qm̃ ꝑficiet̃ ĩ te q̃ dcã ſunt tibi a
dño. Lu.j. In ſũmã dignitatẽ eleuã ẽ.eo ꝙ toti⁹ treat̃e ꝑ
creatõem mater effecta eſt. Et ad hãc dignitatem eleua-
uit eã humilitas ſcḿ illud Math.xxiij. Qui ſe humili-
at exaltabit̃.⁊ q̃ȝto magis ſe humiliat tãto magis exalta
tur. Uñ qꝛ fili⁹ ei⁹ Ieſus ſũme ſe humiliauit ſemetipſuȝ
factus obediens vſq; ad moꝛtem crucis. vt ait apoſto-
lus ad Phil.ij.moꝛtem ignominioſiſſimaȝ. Ideo deus

Queritĩ q̃ actu beata maria fuerit qñ ſalutã fuit.

Arguit̃ ꝙ fuerit ĩ actõne ſic

Rñſio.

apl's ad Phil.ij. mortē ignominioſiſſimā. Jō de⁹ exalta/uit illū ⁊ dedit illi nomē qd̄ eſt ſuꝑ omē nomē. ⁊c̄. Et q̄a poſt cū mater ei⁹ maxime ſe humiliauit. iō exaltata fuit ad h̄. vt ſit mater toti⁹ creature. exaltata ſuꝑ oēs choros angeloꝝ. Jn ſummā charitatē eleuata eſt ꝑ h̄ ꝙ deo ī oī ꝓpinquitate ꝓpinq̄ſſima fuit. vtpote qꝛ ei⁹ filia. mater. ſoror ⁊ ſpōſa fuit. Et ad charitatē eleuauit eā charitas. ſm illud Prou. viij. Ego ait ſapīa diligētes me diligo. Et qꝛ charitas eſt ignis diuin⁹ ꝯſumēs ⁊ deſiccās oēm humorē carnalitatis vt ſibi ꝯtrariū. Jō caſtitas eius eleuabat eā ad ſummā cū deo familiaritatē. ſm illud Sapie vj. Incorruptio facit ꝓximū deo. Inter iſtas ḡ ꝟtutes ꝑparātes beatā ꝟginē ad iſtā ꝯceptiōem. Fides eleuauit potentiā rōnalem. humilitas potentiā iraſcibilē ſiue ardui appetitiuā ⁊ charitas affectiuā. ꝟginitas ex ꝑte corporis ꝑparabat generatiuā ſuſceptiuā. Et ſic tota eleua-

Queſtio. batꝰ que tota replebatꝰ ⁊ tota glorificabatꝰ. Si aūt queritꝰ vtꝝ iſtis modis ſimul moueretꝰ. Dicim⁹ ꝙ nō. Sed alie ꝟtutes ꝑparabāt ſuas potētias eleuādo habitualitꝰ. Caritas aūt tanq̄ forma alioꝝ ⁊ vinculū ꝑfectiōis ex parte beatiſſime ꝟginis. fecit ꝯiunctionē actualiter. Unde charitas fuit cōplementū vltimū ex ꝑte ſuſcipiētis. ſic ⁊ complemētū vltimū ex ꝑte dātis ⁊ mouētis ad mouendum ⁊ dandū. Uñ Hugo de ſancto victore. O charitas q̄ꝫ forte eſt vinculū tuū: Tu deū de celo ligatū traxiſti in

Rñſio ad obiecta. mundū. Ad obiecta ḡ Rñ. ꝙ aſcēſioni ꝑ ꝯtēplatiōem nō ꝯtrariatꝰ deſcēſus ꝑ humilitatē. Sꝫ deſcēdere ad oꝑa actiōis ꝓpter deū. h̄ eſt aſcēdere ꝑ humilitatē ad deū. vñ Anſ. in li. de ſilitudinib⁹. aſſimilat humilitatē mōti. q̄a ꝑ eā aſcēditꝰ ad deū ꝑ quoſdā ḡdus. Et hec mutuo ſe cōſequuntꝰ. qꝛ q̄ꝫto magis q̄s eleuatꝰ in cognitiōem dei. qꝛ quāto mag̃ videt magnitudinē dei. tāto mag̃ reſpectu ei⁹ cognoſcit vilitatē. qꝛ paruitatē ſui. Uñ pſ. cxv. Ego dixi in exceſſu meo. ſ. deū ꝯtēplando. oīs hō mēdax. i. q̄a nō ſit. Et Eſa. lxiiij. Omes iuſticie nr̄e quaſi pann⁹ mēſtruate. q̄ nil abomīabili⁹ dici pt. Uñ frequēter legitꝰ de ꝓphetis. vt Daniel ⁊ Ezech. ꝙ qñ diuina cōſpiciūt in terram cadūt. Et Dyoniſi⁹ dicit ꝙ tenebre occultantꝰ a lumine. ⁊ mag̃ a multo lumine. Et ſic pꝫ ꝙ ꝑ humiliatiōꝫ deſcēſus no impedit ꝯtēplatiōis aſcēſum. Erat ḡ beatiſſima ꝟgo in ipā annūciatiōe ⁊ ꝯceptiōe in ſummo ꝯtemplatiōis aſcēſu ꝑ dilectiōem in deū trāſformata. Et notandū ꝙ Beda ſuꝑ illud Lu. xj. Beati q̄ audiūt ꝟbum dei ⁊c̄. dicit h̄ in loco beate dei genitricis excellētia ꝯmēdatur. qꝛ in tāta ſpeculatiōis cuſtodia dño famulabatꝰ. ꝙ ipi⁹ humilitati ⁊ ſanctitati null⁹ ſanctoꝝ cōꝑatꝰ. ſed ⁊ tota ſanctoꝝ beatitudo ex gratioſe ꝟginis vtero ꝓceſſit. O venerāda dña electa ⁊ ꝓelecta. q̄ mater eſt ⁊ ꝟgo eē nō deſinit. O admirāda puella. q̄ ſaluo ꝟginitatis pudore ſuū genuit genitorē. O felix ancilla q̄ creatorē ⁊ gubernatorē genuit vniuerſoꝝ. ⁊ ꝟgo ꝑmāſit in eternū. O bñ dicta mr̄ q̄ inferni vaſtatorē. celi reꝑatorē. noſtꝝ ſaluatorem. mūdi redēptorē. deū omipotentē. dñm celi ⁊ terre. ⁊ omīa ꝯtinentē ſuo ꝓtulit ex vtero. Angloꝝ leticiā. hoīm vitā. celoꝝ gliam. ſanctoꝝ coronā. paradiſi lucernā. O btā femina q̄ regis vniuerſoꝝ mater eſſe meruit. Sedet in gremio ꝟgīs mr̄is q̄ trinā reꝝ machinā palmo ꝯcludit. Gaudet itaq̄ mr̄ q̄ tm̄ ſe hr̄e filiū ꝯtēplatꝰ. O admirandū magne pietat̃ miraculū. Hec Beda.

Oratio Bede ad beatā virginē mariā

Alius ſermo de miſſione in genere. Ca. ix.

Miſſus eſt ad mariam

Miſſio q̄d importat. ꝟginē. Lu. j. Miſſio alicui⁹ ad aliquē īportat quendā ꝓceſſum ſeu emanatiōem ipſi⁹ miſſi a mittēte. Et qꝛ pr̄ etern⁹ a nullo ꝓcedit. iō nō dicitꝰ mitti ad creaturā. nec vſq̄ legitꝰ miſſus. Silr̄ trinitas non dr̄ mitti. qꝛ includit ꝑſonā pr̄is que nō mittitꝰ Sꝫ qꝛ filius dei ꝓcedit a pr̄e. iō mittitꝰ a patre. ⁊ mitti dr̄ in mūdum. ad Gal. iiij. Miſit de⁹ filiū ſuū. Spūs q̄ꝫ ſanctus q̄ ꝓcedit a pr̄e ⁊ filio. mitti dr̄ ad ſanctificandā creaturam. Joh. xvj. Mittā vobis a pr̄e ſpm̄ veritatis. Angeli q̄ꝫ a deo ſepe mittūtꝰ ad diuerſa officia. Heb. j. Omes adminiſtratorij ſpūs ſunt in miniſteriū miſſi coꝝ q̄ hereditatē capiūt ſalutis. Qd̄ ḡ dr̄. Miſſus eſt ad mariā ꝟginem ſm Alber. pōt intelligi de angelo ⁊ de ſpūſctō. ⁊ de dei filio in iſta annunciatiōe. ſꝫ aliter ⁊ aliter. Primo miſſus eſt dei angel⁹ ad Mariā. vt reꝑatiōem noſtrā de ea intimaret. Secūdo miſſus eſt dei ſpūs ad Mariaꝫ vt ꝑparationē ad h⁹ adaptaret. Tertio miſſus eſt altiſſimi filius ad mariā.

Quantum ergo ad pri. §. I

mū de miſſione angeli in h̄ ſmone ſciendū. ꝙ iſta nūciatio fuit ſuprema ⁊ finis ⁊ cōplemētū oīm nūciationū ꝓphetaliū de incarnatiōe loquentiū. ⁊ qꝛ beatitudo q̄ nūciatꝰ īmediate btē marie. in ipā ⁊ ꝑ ipam annūciatꝰ toti humano generi ꝯſequēda ꝑ incarnatōꝫ cū hō in hoc ſuerit vt recipiēs eā. nō decuit vt hō hui⁹ eſſet nūcius. Hominū etiā eſt recipe illuminatiōes. angeloꝝ aūt eſt nunciare. Sꝫ ⁊ cū null⁹ hoīm fuerit ſuꝑior b. maria. ſed ipſa omes excelleret. Inferioꝝ aūt eſt recipe illuminationes a ſuꝑiorib⁹. apparet ꝙ nō debuit iſta reuelatio vł nūciatō incarnatiōis fieri ꝑ hoīem. cū q̄libet eſſet inferior ꝟgine. Et ſi diceretꝰ ꝙ eadē rōne nō debuit fieri etiā ꝑ angelum qꝛ fuit maior angel' ꝑfectiōe gr̄e ſuꝑ eos exaltata. Rñ. beatus Tho. in. iij. ꝑte. q. xxx. ꝙ mater dei erat ſuꝑior angelis q̄ꝫtū ad dignitatē ad quā diuinit⁹ eligebatꝰ. Sꝫ q̄ꝫtū ad ſtatū vite pn̄tis inferior erat angelis. ſicut etiā xp̄s ꝓpter paſſibilitatē aſſumptā. dr̄ paulo min⁹ angelis minorat⁹. Sꝫ qꝛ xp̄s erat viator ſil' ⁊ cōphenſor. iō nō egebat q̄ꝫtū ad cognitōnē diuinoꝝ ab angelis inſtrui. Mater aūt dei in via nondū erat in ſtatu cōphenſoꝝ. ⁊ ideo de ꝯceptu diuino erat ꝑ angelū inſtruēda. Fuit ergo ad h̄ miſſus angel⁹ gabriel ⁊ h̄ triplici rōem ſm b. Thomā in. iij. ꝑte. q. xxx. Fuit ꝯueniēs myſteriū incarnatiōis nūciari ꝑ angelū miſſum. vt dr̄ in euāgelio. Primo vt in hoc ſeruaretꝰ diuina ordinatio ſm quā mediātib⁹ angelis diuina ad hoīes ꝑueniūt. vt omes reuelatōes diuinorum facte ſunt miniſterio angeloꝝ. vt patet in Dan. Et Apoc. xij. c. ⁊ lege diuina data ꝑ angelos ſm apoſtoluꝫ. Uñ Diony. dr̄ in libro celeſtis hierarchie. iiij. c. ꝙ diuinū ieſu benignitatis myſteriū. angeli ꝑmū edocti ſunt. poſtea ꝑ ipos ad nos cognitōis gr̄a trāſiuit. Sic diuiniſſimus gabriel ad zachariā quidē dicebat ꝓpham eſſe venturū ex ipo. Mariā aūt quō in ipa thearchicū ineffabilis dei formatiōis myſteriū. Hec eſt ꝯtra qd̄ ait idē dioniſi⁹. c. vij. ſ. ꝙ xp̄o aſcēdente angeli querūt de ipo. q̄s eſt iſte q̄ venit de edom. Eſa. lxiij. q̄ſi ignorātes myſteriū incarnatiōis. Nō eni querūt q̄ſi ignorātes tale myſterium ſꝫ ꝑfecti⁹ ſcire cupiētes h⁹ myſterij rōes. q̄ ſunt incōprehenſibiles intellectui creato ſm b. Tho. vbi ſupra. Uñ Maxim⁹ dicit. vtꝝ angeli cognouerint futurā incarnationē ambigere nō oportet. latuit aūt eos inueſtigabilis dñi ꝯceptio atq̄ mod⁹. q̄liter tot⁹ in genitore tot⁹ manebat in omib⁹. necnō ⁊ in ꝟginis cellula. Secūda ratō eſt. qꝛ ꝯueniēs fuit reꝑatiōꝫ q̄ futura erat ꝑ xp̄m nūciari ꝑ angelū. vt correſpōderet reꝑatio lapſpi. vt ſicut ꝑ āgelum ſꝫ malū nunciatū eſt ꝟbū femine. ſ. eue. vñ ſecuta eſt mors. ſic ꝑ angelū bonū nūciaretꝰ verbū manc vñ reꝑata eſt vita. Et h̄ eſt qd̄ dicit Beda in omel. Aptū humane reſtaurationis ꝑncipiū vt angel⁹ a deo mitteretur ad mulierē ꝑtui ꝯſecrādā diuino. qꝛ ꝑma ꝑditionis hūane cauſa fuit. cū ſerpēs a dyabolo mittebatꝰ ad mulierē ſpū ſuꝑbie decipiēdā. Pōt ⁊ huic rōni addi ⁊ h̄. qꝛ cū ex ipa

Annūciatio nō debuit fieri ꝑ hominē quare.

Angelus Gabriel miſſus triplici ratione

reparatione humani generis per incarnationem reſtaurabantꝛ. et ruinc angeloꝝ ex hominibꝫ aſſumendis ĩ eorum conſortiũ. fuit decens ꝙ etiam angeli ꝯcurrerẽt in hoc miſterio. videlꝫ nũciando ipſum.. Tertia ratõ eſt quia ꝯueniebat h virginitati matris dei Omne em̃ animal diligit ſibi ſimile. ⁊ delectabiliꝛ ꝯuerſaꝛ cuꝫ eo. ouis cum oue. homo cũ homine. iniquꝰ cum iniq̃. caſtus ⁊ inocens cum cupido ⁊ ſancto. Hanc rõem tangit. b. Hieronẏ. in ſermone de aſſumptõe dicẽs. Bene angelus ad virginẽ mittiꝛ. quia ſemp angelis cognata eſt virginitas. Profecto in carne eſſe. ⁊ pter carnẽ viuere. i. in ꝩginitate. nõ terrena vita eſt ſed celeſtis. Hec ille. De vita eñ celeſti dꝛ. ꝙ in futura reſurrectiõe neqꝫ nubent neqꝫ nubenꝛ. ſed erunt ſimiles angelis dei Mat. xxij. Et aliꝰ dicit. virginitas eſt ſoror angelorum. Apte ergo miſſus eſt angelus virgo ad mariam virginem deſponſataꝫ ioſeph virgini.

Sed nunc videndũ .§. II.

De q̃ ordine miſſꝰ ẽ — eſt circa ipſm nunciũ de quo ordine miſſus eſt. Sc̃do in qua ſpecie miſſus eſt. Tertio in quo tempore miſſus ẽ. Quarto in q̃ loco miſſus ẽ. Quĩto qua locutiõe vſus ẽ

Quantũ ad primũ cum ſint ordines nouẽ in celeſti hierarchia. de quo illoꝝ miſſus ſit dicendũ. Et quidaꝫ dixerunt circa hoc fuiſſe hũc gabrielẽ d ſupmo ordie: ſ. ſeraphin. Mouenꝛ ad hoc. qꝛ. b. Greg. dicit ꝙ ſummũ angelũ venire dignũ erat q̃ ſummũ oĩm nũciabat. ſ. dominũ incarnandũ. Gabriel em̃ ſiue ſit nomẽ proprium alicuiꝰ angeli. ſiue nomẽ cõmune deſignãs officium ad qđ mittiꝛ. nõ exprimit magis vnũ ordinẽ qꝫ aliũ. Si em̃ ſeraphin miſſus fuit ad Eſayã ad purgaudũ calculo ignito labia eius. Eſa. vi. quare nõ m'lto magis ad ꝩginẽ ſignificandũ purgatõem totiꝰ mundi. Et ſi dicaꝛ illũ miſſum ad eſayã nõ fuiſſe de ſupmo ordine. qꝛ illi ñ mittunꝛ. ſed ſemp aſſiſtunt. ſed dictus eſt ſeraphin ex exercitio ad qđ miſſus fuit. ſ. incendendũ mentẽ illius ⁊ locutionẽ. Poſſet dici ꝙ hoc eſt de cõmuni lege ſupremos nõ mitti. Secus ex aliq̃ cauſa ardua ⁊ maxima. vt fuit myſteriũ incarnatõis. Sed cõior opinio eſt ꝙ fuit iſte de ordine archangeloꝝ. qđ ⁊. b. Berñ. dicit. Hoc expreſſe notat Aug. in q̃dam ſermone. in q̃ inducit btãm virginẽ ſic loquentẽ. Uenit ad me gabriel archangelus facie rutilans. veſte coruſcans. inceſſu mirabil'. Et aſſignat tres rões. Uñ eccleſia canit. Archangelum gabrielem credimꝰ tibi diuinitꝰ affatũ. Et iteꝝ in officio. Gaude maria virgo q̃ gabrielis archangeli dictis credidiſti. et ipſe. b. Gregoriꝰ ait in omel'. ꝙ archangeli ſũt q̃ ſumma nunciãt. Uñ credibile eſt ſm. b. Tho. vbi ſupra. ꝙ fuit iſte ſummus in ordine archangeloꝝ. ⁊ ſic pt intelligi dictũ. b. Grego. cũ dicit ꝙ debuit venire ad annunciandũ ſummũ angelum. nõ reſpectu omniũ ordinũ. ſed reſpectu angeloꝝ ⁊ archangeloꝝ. Gabriel aũt dꝛ qđ interpretaꝛ fortitudo dei. qꝛ nũciabat dñm fortiſſimũ in pliũ ad demones expugnandos. Dicit aũt Alber. vbi ſupra ꝙ ideo. iſte angelus nõ fuit de maioribꝫ. ſed archangelꝰ qđ factũ fuit in honorationẽ. b. marie. qꝛ ſi q̃s de ſupioribꝫ mittereꝛ. ab illo illuminari crederet. de inferioribꝰ aũt mittiꝛ. vt oſtendaꝛ ꝙ angelus tantũ eſt miſterialis negocij nunciꝰ. ⁊ exterior delator. deꝰ aũt per ſeipſm ẽ negocij inuẽtor. ⁊ ĩtelligentie inſpirator. ⁊ mẽtis ad ꝯſenſũ inclinator. nihil ğ illuminatõis in h ab angelo virgo accepit. vñ in euangelio angelus dꝛ per totũ. non archangelus ad tollendam talem opinionem.

Secundo videndũ .§. III.

eſt in qua ſpecie miſſus eſt angelus. ad mariã. b. thom. iij. pte. q. xxx. ꝙ in ſpecie corpali appareret h ꝯueniẽs fuit. Primo qꝫtum ad id qđ nunciabaꝛ. Uenerat em̃ angelus nũciare incarnatõem inuiſibil' dei. vñ etiã ꝯueniens fuit vt ad hm̃õi rei declaratõem inuiſibil' creatura ſcꝫ angelus in ſua ſubſtãtia inuiſibil' oculis noſtris corporeis formã aſſumeret in qua viſibil' appareret. cum etiã oẽs apparitiões veteris teſtamẽti ad hanc apparitionẽ ordinenꝛ q filius dei in carne apparuit. Sc̃do h congruũ fuit dignitati matris dei. q nõ ſolum mente. ſꝫ in corporeo ventre erat dei filiũ receptura. ⁊ ideo nõ ſolũ mens eiꝰ. ſed etiã ſenſus corporei erãt viſione ãgelica refouendi. Tertio congruit certitudini eius qñ nunciabatur. Ea em̃ que ſunt oculis ſubiecta certiꝰ apprehendimus. qꝫ ea q̃ imaginamur. Uñ dicit Criſ. ſup Mat ꝙ angelus nõ in ſomnis. ĩmo viſibiliter virgini aſtitit. Nã qꝛ magnã valde relationẽ ab angelo accipiebat egebat tante rei euentus viſiõe ſolenni. ſ. corpali. Quãuis aũt intellectualis viſio ſit potior qꝫ viſio imagĩaria. vel corpalis. tñ. b. augꝰ. dicit ꝙ eſt excellẽtior viſio ſeu ꝓphetia q̃ habet ſimul intellectualẽ ⁊ imaginariã viſioneꝫ qꝫ illa q̃ habet alterã tm̃. Beata aũt virgo nõ ſolũ percepit viſionẽ cõrpalẽ in angelo nũcio. ſed etiã intellectualẽ illuminatõem. vñ tal' apparitio nobilior fuit. Et adhuc nobilior fuiſſet ſi angelũ intellectuali viſiõe in ſua ſubſtantia vidiſſet. ſed h nõ patiebaꝛ ſtatꝰ eiꝰ cũ eſſet viatrix. Nõ em̃ viator homo angelũ q̃ eſſentiã vidꝫ. Apparens aũt angelus in ſpecie corpali quã ipſe aſſumpſit ex aere denſato. ſed obtulit virgini in hũana forma magis qꝫ in alia forma corporea. Et ratio eſt ſm Alber. vbi ſupra. quia virgo ſenſibiliꝛ ab angelo illuminari debuit. Illuminatio aũt ſenſitiua ad cognitõem fit mediante locutione. ergo mediũ illumĩtõis debet eſſe locutiuũ. Sed nullũ ſenſitiuũ eſt locutiuũ niſi homo. Et ideo decuit vt ipſe in ſpecie humana nõ alia appareret. vt ſicut nobiliſſimũ intellectiuũ erat qđ illuminabat eã interius. ſcꝫ deus. ſic nobiliſſimũ eſſet inſtrumentũ per qđ illuminabaꝛ exteriꝰ. ſ. ſpecies humana. Et hec forma humana fuit in ſexu virili ſm Alber. qđ ptꝫ ex verbis beati Amb. dicentiſ ſup Lucã. Trepidare virginuꝫ eſt. ⁊ ad omnes viri ingreſſus pauere. ⁊ oẽs viri affatus vereri. qđ ideo dicit. qꝛ euangeliſta ait. ꝙ turbata eſt in ſermone angeli. quia ſpeciẽ viri habebat. Patet etiã h ex eo ꝙ in omnibꝫ alijs apparitioribꝫ angeloꝝ figuratiuis huius annũciatõis angeli apparuerunt in forma viroruꝫ Ut qñ apparuerunt tres viri. i. angeli abraæ Geñ. xviij Ratio etiã huius eſt ſm Alber. qꝛ ſexus femineus ñ eſt illuminatiuus. ſed magis illuminabil' ſm aplm dicentem. Mulieres in eccleſia taceant. ſed domi viros ſuos interrogent. Caput em̃ mulieris eſt vir. Uñ cũ illuminãs inqꝫtũ hꝰ dignior ſit illuminato. potiꝰ illuminatio fieri debuit beate marie in ſexu digniori. ſ. virili qꝫ feminco. Miſſus aũt angelus apparuit in forma humana virili nõ q̃dem in etate puerili nec ſenili. ſed iuuenili Cuius ratio eſt ſm Alber. qꝛ ſenex inqꝫtum hm̃õi. dicit defectũ. ⁊ ſimil'r puer. ſed iuuenis dicit nouitatẽ cũ pfectione. Hic aũt nũciabaꝛ ille qui fuit nouus ſm humanitatẽ. pfectus ſm diuinitatẽ. Ergo in ſpecie iuuenili debuit nũciari. Et ad idẽ facit qđ ait Dyoni. dicens. Signouitatis ⁊ ſemp vitalis ꝩtutis. Innouãtiſ ecce nouitas humanitatis. Semp vitalis ꝩtutis ecce eternitas deitatis. Et ſic iuuenile nomẽ ꝯplectiꝛ humanitatẽ eternã qꝫ deitatẽ. quã vtrãqꝫ xp̃s nunciatꝰ habuit. Congruebat ergo forma iuuenilis illuminatõi ſenſibili. nõ auteꝫ pueri vel ſenis forma. qꝛ pueri nõ pfecte vtunꝛ diſcretione ſenſuũ. ⁊ ſenes deficiũt ſm ſenſuꝫ. Neutra ğ etas cõueniebat illuminatõi ſenſibili. vbi neceſſaria eſt ⁊ diſcretio ſenſuũ. ⁊ vigor organũ. Miſſus etiã credendũ eſt apparuiſſe ĩdutus. qꝛ in ſcripturis ſic legũꝛ apparuiſſe

In q̃ ſpẽ āgelꝰ apparuit

Quaꝛ in ſpẽ hũana.

Quaꝛ in forma humana et virili.

Quo habitu miſſus eſt.

Nã in reſurrectiõe viderũt mlĩeres ĩ monumento duos ãgelos in albis ſedẽtes. Et pꝰ aſcẽſionẽ xp̃i ĩmediate apparuerũt duo viri ĩ veſtibꝫ albis. Actu. j. id eſt angeli di. Et vt di. b. Gre. Candor veſtis iocũditatẽ indicat futu/re ſolẽnitatis. Et qꝛ maximũ feſtũ fuit hoĩbꝫ qñ diui/tas fuit copulata nr̃e hũanitati ĩ iſto miſterio. idõ poſſet videri qd angelꝰ iſte debuit apperere marie albis idutꝰ Sed qꝛ quẽ nũciauit. ſ. ieſum zacharias ꝓpheta ĩ figu/ram vidit indutũ veſtibꝫ ſordidis ieſum magnũ ſacer/dotẽ. Idõ videt̃ ꝙ ad ꝯformandũ ſe ei debuerit apparẽ potius ĩ veſtibꝫ ſordidis. In Eſa. q̃z. lxiij. c querũt angeli a xp̃o aſcẽdente. vt cõiter exponit̃. Quare rubꝛũ ẽ veſti/mẽtũ tuũ. Ex quo videt̃ ꝙ debuit apparere in veſte ru/bea. Sed dicit alb. vbi ſupra ꝙ apparuit angelus iſte in veſte clara nõ alba. nec nigra vl' rubea. Et hoc ꝓpter annũciationẽ ⁊ ꝓpter recipiẽtẽ. ⁊ ꝓpter nũciatũ. Propter nũciatiõem quidem angelꝰ q̃ claritatẽ cognitiõis ⁊ pu/ritatẽ habet. Quãtũ ad virginẽ recipiẽtẽ nunciũ ꝯgru/ebat veſtis clara. qꝛ illa que concepit ſine tenebra pecca/ti fuit. ⁊ ſine pctõ ꝯcepit q̃ peccare nõ potuit ieſum. Et qꝛ ſine libidine ꝯcepit. ⁊ ſine dolere pepit. ergo ſine paſſi/onis rubore hec ꝯceptio ꝯſũmata fuit. ergo cũ angelus nõ intenderet nũciare niſi incarnatiõez nõ debuit haberẽ veſtẽ rubricatã vl' bicoloratã ſꝫ tm̃ clarã. Itẽ modꝰ ꝓce/dẽdi ĩ iſta ĩcarnatõe fuit ſñ' corruptõe ſine diminutõe. ſñ mixtiõe. ſic lux ꝓcedit de luce. ergo quo ad oĩa q̃ fuerũt ĩ iſta ĩcarnatiõe. ꝯgruebat angelũ veiri ĩ veſte clara. Au/ctoritates autẽ que loquũtur dñm veſtitũ vl' ſacco. vt illud pſ. xix. Concidiſti ſaccũ meũ. vl' ſordida veſte vl' ru/bea. loquũtur d̃ ipo xp̃o ſm ſtatũ paſſiõis ñ ĩcarnatõis.

Tertio conſideran. §. IIII.

dum eſt q̃ tp̃e miſſus eſt. Et dicẽdũ ẽ eo tp̃e quo ꝓnũci/atũ fuerat meſſiam. i. xp̃m mittẽdũ. ſm ꝓphetiam iacob patriarche dicẽtis Gen̄. penul. Non auferet̃ ceptruz de

De tẽpe q̃ miſſus ẽ. iuda ⁊ dux de femore eius. donec veniat qui mittendꝰ ẽ. Alia tranſlatio habet meſſias. q̃ dicit̃ xp̃s. Et qꝛ tũc tẽ/poris iã erat ablatũ ceptrũ de iuda. i. dignitas regal' de tribu iuda. ⁊ dux de femore eius. i. ducatus et regimen illius ppl'i. ꝑ duces leuitas machabeos. qui aliquo mõ ꝑtinebat ad tribũ iuda. ꝯtrahentes adinuicẽ cõnubia. et aſſumpſerat ſibi regnũ iudee herodes alienigena qui nõ erat de genere iudeoꝝ. vtꝫ. Math. ij. Sꝫ diffuſe de claratur ꝑ magiſtrũ in hiſtoria ſcolaſtica. Idõ vt impleret̃ ꝓphetia. miſſus ẽ ãgelꝰ ad annũciãdũ ſubitũ aduentum regis ꝑ incarnatiõem. Et ſi q̃ratur quoto ãno ab initio

Quoto' ãno miſſꝰ eſt. mundi. Rñdeo ſm Bedã ⁊. lxx. interp̃tes. quinq̃es mil leſimo centeſimo minus vno. Fecerat ſiquidem deꝰ cũ/ctas creaturas in principio mũdi. vt narrat littera Gen̄. i. in quinq3 diebus. ⁊ in ꝑte vi. in q̃ creauit beſtias terre et hoĩem. faciens eũ dñm oĩm. ⁊ a ꝑadiſo terreſtri trãſla/turus hũanũ genus. ſi obediſſet in gl'iam celeſtẽ. Sꝫ qꝛ vt ingratus tranſgreſſus eſt p̃ceptũ. puniuit eos adaz et euam cum oĩ poſteritate ſua. que tota erat in eis ſm virtutẽ ſeminalẽ per quinq3 milia. xcix. annos. vt nll'us eoꝝ quãtumcũq3 ſancte viueret. poſſet intrare in gl'iaz celeſtẽ. ita ꝙ pro ſingulis diebus data eſt pena mille an/norũ. Et pro illa ꝑte ſexti diei reſiduũ. quo tp̃e pene trãſ/acto miſſus eſt angelus ad annũciandũ. qꝛ tp̃s miſeren/di eius hoĩs qꝛ venit tp̃s vt incarnatus paſſione ſua aperiret oĩbus ianuã regni celeſtis. remoto angelo a cu/ſtodia vie ꝑadiſi ne poſſet adiri. Si ſcire cupis quo ãni

Quo mẽſe menſe vl'is tenet eccl'ia. quia de mẽſe martij q̃ erat ſextuſ menſis a conceptõe ioan. bap. vt d̃r. Lu. i. Et apte in ſe/xto menſe a ioan. cõcepta dicit̃ miſſus angelus ad nũci/andum xp̃i incarnatiõem. quia lex ⁊ ꝓphete. i. vetꝰ teſta/mentum vſq3 ad ioan. ꝯtinens quinq3 mũdi etates. pri/mã ab adam vſq3 noe. ſcdam a noe vſq3 ad abraã. terti/am ab abraam vſq3 ad dauid. quartã a dauid vſq3 ad tranſmigrationẽ babyloniſ. quintã a tranſmigratõe ba/bylonis vſq3 ad xp̃m. in q̃ inchoat̃ ſexta etas. cuiꝰ finem deus nouit. Habemꝰ aũt de ea. M. cccclxxix. annos cuz hoc ſcriptũ eſt. Eſt aũt ſenarius numerꝰ ꝑfectus. ſignifi/cans ꝑfectionẽ gratie quã xp̃s adduxit. Menſis autem martij eſt tp̃s verũ quo terra ſicca ⁊ indecora ꝓpter frigꝰ reuiuiſcit in herbis. floret in arboribꝫ. letat̃ auiũ ꝯcentu abundet in humoribꝫ. Et qꝛ ꝑ incarnatõem xp̃i renoua/tio fienda in hũano genere. qd olim ꝓpter frigꝰ peccati erat aridũ gratia indecoꝝ. qꝛ ſine ꝟtutibꝫ reuiguit in bo/nis cogitationibꝫ. refloruit in ſanctis affectõibꝫ. augmẽ/tatũ eſt in ſanctiſ doctrinis. letatũ ex p̃mijs. ideo apte hoc menſe miſſus eſt. Dies aũt huiꝰ mẽſis in q̃ miſſus ẽ *Quo die menſis.* dies. xxv. martij. ⁊ ſexta feria q̃ die creatus eſt primꝰ hõ ⁊ qua die reuolutis. xxxiij. annis etatis dñi nr̃i. ⁊ crucifi/xus ⁊ mortuus eſt ꝓ nobis ſm. b. Aug. Ea igit̃ die q̃ pri/mus homo de terra terrenus adam factus eſt. voluit ſe/cundꝰ adam de celo celeſtis fieri. vt terrenũ faceret cele/ſtem. b. augꝰ. Deus factꝰ eſt homo. vt homo fieret deꝰ redimẽdo eũ ſua paſſiõe illa die eã ſuſcipiẽdo. Et idõ p̃ ce/teris in maxima deuotiõe habenda eſt ⁊ vbiq3 ꝓpter re/uerentiã eiꝰ abſtinet̃ a carniũ eſu. de ꝯſe. di. iij. d̃ eſu car/niũ. Sed antiq̃tus etiã ieiunabat̃ ita vt crucifigere xp̃3 reputaret̃ q̃ ſanus non ieiunaſſet. de ꝯſe. di. iij. Ieiunia.

Qua hora Demũ qua hora miſſus eſt. ⁊ ſi nobis nõ ſit certa. ta/mẽ ſm Alber. vbi ſupra. ꝯuenientior videt̃ fuiſſe in or/tu ſolis. Dicit eñ ꝙ circũſtantie nũciantis debet exp̃me/re ꝓprietatẽ nunciati. ſm Dyoni. vñ cũ annũciet angeluſ iſte ipam incarnationẽ cũ ꝓprietatibꝫ ſuis. illa aũt ſit or/tus veri ſolis ſuꝑ terrã illuminãtis oẽm hoĩem venien/tẽ in hunc mundũ. qd tp̃s. ſ. mane eſt initiũ diei. ſine p̃re/iudicio p̃ſumptõnis credimꝰ ꝙ hec annũciatio ſit facta in ortu diei. Ad qd facit ꝙ opꝰ creatõis cepit a luce Ge/neſis. j. Fiat lux qd videt̃ fuiſſe in p̃ncipio diei artificia/lis. Ergo mlt'o fortius opus recreatõis qd eſt nobilius. In incarnatiõe incipit dies gratie. Om̃is aũt dies inci/pit a luce. ſ. artificial' dies q̃ eſt ab ortu ſolis vſq3 ad oc/caſum ſuꝑ noſtrũ hemiſperiũ. dies eñ natural' q̃ eſt. xx/iiij. horaꝝ. ꝯp̃hendens etiã noctẽ. in veteri teſtamẽto in/choabat̃ a luce. ſcꝫ in mane. vtꝫ in textu littere Gen̄. j. et ideo decens fuit ꝙ recreatio q̃ eſt per gr̃am allatã incho/aret a luce. Qd aũt d̃r Sap. xviij. Dũ mediũ ſilentium tenerent oĩa. ⁊ nox in ſuo curſu mediũ iter haberet. op̃s ſermo tuus dñe. i. filius de celis a regalibꝫ ſedibꝫ venit. Ex qua autoritate poſſet videri. ꝙ iſta annũciatio fue/rit facta in media nocte. Rñdeo ꝙ non intendit ſapiens ibi notari tp̃s ſeu horã incarnatõis. ſed ſtatũ eoꝝ quibꝰ venit q̃ oẽs vna cathena tenebraꝝ errorũ ⁊ viciorꝝ erãt compediti. Angelus aũt magis debuit nũciare. ⁊ ex ho/ra annũciatiõis deſignare ꝓprietatẽ ⁊ effectũ incarnatio/nis. ſ. initiũ ſeu ortum veri ſolis. potiꝰ q̃3 ſtatũ eoꝝ qui/bus ortus eſt. nec etiã in veſpere. i. ſero debuit nuncia/re ſignificãs finẽ ſeculi. i. ſextã etatẽ in qua incarnatus ẽ. ſm illud ap̃li ad Gal'. iiij. Poſtq̃3 venit plenitudo tp̃is miſit deus filiũ ſuum. i. penl'tima etas. ⁊ alibi. Nos ſu/mus in q̃s fines ſeculoꝝ ꝺuenerũt. qꝛ tp̃s nõ nũciabat incarnatõis. Iam eñ illud fuerat nunciatũ ꝑ gabrielem danieli. ſ. ipam tunc fiendã incarnatõem. Si aũt dicere/tur ꝙ ꝯuenientior videt̃ hora in meridie. ex eo ꝙ abrae ſtanti in oſtio tabernaculi in feruore diei. i. ĩ meridie ap/paruerũt angeli nũciãtes ꝯceptũ yſaac q̃ fuit figũa xp̃i Illa eñ hora. ſ. nona xp̃s expirauit in cruce. per cꝰ mor/tem redempti ⁊ illuminati ſumus. In meridie etiã ſole exiſtente in altiſſimo poli. maximũ calorem generat ſu/per terrã. Maximũ aũt calorẽ ſue dilectõis oſtendit in

mittendo filiū ſuū in mūdum. ergo illa hora debuit potius nūciari. rn̄det alber. ꝙ abraam deſignat feruētē affectū patrū antiq̄rū. quē hēbant ad iſtā incarnatiōez fiendam. Sed angelus nō ad hoc fuerat miſſus nūciare .ſ. deſideriū patrū. ſʒ impletionē vn̄ ē initiū illuīatōnis. Q̄ɔ aūt hora paſſionis fuerit meridies facit ad poſituʒ videlicʒ qꝛ ſicut ſole mūdi materiali ad occaſū tēdēte cōgruebat verꝫ ſolē xp̄m mūdū relinq̄re quō ad vſum vite hūane. Ita ꝯgruebat ꝙ ſole materiali oriente .ſ. in principio diei. ſil'r oriret̄ ab intra ver⁹ ſol iuſticie xp̄s de⁹ nr̄ per incarnationē. Et licet in ope redēptiōis caritas mōſtraretur in ſummo. op⁹ tn̄ incarnatiōis ſine paſſiōe nō fuit opus redemptiōis. vn̄ licet incarnatio magꝫ ī ſe cēt q̄ʒ paſſio. tn̄ magis mōſtrata ē caritas in paſſione dicēte dn̄o. Maiorē caritatē nemo hēt ꝛc. Ergo nō fuit ſūmū qꝺ recepit augmentū. vn̄ caritati oſtenſe ī incarnatione facta eſt additio ſm̄ demonſtratiōez exteriorē ī paſſione. p quā caritas vltima ē in oſtenſionis pfectōe et ideo in meridie paſſio magis q̄ʒ incarnatio ꝯgruit fieri.

Quanto videndum .§. V.

Quanto videndum eſt de loco ad quē miſſus eſt .ſ. in q̄ puintia. in q̄ ciuitate

De loco ad quem miſſus ē.

in q̄ domo. Et q̄ʒtum ad puintiā oñditur expſſe ex euāgelio iſto luce. ꝛ quo ad ciuitatē qꝛ dicit̄ ibi. Miſſus ē angelus in ciuitatē galilee .ſ. tal' puintie. q̄ ciuitas dꝛ naʒareth. Ideo aūt ānūciatio iſta ꝛ ꝯceptō xp̄i fieri dbuit in puintia galilee ſm̄ alb. vbi .ſ. et ꝓpter factū qꝺ fiebat et ꝓpter finē per quē fiebat. Incarnatus eni fuit dn̄s: vt iudeos ꝛ gentiles ſaluaret. Propterea in regiōe que ab vtroqꝫ inhabitabat̄ annunciari ꝛ ꝯcipi voluit. Q̄ʒ aūt ab vtriſqꝫ inhabitaret̄. ptʒ p Eſayā dicentē .ix. ca. Primo tp̄e alleuiata eſt terra ʒabulon ꝛ terra neptali ꝛc. trans iordanē galilee gentiū ppl's q̄ habitabat ī tenebris vidit lucē magnā. Ductus eīn in magna pte decīs tribub⁊ in captiuitatē in niniuen. miſſi ſunt a rege multi gētiles ad habitādū in galilea. ꝛ ſic mixti erāt gentiles cū iudeis q̄ remāſerant. Q̄ɔ habitaret̄ a iudeis galilea. ptʒ ex euāgelio vbi dꝛ. ꝙ aſcendit ꝛ ioſeph a galilea ī iudeā. ꝛ ſic ī regiōe cōi ꝯcipi voluit q̄ p oīb⁊ naſci voluit. Nō eī iudeoꝝ de⁹ tm̄ ſʒ ꝛ gētiliū. Itē regiō illa ſuo noīe ꝓpetatē īcarnatōis ꝓpꝛiiſſime expſſit. Galilea eīn interptat̄ reuelatio ſeu trāſmigratio. In hac autē annunciatōe fiebat ſummi ſecretoꝝ reuelatio qn̄ v̄bum in pn̄cipio qꝺ erat apud deum. ꝛ lucē inhabitat inacceſſibilē caro factū eſt. Et vidit omnis caro ſalutare dī nōſtri. q̄ librū aperuit ꝛ ſoluit ſignacula oīa. ꝛ q̄cunqꝫ audiuit a patre nota fecit nobis. Sil'r ꝛ hic fiebat tranſmigratio maxima. qꝛ de ignorātia in ſciam. de culpa ad grām. de vmbra in v̄itatem. de auſteritate in benignitatē de ſeruitute in libertatē. de timore in amorē. de grauitate in leuitatē. diuinitas in humanitatē. que maxīa tranſmigratio fuit. qꝛ in ea pmū ad vltimū ī vnā pſonā trāſmigrauit. Nec obſtat ſi dicat̄ ꝙ iudeis pmiſſus eſt. ergo ibi in iudea concipi debuit falſum eīn h̄ eſt. qꝛ ꝛ gentibus. vtʒ per ꝓphetas p̄cipue eſayā. ſed bene pmiſuʒ eſt ꝙ de eoꝝ ſemine xp̄s naſceret̄. qꝺ eis ſolutū eſt. Et ſic ſalus ex iudeis eſt original'r. ſed nō ꝓpter eos. Quantuʒ

Quar̄ in ciuitate nūciari ꝛ cōcipi voluit

ad ciuitatē clarū eſt qꝛ nūciatus eſt in ciuitate h̄ teſtāte euangelio. Et qꝛ natus eſt extra ciuitatē ꝛ bethleem. paſſus. ſepultus ꝛ reſuſcitatus extra ciuitatē .ſ. hierl'm. poſſet alicui videri ꝙ etiā extra ciuitatē debuiſſet concipi. ſicut ꝛ alia p̄dicta facta ſunt. Sed rn̄dʒ Alb. vbi .ſ. ꝙ dominus in oībus principalib⁊ factis q̄ in mūdo geſſit q̄ſi re in mundū veniſſet oſtendit. Inter oēs eīn pctōres natus fuit. natus ante bouem ꝛ aſinū iacuit. Inter peccatores ꝯuerſatus fuit. ꝛ cum eis comedit. Inter latrones crucifixus fuit. Reſurgēs pmo marie peccatrici apparuit omīb⁊ per hoc oſtendere volens qꝛ venerat ieſus ī mūdum peccatores ſaluos facere. Nō ergo in mari qꝺ ē locus piſciū debuit nunciari. Nō in aere qui eſt loc⁹ auiū nō in campo q̄ eſt locus animaliū ſilueſtriū. ſed in ciuitate concipi debuit. q̄ eſt locus hoīm ꝓpꝛius q̄ ꝓpter nos ꝛ ꝓpter noſtrā ſalutē deſcendit de celis. Ad obiecta reſpondet̄. ꝙ duplex eſt natiuitas. in vtero ꝛ ex vtero. Prima ꝯgruit miſterio. ſecūda exemplo. prima in ſecreto. ſecunda in manifeſto. In ciuitate ergo concipi voluit vt oſtenderet ꝙ p omnib⁊ venit. In via aūt natus vt oſtēderet quia natus nobis factus eſt via ad regnū celoruʒ. Extra portā paſſus ad oſtendendū ꝙ per ipſius paſſionē nō liberemur niſi a ꝯuerſione pctī ad ipm̄ ꝛ p⁹ ipſum egrediamur. ideo etiā in ciuitate concipi voluit. ad oſtendendū ꝙ qn̄ de celis venit nō ſine celis ꝛ ciuitate regni celeſtis venit. ſed ipſam ciuitatē regni nobis ſecum tulit. Non ſic lucifer deſcendit. ſed ſicut fulgur de celo ipſum celum deſerens. ꝛ ſecū vbicunqꝫ ignē portans. dn̄s autē ad nos veniēs id qꝺ erat pmanſit. ꝛ de bonis paternis nō expulſus fuit. ſed in vtero matris vt in ciuitate dn̄i regnū celoꝝ fuit. Quātū ad nomē ciuitatis dicit euangeliſta ꝙ erat naʒareth. qꝺ etiā nō vacat a miſterio. In

terptat̄ eīn naʒareth flos. Sicut aūt diuine generatiōi ita ꝛ humani aſſimilat̄ generatio floris de flore. flos eīn pullulat de vno. ꝛ in decore eſt. cū ſpe vtilitatis ī fructu. Sil'r ſm̄ diuinā generatōem pcedit fili⁹ de vno .ſ. p̄re. q̄ eſt in celis ſine matre. ꝛ ſm̄ generatōem humanā d̄ vna ſcʒ matre in terris ſine patre. vn̄ ipſe ſponſus eccleſie ait in canti. Ego flos campi. Bene ergo in naʒareth conceptus fuit. q̄ ſicut flos de flore ſine mixtiōe de vna matre ſaluo virginitatis decore. ꝛ matris vtilitate proceſſit. Vn̄ .b. Bern̄. Semina diuine cognitōis vident̄ eſſe allocutiōes ꝛ pmiſſiōes facte ad p̄res. Floruit aūt hoc ſemen in mirabilib⁊. que oſtenſa ſunt in exitu de egypto. ſuſceptio aūt huius ſeminis iſta ꝛ hoꝝ florum fructus eſt naʒareth. Nunciat̄ ergo xp̄s naʒareth naſcitur⁹. q̄a in flore ſperat̄ fructus pceſſurus. Nomē ergo ciuitatis in qua concipit̄ exprimit et ſtatū tp̄is ꝛ finem opis ad quē venit. Cū eīn xp̄s ꝯcipit̄ hyemis tranſijt tp̄s innouatōis aduenit. fructus appropinquit. oībus ſe exhibuit medicinā confecit. ſenſum refecit. coronand⁹ pauperib⁊ venit. He aūt ſunt ꝓprietates floris. ꝓpter q̄s congruit naʒareth ad locum dīne ꝯceptōnis. Non obſtat qꝺ Micheas ait. Tu bethleem terra iuda. ꝛc. ex te exiet dux q̄ regat populū meum. qꝛ loquit̄ de exitu eius ex vtero .i. natiuitate q̄ fuit in bethleem. Et qꝺ etiā dominus in pſ̄. De fructu ventris tui ponā ſup ſedem tuā. que ſedes regni dauid fuit in hieruſalē. loquit̄ d̄ modo obtinendi regnū dauid ſp̄uale. ſm̄ ius ꝛ actū. et vtrūqꝫ fuit factū in iudea ꝛ hierl'm. qꝛ ibi paſſus eſt dominus. Et per ius redēptionis regnū accepit ſup eos. p quib⁊ paſſus eſt. Ibi etiā reſurrexit et tūc actual'r ī throno regni ſedit. Quantū aūt ad locū habitatōis dicendum ꝙ fuit miſſus ad domū vbi habitabat beata Maria.

Quar̄ in naʒareth.

Dicit eīn euāgeliſta. Ingreſſus eſt angelus ad eam. ſcʒ

De loco hītatiōis ad quem miſſus ē.

oſtiō domus ſue. ſed vid̄r ꝙ poti⁹ debuerit fieri iſta nūciatio in tēplo. qꝛ dignior opatio debet fieri in digniori loco. vn̄ oratio que eſt opus valde dignū. nā tūc loquimur cum deo. fit cōius in templo. qꝺ xp̄s oſtēdit dicēs Luce. xix. Dom⁹ mea dom⁹ orōnis vocabit̄. ſʒ iſta nūciatio ꝛ ꝯceptio fuit digniſſima opatio. g̃ ꝛc. Conceptō etiā Iohīs bap. fuit nūciat in tēplo. vtʒ Luce. j. ergo multomagis iſta q̄ ſine ꝯpatione fuit dignior. Ad que rn̄det alb. vbi ſupra. ꝙ loc⁹ nō ſanctificat hoīem. ſʒ hō locū. vt dic̄ Criſ̄. di. iiij. Multi. digni⁹ g̃ templū ꝛ loc⁹ in quo habitat maioris dignitatꝫ ꝛ ſcītatis pſona ꝛ in q̄ exercet̄ pfectior opatio. Erat g̃ digniſſima hītatio in

terra illa in qua habitabat digniſſima ꝛ ſanctiſſima creaturaꝝ. qua ipſe ſanct⁹ ſcõꝝ ſemꝑ ĩhabitauit. nunq̄ȝ ſolam reliquit quã m̃ltitudo angeloꝝ frequẽtauit. Exercebat̃ etiã ibi in nobiliſſima opatõe. ſ. ſanctiſſime ↄtemplatõis. orõnis. deuotõis oblatõe. Dign⁹ ḡ oratorium iſtud q̄ȝ illud iudaicũ. in q̄ fiebat thauroꝝ ꝛ vitulorum mactatio. thuris incenſio. Fiebat ḡ iſta annũciatio ꝛ incarnatio in digniſſimo loco in templo. ſ. ſacratiſſimo vteri virginal̃. Vñ canit de ea eccleſia. Templũ dñi ſacrarium ſpũſancti. Et. b. Bernũ. ait. q̄ nõ fuit loc⁹ dignior vtero virginali. Et qꝫ dicit. ingreſſus ad eã. dicit Alb. Credimus angelũ clauſis ianuis domus ad eã intraſſe. et h̃ potiſſime ꝓpter nature ſue ſubtilitatẽ. ꝛ aſſũpti etherei corꝑis qualitatẽ q̇ᷓ dicit ex verbiſ. b. Bernũ. ſic dicentis. Ingreſſus ad eã puto in ſecretariũ pudici cubiculi. vbi illa forſan clauſo oſtio orabat p̄rem ſuũ in abſcõdito. ſolent angeli aſtare orantibꝫ ꝛ delectari in his q̄s vident puras manus in orõne leuare holocauſtũ ſancte deuotionis gaudẽt ſe deo offerre in odorẽ ſuauitatĩ. Marie ãt orõnes q̄ȝtum placuerunt in ↄſpectu altiſſimi. angel⁹ indicauit. q̄ ĩgreſſus ad eã reuerent̃ ſalutauit. Nec fuit difficile angelo ꝑ clauſum oſtiũ intrare. penetrare ad abdita virginis q̄ vtiq̄ȝ ex ſubtilitate ſubſtãtie ſue h̃ hꝫ ĩ natura. q̄ nec ferreis ſeris ei⁹ arceat̃ ingreſſus quocũq̄ȝ eũ ſuus ferat impetus. Angelicis eñ ſpiritibꝫ parietes ñ obſiſtũt. ſed cũcta illis viſibilia cedũt ꝛ ſolida ꝛ ſpiſſa penetrabilia ſunt eis ꝛ ꝑuia. Suſpicandũ igit̃ nõ eſt q̄ apertũ oſtium angelus inuenerit virginis cui nimirũ ĩpoſito erat freq̄ntias hoĩm fugere. vitare colloq̄a. ne vl' orantĩ ſilentiũ ꝑturbaret. vel continẽtis caſtitas temptaret̃. Clauſerat ĩnq̄ȝ ſuꝑ ſe illa hora habitaclm̃ ſuũ prudẽtiſſima virgo. ſed hoĩbus. non angelis. Et ſic potuit ad eam intrare angelus. ſed nulli hominuȝ facilis patebat acceſſus. Hec beatus Bernardus.

Quinto et vltimo .§. VI.

De locutione q̄ eã allocut⁹ ẽ angelus

querendũ qua locutõe locutus eſt ad eã in hac miſſiõe. Habẽt eñ angeli ſuas locutõẽs ad inuicẽ ꝛ ad animas beatas ſpũales nobis ignotas manifeſtãtes ſuas cogitatõẽs ꝛ affectus hñt ꝛ ſuas locutiões ad hoĩes. ſcꝫ ad eos mittunt̃. Aliq̃ñ interiores. ſ. illumiãdo ꝛ inſtigando ad bonũ. ſic zacharias ꝓpha dicit. j. c. Et dixit angel⁹ qui loquebat̃ in me. ſ. in mẽte. Aliq̃ñ vero cũ mittuntur in ſpecie viſibili. loquunt̃ etiã voce ſenſibili. ſic pꝫ de angelis apparẽtibꝫ abrae nunciãtibꝫ ↄceptum yſaac. ꝛ de angelis apparentibꝫ in forma hũana in reſurrectõe xp̄i ad monumentũ. voce clara annunciantibꝫ eã mariijs. ꝛ ĩ aſcenſione diſcipulis. Ita dicendũ eſt hic q̄ ſicut in ſpecie humana vt dictũ eſt apparuit marie. ita ꝛ voce hũana locutus eſt. vtꝫ ex littera euangelij. Licet eñ angelus nõ haberet dẽtes naturales vt hõ. nec palatũ guttur vl' pulmonẽ ex q̄bus format̃ vox hũana. tñ ꝛ ſine illis potuit formare vocẽ humanã. i. ſilẽm ei. ſicut ꝛ cũ facta eſt vox de celo q̄ audita eſt. Hic eſt fili⁹ meus dilect⁹ in aere. vbi illa inſtrumẽta vocis nõ erãt. Decuit eñ vt ſicut nõ ſolũ illuminatõem inuiſibili mẽs ei⁹ illuſtrabat̃ ꝛ inflammabat̃ a deo. ita etiã ꝛ viſiõe clara ꝛ locutiõe ſenſibili. oculi eius ꝛ audit⁹ eius ꝛ oẽs ſenſus reficerent̃ ĩ domino. Salutauit ḡ eaȝ voce hũana dicẽs. Aue. Cõgruo aũt ordine iſta annũciatio facta eſt. q̄ eñ a deo ſunt ordinata ſunt. Ap̄ls ad Ro. xiij. Tria eñ intendebat ãgelus circa virginẽ inq̄t. b. tho. in. iij. ꝑte. q. xxx. ar. iiij. Primo q̄dem reddere mentẽ virginis attentã ad tante rei conſideratõem. q̇ᷓ q̄dem fecit eã ſalutando q̄dã noua ꝛ inuſitata ſalutatõe. Vñ Orige. ſuꝑ Lucã dicit. q̄ ſi ſciuiſſet maria ad alium quẽpiã fuiſſe factũ ſilẽm ſermonẽ q̄ ꝑpote q̄ habebat legis ſciam. nunq̄ȝ eã tanq̄ȝ peregrinaȝ talis ſalutatio terruiſſet. In qua ſalutatõe p̄miſit idoneitatẽ eius ꝛ ↄcepũ in eo q̇ᷓ dixit grã plena. Expꝛeſſit cõceptum cum ſubdidit. dñs tecũ. ſ. erit. poſt nũciauit honorem ↄñtem cũ dixit. Benedicta tu in mulieribꝫ. Secundo intendebat eã inſtruere de miſterio incarnatiõis q̇ᷓ in ea erat explendũ. Q̇ᷓ q̄dem fecit p̄nunciando cõceptum ꝛ partũ dicens. Ecce ↄcipies ꝛc. Et oſtendendo dignitatẽ prolis. dũ ait. h̃ erit magnus ꝛc. Et in demõſtrando modũ ↄceptõis cũ ait. Spũſanct⁹ ſuꝑueniet ĩ te. Tertio intendebat animũ ei⁹ ad ↄſenſum inducẽ. q̇ᷓ fecit exẽplo eliſabeth. ꝛ rõne ſumpta ex diña omipotentia. Nõ autẽ inductũ fuit exemplũ eliſabeth quaſi ex eo q̄ dubitaret. vt dicit. b. Ambro. Nã q̄ crediderit oſtẽdit eliſabeth dicens. Beata q̄ credidiſti. ꝛ ideo punita nõ fuit in aliq̄ ſicut zacharias mutitate. q̄ nõ credidit v̄bis angeli. Vñ q̇ᷓ. b. aug⁹. videt̃ dicere in li. q. ve. ꝛ no. teſtamenti. ſ. q̄ ambigenti marie de ↄceptu poſſibilitatẽ angelus ꝑdicat. intelligenda eſt ſcḋm. b. Tho. iſta dubitatio magis admiratõis q̄ȝ incredulitatis. Et ideo angelus ꝓbatõe inducit. nõ ad auferendã infidelitatẽ. ſed tollendã admirationẽ. ꝛ ponit̃ vt quoddã figurale exemplũ. ꝛ ad ↄfirmationẽ hui⁹ exempli ſubdit̃ vt argumentũ efficax dei omnipotentis. qꝫ nõ erit impoſſibile apud deũ oẽ v̄bum aſſignant̃ ꝛ infra alie rõnes hui⁹ exẽpli. In ipa ſalutatione locutiõe ꝛ tandẽ aſſenſu v̄ginis. dicit Alb. vbi. ſ. Credim⁹ btãm virginẽ in aduentu ei⁹ inclinatis genubus ꝛ eleuatis puris manibꝫ erectis ad celũ ocul' ad patrẽ miſericordiaꝝ ꝓ incarnatõe filij ſui deuotiſſimas preces cũ lacrimis fudiſſe. ꝛ angelo veniẽte aſſurrexiſſe. ꝛ ꝑcepta eius annũciatõe credentẽ in eã aſſenſiſſe. ꝛ q̄ȝcitiꝰ impleri flexis in terrã iterꝝ genubꝫ. ꝛ eleuatis rurſum in celũ oculis ac manibꝫ ex intimo corde erũpentibꝫ. p̄ gaudio ex oculis lacrimis deuotiſſime flagitaſſe. ꝛ ſic deum pariter ꝛ hominẽ concepiſſe quando demũ ait. Fiat mihi ſcḋm verbũ tuum. tunc verbũ caro factum eſt.

De miſſiõe ſpũſancti ad mariã v̄ginẽ. Caplm̃. x.

M Iſſus eſt etiã ad mariam virginẽ ſpũſanctus. q̇ᷓ p̄nunciauit angelus cũ ait. Spũſanctus ſuꝑueniet in te. ſcꝫ ad iſtud miſteriũ ꝑficiendũ. vt dicere potuit ipa beatiſſima virgo maria illḋ Treñ. De excelſo miſit ignẽ in oſſibus meis ꝛ erudiuit me. Oſſa virgis potentie interiores in q̄bus ↄſiſtit virtus anime. De excelſo ergo celo miſit deus ignẽ ſpũſancti in potẽtijs virginis. ĩ intellectu ad illuminandũ. In affectu ad inflammandũ. In ſenſitiua ad deſiccandũ. ſcꝫ ↄcupiſcentiã. In generatiua ad fecundandũ. de oĩbus erudiuit eã de⁹ de his q̄ oportuit. Vñ ꝛ articul⁹ fidei eſt. q̄ ↄceptus eſt xp̄us de ſpũſancto. q̇ᷓ trahit̃ ex eo q̇ᷓ dixit angelus ioſeph. Q̇ᷓ in ea natũ eſt ſcꝫ in virgine conceptũ de ſpũſancto eſt. Miſſus ẽ ergo ſpũſanct⁹ ad mariã tripl'r. Prio ad ſanctificationẽ in ea pleniſſime ꝑficiendã. Scḋo ad operationẽ ab ea ꝑfectiſſime ꝓducendã. Tertio ad fecundatõem ex ea ſingulariſſime ↄferẽdã. Et ĩ his. ſſ. dixit angel⁹ ſuꝑueniet ĩ te. i. ſuꝑ oẽs alios ſanctos ꝛ ſanctas veniet ꝑ te ad iſta efficiẽdũ. ꝛ nulli alii iſta ita ſblimit̃ ↄcedẽdũ vl' efficiendũ.

Miſſus ẽ ſpũſanctus ad mariã tripl'r.

Quantum ad primũ .§. I.

q̄ ſcꝫ fuerit ſanctificata virgo maria oſtẽdit ps. xlv. dũ ait. Sanctificauit tabernaculũ ſuũ altiſſim⁹. Dicta aũt eſt beata maria tabnaculũ xp̄i. qꝫ in ea hitauit ingrediens campũ h⁹ mũdi ad pugnandũ in q̄ militam⁹. Vñ ſapiẽs in ꝑſona ei⁹ dicit Ecci. xxiiij. Qui creauit me requieuit in tabernaclo meo. Et. b. Aug. in ſmõe de ea loq̄ns ait. Thronũ dei celi. thalamũ dei. tabernaculũ xp̄i neceſſe eſt ibi eſſe vbi eſt ipe. Sanctificatio aũt vt dictũ eſt

Maria dr̃ tabnaclm̃ xp̄i.

ſupra.attribuit ſpūiſancto.ꝛ tunc dr mitti ad creaturā
rōnalem.cū eā ſanctificat. Sanctificatio aūt importat
emundationē a peccato. Eſt eñ ſm Dyoni.ſanctitas ꝑ
fecta mundicia. Iſta aūt emūdatio a culpa nō fit niſi ꝑ
gratiam q̄ attribuit ſpirituiſancto. Et qꝛ ſolū aīa rōna
lis eſt ſubiectū culpe ꝛ gratie ꝓpter qđ in brutis nō ē re
perire culpā vel grām.qꝛ rōne carent.iō ante animatōeꝫ
ſeu infuſionē anime in corpus nō pōt eſſe in corpe ꝯce
pto culpa nec gratia. Sed poſt infuſionē anime ꝯtra
hit culpa originał.ꝛ ab ea per grāꝫ pōt emūdari. Et ſꝫ
legem cōem.q̄ nō eſt natus.ſ.ex vtero matris egreſſ⁹ ſal
tem ꝓ maiori parte vel notabiliori corpis.renaſci nō pt
ſm aug.de ꝯſe.diſti.iiij. Qui in vtero. Qđ oſtēdit ꝓpri
etas ipius nois. Nā renaſci eſt iterū naſci.vt pma nati
uitas ſit corpalis q̄ egredit de vtero matris. Scđa ſpi
ritualis qua naſcit ad eē ſpūale ex matre eccleſia.qđ fit
per baptiſmū.ꝛ tūc q̄s ſanctificat ꝑ grām ab originali
mundatus.ꝛ hoc xp̄s oſtendit dicēs Joh.iij. Niſi quis
renatus fuerit ex aqua ꝛ ſpūſancto.nō pōt videre rgnū
dei. Et h̄ qꝛ nō habet grām ſanctificatōis emundanteꝫ
ab originali culpa.nihil aūt coinq̄natū.ſcꝫ culpa intro
ibit in illā.ſ.ſupnā patriā. Verū qꝛ vt ait magiſter ī.iiij
Nota ſniaꝝ. Deus nō alligauit potentiā ſuā ſacramentis.q̄n
ſcꝫ poſſit ꝛ ꝑ aliū modū ſanctificare creaturā rōnaleꝫ ꝛ
mūdare a culpa q̄ꝫ ꝑ ſacramēta. Iō pter legē cōem ali
quos etiā in vtero exñtes ſanctificauit.vt ptꝫ de Hiere.
de q̄ dr.j.c. Anteq̄ꝫ exires de vulua ſanctificaui te.et de
Dr̄ña int Johāne bap.ait euāgel⁹ Luce.j. Spūſancto replebitur
ſctificatoſ ex vtero matris ſue.ſ.ꝑ ſanctificationē. Sed iſta eſt dif
nō cōis le ferentia inter ſanctificatos ꝛ emūdatos a culpa.qꝛ ſan
gis.ꝛ ſcti ctificati modo legis cōis.ſ.ꝑ grām ſacroꝝ ꝯ culpa liberā
ficatos in tur vt nō dñet ſenſualitas rōni.nec regnet pctm̄ in eis.
vtro mrīs dum ſcꝫ ſequunt inſtinctū gratie et ꝯſeruāt eā. Rema
net tñ in eis fomes q̄ nō eſt aliud q̄ꝫ q̄dam habitualis
inordinata ꝯcupiſcentia ſenſualitatis.nō ſubdita rōni.
ſed inclinās ad malū.ꝛ difficilē reddēs ad bonū.q̄ exijt
in actū tpe vſus rōnis ꝑ diuiſos mot⁹ viciorꝝ.qb ꝛ reſi
ſtere ꝛ aſſentire pōt. Sanctificatio aūt in vtero ſeu ex
ꝓuilegio ſpēali.vt in aplis die penthecoſtes.h̄ opat vt
nō ſolū a culpa liberet.ſed etiā fomitē talē ita reſtrigit
vt exire nō valeat in actū peccati mortał ex mūere gre.
Remanet tñ q̄ ad inclinatōem ꝛ ꝑpetratōem venialiuꝫ
delictoꝝ.a quibus. vt dicūt oēs.nec apli nec ſanctifica
ti in vtero fuerūt immunes. Sꝫ in beatiſſima Maria
ſanctificatio plus opata ē. Et iō ſignāter dicit.ſpūſſan
ctus ſupueniet in te.i.plus q̄ꝫ in alijs veniet in te ad ſā
ctificādū. Nā ī vetro matris ita fuit ſanctificata.q nec
venialiter potuerit peccare. Et hoc eſt qđ dicit.b.Ber.
in ſermone. Ego puto q copioſior gratia ſanctificatōis
in eā deſcenderit q̄ꝫ in alijs in vtero ſanctificatis ad vī
cendū ex omni pte pctm̄.q̄ concipe.ꝛ parere meruit euꝫ
quē conſtat nullū habuiſſe pctm̄.qđ nemī in natꝭ mu
lierū credimus eſſe datū. Et licet fuerit in vtero ita ſan
ctificata ꝛ gratia repleta a ſpūſancto ꝛ fomes religata.
tñ ait angelus ſpūſſanctus ſupueniet ī te adhuc te ma
gis ſanctificans ꝛ replens.ꝛ fomitē ex toto extinguens
Nā vt dicit.b.tho.in.iij.pte.q.xxvij.ar.iij. Credendum
eſt in ipa ꝯceptōne carnis xp̄i in qua debuit refulgere
īmunitas peccati.qđ ex prole redūdauerit in matrē to
taliter fomite ſubtracto ꝛ extincto. Et h̄ ſignat Ezech.
xliij.vbi dr. Ecce glia dei ingrediebat ꝑ portā orientalē
id eſt ꝑ beatā virginē ꝛ terra.i.caro ipius ſplendebat a
maieſtate ipius.ſ.xp̄i.ꝛ nō ſolū iſtā ſanctificatōem ſeu
purgatōem fecit ſpūſſanctus in maria in ꝯceptōne fi
lij.ſed ꝛ aliā quaſi ꝑparatoriā ad xp̄i conceptōem q̄ nō
fuit ab aliqua impuritate culpe vel fomitis. Sed men

tē ei⁹ magꝭ in vnū colligēs.ꝛ a mltitudie ſubtollēs. Nā
ꝛ angeli purgari dicunt in q̄bus tñ nulla impuritas
culpe vel fomitis eſt. Fuit ḡ beata virgo ſanctificata ī
vtero anteq̄ꝫ naſceret. Neq̄ꝫ eñ ait.b.Bern. Natiuitas
ei⁹ feſtiuis laudib celebraret.ſi nō ſancta naſceret. Et
h̄ ſignat Job.iij.vbi ſm.b.tho.de nocte peccati origi
nalis dr. Expectet lucē.i.xp̄m ꝛ nō videat.qꝛ ipm non
cōtraxit originale ſolus. Nec ortū ſurgētis aurore.i.bea
te virginis q̄ in ortu ſuo ex vtero ab originali mūdata
īmunis fuit. Nō tamē ante animatōem in vtero ſctifi
cata fuit.qꝛ ſic nō incurriſſet maculā originalis culpe
ꝛ ſic nō indiguiſſet redemptōe ꝛ ſalute q̄ eſt ꝑ xp̄m. de
quo dictū eſt Matt.j. Ipe ſaluū faciet populū ſuuꝫ a
peccatis eoꝝ. Et hoc eſt incōueniens dicere.qꝛ ſic xp̄us s.pma.p.
nō eſſet ſaluator oīm hoīm vt dicat apl̄s.i.ad Thi.iiij. ti.viij.c.ij
Qđ ꝛ figuratū fuit.ſ.ſctificatōnem factā p⁹ aīatōeꝫ ꝛ.iij. d cō
Exo.vlt.vbi dr q poſtq̄ꝫ oīa ꝑfecta ſūt.ſ.circa taberna ceptōe.b.
culū impleuit nubes tabernaclm teſtimonij ꝛ glia dñi M. vtꝝ
impleuit illud. Tūc aūt oīa ꝑfecta ſunt circa taberna ī pctō ori
culū.q̄n ꝛ corp⁹ organiſatum ꝛ aīa creata.b.marie īfu ginali.
ſa eſt.ꝛ tūc origīali ꝯtracto in ꝯiunctōe aīe ad corp⁹ nu
bes culpe origīał operuit illđ.ꝛ grā dñi.i.grā īpleuit il
lud ab eo emūdans vł nubes gre operuit ſctificās ab
originali.ꝛ glia dñi.i.diuitias īpleuit ī ꝯceptōe poſtea
filij. Nec obſtat q in aliq̄b eccleſijs fiat feſtū ꝯceptōis
qꝛ feſtū illđ eſt de ſanctificatōe nō ꝯceptōe.ſꝫ q̄a neſcit
q̄n fuit in vtero ſanctificata.ideo fit feſtum in cōcepti
one referens ſe eccleſia ad ſanctificationem que forte fu
it facta qua die anima infuſa eſt corpori.

Secundo ſpiritusſan. §. II.

ctus miſſus ſupuenit in eā ad opatōis ꝑfectiōem. Dic
apl̄s. Qui ſpū agunt hi filij dei ſūt.ſ.ꝑ adoptōnem et
grām.q̄cūꝫ eñ q̄s hēat grām opꝫ q agat.i.moueat
a ſpūſancto ad bñ agendū. Propt qđ dic Eſayas pro
pheta. Oīa opa nr̄a opat⁹ es in nob dñe.te.ſ.mouēte
ad bonū op⁹.ꝛ libero arbitrio aſſentiente ꝛ ꝯcurrente.
Multū āt iuuat ad bñ opandū bona ꝯplexio corpis ꝛ
debita diſpoſitio organoꝝ.ꝛ q̄ meliora naturalia hꝫ qđ
eſt ex diſpoſitōe corpis ille inſtinctū gre ꝑcepta ꝑfecti⁹
exequat. Et qꝛ.b.vgo optīa naturalia habuit ꝑfectiſſi
mā corpis ꝯplexionē ꝛ diſpoſitōem repleta grā in ſan
ctificatōe ꝑfecte opabat ꝛ feruent ex ardenti charitate
ꝛ in ꝯceptōe filij ſpūſſctūs miſſus ſupueniēs ad abū
dantiorē grām ꝯferendā adhuc poſtea ꝑfecti⁹ ſanctiuſ
ꝛ feruēti⁹ opabat. Totā eñ eā.vt ait.b.Hiero.incādu
erat dinus amor.vt nihil eſſet qđ in ea mūdan⁹ viola
ret affect⁹.ſꝫ ardor ꝯtinuus ꝛ ebrietas ꝑfuſi amoris.
Qđ aūt eſſet pulcerrima ꝛ optīe in corpe diſpoſita ptꝫ
tripłr. Pmo ex ſacra ſcptura. Ex antiq figura. Ex rōe M.opti
plima. Ex ſcptura ſalomōis h̄ oñdit dicētꝭ in ꝑſona do me ī cor
mini Canti.iiij. Tota pulcra es amica mea ꝛ macula ñ pe diſpo
eſt in te. Nulla amiatior decor ꝯiūctior caritate.b.Ma ſita ꝛ pu
ria.hec tota pulcra.qꝛ in aīma ꝛ corpe.pulcritudo aīe cerrima
ex refulgētia gre cū debita ordiatōe opeꝝ reſultat.ſic ꝛ ptꝫ tripłr
pulcritudo corpis extat ex q̄dā claritate.cū ꝯgrua ꝓpor
tiōe mēbroꝝ.qđ totū fuit in.b.maria p ceterꝭ. Sic eñ
ꝓpinq̄or fuit cūctis pncipio influxiuo.gre.ſ.xp̄o in oēs
ſm diuitatē efficient ſm hūanitatē inſtrałr.qꝛ mat ei⁹
ita copioſi⁹ cūctis recepit gre refulgētiā ꝛ oīm operuꝫ
bonoꝝ ꝑfectiorē opationē. Macła ñ fuit ī ea nec corpa
lit nec ſpūałr.ſ.clpe actuał nec ēt veniał qđ de nlła a
lia creatura pura dici pt. Qđ āt euāgeliū nihil dicat De pul
de ei⁹ pulcritudie corpali iō factū ē ſm Alb.vbi.s.q̄a critudin
cū ipa dña nr̄a ſit nob poſita in ſpeculū ꝛ exēplū ſaluoſ corporale
fiendi ꝑ bona opa.nō voluit eā ī talib laudari q̄ꝫ ior m.cuā.nī
dicat q̄rel

ſtinatus appetitus vel abuſus mulris eſt cauſa periū/ di. Cū etiā q̄ cū quicq̄d bonitatꝪ ꝛ pulcritudinis fuit ī alijs. in ipa plenꝰ fuerit tacēdo de aliq̄ ꝑticulari de ea vt de pulcritudīe ꝛ hmōi. magꝪ eā laudat tacite ſuppo/ nēdo q̄ꝫ explicādo ſic̄ ꝛ āgeli ſummi q̄ꝛ donis meliorꝫ denoiant̄ ꝛ laudātur. ñ tā ab īferiorib bois q̄ etiā ī eis ſūt ꝑfectꝰ q̄ꝫ ī inferiorib ordibꝰ excludant̄. Scd̄o pꝫ ex figura veterꝪ teſtamēti. nā q̄tuor īueniunt̄ ibi mlieres hrāꝫ. m. expſſiſſie figurātes. ſ. heſter cōiugata. Judith vidua. Rebecca ꝛ rachel ꝟgīes. Nā d̄ rebecca d̄r Gen̄. xx iiij. ꝙ fuit puella d̄cora nim̄s. ꝟgoq̄ꝫ pulcerrima ꝛ ī cō gnita viro. de rachel vero ꝙ erat venuſta facie ꝛ decora aſpectu. de iudith d̄r ꝙ erat eleganti aſpectu nimis ꝛ ꝙ erat ſtupori ī ocul' coꝝ q̄ eiꝰ pulcritudieꝫ mirabāt̄ nimis. Et iteꝝ ñ ē t'lis mlier ſup terrā ī aſpectu pulcritudie. ꝛ ſē ſu ꝟboꝝ. De heſter autē cōiugata aſſuero regi ſcribit̄. ꝙ erat pulcra valde ꝛ īcredibili pulcritudie. et ḡtioſa oīm ocul' ꝛ amabil' videbat̄. Signū āt ꝛ figura dꝫ aſſilari ſignificato ꝛ figurato. ꝛ potior ē veritas q̄ꝫ figura. Ex q̄ ſeq̄tur. ꝙ. b. maria figurata ꝑ iſtas tā pulcras m'lto pul crior fuit. Nec ob. ſi dicat̄. ꝙ pulcritudo mlieꝝ ē magꝪ oc caſio mali ꝓpter q̄d d̄r eccl'i. Ne aſpicias ꝟginē ne ſcāda/ lizeris ī pulcritudie eiꝰ. Et iteꝝ ꝓpter ſpēꝫ mlieris m'lti ꝑierūt. Sꝫ btīſſima ꝟgo d̄buit oib eē cā ſaluādi nō oc caſio ꝑeūdi. ḡ ñ d̄buit eē pulcra. Itē q̄ ſummē fuit humi lis. d̄buit hre oēs cās hūilitatis. Sꝫ pulcritudo ē occa ſio ſupbie ꝛ ianis glie ſm illud. Faſtus ineſt pulcris. Et exm̄ ī vaſti regia. Heſter. ij. Rn̄t alb. vbi. s. ꝙ pulcritu/ do corꝑalis ī ſuo genere ē bona. Sꝫ nihil ē adeo bonū q̄n ex eo poſſit malꝰ ſcādalizari. vñ nō ſolū ī hoīe xp̄o ſcāda/ lizabant̄ mali ī doctrina ꝛ opib eiꝰ ꝓpter q̄d dixerūt di ſcipuli eiꝰ. Scis rabi q̄ꝛ phariſei audito hoc ꝟbo ſcādali zati ſunt. ſꝫ ꝛ ī ipo deo ꝛ gubnatiōe eiꝰ. Vñ glo. ſup illd̄. Quā bonꝰ iſrl' deꝰ. his q̄ recto ſunt corde. Dic̄ ꝙ ꝑuerſ ꝑuerſus vid̄r deꝰ. Tal' ḡ occaſio mali ſiue ſcādali paſſiui nō ē vitiū bonā naturā hn̄tis. ſꝫ culpam patiētis ſicuti ipi d̄mōes de pulcerria dei iuſticia ſcādalizant̄. Hic ꝛ. b. Aug. Abſit vt ea q̄ ꝓpter licitū ꝛ bonū facimꝰ ꝛ hēmus ſi q̄d ꝑ hoc cuiq̄ꝫ aliq̄d mali ꝑter nr̄aꝫ volūtatē acciderit nob īputet̄. Quid ei ē ī vſu hoīꝫ bono ꝛ licito. vñ ñ poſ ſit ꝑuities irrogari. xxiij. q. v. de occidēdis. ſic āt grā ē no bilior natura ꝛ ꝑfectior ita ꝛ hūilitas q̄ ē ex grā ē ꝑfecti/ or ea q̄ ꝑtin̄ ē ex natura ꝑtin̄ ex grā. vt ſiqua mlier eſſet humil'. tū q̄ꝛ hꝫ grāꝫ. tū q̄ꝛ turpis ꝛ d̄formis. vñ nō mirꝝ nec laude ita dignū opīo iudicaret hūana ſi virgo d̄for/ mis humil' eēt ꝛ q̄ſi d̄ſpecta viro ꝟgo ꝑmaneret ſecus ſi pulcerrima tūc admirāda. q̄ꝛ ex ſola grā. Ratōe ꝓbat̄ ſic ſm philo. Natura ē vis īſita rebꝰ ex ſi'li ſilie ꝓcreās. Ni ſi ḡ natura īpediat̄. v'l erret filius erit ſi'lis patri v'l ma/ tri. vñ ſeq̄t̄ ꝙ filꝰ q̄ naſcit̄ de mr̄e ꝛ nō de pr̄e. et t'li ope rante q̄ nō p̄t īpediri v'l errare. ſ. d̄o. ibi neceſſe ē filiū fieri ſi'lem mr̄i ꝛ ecōuerſo. ſed ipē ē pulcerrimꝰ iuxta illd̄ ps̄ Specioſus forma p̄ filijs hoīm ita ꝙ ī ipm̄ deſiderant āgli ꝓſpicere. vt ait petrus ī canon̄. ḡ ꝛ mr̄ eiꝰ. be. maria ē pulcerrima. Qui viderīt veronicā. dicūt ꝙ pulcerrimā et glioſſiſſimā faciē repītet. Scd̄o ſic ꝓbat̄. Corpus hu manū pulcrꝰ ē ꝛ nobilꝰ oib corꝑib brutoꝝ ꝓpter vni/ onē ad aīaꝫ rōnalē. Ergo nobilitas corꝑis ītendit̄ ꝛ au/ get̄ ad nobilitatē aīe ad quā ordīat̄ vt ſuū ꝑfectibile. For ma ei ꝛ materia dn̄t eē ꝓportōnabilia. Si aīa b. virgīs fuit nobiliſſima pꝰ aīaꝫ filij. igit̄ ꝛ corpꝰ eiꝰ fuit nobiliſ ſimū ꝛ pulcerrimū pꝰ corpꝰ filij. Corpꝰ ei filij q̄ꝛ vnitū d̄itati. iō ꝑfectiſſimū ī pulcritudie. vñ corpꝰ īmediate or diatū ad ipm̄ erit ſcd̄o loco pulcerrimū. Sꝫ illud fuit corpꝰ matris. vñ aſſumebat̄ id q̄d vniebat̄ diuinitati ꝓpt̄ q̄d ſeq̄t̄. ꝙ fuit pulcerrimū corpꝰ. bea. marie. Tertio ſic.

Argumētum ꝯtra

Reſpōſio

Ordo ē ī reb naturalib ꝛ ī corꝑib hūanis. Natura fa cit aliq̄d pulcrū ꝛ aliq̄d pulcrius. Ergo ꝛ aliq̄d dēt eſſe pulcerrimū ſm naturā. Natura ei hēt aliquē terminum ad quē p̄t ꝛ ñ vltra. Aut ergo illū terminū ꝯtīget alicui aut nuſq̄ꝫ. ſi nuſq̄ꝫ ḡ d̄fic̄ rſpectu ſuaꝝ oꝑatōnū q̄d ē fꝫ q̄ꝛ phs dicit ꝙ natura nō abūdat ī ſupfluis nec d̄ficit in neceſſarijs. Natura igit̄ alicui hꝫ ſuū ſummū. Corpꝰ āt naturale aliq̄n format̄ a corꝑe naturali ipa natura crea/ ture oꝑante natural'r ꝛ aliq̄n ipo d̄o oꝑante ſupnatural'r. ergo alicui ē ſummū ī corꝑe hūano deo oꝑante ꝛ alicui ſummū natura oꝑante. Sicut ḡ corpꝰ dei q̄d deus ꝑ ſe/ ipm̄ formauit ē ꝑfectiſſimū ꝛ pulcerrimū in natura q̄d deꝰ potuit facere ſm ſtatū vie. ita corpꝰ bea. virgis ad h' īmediate ordinatū erit pulcerrimū ſm ſtatū vie q̄d na/ tura potuit facer̄ ſe oꝑante. Et damaſ. dicit ꝙ ipa a n'llo illuſtriū. ſ. viroꝝ ꝛ mlieꝝ ſupat̄. ſ. ī aliquo. Vñ nec ī pul critudie. Et caſtitas ipa laudabilior ē ī pulcris. Debuit ergo btīſſima virgo maria oī laude digniſſima de vtra q̄ꝫ pulcritudīe laudari. vñ ꝛ corꝑali etiā. Pri͛o ad ipſius cōmēdatōeꝫ. vt naturā ꝑficiat. et grāꝫ augmētet. q̄ꝛ for/ ma pudicicie rara. ſꝫ apta comes. Scd̄o ad noſtrā edifi/ catione ꝛ deuotōeꝫ. Sap. iiij. Pulcra ē ei caſta generatō cū claritate. Et tertiō ad dn̄ici corꝑis ꝯmēdationē q̄ꝛ nō poteſt arbor bona ꝛ nobilis fructū malū ꝛ ignobilē face re. Euāgeliū āt nō curauit de eiꝰ pulcritudie narrare ꝓ/ pter rōes iā dictas. Et q̄ꝛ magꝪ ī eo ꝛ ex eo ītendit̄ perfe ctio ꝛ pulcritudo ſpūal'. q̄ꝫ circa tꝑalia. ꝛ corꝑalia. Et ex his dicēdū ē. ꝙ cū pulcritudo atteſtet̄ optīe ꝯplexiōi et diſpoſitioni corꝑis que cū grā ꝑfectius oꝑatur natura grāꝫ iuuante pulcerrima corꝑe cū maxīa gratia ꝑfectiſſi me operata eſt in omibus.

Nō ſolū debuit dupliciter laudari ſ. mētali et corꝑali ꝓpter tria.

Quantum ad tertiū. §. III.

ſpūſſanctus miſſus ſupuenit in mariā. i. ſuper oēs ali/ as modo miraculoſo. dās ſibi fecunditatē ꝛ ꝟtutē gene randi. q̄d alie mulieres hn̄t ex viri ꝯiūctōe. Vñ Johēs damaſce. li. iij. dicit ꝙ dei filꝰ ꝯſtruxit ſibi ip̄i ex caſtiſſi mis ꝛ puriſſimis ſanguinib virginis carnē aīatā aīa rōnali. Pro cuiꝰ declaratiōe dicit. b. tho. in. iij. ꝑ. q. xxxi. ar. v. ꝙ in ꝯceptōe xp̄i aliq̄d fuit ſm naturā. aliq̄d ſup naturā. Nā ſm conditōem nature ſuīq̄ꝫ ꝯceptus ē ex femina. Sed ſupra ꝯditōem nature ꝙ ꝯceptus ꝛ natꝰ eſt ex virgine. Si ordinē nature q̄ris. inq̄t. b. Amb. Femīa viro nupta generare ꝯſueuit. ꝑter igit̄ nature ordinem eſt xp̄i ꝑtus ex virgine. de ꝯſe. di. ij. Reuera. Cū aūt. b. maria fuerit eiuſdē nature cū feminis alijs. cōſeq̄ns eſt ꝙ habuit carnē ꝛ oſſa eiuſdē nature. Carnes aūt ꝛ oſſa in alijs femīs ſunt eſſentiales corꝑis ꝑtes ex q̄bus cōſti/ tuit̄ integritas corꝑis. ꝛ iō ſubtrahi non pn̄t ſine corru/ ptione corꝑis vel diminutōe. xp̄s aūt qui venerat corru pta reparare. nullā corruptōem aut diminutōem inte/ gritati matris inferre debuit. Et ideo nō debuit corpuſ xp̄i formari de carne vel oſſibus virginis. ſed de ſangui ne q̄ nōdū eſt actu ps̄. ſed eſt potētia ps̄. vt d̄r in li. d̄ ge neratōe aīaliū. Et ideo d̄r carnē de virgine aſſumpſiſſe vt in collecta. Deus qui de beate marie virginis vtero verbū tuū angelo nūciante carnē ſuſcipe voluiſti ꝛc̄. nō ꝙ materia corꝑis fuerit actu caro. ſed ſanguis q̄d ē po/ tentia caro. Nō q̄dem ſanguis mēſtrualis queꝫ natura ſupfluum in mulierib repellit nec ex tali poteſt eſſe con ceptus. q̄ꝛ immūdiſſimus eſt. ſed ſanguis puriſſimꝰ. q̄ eſt alio ſanguine purior ꝛ ꝑfectior paratus ad ꝯceptuꝫ. Sic ergo in ꝯceptōe corꝑis xp̄i oꝑatōe ſpūſſancti talis ſanguis puriſſimꝰ in vtero virginali adunatꝰ eſt ꝛ for matus in ꝓlem. Et iō d̄r ex puriſſimis ꝛ caſtiſſimis ſā guinib virginis illud corpꝰ formatū. Nā in alijs mu/

De ſanguine m. puriſſio corpꝰ xp̄i formatū eſt.

liẽrib⁹ generãtib⁹ ſanguis ille deſcendit in locũ genera
tõnis cũ quadã cõcupiſcẽtia.ſed ĩ virgĩe nulla fuit con
cupiſcen.ĩa ꝛ ideo dicit̃ caſtiſſimis. Et in euãgelio virt⁹
altiſſimi obumbrabit.i.refrigeriũ p̃ſtabit vt nullũ ſen
Quare cõceptõ iſta attribuat̃ ſpũſctõ eſt rõ tri plex. tias calorẽ cõcupiſcentie. Quare ãt dicat̃ xp̃s cõceptus
de ſpũſancto ꝛ ſibi attribuat̃ iſta cõceptio. Pro cui⁹ de
claratõe dicit.b.tho.in tertia parte.q.xxxij.articu.i.ꝙ cõ
ceptionẽ xp̃i tota trinitas opata eſt. Attribuit̃ tamẽ ip̃a
ſpũſancto vt dicat̃ cõcept⁹ de ſpũſancto triplici ratõne.
Prima quia hoc ꝯgruit cauſe ĩcarnatõis q̃ ex p̃te dĩ cõ
ſiderat̃. Spũs eñi ſanct⁹ ẽ amor patris ĩ filiũ ꝛ filij in
patrẽ ſm hiero.nõ qdã accidẽtalis.vt ẽ amor nr̃.qꝛ nul
lum ĩ deo accidẽs. ſed ſubſtãtialis.hͦ ãt ĩ maxĩo amore
dei regã nos p̃ceſſit.vt dĩ fili⁹ ſumeret carnẽ nr̃aꝫ ſibi ĩ
vtero ꝟgĩali.vñ Jo.iij.dixit ieſus. Sic deꝰ dilexit mũdũ
vt filiũ ſuũ vnigeĩtũ daret. Et.b.Gre. O ĩeſtimabil' di
lectio caritat.vt ſeruũ redimeres filiũ tradidiſti. Scdã
ratio ẽ.qꝛ hoc cõgruit cauſe ĩcarnatõis ex p̃te nature aſ
ſumpte.qꝛ ꝑ hoc datur ĩtelligi ꝙ hũana natura aſſum
pta eſt a filio dĩ ĩ vnitate ꝑſone.nõ ex aliqbus meritis.
ſꝫ ſolã grã q̃ ſpũſancto attribuit̃ ſm illd.i.Corĩ.xij. Di
uiſones grãꝝ ſunt idẽ enĩ ſpũs Vñ.b.Aug.ĩ encheridi
Jſte mod⁹ q̃ natus ẽ xp̃s de ſpũſancto.ſ.cõceptuſ ĩſinu
ẽt nobis grãm dei q̃ homo nullis meriti p̃cedẽtibus ex
ip̃o primo exordio nature ſue quo eſſe cepit.verbo dĩ cõ
pularet̃ ĩ tantã vnitatẽ ꝑſone.vt idẽ eſſet fili⁹ dei. Ter
tia ratio eſt qꝛ hoc cõgruit termĩo ĩcarnationis. Ad hoc
enĩ terminata eſt ĩcarnatio vt homo ille qui ꝯcipiebat̃
eſſet ſanct⁹ ꝛ filius dei vtrũqꝫ aũt hoꝝ attribuit̃ ſpũi
ſancto. Nam ꝑ ip̃ſum efficiũt hoĩes filij dei ſm illud ad
Gal.iiij. Quoniã eſtis filij dei.miſit de⁹ ſpm̃ filij ſui ĩ
corda veſtra clamãtẽ abba pater. Jpſe ẽt ſpũs ẽ ſpũs ſã
ctificatõnis.vt dicit̃ ad Ro.i. Sicut ergo alij ꝑ ſpm̃ ſan
ctum ſanctificant̃ ſpiritualiter vt ſint filij dei ad optiuĩ
ita xp̃s per ſpiritũſanctũ eſt ĩ ſanctitate ꝯcept⁹.vt eſſet
fili⁹ dei naturalis vñ ad Ro.i.ſm vnã glo. qd̃ p̃mittit̃
Qui p̃deſtinatus eſt filius dei in virtute manifeſtat̃ ꝑ
id qd̃ ſequit̃ ĩmediate.ſ. ſm ſpm̃ ſanctificationis.i. per
hoc ꝙ ꝯceptus eſt de ſpũſctõ.et ip̃ſe angelus per hoc ꝙ
p̃miſerat. Spiritusſctũs ſupueĩet ĩ te.cõcludit. Jdcoqꝫ
qd̃ ex te naſcet̃ ſanctũ vocabit̃ filius dei. Eſt ergo opus
ꝯceptionis hui⁹ vt dictũ eſt opus toti⁹ trinitatis cõe
ſm tamẽ aliquẽ modũ attribuit̃ aliquid ſingulis ꝑſoĩs
Nam patri attribuit̃ autoritas.reſpectu ꝑſone filij qui
ſibi per huius cõceptionẽ naturã hũanam aſſumpſit.
Filio attribuit̃ ip̃ſa carnis aſſumptio. Spirituiſctõ at
tribuit̃ formatio corporis.qd̃ aſſumit̃ a filio. Nam ſpũſ
ſanctus eſt ſpiritus filij ad Gal.iiij. Miſit de⁹ ſpritũ
filij ſui. Sicut aũt virtus anime q̃ eſt in ſemĩe ꝑ ſpm̃ q̃
eſt in ſeĩe ꝯcludit̃.formatur corpus in generatõne alioꝝ
hoĩm.ita virtus dei q̃ eſt ip̃ſe filius ſm illd.i.corĩ.i.xp̃ꝫ
dei virtutẽ.ꝑ ſpiritũ ſuũ corpus formauit. Et hec verba
euãgelij demonſtrãt vbi dicit̃. Spiritusſanct⁹ ſupueni
et in te.ſ.ad p̃parandam et formãdam materiã corpis xp̃i
Et virtus altiſſimi.i.xp̃s obumbrabit tibi.i.corpus hu
manitatis in te ſuſcipiet incorporeũ lumẽ deitat. Vm
bra enĩ a lumĩe format̃ ꝛ corpe vt.b.Greg.ait.xviij.mo
ral. Altiſſim⁹ autẽ intelligit̃ pater.cui⁹ virtus eſt fili⁹
et.b.Aug.dicit in enche.ꝙ nõ eodẽ mõ dicit̃ xp̃s ꝯcep
tus aut natus de ſpũſctõ et de virgĩe maria. Nam de
maria dicit̃ cõceptus materialr̃.qꝛ.ſ.materia corpis xp̃i
de corpe eius ſumpta ẽ.ſꝫ de ſpũſctõ ꝯceptus dicit̃ effec
tiue.quia.ſ.ſpũſctũs formauit illud corpus.et nõ qꝛ de
ſubſtantia eius ſit cõceptus.vt filius alicuis hoĩs de
patris ſui ſubſtantia.nec etiã plus opatus eſt ſpũſctũs
in illo ope cõceptionis q̃ꝫ pater vel filius ſed ſibi magĩ
attribuit̃ ratione iam dicta. Jlla ergo cõceptio xp̃i ſm Cõceptio hec huit̃ tria priui legia
b.tho.in.iij.p̃te.q.iiij.habuit tria priuilegia.ſ.ꝙ eſſet ſiñ
peccato orginali facta.et ꝙ eſſet nõ puri hoĩs ſed hoĩ
et dei.et ꝙ eſſet conceptio virginis.id eſt a virgine.ꝛ hec
tria habuit a ſpiritusancto. Et ideo dicit damaſcenus.
q̃tum ad primum ꝙ ſpiritusſanctus ſuperuenit virgi
ni purgans ip̃am.id eſt preſeruans ne euꝫ peccato origi
nali conciperet.q̃tum ad ſecundũ dicit.et virtutem ſu
ſceptiuam verbi dei tribuens. id eſt vt conciperet ver
buꝫ dei. Quãtum ad tertium dicit.ſimiliter et virtuteꝫ
generatiuam.vt ſcilicet manes virgo poſſet generare.
Non quidem actiue ſed paſſiue.ſicut alie mulieres hoc
conſequuntur ex ſemine viri. Et ſic ſpiritusſanct⁹ miſ
ſus eſt ad virginem ad iſta faciendum.

De pulcritudine beate virginis. Caplm̃.xi.

Speciē tua et pulcritu

dine tua. Specie ſcilicet corporali.pulcritudi
ne ſpirituali. Et ideo dicitur Canticoꝝ.iiij.ca.
Tota pulcra es amica mea et macula non eſt in te. Jn
tende ſcilicet ad indigentias noſtras. ad orationes no
ſtras ad prouiſionem noſtram proſpere procede de vir
tute in virtutem.ſcilicet proficiendo ſine defectu. proce
de ad orandum pro nobis.procede ad impetranduꝫ no
bis bona.ꝛ regna in celis ſuper omnes.regna ſuper de
mones comprimendo.regna in terris nos tibi ſubijciẽ
do.vicia deſerendo.

De pulcritudine in .§.i.

particulari dicit Albertus vbi ſupra.ꝙ hec in trib⁹ cõ
ſiſtit.ſcilicet in debita corporis quantitate, et qualitate. Pulcritu do corpal' ĩ trib⁹ cõ ſiſtit
Jn eleganti membrorum diſpoſitione et proportione.
Jn coloris venuſtate. Conueniens quantitas corporis
eius poteſt probari a quantitate corporis filij ſui.quod
tanq̃ꝫ perfectiſſimum in ſuis naturalibus debitiſſimaꝫ
habuit quantitatem. Corpus enim filij formatur a cor
pore generantis.ita ꝙ de tali tale.et de tanto tantum.
niſi error aut impotentia impediat vel per viam accidẽ
tis aliter fiat. Sed naturaliter magnus magnũ.ꝛ par
uus paruum.et tantus tantum. Cuꝫ ergo filius habu
erit in ſummo debitam quantitatem.et mater eius vir
go habuit debitam quantitatem conuenientem femi
ne. Et ita credimus. Jdem de qualitate dicentes. Mo
di qualitatis ſunt quinqꝫ.ſcilicet groſſicies nimia.et ex
tenuata macies. Sithesis ſqualiditas et equalitas. Pĩ
guedo cauſat̃ ex frigiditate et hũiditate. Squaliditas
ex caliditate et frigiditate. Extenuata macies ex calidi
tate et ſiccitate. Sinthesis ex frigiditate et ſiccitate. E
qualitas ex omnium humorum equalitate. cuiuſmodi
credimus fuiſſe corpus beate virginis. De membroruꝫ
diſpoſitione et proportione idem dicimus. ſcilicet ꝙ fu
it cõgruentiſſima.quod probatur ex parte generati. Jn
formatione enim corporis a generante.ſic formatur totũ
a toto.quod a qualibet parte generantis fit formatio.
Vnde inter generantem et genitum naturaliter et regu
lariter ſingulorum membrorum ad inuicem eſt ſimila
tio in forma et figura.niſi per viam accidentis impedia
tur. Jn corpore autem dominico formando nullum po
tuit intercidere impedimentum.cum ſpiritusſanct⁹ for
mator extiterit.et ideo membra illius corporis fuerunt
elegantiſſime diſpoſitionis et congruentiſſime propor
tionis.ita ꝙ oculi non fuerunt nimis grandes vl' par
ui reſpectu aliorum membrorum. Similiter aures. ge
ne.os. brachia. manus. tibie. et huiuſmodi alia. ſed
ſingula erant omnibus alijs correſpondentia. Et ideꝫ
dicendum eſt de membrorum proportione beate vir

ginis matris eius.ſ.ꝙ ſit medie ſtature.quia medium
tenuere beati.i.ꝙ nō ſit nimis puꝰ.nimis puſillꝰ ad o-
perandū.nec nimis magnꝰ in ꝯſumēdo vltra vires ſu
as vt ſupbi gigātes. Qualitas.vt nō nimis pinguis et
carnoſa.i.delitijs affluens ⁊ diuitijs.nec nimis macilen
ta.ſ.indiſcrete abſtinēs.de conſe.di.v. Nō mediocrit.et
di.xli. Quātitas ꝓportio debita mēbroꝝ.i.debita obſeruā
tia circūſtātiaꝝ in operando qḋ ptinet ad prudentiā. Cō-
tpantia quatuor hūoꝝ.i.moderata quatuor paſſionū.ſ.amo
De colore ris.timoris.triſticie.⁊ ſpei. De colore ſciendū ꝙ triplex
bte ꝟgis. eſt coloris diuiſitas in corpe hūano. In cute.in capillis.ī
oculis. Et de colore in cute vidē ꝙ fuerit mixtꝰ ex albo
⁊ rubeo.qꝛ ſic autores medicine dicūt. In cute color ab
interioribꝫ duobꝫ accidit mōis. Aut ex abūdantia.aut
ex eqlitate humoꝝ. Ille eſt ex eqlitate q̄ ē ꝯpoſitꝰ ex al-
bedine ⁊ ex rubore. Alij colores ex ineqlitate. Sꝫ nobili
or eſt color q̄ ꝓcedit ex eqlitate hūoꝝ.ḡ color ī ea fuit ex
albo ⁊ rubeo. Et qꝛ iſta pn̄t rduci ſignificatiue ad pulcri
tudinē anime.iō aliqntulū diffuſiꝰ dicemꝰ ſm illḋ Cā-
ticoꝝ.iiij. Tota pulcra es.ſ.in aīa ⁊ corpore.⁊ macla nō
eſt in te. Pulcritudo eñ atteſtaᷦ nobilitati ⁊ pfectōi cō
plexiōis. Vñ cū additōe grē q̄ fuit in ſūmo in maria ꝑ
fectius opabaᷦ. Dic ḡ alb.vbi.s.ꝙ ſex ſūt colores cutis.
Sex ſunt Primꝰ ex albedie ⁊ rubedie ꝯpoſitꝰ. Scḋs niger. Ter
colores ſꝫ tius citrinꝰ. Quartꝰ glaucꝰ. Quintꝰ ſolꝰ albꝰ. Sextus
albertuꝫ. ſolꝰ rubeꝰ. Ille aūt q̄ ē ꝯpoſitꝰ ex rubore ⁊ albedine.vt
dicit ioānitiꝰ.eſt ab eqlitate ꝓcedēs. Oēs aūt aliq̄ ex in
eqlitate ꝓcedūt hūoꝝ. Vñ pmꝰ.ſ.ex albo ⁊ rubeo ē no-
Quis co- biliſſimꝰ ⁊ corpi euchratico.i.bñ diſpoſito determinaᷦ.
lor nobiliſ Et a Galieno in tēperata ꝯplexiōe poſitꝰ. Dicit eñ ī te
ſimus. gni.ꝙ corpꝰ euchraticū eſt ex albo ⁊ rubeo mixtū.⁊ ſilr
a ꝯſtantino in pātegni. Et hūc ꝯcedimꝰ in corpe beatiſ-
ſime ꝟginis fuiſſe. Et lꝫ color niger ſit magis viſui ꝯgru
us alteri ad videndū.nō tñ eſt magis determinatꝰ cor-
pori euchratico ad hñdū. Color eñ corpis ē pncipalr ad
corpꝰ ꝓpriū venuſtandū.⁊ ſuā ꝯplexionē oñdendū. Itē
cū viſus delecteᷦ in pulcro ⁊ luce ꝓportionabili. delecta-
bilior ⁊ delitioſior ⁊ ad videndū lumē ſi eſt color albus
mixtus cū rubore q̄ nigredo. Nec obſtat etiā ꝙ colores
extremi ſūt magꝭ ſenſitiui. Illa eñ ꝑeminētia ſūt reſpe
ctu alteri videntꝭ.iſta aūt reſpectu hñtis. Natura āt vt
dicit phs magis tendit ſibi niſi ſit ebria. Et iō color cor
poris magis debet determiāri ſm ꝯgruentiā ſui ſubie
cti q̄ reſpectu alieni.vñ de xpo filio ꝟginis dr Cāti.iiij.
Dilectꝰ meus candidꝰ ⁊ rubicundꝰ. Et in aīa q̄dem co
lor candidꝰ deſignat puritatē ſm docto. Rubꝰ aūt ca-
ritatē. Que ꝟtutes puritas ⁊ caritas fuerūt in ꝟgine in
ſūmo. Ea eñ puritate nituit q̄ maior ſub deo neqat re-
periri ſm anſel.ſ.ī hūana natura. Nā filꝰ eiꝰ erat deꝰ.⁊
ideo maior in eo.qꝛ nec originale de caritate.dic.b.Hie-
rony. Totā īcanduerāt eā diuus ⁊ ardor ꝯtinuꝰ in ea. ⁊
ebrietas perfuſi amoris. Ignis aūt coloris rubei ē.⁊ ebri
etas rubeū fac̄ ⁊c̄. De colore capilloꝝ ſciēdū vt allegat
De colore alb. Cōſtantinꝰ in pātegni poſuit tres cauſas capilloꝝ
capilloꝝ. dicēs. Capilli caput cuſtodiūt ⁊ defendūt ⁊ honeſtāt q̄-
bus ſi careat hō maxīa eſt inhoneſtas ⁊ pcipue in mu-
lieribꝫ q̄ ad caput. Et iuxta hᷓ fecit natura corpori iuua-
menta ⁊ ornamēta. Cauſa autem quare maſculi barbe
ſcunt et nō femine.eſt qꝛ maſculi ſunt calidiores.in qui
bus fumus q̄ eſt piloꝝ natura magis augmentaᷦ. quē
quia natura nō ſufficit expellere.expellit per duo loca ꝑ
caput et barbam.vñ fit vt femine calidiſſime barbeſcē
videanᷦ.et econuerſo in maſculis frigidis.vñ nō barbe
ſcunt eunuchi.qꝛ perdiderunt mēbra calidiora. Pili er
go iſti facti ſunt a natura vt eſſent iuuamēta ⁊ ornamē
ta. Et ex hoc patet ꝙ tres ſunt cauſe piloꝝ. Expulſio ſu

[handwritten marginal note:] Quare maſculi barbeſcu[n]t et non femine no[ta] ...

perfluitatis fumoſe in natura.et defenſio a calore ⁊ fri-
gore et ornatus capitis. Scḋm autem autores me-
dicine quatuor ſūt colores capilloꝝ.ſ.niger.rubeꝰ.glau
cus et canicies. Cū autē glaucus cōſtet ex humore abū
dante melācolico. Canicies aūt ex nimia defectiōe natu
ralis coloris et ex effectu putridi fleumatis.ꝙ plimuꝫ
fit in ſenibꝫ.de his duobꝫ nō fit queſtio.ſed tm̄ de nigro
⁊ rubeo. Nā videᷦ ꝙ capilli ad oſtendendū meliorē cō-
plexionē corporis.debeāt eſſe magis rubei q̄ nigri.q̄a
dicit Galienus. Rubedo atteſtaᷦ ſanguini.nigredo au
tem melancolice.vel colerice complexioni. Ergo cū nobi
lior ſit complexio ſanguinea q̄ colerica.color atteſtans
ſanguini.ſ.rubeuſ.nobilior erit q̄ atteſtās colerice vt ni
ger. Ergo nobilior erit rubedo q̄ nigredo.et ſic in nobi-
liori corpore erit rubedo. Et ſic concludit ſm Galienuꝫ
ꝙ in optimo complexionato cerebro.capilli debēt eē ru
bei. Econtra videᷦ ꝙ in corpore euchratico.i.optīe cō-
plexionato.capilli potius d̄bent eſſe nigri q̄ rubei. Et
vt primo q̄tum ad vtilitatē capilloꝝ que eſt expulſio
fumoſe ſuperfluitatꝭ iuuatiua. Quecūq̄ aūt ſuperflui
tas magis eſt nociua.illius expulſio magis eſt iuuatiua
Sed colericū incenſum ⁊ ſanguineū aduſtū magis eſt
nociuū q̄ ſanguis nō aduſtus.ergo magis eſt iuuatiua
huius expulſio q̄ illius. Sed ad iſtius expulſionē ſeq-
tur generatio capilloꝝ nigroꝝ nō rubeoꝝ.ḡ q̄tum ad
illā cauſam corpus euchraticū magis debet habere ca-
pillos nigros q̄ rubeos. Similiter q̄tum ad defenſio-
nē. Capilli eñ nigri fortiores ſunt q̄ rubei. Silr q̄tuꝫ
ad ornamentū.pulcrior eſt eñ ⁊ aptior ꝓportio extremi
ad extremū.q̄ medij ad extremū. Oppoſita eñ circa
ſe poſita magis eluceſcunt.ergo ſuppoſito colore albi ⁊
rubei in cute magis venuſtat in capillis nigredo q̄ al-
bedo vel rubedo. Item q̄tum ad ſignatū rubedo atte-
ſtaᷦ mobilitati ⁊ infidelitati.nigredo ꝯſtabilitati ⁊ firmi
tati.qꝛ correſpondet elemento.qḋ eſt terra. Vñ ⁊ Con-
ſtantinus doctor in medicina de equali ꝯplexione et ſi
gnificatione eius dicit.ꝙ corpꝰ equale neq̄ eſt multuꝫ
macidū neq̄ pingue. Color aūt eiꝰ inter albū ⁊ rubeuꝫ
mediꝰ. Pili aūt in infantia rufi.in pueritia ⁊ iuuentu
te nigri. Et ſic deſſe videᷦ ꝯtrarietas inter Galienū ⁊ cō-
ſtantinū de colore capilloꝝ in corpore equali.quia Ga-
lienus dicit eſſe rubeū. Conſtantinus nigrū. Similiᷦ
inter illos q̄ loquunᷦ de corporis pulcritudine diuerſa
ſentiunt de colore capilloꝝ.vnus eñ dicit. Femineū ple
ne ſi vis formare decorem. Crinibꝫ irrutilet nitet auꝝ
vult dicere ꝙ capilli debent eſſe aurei coloris qui tēdit
in rubeum. Alter dicit ſpectandū nigris oculis.⁊ ī Cā
ticis.vbi deſcribiᷦ pulcritudo ſpūalis per exteriorē cō
poſitionem dr. Come eius ſicut elate palmaꝝ nigre q̄ſi
coruus. Et ſic videᷦ ꝙ nigredo in capillis ptīeat ad
pulcritudinē. Item ſoboles ſm complexionē innatam
ſolet aſſimilari parentibus ⁊ econuerſo. Sed genꝰ iu-
deoꝝ vt in plurimis habet capillos nigros. Et veroni
ca pretendit nigrā barbā ⁊ nigros crines. Ergo ⁊ dña
noſtra habuit capillos nigros. Concordat Alber.iſtam
contrarietatem per iſtum modum dicens. Color in ca-
pillis immediate ſignificat ſuper diſpoſitōnem cerebri
Unde optimꝰ color in capillis debet determinari ſm
optimam complexionem cerebri. Optima autem com
plexio cerebri determinatur ſm duos modoſ. Uno mo
do cerebrum eſt optime complexionatum.quando ē o-
ptime ordinatū ad actiōes virtutis naturalis.ita ꝙ
operationes cerebri maxime ordinantur ſm equalita-
tem ad operationes cordis et epatis .et aliorum mem
brorum principalium. Et ſm hoc cerebrum debet eē ca
lidū ⁊ humidū. Et iō capilli in infantibꝫ ſunt ſubrufi.

In pueris rufi vel ſubrubei. In pfectis ſunt rubei. Et ꝺ
his dicit Galien⁹ ſupra. ꝙ euthraticũ corp⁹ habet capil
los rubeos. Et ille alius q̃ habet capillos aurei coloris.
Alio mõ eſt cerebrũ euthraticũ ſm ꝙ eſt optime diſpo-
ſitũ ad opatões aĩales. q̃ ꝓprie ſunt in cerebro ⁊ mediã
te ſpũ animali q̃ naſcit̃ in cerebro. Et ſm h̃ calidũ ⁊ ſic-
cum debet eſſe cerebrũ. qꝛ ille due q̃litates maxĩe deſerui
unt cognitõi. A caliditate eñ eſt velocitas apphendẽdi
A ſiccitate aũt firmitas retinendi. A calore eſt motus ⁊
mobilitas. A frigore quies ⁊ ĩmobilitas. Et ſic magꝭ cõ
gruit pfectioni cerebri ſiccitas q̃ȝ humiditas. Et ſic mo-
bilius eſt cerebrũ ſm ꝟtutes aĩales ſiccũ q̃ȝ humidum.
Vñ ⁊ ſiccioris cerebri ſunt pfectiores ſenſib⁊ ⁊ vigilãtꝭ na
ture. humidioris aũt ſunt ſenſu hebetes ⁊ mlti ſomni ⁊ p
fundi. Et ſm h̃ Conſtantin⁹ dicit euthraticũ corpus ha
bere capillos nigros. Cũ aũt ſint nobiliores opatões ꝟ
tutis animalis q̃ȝ opatões ꝟtutis natural. ſequit̃ ꝙ per
fectiſſimi corpis cerebrum debet eſſe ſiccũ ⁊ calidum. Er
go cũ beatiſſima ꝟgo habuerit corp⁹ pfectiſſimũ. ſequi
turꝙ cerebrũ ei⁹ fuit ſiccũ ⁊ calidũ. ⁊ p ꝯñs habuit ca-
pillos nigros. ⁊ cũ color oculoꝝ ſignificet ſup ꝯplexione
ꝓprij ſubiecti. ꝓpter hoc cerebro ſicco determinabat̃ color
oculoꝝ niger ⁊ dñabit̃. ⁊ a tali cerebro ſicco ⁊ calido trãſ
mittit̃ ſpũs viſibil ad oculũ paucior ⁊ ſubtilior ⁊ fortior
Et ſimili mõ nutrimentũ pauci⁹ ſubtili⁹ ⁊ forti⁹. Pau
citas ãt ſpũs ⁊ nutrimẽti creat nigredinẽ. vt dicit auctor
ſed ſubtilitas eſt cauſa nobilioris ⁊ fortioris opatõis. Et
ſic tales oculi erũt nigri ꝓpter p̃dictoꝝ paucitatẽ. ſed cla
riores ad videndũ. nobiliores ꝓpter ſenſuũ ſubtilitatem
⁊ nutrimẽti puritatẽ. ⁊ ſic ꝯcludit Alb. ꝙ beata ꝟgo fu-
it in colore cutis alba ⁊ rubea mixtim. In capillis aũt ⁊
oculis nigra tpata. ſicut ⁊ ei⁹ filiũ ſpecioſiſſimũ credim⁹
coloratũ. Quantũ ad pulcritudinẽ anime. capilli eius
ſunt cogitatões. qꝛ ſicut capilli a capite. ita cogitationes a
mẽte q̃ eſt caput anime fluunt. de quo põt intelligi illꝺ
Oẽs capilli capitis veſtri numerati ſũt i. cogitatões ꝺo
note. Et iſte cogitatiões fuerũt nigre plene humilitate.
Reſpexit ait humilitatẽ ancille ſue. Canti. j. ait ipa. Ni-
gra ſum. ſed formoſa. Vel ſi ſꝫ aliã opinionẽ fuerũt au
rei coloris ⁊ ſignificãt cogitatões plenas ſapiã. q̃ ſignãt̃
per aurũ. Luce. ij. Maria autẽ ſeruabat oĩa verba hec
cõferens in corde ſuo. ipa ꝺꝛ mater ↄgnitõis et ſapiẽtie
Oculi ſignificant intentionẽ ſm illud. Si ocul⁹ tu⁹ fue
rit ſimplex. i. intentio. totũ corp⁹ tuũ. i. op⁹ ſeq̃ns ab eo
lucidũ erit. i. virtuoſum. Color niger coꝝ eſt. qꝛ mortifi-
cata quo ad mundũ. ſed ſubtile erecta ad deũ. vt place-
ret deo in oĩbus nõ mũdo. Iuxta illud odilionis. Oĩs
marie actio ſemp intenta fuit dño. vel ſi ſm illũ q̃ ait lo-
quens de pulcritudine oculoꝝ. Radiant vtriꝙ gemelli
luce ſmaragdina vel ſideris inſtar ocelli. tũc claritas ocu
loꝝ deſignat intentionẽ ſupnoꝝ. qꝛ optimã ptem elegit
Hic ſatis congruit illud exemplũ de illo deuoto clerico.
q̃ audiens ⁊ dicens illã anti. Tota pulcra es. orauit vt ſe
mel poſſet videre eã. nõ curãs de amiſſione oculoruꝫ vt
plenius poſſit intueri cum apparuit ⁊c̃.

De pulcritudie ſpũ ali. b. m.

De miſſione filij dei ad Mariam. Caplm. xij.

Miſſus eſt demum dei filius ad mariã virginẽ vt ex ea carnẽ aſſume
ret. De qua miſſiõe ait pſ. cvi. oſtendẽs ei⁹ vti
litatem. Miſit ꝟbum ſuũ ⁊ ſanauit eos. ⁊ eripuit eos ꝺ
interitionib⁊ eoꝝ. Miſſus ꝺꝛ dei filius. nõ qꝛ celum vl
patrem reliq̃t. ſꝫ qꝛ carnẽ ſuſcepit nr̃am. in q̃ viſibil nob
apparuit. Et ex hac incarnatõe hoc maxim bonũ nobis
ſecutũ eſt. qꝛ ſanauit genus humanũ a cecitate. Vna eñ
cathena tenebraꝝ oẽs tenebant̃ ꝯpediti. ſ. cecitatis erro-
rum. quibus plenus erat mundus qꝺ ipe Jeſus chriſt⁹

Quare miſſus eſt fili⁹ dei ⁊ quõ.

figuratiẽ oſtẽdit. qñ ceco a natiuitate luto facto ex ſpu
to ⁊ puluere. ⁊ poſito ſup ei⁹ oculos dixit. Vade ad na-
tatoria ſiloe. qꝺ interp̃tat̃ miſſus. quo facto lot⁹ ĩ aqua
viſum recepit Johis. ix. Lutũ eñ ex ſputo ſignat my-
ſteriũ incarnatõnis. in q̃ filius dei ſapiã tanq̃ȝ ſaliua ex
ore patris pdiens. vnita cũ puluere noſtre mortalitatis
fuit. Ponit̃ ſup oculos nr̃os cũ credimus hoc. ⁊ loti aq̃
baptiſmi cum hac fide lumẽ gratie recepim⁹. Et credi-
derũt ait ipe dei filius incarnatõem. ſ. oẽs fideles. qꝛ tu
me miſiſti. i. incarnari inſtituiſti. Joh. xvij. Eripuit etiaꝫ
nos ꝺ interitõnib⁊. i. mortibus noſtris. ſ. de morte inferni.
de morte peccati. ⁊ de morte corpis. In vltima tamẽ
reſurrectõe. in cui⁹ figurã in mũdo ꝯuerſatus tres mor
tuos reſuſcitauit. Nõ eñ ait ipe Joh. iij. miſit deus fi-
lium ſuũ in mundũ vt iudicet. i. condẽnet mundũ. ſꝫ vt
ſaluet̃ per eũ ab his mortib⁊. Vbi. b. Aug⁹. ſup Johã.
Quantũ eſt in medico ſaluare venit egrotũ imo ⁊ mor
tuum ſuſcitare. Sed ipe ſcꝫ homo ſe interimit q̃ p̃cepta
medici ſuare nõ vult. Ergo ſi vis ad vitã ĩgredi Mat.
xix. tibi paratã ſerua mãdata. ſ. huius medici. O quãto
deſiderio iſtã miſſionẽ antiqui p̃res flagitabãt dicẽtes
per moyſen. Obſecro dñe mitte quẽ miſſurus es Exo.
iiij. Sed ecce iam miſſum ⁊ cũ tanta vtilitate de virgi
ne conceptum. ⁊ natũ ꝯuerſatũ. cultores vinee. i. fideles
nõ ſolũ ſemel vt iudei eiectũ occiderũt. ſed q̃tidie iteruꝫ
crucifigũt malis morib⁊ ſuis. Ita inq̃t apl's ad Heb. vi.
Rurſus crucifigentes in ſemetipis filiũ dei ⁊ oſtentuꝫ
habentes. Videamus ãt circa iſtã miſſionẽ tria.

Primo quare dei filius miſſus.
Secundo quare ad mariã miſſus.
Tertio quare ad virginem miſſus.

Quantũ ad primũ. ſ. §. I.

quare potius miſſus. i. incarnatus ſit filius q̃ȝ p̃r l. ſſ.
qꝛ dicit pſ. cvi. Miſit verbũ ſuum. qui ſcꝫ eſt filius ſu
us. Et angel⁹ ad mariã. virtus altiſſimi obumbrabit
tibi. i. filius altiſſimi. q̃ eſt virtus ei⁹. Ad Heb. j. c. Por
tanſq̃ȝ oĩa. i. ſuſtentans deo verbo ꝟtutis ſue. i. filio qui
eſt virtus ſua. Et iterũ xp̃m dei virtutẽ ⁊ dei ſapientiã
Iſta ergo ꝟtus. i. dei fili⁹ obũbrabit tibi. i. corpus aſſu
met ex te in q̃ poſſit lux videri. Aſſignat aũt. b. tho. in
iij. ptc. q. iij. ar. viij. tres rões ꝯuenientie hui⁹. quare de-
cuit magis filiũ mitti. i. incarnari q̃ȝ patrẽ vl ſpiritũſſã
ctũ. Primo ex parte vnionis. Secũdo ex fine incarnati
onis. Tertio ex occaſione noſtre pditionis. Quantũ ad
primũ. ſ. ex parte vnionis ſatis ptꝫ. qꝛ ꝯuenienter ea q̃
ſunt ſimilia ſibi inuicẽ vniunt̃. Ouis cum oue. hõ cuꝫ
homine. bonus cũ bono. malus cũ malo in ꝯuerſatiõe
ſibi vniunt̃. Ipius aũt pſona filij q̃ eſt ꝟbum dei atti
dit̃ cõmunis ꝯuenientia ad totã creaturã. qꝛ ꝟbum ar
tificis. i. ꝯcept⁹ eius eſt ſilitudo exemplaris coꝝ q̃ fiunt
ab artifice. ita verbũ dei qꝺ eſt etern⁹ ꝯceptus eius eſt
ſilitudo exemplaris toti⁹ creature. ⁊ ideo ſicut p parti
cipatõem hui⁹ ſimilitudinis creature ſũt in ꝓprijs ſpe
ciebus inſtitute. ſed mobilr ita p vnionẽ verbi ad creatu
ram nõ pticipatiuã ſed pſonalem ꝯueniens fuit repa
rari creaturam in ordine ad eternam ⁊ immobilẽ perfe
ctionẽ. Nam ⁊ artifex per formã artis conceptam. q̃ ar
tificiatũ ꝯdidit ipſꝫ ſi collapſum fuerit. reſtaurat. Vñ
pſ. Oĩa in ſapiã feciſti. ⁊ Apl's. Deus erat in xp̃o mũ
dũ reconciliãs ſibi. Qꝺ aũt dixit Mat. xv. Non ſum
miſſus niſi ad oues q̃ pierũt dom⁹ iſrael. itelligit̃ q̃ ad
p̃dicãdũ ⁊ miracl'a faciẽdũ ipe ĩ pſona ſua. q̃ ad ſaluan
dũ ad oẽs miſſus ẽ. p ſuos diſcipl'os p̃dicatur⁹ p orbẽ.
Euntes ait ite ⁊ p̃dicate euãgeliũ oĩ creat̃e. i. oĩ generatõi
hoĩm ⁊ natõi. Remiſcere (ait leo papa) qꝛ erut⁹ ꝺ pte
te tenebraꝝ. tranſlat⁹ es ĩ dei lumẽ ⁊ regnũ. Preciũ tu

Fili⁹ miſſus l'icarnat⁹ ſunt tres rões.

ūm ſanguiſ chriſti eſt q̄ in veritate te iudicabit.i.condemnauit.q̄ in miſcōia te redemit.ſi vicȝ ingratus fueris tanto beneficio incarnatōis.te ſibi nō vniendo ꝛ incorpando ꝑ dilectōem. Scōo pōt accipi ratio hui⁹ ꝯuenientie ex fine incarnatōis.q̄ eſt impletio p̄deſtinationis coꝝ q̄.ſ.p̄ordinati ad hereditatē celeſtē q̄ nō obtētur niſi filijs. ſm illud ad Ro.viij. Si filij ꝛ heredes Et ideo congruū fuit vt per eū qui eſt fili⁹ natural' homines participarēt ſilitudinē hui⁹ filiatōis ſȝ adoptōnem.ſicut ap̄ls Roma.viij. Quos p̄ſciuit hos ꝛ p̄deſtinauit ꝯformes fieri imagini filij ſui. Cū etiā homo i ſapia ꝑficiat q̄ eſt ꝓpria eius ꝑfectio.put eſt rōnalis .q̄ ꝑticipat verbū dei a quo oīs ſapia hoīm driuat.ſicut diſcipulus inſtruit ꝑ h q̄ recipit v̄bum magiſtri. Unō Eccl'.j.d̄r fons ſapientie verbum dei in excelſis. Jdeo ad ꝯſūmatā ꝑfectōeȝ hominis ꝯueniēs fuit vt ipm v̄bum dei ꝑſonal'r humane nature vniret. vn̄ ſi regina auſtri ſeu ſaba venit a finib' terre audire ſapiam Salomonis puri hoīs.ꝛ plato mltas regiōeſ ꝑagrauit vt audiret ph̄os de natura reꝝ diſſerētes. q̄to magis fideles debent ꝯcurrere cū omni auiditate audire ſapiam incarnatā in euāgelijs q̄tidie reſonantē ꝛ illā ſeruare. Nā beati q̄ audiūt verbū dei ꝛ cuſtodiūt illud Lu.xi. ait ipe. Tertio pōt accipi ratio hui⁹ ꝯgruentie ex occaſione ruine noſtre.in pc̄ō p̄mi parentis.cui ꝑ incarnatōem remediū adhibet. Peccauit eñ prim⁹ homo appetēdo ſciam.vtȝ ex verbis ſerpentis antiq̄ ꝓmittētis ſciam boni ꝛ mali.vn̄ ꝯueniens fuit vt ꝑ v̄bum vere ſapie homo reduceret in deum.q̄ per inordinatū appetitū ſcie receſſit a deo. Hanc rōeȝ tangit.b. Bern̄.in ſermone inducens figurā ione. Nā cum orta tempeſtate ſup eum.ꝛ ſedari nō poſſet.ait ipe ionas. Si ꝓpt̄ me tempeſtas hec venit tollite me ꝛ mittite i mare quo facto tempeſtas ceſſauit.iona īterp̄tat filiuſ columbe ꝛ ſignificat filiū virginis.q̄ columba d̄r ꝓpter puritatem. Cū igit̄ eſſet orta tempeſtas in mari mūdi.ſeu humani generis mltoꝝ maloꝝ.q̄ minabant ꝛ tradebant ad ſubmerſionē inferni. Jonas.i.dei filius ꝛ virginis cui attribuit ſapia ait per effectū ad patrem ꝛ ſp̄mſanctū Ex quo propter ſapiam īordinate appetitā ꝓceſſit hec miſeria ꝛ afflictio in humano gener̄.tollite me ꝛ dimittite in mare.i.opamini mecū vt in mundū intrās carnē aſſumā.quo facto.i.incarnato ceſſauit virtual'r perditio hūana.vn̄ ꝛ ipe ait ꝑ Eſayā.me miſit dn̄s.i.pr̄ ꝛ ſp̄us eius ſanctus. Sed cauendū eſt ne adhuc iſte inordinatus appetit⁹ ſapiētie tempeſtatē ꝛ ꝑditionē inducat alicui qui.ſ.nimis curioſe q̄rit ſcire miſteriū iſtud humana rōne.cū tn̄ excedat oēm rōem.ꝓpter q̄ð iohānes bapti.ꝓteſtatus eſt ſe h̄ neſcire.vel nō poſſe cū ait Non ſum dignus ſoluere corrigiā calciamēti ei⁹.id eſt explicare vel intelligere modū illius incarnatōis. Calciamentū eñ q̄ð fit de pellib' animal' mortui. deſignat aſſumptā noſtrā mortalitatē.pes q̄ corpus ſuſtentat ꝛ diſcurrit vbiq; eſt diuinitas oīa ſuſtentans ꝛ ꝑ oīa diſcurrens. Ad Heb.i. Portans oīa verbo virtutis ſue Quō aūt ſit coniuncta ꝛ vnita diuinitas hūanitati.n̄ pōt a nobis intelligi.ſed credi. Corrigia igit̄ eſt ligatura miſterij incarnatōis.quā nullus pōt ſoluere.i.declarare. Sed credere debet .ad Romanos.xij. Non plus ſapere q̄ oportet.ſed ſapere ad ſobrietatem.

Secundū ſcilicet qua. §. II.

re miſſus eſt ad mariā que mlier.id eſt femina erat.ad Gal.iiij. Miſit deus filiū ſuū factū ex muliere.i.ex femina. Nō eñ dicit mulier niſi ſexū femineū.nō aūt corruptionē. Sȝ cū ſexus virilis ſit nobilior ſexu femineo videt̄ q̄ potius de ſexu maſculino debuerit incarnari Sicut et mlier p̄ma de viro facta ē. Et cū ipe dicat celuȝ et terrā ego impleo quō in vtero vni⁹ feīe clauſus eſt. Sȝ vt dic.b.aug.ad voluſianū. Hoīm iſte ſenſus ē nō aliud niſi corpalia cogitare valentiū q̄ruȝ nullū pt̄ eſſe vbiq; totū q̄m per innumerabiles ꝑtes alia alibi q̄ alibi tota neceſſe ē. Sȝ lōge aliud natura aīe ē q̄ corꝑis. q̄to magis natura dei q̄ creator aīe ē ꝛ corꝑis nouit vbiq; totus eſſe.ꝛ nullo ꝯtineri loco. Nouit venire nō recedēdo vbi erat. Nouit abire nō deſerēdo q̄ venerat. Et licet dei fili⁹ carnē humanā aſſumere potuerit de q̄cūq; materia voluiſſet.ꝯuenientiſſimū tn̄ fuit vt de feīa carnē acciperet triplici rōe.ſȝ tho.in.iij. ꝑte.q.xxxi.ar.iiij

Primo ꝓpter toti⁹ nature humane nobilitatē.

Scōo ꝓpter v̄itatis incarnatōis ꝯfirmatōem.

Tertio ꝓpter oīs varietatis generatōis ꝯpletioneȝ.

Quantū ad primū ꝯuenientiſſimū fuit vt de feīa carnē dei filius acciperet.q̄ꝛ ꝑ h̄ tota natura humana nobilitata eſt. Un̄.b.aug.in li.lxxxiij.q.ait. Hoīs liberatio i vtroq; ſexu debuit apparere. Et quia ſexus maſculin⁹ eſt nobilior ſeu honorabilior.oportebat eū.ſcȝ dei filiuȝ ſuſcipere virū. Sed vt feminei ſexus liberatio appareret in hoc miſterio incarnatōis.iō ille de feīa ꝯceptus et natus eſt.q̄ð etiā longe ante p̄dixerat Hiere.xxxi.ca. dicens. Nouū faciet dn̄s ſuper terrā.femīa circūdabit virū. Femina beatiſſima maria.circūdabit.i.in vtero concipiet ꝛ habebit.nō a viro ſed a ſp̄ūſancto viruȝ.i. ieſum xp̄m maſculum omni gratia ꝛ ſapientia ꝑfectū. Et ſicut femina fuit prima cauſa ꝑditōis humane.ſcilȝ eua prima tranſgrediendo dei p̄ceptū. ſic beatiſſima femina maria eſſet prima cauſa reparatōis noſtre generādo filiū ſm adam per quē omnes mortui a primo viuificant̄. Scōo per hoc veritas incarnatōis aſtruit̄. vn̄ btūs Amb.in li.de incarnatōe ait. Multa ſm naturaȝ in hoc miſterio.ꝛ multa vltra naturam. Scōm eñ conditionem nature in vtero feminei corꝑis fuit.ſȝ ſupra conditionem virgo cōcepit. virgo generauit vt crederes quia deus erat quia innouabat naturam.homo erat q̄ ſm naturam naſcebatur ex homine.id eſt ex femīa. Unde beatus Augu.dicit ad Uoluſianū. Si omnipotēs deus hominem vbicunq; formatū.nō ex materno vtero cauſaret.ſcȝ repentinū inferret aſpectibus.nōne opinionē confirmaret erroris ne ſuſcepiſſe verum hominē crederet̄ vllo modo ꝛ dū oīa mirabiliter facit auferret q̄ð miſericorditer fecit.nunc vero iter deū ꝛ hominē ita mediator apparuit.vt in vnitate ꝑſone copulās vtrāq; naturā ꝛ ſolita ſublimaret inſolitis.ꝛ ſolita ſolitis temperaret. Tertio q̄ꝛ ꝑ hunc modū complet̄ oīs diuerſitas generationis humane. Quatuor eñ modi ſm anſel.inueniunt̄ generatōis ſeu ꝓductiōis humane. Prim⁹ eſt ſine muliere ꝛ viro.vt adam factus ex limo terre. Scōs eſt ſine femina ꝛ maſculo.vt eua facta ex coſta pectoris ade ſoporati. Tertius mod⁹ eſt cōmunis oib' alijs naturaliter genitis.ſ.ex viro ꝛ muliere carnal'r copulatis. vn̄ dicunt̄ filij hoīm.ps̄. Filij hoīm ſcitote ꝛc̄.i. geniti ex muliere ꝛ viro. Reſtabat quartus mod⁹ generatōis ſcȝ ex muliere ſine viro. Et hoc eſt xp̄i geniti ex Maria ſine viro.ſed ope ſp̄ūſſancti. Et ꝑ iſtū ſic geītū reuitimur in terrā noſtram ꝓmiſſionis fluentē lac ꝛ mel.i.in vitā beatam. Jn cui⁹ figuram dictū fuit abrae cui promiſſa fuerat terra illa ꝛ generi ſuo. Generatōe aūt q̄rta reuitent̄ huc.i ꝑ iſtū q̄rtū modū generādi reuītunt̄ iſraheliте ad patriā ſupnā . Geñ.xv. Nō dȝ ḡ ꝯtemni ſex⁹ femineus.ꝛ ſi infirmior.q̄ꝛ ꝛ ſi xp̄s vir de feīa tamen naſcit̄. Un̄.b.aug in li.de agone xp̄iano ait. Nolite cōtemnere vos viri q̄ꝛ filius dei virū ſuſcepit. Nolite vos ꝯtēnere mulieres.q̄ꝛ et xp̄s natus eſt ex femina. Cōtēnūt ſeipos viri cū effeminati ſunt delitijs et ꝯcupiſcētijs iſiſtēdo

Nota.

Triplici rōe carnē ō fcīa aſſumere voluit.

Quatuor mōi gn̄atōis hūane.

nil virile agentes. Cōtemnūt ſe femine quādo liniūt fa-
cies ſuas ceruſa ⁊ purpuriſſo ɔtēnēdo ꝙ ꝺs tales fece-
rit. ⁊ cū vtūtˀ ornamētis viroꝝ. Et ſic pȝ q̄r ad fēiaȝ miſſ⁹.

Tertio declarandū .§.III.

quare ad virginē miſſus eſt dei filius. q̄ꝛ ad .m. ꝟginē
dicit euangeliſta. vt inq̄t. b. Bern̄. Uirginē mente. virgi
nem corpe. virginē talē qualē deſcribit apl's. Uirgo co-
gitat q̄ domini ſunt. vt ſit ſancta mente ⁊ corpe q̄mo-
do placeat deo. Ubi notandū ꝙ q̄libet ꝟtus principal'r
ɔſiſtit in mente ⁊ volūtate. Un̄ cum viginitas ſit ꝟtus
ſeu excellentia ꝟtutis caſtitatis. ⁊ ip̄a p̄ncipal'r conſiſtit
in mēte. q̄ igitˀ vel que eſt virgo corpe. imunis. ſ. ab actu
venereo. ſȝ tamē mente corrupt⁹ hn̄s. ſ. cogitatōem ⁊ de
ſideriū deliberatū ad ꝑpetrandū actū carnalē quōcunq̄ȝ
q̄uis nō exequatˀ opus tale. tn̄ nō eſt virgo mēte. ſed ſi-
milis diabolo q̄ cū virginitate habet infernū. Un̄ bea-
tus Hierony. ad cuſtochiū. Timeam⁹ ⁊ illā ꝓphetiā. ne ī
vobis impleatˀ. ⁊ virgines bone deficient. Obſerua q̄d
dicant ⁊ virgines bone. q̄ꝛ ideo dicat. q̄ꝛ ſunt ⁊ virgines
male. Qui viderit inquit mulierē ad ɔcupiſcendā cam
iam mechatus eſt eā in corde ſuo. Periit q̄ ⁊ mente vir-
ginitas. Iſte ſunt virgines male. virgines carne nō ſpū
virgines ſtulte q̄ oleum nō habentes excludūtˀ a ſpon
ſo. xxxii. q. v. Si paulus. Qui aūt vir vel mulier eſt cor
pore virgo. nō tn̄ habens ꝓpoſitū eā virginitatē ſeruan
di. ſed tempore ſuo ad ſtatū ɔiugalē ꝑuenire licito mō ⁊
actū ɔiugalē exercere. Talis ⁊ ſi virgo ſit corpe. nō tamē
habet virginitatis virtutem. ⁊ excellentiam ⁊ aureolam
que reſeruatˀ habentib' firmū hmōi ꝓpoſitū. Recupera
ri tamē poteſt talis virginitas q̄ ſolū mente amiſſa ē ꝑ
penitentiā ⁊ ꝓpoſitum eius. Sed que corpore amittitur
voluntarie nunq̄ȝ recuperari poteſt. Un̄. b. Hierony. in
dicto. c. Si paulus. Audacter dicam. q̄ꝛ cum cetera poſ
ſit deus. h̄ nō poſſit virginem ſuſcitare poſt ruinā. Ua
let liberare de pena. ſ. pc̄ti per penitentiā. Sed nō valet
coronare corruptā. i. nō ɔgruit ſm glo. vel non ɔſueuit
ſm Hug. cardinalē. Erat igitˀ beatiſſima maria ad quā
miſſus eſt dei filius ⁊ de ea incarnat⁹ virgo corpe in ip̄o
conceptu. virgo mente. virgo ⁊ voto. Nā vt dic̄. b. Tho.
in. iii. pte. q. xxviii. ar. iiii. Cum opera ꝑfectionis magis
ſunt laudabilia ſi ex voto celebrantˀ. ⁊ ꝟginitas in ma-
tre dei p̄apue debuit pollere. ideo ɔueniens fuit. vt ꝟgi
nitas ei⁹ ex voto eſſet deo conſecrata. Uerꝫ q̄ꝛ tpe legis
oportebat generatōi inſiſtere tā viros q̄ȝ mulieres. quia
ſm carnis originē cultus dei ꝓpagabatˀ. anteq̄ȝ ex illo
pplo xp̄s naſceretˀ. ideo matˀ dei nō credatˀ anq̄ȝ deſpōſa
retˀ ioſeph abſolute vouiſſe virginitatē. licet eā in ꝺſide
rio habuerit ſup hoc tamē voluntatē ſuam diuino com
miſit arbitrio. Poſtea vero accepto ſponſo ioſeph ſm
morem illius temporis. ſimul cum eo votum virginita
tis emiſit. Uouit ergo prius ſub conditōe ⁊ nō abſolu
te. ſ. ſi deo placeret. Poſtq̄ȝ autē hoc innotuit deo reuelā
te ei eſſe acceptū. tunc abſolute vouit ⁊ anteq̄ȝ ab angelo
annunciaretˀ. Miſſus eſt ergo dei filius ad virginēȝ vt
ex virgine conciperetˀ chriſtus. ſm illud Eſa. vii. Ecce ꝟ-
go concipiet et pariet filiū. ſ. permanēs virgo. ⁊ vocabitˀ
nomē eius emanuel. q̄ꝺ interp̄tatˀ nobiſcum deus. i. de-
us humanatus. Contrariū ſentire ⁊ dicere eſt hereticū.
ſcȝ ꝙ eſſet conceptus ex viro ⁊ muliere maria. Hoc autē
conueniens fuit. ſ. xp̄m concipi ex virgine propter qua-
tuor rōnes ſm. b. Tho. in. iii. pte. q. xxviii.

Primo ex patris dignitate.

Secundo ex filii ꝓprietate.

Tertio ex aſſumpta humanitate.

Quarto ex incarnationis finalitate.

Quantū ad primū fuit ɔueniens xp̄m ex virgine con-
cipi propter patris mittentis dignitatem conſeruandā
Cum eīn chriſtus ſit verus ⁊ naturalis filius dei patris
non fuit conueniens vt alium patrem haberet q̄ȝ deum
ne dei dignitas transferretˀ in alium. Nam ſi conceptus
fuiſſet ex maria et ioſeph. vt blaſphemāt pfidi iudei.
vel ex alio. ille etiam ex quo conceptus fuiſſet eſſȝ pater
eius. Et ſic homo diceretˀ pater filii dei. ſicut ⁊ deus patˀ
quod nō videtˀ decens. Secundo fuit hoc conueniēs
ſcilicet de virgine concipi. quia cōuenit proprietati ip̄i⁹
filii qui eſt verbum dei. verbū autē abſq̄ȝ omni corru-
ptione cordis concipitˀ. quinimo cordis corruptio perfe
cti verbi corruptionē non patitur. Ps. xliiii. Eructauit
cor meū verbum bonū. Quia igitˀ caro ſic fuit aſſūpta
a verbo dei. vt eſſet caro verbi dei conueniēs fuit ꝙ etiā
ip̄a caro ſine corruptione matris conciperetˀ. Et ſic ver-
bum caro factum eſt de virgine maria. ait beat⁹ Bern̄.
Tertio fuit ɔueniens dignitati humanitatis xp̄i. in
qua locum peccatum habere nō debuit. per quā pecca-
tum mundi tollebatˀ. ſm illud Iohis. i. Ecce agnus dei
ſcȝ innocens qui tollit peccatū mundi. non potuit autē
eſſe. ꝙ in natura iam corupta ex cubitu maris ⁊ femine
naſceretˀ quis ſine infectione originalis peccati. Unꝺ. b.
Auguſti. dicit. Solus ibi nuptialis concubitus nō fuit
ſcȝ in matrimonio marie ⁊ ioſeph qui in carne peccatˀ
fieri nō potuit ſine vlla coucupiſcentia carnis que acci-
dit ex peccato. ſine qua eſſe voluit. quia futurus erat ſi-
ne peccato. Quarto propter finem incarnationis qui
finis ad hoc fuit vt homīes renaſcerentˀ in filios dei. nō
ex voluntate carnis neq̄ȝ ex voluntate viri. ſed ex ꝺo na
ti ſunt. id eſt dei virtute. Cuius rei exemplū apparere ꝺ
buit in ip̄a conceptione chriſti. Unde beatus Auguſti.
de ſancta virginitate oportebat caput noſtrum inſigni
miraculo ſm corpus naſci ꝺ virgine. vt ſignaret ſua mē
bra naſci de eccleſia virgine ſm ſpiritum naſcitura. Ao-
poſtolus. Deſpondi vos. ſcilȝ fideles vni viro. virginem
caſtam exhibere chriſto. ſcilȝ eccleſiam integram fide et a
peccato incorruptā. Nō obſtat ꝙ Ioſeph aliquādo di
citur pater chriſti. vt Luce. ii. ca. quia dictus eſt pater. i.
nutricius. vel ſm opinionem vulgi.

De angelica ſalutatione. ſ. aue. Caplm̄. xiii.

DE ſalutatōne facta vir-

gini marie cum dei filium concepit. Aue dixit
angelus. Mos antiq̄ſſimus eſt cū quis ami-
co occurrit vel litteram aut ambaſiatam mittit in prin-
cipio ſmonis ſalutatˀ eū. Hic eſt ꝙ glorioſus de⁹ mittēs
nuncium ſuum gabrielem ad annunciandum mirabi-
le ſacramentum incarnationis fiende in virgine amiciſ-
ſima ip̄i deo. ſalutat eam ex perſona ip̄ius dei dicēs. aue
Equidem diuerſus modus ſalutationis vſitatˀ et repe-
ritur in ſcripturis. videlicet. Per aue. per ſalue. per gau-
de. Nam dominus ieſus reſuſcitatus occurrens mulie
rib' venientib' a monumēto. ⁊ euntib' diſcipulis nun-
ciare eius reſurrectionem. ſalutauit eas. Dicens. Auete.
Matthei vlti. ⁊ Ioab princeps exercitus Dauid occur
rens amaſe vt amicum ſalutās ait. Salue frater. ii. Re-
gum. xx. Et iudei qui erant hieroſolymis mittentes lit-
teras eis qui erant in egipto amicis ſuis et gener' ſui ſa
lutauerunt dicentes. Salutem et pacem bonaȝ. Angel⁹
autem raphael ingreſſus ad Thobiā ſalutans. ait gau
dium tibi ſemꝑ ſit. Et primus q̄dem mod⁹ ſalutationis
conuenit ſalutatis incipientib'. q̄ꝛ optatˀ ex mō loq̄ndi
vt ſint ſine ve p̄cipue culpe. ab a q̄ꝺ ē ſine ⁊ ve q̄ꝺ ipor
tat malū. Scꝺs congruit ꝑficientib'. q̄ꝛ optatur ſalus
id eſt profectus ⁊ firmitas in virtutib⁹. Tertius aſcri
bitur ꝑfectis. i. gaudere in dn̄o. Et quia hoc nō pōt eſſe
ſine pace mentis q̄ eſt cā eius. iō xp̄s diſcipulos qui ſte

Marginal notes:

Uirgītas vbi prin cipal'r cōſiſtat.

Ex ꝟgine ɔcipi ⁊ na ſci xp̄s vo luit ꝓpter q̄s rōes

Nota-

De diu̇ſo mō ſalu tandi.

tum tenebant ꝑfectoꝝ ſalutabat per pacem. dicēs pax
vobis. Angelus ergo gabriel ꝙ nunciabat virgini in ꝑ
ſona humani generis incarnationē. ꝑ quā inchoabatur
ꝓcuratio ſalutis humane. Profectus aūt ⁊ ꝑfectio nr̄e ſa
lutis poſtea factā eſt ꝑ ſacramēta inſtituta ab eo per do
ctrinā ⁊ paſſionē. Jdeo magis decuit ſalutationē iſtam
fieri per aue. ꝙ per ſalue vel gaude. Hec Alber. magnus
ſuꝑ. miſſus eſt. Ex hoc aūt verbū multa myſteria inſinu
ant̄. Primo ſalutationē mittentis maieſtas. Scd̄o īcar
nationis ⁊ vnionis ſublimitas. Tertio humanatōis hꝰ
vtilitas. Quarto recipientis ſalutatōem ſingularitas.

Quantum ad primū. §. I.

ſciendū ꝙ angelus marie dixit aue ex ꝑte ipſius dei. qḋ
verbū ſeu dictio habet tres litteras innuētes ꝑſonas di
uine maieſtatis. ſ. patris. filij. ⁊ ſpūſſancti. Nā ꝑma litte
ra ē. ſ. a ſignificat ſpm̄ſanctū. ipe em̄ ſpūſſanctus. ait
Grego. amor eſt. Scd̄a littera eſt u ſignificās ꝑſonā fi
lij qui eſt verbū patris ⁊ q̄ſi medius. nō ſitu ſed nume
ro inter prēm ⁊ ſ.ſ. Nā tres ſunt (ait Joh. in epl̄a. j. c. v.)
ꝙ teſtimoniū dant in celo. Pater verbum ⁊ ſpūſſanctus
Tertia litera eſt e. ⁊ ſignificat prēm. Nā vt dicit Hilariꝰ
in li. de trini. Eternitas eſt in patre. nō ita tn̄ quin filiꝰ.
⁊ ſpūſſanctꝰ etiā ſit eternꝰ cum eo. ſed qꝛ ei appropriat̄
magis eternū importat ꝙd ſine ꝑncipio. filiꝰ aūt ⁊ ſpūſ
ſanctus ꝗuis nō habeant ꝑncipiū creatōis nec factōis
habēt tn̄ ꝑncipiū emanatiōis. qꝛ emanat filius a patre
⁊ ſpūſſanctꝰ ab vtroqꝫ. ⁊ ſi ab eterno. ſolꝰ aūt pater eſt ſi
ne aliquo principio. quia a nullo ipe emanat. Dicit ḡ an
gelus aue. quaſi diceret. tota trinitas me mittit ad te. qꝛ
⁊ ipa tota operabit̄ iſtam incarnationem in te.

Angelus ad mariā dixit aue quare.

Vnionis ſublimitas. §. II.

tiam hꝰ denotat. A littera. eſt ꝑma littera alphabeti ī ꝙ
omnes ſciētie ꝯphendūt̄. Eſt ꝑma ſm̄ oīe idioma. Nā
litteraꝝ hebreaꝝ quā litterā vocant aleph ⁊ grecoꝝ qui
dicūt alpha. ⁊ latinoꝝ ꝙ exꝑmūt eam ꝑ a. vltima autem
littera alphabeti ſm̄ latinos eſt u. Et u adiūgit̄ ⁊ coniū
git̄ a in vnā dictionē ꝑ e. Inter naturas ītellectuales ꝑ
ma ⁊ ſuꝑma principiū omnis creature ⁊ ſapīe eſt natu
ra diuina ſignata ꝑ a. vn̄ ipe deꝰ dicit Apoc̄ j. Ego ſuꝫ
alpha ⁊ o ꝑncipiū ⁊ finis omnis creature. Ultīa aūt na
turaꝝ que intelligentiā hn̄t eſt natura hūana deſigna
ta ꝑ u vltimā litterā. ꝙ natura in ſuppoſito dr̄ vir. Cuiꝰ
dictōnis ꝑncipiū eſt u. Un̄ ⁊ Gen̄. ij. dixit adā de vxore
ſua matre oīm eua. Hec vocabit̄ virago. qꝛ de viro ſum
pta eſt. Iſta aūt duo nā. ſ. diuina ⁊ hūana. ꝯiūcta ſunt
ad inuicē in vnitate ꝑſone. in ꝟgine maria ſignata in u.
qꝛ ſic eſt media inter e ⁊ a. ſic virgo maria eſt ⁊ dr̄ medi
atrix hominū inter deū ⁊ hoīes. quaſi mediatrix ⁊ recō
ciliatrix. qꝛ in ea facta eſt talis vnio. ſicut a ⁊ u lr̄e vni
unt̄ in e in vna dictiōe. Nulla aūt vnio in creaturis re
peritur ita ſublimis. ſed oēs excedit ⁊ oēm intellectum
trāſcendit. Ecce inq̄t ꝓpheta veniet deus ⁊ homo. Dicit
ḡ āgelꝰ. Aue. q. d. hoc eſt qḋ tibi nūcio. qꝛ in te vnient̄ ī
vna perſona deus ⁊ homo. Naturam enim humanam
in te et de te aſſumet.

Utilitas etiam hic. §. III.

implicat̄ in aue. Oēs (dicit̄ in verſu) dicūt e vel a quot
quot naſcunt̄ ex eua. ſ. in egreſſu ex vtero matris. naſcū
tur em̄ lugendo. Qui ploratꝰ eſt ſm̄. b. aug. de ciui. dei.
quaſi quedā ꝓphetia noſtri incolatꝰ deſignantē ex hoc.
qꝛ in terrā ⁊ vallem lachrymaꝝ ⁊ miſeriarū intramus.
Et maſculus ꝙdem in ploratu ſuo naſcens profert a. q̄
ſi dicens. Filius ſum ade maſculꝰ. miſerias innumeras
⁊ mortē cui ſum ſubditus deplorās. Femina aūt in ortu
tu ſuo plorans e reſonat. q. d. Femina ſum eue filia cuiꝰ
miſerijs ⁊ maledictis ſubijcior. Sed adā ⁊ eua cū filijs
⁊ filiabꝰ ſuis ab eis mortificatis viuificant̄ ꝑ virginem
matrē qḋ ſignificat̄ ꝑ u mediū inter a ⁊ e mediatrix et
genitrix vite per filiū ſuū benedictū. Ubi etiā aduerten
dū ꝙ iſtud nomē eua. ſi littere ipe ecōtrario exꝑmant̄ ſꝫ
ordinē ſuū ſonat aue. q. d. āgelꝰ. Jdo dico tibi. Aue qua
ſi tota ꝯria es eue. Et hꝰ ē qḋ cāit eccleſia ī hymno. Su
mens illud aue gabrielis ore funda nos in pace mutas
nomē eue. Jlla ei eua fecit filios ſuos inimicos dei ⁊ iſta
nos pacificauit deo. Jlla ſuꝑbiuit contra dominū. ſimi
lis volēs eſſe deo. iſta ſe profundiſſime humiliauit. vo
cans ſe nō matrē domini ſicut erat. ſed ancillā dn̄i. Ecce
ait ancilla dn̄i. Jlla mater cunctoꝝ viuentiū ſpūalis in
terfectrix. hec cūctoꝝ mater ſpiritualis viuificatrix. Jl
la maledicta multiplicat̄ a deo. hec benedicta in matris
vtero. Et ideo merito dixit angelus. Aue. qḋ eſt oppoſi
tū eue. verſis litteris econtra. Sciendū etiā ꝙ littera a
expreſſa voce format̄ in gutture. ⁊ in gutture cōmunit̄
hebrea locutio format̄. e format̄ in palato. quia in pala
to grecus ſua verba ꝓnunciat. u ꝓnunciat̄ in labijs ea
acuendo. ⁊ latinus in labijs quodāmodo loquit̄. Apte
ergo inquit aue. q. d. omnis lingua tam hebraica ꝙ gre
ca ⁊ latina te laudat. hoc oīs doctrīe atteſtat̄ myſteriū.

Quarto oſtenditur. §. IIII.

ex hoc verbo ſingularitas marie. ſibi em̄ ſoli ꝯgruit hoc
verbū aue. qḋ deriuat̄ ab a qḋ eſt ſine ⁊ ve. quaſi ſn̄ ve
Ue aūt importat miſeriā. Nulla aūt pura creatura eſt
que ſit ſine ve niſi virgo maria. Notandū igit̄ ſm̄ Alb.
ſuꝑ miſſus eſt. ꝙ virgo fuit ſine ve cōmuni oībus ho
minibꝰ ꝯuenienti ſn̄ ve ſpeciali omnibꝰ mulieribꝰ ꝯtigē
ti. ſine ve particulari oībus mulieribꝰ ſeu matribꝰ con
gruenti. Et ve qḋ tangit omnes per pctm̄ hoīes. triplex
eſt vt merito dicat̄ ꝑ Johēm in Apoc. ter ve ve ve. ha
bitantibꝰ in terra. ex ꝑte ſcꝫ corꝑis. ex parte anime. ⁊ ex ꝑ
te coniuncti. Ex parte corꝑis per pctm̄ incurrit diſtēpa
tionem ⁊ naturaliū appetitiuū inordinatōem. Corpus
em̄ diſtemperat̄ in humoribꝰ ꝑ nimios labores ⁊ inordi
natas paſſiones. Unde Sen̄. dicit ꝙ plures occidit vo
luptas ꝙ gladius. Item ve eſt per corꝑis ad aīam rebel
lionē. quia caro ait apl̄us concupiſcit aduerſus ſpiritū.
Tertio ꝑ ipſius poſt mortē corꝑis incineratōem. ꝙa pul
uis es ⁊ in puluerē reuerteris. Gen̄. iij. Un̄ ⁊ ꝑmo ho
mini in ꝑſona omniū iſtud triplex ve fuit ꝓnunciatum
a dn̄o dicente. Maledicta terra in oꝑe tuo. i. corpꝰ ꝙ ter
ra factum. In ſudore vultus tui veſceris pane tuo per
ſudores corpus diſtemperat̄. Spinas ⁊ tribulos ger
minabit tibi terra. ſcꝫ corporis punctōes. ſ. ⁊ pruritꝰ cō
cupiſcentie contra ſpiritū. donec reuertaris in terrā de
qua ſumptus es per incinerationē. Sed ab iſto triplici
ve fuit maria libera ⁊ ſine eo. Nulla em̄ inordinatio paſ
ſionū fuit in ea vel diſtemperantia humoꝝ ex operum
inordinatōne que ordinatiſſima fuit in oībus. Et repreſ
ſo et extincto in ea fomite ꝯcupiſcentie. Nullus etiā pri
mus motus ad pctm̄ ſeu contra ſpm̄ fuit in ea. Un̄ di
ctum fuit de ea in figurā. Jpa ꝯteret caput tuū Geneſ.
iij. Caput ſerpentis antiꝗ. ſunt primi motus peccati ꝗ
bus ipe inſidiat̄ anime. Sed virgo maria contriuit ex
toto extinguens. incinerata poſt mortem nō fuit. ſꝫ glo
rificata in corpore regnat cū filio Un̄. b. augꝰ. Putredo
⁊ vermis ſunt obprobriū humane conditiōis a ꝙ Ma
rie natura excipit̄. quā de ea ieſus aſſumpſiſſe probat̄.

Ex parte aūt anime triplex ve oēs incurrimꝰ. ve erro
ris. ve doloris. ⁊ ve pudoris. Errare eſt aliud ꝑ alio pu
tare. ſ. falſum pro vero. malum ꝑ bono. Eſaye. liij. Oēs
quaſi oues errauimus. b. Augꝰ. Error nō eſt in natura

bomis inſtituti.ſed pena damnati.i.puniri a deo p pec-
catū. Errauimus in ratōnali tripl'r.ſ.in eligēdo.in diſcer
nēdo.ꝛ in exequēdo.puerb. Errāt q̄ opant malū. Pri-
mū q̄d occurrit i agēdo eſt finis. Omne enī agēs agit pp
ter finē.inq̄t phs. Finis aūt habet rōem boni. Nemo eī
intēdēs ad malū opaṫ. Sꝫ iſtud bonū q̄d q̄s intēdit in
opando ē aliq̄n veꝝ bonū. vt opus virtuoſum aliq̄n ap
parēs bonū ſed nō veꝝ bonū. vt opus vitioſum. Auar⁹
enī intēdit i ſuo ope bonū vtile lucri.ſed qꝛ poſtponit ſa-
lutē aīe.obſuatōem diuini p̄cepti.phibētis illicita lucra.
ideo nō verū bonū eligit ſed apparēs ꝛ falſum. Luxurio-
ſus eligit bonū delectabile carnis ꝯtra ꝟtutē caſtitatis.
eſtimās tūc illō maius bonū q̄ caſtitatē.ꝛ ſic errat. Sꝫ
ſeruus dei eligit bonū honeſtatꝭ q̄d ē.verū bonū deo ac
ceptū.opus.ſ.virtuoſum iſtud vl' illud. Iſtud ergo ve er
roris.de q̄ Eſa.v.diciṫ. Ve q̄ dicitis malū bonū. ꝛ bonū
malū frequēter omēs incurrūt.ſed maria ſine iſto ve fuit
Optimā enī partē ſibi elegit maria in oīb⁹. Luc.x. Unū
q̄ppe ſcim⁹ p certo inq̄t Odilo i ſmōe.q̄ oīs marie acto
ſemp intēta fuit i dn̄o. In diſcernēdo erramus. Nō eniꝫ
ſufficit eligere bonū finē i ope nr̄o ſed etiā debita media
puenīendi ad illū finē q̄rere. Uñ dictū fuit Cayn ſm ali
am tranſlatōem. Si recte offeras ꝛ nō recte diuidas pec
caſti.i.ſi intēdas ꝛ facias bonū opus ꝛ nō obſues debi-
tas circūſtātias q̄ ſunt diuerſe.vt debitū locū.tempus ꝛ
modū.ꝛ hmōi.peccatū incurriṫ. Bonum eſt enī dare ele
moſinā pp̄ter deū.ſed dare nō indigēti vl' ei q̄ abutitur.
ꝛ hmōi.nō ē bonū. Et illud ve etiā frequētius incurriṫ dō
q̄ pōt intelligi illud Math.xviij.ve mūdo a ſcandalis.
Quia enī homīes in opib⁹ ſuis nō obſuant debitas cir
cūſtātias.idō ſequūtur m'lta ſcādala. Sed aue.i.ſine iſto
ve fuit maria.q̄ ſemp opata ē cōſilio manuū ſuaꝝ.puer.
vl.id eſt in opib⁹ ſuis ꝯſiliū habebat diſcernēdo debitaſ
circūſtantias. In exequēdo erramus nō opando ꝛ execu
tiōi mādādo.vl' tarde q̄d rō decreuit fiendū ex neglige-
tia vl' pigricia.cū tamē vt ait phs in ethi.oportet ꝯſilia q̄
ta veloci⁹ exequi. Et iſtud ve incurrimus frequētiſſime
nō exequēdo que cognouimus ꝛ deliberauimus facere.
Et ve diſſolutis corde. Eccl'.q̄ ſcꝫ nō viril'r exequūtur q̄d
intēdūt. Sed aue.i.ſine iſto ve fuit maria.vñ ꝯcepto fi-
lio cū audiſſet Elizabeth grauidā. Cogitās illi ſeruire in
partu.exurgēs abijt i mōtana cū feſtinatōe ad domum
zacharie. Luc.ij. Omīa hec ptinēt ad prudētiā.q̄ pleniſ-
ſima fuit. Uñ de ea canit eccl'ia. Quo pgrederꝭ ꝟgo pru
dētiſſima.ꝛc.

Secundū ve eſt dolo.ꝭ. V

ris cōe omib⁹ in ꝯcupiſcibili. Eccl's. Cūcti dies ei⁹ labo- Maria fuit ſine ve doloris q̄ mō.
rib⁹ ꝛ erūnis pleni ſūt. ps̄.xvij. Dolores inferni circūde-
derūt me. Itē tribulatōem ꝛ dolorē inueni. Et q̄s eſt ille
q̄ vnq̄ euaſit iſtō ve. Sꝫ quō dicim⁹ de ꝟgīe de iſto ve.
Aue.i.ſine ve doloris. Cū vt dic̄ dam.dolores ptus fue-
rūt ei reſuati in paſſione filij.tūc enī aīam ei⁹ ptrāſiuit
gladi⁹ vt p̄dixerat ſymeon. Et ibi dolores vt ptulerꝭ vti
q̄ ex his q̄ d't ſeneca pbaṫ fuiſſe ſine eo. Dic̄ eī q̄ ſapiēs
ñ turbaṫ vl' ꝯtriſtaṫ q̄cq̄d acciderit ei. Et h̄ ſic pbat Va
lidi⁹ ē q̄d ledit eo q̄d lediṫ. Neq̄tia aūt nō ē fortior ꝟtute
ſꝫ īfirmior. Nō lediṫ aūt q̄s niſi a mal'. Ergo nō lediṫ ſa-
piēs.dolor aūt eſt de leſiōe. Itē alia rōe. Diuinitati ñ no
ceṫ.ſꝫ oīs ſapiēs pticipatōe d̄s ē.ḡ ſapiēti nō noceṫ. Do-
lor aūt ē de leſiōe. Dolor etiā ē de nocumento. Itē tertia
rōe ſic pbat.oīs iniuria eſt alicui rei q̄ perdi pōt.ſapiens
aūt nihil p̄t pdere.oīa i ſe repoſuit. Nihil credit infortu
ne.bona ſua hꝫ i ſolido. Nihil aūt cupit fortuna q̄d non
dedit. Nulla ḡ turbatio cadit i ſapiētē.i.virtuoſū hūc eī
appellat ſapiētē. Sꝫ omē ve doloris ē turbatō.ḡ ve ñ ca
dit i ſapiētē. Uirgo aūt maria pculdubio fuit omī ſapi
ente.ſapiētior ꝛ pfectior.ḡ i ea nō fuit ve doloris. Et hoc
vtiq̄ verū ē.q̄tū ad rōem fuit i oīb⁹ ſup oēs potētias ſu
as ordiātiſſima.rōe ſupiore ſp dn̄ante inferiorib⁹ virib⁹
Uñ q̄cq̄d doloris ſuſtinuit i corpe ſm ſenſualitatē vt in
paſſioe filij.maximū totū ceſſit ei i materiā amorꝭ ꝛ gau-
dij ſm rōem. Et ſic i ea dolor maxim⁹ i paſſione filij ſm
ſenſitiuā nūq̄ ꝯtrarius fuit gaudio rōis.q̄d habebat ex
cognitōe.qꝛ ex paſſiōe filij ſeq̄baṫ d'i honor ex redempti
one humani generis. Sine ve ergo doloris i ratōe fuit.
Quāuis aūt i ceteris ſapiētib⁹ ꝛ pfectis viris h̄ aliq̄n fu
erit.vt.ſ.ſm rōem nō habuerit turbatōem vl' dolorē i ad
uerſis.nō tñ ita vniūſal'r q̄n aliq̄n turbat⁹ fuerit ꝛ obfuſ
catus ocl's rōis.etſi nō excecat⁹. Tertiū ve.ſ.pudorꝭ i-
currit hō p pctm̄. Nā i ſtatu inocētie dr̄ Geñ.ij.q̄ erant Maria fuit ſine ve pudoris . quō.
nudi ambo.ſ.adam ꝛ eua.ꝛ nō erubeſcebāt. Sꝫ p⁹ pctm̄
vidētes ſe nudos erubuerūt.vñ pp̄ter pudorē fecerūt ſibi
perizomata ad coopiendū ignominiā ſuā. Eſt aūt erube
ſcētia timor de turpi p̄ñti vl' p̄terito.cui oēs ſubijcimur
qꝛ oēs facim⁹ ꝯfuſiōe digna. ps̄.xliij. Tota die ꝟecūdia
mea ꝯtra me ē. Sꝫ ab h̄ ve fuit imunis ꝟgo maria.qꝛ ni
hil turpitudinis vnq̄ geſſit.vl' in ſe habuit nihil inordi
natōis. Q̄d aūt Amb.dicit de ea q̄ erat intēta opi vere
cūda ſermōe.vult dicere q̄ i exteriori ꝯuerſatōe oñdebat
verecūdiā oñdēs nec̄ctaria maxīe iuuenib⁹ ꝛ mlierib⁹. nō
q̄ rō eā argueret de aliq̄ turpi re p̄ñti vl' p̄terita. Ex p
te ꝯiūcti.i.aīe cū corpe repiṫ i hūano genere triplex ve.i. Ex pte cōiuncti triplex ve q̄ maria caruit.
ignorātie.culpe.ꝛ pene. Ignorātia magna ē i oīb⁹. neſcit
enī hō finē ſuū. Eccl'.ix.quo ad corp⁹.ꝛ quo ad aīam nā
ignorat diē mortis ſue.ꝛ quo pget.ad penā vl' ad gl'iaꝫ.
Et i vita.vt dr̄ Eccl'.ix. Nemo ſcit vtꝝ odio vl' amore ſit
dignus.i.ſit i gr̄a dei vl' nō. Sꝫ btā ꝟgo maria ñ ab iſto
ve fuit libera.qꝛ certa erat nō ſolū q̄ grām d'i hēbat. ſed
etiā q̄ plena gr̄a āgelo ſibi nūciāte q̄ mētiri nō p̄t. Sci-
uit enī p reuelatōem diē mortis ſue.ꝛ q̄ maximā gl'iam maria fuit ſine ve ignorātie.
ꝯſecutura eſſet. Ue culpe eſt triplex.qꝛ culpa originalis
culpa mortal'.ꝛ culpa venial'. De p̄mo Hiere.xv.ca. Ue
mihi mr̄ mea q̄re genuiſti me viꝝ rixe. Ex ꝯceptu enī cō
trahiṫ origīale cū q̄ naſcimur.cū rixa carnis ꝛ ſpūs.ꝛ ab
h̄ fuit libera btā maria.qꝛ ꝛ ſi ꝯcepta i eo vt ceteri tñ na
ta ſine eo ſcīficata i vtero. Neq̄ enī feſtis laudib⁹ celebra
retur.ſ.natiuitas ei⁹.ſi nō ſctā naſcereṫ.inq̄t b. Bern.i ſerm̄
Et ſi aliq̄ ſctī vt Ioh.bap.ꝛ hieremias fuerūt i vtero ſā
ctificati.ſꝫ nō i tāta copia gr̄e.nec ita cito. Nā infuſa aīa
in corpe pie credi p̄t q̄ eadē die fuerit ab illa culpa emū
data. Ad q̄d facit q̄d ait ps̄ loq̄ndo de ſcīficatōe taber
naculi altiſſimi.q̄d tabernacl'm nulli dubiū fuit b.ꝟgo.
Adiuuabit eā d̄s mane diluclo.adiuuit dādo ipi virgī
grām adiutricē ad vincēdū ex omi pte peccatū. Mane
id eſt i pncipio ſue aīatiōis cū recipit aīam cū luce itelle
ctus.diluculo.i.q̄citius. Ue culpe mortal' vl' actual'
plurimi incurrūt.q̄d niſi emūdetur p penitētiam a pec- maria fuit ſine ve cl'pe mortalis.
catis ceſſando ſequiṫ aliud ve eterne damnatōnis.de q̄
pōt illud Apoc.exponi.vnum ve abijt.ecce aliud ve. ve
vnum ē culpa q̄ abijt moriēdo qꝛ ceſſat q̄s peccare. Sꝫ
ſequiṫ ad illud ve eterne damnatōis.ꝛ pōt dici illō ps̄.
Tu ſcꝫ deus ꝯfregiſti capita draconū in aquis. Capita
draconū ſūt ſeptē vitia capitalia. Unde ꝛ Ioh.in apoc̄
Uidit draconē q̄ inſidiebaṫ mulieri habenti ſeptē capi-
ta. Hec capita ꝯfringuntur in aquis gratiaꝝ que fuerūt
in Maria pleniſſime.vt de ea poſſit illud intelligi geñ.
j. Cōgregationeſq̄ aquarū appellauit maria. producto
hoc nomine non correpte.plato ſm literam. Marie eniꝫ
vt ait beatus Hieronim⁹ plenitudo gratie ſe infudit. Fu
erunt ſeptē capita draconū.i.vitia capitalia confracta in
maria.ꝛ quo ad ſeipam.qꝛ nullū eorum habuit. ꝛ q̄ ad

nos ſuo merito ⁊ exẽplo ac filio ſuo. De ſeptẽplici ve pec-cati mortal' dicit Eſa.c.j. Ue gẽti peccatrici ꝑplo graui i-iquitate. ſemini nequã filijs ſceleratis. dereliquerũt deuʒ blaſphamauerũt ſanctũ iſrael. abalienati ſunt retrorſuʒ. In qua autoritate notãꝛ ſeptẽ capitalia vicia q̃bꝫ debe-tur ve eterne dãnatiõis a q̃bꝫ omino fuit maria beata. Et iõ bene ei đr. Aue. i. ſine ve hmõi. Primũ eſt viciũ gu-le. Et huic dedita gens đr peccatrix. qđ importat habi-tũ ꝑmanentẽ. Nullũ eni viciũ eſt in nob ita ꝑmanẽs vt gula habituatũ quaſi in nobis ⁊ q̃ cit⁹ exerceaꝛ. Nã pu-er tot⁹ eſt gule dedit⁹. Et q̃s eſt ille q̃ vltra metas neceſ-ſitatis nõ rapiaꝛ in cibo ⁊ potu. Qđ cũ mortale eſt ppa-ratur ei ve eterne dãnationis. ſm illud Eſa.v. Ue q̃ con-ſurgitis mane ad ebrietatẽ ſectandã ⁊c. ab h̃ maria btã libera fuit. Secundũ caput draconis eſt accidia hic ẽ po-pul⁹ grauis iniq̃tate. Nã accidia aggrauat aĩam vt nil boni agere libeat. Sʒ ve diſſolutis corde. dicitꝛ Eccli.ij. Tertiũ caput eſt luxuria. Et hec eſt ſemen nequã. q: ne-quiter effundit ſemẽ. Sʒ ve q̃ opulẽti eſtis in ſyon. qui laſciuitis in ſtratis veſtris. habeꝛ Amos.vj. Quartum caput eſt auaricia. Et dediti huic vicio ſunt filij ſcelerati Auaricia eni nil ſceleſti⁹. Sʒ ve his q̃ ꝯgregant auarici-am inq̃t ꝓpheta. Quintũ caput eſt ſupbia. Et hi ſunt q̃ dereliquerũt deũ. Per nullũ etiã viciũ recedit q̃s a deo. ⁊ bellat ꝯtra eũ ſicut ꝑ ſupbiã. Sed ve corone ſuperbie ſcribiꝛ in Eſa.c.xxviij. Detracta eſt ei ad inferos ſupbia tua. Sextũ caput eſt ira. ꝑ hãc homices peſſimi blaſphe-mauerũt ſanctũ iſrael. Sed dixit Eccl.ij. Ue his q̃ per-diderũt ſuſtinentiã. i. patiam. victi ab ira. Septimũ ca-put eſt inuidia. Inuidi aũt abalienati ſunt a deo retro-ſum. De⁹ oĩa ſua bona cõicat. inuidus aũt dolet ꝙ ali-quis extra ſe habeat bona vnde alienus a ꝯditionibus dei. Sʒ dicitꝛ in ep̃la iude Ue his q̃ abierunt in viã cha-yn ⁊ chore. Judic ij. Hi ex inuidia mori ſunt ꝑmus ꝯtra abel. alter ꝯtra moyſen. Ab oĩbꝫ his fuit libera maria Nã abſtinẽtie dedita vt oſtẽdit beat⁹ Ambro. Ab acci-dia libera cui⁹ ſpũs exultauit ſemꝑ in dño opata. A lu-xuria aliena q: ꝟgo. Auaricie neſcia. que oĩa ſua com-municauit paupibꝫ. Cõtra ſupbiã humilima. q: reſpe-xit humilitatẽ ⁊c. Nil in ea ire. q̃ inter oĩes mitis. vt in paſſione filij. Inuidia nunq̃ʒ in ea q̃ ſalutẽ oĩm ſemper optabat. De ve culpe venialis cui debeꝛ pena purgato-rij ſi nõ purgaꝛ. poteſt intelligi illud Michee ꝓphete.ij Ue vobis q̃ cogitatis inutile Nã cogitatões inutiles cõ-muniter ſunt venialia peccata. Sed ab oĩ culpa actu-ali mortali ⁊ veniali fuit libera virgo maria. de quibus legiꝛ b. Aug⁹. cũ ait in li. de natura ⁊ gratia. Cũ de pctis agitur nullã ꝓrſus volo de ea habere mentionẽ. Ea exce-pta oĩes ſancti ⁊ ſancte cũ venirẽt cũ Johe euangeliſta ſanctiſſimo dicerẽt. Si dixerim⁹ q: peccatũ nõ habem⁹ actuale. ſaltẽ veniale ꝑpetratũ. ipi nos ſeducimus. ⁊ veri-tas in nobis nõ eſt. Ue tertiũ. ſ. pene eſt ꝯſequẽs ex pec-cato. penitudo q: ꝯſciẽtia remordet de mala. iuxta illud b. Aug⁹. in li. ꝯfeſſionũ. Juſſiſti dñe. ⁊ ſic eſt vt oĩs inor-dinat⁹ anim⁹ ipe ſiʒ ſibi pena ſit. Et pbs in ethi. Oĩs mal⁹ impleꝛ penitudine. Uel etiã ve pene. eſt inclinatio ad alia mala ꝑpetranda. Uñ Gre. Peccatũ qđ ꝑ penitẽ-tiam nõ deleꝛ mox ſuo põdere ad aliud trahit. Et licet ꝑ baptiſmũ fomes peccati. i. inclinatio ad maluʒ minuaꝛ. vt nõ dñetur. nõ tñ extinguiꝛ q̃n incitamentũ ad illđ ſe-pe exurgat. De quo ve pene põt intelligi illud Michee. Ue eis q: receſſerũt a me. ſ. peccãdo. Sed ab hmõi fuit immunis b. virgo maria. q: cũ nullũ cõmiſerit peccatuʒ nõ habuit penitudinẽ de eo. nec aliquã inclinatiõem ad malũ. Tota pulcra es de ea đr in cãticis. iiij. ca. ⁊ macula nõ eſt in te. Apte ergo ei dicitꝛ. Aue. id eſt. ſine ve ignorã-tie culpe ⁊ pene ꝑdictis

Maria fuit ſine veniali culpa

Fuit beata maria ſi- .§. VI.

ne ve qđ ꝯtingit oĩbꝫ matribꝫ. Uñ dñs ihs. Ue ꝑgnãti-bus ⁊ nutriẽtibꝫ. Math. xxiiij. Eſt aũt iſtud ve triplex i matribꝫ. ſ. dãnificẽtie. indigẽtie. afficiẽtie. Damnũ auteʒ triplex incurrit femina cũ mater efficiꝛ. ſ. quia in ꝯceptu ꝑdit virginitatẽ theſauꝝ irrecupabilẽ. Poſt cõceptũ ve-nuſtatẽ ⁊ ſanitatẽ. Nõ eni mulieres grauide apparẽt ita pulcre vt ꝑus nec ſane. q: ſubijciunꝛ multis alteratõibꝫ ꝓpter cõceptũ. In partu aũt ꝑdunt hominũ ſocietatem. Nõ eni poſſunt viri accedere ad eas. ſʒ ab hmõi fuit li-bera ꝟgo maria. Nã in ꝯceptu nõ amiſit virginitatẽ. ſʒ aucta eſt puritas ei⁹. Rubũ quẽ viderat moyſes incom-buſtũ cõſeruatã agnouim⁹ tuã laudabilẽ virginitatẽ dei genitrix canit eccl'ia. Pulcritudinẽ nõ minuit ex ꝯceptu imo ita eſt adaucta pulcritudo ei⁹ ꝙ Joſeph non cogno-uit eã donec pepit filiũ. q: vt dicit glo. tãtus ſplẽdor tan-ta pulcritudo exibat ab ea vt facie ad faciẽ nõ fixe poſſʒ aſpicere in eam. ⁊ merito q: ſplẽdor eterne glĩe erat in ea Nec tñ hoc alijs apparebat. In partu nõ ꝑdidit hoĩum ſocietatẽ ſʒ paſtores eã viſitarũt ⁊ paulopoſt reges thar-ſis ſancti magi. Itẽ matres incurrũt ve indigẽtie. Nam ad cõcipiendũ indigẽt cõpare. i. viro ex quo cõcipiant. Poſt ꝯceptũ egent q̃ete. In partu obſtetricatõe. Sʒ ab hmõi ve libera fuit btã maria. q: nõ virili ſemine ſʒ my-ſtico ſpiramine ꝟbũ dei factũ eſt caro de ꝟgine Maria Quod eni in ea natũ eſt. inq̃t angel⁹. i. ꝯceptũ de ſpũſã-cto eſt. Math. j. id eſt ope ſpũſſancti. Nõ eguit quiete. q: nõ ex eo debilitata ſʒ roborata fuit. vñ ⁊ ſubito abijt in montana ad viſitandũ elizabeth ⁊ ſeruiendũ ei i ꝑtu eius vt dicit Hiero. Nulla eni obſtetrix. nulla obſequia mulierũ. Eſa. Germinãs germinabit. ſ. virgo pariet leta-bunda. i. laudãs circũſtantibꝫ angelis ⁊ canentibꝫ Glĩa in excelſis deo. Tertio matres incurrũt ve afficiẽtie. quia afficiunꝛ in ꝯceptu libidine. in portãdo in ventre graue-dine in partu maximo dolore. Sʒ beata maria ſine hu-iuſmodi ve fuit. Nã cõcepit ſine libidine. Uñ angelus. Uirt⁹ altiſſimi obumbrabit tibi. i. refrigeriũ ꝓſtabit. vt ſine ardore alicui⁹ libidinis ꝯcipiaſ. ſine grauamine filiũ in vẽtre portauit. Eſa. Ecce dñs. aſcẽdet ſup nubẽ leueʒ. Nubes ẽ ꝟgo maria q̃ grauamẽ in portãdo nõ habuit ⁊ ipa ſola pepit ſine dolore ſaluatorẽ ſeculi.

Maria ſine ve tri-plici com-muni oĩ-bus matri-bus.

Ue qđ eſt ſpeciale .§. VII.

feminis eſt triplex. ſ. ſterilitatis in ꝟginibꝫ. ſubiectiõis et corruptiõis in ꝯiugatis. deſolatiõis in viduis vt đ ſe pʒ Sed beata maria in quolibet ſtatu fuit ſine tali ve. Nã virgo fuit cũ fecũditate diuine ꝓlis. Cõiugata fuit ſine corruptiõe. q: ipſa cũ ſponſa in virginitate ꝑmãſit libe-ra. ab eo qđ de alijs dictis eſt feminis. Sub viri ꝑtãte eris. Geñ. iij. nõ eni fuit ſubdita ioſeph. ſʒ ipe ei. q: ⁊ fili⁹ dei ſubdit⁹ erat ei. Uidua poſtea. ſʒ non deſolata. ſʒ filio naturali aſſociata ⁊ poſt mortẽ ei⁹ filio adoptiuo Johi. Ergo aue. i. ſine omni ve.

De nomine virginis Capitulũ. iiij.

Nomẽ virginis Ma-

ria. Luc. j. Hoc aũt propriũ nomẽ virginis an-gelus in ſalutatiõe reticuit ſed eccl'ia addidit. In quo poſſet videri alicui erratũ. vel ab angelo nomen ipm omittẽdo. cũ tamẽ in ſalutatõe ſoleat nomẽ ſalutati exprimi. vel ab eccleſia nõ videtur recte factũ addẽdo ꝟ-bis ſacre ſcripture cũ domin⁹ mandauit in Deuterono-mio. Non addetis verbis his quicq̃ʒ ne minuetis. Et Johes Apoc. vlti. ait. Si quis appoſuerit ad hec. ſ. ver-ba. apponat ei deus has plagas. que ſcʒ ſunt i iſto libro. Sed ad hec rñdetur ꝙ a nullo erratum eſt ſʒ rectiſſime

factum eſt. Angelus enī digniſſime ſalutando noue dignitatis nomīe ſalutauit. vt ꝑ mutatōem nomīs mutatio ſtatus figuraret̄ ⁊ eminētia dignitatis. Qn̄ enī quiſ aſſumit̄ ad magnā dignitatē. mutat̄ nomē. vt in papa. qđ ⁊ dn̄s ieſus fecit de pe. dicens. Tu vocaberis cephas id eſt petrus. Angelus ergo de ꝓprio nomīe qđ ē maria mutauit nomē dicēs gr̄a plena. hoc aūt nomē quod eſt gratia plena. huius circumlocutio eſt tantū ꝓprij nomīs beatiſſime virginis ⁊ pſone ipius. qđ nulli alij ↄuenit. ꝓpric. nec deo. nec creaturis. ſed quod plenitudo gratie intelligitur ſuſceptiue. Cōſtat enī ꝙ deus nō eſt gratie ſuſceptiuus. ſed datiuus. Nulla autē pura creatura ē plēa gratie ſuſceptiue. preterq̄ȝ beata virgo. que tantuȝ ſuſcepit ꝙ pura creatura magis ſuſcipe non potuit. Unde h̄ ei ita ꝓprium fuit ꝙ nulli alij ↄuenit. Ideo angelus ei h̄
Eccl'ia hoc nomē addidit. ſup plē maria nomen impoſuit. dicēs. gratia plena. Eccleſia tamen addendo ad gratia plena maria non errat. vel indecenter agit q2 nō apponit ad v̄ba ſcp̄ture aliquid falſum vl' contrariū ei. q̄d ꝓhibetur ꝑ autoritates ſ̄ inductas. Naȝ ꝑ id qđ dicit cū angelo gratia plena. qđ nomē exp̄mit ſuaȝ dignitatē. ⁊ ꝑ quod addit maria intēdit eā inclinare ad noſtrā neceſſitatē ſubleuandam. Ipſa enī que eſt gratia plena ꝑ influentiā diuine bonitatis. data eſt nobis ſtella maris. que eſt interp̄tatio marie. vt ei⁹ plenitudo gr̄e in nobis ſuppleat defectū culpe in via. Et ip̄a ſtella in firmamēto glīe fixa. nos naufragos de ſtatu miſerie traducat ad portū ſalutis eterne. Et ideo apte dicit̄ Aue maria. Nomē virginis inquit euangeliſta maria. Nō in datiuo dicit nomen virgini. ſicut dixit de ioſeph. Cui nomē erat ioſeph. Nā Joſeph ex ſponſalib⁹ cū maria. acquiſitū eſt ſibi ⁊ datum augmentum virtutū. Sed in genitiuo dicit̄ nomē virginis maria. que ſignificat poſſeſſionē. nō enī tūc ei datū fuit vt eſſet ſtella maris ſed iam poſſedit ⁊ in hoc nata fuit vt oēs illumīaret p̄cedentes ⁊ ſequētes. q2 niſi ꝑ fidem verbi incarnati vl' incarnandi de hac virgine explicitam vl' implicitam nll'i ſalus extitit. Satis veriſimile eſt ꝙ cū mulieres nō circumciderent̄ ſȝ mares. in q̄ circūciſione octaua die natiuitatis ſue celebrata imponebat̄ ei nomē feminis ip̄is de die ſue natiuitatis nomē imponeret̄. Et ſic die qua nata eſt impoſitū ē ei nomē maria à parētib⁹ ſm angelicā reuelatōnem. de q̄ ſtella oriūda ꝓphetauit Balaam dicēs. Orietur ſtella ex iacob id eſt virgo maria ex genere iacob. Numeri. xxiij. ⁊ in feſto natiuitatis eius canit eccl'ia. Stella maria maris hodie p̄ceſſit ad ortum. Recte igit̄ nomē virginis Maria. Nomīa enī imponūtur reb⁹ ſm ꝓprietatē eaꝝ. Et quia virgo iſta habet ſimilitudinē ad ꝓprietatē ſtelle maris. iō nomē eius maria. qđ interp̄tatur ſtella maris. vt declarabitur. ideo nomē eius maria. Ubi tria notant̄ circa h̄ nomen.

Primo nominis interpretatōnem explicandam.
Secūdo nominis deriuatōem adaptandaȝ.
Tertio nomīs literatōem appriandam.

Quātū ad primum .§.I.

De interpretatōe nomīs maria. Sciēdū ꝙ maria interp̄tatur domīa vel illumīata ſeu illuminatrix. Ac etiā ſtella maris ſm btm̄ Hiero. in lib. interp̄tationū. Ip̄a enī domīa oīm cū fili⁹ ei⁹ ſit dn̄s vniuerſoꝝ. Ip̄a illumīata a deo. vt luna a ſole. ⁊ plena omnium illumīatōnū celeſtiū. Ip̄a illumīatrix oīm electorū. Unde canit eccl'ia Solue vincl'a reis. pfer lumen cecis. merito. ſ. ⁊ interuētu. Stella quoq̄ȝ mariſ. Aue mariſ ſtella ei dr̄. ⁊ ſup hac interp̄tatōe alijs omiſſis diffuſi⁹ tractemus. Unde btūs Bern̄. ſup miſſus eſt. Loquamur de hoc nomīe maria qđ interp̄tat̄ ſtella maris. ⁊ matri virgini valde ↄuenienter adaptatur. Ip̄a ſiquidem ſyderi ↄuenientiſſime compatur. q2 ſicut ſtella ſine ſui corruptōe p̄fert radiū. Sic virgo maria ſine ſui violatōe edidit filium. Nec ſyderi radius ſuā iminuit claritatē. nec fili⁹ marie ei ſuā integritatē. Ip̄a nam q̄ȝ eſt nobilis illa ſtella orta ex iacob. cuius radius totū orbē illuſtrauit. cui⁹ ſplendor etiā p̄fulget in ſupnis. in inferos penetrat. terras etiam pluſtrās ⁊ calefaciēs mētes. magiſq̄ȝ corpa. fouet virtutes ⁊ excoquit vitia. Ip̄a ſiquideȝ p̄clara ⁊ eximia ſtella ſup hoc mare magnū ⁊ ſpacioſum. neceſſario eleuata. micās meritis. illuſtrās exemplis. O quiſquis intelligis in huius ſcl'i pfluuio magis inter p̄cellas ⁊ tempeſtates fluctuare. magiſq̄ȝ p terra ambulare. ne auertas oculos ab huius ſedi ſyderis fulgore. ſi nō vis obrui p̄cellis. Si inſurgant venti tentatōnū. Si incurras ſcop'los tribulationū reſpice ſtellā. voca mariā. ſi iracundia aut auaricia. aut carnis illecebra nauicl'am ↄcuſſerit mentis. reſpice ad mariā. Si criminū immanitate turbatus conſciētie feditate ↄfuſus. iudicij terrore. baratro deſperatōis incipias turbari vl' abſorberi ⁊ triſtari in piculis. in anguſtijs in reb⁹ dubijs mariā cogita. mariā inuoca. nō recedet ab ore. nō recedet a corde. Et vt impetres oratiōis eius auxiliū nō differas ↄuerſatōis eius exemplū. ip̄am ſequēs nō deuias. ip̄am cogitās nō erras. ip̄a tenente nō corruis. ip̄a ꝓtegente nō metuis. ip̄a duce nō fatigaris. ip̄a ꝓpicia ꝑuenis. Et ſic in temetip̄o experiris. q2 nomē virgīs maria. i. ſtella maris. Conuenient⁹ aūt dr̄ v̄go Maria ſtella maris. ⁊ ei aſſimilat̄ ꝓpter ſex ↄſideranda in ſtella illa. vi3. ſubſtātiā. quātitatē. qualitatē. ſitū. ſtatū ⁊ effectū. maria dr̄ ſtella maris propt̄ ſex. Et q̄tū ad ſubſtantiam ſtella illa celeſtis incorruptibil'. ⁊ origo lucis q̄ tamē ↄueniūt ⁊ alijs ſtell'. Sic v̄go Maria fuit celeſtis ↄuerſatōne. vt completius dicere poſſet cuȝ ap'lo. Noſtra ↄuerſatio i cel' eſt. ad Phil'. iij. Incorruptibilis fuit mente ⁊ corpe. Nā vt dicit Anſhelm⁹. Ea puritate decuit vt niteret qua maior ſub deo nequeat reperiri. Origo fuit lucis. Nā vt canit eccl'ia. Angelus conſilij natus eſt de virgine. Sol de ſtella qui illumīat omneȝ hominē venietē in hūc mūdū. Quātū ad equalitateȝ ſtella illa eſt ſupior. clarior. ⁊ vtilior. q2 eſt in ſupremo poli. ideo ſupior. ⁊ beata maria eſt ſupior omniū ſctōꝝ ⁊ angeloꝝ. deo propinquior. clarior eſt virginitate. Et etiam beata maria ſemꝑ rutilans. ſemꝑ clara in fide fuit. Omnes alie ſtelle. i. ap'li ⁊ Marie ceciderūt amittētes lumē fidei diuinitatis chriſti. Ip̄a nunq̄ȝ etiā in paſſione eius. Util' eſt valde ſtella maris fecūditate. Et quis ſanct⁹ vl' ſancta vtilior nobis hac v̄gine. que nobis genuit deum pariter ⁊ hoīem oīm ſaluatorem. Quantū ad q̄titatem ſtella maris eſt minima in apparētia nobis ſed maxima in ſeipſa. Sic btā maria maxima in ſanctitate i ſe ſed minima in ſui mēte ꝓpter maximā humilitatem. q2 reſpexit humilitatē ancille ſue. ait Luc. j. c. Humil' i cordē totū deo tribuens. humil' in ore ſeu locutōe. cuius ſignū rariſſima ⁊ breuis locutio eius. Humilis in ope ſeruiēs cognate in partu loco ancille ip̄a que erat domina angeloꝝ. Quantū ad ſtatū ſtatus ſtelle eſt quaſi ſine motu q2 eſt vicina polo. ita modicus eſt circumitus eius vt videat̄ nō moueri. Eſt ſine occaſu q2 nō occidit nob̄ vt alie ſtelle. ⁊ ſine errore. Sic beata maria eſt ſine motu inconſtantie nunq̄ȝ turbata. Nā qđ dr̄ turbata in ſermōe āgeli nō fuit illa turbatio ire ſed admiratōis in tāta laude ex humilitate. Sine occaſu fuit alicuius peccati. Nam ⁊ ſi ſepties in die cadit iuſtus. vt ait Salomon ꝓuerb. ſ. venialiter. ⁊ igitur in die gratie remanens hec nūq̄ȝ cecidit. Fuit ſine errore ignorātie eoꝝ que ꝑtinēt ad ſalutē. vnde ⁊ dr̄ mr̄ agnitōis. Eccl'i. xxiiij. Quātū ad effectū ſtella illa attrahit ferꝝ ad calamitam. ſua luce nautas dirigit ⁊ eſt ↄtra aquilonem. Et btā maria ꝑ inſertam ſibi miſericordiā attrahit peccatores ad celū ꝑ penitētiaȝ quā eis ꝓcurat. naufragātes in pelago huius mundi ad portuȝ

ſalutis dirigit. Vñ canit eccl'ia. Ad te pia ſuſpiramus. Si nõ ducis deuiam⁹. En ad te ꝯfugim⁹. Et etiã ꝯtra aquilonẽ .i. ꝯtra diabolũ nobis aduerſantẽ. Iuxta illud Hiere. j. Ab aquilone pandet̃ om̃e malũ. Sʒ tu nos ab hoſte ꝓtege. ⁊ in hora mortis ſuſcipe ei dicim⁹. Quantũ ad ſitũ dĩc exiſtens ꝙ eſt vna ſtella infima q̃ polus appellat̃. ꝑ quẽ locũ mũd⁹ ipe extimat̃ verſari. Quod nulli pure creature videt̃ poti⁹ conuenire. q̃ʒ beate marie. ſcʒ mundũ circa ipam ꝟſari. Ad ipam eni reſpicere vident̃ vniuerſi ſuperi vt reſtaurent̃. Inferi vt de limo liberent̃. Qui in mũdo ſunt vt iuſtificent̃. q̃ añ nos fuerũt ꝓphe. vt verificent̃ in ſuis ꝓphetijs de incarnatiõe filij. q̃ in pñ ſenti ſunt vt ſubleuẽtur a tãtis miſerijs. q̃ futuri ſunt vt ſaluent̃. Dicit̃ aũt ſtella maris nõ ſtella celi vł nauis maris. q̃ꝛ exiſtẽs ipa in ſtatu celeſtis prĩe vt ſtella in celo. ⁊ ñ in pelago inq̃etudine pleno vt nauis dirigit nos ĩ ſtatu vie q̃ ſum⁹ in mari. ⁊ iõ ſtella maris nõ celi.

Quantũ ad ſecundũ .§. II.

De deriuatiõe h⁹ noĩs maris.

ꝑncipale deriuat̃ h̃ nomẽ a mari. Et hoc aptiſſime quia ſicut om̃ia flumĩa in mare intrãt ⁊ mare non redundat. Eccl. j. ita in maria om̃es aque grãꝝ q̃ fuerũt in alijs ſãctis vt fluuijs. intrauerũt in maria ꝟgine. ⁊ tñ iſtud mare plenũ om̃i grã nõ redũdauit. excedẽs terminos ſuos in aliquã elatiõem vel iactantiã. Vñ ⁊ beat⁹ Hiero. in ſermone. Ceteris ſanctis ꝑ partes collata ẽ grã. Marie ꝟo plenitudo grẽ ſe infudit. Mare aũt dr̃ quaſi amarum. Fuit aũt btã maria mare amaꝝ in ꝯuerſatiõe amara .ſ. ꝑfecta ſenſuũ mortificatiõe. Nulla ei pura creatura mortificauit ita ſenſus ſuos ab omni vanitate ⁊ curioſitate vt ipa. Cũ tñ vt dr̃ Eccl. j. nunq̃ʒ ſatiabit̃ oculis viſu nec auris auditu. Et ſic de alijs ſenſibꝫ erga ſua obiecta. Et inde mors peccati intrauit ꝑ feneſtras noſtras ſenſuuʒ. q̃ꝛ nõ claudunt̃ vt oportet. Vñ ⁊ beata maria aſſimilat̃ mirre amare. q̃ ꝯſeruat a corruptione. quaſi mirra electa ait ipa dedi ſuauitatẽ odoris. Eccl'i. xxiiij. Maria ꝟo mare amariſſimũ fuit in paſſione filij. Nã vt ait Damaſce. Part⁹ dolores fuerũt ei reſeruati. In partu igit̃ naturali pepit ſine dolore ſaluatorẽ. imo cũ ſũmo gaudio. Sʒ in partu ſpũali. cũ ſcʒ parturiuit nos deo. attẽdite ⁊ videte ait ſi eſt dolor ſicut dolor me⁹. Tren. j. Sicut ergo ex primo partu dr̃ maria q̃ſi ſtella maris. q̃ꝛ ſic ſid⁹ radium ꝓfert ꝟgo filiũ. pari forma ſine dolore ſine corruptiõe. Sic in ſecũdo partu dr̃ maria mare amarũ. vt ſcʒ mater miſericordie affuit patri miſericordiaꝝ in oꝑe ſumme miſericordie. ⁊ dolorẽ paſſionis ſecũ ſuſtinuit. Nã ipi⁹ aĩam ꝑtranſiuit gladi⁹ doloris immẽſi excedẽtis oĩm martyꝝ dolorẽ. vt ait beat⁹ Bern. Et ſic adiutrix facta eſt nr̃e redemptiõis ⁊ mr̃ noſtre ſpũalis generatiõis. Et de h̃ duplici partu ꝟginis dr̃ Eſa. vi. Anq̃ʒ parturiret peperit. ⁊ añq̃ʒ veniret part⁹ ei⁹ pepit maſculũ. Quis audiuit vnq̃ʒ tale aut q̃s vidit huic ſimile pepit ꝑmo btã maria ſine dolore ⁊ pepit maſculũ filiũ ſuũ ꝑmogenitũ quẽ pannis inuoluit. parturiuit poſtea iuxta crucẽ. dolorẽ imenſum ſentiẽdo cũ filio in cruce nõ vnũ ſed multos filios. q̃ redempti ſunt a dño. ſimul q̃ʒtũ ad ꝟtutẽ cauſe. nõ ſił q̃ʒtũ ad eſſe. ſʒ diuerſis tꝑibꝫ q̃ʒtũ ad applicatiõeʒ effect⁹ ipſi⁹ paſſionis. Quis vnq̃ʒ audiuit tantũ gaudiũ vt in ꝑmo. Quis vidit tantũ dolorẽ vt in ſecũdo partu. Certe null⁹. Fuit aũt figurata hec .ſ. maria quantũ ad nom̃ in maria ſorore moyſi ⁊ aaron. Illa ei trãſito mare rubro cecinit cũ magno gaudio. Cantem⁹ dño glorioſe. Et iſta maria nõ ſolũ mater ſʒ ⁊ ſoror affectu ⁊ natura ſũmi ſacerdotis Ihu xp̃i. ⁊ ducis ꝓpł'i iſrael. ꝓpł'i fidelis. poſt ꝑmam natiuitatẽ in vtero. intelligẽs in ſui initio ꝓſtratũ pharaonẽ ĩfernalẽ cũ ſuis dõ grãs agẽs dixit. Magnificat aĩa mea dñm. ſʒ in mari rubro paſſiões filij cogſcens mortẽ noſtrã ꝑ mortẽ filij deſtructã. ⁊ dyabolũ ꝓſtratuʒ in reſurrectiõe filij ꝓ nr̃a liberatiõe mẽte dño decantauit grãs agẽs. ⁊ ad h̃ oẽs inuitãſ. ⁊ amaricatos ꝑ pñiam ex amaritudine pctõꝝ. egrediẽtes ad iter⁹ ſalutẽ ſuſcipiẽs

Quantũ ad tertium .§. III.

De ſignificatiõe h⁹ noĩs maris.

Ex ſignificatiõe litteraꝝ h⁹ noĩs elicit̃ ſublimitas eius. Quinq̃ʒ eni ſunt littere hui⁹ nominis Maria.

Et ſignantur ꝑ hoc ꝙ eſt

- Mater vniuerſorum
- Archa theſaurorum
- Regina celorum
- Iaculum inimicorum.
- Aduocata peccatorum

Maria ẽ mater nõ tm̃ q̃druplici ꝓprietate materni.

Primo eſt mater vniuerſoꝝ. Iuxta illud Sap. vij. Om̃ eſt mr̃. Qd̃ Albert⁹ ſuꝑ miſſus eſt exponit d̃ ꝟgine maria ſubdẽs. Quia mr̃ reſpectu filij habet q̃ttuor ꝓprieta tes que ſunt. genitura. cura. ꝓritas ⁊ dignitas. Et genitura ꝑmo quidẽ mr̃ eſt omniũ. q̃ꝛ vnũ hoĩem genuit. ſcʒ xp̃m. ⁊ om̃es regenerauit. Pepit eni filiũ ſuũ ꝑmogenitũ xp̃m corꝑaliter. Alios aũt om̃es ſanctos ſpũaliter. Ipſe eni Ihs nõ cõfundit̃ electos ſuos ap̃ł'os vocare fratres ꝑ pſ. xxj. dicẽs. Narrabo nomẽ tuũ fratribꝫ meis. Nã ꝑ ꝯceptũ ei⁹ ⁊ ꝑtum ex ipa ꝟgine caro ⁊ frater nr̃ eſt. vt ſit ipe ꝑmogenit⁹ ſcʒ dignitate in multis fratribꝫ. ſcʒ oĩbꝫ ſanctis q̃s ſanctitate ꝓcellit. Nec obſtat ſi dicat̃ ꝙ filius eſſe nõ poteſt añ matrẽ. Sʒ multi ſancti fuerũt anteq̃ʒ virgo eſſet in mũdo ꝯcepta vel nata. vt patet de om̃ibꝫ patribꝫ veteris teſtamẽti. ergo videt̃ ꝙ reſpectu illoruʒ non poſſit dici mr̃. Sʒ rñdet̃ ꝙ hoc eſt veꝝ in eſſe nature ꝙ fili⁹ nõ poſſit eſſe ante prẽm vel mr̃em in tempore. In eſſe aũt grẽ non repugnat. om̃es ſancti q̃ fuerũt ante xp̃m ſalui fuerũt ⁊ grãm receperũt ꝑ fidẽ verbi incarnandi de virgine maria. explicatã vel ſaltẽ implicatam. de cui⁹ plenitudine om̃es ſancti receperũt. Sicut ḡ regeneratio ſpũalis. ꝑ quã ſcʒ habet̃ eſſe grẽ q̃ ad ſctõs noui teſtamẽti. eſt ꝑ fidẽ viuã verbi incarnati de virgine. ita q̃ ad ſanctos veteris teſtamẽti erat regeneratio in eẽ ſpirituali ꝑ fidẽ incarnãdi de ꝟgine. Que incarnatio fuit ĩ ꝟgine. Hoꝝ igit̃ omniũ regeneratoꝝ ſpũaliter ꝑ gratiaʒ virgo mr̃ eſt. Itẽ ⁊ angeli cũ recipiãt illuminatiõem. ꝑfectionẽ ⁊ beatificatiõem a Ihu. Nã ipe eſt in quẽ deſiderãt angeli ꝓſpicere. j. Pe. j. Et ꝑ ipm oĩa reſtaurant̃ in terra ⁊ in celo. ḡ ⁊ angeli recipiũt quoddã eſſe glĩe a beata ꝟgine. Quicq̃d aũt eſt cauſa cauſe. eſt cauſa cauſati. Sʒ beata maria eſt cauſa ieſu q̃ꝛ mr̃ eius. ḡ ⁊ cauſa eſt aliq̃ mõ glĩe angeloꝝ. vt apte dicat̃ mr̃ eoꝝ. Cũ etiã ipa dicatur ab eccl'ia mater grẽ et mr̃ miſericordie. ⁊ grã ꝑducat ad glĩam ⁊ cauſa ſit ei⁹. ſequit̃ ꝙ omniũ q̃ ſunt in glĩa ſanctoꝝ. etiã q̃ eã ꝓceſſerũt tpe. in glĩa ꝯſequẽda mater eſt.

Omniũ regeneratoꝝ ꝑ grãm Maria ẽ mr̃.

Secũdo eſt mr̃ noſtra cura. q̃ꝛ in vno nobis genuit. quicq̃d ad hãc vitã vel futurã nobis neceſſarium fuit. Vñ ipa dicit Eccl. xxiiij. A generatiõibꝫ meis adimplemini. i. a bonis q̃ generant̃ ⁊ ꝓfluunt a filio a me genito. Et ſicut de ſapĩa dei dr̃. Ipi eſt cura de omnibꝫ. ita de ꝟgine mr̃e ſapiẽtie dici poteſt ꝙ curã habet de omnibus. In cui⁹ figurã eleazar ꝓcurator abrae poſtularet a Rebecca ꝟgine pulcerrima. vt potũ ſibi daret. Nõ ſolum ei obtulit potũ aque ſʒ ⁊ camel'i ſuis. Sic ꝟgo pulcerrima mẽte ⁊ corꝑe. nõ ſolũ curã hʒ de electis rõne vtentibꝫ vt ſitiẽtibꝫ ꝓcuret aquã grãꝝ. ſʒ etiã pctõribꝫ curã habʒ vt aĩalibꝫ irrationalibꝫ. nõ potẽtibꝫ nec deſiderãtibꝫ aquã grãꝝ ꝓcurat. Tertio dignitate q̃ʒ eſt mr̃. q̃ꝛ ꝑmogenita ẽ añ oẽm creaturã. Nobilior eni eſt ⁊ ꝑfectior grã ⁊ glã oĩ pura creatura. Qd̃ aũt eſt ꝑmũ in vnoq̃ʒ genere. eſt q̃ſi cauſa alioꝝ. Sic charitas q̃ eſt excellẽtiſſima ꝟtutũ. dr̃ mr̃ ꝟtutũ. ita ⁊ ꝟgo maria excellẽtiſſima creaturaruʒ dr̃

mater earũ. Nõ ſolũ aũt ſpũaliũ ſed ⁊ rerũ corꝑaliũ mater dici poteſt. Om̃is eni creatura inquit apl's ad Roma. viij. ingemiſcit ⁊ parturit vſq; adhuc expectãs reuelationẽ filioꝝ dei. i. glĩficatõem ſctoꝝ in aĩa ⁊ corꝑe qḋ erit ĩ fine mũdi. qꝛ ⁊ tũc creatura corꝑalis inſenſibilis innouabitur liberata a corruptõe vt elemẽta. ⁊ motu vt corpora celeſtia. Unde ⁊ Jo. apo penul. dicit ſe vidiſſe celoſ nouos ⁊ terrã nouã. i. ĩnouatã. que ĩnouatio fit ꝑ chriſtum Iuxͣ illḋ Apoc. Ecce noua facio oĩa. Uñ ſicut be. maria mater eſt chriſti. ita ⁊ innouationis ⁊ creaturaꝝ innouataꝝ mater merito dici pt. Prioritate etiã dr̃ mr̃ ꝑoritate. ſcʒ p̃deſtinatõis. Jpa eni añ ſecl'a p̃deſtinata eſt. vt eſſet ꝑncipiũ ex quo recreandũ fuit om̃e creatũ. ⁊ ſic dr̃ de ea. Prouerb. viij. Dñs poſſedit me ab initio viaꝝ ſuarum. id eſt in ꝑncipio opeꝝ ſuoꝝ. vt ſim ꝑma oĩm iuaꝝ creaturarũ que pure creature ſũt. Et cũ eo erã cũcta cõponẽſ ſcʒ recreãdoq̃ ꝑ culpã quaſi deſtructa erãt. Unde ⁊ beatus Berñ. Merito o dña reſpiciũt in te oculi vniuſe creature in qua ⁊ ex qua benigniſſima manus dei quicq̇d creauerat recreauit.

maria eſt mr̃ reꝝ cũ creaꝝ ⁊c. q̃ modo.

Secunda litera eſt .§. IIII.

Aet ſignificat qꝛ eſt archa theſauroꝝ q̃ figurata eſt ĩ archa tabernacli de qua dixit dñs ad moyſe Exo. xxv. Fac tibi archã de lignis ſethiz. q̃ vtiq; archa deaurata erat intus ⁊ foris. Et erãt ĩ ea vrna. mãne. tabule legis. ⁊ virga aaron que fronduerat. Ligna ſethim de quibꝫ fabricata erat archa ſunt ligna imputribilia. ⁊ ſignificat theſaurũ virginitatis in ſummo que in ea fuit. Caſtitaſ eñi eſt ille theſaurus. de quo ait apl's. ij. Corin. iiij. habemus theſaurũ iſtũ in vaſis iſtis fictilibꝫ in corꝑibꝫ. Maꝫ in angel' que nõ hñt corpus virginitas non ẽ virtus. qꝛ hoc hñt a natura nõ a pugna cũ gratia. Eſt aũt tãti valoris iſte theſaurus. vt dicat ſapiẽs Eccl. xxvj. Nõ eſt digna põderatio aĩe ꝯtinẽtis. qui theſaurus ſi ſemel amittitur nunq; recupaẽ quo ad ꝑmiũ aureole. Et lʒ ſm phꝫ in eth. dicaẽ incõtinẽs. vñ ⁊ vitioſus q̃ ſuſtinet pugnam carnis ⁊ seducitẽ ac ſupaẽ. ſ. ꝯſentiẽdo ꝯcupiſcẽtijs. Continẽs aũt ⁊ virtuoſus. q̃ etſi ſuſtinet tentationes carnis. nõ tamẽ deducitur ſed reſiſtit. Inſenſibil' aũt qui nõ ſuſtinet huius ſtimulos vñ nec deducitẽ. Hoc ẽ veꝝ ſm naturã ⁊ coẽm grãm. Sed in virgine ꝑ grãm ſpecialem. ñ ꝑ inſenſibilitatẽ que ẽ vitiũ. hoc habuit. vt cũ eſſet ĩ carne nõ ſentiret ſtimulos aliquos ⁊ motus etiã ꝑmos carnis. nec aliquã inclinatõem ad malũ. Et iſta archa deaurata intus ⁊ foris. qꝛ plena caritate. Btũs Hierõ. in ſermone ḋ aſſumptõe eius ait Totã incãduerat eã diuinꝰ amor vt nihil eſſet in ea quo mũdanus violaretur affectus. ſed ardor ꝯtinuus ebrietas ꝑfuſi amoris. Auꝝ eniꝫ qꝛ p̃cioſius alijs metallis. ideo ſignificat charitatẽ maximam virtutũ. Hac ipa erat circũdata ĩ ꝯuerſatõe exteriori ⁊ actõe interiori. Ad opa ipius charitatis chriſtꝰ hortabaẽ Math. v. dicẽs. Theſaurizate vob theſauros in celis faciendo. ſ. opa charitatis. In hac archa ẽ theſaurus miſcdie deſignãte ꝑ mãna ſuauiſſime. quẽ theſauꝝ poſtulabat moyſes populo ſuo dicens Numeri. xx. Aperieis dñe theſaurũ tuũ fontem aque viue. ſ. miſcdie ⁊ grẽ. vñ ⁊ mater miſcdie virgo maria dr̃. Eſt in ea ⁊ theſaurꝰ ſapiẽe ſignatus ꝑ legẽ ibi poſitã. de quo dr̃ Sap. vij. Infinitus theſaurus eſt hominibꝫ. ſ. ſapiã. de qua ibi loq̇ẽ. Nulla eni creatura pura habuit tãtã cognitõem de diuinis rebus ⁊ pertinẽtibus ad ſalutem ſicut ipa. vnde ipa magiſtra fuit aploꝝ ⁊ euãgeliſtaꝝ ad docẽdũ eos de miſterijs chriſti. Nec miꝝ ſi theſauꝝ habuit immẽſum ſapientie cũ in ea chriſtus requieuerit in quo ſũt om̃s theſauri ſapientie ⁊ ſcientie dei ſm aplm. Et qui chriſtum nouit ait btũs Amb. theſauꝝ ſapiẽ ⁊ ſciẽ nouit. di. xxxvj

maria figurata in archa tabernaculi quare.

Eſt ⁊ virga in archa deſignãs p̃tãtẽ ⁊ dominiũ. Nã regina dr̃ celoꝝ ⁊ dña angeloꝝ. Archa aũt iſta habeẽ in tabernacl'o vt p̃cioſiſſimũ quid. Et ita virgo in tabernaculo eccl'ie p̃cioſiſſimũ ⁊ ſanctiſſimũ.

Tertia litera eſt. r. de .§. V

notãs qꝛ ipa eſt regula viatoꝝ. nõ vt canit eccl'ia. Eius vita incli. cũc. illu. eccl'ias. Habetis inquit b. Amb. in lib. de virginibꝫ in ea exempla ꝓbitatis vt ſciatis quid eligere q̇d repbare debeatis. Repbare ſcʒ illicita ⁊ eligẽ virtuoſa opa. Hinc ⁊ Hiero. in ſermõe Talibꝫ decebat virginẽ oppignerari muneribꝫ vt plena eẽt grã q̃ cel' dedit gloriã. terris deũ. paceq; refudit. fidẽ gẽtibꝫ. finẽ vitijs. moribꝫ diſciplinã. ſ. ꝑ exempla vite ſue. Et cũ ſit triplex ſtatus eccleſie. ſ. virginũ. ꝯiugatoꝝ. ⁊ viduaꝝ ĩ vtroq; ſexu. Jpa ĩ om̃i ſtatu ſe repit vt om̃ibꝫ regulã daret. virgo vtiq; ſꝑ fuit ante ptũ. ĩ partu. ⁊ poſt ptũ. docẽs virgĩes ſuo exemplo virginitatẽ ſuã dño dedicare. Ab infantia eniꝫ a ꝑentibꝫ ad templũ adducta ⁊ ibi dimiſſa a ꝑntibꝫ cuꝫ alijs virginibꝫ nutriebaẽ ⁊ inſtruebaẽ in lege dñi. Paneꝫ ocioſa nõ comedit. vt dr̃ prouerb. vl. ſʒ opata ẽ cõſilio manuũ ſuaꝝ faciẽs aliqḋ honeſtũ exercitiũ manuale. Inuictũ ab orõe ⁊ laude dei ſpm̃ nõ relaxabat. adeo vt cuꝫ vocareẽ a quoq; rñderet ꝑ deo grãs. ne illḋ momentuꝫ tꝑis a grãꝝ actõe vacaret. ꝓdire domo neſcia (ait de ea bea. Amb) niſi cũ ad tẽplũ accederet. lege dñi hoc mãdãte. Diſcite o virgines (ait idẽ Amb) nõ curſitare ꝑ alienas edes. nõ aliquos in publico miſcere ſermones. O q; parũ locutã fuiſſe referẽ cũ tamẽ ĩ verbo offendere nõ poſſet vt virtutem ꝑmam innueret eſſe compeſcere linguam. Sciẽs illud ꝓuerb. qꝛ in multiloquio nõ deeſt peccatuꝫ Paꝝ cũ hominibꝫ loquebaẽ. vt copioſius poſſet loq̇ cum deo. in ſalutatõne angelica qꝛ turbata eſt virgo in laudatione ſua. ⁊ cogitabat qual' eſſet iſta ſalutatõ. doceñẽ virgines ⁊ ꝑſone ſpũales exhorreſcere cũ laudanẽ. nõ ſibijp̃is complacere. ⁊ ad mẽtẽ recurrẽdo ſe humiliare. nõ omni ſpũi defacile credere. cũ ĩ angelũ lucis aliqñ ſe ſathanas tranſferat. ſed cogitare ⁊ diſcutere ſi ex deo ſit ſpũs apparẽs. Demũ informata de dñi volũtate totã ſe ei ſubmittẽs Ecce ancilla dñi Fiat mihi ſm verbũ tuũ. inſtruens vt cogitet virgo que dĩ ſunt quõ ꝑ om̃ia placeat dõ Deinde a ſpũſancto edocta ante ꝯceptũ filij deſponſari acquieuit. nõ in carnalẽ copulã aſſentiẽdo. quã ꝑ reuelationẽ nouerat nõ eẽ ſeq̃ndã ſʒ cũ ſpõſo virginitatẽ cõſeruandã. Sed ĩ ꝯiugalẽ ſocietatẽ ſponſũ ioſeph aſſumeẽ antiquũ paupem ⁊ carpẽtariũ. ſm Criẽ. ipa erat de ſtirpe regali pulcerrima iuuencula ⁊ nobiliſſima. non dedignãs illũ accipe ſʒ eũ in reuerẽtia hñs. Uñ cũ filiũ inuenit in templo requirẽs ait Pater tuus ⁊ ego dolentes q̃rebamus te. Preponẽs ſpõſum ſuũ ſibi. quẽ p̃rem vocauit qꝛ nutricius eius erat. Uel ſm eſtimatõeꝫ vulgi vbi regula daẽ ꝯiugatis. vt diſcãt vxores ſubdite ⁊ reuerentes eſſe viris ⁊ nõ dedignari ſi ſunt paupes ⁊ vil' ꝯditionis Audiens aũt ab angelo cognatã Elizabeth grauidam. ⁊ ſi longanimior ⁊ dignior viſitat eã ⁊ ꝑma ſalutat cũ ea manẽs tribꝫ mẽſibꝫ ad ꝓuiẽdũ ĩ ptu. ⁊ leuãdũ natũ Johem bap. de terra. quẽ ĩ vtero exiſtẽtẽ Elizabeth virgo ſalutãs. ꝑ filiũ tã ꝯceptũ ſctĩficauerat ⁊ deuꝫ excellenter mg̃nificat docens ꝯiugatos deũ collaudare ⁊ grãs agere cum filios generãt. Eos inſuꝑ ad eccl'ias ⁊ ad dĩ verbũ audiẽdũ ducere. Sic eni maria ⁊ ioſeph puulũ chriſtuꝫ duodennem duxit ad templũ. vbi exponebaẽ lex dei. In nuptijs quoq; nepotis ex mr̃e. ſ. Johis ſe repiens cõpatiẽs verecũdie ſpõſi ex defectu vini. a filio ſupplemẽtũ ꝓcurauit. vt diſcãt ꝯiugati neceſſitatibꝫ ſuoꝝ ꝓuidere. Uidua autẽ effecta ex morte ſponſi non aliũ ſponſuꝫ duxit Licet eni hoc non ꝓhibeaẽ. Status tamẽ vidualis poſt

M. omni ſtatui ẽ regula. quõ

vnicũ magis collaudaꝛ. Exercitiũ aũt viduaꝝ eſt ieiuniis ꝛ vigilijs ꝛ orõnibꝫ intẽdere. Nã viuẽs in delitijs vidua. vt ait apl's. j. ad Thimo. v. mortua eſt. Qd̓ totũ faciebat btã maria. vt docet b. Amb. in libro de ꝟginibus Sequebaꝛ aũt filiũ audiẽdo eiꝰ ꝑdicatõem ꝛ miracula aſpiciẽdo. Statꝰ aũt viduaꝝ eſt cõmuniter cũ tribulationibꝫ ꝛ oppreſſiõibꝫ ab alijs. Sic ipa paſſa ẽ maximuꝫ dolorẽ in iniuſta ꝯdẽnatõe filij. iuxta crucẽ aſpiciẽs innumera opprobria ei illata ꝛ penas. totũ patiẽtiſſime ferens. ſine ꝯtumelia ꝛ querela ad crucifixoreſ. Et ne remaneret ſola ex q̃ ſpõſus eiꝰ iã mortuꝰ erat. Et ipſe ab ea ꝑ mortẽ receſſurꝰ erat. iõ cõmendauit eã iohi. Poſt aſcẽſionem aũt filij viſitabat vidua loca deuotiõis. vbi filiꝰ fecerat aliqd̓ opꝰ egregiũ vt montẽ caluarie. locũ natiuitatis. annũciatiõis. ꝛ hmõi. cũ iã eſſet. xlvj. annoꝝ vl̓ circa Et ſic pꝫ ꝙ vita eiꝰ eſt regula oĩm.

Quarta littera eſt i .§. VI.

Maria eſt iaculũ inimicoꝝ

Inſinuãs ꝙ ipa eſt iaculũ inimicoꝝ. ſ. infernaliũ. Vñ d̓ ipa d̓r in cãticis. Terribilis vt caſtrorum acies ordinata Terribilis vtiqꝫ btã maria ſpiritibꝫ malignis. Vñ frequẽter ad eã orat eccl'ia. Tu nos ab hoſte ꝓtege. in hora mortis ſuſcipe. qñ maiora ꝯtra nos bella mouet. De ea enĩ ſub figura ꝑme matris eue. dictũ fuit antiquo ſpenti. Inimicitias ponã inter te ꝛ mulierẽ ꝛ ſemẽ tuum ꝛ ſemen illiꝰ. Ipa ꝯteret caput tuũ. ꝛ tu inſidiaberis calcaneo eiꝰ. Gen. iij. Mulier hec. mater quidẽ omniũ ꝟe viuentiũ ſpũalis eſt btã maria. Nã eua erat mater omnium morientiũ. Semẽ eiꝰ ſpũale eſt. ſcꝫ vel ſancte affectões ꝛ opationes ꝟtutũ. ex vtero mẽtis eiꝰ ꝓcedẽtes. vel oĩes electi eã vt boni filij ſpũales imitãtes. Serpens dyabolꝰ eſt callidior cũctis. Semen eiꝰ ſunt vicia. q ſuggerit in mẽtibꝫ hoĩm. ad generandũ mala opa ĩ eis. Vel oĩes mali imitatores eiꝰ. quos xp̃s appellat filios dyaboli. Joh. viij. Et clarũ eſt. qꝛ diabolꝰ cũ membris ſuis. i. malis. eſt inimicꝰ xp̃i. matris eiꝰ ꝛ cunctoꝝ electoꝝ et ſemina coꝝ ad inuicẽ inimicanꝛ. quia cõtraria ſũt vicia q̃ ſuggerit diabolꝰ virtutibꝫ ꝛ bonis opibꝫ virginis ꝛ filiorum ſuoꝝ. ꝛ natura ꝯtrarioꝝ eſt mutuo ſe expellere. vt ĩimica ad inuicẽ. Cõtraria eſt enĩ humilitas ꝟginis ꝛ ſãctoꝝ. ſupbie demonũ ꝛ maloꝝ. Sed mulier hec Maria ꝓnunciata eſt ꝙ ꝯteret caput ſerpẽtis. qꝛ ipa ex toto ſupbiam in ſe extinxit. que eſt caput. i. initiũ malicie eius et alioꝝ vicioꝝ. Et etiã ꝑmos motꝰ omniũ vicioꝝ vt ſcꝫ ĩ ea nõ eſſent tales ꝑmi motꝰ. q̇ dicunꝛ caput ſerpẽtis. quia ꝓncipiũ quo mordet ꝛ inficit ꝑ pctm̃. Semẽ autẽ ſpũale ipſiꝰ mulieris. i. ſanctos ꝛ ſanctas ꝯterit meritis eius exemplo ꝛ ꝓcibꝫ. caput ſerpẽtis. i. ipos ꝑmos motꝰ viciorum. nõ quidẽ vt nõ ſint. ſꝫ ne dñenꝛ ꝛ inficiãt ꝑ ꝯſenſum. Cõtriuit etiã caput ſerpẽtꝭ. i. dominũ quo erigebat ſe ꝯtra genꝰ humanũ. ꝑ benedictũ fructũ vẽtris ſui. ꝟt q̇ ꝑ lignũ pomiferꝝ vicerat. ꝑ lignũ crucis vincereꝛ ſalutiferum. Sed nõ quieſcit ſerpens. nã inſidias ponit calcaneo mulieris ſiue ipius ꝟginis morti. q̇ eſt finis vite. q̄rendo ſi forte aliquid ſuũ inueniret Venit eĩ ꝓnceps mũdi huiꝰ. ait Chriſtus. i. dyabolꝰ ad eũ. ſ. in fine vite. Si forte quid etiã minimũ viciũ repiret in eo. Sed ĩ me ait nõ habet q̇cq̃ꝫ. i. nõ inueniet aliq̇d ſuũ. id eſt. malũ pcti. Sic in virgine ĩ fine vite nihil repꝛ̄henſibile inuenit. qꝛ vt d̓r Can̄. iiij. Tota pulcra es anima ꝛ corpe. ꝛ macula nõ eſt in te. ſ. alicuiꝰ minimi peccati. Inſidiaꝛ q̇ꝫ ſerpẽs iſte antiquꝰ calcaneo mulieris quo ad ſemẽ eius ſpũale id eſt. electos. Siue in generali in fine mũdi. qꝛ tunc ſoluetur ſathanas de carcere ſuo ꝑ ſemẽ ſuũ antichriſtum ad ꝑdendũ aĩas. Siue in particulari in fine vite cuiuſlibet etiã ſancti. fortiter tẽptans ad decipiẽdũ. Sꝫ adiutorio xp̃i ꝛ meritis eiꝰ inſidie eius deteguntꝛ vt ſuperetur.

Sicut de multis legimꝰ q̇ in exitu ſuo q̃ſi deficiẽtes virgo liberauit. Deniqꝫ ipa eſt illa ſancta Judith figurata q ꝟgo ꝑus ꝯiugata. ꝛ poſtea vidua caſtiſſima deuotiſſima ꝛ pulcerrima q̃ ſua ſapĩa ꝛ fortitudine ĩterfecit illuꝫ terribilẽ ꝛ ſupbiſſimũ holofernẽ. caput eiꝰ abſcidẽs. Et ſic liberãs ꝑpl'm dei de manibꝫ.

Quinta et vltima lit .§. VII

Maria eſt aduocata nr̃a

tera eſt a. in qua oñdiꝛ ꝙ eſt aduocata peccatoꝝ. Unde in antiphona quã d̓r cõpoſuiſſe Johes damaſcenus ei dicimꝰ. Eya ḡ aduocata noſtra illos tuos miſericordes oculos ad nos ꝯuerte. Ut enĩ dicit Anſel. Impoſſibile eſt ꝙ illi a q̇bꝫ virgo maria oculos miſericordie ſue auertit ſaluenꝛ. ita neceſſariũ ꝙ hi ad quos ꝯuertit ocl'os ſuos ꝓ eis aduocãs. iuſtificenꝛ ꝛ glorificenꝛ. Aduocatũ habemus apud patrẽ Jhm xp̃m iuſtũ. j. Joh. ij. Qui etiaꝫ interpellat ꝓ nobis ait apl's ad Roma. viij. Sꝫ qꝛ non ſolũ aduocatꝰ ſed ꝛ iudex eſt ꝯſtitutꝰ viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ. cũcta vtiqꝫ diſcuſſurꝰ. ita ꝙ nihil inultũ remanebit Poterat forte humana fragilitas ꝛ ꝓ̄cipue peccator cuꝫ vix iuſtus añ eũ ſit ſecurꝰ ad eũ accedere tanq̃ꝫ aduocatum Et ideo pijſſimꝰ deus ꝓuidit nobis de aduocata q̄ tota mitis ꝛ ſuauis eſt. Nihil in ea inueniꝛ aſperꝝ nũq̃ꝫ ex ea ꝓceſſit ꝟbũ duꝝ. Hec eſt figurata illa prudẽtiſſima mulier tecuites. que ita ſapiẽter aduocauit apud regẽ Dauid in cauſa abſalonis. vani. ſupbi. ꝛ fratricide exulis facti. ꝓpter tantũ ſcelus a hieruſalẽ ꝙ induxit p̃rem dauid ad miſericordiã erga filiũ. ꝛ ab exilio reuocandũ Sic ꝟgo maria ꝓ mũdo deo rebelli ꝛ occiſore fratris ſui. id eſt animi ſui. ꝓpter qd̓ exul ꝯſtituiꝛ a ſupna hieruſalem. ita aduocat ꝛ interpellat vt deũ patrẽ placet. ꝛ conuerſũ ad pnĩam ad gl'iam inducat. Unde beatꝰ Berñ. Securuꝫ acceſſum habes ad deũ o homo vbi mater ſtat ante filium. filiꝰ ante patrẽ. Mater oñdit filio pectus ꝛ vbera. filius oſtendit patri latꝰ ꝛ vulnera. ibi ergo nulla poterit eſſe repulſa. vbi ſunt tot amoris inſignia. Ad thronum igiꝛ eius ſcꝫ virginẽ mariã in qua quieuit. accedamꝰ cũ fiducia. ait apoſtolꝰ ad Hebreos. vt miſericordiã ꝛ gratiam ꝯſequamur in tꝑe oportuno amẽ. In ea nõ ſoluꝫ reperiunꝛ dei ꝑfectiones ex ibi narratis. vt omnipotẽtiam in geneſi in mũdi creatiõe. dei clementiã in exodo ex liberatiõe in exitu iſrael de egypto. Reuerentiã ꝛ maieſtatẽ in leuitico. ex ſacrificijs ꝛ cerimonijs. eius patiãm in libro numeri. fortitudine in bellis Joſue. Longanimitatẽ ꝛ miſericordiã in libro iudicũ. Prouidentiã in libris Regũ ꝛ hmõi. ꝛ ſic de alijs ꝛ cetera. Sed etiã queq̃ꝫ ibi ſcripta. ad noſtrã doctriã ſcripta ſunt. vt ꝑ exẽpla ꝛ dicta illoꝝ q̇ ibi laudanꝛ. curramꝰ ꝑ viã ꝟtutum ad brauiũ ſupne vocatiõis. Reſpice ibi ꝛ inuenies abel deuotiõem. enoch ꝯtemplationẽ. credulitatẽ noe. abrae fidelitatẽ. yſaac patiãm. iacob prudentiã. ioſeph caſtitatem. moyſi charitatẽ. finees ſanctã emulatõem. aaron deuotã oblatiõem. iude audaciã. Joſue ꝯfidentiã. ocroniel rectitudinẽ. ſamſonis fortitudinẽ. boos equanimitatem ſamuelis integritatẽ. iob redargutiões. thobie correptiones ſeu monitiões Dauid miſericordiã. ſalomonis penitentiã in eccl'iaſten ſcꝫ Helye zelũ pietatis. Helizei zelum equitatis. eſaie ſtabilitatẽ. hieremie magnanimitatẽ. ezechielis rigorẽ. danielis feruorẽ. mathathie ſingultũ. Judeq̃ꝫ machabei cultũ. eleazari amorẽ patrie. Razte virorem latrie. In nouo teſtamẽto xp̃i dñi obedientiã. angelorum exultationẽ. Baptiſte confeſſionẽ. Pauli ſublimitatẽ. Andree magiſteriũ in cruce. Jacobi deſideriũ ĩ luce Johannis ſapiam. Thome ſcientiã. alpheidis iuſticiaꝫ. Philippi refulgentiã. Bartholomei nobilitatẽ Mathei verã ſanctitatẽ. ſimonis ꝯſtantiã. thadei reuerentiã. mathie hũilitatẽ. marci ſinceritatẽ. luce vigilantiã. barnabe

eminẽtiã cũ innumeris virtutib9. legendis ⁊ tangendis in sola philosophia. qua ds p salute nostra dignatus ē mũdo mulieri corditer reuelare. Hec Johannes dominici Cardinalis in nocciluca que oĩa ista pñt attribui btē marie vt volueris.

De plenitudine gratie in beata maria virgine. Capitulum Decimumquintum.

Gratia plena scilicet es Luce. j. In ista aũt salutatõne cũ fuerit pfectissima põt pmo qri. Quare angelus nõ dixit glia plena cũ glia sit pfectior gratia. Ad qd rndet Alber. sup missus est. qd ↄgrue plenitudo annũciat marie que ē origo mediũ. ⁊ causa omis grẽ. in humanũ genus trãsfundendo. ⁊ fm statũ vie ⁊ fm statũ patrie. Vñ Eccli. xxiiij. Ipa vt introducit ecclesia ait. In me omis gratia vite ⁊ veritatis in me omis spes vie ⁊ virtutis. Trãsite ad me omes qui ↄcupiscitis me ⁊ a generatiõib9 meis adimplemini. Ordio initiũ beatitudinis significat p grãm. cõsummatio vero eius p gliam. hic aũt annũciat initiũ beatitudinis et salutis. s. incarnatio. ideo potius dici debuit gra plena q̃ glia plena.

Angelus dixit gratia plena ⁊ nõ glia plena. q̄re Rõ põit.

Sciendũ autem q cũ §. I.

dicat de plurib9 plenitudo gratie. Tam de xpo dicitur Joh j. Plenũ grẽ ⁊ veritatis. De aplis. Repleti sũt omnes spũsancto. i. gra. De Stephano. Stephanus plen9 gra ⁊ fortitudine. Actu. vi. Distinguere oportet ⁊ assignare triplicẽ plenitudinẽ fm Alber. Est plenitudo effluxiua nõ receptiua. Et plenitudo receptiua sine mensura ⁊ effluxiua. Est plenitudo receptiua cũ mẽsura ⁊ effluxiua

De triplici grẽ plenitudine.

Prima plenitudo est in deo qui dat grãm ⁊ nõ recipit a quoq̃. ps. Grãm ⁊ gliam dabit dñs. Et nulla creatura põt eã dare. nec etiã xps inq̃tũ hõ vt ponit magr sen. in. iij. qz ipa ē virtutis infinite cũ ducat ad bonũ infinitũ scz deo fruendũ. omis aũt creatura est virtutis finite. Nihil aũt põt supra virtutẽ suã. Et hec plenitudo que dei est sub figura Assueri q interpretat beatitudo describit Hester. xv. vbi dicit Uidi te dñe quasi angelum dei. ⁊ ↄturbatũ est cor meũ p timore glie tue. valde enim mirabilis es dñe. ⁊ facies tua plena oim gratiaꝝ. Hanc plenitudinẽ habuit virgo maria in se qz deũ i mẽte plenũ omniũ grãrũ. sed in vẽtre p incarnatõem. Unde beatus Berñ. Legimus stephanũ plenũ gra. ⁊ aplos plenos spũsancto. sed longe dissimiliter a maria. In nllo eñ alio habitauit plenitudo diuinitatis corpaliter quemadmodũ in maria. Nec aliqui ↄceperũt de spũ sãcto sicut ⁊ maria. Et sic videtur intelligendũ illud Hiero. Ceteris sanctis p ptes datur. Marie vero plenitudo gratie se infudit. i. deus plenus omi gra. Secũda plenitudo grẽ est in christo fm humanitatẽ. nã requieuit sup eum spiritus dñi. vt dicit Esa. xj. cũ omi gratia quã recepit. Sz in hoc est differẽtia. qz omib9 sanctis data ē ad mẽsuraz certã nobis ignotam sed illi notissimam qui omnia constituit in pondere. numero. ⁊ mẽsura. Sed homini xpo. i. anime eius infusa fuit gratia ab initio sue ↄceptiõis sine mẽsura. fm illud. nõ eñi ad mensurã dat ds spũm. iohãnis. i. scz christo. Unde in gratia crescere nõ potuit. et ex opib9 suis infiniti valoris. qz ex pfectissima charitate procedentib9. nõ sibi meruit sed nobis. Plenũ igit vbũ incarnatũ vidimus gratie ⁊ veritatis. Joh. j. Fuit ergo plenus gratia. qz ille homo habuit oĩa p grãm q̃ deus habuit p naturam. ⁊ pterea nlla gratia fuit i eo diminuta vl ociosa. vl hñs aliquid cõtrariũ. Etiã hec gratia fuit vnionis. Plenus aũt fuit veritate. qz anima illa in verbo cui erat vnita. oĩa cognouit ab initio sui q̃ vnq̃ actu fuerũt. sũt ⁊ erũt. Et Isido. dicit q trinitas sibi soli nota est ⁊ homĩ assumpto. Et qz anima christi carni fuit vnita i ventre virginis. sic etiã põt dici q ista plenitudo sine mẽsura fuit i virgĩe vt dicat gratia plena. qz anima christi plena summa gratia habituali simul cum corpore fuit in vtero virginis. Nõ tamẽ btã maria ita plena. fuit grã q̃tũ ad aĩam seu affectũ q̃n potuerit i caresc̄e Nec ita plena v̄itate q̃tũ ad intellectũ q i via cognouerit oĩa. vl ec cognouerit p spẽm. sic sci i glia. Sola aut v̄go maria plena gratia fuit inter puras creaturas. qz maiorem gratiã habere nõ potuit. Nisi eñi ipa deitati vniret maior grã nõ potuit intelligi q̃ qd de ipa accipetur qd vniret. hoc est q nisi ipa esset deus maior grã intelligi ñ potest q̃ q esset mater dei. Hiero. Quod natura nõ habuit vsus nesciuit. ignorauit rõ mẽs nõ capit humana. pauet celũ. stupet terra. oĩs creatura etiã celestis miratur. hoc totũ est qd p gabrielẽ nũciatur. cũ dicit grã plena. ⁊ per christum impletur carnẽ de ea assumẽs. Tertia plenitudo que est receptiua, cũ mẽsura tamẽ ⁊ effluxiua. que est quidã habitus mẽtis. deo gratam creaturam faciẽs. ⁊ oĩa opa eius que ab ea pcedũt meritoria ⁊ digna vita eterna. De qua apls ad Rom. vj. Gratia di vita eterna. Et ad thitũ. iij. Justificati gratia ipius heredes sumus fm spẽ vite eterne. Hec plenitudo replet mẽtem interius ⁊ effluit exterius p opatõnem bona. Et hec plenitudo fuit in btã maria. aplis. stephano. ⁊ Thabita que dr in actib9 aploꝝ plena bonis opib9. s. interiorib9 p charitatẽ formatis ⁊ elemosinis. i. exteriorib9 pcedẽtibus ex fide p dilectõem opantis. magis tamẽ in maria p ceteris. Quãto eñi aliquod receptiuũ est magis vicinũ pncipio influẽti. tãto magis recipit de influẽtia eius sicut patet de igne ⁊ aqua. q̃to eñi qz magis appinquat igni qui est pncipiũ caloris tãto magis calefit q̃to fluuius magis appinquat mari, qd principium aquaꝝ tãto pfũdior ⁊ copiosior est aqua. Et qz virgo maxime appropinquat christo pncipio effluxiuo gratie. Nã mr ei9 est ideo plena gratia p ceteris. Nã vt dr Joh. j. De plenitudine eius. s. christi oẽs accepimus grãm ab eo collatã causatiue inq̃tũ deus meritorie ⁊ exemplariter inq̃tum homo. hec aũt effluxio grẽ q̃ mẽtẽ implet effluit p op9 exterius cois omnib9 sanctis est triplex fm Alber. vbi s̄

De triplici gratia effluxiua.

Quidã eñi effluũt de interiori pfectiõe grẽ ad exteriorem opatõem. ad sui saluatõem. ⁊ alioꝝ p exẽploꝝ edificationem. Et hec est cois oĩb9 sanctis hñtib9 tps operãdi. et hec dr plenitudo sufficiẽtie. ad quã tenent omnes. De q̃ potest intelligi dictũ de Thabita q erat plena bõis operibus. Secũdo alij effluũt nõ solum p bonã opatõeꝝ exteriorem ad sui salutem ⁊ alioꝝ edificatõem. sed etiam p doctrinã salutarẽ in ecclie edificationẽ. Et de ista dicit Act. ij. ⁊ j. Repleti sũt oẽs spũ scto. ⁊ ceperũt loq. Tertio alij effluũt nõ solũ p opatõem bonã exteriorẽ ⁊ alioꝝ instructionẽ. sed etiã p anie sue. i. vite pro fide positõem. vt in stephano qui dr plenus gratia ⁊ fortitudine. Plenus grã ad ↄuertendos peccatores. ⁊ fortitudine ad tolerandos passionis dolores. Et hec dr plenitudo excellẽtie. Secũda dici pt plenitudo abũdãtie. Dis ista plenitudo in virgine fuit sup oẽs excellẽtius vt dicere valeat In plenitudie sctõꝝ. i. gra sctõꝝ. detẽtio mea. Eccl. xxiiij. id est detineo oẽm plenitudinẽ gratie. plena fuit opibus bonis. i. elemosinis. Vñ ⁊ btũs Berñ. dicit q in die purificatõis obtulit sacrificiũ paupm par turtuꝝ aut colũbaꝝ. qz et si magi reges obtulerãt ei paucis dieb9 añ nõ modicũ auꝝ. sã illud paupib9 erogeuat. Plena fuit grẽ p doctrine cõicationẽ. ipa eñi aplos ⁊ euãgelistas alioꝝ doctores de multis instruxit mysterijs. Vñ ⁊ Beda dicit sup illud maria ↄseruabat oĩa verba hec ↄferens in corde suo. Luce. ij. qz scz menti retinebat illa misteria. vt postea aplis ea explicaret. plena fuit tolerãtia pene i pas-

ſione filij. cui⁹ aīem ptrāſiuit gladi⁹ doloꝝ vt pl⁹ q̄ꝫ mar tyrē cā dicat hiero. Aue igit̄ oi grā plena. Un̄ de ipā fi/ gurate dr̄ ſub noīe heſter regine q̄ humil' interp̄tat̄. Fōs

Maria dr̄ fons p uus: qre

pu⁹ creuit in flumē maximū. Fons dr̄ ꝑpt̄ abundantē g̃ tiā ⁊ originē ei⁹. q2 ex ea xp̄s vn̄ nob̄ oīb⁹ mīa ⁊ grā iſiu xit. Paru⁹ dr̄ ꝑpter hūilitatē. ꝑpter quā creuit in flumen maximū. qn̄ ſcꝫ nob̄ genuit dn̄m nr̄m ihm̄ xp̄m. qui ait Ecci. xxiiij. Ego q̄ſi aqueduct⁹ exiui de ꝑadiſo dei coop/ tus. ſ. carne mortali. de ꝑadiſo. i. fonte ꝑadiſi eccl'ie. Fons eni vt dr̄ Gen̄. ij. egrediebat̄ de loco voluptatꝭ. i. ꝑadiſo ꝟgo ſcꝫ maria plena grā. Qui fons diuidit̄ in q̄ttuor ca pita. Effect⁹ eni grē ꝑcedētis ab iſto fonte ad q̄ttuor par tes extēdit̄. Ad angelos videlicet eos reſtaurādo ⁊ leti/ ficando. Ad inferos demones ꝟtutē eoꝝ exterminando Ps̄. Cōfregiſti capita draconū in aq̄s. Ad p̄res q̄ erāt in limbo a tenebris liberādo. ad hoīes q̄ ſunt in mūdo. iuſtificando ⁊ a multis malis liberando. Excellētiſſime igit̄ dicat̄. Aue gratia plena. Nā vt ait beat⁹ Bern̄. De plenitudine ei⁹ oēs recipiūt. captiu⁹ redemptiōꝫ. eger curationē. triſtis ꝯſolationē. pctōr veniā. iuſtus gratiā ā geli leticiā. tota trinitaſ gl'aꝫ. Deniq3 dī fili⁹ carnis ſbāꝫ.

Inueniſti grām apud. §. II

Inueniſti grām. ex ponit̄ pul cre.

deū. Ex his ꝟbis cōprehēdit̄ excellētia b. marie. Et ex eo qd̄ dicit angel⁹ Inueniſti. Inuenit ait. nō q2 p̄ma in reꝫ grē venit. Nā angel⁹ p̄us in hāc rē grē venit. cum ſcꝫ a p̄ncipio ſibi fuit grā collata. Sꝫ inuenit q2 ipām rē grē ꝑditā p̄mo recupauit humano generi. Hoc adā nō fecit. q2 ⁊ ſi grām ꝑditā ꝑ pniām recupauit. vt dr̄ de pe. diſ. j. Sicut p̄mi. h̄ tm̄ ꝓ ſe. nō ꝓ humano genere pcurauit. ſꝫ Maria ꝓ oīb⁹ inuenit. q2 ꝑ ipām oēs grām rehabue/ runt virtualit̄ ꝑ filiū ipām nob̄ afferentē. Meruit autē h̄ de ꝯgruo. Un̄ b. Aug. in ſmone. O btā maria q̄s ti/ bi digne iura grāꝝ ⁊ laudū p̄conia valeat ipendere. que tuo ſingulari merito mūdo ſuccurriſti ꝑdito. Et cū ꝑ vir tutes gratuitas ſit ꝓprie meritū. i. ꝑ opa eaꝝ. Et b. Aug⁹ dicat ꝙ hūilitas marie nob̄ genuit deū. Et beat⁹ Ber. ꝙ ipā maria eſt mulier illa euāgelica q̄ cōmiſcuit ſata tria. id eſt. deitatē. aīam. ⁊ carnē xp̄i in vna ꝑſona ꝯiūxit. Et fermentū ad ea cōmiſcēda ſeu fermētanda fuit fides ei⁹ Et b. Aug. ꝙ beatior fuit maria ꝯcipiēdo fide q̄ꝫ carne. Patet ꝙ meruit grām nob̄ ꝑditā inuenire. Inueīſti ait. Nō creaſti grām. q2 h̄ dei eſt. q2 grām ⁊ gl'iam dabit do min⁹. Inueniſti. Nō ſꝑ habuiſti vt fili⁹ tu⁹. De q̄ Job. j. plenū grā ⁊ veritate. Inueniſti nō rapuiſti vt angel⁹ p̄/ mus dicēs. Silis ero altiſſimo. Inueniſti nō ꝑdidiſti vt p̄mi parētes. q̄ vt ait b. Aug⁹. voluerūt diuinitatē ⁊ ꝑdi derūt felicitatē grē ſcꝫ ⁊ gl'ie. Inueniſti nō emiſti. vt Sy mon mag⁹ q̄ obtulit pecuniā apl'is vt emeret grām ſpi ritusſancti. Inueniſti. q2 q̄ſiſti. q2 q̄ q̄rit inuenit. vt ꝟgo prudētiſſima vt doctrix fideliſſima. Sed reddidiſti vt mr̄ miſericordiſſima. Inueniſti grām dei miſerātis cha ritate ꝓmittētis veritate. hoīs neceſſitate. tui ad h̄ idone itate. Inueniſti grām īcreatā deū. Et in illa ⁊ cū illa om nē creaturā. Inueniſti grām ſp̄ealē. Et generalē quideꝫ. q2 grā q̄ fuit ⁊ eſt in oīb⁹ electꝭ in ipā fuit. ſ. gratū faciēs. Grām ſpecialē q̄ ſcꝫ fuit in aliq̄b⁹ ſanctis ſꝫ nō in oīb⁹. vt grē gratis date apl'is ⁊ alijs. Grām ſingularē. q̄ ſibi ſoli ꝯuenit. vt pꝫ de duodecim ei⁹ p̄uilegijs. Et de his oīb⁹ plene infra dicet̄. Inueniſti grām corp̄alē. q2 g̃tioſa in aſpectu oīb⁹ ⁊ ī ſmone. ps̄. Diffuſa ē grā ī labijs tuis Sꝫ ⁊ hāc generalē hūit q̄ꝫtū ad corp̄is reſurrectiōꝫ cum alijs. Sꝫ an̄ alios q2 ꝯcitī⁹ p⁹ mortē. Specialē. q̄ꝫtū ad ꝟginitatꝭ integritatē. ſꝫ ꝑfecti⁹ cūctꝭ. Singl'arē. q̄ꝫtū ad vteri fecūditatē ⁊ tal' mr̄ fctā vnigeniti. mr̄ dei ⁊ plaſma toris oīm. mr̄ inuiolata. mr̄ intacta. Inueniſti graꝫ apd̄ deū. Ubi ſciendū ꝙ iſta ꝑpoſitio apud deū tripl'r ſu/ mit̄. Qn̄q3 eni dicit equalitatē eſſentie. vt illud. Uerbū erat apud deū. Jo. j. Qn̄q3 equalitatē ſm ſitū. vt qn̄ op ponit̄ ad ſupra ⁊ infra. ſicut dictū eſt. iij. Re. ij. Poſitus eſt thron⁹ matris apd̄ vl' iux̄ thronū regis. Qn̄q3 apud ⁊ iuxta ponit̄ reſpectiue. Sic dr̄ de mulierib⁹ ꝙ ſtabāt iuxta crucē. Nō quidē abſolute. Sic ei ſtabat mat̄ Jhu ⁊ iohes iuxta crucē. q̄a valde ꝓpe. Sꝫ alie mulieres dicū tur ſtare iuxta crucē reſpectiue. i. reſpectu turbe q̄ lōgi⁹ eis erat a cruce. Un̄ ⁊ ali⁹ euāgeliſta dr̄. Mulieres ſta/ bant a lōge. reſpectu ſcꝫ matris ihu. q̄ abſolute iux̄ crucē ſtabat. Et oīb⁹ his trib⁹ modis pt̄ exponi h̄ iſtud apud deū. Nā p̄mo mō ſic fili⁹ dr̄ eſſe apud patrē. ꝑpt̄ idētita tem nature. q2 eiuſdē nature. Sic maria grām inuenit vt ſit apud deū ſcꝫ filiū. q2 ſcꝫ ei⁹ nature cū eo ſm hūanita tem in q̄ eſt vnū cū matre. ſic in deitate vnū cum patre. Et ꝟe iſta eſt grā nimis mirabilis. Secūdo ſcꝫ quantuꝫ ad ſitū certū eſt ꝙ exaltata eſt in celo ſuꝑ choros angl'o/ rum. vn̄ ⁊ apud deū. i. excellētiori g̃du gl'ie decorata ſuꝑ oēs puras creaturas. Juxta iſtd̄. ps̄. Aſtitit regina a dextris tuis. ſ. beata maria. Juxta figurā illā ſupradictā de matre ſalomonis cui⁹ thron⁹ poſit⁹ eſt iuxta thronuꝫ eius. Et apte. q2 vna eſt maieſtas regia in rege ⁊ regina ⁊ coequant̄ ſibi. Inuenit g̃ grām vt ſit apud deū. i. excel/ lentiori gl'ia q̄ꝫ alie creature. Tertio mō dr̄ apud deū. q2 ꝓpinquiſſima fuit deo reſpectu alioꝝ in ſanctitate. Un̄ ⁊ ei familiariſſima. vt inueniat grām apud deū ꝓ deuo/ tis ei⁹. ⁊ refugiū habentib⁹ ad eā in ſuis neceſſitatibus. Apud g̃ deū creatorē. factorē. iuſtificatorē ⁊ glorificato/ rem. inuenit gratiā ad pcurandū oīb⁹. Un̄ ⁊ bn̄ ait an/ gel⁹. Aue gratia plena.

De triplici acceptione hu⁹ ꝑpoſitiōis apd̄ deū

De triplici genere gratiarum. Capi. xvij.

Aue gratia plena. hec

plenitudo gratie pōt intelligi tripliciter. vl' q2 ſummā ⁊ omnē gratiā habuit. vel q2 maior gratia nō fu it. vel q2 maioris gratie capax nō fuit. Cōſtat autem ſm Alber. vbi ſupra. q2 nō ſummā ⁊ oēm habuit. q2 gratiā vnionis nō habuit q̄ eſt ſummo in numero gratiarum/ nō ipe ſꝫ fili⁹ ei⁹ fuit deitati vnitus. Sil'r maior gratia fuit in filio. in q̄ꝫtū hō q̄ꝫ in ea. Un̄ dici nō pōt quia ma ior gratia q̄ꝫ ſua nō fuit. Reſtat g̃ vt intelligat̄ tertio mō ſcꝫ q2 maioris grē capax nō fuit pura creatura. ⁊ ī ſtatu illo viatoꝝ. nā ſi aucta eſt gratia in aſſumptōe. q2 dr̄ gra tia cōfirmata tūc effecta eſt in cōprehenſoꝝ nūero. Pre/ terea p̄uilegia p̄ncipū ſunt late interp̄tanda. Cū g̃ dn̄s in priuilegio ſuo qd̄ ei mittit ꝑ angelū. dicat gratiā ple/ nam nullā ſpecificādo erit. ꝓ oībꝫ interp̄tandū. Prete rea de⁹ infundit ſuā bonitatē vnicuiq3 ſm ſuā ꝟtutem ⁊ capacitatē. vt pꝫ Mat. xxv. de dn̄o q̄ tradidit ſuis ſuis bona ſua vnicuiq3 ſm ꝓpriā ꝟtutē. g̃ quecūq3 creatura ē capax oīs grē. cui⁹ eſt capax pura creatura. illa erit plēa oī gratia. Tal' autē creatura fuit btīſſima ꝟgo maria. g̃ ipā eſt plena oī grā cui⁹ p̄iceps pt̄ eſſe oīs pura creatura. Ubi ſciendū ꝙ triplex eſt gen⁹ grāꝝ. Eſt eni gratia g̃tū deo faciēs ꝑpt̄ ſui ſanctitatē. Eſt g̃tia gratꝭ a deo data ꝓ pter alioꝝ vtilitatē. Eſt gratia p̄uilegiorū a deo collata ad ſingl'arē ſublimitatē. Oīb⁹ his plena fuit ꝟgo Ma/ ria. vt dicere valeat illd̄ Ecci. xxiiij. In me omīs grā. Et iō trāſite ad me oēs q̄ ꝯcupiſcitis me ⁊c̄.

De triplici genere gratiaꝝ i maria.

De prima gratia que. §. I.

ſolum reperit̄ in bonis dicit apoſtol⁹ ad Heb. vlt. Opti mum eſt gratia ſtabilire cor. ideo autē optimū. quia nil melius in vita. Eſt enim quid ita precioſum ꝙ ea ꝑcipi tur bonū infinitum. vnde Pe. j. canonica. Maxia ⁊ pre cioſa nobis donauit deus vt ſimus diuine nature cōſor tes. ⁊ dij ꝑ participatōem. Eccl'. xl. Gratia dei ſicut para

diſus in bñdictionib9. Parat enī nobis dei viſum. id ē
aſpectū. ⁊ ſecū habet omnē ſpiritualē benedictōnē. Et il
lis ſolis dicit. Venite bñdicti pa.m. Mat.xxv. q̄ cū gra
tia trāſierūt ipa de ſeculo. ſed ⁊ iſta gratia eſt triplex rea
liter diſtincta vna ab altera ⁊ diuerſi effectus. Eſt enim
gratia ſacramental. eſt gratia virtual. eſt gratia numera
lis. Om̄is iſta gratia fuit in virgine ⁊ perfectiſſime. ⁊ iō
veriſſime dicit ei Aue gratia plena. Et de p̄ma grā. ſ. ſac
mentali dicit mgr̄ in.iiij. q̄ ſacramētū ē inuiſibilis gra/
tie. quam ſcʒ ꝯtinet viſibilis forma.

Tractando igitur de .§.II.

gratia que ſcʒ in omnib9 ſepte ſacramētis eſt varia Sci
endū q̄ ſicut quodlibet ſacramētū ꝯtinet in ſe grām gra
tū facientē. ad tollendū morbū peccati vl' reliquias eius
vñ ⁊ medicine anime dicūtur. ſicut que auferūt a corpo
rib9 morbos medicine corꝑalis. vnde ex quolibet eoꝝ de/
uote ſumpto recipit vl' augetur gratia ſi no ponat obſta/
culū. Ad recipiendū igitur talem grām requirit actual'
receptio ſacramēti cū fieri pōt. Et ideo ſi dicimus virgi
nē plenā hac gratia. oportet etiā dicere q̄ ſacramēta ſuſ/
cepit. q̄d firmat Albertus. ſupermiſſus ē. oīa vicʒ ſacra/
menta ſumpſiſſe ordine excepto. Sed ⁊ ipos ꝑ eq̄pollē/
tiam accepit vt dicet. Sed q2 nō eis eguit. qm̄ peccatū
nullū actuale cōmiſit. originale ꝯtractū iā ſ ꝑ ſanctificati/
onem in vtero m̄ris ſue erat extinctū cuʒ reliquijs ſuis.
Ideo oportet circa hmōi tria videre. Primo q̄re ipſa ſac
mēta ſuſcepit. Secūdo q̄re hoc ſcptura reticuit. Tertio.
q̄d vtilitatis ex eis acquiſiuit. Quātū ad p̄mū ſm Al/
ber. vbi ſ. Sciendū q̄ vt dcm̄ ē virgo maria nō accepit
ſacramēta ex neceſſitate vt alij. ſed triplici ex cauſa ſacra
mēta deuote ſuſcepit. Prima ob ſui maiorē humiliatōʒ
Secūda ob alioꝝ inſtructōēʒ. Tertia ob bonoꝝ ſupero/
gatōem. Quātū ad p̄mū. Sicut p̄mū documentuʒ qd̄
dedit nob ⁊ infudit prima mater Eua fuit ſuꝑbia. q̄ vo
luit ſe deo equari. ita p̄ma mane virtus inq̄t. b. Ambro.
eſt humilitas. hāc nos mr̄ ſpūal' in oīb9 edocuit. Vnd̄
ſicut legalia obſeruauit inſtituta ꝑ peccatorib9 tāq̄ pec/
cato ſubdita foret. q̄ tñ oīm carebat. vt p3 ī ſacrifico pu
rificatōis ⁊ filij redemptōe. ita etiā ſacramēta que ſūt me
dicine p̄ncipal'r pctōꝝ ex humilitate ſuſcipe voluit. Vñ
btūs Berñ. Vere v̄go maria nō indiges purificatōne. ſʒ
nec filius tu9 circūciſiōe. Eſto ergo ⁊ tu ſicut vna ex mu/
lierib9 ſicut ille eſt vnus ex illis. i. peccatorib9 ſm apꝑen
tiā. Scdo ſacrā ſuſcepit b. maria ꝑpter inſtructōem alio/
rū vt ꝑfectos doceret ſui exemplo ſeruare leges ſuꝑiorū
etiā ſi nō tenerent ꝑmulgatū fuerat a dño ꝑ aplos oīb9
edictū. Euntes docete oēs gentes baptizantes eos ī no/
mīe p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti. ſ. docētes eos ſeruare quecū
q̄ mādaui vob. Mat. vl. vt de penitētia. de eucharistia
⁊ alijs hmōi. Voluit ergo virgo btā obſuare ⁊ hec man
data filij. vt inuitaret nos exemplo ad obediētiā. pctōres
etiā inſtruit vt nō erubeſcāt aſſumere remedia humilia
ad delendū peccata inſtituta. Erubeſcāt aliq̄ peccatores
ſciri. ⁊ iō nō ꝯfitent peccata ſua ne cognoſcātur tales eē
quales ſunt in malicia. Vñ btūs Berñ. O nimia inſa/
nia hoim. pudet ablui ſcʒ ꝑ ſacrā. ſʒ nō pudet inquinari
ſcʒ ꝑ pctā. pudet ſordes abſtergere ⁊ nō pudet ꝯtrahere.
Beata maria v̄o cū eēt ſine peccato. tñ ſacrā ꝯ pctā ī re/
mediū inſtituta ſuſcepit. ac ſi eſſet peccatrix. Tertō ꝑpter
bonoꝝ ſuꝑerogatōem. vt dicit Apocal'. vl. Qui iuſtus
eſt iuſtificet adhuc. Et in ꝓuerb. dicit. Iuſtoꝝ ſemita q̄
eſt via arta virtutū quaſi lux ſplēdens ꝓficit ⁊ creſcit vſ
q̄ ad ꝑfectū diē. ſ. viſionē clarā p̄rie. Tepidoꝝ enī ⁊ im/
ꝑfectoꝝ eſt ſeruare neceſſaria ad ſalutē. ⁊ nō curare in an
teriora ſe extendere. qd̄ periculoſum eſt ⁊ diſpoſitō ad ca
ſum. Sʒ ꝑfecti cōſiderātes q̄ ſtatus gratie ⁊ virtutū eſt
quaſi infinitus. q2 nōnūq̄ pōt tātū ī grā ꝓficere q̄n va
leat mltomagis creſcere. ꝑpter qd̄ dicit apl's Creſcētes in
gratia dei. ſ. iii. Vñ vt dicit Eccl'. Cū ꝯſummauerit hō
tūc incipiet reſpectu ei9 qd̄ reſtat ad valēdū meritū au/
gere. Virgo igit maria ⁊ ſi in ſanctificatiōe ſua fuerit ex
vtero matris plena gratis. ⁊ in ꝯceptu filij multomagis
repleta tanta ſcʒ q̄ta erat capax pura creatura. nō adeo
q̄ nō potuerit in ea creſcere dū erat viatrix. hoc enī fuit
ꝓuilegiū ſolius chriſti q̄ grām accepit ab initio ſuo infi/
nitā ita ſcʒ vt nō poſſet in ea creſcere. Et ideo q̄tidie ma/
gis ac magis btā maria in illis exercebat vñ poſſet ma/
gis meritū augere ⁊ deo placere. Et iō ſacramēta ſume/
bat. ⁊ ſi eis nō egeret vt magis in grā creſceret ꝑ effectū
ſacramētoꝝ. Quantū ad ſecūdū p̄ncipale de grā ſac/
mētali Quare ſcʒ nō ſūt hec d̄ ea ſcpta ī euāgelio vl' acti
bus aplōꝝ. Ad qd̄ Alber. vbi ſ. aſſignat ſex rōes ſed tā
tū tres ponētur. Primo ꝑpter vanitatē nrāʒ repmēdā
Secūdo ꝑpter claritatē patrie appetendam. Tertio ꝑpter
ſuꝑfluitatem a ſcptura remouendam. Pro p̄mo dr ī ii.
Sap. Vani ſunt oēs homīes. Cū enī boni aliquid agi/
mus vanitate glorie ducti cupimus illud alijs innoteſ/
ci. etiā ſi minimū ſit illud. quod chriſtus ꝓhibuit dicēs:
Cū facis elemoſinam noli tuba canere añ te. Math. vi.
Virgo aūt maria cū eſſet excellentiſſimi meriti ⁊ oꝑa ex
cellentiſſima plurima fecerit vt ipa ſacramēta ſuſcipien
do. ⁊ multa alia. noluit tamē ea exp̄mere vl' narrari facē.
vt diſcamus occultare bona oꝑa noſtra quādo nō eſt ne
ceſſariū. Sic ⁊ filius eius que egit vſq̄ ad annum trice/
ſimum vite ſue que vtiq̄ friuola non fuerūt ſed oīa ma/
gnifica ⁊ excellentiſſima. nec ipē narrauit nec ab euange
liſtis exprimi voluit. Vñ ⁊ beatus Gregorius in moral'
dep̄dari deſiderat qui theſauꝝ ſcʒ bonoꝝ oꝑm publice
in manu portat. Et beatus Berñ. Increpat chriſti nati/
uitas ſe laudātes ⁊ ſe oſtentare cupientes. Unde nocte
chriſtus naſci voluit vbi ſunt qui tam imprudenter ge/
ſtiūt oſtentare ſeipos. Deniq̄ tacet chriſtus ⁊ nūciat an
gelus. ⁊ laudat mltitudo celeſtis exercit9. Sileat ergo os
tuum ⁊ laudat te os alienū. Pro ſecūdi declaratōe ple
nius phs ait Fugiēdū ē ad p̄riam. ibiq̄ patere oīa. non
fugit niſi a malo ⁊ miſeria. Locus ad quē ꝯfugit (vt il
lud euadat) appetit. Oēs hoīes natura ſcire deſiderant.
inq̄t phs ⁊ magna. Sʒ nulla h̄ ꝑfcā ſcīa. Et ꝑpterea vo
luit dñs p'la remanē dubia ⁊ ñ apta ī via etiā circa diui
nas ſcpturas ⁊ circa aliq̄s facultates vt mentes nr̄as al
liciat ad ꝯcupiſcendū ꝑfectā cognitōʒ reꝝ ī p̄ria. vñ ī fi
gurā Exo. xij. d̄ agno paſcali dr. nō remanebit ex eo q̄c
q̄ vſq̄ mane. qd̄ aūt reſiduū fuerit igni cōburetis. Ubi
glo. b. grego. Qd̄ ex agno remanet cōburi mādat. q2 qd̄
de miſterio īcarnatōis ei9 penetrare vl' ītelligere nō poſ
ſum9 ꝑtāti ſpūſſcī hūiliter reſuem9. vt ñ ſuꝑbe q̄s aude
at vl' ꝯtēnere vl' denegare. qd̄ nō ītelligit ſʒ igni cōburat
.i. ſpūſcō relinq̄tur. donec oīa ī futuro q̄libet cogſcat. ⁊ h̄
eſt mane. Ne tñ īteriʒ nr̄a deuotō ſine exercitatōe torpeſ
cat ſm id q̄d añ ibi dr̄ ſuet. Caput inq̄t cū pedib9 ⁊ in
teſtinis vorabitis. nec remāebit aliq̄d de eo vſq̄ mane.
glo. b. gre. Caput agni vorare ē diītatē ei9 fid̄ ꝑcipe. pedes
vorar ē veſtigia hūanitat ei9 amādo imitari. vorar īteſti
na ē v̄boꝝ xp̄i occl'ta ⁊ miſtica mādā auide q̄rē ⁊ intelli
gere. ī q̄ v̄bo voratōis pigritia nr̄a repbēdit. q̄ v̄ba ei9 at
q̄ miſteria nec ꝑ nos reqrim9 ⁊ dcā ab alijs inuiti audi
mus. Et ſubdit. nō remāebit ex eo q̄cq̄ vſq̄ mane. q2 ei9
dcā magna ſūt excutiēda ſolicitudīe. vt añq̄ veīat dies
refectōis ī nocte p̄ntis vite oīa mādā ei9 ſolicite penetrem9
Tertia rō q̄re hec ñ ſūt ſcpta ē vt remoueat ſuꝑfluitas
a ſcptura. Ber. Si nec vnū foliū d̄ arbore nec vn9 d̄ paſ
ſerib9 cadit ſuꝑ terrā ſine p̄re celeſti. i. ei9 ordiatōe. nec q̄ d̄
ore euāgeliſte ſuꝑfluū d̄fluē v̄bū puto p̄ꝑtiʒ d̄ ſac hiſto.

Q, b.maria ſuſcepit oīa ſacramenta ꝑpter tres rōes. qd̄ ⁊ firmat albertus.

B. Ma. ſumpſiſſe ſacrā euāgeliū reticuit. q̄re.

Dicit aũt phs q̄ q̄ vnũ dicit qḋ multa ꝯtinet pl'a dicit.
vñ dicito ꝛ.p ꝯſtãti habeo q̄ ỽgo maria fuit plena gr̃a
gr̃e ſacramẽtales q̄ cõiter fuerũt apud alios ſanctos. Ex
plicite h̄ dicere de ea ſuꝑfluũ videbaṫ. cũ nulla gr̃a pu
re creature apta vacua fuerit. Vñ ſicut b. Aug. de b. ma
ria ponit vnã regulã ſcꝫ q̄ cũ de peccatis agiṫ. videlicet
actualibꝫ nullã ꝓrſus vult de ea hr̃i queſtionẽ. ſed firme
teneri q̄ nullũ comiſit. Ita dr̃ Alb. vbi ſ. in bono tanq̄
ꝑ regula ꝛ ꝑncipio ꝑ ſe noto de ipa ſupponaṫ q̄ q̄cquid
boni aliqua creatura pura fecerit vel recepit. de h̄ experſ
nõ eſſe b. mariã nõ liceat dubitare. vt a nullo ſuperetur
illuſtriũ. vt dicit Joh. Damaſ. i. ſanctoꝝ. his igiṫ ꝺ cauꝭ
h̄ nõ expſſe ſcribiṫ. Quantũ ad tertiũ ſcꝫ q̄d Maria

quid maria ex ſacramentis recepit

recepit ex ſacris videndũ eſt q̄ baptiſmuꝫ recepit. crediṫ.
nõ ad purgatiõem pcti. qꝛ nullũ habebat ſicut nec etiã fili
us eius. ſed in exemplũ equidẽ chriſtus ex ipo baptiſmo
nihil gratie in ſe accepit. ſed vim regeneratiuam aquis
contulit. Beata autẽ maria nõ contulit aquis virtutem
ſed ex baptiſmo ſuſcepit virtutẽ videlicet caracteris im

Maria q̄d ex ſacramẽto baptiſmatis recepit

preſſionẽ. virtutũ exercitatõem. meritoꝝ accumulatõem
vnde nõ baptiſmo Johis. q̄ ad iſta non valebat. ſed ba
ptiſmo xp̄i baptizata eſt. ſicut etiã beat⁹ Auguſtinus ex
preſſe hoc dicit de apoſtolis. de ꝯſe. di. iiij. Quãdo. Licꝫ
nõ inueniaṫ in euãgelio. Sacramentũ confirmatõis ac
cepit ſm̄ Alber. vbi ſupra ad ampliorẽ meritorũ augmẽ
tatiõem. ꝛ ꝑfectiorẽ virtutũ exercitatõem ꝛ declaratõem
ad alterius caracteris impreſſionẽ. vt ꝑ caracterem ba
ptiſmalẽ collocetur in numero chriſticolarũ diſtincta a iu
deis ꝛ gentibꝫ nõ conſignatis ꝑ caracterẽ confirmatiõis
ponatur. imo pꝛimiceria ſit in numero militantium pro
xp̄o. Et ſi nõ fuit vnctio ſenſibilis. nõ defuit vnctio inui
ſibilis. Nã cũ beatus Thomas dicat in. iiij. q̄ apoſtoli
fuerunt confirmati in die penthecoſtes miſſo in eis ſpũ
ſancto ad robur. Ubi loco vnctionis viſibilis fuit ignis
in forma linguaꝝ. ꝑ quandã correſpondentiã. nã oleuꝫ
eſt fomentũ ignis. ꝛ lingua correſpondet balſami odori.
Beata aũt maria fuit in receptione illa ſpiritusſancti cũ
apoſtolis recipiẽs. vnde ꝛ criſmata cũ eis. A ſacramẽto
altaris ſuſcepto ſecuta eſt dñice paſſionis rememoratõꝫ
deuotiõis actualis exercitatõem. contra corꝑalẽ abſenti
am filij conſolatiõem. A ſacramẽto vero penitentie rece
pit gratiã in excellenti equipollentia. Nam ꝑ contritiõe
habuit innocentie ꝯuerſatiõem. Pro confeſſione gratia
rum actionẽ. Pro ſatiſfactiõe ſuꝑerogatiõem. Cum autẽ
ſit triplex confeſſio ſcꝫ accuſatio peccatoꝝ. recognitio in
congruitatis ꝛ ingratitudinis. beneficioꝝ cõfeſſio. Et hec
vltima fuit ꝓprie beate Marie ꝯfeſſio. Confitebaṫ autẽ
ſm̄ Albertũ q̄ tantã gratiã accepit. q̄ nunq̄ de condi
gno eã meruit. vel aliqua creatura ꝓmoueri potuit. licet
de congruo meruerit. Hec ꝛ ſimilia fatebaṫ Johã. euan
geliſte vt credi poteſt confeſſori ſuo. In extrema vnctiõe
recepit complete victorie p̄terite ꝛ plene glorie ſignificati
onem. Et loco remiſſionis venialiũ totius doloris mor
tis remiſſionẽ. Et ꝑ infirmitatis alleuiatione. toti⁹ cor
poris glorificatõem. Et q̄uis beata maria potuerit hoc
ſacramentũ nõ ſuſcipere. exempta ꝑ priuilegiũ q̄ domi
nus cõfert his quos ſine infirmitate ꝛ mortis dolore di
gnatus eſt euocare. tamen videṫ q̄ iſti priuilegio ſuo ab
renunciauerit ꝛ ſacramentũ illud peccatoribꝫ inſtitutuꝫ
humiliter ſuſcepit vt humilitatẽ quã ꝑ totã vitã tenue
rat egreſſum cõſumaret. In ſacramento vero matrimo
nij cũ ſit triplex bonũ. omne iſtud reperiṫ in cõiugio ma
rie. Unde beat⁹ Auguſtin⁹. xxvij. q. ij. Omne nuptiaꝝ
bonũ impletũ eſt in parẽtibꝫ xp̄i. ſcꝫ fides. ꝓles. ꝛ ſacra
mentũ. Prolẽ cognoſcim⁹ xp̄m dominũ filiũ ſcꝫ virginiſ
non ioſeph. Fidẽ quia nullũ adulteriũ. Sacramentum
quia nullũ diuortiũ. Habuit autẽ beata maria iſtã gra
tiam excellenti⁹ quia mater tante ꝓlis. ꝛ quia mater ꝛ ỽ
go. Nã vt ait beat⁹ Auguſtin⁹. Cõiugia ſanctiora ſunt
pari voto continẽtiũ. Sacramentũ autẽ ordinis nõ ha

De ſacramentũ ordinis hr̃ã maria nõ recepit. q̄re.

buit. Hoc enĩ ſm̄ exteriorẽ hoĩs repſentatiõem p̄fert di
gnitatẽ. Interi⁹ aũt ſm̄ veritatẽ ptinet ad humilẽ ſerui
tutẽ. Unde ꝑ oppoſitũ ſtatui beate Marie opponebaṫ q̄
interius habuit corã deo dignitatẽ. exterius corã homi
nibꝫ ſummã habuit humilitatẽ. Hoc ergo ſacramẽtum
beata maria actualiter nõ recepit. ꝛ ꝓpter ſtatus ſui con
trarietatẽ. ꝛ ꝓpter humilẽ cũ alijs mulieribꝫ ꝯformitatẽ
Nõ enim ſexus femine⁹ eſt capax ordinis ꝓpter indigni
tatem. maiorẽ peccãdi fragilitatẽ. ꝛ regiminis incõgrui
tatem. Licet autẽ beatiſſima virgo maria ſacramentuꝫ
ordinis nõ receperit. quicq̄d tamẽ dignitatis vel gratie
in ipis conferṫ ꝺ hoc plena fuit. Conferṫ enĩ in eis ſepti
formis gratia ſpũſſancti. qua omifaria plena fuit. Item
cũ tria ſint in ſacramẽto ordinis. ſ. dignitas miniſterial'.
poteſtas ſpũalis. adminiſtratio executionis. Hec autem

Nota

tria beata Maria equipollẽter habuit ꝛ excellenter. mi
niſtri eccleſie habẽt dignitatẽ beneficialẽ ꝑ caracterem ex
cellentie. Beatiſſima aũt virgo habet coronã regni eccle
ſie militãtis ꝛ triũphantis. Unde ꝛ ſumm⁹ miniſtroruꝫ
papa dr̃ ſeruus ſeruoꝝ dei. Hec aũt eſt regina ꝛ domĩa
angeloꝝ ꝛ imꝑatrix toti⁹ mũdi. Item in miniſtris eſt po
teſtas ſpũalis. temꝑalis delegata a deo. vel ſubdelegata
ꝛ vicaria. In ipa enĩ eſt plenitudo poteſtatis celeſtis ex
autoritate ordinaria. Item in miniſtris eſt executio ligã
di ꝛ ſoluẽdi ꝑ vſum clauiũ. In ipa autẽ eſt dominandi
legitima poteſtas ad ligandũ ꝛ ſoluendũ per imperiuꝫ.
Et ſic quicq̄d eſt in ordinibꝫ dignitatis ꝛ gratie. conſtat
b. marie minime defuiſſe. Et ne videaṫ ſpecialibꝫ digni
tatũ vel virtutũ ordinibꝫ caruiſſe. Cũ hoſtiarijs habuit
mundoꝝ introductionẽ ꝛ immũdoꝝ excluſionẽ. Cum ex
orciſtis demonũ expulſionẽ. Cũ lectoribꝫ ꝓphetiaruꝫ ex
poſitiõem. Cũ accolitis illuminatiõem. Cũ dyaconibus
doctrine apoſtolice oſtenſionẽ. Cũ ſubdyaconibꝫ ỽbi di
uini conſeruatõem. Et poſtea cũ euangeliſtis enarratio
nem. Cũ ſacerdotibꝫ corꝑis xp̄i formationẽ. ꝯtractiõem
ꝛ ꝯiunctionẽ. Ipa a culpis ꝛ penis ꝑ filiũ ſuuꝫ nos ab
ſoluit. Habet ꝛ officia epiſcopoꝝ aliquo modo ſpiritua
li. quoniã ꝯſecrat templa ꝛ altaria q̄ ad ei⁹ honorẽ fiunt
Conſecrat ỽgines interius cõfirmando ꝛ hmõi. Hꝫ bea
tiſſima cũ papa oĩm eccleſiaꝝ ſolicitudinẽ. poteſtatiſ ſpi
ritualis plenitudinẽ. priuilegiatoꝝ actuũ vniuerſitatẽ
Et ſic pꝫ q̄ fuit gr̃a plena.

De gr̃a ỽtuali b. ỽginis Capitulum. xvij.

Ave gratia plena. gra
tia videlicet virtuali. Quidã aũt mgr̃ ſen. i. iij.
dixerũt gr̃am ꝛ ỽtutẽ idẽ eſſe realiter. ſꝫ rõe diſ
ferre vt gr̃a dicaṫ inq̄ntũ facit hoĩem deo gratũ. Uirtuſ
inquantũ inducit ad oꝑandũ oꝑa virtuoſa. ſꝫ b. Tho. in
ſũma ꝓbat gratiã realiter diſtinctã a ỽtute. vt ſicut a ſo
le ꝓcedũt multi radij diuerſi ab eo. ꝛ ab aĩa fluũt multe
potẽtie realiter diſtincte ab ea. ita ꝛ ỽtutes omẽs ꝓcedũt
a gr̃a diſtincte ab ea realiter. Et ipa q̄dẽ gr̃a vt in ſubie
cto eſt ĩ aĩa. ỽtutes ỽo ĩ potẽtijs aĩe ad expediẽduꝫ eas
ad bñ oꝑandũ. oẽs igiṫ ỽtutes fluũt a gr̃a gr̃ũ faciente.
Quã gr̃aꝫ ỽgo b. hũit pleniſſime. Iuxᷓ ħ. Aue gr̃a ple. ꝗ
hũit oẽs ỽtutes ꝑfectiſſime. vñ ipa ait Ecci. xxiiij. In
me oĩs ſpes vite ꝛ ỽtutiſ. Et iõ trãſite ad me oẽs. ſ. ꝑ eis
ỽtutibꝫ. qꝛ ex me. i. mei ſuffragio ꝛ exẽplo poteſtis ſꝑare
oẽm ỽtutẽ. Uirtutes ãt oẽs vł ſũt theologice vł cardina
les vł eis ãnexe. Et theologicas nũerat apl's. j. Co. xiij. d.
Nũc manẽt fides ſpes charitas tria hec ꝛc̄.

Primo ergo videdũ §. I.

De gr̄a ſi dei in ma ria.

eſt de fide btē marie ꝙ eā habuerit ꝑ ꝟba Elizabeth pa
tet dicētis ad eā. Btā q̄ credidiſti ſcʒ verbis dictis tibi ꝑ
angelū ex ꝑte dei. Luc. j. Credere enī eſt actus fidei q̄ eſt
de nō viſis. Credidit enī ſe mr̄em dei fiendam ſic̄ fcm̄ ē.
cū ait. Fiat mihi ſm̄ ꝟbū tuū. Luce. j. qđ vtiqꝫ nō vidit.
nec oculo corꝑali nec intellectuali clare. Uidit vtiqꝫ et
exꝑta eſt ſe ꝯcepiſſe nō ope humano. ⁊ ſe ꝑepiſſe ꝑuuluʒ
cū virginitatis honore. Sed ꝙ ille puer filius eius ꝯce-
ptus ⁊ natus eēt ds verus nō vidit vt in patria. ſed fidē
credidit ⁊ cognouit. ſublimiori mō ⁊ interiori guſtu ſuꝑ
omes vnqꝫ viatores. vñ fides ſua fuit ſuꝑ oēm fidē. Uñ
btūs Bern̄. ſuꝑ miſſus eſt. Quis excepta fortaſſe illa q̄
ſola hec in ſe feliciſſime meruit experiri. intellectu capere
rōne diſcernere poſſit qualr̄ ſplendor ille inacceſſibil' vir
gineis ſe viſceribꝫ infuderit. ⁊ vt illa que inacceſſibil' eſt
accedere ad ſe ferre potuiſſet. de portiuncl'a eiuſdē corpo
ris. cui ſe anīa īmediate cōtemꝑauit reliqua maſſe vm-
bracl'm fecerit. ⁊ forte ꝓpter hoc maxime dictū fuerit. obū
brabit. qꝛ res nimirū erat in ſacramēto. Et ꝙ ſola per ſe
trinitas in ſola cū ſola virgine voluit oꝑari. Soli ei da-
tū eſt noſſe cui ſoli datū eſt oꝑari. Dicat̃ ergo. Uirtus al
tiſſimi obumbrabit tibi. Hoc ē illū moduʒ q̄ de ſpū ſctō
ꝯcipies. ipa dei virtus ⁊ dei ſapia xp̄s ſic in ſui ſecretiſſi
mo ꝯſilio obumbrādo cōiunget ⁊ obumbrabit. quaten⁹
q̄ tm̄ eſt patri notus ſit ⁊ tibi. Ac ſi angelus reſpōdeat
virgini Quid a me queris qđ in te experieris. Scies ⁊ fe-
liciter ſcies. ſʒ illo autore ⁊ doctore. Ego aūt ſum miſſus
virginalē ꝯceptū nūciare. nō creare. Nec pt̄ doceri niſi a
donāte. nec pt̄ adipiſci niſi a ſuſcipiēte. Ex hac autorita-
te btūs Bern̄. dic̄ Alb. colligit̃ ꝙ btā ꝟgo de incarnatio
ne ⁊ de filio incarnato habuit cognitionē q̄ eſt ſupra fi-
dē. Et videt̃ hoc intelligēdū ꝙ cognitio illa fuit ſupra fi
dem coēm ſeu oīm viatoꝝ. Naʒ ſi clare vt in p̄ria tal' co-
gnitio excluderet fidē vl' forte etiā ī ipo ꝯceptu vl' ꝑtu ſi
bi datū eſt ad horā vt videret clare miſteriū huius vt in
patria. ſicut paulus vidit deū in raptu. ⁊ ꝓ illa hora fu-
iſſet fides ⁊ viſio. Sed poſt horā in ſe reuerſus remanſit
in fide ablata viſione. Unde ⁊ ipe dicit. Per fidem eniʒ
ambulamus. nō ꝑ ſpem. Aue igitur gr̄a plena. ⁊c̄. Sed
ꝓ maiori hoꝝ declaratōne ſciendū ꝙ viſio facialis dei. i.
ꝑ eēntiam eſt id in q̄ ꝯſiſtit ꝑncipalr̄ noſtra ꝟa beatitu-
do ⁊ ꝑfectio vltima. Juxta illud qđ chriſtus dic̄ Johis.
xvij. Hec eſt vita eterna vt cognoſcāt te ſolū verū deum
⁊ quē miſiſti ieſum xp̄m. Joh. xvij. In hac ſumma ꝟitas
eſt ⁊ ſumma bonitas que reficit rōnalem vim ꝙ ex toto
eā decorabit ⁊ alliciet vt nihil aliud querat' videre ⁊ ha-
bere niſi ipm aut ꝓpter ipʒ. Et ideo erit tibi ꝯtinuatō vi
ſionis. Item ſummū delectabile ꝯcupiſcibile ſic ſua ſua-
uitate ꝑfundet vt nihil aliud amet aut querat niſi ipſuʒ
aut ꝓpter ipm. Et iō ibi nō erit faſtidiū. Itē ſumme ar-
duū. ſūma ſui immutabilitate iraſcibile roborabit te ſe-
curabit vt nihil tenere aut tractare queat niſi ipm aut ꝓ-
pter ipm. ⁊ iō ibi nō eſt fatigatio Unde btūs Aug⁹. in
vl. ca. de ci. dei ait. Quecunqꝫ ab hominibꝫ honeſte deſide-
rant̃. erit deus finis oīm deſiderioꝝ nr̄oꝝ. Quē ſine fine
videbūt. ſine faſtidio amabūt. ſine fatigatōe laudabunt
Uñ btūs Aug⁹. Ad hoc vt ꝑueniat anīa rōnal' oportet
habitibꝫ intermedijs eleuet̃. In qua eleuatōne ſunt gra-
dus ⁊ ordo de quibꝫ dicet̃ infra. Sed ꝓus aduertendū
eſt ſm̄ Alber. vbi ſ. ꝙ rō natural' eſt cognoſcitiua omiū
ſenſibiliū creaturaꝝ ⁊ intelligibiliū. rōe coītatis natural'
quā habet cū omibꝫ ſenſibilibꝫ ⁊ intelligibilibꝫ. De qua
coītate ait btūs Grego. in omelia ſuꝑ illō Mar. vltimo.
Predicate euangeliū omi creature. ꝙ noīe omis creatu-
re intelligitur hō. qꝛ cōe aliquid habet cū omni creatura
ſcʒ eſſe cum lapidibꝫ. vegetari ſeu viuere cū plantiſ. Sen
tire cum animalibꝫ. Intelligere cū angel'. Ipa aūt rō cū

ſit naturalr̄ collatiua cognoſcit creaturas ſignū aliquod
eſſe ſeu veſtigiū dei. ſicut artificiū artificis. Et ex hoc rō
naturaliter eſt cognoſcitiua creatoris. cuius creature ſūt
veſtigia ⁊ ſignū. Et ſic patet ꝙ rō humana hʒ in ſua na
tura ꝙ ſit cognoſcitiua creaturaꝝ ſenſibilium ⁊ intelligi
biliū ⁊ creatoris eaꝝ. Et ꝙ habet deſideriū ductiuuʒ ad
cognoſcēdū hec. qui dici poteſt ductus natural' ratōnis
quo ex ſolis naturalibꝫ bonis ducitur tāqꝫ ex ꝑmis mo
tibꝫ ex ꝑte ipius. Similiter ex parte affectus ſunt q̄daʒ
aptitudines naturales ad bonū quas aliqui pħi appel-
labant ſeminaria virtutū. quibꝫ mouet̃ anima ratōnaliſ
naturalr̄ ad bonū. Ipa vero anīa rōnal' ſic exn̄s eſt rece
ptiua habitus multiplicis. ſ. artium ⁊ ſciaꝝ ex ꝑte virtu
tis app̄henſiue. Sed huius habitus nō ducūt rōem vl
tra motus vel terminos ei debitos ſm̄ aptitudinē ei na
turalē ſed ſunt facilitates ⁊ directōes quedam ad cogno
ſcendū ea ad q̄ naturaliter ductu ſe habet. ⁊ hec ſunt ha
bitus acquiſiti ꝑ ingeniū ſiue dati ſiue infuſi. Ex parte
ꝟo virtutis motiue eſt receptiua habitus ꝯſuetudinaliſ
qua nō erigitur affectus ſupra ductū nature. vl' ſup̄ que
naturalr̄ rō ducta dictat. Affectū ꝟo ſic ſe habērē cogno
uerūt pħi quidam nō ſufficere ab beatitudinē. Uñ Tul
lius. Sepe dicimus ⁊ ſepe dicēdum eſt naturaliter aui-
diſſimi ⁊ appetētiſſimi. qꝛ honeſta ſunt nob̄ innata ꝟtu
tum ſeminaria. ita vt ſi pateremur ⁊ anhelare licet ad be
atitudinem cū diuino munere natura nos ipos ꝑducereʒ
ſed igniclos natura inditos ſepe retundimus. Ecce ſm̄
Tulliū ꝙ exigit̃ diuinū munus. Eſt ergo p̄ter hmōi ha
bitus anīa rōnal' ſuſceptiua ignis fidei q̄ eſt donū flueſ
a deo mō nobiliori ⁊ vtiliori q̄ꝫ ſit modus ſm̄ queʒ fluit
a deo natura ⁊ bona naturalia. Hmōi aūt gratia anima
rōnalis ad cognitōʒ taliū ad q̄ nō poterat rō ductu ſuo
naturali adiuta arte vl' ſcientia vel habitu ꝯſuetudinali
Cognita aūt hmōi ſunt deus trinus ⁊ vnus. Et verbuʒ
caro factū. ⁊ hmōi. ad que nō ſufficiūt bona naturalia.
ſine fide. qꝛ ad hoc natura eſt parua ⁊ ſtatura puſilla. q̄
figurat̃ Luce. xix. in zacheo. qui cū nō poſſet videre ieſū
aſcendit ī arborē ſichomoꝝ. glo. deuotōe. ſ. fidei ad vidē
dū ſaluatorē. Et ſic patet ꝙ fidē ſurſum trahit vltra du-
ctū rōis. Et beatus Aug⁹. in. iiij. de trinitate ait ꝙ non-
nulli mōi ſapiētes potuerūt aciē mētis vltra oēm creatu
ram transferre. ⁊ lucē incōmutabil' veritatis quātacūqꝫ
ex ꝑte ꝯtingere. Hoc aūt videntes ⁊ cognoſcētes pn̄t ha
bere delectatōem. ⁊ ſicut eſt delectatio in ſciētia. qꝛ illa ve
ritas eis apparet vt lucēs. ⁊ ſic eā amāt. ⁊ nō apparet eis
vt purgans ſcʒ a vitijs ⁊ erroribꝫ. Sicut eniʒ cognitio
ī eis luc̄ ē nat̃al' ad illā ꝑmā ꝟitatē. ſic ⁊ amor ē nat̃al' ad
eā cognitā amādā. Cognitō āt iſta nat̃al' de dō tm̄ nō ē
ſufficiēs ad ſalutē nec amor ad eā ꝯgnitā nat̃al' ſʒ reqrit̃
fidꝭ q̄ ꝑ dilcōʒ oꝑat̃. Et vtrūqꝫ. ſ. fidꝭ etiā īformis ⁊ cari
tas ē a dō nō a nat̃a. Triplr̄ ḡ pn̄t diſtigui ḡd⁹ q̄bus
aſcēdit̃ ī deū. Prio ſm̄ ordīeʒ actuū nālē ī ſe. ſic docet b.
aug. ī li. đ q̄ꝫtitate aīe ponēs ꝑmū ḡdū īter act⁹ aīe vege-
tatōʒ q̄ ē nob̄ coīs cū arbuſtiſ. Prim⁹ ḡd⁹ vidēdi dʒ. Se
cūd⁹ ḡd⁹ ē ſēſus q̄ ē nob̄ coīs cū brutiſ. In tertō ḡdu po
nit mēoriā ītelligibilē q̄ ē coīs doctiſ ⁊ īdoctiſ. bōis ⁊ mal'
Quart⁹ ḡd⁹ ē eleuare ſe ſup̄ ſe. ⁊ mūdar̃ ocl'ʒ aīe ab omi
terrēitate. Quīt⁹ ē ipaʒ cuſtodire ⁊ firmar̃ ſanitatē. Se-
xtus ē ſerenū ⁊ reſpcm̄ rectū ī id q̄d vidēdum ē dirigere
Septi⁹ ē nō iā ḡd⁹ ſʒ māſio ⁊ viſio ipa ꝟitatiſ. Idē coſ-
dē ḡd⁹ alr̄ noīat ſic dicēs Aſcēdētibꝫ nob̄ igit̃ ſurſū. Pri
mus act⁹ ē cū dr̃ aīatō. ſcđs ſēſ⁹. terti⁹ ars. qrt⁹ ꝟt⁹ q̄nt⁹
trāqllitas. ſext⁹ īgreſſio. ſepti⁹ ꝯtēplatō. Diſtiguūt̃ ⁊ hi
ḡd⁹ ſm̄ actū potētiaꝝ reſpcū obicōꝝ. vt ꝑm⁹ ſit viſio in
ſenſu ſm̄ imaginatōnem hic vtiqꝫ mundo mūdiqꝫ ima
gine vtitur vt ſpeculo. Secundus gradus eſt in imagi-
natione. hic nō mūdo ſed mūdi imagine vtit̃ vt ſpeculo

ḡd⁹ aſcen dēdi ī dm̄ diſtiguūt̃ triplicit̃.

Tertiꝰ gradus eſt viſio in imagine ſm rõnem. qñ rõ magis querit ⁊ cũ admiratiõe inuenit. Quartꝰ in rõne ſm imaginatõȝ qñ ꝑ inuiſibiliũ ſiĺitudines ad inuiſibilia rõ ſubleuat. Quintꝰ in rõne ſm rõnem qñ ex aliq̃bꝫ cognitis ad alia incognita rõcinãdo rõ ꝓgredit. Sextꝰ ſup rõnẽ nõ ꝓpter rationẽ. qñ ꝑ mẽtis ſubleuatõȝ cernit qđ nature metas trãſcẽdit. ⁊ ei qđ ꝑ aciẽ intelligẽtie cernit natura rerum acq̃eſcit. Septimꝰ eſt ſupra rõem. ⁊ hoc eſt ſpeculo fidei. q̃ eſt ſuba rerum ſperãdarum argumẽtũ nõ apparẽtiũ. Octauꝰ eſt extaſis ſiue raptꝰ in q̃ rachel. i. rõ moritur. et beniamin. i. ꝑfectio ꝯtẽplatiõis generat. Oẽs hi gradus diſtinguunt ſm ordinẽ potẽtiarum ⁊ actuũ reſpectu obiectorum. Scđo mõ ſunt gradꝰ in hmõi eleuatõe aĩe ad deũ ſm maiorẽ habitũ ꝑfectionũ gratuitorum. aĩam ſup poſſe nature magis ac magis eleuãtiũ. ⁊ deo ꝓpinq̃us ꝯiungẽtium. Inter q̃s ꝑmo gdu eleuant grẽ ſacramẽtales impedimẽta culpe ⁊ pene remouẽtes ⁊ fomitẽ diminuẽtes q̃ aĩam trahũt deorſum. Scđo gradu ſunt virtutes aĩam in eſſe gratuito ꝑficiẽtes. ⁊ potẽtiã ꝑ opatiõem in finẽ dirigẽtes. Tertio gradu ſunt dona ſpũſſcti aĩam ꝑ actus excellẽtiores gratuitos ꝑficiẽtes. ⁊ magis fini eã ꝯiũgentes. In q̃rto gradu ſunt fructꝰ aĩaȝ ſm poſſibilitatẽ vie deo ꝯiunctã delectãtes ⁊ reficiẽtes. Cũ his q̃ttuor gradibuſ a latere currũt btĩtudines ſtatũ ꝑfectõis ſm moduȝ vie cõplẽtes. Tertio mõ eſt ordo in p̃dicta eleuatõe aĩme ad deũ ſm diuerſitatẽ ſtatꝰ ſubiecti qđ eleuat. ⁊ diuerſitatẽ medij ꝑ qđ eleuat. Diuerſitas aũt ſtatꝰ ſubiecti quadruplex eſt. Eorum enĩ q̃ eleuant ad videndũ deũ. Alij ſunt in ſtatu vie. Alij p̃ter ſtatũ vie. Alij ſup ſtatũ vie ⁊ iuxta ſtatum patrie. Alij in ſtatu p̃rie. Illi q̃ eleuant ad videndũ deũ ſm modũ vie faciũt gradꝰ q̃nq;. Primꝰ ẽ videre deum ꝑ veſtigiũ in creaturis. Secũdꝰ ꝑ imaginẽ in anima. Tertiꝰ fide informi. Quartus fide formata. Quintꝰ eſt ꝯtemplantiũ. Illi q̃ vident p̃ter ſtatũ vie vidẽt ꝑ ſpeculum in lumĩe. Et faciũt q̃ttuor gradꝰ. Primꝰ eſt viſio ꝓphetarum cõis. Secũdꝰ eſt viſio moyſi facie ad faciẽ. id eſt valde familiaris ⁊ aſſidua vltra cõem modũ ꝓpharum. Vñ de eo dr in libro Nũeri. xij. c. ꝙ loquebat ei deus ore ad os. nõ ſicut in ꝓphetis. ſȝ ſicut amicus cũ amico ſuo. Tertiꝰ eſt viſio Iohis in pectore dñi. De quo b. Augꝰ. dt ꝙ trãſcendit omnẽ nebulã qua oĩs terra tegit ⁊ ꝑuenit ad limpidũ celũ deitatis claritatẽ. Et alibi idẽ ait. Deitatis potentiã limpidiꝰ ꝯtemplans cũ dño ad celuȝ volans celeſtis ſapĩe hauſtũ de dñici pectoris fonte limpidius ceteris potauit. Quartꝰ ſtatꝰ eſt viſio ade in ſtatu innocẽtie q̃ fuit intellectual'. exiſtẽs ſine oĩ enigmate. nõ tm̃ culpe ſȝ ⁊ pene. ⁊ ſine omi fomite. ⁊ in natura nõ deteriorata ꝑ pctm̃. ⁊ iõ eſt vltima in genere illo. Illi q̃ vident ſupra modũ vie ſunt q̃ vidẽt ſine ſpeculo in lumine. Et faciũt hi tres gradꝰ: Primus eſt cognitio ade in ſopore. De qua dr Geñ. ij. Miſit deꝰ ſoporẽ in adam. glo. Extaſis illa in Adã ad hoc immiſſa eſt vt mẽs ade intrãs in ſanctuariũ dei. nouiſſima intelligeret particeps angelice curie. Secũdꝰ gradꝰ eſt raptꝰ. ſicut vidit paulꝰ ⁊ Iohes in Apoc. Et de hac viſiõe dt glo. ꝙ apl's vidit deũ in illa vita qua vidẽdꝰ eſt in eternũ. De viſiõe Iohis dr in ꝓlogo ſup Apoc. Et ſic viſionẽ pauli ⁊ iohis dic Alb. ponimꝰ in eodẽ gradu. Tertiꝰ gradꝰ eſt cognitio b. virginis in hac via. q̃ omes p̃dictas cognitões tribꝫ gradibꝫ ſupgredit: Primũ eſt eleuata puritas. q2 excellit oẽm viatorem. Secũdũ eſt medij eleuãtis improportionabil' q̃ntitas. videlicȝ grẽ plenitudo q̃ in ea tãta fuit ꝙ in pura creatura equalis eſſe nõ potuit. Tertiũ eſt eleuãtis caritas. ſcȝ dei. q̃ eã dilexit ſup omnẽ purã creaturã. ⁊ improportionabili charitate ſibi eã ſociauit. Et ideo hec viſio eius omnẽ viſionẽ vie excedit. ⁊ ꝓpinq̃ſſima fuit viſioni p̃rie. ⁊ tñ citra q̃ntũ ad actũ. Illi aũt q̃ eleuant ſm ſtatũ p̃rie vident ꝑ ſpẽm. ⁊ faciũt tres gradꝰ. Primꝰ gradꝰ eſt hoĩs aĩa ⁊ corpe glificatorum. De q̃ dt beatꝰ Aug. Hoc minime dubitandũ eſt raptã hoĩs a carnis ſenſibꝫ mentẽ. ⁊ etiaȝ poſt mortẽ ipa carne depurata deuȝ videre. ſicut vident angeli. Angeli eñ vidẽt deũ ab omi corpali forma. ⁊ a corpore ſepati. Cognitio aũt anime glificate ꝓpter vnionem aĩe ad corpus eſt inferioris gradꝰ. Et hoc intelligendũ eſt ſm ꝙ natura ordinat ad naturã. Scđm enĩ eſſe grẽ habent ſe ſicut excedẽtia ⁊ exceſſa. Secundꝰ gradꝰ eſt viſio angelorum. q̃ ſp vidẽt faciẽ patris q̃ in celis eſt. vt dicitur Math. xviij. Tertiꝰ gradꝰ eſt viſionis patrie. Viſio glorioſiſſime virginis matris dei. q̃ ſup omes puras creaturas limpidiſſime ⁊ improportionabiliter ⁊ ꝓpinquiſſime deũ cõtemplat ⁊ maieſtatẽ eiuſ. vtpote exaltata ſup omnes choros angelorum. Et iõ ſup tres hierarchias exaltata ⁊ ſupgreſſa in quarta hierarchia a dextris cũ filio dei id eſt. in potioribꝫ bonis glorie eſt collocata. Sup oĩs has viſiones eſt viſio dñi noſtri Ihu xp̃i. quaſi quartꝰ modus. Et in hac poſſunt tres gradꝰ aſſignari. Primꝰ eſt viſio dñi noſtri Ieſu xp̃i. quã habet anima eiꝰ ꝑ gratiam cõprehenſionis q̃ inter omes cõprehenſores perfectiſſime videt deũ ⁊ omia ad ſuã ⁊ ſuorum beatitudinem ſpectãtia. Secũdus gradꝰ eſt ꝑ gratiã vnionis qua adhuc excellentiꝰ cognoſcit aĩa xp̃i naturã diuinã ſibi vnitam. ⁊ omia ad myſteriũ vnionis ⁊ incarnatiõis ſpectãtia. Vltima viſio ieſu xp̃i eſt que debet ei rõne deitatis. que eſt eadẽ. que eſt viſio totiꝰ trinitatis. cuius reſpectu oĩs p̃dicte viſiones ſunt quaſi imꝑfecte. ſicut creatura reſpectu creatoris eſſentie. ⁊ huiꝰ reſpectu dicit Greg. ꝙ eſſentia dei a nullo plene videbit. Et Iſidorꝰ dicit ꝙ trinitas ſibi ſoli nota eſt ⁊ homini aſſumpto. Reuertendo igit ad cognitiõem btẽ Marie dicimꝰ ꝙ cognitio eius exceſſit omnẽ cognitionẽ ⁊ modũ cognoſcẽdi quẽ habuit aliqua creatura in tribꝫ gradibꝫ vt dictũ eſt. Et preter hec tripliciter etiã excellit omnẽ cognitõnẽ omniũ viatorum. videlicet in ꝑfectiõis cognitione. in habitꝰ poſſeſſione. ⁊ in modo cognoſcendi cũ quiete ⁊ ſine abſtractione qualis eſt in raptu. Et q̃ntũ ad primũ ꝑfectio cognitõis maior debet ei ratione maioris eleuatõnis ꝑ habitꝰ nobiliores ⁊ excellentiores. Quãtũ ad ſecundũ in habitus poſſeſſione. nã talẽ habitũ ⁊ actũ qualẽ habuit paulus in raptu fuit ad tempꝰ. ⁊ poſt ſtatim nõ fuit. ſed habitꝰ cũ actu ceſſauit. Talẽ inq̃ȝ generis habitũ. ſed ꝑfectiorẽ btã Maria habuit. q2 ſemꝑ ⁊ continue habuit. quoniã ab eo quo primũ mater dei facta eſt ⁊ fuit. vſq̃ȝ dũ idem habitus in glorioſam cognitionẽ ſm ſtatũ patrie profectus eſt. ⁊ ideo continuatio poſſeſſionis debeat ei ratione maioris ꝑfectionis. q̃ huic vite ſup omes viatores fũditus mortua fuit. ꝓpter quod ⁊ vita eius cũ xp̃o abſcõdita in deo. ſemꝑ ⁊ curie angelice p̃ſens intra ſanctuarium dei habitauit. Quãtũ ad tertiũ. Modus cognoſcẽdi eius non fuit per modũ abſtractionis. extaſis vel ſtuporis. vl' etiã ſoporis. hec enĩ ꝯtingũt ꝓpter excellẽtiã ⁊ improportionabilitatẽ luĩs ad intellectũ illumĩabilẽ. vt ptȝ in lumĩe corpali in trãſfiguratõe dñi. qñ oñdit diſcipul' claritatẽ ſimillimã claritati glĩe. Dr enĩ ꝙ petrꝰ ⁊ q̃ cuȝ eo erãt grauati erãt ſomno ⁊ videre nõ poterãt ⁊ ꝙ ſtupor circũdederat eos. Sil'r in lumĩe ſpũali. Vñ ⁊ paulꝰ excellẽtia viſiõe ſtupefactꝰ dixit. Utrum in corpe vl' extra corpꝰ neſcio. deꝰ ſcit. Hũc ſtuporẽ btĩſſima maria nõ hũit. cuiꝰ intellectꝰ dei formalior ⁊ illi luci ꝓporcionabilior fuit. Vñ ſicut lux eadẽ q̃ eſt egris oculis odioſa. ſanis aũt amabilis. ⁊ ſicut ꝑ eandẽ lucẽ clari oculi perfectiꝰ vidẽt et ſine ꝑturbatiõe. Egri aũt minus ꝑfecte ⁊ cum perturbatõne Ita lux ſpũalis que oculis pauli fuit improportionata ⁊ ideo raptũ fecit. ⁊ cũ ſtupore. Sed oculis beate virginis fuit ꝓportionabilis ſine ſtupore. ⁊ cũ delectatõe. Et hoc de

hebaē ei ſup paulū rōe puritatis ſup oīes viatores. Fuit ergo in btā maria habitus fidei ſicut ⁊ actus qui eſt ī raptu pōt eſſe cū habitu fidei q̄diu ē aliquid de obſcuritate ⁊ nō ita plene depurata. ſic in ſtatu cōphenſoꝝ.

De charitate virginis marie. §. II.

Dr in Cañ. vulnerata charitate ego ſū. Et eccleſia canit. vidiſtis eam plenā charitate. ſ. quo ad deū. ⁊ dilectōe quo ad pximū. Exceſſit aūt oēm creaturā in charitate pximi. Ego diligētes me diligo. ait diuina ſapiētia. Prouerb. viij. Et q̄ magis diligit deū magis diligiē ab eo. ita tamē q̄ prior ipe dilexit nos. vt ait Job. in Canoñ. Maxime aūt ſup oēs puras creaturas fuit ipa dilcā a deo. Qḋ patet ex eo. q̄ maximū donū ei largitus ē deus. vt ſcȝ filiū ſuū dilectiſſimū ſummū bonū ei cōmunicaret. vt cōis eſſet filius ſui in deitate. eius in humanitate. vna ⁊ eadem pſona deus ⁊ hō. Tria aūt exigūtur ad hoc vt charitas viatoris pficiatur vt trāſeat ī charitatē cōphenſoris in ſubiecto charitatis. Primū eſt depuratio. Secūdū eſt ſui in ſe collectio. Tertiū eſt eleuatio.

De tribus requiſitis ad pfectionē charitatis viatoris.

Ad pmū ſcȝ depuratōeȝ oportet q̄ fiat ſepatio ꝯriꝭ diſpoſitionibꝫ in ſubiecto que impediūt ꝯrias diſpōes charitatis p pfectōem. Sūt aūt tria a quibꝫ debent purgari. ſ. culpa. pena. corpulentia. Per oīa iſta tria impediē pfectio charitatꝭ ī maioribꝫ ī ſtatu iſto. p ſecūdū tm̄ impediebanē pr̄es in lymbo. ſ. pter penā originalē pter tertium tm̄. i. corpulentiā impediebaē Adam in paradiſo. ⁊ de his tribꝫ impedimētis dr̄ in li. Sap. Corpꝰ qḋ corrūpiē aggrauat aīam vbi corpus notat corpulentiā. corruptio culpā. aggrauatio penā. Nec obſtat q̄ in dño ieſu fuit fruitō vbi tn̄ fuit corpulētia ⁊ pena. q̄ vnio ad diuinā naturā vicit ⁊ obſtulit hec impedimēta. Secundū qḋ exigiē ad charitatis pfectōem eſt ſui in ſe collectō. p q̄d etiā tria ponūtur impedimenta. Anima eñ ſm q̄ quedā natura eſt ⁊ forma corpis naturalꝭ. Primo ligaē ad corpaliū imagīes ⁊ ſpēs. Secūdo obligaē ad diūſas corpis paſſiōes. Tertō diuidiē ī diūſas opatōes. De pmo dicit btūs Augꝰ. in li. de tri. Tanta eſt vis amoris vt ea que cū amore diu cogitauerit ⁊ eis cure glutino inheſit attrahit ſecū etiā cū ſe cogitādo quodāmō redijt. Errat igiē cū ſe iſtis imaginibꝫ tanto amore ꝯiungit. vt etiam ſe eſſe aliquid huius exiſtimet. Et poſt hec dicit q̄ fuerūt diuerſi errores philoſophoꝝ. Alioꝝ ponentiū eſſe igneȝ. Alioꝝ athamos. ⁊ hmōi. Et ſubiungit ſic. Hic ſuboritur erroris dedecus dū reꝝ ſenſitiuaꝝ imagines. ſecernere a ſe nō pōt vt ſe ſolā videat. Coheret eñ ei mirabiliter glutino amoris. ⁊ hec eſt eius immūdicie. q̄ñ dū ſe ſolā nititur cogitare hoc ſe putat eſſe ſine quo ſe non pōt cogitare. Hec eſt ergo pma collectio ab imaginatōibꝫ corpalibus detractio. Sed eſt obligatio ad corpis paſſiōis. vñ btūs Augꝰ. in li. de aīa ⁊ ſpū ait. Quibuſdam affectibꝫ ⁊ quadā amicicia aīa corpi iungitur ſm quā amiciciam nemo vnq̄ carnē ſuā odio habuit. Socia namq̄ eiꝰ eſt. licet eius ſocietate p̄grauetur. Ineffabili namq̄ ꝯditiōe diligit illud amat comitē ſuū. ⁊ iō libera eſſe non poteſt Doloribꝫ eius vehemēter afficiē. Formidat q̄ mori ñ pōt Oculoꝝ ſpeculatōe depaſciē. Sonoribꝫ delectaē auditibus. Suauiſſimis iocūdaē odoribꝫ. Larga epulatōe reficiē. Et licet his rebꝫ nullatenꝰ vtatur. graui tamē merore afficitur ſi iſta ſubtrahanē. Tertiū impedimētū eſt diuiſio ad opatōes varias. De qua dicit b. Auguſ. in li. de ſpū ⁊ aīa ſm ſui corpis effectus varijs nuncupaē nominibꝫ Diciē eñ aīa dū vegetat. Spūs dū ꝯtemplaē Senſus dum ſentit. Animus dū ſapit. mens dū intelligit. Ratio dum diſcernit. Dū recordaē memoria. Duȝ ꝯſentit voluntas. Ab his ergo tribꝫ colligiē aīa in ſeipſam p corpalium imaginum abſtractionū. p paſſionuȝ corpaliū ceſſationē. ⁊ p opatōnū vnionem. Et de vnione actuū dicit btūs Augꝰ. Senſus vertet ī imaginatōem. imaginatio in rōem. rō in intellectū. intellectus ī intelligētiam. intellectiua ī deū. De iſta triplici collectōe ſilꝭ ſcȝ imaginationū. actuū. ⁊ affectuuȝ dicit btūs Augꝰ. in li. de q̄titate aīe. purgaē mens a peccati colluuione. ab errore obtenebratōe. a reꝝ fātaſtica imaginatōe. a reꝝ naturaliū fallaci pportione. a reꝝ tpaliū vana delectatōe. Ideȝ Ab hoc ergo mōo reuertentes ad deū eſt quaſi ab hinc ſurſum reuertētes. Per noſmetipos trāſire debemꝰ ad deum. hō eſt intrare ad ſemetipm. Et intrinſecus penetrās ſeipm trāſcēdit. ⁊ iſtinc ad deū aſcēdit. Ab hmōi g̃ cor nr̄m colligamus. ⁊ ad eterna gaudia reuocemꝰ. vt aliquā radiū cogitatōis in lumīe gr̄e figere valeamꝰ. hec eſt eñ requies cordis noſtri. cū deū ſuū ꝯtemplaē. ⁊ ipo ſua ꝯtēplatōe ſuauiter reficiē. Et dulce inuenitur ſp qḋ ad deſiderandū. qḋ ad laudādū. qḋ ad amādū ſēp ſuaue inuenitur.

Tertiū qḋ exigitur ad charitatis pfectōeȝ eſt eleuatio que fit p tria. ſ. a natura conāte. a gr̄a ſubleuāte. a deo attrahēte. Et de conamine nature dctm̄ eſt ſ. de zacheo. q̄ ſtatura puſillus erat. Et de ſubleuatōe gr̄e q̄ aſcēdit ī arborē ſycbomoꝝ. qḋ deſignat grām ſacramētalē ⁊ ꝟtutꝭ.

De eleuatione q̄ ſ. fit p tria.

Sed q̄ nō ſufficiat ad ꝯiūctionē q̄ eſt in pfectōe charitatis. nec conatus nature. nec ſubleuatio gratie ſine diuinitatis attractōe. Jō clamat ſpōſa Cañ. j. Trahe me pꝰ te. Et xp̄s Job. vj. Nemo pt venire ad me niſi pr̄ q̄ miſit me traxerit illū. Ad pmū ſcȝ conatū nature diſponūt antecedēter. Pmo miſeriaꝝ pn̄tiū ſtimulatō. Scdo ppe defectibilitatis cognitio. Tertio ſumme pfectōis naturalꝭ appetitio. Ad ſecūdū. ſ. gratie ſbluationē diſponunt añcedētes inchoatiue. Gr̄e ſacramētales ſanādo a malo culpe ⁊ pene. Gr̄e ꝟtutū adijciēdo ⁊ ducēdo ī bonū pgreſſiue. Dona quoq̄ ⁊ fructus. Dona ad excellētiores actus adiuuādo. fructus laborātē reficiēdo. Cōpletiue aūt ſm ſtatū vie btitudīs ſm ſtatū p̄rie dotes. Sȝ de iſta attractione nota q̄ ī naturalibꝫ tāto maior ē motus q̄to maior eſt appinquatō ad ſuū vbi. Nec ſola appinquatō eſt cauſa augmēti motus. ſȝ ſilitudo ⁊ ꝯueniētia ad ſuū vbi Vñ q̄to magis lapis mouetē deorſū tāto magis intēditur ſuꝰ motꝰ. ⁊ ſic ignis ad ſurſū. Sȝ ī volūtarijs motus naturalꝭ nō ſufficit mutare ſitū ipius ꝟtutis ad ſuū vbi. ſine ipo vbi. ⁊ hoc ē q̄ ī naturalibꝫ ē tm̄ vbi ita q̄ nō motor. Sȝ ī volūtarijs ipm vbi ē motor ⁊ cooperator. Et ad id q̄d motus ē ⁊ qḋ mouet p ipm hȝ motus q̄ ſit appinquatio. Eſt aūt huiꝰ appinq̄tōis terminꝰ pfecta conformitas volūtatis diuine ⁊ humane deiformis effectō. Ad hāc aūt attractōȝ appinq̄tōeȝ ⁊ ꝯformitatē tria ſpēaliter diſponūt añcedēter ī via. ſ. opa inſtructōis vꝭ edificationis. opa paſſie vꝭ paſſiōis. opa excellētie ſupergatōnis. De opibꝫ inſtructōis dic̄ b. Aug. Lex ē diuīe puidentie vt nemo a ſuperioribꝫ adiuueē ad cog̃ſcēdā vꝭ pticipādaȝ grām que nō ad eādē q̄ ponuē affectu nō adiuuerūt. vñ ⁊ Jo. xj. legiē de Caypha q̄ cū eſſȝ pōtifex anni illius pphetauit. In q̄ dñs oñdit q̄ etiā ī malꝭ rōe platōis dōa tribuit ad vtilitatē alioꝝ. Et ō ſaule legiē q̄ pꝰ vnctōeȝ introiuit ī eū ſpūs ⁊ pphauit. De opibꝫ paſſie ⁊ paſſionis ptȝ p id qḋ ait apl's. ij. Cori. xij. Virtꝰ ī īfirmitate pficiē Et figuraē ī iob q̄ pꝰ pfcāȝ victoriā p patiaȝ oīa bōa ſua recepit duplicā. De opibꝫ ſupergatōis. ſ. paupꝑtate. caſtitate. ⁊ hmōi. dt xp̄s Math. xix. Amē dico vo. q̄ nemo ē q̄ reliq̄. agros. ⁊c. q̄ ñ reci. cēties tm̄ ī vita. Cōſiſtit g̃ iſta pfectō caritatꝭ trāſeūti ō ſtatu vie ad ſtatū p̄rie. In plēa depuratōe. ī oīmoda collectōe. ī pfectiſſima eleuatōe. Patet g̃ q̄ pfectō charitatꝭ ō ſtatu vie ī ſtatū patrie trāſmutāde fit ſine ſubāli additōe p pfectōȝ ſui ī ſe. p actꝰ extēſionū. p actꝰ ⁊ hitꝰ meliorationū ⁊ nobilitatōnū ⁊ p ſūmaȝ cū ſūmo bono ꝯiūctōȝ. Et q̄ caritas ſola pfcā ē q̄ ē vidꝫ

De aīa q̄ varijs nūcupaē nominibus.

pfectióis. Alie aũt ꝟtutes hñt aliq̃d dé impfectióe vt fi
des q̃ eſt de eo qḋ nõ videt.ꝛ hmõi.Cũ aũt venerit qḋ p
fectũ eſt.ait apl's.i.ſtat⁹ patrie.euacuabit qḋ ex parte ẽ
Jõ neceſſe eſt oẽs alias ꝟtutes euacuare.i. ſm vſuꝫ vi
te pñtis.vel ab actióib⁹ ſopiri.ſolã aũt charitatẽ dñari.
ꝛ exercere oẽs opatiões.Et tunc implebit illud. Diliges
dñm deũ tuũ ex toto corde tuo ꝛc.Qḋ tũc implebit qñ
oĩs act⁹ ceſſabit natural' q̃ztũ ad actũ.ꝛ oĩs alteri⁹ ꝟtu
tis habit⁹ erit ſopit⁹ q̃ztũ ad actũ. ꝛ aĩa in eſſe ſuo nobi
liſſimo toto nobiliſſimo habitu ĩplebit. ꝛ nihil niſi cari
tas in aĩa ad actũ egredit.Sicut g̃ charitas b.marie in
ſtatu patrie eſt maior charitate oĩs pure creature. ꝛ q̃ztũ
ad ſubam.ꝛ q̃ztũ ad actũ . ita eadẽ charitas ei⁹ in ſtatu
vie maior fuit oĩ charitate pure creature q̃ztũ ad ſubam.
nõ aũt q̃ztũ ad actũ.Et ſic q̃ztũ ad ſubam fuit charitas
beate marie maior charitate oĩm angelor̃ . ſ; q̃ztum ad
actũ minor charitate minimi angeli.Q: autẽ maior ſuba
minor eſt in actu facit ſubiecti cõditio cõtrarij ꝯiunctio
minor motoris attractio.

De ſpe beate marie .§.III.

dicendũ eſt ꝙ vtiq; eã habuit pfectiſſime.Nã habuit vt
dictũ eſt pfectiſſimã charitatẽ.q̃ mr̃ eſt oĩm ꝟtutũ.ſm b.
Amb.vt q̃ eã habeat ꝛ filias ei⁹ ꝯtineat.i. alias ꝟtutes
De gratia ſpei quã hũit beata maria pfectiſſime. vñ ꝛ ſpem.Et cũ ſpes ſit certa expectatio future btĩtudi
nis ex meritis ꝛ grã pueniẽs.vt diffinit eã mgr̃ i.iij.ſen
tentiar̃.Alij ſancti ꝛ ſancte qꝛ certitudinẽ ſcĩe nõ habẽt
de meritis ſuis ꝛ grã.ſ; p ꝯiecturas.iõ nec certã expecta
tiõem hñt de ſua beatitudine.ſ; ꝯditionalẽ.ſ.ſi hñt gra
tiam ꝛ merita.Sꝫ beata maria erat certa grã ſe eſſe ple
nam.vñ ꝛ certa de ſua beatificatõe quã expectabat . Et
ꝓpter pfectã ꝛ abundantẽ ſpem ḋr Eccĩ.xxiiij.ĩ pſona ei⁹
Ego mater pulcre dilectióis timoris agnitióis ꝛ ſancte
ſpei.qꝛ nõ ſolũ iſta in ſe habuit in mẽte ꝛ act⁹ pduxit. ſ;
ꝛ in alijs pcurat.vñ ꝛ ḋr.Spes nr̃a.ſ.ad ſuffragandũ ĩ
oĩb⁹ auxiliũ pcurandũ.Et Eccĩ.xxiiij.ḋr. Jn me oĩnis
ſpes vite.Et in dicta autoritate notant tres ille ꝟtutes.
Charitas ibi pulcre dilectióis.ſ.dei vñ pcedit timor reue
rẽtialis.Fides ibi agnitióis.Per eã eni habet cognitio
de neceſſarijs ad ſalutẽ.Et ſcẽ ſpei.qḋ dĩc ad excluden
Arguit ꝯ dum vanã ſpem.Sꝫ obijci poſſet ꝙ btã maria nec cha
ritatẽ pfectã habuit.nec fidẽ nec ſpem.Nã in fide videt
dubitaſſe.Et dubi⁹ in fide eſt infidel'.vt ḋr ex de hereti.
Cũ eni angel⁹ ei nũciaſſet ꝯceptũ filij dei.interrogauit et
dixit.Quõ fiet iſtud qm̃ vir̃ nõ cognoſco . Qḋ ſile vi
det locutõi zacharie.cũ ſibi ab angelo nunciata fuiſſ; cõ
ceptio futura ioh.bap.dixit ei.Vñ h̃ ſciam cũ ſim ſenex
ꝛ vxor ſterilis.Jn quib⁹ verbis ꝙ dubitauerit ꝛ ĩcredu
lus fuerit.patet ex eo qḋ dixit ei angel⁹.ſ.p eo ꝙ nõ cre
didiſti ꝟbis meis.eris tacẽs ꝛ nõ poteris loqui ꝛc. que
mutitas fuit ei data in penã.Hoc idẽ videt ex exemplo
qḋ ſubdidit angel⁹ marie.dicẽs.Ecce elizabeth cognata
tua ꝛ ipa ꝯcepit filiũ in ſenectute ſua.q.di. Non habes
dubitare de ꝯceptu tuo.qꝛ ſicut ꝯceptus elizabeth ẽ mi
raculoſus.ita erit ꝛ tu⁹.Aliter tñ.qm̃ ill⁹ ex ſterili ſed d
viro.tu⁹ ex ꝟgine tm̃ ex deo.Ad h̃ rñdet p beatũ Bern̄.
Rñſio ꝙ beata maria in nullo dubitauit.qḋ declarauit ſpiri⁹
ſanct⁹ cũ dixit p os elizabeth.Beata que credidiſti.Tũc
eñi ḋr elizabeth repleta fuiſſe ſpũſancto. quo reuelante
cognouit mariã deũ cõcepiſſe.qḋ erat occultũ.Nõ g̃ cuꝫ
dixit.Quo mõ fiet iſtud dubitauit q̃rens de facto.ſ; q̃
ſiuit de modo.Et h̃ eſt qḋ ait b.Bern̄.ſup Miſſus eſt.
Nõ dubitabat de facto.ſ; modũ ꝛ ordinẽ queſiuit.Nõ
eñi q̃rit ſi fiet iſtud.ſ; q̃ modo.quaſi dicat. Cum ſciat
dñs me⁹ teſtis ꝯſcientie mee votũ ancille ſue eſſe non co
gnoſcere vir̃.qua lege.quo ordĩe placebit ſibi vt fiat iſtḋ
Si oportuerit me frãgere votũ vt pariã talẽ filiũ.et de
filio gaudeo.ꝛ doleo de ꝓpoſito.Fiat tamẽ volũtas eius.
Si aũt ꝯcipiã ꝟgo.pariã virgo.qḋ vtiq; impoſſibile nõ
erit ſi ei placuerit.tũc ſcio ꝟe qꝛ reſpexit humilitatẽ ancil
le ſue.Hec b.Bern̄.Vñ ꝛ Beda ḋr.qḋ illud q̃ modo ſũt
due dictiões diſtincte.Et qm̃ vir̃ nõ cognoſco.i.ppoſui
me nõ cognoſciturã vir̃ carnalit Emiſerat eñi votũ vir
ginitatis ſm b.Aug.xxvij.q.ij.§.Beata maria.Vl' ſm
Alb.ſup miſſus eſt.Nõ cognoſco vir̃ vt pſone mee do
minatorẽ.oper̃ rectorẽ.corpis corruptorẽ.a ſe obligatorẽ
plis ꝓpagatorẽ.nũq; volo cognoſcere aliq̃ cognitõe.vidẽ
do ſc; aut audiẽdo.aut intelligẽdo vel diligẽdo.Q: au
tem angel⁹ ei nũciauit cõceptũ ſterilis elizabeth.vt dicit
ibi quedã glo.Non quaſi incredulã hortat ad fidem. ſ;
credenti que audierat.ampliora replicat miracula . vt q̃
deũ paritura erat pcurſorẽ quoq; de anu ſterili naſcitu
rum cognoſceret.Hinc ꝛ beat⁹ Bern̄.vbi. ſ. Quid fuit
neceſſe etiã hui⁹ ſterilis virgini nũciare cõceptũ.Nũq̃d
forte adhuc dubiã ꝛ incredulã oraculo recentioris volu
it confirmare miraculi.Abſit.Sed ideo cõceptus ſteri
li virgini nunciat vt dũ miraculũ miraculo addit.gau
dium gaudio cumulet.Porro neceſſe erat non modico
leticie ꝛ amoris incendio inflãmari. que filium paterne
dilectionis cũ gaudio ſpiritu ſſancti mox erat ceptu
ra.Vel etiã vt audiẽs cognatã.id eſt. attinentẽ vetulã
ꝛ grauidã cogitet ipa iuuencula de illius obſequio.Vn
poſtea eam viſitãs.ei in partu ſeruiuit.Sunt ꝛ alie ra
tiones que hic omittunt. Secũdo quantũ ad dilecti
Vtr̃ maria habuerit dilectõnem maximã ꝛ arguit ꝙ nõ. onem videt ꝙ nõ habuerit eã maximã. Nã dicit filius
eius.Maiorẽ hac dilectiõem nemo h;. q̃ vt aĩam ſuã
id eſt.vitã ponat quis p amicis ſuis.ſ.p martyriũ. Sed
beata maria nõ recipit martiriũ.ſed morte naturali ſine
dolore mortua eſt.g̃ ꝛc.Rñdeo ſm Alber.vbi ſ. Nõ tm̃
beata maria q̃ztũ ad actũ interiorẽ.i.diſpoſitiõem ꝛ de
ſideriũ.ſ; etiã q̃ztũ ad opis exhibitiõem.poſuit etiã ſuã
p proximis.imo animã filij ſui.ꝛ ipm filiũ quẽ magis q̃
animã ſuã dilexit p proximo. Et ꝓpriam animã ſine ne
ceſſitate paſſioni obtulit ꝓpria volũtate.ꝛ eã in paſſione
filij crucifixit cum filio vt pl⁹ q̃ martyr fieret ſm oẽs
doctores.Vnde ꝛ duas animas obtulit p̃ proximo ꝛ effe
ctũ dilectióis ad pximũ duplicauit.ꝓpter qḋ ſymeon di
xit.Tuã ipſi⁹ aĩam gladi⁹ ptrãſibit.ſ.doloris.Luc.ij.Et
vt addamus aliq̃d ſimplicib⁹ aurib⁹ vix credibile.ita p
ximũ dilexit ꝙ ſi defuiſſet q̃ filiũ crucifixiſſet.ipa p ſalu
te humani generis ꝯſequẽda.eũ cũ manib⁹ ſuis ĩ cruce
poſuiſſet. Tertio de ſpe.nõ eñi videt habuiſſe ſpem.
Vtr̃ btã virgo habuerit ſpẽ ꝛ videtur ꝙ non Rñſio Nam vt ait apl's.Qḋ habet q̃s.q̃d ſperat.q.d. ſpes eſt
de re que nondũ habet.vt de beatitudine.ſed Elizabeth
ſpiritu ſancto repleta.dixit eam eſſe beatã. Beata q̃ cre
didiſti.ſi ergo beata erat.non beatitudinẽ ſperare pote
rat quã iã habebat.Ad h̃ rñdet ꝙ vel beatã dixit futu
ram.ſi loq̃mur de beatitudine glĩe pfecta.vel ſi loq̃tur d
beatitudine impfecta ſeu diſpoſitiua.de qua xp̃s.Beati
paupes ſpũ ꝛc.ſi ꝟe tũc erat beata. qꝛ oẽs illas beati
tudines pfectiſſime hẽbat.Et tal' beatitudo nõ e ꝓpoſit
ſpei.ſ; manet cum ea.

De virtutibus car .§.IIII.

De ꝟtutibus cardinalibus. vtrũ fuerint ĩ btã virgine dinalib⁹ de quib⁹ ḋr Sap.viij.ſobrietatẽ ꝛ ſapientiam
docet iuſticia ꝛ virtutẽ q̃b⁹ nil in vita hoĩb⁹ eſt vtili⁹. ſo
brietas hic ḋr tpantia.ſapiẽtia.prudẽtia.virtus. fortitu
do.Juſticia aũt ponit in ſuo viſitato vocabulo.docꝫ iſta
diuina ſapientia.cum inhabitat mentẽ p gratiã ſuam.
Et pma facie poſſet videri ꝙ hec non fuerũt in ꝟgine ex
actib⁹ car̃ virtutũ.Nam dicit beat⁹ Aug.ꝙ prudentia
eſt in pcauendis inſidijs.Jnſidia eſt occultata deceptio
ſ; virgini nõ fuerũt occulte fraudes diaboli. nec ad eam
acceſſit temptãdo.Juſticia ẽ ĩ puniendis malis in ſe vl'

in alijs. ſed beata maria in ſe nullũ peccatũ habuit. ergo
alibi dr̃ mater miſcḋie q̃ non punit ſed remittit penas.
Fortitudo ĩ toler:dis moleſtijs. ſ. ſine impatiẽtia. Tem-
perātia, in refrenãdis illicitis cõcupiſcẽtijs. Sed be. ma-
ria nõ habuit aliq̃s motus ↄcupiſcẽtie illicite. Et ĩ omi-
bus requiẽ queſiuit. nihil tñ ſentiẽs moleſtũ. vt in alijs
accidit. g̃. ꝛc. Jn ↄtrariũ eſt. q: angelus dixit Aue gratia
plena. Sed vna ex gratijs eſt gr̃a ṽtutũ. Et potiſſime ĩ-
ter morales ſũt iſte. g̃ ⁊ iſtas habuit. Vñ ipa ait Eccli.
xxiiij. Jn me om̃is ſpes vite ⁊ virtutiſ. Trãſite ad me om
nes. ſ. p eis adipiſcẽdis. ⁊ a generatõnibꝫ meis adimple-
mini. i. actibꝫ virtutũ a me ꝓcedẽtibꝫ. impleminĩ ꝑfecte imi
tando. Sed ſciendũ ꝙ cũ virtutes iſte ſint ſub quadru-
plici drñcia ſcḋm diuerſos ſtatus. vt ponit Plotin⁹ phs.

Diuiſio. ⁊ declarat btũs Thomas in pma ſcḋe. Et pme dicũtur
politice exiſtẽtes in incipiẽtibꝫ ⁊ ꝓficiẽtibꝫ in virtute. q̃-
rũ officiũ ẽ in hntibꝫ ſuſtinere magnos ⁊ multos impul
ſus temptationũ a vitijs eis ↄtrarijs. ſed tamẽ ſuperare
⁊ paſſiões rõi ſubijcere. Secũde dicũtur purgatorie ha
bite a ꝑfectis viatoribꝫ. quaꝝ officiũ eſt quaſi ĩ q̃ete, eas
habere cũ modica pugna ↄtrarioꝝ. Tertie dicũtur pur-
gati animi. que ꝓprie ſunt in comphẽſoribꝫ. Et aliud of-
ficiũ hnt ꝙ in patri. vt prudẽtie ſit eligere deũ vt ſũmũ
bonũ ⁊ oĩa ĩ cũ referre. iuſticie ei totaliter ſubijci ⁊ volun
tati eius conformari. Fortitudinis ei firmiter inherere.
Temꝑantie in ipo ſumme delectari ⁊ nõ in alio. Quarte
dicũtur exemplares. put ſũt ĩ mẽte diuina. Habuit ergo
beata maria ṽtutes iſtas ſcḋm Alber. quaſi ꝑ modũ pa-
trie ⁊ vt purgati animi. nõ aũt ſimpliciter ſed medio mõ
inter ſtatũ viatoꝝ ⁊ comphẽſoꝝ. Nã q̃tũ ad actũ ꝑfecti
onẽ habuit ꝑ modũ pr̃ie ſine aliqua pugna. Sed q̃tũ
ad merendi ↄditionẽ habuit ꝑ modũ viatoꝝ. Si enim
ſimpl'r habuiſſet ad modũ comphenſorũ nõ ex ill' acti-
bus meruiſſet. Deriuãdo ſermonẽ ad ſingulas ꝟ pru

Q, i btã virgĩe fuit prudencia. dẽtia eius canit eccl'ia. Quo ꝓgrederis virgo prudẽtiſſi
ma. Prudẽter ↄſeruabat oĩa verba hec que de filio dice
bant ꝑuulo. ↄferẽs ĩ corde ſuo. Lu. ij. ſcꝫ cũ his que ſcrp
ta erãt de eo. vt dicit Beda. Prudẽter diabolo occulta-
bat ſuã virginitatẽ. Prudẽter euaſit ꝑſecutõem herodis
ↄ filiũ fugiẽs ĩ egiptũ cũ eo. Qui moderatur labia ſua
prudentiſſimus eſt inquit Salamon in ꝓuerb. nl'la aũt
pura creatura ita moderata eſt. nã pauca reꝑitur locuta
⁊ valde ratõnabilia ⁊ vtilia. Cũ angelo breuiter interro-
gando de mõ eius qḋ ſibi nũciauit. Et ħ intellecto volũ-
tati dei ſe totã ſubdendo. Ecce inquit ancilla dñi. ꝛc. Cũ
filio auxiliũ p defectu vini poſtulãdo. cũ ait vinũ nõ ha
bẽt ⁊ miniſtros ad obediẽtiã eius exhortãdo eius cuꝫ ait
Quodcũq; vobis dixerint facite. Jo. ij. Et iteꝝ. filio iuẽ-
to ĩ tẽplo ait. Fili q̃d feciſti nob ſic. ꝛc. Lu. ij. Diffuſe autẽ
cũ deo locuta ẽ qñ cãticũ deo grãs agẽdo edidit. Magni

Juſticia. ficat aĩa mea. ꝛc. Juſticie ꝑtes integrales ſũt facere bonũ
⁊ declinare a malo. Sed hec declinauit ab oĩ macula pcti
ſcḋm illud Cañ. macula nõ eſt in te. Et ſꝑ oꝑata ẽ bonum
ad oẽs. Partes iuſticie potẽtiales ſunt religio. obediẽtia
pietas ſiue miſcḋia. gratitudo. ⁊ penitẽtia. Eſt ãt religio
comprehendens latriam ⁊ duliam. Et latria quidem
eſt honor ſoli deo deditus ⁊ exhibitus. Et ↄſiſtit ſcḋm ritus
latrie ſcḋm Alber. vbi ſ. in tribꝫ. Jn actu cordis. vt cogni-
tio ⁊ dilectõ. Jn actu oris. vt laus ⁊ orõ. Jn actu operis.
vt genuflexio. adoratio. ĩmolatio. ⁊ hmõi. Oĩa hec fuerũt
in btã virgĩe ĩ ſũmo. Actibꝫ enĩ interioribꝫ ṽtutũ excellit
oẽm creaturã purã. Angeli enĩ hñt virtutes inamiſſibi-
les ſed nõ meritorias pmij eſſential'. Viatores homines
ſancti hñt ṽtutes meritorias ſꝫ amiſſibiles. Btã autem
maria habuit cũ angel' ṽtutes inamiſſibiles. cũ ſanctiſ vi
atoribꝫ meritorias. ⁊ ſic etiã excellẽtius cunctis habuit
Actus latrie ĩ ore. ſ. laus ⁊ orõ excellẽtiſſime fuit in ea. vt

dicere valeret illud Sp laus eius ĩ ore meo. Et orõ qui-
dem ſctõꝝ nõ innitit̃ alicui iuri ex ꝑte ſui. ſed tñ miſcḋie
ex parte dĩ. orõ aũt virgĩs innititur gratie dĩ iure natura
li ⁊ iuſticie euãgelij. Nã filius nõ tñ tenet̃ audire m̃rem
ſꝫ ⁊ obedire. Jux̃ illud apl'i. Filij obedite parẽtibꝫ veſtris
qḋ etiã ẽ de iure nature. Qḋ ipa videt̃ innuere ĩ mõ orã
di. nõ enĩ vſa ẽ obſecratõe ſimplici ſed inſinuatõe dicẽs.
Vinũ nõ hñt. Joh. ij. Dicit enĩ Hug. de ſcõ Vic. ꝙ nobi
liſſima ſpẽs oróis eſt inſinuatio. exemplificãs ĩ dicto ver
bo Vinũ nõ hñt. Et ſic orõ eius erat nobiliſſim⁹ mo d⁹
orãdi. tũ q: habebat rõem iuſſionis ⁊ imperij. Tum q:
impoſſibile erat eã nõ exaudiri. iuxta illud qḋ ĩ figura e⁹
dixit Salomõ m̃ri ſue Berſabee cũ aliq̃d petere vellet.
Pete inquit mater mea. neq; enĩ fas eſt vt auertaꝫ faciẽ
meã. iij. Regũ. ij. Actus exterior latrie eſt in oblatõe ⁊ in
temploꝝ ↄſtructõne ⁊ ſanctificatõne. totũ hoc btã ma-
ria fecit in ſummo. Nã de corde ⁊ corꝑe ſuo ↄſtruxit tẽ-
plum ſpũiſancto. in quo ſctificato dei filius habitauit.
Jpa nõ ſolũ ſeipam obtulit deo in ſacrificiũ ꝑ votũ ṽgi
nitatis ſed ⁊ filiũ ſuũ ex ſuis carne ⁊ ſanguine formatuꝫ
ſpontaneo ↄſenſu in eius paſſione obtulit p nob om̃ibꝫ
deo in dolorem ſuauitatis. Dulia ṽo eſt honor debitus
⁊ deditus creature cõiter ꝓpter aliquã excellẽtiã. vt pote-
ſtatis. ſapiẽ. ⁊ virtutis. yperdulia aũt debet̃ excellẽtibus
creaturis vt virgini ⁊ cruci. Et yperduliam quidẽ habu
it btã maria ĩ ſummo ſuꝑ oẽs creaturas. nã maius ẽ ad
orari ꝙ adorare yperdulia. Sed om̃es alij ſancti adorãt
virginem yperdulia. Jpa autem adoratur ab omnibus
yperdulia. g̃ oẽs excellit ĩ yperdulia. Jtẽ actus dulie ha-
buit ſuꝑ oẽs excellẽter. nulla enĩ digna ꝑſona vl' creatura
potuit aliã creaturã tãtũ honorare q̃tũ digniſſima cre-
aturaꝝ m̃r dei. Jtẽ cũ eſſet ſupma ⁊ digniſſima oĩꝫ crea
turaꝝ quã debebãt oẽs venerari. miſcḋie debitũ fuit ñ
iuſticie vt alias creaturas honoraret. Jtem ſeruitus hu
milliima fuit q̃ inferiores ſe honoraret. qñ ſcꝫ ipa ꝓxima
deo ꝑ incorruptõem. q: incorruptõ facit ꝓximũ deo pu-
rificatõem pollutis matribꝫ ↄſtitutã abſq; legis prece-
pto obſeruauit. ⁊ filiũ cũ oblatõibꝫ offerens ſacerdotibꝫ
legalibꝫ reuerẽtiã exhibuit. Et ſupra legẽ poſita ipa legi
⁊ miniſtris legis obediuit ꝑgẽs ad templũ ſingulis an-
nis in feſtiuitatibꝫ p̃ceptis in lege ⁊ filiũ ducẽs duoden
nẽ. Quãtũ ad oꝑa miſcḋie q̃ debent̃ ex compaſſione
proximoꝝ ⁊ ſubleuatõe miſerie. ⁊ ꝓpter hoc debitũ dicun
tur huiuſmõi oꝑa iuſticie. ad que tenent̃ oẽs p loco ⁊ tẽ
pore. vt patet in diſcurſione. in finali iudicio. Eſuriui. ꝛc
Math. xxv. Huius oꝑa miſcḋie btã maria habuit ĩ ſũ-
mo ſuꝑ oẽs. oꝑa aũt miſcḋie alteꝝ ẽ altero maius. vl' qḋ
fit ex maiori charitate. vl' qḋ fit magis digno indigenti.
vl' qḋ fit ex maiori effectu impẽſo vl' qḋ fit ex magis ne
ceſſario. hec oĩa fuerũt ĩ btã maria ĩ ſũmo. Nã charitas
ex q̃ fec oꝑa miſcḋie exceſſit dilectõem oĩm miſcḋiam fa
ciẽtiũ. maxĩe indigentibꝫ exhibuit. q: nemo inter viatores
xp̃o pauꝑior fuit. digniſſimo pauꝑi tribuit. q: homĩ deo
magnũ enĩ op⁹ miſcḋie ẽ q̃d dat̃ layco bono. maius qḋ
dat̃ clerico. maius religioſo. maximũ ſi ep̃o egẽti ⁊ bono
maxime maximũ ſi pape pauꝑi. ſꝫ ſuꝑ oĩa pauꝑi deo. q̃
vt ait apl's cũ ſit diues in gl'ia ꝓpter nos egen⁹ factus eſt
Maximũ etiã effectũ miſcḋie nob impendit. q: nobis
miſeris ⁊ captiuis ⁊ mendicis dedit filium ſuum deum.
Captiuis in precium. famelicis in viaticũ. laborantibꝫ ĩ
premium. infirmis in medicamentum. ⁊ cum ipo dedit
nobis regnum celorum ⁊ omne bonum. Cum illo enim
oĩa nobis donauit. Nõ de ſuꝑfluo ſꝫ de neceſſario opus
miſcḋie fecit filio ſuo pauperculo ⁊ peregrino de ſuis pu
riſſimis carnibus ⁊ ſanguinibus fecit ⁊ tunicam corpo-
ris in gremio vteri ſuo hoſpitatus eſt. ⁊ de ꝓprio corpore
cibauit ⁊ lac dedit. Penitẽtia virtus que eſt ꝑs iuſticie

fuit pfecti⁹ in beata maria ꝙ alijs viatoribꝫ.qꝺ patꝫ ex
eo.q2 oībꝫ alijs act⁹ pnie relinqt petm̄ ineſſe vl' fuiſſe
Eſt enī dolor de petis cōmiſſis. Sꝫ in ꝟgine btā actus
pnie fuit ſine pñtia vel pceſſione culpe. Fuit enī in ea ꝑ
modū patrie. Jn beatis enī eſt pnia virt⁹ ſicut ꝛ alie om
nes.ſꝫ ad aliū actū ꝙ hic.videlicet nō dolor de ꝯmiſſis.
ſꝫ.deteſtatio peti ſine velle peccare. Et ſic fuit in btā ma-
fortitudo ria ſm Alber. De fortitudine ei⁹ poteſt intelligi illud qꝺ
dr̄ Prouer.vl.de muliere ſapiēti. Fortitudo ꝛ decor idu
mentū ei⁹.i.fortitudo decora.q2 ſcꝫ ſine motu pturbatio
nis alicui⁹ qꝺ nō fuit in ſanctis. Hac fuit induta ſemꝑ
ꝛ ornata. Un mr̄ dei effecta appropinquās ad partum
magnanimiter aggreſſa eſt iter cū ſpōſo ioſeph ad beth
leem ꝑ morans iudee.vt deſcriberet ꝛ cenſum daret pſi-
di ꝓ romano impio. Et cū illic nō repiſſent hoſpitiū ſiue
ꝓpter multitudinē ꝯcurrentiū.ſiue ꝓpter paupertatē nō
hn̄s ad expendendū ſeceſſit in diuerſoriuꝫ. Ubi media
nocte in hyeme pepit filiū ſuū.frig⁹ cū eo ꝯſtantiſſime fe
rens.nat⁹ inde ad paucos dies magnifice expoſuit par
uulū pene maxime circūciſionis.nō ſine ſui dolore immē
ſo. Et poſt modicū queſit⁹ puul⁹ ab herode ad ꝑdēduꝫ
ſeceſſit in egyptū ad terras idolatrantiū pluribus annis
ibi demorata.ꝛ poſt mortē herodis reuerſa in nazareth
ſemꝑ fiduciā hn̄s in dn̄o vt eriperet de inimicis. Secuta
filiū pdicantē ꝛ miracula facientē. O q̄t opprobria.quot
blaſphemias.q̄t pſecutiōes.q̄t inſidias ad capiendū cū
illata ꝛ facta patiētiſſime tulit. Demū ſtabat iuxta crucē
ieſu mr̄ eius maria.vt dr̄ Jo h.xix.cū maximo dolore cer
nens filiū deriſum.cōſputū.flagellatū.ſpinis coronatuꝫ
a cūctis maledictū ꝛ reprobatū.in medio latronū collo-
catū.clauis affixū.aceto ꝛ felle potatuꝫ in ſiti ſua.lancea
vulneratū. Stabat pena mortis ꝯſternata.ſꝫ mente ad
deū erecta. Stabat nō inclinata ad ſenſualitatē ex amo-
re filij. Stabat nō curuata ad appetendū vindictā cruci
figentiū.nō eos maledicēs.nō odiēs.non murmurās.nō
vociferās.nō capillos euellēs.vel faciē dilacerās.vt mul
te faciūt in morte cariſſimoꝝ. Stabat fortiter ꝛ vſqꝫ ad
finē pſeuerāter ꝛ oīa ſuſtinēs ꝓpter dilectōem dei h̄ volē
tis.ꝛ ꝓximi dilectiōem inde redimēdi.q2 fortis ē vt mors
dilectio.dura ſicut infern⁹ emulatio. Cañ.viij. Jn tꝑan-
Tꝑantia. tia deniqꝫ ſingulariſſima fuit,ꝓpter qꝺ ait Eccli.xxiiij.q̄i
mirra electa dedi ſuauitatē odoris.mirra que eſt amara
ꝛ pſeruatiua a corruptiōe ſignificat tꝑātiā.q̄ vtiqꝫ ama
ra eſt diſplicibilis ſenſualitati.ſꝫ pſeruatiua a corruptōe
multoꝝ peccatoꝝ. Et de abſtinētia qdem dt beat⁹ Amb
in libro de ꝟginibꝫ ꝙ frequēter ipa ieiunabat.ꝛ cū refici
endi neceſſitas cogeret.cibꝫ ei obui⁹ erat.q̄ mortē arceret
nō q̄ delicias miſtraret. Sola ipa fuit q̄ nūqꝫ metas i ci
bo ꝛ potu exceſſit.nec vnqꝫ cū nimia auiditate ſumpſit.
Que aūt caſtior ea q̄ filiū dei intacta generauit. Jn oībꝫ
alijs viatoribꝫ caſtitas eſt cū pugna ꝯtra fomitē ꝛ cū ca
ſu.ad min⁹ impmētē veniale.ꝛ cū poſſibilitate cadēdi eti
am in mortale.exceptis ſanctificatis in vtero ꝛ apoſtolis
ſpūſancto repletis dt Alb.vbi s̄. Sꝫ in beata maria fu-
it caſtitas ſine pugna fomitis. ꝛ ſine caſu ꝛ poſſibilitate
cadēdi in mortale vl' veniale.q̄nimo caſtitas ei⁹ nō ſoluꝫ
hoīm viatoꝝ ſꝫ ꝛ angeloꝝ caſtitatē excellit. Etenī multi
plicior.q2 angeli ſolū cā hn̄t in ſpū nō i corꝑe.qꝺ nō ha
bent. Sꝫ maria i ſpū ꝛ corꝑe virgo. Eſt ꝛ nobilior ꝛ vti-
lior.q2 angelis eſt natural'.vñ nec meritoria. Jn btā ma-
ria eſt gratuita ꝛ meritoria. Eſt tertio glorioſior.q2 in ange
lis q̄ſi neceſſaria ꝛ ſine pugna. Jn maria voluntaria et
cū victoria. O ꝙ ꝓ̄ eſt pulcra.caſta generatio cū clarita-
te. Sap.iiij. Nulla clarior iſta. Uñ ad ei⁹ aſpectū cū eſſꝫ
pulcerrima oīm.etiā incōtinētes nō mouebant ad cōcu
piſcentiā ei⁹ ſꝫ ad ꝯtinentiā incitabant. De modeſtia ꝑte
tꝑantie dicit apl's ad Phil'.iiij. Modeſtia vr̄a nota ſit
oībꝫ hoībꝫ q̄ ꝯſiſtit circa habitū ſeu veſtitū. Habitus Triplex e habitus
aūt ſm Alber.vbi ſupra eſt triplex.ſ.mūdanoꝝ vanus
q̄ ꝓhibet. De q̄ dicit in canonica petri de mulieribꝫ.q̄rū
nō ſit exteri⁹ capillatura aut circūdatio auri ꝛ argenti ꝛ
margarite ꝛc. Un ꝛ diues q̄ induebat purpura ꝛ byſſo
deſcribit ſepult⁹ in inferno. Lu.xvj.q2 ad pompā.ſ.ſuꝑ
biā eis vtebat. Eſt ſecūdo habit⁹ mediocritatis.q̄ perti-
net ad modeſtiā.ad quā tenent oēs etiā impfecti.de q̄
apl'us.j.ad Thimo. Mulieres in habitu ornato cū ve-
recūdia ꝛ modeſtia ornātes ſe nō intortis crinibꝫ aut ve
ſte pcioſa.ſ.nimis.aut auro aut argēto. ſꝫ ſicut decet mu
lieres ꝛc. Eſt terti⁹ hit⁹ hūilitatꝭ q̄ ptinet ad pfectos.q̄lis
erat habit⁹ Joh.bap.ſ.de pilis cameloꝝ.vbi gloſa. Qui
pniam pdicat habitū pnie portēt.i.humilē ꝛ deiectum.
Et Chryſo.exponēs illud qꝺ dr̄ de veſte xp̄i ꝙ erat incō
ſutilis.ꝛ deſuper contexta per totum. Dicit inconſutilis
id eſt.deformis.nō ꝙ nō haberet formā.ſꝫ quia habebat
rudes ſuturas. Et deſuꝑ ꝯtexta ꝑ totū.exponit.i.repeci-
ata mltū.vt veſtes paupeꝝ. Jn iſto tñ tertio habitu hu
militatis iūt grad⁹.q2 ſcꝫ ꝛ poteſt eſſe nimis humilis.
id eſt.deiect⁹.ꝛ nimis deiect⁹ ꝙ ſcꝫ reqrat ſtat⁹ portātis
ꝛ mediocris. Et ad h̄ facit qꝺ ait Hiero.diſ.xlj.§.j. Nec
affectate ſordes.nec exq̄ſite delicie.i.in veſtibꝫ q2 laudem
pariūt. Dicendū igit inq̄t Alber. ꝙ habit⁹ beate marie De habitu marie qualis fuerit.
fuit habit⁹ humilitatis.mediocris tñ. Et idē credimus
de veſtitu dn̄i Jhu ꝛ ſctōꝝ. Et ſi querat quō beata Ma
ria potuit excellere oēs alios in iſta mediocritate hu-
milis habit⁹ cū quocūqꝫ pāno vſa fuerit.potuerit ꝛ alie
illo vti ꝛ indui. Rñdet Alber.ꝙ ſm ph̄m circa ꝑticula-
ria ars mediū determinare neſcit. Deſcendentē enim ad
indiuidua Plato iubet quieſcere. Singularia enī infini-
ta ſunt.nec eoꝝ eſt diſciplina. Sꝫ in hmōi grā potentior
eſt arte. Dicim⁹ ꝓ̄ ꝙ in h̄ beata maria alios exceſſit i cul-
tu veſtiū.ꝙ ſuꝑ artē ꝑ vnctionē ſpūſſcti ſciuit mediocri
tatē ſuꝑ oēs in hmōi obſuare. De hūilitate nūc tace⁹.
q̄ tāta fuit.vt deū de cel' ad terrā traxerit. Reſpexit hūi-
litatē ꝛc. Aue ꝓ̄ grā plena.ſ.ꝟtutū.

De grā ſeptē donoꝝ q̄ fuit in beata ꝟgine. Ca.xviij

Aue gratia plena. gratia.ſ.donoꝝ ſeptē ſpūſſancti. q̄ dr̄ grā ſeptifor-
mis.ſm illud qꝺ canit eccl'ia. Tu ſeptiformis
munere. Et zacha.ait.iiij.c. Exequabit grām grē.gratioꝫ
ſcꝫ donoꝝ grē virtutū. Tantū enī q̄s habet de donoꝝ ꝑ
pfectiōe.q̄tū de pfectiōe ꝟtutū. Grā aūt donoꝝ realiter
differt a grā ſacramētali ꝛ ꝟtuali. Et ipa etiā dona dif-
ferūt ab inuicē realiter.de q̄bꝫ Eſaie.xj.dr̄. Requieſcet ſuꝑ
eū ſpūs dn̄i.ſpūs ſapiētie ꝛ intellect⁹.ſpūs ꝯſilij ꝛ forti-
tudinis.ſpūs ſciētie ꝛ pietatis ꝛ replebit eū ſpūs timo-
ris dn̄i.ſine q̄bꝫ donis null⁹ ſaluat. Et faciūt hominem
de facili moueri ad opa excellētiora ꝙ ꝟtutes infuſe ex q̄
dam impetu ſpūs mouētis.vt ferueti⁹ ꝛ pfectius agat.
q̄ oīa abūdantiſſime fuerūt in btā maria. Et iō. Aue De gratia donorum
gratia plena ſeptiformi. Sꝫ videt ꝙ in ea non fuerint. Utrꝫ fuerit in maria. et arguit ꝙ n̄
Nā dic beat⁹ Gre.in moral'.ꝙ ſapiētie opponit inſipien
tia. Intellectui ebetudo. Cōſilio temeritas. Fortitudini p̄
cipiciū. Timori remiſſio. Sciē ignorātia. Pietati crude
litas. Uel ſic. ſapie luxuria.intellectui gula. ꝯſilio auari
cia.fortitudini accidia.ſciē ira.pietati inuidia.timori ſu-
perbia. Ex his ptꝫ ꝙ in viatoribꝫ dona ſunt cū ꝑmixtio
ne ad ꝯtraria ꝛ cū pugna.ſꝫ in beatiſſima maria nō fu-
it pugna ad vicia ꝯtrā donis.ꝓ̄ nō habuit. Reſpondeo Rñſio
ꝙ oīa habuit.ſꝫ quaſi ꝑ modū patrie.i.ſine pugna. et
ad alios vſus. ſed cum merito.

Deſcendendo autem. §.I.
ad ſingula ſapiam habuit in ſupremo gradu. Nam vt

dicit ſalomō. Ubi humilitas ibi ⁊ ſapientia. Et ꝑ ſolo meus ait. ꝙ inter ſapiētes ille ſapiētioꝛ q̄ ⁊ humilioꝛ. ſed ⁊ beata Maria humillima ſup oīes ⁊ ſm regulā datā a filio. Qui ſe humiliat exaltabit. ⁊ q̄to magis humiliat tāto magis exaltat. Sed beata Maria exaltata fuit ſup oīes choros angeloꝝ. ergo ipa fuit humillima. Un̄ ⁊ ſapiētiſſima. Eſt aūt ſapiētia quidā guſtus ſpūalis ꝓme ꝟitatis ꝑ modū bonitatis. Un̄ ſapiētia ſm nomen ei⁹ dicta a ſapoꝛe quaſi ſapida ſciētia guſtui mentis. In guſtu aūt tria ꝯſiderant. Primū ſm phm. qꝛ guſtus ē quidā tactus. Scd̄o in guſtu eſt diſcretio guſtabilium. Tertio eſt ibi delectatio quedā ex ꝯiunctione guſtabilis rei cū guſtante. Sic in guſtu ſpūali tria ꝯſiderant. Immediata ꝯiunctio. diſcretio. ⁊ delectatio. Sed in his excellit btā maria oēs viatoꝛes. ergo ⁊ in ſapiētia. Nā q̄ntum ad ꝓmū in tactu ſpūali. i. ꝯiunctiōe immediata. ꝙ ꝑcellat oēs ꝑꝫ. qꝛ illa ꝯiunctio eſt ꝑ caritatē. Un̄ vbi inſepabilioꝛ dilectio ⁊ maioꝛ. ibi ⁊ ꝓpinquioꝛ ⁊ indiſſolubilioꝛ ⁊ immediatioꝛ eſt ꝯiunctio. Itē incoꝛruptio facꝑximum deo. Et in ꝟgine fuit ſūma incoꝛruptio. ḡ fuit magis ꝯiuncta. Quo ad ſcd̄m ſcꝫ diſcretiōem ſciēdū ꝙ diſcretio guſtantiū fallit duob⁹ modis. Uno mō ex ꝑte guſtabilis ꝓpter ſapoꝛē ⁊ guſtabiliū cōmixtionē vel ſilatione. Alio mō ꝓpter guſtatiui oꝛgani diſcurſiuā infectionem. Que deceptio ꝯtingit nō tm̄ in re coꝛruptibili. ſꝫ etiā in guſtu ſpūali. Ex ꝑte quidē guſtabilis vt qn̄ angelus ſathane trāſfigurauit ſe in angelū lucis. Et qn̄ naturalis affectio videt eſſe. vel ecōuerſo. tūc ⁊ ſapoꝝ commixtio ſiue ꝯfuſio generat ꝯfuſionē in guſtante. Ex ꝑte aūt guſtatiui vt guſtus ſpūalis eſt infectio ꝯtraria delectatione. vel ad min⁹ fomitis coꝛruptiōe. q̄ ſenſum ſpūalis delectatiōis impediūt ⁊ ſapoꝛē diminuūt. ⁊ diſcretionem ꝑuertūt. vt dicāt malū bonū ⁊ bonū malū. ponentes lucē tenebras. ⁊ tenebras lucē. Hic eſt enī aīalis hō. vt dicit apl's. i. Coꝝ. ij. Qui nō percipit q̄ dei ſunt. nec diſcernit. Cui⁹ deus vēter eſt ⁊ eſſe ſub ſentib⁹. delicias cōputat. Faſtidiens manna qđ deſcēdit de celo ⁊ murmuratis ꝓ peponib⁹ ⁊ aleis ⁊ cepis in egypto. Hec autē deceptio vel decipiēdi ptās lꝫ maius ⁊ min⁹ eſt in omni viatoꝛe. fomitis coꝛruptiōe aliqua remanēte. Et hec deceptio ſiue deceptiōis poſſibilitas nullo mō fuit in beata ꝟgine. q̄ ꝑ oīa aſtutias diaboli nō ignoꝛauit. ⁊ ſꝑ malum reꝓbauit. ⁊ bonū ſine erroꝛe elegit. ⁊ cui⁹ palatus ſpūalis ab omī coꝛruptōne fomitis fuit purus ⁊ ſanus ⁊ ſpūali dulcedine ſemꝑ plen⁹. Nihil enī niſi deū. ⁊ ꝑter deū guſtauit. vn̄ in guſtu ſpūali falli nō potuit. Et ſic q̄ ad diſcretionē oēs excellit. Quo ad tertiū ſcꝫ delectationē q̄ repit in guſtu ſpūali btā maria oēs antecellit. Nā vt dicit be. Gre. in moꝛal'. ꝙ ſapientia eſt donū reficiens mentē ſpe ⁊ certitudine. Sed ſpes ⁊ certitudo q̄ repit in btā maria. ⁊ haberi nō pōt i p̄nti. maxime fuit ſup oēs viatoꝛes. Un̄ ſicut inter eſurire iuſticiā qđ eſt bonoꝛum viatoꝝ ⁊ ſaturari ea qđ eſt cōꝓhēſoꝝ q̄ſi mediū eſt comedere. Ita delectatio guſtus ſpūalis in be. maria fit ꝑ modū comeſtiōis. Ad qđ facit qđ dꝛ in ei⁹ ꝑſona in Cā. Comedi fauū cū melle meo. vt fauus comeſt⁹ ſit delectatio ex ꝯtēplatiōe hūanitatis xp̄i. mel ex cognitōe deitatis. Plena igit fuit ſapiētie gratia. vt dicere valeret illud Sap̄. vij. Uenit in me ſpiritus ſapientie.

Ad donū intellectus. §. II.

ꝑtinet quedā acuta ⁊ penetratiua cognitio diuinoꝛum. Un̄ intelligere quaſi int⁹ legere. penetrare mentē ad intima reꝝ diuinaꝝ. vt miſteria ſcripturaꝝ diuinaꝝ audita vel lecta. Creaturas ſpūales. vt angelos ⁊ aīas. ⁊ ipm̄ deū ex ipis reb⁹ creatis ꝑ veſtigiū vel imaginē ſm illud. Inuiſibilia dei ꝑ ea q̄ facta ſunt intellecta ꝯſpiciunt ⁊c̄. ad Ro. i. Sed nō rōne naturali vt phil'. ſed lumīe doni intellect⁹. hoc btā maria plen⁹ ceteris habuit. Qđ ſic ꝓbat Alb. vbi. s̄. Inter cognoſcere creatū ꝑ creatum. ⁊ cognoſcere creatū ꝑ increatū. mediū eſt cognoſcere increatum ꝑ creatū. vel ecōuerſo creatū ꝑ increatū. Tria iſtoꝝ repiunt diuidentiū ⁊ nihil eſt vacuū. ḡ repit ⁊ quartū. Et puri quidā viatoꝛes habēt ꝓmū vidētes ſcꝫ creatū ꝑ increatū. i. ꝑ fidē. Un̄ Eſa. vi. dꝛ. Ea q̄ ſub ipo erāt replebant templū. glo. Gre. Cū mens in ꝯtēplatōne ꝓficit nō iam qđ ipe eſt. ſed qđ ſub ipo eſt ꝯſpicit. Deū enī nemo vidit vnq̄. Et hec eſt cognitio viatoꝝ. Cōꝓhēſoꝛes vero vidēt increatū ꝑ increatū. qꝛ ſcꝫ vidēt deū ꝑ ſeipm̄. vidēt etiā creatū ꝑ increatū. creaturas ſcꝫ in deo ⁊ ꝑ deū. iuxta illud. i. Coꝝ. xiij. Tunc cognoſcā ſicut ⁊ cognit⁹ ſū ſcꝫ deū. ⁊ omīa cognoſcā in ſe. ſicut ⁊ ipe me cognoſcit in ſe. Ergo cum vnū medioꝝ repiat inter extrema. repietur ⁊ reliquū. videlꝫ videre increatū ꝑ creatum. Sed cognitio media ꝑtinet ad ſtatū mediū. Stat⁹ autē medi⁹ ad beatiſſimā ꝟginē ꝑtinet. qꝛ ſupꝛa puros viatoꝛes ⁊ circa cōꝓhēſoꝛes. Fuit ḡ cognitio beatiſſime ꝟginis talis ꝑ donū intellect⁹. ꝙ cog̃ſcebat lumē increatū. nō q̄dem ꝑ ſpeciē ſicut beati. nec etiā ꝑ imaginē vt viatoꝛes. ſed per lumen creatū. Et ſic cog̃ſcit increatū ꝑ creatum. Et illud lumē nō erit mediū ſicut ꝑ ſpeculum vel imaginē vel veſtigium vel ſignū ꝓut eſt medium inter apꝓhēſiuum ⁊ ſignatū. ſed ſicut lumē ſolis eſt mediū ꝯiungēs viſibile ⁊ viſum. Mirabilē autē cognitōem intellect⁹ de beata maria ponit Alb. vbi. s̄. ꝑ nouē ꝯcluſiōes quaſi priuilegia. Haꝝ ꝓma eſt ꝑfecta cognitio ſine medio dei trinitatis quā habuit in via ꝑ ſpecialiſſimā gratiā. Scd̄a eſt ꝑfecta cognitio miſterij incarnatōnis. Et hāc habuit ꝑ grām ⁊ ſingularē expientiā. Tertia ē cognitio ſue ꝑdeſtinationis quā habuit ꝑ reuelatōem ⁊ cauſam. Quarta eſt aīe ſue ⁊ ſpirituū ꝑ ſpecies ꝓꝑias cognitio. quā habuit diſpoſitiue per naturā. cōpletiue per grām. Et ſm hāc vidit angelos aīas ⁊ demones. Quinta ē ꝑfecta cognitio oīm ad ſtatum vie ꝑtinētiū. quā habuit ꝑ grē infuſionem ⁊ inſpiratōem. Et hec cōꝓhēdit ꝑfectā cognitōem ſcripturaꝝ. opandoꝝ. ⁊ ꝯtemplandoꝝ. Sexta eſt cognitio circa ſe futuroꝝ. quā habuit per reuelatōem ⁊ in ſpeculo lectionū. Septima ē oīm ad ſtatum patrie ꝑtinētium ꝑ cognitiōem. quā habuit ꝑ ꝯtemplatiōis reuelationem. Octaua ē oīm creaturaꝝ ſtantiū cognitio. quā habuit per naturā. grām. ⁊ ꝯtemplatiōem. Nona ē. ꝙ habuit vt matutinā ⁊ veſꝑtinā cognitionē. Matutinam per grām. Ueſꝑtinam ꝑ naturam ⁊ grām. Et ſic repleuit eum ſcꝫ animū ſuum ſpiritu intellectus.

De dono conſilij ſci. §. III.

ciendum ꝙ ꝯſiliū ē inquiſitio ratōnis de aliquo opabili a nobis. Et qꝛ oīa debet hō facere cum rōne. Ideo dicit ſalomon. Omīa facit cum ꝯſilio ſcꝫ rōnis ſue. Et vbi non ſufficit ꝯſilium ſuū m ꝓpter dubia de illo opabili dictat ratio. vt querat ꝯſilia alioꝝ ſcꝫ intelligentiū ⁊ rectoꝝ in illa materia. Et iō dicit Thob. iiij. Cōſilium ſemꝑ a ſapiente inquire. Ueꝝ qꝛ ſunt aliqua opabilia ad q̄ nō ſufficit humana ratio edocere ſufficiēter. ideo ponit donum ꝯſilij donum ſpūſſancti. Qđ ſic diffinit bea. tho. in. iij. ſen. Q̄ ē habit⁹ quo hō accipit qđ agēdū eſt quaſi ꝑ certitudinē a ſpūſancto edoctus ſupꝛa humanā rōeꝫ. Uel ſic ſm be. tho. ij. ij. Cōſiliū ē donū quo ſpūſſanctus nos dirigit in omīb⁹ q̄ oꝛdinant in finē vite eterne. ſiue ſint de neceſſitate ſalutis ſiue nō. Hoc dono ⁊ grā plena fuit virgo beata ſup oēs viatoꝛes. Qđ ſic ꝓbat Alb. vbi. s̄. Cum venerit ille ſcꝫ ſpūſſanct⁹. docebit vos oēm ꝟitatē ſcꝫ de agēdis ad ſalutē. ſed ſpūſſanct⁹ venit improportionabiliter in beatā mariā magis q̄ in quēlibet viatoꝛē

puꝝ.⁊ in ꝯceptu filij ⁊ in die penthecoſtes cū eſſet cum
aplis qñ venit in ſpē ignis.ergo in agēdis maxime fu-
it edocta ꝑ donū ꝯſilij. Item ſm pōm. Cui⁹ eſt opari e⁹
eſt ⁊ opāda cognoſcē.Et cui⁹ ē in oībꝫ ⁊ ꝑ oībꝫ bñ opari
e⁹ eſt ⁊ ſup oēs operanda cognoſcē⁊ bene diſcernere.qꝺ ꝑti
net ad ꝯſiliū.Sed btā Maria fuit ꝑfectiſſima obſerua
trix ⁊ mandatoꝝ ⁊ ꝯſilioꝝ dei ſup omēs.ergo habuit co
gnitōem ꝯſilioꝝ circa agenda ꝑ donū ꝯſilij.Fuit ⁊ ami-
ciſſima ⁊ familiariſſima dño ſup oēs. vñ ⁊ edocta de
rebꝫ ſecretiſſimis. Inter cetera dñi ꝯſilia ſunt paupertas
ꝟginitas.⁊ obediētia.ſed iſta maxime obſeruauit.Nam
fuit paupᵉrrima.ita ꝗ ⁊ ſi auꝝ nō paꝝ ſibi fuerit oblatuꝫ
a magis adorantibꝫ filiū in gremio ei⁹.inde ad paucos
dies nō habuit tñ.ait be.Bern.vt poſſet offerre agnuꝫ
ꝓ filio oblato ad templū.ſed obtulit ſacrificiū pauperū
turtures vel colūbas.Prima fuit q̄ votū ꝟginitatꝭ emi
ſit ⁊ ſemꝑ ſeruauit ſine aliquo illicito motu obedientiſſi-
ma fuit vt patet in ſacrificio purificatōis.ad qꝺ nonꝰ te
nebatˀ i cūdo in bethleē.Et ī hierlꝫ ad tēplū ī feſtꝭ.⁊ h⁹i.

De dono fortitudi .§.IIII.

nis.Dicit ps.Spū oris ei⁹ oīs ꝟtus eoꝝ.i.a ſpūſacto
ꝓcedente a filio qui dicitˀ os dñi.qꝛ ꝑ ipm ſunt intima-
ta ꝑcepta dei in euāgelió.Omis ꝟtus.i.fortitudo celoꝝ
id eſt ſanctoꝝ.Etiā a gentilibꝫ fortitudo dꝛ ꝟtus a virili
tate.Hoc dono ac grā fuit plena btā maria ſup omnes.
Hoc aūt ꝓbat Alb.vbi.s.ꝑ iſtā rōem. Quicq̄d eſt forti⁹
fo tiore eſt forti⁹ infirmiore. Sicut leo eſt fortioꝛ equo.
vñ ⁊ multo magis fortioꝛ cane erit q̄ min⁹ fortis eſt q̄
equus.Sed btā maria eſt fortioꝛ tribꝫ fortioribꝫ oī via-
tore.ergo ⁊c̄.Iſti aūt tres fortiores tribꝫ fortioribꝫ omni
viatore ſunt.deus.mors.⁊ diabol⁹.Nam q̄tū ad pmuꝫ
certū eſt deū eſſe potentiſſimū oīm.Exo.xv.Omps no-
men ei⁹.Sed deū qꝺammodo btā maria ſupauit.inq̄-
tum ſcꝫ humilitas ei⁹ de celis traxit ad terras.⁊ hoī ſub
iecit ſcꝫ matri ſue. Vñ dꝛ ꝓuerb.vlti. Mulierē fortē q̄s
inueniet.q.d.pauciſſimi.⁊ quaſi nullus intelliget plene
virtutē beate marie.que ē ita fortis ꝗ preciū ei⁹ valoꝛ ⁊
ꝟtus ei⁹ eſt ꝓcul ⁊ de vltimis finibꝫ.i.talis ꝗ vltīos fi-
nes in natura intellectuali ꝯiunget ad inuicē ſcꝫ deum
ſummū ⁊ hoīem infimū in vna ꝑſona xpi cū ꝯcipiēdo.
Et ſic fortitudo btē marie rigorē diuini fortitudinis ⁊ ſe
ueritatis ſupauit.Vñ dꝛ Num.xxiij. Cui⁹ ſcꝫ dei forti-
tudo ſilis rinocerōtis.Cui⁹ robur nullū aīal domare pt.
Sed virgini ſibi occurrēti in gremio ei⁹ manſueſcit, et
captiuatˀ.Sic de⁹ cui nemo reſiſtere pōt.mitis effectus
eſt requieſcēs in ꝟgine maria.Scōm fortiſſimū ē mors
que oēs creaturas mortales ſupauit ⁊ ꝓſternit. Quis ē
enī qui viuet ⁊ nō videbit mortē.Dicitˀ in ps.certe nul-
lus.qꝛ nec ꝓprio filio dei humanato pepcit.Mors dñm
ſeruo.mors ſceptra ligonibꝫ equat.Diſſimilē ſimili cōdi
tioni trahit.inquit poeta.Sed btā Maria fortioꝛ mor-
te fuit.Sicut enī ꝑ feminā euam mors intrauit in mū-
dum.ita ꝑ feminā Mariā deſtructa eſt mors ſcꝫ ꝑ fru-
ctuꝫ vētris ſui. Vñ dicere poterat illud Oſee. O mors
ero mors tua.Tertiū potētiſſimū eſt diabol⁹ de quo iob
ait.Nō eſt ptās ſimilis ſup terrā.iſte eſt fortis armatus
qui tenebat in pace atriū ſuū. Lu.xi.ſcꝫ mundū.Null⁹
audebat reſiſtere tētationibꝫ ei⁹.Sed btā maria ſupa-
uit eum.Dicitˀ enī in figurā ei⁹ Gen.iij.Ipa conteret ca
put tuū.ſcꝫ ſerpētis antiq̄. Et ī q̄one ꝓpoſita corā dario
rege a tribꝫ cubiculariꝭ regis.dictū eſt ⁊ ꝓbatū Mulie
rem fortiorē eſſe vino ſcꝫ voluptatis ꝯcupiſcentie . q̄ oēs
inebriat ⁊ rege diabolo qui venit ꝯ ciuitatē mūdi.⁊ val
lans cepit eā.vt dꝛ Ecc̄s.ix.Et approbata eſt ſentētia ab
oībꝫ.veritatē tamē fortiorē dixit ipe zorobabel. vt ha-
betˀ.ij.Eſdre.vi.Et certū eſt ꝗ veritas xps fortioꝛ ⁊ perfe
ctioꝛ eſt beata maria.Sed ipa mulier ꝟgo poſt eū.Et cū
actus fortitudinis doni nō ſit ſolū firmiter ꝑſiſtere ī ad
uerſis.⁊ nō recedere a regula rōnis.ſed etiā appetere ipa
aduerſa pati ꝓpter deum. Itē actus huius fortitudinis
eſt terrenas cupiditates nō ſolū reprimere ſed etiā obliui
ſci penitus.Hoc aūt nō ꝯtingit in aliquo puro viatore.
niſi in ꝟgine.in qua eſt extinctus oīno fomes peccati.
Et ideo habuit hoc donū fortitudinis excellenti⁹ ⁊ pleni
us ſup oēs. Habuit eam admodū patrie ſcꝫ fortitudi
nem.Unde.Aue gratia plena.

De dono ſcientie dici.§.V

tur Eſa.v.Propterea ductus eſt popul⁹ meus captiu⁹.
qꝛ nō habuit ſcientiā.Et Hiere.ix.Qui gloriatur in hoc
glorietur ſcire ⁊ noſſe me. Huius doni ponit Alb.vbi
ſupra tres actus.Prim⁹ de quo be.Aug.dicit.xiiij.de ci
ui.dei.Huic ſciētie tñ illud tribuendū in quo fides ſalu
berrima que ad verā ducit beatitudinē generatˀ.nutritˀ.
roboratˀ.⁊ defenditˀ.Scire queadmodū hoc ipm ⁊ piꝭ
opituletˀ.⁊ ab impiꝭ defendatˀ.eſt etiā ipius ſciētie.Huc
actū habuit beata maria ſup oēs.ſcꝫ fidei defenſionē,
eccl'ia de illa teſtante. Cunctas hereſes ſola interemiſti ī
vniuerſo mūdo. Secūdus actus ſcientie hui⁹ eſt ab-
ſtinere a malis ſciēdo turpitudinē eoꝝ.Vñ Iob. Abſti
nere a malo ſciētia.Cognoſcere etiā ipum malū ⁊ dolere.
Ecc̄i.i.Qui addit ſcientiā addit ⁊ dolorē.Sed nulla pu
ra creatura abſtinuit a malis oībꝫ etiā venialibꝫ.atti-
gens vſum rōnis niſi ipa.Canti.iiij. Macula nō eſt in
te.Optime enī ſciebat q̄ turpe q̄ indecens ſit peccare.
Terti⁹ actus eſt.inter homīes ꝯuerſari irrephēſibilitˀ.
iuxta illud.i.petri.ij.Cōuerſationē inter gentes habētes
bonā.vt in eo qꝺ detractāt de vobis tanq̄ de malefacto
ribꝫ ꝑ bona opa vos ꝯſiderātes glorificēt deū in die vi-
ſitatōnis.In medio natōnis praue dono ſciētie.ita con-
uerſata eſt btā maria ſup oēs innocēter ⁊ edificatorie.
ꝗ ei⁹ vita inclita cūctas illuſtrat eccl'ias.Nullū enī faciē
doꝝ omiſit.nil cauendoꝝ cōmiſit.nulli in ſuo malo cō-
municauit.nulli bonū ſuū incōmunicandū cōicauit.ne
mini malū exemplū in aliq̄ dedit.nulli⁹ ope iniquo ſcan
daliſata fuit.Vñ bea.Amb.Habetis in ea exēpla probi
tatis expſſa.vt ſciatis q̄d vitare q̄d eligere debeatis.Fu
it ⁊ in ea donū ſciētie ꝑ modū patrie. qꝺ eſt ſcire deum
ꝑfecte ⁊ ꝓximi glorie cōgaudere.quod tali mō nulli con
ceſſum eſt viatorum.Vñ Aue gratia plena.

De dono pietatis .§.VI.

Pietas(ait apl's.i.ad Thiñ.iiij.)ad oīa valet.ꝓmiſſi
onē vite que nūc eſt habēs ⁊ future.Hui⁹ actus ſūt tres
ſm Alb.Primus ē mouere ad opa miſcdie.Scꝺs ē ſcri
pture nō ꝯtradicere.ſiue intellecte ſiue nō itellecte. Ter
tius ſanctos honorare.Et in oībꝫ his btā maria omnes
viatores excellēter ſupauit.Nam quo ad pmū actū dic
be.Aug.Legi ⁊ relegi.⁊ nunq̄ inueni hoīem piū mala
morte periſſe.Pium.i.miſericordē ⁊ elemoſinariū.quia
ſcꝫ opa miſcdie diſponūt eum ad grām ſi nō haberet. et
nō habēdo moritˀ mala morte.que ē mors eterna. Ideo
dicit be.Aug.de ciui.dei.li.x.Pietas extenditˀ in ſcriptu
ris ad opa miſcdie.qꝛ ipe deus in eis maxime cōmēdat
ea ſup ſacrificia.iuxta illud Oſee.vi.⁊ Math.ix. Miſe-
ricordiā volo ⁊ nō ſacrificiū . Sed in hoc eſt differentia
inter miſcdiam ⁊ pietatē.qꝛ miſcdia mouet ad ſubleuā
dum miſeriā hoīs inq̄tū ꝓximus ē. Sed pietas donuꝫ
mouet ad impudēdas elemoſinas hoī.inq̄tū eſt imago
dei.⁊ quia imago dei eſt quā veneratˀ in ꝓximo.Sꝫ pie-
tas que mouebat beatā mariā ad opa miſcdie. ⁊ cōpati
endū ꝓximo.erat nō ſolū quia imago dei.ſed quaſi deus.
ex quo deus fact⁹ eſt homo.Improportionabiliter eſt pi

etas excellentiꝰ in ipſa ꝟgine q̄ʒ in omnibꝫ alijs. Vñ ad eam clamamꝰ in antiphona. O clemens. o pia. o dulcis virgo maria. Scd̄s actus eſt nō ꝯtradicere ſcripture ſiue intellecte ſiue nō intellecte. ſed humiliter aſſentire. Cum enī legimꝰ vel audiuimꝰ aliqua de ſcripturis. que rōne intelligere nō valemꝰ. mens aſſueta rat̄oibꝫ quaſi incipit vacillare. quō illa ſe ſic habeāt. vt trinitatē ī vnitate ⁊ dei incarnatiōem. xp̄m in ſacramēto altaris. Sed dono pietatis illuſtramur ad aſſentiendū illis ſimplicit̄ ſine heſitatōne ⁊ diſcuſſione. ſm̄ illud ad Titum. ij. Sobrie. pie. ⁊ iuſte viuamꝰ in hoc ſeculo expectātes beataʒ ſpem. Nulla magis pia in aſſentiēdo oībꝫ ſcripturis ⁊ diuinis verbis q̄ʒ btā maria. Cum enī angelꝰ ſibi nunciaſſet qd̄ erat ſupra oēm ratiōem. ſubito acquieuit dicēs Ecce ancilla dn̄i. fiat mihi ſm̄ verbū tuū. Tertiꝰ actꝰ eſt honorare ſancta. Vñ ⁊ Job ait. Pietas ē cultus dei Et glo. ſuꝑ illud. Beati mites dicit. qui pie querūt ⁊ honorāt ſancta ſcʒ loca. ſancta tempa. ſancta ſacra. ſacra vaſa. ſacras ꝑſonas. ⁊ reliq̄as. ⁊ hm̄oi. Virgo aūt ſuꝑ oēs ſancta honorauit oīa. templū. feſta. ſacramēta ⁊c̄. Ipſa deniq̄ʒ eſt ꝑ quā oēs ſancti ⁊ ſancte ſunt in celeſti gloria honorati ⁊ coronati. quia ꝑ filiū eiꝰ benedictū oēs glificant̄ ⁊ honorant̄. Vñ Apocal̄. xxiiij. Seniores ⁊ animalia quatuor mittūt coronas ſuas ad pedes ſedentis ſuꝑ thronū. q̄ ad humanitatē xp̄i ꝑ pedes ſignificatā quaʒ traxit de beata Maria. ſciuit ſe gloria ⁊ honore coronatos. Aue ergo gratia plena.

De dono timoris .§. VII

Donū tīo ris habu it maria.

Per timorē dn̄i oīs declinat a malo. Cum aūt aſſignetur triplex timor bonꝰ ſcʒ ſeruilis. caſtus. ⁊ reuerentialis. q̄ ſeruilis timor nō eſt in charitate. vt dicit Johā. in prima canonica. q̄ʒuis in ſe bonꝰ ſit. quia ſicut ſeta filū ita talis timor introducit charitatē. vt d̄r de pe. di. ij. ꝑ btm̄ Aug. Tamē quid ꝓncipaliter reſpicit penā. ꝓpter quam cauet a malo ⁊ facit bonū. vñ nō vere ⁊ pure amat bonū Ideo iſte nō fuit in be. maria ſicut nec in ſanctis. quia ē ſine gratia dei q̄ʒtū ſcʒ ad ſeruitutē. ſed q̄ntū ad timiditatē fuit in btā maria. Scd̄s timor. ſ. caſtus de q̄ pſ. Timor dn̄i caſtus ſm̄ aliā trāſlatōem. ſm̄ noſtrā dicit̄ ſanctus ꝑmanet in ſeculū ſeculi. non tñ ad illū vſum vel actū quo hic. Nam timor caſtus qui eſt in electis habet duos actus. vnꝰ eſt timeri ſeparari a dilecto. ſicut honeſta ⁊ caſta mulier timet virꝝ. videlicet nō facere aliquid vñ ſeꝑet̄ ab amore viri. Aliꝰ eſt revereri quē diligit. Quātū igit̄ ad primū actū beata maria nō habuit timorē. quia cum ſciret ꝑ reuelationē ſe nō poſſe peccare non poterat timere a deo ſeparari. cum ſeparatō nō ſit a deo niſi per peccatū iuxta illud Eſa. Peccata veſtra diuiſerūt inter vos ⁊ deū veſtrū. Fuit ergo in beata maria timor reuerentialis. que eſt reuerēs mixta cū dilectione ſubiectio. Hic eſt in beatis iuxta illud. Tremūt vidētes angeli vice mortaliū. Sed iſta ē differētia. q̄ timor iſte reuerētialis in btā maria fuit meritoriꝰ. in ſanctis nō ē meritoriꝰ Talē aūt timorē reuerētialē habuit btā maria ſuꝑ oēs. quia ex charitate ꝓcedit. in qua exceſſit oēs ſanctos. Et notandū q̄ cum dicit̄ Lu. i. Cum audiſſet maria ſalutationē ſibi factā ab angelo. turbata ē in ſermone eiꝰ. Iſta turbatio fuit quidā timor. Vñ dicit ibi glo. Ex verecundia pauet. Et alia ibi glo. Trepidare virginum ē. ⁊ ad oēs viri ingreſſus pauere. ⁊ oēs viri affatus vereri. Et beatꝰ Bern̄. ibi. Angelus intuitꝰ virginē ⁊ varias ſecuʒ voluere cogitatōnes facillime cōprehēdēs. pauidā ꝯſolatur dicēs. Ne timeas maria. oſtendēs ⁊ q̄ſi declārās illā turbationē fuiſſe timorē. Timor autē ſm̄ Johā. damaſ. reꝑit̄ in verecūdia. que ē timor de turpi. Et in admiratione q̄ ē timor ex magna imaginatiōe. Et in ſtupore qui eſt timor ex incōſueta imaginatōne. Et erubeſcētia q̄ deʒ ſeu verecūdia ſeu pudor qd̄ idē eſt. Dicit Johan. damaſ. q̄ eſt optima paſſio. ⁊ ꝓcipue in iuuenibꝫ ⁊ mulieribꝫ. q̄ ꝑ hanc a multis malis abſtinet̄. Vñ Ecci. xxvi. Gratia ſuꝑ gratiā mulier ſancta ⁊ pudorata. Et de btō nicolao adoleſcētulo canit̄. Pudore bono repletꝰ dei famulꝰ nicolaus ⁊c̄. Cum ḡ iſta paſſio ſit naturalis ⁊ meritoria quia eſt ꝯfuſio adducēs gl'iam. Ecc̄i. iiij. Et xp̄s etiā eā habuit. q̄ aſſumpſit oīa q̄ ſunt in natura noſtra niſi ignorantiā ⁊ pctm̄. Sed verecūdia nō eſt ignorātia nec peccatū in ſe vñ ⁊ eam aſſumpſit. Et iō pſ. in eius ꝑſona. Tota die verecūdia mea ꝯ͂ me eſt. q̄m ꝓpter te ſuſtinui obꝓbriū. Cum ḡ btā maria nulliꝰ boni caruerit. ergo ⁊ hoc ſcʒ verecundiā q̄ in ſe bona eſt habuit. Nō autem habuit erubeſcentiā. inq̄ntū erubeſcētia d̄r timor de turpi. quia nil turpe. i. vitioſum ſciebat eſſe in ſe. Sʒ inq̄ntū eſt timor de re magna ⁊ inconſueta q̄ magis ꝓprie dici dʒ admiratio vel ſtupor. Magna erat ⁊ valde magna ⁊ inuſitata tāta laudatio in ſalutatōne. Vñ ⁊ cogitabat qualis iſta eſſet ſalutatio. ꝯferens in mēte ſcripturas ſuꝑ his. ⁊ inde admirabat̄. ⁊ pauēs ſtupebat. Dicit ergo Alber. vbi. s. q̄ in ſermone illo ſalutorio laudabiliſſimo ꝯſolatorio. inſtructorio. credibili. delectabili. vtili honorabili admirabili. In ſermone inq̄ʒ eius quē ꝟitas miſit. qui a ꝟitate nunq̄ʒ diſceſſit. q̄ falli non potuit. nec fallere voluit. In iſto ſermone btā maria fuit oīfariā mirata. In ſenſu ꝑ verecundiā ꝟginalē de angelica viſione in virili ſpecie. In ratōne ꝑ timorē cautele deceptōe In intellectu ꝑ lapides admiratōnis de ꝓmiſſoꝝ ⁊ nunciatoꝝ magnitudine in ſermone. Et ſic turbatio ⁊ timor nō eſt tm̄ de malo ſed etiā de magno. De oībꝫ donis loquēdo dicit Alb. q̄ actus illoꝝ donoꝝ quoꝝ actus conſiſtit in cognitōne ⁊ affectiōe. vt dona ſapiētie. intellectꝰ. ꝯſilij. ⁊ ſciētie. habuit excellentius oī viatore. ⁊ medio mō inter ſtatū vie ⁊ ſtatū patrie. ita q̄ citra ſtatū patrie q̄ntū ad actū ꝑfectionē. ⁊ ſuꝑ ſtatū patrie q̄ntū ad merēdi ꝯditōem. Supra ſtatū vie q̄ntū ad actuū ꝑfectioneʒ ⁊ habitū meriti ſuꝑgreſſionē. Dona vero in actiōe conſiſtentiā. vt fortitudo. pietas. ⁊ timor. habuit ꝑ modū patrie q̄ntū ad actuū ꝑfectionē. ſed ſm̄ ſtatum vie q̄ntum ad merendi conditionem.

Q, btā maria habuit oēs grās gratis datas. Caplm̄. xix.

Aue gratia plena. Dictum eſt de grā gratū faciēte. diſtincta in ſacramentalē. ꝟtualē ⁊ muneralē. ſeu donoꝝ. huc uſq̄ʒ. Nūc de gratijs ḡtis datis quibꝫ etiā plena fuit beata maria ſm̄ Alb. vbi. s. hm̄oi ḡtie ſunt cōmunes bonis ⁊ malis. Et bene ⁊ male pōt q̄s eis vti. Vñ Augꝰ. .i. q. i. ꝓphetauit ſaul. cū eſſet malus. ⁊ ſanctū dauid ꝑſeq̄retur. Nō ḡ ſe iactēt q̄ forte ſine charitate ſanctū dei munus habent. Sed videāt qualē rōem reddituri ſūt deo. qui ſctīs nō ſctē vtunt̄. Et in ca. teneamꝰ. idem ait. Preter vnitatē ſcʒ charitatis. etiā qui facit miracula. nihil ē Dant̄ enī hm̄oi ḡre ad vtilitatē alioꝝ ſm̄ illud apoſtoli .i. ad Coꝝ. xij. Vnicuiq̄ʒ dat̄ manifeſtatio ſp̄ūs. i. huiꝰ ḡtie gratis date ad vtilitatē ſcʒ eccl'ie. Cedūt tñ ad vtilitatem ꝓpriā meriti. ſi quis bene eis vtat̄. Et oñdit apl's eē nouē iſta genera grāꝝ ḡtis dataꝝ dicens. diuiſiōes grārum ſunt idē vero deꝰ q̄ ſcʒ dat eas. Alij dat̄ ꝑ ſp̄m ſermo ſapiētie. Alij ſermo ſcientie. Alij fides. Alij ꝓphetia. Alij diſcretio ſpirituū. Alij opatio virtutū. Alij ḡtia ſanitatū. Alij genera linguaꝝ. Alij interꝓtatio ſmonum. Et ad bonū vſum eaꝝ hortat̄ petrus in ꝑma canonica dicēs. Vnuſq̄ſq̄ʒ ꝓut accepit ḡtiā in alterutrū illam adminiſtrantes. vt boni diſpenſatores multiformis ḡtie dei.

Bña grī aꝝ ḡtī datarū ſunt nouem.

Eſt ergo prima ex his. §. I

gratijs. Sermo ſapiētie. Ego inq̄t dn̄s Jeſus dabo vo-
bis os ⁊ ſapiam. i. ſermonē ſapiētie cui nō poterunt reſi
ſtere ⁊ ꝯtradicere oēs aduerſarij veſtri. Lu. xi. Qd̄ patu
it in ꝓthomartyre ſtephano. Nā doctores iudeoꝝ nō po
terant reſiſtere ſapiētie ⁊ ſpūi qui loquebat̄ ꝑ eū vt ſcri-
bit̄ Actu. vij. Et ꝯſiſtit in iſta gratia in cognitiōe ⁊ locu
Sermo ſapie in q̄ conſiſtit. tione alta ⁊ ꝓfunda de diuinis ⁊ ſubſtātijs ſepatis ha-
bita nō ꝑ exercitiū humanū. vt vacātes metaphiſice et
theologie. ſed a deo infuſam ꝓut habuerūt apl̄i q̄ erant
prius piſcatores ydiote. ſed miſſo ſpū ſancto ꝑ grām iſtā
loquebant̄ magnalia dei. ita vt ſtuperēt oēs. etiā rabbi
eoꝝ. Ex hac grā Johānes eructauit illud In pncipio e-
rat verbū. Hoc inq̄t Hiero. doct⁹ plato neſciuit. Hoc de-
moſthenes eloquēs ignorauit qd̄ iohānes piſcator ydio-
tus edocuit. Quibuſdā tamē ſanctis doctoribꝫ vltra ſa
pientiā diuinoꝝ ex eminēti ingenio et laborioſo ſtudio
acquiſitā. credit̄ ⁊ iſta grā ſapie ſupaddita. vt be. Aug.
Ambro. Hiero. Grego. magno tho. de acquino. Hac gra
tia ſapie plena fuit b. maria in ꝯtemplatōe eternoꝝ. Ip
ſa eni be. maria ſm Alb. videre potuit ſpm̄ increatū ꝑ
ſpēm ꝓpriā. ḡ ⁊ quelibet aliū ſpm̄. Cū eni dicat be. Gre.
de beatis. Quid eſt qd̄ nō videāt q̄ videntē oīa vident.
⁊ ipa videat videntē oīa. igit̄ videt oīa ⁊ angelos ⁊ ani-
mas ſepatas ⁊ ſubſtātias reꝝ. Dicit eni damaſc. de bea.
ꝟgine. A nullo illuſtriū vincit̄. i. ſanctoꝝ ſcʒ i gratijs cō
ceſſis ⁊ ſpūalibꝫ bonis. Sed paulus in raptu ſcribit̄ vi
diſſe diſpoſitōem celeſtis hierarchie. ⁊ btō dyoniſio reue
laſſe. Ergo ⁊ btā maria vidit ſtatū angeloꝝ ⁊ triūphan
tis eccl̄ie. Propterea phs dicit ꝙ intellect⁹ cognoſcit oīa
ꝓpter ſeipm̄ agnoſcendū. Quicqd aūt eſt ſm naturā co-
gnoſcitiuum alicui⁹ cognoſcet illud niſi impediat̄. Illa
aūt impedimēta ad cognoſcendū ſm be. Aug. ſunt fan-
taſmata corꝑaliū aīe ꝑ amorē ꝯglutinata. quibꝫ abſtra-
ctis aīa ſeipam videt. Sed ab his aīa btē ꝟginis potu-
it ſe abſtrahere. ergo potuit ⁊ ſeipam videre ꝑ ſpēm ꝓpri-
am. Idem phs dicit ꝙ omino ⁊ difficillimū eſt aliquam
fidē accipe de aīa. Et intelligit̄ de aīa ſm ſubſtantiā ſu-
am. Opationes eni ei⁹ ⁊ potētias ſuas. ⁊ accidētia eius
nō eſt difficillimū cognoſcere. Si ergo cognoſcere aīam
in ſe ꝑ ſuā ſpēm eſt de numero difficillimoꝝ. ergo eſt et
de numero cognoſcibiliū. ergo etiā ſm phm̄. qui nō ha-
bet grām. Poſſibile eſt aīam cognoſcere ꝑ ſpēm ſuā ꝓpri-
am. licet difficulter. Sed iſta difficultas āmouet̄ ꝑ ab
ſtractionē a fantaſmatibꝫ corꝑalibꝫ. Et iſta abſtractō fu
it cōpletiſſima in cōtemplatōe beate ꝟginis. ergo ipa vi
dit aīas ⁊ ſpūs in ſua ꝯtēplatōne. ⁊ ſubſtātias corpora
lium. Propterea intellect⁹ ꝑ cognitōem creatoꝝ venit in
cognitōem pmi pncipij ſm ꝙ eſt cauſa oīm ⁊ ſuſcipit in
ſe ſpēm intelligibilē ab ipo. Et intellect⁹ iſte acquiſitus
in aīa oīa facit in aīa. eo ꝙ dr̄ intellect⁹ agens vniuerſa
liter facere. nō tn̄ cōplete habet hmōi intellectus agens.
ſed habet diſpoſitōnem quandā fluentē a pma cauſa q̄
dicit̄ lumē illuminās intellectū poſſibilē. Et ſi queratur
Cū intellectus ſit nobiliſſima ps aīe ꝑfectiſſime cogno
ſcens. min⁹ indigēs exteriori adminiculo q̄ʒ alie ptes aīe.
quare indigeat hui⁹ lumine. Senſus aūt ⁊ fantaſia
minime h̄ indigeat. Dicē oportet ꝙ nō idiget hmōi luīe
ad cognoſcēdas ſpēs intelligibiles. q̄ prius ſunt fātaſma
ta. ſic eſſʒ debilioris ⁊ minoris potētie q̄ʒ ſenſus ⁊ fantaſ
mata. Sed indiget hmōi lumie ad cognoſcendū talia q̄
ſunt occulta nature. q̄ nō pn̄t apphēdi ſenſu vel fātaſia
cuiuſmodi ſunt ſubſtātie q̄ in rebꝫ naturalibꝫ ſunt d̄ re
bus fantaſmata facientibꝫ. Ipe vero fantaſmata mini
me facere pn̄t. Et hmōi ſunt ſubſtātie ſepate. vt angeli ⁊
aīe ſepate quaꝝ cognitōe intellect⁹ indiget tali lumine a

primo pncipio infuſo. ⁊ ad cognitōem ipi⁹ pmi pncipij
Et ad hoc veꝝ eſt qd̄ dictū eſt ꝯtrū ad cognitionē taliū
ſpēꝝ. q̄ ſicut facit lumē potētia colores actu colores: ita
hmōi lumē impſſum intellectui a pmo pncipio facit hu
iuſmodi ſpēs occultas potētia intelligibiles actu intelli
gibiles. Et ex his patet ꝙ etiā phice ꝓcedēdo poſſibile ē
aīam exiſtentē in corꝑe. ſpūs. ⁊ ſpūalia. ⁊ ſubſtātias cor-
poraliū videre etiā ſine ꝑſentia grē. Ergo multo fortius
aīa btē ꝟginis eleuata ⁊ abſtracta plenitudine grē. Hac
ſapia ⁊ grā gratis data de diuinis magnifice locuta eſt
cōponēs canticū illud. Magnificat aīa mea dn̄m. Hac
ſapia freta docuit apl̄os ſapiētiſſimos de multis miſte-
rijs fidei. ⁊ ſecretis diuinis poſt aſcenſionē filij. Et quid
miꝝ ſi ſapiētiſſima oīm fuit. q̄ fuit mater xp̄i. qui eſt dei
virtus ⁊ dei ſapia ſm apl̄m. Et multi ſermones in libris
ſapiētialibꝫ q̄ loquunt̄ de ſapientia ꝓprie tranſumptiue
eccl̄ia attribuit btē marie. vt illud Ecci. xxiiij. In oībꝫ
requiē q̄ſiui. Et ꝓuerb. ix. Dn̄s poſſedit me. Et mlta alia

De gratia ſcie poſitu §. II

lat ps. ſciam a deo dicēs. Sciam doce me. Et ad quē fi-
nem ſubdit. vt diſcā iuſtificatōnes ſcʒ facere ea q̄ habēt
iuſtificare obſeruātia ſcʒ mādatoꝝ ⁊ opatio virtutum.
Nam vt dicit be. Bern̄. Sūt qui ſcire volūt vt ſciant̄. ⁊
vanitas eſt glīe. Sūt qui ſcire volunt vt ſciāt. ⁊ curioſi-
tas eſt. Sūt qui ſcire volūt vt lucrant̄. ⁊ cupiditas eſt.
Sūt qui ſcire volūt vt edificēt ſe vel alios. ⁊ charitas ē
Cōſiſtit aūt hec ſcia ꝓut eſt grā gratis data in hoc ꝙ ſci Grā ſcie
at q̄s eloqui de moribꝫ ⁊ naturalibꝫ rebꝫ ⁊ artibꝫ libera- vt h̄ acci
libꝫ ⁊ mechanicis ꝓut expedit ad ſalutē aīe ꝓcurandam pit̄ ⁊ quo
in ꝓximis. Et hoc nō ꝑ ſtudiū humanū ſed ꝑ infuſionē conſiſtit.
dei. ⁊ ꝑ modū paſſiōis trāſeūtis hʒ taliū cognitiōeʒ mag
q̄ ꝑ modū habit⁹ ꝑmanētis. q̄uis etiā ꝑ habitū poſſit
habere. i. Coꝛ. i. Grā data eſt vobis in xp̄o Jeſu. q̄ diui
tes facti eſtis in illo in oī verbo ⁊ in oī ſcia. Hāc gra
tiam ſcie habuerūt apl̄i docētes ⁊ moralia ⁊ etiā natura
lia exēpla ponētes. ⁊ ſapiētes mūdi ꝑ rōnes diuerſarum
ſcientiaꝝ. cū expediebat ad dilatōem fidei cōfundentes.
Hec a deo infuſa eſt ſalomoni nō ſolū ad iudicandū po
pulū ſed etiā differendū de naturis rerū. de volucribus.
piſcibꝫ. ⁊ aīalibꝫ terre. de plantis a cedro libani vſq; ad
iſopū herbā minimā. vt patet. iij. Reg. iiij. Grām iſtam Grāʒ ſcie
dicit Alb. habuiſſe beatā mariā ſup alios. In me eni ait maria h̄
ipa Ecci. xxiiij. oīs grā. Tal̄ ſcia dr̄ ꝑ apl̄m grā. ḡ ⁊ ipam ſup oēs.
habuit. vn̄ ⁊ Prouerb. ix. dr̄. Sapientia edificauit ſibi
domū ſcidit colūnas ſeptem. Hec dom⁹ ſm Alb. fuit btā
maria. Septē colūne ſeptē artes liberales. Laudantur
quippe plures ſancti de hmōi ſcia. vt be Dn̄icus qui do
cumētis artiū erudit⁹ ſatis trāſijt ad ſtudiū ſumme ve-
ritatis ſcʒ ſacre ſcripture. ad cui⁹ intellectū valēt q̄ʒ pluri
mū tales ſcientie. vt patet di. xxxvij. de quibuſdā. Silr̄
⁊ beat⁹ grego. ⁊ vincenti⁹. ⁊ btā katherina. de hmōi pe-
ritia laudant̄. Nō aūt debuit hec materia laudis deeſſe
⁊ btē marie. Et de grāmatica ꝙ eam ſciuit. patet ex h̄ q̄ Grāmatica ſciē b. m.
ſup illud. Maria ꝯſeruabat oīa verba hec ⁊c̄. Dic glo.
Legerat in diuerſis ꝓphetijs que ꝯferebat cū his que i
facto implebant̄ de filio. Sciebat ḡ ꝓphetias. q̄ legere ⁊
nō intelligere eſt negligere. Ad intelligendum aūt hmōi
neceſſaria eſt grāmatica. Et damaſce. dicit ꝙ btā maria
nutriebat̄ in tēplo. vbi ꝟgines inſtruebant̄. Propterea
cum grāmatica ſit ſciētia recte loquēdi ⁊ recte ſcribendi.
⁊ ipa in loquēdo nunq̄ʒ peccauerit. nec i ſcribēdo quod
parū fecit. vt epiſtolā reſpōſalē deſtinatā ab ea ignatio.
ſequit̄ ꝙ grāmaticā vtiliſſime ſciuit. Rhetoricam ꝙ nō igno
rauerit eam. oſtendit̄ ex hoc. q̄ ſm be. Aug. Scriptura
eſt plena coloribꝫ rhetoricis. Sed be. maria ſciuit ꝑfecte ſa
cram ſcripturam. ergo ſciuit ⁊ illos colores ꝑtinentes ad

rhetoricã. Et ſic eam ſciuit. Itẽ iura ciuilia ⁊ canonica q̃ ſciẽtia ſpectat ad aduocatos ⁊ iudices. optime ſciuit qḋ patet ꝑ effectũ. Sapiẽtia enĩ aduocati ⁊ eloquẽtia maĩfeſtat ex trib ſcʒ ꝙ obtineat apud iuſtũ ⁊ ſapientẽ iudicem. Scḋo ↄtra aduerſariũ aſtutũ ⁊ ſagacẽ. Tertio ꝙ in cauſa deſꝑata. Sed ꝟgo maria aduocata noſtra obtinuit ↄ ſapientiſſimũ ⁊ iuſtũ iudicẽ deũ. Cõtra aſtutiſſimũ adũſariũ diabolũ. In cã deſꝑatiſſima iter deũ ⁊ hoĩem in qua nullꝰ hoĩm loqui audebat. nec moyſes qui dedit legẽ. nec ſalomon ſapiẽtiſſimꝰ ſententiã optatã ꝓ nobis reportauit noſtre liberatõnis. ḡ ⁊ iura ſciuit. Logicã ſciuiſſe ſic ꝓbat̃ ꝑ albertum. Ipa eſt vltima ad ſciam ſacre ſcripture. ad deſtructionẽ hereſum. ad ↄfirmatõeʒ fidei. ⁊ ad reddendũ rõem de ea. ergo ipa eſt maxime neceſſaria ſanctis. ergo nec debuit deeſſe btẽ marie q̃ cũctas hereſes interemit in vniuerſo mũdo. Bea. Hiero. etiã ſuꝑ Job dicit. ꝙ liber iſte ↄtinet ꝓpoſitõnes. aſſumptiões. et ↄcluſiones. Patet etiam in aliĳs libris ſacre ſcripture. ꝙ ibi ſunt diffinitõnes. diuiſiões. ↄcluſiões. Sunt ⁊ verſus exametri vel penthametri ſm hebreos. vt in Job et in ps. ⁊ in canticis. qḋ eſſe videt̃ in cantico ꝑ eam edito. Magnificat aĩa mea ⁊c. Ergo ⁊ logicã ⁊ poeticã ſciuit. q2 ⁊ ſcripturã in qua hec habent̃ plene nouit. Et ꝑcurrẽdo ꝑ ꝑtes logice temptatiuã ſciuit in ſummo. q2 nunq̃ĩ temptatiõe ſuccubuit. Sophiſtica nõ caruit. q2 omnes aſtutias diaboli cognouit. ⁊ oĩa ſophiſmata diaboli patefecit. Dyalecticã poſſedit. q2 oĩa ꝓbleumata ſoluere ſciuit. Demonſtratiuã ꝑoptime ſciuit. q2 nobiliſſimã ꝓpriã paſſionẽ de nobiliſſimo ꝓprio ſubiecto ꝑ ſeipam ↄcluſit. Nobiliſſimũ ſubiectũ eſt ꝑma ⁊ ſumma bonitas. Nobiliſſima ꝓpria eiꝰ paſſio eſt miſcḋia. Vñ in orõne. Deꝰ cui ꝓprium eſt miſereri. Hanc ꝓpriã paſſionẽ de hoc ſubiecto ↄcluſit. qñ ꝑ eam tanq̃ ꝑ mediũ ſumme bonꝰ deꝰ ĩ opere noſtre redẽptõnis in ſe ſummã miſcḋiam demõſtrauit. quaſi tali vteret̃ demõſtratiõe. Quicunq̃ aufert qḋcunq̃ malũ auferibile. ⁊ ↄfert oẽ bonũ ↄferibile. ipe ẽ ſumme miſericors. Deus hõ in noſtra redẽptõne abſtulit oẽ malũ auferibile. ⁊ cõtulit oẽ bonũ ↄferibile. ergo eſt ſumme miſericors. Et hoc factũ eſt ꝑ mediũ beate marie de qua carnẽ aſſumpſit. ex qua incarnatꝰ hoc fecẽ. De philoſophia ſeu phiſica cui ⁊ medicina ſubalternat̃ ſatis apparet qḋ multũ valet ad noticiã ſcpturaꝝ. Nam ꝑ diuerſas ꝓꝑtates lapidũ. ſpeꝝ. lignoꝝ. ⁊ animalium. ⁊ ceteraꝝ reꝝ naturaliũ. diuerſe figurant̃ intelligẽtie miſterioꝝ in ſacra ſcriptura. Vñ ſine noticia ꝓꝑtatũ taliũ reꝝ nõ plene pt haberi noticia ſcpturarũ. Sed btã maria ꝑfecte nouit ſcpturas. vt dctm̃ eſt. ergo ⁊ naturas illarum reꝝ. Itẽ nullus morb q̃tũcunq̃ incurabilis videat̃ eſt quẽ nõ valeat curare. vt cecitas ⁊ mors. Vñ ei canitur. Cecos tu illumĩa. mortuos reſuſcita. da meſtĩs leticiã. Ecci. Altiſſimꝰ de terra creauit medicinã. de terra id eſt de ꝟgine. De mathematicis q̃uis dicat phs ꝙ in eis nõ eſt bonũ. q2 nec motꝰ nec oꝑatio. Et quia ĩ eis nulla videt̃ vtilitas vel delectatio. quia de talib cogitatio eſt mẽtis ꝑfecte ad creaturas inclinatio. ⁊ ꝓñter delectationis q̃ in deo eſt interruptio ⁊ diminutio. Tamẽ q2 vt dicit be. Hiero. geometrica arithmetrica ⁊ muſica habẽt in ſua ſciẽtia ꝟitatem. di. xxxvĳ. Si q̃s artẽ nouerit grãmaticã. ⁊ ꝟitas ꝑficit intellectũ vt bonũ eiꝰ. Et de abraham dr ꝙ erat ꝑitus in aſtris. ⁊ egyptios docuit aſtronomiã. ⁊ ꝑ eam ditatꝰ eſt. Ideo ad iſtas q̃tũ ad id qḋ ẽ vtile in eis. vt ꝑ illa deueniat̃ in noticiã ſcpturaꝝ ⁊ creatoris ſcire ↄgruit. Et q̃tũ ad muſicã in lege veteri ⁊ noua erãt ⁊ ſunt cãtores ordinati ad cultũ dei. ⁊ diuerſa inſtrumenta ad pulſandũ ⁊ melodiã excitandã. Sed hoc ꝑtinet ad muſicã. ergo ⁊ illiꝰ noticiã habuit cũ excitetur affectus ad deũ ꝑ iſta. vt patet in heliſeo. qui faciẽs pſalterium adducere ⁊ pulſare. excitata eſt mens eiꝰ ad ꝓphetiã. Propterea auditꝰ filĳ dei nobiliſſimꝰ fuit. et ſic ei ↄueniebat delectabiliſſima vox ad audiendũ. Hec autem vox matris ſue delectabiliſſima ad audiendũ. quia ſumme armonica. qḋ ꝑtinet ad muſicã. Vñ in cãticis ipſe dicit. Sonet vox tua in aurib meis. Vox enĩ tua dulcis. Quantũ ad aſtronomiam dr Gen. i. ꝙ in ꝑncipio deus creauit celũ ⁊ terrã. Vbi doctores ponũt plures celos. Et infra. Fecit luminaria duo magna ſcʒ ſolẽ lunaʒ ⁊ ſtellas. Et poſuit ea ĩ ſigna. tpa. dies. ⁊ annos ⁊ hmõi. Vñ videt̃ neceſſaria vel ſaltẽ vtilis aſtronomia ad noticiam ſcripturaꝝ. Quã q2 beata maria plene habuit. Et iſta videt̃ ei nõ defuiſſe. Quantũ tñ ſpectat ad ſalutem minꝰ ceteris videt̃ vtilis. Sed ⁊ multum curioſa ⁊ in aliquib ſuꝑſtitioſa ⁊ heretica. credentib videlicʒ aſtra dominari volũtati hoĩm. vñ ⁊ be. Amb. dicit. Qui his ſtudent. curã aĩe nõ habẽt. di. xxxvĳ. Qḋ aũt vtilitatis eſt in ea ⁊ valẽs ad noticiã ſcpturaꝝ ⁊ deũ ↄtemplandũ habuit be. maria. De arithmetrica q̃ eſt circa numeros Numeri ipi in ſcripturis ↄtinẽt magna miſteria. vt patet in binario. ternario. quaternario. ſenario. denario. et hmõi ſm expoſitõem doctoꝝ. ⁊ cõputatões annoꝝ ḋ vitis antiquoꝝ ibi notant̃. Et ſic videt̃ neceſſaria ſcientia arithmetrice ſeu algoriſmi ad eiꝰ intellectũ. Qḋ ꝟm eſt ſʒ modica ps ⁊ facilis ad capiendũ. Et qḋ de ea fuit expediens habuit btã maria nõ ad faciẽdas cõputatiões ratiocinĳ mercatoꝝ. Geometria q̃ eſt de menſuris. cũ in ſcriptura fiat mẽtio de diuerſis mẽſuris. ⁊ cubiti. ⁊ calami. tincir. idis. modĳ. chori. in liq̃dis chades. ephi. ⁊ hꝰĩ vtilis eſt ad noticiã eius. ⁊ q̃tũ hmõi habuit eam beata maria. Q; habuit ſciam theologie in ſummo ptʒ. Dicẽ enĩ ps. A mãdatis tuis intellexi. Vbi glo. be. Aug. Impletio mandatoꝝ auget intellectũ ⁊ cognitõem oꝑantis. Sed be. maria ſuꝑ oẽs obſeruauit. ḡ ſuꝑ oẽs intellexit. Itẽ Ezech. i. dr. Cum eleuarent̃ aĩalia eleuabant̃ pariter ⁊ rote iuxta ea. Vbi exponit be. Greg. ꝙ cum eleuantur doctores in vita ſcʒ ſpũali. honorat̃ ⁊ exaltat̃ in eis ſcientia. Sed btã maria fuit eleuatiſſima. ḡ ſuꝑ oẽs habuit ſcientiã theologie. vñ ⁊ habuit aureolã doctorum ſm doc. Et figurata eſt in archa que habebat in ſe legẽ dei.

Preterea intelligere oẽs ſacras ſcripturas videtur eſſe ſupra cõem ſtatũ ſanctoꝝ viatoꝝ. ⁊ tñ incõueniẽs eſt ponere. ꝙ aliq̃d a ſpũſancto ſit dictũ qḋ a nullo fuerit intellectũ. Iuxta illud Eſa. Verbũ qḋ egredietur de ore meo (ait dñs) nõ reuertet̃ ad me vacuũ. Ex his infert̃ ꝙ ꝑfecta cognitio ſcpturaꝝ oĩm ſm intellectũ ipius ſpũſancti loquẽtis ꝑ ſcpturas ꝑtinet ad ſtatũ q̃ eſt ſuꝑ ſtatum oĩm viatoꝝ. Hic aũt eſt btẽ marie. ḡ ipa ſciuit theologiã improportionabiliter vniuerſis. De artib mechanicis ſciendũ. ꝙ cũ natura nõ deficiat in neceſſariĳs. nec abundet in ſuꝑfluis. multo fortiꝰ hoc agit grã que potior ẽ q̃ natura. ſed quedã artes mechanice erãt btẽ marie neceſſarie vt mulie bres. quedã ſuꝑflue vt viriles. ḡ ꝑmas habuit nõ ſecũdas. ſicut eſt ars militie. mercatoꝝ. lapicidiarum. ⁊ hmõi. Inter muliebres aũt artes vt textura. aurifrigiũ. ſutura. nere. ⁊ alia plura hmõi. Cum hmõi ſint ſubtilia. ordinant̃ magis ad vanitatẽ q̃ neceſſitatẽ. non videt̃ ꝙ btã maria illᵗ ĩtẽderit. De ea ei dr. Optimã ꝑtẽ elegit ſibi maria. Lu. x. Vbi glo. Bona ps actiua Melior ↄtemplatiua. Optima mixta ex vtraq̃. Hanc elegit btã maria. Ergo debuit habere oꝑa actiue que nõ repugnarẽt ↄtẽplatõni. Hec aũt ſunt oꝑa groſſa. que nõ req̃runt multã attentionẽ cogitatõnis. Vñ de ea dr Prouerbi. vl. Queſiuit lanã et linũ. ⁊ oꝑata eſt ↄſilio manuum ſuaꝝ. Et manũ ſuã miſit ad fortia ſcʒ oꝑa miſcḋie. ⁊ digiti eiꝰ apphenderũt fuſum. Et in legẽda eiꝰ dr ꝙ certa hora diei vacabat oꝑi texture. Digniſſimũ enĩ ad qḋ ordi

Q; M. habuit ſ tiam ſcie theologie

nantur mechanice eſt veſtimentũ. Primo enĩ anĩa. ſcđo
corpus. tertio veſtimentũ. Et digniſſimũ oĩm veſtimen
toꝝ fuit tunica incõſutilis. quã fecit btã maria filio. Et
ſic ars mechanica ei⁹ cauſabat nobiliſſimũ effectũ q̃ ex-
cedebat alios in mechanicis. Pro ꝯcluſiõe oĩm p̃dictoꝝ
rum dicit Alb. ꝙ btã maria ſufficiẽter pfecta fuit ꝑ ha-
bitũ nature ꝛ grẽ in opatõnis exire. ꝛ finẽ ꝯſequi cuiuſ
libet ſciẽtie. Et hec ſcĩa exiuit in actũ ꝛ opatiõem. qñ. vbi
qualiter. ꝛ q̃ñtũ ordinabat̃ ſibi in ſui btitudinẽ. ꝛ aliorũ
ſalutẽ. Habuit etiã pfectã cognitõem oĩm ptinentiũ ad
ſuã beatitudinẽ ſm ſtatũ vie ptinentiũ. Et nulloꝝ inuti
lium ꝛ ad grãm impertinentiũ. Vñ aĩa ei⁹ beatiſſima nul
la in ſe habuit inutilia vel impertinentia. ſꝫ ꝑ totũ grã ple-
na fuit. Vñ oĩa q̃ in ipi⁹ aĩa fuerũt. vel naturalia. vel
acquiſita. ſic erãt grã informata. vel cũ gratia ꝯiuncta.
cum oĩa iam eſſent gratuita. Vñ oĩs ſciẽtia ei⁹ gra-
tuita. oĩs dilectio gratuita. oĩs opatio gratuita vt ſine
oĩ reſtrictione omnifarie ſit gratia plena.

Tertia gratia gratis. §. III.

data eſt fides que differt a fide put eſt ṽtus theologica.
quia inq̃ñtũ ṽtus theologica fides eſt qua aſſentit̃ his
que nõ vident̃. Sed inq̃ñtũ grã gratis data vt hic im-
portat quandã mẽtis certitudinẽ vltra cõem modũ vel
quandã cõſtantiã ex fide. vel ſermo de his q̃ ſunt fidei.
Et de ꝯſtantia fidei certũ eſt ꝙ oẽs ſupauit. Nam om
nes defecerũt p̃ timore in fide ꝛ in paſſione. ipa ſemp fir-
ma ꝑmanſit. Vñ ꝛ de ea exponit̃ illud Eccs. i. Genera-
tio p̃terit. ſcꝫ a fide. generatio aduenit ad fidẽ veniẽs. ter-
ra aũt. i. ṽgo maria q̃ nobis ꝓtulit fructũ ventris ſui Je
ſum in eternũ ſtat firma in fide. Ex ei⁹ quoq3 fide ſe-
cutus eſt effectus improportionabilis fidei alioꝝ. Vñ
ſaluator fili⁹ eius ait. Si habueritis fidẽ vt granũ ſina-
pis. diceretis mõti huic. Tollere ꝛ mitte te in mare. ꝛ obed.
et vobis. Granũ ſinapis eſt tenax. paruũ ꝛ calidũ. Et ſi-
gnificat fidẽ btẽ marie que fides fuit ita ꝯſtans certa ꝛ
humilis ꝛ ſine aliqua heſitatõne. ꝙ cũ ait. Ecce ancilla
dñi. optãs ꝛ poſtulans vt mons q̃ eſt in ṽtice montiũ
tolleret ſe de celo. ꝛ mitteret ſe in mare hui⁹ mundi ꝑ in-
carnationẽ ex ea. put ſibi angel⁹ nũciauerat. ſubito mõs
ipẽ ſublimiſſim⁹ obediuit intrãs ṽginis vtẽꝝ. Certe nul
lius ſancti vel ſancte fuit vnq̃ꝫ fides ita ꝯſtans ꝛ feruẽs
ꝙ iſtud petere auderet vel impetraret. Nõ abrahã. qui
tñ dat̃ aliis i exemplũ fidei. Qui vt ait apl's ad Ro. iiii
credidit in ſpem ꝯ ſpem. Credidit quidẽ in ſpem repro-
miſſionis ſibi facte ab angelo de filio naſcituro ꝯ ſpem
quã naturaliter habebat. ſcꝫ ꝙ non eſſet ammodo ei na
ſcitur⁹. cũ eſſet antiquus dieꝝ ꝛ vxor ſterilis. Sed ma-
ior fuit fides btẽ marie que credidit angelo ꝙ ex ſe virgi
ne naſceret̃ nõ homo tm̃. ſed fili⁹ dei altiſſimi. Magis ei
eſt ꝯtra vel poti⁹ ſupra naturã ṽginẽ ꝯcipe ꝑmanẽs vir
go. ꝛ veꝝ deum ꝛ hoĩem. q̃ꝫ ꝯcipere vetulã ex vetuſtiſſi-
mo ꝛ puꝝ hoĩem yſaac. Ipa de plurimis miſteriis fidei
perdocuit p̃mos p̃dicatores fidei ſcꝫ apl'os. Et ꝙ hmõi
grã fidei poſſit eſſe ſine gratia gratũ faciente. patet ꝑ id
qđ ait apl's. i. Coꝝ. xiii. Si habuero fidẽ vt mõtes trãſ-
ferã. charitatẽ aũt nõ habuero ꝛc̃. Et dat̃ ibi exemplum
de alexandro magno. qui ex fide orãs ꝓcurauit montes
caſpios ĩſimul iungi. vt infra illos clauderent̃ trib⁹ q̃dã
iudeoꝝ tranſlate ꝓpter ſcelera eoꝝ. quod ꝛ factum eſt.

Grã fidei vt h accipit̃ q̃d i̇portat.

Quarta grã eſt pro §. IIII

phetia ſcꝫ p̃dicere futura vel occulta p̃ñtia. vel p̃terita
nunciare. q̃ via naturali ſciri nõ pñt. Et ꝙ hec gratia nõ
ſolũ in bonis inueniat̃. vt dauid. yſaia hieremia. ezechie-
le. daniele. ꝛ alioꝝ. ſed etiã in malis hoib⁹. Patet in ſau-
le. balaam ariolo. ꝛ caypha. qui cũ eſſet pontifex anni illi-

De grã ꝓphetie q̃ꝫ hũit M.

us ꝓphetauit. vt dicit euãgeliſta Johã. xi. Et hãc grãm
copioſe habuit btã maria. vñ glo. ſup illud Eſa. viii. Ac
ceſſi ad ꝓphetiſſam. i. ṽginẽ mariã in illa figuratã. Et cõ
ceptũ ex ea filiũ iuſſit vocari. Accelera. ſpolia detrahe.
feſtina p̃dare. qđ nomen ꝑ effectũ ꝯuenit xp̃o ꝯcepto ex
ꝓphetiſſa ſcꝫ btã maria. ſed de ſpũſancto. Sed iohes ba
ptiſta đr ꝓpheta. q: xp̃m digito demonſtrauit occultum
aliis. q̃ñto magis dici debet ꝓphetiſſa. que euꝫ generauit
ꝛ toti mũdo occultũ deũ viſibilẽ oſtendit. Johãnes dici
tur ꝓpheta nõ ſolũ. ſed plus q̃ꝫ ꝓpheta. q: de eo ꝓphetatũ
eſt. Et quia parẽtes i ſua natiuitate ꝓphetas q̃dammõ
fecit matrẽ videlꝫ ꝛ patrẽ. vt ptꝫ i euãgelio Lu. i. Mul
to magis dici debet plus q̃ꝫ ꝓpheta btã maria. de qua co
pioſiſſime ꝛ apte ꝑ ꝓphetas eſt p̃nunciatũ. a patriarchis
deſignata. ꝛ in multis generib⁹ reꝝ figurata. vt i archa.
in virga. in vellere gedeonis. ꝛ al'. Ipa quoq3 videt̃ iohã
nem ꝯſtituiſſe ꝓphetã. Nam vt audiuit ſalutatiõem ma
rie elizabeth. exultauit infans in vtero eius. ſ. iohã. bap.
Vñ niſi quia cognouit miſteriũ occultiſſimũ oĩb⁹ ei
illud oſtendit mõ quo potuit ſcꝫ exultando. adorãdo. et
tũc p̃mũ iohãnes fact⁹ eſt ꝓpheta ex voce btẽ marie. q̃ñ
immo etiã mater repleta ſpũſancto cognouit ꝛ declara-
uit ipam rem occultiſſimã cũctis clamãs vt oĩs audi
rent. Unde hoc mihi. vt veniat mater dñi ad me. Nõne
ꝓphetiſſam ſe oſtendit. cum ait in cantico. Beatã me di
cent oẽs generatõnes. que tũc erãt oĩb⁹ ignota. ſꝫ fu
turũ erat poſt tempa. qđ dixit. Sed ꝛ cũ miniſtris nu-
ptiaꝝ deficiente vino inquit. Q̃dcunq3 vobis dixerit. ſ.
filius me⁹ facite. Ideo hoc dixit. quia p̃ſcia futuri mira-
culi. ſciebat aquã in vinũ conuertendã. Aue igitur gra-
tia plena prophetie.

Quinta gratia eſt gra §. V

tia ſanitatũ. i. curare infirmos nõ medicina naturali ſed
ṽtute diuina. Ope diabolico vt fiet in cantationib⁹ ꝛ ſu
perſtitionib⁹ curare infirmos nõ ptinet ad grãm iſtã. ſꝫ
ad peccatũ. vñ ꝛ ꝓhibitũ. xxvi. q. iiii. igitur. Sed ꝙ mali
extra grãm gratũ facientem faciẽt aliqua miracula. ꝛ ſa
nent infirmos ṽtute dei. oſtendit̃ ex eo qđ dixit ṽitas il
la que mẽtiri nõ põt ſcꝫ ꝙ in die iudicii multi veniẽt di
centes. Nõne in ṽtute tua ṽtutes multas fecim⁹. Domi
ne api nobis. Et dicet̃ illis. Diſcedite a me opariĩ iniq̃ta
tis q: ſcꝫ fuerũt mali illa facientes. Sed ex hac dei gra
tia apl'i curabãt infirmos ita copioſe. ꝙ ad vmbrã petri
tranſeũtis ꝑ viam infirmi tacti eius vmbra ſanabãtur.
Hac gratia copioſe fuit repleta btã maria. Et licꝫ non le
gat̃ de aliquo ſanato in vita ei⁹. tñ poſt mortẽ quot innu
merabiles variis languorib⁹ ꝛ incurabilib⁹ detẽtos ip-
ſa curauerit ꝛ curet. eccl'ie ad eius honorẽ ꝯſtructe ſatis
docent plene imaginib⁹. ipas ſanitates p̃dicantib⁹. Et
qđ copioſi⁹ eſt. quia ipa ſanauit totũ hoĩem in aĩa ſcꝫ et
corpe ꝑ fructũ vteris ſui. vñ đr Ecci. Medicina oĩm in
feſtinatiõe nebule. Nebula iſta eſt caro xp̃i a terra virgi
nali exorta. nullo peccati põdere p̃grauata. vltra purita
tem angeloꝝ eleuata calore ſpũſſancti formata Ecce vi-
deo dei potentiã venientẽ. ꝛ nebulã totã terrã tegenteꝫ
ꝛc̃. Et de hac medicina nobis a btã maria facta ꝛ nobis
ꝓpoſita. tot⁹ mũdus ſanat⁹ eſt ṽtualiter. vñ ꝛ be. Bern.
De plenitudine eius oẽs recipiũt gratiã. eger curatio-
nem. triſtis conſolatõnem.

De grã ſanitatum quã hũit maria.

Sexta gratia dicitur. §. VI

opatio ṽtutũ. glo. i. miraculoꝝ que ſunt ꝯtra naturã. i.
ꝯtra ſolitũ curſum nature. Et iſta eſt differẽtia iter iſtã
ꝛ p̃cedentẽ. quia p̃cedẽs videlꝫ grã ſanitatũ. eſt circa ea
que ſe extẽdit etiã ṽtus naturalis ſcꝫ ſanatio infirmita
tum. Sed vbi ꝑ naturã fit ſanatio mediantib⁹ medicis

et ſucceſſiue p grām diuinā fit ꝛ ſubito. Sed opatio vir
tutū eſt circa ea ad que ſe nō extendit potētia nature cre
ate. vt illuminatio cecoꝝ. ꝛ reſuſcitatio mortuoꝝ. Solez
in celo fixū ſtare vel retrocedere. Oim aūt virtutū mira
culoꝝ maximū eſt. deꝰ homo. ſeu verbū caro de virgine
factū. vn̄ Hiere. xxxi. Nouū creabit dn̄s ſup terrā. Femi
na circūdabit virū. Iſta femīa eſt btā maria. q̄ circūde
dit. nō aliunde accepit niſi a ſpūſācto corpe formato ex
puriſſimis ſanguinibꝫ eius. ꝛ ſubito pfecte organizato.
aīa tunc creata plena ſapiētia ꝛ omi grā vn̄ ꝛ vere ei in
fuſa ꝛ diuinitati vnita eſt ꝛ omia ſimul in inſtanti. No
uum eſt iſtud ſup oēs nouitates. Quis vnq̄ꝫ audiuit ta
lia. inq̄t Eſa. vl. ca. Certe nullus. nec in pteritū nec in fu
turū erit. Opus vtiq̄ꝫ hmōi grē virtutū fuit qd̄ factū ē
ſub ezechia. qn̄ ſcꝫ ad petitionē eius in ſignū ſue ſanatio
nis ꝛ remiſſiōis culpe. ſol reuerſus eſt retro p decē lineas
in horologio achas regis. vt habeť. iiij. Reg. xx. Sꝫ opꝰ
virtutū fuit iſtud. qd̄ fuit vmbra ꝛ figura. q̄ꝫ maius erit
Sol. x. li-
neis retro
ceſſit. qd
figurabat
ipa res figurata. Signū eni fuit datū in ſanatōnem et
remiſſionē peccati nō vniꝰ ſed totiꝰ humani generis in
firmi ad mortē. ꝙ qn̄ ſol iuſticie filiꝰ altiſſimi retrocederꝫ
decē lineis tūc ſanareť hō. Nouē linee ſunt nouē ordies
angeloꝝ recti ante deū. Decima linea eſt hūana natura.
Reuerſus eſt ḡ quaſi retro. qn̄ paulominus ab angelis
minoratꝰ. qꝛ mortalis factus. formā ſerui accipiēs. habi
tu eſt inuētus vt homo. Et ſic in decima linea. Horolo
gium ad cuiꝰ decimā lineā reuerſus eſt ſol. eſt bea. maria
ex rege achaz deſcendēs. q̄ in ſe habuit pfectionē oim or
dinū angeloꝝ ꝛ hoim. O q̄ꝫre virtutis opus. Deus factꝰ
eſt homo. vt homo fieret deus. cecus illuminatꝰ. mortu
us ſuſcitatus. infirmus ſanatus p virginē mariā. Cecos q̄
q̄ꝫ legimꝰ eam illuminaſſe corpaliter. Nam vt legiť cū
quidā clericus ei valde deuotꝰ. qui arte ſcribēdi vitā ſuā
ſuſtentaret. audiēs ꝛ legēs pluries de pulcritudine ꝛ ex
cellentia virginis. rogabat frequēter. vt ſemel ei ſe digna
reť oſtendere. Cui reuelatū eſt ꝙ tāta eſſet claritas eiꝰ vt
ſi videret. viſum amitteret. Qui nimis affectuoſe hoc cu
piens dixit ſe nō curare de amiſſiōe oculoꝝ. dū ſemel me
rereť eam aſpicere. Cogitauit tn̄ ſibi in hoc prouidere ne
amiſſionis viſu oporteret eum mēdicare. ſcribere non va
lendo. ſtatuēs videlicet in mēte ſua cū ei appareret vnuꝫ
oculū clauſum tenere. ꝛ altero eā aſpicere. vt ſaltem clau
ſus ſibi remaneret illeſus. Cum igiť ſup hoc anelanti q̄
dam vice btā maria ſibi cum magna glīa appareret. ꝛ il
le clauſum vnū oculū tenere incipet. tantā pulcritudinē
ꝛ magnificentiā in ea cū vno oculo apte vidit. ꝙ nō con
tentus vidiſſe vno oculo. niſi eam totis oculis vidiſſet.
Etiā ſi centū habuiſſet. apuit ſubito ꝛ aliū. vt pleniꝰ con
templareť. Qui ſubito ex immēſitate lucis vtroq̄ꝫ oclo
orbatꝰ eſt. Nec tn̄ ex hoc ɔtriſtatꝰ. ſed mirabiliter ɔſola
tus ex hmōi viſione. Rogauit tn̄ btām mariā vt ſaltem
vnū reſtitueret. vt ex ſcriptura degere poſſit. Hac igitur
fuit plena beata Maria.

Septima gratia eſt .§. VII

diſcretio ſpirituū. Nolite inquit Iohā in pma canonica
ſua omi ſpiritui credere. Sed pbate ſpūs vtrum ex deo
ſint. Nam ꝛ ipe ſathanas trāſſigurat ſe in angelū lucis
vt adoreť. vt patꝫ in colľ. ij. moyſi p plura exēpla. Et ſepe
M. hūit
diſcretōꝫ
ſpūuꝫ ſu
per oēs.
vitia ſe ingerūt ꝛ virtutes eſſe ſimulanť. ſiue p inſtigatio
nem diaboli. ſiue ſenſualitatis. ſiue mali hoīs vt decipi
at. Sed p hanc grām diſcernunť iſta vera a falſis. Nā
vt dicit aplus. i. Coꝝ. ij. Spūalis omia iudicat. i. diſcer
nit agēda a nō agēdis. ꝛ ſilľata a veris. Et qꝛ btā maria
fuit ſpūalꝭ ſup oēs iō ſup oēs hūit diſcretōnē ſpūuꝫ. Sꝫ
ꝛ cū be. antho. in ſpū vidēs totū mūdū plenū laqueis
ſeinuicē ɔ̄nexis exclamaſſet. O q̄s euadet iſtos laq̄os.
Reſponſum eſt ei. Sola humilitas. Btā vo maria ſup
omes viatores puros fuit ſine cōpatione humilis. Ideo
ipa p grām iſtā diſcretōnis ſpirituū oēs deceptōnes eua
ſit. Propriū eſt ſpūs nequā tēptare de ſupbia ſpūales.
Sed nunq̄ꝫ b. maria habuit ſtimulū ſupbie. Sic pau
lus aplľs dicit. ij. Coꝝ. ij. Nō ignoramꝰ aſtutias eiꝰ ſcꝫ di
aboli. cū ipa ſit plus q̄ꝫ paulꝰ. multo magis ipa nō igra
uit ſed diſcreuit. ꝛ nunq̄ꝫ ab ea decepta fuit. vn̄ ꝛ ſalua
ta inſolito mō cogitabat q̄lis eſſet iſta ſalutatio mēte re
uoluēs. qꝛ aliqn̄ p laudes hō decipiť. Et iō cogitabat et
diſcernebat ne forte decipeť. Sꝫ recognoſcēs veritatē itel
lexit nō eſſe decipientē miſſum. Sed omimodā veritatē
explicantē. Vn̄ Aue gratia plena diſcretionis ſpirituū.

Octaua gratia eſt .§. VIII

genus variū linguaꝝ. Loqui ſcꝫ ſcire ꝛ intelligere ydio
mata varia. que quidē nō didicit p induſtriam ſed acce Q, M.
pit a deo grām. Ideo ſpūſſanctꝰ in pēthecoſte fuit datꝰ hūit graꝫ
ipē lingue ignite. Iuxta illud Act. ij. Apparuerunt illis linguarū
diſptite lingue tanq̄ꝫ ignis. ad innuendū ꝙ acceperant
donū linguaꝝ. i. loqui ad placitū ſuū in varijs ydioma
tibꝫ hebraico. greco. latino. gallico. theuconico. ytalico. et
hmōi. Et qꝛ btā maria fuit cū aplľis orās. qn̄ receperūt
ſpm̄ſanctū. credendū eſt ꝙ ꝛ hoc donū recepit cum eis.
Quāuis nō eſſet deputata a deo ad diſcurrendū p mū
dum ad pdicandū ſicut aplľi. tn̄ vt nil boni ſpūalis ꝛ g̃
tie ei ſubtraheť. decebit eam hac nō priuari. ſic nec filiꝰ
eius q̄ꝫuis nō egeret habere donū linguaꝝ. quia nō pre
dicauit niſi iudeis dicēs. Nō ſum miſſus niſi ad oues iſ
rael. nō tn̄ hoc caruit ſm be. tho. in ſumma. Nec fruſtra
ipm habuit. q̄ꝫuis eo nō ſit vſus. ſed ad excellentiā eius
Preterea ipa btā maria etſi non pdicaret veriſimilr̄, tn̄
credendū eſt. q̄ꝫuis nō ſcriptū ſit. ꝙ multi ex cōuerſis ad
fidem de diuerſis natōnibꝫ ꝛ linguis audiētes matrem
Ieſu. deū ꝛ hoiem poſt aduentū ſpūſſancti accedebant
ad eam viſitandā. venerandā. audiendā. Quibꝫ cū ple
na eſſet charitate. nec in loq̄la poſſet errare loq̄bať. cōſo
labať. rn̄debat. inſtruebat varijs ydiomatibꝫ. in q̄bꝫ il
li nutriti ꝛ edocti erant. Aue igiť ꝛ hac gratia plena.

Nona gratia dicitur .§. IX

interptatio ſermonū. i. expoſitio ſcptuɼaꝝ. nō p exercitiū
habita ex lectionibꝫ doctoꝝ exponentiū. ſed p infuſionē
ſpūſſancti quā habuerūt aplľi. vt patet in petro ex epľa M. hūit
ſua. Hāc grām habuiſſe be. mariā ptꝫ ex h̄. qꝛ dt̄ Amos grām inť
pheta. c. iij. Nō faciet dn̄s verbū qd̄ nō reuelet ſuis ſu ptationū
is. Sꝫ be. maria ſup oēs fuit ancilla dn̄i q̄nimmo mať ſmonum
dn̄i. Vn̄ multo magis credendū eſt ꝙ ei reuelata fuerūt
occulta miſteria ſcpturaꝝ. Habuit q̄q̄ꝫ ꝛ dignitatē aplľa
tus. Nā ꝛ ſi nō fuit de nūero. xij. aploꝝ a xp̄o deputato
rū. ad pdicādū. iſtruēdū. ꝛ regendū eccľiam dei. fuit tn̄
mgrā coꝝ. ꝛ iō dr̄ Lu. ij. ꝙ maria ɔſuabat oīa vba hec
vt ſcꝫ tpe ſuo iſtrueret aplľos ꝛ euāgeliſtas d̄ mlťiſ vt de
geſtiſ i ſuo ɔceptu ꝛ ptu ꝛ īfātia ſaluatoriſ q̄ illi n̄ viderāt
Preterea ſi iohes bap̄. dt̄. Ego ſum vox clamātis i deſer
to. Ioh. i. q. d. nō tm̄ pdico voce. ſed totꝰ ſum vox exulta
tionis. ita ꝙ oīa mea vita. victꝰ. veſtitꝰ. ꝛ locꝰ. pdicāt pe
nitētiā. Ita btiſſime virgini oīa pdicāt innocentiā. Si ḡ
iohes hꝫ donū ꝛ grām pdicatōis. qꝛ ē vox clamātis i de
ſerto. mľto magis be. maria hꝫ h̄ donū apľatꝰ. qꝛ ē vox
clamantis in celo. Propetas aploꝝ inſinuata a xp̄o eſt.
Vos eſtiſ lux mōi. Mat. v. Sꝫ mľtomagis bea. maria
cuiꝰ vita inclita (vt canit eccľia) cunctas illuſtrat eccľias.
Pauit etiā ꝛ paſcit eccľiam ɔtinue bn̄dicto fructu ventri
ſui. pane angeloꝝ in ipa formato in ſacro altari nob mi
niſtrato. vt paſtor bonꝰ. Cōcludit igiť Alb. vbi. ſ. ꝙ vni
uerſitatē graꝝ gratuitaꝝ ꝛ gratis dataꝝ omnifariā habuit.

Quāuis enī iſte grē p̄cipue gratis dare cōiter dent̄ ad vtilitatē aīaꝝ ⁊ ſui ꝑfectū btē tñ marie fuerūt collate. ⁊ ſi nō habuerit miniſteriū in eccl'ia vt apl'i ad decorandū potentiā. ad nobilitandū naturā. ad honorandū ꝑſonā ſuā. ⁊ ſic ad ꝑfectiōis ⁊ delectatōnis augmētū in materiam laudis ⁊ oīm bonoꝝ ſpūaliū cōplementū. Juxª illud Sap. vij. Uenerūt mihi oīa bona pariter cū illa ſcʒ ſapientia diuina. quā alij ꝯcipiūt mētaliter. ipā etiam corporaliter. Et ideo Aue gratia plena.

De grā p̄uilegioꝝ ſingulariū be. Marie. Cap. xx.

Aue gratia plena. Hic

demum videndū eſt de gratijs ſingularibꝰ ſeu priuilegijs qui nō repiunt̄ in aliquo ſanctoꝝ. Qðlibet enī bñficiū alteri collatū gratis dici conſueuit grā ⁊ tāto maioꝛ q̄̄to magis ſingularis. Uñ ⁊ Eccī. dr̄. Grām fideiuſſiōis nō obliuiſcaris. i. bñficiū. Et reg'la iuris in Sexto. Qð alicui gratioſe ꝯcedit̄. nō dʒ ab alijs trahi in exēplū. Sūt aūt. xij. grē ſeu p̄uilegia ꝓpria. b. v̄ginis nemi cōicata. q̄ deſignant̄ ꝑ. xij. ſtellas coꝛōe mulieris. de qua dr̄ Apoc. xij. Mulier amicta ſole ⁊ luna ſb pedibꝫ eiꝰ. ⁊ in capite eiꝰ coꝛona ſtellaꝝ duodecim. Mulier eſt hec btā Maria vt dicit be. Bern. in ſermōe. Ubi de ea pñt notari tria oſtendētia magnificentiā eius.

P̄uilegia. xij. deſigta ꝑ. xij ſtellas.

Premium ſublimiſſimum. quia amicta ſole.
Meritū excellentiſſimum. quia luna ſub pedibꝫ eiꝰ.
P̄uilegiū copioſiſſimū. qꝛ ī capite eꝰ coꝛōa. xij. ſtellaꝝ.

De p̄emio nota. q̄ ſan. §. I

cti compant̄ ſtellis quaꝝ vna eſt lucidioꝛ altera. Sic et ſancti vnꝰ gl'ioſioꝛ altero. Et h' eſt qð ait apl's. i. Coꝛ. xv. Stella differt a ſtella in claritate. Sic erit ⁊ reſurrectio moꝛtuoꝝ. qꝛ erit ⁊ manifeſtabit̄ cunctis vnꝰ ſplendidioꝛ altero. Oēs tñ ſtelle lumē recipiūt a ſole. Sic oēs ſancti lumē gl'ie recipiūt a xp̄o. qui eſt ſol iuſticie. De plenitudine eiꝰ nos oēs accipimꝰ grām ꝓ grā. Johan. i. id eſt grãtiam ꝯſummatā gl'ie. ꝓ grā gratū faciēte in p̄ſenti habita. Sed mulier iſta btā maria. q̄̄uis ⁊ ipā ſtella maris illuſtret̄ a ſole. nō tñ hic dr̄ illuminata a ſole. ſed veſtita ipſo ſole vt oſtendat̄ p̄emiū eiꝰ excellētiſſimū. vt ſicut nihil ꝓpinquius ⁊ ꝯiunctius coꝛpi q̄̄ veſtituꝰ eiꝰ. ita nil ꝓpinquiꝰ glorie xp̄i q̄̄ gl'ia ⁊ p̄emiū btē marie. ⁊ apte. vt ſicut ipā veſtiuit ſolē ipm in mundo dei filiū carne ſua. ſcḋm illud Ezech. Solē nube tegā. ſic ipe eam in celo veſtiat ſole exceſſiue glorie. vt dicere de ea valeat illud. Te mecū aſſumam ⁊ regnabis mecum.

Sācti cōpant̄ ſtell' quare.

Excellentiſſimū me :§. II

ritū innuit̄ cum ſubdit̄. Luna ſub pedibꝫ eiꝰ. Luna in q̄̄tū variabilis. ſignificat mundū. inq̄̄tū eclypſim ſepe patit̄ ſignificat defectū. inq̄̄tū lucēs illumīata a ſole ſignificat eccl'iam. Et ex oībꝫ his ſignificatōnibꝫ oſtendit̄ meritū btē marie. Nam inq̄ntū ſignificat mundū luna ꝓpter ſue lucis varietatē. qꝛ qñq3 plena. qñq3 media. qñq3 vacua. Sic aliq̄ in mūdo aliqñ habēt plenā ꝓſꝑitatē aliqñ medio mō. aliqñ ea nudati. ſcḋm hoc luna fuit ī mūdo ſub pedibꝫ eiꝰ ꝑ ꝯtemptū ꝑfectiſſimū mūdi ſub pedibus affectꝰ erat. vt nihil eſſet qð mundanꝰ violaret affectus. qð de nullo ſanctoꝝ dici pōt. Jnq̄ntum ſignificat defectū. ſic luna ſub pedibꝫ eiꝰ. qꝛ oīs defectꝰ ſub ea eſt. vt inq̄t be. Hiero. Sola ſine peccato actuali etiā veniali vt declarabit̄. Nam cū eſſet plena gratia. ⁊ veniale non ſit vbi grā. i. q̄ ab ea nō ꝓcedit ſed p̄ter eā. Si eſſet ibi veniale. ibi eſſet aliqð vacuū a grā. ⁊ ſic nō plena grā. Uñ ⁊ be. Aug. Cū de pctīs agit̄ nullā de ea pꝛoꝛſus volo haberi mentionē ꝓpter honoꝛē dñi cuiꝰ mater fuit. Jnq̄ntū ſignificat eccl'iam iuxta illud ꝓphete. Eleuatus eſt et luna ſtetit in oꝛdine ſuo. i. eccl'ia oꝛ[illegible] ..ptis pꝰ eleuationē ſolis ꝑ aſcenſionē. Et ſcḋm hoc tm̄ fuit meritū v̄ginis vt eccleſia ſit ſub pedibꝫ eius. ſub ꝓtectiōe eius ⁊ dominio. Unde ipā ait Eccī. xxiiij. Jn hieruſalē poteſtas mea. i. in eccleſia. vñ eccleſia ad ipam oꝛat. Sancta maria ſuccurre miſeris. iuua puſillanimes. refoue flebiles. oꝛa ꝓ populo. interueni ꝓ clero. intercede ꝓ deuoto femineo ſexu. ſentiāt oēs tuū iuuamen ⁊c̄. Cum enī nunq̄̄ peccaret. nec ociosa eſſet. ſed ſemꝑ oparet̄ cum maxima charitate. ⁊ in quolibet actu mereret̄ valde. Et hoc oſtendit̄ immēſum meritū eiꝰ. vt ipō merito ⁊ p̄cibꝫ eccleſia ꝓtegat̄ ab ea. ⁊ ſic plena gratia. Uñ opus noſtrū habere q̄ ſit meritoꝛiū. ⁊ tanto plus q̄̄to cum maioꝛi gratia.

P̄riuilegium copio .§. III

ſiſſimū eius nō vnam ſed multiplex. ex eo qð dicit̄ in coꝛona capitis eiꝰ habere duodecim ſtellas. que ſunt duodecim p̄uilegia ſeu gratie ſingulares eiꝰ excellentie q̄ coꝛona dicit̄. Et diuerſi diuerſimode aſſignant iſta duodecim. Sed Albertus vbi ſupꝛa ſic.

Quia nunq̄̄ peccato maculatur.
Quia nec peccare potuiſſe inſinuatur.
Quia in quolibet opere meruiſſe monſtratur.
Quia ſumma puritas in ea expꝛeſſatur.
Quia virgo virginum eſſe dicatur.
Quia mater dei vere nuncupatur.
Quia mater omnium pꝛedicatur.
Quia mater ſimul ⁊ virgo dicatur.
Quia poꝛta celi declaratur.
Quia paſſio chꝛiſti ei ſoli cōicatur.
Quia ſuꝑ omnes creaturas exaltatur.
Quia regina miſericoꝛdie laudatur.

Et hec ſic declarat .§. IIII

Albertus ibi. Q' nunq̄̄ peccauerit. pꝫ ex illo verbo Cā. iiij. Tota pulcra es ſcʒ in aīa ⁊ coꝛpe. Et macula. i. peccati nō eſt in te. Et ſi dicat̄. Qui totū dicit. nihil excludit Sed iaco. iij. dr̄. Jn multis offendimꝰ oēs. Et. i. Johānis. i. ſcribit̄. Sanguis eius emūdabit ꝯſciētias noſtras ab omi peccato. glo. ibi. Nō tñ debemꝰ putare q̄̄diu viuimus omino poſſe a peccatis mūdari. ita intelligit̄ q̄n in aliqua incidamꝰ ſaltē venialia. Quis pōt dicere. mūdum eſt coꝛ meū. purus ſum a peccato. inq̄t ſalomō pꝛouerb. xx. Sed vt dicit regula iuris in ſexto. Generi per ſpeciē derogat̄. Per ſpāle enī priuilegiū conceſſum beate marie quo ad ipam derogat̄ illi regule generali. q̄ omnes peccauerūt. ad Ro. iij. Qð declarat be. Aug. in li. de natura ⁊ gratia dicēs. Si oēs ſancti ⁊ ſctē dum hic viuerēt īterrogati fuiſſent vtrū pctm̄ haberēt. oēs vna voce rñderēt id qð iohēs de ſe ⁊ ſocijs dicit. Si diximus qꝛ pctm̄ nō habemꝰ ipi nos ſeducimꝰ ⁊ v̄itas in nob nō eſt. excepta ſctā v̄gine Maria. Jnde ſcimꝰ ei plus grē fuiſſe collatū ad vincendū ex omi pte pctm̄. q̄ ꝯcipe ⁊ parere cū meruit. quē ꝯſtat nullū habuiſſe pctm̄. Eſt igit̄ huiꝰ p̄uilegiū ſoli ei collatū reſpectu oīm viatoꝝ. Nam ⁊ ſi angeli boni nunq̄̄ peccauerūt. nō cōputant̄ ipi ī numero viatoꝝ. Qð aūt dicit Cryſoſt. ſuꝑ illud Johan. ij. Quid mihi ⁊ tibi eſt mulier. q̄ aliq̄d humani paſſa eſt. tūc be. maria quaſi ꝓpter vanitatē voluerit xp̄m inducere ad faciendū miraculū. ⁊ iō xp̄s ſic dure videt̄ ſibi locutus. Cōcedit ſimpl'r Alber. p̄mā ptē ſcʒ q̄ aliq̄d humani paſſa ſit vt hō ſcʒ cōpatiēs hoībꝫ in defectu vini. Sʒ q̄ aliq̄d paſſa ſit vel egerit vani. ꝑ oīa falſum ⁊ ꝯ auguſt. Uñ ꝑ excelſum locutꝰ eſt Criſoſt. Uel foꝛte ſcḋm opinioꝛ aſtantiū dixit quaſi illi hoc extimarēt. Jdeo aūt nō ponitur p̄uilegiū eius q̄ fuit ſine oꝛiginali concepta. qꝛ iſtud erat impoſſibile niſi cōciperet̄ de virgine. ⁊ ſic mater ſua

P̄uilegium p̄mū.

eſſet virgo. Et ſic nō eſſet priuilegiū marie ꝙ eſſet ſimul mater ⁊ ꝟgo. vt diceret. q2 ⁊ mr̄ ſua h̄ habuiſſet. Priuilegiū ergo chriſti ſolus fuit cōcipi ſine originali.

Secundū priuilegiū. §. V.

grē ſingularis fuit impoſſibilitas peccādi in ea. Vn̄ be. Bern̄. in ſermōe de natiuitate. Ego puto ꝙ copioſioꝛ grā ſanctificatōnis in ea deſcēderit ꝙ̄ in alijs ī vtero ſanctificatis. q̄ totā vitā ei⁹ immunē ab omī pctō efficeret. qd̄ nemini in natis mulieꝝ credim⁹ eſſe donatū. Tanta igit̄ grā ei infuſa eſt. ꝙ peccare nō poterit. Sȝ cū damaſ. dicat ꝙ omē creabile ē ꝟtibile ſm eſſe ⁊ ſm electionem. Scōm eſſe vt coꝛpalia. ſm electionem vt rōnalia. Sed btā ꝟgo fuit cōpoſita ex vtroq̄. ḡ videt̄ fuiſſe vertibilis vtroq̄ mō. vn̄ ⁊ ad pctm̄. Inſup glioſius habet̄ qd̄ ex victoria habet̄ ꝙ̄ ſine victoria. Sȝ vbi nō eſt pugna nō dicit̄ eſſe victoria. In btā aūt maria fuit nulla pugna. fuit ḡ ⁊ nulla victoria. In btā maria fuit ſumma glia. ḡ et victoria. ḡ ⁊ pugna. Igit̄ videt̄ potuiſſe peccare. In laudem q̄q̄ ſanctoꝝ cantat̄. Qui potuit trāſgredi ⁊ nō eſt trāſgreſſus. facere mala ⁊ nō fecit. Videt̄ ḡ maxime ⁊ h̄ ei cōuenire. q̄ eſt omī laude digniſſima. Sed ſm rei veritatē ipa ſola inter viatores peccare nō potuit. Int̄ poſſe eni peccare ⁊ poſſe mereri. ⁊ nō poſſe peccare. ⁊ nō poſſe mereri. mediū eſt nō poſſe peccare ⁊ poſſe mereri. Sed pmus ſtat⁹ eſt cōpꝛehēſoꝝ q̄ nō pn̄t peccare nec mereri. Scōs eſt viatoꝝ cōiter q̄ pn̄t ⁊ peccare ⁊ mereri. Medius ergo ſtat⁹ conuenit btē marie q̄ fuit ſimplr̄ viatrix et ſm qd̄ cōpꝛehēſoꝛ. vn̄ ipa potuit mereri ſed nō peccare. qd̄ ꝑtinet ad ſtatū mediū. Sciendū tn̄ ſm Alb. ꝙ nō peccare ꝑ ſe ſequit̄ naturā inuertibilē. Et hoc mō de⁹ trinitas dicit̄ nō poſſe peccare. Btūs Hieron̄. Deus ſolus omīpotēs dr̄ q̄ cū oīa poſſit. peccare nō pōt. de pe. di. ij. ca. vlti. Scdo mō dr̄ nō poſſe peccare qd̄ hȝ vnionē perſonalē cū natura inuertibili. Et hoc mō xp̄us hō peccare nō potuit. vn̄ Damaſcen⁹ dicit. ꝙ impeccabilis erat dominus Ieſus. Tertio mō dr̄ nō poſſe peccare qd̄ hȝ coniunctionē vel ꝯuerſionē totalē ad naturā inuertibilē ꝑ mediū qd̄ eſt de ſui natura inſeꝑabile. vt eſt habit⁹ glie. Et ſic ſancti in patria nō pn̄t peccare. Ps̄. Cōfoꝛtauit. i. roboꝛauit ſeras poꝛtaꝝ ſuaꝝ ſcȝ ſupne hierl'm. vt nullus poſſit exire ſcȝ peccādo. Quarto mō dr̄ nō poſſe peccare qd̄ hȝ ꝯiunctionē ad naturā inuertibilē ꝑ mediū. qd̄ ⁊ ſi de ſui natura in ſe quidē eſt ſeꝑabile. ſed tn̄ omīno eſt ſeꝑatū a ꝯtrario repugnāte vel reſiſtēte vel impediente. ⁊ ꝓpterea in ſuo ſummo eſt inſeꝑabile. vt ē plenitudo grē que fuit in btā maria. Et ex h̄ peccare nō potuit. vn̄ be. Bern̄. de ioſeph dicit. ꝙ credebat poti⁹ ꝟginē poſſe parere. ꝙ̄ mariā poſſe peccare. Et ex his ptȝ rn̄ſio ad obiecta. Pugnā aūt habuit. ⁊ ſi nō ab intra extincto in ea fomite. tn̄ ab extra ꝑ tribulatōes. vnde ⁊ victoriam.

Angulſq bta. M. peccar̄ potuit.

Nō poſſe peccar̄ dr̄ quattuoꝛ modis.

Tertiū priuilegiū .§. VI.

eſt ī quolibet oꝑe ſuo meruiſſe. Hoꝛtamur vos (ait aplūs ij. Coꝛ. vi.) ne inuacuū grām dei recipiatis. Dat de⁹ gratiam vt oꝑando ſm eā acquirat ſibi merita vite eterne. Qui igit̄ nō oꝑat̄ cū pōt. inuacuū ⁊ fruſtra grām recepit. Quāuis aūt ſancti in multis ⁊ ꝑ multa bona oꝑa ſe exercuerint in grā. null⁹ tn̄ fuit q̄ ſemꝑ in omī oꝑe ſuo ſecut⁹ fuerit inſtinctū grē. vt ſic ſemꝑ meruerit in oꝑib⁹ ſuis. Sed hoc fuit ꝑuilegiū ſingularis grē in btā ꝟgine maria. Notandū igit̄ ſm Alb. ꝙ btā maria quolibȝ motu liberi arbitrij ad agendū vel patiendū merebat̄. Vn̄ nō merebat̄ motib⁹ naturalib⁹ inq̄ntū naturalib⁹. vt oſcitādo, dirigēdo. ⁊ hmōi. q2 ibi nō cōcurrit libeꝝ arbitriū. ſed merebat̄ motib⁹ naturalib⁹ gratia informat vn̄ ⁊ motib⁹ liberi arbitrij gratuitis vbi libeꝝ arbitriū ⁊ gratia oꝑabat̄. Sed libeꝝ arbitriū vt iumentū grām vt ſeſſoꝛ ſm Aug. Vn̄ ⁊ apl's. i. Coꝛ. xv. Nō aūt ego ſed grā dei mecū ſcȝ oꝑat̄. Et ſic merebat̄ quolibet motu q̄ ꝯtingit mereri in agēdo. In paſſionib⁹ aūt inq̄ntum ipe paſſiōes ab extrinſeco inferunt̄. vt iniurie. vl' neceſſario ꝯtrahūt ex natura. vt triſticia. timoꝛ. ⁊ hmōi. hō nō meretur. ſed inq̄ntū volūtas rōnalis infoꝛmata grā ab illa in ſufferentiā ꝓpria libertate inclinat̄. ſic meret̄ eis. iuxta illud. ij. ad Ti. Si ſuſtinebim⁹ ⁊ conregnabim⁹. Et ſic btā maria in actiōib⁹ ⁊ paſſionib⁹ ex libero arbitrio ꝓcedentib⁹. vel eo ꝯcurrēte in eis ſemꝑ merebat̄. Et ad hoc facit triplex ratio. Prima eſt. q2 ſm phm̄. Intellect⁹ ſemper rectus eſt. niſi qn̄ ſe immiſcet fantaſticis et deducit̄ ab eis. Sed intellectus btē marie nunq̄ſe īmiſcuit fantaſijs vt deduceret̄ ab eis. ⁊ ſic ſemꝑ rectus fuit. Sed rectum dicit̄ cui⁹ mediū nō exijt ab extremis. Ergo ſemꝑ mens ei⁹ in ſummū bonū ꝑncipiū ⁊ finē oīm. Secūda ratio. Vbicūq̄ rō nō pt̄ in diſcernēdo errare. ⁊ volūtas nunq̄ pōt eligere multa. ſed eligit vltimū et optimum. Sed vtrūq̄ hoꝝ fuit in btā maria. Lu. x. Maria optimam ꝑtē elegit ſcȝ vnū qd̄ eſt ſemꝑ abſolute neceſſariū. ſcȝ ſummū bonū. ⁊ ſic ſemꝑ meruit. Tertia rō dicit aplūs. i. Coꝛ. x. Siue mādncatis ſiue bibitis ſiue q̄d aliud facitis. oīa in gliam dei facite. Fruſtra hoc ꝑcepiſſet. ꝯſuleret vel moneret. ſi null⁹ obſeruaret. Sed null⁹ alioꝝ viatoꝝ hoc ſemꝑ ſeruauit. Opoꝛtet ergo aliquē inuenire q̄ hoc fecerit. al's fruſtra. Et iſta fuit be. maria. Vn̄ odilio ī ſermone. Vnū ꝓ certo ſcim⁹. q2 oīs marie actio ſꝑ intenta fuit in dn̄o. Nec tn̄ ex hoc equabit̄ ipa xp̄o q̄ improꝑoꝛtionabili charitate hec faciebat. ⁊ ſine ſui indigētia.

M. ſp et in q̄libet oꝑe meruiſſe quō ītelligitur.

Quartū priuilegiū .§. VII

eſt puritas in ea in ſummo. Ad qd̄ facit qd̄ ait angel⁹. ſcȝ Inueniſti gratiā apud deum. gratiā puritatis ad deum. i. ſummā poſt deum. Dicit ei Anſhel. ꝙ ea puritate decuit. vt niteret qua maioꝛ ſub deo nequeat inueniri. Nā ſi maioꝛ ī filio ſuo. hic eſt de⁹. Et ad hoc facit qd̄ dicit̄ Prouerb. xxv. Aufer rubiginē de argēto ⁊ egredietur vas puriſſimū. Argentum ꝑcioſius metallū ceteris poſt aurū ſignificat beatā mariā. albā puritate ⁊ ꝑcioſioꝛem perfectōne cunctis ſanctis poſt chriſtū. De quo dicit̄ Cātico. v. Caput eius aurū optimū. Rubigo fuit peccatū originale. quo ablato per ſanctificatione in vtero eſt effecta vas puriſſimū. Chriſtus quidē habuit puritatem ita ꝙ nullo mō nec vnq̄ habuit in ſe originale. Omnes baptiſati vel ſanctificati in vtero habēt puritatē ab originali ſcȝ in puritate liberati. qd̄ quidē habuerūt quo ad culpam. a qua mūdati habent adhuc originale quo ad fomitē. Virgo aūt Maria habuit puritatē ab originali. nō quia nō contraxerit illud. ſed mūdata ita eſt ꝙ nullo mō remāſit in ea aliquid pene eius. i. fomes. immo extinct⁹ fuit. Et ſic maioꝛ eſt puritas ei⁹ poſt deū hominē quo ſcȝ ad cōtrahētes originale. Nam angeli non ꝯtrahūt originale. Notandū tn̄ ꝙ puritas ſm Alber. nō tantū dicit̄ ꝑ receſſum ab impuro. ſed etiā ꝑ appꝛoximationē ⁊ acceſſum ad ſumme purū. Pro cui⁹ declaratiōe quō hūit ſciendū ꝙ puritas vt videt̄ ſequit̄ naturā luminis. eā ī ſūmo nis ⁊ luminoſi. vt qd̄ plus participat de natura lucis plus habeat puritatis. vt ſumma lux vel ſumme lumioſum ſumme ſit lucidū ⁊ purū. Et vbi magis ꝓprie et vere eſt ꝓprietas lucis. ibi etiā magis vere eſt ꝓprietas puritatis. Vnde cū ſit lux coꝛpalis ⁊ lux ſpiritualis. vt dicit btūs Aug. ſuꝑ Gen̄. ad lr̄am. magis ꝓprie dicit̄ lux ſpiritualis lux. ꝙ̄ coꝛpalis. Erit ergo ⁊ puritas coꝛpalis et puritas ſpiritualis. Sed maioꝛ puritas coꝛpoꝛalis eſt ſm maioꝛem cōuenientiā ad ſummā lucē coꝛpoꝛalē. Et ſic aqua purioꝛ eſt terra. et aer ꝙ̄ aqua. et ignis ꝙ̄ aer.

De puritate beate M.

firmamentū ꝙ̄ ignis.celū aqueū ꝙ̄ firmamentum.celū empireū ꝗꝫ aqueū. Et illud patet ad ſenſum. Similiter maioꝛ puritas ſpūalis eſt ſm maiorē ↄueniētiā ad ſū mam lucē ſpūalē.que deꝰ eſt.qꝛ lux eſt in tenebris in quo tenebre nō ſunt vlle. Scōm hoc ergo purioꝛ erit aīa ſenſibilis ꝙ̄ vegetatiua.rōnalis ꝙ̄ ſenſibilis.angelica ꝙ̄ rationalis hūana ſm naturā. Scōm grām aūt que eſt q̄ſi lumē creatū ꝓcedens a luce increata vbi eſt maioꝛ participatio grē.ibi maioꝛ appropinquatio ad ꝓmā lucem. Ergo vbi grā in ſummo.ibi appropinquatō in ſummo ⁊ puritas in ſummo. Sed in btā maria reſpectu omniū creaturaꝝ aliaꝝ nō vnitaꝝ fuit grā in ſummo.ğ ⁊ appropinquatio.⁊ inde puritas in ſummo. Item aplus ait.i. Thi.i. Charitas de corde puro ſcꝫ eſt. Ubi ğ maioꝛ charitas ibi maioꝛ puritas. Sed charitas in btā maria in ſummo.ğ ⁊ puritas in ſummo. Petrꝰ etiā dicit ī actibꝫ aploꝝ.xv.ca. Fide purificās corda eoꝝ. ⁊ loquiť de fide formata ꝑ charitatē. Sed btā maria habuit fidē ī ſummo.ergo ⁊ puritatem. Nec obſtat huic ↄcluſioni ꝙ puritas btē marie etiā in ſtatu vie fuit maioꝛ omīm ſub deo. Unde ⁊ angeloꝝ ⁊ beatoꝝ hoc ꝙ ſua puritas nō plene apprehēderet ꝑ ſpēm lucē increatā vt beati. Nā hoc ideo erat.qꝛ maioꝛ lux grē in ſubiecto paſſibili cōiuncto corpori ⁊ paſſibili ⁊ groſſo btē marie.minꝰ immutat ⁊ mouet actualiter ꝙ̄ maioꝛ lux grē in ſubiecto impaſſibili ⁊ glioſo. Et hoc apparet ꝑ exemplū a ſimili. Uidemꝰ ꝙ qñ maioꝛ lux minꝰ illuminat.⁊ minoꝛ lux magis illuminat ꝑ ↄiunctionē cum aere obſcuro vel claro. Uñ qñqꝫ luna tm̄ illuminat in nocte vel magis in aere ſereno ꝙ̄tuꝫ vel ꝙ̄ ſol in die in aere obſcuro ⁊ obnubilato.⁊ tñ improportionabiliter maioꝛ eſt lux ſolis ꝙ̄ lune. Sic ⁊ beata maria.⁊ ſi nō ita actualiter ↄtinue videret deū ſummā lucē ꝑ ſpeciē vt ſancti.ꝓpter obſtantiā corꝑis paſſibilis ſui.tamen habebat maiorē grē habitū ⁊ ſubſtantiā ꝙ̄ ipi. vñ ⁊ magis ꝓxima luci eterne. ⁊ inde magis omnibꝫ pura. Hec igiť puritas inq̄t Alb.nihil aliud eſt ꝙ̄ peccati originalis deletio.fomitis extinctio.gratuitaꝝ ꝑfectionum vltimatio. Et ſic in btā virgine ſm ſtatū vie fuit grā dei fortiꝰ ⁊ magis ꝙ̄ in angelis.q̄ntū ſcꝫ ad ſubſtantiā.non q̄ntū ad actū q̄ eſt opatio.⁊ ſic puritas in ſummo. Sꝫ ad hāc puritatē ſummā quatuoꝛ gradibꝫ aſcēdit. Primo enī purificata fuit ꝑ ſanctificationē ī vtero. Secūdo in ꝟtutū exercitatiōe. Tertio in ſpūſſancti ſuꝑuētione. Quarto in filij ↄceptione. In ꝓmo eſt ꝑfectio grārum ſacramentaliū. In ſecūdo eſt ꝑfectio virtutū. In tertio ē ꝑfectio donoꝝ. In quarto ē ꝑfectio fructuū ⁊ beatitudinū. De ꝓma diciť Canti.iiij. Tota pulcra es amica mea libera ſcꝫ ab originali. Tota pulcra es a mortali exempta. Macula nō eſt in te ſcꝫ venialis. De ſcōo in figurā eiꝰ diciť de Heſter ꝙ erat formoſa valde incredibili pulcritudine ⁊ oīm oculis gratioſa ⁊ amabilis. Formoſa ſcꝫ in ope ꝑ charitatē q̄ eſt forma virtutū. Incredibili pulcritudine.in corꝑe ꝑ ꝟginitatis inſolitam caſtitatem. Et oīm oculis gratioſa.ꝑ cordis humilitatē. qꝛ reſpexit humilitatē ancille ſue. Et de pulcritudine. Sap.iiij. O ꝙ̄ pulcra eſt caſta generatio cum claritate ⁊c. De.iij ps. Sanctificauit tabernaculū ſuū altiſſimꝰ. deꝰ in medio eius nō cōmouebiť. Et luce.i. Spūſſanctꝰ ſuꝑueniet in te ⁊c. De.iiij Ezech.xliij. Maieſtas dñi ingreſſa eſt templum ad viā porte que reſpicit ad orientē. Et poſtea ſeq̄tur. Et repleta eſt gloria domꝰ dñi. Ad Heb.vlti. Adeamus cum fiducia ad thronū grē eius vt inueniamꝰ auxiliū in temꝑe oportuno. Et ſic patet priuilegiū quartū de puritate in ſummo.

M. 4oꝛ ğdibꝫ ad ſūmā puritatē aſcēdit.

Quintū priuilegiū. §. VIII

gratie eſt.qꝛ ſimul eſt mater ⁊ virgo. vñ dicitur. Inueniet populꝰ grām in deſerto.grām ſcꝫ ſingularis maternitatis ꝓducentis eum q̄ nobis attulit grām ⁊ veritatē. In deſerto.i.btā maria derelicta a pcō. derelicta in tēplo a parētibꝫ.derelicta a quolibet viro ⁊ incognita ꝑ quā nō ꝑtrāſiuit homo ſed mater eſſet ⁊ ꝟgo. Mater inuiolata: mater incorrupta.mater intacta. Quis vnq̄ꝫ audiuit talia.inq̄t Eſa.ca.vlti.vt mater eſſet ⁊ intacta generaret.q.d.nullus. Si queris ait hec Amb.nature ordinē. Femīa mixta viro generarē ↄſueuit. Liquet autē ꝙ ꝓter nature ordinē ſit xp̄s natus ex virgine.de ↄſe.di.ij.reuera. Decuit aūt ꝙ talis mater eſſet ⁊ virgo.qđ eſt ei ꝓuilegium ſingulare. Homo enī eſt digniſſima creaturaꝝ.ğ generatio homīs eſt nobiliſſimꝰ effectus generalis. Generatio aūt nobiliſſimi cuiuſdā hoīs eſt effectꝰ hoīs ſpālis.ſꝫ nobiliſſimꝰ effectꝰ nō eſt niſi nobiliſſime ſubſtātie. iuxta illud Lu.vi. Ex fructu arboꝛ cog̃ſciť.ğ generatio nobiliſſimi hoīs erit effectꝰ nobiliſſimꝰ nobiliſſime vel nobiliſſimi hoīs generātis. Sed vnꝰ eſt ſolus hō nobiliſſimꝰ: ſcꝫ xp̄s.ergo vni ſoli ↄuenit eſſe matrē illiꝰ.ğ huiꝰ maternitas eſt ꝓuilegiū vniꝰ ſolius. Itē effectus huiꝰ generationis fuit ꝑfectꝰ in ſummo.ğ ⁊ generatio ꝑfecta in ſummo. Sꝫ ꝑfectioꝛ eſt generatio vbi vnꝰ de vno ꝙ̄ vbi vnꝰ ex duobꝫ.ğ in iſta generatōne debuit eſſe vnꝰ de vna.ergo illa fuit mater ⁊ ꝟgo. Itē ad ꝑfectiſſimā generatiōeꝫ ſm naturā ſequiť ꝑfectiſſima maternitas. Sed ꝑfectioꝛ eſt maternitas cū incorruptiōe ꝙ̄ cū corruptiōe. ergo decuit vt in tali generatiōe eſſet ſimul mater ⁊ ꝟgo. ſm illud Eſa.vij. Ecce ↄcipiet ⁊ pariet filiū.ſcꝫ ꝑmanēs ꝟgo. Itē quicq̄d eſt in arte exemplari diuino totum debet eſſe declaratū ⁊ exemplatū in exēplo creato. Sed generatio eſt in diuinis ğ aliqđ exemplū debet habere ī natura. Sꝫ ibi vnꝰ de vno.pater de filio ſine diuiſiōe.corruptiōe. et cōmixtione.ğ ⁊ hic de generatōne xp̄i vnus de vna ſine corruptiōe ⁊ cōmixtione.ergo ipa mater ⁊ ꝟgo. Priuilegium eſt igiť ſolūmō beate marie.ꝙ ſit mater et virgo. Nec ſua maternitas aut ꝟginitas fuit indifferēs. Sic poteſt eſſe in alijs.ſed vtrunq̄ꝫ fuit meritorium. Eiꝰ enī ꝑfectiſſima ꝟginitas fuit ꝑfectiſſima integritas cordis ⁊ corporis ex radice ſumme charitatis. Eiuſq̄ꝫ maternitas fuit ſibi meritū.quia ipa de cōgruo meruit fieri mater dei.merito ſue fidei.ſpei.⁊ charitatis.ac perfectiſſime humilitatis. Qꝫ ſi obijciatur iſtud priuilegiū non ſibi ſoli ↄuenire ſed eccleſie ⁊ plante. Nam diciť ecclīa mater et virgo. Et ſi dicať ꝙ mater ⁊ virgo eccleſia diciť ſpūaliter nō naturaliter. Tunc ſic. Maternitas ⁊ virginitas ſpūalis eſt ꝑfectioꝛ ⁊ nobilioꝛ maternitate ⁊ virginitate corꝑali.ergo verius ⁊ ꝑfectius diciť eccleſia mater ⁊ ꝟgo ꝙ̄ beata maria. Reſpōdeo ꝙ eccleſia nō habet in omībꝫ membris integritatē carnis. Et in nullo habet integritatem carnis ⁊ cordis cū ſumma fecunditate ſpiritus ⁊ corporis.excepta ꝑfectiſſima virginitate ⁊ fecūditate beate marie. Sed illam ſpiritualē fecunditatē ⁊ virginitatem quā habet eccleſia in alijs membris habet in ſe et beata maria excellētiſſime cōmunē cum alijs. ⁊ inſuper iſtam ꝓuilegiatā ſingularitatē. De plātis dicit philoſophus ꝙ eſt in eis ſexus. Eſt enī planta maſculina.⁊ plāta feminina.⁊ tamē planta generat plantā ſine corruptiōne ⁊ cōmixtione.ergo ibi eſt mater ⁊ virgo.⁊ nō ſolum maria. Reſpondeo ꝙ planta dici poſſet ſuo mō habere virginitatē ⁊ fecunditatē ſeu maternitatē.ſi ſimul haberet ſcꝫ ſiť virorē floꝛuꝫ cū parte fructificatōis quod non cōtingit. vt dicere poſſet. flores mei fructus. ſicut amigdalum que virginis matris figura fuit. Hoc etiam in figura notať Geñ.xiiij. vbi diciť abrahe. In quarta generatione reuerteñť huc ſcꝫ ad terrā ꝓmiſſionis ſeminis abrahe ꝓmiſſam. Quatuoꝛ ſunt modi generationis humane ſm Anſhel. nec eſt inuenire aliū modum. Pri

Obiectio nō ſoli ↄueniat hoc ꝓuilegiū.

Modi generatio

nis hūa/ ni ſūt 4or

mus fuit ſine femina et maſculo. vt adam factus a deo. Secūdus fuit ſine femina ex viro. vt eua ex coſta ade. Tertius eſt ex muliere ⁊ maſculo. vt eſt cōis oīm naturalis generatio. Reſtabat quartꝰ modꝰ ſcʒ ex femina ſine viro. Et hoc eſt ꝟginis marie ſolū. vn̄ mater ⁊ virgo. qȯ eſt ſingulare priuilegiū. Et ꝑ hanc generatōem quartam filij abrae. i. veri fideles reuertent̄ ad terrā fluentem melle ⁊ lacte ꝓmiſſam eis. i. vitam eternam abundantē dulcedine dilectionis ⁊ lacte puritatis.

Sextū priuilegium .§. IX.

Maria ē mr̄ dei.

gratie eſt. qȯ eſt mater dei. Orige. ſup illud. Cū eſſet deſpōſata mater eiꝰ Math. i. Mater vnigeniti dei. Mater creatoris ⁊ plaſmatoris oīm. Mater eiꝰ qui eſt in celis ſine matre. in terris ſine patre. Et hoc eſt ſingulariſſimum oīm ꝑuilegioꝝ eius. Figuratū Dan. xiiij. in daniele exiſtente in lacu leonū. cui miſſus eſt abachuc miniſterio angeli de iuda in babyloniā cuʒ prandio bono. qui abachuc intrauit ⁊ exiuit ad danielē clauſo oſtio. nec daniel in aliquo fuit leſus a leonibꝫ ſeptē q̄ deuorabāt alios. Daniel enī qui interp̄tat̄ cauſa dei. caſtiſſimꝰ. ſapientiſſimus. ꝯtēplatōni deditus. ſignificat ꝟginē mariaʒ totā virilē nil femineū in moribꝫ habentē caſtiſſimā. ſapientiſſimā. ⁊ ꝯtemplatiuā. que bene dicit̄ cauſa dei. q̇a mater dei. Mater enī eſt cauſa ⁊ origo filij. cuiꝰ filiꝰ deꝰ eſt. Abachuc interpretat̄ luctator fortis. ⁊ ſignificat Jeſum qui luctā geſſit cū diabolo nō inanem. Hic cū prandio bono diuinitatis angelos ⁊ hoīes reficiētis ad danielem. i. ad virginē miſſus eſt. i. incarnatus ex ea angelo nunciāte. De iudea q̄ interp̄tat̄ ꝯfeſſio. miſſus eſt in babyloniā que interpretat̄ ꝯfuſio. quia de celo vbi eſt confeſſio diuine laudis. in mundū plenū ꝯfuſione erroꝝ ⁊ peccatoꝝ. Jntrāte aūt ⁊ egrediēte abachuc clauſtra non reſerata fuerūt. qꝛ aluus tumeſcit ꝟginis. clauſtra pudoris ꝑmanēt. etiā ipm̄ parienti. Leones ſeptē qui circumeunt querētes quē deuorēt. vniuerſitas ſunt demonum de ſeptē vitijs capitalibꝫ tentantes. qui in nullo potuerunt ꝟginē matrē ledere. Sed alios deuorabāt hoīes ⁊ beſtias. i. iudeos ⁊ gētiles. Ubi etiā notādū ſm̄ Alb. ꝙ non pōt intelligi maior gr̄a pure creature participari q̄ʒ eſſe matrē dei. Maior enī eſt q̄ʒ filiꝰ adoptiuus ꝑ gratiam. vel angelꝰ vel frater dei. Et ratio p̄mi eſt. qꝛ inter matrē ⁊ filiū eſt ꝯiunctio ſubſtātialis. Jnter patrē ⁊ filium adoptiuū eſt ꝑticipatio accidētalis. ergo magis ē eē matrē dei ꝑ naturā q̄ʒ eſſe filiū dei ꝑ adoptionē. qꝛ perfectior ꝯiunctio ſubſtātialis q̄ʒ accidētalis. Propterea qȯ claudit alteꝝ in ſe plus eſt ⁊ magis eligendū q̄ʒ illud qȯ nō claudit. Sed eſſe matrē dn̄i ſm̄ naturā claudit in ſe eſſe filiū adoptiuū ꝑ gr̄am neceſſario. qꝛ aliter nō fieret mater. ḡ plus eſt eſſe matrē q̄ʒ filiū adoptiuū. De angelo ſic ꝓbat ad qȯ ſequit̄ maius bonū illud eſt plus eligendū. Sed ad eſſe matrē dei ſequit̄ maiꝰ bonū q̄ʒ eſſe angelū. Nam ex maternitate tali efficit̄ dn̄a oīm angelorum. Et ſi angelꝰ ſm̄ naturā ſit nobilior ⁊ ꝑfectior hoīe. tn̄ ſm̄ gr̄am que potior eſt natura pōt eſſe ꝑfectior. ſicut eſt in beata matre dei. De fratre ſic ꝓbat. Cauſa inq̄ʒtuʒ cauſa eſt dignior effectu inq̄ʒtū effectus. Dignīꝰ eſt ergo eſſe cām boni q̄ʒ ꝯcauſatū bono. Sed mater dei eſt cauſa ⁊ origo dei. ſm̄ illud qȯ natū eſt. Frater aūt dei non ē cauſa ⁊ origo dei. ſed cauſatꝰ ab eadē origine. ergo plꝰ eſt eſſe matrē dei q̄ʒ fratrē dei. Jn cuiꝰ etiā ſignū eſt ꝙ dn̄s dedit p̄ceptū de honorādo patrē ⁊ matrē. non ſūt de honorādo fratres. quia quid maiꝰ eſt mater q̄ʒ frater. Jtē cum maius ⁊ dignīꝰ ſit eſſe patrē q̄ʒ matrē. ſi aliqua pura creatura eſſet pater dei ſm̄ humanitatē. videtur tunc plus eſſe ſm̄ hoīem patrē eſſe dei q̄ʒ matrē dei. ergo eſſe matrem dei nō eſt maximū p̄uilegiū qȯ poſſit cōmunicari pure creature. Ad hoc reſpōdet Albertꝰ ꝙ hoc eē nō pōt. ⁊ multa indecentia ſequerent̄. Dicit enī phus ꝙ maſculꝰ eſt qui generat in alio Ergo ille qui eſſet pr̄ dei aut generaret in alio aut in ſeipſo. Si in alio. ḡ due eēnt vnus generās in alio. ⁊ vnus vel vna generans ab alio ſeu altero. ḡ ibi eſſet maſculꝰ ⁊ femina. Si aūt pr̄ generaret in ſeipſo. ḡ nec eſſet maſculꝰ. nec eſſet pater. Jtē nō eſſet rō tūc quare magis diceret̄ pater q̄ʒ mater. Jtē cuʒ nō ſit in viro locꝰ cōceptiōis formatōnis. ⁊ nutritionis. Et ſi fieret ſubito formatio. nō eſſet generatio. Jtē cum ſit ibi organū ꝑtus indifferēs eſſet rō ꝟginitatis. ⁊ ſic non eſſet filꝰ ꝟginis. nec eſſet pater nec mater. Jtē ſic eſſet excluſus ſexus femineꝰ ab incarnatōne. Nō enī incarnatū eſſet femina. nec incarnatꝰ eſſet ex femina. Et ſic patet ꝙ maior gr̄a pure creature ꝯcedi nō pōt. q̄ʒ eſſe matreʒ dei naturalē. Nā qȯ ait xp̄s Math. xij. Qui fecerit volūtatem patris mei ſcʒ ip̄e meꝰ frater ſoror ⁊ mater ē. intelligitur ſp̄ūaliter iſta parētela nō naturaliter. Sed btā maria fuit mater naturalis vn̄ ꝑuilegiū ſingulare. Jtem ꝙ fuerit nutrix dei. Jp̄m enī vt canit eccl'ia ſola ꝟgo lactabat vbere de celo pleno. nō eſt ꝑ ſe ꝑuilegiū ſed ꝑs ꝑuilegij q̄ includit̄ in maternitate dei. Ad integritatē eī maternitatis ſm̄ Alb. exigit̄ nō tm̄ p̄ma materia corpis generādi. ſed etiā alimētum nutriēdi. qȯ tm̄ aptū natū ē ab alio accipi. Un̄ qn̄ eſt alia mater. alia nutrix. Nutrix eſt quaſi media mater a qua aliqn̄ puer multū ꝯtrahit a ꝯplexiōe influēte. ḡ ad ꝑfectiſſimā maternitatē exigit̄ etiā rō nutricis. Un̄ cū be. maria fuerit ꝑfectiſſima mater. fuit ⁊ nutrix ſm̄ illud Lu. xi. Btūs venter q̄ te portauit ⁊ vbera q̄ ſuxiſti. Et ſic ſb mr̄e dei icludit̄ nutrix dei

Maria ex mr̄nitate cl̄i effecta ē dn̄a angeloꝝ.

Obicitur ꝙ non ſit maxīm p̄uilegiū eē mr̄eʒ dei.

Septimū priuilegiū .§. X.

eſt. ꝙ eſt ꝟgo ꝟginū. Sic canit eccl'ia in letanijs. Ubi notandū ſm̄ Alb. ꝙ ꝑ genitiuū notat̄ duplex habitudo generalis ſcʒ ⁊ ſp̄ūalis. Rōne habitudīs quā importat generalr̄ notat originē. Dicit̄ enī genitiuꝰ a generādo q̄i a p̄ma ſui generatōne a qua ⁊ nomē accepit. ⁊ notat habitudinē gignētis ad genitū vel ecōuerſo. Ratiōe ſp̄ūalis habitudinis notat excellētie ſignificatōem. Rōne igitur p̄mi nō ꝯuenit xp̄o vt dicat̄ ꝟgo virginū. Quia etſi excellit ꝟginitatē matris. ip̄e tn̄ nō fuit p̄mus ꝟgo. qui generauit alios ꝟgines ꝑ imitatiōem. Sed btā maria eſt mater oīm in virginitate. qꝛ p̄ma ſine p̄cepto ꝯſilio vel exemplo. glīoſum virginitatis munus deo obtulit. et per votū virginitatis. vt dicat Augꝰ. ab ea emiſſum. xxvij. q. ij. obp̄robriū virginitatis abſtulit. qꝛ maledicta in lege dicebat̄ ſterilis. ⁊ eam in ſe ꝯſecrauit. ⁊ ſic omnes virgines ꝑ imitatōem ſui genuit. Ergo ei ſoli ꝯuenit ꝙ ſit virgo virginū ⁊ mater virginū. Ratōne aūt ſcd̄e habitudinis. i. inq̄ʒtū notat excellētiā ſuꝑ oēs virgines. ſicut Roſa flos floꝝ qꝛ excellit alios. ⁊ rex regū Jeſus. qꝛ excellit oēs reges. Sic ei ſoli ꝯuenit ita ꝙ nulla alia pōt dici ꝟgo virginū. Excellit aūt oēs alios in fomitis extinctiōe. in puritate. ⁊ i fecūditate. quia nulla virgo fecunda niſi ip̄a. Nec tamen ex hoc pōt dici minus ꝯtinens. quia nunq̄ʒ fuit tentata. ex eo ꝙ philoſophꝰ dicit ī ethicis. ꝙ cōtinēs patitur ſcʒ impulſus tentationū. ſed nō deducit̄. i. nō vincitur ab eis. Nam hoc habet locū ſm̄ inſtinctum nature. vel cōmunis gratie. ſecus ꝑ extinctōnem fomitis. vt ī beata Maria. Uictoria enī cum ſit declaratio potentie ſuper aduerſariū magis ac magis declarat potētia. quando tanta eſt ſuꝑ aduerſariū poteſtas. ꝙ nō pōt mouere bellum vel inire conflictū. q̄ʒ cū poſt ictus ⁊ vulnera vincit inimicū. Ex quo ptʒ ꝙ maior fuit ꝟtus caſtitatis in beata maria q̄ʒ in q̄libet alia virgine. ita ꝙ etiā angelos excellit in ꝟginitate. qꝛ ibi a natura hec a gr̄a. Jlla angloꝝ caſtitas necc̄ria. Hec gratuita ⁊ volūtaria. Jlla in natura

Maria dr̄ virgo ꝟginū gre ⁊ quō intelligitur.

Maria nõ dr̄ mr̄ matrū ſic virgo virginum.

ĩpaſſibili. hec in natura fragili. ⁊ ideo vtilior. nobilior. ⁊ laudabilior. Quãuis aūt ꝓprie ⁊ vere dicat̄ virgo ꝟginum. nõ tñ ita ꝓprie dici põt mater matrū. qꝛ in ꝟginitate ꝯuenit cū alijs in integritate mẽtis ⁊ corꝑis. Sed in maternitate nõ ꝯuenit cū alijs matribꝫ. qꝛ ille recipiunt ꝯceptū ab alijs hoĩbꝫ. Hec aūt nõ ab alio ꝙ̃ a deo. Et iõ virgo. Vñ eccl'ia. Rubū quẽ viderat moyſes incõbuſtū ꝯſeruatā agnouim⁹ tuā laudabilē ꝟginitatē. Rubꝫ eſt natura humana pungitiua ꝑ vitia. In hac apphenſus ignis diuin⁹. qꝛ deus noſter ignis ꝯſumẽs eſt. qñ ſcilicȝ verbū dei noſtrā naturā aſſumpſit de virgine. Ignis tamen iſte humanitati vnit⁹ nõ abſtulit virorē ꝟginitatis in maria. A virore enĩ dicit̄ ꝟgo. Et ſicut ſpina roſaȝ genuit iudea mariā. Figura habet̄ de rubo in Exod.

Octauū priuilegiū. §. XI.

beate marie eſt ꝙ mater eſt oĩm. vñ Prouerb. viij. ipa dicit ꝓut introducit eccl'ia in ſui laudē. Cum eo ſcȝ deo erā cūcta cõponẽs ſcȝ ꝑ recreationē ſeu reformationē q̃ quaſi deformata erāt deformato homĩe ꝑ peccatū. ꝓpter quē oĩa facta erāt. Vñ be. Bern. Merito in te o dña reſpiciunt oculi vniuerſe creature ĩ qua ⁊ ex qua benigniſſima manus dei quicq̃d creauerat. recreauit. Et ſic dici poteſt mater oĩm. Sap. vij. Oĩm mater eſt. Nam cum ipſa ſit mater dei. ⁊ de⁹ eſt pater ⁊ origo oĩm. Quicquid eniȝ ꝑ ſe eſt cauſa ⁊ origo cauſe. ē ꝑ ſe origo ⁊ cauſa cauſati. Sȝ mater ꝑ ſe eſt cauſa ⁊ origo filij. Et fili⁹ per ſe origo ⁊ cā oĩm. qꝛ per ipm oĩa facta ſunt. Joh. i. ſcȝ ꝑ verbū filiuȝ dei. ergo ⁊ ipa per ſe eſt mater oĩm. Et ꝑmaxime hominū eſt mater oĩm genitura ⁊ cura. qꝛ vnū hoĩem genuit. ꝑ quē omnes recreauit ſeu regenerauit. Et in illo filio ſuo nobis ꝓcurauit quicq̃d ad vitā pñtem. vl' futurā nobis neceſſariū fuit. Hoc aūt opus recreationis ꝓpter qḋ dicit̄ mater oĩm be. marie dñs ſ̄m quadruplex gen⁹ cāȝ

Maria ē mat̄ oĩm hominū.

rum ei cõmunicauit ſcȝ efficiētē. materialis. formalis. et finalis. Cauſa quidē efficiētis noſtre recreatõnis ſcȝ ĩ eſſe gr̄e generatõnis poſt deū. ſub deo. ⁊ cum deo. quia ipa nobis illū genuit qui nos oẽs recreauit ſeu regenerauit ꝟtualiter ꝑ paſſionē ſuā. ꝟtutem gr̄e ꝯferentē ſacramentis. Et vt ipm filiū ſuū gigneret ſuis ꝟtutibꝫ de cõgruo ꝓmeruit. Vñ Anſ. Nempe decuit vt ea puritate que maior ſub deo nequeat intelligi. ꝟgo illa niteret. cui deus pater vnicū filiū ſuū quē de corde ſuo equalē ſibi genitū tanq̃ȝ ſeipm diligebat ita dare diſponebat vt naturaliter eſſet vn⁹. idēq̃ȝ cõmunis dei patris ⁊ virginis filius. Et quā ipe fili⁹ ſibi matrē ſpālit̄ eligebat. ⁊ eaȝ ſpūſſanct⁹ volebat. ⁊ opatus erat. vt ꝯcipet̄ ille de quo ipe ꝓcedebat. Hec anſ. Et qḋ dicit̄ de patre eterno. ita ⁊ de matre ei⁹ tempali. dici põt illud Ro. viij. Proprio filio ſuo nõ pepcit ſed ꝓ nobis tradidit illum. ſcȝ paſſum volũtate ⁊ affectu. Et quõ cum illo nõ nobis oĩa donauit ptinētia ad recreatiõem noſtrā. Cauſa materialis fuit hui⁹ recreatõnis noſtre. quia ſpūſſanct⁹ de puriſſimis ei⁹ carnibꝫ ⁊ ſanguinibꝫ ꝯſenſu mediante carnē aſſumpſit qḋ in corp⁹ transformauit. per qḋ redemptio noſtra ⁊ recreatio facta fuit. Huius rei mirabilis figura fuit. qḋ habet̄. ij. Reg. xi. ſcȝ ꝙ eo tempe quo ſolēt reges ad bella ꝓcedere ſcȝ tempe veris. Dauid ſurgẽs a dormitione in meridie. vidit de ſolario ei⁹ mulierē ſcȝ berſabee pulcerrimā lauantē ſe. ⁊ amore tract⁹ pulcritudinis ei⁹ miſit nunciū vt ei acquieſceret. Que aſſentiẽs ꝯcepit filium. ⁊ ſãctificata eſt mulier ab immūdicia ſua. Dauid interpretat⁹ manu fortis ſignificat fortiſſimū ⁊ oĩpotentē deum. Hic quaſi a ſomno ſurrexit. qñ diſpoſuit incarnari. Nam ꝓus videbat̄ quaſi dormire. dum generi humano nõ ꝓuidebat de redemptiõe. Et in meridie ſcȝ caloris diuini amoris. ſurrexit ad opandū miſteriū. Videns autē berſabee q̃ interpretat̄ puteus ſeptim⁹ vl' puteus ſacietatis. i. virginē mariā pulcerrimā mente ⁊ corpore. que eſt pute⁹ aquaꝝ viuentium gratie ſeptiformis ſupabundans. Lauātē ſe. nõ a maculis que nulle erāt ſed ſcripturaꝝ inſiſtentē ac magis ⁊ magis ſe purificātē per opa ſcȝ virtutū quotidie magis deo appropinquātē. Videns ergo hãc mulierē oculo approbatõnis ⁊ miſerationis. tactus pulcritudine tantaꝝ ꝟtutum. miſſo angelo nuncio vt aſſentiret in ꝯceptum filij ipa aſſentiẽte ꝯcepit ſaluatorē mūdi. Et ſanctificata eſt mulier ab immundicia ſua. ſiue qꝛ fomes qui erat in ea relegat⁹ tūc in ꝯceptu filij ex toto fuit extinct⁹. Siue ⁊ meli⁹ quia libera fuit ⁊ immunis ab immūdicia q̃ accidit in conceptu filioꝝ nullo mõ eam habẽdo. ſed de puriſſimis ſanguinibꝫ ſuis ꝯcipiendo. Nec incõueniẽs ē vt vitioſe geſtuȝ ſcȝ adulteriū. Dauid ſignificet ſanctiſſimū miſteriū. vt dicit bea. Grego. in moral'. licet aliter ipe exponat. Nam ⁊ deus de malis elicit bona. Et hoc forte eſt qḋ dicit be. Ambro. de facto iſto dauid. ꝙ nõ fuit improbitas eſt⁹. ſcȝ tm̄ ſed vmbra miſterij. de pe. di. iij. ſcȝ incarnatõnis. Licet ibi glo. aliter exponat. Sic igit̄ cā materialis. q̄a de puris ſanguinibꝫ ⁊ puriſſimis ei⁹ factus eſt recreator noſter Jeſus. Cauſa formalis eſt beata Maria noſtre recreatõnis. quia oĩbꝫ ſue dei formiſſime ꝯuerſationis ſpeculū ⁊ exemplū eſt reuerſiõis a tenebris directionis ⁊ ꝯuerſionis ad intuitū ꝓme lucis. vt in figuraȝ eius dictū ſit Judith. xi. Nõ eſt mulier talis ſuꝑ vniuerſam terrā in aſpectu ⁊ pulcritudine ⁊ ſenſu verboꝝ. In aſpectu ſcȝ ꝯuerſatõnis in oꝑe. In pulcritudine caſtitatis in corꝑe. In ſenſu verboꝝ in interioribꝫ verbis ⁊ puritate cogitatõnis in corde. Vñ be. Amb. Habetis in ea ꝓbitatis exempla expſſa. Primus diſcẽdi ardor nobilitas eſt magiſtri. Quid nobili⁹ ea quam elegit ſplendor glorie ⁊c̃. Cauſa finalis eſt noſtre recreatõnis. qꝛ totuȝ opus redẽptõnis poſt deū in ipi⁹ gl'iam ⁊ honorē ordinatum fuit. vñ Apoca. iiij. Seniores deponūt coronas ſuas ante pedes agni. recognoſcẽtes ſe oẽs coronatos hũilitate ⁊ humanitate xp̄i quā aſſumpſit de ꝟgine. Ecce enĩ ex hoc (ait ipſa) beatā me dicẽt oẽs generatõnes. q̄a ſcȝ reſpexit humilitatē ancille ſue. de me ĩcarnãdo. Omnes ergo immo oĩa cū ſint recreata ⁊ renouata per eā matrē eam debẽt reputare ⁊ eam ſuꝑ oĩa ⁊ ſuꝑ omnes puras creaturas venerari. Et hoc eſt ꝓuilegiū quod nulli alij conuenit ſcȝ ꝙ ſit mater omnium.

Nonū priuilegium. §. XII

Maria dr̄ porta celi.

eſt ꝙ ē porta celi. Beat⁹ Aug. in ſermone in ꝑſona ꝟgis ait. Porta facta ſum celi. Janua facta ſum filio dei. Illa facta ſum porta quā vidit in viſione Ezechiel ꝓpheta. Dicit̄ autē beata maria porta. quia cum ꝓprietas porte ſit importare ⁊ exportare. i. mediū ꝑ qḋ res ab extra ad intra ciuitatē vel domū portant̄. ⁊ etiā mediū ꝑ qḋ res que ſunt intus in ciuitate vel domo ad extra portantur ita ꝑ beatā mariā exiuit de celis ad nos quicq̃d vnq̃ȝ gratie creatū venit in mūdum. vñ ⁊ dicit̄ mater gr̄e ⁊ mater miſc̄die. Et de ea põt intelligi illud Sap. vij. Oĩm bonoꝝ mater eſt. Et venerūt mihi omnia bona pariter cum illa ſcȝ ꝟgine. põt dicere mūdus. Scḋo quicq̃d boni. i. oĩs qui de terris intrauit in celū. vt ſancti oẽs ꝑ ipam vt portā ſeu medium intrauit. Et ideo felix celi porta. qꝛ oĩes importat in celos ꝑ benedictū fructū filium ſuū. Vñ in hymno canit eccl'ia. Virgo felix celi porta. Et infra. Vitā preſta purā iter para tutū vt videntes ieſum ſemꝑ colletemur. Tertio dr̄ celi porta i. celeſtis porta. qꝛ ipa ſapiẽtia increata dei fili⁹ tanq̃ȝ aq. luct⁹ intrauit ⁊ exiuit ꝑ eam veſtit⁹ carne noſtra. ſemꝑ tñ clauſa. i. ꝟginitate nõ violata. Vñ de ea in figura dr̄ Ezech.

xliiij. Porta hec ſempꝫ clauſa erit. quã ſcꝫ in illo mirabili
edificio vidit. ⁊ ꝓnceps ingredieꝭ ꝑ eam ſcꝫ dñs deus. ⁊
clauſa erit. ⁊ nullus ingredieꝭ per eã ſcꝫ hõ. qui ꝟgo ante
partũ in partu ⁊ poſt partũ. Sicut ſydus radiũ ꝓfert
ſine ſui violatiõe. ⁊ radius ꝑ feneſtrã vitreã clauſã ĩtrat
Scti porte celi dicuntur. ſine ſui apertione. Ita ⁊ ꝟgo beata maria dei filiũ ſine
ꝟginitatis amiſſione. Dicunꝭ ⁊ ſancti aliqñ porte celi
⁊ hoc inq̃tũ ꝑ coꝝ ſuffragiũ vel vite exemplũ nos ĩpor-
tant in celũ. Uñ ⁊ iohã. in apoc. xx. vidit in celo. xij. por
tas ſcꝫ. xij. aplos. vel ꝑfectos oẽs. qui nos pre ceteris me
ritis ⁊ exemplis importãt in celũ. Sed ⁊ hoc mõ mul-
Crux porta celi dr. to magis dici põt porta celi btã maria ꝓpter mai⁹ eius ⁊
ꝑfectius ſuffragiũ ⁊ vite exemplũ. Itẽ crux dicꝭ porta
celi. q2 ꝑ meritũ paſſionis intraꝭ in celũ. de qua põt illð
intelligi Math. vij. O ꝙ̃ anguſta eſt porta ⁊ arta via q̃
ducit ad vitã ſcꝫ celeſtẽ. Anguſta nimis fuit crux xpo. et
via nobis arta ꝑ imitatõnem. Et quia nulli ita fuit cõi-
cata magnitudo paſſionis xpi ſicut matri. iõ ⁊ meritum
eius ad celũ inducit. Chriſtus etiã dicit. Ego ſum oſtiũ
ſi quis ꝑ me introierit ſaluabiꝭ. Johã. x. q2 ipẽ efficienter
vt cauſa ꝓncipalis nos introducit in celũ ſcꝫ ꝑ fidẽ ſue ĩ
carnatõnis de ꝟgine implicitã vel explicitã. vñ b. Aug.
Iſta fides ſana eſt qua credimus nullũ hoĩem ſiue ma-
ioris ſiue minoris etatis liberarij a ꝯtagio mortis ⁊ ob-
ligatiõe pcti. qð ꝓmo natura ꝯtraxit. niſi ꝑ vnũ deum ⁊
hoĩem mediatorẽ Jeſum xpm. Et be. Greg. ſupꝫ Ezech.
dicit ꝙ oẽs electi qui fuerũt ⁊ q̃ ſunt in eccl'ia in media-
torẽ xpm Jeſum crediderũt ⁊ credũt. Et ſic hui⁹ fides in
troducit in celũ mediatore nato de ꝟgine. Et iſte eſt pri-
mus articul⁹ fidei de mediatore nato de ꝟgine. Et talis
fides viua tñ incarnati de ꝟgine ꝓprie nos importat in
celũ. Uñ ĩ figurã in tẽplo erãt duo oſtia que ſimul clau-
debanꭲ ⁊ apꝫiebanꭲ. Et iſte due porte in tẽplo eccl'ie ſunt
chriſtus ⁊ beata maria. Nulli aũt hoc conuenit ſanctoꝝ.
Ideo priuilegium ſingulare.

Decimum priuile. §. XIII

gium btẽ marie eſt. q2 regina dicꭲ miſcðie. ſm illud qð
cantaꭲ in antiphona. Salue regina miſcðie. bea. berñ.
Omnibꝫ ſinũ miſcðie ſue aperit. Idẽ. Sileat miſcðiam
M. ꝯuenienti⁹ dr regia mie ꝙ̃ regina glie vł iuſticie. ratõ multiplex. tuã ꝟgo maria. quicũqꝫ te inuocãs in neceſſatibꝫ auxili
um tuũ ſibi ſenſerit defuiſſe. Et ſciẽdũ ꝙ ſm Alb. vbi. s
couenietius dr regina miſcðie ꝙ̃ grẽ regina vel glie vel
iuſticie multiplici rõne. Et ꝓma rõ eſt. q2 plus cõprehen
dit ⁊ ad ampli⁹ ſe extẽdit regnũ miſcðie ꝙ̃ regnũ gratie
glorie vel iuſticie. qð ꝓbaꭲ ex eo. q2 gratia glia ⁊ iuſticia
per ſe tm̃ dicũt collationẽ boni ⁊ ablationẽ mali. vt pecca
ti ⁊ hmõi. Sed miſcðia extendiꭲ etiã ad id vbi nõ ẽ col-
latio boni gratie vel ablatio pcti. q2 ad eos q̃ ſunt ĩ infer
no. Ibi enĩ erga dãnatos nõ eſt collatio boni gratie vel
ablatio peccati ſeu mali culpe. ⁊ tñ eſt ibi miſcðia. ⁊ ſi ñ
liberãs tñ minus ꝙ̃ mereꭲ puniẽs. Mereꭲ enĩ ad ni-
hilũ redigi qui tñ ꝯſeruanꭲ in eſſe nature. vt dicere vale
ant illud Treno iij. Miſcðie eius ꝙ nõ ſum⁹ ꝯſumpti.
Ab ampliori aũt ⁊ maiori potẽtia. dignitas maior eſt ⁊
denominatio. Ergo a ſumma ⁊ maiori dignitate debet
dici btã maria regina miſcðie ꝙ̃ glorie. gratie vel iuſti-
cie. Itẽ ſcðo. Gloria tm̃ eſt in celo. nõ in terra. nõ in infer
no. nõ in purgatorio. Gratia eſt tm̃ ĩ mũdo. nec quo ad
oẽs. q2 nõ in malis hoĩbꝫ. Et in purgatorio quo ad oẽs.
nõ aũt quo ad infernũ vel limbũ pueroꝝ. vbi nulla grã
gratũ faciẽs. Sed miſcðia etiã eſt in celo. i. mira ſuaui-
tas rigans corda. ſm illud. Dñe ĩ celo miſcðia tua remu
nerans vltra ꝯdignũ. Eſt ⁊ in terra miſerias remouens
peccatoꝝ. In pſ. Miſcðia dñi plena eſt terra. quia ipa
plena ẽ miſeria. Et in purgatorio ꝑ ſuffragia. Uñ hanc
poſtulant dicẽtes. Miſeremini mei miſeremini mei ſal
tem vos amici mei. Job. xix. Eſt in inferno ⁊ limbo per
ꝯſeruatõem ſui eſſe. Pſ. Nunq̃d obliuiſceꭲ miſereri de⁹
quo ad paruulos q̃ gaudebũt nature nõ purgati ab ori
ginali. Aut ꝯtinebit in ira ſua. i. ſeuera cruciatiõe miſeri-
cordias ſuas. q̃n ſcꝫ nõ ꝯſeruet eos ĩ eſſe. Ergo maximũ
regnũ eſt regnũ miſcðie. Et iõ maxima regina dici debꝫ
regina miſcðie. Tertio ꝓbaꭲ ſic. Quicq̃d ẽ ſupꝫius ſu-
periori ẽ ſupꝫius inferiori. Sed miſcðia dei ẽ ſupꝫ oĩa ope
ra eius. vt habeꭲ in pſ. In opibꝫ aũt dei includunꭲ gra
tia glia iuſticia. ⁊ mlta alia. Regnũ ğ miſcðie ẽ ſupꝫ oĩa.
ergo regina miſcðie determinat potentiã ſupꝫ oĩa. Sed
illa ꝓprie ꝯuenit btẽ marie. Uñ potẽtiſſima dña. vnde ⁊
vere regina miſcðie. Itẽ cum ſit ſupꝫ patrimoniũ ⁊ ꝓprie
tatem filij ſui Jeſu xpi regina. Proprietas aũt filij ſui ẽ
miſcðia. vt patet in orõne eccl'ie. De⁹ cui ꝓpriũ eſt miſere
ri ſempꝫ ⁊ parcere. Pater etiã eſt deus miſcðiaꝝ ⁊ de⁹ to-
tius ꝯſolatõnis. ergo ⁊ ipa ꝓprie regina miſcðie. Quar
to cum dr regina miſcðie. obliquus ille ſcꝫ miſcðie. aut
ꝯſtruiꭲ trãſitiue aut intrãſitiue. Si trãſitiue. vere ⁊ pro
prie dr regina miſcðie. q2 ipa eſt cauſa toti⁹ miſcðie ꝯti-
nens totã miſcðiam ⁊ releuãs oẽm miſeriã. Hãc poſtu-
labat dauid dicẽs pſ. lxxxiiij. Oſtende nobis dñe miſeri
cordiã tuã. Et ſubdit modũ. Salutare tuũ da nobis. i.
Jeſum q̃ datus eſt nobis ex ꝟgine maria. Si conſtruiꭲ
intrãſitiue ſenſus eſt. Regina miſcðie. i. q̃ eſt miſcðia ip
ſa. Qð enĩ dicꭲ in abſtracto de aliquo maxime cõmen-
daꭲ. vt de iuſto quod ẽ ipa iuſticia. De miſcðie qð ẽ ipa
miſcðia. In hui⁹ figurã legiꭲ Heſter. ij. ꝙ heſter regina
que interpraꭲ humilis dicta eſt etiã ediſſa. q̃ interpratur
miſcðia. Et Eſa. xvi. dicꭲ. Preꝑabit in miſcðia ſolium
eius. Soliũ ẽ in loco ꝓprio regni. ergo mĩa ẽ ꝓprius locus
regni xpi. Sed illius regni dicꭲ rex ⁊ regina. ergo ꝓprie
btã maria ẽ regina mĩe. Quinto ſic ꝓbaꭲ. dyoni. li. ð
diui. no. dicit. Regnũ ẽ oĩs finis ⁊ ornat⁹ ⁊ legis ⁊ ordis
diſtributio. Sed hec oĩa ꝓprie ꝯueniũt mĩe. ğ ei ꝓprie cõ
uenit ratio regni. finis diſtributio ſm iuſticiã ẽ. q2 exu-
les facit reges. Ornatus. quia deformiſſimos peccato-
res facit angelos pulcerrimos. Legis. quia dat charita
tem. ⁊ ꝑ illa regnũ. Ordinis. q2 viuus ſupꝫ angelos. ho-
mines ſupꝫ celos. Habet ğ mĩa ꝓprietates regni. Proprie
ğ ipa ẽ regnũ. Cuius regni potiſſime btã maria ẽ regia.
Proprie igiꭲ dicꭲ regina mĩe. ⁊ magis ꝙ̃ impatrix mĩe.
quia hoc nomẽ impator ẽ magis nomẽ timoris ⁊ rigoris. M. potius regia mĩe ꝙ̃ impatx mĩe.
Regina aũt eſt magis nomẽ ꝓuidẽtie ⁊ equitatis. Uñ
nec deus in ſcripturis dicꭲ impator ſed rex. Itẽ magis
dr regina mĩe ꝙ̃ regina reginaꝝ. vel dña dñaꝝ. vel dea
deaꝝ. Hec enĩ oĩa importãt magis dignitatẽ ⁊ excellen-
tiã reſpectu ſupiorũ ⁊ inferioꝝ. Si enĩ diceret dea deaꝝ
nõ videreꭲ dea vel regina ſupꝫ demones vel peccatores.
Dicꭲ enĩ ꝯuenientius regina miſcðie ꝙ̃ potẽtie vel ſa-
pientie. quia in mĩa intelligitur potẽtia ⁊ ſapiẽtia. ſꝫ nõ
ꝯuertitur. Miſcðia enĩ claudit in ſe illa tria potentiã et
ſapiam ⁊ iuſticiã. Nec etiã ita ꝓprie diceret regina pa-
cis ⁊ dilectõnis. quia pax et dilectio nõ eſt vniuerſaliter
in omnibus regni ſui. quia non in malis.

Undecimũ priui. §. XIIII.

legium eſt. ꝙ fuit ei paſſio xpi cõmunicata. Uñ ſymeõ
Lu. ij. Tuam ipꝫius aĩam ptrãſiuit gladi⁹ ſue paſſionis
vt cõiter exponitur. Uñ ⁊ damaſce. dicit. ꝙ dolores par
tus fuerãt ei reſeruati in paſſionẽ filij. Uel gladi⁹ verbi
dei. i. fides fixa in corde de crucifixo filio qð deus erat.
Oẽs alij ⁊ alie amiſerũt tunc fidẽ de ſua diuinitate. q̃m
oẽs diſcipuli tũc fugierũt eo relicto. nõ ſolũ corꝑe ſed ⁊
fide. Et ipa maria magdalena que plus viſa eſt diligere
etiã nõ credidit deũ. ⁊ ꝓpterea xps reſurgẽs cũ ei apparu
it ait. Noli me tangere. q2 nondũ aſcendi ad patrẽ meũ.

[De ꝑuilegio cõicatõis paſſionis q̃d i portat.]

Johã.xxi.ſcȝ in corde tuo.i.nõ credis me eſſe equalẽ patri. Pro hui⁹ maiori declaratõne dicit Alb.vbi.ſ. ꝙ hoc priuilegiũ qᵭ dicit̃ cõmunicatio paſſionis duo importat ſcȝ fidẽ crucifixi dei ⁊ hoĩs. Et ꝑ ſe paſſionẽ ex cõpaſſione paciẽtis. Et fuit quadruplex diuerſitas reſpectu dominice paſſiõis. Quidã enĩ nec habebãt fidẽ xp̄i nec cõpaſſionẽ. ſicut infideles inſultãtes. blaſphemãtes. irridẽtes. ⁊ demones. Quidã habuerũt cõpaſſionẽ. ſed nõ fidem ſcȝ ꝙ deus eſſet qui patiebat̃ ſicut apl̄i quibus xp̄s dixerat. Oĩes ſcandalũ patiemini in me nocte iſta ⁊c. Math.xxvi. Scandalũ eoꝝ fuit. quia receſſerunt a fide ſue diuinitatis quã ꝓus ↄfeſſi fuerãt. Et mulieres ille quib̃ ait. Filie hieruſalẽ nolite flere ſup me ⁊c. Luc. xxiij. Quidã habuerũt fidẽ vel cognitionẽ. ſed nõ compaſſionẽ. vt angeli ⁊ aliȷ̃ extra ſtatũ vie poſiti. vt qui in limbo patrũ. Et latro qui fidẽ quidẽ habuit ſue deitatis. ſed nõ cõpaſſionẽ per ſe. Et hoc quia circũdatus ipſe ſua paſſione. Sola aũt beatiſſima virgo fuit que ſimul habuit fidẽ ⁊ cõpaſſionẽ crucifixi dei ⁊ hoĩs. ⁊ ex cõpaſſione patiẽtis ꝑ ſe paſſionẽ. Et ſic ſola fuit cui datum eſt ꝑ priuilegiũ cõmunicatio paſſionis. Cui filius vt dare poſſet premiũ voluit cõmunicare meritũ paſſionis. ⁊ vt ipſam faceret participem beneficiȷ̃ redẽptionis quaten⁹ ſicut fuit adiutrix redẽptiõis ꝑ cõpaſſionẽ ita fieret mater oĩm ꝑ recreationẽ. Et ſicut totus mũdus obligat̃ domino per ſuã paſſionẽ. ita ⁊ dñe oĩm ꝑ eius cõpaſſionẽ. Uñ ⁊ glo. ſup illud Eſa.lxiij. Torcular calcaui ſolus ⁊ de gentibus nõ eſt vir mecũ. Torcular.i.tormenta paſſionis. et alia glo. Nec angelus nec archangelus nec alius celeſtis ſpũs. Deniq̧ humani generis nullus gentilis vel iude⁹ Solus pugnat ⁊ ſupat. Sed notandũ ꝙ dicit de gentibus nõ eſt vir mecũ. excludit enĩ viros nõ mulieres. q̃a mulier illa beata maria que ſtabat iuxta crucẽ ſecũ fuit ad patiendũ ex cõpaſſione. Et ſicut dicim⁹ de domĩo ieſu ꝙ habuit ſummũ dolorẽ in paſſione ⁊ ſummũ gaudium. dolorẽ quidẽ ſm̃ ſenſitiuã. gaudiũ ſm̃ intellectiuam quia vt dicit damaſcenus. Unicuiq̧ ſcȝ potẽtie ꝑmittebatur agere queq̧ ꝓpria. Ita de matre dñi ꝙ tũc habuit ſummã cõpaſſionẽ ⁊ cõgratulationẽ. Cõpaſſionẽ quidẽ exiſtentẽ in natura ſimul. ⁊ in rõne. vt in natura. Cõgratulationẽ vero in ratõne vt rõne. Et intelligant̃ hec verba vt in materia dñice paſſionis. Uel dicat̃ ꝙ ſummũ triſtabile in tali genere eſt accipe dupliciter. Uno modo vt ↄtrariũ ſumme appetitiui. ⁊ ſic infert ſummũ dolorem. Alio mõ ꝓut eſt via ⁊ mediũ ad ſummũ delectabile. et ſic infert ſummũ gaudiũ. Sic aĩa btẽ virginis apphendit mortẽ filiȷ̃. vt ſumme ↄtrariũ appetitiui. ⁊ ſic ſummũ ei intulit dolorẽ. Alio mõ vt in remediũ redemptionis humani generis. Et ſic intulit ei maximũ gaudiũ ⁊ delectatõnẽ. Et poſſũt hec ſil̕ eſſe quia vnũ eſt materia ad alteꝝ. Uel ſm̃ alteꝝ modũ vita in alteꝝ via eſt in ipm̃. Et ꝙ fuerit in ea ſummus dolor ꝓbat̃ ſic: Oĩs enim dolor ex amore creat̃. Eſt aũt triplex amor ſcȝ naturalis. acquiſitus. ⁊ gratuitus. Naturalis fuit in ſummo. quia q̃nto natura nobilior tãto habet nobiliores affectiones ⁊ opationes. Ipſa aũt habuit naturã nobiliſſimã vnde et amorẽ naturalẽ ſumme. Itẽ amor acquiſitus fuit in ea ĩ ſummo. Nam oẽs cauſe accidentales que inducũt matrem ad diligendũ filiũ. fuerunt in ea ĩ ſummo. Nunq̧ enĩ filius aliquis tantũ dilexit matrẽ. tantũ honorauit. tantũ ꝓ ea ſuſtinuit. tantũ ei dedit ſicut xp̄s pro matre. Et ſic de aliȷ̃s cauſis accidentalib̃ amoris acquiſiti. Ergo in ea amor fuit in ſummo. Item amor gratuit⁹. Nũq̃ enĩ aliquis habuit tantã charitatẽ ad filiũ. ſicut ipſa ad ieſum. ergo ⁊ hic in ſummo. Si ergo hi tres habitus amoris ſcȝ naturalis. acquiſiti. ⁊ gratuiti. eliciant vnum actũ amoris. erit ille ĩ ſummo. Illa ergo erit dilectio inteſiſſima. Et dolor ex amore hmõi erit intentiſſimus. ſicut enĩ ſumme diligit vitã in dilecto. ita ⁊ ſumme dolet de morte dilecti. Summũ ergo dolorẽ habuit in paſſione chriſti. Et quia ſumme diligebat deũ ⁊ proximũ. Et per paſſionẽ ſperabat̃ honor dei. ⁊ ſumma ſalus proximi ſequebat̃. inde habebat ſummum gaudium.

Duodecimũ priui .§.XV

legiũ ⁊ vltimũ eſt. ꝙ eſt exaltata ſup oẽm purã creaturã in quarta hierarchia. Sic ei canit eccl̄ia. Exaltata es ſancta dei genitrix ſup choros angeloꝝ. Qᵭ ſic ꝓbat Alb. Omnes chori angeloꝝ ſunt de aliqua hierarchia. Sed ipſa eſt exaltata ſup choros angelorum. ergo ipſa eſt ſup oẽm hierarchiã. [M. exaltata ẽ ſup oẽs puras creaturas.] Scḋa ratio. Plus diſtat btã virgo a ſeraphin dignitate ⁊ glĩa. q̃ ſeraphin a cherubin. Sȝ per excellentiã dignitatis ordinat̃ ſeraphin ſup cherubĩ vno ordine. g̃ ⁊ beata maria erit ſup ſeraphin vno ordĩe. ergo ſup hierarchiã angeloꝝ. Itẽ plus ĩproportionabiliter differt dñs a ſeruo q̃ ſeruus a ſeruo. Oẽs angeli ſũt admĩſtratoriȷ̃ ſpũs. i. Hui dt apl̄s ad He.i. Btã maria eſt dña angeloꝝ. Seraphin ergo ſe habẽt ad cherubin vt ſeruus ad ſeruũ. btã maria vt dña ad ſuos. Ergo improportionabiliter eſt ſup ſeraphin qui eſt vltim⁹ ordo ĩ ſupma hierarchia. vñ ſup omnẽ hierarchiam exaltata.

Tertio ſtatus glorie eſt eleuat⁹ ſup ſtatũ innocẽtie. ergo in corꝑibus ⁊ aĩabus. Sed ſi homo nõ peccaſſet aliquis aſſumptus fuiſſet ad ordinẽ ſeraphin. Nam cũ ex hoĩbus eſſent repande ruine angeloꝝ. ⁊ ſm̃ aliquos doctores quos ſequi videt̃ be. tho. ceciderint ex oĩm ordĩe aliq̃. vñ de ſeraphin de quo dicit̃ fuiſſe lucifer. ergo aliquis mõ debet eleuari ſup ſeraphin. Et hec eſt btã maria. Unde in figurã dicit̃. iij. Reg. ij. ꝙ poſitus eſt thronus matris iuxta thronũ regis. Cõſtat aũt ꝙ thron⁹ veri ſalomonis ſcȝ xp̄i eſt improportõnabiliter ſup ſeraphĩ ergo thronus matris. Et ad hoc faciũt auctoritates ſanctorũ. Hinc be. aug. De te o virgo maria quid dicã pauꝑ ingenio. cũ quicq̃d dixero. minor laus eſt q̃ tua dignitas mereat̃. Si celũ appellem. altior es. Si matrẽ gentiũ dicam. excedis. Si formã dei appellẽ. digna exiſtis. Si dñam angeloꝝ vocem. ꝑ oĩa cõprobaris. Sic ergo domina angeloꝝ eſt ſup oĩes angelos exaltata. Item beatus Hiero. ĩ ſmõe de aſſumpt̃. Hec eſt pulcra in q̃ meruit exaltari ſup choros angeloꝝ ⁊ ꝑuenire vltra q̃ humanitatis noſtre licitũ ſit nature. Ubi nõ ſubſtãtia tollit̃. ſȝ glorie magnitudo demonſtrat̃. Ubi xp̄s ꝓ nobis introiuit pontifex in eternum. Idem. Hec eſt dies in qua vſq̧ ad throni celſitudinẽ mater ⁊ virgo ꝓceſſit. atq̧ in regni ſolio ſublimata poſt xp̄m glorioſe reſedit. Btã itaq̧ nõ temere ſup choros angeloꝝ exaltata deuotiſſime p̄dicatur ⁊ credit̃. ꝙ ſaluator oĩm ꝑ ſe q̃tũ dat̃ intelligi totus feſtiuus occurrerit. ⁊ cũ gaudio eam ſecũ in throno collocauerit. Item ſicut in corꝑalib̃ ita in ſpũalib̃. nihil eſt vacuum. Sed inter deũ ⁊ creaturã mediũ eſt creatura vnita deo. Similiter inter eſſe creaturã purã ⁊ eſſe creaturã vnitã. mediũ eſt creatura de qua ſumit̃ qᵭ naſcit̃ ⁊ vnitur. Et hec eſt ergo inter creaturas ⁊ filiũ mediũ ſcȝ btã maria. Ergo ei debet̃ medius ſtatus. vñ ſup oĩes angelos. Chriſtus etiã dicit ꝓ regula. Qui ſe humiliat exaltabit̃ Math. xxiij. Et q̃to quis ſe magis humiliat a deo exaltabit̃. ſaltẽ in regno beato. Propter qᵭ dicit ſapiẽs. Quanto maior es. tanto te magis humilia in oĩbus. ⁊ inuenies gratiã. Unde chriſtus qui ſe ſup oĩes humiliauit. ſeipm̃ vſq̧ ad mortẽ. crucem. immo ⁊ deſcendẽdo ad inferiores ꝑtes terre. ꝓpter qᵭ deus exaltauit illũ. ⁊ donauit ei nomẽ ⁊c. Sed poſt eum btã maria ſup oĩes humilis fuit. ⁊ ideo debuit ſup oĩes exaltari. Unᵭ ipſa ait. Quaſi cedrus exaltata ſum in libano. que arbo. alti

dī eſt om̄ibꝫ. Sed quia de hm̄ōi exaltatōne plenius dici
tur in ſermone de aſſumptōne. ideo alia dimittunẗ. Ex
dictis patet quomō btā maria fuit plena gratia quadru
pliciter. Primo quia om̄es gratias generales ⁊ ſpeciales
omniū creaturarū habuit in ſummo. Scđo quia illas
gratias habuit a quibꝫ om̄is creatura vacua fuit. Tertiō
quia ſua gratia tāta fuit. ꝙ pura creatura maioris gra
tie capax nō fuit. Quarto quia etiā gratiā increatā. i. de
um ſe totam cōtinuit. Et ſic per omnem modum gratia
plena fuit.. Dñs deus fuit cum maria quinqꝫ
modis. Capitulum. xxj.

Ominus tecum. Do
minus ſcilꝫ deus. Ubi pmo ſciendū ꝙ ſm ma
giſtrum ſententiaꝝ. Deus dicit̃ eſſe in om̄ibꝰ
rebus creatis tripliciter. ſcꝫ p eſſentiā. pſentiā ⁊ potentiā.
Et in ſanctis ſuis quarto ſcꝫ p inhabitantē gratiam. vel
hic inchoatā. vel in futuro ꝯſumatā. Om̄ibꝫ his modis
erat dñs deꝰ in beata maria pfectius ꝙ̄ in ceteris omni
bus. Dicit̃ enī deus eſſe in creaturis p eſſentiā inq̄ꝫtum
per ſuū continuū influxū cōſeruat creaturas in eſſe. vñ
be. Gre. Om̄ia in nihilū redirēt niſi ea manus om̄ipotē
tis ſubſtentaret. Et ſic exponit Criſoſt. illud Johā. i. Si
ne ipo ſcꝫ gubernāte factū eſt nihil. i. quod factum eſt ni
hil eſt. Quanto aūt aliqua creatura vel in ſpecie vel ī in
diuiduo habet pfectius eſſe. tanto magis poteſt aliquo
modo dici deus ibi magis ineſſe p eſſentiā. vnde magis
in homīe ꝙ̄ in brutis. Et quia beate marie dedit nobiliſ
ſimū eſſe. quia optime formata ⁊ cōplexionata ſup om
nes. Ideo dñs tecum. Per preſentiā dicit̃ deus in oī
bus eſſe. quia nouit om̄ia intima creature. Om̄ia nuda
⁊ apta oculis eius. Hebre. iiij. Sed in beata virgine fuit
per pſentiā. nō ſolum q2 ipe vidit om̄ia ſecreta eius effe
ctus ⁊ cogitatus oculo cognitōnis. ſed ⁊ oculo approbati
onis om̄es actus eius interiores ⁊ exteriores vt ſanctiſſi
mos approbauit. Per potentiā dicit̃ eſſe in rebꝫ. quia
om̄ibꝫ dat virtutē opandi. Vñ Job. xv. Sine me nihil
poteſtis facere. Et quia virtutē dedit opandi beate ma
rie pfectius ꝙ̄ alteri pure creature. ideo ⁊ pfectius ꝙ̄ in
alijs dñs tecum. Per gratiā eſt in ſanctis. i. Johā. iiij.
Qui manet in charitate in deo manet ⁊ deus in eo. Sꝫ
certe nullus poteſt equari beate marie in charitate. Can
ti. i. Introduxit me rex in cellā vinariam ſcilꝫ gratie ſue
abundātiſſime. ⁊ ordinauit in me charitatē. Sed vltra
dictos modos eſſendi fuit modo inaudito a ſeculis ſtu
pendiſſimo ſcꝫ p preſentiā corpalem quando verbū caro
factum eſt. ⁊ de qua niſi de virgine maria ait be. Berñ.
Et ſm hoc exponit̃ dñs tecū. ſcꝫ cito erit incarnandum.
Si dicat̃ ꝙ ſm phm. Sermones inquirēdi ⁊ faciendi
ſunt ſm materiā que tractat̃. Unde in materia amoris
nō debet poni nomē timoris. ſm illud Malach. i. Si
ego dñs vbi eſt timor meus. Cū ergo tractaret̃ materia
ſummi amoris ſcꝫ incarnatio filij dei. nō videt̃ ꝙ debue
rit dicere dñs tecū. ſed potius pax vobis. vel. tecū. Sic
⁊ filius eius ſalutabat quos diligebat. Sed hoc nō ob
ſtante dicit Alb. vbi. s. ꝙ in iſta ſalutatōne in eo quod
dicit̃ dñs tecū. duo intendunt̃. Unū vt perſona mitten
tis ꝓprie exprimat̃. Alteꝝ vt libeꝝ arbitriū beatiſſime vir
ginis ad credendū ⁊ aſſentiendū inclinet̃. Iſta aūt duo
pfectiſſime ⁊ ꝓprijſſime exprimit hoc nomen dñs. qđ a po
tentia imponit̃ ſcꝫ a dominādo. Vñ be. Amb. ꝙ dñs no
men eſt potētie. ⁊ quādo abſolute dicit̃ ſoli deo appropī
atur. Alij vero dñi dicunt̃ reſpectu ſerui illius vel illius
ſeu alicuius loci determīati. Ipe abſolute dicit̃ dominꝰ
quia eſt dñs oīm. Heſter. iij. Dñs vniuerſoꝝ tu es. qđ ſo
lius dei trinitatis eſt ꝓpriū qui eſt pſona mittens in hac
ſalutatōne. Et ſic pſona mittēs ꝓprie nominat̃. Per idem
autē ⁊ libeꝝ arbitriū beatiſſime virginis inclinat̃. q2 ad
conſentiendū in mirabilia maxime diſponit fides de oī
potentia. quia credit ⁊ aduertit deū omnia facere poſſe.
Acquieſcit ipm poſſe. ⁊ naturas mutare. ⁊ naturis ipe
rare. Vñ cum hoc omniū nouoꝝ nouiſſimū nunciet ur
beate virgini. Ad credendū cōgruentiſſime ponit̃ hͦ no
men dñs. qđ abſolute poſitū eſt om̄ipotentie demōſtra
tiuum. Quia vero liberū arbitriū beate ꝟginis etiā per
ſe erat facile ad credendū paratū. nō indiguit exprimi
cum inſinuatione om̄ipotentie vt diceret̃ dñs omnipo
tens. Vel cū terrore. vt dñs exercituum. Sed ſufficit le
uis eius annunciatio. ⁊ quaſi obſcura expreſſio potētie.
qualis p hoc nomen dñs importat̃. Dicit ergo dñs tecū
quaſi dicat̃ ei aperte. Nihil credas tibi impoſſibile que
ſcis te dñm in ſociū habere. Sed dic cōfidenter. omnia
poſſum in eo qui mecū eſt. Si enī aliqui duo vnū offici
um debeāt operari. quid impedit ſi vnus eſt debilis. cū
alter ſit adeo fortis. vt p ſe effectum illū poſſit inducere.
iſto etiā nō iuuante. Et ex his patet reſponſio ad obie
ctum ſcꝫ quia dñs hic ponit̃ ad notandum potentiam
fiendi, non timorem vel terrorem.

Secundo ſciendum .§. I.

ꝙ cum dñs tecum dicit̃. aſſociatio denotetur. Aſſociatio
aūt cum ſit in aliquo ſm Alber. notari hic poteſt triplex
aſſociatio. que reperit̃ in rebꝫ ⁊ domini cū beata maria
in miſterio vite. videlicet.
Aſſociatio in eſſendo.
Aſſociatio in patiendo.
Aſſociatio in agendo.
Aſſociatio in eſſendo duplex eſſe poteſt ſcꝫ abſolute ⁊ re
ſpectiue. Si abſolute. Eſt hec ſubſtantiali quali ⁊ quā
to. Aſſociatio in ſubſtantiali eſt ydemptitatis. In qua
li eſt ſimilitudo. In quāto eſt equalitas. Fuit ergo aſſoci
atio dñi ⁊ beate marie in ſubſtantiali eſſe. vna ſcꝫ in hu
manitate. q2 verus homo de homine. i. virgīe vera. Un
de in Geñ. Caro enī ⁊ frater noſter eſt. Ad Phil. ij. Ha
bitu inuētus vt homo. Fuit etiā ſimilitudo in volūtate
quia nil volebat niſi quod deus vellet. Fuit equalitas q̄
q3 potentie in genere. Ipa enī regina eius regni. cuꝰ ipe
eſt rex. Unde de ea canit̃. Aue regina celoꝝ. Vel in ip
ſis pōt notari ſcꝫ beatā virginē ⁊ dominū filiū ydempti
tatis in natura Similitudo in forma ⁊ figura. Equali
tas in ꝟtute naturali vel in potentia. Si aūt eſt cōmu
nio ſeu aſſociatio in eſſe reſpectiue. hoc eſt vel duorū ad
inuicem. Et hec eſt in ſummo inter dñm filiū ⁊ matrē.
quia hec mater ⁊ hic filius eius. Aut hec cōmunio vł aſ
ſociatio eſt duoꝝ vel vnum. Et hec triplex eſt. quia vel
ſm tēpus. vel ſm locum. vel ſm ſitū vel habitū. Aſſocia
tio dñi ⁊ beate marie ſm tēpus repitur triplex. Fuit enī
tempus proprie humiliatōnis. ⁊ in hoc tempe fuit do
minus filius cum matre ſua. vt in tempe purificatōnis.
quādo obtulit filiū in templo. Lu. ij. Nam in illo humi
liauit ſe mater in ſacrificio purificatōnis. qua nō agebat
ea cū eſſet ſumma pura que nō ex homine ꝯcipiēs. Hu
miliauit ſe filius cū ea in templo oblatus ⁊ redemptus
pecunia. Fuit ⁊ tēpus pſecutōnis in paſſione ſcꝫ in qua
aſſociata eſt ei. quia ſtabat iuxta crucē mater eius. Joh.
xix. Fuit tertio tēpus cōſolatōnis. vt in reſurrectione in
qua primo (vt ait bea. ambro.) apparuit ſibi. Et ideo nō
acceſſit cū mulieribꝫ ad monumentū que in morte cum
detineri putabāt. quia vt ait bea. Berñ. Certe expecta
bat cum reſurgentē videre ⁊ inde cōſolari. In his ergo
temporibꝫ dñs ſecum. Quantū ad aſſociationē in lo
co. Sciendūꝙ triplex conſiderat̃ locus. quia alius natu
ralis. alius penalis. alius dignitatis. In his om̄ibꝫ dñs
ſecum. Naturalis quidē locus fuit vterus virginis in q̄

Deꝰ ē ē in oībꝫ rebꝫ creatis tripliciter

Dñs tecū dixit āgelꝰ ad maquare.

fuit filius menſib9 nouē. Math.i. Inuenta eſt in vtero
habens ſcȝ Jeſum. Locus penalis fuit exiliū quādo ſcȝ
ꝓpter timorem herodis ne occideret filiū paruulū. ſicut
tot milia innocentē vt ꝑueniret ad ipm fugit cum filio
in egyptum ibi exulans per ſeptenniū. iuxta id quod p̄
dixerat Hiere. Ecce aſcendet dn̄s in egyptū ſup̄ nubē le-
uem ſcȝ virginē que onera cōiugij ignorauit ac etiā pō-
dera peccati. Locus dignitatis eſt celū empireū. de quo
canit eccleſia. Aſcendit chriſtus in celum ꝛ preparauit ſue
caſtiſſime matri locū in quo poſt ipm glorioſa reſedit. ſu-
per om̄es exaltata. In omib9 his locis fuit ſecū. Fuit
tertio ſm ſitum cū ea om̄imodo. Nam in vtero manēs
cum iacente iacebat. cum ſedente ſedebat. cum ſtante ſta-
bat. Scd̄m habitū etiā fuit cum ipa beatiſſima maria
eadē carne induit deum qua ipa erat induta. iuxta illō
ad Phil.ij. Habitu inuent9 vt homo. Et Ps̄. Dn̄s re-
gnauit decorem indutus eſt indutus eſt dn̄s fortitudi-
nem ſcȝ humanitatē decoratiſſimā ꝛ potentiſſimā ad ex-
pugnandos hoſtes. quā veſtem fecit ei mater ſua. Se-
cunda aſſociatio cum dn̄o filio fuit in patiēdo. Eſt aūt
triplex compaſſio ſeu ſociatio in patiēdo. Naturalis vt
mater filio. Unde agar ancilla videns filium ſuū iſma-
hel ſiti mori. ex cōpaſſione quaſi nō valens cum videre
mori. dimiſit eum. Sed domin9 ꝓuidit. Beatiſſima ma-
ria ait Treno.i. Attendite om̄es qui tranſitis p̱ viam ſi
eſt dolor ſicut dolor meus. ex cōpaſſione ad filiū in cru-
ce pendentē. Sed ꝛ ipe filius cō patiens matri quā ſcie-
bat ſumme dolere. ait matri ſue. Ecce filius tuus. Se-
cunda eſt paſſio accidentalis vt cōpatiat̄ ſeruus domino
ſicut compatiebat̄ ſerui dauid cum filius perſequebat̄
eum. exeuntes ciuitatē cum eo lugientes. Et ſic btā ma-
ria compaſſa eſt filio vt fideliſſima ancilla dn̄o cum ſe-
quebat̄ cum in p̄dicatis in quib9 calumniabat̄. ſubſan-
nabatur. ꝛ maledicebat̄. Tertia eſt paſſio eſſentialis
vt membrū delicatiſſimū ſuo membro compatiat̄. i. Co-
rinth. Si patit̄ vnū membrū cōpatiunt̄ om̄ia membra
Et p̄cipue capite languente om̄ia mēbra dolent. Et q̄a
filius eius erat pars eius ꝛ vt membrū precipuū ſpiri-
tuale eius. cum ipe ſit caput eccleſie. Ideo ꝛ ipa cum co-
paſſa eſt. Lu ij. ait ſymeon. Tuamipſius aīam ptranſi-
bit gladius. Et in his om̄ib9 fuit cōſociatio eius in pa-
tiendo. In agendo tria ſunt genera hominū que ſibi
comunicant in agendo ſcȝ ɔtrahentes generantes ꝛ ad-
iuuantes. Et ipa beatiſſima virgo cōmunicauit cuȝ do-
mino ꝛ aſſociauit ſe in ɔtractu matrimonij hominis ꝛ
dei. Ps̄. Et ipe tanq̄ ſponſus eccleſie p̄cedens de thala-
mo ſuo ſcȝ vteri virginalis. A ſummo celo egreſſio ei9.
Aſſociauit ſe in generatōne filij. Spūs eni ſanctus ſu-
peruenit in ea. vt de puriſſimis ſanguinib9 ei9 forma-
ret corpus filij cum dixit. Ecce ancilla dn̄i fiat mihi ſm
verbū tuū. In adiutoriū generis humani ſaluandi. ſ cu-
ius figurā dixit dn̄s Gen. ij. Non eſt bonū hominem
eſſe ſolū. Faciamus ei adiutoriū ſimile ſibi. Et formauit
euam que dicta eſt mater omniū viuentiū. Sed magis
ꝓprie potuiſſet dici mater mortuoꝝ. quia filios ſuos ipa
occidit. Sed beatiſſima maria vere mater eſt ſpūaliter
viuentiū. Et ſic beata maria cōmunicauit dn̄o in om̄i
eo quod ɔtingit aliquid alicui cōmunicare. Et ideo in
om̄i modo Dn̄s tecū. Dn̄s omniū p̱ creationē generali-
ter. Dn̄s hominū p̱ recreationē ſpecialiter. Dn̄s tu9 per
immediatā ſuperpoſitionē chriſti hoīs per vnionē. Te-
cum erat dn̄s per eſſentiā. preſentiā. potentiā. per inha-
bitantē gratiā ꝛ corporalē preſentiā.

Dominus tecū. Do- §.II

minus pater inquit Athanaſius in ſymbolo. dn̄s fili9
dn̄s ſpūſſanctus. Et tamē nō tres dn̄i ſed vnus ē dn̄s.
Tota eni trinitas ſcȝ pater ꝛ filius ꝛ ſpūſſanctus opata
eſt miſteriū incarnatōnis ſcȝ formando illud corpus ex
ꝟgīe. animā xp̄i ſubiecto creando ex nihilo. ꝛ vnionē illā
humanitatis ſue cum deitate efficiendo. ꝛ gratiā ꝛ ſapi-
entiā quaſi infinitā ei infundendo. Inſepabilia eni ſunt
opa trinitatis. de ɔſe. di. iij. Om̄es ſcȝ ab extra licet ſol9
filius nō pater nō ſpūſſanctus vnitus ſit noſtre huma-
nitati in vna pſona. Et ponit Anſ. exemplū de vna
veſte quā fecerūt in ſcindendo. ſuendo. tres perſone. ꝛ tn̄
vna ſola ex illis illa veſte ſe induit. In cui9 figuram legi-
tur Jone. iij. q̄ rex niniue deſcēdit de ſolio ꝛ indutus eſt
ſacco ad p̄dicandū iram dei ɔtra niniuen. i. mundū ſub-
uertendū ꝓpter ſcelera ſua. Sic dei filius rex regū deſcē-
dit de celeſti ſolio ꝛ indutus ſacco noſtre mortalitatis. ī
quo erat theſaurus ſanguinis eius. cuius p̄cio mūdus
periturus. recōciliatus eſt deo. Hinc ꝛ bēa. Bern. ſuper
Miſſus eſt. Pater inquit tecū qui filiū ſuū facit ꝛ tuū.
Filius tecum. qui ad condendum in te mirabile ſacramē-
tum. miro mō ꝛ ſibi fecerat ſacrariū. ꝛ tibi ſeruat genita-
le ſignaculū. Spūſſanctus tecū. qui cū patre ꝛ filio tuū
ſanctificat vterū. Et quia patri attribuit̄ potentia. filio
ſapientia. ſpūiſancto bonitas ꝛ beniuolentia. Ideo p̄mo
Dn̄s pater tecū. exercens ſummā potentiā. Dn̄s fili9 te-
cum. oſtendēs eximiā ſapientiā. Dn̄s ſpūſſanctus tecū.
exhibens nimiā beniuolentiā. Quantū ad p̄mū quia
patri attribuit̄ potentia. ꝛ hoc opus incarnationis fuit
ſumme om̄ipotentie. Ideo dico patrē exercuiſſe ſummā
potentiā. Fecit inquit ipa beatiſſima maria mihi mag-
qui potens eſt. Coniūcta quippe ſunt in hoc ope tria ma-
xime diſtantia. ſcȝ deus ꝛ limus. vt ait be. Bern. i. hō q̄
de limo ſm corpus factus eſt. Mater ꝛ virgo. que com-
muniter ſunt ɔtraria ſimul poſita. Pariens quidē filium
ꝛ virginitatis nō patieris detrimentū. cantat̄ de beatiſ-
ſima maria. Fides eſt cor humanū. Cor humanū cōmu-
niter nō aſſentit. i. intellectus. niſi his que rōne ꝓbantur
Sed ſupra omnē rationē hoc eſt. q̄ deus fact9 ē homo.
ex ꝟgine natus. Et tamē totus mundus hoc miſterium
credidit ꝛ cōfeſſus eſt. Et vt dicit be. Aug. In his q̄ ſup̱
naturaliter ꝛ miraculoſe fiunt tota ratio facti eſt poten-
tia facientis. Nam ratio deficit. mens nō capit humana
tantū miſteriū. Unde ſapiētiſſimus ſalomon Prouerb.
penult. ſic ait. Tria ſunt mihi difficilia ad cognoſcenduȝ.
ꝛ quartū penit9 ignoro. ſcȝ viā aquile in celo. viā nauis ī
medio maris. viā colubri ſup̱ terrā. ꝛ viā viri in adoleſcē-
tia ſua. ſm hebreos. vt dicit Nico. de lyra. Ubi nota
quatuor miſteria magne potentie ꝛ difficilia ad intelli-
gendū. Uia aquile in celo eſt aſcenſio xp̄i in celo. q̄ ſua
ꝟtute aſcendit. Uia nauis in mari. fuit opatio xp̄i ī paſ-
ſione. in qua ſūme dolebat ſm ſenſitiuā. ꝛ ſūme gaude-
bat ſm intellectiuā. Uia colubri ſup terram fuit reſurre-
ctio ei9 de ſepulchro. Ipe eni aſſimilauit ſe ſerpēti dicēs
Joh. iij. Sicut moyſes exaltauit ſerpentē in deſerto ꝛc.
Quartū aūt qd̄ dicit ſe penit9 ignorare eſt via viri. id ē
quō xp̄s pfectus. ꝛ iō vir om̄i ꝟtute fuit in adoleſcentu-
la. i. in ꝟgine maria. Dn̄s filius tecū. oſtendēs ſuā ſapi-
entiā in hoc miſterio. Ps̄. Oīa in ſapia feciſti. Cū enim
ipa ſit ſapia patris. i. Cor. ij. Chriſtū dei ꝟtutē ꝛ dei ſa-
pientiā nō niſi ſapiētiſſime opus ꝓpriū ſue pſone agere.
Et q2 ſapiētis eſt ordinare ſm phm. ordinē ſūmū ſerua-
uit in iſta ſua incarnatione ex ꝟgine. Uenit eni vt medi-
cus ad curandū infirmitatē noſtrā. Tolle morbos. tolle
vulnera. nulla cauſa veniēdi medico ait Aug. Sic eniȝ
xp̄s ait. Nō eſt opus valentib9 medico. ſed male haben-
tib9. Sapiētis aūt medici eſt dare medicinā tēpe q̄ ꝓſit
infirmo. Uñ nō imediate poſt īfirmitatē ɔtractā p̱ pec-
catū incarnatōnis medicinā exhibuit. q2 minus fuiſſet
vtilis. Putaſſet ei hō q̄ infirmitas ſua leuis fuiſſet. ꝛ iō

Tota trinitas fuit cum M.

De q̄tuor miſterijs ad intelligendum difficilib9

cito curata.vnde ⁊ minus gratus deo fuiſſet tanti bene
ficij.⁊ ex ipa tam celeri ſanatōne recidiuum paſſus eſſet
No eni tempe legis naturalis vel etiā legis moſayce ve-
nit vt ꝯuinceret ſupbꝫ homo qui multū eſt ꝓnus attri-
buere bona ꝟtuti ſue nō dei. Primo de ignorātia.et poſt
ea etiā de impotētia. Nam tpe legis nature in tantā ceci
tatem lapſus ē homo.vt elemēta ⁊ creaturas adorarent
ꝓ deo omībꝫ pene ydolatrie deditꝭ.excepta familia abra
he.⁊ de peccatis nephandis ſodomie nō facerēt ſibi con
ſcientiā.vt patet in ſodomitis Geñ.xix. Tāte ignoran-
tie ꝓuidēs deus legē populo ſuo valde multiplicato ꝑ
moyſen dedit.vt de veri dei cultu inſtrueret.⁊ de pecca-
tis vitādis. Sed qꝛ lex illa adiutoriū nō ꝓſtabat ad im
plendū qđ videbat.ſed tm̄ docebat agēda. Ideo nullus
plene eam ſeruare poterat ex ꝟtute ſua ꝓpter qđ ꝯuictuſ
homo de ſua ignorātia ⁊ debilitate.coact⁹ ē clamare et
poſtulare aduentū medici q̄ talem medicinā inſtitueret
ſeu cōponeret.que adiuuaret implere qđ preciperet. Et
hec ſunt ſacramēta habētia virtutē ex paſſione chriſti q̄
medicine dicunꝰ ꝯtentiue gratie.he. Aug.ſup Johānē.
Quantū ē in medico ſanare venit egrotū.i. hominē quē
libet ipe ſe interimit.qui ꝑcepta medici ſeruare nō vult.
Non aūt differre voluit iſtū aduentū ſuū vſqꝫ in finem.
ne homo diu expectās ⁊ poſtulans remediū ꝯtra ſuam
infirmitatē.demū deſperaſſet de ſua ſalute. Et qꝛ pauci
ꝓfeciſſet ſcꝫ tm̄ illis qui in fine fuiſſent repti. Hec diffuſe
be.tho.in.iij.parte.q.i. Ad ſapientiā etiā medici ꝑtinet
nō ſolū tps ꝯgruū ſeruare ſed ⁊ modū.i.ꝑ ꝯuenientiam
remedia. Cōtraria eni ꝯtrarijs curanꝰ. Infirmitates ex
frigiditate ꝓuenietes ꝑ calida. Infirmitas it. homie cō
tracta erat ex tumore ſupbie. Et ideo ſapientia dei patriſ
curare eā voluit ꝑ humilia ꝯtraria ſupbie. vñ apl's ad
Phil. Cum in forma dei eſſet.i.verus deus.ſemetipum
exinaniuit ſcꝫ formā ſerui accipiēs.humiliauit ſemetip
ſum factus obediēs vſqꝫ ad mortē.mortē aūt crucis. Et
iſtā humiliationē inchoauit in vtero matris.quia in pri
ma ſui ſubita formatōne inuent⁹ ē minor omībꝫ paruu
lis. Be. Aug. Erubeſcat hō fieri ſupbꝫ. poſtq̄ꝫ humilia
tus ē dñs Telem ⁊ matrē elegit be.mariā quā ex omni
bus humillimā cognouit. Et ei⁹ humilitas traxit euꝫ de
celo.vt ait be. Bern. Immo ipa dicēs. Reſpexit humili
tatē ancille ſue. Et hoc ē quod dicꝰ Cantic.i. Cum eſſet
rex dñs omnium in accubitu ſuo.i.in requie ſua. quaſi
dormire videreꝰ.⁊ nō curare de ſalute humana. Omēs
eni ad inferos deſcēdebant.nardus mea dedit odorem
ſuū. Nardus ē herba parua ſed multū medicinalis. Et
ſignificat beatā ꝟginē humilē que ꝑmaxime dedit odo
rem ſue humilitatis quādo totālſe deo cōmittens ⁊ ſub
ijciens ait. Ecce ancilla dñi ⁊c. Qui odor vſqꝫ ad celum
aſcendit.⁊ in celo accumbentē quaſi euigilare fecit et in
vtero ſuo quieſcere. Et ſic dñs tecū ſcꝫ erit in te quieſcēs.
Spūſſanctus tecū. beniuolentiā ſummā exhibēs ſpūſ
ſanctus ſupueniet in te. Lu.i.excitans dilectionē tuam
in maiorē feruorē. Neceſſe eni erat ait be. Bern.nō modi
co amoris incēdio ꝓueniri.que mox conceptura erat dei
filiū. Hec ille. Et ex hoc etiā mūdo oſtendeꝰ dei amorꝫ be
niuolentia. Sic eni deus dilexit mundū vt filiū ſuū vni
genitū daret. Johā.iij. Ut eſſet etiā vnigenitus matris
marie. Be. Aug. Que maior cauſa veniendi deo niſi vt
oſtenderet nobis dilectionē ſuā.vt ſi amare pigebat.rea
mare nō pigeat. Vñ ⁊ ipe dicebat ꝑ Hiere.xxxi. In cha
ritate ꝑpetua dilexi te.ꝓpterea attraxi te miſerans .i. tra
xi te ad me ſuſcipiēs mortalitatē tuā. Amor autē ⁊ beni
uolentia attribuiꝰ ſpūſſancto ꝓpter qđ dicit be. Grego.
Ipe ſpūſſanctus amor ē. Et hec ē rō quare dꝛ xp̄s conce
ptus de ſpūſancto. Qđ eni in ea natū eſt.i.ꝯceptum.de
ſpūſancto ē.ait angel⁹ ioſeph.de ſponſa ſua btā maria.

Math.i. Nō quia de maria ſpūſſancti ſeu ſubſtantia
eius facta ſit illa humanitas xp̄i.ſeu ꝙ ſpūſſanctus ſo-
lus opatus ſit incarnatiōem illā. Sed vt dicit magiſter
ſenten.in.iij.qꝛ mere ex amore ⁊ liberalitate dei factum
eſt vt deus vniret homini.non ex meritis nr̄is.⁊ amor
dicit ſpūſſanctus. Et hoc eſt qđ ait apl's ad Titum.iij.
Apparuit benignitas ⁊ humanitas ſaluatoris noſtri di
nō ex opibꝫ iuſticie que fecim⁹ nos.ſed ſm̄ ſuā miſcdiaꝫ
ſaluos nos fecit. Unde ⁊ ſol materialis ꝑ zodiacum di-
ſcurrens ex ſigno leonis.quādo ē feruētiſſim⁹ calore e⁹
ſup terrā.intrat in ſignū ꝟginis.ad innuendū ꝙ ſol iu-
ſticie deus noſter ex tempe veteris teſtamēti.qñ de⁹ vt
leo rugiens erat deus vltionū puniens terribiliter pec-
catores.vt patet ꝑ exempla in ſcripturis. Ex feruentiſſi
mo amoris calore intrans in vteꝝ virginis.totus fact⁹
eſt benignus ⁊ ſuauis ⁊ humanus. Unde ⁊ fruct⁹ tunc
matureſcunt ⁊ ſuaues fiunt. Concludiꝰ ergo Dñs tecū
pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus Amen.

Dominus deus fuit cum maria ad corpus xp̄i for-
mandū ⁊ ad prolē exaltandū ⁊ ad ipam magnificandū,

Capitulum.xxij.

Dominus tecū. dominus nomē eſt poteſtatis ait be. Ambro. Et q̄a
dñs facturus erat in ea ꝑtinentia ad maximā ꝑtātem.
Ideo ait. Dñs tecū.ſcꝫ erit. Magna potentia dei ſolius
⁊ ab hominibꝫ honoraꝰ. Et Job.v.dicꝰ. Facit ſcꝫ de⁹ ma
gna ⁊ inſcrutabilia ⁊ mirabilia abſqꝫ numero. Magnū
fuit creare celū ⁊ terrā ex nihilo. Magnū in diluuio ſal-
uare in archa homies.⁊ de omī genere animalia. Ma
gnum liberare populū de egypto tātꝭ mirabilibꝫ. Ma
gnum ꝯducere populū illū in tanto numero ꝑ deſertuꝫ
xl.annis de celo manna preſtito. Magnū omēs gentes
cum regibꝫ ſuis de terra ꝓmiſſionis ꝑ ioſue extermina
re. Et omiſſis alijs innumeris veteris teſtamenti exem
plis. Magnū fuit xp̄m cecos illuminare.demones effu
gare.infirmos ſanare.mortuos ſuſcitarꝰ. Sed omīa iſta
magnalia excedit miſteriū incarnationis ⁊ infinite po
tentie.quod angelus nunciat dicens. Dñs tecū erit.
Et hoc tripliciter.

Dominus tecum ad incarnandum.
Dominus tecum ad prolem de te exaltandum.
Dominus tecum ad te magnificandum.

Dominus tecū erit .§.I

cito ad carnē de te ſumendū. Ecce eni cōcipies ⁊ paries
filiū qui vocabiꝰ altiſſimi filius. Lu.i. Qđ immediate
fuit impletū cū virgo reſpōdit. Ecce ancilla dñi fiat mi
hi ſm̄ verbū tuū. Tunc verbū caro factū eſt.i.homo de
ꝟgine maria. Et vt dicit Leo papa in ſermone. Qđ di
xit Eſa.ca.xliij. Generationē eius quis enarrabit. nō ſo
lum de generatiōe eterna ex patre hoc intelligiꝰ.ſed etiā
ex matre tempali generatōne ⁊ ꝑmaxime quō vnitum
ſit verbū hoī.qꝛ nullus viator cape pōt. Sed aliqua di
cemus ſolū quo ad cōceptū illius corpis Jeſu ex ꝟgine
que tamē nō ſunt ꝑdicanda quo ad aliqua ꝓpter carna
lem populū.qui pure neſcit iſta ꝯſiderare. Damaſce.ſic
ait. Ex patris beneplacito ⁊ cooꝑatione ſpūſſancti.tribu
it creatori creari.⁊ plaſmatori plaſmari.⁊ filio dei ⁊ deo
incarnari ⁊ humanari ex caſtiſſ ⁊ nō coinquinatis eius
carnibꝫ ⁊ ſanguinibꝫ. Pro hoꝝ declaratiōe dicit Alb.
vbi.ſ.ſm̄ phiam naturalē ad ꝯſeruatōem indiuidui.⁊
ſaluatōem ſpeciei.ponunꝰ quatuor digeſtiōes. Prima
fit in ore qđ ꝓbant ex eo.ꝙ aliquā opatiōem ⁊ effectum
plus habet res maſticata q̄ꝫ nō maſticata. Scđa fit a
ſtomacho vbi ſegregaꝰ ſubtile a groſſo.⁊ conſtat ꝙ ad-
huc neutrū eſt ps corpis. Tertia fit ex ꝯpate vbi fit vlte

rioꝛ ſegregatio puri ab impuro. ⁊ conſtat ꝙ adbuc neu-
trum eſt initium coꝛpis vel ps coꝛpoꝛis. Quarta fit in
membꝛis vbi tranſmittit̃ magis purū. Et illud ad mē-
bꝛa trāſmiſſum facit tria. Pꝛimū ē ꝙ nutrit ⁊ ſaluat ſub
ſtantiā ſuſcipientis. reſtaurando deperditū continue de
fectionis que ex caloꝛe naturali ē agente in ſuam materi
am. Scḋm eſt ꝙ eandē ſubſtantiā etiā augmētat ⁊ de-
ducit vſqꝫ ad debitā quantitatē. ſi eſt citra. Tertium eſt
ꝙ his duabꝫ actionibꝫ ſupfluū trāſmittit ad viā gene-
ratōnis. Et ſic ſemen eſt ſupfluitas quarte digeſtionis.
Modo querit̃ de illo ſupfluo. Aut de illo tantū fit deci
ſio. vel nō tantū de illo. Si tantū de illo illud nunqꝫ fu-
it generātis. nec pars coꝛpis. quia in fine quarte digeſti
onis. ꝑmo vel cōuertit̃ in coꝛpus ſi eſt neceſſariū. vl' trāſ
mittit generatiue ſi ē ſupfluū. Ergo ſi tantū de illo fit ꝓ-
pagatio. nō erit eſſentialis ꝓpagatio. quia nec aīa de ani
ma. nec coꝛpus de coꝛpe. Item nunqꝫ ſuperfluū illḋ vni-
tum fuit maſſe coꝛrupte. ex cuius ↄiunctione ↄtrabitur
oꝛiginale. ergo ille qui generatur nō habebit oꝛiginale.
Itē ſm hoc nihil eſt in xp̄o. q2 ſm eſſe nunqꝫ fuiſſet adā
ergo nō deſcēdiſſet ab eo ſm coꝛpulentā ſubſtantiā qḋ
eſt ↄtra beatū Aug. Item ſi dicat̃ ab ip̄o adā deſcendiſ-
ſe. nō ꝙ aliqḋ ſui fuerit in eo ſm eſſe. ſed tantū ſm oꝛigi
nem anime vegetabilis ⁊ nutritiue. que eſt potentia ī ſe
mine. ergo potius dicet̃ deſcēdiſſe a ꝑma planta vel a ꝑ
mo animali in quo pꝛimā oꝛiginē habuit anima nutri-
tiua ⁊ vegetabilis. Pꝛopterea cū aīa vegetabilis ſenſi-
tiua vna ſit ſubſtantia cū rōnabili in homīe ⁊ illa nullā
ab adam habuit oꝛiginē. ſm aīam vegetatiuā ⁊ nutriti-
uam nullo mō dicet̃ dn̄s deſcendiſſe ab adam. Et ſi di-
ceret̃. ꝙ in ſemine eſt ꝟtus aīe vegetabilis ⁊ nō in aīa.
hoc nihil eſt. Uirtus enī nō eſt ſine ſubſtātia cuiꝰ eſt vir
tus. Un̄ ergo facta fuerit iſta ↄceptio dicimꝰ cū damaſ.
ꝙ nō tantū de ſanguine. ſed ⁊ de ſanguinibꝫ ⁊ carne be
atiſſime virginis facta eſt. Et dicimꝰ ꝙ duplex eſt humi
ditas ſui ſanguinis in coꝛpe. Una nutrimētalis que ve
nit a cibo. ⁊ adhuc nō eſt coꝛpꝰ vel ps coꝛpis. ſed adhuc
pōt vel vniri vel pars fieri vel trāſmitti ad generationē
alterius coꝛpis. Preter hāc eſt ibi humiditas ſubſtantia
lis. que eſt actualiter in oīmibꝫ membꝛis. ⁊ ē pars eſſenti
alis coꝛpis vel generantibꝫ ↄiuncta. vel ꝑ nutrimentuꝫ
in coꝛpus ↄuerſa ⁊ illi vnita. Et ex his vtriſqꝫ fit deciſio
vel ꝓpagatio. Et hoc eſt qḋ ſubtiliter tangit ph̄s in li. ḋ
anima dicēs. ꝙ eſt generatōnis factiuū. Et hoc duobus
modis. Uno mō quia ex ſupfluitate in vltima digeſtio-
ne fit pars ſeminis ⁊ rei generate. Alio mō quia ꝑ alimē
tum ſuſcipiūt completā quantitatē. tūc ⁊ ſubſtantiuam
vt nō poſſit ex ip̄is decidere eſſentialioꝛē ⁊ verioꝛē partē
ſeminis rei generate. Alis ſi nutrimentū eſſet tantū ma-
teria ſeminis ⁊ nō effectiuū. nō benediceret̃ factiuū. qḋ
dicit potentiā actiuantē. Nūc aūt eſt nutrimentū ⁊ ma-
teria ſeminis q̄ntū ad maioꝛē partē ip̄ius ſeminis. ⁊ eſt
cauſa efficiēs ⁊ ↄferens mēbꝛis cōplementū ad deciden
dum de ſe ꝑtem eſſentialioꝛē ⁊ verioꝛē. Et idē tangit da-
maſce. dicendo in vno loco. ex ſanguinibꝫ ⁊ nō ex ſāgui
ne. Et in alio loco dicit expꝛeſſe. ex puriſſimis ſanguini-
bus ⁊ carnibꝫ. Et Joh. i. ḋ2 in plurali. Qui nō ex ſangui
nibus in plurali. neqꝫ ex voluntate carnis in ſingulari.
Item ſciendū ſm Alb. vbi. ſ. ꝙ fuit iſta cōceptio ꝑ mo-
dum generatōnis. nō ꝑ modū creatōnis. Nec damaſce.
dicit creans. q̄uis magiſter ſen. dicat hoc. Sed dic̄ Da
maſce. ꝙ nō ſeminaliter ſed ↄditiue ꝑ ſp̄mſanctum. Et
alia tranſlatio habet creabiliter. q. d. q̄uis non ſit pure
creatio eſt tn̄ ibi ꝓpꝛietas ⁊ ſilitudo creationis. q2 videlꝫ
facta fuit ſubito ⁊ īmediate a deo qui nō indiget mate-
ria. Quāuis enī damaſ. dicat ꝙ ſpūſſanctus deſcēdit in
eam. dans ei ꝟtutē ſuſceptiuā ſimul ⁊ generatiuā. nō eſt

intelligendū ꝙ illa ꝟtus btē marie fuerit cauſa immedi
ata illius ↄceptus ſed cauſa mediata. Non enī a virtute
creata potuit hoc eſſe immediate. ſed a virtute increata
dei. qḋ ꝓbat̃. quia ↄiungere ea que ſunt infinite diſtan-
tie. eſt potentie infinite. Eiuſdē aūt ꝟtutis eſt opari con
ceptionē ⁊ vnionē. quia ſimul fuit in vno. Sed in iſta
vnione ſunt deus ⁊ hō q̄ ſunt infinite diſtātie. ergo hoc
fuit a ꝟtute infinita. nec ꝟtutꝫ create. Nulla enī creatura
eſt infinita ꝟtute. Signāter aūt dixit angelus. Ecce con
cipies in vtero. nec eſt ſupfluū in vtero ponere. q2 videt̃
ꝙ ↄceptus nō fiat niſi in vtero. q̄uis enī vterus ſit locꝰ — Cōcipe in
ↄceptionis. tn̄ iſta ē differētia inter ↄcipe in vtero. ⁊ con — vtero ⁊ ↄ
cipere in vterū. q2 oēs mulieres ↄcipiūt in vterū. reci- — cipe ī vte
pientes a viro ſemen in vterū. Sola aūt btā maria cōce — rū drūt.
pit in vtero nō homīe. ſed ſpūſancto in ea ↄceptū operā
te. ſm illud Hiere. xxxi. Nouū faciet dn̄s ſup terram. Fe-
mina circūdabit viꝝ. qḋ ſm dyoniſiū eſt nouiſſimū om
niū nouitatū. Itē ī ip̄o ↄceptu nō habuit btā maria de-
lectationē cū libidine. vt habēt cōmuniter mulieres. Un
de angelus docēs modū ait. Uirtus altiſſimi obumbꝛa
bit tibi. i. refrigeriū pꝛeſtabit tibi in eo ↄceptu. vt caloꝛes
libidinis nō ſentias. ſicut vmbꝛa refrigeriū p̄ſtat cōtra
caloꝛē. Habuit tamē ſummā delectationē ſpūalē ⁊ gau
diū quale intelligi nō poſſet a nobis. Sed ⁊ delectatiōꝫ
naturalē habuit tūc in ſummo. Nam ↄceptio iſta fuit ſi
milis illi. que fuiſſet in ſtatu innocētie q̄tū ad immuni-
tatem peccati ⁊ libidinis. Sed illa fuiſſet cū maioꝛi dele
ctatione q̄ꝫ ſit mō que ē cū libidine. ergo ⁊ illa fuit cū ma
xima delectatiōe naturali ſine aliquo peccato. Itē natu-
ra nobilioꝛ nobilioꝛes habet oꝑatōnes ⁊ delectationes.
Sed natura non coꝛrupta nobilioꝛ eſt natura coꝛrupta
vt nūc. ergo maioꝛ eſt ⁊ nobilioꝛ eiꝰ delectatō. Huiuſmo
modi aūt fuit ↄceptus marie. quia nō natura coꝛrupta — Quanto
in ea ergo ⁊c̄. Stetit aūt in vtero ꝟginis ſm beatū aug. — tp̄e xp̄us
iiij. de trinitate. menſibꝫ nouē. ⁊ diebꝫ ſex. Et ſi dicat̃ ꝙ — ſteterit in
videt̃ ꝙ dies. xlvi. ſteterit in vtero ꝟginis vltra debitum — vt͛o. M.
Et ratio eſt. q2 in alijs pueris in iſto ſpacio dieꝝ ſcꝫ qua
draginta vel quadraginta ſex. ſm alios paulatim ꝑficit̃
⁊ oꝛganizat̃ coꝛpus paruuli in oīmibꝫ liniamentis ſuis.
⁊ tūc foꝛmato aīa de nihilo creata coꝛpi infundit̃. Sed
coꝛpus Jeſu in ſubito cū dixit btā maria. Fiat mihi ſm
verbū tuū. in inſtāti fuit de puriſſimis ſanguinibꝫ ꝟgi
nis coꝛpus ꝑfectū completū ⁊ oꝛganizatū. ⁊ anime tunc
create infuſum. ⁊ ſimul deitati vnite. Nō tn̄ ſupfluerūt
illi dies in manēdo in vtero ꝟginis. Sed infra illos vt
dicit magiſter ſen. in. iij. Coꝛpuſculū illud paruiſſimum
ſup oīa coꝛpa paruuloꝝ ī vtero exiſtentiū deuenit ad
notabilē quātitatē ⁊ ſolitā cōmuniter. Et ſic fuit in vtero
cclxxvi. diebꝫ. He ſunt vigintinouē hebdomade ⁊ duo
dies. Et congruētiſſimū ⁊ p̄cioſiſſimū tp̄s ē quo ſm oꝛ
dinē nature nō errātis neqꝫ deficiētis partū congruit eſ
ſe in vtero poſt anime infuſionē. Nec debuit dominꝰ cō
cipi perfectōne coꝛpoꝛali. que eſſet ↄtra modū humane
natiuitatis. ſed ꝑfectōne ſpūali. Pꝛimo aūt homini ade
de terra terreno ↄgruebat ꝑfectio coꝛpalis. Secūdo ve-
ro ade celeſti ↄgruebat in illo ſuo ꝑncipio ꝑfectio ſpiritu
alis. que intelligit̃ ꝑ virū. dum dicit̃ in illa auctoꝛitate.
Femīa circūdabit viꝝ. Concepit ģ beata maria cū ſūma
ſpūs delectatōne. ⁊ etiā cū ſumma delectatiōe naturali.
Sed naturalis fuit ibi materialiſ. Spūalis fuit foꝛma
lis. ſicut ip̄a ↄceptio fuit ſpūſancto oꝑante tantū. ⁊ na-
tura oꝑatiōem ſuſcipiēte. Quāuis aūt poſt peccatum
matres habeāt grauedinē ⁊ laboꝛē in poꝛtando pꝛolem
in vtero ꝓut dicit thobias filio. Thob. iiij. beata tamen
maria nullā grauedinē ſenſit. q2 cōcepit ſm ſtatum in-
nocentie. i. ſine peccato oꝛiginali in pꝛole. Un̄ ſicut in il
lo ſtatu innocētie nō erat grauamen in matre poꝛtante

fetum. ita nec beata maria habuit grauamē. Sicut corpus ꝓpriū nō grauat ꝓpriē. ſic naturaliter corp⁹ matris ꝛ filij in vtero eius quaſi vnū corpus naturaliter nō grauat. Itē ꝙuis diſſolutio ſeu diuiſio ↄtinui ſit dolor ꝟ eſt quādo fit iſtud a ꝑncipio extra agentē ꝑ violentiam qḋ nō fuit in ꝟgine. Fuit etiā talis dolor partus datus in penā matribꝫ ↄ̄cipientibꝫ cū libidine. Qḋ quia non fuit in ꝟgine. ideo vt canit eccl'ia. Neſciēs mater virgo virum. pepit ſine dolore ſaluatorē ſeculoꝝ. Propterea beata maria ante partū tantū reficiebaṫ ſm intellectum ꝛ tactū. intelligendo ꝛ ſentiēdo in ſe habere gaudiū paradiſi dñm Jeſum. Sed poſt partum reficiebaṫ de eo ſm oēm ſenſum ꝛ intellectū. Vidēs paruulū quem nouerat deū. audiēs vagientē. quaſi guſtans cum oſcularet adorans pſentē. palpans ꝛ amplexans. Et ideo auctum eſt gaudio ꝛ delectatiōe in partu. Itē ꝙuis corp⁹ groſſuꝫ nō poſſit trāſire ꝑ aliud corpus niſi diuidēdo. hoc ē ſm naturā. tamē quia partus ꝟginis fuit miraculoſus ſic ↄceptus. ideo exiuit in mundū ꝑ portā clauſam. vt prophetauit Ezechiel. Saluo ſignaculo ꝟginali. virgo ante partū ꝛ virgo poſt partū. Sola etiā virgo lactabat vbere de celo pleno. nō per aliū modū qui accidit in matribus. Q, dñs fuit in btā virgine ꝑ exaltatōem prolis.

Dominus tecum. §. II.

Secundo ad prolem de te exaltandū. qḋ declarat exprimens qualis erat naſciturus ex ea. Vocabis inquit nomen ei⁹ Jeſum. Erit magn⁹ ꝛc. Hoc nomē Jeſus quod ſm btm̄ Berñ. eſt mel in ore. melos in aure. iubilus ī corde. Fuit ab eterno pdeſtinatū. rem nois deū preſtando. Ro. i. Qui ſcꝫ ieſus factus eſt ei ex ſemīe dauid ſm carnem qui pdeſtinatus ē filius dei. Fuit a ꝓpheta ꝑnunciatum ꝑ longa ante tpa. Abachuc. iij. Ego ait in domino gaudebo ꝛ exaltabo in deo Jeſu meo. Ab angelo intimatum marie ꝛ ioſeph. vt hic ꝛ Math. i. Apparuit angelus dñi ad ioſeph dicēs. Noli timere ꝛc. Vocabis nomē eius Jeſum a maria imperatū. ꝛ a ioſeph executiōi mādatum. Lu. ij. Vt circūcideret puer vocatū ē nomē e⁹ ieſus. Hoc aūt eſt ꝓpriū nomē eius. ꝛ quia noīa imponūtur rebꝫ a ꝓprietatibꝫ eaꝝ. Cauſam huius noīs impoſitōnis expreſſit angelus dicēs. Ipe enī ſaluū faciet populū ſuū a peccatis eoꝝ. Vnde ieſus hebraice. latine ſaluator interpretaṫ. Quāuis aūt ſaluare a culpa remittēdo eam ſit cōmune tribꝫ pſonis. qꝛ inſepabilia ſunt opera trinitatis. ab extra tñ redemptio ꝑ paſſiōem ꝓpria eſt filij incarnati. qui ſolus ē incarnatus. Et ſm hāc filius ſolus ſanguine ſuo ſaluū fecit populū ſuū a peccatis eorum. Vñ ipe ſolus dicit ieſus. i. ſaluator. Itē ꝙuis vnū ꝓpriū nō poſſit eſſe pluriū ꝓpriū. tñ vnius poſſunt eſſe plura ꝓpria. vt riſibile. diſciplinabile. ꝛ ſuſceptibile hominis. Vnde cū verbū incarnatū habeat plures ꝓprietates ſibi ſoli ↄuenientes ꝛ nulli alie pſone. pōt a qualibet eaꝝ denominari. Vñ plura nomia que dicunṫ de eo vt Eſaias. Vocabiṫ nomē eius emanuel. Et vocabiṫ admirabilis ↄſiliari⁹. Fortis ꝛc. cōueniunt ei ratiōe diuerſarum ꝓprietatum. ꝛ a qualibet earū pōt denominari. Cū vnūquodqꝫ ab vltimo ꝛ optimo pcipue habeat denomiari. Finis autē eſt vltimū in vnoquoqꝫ. debet vnūquodqꝫ ꝓpꝛijſſime a fine denomiari. Et cū finis incarnatiōis ſit ſaluatio humani generis per verbū incarnatū. Vbi filius dei incarnaṫ recte vocatus eſt ieſus. potius ꝙ̄ alio nomine. Similr̄ ꝙuis mirabilitas ꝛ fortitudo ꝛ ↄſiliū cōmunia ſint diuinis pſonis. tñ mirabilitas ↄcept⁹ ꝛ natiuitatis de virgine. Fortitudo in morte. Cōſiliatio ī doctrina. verbo ꝛ exēplo ſolū ↄueniūt ieſu. ſicut ꝓpria eſt ei incarnatio. Vñ hac rōne nō ↄueniunt pdicta noīa trinitati ſed ꝟbo incarnato. De iſtis duobꝫ ↄiunctis. ieſus

De impoſitōe noīe Jeſus ab angelo.

xp̄s dicit Alb. nomināt vnā pſonā a duabꝫ naturis. q̄ iuncta eſt ſm humanitatē ſaluator ſm diuinitatē hūanitati ↄiunctā. Quantū aūt incarnatū ex virgine dñs exaltauerit. oſtēdit apl's ad Phil. ij. di. Deus exaltauit illū ꝛ donauit illi nomē qḋ eſt ſuꝑ oīe nomē ꝛc. Et ꝟ angelus gabriel expoſuit ſubdēs poſtꝙ̄ dixit ꝟgini. Vocabis nomē eius Jeſum. Erit ei magn⁹ ꝛc. quoꝝ expoſitio ſequiṫ. De magnitudine prolis ↄcipiende a ꝟgine. i. ieſu Erit inquit magnus. Et pmo. locutio iſta videṫ icōgrua Nā cū magnitudo ſit duplex. ſ. molis ſeu ꝙtitatꝫ materialis ꝛ virtutis. Et de magnitudine corꝑali nō ſit intelligenda locutio. qꝛ illa eſt indifferēs. Vñ ſamueli dictum fuit de vno ex germanis dauid. Ne reſpicias vultū eius nec altitudinē ſtature ei⁹ qꝛ abieci eū. i. Reg. xvi. Ergo ḋ magnitudine virtutis. Sed cū qui nunciaṫ ↄcipiēdus ſit deus. deo aūt nihil accreſcat. nulla ꝟtus ꝑ incarnationem. Quicqd enī pōt hō pōt deus ꝛ plus. ergo quicqd pōt modo. potuit ꝛ pus. quō factus ē magnus. Vnde ꝛ be. Berñ. Quare erit ꝛ nō potius eſt magnus. qui ſemper equaliter eſt magnus. ꝛ nō habet quo creſcat vt quaſi maior poſt conceptū futurus ſit ꝙ̄ ante ſit. Quinimmo potius paruus videbaṫ nunciādus. ſm illud Eſa. ix. Paruulus natus eſt nobis. Vnde ꝛ be. Berñ. Non laudatur dñs magnus ꝛ laudabilis valde. ſed ꝛ paru⁹ dominus ꝛ amabilis valde. Propter qḋ etiā dicit ps. Minuiſti eum paulomin⁹ ab angelis. Qḋ apl's ad Heb. ij. exponit de verbo incarnato. Ad hoc reſpōdet Alb. vbi ſupra. Dñs in incarnatōne factus eſt magnus ꝛ paru⁹. quia deus ꝛ homo. Magnus inꝙtū deus. Paruus inquantū homo. Ergo vna ꝛ eadē pſona eſt magnificata ꝛ paruificata. Q, aūt pſona diuina ſit magnificata ꝟ habet ratiōe humanitatis. qꝛ ſcꝫ ipa humanitas deo ↄiuncta eſt magnificata ꝛ exaltata. Nam diuina natura non habet quo creſcat. cū infinita ſit. Paruificata aūt ꝛ exinanita dicit diuina pſona rōne diuinitatis. nō ex diminutione diuine nature in aliquo. que minui nō pōt. ſed cū inferiori vnitiōe. Sicut ꝛ magnificatio nō eſt nature extra metā ꝓpriā eleuatio. ſed cū ſūma natura pſonalis cōiunctio. Et ſic erit magnus. Pmo altiſſima nobilitate. Scđo excellentiſſima dignitate. Tertio imēſiſſima prāte. Quarto diffuſiſſima famoſitate. Quinto copioſiſſima vtilitate. Sexto inauditiſſima nouitate. His ſex modis erit magnus.

De nobilitate eius. §. III.

Dicit Prouerb. vlti. Nobilis in portis vir eius ſcꝫ eccleſie Cui⁹ ſpōſus ē ieſus cū ſederit cū ſenioribꝫ terre. Et Lu. xix. in ꝑabola. Nobilis qdā abijt in regionē lōginquā accipe ſibi regnū ꝛ reuerti. Hic vtiqꝫ magnus. Nā ps. de eo. Magn⁹ dñs ꝛ laudabilis nimis ꝛ magni. ꝛc. Et qs magn⁹ ſicut de⁹ nr̄. Job. Altior celo eſt. pfundior iferno. latior mari. ꝛ lōgior terra. mēſura ei⁹ ſcꝫ ſpūalis videlꝫ in prātis ſublimitate. In ſapiē limpiditate. In charitatis viſceroſitate. In pmanētie eternitate. b. berñ. Plane magnus. qꝛ tā magn⁹ ꝙ̄ altiſſim⁹. Altiſſim⁹ ei pr̄ ei⁹ ē. Quā alt⁹ aūt pr̄ ſit nō potuit ineqlē ſibi gignere filiū. Fec vtiqꝫ angelū magnū ſi nō ꝙtus ē ipe. ꝛ fieri nō potuit altiſſim⁹. qḋ ſibiipi vſurpare voluit di. Silis ero altiſſimo. Solū aūt vnigenitū quē nō fecit ſed genuit oſs oipotētem altiſſim⁹ altiſſimū. coetern⁹ coeternū. ipm ſibi ꝑ oīa cōpari. nec rapinā extimat nec iniuriā. Vñ ꝛ angel⁹. p⁹ ꝙ̄ magn⁹ dixit. ſubdidit. Fili⁹ altiſſimi vocabiṫ. Ecce nobilitas altiſſima expſſa. Quāuis aūt dicaṫ ī li. eccl'. Erꝫ fili⁹ altiſſimi. obediēs. ſ. mādatꝫ dei. Aliter tñ ꝙ̄ iſte. Nā ſcti viri ꝛ obediētes diuīs mādatis. ſūt filij ꝑ adoptōeꝫ. ſcđm illud apl'i ad Gal'. Miſit deus filiū ſuum natum ex muliere ꝛc. vt adoptionē filioꝝ recipemus. Hic autē

filius altiſſimi p eternā generationē. Uocabit̄ ait altiſſi-
mi filius. Aliter ꝙ̄ alibi. Nam alij vocant̄ nomīs illius
impoſitione. Hic aūt ⁊ nomīs ⁊ rei diuine nature p ope-
rum declaratione. Uocabit̄ altiſſimi filius eterna nomi-
natione. Pſ. Dn̄s dixit ad me filius meus es tu. ego ho-
die. i. eternaliter genui te. Scripture atteſtatione iohan-
nis ꝓhetatiōe. Opm ꝓbatione. Patris eterni declarati-
one. Columbe oſtenſiōe. Petri cōfeſſione. ⁊ demonū ſu-
ſpitione. Doctrine ſingularitate. quia nunꝙ̄ ſic locutus
eſt homo dixerūt iudei. miſſi ad capiendū eum Joh. vij.
Facile eſt de his auctoritates ſcripture habere ob breui-
tatē dimiſſas. Uocabit̄ ergo ab homīb; ex p̄dictis altiſ-
ſimi filius. Unigenit⁹ in eſſe nature. Primogenit⁹ in do-
nis gratie. Sūmus in eſſe glorie. Unū erit in eſſentia cū
patre. Erit a patre eterna generatione. Unum principi-
um in communi inſpiratione.

De excellentiſſima .§. IIII

dignitate ait p os dauid pſ. ij. Ego ꝯſtitutus ſum rex
ab eo. Et apoc. xx. dicit̄. Oꝫ habet ſcriptū dei filius ī fe-
more ſuo. i. humanitate. rex regū ⁊ dn̄s dominantiū. qđ
etiā oſtēſum fuit in viſiōe nabuchodonoſor in lapide il-
lo exciſo a monte ſine manib;. qui ꝑcutiēs ſtatuā illam.
ſignantē quatuor monarchias mundi. ex quatuor parti-
bus ei⁹ diuerſe materie confectā. ad nihilū redegit. ⁊ fa-
ctus eſt mons magn⁹ dn̄ans oīb;. ⁊ habet̄ in Daniele
Uñ ⁊ angelus ſubdit. Dabit illi dn̄s ſedem dauid pr̄is
eius. i. dignitatē regiā. Sed pōt merito dubitari de q̄
regno loquat̄ videlꝫ ſp̄uali ſeu tempali. De tempali non
videt̄ intelligendū cū ip̄e dixerit. Regnū meū nō eſt de
hoc mūdo. Joh. xviij. Uñ cū turbe poſt miraculū factū
ſatiando quinꝙ̄ milia hominū ex quinꝙ̄ panib;. volu-
iſſent eum facere regē. aufugit. Joh. vi. Sed nec de ſp̄ua-
li quo ſcꝫ regnat p grām in eccl̄ia. quia inꝙ̄tū hō nō con-
fert gratiā. Inꝙ̄tū deus ſemp habuit tale regnū ſp̄uale.
Et ſic ei nō fuit datū quod habebat. Sed reſpondet̄ ꝙ
xp̄s regnū tempale ⁊ ſp̄uale recepit in ſua incarnatione
Nam etiā inꝙ̄tū homo datū fuit ei dn̄ium tot⁹ mundi.
Sed nō eo vſus pauperrime degens. vt nos ſuo exemplo
induceret ad ꝯtemptū mundi. Be. Aug. Oīa terrena
ꝯtempſit homo xp̄s. vt contēnenda eſſe demonſtraret.
⁊ exemplificat p particularia. Et iſto mō regnū eius nō
fuit de hoc mūdo. Regnū ſp̄uale inꝙ̄tū hō habuit. in-
q̄ntū caput eſt eccl̄ie merito paſſionis nobis grām pro-
curans ⁊ exemplo eccl̄iam regens ⁊ verbo. ꝓpter quod ait
pylato. Tu dicis quia rex ſum ego. Ego in hoc natus ſū
vt teſtimoniū phibeā veritati. Joh. xviij. Uñ glo. ſuper
dicto v̄bo. Dabit ei dn̄s ſedē dauid ⁊c̄. dr̄ In p̄ſenti vita
corda inhabitās ſcꝫ p grām regnabit ad gloriā vocās vt
regnemus cum eo in patria. Hinc leo papa in ſermone.
Agnoſce o chriſtiane dignitatē tuā ⁊ diuine conſors fa-
ctus nature noli in veterē vtilitatē degeneri ꝯuerſatione
redire. Memento cui⁹ capitis ⁊ cuius corpis ſis mēbrū.
Reminiſcere q2 erutus de poteſtate tenebraꝝ trāſlatus
es in dei lumen ⁊ regnū. Non ſolū aūt hominū ſed ⁊ rex
eſt ⁊ dn̄s angeloꝝ. vñ Math. iiij. dr̄ Acceſſerunt ange-
li ⁊ miniſtrabāt ei. vt ſcꝫ dn̄o ſuo. Et ad Heb. i. Cum in-
troducit p̄mogenitū ſcꝫ xp̄m in orbē terraꝝ dicit. Ado-
rent eum oēs angeli eius. Et in hymno. Tremūt vidē-
tes angeli verſa vice mortaliū. Culpat caro. purgat caro.
ſcꝫ xp̄i. regnat deus dei caro. Et iteruꝫ ad Heb. i. Sedet
ad dextrā maieſtatis in excelſis ſcꝫ xp̄s tanto melior an-
gelis effectus. quāto differentius pre illis nomen heredi-
xp̄s dr̄ ſu-p̄ior ⁊ rex angelorū. tauit. Cum igitur deus nominetur ⁊ ſit. ⁊ deus ſit rex
angelorum. ergo et chriſtus eſt rex angelorum. Sed
pro huius pleniori declaratiōe ſciendū ſm Alber. vbi
ſupra. ꝙ de dn̄o Jeſu xp̄o poſſum⁹ loq̄ ſm quatuor mo-
dos. Primo de ip̄a ypoſtaſi ſeu pſona diuina ſcꝫ filio dei
Scd̄o de natura. i. pſona ip̄a rōne diuine nature que ē ī
ea. Tertio de pſona rōne humane nature aſſumpte ſcilꝫ
ſm ꝙ eſt in vnione cū diuina. Et his trib; modis xp̄s ē
ſuperior oīi angelo ⁊ rex angeloꝝ. Quarto mō ſm ꝙ ī ſe
eſt ip̄a humana natura circūſcripta diuinitate. ⁊ ſic eſt in-
ferior angelo. ſm illud. Minuiſti eum paulominus ab
angelis. Qđ verꝫ eſt ſm naturā ſeu pfectionē naturalē.
nam natura intellectualis ſuperior eſt rationali. Sed ſm
grām infuſam aīe eius ⁊ gloriā maior eſt oīi angelo ſi-
ne cōparatōne. Unde ⁊ ſedere dicit̄ a dextris dei. Mar.
vlti. i. in potiori glīa ſup oēs homines ⁊ angelos.

De immenſa eius po. §. V.

teſtate. Pſ. Quis deus magnus ſicut deus noſter. no-
ſter ſcꝫ frater effectus p incarnationē. tu es deus q̄ facis
mirabilia. notā feciſti in populis v̄tutē. i. potentiā tuaꝫ.
Poteſtatē habeo ponēdi aīam ſcꝫ p mortē. ⁊ poteſtateꝫ
habeo iteꝝ ſumēdi eam. ait ip̄e Johā. x. ſcꝫ ꝓpria virtute
reſurgendo. Dicit be. Aug. Maius eſſe iuſtificare pecca-
torem. qđ fit remittēdo peccata. ꝙ̄ creare celū ⁊ terrā. qđ
eſt immēſe potentie. Nam p creationē res ꝑducit̄ ad eſſe
nature. Sed p iuſtificatōem ad eſſe gratie. Potior autē
eſt gratia ꝙ̄ natura ait be. Ambro. Filius aūt hoīs ha-
bet poteſtatē in terra remittēdi peccata ait ip̄e. Mat. ix.
Immo vt ait Aug. de ꝯſe. di. iiij. Nemo tollit peccata ni-
ſi xp̄s qui eſt agnus dei tollēs peccata mūdi. ſua deitate
effectiue. ſua humanitate meritorie. De dyabolo dn̄s di-
cit ad Job penul. ca. Nō eſt poteſtas ſimilis ei ſup ter-
ram. Sed dn̄s Jeſus fortis et potēs. dn̄s potēs in p̄lio
eum ſupauit magnitudine potētie ſue. Cū fortis poten-
tia naturali armatus malicie experimētali cuſtodiret atri-
um ſuū ſcꝫ mundi. in pace oīa poſſidebat. vt dicit̄ Lu-
ce. xi. Tyrannice ſibi vſurpato dnīo. nō reperiebat̄ qui ei re-
ſiſteret ex defectu v̄tutis in humano genere. Sed ſuper-
ueniēs fortior eo. pugnans cū ip̄o manu inermi ⁊ affixꝰ
cruci. debellauit inquit be. Aug. aereas poteſtates ⁊ vni-
uerſa arma eius in quib; ꝯfidebat. abſtulit. ſcꝫ malicias
detegens verbo ⁊ exēplo. ⁊ ſpolia eius diripuit aīas ca-
ptiuas ab eo liberādo. Sed ⁊ hāc ſuā magnā poteſtatē
diſcipulis cōmunicās ait. Ecce dedi vobis poteſtatē ſup
oīa demonia ⁊c̄. Lu. ix. Data eſt mihi inq̄t oīs pote-
ſtas in celo ⁊ in terra. Math. vlti. Que quidē poteſtas
ſm mgr̄m in. iij. ſen. ſibi collata eſt a p̄ncipio ſue ꝯceptō-
nis. Sed reſurgenti aſſerit ſibi collatā. quia tunc fuit h̄
manifeſtū. Nam ſicut ip̄e fuerat potens in ope miraculo-
rum ⁊ ſermone corā deo ⁊ oīi populo. Luce. xxiiij. Ita
ꝯceſſit ap̄lis vt in nomīe eius demonia eijcerēt. Linguis
nouis verba exp̄merent. Serpētes tollerent. venena ꝓ-
pellerent. infirmos varijs languorib; curarēt. cecos illu-
minarēt. mortuos ſuſcitarent. ꝯfortati potentia virtutis
eius. In celo data eſt ei oīs poteſtas. quia his qui cre-
dunt in nomīe eius dedit poteſtatē filios dei fieri. Johā-
nis. i. Et poteſtas eius poteſtas eterna. vt dicitur Dan.
ix. Recte ergo dicit̄ ei danda ſedes dauid. qui interpre-
tatur fortis robore. Et figurat̄ regnū xp̄i ſup eccleſiā mi-
litantem p regnū dauid. quia huius regnū eccleſie eſt in
bello ꝯtra vitia. ⁊ in effuſione ſanguinis. ⁊ caſtigatione
corpis. ⁊ crucifixione carnis a vitijs. ſicut ⁊ regnū dauid
fuit cum bellis ⁊ laborib;. Sedes ergo dauid eſt ei dan-
da ſcilicꝫ ſpiritualis regni ſacerdotij. magiſterij. iudicij.
conuiuij. Et dicitur ſedes iſta dauid vt dicit Albert⁹ ꝓ-
pter carnis ꝓpagationem. quia ab eo deſcēdit. Propter
diuinam electionē. Elegi hominem ſm cor meuꝫ. ait do-
minus de dauid. Propter humilem exaltationē. Ex par-
uo aſſumptus eſt in regnum humilis valde. Unde ait.
Uilior fiam plus ꝙ̄ factus ſum. ⁊ humilis ero ī oculis

meis dixit ipe mihol.ij. Regum. vi. Propter hoſtium
deuictionē.quia plurimos hoſtiū ſubiecit. Propter ſan
guinis effuſionē multos occidens.pcipue golyath. Pro
pter diuini cultus augmentationē. vt patet.i. Paralip.
.i. Propter ſpiritualē promiſſionē. Ps̄. De fructu ven/
tris tui ponā ſuper ſedē tuam. Propter virtutū ſimili/
tudinē ꝛ charitatis magnitudinē. Et figurať p regnuꝫ
chriſti ſup ecclīam militantē per regnū dauid.quia eius
regnū ecclie eſt in bello contra vitia ꝛ in effuſiōe ſangui/
nis ꝛ caſtigatiōe corpis ꝛ crucifixione carnis a vitijs.ſic
ꝛ regnū dauid fuit cum bellis ꝛ laboribus.

De vtilitate maxi .§. VI

ma eius dicit in libro ſapiētie. Magna ſūt iudicia tua
dñe ꝛ inenarrabilia verba tua. Magnificaſti populuꝫ
tuū ꝛ honoraſti. Uere magnus dñs ꝛ magna miſcdia
eius.qui dat donū equale ſibi inquit be. Aug. Deus ei
factus eſt homo vt homo fieret deus. Unde petrus i ca
nonica epiſtola. Maxima ꝛ pcioſa donauit nobis de⁹.
vt ſimus diuine nature cōſortes. Quis maior honor eſ
ſe poteſt.que maior vtilitas. Unde leo papa in ſermōe:
Redijt in honorē ſuū ab antiquis ꝯtagijs purgata na
tura mors morte deſtruiť.natiuitas natiuitate reparatur
Quiſquis igiť pie ꝛ fideliter chriſtiano nomīe gloriaris
recōciliatōnis huius gratiā iuſto ppende iudicio. Tibi
enī quondā abiecto.tibi excluſo a paradiſi ſedib9.tibi p
exilia longa morienti.tibi in cinerē ꝛ in puluerē diſſoluto
cui iam nō erat ſpes vlla viuendi. p incarnationē verbi
poteſtas data eſt.vt de longinquo ad tuū reuertariſ au/
ctorem.recognoſcas parentē liber efficiaris ex ſeruo. de
extraneo pmouearis in filiū. vt qui ex corruptibili car/
ne natus es.ex dei ſpiritu renaſcaris.ꝛ obtineas p grati
am quod nō habebas p naturā.Et mali cōſcientie abſo
lutus reatu.celeſtia regna ſuſcipias ſi volūtatem dei fa
cias.diuino fultus auxilio. hec ille. Et ideo Eſaias ait.
Paruulus natus eſt nobis.filius datus eſt nobis. Et
angelus ad paſtores Lu.ij. Natus eſt vobis ſaluator q̄
eſt chriſtus dñs.i.ad veſtri vtilitatem. Unde be. Bern̄.
Magnificeť a nobis paruus ꝛ magnus dñs.quos vt
faceret magnos.factus eſt paruus. Paruulus inq̄t Eſa
ias natus eſt nobis.nō magnus qui cū magnum habe
rent.paruū nō requirebant.nobis ergo natus nobis da
tus.quia ꝛ nobis neceſſarius.Et ideo de nobis nato vel
dato faciamus id ad qđ datus eſt nobis. Utamur no/
ſtro ad noſtram vtilitatē.vt de ſaluatore ſalutem opere
mur.hec be. bern̄. Tunc aūt ſalutē conſequemur. ſi vitā
eius imitamur. Nam vt ait be. Aug⁹. in ſermone. Ho/
mo ſequēdus nō erat.qui videri poterat. Deus ſequen/
dus erat.qui videri nō poterat.vt ergo homini exhibe/
retur.qui ab homine videreť.quē homo imitareť.deus
factus eſt homo.qui oīa bene fecit. Unde ꝛ angel⁹ di
xit. Regnabit in domo iacob in eternū. Qđ quidem de
domo materiali iacob intelligi nō poteſt.quia illa non
manet in eternum. Sed de domo ſpūali ſm interpreta/
tionem nominis. Interpretať enī iacob ſupplantatio. In
illa ergo domo.i.mente regnat Ieſus per gratiam pdu/
cens inde ad gloriam.que diabolū ſupplantat.i. ſuperat
mundū.ꝛ carnē cū concupiſcētijs ſuis. Qui vt iacob pa
tienter ſuffert iram fratris.vitat ſcādala proximi. Sim
plex eſt ꝛ domi cōſcientie ſecū manens.qui patriā ꝛ pa/
rentes ad voluntatē patris ſcꝫ dei deſerit.qui vt aducna
peregrinatus in terra vigilans die ac nocte. eſtu vritur
ꝛ gelu ſup gregem ſuoꝝ ſubditoꝝ.vel ſaltem ſenſuum ꝛ
cogitationū ſuarū.ne aliqua occidať a lupo infernali.q̄
ditatus virtutib9 ꝛ multiplicatus in filijs bonorū ope/
rum.ex lya actiue ꝛ rachel cōtēplatiue. Demū diſponē
te deo ad patriā ſupnam regrediť in lucta angelum vin
cens malū.tamē qui ſcꝫ pꝛeliať in fine nobiſcum. Unde
nomen mutat iſrael.qđ interpretať videns deum ſcꝫ per
gloriam. Regnabit in domo iacob.miſeris miſerēdo.ma
los extirpando.bonos exaltando.oīb9 imperando.ho
ſtes ſubiugando. curias celebrando.iura pmulgando.
regna dilatādo.He ſūt cōditōes magni regis q̄s habu/
it ꝛ in vtilitatē noſtram exercuit rex Ieſus.quoniam de
us magnus dominus.

De diffuſiſſima fa .§. VII.

moſitate.magnus erit. Prius dicebať a ps̄. In iſrael ma
gnū nomen eius ſcꝫ veri dei. Nam alijs nationib9 etiaꝫ
romanis in quib9 erat monarchia declinantib9 ad ydo/
latriam paruū ꝛ pene nullū habebatur nomen veri dei
cum multos colerēt deos. Sed poſt verbi incarnatio/
nem impletum eſt qđ Malachie.i. prenunciatū eſt.ſcilꝫ
a ſolis ortu vſqꝫ ad occaſum magnum nomen meum in
gentibus.id eſt magna fama vbiqꝫ diffuſa. de magnitu
dine veri dei incarnati. Quod etiā ſignatum fuit in pri
cipio ſue natiuitatis venientib9 ex oriente tribus regi/
bus magnis in ſapientia.ꝛ ideo magnis donis adorare
recenter natum.ex muneribus oſtendentibus verā fidem
diuinitatis eius.ex thure mortalitatis aſſumpte.ex mir
rha regie dignitatis naturaliter ꝛ ſpiritualiter ex auro.
ad innuendū q̄ ex tribus mūdi partibus.aſia. aphrica.
ꝛ europa.venturi eſſent ad verā fidem eius reges et ſa/
pientes cum populis ſuis.quia nō ſoli venerunt. Et in
occidente.die ſue natiuitatis oſtenſo paruulo circa ſpe/
ram ſolis in gremio puelle.a ſybilla octauiano monar/
che mundi.reuerentiā ei exhibuit ꝛ ſacrificium. vt nar/
rant hiſtorici. Magnus ergo domin⁹ ꝛ laudabilis ni/
mis.ꝛ magnitudinis eius ſcꝫ fame non eſt finis. Nam
per longū ꝛ latū toti⁹ terre.ꝛ per profundū inferni ꝛ alti/
tudinem celi.diffuſa eſt fama infinite bonitatis ꝛ perfe/
ctionis eius. Beatus Hieron̄.gallia ꝛ britania ꝛ affrica
ꝛ perſis oriens ꝛ india.vnum chriſtum adorant.vnā ſe/
quuntur regulā veritatis.diſtinc.xcij. Legimus. Licet
nunc multe ex his natōnes receſſerint a veritate fidei ꝛ
vnitate eccleſie.vt india ꝛ affrica oriens ꝛ perſis. In hu/
ius figuram legiť.iij. Reg.x. Quia magnificatus eſt rex
Salomon ſuper omnes reges terre.vt omnis terra de/
ſiderabat videre vultū eius be. Bern̄. Uere magnifica/
tus eſt.quia magnificauit eum domin⁹ in conſpectu re/
gum vt adorent eū oēs reges terre.oēs gentes ſerui/
ant ei. In ſe quidē nihil factus eſt maior.quia a deo ma/
ximus erat vt creſcere nō poſſet. Sed factus eſt magn⁹
in mentib9 hominū.ꝛ opinione ꝛ laude. qui prius nul/
lus putabatur. Unde ꝛ regina ſabba audita fama eius
glorie ꝛ ſapientie que deſignat gentilitatē. Ueniens ad
eum videndū.cernens magnificentiam eius ꝛ curie ſue.
adeo ſtupuit vt vix ī ea remaneret ali⁹. Dixitqꝫ ei. Ma
ior eſt gloria ꝛc̄. Uiciſti famā virtutib9 tuis. Beati ſerui
tui qui ſtant coram te ꝛc̄. Et regnum ſalomonis figurat
regnum eccleſie triumphantis in quo regnat chriſt⁹ cum
ſanctis ꝛ in ſanctis.in gloria ī ſupna hieruſalem que īter
pretatur viſio pacis. Ubi eſt perfecta pax ī qua regnat
rex pacificus Salomon. Nam regnauit multo tempe ī
maxima pace ꝛ gloria.ſicut regnū Dauid quod fuit ī bel
lis ſignificat regnum ſpirituale eccleſie militantis. Sed
de ſuperno regno veri Salomonis dicitur Eſaie.xxxij.
Sedebit populus in pulcritudine pacis in requie opu
lenta. Et de hoc ſimpliciter intelligiť quod ait angelus.
Regni eius nō erit finis. Nam regni quo regnat in ec/
cleſia militanti eſt vtiqꝫ finis.quādo ſcꝫ finieť mundus. Regni e⁹ nō erit fi/ nis.quō i/ telligatur
tūc nō erit amplius eccleſia militās.ſed triumphans ef
ficieť. Et finis nō erit talis regni q̄ xp̄s regnat cū ſctīs ꝛ
ſancti cum eo. Sūma nouitate erit magnus. Nouum

enī faciet dñs ſuper terram. Femina circūdabit virū. Et dyoniſius dicit. ꝙ hoc eſt oīm nouoꝝ nouiſſimū. Magnus inqꝫ erit. ait Alb. ſm oēm modū. Dicere. Magnꝰ deus cōſilio ⁊ incōprehēſibilis cogitatu. Magnus ſm ſubſtantiā. qꝛ deus magnus. Pſ. Magnus dñs ⁊ laudabilis nimis in ciuitate dei noſtri. Magnus ſm quātitatem. quia omīpotēs nomen eius. ⁊ ideo glorioſe magnificatus ē. Exo. xv. Magnꝰ etiā ſm qualitatē. qꝛ ſumme bonus. Pſ. Magnus dñs ⁊ magna ꝟtus eius. ſcʒ bonitatis. Magnus ſm relationē. qꝛ filius altiſſimi di. ij. Reg. vij. Ego ero ei ī patrē ⁊ ipe mihi ī filiū. Magnꝰ ſm quādo. qꝛ eternus. Eccl. i. Fons ſapiētie verbū dni ī excelſis. Magnus ſm vbi. qꝛ vbiqꝫ. he. Aug. Deus vbiqꝫ eſt nō locis. ſed actionibꝫ. Pſ. Quo ibo a ſpiritu tuo ⁊ quo a facie tua fugiā. Magnus ſm ſitū. qꝛ vt ait Eſaias vlti. Celū mihi ſedes eſt. terra ſcabellū pedū meorū. Et ſedet ſup cherubin. ⁊ volat ſup pennas ventoꝝ. Sedet quoqꝫ ad dextrā patris ⁊ interpellat ꝓ nobis. Magnus ſm habitū. quia veſtimēta eius ſunt alba ſup niuem. ⁊ qualia nō pōt facere fullo ſup terrā. Fortitudo et decor indumentū eius. Prouerb. vlti. Magnꝰ ſm actionem. quia in ꝑncipio creauit deus celū ⁊ terrā Geñ. i. id eſt filiū genuit. in quo oīa creauit ⁊ recreauit ⁊ glorificauit. Ipe opa fecit que nemo alius fecerat. que teſtimoniū ꝑhibent de eo ꝙ filius dei ſit. Magnꝰ paſſiōe. Vidimus enī eum (dicit Eſa. liij.) nouiſſimū viroꝝ virum doloꝝ. Qui paſſus eſt ꝓ peccatis noſtris. bea. Bern. Et tu quidē virgo paruulū pariēs. paruulū nutriens. paruulū lactans. Sed vidēs paruulū magnū cogita. Et infra. Ecce paruulus in medio ſtatuit. O paruulus paruulus deſiderat. O vere paruulus. ſed malicia nō ſapiētia. Studeamꝰ effici ſicut paruulus iſte. Diſcamus ab ipo. qꝛ mitis eſt ⁊ humilis corde. ne magnus videlʒ deꝰ factus ſit ſine cauſa hō paruulus. Et ſic paruus ē et magnus. Leo ⁊ agnus. Leo de tribu iuda. ⁊ agnꝰ qui tollit peccata mūdi. Dñs ergo tecum. ad magnificandum filium ex vtero tuo.

Quantū ad tertiū. §. VIII.

principale. dñs tecum. ad te ꝟginē matrē magnificādū. Et hoc ipa expreſſit in cantico ſuo dicēs. Fecit mihi dominus qui potens eſt. Ideo magna. qꝛ dñs fortis ⁊ potens eſt. Et vt notat dñs iohānes dñici ſup magnificat in tracta. Ꝟ. Duodecim magna dicunt in ſcriptura q̄ dominus fecit in maria. ſignata ꝑ duodecī ſtellas. que habebat in capite mulier amicta ſole. Apoc. xij. Primo fecit magnū patriarchā vehemēter affectū. Scdo fec̄ magnū ꝓphetā a dño dilectū. Tertio fecit magnū monarcham diuinitus effectū. Quarto fecit magnā feminam venerandā. Quinto fecit magnā creaturā inhabitandam. Sexto fecit magnā veritatē imitandā. Septimo fecit magnū obiectū realis bonitatis. Octauo fecit magnum ſubiectū diuine claritatis. Nono fecit magnū ꝯceptum eternalis vnitatis. Decimo fecit magnā auem altꝰ ſcandentem. Vndecimo fecit magnā edem ſanctius habētē. Duodecimo fecit magnā vocē latius currētē. Hec oīa fecit in maria magna. Et ideo aptiſſime dicit. dñs tecū. ad te tam magnificandū.

De xij. magnis q̄ fec dñs ī maria.

Quātū ad primū fec̄ dñs abrahā magnū patriarchā. de quo ſcribit ī Geñ ꝙ ibat ꝓficiens atqꝫ ſuccreſcēs donec vehementer magnus effectus eſt cuiqꝫ dixerat dñs cuiꝰ figurā tenebat in ſua perſona. Ego ſum merces tua magna nimis. magnꝰ vtiqꝫ poſſeſſiue. Magnus expectatiue. Magnus cui facta ē repromiſſio magna. Vidiſti magnū factū ſub vmbra ⁊ē Intuere hoc factū illi cui dñs fecit mag̃ in re certa ⁊ luce preclara. Abrahā patriarcha quaſi patrū archa. qm̄ ex eo patres ꝓdierūt in mundū. Ecce plus q̄ʒ abrahā ī maria. ex qua nati ſunt ſpūaliter oēs pr̄es etiā abrahā ſcʒ in fide filij. Et potēs fuit deus ſuſcitare filios abrahe ſpirituales de lapidibꝫ iſtis gētilibꝫ. vt dic̄ baptiſta. Abraham concha patrū. Maria concha dei. Abrahā ꝓ mercede deū expectat. iam illa cū habebat. Quāpulcre abrahā dictus eſt ſuccreſcens. i. ex ſubiectione creſcens. vel ſucceſſiue creſcens. Quis dubitat in veteri teſtamēto abrahā ſignificare patrē celeſtē. qui vnus in natura cum filio ſe ſubdidit in filio vni puelle. qui paruus erat in orbe terraꝝ. Sed magnificatus eſt ꝑ mundū vniuerſum. vt a ſolis ortu vſqꝫ ad occaſum laudabile nomē eiꝰ.

Scdo fecit dñs moyſen ꝓphetā magnū. Sic enī de eo habet ſcriptura. Fuitqꝫ moyſes vir magnus valde in terra egypti. Ergo a maiori maximus fuit in terra viuētium. Preludebat hic chriſto. qui factus eſt ī maria. In egyptū venit quādo mundū intrauit arcolam reperit aromatū ſcʒ mariā que irrigabat ſicut paradiſus deliciarum que intrauit vt paſcat ibi ⁊ lilia colligat. In hac arcola factus eſt. ⁊ genitus ille ꝓpheta magnus de q̄ clamabat turba. Propheta magnus ſurrexit in nobis. Lu. vij. Hoc fecit dñs magnum in maria. Quod vtiqꝫ vere magnū extimauit eliſabeth. ꝙ eſſet a matre dñi ſalutata. Vnde exclamauit. Vnde hoc mihi vt veniat mater dñi ad me. Ad hanc aūt venit deus nō tribꝫ menſibus apud eā manſurus. ſed nouē immo in eternū. Venit nō viſurus ſed vidēdus. Non trāſiturus ſed māſurus. Nō vt cognatus ſed vt filius ⁊ dñs deus meus. Nō ſolum illuminaturus ſed ꝓphetiſſam facturus. Cum ex hoc beatam me dicēt oēs generatōnes. Nec mirū. Si enī ad vocē marie elizabeth ꝓphetauit. ⁊ paruulus iohānes in vtero eius exultauit factus ꝓpheta. quāto magis dici ipſa debet ꝓphetiſſa. ꝓpheta faciēs.

Feceitqꝫ dñs monarcham magnū dauid. Vñ de eo dicit. Feciqꝫ tibi nomē grande iuxta nomē magnoꝝ ſcʒ ꝑncipū qui ſunt in terra. Que tamē magnitudo terre eſt inſtar puncti. Sed mūdus talis nuncupat magnos. quia veſtigia gerunt magni dei. qui ē rex regū dñs ⁊ dñantiū. Ecce capaciſſima virgo dicit. Fecit mihi dñs magna. Dedit enim ſibi nō vt ancille vel nutrici vel doctrici. ſed vt dilecte matri dominiū vniuerſoꝝ cuius regni nō erit finis. Ad cuius aſpectū angeli tremūt. celi nō capiūt. elementa pauēt. veneratur oīs mūdus. inferna ſuſtinere nequeūt. Hic factꝰ eſt in maria. ⁊ inde maria imperatrix ⁊ monarcha mundi.

Fecit deus quarto cuidā ꝙ eſſet magna femina. ſ. ſunamitis illa ꝯiugata. eo maior quo cenaculū in domo ſua meruit edificare. In quo ſuſciper heliſeum. qui interpretat deus ſaluator meus. Sed dñe noſtre marie fecit dñs nō ſolū vt eſſet magna femina. ſed ⁊ maxima ꝟgo. In cuius vteri ſancti cenaculo reciperet helyſeus. i. ſaluator deus meus nō figurate ſed expreſſe. vt ſaluū faceret populū ſuū a peccatis eoꝝ. Nam ſup defunctū genꝰ humanū expandit ſe. ⁊ facta organa homis membra diuina diſcurrens hincinde ꝑ iudeam. ſamariā. ⁊ galileam. calefecit verbis exemplis ⁊ miraculis. atqꝫ oſcitās ſepties. totiens ꝓſtans. ꝙ eſſet ꝓpheta promiſſus in lege. tandē collatus in lecto crucis. ſurrexit qui erat mortuus et cepit loqui dicens Vere filius dei erat iſte. ac reſtitutꝰ eſt matri ſue. que ſtabat iuxta crucem. hoc minus expectās hoc reputauit ſibi q̄ʒ magnū. vnde dicere potuit. Fecit mihi dominꝰ magna filiū reddens viuum.

Quintū magnū quod fecit deus eſt terra ⁊ celum ⁊ in eo luminaria magna. iij. Eſdre. viij. Magna eſt terra. excelſum celum. velox curſus ſolis. Et magnificus qui fecit iſta ſolus deus. Terra eſt beatiſſima virgo quo ad corpus terrenū humile ⁊ fructiferum. Celum ipa quo ad animam totā celeſtem plenā charitate ⁊ ſyderibus virtutum. De his celo ⁊ terra dicit dominꝰ Eſa. vlti. Celū mihi ſedes eſt ⁊

terra ſcabellū pedū meorum. In aīa enī eius ꝓpter ma
ximam puritatē requieuit deus. Et in corꝑe eius terreo
fuit ſcabellū vbi ſteterunt pedes eius.i. humanitas aſ‑
ſumpta in ventre eius. Ibi ⁊ ſol maximus. Sol iuſticie
chriſtus deus noſter. Et quē celi capere nō poterāt ſuo gre
mio ꝯtinuit. Et quē totus nō capit orbis in ſua ſe clau
ſit viſcera factus homo. Fecit ergo mihi magna qui ⁊c̄.
Sextū magnū eſt ỽitas. vñ tres cubicularij qui mo‑
uerant queſtionē q̄d eſſet in oībꝫ fortius. Cum vnꝰ di‑
xiſſet vinū. alter rex. tertius ſcꝫ zorobabel dixit mulierez
oībꝫ p̄dictis fortiorē. Sed erat ⁊ quartū adhuc fortiꝰ.
Magna eſt ỽitas ⁊ fortior oībꝫ. Et hoc declarās ꝑ rō
nem aſſenſerūt oēs rex cū principibus ſuis dicentes.
Magna eſt ỽitas ⁊ ꝑualet. iij. Eſdre. viij. Mulier ma
gna ⁊ fortis eſt btā maria. ob cuiꝰ amorē ⁊ deuotionem
multi ſe exponūt laboribꝫ mortis. Multi qui rapiunt
ei. i. eccleſijs eiꝰ. ⁊ imagini offerunt. Ipſa ꝓcurat veſtes
virtutū hoībꝫ. ipā gignit reges ſpūales ⁊ vineas colētes
ſcꝫ p̄latos merito ſui ⁊ exemplo. Tamē fortior eſt ipā et
maior ỽitas xp̄s qui ait. Ego ſum ỽitas. Sed veritas
(ait ps̄) de terra orta eſt. i. de ỽgine. ⁊ iuſticia exinde. i. iu
ſtificatio de celo ꝓſpexit. Septimum eſt magnū obie
ctum ſcꝫ aīa iuſtificata ⁊ timorata. Ro. viij. Quos iuſti
ficauit hos magnificauit. dicēte ſancta Judith. Qui ti‑
ment te. magni erūt apud te. Hec autē virgo beatiſſima
humillima. cū qua timor filialis ꝯtraxerat fedus. ita vt
cum angelo ſibi loquēte turbaret̄ in eius ſermone. i. me‑
tuerat anteq̄ȝ angelꝰ ei dixiſſet. Ne timeas maria ⁊c̄. fue
rat a tota trinitate p̄ſcita ſimplici ſciētia ⁊ predeſtinata
electionis noticia. ꝯformis futura incarnati magni ỽbi.
plus q̄ȝ oīs alia creatura cū ſit filiꝰ eius imago p̄ris ī
celis. ⁊ matris in terris. religionis ꝓprietatē in vtroq̄ȝ ꝯſeruans.
Hec fuit a patre vocata ꝑ angelū in ſpōſam vt
rebecca ꝑ eleazar ꝓcuratorē. Abrahe in ꝯiugiū yſaac. A
ſpūſancto ſanctificata ab oī titillatōne poſſibili q̄ȝtū‑
cuq̄ȝ minima. A filio ſuo magnificata ſic vt altior dice
retur oī ente finito. Hec eſt ab angelo venerata. deſide
rata a patriarchis. a ꝓphetis p̄nunciata. queſita a regibꝫ
a ſacerdotibꝫ figurata. exaltata ab aplīs. martyribꝫ ad‑
mirāda. lux ꝯfeſſoribꝫ. a ỽginibꝫ imitanda. ⁊ inuocāda
a cūctis natōibꝫ que ſub celo ſunt. Proculdubio cecini‑
ſet. fecit me magnā niſi aſtitiſſet humilitas ꝓfundiſſima
⁊ diuinas laudes narrat nō ſuas dicēs. Fecit mihi dñs
magna. Octauū magnū ſcꝫ ſubiectū vocat ſcriptura
diuina. circa q̄d p̄ncipalius verſat̄ intentio ſua ad hoc
volentes diſcipulos vocat ⁊ ait. Audite me. q̄ȝ de rebus
magnis locutura ſuȝ. Prouerb. Tres ſunt res ꝑſonales
magne. de quibꝫ ꝓponat oēm ſermonē. Pater ⁊ filius et
ſpūſſctūs. ⁊ hi tres vnū ſūt. Sed ꝑticularit̄ tres res ma
gne dicunt̄ caro. ſpūs ⁊ verbū. que ſunt vnꝰ homo. Er‑
ga quē ſicut ⁊ finē ſpecialius eloquia diuina ỽſant̄. Eſt
enī xp̄s deus ⁊ hō. finis oī credēti ⁊ ſcribēti ad ſalutē.
Cui oēs turbe p̄cedētes ⁊ ſequētes noui teſtamēti ⁊ vete
ris clamāt. Oſanna. Necnō viginti quattuor ſeniores q̄
ſunt oīm librorū veteris teſtī ſcriptores certi capitū coro
nas eorū ad hmōi agni pedes apponūt. ſicut ille de ſe cū‑
cta ſcripta fuiſſe teſtat̄ cum ait. Cōſummatū eſt. ⁊ gloſa
quā fecit poſt ſuā reſurrectiōem cū apuit illis ſenſum vt
intelligerēt ſcp̄turas dicēs. Qm̄ oportet impleri oīa q̄
ſcripta ſunt de me in lege. ⁊ ꝑ ꝓphetas. ⁊ ps̄. Lu. vl. Ue
rum quāto facta ſunt potiora verbis vel ſcriptis. tanto
ſunt maiora oſtēſa in maria q̄ȝ in ſcriptura ꝑ deū. Nam
ſcripture dedit vt xp̄m loquat̄. Marie ꝯtulit vt ꝑ eam
xp̄s ſpandat̄. Ibi euȝ multiplex tegit figura hic veſtit euȝ
marie caro pura. Ibi ꝓnūciat̄. hic oſtendit̄. ibi latet in
mortua charta. hic patet in carne mōſtrata. ibi dicta ſūt
magna. hic facta ſunt magna. quia fecit mihi inq̄t dñs
magna qui potēs eſt. Nonū eſt magnꝰ cōceptus ⁊ no
ſter ꝓfectus pietatis increate. q̄ dicit̄ miſcōia ſua. quia
ſcḿ magnitudine ſuā ſic mīa eius cū ipō eſt. Magna eī
eſt mīa dei ſolius dicit Eccl̄iaſticus. Hec ita lata eſt q̄
miſcōia dñi plena eſt terra. ita longa q̄ vniuerſe diu vie
miſcōia ⁊ ỽitas. Ita ꝓfunda q̄ ſi ad infernū adeſt ꝓphe‑
ta abacbuc. iij. Cū iratꝰ fueris miſcōie recordaberis. Ita
ſublimis. q̄ in celo dñe miſcōia tua. ⁊ mīa eius ſuꝑ om‑
nia oꝑa eius. Ita domeſtica q̄ cōplet viſcera eius. Lu. i.
Per viſcera miſcōie dei noſtri ⁊c̄. Ita multiplicabilis q̄
mīa eius a ꝓgenie in ꝓgenies. Lu. i. Ita durabilis q̄ mi
ſericordias dñi in eternū cantabo. Hanc nedū magnam
ſed ⁊ maximā fecit in ỽgine pia. vt merito nominet̄ ma‑
ter miſericordie. ⁊ regina eius. Uñ in antiphona. Sal‑
ue regina miſcōie. Hanc q̄ petit fine ipā duce. ſine pēnis
ſeu alis temptat volare. Si mirant̄ iudei mōtani laudā
tes deum. q̄ȝ deus magnificauit mīam ſuā cū eliſabeth
partum ſterili tribuēdo. q̄ȝto debēt laudibꝫ dignis deū
efferre chriſtiani. qui ỽgini tante talē miniſtrauit conce‑
ptum ⁊ partū nouū p̄ſentibꝫ p̄teritis ⁊ futuris recorda‑
tus miſcōie ſue. ſicq̄ȝ fecit ſibi magna. Magnā auē
ſcꝫ aquilā xp̄o ſub figura regis cuiuſdā licet mali Ezech
iel ꝓpheta Johannē euangeliſtā demonſtrat. cui fuit tā
alte volandi data poteſtas. vt de medio cedri medulla
eius cū frondibꝫ ſuis que ſignificat mediā in trinitate ꝑ
ſonam cū frondibꝫ verborū ſuorū. que ſunt ad ſanitatez
gentiū. ⁊ portauit in vrbem negociatorū id eſt credenti‑
um dicēs. In p̄ncipio erat verbū ⁊ verbū erat apud de
um ⁊c̄. Uſq̄ȝ. Uerbū caro factū eſt ⁊c̄. Et primo volauit
maxima auis virgo. ⁊ nō ꝯtinuit alas quouſq̄ȝ ꝑueniret
apud deum. Inueniſti enī gratiā (ait angelus) apud de
um. Ipſa virgo parauit viā iohanni portas aperuit. re
ſerauit archana. Quid ſi dixero virginē fuiſſe iohannis
doctricem. vt ꝑ hanc diuinitatis noticiā fecūdata inferi‑
or ꝑfecta diſcipulus xp̄i ⁊ filius recōmendatus marie p̄
uenerit ad illud ſcire ſupremū. Mater fuit facta iohan
nis teſtimonio filij ſui. Matris eſt docere filiū. Filij eſt
auſcultare matrē. Et quia noluit q̄ mater ſua publice p̄
dicaret. omniū mulierū norma futura. quibꝫ p̄dicare nō
licet. dedit marie vt iohānes filius eiꝰ edoctus ab ea per
orbem poſtea verbū diſſeminaret diuinū. Et quia deꝰ ē
qui oꝑat̄ intus in docendo ſiue ſit angelica ſiue lingua
humana. Ideo ꝑ hoc nō intelligit̄ q̄n ipē iohannes vt
aquila grādis tulerit medullā cedri. potans de ſacro do
mini pectoris fonte. Fecit ergo dñs aquilā grandē ma‑
gnarū alarū iohannē. ſed mariā maiorē que eū edocuit.
Fecit ergo dñs magna. Undecimū magnū ponit ag
geus ꝓpheta ſcꝫ domū dei dicēs. Erit gloria domꝰ iſtius
nouiſſime plus q̄ȝ p̄me. dicit dñs exercituū. Qd̄ dictuȝ
de materiali domo dei. i. templo intelligi nō pōt. cum lō
ge inferior glīa ⁊ magnificētia illius tēpli materialis in
hieruſalem poſt aggeū vſq̄ȝ ad vltimā deſolationē ⁊ de‑
ſtructionē eius ꝑ romanos q̄ȝ fuerit ante tempꝰ ſalomo
nis ⁊ aliorū regum. Hinc eſt q̄ exorans vnus de reedifi‑
catoribꝫ p̄mis narrat fleuiſſe ſeniores qui viderāt glori‑
am magnā domꝰ prioris. vidētes vere infelicitatē ſequē‑
tis dicte domus. Hec ergo gloria magna domꝰ per ꝓphe
tam demōſtrata. de alia domo clariꝰ exponat̄ ſcꝫ ỽgine
glorioſa. de qua canit eccl̄ia. Domus pudici pectoris re‑
pente templū fit dei. Hec ergo domus dñi ex patrū lapi
dibus ꝯſtructa. polita ⁊ pictorata ỽtutibꝫ. coopta per to
tum auro charitatis tanto glīoſior eſt domo ſeu templo
ſalomonis q̄ȝto filiꝰ inhabitator eius eſt plꝰ q̄ȝ ſalomō.
Tanto glorioſior eſt q̄ȝto eius caro pura eſt dignior pe‑
tra dura. tāto glīoſior q̄ȝto aīa eius excellentior q̄ȝ fuerit
ſanctorū ſancta. tanto glorioſior q̄ȝto diuina natura pre‑
ſens eſt potior ꝓpiciatorio. Tanto glorioſior q̄ȝto angeli

cōphenſores ſunt meliores ꝙ̄ illius miniſtri viatores.
Tanto glioſior. quāto victima figurata ſcilꝫ Jeſus gra-
tior eſt figura ſcꝫ vituli ꝯcremati. que magna virgo re-
cepit in vtero. Dicatur ergo illud Baruch. iij. O iſrael ꝙ̄
magna eſt dom⁹ dei. ⁊ ingens loc⁹ paſſiōis eius. magn⁹
⁊ immēſus meritis. grā ⁊ gloria. Dicat ergo virgo beata
Fecit mihi magna q̄ potēs ⁊c. Duodecimū ſepe ſmo
diuin⁹ noī magnū adiūgit. vt dicat etiā pſ. In iſrl' ma-
gnum nomē ei⁹ ꝓmo. deinde ꝑdicata catholica fide ad-
dat ꝑ Malach. i. ca. Magnū nomē meū in gentibus.

De tripli- ci mō dicē- di magnū: Triplici aūt mō dicit magnū. Magnū. i. ꝑcioſū. ma-
gnū quaſi ꝟtuoſum. ⁊ magnū. i. famoſum. Magnū ꝑ-
cioſum. qꝛ incōmunicatum mira includēs. ſicut nomen
adonay nō indicatū patrib⁹. vel nomen tethagrāmatō
immēſa ſacramēta ⁊ diuinas ꝑfectiones includēs. Hoc
mō dicit magnū nomē marie. Et dimiſſis quatuor īter-
pretationib⁹. iā vulgarib⁹ notis hoc nomē ſcribit hebrai-
ce quinqꝫ litteris ſicut latine. ⁊ q̄d ſignificēt habes. s. in
ſermone de nomīe marie. Sed ꝑ aliū modū nūc oſtende-
mus ꝙ̄ ſit magnū. i. ꝑcioſum nomē iſtud maria ex īter-
pretatōne. videlꝫ q̄nqꝫ lr̄aꝝ quib⁹ cōponit iſtud nomen
maria ſm hebraicū alphabetū. Prima ergo lr̄a hui⁹ no-

De īterp- tatiōe no- mīs M. ſm q̄nqꝫ lrās.: minis maria. eſt m. que apud hebreos dicit mem. Sed
iſta lr̄a m apud hebreos peritos duplicat. dicit ei mem
⁊ men. Et men nunqꝫ ponit in ꝓncipio alicui⁹ dictōnis
nec in medio. niſi in iſto nomīe maria. qꝛ de vna tm̄ veri-
ficat apud eos. quib⁹ oīa in figurā ꝯtingebāt q̄m̄ illam
figurabat q̄ nec ſimilē viſa eſt. nec habere ſequētem. Eſt
aūt differētia apud hebreos inter mem ⁊ men. qꝛ primū
eſt aptum ſupius ⁊ clauſum inferi⁹. Scd̄m econtra eſt
clauſum ſupius ⁊ aptum inferius. Uide ꝙ̄ ſubtiliſſime
ſpūſſanct⁹ dixit virginē mariā incognitā futuram viro.
prole tn̄ fecundandā de celo. ⁊ ſic aptam deo. clauſaꝫ vi-
ro. qd̄ nulli alteri foret aſcribendū. cū nullū aliud nomē
cum men lr̄a tali ſumat initiū. Si vero alioꝝ noīa ter-
minant ꝑ men. nimirū quia oēs beati futuri ſint ꝟgines
corpe. quia ſcꝫ ibi neqꝫ nubent neqꝫ nubent. Interꝑtat
aūt men ſm Ambro. ſup Beati immaculati. viſcera vel
ex ipſis. in quo tam dignitas ꝙ̄ charitas marie oſtēdit.
dignitas quippe q̄m̄ in viſcerib⁹ ei⁹ fuit aliq̄n realis ha-
bitatio xp̄i vt dicat templū dei. ſacrariū ſpūſſancti. Cha-
ritas vero actiue ⁊ paſſiue oſtendit in ea. Actiue quidē.
qꝛ pietas viſcera gerit ad ſingulos intercedēs pro omni-
bus. Charitas paſſiue ſcꝫ ꝙ fuerit ab omib⁹ deſiderata
⁊ amata oſtēdit alia interꝑtatio ſupradicta ſcꝫ ex ipſis.
quia videlicet ex parētib⁹ ipis eſt expectata cōmendata
⁊ ꝓgenita viſceroſe. A. que eſt ſecūda lr̄a in nomīe ma-
ria apud hebreos dicit aleph. ⁊ interpretat aleph doctri-
na. in quo ei⁹ vtilitas ꝑdicat. Eſt enī oīm viuentiuꝫ ſub
deo rōnabiliter doctrina ſalutaris. ⁊ ſpeculū directiuuꝫ
toti⁹ humane vite. Tertia lr̄a eſt R. quā hebre⁹ dicit
res. ⁊ interpretat caput. in quo denotat ipſius capacita-
tis immēſitas glorioſa. Caput enī oīm deus. Caput no-
ſtrum eſt xp̄us proles eius. Caput enī eſt qd̄ammō no-
ſtre ſalutis. que caput nutriēs ſalutare. caput antiq̄ ſer-
pentis ꝯtriuit. Capit omēs ſpūs intelligentie q̄ mater ē
ſapiētie. Capit oēs gradus glie. que regina eſt vie. ſimt'
⁊ patrie. Capit omēs modos indulgētie. que caput ē mi-
ſericordie. Quartū elementū ſeu lra eſt J. que eſt mi-
nima figura apud eos. ⁊ dicit ioth. ⁊ interꝑtat cōfeſſio
ſeu ſciētia. Ubi colorat ꝟginis humilitas ꝓfunda ⁊ vir-
tuoſa que nihil ſibi attribuit. ſed omīa cōfitet a domīo
accepiſſe. De quinta lr̄a ſcꝫ A. iam dctm̄ eſt. Ex his
etiā quinqꝫ lr̄is hebraicis ſimul ⁊ latinis eliciendo nūe-
ros ſignificatos ꝑ eas. ſm latinos ⁊ hebreos. Uerbigra-
tia. Prima lr̄a ſcꝫ M. ſignificat apud nos mille. apud
hebreos quadraginta. ſimul ꝯiungendo numeros iſtos
ſurgūt in numeꝝ duoꝝ miliū ⁊ centū. Et a ꝓmiſſione fa-
cta ꝓmo abrahē. ꝙ in ſemine eius benedicerent oēs gen-
tes terre qd̄ eſt xp̄s. vt ait aplus ad Galathas. quia ma-
ria mater chriſti ex abrahā ſeminaliter deſcēdit vſqꝫ ad
natiuitatē eius fluxerūt anni duo milia centū ⁊ non vl-
tra. vt notat ꝑfatus iohes dñici. qui etiam declarat quō
iſte numerus colligit ex dictis lr̄is Maria ꝑ ſingulas
deſcendēdo. cuius eſt totus iſte ſermo de duodecim ma-
gnis reb⁹ ſup Magnificat. ver. Qui fecit mihi magna.
Exceptis his q̄ habent in quīto magno. Qꝫ etiā no-
men marie ſit ꝟtuoſum ꝯtra pericula ⁊ mala. ⁊ famoſuꝫ
per omnia patet ex dictis ſupra.

De q̄druplici bn̄dictiōe btē ꝟginis. Ca. xxiij.

Benedicta tu in mulie-

ribus. Et ꝓmo occurrit dubiū. qꝛ aut ꝑlr̄d ad-
dit ad id qd̄ ꝑus dctm̄ eſt. gratia plena. Aut
nihil addit. Si addit ergo id qd̄ addit aliquid eſt. ergo
illa gratia que addit plena nō fuit. ⁊ ſic angelus nō vi-
det verū dixiſſe cū ait. gratia plena. Si nil addit q̄n ibi
ꝯtineat. ergo ſuꝑflue dicit. Item natura eadē eſt in ea ⁊
mulierib⁹. Ergo ſi alias excedit hoc eſt in gratia. Sed h
ꝯtinet cū ait. gratia plena. Ad qd̄ dici poſſet ꝙ non fru-
ſtra hoc dicit. Nam cū dicit gratia plena. ꝑcipue intelligi-
tur de gratijs datis a deo. In eo qd̄ dicit Benedicta tu
in mulierib⁹. notant quedā que ꝑtinent etiā ad gratiam
humanā. ſcꝫ laudari ⁊ benedici ab hoībus cōprehendit
etiā iſta benedictio oīm alioꝝ benedictōnem ſine dubio
ſm Alb. Quid enī magni aut miri ſi habuit benedicti-
onē oīm gentiū. que benedictōnes oīm angeloꝝ habuit
⁊ gratias. Et dicit damaſcenus. A nullo illuſtriū vincit.

De q̄druplici rōne bn̄dictiōis: id eſt ſanctoꝝ ⁊ ſanctaꝝ excellentiū. ſed omēs ipa ſupat
⁊ excellit. Pro cui⁹ declaratiōe ſm Alb. ſciendū ē. ꝙ qua-
druplex eſt rō benedictiōis. Prima benedictio eſt male-
dicti euacuatio. Scd̄a eſt fecūditatis ampliatio. Tertia
eſt ſingularis gratie collatio. Quarta eſt cōgratulantiū
gratie collaudatio. De ꝓma pſ. Benedixiſti dñe ter-
ram tuā. i. humanā naturā excludēdo ⁊ euacuando ma-
ledictū culpe illatū a deo. cum ait Geñ. iij. Maledicta
terra in ope tuo. De ſcd̄o habet Geñ. ij. Benedixit eis
dicēs. Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terrā. De ter-
tia ſcꝫ benedictiōe gratie ſingularis. dr̄ Geñ. Benedixit
dñs abrahe. ⁊ Pſ. Benedixit omib⁹ qui timēt dominū.
De quarta dicitur Math. xxi. ꝙ pueri hebreorū cla-
mabant ⁊ laudabant cum magno gaudio chriſto Jeſu.
Benedict⁹ qui venit in nomīe dñi. ſm omnē modū bene-
dictionis fuit benedicta virgo maria in mulierib⁹. id eſt
ſuper omnes mulieres. vt ly tu notet excellētiā ſuꝑ alias.

De prima benedictio. §. I.

ne qua ſcilicꝫ euacuat maledictū. Sciendū ꝙ hec eſt tri-
plex ſm ꝙ triplex maledictum excluditur. Uñ Hieroñ.
Totum maledictū quod intulerat eua. abſtulit benedi-
ctio marie.

Eſt enim maledictum nature.
Eſt maledictum culpe.
Eſt maledictum pene.

Nam vt ait Ambro. pudor eſt femīnis nuptiarum pre-
mia nō habere. i. filios. Ideo maledictū nature eſt obpro-
brium ſterilitatis. quib⁹ hec ſola eſt cauſa nubendi. xxxij
q. ij. ca. i. Propter quod phenenna exprobrabat anne eo
ꝙ ſterilis eſſet. ⁊ maledicta dicebat ſterilis que fructum
nō faciebat ſm legem. Hanc maledictionē abſtulit bea-
ta maria. que virginitatē ſterilē in mundo nobilitauit ⁊
exaltauit ac dedicauit in ſe virginitatē vt rem excellentē
⁊ a deo benedictā. que ſi nō replent terram vt nuptie. re-
plent paradiſuꝫ tn̄. Maledictū culpe ē triplex. ſ. libido

ĩmpꝛegnantis. Unde beatus Hierony. ſuper Mat. di
cit ꝛ habetꝰ.xxxij.q.ij. Cõnubia legitima carent qđẽ pec
cato.nõ tamẽ tempoꝛe illo q̄ ꝯiugales actus geruntꝰ.pꝛe
ſentia ſpũſſancti datꝰ.ꝛ ſi ꝓpheta eſſe videatꝰ qui officio
generatõis obſequitꝰ. Hec ille.ꝛ hꝫ eſt ꝓpter libidinẽ.i.de
lectationẽ inoꝛdinatã illa qua ratio abſoꝛbetꝰ ſcḋm phm.
Feditas concipientis Job.xiiij. Quis poteſt facere mũ
dum de immũdo ꝯceptũ ſemine. Pctm naſcentis pſal.
In peccatis concepit me mater mea.b.Augꝰ.in li.đ fi
de ad petrũ.de conſe.di.iiij. Firmiſſime crede ꝛ nullate
nus dubites oẽm hominẽ q̄ concubitu viri ꝛ mulieris
concipitꝰ.cũ pctõ oꝛiginali naſci.impietati obnoxiũ moꝛ
tiqꝫ ſubiectum. Ab hac triplici maledictõne fuit ex
cluſus conceptus marie.et ratio eſt.qꝛ non fuit ſimilis
alijs. Non eñ ex humano ſemine ſed myſtico ſpiramĩe
verbũ dei factũ eſt caro de virgine maria. Unđ impꝛe
gnans fuit ſpũſſanctus.qꝛ ipe opatus eſt illã vnionem
Concipiens fuit virgo. Eſa. Ecce virgo concipiet.ſ.per
manens virgo. Ꝯceptus eſt deus. Mat.j. Uocabi
tur nomẽ eius emanuel.qđ eſt interpꝛetatum nobiſcum
deus. Deus aũt peccare nõ põt.nec in eũ cadit peccatũ
Maledictũ pene eſt triplex.ſ.damni virginitatẽ perdẽ
do que.ſ.recuperari nõ poteſt.cui pꝛemiũ ſpeciale con
ceditꝰ.nec aliter mulier concipere põt vel parere. Secũ
dum maledictũ pene eſt laboꝛis in poꝛtando fetũ.ſub
ijcitꝰ eñ multis paſſiõibꝫ mulier in poꝛtando in vtero ꝓ
lem. Uñ ꝛ Thobias dixit filio ſuo.c.iiij. Memoꝛ eẽ de
bes quanta pericula ſuſtinuit ꝓpter te.ſ.mater in vtero
te poꝛtans. Tertiũ eſt doloꝛ in partu. Geñ.iij. In doloꝛe
re paries filios. Sed ab iſta triplici maledictõe euacua
ta eſt et liberata.b.maria. Nã vt eccl'ia canit. Neſciens
mater virgo virũ peperit ſine doloꝛe ſaluatoꝛẽ ſeculoꝝ
Et ſic nec virginitatẽ amiſit.ſed ſummũ gaudiũ in par
tu habuit.ſcḋm illud Eſa. Germinãs germinabit.i.pari
et letabunda ꝛ laudãs. Nec illũ laboꝛem ſenſit in poꝛtã
do.ſicut nec in beatitudine doloꝛ reperitꝰ. Et beatus vẽ
ter qui te poꝛtauit.exclamauit quedã mulier de turba
ad xp̄m Luce.xj. Apte igitꝰ đr. Bñdicta tu in mulieri
bus.quia per tuam benedictionẽ excluſa eſt a te oĩs
maledictio mulierum.

Secunda benedictio.§.II.

De bñdi ctõe ſupexaltare fecũditatꝭ marie.

eſt fecunditatis ãpliatio ſeu ſupexaltatio. et hec poteſt
eſſe triplex. Pꝛimo ex pte agentis. Scḋo ex parte gene
rati. Tertio ex parte gignẽtis. Quelibet iſtaꝝ eſt triplex
Et q̄ʒtum ad pꝛimũ. Agens in iſta ꝯceptõne fuit de
us pater ibi exercens ſuã potentiã.deus filius oſtendẽs
ſuã ſapiãm.ſpũſſanctus exhibens ſummã beniuolenti
am.pꝛout ſupꝛa declaratũ eſt in p̄cedenti ſermone. Ex
altata vtiqꝫ eſſet ſup omnẽ generatõem ꝛ ampliata illa
generatio.in qua ſolũ pater eſſet agens. Sed plꝰ exal
tata ꝛ magnificata vbi ꝛ filius ꝛ ſpũſſanctꝰ etiã opera
tus eſt. Ex parte aũt generati triplr eſt ampliata gene
ratio iſta. Nã ꝯceptus eſt vir ꝑfectus in naturalibꝰ nõ
eñ vt alij cõcepti in vtero matris diſtulit ꝑ tpa ad ha
bẽdũ vſum rõnis. Alij pueri ꝑ plures annos manent
anteq̄ʒ intelligant vl' loqui pñt. Uñ ꝛ infantes dicuntꝰ.
Sꝫ ſubito xp̄s conceptus habuit completũ vſum rõis
ꝛ memoꝛiã tenaciſſimã.intelligentiã acutiſſimã.ꝛ volũ
tatem pꝛomptiſſimã ad omne bonũ ꝛ loqui ꝑfectiſſime
potuiſſet ſi voluiſſet. Scḋo eſt ampliata ꝛ magnificata
iſta generatio.qꝛ ꝯceptus eſt vir ſanctus gratia ꝛ v̄tu
tibus perfectus. Aĩa noſtra naſcitꝰ vt tabula raſa ĩ qua
nihil eſt pictum.nullus eñ in ea habitꝰ virtutis đi ſciẽ
ſed in tpe cũ multo laboꝛe acquirũtꝰ virtutes et ſciẽtie
vel infunditꝰ a deo. Nõ ſic xp̄s conceptus nõ ſic. ſed qñ
verbũ caro factũ eſt.i.homo de virgine maria in inſtã
ti anima illa repleta fuit omni gratia virtute ꝛ ſcientia
immo ꝛ gloꝛia. Unde viatoꝛ et ꝯpꝛehenſoꝛ. Uiatoꝛ q̄ʒ
tum ad paſſibilitatẽ ꝛ actũ moꝛiendi.nõ pꝛo ſe ſed pꝛo
nobis. Cõphenſoꝛ limpidius contẽplans gloꝛiã dei.
q̄ʒ quicũqꝫ in patria ſine cõparatione. Tertio adhuc ma
gis exaltata ſup omnes generatio iſta. Conceptus ẽ
ſummus deus Eſaias. Uere tu es deus abſconditꝰ. ſcꝫ
in carne noſtra. Sic igitur exaltatꝰ ſuper omnes gene
rationes mulierũ generatio marie.ꝛ ideo bñdicta tu ꝛc.
Ex parte gignẽtis ſalꝫ virginis ẽ ſupexaltata fecũditas
eius ſuper alias mulieres.quia virgo cõcepit.virgo pe
perit.virgo lactauit deũ pariter et hominẽ. In cuiꝰ fi
gurã eſt ſignũ datum gedeoni de victoꝛia habenda cõ
tra inimicos populi dei videlicꝫ vt vellus poneretꝰ in a
rea per noctem.ꝛ đ mane reperiretꝰ vellus plenũ roꝛe.a
rea aũt arida et ſicca per totũ. Uellꝰ eſt pellis aĩal' moꝛ
tui.et ſignificat noſtrã moꝛtalẽ humanitatẽ. Iſtud ĩ noc
te vite pꝛeſentis poſitũ in area vteri virginal'. reperitꝰ
plenũ roꝛe celeſti.ſ.deitatis vniti cũ ea.quẽ roꝛẽ optabat
eſaias dicens. Roꝛate celi deſup ꝛc. Area tamẽ.i. coꝛpꝰ
virginis remãſit arida.qꝛ nõ humectata alicuiꝰ ſemĩe
ſed virgo in ptu.virgo in conceptu.virgo in lactatione.
Unde canit eccl'ia. Sola virgo lactabat.ſcilꝫ dominũ ie
ſum vbere de celo pleno.nõ alio modo. Illud aũt vellꝰ
plenũ roꝛe expꝛeſſum in toꝛculari crucis.ĩpleuit cõcha
eccleſie roꝛe celeſtis gratie.per quã habitat ĩ nobis. Et
hoc miſteriũ eſt ſignũ confoꝛtans nos ad habendã vi
ctoꝛiã de inimicis infernalibꝫ qui infeſtãt populũ dei.ꝗ
benedicta tu ꝛc.

Tertia benedictio .§.III.

eſt ſingularis gratie nõ ſolum gratum facientis ꝛ gratis
date.ſed excellentie cuiuſdam ſup alios. Et hoc triplici
ter. Pꝛimo ꝙ eſt caput et pꝛincipium femĩarũ. Secun
do ꝙ eſt mater oĩm. Tertio ꝙ eſt domĩa vniuerſoꝛum.
Quantũ ad pꝛimũ dicitur beata maria caput et prin
cipiũ feminarũ. q̄a quicquid boni fuit in feminis.ipſa
habuit.et in ſummo gradu.et aliqđ bonũ hũit ꝙ nll'a
alia habuit. Triplex autẽ bonũ reperitꝰ in femĩs. Bonũ
virginitatis.bonũ cõiugalitatis.ꝛ bonũ viduitatꝭ. Be
da. Bona eſt caſtitas cõiugalis.melioꝛ cõtinentia vidu
alis.optima integritas virginalis. Et in virginitate eſt
triplex bonũ. Carnꝭ ĩcoꝛruptio.nll'i viri ſbiectio.ãgelica
cõuſatio. De pꝛimo dicitꝰ Sap.vi. Carnis incoꝛruptio
facit ꝓximũ deo.et ratio eſt.qꝛ ſcḋm Gre.in omelia. Tãto
vnuſquiſqꝫ a ſuperno amoꝛe diſiungitꝰ.quãto ĩ infimis
delectatur. Unde et per contrariũ tãto vnuſquiſqꝫ đo
magis appꝛoximatur et cõiungitꝰ.quanto magis a de
lectationibꝫ terrenis abſtrahitꝰ.ꝛ quia per virginitatẽ
abſtrahitꝰ homo a maximis delectationibꝫ.ideo magis
appꝛoximatꝰ et cõiungitꝰ deo. Uñ et ſibille et ſi gentiles
ꝓpter virginitatẽ credimꝰ eis collatũ ſpm̄ ꝓphetie. Sed
b.maria in hoc omnes virgines excellit.qꝛ nullũ ſtimu
lum carnis ſenſit.nec cogitatiõeꝫ turpẽ admiſit. ſed in
ſumma puritate etiã angelos ſupauit. Secundũ bo
num virginũ eſt.qꝛ nulli viro virgo ſubijcitꝰ. Eue eius
cõiugate cũ oĩbus alijs femĩs cõiugatis dictũ ẽ. Sub
viri ptãte eris.et ipſe dñabitꝰ tui. Geñ.iij. Et.b.Aug.
dicit.xxxiij.q.v.voluit ꝙ dñs ſtatuit cõiugatas eſſe.q̄ſi
famulas viroꝝ.ſ.in diſpoſitiõe domus et familie. Sꝫ
virgines libere ſunt ab huiuſmodi ſuitute.i. Coꝛi.vij.
Que virgo eſt cogitat que dei ſunt.qũo placeat deo.vt
ſit ſctã mente et coꝛpoꝛe. Unde et libera ẽ a ſeruitute vi
ri. Beata aũt maria nõ ſolum viro ſubdita non fuit. et
ſi ioſeph virũ haberet.ſed dña eiꝰ ꝛ ipſe ſeruus eiꝰ. ſcie
bat eñ et teſtis erat ſue virginitatis.vñ et maternitatꝭ
dñi q̄nimo ipſe rex regum et dñs dominãtiũ. Jeſus fi

De tripli ci bõo qđ fuit ĩ maria qđ repitꝰ ĩ feĩs.

De tripli ci bono ĩ virginibꝫ

lius eius.ipe erat ſubditus ei.vt ſcribit.Lu.ij.ꝛ Apoc.
xix.Tertiū bonū in virgibu ... āgelica ꝯuerſatio.De
eni ſimile appetit ſibi ſimile.Angeli ſunt ꝟgines.ꝛ ideo
delectant ꝯuerſari cū virginib.Vñ hiero.Angelis ſp
cognata eſt ꝟginitas.in carne eni pter carnē viuere āge
licū eſt nō humanū.Et angelus apparēs iohāni virgī
oſtendit ei illa mirabilia q̄ ſcribit in apocali.Et gabriel
danieli caſtiſſimo duplicē aduentū ſaluatoꝝ maīfeſta-
uit.Sed nulla vnq̄ȝ pura creatura ita familiariter con
uerſata eſt cū angelo ſicut.b.maria.Nō eni ſolū ea vice
quādo incarnationē nūciauit.ſed freqn̄tiſſime.Bn̄di-
cta ergo tu in mulieribus ꝟginibus.i.p̄ cunctis ꝛ ſup

De tripli ci bono ī ꝯiugatis

cunctas virgines ꝓpter p̄dicta.In cōiugatꝭ repitur tri-
plex bonū.ſ.fides ꝓles.et ſacramētū vt ait.b.Aug.Et ī
omnib his tribus excellit.b.maria oēſ ꝯiugatos.Et fi
des quidē intelligit vt alter alteri ſeruet fidelitatē.nō cō
miſcendi ſe cū altero vl̕ altera.Sed.b.maria nō ſolum
cum altero ſe nō commiſcuit ſed nec cū ſponſo ſuo ioſeph
de cōi cōſenſu votū virginitatis emiſerūt.et vterq̄ȝ in
ꝟginitate pmanſit.vt dicit.b.Aug.xxvij.q.ij.Tanto cō
iugium eſt ſancti⁹.quāto caſtius.nec ideo ioſeph voluit
dimittē eā vt mathe⁹ euāgeliſta dt.c.i.cū videret eā pre
gnantē qꝛ eam ſuſpectā haberet de adulterio.ſed vt di
cit Bern̄.reputabat ſe indignū cū tam ſancta manere.
qm̄ cum ſciret eam plenā omī honeſtate.et modeſtia et
ſanctitate.extimauit eā non de viro ſed a ſpiritu ſcō im
pregnatā.Bonū ꝓlis ſequit ex cōiugio et ꝓpter hoc eſt
inſtitutum matrimoniū.nō h̕ bonum defecit in.b.ma-
ria ſed ſup omēs cōiugatas eſt cū virgitatꝭ honore gau
dium matris hn̄s.Vnde nec p̄mā ſimilē viſa eſt nec ha
bere ſequētē.Proles aūt cōiugataꝝ eſt pura creatura ꝛ
peccatoꝛ.ſed ꝓles virginis eſt de⁹ et homo ſanctiſſim⁹.
Tantū ergo diſtat inter ꝓlem hui⁹ virginis et ꝓlē cōiu
gataꝝ.quantū inter deū ꝛ hoiem.Tertiū bonū in cōiu
gatis eſt ſacramētum.Vñ apl̕s hoc aūt dico magnū ſa
cramētū in xp̄o et eccleſia.Significat eni ꝯiūctōem xp̄i
cū eccl̕ia quo ad ꝯſenſū mutuum voluntatꝭ exp̄ſſum p
verba.ꝯiūctionē xp̄i cū eccl̕ia.id eſt bonis fidelib p dile
ctionē.Quo aūt ad cōiūctiōem corporū p copulā ſignifi
cat cōiūctionē dei cū noſtra humanitate in vna pſona.
et ſic indiſſolubilis eſt talis ꝯiunctio.Nunq̄ȝ eni ſepata
eſt deitas ab humanitate poſtq̄ȝ eam ſibi vniuit.Hinc
eſt ꝙ matrimoniū ꝯſumatū p copulā.nūq̄ȝ diſſolui pōt
vt correſpondeat ſignū ſignato.Hoc aūt ſacramētū iple
tum eſt in vtero virginali.in quo facta ē talis vnio et p

Triplex bonū ī vi duis rpit

maxime bonū iſtud ꝯiugatoꝝ reperit in virgīe.In vi
duis aūt rpit triplex bonū.ſcȝ libertas ꝯtēplatiōſ.Vñ
de anna ꝓpheciſſa vidua dicit Lu.ij.ꝙ templū freqn-
tabat deo ſeruiens in oratiōib die ac nocte.Scdȝ bo-
nū eſt carnis maceratio.Naȝ vt ait apl̕us ad Thi.iiij.
Vidua in delicijs viuēs mortua eſt.Vnde et ſancta iu-
dith vidua ieiunijs inſiſtebat cōtinuis.Tertiū eſt exer
citiū in opibus pietatꝭ et miſcdic.vt oſtendit apl̕s ī di-
cto.c.Et vidua illa ſareptena helyā d cibo necēio pauit
Hec omīa ſine ꝯpatione fuerunt in bea.maria.nā ieiu-
nia nō ſolum in lege mādata ſeruabat.ſȝ ꝛ ſm b.Amb.
alia addebat tota dedita erat orationi et ꝯtemplatōi
xp̄m medicū et pauperē de ſua pauptate nutriuit.Qd
aūt mater ſit oīm ꝛ domina ptȝ.quia mater ē eiuſ q̄ oīa
creauit.et qui nos redemit ſua paſſione.Bene ergo di-
cit.bn̄dicta tu in mulierib.q̄ ad gratiā ſpālē ſup oēs.

Quarta benedictio .§.IIII.

De q̄rta bn̄dictōe. ſcȝ ꝯg̃tu latōīſ lau dantiū

dicit cōgratulatio laudantiū.d q̄ in cātico triū pueroꝝ
qui orabant in camīo ignis Dan̄.iij.Bn̄dicite oīa opa
dn̄i domīo.laudate ꝛc̄ Hec triplex eſt in.b.ma.ſup oēs
mulieres.Collaudate q̄ppe ſunt alique ml̕ieres ex vir
tutibus ſuis.et benedicte ab hominib vt Iudith ꝛ a-
lique alie.ſed nulla taten⁹ vt maria.Collaudatur eni
ab angelis.ab homīb.ꝛ ab omībus corpalibus rebus
Ab angelis quidē vt hic.Benedicta tu in mulierib.et
merito.q̄a genuit angeloꝝ reſtauratorē.conciuium ſuo
rum redemptorē.Reſtaurauit eūȝ filius ſu⁹ reddendo
per equipollentiā deperditū.mltiplicādo numerū.ꝛ au-
gmentando ſuperadditū.ſcȝ quartā hierarchiaȝ.in qua
ipe cū matre ſua ſuper omnē hierarchiā.p quē laudant
angeli atq̄ȝ archangeli ꝛc̄.in p̄fatōne maieſtatē dei.et aſ-
ſumpta ip̄a beata maria.laudātes angeli benedicūt de
um.Laudant homines ꝛ benedicūt beatā mariā per eli
ȝabeth dicentes Luce.ij.Benedicta tu in mulierib.et
benedictus fruct⁹ ventris.qui fructus vētris ſui factus
eſt hominib⁹ ſuis ſapiētia.iuſticia.ſanctificatio.et redē-
ptio.i.Corin.Sapientia ſcȝ in docēdo.iuſticia in virtu
oſe et pfectiſſime cōuerſando oſtendēs quomō iuſti effi
ciamur per ei⁹ imitationē.Sanctificatio ſacramēta in-
ſtituendo que nos ſanctificāt.Redemptio p paſſionem
a diabolo cui⁹ captiui eramus in redimendo.Laudāt
quoq̄ȝ omīa corpore beatā mariā.q̄a ea īmutauit cauſa
liter innouādo.Ecce ego creo celos nouos ꝛ terrā nouā
ait fili⁹ eius in Apocalip̄.ac etiā nobilitando.ꝛ omīa q̄
dammō in xp̄i corpe vniendo.qꝛ corpus ip̄a ei dedit.qd
cum omībus corpibus aliquo modo cōuenit ꝛ excedit.
Et ideo q̄a iſtis de cauſis benedicta eſt in mulierib.ſup
omēs mulieres benedicta et puras creaturas.ſicut dici-
mus de dn̄o.Benedicite omīa opera dn̄i dn̄o.ita ꝛ dice
re poſſum⁹ beate marie.Bn̄dicite omīa opa dn̄e oīm.

De benedictione beate Marie virginis apud omnē generationem. Capitulum.xxiiij.

Benedicta tu in mulie

ribus.Altius ꝛ copioſius iſtā vltimā benedi-
ctionē laudatōnis ꝛ magnificatōis reaſſumēdo.Tu in-
quit exiſtēs in numero mulieꝝ q̄ ad ſexū nō viroꝝ ſim
pliciter es benedicta.omnē continēs in te benedictionē
ſanctoꝝ.Quāuis autē collatio tpalis felicitatis etiā di-
cat bn̄dictio quedā.Vnde ꝛ Iacob dixit Eſau filio ſuo
benedictionē poſtulanti potius tpalium q̄ȝ ſpiritualiū
In pinguedine terre erit benedictio tua Gen̄.xxvij.c.
Et ſathan ad dominū de Iob ait.Operib manuū ei⁹
benedixiſti.quod quaſi declarās ait.Poſſeſſio eius cre-
uit in terra.Tamē potior benedictio ſine compatōne ē
operatio vel collatio beatitudinis vere diſpoſitiue vl̕ cō
pletiue.que omīa bona cōprehendit.Vnd apoſtol⁹ ad
Ephe.i.Benedictus deus qui benedixit nos omni bn̄
dictione in celeſtib.ꝛ dn̄s de⁹ dicet in finali iudicio.Ve
nite benedicti patris mei pcipite regnū vobis paratum
Mat.xxv.Ideo benedicti.q̄a bona opa egiſtis.quibus
paratū eſt regnū beatū.Hanc bn̄dictionē beatitudinis
in p̄ſenti ꝛ futuro ſup oēs poſſedit beatiſſia maria.ꝛ h
ip̄a exprimit in cantico ſuo dicēs Beatā me dicent oēs
generationes.ꝛ Salomō Prouerb.vlt.Surrexerūt filie
ſcȝ per imitationē eius anime ſancte.ꝛ beatiſſimā predi
cauerūt.ꝛ ſic omnes generatōes benedicūt beatā mariā
collaudantes de bonis ei collatis.Eſt autem triplex ge
neratio nature intellectiue.

Prima generatio eternalis.
Secunda generatio angelica.
Tertia generatio humanalis.
Harum ꝓprium eſt benedicere.

De eternali dicit deus.§.I.

pater ad filium per ps̄.Ante luciferū genui te.De qua
Eſa.c.liij.Generationē eius quis enarrabit.ſcȝ eternaȝ.
quaſi diceret nullus.Ipe igit deus poſtq̄ȝ cūcta creauit

M.gña tio eťnalˀ bñdixit. quõ

per verbum ſuum.⁊ cum ſpiritu ſancto. benedixit bea-
tiſſime marie in figurã.⁊ beatã dixit quãdo benedixit
diei ſeptimo in qua requeuit ab omni ope qꝺ patrarat
Geñ.i. Eſt aũt iſta benedictio operũ ꝯſũmatio.a ſpec
catis vacatio eterne requiei pfiguratio q̃ oĩa plene re-
periunť in beata maria. Fuit eĩ in beata maria perfe-
cte operũ cõſumatio.quãdo oĩa creata in vno homĩe
vniunť cũ creatore.⁊ primũ fit vltimũ. ⁊ vltimũ fit pri
mũ. nõ eĩ eſt pfectio motus vel operis niſi in circulo.
Eſt ſecũdo ibi.id eſt in virgĩe vera a peccatꝫ ceſſatio. In
ei⁹ eĩ volũtate pctĩ nll'uꝫ fuit nec eſſe potuit. Tertõ re
quies etiã huius nõ fuit future requiei ſignũ tñ.ſꝫ etio
am cauſa. Si ergo ſeptima dies eſt benedicta ꝓpť ſab
batũ dei.id eſt ceſſationẽ ab operibꝫ.⁊ tamẽ excellenti-
or eſt ſabatiſmus recreatõnis.qua ſcꝫ requieſcens in vir-
gine mundũ recreauit ſabbato creatõnis. ergo ⁊ bene-
dictio maior. In omnibꝫ eĩ requiẽ queſiuit.⁊ in ipa ſo-
la inuenit.in qua inuenit oĩa quecũqꝫ queſiuit.vnde
⁊ in tabernaculo eius requeuit. Ecci.xxiiij. Poſtq̃ꝫ autẽ
ipe eternal'r genitus de virgine nat⁹.ꝯuerſatus ẽ ĩ mũ-
do ſemel pdicans mulieri exclamãti ⁊ dicenti. Beat⁹ vẽ
ter q̃ te portauit ⁊c. Subdit ipe.quinimmo.beati qui au
diũt ꝟbum dei.⁊ cuſtodiũt illud.quaſi diceret.nõ ſoluꝫ
illa q̃ me portauit beata eſt.ſed omnes q̃ audiũt verbuꝫ
dei ⁊ obſeruãt.⁊ implent opere illꝺ. Et quia ipa pfectius
audiuit ⁊ obſeruauit omnia mãdata dñi ⁊ conſilia. ideo
beatiſſima ⁊ benedicta p̄ cunctis. benedicta ergo tu in
mulieribꝫ. Prim⁹ ſermo xpi ad diſcipulos erudien-
dos fuit ꝟbum de beatitudinibꝫ. de q̃bus Math.v.c.
Que beatitudines octo ſunt pfecti actus virtutũ diſpo

Maria exercuit Oẽs act⁹ octo beatitudinũ ĩ ſũmo q̃-modo.

nentes ad ſupernã ⁊ eternã beatitudinẽ. Ad quos act⁹
exercendos xps exhortatus eſt in diũſis locis euangelij
ſi q̃s inquirere velit.que oĩa verba btã maria pfecti-
ſime impleuit.vt docet per ſingl'os Alber.vbi ſupra. Et
prima quidem eſt. Beati paupes ſpiritu.vbi glo.paupe-
res ſpũ ſunt.quia nõ neceſſitas.ſed fides ⁊ deuotio btõs
facit.vt contẽptis omnibꝫ dño viuant. Importat ergo
abdicationẽ rerũ. Hec autẽ abdicatio fuit in ſummo in
beata maria. Nã hec abdicatio fit duobꝫ modis .ſcilicꝫ
per rerũ ſubiectionẽ.vel p rerꝫ omnimodã abiectionem
Sed magna eſt pauptas p rerꝫ ſubiectionẽ.maior p re-
rum abiectionem. Maxima aũt q̃ eſt ex vtriſqꝫ ꝯpoſi-
ta.de qua dicit apl's.ij. Cor.vi. Nihil habẽtes ⁊ omnia
poſſidẽtes. Hoc aũt nõ potuit eſſe niſi in beata maria
oĩmode.⁊ pfecte ⁊ ꝓprie. Oĩes alij ſi res abiecerũt non
retinuerũt.⁊ ſi retinuerũt nõ abiecerũt.quia tantũ procu
ratores ⁊ fructuarij ⁊ nõ dñi fuerunt. Beata aũt ma-
ter dei virgo exiſtens et regina celi ius ⁊ dñium et vſu-
fructũ poſſeſſionis habebat in rebꝫ filij ſui. Vñ bñ po-
tuit relinquere et oĩa poſſidere.relinquere q̃ꝫtũ ad vſũ
⁊ fructum.poſſidere q̃ꝫtum ad ꝓprietatem ⁊ ius dñij.⁊
ſic beatiſſima virgo potuit habere pfectiſſimã pauper-
tatẽ. Item in rerꝫ abiectione eſt ordo ⁊ gradus. ⁊ ponit
Alber.nouẽ gradus paupertatis in hoibꝫ. Prim⁹ gra-
dus pauptatis eſt dare ſupflua pſone.prout pſona ſo-
nat indignitatẽ. Secund⁹ eſt dare ſupflua ñ ſolũ pſone
ſꝫ ⁊ ſupflua nature Luce.xi. Qꝺ ſupeſt date elemoſynã
glo.pter victum ⁊ veſtitũ. Tertius gradus eſt dare non
ſolũ ſupflua.ſed neceſſaria.glo.dicit etiã valde neceſſa-
ria cũ pximis diuidam⁹. Quart⁹ eſt omnia neceſſaria.
⁊ ſupflua ſiml' dare.ſed ſemetipm retinere.id eſt nõ pro-
pter deũ.qꝺ ⁊ philoſophi fecerũt.vt dicit Hiero.de So
crate.xij.q.ij. Gloria. Quint⁹ eſt oĩa dare ⁊ ſemetipm
addere.ſm illud Mat.xix. Si vis pfectus eſſe vende
omnia q̃ habes ⁊ da pauperibꝫ.⁊ ſequere me.ſcꝫ te dan
do. Sextus eſt omnia dare ⁊ ſemetipm relinquere.⁊ vl
tra hoc laborare manibꝫ vt tribuat neceſſitatem patien

ti.vt fecit Paulus q̃ laborabat manibꝫ ſuis.vt ipe dicit
ad Corinth.vt ſibi et ſocijs ſubueniret. Septim⁹ ẽ oĩa
dare etiã ſeipm.⁊ ſpũ et corpore laborare. vt paſcat pro
ximũ ſpũali cibo. Qui gradus eſt melior priori. q꞉ meli⁹
eſt reficere animã ſemp victurã.ait beatus Gregori.q̃ꝫ
corpus moriturũ. Octauũ autẽ ponit eſſe in beatiſſima
virgine pfectiorẽ ceteris q̃ eſt relinquere oĩa ⁊ ſeipm ⁊
de ſubſtantia corpis ſui accipere ⁊ ad refectionẽ anima
rũ pximis dare. Hoc eĩ fecit ſola beatiſſima maria.que
de puriſſimis carnibꝫ ⁊ ſanguinibꝫ ſuis viaticũ nobis
confecit. Panẽ ⁊ vinũ q̃ ꝺ celo deſcendit. q̃ eſt vere vita
quem qui religioſe mãducauerit.mortẽ nõ guſtabit ine
ternũ.hunc toti mundo mendico ipa dedit. Nonus gra
dus pfectiſſimus eſt filij ſui ieſu.qui eſt oĩa dare cor-
pus ⁊ aĩam ꝓpriã ⁊ diuinitatẽ habẽs vnitã pximis da-
re in cibum anime.ſub ſpecie tñ aliena.⁊ hoc fuit opus
ſumme miſericordie ⁊ ſummũ pauptatis dñi ieſu in via
Nec attendiť pfectio pauptatis penes ꝓpinquatiõeꝫ ad
ſummũ defectũ rerũ.ſed penes deuotionẽ.voluntatem
⁊ pſone dignitatem. Si eĩ eque parũ habent miles et
ruſticus.pauperior diceť miles q̃ꝫ ruſticus.imo qꝺ ru-
ſtico diuitie.militi paupertas.⁊ qꝺ militi diuitie prin-
cipi eſt paupertas. Ergo cum beatiſſima virgo precelle
rit oĩes dignitate.q꞉ regina celi.mater dñi ⁊ omnium
in equali pauptate oẽs excelleret. Ergo benedicta tu es
et beata in pauptate ſpirit⁹. Quantũ ad ſecundam
beatitudinẽ diſpoſitiuã.dicit glo.ſup illud. Beati mi-
tes Mat.v. Mites ſunt q̃ malis moribꝫ dominanť.et
alia glo. Mitis ſeu mãſuet⁹ eſt.q̃ nec irritat.nec irritať
nec nocet nec nocere cogitat. Ad hãc hortať ieſ⁹ xps exẽ
plo ſui dicẽs Mat.xi. Diſcite a me.quia mitis ſum ⁊ hu-
milis corde.hec in excellentia habuit beata maria ſuper
oĩes. Nã pfectum dominiũ habuit.quoniã malis mo
ribꝫ dominabať ſine pugna interiori. Omniũ aũt alio-
rũ dñium huius fuit cum pugna. Simil'r nullũ homi
nẽ irritauit.nulli nocere cogitauit.ſed omnibꝫ prodeſſe
ſtuduit. Diſcurre p totã ſeriem euangelij.⁊ nunq̃ꝫ iuue
nies.ait.beatus Bern.verbum durũ ⁊ aſperũ egreſſuꝫ
de ore eius. Omnia beata virgo equanimiter aduſa ſu-
ſtinuit excellentiſſime qꝺ facit mitis ſm glo.⁊ ideo mitiſ
ſima. Vnꝺ canit eccl'ia in hymno. Virgo ſingularis in-
ter oẽs mitis.nos culpis ſolutos mites fac ⁊ caſtos. Nõ
obſtat qꝺ diciť de moyſe Nume.xij.c. Erat moyſes mi-
tiſſimus hominũ ſup terrã.in ſuplatiuo gradu. quia intel
ligitur de illis q̃ tũc erant ſup terram.non de virgine.
Quantũ ad tertiũ de beatitudine luct⁹.ſm illꝺ. Bea
ti qui lugent.ad oſtendendũ.q꞉ nec iſta ei defuit .ſed ali
os exceſſit.ſicut ⁊ in alijs. Nota q꞉ ait beat⁹ Auguſtin⁹
xxviij.q.i. Jam vero. Ea ſunt in noſtris officijs gratio
ra.ſcꝫ q̃ cũ liceret nobis nõ impẽdere.dilectiõis tñ cau
ſa impendim⁹.⁊ hoc ſicut quo ad homĩes.ita q̃ ad deũ
Sed beata maria nõ erat debitrix ad lugendũ p pecca
tis.quia nullũ in ſe habuit.lugebat tamẽ ex dilectiõe pec
cata populorꝫ.⁊ quãdo vt ait beat⁹ Gregori⁹. Stabat
mater doloroſa.iuxta crucẽ lacrimoſa.dum pẽdebat fi
lius.nõ min⁹ lugebat peccata crucifigentiũ q̃ꝫ afflictio
nẽ filij. Vnde ſicut ĩ cruce orauit.vt ait apoſtol⁹ ad He
breos.cũ lacrimis ⁊ clamore valido.ſcꝫ p peccatis huma
ni generis relaxandis.ita et mater ei⁹ beata maria fon
tes fecit lacrimarum de ſuis pudiciſſimis oculis.vt ait
Anſelmus.in illa paſſione quã ſuſtinere nouerat p pec
catis hominũ. Sed et p incolatu pſentis miſerie quare
nõ magis lugebat q̃ꝫ dauid dicens. Fuerunt mihi lacri
me mee panes die ac nocte dum dicitur mihi quotidie
vbi eſt deus tuus.⁊ permaxime poſt aſcenſionem filij.
Vnꝺ ob conſolatõnem ſui ſm beatũ Hieronymũ. viſi
tabat loca ſepe vbi filius aliquid magni egerat. Vere

ergo benedicta tu in mulieribus. et beata beatitudinis luctu. De quarta. ſcilꝫ Beati qui eſuriũt et ſitiũt iuſticiam. Nulla pura creatura magis deſiderauit iuſticiam bonorũ operũ in ſcꝫ in toto humano genere ſicut beatiſſima maria. Eſurire eſt opera iuſticie difficiliora frequẽter appetere. Sitire eſt opera iuſticie cõmuniora et faciliora deſiderare. ſicut laborioſiꝰ ꝛ tardius comeditur ꝙ bibiẜ. Qui edunt me adhuc eſuriunt. et qui bibent me adhuc ſitient. ait diuina ſapiẽtia Ecci. xxiiij c. Et qꝛ magis ſibi incorporauit diuinã ſapientiã ꝛ graciam ꝙ aliquis vel aliqua. ideo magis eſuriuit et ſitiuit iuſticiam bonorũ operũ. Eſurire quippe proprie eſt viatorum ꝛ ſitire. Saturari ꝛ inebriari eſt cõphenſoꝝ. vt oſtendit Pſ. Satiabor ꝛc. et inebriabunẜ ab vbertate domus tue ꝛc. Inter eſurire autẽ et ſatiari eſt medium ſcilꝫ comedere. Sed cum nihil ſit vacuũ ꝛ illa ſint extrema. extat et mediũ. Medium autẽ pertinet ad ſtatum medium. Ille autẽ ſtatus eſt ſtatus beate virginis. Habebit ergo beata maria iſtam beatitudinẽ citra comprehenſores ꝛ citra viatores. De quinta beatitudnie. videlꝫ. Beati miſericordes. in qua excellit ſine comparatione omnes. Quod patet ex hoc. qꝛ dicitur ipa ꝛ predicaẜ mater miſericordie. qđ nulli alij proprie conuenit. Dicũtur autẽ aliqui viri miſericordie. qui omnes habent comparatõnem ad miſericordiã per modũ originis eſſentialis ꝛ per modũ matris. Conuenientia aũt eſſentialis ĩpportionabiliter excedit modũ inherentie per moduꝫ accidentis. Vnđ vniuerſos excellit miſericordia. Item quicqđ eſt cauſa cauſe. eſt cauſa cauſati. Beatiſſima autem virgo eſt cauſa filij. filius aũt eſt cauſa totius boni et omnis miſericordie. ergo et matẜ ẽ totiꝰ miſericordie. quod alij nõ conuenit. Item illud qđ eque ꝓprie et principaliter habet duas naturas incõfuſas. eque ꝛ prope habet ꝓprietates duarũ naturarum. vnđ ꝛ iſte eque proprie ſunt. chriſtꝰ eſt deus. Chriſtus eſt homo. ergo ꝛ hec Chriſtus natus eſt a deo. Chriſtus natꝰ eſt ab homine. ergo etiã ꝛ ſic chriſtus. ẽ a deo. Chriſtus eſt ab homine Sed chriſtus omnes operatõnes attribuit patri a quo ipe eſt. ergo et matri a qua ipa eſt attribuenẜ operationes eius que cõueniunt ei ratõne humane nature. ſic ꝛ patri operatõnes que cõueniũt diuine nature. Sꝫ ſm humanã naturã chriſtus exhibuit nobis officiuꝫ ſũme miſericordie in paſſione. ergo ꝛ beatiſſime virgini attribuunẜ effectus ſumme miſericordie. qđ etiã patet ĩ modo loquẽdi eccleſie. Hodie mortẽ quam femina intulit. femina fugauit. ꝛ que damnauit ſaluauit ipſa. Benedicta ergo tu in miſericordia. De ſexta. ſcilꝫ. beati mũdo corde. dicit glo. Mundi corde ſunt quos cõſcientia nõ arguit peccatorũ. ſeu qui ſibi nihil conſcius eſt. ſꝫ hoc fuit potiſſime. imo ſingulariter in beata maria. ergo ipa maxime fuit munda corde. Item actus fidei purificat. ſm illud Petri in actibꝫ. Fide purificans corda eorum. Sed beatiſſima maria habuit fidẽ pfectiorem cunctis ergo ꝛ puritatem que mũdi cauſa ẽ. Item ſm Dyoniſiũ tres ſunt actus hierarchie. purgare. illuminare. ꝛ perficere. ꝛ ſunt ita ordinati vt magis purgatꝰ ſit magis illuminatus. et magis pfectus. Sed beatiſſima Maria fuit maxime pfecta et illuminata. ergo ꝛ maxime purgata et mũda. De ſeptimo. ſcilꝫ. beati pacifici. dic glosa. pacifici ſunt qui omnes motꝰ animi ratõni ſubijciunt. qꝛ his nihil repugnat ſimiles patri ſuo qui eſt ſũma quies. Sꝫ hoc fuit in ſummo in beata virgine. Itẽ alia gloſa. Dum lex carnis repugnat legi mẽtis nõ modo alteri. ſed nec nobis pacifici eſſe poſſumꝰ. Sed in beata maria caro nõ rebellauit aduerſus ſpiritũ. ergo ipa maxime fuit pacifica. Item ſi pacifici dicunẜ qui faciũt pacem inter alios. qđ et fecit filius dei. pacem faciens his qui prope ꝛ his qui longe erant. medium vniuerſale per quod fuit facta pax inter deũ et homines. fuit beata virgo mediatrix ꝛ recõciliatrix omniũ. ergo ꝛ ipa in ſummo pacifica. Benedicta ergo tu in pace. De octaua. qua dicitẜ. Beati qui perſecutõnem patiunẜ propter iuſticiã. Dicit Albertus. ꝙ nõ intelligiẜ de quacunq; perſecutõne. ſed de ea que eſt per martyriũ. Sꝫ videtur ꝙ hanc nõ habuit. qꝛ martyrium nõ habuit. Doctores tamen dicunt ipam conſecutã fuiſſe aureolã martyrij in perſecutõne mortis filij. beatus Bern. Longe plus ꝙ martyrem cenſemꝰ. in qua paſſionis ſenſum cõpaſſionis ſuperauit affectus. Johãnes damaſcenꝰ etiã appellat eam martyrẽ in paſſione filij. Probaẜ autem ſic. Dationi anime debeẜ aureola martyrij. ergo dationi precioſiſſime anime. et dilectiſſime debeẜ precioſiſſima aureola martyrij. Sed precioſiſſima virgo maria dedit pcioſiſſimã ꝛ dilectiſſimã animã. ergo habebit pcioſiſſimaꝫ aureolã. Medium probaẜ. dedit enĩ dilectiſſimã aĩam id eſt vitam filij. Ipe enĩ in infinitum plus dilexit animã. id eſt vitam filij. ꝙ beatus Petrus animã. id eſt vitam ſuã ipius. Qꝫ dedit precioſiſſimã. patet. quia datio huius anime. id eſt vite filij fuit preciũ totius mundi et redimibilis creature. te ſic dedit animam in infinitum plus dilectum. ergo ꝛ habet precioſiſſimã aureolã martyrij. Item dolor cauſatur ex amore. vt quantũ quis plus aliquid amet. tanto plus doleat de amiſſione eiꝰ. Dolor autẽ ſanctoꝝ ĩ martyrijs eorũ cauſabaẜ a natura propter ſeparatõnem anime a corpore. Dolor autem beate Marie a natura ꝛ gratia. ſed maior etiam a gratia. Sed fortior ꝛ pfectior eſt cauſatꝰ a gratia ꝙ a natura. ergo improportionabiliẜ maior fuit dolor eius ĩ paſſione filij ꝙ martyris cuiuſq; in ſua paſſiõe. ergo et potiſſima in hac perſecutionis beatitudine. Et ſic patet. ꝙ generatio eterna. i. filiꝰ dicet eam beatã. qꝛ audiuit verbum ſuũ. et ſeruauit verba ſua. ſcꝫ de iſtis octo beatitudinibꝫ quas pfectiſſime habuit ſuper omnes. et ſic beatam me dicent. ꝛ bñdictã benedictõe optima omnes generatõnes. vñ benedicta tu in mulieribꝫ. Argu[...]

De generatione angelica .§. II.

De generatione angelica. potest exponi illud Geneſis. ij. Iſte ſunt generationes celi ꝛ terre. ꝛ dicitur ibi generatio creatio a deo. ꝛ generatio celi eſt creatio angeloꝝ. Sic beatꝰ Auguſtinus ſuper geneſim ad litterã exponit illud. In principio creauit deus celum et terram. celum id eſt angelicã naturam. Hec autẽ generatio celi. id eſt angeli creati beatificant. laudant ꝛ benedicũt multipliciter virginẽ glorioſiſſimã. ꝛ gabriel pro omnibus angelis laudans inquit. Aue gratia plena. cum ſibi nunciauit conceptũ filij dei ad partum vero eius. poſtꝙ angelus cum magna luce apparens nũciauit paſtoribꝫ cum magno gaudio natiuitatem filij virginis. facta eſt cum ipo multitudo militie celeſtis. id ẽ angeloꝝ canentiũ. Gloria in altiſſimis deo. ꝛ in terra pax hominibꝫ bone voluntatis Luce. ij. quaſi di. gloria paraẜ in celis propter deum natũ ex virgine maria. ꝛ pax reconciliatõnis cũ eo hominibꝫ. ſcilꝫ habentibꝫ bonam voluntatẽ. In aſſumptõne ꝓo eius cum aſcendit ad celum gaudent angeli. canit eccleſia. et laudantes benedicũt deum. ꝛ admirãtes de tam excellenti gloria. dicũt. Que eſt iſta que aſcendit ſcꝫ in celuꝫ. de deſerto mundi. ſcilꝫ huius derelicto ꝛ priuato bonis virtutũ. vbi ſunt beſtie ſilueſtres demonũ ꝛ malorum hominũ delicijs affluens. id eſt omni ſuauitate et perfectõne virtutũ innixa ſup dilectum ſuũ. ſcilꝫ filium. id eſt coniuncta cum eo omnẽ tranſcendens hierarchiam noſtram. Tempore quoq; beati Gregorij magni cum ipe in pceſſione progrediens per vrbem cum omi clero

De gñatione angelica quõ benedicant mariã multipliciter

Hiſtoria.

et populo.ad rogandum deū pro ceſſatiōe ſeuiſſime pe
ſtis que romā inuaſerat.deferri faceret quandā tabulā
vbi depicta erat imago beate marie pro vexillo ante ꝓ-
ceſſionē.viſi ſunt angeli circa figura beate virginis ca
nentes in laudem eius. Regina celi letare alleluia. quia
quem meruiſti portare alleluia.reſurrexit ſicut dixit al-
leluia. Cui addidit beatus Gregorius. Ora pro nobis
deum alleluia. Quod interp̄taꝛ.laudate dn̄m. Surre-
xerūt ergo filie ſyon ꝛ beatiſſimā dixerūt.regine et con-
cubine laudauerūt eā.vt dicaꝛ Canticoꝝ.vi. Filie ſyon
ſunt ſubſtantie ſepate.id eſt angeli qui dicunꝛ filie.non
propter ſexum.ſed ꝓpter intelligentia.filie autē ſyon pro
pter clarā ſpeculationē ꝛ continuā diuinoꝝ. Syon inter-
pretaꝛ ſpeculatio.ꝛ ad hoc ſunt creati. Surrexerūt aūt
ad venerandū eam quam intuenꝛ ſup ſe.quā ibi vocat
vnā columbā ſuā electam genitricis ſue.qꝛ ſola fuit tota
cum dei voluntate vnita.columba ſine felle peccati. de-
albata niue candidior.meritoꝝ ſplendoribꝫ ſpūſſancti
fecundata muneribus electa.ꝛ preelecta ex oībꝫ geni-
tricis ſue.id eſt ſynagoge.ex qua nata eſt. Regine autē
ſunt anime ſancte.que ratione bene hic ſe et alios rexe-
runt. Concubine ſunt anime reproboꝝ. que cū nō ha-
beant deum in ſponſum generant filios illegitimos.ſcꝫ
malorum opeꝝ quibꝫ nō debetur hereditas ſuperna.ꝛ
hi etiā reprobi laudant beatā virginē. vt diceꝛ in.§.ſe-
quenti. Sed filie ſyon.id eſt angeli magis laudant.quia
eam magis ſpeculanꝛ ꝛ pfectōnes eius. Vnde in ſupla-
tiuo gradu beatiſſimā dicūt.ꝛ ſic beatā me dicent oēs
generatōnes etiā angelorū. Benedicta ergo tu in muli-
eribus a generatōne omni angelica.

De generatione hu .§.III.

manali dicit Salomon Eccl'i.j. Generatio preterit .ſci-
licet hominū per mortem.ꝛ generatio aduenit.ſcꝫ p na-
tiuitatē alioꝝ hominū.terra autem ineternū ſtat quā in
habitant. Et Math.i. Liber generationis ieſu chriſti.
abraham genuit yſaac.yſaac ꝛc. Hec aūt eſt triplex. Ge-
neratio praua reproboꝝ. Generatio recta electoꝝ. Ge-
neratio inclita doctoꝝ. Et omnes he beatā dicunt.ꝛ be-
nedicunt de ea. Vnde aptiſſime benedicta tu in mulieri
bus. De prima dicit chriſtus Math.xv. Generatio
praua ꝛ adultera ſignū querit. Et moyſes in can i. Ge-
neratio enī peruerſa eſt ꝛ infideles filij Deute.xxxij. In-
fideles eīn filij dei tm̄ per creationē.dicunt beatā virgi-
nem ꝛ benedictam.benedicentes de ea. Licet adultera
ſit talis generatio.a deo vero recedens. vt iudei. genti-
les.greci.ꝛ latini.ſaraceni.turci.armeni.indiani georgia
ni.neſtoriani. heretici.ſciſmatici.ꝛ mali chriſtiani bene-
dicunt eam. Joſephus maxim⁹ hiſtoriographus hebre
orum bene dicit de ea. Multi conuerſi ex iudaiſmo ex
miraculis virginis beatā dixerūt dum legunt in ſyna-
gogis ſuis mirabilia que ſcripture ꝛ palam ꝛ in figura
dicunt de ea velint ꝛ nolint benedicūt. Et cum in fine
conuertenꝛ ad veſperā circūibunt ciuitatē eccleſie.ad ve
ritatē fidei recipiendā plene beatā dicent eam oēs ille
generatōnes. Nō eīn preteribit generatio hec.ait ieſ⁹ Lu
ce.xxi.donec omnia fiāt. Saraceni ꝛ turci benedicūt vir
ginē adorantes eam in templis ſuis ꝛ thurificantes .et
nomen eius in tali reuerentia eſt.ꝙ blaſphemātes eam
graui pena mulctanꝛ. Fatenꝛ eīn xp̄m de virgine natuꝫ
celum viuū aſcendiſſe.nō mortuū fuiſſe.ꝛ demū in fine
mundi mundū iudicaturuꝫ.vt patet in alchorano lege
coꝝ. De latinis gentilibꝫ .virgilius. Jam redijt ꝛ vir
go.redeunt ſaturnia regna. Jaꝫ noua progenies celo e-
mittitur alto. Nate mee vires mea tu potentia ſol⁹. Et
te ſi qua manent ſceleris veſtigia noſtri. Jrrita ppetua
ſoluent formidine terras. Quāuis autem beatus Hiero
nymus dicit.virgiliū nō hec intendiſſe dicere d chriſto
tamen poſſibile eſt etiam ꝙ ſicut Caiphas ꝓphetauit
de ſalute mundi per mortem vni⁹.ſcꝫ chriſti nō hoc in
tēdens nec intelligens.ita ꝛ virgilius de chriſto ꝛ mr̄e
eius benedixerit.vt ſentit beatus Auguſtin⁹. Ouidius
qꝫ poeta in libro de vetula ait. O virgo felix virgo.ꝓgo
ſignata per ſtellas. Quis mihi tantū det viuere vt di-
gnus poſſim laudum tuaꝝ ferre preconia. Nā niſi tu
fores. deus nō ſumeret carnē ex te hic deus oīpotēs.
Non tamē credit ouidiū illum librū feciſſe.ſed aliquis
fidelis ouidio intitulans. Ex grecis fuerūt cōmuniꝛ ſy-
bille. Vnde et Lactantius ponit coꝝ verba de chriſto ī
greco ꝛ poſtea in latino.he laudant beatā maria. Suſ
maria et heretici.ꝛ ſi in multis errent.vel qꝛ diuiſi ab
vnitate eccleſie.vel quia male ſentiunt de aliquibꝫ arti-
culis.veneranꝛ benedictam ꝛ beatā dicunt virginē glo
rioſam.exceptis illis qui aſſerunt ipam habuiſſe alios
filios ex ioſeph.qd̄ blaſphemiū eſt ꝛ hereticū dicere. Sꝫ
et mala xp̄iani modo ſuo benedicunt virginē. Nam et
homicide.adulteri.inceſtuoſi.blaſphemi.ꝓditores. ꝛ oī
vicioꝝ ſpurcitia infecti.aliqui veneranꝛ et benedicunt
beatam mariā. Jeiunantes in honorē eius ſabbatis vl'
per totū annū diem annunciatōis.vel vigilias feſtiui-
tatū eius in pane ꝛ aqua. Et multi videnꝛ magis bea-
tam virginē in veneratōne habere ꝙ chriſtum filiū ei⁹
magis ex ſimplicitate mori ꝙ ſcientia. Sed quia honor
matris in filiū redundat patientiā habet huius ſimpli
citatis. Eccleſie plurime diſperſe p orbem terraꝝ ad ho
norē beate marie dedicate plene imaginibꝫ.oſtendūt de
uotionē eximiā ſtipendioꝝ ꝛ hominū preditoꝝ ad bea
tam mariā.cui ſe recōmendantes cū votis.gratias in-
numeras percipiūt beneficioꝝ.ac euaſionis ex maximꝭ
periculis. Generatōnes ergo proboꝝ he tamē eā dicunt
et benedicunt. Secunda generatio eſt rectoꝝ ꝛ electo
rum. De qua in pſ. Generatio rectoꝝ benediceꝛ. Et in
alio. Hec eſt generatio querentiū dominū. Sapien.iiij
O ꝙ pulcra eſt caſta generatio cum caritate vel cū cla-
ritate. Hec generatio comphendit eccleſiā cū oībꝫ bo-
nis fidelibus. Hi mirabiliter quantū poſſunt ꝛ ſi non
quantū merentur.veneranꝛ beatā mariā ꝛ benedicunt
Vnde eccleſia ſtatuit dici in diuino officio ꝛ horas ca-
nonicas dietim ad honorē eius.ſicut ad honorē dei of-
ficium illud.ꝛ ita ſunt in pcepto quo ad obligatos. Ad-
dit quoqꝫ eccleſia omnibꝫ ſabbatis cū vacant eā in miſ-
ſis vel officio toto honorari ſolēniter.ꝛ cum ſequētijs.ꝛ
ſicut honoraꝛ domin⁹ filius in dominicali officio ob ſu
am reſurrectionē.ita ꝛ ipa honoraꝛ domina maꝛ in ſab
bato.qꝛ illa die.ſcꝫ ſabbati mortuo filio ꝛ fide extincta
de eius diuinitate in oībꝫ diſcipulis ꝛ alijs.ſola vera
cognitio ſue diuinitatis in ea requieuit illa die. Nā ſequē
ti die recuperauerūt plures. Statuit inſuper eccl'ia ſin
gulis diebꝫ pulſari ter campanas eccleſiaꝝ de ſero.ꝛ ite
rū d mane. Ad quid niſi vt honoreꝛ beata maria ꝛ lau
detur ex ſalutatōne angelica. Generatio hec electoꝝ ec-
cleſie benedicunt ꝛ beatiſſimā dicunt virginē hanc ex
multitudine eccleſiaꝝ dedicataꝝ ſub titulo eius per to-
tum orbē. Que ciuitas.quod caſtrū.que villa eſt q̄ non
habeat eccleſiā ꝛ ſolenniorē in eius nomine fabricatam.
Certe nec in nomine ſaluatoris.nec in honorem aliquo-
rum ſanctoꝝ reperiunꝛ in tanto numero. Sed ꝛ in ipiſ
eccleſijs vel domibꝫ priuatis nō deficit alibi imago be-
atiſſime marie benedicta. Et vbi in eccleſijs in parte in
feriori eaꝝ quaſi in ſancta.ponitur imago crucifixi.tan
ꝙ candelabrū illuminandū ꝛ incitandū ad ſui imitatio

De tripli-
ci gn̄atōe
hūanali q̄
bn̄dic.m.

nem.in parte ſuperiori ſeu ſacrario quaſi in ſancta ſan
ctorū et in loco ꝓpiciatorij.ſcʒ tabule altaris. cōmuīter
ponitur figura beatiſſime marie cuʒ filio in vlnis.vt ab
ipſa ſperemus propiciationē a peccatis noſtris apud fi-
lium ſuum.Hoc autē ſalubriter inſtitutū eſt vt dum ſa
cerdos diuina ſacramenta pertractat mariam intuens
penſet qualis fuit cui creditum eſt ſolo verbo verbū car
nem efficere. Et qualis debet eſſe ſacerdos.qui debet ex
verbo ſuo vel potius criſti a ſe prolato. Corpus criſti in
ſanguinem efficere ex ſubſtantia panis et vini.et exem-
plo ſue humilitatis et puritatis diſcat puram gerere mē
tem et humilem ac mediatricem ponat pro ſe ad inter-
pellandum ad digne et fideliter miniſtrandum tantum
ſacramentum. Fiunt proceſſiones annuatim ad hono-
rem ſaluatoris in aſcenſione et die palmarum in eccleſia
et ſimiliter bina vice ad honorem beate marie ſcilicet in
die purificationis per correſpondentiā ad diē in ramiſ-
palmarum. Nam ſicut tunc portantur rami oliue cum
palmis in ſignum victorie criſti de morte per reſurrecti

De cā īſtitutiōis ꝓceſſiōis in duabꝫ feſtiuitatibꝫ be. marie ꝑgis.

nem.oſtendentes etiam nos victoriam de vitijs per pe-
nitentiam ad vitaʒ gratie reſurrexiſſe. Ita in die purifi
cationis candelas accenſas geſtamus in manibus.lu-
men ardentiſſime charitatis virginis deſignantes. ⁊ eā
viuam in noſtris operibus habere proteſtantes. Scḋa
autē vice proceſſio fit in aſſumptione beate marie.quā-
do tota celeſtis curia cum filio ſuo domīo ſaluatore ob
viam venit ad aſſociandum in celum in thronuʒ ſuum.
Hanc quoqꝫ beatam predicant et benedicūt omnes ſer-
mocinantes et predicantes chriſticolis. Exordiū pro gra
tia impetranda a ſalutatione angelica facientes. De-
muʒ octo ſunt ſolemnitates particulariter deo ſub tali
feſto ſacrate.ſcilicet natiuitatis domini circumciſionis.
epiphanie. reſurrectionis. aſcenſionis. trinitatis. pen-
thecoſtes et corporis criſti. Et totidem ſunt celebritates
virgini ſanctiſſime dedicate.ſcilicet feſtum ſanctificatiōꝭ
in vtero qḋ quidam dicunt conceptionis.feſtum natui-
tatis ſue.in qua nata eſt ſancta.feſtum annunciationis
quando deus ex ea factus eſt homo.vnde maximū in q̄
facta eſt mater dei et regina celorum et angelorum.ma-
gis tamen dies illa denominatur ab ea cōmuniter.vt di
catur dies annunciationis q̄ꝫ incarnationis.feſtum vi-
ſitationis.quando.ſ. viſitauit concepto deo elizabeth et
iohannes tunc ſanctificatus fuit et propheta inſtitutꝰ
qḋ feſtum inſtituit vrbanus papa circa annos domini
M.ccclxxxv. Feſtum purificatōis.quando.ſ. quadrage
ſimo die natiuitatꝭ filij obtulit eum in templo iuxta mā-
datum legis offerens ſacrificium pro eo. Et cū redimēs
quod dicitur maria candelaria. Feſtum aſſumptionis.
quando in celum aſcendit. Feſtum niuis quando īſtitu-
tum fuit a liberio papa.vt habetur in hiſtoria ex quodā
miraculo qḋ contigit rome. Nam cum quidam ciues ꝑ-

Exēpluʒ.

diues non habens prolem cogitaret quomodo ſubſtan
tiam ſuam expenderet ad honorem dei genitricꝭ.cui de-
uotiſſimus erat mente pertractans de edificanda eccl'a
ad ſui honorem beatiſſima virgo ſibi locum deſignauit
in quo conſtueret templum ſibi per ſignum tale. vbi ſcʒ
nix eſſet denſa in illa parte conſtrueret.cum tamen tūc
eſſet de menſe auguſti.in quo nullibi appareret nix. vl'
deſcendit cum ſit intenſus calor ſuper terram.ſ. quinta
auguſti. Et ex hoc ſigno papa liberius conſtruxit ibi tē-
plum qḋ ſancta maria maior nuncupat. Una ex q̄tu-
or principalibꝰ vrbis eccleſijs. Diſpenſatiue autē hoc di-
ſponit diuina ſapientia vt in tali die niuis agatur feſtū
beati dominici patris noſtri. qui filius ſingularis ado-
ptiuꝰ fuit ipſius. Nam naturalis dictus eſt dominus.
ipſe autem adoptiuus dominicus.cui ob eximiam pu-
ritatem habitum dedit album vt niuem.deſuper tamē
nigram cappam deſignantem humilitatem.nec eī vna
ſine altera eſſe valet. Ipſa a filio ſuo tribus lanceis con
tra munduʒ vibrantem propter tria vicia.ſcilicet. auari
ciam.ſuperbiam.luxuriam.ad deſtructionem ſe paran
te indulgentiā impetrauit et dilationem penitentie. of-
ferens ſe miſſurum ipſuʒ filium Dominicū cum alio ſi-
bi adiuncto Franciſco.ſcilicet qui cum filijs ſuis mun
dum ad penitentiā reducerent. Octauum ⁊ vltimuʒ fe-
ſtum eius eſt quod antiquitus dicebatur ſancte marie
ad martyres.quod feſtum celebratur certa die in ſācta
maria rotunda. Sed poſtea a Bonifacio papa aucta eſt
ſolennitas.vt vbi prius fiebat ſolum rome ad honoreʒ
ſancte et omniuʒ martyrum.poſtea inſtitutum eſt vt ce
lebraretur ad honorem omnium ſanctoruʒ vbiqꝫ terra-
rum.prima die nouembris.et ita ſeruatur. In qua ſolē
nitate ipſa eſt precipue omīū ſanctoꝝ honorata.

Tertia generatio eſt.§.IIII.

De tertia gn̄atōe.ſ. ſctōꝝ doctoꝝ que bn̄dic.b. Marie

ſanctorum doctoruʒ. De qua apoſtolus ad Corintheos
In chriſto vos genui per euangelium. Generare igitur
dicuntur doctores et predicatores eccleſie ⁊ prelati. eos
quos ſua doctrina trahunt ad bene operandum. Et ꝑ-
mo ponemus doctores ſeu auctores ſacre ſcripture. De
hac ſub figura ruth moabite ex qua nata eſt virgo ma
ria. Benedicta es tu filia a domino Ruth.iij.inq̄t bo-
os. In libro quoqꝫ iudith. Ipſa quoqꝫ interficiens Ho-
lofernem ſeuiſſimū tyrannum ⁊ inimicuʒ populi dei.fi
gurauit beatiſſimā virginem.caſtiſſimam. pulcerrimā
peremptricem diaboli. Que propter hoc benedicta fuit
et collaudata fuit multipliciter. Unde Ozias princeps
populi iſrahel dixit ad eam. Benedicta es tu filia a do-
mino deo excelſo pre omnibus mulieribus ſuper terrā.
Benedictus ſit dominus qui te direxit in abſciſione ca
pitis principis inimicorum noſtrorum.quia nomen tu
um ita magnificatum eſt vt non recedat laus tua ī ore
hominum.qui memores fuerunt virtutis. Judith.xiij.
et immediate ſupra dicitur.ꝙ vniuerſi adorauerūt do-
minum.dicentes ad eaʒ. Benedixit te deus in ꝟtute ſua
quia per te ad nihilum redegit inimicos noſtros. Achi
or quoqꝫ ex gentili factus iudeus ad eam dixit. Benedi-
cta tu a domino deo tuo.quoniam in omni gente q̄ au
dierit nomen tuum.magnificabitur deuſ iſrael ſuper te
Et in.cap̄.xv.dicitur.ꝙ ioachim pontifex ſummus de
hieruſalem venit bethuliam ad videnduʒ eam cū pre-
ſbyteris ſuis vniuerſis.et benedixerunt illam oēs vna
voce dicentes. Tu gloria hieruſalē. Tu leticia iſrael. Tu
honorificentia populi noſtri.quia feciſti viriliter confor
tatum eſt cor tuum.et ideo eris benedicta ineternū. Qꝫ
omnia hec perfectiuſ ſint impleta in maria figurata q̄ꝫ
iudith figura.de ſe patet. Omiſſis autem alijs prophe
tijs et figuris.ſolum nunc tangatur id quod dixit Eſa.
xi.c. Egredietur virga de radice yeſſe.⁊ flos de radice e-
ius aſcendet.⁊ requieſcet ſuper euʒ ſpiritus domini.qḋ
exponens eccleſia in officio ait. Uirgo dei genitrix vir-
ga eſt.flos filius eius ſuper quem requieſcit ſpiritus al-
mus. Signanter autem dicit florem non de virga aſcē
dere.ſed de radice eius ad tollendum errorem eorum q̄
dixerunt chriſtum corpus attuliſſe de celo.vnde et cele-
ſte.vel ſm̄ manicheos hereticos corpus habuiſſe fanta
ſticum non verum.propterea dicit florem.id eſt chriſtuʒ
aſcendiſſe ortum fuiſſe de yeſſe q̄ fuit pr̄ dauid.ad oſtē
dendum ꝙ ſm̄ corpulentam ſubſtantiam aſſumptam
proceſſerat a yeſſe.non ex aere vel ex materia celeſti.ſed
ex ſubſtantia corporis virginis glorioſe.que virgo per
propagationem carnalem deſcendit a yeſſe. Aſcendit

iſte flos campi terreſtris ſemper proficiendo. non in ſe. quia ſuper eum requieuerat ſpiritus almus ab initio ſue conceptionis. cum plenitudine ſumma gratie et veritatis. ſed aſcendit merendo pro nobis quouſqꝫ aſcendit crucem incluſiue. qui poſtea reſurgens refloruit in carne ſua. ⁊ aſcendens in celum factus eſt flos campi celeſtis. Dicitur autem beata maria virga. qꝛ ſemper erecta fuit. nūqꝫ inclinata ad terrena. ſed ſemper erecta ad celum. Hec virga eſt multipliciter benedicta ī figuris ſacre pagine. Virga ioſeph cuius faſtigium adorauit iacob moriens. mariam deſignans quam ḋbet reuereri quilibet moriens vt ab ea tueatur. Ipſa enī eſt virga de qua Eſayas cecinit. Pauebit aſſur. id eſt diabolus virga percuſſus ſuffragiȷ̄. ſcilicet virginalis. hec eſt virga moyſi que verſa in ſerpentem ſumme prudentie. in myſterio incarnationis filiȷ̄ ſui. ⁊ inſtructionis apoſtolorum deuorauit ſerpentes magorum. id eſt confutauit ſapientiam ſapientum huius mundi. ⁊ prudētiam prudentum reprobauit ac hereſes cunctas interemit. Synagoga autem ſignificata per moyſen que prius ab ea fugit. vt a re horribili. demum in finem reſumentur ⁊ reuertentur in virgaꝫ. Cognoſcens illud pſ̄. Virga tua. ſcilicet virgo maria. ⁊ baculus tuus. ſcilicet crucis filiȷ̄ eius. ipſa me conſolata ſunt. hac virga pluri ma miracula geſta ſunt. hac virga extenſa ſuper mare rubrum huius ſeculi peccati rubricati. ſubmergit egyptios demones. ⁊ hebreos. id ē electos letos eduxit. Hac virga percuſſa petra. cor ſcilicet durum ⁊ obſtinatuꝫ p̄cibus ⁊ meritis eius aquas lacrimarum affluēter emittit. O q̄ꝫ pulcre oſtenditur virgam fuiſſe Aaron que arida in tabernaculo domini poſita cum aliȷ̄s virgis ſola inuenta eſt viruiſſe. floruiſſe. fructum feciſſe. Deſcendens enim ipſa non ſolum ex tribu regali. ſed ⁊ ſacerdotali. dedicata ab infantia in templo domini cum aliȷ̄s virginibus ipſa arida. i. virgine permanente. non humectato humano ſemine viruit. Virtutem generandi a ſpirituſancto ſuſcepit. floruit chriſtum concipiendo. fructum fecit benedictum ventris ſui ipſum parturiendo. Hec vt miraculum precipuum reponitur in ſacrario diuino. Hec eſt virga regis aſſueri. qui interpretatur beatitudo. qua extenſa ſuper illum qui ingrediebatur ad eum ſaluus erat ⁊ qui non tāgebat ab ea. occidendꝰ reȷ̄ciebatur. Accedentes enim ad deum oratione vel in morte tot ſunt demerita noſtra ꝙ niſi interueniant preces virginis. reprobantur vt preſumptuoſe oratiōes noſtre ⁊ rei mortis iudicamur niſi ip̄a ſubueniat. Mādauit quoqꝫ dominus ieſus primis prelatis ⁊ predicatoribus diſcipulis ſuis in via portare virgam. ſcilicet ſpeꝫ ſuffragiȷ̄ virginis glorioſe. Et breuiter alia omittendo. vt dicitur in libro ſapientie. Benedictum lignum ſcilicet huius virge per quod fit iuſticia. Imitando eīm eā iuſti efficiamur. ⁊ ſicut ſequendo virgaꝫ linee. recte ſcribitur ⁊ alia agimus. ita opera facimus imitando veſtigia eius. Iuſticia etiam per eam facta eſt virga. quia ab iniuſto poſſeſſore diabolo detenti iuſti per filium eius liberati ſumus. Sancti quoqꝫ doctores eccleſie ſtupentes ſatiari non valent collaudare benedicere. ⁊ predicare hanc virginem glorioſiſſimam. que virginitatis gloria permanente. huic mundo lumen eternum effudit. ieſum chriſtum dominum noſtrum. Beata es maria inquit (vt puto) Gregorius que dominum portaſti creatorem mundi. genuiſti eum qui te fecit et ineternum permanens virgo. Benedicta ⁊ venerabilis es virgo Maria que inuenta es mater ſaluatoris. Beatus Bernardus ſuper illud. In plenitudine ſanctorum detētio mea ait. Merito in plenitudine eius erat detentio ſua. cui nec fides defuit patriarcharum. nec ſpiritus prophetarum. nec zelus apoſtolorum. ne conſtantia martyriūa nec ſobrietas confeſſorum. nec caſtitas virginum. nec fecunditas ꝯiugatorum. nec puritas angelorum. Idem de plenitudine eius. id eſt bonorum virginis marie recipiunt vniuerſi. Eger curationem. triſtis conſolationeꝫ captiuus redemptionem. peccator veniam. iuſtus gratiam. angeli leticiam. tota trinitas gloriam. denicꝫ dei filius carnis ſubſtantiam. Beatus Hieronymus in ſermone de aſſumptione. Talibus decebat virginem oppignerari muneribus. vt plena eſſet gratia que celis ḋdit gloriam. terris deum pacem refudit. fineꝫ viciȷ̄s. vite originem. moribus diſciplinam. Beatus Auguſtinus. De te o virgo maria. quid dicam pauper ingenio. cum qcquid dicam minor eſt laus mea q̄ꝫ mereatur dignitas tua. Si celum appellē altior es. Si matrē gentiū dicā excellis. Si formam dei appellem digna extitis. Si dominam angelorum vocem per omnia comprobaris.

De triplici fructu benedicte marie virginis. Caplm̄. xxv.

Benedictus fructꝰ vētris tui. Hec verba appoſuit eccleſia in ſalutatione angelica que fuerunt Elizabeth. Quando enim beata maria concepto filio eaꝫ viſitauit. Exclamauit ip̄a Elizabeth repleta ſpirituſancto. dicens. Benedicta tu inter mulieres. et benedictus fructus ventris tui. Ideo autem angelus non dixit illud. ſcilicet benedictꝰ fructꝰ vētris tui. quia nendū fructus ventris fuerat quando ſalutauit. ſed ipſum quaſi premiſſum in hoc dixit. Benedicta tu in mulieribus fructum comprehendat. Eccleſia autem vtiam exhibitum et maxime beate virginis commendantium hoc appoſuit. Ponitur autem coniunctio copulatiua. ſcilicet et benedictus ⁊c̄. que continet finem ad angelicam ſalutationem et adiectionem ad perſonam filiȷ̄ pertinentem. Et vt notet inter benedictionem filiȷ̄ et matris aliquaꝫ diſtinctionem. ipſa enim benedicta eſt propter benedictionem fructus. Vnḋ ſua benedictio deſcendit a benedictione filiȷ̄. Et hoc eſt qḋ beatus Bernardꝰ ait. Nō iḋ benedictꝰ fructꝰ vētri tui quia tu benedicta. ſed ideo tu benedicta. quia benedictꝰ fructus ventris tui. quoniam ille in benedictionibus te preuenit. Signanter autem dixit potius fructuꝰ vētris q̄ꝫ filius tuus. quia filius eſt quid cōmune ad ſpiritualem carnalem et generationem. fructus autē plus determinat carnalem. et maxime cum hac determinatione ventris qui eſt locus generationis carnals. propter quod etiam dixit non corporis ſed ventris. vt veritas generationis magis exprimeretur. Habuit autem iſte fructus ventris beate marie. id eſt dominus Ieſus omnes dignitates ſue matris vel in ſe vel in equipollenti excellentiſſimo congruenti. Habuit bonum coniugale. quia ſponſuū vniuerſalis eccleſie Item virgo fuit ⁊ pater qui verbo veritatꝭ nos genuit. ex aqua quoqꝫ ⁊ ſpirituſancto. ex matre eccleſia omnes fideles regenerauit Item ſicut ipſa mater dei. ita ipſe filius dei. et plus eſt eſſe filium dei q̄ꝫ matrem dei. Concedendum inſuper ꝙ ipſa a fructu ventris ſui. id eſt filio in omnibus priuilegiȷ̄s excellitur. Nec in hoc laus matris diminuitur. ſed exaltatur. in eo ꝙ non tantum filium genuit ſibi equalem. ſed in infinitum meliorem. quod etiam ex hac parte quodam modo infinitam inſinuat matris bonitatem. Omnis enim arbor ex fructu cognoſcitur ſuo. vt etiam dicitur Matthei. vij. c. Infinita ergo bonitas fructus que eſt in ieſu quodāmodo inſinuat īfinitā bonitatē arboris producentiꝫ marie. hec oīa Alb.

Bndictꝰ fructꝰ vētris tui ḋr quare.

De triplici fructu vētris benedcti. m.

S; ad dilatādū materiā dici poteſt ꝙ triplex ē fru
ctus ventris marie benedictus. Eſt fructus naturalis
ventris ſui corporalis. benedictus per diuinā vnionem
Eſt fructus virtualis ventris ſui mentalis benedi
ctus ſummam propter perfectōnem. Eſt fructus ſpiri
tualis ventris ſui exemplaris. benedict⁹ propter ſanctā
imitationē. Hec poſſunt notari in illa auctoritate Eccl'ia.
xxiiij. Ego quaſi vitis fructificaui ſuauitatē odoris. ⁊ flo
res mei fructus honoris ⁊ honeſtatis. Prim⁹ fruct⁹ ibi
notatur. fructificaui ſuauitatem odoris. ſcilꝫ xpm qui
eſt ipa veritas afficiens intellectiuā. Scōs ibi. Flores
mei fructus honoris ⁊ honeſtatis. Tertius vero ibi
Ego quaſi vitis ⁊c. vt patebit.

De primo fructu di- §. I.

xit deus ꝓmittendo dauid. De fructu ventris tui ponā
ſuper ſedem tuā. ſcilicꝫ ad regnandū in eccleſia militan
ti ⁊ triumphanti Signanter aūt dicit de fructu vētris
tui. nō lumboꝝ tuorū. In conceptōne em̄ hominis deci
ditur ſemel a lumbis patris. ⁊ materia conceptus a ven
tre matris. Sed quia chriſtus nō ex virili ſemine. ſꝫ ſo
lum ex puriſſimo ſanguine ſanctiſſime virginis eſt con
ceptus. Ideo dicit de fructu ventris tui. id eſt de fructu
naturali. ſcꝫ filio ventris. ſcilꝫ ſolius virginis marie. qui
tuus dicit̄. quia ex te deſcendit ex progēie tua. hic regna
bit ineternū. Benedictus aūt eſt iſte fructus vētris vir
ginalis omni benedectōne que excogitari pōt. Ipe ait a
poſtolus. eſt ſuper omnia ⁊ in omnib⁹ benedict⁹. Eſt ei
deus ſm Anſel. Deus eſt quo melius excogitari nō po
teſt. Itē benedicit̄ aliquid ꝓpter aliqd bonū quod ha
bet. Sed quicqd boni eſt in creaturis. eſt in deo ⁊ perfe
ctius ⁊ cauſa omniū bonorū. quia iuxta illud Iacobi. i.
Omne datū optimū et omne donū pfectū deſurſū eſt
deſcendens a patre luminū. ergo om̄is benedictio et ra
tio benedictōnis reperit̄ in eo. vnde em̄ dicit Damaſcenus
ſiue ſm bonitatē ſiue ſm virtutē. ſiue ſm ſapientiā. ſiue
ſm tempus. ſiue ſm locum deficiat a pfectione nō eſt de
us. Confitere ergo deo. id eſt lauda in bōis. ⁊ benedic de
um ſeculorum. Dicit̄ Thobie. xiij. Om̄ corpo ⁊ p ipſum
⁊ in ipo ſunt omnia. ſcilꝫ bona. Roma. xi. Item qcquid
boni eſt in creaturis eſt in homine. vnd dicit̄ mior mū
dus. ⁊ omnis creatura ſm beatū Gregoriū in omē. Sꝫ
quicquid boni eſt vel eſſe poteſt in homine ē in ipo xpo
Ieſu. Maius aūt eſſe nō poteſt q̄ʒ vniri deo in vnitate
pſone. qd in chriſto. Nam deus et homo vnus eſt xpus
ſic anima rationalis ⁊ caro vnus eſt homo. id eſt vna p
ſona. ait beatus Athanaſius. Item ꝓprietates ſeu per
fectōnes que ſunt in inferiorib⁹ ſunt in exiſtentia in ſu
perioꝛib⁹. vt oſtendit Dyoniſius in celiſtib⁹ hierarchijs
Sed domin⁹ Ieſus ſuperior eſt omni hierarchia ⁊ vir
gine in ſuperna gloria. Ad Philip. ij. ait apoſtolus. Do
nauit illi nomē quod eſt ſuper omne nomē. vt in nomie
Ieſu om̄e genu flectat̄. celeſtium. terreſtriū ⁊ infernorū.
Et ad Hebreos. i. Cum introducit pmogenitū in orbem
terraꝝ. dicet. Adorent eū omnes angeli dei. Item. iij. Eſ
dre. iiij. dicit̄. Ueritas magna eſt ⁊ fortior p oib⁹. Om
nis terra veritatē inuocat. celū etiaꝫ ipa benedicit. ⁊ om
nia opera mouent̄ ⁊ tremunt eā. ⁊ nō eſt cū ea quicq̄ʒ i
iquū ⁊ inualeſcit. viuit ⁊ obtinet in ſecula ſeculoꝝ. Be
nedictus deus veritatis. id eſt qui eſt veritas. Ego ſuꝫ
veritas ait chriſtus Iohis. xiiij. Et veritas de terra orta
eſt. id eſt virgine humillima firmiſſima ⁊ fructuoſiſſia.

De. xij. priuilegijs bndicti fruct⁹ vētris. ma.

Benedictus ergo fructus ventris tui ieſus. ⁊ m'to ma
gis q̄ʒ ipa virgo benedicta. Unde in omnib⁹ duode
cim priuilegijs quibus beata maria excedit omnes crea
turas ipe ieſus eam excedit. Naꝫ primū eſt. ꝙ btā ma
ria nunq̄ʒ peccauit. Sed filius eius nec peccauit. nec o
riginale contraxit vt ipa. Beat⁹ bern̄. O bone ieſu pec
catū nō commiſiſti, nec contraxiſti. eſt tibi pater ab e
terno. Sed deus eſt in quē peccatū cadere non poteſt.
Eſt et mater tibi ex tempore. Sed virgo eſt ⁊ corru pre
lam parere nō potuit incorruptio. Secundū priuilegi
um eſt ꝙ peccare nō potuit. Sed hoc quia fomes q tra
hitur ex peccato originali relegatus vel extinctus fuit.
vt in actum nō exiret. Sed Ieſus qꝛ ſine originali con
ceptus. idō nec fomite infectus. Und vt ait Damaſce.
Impeccabilis erat domin⁹ ieſus. Tertiū priuilegiū eſt.
ꝙ in omni actu liberi arbitrij ipa ſemp meruit. nō tam
vſum liberi arbitrij concepta vel mox nata habuit. ⁊ ſi
citius ceteris. Sed domin⁹ ieſus ab inicio ſue cōceptō
nis vſum liberi arbitrij habuit. Unde dicit beat⁹ Hie
ronym⁹. Femina circūdabit virū. id eſt in vtero habebit
hominē perfectū omni ſenſu ⁊ vſu liberi arbitrij. ⁊ extē
cepit mereri in quolibet actu interiori. nō pro ſe q non
egebat. ſed pro nobis. Quartū priuilegiū eſt puritas in
ſummo. ſed receptiuā habuit. ieſus aūt datiuam. Und
ipa pura in ſummo ad modū aeris a ſole depurati. Ipe
autē ad modum ſolis depurantis. Candor em̄ luc eter
ne. ſpeclm ſn macla. ⁊ imago bonitat Sap. vij. Qui
tum priuilegiū eſt. qꝛ ipa eſt virgo virginū. ipe aūt fili⁹
virginis. Unde canit eccleſia. Sancta maria virgo vir
ginū mater ⁊ filia regis regum omniū. i. ieſu. Sed pl⁹
eſt eſſe filium virginis q̄ʒ virginē matrem per imitati
onē virginū. Sextum eſt ꝙ ipa eſt mater ⁊ virgo p ge
nerationē. Ipe vero fuit ⁊ eſt virgo pater per creationē
Nobilior autē eſt creatio q̄ʒ generatio ⁊ actus creatoris
q̄ʒ actus creature. Eſaye. vij. Ecce virgo concipiet, ⁊ pa
riet filium ⁊ vocabit̄ nomen eius emanuel. qd interp
tatur nobiſcum deus. vt dixit angelus. In pricipio au
tem creauit deus celum ⁊ terram. Und ⁊ pater omni
um dicitur. Septimum priuilegium eſt. quia ipa ē ma
ter omnium. Sed ipe eſt pater omnium etiam per gu
bernatōnem ⁊ curam. Sapien. Ipi eſt cura de omnib⁹
Eſt autem pater hic cure. plus autem eſt eſſe patrem
q̄ʒ matrem. ipa autē genuit facto. ipe verbo. plus auteꝫ
eſt ⁊ prime generatōi ſimilius generare verbo q̄ʒ facto.
Octauū priuilegium eſt. quoniā ipa nulli⁹ habuit igno
rantiā eorum. ſcilꝫ que decuit ſcire. Ieſus autē omniū
habuit ſcientiam. In ipo enim ſunt (ſm apoſtolum om
nes theſauri ſapientie ⁊ ſcientie dei. Nonum priuilegi
um eſt ꝙ eſt porta celi. Ipe autem eſt oſtium. vt dicitur
Io. x. in q eſt porta. Decimū ꝙ hūit cōicatiōeꝫ paſſiōis
xpi p ꝯpaſſionē ſuaꝫ. ſꝫ ipe ſuſtinuit ipaꝫ paſſiōeꝫ. Eſa.
liij. Uere dolores noſtros ipe tulit. Et ps. Dolores ifer
ni circūdederunt me. Undecimū ꝙ ipa eſt ſuper om̄es
choros exaltata. Ipe autem habet nomen quod eſt ſu
per omne nomen. ſcilꝫ vt vocetur ⁊ ſit deus exaltat⁹ ſu
per omnia. Duodecimum ꝙ ipa eſt regina miſericordie
ipe autē pater miſericordiarum. ij. Corinth. Benedict⁹
deus pater miſericordiaꝝ et deus totius conſolationis
patet ergo. quia benedictus fructus ventris marie ie
ſus magis q̄ʒ ipſa.

Notandum ꝙ non §. II.

dicitur determinare cuius reſpectu fructus iſte marie
ſit benedictus. Et ratio eſt. quia ſimpliciter ⁊ abſolute ē
benedictus omni modo et in omnibus vt declarabit̄.
et ideo per nihil ſpecificum coartari potuit. Benedictō
quoq̄ʒ marie non reſtringitur ad mulieres tantum. qa
dicitur benedicta in mulieribus. ſed cauſa et origo oīs
benedictionis demonſtratur. Poſſumus ergo loqui ſe
cundum Albertum de iſta benedictione fructus ma

rie.id eſt Jeſu ſcd̃m triplicem viam. Primo quantũ
ad ſignificationem. Secundo quantum ad ſuppoſi-
tionẽ Tertio q̃tũ ad ſubſtantiã ⁊ omnem ſui partem
Quantum ad primum.ſcz ſignificationem.ſciendũ
q̇ iſta benedictio habet tria ſignificata.quoꝝ omniũ ra-
tio ſaluat̃ in iſta beatitudine qua dicit̃. Benedict⁹ fru
ctus ventris tui.Nam vt dictũ eſt ſupra. Prima eſt be
nedictio maledicti euacuatio.Scd̃a eſt benedictio om
nis boni poſſeſſio.Tertia eſt benedictio ꝯgratulantiũ
laudatio.et quelibet harũ eſt triplex.Eſt eñ triplex ma
ledicti euacuatio.Incidit eñi per peccatũ triplex maledi
ctum.Primũ eſt fomitis punctio.id eſt inclinatio habi
tualis ad malũ.et delectabilia carni.que in actũ progre
ditur.cũ quis incipit habere vſum liberi arbitrij. De q̃
apoſtol⁹ ad Roma.Uideo aliam legẽ in mẽbris meis re
pugnantẽ legi mentis mee.id eſt dictamini ratõnis .et
captiuũ me ducentẽ in legem peccati ſcz ſaltem quo ad
motus viciorũ qui ſunt venialia.Sed benedict⁹ fruct⁹
ventris tui ſcilz Jeſus.q̃a excluſus omnino ab omi; fo-
mite ⁊ mali inclinatõne.i.Petri.ij.Peccatũ nõ fecit nec
inuent⁹ eſt dolus in ore eius.q̃nimmo agn⁹ fuit qui ab
ſtulit peccata mũdi.Et vt dicit beat⁹ Auguſtin⁹ de cõ-
ſe.di.iiij.Nemo tollit peccata mũdi niſi chriſt⁹ qui ẽ a-
gnus dei tollens peccata mũdi. Secundũ maledictuʒ
inductum per peccatũ eſt labor inueniẽde veritatis.Un
de Sapien.ix.dicit̃.Difficile extimam⁹ que in terra ſũt
et que in ꝓſpectu ſunt cũ labore inuenim⁹ que autẽ in
celis ſunt quis inueſtigabit.Unde oẽs philoſophi i mẽ-
tis errauerunt circa naturalia. Sed et circa moralia et
ſalutem propriã.vt dicit̃ Eccl' s.ix.Nemo ſcit vtrũ odio
vel amore ſcz dei ſit dignus.⁊ hoc q̃a ignorat ſi opa ſua
et ſi videant̃ bona.ſint vere bona ⁊ meritoria.fruct⁹ au-
tem ventris beate Marie fuit benedictus.q̃a nullam
ignorantiã habuit.ſed omnem ſcientiã. Omia eñ que
fuerunt.ſunt vel erunt in actu omnia ſciuit anima chri
ſti.Ad Hebreos.iiij.Omia ſunt nuda ⁊ aperta ocl'is ei⁹
Tertium maledictũ eſt neceſſitas incineratõnis Ge-
neſis.iij.Puluis es ⁊ in puluerẽ reuerteris.Propterea
ad humiliandũ hominẽ dicit̃ Eccl'ſ. Quid ſuperbit ter-
ra et cinis.Sed fructus Marie ab hoc excluſus eſt.ſʒ
illud quod ait in pſ.in pſona eius.Non derelinques a-
nimã meã in inferno.quo deſcendit mortuus. nec dab
ſanctum tuũ videre corruptionẽ.ſcilz corpis. Secun-
da ſignificatio benedictõnis eſt oĩs bõi poſſeſſio.ſm il-
lud dictũ Abrahe.Benedicã tibi ⁊ magnificabo nomẽ
tuũ.q̃ ad tpalia et naturalia.eriſq; bñdict⁹ quo ad ſpiritu
alia ⁊ gratuita.⁊ in te benedicent̃ omnes gẽtes quo ad
diuinalia.quia per xp̃um fructũ marie que deſcẽdit ex
abraham deum ⁊ hominẽ recipiunt homines benedicti
onẽ glorie.Fructus autẽ hic marie benedict⁹ eſt omis
boni poſſeſſione tripliciter.Primo q̃a habuit xp̃s boni
tatẽ humane nature in ſummo.Unde Damaſcen⁹ dicit
q̇ aſſumpſit dei fili⁹ primitias humane maſſe.id ẽ hu-
manitatẽ in ea puritate que fuit in Adam in ſtatu ino-
centie.Et propterea dicit̃ Eſaye.vij q̇ emanuel partus
ex virgĩe butyrum ⁊ mel comedet.vt ſciat reprobar̃ ma
lum.id eſt nõ ſumere malũ peccati.et eligere bonũ gra-
tie.Dicit̃ autẽ comediſſe.id eſt ſibi vniſſe.ſicut quod co
medit̃.incorporat̃ et vnit̃ comedenti butyrum.qui ẽ pi-
guedo lactis.id eſt innocentiã.et mel dulce.id eſt ſapien
tiã Secundũ bonũ quod in ſe habuit chriſt⁹ eſt bonũ
diuine nature in ſũmo.q̃a fuit verus deus. Unde apo-
ſtolus.in quo ſcz chriſto inhabitat omis plenitudo dei-
tatis corporaliter.⁊ Actuũ.x.c.Pertranſiuit ieſus bene
faciendo ⁊ ſanando omes oppreſſos a diabolo.quoniaʒ
deus erat in illo.nemo eñi poteſt expeller̃ diabolũ ab ho
mine peccatore.niſi deus remittẽdo peccata.Creature

ſancte habent bonitatẽ accidentaliter.ſed ieſus quia de
us verus habebat bonitatẽ eſſentialiter.quo mõ nemo
bonus niſi ſolus de⁹.ſcz eſſentialiter ait ipe Lu. Ter-
tium bonũ huius benedictõnis eſt bonitas vniõis na
ture diuine cũ humana.Leo papa in ſermone. Salua
igit̃ vtriuſq; ꝓprietate nature in vnã coeunte perſonaʒ
ſuſcipit̃ a maieſtate humilitas.a virtute infirmitas.ab
eternitate mortalitas.vt q̇ noſtris remedijs cõgruebat
mori poſſet ex vno.⁊ reſurgere haberet ex altero.⁊ ꝓpter
iſtud bonũ vnionis dixit zacharias laudans deũ. Be-
nedictus domin⁹ de⁹ iſrahel.q̃a viſitauit.ſcilz per hanc
vnionẽ.⁊ inde fecit redemptionẽ plebis ſue. Tertia
ſignificatio benedictõnis eſt cõgratulantiũ laudatio. d
qua Raphael ad Thobiã et filiũ ait.Benedicite deum
celi.⁊ coram omnib⁹ viuentib⁹ cõfitemini illi. q̃a fecit
nobiſcum miſericordiã ſuã.Et hec eſt triplex.ſcilz ange
lorum.hominũ.⁊ rerum corporaliũ.Angeli laudãt ⁊ be
nedicunt fructũ ventris beate Marie.quia per ipum
reſtauratus eſt numer⁹ diminutus eoꝝ. Unde eccleſia
canit.per quẽ ſcilz chriſtũ maieſtatẽ laudant angeli.ad-
orant dominatões.tremunt poteſtates.celi celorũq; vir-
tutes ac beata ſeraphin.benedicite ergo dñm omes an-
geli eius. Permaxime homĩes benedicere ⁊ laudare d
bent Jeſum.q̃a factus eſt eoꝝ frater.eorũ ductor.eoruʒ
redemptor.Neq; eñi (vt ait Petrus apoſtol⁹ in actib⁹
apoſtoloꝝ) eſt aliud nomẽ datum ſub celo in quo opor
teat nos ſaluos fieri.q̃ʒ ſcilz per Jeſum xp̃m. ⁊ ideo qui
preibãt ⁊ qui ſequebant̃ clamabant filio dauid dicẽtes
Oſanna.id eſt obſecro ſalua nos. benedictus qui venit
in nomine dñi oſanna in excelſis Matthei.xxi.Qui p̃-
ibant ſignificant patres veteris teſtamenti.qui ſequun
tur patres noui.⁊ omes debent benedicere cõgratulan-
do de ſaluatõne facta per chriſtũ. Tertia etiaʒ alia cor-
poralia habent congratulari ⁊ laudare mõ ſuo de fru-
ctu ventris marie.q̃a aliq̃ modo vnita ſunt cũ ſuo crea
tore inq̃ʒtuʒ de⁹ factus eſt homo.qui participat cũ om-
nibus corporib⁹ inq̃ʒtũ et ipe corp⁹ habet.⁊ ipe omnia
demũ renouabit ⁊ meliorabit.et ido.Benedicite oĩa ope
ra dñi domino.laudate et ſuperexaltate eum ⁊c.Benedi-
cite celi dño.benedicite aque omes que ſup celos ſũt ⁊c.
Benedictus ergo fructus ventris tui ſcd̃m triplicem ſi
gnificationem benedictionis.

Quantum ad ſup- §.III.

poſitionem.inq̃ʒtum ſcilz pro xp̃i.hec eſt q̃d dicit̃. Be-
nedictus fructus ventris tui.habet tria.⁊ pro omib⁹ il
lis reddit̃ locutio vera.Eſt eñ benedictus fructus iſte
triplici benedictõne.ſcilz benedictõne nature.benedictõ
ne gratie.et bñdictõne glorie.Et quodlibet iſtorũ eſt tri
plex.Benedictio nature in eo fuit triplex.Habuit enim
corpus benedictũ.animã benedictã.⁊ deitatem benedi-
ctam. Corpus ei⁹ fuit benedictum quo ad materiã
q̃a nõ ex materia corrupta.ſed ex puriſſimis ſanguini-
bus virginis fuit conceptũ.Sapien.viij.Ad corp⁹ in
coinquinatũ acceſſi.Fuit benedictum in armonia.quia
optime proportionatũ.cum omnioda ꝓportione humo
rum.adeo q̇ nõ incurriſſet aliquam infirmitatẽ ſi diu
vixiſſet.et morte violenta.ſcilz crucis nõ fuiſſet occiſus
ſed ſenio defeciſſet.Ex quo cum nõ eſſet debitor mortis
q̃a nõ per carnalem ꝓpagatõnem ex viro conceptus.vo
luntarie tamẽ ſuſcepit mortale corpus.Benedictuʒ fuit
illud corpus in forma ⁊ pulchritudine.Pſ. Specioſus
forma pre filijs hominũ.propterea benedixit te deus ĩ
eternum.habuit eñ congruentẽ quantitatẽ.Nam et ſi
in conceptõne.q̃a ſubito fuit pfectiſſime organiſatũ cor
pus illud et diſtinctum ab omnibus ſuis liniamẽtis p
ſpicuiſſimũ fuit ſup oẽs ꝯceptos ĩ vtero tñ ſpacio quadra

gintadictum.vel quadraginta vt dicūt phiſici. quibꝰ
corpus conceptū paulatim complet̃ ⁊ organiſat̃ in mē
bris ſuis.peruenit ad debitam et communē quantita-
tem. Similiter in figura ⁊ colore fuit p̃cioſiſſimū. vt o-
ſtendit̃ ex quadā epl'a quā ſcripſit quidā gentilis Tibe
rio tūc imꝑanti in partibꝰ iudee morā trahens pro ꝑte
romanorum.hic in ea declarat effigiē eius et formam
prout oculis ſuis viderat. Animā quoq̃ habuit bene-
dictā.iuxta illud Sap. Sortitus ſum animā bonā.fu
it vtiq̃ benedicta anima illa a deo tunc creata.q2 infu-
ſa corpori ſine peccato.ſine fomite.ſine ignorantia fuit.
Fuit benedicta.q̃a intelligentiā habuit acutiſſimā. oīa
tunc intelligens.memoriā tenaciſſimā.voluntatē ad oē
bonum ſine difficultate promptiſſimā. Species oīum
rerum fuerūt in mente eiꝰ indite ſeu cōcreate. ſicut dici
tur de adam. Fuit ergo benedicta anima illa omniū na
turarum naturali cognitiōe.virtutū politicaꝝ ꝑfectiōe
ſup̄ma naturali dei dilectiōe. vt merito dici poſſit de eo
illud. Preueniſti eū in benedictiōibꝫ dulcedinis.q̃a an-
te natiuitatē iſta habuit anima eius. Habuit ⁊ benedi
ctam deitatē in ſe. Vñ pſ. Benedictus dñs deus meꝰ
qui docet manus meas ⁊c. Deus meus dicit̃.q̃a ꝑ dei-
tatem vnitā nature noſtre.factꝰ eſt noſter. Homo autē
factus ⁊ cōuerſatus in terra docuit exēplo ſuo nos pur-
gare manibꝫ noſtris.id ē operibꝰ cōtra inimicos ſpiri-
tuales mūdi fallentē.quē contempſit.carnis inficientis
quā ieiunijs ⁊ abſtinētia afflixit.diaboli ſuadētis. quē
documētis ſcripture ſuꝑauit in deſerto. Benedicta er-
go ſit ſancta trinitas atq̃ īdiuiſa vnitas. Trinitas iſta
ſancta eſt que in Jeſu habetur. Nam ſancta caro.ſan-
cta aīa.ſancta deitas.⁊ indiuiſa vnitas.ſcilꝫ in perſo-
na.q2 vna ꝑſona deus ⁊ hō.nō due ꝑſone.nec duo ſup-
poſita.ſed vnum.cōfitebimur ergo ei.q2 fecit nobiſcum
miſericordiā ſuā. Benedictio ſecunda.ſcꝫ gratie fuit in
fructu ventris marie. Et hec triplex.nā habuit cū pa-
tre gratiā incarnatā.cum matre gratiā creatā.pret̃ vtrū
q̃ gratiā coniunctā.habuit eñ a patre gratiā increatā
ſcꝫ q̄ ſit deus. Vñ ip̄e ait Johis.vij. Mea doctrīa nō
eſt mea.ſed eius q̃ miſit me patris.quaſi dicat ſm bea-
tū Auguſtinū ſuꝑ Johem. Ego q̃ dicor ſapiētia ⁊ ver-
bum.nō habeo eſſe a meip̄o.ſed a patre q̃ hanc gratiaꝫ
dedit mihi vt ſim deus. Habet etiā ab eo q̄ ſit filꝰ dei.
pſ. Dñs dixit ad me filius meꝰ es tu. Leo papa. Ver
bum eñ dei.deus filius dei.vt liberaret hoīem ab eter
na morte factus eſt homo.⁊ tanto federe vtrāq̃ natu-
rā cōſeruit.vt nec inferiorē cōſumeret glorificatio.nec ſu
periorē diminueret aſſumptio. Habet demū a patre q̄
ſit ſpirator ſpiritusſancti. Mittam inquit ip̄e vobis a
patre ſpiritū veritatis Johis.xvi.id eſt mittam ſpiri-
tūſanctū a me procedentē. Sed q̄ a me ꝓcedat ⁊ vobis
mittā.hoc habeo a patre. Vñ ⁊ cū inſtituit ſacramētū.
ī q̃ ſe totū dimiſit nob eleuatis oculis ī celū ad patreꝫ
benedixit.q̃ſi totū qđ eſt recognoſcens a patre hr̄e. Cō
matre triplicē gratiam habuit creatā.videlꝫ q̃a omneꝫ
gratiā ⁊ gratis datā ⁊ gratū facientē ⁊ ſingulariter ꝓui
legiatā habuit. vt ſicut ip̄a dicit̃ gratia plena.ita et fru
ctus ventris eius.verbū ſcꝫ caro factū plenū gratie dica
tur.excellentiꝰ tamē in ip̄o vt ſupra dictum eſt. Secun
do quia omnē gratiā dedit.ſicut eñ de plenitudine eiꝰ
ſcꝫ virginis recipiūt vniuerſi.vt ait beatus Bern̄. Sic
de plenitudine xp̄i nos oēs accepimus gratiā.vt ait
Joh.j c.perfectius tamē per xp̄ꝫ. Tertio dedit vltra id
qđ habuit. Dat eñ remiſſionē peccatorū.quā remiſſio-
nem in ſe nō habuit.nec filius.nec mater.q̃a nullū pec-
catū filius habuit.mater nullū actuale.dat tamē aliter
filius.aliter mater.filꝰ efficiēter vt deus. meritorie vt
homo. Mater ſuffragio oratōnis ſue impetrādo rmiſ-
ſionē peccatoribꝫ penitentibꝫ. Congrue ergo Elizabeth
ait. Benedicta tu in mulieribꝫ.⁊ ita benedictꝰ fructꝰ vē
tris tui Jeſus.qui tecū gratiā habet. Ex cōiunctōne ꝑ-
ter vtrūq̃.ſcꝫ deitatis cū humanitatis coniunctōe ha-
buit triplicē gratiam. Vna q̄ fuit filius plurium. Nam
mater eius habuit patrē ⁊ matrē.ſcꝫ ioachim ⁊ Annaꝫ
Sed nō deum habuit patrē.ſed hominē vt dictum eſt
ioachim. Pater vero xp̄i nō habuit patrē nec matrem.
nec deū nec hominē. Ip̄e vero habuit patrē et matrem
et deum patrem ⁊ hominē matrē. Secundo ex ip̄a con
iunctione dei cū homine habet q̄ ſit redemptor. filius
hominis nō venit miniſtrari.ſed miniſtrare.⁊ dare ani
mā.id eſt vitā redemptiōem pro multis Matth.xx.et
quomō declarat princeps apoſtoloꝝ Petrus in.j.cano
nica dicēs. Non eñ corruptibilibꝫ auro ⁊ argento rede-
pti eſtis de vana veſtra ꝯuerſatōne.ſed p̃cioſo ſangui-
ne agni īmaculati. Quod premiū ſanguinis fuit infini
ti valoris ad nos redimendū propter diuinitatē ei vni
tam.⁊ inquantū redemptor eſt ſponſus animaꝝ.ij. Co-
rinth.xi. Deſpondi eñ vos vni viro virginē caſtam in
tegritate.ſcꝫ fidei ⁊ dilectionis exhibere xp̄o. Eſt ⁊ ſacer
dos fideliū ſiue pontifex. Ad Hebreos.ix. Chriſtus aſſi
ſtens pontifex futuroꝝ bonorū ⁊c. Introiuit ſemel ī ſā-
cta eterna redemptōne inuenta. Judex quoq̃ viuoꝝ et
mortuoꝝ Johan.v. Pater nō iudicat quēq̃.ſed oēm iu
diciū dedit filio.inq̃ꝫtum ip̄e ſolus in hūanitate quam
ſumpſit cūctis apparebit. Tertio ex hmōi coniunctiōe
habet q̄ ſit beatitudo omniū Johan.x. Ingredict̃ ſcilꝫ
quilibet beatus ⁊ egredict̃ ⁊ paſcua inueniet. Ingredie
tur ad deitatē chriſti contemplandā. Egredict̃ ad hu-
manitatē ſpeculandā.⁊ vtroq̃ fruitōnis refectionē bea
te inueniet.⁊ ideo benedic anima mea dñm ⁊c. Qui pro
piciat̃ omnibꝫ iniq̃tatibus tuis.⁊ ſanat oēs infirmi-
tates tuas deus homo ꝑ ſacramēta ab eo inſtituta.qui
redimet de interitu vitā tuā.inq̃ꝫtum redemptor. ⁊ co-
ronat te inq̃ꝫtū beatificat. Benedictio quoq̃ glorie q̃
bñdictus eſt fructꝰ vētr marie eſt triplex. Habuit eñ
gloriā comp̄henſoris.gloriā redemptoris. ⁊ gloriā crea-
toris. Gloriā habuit comp̄henſoris dum fuit viator.qđ
nulla creatura habuit. Nam in mūdo quilibet ſanctus
eſt ſolū viator.in alio tantū comp̄henſor. Chriſtus autē
ſimul in mundo viator inquātū mortalis ⁊ merebatur
Comp̄henſor.q̃a clare intuebat̃ anima eius diuinitatē
cui erat vnita vt nūc.⁊ ſummā aureā habuit ſuꝑ om-
nes aureolas ⁊ p̄mia accidentalia omnia in ſummo.vt
aperte intelligat̃ de illo. Dilectus deo ⁊ hominibꝫ cuiꝰ
memoria in benedictione eſt.ſimilē illū fecit in glīa ſan-
ctoꝝ Eccī.xlv.ſcꝫ dū hic ēt vixit. Habuit ⁊ gloriā redem
ptoris inq̃ꝫtum ip̄e eſt hominū liberator.demonū ſupe
rator.⁊ nature humane exaltator. Et ideo pſ. Per ſin-
gulos dies benedicam tibi ⁊ laudabo nomē tuū ⁊c. Ter
tia que eſt gloria creatoris oſtendit̃ in miſericordia ī ſā-
ctis.in iuſticia in damnatis.in magnificētia in celis et
elementis. Vnđ te celorū militia laudat.adorat.p̄dicat
triplexq̃ mūdi machina benedicit per ſecula. Et iđo be
nedictus fructus ventris tui.

Tertio poteſt con .§.IIII.

ſiderari iſta benedictio fructus ventris beate Marie
quantū ad ſubſtantiā et partes eius integrales.⁊ h̄ tri
pliciter. Primo q̃ꝫtum ad principium ⁊ cauſam Se
cundo q̃ꝫtum ad eſſentiā. Tertio quantū ad efficienti
am. Si ergo conſideret̃ iſte fructus inq̃ꝫtum eſt bene-
dictus tripliciter.ſm triplicē ſui originē.habet origineꝫ
iſte fructꝰ bñdictā trinitatē.q̃ opata ē h̄ miſteriū īcarna
tōis. Vñ bñdicta ſit ſctā trinitas.creatrix ⁊ gubnatrix
oīm.hꝫ originē fructꝰ iſte q̃ꝫtū ad ſuā deitatem ꝑ gene-

rationem benedictum patrem.ij.Corinth.Benedictꝰ de
us ⁊ pater dñi noſtri ieſu xpi pater miſericordiaꝝ. Ha
bet originẽ q̃tum ad aſſumptã humanitatẽ benedictã
matrem per natiuitatẽ in vtero ⁊ ex vtero. Unde Eliza
beth aptiſſime ait ei viſitanti ipam.Benedicta tu inter
mulieres.⁊ bñdictus fructus vẽtris tui.et vnde hoc mi
hi vt veniat mater dñi mei ad me Luce.i. Quantũ
ad eſſentiã benedictꝰ eſt fructus ventris Marie tripli
citer.Benedictus fructus ventris tui.Ait beatus Ber
hardꝰ.benedictus in odore bñdictus in ſapore.benedi
ctus in ſpecie vl' decore.Odore ſuo implet cognoſcitiuã
Un̄ in canticis.In odore vnguentoꝝ tuoꝝ currimus.id
eſt gratiaꝝ.Nam in odore eius reuiuiſcũt mortui.Quẽ
ſentiens yſaac ait in figurã eius filio ſuo iacob.de q̃ de
ſcendit.Ecce odor filij mei ſicut odor agri pleni.ſcʒ gra
tiarũ ⁊ bonoꝝ cui benedixit deus Geñ.xxvij.In ſapo
re quoqʒ bñdictus fructus hic reficiẽs affectiuã.vt ſum
mũ ⁊ dulciſſimũ bonũ.Cantico.ij.Fructus eius dulcis
gutturi meo ait anima deuota hoc deguſtãs.Pſ.Gu
ſtate ⁊ videte quoniã ſuauis eſt dñs. beatus vir q̃ ſpe
rat in eo.⁊ mltomagis q̃ hoc in patria guſtat .Adde ad
ſaporẽ valorẽ.Ualet eñi cõtra omne malũ in medicamẽ
tum.in cibũ habentem oĩe delectamentũ.in preciũ cõ
parans oĩe bonũ.Benedictus eſt iſte fructꝰ in ſpecie.
vel decore.Pſ.Speciosus forma pre filijs hominũ.p
pterea benedixit te deus in eternũ.Petrus.In quẽ de
ſiderant angeli pſpicere Quantũ ad efficientiã eſt be
nedictus fructus vẽtris Marie actiuã ⁊ paſſiuã.Acti
uam quidẽ.qa bñdixit nos benedictõne tẽporali. bñdi
ctione ſpirituali gratie.⁊ bñdictõne ſupnali glorie .Un̄
pſ.ter dicit.Bñdicat nos deus deꝰ noſter.vt notet iſtũ
fructum vẽtris marie.quia p hoc eſt factus noſter deus
ſingulari mõ.qr ex ea carnem noſtrã aſſumpſit.Quan
tum ad bñdictionẽ paſſiuã id eſt.qa facit nos benedice
re.vt ſic per eũ recipiamꝰ virtutem eũ benedicẽdi.id eſt
laudãdi.Tripliciter h̃ accidit.Facit eñi nos benedicere
corde.Iuxta illud Benedic anima mea dñm .⁊ oĩa in
teriora mea nomini ſancto eiꝰ.Ore. ſm illud. Benedi
cam dñm in oĩ tempore.ſemp laus eius in ore meo.Et
Petrus in canonica.Nulli malũ p malo reddentes.aut
maledictum pro maledicto.ſed ecõtra bñdicẽtes.Ope
re.Pſ.Ecce nunc benedicite dño oĩes ſerui domini.ſ.
bene opando.⁊ ſic concludẽdo primũ fructũ.ſcʒ natura
lem.vẽtris materialis marie vtiqʒ benedictus oĩ mo
do fuit.Et virgo vt vitis fructificauit ſuauitatẽ odoris
ſcʒ dominũ Ieſum.qui ait ipe Sapiens Ecci.xxiiij.c.
Sicut cinamomũ ⁊ balſamũ odorẽ dedi.⁊ quaſi mir
rha electa dedi ſuauitatem odoris.

De duodecim fructibus ſpiritus qui fuerũt i ma
ria. Capl'um viceſimũſextum.

Benedictus fructꝰ ven
tris tui.Eſt alius fructus virtualis Marie.
De quo dñs.Poſui vos.ſcʒ in mũdo vt eatis ⁊ fructũ
afferatis.ſcʒ bonoꝝ operũ.Omnis eñi arbor que nõ fa
cit fructũ bonũ excidet.ſcʒ per mortem.⁊ in ignẽ mitte
tur ſcʒ eternum.Math.vij.Fructus iſte bonus pcedit
ex ventre bone mentis.Mens eñi ideo dicit venter aĩe. *Mẽs dr vẽter aĩe quare.*
quia in ea continent cogitatões et affectões ex apprehẽ
ſis ex ſenſibus quaſi ex cibis comeſtis que mẽs occulta
eſt cũ ſuis cogitatõnibus ⁊ affectionib. ſicut venter et
cõtẽta i ea.Iſti aũt fructus ventris beate marie ſũt be
nedicti propter ſummã coꝝ perfectionẽ.⁊ propterea di
cit.Ecci.xxiiij.vt dictũ eſt ſupra.Flores mei fructus ho
noris ⁊ honeſtatis.Flores ſunt inchoatões fructuũ. vbi
ergo in alijs ſanctis virtutes ſunt quaſi flores.id eſt i
pfecte ⁊ incõplete reſpectu virtutũ patrie.in ea fuerunt
iſti flores fructus.qr virtutes habuit quaſi ad modum
patrie aliquo mõ vt oſtenſum eſt ſupra.cum ageretur
de gratia virtuali eiꝰ.Et iſta bona opera ſunt fructꝰ qui
bus debet verus honor.⁊ in quib eſt vera hõeſtas.ad
quod inſinuandũ cantat de ea qd ſcribit in cãti.Emiſ
ſiones tue paradiſus cũ pomoꝝ fructib. emiſſiones di
cunt opationes ex ventre mentis procedẽtes.Ite para
diſus quaſi ſimiles operib coꝝ.q̃ ſunt in paradiſo adeo
pfecte fuerũt.Poma q̃ ſunt rotunda ſunt pater ⁊ filius
⁊ ſpũſſanctus.qr ſicut pomũ eſt rotundum ⁊ figura ro
tunda eſt capaciſſima.⁊ nõ inuenit ibi principiũ vel fi
nis.Ita eternus pater.eternus filiꝰ.eternus ſpũſſanctꝰ
ſine principio ⁊ ſine fine vnus deꝰ.oĩa cõtinẽs .qui
bus diuinis pſonis aliquãdo fruebat.⁊ ideo eum dicit
cũ pomoꝝ fructib.Et ad ſe inuocandũ ad hmõi fructꝰ
producẽdos aiebat Ecci.xxiiij.Tranſite ad me oĩes q̃
cõcupiſcitis me.id eſt amatis.⁊ a generatõnib meis i
plemini.id eſt operibus virtuoſis.que generate ⁊ producte
ſunt a ventre mentis mee.ſicut fructus ab arbore. et ſicẽ
filij a ventre matris.Implemini ait.id eſt copioſe agẽ
do.⁊ qa ipa ſola implet ⁊ reficiũt animã.Nã opera ma
la eſurientẽ et vacua reddunt.vnde ⁊ fructus dicunt ope
ra virtuoſa.vt dicit glo.beati Ambro.quia mentẽ reficiũ
unt ſincera delectatione.Sed inter cetera opa virtuo *Opa virtu*
ſa permaxime delectant animã illa duodecim q̃ nume *oſa dicũt*
rat apoſtolꝰ ad Gala.v.que appellat fructus ſpiritꝰ di *fructꝰ q̃re*
cens.Fructus ſpiritus ſunt.Charitas.gaudiũ.pax. pa
tientia.benignitas.bonitas.longanimitas.manſuetu
do.fides.modeſtia.continẽtia.caſtitas.Hi ſcʒ fructꝰ fue
runt fructus ventris mẽtalis marie valde ſuaues.Et iõ
ſubdit.Spiritus eñi meꝰ ſup mel dulcis.id eſt iſte fru
ctus ſpiritus mei.Dulcia autẽ cõmuniter alliciũt appe
titum.Sunt enim dulcia amica natura.⁊ ideo inuitat
ad huiuſmodi ſuo exemplo dicens.Tranſite ad me om
nes qui concupiſcitis me.⁊c̃.

Q, iſti fructus ſpiri .§.I.

tus fuerunt in maria.declarat. Primus itaqʒ fructꝰ ſpi
ritus ventris marie mẽtalis dicit charitas.que hic non
importat virtutem.de qua dictũ eſt ſupra.ſed actũ eius
Hic fructus charitatis eſt q̃ de terra ad celũ reuocat .et
ſic ad ipum ptinet a terrenis ſeparatio ⁊ ad celũ eleuatõ *s̄.ti.v.ca.*
Sed beata maria fuit omnino a terrenis eleuata.qa nec *xxi.*
puluis venialis adheſit pedib affectuũ eius.quod nul
li ſanctoꝝ contigit.Fuit etiã eleuata ad celũ ſup omnes
in cõtemplatõne ⁊ cognitõe ⁊ affectõne diuinoꝝ.Unde
dicit Ecci.xxiiij.Ego quaſi cedrus exaltata ſum in liba
no.libanus q̃ interptat candidatio.ſignat eccleſiã mili
tantẽ ⁊ triumphantẽ.candidã puritate.Sicut ergo ce
drus in libano eſt altior oĩ arbore.ita beata virgo ma
gis eleuata erga deũ in eccleſia dilectiõe.Preterea i pſ.
fit triplex queſtio.Prima eſt. quis aſcendet in mõtem
domini. Secũda.quis ſtabit in loco ſancto eius. Ter
tia.dñe quis habitabit in tabernaculo.et quis requieſcet
⁊c̃.Difficile ſiquidẽ ⁊ perfectũ eſt aſcendere.Difficiliꝰ et
perfectius ſtare.Difficillimũ ⁊ pfectiſſimũ eſt habitare
et q̃eſcere.Aſcendere ptinet ad apoſtolos q̃ ſunt maiores
ĩ eccleſia.ſed nõ ptinuit ad eos habitare.ſed deſcende
re.In figuram huius angeli aſcendebãt et deſcendebãt
per ſcalam quam vidit Iacob Geneſis.xxviij.Unde ⁊
apoſtolus qui raptus fuit ad tertium celum.poſtea de
ſcendebat ad diſponendum cubilia infirmorum.vt pa
tet.i.Corin.vij.Ad perfectiorẽ ergo ſtatũ qʒ apoſtoloꝝ
ptinet aſcendere ⁊ ſtare.Hi autem vident eſſe compꝛhen
ſores.qui aſcendẽtes in celũ ſtant fixi in actuali dilectio
ne diuinoꝝ.nõ tñ vident quieſcere inq̃tũ appetũt cor
pora coꝝ cũ ipis animab glorificari qd nõdũ implet.

Uirgo aſſit beatiſſima ſemꝑ aſcendēs de virtute in vir
tutem.⁊ ſtās in habituali dilectōie ꝑfecti⁹ ꝗ̄ ſancti in
patria etiam habitando quieſcat anima in corpore gl'ifi
cato.Et iō dilectus me⁹ mihi ⁊ ego illi.mō excellētiſſio.
Secundus fructus dicitur gaudium.quod impor
tat delectationē in creatura rationali.Et vt ait beatus
Bern̄. Illud eſt tertiuꝫ gaudiū.quod nō ƌ creatura.ſꝫ
de creatore concipit.cuius comparatiōe omne dulce ama
rū.omne pulcrū ſeudum.omne qḋ delectare pōt moleſ
Jubilatō ſtum.Unde pš. Uiderūt omnes fines terre .ſcꝫ ꝑ fidē.
qd impor ſalutare dei noſtri.Jubilate deo omnis terra.vbi dicit
tat. gloſa.ꝙ viſio ſaluatoris eſt cauſa iubilatōis.Et ſm.b.
Grego.in moral.Jubilatio importat quoddā gaudiū
intenſum quod occultari nō valet.⁊ exprimi nō poteſt
Si autē ad partum virginis gaudet chorus celeſtiuꝫ
et angeli canunt deo myſterium cernētes.Et magi ga
uiſi ſunt gaudio magno valde reuidentes ſtellam que
eos ad puerum et matrē eius perduxit.quantomagis
iubilatōne ſunt repleti videntes eum.Nulla autē lin
gua fari poſſet.nec ītellectus capere gaudia perfectiſ
ſima virginis. que percepit in conceptu filij.in partu
in lactando eum.in portando cū in gremio.in collocen
do et cōuerſando cum eo.Exultauit (ait in cātico Lu
ce.j.)ſpiritus meus in deo ſalutari meo.id eſt extra ſal
tauit.ſupra ſeſaltauit pregaudio quieſcendo ī deo ſa
lutari meo.Item cum dicit a chriſto.Gaudete et exul
tate.quia nōia veſtra ſcripta ſunt in cel'.Luce.x.Gaudi
um h' eſt de ꝑſenti iuſticia ⁊ predeſtinatiōe eterna.Si
gaudium generat ex hoc ꝙ quis eſt predeſtinatus filius
dei per adoptionem.⁊ ſm preſentē iuſticiam.multoma
gis hꝫ gaudere ꝙ ſit predeſtinata vt ſit mat dei.⁊ habe
at omnem perfectiſſimā iuſticiā.prout fuit virgo Ma
ria. Tertius fructus eſt pax.Pax ſm beatū Augu
ſtinum.xix.de ciuita.dei.ab omnib⁹ operat.ſed a paucis
vera pax inuenitur.quia nō queritur vbi eſt.Cecinerūt
angeli nato domino ex virgine.In terra pacem eſſe ho
minibus bone voluntatis.nō eſt bona voluntas illa in
qua eſt peccatū.et ideo nō eſt pax impijs.vt dicit domi
nus per Eſayā.Sed in pace in idipum dormiā et reqe
ſcam.ait pſal.Cum homo obdormit ſopitus ē a vicijs ⁊
perturbatōnibus paſſionum.⁊ quieſcit in idipum.id ē
deum.qui ſemꝑ eſt idem ipum.quia immutabilis con
formās ſe voluntati ſue.tunc eſt in vera pace.vt dic be
atus Auguſtinus in li.cōfeſſionum. Omnia alia ſunt
aſpera.et tu ſolus deus es requies.et inquietum eſt cor
noſtrum donec requieſcat in te.In omnib⁹ requiem q̄
ſiui.ait beatiſſima Maria ſemꝑ ſubdita voluntati dei
et ſemꝑ habens non ſolum bonam ſed optimā volunta
tem.⁊ ideo fructū pacis habuit mundus.caro. demōia
diuerſa mouent prelia ⁊ conturbant pacē noſtraꝫ.Sed
mundus pacem eius turbare non potuit.quia pauper
cula ſpiritu.diabolus pacem eius ꝑturbare n̄ potuit.qꝛ
humillima.Caro non concupiuit aduerſus ſpiritum.qꝛ
fomes in ea extinctus fuit.et quia omne ſimile appetit ſu
um ſimile.ipe qui eſt pax noſtra.in ipa pace pleniſſima
requieuit in tabernaculo ſuo.ſm illud ps.In pace fact⁹
eſt locus eius. Quartus fructus eſt patientia.Pati
entia opus perfectum habet.ait Jacob⁹ in canonica.c.
i.cum ſcilicet quis propter aduerſa cōtingentia nō con
triſtatur.ſed equo animo fert.Ad hoc valent exēpla ſan
ctorum.qui et ſi iuſti.multa paſſi.ſed patientiſſime.Si
cut Thobias q̄ nec eſt ꝯtriſtatus ꝙ plaga cecitatis ve
nerit ſuper eum.cum tamen operibus inſiſteret pietatis.
Sic Job amiſſa omni ſubſtantia familia et ſanitate cor
poris.in omnibus his non peccauit.nec ſtultum aliqḋ
contra deum locutus eſt.et vt ait ſancta illa vidua Ju
dith.Omnes qui deo placuerunt ab initio per multas
tribulationes tranſierunt fideles.Qui vero temptatio
nes non ſuſceperunt cum timore domini.⁊ impatienti
am ſuam improperium murmurationis ſue ꝯtra domi
nū protulerunt exterminati ſunt ab exterminatore Ju
dit.viij.Uirgo autem beatiſſima nō caruit aduerſis.ſi
cut nec filius eius.Sed nato paruulo inde ad paucos
dies queſito ad occaſionem.oportuit fugere in egyptuꝫ.
et ibi manere per ſeptennium inter idolatras ⁊ alienige
nas.et duodennis cum remanſiſſet in templo. ipa non
percipiente per triduum queſiuit non ſine dolore.ſed ſi
ne ira et triſticia.rationem abſorbente vel obfuſcante.
Similiter in perſecutionibus filij patientiſſima fuit.
Unde dicit de ea.Sicut lilium inter ſpinas.ſic amica
mea inter filias.Liliū vel roſa non amittit ſuam pul
critudinem vel odorem inter ſpinas. ſic nec ipa odorem
patientie inter tribulationes. Quintus eſt lōganimi
tas.Hec eſt ſm glo.in expectatione boni non deficere.ſꝫ
refici.quādo quis habet tolerare aliquem dolorem vel
laborem ad breue tempus.vel expectare habet aliqḋ ma
gnum bonum.ſed cito recipiendum equo animo cona
tur ſufferre propter breuitatem tēporis eius.Sed quā
do in huiuſmodi videt ſe diu permanſurum in labore
vel dolore vel conſequendo bono.multum ſolet attedia
ari et fatigari et aliquādo deficere ex diuturnitate eius
Sed longanimitas retinet hominem ne attediet.ſed ꝑ
ſeuerans maneat.et ſi non ita cito ſed diu labor mane
at.et bonum illud expectatum proueniat.et reficit mē
tem quadam rectitudine premij.Unde apoſtol⁹.ij.Co
rin.vi.Exhibeamus noſmetipſos ſicut dei miniſtros ī
longanimitate.Per multos annos fuit beata maria in
laboribus mundi et expectatione glorie.videlicꝫ circa ſe
xaginta annos ſm communiorē opinionē ſemper ma
gis feruens et auida ad omne bonum opus. Sextus
eſt bonitas.hec ſm glo.dulcedo animi eſt. ſed ſm pħm
dulce eſt quod amaro impermixtum.dulcius qḋ ama
ro impermixtius.dulciſſimum quod amaro impermix
tiſſimū.Sed animus beatiſſime marie fuit omni ama
ro impermixtiſſimum.Unde Sapiētie.viij.dicit Nō
habet amaritudinē conuerſatio illius.ſcilicet ſapientie
ſed cum nulla creatura pura conuerſata eſt intimius et
perfectius.ergo ipſa habuit ſummam animi dulcedi
nem.Unde et cantamus ei.O clemens.O pia. O dul
cis virgo Maria.Unde et bonitatis huius fructum
habuit pš.Quam magna mltitudo dulcedinis tue do
mine quam abſcondiſti timentibus te.Sed btā Ma
ria ſuper omnes timuit deum timore ſancto.ergo ⁊ ma
ximam dulcedinem animi habuit.preterea bonum eſt
ſuijpſius diffuſiuum ſm Dyoniſiuꝫ.et hoc pertinet ad
iſtam bonitatem velle bonum aliorum et ſuum cōmu
nicare.Sed beata Maria ſummū bonum ſuum com
municauit.ſcilicet filium offerendo primo in tēplo. po
ſtea in patibulo.vnde maxime habuit dulcem fructuꝫ
bonitatis. Septimus eſt benignitas.hec ſm gloſaꝫ
eſt largitas reruꝫ.Unde et dicitur benignitas.quaſi bo
na igneitas.bonus ignis eſt qui calefacit etiam a lōge.
Qui ergo beneficia exhibet.non ſolum amicis .ſed etiaꝫ
inimicis ille eſt benignus.Unde apoſtolus Romanoꝝ
xij.Si eſurierit inimicus tuus ciba illum ⁊c̄.hec eni fa
ciens congeres carbones ignis ſuper caput eius. id eſt
ſuper mentem ad inflammandum eum ad amorem tu
um ex talibus operibus ignitis.Apparuit eni ait idē
apoſtolus ad Thymo.ij.c.Benignitas et humanitas
ſaluatoris noſtri dei.Adeo enim nobis benignus ap
paruit.vt oīa ſua largiret.⁊ pro crucifixorib⁹ exoraret.
Sꝫ ei⁹ mater ipſum imitata aurū ſibi oblatū a magis
cito pauperib⁹ largiter erogauit.i.Cor.xiij.ca.apoſtol⁹
ait. Charitas benigna eſt .et quanto maior charitas.

tanto maioꝛ benignitas. Sed charitas beate ma. oēs
exceſſit. vt dictū eſt. ergo ⁊ benignitas. Octauus eſt
manſuetudo. hec ſꝫm glo. eſt tractabilitas. Unde man-
ſuetus quaſi manu ſuetus. qui ſcꝫ ꝑmittit ſe tractari ſi-
ne iraſcēdo. ⁊ iſta eſt differencia inter patiētiam ⁊ māſue
tudinem. que ſimilis videt̄. qꝛ paciencia moderat ⁊ regu
lat paſſionē triſticie que inſurgit ex aliqua moleſtia ne
nimis cōtriſtetur. Sed manſuetudo refrenat paſſionē
ire ne frangat̄ ⁊ ꝯtra rōem aliquid agat. Unde gloſa di
cit ꝙ manſuetudo eſt cōtra iram. Eccli. Fili in māſuetu-
dine perfice opera tua. ⁊ ſuꝑ hominum gl'iam diligeris.
Qui ergo minus habet de ira magis habet de manſue
tudine. Sed beatiſſima maria fuit ſine aliqua ira. ergo
fuit manſuetiſſima. Nec obſtat qđ dicit̄ Luc. j. ſ. ꝙ cuꝫ
audiſſet ſalutatōem angelicā turbata eſt in ſermone eiꝰ.
Nam illa turbatio nō fuit ire ſed admiratiōis. vt dictuꝫ
fuit ſ. Preterea manſuetus dicitur tractabilis. Tracta-
bilis aūt eſt qui ē oībꝫ conformis ⁊ ꝯformabilis ſcꝫ in
quo nō eſt malū. ⁊ ſic tractabilis eſt qui eſt oībꝫ oīa
Uel ſꝫm genera ſingulorꝫ. vt Paulus qui factus eſt iude
is ſicut iudeus. ⁊ his qui ſine lege erāt id eſt gentilibus
tanq̄ ſine lege eſſet. ⁊c̄. Uel ſꝫm ſingula generū. ⁊ iſte eſt
ſimplr̄ oībꝫ oīa. Et ſic fuit beatiſſima maria. Ma-
ria vā tractabil' ⁊ māſueta. ī ſūmo. Btūs ber. Quid ad
mariā trepidat accedē humana fragilitas. nihil aſpꝫ ī ea
reperies. Nihil auſterū. tota ſuauis eſt. oībꝫ miſcōie ſuē ſi-
nū aperit. ⁊ ſic omnibꝫ oīa facta. vnde ⁊ ſummeꝰ manſue
ta. Nonus fructus eſt fides. hec ſcōm glo. ibi eſt inui-
ſibiliū certitudo. Intenditur aūt ex certitudine delcātio
tripliciter. Primo ꝑ ſcibiliū pluralitatē. vt ſi delectatō
eſt in ſciēdo. q̄to plura ſcit tanto maiorem q̄s habet de
lectatōem. Secūdo ꝑ nobilitatē ⁊ melioritatē ſcitorꝫ.
vt ſi delectatio eſt in ſciendo naturalia inferiora, multo
maioꝛ delectatio eſt in ſciēdo altiora. vt trinitatē. deitatē
beatitudinē ꝓpriam. ⁊ hmōi. qꝛ nobiliora ſūt iſta omni-
bus inferioribꝫ ⁊ imꝑfecta cognitō hoꝝ magis delectat
q̄ꝫ ꝑfecta cognitio inferioꝝ ſꝫm phm. Tertio ꝑ moduꝫ
ſciendi ꝑfectiorem. vt ſi ſciat̄ ꝑ reuelatōnem a deo maioꝛ
ſequetur delectatio q̄ꝫ ſi per acquiſitōnē humanam. Sꝫ
beatiſſima virgo ſemꝑ habuit maiorē certitudinē ſcōm
oēm iſtū triplicem modū. ⁊ ſic habuit maiorem fidē cete
ris ⁊ ex ea maiorem delectatōem. Differt ergo fides ꝓ
ut eſt fructus a fide, put eſt virtus theologica. qꝛ. ſ. vltra
cōmunē aſſenſuꝫ ad credibilia, ꝓut eſt fructus. importat
quādā certitudinē de eis. nō tamē eo mō quo in patria
poteſt etiā hic fides dici fidelitas ad ꝓmiſſa. que etiā fu-
it ꝑmaxime in virgine maria. Decimus fructus ē mo
deſtia. hec ſꝫm glo. in dictis ⁊ in factis conſiſtit, vt ſcꝫ ita
moderētur. vt nō fiat exceſſus vl' defectus. ⁊ p̄cipue quo
ad victū ⁊ habitū ⁊ geſtus exteriores. In virtutibꝫ poli
ticis dicit Albertus vbi ſ. Uirtus ē medietas duoruꝫ
extremoꝝ. Unde in his modus eſt circa mediū. Beatꝰ
Bernardꝰ. Tene mediū ſi nō vis ꝑdere modū. In theo-
logicis aūt tanto maioꝛ eſt virtus q̄ꝫto maioꝛ ē eleuatō
⁊ extenſio ad ꝯſecutionē finis. Nā tanto maioꝛ eſt fides
q̄ꝫto magis eleuat potentiā ad credendū. ⁊ tanto maioꝛ
ſpes q̄ꝫto magis eleuatur mēs ad ſperandū. Et modus
in delectatione ē ſine mō diligere. ſꝫm Berū. Si ḡ mode
ſte ē tenere modū. modeſtiſſimū erit ī ſūmo tenē modū ī
ſūmo. ſūmꝰ aūt modꝰ ī via ē eleuare potentē ad ꝑfectiſſi
mū actū qui poteſt eſſe in ſtatu vie. Hoc aūt fuit ſumme
in beatiſſima virgine. Itē in alijs viatoribꝫ modeſtia eſt
cohibitio ⁊ reſtrictio appetitionū inordinataꝝ a ꝯcupiſ-
cētia ſurgētiū. ⁊ fructus modeſtie eſt refectio ſpūal' ⁊ de-
lectatio de hmōi cohibitōne ⁊ reſtrictōne. Unde eſt q̄ſi
delectatio pugnatoꝝ poſt victoriā. Sed modeſtia beate
virginis nō eſt de reſtrictōne appetituū inordinatorum

qꝛ in ea nō poterāt eſſe ſed ꝑfecta ſubiectio ſenſualitatis
ad ſpiritum. ⁊ ideo fructus modeſtie ī ea nō eſt ī cohibiti
one inordinatoꝝ appetituū, ſed delectatio ſuꝑ eo ꝙ dicti
motus inordinati non inſunt nec eſſe poſſūt. Et ſic ſua
refectio in modeſtia eſt per modū innocētie. in alijs per
modū penitētie. Sed ſtatus innocētie p̄cellit ſꝫm digni-
tatē ſtatū pnīe. ⁊ in delectatōe ſpūali. ergo maxime mo
deſtia. Undecimus fructus eſt continentia. ⁊ ſꝫm glo.
hec eſt abſtinere a placitis bonis. ⁊ intelligitur de placi-
tis ſꝫm ſenſum. Nō enī eſt bonum virtutis abſtinuiſſe a
bonis placitis ſꝫm intellectū. Illa enī ſunt bona ⁊ ſcōm
virtutē appetenda. A bonis aūt ſenſibꝫ delectabilibꝫ eſt
abſtinendū. Summe vero delectabile ſꝫm ſenſum ē actꝰ
generatōnis. Et ideo ab hoc abſtinere eſt maximū virtu
tis. Quod poteſt eſſe tribꝫ modis. qꝛ ꝑ abſtinentiam ab
hmōi perfectā. vt in ꝯiugatis. vt ſcꝫ ab alijs abſtineant
extra ſe. Aut abſtinētiam ꝑfectiorē. vt in viduis. Aut ꝑ-
fectiſſimā. vt in virginibꝫ. Hoc aūt fuit in beatiſſima vir
gine in ſūmo. ⁊ ideo ꝑfecte ꝯtinēs. Preterea virtus ē cir-
ca arduū ⁊ difficile. Sed maxime arduum ⁊ difficile vi
detur abſtinere ab actu generatōis nature corruptibili-
tate. p̄cipue circa illam partem. Unde Salomō. Non
poſſū eſſe ꝯtinens niſi tu dederis mihi inquit ad deuꝫ.
⁊ hoc ſcire donū dei eſt. vbi ergo eſt illa abſtinētia ī ſum-
mo. ibi ⁊ ꝯtinentia in ſūmo. Sed hoc in virgine maria.
ergo ⁊c̄. Preterea augmētat virtutē ꝯtinentie abſtinere
non ſolū a rebus bonis ⁊ licitis ſed etiam debitis. ⁊ q̄ꝫto
magis debitis. tāto maioꝛ ꝯtinentia abſtinereꝫ ab illis.
Sed beata virgo abſtinuit ab honoribꝫ ſibi debitis ſu
per oēs. Unde eliſabeth viſitauit ⁊ ꝑma ſalutauit vt
minoꝛ que tamē erat maxima. qꝛ mater dei effecta. vnde
ab alijs abſtinuit. ergo ⁊c̄. Duodecimus eſt caſtitas.
hec ſꝫm glo. eſt recte vti licitis. Apl's. Siue mādučeꝫ ſi-
ue bibatis vl' aliud facitis. oīa in gl'iaꝫ dei facite. Om
nes ergo actōnes humane ſūt referibiles ad deū. Ille er-
go perfectius in ſūmo erit qui omnes actus ſuos in de-
um referet. ⁊ hmōi ſic referre eſt vti. Uñ magiſter ſeñ. in
j. diſ. j. dicit ꝙ vti eſt id qđ in vſum venerit referre ad id
quod fruendum eſt. ſcꝫ deo. qui ſolus fruendus eſt. Si
cut autem contingit referre differenter ita contingit vti
differenter. Nam viatores contingit referre in deum om
nia. eos dico qui ſunt boni habitualiter. Sed beata
Maria omnia ſemper actualiter referebat in deū. Odi
lo Cluniaceñ. Unū pro certo ſcimus ꝙ omnis Marie
actio ſemper intenta fuit in dño. Q, autē nullus viatoꝛ
oīa ſēper tulerit in deū pateꝫ. qꝛ nullus potuit ſe abſti-
nere ab omni veniali. ⁊ pro tūc non actualiter illud refe-
rebat in deū in quo peccabat etiā venialiter. Ipa ergo ſo
la ſemꝑ vſa eſt licitis. ideo caſtiſſima fuit ab eo ſalteꝫ ca-
uendū eſt. quod dicit beatus Augꝰ. Nihil peius q̄ꝫ vti
fruendis. ⁊ frui vtendis. Utitur fruendis qui deo ſeruit
ꝓpter tēporalia. Fruitur vtendis qui finē vltimū ponit ī
creatura. ⁊ hoc proprie non eſt vti ſed abuti. Ex p̄dictis
patet quō fructus honoris ⁊ honeſtatis produxit ven-
ter mentalis virginis glorioſe fructus. ſ. duodecim ſpiri
tus figurati per duodecim filios iacob. quibꝫ benedicti-
oneꝫ dedit ipē ſignificans deuꝫ. Et ideo benedictꝰ fructꝰ
ventris fuit.

Eſt ⁊ alius ventris .§. II.

affectionalis viſceroſe compaſſionis fructus eiꝰ ī cōce
ptu zelus honoris diuini ⁊ ſalus aīarꝫ. In parturien
do laboꝛ ⁊ doloꝛ pro huius executōne ſcꝫ ſalutis aliorū.
Unde aplus. Filioli quos iterū parturio donec chriſtus
formetur in vobis. Hanc affectioneꝫ ſuꝑ omnes habuit
beatiſſima maria ad dei honorē ⁊ hoīm ſalutē. Unde et
mater oīm dicitur. quos. ſ. ꝯcepit ꝑ affectum dilectōnis

ꝛ peperit ꝑ labores ꝛ dolores in paſſione filij. Vñ mlier illa habẽs in capite coronã .xij. ſtellaꝝ. qđ expoſituꝫ eſt ſcꝫ de ꝟgine maria ꝛ eiꝰ .xij. ſingularibꝫ gratijs ꝛ ꝓuilegijs. exponit̃ a btõ Bern̄. ꝛ Alb. deſignare ꝟginẽ mariã Et ibi dr̄ Apoc. xij. ꝙ habebat ĩ vtero ꝛ clamabat vt pareret ꝛ cruciabat̃. Draco aũt añ mulierẽ ſtabat vt deuoraret partũ eiꝰ ſꝫ nõ potuit. Nã cũ pareret maſculũ. ſubito rapiꝰ eſt puer añ thronũ dei. Cõcepit vt dictũ eſt affectu eximio omnes electos dei. ſignatos ꝑ maſculũ ꝓpter vnitatẽ coꝝ ꝛ virilitatẽ. Clamauit deſiderijs ꝛ ſuſpirijs orõnibꝫ ꝛ meritis vt pareret. ita vt om̃es veri fideles dyabolꝰ draco querit quẽ deuoret. Sꝫ electi cũ moriuntur tũc naſcunt̃ in celis. ꝛ ſtatuunt̃ añ thronũ diuine maieſtatis in gloria. Et draco vacuꝰ ꝛ ꝯfuſus remanet. Vñ ꝛ viti aſſimilat̃ cũ dr̄. Ego quaſi vitis fructificaui. ſimil̃ enĩ fuit filio ſuo dicẽti. Ego ſum vitis ꝛ vos palmites. ſcꝫ apoſtoli ꝛ ceteri fideles. Qui manet in me. ſ. vnitus. hic fert fructũ multũ bonoꝝ opeꝝ. Producit̃ palmes a vite vt filiꝰ ꝓducit̃ a pr̃e. Vñ ꝛ ipe Jhs dr̄ pater noſter in hymo. Preſta pater ꝑijſſime. patriq́ꝫ compar vnice. ſicut mater eiꝰ vt vitis ꝓducit palmites ſibi herẽtes ꝑ deuotiõem vt mater omniũ ſꝫ imitatiõem. Et notandũ ꝙ ſicut nulla arbor ꝓducit ſpecioſiorẽ fructũ vite. ita nulla eſt ita ꝓcliuis ad terrã ex ſe. niſi ꝑ aliũ eleuet̃ ſicͤ vitis. Nulla eſt ita turpis ꝛ deiecta in trũco vt ipa. ad deſignãdum ꝙ humilitas q̄ facit hominẽ ꝓcliuũ ad terram. ex vera ſui recognitiõe ꝛ deiectũ ꝛ vilẽ in cõſpectu alioꝝ ſm apparentiã exteriorẽ. ꝛ ex ſe nõ aſcendentẽ ad altũ honorum ꝛ dignitatũ. niſi ab alio eleuet̃. produxit precioſiſſimum fructum. ſcilicet dominum noſtrum ieſum chriſtũ fructũ copioſiſſimũ ꝑfectoꝝ operũ. fructũ ꝓcurationis ſalutis hominũ. quia reſpexit humilitatẽ. ait ipa: ancille ſue. His fructibꝫ electoꝝ quoꝝ beata maria dr̄ vitis ꝛ mater. dat̃ benedictio a dño. dũ dicit̃ in pš. Bñdixit oĩbus q̄ timẽt dñm. ꝛ demũ dicet̃ eis. Venite bñdicti patris mei ꝑcipite regnũ vobis paratũ. Matth. xxv. Bñdictus g̈ ꝛ fructꝰ iſte vẽtris affectionalis beate Marie.

Sciendũ etiã ſm Alber. ꝙ in iſta ſalutatiõe annunciat̃ beatiſſime ꝟgini ꝑfectiſſima beatitudo. ꝛ ꝑ ipam ꝛ ĩ ipa toti humano generi. Perfectio aũt beatitudinis cõſiderari põt vel q̄ꝫtũ ad ſubam vel q̄ꝫtũ ad cauſam vl̃ q̄ꝫtum ad efficientiã. Si q̄ꝫtũ ad ſubam. vel eſt a malo excluſio. ꝛ h̄ notat̃ in aue vel eſt ad bonũ inductio. ꝛ h̄ cõprehendit̃ in gr̃a plena. Si attendat̃ quantũ ad cauſaꝫ ſic dr̄ dñs tecũ. Si q̄ꝫtũ ad efficientiã. vl̃ hec eſt mediata. ꝛ ſic eſt. bñdicta tu in mulieribꝫ. vl̃ eſt cauſa ĩmediata. ꝛ ſic eſt. bñdictꝰ fructꝰ vẽtris tui.

De viſitatione beate Marie facta elizabeth
Capitulum. xxvij.

Exurgẽs maria abijt ĩ

montana iudee cũ feſtinatiõe. Luce. j. ca. In ſacra ſcriptura dr̄ quis exurgere tripliciter. Primo enĩ dr̄ exurgere quis a ſomno culpe. Aliquãdo dicit̃ exurgere penitẽs in ſpe venie. Tertio modo dr̄ exurgere ad profectum gr̃e. Peccatori enĩ dicit̃ qđ ait apoſtolꝰ. Surge q̄ dormis ꝛ exurge a mortuis ꝛ illuminabit te chriſtꝰ. In peccatis ꝑmanẽs dr̄ dormire quis ſicut in ſomno dormiens. nil meritorij oꝑis habet. q̄ꝛ vſus liberi arbitrij eſt ligatus. ita peccator in tali ſtatu qđ opus agat de genere bonoꝝ nihil meret̃ ad vitã eternã valẽs. Et ſicut dormienti in ſomnis videt̃ ſibi aliquando habere multas diuitias ꝛ delicias ꝛ in eis gaudere. ſꝫ euigilãs ſe illis vacuũ videt ꝛ quaſi illuſum vñ ꝛ ꝯtriſtat̃. Ita peccatori videtur iſta bona mũdi tenere ꝛ poſſidere. ꝛ dũ ſperat ſe ĩ eis ꝑmanere ĩ morte q̄ſi euigilat. ꝛ tũc cernit illa fallacia fuiſſe ꝛ trãſitoria. ꝛ eis carere ſeu ea dimittere ꝑ mortem.

Surgere q̄s dr̄ tripliciter.

affligit̃ ꝛ nimis dolet. Pš. Dormierũt ſomnũ ſuũ et nihil inuenerũt om̃es viri diuitiaꝝ in manibꝫ ſuis. Cum aũt peccator reuertit̃ ad pñiam dr̄ ſedere ꝑ humiliatiõꝫ ſui. Nã ꝛ de more loquẽdi eſt. vt cũ quis humiliat̃ dicit̃ poſitus ad ſedendũ. Vñ xp̃s ꝑ pš. humiliatiõꝫ ſue paſſionis vocat ſeſſionẽ dum ait. Tu cognouiſti ſeſſionem meã. i. approbaſti ꝛ gratã habuiſti humiliationẽ meam. Tali igit̃ humiliato in penitẽtia. Unde ꝛ ſedenti dicit̃ vt ſurgat ſcꝫ ſperando veniã peccatoꝝ. ꝛ adiutoriuꝫ gr̃e ad bñ agendũ. Nã vt ait beatꝰ Amb. de pe. di. j. Nemo digne poteſt agere pñiam. niſi q̄ ſperauerit veniã. Talibus igit̃ penitẽtibꝫ dicit pš. Surgite poſtq̄ꝫ ſederitis q̄ mãducatis panẽ doloris. i. vos q̄ paſcimini dolore ꝛ lachrymis cõpunctiõis. poſtq̄ꝫ ſederitis. i. humiliaueritis vos. ſurgite ad ſpem venie. Proficientibꝫ quoq́ꝫ ꝛ perfectis dr̄. Surgite ꝛ ite. quia nõ habetis hic requiẽ. dicͭ ꝓpheta. Surgite affectu ad patriã ſupernã ꝯtemplãdo ꝛ deſiderãdo ſuꝑna. ꝛ ad ipa feſtinãdo. ꝛ iſto modo loquitur ſpũſſanctus aĩe ꝛ deo dilecte. Surge ꝛ ꝓpera amica mea columba mea formoſa mea ꝛ veni. Iaꝫ ei hyems tranſijt. imber abijt ꝛ receſſit. flores apparuerũt in terra noſtra ꝛc̃. Vt ſurgat dicit̃ ad ꝯtemplationẽ ꝛ amorẽ ſuperioꝝ ꝛ ꝑfectionẽ virtutũ. Amica vocat animã ꝓpter charitatẽ que eſt amicicia vera. dei cũ homine. columba mea ꝓpter ſimplicitatẽ. quia columba fel malicie nõ habet. formoſa mea ꝓpter morũ honeſtatẽ. propera ait. q̄a neſcit tarda molimina ſpũſſancti gratia. id eſt. non permittit tardare ad bene oꝑandum. Et ſubdit rõnem aptitudinis ad iſtũ ꝓceſſum ad ſuꝑna q̄ꝛ iã trãſijt hyems frigida peccatoꝝ q̄ deleta ſunt. Imber abundans paſſionum ꝛ temptationũ receſſit. nõ ita frequẽter moleſtãs flores ſanctoꝝ deſiderioꝝ manifeſtant̃ in terra viuentium. Tps putatiõis aduenit ſcꝫ reſecandi ſuꝑflua ꝛc̃. Et ita tertio mõ ſurrexit maria cũ dr̄. Exurgẽs maria abijt cum feſtinatiõe in montana iudee. Sunt aũt tria montana que trãſiuit maria.

Primus mons humilitatis
Secũdus mons fraterne charitatis
Tertiꝰ mons ſuperne ꝯtemplationis ꝛ ſuperne iocunditatis.

Quantũ ad primum .§. I.

id eſt. de vera humilitate poteſt exponi illud Geneſ. xix dictũ loth. In monte ſaluũ te fac. Nam vt ait Gratiaꝰ. de pñia di. j. §. taciturnitas. Sine humilitate nemini poteſt eſſe ſalus. Dicit̃ autẽ humilitas ꝛ vallis ꝛ mons diuerſis reſpectibꝫ. Nã vallis dicit̃ que eſt in imo. quia ꝑ eam habet̃ vera cognitio ꝓprie vilitatis. q̄m puluis ꝛ cinis infructuoſus. Eſt enĩ humilitas ait beatus Bern̄. virtus qua homo veriſſima ſuijpſiꝰ cognitione ſibi vileſcit. Et ſm hoc dicit pš. Emittis ſcꝫ tu deus fontes videlicet gratiaꝝ in cõuallibus. i. mentes humiliũ. Mõs vero dicit̃ humilitas inquantũ ꝑ eam eleuat̃ mens ad cognitiõem dei ꝛ aliaꝝ virtutũ. ꝛ demũ exaltatur ĩ celũ. quia q̄ ſe humiliat exaltabitur. ait dominꝰ Ieſus Mathei. xxiij. Et ſm h̄ ait Anſelmꝰ in libro de ſimilitudinibus. vocat eã ꝛ aſſimilat monti ad quẽ aſcendit̃ ſepteꝫ gradibus de quibꝫ habes ſupra in capitulo de humilitate. Sed vt breuius loquamur glo. ſuper illud Mat. iij. Sic decet nos implere omnẽ iuſticiã. dicit. id eſt perfectiſſimã humilitatẽ. cuius gradus ſunt tres. ſcꝫ ſubijcere ſe ſuperiori. quod eſt neceſſariũ ad ſalutẽ. Secũdus ſubijcere ſe equali quod eſt humanũ ꝛ quietũ. Tertius ſubijcere ſe inferiori quod eſt exemplũ ꝑfectiſſimũ. ſicut fecit Ieſus petens ꝛ ſuſcipiens baptiſmũ a Iohãne baptiſta. rex a milite. dominꝰ a ſeruo. ſanctificator a ſanctificato. ꝛ poſtea etiã lauans pedes diſcipuloꝝ. Per hũc

Hũilitas dr̄ mons ꝛ vall' diuerſis reſpectibꝫ

s. c. liiij. c. xij. §. ij. q̄ ſi in fine

monte exurgēs maria abijt in mōtana iudee q̄ interpꝛetatur ꝯfeſſio. qꝛ ꝑ hāc homo nihil ſibi attribuit. ⁊ totū deū eſſe ꝯfitetur qn viſitauit Elizabeth humiliauit ſe inferiori ꝑgēs regina ad vaſallū. Dn̄a ad ancillā. mater dn̄i dei ad matrē ſeruuli. qḋ intelligēs Eliſabeth viſitata ⁊ a ſpiritu ſancto edocta ait. Un̄ hoc mihi vt mater dn̄i mei veniat ad me. quaſi diceret. nō eſt hoc decēs. ſ; potiꝰ ꝙ ego venirē ad te vt dominā meā ⁊ mr̄em dn̄i mei. Et nō ſolū iuit ſed ⁊ ꝑoꝛ ſalutauit. ⁊ nō ſolū ſalutauit. ſed cum ea tribꝫ mēſibꝫ ſtetit vt ī partu tūc futuro ei ſeruiret. Et q̇s vnq̄ audiuit talia vt regina maximi dn̄i grauida ꝑgat ad ſeruā ſuā ad miniſtradū ei in partu eius. Unde exēplo eius dn̄t homīes etiā inferioribꝫ humiliari ⁊ ſeruire aliquādo.

Secundus eſt mons. §. II.

charitatis qua quis cōfitetur deū. ⁊ ideo mons Judee ſūme bonū ⁊ ſibi munificētiſſimū. Hic eſt mōs in quo bn̄placitū eſt deo habitare in eo. Etenī dn̄s habitabit in finē. in ps. Nō enī ſumus (ait apl's) in quos fines ſeculorū deuenerūt. Et in iſto ſecl'i fine ꝓpter nimiā charitatem qua dilexit nos deus. verbū caro factū eſt ⁊ habitauit ī nob. Et de mōte exiuit lex euāgelica vt ꝓdixerat Eſaias que eſt lex charitatis chꝛiſto cū apl'is recumbente cū diſcipulis in mōte ſyon ⁊ dicēte. Hoc eſt ꝓceptū meū vt diligatis inuicē. Et ad hāc vt ad finē reducitur lex decalogi data in mōte ſynai vt mōs altiſſimus ipa charitas eleuās nos ſuꝑ cherubin ⁊ ſeraphin. ⁊ cū deo vniens. habet enī amoꝛ vim vnitiuā inq̄t Dyoni. qḋ ⁊ ipm nomen inſinuat. Charitas dicitur quaſi chara vnitas. nec aliqua vnitas creature ē carioꝛ ea. nec ꝓcioſioꝛ. Habꝫ ⁊ iſte mōs gradus ſuos quibꝫ aſcēditur ad ſūmū eiꝰ. Primꝰ ē incipiētiū. quoꝝ officiū eſt tētatiōnibꝫ reſiſtere viriliter. ac a crimīalibꝫ abſtinere. Secūdus ꝓficiētiū. quoꝝ exercitiū eſt nō ſolū vitia cuitare. ſed aſcēſiones ī coꝛde ſuo diſponere ī valle lachꝛymaꝝ huius vite. vt in ſtatu virtutū in quo eſt nō quieſcere ſed ī anterioꝛa ſe extēdere ⁊ ꝑfectiora opa. Nā ſm btm̄ Bern̄. in via dei nō ꝓgredi ē regredi. In cuius figura illa anīalia de quibꝫ loquitur Ezechiel in ꝓma ſua viſione ſctōs deſignātia. vt exponit btūs gregoꝛius dicit ꝙ cū ambularēt nō reuertebantur. ſed vnumquodq; ante faciē ſuā gradiebatur Ezech. j. Tertiꝰ gradus eſt deo inherere feruētiſſimo amoꝛe. vt cum pſal. dicat Quēadmodū deſiderat ceruus ad fontes aquarum ita deſiderat anīa mea ad te deꝰ. ⁊c̄. Et cū apl'o. Cupio diſſolui ⁊ eſſe cū xp̄o. Et ne videatur ꝓximū nō curare cuz eodē. ad Rom̄. ix. dicere. Optabam ego anathema eſſe a chꝛiſto ꝓ fratribꝫ meis. Qḋ tamē ſane intelligēdū ē. Nō enī optabat ſeparari a charitate chꝛiſti ꝓpter ſalutē ꝓximoꝝ. Anathema enī ſeparatōem impoꝛtat qꝛ hoc fuiſſet ꝯtra oꝛdinē charitatis ſed optabat ⁊ oꝑe agebat. vt ad tempꝰ ſepararetur ꝯſolatōibꝫ. ⁊ quaſi fruitōe xp̄i ex dulcibꝫ ꝯtemplatōibꝫ eius eas dimittēdo frequēter. vt conuerſioni ⁊ ſaluti anīaꝝ inſiſteret ꝓdicādo ⁊ diſcurrendo. De ipis gradibꝫ charitatis dicit btūs Augꝰ. de pe. diſt. ij. Si q̇s. Charitas cū fuerit nata nutritur. cū fuerit nutrita roboꝛatur. cū fuerit roboꝛata ꝑficitur. cū fuerit ꝑfecta q̇d dicat. Mihi viuere chꝛiſtus ē ⁊ moꝛi lucrū. De his gradibꝫ habes in titulo de charitate. Per mōtē iſtū exurgēs maria abijt viſitādo Elizabeth vt mutuis affatibꝫ adinuicē cōſolarentur. vt a verecūdie pena Elizabeth ſubleuaret. Erubeſcebat enī vt dixit euāgeliſta ſe grauidā reperiri in ſenectute. ⁊ carnalibꝫ actibꝫ oꝑam dediſſe. ⁊ ideo occultabat ſe. Et cōfoꝛtata ex verbis beate virginis que pꝛius verecūdabatur eſſe grauidam. poſtea ī dn̄o glīabatur ſe pꝛophetā edidiſſe. Venit vt ⁊ de bonis ⁊ donis collatis ſibi a dn̄o et reuelatis fecunditatis ſue ei ꝯgauderet.

De gradibus montis. ſ. caritatis

d. ti. vj. c. q. §. ij.

Venit vt filius ſuus iohānes in vtero ſanctificaretur. ⁊ iā filij ſui ieſu chꝛiſti ꝓpheta inſtitueretur. ⁊ ipa ꝓphetiſſa efficeretur. Nā poſt Elizabeth ꝑ ſpūm ꝓphetie oſtendit ſibi notum qḋ erat om̄ibꝫ occultū ſcꝫ virginē dei mr̄em effectam. De filij ꝓfectu ſui ait Ut facta eſt vox ſalutatiōis tue ī auribꝫ meis exultauit infans in vtero meo. Creditur tūc iohānem q̇ ſex mēſes habebat in vtero matris acceleratū obtinuiſſe vſum liberi arbitrij. iuxta illud eccē. Accelerat ratō in ꝑuulo nōdū nato inſtinctu ſacri pneumatis. ⁊ tūc ſanctificatū fuiſſe purgatū. ſ. ab oꝛigiali gratia dei repletū. vt ꝓdixerat patri archangelus in tēplo dī ⁊ cognouiſſe ſaluatoꝛis ſui in vtero virginis exiſtentis aduētū. ⁊ ideo exultauit modo nobis ignoto ī vtero. Et qḋ voce nō poterat nondū natus oꝑe exultatōis vt pꝛopheta chꝛiſtū demōſtrauit.

Tertius mons eſt .§. III.

contemplatōis in qua reperitur maxima iocūditas ḋ quo dn̄s ꝑ Eſaiā Et faciet dn̄s in monte hoc ſcꝫ ꝯtemplationis diuinoꝝ ꝯuiuium pinguiū. ꝯuiuiū medullatoꝛū. id eſt refectōem ſpūalē plenā iocūditate ⁊ dilectōne. Et figuratur mons iſte ꝑ mōtem thaboꝛ. ad cuius ſummitatē ducens ihs petrum. iacobū. ⁊ iohānē transfiguratus eſt ante eos oſtendēs aliqual'r gloꝛiā ſuam. Ex cuius viſionis ſuauitate inebꝛiatus petrus ait. Dn̄e bonū eſt nos hic eſſe. Ad hm̄ōi aſcēſum opoꝛtet ducere Petrū qui interꝓtatur diſcalciatus. Jacobū qui interꝓtatur ſupplantans. ⁊ Johānē in quo eſt gratia interꝓtatus. i. mūdi cōtemptū. diaboli tētationū ſupplantatōem. ⁊ carnis caſtimoniā gratioſam. Et ꝑ hāc ꝯtemplatōem aſcēdit mēs humana vſq; ad exercitū patrie ſuperne. de quo Eſaias Gaudiū ⁊ leticia inuenitur in ea grārū actio ⁊ vox laudis. Per hunc mōtem contemplatōnis trāſiuit btā virgo in quo eſt ꝯfeſſio laudis diuine ⁊ gratiarūactōis ī ſūmū gaudium. quādo poſtq̄ intras domū zacharie ſalutabat Elizabeth. Ipa quoq; Elizabeth repleta ſpū ſācto cum filio ipam matrē dn̄i cognoſcēs mirabiliter collaudauit. Unde tūc in altiſſimam ꝯtemplatōem diuinoꝝ aſcendens ⁊ ſummo gaudio repleta canticū canticoꝛum intonuit dicens. Magnificat anima mea dn̄m. vbi magnitudinē diuine maieſtatis ꝯtemplās exultauit in domino. Ubi ſciendū vt notat ꝑ totū dn̄s iohānes dominici Cardinal' ſuꝑ Magnific. circa ꝓncipiū. Cauſa materialis gaudij eſt vox laudis ex leticia coꝛdis pꝛoueniēs vt dicit Iſidoꝛus in li. ethico. Et notādū ꝙ cāticoꝝ quedā ſunt obumbꝛatica. quedā figurata. quedā iubilata. Pꝛima ſunt omnia cantica veteris teſtamenti. qꝛ omnia in figurā cōtingebāt illis. j. Coꝛinth. x. Secūda ſunt omnia cātica noui teſtamēti. qꝛ nūc nox ꝓceſſit. dies aūt appꝛopinquauit. Sūt aūt nō ſolū figurata ꝑ cātica veteris teſtamēti. ſed etiā iſta cātica quodāmō figurāt cantica vite eterne. Eſt enī ſm Dyon̄. ſtatus noui teſtamenti mediū inter ſtatum veteris teſtamēti qui erat ſolū figuratiuus. ⁊ ſtatū patrie vbi nil figure ſed om̄ia ī luce clareſcūt. Nā in nouo teſtamēto ⁊ exhibetur res figurata per vetus teſtamētum. ⁊ eſt etiā figuratiua eoꝝ que ſūt ī patria. Tertia aūt cantica ſūt ea que cātātur in vita eterna. de quibꝫ dicitur in Apocal. ꝙ cātabant ſācti canticū nouum ante ſedem dei ⁊ agni. Item Canticoꝝ alia ſunt cantica ſolū. alia ſunt cātica canticoꝝ. in veteri teſtamēto notum eſt. In nouo cātico tria ſunt ſcꝫ Benedictꝰ. ⁊ nūc dimittis. tertiū eſt Glīa in excelſis. qḋ eſt cāticū cāticoꝝ. Et cantica quidem ſūt de victoꝛijs ſed cātica cāticoꝝ de p̄mijs. Cantica veteris teſtamēti ſuboꝛdinantur canticis noui teſtamenti figuratiue quod intuēti ſatis lucide patet. Nā oīa illa cātica cōpoſita ſūt ꝑ grārūactōne. aut ex hoſtiū ꝓſtractōe ſic Cātemꝰ dn̄o glīoſe. ⁊c̄. Exo. xv. ⁊ que

dam alia. Aut ꝑ quadã liberatiõe. vt illud Ezech. Ego
dixi in dimidio ꝛc̃. Iſa. xxxviij. Aut ꝑ donoꝝ receptõne
vt illud anne. Exultauit cor meũ in dño ꝛc̃. j. Reg. ij. Et
qꝛ ſ̃ua victoria patuit dño duce nato. iõ eius milites an-
geli cecinerũt Glĩa in excelſis deo. Inſpecta aũt liberta-
te ſuyꝛ pplĩ zacharias cecinit. Bñdict⁹ dñs deus iſrael.
Cũ aũt ſymeon donum maximũ in vlnis ſuſcepit. ꝛ ipe
canticũ cecinit Nũc dimittis. Cantica aũt canticoꝝ ſalo
monis ſubordinanꝶ huic cãtico cãticoꝝ ꝟginis. ſcꝫ ma-
gnificat. Et vt docet Egregi⁹ Origenes ſuꝑ cãtica canti
coꝝ nõ ſtatim a ꝓncipio ſunt cãtata cãtica canticoꝛuꝫ. ſꝫ
ꝑus egypto calcato ꝛ mari rubro trãſmiſſo hoſteqꝫ pro-
ſtrato cantatũ eſt. Cãtem⁹ dño glĩoſe ꝛc̃. Sꝫ nõdũ ven-
tum eſt ad cãticũ canticoꝝ. Notandũ igiꝶ ꝙ ſicut illa
cantica canticoꝝ ſalomonis ſex famoſa cãtica ꝓceſſerũt
ſex grad⁹ ſignificãtia. q̃bꝫ ad cantica canticoꝝ mẽs põt
aſcẽdere humana. Sic ſex act⁹ famoſos huic cãtico cãti-
coꝝ ꝟginis ſcripta circa ꝟginẽ almã deſcribit euãgeliſta
vt euidẽter eluceſcat ꝙ illa iſti vt vmbra deſeruiũt. Pre-
ceſſit ꝓmo canticũ moyſi Exo. xv. Cantem⁹ dño ꝛc̃. ſigni
ficat libertatẽ ꝑcõꝝ. i. a peccatis. Secũdo canticuꝫ pplĩ
iſrael. aſcẽdit pute⁹ ꝛc̃. Nũe. xxj. Et notat largitatẽ graꝝ
vel donoꝝ. Tertiũ canticũ delbore. Qui ſpõte obtuliſtiſ
aĩas vr̃as ꝛc̃. Iudicũ. v. Et inſinuat obedientiã ſubdito
rum. Quarto canticũ aliud moyſi illđ. Audite celi q̃ lo-
quar. Deuꝶ. xxxij. ꝛ demonſtrat inſtructiõꝫ diuinoꝝ elo-
quioꝝ. Quinto canticũ anne. illud. Exultauit cor meũ. ꝛ
ſignificat vbertatẽ gratuitoꝝ. Sexto canticũ quodlibet
dauid in pſal. qđ figurat venuſtatẽ varietatẽ dulciũ ſo-
noꝝ. i. gaudioꝝ mentiũ. Poſt q̃ ſequiꝶ canticũ canticoꝝ
ſalomonis. q̃ virginẽ ſacrã deſcribit euãgeliſta cãtatricẽ
A vicijs denudatã ꝓmo dicẽs. Aue. i. ſine ve. gratijs fe-
cundatã. cũ ſubdit. grã plena. dei ſoli⁹ impio ſubiugatã
cũ ſubinfert. dñs tecũ. bñdicta tu in mulieribꝫ. q. d. muli
eres ceteri ſub viri poteſtate ſunt. tu ſoli dño q̃ eſt tecum
diuinis eloquijs illuſtratã. q̃ſi cogitabat qualis eſſꝫ iſta
ſalutio. ruminãs ſcꝑturas. ꝛ iteꝝ querẽs. quõ fiet iſtud.
Tãti filij delicijs impꝛ̃gnatã. qꝛ inuẽta eſt in vtero habẽſ
de ſpũſctõ. modulatis gaudijs ꝓdotatã cũ intrans do-
mũ zacharie ꝛ ſalutãs elizabeth auditis ab ea laudibus
ſuis totã a deo recognoſcẽs ꝛ ad montẽ ꝯtemplatiõis ꝛ
diuine laudis aſcẽdens ait. Magnificat aĩa mea dñm.
Et aduerte fideliter. qꝛ q̃cq̃d in illis obumbratis cãticiſ
canticoꝝ petiꝶ. aut factũ eſſe deſcribiꝶ. totũ hic lucidẽ ha
bitũ inſinuaꝶ. Nã ibi petiꝶ oſculũ. Oſculeꝶ me inq̃t oſcu
lo ꝛc̃. Hic habeꝶ ꝯiũctio ſcꝫ diuine nature cuꝫ humana
Ibi poſtulabaꝶ tractio. Trahe me inq̃t ꝛc̃. hic hꝛ̃ diſcur
ſio. nã maria ꝑgit cũ filio in vtero ad elizabeth. Ibi q̃riꝶ
locus paſt⁹ ꝛ acubit⁹. h̃ habeꝶ cubans in aluo paſt⁹ ali-
mẽtis ꝟginis. Ibi videbaꝶ longe ſaliẽs in montibꝫ. hic
feſtinãter in mõtana duciꝶ realiter. Ibi querebaꝶ i lectu
lo ꝛ nõ reꝑiebaꝶ. hic claudiꝶ in coꝛpuſculo ꝛ predicatur.
Mater ibi vocabaꝶ dilect⁹ vt deſcendat. hic humanaꝶ
vt ſe oñdat. Ibi ꝯuerſio ei⁹ ad humanã naturã ſꝑabaꝶ
hic iã facta denominaꝶ. Ibi nat⁹ fact⁹ petebaꝶ ad oſcl̃a
ꝛ amplex⁹. hic incarnat⁹ aliꝶ vt pariaꝶ. ꝛ deꝶ om̃ibꝫ ei⁹
deſiderãtibꝫ amplex⁹. Et ſic lege oĩa cãtica canticoꝝ ſa-
lomonis. ꝛ qđ ibi reꝑis obumbratũ. in ꝟgine videb̃ ſub
carne reuelatũ. Et qꝛ dicebaꝶ ꝙ h̃ ꝓcioſum canticũ canti
coꝝ ſcꝫ Magnificat ſubordinatur canticis vite eterne.

Sciendũ ꝙ ꝓmus grad⁹ ꝛ ſumm⁹ beatitudinis ẽ vi
ſio ipa diuinitatis. ex q̃ tanq̃ꝫ ex fonte oĩs ali⁹ grad⁹ be-
atitudinis accidẽtaliter deriuaꝶ. vt noſter ſanct⁹ doctoꝛ
in q̃rto ſniaꝝ aſſerit diſ. xlix. In qua viſione extrema aĩa
rapta mox magnificat deũ vt ꝓm⁹ ꝟſus inſinuat. Et q̃a
tãti boni viſio ſine ĩmenſo gaudio eſſe nõ poteſt. ſtatim
exultat ſpũs in deo ſalutari ſuo. vt đr ſecundus verſus.

In hoc aũt lumine ꝛ gaudio aĩa ſeipam cognoſcit. ꝛ vi-
det ſe illa tãta glĩa indignã. ꝛ ſic fateꝶ ſe humilẽ ancillaꝫ
vt tertius ꝟſus ſonat. Hinc cõparat ꝓmis. ꝓmiatuꝫ ad
ꝓmiantẽ. Et addit. Quia fecit mihi magna. mihi indi-
gne magna ꝓmis ꝛ ꝓmians potẽs eſt. vt habeꝶ in q̃rto
verſu. Inde ꝟo ꝯſpicit nõ ex meritis humilitatis ſed ex
mera miſ̃icoꝛdia om̃es beatos beatitudinẽ conſecutos.
Et dicit in q̃nto verſu Et miſericoꝛdia ei⁹ a ꝓgenie in ꝓ
genies ꝛc̃. Poſtmodũ de ipa ĩpꝛopoꝛtionata ꝓpoꝛtõe. ſ.
ꝓmij. ꝛ ꝓmiate aĩme differẽs cũ aĩa habeat vltra id qđ
de ſui natura ꝯſequi põt. fateꝶ id euenire ex mera đi po
tentia dicẽs in ſexto verſu. Fecit potentiã in bꝛachio ſuo
Sꝫ ipa potentiſſima manu intueꝶ equiſſimã iuſticiam.
malos merito punientẽ. ꝛ dicit. Diſperſit ſuperbos mẽ-
te coꝛdis ſui. Et quoniã nõ eſt parua poꝛtio illi⁹ ſumme
felicitatis. ſocietas beatoꝝ repleta ad ſuꝑabundantiã et
inebꝛiata ab vbertate dom⁹ dei ipos intueꝶ. ꝛ ait in ver-
ſu ſeptimo. Eſuriẽtes implebit bonis ꝛc̃. Quoniã vero
iſta eſuries nõ eſt in patria ſꝫ fuit in via. ibi intueꝶ ꝓmiſ-
ſiones factas ſub duplici teſtamẽto teſtãte pñ. Sic au-
diuimus ſic vidim⁹. Exultatqꝫ in tali ꝓſpectu iuxta il-
lud Cañ. j. Exultabim⁹ ꝛ letabimur in te memores vbe-
rum tuoꝝ. i. teſtamentoꝝ. Et ſicut ſunt duo teſtamenta.
ſic ſubmittit duos verſus. ſ. ſuſcepit iſrael pueꝝ ſuũ. Et
ſicut locut⁹ eſt ꝑ nouo teſtamẽto. Sicqꝫ igiꝶ cãticũ canti
coꝝ iſtud. ſ. magnificat. omnia cantica ꝯtinet ꝑadiſi. vbi
effectualiter ſine ceſſatione cantaꝶ canticũ nouũ. Ma-
gnificat ſꝫm illud pſal. Cãtate dño canticuꝫ nouũ. laus
eius in eccl̃ia ſanctoꝝ. Qđ canticũ diciꝶ nouũ nouitate
vniuerſitatis. qꝛ factũ a matre omniũ dña illđ Magni
ficat. Nouitate poteſtatis. qꝛ nunq̃ꝫ viſa eſt tanta ptãs.
Nouũ faciet dns ſuꝑ terrã ꝛc̃. Nouitate iocũditatꝭ. nul-
lum cãticũ cãtaꝶ in eccl̃ia tãta iocũditate ꝛ ſolennitate ſi-
cut magnificat. Sic ergo exurgẽs maria ab oibꝫ terre-
nis abijt in mõtana ꝯfeſſionis diuine. h̃ eñi interpꝛetaꝶ
iudea. vt dictũ eſt in celeſtibꝫ iocũdiſſime ꝯtẽplãs diuĩa
Et in h̃ mõte iocũdo ꝯtẽplatõnis ſita ait. Magnificat
aĩa ꝛc̃. Hec oĩa Iohes dñici.

De cãtico btẽ ꝟginis in q̃ aliq̃ dicũꝶ magna tripl'r.
Capitulum. xxviij.

Magnificat aĩma mea
dñm. Beatiſſima maria ex ꝓncipio hui⁹ canti
ci allicit animos omniũ vt audire inclinenꝶ que cantat
ꝓmittẽs Magnificat. i. magna dei ꝓdicat. Sic ꝛ ſapiã
cũctos ad ſe ꝯgregare cupiẽs de ſũmis excelſiſqꝫ ꝟticibꝫ
inquit. O viri ad vos clamito. Vox hoim ad filios ho-
minũ. ꝛ ſequiꝶ. quoniã de rebꝫ magnis locutura ſum
Ubi eſt breuiter notãdũ ꝙ aliqua dicunꝶ magna tripli- Magna dicuntur tripl'r
citer. Primo ꝓuatione. hec ſunt expulſiua. Secũdo exti
matione. ꝛ hec ſunt dubitatiua. Tertio vera ꝑfectione. ꝛ
hec ſunt attractiua. Magna ꝓuatione ſunt vicia ꝛ pec-
cata. Unde. ij. Eſdre. viij. diciꝶ. Sumus in magno pec-
cato vſqꝫ in diẽ hanc. Et dicunꝶ magna peccata quia ꝓ-
uant magnis bonis. ſ. gratia dei ꝛ gloꝛia. Et hoꝛuꝫ ma-
gna ſpũ diabolico cantica cõponũt poete comedias. tra
gedias. ꝛ ſatira obſcena. quoꝝ mũdus hodie eſt plenus.
ꝛ que ſunt de ſe fugitiua videnꝶ allectiua cũ hodie vul-
gus a veritate aures auertãt ſcripturaꝝ. ꝛ ad fabulas cõ
uertanꝶ. quibꝫ poteſt inuehi illud xpi Ioh. viij. Propte
rea vos nõ auditis magnalia dei quia ex deo non eſtis
ſed ex patre dyabolo. Magna extimatione dicuntur di
uitie ꝛ hmõi tꝑalia. de q̃bꝫ Prouer. xv. đr. Theſauri ma
gni ꝛ inſatiabiles que tñ in rei veritate modica ſunt. ꝛ q̃
ſi nihil. Eccs. j. Om̃ia vanitas. ꝛ hoꝝ vſus mal⁹ multa
bona aufert. qꝛ difficile eſt imo impoſſibile diuitẽ intra
re in regnũ celoꝝ. Math. xix. Intelligẽdo đ illis diuitibꝫ

qui ponūt finē in eis ⁊ abutūtur eis. Sed bonus vſus eoꝝ magna bona acquirit. iuxta illud Facite vobis amicos de mamona iniquitatis. Hoꝝ cātica componūt auaricie dediti. q̄ eſt ydoloꝝ ſeruitus. Hoꝝ ſcole ſunt plene. ita vt dicatur ꝑ Hiere. ꝓpheram. A maiori vſq₃ ad minorē. A ſacerdote vſq₃ ad leuitā om̄es auaricie ſtudent. ſed fallaces eas appellat ſaluator. q꞉ ꝑmittūt leticiā ⁊ parāt triſticiā. Uere aūt res magne ſunt que magnis concedūtur. He res ſūt magne. maiores. ⁊ maxime. Magne res ſūt virtutes ⁊ dona que hic habētur. Maiores ſunt virtutes q̄ habent̄ in patria. Maxime vero pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus. Maxime dico ꝑſone. De rebꝫ magnis et maioribꝫ dicit apl's. j. Coꝛ. xiij. Nunc manēt fides. ſpes charitas tria hec. Maior autē hoꝝ eſt charitas. Ecce q̄ charitas eſt maior illis. ergo ⁊ fides ⁊ ſpes magne res ſūt q꞉ om̄e cōparatiuū ꝓſuppōnit ſuū poſitiuū. Caritas autē q̄ ibi deſcribitur que nunq₃ excidit. eſt charitas patrie ⁊ hec maior dicit̄. ſ. virtutibꝫ que habentur in via. Deus autē eſt maximus. ⁊ quod habet̄ ipe a nobis ꝑ grām vł gloriā eſt maximū donū. Unde apl's Petrus ep'la. ij. c. j. ait. Uocauit nos propria virtute. ꝑ quā maxima ⁊ precioſa nobis donauit promiſſa. vt per hec efficiamur diuine nature conſortes. q꞉ ergo inſerta eſt mētibꝫ hominū veri ſūmiq₃ bōi cupiditas. vt ait boe. de phi. ꝯſo. Bonū cognitū mēte trahit. Magnū bonū magne trahit. maius bonū magis trahit. Sed maximū bonu maxime trahit. Ut ergo virgo ſācta ad ſcolas ſuas om̄es traheret. dimiſſis peccatis ⁊ fabulis ſpretis mūdanis tradere promittit de maximis delitijs ⁊ ait Magnificat anīa mea do. pś. Magnificabo eū nimis in ore meo. Et in alio pſal. Repleat̄ os meū laude tua. vt cātē tota die magnitudinē tuā. In quo verſu p̄mo tria poſſūt ꝯſiderari circa illud cāticū cāticoꝝ. Primo cā materialis al's ſubiectiua. magnificat. Secūdo cauſa actualis ⁊ effectiua. aīa mea. Tertia cauſa finalis ⁊ obiectiua. dominū.

Quātum ad primum .§. I.

materia huius cātici eſt tradere magnalia dei. vñ dicit. Magnificat. Unde notādū q̄ ſicut omniū reꝝ conſtantiū determinata eſt magnitudo ⁊ q̄titas. teſte pho ī tertio ⁊ quarto phiſicoꝝ. Sic om̄is create nature eſt determinata potentia cum ſolius dei dicat̄ potentia infinita. Cū igit̄ human⁹ intellect⁹ dicat̄ ⁊ ſit aliqua creatura. nulli dubium eſt quin eius potētia ſit finita ⁊ limitata. ita vt ſupra ſe aſcendere ñ poſſit niſi diuīo lumīe ſuperiori ductus. dicente pſal'. In lumīe tuo videbimus lumen. Tria autē ſunt que intellectui noſtro obijci poſſūt. Primo vilia ⁊ mechanica. Secūdo media ⁊ phiſica. Tertio premia ⁊ theologica. Et per vſum quidem ⁊ occupatōes mechanicoꝝ. vt eſt textoria ⁊ cemētaria. et hmōi virtus intellectiua hebetatur. vt experiētia notū eſt. Unde et dicūtur mechanice artes a mechor mecharis. ſm Alber. q꞉ intellectus quaſi mechatur. ⁊ degenerat a ſua nobilitate cum magis ſit inclinatus ad naturalia q̄₃ digniora. Uñ qui diutius ſe dederūt hmōi mechanicis etiā ſubtilibus ⁊ ingenioſis. vt picture. ſculpture. ⁊ hmōi ſpeculatiuis magis inepti ſūt. Media vero. id eſt ipoꝝ naturalium ꝯſideratio ⁊ iugis ſpeculatio magis iuuat intellectiuā₃ q꞉ verſat̄ circa propriū obiectu₃ qd̄ eſt veritas abſtracta a materia. Sed iſtoꝝ naturalium ſpeculatio eſt duplex. Una eſt que cōſiſtit in ipis rebꝫ qualis vocatur ſcientia naturalis. que ſpeculatur curſus ſtellarū. herbarū. vires naturas anīaliū. ⁊ hmōi. Et hec eſt imperfecta, ⁊ minus virtuoſum reddit intellectū. Secūda eſt que reru₃ fines ⁊ cauſas inueſtigat pro poſſe. ſ. a quo res ipe ſunt. ⁊ ad quē finē vltimū facte ſunt. ⁊ quē repſentant preloquunt̄. Et iſta eſt vera phia naturalis. ſm deſcrptionē etiā ipſi⁹ phiſici p̄mo phiſicoꝝ in p̄ncipio. ad quā tamē ſpeculationē ipe no deuenit. ꝓpter quod vocat̄ metaphiſica vel theologia. licet ꝓprie ſit natural'. q꞉ inuiſibilia dei a creatura mūdi per ea que facta ſunt intellecta ꝯſpiciuntur. Sempiterna quoq₃ virtus ac diuinitas ad Roman. j. Qua via nullo alio lumīe illuſtrati antiqui phiſoſophi venerūt in cognitōem ipius dei. vt oſtēdit diuus Aug. in. viij. de ciuita. dei. Et hinc eſt q̄ deum eſſe dicit̄ per ſe notū. neq₃ ꝯtineri ſub articulis fidei q꞉ in lumīe naturali demōſtratur deū eſſe. vt optime probat doctor noſter de aquino in p̄mo cōtra gentiles. Hec ſpeculatio iuuat intellectū nō parū. dicente pſalm̄. Mirabilia teſtimōia tua. ⁊c̄. Sed aliqua ⁊ tertia obijciunt̄ intellectui que voco premia ⁊ theologica. ſub quo membro intelligo om̄ia que naturali lumine intelligi nō poſſunt. vt eſt eterna felicitas. quā nec ocl's vidit nec auris audiuit. ⁊c̄. Simplicia eterna trinitas perſonaꝝ. Judicia dei que incomphēſibilia ſūt dic̄ apl's. Myſteriu incarnatōis. ⁊ alia hmoi. que fidei tātū ſubdūtur. ⁊ hec ſūt que maxime intellectū perficiūt. intantū vt dicat ſpūſſanctus ꝑ os Eſaie. Niſi credideritis nō intelligetis. Hec ſūt que ſūmo ſtudio ⁊ vigilātia attēdenda ſunt ⁊ audienda. Et de his cantrix noſtra ꝑfecte loqui ⁊ docere ꝑmittit dicēs. Magnificat aīa mea dominū. quaſi diceret. dñm dictura ⁊ doctura ē aīa mea. Hec ſūt illa magna quibꝫ premi metuebat ille ſapientiſſimus Job dicēs. c. xxiij. Nolo multa fortitudīe contendat mecu₃. neq₃ magnitudinis ſue mole me premat. Eſt enī magnus in fortitudine ⁊ iudicio ⁊ iuſticia. ⁊ enarrari non poteſt. ait idē. caplo. xxxix. Et tamē tantam audaciā tribuit ei ſpiritusſanct⁹ vt hec virgo paruula puella audeat enarrare et magnificare. ⁊ ſpretis mechanicis vilibus ⁊ naturalibꝫ medijs inſiſtit theologicis ſummis. Sed nec mirū virgo ſancta ſi magna loqueris de dō. q꞉ iam magnus in medio tui ſanctus iſrael. Eſaie. xij. Sed hec pars qua dicit magnificare ſe dominū eſt admiratiua ⁊ diſputabilis. Nam ſcimus q̄ magnus dominus ⁊ laudabilis nimis. et magnitudinis eius nō eſt finis. vñ dicitur Eccli. xliij. Terribilis dominus et magnus vehementer et mirabilis potentia eius. glorificātes eum et exaltate illū q̄₃tum poteſtis. ſuperualebit adhuc et admirabilis magnificentia eius. Ex quibꝫ verbis videt̄ q̄ nec magnificari poſſit nec vt magnus ē enarrari. Uñ ergo virgo ſancta ſe dominū magnificare tam audacter profitetur. cū ipa potius videat̄ minoraſſe. q꞉ quē celi capere non poterāt in ſuo corpuſculo comp̄hendit. Pro quo ſciēdum q̄ eſt triplex magnitudo. Prima intēſiua et virtualis. Secūda extenſiua tempꝛ̄m et localis. Tertia diuiſiua et corporalis. De prima magnitudine dicitur in pś̄ Magnus dominus et magna virtus eius. et ſm hanc dñs dicitur infinitus. q꞉ infinita eſſētia. infinita bōitas. infinita ſapiētia. infinita charitas. et quicquid bene dici poteſt de deo. cum infinito dici debet. nec tamē illud etiā quicquid ſit exprimit̄. Et q꞉ infinito nihil addi poteſt. deus ſic eſſentialiter magnificari non poteſt. Et ad iſtū ſenſum predicta verba Eccli. dicūtur. tamē iſte virtutes dei diminute apprehendebant̄ a paucis quas virgo prefata magnificentius expreſſit. ſi quis verba eius diligēter attendit. Et ideo etiam iſto modo aliqualiter dicitur Magnificat anima mea dominū. Secūdo dicit̄ aliq̄ magnitudo extenſiua loco vel tempꝛe. ſicut dicit̄ tempus magnū. annus. menſis. vel dies. et hoc ſc₃ q꞉ ꝑ magnu₃ ſpaciū tēporis durat. Et locus dicitur magnus. q꞉ multum ſpaciū occupat. vt in pś̄. Hoc mare magnu₃ et ſpacioſum. In hac duplici magnitudine dicere poteſt ꝟgo ſancta illud magnificat. Nam iam venerat magnitudo tempꝛis et omnia temporanea et ſub tempꝛe. lauſq₃ diuīa in terris ſub magno ſilentio latebat. Ut enī ait deuotus

beatꝰ Bern̄.in quodā ſermone de aduētu. Angelꝰ non
loquebať ampliꝰ hoī patriarcha defecerat.deerat ꝓpha.
ſacerdos auaricie ſtudebat.dux nō inueniebať.qn̄ venit
dn̄s intantū.vt dyabolꝰ auderet dn̄o dicere oīa regna
mūdi eſſe ſua.Matth.iiij. Et ip̄e dei filꝰ cū iam p̄dica
re cepiſſet.ait ſe nō habere vbi caput ſuū reclinaret. erat
enī dn̄s nō ſolū paruulꝰ.ſʒ fere nullꝰ in ꝯſpectu ⁊ ꝯuen-
tu hominū. qꝛ defecerat laus eiꝰ quaſi totaliter. lauda-
banť idola nō verꝰ deꝰ.Hāc vero quaſi extinctā alma v̄
go reſuſcitās.p̄mo ſub nouo teſtamēto cantico ⁊ vocali
laude dei ſic magnificat dn̄m. q̄ſi dicat. Magnificate
dn̄m in eternū.vt q̄libet ampliꝰ dicat.ſemꝑ laus eius ī
oꝛe meo.Magnificat etiā localiter.Nā olim notꝰ in iu-
dea deꝰ in iſrl' magnū nomē eiꝰ.Sola eīm ſynagoga in
t̄ris diuinas laudes vtcūqʒ decātabat.In alijs regioni
bus mūdi idola ⁊ demones colebanť.⁊ ip̄e laudibꝫ effe-
rebanť.At vbi ꝑ os v̄gis diuina laus inſonuit.cepit ꝑ
alia loca diuulgari ⁊ cōicari in eiꝰ figura.nō in ſua ciui-
tate ſʒ ꝑegrina in mōtanis ex̄n̄s laudare cepit ⁊ ꝑegrina
ri.qꝛ magnificētia eiꝰ ꝑegrinari debebat.⁊ extra iudeā ef
fundi.Laus eīm eiꝰ ab extremis t̄re.Tertio mō magnitu
do ē ſenſitiua ⁊ corꝑal'.ſicut d̄r magnꝰ hō q̄ ē magne ſta
ture ⁊ hmōi.A ſcl'o nō ē auditū neqʒ ītellectū ꝙ dn̄s iſto
mō potuit magnificari.⁊ tn̄ dn̄s deꝰ factꝰ ē ꝑuꝰ.ſine ma
nibꝫ hūani ſemīs abſciſus.⁊ demū creuit in mōtem ma
gnū Dan̄.ij.Dic ḡ o v̄go bn̄dicta.factoꝛ meꝰ ē ꝑuulꝰ. fili
us meꝰ clauſus ē in viſceribꝫ meis.Creſcit ⁊ magnifica-
tur ⁊ magnꝰ efficiť.alimētis meis nutritꝰ. Cū magnifi-
co.i.magnū facio.donec ꝑ ꝑtū req̄eſcat in vlnis meis.tūc
etiā illū paſcēs lacte pectoꝛis mei faciā illū magnum do
nec magnus vir ſit aptus ad magnū ſacrificiū verū.Er
go intellige poſt multa.Magnificat anima mea domi
num ⁊c̄.

Secūda cauſa huius.§.II.

cantici ſcʒ actualis ⁊ effectiua notať cū d̄r.aīa mea. vbi
canticū illud deſcribiť.Primo ſuauitate dulcis armoīe
Secūdo ſerenitate lucis theologie.Tertio integritate nu
date teoꝛie.Et ꝑ hec oīa trahit ad auiditatē talis melo
die.Ad ſentiendū tn̄ qḋ dictū eſt excitāde ſunt ⁊ aperiē
de aures cordis ⁊ nō corꝑis tm̄.vt enī ait beatꝰ Grego.ī
omel'.ſuꝑ illud Luc̄.viij.Si quis habet aures audiendi
audiat.Sunt alie aures q̄ʒ corꝑales quibꝫ anima vtiť.
Ubi ḡ anima loquiť.aīe auditꝰ exigiť.qꝛ tales potēte re
quirunť.qualia ſunt obiecta capiendi. Oīe enī ſil'e ad
ſuū ſil'e inclinať.Eccī.xiij. Et impoſſibile eſt nō corpus
corꝑe moueri.vt d̄r in libro ſex p̄ncipioꝝ.Uolēs igiť al-
ma iſta cantatrix docere.quibꝫ auribꝫ opꝰ ſit ad ꝑcipiē-
dum qḋ d̄r.dixit cām inſtrumētaliter agentē huiꝰ cāti-
ci fore aīam.vt aīa ſe paret ad id qḋ naturali etiaʒ voce
exprimiť.qꝛ ex abūdantia cordis os loquiť. Hinc eſt ꝙ
plerūqʒ huiꝰ cantus ſuauitas nō ꝑcipiť.qꝛ ad eū audiē
dum ⁊ intelligēdū ſole corporee aures apiunť ⁊ interio-
res claudunť.Audi ḡ o aīa qꝛ aīa loquiť.Magnificat ī
quit aīa mea dn̄m.nō ſolū corpꝰ ⁊ lingua ſʒ aīma ⁊ lin-
De tripli-ci organo q̄ armoīa cantať
gua eius.⁊ hinc ſuauitas expꝛimiť qḋ eſt premiū Ad
cuiꝰ euidentiā p̄mittendū eſt ꝙ armonia triplici organo
cantať.ſ.materiali.vocali.⁊ mētali. Materiale organū ē
tuba.lyra.cythara.⁊ hmōi mortua ⁊ inſenſibilia. Uoca-
le aūt organū eſt ip̄a lingua cū ꝑtinētijs ſuis q̄bꝫ vocal'
cantus formať.Sʒ ſpūale organū eſt ip̄a mens inflam
mata ⁊ irradiata.De qua apoſtolꝰ. Pſallā ſpū pſallam
⁊ mēte.Inter hec autē dulcis eſt armonia inſtrumētalis
dulcioꝛ vocalis.dulciſſima mentalis.De p̄mis duabus
Eccī.xl.Tibia ⁊ pſalteriū dulcē faciūt melodiā.Et ſuper
vtrāqʒ lingua ſuauis.⁊ hoc patet manifeſte. Nā inſtru-
menta muſicalia que dulcioꝛa ſunt vt organū.pſalteriū
cythara.tybia.⁊ huiuſmodi.tūc ſuauius ſonare dicūtur
cum vocali melodie magis aꝓpinquare videnť. Un̄
etiā in cōmendatione huiꝰ ꝯſueuit dici.videť ꝙ loquať
De iubilo aūt cordis ⁊ mentali melodia diciť Eccī.xxx.
Nō eſt cenſus ſuꝑ cēſum ſalutis. ⁊ nō eſt oblectatio ſuꝑ
cordis gaudiū Quis ergo erit tāte ſufficientie vt valeat
explicare.vel ꝑcipere q̄nte melodie eſt canticū. qḋ inſtru
mentaliter virginis ſancte aīa cantat.Cōſidera ſi vales
qualis ſit cythareda.qualis cythara qualis ⁊ cātici ma-
teria.Nā ⁊ bonus cantoꝛ ſi voce rauca vtatur. male can
tat.⁊ bonus cythareda fracto inſtrumēto . male cythari-
zat.nec etiā ſufficit vox pulcra ⁊ inſtrumentum nobile.
ſi auctoꝛ artis ſit imperitus.Ad hoc etiā datis peritia ar
tis ⁊ inſtrumentoꝝ cōpoſitione perfecta vbi materia ſit
diſplicibilis.de ſuauitate cytharizantiū vel cantantium
aliquid ſubtrahit.In iſto autē cantico cythareda eſt ſpi
ritus ſanctus qui etiā in oīni inſtrumēto inepto ⁊ vili ſu
auiter ſonat.Tetigit enī puerū cytharedā Dauid ⁊ pſal
miſtam facit.tetigit ⁊ puerū iunioꝛē Danielē. ⁊ iudicem
ſenū conſtituit.Paſtoꝛē armētoꝝ Amos ⁊ ꝓphetā con-
ſtituit.Piſcatoꝛē Petrū ⁊ principē apoſtoloꝝ ordina-
uit.Theloneariū ⁊ publicanū mattheū ⁊ apoſtolum et
euangeliſtā creauit.Perſecutoꝛē fideliū Saulū ⁊ in pre
dicatoꝛē gentiū paulū conuertit. Qualiter autē canta-
bit ⁊ armonizabit ſpiritus ſanctꝰ.vbi inſtrumentum eſt
anima virginis ſanctiſſime. Sicut enī mortua charta
reſonare nō poteſt perfecte qḋ viua vox exprimit.dicen-
te beato Hieronymo ad Paulinū. Habet neſcio quid la
tentis energie viue voce actꝰ.vt in aures diſcipuli ex au-
toris voce tranſfuſa fortius ſonat.Exemplum ſubdit de
eſchino.Sic ⁊ oīes corpoꝛei actus etiā ad hoc in vnum
ſimul collecti nō poſſunt ꝯuenire ad hoc vt perfecte ex-
primere valeant quod ip̄a ſpiritualis anima alte cogno
ſcit.Hinc eſt ꝙ Paulus loqui nō potuit.quod in para-
diſo anima ſua cognoſcit.Hoc ergo nobiliſſimo inſtru-
mento quod eſt anima non qualiſcūqʒ ſed virginis bea
tiſſime vtitur ſpiritus ſanctꝰ ad canendū quod dicitur.
Magnificat aīa mea dominū ⁊c̄. Adde his diebꝫ no
biliſſimo cythareda ⁊ ſuauiſſimo ⁊ optimo inſtrumēto
precioſaʒ ⁊ delectabilē materiā.quia hic canunť magna
lia diuine laudis.⁊ tunc q̄ʒuis a longe auribus aīe per
cipies ſuauitatē huiꝰ cantici.magnificat aīa mea dn̄m.

Secūdo cū diciť anima mea oſtendiť ſerenitas ⁊ pro
funditas theologice veritatis ⁊ in hoc cantico contente.
vt dicit beatus Auguſtinꝰ. Diuina lux que puriſſima
eſt.non niſi a puris oculis poteſt intueri. Unde ⁊ ſalua
toꝛ matth.v.Beati mūdo corde.quoniā ipſi deuʒ vide-
bunt.Quod demonſtrari poteſt tā ratione q̄ʒ experien-
tia exemplari.Ratione quidēʒ quia vnūquodqʒ recipiť
per modū recipientis.Lux ergo que deꝰ eſt quia erat lux
vera.Johānis.j. Nō recipitur lux niſi a luce. vel aīma
luce illuſtrata.Lux autē anime eſt ip̄a puritas ſicut tene
bre eius eſt peccatū ꝓpter quod diciť Johis.j.Lux ī te-
nebris lucet ⁊ tenebre eam nō cōprehenderunt . Et hoc
tota die ad ſenſum patet.Quanti enī quotidie audiunt
vocē verbi dei.⁊ tamen eam nō aꝓhendunt . quia ſūt
in tenebris peccatoꝛū.Et qui minus his tenebris pecca
toꝛū participant.magis a luce veritatis verbi dei mouē
tur. Propter quod quaſi ſatis notū eſt ꝙ ſoli boni audi
entes melioꝛes efficiūtur propter verbū dei.mali autem
⁊ ſi audiunt.aure corpoꝛis audiunt. ⁊ in ſuis malicijs ꝑ
ſeuerant.patet idem exemplo.Es enim ⁊ quodlibet cor-
pus aliud quanto purius ⁊ terſius. tanto magis ſolis
radios recipit.⁊ tanto clarius in oppoſitum corpus ꝑre
uerberationē reſplendet.Hinc eſt ꝙ ⁊ dn̄s maioꝛē luceʒ
veritatis illis tribuit.qui purioꝛes fuerūt.vt etiā ſybillis
paganis merito virginitatis ſpiritum ꝓphetie mirabili-

ter tribueret. vt dicit beat⁹ Hieronim⁹ cōtra Jouinianū Et Johanes prior ceteris altius in diuinā contempla‑tione aſcēdit dicens illud. In principio erat verbum. ⁊c. Hec igit̄ increata ſapiētia que in aīas ſanctas ſe transfert. ⁊ amicos dei ⁊ ꝓphetas ꝯſtituit. Ut dicit̄ Sapiētie vij. quātū irradiauerit anime puriſſime virgis in q etiā perſonaliter habitabat humani ſenſus non eſt exprimere. Et dū exp̄mi nō poteſt. euidētiſſime deducit̄. quod hec nitidiſſima virgo lucide nouit diuina magnalia. que exprimit voce animā eius dicēs Magnificat aīa mea dominū. tal'r ſcȝ vt dicat audacter. Cōfitebor domio nimiſ in ore meo. in medio multoꝝ laudabo eū. ps. cviij. Nimis inquit nō reſpectu magnificati ſed reſpectu audientiū qui magna capere nequeunt. Tertō vero in eo qd̄ dicit aīa mea oſtendit integritatē theorice contemplationis. quaſi diceret. nō ſolū aīa. que ꝯtemplatōem exprimit. ſed anima mea aīa talis. aīa tanta. anima libera. Ubi eſt attēdendū qd̄ nullus poteſt dicere anima mea ꝓprie niſi qui totaliter habet animā liberā ab omi ſeruitute que triplex eſt a qua oportet eſſe immunē vt ſit aīa ſua. Prima ſeruitus criminis ſeu vitioꝝ. Secūda ſeruitus ſanguinis ſeu ꝓpinquoꝝ. Tertia ſeruit⁹ mercedis ſeu terrenoꝝ. De p̄ma expreſſe dicitur Joh. viij. Qui facit peccatū ſeruus eſt peccati. Sed peccatū ſicut triplex eſt. ita ⁊ ſeruitus eius triplex. Eſt eī peccatū mortale quod perfecte facit hominē ſuū peccati ⁊ diaboli ꝑfecte. i. complete. Juxta illud Pe. A quo quis victus eſt ei ſeruus addictus eſt. Et vt dicit btūs Auguſt. tot dominoꝝ quot vitioꝝ. ⁊ hoc maxime impedit animam ne poſſit in via deo vacare. Per originale aūt peccatū ſēſus homis ⁊ cūcta cogitatio eius prona ſunt ad malum ab adoleſcētia ſua. vt dicit̄ Genes. vj. Nec liberat̄ aīa ab impedimēto talis ſeruitutis pugne carnis ꝯtra ſpiritū. Unde nō poteſt ita libere volare ad deū per contēplationē ⁊ vacare diuinis. nec aliquo ſacramēto circūciſionis vel baptiſmatis vel alterius liberat̄ a tali ſeruitute. licet ſubleuet plus ⁊ minus ſed ſemꝑ remanet pugna carnis que animā captiuā ducit ſub lege peccati ſcd̄m inclinationē. ⁊ ſi nō dominet̄ omino. Ueniale autē tepefac aīmā. ⁊ pigriorē reddit ad aſcendēdū in deū. feruorē tollēs ſpiritus. Secūda ſeruitus que eſt propinquoꝝ etiā animā aliqualiter tenet captiuā. ne ī deū totaliter vadat ſicut patet de illo qui chriſtū ſequi cupiebat. ſed tn̄ retinebatur ne eū ſequeretur dicens. Permitte me plus ſepelire patrē meū ⁊ ſequar te. Math. viij. Contra quē defectū. i. nimie affectōnis ad parentes. Uenit dn̄s mittere gladiū ſeparatōnis dicēs. Ueni ſeparare filiū aduerſus patrē. ⁊ filiā aduerſus matrē ſuā. ⁊c. Mathei. x. Et hoc ideo. quia caro ⁊ ſanguis regnū dei nō poſſidebūt ſcd̄m apoſtolū ⁊ beatū Ambro. Hec eſt vera ſacerdotis fuga abdicatio domeſticoꝝ. ⁊ quedā alienatio chariſſimorū vt ſuis ſe abneget qui deo ſeruire gliſcit. xij. q. j. Cui portio. Tertia ſeruitus que eſt mundialiū rerū ſpinis ſuis ſollicitudinū animā ligatā tenet ne libere deo ſeruire valeat. vt patet de illo qui dn̄o ſeruire cupiebat perfecte habens multas poſſeſſiones. Cui cū dn̄s interroganti quid ſibi deeſſet ad perfectōeȝ diceret Si vis perfectus eſſe vende omia que habes ⁊ da pauperib⁊ ⁊ ſequere me retroceſſit triſtis diſcedēs ab eo. q2 multas habebat poſſeſſiones. Mathei. xix. Neceſſe eſt ergo vt anima q̄ vult intelligere magnalia dei ⁊ in conſpectu eius ſolius ſemper meditari a iugo cuiuſlibet harū ſeruitutū eſſe excuſſam ⁊ liberatam. In cuius figuram dixit domin⁹ Abrahe Genef. xij. Egredere de terra tua. i. de mundanis cupiditatib⁊ tuis. ⁊ de cognatōne tua. id eſt de amicis ⁊ de attinentibus ⁊ de domo patris tui. id eſt de vitijs ⁊ criminibus. per que quis efficitur filius diaboli ⁊ de domo

Triplex libertas ſiue imunitas neceſſaria anime perfecte contemplanti.

id eſt familia eius. Juxta illud Johānis. viij. Uos ex patre diabolo eſtis. ⁊ deſideria patris veſtri. id eſt diaboli vultis facere. ⁊ veni in terram quā monſtrauero tibi terram ſcȝ contēplatōnis ⁊ ſuauis perfectōnis. Hinc eſt etiam q̄ dn̄s volens oſtendere viā perfecte ꝯtemplatōnis aſſumpſit Petrū diſcalciatū cōtra amorē terrenoꝝ. Jacobū ſupplantantē fratrē contra amorē ꝓpinquoꝝ. Johānē gratia cōtra nequitiā peccatoꝝ que ſunt ei cōtraria. ⁊ duxit in mōtem cōtra cupiditatē vallis mūdialis. excelſum cōtra iniquitatem profundi infernalis ſeorſum contra vincl'm ꝓpinquoꝝ ſeu affectōnis genralis. ⁊ ibi transfiguratus ante eos oſtendit gl'iam ſuā. math. xvij. Taliſ poteſt dici filius dei renatus nō ex ſanguinib⁊ iniquitatū. neqȝ ex volūtate carnis neceſſitatū a[illegible]icoꝝ. neqȝ ex voluntate viri mundi vanitatū. Et talis poteſt dicere. aīa mea. ⁊c. Cum autē nullius creature pure aīa ſit que nō fuerit ſubiugata peccato. q2 ſi dixerimus quoniā peccatū nō habemus ipi nos ſeducimus. ⁊ veritas in nobis nō eſt. vt dicit Job. in canonica excepta ſancta virgine. vt ait beat⁹ Aug⁹. Et parentū amorē oblita eſt ſegregata ab eis in ſua infantia. ⁊ deo total'r mācipata. vt hiſtoria natiuitatis eius docet. ⁊ ab omni terrena cupiditate elōgata. In cuius ſignū eſt. q2 magnū theſaurū auri ſibi a magis impenſi pauperibus ꝑ Joſeph diſpenſatū ita paupercl'a remanſit vt inde ad paucos dies ſcȝ ī die purificatōnis agnū emere nō poſſet ad offerendū in ſacrificiū. ſed obtulit ſacrificiū paupeꝝ ſcȝ par turtuꝝ. aut duos pullos columbarū. Luce. ij. Reſtat vt talis virgo ab omni iugo ſeruitutis excuſſa totā animā ſuā poſſideret. ⁊ dicere ſola potuerit aīa mea. ⁊ tota cecinerit vſqȝ in finem. nos aūt id facere non valemus nedū vnū integrū canticū. ſed nec vnū feſtinatum Pater noſter. Ut habemus exēplum in legēda beati Bern. quin aut iugū peccati aut cura rei familiaris. aut repſentatō alicuius amici vel ꝓpinqui mentē intercidat. ⁊ aut multū aut parū reuocat. Ab his aūt omibus beata virgo total'r ſemota fuit. nec te moueat q̄ trium generum peccatorum dixi iugo nō teneri quaſi in originali nō videatur eſſe cōcepta. q2 ⁊ ſi in eo ꝯcepta tamē ab ipo totaliter liberata non ſicut ceteri ſed ſpecialius. q2 in ea non ſoluȝ fomes peccati fuit ligatus ſed penitus extinctus. qui in nobis nec ligatus nec extinctus eſt. ſed aliqualiter minorat⁹ per ſacramenta. Si ergo in hac via vis vnā animā totaliter iubilantē ⁊ contēplātē ceteris omiſſis experiri. hāc mentē auſculta intonātem ⁊ dicentē. magnificat aīa mea dn̄m. q2 meditatio cordis mei in conſpectu tuo ſemper.

Tertio tangebatur §. III.

cauſa final'r ⁊ obiectiua cu ait dn̄ȝ. Et ex hoc ondit̄ q̄ virgo fuit. Primo formoſa patēter venerāda. Secūdo lauſ eius gl'oſa freq̄nter decātāda. Tertio ē deitas gl'ioſa ſolerter adorāda. Quātū ad p̄mū notādū q̄ ſic dr̄ Eccl'. vl. Faciēdi libros nullus ē finis. Rō q2 hoīm gen⁹ famā deſiderās q̄ ex oībus maxime ex libris acquirit̄ natural'r loquēdo p̄ncipal'r circa libroꝝ compōem dedit opam efficacē. ⁊ que nō valuerunt componere fieri fecerūt. ⁊ eos aut ſuo nomīe dedicari. aut de ſuis factis egregijs cōponi ⁊ reintegrari. ſicut etiā hiſtorie infidelium plurīe narrāt. Et Ualeri⁹ maxim⁹ etiā in cap'lo de cupiditate glorie dicit. Nā q2 ꝓgenies deficit. ſepius ⁊ aliqn̄ terminat̄ ad ignominiā ꝯgregate diuitie. edificia pompoſa. fortia bella. parta ſceptra. ⁊ hmōi. in quib⁊ fama queſita ⁊ ꝯſiſtere deputata citi⁹ euaneſcūt. niſi libroꝝ tenaci memorie ſint mandata. Hac via mōi hoīes vani gl'iam aſſeq̄ cupiētes. aliqui ſtuduerunt circa collectōnem magnam librorum. vt Origenes. qui quadraginta milia librorū edidit. aut ſuo nomine aſcripſit. ſicut narrat Seneca.

Alij tractauerũt facta egregia magnoꝝ adhuc viuenti-
um. vt ipi fauorẽ lib.is pſtarẽt. ſicut mendax Uirgilius
Alij laborauerũt tractare materias delectabiles ⁊ obſce-
nas. vt vani poete. Alij ſubtilia etiam diſputãdo libros
collegerũt. vt philoſophi. Alij vtilia ⁊ apta lucris. vt iu-
riſte. Alij vtilia anime vt theologi. ⁊ hmői. Tamẽ oĩs
errauerũt ab vero querẽtes in his famã. Nã teſte Hie-
ronymo. Fama vt vmbra fugit inſequẽtes. vt inſeqꝛ fu-
gientes. Unde taliũ nomẽ eſt in malũ. qui vocauert no-
mina ſua in terrenis ſuis. Qui autẽ gloriã dei querit. a
deo gloriat etiã mũdo impedire volẽte. vt patet in Jo-
hanne euãgeliſta ⁊ beato Gregorio papa. Hec igiꝛ debꝫ
eſſe recta intẽtio ſcriptoꝝ ⁊ omniũ alioꝝ qualitercunqꝫ
opantiũ magnificare ſcꝫ deũ ⁊ nomẽ ſanctũ eius. omni
ꝓpria vtilitate delectatiõe ⁊ fama poſtpoſita. Et quo pu-
rius os laudãtis tendiꝛ in deũ. eo glorioſius fama glori-
oſa in laudatione reſultat. Pſaltes ḡ glorioſa beata ma-
ria preciſe dei laudes canere ſtudet. ⁊ hic eius oĩs finiſ
⁊ intẽtio. Et ideo dicit. Magnificat aĩma mea dominũ

Rõ quare d. Mara Magnificat aĩa m. dominũ ⁊c̃.

Et nota ꝙ nõ dicit deũ. nõ ſponſum. nõ patrẽ. non fi-
lium. qꝫuis quodlibet hoꝝ dicere potuerit vere. Sed tm̃
dicit dominũ. vt oĩ via ꝓprias laudes fugeret. ⁊ diuis
tm̃ intenderet. Si enĩ dixiſſet deũ. ſuã humilitatẽ tacu-
iſſet. quod fieri nõ poterat cũ ea vſqꝫ ad redundantiam
plena eſſet. ⁊ oĩ verbo actu geſtuqꝫ ſe humilẽ. id eſt. vi-
lem pdicaret ꝓ poſſe. Qui enĩ dicit deũ ſui dicentis nul-
lam conditione exprimit. cum deꝰ non dicatur relatiue
Si dixiſſet ſponſum. multũ ſe laudaſſet. ſi dixiſſet prẽm
vel filiũ eque laudis eſſet. Sed vbi dicit dominũ quod
eſt relatiuũ ad ſeruũ ⁊ ancillã. Et hoc nomen ſeruꝰ ⁊ an-
cilla eſt nomen vilitatis. qꝫuis ſit ſumme ingenuitas. ĩ
qua ſeruꝰ chriſti cõprobaꝛ cui ſeruire regnare eſt. reſer-
uans verbũ angelo dictũ. Ecce ſcꝫ ancilla dñi. Dominuꝫ
dixit. Magnificat anima mea dominũ. Et ex his duo-
bus reddiꝛ famoſa. quia tm̃ laudes dñi cecinit. ⁊ q̃a ſue
humilitati ſemꝑ ſtuduit. Propter primũ illud canticuꝫ
Marie oĩ die infallibiliter cantaꝛ. ⁊ hora multũ apta
ſcꝫ in veſperis. ⁊ modo multũ grato ⁊ ſolenni magis qꝫ
oĩa cantica eccl̃ie. ⁊ ſic non ſolũ beata virgo famoſa ex
cantico ſed etiã ipm̃ canticũ famoſius ceteris. Secun-
do ex eo ꝙ dicit dñm. iſta laus reddiꝛ gratioſa ⁊ freq̃n-

ad laudẽ magnam q̃ttuor requirunꝛ.

ter decantãda. Ad magnã enĩ laudẽ quattuor requirun-
tur. ſcꝫ vt ſit a magno laudãte. magno modo. ⁊ de ma-
gnis factis. ⁊ de magnis ꝑſonis. Et hic nõ dico magna
niſi virtuoſa. Nã vt diciꝛ in pſalmo. peccatori dixit deꝰ.
Quare tu enarras iuſticias meas ⁊c̃. quia vt diciꝛ Eccl.
xv. Non eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris. Hinc ⁊ Se-
neca. Sit tibi tã turpe laudari a turpibꝫ qꝫ ſi lauderis
ob turpia. Secũdo etiã magna laus magno modo de-
bet ꝓnunciari. Juxta illud pſalmiſte. Bonũ eſt confiteri
dño ⁊ pſallere nomini tuo altiſſime ⁊c̃. Et illud. Lauda-
te dominũ de celis. cũ ſequẽtibꝫ. Tertio debꝫ eſſe magna
laus de magnis factis. Unde etiã ſciẽtie ſeculares q̃ di-
ſtinguunꝛ penes ſubiecta. habẽt inter ſe gradus nobili-
tatis ſue. vt illa dicaꝛ nobilior que eſt de nobiliori ſubie-
cto. Et ꝓpter hoc theologia diciꝛ nobiliſſima ⁊ maxima
ſcientia. q̄ eſt de nobiliſſimis dictis ⁊ factis. et de nobi-
liſſimo ſubiecto quod eſt deꝰ. vt docet ſanctꝰ doctor no-
ſter in pma parte. q. j. Quarto magna debet eẽ laus
de magnis ꝑſonis. Et his quattuor reddiꝛ magnificuꝫ
iſtud canticũ. Nã laudãs eſt magna ſcꝫ anima virginis
talis ⁊ tanta. Modꝰ eſt nobiliſſimꝰ. quia exultauit ſpi-
ritus meꝰ ⁊c̃. ait. De magnis factis que hic narrãtur. vt
patet in proceſſu cantici. Reſtabat ergo vt a quarto ma-
gna laus diceretꝛ vt tota eſſet magna Et hoc fit cum ait
dominũ. Prudẽter enĩ ⁊ anthonomatice ait dominum
abſolute dicit. ⁊ nõ dominũ talẽ. quia nõ loquiꝛ de dño

alicuiꝰ angeli aut portionis mũdi. ſicut fecerũt omnes
tragici comici ⁊ hyſtoriograui. Sed de domino vniuer-
ſali Heſter. xiij. Dominꝰ vniuerſoꝝ tu es. ⁊ in ditiõe tua
cuncta ſunt poſita: ait Mardocheus ad deũ loquens

Obiectio

Sed dicis. ex his dictis bene ſequitur ꝙ iſta laus p-
ponatur oĩbꝫ ſcripturis mundialibꝫ ſed nõ diuinis.
quia ſicut iſta de domino. ita ⁊ tota ſacra ſcriptura d̃ do-
mino loquiꝛ. Ad quod reſpõdeo ꝙ non ſine ſpeciali cau-

Rñſio

ſa ⁊ rationali vſus eccleſia inoleuit magis reuereri vnaꝫ
partẽ ſcripture ſacre qꝫ aliam. Nã non ꝓpter finẽ nec ꝓ-
pter autorẽ. nec ꝓpter materiã particularẽ. ſed ꝓpter mo-
dum ⁊ finẽ particularẽ ad quẽ ordinata ſunt. quia pſal-
mi ⁊ cantica licet habeãt eundẽ finẽ. qui eſt dominꝰ de-
us. tamẽ facta ſunt ad hũc fineꝫ particularẽ. ⁊ iocundeꝛ
mens in deũ ex eis ⁊ aſcẽdat. Et adhuc inter iſta eſt ali-
qua differentia reuerẽtialis. nã ad pſalmũ ⁊ cantica ſede-
tur alternatim a choris exceptis quibuſdã. vt Laudate
dominũ. ⁊ huiuſmodi. vt cũ ibi inuitenꝛ oĩes creature
ad laudandũ deũ. ⁊ nos etiã reuerentiꝰ aſſurgamꝰ. In
nouo teſtamento cũ legiꝛ de epiſtolis vel alijs loco epi-
ſtolarum ſedeꝛ cũ de euãgelio recti ſtamus. quod etiam
de conſe. di. j. docetur. Et in nouo teſtamẽto ſunt canti-
ca in quibꝫ etiã fit differẽtia reuerẽtialis nõ a cauſa agẽ-
ti principali que eſt ſpiritus ſanctꝰ. nec ex cauſa materia-
li, vel finali. ſed ex cauſa inſtrumẽtali. Tria aũt ſunt que
preferũt ſcripta ſcriptis. Tempꝰ ſcꝫ in quo adinuẽte ſũt
forma tradẽdi. ⁊ dignitas ꝑſone tradẽtis. Reſpectu pri-
mi iſtud canticũ ꝑponiꝛ omnibꝫ ſcripturis veteris teſta-
menti. Reſpectu ſecũdi ꝑponiꝛ omnibꝫ epiſtolis actibꝫ
⁊ ꝓphetis noui teſtamẽti. Reſpectu tertij ꝑponiꝛ oĩbꝫ
ſcriptis ⁊ euãgelijs. exceptis his que ore xpi emanauerũt
quia nulla ꝑſona poſt chriſtũ dignior reperiꝛ. ⁊ ideo hoc
frequentandũ. Tertio dicebaꝛ ꝙ ex hoc ꝙ dicit dñm
redditur ipm̃ glorioſum ⁊ adorandũ. Et iſte eſt finis prin-
cipaliter intentꝰ in iſto cantico. Teſte enĩ pſalmiſta. Ini-
tium ſapiẽtie timor dñi. Initium oĩs boni ⁊ ordinate
operatiõis eſt timor dñi. Cũ ergo iſte terminꝰ dominus
includat timorẽ. Juxta illud Malachie. j. Si ego domi-
nus vbi eſt timor meꝰ. vt mentem ad timorẽ dei ⁊ reue-
rentiã excitaret. ait dominũ. Ubi eſt diligenter ad notã-
dum ꝙ tria ſunt que faciũt principaliter aliquẽ domi-
num glorioſum ⁊ honoratũ. que etiã continenꝛ in ethy-

De tribus q̃ faciunt glorioſũ ⁊ honoratũ

mologia huiꝰ nominis dominꝰ. Et hec ſunt. Primo lar-
gitio beneficioꝝ. ⁊ ſic diciꝛ dominꝰ quaſi do munꝰ. Se-
cundo liberatio oppreſſoꝝ. ⁊ ſic diciꝛ dominus quaſi do
manus. Tertio debellatio inimicorũ. ⁊ ſic diciꝛ dominꝰ
quaſi do minas. Dimitto quartã ethymologie ſignifica-
tionẽ. que eſt potius ſeruoꝝ ⁊ tyrannorũ qꝫ dominoruꝫ.
⁊ eſt modernorũ. ſcꝫ depredatio ſubditoꝝ Et diciꝛ domi-
nus ſm̃ hoc quaſi do minꝰ. imo do multũ. ⁊ cuncta ſur-
ripio. Primo igitur diciꝛ dominꝰ quis effici glorio-
ſus ꝑ donoꝝ largitione. ⁊ hinc eſt dilectus ⁊ reueritus:
vt dicitur de rege Aſſuero qui vt oſtenderet magnitu-
dinem imperij ſui fecit grande conuiuiũ cunctis princi-
pibus ſuis ⁊c̃. Heſter. j. Et iſta beneficia ſunt triplicia.

Primũ affluentia entitatis temporalis
Secundũ clementia pietatis paternalis.
Tertiũ iuſticia equitatis iudicialis.

Primũ fecit magnũ Salomonẽ. patet hoc. iij. Regũ. x.
cum dedit munera magna regine Sabba. Secũdo fe-
cit magnũ dauid. vt patet in. j. ⁊. ij. Regum. ⁊ precipue
de clementia qua vſus eſt erga Saulem inimicũ ſuuꝫ.
⁊ erga filiũ Abſalonem. qui coniurauerat ꝯtra ipſum.
Tertium fecit magnũ Salomonẽ ⁊ precipue in iudicio
duarum meretricum contendentiũ de filio viuo cuius
eſſet illarum. iij. Regum. iij. Noſtra ergo virgo pſaltes.
vt oſtendat in conſpectu noſtro glorioſum quem canit.

Dulciter ait dñm. ⁊ demũ exꝑmit quomodo dat omĩbꝫ
affluẽter ⁊ non improperat dicens. Eſurientes impleuit
bonis. ⁊ prius de ſe. Reſpexit humilitatẽ ancille ſue ⁊ fe
cit mihi magna. Deinde addit quõ omĩbꝫ dimittit de-
mẽter. Et ꝯtrũ in ſe eſt neminẽ damnat. ⁊ dicit. Et miſe-
ricordia eius a ꝓgenie ĩ ꝓgenies timẽtibꝫ eũ. Tertiõ quõ
iudicat omẽs equaliter. ⁊ nullius ꝑſonã acceptat ⁊ dicit
Depoſuit potẽtes de ſede ⁊ exaltauit humiles. Secũ
dũ quod reddit dñm glĩoſum ẽ liberatio oppreſſoꝝ. ſicut
patet de iudicibꝫ iſrł qui magni fuerũt in illo populo vt
dñi ⁊ rectores. vt Gedeon ⁊ Sampſon. ⁊ alij de quibus
in li. Judi. ꝑ totũ. qꝛ liberauerũt poplm a magna oppreſ
ſione. ⁊ ſic etiã Saul in pricipio regni ſui. qδ optime fec
ieſus chriſtus liberãdo ⁊ ſanãdo oĩs oppſſos a diabo
lo. vt ait Petrus in canonica ꝑma. qꝛ δs erat in illo. ⁊ iδ
dicit dñm quaſi dãs manũ adiuuãdũ. Tertiũ qδ fa
cit dñm glĩoſum ẽ debellatõ inimicoꝝ. Et hoc fecit Ju-
dam machabeũ cũ ſymeone ⁊ ionatha glorioſos dños ĩ
illo populo. qꝛ frequẽter debellarũt inimicos poplĩ iſrł.
Et hoc egiſſe dñm oſtẽdit dicẽs Fecit potẽtiã in brachio
ſuo. ⁊c. Et dicit dñm. quaſi dominãs hoſtibꝫ.

De ſecũdo verſu dicti Cãtici. ⁊ de multiplici gaudio
⁊ varia acceptõne ſpũs. Caplm. xxix.

Exultauit ſpiritus me-

us in deo ſalutari meo. Sciendũ ꝙ ſpũſſancti
pñtia largit̃ mẽti claritatẽ ⁊ lumẽ viſiõis teſte
ſaluatore qui ait. Jo. xvj. Cũ venerit ille ſpũs veritatꝫ ip
ſe docebit vos oẽm veritatẽ. Qꝛ ergo ſpũſſanct⁹ mirabi-
liter requieuit in maria dicẽte ſibi angelo Spũſſanctus
ſupueniet in te. nulli dubiũ quin clare viderit que di ſũt
Ex tłi aũt intuitõne ſequit̃ gaudiũ. vnde ⁊ ꝑm⁹ fructus
ſpũs dr̃ caritas. ſecũdus gaudiũ. ad gał. v. Caritas que
eſt vnio homĩs ⁊ dei. maxime poſt verba angeli deſcẽdit
in mariã cũ qua eſſentialiter erat filius dei carne indut⁹
Et qꝛ ꝓportionat̃ gaudiũ charitati ex qua prodijt ſic̃ illa
caritas marie fuit ineffabilis. ita ⁊ illud gaudiũ inextria
bile credit̃. Et hoc inſinuat cũ dicit Exultauit ſpũs me-
us. Ubi tria tangũtur. Lumẽ clarioris ⁊ iocũdioris in-
tuitiõis chriſti. ibi. Exultauit. Fulmẽ ardẽtioris deuotõ-
nis. ibi. ſpũs meus. Culmẽ altioris ⁊ ſubtilioris ꝯtẽpla-
tionis. ibi. in deo ſalutari meo.

Quantum ad primũ §. I

Sciendũ ꝙ vltra illud gaudiũ peſſimũ. de quo dicitur
ꝓuerb. ij. de iniquis. Letant̃ cũ malefecerint ⁊ exultãt in
rebꝫ peſſimis. cuius finis eſt qδ ipẽ ait. Extrema gaudij
luctus occupat. Et vt dr̃ in Apoc. ꝯtrũ ſe exaltauit ⁊ in
delitijs fuit. tantũ date ei tormẽtũ ⁊ luctum. Eſt triplex
gaudiũ ſeu exultatio. Gaudiũ de inferiori entitate ⁊ de-
ceptiuũ Gaudiũ de equali bonitate ⁊ letificatiuũ. Gau
diũ de ſuꝑiori deitate ⁊ exceſſiuũ. Gaudiũ ꝑmã eſt de
rebꝫ inferioribꝫ. vt diuitijs. honoribꝫ. conuiuijs. ⁊ hmõi.
His aũt inferioribꝫ creaturis aĩa gaudẽte imꝓprie dici
tur gaudiũ. ⁊ de tali gaudio dixit Thobias ãgelo. Qua
le mihi gaudiũ qui in tenebris ſedeo ⁊ lumẽ celi non vi-
deo. q. d. Gaudere nõ poſſum qꝛ careo medio gaudij ve
ri. qδ eſt muniri lumie celi quo anima mea ꝟitatẽ cogno
ſcit. Et clarius de hoc falſo gaudio dicitur Eccſ. ij. Riſũ
reputaui errorẽ. ⁊ gaudio. i. tẽꝑaliter gaudenti dixi. Cur
fruſtra deciꝑis. Anima que ſic gaudet nõ exultat ſꝫ deſ
cendit. ⁊ inferna petit. ſm illud Job. Gaudẽt ad ſonitũ
buccine. ⁊ in puncto ad inferna deſcendũt. Secũdum
gaudiũ eſt qñ de ꝓportionata ⁊ quaſi equali bonitate ex
iſtit. vt qñ anima gaudet de ſalute ꝓximi ⁊ de libertate
ſui vera. de ꝟtutibꝫ acquiſitis ⁊ bonis operibꝫ. ⁊ huiuſ-
mõi. Et de hoc gaudio qδ eſt leticia anime tenens eam

ſ. ij. ꝑte ti tuli. vj. c. quinto.

in gradu ſuo ꝟtuali ſepius habet̃ ĩ ſcriptura. vt ad Ro-
manos. xij. Spe gaudẽtes. Et Eſdre. Gaudiũ dñi for
titudo veſtra. Sicut enĩ triſticia debilitat vires. ita gau
diũ ſeu delectatio adauget. Unde ⁊ delectatio ſm phm
ꝑfic̃ opus. ⁊ multo magis delectatio q̃ idẽ ẽ qδ gaudiuꝫ
ſi ſit ſpũalis fortificat mẽtẽ ꝗꝫ delectatio mundiał. Tale
tñ gaudiũ nõ eſt deſcenſus neqꝫ aſcẽſus. ſ. ſupra ſe. Un-
de ⁊ dicere nõ valet exulto. i. extra termios ſuos ſaltare.

Tertiũ ꝗ gaudiũ ẽ q̃d de felicitate ſupna vł de δo aut
de his que ſũt ſupra capacitatẽ homĩs. Et hec leuãt ani
mã ſupra ſe. ⁊ tali gaudio eã letificãt vt dicere poſſit ex-
ultare. i. extra ſe ſaltare ſiue exultar̃. exulare. i. extra termi
nos ſuos fieri. de quo gaudio ait xp̄s diſcipulꝭ Matth.
q̃nto. Gaudete ĩ illa hora. i. cũ maledixerint vobis homi
nes ⁊ ꝑſecuti vos fuerint ꝓpter me. ⁊ exultate. Ecce enim
merces vr̃a multa ẽ ĩ cel. Qδ obſeruãs b. Uincẽtius ad
Datianũ ait minãtẽ ei maiores cruciat⁹ inferre. O vene
noſa diaboli lingua. tormẽta tua nõ timeo. ſꝫ ꝗꝫto te ma
gis mihi iratũ video ⁊ ꝑ h̃ diſpoſitũ ad maiores penas
inferendas eo amplius exulto. Nolo glĩam meã minu-
as. ⁊c. Et qꝛ de tali re q̃ eſt eterna ⁊ incõprehẽſibilis fuit
gaudiũ btẽ marie. Jdcirco ſignãter dixit. Exultauit ſpi
ritus meus. Sꝫ noſce oꝑtet ꝙ iſta tertia exultatõ habet
tres gradus. vicꝫ. infimaꝫ. ⁊ ſolitariã. mediã ⁊ corꝑeaꝫ. op
timã ⁊ ſubitaneã. Prima exultatio eſt qñ aĩa eleuat̃
ſuꝑnaturałr ad aliq̃d vidẽdũ mirificũ. nõ tñ cũ młta ve
hemẽtia ita ꝙ ſola aĩa rapit̃ ad gaudẽdũ corꝑe tñ omĩ
no ĩmotoꝛ in termĩs ſuis. Et tłe fuit gaudiũ ⁊ exultatõ an
ne mr̃is ſamuelꝭ dicentis. Exultauit cor meũ in dño. ⁊ ex
ultatũ eſt cornu meũ in deo meo. vbi cor ponit̃ ꝑ anima.
⁊ cornu ꝑ intellectiua potentia ꝓphetizans ⁊ eleuata tũc
ad cognoſcẽdũ q̃ dixit in illo cãtico. j. Regũ. ij. Secũ-
da exultatio eſt vehemẽtior vbi aĩa altius rapitur ⁊ di
utius ĩmorat̃. nõ tamẽ ex officio vitali abſtrahit̃. Et tũc
aĩa ſecũ etiã corpus rapit vł localr ſubleuat. ⁊ in altum
ſuſtulit quẽadmodũ ⁊ Paulus raptus ad tertiũ celum
de ſe dicit. ij. Corin. xij. Siue in corꝑe ſiue extra corp⁹ ne
ſcio. Quali mõ rapiebat̃ aliquãdo corpus nr̃i ſcti docto
ris Thome. ⁊ p̃cipue vt legit̃ qñ ei dcm̃ fuit a crucifixo
Bñ ſcꝑſiſti δ me thoma. Nã tũc fuit viſus eleuat⁹ a ter
ra ñ paꝝ. ⁊ tał rapt⁹ ẽ ad ꝗꝫdã dulcedĩem inſuetã. quam
videt̃ ĩnuere exꝑtus Dauid vbi ait. Cor meũ ⁊ caro mea
exultauerũt in deũ viuũ. Talr etiã rapiebat̃ ⁊ pr̃iarcha
Dñic⁹ ſepe. ⁊ multi ſctõꝝ. Tertia exultatõ ẽ vehemen-
tiſſima. q̃ ſic̃ maior ẽ. ita ⁊ ſubm magꝭ diſpoſitũ repit at-
qꝫ fit de maxis ſubiectis. ⁊ rapit q̃ſi ĩ inſtãti. ita vt ñ va-
leat trahere ſurſum corp⁹. nec ei aliquã dulcedinẽ infũde
re. ſꝫ poti⁹ quãdã penã ſilem ei q̃ fit ĩ morte ꝓpter ſeparatõꝫ
aĩe a corꝑe. cũ aĩa ꝑ tũc deſinat exercẽ act⁹ vitales ĩ ipſo
corꝑe. Et ſi vis alti⁹ δ h̃ raptu ĩformari. lege doctorẽ ſcm̃
in qõnibꝫ δ ꝟitate. q. de raptu. ar. j. ij. ⁊. iij. Et tał fuit ra-
ptus virgĩs glĩoſe. Uñ aĩa ei⁹ exultauit ⁊ ſaltauit ex̃ ſe ⁊
termĩos ſuos. Et hic puto ipam ĩ ꝑterito fuiſſe locutam
vbi dic̃ Exultauit. Nõ eñ potuiſſet ore proferre. exultat
ſpũs meus. qꝛ talr exultabat vt corp⁹ nil agere poſſet. ꝗ
nec loqui. Sꝫ iã ad officia corꝑis reũſa dic̃. Magnifi-
cat. ⁊c. ⁊ exultauit. Jſtud aũt põt euidẽter oñdi ⁊ in fi
de demonſtrari. Ex tribus enĩ ſimł iunctis cauſatur ra-
ptus vehementiſſimus. vicꝫ Primo ex puritate ſubiecti
videntis. Secũdo ex ĩmẽſitate obiecti rapiẽtis. Tertõ ex
claritate lumĩs oñdentis. Jſta ſũt nota de ſe. Nam quo
mens purior eo ad vidẽdum deum aptior. qꝛ beati mũ
do corde. quoniã ipi deũ videbũt. Et adde quod adhuc
mens redditur habilior quo rapta fuerit vł illuſtrata a
deo frequẽtius ꝓpter habitũ acquiſitũ ex aſſiduis actibꝫ
ſicut docꝫ doctor ſctũs Tho. vbi ſ. qõe de ꝓphia. Jſta tñ
ꝑ ſe nõ ſufficiũt. Nam in via mẽs ⁊ viſionibus aſſueta

De tribus ex q̃bꝫ raptus cauſatur.

nõ ſꝑ videt. niſi qñ deꝰ vult ſibi demõſtrare. ſic docet beatus Hiero. ad damaſum papã de yſaac decepto. Geñ. xxvij. q̃ noluit bñdicere vni. ⁊ tñ bñdixit alteri. Et de Heliſeo q̃ dixit de ſunamite ad gyezi. Dimitte eã q2 aĩa eiꝰ in amaritudine eſt. ⁊ dñs celauit ad me. iiij. Reg. iiij. Et de ꝟgine beatiſſima q̃ triduo q̃ſiuit filiũ neſciẽs vbi eſſet Lu. ij. Et iõ addit᷑ ſm̃ qd̃ requirit᷑ ſcȝ ꝙ obiectũ ſe repreſentat tali mẽti. ⁊ quo obiectũ eſt nobiliꝰ. eo fortiꝰ trahit nõ tñ ſimpl'r. q2 poſſibile ꝙ deꝰ q̃ eſt ſummũ ens repreſentet ſe mẽti puriſſime ſub aliq̃ modo infirmiori. vt per ſomnũ vl' aliq̃d in imaginatõe creatũ. ⁊ tũc nõ forte rapperet. Et iõ addit᷑ tertiũ. ſ. ipa clara õñſio. ⁊ q̃to clarior ẽ tãto exultatiõis raptꝰ fit vehemẽtior. Cũ igit᷑ õſtet irrefragabiliter ꝙ nulla mẽs creata in hac vita fuerit purior mẽte ꝟginis. ⁊ tractet de magnis dei q̃ nulla eſt res altior. Si modꝰ videndi eſt aliis altior. nulli dubiũ eſſe ꝑt qn eiꝰ exultatiõis raptꝰ fuerit oĩb3 aliis vehementior. Ponit exinde p̃fatꝰ Johes dñici cardinal' diuerſa genera viſionũ ꝓpheraliũ. de q̃b3 b. Tho. agit ſe. ſe. q. de ꝓphia. q̃ omitto. S3 ibi põt videri. Et ſubdit ꝙ his oĩb3 inſpectis ſi õſideret᷑ ꝙ hec ꝟgo ſancta obũbrata erat p̃mo lumĩe repleta iã eterne ſapĩe nouo numĩe ⁊ ſpũſſcti fecũda radiorũ culmine. q̃q3 dic ſe magna p̃cinere ⁊ exultaſſe nulla ſurgit ambiguitaſ. qn ipa viderit mõ nobiliſſimo ⁊ forte adhuc altiori oĩb3 p̃dictis nob ignoto. Sicut enĩ fecit eã matrẽ ſui. ita etiã ſpẽaliter pre ceteris fecit vatem ſui vt abſolute ⁊ anthonomathice intelligit᷑ quod dicit᷑. Exultauit.

Scd̃o notatur fulmẽ. §. II.

ardẽtioris ⁊ feruẽtioris exultatiõis cũ d᷑. ſpũs meꝰ Teſte beato Aug. Inuiſa diligere poſſumꝰ. incognita neq̃q3. Qd̃ de ſe p3 ſatis cũ volũtas ipa ceca ſit ⁊ ſine lumine intellectꝰ agere nõ valeat. ꝓpter qd̃ ſꝑ fert᷑ ſuꝑ cognitũ. aut apparẽter aut exiſtẽter. Mouet᷑ enĩ volũtas allectiue ab obiecto apprehẽſo ſub rõne boni. ⁊ q̃to videt᷑ meliꝰ. tãto mouet᷑ vehemẽtius ⁊ rapit᷑. Et q2 volũtas potẽtia paſſiua nõ eſt infinita. põt cogi aut neceſſitari ab obiecto ſibi demõſtrato ſub rõe infiniti boni. qd̃ ſatis videt᷑. Si enĩ obiectũ viſum ſub duplici g̃du bonitatis. aliter trahit ipam volũtatẽ ad amandũ. q̃3 viſum ſub ſimplici g̃du bonitatis. Et magꝭ ſub triplici g̃du q̃3 ſub duplici. ⁊ ſic deinceps. g̃ ſi oñdat᷑ aliqd̃ bonũ ei vt infinitũ. rapit ⁊ trahit ipam vt nõ poſſit ipm̃ nõ velle amare. Et talit᷑ amãt beati vidẽtes deũ clare. vt ſtante libertate arbitrij ipi nõ poſſunt nõ amare. ſic etiã in via hõ. nõ põt ſuum bonũ nõ velle in generali. l3 h̃ vel illud refutet deceptus Hec eſt enĩ õfirmatio quedã in glĩa. ſ. clara viſio ſũmi boni. ⁊ illiꝰ viſionis õtinua õſeruatio. Qualẽ puto fuiſſe in ꝟgine glĩoſa. Uñ naſcit᷑ ꝑfectꝰ amor ⁊ feruor ſpiritus Et ſic credo h̃ exp̃ſſum ſpm̃ ſcm̃ ꝑ feruore eſtuãte ⁊ dirigẽte oẽs actꝰ ſuos in deũ ⁊ debitũ finẽ Eſt aũt ſciẽdu3 ꝙ in ſacra ſcriptura ſpũs capit᷑ multis modis. ⁊ põt verificari. imo de facto verificat᷑ illud. Exultauit ſpũs meꝰ de q̃libet ſpũ q̃ dici ꝑt ſpũs ꝟginis ſctẽ. Spũs namq3 malꝰ q̃ inuadebat ſaul ⁊ q̃ fuit aliqñ ſpũs mẽdax in ore oĩm ꝓpharũ. vt habet᷑ in. iiij. li. Re. nõ fuit ſpũs ꝟgĩs. cuiꝰ ipa õtriuit caput ⁊ nullã in ea habuit ptãtẽ. Sil'r ſpũs q̃ ſignificat ventũ ⁊ figurat ſuꝑbiã vl' vanã glĩam. non fuit ſpũs marie. de q̃ ꝑt intelligi illud Math. v. Beati pauꝑes ſpũ. i. q̃ hñt modicũ de elatiõis vẽto. non dixit. q̃ nõ h3 ſpm̃. q2 oẽs hñt aliq̃d de ipa. ſ3 bti q̃ hñt parũ vt nõ ſeꝑent᷑ ab eo. Sola mr̃ ꝟgo cũ nihil de eo habuit. ⁊ iõ iſte ſpũs. i. vẽtus ſuꝑbie nõ fuit ſpũs marie. S3 eſt alius multiplex ſpũs Marie.

De multiplici acceptiõe ſpũſ

Spiritus flatus ⁊ aerealis
Spiritus angelicus ſupernalis
Spũs anime rationalis
Spũs cetus õgregatiõis ſpũalis
Spũs feruoris mentalis
Spũs vitalis naturalis
Spũs deitatis eternalis

Quilibet horũ põt dici ſpũs marie diuerſis reſpectibus qui d᷑ exultaſſe. Spũs g̃ aliqñ ſumit᷑ ꝑ flatu hominis. Iuxta illud. Inſpirauit in faciẽ eiꝰ. ſ. ade ſpiraculũ vite Geñ. ij. id eſt ſpm̃ ſeu flatũ. ſicut ⁊ ipe incarnatꝰ ⁊ reſuſcitatus inſufflauit in diſcipulos dicẽs. Accipite ſpm̃ ſanctum. Pro aere etiã quo reſpiramꝰ ſumit᷑ ſpũs iuxta illud pſ. Os meũ aperui ⁊ attraxi ſpm̃. Iſte g̃ ſpũs marie. ſ. flatꝰ exultauit in deo q̃ totꝰ ad glĩam dei diffuſus pandit magnalia ſua. Spũs etiã inq̃tũ aer d᷑ q̃ ſuus dici põt. inq̃tũ nõ ſolũ aer ſ3 ⁊ totꝰ mũdus factꝰ eſt ſuuſ cũ mater dei ſit. ⁊ ꝑ õſequẽs dña oĩm. Aer g̃ iſte ingrediens ꝑ os ꝟginis ad ſuũ creatorẽ. q̃ eiꝰ latebat in ventre. modo ſuo exultabat. quia magnificat purificatus atq3 radiis diuinitatis implex3 dulciſſime reſonabat. Unde exultauit ſpũs meus in me gauiſus eſt in deo exultat. Secũdo ſpiritꝰ dicit᷑ angelus. Pſalmiſta. Qui facꝭ angelos tuos ſpiritꝰ. Hic ſpũs ſuſtulit Ezechielẽ inter celum ⁊ terrã. ⁊ locutꝰ eſt in ꝓphetis ſiue ad ꝓphetas. ⁊ moiſi in monte cũ legẽ recepit. Horũ habet quilibet propriũ ſpiritũ. id eſt. angelũ ad ſui cuſtodiã deputatũ ſm̃ magiſtrum in. ij. ſentẽtiarũ. poſt beatũ Hieronymũ. Hec ergo pſaltes glorioſa habuit ⁊ ipſa ſpiritũ ſuũ ſupremũ in ordine angelorũ. Qui fortaſſis nec ante nec poſtea datꝰ eſt alicui ad cuſtodiã. ſed ſoli virgini huic ab initio refuſatus. Sicut enĩ ſola fuit mater vnigeniti et gratuitꝭ vniuerſis mirabiliter ſingularis. ſic etiã ſane dici poteſt cuſtodiam ſibi ſingularẽ datã fuiſſe. Si enĩ habuit ſingulariſſimũ ſpõſum ad ſeruitiũ electiſſimũ apoſtolũ ad obſequiũ. quare nõ creditur habuiſſe nobiliſſimũ ſpũm ad auxiliu3. Spũs enĩ huiꝰ ordinis qui dicit᷑ angelorũ tot ſunt ſpũs q̃t ⁊ numero cũ quilibet faciat ſpeciẽ ſuam. et ſpecificata ꝑfectione differat ab altero. Hic igit᷑ ſpiritus angelicus datꝰ ſibi ad cuſtodiam prius exultauerat de obedientia humilitate ⁊ virtutib3 aliis ineffabilibus ꝟginis alme. At vbi verbũ eius eſt carne veſtitũ exultauit in deo ſalutari. id eſt. ieſu marie filio. quia deputabatur ad cuſtodiã ſiue potiꝰ ad obſequiũ domini dei ſui. cum ⁊ angelus matris ſit. ⁊ angelus ꝓlis donec natus ſit. Et tunc accipit angelũ propriũ. ſicut fructus ab arbore matre p̃ciſus ſm̃ beatũ Thomã in p̃ma parte. Tu lector cõſidera quia explicare nõ poſſum quanto gaudio exultabat ſpiritꝰ ille. qui p̃mo vidit deũ incarnatũ. qui fuit p̃mus ſpiritusſancti miniſter ad illud ineffabile opus. q̃ primus corpuſculũ illud aut formauit aut formãti aſtitit. Qui p̃mus inuiſibiles cunas deo parauit. qui p̃mꝰ cibũ de matre in os diuinũ expreſſit qui ſicut aſtitit viſioni in celo corã patre. ſic aſſiſtebat in terris filio incarnato. qui p̃mus illud vidit deſideratũ cõmertiu3. Stabat totus feſtinus angelꝰ Gabriel extra. ⁊ ſuſpenſus expectabat virginis aſſenſum. vt deo mittẽti cito referret reſponſum. ⁊ vbi eã audiuit dicentẽ. Ecce ancilla domini fiat mihi ſm̃ verbũ tuũ. tota pernicitate curiã letificaturus celeſtẽ reuolauit ad celũ de futuro iocundum. Sed iſte Marie ſpiritꝰ certus de p̃ſenti ꝑ tota hierarchia celica exultabat. Exultabat nãq3 hic optimus ſpiritꝰ marie. q̃m videbat ipa3 xp̃i mr̃e3 effectã ⁊ tãto filio digna3. Si eĩ gaudiũ ẽ in celo ſuꝑ vno pctõre pniã3 agẽte. q̃to magꝭ ſuꝑ vno pctõre iuſtificato. Utiq3 magꝭ gaud3 angelicꝰ chorꝰ d̃ iuſtꝭ q̃3 d̃ pctõrib3 reũtẽtib3 ad pniãm. cũ ipoꝝ gaudiũ iuſtiſſimũ ĩ bono reali fũdet᷑. ⁊ q̃s dubitat iuſtiorẽ ẽẽ q̃ nũq̃3 peccauit ⁊ iuſtꝰ eſt. q̃3 q̃ peccauit ⁊ ad pniã3 reũſus eſt ceteris parib3. qd̃ d᷑ cũ pctõr reuerꝰ ſes

Maria hũit ſpm̃ ſiue angelũ nobiliſſimu3 ad auxiliũ.

uētus ꝺo ſeruit ꝙ innocēs qui nō peccauit. Nec obſtat
illa ſentētia ſaluatoris Luce. xv. Gaudiū eſt in celis ſu-
per vno peccatore penitētiā agente ꝙ ſuꝑ nonaginta no
uē iuſtis qui nō egent penitētia. Nā ſi eius verba diligē
ter pēſent. nil aliud voluit dicere niſi ꝙ maius gaudiū
eſt de naꝉa humana reuſa ſeu reīuēta ꝙ de naꝉa āgelica
q̄ nūꝙ ꝑijt īō ꝛ redijt. Nā gaudiū humāe naꝉe ē ī carne
ꝛ ſpū ſꝫ gaudiū āgeloꝝ n̄ ē niſi ī ſpū. q̄d eī voluit ſignifi
care ꝑ ouē ꝑditā niſi genꝰ humanū. qḋ req̄ſiuit ꝛ aſſūpſit
ad vnitatē ſuppoſiti. de quo eſt tantū gaudiū q̄tū non
eſt de nonagintanouē relictis in deſerto. que ꝑ angelica
natura ponunꝉ. Peteret nāꝙ curioſus ſcrutatoꝛ maie-
ſtatis diuine. Cur ſi dn̄s ſic celū reparare volebat quare
non potuit id facere de portōne āgelica que nō perierat
cū ſit nobilioꝛ creatura ꝙ de terreſtri homīe graui. Huic
verbo ſapiētia p̄ris rn̄det ꝙ reparari debuit celū ꝓ maiori
gaudio nō minori ſiue ad maius gaudiū nō ad minus.
Sed maius gaudiū reſultat de naꝉa humana reparata
ꝙ angelica. Et hoc tū qꝛ gaudiū ē duplex vt p̄ferꝉ ſcꝫ in
ſpū ꝛ carne. tū qꝛ maioꝛ eſt numerus ſaluādoꝝ hoīm ꝙ
ſit oīm ſpirituū damnatoꝝ fere ſine comparatōe. tum qꝛ
gaudiū de xp̄o excedit gaudiū qḋ habet angelus de reli
qua creatura. In hac igitur ſuꝑiuſtiſſima ꝛ luciſſima
matre exultabat ſpūs eiꝰ angelus ꝓprius. ſed non niſi in
deo ieſu a quo oīes ille virtutes vt radij eternales ema
nabāt in virgīe. Tertio dicꝉ ſpūs anima. de quo dr̄
Eccs. iij. Quis ſcit ſi ſpūs. i. aīa filioꝝ Adā aſcendat ſur
ſum. Et ca. vlti. dr̄. Reuertatur puluis. i. corpus in terrā
ſuā ꝛ ſpūs ad deū q̄ dedit illū. i. aīa. ꝛ iſte ſpūs marie. i.
aīa exultauit. Et eſſet ſenſus ꝙ ſpūs. i. aīa q̄ magnifi
cabat deū q̄ ad ſe ceteros etiā exultat q̄ ad ſeipm̄. Itaꝙ ſi
cut dilataꝉ ꝺs. i. magnus oñditur ꝑ os virgīs in corda
audiētiū eius magnificatōem. ſic ꝛ creſcit in xp̄o ſpiritu.
vl' anima ſua ꝑ maiorē inherētiū capacitatē ꝛ dilectōem
eius. Ad cuius noticiā aduertendū eſt ꝙ tanta eſt aīa
q̄tus eſt eius effectus ſicut ꝑ parte de anima benedicti
recitat btūs Grego. iij. dyal'. cū vidit aīam ſācti Germa-
ni paradiſum aſcendere. Si enī granū milij tm̄ diligis
inſtar grani milij anīe capacitatē coartas. Et ſic cogita ꝺ
quolibet a te amato. quodcunꝙ ſit illud ſi eſt creatū. aīa
nō exultat. i. nō ſupra ſe ſaltat ſꝫ deficit ſiue ꝯtrahitur in
fra ſe. Eſt enī aīa rōnal' in capacitate oīi creatura capa-
cioꝛ cū nil poſſit eā replere p̄ter infinitū bonū. Unde ſic
Salomō dicit Eccī. v. ꝙ auarꝰ nō impleꝉ pecunia. ita ac
cidit de quacūꝙ re creata. Sꝫ adimplebis me leticia cū
vultu tuo. ſ. deus. ait ps̄. Si ergo ſoli deo inheret ſpiritꝰ
nr̄ amādo dilataꝉ cū ꝺo. atꝙ ſꝑ extēdiꝉ ꝑ altū latū ꝓfun
dū ꝛ lōgū. ſic optat apl's ꝓ his ꝓ q̄b; orat dicēs. Poſſitiſ
cōphēdere cū oīb; ſanctis q̄ ſit longitudo. latitudo. ſubli
mitas ꝛ ꝓfundū. Qꝛ vero tal' aīa ſic diſpoſita vt eſt aīa
ſiue ſpūs magne marie innixa ē ſuꝑ dilectū. veſtigia nō
relinquēs. vl' yma deitatis q̄ ſūma ſūt. Sed dixi yma. qꝛ
inde aſcēdere cepit ꝟſus altiora ſemꝑ ꝓcedit ꝛ finē nō aſ
ſequiꝉ. cū nullus ſit finis. ideo ꝯtinue ſalit. creſcit. aſcēdit
dilatatur. ꝛ ſaltat ſupra ſe qḋ eſt exultare ſicut ꝟgula fu-
mi ex aromatib; mirrhe ꝛ thuris. ꝛ de ipā ſub figura ceci
nit optime Salomō ī Cañ. Ecce ſub tali exemplo loq̄n
do ꝙ virgula fumi ex aromatico igne ꝓcedēs incipit di
gitalis. ꝛ pedal' efficiꝉ. creſcit in cubitum ī calamū tran-
ſijt. ſemꝑ creſcit. carbones imos nō deſerens. nō tm̄ extē-
diꝉ ī lōgū ꝟſus celū. ſed ſi ꝑuo flatu agiteꝉ dilataꝉ a dex
tris añ ꝛ retro. ꝛ in ſe etiā magis ſpiſſaꝉ. tūc total'r exul-
tat ꝛ ſaltat vndiꝙ magis diffuſa. ſicut eſt moris ſaltātiū
Hoc aūt cupio plenius exp̄mere. ne feminal' capacitas q̄
ſi cecutiēs ī lapidē offenſionis impingat. imagiarie ergo
deū vt ſperā infinitā ſpūalē nō corꝑalē manifeſtum ē ꝙ
centrū eiꝰ eſt vbiꝙ ꝛ nō minꝰ ſua circūferētia. Nā ſi ſpe-
ra eſt infinita vbiꝙ eſt centrum eius. ꝛ in qualibet parte
ſpacij clauſi a tali circumferētia eſt centrū aſſignare. neꝙ
nō totū ſpaciū ſi totū eſt ſignabile eſt ꝓ cētro deputādū.
Hic enī habes in vno circulo equalis tria quaꝝ vnū ali-
ud nō excedit ſcꝫ circumferētia que nuſꝙ eſt. ſpaciū qui-
dem ex quolib; creatū eſt ſed nō excluſum ꝛ cētrū quod
vbiꝙ eſt. Pone ergo marie ſpm̄ in cētro hoc ſicut in cē-
tro ſuo iā erat verbū incarnatū. Undiꝙ videt ſpaciū in-
finitū ſibi reſtare. ꝛ illud fore cōcupiſcibile pratū amenū
florib;. pulcrū aſpectu. guſtu ſuaue. ſalutiferū tactu. q̄d
reſtat ei niſi ꝙ ſe extēdat ad leuā iudicioꝝ iuſtoꝝ. ad de-
xterā ſctificatōem ſctōꝝ. Retro ad que fecit mirāda. An
ad que ſpectet optanda. Infra ad ea que ſunt humilita
tis immēſe. Surſum ad ea que ſunt iocūditatis ſuper-
ne. ꝛ introeat intra ſecreta bonitatis diuine ꝛ incomphē
ſibilis maieſtatis. Ex quib; partib; integret canticū no
uum qḋ cepit dicēs. Magnificat. ꝛc̄. Et exultauit ſpūs
meus. Et ſi queratur cū ſcḋm iſta nulla ſit drn̄tia inter Queſtioꝫ
aīam ꝛ ſpiritū niſi vocalis qꝛ ſpūs eſt aīa. cur in primo
verſu dixit anima. hic ſpūs. Nō eſt dicendū ꝙ h̄ ſit ſcm̄
ꝓ ornatu locutōis. cum ſpūſſanctus qui loquebaꝉ ꝑ os
virginis nō attendat ad vocem ſeu pulcrū vocale. ſꝫ ad
rem exemplarem. ꝛ ſinonimis non vtaꝉ. Reſpōdeo puto
dicēdū ꝙ ſubſtātialis forma relatiue dicꝉ anima ꝛ ab-
ſolute ſpūs. Dicitur enī aīa qꝛ animat corpus ꝛ animū
p̄ſtat. qḋ nō facit niſi in ꝯiuncto. ſꝫ ſpūs eſt ꝯiuncta at-
ꝙ ſeparata anima ipā. Quia ꝟo magnificatio illa fieri
habet dū eſt ꝯiuncta ꝛ nō cū eſt ſeꝑata. Et in ꝯtemplati
one forti aīa rapitur a tali ꝯiunctōe ſaltem q̄tū ad ſen
ſum actual' informatōis. recte ibi debuit aīa hic ſpiri-
tus nuncupari. Et ideo vt capta vehemētiſſime ait Ex-
ultauit ſpūs meus. Quarto ſumitur ſpūs ꝓ cetu ſeu
caterua amicorum. ſicut dixit chriſtus in cruce Pater in
manus tuas cōmendo ſpūm meū. Luce. xxiij. i. oēs q̄ mi
hi ꝑ fidē ſūt adheſuri ꝛ charitatē. Qui enī adheret deo
vnus ſpūs eſt cū eo. ait apl's. j. Corin. vj. Et alibi. vnum
corpus ꝛ vnus ſpūs ſicut vocati eſtis in vna ſpe voca-
tionis veſtre. Uidit ergo noſtra cātatrix in extaſi poſita
multos futuros ſuos deuotos ſaluādos. Quot enī mi-
ſericordia ſua ab infernalib; clauſtris eripuit quot ꝺ pec-
catoꝝ voragine eius potentia liberauit quot a mūdiali-
bus curis eius oratō p̄cioſa ſegregat. Quis enumeraret
aut mortuos reſuſcitatos aut ereptos amore a fama ꝑ-
ſtina deſtitutos. vl' ab infinitis miſerijs p̄ſeruatos. Hos
nō inmerito dicit ſpm̄ ſuum nō attribuens hoc ſuis me
ritis ſed bonitati diuine. Et ideo dixit Exultauit ſpiriꝰ
meꝰ ī ꝺo ſ. m. Quīto dr̄ ſpūs feruoꝛ mētis de q̄ apl's
Spūm nolite extinguere. Et ad Ro. xij. Spū feruentes
dn̄o ſeruiētes. i. ſpū q̄ ē feruoꝛ. de h̄ etiā itelligiꝉ illḋ Gen̄
vj. Nō ꝑmanebit ſpūs meꝰ i hoīe ī eternū. qꝛ caro ē ſps
īnꝙ. i. feruoꝛ iuſticie q̄ ꝓducē effectꝰ ſil'es hoīm ire. In deo
metaphorice ꝺꝛ ira ꝺi ſps eꝰ cū ꝓp̄e dici dēat feruoꝛ iuſti
cie. Hic feruoꝛ ſiue ſps q̄ diſtīguiꝉ ab aīa īcreata. ſic actꝰ
ab agēte cuiꝰ ē actꝰ. h̄ ſps exultat ꝛ creſcit ex q̄tuoꝛ. Pri-
mo q̄dē ex meritis. Sic enī gr̄a creſcit ex gr̄a. qꝛ gr̄a cōſe
quēs ē gr̄a añcedēs ad aliā q̄ ipāꝫ ſequiꝉ niſi ī vacuū re
cipiaꝉ vt circa finē p̄me ſecūde ꝓbat ſcūs doctoꝛ. Sicut
charitas ꝑficiꝉ ꝑ gradꝰ ſuos ꝛ finis p̄teriti gradꝰ ē p̄n
cipiū futuri quouſꝙ perfecte habeatur in patria. Secū
do creſcit iſte charitas feruoꝛ qui ꝛ ſpūs cognitōne boni
cū quodlibet bonū tm̄ ametur q̄tū cognoſcitur. Tertio
augetur hic ſpiritus ex vehementiori radicatōne in ſub
iecto in quo eſt. ꝛ ſic fortius rapit medulliꝉꝰ interiora eiꝰ
Quarto ſuſcipit incrementum ex remotione cuiuſcunꝙ
contrarij. quoniā tūc ſuos effectus liberius agit. ꝛ velo
cius mouet ꝛ inflammat mentem ſuam in qua eſt. Et ex
his cōcordari poſſunt diſputātes de augmēto caritatis

delectet inuẽtio ꝟitatis magis ꝗ̃ ꝯtẽtio ⁊ impugnatio
ex iurgia ꝯtẽtionis rabioſe. Nã ꝑmo modo augeť chari
tas materialiter. Scðo mõ defectiue. Tertio modo for-
maliter. Quarto modo ex fine. Uñ ⁊ quaſi finaliter dici
poteſt ꝑfecte h̾ ordine exultaſſe ipſ̃m marie theotocos pã
dendo cũ ðr. Exultauit ſpũs me⁹ in deo ſalutari meo.
Nã q2 magnificauit aĩa mea dñm. acq̃ſiuit ſpũs meus
nouũ gaudiũ ſeu gradũ charitatis. ⁊ ſupra ſe ſaltauit.
hinc alti⁹ eleuat⁹ in deo clari⁹ de deo ſentiẽs ſublimius
inflãmatus eſt. ⁊ iõ exprimiť in deo. Demũ ſic ĩheſit iſte
ſpũs ſicamor ſalutis. q̃ naturaliter mẽtib⁊ hominuʒ eſt
inſert⁹. Eſt enĩ hic amor ſal⁹ anime. ⁊ ꝑcipu⁹ beatitudi
nis effect⁹. ſicut viſio cuiuſdã felicitatis eſt cauſa. ꝓpter h̾
dixit in ſalutari deo. i. Jhu. q2 ſal⁹ eſt oĩm ſaluandorum
Tandẽ manifeſtat quartã cauſam ꝑdicte exultationis.
cũ ſubdit meo. Nihil aliud reputãs ſuũ ꝑter iſta duo. ſ.
aĩam ⁊ deũ. Animã inq̃ q2 nulli ſubdebať niſi deo. cui
ſeruire regnare eſt. Deũ ꝟo qm̃ mirabiliter ⁊ ſingulariter
ſibi dat⁹ eſt. ⁊ in ſe iã obtinebat. Jõ hunc ꝟſum ꝑueniẽs
cytharedа dñi. figuras etiã agẽs ſʒ nõ tm̃ ꝗ̃tũ iſta mať
dni nõ fuit auſus dicere meo. Ait enĩ in pſ̃. ix. q̃ intitu-
latur ꝓ occultis filij. Exultauit cor meũ in ſalutari tuo.
Pl⁹ enĩ eſt exultare ſpũ ꝗ̃ exultare corde. Nemo enĩ po
teſt exultare ſpũ q̃ ꝑus nõ exultauerit corde cum ſpirit⁹
ſit effect⁹ volitiue. ſiue act⁹ quẽ volitiua nõ agit niſi ĩtel
lectu exultãte q̃ hic ſignificať in corde. Põt aũt exultare
cor nõ exultãte ſpũ. ſicut ⁊ intellect⁹ intelligere volũtate
renitẽte. Jſtud exp̃ſſit ſalutare marie ſamaritane cuʒ di-
xit. Si ſcires donũ dei. ⁊ q̃s eſt q̃ dixit tibi. Da mihi bi-
bere tu forſitan petiſſes ab eo. Jo his. iiij. Ecce potuit co
gnoſcere trinitatẽ in dono. ⁊ eo cui⁹ eſt donũ atq̃ filium
cũ quo neſcia loquebať. ⁊ tñ forſitan petiuiſſet. Exulta-
uit corꝑe infans ĩ gaudio adhuc obſtruſus ĩ vtero ma-
tris. Exultauit cor ⁊ caro ꝑ hẽ. Sʒ exultauit ſpũs perfe
cte marie. Multa adhuc reſtabãt hoĩ vt tot⁹ exultaret.
ꝗ oriať ⁊ creſcat neceſſe eſt. ⁊ ſalutare marie limphis ꝑ-
fundat. Et tũc cũ iordane exultabit paterna voce audi-
ta. ⁊ ſpũſancto viſo in ſpecie corꝑali. Aliquid reſtabat. di
cendũ ad plene ſalutandũ. Hinc in alio pſalmo dicebat
Exultauit cor meũ in ſalutari tuo cãtabo ⁊ pſalmum di
cam dño. Nondũ canto ſʒ cantabo. Nondũ valeo taleʒ
pſalmũ cõponere dño. ſʒ pſalmũ dicã in maria virgine.
de carne mea futura. cui mihi dederit cũ dixerint de pre
terito. Exultauit ſpũs me⁹ in deo ſalutari meo. Similẽ
actũ recitat Lucas euãgeliſta de filio ꝟginis cui⁹ omne
op⁹ fuit ꝑfectũ dicẽs. Jn illa hora exultauit ihs in ſpiri
tuſancto ⁊c̃. Sexto ðr ſubtiliſſim⁹ ſanguis hoĩs in
quo ẽ vita q̃ ðr ſpũs naturalis hoĩs de quo non inſulſe
crediť locut⁹ aplus. i. ad Thi. v. Integer ſpũs corpus ⁊
aĩa ſeruet in diẽ chriſti. Hic igiť ſpũs ſm traditionẽ na-
turalem ẽ corpus tenuiſſimũ ex ſubtilib⁊ ſanguinib⁊ ge
neratũ q̃ſi quoddã mediũ inter corp⁹ ⁊ aĩam cũ vtroq̃
hñs aliq̃m cõuenientiã. vt iſta duo maxime inť ſe diſꝑa
ta ligẽť in vnũ ſiue vt aĩa meli⁹ opeť in corꝑe ꝑ talẽ ſpi
ritũ. Hui⁹ aũt ſpũs diuidiť in triplicẽ ſi bñ recolo me le-
giſſe. Prim⁹ ẽ in corde. ⁊ vocať vitalis. in q̃ ſpẽali⁹ aĩe ſe
des cõſtituiť. Scðs eſt in cerebro. ⁊ ðr ſenſibilis. quia ad
corꝑis ſenſus vires aĩe defert vt ſua ꝓpria obſtacula ca-
piant. ⁊ cognitiue moueanť ab eis. Terti⁹ vocať motiu⁹
in epate manẽs. cui⁹ miniſterio mẽbra corꝑis ꝓpriũ mo-
tum exercitent. Et quia ad aures nõ tranſit in hoĩe. ſol⁹
hõ aures ĩmobiles habet. licet viderim florentie pueruʒ
annorũ nouẽ de q̃ etiã mihi ſui narrauerũt ꝙ riſerit q̃ñ
nat⁹ eſt in mũdo. Ex his põt deduci. vij. poſſe fore ex-
ultationes in hoĩe. Una ẽ q̃ñ ſola caro exultat. ⁊ hoc eſt
ſtolidorũ mente captorũ ⁊ fatuorũ. quorũ leſa ſunt orga
na ſpirituũ ſeu ſpũs ipi ⁊ maxime organũ ſpũs ſenſitiui
ſic exultãt ſepe frenetici eni̾ exultant. Scða ẽ q̃ñ ſol⁹
ſpũs exultat. ⁊ hec ẽ multorũ ſomniantiũ gaudere putã-
tium. ⁊ letari de inuentione vel ꝯſecutiõe rei deſiderate.
necnõ ⁊ multorũ vigilantiũ. quorũ corꝑa languẽt ⁊ inte
riora exultant. de reb⁊ aĩe nõ ꝓportionalis. q̃nimo plerũ-
q̃ cõtrarijs. ſicut letari de ꝓſtratione hoſtiũ. Tertia ẽ
q̃ñ aĩa tantũ exultat ⁊ hec abſtractorũ a ſenſib⁊ diuinis
iubilantiũ que fuit in raptu pauli. ⁊ nõnullorũ ꝓbatorũ
nõ ꝑcipientiũ leta niſi mẽte. Quarta ẽ carnis ⁊ ſpũs.
Et hec ẽ ꝗ̃ plurimorũ vanorũ chorizantiũ ⁊ pſallentiũ ex
leticia corꝑali. quorũ riſus Eccl. ij. c. reputauit errorem ⁊
gaudio. id eſt. gaudenti dixit. Cur fruſtra deciperes.

Quinta ẽ carnis ⁊ aĩe ⁊ hec malorũ ad mala aſſueto
rum q̃ exultant in reb⁊ peſſimis. Sexta ẽ carnis ⁊ ſpi
ritus ⁊ aĩe ſimul. ⁊ ẽ ꝑfectorũ in via. eritq̃ oĩm electoruʒ
poſt reſurrectionẽ in patria. Nam aĩa nõ exultat niſi de
bono ſibi cõuenienti ⁊ multũ ꝓportionato. cui tũc aſſen-
tit caro ⁊ ſpũs. Cui iã abſorta mors erit in victoria. De
qua cecinit pſ̃. xli. Sitiuit in te aĩa mea ꝗ̃ multipliciť
tibi caro mea. Hanc aũt nõ puto poſſibilẽ in via ſm le-
gem ordinatã niſi ad horã tm̃. cũ caro ſit paſſionib⁊ ſub
dita. ⁊ nõ tuta ſentiatq̃ dolores ⁊ doleat. Septima ẽ
cũ ſine carne exultat aĩa ⁊ ſpũs ſimul. Et hec ẽ magis cõ
tinua in via in ꝑfectis etiã. ſi ad horã. exultatio ſpũs vi-
deať intermitti. cũ ſcʒ q̃s cõiũct⁹ cum deo de infirmitate
fraterna infirmať ⁊ vriť de ſcandalis alioꝝ cũ paulo. q̃
tñ dicit pſallã mente. pſallã ⁊ ſpũ. Hoc mõ exultare q̃ſi-
uit helize⁹. cũ q̃ſiuit ꝑ pſalten adduci. q̃ ꝑñte ſenſit ma-
num dñi ſuꝑ ſe etiã corꝑe tabeſcẽte. hui⁹ rei cã adiũctus
eſt in eccl̃ia organoꝝ pulſatio ⁊ cõcentuũ melodiorũ. q̃s
ꝑuenerant ꝑncipes. ſ. angelici cõiuncti pſallentib⁊ ĩ me-
dio iuuencularũ tympaniſtriarũ. ſed hoc addo. quia ho
die hoꝝ fit magn⁹ abuſus. ꝓpter q̃ð dicit Hiero. ſuꝑ illð
apl̃i ad Ephe. v. c. cantantes ⁊ pſallẽtes in cordib⁊ vr̃is
dño. Audiant hoc adoleſcẽtuli. Audiãt hi q̃b⁊ in eccl̃is
pſallendi ẽ officiũ deo nõ voce ſcʒ tm̃. ſed corde cantan-
dum. nec in tragediaꝝ modũ guttur ⁊ fauces medica-
mine ſunt liniende vt in eccl̃ia theatrales moduli audiã-
tur ⁊ cantica. d. xcij. cantantes. Sed redeũdo ad ꝓpoſitũ
puto ait Jo. do. mox poſt cõceptũ verbũ ſibi donari nõ
ſolũ exultaſſe hoc ſeptimo mõ. ſed ⁊ ſexto q̃ eſt ꝑfectoruʒ.
q̃ð ſatis ꝑcipi põt ex ſerie euãgelica. Narrat eni̾ euãgeli-
ſta ipſam ſtatim poſt diſceſſum angeli ꝙ abijt maria in
montana cũ feſtinatione mõtes petit. quia ſalit. q2 car-
ne exultat. feſtinat q2 currit ⁊ ſaltat ⁊ pſallat. Choreã ſo-
lam ducit inuiſibiliť angeloꝝ ſerpente ſuppeditato. Jn
cui⁹ figura maria ſoror aaron pharaone ſubmerſo chore
am duxit in tympano ꝓcinens canticũ illð. Cantemus
dño glorioſe eni̾ magnifi. ⁊c̃. q̃ð exp̃ſſit maria mr̃ dñi ꝑ-
mo dicẽs. Magnificat ⁊c̃. exinde. Et exultauit ſpũs me
us. nõ q̃dẽ in organo vel alio ſono vt helize⁹. ſʒ in ðo ſa
lutari meo. Ueꝝ q2 hec exultatio nõ fuit magis in ea ꝑ-
fecta filio ꝯcepto. cũ tota eſſet plena deo obumbrato pa-
tre ⁊ filio ⁊ ſpũſancto ad eã fecundandã. Sʒ quorſũ tan-
gam marie exhortatiõis exortũ accipe natũ cũ fuerit ðs
ipe eſſentialiter pñs. Jlla nãq̃ marie caro patris pñtia
fuit obumbrata ne in deciſiõe ſanguis vñ formandum
erat corp⁹ xp̃i naſcẽdi corꝑalem voluntatẽ ſentiret. Qð
cũ dñm corrupta natura nõ nouit q̃ð patet in deciſo ſe
mine in ſomnijs de caſtiſſimis vtriuſq̃ ſex⁹ corporibus
ſpũſſancti pñtia ſanguis illi⁹ portionẽ abſcidit. corpuſ-
q̃ formauit. ipe ꝟo fili⁹ pñtialiter carnẽ ipſi⁹ corꝑis for
mata realiter habitauit. Et cur nõ dicã de mr̃e q̃ð dicit
apoſtol⁹ de filio in q̃ habitat oĩs plenitudo diuinitatis.
⁊ corꝑaliter. vtroq̃ ꝗ modo ſʒ incõꝑabiliter oriť hec ma
rie exultatio ab aĩa ſʒ familiariť ſʒ mirabiliter. Nã ab in
fantia fuit b. marie familiaris exultatio ſpiritus repleta

ſpūſācto. a carne aūt nouiter ⁊ ineffabiliter. qm̄ nō orga
no aut pſalterio aures demulcēte. ſed deo carnē incōpre-
hēſibiliter cōmouēte. hec oīa altiora pādit cū ſubdit. ī
deo ſalutari meo. q̇d ꝑtinet ad tertiā ꝑtē ꝓncipalē immiſ
ſcēdo cū ſecūda. q. d. Alij exultāt laudātes deū in tym-
pano ſcȝ abſtinētie. Alij ī choro vnitatꝭ ⁊ cōcordātie. alij
in cordis mortificatōis interioris. Alij ī organo ꝯtēplati
onis. ⁊ hmōi. Ego vero exulto ī deo ſalutari meo. Et vigi-
lāter attēde ꝟba marie de ꝑterito tāq̄ȝ de actu conſūma
to dicētis Exultauit. Spūs vital' in dō. Spūs ſenſibil'
in dō ſalutari. Spūs motiu⁹ in dō ſalutari meo. Exulta
uit ſcȝ ꝑmus ī deo pr̄e. Exultauit ſcȝ ſecūdus in deo ſal'.
Exultauit ſcȝ terti⁹. ī deo ſalu. meo. In corde enī ſe pater
locauit qd̄ eſt fons ſāguīs. ⁊ ſcd̄s aīe ī cerebro refulget fi
lius vbi eſt radi⁹ luīs ī epate q̄ cogit amare. vt dr̄ Guil'.
Redeuit ſpūs auctor ſctī muneris ꝑ ꝑmum creſcit vita
gl'ioſa ꝑ ſecūdū dr̄ lux luīoſa. ꝑ tertiū creſcit caritas ꝟtu
oſa. Exultat in ſpūs inq̄ȝtū vital' oblit⁹ corꝑis ſubuect⁹
tm̄ ad curā aīe vt ſit ī dō oīs vita ei⁹. Et ſic viuo ego iā
nō ego. viuit aūt in me dō̄s. Exultauit ſpūs ſenſitiuus
qꝛ ī cūctis reb⁹ video deū ſalutare meū ꝑ viſū rerꝝ creata
rū. Nāq̄ȝ ad diuinā pulcritudinē ꝯtēplādā aſcēdēdo ꝑ
auditū ipius ſuauitatē timor. ꝑ odoratū figurātiā ſētio.
ꝑ guſtū ꝑcipio dulcedinē mirabilē ſui. ꝑ tactū dī mei q̄e
te total'r ꝯſolātē. iā clauſe ſūt porte ⁊ feneſtre corꝑis. nec
ꝑ eas leuiſſima pt̄ intrare vanitatꝭ. qꝛ ī reb⁹ vt ꝑferꝭ. niſi
deū nō ſētio. Et apti ſūt ī me ocl'i q̄ etiā erāt apti ī adam
an̄ peccatū ⁊ total'r effoſſi q̄ p⁹ pctm̄ ſūt apti. ſic ſcꝑtum
eſt. qꝛ apti ſūt ocl'i amboꝝ. Exultauit ſpūs me⁹ motiuus
ad dilatādū ⁊ magnificādū diuinā gl'iam. Mirarꝭ for-
taſſis q̄ ꝟgo pudica ſolitudinis amica ī penetralib⁹ tē-
pli nutrita. tāta hōeſtate ꝑdita. vt neminē viroꝝ cogno
ſcat cui⁹ intuit⁹ ad vidēdā ꝑrnā fac nūq̄ȝ fuerūt eleuati.
queq̄ȝ ſoli deo ī abſcōdito ꝯſueuit miſtrare fcā ſit ꝑegrīa
ſiue viatrix. ⁊ ad domū ꝑgit zacharie. ⁊ ibi māſit mēſib⁹
trib⁹. Luc. j. nō tanq̄ȝ eā delectaret edes aliēa. aut pudi
citie freno ſoluto ī publicū amet exire. Sȝ hāc tuam ad
miratōem ſoluit dicēs. Exultauit ſpūs me⁹ ī deo ſaluta-
ri meo. q̄ dirigit greſſus meos ī ſemitis ſuis vt nō moue
anꝭ veſtigia mea. Ipe ducit ⁊ reducit. ⁊ quieſcit ⁊ moueꝭ
in me cui⁹ ſum plena. nec al'r moueor ī motū q̄ȝ ī naui ex
iſtens. Sedet quidē vl' iacet. ⁊ ducitꝭ a ſpū cōcitato. quo
ꝑ ſe ire nō poſſet. ergo q̄ȝ pulcri ſūt greſſus tui filia ꝓnci-
pis dr̄ ī cātica mr̄ dī ſpōſa ſacrīū ſpūſſcī. ꝟtutum archa
baiula mōi. bn̄dicta ī ſcl'is. Septimo ⁊ vl'tio dr̄ ſpiri⁹
ipe dō̄s. Joh. iiij. Spūs ē dō̄s. ⁊ ſic dō̄s pr̄. fili⁹ de⁹. dō̄s ſpi-
ritusſāct⁹. nō tres dij. ſȝ vn⁹ de⁹. ita ſpūs pr̄. ſpūs filius.
ſpūſſāctus ſpūs. ⁊ hi tres vn⁹ ſpūs. Neſcio quare n̄ poſ
ſit dici dō̄s trinitas. ſpūs marie nō ꝓncipatiue ſed poſſeſ
ſiue. ſicut dicitꝭ deus rōnal' creature. Iux illā coēȝ homi-
nū vocē. Deus deus me⁹ ad te de luce vigilo. ꝑſertim cū
verbū dei ſit real'r filius ei⁹ ſm̄ carnē ab ipo ꝓcedēs pa-
ter ſit mirabili modo ſpōſus eius. ⁊ ipe ſpūſſanctus ar-
tifex eius. Exultauit ergo ſpūs meus. id ē pater ⁊ filius
⁊ ſpūſſanctus in deo ſalutari meo. q̄ eſt filius vnigenit⁹
in celis ſine matre. in terris filius ꝟginis ſine patre. Q,
pater qui ſpūs eſt exultet in filio. atteſtatꝭ ipe aꝑte dicēs
Hic eſt filius meus dilect⁹ in quo mihi bene complacui
Matth. iij. Tunc q̄ȝ ſpūm exultaſſe in verbo oſtēdit ī co
lumbe ſpecie in baptiſmo. ⁊ nubis lucidiſſime in tranſfi
guratōne incidēs ſuꝑ ipm̄. Cur autē ꝟbū nō exultet ī ſe.
nō video cū ſit ſubiectum exultatōnis dei. Nec nō capit
mens qd̄ obſcure ſentit a longe nimis. nec illā caligineȝ
exprimere valet. Quis enī tāte ꝓfunditatis exiſtat in via
vt capiat vl' etiā ex parte cū pater ⁊ filius ⁊ ſpūs almus
ſint vna lex. vna ſapiētia. vnū lumē. vna noticia infini-
ta diſtincta in perſonis. indiuiſa in eſſentia. Ipe tamē fi

lius eſt ꝓprie verbū in quo pater vniuerſa creat. ⁊ de cu-
ius fonte loquitꝭ ſpūs eius. qui ſolus eſt ſapiētia patris
⁊ ſpiritusſancti. necnō ⁊ ſuippius. ſicut ꝟbū nr̄i intellect⁹
eſt ſolū noticia intellectiue potētie ⁊ volitiue in q̄ videbi
mus lumē. ſine q̄ nō pt̄ pr̄ intelligi nec ſpūs ei⁹. qm̄ de⁹
nō eſſet ſi nō actual'r intelligeret. in hoc enī oīs turba
beatoꝝ exultat cū ſit lux ⁊ lucerna q̄ vitā ſuꝑnā illuſtrat
ſola. queādmodū Johes in Apoc. teſtatꝭ. Hic filius ſol⁹
eſt idea ꝑfecta omniū rerꝝ increatarū ⁊ etiā creatarū. Hu
ic ſingulariſſime canūt ꝓuerbia cātica ⁊ ſapiētia Salo-
monis. ⁊ liber ieſu filij ſirach. ꝓpter quā neſcio irrefraga-
bilē veritatē ꝑteriti pr̄es in ſpūſancto cātari mādarunt.
patri eterno a nob dū ſumus ī via. Per quē chriſtū ma-
ieſtatē tuā laudāt angeli. adorāt domiatōes. ⁊c. Sic igi
tur creator ⁊ creature exultāt in deo ſalutari meo. q latet
incluſus eſſential'r ī viſcerib⁹ meis oīs exultatō ē ī me
Quid ḡ miraris ſi curro ⁊ ſalto. ſi cāto ⁊ iubilo. Si om
nē mōm feſtiuis vocib⁹ pulſo. In me pr̄ ꝑ oīpotētiaȝ
Verbū ꝑ ſapiētiā. ſpūſſanctus ꝑ infinitā charitatē. exul
tāt ī me oēs āgeli q̄ nō ceſſant filio meo cantare. Modu
latis vocib⁹ iubilāt in me oēs patriarche ⁊ ꝓphete. qui
voluerūt videre qd̄ habeo ⁊ nō viderūt cū Abraam qui
deſiderauit videre diē meū. vidit figuratiue. ⁊ gauiſus ē
mirāda leticia. Exultat ergo tota maria de deo cum tota
trinitate dicēs. exultauit ſpūs meus in deo ſalutari meo.
Si aūt tibi videtꝭ difficile deū exultare q̄ īmobil' manēs
dat cūcta moueri. Verū. i. ſimul cogita oīa gaudia de
lectatōes ⁊ feſta ſincera. que ꝑ modulo tue capacitatꝭ cō
prehendere valēs. ⁊ reſpectiue ad diuinā exultatōem ſci
as illa luctus fore atq̄ȝ merores. ⁊ tamē niſi per vocabula
noſtra dici nō poſſunt. Hec aūt a lōge videns dicis. Ex-
ultat deus. qꝛ exultatōes numeras inter gaudia tua. et
tamē que ſit exultatio tal' nō capis. ac ſi in ſpū tuo exul-
ultare ſentires. guſtareſq̄ȝ id quod nō licet homini loqui
Quia ergo vſuȝ neſcis diuinoꝝ termīoꝝ nō noſti termi-
nos tuos ill' vtaris neceſſe eſt. Dices ḡ ineffabile exulta-
uit qꝛ te fac. Eſt enī vnus ſpūs tecū. illo aūt exultāte tu
exultas. ⁊ qꝛ tuā exultatōem ꝑcipis q̄ mobil' es. illū ꝓnū
cias exultare. q̄ tn̄ nō moueꝭ. Exultas ḡ dō̄s ſpūs meus
qꝛ exultare facit ſpm̄ meū in ſe deo ſalutari meo. Et ſic in
telligitur illud apl'i. Ipe ſpūs poſtulat ꝓ nob gēmitib⁹
inenarrabilib⁹. qꝛ nos poſtulātes facit gemētes. Sȝ qꝛ
virgo nō habuit vnde gemeret tota letabunda ait. Ex-
ultauit ſpiritus meus in deo ſalutari meo.

De concordia cātici Magnificat. cum orōne dn̄ica
ſcȝ Pater noſter. in quo ꝯtinetur materia vni⁹ quadra-
geſime. Caplm̄. xxx.

DIligenter autē aduer
te q̄ beata virgo magnificās dn̄m ī cātico iſto
⁊ exultās in eo multū ordinate docet dominuȝ magnifi-
care ⁊ laudare in oratōne. ſicut ⁊ filius eius iam ꝑdica-
tor exiſtēs docuit orātis ⁊ exultātis mentes ordinari vbi
oratōnem expreſſit dicēs. Pater noſter. ⁊c. Et hoc dicit.
Magnificat. Secūdo debet confidenter inſtare ad ob-
tinendum. qꝛ pater noſter. Et hoc dicit exultauit. ⁊ non
te moueat q̄ dixit. ſ. in deo ſalutari meo. qꝛ tal'r erat ſuuȝ
q̄ nō erat alterius. qꝛ de ſubia ei⁹ corp⁹ ſuū. Tertō dȝ hu
mil'r incipe ad deſcēdēdū. qꝛ ipe ē ī cel' ⁊ illa ī terrꝭ. Vn̄ h
ait. Qꝛ reſpexit humilitatē ancille. ⁊c. Quarto dȝ nomē
dn̄i ſctificare. qꝛ ſctificetꝭ nomē tu. Et hec dic. qꝛ fec mihi
magna ⁊ ſcm̄ nomē eius. Quinto debet regnū dī poſtu
lare. quod non poteſt niſi diuina miſericordia fieri. Vn̄
adueniat regnū tuū. Et hec ſubiūgit. Et miſicordia ei⁹.
⁊c. Sexto diuine volūtati ſe debet ꝯformare que ei⁹ po-
tenter equipollet. Omnia enī quecunq̄ȝ voluit fecit. Vn̄
fiat voluntas tua. ⁊c. Et hec ait. Fecit potentiam ī bra-

chõo ſuo. Septimo dꝫ diuinã iuſticiã eſurire. Beati enĩ qui eſuriũt ⁊ ſitiũt iuſticiã. Et hᷓ eſt panis quotidianus. Hinc canit iſta. Depoſuit potẽtes de ſede ⁊c̃. Octauo dꝫ peccatoꝝ veniã eſurire q̄ eſt ſatietas mẽtis ⁊ glĩa. hec enĩ eſt gloria noſtra teſtimoniũ ↄſcĩe nr̃e. Un̄ ſubditur. Dimitte nob̄ ⁊c̃. ⁊ iſta pſaltes ait. Eſuriẽtes ĩpleuit bonis. Nono dꝫ ĩmunitates tẽptationũ hᷓ ſentire dicens. Et ne nos inducas ⁊c̃. a q̄b₉ liberamur ſi dño iũgamur. iuxta illud Job. Pone me iuxta te. Et hᷓ eſt q̄ð cãtatrix noſtra dicit. Suſcepit iſrl' ⁊c̃. Decimo dꝫ omniũ maloꝝ libertatem exq̄rere. Et hec eſt felicitas quã ꝓmiſit dñs Abrae ⁊ ſemini ei⁹ in ſecula. Sꝫ libera nos a malo. finit̃ orõ dñicalis Amen. Job. dñici.

Et quia oſtẽſa eſt cor- .§.I.

reſpondẽtia orõnis dñicalis. ad iſtud canticũ Magnificat. Incidẽter ponent̃ ſolũ puncta tangẽdo quõ talis orõ dñicalis docet nos ⁊ recta đ deo ſentire. ⁊ iuſta ab eo ⁊ nob̄ neceſſaria poſtulare. Et ꝑ totã vnam quadrageſimã p̄dicare materias ei⁹ q̄ſi ſummã theologie quo p̄cipue ad agẽda ꝓ ſalute nr̃a. ⁊ valde eſſet neceſſaria ſciri a quocũq₃. Nã cũ ꝓmo đ pater loquẽdo ad deũ. aduertendũ q̄ de⁹ pr̄ eſt creatiõe. ꝓuiſione ſeu gubernatiõe. Et hᷓ de ꝓuidentia dei ⁊ hereditatis ſue collatiõe. His trib₉ modis đ pater. ⁊ ꝓma die q̄drageſime đ. pr̄ vr̄ in abſcondito ⁊c̃. Cũ ſubdit̃ noſter. inſinuat̃ myſteriũ ĩcarnationis. q̄ꝛ fact⁹ noſter frater ⁊ amic⁹. Mgr ⁊ ꝑui⁹. ſanatoꝛ ⁊ medicus. Un̄ ſcđa die in euãgelio đ. Ego veniã ⁊ curabo eũ. Tertio nõ notat̃ ꝑfectio dei. ibi. Qui es. hoc eſt nomẽ dei ꝓncipale. Ego ſum q̄ ſum. Ubi includit̃ ĩmutabilitas. eternitas. ⁊ bonitas ei⁹ infinita. Et in euangelio. Pr̄ veſter celeſtis perfectus eſt. ⁊ p̄cipue q̄ꝫtũ ẽ bon⁹ etiã ad inimicos. in q̄ eſt imitãdus. Quarto manifeſtatur ei⁹ ꝑtãs q̄ꝛ ĩ cel' eſt. In cel' materialib₉ ad influẽtiam dandũ. In cel' intellectualib₉. i. angelis ad ordinandum In celis doctrinalib₉ ſcripture ſacre ad illuminãdũ. Et ĩ euãgelio. Cõfidite ⁊c̃. Ul' meli⁹ erat nauis eccl'ie in medio maris. ſcꝫ in mundo.

Quinto incipiũt peti- .§.II.

tiones. Et q̄ꝛ magis debet q̄libet diligere deũ q̄ꝫ ſeip̄m. Ideo ꝓmo poſtulat̃ q̄ð ad dei honorẽ ꝑtinet. ſ. vt glorificetur ⁊ ſanct⁹ habeat̃ ab oĩb₉. ſanctificet̃ nomẽ tuũ. i. ſanctũ habeat̃ ab oĩb₉ nomẽ pr̄is nr̄i ieſu x̄pi Eſt ḡ nomen ei⁹ triplex. ſ. emanuel. i. de⁹ nobiſcũ x̄ps. vn̄ noĩant̃ x̄piani. ⁊ Jeſus. ſanctificet̃ igit̃ nomen patris noſtri celeſtis q̄ð a nobis fit cũ nõ recipimus in vacuũ gratiam. ꝓut admonet apl's in ep̄l'a. ij. Coꝛ. vj. Hortamur vos ne in vacuũ gratiã dei recipiatis. Eſt triplex gratia. P̄ria eſt generalis. i. oĩe beneficiũ ⁊ bonũ quod habemus. et iſta eſt gr̄a dei. q̄ꝛ a deo oĩa habem⁹. Secũda gratia ẽ ſpũalis. que ſcꝫ nõ dat̃ oĩb₉ ſꝫ ſp̄ealiter x̄pianis bonis tm̄ q̄ dicit̃ gr̄a gratũ faciẽs Hãc habem⁹ a x̄po q̄ eſt cauſa exemplaris noſtre gr̄e. vn̄ denoĩamur x̄piani a chriſto. Et x̄ps interp̄tat̃ inũctus. ſ. vnctiõe gr̄e. Tertia eſt gratia finalis q̄ ꝑducit ad gl'iam. hãc habem⁹ a ih̄u q̄ interp̄tatur ſaluatoꝛ. q̄ꝛ merito ſue paſſionis nos ſaluauit et aperuit ianuã ſuꝑne glorie. Sanctificet̃ nomẽ tuũ. ergo q̄ð fit. cũ nõ in vacuũ gr̄a dei recipit̃. ſꝫ recognoſcitur a deo oĩe beneficiũ cũ gratiaꝝ actiõe. gratia exercetur ad augmẽtationẽ ⁊ ꝑſeuerãdo ꝑ gratiã finalẽ ꝑuenitur ad ſalutẽ ⁊ glorificatiõeꝫ. Et ſic ſanctificatur nomen dei x̄pi ⁊ ieſu.

Secunda petitio eſt .§.III.

Adueniat regnũ tuũ. P̄recipuũ regnũ dei eſt vita et̃na. ſed ad hᷓ ꝑuenire nõ poteſt niſi ꝑ aliud regnũ dei. quo. ſ. deus regnat in nobis. Unde ſaluatoꝛ Math. vj. Querite primũ regnũ dei. id eſt. an̄ oĩa. vel ꝓmũ ⁊ p̄cipuuꝫ q̄ð eſt vita eterna. ad quã petijt latro bonus in cruce admitti dicẽs. Memẽto mei dñe dũ veneris in regnũ tuũ q̄ð vtiq₃ x̄ps exaudiuit dicẽs. Hodie mecũ eris ĩ ꝑadiſo Luc. xxiij. Et ſubdit ſaluatoꝛ ip̄e ad illud ſupradictum q̄rite ⁊c̃. Et iuſticiã ei⁹. i. regnũ virtutũ. q̄ꝛ aliter illud p̄cipuũ ſuꝑnũ nõ poſſet hr̄i. iuſticiã aũt q̄ꝛ ſit apl's in libro ethi. eſt oĩs v̄tu⁹. Un̄ apl's ad Ro. Regnũ dei non eſt eſca nec pot⁹ ſꝫ iuſticia pax ⁊ gaudiũ in ſpũ ſctõ. ex v̄tutib₉ enĩ ↄp̄rehẽſis in iuſticia ſequit̃ pax maxima ⁊ gaudiũ veꝝ in mẽte. Sicut enĩ nõ ꝑuenit̃ ad celũ empireuꝫ vbi manifeſtat̃ glĩa ſanctoꝝ. niſi trãſactis nouẽ celis. ſ. celo lune. celo mercurij. celo veneris. celo ſolis. celo martis. celo iouis. celo ſaturni. celo ſtellifero ſeu firmamẽto. celo aqueo ſeu criſtallino ſ̄m theologos q̄ð eſt ꝓmũ mobile. Nã q̄ð ſequit̃ decimũ. ſ. empireũ firmũ eſt. ⁊ nunq̄ꝫ mouetur ſic ⁊ ſancti firmati ſunt in glĩa. Alij aũt celi mouẽtur nouẽ. Sic ⁊ v̄tutes oĩes in nob̄ viatorib₉ mouent̃ ꝑ diuerſos act⁹ ⁊ ꝑ augmẽtatiõem ⁊ generatiõem ⁊ corruptionẽ eaꝝ in hoĩb₉. Sunt ḡ tres celi tres v̄tutes morales. Tẽperãtia iuſticia ꝓut eſt v̄tus ſpecialis nõ generalis ⁊ fortitudo. Tres alij celoꝝ virtualiũ ſunt v̄tutes ĩtellectuales. ſ. prudẽtia. ſciẽtia ⁊ ſapĩa. Tres alij ſunt virtutes theologice. ſ. fides ſpes ⁊ charitas. que ꝓpinquiores nos deo faciũt. Et poſt has v̄tutes in fine aduenit regnũ dei in nobis. ita ſcꝫ q̄ nos ꝑuenimus ad ip̄m. ſed ꝓus oportet vt veniat in nob̄ regnũ iſtaꝝ v̄tutũ. Et q̄a nullã virtutẽ a nobis habere valem⁹ niſi a deo. Jõ docet nos eas petere ꝓ nobis ⁊ ꝓximis noſtris. cum docet nos orare dicẽdo. Adueniat regnũ tuũ. In quolibꝫ celo firmabim⁹ nos ꝑ vnã diẽ de illo loquẽdo. Et incipiẽdo ab vltimo ſcꝫ celo lune ſignificãte tꝑantiã. Ad hãc inducit nos eccleſia q̄drageſimali ſua obſeruatõe. ꝓponẽs domini noſtri exẽplũ. q̄ dicit euangeliũ hodiernũ Math. iiij. Duct⁹ eſt Jh̄s in deſertũ. Deſertũ eſt locus ↄtinẽtie ⁊ auſteritatis. Per iſtã ḡ virtutẽ tꝑantie deſerunt̃ delectatiões venereoꝝ. ꝓmo ꝑ caſtitatẽ. ſcđo deſerunt̃ inordinatiões ciboꝝ ꝑ ſobrietatẽ. tertio deſerunt̃ elatiões veſtimentoꝝ ꝑ modeſtialitatẽ. Cõiter in deſerto iſta ſeruant̃. que in ſũma ꝑfectione x̄ps ſ̄uauit. ⁊ merito dictũ ſit. ductus eſt Jh̄s in deſertũ. ſ. tꝑantie. De his habes copioſe ſupra in tractatu de v̄tutib₉. de qualibet haꝝ ibi vide. ⁊ ſũme q̄ oportet breuiter Secundũ celũ eſt iuſticia que ſ̄m ph̄m eſt duplex. ſ. diſtributiua ⁊ cõmutatiua. Et diſtributiua ꝓ iſto ſ̄mone ad quã ꝑtinet diſtribuere honores ⁊ ꝓmia bonis. dolores ⁊ ſupplicia malis. Et diſcernere oꝑationes ⁊ cauſaꝝ merita diligẽter ſine ꝑſonaruꝫ acceptiõe. Et hᷓ de ↄditionib₉ iudicũ ⁊ rectoꝝ q̄s debẽt habere. q̄s oĩes optime ſ̄uabit iudex noſter ⁊ dñs omniũ in finali iudicio. Et que ſunt q̄ corrũpũt iudicium q̄ ibi eſſe nõ poterũt ⁊c̃. Uide in tertia p̄te de materia iudicũ. in. c. j. Et ſume ꝓut placet adducẽdo ad finale iudicium. Thema enĩ de euãgelio eſt. iuſti in vitã eternã ſcꝫ ibunt. Tertiũ celũ eſt ſeu ꝑs hui⁹ celi tertij q̄ð đ mercurij celũ. q̄ ſ̄m gentiles de⁹ mercatoꝝ. eſt iuſticia cõmutatiua in qua quotidie ſe habẽt exercere in diuerſis cõtractib₉ emptiõis ⁊ venditiõis ꝑmutatiõis ⁊ mutuatiõis. vbi fiunt multe fraudes q̄ ſunt ↄtra iuſticiã ↄmutatiuã In quidditate ⁊ q̄litate ⁊ quãtitate ſiue numeri ſiue mẽſure ſiue põderis ſiue p̄cij ſiue recõpenſatõis. vt cũ vult duas ꝓ vna vt in vſuris. de quo euangeliũ. Oĩes eiecit x̄ps. ſ. de tẽplo vendẽtes ⁊ emẽtes ⁊c̃. De his in ſcđa p̄te in ti. j. Quartũ celũ eſt virtus fortitudinis. ⁊ hec conſiſtit in debita aggreſſione arduoꝝ in ↄſtanti toleratiõe aduerſoꝝ. ⁊ in finali ꝑſeueratiõe laborioſoꝝ. ⁊ euãgeliũ eſt. Fili' hoĩs erit in corde terre. i. in lapide qui ſignificat

foꝛtitudinē trib⁹ dieb⁹ ⁊ trib⁹ noctib⁹.i.in his trib⁹ dieb⁹ in die ꝓſperitatis ⁊ in nocte aduerſitatis. vide de his ſ̄. de virtutib⁹. Deinde ſequitur de alijs trib⁹ celis.i.virtutib⁹ intellectualib⁹.ſcꝫ prudētia que eſt triplex.ſ. Ethica. quo ad ſeipm̄ bene regēdū. Iconomica quo ad familiaꝫ ſuā. ⁊ Politica quo ad ciuitatē ſuā. Et euāgeliū dic̄ Ueritas liberabit vos ſcꝫ a peccō. ꝟitas.ſ.prudētie.q̄ ē rca rō agibiliū. Deīde de ſcīa. vt ſcꝫ cog̃ſcat ſe q̄ ad aīe nobilitatē q̄ ad coꝛpis vilitatē. ⁊ quo ad ꝯditionē ſuā. Et ī euāg. Surge ad aīe nobilitatē cōtemplādaꝫ. Tolle grabatū tuū q̄ ad coꝛpus. ⁊c̄. Ambula ſciēdo lectū vl' ſtratū tuū.

De ſapiētia cognitōis diuinoꝝ ꝑ ꝯtemplatōem ī euāgelio Duxit ieſus diſciplos in mōtē excelſum. De hoc ſ̄ de domo ſapīe. Tres alij celi ſūt virtutes theologice ⁊ ō fide in euāgelio de chananea. Magna eſt fides tua. vide de fide. De ſpe ⁊ epl'a. De caritate. fer̄.ij.ī euange. Ego de ſup'i⁹ ſū. vbi eſt ꝑfectiſſima caritas. vide ſ̄ de caritate.

In tertia petitione .§. IIII

dicitur Fiat volūtas tua. ⁊c̄. Et hec triplex ſm̄ illō apl'i. ad Rom.xij. volūtas dei bona beneplacēs ⁊ ꝑfecta. Bona quidē eſt in vitatōne ꝓhibitoꝝ. bn̄placēs ī obſeruatione p̄ceptoꝝ. ꝑfecta in adimpletōe ꝯſilioꝝ. Primo dicatur de p̄ceptis negatiuis. vt eſt p̄mum ⁊ ſecūdū legis decalogi. ⁊ reſpiciūt deū. Et ꝑ p̄mū ꝓhibet̄ oīs ſupſtitō q̄ nō recte colit̄ deus. Uide in.ij. parte de ſuperſtitionib⁹. Per ſecūdū ꝓhibet̄ ꝑiuriū ⁊ blaſphemia. de quibus ibi in ſuis capl'is. Sequētia reſpiciūt proximū. vt ſcꝫ nō offendat̄ in ꝑſona ꝓpria. Nō occides. Nō in ꝯiuncta. Non mechaberis. nō in ſubīa. Nō furtū facies. Non infamia Nō loqueris falſum teſtimoniū. vbi de mendacio. De q̄bus habes in.ij. pte. in c. ꝓprijs. Ultima p̄cepta negatiua reſpiciūt ſubm̄ ꝓpriū. quo ſcꝫ ad deſideria mala. Nō concupiſces rē ꝓximi tui. ⁊c̄. Precepta affirmatiua ſūt duo ſcꝫ de ſanctificatōne ſabbati.i. de obſeruatōne feſtoꝝ. ſecūdū de veneratōne parētum. ⁊ hoc ſcꝫ reuerēdo. obediēdo. ⁊ ſubueniēdo. Uolūtas dei ꝑfecta eſt in obſeruatiōe ⁊ ꝯſilioꝝ.ſ. obediētie caſtitatis. ⁊ paupꝑtatis. de q̄ꝝ boꝝ vnus ſermo. niſi ꝙ de ꝯſilijs trib⁹ vnus ſufficit. Et ō vltimis duob⁹ preceptis.ſ. Nō ꝯcupiſces. ⁊c̄. Etiā vn⁹ expedict materiā. Si quis vult aliq̄ꝫtulū fantaſia laborare ſine difficultate themata euāgelij occurrētib⁹ de die ī die cōgruētia ad materiā inueniet. Sed ſine hoc p̄t continuari materia. ⁊ poſtea euāgelia exponere. nec multuꝫ refert.

In quarta petitione .§. V

Panē noſtrū quotidianū da nobis hodie. Eſt aūt ſeptuplex panis ſpūalis quib⁹ nobis datur gratia ad faciendū volūtatē dei que eſt vt virtuoſe viuamus. ſignatam per ſeptē panes quib⁹ chriſtus ſatiauit turbas in deſerto. Et quidā ex his dant̄ nobis in ingreſſu. vt baptiſmus ⁊ ꝯfirmatio. Quidā in ꝓgreſſu. vt eucharīſtia ad ꝯfoꝛtandū pn̄ia ad medicādum. Matrimoniū ad multiplicandum naturaliter. Oꝛdo ad multiplicādū ſpūaliter. ſcꝫ ꝑ adminiſtrationē ſacramētoꝝ ⁊ inſtructōnē populoꝝ q̄ ad oꝛnatū pertinent. Extrema vnctō dat̄ nobis ī egreſſu.ſ. de mūdo. Et de iſtis trib⁹ poteſt fieri vnus ſmo ſcꝫ baptiſmo. ꝯfirmatōne. ⁊ extrema vnctōne. declarando p̄cipue de effectib⁹ eoꝝ ⁊ neceſſitate ſumēdi. De euchariſtia ⁊ de excellentia ipſius ſacramēti ⁊ vtilitate. Nā de p̄paratōe digna in cena dn̄i dicetur. De penitētia tres ſermones. vnus de contritōne. ſecūdus de ꝯfeſſione. terti⁹ de ſatiſfactōe. Et p̄cipue quo ad reſtitutōem fiendā. De oꝛdinis ſacramēto vnus ſermo. Et ibi quomō opoꝛteat eos reuereri etiā ſi ſint mali. Et de poteſtate eoꝝ ī ſacramentoꝝ cōfectōne. vt euchariſtie q̄ꝫtumcūqꝫ eſſent mali In abſolutōne peccatoꝝ clauē nō errāte. ⁊ ideo docti q̄ ſi debēt. In excōmunicatōe ꝑ epōs fienda q̄ꝫtum nocet. ⁊ q̄ꝫtum debet obſeruari. De ſacramēto matrimonij vn⁹ ſermo. ⁊ ibi de aliq̄b⁹ impedimētis. ꝯtra q̄ ſepe fit ex ignorātia. ⁊ de illis que dirimūt. De actu ꝯiugali. put videt̄ neceſſariū. ſemꝑ tamē oīm honeſtate verboꝝ ſeruata ⁊ n̄ neceſſaria. Et de diligētia habēda in ꝯtrahendo ⁊ cauſa De ſacramētis aūt habes diffuſe in tertia parte in materia ſacramentoꝝ.

In quinta petitione. § VI

dicit̄ Dimitte nob debita noſtra. Triplex aūt debitū ꝯtrahimus cum deo. Primū eſt peccatuꝫ oꝛiginale. qō ex parētib⁹ cōtrahimus. hoc nos conſtituit debitores p̄uationis diuine viſionis. ꝓpter quā felicitamur. ſed ꝑ baptiſmū deletur ſeu ſoluit̄. Secūdū ē peccatū actuale moꝛtale ꝑ qō efficimur debitores gehēne. ⁊ ꝑ pn̄iam veram ſoluit̄. Tertiū eſt veniale qō facit nos debitores pene tēpoꝛal' hic vl' in purgatoꝛio. ⁊ multipl'r illō ſoluitur. Sꝫ q2 p̄cipuū debitū eſt moꝛtale. ideo de his precipue agendum q̄ reducunt̄ ad illa tria. de quib⁹ Johes in canonica ſua ait. Omē qō eſt ī mūdo.i. mūdanis peccatorib⁹. aut eſt ꝯcupiſcētia carnis. aut ꝯcupiſcētia oculoꝝ. aut ſuperbia vite. Sed vt apertius dicat̄ iſta ſūt ſeptē q̄ capitalia dicūtur. q2 capita ſūt ⁊ p̄cipua multoꝝ alioꝝ que a ſe oꝛiūtur.ſ. ſupbia. q̄ ſm̄ aliquos includit inanē gl'iam Auaricia. luxuria. inuidia. gula. ira. accidia. Un verſus dat̄ q̄ iſta ſeptē cōtinet in iſto nomīe Saligia. cuius litere ſunt p̄ncipia nominū dictoꝝ vitioꝝ. Uerſus. Ut ſit tibi vita ſemꝑ ſaligia vita. Beatus Greg. tn̄ in moꝛalib⁹ ponit inanē gl'iam vnū ex ſeptē capitalib⁹. ⁊ ſupbiā reginā ⁊ mr̄em oīm iſtoꝝ ſeptē. quē ſequit̄ btūs Thom. ſe.ſe. Ad qō videt̄ facere qō ait Salomō Eccs̄. Da partes ſeptē. necnō ⁊ octo.i. octauā. vt ſcꝫ ſaluas integraliter iſta debita. ſi incurriſti. ꝑ penitētiā. De quolibet g̃ ſit vn⁹ ſermo put occurrit euāgelio ⁊ penitēdo roga deum vt dimittat. q2 ſine ipō ſcm̄ eſt nihil ī penitētia. De his habes diffuſe in ſecūda pte diuſis titul' ⁊ capl'is. vbi vide vl' in ſecūda ſe. Et ſm̄ oꝛdinem aſſignatū dn̄ica ī Ramiſpalmaꝝ de ſupbia ꝯtraria humilitati quā xp̄us oſtendit ī eo ꝙ dr̄ Ecce rex tuus. ⁊c̄. in euāgelio vl' in epla. humiliauit ſemetipm̄. ⁊c̄.

In ſexta petitione .§. VII.

dicit̄ Et ne nos inducas in tētatōem. Ubi notādum ꝙ triplex eſt tētatoꝛ ſm̄ illud apl'i ad Eph. nō ſolū eſt nob colluctatō aduerſus carnē ⁊ ſanguinē. ⁊c̄. Et ī ſequentia. Mūd⁹. caro. demonia. diuerſa mouēt p̄lia. De tētatōne m̄ mōi ⁊ ſuis vanitatib⁹ ſecūda feria. vbi dr̄ ī euāge. nūc iudiciū ē mōi. materiā hēs ī.ij pte. in ti. ō luxuria. in ca. de amoꝛe h⁹ ſcl'i. De tētatōe diaboli. fe.iij. Simō ecce ſathanas expetiuit vos. ⁊c̄. Ul' meli⁹ vigilate ⁊ oꝛate ne intretis ī tētatōꝫ. De tētatōe carnis ⁊ paſſiōib⁹ ſēſitiue ptis q̄ ſūt m'lte ī epl'a. ꝟe doloꝛes nr̄os ipe poꝛtauit. Ul' cepit ib̄s tedere ⁊ pauē ⁊ meſt⁹ eē. q̄ paſſiōes ſūt. Fer̄. v. de tētatiōe q̄ tētant̄ hoīes circa coīonē. Aliq̄ vt n̄ plene credāt. Alij vt nō ad ipam accedāt. Alij vt indigni eā ſumant. Un̄ in epl'a. Probet aūt ſeipm̄ hō circa hmōi. Et ibi de debita p̄paratōe ad ſacramētū euchariſtie ſumēdum.

Septima petitio .§. VIII

eſt Sed libera nos a malo. Hodie hoc petit gen⁹ humanuꝫ a xp̄o pēdēte ī cruce. Ubi petit liberari a triplici malo qō ſuſtiebit.ſ. ignoꝛātie. Sꝫ ab h̄ liberat ꝟbo ſue doctrine in cruce. Per ſeptem ꝟba ſacratiſſima quoꝝ vnuꝫ eſt de dilectōe inimicoꝝ. Oꝛat enī ꝓ eis. Pr̄ dimitte ill'. q2 neſ. ⁊c̄. Ignoꝛāt eī hoīes hāc ꝟitatē.ſ. debere peere ini

micis. Et ſic ꝯſidera de alijs diuerſa monita. Secũdo a
malo culpe q̄ ſicut ſunt ſeptẽ. ita ſepties effudit ſangui-
nẽ ad liberandũ ab hmoi culpis in circũciſiõe. In orto.
in flagellis. in coronatiõe de ſpinis. in effuſione ſanguis
de manibꝫ. Itẽ de pedibꝫ. ⁊ demũ de latere lãcea tranſfi
xo. A malo pene multiplicis. vt gehẽne ⁊ mortis corpalis
⁊ alias a q̄bꝫ demũ liberat merito ſue paſſiõis. Sabba
to ſancto. Cũ aĩa ei⁹ eſſet in limbo. aĩe que ibi erãt dixũt
libera nos a malo. ſ. illaꝝ tenebraꝝ q̄s ibi patiebantur.
Ubi dicendũ eſt de diuerſis locis inferni. In die ſur
rectiõis petẽs hũanũ gen⁹ liberari p ſuã reſurrectiõem
a malis. oñdit p exẽplu in ſua reſurrectiõe. quõ liberabi
tur demũ ab hoĩbꝫ mal' illis q̄ xpo erũt vniti p grãm. ſi
hec habebũt ſpũaliter dotes corpis ſui glorificati. ſ. cha-
ritatẽ prudẽtie. agilitatẽ obediẽtie ſeu iuſticie. Subtili-
tatẽ tpantie. impaſſibilitatẽ ꝯſtãtie. Et p dotes aĩme a
malis aĩe q̄ hic patiꝛ. ⁊ de dotibꝫ corpis a malis corpis.
Uñ de glia aĩaꝝ ⁊ corpoꝝ btõꝝ dic vt placet. et de xpi
reſurrectiõe p quã ab his oĩbꝫ malis liberamur. Uñ cõ-
cludiꝛ Amen. qd̃ eſt affirmatiuũ ei⁹ qd̃ dictũ eſt.

De partu beatiſſime ꝟginis. Cap. xxxi.

PEperit filiũ ſuuz pri-
mogenitũ. Lu. ij. In ipo aũt partu ne oĩno eſſꝫ
occult⁹ ſtella magis in oriẽte. Sibilla octauia-
no in occidẽte imparoꝛi. Angel⁹ in iudea q̄ dꝛ in meditul
lio mũdi apparẽs cũ maxima claritate ⁊ ſplẽdore. paſto
ribꝫ manifeſtauit illã ſanctiſſimã natiuitatẽ dicẽs. Euã
gelizo vobis gaudiũ magnũ qd̃ erit omi pplo. q2 natus
eſt nob̃ hodie ſaluatoꝛ. Et cũ ipa multitudo militie cele-
ſtis exultãs cepit canere. Glia in altiſſimis deo. Luce. ij.
Si g̃ tm̃ letaꝛ ſublimata angl'oꝝ. multo magis iocunda
ri ⁊ feſtiuare debet humilitas hoĩm. ita p h̃ ſublimitas.
q2 natus eſt pncipaliter nob̃. Nõ eni (vt ait apl's ad He
bre. j.) angelos. ſꝫ ſemẽ abrae apprehẽdit de ꝟgine natuſ
qui pepit filiũ ſuũ pmogenitũ. Et ad h̃ exhortaꝛ Leo pa
pa in ſmone dicẽſ. Saluatoꝛ nr̃ dilectiſſimi hodie nat⁹
eſt. gaudeam⁹: neqꝫ eni phas eſt locũ eſſe triſticie vbi na
talis eſt vite. Nemo ab hui⁹ diei alacritate ſecerniꝛ. vna
cunctis leticie cõis eſt rõ. Exultet iuſtus. q2 appropinq̃t
ad palmã. Animeꝛ gẽtilis. q2 vocatur ad vitã. gaudeat
peccatoꝛ. q2 inuitaꝛ ad veniã. Uerbũ eni dei deus filius
dei ad liberandũ hoĩem ab eterna morte fact⁹ eſt homo.
Hec ille. Ecce cauſa leticie Certe ſi aliqua ciuitas obſeſſa
a peſſimis inimicis hoĩes illi⁹ fame ⁊ ſiti deficiẽtes. om
nes in pcinctu eſſent vt tradereꝛ in ore gladij ad mortez
quidã aduenieẽs liberaret q̄s ibi eſſet q̄ nõ ſũme gaude-
ret. ⁊ ſolẽnia ageret. Ciuitas hui⁹ mũdi obſeſſa erat a dia
bolo ⁊ angelis ei⁹. deficiebãt hoĩes fame veritatis: et ſiti
bonitatis. Cũ hinc migrabãt ad mortẽ eternã deſcende-
bant. Uenit de celo rex ille magn⁹ fact⁹ eſt paru⁹. ⁊ libe-
rauit mundũ ꝟtualiter ⁊ cauſaliter p ſapiam ſuã. Uenit
ad nos qñ pepit btã maria filiũ ſuũ vnigenitũ. Ipſe eſt
rex fortis ⁊ potẽs in plio ꝯtra antiquũ hoſtẽ. ⁊ iõ gratu
lari' oĩes oportet nõ in mũdo ſꝫ in deo. nõ ĩ corpe ipſuz
ornãdo ⁊ vicioſe delectãdo. ſꝫ in ſpũ ⁊ aĩo q̄ liberat⁹ eſt.
Hui⁹ figurã pceſſit qñ tpe ezechie regis iuda obſeſſa erat
ciuitas regalis hierl'm ab immẽſa multitudine exercituſ
ſennacherib regis aſſirioꝝ. ⁊ ita coartata ꝙ hoĩes eius ti
mẽtes cã capi in multa amaritudine anxietate ⁊ lachry-
mis reſidebãt. Sꝫ media nocte angel⁹ deſcẽdẽs de celo
liberauit eã occiſis centũ octogintatribꝫ milibꝫ de exerci-
tu ſennacherib. pter qd̃ ꝯfuſus ⁊ deuict⁹ reuerſus ẽ va
dens in terrã ſuã. Popul⁹ aũt liberat⁹ multis diebus fe
ſtinauit grãs agẽs deo. Expletus ml'tis diuitijs d̃ ſpo-
lijs inimicoꝝ. Quã hiſtoriã licet obſcure videꝛ tangere
⁊ figurã Eſa. ix. c. vbi ait: Popul⁹ gentiũ q̄ ambulat ĩ te-
nebris. vidit lucẽ magnã. ⁊ ſedẽtibꝫ in vmbra mortis. i.
in timore ⁊ triſticia. lux orta eſt eis. ſ. angel⁹ illuminãs p-
ſternẽs inimicos. ⁊ liberatõe letificãs eos. ⁊ q̄ſi figuram
exponẽs. ⁊ illuminatõꝫ ⁊ liberationẽ oñdens. Paulop⁹
ſubdit: Paruul⁹ eni nat⁹ eſt nob̃. ſ. Jeſus. Et de magnifi
cẽtia ei⁹ dicit. Uocabiꝛ nomẽ ei⁹ admirabilis. ꝯſiliari⁹
de⁹. loco quoꝝ noĩm. lxx. poſuerũt Magni ꝯſilij angel⁹
Hic eſt q̄ media nocte naſcẽs venit ad nos pſternẽs vir
tualiꝛ demones inimicos nr̃os. Et de celo vteri ꝟginaliſ
venit. cũ ſcꝫ btã maria pepit filiũ ſuũ vnigenitũ. In q̄bꝫ
tria poſſunt notari ⁊ ꝯſiderari.

Primo fecũditas gaudioſa. ibi. pepit.
Secũdo ꝟginitas generoſa. filiũ ſuũ
Tertio vtilitas amoroſa. vnigenitũ

Quantũ ad primum .§. I.

ſciendũ ꝙ q2 in veteri teſtamẽto multiplicabaꝛ cult⁹ di-
uinus p carnalẽ ppagatiõem. q2 ſolũ illi de pplo iudeorũ
colebãt veꝝ deũ. alijs natiõibꝫ idolatrie deditis. iõ vaca-
bant illi pr̃es ⁊ mulieres generatiõi filioꝝ. vt ipis ml'ti-
plicatis multiplicareꝛ cult⁹ diuin⁹. ſ. a multis exercitat⁹.
Et ſterilitas tũc erat in opprobriũ etiã ꝟginitatis q̄ res
infructuoſa fecũditas in cõmendatõem ⁊ gl'iam. Unde
beat⁹ Hiero. ꝯtra Jouinianũ. Quis ignoret ſub alia vl'
alta dei diſpẽſatione. oĩes retro ſanctos eiuſdem fuiſſe
meriti. cui⁹ nũc ſunt xpiani. Quõ abraã placuit deo ĩ cõ
iugio. ita nũc deo placẽt in caſtitate. Seruiuit ille legi et
tpi ſuo. ſuiam⁹ ⁊ nos legi ⁊ tpi noſtro. in q̄s fines ſecl'oꝝ
deuenerũt. xxxij. q. iiij. Quis ignoret. Ueꝝ illa fecũditaſ
mulieꝝ erat cũ dolore ⁊ maximo. Uñ dictũ fuit ⁊ datũ
a deo in punitionẽ ⁊ maledictõem pter trãſgreſſionem
diuici pcepti pme matri eue in pſona omniũ matꝝ. In
dolore paries filios. q̄ doloꝛ pcedit ex aptiõe meatuũ et
illoꝝ locoꝝ. ex q̄bꝫ egrediꝛ puer de vtero mr̃is. Sed ab
iſta maledictiõe fuit excluſa beatiſſima Maria ⁊ oppro
brio ſterilitatis. Pepit eĩ neſciẽs mater ꝟgo viꝝ ſine do-
lore ſaluatorẽ ſeculoꝝ. Sicut eni xp̃s corp⁹ ſuũ reſuſcita
tur traxit de ſepulcro ipo rmanẽte clauſo ⁊ ſignato ſigil
lo ſummi ſacerdotis. ſic exiuit naſcẽs de vtero virginis
ſaluo ſignaculo ꝟginali. vñ nullũ dolorẽ ſenſit ſꝫ ſũmuz
gaudiũ. Jſaie. xxxv. de ea dꝛ. Exultabit ſolitudo. i. virgo
nõ viro ꝯiuncta germinãs germinabit letabũda. ⁊ lau
dans. i. piet ſicut germinat terra vel arboꝛ abſqꝫ aptiõne
ita btã ꝟgo ſine violatiõe cũ magna leticia. dixit ipe ihs
nat⁹ cũ exhortareꝛ diſcipulos ſuos ad tolerantiã paſſio
nũ. Mulier cũ parit triſticiã hꝫ. q2 venit hora ei⁹. ſ. ptus
⁊ doloris. Sꝫ cũ pepit ſcꝫ maſculũ iã non meminit pſſu
re pter gaudiũ. q2 nat⁹ eſt hõ in mũdũ. Ita eni gaudet
ex partu maſculi. q2 ſperat inde gl'iam ⁊ vtilitatẽ ſibi et
domui ꝯſequendã. Quantũ igiꝛ gaudiũ habuit beata
maria q̄ nullã mixturã habuit doloris in partu ſuo. vt
hñt mulieres. ⁊ ſciret deũ ſe pepiſſe ⁊ hoĩem ad ſui glori
am ⁊ honorẽ mundi toti⁹ ſaluationẽ. Sꝫ o ꝟgo beatiſſi-
ma ⁊ ſi pter ĩpuritatẽ noſtrã indigni ſum⁹ te alloqui p
magnitudine dignitatis ⁊ ſanctitatis tue. tu tñ inclita be-
nignitate tua dignare nobis ediſſere vñ gaudiũ tibi in
partu iſto cũ ſola inueniaris cũ vetulo ſpõſo tuo ioſeph
nõ in domo a frigore ⁊ vẽtis ptecta. ſꝫ in pãdochio vn-
diqꝫ tenebroſo ⁊ magis aĩalibꝫ q̄ꝫ hoĩbꝫ apto. Nõ ꝯfor-
tata a ſocietate mulieꝝ te viſitantiũ vt ꝯſueuit. ſꝫ ab om
nibꝫ feminis ſegregata. Nõ in lecto q̄eſcẽs ſꝫ in terra vel
lapide duro. Nõ tibi ignis deſeruiẽs ſꝫ frig⁹ intẽſum me
die noctis. Nõ pãnis calidis te vl' pueꝝ. aut ſericis coo-
periẽs. ſed modicis ⁊ vilibꝫ pãnis cũ inuoluit ac feno co
operuit. Nec cibi ſolennes ⁊ delicati parati quibꝫ indi-
gent mulieres ĩ partu. Nõ cõfectiões. nõ vina precioſa.
Uñ ergo tibi gaudiũ ⁊ delectatio in tãta paupertate ⁊

Ca. 31. De partu beatiſſime virginis Ma.

auſteritate. Credo riſideret ſi pñs exiſteret. Gaudiū experior ⁊ ſuauitatē q̄ declarari nō poſſet. illud eſt eñi veruz gaudiū qḋ nō de creatura ſed de creatore ꝯcipit̃. Cuius ꝯparatōne oīe pulcrū fedū. oīe dulce amarū. oīe q̄d delectari pōt moleſtū. vt ait btūs Bernardꝰ. Quomodo eñi non gaudeo ſumme in domino ⁊ exultabo in deo ieſu meo ex meo vtero nato. Abraam a longe vidit hoc miſteriū in figura cū tres vidit ⁊ vnū adorauit. ⁊ vidit ⁊ gauiſus ē. Iohā. viij. Et ego in quo iſta tria vnita ſūt. deus animus ⁊ corpus. i vna ꝑſona in vtero meo ſine leticia ꝑmaneo. Certe cor meū ⁊ caro mea exultauerūt i deuz viuū ex me genitū. Qui cū ſit fons ⁊ origo oīs bonitatis. oīs dulcedis ⁊ ſuauitatis. cuius odore reuiuiſcunt mortui. cuius aſpectu letificant̃ angeli. cuius iuſſu mouētur celi. ſupabūdo gaudio ipm incarnatū ꝯſpiciendo Nō egeo ꝯſolatōne humana. que diuina ꝑfruor. nō ſocietate mulierū. cū aſſit exercitus angelorū canētiū glia i excelſis deo. Nō cibū ⁊ potū affecto. cū aū me panē qui d celo deſcēdit viuū habeā. oīe delectamētū in ſe ꝯtinētē ⁊ oēm ſaporē ſuauitatis. Probat Albertus vbi ſ. iſtud gaudiū fuiſſe maximū mltiplr. Nā ſi i ꝯceptōe ipiꝰ filij habuit magnū gaudiū valde multomagis i ꝑturitōne. De ꝯceptōe patet q̄ multā leticiā habuit. nā gaudiū oritur ex bono. cum ſcʒ ꝯcupitū poſſidet̃. iuxta illḋ Iob. iij Quaſi effodiētes theſaurū gaudentq̄ʒ vehemēter cū inuenerint ſepulcrum. ⁊ hoc q̄ ſꝑant ibi inuenire theſaurum qḋ cupiūt. Antiqui eñi in ſepulcris dñorū cum eis ponebant theſauros. ⁊ q̄to maius bonū tāto maius gaudiū ſequitur cū habet̃. Ex ſūmo igitur vniuerſali bono habito maximū gaudiū ſequetur i habēte. Sed i ipa ꝯceptione ds pater dedit virgini filiū ſuū. ⁊ cuʒ illo nob̄ oīa bona donauit. ḡ ſummū habuit. Uerū i ipa ꝯceptōe ipſum gaudiū a delectatōem videbat ⁊ expiebat̃ viſiōe intellectuali. i natiuitate aūt ſēſuali ⁊ itellectuali vñ i ꝯceptōe tm̄ reficiebat̃ intellectꝰ i natiuitate āt itellectꝰ ⁊ ſēſus. Unde maius gaudiū. Nā ſimilius gaudio patrie. vbi oculus corꝑis reficiet̃ in chriſti humanitate. ⁊ ocl's aīe in eiꝰ diuinitate ſm̄ illud ingredietur ⁊ egredietur ⁊ paſcua iueniet. Io. x. Meliori aūt ⁊ honorabiliori ſimiliꝰ eſt meliꝰ ⁊ honorabilius. Ergo maius gaudiū btē marie i natiuitate filij ſui q̄ʒ in ꝯceptōne. Secūda rō eſt q̄ bonum additū bono facit maius bonū. ergo magis illud cuʒ ſit duplicatū cauſat dilectōem ⁊ ꝯſequēter delectatōnem. ⁊ gaudiū in natiuitate ſeu partu beate marie gaudiū fuit duplicatū. De beato quoq̄ʒ iohāne baptiſta dcm̄ ē ꝑ angelū pr̄i. Multi in natiuitate eius gaudebunt. q̄ communiter maius gaudiū eſt de partu q̄ʒ de ꝯceptu creature. Tertio btā maria. vbi ꝑus gaudebat ſe virginē ꝯcepiſſe pariēdo gauiſa eſt ſe virgiem peperiſſe. qḋ aliud magnum miraclm̄ fuit. ⁊ ſe virgiem puerū ſuū lactare ipm regem angelorū ſola virgo lactabat vbere de celo pleno canit eccleſia. Cum aūt gaudium ſit de bono recepto. recipiens ergo maius bonū maior ei extat cauſa gaudij. Et q̄uis aſſumptōe eius in celum xp̄o ei obuiā veniente. ⁊ angelorum ordinib⁹ ⁊ ſctōrū agmib⁹ comitātib⁹ maximū gaudiū habuerit. q̄ illud fuit gaudiū btē ⁊ ꝯtinue fruitiōis qḋ nullā ſecū cōpatitur triſticiā. laborē vl' neceſſitatem. qḋ nondū in vita ꝑcepat. vñ ⁊ tūc gaudiū plenū qḋ potiſſime chriſtus docuit poſtulare dicēs Petite ⁊ accipietis vt gaudiū vr̄m ſit plenū. Ioh. xvj. Utiq̄ʒ magis fuit illud in aſſumptōe actualr̄ oīi gaudio vic. Sed gaudium in ꝯceptōe ⁊ natiuitate fuit maius illo cauſaliter. Nam q̄ facta fuerat mater dei q̄ fuit i ꝯceptōe ⁊ natiuitate fuit cauſa tante ſue exultatōis tāte glorie ⁊ tante gratie ſibi collate. q̄ electa erat vt eſſet mater dei. Cuʒ ergo hora partus aduenīſſet circa mediam noctē ſolaq̄ʒ cū Ioſeph in diuerſorio eſſet in ꝯtemplatōne ſuſpenſa gaudio ſuꝑne patrie repleta vidit ante ſe ꝑuulum vagientem ex ſuo vtero proceſſiſſe i terrā iacere. ſubito vt pie credi ⁊ dici pōt. genufiectit̃ ante eū dicēs. Salue mi dilecte fili. Adoro te deū meū qui dignatus es ꝓ ſalute mea ⁊ oīm hoīm hāc vallē lachrymarū intrare. oſculat̃ faciem eius dicēs. O facies plena oīm gratiarū i quā deſiderāt angeli ꝓſpicere. Manus oſcl'atur dicēs. O manꝰ beatiſſime quot infirmos eſtis ſanature. quot mirabilia operature. oſculatur pedes dicēs. O ſanctiſſimi pedes q̄ʒ tū diſcurretis ꝑ varias ciuitates ⁊ caſtra ad docenduʒ ⁊ laborādū ꝓ ꝯuerſione peccatorū. Et q̄ ꝑuulus ipe ꝑmam vocem emiſit ſimilē alijs foris plorās. mr̄ pia non ignorans ipm moleſtia frigoris ſentire. pati eñi venerat ꝓ nobis panicl'os de capite ſuo aſſumit ⁊ inuoluit eū ⁊ vt habitu bouis ⁊ aſini aliqualiter calefiat in medio eorū i preſepio ponit. Nō ſecluditur a ioſeph a gaudio iſto. ⁊ appi quare nō audēs ꝑ leticia lacrimas fundit iudeus deum humanatū ꝓ ſaluatōe oīm ita humiliter natū ꝑ iocūditate exultat. ⁊ ſe cape nō potēs bñdicēs ⁊ laudas deum.

Quātū ad ſecundum. §. II.

dico q̄ notat̃ virginitas generoſa vl' grā ꝯſa in eo q̄d dicitur filiū ſuū. nulla mater dicere poteſt cū veritate filium quē parturit eſſe ex toto ſuū. Nam cū quelibet alia concipiat ex viro vterq̄ʒ ibi partem habet. Mater eni eſt ꝑncipium paſſiuum in filio materiā adminiſtrans. Pr̄ vero eſt ꝑncipium actiuum. ⁊ quaſi formā materie mulieri tribuens. Uñ ⁊ ꝑncipalius opatur. ⁊ ideo magis eſt patris q̄ʒ matris. ⁊ magis quis tenetur patri q̄ʒ matri ceteris parib⁹. Sed ſola beata maria pepit filiū ex toto ſuuʒ q̄ nō fuit ꝑncipiuʒ actiuū ex parte viri cum nullus ibi pater. nec ioſeph nec alius. ſed totū illḋ corpus ihū erat de puriſſima carne ſeu ſanguinib⁹ beate marie. hoc ꝑdixerat Eſaias dicēs. Ecce virgo ꝯcipiet ⁊ pariet filium. et vocabitur nomē eius emanuel. qḋ interpratur nobiſcuʒ deus. q̄ ſcʒ ds ⁊ homo. Cōcipiet inquit ⁊ pariet permanēs virgo. Nō eni ſignū ſeu mirū qḋ dñs ibi permittit ſe dare homib⁹ q̄ virgo ꝑus exiſtens. ⁊ ex viro ꝯiuncta ꝯciperet ⁊ pareret. cum cōe ſit oīb⁹. ſed ſignū mirabile et ſupra oēm naturā ⁊ morem. vt virgo eſſet ⁊ intacta generaret ⁊ pareret. Sicut eni vt ait Origenes. Abachuc intrauit ad Danielem in lacū leonū deferens ei prandium bonum. ⁊ exiuit non apertis hoſtijs ſed clauſis. Sic beata maria ſaluis clauſtris pudoris ꝯcepit ⁊ peperit filiū ſuū ꝑmogenitum. hoc oīs canit eccl'ia in ſequētia Angelus ꝯſilij natus eſt ex virgine. ſol de ſtella. Sol occaſum neſciēs. ſtella ſemꝑ rutilans ſemꝑ clara. Sicut ſydꝰ radium ꝓfert virgo filiū pari forma. Neq̄ʒ ſydus radio neq̄ʒ mater filio fit corrupta. Et vt ſubditur Si nō ſuis vatib⁹ i. ꝓphetis credat. vel gentibus ſcʒ iudea incredula ſybillinis v̄ſib⁹ hec ꝑdicta. Sibille eni que fuerūt pagane quib⁹ ob meritū ⁊ excellentiā virginitatis datus eſt a deo ſm̄ btm̄ Hieroñ. ſpūs ꝓphetie de hac virgine lōge ante ⁊ partu eius ꝓnūciauerūt. Sybilla tiburtina ſic ait de chriſto. naſcet̃ in bethleem chriſtus ⁊ annūciabitur in nazareth regente thauro pacifico fūdatore. O felix illa mater cuiꝰ vbera illū lactabūt. Sibilla erithea mlt'a de eius paſſione. ⁊c̄. Refert beatus Thomas ſe. ſe. q̄ i ſepulcro cuiuſdam gentilis qui longe ante tempus incarnationis obierat ex terra effoſſa educto cadauere repta eſt ad caput eiꝰ lamina aurea hanc ſcripturam ꝯtinens. Chriſtus naſcet̃ de virgine maria. et credo in eū. O ſol iteruʒ me videbis conſtantini ⁊ hyerenem temporib⁹. qḋ ideo dictū eſt. q̄ temporib⁹ illius Conſtantini nō magni ſʒ alterius impatoris. ſed hyrenem matris eius. qui poſt mltos annos a Conſtantino magno imperiū tenuerūt reptum eſt illud ſepulcrum. Patet ⁊ hoc ꝑ miraclꝫ maximū

Marie gaudiuz i ꝑtu maximū ꝓbat̃ mltiplr.

Filiū ſuū pepit. dicēte euangeliſta q̄re.

De ſibillis que xp̄m naſciturū ex maria ꝑdixerūt. ⁊ paſſurū ⁊c.

qȯ rome euenit. Nā vt ait Innoč. terti⁹. vir vtiq̧ maxie auctis ꝛ ſanctitatꝭ cū romani toti orbi dnarent. et pax vbiq̧ regnaret. fecerūt romani ipi qȯdā tēplū notabile. vbi ſtatuā poſuerūt romuli pmi vrbis edificatoꝝ. quē in deū colebāt. Uocarūtq̧ illȯ tēplū pacꝭ Sciſcitati q̃ꝫ ſūt ꝑ idolū appollinis q̃ꝫtū tēplū illud duratuꝝ eſſet. Qui eiſ rñſum dedit. ſ. diabol⁹ ꝑ cū vſq̧ q̃ vgo pepet ꝛ vgo ꝑma neret. Et q꞉ viſum eſt eis ipoſſibile vginē parere. qȯ verum eſt ꝑm cōem curſum nature. ſcribi vl ſculpi fecerūt in valuis ei⁹ tēplū pacis eternū extimātes nūq̧ eueni re poſſe ꝙ pareret vgo. Sꝫ nocte q nat⁹ eſt xp̄s. tēplū illud fundit⁹ corruit. q꞉ ſcꝫ vgo. pepit tūc filiū ſuū primo genitū. Cū eni vt refert Lucas i euāgelio exiſſꝫ edictū a ceſare auguſto vt deſcriberet vniuſus orbis. ſ. octauia no. Et vt diligēt⁹ fieret. ordinatū erat vt q̃libet ſe dſcribere faceret i ſua ciuitate originali i ipa ſui deſcriptione ſoluebat certā monetā ꝑ cēſu. vt ſubdit⁹ romano impio Itaq̧ btā maria cū eſſet vicina ptui. nec huic mandato aſtringeret. q꞉ mr̄ iā effecta regꝭ oīm tn̄ vt exēplū pberet oibꝫ obediētie ꝛ reuerētie maioꝛibꝫ ꝛ pſidētibꝫ etia ſecularibꝫ ꝛ diſcol'. cū ille octauian⁹ infidel' eſſet ꝑm illud Petri in canonica. Subditi eſtote dn̄is vr̄is nō ſolū boniſ ꝛ modeſtꝭ ſꝫ etiā diſcol'. aſcēdit ipa btā mr̄ dei de Nazareth q̄ erat in puincia galilee in bethleē q̄ erat in puincia iuda cū Joſeph ſpōſo ſuo ꝛ aſella ꝑ ſarcinulis ſuis. ꝛ aliqn̄ ꝑ ſpōſa ſua cū feſſa eſſet poſſet ibi ſedere. bouēꝫ forte vendēdo ꝑ ſolutōe cēſus romani. Sꝫ ille mulieres bone q̄ erāt vicine habitatiōi vginis i nazareth vt pie meditatur ꝛ notat dn̄s Jo. dn̄ici in q̃dā ſmōe. vidētes beatam mariā grauidā. ſꝫ crederēt ex ioſeph ꝯcepiſſe. expectabāt cū mag̃ deſiderio pn̄tes eſſe i ptu ei⁹. Erat ei tāta pulcritudo ei⁹ ꝛ honeſtas ꝛ ſctitas. affabilitas ꝛ ſapia ꝙ videbatur q̃ſi vna fruitio ꝯuerſari cū ea. ꝓpt qȯ vicine ei⁹ valȯ affectabāt eē cū ea ꝛ loq̄ ſcū. ſꝫ ipa ſe totā deo reſeruans amabat ſolitudinē. Rariſſime ad hoſtiū dom⁹ ſe repiebat min⁹ ad feneſtras aſpiciebat. ſꝫ i tēplo ꝛ domo ꝯuerſatio ei⁹ cū hoībꝫ q̃ſi nūq̧ loquēs niſi ex ardua neceſſitate cū angel' aūt ꝛ deo freq̄ntiſſime in oꝛōe ꝛ ꝯtēplatiōe ꝯfabulabat. Poterāt g̃ ille vicine dicere iter ſe. Ueniet ꝑ certo. veniet dies pt⁹ ei⁹. tūc idigebit nr̄o adiutoꝛio. vocare nos faciet ad adiuuandū. Intrabim⁹ domū ei⁹ ꝛ habebim⁹ copiā ꝯuerſandi cū ea. O q̧ erit g̃tioſus fructuſ tā ſctē tā pulcre. tā honeſte iuuēcule. Ita humilis eſt et amoꝛoſa. ita pura. ꝙ dare ad lactandū filiū ſuū alteri n̄ patiet. Ipa ex ſuis vberibꝫ lactabit. ipa pānis inuoluet ipa in vlnis ſuis tenebit. Sꝫ cū tenebit eū in gremio vl' brachijs ſuis. nos aliqn̄ pie ꝛ reuerent auferem⁹ de manibꝫ ſuis ꝛ ducem⁹ i domos nr̄as ꝛ n̄ reddam⁹. ꝛ ſic coget itrare domos nr̄as vt reddam⁹ ei puulū ſuū hȯ non faciem⁹ niſi aliq̄ntulū imoꝛet nobiſcū ꝛ alloq̄t. ꝛ ita nō erit aliēa ꝛ ſepata a nob. Neſciebāt iſte diuinū myſteriū ꝙ dei mr̄ eſſꝫ. nō hoīs puri ꝛ ꝯcepti ex ioſeph. Inſtāte g̃ tpe pt⁹ recedētes de nazareth ꝑgūt bethleē. Applicantes aūt illuc tarde vt pie pſeq̄t beat⁹ Uincēti⁹ in q̃dā ſmōe natiuitatꝭ. vadit ad aliqȯ hoſpitiū vt ibi recipiat. Sed hoſpes cernēs illū vilibꝫ indutū. ꝛ pauperē arbitrat⁹ dic ei. Nō poſſum bone ſenex vos hoſpitari. q꞉ pl'es nobileſ expecto iſto ſero. ꝑgit ad aliȯ hoſpitiū vt recipiat. Interrogat ille. dn̄e q̄t eq̄turas ꝛ famulos hētis. Rn̄dit. nullas. ſꝫ aſellū ꝛ bouē ꝛ vxoꝛē meā. At ille. iſtȯ nō ē ꝑ vob. ſꝫ ꝑ habētibꝫ mltā pecuniā ad expēdendū. hoſpitale eſt ꝑ paupibꝫ illȯ g̃ratis. Uadit ad aliȯ hoſpitiū. dicit illi patron⁹. O ſenex miſer quō erubuiſti ducere i vxoꝛē tā delicatā iuuēculā. vade alio. q꞉ h̄ nō poterꝭ manere. Et ſic paupcul⁹ Joſeph neſciebat q̄ iret. ꝛ pcipue dolebat ȯ beata vgine quā ſciebat matrē dn̄i ab hoībꝫ cūctis venerandā ꝛ nouerat tenerā eſſe virgīs verecūdiā. Sꝫ ꝯfortabat eū beata vgo dicēs. Nō eſt abbreuiata man⁹ dn̄i. Eam⁹ ad aliquē locū remotū a tumultu hoīm vt poſſimus q̃eti⁹ deo vacare. ꝛ ipē cui eſt cura de oībꝫ ꝓuidebit nob. Querētes g̃ inuenerūt qȯdā diuerſoꝛiū. ſ. quendā locū ad quē refugiebāt hoīes cū iumētis tpe pluuiarum. q̄ndā grottā vl' tuguriū. ibiq̧ ꝯtulerunt ſe ad pnoctandū. ꝛ circa mediā noctē inibi pepit filiū ſuū gaudiū mr̄is hn̄s cū vginitatis honoꝛe. nec pmāꝫ ſil'em viſa eſt nec hr̄e ſequētē. Et qȯ dr̄ in libꝛo de infantia ſaluatoꝛis ꝛ de obſtetricibꝫ btē marie. ſ. ꝙ ibi fuerūt zebel ꝛ ſalome ſuiētes ipi. apocriphū eſt. vt patꝫ diſ. xv. ſancta romana. imo Hiero. ꝯtrariū expſſe dr̄. ſ. ꝙ nl'la obſtetrix ibi. nl'a mulier ſeruiens. ſed ipſa que parturiuit ſuū filiū de terra leuauit. Ipa prima que votū virginitatis emiſit cū ſponſo ſuo. ꝛ pfectiſſime impleuit pmiceria facta virginū omnium.

Quantū ad tertium. §. III.

ſcꝫ de vtilitate hui⁹ part⁹ virginei. Hoc notat cū dr̄ primogenitū. Eo aūt mō dr̄ pmogenit⁹ mr̄is vginis q̄ in diuinis pmogenit⁹ pr̄is. Ego ait ſapia q̄ dei pr̄is fili⁹ ē ex oꝛe altiſſimi ꝓdiui ex oꝛe coꝛdis ſeu mētis paterne. vt verbū bonū. pmogenita an̄ omnē creaturā. Nō ꝙ ſcȯo genuerit aliā ſapiam vel creaturā de ſuba ſua vt filium ſed q꞉ nullā an̄ vel poſtea. ſꝫ vnigenitā. Juxta illud Jo. j. Uidim⁹ gl'iam eius. gl'iam quaſi vnigeniti a patre. et ly q̃ſi nō eſt nota ſilitudinis. ſꝫ expſſio veritatis. ſic ꝛ pmogenitus vginis matris xp̄s. Sꝫ quia null⁹ ante nec poſtea vnde ꝛ vnigenit⁹ matriſ. Nā q̄ pmo naſcit ex matre pmogenitus dr̄. etiā ſi nullū aliū poſtea generet ꝛ vnigenitus. hinc ſumpſit occaſionē ſui erroꝛis Heluidi⁹ ꝑfidus hereticus ꝛ temerari⁹ blaſphematoꝛ vginis aſſerēs virginē poſt xp̄m habuiſſe alios filios ex Joſeph vl' alio viro. quoꝝ pmus fuit xp̄s. ꝛ ideo dr̄ pmogenitus. Pꝛobat hoc etiā ex eo ꝙ in euāgelio narrant aliq̄ fratres xp̄i vt dr̄ Joh. vij. Neq̧ eni fratres ei⁹ credebāt in eū. ꝛ illȯ Matth. xij. dixit ei quidā pdicāti. Ecce mater tua ꝛ fratres tui ſtant foꝛas querētes loqui tecū dicēs hos fuiſſe germanos xp̄i ꝛ filios vginis. Sꝫ beat⁹ Hieroni. ſcripſit vnū libꝛū ꝯtra eū. repꝛobans hmōi erroꝛē ꝛ falſitatē. nā vt iam dictū eſt pmogenit⁹ dicit non ſolū q꞉ alij p⁹ geniti ſecūdus terti⁹ ꝛ hmōi. Sed etiā q꞉ nemo ante illuꝫ genitus eſſet ſi nullus poſtea ab illo patre vel matre generetur. ꝛ talis magis ꝓpꝛie ꝛ ſtricte dicitur vnigenitus. Unde cū dicit in pš. Qui percuſſit pmogenita egypti. intelligitur etiā de illis qui erāt vnici parentibus ſuis. Et ſic domin⁹ in veteri lege ait. in die qua occidit omne pꝛimogenitū egypti. ſanctificaui mihi oīe pmogenituꝫ iſrael ad ſignificandū moꝛaliter. ꝙ quādo moꝛtificātur pꝛincipia vicioꝝ. firmant radices virtutū. Quod dr̄ de fratribus dn̄i facile oſtendit erroꝛ eius. Nam i ſcripturꝭ dicit frater multipliciter. ꝛ nō ſolū germanus vl' ex vna ꝛ eadē matre genitus. Sed ꝛ ꝯſobꝛini dicunt fratres ſꝫ vulgare vſitatū. Et ſic xp̄s habuit fratres. ſ. Jacobū maioꝛem ꝛ Johannē natos ex maria ſalome ſoꝛoꝛe virginiſ marie ex eadē ſcꝫ matre Anna nate. Et ſimiliter Simonem ꝛ Thadeū ꝛ iacobū minoꝛē ex alia ſoꝛoꝛe virgīs natos. ſ. maria Jacobi. Aliquando etiā fratres dicunt aliter conſanguinei. ſicut Abꝛaā dixit Loth nepotem ſuum fratrē. Ne queſo ſit iurgiū inter me ꝛ te. fratres enim ſumus. Gen̄. xiij. Et Saram nepotē vocauit ſoꝛoꝛē. Chꝛiſtus etiā diſcipulos ſuos fratres appellauit. quando reſuſcitatus dixit Magdalene. Uade ad fratres meos ꝛc̄. Johis. xx. Quinimo reſpectu vnius patris celeſtis omnibꝫ cōmunis ipē ait. Omnes vos fratres eſtis. Mat. xxiij. Nullū igitur aliū filium beata Maria habuit niſi dominū Jeſum que vgo ſemꝑ māſit ante partum. in

Primogeniti quo intelligit.

Christus pmogenitus dicit. quare.

ptu z post partũ. Dicit etiã christ⁹ pmogenitus ñ solũ naturali natiuitate sed etiã spũali q ex do nati sunt p grãm dei electi. Omne qđ natũ ẽ ex deo. i. grãm ad eẽ spũale. pueniẽs vincit mũdũ. i. vicia mũdi. Un in apoc. de christo dicitur; q est pmogenit⁹ mortuoꝝ z pnceps regũ terre. i. pm⁹ resurgẽs ad vitã imortalẽ ex mortalib⁹. z pnceps. i. pm⁹ z pcipu⁹ sctoꝝ q se vtuose regũt; z etiã dniũ hns sup oẽs dños z reges. de q etiã dt apls ad Roma. viij. Quos pscuit z pdestinauit pformes fieri imaginis filij sui vt sit ipe scз christ⁹ pmogenit⁹ in mltis frib⁹. Jpe est caput eccłie ex q influit oĩs vita, sensus z mot⁹ spũal. i mẽbra ei⁹. i. fideliũ. de plenitudie eni ei⁹ nos oẽs accepimus. Uñ ad ostẽdẽdã hui⁹ pmogeniti excellẽtiã z primogeniture dixit i figurã ille antiquus dicẽs Jsaac Genes. xxvij. q caligatis ocul' videre no poterat. cũ iacob vt pmogenitũ bndixit. de q xps descendit. zc. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni omi scз odoramẽto vtutũ. Det tibi ds scз pr de rore celi. i. diuitatẽ cui vniat. vł quo ad humanitatẽ rorẽ grẽ i abũdãtia. vt ex te oĩb⁹ alijs pfluat. z de pinguedie terre abũdãtiã. Pinguedo terre id est humane nature est innocẽtia z iusticia originał' i qua primo fuit homo posit⁹. qua postea amissa i solo christo fuit. abũdãtiã quoq ei dedit frumẽti doctrine z sapiẽtie vini feruoris, z beniuolẽtie. olei, pietatis z clemẽtie. Seruiãt tibi populi. i. gẽtiũ. qđ impletũ cernim⁹. q gẽtiluз pplos quosque ad fidẽ videm⁹ xpo seruire. Et adorent te trib⁹. i. iudeoꝝ quo ad illos qui crediderunt i xpm. Esto dñs frm tuoꝝ. i. oim hoim. quoꝝ p assumptiõem nostre humanitatis factus est frater. Caro eni nr̃a z fr noster est dr in figura Gen. Et filij matris tue. i. sinagoge de q natus est. i. iudei incuruetur añ te. qđ erit i fine mũdi qñ conuertẽtur ad vespam z famẽ ptientur vt canes. et circuibũt ciuitatẽ eccłie querẽtes i eã introduci p fidem z sacra. Qui bndixerit z tibi bñdictõib⁹ repleat. z qui maledixerit tibi maledictõib⁹ repleat. Bñdicit xpo q corde credit i xpm vt debet. Jste dicit bñ de xpo. Bñdicit ore. q vbis fatet vitatẽ fidei. q deũ laudat z orat. qui pfitet peccata sua spans a xpo indulgẽtiã. Bñdicit ope q imitat cũ i opib⁹ suis. vt eni dic b. Aug. in ser. Homo sequẽdus nõ erat q videri poterat. ds sequẽdus erat q videri nõ poterat. Ut g homi exhiberet q ab homie videretur quẽ homo imitaret. ds fact⁹ est homo z pmogenit⁹ marie. Nã post eũ naturalẽ omẽs spũal'r sumus filij b. marie. ita vt quẽ pepit filiũ suũ pmogenitũ; oẽs sequamur post eũ opa eius. Pauprimus natus est. vt tu paupratẽ diligas salte affectu. z patiẽter feras effectu. Jn austeritate natus ẽ i medio hyemis. in medio noctis. inuolutus modicis pannis. i. psepio. in medio asini z bouis. cũ magna humilitate natus est deus immẽsus factus puul⁹. eternus. tpalis. quoq lacte pastus ẽ. p quẽ nec ales esurit. nõ in regali ciuitate sed paruula bethleem in diuso rio. nõ i domo natus. z solũ vilib⁹ pastorib⁹ manifesta tus. Omia ista clamãt humilitatẽ mũdi ptemptum. corporis austeritatẽ. Qui ergo benedicit istũ pmogenitum sic imitãdo iste benedictõib⁹ dulcedinis pueniturgratie z oim virtutũ z glie demũ. Ecce vtilitas huius sacratissimi partus vginis. Ecõtra maledicit q male sẽtit d xpo vt iude⁹. pagan⁹. z heretic⁹. Maledicit q blasphemat xpm z mrem eius. vł impatiẽs murmurat in aduersitatib⁹. vel estimat sibi veniã datuꝝ pmanẽtem in peccatis in hoc dicẽs cum iniustũ. Maledicit qui vbis pfitetur se nosse deũ. factis aũt negat diuitias p fas z nefas. congregãdo inordinate retinendo z amãdo. Maledicit qui sup alios supbe se erigit. ambit honores. dignitates qrit gliam de suis opib⁹ ab homib⁹ expetit. Maledicit qui pompatice incedit. Splendide z crapulose viuit. luxurijs insistit. fruitur mũdo. Sз his maledictõib⁹ imple tur peccatoꝝ angustiarũ tribulationũ z demum infernorum.

In epiphania dñi in qua inuenta est virgo mater cum filio a magis. Caplm. xxxij.

Uidentes stellam gauisi sũt gaudio magno valde. Mat. ij. Quid fuerit ista stella. z quis viderit. btũs Aug⁹. in sermõe de Epiphania dicẽs. Uidit magus. obstupuit astrologus. Erubescat hic stulticia mathematicoꝝ q dicũ christũ sub pstellatõe seu fatõ esse natũ. neq de alio q nascit q hoc credit recte credit. Jsta eni stella nõ fec xpm mirabiliter viuere sed christus eã fecit mirabiliter apparere. Quid fuit hec stella que nũq pus apparuit. nec postea visa est. nisi quedã lingua celi q enarraret gloriã di. Hec beatus Aug⁹. Primo ergo dicit magi fuerunt qui eam viderũt. i. magni astrologi. Et q assueti erãt aspicẽ ad cursum stellarũ. ideo videntes nouã stellã insuetaз obstupuerũt. Secũdo damnat errorem mathematicoꝝ asserẽtiũ xpm natũ sub pstellatõe illius stelle. z similiter quemlibet hoiem nosci sub fato seu pstellatõe aliq. ex q necessitat ad agẽdũ q fac. qđ falsũ ẽ z hereticũ. Eadeз ars seu scia astrologia hз in sua scia veritatẽ sicut alie sciẽtie. Et lз sit mltũ speculatiua z delectabił. est tñ mltũ fallax quo ad iudicia q dãtur ex ea. z mltũ tpis exponit in ea. Jta vt btũs Aug. dicat. xxvij. q. lij. hinc etiã. q nihil valẽt ad salutẽ astrologia. z hmõi. sз i errorẽ mittũt. z q hic student curã aĩe nõ hñt. Fallax aũt est tripli'r. Primo q dem. q cũ p multa media z numerũ punctoꝝ oporteat trãsire ad eliciẽdã aliquã pclusionẽ de effectib⁹ corpm celestiũ. si in vno pũcto deficit totũ subruit qđ iudicatum est. Secũdo. q cũ cause pme q ds ẽ subsint omẽs cause secũdarie. inter qs sũt stelle seu corpa celestia. z plus possit influere causa pma i effectus cause secũde q ipa cã secũda. vt dr in li. de cau pntingere potest. q etsi fm causas naturales secũdarias sit sequendus aliquis effectus. puta infectio aeris. inũdatio aquarũ. Siccitas terre z huiusmõi suspendere potest ipa causa prima de⁹. talẽ influxum ad illũ effectũ producendũ. qđ z aliqñ facit. z tunc tlia ñ seqt. Et ecõuerso ds t'lia iducit ob pctã hoim. q tñ nõ erũt i cau secũdarijs z pstellatõib⁹. vtз de diluuio qđ de⁹ imisit pter cãs naturales tpe Noe. z d peste ificiẽte aeres et plimos occidẽte tpe Dauid. q ex toto cessauit post triduũ. Et de infirmitate Ezechie regis Juda. q fm cãs secũdarias debebat mori. siue naturales. siue demerita sua. z tamen prima effectũ illũ euenire non permisit. Et ideo iudiciũ astrologoꝝ. et si in se non deficeret. tamẽ deo operante contrariũ fallere potest. Tertio q si in naturalib⁹ non deficeret vł falleret iudiciũ coꝝ. tamẽ i his q pendent ex arbitrio et volũtate hominũ freqnter fallit. Et ratio est. q etsi corpora celestia stellarũ influant in corpora inferiora. vnde z in sensitiuam partem q affixa est organis corporeis. et pter hoc etiam inclinãt ad mala. tñ volũtas libera remanet ad resistendũ talib⁹ inclinationib⁹ malis. Unde Ptolomeus maxim⁹ astrologus ait Uir sapiens dominabitur astris. Et beatus Aug⁹. in. v. de ci. dei ait. Non vsquaq absurde dici potest ad qsdam differẽtias corpoꝝ afflat⁹ quosdam valere siderꝛos. non aũt animi volũtates syderũ positõib⁹ subdi. Demũ dicit idẽ Aug⁹. in auctoritate supradicta. q hec stella q nouiter fuit a xpo creata. et post officiũ suũ i materiam preiacẽtem resoluta fuit tanq qdã lingua q narraret gliam dei nati in mentibus magorum. vnde eam videntes quã ad tẽp⁹ amiserant gauisi sunt gaudio magno valde. Ubi notandũ. q triplicem stellam isti viderũt. scз cũ inuenerũt puerũ cũ maria matre eius. et procidentes adorauerunt. Prima est stella diuinalis ad

Thema i epbia do minip sermone.

De sciẽtia astrologie q ẽ fallax tripliciter

De triplici stella q magi viderunt

quā gauiſi ſunt.qꝛ inuenerūt pueꝝ. Scḋa eſt ꝟginalis. ad quā gauiſi ſūt gaudio magno.ibi.cū maria mr̄e eius Tertia ē ſtella fidei ſalutaris ad quā gauiſi ſunt gaudio magno valde.vñ pcidētes adorauerūt eū.

Prima igitur ſtella .§.I.

quā viderūt fuit xp̄s quā viderūt cū inuenerūt pueꝝ.ie ſum. Qꝫ aūt ih̄s dicat̃ ſtella apte ondit̃ Apoc. vlti.vbi ipē ait. Ego ih̄s ſtella ſplēdida ⁊ matutina. hāc vidētes nō miꝝ ſi gauiſi ſunt.qꝛ in eo eā oīs gaudij ⁊ vere delectatiōis. Ps. Replebis me leticia cū vultu tuo. Ex hac ſtella ad nos extēdit̃ radi⁹ ſincere veritatis. Ex ſecunda orit̃ radi⁹ miſc̄die ⁊ bonitatis. Ex tertia ſtella innuit̃ radius pfecte pietatiſ. Quātū ad p̄mā ſurge.ait Iſa.vj.ca.⁊ illumiare hierl'm.i.fidelis aīa. qꝛ venit lumē tuū q̄ p̄us tenebroſa eras ⁊ neſciēs veritatē. Ego ait ipa ſtella Ioh xviij.matutina Ih̄s in h̄ nat⁹ ſum vt teſtimoniū phibeam ꝟitati. Ecce cecitas mūdi ⁊ error ↄtrari⁹ ꝟitati.quia beatū dixerūt hoīes pp̄l'm cui hec ſunt tpalia bona i abundātia.vt diuitie.honores.delicie.voluptates ⁊ hmōi tanꝗ̄ in his ↄſiſtat ꝟa felicitas. Sꝫ certe ſi ſic eſſꝫ xp̄us erraſſet.q̄ cū potuiſſet his oībꝫ abūdare,⁊ ſine peccato.ↄ̄ria elegit.incipiēs ab iſta ſua natiuitate. Veꝝ cum xp̄s ſit ꝟitas ⁊ errare nō poſſit.dicere oportet ꝙ tu erraſ nō iſta ↄtēnendo.vt ipe fecit.⁊ celeſtia q̄rēdo. Dia terrena ↄtempſit hō xp̄s vt ↄtēnendo eſſe mōſtraret. ait beatus Aug. Amant̃ diuitie.⁊ adeo vt ↄtēnent̃ dei precepta. Paup eſſe voluit i ſua natiuitate.pānis paucis ⁊ vilibꝫ mr̄ inuoluit. Appetūt̃ honores ⁊ glīa.in loco vili naſcit̃ oībꝫ occult⁹ delectatiōes corpis auidiſſime pcurātur.etiā inhoneſtiſſime.ih̄s aūt ꝟgo puriſſimus delectatur in lapide duro.ſ.pſepis dū vult ſuccurrere mundo. ait beat⁹ Aug. Et ſi honorē ⁊ gl'iam nō querēs.recepit a magis paulo poſt maximā pſecutiōem ab herode ſuſtinuit.ita vt nocte oporteret matrē virginē cū paruulo fugere.⁊ p ſeptēniū egypti exilia pati ne occideret̃. Surge ergo hieruſalē o aīa.⁊ ad iſtū radiū veritatiſ.ſ.mūdi cōtemptū pficiſcere.⁊ tūc videbis ⁊ affluces delicijs ꝟtutū. ⁊ gaudijs.⁊ mirabit̃ ⁊ dilatabit̃ cor tuū in dei incarnati amorē.quādo cōuerſa fuit ad te multitudo maris reꝝ.ſ. hui⁹ ſeculi ad te cognoſcendū ⁊ deum ⸗ mare ſeculi obliuiſcendum.

Jeſus dicitur ſtella.q̄re.

Secūda ſtella.ſ.virgi.§.II.

nalis eſt b.maria.de q̄ lōge añ pnunciauit balaā pp̄heta dicēs Nūe.xxiiij. Orit̃ ſtella ex Iacob.i.ꝟgo maria ex illo p̄riarcha ⁊ pp̄lo iudeoꝝ ab eo originē hñti. Et qualis ſit iſta ſtella ſeu cui ſimilis declarat eccl'ia ad ei⁹ venerationē ſepe decantās Aue maris ſtella. Stella autē mariſ vulgariter dr̄ latramontana.q̄ iō maris ſtella dr̄.qꝛ dirigit nauigātes p mare aſpiciētes ad eā ⁊ ſine ductu eius de facili hoīes ſubmergerent̃. Hāc ſtellā nō materialem in celis.ſꝫ virginalē in terris viderūt magi. quādo inuenerūt pueꝝ nō ſolū ſꝫ cū maria mr̄e eius.vnde gauiſi ſūt gaudio magno.viſo puero gauiſi ſunt ⁊ viſa mr̄e additum eſt eis gaudiū vt magnū eſſet. Erat enī quedā fruitio videre iuuenculā ſpecioſiſſimā.honeſtiſſimā.ſapientiſſimā.cū paruulo filio ſuo.⁊ pie credi poteſt.⁊ ſi euangeliſta nō dicat ꝟbis melliſluis ſapiētia plenis illis magis grās egiſſe. Ex hac aūt ſtella radius ad nos diffunditur miſericordie ⁊ bonitatis. Bonū vt dicit Dyoniſi. eſt ſuīpſi⁹ diffuſiuū ⁊ cōicatiuū.⁊ ipa ſup oēs puras creaturas bona.iō bonitatē ſue miſericordie ⁊ bñficioꝝ ad nos effundit. Vñ ⁊ auꝝ ſibi oblatū a magis nō modicum put decebat coꝝ regiā maieſtatē.nō ſibi reſeruauit in poſteꝝ.ſꝫ vt dic̄ deuot⁹ beat⁹ Bern̄ paupibꝫ p Ioſeph diſperſit. Ad hanc igit̃ ſtellā oportet aſpicere.⁊ effectum bonitatis eius ⁊ miſc̄die humiliter implorare. Vñ Fulbert⁹ in ſmone. Oportet oēs xp̄icolas p mare huius ſeculi nauigātes attēdere ad ſtellā maris.i.mariam. h̄ ſi q̄s egerit nō iactabit̃ vane glīe vento nec tribulationum ſcopulis allidet̃.nec ſcillea voluptatū voragie abſorbebit̃.ſed ad portū ſalutis tutus pueniet. Ipa eſt humilima.ipa patiēs.ipa virgo puriſſima. vt imitemur ei⁹ veſtigia.⁊ pcipiam⁹ eius miſericordie ſuffragia. Dicitur enim Eccl'i.xxiiij. Quaſi oliua ſpecioſa in campis. Fructus oliue oleū eſt miſericordiā ſignificās. Ad hunc ergo fructū bonū colligendū ex ea oēs accedere poſſunt Et ideo in cāpis dr̄ loco oībꝫ patenti.b.Bern̄.in ſmone. Quis miſericordie tue o benedicta.longitudinē.latitudinē.ſublimitatē ⁊ pfundū queat inueſtigare. Nā longitudo ei⁹ vſꝗ̄ in nouiſſimū diē vacātibꝫ eam ſubuenit vniuerſis. Latitudo eius replet orbē terraꝝ vt tua miſericordia plena ſit oīs terra. Sic ⁊ ſublimitas ei⁹ ciuitatis ſupne inuenit reſtaurationē.⁊ pfundū ei⁹ ſedētibꝫ in tenebris ⁊ in vmbra mortis obtinuit redemptionem Per te celū repletū eſt.infern⁹ euacuat⁹ inſtaurate ruine ſuperne hieruſalē expectantibꝫ miſeris vita pdita data. Quis iuſtus vel peccator ad hanc ſtellā aſpexit deuote inuocans.ad quē oculos ſuos miſericordes non cōuerterit. Ipa Leoni pape manū reſtituit quā ſibi abſciderat. eo ꝙ cōmunionē populo miniſtrās.⁊ inter alios mulieri cuidā cū manū oſculata de morte fuiſſet ſtimuluꝫ carnis vehementē pſenſit, pp̄ter quod ex zelo ſeuer⁹ in ſe vltor extitit. Ipa quendā militē de faucibꝫ dyaboli extraxit.⁊ vxorē a periculo liberauit. Nam cuꝫ talis ex diuite pauper effect⁹ pp̄ter ſuā prodigalitatē dyabolo ſe tradidiſſet ſi ei diuitias ↄferret.ac etiā vxorē ſuā virgini deuotiſſimā.hoc dyabolo poſtulanti ad certū locū deſertum determinatū ducere pmiſiſſet.docuit dyabolus locū in domo eiuſdē.quo effoſſo theſauꝝ inueniret.quod et factum eſt. Tempe igit̃ ſtatuto miles ille volēs adimplere pmiſſum.vxorē ſecū duxit equeſter ſub ſpecie alicui⁹ pietatis. In via aūt inuenientibꝫ quandā eccleſiā cuꝫ vxor cepiſſet timere.rogauit viꝝ vt ſineret equū deſcendēs intrans eccleſiā vel aliquā breuē orationē facere. Quod cū obtinuiſſet ingreſſa in oratione ipſa obdormiuit. Et beata Maria eius effigiē ſumens egreſſa eſt ad militeꝫ illum foris expectantē.que equū aſcendēs cum eo eſtimātem vxorē ſuā eſſe pſecutus eſt iter.⁊ ad locū veniēs deſtinatū.vocauit aperte dyabolū. At ille ſubito apparens viſa virgine tot⁹ furibundus ⁊ fremens in militē. cepit cum cōtumelijs aggredi ⁊ fallax eſſet ⁊ proditor. quia nō vxorem duxiſſet ſed maximā inimicā ſcꝫ domini matrem. Ad quod ille quaſi ſtupidus factus obmutuit.beata autē Maria eū terribiliter increpās ꝙ ſibi deuotis nocere temptaret.in abyſſum abire precepit. illūꝗ̄ militem vt de ſuo exceſſu peniteret admonuit.⁊ ad illam eccleſiam in quā intrauit vxor ad orandā rediens.ibi eam inueniret. Quo reuerſi domū ſanctā duxerūt vitā.

Maria etiam dicit̃ ſtella

Exēplum

Tertia ſtella ē fides .§.III.

de qua poteſt exponi illud Eccl'i.xliij. Species celi.id ē viri celeſtis,eſt gloria ſtellarū.id eſt. claritas virtutum. Pſalmiſta. Qui ſcꝫ deus numerat multitudinē ſtellarum.id eſt.virtutū.⁊ eis nomina vocat. Inter quas prima dicitur fides. hanc videntes magi in corde ſuo. gauiſi ſunt non ſolū gaudio magno ſed ⁊ valde. Nam niſi fidē diuinitatis habuiſſent ex viſione pueri vel matris eius.parum gauiſi fuiſſent. Sed propter fidē credentes deum eſſe ⁊ ſummū bonum. gauiſi ſunt valde. Et propter iſtam veram fidem procidentes adorauerūt eum. Non enim adoratur niſi deus. Deuteronomij.vj. Dominum deum tuum adorabis. et illi ſoli ſeruies ⁊c.

Qꝫ fides etiam dicit̃ ſtella

Adorãt cultu interiori recognoſcẽdo cũ vt pncipiũ z fi-nẽ sui z oĩm. z illi ſoli ſeruites cultu exteriori vt dño ſummo eiꝰ pcepta ſeruãdo. Cognouerũt igĩt iſti p verã fidẽ hũc eſſe deũ. z ppterea adorauerũt. Vñ Criſ. in omelia. Videamus qd glioſum magi videntes ĩ puero gauiſi ſũt. Nũquid viderũt palaciũ marmoribꝫ ſplẽdidũ. nũquid m̃rẽ eius dyademate coronatã. aut in lecto aureo recũbẽtẽ. Nũquid puez auro inuolutũ. Nũquid reginã diuiſis populi pſonatẽ. Nõ. Sed qd. Padochiũ vtiq; tenebroſum z ſordidũ. z magis aĩalibꝫ q̃ hoĩbꝫ aptum. M̃rem eiꝰ vix tunicã vnã hñtẽ nõ ad ornatũ corporis ſz ad tegumẽtũ pficiẽtẽ. z qualẽ hr̃e poterat carpẽtarij vxor pegre ↄſtituta. Viderũt z puerũ pãnis ſordidiſſimis inuolutũ. in pſepio ſordidiori poſitũ. Si terrenũ g regẽ q̃rẽtes veniſſent magis ↄfundendi erant q̃ gauiſuri. Nũc aũt q2 celeſtẽ querebãt. z ſi nihil regale videbãt ĩ eo ſolius ſtelle teſtimonio ↄtẽti erãt. Oculi coz ↄtemptibilẽ aſpicere nõ poterãt. q2 ſpũs in corde eoz eũ terribilem demoſtrabat. putas ne adoraſſent infantẽ. niſi intelligerẽt adoratõis honorẽ. niſi aliqd diuinũ credidiſſent ĩ eo. Ergo nõ puericie honorẽ dederũt ſed diuinitati eiꝰ omnia intelligẽti. Hec Criſ. Ex hac ſtella fidei pceſſit radiꝰ pfecte pietatis. puta ſcz pietas eſt dei cultus. vt dicit Job Quã pietatẽ ex muneribꝫ oñderũt. Ex munere auri venerãtes ĩ eo pſonã regiã. In thure diuinã. In mirra mortalẽ naturã eius aſſumptã. vl' etiã quaſi pteſtantes eũ auctorẽ totius ſapiẽ. z ſi puer eſſet. vt dicit gratianꝰ. diſt. xxxvj. ſcz natural. rõnalis. z moral'. a quo ſuã ſapiam habuiſſent. Vñ z magi dicti. Ab his diſcamus offerre dõ integrã fidẽ nr̃am. nõ in parte. Qui eñ credit xp̃m non eſſe deũ. ſz creaturã. vt Arrius. vl' iudeus aut paganus hic nõ offert thus. qd dõ offerĩ. qui nõ credit eũ fuiſſe verũ hoĩẽ ſz fãtaſticũ. vt Manicheꝰ. nec fuiſſe mortuum. vt Sarracenꝰ z Turchꝰ. h nõ offert mirrhã mortalitatẽ ſignificãtẽ. Qui nõ credit xp̃m etiã vt hoĩem nõ fuiſſe z eẽ dñm z regẽ oĩm z dñium hr̃e rez z pprietatẽ. vt fraticelli aſſerũt falſo. nõ offerũt aurũ. Qui dicũt deũ nõ hr̃e puidentiã oĩm vt dñm vniuerſoz z ſapiẽtiſſimũ nõ offerũt auz. Qui nõ hñt amaritudinẽ penitentie peccatoz ſuoz. nec mortificãt paſſiones ſuas. ſed eas ſequũtur. hi nõ offerũt mirrham. Qui deuotas oratões z pces ad deũ nõ dirigunt. hi in thure deficiunt. imitandi igitur iſti magi ſũt. z ad radiũ pietatis ex fide eoz adoremus chriſtũ cũ ṽa fide z ope dilectõnis. deuotõnis et mortificatõnis.

In Purificatõne beate Marie z de multiplici lumine. Capitulũ. xxxiij.

Poſuiſti ante faciẽ omniũ populoz lumẽ. Luce. ij. Quia pmꝰ angelꝰ et primus homo lumẽ gratie amiſerũt propẽ ſupbiã ſuã lumẽ volẽtes rape diuine glie pijſſimus deꝰ hoĩem q ĩ tenebris ſedebat hꝰ mõi. z lumẽ celi videre nõ poterat. vt dixit Thobias raphaeli angelo. Thob. v. decernẽs illumiare z viã ducẽtẽ ad lumẽ glie ṽbo z exẽplo oñdere. lumẽ ṽbũ ſcz diuinũ de lumĩe pr̃e genitũ. miſit in mõm obumbratũ. z q̃ſi hũiliatũ carne humana. ſm illd qd pmiſerat p Ezechielẽ pphetã dicẽtẽ. Solez nube tegã illd deitatẽ verbũ nube humanitatis. Qui z humilitatẽ docuit dicẽs. Diſcite a me q2 mitis ſum z humilis corde. Mathei. xj. Et hodie facto in ſe oſtẽdit. Nã ĩ templo eſt pñtatus ipẽ. q ſuos electos facit ſibi tẽplũ. Quin q̃ ſiclis tanq̃ ſeruus eſt redemptus q dñs extat vniuerſoz. p eo ſacrificiũ eſt oblatũ vt peccator expiandus oblatione. q cũctoz peccata purgauit a matre virgie. vt paruulus. z infirmus eſt deportatus. q imẽſus oĩa portat z ſuſtẽtat verbo ṽtutis ſue. Vñ z beatus Amb. in ſer. Offertur beata maria ṽgo tanq̃ legẽ obſeruãs in tẽplo quẽ ediditi. vt nõ oĩbꝫ ſed paucis reueleĩ. Quis eſt quem genuiſti. O q̃ paruus. O q̃ magnus eſt quez genuiſti. puus in humanitate. magnus in diuinitate. paruus ĩ regno iudeoz. magnus ĩ regno gẽtiũ. Quis putas nobis poſſet indicare inter huiuſcemõi obſequia animi tui ſenſum cũ h cerneres ex te natũ tantillũ infantẽ. illic attenderes deũ imẽſum. hinc creatũ. illinc creatorem. Hinc infirmũ illinc fortiſſimũ. hinc alendũ. illinc alentẽ. hinc nõ loquẽtem. illinc angelos docẽtẽ. Quis inq̃ tui pectoris archana reuelare valeat. quibꝫ modis cogitatũ ad vtraq; flectebas cũ vnũ eũdemq; dei atq; hoĩs filiũ manibꝫ tenẽs hinc adorares. vt dñm illinc oſculareris vt puulũ. Quis ad tam ineffabile miraclm nõ obſtupeſcat. qs nõ pene elinguis fiat. Tenet puella ſuũ z oĩm creatorẽ. Nutrit ſuũ z oĩm nutritorẽ portat ad tẽplũ ſuũ z oĩm rectorẽ. O admirandũ ſpectaclm ad qd nõ ſolũ humana verũetiã angelica ſtupeſcit natura. Hec ille. Lumen igĩt ante faciẽ oĩm patũ ad pducẽdũ ad lumẽ glie ẽ humilitas ṽa. ſm illud Hũilẽ ſpũ ſuſcipit glia. z ĩõ bñ dr̃. paſti añ faciẽ oĩm ppl'oz lumẽ. Ubi notãdũ triplex lumẽ nobis patũ hodie. Lumẽ ſolare plis generoſe. Lumẽ lunare virginis fecũdoſe. Lumẽ ſiderale ſenectutis virtuoſe. Et ſic ppoñitur lumẽ ante faciẽ oĩm pme medie z vltime etatis. Nam pueris ppoñĩ puer ihs oblatis. iuuenibus ṽgo iuuẽcula offerẽs. ſenibꝫ antiquis diez ſymeon oblatum ſuſcipiẽs. quolibet tñ hoz oĩs. hz illuĩare mentes. De triplici lumine nob pato

Primo igitur lumen. §. I.

ſolare ſeu ſol' eſt ieſus. nõ qdẽ ſol material' ſed ſol ſpũal'. de quo Malach. iiij. Uobis timẽtibꝫ nomẽ dñi orietur ſol iuſticie. Sol iuſticie chriſtus ds nr̃. canit eccl'ia. Lumẽ iſtius ſcz ſol' paratũ vtiq; eſt ante faciem oĩm populoz. Sicut aũt ſol material' habet inter ceteras triplicẽ pprietatẽ. ita z ſol ſpũal' xp̃s ds nr̃ ſpũal'r q̃ nos hoĩes. Prima habet eñ in radio illumiatõem. Secũda tenet ĩ medio ſituatõem. Tertia exhibet in imo calefactõem. Dicĩ eñ Eccl'i. xlij. Sol illuminãs p oĩa reſpexit. z glia domini plenũ ẽ opꝰ eiꝰ. Cũ eñ de mane orĩ extẽdit radios ſuos q̃citius ab oriẽte vſq; ad occidẽtẽ z cũcta illuminat. Chriſtus aſſimilaĩ lumini ſolari ppẽ tria Sic ſol iuſticie xp̃s erat lux vera q illumiat oẽm hoĩem veniẽtẽ ĩ hũc mõm. Ideo pmo luĩe fidei z gr̃e ſue. Et h q2 nullꝰ aliũde illuiaĩ vl' illumiari pt niſi ab eo. z ſic eſt ibi diſtributõ accõmoda. ibi. oẽm. vt de illumĩatis intelligaĩ. Nã z ſi multi fuerint vl' ſint phi magni ĩ ſcĩa z moribꝫ. nullus vnq̃ habuit vez lumẽ dei. lumẽ fidei. lumẽ gr̃e. niſi ĩ xp̃o z p xp̃m. Apl's ad Ro. Juſtificati gr̃a ipiꝰ ex fid. Et h nõ ex nob donũ eñ di eſt. Proceſſũ aũt iſtiꝰ illuĩatõis ſcz mõi ĩ ſuo ortu. ſol iſte oñdit. Nã pmo illuminati ſũt paſtores ad eũ cogñſcẽdũ. deiñ magi. demũ hodie ſenes ſymeõ z ãna accepẽt ad ſignificãdũ. vt dr̃ btũs tho. ĩ. iij. pte. q. xxxvj. q pmo ſol iſte xp̃s illuĩauit ppl'z iudeoz. d q ppl'o fuerẽ paſtores qbꝫ ãgelꝰ appens cũ magñ claritate manifeſtauit natũ mõi ſaluatorẽ xp̃m ĩ bethleẽ Quo ſtatĩ eũtes ↄguerẽ d ṽbo h qd deĩ fuẽat ill'. Primi eĩ ↄũſi ad fidẽ z gr̃az xp̃i fuerẽ apl'i z alij diſcipl'i. Et pꝰ aduẽtũ ſpũſſctĩ m'lta milia pdicatõe aplo; q coĩĩ fuerũt ſimplices hoĩes. nõ ſcribe aut phariſei aut pncipes ſacerdotũ q̃z pauciſſimi ↄũſi ſũt. Judeis aũt reliq̃s permanẽtibꝫ ĩ pfidia z pſeq̃ntibꝫ apl'oſ z oẽs xp̃icolas. apoſtoli trãſierẽ ad gẽtes. Vñ apl's paulꝰ z barnabas cũ iudei ↄcitaſſẽt ſeditõẽ ↄ eos vt expellerẽĩ d q̃dã loco dixerũt eis. Uob optebat pmũ loq ṽbũ di. ſz qm illd repellitis z ĩdignos vos iudicatĩ eterne vite. Ecce ↄũtimur ad gẽtes. Act. xiij. Que vbiq; fratz diſpſe pdicãtibꝫ eis diſcipulis chriſti ↄuerſe ſunt ad fidem quoz pmitie fuerũt magi gẽtiles. qui die natiuitatis. xiij. ad xp̃m natum peruenientes. Procidẽtes adorauerũt eum vt verum deum.

Et hi magi magni erãt in potẽtia. q2 reges. ⁊ in ſapiẽtia
q2 aſtrologi. qm̃ nõ ſolũ ſimplices ⁊ plebei ſʒ magni pn
cipes ⁊ reges ⁊ imꝑatores. ac ꝑhi gẽtiliũ ꝯuerſi ſunt ad
fidẽ ⁊ illumiati grã xpi. demũ circa fidem mũdi mortuo
antixpõ quẽ iudei recipiẽt in ſuũ meſſiã. vidẽtes ſe erraſ
ſe ⁊ in cecitate fuiſſe ꝯuertent ad xpm. ⁊ illuminabũtur
fide ⁊ grã ei⁹. ſm qd̃ ꝑdixit pſ. dicẽſ. Cõuertẽt ad veſpe
rum. i. mũdi finẽ. Et yſaias qd̃ allegat apl's ad Roma.
ſi fuerit numer⁹ filioꝝ iſrl' q̃ſi arena maris reliq̃e ſalue fi
ent. ſ. q̃ in fine erũt mũdi ꝯuerſi ad xpm. Et hi ſignificãt
in iſtis antiq̃s ſymeone ⁊ anna q̃ hodie illuminati ſunt
ad cognoſcendũ puulũ Ihm eſſe xpm. Illumiat etiam
ſol iſte xps oẽm hoiem mũdi vl'r q̃tũ in ſe eſt. Nã oib3
ꝓponit mãdata ſua oib3 notã fecit fidẽ ſuã. q2 in omne3
terrã exiuit ſon⁹ coꝝ. oib3 ſe ꝑparantib3 ⁊ faciẽtib3 qd̃ i ſe
eſt. pat⁹ eſt dare lumẽ grẽ ſue. Sʒ ꝙ pauci illuminent' g̃
tia ei⁹. h' eſt ex defectu hoim ponentiũ diuerſa obſtacla
pctõꝝ. ſic etiã radi⁹ ſolaris vbiq3 illumiat. ſʒ ſi claudis
feneſtras ⁊ oĩa ſpiracula dom⁹ vtiq3 nõ eã illuminabit
ſʒ tenebroſa manebit. ⁊ h' eſt ex defectu tuo qui claudis
adit⁹ ei⁹. nõ ex defectu ſolis. Paraſti igit' añ faciẽ oium
ꝓploꝝ lumẽ. ⁊ iõ api potẽtias aĩe q̃ ſunt feneſtre ⁊ porte
ei⁹ ⁊ illumiaberiſ. Apl's. Surge a mortuis ⁊ illumiabit
tibi xpus. Scd̃o ſol material' h3 ſitũ ſuũ in medio ſc3
planetaꝝ. Nã vt dicũt naturales. infra ſe h3 tres plane-
tas. ſ. lunã. mercuriũ ⁊ venerẽ. Suꝑ ſe hab3 alios tres. ſ.
martẽ. iouẽ. ⁊ ſaturnũ. cũctos tñ illuminat. ſic ſol iuſticie
xps mediator eſt dei ⁊ hoim. vt ait apl's ſuꝑ ſe hñs tres
hierarchias angl'oꝝ. infra eos enĩ eſt rõe mortalitatis aſ
ſumpte. quã ipi nõ hñt. nã grã ⁊ gl'ia ſuꝑ oẽs eſt. Infra
ſe h3 tres ſtat⁹ eccl'ie. ſ. ꝯiugatos ꝯtinẽtes ⁊ ꝟgines. q̃ lõ
go ſunt infra ſe meritis ⁊ ꝑfectiõe ꝟtutũ. Oẽs tñ illumi
nant' grã ſua. q̃ ſc3 in celo manẽt. i. ꝯuerſatõne celeſti bo-
noꝝ moꝝ. ſm illd̃ ad Phil'. iij. Nr̃a ꝯuerſatio in celis ẽ.
Qui aũt ſũt ex hos ſtat⁹ vt incõtinẽtes a xpõ nõ illumi
nant'. Sic aũt mediũ ꝑticipat d' extremis. ita ⁊ extrema
de medio. ꝑticipat xps cũ angel' ſũmã puritatẽ. cũ hoi-
b3 ꝑticipauit penalitatẽ quã in ſuo ortu inchoauit. vn̄
d't ꝑmã vocẽ emiſi ſilẽm alijs for̃ plorãs. ⁊ nos igit' de
bem⁹ ꝑticipare de ꝯditiõib3 ei⁹ vt auſteritates ſumam⁹
pnie a pueritia incipiẽdo. Nã Quo ſcl' eſt imbuta recẽs
ſuabit odorẽ teſta diu. ac ĩnocentiã ⁊ puritatẽ ad tẽplũ
ducẽdo pueros ad diuĩa. ſic ⁊ xps hodie ad templu3 eſt
duct⁹. Tertio ſol generat calorẽ. nõ ꝙ ipe ſit calid⁹ vel
frigid⁹. q2 his qualitatib3 ẽ alien⁹. ſʒ radio reuerberãdo
terrã. inde ex illa reuerberatõe generat' calor ĩ terra ⁊ aere
vicino. Vñ dixerũt filij iſrl'. j. Re. xj. Cũ incaluerit ſol: erit
vob' ſal⁹. Sic iſte ſol iuſticie xps hodie ĩ tẽplo pñtatus.
calefecit ſenes illos ſymeonẽ ⁊ annã amore diuĩo. vt am
plexaret' pueꝝ ⁊ ĩ pace iã peteret dimitti ei reſolui a vin
culis corpis. Qd̃ ⁊ pñũciãs malachias ait. c. iij. Statim
veniet ad tẽplũ ſctm̃ ſuũ dñator quẽ vos q̃ritis. ⁊ ãgel⁹
teſtamẽti quẽ vos vultiſ. Et q̃s ſtabit ad videndũ eum
Ipe ei q̃ſi ignis ꝯflãs. ſ. oẽs q̃ ad eũ appropinquãt.

Secũdũ lumẽ eſt lu- .§. II.

nare. i. lune. fec̃ enĩ de⁹ lumiare min⁹ vt ꝑeſſet nocti. i. lu
nã. Gen̄. j. hec eſt ſpũalit' b. maria de q̃ d' Cañ. v. Iſta ꝓ
gredit' vt aurora ꝯſurgẽs. pulcra vt luna illuminãs via
tores vt q̃ in nocte h⁹ mũdi tenebroſi. Et vt refert b. Au
guſtin⁹ ſuꝑ pſ. Alij dicũt lunã a ſe hr̃e lumẽ ſuũ. alij ve
ro nõ a ſe ſʒ a ſole. Et hinc ẽ ꝙ cũ ſol reſpicit eã ex directo
exiſtẽs. ſ. in occaſu. ⁊ ipa ĩ oriẽte apparet plẽa tota lumio-
ſa. Sʒ cum nõ ita directe apparet nõ tota ſʒ corniculata.
Iſta igit' luna lumẽ ſuũ grẽ vtiq3 a ſole iuſticie recepit.
vt ipa ait Lu. j. Fec̃ mihi mag̃ q̃ po. ẽ. ⁊ ſ. n. ei⁹. Et q2 vi-
cinior eſt nob' luna q̃ alij planete. iõ mag̃ ẽ ſenſibil⁹ in

Maria d' lumiare minus q̃re ⁊ quõ

iſtis inferiorib3 influit ⁊ oꝑat'. ſic apparet in infirmis g̃-
uiter i ſumẽdis medicinis. ĩ arborib3 incidẽdis ⁊ hmõi.
ſic iſta luna ꝟginalis pl⁹ in nobis influit ⁊ oꝑat' merito.
⁊ vite ſue exẽplo. q̃ alij ſancti. Sʒ ꝑcipue in trib3. In
actu obediẽtie. In oꝑe beneficẽtie. In ſctõ reuerẽtie.
Quãtũ ad obedientiã multũ ad hac inducit exẽplũ
ſuũ hodie. Nã cũ eſſet a deo mãdatũ in lege ꝙ pariens
maſculũ i capite. xl. dieꝝ. accedẽt ad templũ ad offeren-
dũ ſacrificiũ purificatiõis que videlicet ml'ier cõcepiſſet
ex viro. vt p3 Leuit. xij. Cũ g̃ btã maria nõ ex virili ſemi
ne ſʒ myſtico ſpiramĩe. i. oꝑe ſpũſſancti ꝯcepit xpm. non
erat obligata tali ꝑcepto legis obedire. Et tñ vt exẽplu3
obediẽtie nob' daret. obſuare ad plenũ voluit. Quanto
enĩ q̃s maior eſt auctoritate ⁊ melior in ſanctitate. tanto
magis d3 leges iuſtas ſuare. etiã ſi eſſet exẽpt⁹ ꝓpter exẽ
plũ alioꝝ. Vñ Iſi. di. ix. Iuſtũ eſt ꝑncipẽ obtꝑare legib3
ſuis. tũc enĩ ab om̃ib3 exiſtimet leges ſuas ſuandas. qñ
ꝑmus eis reuerentiã ꝑbet. ſ. ſuãdo. Et lʒ h' ml'ieres cõit'
adhuc obſeruẽt. vt ſc3 poſt. xl. dies a partu maris vel fe-
mine ab acceſſu eccl'ie abſtineãt. nõ q2 in lege moſayca ce
rimoniale mandatũ. cũ h' eſſet iudaizare ⁊ mortiferũ ſed
ꝓpter hũilitatẽ. q2 in pctõ ꝯcepit. ⁊ vt grãs agat d' filio ſi
bi dato ⁊ euaſiõe ꝑiculi. tñ ſi q̃ nõ ex arrogãtia ſʒ humili
ter accedit ad eccl'iam poſt partũ q̃tcit⁹. nõ peccat. Vñ
b. Grego. di. v. ait. Si mulier eadẽ hora q̃ genuerit gra-
tias deo actura eccl'iam ĩtrare voluerit. nullo pctĩ pōde
re grauat'. ſi etiã ſuare vult morẽ eccl'ie ſue differẽdo. xl.
dieb3 nõ offendit. ex̃ de purifi. p⁹ partũ. c. j. Secũd⁹ i
fluxus h⁹ lune ꝟginal' ꝑ exemplũ ſuũ in inferiora ẽ op⁹
beneficẽtie. nã bonũ qd̃ habebat ſummũ filium ſuũ ad
horã cõicauit ſymeoni ĩ vlnis ſuis ꝓut deſiderauit. In-
ſuꝑ cũ nõ agnũ in ſacrificiũ obtuliſſet. ſʒ par turturꝝ aut
duos pullos columbaꝝ. qd̃ erat ſacrificiũ pauperum q̃
nõ habebãt ad emendũ agnũ cũ paucis dieb3 añ magi
adorantes paruulũ obtuliſſent ei auꝝ ⁊ non modicum
quia diuites ⁊ reges erãt. nec decebat magnos parua do
nare. poſſet merito quis admirari ⁊ querere q̃d d' illo au
ro feciſſet. Sed rñdet beat⁹ Bern̄. ꝙ quia liberalis erat
⁊ miſericors. benefaciẽs omnib3 q̃tcit⁹ illud paupibus
ꝑ Ioſeph erogauit. paꝝ ⁊ nihil ſibi reſeruãs. in q̃ ipſam
debem⁹ imitari. tempalia ⁊ ſpũalia noſtra alijs cõmuni
cando pximis vt hortat' ꝑnceps aploꝝ in epl'a ſua dicẽs
Vnuſq̃ſq3 ꝓut accepit grãm ĩ alterutrũ illã admĩſtran-
tes. Et paul⁹ ad Heb. xiij. bñficẽtie ⁊ cõionis nolite obli
uiſci. Reuerẽs q̃3 fuit tẽplo ei⁹ miſtris ad ipm tpe debi
to accedẽs. ⁊ ſacerdotib3 etiã mal'ſe pñtabat. Et qd̃ lex
impꝑauerat vota ⁊ ſacrificiũ offerebat eiſdẽ. Intelligens
miſtros eccl'ie. ⁊ ſi mali ſint. nõ eẽ ꝯtẽnendos in ſacris et
officijs coꝝ. Spũal' enĩ ꝟtus ſacri inq̃t b. Aug⁹. vt lux
puriſſima ab illuminãdis excipit'. ⁊ ꝑ immũdos trãſiẽs
nõ coinq̃nat'. j. q. j. ſi fuerit.

Maria q̃d fecerit de auro ſibi oblato

Tertium eſt lumen .§. III.

ſtellare. ⁊ iſtud eſt ꝯuerſatio ſancti ſenis ſymeonis. San
cti enĩ viri i ſcripturis dicuntur ſtelle. Vnde Eccli. xliij.
Spẽs celi gl'ia ſtellaꝝ. i. pulcritudo eccl'ie eſt ex clara con
uerſatiõe ſctõꝝ. Et. j. Co. xv. Stella differt a ſtella in cla-
ritate. i. ſanct⁹ a ſctõ ĩ merito ⁊ ꝑmio. Parauit igit' dñs
⁊ aliud lumẽ añ faciẽ oim ꝓploꝝ. ſ. ſanctũ ſymeonẽ. vt ſi
ꝓpe lippitudinẽ oculoꝝ nr̃oꝝ aſpicere nõ poſſum⁹ ĩ ſolis
⁊ lune lumen coꝝ ꝑfectiõ3 imitãdo. vel ſaltẽ ad iſtũ ſan-
ctum ſenẽ attendam⁹ lumẽ ꝯuerſatiõis eius ſequendo.
Ex ipo enĩ triplex ſplendor emanat ꝓut de eo ſacer euã
geliſta enarrat. Ecce hõ erat in hieruſalẽ cui nomen Sy
meon vir iuſt⁹ ⁊ timorat⁹ expectãs redemptionẽ iſrael.
Vbi tria de eo notant' ſc3 ꝙ
Iuſticiã exercebat ad pximũ. quia iuſtus.

De lumine ſtellari. et q' ſcti aſſimilãt' vel dicũt ſtelle quare et quõ.

Timorem tenebat ad ſeipm. q timoratus.
Fiduciam habebat ad deum. q expectās. ⁊c̄.
Juſticia proprie eſt ad alterum ⁊ ad ꝓximū. Et (vt ait
ſapiēs). mirabiles ſplēdores ſūt in ea. Neqꝫ heſperus ne
qꝫ lucifer eſt ita clarus. ⁊ iuſticiā quidē diſtributiuā ex-
ercere tenētur rectores ſm illud Sap. j. Diligite iuſticiā
q iudicatis terrā. vt honores diſtribuant ⁊ officia ⁊ bñ-
ficia. ſm merita hoīm. nō ſm acceptōem pſonaꝝ. i. reſpe-
ctu parentele vl' amicitie. Pene ⁊ ſupplicia inferant malis
ſm qualitatē culpaꝝ. no ſm pces ⁊ munera. Juſticiam
cōmutatiuā exercere debēt homīes in ꝯtractib. vt emen
do. vendendo. locādo. mutuādo. ⁊ hmōi. ita vt nulli fiat
iniuria. dolus vl' fraus ī ꝯuerſando. nō offendat ꝓxim
ꝑ ꝯtumelias. detractōes. vſurpatōes. rixas. ⁊ hmoi. Ju-
ſte iudica ꝓximo tuo. ait dñs. ſꝫ vt ait ps. Mēdaces fi-
lij hoīm ī ſtateris iudicioꝝ ⁊ cōmutatonū. vt decipiāt ip
ſi de vanitate. i. falſitate ꝓcedēs in idipm. ipi incidūt vt
decipiatur. Juſtus erat iſte Symeon ad oem ꝓximū ſu
um. Timor cuſtodit hoīem in ſeipo. Nā p timorē domi-
ni vnuſquiſqꝫ declinat a malo. ait ſapiēs. Et niſi tenue-
ris te inſtāter in timore dñi. cito ſubuertet domus tua.
. ſ. ꝯſqꝫ in peccata ruēdo. Quis tamē timebit o rex gētiū
ait hiere. ſ. ꝯſiderādo potētiā tuam. memorando iudicia
tua: quib mōm diſponis punitōnes. ⁊ flagella q in pec
catores īmittis. Debet tamē amor iſte eſſe filial'. nō ſeruil'
quo cauet ne deus offendatur. ne virtus amittat. Nam
vt ait Orac. Oderūt peccare boni vtutis amore. Ode
rūt peccare mali formidine pene. Talis erat timor huius
ſācti ſymeonis. Cui rō ē. q vt dicit euāgeliſta. ſpūſſctūs
erat ī eo. Timor vo ſeruil' nō eſt cū ſpūſctō. ſꝫ ſolū timor fi
lialis. Fiduciā oportet hre ad deū. Hiere. xvij. Bndictus
qui ꝯfidit in dño. erit dñs fiducia eius. ⁊ erit tāqꝫ lignuꝫ
qd ad humorē mittit radices. Cōfidere debet quilibet in
dño q nō deficiat ei in neceſſarijs ſaluti aīe. nec etiā in
neceſſarijs corpis. ſi expediet ſaluti aīe eius. Qd eni mi'
tis deficiāt neceſſaria vite corpal' hoc ideo eſt. q nō ha-
bēt fiduciā in dño vt dñt. vl' q nō expedit ſaluti aīe. qd
etſi nō intelligimus q infirmi, ipe tamē cognoſcit q me
dicus ſapiētiſſimus ⁊ pijſſimus. Fiduciā hre debemus
in verbis dñi. q fidel' domin ī omib verb ſuis. ait ps.
Omia ꝓmiſſa adimplēs ꝓmiſerat ds per ꝓphetas ſuos
miſſurū filiū ſuū q mōm de ſeruitute diabolica liberaret
Quod intelligētes ſācti viri multū anxie expectabūt hu
iuſmōi ꝯſolatoem futurā inter quos fuit iſte ſctūs Sy-
meon. Unde vt dicit beat Ambro. dicebat quotidie in
orōib ſuis putas ne videbo. putas ne durabo. O ſi me
inueniat hic illius natiuitas p quē oculi cordis reuela-
būtur. felicē me eſtimabo. nec vltra viuere mihi cure eſt il
lo viſo. quē expecto ad mei ⁊ populi ꝯſolatōem. Frequē-
ter vt imaginari pt cord ⁊ ore dicebat. Mitte illā ſcꝫ di
uinā ſapiam de celis ſanctis tuis ⁊ de ſede magnitudīs
tue. vt mecū ſit ſcꝫ incarnata ſapīa. mecū laboret. Eſtuāſ
g hoc deſiderio. reſpōſum accepit a ſpū ſancto reuelante
nō viſuꝝ ſe mortē niſi ꝑus videret chriſtū dñi. vt dicit
euāgeliſta. Et in hoc fiduciā habēs ⁊ nihil dubitans ſꝫ
expectās ꝯſolatōem. nō ſolū ſuaꝫ ſed populi ſui ⁊ hono
rem diuini cultus dilatādi. cū inducerēt pueꝝ ihm parē
tes ei ī tēplū. id eſt porticib templi vgo ſ beatiſſima ī vl
nis eū geſtās cognouit in ſpū q h infans erat q expecta
bat ad ꝯſolandū ⁊ ſaluādū gen humanū. Et accepit
eum ī vlnas ſuas a virgine ſāctiſſima. euꝫ ei ad horaꝫ in
manib dimittēdo. Qui repletus ſācto feruore cātare ce
pit. Nūc dimittis dñe ſeruū tuū in pace. q viderūt ocu
li mei ſalutare tuū. Et nob quoqꝫ ſi cū iſto Simeone iu
ſticiā habeamus timorē ⁊ reuerētiā dabitur chriſt etiaꝫ
manib opeꝝ nō ſolū in ore p verbū. Jn cui repſentatōe
dant hodie fidelib cunctis cādele benedicte accēſe. Can
dela hmōi ſignificat chriſtū. in quo ē cera carnis ſine cō-
mixtione genita. ſicut ⁊ apis ꝓducit cerā faciens. ⁊ lignū
albū. ⁊ leue anime puriſſime ab omi peccati onere libere.
eſt ⁊ ignis deitatis. ds noſter ignis ꝯſumēs eſt ait moy
ſes Deutro. iiij. Cū igit chriſti fidē habebim ī manib
opm ſm illā ꝯuerſando. vere chriſtū tenemus. ⁊ cū Sy
meone dicere poterimus. Nūc dimittis domie ſeruū tu
um in pace. mundū deſerēdo. q paraſti ante facieꝫ oim
populoꝝ lumen glorie poſt gratiam.

Jn purificatōne beate Marie Sermo alius de ra
tione numeri variatōne purificatōis, ⁊ de interpretatiōe
nomīs Caplm. xxxvij.

Impleti ſūt dies pur
gatōis Marie Luce. ij. Dicit Jſid. dist. ix. Ju
ſtū eſt ꝑncipē obtēperare legib ſuis. Tūc ei iura ſua ab
omib obſeruāda exiſtimet quādo ꝑmus ipe eis reuerē-
tiā pbet. ſ. obſeruādo in ſe. Decretal' etiā dicit. p quo quiſ
iure vtitur. ī alterū ipe eodē debet vti. Cū ſapientꝫ dicat
autoritas. Patere legē quā tuipe tuleris. ex. de ꝯſti. Cuꝫ
omes. Sicut egit Saul cum eſſet rex ⁊ bonus occidere
volens filiū Jonathan. q trāſgreſſus fuerat mandatuꝫ
ſuū factū ſub pena mortis. j. Reg. xiiij. Sic ⁊ caleuchus
paganus q cū ſtatuiſſet legē vt adulteriū cōmittēs ocu
lis ꝑuaretur. deꝑhenſum filiū cū popl's p eo rogaret vt
ſibi pceret a dicta pena. ⁊ pplꝫ i pte exaudiuit. ⁊ legē ſua-
uit. vnuꝫ oclm eruēs filio. alteꝝ ſibi. Non ſic impij n ſic.
ſcꝫ agūt. ſed tanqꝫ puluis leuis quē proijcit ventus a fa
cie terre. ita vēto elatōis vl' paſſionis. vl' pcū alterius hic
inde mouentur a ſtabilitate legū ꝯtra eas agētes. chriſt
aūt q legē venerat nō ſoluere ſed implere. vt ipe ait Ma
thei. v. legē quā ipe ds ſtatuerat in veteri lege de purifi-
catōne mulieris poſt partū voluit, ⁊ in ſe pſentato ī tem
plo ⁊ in mari ſe purificāte adimplere. De qua dicit Jm
pleti ſunt, ⁊c̄. Ubi tria nota.

Determinatōnis numeri rō. Jmpleti ſūt dies.
Purificatōnis variatio. purificatōis.
Nominis poſiti interpretatio. Marie

Et primū eſt ratio §. I.

quare ille numer. ſ. xl. dieꝝ determiatus fuit inſtitutus
ad purificatōem pariētis maſclm. ſicut eni fuit mādatū
in lege Leuitic. xij. q mlier que ex viro pepiſſet maſculū
in capite. xl. dieꝝ. accederet ad tēplū. deferēs filiū ad of-
ferēdū ſacrificiū purificatōis p ſe ⁊ filio. numerū aūt iſtū
nō expſſit euāgeliſta. q retulit ſe ad legē quā allegat. Aſ-
ſignatur aūt triplex rō; determinatōis huius numeri. ſcꝫ
hiſtorica, tropologica. allegorica. Ratō g litteralis eſt. q
anīa infūditur corpi in capite. xl. dierū a ꝑma ſui ꝯcepti-
one quo ad maſculos. ⁊ in illis dieb. xl. paulatim orga-
nizatur corpus p oīa ſua lineamenta ⁊ ipſo corpe pfecto
infundit anīa tūc de nouo. ⁊ de nihilo. i. nō ex aliquo p-
exiſtēti creata. ſicut ꝑmo pficit dom. ⁊ poſtea inhabitat
Or g tūc cū infūdit anīa. inficitur inmediate ⁊ maculat
pctō origīali ꝓpter ꝯiūctōem ad corp ꝯceptum ſi carnali
ꝯcupīa ꝯuenies fuit q ſicut. xl. die a ꝑma natiuitate id
eſt cōceptōe ī vtero aīa īgrediēs corp vt tēplū materia-
le inficit. ita. xl. die a ntītate ſcda i. ex vtero ī tēplū mate
riale īgrediēs expiaret. magꝫ ſcificaret ſacrificijs ill'. qꝫuiſ
p circūciſionē hebreis purgaret originali ſic ⁊ baptizati
Et ſi p baptiſmū a peccatis mūdētur omino tn̄ ⁊ poſtea
inungūtur ī vertice ad maiorē ſcificatōem. Scda rō eſt
tropologica ſeu moral'. Significat eni p hoc q ſic puer
introducebat ī templū materiale dei in capite. xl. dieruꝫ
ab ingreſſu in mōm manifeſte. ita anima ingreditur tē-
plum ſpūale eccl'ie militātis. ⁊ poſtea triumphantis. De
quo ps. Adorabo ad templū ſctm tuum in timore tuo.

Determi-
nationis
huius nu
meri tri-
plex ratō.

Et iteꝝ. Jn tēplo eiꝰ oēs dicēt gl'iam poſt.xl. dies ſpi-rituales. Hic enī numerꝰ reſultat ex q̄ttuoꝛ denarijs nu-meris. Decē enī ducta ꝑ quattuoꝛ faciūt.xl. ⁊ numerꝰ de-nariꝰ ſignificat decalogū. quaternariꝰ q̄ttuoꝛ euangelia. Poſt obſeruātiā igiť decē p̄ceptoꝝ cū fide viua q̄ttuoꝛ euāgelioꝝ ingrediť q̄s ⁊ recipiť in tp̄e eccl'ie militātis xp̄o incoꝛpatꝰ ⁊ nō añ. ⁊ poſtea in tēplo gl'ie triumphantis. Math.xix. Si vis ad vitā ingredi ſerua mādata dei. vt nec vnū deficiat. qꝛ q̄ totā legē ſeruauerit. offendat autē in vna. factꝰ eſt oīm reꝰ. Jac.ij. Jllud ſolū eſt ſufficiēs ad damnationē. ⁊ excludēdū eū de tēplo eccl'ie. Jta dicit bea-tus Hiero. de pe. di.j. eccl'ia. Qui eſt aliqua ſoꝛde pecca-ti pollutꝰ de eccl'ia dici nō pōt. Tertia rō eſt allegori-ca. videlicꝫ qꝛ ſicut.xl generatōe ab abꝛaā in genealogia quā deſcribit mathēꝰ in p̄ncipio ſui euāgelij dei filius in-trauit in vteꝝ v̄ginis templū v̄ginale. de quo canit eccle-ſia. Templū dn̄i ſacrariū ſpūſſancti. ita.xl. die voluit in-duci hodie in templū dn̄i materiale. figuratiuū v̄ginal'. ⁊ vt etiā oñdať q̄ pueri cito debēt ad templū eccl'iarū duci vt ſe aſſuefaciāt deuotiōi ⁊ cultui fidelis.

Scd̄o ſciendū in eo .§.II.

q̄d diciť purgationis q̄ multiplex eſt purgatio aliqua li-cita. aliqua illicita.

de purgatione multiplici ⁊c̄

- Purgatio vulgaris
- Purgatio legalis
- Purgatio ſpiritualis

Purgatio vulgaris d̄r cū q̄s ſuſpectꝰ eſt de aliq̄ crimine vult ꝓbare innocētiā ſuā ꝑ aliq̄d expimentū. nō ſ̄m na-turā neqꝫ ſ̄m catholicā ſcripturā. ſꝫ ꝑ modū ſupſtitioſū puta cū quis infamať de homicidio vl' adulterio vl' fur-to ꝑpetrato. offert ſe oñdendā innocentiā ſuā tāgere fer-rum ignitū. vel bibere aquā feruentē ſine leſione. vel ſu-ſcipit ſpōte duellū ⁊ hmōi. Hec omino eſt ꝓhibita. quia ꝑtinet ad viciū tēptandi deū cū querat effectū miracu-loſum in ea re q̄ ſ̄m iura aliter ꝓbari poſſit ⁊ dꝫ: faciens ꝯtra illud p̄ceptū. Nō tēptabis dn̄m deū tuū. Hoc ḡ ꝓ-hibeť a iure canonico. vt habeť.ij.q.iij. ꝑ totū. ⁊ extra de purgatiōe vulgari ꝑ totū. Vñ legiť de Heinrico impa-tore q̄ qꝛ vxoꝛē ſuā ſanctā mulierē ſuſpectam habuit de adulterio cū quodā milite. voluit hāc purgatiōeꝫ facere ita vt nudis pedibꝫ ſuꝑ ignitos vomeres incederet. iō in moꝛte anxiatꝰ ⁊ punitꝰ eſt. Purgatio legalis eſt que in lege mādať. Et in lege quidē canonica indiciť. cū ſcꝫ q̄s clericꝰ infamať de aliq̄ crimine apud ꝑſonas graues. et nō ab inimicis ⁊ leuibꝫ ꝑſonis. nec ſufficiēter ꝓbatur cri-men ſꝫ ſemiplene. tūc indiciť ei purgatio. vt ſcꝫ ip̄e iuret ſe innocentē in illo crimine. ⁊ alij ꝯpurgatoꝛes ꝑſone ho-neſte iurēt credere ſe illū veꝝ dicere. Quotꝰ debeat eē nu-merꝰ cōpurgatoꝝ arbitrio iudicis relinquiť. vt habetur ij.q.iij. in glo. ſūmaria. Jn lege aūt veteri q̄ ad mulierē parturiētē maſculū. vt de alijs nūc taceamꝰ ſic fiebat. qꝛ vt dictū eſt. mulier q̄ ꝯcepto fetu maſculū peperiſſet in illo populo iudeoꝝ in capite.xl. dieꝝ. ꝑgens ad tēplū offere-bat ſacrificiū aīalis. ⁊ ꝑ illud dicebať purificari. ſ. ab illa irregularitate in partu ꝯtra. qua ꝓhibebať vt immūda ad tēplū accederet. Et licet beata maria nō ad illō tene-retur. qꝛ nō ex viro ꝯcepat ſꝫ ex ope ſpūſſancti. tñ ad dā-dum nob exēplū humilitat': voluit purificari vt cetere mulieres. Vñ beatꝰ Berñ. Vere btā maria opꝰ non ha-bes purificatōe. ſꝫ nūq̄d filiꝰ tuꝰ egebat circūciſiōe. eſto ḡ ⁊ tu ſicut vna ex mulieribꝫ ſic ⁊ ip̄e eſt vt vnus ex ill' par-uulis. Tertia purgatio ē ſpūalis. ⁊ iſta neceſſaria ē no-bis vt aīa ſit purgata a vicijs. non ſolū opeꝝ exterioꝝ ſꝫ interioꝝ cogitationū ⁊ affectionū. Jac.iiij. Emūdate ma-nus pctōꝛes ⁊ purificate coꝛda v̄ra duplices aīo. Pro-verb.xxv. Aufer rubiginē de argēto ⁊ egrediet vas pu-riſſimū. Rubigo eſt pctm̄ vt dicit beatꝰ Tho.ij.ij. Pu-ra d̄r aliqua res qñ nō eſt mixta ſeu ꝯiuncta cū alia re. ſe ignobilioꝛi ⁊ ꝑfectioꝛi. Sicut vinū d̄r impurū cū miſceť aqua. auꝝ cū miſceť argento. ſꝫ cū miſceť cū re p̄cioſio-ri nō diciť impuꝝ ſꝫ magis puꝝ ſicut ſi miſceať vinum cū maluatico. nō d̄r vinū impuꝝ ſꝫ maluaticū impurū. Si includať lapis p̄cioſus in anulo aureo. nō diceť au-rū impuꝝ. ⁊ ſic de alijs. Ad ꝓpoſitū oīa terrena ſūt mi-nus p̄cioſa aīa humana. q̄nimo ip̄i celi. planete. ⁊ q̄cun-qꝫ coꝛpa v̄tutes gr̄a angeli. ⁊ multo magis ip̄e deꝰ: ſunt p̄ccioſioꝛa ⁊ ꝑfectioꝛa aīa. miſceť aūt aīa ⁊ ꝯiungiť q̄dam modo his ꝑ cogitatiōꝫ ⁊ affectū mētis. Cū ḡ aīa cogita-tum ſuū ⁊ affectū inoꝛdinatū ponit in his. tūc aīa efficiť impura ⁊ immūda. Cū v̄o cogitat q̄ dei ſunt. ⁊ afficitur ad ip̄as v̄tutes ⁊ alia ſpūalia. tūc efficiť purioꝛ ⁊ perfe-ctioꝛ. Aufer ḡ rubiginē peccatoꝝ cogitationū malarū et affectionū. erit aīa tua vas puriſſimū ꝯtentiuū liquoꝛis gr̄e diuīe. Hāc ſūme habuit btā maria. quia ea puritate enituit. vt ait Anſelmꝰ. q̄ maioꝛ ſub deo neq̄at inueniri. Nūc ḡ purgatiōis īpleti ſunt dies. i. ḡdus ꝑfectiōis nō ſunt emūdati ab oꝛiginali ⁊ fomite eiꝰ. ſicut ⁊ angeli di-cuntur purgari ⁊c̄.

Quantū ad tertium .§.III.

ſciendū q̄ iſtud nomē maria vno mō interp̄tať illumi-natrix. vt alia ꝓnūc dimittamꝰ. Vñ ei cantamꝰ. Solue vincula reis ꝓfer lumē cecis. Tripl'r aūt illuminat. coꝛ-poraliter. cauſaliter. exēplariter. Siquidē multos priua-tos lumine coꝛꝑali illuminauit. Legiť de ea q̄ cū q̄dam paupculꝰ ſꝫ deuotꝰ v̄ginis habitās iuxta domos iude-oꝛū rome. ⁊ ſepe cātaret d̄ ea ad ꝯfuſionē iudeoꝝ illō of-ficij hodierni Gabrielē archangelū credimꝰ diuinitꝰ af-fatū vteꝝ tuū de ſpūſancto impgnatū. erubeſcat infelix iudeus q̄ dicit xp̄m ex ſemine ioſeph eſſe natū. Jpſi iu-dei hanc inſultationē nimis egreferētes. ꝓcurarūt illum oculis p̄uari. Qui nihilominꝰ ꝓpter h̄ viſu p̄uatꝰ non obmittebat illud decātare. Et in hac die cū hoc ageret: a virgine illuminatꝰ eſt. ⁊ viſum coꝛꝑalē recepit. Jdē patet de alio q̄ cū optaſſet ⁊ frequēter a dn̄o poſtulaſſet vide-re ſemel virginē mariā cū pluries in officio legeret d̄ ea qꝛ clericꝰ erat. Tota pulcra es ⁊ hmōi. ⁊ ſibi ab angl'o fu-iſſet intimatū q̄ ſi videret eā ex nimio ſplēdoꝛe eiꝰ ceca-retur. Dixit ille ſe non curare de h̄ dūmodo eam videret. Cogitabat tñ ille caute vt cū ſibi appareret. vnū oculum ſolū aperiret ad eā videndū aliū clauderet ne viſum eiꝰ amitteret. Cū ḡ ſemel ſibi oꝛāti appareret ponēs manū ad vnū oculū ne aperiret cū cepiſſet alio aſpicere tanta claritate ⁊ ꝯſolatōe ꝑfuſus eſt q̄d vt plenꝰ aſpiceret re-mouēs manū ⁊ aliū aperiret. Cecꝰ ḡ factꝰ nō eſt ꝯtriſta-tus p̄ dulcedine mētis quā expꝛtus eſt. dep̄catꝰ eſt tamē v̄ginē vt ſaltē ſibi vnū reſtitueret. cuiꝰ auxilio victū ſibi acq̄rere poſſet. qꝛ ſcriptoꝛ erat. Sꝫ beata v̄go vt miſeri-coꝛdiſſima nō ſolū vnū ſꝫ ambos reſtituit ⁊ illumiauit. Secūdo illuminauit cauſaliter. ⁊ iſta eſt meliꝰ. Ex ip̄a enī oꝛtus eſt ſol iuſticie xp̄s d̄s noſter q̄ illumiat omnē hoīem venientē in hūc mōm. Joh.j. Jp̄a tenebras here-ſum abſtulit illuminādo v̄itatē. vñ canit eccl'ia. Gaude Maria v̄go cūctas hereſes ſola interemiſti in vniuerſo mūdo. Prima hereſis de xp̄o eſt q̄ nō fuerit d̄s. vt dicūt falſi iudei ⁊ quidā heretici in quā inciderūt apl'i ⁊ oīs eiꝰ diſcipuli in paſſione. putātes fuiſſe puꝝ hominem. Sola aūt v̄go ſtabat iuxta crucē. ſtabat recta fide eius deitate. Aliq̄ heretici dixerūt ꝯtra humanitatē eiꝰ. aſſe-rentes eū nō veꝝ hoīeꝫ. Sꝫ ⁊ h̄ deſtruxit habēdo expe-rientiā certā de eiꝰ humanitate. docuit ⁊ illumiauit apo-ſtolos de mult' myſterijs poſt aduentū ſpiritusſancti. q̄ poſtea mūdū illuminauerunt veritate fidei. Jlluminat

Maria tripliciter nos illuminat.

Exēplum

frequenter procurando reis lumen gratie. ꝛ iuſtis cõſer uationē ꝛ augmētū eiꝰ. Illumiat exēplr. cius enī vita in clita ꝛ ꝯuerſatio cūctas illuſtrat ecclias (canit eccl'ia, vñ ꝛ hodie daꝛ cādele bñdicte accẽſe in manibꝫ fideliū Cā dela tñ hmõi ſignificat vgīnē mariā. qꝛ ſicin cādela ē ce ra mollis ꝛ ductil'. ſignificās hūilitatē. ꝛ ligmū albū ſi gnificās puritatē. ꝛ lumē ardēs innuēſ caritatē. ita ipa in ſūmo habuit iſta pfectiſſime. ī qbꝫ eā debemꝰ imitari in opibꝫ noſtris. Et iõ in manibꝫ daꝛ q̄ opa deſigt. Nõ ergo ſufficit eā in capſa memoriā hr̄e. ſic fit cõiter recor dando de ſctītate eiꝰ ꝛ laudādo mirabilia eiꝰ. Sꝫ oꝑtet in manibꝫ opeꝝ tenere imitādo ꝛc̄.

De purificatõe. ꝛ quõ q̄s debeat ſe offerre deo quan tū ad pncipiū ꝛ finē. Capl'm. xxxv.

Tulerūt eū in hieruſa lem vt ſiſterent dño Luc. ij. Propheta dauid loq̄ndo de ſacrificio qđ q̄libet debet facere de ſeipõ deo. oſtēſo in oblatiõe facta in hac die purificatõis. Sic ait pſ. xxvi. Circuiui ꝛ īmolaui in tabernaclo eiꝰ hoſtiā vo ciferatõis cātabo ꝛ pſalmū dicā dño. Et vir mihi qꝛ ve lit dicere quõ debet q̄libet cū dño ieſu ſe offerre deo glo rioſo. q̄tum ſcꝫ ad principiū mediū ꝛ finē. Et q̄tuꝫ ad principiū ait. Circuibo. quantū ad mediū ait. īmolabo ī tabnaculo eiꝰ hoſtiā vociferatõis. q̄tuꝫ ad finis termi num. cantabo ꝛ pſalmum dicam domino.

Quantū igitur ad pri. §. I.

mū vbi dicit. Circuibo. eſt notandū qꝛ ad offerendū de bite deo. oꝑtet circuire ꝑ oēs vias ei ḡtas. Ob cuiꝰ rep ſentatõem fit pceſſio hodie cū candel' bñdictꝭ in mãu d latꝭ ad glaꝫ dei. Hortaꝛ apl's. j. Coꝝ. oēs dicēs. Vnuſq̄ſ q̄ ambulet hac vocatõe q̄ vocatꝰ ē ꝛ ſic clarū eſſet qꝛ ti bi ds te vocaret ad iſtū vl' illū ſtatū nõ oꝑteret te circū ire. ſꝫ ſubito exeq̄ vocatõem eiꝰ. Sꝫ qꝛ ds vult nos tene re in ſva hūilitate ꝛ filiali timore ſollicitudīe nr̄e ſalutis. ſepiꝰ vocat tali mõ qꝛ vult nos q̄rere ꝛ īueſtigare q̄ ſit vocatio nr̄a deo magꝭ ḡta. Et h̄ eſt qđ dic̄. Circuiui. Et q̄uis ꝑ ſeipm xp̄s vocauerit ſaulū ac ita q̄d āmoneret. violēter. qꝛ ei ſit dictū. Durū eſt tibi ꝯ ſtimulū calcitrare tñ cū miſit ad ananiā ſimplicē virū. Vocauit ꝛ centuri onē cornelīū. ꝛ nihilominꝰ ad petrū miſit dicēs. Hic tibi dicet q̄d te oꝑteat facere. ſepe ex tedio vite vl' ex indigna tiõe ex ſocijs ſeu loci auſteritate. aut ḡuamine mādato rū tibi īpoſitoꝝ. vel honorꝭ appetitu libtatis aut reꝝ a būdantia ꝛ hmõi. tu teipm vocas ad aliū ſtatū q̄ tibi videbiꝛ melior q̄ ille in q̄ es. ꝛ in ipõ ſic erit qꝛ tibi miꝰ ſit vtil'. tñ tu nõ cog̃ſcis. Aliq̄n te vocabit āgelus ſatha nas trāſfigurās ſe in angelū lucis vt nõ pſeueres in di uina vocatõe tibi facta. Aliq̄n vocabit amor ſenſitiuꝰ. ꝛ tibi vir ſpūal'. Et oēs he vocatões ſub ſpē boni facte ſil'es erūt his q̄ a dño pcedūt. Ergo ne decipiarꝭ. ſum me in manu cādelā rõnis. Sꝫ ſit bñdicta. i. extra ſenſuali tate ꝛ tota ſpūal'. Accēſa dꝫ eſſe iſta cādela doctrīe ſacre. Et fac tres circuiꝰ ſeu pceſſionē cū tribꝫ pauſatõibus. Primꝰ circuitꝰ ē ꝯſiderare dil'gēter vñ pcedit tal' motꝰ ad mutandū ſtatū. ꝛ ſi ē aſſociatꝰ tal' motꝰ ab aliq̄ ſu pradictaꝝ imꝑfectionū. nā ſi ſic eſſet tal' vocatio ſit tibi ſuſpecta. Scđs circuitꝰ eſt examinare q̄s ſit verꝰ ſuus dei. cui te ꝯmittas regendū. q̄ ſepatꝰ ſit ab amore ſui at tēdens ad gl'iam dei hūilis. nõ pſumptuoſꝰ. Et h̄ q̄rere oꝑtet cū magno corticio accēſo ꝛ ocl'is bñ apertꝭ. qꝛ nõ reꝑiꝛ fallacior mercātia q̄ hõ cuiꝰ cor ē inſcrutabile ſm hiero. Sepe intꝰ lupus rapax. ab extra ouis mitꝭ. Ad inueniēdū igiꝛ talē hoīem pfectū accēde lumē xp̄i. ꝛ re ſpice ne te decipiat color. habitꝰ. aut affectꝰ pxiꝰ. nõ p tialis iter ordinē ꝛ ordinē. pfeſſionē ꝛ pfeſſionē. domeſti

De tripli ci ſpūali circuitu ſi pceſſione

cam ꝛ ſiluestrem. Et q̄n talem dei ſeruū inueneris illuꝫ conſule. ꝛ ſuā doctrinā ſeu ꝯſiliū exeq̄ris. ſm illđ Thob. iiij. Cõſiliū ſp a ſapiēte inq̄re. Sapientē. ſ. in materia agē doꝝ. Tertiꝰ circuitꝰ eſt cogitare oīa tua motiua circa h̄ qđ ex his magꝭ cedat ad gl'iam dei. ſalutē tui. edificatõꝫ pximi. freq̄nter vnꝰ ſtatꝰ eſt melior altero in ſe. ꝛ qđ ad diuinū honorē ꝯriū exiſtit. Cõtēplatiua ſublimior ē a ctiua. ꝛ tñ marthe mandaꝛ actiue intēdere nõ ꝯtēplatīe Melior ſocietas īueniꝛ in vno ordīe q̄ in altero. ꝛ tñ vo lendo aīam ſuā ſaluare in minꝰ bono in q̄ facta eſt pro feſſio. ne alijs daꝛ ſcandalū remanere debes in tuo. Ec ce pceſſionē facimꝰ iſto mane ad docendū fideles facere iſtos tres circuitus. vt bene puideas tibi ad faciendꝫ de te bonum ſacrificium. Et hoc eſt principium.

Mediū obſeruandū. §. II.

circa tale ſacrificiū. eſt totū ſe tradere ꝛ ſubijcere diuine volūtati nil ſui reſeruando ſibi. vt dic̄ pſ. Immolabo in tabernaclo eiꝰ hoſtiā vociferatõis. tabnacl'm diuinū in q̄ ſeruaꝛ oīs res ſacra. eſt ipa dei volūtas. q̄ ſm qꝛ pbat diuꝰ Augꝰ. ꝯ fauſtū. eſt forma via ꝛ regl'a oīs pfectõis Et tāto ē creatura bona ꝛ pfecta q̄to cū illa ſe ꝯformat De iſto capaciſſimo tabnaculo loq̄ intēdebat ſctūs ille mardocheꝰ q̄n orādo dicebat. In ditiõe tua dñe cūcta poſita ſūt. ꝛ nõ ē q̄ tue poſſit reſiſtere volūtati Heſter. x iij. In iſta volūtate dei offerꝛ ſacrificiū figuratū ꝑ illđ qđ offerebaꝛ in hierl'm in q̄ q̄tidie totꝰ xp̄s pūtaꝛ vt ſo nāt vba poſita. ſ. Tulerūt illū in hiel'm. Hierl'm eīn īter pretaꝛ viſio pacis. ꝛ q̄ ſe ꝯformat volūtati dīne ſp pacē tractat. pacē vicꝫ ſm illud pſ. Audiā q̄d loquaꝛ in me dñs deꝰ. q̄m loqueꝛ pacē in plebē ſuā. Immolare eſt to tū ardere. ꝛ dare ſe hoſtiā deo ſanctā viuentē deu placē tē in obſequiū rõnabilē dei. ꝛ ſi tu aliq̄m ptē de te reſer uaſti q̄ nõ ꝯſumaꝛ in igne dini amoris pax nõ duraret nec opꝰ bonū inchoatū. ꝛ nõ vociferares in dino cõſpe ctu. Scis qꝛ modicū fermētū totā maſſaꝫ corrūpit. ait apl's. ꝛ paꝝ carnis in corpe putridū niſi abſcindaꝛ. totū corpꝰ corrūpit. huiꝰ rei expientiā vides in iuda pditore ꝛ oīm religioſoꝝ ꝛ religioſaꝝ ſimulatoribꝫ. q̄ ꝛ ſi cū de uotiõe ſtatū religiõis aſſumpſerūt. qꝛ totū ſe deo nõ de derūt. totū amiſerūt. Qui aūt deo tribuit totā volunta tē. totꝰ ſp ad deū vociferat. ab eo directꝰ ꝛ letificatꝰ. et iſta eſt hoſtia vociferatõis ſeu clamoris. ꝛ a pte tali voca bulo vociferatõnis pſ. vtiꝛ. qꝛ tal' volūtas tota in deuꝫ īmerſa. guſtat dulcedines mirabiles. ꝛ ꝯuerſa in maxi mū ſtuporē. neſcit q̄d loquaꝛ. ſꝫ ex admiratõe ſtridet et vociferaꝛ. Sic dicebat pſ. d eo ſacrificio. Oīa oſſa mea dicēt Dñe q̄s ſil'is tibi. vides totū h odie declaratū ꝑ ex emplū q̄n mater amātiſſima vgo Maria poſuit totum xp̄m in vlnis antiq̄ ſacerdotꝭ ſymeonis. h̄ eīn ſubito vo ciferatꝰ ē cū altis ſtridoribꝫ ſtupore repletꝰ. Nūc dimit tis. Anna etiā ꝓpheriſſa clamauit. ꝛ q̄d neſcimus niſi qꝛ annūciabat mirabilia. Et q̄n audis qꝛ clamat vetuſtus dieꝝ. ꝛ veterana ītellige figuratū qꝛ ex tali ꝯpleto ſacri ficio obſtupeſcit ꝛ mutaꝛ totꝰ ſpūs ꝛ etiā caro. totꝰ adā in ſymeonē ꝯuertitur. tota eua anna efficitur.

De medio obſuādõ ī h̄ ſacrificio.

Sequitur de fine ſa. §. III.

crificij. vbi dr. Cātabo ꝛ pſ. dicā dño. In q̄ pte oſten diꝛ hoīem in ſacrificiū deo oblatū. ſp debere cātare ī id qđ ei acciderit nõ ſolū patiam ſuādo in aduerſ. ſꝫ etiā iocūdādo in illis. ſic ait apl's de ſe. Libēter gl'iabor in ī firmitatibꝫ meis vt īhabitet in me vtus xp̄i. De q̄ eīn q̄s tantū gaudere debet q̄ntū de adūſitate. pſpitas cõi ter trāſit. ꝛ vane hoīem letificare facit. mūdū diligere et ſupbia leuari. vñ ad īferos cõducūt. ꝛ iõ de eis ꝯtriſtā dū ꝛ lugendū. Sꝫ adūſitas facit humiliū corda reuerti

ad deum.mundū decipientē agnoſcere.⁊ viā ad patriā preparare.Et cū loquit̄ de ipis tribulatōib; ſemꝑ letā dū et cantandū cū effectu dicēdo.Cātabo.Ad h̄ hortabat̄ Jacob; apl'ſ in epl'a ſua.c.j.dicēs.Omē gaudiū eſtimate fratres cū in tēptatōes varias incideritiſ.Vidit aūt h̄ pſ.q̄ hō deo ſacrificatur⁹ debet mentē cū co vnitā tenere ſemꝑ ⁊ dicere.pſalmū dicā dn̄o.Dicere d͛o pſalmū ē mentē in illā dulcedinē ſubleuare.ſic ſcriptura narrat de Heliſeo ꝓpheta.Offerre ſe ſacrificium deo.nihil aliud eſt q̄ oēs corꝑales ſenſuſ mortificare.q̄b; mortuis oportet q̄ aīa cū ſūmo deo ꝯiungat̄.⁊ in ipo cōtinue iubilet.q̄tū ipe de⁹ oꝑat̄ in eo.vt dicere valeat cum apoſtolo.Nr̄a ꝯuerſatio in celis ē.De his duab; vltimiſ ꝑticulis formā nobis ꝓbet ſcūs ſymeon q̄ ſe deo ſacrificans xp̄m dulciter recepit in vlnis.cecinit de morte corꝑali quā vicinā aſpiciebat ⁊ dixit.Nūc dimittis dn̄e.Et ſubleuauit mentē ad intuēdū int⁹ qd̄ alibi erat abſconditū dicēdo.Qꝛ viderūt oculi mei.Ecce igit̄ q̄modo dn̄s ieſus ad faciendū de ſe ſacrificiū erat delat⁹ ad templū.a matre v͛gine maria ⁊ ioſeph vt formā nob̄ ꝑberet vt ſilr̄ pagam⁹.Vn̄ dicūt verba p̄rio ꝓpoſita euāgelij.Tulerūt illū.In q̄b; q̄dem verb̄ ꝓ ampliori d͛claratōe nr̄e ꝑfectōis notabim⁹ ſeptē ꝑtes.Prima ē vnde moueat̄ iſta ꝓceſſio.Scd̄a ꝑ quē defert̄ tal' oblatio.Tertia q̄d eſt iſta donatio.Quarta q̄ dirigit̄ tal' ꝯgregatō.Quīta cui dat̄ talis bn̄dictio.Sexta h⁹ ꝑn̄tatōis aſſociatio.Septīa q̄ inde ſequit̄ remuneratio.Ad primam rn̄det̄ q̄ a bethleē tulerūt.Ad ſcd̄aꝫ q̄ maria ⁊ ioſeph tulerūt.Ad tertiā q̄ deū ⁊ hoīem xp̄m tulerūt.Ad q̄rtā q̄ ad templū hierl'm obtulerūt.Ad q̄ntā q̄ ad Symeonē ſacerdotē tulerūt.Ad ſextā q̄ cū duab; turturibus vl' par colūbaꝝ tulerūt.Ad ſeptimā q̄ feſtū maximum ſymeon et anna fecerunt.

Offerre ſacrificiū d͛o q̄d ſit

Quantū ad primū .§.IIII.

quicūq; de ſe vult facere cū ih̄u ſacrificiū.p̄rio recedat a bethleē.i.cura carnis.qꝛ vt dicit apl'ſ.Si ſc̄m carneꝫ vixeritis moriemi.ſcꝫ vita ſpūali.Quāuis antiq̄ doctores dicāt q̄ bethleē interp̄tat̄ domus panis.moderni tamē interp̄tant̄ domū carnis.Et iō diſcedas a bethleem ſic fecit dn̄s ih̄s nō corꝑaliter ſꝫ ſpūal'r.ſ.a cura carnis ⁊ ſollicitudīe vite corꝑal'.de craſtino nō cogitādo.ſꝫ ſperādo in eo q̄ paſcit aues celi ⁊ veſtit flores cāpi.Nō dico ne labores.ſꝫ cū xp̄o dico.ne ita ſollicitus ſis circa curā corꝑis vt omittas aliquā vacatōeꝫ dei aut actū ad gloriā dei ꝑtinētē.Si cogitaſſet pp̄l'ſ dei iſrl' de q̄ viuem⁹ in deſerto.de q̄ veſtiemur.nūq; egreſſi eſſent d͛ egipto nūq; ad terrā ꝓmiſſiōis deueniſſent.⁊ poſtq; fuerūt inde egreſſi ſub ſpe diuini auxilij qn̄ cogitauerūt comedere carnes ⁊ ſitiētes de aq̄ trepidauerūt.ira dei deſcendit ſuꝑ eos et mortui in deſerto.nō ſūt ꝯſecuti optatū finē terre ꝓmiſſiōis.Iſta eſt p̄ria via ⁊ regula.quā d3 ſeruare q̄ vult bn̄ deo ſacrificare.Quicūq; aūt cogitat prius de vita corꝑis q̄ de vita aīe in ſuo progreſſu.vtiq; nō ꝓſperabit̄.Et de h̄ experientiā vides im multis q̄ videntur inchoaſſe bonū facere.⁊ ſicut cancri retro redeunt.Cernis glorioſam virginē mariā paruulā puellā receſſiſſe a parētib; qui cōmuniter hn̄t tantā curā de corꝑuſculo vt nō ieiunet.nō vigilet.nō multū oret q̄ filios ſuos inertes et deſides efficiūt.Et qꝛ ſic beata virgo receſſit a conſanguineis ponēdo totā ſuā ſpem ī dulciſſimo filio ſuo.cibaria.veſtita.cuſtodita.directa ab angelo ſācto qui de ea curā habebat ſpecialē.loco cuius Ioſeph ſucceſſit.et poſtea filius eius q̄ receſſurus e mūdo per paſſionē loco ſui reliquit Iohannē q̄ curā haberet tante puritatis et matris ita ꝑfecte.O quantū eſt vtile ſe totum iactare dn̄o.et ob eius dilectionē nil de ſe curare huic angeli attendunt.ſancti adiuuant.deus ſollicite curat.ſeruiunt puri Iohannes.

Secūda reſponſio ſci.§.V.

licet q̄ deferant oblatione.i.qualis intentio debet mouere creaturā ad ſe deo ſacrificandū.Circa qd̄ dicit euāgeliſta q̄ parentes ſui paruulū xp̄m tulerunt.Scd̄m autem veritatē grāmatice.parentes nō intelligūt̄ niſi pater ⁊ mater qui talis ꝑtus poſt deū ſunt prima cauſa.Vbi nota q̄ tres parētes habuit ille benedict⁹ fili⁹ oblatus.Et primus eternus fuit pr̄ ſue diuinitatis.Secunda fuit ſua venerāda mater eius humanitatiſ.Tertius ioſeph.⁊ h̄ ſolū ſc̄m opinionē cōmunē hoīm nō ſꝫ veritatē.q̄a principiū nō dedit.nec diuinitati nec humanitati eius.ſpūſſanctus talis humanitatiſ fabricator pater dici nō pōt.quia d͛ ſubſtātia ſua nil poſuit.nec q̄ ad diuinitatē totā ab eterno ꝓcedentē a patre.nec q̄ ad hūanitatē totā genitā ſolū a glioſa matre.Et ſicut figul⁹ pater nō dicit̄ valoꝝ q̄ facit.ita nō d͛ ſpūſſanctus pr̄ xp̄i.q̄uis ex puriſſimis ſanguinib; virginis corpus fabricauerit templū diuinitatiſ.ſic dicit magiſter in.iij.ſniaꝝ.Qn̄ audis ḡ dicere q̄ parētes ſui tulerūt ih̄m in hieruſalē.intellige ꝑ ꝑntes p̄rem dn̄i.matrē mariā ⁊ Ioſeph nutriciū.Et qn̄ dico p̄rem cū oꝑa trinitatis ſint indiuiſa ⁊ totū ſimul faciāt qd̄ eſt extra ſe.vt docet.b.Augu.intellige cū patre filiū ⁊ ſp̄m ſanctū.Dic ḡ q̄ quinq; ꝑſone tulerūt ſacrificiū iſtud.Pater.filius.⁊ ſpūſſanctus.maria ⁊ ioſeph.Dic tibi dimitto m̄ltas deuotas ꝯtemplationes.Et prima quō etern⁹ pater eſt ſumm⁹ ſacerdos q̄ de eo qd̄ ipe eſt ſibijp̄i ſacrificiū facit.Scd̄a q̄ filius q̄ ſe portat ⁊ de ſe facit ſacrificiū ei q̄ eſt ipe.Tertia q̄ ſpūſſanctus inuiſibil'r ardet.nō ſolū ligna huius ſacrificij.ſ.mariā ioſeph ſymeonē ⁊ annā miſtrās.ſꝫ etiā ignē.vn̄ ipe eſt ignis q̄ ipemet eſt.qꝛ ſpūſſanctus ducit verbum ad templū a q̄ ipe eternal'r ꝓcedit.Quarta q̄ portatrix magis fert̄ a xp̄o delato quā portat ipa.Iſtarum ⁊ aliaꝝ explicatōem meditationū ob breuitatē omitto.ꝓ nunc ſufficit q̄ q̄nq; noīa dn̄t ducere ad tale ſacrificium.⁊ ſi aliq̄s hoꝝ deficit.mutatio ſtatus tui ſit tibi ſuſpecta.Pater igit̄ deus dirigat te in viā ſuā ꝑ ſpeꝫ conſtantē.⁊ nō ꝑmittat tibi occurrere cogitatōes retrahentes a bono ꝓpoſito.ſ.nō volendi ꝑſeuerare ex debilitate vel ex pauꝑtate.aut ex ſollicitudine vl' tēptatione.aut alijs motiuis retrahentib; mētē a bn̄faciendo.Verbum filius te dirigat ꝑ ſua ſancta ꝯſilia.q̄ lucernā accēdit lumē.ſ.ad reuelationē gentiū ne poſſis errare.ita q̄ incitaris ad apphendendū aliū ſtatum in q̄ nō es.rſpice in doctrinam verbi ſi h̄ tibi ꝯſulit ⁊ potes facere.alr̄ non.Spūſſanctus ⁊ dirigat te purificādo.qꝛ nō mouebit prius q̄ tibi inſpiraret noticiā cū dolore tuoꝝ defectuum.⁊ prius te purgabit q̄ moueas paſſum tuoꝝ affectuū.Et ſi ꝑpendis cū peccatis tuis aſcendere in altum ſtatum ſc̄m apparentiam exteriorē.noueris te duci ab antiq̄ ſerpente ad inficiendū locū q̄ pergis.Oportet etiā vt te dirigat ⁊ ferat pura virgo maria.i.pura intētio ⁊ nō maculata mixta.aut ſcis q̄ vas purū d͛ qn̄ nō eſt ibi aliq̄d niſi illud ſine q̄ eſſe nō pt̄.amurce.i.vas vacuū q̄libet liquore vel re ſolida liberū amurce oliue.ſiccitate ſine rubigine.⁊ omī alia īmūdicia.q̄uis plenū eſſe aere.qꝛ natura vacuū nō ſuſtinet.Ita dico q̄ mēs pura eſt directa a maria.qn̄ null⁹ reſpect⁹ te ducit nec tui nec alteri⁹ niſi tm̄ gloria dei.Et ne decipiaris a teipō in iſtis motib; ſeu reſpectib; addit̄ ioſeph ad deferendū tale ſacrificiū q̄ interp̄tat̄ augmentū.vt ex h̄ intelliges.qꝛ q̄uis tibi videret̄ portari a quattuor ꝑmis deferentibus.debes ꝯſiderare q̄ ſtatus q̄ vadis ſi aſſumere intendis eſt ſuperior ⁊ ꝑfectior illo vn̄ recedis.qꝛ q̄liber pt̄ regla

liter debito modo aſcēdere ꝛ augeri. ſed nō deſcendē vl'
minui. Totū cogita exēplo glioſe ꝟginis q̄ cū admoni-
ta eſſet ab angelo. de mutādo ſtatu ſuo egredi. ſ. tēpli ſo
litudinē. ꝛ venire ad humanā ꝯūſatōēꝫ vſqꝫ ad hitādū
cū hūano ſpōſo cogitabat ꝛ cogitādo pauēſcebat in ver
bis angeli q̄ i̅terrogādo quō fiet iſtud. i. cū ꝟginitatē ꝑ-
poſuerit ſuare. qḋ oñdit cū ait. qm̄ virū nō cognoſco. q̇
quidē maioꝛ ḡdus ē ꝛ ꝑfectioꝛ q̄ꝫ filios generare ſm̄ cur
ſum naturalē. Sꝫ tūc certificata ab ip̄o angelo. ꝙ ad ta
lem ſtatū dirigebat pr̄ eternus obumbrando verbum
incarnando. ſpiritusſanctus fecundando. ioſeph in i̅fir
mitate eam conſeruando. aſſentit virgo ſeipam offeren
do. ꝛ dixit. Ecce ancilla domini fiat. ꝛc.

Reſpondeo ad terti .§. VI.

am inq̇ſitōem. ſ. ꝙ oblatꝰ in ſacrificiū ꝛ delatꝰ eſt dś ꝛ
hō ieſus xp̄s. vbi declarat̄ qual' dēat eē q̇ ſeip̄m vl't do
offerre i̅ ſacrificiū. vt. ſ. efficiat̄ xp̄s. ꝛ xp̄s factꝰ de te deo
q̇ iā eſt datꝰ deo et q̇ erat natꝰ deo. ꝛ hodie deferṫ deo q̇
erat deꝰ. Quis nō obſtupeſcat in tātis mirabilibꝫ ꝛ tm̄
fiūt hec ꝑpter doctrinā nr̄am. Igr̄ oblatꝰ deo efficiaris
hūilis xp̄s paup cū xp̄o. patiēs vt xp̄s. indutꝰ caritate
xp̄i. oꝛna te cū caritate xp̄i. forma te cū benignitate xp̄i.
Et ſic ꝯſeq̄nter ꝑ ſilitudinē factꝰ xp̄s. eris debitū ſacri-
ficiū deo oblatū. Tale ſacrificiū de ſe fec maria. ꝛ inter
creaturas nūq̄ꝫ apparuit tāta hūilitas. ſicut in ea q̄ ſe an
cillā vocat mater a deo electa. Et ita cogita de alijs ꝟ-
tutibꝫ ſuis q̄s ob breuitatē dimitto. Cogita ſilitudinem
carnis cōitatē veſtiū. ciboꝝ. ꝛ ꝯūſatōis. ꝛ ꝑ certo teneas
ꝙ vbicūqꝫ xp̄s erat ſiue magnꝰ ſiue puuſ. ibi erat ſua di
lecta mater. Nā extra ſuā p̄ntiā viuere nō valebat. Si
virgo pura erat i̅ nuptijs. h̄ iō q2 xp̄s ibi erat. Si ꝟecū
diſſima virgo ꝛ ꝯtēplatōis magiſtra cū magno tumltu
ꝑrexit ad crucē. h̄ iō q2 xp̄s illuc ꝑfectꝰ ē. mlto magꝫ ſem
per ambulauit vt vbi oꝛabat vbi docebat. vbi p̄dica-
bat. vbi miracula faciebat ieſus. Et ita tota trāſfoꝛma
ta in xp̄m odoꝛiferū ſacrificiū de ſe deo obtulit.

Quantū ad quartā .§. VII.

inquiſitōem docet̄ in q̇ loco tale ſacrificiū facere debes
de te vl' filijs tuis. ſ. q2 ad tēplū hierl'm. i. ad domū viſio
nis pacis. ſic em̄ i̅terp̄tat̄ hierl'm. O cū q̄nto doloꝛe i̅tuē
da eſt iſta infelix ciuitas vocata felix. In q̄ ē amplū tem
plū hercul' ſupbi. Ad q̄d accedēs ad ſacrificandū q̇libꝫ
cū ambitiōe ſtatꝰ ꝛ appetitu magiſtratuū n̄ hec merē
do. ſꝫ ꝯriū. Hic eſt tēplū bellicoſi martꝭ. ꝛ q̇libet in cōi ab
extra. vl' ꝑticulari ab intra de ſe ei offert ſacrificiū ꝯtinu
atum ꝑ ānos ꝑl'imos. Tēplo inhoneſti iouis raptoꝛis
nō ſacrificat. niſi q̇ nō valet. Tēplū venerꝭ oēs venerāt
ꝛ ad templū ſemiremis mlte gētes currūt. Tēplū gulo-
ſi bachi nūqꝫ repit̄ vacuū. Tēplū auari mide a maioꝛi
vſqꝫ ad mioꝛē. a ſacerdote vſqꝫ ad leuitā oēs ſacrificiū
offerūt. Templū ꝟo xp̄i vacuū repit̄. ꝛ nō inuenit̄ q̇ ve-
lit ſe in eo p̄ntare vl' filios ſuos tāqꝫ iā in p̄teritū ibi ſe
p̄ntauit ꝯuertit illḋ in tēplū vanoꝝ ac fallaciū deoꝛuꝫ.
O mūde i̅munde nutritoꝛ oīm vicioꝝ ſectatoꝛ oīs gn̄is
maloꝝ. ꝛ ſolū d eū exiliū tradis. Sꝫ certe docet te xp̄s et
mater eiꝰ offerre te. ꝛ tuos in ſacrificiū inq̄tū vales d̄i
tēplo hierl'm vbi pax vid̄ꝛ. pax ſuat̄. pax tenet̄ cum deo
ſuo. ita refert. b. Hiero. ꝛ Amb. btiſſimā ꝟginē feciſſe pꝰ
paſſiōēꝫ ꝛ aſcēſionē filij ſui dilecti. diſcurrebat viſitādo
oīa loca vbi fūat ih̄s ꝯūſatꝰ. ꝛ ibi meditabat̄ ſac bn̄ficia
ꝑ ip̄m facta hūano generi ꝛ memoꝛia hoꝝ nō r̄cedebat.

Ad quintā inqui- .§. VIII.

ſitionē. ſ. ꝑ cuiꝰ manꝰ fieri dꝫ h̄ ſacrificiū. ꝛ r̄ndet̄ ꝙ per
manꝰ ſymeonis q̇ i̅terp̄tat̄ obediēs. Iſtud ſacrificiū mlt
tum ꝯtinuauit dn̄s ieſus q̇ comedebat in domo ſymo-
nis phariſei ſymōis leproſi in bethania. i. in domo obe
dientie. in domo matthei q̇ interp̄tat̄ donatꝰ alteri. ſcꝫ
deditꝰ ꝛ ſibi abnegatꝰ i̅trauit ꝛ i̅ domū diuitꝭ. ſcꝫ zachei
ad oñdendū qḋ ꝟbis dixerat Mat. xxiij. Oīa q̄cunqꝫ
dixerit vob facite ꝛ ſuate. i. in rebꝫ licitꝭ. ſcꝫ boni p̄lati. et
etiā ſi praui eſſent. ſꝫ ſm̄ oꝑa coꝝ. ſ. mala nolite facē. ve-
rū q̇ pot iuenire bonū ſymeonē antiquū iuſtū ꝛ t̄ioꝛatū
expectantē ppl'i ſalutē magis q̄ꝫ ſui. in q̇ hitet ſp̄ūſſan-
ctus. ꝛ hēat diuū lumē. illū ſeq̄re. ꝛ alios dimitte. Taleꝫ
deſcribit Lucas euāgeliſta antiquū ſymeonē i̅ ſacro e-
uāgelio hodierno. Elige ſymeonē in p̄rem tuū ſp̄ūalem
q̇ ſit obediēs ſupioꝛibꝫ ſuis. q2 male p̄t alteri p̄cipe q̇ bn̄
nō didicit obedire. Tolle ſymeonē antiquū practicū ꝛ ex
pertū iā ſanguie moꝛtuū. ne feroꝛ oꝛiri valeat ex tali cō-
uerſatōe Quere ſymeonē iuſtū a p̄ctis mundū ꝛ liberū
ne ꝑ malū exēplū vl' doctrinā ad illa te i̅ducat. Accipe
ſymeonē t̄ioꝛatū hūilem q̇ in ſeip̄o nō ꝯfidat. nec preſu-
mat q̇ plenꝰ caritate. n̄ ſui amatoꝛ. ne te li̅neat tp̄alibꝫ. ſꝫ
ſit amatoꝛ dei ꝛ ſalutis ꝓximi q̇ te defendat a malo. Re
peri ſymeonē plenū ſp̄ūſctō ſacra ſcp̄tura eruditū. ꝛ ſa-
na doctrina q̇ ſit mlte oꝛōnis in q̄ r̄ndet ſp̄ūſſcūs. Per
tales manꝰ ſacrificauit ꝟgo gl'ioſa ſe totā ſūmo deo. q̇a
paruula ꝑntibꝫ obediuit. puella antiq̇ ſacerdoti templi
angelo ſctō q̄tuoꝛdeci̅ vl' q̇ndeci̅ ānoꝝ cū eiſꝫ habitauit
Exinde cū vetulo ꝟgie ioſeph i̅ egyptū ꝑgēs cū eo et in
de rediēs cū filio ſuo mlto tp̄e. Demū antiq facta. xlviij
annoꝝ māſionē habuit cū ioh̄e ꝟgine puro quē ſibi in
cruce xp̄s loco ſui in filium aſſignauit.

Quantū ad ſextam .§. IX.

ſcꝫ cū q̄ ſocietate fieri dꝫ tale ſacrificiū. ꝛ dic̄ euangeliſta
ꝙ obtulerūt ꝑ eo vnū par turtuꝝ. aut duos pullos co-
lumbaꝝ. ad q̄ additi ſūt q̇nqꝫ ſicli q̇bꝫ ꝑmogenitꝰ redi-
mebat̄. ꝑ q̇s i̅telligunt̄ q̇nqꝫ ſenſus coꝛpis q̇ dn̄t offerre
in ſacrificiū. vt tota aīa tua dn̄i ſit. q̄ꝫuis euāgeliſta de
ſiclis nō loquat̄. Sꝫ neqꝫ d̄clarat ſi date ſūt turtures l'
colūbe. certū tn̄ q2 alteꝝ coꝝ. Sꝫ neqꝫ h̄ vacat a myſte
rio. Iō em̄ ſp̄ūſſanctꝰ voluit euāgeliſtā h̄ ſcribere diſiū
ctiue ad doctrinā nr̄i. q2 aliq̇bꝫ ꝯuenit turtures offerre.
alijs ꝟo colūbas. nec oēs offerre turtures. nec oēs colum
bas. aliq̇ ſūt q̇ ſe deo volūt offerre i̅ ſacrificiū ꝛ remane
re in vita actiua ꝛ habitu laicali. Alij ꝟo ꝑfectiꝰ ſe offer-
re. intrādo ꝛ recipiendo ſe i̅ ſtatu regl'ari. Primi ſecū defe-
rāt par turturū. vnū par i̅poꝛtat vnitatē ꝛ fidelitatem.
Tu ḡ q̇ in laico ſtatu vis deo ſacrificare. ſua iſta q̄tuoꝛ
vnitatē vt nō q̄ras vl' ſeq̄ris ſectas. diuiſiōes. ꝑtialita-
tes ꝛ hmōi. Serua caritatē dādo elemoſynas ꝑut thobi
as filiū ſuū docuit di. Si mltū tibi fuerit abūdāter tri-
bue. ſi parū. ꝛ illud libēter i̅partire ſtude Thob. iiij Ser
ua caſtitatē. ſic ꝛ ip̄e thobias docuit filiū ſūu di. Attēde
tibi ab oī foꝛnicatōe. ꝛ p̄ter vxoꝛē tuā n̄ patiarꝭ crimen
ſcire. De q̇ etiā d̄r ꝙ celebrabat nuptias cū vxoꝛe in t̄io-
re dn̄i. Serua fidē legēdo vl' audiēdo ſacras ſcp̄turas
audiēdo dīna officia p̄dicationū. ꝟba illa credēdo ꝛ ob
ſeruādo. Qui ꝟo in ſtatu religioſo ſe deo tradūt. offerre
dn̄t pullos colūbaꝝ. i. duas colūbās. binariꝰ nūerꝰ eſt
p̄ncipiū diuiſiōis. ad innuendū ꝙ tales dn̄t eē diuiſi. id
eſt ſepati a mūdanis. Sꝫ inter ſe dn̄t eſſe q̄ſi vnū par.
id ē ſil' vniti ꝛ ſine diuiſiōe. Colūbaꝝ pulli ſunt calidi ſꝫ
caſti. q2 adhuc nō ſūt colūbe modice caſtitatꝭ. ſꝫ pulli. ad
innuenduꝫ q2 religioſi dn̄t eſſe calidi. i. feruētes in diui-
nō amoꝛe. ſed puri ꝛ mūdi a carnalitate. Colūbaꝝ pulli
no volant diſcurrēdo. ſꝫ clauſi manēt i̅ nidis ſuis. Sic
ꝛ religioſi nō dn̄t diſcurrere vagi ꝑ ciuitates ꝛ villas ni
ſi in neceſſitate q̄ nō habet legē. ſꝫ clauſi dn̄t eſſe in cell'
l' clauſtris ſuis. Colūbe q2 ꝑ ploꝛāt loco cātꝰ ſignificāt vi-

tam religioſā plenā eē debere pnīa. ⁊ ꝙ vt ait. b. Hiero.
ſe ⁊ mundū lugeant et dñi ſemp pauidi ꝓſtolent aduē
tum. Et maxie lugere dñt ꝓ pctīs coꝝ ꝙ elemoſynis coſ
nutriūt. Colūbe nunꝙ̄ quieſcūt ſup cadauer. ſignificat
ꝙ religioſi debēt ɔtēnere pecuniā ⁊ oē declinās ad pec⸗
catū. Columbe habitātes in cauernis petre. Petra erat
xp̄s. inquit apl's. ſignificat ꝙ vita taliū debet eſſe ɔfixa
cū xp̄o in cruce. et quantū fieri pōt ɔtemplatiua. Colū⸗
be reſident ſup culmīa aqꝝ vt videāt ſi ancipiter vel a⸗
lia auis rapax volat ſup ees vt capiat a ꝙ fugiūt. ſigni⸗
ficat ꝙ debem⁹ morā facere iuxta aqs ſcripturaꝝ. eas
meditādo vt valeam⁹ cognoſcere. et vitare inſidias de⸗
monū in aere habitantiū. Colūbe hñt collū variatū de⸗
pictū et totū refulgentē. deſignat ꝙ vita religioſoꝝ de⸗
bet eſſe ſpeculū alioꝝ et lux mūdi. vt vidēdo coꝝ bona
opa. ꝟbis et factis glorificēt prēm celeſtem. et cauere ab
his ꝙ hñt ſpeciē mali tollat ois ſuſpitio. Oēs iſtas pro
prietates de facili in ꝟgine maria repies et p excellentiā.

Ad ſeptimam et vlti. §. x.

mā rñdet ꝙ ex ṕdictis ſequit feſtū ſolēne. ſ. leticia Sy⸗
meonis. q2 cātat. Nūc dimittis. Lumē intellect⁹ ꝙ dic.
Lumē ad reuelatōez ⁊c. Occurſus anna et ſtupor mētꝭ
h̄ eſt dicere ꝙ ex eis ſequit. Leta obediētia prōpta hūili
tas deuota et integra. ⁊ lumē ſapie vere adhuc. q2 anna
interp̄tat grā. Dico ꝙ ita viuēdo currit ⁊ abūdat gratia
infuſa a deo cū tot reuelatōib9 ⁊ illuminatōib9. q2 tota
mēs ſuſpenſa manet. ⁊ in ſtuporē vertit. ⁊ cū xp̄o ⁊ ma⸗
tre ſua ſe repit in eterna gloria. Amen.

Quomodo gladius ptranſijt animā virginis beatiſ
ſime vt ṕdixit Symeon. Caplm. xxxvi.

Tuam ipſius animaꝫ
pertrāſibit gladius Luce. ij. Mltiplex repit
gladius in ſcripturis. Eſt em̄ gladius materialis. De ꝙ
dñs ait petro. Ois ꝙ accepit gladiū. gladio pibit Mat
thei. xxvi. Dicit accipe gladiū ꝙ ꝓpria auctoritate ſeu vo
lūtate nō dei vl' legis auctoritate occidit vl' pcutit aliquē
hic accipit gladiū. q2 vſurpat ſibi ptātem h̄ faciēdi. Nā
qui deo iubente occidit ⁊ pcutit. vt ppl's dei ſub moyſe
et ioſue. ⁊ poſtea ſub iudicib9 ⁊ regib9 mltos pploꝝ cha
ranaeoꝝ ⁊ alioꝝ occiderūt. ille nō dr accipe gladiū. ſed ſi⸗
bi dato a deo vti ⁊ iō licite. Et ſimilr iudex ꝙ occidit reū
nō accipit nec vſurpat gladiū. ſed eo ſibi a lege dato ſi
habet legittimā ptātem vtit. vñ nō ſine cā gladiū por⸗
tat. ait apl's. i. ante ſe portare facit. ſcꝫ ad vindictā ma⸗
lefactoꝝ. Qui vero accipit vſurpādo gladio pibit. q2 a
iudice punit. vel ſaltem gladio diuie iuſticie nil inultuꝫ
patientis. ⁊ de gladio iſto nō loquit ſymeon ad virginē
q2 vt dicit btūs Amb. Nulla hiſtoria docet mariā de h̄
gladij nece migraſſe. i. morte violēta. ſed naturali ⁊ ṕſer
tim cū nō aīa corpus ſꝫ gladio trāſuerberet. Eſt alius
gladi⁹ criminal'. de ꝙ ps. orat erui dicēs. De gladio ma
ligno eruē me. Iſte ē gladi⁹ odij detractōis. male pſua
ſionis ad peccādū. de ꝙ. b. Aug⁹. Si fratri tuo male pſ
ſuades. occides. Vñ ps. Lingua coꝝ gladi⁹ acutus. de
pe. di. j. Noli. ⁊ clemēs. Qui odit ⁊ ꝙ detrahit ⁊ qui oc⸗
cidit pariter homicida ē. de pe. di. j. Homicidioꝝ. Occi⸗
ſor corp⁹ occidit gladio materiali. detractor occidit famā
per quā ꝗs viuit in memorijs hoīm gladio detractiōis
Odiēs occidit animā ſuā gladio vindicatiue affectōis
licet aūt iſte gladius criminal' p aīam trāſeat ⁊ plrīmorū
nō tñ vnꝙ̄ p animā. b. marie. q2 ſola pctm̄ nō fecit. Er⸗
go de iſto nō intelligit ſymeon dicēs. Tuā ipius aīaꝫ p⸗
tranſibit gladi⁹. Eſt alius gladi⁹ ſpūal'. ⁊ h̄ figurat⁹ eſt
per gladiū quo pcuſſit eleazarus elephantē habentē ſu
per ſe caſtrū armatoꝝ. ⁊ occidit. ſicꝙ̄ pplm dei liberauit

Gladius mltiplex repitur ī ſcripturiſ.

ipe tñ ſub eo oppreſſus. q2 xp̄s gladio ſpūali verbi ſue
doctrine. ac dolore ſue paſſiōis. ⁊ virtute ſue dilectōnis
mundū occidit ꝓſtratis agminib9 demonū armatoruꝫ
malicia bellantiū. ſicꝙ̄ mortuus pplm dī liberauit. De
iſto igit intelligit dictū ſymeonis. Tuaꝫ ipius animaꝫ
pertranſibit gladius. Sed hic eſt tripartitus.

Eſt enim gladius doloꝝ internalis
Eſt gladius ſermonis diuinalis.
Eſt gladius amoris virtualis.

De ꝗlibet iſtoꝝ pt iſtō ſꝫe ⁊ apte intelligi dictū. b. Ma
rie a ſymeone. Tuā ipius aīam ptranſibit gladi⁹.

De primo gladio ſcili. §. I.

cet doloris ſatis vſitata locutio eſt. cū ꝗs habet magnū
dolorē ex aliꝗ malo nouo. dr gladi⁹ ptranſiuit cor eius.
et ſi corp⁹ nō vulnerat vel ledat. De h̄ etiā ait ps. In f
uum venūdat⁹ eſt ioſeph hūiliauerūt in ɔpedib9 pedeſ
eius ferrū ptrāſijt aīam eius. i. gladius cū incidiſſꝫ ī ma
gnas tribulatōes. q2 vendit⁹ a fratrib9 in egyptū dela⸗
tus emptus a phutiphare pncipe milicie regis pharao
nis. falſo accuſat⁹ ab vxore ſui patroni de adulterio. ꝗa
noluerit ſibi aſſentire in malū incarcerat⁹ vinculat⁹ fu
it ꝓpter ꝙ ferrū. i. gladi⁹ doloris ptrāſijt aīam ei⁹. Et iſte
gladius doloris paſſiōis ipius filij ptrāſiuit aīam ſuā.
Vel ſic. tuā aīam ꝙ eſt ꝗſi ipius. ꝓpter intenſū amorem
pertrāſiuit gladi⁹ doloris. Lūc ei. ſ. in paſſiōe filij refua
ti ſunt dolores ptus. vt dicit Jo. damaſ. i. quas alie mu
lieres ſuſtinēt in partu. Sꝫ nec aliqua mulier hūit vn⸗
ꝙ̄ tantū dolorē in partu. nec aliꝗs martyr tantū dolorē
ſenſit in ſuis tormētis. quantū expta eſt btā maria ī paſ
ſione dilectiſſimi filij. Nō petr⁹ in crucifixione ſui. Nō
laurenti⁹ in craticula combuſt⁹. Nō blaſius pectinib9
ferreis dilacerat⁹. Nō iacob9 p ſingula mēbra intercii⁹.
nec alius. Vñ dicit b. Hieronym⁹. Pluſꙙ̄ martyr fuit
⁊ aureolā martyrij ſup oēs clariorē recepit. Rō īmenſi⸗
tatis hui⁹ doloris ei⁹ hinc tradit. dolor fundat in amo
re. Quāto em̄ ꝗs pl⁹ amat aliquā rē vel pſonā. tātoma
gis dolet de ei⁹ amiſſiōe vl' leſione. qđ ptꝫ p experienti⸗
am reꝝ magiſtrā. Magis em̄ ꝗs dolet de amiſſiōe mil
le florenoꝝ ꝙ̄ de centū. vtpote q2 magis diligit pl⁹ dolet
de morte filij ꝙ̄ de amiſſiōe ſubſtātie. ⁊ pcipue cū ē bo⸗
nus ⁊ vtilis ſibi. Sed beata ꝟgo maria naturalr valde
diligebat xp̄m filiū ſuū. tū q2 vnicū. Certū eſt em̄ ꝙ pa⸗
ter vel mater plus dolet de morte filij cū vnū tm̄ habꝫ
ꝙ̄ ſi mltos haberet. tum q2 totū aſſumptū corpus erat
ex ſe partem ibi nō habebat. vt q2 prēm nō habuit ter⸗
renū. ⁊ ideo ſtrictius amabat ⁊ de amiſſiōe magis do⸗
lebat. tum q2 innocens ⁊ optimus fili⁹ erat. ⁊ tñ morte
acerbiſſima ignominioſiſſima inter latrones ɔdemna
tus erat. ⁊ ideo ptranſiuit gladius doloris animā eius.
Erat in ea ⁊ amor amicicie. ꝙ fundat ī bono honeſto. vt
quāto ꝗs ſapientior et perfectior fuerit. tanto magis de
beat amari et de eius abſentia vel morte doleri. Vnde
⁊ patriarcha iacob de morte quā extimauit filio ſuo io⸗
ſeph eueniſſe valde doluit ꝓpter bonitatē eius. adeo vt
ceteri filij congregati ad ɔſolandū eū. vix liniret dolorē
eius. Sꝫ dñs noſter ieſus xp̄s erat optim⁹ oīm hoīm ⁊
angeloꝝ. ſapientiſſim⁹ ſibi. ⁊ alijs vtiliſſimus. Vnde ⁊
in paſſiōe eius aīam eius pertrāſiuit gladius doloris.
Erat in ea amor caritatis maxime ꝙ deū reſpicit preci⸗
pue dolere facit de offenſa dei ⁊ pditiōe ꝓximi. Cum er
go cerneret ⁊ ſciret pplm illū grauiſſime deū offendere
q2 directe in deū peccabāt ɔtumeliando corp⁹ illud dei
tati vnitū. et hinc ɔſideraret pplm iudeorum ex ꝙ nata
erat. damnatōem ꝓpter pfidiā incurſurū. Videret etiaꝫ
aplos oēs a deo ꝓpter pctm̄ receſſiſſe. valđ dolebat. Et
ſic aīaꝫ ptrāſiuit gladi⁹. Sꝫ forte aliꝗs dicꝫ. ſciebat bea

De gladio doloꝝ. q2 dolor dr gladius.

M. plus ꝙ̄ martir ⁊ aureolā ſr oēs ſrec piſſe dr. ⁊ rō ponit.

Argui̅t ꝯ ꝑdicta. ta maria ꝙ deus pater volebat cū pati illā paſſionem. Et ipſe filius ꝓpter h̄ in mūduꝫ venerat ⁊ h̄ optabat. Indeq̄ɜ ex ea ſequebat̄ redēptio mōdi. ⁊ ſalus ppl'i ⁊ glia dei. Cū ḡ eſſet conformis voluntati dei ⁊ ſūme ipſa optaret ſalutē mōdi. Vn̄ ipſa triſtari poterat vel dolere cū tantū bonū inde ſeq̄bat̄. Ad qȏ rn̄deo. ꝙ eo mō gladi⁹

Rn̄ſio. doloꝝ ꝑtrāſiuit aīaꝫ ꝟgis. q̄ ⁊ aīam filij ſui q̄ dixerat paulo ante. Triſtis ē aīa mea vſq̄ɜ ad mortē Mat. xxvi. Eſt eīn in nob duplex aīa. vel magis ꝓprie loq̄ndo duplex ꝑs ſeu potētia aīe. ſ. itellectiua ⁊ ſenſitiua. Scd̄m potētiā intellectiuā xp̄s in paſſiōe ſūme gaudebat. q2 deitate fruebat̄. vt nūc. Sɜ ſc̄m potentiā ſenſitiuā dicebat. ꝙ ſētiebat illȏ ps. Repleta eſt mal' aīa mea. i. dolorib⁹ adeo ꝙ vita mea in inferno appropinquit. Sic ⁊ btā maria ſc̄m voluntatē rōnalē volebat filiū ſuū pati. ſciēs deum ſic ordinaſſe. ⁊ ſalutē hūani generis ꝯſeq̄ndā. ⁊ hic n̄ dolebat. ſɜ q̄eta manebat. ſɜ ſc̄m ſenſualitatē ſūme dolebat rōnib⁹ ꝑdictis. q2 vt dic̄. b. Hiero. Licet in ſpū eſſet. tamē dū in carne vixit carneis mouebat̄ ſenſib⁹. Et ſɜ ſenſitiuā dicere poterat illud. Flecte ramos arbor alta. ſcilicet crucis ⁊c. Sic ḡ ipſius aīam ꝑtrāſiuit gladi⁹ doloꝝ. Ex q̄b⁹ valde nob attendēdū ē. ꝙ ſi voluit d̄s btāɜ mariā matrē dn̄i īnocentiſſimā ⁊ ſc̄tiſſimā tantū dolorē pati ⁊ ꝑſecutōem. nō dēm⁹ nos ab hmōi eximi velle. Vnde dn̄s ꝑ Hiere. c. xlix. ait. Ecce q̄b⁹ nō erat iudiciū vt biberēt calicē bibētes biberūt. ⁊ tu ſi nocēs eris nō eris īnocens. ſɜ bibēs bibes calicē. Et Baruch. iiij. Delicati mei delicijs ſpūalib⁹ ꝟtutū. ambulauerunt vias aſꝑas oportet te ergo multa pati.

Quantū ad ſecundū ¶. II.

Verbuꝫ dī dr̄ gladi⁹ ⁊ quō ꝑtrāſiuit aīaꝫ. m. ꝟginis. ꝙ gladius ſignificet aliq̄n verbū dei. oñdit apl's dicēs Ephe. vi. Gladiū ſpūs aſſumite qȏ eſt ꝟbū dī. Ad Hebre. iiij. Viu⁹ eſt ſmo dei penetrabilior oīm gladio ancipiti. ꝑtingēs vſq̄ɜ ad diuiſionē aīe ⁊ ſpūs ⁊c. Et de hoc gladio videt̄ exponere. b. Amb. h̄ dictū. Tuā ipſius aīaꝫ ꝑtrāſiuit gladius. inq̄t. Oñdit ſymeon in h̄ prudentiaꝫ marie nō ignarā eē miſterij. ꝑtrāſiuit ḡ gladius ꝟbi dei aīam marie intellectiuā. q2 itellexit ꝟbum qȏ dixerat ſymeon. ſ. quō fili⁹ ei⁹ poſit⁹ erat in ruinā ppl'i iudeoꝝ. et reſurrectionē gentiliū ꝯuertendoꝝ ad fidē. ⁊ in ſignum cui ꝯdicet̄ a mltis. q̄ ad veritatē myſterij incarnatōnis ſcɜ gētilib⁹. iudeis. ⁊ hereticis. q̄ ad imitatōem a multis ſcɜ oib⁹ mal' xp̄ianis. Oīa aūt xp̄i myſteria natiuitatis xp̄i. ꝯuerſatōis. paſſiōis. ⁊ reſurrectōis fuerūt ꝑnūciata a ꝓphetis ⁊ figurata. Et cū btā maria legiſſet ⁊ audiſſɜ ſcpturas. ⁊ ſucceſſiue videret ſingl'a īpleri. ſic gladi⁹ verbi dei ꝑtrāſibat aīam ei⁹ itellectiuā. acutiſſime ⁊ ꝑfectiſſime itelligēdo. Vn̄ ī iſto euāg. dic̄ euangeliſta ꝙ maria cōſeruabat oīa ꝟba hec. ſ. eoꝝ q̄ fiebāt circa xp̄m conferens in corde ſuo. Qȏ exponit venerabil' Beda. q2. ſ. habuit menti ſcpturas ſacras ⁊ ꝯferebat q̄ ſcripta erant ī his q̄ fiebāt. Verbi gr̄a. vt d̄ſcēdam⁹ ad ꝑticularia. Cū btiſſima ꝟgo ſpūſancto ꝯcepit filiū q̄n dixit. Ecce ācilla

M. ꝯſeruabat et ꝯferēs ī corde expoſitio bede. dn̄i fiat mihi ⁊c. Cōferens ꝟbum Eſaye illud. Ecce ꝟgo concipiet ⁊ pariet filiū. ⁊ vocabitur nomē ei⁹ emanuel. Eſa. vij. potuit dicere itra ſe. Ecce mō īpleta eſt dicta ꝓphetia. Et rememorāſ ꝙ abraā q̄ interꝑtat̄ pr̄ excelſus miſit ꝓcuratorē ſuū Eleazar ad accipiendā ſponſā non de terra ꝓmiſſiōis. ſɜ ad regionē longinquā ⁊ ab eo dimiſam filio ſuo yſaac. qȏ ⁊ fec̄ Rebeccā vicɜ puellā pulcerrimā quā inuēit ad fontē aquaꝝ. q̄ ōmū req̄ſita huic aſſenſit Gen̄. xxiiij. Conferēs h̄ cū eo ꝙ gabriel miſſus a pr̄e excelſo. nō in terrā ꝓmiſſiōis. i. in celū ad ꝓcurandā ſpōſam cui vniret̄ in vnitate ꝑſone fili⁹ ei⁹ vnicus ex ſara. ſcɜ in mundū remotū a celo. ⁊ q̄ſi a deo derelictū ꝓpter idolatriā. ⁊ alia vicia q̄b⁹ plen⁹ erat mund⁹. vt. ſ.

vniret̄ nature hūane in mūdo exiſtēti. nō angelice in celo ꝑmanēti. inueniēs ipſam mariā pulcerrimā aīaꝫ ⁊ corpore ad aquas ſcripture. legentē tūc meditātē vl' orantem. angel⁹ ipſe ſalutās ⁊ colloquiū hn̄s cū ea ſuꝑ h̄ demū ipſa ꝯſentiente deſpōſata eſt in ea hūana natura. et dei filio vnita. ⁊ ſūme ab eo dilecta. intellexit figurā illā impletā. Et ſic gladi⁹ ꝑtrāſiuit aīam ei⁹ intelligēdo. Cū aūt audito ꝯceptu elizabeth inſtigata a ſpūſcō pergeret ad viſitandū eliſabet ꝑ mōtana iudee trāſiēs. ꝯferens ī corde ſuo. qȏ ait Salomō in canti. ij. Ecce dilect⁹ meuſ venit ſaliēs in mōtib⁹ trāſiēs colles. ſil'is eſt dilect⁹ me⁹ capree. hynnuloq̄ɜ ceruoꝝ. En ipſe ſtat poſt parietē nr̄m reſpiciens ꝑ feneſtras. ꝓſpiciēs ꝑ cācellos. En dilect⁹ meus loquit̄ mihi. poterat dicere in corde ſuo. mō impletū eſt illud. Nā dilect⁹ fili⁹ me⁹ quē iā ꝯcepi venit ī me ſaliens in mōtib⁹ q̄s aſcēdo ⁊ collib⁹. excedens oēm. ſ. ꝑfectionē montiū ſublimiū āgeloꝝ. ac etiā colliū ſanctoruꝫ viroꝝ. Sil'is ē dilect⁹ me⁹ fili⁹ ſūme a me amat⁹. capree q̄ facit magnos ſaltus. q2 deſcendit de celo in vterū. poſtea in ꝑſepiū. exinde in crucē aſcēdet. poſt in limbū deſcendet. ac ſuꝑ terrā reſurgēs aſcendet et poſtea in celū. Sil'is eſt hynnuloq̄ɜ ceruoꝝ. i. ceruolino. q̄. ſ. delectatur hūano aſpectu. ⁊ d̄licie mee. ait ipſe ꝑ ſalo. eſſe cū filijs hoīm. ꝑuulus eſt ꝑ hūilitatē. Stat aūt p⁹ parietem abſconſus. ſ. in hūanitate. reſpiciēs ꝑ feneſtras. i. ꝑ angelos natiuitatē ei⁹ ⁊ alia myſteria nūciātes. vt ei⁹ ꝟtutem ⁊ maieſtatē videre poſſem⁹ ꝑ cācellos. i. hoīes h̄ etiā māifeſtātes vt ipm̄ vidēdo cognoſcere poſſem⁹. En dilect⁹ meus loquit̄ mihi. cū. ſ. ſalutauit Elizabeth. Tūc exultauit infans iohēs in vtero elizabeth. ⁊ ſc̄tificat⁹ eſt iohānes baptiſta ad ꝟbum verbi qȏ ꝑnunciatū eſt ꝑ os virginis. Naſcēs aūt iohēs iſte. ⁊ de vtero mr̄is egrediens vt cōiter dr̄. leuat⁹ eſt d̄ terra a btā ꝟgine. Et ꝯferēſ tūc beata maria cū eo qȏ dixit Malachias. iij. c. Ecce ego mitto angelū meū. Hic eſt puer iſte iohēs angelicā vitā ſeruatur⁹. q̄ parabit viā ante faciē meā. Hic erit de quo Eſa. c. lx. ait. Vox clamātis in deſerto parate viā dn̄i. rectas facite in ſolitudine ſemitas dei nr̄i. oīs vallis exultabit̄. ⁊ oīs mōs ⁊ collis hūiliabit̄. ⁊ erūt ⁊c. Parit btā virgo xp̄m et ꝯferēs in corde ſuo. dic̄ nunc impletū qȏ lōge añ ꝑdixit Eſayas. idē. c. ix. Paruul⁹ natus eſt nob et filius datus eſt nobis. Et vocabit̄ nomē ei⁹ admirabilis. ꝯſiliari⁹. deus fortꝭ. pater futuri ſeculi. pricēps pacis. ⁊ locū ꝑtus ꝯſiderās. ꝯfert in corde ſuo cū eo qȏ prenūciauit micheas ꝓpheta. c. v. Tu bethleē terra iuda ꝑuulus vicus es in milib⁹ iuda. ex te eīn exiet dux qui regat ppl'm meū iſrael. Et egreſſus ei⁹. ſ. q̄ ad diuinitatē ſic ab initio a dieb⁹ eternitatis. nec intelligi pt̄ de dauid rege q̄ fuit bethleemita. q2 iā mlto tꝑe ante mortu⁹ erat. Sed loquit̄ de iſto ꝑuulo meo q̄ reget ppl'm electorum ſuoꝝ. Audiēs aūt beata maria angelos canētes in celo Glia in altiſſimis deo. cōfert in corde ſuo dicēs. Nunc implet̄ ꝓphetia dauid dicētꝭ. Celi enarrāt gl'iam dei. i. angeli. ⁊ opa manuū ei⁹. i. ꝑuulū iſtū factū virtute dei annunciat firmamentū. i. celū nouā ſtellā emittēs. dies diei. i. ꝓpheta illuminat⁹ a deo. micheas mago inq̄renti illuminato a xp̄o eructat ꝟbuꝫ teſtimoniū xp̄i nati. ⁊ nox nocti. i. ꝑnceps ſacerdotū a ſcribe obſcuri infidelitati herodi indicat ſcīam. loci hui⁹ natiuitatis. Vidēſq̄ɜ ꝑuulum vagientē ⁊ plorantē ait. Ecce qȏ dic̄ ſapiēs Sapiē. vij. in ꝑſona ei⁹ loq̄ns. Primā vocem emiſi ſil'em alijs foris plorās. Venit octaua die ad circūciſionē pueri ⁊ cōferēs in corde ſuo. ait dolens de pena paruuli cū ioſeph ſpōſo ſuo. nūc implet̄ figura ei⁹. qȏ dixit zephora vxor moyſi cū circūcidit filiū ſuū. Spōſ⁹ ſanguinū tu mihi es dolens de effuſione ſanguīs filij. Cū aūt tredecia die a natīitate filij vēiſſēt regeſ magi. i. magni aſtrologi ado

randū ipm natū ⁊ ipm venerati ſunt cū mūeribꝫ auro.
thure ⁊ mirrha ꝯferēs i corde ſuo. ſcḿ iſtō cū ſcptura ſa
cra dicē poṫat. Nō adipleta ē ſcpṫa dauid dicēs. Re-
ges tharſis ⁊ iſule mu. offe. reges arabū et ſaba do. ad-
ducēt. q̄ mūera i pte ēt ꝯdatat yſa. c. lx. dicēſ. Oms de ſa
ba veīent auꝝ ⁊ thus ꝯferētes. ⁊ laudē dn̄o ānūciantes
Omē pecꝰ cedar ꝯgregabiṫ tibi arietes. nabaioth mini
ſtrabūt tibi. Offereṫ ſup. ⁊c. ex ipis mūeribꝫ oñdentes
maieſtatē eiꝰ. Cū ꝯo xl. die obtulit pueꝝ. i tēplo recolēs
qꝺ ſcptū ē malach. iij c. ſcꝫ ſtatī veiet ad tēplū ſcm̄ ſuū
dn̄ator quē vos q̄ritꝭ ⁊ āgelꝰ teſtam̄ti ſcꝫ noui iſtitutor
quē vos vltꝭ. vos ſcꝫ iuſti affectatꝭ. vt ſymeō ⁊ āna ⁊ ſi-
miles. Et q̄s ſtabit ad vidēdū eū. Jpe eī q̄ ignis iflam-
mās ad amorē eū ꝯgnoſcētes vt illū ſymeonē dicē pote
rat ꝯferēs ſcpturā ipaꝫ cū eo qꝺ fiebat. nc̄ ipleṫ ꝓphetia
illa. Jnde ad paucos dies cū ex admonitiōe āgelica ipſa
cū ꝑuulo ieſu ⁊ ioſeph fugiēs ꝑſecutōꝫ herodis ꝺſcēderꝫ
i egyptū vt ibi maneret ad tp̄s. i cꝰ igreſſu corruerīt ydo-
la egypti. Audiēs h̄ ꝯferebat i corde ſuo h̄ cū eo qꝺ pre
dixit hiere. Ecce dn̄s aſcēdet ſr nubē leuē ſcꝫ ꝟginē. q̄ le
uis fuit. qꝛ ab oī onere pcti libera. aſcēdit qꝛ tenebat pu-
erū i brachijs. ⁊ ꝺſcēdit i egiptū fugiēs ꝑſecutiōēꝫ hero-
dis. ⁊ ꝯmouebūṫ idola egypti. ſ. i terrā corruētia. i ſignū
qꝛ debat idolatria de m̄ꝺo ceſſare. ꝺſcēdēte dn̄o ꝑ p̄dica
tōꝫ aploꝝ i m̄ꝺꝫ. Et cū ibi mācrꝫ ⁊ ꝑcepiſſꝫ magnā ſtra
gē quā feciſſꝫ herodes ꝑuuloꝝ vt iſtū occideret pueꝝ di
cē potuit h̄ ꝯferēs i corꝺ ſuo. Ecce ipleta ꝓphetia hiere.
dicētꝭ. vox i rama audita ē ploratꝰ ⁊ vlulatꝰ mltꝰ rach-
el plorās filios ſuos noluit ꝯſolari. qꝛ n̄ ſṫ. Poſt ſeptēni
um mortuo herode āgelo nūciāte reducēs pueꝝ de egy-
pto ⁊ ꝑgēs ad habitādū nazareth. ꝯferēs hec i corꝺ ſuo
dicē poṫat. Nō ipletū ē qꝺ ait dn̄s. ex egypto vocaui fi
liū meū. Et qꝺ aliꝰ dixit. qm̄ nazarenꝰ vocabiṫ. Duodē
nē ſcḿ cū duxiſſꝫ ad tēpluꝫ pꝰ triduū q̄ſitū cū iueiſſet i
medio doctoꝝ dicē potuit illꝺ Eſdre. Jn excelſo throno
vidi ſedē viꝝ quē adorat mltitudo āgloꝝ dicētiuꝫ. Ecce
cꝰ ipe. i eſnū ꝑma. Trigēariꝰ factꝰ cū acceſſit ad baptiſmū
Joh. Pie imagiari pōt h̄ ſibi a filio l āglo ſueclatū ⁊ di-
cē poṫat ꝯferēs i corꝺ ſuo. Nūc ipletū eſt illꝺ pſal. Uox
dn̄i ſr aq̄s iordaiſ dn̄i ieſu ad iohēꝫ bap. vt eū baptizarꝫ
qꝺ cū fieret deꝰ maieſtatꝭ itonuit p̄nc. h̄ ē filiꝰ meꝰ di-
lectꝰ ⁊c. dn̄s ſpūſſctꝰ i ſpē colūbe ſup aq̄s mltas ad ſcti
ficādū eaſ ꝑ baptiſmo Et ſic ꝺ alijſ myſterijs poſſꝫ dici.

De tertio gladio ſci .§. III.

licꝫ dilcōſ dic pſ. Accigē gladio tuo. ſ. caritatꝭ. ſr femur
tuū. i. i hūaitate tua illā oſtēdēs potētiſſie. ſ. dn̄e. Et iu-
dith. c. ix. ad dn̄ꝫ orās ait. Fac dn̄e vt gladio ꝓprio ſcꝫ di-
lectōis ſupbia eiꝰ ꝯteraṫ. Un̄ q̄ exponēs ſbdit dicēs ⁊ ꝑ
cute eū labijſ caritatꝭ mee. ſ. ad ſalutē ppli mei. ꝑtrāſiuit
gladiꝰ iſte aīaꝫ ꝟgis. qꝛ ſr oēs dilexit. Un̄ can. ij. Jntro-
duxit me rex i cellaria ſua. ordiauit i me caritatē fulcite
me floribꝫ ſtipate me malꝭ qꝛ amore langueo ⁊c.

Quomō iueīt ma. filiū ieſū duodēneꝫ i tēplo. et de
triplici iṫrogatiōe btē ꝟgis. Capitulū. xxxvij.

F Jli quid feciſti nobiſ
ſic Lu. ij. Damaſcenꝰ papa ex ꝟbis ſcptuṙ ſic
ait. Añq̄ꝫ ſcruterꝭ n̄ rep̄hendas. itellige priꝰ et
tūc icrepa. Añq̄ꝫ rep̄hendas priꝰ audias. xi. q. iij. Etēuꝫ
E ōtigit aliqn̄ ꝙ vidēs alicꝫ vl audiēs aliquē defectū
apparēter alterꝰ ꝑ n̄ bn̄ iformatꝰ ꝺ ꝟitate. rep̄hendit talꝭ
dure ⁊ ꝯtūeliabiṫ vt puniaṫ. Sꝫ cū diſcuſſa cā ꝑcipit il
lū innoxiū remāet ꝯfuſus. ⁊ ille ꝑgnatꝰ iiuſte ab eo. ſic ac
cidit de p̄rono ioſeph. q̄ qꝛ nimis credulꝰ fuit ꝟbis ſue
vxoꝛꝭ iniq accuſantꝭ eū de turpitudie adulterij itēptāti
mēdaciṫ n̄ examiato negocio dure tractauit eū carceri ꝺ
putādo iiuſte Geñ. xxxix. Nō ſic fecit btā maria. ſꝫ vnꝭ
cū filiū quē cū dolore q̄ſierat ait. Fili q̄d feciſti nob ſic. n̄
rep̄hendit n̄ clamat. n̄ blaſphemat. ſꝫ cā m hꝰ rei iterro-
gat. Ex q̄bꝫ verꝺ pt formari triplex iṫrogatio circa ipm
factū. Quid feciſti nob ſic. vt. ſ. appropīq̄ꝝ ꝯſortio te ab
ſentareſ. Quid feciſti nob ſic. vt i hieroſolꝭ moꝝ tēplo ia
citares. Quid feciſti nob ſic. vt i doctoꝝ medio te loca-
res. Ad q̄ tria filiꝰ vt ſapiētiſſimꝰ vnica ſnīa plene rn̄-
dit dicens. Qꝛ in his q̄ p̄ris mei ſūt opꝫt me eſſe.

Pro declaratōe primi .§. I

quiti ⁊ ſue rn̄ſionis ſciendū ꝙ mādauerat dn̄s in veteri
lege vt in tribꝫ ſolēnitatibꝫ iudeoꝝ oēs de illo pplo qui
cōmode poterāt. ꝑgerēt hierlm̄ ad tēplū dn̄i ad agēduꝫ
gr̄as deo de bn̄ficijs p̄cipuis collatꝭ p̄ribꝫ eoꝝ. ſ. i feſto
paſce ſeu azimoꝝ. in feſto pēthecoſtes. ⁊ i feſto tabnaclo
rū. vt ꝗ obedirēt ꝑntes xp̄i. ſ. ꝟa mr̄ natal. b. ꝟgo maria
⁊ ioſeph pr̄ putatiuꝰ n̄ naturalꝭ. ſic dic euāgeliſta. vt pu
tabaṫ filiꝰ ioſeph Lu. iij. ibat ad tēplū. Jn q̄ āt haꝝ ſo-
lēnitatū n̄ declarat euāgeliſta. ꝑgētes āt ſecū duxerunt
pueꝝ ihm nolētes tātū theſauꝝ alijs ꝯmēdare. ⁊ vt exē
plū dareṫ ꝑntibꝫ filios ſecū ducere ad eccias ſꝫ cū ꝓpter
honeſtatē ꝺ more eēt. vt mlieres ſepate a viris manerēt
in tēplo. i. in porticibꝫ tēpli. Nā i tēplū ꝓprie ſūptuꝫ ſoli
ſacerdotes itroibāt. pueri manebāt cū altero ꝑntū pr̄e l
mr̄e. Credendū ē āt ꝙ b. maria tātū theſauꝝ penes ſe vo
luit reſidē. Cū aūt ibi manēdo nō curioſitati vacaret et
vanitati vt hodie fit. ſꝫ orōni ⁊ ꝯtēplatōi mente ad celeſ
tia fixa. puer ieſus abſentauit ſe a mr̄e eā n̄ ꝑcipiente.
Querit ꝗ btiſſima mr̄ eo rep̄to. Fili q̄d feciſti nob ſic. vt
te a nob abſentares. q̄ ē rō. Cui rn̄det. qꝛ in his q̄ patris
mei ſūt opꝫt me eē. pr̄ meꝰ vt noſti ꝺs ē. tu āt mr̄ carnꭍ
mee. Et cū oporteat me eē. i. exerceri i his q̄ ſūt p̄ris celeſ
tis. iō decuit vt me abſentarē a te. ⁊ ioſeph prē putati-
uo. ad oñdendū ꝙ n̄ apte pt q̄s ſe tradē ſpūalibꝫ ⁊ tota-
liter deo vacare. niſi abſentādo ſe a parētibꝫ. ⁊ ꝓpinquis
qm̄ ait pſ. xxxvi. Pater meꝰ ⁊ mater mea dereliq̄rt me
dn̄s āt aſſūpſit me totalr. ſ. i ſuū. Parētes eī ſūt parēteſ
carnis ⁊ ſuba ſua generāt corpꝰ. ſ. pater ⁊ mater. Unꝺ
adā dixit. Erūt duo i carne vna Geñ. ij. i. ad generandā
vnā carnē. ſeu corpꝰ. ſ. pater ⁊ mater. Pater āt. i. creator
ſpūs ſeu aīe hūane ꝺs ē. q̄ creat aīaꝫ organiſato corꝑe et
creādo ifundit. n̄ eī ſūt ex traduce aīe ſic ⁊ corpa. vtrūq̄ꝫ
notat apl's ad Heb. xij. di. Prēs carnis noſtre habuimꝰ
q̄ nos erudierūt obtēꝑabamꝰ eis. q̄to magꝭ patri ſpūuꝫ
id ē aīaꝝ ⁊ viuemꝰ. qꝛ igiṫ ꝑntes ſūt carnis q̄rūt filijſ ſu
is vt ſit pulcer. ſit fortꝭ corꝑe. diues honeratꝰ i m̄ꝺo. fili-
os hēat. vxorē ducat. cū eis maneat. m̄ꝺo placeat. que
m̄ꝺi ſūt cogitet. abſtinētias fugiat. ieiunia n̄ faciat. iniuri
as n̄ ſuſtieat. ifirmitates ⁊ tormta ⁊ mortē ꝑ ſortilegia ⁊
alia illicita vitet. Pater āt ſpūs ꝺs vult aīam exerceri
in diuis ⁊ ſpualibꝫ. ⁊ vt h̄ iplere ꝑfectiꝰ valeat. ea q̄ ſunt
carnis reſpuē dēat. ⁊ ꝑntes carnis ne ipediāt in hmōi ꝺ
relinq̄t. qꝛ igiṫ nouit xp̄s ꝓpinq̄s ipedire freq̄nter ſalutē
vl ꝑfectū ſalutꝭ filioꝝ. iō ſbtraxit ſe ad tp̄s a matre ⁊ io-
ſeph patre putatiuo. n̄ ꝙ i aliq̄ ipediret l poſſet ipedi-
ri ab eis ꝑfectoꝝ opm̄. ſꝫ ad oñdendū. ꝙ cōiter accidit in
alijs ꝑntibꝫ. q̄ ipediūt ꝑfectū ſalutꭍ. q̄rētes i eis q̄ ſunt
carnis. vn̄ n̄ pt eē. i. exerceri i his q̄ ſūt p̄ris. ⁊ n̄ q̄ ſṫ ſpi-
ritꝰ. i. aīe. Propterea dꝛ Mat. x. Jnimici hoīs domeſti
ci eiꝰ. Et. b. Amb. Hec ē ꝟa fuga. ſ. ſecli q̄dā abdicatō do
meſticoꝝ. i. ꝑntū. ⁊ alienatio cariſſimoꝝ. vt ſuis ſe abne-
get. q̄ deo fuire deo gliſcit. xij. q. i. cui portio. Tū āt ꝑpē-
dūt ꝑntes carnis filios velle a ſe recedē deſerēdo ſclm̄ re
ligionē ſanctā igrediēdo mltiplr diſuadēt ⁊ ꝯdicunt ne
deſerāt dicētes ſe in ſeclo poſſe ſaluari. ⁊ deo fuire. ⁊ pa-
rentibꝫ obedire. n̄ ꝯtriſtari ne maledicāṫ ab eis maioꝛis
eē laudis ⁊ meriti eē. qꝛ maioꝛꝭ laudis i ſeclo tēptatōibꝫ.

Criſtꝰ duodēnis a ꝑntibꝰ ſe abſentauit. ideo.

vtpote freq̄ntioꝛibꝫ reſiſtē ꝙ in clauſtro ſibiip̄i aut ocio vacare crudelitatē ꝗ3 foꝛe ꝑntes d̄relīq̄re. Quibꝫ dicēdū ē a filijs. In his q̄ pr̄is mei celeſtis ſūt oꝫ me eē.i.exerceri opibꝫ ſpūalibꝫ ad q̄ vocat īſpirādo. Nā ꝛ ſi in ſcl'o poſſet. q̄a mlt'a bōa facē.dei p̄cepta ſeruare.q̄s ē h q̄ potuit trāſgredi ꝛ ñ ē trāſgreſſꝰ.q̄ pꝰ auꝝ ñ abijt vtiq3 laudabimus cū.fec̄ ei mirabilia ī vita ſua. Grego.magnꝰ aliq̄n

Exēplū3. in adoleſcētia ſua fuit illiꝰ opīonis cū eēt nobiliſſimus ex ſenatoꝛio gn̄e.Ro.ditiſſimꝰ ꝛ doctiſſimus pħus exti mās ſe deo poſſe ꝑfecte ſuire ī hītu laicali. S3 ꝑpēdēs occupatōes ſecl'i ſuccreſcere.ꝛ parum deo vacare. oīa deſerēs deo in religiōe ſe tradidit. Nō ē h magnanimitatis ꝛ foꝛtitudis īgerē ſe picl'is aīe.q̄ q̄s declinādo p̄t euitare.ſ3 temeritatis ꝛ audacie.ſic velle hītare cū dracōibꝫ ꝛ ſerpētibꝫ ad bellandō ꝯ eos vbi q̄s p̄t eos declinare. Obediendū ē ꝑntibꝫ.ſ3 magis deo a q̄ oīs p̄rnitas ī celo ꝛ ī terra noīat.cū ſpirat ad ea q̄ ſūt eiꝰ volūtatis ꝑfecte. Maledictōes āt ꝑnrū q̄ ingerūt filijs ꝓpter hmōi deus cōuītit in bñdictōes.nec ꝓpter ſcādalū eoꝝ.ē tātū bonū ꝑtermittēdū q2 ē ſcādalū phariſeoꝝ ñ puſilloꝝ.vñ ñ curandū ſm doctrinā xp̄i. S3 q̄s ē ī ſecl'o ita potēs.diues honoꝛatꝰ q̄ nō q̄rat adhuc magis ſtatū ſuū mūdialem augē.q̄ꝫto magis in ſtatu ſpūali d̄ beat q̄rere augeri. Heretici ſūt cēt dicē vl' credere ſtatū religiōis ꝛ ꝯtēptū mūdi nō eſſe in ſe maioꝛis meriti ꝛ ꝑfectōis.ꝙ etiā ī ſeculo laudabil'r viuere.q2 h eēt ꝯ doctrinā xp̄i h̄ ſuadētis. nec eſt crudelitas iſta ꝑntes diſſerē ꝓpter deū.ſ3 mag̃ pietas Vñ.b.Hiero.in ep̄l'a. Licet in limine ſenex iaceat p̄r.ſc3 domꝰ ad retinendū filiū ne recedat ab eo.ꝛ ex collo pendeat nepos ac mater vbera q̄bꝫ te lactauit oñdat p calcatū perge p̄rem.ꝛ p calcatā ꝑge matrē.ꝛ ſiccis ocl'is ad vexillū crucis euola. Sūmū genꝰ pietatis ē in h eē crudelē. Vñ ꝛ cuidā volēti xp̄m ſeq̄. ſ3 p̄us expectare ſepulturā p̄ris.xp̄s ait. Dimittite moꝛtuos ſepelire moꝛtuos

Criſtꝰ ſb/traxit ſe a/ꝑntibꝫ ad/huc duo/dēnis āñ. ſuos.tu aūt vadas relinq̄ns p̄rem tuū.ꝛ annūcia v̄buꝫ dei M.ath.ix. Et adūtendū q̄ ſubtraxit ſe xp̄s a ꝑntibꝫ cū eſſet duodēnis.cū.ſ.cōiter incipit in alijs pueris appa rere ſcintilla vſus rōnis.cū ꝯcupīa incipit excitari ꝛ titillare hoīem ad malū.vt.ſ.tūc q̄ vult eſſe in his q̄ ſunt p̄ris ſpūs.ꝛ totū ſe tradere deo ꝑntes et mōm d̄ſerat ñ expectās ſenectutē vl' iuuentutē.poſtq̄ ſūit ſecl'i oblectamēta exp̄tus. Bonū ē viro(dic̄ Hiere)ſi poꝛtauerit iugū ab adoleſcentia ſua.i.ꝯſilia xp̄i adiplēdo. Vñ ꝛ dñs deꝰ cōiter q̄s elegit ad op̄a ſua magnifica agēda.vocauit in pueritia vel adoleſcētia. Samuel ꝓpheta dñi ſingularis ꝛ iudex ppl'i antiq̄.in pueritia fuit dño d̄dicatꝰ. Dauid adoleſcētulꝰ in regē dño iubēte inūctꝰ.ꝛ eiꝰ cythareda ꝛ pſaltes ad ꝓſternendū ſupbū gigantē goliath aſſumptus. Iohes bap.ꝛ p̄curſoꝛ dñi antra deſerti teneris ſb annis puerilibꝫ ciuiū turmas ac ꝑntes fugiēs petijt.ne leui ſaltē macl'are vitā famine poſſet. Euāgeliſtā iohem q̄ ē ſpū ſapīe ꝛ ītellectꝰ p̄ ceteris īpleuit ad eructandū verbū ſuū in adoleſcētia vocauit.vt p̄rem ꝛ rhetia deſereret.b.Nicolaū.ſanctiſſimū Dñicū.Franciſcū.Bernardū.Petrū martyrē.Thomā in pueritia vl' adoleſcentia ad mūdi ꝯtemptū ꝛ ꝓpinq̄s relinq̄ndos īſpirauit.diſcāt ergo adoleſcētes inſpirati ad dimittendū ꝑntes ꝓpt obſequiū dei.cū dicūt eis. Fili q̄d feciſti.vl' q̄d facis ſic.id ē cur ita nos deſeras. Rñdendo eis cū xp̄o. Oꝛ in his que p̄ris mei ſūt.ſ.celeſtis ꝯpetit me eē.i.dīne inſpiratōi aſſētire.ꝛ vt poſſim expeditꝰ dīnis ītendere. ꝯpetit me vos deſerere. Sic ꝛ ip̄a dei mater in infantia tēplo eſt oblata.ꝛ ibi ſm Iohem damaſ.enutrita relictis ꝑntibꝫ ꝛ ꝓpinq̄s ac domo ꝑnrū.ꝛ tota tradita dīnis exſequijs.

Pro declaratione ſe-§.II.

cunde q̄ſtionis ꝛ rñſionis ꝯſiderandū eſt.q̄.b.v̄go ī tēplo moꝛā trahēs nō aſpiciebat hīcinde hoīes vt faciūt vane mlieres ꝛ viri iuuenes.nec ad oꝛnamēta tēpli curioſe.nec ꝯfabulabaꝶ cū alijs vt mlti faciūt.cū tn̄ xp̄us dicat. Domꝰ mea domꝰ oꝛōis vocabiꝶ. Et iō nolite facere domū p̄ris mei domū negociatōis.ait iudeis Io.ij. ſed vacabit intēte oꝛōni.meditatōi.foꝛte mēte reuoluendo dīna bñficia facta ꝛ ꝯferēda ppl'o dei.q̄ rep̄ſentabāt in illis p̄cipuis ſolēnitatibꝫ. Nā in feſto paſce qd̄ interp̄taꝶ trāſitꝰ rep̄ñtabaꝶ bñficiū illd̄ q̄ trāſiēs dñs p egiptū occidit oīa p̄mogenita egiptioꝝ ſine moꝛte aliꝰ qui erāt in domibꝫ hebꝛeoꝝ in q̄ꝝ ſupliminaribꝫ factū fuāt ſanguine agni ſignū thau.i.crucis p qd̄ flagellū cogētibus egiptijs ne peioꝛa flagella paterenꝶ ſi retinerēt eos ppl's ille trāſiuit de egipto.ꝛ q2 ꝓpter feſtinantiā nō potuerūt fermētare panē paſtū ſecū poꝛtarūt.ꝛ illā coctā comederūt.ꝛ iō in ſignū hꝰ azima comedebāt ī illo feſto qd̄ erat de mēſe marcij l' apꝛil'.ꝓ illo āt nos hēmꝰ feſtū reſurrectōis illo tp̄e q̄ deo grās agere debemꝰ ꝛ lōge ampliores p maiꝰ bñficiū nob collatū.q2 vic3 filꝰ iſte.b.v̄ginis dñs ihs ꝑfecte etatis trāſiuit de h mundo ad patrē.de moꝛtalitate ad īmoꝛtalitatē reſurgēs ꝛ occiſus ſpūal'r p̄mogenitis egiptioꝝ.i.vicijs capitalibꝫ mundi p paſſionē ppl'us dei liber a moꝛte.p ſignū crucis credite exiuit de tenebꝛis petōꝝ dirigēs ſe ad terrā ꝓmiſſionis ſupna gl'ie. In ſcd̄a ſolēnitate.ſ.pēthecoſtes.q̄ diſtabat a feſto azimoꝝ p.xl.dies dñm laudabāt de bñficio eis dato.ſ.leges decalogi ſiue legis moſayce ī mōte ſynai pro q̄ nos feſtū agimꝰ pēthecoſtes ꝓ excellētioꝛe dono collato ppl'o dei ī mōte ſyon.ſ.legis ñ tioꝛis.vt illa ſ3 amoꝛis et gr̄e noui teſti infuſa ap̄l's p.ſſ.ſm illud ap̄li. Ex ſyon exibit lex ꝛ v̄bū dñi de hierl'm.q2 ibi inchoauit p̄dicatio ap̄loꝝ. Tertiū feſtū vocabaꝶ ſcenophegia ſeu tabnacl'm in q̄ bñficiū collebāt qd̄ d̄s in d̄ſerto xl.ānis hītare reſfec̄ in tabnacul' itinerātes p illd̄.paſtis māna celeſti protectos ab inimicis.nec erat vt ait ps̄.i tribubꝫ eoꝝ īfirmus.loco cuiꝰ agimꝰ dedicatōes eccl'ie.ſ.gl'ie triūphātis rep̄ñtātes. In q̄ in tabnacul' gl'ie ſcti hītantes.i.coꝛpoꝝ gl'ificatoꝝ in fine.māna celeſtis fruitōis paſcūꝶ libi ab inimicis.ꝛ ab oībꝫ miſijs coꝛpis. Demū ad ſe reūſa cū ñ viderz filiū iux̄ ſe imagiata ē q̄ acceſſiſſ3 ad ioſeph Recedēs ḡ ī ñ cū ī certo loco ei obuiaſſ3.ꝛ cū ñ viderz eū cū ioſeph.extīarēt eū eē cū alijs ꝯſāgnieis ſuis.ꝛ venientes iter diei.i.vna dieta.cū q̄ſitū iſ ꝓpīq̄s ꝛ notos ñ repiētes dolē ceperūt.vñ reūſi ſūt ī hiel'm ad eū r̄q̄rēdū. Timētes ne foꝛte captꝰ fuiſſ3 ab archelao filio herodis. cū a p̄re ſuo receē natꝰ fuiſſ3 q̄ſitꝰ ad moꝛtē. S3 pꝰ triduū īuenerūt eū ī tēplo.ꝛ dicēte ei m̄re. Fili q̄d fe.no.ſic.rñdit.q2 ī his q̄ p̄ris.ꝛc. Tēplū mālē illd̄.i.domꝰ p̄ris mei.oꝫ āt.i.dec3 me eē ꝛ mārere ī domo p̄ris mei.cꝰ ſū filꝰ magis ꝙ ī alio loco.ſcāt tēplū iſtd̄ ſcāꝫ eccl'iam ī q̄ oꝫ me eē ꝯtiue p grās al's ſuſtētari ñ valeret. Hic ſūt op̄a p̄ris.op̄a ſcā ꝛ v̄tuoſa.ñ r̄ſurgēs ait ip̄e.ecce ego vobiſcū ſū.ſ.ī eccl'a oībꝫ diebꝰ. Tēplū eccl'ie militātis trāſit ī triūphātē.Ps̄. Dñs in tēplo.ſcō ſuo.do.ī ce.ſe.eiꝰ.ꝛ h ēt ē p̄mariē domꝰ p̄ris.ꝛ ibi oꝫ me eē ad coꝛonādū eos. Cū igiꝶ xp̄s īueniaꝶ ī tēplo māli ñ ī theatro.ñ ī domo.ñ ī p̄toꝛio.ſi xp̄m velūꝰ īuenire.tēplū māle.i.eccl'ia3 dēmꝰ freq̄ntare. Ibi ei īueīꝶ xp̄s.i.ſaluatoꝛ ad ſaluādū. Cū ei eccl'a ſit locꝰ d̄putatꝰ ad oꝛō3 magis hō ſe r̄colligit ad oꝛādū ꝛ d̄uotiꝰ ꝙ ī alijs locis.ad qd̄ ēt vnꝰ exēplo alteriꝰ excitaꝶ. L3 āt d̄s ſit vbiq3 ad exaudiēdū.tñ tāto citiꝰ ꝛ efficatiꝰ ꝛ vtiliꝰ exaudit q̄ꝫto d̄uotiꝰ ꝛ a plibꝫ īuocaꝶ.ꝛ īñ ſalꝰ ꝓcuraꝶ. Ex v̄tute ēt ꝯſecratōis eccl'ie rep̄miꝶ malicia d̄monū.ne tm̄ valeant īfeſtaꝶ fātaſijs vāis exoꝛātes.ibi ēt cōiꝶ admīſtrāꝶ ſacr̄a q̄ p hoīes iuſtificāꝶ et ſaluāꝶ.et iō in his q̄ patris mei ſunt locis opoꝛtet me eſſe. Inueniꝶ ieſus in templo eccl'ie militātis et mlt'o ꝑfectꝰ q2 p fidē viuā.vñ ad eph.

iij. Hītare xp̄m ꝑ fidē ī cordibꝫ vr̄is. Cū eī xp̄us ſit caput eccīe. vt ait apl's. ꝛ veri fideles mēbra ei⁹. oportet xp̄m eē ī h̄ tēplo. al's mēbra mortua eēnt ſeꝑata a capite. Et q2 null⁹ pagan⁹ iudeus vl' heretic⁹ ē vl' eē p̄t ī tēplo h⁹ eccīe cū n̄ hēat fidē. iō xp̄s ī eis n̄ ē. ſꝫ diabol⁹. vn̄ augu. Q2 ex̄ ecciam ē diabol⁹. ſicͥ ī eccl'ia xp̄s. ꝑ h̄ q̄ſi diabolo tradit' q̄ ab ecciaſtica cōione r̄mouet'. xi. q. iij. Oīs. Certū ē ꝙ oēs īfideles q̄ ſūt ex̄ ecciaſticā cōionē. q̄nīmo ꝛ fideles q̄ n̄ recte viuūt. ſꝫ dī ꝛ eccīe p̄cepta trāſgrediūt' fm meritū n̄ ſūt ī eccīa dī. vn̄ nec xp̄s ī eis. Un̄. b. Hier'. Eccleſia dī ē n̄ hn̄s macl'aꝫ. ſ. pcti. neqꝫ rugā. ſ. duplicitat' vl' error'. Et iō q̄ſq̄s ē aliq̄ ſorde pcti pollut⁹. ſ. mortal' ō eccīa dici n̄ p̄t nec xp̄o ſbiect⁹. ō pe dī. ȷ. Ex tua. Extra eccīaꝫ āt exn̄tibꝫ. ſ. ꝑ fidē ſn̄ opibꝫ q̄ mortua ē n̄ p̄t eē ſal⁹ ſꝫ ꝑditio ꝛ dānatio. ſic in figurā oēs q̄ repti ſūt ex̄ arcā tpe noe diluuio ꝑiert. Igr̄ ſūmope laborādū ē vt ī templo eccīe q̄libꝫ ſit. n̄ ſolū nūero ſꝫ ꝛ merito. ꝛ ibi ſolū fiūt opa pr̄is celeſtꝫ. i. ꝟe ꝟtuoſa ꝛ meritoria. Un̄ ꝛ ſal⁹. q2 in his q̄ ſūt pr̄is mei oꝫ me eē ait xp̄s. Qō ſi q̄s amiſerit ieſum q̄ n̄ amittit' q̄ ad gr̄am. niſi ꝑ pctm̄ mortale. req̄rat cū dolore cū maria. ꝛ p⁹ triduū n̄ an̄. ſ. ꝯtritōis. ꝯfeſſiōiſ ꝛ ſatiſfactōis. ſaltē ī ꝓpoſito q̄ ad ſcōm ꝛ tertiū. ꝛ iterꝫ inueniet r̄cuꝑando gr̄aꝫ amiſſā. ex q̄ tēplo aſcēdit' ad templū celeſte ſctāſcōꝝ. vbi xp̄m optꝫ eē. vt ſui electi n̄ ſolū ſua dinitate. ſꝫ ꝛ hūanitate ꝑfruat' perpetuo.

Pro declaratiōe ter .§. III.

tie q̄onis ꝛ rn̄ſionis aduītēdū ꝙ q̄rētes maria ꝛ Joſeph ihm. cū ītraſſent tēplū. i. portic⁹ tēpli inuenert' eū ibi. nō vbicūqꝫ ſꝫ in loco excellētiori. ſ. ī medio doctoꝝ. n̄ q̄dem ocioſuꝫ l' pucrilia tractātē. ſꝫ audiētē ꝛ īterrogātē illos. Interrogās ḡ ma. q̄d feciſti nob̄ ſic. i. cur. Rn̄. q2 ī h' q̄ pr̄is mei ſūt oꝫ me eē. Siq̄dē q̄ ſcp̄ta ſt' ī lege ꝓphetijs ꝛ pſalmis pr̄iſ mei. i. a pr̄e meo dcā ꝛ r̄uelata ſt'. ꝛ q2 obſcura ſt'. Tenebroſa inq̄t ps. aq̄ ī nubibꝫ aer'. i. valō obſcura. aq̄ doctrīe ī ꝓphetijs. Et q2 null⁹ p̄t īterp̄tari obſcuritatē legis ꝛ ꝓphaꝝ. meli⁹ ꝛ apti⁹ q̄ꝫ p̄t expone fili⁹. iō in his q̄ pr̄is mei ſūt oꝫ me eē. ſ. ſcp̄tur' ſacris exponēdis. Ubi nota ꝙ inuenerūt in medio doctoꝝ. Hi erāt doctores ſacre ſcp̄ture. n̄ phie l' aliaꝝ ſciaꝝ. ī medio īuenerūt doctoꝝ. i. ī ꝯſonātia ꝛ ꝯcordia eaꝝ. n̄ ī falſa expoſitōne. Ego (ait dīna ſapīa) ī altiſſimis hito. ſ. doctrīs. ꝛ erudītis īterſū cogitatōibꝫ nll'a altior doctrīa ſac' ſcp̄tura. q̄ ō dinis ꝑfecti⁹ ꝛ vtili⁹ loquit' cūct' ſciētijs. hec ō mori⁹ apertī⁹ īſtruit tenebras eoꝝ depellit vicia repellē fac̄. Un̄ Senerin⁹ papa. Sic ſtellas n̄ extīguit nox. ita mētes fideliū īherētes ſacre ſcp̄ture firmam̄to n̄ obſcurat mundana iniq̄tas. dī. xxxviij. Et Hiero. Ama ſtudia ſcp̄turarū. ꝛ carnis vicia n̄ amab̄. Inuenert' āt ip̄m audiētē et īterrogātē. ꝛ prudēter rn̄dentē. dic̄ euāge. vbi īnuit' eius hūilitas ī eo ꝙ audiebat. Prou̇. j. Audiēs ſapiēs ſapiētior erit. ſꝫ ī ſapīa creſcē n̄ poterat. q2 hēbat ſciam dinaꝫ oīa ſciētē n̄ ſolū q̄ fuert' ſūt ꝛ erūt. ſꝫ ēt q̄ de⁹ facē p̄t q̄ nūq̄ꝫ faciet. Habebat aīa ſua ſciam btōꝝ ꝑfecti⁹ oībus. Nā ſciebat ex ea oīa q̄ fcā ſūt ꝛ q̄ fiūt ꝛ erūt. Hēbat ſcīaꝫ īditā ſeu īfuſā ꝑ ſpēs īditas reꝝ mēti ſic hn̄t aīe cū exeunt de corꝑe. ꝛ adā cū fuit creat⁹. ꝛ āgeli hēbāt ꝛ ſciaꝫ experimētalē quā ex his q̄ paſſus ē didicit. Un̄ qō ait euāge. q2 xp̄s creſcebat ſapīa. ītelligit' q̄ ad oſ̄ſionē corā hoībꝫ. n̄ q̄ ad hitū. q2. ſ. q̄ꝫtomagis creſcebat etate. tanto maiorē ſapīam oſ̄debat ī ꝯūſatōe ſua. Cū ḡ eēt ſapientiſſim⁹ audiebat doctores. īterrogabat q̄ſi vellꝫ addiſcē. docēs nos ī h̄ hūilitatē vt n̄ r̄cuſem⁹ audire alios ēt inimicos. Ne erubeſcam⁹ īterrogare q̄ ıḡram⁹. iuxta illud Interroga pr̄es tuos ꝛ ān̄ūciabūt tibi. maiores tuos et dicēt tibi. Qui eī q̄rit īuenit. Et q̄ꝫtū dꝫ eē ſollicit⁹ ꝛ ſtudioſ⁹ ad īterrogādū ꝛ q̄rēdū ſciam. oſ̄dit. b. Hiero. in epiſtola ac paulinū exēplo antiq̄ꝝ platōis ꝛ alioꝝ pauli apl'i cūct' ad ꝯferēdū cū apl'is cu nuebi īterrogāt' a Philippo ꝛ alijs vt hēs ī ꝓlogo biblie. Quid āt īterrogaret n̄ ē ſcriptū. ſꝫ pie credi p̄t. ꝙ īterrogaret ō ſcp̄turis ꝑtinētibꝫ ad aduentū meſſie. Et cū doctores diuīſi dicerēt ꝛ n̄ vere. rn̄debat prudēter oſ̄dēs n̄ ſic poſſe īetlligi ꝓpter rōnes repugnātes q̄s adducebāt. vtpote exēplū ō ꝓphetia Jacob Geñ. xlix. c. Nō auferet' ſceptrū ō iuda ꝛc. Et de Eſa. Paruulus natus eſt nobis. Et de daniele q̄ ad ſeꝑtuagīta hebdomadas ꝛ hmōi. ī q̄bꝫ a iudeis varie ſūt expoſitōnes. ſed non vere vt habes in hiſtoria.

De virgine cum fuit in nuptijs que ſignificāt nuptias ſpūales inter deū ꝛ eccl'iam Cap. xxxviij.

ERat ibi mater ieſu Johan. ij. ſcꝫ in nuptijs. Nuptie iſte vt cōiter dr̄. fuere Jo̅hīs euāgeliſte. q̄ nepos erat ꝟgīs gl'ioſe ex parte m̄ris. Nā m̄r ipi⁹ iohis ꝛ iacobi maior' q̄ dicta ē maria ſalome nupta ꝫebedeo. ex q̄ genuit ip̄os iohēm ꝛ Jacobū. ſoror fuit ꝟgis gl'ioſe. Et iō vt ꝯſanguinea vocata fuit ad nuptias nepotis. ac fili⁹ ei⁹ cū diſcipl'is. Que et ſi m̄r dn̄i ꝛ regīa celoꝝ vt hūil' n̄ fuit dedigta nuptijs paupculi piſcator' adeo paupis vt vinū ōficeret ī ip̄is nuptijs. Cū tn̄ defectui ꝓuideri obtinuit a filio ei⁹ hn̄s dicto. vt ꝟe miſericors ꝯpaſſa ꝟecūdie īopū. Et p̄n̄tia ſua per ſua ꝛ filij n̄ reprobās. ſꝫ approbās ſtatū ꝯiugatorū in tiore dn̄i nuptias celebrantiū. vt legit' ō ſcō thobia ꝛ vxore. Et p̄ferēs ſtatū ꝟginalē l' vidualē copule ꝯiugali. vt maior' meriti. Nā matrimoniū ꝯctū ō p̄n̄ti n̄ ꝯſumauit. ſꝫ relicta vxore viſo miracl'o ꝯūſiōis aq̄ ī vinū. ſeculū ōſerēs xp̄i diſcipl'atū aſſūpſit ꝛ ꝟgo ī euū ꝑmāſit. Significāt āt he nuptie ſpūales nuptias celebrataſ inter deū ꝛ eccīaꝫ ī ḡn̄ali. vl' deū ꝛ quālibet aīaꝫ ī ꝑticl'ari. Et ī oībꝫ erat ibi m̄r ihu. b. ꝟgo maria. Quātū ad nuptias eccīe notādū ē. ꝙ ſpōſ⁹ eaꝝ ē dī fili⁹. ō q̄ Jo. euāgl'. aiebat. Qui hꝫ ſpōſaꝫ ſpōſ⁹ ē. Spōſa eccīa. Un̄ ꝓpha ī pſona ei⁹ Tāq̄ꝫ ſpōſā coronauit me corona. He facte ſūt ī chana galilee. Chana īterp̄tat' ꝫel⁹. galilea ꝟo trāſmigratio. Ex ꝫelo. i. ītēſo amore filij dī ad eccīaꝫ. fcē ſūt iſte īter xp̄m ꝛ eccīaꝫ. Et hīc fit trāſmigratō ō tenebr' errorū ad lucē ꝟitat' ō vicijs ad ꝟtutes. ō morte ad vitam gr̄e ꝛ gl'ie. Thalam⁹ haꝝ nuptiaꝝ fuit vter⁹ ꝟgis in q̄ ꝯiūcta ē nāra dīna hūane. ps. xviij. Ip̄e. ſ. xp̄s tāq̄ꝫ ſpōſus pcē. ō tha. ſuo. Et ſic erat m̄r ieſu ibi vt p̄ncipal'. ip̄e āt ihs ſpōſ⁹ vocat' cū diſcipl'is ei⁹. i. īuocat' ī auxiliū ab ip̄a eccīa vt honoret. ſbuēiat. mira faciat ī ea. Ad qō ēt opat' m̄r ei⁹ apō cū īterceedēs ad ꝓuidēdū ōfectui nr̄o. Sex āt idrie aq̄ fm Bedā ſūt m̄di etates ī q̄bꝫ ē aq̄ ſapiētie ſalutar' q̄ ꝯtiēnt ī ſe myſterio nuptias iſtaſ eſu ſacramētū īcarnatōis ſb̄ ꝟbis hiſtorialibꝫ. Qui q̄dē f3 lr̄m ad modū aq̄ hꝫ mētē ꝛ refrigerare ꝛ lauar' a ſordibꝫ maloꝝ moꝝ. Sꝫ xp̄o aduēiēte p̄ncipal'r ad ip̄aſ ſnuptiaſ. i. dei filio īcarnato. aq̄ꝫ mutauit ī vinū cū apuit diſcipul' ſenſū ꝑ ſp̄m ſcm̄. vt ītelligerēt ſcp̄turas. Eſt igr̄ vinū ſenſus ſpūal'q̄ eliciet' ex lr̄a ſeu hiſtorijs ſcp̄ture. q̄ ſēſ⁹ vtiq̄ꝫ magꝭ ſapit. magꝭ letificat. magꝭ calefac̄ mētes fideliūq̄ꝫ ſēſ⁹ lr̄al'. imo ſēſ⁹ lr̄al' male ītellect⁹ m̄ltos fac̄ īflar' vt iudeos p̄ſumteſ ō ſua iuſticia. alioſ īfrigidar' oīno. vt hētīcos calore caritat' p̄uatos. Et ex h̄ ſig̃ m̄ltū gl'ificat⁹ eſt xp̄s ōclarat⁹ hoībꝫ q̄ h̄ myſteriū ab antiq̄s fūat ꝓphetatū. Et erat m̄r ieſu ibi ī ill'. ſ. figur' ōſigt̄a. Capiūt quoq̄ꝫ idrie ſigl'e metretas binas l' ternas. q2 electi q̄ fuert' ī ill' tp̄ibꝫ ſeu etatibꝫ habuert' ad mēſurā certā fidē trinitatis viuā īplicite vl' explicite l' geminā dilectōeꝫ. ſ. dei ꝛ pximi. q̄ ſine fide eē n̄ p̄t. fuit h̄ initiatū m̄rimoniū in patriarchis et ꝓphetis facta eis ꝓmiſſiōe. ratificatū in incarnatione. conſumatum in gloria. Apocalipſis. xix. ca.

Criſt⁹ īuenit' ī medio doctorum ꝛc.

Nuptie he q̄d ſignificēt.

Sex idrie q̄d ſignificent.

Beati qui ad cenā nuptiaꝝ agni vocati ſunt.

Eſt ergo prima idria .§.I.

prima etas. Et in hac vt aq̄ eſt hiſtoria qn̄ adam ſoporato. formata eſt eua ſponſa eiꝰ ex oſſe de latere ſuo. vn̄ vigilās ab extaſi ait. Hoc os ex oſſib9 meis. ⁊ caro ď carne mea ꝓpter h̄ relinquet hō prēm ⁊ matrē ⁊ adherebit vxori ſue. ⁊ erūt duo in carne vna Gen̄. ij. Lr̄a hic q̄ītū ad hiſtoriā mlt̄ū edificat. ꝯſolat̄ ⁊ mūdat. Nā oñdit matrimoniū (et ſi q̄d carnale) tn̄ īſtitutū a deo. Et q̄a vxor facta eſt nō de pede viri. neqꝫ de capite. ſed de latere. nō debere a viro vxorē vilē ⁊ ancillā tenere. q2 nō de pede. nec pmittere eā ſibi dn̄ari. q2 nō de capite. ſ3 vt ſociā. q̄a de eo facta viro ſubijci. fideq̄ꝫ ꝯiugij alter alteri ſeruare q2 in ſingulari hō ⁊ vxori adherebit ⁊ ad hūc finē adhere. i. coniugio vti vt filios hēant. Et h̄ eſt qď dicit. Erūt duo in carne vna. i. ad procreandū vnū corpꝰ. ſ. filij. Sed cū accipimus ſenſum ſpūalē h̄ latentē meliꝰ ſapit ⁊ letificat mētē. Nā adā ſoporatꝰ ſignificat xp̄m adā ſecūdū in cruce morientē. de cuiꝰ latere formata eſt vxor. i. eccl'ia figuratiue. qn̄ ſcꝫ ꝑcuſſo lācea latere exiuit ſanguis ⁊ aq̄ que ſignificāt duo ꝑcipua ſacr̄a. ſ. aq̄m baptiſmi q̄ ē p̄mū ſacramētoꝝ ⁊ maxīe efficacie ſup alia ⁊ eucharistiā qď eſt quaſi vltimū ſacramētoꝝ ⁊ maximū ī eſſe. Et ex his et gratia coꝝ eccl'ia ē q̄ſi formata. Ex oſſe aūt facta eſt mulier et ꝓ oſſe in viro appoſita ē caro. q2 eccl'ia habꝫ fortitudinē ex xp̄o et xp̄s q̄ſi infirmitatē habet. ſ. mortalitatis ex eccleſia. i. ꝓpter eccl'iam. Relīq̄t ꝓpter hanc ſibi ꝯiungēdā dei filꝰ prēm ī cel' relīq̄t. inq̄ꝫtū hūanitate factus ē mior. matrē in terris q2 ſynagogā de q̄ natꝰ eſt. et adheſit vxori eccl'ie. Uel relīq̄t prēm et matrē. q̄ nō habuit in cel' matrē. nec in terris prēm. fuerūt duo ī carne vna. i. due res due nature. ſ. dīna et hūana in vna perſona ſeu vno hoīe. Nā caro ſumit̄ ꝓ hōie. vt ibi. Uidebit oīs caro ſalutare dei. Et erat ibi mater ihu. q2 in paradiſo terreſtri h̄ factū eſt. q̄ deſignat beatā mariā. Unde canit de ea eccleſia. Emiſſiones tue. i. cogitatōes. affectꝰ actiones a te ꝓcedentes paradiſus. Ecce q̄ſi aq̄ ꝯuerſa in vinum dulcius ſapiens.

Secunda idria ſecun .§.II.

da etas incipiens a noe vſqꝫ ad abraam. huiꝰ idrie aq̄ ē hiſtoria q̄ habet̄ Gen̄. vi. ſ. q2 noe fabricauit arcā in qua conſeruauit tres filios ⁊ oīa genera aīaliū. et poſtea vineam plātans inebriatus ē vino. diſcoopertuſqꝫ deriſus ab vno. et ab alijs duob9 reuerenter coopertus. Mltū mundificat aq̄ huiꝰ littere. dū diligēter aduertit̄ q2 ꝓpt̄ pctā ꝑcipue carnis diluuiū dn̄s īmiſit ſup terrā. vt diſcat q̄ſlibet ſe ab' his cauere. abſtinereq̄ꝫ ſe a nimietate vini ne inebriet̄ ⁊ derideat̄. Docent̄ ⁊ filij ne irrideāt ꝑntes ī ſuis defectib9 ne incurrāt maledictōeꝫ eoꝝ vt cham. ſꝫ reuerent̄ ſe hēant vt bn̄dictōem accipiāt. vt ſem et iaphet Sꝫ mutat̄ hec aq̄ in vinū cū exponit̄ allegorice. Nec eī xp̄s q̄ arcā fabricauit eccl'iam. in q̄ tres filij ſaluāt̄. i. tres ſtatꝰ timentiū deū. q̄ filij ſūt adoptōe. ſ. ꝯiugati. plati. ⁊ ꝯtinētes. mlta q̄ꝫ genera beſtiaꝝ ibi ſaluant̄. q̄. ſcꝫ aliq̄ tp̄e fuerūt beſtiales. ſꝫ poſtea ꝯūſi ſaluant̄ in ea. oēs āt q̄ ſunt extra eccl'iam ꝑ defectū ſcꝫ fidei vel caritatis. diluuio infernali pereūt vt docet' Grego. xxiiij. q. i. Or ex ſola. Ipe āt noe plātauit vineā. ſ. eccl'iaꝫ. cuiꝰ fructu. ſ. dilectōis quaſi ebriꝰ factꝰ nudꝰ ſterit in cruce. Un̄ ꝑ pl'i iudeoꝝ ſignant̄ ꝑ cham q̄ irriſit. alij duo filij. ſ. p creatōem ſic et p̄mꝰ reuerēter ſe hūerūt. et cū magꝰ hōre hūerūt igͣ minia eius paſſionis. Un̄ et bn̄dicunt̄ ſcꝫ greci et latini. Erat q̄ꝫ ibi mr̄ ieſu in figurā cū ait dn̄s. Arcum meum ponā in nubib9 celi. Cūq̄ꝫ obduxero nubib9 celū q̄ſi turbatꝰ ꝓpter pctā hoīꝫ. volēs iterū diluuiū īmittē igne vel alio flagello mundū ꝑcutere. apparebit arcꝰ meꝰ ī nubib9. Arcus iſte q̄ naturalr̄ cauſatur in aere ex reuerberatiōe radij ſolaris in nubē roridā eſt. b. q̄ m. cauſata eſt in celo eccl'ie ex reūberatōe dini amoris in nubē roridaꝫ in ipaꝫ plenā rorē celeſtis grē hn̄s colorē ceruleū flexibilis miſericordie iacinctinū ꝯtēplatōis rubicūdū aciē. ex qua fundit̄ ſanguis rubeꝰ ſi expedit. Cū aūt ďs mltotiens ꝓpter pctā hoīm minatꝰ fuerit īmittere diluuium diuerſoꝝ flagelloꝝ. apparēs arcꝰ iſte in nubib9. i. inter ſctōs corā deo ad intercedendū q̄ſi recordatꝰ miſericordie ſue ſubtraxit ſe a flagellis īmittēdis ꝯminatus ex arcu iſto. ecce q̄ꝫ dulciꝰ vinū iſtō ⁊ magꝭ letificatiuū q̄ꝫ aq̄ illa

Tertia idria .etas .§.III.

ab abraham vſqꝫ ad dauid. in que hr̄ q2 moyſes in deſerto manēs ad paſcendū oues vidit rubū ardere et nō ꝯſumi ad quē ꝑgens vt cerneret. dictū eſt ei vt ſolueret calciamentū de pedib9 eiꝰ. Cui accedenti dn̄s dixit. q2 deſcenderet viſitare iſrl' ⁊ liberare de ſeruitute dura pharaonis ꝑ ſigna magna. Ad aquā ꝑtinet huiꝰ idrie ꝯſiderare. qď dn̄s ait ꝑ Oſee. Ducā eā in ſolitudine. ſcꝫ aīam. ⁊ loq̄r ad cor eiꝰ. oportet eīm ſemotū eſſe a tumultu occupationū mūdi ⁊ fantaſiaꝝ q̄ vult vacare ſimplicitati paſcēdo oues. ī nocuas cogitatōes ⁊ affectiōes. ⁊ tunc in ꝯtemplatiōe videt q̄m deus noſter ignis conſumens eſt malicias nr̄as. ⁊ accedentē ad eū oportet ſolutū eſſe ab opib9 mortuis. Sꝫ guſta vinū ex aq̄ iſta mutatū quod ſuauius eſt. Ignis eīm in ſpineto. eſt dītas in hūanitate noſtra ſpinoſa ſeu pungitiua penalitate. q̄ ꝯiunctio facta fuit in incarnatōe. in qua nec ignis conſumpſit rubū. nec rubꝰ extinxit ignē. q2 nec dīnitas ꝯſumpſit humanitatē. ſꝫ eā ꝯtrēdo ī ſubſtātiā deitatis. nec dīnitas ꝯūſa ē in humanitatē. ſꝫ ſaluata eſt vtriuſqꝫ nature ꝓprietas in vna ꝑſona indeqꝫ ꝑ h̄ myſteriū viſitatꝰ ē populꝰ dei. erutus de ſuitute diaboli. ad qď myſteriū ītelligendū pie oportꝫ exuere rōnes ⁊ affectus. Et erat ibi mater ieſu maria. Nā vt canit eccleſia. ipe idē rubꝰ incōbuſtus ſignificat ꝟginitatē marie ſeruatā. quia ipa ex ſpinis orta iudeorum. nō eſt combuſta in conceptu ſuo ardore concupiſcentie vt alie mulieres. ſed viror in ea permanſit virginitatis.

Quarta idria id eſt .§.IIII.

quarta etas fuit a dauid vſqꝫ ad trāſmigratōem babylonis. in qua habes hiſtoriā ſanatōis ezechie egrotantis ad mortē ꝓpter pctm̄ ſuū. ⁊ ſm̄ demerita ſua moriendo prenunciatū. Cui penitenti vere collata eſt ſanitas. ſig̃ huiꝰ ſanatōnis conſequēdo ſibi datoq̄ ſol in horologio achaꝫ retrocederet decē lineis ſeu gradib9. qď ⁊ factū eſt Aq̄ iſta ſuauis eſt penitētib9. q̄ cū ꝓpter delicta ſua mereant̄ mortē eternā. ſi ꝟe penitēt. ďs ſanat. ⁊ vbi ſol iuſticie eis tēdebat ad occaſū vt eos ſeq̄rent̄ tenebre infernales elōgant̄ ab eis tenebre. ⁊ rēdit ad ortū grē. Guſtet architriclinꝰ q̄libet ꝑlatꝰ vl' doctor in his nuptijs aquam iſtā vinū factū et dicet. Tu ꝑpe ſuaſti bonū vinum vſqꝫ adhuc. Infirmato eī gn̄e hūano ad mortē aīe ⁊ corpis ꝓpter pctm̄. ſanat̄ q̄ tn̄ ex eo pniam agit ī q̄ ē ꝟtꝰ paſſiōis inſita. Sꝫ q̄ ſigno vl' mō. ſole iuſticie deo nr̄o reuertēte retro decē lineis ſeu gradib9. Nouē linee recte ſūt nouē ordines angeloꝝ iuſti creati. Nā decīa eſt natura humana recta ⁊ ipa creata ī iuſticia origīali. Reuſꝰ ē ſol retro decē iſtiꝭ lineis. q2 mior factꝰ ē nouē ordib9 āgeloꝝ. iuxta illď ps̄. Minuiſti eū paulominꝰ ab āgel'. ſ. ꝓpt̄ mortalitatē aſſūptā ⁊ ī decīa ſe locauit. naturā aſſumēſ hūanā. imo īfra ipaꝫ vr̄ ďſcēdē di. ꝑ ps̄. Ego ſū ꝟmis ⁊ n̄ hō. et erat ibi mr̄ ihu. q2 ſignificat̄ ꝑ horologiū achaꝫ regi. ď cꝰ regali ꝓgenie ďſcēdit ꝑ quā trāſiuit ſol ipe hō factꝰ.

Quinta idria.i.quin .§. V.

ta etas eſt a trāſmigratōe babilonis vſq3 ad xp̄m. ꝛ in hac hēs hiſtoriā. vt aqm ꝯuiuiū magnū qd̄ fec aſſuer⁹ mōarcha mōi p̄ncipib⸗ ſuis ꝛ pplo t̄tio āno ipī ſui.ī q̄ q2 vxor ei⁹ vaſthi noluit accede. vocata ab eo p eunuch⸗ os ire ꝯtēpſit p̄uata fuit ꝓter ſupbiā ſuā regno ꝛ ꝯiu gio. ꝛ ſpōſa aſſūpta Heſter pulcerrīa ꝛ hūil. q pſecutōꝫ ppli ſui ſentiēs p̄ab⸗ ſuis īpetrauit libatōeꝫ ei⁹ ꝛ hoſti um pditōem. vt hr̄ Heſteri diuſis.c. Mundare fac aq ſta mētes a ſupbia ꝛ ꝯſolari.ī eo ꝙ ſupb̄ d̄s reſiſtit ꝛ re probat. ꝛ hūiles exaltat. ac afflictos ſe īuocātes a malis libat ipios ꝛ īuidos pſternēs. Sꝫ guſta vinū ei⁹ ꝛ ſua ui⁹ erit. Nā aſſuer⁹ q̄ iterp̄taꝛ btitudo.ſ.glioſ⁹ d̄s dn̄s tertio āno regni ſui.i.ſub tertio ſtatu.ſ.gr̄e.n̄ nature ꝉ le gis moſayce. pauit ꝯuiuiū cūctī p̄ncipib⸗.i.aplis ꝛ diſci pul. ꝛ aliis refectionē ſacroꝝ ꝛ doctrine ſue. Ad h̄ īuita ta vaſthi.i.ſynagoga q̄ olī erat vxor qſi dei ꝓpter cultuꝫ veri dei.q̄ erat ī ea.q̄ ꝓpter ſupbiā ſuā accede noluit cre dēdo. vn̄ ipa reproba eligiꝛ ī vxorē. gētilitas ꝯūſa ad fi dē hūil. Vn̄ heſter hūil iterp̄taꝛ pulcerrīa v̄tutib⸗.q̄ ꝛ ſi pſecutōes patiaꝛ ī pplo ſuo fidel tādē libaꝛ ab hoſtib⸗ ſuis. Et erat ibi mr̄ ihu. Ipa ei figuraꝛ ī heſter q̄ hūilīa fit ſponſa dei ī myſterio īcarnatōis. ꝛ ipa ē q̄ ſua īterceſ ſione liberatōeꝫ obtinet a deo ab oppreſſionib⸗. perſecu tionib⸗. ꝛ temptatōnibus populi ſui fidelis.

Sexta idria.i.ſexta .§.VI.

etas ē a xp̄o vſq3 ad antixp̄m. In hac vt aq̄ ē pabola re gis q̄ fec nuptias filio ſuo ad q̄s mltos vocauit. ſꝫ pau ci venerīt. vn̄ tales n̄ guſtauerīt refectōeꝫ nuptiaꝝ. Ex ve niētib⸗ q̄ īpparat⁹ acceſſit. n̄ veſtit⁹ veſte nuptiali cum ſui mag ꝯfuſiōe eiect⁹ ē. Alii āt q̄ acceſſerīt ī decēti hitu guſtarūt ſuauitatē ꝯuiuii. Scd̄m corticē lr̄e docemur. vt vocati ad aliqm refectōeꝫ ſpūalē n̄ dēm⁹ renuere noſ repire ī aliq̄ ꝯgregatōe facta ad bonū faciēdū. ꝛ multo min⁹ n̄ pſeq̄ ꝑnocē talib⸗ et ꝯtēnē. ſꝫ ꝯueniēdo ad h⁹. nō vti fictione ꝛ īdecēter ibi manē n̄ ꝯueniēdo cū aliis q2 tales ꝯfundūꝛ. Sꝫ vinū ei⁹ ē. q2 rex vniūſi d̄s nupti as fec filio ſuo qn̄ eū īcarnari ꝯſtituit. h⁹ ſpōſa ē eccl̄ia nuptie ſeu ꝯuiuiū h⁹ ꝯiugii ē refectio ſpūal q̄ hr̄ ex va riis epul. puta doctrīs exēplis ſctōꝝ ꝛ ſacrīs. miraculis ꝛ hmōi. Vocāꝛ ad has nuptias mlti p aplos ꝛ alios p̄ dicatores. Et aliq̄ nec venire dignāꝛ. q2 ad fidē n̄ ꝯuer tunꝛ. Et aliq̄ ex negligētia n̄ curātes de ſui ſalute. ſꝫ ter renis totalr̄ dediti. Alii n̄ ſolū venire ꝯtēnūt. ſed ad nu ptias vocātes eos pſequunꝛ ꝛ occidūt vt iudei ꝛ genti les pſecutores xp̄ianoꝝ. q̄ oēs ī aīa ꝛ demū ē corpe ꝯſū pti ꝛ ꝯfuſi ſūt. Veniūt āt ad has nuptias q̄ credūt. ſꝫ n̄ hn̄tes veſtē nuptialē cū dedecore a rege demū expellūꝛ ꝛ puniūꝛ q̄.ſ. fidē ꝛ ſi hēant. nō hn̄t caritatē. Qui v̄o fi de hn̄t q̄ p dilectionē opaꝛ. hi fruūꝛ his nuptiis. h per grām ꝛ poſtea p gliam. Et erat mr̄ ieſu ibi. q̄ vt dic Gre go. thalam⁹ vbi celebratū ē iſtō ꝯiugiū ſeu ꝯiūctio dei cū hūana natura. in q̄ ē eccl̄ia fuit vter⁹ v̄gis. Vn̄ Ps. Ipe tāq3 ſpōſus pcedēs de tha. ſuo. Et ipa ē mediatrix q̄ pcurat nob ī his nuptiis vinū dilectōis ꝛ d̄uotiōis.

De nuptiis penitentium. Caplm̄. xxxix.

Erat mater ieſu ibi Io

h. n. ii. Ultra nuptias ſeu mr̄imoniū allegori cū inter xp̄m ꝛ eccl̄iam ī generali. eſt aliud mr̄imonium morale. qd̄ celebraꝛ q̄tidie īter deū ꝛ aīam. Vn̄ dn̄s p p pheta Oſee. ii. ait cuilibet aīe. Spōſabo te mihi ī fide. Et q2 fides ſuſcipiꝛ ī baptiſmo. tōc tūc deſpōſaꝛ aīa xp̄o ꝛ fit in chana galilee.i. ex zelo intenſi amoris ad aīam. ex q̄ ipa aīa trāſmigrat. de morte pctī original ad gratiam Chana eñ īterp̄taꝛ zel⁹ ꝛ galilea trāſmigratio. Intereſt ibs vt grām merito ſue paſſiōis ꝯferēs ꝛ īter ei⁹ vt me diatrix eā pcurās. Sꝫ cū puer pueniꝛ ad vſuꝫ rōnis. vt in plrib⸗ recedit aīa ei⁹ a legitimo ſpōſo deo p pctm̄ mor tale. ꝛ fornicaꝛ ſeu adulteriū ꝯmittit cū diuſis. vicꝫ inhe rēdo ſe ꝛ ꝯiūgēdo p inordinatū affectū variis creaturis diuitiis voluptatib⸗. honorib⸗. ꝛ hmōi. Cū autem reu titur ad penitentiā dimittēdo vicia ꝛ pctā. deus ſua pie tate ꝛ dilectione iterū ſibi deſponſat. ſed in iuſticia. Vn de per Oſee. c. ii. ait. Deſponſabo te mihi in iuſticia.i. iu dicio. ꝛ miſericordia. In fide etiam ia deſpōſata erat per baptiſmū. que fides nō amittiꝛ p pctā. ꝛ ſi īformis ma neat. deſponſaꝛ ergo p pn̄iam que eſt pars iuſticie ex p te anime. ꝛ miſerationib⸗ ex parte dei. q2 ſola miſericor dia iuſtificat peccatorē. Vn̄ dn̄s per Hiere. ca. iii. vulgo d̄r. Si dimiſerit vir vxorē ſuā. ſcꝫ ꝓpter adulteriū vel ſu ſpitionē eius. et recedens ab eo. ſcꝫ vxor duxerit virū al terū. Nunq̄d reuerteꝛ ad eū vltra. nūquid nō ꝯtamnia ta erat. Prius anima deſponſata deo dimittit ſponſum deum. ſcꝫ p pctm̄ adulterando ſpūaliter. q3 deus dimit tit animā gratiā ſubtrahēdo ꝛ recedēdo ab ea. Et cum tot fornicaꝛ. q̄t creaturas inordinate diligit. et tamen ſi homo dedignareꝛ talē reſumere in vxorem. deus nō de dignetur. Vn̄ ſubdit. Tu autem. ſcꝫ anima fornicata es cum amatorib⸗ multis. ꝛ tn̄ reuertere ad me. ſcꝫ per pe nitentiā. et ego ſuſcipiā te iterū in ſponſam. Vocatur ad hoc ꝯiugium xp̄s q2 gratis quā dimiſit in ſacramento pn̄ie merito ſue paſſionis ibi opaꝛ. Et erat ibi mater ie ſu. et p̄cipue vocata et inuocata ſi petōr habet deuotio nem ad eam vt procuret ſibi ſalutem

Sex ſunt idrie in his .§.I

nuptiis poſite aque ad purificandū. De q̄bus Bern. in ſermone in ephiphania dn̄i ait. Sex idrie poſite ſunt his qui poſt baptiſmū in pctā labunꝛ. Exuim⁹ tunicā veterē. ſcꝫ per baptiſmū. Sed heu peius reinduim⁹ eā. Lauim⁹ pedes noſtros ꝛ pei⁹ inq̄nauimus eos. ſcꝫ per actualia peccata mortalia. Prima ergo idria eſt cōpun ctio. de qua legim⁹. In quacunq3 hora ingemuerit pec cator omniū iniq̄tatum ei⁹ nō recordabor. Et Criſoſto. Lacrime lauant delictū. Scd̄a eſt cōfeſſio. Oīa ſiqui dem in ꝯfeſſione lauanꝛ. ait quidā. Tertia eſt elemoſy naꝝ largitio. Vn̄ in euangelio. Date elemoſynā ꝛ oīa mūda ſunt vobis. Sꝫ nota ꝙ ait Grego. i. q. i. Non eſt putanda elemoſyna. ſi pauperib⸗ diſpenſeꝛ qd̄ ex illici tis reb⸗ acquiriꝛ. quod ſcꝫ debet reſtitui. Naꝫ q̄ male ac cipit vt bene diſpenſet. potius grauat q3 iuuat. Quar ta eſt iniuriaꝝ remiſſio. ſm̄ ꝙ orātes dicimus. Dimitte nobis debita noſtra ꝛc. b. Aug⁹. de pe. di. iiii. ait. Dimit te ꝛ dimitteꝛ tibi. dimiſſi prius dimitte vel poſtea. Naꝫ ſi nō dimiſeris reuocabo te. ꝛ quicq̄d dimiſerā imputa bo tibi. Quinta eſt afflictio corpis. Vn̄ oramus. mun di per abſtinentiam ipi canamus gloriam. ac etiā afflic ctio flagelloꝝ dei cū patienter ferimus. Sexta eſt obe dientia p̄ceptoꝝ ſic audierūt diſcipuli. qd̄ vtinā et nos mereamur audire. Voſ mundi eſtis ꝓpter ſermonē quē locutus ſum vobis. Sex idrie in his nuptiis ſunt de ſex.

He ſex idrie poſite ſūt. §. II

in purificatōem nr̄am. q̄ vacue ſūt ꝛ plene vēro. ſi p ina ni glā obfuaꝛ. aq̄ repleñꝛ. ſi tīore cuſtodiaꝛ. ait b. Bern̄ Quā timor dn̄i fons ē vite. Aq̄ inq3 tīor dn̄i ē. ꝛ ſi mi⁹ ſapida. ſ. q3 vinū. optime tn̄ refrigerās aīam noxiis de ſideriis eſtuantem. Aque eſt que poſſit ignita inimici iacula extinguere. nec illud diſſonat ꝙ aqua ſi ima petit et timor ad ima cogitationem deiicit. et inferioribus im moratur. atq3 horrenda loca pauida mente perluſtrat.

iuxta illud. Vadã ad portas īferi. Hec. b. Berñ. Sz di
uina ꝟtute aq̄ mutat̄ in vinuz. qñ ꝑfecta caritas foras
mittit timore. Deficiēte ğ vino ꝑfecte caritatꝭ ⁊ feruoris
dic̄ mr̄ xp̄i ad filiũ. Vinũ ñ hñt iſti. ſ. penitētes ꝑfecte
caritatꝭ. ſʒ aq̄m tīoris. Cōparat̄ ei ſic mīficors. ſicut beni
gniſſima bt̄ā maria. Quid a fōte pietatꝭ ꝓcedē pōt niſi
pietas. Quid mirꝫ ſi pietatē exhibēt viſcera pietatꝭ. in⸗
quit. b. Berñ. Nōne q̄ pomũ tenuerit ī manu dimidia
die reliq die pte pomi ſuabit odorē. Quātũ ğ viſcera pi
etatꝭ illa affic ī q̄bꝫ nouē mēſibꝫ requieuit. Nā añ repleuit
mētē q̄ȝ vētrē. ſ. pietate. Optat ğ ⁊ tacite petit penitētib
bus ex tīore q̄ aq̄ ē vinũ dari ꝑfecte caritatꝭ ⁊ leticie. cui
⁊ ſi xp̄s viſus ē dure loq̄ di. Quid mihi ⁊ tibi ē mulier
nouerat tñ illa cui loq̄bat̄ ñ ſe deſpexiſſe. Sz ſi nō ſibi
ſʒ alijs. q̄ꝛ illđ ſciebat. ñ cē ſue hũanitatꝭ oñdit īfunder̄
caritatē ꝑfectā q̄ excludit tīorē ſʒ diuinitatis qđ ītelligens
ip̄a iuſſit miſtris vt facerēt qđ iuberet filiꝰ vt diſpone⸗
ret̄ materia ad aq̄m ī vinũ ꝯuertēdā. Ad qđ fac̄ qđ dñs
iubet miſtris ſacroꝶ vt īpleāt idrias aq̄. ſ. tīore ꝑ p̄dica
tionē ⁊ admonitōeȝ. Que idrie dicũt̄ lapidee. ñ ꝓpt̄ du
riciā. ſʒ ꝓpter ſtabilitatē ꝑſeuerātie. Capiũt āt metretas
binas vl̄ ternas. q̄ꝛ ē tīor pene tpal̄. ſ. p̄uitōis legis ꝑ ho
minē vl̄ flagelloꝶ dei. ꝑ ip̄m tīorē. ⁊ tīor gehēne ne tra⸗
dat̄ ī eā. he ſũt due metrete ꝓpter q̄ duo q̄s abſtīet a ma
lis ⁊ dicta ſex đ gñe bonoꝶ agit. Nā tertia metreta erit
tīor p̄uari ſeu excludi a glīa illa ⁊ bono glīe qđ vr̄ ad a⸗
morē mercēnarij ꝑtinē. Sz ſi ꝑſeuauerit pulſans aqua
mutat̄ ī vinũ. q̄ꝛ ꝯūtit̄ tīor in ꝑfectā caritatē. Ex h̄ deꝰ
glificat̄ ⁊ magꝭ firmant̄ diſcipl̄i xp̄i veri fideles. Erat
ğ ibi mr̄ ieſu ad hmōi vinũ đuotōis ⁊ ꝑfecte caritatꝭ pe
nitētibꝫ ꝓcurādũ. Vñ ⁊ legit̄ đ q̄dā mōiali đuota ꝟgis
marie. q̄ cũ seducta a diabolo apoſtataſſet. fcā publica
meretrix. pꝰ ml̄tos ānos ad pñiaȝ reuſa mōaſteriũ repe
tēs ſtabat ī magnis lamētꝭ ⁊ abſtinētijs timēs penas ī
ferni ꝓpter ſcelera ſua. Et cũ rogaſſʒ vna dieꝶ btām ma
riā vt īpetraret a filio remiſſionē petōꝶ. locuta ē ſibi di
cens h̄ obtuliſſe ⁊ ſic aq̄m conuertit in vinum.

De idrie lapidee q̄ re.

Exēpluz.

De nuptijs mundũ deſerentiũ ⁊ ſe deo dedicantium
quomodo beata maria pñs eſt. Cap. xl.

Erat mater ieſu ibi ſcʒ
in nuptijs. Jo. ij. Poſt nuptias ſp̄uales cōies
etiā laicis ſũt alie nuptie q̄ (vt ꝑfectiores) his ſol̄ ꝯueni
unt q̄ đo aīa ⁊ corꝑe total̄r ſe dedicauer̄t. vt dicē valeat
tal̄ aīa illđ btē Agnetꝭ. Xp̄i ſuȝ đſpōſata. cui āgeli ſerui
unt. cꝰ pulcritudinē ſol ⁊ luna mirāt̄. anulo ſuo ſubarra
uit me fidel̄. amorꝭ vt nullũ aliũ p̄ter eũ amatorē admit
tā. tradidit auribꝫ meis ieſtiabiles margaritas ꝟborꝫ
ſuoꝶ īter cetera di. Audi filia. O aīa mādata mea. filia
ꝑ creatōeȝ p̄cipuā. q̄ꝛ ꝑticeps ꝟitatis. ꝯgnitōis amoris ⁊
bōitatis. audi voces īternas q̄bꝫ ī te loq̄t̄ dñs. vide. ꝯſi
dera q̄nta ſit erga te dignatio dei tui q̄ ꝑ te a đo exiuit
⁊ veīt ī mōm. ꝑ te mortis ſomnũ accepit ī cruce. te lauit
ſanguie ſuo a petis tuis vt decorē acciꝑeſ. te fec̄ ſociā me
ſe. ſociā regni ſui. ſociā thalami ſui. vt te ītroducat đmũ
rex ī cubiculũ ſuũ. Vide q̄d iā de ſpōſo deo tuo ſentias
q̄ȝtũ de eo p̄ſumas. vide. q̄bꝫ brachijs caritatꝭ vicarie re
amādꝰ ⁊ āplectēdꝰ ſit. q̄ tāti te extīauit. imo q̄ tāti te fec̄
Inclina aurē tuā ad obediēdũ ꝑata ⁊ prona ad oēm vo
lūtatē eiꝰ. Obliuiſcere ppl̄m tuũ. ſ. carnales affectꝰ. ſe⸗
culares mores dediſce. ⁊ domũ p̄ris tui amorē ꝯſangui
neoꝶ ſuꝑbiā ī q̄ diabolꝰ hītat ꝯſuetudīes noxias ⁊ vi⸗
cia obliuiſcere. ⁊ ꝯcupiſcet rex decorē tuũ. adeo vt te ſpō
ſam ſpēali mō accipiat. ꝑ ſtatũ ꝑfectōis vt religiōes. Fa
cte ſũt he nuptie ī chana galilee. i. in magᵒ zelo amorꝭ. ex
quo q̄s trāſit đ ſeclo ad dei totale obſequiũ. In his eſt
Jeſus. i. ꝯuerſatio eiꝰ cũ diſcipl̄is eiꝰ. ſ. caſtitatꝭ. paupꝑta
tis. ⁊ obediētie. Eſt ⁊ ibi mr̄ ieſu mgr̄a hũilitatꝭ. Jā aūt
deſpōſata aīa religioſa nuptiaꝶ prandiũ celebrat̄. Naȝ
cena q̄dē in celo ī aula eterna p̄parat̄ vbi vinũ feruoris
caritatꝭ ꝑfecte letificās cor. nō deficiet. q̄ꝛ ibi iebriabunt̄
ab vbtate domꝰ illiꝰ ait p̄s. Hic āt ī vite p̄ntis nuptijs
aliqñ đficit vinũ. ſ. deuotōis ⁊ feruētꝭ caritatꝭ. ita vt noſ
tederet viuere. ait apl̄s Paulꝰ ꝑfectiſſimꝰ. b. Ber̄. ī ſer⸗
mone ad fr̄es ſuos ait. Quotiēs mihi neccē ē fr̄es pꝰ la⸗
crimas q̄rimonias vr̄as exorare mr̄eȝ miſicordie vt ſug
gerat benigniſſimo filio ſuo q̄m vinũ ñ hs beatꝭ. et ip̄a
dico vob̄ cariſſimi. ſi pie a nob̄ pulſata fuerit ñ đerit ne⸗
ceſſitati nr̄e. q̄m miſicors ē ⁊ mr̄ miſicordie. Nā ſi ꝯpaſ
ſa ē ꝟecũdie illoꝶ a q̄bꝫ fuit īuitata. ml̄to magꝭ ꝯpatiet̄
nob̄ ſi pie fuit īuocata. placēt ei illi nuptie nr̄e ⁊ ꝑtinēt
ad eā. ml̄to magꝭ ill̄. Sz quē ñ moueat id qđ ī nuptijs
rñdit benigniſſimꝰ dñs ſciſſime mr̄i ſue. Quid mihi ⁊
tibi ē mlier. Quid ꝑtines ad illā q̄ris. cũ ſis bñdictꝰ fru
ctus vētrꝭ eiꝰ īmacl̄ati. Nōne ip̄a ē q̄ ſaluo pudore ꝯce⸗
pit ⁊ ſine corruptōe te ꝑpit. Nōne ip̄a ē ī cuiꝰ vtero no
uē mēſibꝫ es moratꝰ. cuiꝰ ꝟginibꝫ vberibꝫ lactatꝰ es. cũ
q̄ cũ duodecī eſſes ānoꝶ de hieruſl̄m cũ ea đſcēdiſti ⁊ eras
ſubditꝰ illi. Nũc ğ q̄d moleſtꝰ es illi di. Quid mihi et ti⸗
bi. ſʒ māifeſte iā video. q̄ꝛ ñ velut īdignās aut ꝯfūdē vo
lēs ꝟgis ⁊ mr̄is tenerā ꝟecũdiā dixerꝭ. q̄d mihi et tibi.
cũ veniētibꝫ ad te iuxta p̄ceptũ eiꝰ mōſtris qñ ait. Q̄d⸗
cūq̄ȝ dixerit vob̄ facite. nihil cũctatꝰ facias qđ ſuggeſſit.
Vt q̄d ğ fr̄es vt q̄d ſic rñdeat. ꝓus vtiq̄ȝ ꝓpter nos vt cō
uerſos ad dñm iā ñ ſolicitet carnaliũ cura ꝑētũ. ⁊ ne⸗
ceſſitudines ille nō impediāt exercitũ ſp̄ūale. Quādiu
eñi de mũdo ſumꝰ debitores nos conſtat eſſe ꝑētibꝫ. At
poſtq̄ȝ reliq̄rimꝰ nofmetip̄os. ml̄tomagis ab eoꝶ ſollici
tudine liberi ſumꝰ. Vñ ⁊ legimꝰ fratrē quendā in here⸗
mo ꝯuerſantē. cũ ad eũ carnal̄ frater auxilij grā aduē⸗
taſſet. vt ſcʒ egrediēs de cella ad ſubleuādũ aſellũ ſuuȝ
q̄ in foueā ceciderat. adiuuaret rñdiſſe. vt aliũ fratrem
eoꝶ adiret. cũq̄ȝ ille vtiq̄ȝ iā obijſſet. Cũq̄ȝ admiratꝰ q̄ ve
nerat rñdiſſet. q̄ꝛ ille obierat. heremita q̄ȝ ſe obijſſe rñ⸗
dit. Optīe ğ nos docuit dñs ne ſoliciti ſimꝰ ſuꝑ ꝓpin⸗
q̄s carnis nr̄e. pluſq̄ȝ religio poſtulet q̄m ip̄e matri ⁊ ta
li matri ſic rñdit. Quid mihi ⁊ tibi eſt mulier.

Exēpluz.

No. Qđ vinũ deuotionis nobis deest ad que dandũ debemꝰ ondit hic beatꝰ bernhardꝰ

Sed videamus iam .§. I.

q̄d ſequit̄. Erāt ibi inq̄t ſex idrie poſite ſm̄ purificatōȝ
iudeoꝶ. vel ex h̄ potes māifeſtiꝰ aduertē nō plenitudīeȝ
ſʒ p̄paratōeȝ eſſe nuptiaꝶ vbi nimirꝫ adhuc opus ē pu
rificatōe. Deſpōſatōis nuptie iſte ſũt nō copulatōis. ab
ſit eñi vt in illis nuptijs. ſ. glīe triũphantꝭ eccl̄ie fore va
ſa purificatōis. Sine macl̄a eñi ſũt añ thronũ di. Nũc
itaq̄ȝ lauādi tp̄s eſt purificatōem puter eſſe neceſſariaȝ
qñ nemo mũdꝰ a ſorde nec infans vniꝰ diei ſuꝑ terram.
Nũc igit̄ abluit̄ ſpōſa. nũc purificat̄ ī celeſtibꝫ nuptijs
ſpōſa ſine macula p̄ſentemur. Queramꝰ igit̄ ſex idrias
in q̄bꝫ purificatio iudeoꝶ. i. ꝯfitentiũ ablutio fiat. Nā
ſi dixerimꝰ q̄ꝛ petm̄ nō habemꝰ. ꝟitas in nob̄ non eſt.
Veritas inquā q̄ nos liberat. nos lauat. nos ſaluat. qđ
ſi ꝯfiteamur petā nr̄a nō deerũt veris iudeis. i. ꝯfitenti
bus purificatōis idrie. q̄m fidelis ē deꝰ q̄ remittat pec⸗
cata nr̄a ⁊ emũdat nos ab oī iniq̄tate. Ergo ſex idrias
ſex obſuātias arbitror eē q̄s ad purificādũ ꝯfitētium
corda ſcī p̄res īſtituere. Prīa q̄ ē ꝯtinētia caſtitatꝭ qua
diluit̄ q̄cq̄d añ luxuria inq̄nauit. Scđa eſt ieiunium vt
qđ maculauerat crapula. nũc abſtinētia mundet. ⁊ mũ
di per abſtinentiam xp̄o canamus gloriam. per ſegnicīē
et ocioſitatem que inimica eſt anime multas ꝯtraximꝰ
ſordes ꝯtra dei ſnīam. in ſudore vultus nr̄o non alieno
pane veſcentes. ꝓpter h̄ tertia idria nobis apponitur vt
ſordes ille in labore manuum diluantur. vel [illegible]

Idrie hu
rũ nupti
arũ ſt̄ he.

lectionis ſacre. Sic per ſomnolentiā ceteraſq̃ȝ noctiū et tenebraꝝ opa mlťa delĩqmus. Jō quarta idria vigiliarū.ſ. obſuātia ponit̃ vt nocte ſurgētes ad ꝯfitendū deo nūc bonas noctes ꝑteriti tꝑis redimam⁹. Jā vo de lingua q̃s neſciat q̃ntū inq̃nauerit nos ꝑ vaniloq̃a ꝛ mēdacia ꝑ detractōes ꝛ adulatōes. ꝑ vba malicie ſiue iactantie. ꝓ his oīb⁹ neceſſaria eſt idria q̃nta ſilentiū.ſ. cuſtodia religiōis ꝛ in q̃ eſt fortitudo nr̃a. Sexta q̃ȝ idria diſciplina eſt. q̃ nō nr̃o arbitrio viuim⁹ ſȝ alieno vt totuȝ deleat̃ q̃cquid indiſciplīate viuēdo delĩqm⁹. Lapidea ſūt hec dura q̃dem. ſȝ neceſſe habem⁹ in his lauari. At tn̄ in eo q̄ dicunt̃ idrie lapidee. nō ſolū duricia ſȝ mlťo meli⁹ ſoliditas pōt ītelligi qm̄ nō lauant̄ niſi firma ſtabilitate ꝑmanſerint. vt ſcȝ q̃s in his ꝑſeueret.

Ait aūt dominus mi. §. II.

niſtris. Jmplete idrias aq̃. Quid ſibi vult iſtud domine. Miſtri ſolliciti ſunt de vini penuria. ꝛ tu dicis. implete idreas aq̃. illi de pocul' cogitāt ꝛ quō ꝑcipis vt vaſa purificatōis impleāt aq̃ nobis q̃ miſtri ſum⁹ ꝛ ſerui ꝓpter xp̄m ꝑcipit̃ implere idreas aq̃ q̃tiens deeſt vinuȝ. Ac ſi dicat̃. illi deuotionē deſiderāt viuū req̃rūt. feruorē flagitant. ſȝ nōdū venit hora mea. Et ideo implete idreas aqua. Que eſt em̄ aqua ſapīe ſalutaris ꝛ ſi non adeo ſuauis niſi fons vite ꝛ initiū ſapīe timor dn̄i. Dicit ergo miniſtris. Jncutite metū. ex ſpū timoris nō tam vaſa q̃ȝ corda implete. q̄ ad caritatē.ſ. feruentē ꝑueniāt īnitiādi ſūt a tīore. vt dicāt ꝛ ipi. A tīore tuo dn̄e ꝯcepimus ꝛ peperim⁹ ſpm̄.ſ. feruorē ſalutis. Sȝ quō implebunt̃ idrie ꝑdixerat euāgeliſta. capiētes ſingule.ſ. idrie metretas binas vl' ternas. Que ſūt due metrete. q̃ tertia vtiq̃ȝ duplex timor cōis oīb⁹ not⁹. Terti⁹ min⁹ cōis ꝛ min⁹ not⁹. Prim⁹ timor eſt ne cruciemur in gehēna. id ē tīore pene īfernal'. Scd̄s ne excluſi a viſione dei priuemur illa īeffabili gloria. Terti⁹ replet aīam oīno ſollicitudine timendā ne forte repellat̃ a gr̄a. Equidē oīs timor ſicut aq̃ extinguit ignē. ita extinguit pcı̄ ꝯcupiſcētiam. ſȝ his maxīe cū ad oēm temptationē occurrerit ne forte ꝯtingat amittere gr̄am. vt ſibi derelict⁹ hō labat̃ de malo in peius. Precepit ergo dn̄s idrias aq̃ impleri. Sūt em̄ aliq̄n vacue ꝛ plene vēto. cū.ſ. illa ſex obſuant̃ ꝓpter vanā gl'iaȝ. vt fatue v̄gines ī quarū vaſis oleū nō hr̄. Jnterdū qd̄ pei⁹ ē plene ſūt. ſȝ veneno qd̄ ē inuidia. murmur. rancor animi. detractio. et hmōi. ꝓpterea ne ſubintrent iſta dū vinū deeſt. iubemur.ſ. ꝑlati et doctores implere idreas aq̃. vt.ſ. obſeruent̃ mādata in timore dn̄i q̃ tūc mutant̃ in vinū. cū ꝑfecta caritas foras mittit timorē. ꝛ implent̃ omnia feruore ſpūs ꝛ verenda deuotōne. Hec omīa in ſcd̄o ꝛ tertio. §. b. Bern̄. in ſmone illo. Coopat̃ ad iſta mater ieſu. dicēdo ſuggerendo mentib⁹ ꝑſidentiū vt faciant qd̄ dic̄ fili⁹. proni in ꝓcuratiōe ꝛ ei⁹ etiā ſupplicatōe. aq̃ mutat̃ in vinū a xp̄o. tn̄ ꝛ ſi erat ibi mater ieſu ſpūal'r in his nuptijs quib⁹ q̃ ſe totum dedicat deo. vn̄ ꝛ ſepe apparet eis ꝯſolās eos. Sicut btō dn̄ico cū vidit in celo fr̄es ſuos ſub clamide ſua btō Thoma de aq̃no. cū dei mr̄ cū mulcet alloquio. btō Frāciſco cū apparuit ī eccl'ia ſc̄tē marie de angel'. Johāni dama. monacho. cū manū ſibi abſciſam. q̄ fuerat accuſat⁹. ſȝ falſo. q̄ ꝓbitionē tractauerat ſcribēdo ep'lam inimico cuidam principi imperatoris ſibi reſtituit ꝛ famam recuperauit.

De dolore mario beate marie in paſſione filij. ꝛ etiā de contrarijs ad ſalutationem. Cap. xli.

Stabat iuxta crucem

mater ieſu Johis. xix. Tanta eſt pietas huius virginis matris. nō ſolū erga filiū naturalē iuxta cuius crucem ſtabat. ſed ꝛ erga filios ſuos adoptiuos. tāta facultas impetrandi qd̄ velit apud deū ꝑrem. vt ſmociōnātes quiq̃ȝ nutrices populoꝝ nō aliunde ꝯfidāt lac doctrine ꝑ eos ꝓpinandū niſi meritis ei⁹ ꝛ ꝑcib⁹ ꝓcurātū. ad qd̄ efficiendū cithara dulciſone ſalutatōis ad eā vtunt̃. Sȝ ꝯſuetudo eccleſie de paſſiōe filij ei⁹ ieſu ē ſmo. ꝑdicanti dicere videt̃ illud quod Heliſeus ꝓpheta ait Giezi diſcipulo ſuo de ſunamite mortē vnigeniti ſui deploranti. iiij. Regū. iiij. ſcȝ dimitte eam anima em̄ ei⁹ in amaritudine eſt. q. d. non ſalutes. Nam cythara illa angelice ſalutatōis in luctum verſa apparet. Nā quomodo Aue ei nunc dicere valem⁹. ab a qd̄ eſt ſine. ꝛ ve deriuatū. que doloribus plena eſt. vt dicere valeat illud Michee. Ue anime mee. q̄ deficit timoratus a terra filius meus quē impleuit ſpiritus timoris domini. Mariam apte nuncupare nō poſſumus. prout domina vl' illuminatrix interp̄tatur. cum ſatis obſcura quaſi luna ecclipſata inueniatur. Nolite ergo vocare me noemi. i. pulcram. ſed vocate me mara. id eſt amarā. quia amaritudine repleuit me dominus. Dicere poteſt cū illa noemi que de felicitate ad infortuniū deuenerat ruth non gratia plena. ſed vacua iudicor. Hodie flectam enim genua mea ad patrē domini mei ieſu. vt miſeretur filij cōmunis. ꝛ me non audit. Deprecor ip̄m filium vt ſuis v̄bis melliſluis me conſolet̃. mihi nō loquitur niſi illud. Ecce filius tuus. quod verbum vt gladius pertranſiuit animā meam. cum pro magiſtro et filio mihi datur diſcipulus. Judeis ſupplico. vt ammonēdo filio meo cōpatiamur ꝛ ip̄e contumelias ꝛ ſubſannationes adiungunt. Mortem inuoco vt poſt filium non ſuperſtes remaneas et fugit a me. Juxta crucem ſitam ad ip̄aȝ clamo. Flecte ramos arbor alta tēſa laxa viſcera. ꝛ deoſculer filū meū ꝛ rigida ꝛ īmobil' ꝑſeuēt. Dn̄s tecū vtiq̃ȝ in me vſq̃ȝ huc dn̄s fili⁹ fuit mecū. me cōfortās. me reficiēs ꝛ ego ſecū ip̄m ſequēs. verba ei⁹ dulciora ſup mel. ꝛ fauū audiēs. mirabilia ei⁹ vidēs. ꝛ gloriā dei ex opib⁹ magnificari ꝑſpiciēs. nūc aūt me reliquit. aīam corpe egredientē patri recōmendans. Bn̄dictā me in mulieribus angel⁹ dixit. q̃ nūc infelicior cūctis mulierib⁹ inuenior. Nā q̃ mater vnq̃ȝ fuit q̃ in ꝑn̄tia filij ꝯſtituta. āguſtijs ꝛ afflictōnib⁹ circūdati. nō valuerit vl' in aliq̃ refrigerium ꝑſtare. Audeo cū ad mortē vſq̃ȝ ſitientē ex maxīs penis. nec potū aq̃ frigide porrigere valeo. ſȝ video ſpōgiam aceto plenā ꝛ felle ad os ei⁹ apponi. Et ſi fui ꝛ benedicta in mulierib⁹ in ꝑtu ei⁹ nō ſentiēs dolorē. ſȝ mihi video reſuatos ꝛ nūc adauctos. qm̄ nulla mater tantū dolorē vnq̃ȝ ſentit in partu filij. ſic nūc ego in paſſiōe xp̄i. Sȝ nec matyr aliq̃s vl' aliq̃ in ſuis varijs cruciatibus vnq̃ȝ tantā penā paſſus eſt vt nūc ego. Eſt ꝛ ne benedictus fruct⁹ vētris mei ieſus cui oēs maledicunt iudei ꝛ gētiles. vn⁹ cū appellat malefactorē. ali⁹ ſeditioſū alter blaſphematorē. mlťi ambitioſum regnū vſurpare volentē. reliq̃ mendacē aut ſeductorē. vt v̄mis ꝛ nō homo obprobriū hoīm ꝛ abiectio plebis eſt effect⁹. q̄ ꝛ ſȝ legē maledictus omīs q̃ pendet in ligno. i. infamis. Ex quo ğ in luctu ꝯuerſa apparet cythara illa angelice ſalutatōis dimitte eā vt nō ſalutes. ſȝ nihilomin⁹ cum ea iuxta crucē maneas ip̄am meditādo. ip̄aȝ adorādo ip̄aȝ ſalutādo. ꝛ ei⁹ auxiliū implorādo. ꝛ dicēdo. O crux aue ſpes vnica h̄ paſſiōis tꝑe. auge pijs iuſticiā reiſq̃ȝ dōa veniā. Stabat igit̃ iuxta crucē ei⁹ mater ieſu. Jn q̃bus verbis tria poſſunt notari de v̄gine maria.

Sanctitatis excellentia ꝯpabilis. Stabat.
Penalitatis eminētia ineffabilis. Juxta crucem.
Propinq̃tatis attinētia venerabil'. Mater Jeſu.

Quantū ad primū cū. §. I.

Ca. 41. De dolore maximo b. ma. in paſ. xi.

dicit̃ Stabat. Regimus ĩ ſcṗturis ſtare dici de creatore ꝛ de creatura. ſed alr̃ ꝛ alr̃. Nã ſtare de creatore dr̃ ꝓpter immutabilitatẽ. De creatura aũt ꝓpter ꝟtuoſitatẽ ſeu ſcitatẽ. Stat ad iudicãduꝫ dñs dicit Eſaias de deo vero. qꝛ etiã ds̃ ait ꝑ Ioh. Apoc. iij. Ego ſto ad oſtiũ. ſ. aĩe. ꝛ pulſo. ſ. ſpirãdo ꝛ illuſtrãdo intellectũ qui eſt oſtiũ aĩe. ſi qs̃ apuerit mihi ianuã h̃ acceptãdo intrabo ad illã ꝑ grãm cenabo cũ illo. ꝛ ipe mecũ. pcipue de agno aſſato in cruce igne charitatis reficiẽdo. In his tñ ego ſto ſꝑ immot⁹ ꝛ ĩuariabil̃. ego enĩ ds̃ q̃ nõ mutor. dicit ipe Malach. iij. Creatura ꝟo ſtare dr̃ cũ iuſte ꝛ ſctẽ viuit nõ cadẽdo ĩ peccata. Un̄ Eccl'i. ij. dr̃. Sta ĩ iuſticia ꝛ timore. ſ. nõ cadẽdi ſm̃ illõ apli. Qui ſtat. ſ. in virtute. videat ne cadat. Et Boe. de deo ait. Stabiliſq; manẽs das cuncta moueri. Stabat ergo btã virgo maria nõ ĩ ſenſibilitate vl̃ immutabilitate ſed ſanctitate. Et hoc tripliciter.

Stare dicitur de creatore ꝛ creatura. ſed alr̃ ꝛ alr̃. quõ.

Stabat fide leuata.
Stabat peccato nõ inclinata.
Stabat dei volũtati conformata.

De ṗmo dicit apl's ad Romañ. xj. de quolibet fideli Tu fide ſtas. Prima enĩ rectitudo mẽtis eſt ꝟa fides. fundamẽtũ virtutũ. tpe quidẽ paſſiõis oẽs apli ꝛ diſcipli xp̃i q̃ ṗus ſtabãt fide eleuati ad xp̃m credẽdũ nõ ſolũ veruꝫ hoĩem. ſꝫ ꝛ vez̃ deũ. Un̄ petr⁹ ꝓ oĩbꝫ dixerat. Tu es xp̃s filius dĩ viui. Math. xvj. Oẽs pſtrati ſũt ĩ infidelitateꝫ Et ſicut cũ captus fuit chriſtus ĩ orto a iudeis. oẽs corꝑe ab eo fugierũt. vt dicũt euãgeliſte. ita ꝛ mẽte credẽtes quidẽ cũ eẽ vez̃ hoĩem ſcm̃ ꝛ iuſtũ viz̃ ꝓpham ĩ oꝑe ꝛ ſmõe ſed nõ vez̃ deũ. cernẽtes paſſionẽ eius tã ignominioſaꝫ. Quãuis enĩ petrus ꝛ iohãnes p⁹ fugã reuerſi ſint ad eundũ poſt magr̃m captũ. petrus tñ ſequebatur eũ a longe ne agnoſceret̃ vt diſcipulus. quĩmo ꝛ ipm̃ cũ iuramẽto negauit ſe nõ eẽ. Ioh. ꝛ ſi vſq; ad crucẽ ſecut⁹ iux̃ cruceꝫ ſtabat corꝑe. a lõge tñ mẽte. nec ipe agſcẽs diuinitatẽ. Sola b. ꝟgo ſtabat fidẽ eleuata ꝛ fixa de ei⁹ diuinitate. expectãs ĩdubie ſuã tertia die reſurrectõeꝫ. vt merito dicat̃ maris ſtella a ſtãdo. ꝛ lumẽ fidei mũdo naufrago retinendo. In huius ſignũ triduano officiõ dñice paſſiõis cũ. xv. candele accẽſe firmẽtur añ altare. paulatim ꝛ ſucceſſiue oẽs extinguũtur. ſola vna accẽſa abſcõdit̃. q̃ p⁹ officiũ oĩbꝫ pꝛefertur ad illumiãdũ. xv. cãdele accenſe deſignãt. xij. apl'os ꝛ tres marias magdalene. ſalome. ꝛ alphei. q̃ ṗ ceteris cũ apl'is videbãt̃ fide illuſtrate ꝛ firmate. Sed ĩ illo triduo oẽs extincti ſũt luĩe fidei deitatis xp̃i. ſolũ ĩ ꝟgĩe remãſit lumẽ fidei occultũ. qδ poſtea oĩibꝫ patefactũ ẽ. ad oẽs ſuo exẽplo illuĩandũ. Et hinc ẽ ꝙ nõ acceſſit mane dñica ſue reſurrectõis ad monumẽtũ cũ p̃fatis marijs. non qꝛ minus arderet amore ad filiũ. ſꝫ qꝛ expectabat eũ reſuſcitatũ ſe viſurã añ oẽs. ꝛ iõ nõ q̃rebat viuẽtẽ cũ mortuis. vt illa.

xv. cãdelarũ accẽſio q̃d ſignificet. ꝛc̃.

Quãtũ ad ſecũdũ ſtabat a pctõ nõ inclinata nõ iacebat. nõ ſedebat. nõ curua erat ſꝫ ſtabat. Iacet quis in pctõ ꝑ prauã oꝑatõem. Sedet ꝑ mentis ꝯſenſionem Inclinat̃ ꝑ ſenſualẽ delectatõem. Oẽs nos cecidimus q̃ ſi foliũ. ſ. a ꝑfectõe ꝟtutũ. ſaltẽ q̃ ad cõplacẽtiã ſenſualem vbi ꝯſiſtit veniale. Nã vt ait b. Aug. Si oẽs ſctĩ ꝛ ſcẽ interrogati fuiſſent dũ h̃ viuerẽt vtz̃ pctm̃ haberẽt. oĩs rñderũt illud iohis ĩ canonica. Si dixerim⁹ qꝛ peccatũ nõ habem⁹ ꝟitas ĩ nobis nõ ẽ. Excepta hac ſctã virgine de q̃ cũ de pctĩs agit̃ nullã pꝛſus de ea volo hr̃e mẽtõeꝫ. Nõ g̃ cecidit nec ĩ veniale. de q̃ Salomõ. Septies ĩ die cadit iuſt⁹. ſꝫ ſꝑ ſtabat. Ad qδ etiã hortabat̃ apl's diſcipulos dicẽs. State g̃ ſuccincti lumbos vr̃os in veritate ſcꝫ ne delectatio venialis ſit ĩ vobis ꝓ poſſe. Et tñ cũ b. virgo fuerit imunis ab oĩi peccato voluit ipam ds̃ expiri tãtã paſſionẽ ĩ morte filij q̃tã nũq; vllus martyr ſuſtinuit ĩ ſua paſſione. vt dicit b. Hiero. Hinc diſcas nõ turbari. nõ mirari ſi videas ſctõs ꝛ ſctãs m'lta adũſa ſuſtĩere in mũdo. Sed ĩtellige ꝟbũ Salomõis ĩ ꝓuerb. Quem diligit deus corripit. ꝛ flagellat oẽm filiũ quẽ recipit. nã vt dicit apl's ad Rom̃. viij. Proprio filio ſuo non pepercit de⁹. ita nec matri eius. cũ tñ nullũ haberet peccatum Et ſi q̃s bñ ꝯſideret inueniet ꝙ qui acceptior fuit do ꝛ ſãctior. ille magis afflictus ẽ ĩ mũdo. nõ q̃dẽ ad purgatõnẽ pctõz q̃ habeãt. cũ nullũ hũerit ꝟgo b. ſꝫ ad mai⁹ meritũ ꝛ pmiũ ꝯſeq̃ndũ. Sta g̃ ſuꝑ pedes tuos dic̃ dñs Ezech. j. Suꝑ affect⁹ ne cadas.

Quãtũ ad tertiũ ſtabat beata maria firma volũtati dei ꝯformãs ſe. Ad qδ hortatur apl's fidel' ad Phil. iiij. dicẽs. Sic ſtate ĩ dño chariſſimi. ſ. ꝯfirmãdo vos volũtati dei. Sciebat b. ꝟgo ꝙ dĩ volũtas erat filiũ ſuũ pati. ꝛ ꝓpter qδ ĩ mũdm̃ venerat ꝛ ſcṗture q̃ ſibi ſatis note erãt h̃ ṗnũciabãt. q̃ falli nõ poterant. Et cũ ĩ oĩbꝫ requiẽ quereret. vt de ipa canit̃. q̃ nõ alr̃ vere q̃ritur ꝛ poſſidet̃ niſi ꝯformãdo ſe diuine volũtati ſm̃ rõem. iõ ſtabat. nõ murmurabat. ꝙ filius innocẽtiſſim⁹ pateretur. nõ blaſphemabat iudeos. ꝙ ab eis quibꝫ tot fecerat beneficia tã crudel'r tractaret̃. Nõ vindictã a do petebat ꝙ illi a terra viui abſorberent̃ vt merebant̃. non capillos vl̃ vultũ ſcindebat. qꝛ vidua ꝛ ſine filio ꝯſolatore remanebat. ſed ſtabat verecunda. modeſta. lachrymis plena. doloribꝫ immerſa. Anſhel. O dña q̃s fontes lacrimarũ dicã erupiſſe de pudiciſſimis oculis tuis cũ attenderes vnicũ tuũ innocẽtẽ corã te flagellari. ligari. mactari. ꝛ carnẽ de carne tua ab impijs crudeliter diſſecari. Et tñ ita diuine volũtati ꝯformis fuiſti vt ſaluti humãi generis auidiſſima eſſes. vt dicere audeã. ꝙ ſi nullus fuiſſꝫ reꝑtus q̃ filiũ crucifigeret ad hoc vt ſequeret̃ ſalus hoĩs ꝛ adimpleret̃ volũtas dei ſm̃ rõem. ſi oportuiſſꝫ ipa poſuiſſes in crucẽ. Neq; enĩ credẽdũ ẽ minoris fuiſſe perfectiõis ꝛ obediẽtie ad deũ q̃ꝫ abrahã q̃ ꝓpꝛiũ filiũ obtulit deo in ſacrificiũ ꝓpꝛijs manibꝫ occidẽdũ ꝛ cõburendum. Stabat ergo fixa in dei volũtate.

Nõ pulchre dictũ bt̃i Anſelmi

In ſecũda parte no§. II.

tatur penalitatis eminẽtia ĩeffabilis. qꝛ iuxta crucẽ vbi adũrẽdũ qꝛ aliq̃s ſtetit ĩ cruce. Stat aliq̃s iux̃ crucẽ. aliquis lõge a cruce. In cruce fuit ſolus xp̃s. i. in maxĩo cruciatu tot⁹. Crux enĩ dr̃ a cruciatu. ꝛ magnũ cruciatum ſuſtinet q̃ vim ſuſtinet. iij. q. j. nulli dubiũ. Dic̃ aũt ps̃. ĩ ꝑſona xp̃i. Uim faciebãt q̃ q̃rebãt aĩam meã. i. vitã tollẽ. in oĩibꝫ enĩ ill' locis in quibꝫ eſtimatũ eſt vitã hoĩs conſiſtere fecerũt maximã vim. Nã cũ aliq̃ dicũt vitã reperiri in capite. alij ĩ corde vl̃ epate. alij ĩ sãguine. in oĩibus illis locis fecerũt maximã vim. In capite ꝑ coronam ſpineam. in corde ꝑ apꝛtõnem lateris. In epate vl̃ ſanguine ꝑ flagella in dorſo. ꝛ clauus in manibꝫ ꝛ ĩ pedibꝫ vñ totus ſanguis exiret. In cruce ergo totus in vi cruciatus ꝛ ſolus. vñ ipe ait Eſa. lxiij. Torcular ſcꝫ crucis calcaui ſol⁹. ꝛ de gẽtibꝫ nõ eſt vir mecũ. Et in ps̃. Singl'ariter ſũ ego donec trãſeã ſcꝫ ex h̃ mũdo ad prẽꝫ. qꝛ ipe ſolus non erat ſubditus morti ex debito. tamẽ ipe ſolus peccata nr̃a ſuꝑ lignũ crucis in corꝑe ſuo. i. penã pctõz portauit. ipe ſolus fuit ĩ paſſiõe ſine ꝯſolatõe. cũ alij q̃ paſſi ſũt habuerũt aliq̃d refrigeriũ. vt dicet̃. vñ qñ ĩ orto orauit ꝓ calice paſſiõis trãſferendo auulſus ẽ a diſcipul' q̃ꝫtũ iactus ẽ lapidis. vt dr̃ Luce. xxij. c. ad innuẽdũ ꝙ tãta diſtãtia ẽ inter cruciatũ xp̃i ĩ paſſiõe ꝛ cruciatũ alioz̃ ſcõz̃ q̃ꝫtum diſtat purus homo a chriſto. Petra enĩ ſeu lapis ait apoſtolus eſt chriſt⁹. q̃ quaſi infinitũ diſtat ĩ ꝑfectõe ab alijs Remoti a cruce ſũt oẽs illi qui nolũt ſuſtinere aduerſa ĩ mũdo. ſed murmurãt ꝯ deũ. Nec cõpatiunt̃ xp̃o. ꝛ ſi ſuſtinent inuiti hoc agũt. Iſti ꝛ ſi iuxta chriſti crucẽ eſſe videant̃. inq̃ꝫtũ patiunt̃ corꝑe quidẽ ſunt iuxta ſꝫ nõ mente. Et ſimiles ſũt latroni a ſiniſtris chriſti qui crucifixus cũ chriſto blaſphemabat eum cũ alijs eo ꝙ nõ liberaret

eum a pena.quā inuit⁹ ſuſtinebat.vñ ⁊ reprobat⁹. Similes ſymeoni cireneo.q̄ angariatus fuit portare crucē poſt xp̄m. Juxta crucē vero ſtant om̄es electi q̄ vt membra xp̄i carnē ſuā crucifixerūt cū vicijs ⁊ ꝯcupiſcentijs. vt ait apl's. Qui nō ſolū patiēter aduerſa ferūt.ſed gaudent.qm̄ digni habiti ſunt ꝓ noīe Jh̄u ꝯtumelias pati Qui cōpatiunť doloribꝫ ⁊ afflictiōibꝫ eius q̄s ꝓ eis eſt paſſus. Jmitanť hi latronē q̄ iuxta crucē fuit a dextris. arguentē ſociū.eo q̄ patiēter ferebat crucē.⁊ ſe dignum ꝓclamantē tātis penis. Et nos quidē iuſte. nā digna factis recipim⁹ excuſantē xp̄m.⁊ cōpatiētē tāte innocentie Hic vero nil mali egit.rogantē illū vt deū ꝓ ſalute aīme Memēto mei dñe cū veneris in regnū tuū. Lu. xxiij. H igiť ſentiētes qd̄ in xp̄o Jh̄u fuit.cū nō deceat ſub capite ſpinoſo membꝝ fieri delicatū.dicūt cū affectu et effectu illud ps. Calicē ſalutaris accipiā ⁊ volūtarie bibendo.⁊ nomē dñi inuocabo.vt me adiuuet ad ſumendū ⁊ nō horrendū.vt ſim iuxta crucē ⁊ inde a dextris ei⁹ collocatus. Null⁹ fuit cū xp̄o in cruce ſuſtinēdo ſcꝫ tantam penā quantā ip̄e.ſꝫ nec paul⁹ q̄uis eni dicat crucifixus ſum.nō dicit q̄ ſit affix⁹ cruci xp̄i.ſed ſue.q̄s eni ferre poſſet crucē xp̄i.certe null⁹. Om̄es igiť ſancti iuxta crucem ſtant ꝓpinqui⁹.tn̄ alter altero. Nullus aūt ꝓpinquior ad eā m̄re eius.⁊ merito.cū eſſet illud corp⁹ de ei⁹ ſubſtātia. licet alia ꝑſona ab ea.ꝓmaxime igiť ſtabat iuxta crucem mater ei⁹ ꝓpinquiſſima in doloribꝫ.vt dicere poſſet illud Tren. O vos om̄es q̄ trāſitis ꝑ viā.ſ.vite p̄ntis.vñ dicimur viatores.attēdite ⁊ videte ſi eſt dolor ſic dolor me⁹. Tūc impleta eſt in ea ꝓphia ſimeonis dicētis. Tuā ipſi⁹ animā ꝑtrāſibit gladi⁹. Lu. ij. Aīam ſiquidē intellectiuā ꝑtrāſibit gladi⁹ v̄bi dei penetrabilior om̄i gladio ancipiti.tūc rumināndo ⁊ intelligēdo ſcripturas. q̄ oñdūt immenſitatē doloris xp̄i in paſſiōe xp̄i. Jta videť exponere beatus Amb. Et ex hui⁹ meditatiōe gladi⁹ doloris ei⁹ pertrāſiuit aīam ſenſitiuā.nec iſtud eſt ꝯtra id qd̄ dictū eſt ſupra.ſ.q̄ btā maria erat ꝯformis volūtati dei.que volebat filiū ſuū pati. Nā ſicut de xp̄o ei⁹ filio dicim⁹.q̄ ſm̄ voluntatē rōnalē volebat pati.⁊ tn̄ ſm̄ partē ſenſitiua in ſūme doluit.⁊ acerbiſſimos paſſus eſt dolores.q̄ vt ait Eſa.liij.c. Vere dolores nr̄os ip̄e portauit.ita ⁊ m̄r eius cū ſtabat iuxta crucē.ſm̄ rōem aſſentiebatq̄ fili⁹ pateretť ⁊ quieta erat.ſm̄ ſenſualitatē ſūme dolebat vt merito dicat. Attēdite ⁊ videte ſi eſt dolor ſilis ſicut dolor meus. Nouerat vtiq̄ ſacras lr̄as ⁊ ſpū ſancto reuelāte optime intelligebat. Et ex his ⁊ naturali rōne tripliciť poterat depꝛhendere immēſitatē doloris ī filio patiēte. Qui erat ſibi gladius ſumme afflictiōis nec ei ſimilis.

Ex paſſionis cauſalitate.
Ex affiictionis puritate.
Ex cruciationis circūſtantialitate

Cōſiderādo cām paſſionis filij mei videte ſi eſt dolor ſicut dolor me⁹. Cōſidero eni q̄ cauſa hui⁹ paſſionis eſt vt redimať gen⁹ humanū.⁊ ſatiſfiat deo ꝓ peccatis humani generis toti⁹.⁊ ꝓ peccatis dico.nō ſolū originalibus. ſed etiā actualibꝫ mortalibꝫ ⁊ venialibꝫ toti⁹ humani generis.nō ſolū ꝓ electis ſꝫ ꝓ reprobis. Diť eni Eſaie.liij.cap. Om̄es quaſi oues errauim⁹.vnuſq̄ſq̄ in viā ſuā declinauit.ſ.ꝑ diuerſa peccata cōmiſſa.⁊ dñs poſuit in eo iniquitatē omniū noſtꝝ.i.penā peccatoꝝ omniū noſtrum Et ip̄e dñs ih̄s dixerat. Venit fili⁹ hoīs ſaluare qd̄ perierat. Lu. xix. Sꝫ totū perierat totū ḡ ſaluabit quantū in eo fuit.ſ.ſuſtinēdo penā ꝓ peccatis omniū. Deus autē ſicut omniū reꝝ.ita ⁊ culpaꝝ ⁊ penaꝝ eis debitaꝝ habꝫ noticiā.⁊ nil impunitū ſua iuſticia dimittit. Cū ergo ꝓ quolibet mortali debeať pena infinita.i.infernalis. nec homo.cū ſit v̄tutis finite poteſt ꝑ ſe ſatiſfacere debito īfinito vt deo ſatiſfieret de tātis offenſis.oportet q̄ xp̄us filius me⁹ q̄ infinit⁹ eſt ſua diuinitate.in humanitate aſſumpta patiēdo ſic ſatiſfaceret ꝓ omnibꝫ. ꝑ paſſionē meriti infiniti. Vñ penā ſuſtinebit ꝓ om̄ibꝫ peccatis nr̄is. ⁊ ſic pena ei⁹ erit quaſi infernalis. Et ꝓpterea . ps̄. dicit ī in eius ꝑſona. Repleta eſt malis aīa mea.ſ.ſenſitiua.malis ſcꝫ penaꝝ.⁊ vita mea in inferno appropinquit ꝓpť ſimiles penas.⁊ h̄ ꝓ peccatis hoīm.q̄ que non rapui.ait idē ꝑ ps̄.tūc ſcꝫ in paſſione exoluebā. Fecerūt p̄mi parētes ⁊ alij ſuccedētes furtū ſe ſubtrahēdo ⁊ ſuū obſequiū deo.⁊ ego hāc rapinā exolui. meipm̄ exinaniui. vermis exinanit⁹ ſꝫ nō homo vſq̄ ad mortē crucis totū me exhibendo. Cū ḡ fili⁹ meus ſuſtineat tales cruciat⁹.ego q̄ ſū mater ⁊ p̄r eius.q̄ nō aliū p̄rem habet in terris optim⁹ amātiſſim⁹.videte ſi eſt dolor ſicut dolor me⁹ , vt et ego dicere valeā.dolores inferni circūdederūt me gemit⁹ mortis doloris inferni circūdederūt me. Et qd̄ adauget dolorem meū eſt.q̄ cū fili⁹ me⁹ ſuſtineat tot īmenſos dolores ⁊ tantā penā q̄ ſufficiat ꝓ om̄ibꝫ ſatiſfacere ⁊ omniū debita ſoluere.tn̄ plurimi ꝓpter ſuā cecitatē ⁊ ingratitudinē ſe ꝑuabūt tāto fructu. Secūdo oñdiť magnitudo doloris in v̄gine ex puritate afflictiōis in filij ſui paſſione: puritatē aūt dico.q̄ nō habuit mixturā ꝯſolationis.ſicut vinū dr̄ puꝝ qd̄ nō habet mixturā alteri⁹ liq̄ris. Dolor fundať in amore.tāto eni q̄s dolet de amiſſiōe vel leſione alicui⁹ rei quanto ipam diligit. Et q̄ ſūme diligebat mater v̄go filiū dilectōe ⁊ naturali ⁊ gratuita.⁊ q̄ fili⁹ ⁊ q̄ optim⁹.vt dici poſſet vtriuſq̄ vna aīa vnum cor. Jdeo bene dictū fuit a ſimeone.tuā ipſi⁹ animā.idē animā tuā q̄ eſt quaſi aīa eius ꝓpter ſummā ad inuicem dilectionē ꝑtrāſibit gladi⁹ afflictionis.ꝑtrāſibit.i.ꝑ totū trāſibit abſq̄ refrigerij admixtiōe. Siquidē q̄nto q̄s eſt delicatior ⁊ cōplexionē habet corꝑis meli⁹ diſpoſitā. tāto magis affligiť ⁊ dolorē ſentit ex aliqua leſione corporis ipi⁹. Et hinc eſt q̄ de eadē ꝑcutiōe ⁊ oīno ſili infirmitate magis grauať ⁊ dolet delicat⁹ q̄ꝫ ruſtic⁹. q̄nto etiam ꝑs corꝑis q̄ patiť leſionē eſt magis ſenſibilis. tanto leſio magis affligit. Vñ vidim⁹ ꝑ exꝑientiā q̄ frigus vel alia leſio magis affligit in aīa vel pedibꝫ.q̄ꝫ in reliq̄s ꝑtibus corꝑis.ex eo q̄ eſt ꝑs magis ſenſibilis ꝓpter concurrētia pluriū oſſiū ⁊ neruoꝝ ⁊ venaꝝ.cū aūt p̄cipue paſſio xp̄i fuerit in manibꝫ ⁊ pedibꝫ facta.ꝓpter ꝯfixurā eoꝝ cum clauis in cruce.⁊ ſuſpēſione toti⁹ corꝑis in illis. Jō q̄n v̄go mater vidit impleri illud ps̄.in ꝑſona filij dictū. Foderunt man⁹ meas ⁊ pedes meos.⁊ dinumerauerūt omnia oſſa mea.i.ita violēter extēderunt in cruce vt poſſent ſingillatim oīa oſſa mea dinumerari.maxime doluit filius ꝑ paſſionē. Jn tāta paſſione nullā habuit ab alio cōſolationē. Vñ dicebat ꝑ ꝓphām.q̄ me ꝯſolareť nō īueni Nō eni ꝯſolabanť ſicut fieri ſolet morti adiudicatis a ducentibꝫ eos. Nō iudei.ſꝫ illudebāt ei cū p̄ncipibꝫ ſacerdotū ⁊ blaſphemabāt. Nō gētiles.ſꝫ coronā ſpineā īponentes capiti ꝑcutiebāt eū. Nō diſcipuli q̄ fugerāt. ſm̄ illud.lōge feciſti notos meos a me. Nō marie cum Johe que fidē diuinitatis ei⁹ amiſerāt. Nō p̄r etern⁹ ꝯſolat⁹ ē eū.ſ.ad liberandū eū de manibꝫ inimicoꝝ.ſꝫ ꝓ nobis tradidit illū ait apl's.ſ.volūtati eoꝝ ꝑmittēdo agere q̄cūq̄ crudelia voluerūt. Et qd̄ pl⁹ ē.⁊ oī admiratōe ⁊ cōpaſſione digniſſimū.q̄ ⁊ ip̄a ps intellectiua xp̄i q̄ fruebať ꝯtinue deo.nō eſt ꝯſolata eū.ſꝫ dereliq̄t illā partē ſenſitiuā. tātis doloribꝫ immēſam. Et ꝓpterea ip̄e in cruce clamauit cū lachrymis ⁊ clamore valido.vt ait apl's ad Heb. Deus me⁹ de⁹ me⁹.vt q̄d dereliq̄ſti me. Matth. xxvij. Clamauerūt iuſti ⁊ dñs exaudiuit eos.ait ps̄ . P̄res veteris ⁊ noui teſtamēti ī tribulatōibꝫ ſuis ⁊ cruciatibꝫ domin⁹ exaudiuit.⁊ ſi nō ſꝑ liberādo ab illis penis.tn̄ ſemper ꝯſolādo mētē eoꝝ. vt ī v̄tute ꝑſiſterēt reſpectu p̄mij ⁊ diuini bn̄placiti. Ego aūt clamabo ꝑ diē ⁊ n̄ exaudies

dicēdo deus meus. zc. clamās ſe derelictū. nō ex eo ꝙ di
uinitas ſepata eēt ab illa humanitate. qꝛ qđ ſemel accep
pit dei filius nūq̄ dimiſit. ait Damaſ. ſed ſe derelictū di
cebat. qꝛ ꝑs eius intellectiua. eius gaudij ꝛ ꝯſolatiōis q̄
fruebatur in ỽbo nil influebat aut cōicarat ſenſitiue ad
ꝯſolatōem. ꝛ in hoc nō exaudiebaꝛ. qđ in nullo ſctōꝝ ac
cidit. Et iō dictū eſt. ꝙ hec afflictio vł paſſio fuit pura. ſ.
ſine admixtiōe ꝯſolatōis. Hec aūt ỽba audiēs mr̄ gladi
us ꝑtrāſiuit aīam eius intelligēs eū nō derelictū ꝑ ſepa
tionē deitatis. ſed ꝑ ſubtractōem oīs refrigerij ſuaui
tatis. Attēdite ergo ꝛ videte ſi eſt dolor ſicut dolor meꝰ.
Nam ꝛ ſi pñs fui ꝛ iuxta crucē ſteti. ꝛ hoc totū ad aug
mentū doloris. Que enī mr̄ q̄ bn̄s filiū pn̄tē etiā in tor
mētis nō valeat vel in aliquo ꝯſolari. ipm̄ amplexari. oſ
culari. potū porrigere ſitiēti. Ecce filius meus dilectꝰ ad
mortē ſitit. hoc exprimēs vt refocilleꝛ. nec ſtillā aque poſ
ſum p̄bere. ſed tibi offerꝛ ī mei pn̄tia acetū ꝛ fel. vulnera
video. nec poſſum alligare ſanguinē effluere. nec poſſum
ipm̄ extergere. caput ex grauamine inclinatū. nec valeo
illū brachijs ſuſtentare a me remotū. vn̄ nec amplexari.
Et ſi audio verbū ex ore eiꝰ. Ecce filius tuuꝰ. ſ. iohānes.
ꝛ hoc vtiq̄ verbū dei gladius acutus qđ ꝑtrāſiuit aīaꝫ
meā. Reuera inq̄t btūs Bern̄. hoc verbū ecce filius tuꝰ.
pluſq̄ gladius fuit. qđ ꝑtrāſiuit aīam eiꝰ vſq̄ ad diui
ſionē anīe ꝛ ſpūs. O q̄ cōmutatōem. iohes ꝓ ihu tradi
tur. ſeruus ꝓ dn̄o. diſcipłs ꝓ magiſtro. filius zebedei pro
filio dei. purus homo ꝓ vero deo. quō tuā affectuoſiſſi
mā aīam nō ꝑtrāſiuit hoc audito. qn̄ ꝛ noſtra licet ſaxea
licet ferrea pectora ſcindat ſola huiꝰ recordatio. Anſhel.
O dn̄a mea quibꝫ ſingultibꝫ extimabo puriſſimū pectꝰ
tuū vexatū cū audires. mł̄ier ecce filius tuus. vn̄ ꝯgrue
dicere poterat illud Hiere. Amaritudine repleſti me. zc.
Quātū ad tertiū ſcꝫ de circūſtātijs ipius paſſionis pōt
perpēdi immēſitas doloris virginis matris que ſtabat
iuxta crucem. Notandū ꝙ ſeptē ſunt circumſtantie cir
ca ipam paſſionem chriſti.

Septem circūſtantie paſſionē xp̄i aggrauās. ꝛ ꝑ ꝯn̄s beata virgo maria cōpaſſionē.

Ex patientis dignitate.
Ex inferentis peruerſitate.
Ex temꝑis ſolēnitate.
Ex loci vilitate.
Ex afflictionis vniuerſitate.
Ex ꝯſuſtinentis ſocietate.
Ex fructus paucitate.

Quātū ad primū manifeſtū eſt ꝙ q̄to dignior eſt per
ſona que offēdiꝛ tāto maior ē offenſa. ꝛ ꝑ ꝯns ſuſtinenti
ꝛ oīm attinēti ei. ꝛ ſi diligit eū occaſio ē maioris doloris

De patiētis dignitate.

Dn̄s ieſus deus erat ꝛ hō. vn̄ dignior ꝑſona eē nō pote
rat. ꝛ q̄uis diuinitas ſua pati nō poſſit. nec aliquis cuꝫ
attingeret ad offendēdū. tn̄ qꝛ humanitas illa erat orga
nū quoddā ꝛ veſtimētū q̄ſi diuinitatis. Vn̄ apłus ait.
habitu inuētus vt hō. ad Phił. ij. Jdeo oīs iniuria fctā
illi humanitati ꝛ corꝑi p̄t dici fctā deo. ſicut q̄ frāgeret vł
ſpueret ī veſtē q̄ indutus ē imꝑator nō diceret facē iniu
riā veſti ſed imꝑatori. qꝛ ea indutꝰ ē. Jnq̄tū etiā homo
erat de ꝓgenie regali ꝛ ſacerdotali genitꝰ. rex ꝛ ſacerdos
ſūmꝰ. īnocētiſſimꝰ. ſapiētiſſimꝰ ex miraculł. ſctitate ꝛ do
ctrina famoſiſſimus. cū igiꝛ ei fuerint illate tot ꝯtume
lie. irriſiōes. maledictōes. infamatiōes. ꝛ afflictōes corpo
ri. inde ſibi magnus exurgebat dolor ꝛ mr̄i eiꝰ q̄ ſtabat
iuxta crucē oīa illa audiēs ꝛ vidēs dicere poterat illō iob
Os meū ꝑforaꝛ doloribꝫ. oſſa ſūt potētie anīe quibꝫ cō
ſiſtit robur eius. Os aūt dicit in ſinguł̄ari qꝛ potētia ſenſi
tiua. Nā vt ait btūs Bern̄. Captiuoꝝ libertas capiꝛ głā
angeloꝝ illudiꝛ deus oīm flagellaꝛ. ſcādor lucis eterne et
ſpeculū ſine macła ꝯſpuiꝛ. Et cū vita oīm occidaꝛ q̄d re
ſtat nob miſeris agenduꝫ. niſi vt eamus ꝛ nos ꝛ moria
mur. cū eo ꝑ compaſſionem eiꝰ ꝛ ad mr̄em eiꝰ. Dolebat
ſiq̄dē de iniurijs tāti filij. tā ſācti. tā innocētis. ſꝫ nō mi
nus de offēſa di. Et iō attēdite ꝛ videte ſi ē dolor ſicut do
lor meꝰ. Sꝫ dicere poſſꝫ qđ ait b. Bern̄. in ꝑſona xp̄i pa
tiētis. cū ſit tātus dolor quē patior. tāto plus crucior cuꝫ
te ingratū exꝑior. ſ. ō tāto bn̄ficio. Oſ̄ndiꝛ ſcđo magni

De inferētiū paſſionē ꝑuerſitate.

tudo doloris in virgine ex circūſtātia inferētis iſtā paſſi
onē filio. Quāto enī plꝛes ꝯcurrūt ꝛ diuerſoꝝ ſtatuum ꝛ
magiſtratuū ꝛ amici ꝛ valde beneficiati ad īferēdū iniu
riā ꝛ mortē valde ignominioſam alicui. tāto maior do
lor ꝛ afflictio ſequitur in paſſo ꝛ ī q̄libet attinēte ꝛ amico
eius. Sed ad inferēdam paſſionē tā amarā ꝛ obꝓbrio
ſam xp̄o ꝯcurrūt de oīm genere ꝛ ſtatu. ac etiā q̄ pꝰ erant
diſcipłi. ac etiā ſūme bn̄ficiati. Et iō virgo mr̄ eius dile
ctiſſima ſūme doluit ſtans iuxta crucē. Aſtiterunt reges
terre. ait pš. ij. ꝛ p̄ncipes ꝯuenerūt in vnū adūſus dn̄m
ꝛ adūſus xp̄m eius. ſ. ad mortē ei inferēdā. Reges q̄dem
aſtiterūt. ſ. herodes rex galilee q̄ ſpreuit illū cum exercitu
ſuo indutū veſte alba. ꝛ vt fatuū remiſit illū ad Pylatū.
vt iudicaret eū. Rex romanoꝝ monarcha ſcꝫ Tyberius
imꝑator. ꝛ ſi nō ī ꝑſona. tn̄ ꝑ locū ſuū tenētē pylatū. ſ. p̄ſi
dē iudee. q̄ dedit ſn̄iam mortis ꝯ eū ad tumultū populi
clamātis. ſ. crucifige crucifige eū. p̄ncipes quoq̄ ſacerdo
tū oīes iſti aſtiterūt. i. an̄ alios oēs ꝛ gētiles ꝛ populos
iudeoꝝ vt p̄ncipaliores. Nā p̄ncipes ſacerdotū colligen
tes ꝯſiliū ꝓpter hoc. ꝛ p̄ncipales coꝝ ſūmo ſacerdoti cay
pha ꝯſulēte ꝛ decernēte. qꝛ expedit vobis vt vnꝰ moriaꝛ
ꝓ ꝓplo. exinde queſierūt oꝑtunitatē capiēdi eū. Quē cuꝫ
cepiſſent nocte. ꝓditionē faciēte iuda diſciplo ſuo. iteruꝫ
ſūmo mane ꝯuenerūt ad inquirēdū falſū teſtimonium
ꝯ eū. ꝛ cū nō inuenire poſſent teſtimōia ꝯuenientia mul
ta falſa dicētibꝫ ad interrogatōem ꝛ adiuratōeꝫ cayphe
ſūmi ſacerdotis cū diceret ſe eſſe xp̄m filium dei bn̄dicti
ad expꝛ̄ſſionē tāte veritatis. ꝛ tātis miraculis ſuis appro
bate doctrine iudicauerūt eū reū mortis. ꝛ pꝰ ſputa. ala
pas. ꝛ ꝯtumelias. vt malefactorē Pylato p̄ſentarūt occi
dendū. ꝛ cū ī ipa paſſione ſexus femineus deeſſet ꝛ vilſ
ſima ancilla hoſtiaria. q̄ ꝛ ſi nō potuit adire ihm ꝓpꝛ mł
titudinē alioꝝ eū irridētiū ꝛ affligētiū. oſ̄ndit diſciplm̄ q̄
rēs vt caꝑetur ſicuti cęteros diſcipłs chriſti. Sꝫ qꝛ h̄ ícōſulte ne
gauit euaſit capturā. Milites āt pylati qui gētiles erāt
pꝰ ſn̄iam latā a pylato poſtq̄ illuſerūt ſatis. indutū ve
ſte coccinea ad crucis patibulū deduxerūt. Et ſic omnes
ꝯuenerūt ī vnū adūſus xp̄m. Quātū aūt fuerūt bn̄ficia
ti ab eo. nō poſſet etiā ꝓlixo tꝑe explicari. aliq̄d tamen vł
breuiter ꝑſtringā. vtēs ỽbis ꝓphe Michee. vj. ca. in ꝑſo
na xp̄i ad ꝓplm̄ illū ſceleſtū ꝛ ingratiſſimū. Popule meꝰ
q̄d feci tibi. ꝛ in quo. zc. hoc boni tibi feci Patres tuos ia
cob cū filijs ī egipto ꝑ ioſeph enutriui famis tꝑe ne peri
res. Et pꝰ tꝑa mł̄tiplicatos ſupra nūerū ō dura ſuitute
egyptioꝝ te eduxi. A flagellis quibꝫ egyptū totā ꝑcuſſi te
liberā feci. Mare rubꝝ tibꝝ tibi apꝑui vt ꝑ eū ſicco veſti
gio trāſires. Pharaonem aūt cū exercitibꝫ ſuis. ibi ſub
merſi. Māna de celo p̄ſtito ꝑ. xl. annos te paui. Aquaꝫ
tibi de petra fluxi inſurgētis ꝯ te hoſtes ꝓſtraui. Seon
regē amorreoꝝ ꝛ Og gigantē regē baſan. Terrā fluentē
lac ꝛ mel p̄ribꝫ tuis a me ꝓmiſſam exterminatis. xxx. in
de regibꝫ ꝛ plīmis natōibꝫ tibi largitus ſum. Et priꝰ in
mōte ſyna legē ſeruādā tibi tradidi. A captiuitate diu
tina. ſ. ꝑ. lxx. ānos ꝓpter ſcelera tua ī babylonia portata te
liberās ad ꝓpria ſub Eſdra. neemia. ꝛ zorobabel reduxi.
De graui oppꝛ̄ſſione Antiochi regis ꝑ iudā machabe
um cū fratribꝫ te excuſſi. Ecce q̄d feci tibi. Rn̄de q̄ mihi
ſi tāta bn̄ficia a me tibi collata hāc tłem retributōeꝫ me
ruerim vt me crucifigeres. Jn q̄ moleſtꝰ fui. rn̄de mihi.
Ego ex genere tuo carnē ſumēs regale ſoliuꝫ celi dimiſi.
vt tibi frater eſſeꝫ. Ego ꝑ ciuitates tuas caſtra ꝛ vicos diſ
curri. in tui vtilitatē laborās. Ego ſꝑ ī tēplo docui que

te ſaluū facere poſſent. Ego cecos tuos illumiāui. lepro-
ſos mūdaui. claudos erexi. obſeſſos a demōibꝫ liberaui.
ſurdis auditū reſtitui. mutis loquelā. infirmis varijs ſa
nitatē. mortuis vitā. Nunqd in iſtis moleſt⁹ fui. Prece-
pta declaraui. errores ꝯfutaui. vicia rep̄hendi. ꝯſilia p-
fectiōis adieci. Sꝫ qꝛ veritas odiū parit apd̄ inſipiētes
q̄ gignere dꝫ dilectionē. Ideo in his tibi moleſt⁹ fui. no-
lens veritatē audire. Quid vltra tibi facere potui ⁊ non
feci. Heccine reddis dn̄o popule ſtulte ⁊ inſipiēs. Conſi
derans ꝟgo mr̄ bn̄ficia facta a filio ſuo ꝑplo illi. ⁊ tūc ab
ea tāta ꝑuerſitate. tāta crudelitate cruci affigi. valde do-
lebat. vt dicere poſſet illud pſ̄. xxx. Defecit in dolore vita
mea. Attēdite ꝗ̄ ⁊ videte ſi eſt dolor ſicut dolor meus.

De tp̄e q̄ paſſus .ſ. ſolennitate paſcali

Ex tp̄is ſolēnitate etiā ampliat⁹ eſt dolor in ꝟgine mr̄e.
Erat enī ſolēnitas paſce ſeu azimoꝝ. que erat pcipua ſu-
per oīes alias in q̄ tenebant ex lege oēs iudei venire d̄
quibuſcūqꝫ ciuitatibꝫ ⁊ locis venire ad tēplū hieroſoly-
mis ſitū ad ſacrificiū offerendū. niſi legitimū haberent
impedimētū. Et qꝛ ꝑ varias captiuitates coꝝ erāt ſatis
diſperſi ꝑ orbē ⁊ in ytalia ⁊ aſia ⁊ affrica. vt ptꝫ Actu. ij.
de oīm pene natiōe ꝯuenerāt hieruſalē ad illud feſtum.
Quāto aūt qs damnat ad mortē ꝓpter maleficiū. ꝯcur-
rente maiori curſu populi. tanto maior ei inſurgit pena
ꝯfuſionis ⁊ erubeſcētie. Cōſiderat enī q̄libet vidēs nar-
rat alijs. ⁊ ſi ꝑegrin⁹ eſt reuerſus in patriā ſuā. refert ⁊ di
uulgat ciuitati ſue de illo malefactore ⁊ ignominioſa pu
nitiōe. ⁊ ſic vbiqꝫ infamis abominat. De graui autē cri-
mine calūnioſo accuſarūt d̄ blaſphemia dei grauiſſima
apud iudeos. qꝛ dei filiū ſe dixerat. De crimine leſe maie
ſtatis maxime apud leges gētiliū. Vn̄ in titulo ſuꝑ cru
cem ſcribi fecit ipſe pilat⁹. Jeſus nazaren⁹ rex iudeorum.
q. d. Hec eſt cā paſſionis hui⁹. qꝛ vſurpauit ſibi regnuꝫ
iudeoꝝ faciēdo ſe regē. ⁊ ꝓhibēdo tributa dari ceſari. ⁊ ꝑ
hoc q̄ſi rebellare faciēte ꝑplm tyberio imꝑatori. Et vt om
nes pn̄t legere ex q̄ de oīm gēte ibi erāt. ſ. iudeoꝝ. grecoꝝ
⁊ latinoꝝ ſcribi fecit lr̄is grecis hebraicis ⁊ latinis. Cō-
ſiderās igit virgo mr̄ q̄ ſtabat iuxta crucē. tātā ꝯfuſiōeꝫ
tā publicandā ꝑ orbē filij ſui defamationē nō poterat n̄
valde dolere. Sꝫ ⁊ de offenſa dei in tāte ſolēnitatis tp̄e ī
quo magis debebāt deū venerari ꝓ bn̄ficijs collatis illi
populo. Erat enī feſtū illud inſtitutū in recognitionē li-
berati ōis illi⁹ ꝑpli de ſeruitute egypti ꝑ ſanguinem agni.
Vbi q̄ debebāt ſacerdotes templū dei ornare. vaſa dn̄i
mūdare. ſacrificia p̄parare oībꝫ dimiſſis ad h̄ totū ſtudi
um ponūt. vt agn⁹ immaculat⁹ q̄ tollit peccata mundi
occidat. nō vt ſanguine ei⁹ fuſo mūdus redimat. ſed ne
terrena amittam⁹ ne veniāt romani ⁊ tollāt locū noſtrū
⁊ gentē. ne correctorē vicioꝝ noſtroꝝ habeamus. ne eum
magis honoratū q̄ꝫ nos a ꝑplo videam⁹. Qd̄ cū dicunt
Nō in die feſto h̄ agam⁹. nō ob reuerentiā facti ꝯueniūt
h̄ facere ne deus offendat. ſꝫ ne tumult⁹ populi congre-
gati fieret ⁊ de manibꝫ coꝝ auferat. Et iō dicere poterat
virgo mr̄ illud Tren̄. j. Poſuit me dn̄s d̄ſolatā tota die
merore ꝯfectā ⁊ infra. Audite obſecro vniuerſi populi ⁊
videte dolorē meū. ſ. ſi eſt ſilis.

De loci vilitate

Quarto oñdit ex loci
vilitate augmētatio doloris ei⁹. qꝛ in loco viliſſimo cru
cifixus eſt. Nā vt narrāt euāgeliſte duxerūt eū in golga
tha. qd̄ eſt caluarie loc⁹. ⁊ ibi eū crucifixerūt. Qui locus
iō dr̄ caluarie. qꝛ ibi erāt oſſa mortuoꝝ ⁊ caluarie et alia
cadauera. ⁊ ibi occidebant viliſſimi hoīes ⁊ magni ma-
lefactores. Ibi ſtabat iuxta crucē mr̄ ei⁹. ⁊ vidēs locuꝫ tā
vilē ac filiū ei⁹ regē regū ⁊ dn̄m dn̄antiū. factū opprobri
um hoīm. ⁊ abiectio plebis dicere poterat illud Tren̄. j.
Idcirco ego plorās ⁊ ocul⁹ me⁹ deducēs lacrimas. qꝛ lō-
ge fact⁹ eſt a me ꝯſolator. Sꝫ iſte loc⁹ fuit vltim⁹ termin⁹
paſſionis ꝯſiderās ⁊ alia loca in q̄bꝫ paſſus ē ⁊ q̄ꝫ vilia
Et p̄mus quidē fuit ī orto vl̄ ꝓpe ortū. in q̄ fecͨ orōnem.
ne liberet calicē paſſionis. ſm̄ inſtinctū ſenſualitatis. nō
ſm̄ determinationē rōnis. In orto deliciaꝝ ſcꝫ ꝑadiſi fu
it furtū ꝑpetratū a p̄mo adā de fructu arboris interdicte
⁊ ꝓpe ortū fuit p̄ncipiū ⁊ finis paſſionis. qua a ſcd̄o adā
xp̄o ſolutū eſt furtū in arbore crucis. Unde in canticis dꝛ
Sub arbore mala ſuſcitaui te. mortuā in ꝑtis. Ibi cor-
rupta eſt genitrix tua eua. ſ. ꝑ fructū decepta. Ad illū lo-
cum accedēs ꝓpe ortū multitudo magna cū fuſtibꝫ gla-
dijs ⁊ laternis. vt ad latronē magnū capiendū duce eo-
rum iude ꝓditore. cū appropinq̄ſſet ei. oſtēdit dn̄s Jeſus
⁊ potentiā ſuā ⁊ beniuolentiā. Potentiā quidē qꝛ eo di-
cente. ego ſum quē q̄ritis. ſubito oīes ceciderūt ī terraꝫ
retrorſum. amiſſis corꝑis viribꝫ vt pateret omnibꝫ. qꝛ n̄
coactus patiebat. Beniuolentiā. qꝛ ⁊ ſi tāta crudelitate
ad capiendū venerāt abſciſam auricolā malcho a petro
qꝛ p̄mus iniecerat manū in mgr̄m. ei reſtituit. Eo auteꝫ
capto ex diſcipulis ei⁹ fugientibꝫ. vnus forte Johes. vt
pie credi poteſt. ⁊ ſi euāgeliū nō ponat. venit ī bethaniā.
vbi mr̄ Jh̄u erat cū alijs marijs nūcians cū lachrymis
capturā filij. Quo audito ꝑtranſiuit doloris gladi⁹ ani
mā eius. noctē ducēs inſomnē ⁊ lachrymis plenā. Et q̄d
orare apti⁹ poterat q̄ꝫ illud. Exaudiat te dn̄s in die tri-
bulationis. ꝓtegat te nomē dei Jacob. Mittat tibi auxi-
lium de ſancto ⁊c. Ligat⁹ aūt Jeſus vt a vinculis petoꝝ
ſolueremur. de loco illo duct⁹ fuit ad annā p̄mū ſocruꝫ
cayphe. vbi a miſtro ei⁹ crudeliter alapatus eſt. Indeqꝫ
ad atriū cayphe p̄ncipis ſacerdotū duct⁹ eſt ⁊ tota nocte
afflictus. ſm̄ illud pſ. lij. Caſtigatio mea in matutinis
Mane aūt facto matrē ei⁹ ciuitatē intrāte. plurimis de
uotis mulieribꝫ aſſociata lachrymis plenas oīes indi
nabat ad fletū mulieres occurrētes. Videnſqꝫ filiū iam
afflictū ſputis. manibꝫ ligatū duci ad pilatū. gladi⁹ ꝑ-
tranſiuit aīam ei⁹. Ipſumqꝫ ſequens nec loq̄ valēs ipe-
dita a militibꝫ. ꝑuenit ad plateā dom⁹ pilati. vbi iudi-
cū deo exercebat flagellari filiū plurimis ⁊ duriſſimis
ictibꝫ audiēs. nec flagellis ſatiatos adhuc clamare. Cru-
cifige crucifige eū. ⁊ nō hūc ſed barrabā nobis dimittite
O quot de pudiciſſimis oculis ſuis lachrymaꝝ fontes
exibāt certe gladi⁹ ꝑtranſibat aīam ei⁹. Demū ſententia
iniq̄ſſime data. cū duceret ad locū caluarie ſequebat eū
multitudo mulieꝝ plangētiū ⁊ lamentātiū d̄ morte ei⁹.
quaꝝ p̄ma ipſa erat. Videſqꝫ filiū cū corona ſpinea quā
capiti infixerūt milites pilati. faciēqꝫ illā ſpecioſam pre
filijs hoīm ſanguine de puncturis ſpinaꝝ fluēte cruēta-
tam ſputis ſpinis deturpatā. Crucē ſibi impoſitū ī hu-
meris ꝓ laſſitudine ferre nō valentē dicere poterat quis
det mihi ꝓ te mori fili mi. O fili mi lumē nō ſolū oculoꝝ
meoꝝ. ſꝫ glīa oīm populoꝝ. Ad eos aūt q̄ eū ſequebant
⁊ illas ꝯuerſus. recōpenſans affectū ⁊ ꝯſolat⁹ eſt dicens
Filie hierl̄m nolite flere ſuꝑ me. p̄nunciās eis futuꝝ exci
diū vt ſibi ꝓuideāt: ſubdēs. Sꝫ ſuꝑ vos oīes flete ⁊ ſu
per filios vr̄os ⁊c. Demū in illo viliſſimo loco caluarie
crucifixerūt eū. Vn̄ ſtans ibi iuxta crucē dicere poterat.
Attēdite ⁊ videte ſi eſt dolor ſimilis ſicut dolor meus.

De afflictiōis generalitate

Quinto ex afflictiōis generalitate. oñdit magnitudo
afflictiōis in xp̄o patiēte ⁊ mr̄e cōpatiente. Ad lr̄am ve-
rificatū eſt in eo illud Ezech. j. A plāta pedis vſqꝫ ad ꝟ-
ticē nō eſt in eo ſanitas ⁊ a ꝟtice inchoādo caput illud
ſanctiſſimū gazophilatiū ſapīe dei pūcturis acutiſſimis
corone ſpinee penetrātibꝫ vſqꝫ ad os ꝑforatū fuit. Egre
dimini filie ſyon aīe fideles ab alijs mūdi cogitatiōibꝫ
⁊ videte meditādo regē ſalomonē ſapiētiſſimuꝫ. q̄ dedit
ſapiam ſalomoni. in dyademate ſpineo in q̄ coronauit
eū mr̄ ſua ſynagoga iudeoꝝ ex q̄ ſm̄ carnē nat⁹ ē. Ocu-
li pijſſimi a q̄bꝫ intuit⁹ petr⁹ cognoſcēs petm̄ ſuū fleuit
amare. in deriſum velati ſunt. facies ei⁹ plena gratiaruꝫ
deturpata eſt ſputis ⁊ ſanguine vt leproſus videretur.

Eſa. liij. Nos vidim⁹ eũ q̄ſi lepſũ. vñ nec reputauimus
eũ. Gene eius cãdide ⁊ rubicũde alapis ꝑcuſſe ſũt. Ecce
dedi corp⁹ meũ ꝑcutiẽtibꝫ. ait ipſe ꝑ Eſa. l. c. et genas me
as vellẽtibꝫ. Aures ille q̄ melos audiũt angeloꝝ replete
ſũt blaſphemijs. detractõibꝫ. cõtumelijs. irriſionibꝫ po-
puloꝝ. Ꝓpheta inquit ĩ eius ꝑſona. factus ſum ĩ deriſũ
om̄i populo meo cãticũ eoꝝ tota die. Et iteꝝ. Oẽs male
dicũt mihi. Nares beatiſſime eius ad cuius odorez reui
uiſcũt mortui. vt balſami aromatizantis fatigant̃ fetori
bus cadaueꝝ Caluarie loci. Capilli eius capitis ⁊ barbe
delicatiſſimi violẽtia tracti aut euulſi ſunt. Os ei⁹ qḋ tã
ſanã. tã ſapidiſſimã. tã vtiliſſimã ⁊ veriſſimã doctrinaz
ꝓtulerat. ꝑcuſſũ eſt. ⁊ tanq̄ ouis ad occiſionẽ ductus nõ
apuit os ſuũ ad excuſandũ vl' cõminãdũ vl' maledicẽdũ
ſed bñdicẽdũ ⁊ orãdũ ꝓ inimicis. Collũ eius ſuauiſſimũ
colaphis attritũ ẽ. Manus eius potẽtiſſime ex q̄ꝝ con
tactu infirmi plũmi ſanati ſũt. ⁊ lepſi mũdati. clauis du-
riſſimis cruci affixe ſũt. Pedes eius quoꝝ terra ſcabellũ
eſt quiq̄ diſcurrẽtes ꝑ ciuitates. villas. ⁊ caſtra tm̃ labo-
rauerũt ꝓ hoĩm ſalute in cruce extenſi ſunt ſm̃ illud pſ̄
xxi. Foderũt manus meas ⁊ pedes. ⁊c̄. Totũ corp⁹ illud
dulciſſimũ qḋ ĩ cibũ illũ ſalutifeꝝ nob̄ reliquit. flagellis
multis ⁊ diris ceſum. dilaceratũ ⁊ ſanguĩe cruentatũ ſm̃
illḋ ſ. Fui flagellatus tota die. Oſſa illa ↄfracta ſũt. re-
manſerat ſola lingua ⁊ cor integrũ. Sꝫ ne ⁊ illa ſine ſua
leſione manerẽt. Lingua eius aceto ⁊ felle in ſiti mortis
amaricata eſt. vt implet̃ illud Dederũt ĩ eſcã meã fel. ⁊ ĩ
ſiti mea potauerũt me aceto. pſ̄. Demum eo mortuo nõ
ſatiatis de cruciatibꝫ viuẽtis ⁊ morte eius ſpũ tradito la
tus eius lancea aptũ eſt. vñ exierũt ſanguis ⁊ aq̄ medi-
cine nr̃e aiaꝝ. Sed ⁊ in rebꝫ ſibi adherẽtibꝫ. ſ. veſtibꝫ in-
iuriati ſunt. Nã diuiſerũt ſibi veſtimẽta mea. ait ipſe ſ̄. ⁊
ſuꝑ veſtẽ meã illã ſꝫ incõſutilẽ quã fecerat ei mr̃ ſua miſe
rũt ſortẽ. Cõuerſantes quoq̄ cũ eo diſciplos eũ dereli-
quere cõpulerũt. cape cupiẽtes adoleſcẽtẽ qui eum ſeque
bat̃ ſindone ſuꝑ nudo indutũ niſi fugiſſꝫ. Stabat ergo
iuxta crucẽ mater eius. ⁊ hec vidẽs ⁊ ſcpta ⁊ ꝓnũciata re
colẽs dicere poterat illud Treñ. ij. Ocl's me⁹ afflictus ẽ.
nec tacuit eo ꝙ nõ eſſꝫ requies donec aſpiceret ⁊ videret
dñs de cel. i. nõ tacuit a fletu. eo ꝙ nõ eẽt reqes alicui mẽ
bro filij mei donec aſpiceret dñs. ſ. reſuſcitãdo ipꝫ a mor
De con- tuis. Attẽdite igit̃ ⁊ videte o vos oẽs ſi ẽ dolor ſic̄ dolor
ſuſtinẽtiũ meus. Sexto nõ modica cã doloris ſic̄ fuit ĩ xp̄o patiẽ
ſocietate. te. ita in matre cõpatiẽte. h̄ ſcꝫ ꝙ cũ latronibꝫ crucifixus
eſt. Sicut enĩ pati iuſtũ ⁊ innocẽtẽ cũ alijs ſanctis ⁊ ꝓ-
bis viris ⁊ iniuſte ↄdemnari ad mortẽ eſt aliqḋ refrige-
riũ. ita ecõtra ↄdemnari cũ ſceleratis eſt augmẽtũ pene.
cũ ex hoc vidẽtes iudicẽt illũ ſceleſtũ. Vñ ⁊ ꝓ ſpeciali in
iuria ⁊ crudelitate erga eũ ꝓdixit. Eſa. liij. Et cũ ſcelerat̄
deputatus ẽ. ſ. ad mortẽ. qḋ vidẽs ꝟgo mr̃ ĩ filio impleri
cũ ĩ medio latronũ crucifixus eſt. valde doluit. Hoc etiã
xp̄s horrẽs ſm̃ ſenſitiuã orabat ꝑ pſ̄. dicẽs. Ne ꝑdas cũ
impijs ḋs aiam meã. i. vitã. Vñ ⁊ ſubdit quaſi declarãſ
ſe neq̄ cũ viris ſanguinũ vitã meã. Erat ſiquidẽ crux il-
lo tp̄e ſuꝑplicũ latronũ. Licet nũc ꝓpter xp̄m ĩ ea extẽſum
cũ ſũma veneratõe trãſeat ad frõtes impatoꝝ ⁊ omniuꝫ
xp̄ianoꝝ. Erat mors maxime infamie ⁊ acerbiſſime pene
Vñ in lege dcm̃ ẽ. Maledictus om̄is q̇ pendet in ligno
maledictõe ſcꝫ infamie. Qḋ intelligentes ipi maligni iu
dei. vt refert quidã ſapiẽs hoc ꝓnũciãdo dixer̃t nõ recte.
ſed ꝑuerſe cogitãtes. morte turpiſſima ↄdemnem⁹ eum
Hoc genus mortis iḋ xp̄s elegit poti⁹ q̄ꝫ aliã mortez. vt
Xp̄s mo- doceret ⁊ ↄfortaret quẽlibet ꝓpter nullũ gen⁹ mortis q̄n-
ri voluit ĩ tũcũq̄ ignominioſũ. q̄ntũcũq̄ aſꝑm. deũ ſeu mãdatum
cruce iḋo. eius q̄dcũq̄ deſerẽdũ. vt notat b. Tho. p⁹ Aug in. iij. ꝑ
te. cũ ⁊ ipſe rex regũ ⁊ dñs dñantiũ mortẽ ſuſtinuit ima-
turã. qꝛ in flore iuuẽtutis. violentã. qꝛ ab alijs ⁊ bñficia-
tis ⁊ acerbiſſimã. qꝛ crucis viliſſimam. qꝛ ĩ medio latro-
num. Humiliauit inquit apl's ſemetipſum. Phil. ij. vſq̄
ad incarnatõem inquit glo. vſq̄ ad humane mortalita
tis participatõem. vſq̄ ad diaboli temptatõem. vſq̄ ad
populi deriſionẽ. vſq̄ ad ſputa. vincl'a. flagella. alapas.
⁊ ſi hoc paꝝ aliquid de genere mortis addendũ eſt. non
cuiuſcũq̄ ſed crucis que ceteris ignominioſior eſt. ⁊ q̄ꝫto
ait btũs Berñ. minorẽ ſe fecit humilitate. tãto ſe oſtẽdit
maiorẽ bonitate. Et q̄ꝫto vilior. tãto inde carior. Idẽ ſuꝑ
Cãti. O humilẽ ⁊ ſublimẽ. o altiſſimũ ⁊ nouiſſimũ. o ob-
ꝓbriũ hoĩm ⁊ glĩa ãgeloꝝ. Nemo ſublimior nemo deſpe
ctior. Eſto vilis q̄ꝫtum nũq̄ xp̄o vilior eris. Ipſe ſiquidez
rex regũ ⁊ dñs dñantiũ fuit viliſſimo ꝓcio venal' expo-
ſitus. a viliſſimo populo viliſſima paſſus. Viliſſimo lo
co crucifixus. crucis ſuꝑplicio traditus. inter latrones po
ſitus. cũ iniquiſſimis ⁊ viliſſimis hoĩbꝫ deputat⁹. mo-
do viliſſimo tractatus. Etenĩ tanq̄ malefactor bon⁹ do
minus capitur. tanq̄ furioſus manſuetus vincul' aſtrigi
tur. Tanq̄ peſtifer ſaluator accuſat̃. tanq̄ fatuus dei ſa
piẽtia irridetur. tanq̄ homicida vita hoĩm morti dãna
tur. tanq̄ lepſus ⁊ immũdus mũdator criminuꝫ ex me-
nia eijcitur. tãq̄ latro crucifigit̃. tanq̄ flagicioſiſſimus
ↄſutãdus ab om̄ibꝫ ⁊ intuẽdus nudat̃. ⁊ tanq̄ vermis
vilis ⁊ viliſſimus ſumm⁹ de⁹ ↄſpuitur. abijcitur ⁊ cõcul
catur. hec ille. Et tñ inter tantas iniurias ⁊ vilificatõnes
ꝓ crucifixoribꝫ deꝓcatur. latroni etſi ꝓpter ſcelera crucifi-
xum ad penitẽtiã ↄuerſum. nõ ſolũ veniã ſed paradiſuꝫ
pollicetur dicẽs. Hodie mecũ eris in paradiſo. Stabat
iuxta crucẽ mater ieſu hec meditãs. ⁊ doloribꝫ quaſi de-
fecta ait ad crucem. vt pie credi põt. Flecte ramos arbor
alta. tenſa laxa viſcera. ⁊ rigor lenteſcat ille quẽ dedit na-
tiuitas. vt ſuꝑni membra regis miti tendas ſtipite. Ad
filiũ aũt. mihi nõ loqueris. ꝓ iudeis intercedis. latronez
ↄſolaris. Ad quẽ ille. Ecce filius tuus. ex quo ad patrez
ꝑ mortẽ vado loco mei. Iohannẽ dimitto. Sꝫ iſta com-
mutatio adauget dolorem. cũ filius hoĩs mihi det̃ ꝓ fi-
lio ꝟginis. imo ⁊ dei. Attẽdite ḡ ⁊ videte. ⁊c̄. Septimo
oſtẽditur magnitudo doloris ſicut in chriſto patiẽte. ita De fruct⁹
⁊ in matre compatiente. rõne paucitatis fructus ſeu vti ſcꝫ paſſio
litatis ipſius paſſionis. ex ꝑte miſerie peruerſitatis ⁊ ing̃ nis pauci
titudinis hoĩm. Nam cũ copioſa fuerit apud deũ redẽ- tate.
ptio adeo ꝙ ꝓciũ ſanguis eius. nedũ om̄es hoĩes ſuffici
ens ad redimẽdũ. ſed ⁊ mille mũdos ſi fuiſſent. ⁊ tñ pau
ci ſunt qui ſe faciãt ꝑticipes fructus ipſius paſſionis ꝓp
ter deſidiã et ingratitudinẽ hoĩm. Sicut aũt ex magno
lucro qḋ quis videt ſe ↄſequi ex ſuo labore multũ ↄſola
tur. ita ecõtra cũ maximo labore quẽ q̇s tolerat videt cõ
ſequi modicũ fructũ vl' nullũ. multum ↄtriſtat̃ et dolet.
Clamabat ieſus in cruce. Sitio. Et lꝫ ad lr̃am ꝓpter intẽ
ſum dolorẽ ſitiret corpal'r. maior tñ erat ſitis ſpũal' deſi
derij ſaluatõis humani generis. Et cũ videret ipſe et mr̃
eius pene nullũ fructum tũc ſequi ſed poti⁹ ruinam pre
parari iudeoꝝ. ꝓpter ꝑfidiã ſuã caſum ↄtigiſſe aploꝝ. et
in futuꝝ m'tos ꝑituros xp̄ianoꝝ dicere poterat cũ dolo
re illud Michee. vij. Ve mihi q̄a fact⁹ ſum ſicut qui col
ligit racemũ in autũno. Nã tũc vindemiata vinea nõ re
perit̃ niſi aliq̄s racem⁹. Ita et ĩ tẽꝑe paſſiõis totaꝫ pene
vineã humani generis vindemiauãt diabol⁹ vt ſibi ſub
ditã remãſit aliq̄s pu⁹ racem⁹. vt latro ↄuerſ⁹. Cẽturio
fidez chriſti ↄfeſſ⁹. et aliquis ali⁹ quẽ xp̄s collegit. Mul
tum ergo dolet xp̄s et mater ei⁹ de tanta ingratitudine.
Unde clamat ꝑ btm̃ Ber. Ad te clamo qui ꝓ te morior.
Te exhortor qui in cruce patior. Uide clauos quibꝫ con
fodior. Uide lat⁹ quo aperior. et cũ ſit tãt⁹ dolor interior
et exterior. pl⁹ tamẽ cruciat qḋ te ingratũ experior. hec il
le. Et per b. Aug. Cuꝫ eſſes inimic⁹ patri meo reconcilia
ui te per me. et cum longe eſſes veni vt redimerem te. et

inter mōtes ⁊ ſiluas cū errares queſiui te inter lapides ⁊ ligna inueni te. ⁊ ne luporꝫ ferarūqꝫ rabido ore laniareꝝ collegi te. laboraui. ſudaui. caput meū ſpinis oppoſui. Lat⁹ meū pforari pmiſi. tot iniurijs laceſſit⁹ ſum. vt ꝓiū gerē mihi te. ⁊ tu diuideris a me. tāta ſcꝫ eſt ingratitudo tua. Et Oſee. vj. ꝯquerēs dn̄s ait. Miſericordia vr̄a q̄i nubes matutina. ⁊ q̄ſi ros mane ptranſiēs. Miſericordia veſtra. i. quā vob̄ feci in redimēdo. quaſi nebula matutina que ſcꝫ cito ptrāſijt. ita illud a memoria vr̄a. ⁊ q̄ſi ros q̄ adueniēte ſole ſubito deſiccaꝛ. ita adueniēte calore temptationū ⁊ tribulationū. ſubito perijt a vob̄ memoria paſſionis ⁊ gr̄a p eā recepta. Sed aīa deuota dic̄ illud Treñ. Memoria memor ero. ⁊ tabeſcet in me aīma mea ex compaſſione.

De tertio principali. §. III.

cū dicit̄ mr̄ ieſu. mr̄ īmaculata. mr̄ intacta. mr̄ vnigeniti dicta mr̄ dei ⁊ plaſmatoris oīm. ei⁹ q̄ in celis eſt ſine matre. in terris ſine patre. mr̄ vnici filij Jhu. ⁊ iō pl⁹ amans ⁊ pl⁹ dolēs. Mater ſola genitrix toti⁹ ihu. ⁊ iō pl⁹ amās q̄ꝫ ſi patrē habuiſſet. q2 pl⁹ ſua res. ⁊ inde pl⁹ dolēs. Vn̄ Hiere. xxxi. c. ait. Femina circūdabit virꝫ. Solet hō circūdare qd̄ ſuū eſt ꝓpriū nō qd̄ alienū. In alijs filijs ſubſtātia filij nō eſt tota ꝓpria mr̄is ſed ⁊ patris. Et ideo nulla mater circūdat filiū vt virgo Maria. Omis alia figura pluribꝫ lineis formaꝛ. Circularis vero figura vna linea clauditꝛ. Sic beata virgo maria ſola clauſit inter viſcera ſua xp̄m. Alij filij duabꝫ lineis figuranꝛ. ſcꝫ patre ⁊ matre. Qd̄ circūdaꝛ ex nulla parte ē apertū. ſꝫ vndiqꝫ clauſum. Sic beata ꝟgo maria ante partū. in partu. ⁊ p⁹ partum. ⁊ ideo circūdabit virꝫ. ſ. Jeſum totū perfectū. Sed dolores partus q̄s euaſit pariendo. ſibi reſeruati fuerūt in paſſione filij. vt dicit Johēs damaſcen⁹. Nec vlla vnq̄ꝫ pariendo expta eſt tantū dolorē ſicut ipa iuxta crucem in cōpatiendo. Ex ipa autē maternitate. ſcꝫ generatione ieſu. facti ſum⁹ fratres ieſu. ꝓpter quod nō confunditur homies vocare fratres. ait apoſtol⁹ ad Hebreos dicens p ps̄. Narrabo nomē tuū fratribꝫ meis. Et ideo ſic̄ debemus cōpati fratri noſtro ieſu in tāta eius paſſione p nobis. ita ⁊ matri noſtre de morte fratris noſtri ⁊ filij ſui. Unde dicit beat⁹ Aug⁹. Cū annuatim xp̄i paſſio ab eccleſia recolitꝛ. ita debet nos mouere ad compaſſionēꝫ. ſic̄ nunc videm⁹ impleri. Sic ⁊ matri noſtre cōpati q̄ ſtabat iuxta crucē Jp̄m autē veſpere depoſitū ſacratiſſimū corpus p Nicodemū ⁊ ioſeph ſuſcipiēs in gremio maꝛ. quot flumina lachrymarꝫ. q̄ꝫ amariſſimos ſingultus. q̄ꝫ alta ſuſpiria. que ꝟba meſticie plena ex ea ꝓceſſerint. q̄s poſſit exprimere. cū ſingula membra ꝑquireret. tam dire cruciata. tā turpiter deluſa oſcularetꝛ. ⁊ lachrymis irrigaret ſociata Maria magdalena ⁊ alijs marijs ⁊ deuotis mulieribꝫ. Cū aūt ſero factū eſſet. deuoti homines pie et deuote corp⁹ illud de brachijs accipiētes poſuerunt in monumēto mēte cōſepulta cū eo. reuiuiſcens ergo beati ſanguinis ait domin⁹ latin⁹ ordinis p̄dicatorꝫ. Cardi. quē ꝓfudit amator homīs ꝑfunde lachrymis. Non eſt locus ingratitudinis. vbi torrens tāte dulcedinis attingit animas. Jeſu bone cur tanta pateris. cū peccati nihil cōmiſeris flos innocētie. Ego latro tu cruce moreris. ego reus tu pena plecteris noſtre nequicie. an te fec̄ ſic amor ebriū. vt nec crucē putes opprobriū amoris gratia. ſed ve mihi miſero ſi nō recognouero. ve mihi miſero ſi non recōpenſauero dignis operibꝫ. Regnū queritis nō intrabitis ſine crucis claui. portū petitis nō venietꝭ ſine crucis naui. Sola enim digna fuit ferre ſeculi preciuꝫ. atqꝫ portum preparē nauta mundo naufrago vite eterne. Quam ipſe concedat. qui eſt benedictus in ſecula ſeculorum Amen.

De aduētu ſpūſſcī in ꝟginē mariā cū apoſtolis Capitulū. xlij.

Hi oēs erant perſeuerātes in orōne cū maria mr̄e ieſu. Actu. j. Hec dicunꝛ de his ſcꝫ apoſtolis poſt aſcēſionē xp̄i. cū cōgregati in vnū expectabāt ſp̄m ſcm̄ ꝓmiſſum a xp̄o cum ait Joh. xvj. ibi. Mittā vobis a patre ſpiritū veritatꝭ. Vn̄ beat⁹ Hiero. in ſmone. Ecce ieſu aſcēdente cū q̄bus ꝟgo vacat in ſcola virtutū. ⁊ meditaꝛ in lege mādatorꝫ dī. vt ⁊ ipa ſit forma diſcipline xp̄i ⁊ exēplū pfectōis. Conuerſatur cū teſtibꝫ reſurrectiōis ⁊ ipa teſtis. Conuerſaꝛ cū ſenatoribꝫ celi infra curiā paradiſi. ſub ſpūſſancti diſciplina ⁊ magiſterio toti⁹ diuine maieſtatis. Inueniꝛ p̄ma glorioſa ꝟgo maria inter p̄mas ſummi regis cohortes. q2 ū vita non erat iā de terra. Vinū non habēt. dixit btā maria in nuptijs exiſtēs ad filiū. Quia nuptie iſte celebrate inter xp̄m ⁊ eccleſiā erāt publicāde p apoſtolos q̄ erāt cum ea. Et vinū illud pfectiſſime gratie nondū aderat in eis. quia nondū erat ſpiritus ſanct⁹ datus in illa copia. Ideo hoc orās ait. Vinū non habēt. Hoc autē ꝓpinato ⁊ hauſto. ita incaluerūt ⁊ feruide locuti ſunt. vt vino ebrij ab incredulis dicerenꝛ. Plane ebrij ait beat⁹ Bern̄. ſed vino nouo. qd̄ veteres vtres nec merenꝛ accipe nec continere valerēt. Hoc enī vinū vera illa vitis fuderat ď excelſo. vinū letificās non ſtatū mentis euertēs. vinū germinans ꝟgines. nō apoſtatare faciēs etiā ſapiētes. Nouū vinū ſed habitātibꝫ ſup terrā. Nam in celis q̄dem olim copioſiſſime redūdabat. non in vitreis nec in vaſis teſteis. ſed in cella vinaria in ſpūalibꝫ apothecis. fluebat per vicos ⁊ plateas omēs ciuitatis illi⁹. Vinū in quo eſt leticia cordis nō carnis luxuria. Si igitꝛ celū vino propofruebatur qd̄ terra interim neſciebat. factūqꝫ eſt grauiſſimū cōmertiū inter celum ⁊ terrā. inter angelos et apoſtolos. vt exhiberetꝛ illis caro xp̄i angelis. iſtis ſcꝫ apoſtolis vinū celi. Eſſetqꝫ in terra ſpiritus. caro in celis. ⁊ deinceps oīa cōmunia in oībꝫ in eternū. Unde et xp̄s dixit. Niſi abiero paraclit⁹ nō veniet ad vos. Hec beatus Bern̄. Quantū potēs ſit iſtud vinū oſtenſum eſt p figurā in illa queſtione q̄ propoſita fuit corā dario rege p tres cubicularios ei⁹. ſcꝫ quid ſit forti⁹ omnibꝫ. e q̄bus vnus dixit de rege. Secund⁹ de vino. Tertius pfectius de muliere. Quartus de veritate. Omia hec vtiqꝫ potētia ſunt. Et ad litterā vtiqꝫ reges potētes ſunt ad multa facienda. ſed vinū ſpirituale gratie. ſ. potentius eſt adeo ꝙ ipos reges ⁊ tyrannos deuicerit. qui nō valuerūt martyribus illā gratiā p tormenta auferre. imo demū ⁊ ipos deebriauit ⁊ vicit. vinū ipſius gratie cōuerſos ad fidem. Fortior tamen mulier q̄dammodo ſcꝫ virgo Maria inquantū ſcꝫ ipa ꝓcurauit cōgregatis apoſtolis ⁊ alijs ī q̄bus tunc erāt nuptie eccleſie. vinū ipſius gratie; quod intendit dū ait. Vinū non habent. ſ. in illa plenitudine et pfectione que neceſſaria erat eccleſie. Fortiſſima omnium veritas chriſt⁹. qui potuit mittere ⁊ miſit qd̄ ꝓmiſit vinum ipm ſpirituale dicens. Mittā vobis a patre ſpiritum veritatis.

Sciendū aūt ſcd̄m . §. I.

Thomā ſup Johem. ꝙ ante incarnationē chriſti triplex vinum deficiebat. ſeu vinū gratie quod habet triplicem effectum. Eſt primo mordificatiuū. in quo ſignatur iuſticia. Eſt ſecundo letificatiuū. in quo notatur ſapientia. Eſt tertio inebriatiuū. in quo inſinuatur charitatis beniuolentia. Primo vinū eſt mordificatiuū ſeu pungitiuum. Unde ſamaritanus ad ſanandū in vulneribus ſauciati immiſit vinū ⁊ oleum. vinū vt abſtergeret ſaniem vulnerū. oleum vt liniret. Sic in penitentia i regen

De triplici vino q̄ mūd⁹ carebat

do oportet in corrigendis exceſſib⁹ imiſcere ſeueritatē pu-
nitōis cū lenitate miſcōie. Un̄ b. Aug. ſup pš. Duo iſta
noīa nō fruſtra dicūtur hō ⁊ peccator. Nā q̄ peccator ē.
corrige q̄ homo ē. miſerere. Neqꝫ eni liberabis hoīem ſi
nō correxeris peccatorem. ⁊c̄. xxiij. q. iiij. duo ſūt. Et grego. li
bro moral. Miſcēda ē lenitas cū ſeueritate. faciendū eſt
quoddā ex vtroqꝫ temperamētū. vt neqꝫ nimia ſeuerita
te exulcerent̄ ſubditi. neqꝫ nimia lenitate ſoluāt̄. di. xlv.
diſciplina. qđ ibi diffuſe proſequit̄. ſic ⁊ in penitētia que
ad iuſticiā ꝑtinet. ſi vera eſt vinū habet̄ compunctōnis.
ſm̄ illud Potaſti nos vino compūctōis. ⁊ oleū lenitiuū
ſpei remiſſiōis. Job. Si occiderit me. ſ. quo ad ꝑctā. ſpe-
rabo i eū. Hoc aūt vinū deficiebat in veteri lege i qua iu
ſticia impꝑfecta erat. Un̄ ⁊ xp̄us dixit. Niſi abūdauit iu
ſticia veſtra pluſqꝫ ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ nō intrabitis in
regnū celoꝝ. Sed in noua lege ꝑfecta iuſticia finis legiſ
chriſtus ad iuſticiā om̄i credenti. ait apl̄s ⁊ alio loco. Iu-
ſtificati gratis gratia ipius ſcꝫ chriſti. ſine iuſticia ci ꝓa
nō pōt homī ee ſalus. Un̄ Math. xxv. Iuſti i vitā eter
nam. Sed ſine gratia ⁊ fide nō pōt eſſe vera iuſticia. vn̄
q̄ ſpūſſanctus dabatur apl̄is ad ꝑfectā iuſticiā. ideo ap
paruit in die Penthecoſtes ſup aplos in ſpē ignis. qui
vrit ⁊ purgat ſcoriam metalloꝝ. Nō poſtea ꝑ effectum
oſtēderūt ſe zelātes ꝓ fide ⁊ corrigētes iniquos. Un̄ Petr⁹
ananiā ⁊ ſaphyram ꝟbo occidit increpatorio. q̄ ei mēda
ciū dixerūt. Et ſymonem magum ꝓpter ſymoniam ꝑditi
oni adiudicauit. Paulus Corinthum inceſtuoſū excōi-
cās tradidit ſathane. ⁊ viſū ad temp⁹ ſubtraxit. Uinum
ergo iuſticie btā maria a filio ꝓcurat plat̄ꝫ dicēs. Uinū
nō habent. Pauci enī ſunt plati ⁊ rectores ſeculi qui pu
niant ſcelera vt iuſticia dictat. diuerſis de cauſis. ſiue ti-
more ſiue amore pauci ſunt peccatores qui habeāt vinū
vere compunctōnis de malis ſuis ꝑpetratis. Secundo
vinū eſt letificatiuū. pš. Uinū letificat cor hoīs. Et ſm̄
hoc ſapiā dr̄ vinū. cuius ſapiētie meditatio maxime leti
ficat cor hominis. ſm̄ illud Sapiē. Nō habet amaritudi-
nem ↄuerſatio illius. nec tedium conuictus illius ſꝫ gau-
diū. Sap. viij. Hoc ſapiētie vino vacuus erat mundus.
Nā ⁊ ſi aliquid ſapiētie videbat̄ eſſe in libris phōrum ⁊
poetaꝝ. nō vera ſapiētia erat ſed apparēs ꝓpter eloquen-
tiam ⁊ mundi gl'iam que ſecū trahebat. a quo abſtinen-
dū docet Salomon in Prouerbijs dicēs. Noli reſpicere
vinū cū flaueſcit in vitro. id eſt ſapientiam cū apparet ex
claritate eloquētie pulcra. nouiſſime eni mordebit vt co-
luber. ⁊ ſicut regulus venena diffundet. Sed vt dicit
idem Canticoꝝ. j. Meliora ſunt vbera eius ſcꝫ ſponſe. q̄
vbera eius duo ſunt teſtamenta vino. Omnis ratio ſu-
perne ſcientie ⁊ terrene creature in eo eſt qui ē caput eo-
rum ⁊ autor. queꝫ qui nouit nihil vltra querat. quia hic
eſt perfecta dei virtus ⁊ ſapiencia quicquid alibi queri-
tur. hic perfecte inuenitur. ⁊c̄. Deficiebat etiam iſta ſapiē
tia ante chriſti aduentum. quia occultata erat ⁊ figura-
lis. Omnia enī vt ait apoſtolus. j. Corint. x. In figuraꝫ
contingebant illis. Unde Moyſes loquēs ⁊ legem illaꝫ
populo docens ponebat velamen ante faciem ſuam. ſed
chriſto paſſo velum templi ſciſſum eſt. ⁊ ſpirituſancto de
celo miſſo illa myſteria apoſtolis. ⁊ ꝑ eos toti eccleſie de-
clarata. Unde ⁊ in linguis igneis miſſus eſt. Ignis ha-
bet illuminare ⁊ lingua abſcondita cordis declarare. ⁊ in
mediate piſcatores illi prius idiote loquebātur magna-
lia dei. Iſtud vinum ſapientie virgo procurat predica-
toribus. Et ideo ipſi inuocant eam. Exemplum in Noe
qui primus plantauit vineam. ⁊ bibens vinum inebria
tus eſt. Tercio vinū inebriat. Canticoꝝ. v. Bibite ami
ci ⁊ inebriamini. Ibidem. Bibi vinum cum lacte meo.
Ebrietas obliuioſum facit. ſic vinum charitatis inebri-
ans hominem. obliuionem facit omnium terrenorum.

audacē facit ⁊ ſecurū nil timēs. ij. Eſdre. viij. Deficiebat
vinū iſtud plenitudinis charitatis. q̄ acceꝑant illi ſpm̄
ſeruitutis in timore. Cōuertit aūt aquā timoris xp̄s i vi
nū amoris ⁊ beniuolētie. qn̄ charitas diffuſa eſt i cordi-
bus nr̄is ꝑ ſpm̄ſcm̄ q̄ datus eſt nob. Ad Rom̄. v. Etiā
ipi xp̄i diſcipuli antea timidi erāt vt ad vocē ancille ꝓn-
ceps coꝝ petrus xp̄m negaret. Et poſt reſurrectōem i ce
naclo clauſi manerēt ꝓpter timorē iudeoꝝ. Sed hauſto
vino ſpūſſancti. ita audaces. ſecuri. intrepidi ⁊ feruentes
ſūt effecti. vt corā ꝓncipib⁹ ſacerdotū ⁊ regib⁹ mūdi. fer-
uenter chriſti doctrinā eis expoſam p̄dicarēt. Nec ꝓhibiti
ab eis nec ceci poterāt reticere. oīmqꝫ terrenoꝝ obliti i cōi
om̄es viuebāt. Et iđo in līguis igneis miſſus ē. q̄ ignis
habet calefacere. vt legē igneā corda ignea linguis igne-
is populis p̄dicarēt. Deficiēte ergo vino illo ſpūali btā
maria ↄgregata cū aplis i cenaculo mēte dicit. Uinum
nō hn̄t viri iſti nuptiarū. Un̄ orās cū ill' inquit. Emitte
ſpm̄ tuū ⁊ creabūtur ſcꝫ i eſſe ſpirituali ꝑfecto. ⁊ renoua-
bis faciē terre.

Tria i magno huius . ſ. II.

mōi ope cogitare debem⁹ cū creat⁹ ſit vicꝫ q̄d ſit. quō ſit
⁊ ad q̄d ſit inſtitutus. Btūs Bern̄. Et in eſſe quidē rerū
ineſtimabilis potētia cōmēdatur ꝙ tā multa. tā magna
tā multipliciter. tā magnifice ſūt create. Sane in mō ip
ſa ſapiētia ſingularis relucet ꝙ hec quidē ſurſum. hec ve
ro deorſum. hec i medio ordinatiſſime ſūt locata. Si ve
ro ad quid factus ſit mediteris. occurrit tam vtil' beni-
gnitas. taꝫ benigna vtilitas. que ⁊ ingratiſſimos quoſqꝫ
multitudīe ⁊ magnitudīe bn̄ficioꝝ poſſit obruere. Potē
tiſſime ſiqđeꝫ ex nihilo oīa ſapiētiſſime pulcra. benigniſ
ſime vtilia creata ſunt. Uerūtamē ⁊ ſi fuiſſe nouim⁹ ab
initio ⁊ adhuc multos eſſe in filijs hominū. q̄ i bonis in
ferioribꝫ ſenſibilib⁹ mūdi huius. tota ſenſualitate dep̄ſ-
ſi totos ſe dederūt his que facta ſūt quodammō. vel ad
quid facta ſūt negligētes. q̄d iſtos niſi carnales dicam⁹.
Nō ꝑmanebit ſpūs meus i hoīe in eternū. q̄ caro ē. ait
dn̄s Geñ. vj. Pauciſſimos eſſe iā arbitror. legim⁹ tamē
nōnullos quqꝫ fuiſſe quib⁹ ſummū ſtudiū fuit atqꝫ vni
ca ſolicitudo modū ⁊ ordinē inueſtigare factoꝝ. adeo vt
pleriqꝫ nō mō vtilitatē reꝝ ꝑquirere diſſimulauerint. ſed
⁊ ip̄as magnanimiter ſpreuerint cibo paruiſſimo. viliſſi
moqꝫ ↄtenti. Ipi ſiquidem phōs ſeſe vocāt. ſꝫ curioſi no-
bis ⁊ vani rectius appellant̄. vtriſqꝫ igit̄ ſucceſſerūt viri
prudētiores. vtriſqꝫ qui nimiꝝ ⁊ que facta ſūt. ⁊ quō fa-
cta ſūt tranſilientes intenderūt aciē mētis vt quid facta
ſunt viderēt. Nec latuit eos qm̄ om̄ia ꝓpter ſemetipm̄ fe
cit deus. oīa ꝓpter ſuos. Oīa fecit ꝓpter ſemetipm̄ gratui
ta videlicet bonitate. Oīa ꝓpter electos ſuos. ꝓ eoꝝ. ſ. vti
litate. Hi ſunt ſpūales viri hoc mūdo vtentes tanqꝫ non
vtant̄. in ſimplicitate cordis querētes eum. Primi volū
tate vl' voluptate. ſecūdi vanitate. tertij veritate impleti.
Hec b. Bern̄. Pro his orat. Emitte ſpūm tuū ⁊ creabūt̄
Creant̄ aūt hoīes in eſſe ſpūali ꝑ fidem. ſpem. ⁊ charita-
tem. ꝓpter hoc orat pš. dicēs Cor mūdum cre in me de⁹.
⁊ ſpūm rectū inoua in viſceribus meis. i. ꝑ ſpūm fidei in
qua eſt rectitudo iuſticie. q̄a iuſtus ex fide viuit. Spūm
ſāctū ne auferas a me. ſāctū. ſ. ſpei. q̄ firmat hoīem ꝑ ſapi
entiam ⁊ guſtum ſupnoꝝ. Redde mihi leticiam ſaluta-
ris tui ⁊ ſpū ꝓncipali ↄfirma me. ſ. charitatis. q̄ ꝓncipal'
eſt ꝟtus ita exponit Iſiđ. li. ethimo. Et q̄a btā maria dr̄
mr̄ pulcre dilcōis. timoꝝ ⁊ agnitōis. ⁊ ſcē ſpei. Ecc̄i. xxiiij
Et pulcra dilectō ſpectat ad feruorē charitatis. Timor
aūt effectus ſit fidei ſm̄ tho. i ſū. Agnitō aūt ꝑtineat ad
ipſaꝫ fideꝫ ⁊ ſancta ſpes. Et iō merito intelligens ⁊ dicēſ
vinuꝫ non habent. Et ꝓpterea emitte ſpiritū tuuꝫ ⁊ crea-
buntur.

115

De aſſumptiõe btē Marie. ꝛ ꝙ optimū eſt ꝑ oībꝫ
diligere deū. Caplm. xliij.

Optimā partē elegit ſi
bi maria. Lu. x. ps. lxxij. Quid mihi eſt ī celo
aut a te q̄d volui ſuꝑ terrā. Defecit caro mea et
coꝛ meū. deꝰ cordis mei. Et ꝑs mea dˢ in eternū: Cõſide
rauit ꝑus hoīes diuerſas ꝑtes eligere. ex his q̄ añ eos ꝓ
ponunt͂. Dicit enī ſapiēs Eccli. xv. Deꝰ ab initio ꝯſtitu/
it hoīem ꝛ dimiſit eū ī manu ꝯſilij ſui. i. in libertate ꝛ ꝑo
teſtate arbitrij ſui. Poſuit añ eū malū ꝛ bonū. vitam et
moꝛtē. Ad q̄dcūq̄ voluerit extēdet manū ſuā. Habꝫ enī
quiſq̄ inclinationē ex ſenſualitate ad malū ꝯcupiſcētie.
ꝛ ex ratiõe inclinationē. ad bonū virtutū. Moꝛs anime
ex pctõ. ꝛ vita gr̃e ex bonis opibꝫ poſita ſunt ante eū. et
ſm ꝙ placet ſibi volūtarie elegit bonā vel malā partē.
Quilibet igit͂ electꝰ cū pſalmiſta ꝯſiderat iſtas ꝑtes mū
di q̄d debeat eligere. ꝛ vidēs ꝙ nil ex creaturis mūdi po
teſt aīm q̄etare. ſꝫ ſolꝰ deꝰ. qꝛ vt ait b. Aug. in lib. ꝯfeſſio.
Inquietū eſt coꝛ noſtꝝ donec req̄eſcat in te. ipm vt opti/
mā partē elegit. Dic ḡ. Quid mihi eſt in celo. ſ. in quo q̄
eſcam appetēdo ꝛ habēdo. Multa ſunt in eo magnifica
Ibi eſt ſol cū ſua claritate letifica. ibi luna ꝛ ſtelle cuꝫ ſua
pulcritudine. Ibi ṽtutes celoꝝ q̄ influūt in iſta inferio/
ra: mirabilia ꝓducētes. In celo q̄ꝫ empireo eſt natura an
gelica cū multis ſanctis maximaꝝ ṽtutū nūc. ꝛ ſi nõ tꝑe
dauid In angelis magna potētia. magna ſapīa. magna
innocētia. In ſctis multe ṽtutes ꝛ ꝑfectiões. Sꝫ certe nil
hoꝝ potuit replere aīm meū. qꝛ nõ ſunt. ꝛ ſi bona. non tñ
optima ꝛ infinita. q̄d optat animꝰ vt q̄eſcat. Quid vo/
lui o deꝰ a te de his q̄ ſunt ſuꝑ terrā. ibi multa bona. ibi
diuitie. ibi auꝝ ꝛ argentū. ibi dulciſſimi fructꝰ terre. fru/
mēti. vini. ꝛ olei. pomoꝝ ꝯfectiões ꝛ hmōi. Ibi palatia ꝛ
poſſeſſiões magne. Ibi aīalia varia. Aues in aere. piſces
in mari ꝛ fluminibꝫ. ibi honoꝛes ꝛ potentie ſeu dominia
lata regū ꝛ ꝑncipū. ibi veſtiū oꝛnatus variꝰ. ibi pulcri/
tudo dominū. ſapiētia q̄ꝫ eloquētia cū ſciētijs ꝛ artibus
multis. Que oīa vtiq̄ bona. qꝛ a deo facta ſunt. Sed
qꝛ oīa iſta finita ſunt. nec animū meuꝫ q̄ infinitus eſt
potētia implere aut q̄etare poſſunt. qꝛ nõ ſunt optimuꝫ.
Ideo defecit caro mea ꝑs ſenſitiua quo ad appetitū coꝝ
que ſunt ſuꝑ terrā. ꝛ nil hoꝝ volui ꝓ fine vltimo. Et coꝛ
meū. i. mens mea ꝑs intellectiua ſeu volitiua ab affectu
finali coꝝ que ſunt in celo. qꝛ ſatiaboꝛ cū apparuerit glo
ria tc̃. Et deus cordis mei. q̄ ſcꝫ eſt actoꝛ ꝛ poſſeſſoꝛ coꝛ/
dis mei. eſt ꝑs quē ex oībꝫ eligo. dˢ dico q̄ eſt in eternuꝫ.
Uel ſic nõ ſolū nūc. ſꝫ eligā in eternū. i. ſꝑ ꝑ hāc partē. qꝛ
optima eſt. Hāc ſꝑ elegit b. maria ſuꝑ oēs alios. Et ideo
ꝯgrue dꝛ. Optimā ꝑtē elegit ſibi maria. Sꝫ miꝝ ꝑt vi/
deri aliq̄bꝫ quõ in p̄cipua iſta ſolēnitate ṽginis nõ lega
tur euāgeliū aliq̄d ꝑtinēs ad ṽginē mariā ſꝫ ad Mar/
thā ꝛ mariā magdalenā. Ad q̄d tñ rñdet͂ ꝙ q̄ꝫtū ad ſen
ſum lr̃alē. veꝝ eſt ꝙ nõ ꝑtinet ad beatā ṽginē Mariaꝫ.
ſꝫ q̄ꝫtū ad ſenſum ſpūalē ꝛ allegoricū ꝯgruētiſſime ꝑtiet
totū ad beatā virginē plus q̄ꝫ alteri. Notanduꝫ igit͂
ꝙ triplex eſt vita ſpiritualis.

Euāgeliū de maria magdale/na ꝛ martha legit͂ i fe. aſſum/ptio. Rō/ponit͂.

Uita actiua gratia infoꝛmata.
Uita ꝯtemplatiua deo aſſociata
Uita fruitiua in gloꝛia firmata

Uitā naturalē dimitto q̄ eſt cõis bonis ꝛ mal͂. ꝛ bene ꝛ
male vti ꝑt. Uitā voluptuoſam nõ noīo qꝛ beſtialis eſt
ꝛ nõ hūana. i. ſm rõem. Sꝫ de vita rõnali ṽtuoſa loqui
mur. Et ꝑma ē bona. ſcd̃a melioꝛ. tertia optīa inter ꝑtes
vite ſpūal͂. Et hāc ſibi hodie elegit ma. Quis eī in vita
actīa ꝛ ꝯtēplatīa ſūt ḡdꝰ ꝛ ī q̄libet elegit ſibi ꝑtē optīaꝫ

Quantū ad primum. §. I.

ſcꝫ de vita actiua. q̄ ſm b. Grego. ꝛ Augu. figurat͂ ꝑ mar
thā. tria dicunt͂ de martha oꝑa ꝑtinētia ad actiua. q̄ in/
ueniunt͂ ꝑoptime in btā maria ṽgine. Primū eſt ꝙ mar/
tha excepit eū in domū ſuā. Secūdū eſt ꝙ ſatagebat cir
ca frequēs miniſteriū. Tertiū ꝙ ſolicita erat ꝛ turbabat͂
circa plurima. Primū igit͂ opꝰ ſignificat ꝯceptionē xp̄i
factā in vtero ṽginali. Q̄d ḡ dꝛ in euāgelio. qꝛ intrauit
ihs in quoddā caſtellū. ſignificat ingreſſuꝫ filij dei ī hūc
mundū. Dr̃ aūt mūdus caſtellū qꝛ hꝫ ꝯditiões caſtelli.
rebellis. Primo qꝛ fundamētū eiꝰ poſitū eſt inſtar caſtri
in alto monte ſuꝑbie ꝛ põpe. Et ab ipa ſuꝑbia dꝛ Tho/
bie. iiij. ſumpſit initiū oīs ꝑditio. Secūdo eſt munitū la
pidibꝫ duris q̄ frangi nõ poſſunt. Auaricie. vſure. frau/
dulētie. ſymonie. qꝛ ita duri ſunt tales defectꝰ vt frāgi ñ
poſſunt ꝑ malleū ṽbi dei. Quis eſt enī q̄ velit reſtituere
vſuras. rapinas. ꝛ bñficia ſymoniaca relinq̄re. q̄ſi nullꝰ.
Tertio qꝛ habet foſſatū plenū aq̄s immūdis ꝛ fetidis lu
xurie. cū ranis clamātibꝫ ꝛ ꝑſuadētibꝫ in eis permanere.
Quarto qꝛ eſt clauſum nõ recipiēs dilectionē ꝓximi ꝑ in/
uidiā. Quinto qꝛ habet ꝓuiſionē diuerſaꝝ eſcaꝝ ꝑ gulā
Sexto qꝛ habet arma diuerſoꝝ generꝝ ꝑ irā. vt blaſphe
miā. ꝯtumeliā. maledictōꝫ. Septimo eſt q̄etꝰ ꝛ ſecurꝰ ꝑ
accidiā. Et qꝛ iſtud caſtꝝ mūdi erat inobediēs ꝛ rebellis
deo patri. Ideo ipe miſit filiū ſuū ad ipm ſubiugādum
q. d. deꝰ pr̃. Mi fili ite in caſtellū q̄d ꝯtra vos eſt. Hoc
aūt caſtꝝ intrauit mūdi in die incarnatiõis. Et mulier
quedā Martha noīe excepit eā in domū ſuā. Martha
aūt interꝑtat͂ dominica ſeu ꝓuocans. Hec eſt enī b. ma/
ria que ꝑ ſuā maximā humilitatē ꝓuocauit dei filiū ve/
nire in domū vteri virginalis. Et ipa dña aptiſſime di
citur. que ſuꝑ oēs alias dominata eſt ſue ſenſualitati ꝛ
coꝛꝑi. Nec aliqua creatura alia digna fuit recipe deuꝫ in
vteri ſui domū. niſi btā maria. Un canit eccl̃ia. Domus
pudici pectoꝛis. templū repēte fit dei. intacta neſciēs vi/
rum. ṽbo ꝯcepit filiū. Nūq̄ꝫ fuit factū tā excellēs opus
actiue ſicut fecit ṽgo in ipa ꝯceptione filij ſui de coꝛpo/
re ſuo. Secūdū opꝰ actiue q̄d euangeliū notat de Mar
tha eſt. qꝛ martha ſatagebat circa frequēs miniſterium.
Hoc opꝰ fecit beata maria in xp̄i ꝯuerſatõe. ꝛ ꝑmo in eiꝰ
natiuitate. Nõ credatis ꝙ ibi fuerint obſtetrices. Dicit
enī b. Hiero. nulla obſtetrix. nullꝰ muliercule ſedulitas
interceſſit. ipa btā virgo de terra eū leuauit. ipa nudum
natū pannis inuoluit. ipa fameſcentē lacte cibauit ꝛ po
tauit. ipa veſtiebat ꝛ denudabat. ꝛ infirmū etate brachijs
ſuis poꝛtabat. O q̄ꝫ frequēter vt filiū ſuū oſculabat͂. vt
deū amplexādo venerabat͂. Ipa enī fecit tunicā inconſu
tilē. ipa vſq̄ ad paſſionē ſequebat͂ eū cū alijs miſtrans
ei vt pia mr̃. Ecce quõ martha. i. dña mūdi maria ſata/
gebat circa frequēs miniſteriū. Un̄ in hodierna epiſto/
la habet͂ Eccl. xxiiij. c. In habitatõne ſancta coꝛā ipo mi
niſtraui. Clerici ſeu religioſi q̄ ſeruāt cerimonias ꝛ oꝛdi/
nationes ſeu religionis ꝛ eccleſiaꝝ ꝛ bene officiū dicunt
in eccleſia in bona nota. ꝛ bñ p̄dicant ſi hoc faciāt vt ho
noꝛificent͂ ab hoībꝫ nõ miniſtrāt coꝛā deo. qꝛ nõ vt pla/
ceant deo h̄ faciūt. ſꝫ coꝛā mūdo. Layci q̄ faciūt ieiunia ꝛ
elemoſynas vel capellas. eccl̃ias ꝛ hoſpitalia. vt laudēt
ab hoībꝫ nõ miniſtrāt coꝛā deo. ſed coꝛā hominibꝫ. ꝛ iō
receperunt mercedē ſuā de operibꝫ vite actiue ſue. Terti
um opꝰ q̄d dicit͂ de martha eſt. qꝛ martha martha ſoli/
cita es. ait dñs. ꝛ turbaris erga plurima. h̄ fecit btā vir/
go domina nr̃a in paſſione filij. tūc enī turbata eſt ſcd̃m
ſenſitiuā. ꝛ ſolicita eſt circa plurima Nā cum Johannes
euangeliſta venit ad nunciandū ei ꝙ filiꝰ erat captꝰ. nõ
remanſit pene in ea ſpūs ꝑ doloꝛe. Et ad ſe reuiſa ſolici/
tabat quõ poſſet eū videre an moꝛtē. Cūq̄ꝫ ꝑgens de be
thania in hieruſalē mane obuiauit filio qui ducebat͂ ad
pylatū. cernēs faciē ſuā ſputis illicitā. alapis tumefctāꝫ.

Mūdus q̄re dꝛ vel comparatur caſtello.

ligatis poſt tergū manib⁹ moꝛe latronis duci. vix valēs foꝛmare ſermonē lachꝛymis plena dicebat. Heu fili ego expectabā vos iſto mane ad prādium. ſ3 video ꝙ opoꝛtet nos ſimul prandere ī mēſa doloꝛis. Quando ꝟo ductus eſt ad Caluarie locū baiulans ſibi crucē dicebat. vt pie imaginari pōt. ⁊ ſi in euāgelio ſcriptū nō ſit. Heu me fili. An te ſic fecit amoꝛ humani generis ebriū. vt nec crucē putes obpꝛobriū amoꝛis gratia. vtinā3 darē mihi iſta crux ad poꝛtandū ſicut te poꝛtaui in vtero meo. Quādo aūt in cruce clamauit. ſitio. multū ſollicitaba̅t vt poſſet ei vl̕ aquā ad bibēdū tradere. His aūt dicit Martha martha. q2 affligebatur in vtroq3. ſc3 coꝛpe ⁊ mente ſcd3 ſenſū tuū. Turbabatur doloꝛe erga plurima. q2 videbat aplōs fidem ꝑdidiſſe de chꝛiſti diuinitate. Sicut turbaretur quilibet ꝑfectus chꝛiſtianus cum videt oēs chꝛiſtianos fidē relinquere. Turbaba̅t de iudeis de quoꝝ ꝓgenie erat ꝙ filiū ſuū crucifigerēt vñ repꝛobarent. Turbaba̅t de latrone malo ⁊ iudeis qui xp̄m blaſphemabant. Turbata eſt in ꝑtione lateris cū exiuit ſanguis ⁊ aqua Unde dicere poterat illud pſ̄. Turbata ſunt oīa oſſa mea. i. apl̄i qui dicūtur oſſa. q2 ſuſtentabāt coꝛpꝰ eccleſie q̄ ſua erat. q2 in ip̄a erat tūc eccl̕ia. Et anima mea turbata eſt valde. Sic ⁊ rectoꝛes ⁊ dñi ciuitatū qñ vidēt ꝙ populi nō recte incedunt in his que ſunt fidei. vt qñ recurrūt ad diuinos. qñ peierāt quotidie. nō celebrāt feſta ⁊c̄ coꝛrigere dñt oīa peccata notoꝛio ⁊ nō faciūt. dicere p̄t eccleſia ⁊ timētes deū. Turbata ſunt oīa oſſa mea ex doloꝛe ⁊ compaſſione. Sic igitur in vita actiua btā maria elegit optimam partem inter gradus ogm̄ eius.

Quātū ad opera vite. §. II.

ꝯtemplatiue tria etiā notatur. Et p̄mum eſt qd̄ dicitur Maria aūt ſedens ſecus pedes dñi audiebat verbum illius. Hoc opus vite ꝯtemplatiue tenetis. mō vos attēte audiēdo ſermonē meum ⁊ deuote meditādo. Hoc opꝰ fecit beata ꝟgo pluſq̄3 oīs creatura. Nā magdalēa audiebat verbū dñi in paucis ſermonib⁹ reſpectiue. Sed beata maria nō ſolum in publico quādo cepit p̄dicare ſ3 etiā in p̄uato qñ puer erat audiebat ab eo ſecreta alterius vite ad ſui ꝯſolatōem. Sciēs enī beata mater ꝙ tantam ſciām tūc puer habebat q̄3tam nūc habet in cel̕. veriſimile eſt ꝙ interrogabat cū aliqñ de ſecretis celeſtib⁹. Uñ ⁊ pie imaginari pōt ꝙ ponebat beata mater dulciſſimū filiū ſuum ad ſedēdum. ⁊ ip̄a ſe ponebat ad pedes eius dicēs. O dilecte fili mi rogo vos dicite mihi oꝛdinationē angeloꝝ. quō ſtant in cel̕. qm̄ moyſes ⁊ alij ꝓphete de his nihil dicūt. ⁊ de ſctīs animab⁹ vbi collocabūtur. Et quis bonus filius qui interrogatus a matre ꝺ re bona nō reſponderet ei ad ꝯſulendam eā. Rñdēs ergo filius ad interrogata aiebat ſe cu3 p̄re ⁊ ſpū ſancto ab initio mūdi creaſſe celū empyrreum ⁊ ip̄m repletū angel̕. quos diſtinxerat in nouē oꝛdinib⁹. ſ. angelis. archangelis p̄ncipatib⁹. p̄tātib⁹. virtutib⁹. dñatōib⁹. thꝛonus. cherubin ⁊ ſeraphin. ⁊ in iſtis oꝛdinibus angeloꝝ collocabūtur aīe beate ſimul cū angelis ſanctis. Et in p̄mo oꝛdīe erūt qui penitentiā faciūt. Unde qñ chꝛiſtus cepit p̄dicare p̄mū thema fuit. Penitētiā agite. appꝛinquabit enī regnū celorū. ⁊ vt cū angel̕ ſitis. Secūdus oꝛdo mater mea eſt multo pulcrioꝛ ⁊ ꝑfectioꝛ. ſ. archangeloꝝ. de quo oꝛdīe fuit ille gabriel q̇ vobis annūciauit ꝯceptiōem meam. Et beata virgo. O fili mi quis ſtabit in tam pulcro oꝛdīe. Pulcerrimus enī fuit ille qui mihi ꝯceptum tuum nunciauit. Et chꝛiſtus ait ad eam. Illi ibi collocabūtur qui vltra penitentiam actualem deuotōenem habebūt. q̄ pluſ eſt q̄3 penitentia. Tertius oꝛdo. ſ. pꝛincipatuū adhuc maioꝛ ⁊ ꝑfectioꝛ eſt. de quoꝝ numero eſt ille Michael ductoꝛ populi iſrael ꝑ deſertum. q̇ ⁊ ꝯſurget ⁊ ſtabit ꝓ ꝓplo xp̄ianoꝝ in fine mūdi ad iuuādū eccl̕iam. Ad quē oꝛdinem aſcendent miſericoꝛdes in opib⁹ coꝛꝑalib⁹ ⁊ ſpūalibus. Et virgo beata. Beati ergo vere miſericoꝛdes. In q̄rto oꝛdine ſc3 poteſtatū erūt patientes. qui multa aduerſa equanimiter tolerauerūt ꝓ chꝛiſto etiā ad moꝛtē vſq3 certando ꝓ iuſticia. In quinto oꝛdine. ſ. ꝟtutum erūt pacifici q̇ cū oīb⁹ q̄3tū in eis fuit pacē hn̄tes. ⁊ nulli malū ꝓ malo reddētes queſierūt etiā inter alios pacē ponē In ſexto ſc3 dominationū erūt p̄lati ⁊ dñi. gubernatoꝛes eccl̕ie ⁊ ſcl̕i q̇ ꝑ poꝛtā intrarūt ad dignitatē non ꝑ ſymoniam vl̕ ambitionē. ⁊ bñ gubernarūt ſubditos ſuos. cu3 rigoꝛe iuſticie puniēdo malos. ⁊ dulcoꝛe miſericoꝛdie adiuuādo opp̄ſſos. ⁊ equitate exaltando bonos. nō expoliando ſubditos ſed miſeros elemoſynis ſubleuando. Ad ſep̄timū oꝛdinē thꝛonoꝝ aſcendūt qui ſcl̕m deſerentes ꝑfecte paupꝑtatem amplectētes volūtariam cū xp̄o mōm iudicabūt vt thꝛoni in eis requieſcendo. In octauo erūt ſapiētes vera ſapientia. qui illuminati fide ⁊ doctrina catholica alios docuerūt ea que ſunt fidei. ⁊ illa quib⁹ poſſent homīes regnum celoꝝ ingredi. Cherubin enī iſti q̇ interp̄tant̕ plenitudo ſcīe. cū ſcīa hn̄tes ꝑfecta opm̄ exempla. In vltimo oꝛdine ſc3 ſeraphin q̇ incēdētes interp̄tāt̕ erūt ꝑfecti in ardēti charitate ſuꝑ oīes alios. ſicut apoſtoli ⁊ alij ſimiles. Et ꝟgo mater ad eū. O fili dilectiſſime ego in quo oꝛdine hoꝝ ero. Et filius ad eam. O mr̄ mea Uos nō eritis in aliquo hoꝝ oꝛdinū ſed ſuꝑ oīes oꝛdines eritis collacata. Due enī cathedre ſunt nobis pꝛeparate in celis. vna mihi. altera vobis. ſuꝑ oīes choꝛos āgeloꝝ ſedet rex. ⁊ tu mater mea in alia. Iuxta illud qd̄ figurate habetur de Salomone ⁊ mr̄e eius cū acceſſit ad eū q2 aſſurrexit ei filius honoꝛabiliter. ⁊ fecit p̄pari ſibi ſedē iuxta ſedem eius. iij. Regū. ij. Unde cātat hodie eccleſia Exaltata es ſctā dei genitrix ſuꝑ choꝛos angeloꝝ. Altera die interrogabat mater filium de locis ⁊ penis inferni. ⁊ xp̄s edocebat. ⁊ ad que loca varia eius pergūt diuiſi ꝓpter varia genera peccatoꝝ. ⁊ ſic de alijs. Quādo aūt chꝛiſtus cepit publice p̄dicare ſequeba̅t eum ſedēs ſecuſ pedes dñi ad audiendū. Et ideo Beda ſuꝑ illo verbo. beati qui audiūt verbū dei. ⁊c̄. dicit beatam eſſe mr̄em ſaluatoꝛ dixit. qui verbū dei audiuit. ⁊ pluſq̄3 oīes moꝛtales cuſtodiuit. Secūdum opus vite cōtemplatiue oſtēdit euāgelium in eo q̇d martha dixit. Soꝛoꝛ mea reliq̄t me ſolā miniſtrare Hoc opus fecit maria pꝛecipue poſt chꝛiſti aſcenſionē. Licet enī gauiſa fuiſſet de honoꝛe filij cū aſcēdit ī celū. q2 aſcenderat regnare ⁊ aduocare ꝓ peccatoꝛib⁹ apō p̄rem ⁊ aꝑire poꝛtas paradiſi. tamē de ſua abſentia triſtabatur. Licet enī ſpūal̕ ſūme eēt ⁊ ꝑfectiſſima. in coꝛꝑe tamē exiſtens moueba̅t motib⁹ ſēſitiue naturalib⁹. vt dicit Hierōn. ad affectum. ſ. p̄ſentie filij. ⁊ ad triſticiā de abſentia filij. Sūme enī diligebat filiū ⁊ merito. q2 ſanctiſſimū hoīem ⁊ deū glorioſu3. q̇ ī conceptu eius nō abſtulit decoꝛē virginitatis. nec in partu attulerat doloꝛē quaſi moꝛtis. qui accidit alijs mulierib⁹. Uidēs ḡ ſe p̄uatā p̄ñtia filij. freq̄nter oꝛabat. O fili qñ egrediēs ꝺ hac valle lachꝛymaꝝ ero tecū ⁊ videbo faciē tua3 Sitiuit aīa mea ad deū viuū. qñ veniā ⁊ appꝛebo añ faciē dñi. Uoluit tñ filiꝰ vt pꝰ aſcēſiō3 remāeret ad tp̄s in mūdo doctrix ⁊ illuīatrix aplōꝝ. vñ qñq3 ip̄a determiabat q̄ſtōes ꝺ fact̕ dī ⁊ moꝝ ſi q̄ oꝛiebā̅t ī eccl̕ia p̄mitiua. ⁊ ꝓpterea dr̄ Luc. ij. ꝙ maria ꝯſeruabat oīa ꝟba hec. q. ſ. dicebā̅t ⁊ ſiebāt circa ꝑuulū ib3. ꝯferēs ī coꝛꝺ ſuo cū his. ſ. q̄ ſciebat p̄nūciā de eo a ꝓphis meditādo. ꝯtēplādo. myſteria ſcꝑtaꝝ et mēti cōmēdādo. vt poſtea tp̄e ſuo vt ꝺr Beda. poſſ3 aplōs īſtruē ⁊ euāgeliſtas ꝺ his ad q̄ p̄ñteſ ñ fuerēt circa ntītatē xp̄i et alia q̄ ip̄i ſcꝑſerē. p̄cipue Lucas q̇ magis ꝑticulariter de ntītate. annūciatōe. et alijs ſcꝑſit. Uñ et a q̇buſdā notariꝰ ꝟgis dr̄. et ꝺ ea cantatur

Xp̄s voluit mr̄e3 ſuā pꝰ aſceſſiōe3 ad tp̄s remanere ideo.

Gaude maria ỽgo cũctas hereſes ſola interemiſti ĩ vni-
uerſo mũdo: dũ ſcʒ apoſtolos docuit q̇ ſua doctrina er-
rores ↄfutarũt. Sicut aũt mater cũ habet filiũ mortuũ
vel abſentẽ. cũ fletibꝫ ſepe reſpicit veſtes filij. Sic b. ma-
ria vt notat b. Hiero. in ſmone de aſſumptiõe: viſitabat
loca in quibꝫ filiꝰ fecerat aliqḋ opus mirabile. ↄtemplã-
do illa ſacra myſteria. Aliquãdo in nazareth ibat ad lo-
cum vbi fuit annũciata ꝛ cõcepat filiũ ibi ↄtemplando
dei immẽſam charitatẽ. Aliquãdo in bethleẽ meditan-
do dei humilitatẽ ꝙ̃ humiliter ibi natꝰ ẽ. Aliquãdo ad
tẽplũ in hieruſalẽ vbi fuerat pſentatꝰ. xl. die ꝛ vbi poſtea
pdicauerat. rememorãdo doctrinã eius ſuauiſſimã ꝛ mi-
rabilẽ ſpeculãdo ſapiẽtiam ſuã Aliquãdo fluuiũ iordanis
in quo baptizatꝰ aquas om̃es ſanctificauerat ad mũdã-
dum peccata baptiſma recipientiũ. ibiq̃ʒ audita eſt a io-
hanne vox paterna. Hic eſt filiꝰ meus dilectꝰ ꝛ ſpiritus-
ſanctus in ſpecie colũbe viſus eſt. Cõſideranſq̃ʒ tantam
largitatẽ dñi in exceſſu mentis rapiebaṫ vt credi poteſt
Ad montẽ caluarie tranſiẽs vbi filiꝰ cũ tãto opprobrio
p ſalute hominũ crucifixus eſt. ꝛ tota reſoluebaṫ ĩ lachry-
mas ex dulcedine immẽſi diuini amoris ibi oſtẽſi. Jnq̃ʒ
ad ſepulcrũ pgens q̄ ex eo egreſſus reſuſcitatꝰ tertia die
ſibi apparuit tota gaudebat. Ad montẽ quoq̃ʒ oliuarum
aſcendẽs ꝛ memorãs inde filiũ ſuũ in celũ aſcẽdiſſe. aui-
diſſime cupiebat eſſe cũ xp̄o. Unde merito dicere poṫat
vita actiua tũc in Maria virgine. Soror mea ſcʒ ↄtem-
platiua reliquit me ſolã miniſtrare. quia tũc nõ curabat
ↄtemplatiua de actiua. ſicut nec Maria magdalena de
martha. Uita eius actiua ꝛ ↄtẽplatiua due ſorores ſũt
ſm Auguſtinũ ꝛ Grego. vj. moraliũ. filie vniꝰ patris ce-
leſtis. ꝛ vnius matris eccl̃ie vel gratie. Hec tamẽ peregri-
natio dicta beate virginis ad loca ſancta ſm beatũ am-
broſium magis intelligẽda eſt ſm ſpiritũ ꝙ̃ ſm locum.
ſcʒ domi manẽs ↄtemplareṫ que filius fecerat ĩ illo vł il-
lo loco. Hec om̃ia prime ꝛ ſecũde partis diuiſionis prin-
cipalis. ſunt tracta ex pdicatione beati Uincentij ꝛ que
ſequunṫ ſupaddita. Tertiũ igiṫ opus qḋ poteſt nota-
ri de ↄtemplatiua eſt in hoc quod diciṫ. Porro vnuʒ eſt
neceſſariũ. q. d. xp̄s. Martha circa plurima occupatur.
id eſt. actiua. ꝛ ideo turbaṫ. quia nõ vacat vni. ſʒ multis
Nam in cibãdo eſurientẽ. ſitienti pbendo potũ. veſtien-
do nudũ. ꝛ alijs indigẽtijs pximi ſubueniẽdo. oportʒ q̄
ſollicitetur circa plurima tractanda. pcurando. colloquen-
do. operando. Similiter ſi exercet ſe in operibꝫ miſericor-
die ſpiritualis in docẽdo ignorantẽ. corripiẽdo delinq̃n-
tem. ſupportãdo defectuoſum ĩ dimittẽdo iniurias. opor-
tet multũ ſolicitari ꝛ cogitare varia ꝛ diuerſa vt iſta ap-
te fiant. ꝛ quia ſepe nõ ſequiṫ effectus intentꝰ. quia non
emendaṫ correctus. nõ habeṫ modus ad ſubueniẽdum
hinc varie turbaṫ. ꝛ dũ iſta cogitat ꝛ occupaṫ circa plu-
rima. ꝛ ſi pia intentiõe. tamẽ ſepaṫ ab vno ſummo bono
qḋ ſumme eſt neceſſariũ. aliqñ quo ad guſtũ. quia tedio-
ſus efficiṫ ꝛ tepidꝰ. Sʒ vita ↄtẽplatiua dũ vnũ ſolũ cogi-
tat. cupit ꝛ diligit qḋ neceſſariũ eſt pfectioni vltime hu-
mane abſtractꝰ a pluralitate tempaliũ ꝛ occupationũ ex-
teriorũ. inuenit magnã quietẽ ꝛ dulcedinẽ. nõ pturbatio-
nem. quia nõ habet amaritudinẽ ↄuerſatio eius. neq̃ʒ te-
dium couictus illiꝰ. ſed gaudiũ ꝛ leticiã. Sapiẽtie. viij.
Et loquiṫ de ſapiẽtia que reperiṫ in ↄtẽplatiõe. Super
om̃ia charitatẽ habete que eſt vinculũ pfectionis. Col. iij
Charitas dr̃ chara vnitas. quia vnit nos cũ deo. Unde
idẽ apoſtolꝰ. j. Cor. vj. Qui adheret deo. quod fit p cha-
ritatẽ. vnus ſpiritꝰ eſt cum eo. Habet enĩ amor ſm Dio-
nyſiũ vim adheſiuã. vnitiuã. ꝛ transformatiuã diligẽtis
in dilectũ vt vna volũtas ſit amboꝝ. Propter quod di-
cit ſapiens q̄ amicoꝝ eſt idẽ velle ꝛ nolle. Porro. id eſt. fi-
naliter. vnũ eſt neceſſariũ homini. id eſt. vt vnũ ſit cũ deo
cõformis in om̃ibꝫ volũtati ſue. ꝛ ita cogitatõe ꝛ affectu
quantũ poteſt directꝰ in eũ. vt dicat cũ apoſtolo ad Ga-
lathas. Uiuo ego. iã nõ ego. viuit ỽo in me xp̄s. Et ꝙ̃to
plenius hoc agit. tãto magis pficitur in cõtemplatiua.
ꝛ magis appropinquat ſtatui beatoꝝ. Hoc perfectiſſime
egit beata virgo vnũ facta cũ chriſto p maximã dilectiõ-
nem. Unde beatꝰ Hieronymꝰ in ſmone de aſſumptiõe
ait de ea. Puto quicq̇d cordis eſt quicquid virtutis hu-
mane. ſi totũ adhibeas. nõ ſufficiat vt cogitare valeas.
quanto indeſinẽter cremabaṫ ardore pij amoris. quãtis
mouebaṫ repletis ſpirituſancto celeſtiũ ſecretorũ incita-
mentis. dũ reuolueret animo cũcta que audierat. que vi-
derat. que cognouerat. nouis quippe quotidie inflãma-
baṫ deſiderioꝝ affectibꝫ. totã eam incanduerat diuinus
amor ꝛc̃. Hec beatꝰ Hieronymꝰ Jn vita ḡ cõtemplatiua
que habet plures gradꝰ in vita pſenti ipſa optimã par-
tem elegit ſup om̃es.

Quantũ ad tertium. §. III.

genus vite. ſ. fruitiue que eſt in ſupna patria. de qua do-
minꝰ ait de ouibꝫ ſuis. Ego vitã eternã do eis. Johis. x.
Poteſt dici q̄ habeat hec tres ptes ſiue gradus. Primꝰ
gradus eſt decedere de pſenti tpe. ita purgata aĩa q̄ nul-
lum cremabile ſecũ portet. ſed ſubito euolet. De quibus
Apoc. xiiij. Beati mortui qui in dño moriunṫ. quia req-
eſcunt a laboribꝫ ſuis. qḋ intelligiṫ de euolantibꝫ ad ce-
lum Nã qui vadũt ad purgatoriũ nõ requieſcũt a labo-
ribus ſuis. ſed multomagis habent ꝙ̃ hic dũ purganṫ
Eſt aũt hoc valde paucoꝝ. Unde ꝛ ſancti viri qui h cla-
ruerant miraculis. viſi ſunt in penis purgatorijs. vt re-
fert Gregoriꝰ in li. iiij. dyalo. de paſcaſio. Certũ eſt autẽ
beatã mariã nil expiabile detuliſſe. cũ in nullo vnq̃ʒ pec-
cauerit. Secũdus gradꝰ eſt eſſe in gloria in aĩa ꝛ cor-
pore. quod de xp̄o ſine dubio certũ eſt ꝛ articulus fidei.
de illis patribꝫ qui ſurrexerũt cũ xp̄o ꝛ multis apparue-
runt in hieruſalẽ. vt refert beatus Matheꝰ euangeliſta.
cap̄. penul. Beatꝰ Hieronymꝰ in dubio reliquit ſi in ce-
lo ſint in aĩma ꝛ corpore. an in aĩma tm̃ vt alij ſancti cõ-
muniter. Sed de virgine glorioſa pie crediṫ ab omni ec-
cleſia ꝛ doctoribꝫ. in corpe ꝛ aĩma glorificata in cel. Uñ
Auguſtinꝰ in ſermone. Quia pfundiſſimo ſic ait. Ne-
mores cõditionis humane mortẽ beatã mariã ſubijſſe
tempalẽ dicere nõ metuimus. Sed ſi dicimus eã reſolu-
tam in cõmunẽ putredinẽ vermẽ ac cinerẽ. deliberãduʒ
eſt ſi tante couueniat ſanctitati. tante aule dei prerogatiue.
Scimus enĩ dictũ primo parẽti. quia puluis es ꝛ ĩ pul-
uerẽ ibis. hanc ↄditionẽ chriſti caro euaſit. que corrupti-
onem nõ ſuſtinuit. Excipiṫ ergo ab illa generali ſentẽtia
de virgine ſumpta natura. Et infra. Si voluit dominꝰ
integrã matrẽ virginitatis ſeruare pudorẽ. cur non ve-
lit incorruptã a putredinis ſeruare fetore. Nunquid nõ
pertinet ad benignitatẽ dñi matris ſeruare honorẽ. qui
legẽ non venit ſoluere ſed adimplere. Qui enĩ in vita il-
lam p ceteris gratiã ſui conceptus honorauit. pium eſt
credere ea in morte ſingulari ſaluatione ꝛ ſpeciali gratia
ipſam honoraſſe. Putredo ꝛ vermis opprobrium eſt hu-
mane conditiõis. ab hoc opprobrio cum chriſtꝰ ſit alie-
nus. natura Marie excipiṫ. quam chriſtꝰ de ea aſſum-
pſiſſe probaṫ. Caro enim Jeſu eſt caro Marie. quã ſup
aſtra tranſuexit honorans omnẽ humanã naturã. ꝛ mł-
to magis maternã. Si natura matris eſt filius. conue-
niens eſt vt ſit filij natura. non quantũ ad vnitatẽ perſo-
ne. ſed quantũ ad vnitatẽ corporalis nature. Hec Augu-
ſtinus. Et hic igitur eſt melior gradus in vita fruitiua.
ſcilicet eſſe in celis. non ſolũ in anima. ſed etiam in corpo-
re. Sed tertius gradus adhuc eſt potior. vnde et opti-
mus. videlicet eſſe in altiſſimo gradu glorie ſup omnem

quid maria egerit poſt aſcẽſionẽ filij

Nota

Tres gradus vite fruitiue

puraꝫ creaturam. Sic canit eccleſia. Exaltata eſt ſancta
dei genitrix ſuper om̄es choros angeloꝝ. Quāuis ſācti
in diuerſis ordinib⁹ angeloꝝ̄ collocentur ſuperioribus
vel inferiorib⁹ ſḿ maiorē vl' minorē charitatē ⁊ ꝑfectōꝫ
ħ acquiſitā. nullus tn̄ vel nll'a ē ſuꝑ oēs ordīes niſi ſola
maria. q̄ oēs ſicut dilectōe ⁊ ꝑfectōe grē trāſcendit. ita in
gl'ia ſuꝑ oēs ſublimata ē. Vn̄ ⁊ btūs hiero. in ſmone aſ
ſumptōis ait. Credit ꝙ ipē ſaluator ꝑ ſe totus feſtin⁹ oc
curreri. ⁊ cū gaudio mr̄em ſecū in throno collocauit. id
eſt, iuxta ſe ꝑ oīb⁹. Al's quō impleuiſſe credit qđ ipē ī le
ge mādauit. Honora prēm tuū ⁊ mr̄em. Adueniēs autē
dicere potuit. Veni electa mea ſcꝫ mr̄. veni de libano qui
interp̄tat candidatō. erat eni dealbata niue cādidior ſpiri
tuſſancti munerib⁹. veni coronaberis corona gl'ie q̄ n̄ au
feret. Vita actiua auferet poſt mortē. Vita etiā ꝯtēpla
tiua huius ſcl'i. q̄ ꝑ ſpecl'm ⁊ enigmate eſt. nō facie ad fa
ciē ſed fruitōis vita ⁊ corona nō auferet a quoqꝫ. Et be
atiſſima virgo. Magnificat aīa mea dn̄m. ⁊ exultauit
ſpūs meus. i. aīa mea extra corpus ſaltauit in deo ſalu
tari meo. i. ieſu requieſcēs. iā ergo nō ſum ī mūdo. Et hi di
ſcipuli tui id eſt electi ī mūdo ſūt. ꝓ quib⁹ rogo vt nō tollaſ
eos de mūdo quē hn̄t doctrina illuſtrare ⁊ ad te trahere.
ſed vt ſerues eos a malo. Et ego ad te venio ad te deum
fontem viuum quē ſꝑ totis affectib⁹ ꝯcupiui.

Alius ſermo aſſumptōis. Capl'm. xlviij.

Quaſi cedrus exaltata

ſum in libano. Eccl'i. xxiiij. Regula ē data a ſal
uatore. Math. xxiij. Qui ſe humiliat exaltabi
tur. Quā etiā expſſerat ꝓus mater eius ꝟgo ſctiſſima in
cātico ſuo dicēs. Depoſuit potētes de ſed. ⁊ exaltauit hu
miles. Illos quoqꝫ ſuꝑbos āgelos q̇ arbitrabant ſe poſ
ſe deo eq̄ri. quoꝝ ꝓm⁹ dixit ī corde ſuo. Suꝑ aſtra dei exal
tabo ſoliū meū. Sedebo ī mōte teſtamēti. ſil'is ero altiſſi
mo. Eſaie. xiiij. Depoſuit de ſede celeſti. ⁊ detracta ē ad ī
feros ſuꝑbia ſua. Potēs etiā ī gr̄a ⁊ ꝟtute naturali ꝓmoſ
parētes nr̄os depoſuit đ ſede regni paradiſi terreſtri vbi
ꝑfecte ſenſualitati dn̄abant ⁊ aīalib⁹ cūctis ꝓpter ſuꝑbiā
eoꝝ ⁊ exilio tradidit mūdi hui⁹. Humiles vero angelos
exaltauit de⁹ gl'iam ꝑpetuā adhibēdo. hoīes quoqꝫ hu
miles exaltauit ad eādē gl'iaꝫ ꝑducēdo. ſḿ illō Qui hu
miliatus fuerit erit in gl'ia. Quāto aūt q̇s magis humi
liatur tāto magis a đo exaltatur. Et quia ſecūdus Adaꝫ
dn̄s ihs humiliauit ſeipm̄. vt ait apl's Phil. ij. Profun
diſſime vſqꝫ ad mortē ignominioſam crucis ⁊ vſqꝫ ad ī
feros deſcēdēdo. Ideo deus pr̄ exaltauit illū ſuꝑ omnes
celos vt in noīe ieſu om̄e genu flectatur celeſtiū. terreſtriū
⁊ infernoꝝ. ⁊ om̄is lingua ꝯfiteatur. q2 dn̄s ieſus ī gl'ia ē
đi prīs. Ita ſanctiſſima mater eius natural' ⁊ mr̄ noſtra
ſpūal' q̄ viuificat nos quos ꝓma mr̄ occiderat. q2 p⁹ filiuꝫ
ſuū benedictū ſuꝑ om̄s angelos ⁊ ſctōs ſe humiliauit. iō
exaltata ē hodie ſuꝑ oēs choros angeloꝝ. vn̄ ⁊ ſanctoruꝫ
q̇ vltra nō aſcendūt. ⁊ iō aptiſſime dicere pt̄ q̄ſi cedr⁹ ex
altata ſū ī libano. Pro cuius declaratōe ſciēdū ꝙ liban⁹
eſt quidā mōs ī ꝑtib⁹ iudee ī quo reꝑiuntur arbores ce
dri dicte altiſſime ſuꝑ oēs arbores. de quib⁹ ſepe fit men
tio in ſcꝓtura. Vn̄ ⁊ ps. Altitudinē potētie ⁊ ꝓſꝑitatis
tꝑalis compat altitudini cedroꝝ dicēs. Vidi impiū ſuꝑ
exaltatū ⁊ eleuatū ſicut cedros libani. Et trāſiui ſubdit
ſcꝫ ꝯſideratōe finis eius ⁊ ecce nō erat. In his ꝑtib⁹ occi
dētalib⁹ nō reꝑiuntur tl'es arbores. Nā cedri que reꝑiun
tur iuxta loca marina faciētes fructus groſſus vt pepo
nes. nō ſūt ille cedri. cū ſint arbores parue minores alijs.

Mōs li bāi quid deſignet.

Libanus ergo mons q̇ interp̄tat cādidatio deſignat
ſtatū gl'ie vbi ē ꝑfecta cādidatō ſeu albedo innocentie et
puritatis in ſanctis. quos iohēs in Apoca. vidit ꝙ erāt
amicti ſtol' alb̄. Que quidē albedo claritatis ⁊ puritatis
ex verbo incarnato in eis ꝓcedit. qui vt dr̄ Sap. vij. Eſt
candor lucis eterne. ſpecl'm ſine macl'a. ⁊ imago bonitatꝭ
dei. Cedrus altiſſima eſt diuina maieſtas que in libano
gl'ie a ſanctis cernitur. etiā ſua altitudīe. Ad hāc cedruꝫ
altiſſimū euolauit ad libanuꝫ aquila illa grandis mag
nū alarū. ioħ. euāg. ꝑ ſpeculatōem. ⁊ tulit medullā huiuſ
cedri que eſt alba. i. verbū eternū afferēs noħ ī ſuo euāge
lio cū ait In ꝓncipio erat ꝟbū. Et iteꝝ Verbū caro fcm̄
eſt ⁊ habitauit in noħ. Ioħ. j. De hac cedro canit eccl'ia ī
ſequētia. Cedrus alta libani ꝯformat yſopo valle noſtra
Quō exponēs ſubdit. Verbū ens altiſſimi corꝑali paſſū
eſt carne ſumpta. In iſto ergo libano mōte gl'ie exaltata
eſt nō vt cedrus que eſt ieſus ſed quaſi cedrus. q2 ſuꝑ om
nes angelos ⁊ ſctōs eleuata. Vn̄ btūs Hieron̄. ī ſermōe
hodierno. Credendū eſt ꝙ ipē ſaluator ꝑ ſe totus feſtin⁹
occurrerit ⁊ eā ſecū ī throno collocauerit. Idem in princi
pio ſermonis. Hec eſt dies ꝑclara in q̄ meruit exaltari ſu
per choros angeloꝝ. ⁊ ꝑuenire vltraqꝫ noſtre humanita
tis eſt natura cū eleuat in dexterā patris. Hec ē inqꝫ di
es in qua vſqꝫ ad throni celſitudineꝫ intemerata virgo
ꝓceſſit. atqꝫ in regni ſolio ſublimata poſt chriſtū glorio
ſa reſedit. Vn̄ quaſi cedrus exaltata ſum ī libano. Hec il
le. Et Bern. in ſermōe de aſſumptōe. Quis cogitare ſuf
ficiat q̄ꝫ gl'ioſa hodie mūdi regina ꝓceſſerit. ⁊ q̄ꝫto deuoti
onis affectu tota in eius occurſum celeſtiū legionum oc
currerit multitudo. Quis explicare queat quib⁹ ad thro
nū gl'ie cāticis ſit deducta q̄ꝫ placito vultu q̄ꝫ ſerena facie
q̄ꝫ letis amplexib⁹ ſuſcepta a filio. ⁊ ſuꝑ oēm creaturā ex
altata ſit. cū eo honore quo tanta mater digna fuit. cū ca
gl'ia que tātū decuit filium. Hec beatus Bern̄. Et in hu
ius figuram habes ꝙ cū Berſabee que interp̄tatur pu
teus ſeptimus. q2 plena fuit ſeptiformi aqua gratie ſpi
ritu ſſancti. accederet ad intercedēdum apud filiū ſuum
Salomonē. ipē occurrit ei reuerēter. iij. Regum. ij. ⁊ fecit
thronū ei ꝓparari iuxta thronū ſuum dicēs Fas nō eſſe
quicqꝫ denegare ſibi petitum. Sic xp̄s verus Salomō
thronum iuxta ſe matri ꝓparauit hodie. Et cū ad xp̄m
accedit mente ꝓ aliquo poſtulando. nihil ſibi pōt dene
gari. Unde beatus Bernardus. Securū acceſſum ad ce
lū habes o homo vbi mater ſtat ante filium. ſ. ad oran
duꝫ ꝓ nobis. Filius ſtat ante patrem ad ſupplicandum.
Mater oſtendit filio pectus ⁊ vbera. Filius patri latus
⁊ vulnera. Nulla ergo poterit ibi eſſe repulſa vbi ſūt tot
amoris inſignia. De huius etiā exaltatōne ait btūs Au
guſtin⁹ ad virginē ipām loquēs. Tibi thronus gl'ie re
gis collocatur in aula regni teqꝫ ipē rex gl'ie vt mr̄em ve
ram ⁊ decorā ſponſam ꝓ om̄ib⁹ diligens. amoris ample
xu aſſociat. Sibi dicat ergo Quaſi cedrus exaltata ſuꝫ
in libano. Non ſolū aūt autoritatib⁹ ſanctoruꝫ ⁊ eccl'ie ac
figura ſcripture. ſed rōne ꝓbatur exaltatā b. mariam ſu
per om̄es angelos ⁊ ſanctos. Manet etiā regula firma
tradita ꝑ ps. ⁊ confirmata ꝑ chriſtū. ꝙ reddet de⁹ vnicu
iqꝫ ſḿ oꝑa ſua. Ita aūt ꝙ ſicut nullū malū impunitum
q2 deus peccatū ſine vltione nō patitur. ait btūs Greg.
de peni. diſ. j. Ita nullum bonum irremuneratum. Ita
ꝙ etiam qui dederit potum aque frigide in nomīe diſci
puli non perdet mercedeꝫ. Mathi. x. Sicut autē vnuſ
quiſqꝫ propriā mercedē accipiet ſcđm propriū laborem.
vt ait apl's. quod theologi intelligunt de premio accidē
tali. ita vnuſquiſqꝫ qualitatē premij eſſentialis recipiet
a deo. quod ꝯſiſtit in viſione ⁊ fruitōne eius ſcđm gradū
charitatis hic habite. vt qui cum maiori charitate đo ſer
uierit. in quocūqꝫ ſtatu etiam infimo laycali. maius pre
mium recipiet q̄ꝫ alter in maxima dignitate vel ſcientia
cum minori charitate. Itaqꝫ cum beata Maria fuerit
plena charitate ⁊ dilectione. Vt canit eccleſia ſicut et
plena gratia ſuper omnem puram creaturam. Etiam

M. exaltatā ꝓbatur etiam ratione.

ſupremi ordinis ſeraphin. Uñ ⁊ ipa ait Cañ. j. Introdu xit me rex in cellā vinariā. ſ. gratiaꝝ ⁊ ꝟtutū ⁊ ordinauit in me charitatē. Nullꝰ ſanctꝰ adeo fuit qn aliquādo ali qua egerit. ⁊ ſi nō cōtra. ſaltē pter ordinē charitatis: niſi beata maria. Cū aūt nouē ſint ordines angeloꝝ. ſup q̄s oēs fuit exaltata. ad quos ſancti ſumunt in diuerſis ordinib⁹ ſm varietatē meritoꝝ. Oēs ꝓprietates ipoꝝ ordinū reperiunt in beata maria ⁊ officia cū maiori excel lentia charitatis. Jō merito exaltata ſum ſicut cedrꝰ libani. Uñ ⁊ ad ſinglos ordines pcedamꝰ. ad q̄s hodie puenit ⁊ trāſcēdit. aſſumpta ē maria in celū gaudēt an geli ⁊ collaudāt filiū dei.

Aſcendens ergo in ce. §. I.

Tres ſūt ꝓprietates angeloꝝ — lum puenit ad pmū ordinē angeloꝝ. Hoꝝ tres ſunt pro prietates ſm Alber. vbi ſ. Prima eſt q̄ imediate ordi nant ad humanā hierarchiā q̄ſi magis ei ꝓpinq. Perfe ctiores tamē hoīb⁹ in natura. Uñ xp̄s. Qui minor eſt i regno celoꝝ. ſ. de infimo ordine angeloꝝ. maior eſt illo. ſ. iohe baptiſta. quo maior nemo ſurrexit. Math. xj. Jſta ꝓprietas pueniť btē marie. ſ; cū excellentia. ipa eni ſup nos immediatior nob q̄ angeli. q: etiā puenit nobiſcū i na tura humana. qđ angeli nō habēt cū nō habeāt corpa. Uñ angeli ⁊ ſi ſint nobis plati nō tñ frēs vł filij. S; be ata maria ſimul plata mr filia ⁊ ſoror eſt nr̄a. Secūda ꝓ prietas angeloꝝ eſt q: maxime ſunt nobis noti magis q̄ alij. q: frequēter viſitāt ſanctos ⁊ apparēt eis in diuerſis formis. ⁊ hec ꝓprietas puenit marie cū exiſtētia. Nā ange li etiā infimi ſunt nob tm̄ noti ⁊ paucis perſonis ⁊ nos eis p intelligētiā ⁊ imꝑfecte. Sic eni oculꝰ noctue ſe ha bet ad lumē ſolis. ita intellectꝰ noſter ad illa manifeſtiſſi ma nature ⁊ ſubſtātias ſepatas. ait phs. S; beata ma ria eſt nobis nota etiā p experientiā. Et te ait ſapiens. co gnoſce q̄ ſunt pximi tui. Cū ḡ habuerit veras pditiōes naturalis hoīs p ſilitudinē noſtrā poſſumus ⁊ ipā co gnoſcere. Silr ⁊ ipa cognoſcit infirmitatē noſtrā p ex perientiā ex his q̄ paſſa eſt h ⁊ didicit. Uñ ſic̄ nos ha bemus pontificē. ſ. xp̄m q̄ nō poſſit cōpati infirmitatib⁹ noſtris. ita nec deficit nob patrona q̄ cōpatiať miſerijs noſtris. Tertia ꝓprietas eſt. q: ſinguli coꝝ ſingulos ho mines cuſtodiūt ſm illud ps. Angelis ſuis mādauit de te vt cuſtodiāt te in oīb⁹ vijs tuis. Et beatꝰ Hieroni. ſup Math. dt. Magna pſus dignitas aīaꝝ vt vnaqueq̄ ab exordio natiuitatis ſue habeat angelū ſibi delegatū. Et hāc ꝓprietatē cuſtodie beata maria h; cū excellentia. Nā vbi angeli cuſtodiūt ſinguli ſingulos hoīes ipa ⁊ cuſtodit vniuerſaliter ſingulos ⁊ ſingulariter vniuſos. Singuli eni ſeruoꝝ pſunt ſibi cōmiſſis. Dñe aūt et dñi eſt cuſtodia ⁊ puidētia vniuerſalis. Et q: oē ſilē ſuum appetit ſimile. videtes eā angeli eis ſilem in huiꝰ ꝟtuti bus ei dicūt. Quo ſ pgrederis ꝟgo prudētiſſima noli nos derelinquere o dña ſ; ſup nos ſedē tuā colloca. Quibus ipa. Nō vos o filij deſero. ſ; maiora mihi ſunt gaudioꝝ pmia reſeruata.

(margin: ſ. iiij. p. ti. xxxj. c. vj.)

Aſcendit ergo ad or. §. II.

Archāgeloꝝ ꝓprietates tres etiā Maria hūit p eminēter. — dinē archangeloꝝ ſcḋm. q̄ ſm Diony. vt refert Alb. vbi ſupra. tres videnť hre ꝓprietates. Haꝝ pma eſt a ſupio rib⁹ cōmunicare. i. ab angelis ſuperioib⁹ recipe illuminati onē. hāc habuit beata maria. ipa eni maxime cōicatiōe; bonoꝝ ſpūaliū donoꝝ accepit a ſupiorib⁹. Unde Luc. j. dictū fuit ei ab archangelo. Spūſſanctꝰ ſupueniet in te ad inſtruendū modū dñice incarnatiōis. ⁊ plus q̄ i om nib⁹ alijs ſanctis veniet i te. Alij eni ſancti acceperunt a ſupiorib⁹ grām creatā. i. a deo ꝑticulariter. Jpa btā ma ria grām creatā vniuerſaliter increatā. i. deū ſingulariter ſ; de ea carnē aſſumēdo. Secūda ꝓprietas eſt ſup in feriores eſſe angelos vel hoīes illuminādo ⁊ regendo. ſe; pſidētes ciuitatū. Uñ ⁊ gabriel danielē inſtruxit ⁊ do cuit de liberatiōe futura populi iſrael de captiuitate tē porali ⁊ ſpūali de poteſtatē diaboli. Hāc pditiōem bea ta maria habuit cū pemīnētia. Nā alij ex ordine iſto ſūt ſup aliquos ⁊ nullꝰ ſup oēs. ipa aūt eſt ſup oēs archā angelos ⁊ angelos ⁊ hoīes. Jtē q̄ angeli ⁊ alij ſcti ſint ſup alios. hoc eſt ex grā tm̄ collata eis a deo. Jpa aūt be ata maria ex grā hoc h; ⁊ iuſticia ⁊ natura. Naturaliter eni mater regis eſt regina. ⁊ nō ſolū ex gratia. ſed natura inſtigāte iuſticia ħ dictāte. eſt ſup oēs q̄ ſunt i regno filij. Filiꝰ eius dñs Jhs q̄ eſt rex regū et dñs dñantium vt dr Job. in Apoc. in. xix. Ergo ⁊ ipa ſup oēs ē regno eius cui data eſt oīs poteſtas i celo ⁊ in terra. Aue canit eccl'ia regina celoꝝ mr regis angeloꝝ. Tertia ꝓprietas eſt inferiores ad ſupiores reducere ad pteplanda ⁊ dili genda celeſtia ⁊ exequenda diuina mandata. Hoc ope rata eſt beata Maria in ſūmo. Nā ipa ſola habuit oēs inferiores reducere ⁊ reduxit tā q̄ mediatrix recōciliatio nis ⁊ adiutrix redēptionis ⁊ angeloꝝ numeꝝ reſtaura uit ⁊ ſubuenit ruine añ pſpectū dñi. vt dicit in figura ꝯ ſancta Judith. c. xiij. Et hoīem lapſum reuocauit ad ſu peros. Trāſeunte ḡ ea p ordinē iſtū exultat p ceteris Ga briel ille archangelꝰ. q̄ eā in mūdo officioſiſſime ſaluta uerat dicēs. Aue grā plena. ⁊ oēs puocat ad eam lau dandū ⁊ magnificandū dicēs. Hec eſt illa ſanctiſſima q̄ dū fidē humiliter dedit ꝟbis meis miſſus ex hac celeſti curia. celi opificē in ſe corpauit ⁊ hoīes ad ſocietatē no ſtram pduxit. ⁊ benedicamꝰ patrē ⁊ filiū cū ſancto ſpiri tu qui hoc in ea opatus eſt. ⁊ laudemꝰ ⁊ ſupexaltemus eum in ſecula.

Ex eo ordine ad ter. §. III.

Principatuum trel ꝓprietates maria h; — tium euolauit. ſ. pncipatū. Et hi ſm Alber. vbi ſ. habēt tres ꝓprietates. Prima eſt pmi pncipij hre imitatiōes. id eſt dei. Hi ſup puincias ⁊ regna diſponūt e q̄b⁹ vnus fuit Michel ille q̄ armatꝰ apparuit Joſue in adiutoriū populi dei. Jſtā ꝓprietatē habuit btā maria ſupeminent Jmitať eni pmū pncipiū deū in mali immunitate. i. ho ni cōmunicatiōe. in cōicanda cōitate. Fuit eni immunis ab oīm corruptiōe pcti. ⁊ incorruptio facit pximū deo. vt dr Sap. vj. Cōicauit bona ſua filiū ſuū ſapiam. de qua dr Sap. vij. Oim bonoꝝ mater eſt quā ſine inuidia cō munico. ⁊ honeſtatē eiꝰ nō abſcōdo. Jnfinitꝰ theſaurus ipa ſapia eſt hoīb⁹. Jn cōmunicāda ⁊ exhibēda pietate. Eccl. xxiiij. Quaſi oliua ſpecioſa in cāpis que oleū pdu cit ſignificās lenitatē ⁊ pietatē ⁊ in cāpis patent Se cunda ꝓprietas eſt inferioꝝ ad pmū pncipiū reductiuū. id eſt reducere ea q̄ hñt diſponere ad deū. q̄ eſt pncipiū pncipioꝝ. i. cauſaꝝ. Hoc habuit beata maria in ſummo q: ipa de vltimo fecit pmū ⁊ de pmo vltimū. imo oīs ⁊ omnē creaturā in hoīe reduxit ad illū a quo exierunt ⁊ ipi pſonaliter vniēdo. Uñ ipa eſt illa fortis mulier. de q̄ Prouerb. vlt. Cuiꝰ pciū de vltimis finib⁹. i. diuinitatē ⁊ humanitatē piūctis. hoīe; pditū redemit. ad regna q̄ ce leſtia pduxit. Tertia ꝓprietas eſt pncipiū ꝟtutū orna tus ⁊ plꝰ ceteris inferiorib⁹. vt ſapiē. charitatis. prudētie ⁊ hmōi. Qđ plenꝰ habuit beata maria. Uñ b. Berñ. in ſmone ait. Jpi celeſtis curie pncipes in pſideratiōe tāte nouitatis. ſ. huiꝰ exaltatiōis clamāt nō ſine admiratōne Que eſt iſta q̄ deſcēdit de deſerto delitijs affluēs. q: ma nifeſtiꝰ dicāt. Que eſt iſta q̄ ſub ſole vbi nihil niſi labor ⁊ dolor ⁊ afflictio ſpūs. aſcēdit delitijs ſpūalib⁹ affluens. Quid delitias dixerim niſi ꝟginitatis decꝰ cū munere fe cunditatꝭ. humilitatis inſigne. diſtillantē charitatis fa uum. miſericordie viſcera plenitudinē grē. ꝓrogatiuā grē ſingularis. Hec ille. O dña noſtra ſi inuenimꝰ gratia in

ↄſpectu tuo. ꝛ ſi mlͤte filie ſctāꝝ aīaꝝ ↄgregauerīt diuiti
as ꝟtutū. tu ſuggreſſa es vniūſas. ex q̄ ornatū ꝑcipuū
ꝟtutū hēs q̄d nri ē ꝓpriū. placeat ī ordīe nr̄o vt ꝑncipiſ
ſa reſidere. Ad q̄s illa. Ego q̄dē vobiſcū ſū oībꝫ diebꝫ ad
ꝑuiū tn̄ ſequar ſuperne vocatōis mihi a dn̄o ꝑparatū.

Ad ſecundā hierar .§. IIII.

Prīatuū tres eē ꝓpꝑetates hꝫ maria. chiā ꝑueniēs venit ꝑmo ad ordiem prīatuū. q̄ꝝ tres ſūt
ꝓꝑetates. ſm Alb. Prīa ē ordis ꝛ dignitatꝫ cuſtoditiuū
voꝝ officiū dignitatꝫ ē coercerē diabolicas prātes ne hoī
bus noceāt q̄tū vellēt. Et cū maligni ſpūs ꝑcuſſerīt occi
dētes oīa ꝑmogenita egiptioꝝ. ſm illō ps. Immiſſiōes
ꝑ āgelos malos prātes āgelice repſſerīt maliciā eoꝝ ne cō
tingē poſſēt familias hebreoꝝ. Iſtā ↄditōꝫ hūit b. ma. ex
cellētiſſime. qꝫ dignitatē ꝟgitatꝫ cuſtodiuit an̄ ꝛ p⁹. ꝛ de
mōes coercet q̄tidie a nocumēto hoīꝫ. vtꝫ ī mltꝫ exēpl. ī q̄
bus ipa b. ma. eripuit maxios petōres de māibꝫ diaboli
q̄ ad corp⁹ ꝛ q̄ ad aīaꝫ. vn̄ eccia q̄tidie ei dr̄ orādo. tu noſ
ab hoſte ꝓtege ī hora mor. ſuſ. qn ſūt maiores ei⁹ īſidie.

Scd̄a ꝓꝑetas prīatuū ē eē alioꝝ ordinātiū. ꝛ h̄ ī ſūmo
hūit b. ma. nā fuit ꝑma ordis ꝟginū īuētrix. fec̄ eī pria ſo
lēne votū ꝟgitatꝫ. Ordinū eē angeloꝝ fuit repatrix ꝛ re
ſtaueatrix ꝑcipue āt ꝟgies ondūt mḡnā prātē ſup ſēſu
alitate ſua ſuꝑando delectatōes venereas q̄ maxie impu
gnāt. Et vbi vt dr̄ b. Hiero. Eſt freq̄ns pugna ꝛ rara vi
ctoria. vn̄ ꝛ ipē ait. In carne eē ꝛ ꝑter carnē viuē āgelicū
eſt ꝛ n̄ hūanū. īmo ꝛ maioꝛꝫ prātꝫ videt. qꝫ h̄ ex carne pu
gna. ibi cū nlla ſit caro nullū ei⁹ ꝑiuꝫ. Et iō ꝟgitas dr̄ a
ꝟtute ſeu virore. qꝫ hꝫ magnā prātē ī ſe vt ꝟt⁹ ſit ꝛ nō cō
buſt⁹ igne ↄcupie. Tercia ꝓꝑetas ē eē actiuū in his q̄ ad
exeq̄nda mittūt. q̄d b. ma. ī ſūmo hūit. Nā act⁹ ꝟtutuꝫ
exercuit ſm modū prīc q̄tū ad ꝑfectōꝫ. ſꝫ ſm ſtatuꝫ vie
q̄tū ad ↄditōꝫ meriti. Fuit eē reductiuū ꝑ exēplū qꝫ ſui
exēplo ꝟtutū alios reduxit ad opatōꝫ ꝟtutū. Vn̄ dr̄ ſtel
la marꝫ. Videntes ḡ eā filie ſyō āgelice prātes dixerīt Ma
ne nobiſcū o dn̄a potētiſſima tu eī terribil'es demōijs vt
caſtroꝝ acies ordiata. ꝛ iō iuuare hoīes nobiſcū poteris
ↄ malig̃s ſpūs eos ſine ceſſatōe īfeſtātes. At illa. Expedit
hoībꝫ vt ego vadā ſupi⁹ q̄ mihi locū ꝑauit dilectiſſim⁹ fi
li⁹. ꝛ iux̄ cū reſidēs copioſi⁹ ↄ demōes ꝓ hoībꝫ ꝑualebo.

Poſt illos ergo ingre .§. V

dit choꝝ ꝟtutū. d̄ q̄bꝫ pt̄ ītelligi q̄d xp̄s ait Lu. xxi. Vir
tutes celoꝝ mouebūt. ſ. ī aduētu. ſcd̄o xp̄i iudicis. i. amo
uebūt ſeu remouebūt ab officiō mouēdi celos. Vbi eī po
nūt ſb̄as ſeꝑatas. i. āgelos mouē celos. ꝛ ad q̄ꝝ motū ce
liꝝ planete īfluūt ī iſta īferiora. ꝛ corrūpūt ꝛ generāt res
īferiores ꝛ corꝑales. Ex tūc eī ceſſabit oīs mot⁹ celoꝝ. et
ꝟtutū triplex ꝓꝑetas. iō remouebūt āgeli q̄ dicūt ꝟtutes ab oī exercitō. Harū
ſm Alber. triplex ē ꝓꝑetas. Prīa ē īcoīcabil' virilitas q̄
ↄſiſtit ī reſiſtētia ↄrij ī aggreſſiōe ardui ꝛ tollerātia mali
Per has ꝟtutes āgelicas vt dr̄ b. greg. fiūt miracl'a in q̄
bus reſiſtit natal' ꝓprietas rei. ſic qꝫ cec⁹ videat. mortuus
reſurgat h̄ natā n̄ hꝫ. ſꝫ ↄſuetudo nate ē ī ↄriū. ꝛ tn̄ vt vi
ril'r, miſtri dī h̄ agūt. Ardua etiā ſūt ꝛ inſolita q̄ faciunt
Tolerāt etiā h̄ fieri ꝑ malos ipis cooꝑantibꝫ. Vn̄ repbi
dicēt ī die iudicij. Dn̄e ī noīe tuo ꝟtutes mltas fecimus
Mat. vij. Hoc b. ma. hūit ī ſūmo. Nā lꝫ legam⁹ in vita
ſua nō feciſſe miracl'a. nūc q̄tidie īnūera fac. ſꝫ ꝛ vita ſua
tota miracl'oſa. vn̄ eī dr̄ b. grego. Mai⁹ miraclꝫ ē. i. vtili
us ſibi patiētē eē q̄ꝫ demōes eijcē ꝛ carnē vicē. q̄ꝫ gigātē
vt dauid occidē. De ↄriū. i. pctm̄ ipa vic. Arduū altiſſi
me pauꝑtatis aſſūpſit. tolerātiā ſūmā in filij paſſiōe ſu
ſtinuit. Scd̄a ꝓꝑetas ꝟtutū. Nulli⁹ ībecillitatꝫ tardi
tas. i. nullā ībecillitatē hn̄t ex q̄ tardi ſūt ad dī volūtatē
exeq̄ndā vl' celos mouēdos. vn̄ ps. Bn̄dicite do. oēs an
geli e⁹ potētes ꝟtu. q̄ fa. ꝟbū ei⁹ ad audiē. vo. ſmo. ei⁹ ſcꝫ

dei. Vox dei ad eos ē inſinuatō volūtatꝫ ei⁹ ad eos circa
aliq̄d agēdū q̄ ſcā ſbito exequūt. h̄ btiſſi. ma. ꝑfectiſſi
me egit. vn̄ ↄcepto filio. audito ↄceptu elizabeth ab āge
lo Exurgēs ma. abijt cū feſtīa. ī mōta. vt viſitarꝫ eā ꝛ ei ī
ꝑtu ſuiret. Audito q̄d futuꝝ erat qꝫ herodes q̄reret ihm̄
recēter natū ad ꝑdēdū eū. ſubito nocte ſurrexit ꝛ ſeceſſit
ī egiptū vt admonuerat āgel⁹. Mat. ij. Tercia ꝓꝑetas
ꝟtutū ē ad īferiores largitas ſiue āgelos inferiores illūi
nādo. ſiue hoīes adiuuādo ꝛ ſbueniēdo in diuiſ miſerijs
ↄſtitutos īfirmitatū. ꝛ hmōi. ſꝫ nlla pura creata largior
repit b. ma. Virtutes q̄dē dāt dōa dī. hec dedit ipm̄ deū
Hec eī vt ait b. Hieron̄. Dedit celi gl'iaꝫ. terrꝫ deū. paceq̄ꝫ
refudit. fīnē vitijs. vite ordiem. moribꝫ diſciplīaꝫ. Vidē
tes ḡ ꝟtuoſiſſimā ꝑ caſtra eoꝝ trāſeūtē. btiſſimā ꝑdica
uerūt cupiētes ei⁹ frui ſocietate familiari. At illa. Cōgra
tulor valde de vr̄is ꝟtutibꝫ. ſꝫ ꝟt⁹ altiſſimi q̄ obūbrabit
mihi. i. fili⁹ q̄ vmbrā carnis q̄ texit lucē ſue deitatis ad
ſuperiora me vocat.

Ad ſextū igitur ordi .§. VI

nē aſcēdit q̄ dn̄atōes dicūt. q̄ ꝑmi ſūt ex aſſiſtētibꝫ cōſi
ſtorio diuīe maieſtatꝫ. ꝛ nūq̄ꝫ ad nos miſſi ſꝫ alios inferi
ores ipi mittētes. ꝛ de myſterijs eoꝝ diſponētes. q̄l' forte
fuit āgel⁹ ille q̄ miſit aliū āgelū ad zachariā vnū ex. xij. ꝓ
phetꝫ mīoribꝫ q̄ diceret ei. hec ciuitas abſq̄ꝫ muro erit ꝑ mlͤ
titudīe ꝓpli. Hoꝝ ꝓꝑetates pōit Dyo. ī li. d̄ celeſ. hierar.
c. viij. ꝛ declarat Alb. vbi ḋ. ex ꝟb ipi⁹ Dyon̄. dici dn̄ati
onū ꝓꝑetates ꝛ videntes ꝑ ↄriū ad defect⁹ q̄ repiūt in
dn̄atōibꝫ ſeu dn̄ijs h⁹ mōi. qꝫ tl'es defect⁹ n̄ ſūt in iſtis
dn̄atōibꝫ celeſtibꝫ. ꝛ tl'es ꝓꝑetates decē ꝑfcās ondit fuiſ
ſe ī b. ꝟgīe. ſꝫ h̄ tm̄ tres ponā. Eſt ḡ ꝑma haꝝ triuꝫ ab Dn̄ationū ꝓꝑetates tripl'x
hoſtibꝫ inuincibilitas. Dn̄i tꝑales aliq̄ ſūt ita potētes qꝫ
mlta ꝓlia vincūt. ꝛ mltꝫ natōibꝫ dn̄ant. vt Alexā. mḡ⁹.
Iuli⁹ ceſar. Iudas machabe⁹. Ioſaphat rex ꝛ alij. Nul
lus tn̄ fuit q̄ aliq̄n n̄ vīceret. ſꝫ dn̄atōes āgelice nūq̄ꝫ ſu
ꝑant ab aliq̄ qꝫ ab aliq̄ īpediant a diſpōe eoꝝ. Btiſſima
aūt ꝟgo oēs ſuꝑat dn̄atōes. nō eīn ſolū vic ſpētē āntiquū
ꝛ draconē ruſū. c⁹ potētie nō ē ſil'is ſup terrā ī ſeipa. ꝛ capi
ta ei⁹. vij. ↄtriuit. ſ. ꝑncipia vitioꝝ. ſꝫ ꝛ ꝑdā toti⁹ humāi
generꝫ ab eo abſtulit. ꝛ ī ea natā corꝑea ſpm̄ nate angeli
ce ſuꝑauit. Suꝑbiā victricē diaboli vic. ꝛ tā de diabolo
q̄ꝫ d̄ mōo q̄ꝫ de ſeipā q̄ꝫ de oībꝫ āgel' ſuꝑḡdiēs triūpha
uit. ꝛ q̄d oībꝫ alijs alti⁹ ē ↄ ipm̄ deū fortis fuit. qꝫ deuꝫ
de cel' ad terrā vīcul' carnis ligatū ꝛ caritate vulneratū ī
gremio vteri ſui btiſſime ꝟgitatꝫ carcē captiuauit. Se
cūda ꝓꝑetas dn̄atiōis ē libal' ſeūitas ꝑ q̄ō pt̄ ītelligi vel
mediū īter auariciā ꝛ ꝓdigalitatē vl' mediū inter exceſſū
iuſticie q̄ dr̄ rigor. ꝛ exceſſū mīe q̄ dr̄ remiſſio. Quidaꝫ eī
dn̄i ſūt nim⁹ libales. i. ꝓdigi. ꝛ q̄dā ſūt nimis ſeūi. i. aua
ri. Sꝫ mediū ē libal' ſeūitas q̄ v. iq̄ꝫ ē in dn̄atōibꝫ celeſti
bus. Sil'r q̄dā dn̄i tꝑales ſūt nimis iuſti ꝑ rigorē. q̄dā
nimis miſicordes ꝑ remiſſionē. mediū ē libal' ſeūitas. in
oībꝫ his excellit b. ma. Nūq̄ꝫ eī dedit b. ma. cui n̄ ē dādū
q̄d ꝑtinet ad ꝓdigalitatē ꝑut faciūt dn̄i tꝑales ī pōpis.
ludis. ꝛ mimis. ꝛ hmōi. Btā eīn ma. dedit oē dādū. deo
mōm. deū mōo. hoībꝫ celū. Alij dn̄i mōi ſūt nimis aua
ri. n̄ ſbueniētes pauꝑibꝫ. ſed aliēa a ſbditꝫ rapiētes. ꝛ tal
lijs aggrauātes. ſed be. ma. n̄ fuit tenax ſbic. ſed auꝝ ſibi a
magꝫ oblatū cito (vt ait b. Ber.) pauꝑibꝫ erogauit. Qui
dā dn̄i tꝑales ſūt nimis ſeueri et crudeles in puniēdo. et
q̄dā nimis miſicordes ſeu remiſſi ī nō puniēdo alioſ. vl'
eē ſibi ip̄is nimis ↄdeſcētes et cōplacētes ſēſualitati ſue.
alij nimis indiſcreti. ſed ī eībꝫ mediū tenuit b. ma. nullā
admittēs delectatōnē corꝑi idebitā. necītatē ſibi n̄ ſbtra
hēs. ita miſicors petōribꝫ ↄuerſ qꝫ iuſticia pnīe a nullo
deſat ſi mīam ↄſeq̄ deſiderat. Tercia ꝓꝑetas ē nulli⁹
ſbiectōis egeſtas. et ī nllo vanitaſ. Dn̄i tꝑales ita dn̄ant

ſubditis ꝙ ipi etiã ĩdigẽt ſuitio ſubditoꝝ.nullꝰ ẽ ita po
tẽs dñs.qn egeat alijs.qnimo q̃to maiꝰ dñiũ hꝫ.tanto
pluribꝫ alioꝝ ſuitijs eget. Dñatiões aũt anglice nõ hñt
iſtã indigẽtiã ſeruitutiꝫ q̃ ad ſuos inferiores . qꝛ ñ ab eis
illuminat̃.egẽt tñ auxilio ⁊ ſuitio illumiatiõis ĩ multis
q̃ ad ſuꝑiores ſuos anglos. Sꝫ in h̃ excellit b.maria.qꝛ
cũ ſit ſuꝑioꝛ oĩ creatura angelica:nõ eget ſuitio creature
ſꝫ ſoliꝰ creatoris. Et dñio frequẽter inſurgit mlta vani-
tas in dñis tꝑalis glie.vt pꝫ ꝑ exẽplũ dauid. Faciẽtꝫ po
pulũ murmurare vt gloriaret̃ ĩ multitudine eiꝰ.ſꝫ dna-
tiones nullã hꝰ vanitatẽ ſentiũt. Et mlto magꝫ b .maria
q̃ q̃to plꝰ ceterꝫ grẽ habuit.tãto ſe magꝫ hũiliauit. ma-
trẽ dei factã ſe ancillã vocãs. Et iõ ſi dnatiões ĩ ordine
ſuo vt dñatricẽ oĩm collocari peterẽt diceret eis. Quaſi
cedrꝰ exaltata ſum ĩ libano.ſcptũ eſt de me. ⁊ iõ vt ĩplea
tur ſcriptura oportet ſuꝑ oĩes vos eleuari ſic cedrꝰ ſuꝑ
oĩes arbores eleuat̃.

Perueniẽs inde ad. §. VII

tertiã hierarchiã Primo occurrit ſeptimo ordini q̃ thro
ni dicũt̃.i.ſedeſ dĩ. Hi ſũt ſm b. Gre. Per q̃s dſua iudi
cia nob occulta decernit q̃bꝫ de mũdo diſponit.pſ̃.d eo
ait. Qui ſedes ſuꝑ thronũ ⁊ iudicas eq̃tatẽ. Hoꝝ ĩter ce-
teras ponit Alb.tres ꝓprietates.⁊ pma ẽ celſitudo. Thro
nũ regis ponit̃ in altũ ſuꝑ alias ſedes.⁊ iſti throni ſunt
inferioribꝫ angelꝭ ſublimiores ꝑfectiõe. Judicia etiaꝫ dei
eis attributa ſũt valde alta ⁊ a noticia ñra remota. Pſ̃.
Judicia dei abyſſus mlta. Abyſſus ĩportat ꝓfundũ aq̃-
rũ cuiꝰ nõ eſt iuenire finẽ. Vñ ⁊ Eccſ.vij. Alta ꝓfundi-
tas.i.iudicioꝝ dei q̃s iueſtigabit. vt ſcꝫ q̃ſq̃ ĩueniat rõꝫ
eoꝝ.qͦ intelligẽs apl̃s ad Ro.xj.clamat dicẽs. O alti-
tudo ſapiẽ ⁊ ſcĩe dei q̃ incõꝑhẽſibilia ſunt iudicia eius.
Nõ eſt ꝗ mirãdũ iſtã abyſſum ⁊ cãs aut rões q̃rere ipo
rũ iudicioꝝ.q̃re iſtũ trahat.illũ nõ trahat. Uni ꝓſperita
tẽ tribuat.alij aduerſitatẽ.ſꝫ ſapiẽ eiꝰ relinq̃re q̃ oĩa bñ-
fecit. Hec ꝓprietas hẽt̃ a b.maria. Jpa eĩ eſt illa ſedes ſe-
raphina quã vidit ezechiel ꝓpha ſuꝑ firmamẽtũ ca.j. h̃
eſt oĩm ſcõꝝ altitudinẽ ĩ glia ꝯfirmatoꝝ.vtpote exalta
ta ſuꝑ choros angloꝝ. Et h.Aug.dt. Si celũ te vocẽ al-
tior extiſtis. Scd̃a ꝓprietas ẽ regis delatio. Sedes enĩ
defert regẽ ibi ſedentẽ hincinde ⁊ ꝑ ſua iudicia ĩ diuerſiſ
locis gẽtibꝫ ⁊ modis q̃dammõ deꝰ defert̃ circũq̃q̃. Et
btã ꝟgo verꝰ thronꝰ ſalomõis detulit eũ de celo ĩ mũdũ
⁊ in mũdo de loco ad locũ qꝛ de nazareth vbi ꝯceptꝰ.in
bethleẽ vbi natꝰ eſt d bethleẽ in hierl̃m ĩ tẽplo p̃ntatꝰ.
Poſtea ĩ egyptũ trãſlatꝰ ⁊ hmõi. h̃ eſt ferculũ.i.ſedes a
ferẽdo dictũ qͦ fecͭ ſibi rex ſalomon. vt dꝛ Cañ.iij.de li-
gnis libani.i.de ꝟtutibꝫ q̃ſi pr̃ie celeſtis. Libanꝰ eĩ vt di
ctũ eſt ſuꝑ ſignificat ſtatũ glie. Interp̃tat̃ eĩ candidatio.
Habuit eĩ ꝑfectiõꝫ ꝟtutũ q̃ſi ad modũ pr̃ie. reclinatori-
um fecͭ argẽteũ. Hec ẽ puritas eiꝰ ꝑ quã in ea requieuit.
Aſcẽſum purpureũ.i.charitatẽ ꝑ quã ad eã acceſſit me-
dia charitate ꝯſtrauit.qꝛ totũ h̃ egit ex ſua dilectione.

Tertia ꝓprietas donoꝝ ẽ familiarꝫ apertio qꝛ ds aperit
eis vt magꝫ ꝓpinq̃s ei familiaribꝫ ſecreta iudicioꝝ ſuorũ
Sꝫ certe nulli magꝫ occulta ſapiẽ ſue manifeſtauit q̃ ꝟ-
gini mr̃i ſue. Vñ b. Bern. Qualit̃ ſplẽdoꝛ ille inacceſſi-
bilis ꝟginei ſe infuderit viſceribꝫ ſoli datũ ẽ ſcire cui ſo
lũ datũ eſt expiri. Et h̃ eſt illud q̃rtũ de q̃ dꝛ Prouerbi.
xxx.ꝑ ſalomonẽ ſapiẽtiſſimũ. Tria ſũt inq̃t mihi diffici-
lia ad cognoſcẽdũ ⁊ q̃rtũ penitꝰ ignoro.ſ.viã viri ĩ ado-
leſcẽtia ſua.i.in ꝟgine.quõ ſcꝫ de ea incarnatꝰ ſit. Vñ et
iohẽs plꝰ q̃ ꝓpha dr ſe nõ dignũ ſoluere corrigiã calcia-
mẽtoꝝ xp̃i.i.declarare myſteriũ ĩcarnatõis. Nã ſic ſe fir-
mat ꝟgo beatiſſima dicẽs. Ego ĩ altiſſimis hito ⁊ thro
nus meꝰ ĩ colũna nubis.i.iux̃ nubẽ hũanitatꝫ xp̃i q̃ ſole
tegit̃ diuinitãtis.q̃ colũna eſt eccleſie.

Thronoꝝ tres ꝓprie tates

In ordĩe cherubin. §. VIII

ingredit̃ q̃ interp̃tat̃ plenitudo ſcĩe.qꝛ maiorẽ d diuinis
noticiã hñt oĩbꝫ inferioribꝫ.⁊ hi ĩ circũitu diuĩe maie
ſtatis aſſiſtẽtes tres hñt ꝓprietates ſm dionyſiũ.ſ.eẽ re-
ductiuũ.actiuũ.⁊ exẽplificatiuũ. Et pmũ ſcꝫ eſſe reducti
uũ intelligit̃ ſm cõmẽtatorẽ.qꝛ ad deũ tendũt ⁊ r̃ducũt
oĩes cogitatꝰ ſuos ⁊ affectꝰ circa alia. Et lꝫ oẽs angeli
h̃ faciãt.ipi tñ q̃dã excellẽtiori mõ .nõ defuit h̃ btẽ ma-
rie.ſꝫ oĩa reducibilia ad deũ reduxit. Jpa enĩ eſt mulier
illa euãgelica q̃ tria ſata.ſ.corpꝰ aĩam ⁊ diuinitatẽ ĩ vna
ꝑſona xp̃i ꝯiũxit ꝑ qͦ naturã in pmũ imo ſuꝑ pmũ ſta
tũ inſtitutiõis reduxit.qꝛ ⁊ ſi innocẽtiã ⁊ ꝑfectã gratiaꝫ
habebat ĩ illo ſtatu d hũana natura.nõ tñ deitatẽ vni-
tã. Hec ẽ mulier q̃ lucernã accẽdit ꝑ quã dragma decia
repta ẽ. Luc.xv. Scd̃a ꝓprietas eſt eẽ actiuũ qͦ ſcd̃m
cõmẽtatorẽ intelligit̃.qꝛ ſm deũ ĩcedũt.i. deũ imitãt̃ in
actibꝫ ſuis q̃dã excellẽtiori mõ. h̃ egit b.maria. Vñ odi-
lo ait. Unũ ꝓ certo ſcimꝰ qꝛ oĩs marie actio ⁊ intentio
ſꝑ intẽta fuit ĩ dño. Et vt dt Alb. Dei formiſſimos actꝰ
habuit.ĩ ſũmo actu deũ imitata ẽ qñ deũ genuit et ipſa
deũ ⁊ hoĩem generauit. Tertia ꝓprietas ẽ eſſe exẽpla-
tiuũ.qͦ ſm cõmẽtatorẽ intelligit̃ vt ſm exẽplũ ſuũ.hoc
faciẽt ſiue ipi cherubin ſm exẽplar diuĩe ſapiẽ qͦ eſt ꝟ-
bũ dei:faciãt actꝰ ſuos.qͦ exẽplar limpidiꝰ intuerẽt̃ ſi-
ue inferiores faciãt ſm exẽplũ qͦ hñt a cherubin ĩ mul
tis. Hãc etiã ꝓprietatẽ hũit b.maria q̃ oĩbꝫ recreãdis ſpe
culũ ⁊ exẽplar oĩs ſctĩtatꝫ extitit. Vñ b.amb.in li.de ꝟgi
nitate. Sit vob tãq̃ ĩ imagĩe deſcripta vita marie. in q
tãq̃ in ſpeclo relucet inſignepbitatꝫ ⁊ forma ꝟtutꝫ.hinc
ſumatꝫ exẽpla viuẽdi. Exultata ãt glioſa ꝟgine de tãta
plenitudine ſcĩe. Hoꝝ agminũ ipa mr̃ ſapiẽ nõ ſe int̃ ſe
collocat.ſꝫ aſcẽdit ſuꝑ cherubĩ ⁊ volauit.vt ait pſ̃. Uola
uit ſuꝑ pẽnas vẽtoꝝ.i.ſuꝑ oẽs ſubtilitates ꝑfectionum
animaꝝ ſanctaꝝ.

Cherubi tres ꝓpri e tates

Et ſupremũ ordinẽ. §. IX.

ſeraphin intuẽs circũdata ab eis ardẽtiſſimũ:charitatẽ
coꝝ ad deũ collaudat.ꝓpterea ſeraphin dicũt̃.i. incẽden-
tes.qꝛ ſuꝑ oẽs ordĩes angloꝝ ⁊ ſcõꝝ diuĩo amore incẽ-
ſi ſũt.q̃ eſt vinculũ ꝑfectõis. His aſſigñt Dioni.octo ꝓprie-
tates. Sꝫ tm̃ h̃ tres ponẽt̃ q̃ oẽs fuerũt eminẽt̃ ĩ beata
maria. Pria ꝓprietas ẽ inacceſſibile.ſic eĩ ignis a q̃ de-
nominãt̃ inceſſant̃ agit ĩ materiã ſibi appoſitã.⁊ nunq̃
dt ſuffic̃ vt hẽt̃ puer.penl̃.ita amoꝛ dei nũq̃ ẽ ocioſus.
id ẽ nõ ꝑmittit hoĩeꝫ ocioſũ. Opat̃ eĩ magꝫ ſi ẽ. Sic ſera-
phin incẽſi diuĩo amore nõ ceſſant clamare q̃tidie vna
voce dicẽtes. Sctũs.ſctũs.ſctũs dñs ds ſabaoth.ꝑfecti
us ceterꝫ deũ ꝯtẽplãtes ⁊ laudãtes. Sꝫ ĩceſſabilitatem
hũit b.maria ſuꝑ ſeraphĩ.qͦ ſic ꝓbat Alb. Magꝫ inceſ
ſabile ẽ ꝙ nõ ceſſat nec p̃t mõ ceſſare nec vnq̃ potuit ceſ
ſare q̃ ꝙ nõ ceſſat ⁊ nõ p̃t mõ ceſſare.ſꝫ ñ potuit aliq̃ñ
ceſſare. Sꝫ caritas ſeraphim ⁊ſi ñ p̃t mõ . potuit tñ ali-
qñ ceſſare.ſ.ĩ pma coꝝ ꝯditõe.qͦ pꝫ ꝑ exẽplũ luciferi. q̃
ſm b. Gre.ſupmꝰ fuit d ordĩe ſeraphĩ. q̃ a charitate ſibi
collata decidit d celo. Sꝫ caritas be.marie nũq̃ potuit
ceſſare.qͦ oñdit̃ ꝑ h̃ qꝛ caritas ñ p̃t ceſſare niſi ꝑ mor-
tale pctm̃.ſꝫ ipa nũq̃ potuit peccare mortalr̃. qꝛ ĩ vtero
ſctĩficata añq̃ poſſꝫ peccare ꝑ ipaꝫ ſctĩficatõꝫ ita fuit cõ
firmata ĩ gr̃a ⁊ caritate ꝙ poſtea peccare ñ potuit.eẽ ve-
nialit̃.vñ nec amittẽ charitatẽ.qͦ tñ potuerũt ſeraphim
agere ⁊ d ſctõ aliq̃ amiſerũt.ſ.lucifer cũ ſuis.ꝗ b.maria ĩ h̃
oẽs excellit. Scd̃a ꝓprietas ẽ acutũ. ⁊ expoĩt ꝯmẽtator
iſtã acuitatẽ ſapiẽ ſublimitatẽ. Sic eĩ cognitio boĩtatiſ
rei mouet ad amãdũ eã.ita ⁊ amoꝛ eiꝰ dilatat cognitõeꝫ
⁊ iducit penetratõꝫ ad ĩtima rei.⁊ ĩ hac acuitate ſapiẽ b.
maria ſeraphĩ ſuꝑat.vñ ⁊ mr̃ dꝛ agnitõis. Eccĩ.xxiiij.qͦ

Seraphi tres ꝓprie tates

⁊ btūs Aug. ſic pbat. In xp̄o ſūt oēs theſauri ſapiē ⁊ ſci
entie dī. xp̄s ēt ī maria. ḡ oēs theſauri ſapiē ī maria. Et
vbi alij ꝑticipāt ſapiaꝫ creatā accidētal'r. ipa mr̄ ē ſapieꝫ
create eential'r. Tertia ꝓꝑetas ē nō ſolū calidū ſꝫ ⁊ ſuꝑ
feruidū. Et calidū q̇dē dr̄. qꝛ fac̄ ſopitū aīm a tumultu
⁊ ſtrepitu aliaꝝ reꝝ. qđ fuit magis ī b. ma. Nā ſm̄ Alb.
fortior ē virtꝰ ceteris ꝑtibꝫ q̄ tātūdē opaꝉ cū reſiſtētia cō
trarij ꝙ̄ illa que ſine reſiſtentia. ⁊ in tranquillitate ⁊ quie
te poſita. ſed cum beata maria fuerit omnino ſopita ab
oīmi paſſiōe vitioſa ī tumultu poſita tribulatōnū ⁊ ꝑfecti
onū q̄ ī ſeraphim nō fuere iō magis calida ſeu ſopita. ſu
ꝑferuidū exponit cōmētator. qꝛ dū ꝑ ignē amoris extol
litꝉ ſuꝑ ſe ꝑ vim amoris ſe expellit a ſe. Hoc hūit b. virgo
ſuꝑ oēs ī ſūmo. Vn̄ canit eccl'ia. Vidi. ſ. ꝑ ꝯtēplatōeꝫ ſpe
cioſa aīa ⁊ corꝑe. ſic colūbā ſimplicitate ⁊ ſcītate grē ple
nitudīe. Vn̄ ſpūſſcūs apparuit ſuꝑ xp̄m ī baptiſmo in
ſpē colūbe, aſcēdētē. ſ. ī celū hodie ſuꝑ riuos aqꝝ. i. ſuper
oēs choros āgeloꝝ. cuiꝰ odor inextimabil' erat nimis ſcꝫ
fragrātia virtutū ī veſtimētis eiꝰ. i. ꝯuerſatōe ipius. Itē
ipa marie fuit expulſa a ſe ꝑ amorē q̄ ſe total'r deo dede
rat. ⁊ total'r corꝑe ⁊ aīa deo plena erat. ita ꝙ nec corpore
nec aīa plꝰ grē ſm̄ ſtatū ꝓ tꝑe recipe poterat. Et ꝙ̄to plꝰ
grē hūit ī ſe. tāto minꝰ hūit de ſe. ⁊ ſic cū grā plena fuit ꝺ
ſe total'r expulſa fuit. Vn̄ b. Hiero. Totā eā incanduerat
diuinus amor vt nihil eēt ī ea qđ mūdanꝰ violaret affe
ctus. ſꝫ ardor ꝯtinuꝰ ⁊ ebrietas ꝑfuſi amoris. Ad hūc igi
tur ſuꝑmū ordinē ꝑueniēs ſeraphin ſeraphica ſcā maria
obſtupeſcētes de tāte grē ſublimitate. cātū coꝝ quē au
diuit Eſa. vj. c. dicētiū. Sctūs ſctūs. ⁊c. Mutarēt ī eaꝫ
dicētes. O ſcā dī mr̄ ⁊ hoīm. o ſcā ꝟgo virginū. o ſcā me
diatrix hoīm. o dn̄a regīa celoꝝ. o dea deiformitate actu
um. o imꝑatrix ſabaoth exercituū cūctoꝝ angeloꝝ. decet
te glīa ⁊ incēdio charitatis ſublimiſſimaꝫ ī ſuꝑmo ordīe
nr̄o nobiſcū reſidere vt te ꝑfruamur o btīſſima. Quibꝫ
illa. valde mihi cōplaceo. ſūme ꝯgratulor de vr̄o diuino
ardore. ſꝫ oꝑtet impleri ſcrptūrā dicētē. Nō ē bonū hoīeꝫ
eſſe ſolū. faciamꝰ ei adiu. ſil'e ſibi. Gen̄. ij. Oēs vtiqꝫ ſācti
⁊ ſcē aſſociati ſūt vobiſcū ⁊ alijs ordinū īferioꝝ. aut aſſo
ciādi q̄ ad glificādos ī poſteꝝ. ita ꝙ nullus coꝝ ſolitariꝰ
repiꝉ. ſꝫ vnꝰ ſcūs cū vno āgelo ī q̄cūqꝫ ordinū. Cōſtituit
enī ds̄ termīos ꝑploꝝ iux̄ nūm āgeloꝝ dī Deuꝉ. xxij. Sꝫ
cū filiꝰ meꝰ q̄ ds̄ vtiqꝫ ⁊ hō ē. qꝛ hō ē. ⁊ ſi ī forma dei nō
rapinā arbitratꝰ ē eē ſe eq̄lē dō. vn̄ ſub dō ē. qꝛ ſūme hu
miliatꝰ. iō ſuꝑ oēs angelos ⁊ ſcōs exaltatꝰ. Nō decet igi
tur eū eē ſolū ſꝫ me mr̄em ſuā ſecū iux̄ eū datā ſibi ī adiu
toriū ī redēptōe ꝑ cōpaſſionē maximā ī glificatōeꝫ nūc
ꝑ interceſſionē ꝯtinuā ꝓ humano genere. vt cū deꝰ pecca
tis hoīm diluuio flagelloꝝ minatꝰ fuerit terrā ſubūtere
ego vt arcus apparēā ī ꝯſpectu eiꝰ. indeqꝫ recordatꝰ fede
ris ſui reſpiciet eiſdē ne diſſipet mōm. Aſcēdā igiꝉ ſuꝑ
vos ad pr̄em meū ⁊ pr̄em vr̄m. deū meū ⁊ deū vr̄m vſ
qꝫ ad thronū eiꝰ. ipe em̄ me vocat dī. Veni elcā mea mr̄
⁊ ponā te ī thronū meū. veni coronaberis ⁊ regnab mecū
ſicqꝫ collocata ad dexterā filij dicere valet. Quaſi cedrus
exaltata ſū ī libano. ſ. ſic̄ cedrꝰ ſuꝑ oēs arbores. ſic ego ſu
per oīes angelos ⁊ ſanctus quam nos rogare oportet
vt procuret nobis gratiam ⁊ gloriam.

De aſſūptōe Aliꝰ ſermo. Capl'm. xlv.

E Xcepit illū in domuꝫ

ſuā. Luce. x. Quāuis h̄ ad l'ram dicaꝉ de mar
tha. tn̄ ꝑfectiꝰ illđ īpletū ē ī b. ma. q̄ ⁊ ſi martha
nō ſit noīe vl' ꝑſona. ē tn̄ martha interꝑtatōe. Nā interꝑ
taꝉ ex hebeo ī latinū ꝓuocās ⁊ ſyro ſmōe dn̄atrix. ex de
riuatōe a marthe. q̄ ſm̄ gētiles ē ds̄ belli ꝓpter fortitudi
nē. ſꝫ certe ipa ſua ꝑfectōe ꝟtutū ꝓuocauit deū ad incar
nādū de ea. ipa ē dn̄a celoꝝ ⁊ hoīꝫ. ipa ē potētiſſima ad
bellādū ꝓ nobis ꝯ maliciā demonū. Et vt dic̄ b. Hiero.
in ſmōe hꝰ ſolēnitatꝭ. Si deū ore ꝓphetico in ſāctis ſuis
laudare iubemur. m'tomagꝭ ī veneratōe be. ꝟgis matrꝭ
eiꝰ. ⁊ qꝛ iter ſalutis ē ī laudibꝫ ſaluatoris dicēte ꝑ pſ̄ dn̄o
Sacrificiū laudis honorificauit me. ⁊ illic iter q̄ oſtēdā illi
ſalutare dī ⁊ ꝑmaxīe laudādo mr̄em ipiꝰ ſaluatoris. Si
ḡ (vt ait b. Hiero.) ꝟgo es lauda. qꝛ meruiſti eē ⁊ tu qđ
laudas. Si ꝯtinēs es venerare ⁊ lauda. qꝛ nō aliūde cō
ſtat vt poſſis eē ꝯtinēs ꝙ̄ ex grā xp̄i q̄ fuit pleniſſime in
ma. quā laudas. Qđ ſi ī ꝯiugio aut pctōr es. nihilominꝰ
ꝯfitere ⁊ lauda. qꝛ inde oībꝫ mīa fluxit ⁊ grā vt laudēt. et
ꝙ̄uis nō ſit ſpecioſa laus ī ore pctōris. noli ceſſare. qꝛ inđ
ꝓmittiꝉ tibi venia. vn̄ ⁊ oībꝫ vt laudes. Btā itaqꝫ ⁊ glio
ſa ꝟgo maria ait idē ibi. ꝙ̄uis dudū incōꝑabil' eēt vniū
ſis q̄ ſb celo ſūt virginibꝫ vt decēter poſſet ī ſe ſuſcipere
deitatis admixtionē ſalua vtraqꝫ naꝉa. tn̄ cū grā repleꝉ
cū ſpūſcō ꝑfūdiꝉ. cū ꝟtute altiſſimi obumbrabiꝉ. fit pcio
ſior meritis cel'r. ſublimior faſtigijs. pulerior ſcītate. glo
rioſior ſuoꝝ ꝓrogatiuis meritoꝝ. hec ille. Ex q̄bꝫ verb
colligi pt̄ ꝙ ipa dn̄atrix tripl'r excepit xp̄m ī domū ſuaꝫ
excellētiꝰ ſine cōꝑatōe ꝙ̄ martha. excepit eū ꝑ grē infuſi
onē ī domū ſuā aīe rōnal'. excepit eū ꝑ ipius ꝑſone incar
natōem ī domū ſcꝫ vteri virginal' excepit eū ꝑ glīe rece
ptionē ī domū ſuā ſcꝫ ꝑtis intellectūal'. Oēs iſtas recepō
nes xp̄i a virgīe maria. notat pſ̄. in ꝟſu illo. Dn̄i eſt aſ
ſūptō nr̄a ſꝫ diuiſas eiꝰ expōes. ⁊ feſtū ipꝫ aſſūptō vocaꝉ

Maria excep̄ xp̄ꝫ in domū ſuā tripl'r

Quantū ad primū dī. ꝟ. I.

cit ſapiēs Niſi tenueris te inſtāter ī timore dn̄i. cito ſub
uerteꝉ domꝰ tua. nō q̇dē material' edificij vl' corꝑis. ſꝫ aīe
rōnal' q̄ ad edificiū ſpūale. In iſtā domū ſuā ſcꝫ aīe ſue
excepit b. ma. xp̄m ꝑ grām habitual'r in vtero mr̄is ſācti
ficā. ⁊ poſtea actual'r exercēs ſe ⁊ creſcēs in grā dei ꝑ actꝰ
ꝟtutū. ⁊ ſic dn̄i fuit aſſūptō ſua. i. id q̄d aſſūpſit ex rebus
ſibi ꝓpoſitꝭ cū ꝑuenit ad vſū rōis. fuit dn̄i. id ē virtus ſeu
ipē dn̄s. Et ꝓ hꝰ declaratōe notādū ſm̄ b. Tho. in pᷓma
ſe. ꝙ cū q̇s pᷓmo attingit in vſū rōis pᷓmū q̄d occurrit a
nime agēdū ē vt ꝑſtituat ſibi finē in opibꝫ ſuis ad queꝫ
dirigat ea q̄ fac̄. Oīa em̄ (vt ait phs) agūt ꝓpter finē. et
ſi ꝑſtituamꝰ nob ꝓ fine vltimo. mōm vl' ea q̄ in mōo ſūt
ſcꝫ voluptates. diuitias. hōres. ⁊ hmōi. ⁊ vt vltimū finē
ad illa ꝯſeq̄nda faciꝰ pᷓncipal'r opa nr̄a pꝰponētes dei
mādata ⁊ ſalutē anime. Sꝫ ſi ꝑſtituamꝰ ⁊ ꝓpōamꝰ nob
deū ⁊ vltimū finē ad quē dirigamꝰ opa nr̄a intēdētes ei
placere. cauere a vitijs ⁊ ꝟtuoſe opari tūc meritorie inci
pimꝰ opari. ⁊ xp̄s quē recepamꝰ in domo anime nr̄e per
grām in baptiſmo q̄ ad habitū. tūc em̄ recipimꝰ ꝙ̄tum
ad actū ſcꝫ meritoriū opandū. Cuiꝰ em̄ finis bonꝰ ē ipꝫ
q̄ꝫ bonū ē. ſic eꝯ. Cuiꝰ finis malꝰ ē ⁊ ipm opꝰ malū ē. ſm̄
phm. Et ex eo xp̄s recedet a domo anime nr̄e. Vn̄ btūs
hiero. in li. ꝯ Iouinian̄. Si ſuſcipimꝰ xp̄m in hoſpitijs
pectorꝭ nr̄i. ſ. ꝑ grām ⁊ bōa opa fugamꝰ diabolū. Si aūt
peccauimꝰ ⁊ ꝑ ianuā peccati diabolus ingreſſus fuerit.
illico xp̄s recedit. ꝺ pe. dī. ij. Si em̄. Et iō in illa etate pue
rili dn̄t pueri duci ad pᷓdicatōes. ⁊ freq̄nꝉ admōeri ꝺ mo
ribꝫ. qꝛ faciles ſūt ad recipiēdū hominē imꝑſſionē boni
vl' mali q̄d eis ꝓpōiꝉ ⁊ ad qđ applimur vt moll' cera. ſic
b. ma. ⁊ ſi in vtero mr̄is fuerit ſāctificā. tn̄ ad vſū ꝑueni
ens rōis ⁊ cito ꝓpter optimā cōplexionē elegit optimam
ꝑtē deū ⁊ hominē ꝓ vltimo fine in oīmibꝫ opibꝫ ſibi ꝑſti
tuēs. ſꝑ in grā creſcēs. ⁊ dn̄m aſſumēs ꝓ oīmi ſua quiete
⁊ fine. excepit eū in domū ſuā anime ſue dicēs cū Hiere.
Tren̄. iij. Pars mea dn̄s ꝓpterea expectabo eū. bonus eſt
dn̄s ſꝑantibꝫ in ſe anime q̄rēti eū. Excepit ḡ xp̄m in do
mū anime ſue adꝟtuoſe opandū. btūs Amb. in li. ꝺ ꝟgi
nibꝫ. Prima marie virtus fūdamētū omniū ꝟtutū ⁊ cu
ſtos eſt humilitas ipa de q̄ gl'iaꝉ dī. Reſpexit humilita

114

tē ancille ſue.ecce eñi ex h̄ be.me di.oēs ge.Primū diſcen di incitamētū nobilitas ē mgr̄i.deinde merces laboris. Merces āt laboꝝ optimi fruct⁹ btitudinis. Quid aūt nobili⁹ mr̄e dn̄i q̄d ſplēdidi⁹ ea quā ſplēdoꝛ elegit pr̄ne gl'ie.q̄d caſti⁹ ea q̄ corp⁹ xp̄i ſine ꝯtagiōe corpis genera uit.⁊ tñ ſolā hūilitatē reſpexiſſe dn̄m ꝓfitetur. Hec ille. Merces h⁹ laboꝝ ē btitudo. Vñ. Ecce eñi ex h̄ beataꝫ me dicēt oēs generatōes. Qui eñi fuerit hūiliat⁹ erit in gl'ia ait ſalomo. De hūilitate hic practicā pone.

Quātū ad ſecundū .§.II.

dr apl's.ij.Coꝝ.v.Si terreſtrꝫ dom⁹ nr̄a diſſoluat̄.i.cor pus.hēm⁹ in cel' domū nō manufactā. In iſtā domū in trauit dei fil⁹.id ē.in vteꝝ ꝟginalē.qñ ꝟbū caro factū ē de ꝟgine maria. Vñ dicere veriſſime potuit. Dn̄i eſt aſ ſumptio nr̄a aſſūptio dn̄i.i.qd̄ aſſūpſit dn̄s ab homīe. videlicꝫ caro ſanctiſſima noſtꝝ ē.q2 de nr̄is puriſſimis ſanguīb⁹ formatū ē illō corp⁹. Manifeſtū ē aūt q̄ ſapi ens rē pcioſiſſimā nūq̄ʒ poneret ī loco ignobili. Nō eñi po nit̄ vinū ſolēne vl'maluaticū vl' balſam⁹ in vaſe īmūdo. nec gēma vl' lapis pcioſus vt carbūcul⁹.adamas.beril lus.⁊ hmōi.includeret̄ in anulo plūbeo vl' eneo ſꝫ aureo Nec magn⁹ dn̄s eligeret hitare ī domo lutea īmūda in ordinata.ſꝫ ī domo mag̃ bñ edificata nō ruinoſa mūda ⁊ ornata. Sapiētiſſim⁹ igr̄ dei fili⁹ caſtellū h⁹ mūdi in grediēs.q2 vidit domū corpis ⁊ cordis ꝟginal' ab eo edi ficatā fundatā firmit̄.q2 nec vēti ſupbie. nec pluuie ꝯcu piſcētie.nec flumīa auaricie poſſent eā vl' leuit̄ mouere. ſeptē colūnis donoꝝ ſpūſſcti ſuſtētatā.ſm illō Prou.ix. Sapīa edificauit ſibi domū.ſcidit colūnas ſeptē mun datā a vicijs ornatā ꝟtutib⁹ pfectis: declinauit ad habi tādū ī ea. Et mlier ipa excepit illū ī domū ſuā. Vñ cāit eccl'ia. Dom⁹ pudici pectoꝝ tēplū repēte fit dei.ītacta ne ſciens viꝝ ꝟbo cōcepit filiū qd̄ añ p ml'ta tpa ml'tiphariē ml'tiſq̄ʒ figurꝫ fuerat pnūciatū. Vt eñi inq̄t b. Bern̄. ſup Miſſus ē.vn⁹ fuit ſpūs ꝓphaꝝ.licꝫ diuſis modis ſi gnis ⁊ tpib⁹ eādē rē diuerſi ñ diuiſo ſpū ⁊ puidert̄ ⁊ pdi xerūt. Qd̄ eñi moyſi mōſtratū ē in rubo ⁊ igne. Aaron in ꝟga ⁊ floꝛe. Gedeon ī vellere ⁊ roꝛe. h̄ apte vidit ſalomō in ml'iere forti in pcio ei⁹. h̄ poſtea apti⁹ in femina ⁊ vi ro.aptiſſime Eſaias ī ꝟgine ⁊ dō dicēs.vij.c. Ecce virgo ꝯcipiet ⁊ pariet filiū.⁊ vocabit̄ nom̄ ei⁹ emanuel.qd̄ in terptat̄ nobiſcū de⁹.butirū ⁊ mel comedet. Butiꝝ.i.ino centiā.⁊ mel mīe.hāc miſcdiam ſi ſūmo cōicauit mr̄i ſue. vt ſic ipe eſt pr̄ miſericordiaꝝ.ita ⁊ ipa mr̄ miſericordie nūcupet̄. Miſericordia āt nil dulci⁹ ſapit miſerꝫ.nil cre bri⁹ īuocat̄. Hinc b. Bern̄.in ſmōe.d aſſūptōe in ſmōe. Signū magnū.ſic ait. Nō erat bonū nob̄ hoīeꝫ eē ſolū. ꝯgruū magꝫ erat vt adeſſꝫ ſex⁹ vterq̄ʒ q̄ꝝ corruptōi neu ter defuiſſꝫ. Fidel' tñ ⁊ ꝑpotēs mediatoꝛ dei ⁊ hoīm xp̄s ihs.ſꝫ ī eo diuinā.hoīes reuerēt̄ maieſtatē. Abſorpta eñi videt̄ ī deitatē hūanitas ñ q̄ ſit mutata ſuba. ſꝫ aſſum ptio deificata.q2 ſcꝫ ille hō ē vna pſona cū deo. Nō ſola aūt cātat̄ in illo miſcdia.cātat̄ parit̄ ⁊ iudiciū.q̄ ⁊ſi didi cit ex his q̄ paſſus ē ꝯpaſſionē vt miſericoꝛs fieret.hꝫ tñ ⁊ iudiciariā ptātē.deniq̄ʒ ⁊ de⁹ nr̄ ignis ꝯſumēs ē. Quid ni vereat̄ hō ad illū accedē.itaq̄ʒ iā nō videbit̄ ipa muli er bñdicta ocioſa. Inuenit̄ eq̄dē ⁊ loc⁹ ei⁹ ī hac recōcilia tione. Op⁹ eñi erat mediatrice ad mediatoꝛē iſtū. Crudel' mediatrix eua p quā ſerpēs ātiqu⁹ peſtiferꝫ ⁊ ipi viro vi rus infudit. Sꝫ fidel' maria.ſ.⁊ pia q̄ ſalutꝫ antidotū vi ris ⁊ mulierib⁹ ꝓpinauit.illa ſuggeſſit puaricatōꝫ. hec in geſſit redēptorē p ꝯceptū ſuū q̄ dei filiū excepit ī domū ſuā. Quid g̃ ad mariā accedē trepidat hūana fragilitas nihil ē in ea auſteꝝ.nihil terribile.tota ſuauis ē. Hec be. Bern̄. Oꝛ igr̄ plena mīa. ⁊ nil miſerꝫ miſicoꝛdia dulci⁹ aut crebri⁹ īuocat̄.imo frequenter, imo ꝯtinue ī noſtris miſerijs q̄b⁹ pleni ſum⁹ recurrendū ē.⁊ ipa īuocāda vt nob̄ ſubueniat. Idē b. Bern̄. Sileat miſcdiam tuā ꝟgo btā.ſi q̄s ē q̄ inuocatā in neceſſitatib⁹ ſuis ſibi memine rit defuiſſe. Hec ille. Hec igr̄ dom⁹ ē miſericoꝛdie q̄ exce pit prem miſericoꝛdiaꝝ in domū ſuā.

Dom⁹ dei vter⁹ marie ꝟgis

Quantū ad tertium. §.III.

hodie b.maria excepit xp̄m pleni⁹ ⁊ iocūdi⁹ in domū ſu am.tā aīe q̄ʒ corpis.q2 p gl'ie receptōꝫ. Ita eñi fuit recepta ī domo pr̄is celeſtꝫ.vbi ſūt ml'te māſiōes.i.differētie pmi orū q̄ ⁊ ipm recepit ī domū ſue mētis p lumē gl'ie. Et ī pletū eſt illō qd̄ p Aggeū pdixit.ij.cap. Implebo domū iſtā gl'ia. Si eñi de dilectoꝛe ſuo xp̄s ait Ioh̄.xiiij. Ad euꝫ veniem⁹ ⁊ māſionē apd̄ eū faciem⁹.ſ.ī domo mētis ſue. ego ⁊ pr̄ ⁊ ſpūſſanct⁹. ml'tomagꝫ dicēdū eſt de quolibet ſctō puenīēte ad gl'iam.vbi ē pfectiſſima dilectio q̄ h̄ eſſe nō pt̄ q̄ aīa btā recipiat xp̄m ī domō aīe ſue p lumē gl'e q̄ eñi manet ī charitate ī deo manet.p fruitionē.⁊ de⁹ in eo p cōphenſionē ⁊ clarā viſiōꝫ.res eñi amata dr̄ eē ī amā te p cognitiōꝫ ⁊ affectū. Nō fuit āt iſta acceptio cōis ſed ſingularꝫ ſup oēs vt dicere valeat illō p excellētiā. Dn̄i ē aſſūptio nr̄a.q̄ſi dicat nō angl'i vl' ſancti me aſſūpſerūt ſeu aſſociarūt egrediētē de mūdo.ſic legit̄ de lazaro vlce roſo.⁊ d ſctō nicolao ⁊ alijs ſctīs.ſꝫ ipe dn̄s me aſſūpſit ⁊ aſſociauit.ſm illō pſ.xxvj. Qm̄ pr̄ me⁹.ſ.mūd⁹ ⁊ mr̄ mea.i.oīs ꝯcupīa ⁊ mala īclinatio.dereliq̄rūt me. vt ni hil ſui īuenirēt ī me qd̄ nulli ſctōꝝ ꝯceſſū eſt. iō dn̄s aſ ſumpſit me p ſe pſonalit̄ accedens vt magꝫ honoꝛaret. Sic eñi dr̄ b. Hiero. Credēdū eſt q̄ ipe ſaluatoꝛ p ſe totus feſtiu⁹ aduenerit.⁊ eā ī throno ſuo collocauerit. ⁊ q2 vbi dn̄s ibi ⁊ familia ei⁹ Iō ⁊ milia miliū angloꝝ q̄ domio miniſtrāt vt vidit Daniel cū xp̄o aduenerūt. Aſſumpta eſt Maria ī celū vt canit eccl'ia.ſ.a filio gaudēt angeli ⁊ ceteri eā aſſociātes. Videndū igr̄ circa h⁹ aſſūptionē.

Unde aſſumpta.
Quomodo aſſumpta.
Quo aſſumpta.

Aſſumpta eſt vtiq̄ʒ .§.IIII.

de h̄ mōd. Vñ b. Hiero. Hodie regīa celi de h̄ ſecl'o neq̄ʒ eripit̄.ſꝫ vt nob̄ pberet exēplū q̄ oēs hēm⁹ facere trāſitū iſtū.voluit ſctiſſimos viros.ſ.apl'os ī ſuo trāſitu adeſſe ſacrā ſuſcipe ⁊ ſine doloꝛe migrā ſepulture apl'os demā daſſe. Teſtat̄ aūt Diony.pauli apl'i diſcipul⁹ in li.de di ui.noīb⁹.apl'os īterfuiſſe dormitōi b.marie ⁊ dyo. cū eis Qd̄ ⁊ optauerat ad ſui ꝯſolatiōem. Cōmuniter eñi dr̄ ipam p⁹ aſcēſiōꝫ filij.xij.annis ſuꝑuixiſſe.vt ſexagenaria eſſet ī moꝛte. Et ī h̄ nos inſtruit. vt ī infirmitatib⁹ gui bus ⁊ moꝛtalib⁹.dēm⁹ q̄rere ⁊ hr̄e pn̄tes ſuos ⁊ ſeruas dei.q̄ oꝛōib⁹ inſiſtāt.ꝟbis ad patiāꝫ ⁊ pnīāꝫ ⁊ fiduciā d diuīā mīa hoꝛtēt̄. Ml'ti eñi tūc ſūt inſidie diaboli.ſꝫ totū fit ꝯtriū. Nō vocat̄ adiutoꝛ niſi corpis. Tota cura eſt cō ſanguīeoꝝ qd̄ eis dimittat bōa ſua. Sacerdos vl' ſuus dr̄ aliq̄s vir pt̄ īgredi.ne īducat ad reſtituēdum ablata. q̄ʒuis āt ñ repiat̄ in ſacra ſcptura vl' hiſtoꝛia.qd̄ ipa ſu ſcepit ſacrā.tñ pie credi pt̄ h̄ feciſſe.ñ q2 eguerit ſꝫ vt exē plū pberet ſic ⁊ fili⁹ ſu⁹ ⁊ nob̄ baptiſmū ſuſcepit et eu charīſtiā. Hoc etiā Alb.tenet ī li.ſup miſſus ē. Igit̄ ſic ⁊ ꝯfeſſio cōiōnē in fine ſūpſit ⁊ extremā vnctōꝫ ſm Alb.⁊ ꝯfeſſio nē.nō de pctīs q̄ ñ habebat.ſꝫ ꝯfeſſiōꝫ diuīe laudis. ſe ī dignā inſinuās tāti bñficij. C⁹ ꝯfeſſoꝛ vt dr̄ idē fuit Io hānes euāgeliſta. Et h̄ eſt de q̄ dn̄t ſolicitari tā infirmis q̄ʒ amici ei⁹ ⁊ noti.vt ſacrā ꝯfeſſiōis ⁊ cōionis. extreme vnctōis ſuſcipiāt ī tpe ſuo ⁊ deuote ⁊ ñ cū amiſerit loq̄ lā vl' ſenſū. Migrās ſ āt de h̄ ſecl'o doloꝛē nō ſenſit. Vñ in collecta dr̄ q̄ ī hac die ſubijt tpalē.nec tñ moꝛtꝫ nexi b⁹ depmi potuit.i.doloꝛib⁹ moꝛtꝫ. Corp⁹ āt ei⁹ ab aplis

s.ti xv. xvj.

venerabiliter fuit ſepulture mādatū. nō cū pōpis mūdi
q̄uis mereret oēs honorē. vtpote q2 regina no ſolū mū-
di ſ3 z celi. nō cū clamoribꝫ z inciſiōibꝫ faciei vl capillo2
vt faciūt fatui. ſ3 cū hymnis z lachrymis pijs. nō ſup al
tari collocatū vel loco eminēti vt in templo. ſ3 in loco hu
mili ſc3 i valle Joſaphat. vbi oñditur loc9 ſepulcri eius.
humilitatē in fine ſicut in vita ſēp inſinuans.

Quō aūt ſit aſſum- .§. V

pta Scḋēdū q2 fuit aſſūpta i celū valde magnifice.

Cum beato2 aſſociatione.

Cum angelorum admiratione:

Cum corporis reſuſcitatōne.

De primo ſicut de beato Martino canit eccl'ia quod re-
fert Sulpitius i eius trāſitu. ſctō2 canit numer9 angelo
rū. exultat cho2 oīmq3 celeſtiū v̄tutū occurrit pſallētiu3
exercit9. q̄tomagi3 credēdū ē q2 i aſſūptōe be. ma. ɔcurre-
rit tota celeſtis curia. Vñ i ſermōe q̄ intitulat̄ Grc. ma-
gnificem9 virgīem quā hodie paradiſus excepit gaudens
quā angeli cū laudibꝫ pſequūtur. quā angelo2 cho29 ve
nerat̄. ſ. vt mgr̄am co2 qua martires beatificāt candida
ti. vt martiꝝ capitaneā. qua ſcō2 ɔfeſſo2 ſtolatus ɔcele
brat numerus. vt p̄cipuā ɔfeſſo2 ogm pfectōem. cui ho
die ſctā2 v̄ginū cū ſuis palmis victricibꝫ exultās occur
rit exercit9. Hec ē eni i cui9 vtero eccl'a ɔiūcta ē federe ſē-
piterno. Hec ille. In cui9 figurā legit̄ q2 Dauid reducens
archā dñi in hierl'm cū ſeptē choris. z inūera mltitudīe
hoīm aſſociauit cū magno tripudio z leticia. ij. Reg. vj.
Archa iſta vt dicet̄ ē b. ma. quā Dauid. i. dñs ihs redu-
xit i hierl'm aſſociat9 cū ingēti gaudio id ē cū ſeptē diffe-
rētijs hīō2 ſc3 p̄triarchis. vt Abraā Iſaac z iacob. z alijſ
p̄phis. vt eiaia. dauid. ieremia. ezechiele z daniele. Aplo2
vt iacobi maioris. martiꝝ. vt baptiſte iohis. Innocētu3
machabeo2 ſtephani z alio2 ɔfeſſo2 vt ſymeōis. gama
liel z alio2. ſcā2 v̄ginū q̄ eā imitate ſūt p9 xp̄i aſcēſionē
Nā ſeptim9 cho29 fuit angelo2 īnumerabiliū. z b. Hie- De mō
ro. i ſerm̄. Credēdū ē feſtiue genitrice dei obuiā aduenīſſe aſſumpti
militiā. eamq3 ingēti luīe circūfulſiſſe. z ad thronū eā cū onis ma-
laudibꝫ z cāticis pduxiſſe. celeſtēq3 hierl'm tūc ineffabili rie.
leticia exultaſſe. Ex imēſa aūt glīa ei9 angeli admirātes
fecerūt qōnes ſic z xp̄o i celū aſcēdēte. Vñ admirās ſpi-
ritusſctūs de ea ſic ait. Que ē iſta q̄ ſic aſcēdit p deſertu3
ſicut virgula fumi ex aromatibꝫ mirre z thuris. z vniū-
ſi pulueris pigmētarij. Cāti. iij. vt dic̄ b. Hiero. i ſermōe.
Admirat̄ ſpūſſāct9 q2 admirātes fac. ſ. āgelos ei9 i aſſū-
ptōe. Aſcēdit aūt de h̄ ſcl'o neq3 ad celi faſtigiū ſic v̄gula
diminutiue p humilitatē. Erecta tñ p erecta i deū itētio
nē fumi ſaliētis z ſe dilatātis p ɔtēplatōem z dilcōnem.
Ex aromatibꝫ thuri3 p odoriferā orōem mirre p verā ſen-
ſuū mortificatōem z vniuerſi pulueris pigmētarij. i. oīm
ſc3 v̄tutū pfectōem. Quibꝫ rñdet Eſaias Hec ē illa de q̄
p̄dixi. Egrediet̄ v̄ga d̄ radice yeſſe. z flos d̄ radice e9 aſcē
det. ſ. xp̄s ihs de v̄gie iſta b. Ber. ad hec. O v̄go v̄ga ſb
limis iq3tū ſblime v̄ticē ſcm̄ erigi3 vſq3 ad ſedētē i throno
vſq3 ad dñm maieſtati3. v̄go v̄e plāta celeſti3. plāta p̄cio-
ſior cūctis. ſāctior vniūſis. o v̄e lignū vite q̄d ſolū dignū
fuit portare fructū ſalutis. Scḋa q3 hierarchia admi-
rās de magnificētia glīe ei9 inq̄t. Que ē iſta q̄ pgredit̄ q̄
ſi aurora ɔſurgēs. pulcra vt luna. electa vt ſol: terribil' vt
caſtro2 acies ordīata. Cāti. v. Progredit̄ vltra nos z ſu
pra nos q̄dit̄ q̄ſi aurora rutilās dilectōe. z ſic aurora me
dia ē inter noctē z diē hñs ſati3 de luce. ſic iſta medium te
nuit inter ſtatū viato2 q̄ ſūt i nocte m̄di teneboſi z inter
ſtatū cōphēſo2 q̄ ſūt in die clare viſiōis. Sup oēs eī ſā-
ctos viatores ē z ſatis p̄pinq̄ pfectōi hīō2um fuit pulcra
vt luna. q2 ſicut luna plena p̄cipue illuīat tenebas noct3
ſic iſta pctōres z tribulatos. elcā vt ſol. q2 ſic ſol illuīat di

em ſic illa iuſtos z pios. z ſic radios ſuos vbiq3 diffūdit
clarior z pl9 influēs i inferioribꝫ q̄3 ceteri planete. ſic iſta
clarior cūctis ſcīs bñficia ſua vbiq3 diffundit. terribil' vt
caſtro2 acies ordīata. terribil' demonijs pl9 oībꝫ ſcīs vir
tutibꝫ oībꝫ armat3. q̄bꝫ rñdet Dauid pſ. xliij. di. Hec eſt
illa de q̄ p̄dixi Aſtitit regia a dextris tuis i veſtitu deau
rato circūdata varietate. zc. Regina vtiq3 celi aſtitit ſēp
añ deū. recta ſtetit ſine inclinatōne ad aliq̄d malū. a dex-
tris. i. i potioribꝫ glīe. i veſtitu deaurato ſapīe z caritatis
ſūme circūdata varietate oīm p̄uilegio2 ſcō2. Demū et
tertia hierarchia z ipa ſtupēs ait de ea. Que ē iſta q̄ aſcē
dit de de̊to delitijs afflūes innixa ſup dilcm̄ ſuū. Can.
vj. De de̊to aſcēdit. q2 de ſcl'o q̄d deſertū ē v̄tutibꝫ z q̄e
te. ipa tñ ſactiſſima ſine ſig̃ alic9 pctī ſopiti3 oībꝫ i ea paſ
ſiōibꝫ. Aſcēdit aūt ſup cherubin. delitijs. i. nobiliſſimis
v̄tutibꝫ afflūēs. vt expoīt b. Ber. Innixa ſup dilcm̄ ſuū
ſc3 filiū q̄ſi vnū cū eo. q̄bꝫ rñdet illa ſcā Judith formoſa
corpe z caſta ſpecioſa aīa hoc ē p geſta mea figurata. Nā
ſic occiſo holoferne a me inimico p̄pli dī fcā terribili3 exer-
citui ei9 occurrit mihi obuiā citas hierl'm cū ſūmo pōti-
fice ɔgratulās de victoria p me fcā z plīmū laudās z di
cēs. Tu glīa hierl3. tu leticia iſrl. tu honorificētia p̄pli nr̄i
bñdicta eris i eternū. c. xv. Sic bīſſima iſta maria pul-
cerrima corpe. pulcrior aīa. z admirabil' ocul' oī3. acta vi-
ctoria de inimico hūani generis infernali cū recūſa ē hec
ſupna hierl'm cū pōtifice ſūmo xp̄o q̄ ad eā acceſſit lau-
dās z beatificās eā admirās tātā v̄tutē. Tertiō eſt aſſū-
pta cū corpis reſuſcitatōe. hoc aūt pie credit̄ a fidelibꝫ et
a doctoribꝫ ɔfirmat̄. Q̄d etiā vr̄ ſeſiſſe pſ. cxxxj. cū ait.
Surge dñe in requiē tuā tu z archa ſcificatōis tue. ſur-
rexit dñs ihs nō q̄ ad deitatē q̄ nūq3 cecidit i aliquē de-
fectū. nec aīa ei9 q̄ nūq3 peccauit. z i paſſiōe ſm pte itelle
ctiuā ſūmā requiē hūit. ſ3 q̄ ad corp9 q̄d p9 afflictōes in
numeras cedes i mortē ſurrexit z aſcēdēs i requiē eternā
iuit. Archa aūt ſcificatōis fuit corp9 mr̄is in q̄ fuerīt. vt i
archa veteri figurata loco virge ſeptrū deitatis. loco le-
gis anima ſapiētiſſima. loco manne dulcedo carnis. Hec
igit̄ archa ſāctificatōis. i. plena ſācti3 rebꝫ ſurrexit in req̄e3
corpe aſſūpto in celū. Hoc b. Aug. teſtat̄ in ſermōe dicēs
Putredo z v̄mis obp̄briū ſūt hūane ɔditōis a q̄ marie s. co. ti. c.
natura excipit̄ quā ihs de ea aſſūpſiſſe pbat̄. Idē thro- xliij. in fi.
nū dei thalamū dñi. tabernacl'm xp̄i id ē corp9 virginis
necē ē ibi eē. vbi ipe ē. hoc theſau2 ɔgruēti9 ē celo ſerua-
ri q̄3 terra. b. Bern. aūt h̄ tlī rōe ɔformat. Si corp9 beate
marie remāſiſſet in terris videt̄ xp̄s ɔtēpſiſſe vl' minus
curaſſe de mr̄is ſui honore. cū tñ eā ſp ſūme honorauit z
dilexerit. Nā corpa ſcō2 q2 in terris remāſerūt z loc9 vbi
quieſcūt mot9 hominibꝫ hēat̄. mlti accedūt ad ea vene-
rāda. vt3 de aplīs btō Petro. paulo. Jacobo. nicolao. et
hmōi. Multomagis viſiaret̄ a fidelibꝫ corp9 btē marie
ſi eſſet in terris. Nō ḡ paſſus fuiſſet fili9 locū ei9 ignora-
ri vt honoraret̄ a cūctis ſi nō eēt in celis aſſūptū. q̄ñ aūt
reſuſcitatū aſſūptū fuerit ignorat̄. Aliq̄ em̄ dicūt ipa die
p9 ſepulturā ei9. Alij tertia die ad ſimilitudinē filij. Alij
q̄rto die. vt legit̄ in reuelatōibꝫ btē Elizabeth ſibi ab an
gelo intimatum.

Quantū ad tertiū .§. VI.

ſc3 quo fuerit aſſumpta ſeu vbi collocata canit eccleſia.
z aſſeuerāt oēs doctores. q2 exaltata ē ſup choros angelo
rū. vñ ſup oēs puras creaturas. Vñ ſm b. Alb. Sic in-
ter naturā increatā diuinā et naturā creatā rōnalē me-
diū ē hūanitas xp̄i vnita dītati. z ſic de extrēis p̄ticipat.
q2 nat̄a d̄ extremo ad extremū trāſit p mediū. ita int̄ na-
turā purā glificatā et naturā vnitā deitati q̄ſi extrema
ponit̄ mediū btā ma. vtpote mr̄ ei9. q̄d vnitū ē. q̄ tñ ipa
pura creatura ē nō vnita dītati. et ſic ſup oēs angelos et

ſctōs ē.ſꝫ infra xp̄m. Et h̄ ip̄a īuit dicēs Eccī.xxiiij. [illegible]a dicaui i ꝑplo honorificato. Populꝰ maxime honorificatus ē cetꝰ anglorꝝ ꝛ ſcōꝝ. Radix aūt ē ꝑncipiū arboris. Jm aginemur ḡ ſuauitatē ꝑfectōis glīe hōꝝ cē in ſeraphi in ordīe ſupmo. Et ibi īcipit ꝑfectio grē ꝛ glīe ꝟginiſ extēdēs ſe erga filiū incarnatū. De hac hierar. ī omel. luiſ Soꝰ dn̄s ihs xp̄s pt hāc ꝟginē magnificare queādmodū fe .vt ab ip̄a maieſtate laudē ꝯtinuo accipiat et honorē. aāngel' cī ſtipata chorꝭ. archanglorꝝ vallata termis. throno ꝝ hincinde poſſeſſa iubilatiōib. dn̄ationū circūcincta tripudijſ. ꝑncipatū circūſepta obſeqīs. poteſtatū amplexata plauſib. ꝟtutū grā honorib. cherubim circumſtātiata hymnificatōnib. ſeraphim poſſeſſa vndiqꝫ ineffabilib cātionib. Ip̄a qꝫ īeffabiliſſima trinitas hymni tripudio ſibi applaudit atqꝫ ſua grā ī ea tota redundāte. oēs eidē attēdere fac̄. aplorꝝ ſplēdidꝰ ordo ineffabilit̄ glīaꝫ illā extollit. Martyꝝ mltitudo oīmode ſupplicat dn̄e tāte. Cōfeſſorꝝ exercitꝰ inumerabil' ꝯtinuū ibi ꝑſonat cāticū. Uirginū cādidiſſima ꝯcio iugē choreā ad ſuā celebrāt glām. Jnuite etiā infernꝰ ſibi iubilat. ꝛ ꝑcaciſſimi demōes ꝯclamāt. hec ille. Nō āt ocioſa ibi manet. ſꝫ ī ſupmo ſita poli nos ꝯmēdat ſue ꝓli. ꝓcurās ꝛ iuſtis ꝛ pctōrib ſubſidia ſalutꝭ mētꝭ ꝛ corꝑis. Hec eſt inqt Fulbertꝰ ep̄s ī ſmōe q̄ quondā ī auxiliū magni prīs baſilij miſit ſctm̄ anglm̄ q̄ ꝛ mortuū ſuſcitauit. ſ. mercuriuꝫ militē martyrē. q̄ egreſſus d tumulo lāceā ſuā ī eccliā aprēſam arripiēs ip̄m Julianū apoſtatā imꝑatorē ꝑſecutorē fidelīū q̄ minatꝰ fuerat baſilio ī reuerſiōe ſua ex ꝑlio ꝯ ꝑſas euerſurꝝ ciuitatē cū habitatorib ſuis. vbi ꝑſulabat̄ ip̄e baſiliꝰ vulnerauit ad mortē. vn̄ ꝛ mortuꝰ ē. Ip̄a b. maria theophilū archidiaconū qꝛ iniuſte ſua dignitate ꝓuatꝰ fuerat. ipatiēs tāte iīurie ꝑ adiutoriū magi diabolo ſe tradiderat. inſtrm̄ ſup h̄ ꝯficiēdo ꝛ ei offerēdo vt recuꝑaret dignitatē ꝛ honorē amiſſum. qd̄ ꝛ ſecutuꝫ eſt. Sꝫ poſtea pn̄iam agētē ꝛ ip̄am ꝟginē inuocātē de faucib diaboli eripuit. Ad thronū igr̄ grē eiꝰ ꝛ donū glīe recurramꝰ vt īueniamꝰ miſcd'iam ī tp̄e oportuno. Amē.

Titulus. 16. de dono ſcīe.

De dono ſcīe q̄d ſit ꝛ ad q̄d ſe extēdat. c. vnicū.

Notū fac mihi dn̄e finē meū. ꝛ nūerꝝ dierꝝ q̄s ē vt ſciā q̄d deſit mihi. Pſ. Cū glīoſus ſit finis vltimꝰ hoīm. ad queꝫ facti ſūt. qꝛ fec̄ deꝰ rōnalē creaturā. vt ſūmū bonū intelligeret. ītelligēdo amaret. amādo poſſiderꝫ. poſſidēdo frueret̄. ait mgr̄ in. ij. ſen. diſ. j. tn̄ pauci ſūt q̄ attēdāt ꝓoccupatiōib ꝛ vicijs īpediti. ꝛ iō orādū eſt cū pſ: vt notū faciat hūc finē nob. Sꝫ ꝛ nūerꝝ dierꝝ nr̄orꝝ q̄s ē in p̄nti. q̄a breuiſſimi ꝛ īcerti. Dies ei̇̄ mei velociores fuerūt curſore. ait Job. ix. c. Qd̄ qꝛ nō aduertūt homīes. ſꝫ q̄ſi lōgiores ſint ꝛ ꝓlixi tp̄is. iō parꝝ ſibi vacāt. ꝛ inde n̄ ſciūt nec ſcire cupiūt. q̄d deſit eis ꝟtutꝭ ꝛ bonitatꝭ vt aſſeq̄ valeāt finē ſuū. Sꝫ fine cognito ꝑ donū ſcīe pōt q̄s ſcire q̄d ſibi deſit ad bn̄ ꝯuerſandū ī medio nationis praue ꝛ ꝑuerſe. At ꝯ d̄t dn̄s Eſa. v. Propterea pp̄ls meꝰ ductꝰ ē captiuꝰ qꝛ nō hūit ſciam. ꝛ dilatauit infernꝰ aīam ſuā. ꝛ aperuit os abſqꝫ vllo termīo. Sꝫ ſcias ꝑ h̄ donū quō te oꝑteat ꝯuerſari ī domo dei q̄ eſt eccl'ia dei viuētis. ait apl's in ꝓma ad thim. iij. Circa donū ſcīe ꝯſiderāda ſunt tria

Primū ſignificatio noīs

Diffuſio muneris.

Appropriatio beatitudinis

Quid importat nomē ſcīe

Quantū ad primum. §. I.

ſcꝫ q̄d ſignificet ſcīa. Notādū eſt q̄ nomē ſcīe importat certitudinē cognitiōis ꝛ iudicij ꝑ diſcurſū rōis. Un̄ oīs certitudinal' cognitio alicuiꝰ ꝑ rōis collatiōꝫ d̄r ſcīa. Ad h̄ aūt q̄ intellectꝰ hūanꝰ ꝑfecte aſſentiat ꝟitati fidei duo reqrunt̄. Primū eſt vt ſane capiat ea q̄ ꝓponūt̄. ꝛ h̄ ꝑtinet ad donū ītellectꝰ. Secūdū eſt vt habeat certū iudicium de eis diſcernēdo credēda a nō credendis ꝛ agēda a vitādis. Et ad h̄ ē neceſſariū donū ſcīe. ꝛ ſic ſcīa q̄ eſt virtus ītellectual' hꝫ certitudinē d rebꝫ creatꝭ ex rōe demonſtratiua. ꝛ iō eſt ſm̄ hūanū modū. ita ſcīa q̄ eſt donū ſpirituſſctī hꝫ certitudinē d rebꝫ credēdis ꝛ agēdis ſup̄ humanū modū ex p̄ntia ſp̄uſſctī. Hec b. Tho. ī ſcripto ſup iij. ſen. di. xxxv. ar. iij. q. j. Sꝫ ad maiorē horꝝ declaratōeꝫ ſm̄ Ray. ī ſūma. Sciēdū eſt q̄ certitudo iudicij de aliq̄ fit duobꝫ mōis. Uno mō ꝑ cām altiſſimā ex h̄ vel ſimpliciter. ꝛ ſic ſapiēs d̄r. q̄ nouit altiſſimā cām ſimpl'r. id ē ip̄m deū. vl' ſm̄ q̄d. i. ī aliq̄ genere inqꝫtū ꝑ illā pt̄ d alijs iudicare. ꝛ ſic ē ſapīa q̄ eſt ꝟtꝰ intellectual'. Nā ſapiēs in vnoquoqꝫ genere d̄r. q̄ nouit altiſſimā cām ī illo genere ꝑ quā pt̄ de oībꝫ illiꝰ generꝭ iudicare. Alio mō certitudo iudicij fit ꝑ cās ſecūdas vl' inferiores. ꝛ tal' certitudo d̄r ſcīa. Et iō ſapīa in h̄ differt a ſcīa. qꝛ ſapīa ē cognitio rerū diuinarꝝ. Sciētia ꝟo ē q̄ cognitio rerꝝ hūanarꝝ. Secūdū eſt q̄ ex diuiſo. vl' ex differētia medij cognoſcēdi aſſumit̄ dr̄ia int̄ ſapīaꝫ ꝛ ſciam. Uerbi grā. Cū ꝑ res creatas cognoſcimꝰ deū. hec cognitio magꝭ ꝑtinet ad ſcīaꝫ q̄ꝫ ad ſapiam. ꝛ ecōuerſo. Cū d rebꝫ creatꝭ ſm̄ rōes diuias iudicamꝰ h̄ magꝭ ſpectat ad ſapiam q̄ꝫ ad ſciam ſm̄ b. Tho. ij. ij. q. ix. ar. ij. Tertiū qd̄ eſt ꝯſiderādū eſt q̄ ſcīa q̄ eſt donū ad q̄ttuor ordīat̄ q̄ ſūt nob neceſſaria ad ſalutē. ſ. ad ſpeculatōꝫ. oꝑationē. ꝯuerſatōꝫ ꝛ admīſtratiōem.

Donū ſcīe ordinat̄ ad q̄ttuor. Prīo ad ſpeculatōeꝫ. qꝛ ſcꝫ ꝑ donū ſcīe ſcit ꝓ certo q̄d fide tenere debeat ꝛ diſcernere credēda a nō credēdis. Un̄ Ciꝑanꝰ in li. de lapſ̄ ait. Mādāt aliq̄ martires fieri. ſꝫ ſi iuſta ſūt. ſi licita. ſi nō ꝯ dn̄m ihm̄. ac dei ſacerdotē. i. p̄latū faciēda ſūt. Mādāt ſcti martires aliq̄ fieri. ſꝫ ſi ſcripta nō ſūt ī lege dn̄i q̄ mādāt. faciēda nō ſūt. an̄ ē vt ſciamꝰ eos illa a dn̄o ipetraſſe q̄ poſtulāt. ꝛ tūc facē q̄ mādāt. Nō ei̇̄ ſtatim vidē pōt de diuīa maieſtate ꝯceſſum. qd̄ fuerit hūana pollicitatōne ꝓmiſſum diſ. l. Si q̄s. Hinc ꝛ Aug. ī enchiridion ait. Lōge tolerabiliꝰ ē in his q̄ a religiōe ſeiūcta ſunt mētiri q̄ꝫ in his ſine q̄rꝝ fide vl' noticia d's celi nō pt̄ falli. xxij. q. ij. in ip̄arꝝ. Scd̄o ſcīa ordinat̄ ad oꝑatiōꝫ. Nō eni̇̄ cognitio rerꝝ q̄ꝫtn̄ ad ſuas nat̄as ꝛ q̄dditates ꝑtinet ad donū ſcīe. ſꝫ ſola cognitio p̄ctica q̄ hō ex p̄ntia ſp̄uſſctī. vt ſup̄ dictū eſt. q̄ndā certitudinē ꝯcipit de agēdis. Unde donū ſcīe ſecūdario ſe extēdit etiā ad oꝑatōꝫ. ſm̄ q̄ ꝑ ſcientiā credibiliū ꝛ eorꝝ q̄ ad credibilia ꝯſequunt̄ dirigimur ī agēdis. ſm̄ illd̄ Jac. iiij. Sciēti bonū ꝛ nō facienti: pctm̄ ē illi. vbi glo. Sciēs bn̄ facere ꝛ nō faciēs maiꝰ peccatū hꝫ q̄ꝫ ſi neſciret. q̄uis ignorātia boni. ſ. neceſſarij ad ſalutē magnū ſit pctm̄. cū ſcp̄tū ſit. j. Cō. xiiij. Ignorans ignorabit̄. Un̄ ꝛ b. Gre. in li. moral'. Qui ea q̄ dei ſūt ſapiūt. a dn̄o ſapiunt̄. i. approbāt̄ ea oꝑando. Qui ea q̄ dei ſunt neſciūt. a dn̄o neſciūt̄. i. reprobāt̄. Et q̄ ſtultꝰ fuit in culpa. ſapiēs erit ī pena. di. xxxix. Qui ea. Et xp̄s Luce. xij. Seruꝰ q̄ ſcit volūtatē dn̄i ſui ꝛ nō fac̄. plagꝭ vapulabit multꝭ. bea. Tho. ij. ij. q. ix. ar. iij. Tertio valet donū ſcīe ad bonā int̄ malos ꝯuerſatiōꝫ. Un̄ mgr̄ ſen. in l'rā. ī. iij. di. xxxv d̄t q̄ ꝑ donū ſcīe ſcimꝰ ꝯuerſari ī medio nationis ꝑue ꝛ ꝑuerſe ꝛ abſtinē a mal'. Et b. Hiero ait. Habeto ſimplicitatē colūbe ꝛ nemi machinerꝭ dolos ꝛ aſtutiā ſꝑentꝭ ne aliorꝝ ſupplāterꝭ inſidijs. Nō mltū diſtat a vicio in his. ſ. q̄ ꝑtinent ad ſalutē. decipe vl' decipi poſſe xp̄ianū. xvj. q. j. Si cupis. Quarto ſcīa q̄ eſt donum valꝫ ad rcāꝫ tp̄aliū bonorꝝ admīſtratōꝫ. vn̄ b. aug. d̄t q̄ actio q̄ bn̄ vtimur rebꝫ tp̄alibꝫ ſcīe dono attribuit̄. Idē b. Aug. ad macedoniū. Qēs q̄ ſibi gaudē videt̄ acq̄ſitꝭ

Ad q̄ttuor ordinatur ſciētie donum

eiſq̄ꝫ vti neſciūt. alienū poſſidere ↄuincūt. H̄ enī certe alienū nō ē q̄d iure poſſidet. H̄ aūt iure q̄d iuſte. H̄ aūt iuſte q̄b bn̄. Om̄e igit̄ q̄d male poſſidet̄ alienū ē. Male aūt poſſidet q̄ male vtit̄. xiiij. q. iiij. Quid dicā. Donuꝫ igit̄ ſciē fac q̄ꝺ bona tp̄alia licite acq̄ſita bn̄ poſſideant̄ ꝑ bonū vſū eoꝝ n̄ abutēdo. Rō aūt h̄ ē. q꞉ creature ſūt ex q̄ibus hō occaſiōalr̄a dō auit̄. ſm̄ illō Sap. xiiij. Creature fc̄e ſūt i odiū ⁊ ī muſcip̄lam pedibꝫ inſipientiū. q̄ vicꝫ de his rectū iudiciū nō h̄nt. q꞉ peccādo ꝑ inordīatū affectū eaꝝ ponūt ꝑfectū bonū ī creaturis. vltimū finē ī eis ↄſtituēdo. Sꝫ rectū iudiciū de creaturis h̄r ꝑ donū ſciē q̄ ſcꝫ ſūt inferiora eo ſine cōꝑatōe. ⁊ ideo nō ꝑponēdo ei ī affectōe b. tho. ſecūda ſecūde. q. ix. ar. iiij.

De differentia inter .§. II.

ſciam humanā ⁊ prudētiā ⁊ ſciam ꝓut ē donū. Si autē arguat̄ q̄ ꝓpter bonū vſū tp̄aliū nō ē nccāriū donū ſciē. vt nūc dcm̄ ē. q꞉ prudētia ⁊ humāe ſciē videt̄ ad h̄ ſufficere. Nā cū prudētia ſit rctā rō agibiliū ſm̄ ph̄ꝫ ī. vj. ethi. Et ſciē humāe mlt̄a docēt de hmōi bono vſu tp̄aliuꝫ. vt Tulli⁹ li. de offi. rn̄det Rayne. p⁹ btm̄ Tho. q̄ ſcia que ē donū ī h̄ differt a prudētia. q꞉ prudētia n̄ certitudīaliter ſꝫ magꝭ extimatiue hꝫ iudiciū de agēdis. Sꝫ ſcia q̄ ē donū hꝫ certitudīeꝫ iudicij ō agēdis ex p̄ntia ſpūſſcti. ⁊ iō falli n̄ pt. btūs Tho. ſuꝑ iij. di. xxxv. vn̄ ⁊ ſapiēs īq̄t Sapiētie. ix. Mitte illā ſcꝫ grāꝫ tuā de celꝭ ſcis tuis ⁊ a ſede magnitudīs tue vt mecū ſit ⁊ mecū laboret ⁊ ſciā q̄d acceptū ſit apō te. Scit eī illa oīa ⁊ ītelligit ⁊ deducet ī opibꝫ meis ſobrie. Quātū ꝟo ad ſcīas hūanas rn̄dꝫ q̄ n̄ ſufficiūt ad hmōi rectā admīſtratōꝫ tp̄aliū q̄ ſciē ex rone demōſtratiue acq̄rūt̄ Sꝫ nccriū ē donū ſciē. ⁊ h̄ triplici rōe

Donū ſciētie neceſſariū ē ꝓpter tres rationes.

Tū q꞉ rō hūana valet ad finē naƚalē. n̄ āt ad ſuꝑnaƚalē ad quē hō ē ordīat⁹. Et iō vt ad illū dirigat oꝑa ſua circa tp̄alia ē nccriū donū ſciē. tū q꞉ rōni humāe nō ſūt oīa cognita. necꝫ oīa poſſibilia nccria ad ſalutē. ſic ſcia que eſt donū. Ille ſp̄s ꝟitatꝭ docebit vos oīa. ſ. nccria ad ſalutē. Job. xvj. b. Aug. Cōſtat nos ſine ſpūſſctō mādā ei⁹ īplere n̄ poſſe. tū q꞉ ī ſciētijs hūanis p̄t eē pctm̄ n̄ ꝑ ſe. q꞉ nlla ſcia inq̄ꝫtū ſcia de ſe ē mala. ſic ſcire inq̄ꝫtū ſcire nunq̄ꝫ eſt malū. alꝭ ſcia maloꝝ n̄ eēt ī dō. q̄d ē abſurdū dicē ſꝫ ꝑ accn̄s ī ſciētijs hūanis ↄtingit eē peccatū. vl̄ ī ſciēdo vl̄ ī addiſcēdo vl̄ ↄſiderādo. ⁊ h̄ vl̄ ex ꝑte cognoſcētꝭ vel ex ꝑte cog̃ſcibil̄ rei. Et ſic ītelligēdū ē q̄ꝺ ait b. Aug. In vna eadēꝫ re ⁊ neſciēti ſciēs. ⁊ errāti nō errās recta rone ꝑpōit̄. In diuꝰ āt rebꝫ cū vn⁹ vtiliora. ali⁹ min⁹ vtilia vl̄ etiā noxia q̄s n̄ ī eis ea q̄ ille ſcit ei p̄ferat neſciētē. Sūt eī q̄dā q̄ meli⁹ ē neſcire q̄ꝫ ſcire. diſ. viij. q̄ꝫuis. vbi dicit glo. q̄ q̄ꝫuis oīs ſcia ī ſe ſit bōa. tn̄ aliq̄ alicui ē mala occaſionalr ſcꝫ ꝓpter abuſū. Et ex ꝑte quidē cog̃ſcētis alicui ē aliq̄ ſcia hūana mala duplr̄. Uno mō ꝓpt̄ occupatōꝫ dū. ſ. ꝓpter occupatōeꝫ ī ſtudio alicui⁹ ſciē impedit̄ ab executiōne alic⁹ officij ad q̄ꝺ tenet̄. Sic ſi iudex ꝓpter ſtudium aſtrologie n̄ ītēderet cauꝭ expediēdis. vl̄ nō eēt diligens ad legēdū in materia illa vt opꝫtet. vl̄ ſacerdos curat⁹ ꝓpter ſtudiū rhetorice vl̄ ph̄ie deſiſteret a ↄfeſſiōibꝫ audiēdis q̄n ad h̄ tenet̄. vl̄ nō vacaret ꝓpter aliō ſtudiū materie q̄ ꝑtinet ad cās ↄſciētie. Et ſic b. Hiero. rep̄hēdit ſacerdotes q̄ obmiſſis ſtudijs ſcp̄turaꝝ. nimis vacāt ſtudio gētiliū. di. xxxvij. Sacerdotes. ⁊ c. ſeq̄n. Scd̄o ꝓpter delectatōꝫ alicui⁹ ſciētie ex q̄ aliq̄s venit ad ↄtēptū ſacraruꝫ ſcp̄turaꝝ q̄s reuereri opꝫtet. ſicut legim⁹ de b. Hiero. q̄ ꝓpter nimiā delectatōeꝫ in ornatu eloq̄ntie ciceronis ꝓph̄aꝝ cū legebat ſermo ei horrebat incult⁹ cū fuiſſe in infirmitate ↄſtitutū. acriter redargutū. ⁊ cicero manū vocatū n̄ xp̄ianū. ⁊ ꝗuiter ꝓpter h̄ a dn̄o flagellatū. vt di. xxxvij. legim⁹. Scd̄o ſciētia aliq̄ ē alicui noxia ex ꝑte cog̃ſcibil̄. et h̄ tripliciter. Primo q꞉ ſcibile eſt inclinās ad culpam. vt ſciētia nicromācie ⁊ aſtrologie inq̄ꝫtum ſcꝫ per iudicium aſtroꝝ vult q̄s iudicare de actibꝫ hūanis tāq̄ꝫ neceſſitate ꝓcedētibꝫ ad bonū vl̄ malū. Et de hmōi dicit be. Ambro. q̄ aſtronomia ⁊ aſtrologia ⁊ hmōi deſꝑtā ſūt. q꞉ nihil valēt ad ſalutē. ſꝫ mittūt in errorē. Et q̄ his ſtudēt curā anime nō h̄nt. di. xxxvij. §. hinc etiā. Et de poetica dr̄ Iſid. in li. de ſūmo bo. ⁊ di. xxxvij. iō ꝓhibet̄ xp̄ianis figmēta legere poetaꝝ. q꞉ ꝑ oblectamēta fabulaꝝ nimium excitāt̄ mētes ad incentiua libidinū. Secūdo q̄n ſcibile nullā hꝫ efficaciā vtilitatꝭ alicui⁹. vt ars notoria. ad quā addiſcēdū fiūt mlt̄e obſuātie illicite ⁊ nō realr̄. ſꝫ fātaſtice acq̄rit̄ oꝑe demonū. Tertio q̄n ſcibile excedit ↄgnoſcētis potētia. Un̄ dr̄ Eccl̄. iij. Altiora te ne queſieris. ⁊ fortiora te ne ſcrutatus fueris. Altiora vocat adque nō ſufficit rō naturaƚ. ⁊ tn̄ rōe naturali vult ea q̄rere. vt myſteriū trinitatis. incarnatōis. ſacr̄i eucbariſtie ⁊ hmōi. Contra q̄s dr̄ ꝓuerb. xxv. Qui ſcrutator ē maieſtatis oꝑpmetur a gl̄ia. Eſt ḡ nccria ſcientia q̄ ē donū que dirigit circa huiuſmōi ad ſciendū que ↄgruunt ſaluti.

Secūdū principale .§. III.

ↄſiderādū ē circa ſciētie donū diffuſio mūeris. i. in quibꝫ donū ſciētie hꝫ eē. Pro cui⁹ declaratōe ſciēdū q̄ hmōi donū ordinat̄ ad duo. Primo ad diſcretionē ſeu diſcernendū de credēdis ⁊ agendis. Nā ꝑ ſciētie donū hō h̄ns ſcit certitudinaliter q̄d credere. q̄d agere dēat circa neceſſaria ad ſalutē ⁊ diſcernere credēda a nō credendis. ⁊ agēda a nō agēdis.

Donū ſcientie ad duo ordinatur.

Et hec ſciētia eſt in omnibꝫ h̄ntibꝫ grām gratū faciētē. Oēs enī tl̄es ex infuſiōe gr̄e h̄nt rectū iudiciū circa credēda ⁊ agēda ita q̄ ī nll̄o deuiāt a rectitudīe iuſticie. ⁊ ꝓpter h̄ dr̄ ſciam ſcoꝝ h̄re. Un̄ dr̄ Sap. x. Juſtū deduxit dn̄s ꝑ vi. re. ⁊ oſtē. illi regnū dei. dedit illi ſciētiaꝫ ſctōꝝ. i. ſciam tl̄em q̄lē decet ſcōs h̄re. i. in nullo a rectitudine iuſticie declinare. Uel ſcia dr̄ ſctōꝝ q̄ ſcī eligūt tp̄aliter cruciari. ⁊ ī eternū gl̄iari. Secūdo ſcia ordīat̄ vel ad manifeſtatōem vel ad eruditōem vel ad defenſionē fidei. Et hec ſcia ꝑtinet ad grām ḡtis datā q̄ magꝭ dat̄ ad vtilitatē alioꝝ q̄ꝫ ſui. de q̄ dicit apoſtol⁹. j. ad Coꝝ. xij. Unicuiq̄ꝫ dat̄ manifeſtatō ſpūs ad vtilitatē ſcꝫ alioꝝ. Et ſeq̄tur. Alij dat̄ ſermo ſapie. alij ſermo ſciē. ⁊c̄. Et hec ſcia n̄ eſt illa q̄ dr̄ donū ſpūſſcī vnū ex ſeptē. Nec ē ī oībꝫ h̄ntibus gratiā gratū faciētē. ſed ī q̄buſdā. ⁊ nō ſolū in boniſ ſed ⁊ malis p̄t eē cōis. Un̄ b. Aug. in li. xiij. de ci. dei dicē q̄ de hac ſcia n̄ pollēt plurimi. q̄ꝫuis pollēat fide. Et ſbdit. Aliud eſt ſcire q̄d credere debeat. aliud ē ſcire queādmodū h̄ ip̄m pijs opituleƚ ⁊ ↄ̄ impios fides defēdatur. Eſt ḡ iſta ī p̄dicatoribꝫ ⁊ doctoribꝫ ⁊ alijs nōnullis inq̄ꝫtū. ſ. ꝑ acq̄ſitōem ſolū ⁊ ſtudiū humanū ī ſciētijs etiā theologia talia didicerūt vt rōne humana poſſint alios docere de credendis ⁊ agendis ⁊ ↄ̄ impugnātes defendere Sed inq̄ꝫtū ſine ſtudio humano ex inſpiratōe ſpūſſancti iſta h̄nt ſicut apl̄i ⁊ etiā ſcī doctores eccl̄ie. q̄bꝫ vltra humanas ſciētias acq̄ſitas addita fuit. ⁊ iſta ſcia gratis gratis data a ſpūſctō. Declarat̄ hoc exēplo de ſenſibꝫ corporis. Sic enī ſēſus corpis q̄ eſt ad eē vt tact⁹ ē in oībꝫ mēbris. ſenſus aūt q̄ ſūt ad bn̄ eē ſūt in corde tātū ꝑ q̄d alia mēbra regūtur. ita eē ē de donis gratuitis q̄ dant̄ ī eccīa. Quedā enī ſūt de neceſſitate ſalutis. ⁊ hec oportet q̄ dent̄ oībꝫ mēbris ih̄u xp̄i. ⁊ hmōi ſūt q̄ ꝑtinēt ad gratiā gratum faciētē. vt ſūt ꝟtutes ⁊ dona. q̄dā ꝟo ſūt que ſunt ad bn̄ eſſe. ſicut gratie gratis date. vt oꝑatō miraculoꝝ ꝓph̄etia. ⁊ genera linguaꝝ. ⁊ hmōi. Et hec nō dātur oībꝫ mēbris xp̄i. ſed ill̄ tātū q̄bꝫ expedit ad edificatōnem fidei. Un̄ ſicut facere miracula ⁊ ꝓph̄are nō ē de nccītate ſalutis ſeu fidei ſed de ꝑfectōe dei. ſic ⁊ ſmo ſciē ⁊ alie gr̄e gratis date. de q̄bꝫ loq̄t̄ apl̄s. j. Coꝝ. xij. Hec tho. ī ſcp̄to ſuꝑ iij. ſcn̄. diſt. xxxv. ar. iij. Ad h̄ fac optie q̄d ait Beda

ſup Job. ꝛ habenť de pe. dⁱ.ij. q̄rendū. vbi ait. Notādū
q̄ in ſctis hoībꝫ q̄ꝫdiu mortale corp⁹ geſtāt. partim ma-
net ſpūs ſp̄ partim redituꝛ⁹ recedit. manet apud eos vt
bonis inſiſtat actibꝫ. voluntariā paup̄tatē diligāt. man
ſuetudinē ꝯſequanť. ꝓ eterno deſiderio lugeant. ꝛ hmōi.
ceteriſqꝫ fructibꝫ ſpūs inſiſtāt. Recedit ad tp̄s vt n̄ ſp̄ fa
cultatē infirmos ſanādi. mortuos ſuſcitādi vł ꝓphetādi
facultatē habeāt manet ſp̄ vt poſſint hr̄e v̓tutes q̄bus
mirabiliť viuāt. Venit ad tp̄s vt etiā alijs ꝑ miraculoꝝ
ſigna q̄les ſunt int⁹ effulgeāt. Melꝰ ad ꝓpoſitū facit qd̄
ait b. Aug. j. q. j. dicēs. Multe op̄atiōes ſūt ſpūſſancti.
q̄s cū idē apl's q̄dā loco ꝯnumeraſſꝫ. ſ. j. Coꝝ. xij. cōduſit
Hec oīa opať vn⁹ ꝛ idē ſpūs diuidēs ſingulis ꝓut vult.
Aliud ē ḡ ſacrm̄ qd̄ h̄ꝛ etiā ſymon mag⁹ potuit. Ali-
ud ꝓphetia qd̄ ꝛ ī mał hoībꝫ fieri ſolet vt ī Saul. Aliud
operatio eiuſdē ſpūs quā niſi boni habere non poſſunt
id eſt. charitas que nō eſt niſi cū gratia gratū faciente; ꝛ
donis ſpirituſſancti. Hec charitas ꝓpriū donū eſt catho
lice vnitatis ꝛ pacis. nec eis donū in oībꝫ. q꞉ nec ei⁹ ſunt
omnes.

Tertiū principale .§. IIII.

qd̄ ꝯſiderať circa donū ſcīe eſt approp̄atio beatitudinis
Nā ſcīe que eſt donū ſpūs approp̄riať ꝛ ꝯuenit tertia be
atitudo q̄ eſt luct⁹. Math. v. Beati q̄ lugēt q̄m ipi cōſo
labunť. Ubi tāgunť duo ꝯueniētia dono ſcīe. Prio ap
prop̄ať ſcīe luct⁹ ꝓ merito dū dicit. Beati q̄ lugēt. ſ. de p̄-
teritis errātibꝫ. vbi gloſa interlinearꝭ ait. Hi ſciā illuſtrā-
tur vt ſciāt quibꝫ malis inuoluāť. Et Eccl. j. Qui addit
ſciam: addit ꝛ dolorē. Secūdo approp̄ať ꝯſolatio ſcīe ꝓ
p̄mio cū ſubdiť. q̄m ipi ꝯſolabūť. ꝛ h̄ in p̄nti. dū homo
ꝑ rectū iudiciū ſcīe creaturas in bonū diuinū ordinat. ꝛ
in futuro talis ꝯſolatio p̄ficieť. Un̄ beat⁹ Aug. ī ſmone
dn̄i. in mōte ait. Sciētia ꝯuenit lugētibꝫ. q̄ didicerūt q̄-
bus mał ꝯuīcti ſūt q̄ quaſi bona mali appeticrūt. Beatus
Tho. ij. ij. q. ix. ar. iiij. Et q꞉ ſcīa ſecularꝭ ſeu hūana ꝯuēit
in noīe cū ſciētia q̄ eſt donū. q̄ꝫuis realiter differat cū ſci-
entiā hūana ſic cōmunis bonis ꝛ mał. ſꝫ donū ſcīe n̄ ni-
ſi in bonis gratiā gratū facientē poſſidentibꝫ habeť. Jō
breuiť aliqua in cōmēdationē eaꝝ in ſe. ꝛ q̄ꝫtū ad bonū
vſum eaꝝ diceť. ꝛ exinde ī deteſtatōꝫ abuſus eaꝝ. Et q̄
ſtudiū eaꝝ ſit licitū pꝫ ex h̄. q꞉ vt d̄r beat⁹ Augu. A ſtu-
dio p̄cipiēde veritatꝭ null⁹ ꝓhibeť. viij. q. j. Qui ep̄atuꝫ.
qd̄ intelligēdū eſt dūmodo debit⁹ mod⁹ ꝛ honeſt⁹ finis
intēdať. Nā vt ait beat⁹ Bern̄. Sūt q̄ ſcire volūt vt ſci-
anť ꝛ vanitas eſt ſcꝫ ſup̄bie. vt in ph̄is ꝛ gentilibꝫ. Sūt
q̄ ſcire volūt vt ſciāt ꝛ curioſitas ē. Nō eī vt ait b. Aug⁹.
in cognitiōe creaturaꝝ figēd⁹ eſt ḡd⁹. ſꝫ ad īmortalia ꝛ ſp̄
māſura anim⁹ dirigēd⁹. Sūt q̄ ſcire volūt vt lucrenť. ꝛ
cupiditas ē. vt in medicis ꝛ iuriſtis ꝛ rectoribꝫ. q̄ ꝑ fas ꝛ
nefas eā ſcīa vtunť. ſec⁹ ſi debite. Sunt q̄ ſcire volūt vt
ſe edificēt vł ꝑ ſe alij edificenť. ꝛ charitas ē. Jn tribꝫ pri-
mis cōiter verificať qd̄ ait aplus. ſcīa inflat. Jn vltimis
qd̄ ſubdit charitas edificat. ſ. ad meritū. Mod⁹ debit⁹
eſt vt nō nimis inhereat vł vtiliores ꝯtēnat. nec ꝑ h̄ ſibi
neceſſaria ſciri amittat. His ſeruatis qd̄ liceat his vaca-
re oñdit Hiero. ſup ep̄łam ad Thitū. Si q̄s grāmaticā
artē nouit vel dialeticā vt recte loquēdi rōnem habeat.
ꝛ inter v̓a falſaqꝫ dijudicet nō improbam⁹. Geometria
ariſmetrica ꝛ muſica habēt ī ſua ſciētia veritatē. Et pau
lopoſt grāmaticoꝝ doctrina pōt ꝓficere ad vitā. dū fue-
rit in meliores vſus aſſumpta. di. xxxvij. Jdē Hiero. di.
eo. Qui de mēſa ꝛ vino regis nolūt comedere ne polluā-
tur. vtiqꝫ ſi ſapiām ꝛ doctrinā babylonioꝝ ſcirēt eſſe pec
catū nūq̄ꝫ acq̄eſcerēt diſcere qd̄ nō licebat. diſcūt aūt non
vt ſequanť. ſꝫ vt iudicēt atqꝫ ꝯuincāt. Quō ſi q̄s volēs
ſcribere contra mathematicos īperitos matheſeos riſui

De ꝯmendatōe humane ſcīe (margin note)

pateat ꝛ aduerſus ph̄os diſputās ignoꝛꝫ dogmata phi-
loſophoꝝ. Et loquiť hic beat⁹ Hiero. de adoleſcētibꝫ he
breoꝝ trāſlatis ī captiuitate ī babyloniā. ſ. Daniele. ana
nia. azaria. ꝛ mizaele. Hinc ꝛ Beda ſup librū regū de eo-
dem ait. Turbat acumē legentiū ꝛ deficerē cogit. q̄ eos a
legēdis ſecularibꝫ libris exiſtimat ꝓhibēdos. Jn q̄bus ſi
qua vtilia ſunt q̄ſi ſua ſumere licet. Alioq̄n nec ip̄e mgr̄
gentiū. ſ. paul⁹ aliquos v̓ſus poetaꝝ in ſuis ſcriptis al-
legaret. Et vt ait Grego. de eo. qd̄ p̄cepit dn̄s filios iſrł
vt ſpoliarēt egyptū auro ꝛ argēto moraliter inſtruēs vt
ſi auꝝ ſapiētie ſiue auꝝ eloquētie apud poetas inueneri
mus in vſum ſalutiferꝝ eruditōis vertam⁹. Jn Leuitico
q̄ꝫ p̄mitias mellis. i. dulcedinē humane eloquentie dn̄o
iubemur offerre. Ex q̄bꝫ patet q̄ de ſe malū non eſt va-
care ſcientijs ſecularibꝫ.

Quod aūt non ſolū .§. V.

liceat ſed etiā debeat quilibet fidelis in ſciētijs ſeculari-
bus ſtudere ꝓbat dn̄s Johānes dn̄ici. in libello q̄ intitu
latur lucula arguēdo tamē nō afferendo ſic. Quilibꝫ ca
tholicus deū debet imitari quātū poteſt. ſed de⁹ nō ha
bet ſolū omnē veritatē. ſed eſt om̄is veritas. Jgiť culi-
bet catholico ſtudere cōuenit om̄i veritati. quātū poteſt
Sed in ſecularibꝫ ſciētijs ſunt multe veritates. ergo de-
bet chriſtian⁹ ſciētias ſeculares acquirere. Jn hac aūt ar
gumentatiōe ſunt q̄ttuoꝛ ꝓpoſitiones que ꝓbari poſſunt
de facili. ſ. q̄ deū debet imitari quilibet quantū poteſt. ꝛ
q̄ de⁹ habet omnē veritatē. ꝛ q̄ de⁹ eſt om̄is veritas. ꝛ
q̄ ſciētie ſeculares cōtineāt multas veritates. Prima ꝓ-
poſitio ſcꝫ q̄ debet homo deū imitari deduciť tripliciť.
Ex natura. ratione ꝛ ſcriptura. Ex natura quidē q̄ꝫtum
ad primū dictū eſt in ſecūdo d̄ aīma q̄ vnūquodqꝫ ens
imitať altiſſimū. hoc nō ſolū clamat ſuis cupiditatibus
homo ad diuinā imaginē factus ſed etiā ipſa muta et q̄
ſenſu carent naturali locutione clare teſtanť. Cur ignis
ſurſum graueqꝫ quodlibet tendit deorſuꝫ. Flumina pa
riter perūt patrē neptunū. id eſt. mare. terra. centrū. niſi
quia cūcta deſiderāt eſſe ꝛ cōſeruari in eo in quo q̄eſcūt.
ſcꝫ in locis ſibi congruis. Eſſe autē in deo eſt abſolutuꝫ.
ꝑ ſe eſſe a quo om̄e aliud eſſe nō ſolū dependet ſed cōſer
uatur in eſſe qualecūqꝫ ſit illud. Huic autē nature ratio
mirifice fauet. Nihil enī ſe poteſt odiſſe dicēte ſcriptura
Nemo inquit apoſtol⁹ de hoīe vnq̄ꝫ carnē ſuam odio
habet. ſed nutrit ꝛ fouet eā. nihilqꝫ habēt ſe non amare.
Differt aūt amoꝛ libera naturali. quoniā ille partiale h̄
optimū vult bonū amato cū nihil aliud ſit amare aliq̄d
q̄ꝫ deſiderare vel velle bonū eidē. Hinc reoꝛ factū q̄ de⁹
immēſus cui loquiť ſapiēs dicēs Sap. xj. Diligis om-
nia ꝛ nihil odiſti eoꝝ que feciſti ceteris a ſe vult partia-
lia bona nō parū diſtincte ſibi vero ſummū ꝛ optimuꝫ.
q꞉ libere illa ſcip̄m vero naturaliter amat. Om̄is ḡ na-
tura ſe naturaliter amās qd̄ eſt cūctis cōmune. deuꝫ ſibi
ꝓcurat ꝓ modulo ſue capacitatis inſerte. vnde iā om̄e fo
rum ꝓclamat illud morale. Bonū eſt qd̄ om̄ia appetunt
Homo igiť q̄ ſolus inter corporea eſt ad ſimilitudinē dī
eiuſqꝫ glorie mirabiliter capax. ipſumqꝫ aſſequi debet ꝑ̄
vniuerſis creaturis ip̄m conari debet imitari niſibꝫ totꝭ
quē de⁹ aſſumpſit. vt nō ignoraret ſe futurū deum eſſe
poſſibilē participatiōe ineffabili quadā. Jdip̄m clamat
veritatis ſcriptura dicēs. Eſtote vos ꝑfecti ſicut pať ve
ſter celeſtis ꝑfectus eſt. Math. v. Qd̄ cōſummarent in
vnū cum deo membra xp̄i capitis electa per eū. id ē. xp̄i
genitorē orauit. Johis. xvij. Quādo venit eius hora vt
tranſiret ex hoc mūdo ad patrē. Ad idē hortať apoſto-
lus ad Ephe. dicens. Jmitatores dei eſtote vt filij chariſ-
ſimi. ſicut enī bonū ꝑficit effectū ꝛ voluntatē ſi eſt veruꝫ
bonū. ita ꝛ veꝝ ꝑficit intellectū. Et iō ſic imitamur dei

Quattuor ꝓpoſitiōes ꝓbabiles q̄ ſcīe ſecłares ꝯtineāt mltas veritates (margin note)

um in bonitate virtutū ꝑfectōe. ita imitari debemꝰ ī veritatis cognitōe ꝓportionata. nobiſcꝫ reperitur in ſcientijs humanis. Vñ iacō apl's ad Eph. ait. Fructus lucis. i. grē radioſe q̄ deū imitamur ē ī om̄i bonitate. iuſticia ⁊ ꝟitate. vt ſicut iuſticia q̄ eſt om̄is virtꝰ ⁊ ꝑficit volūtatē. ita ⁊ ꝟitas ꝑficiat intellectū. ⁊ ſic hr̄ om̄is bonitas ſcꝫ volūtates ⁊ intellectus. Alie tres ꝓpōes facile declarant̄. nam ſecūda ſcꝫ q̄ d̄s hꝫ ī ſe oēꝫ ſciam ⁊ ꝟitatē ē ſatꝫ nota apd̄ oēs tā ph̄os q̄ȝ theologos. āti q̄s ⁊ modernos. ita vt ſtulti cenſeant̄ a ps. q̄ dicūt. Nō videbit dn̄s nec ītelliget deus iacob. Ait em̄. Intelligite inſipiētes ī ꝓplo. ⁊ ſtulti aliq̄n ſapite. Qui plātauit aurē n̄ audiet. ⁊c. Et ſeq̄t̄. Qui docet hoīem ſciam. dn̄s ſcit cogitatōes hoīm. q̄m vane ſūt. i. falſe. cū ſcꝫ cogitat deū neſcire oēm veritatē. Eſt em̄ deꝰ oīm de q̄b̄ loquiū teſtimonio q̄dā mēs ⁊ intellectus infinitus. ibiq̄ꝫ p̄ns oīm poſſibiliuꝫ rō ſūma nihil ignorās. ſꝫ oīa vnico actu vidēs. Hic ē apd̄ Platonē mens maxima plēa rerꝝ ydeis. apd̄ cicerone ⁊ maronē aīa mūdi tota p̄ſens vbiq̄ꝫ. h̄ ītellexit ph̄s clemēs dicēs. Nobiliora ī entib̄ ſūt minus nobiliū exemplaria. Ad id refert̄ Sen̄. decīa ep̄la. xl. vbi ait. Prope ē d̄s. tecū ē. intꝰ ē. ita dico lucille. Sacer intra nos ſpūs ſedet. maloꝝ bonorūq̄ꝫ nroꝝ obſuator ⁊ cuſtos. h̄ ꝓut a nob̄ tractatꝰ ē. ita noſ ipē tractat. huiꝰ ſapīa ꝟm Dyon̄. ariopagitā. in li. de diui. no. ſeipm̄ cogn̄ſces cogn̄ſcit oīa. a materia immaterialr̄. ⁊ indiuiſibiliter indiuiſibilia ⁊ vnitiue multa. hinc iuxta Paulū ariopagite mgr̄m. Oīa nuda ⁊ apta ſūt ocul̄ eius. ad Eph. iiij. Sūt enī ocl̄i dn̄i lucidiores ſole q̄ ī omni loco ꝯtemplant̄ bonos ⁊ malos teſte veteri ſapiētie. ⁊ b. Amb. ſup ep̄lam ad Col. ait. Om̄is rō ſupne ſciētie vl̄ terrene creature ī eo ē. q̄ ē caꝑ. ⁊ autor. quē q̄ inuenit nihil̄ vltra quereret. q2 h̄ ē ꝑfcā dī ꝟtus ⁊ ſapīa. q̄cq̄d alibi q̄ritur h̄ ꝑfecte inuenit̄. di. xxxv. §. hinc etiā. Tertia ꝓpō ſuperiꝰ poſita. ſ. q̄ d̄s ſit oīs ꝟitas clare ꝑpaucis deducitur Deus enī ē ſimpl'r ſimplex ſimplicitate ꝑfectā. vt probat b. Tho. ī p̄ma pte. Nullā enī admixtione. nullā mutationē. nullā cōpoēm. nullūue accn̄s quōlibet ī ſe admittit. Sꝫ vt dt̄ Boe. Accn̄s ī d̄o trāſit ī ſubam. vt ſcīa q̄ ī creatura ē accn̄s ī d̄o ē ſubīa ſua. Ipē igit̄ ē eēntialr̄ ⁊ vnice q̄cq̄d hꝫ. q̄nimo vt ꝓp̄us dicat̄. nihil hꝫ ſꝫ ē q̄dlibet qd̄ a a q̄cūq̄ꝫ creatura bonū ⁊ bn̄ haberi p̄t. Hāc ꝟitatē nō tacuit moyſi ſuo dei cui ait de ſe loq̄ns oñdā tibi om̄e bonū. Exo. Cū ḡ cōi mō loq̄ndi dicat̄ hr̄e oēm ꝟitatē plene. reſtat q̄ ipē ſit oīs ꝟitas. Preterea ſi det̄ intellectus cuius actus cognoſcendi pariterq̄ꝫ ſimul multa vl̄ cuncta cognoſcēs. ⁊ nullatenus a potentia ſit diſtinctus. nōne fatebitur quiſq̄ꝫ rōne victus ip̄m intellcm̄ eſſe veritatē quā nouit. cū illa nō ſit aliud ab actu intellectus veritatē vidētis. Erit igitur ſicut methaphiſicꝰ ꝓbat. cuiuſlibet rei vnū p̄ncipiū velut mēſura oīm ꝑticulariū reruꝫ ſpeciei illius cuius ꝑticipatōe omne eſſe eius ē tale. tantum vt. atq̄ꝫ hoc aliquid. ſic oīa flumīa vnū repetūt mare vñ fluūt occultis meatib̄ ſuis. vt dr̄ Eccl̄i. j. Omnes radij licet ꝑ orbem diuiſi infima tenentes ſimul ⁊ ſūma vnius ſol' ſūt ꝑlis ⁊ nutriunt̄ ab illo quos q̄ reſpici vetat ꝓhibet ſimiliter ⁊ ſolē videri. Neceſſe ē igit̄ veritatē amātes ſimpliciter ꝯfiteri quamlibet veritatē radiuꝫ fore ab eſſentia diuina fluentem. in qua vl' ꝑ quā ſicut ꝓꝓriā lucem ipa videtur eēntia. xp̄s quoq̄ꝫ ait Joh. xiiij. Ego ſū via veritas ⁊ vita. Via. exemplo. qua eūdū eſt imitatōe ne erret̄. Veritas. verbo. cui inherendū ē firma aſſertiōe ne mens obtenebretur. Vita. in p̄mio. in quo quieſcēdū vt ꝯſoletur. Et Cypanꝰ ait. Cōſuetudo ſine veritate vetuſtas erroris eſt ꝓpter quod relicto errore ſequamur veritatem ſciētes. q2 apud Eſdram veritas valet ⁊ inualeſcit ⁊ viuit ⁊ obtinet in ſecula ſeculoꝝ. diſt. viij. Cōſuetudo. Hiſtoria habet̄. ij. Eſdre. iij. vbi ꝓbatū ē veritatē omnibus fortiorem. ⁊ hec veritas deus eſt. Quarta ꝓpoſitō ſe ingerit demōſtranda. q̄ grāmatica ⁊ alie ſcientie ſeculares hn̄t in ſe ⁊ docent plurimas ꝟitates. vnde ⁊ ſupra dictū ē ꝑ beatū Hiero. q̄ Ariſmetrica ⁊ geometria ⁊ muſica hn̄t in ſua ſcīa veritatē ꝓpter qd̄ ⁊ clemēs dicit. Cum ex diuinis ſcp̄turis integram ⁊ firmā gl'iam ſuſcepit veritatis abſurdū nō erit. ſi etiā aliquid ex eruditōe cōmuni ac etiā liberalib̄ ſtudijs que forte in puericia attigerit ad aſſertōem veri dogmatis conferat dicens. xxxvij. Relatum. Cur ergo nō ſtudendū in his ſciētijs. cū oīa innocent veritatē. Sed ſciēdū q̄ triplicē ſedem ꝟitatis colit. Prima eſt orō vel ꝓpoſitō. que dr̄ vera vbi manet tanq̄ꝫ in ſigno. Unde eſt illud ſcolaſticū dictū. Veritas eſt adequatio rei intellecte ad intellectū. Et illud b. Auguſ. q̄ veritas eſt q̄ ita ſe habet ſicut cognitōi videt̄. ſi velit ⁊ poſſit cognoſcere. veritatis ſedes ſecunda mens ipa in qua eſt tanq̄ꝫ in ſubo. Ariſt. in. vij. meta. teſte. q̄ verum ⁊ falſuꝫ anie reddit: Tertia ſedes veritatis eſt res ipa que dr̄ vera vbi morat̄. vt in ſolio ſuo imperatrix. a nullo ente mendicās ſed ꝑfluens impceptibiliter a p̄ma veritate. ⁊ id q̄d inde deſcēdit ſine ꝑturbatōe ꝯſeruat. ſic intuebat̄ ꝟitatē. Auicen̄. ī metha. ſua. vbi dicebat. ꝟitas rei eſt ꝓprietas ⁊ eſſe vniuſcuiuſq̄ꝫ rei q̄ ſtabilitū ē ei. inq̄ȝtū tal'res nata eſt de ſe facē verā extimatōeꝫ. ⁊ inq̄ȝtū ꝓꝓriā ſui rationē que eſt in mēte diuina imitatur. Ad idē rēdit ꝟbuꝫ beati Augꝰ. dicētis. Veritas eſt rectitudo ſola mēte ꝑceptibilis. quid igitur triuial' portio artiū eſſe cenſetur q̄ȝ rectitudo diuina in grāmatica. ſpes in rhetorica. ⁊ ꝟitas in dyalectica. Prime due ſunt vere ⁊ veritati diuine ꝯformes. Et vt clareat de vtilitate harū ſciaꝝ breuiter ad ſingulas diſcendamus. Grāmaticam cū rhetorica ſciam eſſe recte ſcribēdi. recte ꝓnunciandi. recte ꝯſtruēdi. tradunt ſapiētes atq̄ꝫ ꝑriū oronum. vocis articulate. littere ſyllabe pedu accentuum poſituꝝ. ortographie. analogie. ethimologie. differentiaꝝ. barbariſmoꝝ. ſilogiſmoꝝ. vitioꝝ. methaplaſmatis. ſcematū. tropoꝝ. proſe. metroꝝ. fabularū. hiſtoriarūq̄ꝫ peritia. His radijs veritatis diuine velut ſyderib̄ celū etiā ſacre littere rutilant clare quos ſolꝰ illumīat ſol diuinꝰ. De haꝝ neceſſitate Quintilia. in li. d̄ arte oratoria ſcp̄ſit ſic dicēs. Nō ſūt ferēdi q̄ artē grāmaticā vt tenuē ac ieiunā cauillant̄. Que niſi fūdamēta fideliter ieceris q̄cq̄d ꝑſtruxerꝫ finalr̄ corruit. neceſſaria pueris. iocūda ſenib̄. dulcis ſecretoꝝ comes. hec ille. Sꝫ de eloquētia cui rhetorica ſeruit Tullius ait q̄ ſapientia ſine eloq̄ntia paꝝ ꝓdeſt. Eloq̄n. ia ſine ſapīa m̄ltū obeſt vt gladiꝰ ī manu furioſi. ſꝫ ſapīa cū eloq̄ntia multū valet. docꝫ eī clare loq̄ndo. delectat ornate loq̄ndo. flectit efficaciter monēdo. vñ ⁊ Heſt̄ orabat ad dn̄ꝫ Da ſmonē rectū ⁊ bn̄ ſonātē ī os meū vt placeāt ꝟba mea ī ꝯſpectu p̄ncipis vt ſcꝫ flecteret eū ⁊ iducerꝫ ad exaudiēdū ſuā petitionē. qd̄ ſecutū ē. ſ. corā p̄ncipe aſſuero. Dialetica ꝟo oēs ambit. ceteras artes abdita penetrat. terra dilucidat. falſa repellēs. ꝟitatē duc ī lucē. ⁊ vbiq̄ꝫ valeā deū meū vidē q̄ vbiq̄ꝫ latet obſcurꝰ. ⁊ ſi fortaſſe minꝰ ītelligēti minuſq̄ꝫ deū benignū amāti he ſcīe viles videāt ⁊ idigne. vt d̄s q̄rat̄ ī eis ꝟbū. fortē ſapīe ī excellſis meminiſſe dn̄t latuiſſe in ꝟgīe. iacuiſſe ī p̄ſepio. brutoꝝ medio feno ſociatuꝫ tectū ſtabl'o. pānicul' inuolutū. imo vt cūcta ꝑtrāſeā cruci affixū. ſic celoꝝ faſtigia tenet ad dexterā p̄ris ſine loco locatū. Certe ego ītrabo p̄ſepiū ⁊ crucē dn̄i mei vilīſſimaꝫ tota cordis deuotōe āplectar vt mellifluū reperiā dn̄m meū. q2 ē ḡ verat̄ florida p̄ta atq̄ꝫ ſtelligeros celos ſcl'ariū ſciaꝝ ītrare ī q̄b̄ cū iubilo occl'tar vr̄ q̄ ad ariſmetricā vt verb̄ vtar torq̄ti libro p̄mo ariſmetrice ſue. Ariſmetrica cūctis mathematicis prior ē. nō mō. q2 ille huiꝰ mundane mol' ꝯditor deꝰ. p̄ma ſue hūit rōcinatōis exemplar ⁊ ad hanc ꝯſtituit quecunq̄ꝫ fabricauit ratōne per numeros

De cōmēdatōe ſcīe triuialis.

aſſignator ordinis īuenire ꝯcordiā ⁊c̄. Ecce ꝙ deus ipſe
glioſus q̇ oīa ꝯſtituit ī pōdere nūero ⁊ mēſura. mēſura
vſus ē ariſmetrica. ariſmetricā inſpirauit ⁊ docuit. Qua
re ḡ ꝓhiberi dꝫ numerꝭ addiſcēdis īēdere. q̇ deū ſuū dꝫ
imitari. De muſica q̄d dicā hūane mētis medela quam
ignoraſſe tā turpe fuit apud venerādos antiq̄s ꝙ l̄ras
neſciſſe ſic ſcꝑſit yſi. ſine c⁹ noticia nulla diſciplina p̄t eē
ꝑfecta. Hac tota celoꝝ ꝯpago ſubſiſtit. hac vniūſa mōi
moles ꝯſiſtit. ſine hac reſpublica ordiari moderari n̄ p̄t
mores corrigūt̄ ꝑ iſtā ⁊ hūani aī obtinēt̄. hec furioſos re
ſtituit ſub pytagora ſibi ⁊ morbos domauit reddita ſa
nitate narratib⁹ cycerone ⁊ ſeuerino p⁹ eū. Nō inſipiens
erit ⁊ ſolo noīe hō neceſſarie geometrie ignar⁹ ꝑ quā vni
uſcuiuſq̄ rei termī deſignāt̄ ſic ſcribit Ricard⁹. Fuit enī
ꝓut notat alpharab⁹. neceſſaria ꝑfectiua q̄ diſcernit̄ id
qḋ apparet ī viſu alit̄ ꝙ ſit. ⁊ qḋ apparet ita vt ē. Aſſigt
enī qb⁹ ḋ cauſ̄ iſta fiāt. ⁊ h̄ demūſtratōib⁹ neceſſarijs.
docet etiā q̄b⁹ mōis viſus p̄t errare q̄b⁹ n̄ errat. Da oro
aſtronomie neſciū aſtrologiā ignorātē quēpiā. nōne ve
lut deridēd⁹ infantul⁹ ꝓnūciabit ſidera labi. lāguere lu
nā. Solēq̄ ꝗlitate mutari ſic ſuccurrēdū putet ſono ca
lois ⁊ ferri. q̄ten⁹ īde territ⁹ pluto ꝓſerpinā ſinat ad lo
ca ſuꝑiora redire. Quot biberas Nemas inſcij viri ſenes
deliri vt vetule garrule. de orione feroce. de vrſa vtraq̄
adriane corona recitauit p̄ciſe. q̄ ſūt aſtronomie vtriuſq̄
ignari. at q̇ſq̇s aſtrologie noticia carēs v̄tuoſos quoſdā
putabit. vitioſoſq̄ alios laudeq̄ dignos illos iſtoſq̄ vi
tuꝑandos q̄i volūtarie ſuos act⁹ ꝓducāt. q̄s ſola coſtel
latio ad oꝑa ſua illos reddit ꝓcliues nō neceſſitādo. ſed
ſenſualitatē iclinādo. ꝓpt̄ qḋ maxi⁹ aſtrolog⁹ ptolomeus
dixit. Uir ſapiēs dn̄abit̄ aſtrꝭ. ſ. rōe ſuꝑando iclinatiōes
ad vicia ex ꝯſtellatōib⁹ ꝓcedētes. Ad phiā veniam⁹ q̄

De ꝯmendatōe phi loſophie.

rꝫ q̄s de⁹ ſūm⁹ ⁊ ſol⁹ creauit quē ꝑ iſta viſibilia cogno
ſcim⁹. ad hūc ſolū finē ꝑ ſui mag̃ ꝑte creata. vires. ꝓprieta
tes. dignitates cū effectib⁹ ſuis docꝫ ⁊ manuducit ad me
thaphiſicū. ſic fidelit̄ fidē catholicā ꝓfitētē atq̄ dicētem
Neceſſe ē eſſe aliquā ſubāꝫ eternā īmobilē. dantē cūcta
moueri. Sube eī p̄cedūt oīa entia. ſ. cauſalitate. Si igit̄
oēs ſube fuerit corrupte. omīa entia erūt corrupta. q̄ de
ſtructa cā; deſtruit̄ ⁊ effect⁹. ⁊ iō deſtructꝭ p̄mis ſubījs. ī
poſſibile ē aliq̇d alioꝝ ꝑmanere. De⁹ ḡ ſꝑ ē. ⁊ ē intelligēs
ꝑ ſe. habetq̄ vitā nobilē ⁊ ſempitnā. Ip̄e ē ḋs vn⁹ etn⁹
infinite nobilitatꝭ. ⁊ ē vita ꝯtinua entiū. Hec ⁊ mlta alia
ſcribit Ariſto. xj. meth. Hic ⁊ Auicē. ī ſua metha. ait. Sci
entia diuīa ē ſcia ḋ reb⁹ ſeꝑatꝭ a materia termīs ⁊ diffini
tiōe. In hac ſcia q̄rit̄ de p̄mis cauſ̄ eſſe natural' ⁊ eē do
ctrinal'. ⁊ ei⁹ qḋ depēdet ex his. ⁊ ḋ cā cāꝝ q̄ ē ḋs excelſ⁹.
hec ē phia p̄ia. hec ibi. Ex his oīb⁹ apparet oēs ſcias q̄
ſecl'ares vocāt̄. nō ſolū v̄itates mirificas ꝯtinere. ſꝫ etiaꝫ
manuducere in radioſam cognitōꝫ diuinā. ⁊ iō nō horrē
das ſed ſtudioſe colendas.

Quia predicta om- ¶. VI.

nia arguēdo n̄ aſſerēdo. ꝓfat⁹ vir ſtudioſiſſim⁹ ⁊ ꝑ cun
cta laudabil' dn̄s Jo. dnici ī dicto libello īduxit. Rn̄dē
do tria notat. P̄rio ꝙ ſcia dei ē alteri⁹ generꝭ a n̄ra. vnḋ
eū ī ip̄a n̄ poſſum⁹ imitari. Scḋo ꝙ ſcia n̄ra eē eminēs
eſt ḋ pauciſſimis reb⁹ ⁊ īꝑfecta ⁊ mltꝭ ꝑicl'oſa ⁊ iō nō ni
mis affectuoſe ſꝫ moderate q̄rēda. Tertio ꝙ ꝑmaxīe ī di
lectiōe dī ē imitatio ꝓcurāda. nō ī ſcia niſi ī iſta q̄ eſt do
nū. ⁊ ē cū ip̄a caritate vnita. Dic̄ ḡ rn̄dēdo argumēto ī. c.
qḋ ſic īcipit̄. Bonoꝝ oīm exiſtētiū ⁊ poſſibiliū ſolus ca
pax itellect⁹ diuin⁹ ſecl'ares ſcias n̄ hꝫ. ſ. ſic hꝫ ītellectus
creat⁹. P̄ro h⁹ declaratōe ḋt q̄nq̄ ꝯſiderāda circa ſciāꝫ.
ſubiectū. obiectū. rē. modū. ⁊ effectū. Credo āt ſimpl'r di
cēdū diuinā ſciāꝫ nō eē eiuſdē generꝭ generaliſſimi q̄ ad

De trib⁹ circa ſcien

p̄dicta q̄nq̄ cū ſcia hūana. Nā q̄ ad p̄mū. ſ. ſubiectū pꝫ
q̄ oīs ſcia n̄ra ē tāq̄ accidēs ī intellectu hūano ſic̄ ī ſub
iecto. In ḋo āt nullū ē accidēs nec ītellect⁹ diuin⁹ ē ſub
iectū alicui⁹ trāſmutatōis dicēte Jacobo de ḋo. apḋ quē
nō ē trāſmutatio nec viciſſitudīs obūbratio. ſꝫ lucē iha
bitat īacceſſibilē ſm apl'm. ꝓpt̄ qḋ irrefragabilit̄ tenēdū
eſt cū tota fiḋ catholica diuinā ſciāꝫ eē vniformit̄ ⁊ ſub
ſtātialit̄ ip̄āꝫ diuinā eſſentiā qḋ de nll'a creaturaꝝ ī via
nec ī p̄ria dici p̄t vl' dꝫ. Sꝫ ḋ ſcḋo ſcꝫ obiecto magis ad

tiā cōſide randis

ꝓpoſitū maxīa obſuat̄. Eſt eī ſm Ariſto. in. j. poſte. Scia
ḋ ꝑpetuiſ ⁊ neceſſarijs īcorruptibilib⁹ vl'ibus ⁊ q̄ n̄ p̄nt
alit̄ ſe h̄re. Uidēdū igr̄ q̄ ſint iſta obiecta Sūt eī aut ḋs
aut res citra deū aut q̄dā cōplexa ſic̄ ſūt ꝓpōes ꝓlate ſcri
pte aut ꝯcepte vl' ꝯceptibiles. Si dat̄ p̄mū. ſ. ḋ ḋo. aſſen
tio q̇dē deſcriptōi ſcibil' obiecti ḋo ꝯuenire. de q̄ hꝫ ve
riſſimā noticiā q̄ eſt ip̄e ſic̄ ꝓfitet̄ ip̄e phs. xj. meth. vn̄ ⁊
diu⁹ Auguſ. ait ī li. vj. ḋ tri. deo h̄ eſt eē qḋ ſapiētēꝫ eſſe.
h̄ eſt ſapiētē eſſe qḋ itelligē. Uerꝝ hāc ſciam nō h̄nt n̄ ſo
lū infideles. ſꝫ nec q̇ſq̄ fidel' ī via. Cū ſcꝑtū ſit. Deū nēo
vidit vnq̄. Jo. j. ⁊ p̄us ip̄e dixerat. Nō videbit me hō ⁊
viuet. ſ. eſſentiā meā. Licꝫ eī ſcꝑſit Cycero libro quē h̄uit
de creatiōe mōi. parētē vniūſitatꝭ hui⁹ īuenire difficile ē
⁊ cū iā q̇s īuenerit eū in vulg⁹ indicare nefas ē. nō tn̄ fu
it inuētū a quoq̄ q̇d ſit. ſꝫ tm̄ q̄ ē. ⁊ h̄ eſt qḋ ḋt Damaſ.
ꝙ de deo ſcire poſſum⁹ q̄ ē. ſꝫ nō q̇d eſt. In q̄ ſcia ꝓprie
dicta n̄ ꝯſiſtit ſcꝫ ſcire ḋ aliq̄ q̄ ē. ⁊ n̄ q̇d ē iuxͣ determīa
tionē phi in. j. phiſ̄. Eſt eī ḋs vt ait Caſſio. Uirt⁹ inex
plicabil'. pietas icōꝓhēſibil'. ſapīa ieffabil'. cui⁹ diffinitio
eſt finē in ſanctꝭ laudib⁹ n̄ h̄re. Si āt dicant̄ obiecta ſcie
res q̄ nō ſūt de⁹. tūc illa ſūt vniūſalia aut ꝑticl'aria. nō ꝑ
mū. nā vl'ia aut n̄ ſūt aut a ſuis ſingl'arib⁹ indiſtincta. ꝑ
ticularia v̄o nō ſūt īcorruptibilia ⁊ ſempitna. ſꝫ ſunt tpa
lia ⁊ defectibilia q̄ tpe ceperūt ⁊ ꝯtinue deficiūt. etiam q̄
magꝭ ſolida videt̄. ſic ſūt ſp̄ūs ⁊ corpa ſuꝑiora. niſi oīpo
tēs illa manuteneret. h̄ nō cognouert hoīes ſecl'i Et liq̄
cū catholicꝭ crediderīt nō tn̄ ſauerīt ſciāꝫ ꝓprie dictā. n̄ enī
tal' noticia ex īmediatꝭ ⁊ ꝑ ſe notꝭ ꝓcedit. ſꝫ ex reuelatis ⁊
alijs nob̄ notꝭ. Dimittat̄ q̄dā tergiuerſatio ignorātie di
centiū ꝙ diffinitio ſcie quā dat Ariſto. eſt ſm naturā. ſꝫ
ſm naturā vl'ia ꝓut ſūt ī ſuis ꝑticularib⁹ ſūt īcorrupti
bilia cū ꝑ generatōꝫ ſucceſſiuā ꝯſeruēt̄ in eſſe. Silr̄ cor
pora ſuꝑiora ⁊ ſp̄ūs itellectui ſūt ſm naturā a corrupti
one libera cū corruptōis p̄ncipiū nō habeāt ī ſemetipis
hec enī friuola ſūt Nā natā vniuſcuiuſq̄ rei create ē illa
nō quā phi credūt ſꝫ quā ḋs ꝯceſſit. nō eī natura ſol' eſt
comedere ⁊ bibere. quia plures philoſophi hoc opinati
ſunt nec natura magnetis eſt viuere ſpiritu. quia tales
milleſius hoc affirmauerit. Uocare quippe naturā illaꝫ
cōditionē quā homīes ꝓprio lumine freti rerū ſpeculato
rum ab eis arbitrati ſunt eſt dicere verū falſum. ⁊ falſuꝫ
verū. quod nō ad ſcientiā. ſed ad tetriſſimā ignorātiam
nouim⁹ pertinere. ſic exiſtimātes pugnant phiſicoꝝ ſco
le. ſeſe mutuo cecos vocātes. At ſi dixerimus obiecta ſci
entiaꝝ eſſe reꝝ incomplexa vt modernis magis placet.
Que ſi particulariter eſſe deſinant: deſinēte ſubiecto in
quo ſunt. illa tamē non deſinūt cū ſint rerū ſpecies intel
lectibus iuncte creato vel increato. ⁊ actus ſciētie generā
tes duo ſequūtur. P̄rimū ꝙ neq̄ de his neq̄ de ſignifi
catis per ea eſt aliqua ſciētia ꝓprie dicta cum nō ſint mi
nus variabilia ꝙ ſint eorū ſubiecta. ⁊ ſi tortuoſus an
guis ⁊ coluber verſutus perniciter tendens ad fugā dat
illa complexa. de quib⁹ ſcientia haberi dicitur equipol
lere conditionalib⁹ veris quarū quelibet eſt neceſſaria.
Dicendū eſt ꝙ ſcientia certiſſima dei non eſt de conditi
onalib⁹. Et ꝙ quilibet homo habet rationabiliter dubi
tare de ꝓpoſitiōe oīm a deo nō reuelata. ⁊ actus p̄rimos
non importāte an ſit neceſſaria impoſſibilis vel contin
gens cum nemo habeat heſitare hāc. De⁹ plura pōt ꝙ

ītellectꝰ creatꝰ valeat cogitare. Nemo dicet h̄ ſtoicoꝝ opi
nionē tenēdā. ſ. ꝙ nihil ſciri ↄtigat ſi meminerit acꝰ prios
excluſos ⁊ ſtoicos n̄ fuiſſe de ſcia tā ſtricte locutos. Se
cūdū qd̄ ſeqꝛ̄ ē deū glioſū tl'ꝫ ſciam n̄ h̄re. cū nō ꝑ ſpēs
ſꝫ ꝑ ſeipm cūcta ſcibilia clare cognoſcat. Ex his elicit̄ cla
re vna veriſſima diſiūctiua q̄ copulatiue realiter equipol
(Scia q̄d ſit ſm eēn tiam) let. vicꝫ ſolꝰ ds de creaturis hꝫ ſciaꝫ. l' ſcia di nr̄a ⁊ ſcia n̄
ſt̄ generꝭ eiuſdē. q̄dcūqꝫ der̄ h̄r ꝓpoſitū. Tertiū ↄſidcrā
dū ⁊ declarādū ē q̄d ſit ſcia ſm eēntiā. Et dicēdū ꝙ ſcia
eſt lucidus ⁊ cōpletꝰ hītꝰ ītellectꝰ ī certā reꝝ creataꝝ co
gnitōem intellectiuā ꝑducēs. Per h̄ q̄d dr̄ lucidꝰ excludi
tur a ſcia fides ⁊ opio. Addit̄ ī diffinitōe illa cōpletꝰ. qꝛ
licet vniuſcuiuſqꝫ rei cuiꝰ ſūt ↄdiões ſcibiles mille tm̄ h̄r
vna nō tn̄ res illa ꝑ ſciaꝫ cognoſcit̄. cuiꝰ imꝓportionabl'r
pl'a fere ignoro q̄ꝫ ſciam. Addit̄ ī diffinitōe habitꝰ ꝑ quē
eximit̄ acꝰ q̄ q̄s caſu aliq̄d repēte nouit ⁊ eiuſdē noticiā
amittit repēte. Dicit̄ etiā ī ea intellectꝰ ꝓpter imaginati
uā ⁊ alias potētias q̄ ſeruiūt ītellectiue potētie ī ꝑcipien
do. ꝑticipādo cū brutis. Certū ē adiūctū qꝛ ⁊ ſi reuelaret̄
alicui q̄d ē aīa ⁊ ille dubitet ſic eē. tūc de eo non h̄r fides
cū n̄ firmiter inhereat. neqꝫ opinionē. qꝛ ds opinionē nō
reuelat nec ſcientiam. qꝛ ꝑ demōſtratōnem nō certificat.
Sequit̄ in diffinitōe reru creataꝝ ſbintelligit̄ vniꝰ l' plu
riū ad drīiā ſapīe q̄ ē pme cauſe ſiue diuiaꝝ reꝝ cogni
tio. Qd̄ poit̄ vltīo ſecludit ſciam ab alijs hītibꝫ q̄ cete
ras animi potētias q̄cūqꝫ mō imutāt. In eo igit̄ ꝙ ſcia
lucida ē ⁊ ī via raro ↄuenit creaturis rariſqꝫ. qꝛ cycerone
in dyalogo ad hortēſē ꝓbāte. oīs cognitō ml'tis ē abſtra
cta difficultatibꝫ. Eſt eni in ipis rebꝫ obſcuritas ⁊ ī iudi
cijs nr̄is īfirmitas, ꝓpter q̄d dr̄. Nihil ē adeo dubitatuꝫ.
quin adhuc ſolēnē inq̄ſitoꝝ admittat. Et b. aug. dt ꝯ ↄſ.
di. iiij. Sic ī ſacris. ꝙ ſi ſingl'i īterrogarēt̄ forſitā tot opi
niões q̄t hoīes īuenirēt̄. nemo ēt Arꝭ. ↄfitēte alicꝰ rei crea
te hꝫ hītū ſcie cōpletū dō excepto. Que eīm ſcimꝰ ait Tri
megiſtꝰ ſūt ꝑs coꝝ minima q̄ igrāꝰ. ⁊ h̄ cū ītellctūs nr̄ ſe
hēat ad maīfeſtiſſima nat̄e. ſic ocl's noctue ad lum̄ ſolis
ſm Arꝭ. ij. methaph. ⁊ Sap. ix dr̄. Difficile eſtimamꝰ q̄ ī
terra ſūt. ⁊ q̄ ī ꝓſpcū ſūt cū labore īuenimꝰ. q̄ āt ī cel' ſt̄ q̄ſ
īueſtigabit. Preterea hītꝰ ſic nec aliq̄d accn̄s eſt ī dō ſic q̄
buſdā mathematicꝭ de verꝭ ⁊ pmis actibꝫ. ſic ↄ ſtoicos
diſputat̄ dō rebꝫ. certitudīcꝫ n̄ hēmꝰ ī via. ⁊ tn̄ oīa nuda
⁊ apta ſūt ocul' di. igit̄ q̄ ad eēntiā ſcie nō ē vna ⁊ eadeꝫ
genē ſcia diuīa ⁊ humana. Nō eī dico diſtigui ꝑ maiꝰ et
minꝰ ⁊ ꝑfcm̄ ⁊ magꝭ ꝑfcm̄ ſic diſcernūt̄ ſm ītellcm̄ ſācti
doctores theologia viatoꝝ a theologia cōꝓhēſoꝝ. ſꝫ eēn
tial'r ⁊ īfinite cū ſcia di ſit ds ⁊ ſciētia humana ſit q̄dam
q̄litas labilis dū obtinet̄ in via. Eq̄ ptꝫ h̄ idē q̄ ad q̄rtū
ↄſiderādū de ſciētia. ſ. de mō. nā oīs nr̄a cognitō ortū
hꝫ a ſēſu. oīs nr̄a cognitio ſpēs trahit a rebꝫ fere nulla
nr̄a ſciētia dici pt̄ intuitiua. oīs nr̄a cognitio intellecti
ua g̃datiꝫ ꝓcedit a magꝭ vl'ibꝫ ad minꝰ vl'ia vſqꝫ ad ſin
gularia. oīs nr̄a cognitō ad minus nota a magꝭ notis
Oīs nr̄a cognitio ſyllogiſtica ē ⁊ diſcurſiua. ⁊ ꝓpter hoc
ſcire viatoꝝ n̄ ſolū ē diſtīctū a diuīo ſcire ſm eē platonē
a ſcire āgelico. Angelꝰ eī ſpēs reꝝ hꝫ infuſas. ſēſibꝫ corꝑa
libꝫ n̄ vtēs eq̄l'r oīa creata ſine diſcurſu cog̃ſcēs. Deꝰ ꝟo
neqꝫ ſpēs a rebꝫ abſtrahit. neqꝫ abſtractiue neqꝫ ſucceſſi
ue ſꝫ ītuitiue ⁊ vnico actu ſe ⁊ oīa alia. qꝛ oīa q̄ ſūt ī eo ī
finite cōꝓhēdit. Effectꝰ etiā ſcie diuīe ſūt ml'tū diſtīcti a
nr̄is q̄ ad q̄ntū declarādū circa ſciaꝫ. nā ſcia di ē cā rerū
volūtate ↄiūcta. ſꝫ ſcia nr̄a a rebꝫ ꝓcedit. neqꝫ hoc libito
volūtatis. ſcia di ē necēria certa. ſcia āt nr̄a n̄ ſolū ē ↄtigēſ
ſꝫ eē fere opiatiua ſeu opiones generat magiſqꝫ ſciaꝫ ꝓꝑe
dictā. Dimitto ꝙ ſcia nr̄a īflat. diuīa edificat. nr̄a occidit
⁊ illa viuificat. Cū g̃ arguēdo ſuꝑdictū ē ꝙ debemꝰ deū
imitari. ſꝫ ds hꝫ oēꝫ ſciaꝫ. g̃ ⁊c̄. pt aūs depoī ſi vl'r capiat̄
al'r ↄn̄a nl'la. cū ab īdefinita ad vl'em ſit vanꝰ ꝓceſſꝰ. Nō
eīm ī oībꝫ dēmꝰ deū imitari. voluit eī hoſtꝭ āTiquꝰ eē vt
ds ⁊ dō celo fuit expulſꝰ. nec eē ī via ī mō ſciēdi poſſumꝰ
dꝫ imitari. ſꝫ ī alijs vt dicet̄. Hec oīa p̄dcā p̄fatꝰ dn̄s Jo.
dn̄ici ī dcō libello poīt. Cū g̃ dcm̄ ſit Jmitatores di eſto
te cū mag̃ gl'ia ſit ſeq̄ regē fcrōrē ſuū. vt ait Salomō ec
cleſiaſ. Jn q̄ ꝑmarie dēmꝰ imitari declarauit idē apl's ſb
dēs ad Eph. v. Ambulate ī dilcōe dei ſic ⁊ xp̄s dil'. vos.
Nō ait imitami deū in potētia vel ſciētia ſꝫ in dilectiōe
nec xp̄s ait. Diſcite a me ſciētiā. qꝛ ſapiētia ſū di p̄ris. ſed
diſcite hūilitatē. qꝛ mitis ſū ⁊ hūil' corde. Math. xj. Lu
cifer deū imitari voluit in potētia vt ita dicerē ex natura
libꝫ ⁊ gratuitis a deo exceptis ꝓpria ꝟtute ad gl'iaꝫ ꝑue
nire dicēs. Silis ero altiſſimo q̄ ꝑ ſe gl'iam obtinet. ſꝫ de
tracta ē ad inferos ſuꝑbia ſua. Eſa. xiiij. Silitꝰ ē Nabu
chodonoſor de potētia ſua ſuꝑbiēs tāqꝫ ex ſe illā adeptꝰ
⁊ ↄuerſus ē in beluā ſm imaginatōem ſui ⁊ alioꝝ viden
tiū cū Daniel'. iiij. ⁊ xvj. q. iiij. Miror. Alter Nabucho
donoſor de ſuꝑbia elatꝰ voluit vt deꝰ adorari. ⁊ ↄfuſus ē
ꝑ feminā ſcāꝫ. Judith occiſo Holoferne pncipe militie eꝰ
Adā ⁊ Eua voluerūt deū imitari in ſciētia dicēte eis āti
q̄ ſꝑpēte Eritꝭ ſic dij ſciētes bonū ⁊ malū. ⁊ de ꝑadiſo ex
pulſi ſūt cū tota poſteritate ſua. humiliata infinitis miſe
rijs anime ⁊ corꝑis voluerūt vt ait b. Aug. rape diuinita
tē ⁊ ꝑdiderūt felicitatē. Sꝫ viri ſācti q̄ glioſū ſāguinē fu
derūt ꝓ dn̄o imitati ſūt in morte ſua deū incarnatū ꝑ di
lectōem. ⁊ iō corōas triūphales meruerūt. Abraā imita
tus ē deū in dilectōe. ꝓꝑiam deſerēs filiū offerēs. ⁊ circū
cidēs in ſenectute vt deo obediret. ⁊ humiliaret ſe. cinerē
⁊ puluerē dicēs. ⁊ exaltatus ē vſqꝫ ad viſionē trinitatis
ꝑ figurā q̄n tres vidit ⁊ vnū adorauit. Dauid imitatus
eſt deū in dilectōe etiā inimicoꝝ capitaliū. in humilitate
ſe pulicē viuū ⁊ canē mortuū vocitās ⁊ ſuꝑ ſenes intelle
xit diuina myſteria. Paulus apl's q̄ cupiēs ex intēſa di
lectōe dei diſſolui ⁊ eſſe cū xp̄o. ⁊ tn̄ anathema eē a xp̄o
ꝓ fratribꝫ ſuis vt ↄuerterent̄. pmū ſe petōrē ꝓclamās ex
humilitate ꝓfūdiſſima. ⁊ minimū aploꝝ. q̄ plꝰ oībꝫ la
borabat. ſublimatꝰ fuit ad clarā dei viſionē q̄n raptꝰ fu
it ad tertiū celū. ꝙ ſi q̄s velit deū imitari in ſciētia. imitet̄
in iſta q̄ donū di ē ⁊ ſine dilcōe ⁊ hūilitate eē nō pt̄. Va
ni eīm ſūt oēs homines in q̄bꝫ ſciētia di nō ſapiētia. ſ. ſci
entia ⁊ hmōi. Qui eīm dixerūt linguā nr̄am m̄gnificabi
mus labia nr̄a a nob̄ ſūt q̄s nr̄ dn̄s ē. Vani ⁊ falſi in ſua
elata eſtimatiōe. qꝛ ds ſciētiaꝝ dn̄s. j. Regū. ij. falſi in ſu
is doctrinis. nullꝰ eīm fuit q̄ n̄ falſa ſcꝑſit vani inutiles ſi
bi. vacui ꝟtutibꝫ veris ⁊ vltimo fine beatitudinis p̄ua
ti dicēte Salomōe Ecc̄s. ij. Labor ſtultoꝝ interficiet eoſ
ſcꝫ morte ꝑpetua. qꝛ neſcierūt ꝑgere in vrbeꝫ ſcꝫ ciuitatis
ſuꝑne, ꝓpter q̄d ⁊ dn̄s ꝑ Hieremiā dicebat Non gl'iet̄ ſa
piēs. ſ. ſciētia mūdana in ſapiētia ſua. neqꝫ potēs in po
tētia ſua. neqꝫ diues in diuitijs ſuis. Sed q̄ gl'iat̄ in h̄
gl'iet̄ ſcire ⁊ noſſe me. Ad quā noticiā dei valet ꝑmaxime
cognitō ſui q̄ ꝑtinet nō paꝝ ad donū ſciētie. Vn̄ ⁊ Sen̄
Principiū ſalutis cognitō ſui. Et b. Aug. breuiſſime orā
do dicebat. Deus meꝰ nouerim me. nouerim te. qꝛ cogni
tio ſui vera inducit ad dei cognitōem. Quid eīm ꝓdeſt ait
btūs Ber. ſcire vires herbaꝝ. ꝓꝑetates elemētoꝝ. curſus
ſydeꝝ. ⁊ hmōi. te neglecto ſeu ignorato. q. d. nihil. Silis
ꝑ h̄ ē demōibꝫ. vn̄ interꝑtant̄ ſciētes. nō g̃ ↄdemnantur
vacātes ſtudio ſciētiaꝝ ſcl'ariū. ſꝫ ↄſtituētes finē in hu
iuſmōi noticia. Sicut q̄dā ātiq̄ꝝ phoꝝ fl'o opinati ſūt.
ac eē nimis eis intēdentes ita vt vtiliores ⁊ necēarias ad
ſalutē l'ras ↄtemnāt vel omittāt. cū dicat Sap̄. nihil ni
mis vl'eis quocūqꝫ modo abutētes.

Hanc aūt ſcientiam. §. VII

donū ſpūſſancti oīm mundane ſcientie preponere debe
mus. qꝛ hec ſola inducit ad vitam. non autem alie niſi

cum iſta. Et quãto maioꝛ in nobis dilectio eſt que ẽ vin cul͞u perfectiõis. vt ait apoſtolꝰ ad Coll. iij. ⁊ quãto maioꝛ humilitas que dilectionẽ in altũ erigit. tanto maioꝛ huiuſmodi ſciẽtia. ſſ. habet̃. Et ipa ſcia ſalubꝛiꝰ cunctas docet ſciãs alſ moꝛalit̃. vt pꝫ diſcurrẽdo ꝑ paucas. Docet grãmaticã. ſ. recte loq̃ndi ⁊ recte ſcribẽdi. Linguã eñi qua vt dr̃ Jacobꝯ nullꝰ domare potuit. ſ. ex ſe inq̃etũ malũ ⁊ plenũ moꝛtifero veneno ꝑũſe loquẽtẽ ⁊ peiꝰ ſcribẽtẽ. hec dirigit vt loquat̃ recte ⁊ ꝓpterea ĩ linguis ſpũſſctũs q̃ eã infudit igneis apparuit. Rhetoꝛicã ſuggerit. ita oꝛnare ꝑoꝛãtẽ nõ in pluaſibilibꝯ hũane ſapie ꝟbis ſꝫ ĩ oñſione ſpũs ⁊ ꝟtutꝫ. vt ꝑuemãt ꝑ̃ncipes angloꝝ ꝯiuncti pſallẽtibꝯ ⁊ ꝑ̃ncipẽ ꝑ̃ncipũ deũ. q̃ nullis viribꝯ ſupari pt̃ flectat oꝛõ publicani vincatq̃ꝫ ĩuincibilẽ ⁊ ligat oĩpotente moyſi dep̃catõ. O q̃ꝫ vtilẽ dyaleticã veꝝ a falſo diſcernentẽ. ſpũſſctũs ꝑ donũ ſcie infundit. cũ ei in tẽptãdo ſophiſtice ſilogiſet hoſtꝫ antiquꝰ vt ꝯuincat ĩ ſpẽ boni. exempli grã ſic. Oẽ bonũ eſt ꝓſeq̃ndũ. oĩs foꝛnicatio ẽ bonũ vl̃ adulteriũ vl̃ furtũ eſt bonũ. q2 delectabile. q2 vtile q̃ ad furtũ. g̃ ꝓſeq̃re foꝛnicatõꝫ vl̃ furtũ cũ delectabile et vtile ſit bonũ Sꝫ ſophiſma ẽ. ⁊ q̃ ſophiſtice loq̃t̃ inquit ſapiẽs. odibil̃ eſt. q2 decipe q̃rit vt diabolꝰ. Donũ igr̃ ſcientie q q̃s diſcernit ĩ moꝛibꝯ veꝝ ꝟtutꝫ a falſo viciĳ rñdꝫ Oĩe vtiq̃ꝫ bonũ ꝓſeq̃ndũ. ſi ẽ veꝝ bonũ ⁊ honeſtũ. ſꝫ et ſi foꝛnicatio vl̃ furtũ ſit bonũ ſm q̃d. q2 delectabile ſenſualitati. nõ tñ ẽ veꝝ bonũ ⁊ honeſtũ. ſic ſi diceret̃. Oĩs hõ eſt rõnalis. ſꝫ hõ pictꝰ ẽ hõ. g̃ eſt rõnal̃. falſo ꝯcluderetur. q2 pictꝰ eſt hõ ſm q̃d. i. ſm apparẽtiã ſeu rep̃ñtatiõeꝫ ſꝫ cũ dicebat. oĩs hõ eſt rõnal̃. intelligit̃ de hoĩe ꝟo ⁊ ſimplicit̃. Docet g̃ ſcie donũ ĩ actibꝯ vicioꝝ nõ eẽ veꝝ bonũ ſꝫ veꝝ malũ ⁊ apparẽs bonũ. ⁊ iõ ad declinãdũ ad ariſmetricã deducit ſcia ſpũs nũeros ml̃tiplicãtẽ. vt. ſ. peccã ſinglã dinumeret cũ ſuis circũſtãtĳs. vt declarat b. Augu. de pe. di. vj. Et ꝑ ſinglãs noctes vicioꝝ lachꝛymis lauet ꝯſcie lectũ. Suggerit ſpũs etiã bñficia nũerare a dõ collata. q̃ tot reꝑiunt vt vix optimꝰ algoꝛiſta valet receſere ſic nec guttas marꝫ. Numerat q̃ꝫ nũeꝝ dieꝝ q̃s eſſe pt̃. ⁊ videt q̃m mille ãni añ oclõs dei tãq̃ꝫ dies heſterna q̃ p̃terĳt ⁊ totũ tp̃s ab initio mũdi vſq̃ꝫ ĩ finẽ eẽ ſic momẽtũ ſtatere ⁊ gutta roꝛis ꝯꝑatiõe vite ꝑpetue vbi oĩ bono aĩe ſcõꝝ fruũt̃. Talẽ armoniã ⁊ melos ſm muſicã moꝛũ ſpũs mẽti inſerit exercẽdã vt dicat ſpõſus Cañ. iij. Sonet vox tua ĩ auribꝯ meis. vox ei tua dulcꝫ. ⁊ pſ. Jubilate dõ oĩs terra. cãtate exultate ⁊ pſallite ĩ cythara. ĩ tubiſ ductilibꝯ ⁊ voce tube coꝛnee. ĩ pſalterio tympano ⁊ choꝛo in cymbal̃ bñ ſonãtibꝯ q̃ voces ſignificãt diũſos aĩ motus ſm varias ꝟtutes deũ laudãtiũ mẽſurare tꝑalia fac geometria ſpũal̃. ⁊ aſpiciẽs terrã cũ hieremia vidꝫ q2 vacua eſt ⁊ q̃ſi nihil. mẽſurat amoꝛes ſuos vt deũ ſine mẽſura diligat. cetera ꝟo oĩs certa reglã rõnis mẽſurat. Dimẽſiões nõ q̃ꝫtitatiuas ſꝫ ꝟtuales mẽſurat ĩ deo. ⁊ ſi nõ cũ oĩbꝯ ſctis ꝯp̃hẽſoꝛibꝯ. tñ ꝑ ꝯtẽplatõꝫ ĩ terra militãtis eccl̃ie ĩ diuinis. lõgitudinẽ eternitatꝫ. latitudinẽ extẽſe caritatꝫ. altitudinẽ ĩmẽſe p̃tãtꝫ. ꝓfundũ ſapie claritatꝫ. Nõ defecit ĩ hñte ſciaꝫ cũ caritate ſctã aſtrologia ad curſuꝫ ⁊ ꝟtutẽ ſol̃ ⁊ lune ac ſtellaꝝ. Attẽdit ꝯſiderãs ꝑte ꝙ ſtella differt a ſtella ĩ claritate. ſic ⁊ ſcti in glĩa vnꝰ altero maioꝛ. ſic ⁊ ĩ mũdo de gẽtibꝯ vnꝰ altero ꝑfectioꝛ ⁊ diũſos effectus ꝓducũt ſm grãm g̃tis datã. nã alĳ dat̃ ꝑ ſpm̃ ſermo ſapie. alteri ſmo ſcie ⁊c̃. Solẽ q̃ꝫ ꝯtẽplãt̃ in celo. q2 ſicut teſte eccl̃iaſtico. ſol illumiãs ꝑ oĩa reſpicit. ⁊ glĩa dñi plenũ eſt opꝰ eiꝰ. ⁊ oꝛit̃ ſol ⁊ occidit. ⁊ ad locũ ſuũ reuertitur. ibiq̃ꝫ renaſcẽs girat ꝑ meridiẽ. ⁊ flectit̃ ad aq̃lonẽ. vt inq̃t Salomõ Eccs. j. Sic ſol iuſticie xp̃s deꝰ nr̃. illuminat oẽm hoĩem veniẽtẽ in hũc mũdũ. opuſq̃ꝫ eiꝰ ĩ mundo plenũ glĩa quã nobꝭ ꝓcurauit. oꝛtuſq̃ꝫ de lucida nube ꝟgine maria occidit ꝑ paſſionẽ. Uñ Tenebꝛe facte ſunt ſuꝑ vniũſam terrã. deficiẽtibꝯ cũctis a lumĩe fidei deitatis ipiꝰ excepta ea. ſꝫ renaſcẽs ſol ipe ꝑ reſurrectiõꝫ poſtq̃ꝫ inferioꝛes ꝑtes terre deſcẽdẽs illuſtrauerat p̃tes ĩ vmbꝛa moꝛtis ſedẽtes. radios ſuos ergo diſciplõs diffundit. et lumẽ eis reſtituit catholice fidei. Girauit aũt ſol iſte per meridiẽ. q̃ñ in celũ aſcẽdẽs ſuꝑ cherubin ⁊ ſeraphin ignẽ feruidũ ſui amoꝛꝫ in pẽthecoſte ĩ mũdũ miſit. nec eſt q̃ ſe abſcõdat a caloꝛe eiꝰ. Ad aq̃lonẽ flectet̃: ad aq̃lonẽ frigidũ in fine mũdi. q̃ñ abũdantie iniq̃tate refrigeſcet charitas ĩ coꝛde multoꝝ. Speculatur ille nr̃ aſtrolgꝰ ⁊ lunaꝫ eccl̃ie q̃ lumẽ a ſole mẽdicat xp̃o Jhu dño nr̃o. Et q̃a vt ait ꝓpha. Eleuatꝰ eſt ſol ſuꝑ oẽs celos ⁊ luna ſtetit ĩ oꝛdĩe ſuo. Phiaꝫ edocet ſcie donũ. vt ĩuiſibilia dei ꝑ ea q̃ facta ſũt intellectu ꝯſpiciat. ſ. dei ꝑfectiões. Ex pulcritudĩe eñi celoꝝ ⁊ planetaꝝ ⁊ alioꝝ pt̃ ſciri ſpecioſitas ĩmẽſi dei. ex ꝟtute eaꝝ virtꝰ ⁊ bonitas dei. ex oꝛdine eaꝝ ſapiẽtia dei ⁊ hmõi. Uñ dr̃ Sap. xiij. Si hoꝝ ſpecie delectati. ſ. taſia ſciãt q̃ꝫto his dñatoꝛ eaꝝ ſpecioſioꝛ eſt. Speciei eñi. i. pulcritudinis generatoꝛ hec oĩa ꝯſtituit. aut ſi ꝟtuteꝫ ⁊ oꝑa eoꝝ mirati ſũt intelligãt ab his. q̃m q̃ hec ꝯſtituit foꝛtioꝛ eſt illis. A magnitudine ſpeciei creature cognoſcibiliter poterit hoꝝ creatoꝛ videri. hec ibi. Cũ eñi nõ ſolũ ſm catholicos ſꝫ etiã p̃hos deus ſit p̃ma cauſa omniũ. ⁊ cauſa ſit potioꝛ effectu. Et in libꝛo de cauſis dr̃ ꝙ omnis cauſa p̃ma plꝰ influit in cauſatũ cauſe ſecũde q̃ꝫ ipa cauſa ſecũda. Ideo ſequit̃ ꝙ oĩs pulcritudo virtꝰ ſuauitas q̃õcũq̃ꝫ bonũ ꝟe amabile ſit ĩ deo. ⁊ iõ ſuꝑ oĩa diligẽdus ⁊ in dilectiõe ꝓ poſſe imitãdus.

Et quia ad donum. §. VIII

Donũ ſcientie etiã diſcernere facit inter hec. ſ.

ſciẽtie ꝑtinere videt̃ noſſe diſcernere inter diuinas inſpirationes ⁊ dyabolicas ſuggeſtiones q̃ aliquãdo multũ velate ꝑſonis ſpiritualibꝯ ingerunt̃ dicẽte apoſtolo Jp̃e ſathanas trãſfigurat ſe in angelũ lucis nõ ſolũ apparendo ſenſibiliter ſub foꝛma angeli boni xp̃i vel aliciuꝰ ſancti. vt habet̃ de beato Anthonio. Martino. ⁊ alĳs. ⁊ inuiſibiliter ſuggerẽdo aliquid apparẽs bonũ opus. ſꝫ anime noxiũ. vt Gregoꝛꝰ dicit di. xlj. Sepe vicia ſe ingerũt ⁊ virtutes ſe eſſe mentiunt̃. vt tenacitas. parſimonia effuſio. largitas. crudelitas. zelus iuſticie. remiſſio. pietas videri velit. Ideo hic ponent̃ quedã documẽta ex q̃dam libello qui attribuit̃ beato Uincẽtio oꝛdinis p̃dicatoꝝ. p̃dicatoꝛi eximio ⁊ ſanctitate mirabili. Notandum igit̃ ꝙ circa tẽptationes ſpirituales huiꝰ tempoꝛis quas ꝓcurat diabolꝰ in coꝛdibꝯ aliquoꝝ ſpiritualium.

Triplicẽ mõ tẽptãdi ſpũales diabolus inuãdit

Primũ eſt ꝙ volẽtes ſe deo totaliter deſiderãt ꝑ rõnem vel ꝯtemplationẽ vel alia oꝑa perfectiõis. viſiones. reuelationes. guſtꝰ ſeu ſentimẽta a deo vel de deo. que ſũt ſupꝛa naturã ⁊ ſupꝛa cõmunẽ curſum eoꝝ qui diligunt ⁊ timent deũ veriſſime quaſi vt ex hoc ſignũ accipiũt dilectionis dei ad eos ⁊ acceptiõis. Sed temptatio eſt tendens ad decipiendũ. tale eñi deſideriũ ⁊ inſtigatio ñ poteſt eſſe ſine radice ſuꝑbie ⁊ p̃ſumptiõis. vel intentiõe alicuius vane curioſitatis circa ſecreta dei vel fragilitate fidei. ⁊ ꝓpter hunc defectũ iuſticia eiꝰ dimittit animã que habet tale deſideriũ. ⁊ permittit venire intellectũ in illuſionẽ ⁊ temptationẽ diaboli per falſas viſiones reuelationes ⁊ ſeductiones ⁊ vt magis detur fides hoſti ſuggerenti. aliquãdo vera reuelat. vt ad credendũ aſſuefaciat per quẽ modũ ſciant maioꝛẽ partẽ temptationũ ſpiritualium huiꝰ tẽpoꝛis. ⁊ radicat in coꝛdibꝯ coꝝ. qui ſũt nũcĳ antichꝛiſti. Debes ergo ſcire ꝙ vere reuelatiões ⁊ guſtus ſeu ſentimẽta ſecretoꝛũ dei non veniũt per antedictum deſideriũ. neq̃ꝫ ꝑ aliquã coniuratiõem ſeu ſtudiuꝫ quod aĩa habeat ĩ ſe. ſed tm̃ veniũt pura bonitate dei in animã que eſt imago dei. ⁊ humilitate ⁊ reuerẽtia ipius dei nec debet quis excitare ſe ĩ huiuſmodi hũilitates

123

dei timore ꝓpter hoc vt habeat viſiones et ſentimenta de
deo q2 in idē delictū caderet. quod et h̄ deſiderās ſ3 peтē
dū et deſiderandu3 q̄d ait ps. Notū fac mihi dn̄e finem
meū qđ ſc3 ōs ē vt ſciā q̄d deſit mihi ꝟtutis ⁊ boni ad ip
ſū ꝯſequēdū ⁊ n̄ vt ſciā ſecreta ei⁹. Secūd⁹ mod⁹ tēpta-
tiōis occulte diabolice ⁊ deceptōīe ē cū q̄s ī ſua orōe vel
ꝯtemplatōe ſentit aliquā ꝯſolatōem ⁊ dulcedinē. Ex q̄
⁊ ꝓpter quā incipit de ſe p̄ſumere. ⁊ extimatōem ſuī̄ p̄ſi⁹
hr̄e. ⁊ ī ambitōe ꝓp̄ij honoris ⁊ reputatōem t̄lē3 vn̄ ſug
gerit ſibi dignū ſe eē vl' hmōi vite glīe vl' laudis l' gadi-
ji. ſcias ḡ q̄ h̄ latet anguis ī herba. ⁊ io fugite o pueri. n̄
admittas t̄lem ꝯſolatōꝫ q̄ztū ī te ē q2 deceptoria. ⁊ p̄ iſtaꝫ
ꝯſolatōem incurrit aīa ī ples malos errores. ⁊ dn̄s p̄ ſu
um iuſtū iudiciū ꝑmittit poſtea diabolo augmētādi ta
lē ꝯſolatōꝫ ⁊ accelerādi ⁊ impmeт̄ ī aīa illa falliſſima pi
culoſiſſima ſētimēta. ⁊ alias illuſiōes q̄s credit veras eē
Heu heu dn̄e ōs q̄z m̄lte pſone ſūt decepte p̄ modū iſtū.

Exēpluz. Legit̄ de b. iordane ſcōo mgr̄o ordis p̄dicatoꝝ q̄ di-
abolus q̄ſiuit cū decipe p̄ hūc modū. Na p̄ aliq̄s dieſ co
celebrāte diabolus fec maximū odorē de manib⁹ ei⁹ flue
re cū mag̃ ꝯſolatōe. vt vl' ſic in̄ de ſe p̄ſumeret. ſ3 ille mi-
rat⁹ ⁊ deceptōem timēs ſe magis humiliabat orās. vt ſi
tēptatō erat. euaneſceret. qđ ⁊ ſic fcm̄ ē. ⁊ ita euaſit tēpta-
tionē ī illa ꝯſolatōe n̄ ſe figēs ſ3 fugiēs. Et ſcias ait bt̄us
ille q̄ maior ps raptoꝝ l' poti⁹ orabitoꝝ nūcioꝝ antixp̄i
eſt p̄ iſtū modū. Et io caue q̄ ī tua orōe vl' ꝯtemplatōne
nō luſtieas aliquā ꝯſolatōem niſi illā q̄ venit p⁹ pfcām
noticiā ⁊ cōpletū ſētimētū tue humilitatis ⁊ impfectōis
⁊ q̄ fac pſeuerare dcām noticiā an̄dictū ſentimētū ī te. et
magnitudinē ⁊ altitudinē dei p̄ altā reuerētiaꝫ ⁊ cū mag̃
deſiderio honis dei ꝯſolatō nō admittat̄. ⁊ ipa ꝯſolatio
aduenies ī p̄dictis fūdet̄. Ad q̄d p̄t induci ꝟl⁹ ps. Ren-
nuit ꝯſolari aīa mea. ſc3 ī iſtis mūdanis. Memor fui dī
ſc3 ī orōe ⁊ ꝯtēplatōe ⁊ delectat⁹ ſū ī memorādo. nō in ea
tn̄ figēdo. ſed' exercitatus ſū ī bonis opib⁹. ⁊ defec̄ ſpirit⁹
me⁹. i. oīs elatio mētis. ⁊ iſta ē vera delectatō. Terti⁹ mo
dus tēptatōis mag̃ p̄icl'oſus ē cū aliq̄ viſiōe vl' ſētimen
to. cor inducit̄ ī opiōeꝫ vl' infectōeꝫ ꝯ aliquē articl'm fi-
dei. vl' ꝯ bonos mores. ⁊ maxie ꝯ hūilitatē vl' hōeſtateꝫ

Exēpluz. Sic legit̄ ī ſecūda ꝯſolatōe abbat̄ moyſi de illo cui plu
ries diabolus vt angelus bon⁹ apparuerat cū luce mag̃.
q̄ demū ei ſuaſit vt filiū p̄uū quē ſecū hēbat occidēdo dō
offerret vt ei placeret ſic abrahā ī oblatōne yſaac filij ſui.
S3 fugiēte filio nō valuit q̄d itēdebat efficere. Et d̄ alio
q̄ ſe p̄ieci ī puteū ex iuſſiōe āgeli mali. q̄ vt bonis cū ſplē
dore app̄uerat. Igit̄ t̄les viſiones ⁊ iuſſiōes exhorreſcas
q̄ztūcūq3 ſecreta ⁊ alta ⁊ ſcā appent ⁊ fugias. vt a ruina
⁊ demonio meridiano. S3 ſi appeat tibi aliq̄ viſio cū lu
mīe vl' ſine luīe ⁊ ſētimēto. de q̄ ſis certus q̄ ſit ex p̄te dei
⁊ q̄ certificat⁹ es ī corde tuo. q̄ illđ ad q̄d inducit viſio ē
deo placitū noli te firmare ī dicta viſiōe. Attēdēdū eti
am q̄ nec ꝓpter magnā deuotōnem nec ꝓpter magnaꝫ vi
tā. nec ꝓpter aliquā ſufficiētiā quā videas ī aliq̄ pſōa. vl'
in aliq̄b⁹ pſonis nō ſūt ſeq̄nda coꝝ ꝯſilia. nec eoꝝ modi
imitādi. Ex q̄ apparet q̄ coꝝ ꝯſilia ⁊ dicta clare ⁊ m̄ltum
rōnabl'r nō ſūt ꝟm deū ⁊ verā diſcretōem p̄ vitā xp̄i ſcō-
rū mōſtrata. ⁊ p̄ ſcrām ſcp̄turā ī dictis ſctōꝝ notificata ⁊
p̄dicta. Et ꝓpter hoc nō ē timēdū q̄ ſp̄nēdo t̄lia peccetur
p̄ ſupbiā ⁊ p̄ſumptōem. ſ3 poti⁹ q̄ fiat ꝓpter zelū ꝟtutis
Nolite ait Jo. in p̄ma can̄. omī ſpūi credere. ſ3 ꝓbate ſpi
rit⁹ vtꝝ ex deo ſint. Nō enī ſtatī videri p̄t diuīa maieſta
te ꝯceſſū q̄d fuit humana pollicitatōe ꝓmiſſum. ait Cy
p̄an⁹. diſ. l. Si q̄s p̄poſtera. Inſup ⁊ fugiēde ſūt ⁊ vitan
de ſocietates ⁊ familiaritates illoꝝ ⁊ illaꝝ q̄ t̄les tēptati-
ones ſemīant ⁊ diffūdūt. ⁊ etiā vitāde ſūt pſone ille q̄ ſu
ſtinēt ⁊ laudāt eas. ⁊ noli audire ꝟba coꝝ. nec collatōnes
coꝝ. nec modos coꝝ vel' videre. q2 diabolus tibi ſubmi-
niſtrabit ⁊ oñdet mḡnū ſignū pfectōis ī plurib⁹ coꝝ ꝟb̄
⁊ modis. q̄ ſi velles accipe ⁊ p̄ ea ill' credere venires ⁊ in-
curreres ī p̄icl'a. ruinas ⁊ p̄cipicia erroꝝ illoꝝ. Sermo eo
rū ait ap̄l's p̄ma ad Thimo. ij. vt cancer ſerpit.

Poſt predicta pre- .§. IX.

fat⁹ pōit aliq̄ q̄ q̄liber dꝫ p̄ ſemetip̄m attēdere circa perſo
nas q̄ diſſeminat t̄les tēptatōes q̄ztū ad eoꝝ vitā ⁊ doct̄
nā. Quoꝝ p̄mū ē q̄ circa t̄les pſonas nō hēas mḡnam
eſtīatōꝫ eoꝝ viſionū ſētimētoꝝ ⁊ raptuū. imo ſi dicūt ti
bi aliq̄d q̄d ſit ꝯ fidē aut ꝯ ſacrā ſcp̄turam. aut ꝯ bonos
mores abhorreas eoꝝ viſiōes ⁊ reuelatōes tāq3 ſtulticì-
as ⁊ coꝝ rapt⁹ vt arbitramēta ſeu fātaſtica demonū. vn̄
in Deutro. Moyſes ex ꝟbo dn̄i p̄cepit dicēs Si ſurrexe
rit ī medio tui ꝓpha. aut q̄ ſomniū dicat ſe vidiſſe ⁊ ipſe
dixerit ſignū atq3 portētū ⁊ venerit qđ locut⁹ ē. ⁊ dixerit
tibi. Eam⁹ ⁊ ſeq̄mur deos alienos q̄s ignoras. ⁊ ſuiam⁹
eis. noli audire ꝟba ꝓphe aut ſomniatoris. Tēptat ei uoſ
dn̄s ōs vr̄ vt palā fiat vtꝝ diligat̄ eum an nō. In toto
corde vr̄o ⁊ ī tota aīa vr̄a ip̄m ſeq̄mī. eū timete ⁊ mādā-
ta ſua cuſtodite. ⁊ audite vocē ill⁹. Hec refert b. Aug⁹.
xxxvj. q. v. Nec mirꝝ. Et induc̄ ibi exēplū phitoniſſe que
arte ſua apparere fec̄ diabolū ſub forma veri Samuelis
ꝟa cū falſ̄ ꝑmiſcēs. vt3 p̄mo li. Reg. Et ſubdit b. Vincē-
ti⁹. Si tn̄ diceret aliq̄ q ſūt ꝟm fidē ⁊ ſacrā ſcp̄turā ⁊ do
ctrinā ſctōꝝ. et bonos mores noli ſp̄nere q2 forte ſp̄neres
qđ dei ē. Iux illđ ap̄li ad Thim̄. j. Prophetias nolite ſp̄
nere. nec tn̄ total'r ꝯfidas. q2 ſepe et maxie ī tēptatōnib⁹
ſpūalib⁹ falſitas induit̄ ſb ſilitudine ꝟitatis. malicia ſub
ſilitudīe ꝟtut̄ vt poſſit diabolus meli⁹ diffūdere errorē
Adde qđ ait Cyrillus ſup illđ Luc̄. iiij. Nō ſinebat xp̄s
ea. ſ. demōia loq̄. q2 ſciebāt ip̄m eē xp̄m. q̄zuis ꝟitatē ma-
ximā dicerēt. quā tn̄ nō certitudīal'r ſed ꝯiecturaliter ſcie
bāt. ſ. xp̄m eē filiū dei. tn̄ increpabat eos ꝓhibēs talē di-
cere ꝟitatē. vt doceret nos nō querere a demonijs ꝟitateꝫ
Nec ſi dixerint veritatē aliq̄n inherere. q2 ad h̄ faciūt ve
p̄ illud decipiāt et ad malū inducāt. et tales viſiōes et ra
ptus et ſi nō ſint de falſ̄ vel ꝯ ſcp̄turas poti⁹ ſūt p̄uipē-
dēde. niſi h̄ ꝯtingeret talib⁹ pſonis q̄ rōe ſctitatis ac diſ
cretōis et hūilitatis certū q̄i eēt q̄ tales pſone nō p̄ n̄t de
cipi p̄ illuſiōes et ingeniū diaboli. Et tūc q̄zuis ſit p̄nim
viſionib⁹ talib⁹ taliū pſonaꝝ ꝯſētire. tn̄ tutius ē nō tota
liter credere. niſi inq̄ztū ī eis ē ſnīa ꝯcors cū ſacra ſcp̄tura
et dictis ſctōꝝ. Adde ad hec q̄ et veri et ſācti ꝓphete ali
q̄n aliq̄ dicūt putātes ſe ex ſpū ꝓphetie hr̄e. Que poſtea
cognouerūt et ip̄imet ex ſpū ꝓphetico n̄ dixiſſe. vt notat
bt̄us Grego. in li. mora. de Nathan ꝓpheta q̄ queſitus a
Dauid rege ſi deberet tēplū dn̄o ꝯſtruere. Rn̄dit ei vt ꝓ
phetās q̄ faceret vt deo gratū et acceptū. ſed q̄zcitius fu
it ſibi a dn̄o reuelatū vt diceret Dauid cōtrariū. Nō edi
ficabis mihi tu (inq̄t dn̄s) domū. q2 multū ſanguinē fu
diſti ſc3 ī bellis. ſed filius tuus p̄mo palip̄o. xvij. Scās
et deuotiſſimas religioſas brigidā et katherinā de ſenis
ꝯtemporaneas ſatis credit̄ ſpū ꝓphetico claruiſſe. mul-
taſq3 reuelatōnes habuiſſe. et tamē vna refert ſibi reuela
tū beatiſſimā virgīem ī orgīali ꝯceptā. vt katherina de
Senis. Alia ſine originali ſc3 Brigida. Et cū ꝯtradicto-
ria ſimul ꝟa eſſe nō p̄n̄t. oportet dicere ex ſpū ꝓprio nō ꝓ
phetico vnā eaꝝ fuiſſe locutā. ſ3 q̄ illa. Minores aſſerūt
katherinā. p̄dicatores brigidā. ſ3 deo h̄ reliq̄m⁹. Scōm
q̄d ē ī hmōi attēdēdū ē q̄ ſi p̄ reuelatōem vel ſentimētū
vel aliū modū tuū cor moueat̄ ad faciēdū aliq̄d opus. ⁊
maxie opus graue et notabile nō tibi ꝯſuetū de q̄ n̄ ha-
beas certitudinē an deo placeat imo dubitas rōnabilit̄
ꝯhe morā ad faciēdū dictū opus vſq3 q̄ īſpexerī diligen
ter oēs circūſtātias et cog̃ſcas deo placē. Vn̄ Orig. Ten
ta ꝟt⁹ cūctatrix ā n̄ iudicat q̄z īcipiat q̄d decoꝝ q̄d hōeſtū

ſit.iniq̄tas oı̄a p̄cipitat.de pnīa di.iiij.Inter hec. Nō tm̄ de h̄ iudices ſm̄ tuā opinionē cū de ſe nō eſt claꝝ ſꝫ ꝑ teſtimoniū ſcripture vl' ꝑ aliqͦd exēplū imitabile aliquoꝝ ſanctoꝝ viroꝝ. Signater aūt dꝛ exemplū imitabile. qꝛ aliqui ſancti fecerūt aliqua opa que non debemus imitari q̄uis eſſent bona in eis.ſed potius debemus ea habēre in admiratōe ꝛ reuerētia. Et ꝑterea dt Hiero. Exēpla paucoꝝ cōem legē facē nō pnt.xxvj.q.ij. nō ſtatim. ꝛ de regul'iurꝭ in.vj. Que a iure cōi exorbitāt i ꝯſeq̄ntiā nr̄e actiōis nō ſūt trahēda. Si qs ei vellet comedē tm̄ locuſtas ꝛ mel ſilueſtre qꝛ baptiſta h̄ fec.cito infirmaret̄ Qui vna tm̄ hora dormiret qꝛ Ariſtin⁹ h̄ egit. infatuaret̄.ꝛ ſic d alijs hmōi. Qd ſi ꝑ teipm̄ n̄ potes i noticiam venire.an illd do placeat ꝯſiliū pete.ſꝫ a ꝑſonis bn̄ꝓbatis i vita ꝛ doctrina ꝛ ꝯſilio ꝓuatꝭ. Thob.iiij.dꝛ. Cōſiliū ſꝑ a ſapiēte inq̄re. De dubijs ꝓpꝛie ē ꝯſiliū ꝛ itelligit̄ ſapiens i illo genere de q̄ ꝯſiliū q̄rit.qꝛ vnicuiqꝫ i arte ſua perito credēdū eſt.ait phs.qꝛ expiētia ē mgr̄a reꝝ Tertiū qd eſt circa hmōi obſuādū eſt ꝙ ſi q̄s ē imunis ab iſtꝭ.ꝛ nūq̄ tl'es tēptatiōes hūit. vl' ſi habuit:liberat⁹ ab eis fuit.dirigat coꝛ ſuū ad deū. vt regr̄iet̄ ei indeſinēter d tali gr̄a. Et caueat ne qd hꝫ ꝑ purā gr̄am di ꝛ bonitatē attribuat ſibi merito ſuo.ꝟtuti ſue vl' ſapie ſue vl' moribꝫ ſuis.nec etiā ꝙ a caſu vl' fortuna h̄ acciderit.qꝛ h̄ ē q̄ principale ꝓpt̄ qd de⁹ ſubtrahit gr̄aꝫ ſuā ab aliq̄bꝫ.ſ.ꝓpt̄ arrogantiā ſuā ꝛ ingr̄itudinē. Vn̄ b.Aug⁹. Qd de⁹ dederat gr̄tis.abſtulit ingr̄tis. Alid aduertēdū ē ꝙ corde ali⁹ poſito i tēptatiōe ſpūali ꝑ quā ponit̄ i dubio nō incipiat aliqs ꝓpꝛia volūtate notabile ꝛ incōſuetū.ſꝫ refrenando coꝛ ſuū ꝛ volūtatē expectet hūilit̄ ꝛ cū timore ꝛ reuerētia dei q̄uſqꝫ coꝛ ſuū dn̄s clarificet d tali dubio. Non dico expectet angl'm venietē vl' viſionē ſuꝑ hmōi qꝛ ſuꝑbie videret̄.ſꝫ expectet coꝛ ſuū ꝑ inſpiratiōꝫ vl' ꝯſiliū ꝓximi ſibi inſinuādū. Cōtrariū faciēdo.ſ.i dubio ſe ponendo ad op⁹ magnū ꝛ inſuetū.nō habebit op⁹ cōit̄ bonuꝫ exitū. Deinde tn̄ q̄s in hmōi tēptatōibꝫ cauere dꝫ.ne an̄ vl' tūc cū eſt i his dimittat opa bona ꝯſueta.vt orare.cōfiteri.cōicare.ieiunare.opa pietatꝭ ꝛ hūilitatꝭ. ſꝫ ꝯſolatōꝫ nō inueniret i opibꝫ andictꝭ.q̄uis ei vt ait ps̄.xviij.in cuſtodiēdis illis.ſ.diuīs mādatꝭ ſit retributio mlt̄a. Nō ſolūꝑ cuſtodiēdis retributio mlt̄a in celo.ſꝫ etiā in illis.i.dū obſuat habet̄ mag̃ ꝯſolatio mētis. Jugū ei meū.ait xp̄s.ſ.obſuatiōis mādatoꝝ.q̄ oīa mādata ſūt d acti bus.ꝟtutū ſuaue ē.Math.xj.tm̄ nō ꝓ hmōi ꝯſolatione ſpūali hic hn̄da eſt do ſuiēdū. Eūtes ait ps̄. Ibāt d bonis opibꝫ ad meliora ꝓcedētes ꝛ flebāt nō ſentiētes aliquādo delectatōeꝫ in ipis bonis opibꝫ. ſꝫ fletū anguſtie.tedij ꝛ anxietatꝭ.ꝛ tn̄ ſic ſemināt ꝛ mlt̄iplicāt̄ occulte ſemina meritoꝝ vt demū veniāt cū exultatōne portantes manipulos p̄mioꝝ. Poſtremo i oīmibꝫ ſiue remanētibus tētatiōibꝫ ſiue recedētibꝫ ſꝑ oportet ſe ꝯformare diuine volūtati. Recti diligūt te.dꝛ Cañ.j. Recti ſunt.ait b.Aug.ſuꝑ ps̄.q̄ volūt qd de⁹ vult.nā q̄ volūt deū velle qd ipi volūt.nō ſūt recti cū voluntas coꝝ ſit tortuoſa.volūtas aūt dei dꝛ regl'a rectiſſima. Oīa q̄ in iſto capitulo habēt̄ ſnīe ſūt.vt dt b.Vincēti⁹ ex q̄dā tractatulo ſuo auctes an̄ adducte ibi poſite ſūt ad maiorē auctoritatē dictoꝝ.qs vt puto ꝛ aptiores ipē cauſa breuitatis obmiſit.

Notandū qd in tra .§.x.

ctando d tribꝫ vltimis donis nō eſt ſuat⁹ ordo enumeratiōis poſit⁹ ab Eſaia. Et rō fuit. vt plixioꝛ materia poſteri⁹ poneret̄.ꝛ iō p̄us d timore.poſtea d pietate multo diffuſioꝛ rōe materie adiūcte.ſ.de ꝟgine maria.ꝛ demuꝫ de ſcīa actū eſt.cui addit̄ magnū op⁹ diſtinctū ꝓpter ſui lōgitudinē in tria volumīa nō p̄ſile hiſtoriaꝝ ſꝫ ꝛ mlt̄orū aliorꝝ d ſcripturꝭ ſacris ꝛ dictꝭ notabilibꝫ ſctōꝝ ſed ꝛ alioꝝ gētiliū ꝯtinēs geſta ab initio mūdi vſqꝫ ad p̄ſens tps̄.ſ.annū dn̄i ab incarnatōne. Mcccclviij. Si tn̄ vita fuerit comes ad ꝑficiēdū qd iā ꝑductū ē vſqꝫ ad annuꝫ dn̄i ſexcenteſimū.ſ.vſqꝫ ad mortē Gregorij magni.ꝛ imperiū foce. Cū eni vt dictū eſt ad domū ſciētie pertineat bene cōuerſari in medio natiōis praue ꝛ ꝑuerſe. et ſcire diſcernere credēda a nō credendis.ꝛ agēda ꝛ nō agēdis vt bona aſſumant̄ ꝛ mala renuant̄.q̄ plurimū ad h̄ poſſunt iuuare p̄cedentiū geſta. Nā ratio p̄teriti ſcire futura facit. Ex errātibꝫ eni ꝑfectoꝝ vt p̄imoꝝ parentū.moyſi.aaron.dauid.ꝛ alioꝝ meli⁹ ſciunt̄ ꝑicula noſtra vt caueant̄. Ex illatione flagelloꝝ cōtra malos ꝑpendit̄ grauitas peccatoꝝ.ꝛ quātū deo diſpliceāt vt nō cōmittātur.ꝛ cōmiſſa ꝑ penitentiā remoueant̄. Ex trāſlatione ꝛ mutatione regnoꝝ ꝛ dominioꝝ.aduertit̄ vanitas ꝛ inſtabilitas mundanoꝝ vt cōtemnātur. Ex depꝛeſſiōe ſuꝑboꝝ ꝛ humiliatiōe.vt edificantiū turrim ad celū ꝑtingētem babel.ꝑ haraonis. Nabuchodonoſoꝛ.et aliorū. adduciitur mortales nō paria ſentire de deo.ſed vt oīmes ei ſubijciant̄. Ex narratione euāgelioꝝ docent̄ impleta.que ꝑ ſanctos ꝓphetas p̄nunciata fuerāt de myſterijs Chꝛiſti.quoꝝ ꝓphete plures hic expꝛeſſant̄. Ex ſentētijs.tā gentilium q̄ ſanctoꝝ ibi ſcire valet q̄libet quomō cōuerſari debeat in mundo. Et quia pl⁹ mouent exēpla q̄ verba.ideo punūt̄ multe hiſtorie ꝛ opera virtutū a ſanctis ꝑpetrata vt ad ea imitāda ꝓuocent̄. Miracula plurima referunt̄ ad dei gloꝛiā ꝛ fidei chꝛiſtiane cōfirmatiōeꝫ. In libꝛo aūt de ſeptē donis cui⁹ auctoꝛ fuit frater ordinis p̄dicatoꝝ.ſed nomen ei⁹ ibi nō ponitur in tertia parte ponit de dono ſciētie.vt ſicut ꝑ timorē retrahit̄ quis a malo ꝛ per pietatē ꝓmouet̄ ad bonū diuini cultus eſt miſericoꝛdie ad pꝛoximū.ita ꝑ ſcientiā extrahat̄ a malo quo irretitus eſt peccatoꝛ. Juxta illud Pꝛouerb.ij. Si ſcientia placuerit aīme tue.pꝛudētia ſeruabit te vt eruaris a muliere mala.ſcꝫ malicia ꝛ cōcupiſcētia peccati. Et Pꝛouerbioꝝ.xix.vbi nō eſt ſciētia.ibi non eſt aīme bonuꝫ.et hoc ſcꝫ vt extrahatur a malo culpe ꝑ penitentiā. Unde ibi inſerit tractatū de peni.plixe ꝛ partibꝫ eius. Sed qꝛ de ea diffuſe notatū eſt in tertia parte in titulo de ſacra.ꝛ in alijs locis.ideo nihil d ea hic. Sed finis ſit huic q̄rte parti.que eſt de virtutibꝫ ꝛ donis ſpirituſſancti. Cui cum patre ꝛ filio ſit laus ꝛ gloꝛia per infinita ſeculoꝛum ſecula Amen.

Obijt ipſe Anthonin⁹ vir conſilioꝝ clariſſim⁹ Rhomane vꝛbis olim auditoꝛ cauſaꝝ.tūc archiepiſcop⁹ florentin⁹ ordinis pꝛedicatoꝝ obſeruātialis pꝛofeſſoꝛ. Anno dominice incarnatiōis milleſimoquadringenteſimo q̄nquageſimonono in vigilia aſcēſiōis dn̄i.ſcđo videlicꝫ die Maij:miraculis clarens. Cui⁹ pꝛeconia in dies augent̄ ex ſalutari ei⁹ doctrina ſummatim i epitaphio ſuo congeſta videlicet.

Hic eſt ille tuus paſtoꝛ floꝛentia pꝛo quo
Non ceſſes meſto.ſpargere roꝛe genas.
Patribꝫ haud pꝛiſcis pietate Anthoni⁹ impar.
Qui ſcripſit quicquid littera ſacra docet.

Anno incarnationis dn̄ice. Mccccxcvj. Auguſti ꝟo ydus pꝛidie. Pars ſumme quarta Anthonini archiepiſcopi floꝛentini ordinis pꝛedicatoꝛū eruditiſſimi. Argentine ꝑ magiſtꝝ Johannē grüninger q̄ vigilanti cura impꝛeſſa finit feliciter.

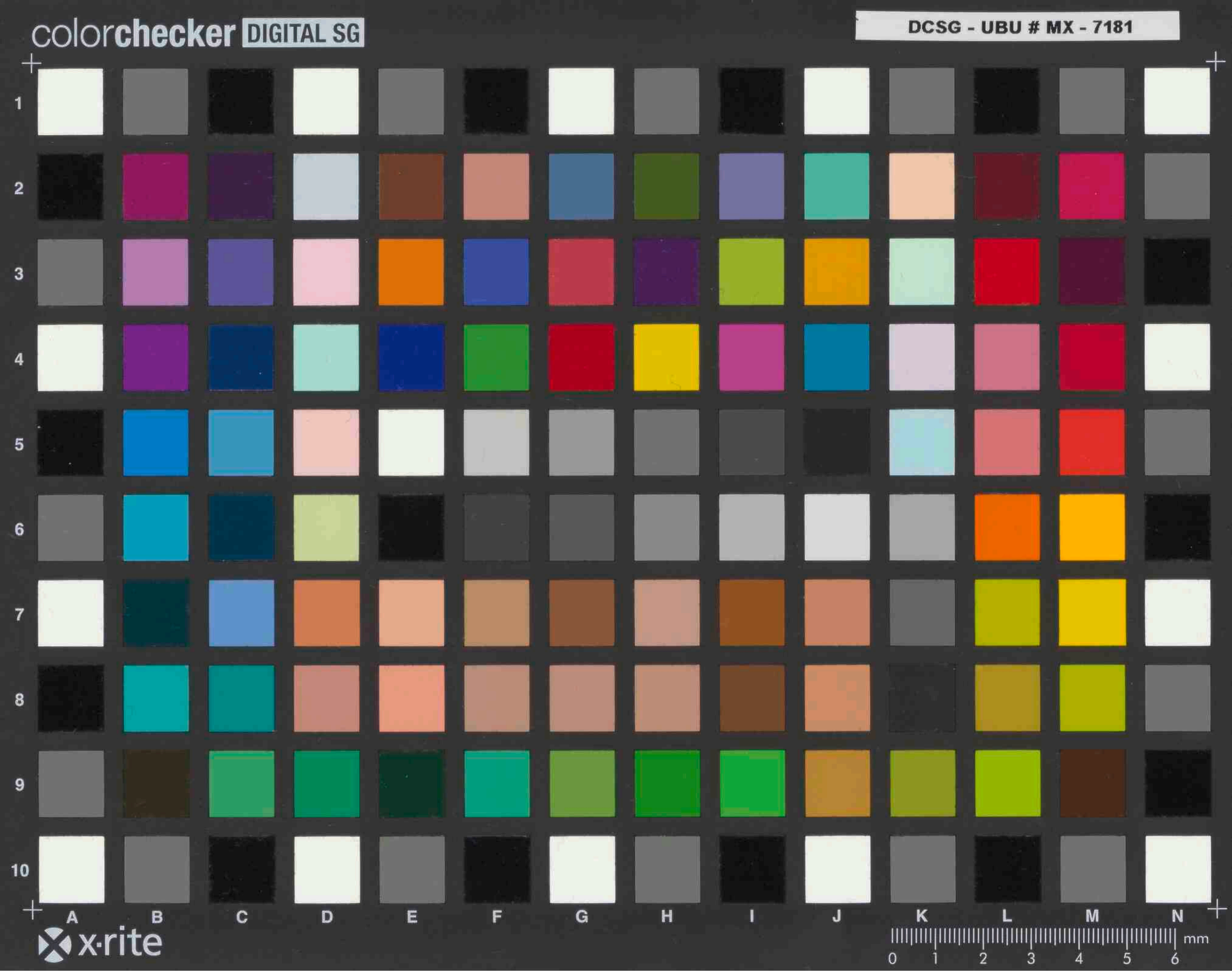
colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A B C D E F G H I J K L M N
x·rite
0 1 2 3 4 5 6 mm